

EØS-tillegget

ISSN 1022-9310

til Den europeiske
unions tidende

Nr. 56

21. årgang

2.10.2014

I EØS-ORGANER

1. EØS-komiteen

2014/EØS/56/01	Kommisjonsforordning (EF) nr. 289/2008 av 31. mars 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1266/2007 om gjennomføringsregler for rådsdirektiv 2000/75/EF med hensyn til bekjempelse og overvåking av blåtunge samt restriksjoner på forflytning av visse dyr av arter som er mottakelige for blåtunge 1
2014/EØS/56/02	Kommisjonsforordning (EF) nr. 384/2008 av 29. april 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1266/2007 med hensyn til vilkårene for å innvilge unntak for drektige dyr fra utførselsforbudet fastsatt i rådsdirektiv 2000/75/EF 7
2014/EØS/56/03	Kommisjonsvedtak av 21. februar 2008 om tilleggsgarantier med hensyn til pseudorabies ved handel med svin innenfor Fellesskapet og om kriterier for hvilke opplysninger som skal gis om denne sykdommen (2008/185/EF) 9
2014/EØS/56/04	Kommisjonsvedtak av 12. mars 2008 om endring av vedtak 2003/135/EF med omsyn til planane for utrydding av og naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå viltlevande svin i visse område av delstatane Rheinland-Pfalz og Nordrhein-Westfalen (Tyskland) (2008/220/EF) 21
2014/EØS/56/05	Kommisjonsvedtak av 17. mars 2008 om endring av vedtak 2004/558/EF om gjennomføring av rådsdirektiv 64/432/EØF med hensyn til tilleggsgarantier for infeksjos bovin rhinotrakeitt hos storfe beregnet på handel innenfor Fellesskapet og godkjenning av utryddelsesprogrammene som visse medlemsstater har lagt fram (2008/233/EF) 25
2014/EØS/56/06	Kommisjonsvedtak av 18. mars 2008 om endring av vedtak 2003/467/EF med omsyn til godkjenninga av visse administrative regionar i Polen som offisielt frie for enzootisk bovin leukose (2008/234/EF) 27
2014/EØS/56/07	Kommisjonsvedtak av 25. april 2008 om endring av vedlegg XI til rådsdirektiv 2003/85/EF med hensyn til listen over laboratorier og virksomheter som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus (2008/339/EF) 30
2014/EØS/56/08	Kommisjonsvedtak av 25. januar 2008 om godkjenning av planane for 2008 for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og naudvaksinasjon av slike svin mot denne sjukdommen i Bulgaria (2008/77/EF) 32
2014/EØS/56/09	Kommisjonsvedtak av 28. januar 2008 om endring av vedtak 2005/59/EF med omsyn til dei områda der planane for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og naudvaksinasjon av slike svin i Slovakia skal gjennomførast (2008/88/EF) 34
2014/EØS/56/10	Kommisjonsvedtak av 30. januar 2008 om endring av vedtak 93/52/EØF med omsyn til fråsegna om at visse administrative regionar i Italia er offisielt frie for brucellose (B. melitensis) og vedtak 2003/467/EF med omsyn til fråsegna om at visse administrative regionar i Italia er offisielt frie for bovin tuberkulose og bovin brucellose, og at visse administrative regionar i Polen er offisielt frie for enzootisk bovin leukose (2008/97/EF) 36

2014/EØS/56/11	Kommisjonsvedtak av 22. februar 2008 om endring av vedtak 2007/683/EF om godkjenning av planen for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin i visse område av Ungarn (2008/159/EF)	42
2014/EØS/56/12	Kommisjonsforordning (EF) nr. 721/2008 av 25. juli 2008 om godkjenning av et preparat av bakterien <i>Paracoccus carotinifaciens</i> , som er rik på røde karotenoider, som tilsetningsstoff i fôrvarer.....	44
2014/EØS/56/13	Kommisjonsforordning (EF) nr. 971/2008 av 3. oktober 2008 om en ny bruk av et koksidiostatikum som tilsetningsstoff i fôrvarer	47
2014/EØS/56/14	Kommisjonsforordning (EF) nr. 976/2008 av 6. oktober 2008 om endring av forordning (EF) nr. 2430/1999, (EF) nr. 418/2001 og (EF) nr. 162/2003 med hensyn til vilkårene for godkjenning av fôrvaretilsetningsstoffet «Clinacox» i gruppen koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning	50
2014/EØS/56/15	Kommisjonsdirektiv 2008/76/EF av 25. juli 2008 om endring av vedlegg I til europa-parlaments- og rådsdirektiv 2002/32/EF om uønskede stoffer i fôrvarer	55
2014/EØS/56/16	Kommisjonsdirektiv 2008/82/EF av 30. juli 2008 om endring av direktiv 2008/38/EF med hensyn til fôrvarer beregnet på støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt.....	59
2014/EØS/56/17	Kommisjonsforordning (EF) nr. 149/2008 av 29. januar 2008 om endring av europa-parlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 for å utarbeide vedlegg II, III og IV som fastsetter grenseverdier for restmengder for produkter som omfattes av vedlegg I til nevnte forordning.....	61
2014/EØS/56/18	Kommisjonsforordning (EF) nr. 260/2008 av 18. mars 2008 om endring av europa-parlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 ved utarbeiding av vedlegg VII med en liste over aktive stoff-/produktkombinasjoner som omfattes av et unntak med hensyn til behandling med fumigantmidler etter innhøsting	459
2014/EØS/56/19	Kommisjonsforordning (EF) nr. 839/2008 av 31. juli 2008 om endring av europa-parlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 med hensyn til vedlegg II, III og IV om grenseverdier for restmengder for plantevernmidler i eller på visse produkter.....	461
2014/EØS/56/20	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/121/EF av 14. januar 2009 om navn på tekstilprodukter (omarbeiding)	677
2014/EØS/56/21	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1881/2006 av 19. desember 2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler.....	697
2014/EØS/56/22	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2007 av 28. september 2007 om endring av forordning (EF) nr. 1881/2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler med hensyn til fusariumtoksiner i mais og maisprodukter.....	717
2014/EØS/56/23	Kommisjonsforordning (EF) nr. 629/2008 av 2. juli 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1881/2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler.....	721
2014/EØS/56/24	Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av 31. mars 2004 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk legemiddelkontor	725
2014/EØS/56/25	Kommisjonsforordning (EF) nr. 2049/2005 av 15. desember 2005 om fastsettelse i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av regler for gebyrer som svært små, små og mellomstore bedrifter skal betale til Det europeiske legemiddelkontor, og om den administrative bistand de skal tilbys av dette.....	758
2014/EØS/56/26	Kommisjonsforordning (EF) nr. 507/2006 av 29. mars 2006 om betinget markedsførings-tillatelse for legemidler for mennesker som omfattes av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004.....	762

2014/EØS/56/27	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/27/EF av 31. mars 2004 om endring av direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker	766
2014/EØS/56/28	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/28/EF av 31. mars 2004 om endring av direktiv 2001/82/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater.....	790
2014/EØS/56/29	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/24/EF av 31. mars 2004 om endring med hensyn til tradisjonelle plantelegemidler av direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker	817
2014/EØS/56/30	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1277/2005 av 27. juli 2005 om fastsettelse av gjennomføringsregler for europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 273/2004 om utgangsstoffer for narkotika og for rådsforordning (EF) nr. 111/2005 om fastsettelse av regler for overvåking av handelen med utgangsstoffer for narkotika mellom Fellesskapet og tredjestater	823
2014/EØS/56/31	Rådsforordning (EF) nr. 1905/2005 av 14. november 2005 om endring av forordning (EF) nr. 297/95 om fastsettelse av gebyrer til Det europeiske kontor for legemiddel-vurdering	850
2014/EØS/56/32	Kommisjonsdirektiv 2005/28/EF av 8. april 2005 om fastsetjing av prinsipp og detaljerte retningslinjer for god klinisk praksis med omsyn til prøvingspreparat for menneske, og om krav i samband med løyve til framstilling eller import av slike preparat	859
2014/EØS/56/33	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/96/EF av 19. november 2008 om sikkerhetsforvaltning av veiinfrastrukturen.....	866
2014/EØS/56/34	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/106/EF av 19. november 2008 om minstekrav til sjøfolks opplæringsnivå (omarbeiding)	875
2014/EØS/56/35	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/35/EF av 7. september 2005 om forurensning fra skip og om innføring av sanksjoner for overtredelse.....	904
2014/EØS/56/36	Kommisjonsforordning (EF) nr. 859/2008 av 20. august 2008 om endring av rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 med hensyn til felles tekniske krav og administrative framgangsmåter for kommersiell lufttransport	915
2014/EØS/56/37	Kommisjonsforordning (EF) nr. 820/2008 av 8. august 2008 om fastsettelse av tiltak for gjennomføring av felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet	1153
2014/EØS/56/38	Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 300/2008 av 11. mars 2008 om felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart og om oppheving av forordning (EF) nr. 2320/2002	1168
2014/EØS/56/39	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1056/2008 av 27. oktober 2008 om endring av forordning (EF) nr. 2042/2003 om kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyer og luftfartøysprodukter, -deler og -utstyr og om godkjenning av organisasjoner og personell som deltar i disse oppgaver	1181
2014/EØS/56/40	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1057/2008 av 27. oktober 2008 om endring av tillegg II i vedlegget til forordning (EF) nr. 1702/2003 med hensyn til sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet (EASA-skjema 15a)	1206
2014/EØS/56/41	Kommisjonsforordning (EF) nr. 298/2009 av 8. april 2009 om endring av forordning (EF) nr. 474/2006 om opprettelse av fellesskapslisten over luftfartsselskaper som er underlagt driftsforbud i Fellesskapet.....	1208
2014/EØS/56/42	Kommisjonsvedtak av 18. november 2008 om endring av vedtak 2002/747/EF, 2003/31/EF, 2005/342/EF, 2005/344/EF og 2005/360/EF om lenging av det tidsrommet som miljøkriteria for tildeling av fellesskapsmiljømerket til visse produkt, skal gjelde for (2008/889/EF)	1229
2014/EØS/56/43	Kommisjonsvedtak av 29. oktober 2008 om nærmere regler for gjennomføring av rådsdirektiv 95/64/EF om statistiske oppgaver over transport av gods og passasjerer til sjøs (2008/861/EF)	1231

2014/EØS/56/44	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008 av 3. november 2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002	1263
2014/EØS/56/45	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1260/2008 av 10. desember 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 23	1745
2014/EØS/56/46	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1261/2008 av 16. desember 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 2	1752
2014/EØS/56/47	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1262/2008 av 16. desember 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til tolkning nr. 13 fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC)	1756
2014/EØS/56/48	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1263/2008 av 16. desember 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til tolkning nr. 14 fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC)	1760
2014/EØS/56/49	Kommisjonsforordning (EF) nr. 1274/2008 av 17. desember 2008 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 1	1766
2014/EØS/56/50	Kommisjonsforordning (EF) nr. 53/2009 av 21. januar 2009 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 32 og IAS 1	1808
2014/EØS/56/51	Kommisjonsforordning (EF) nr. 69/2009 av 23. januar 2009 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til endringer av standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 1 og internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 27	1822
2014/EØS/56/52	Kommisjonsforordning (EF) nr. 70/2009 av 23. januar 2009 om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til forbedringer av internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)	1828
2014/EØS/56/53	Europaparlaments- og rådsavgjørd nr. 1351/2008/EF av 16. desember 2008 om skiping av eit fleirårig fellesskapsprogram om vern av barn som nyttar Internett og annan kommunikasjonsteknologi	1850

1. EFTA-statenes faste komité

2. EFTAs overvåkningsorgan

3. EFTA-domstolen

III EU-ORGANER

1. Kommisjonen

EØS-ORGANER

2014/EØS/56/01

EØS-KOMITEEN

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 289/2008

av 31. mars 2008

om endring av forordning (EF) nr. 1266/2007 om gjennomføringsregler for rådsdirektiv 2000/75/EF med hensyn til bekjempelse og overvåking av blåtunge samt restriksjoner på forflytning av visse dyr av arter som er mottakelige for blåtunge(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, og

under henvisning til rådsdirektiv 2000/75/EF av 20. november 2000 om fastsettelse av særlige bestemmelser om tiltak for å bekjempe og utrydde blåtunge⁽¹⁾, særlig artikkel 9 nr. 1 bokstav c), artikkel 11, artikkel 12 og artikkel 19 tredje ledd, og

og ut fra følgende betraktninger:

1) I kommisjonsforordning (EF) nr. 1266/2007⁽²⁾ er det fastsatt regler for bekjempelse og overvåking av blåtunge samt restriksjoner på forflytning av dyr innenfor og ut av restriksjonssonene. I forordningen er det også fastsatt vilkår for unntak fra utførselsforbudet som gjelder forflytning av mottakelige dyr samt deres sæd, egg og embryoer som fastsatt i direktiv 2000/75/EF.

2) Når unntak fra utførselsforbudet som gjelder forflytning av dyr av mottakelige arter samt deres sæd, egg og embryoer ut av restriksjonssonene, anvendes på dyr eller produkter beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller på eksport til en tredjestat, bør helsesertifikatene som er fastsatt i rådsdirektiv 64/432/EØF⁽³⁾, 91/68/EØF⁽⁴⁾, 92/65/EØF⁽⁵⁾ og nevnt i kommisjonsvedtak 93/444/EØF⁽⁶⁾, inneholde en henvisning til forordning (EF) nr. 1266/2007. Erfaring har vist at det bør tilføyes utfyllende tekst i alle disse helsesertifikatene for å tydeliggjøre dyrehelsekravene for å unnta dyr, sæd, egg og embryoer fra utførselsforbudet.

3) I rådsdirektiv 88/407/EØF av 14. juni 1988 om fastsettelse av krav til dyrehelse ved handel med sæd fra storfe innenfor Fellesskapet og innførsel av slik sæd⁽⁷⁾, rådsdirektiv 89/556/EØF av 25. september 1989 om krav til dyrehelse ved handel med embryoer fra storfe innenfor Fellesskapet og innførsel av slike embryoer fra tredjestater⁽⁸⁾, kommisjonsvedtak 95/388/EF av 19. september 1995 om fastsettelse av modellen for sertifikat for handel innenfor Fellesskapet med sæd, egg og embryoer fra sau og geit⁽⁹⁾ og vedtak 93/444/EØF er det fastsatt at helsesertifikater skal følge med ved forflytning av sæd, egg og embryoer fra storfe, sau og geit.

4) Når det gis unntak fra utførselsforbudet som gjelder forflytning av sæd, egg og embryoer fra dyr av mottakelige arter fra restriksjonssonene, har erfaring vist at helsesertifikatene også bør inneholde en henvisning til forordning (EF) nr. 1266/2007. Det bør derfor tilføyes utfyllende tekst i helsesertifikatene for å tydeliggjøre dyrehelsekravene for å unnta sæd, egg og embryoer fra utførselsforbudet.

5) Embryoer og egg fra storfe som har framkommet ved befruktning *in vivo*, utgjør ikke noen risiko av betydning med hensyn til blåtunge. Derfor bør de gis unntak fra utførselsforbudet, forutsatt at donordyrene ikke viser kliniske tegn på blåtunge på dagen for oppsamlingen av embryoer og egg.

6) Av klarhetshensyn bør det foretas visse endringer i teksten med hensyn til naturlig immune dyr nevnt i nr. 6 og 7 i vedlegg III og bestemmelsene om egg og embryoer.

7) Forordning (EF) nr. 1266/2007 bør derfor endres.

8) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 89 av 1.4.2008, s. 3, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ EFT L 327 av 22.12.2000, s. 74. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (EUT L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ EUT L 283 av 27.10.2007, s. 37.

⁽³⁾ EFT 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endret ved vedtak 2007/729/EF.

⁽⁴⁾ EFT L 46 av 19.2.1991, s. 19. Direktivet sist endret ved direktiv 2006/104/EF (EUT L 363 av 20.12.2006, s. 352).

⁽⁵⁾ EFT L 268 av 14.9.1992, s. 54. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/265/EF (EUT L 114 av 1.5.2007, s. 17).

⁽⁶⁾ EFT L 208 av 19.8.1993, s. 34.

⁽⁷⁾ EFT L 194 av 22.7.1988, s. 10. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2008/120/EF (EUT L 42 av 16.2.2008, s. 63).

⁽⁸⁾ EFT L 302 av 19.10.1989, s. 1. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2006/60/EF (EUT L 31 av 3.2.2006, s. 24).

⁽⁹⁾ EFT L 234 av 3.10.1995, s. 30. Vedtaket sist endret ved vedtak 2005/43/EF (EUT L 20 av 22.1.2005, s. 34).

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007 endres i samsvar med vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den sjuende dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 31. mars 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

Vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007 skal lyde:

«VEDLEGG III

Vilkår for unntak fra utførselsforbudet (som nevnt i artikkel 7 nr. 2 bokstav a) og artikkel 8 nr. 1 bokstav a))**A. Dyr**

Dyrene skal ha vært beskyttet mot angrep fra smittebæreren *Culicoides* under transport til bestemmelsesstedet.

I tillegg skal minst ett av vilkårene i nr. 1-7 være oppfylt:

1. Dyrene har inntil avsendelsen vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, i den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V, siden fødselen eller i minst 60 dager før forflytningsdatoen, og har høyst sju dager før forflytningsdatoen med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med Verdens dyrehelseorganisasjons (OIEs) landdyrhåndbok (heretter kalt «OIEs landdyrhåndbok»).

En prøve for identifisering av agens er likevel ikke nødvendig for medlemsstater eller regioner i en medlemsstat der tilstrekkelige epidemiologiske data som er innsamlet på grunnlag av et overvåkingsprogram som er gjennomført i en periode på minst tre år, underbygger fastsettelsen av den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V.

Medlemsstater som benytter seg av denne muligheten, skal underrette Kommisjonen og de øvrige medlemsstatene gjennom Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene har inntil avsendelsen i den smittebærerfrie sesongen vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger fra (sett inn dato), siden fødselen eller i minst 60 dager, og har eventuelt (oppgis eventuelt) deretter med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført på prøver tatt høyst sju dager før avsendelsen i samsvar med avsnitt A nr. 1 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

(*) http://www.oie.int/eng/normes/en_mcode.htm?e1d10

2. Dyrene har inntil avsendelsen vært beskyttet mot angrep fra smittebærere i et tidsrom på minst 60 dager før avsendelsesdatoen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene oppfyller kravene i avsnitt A nr. 2 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

3. Dyrene har inntil avsendelsen vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, i den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V, eller har i minst 28 dager vært beskyttet mot angrep fra smittebærere, og har i dette tidsrommet med negativt resultat gjennomgått en serologisk prøve for påvisning av antistoffer mot blåtungevirusgruppen i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført minst 28 dager etter startdatoen for tidsrommet med beskyttelse mot angrep fra smittebærere eller for den smittebærerfrie sesongen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene oppfyller kravene i avsnitt A nr. 3 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

4. Dyrene har inntil avsendelsen vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, i den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V, eller har i minst 14 dager vært beskyttet mot angrep fra smittebærere, og har i dette tidsrommet med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført minst 14 dager etter startdatoen for tidsrommet med beskyttelse mot angrep fra smittebærere eller for den smittebærerfrie sesongen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene oppfyller kravene i avsnitt A nr. 4 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

5. Dyrene stammer fra en besetning som er vaksinert i henhold til et vaksinasjonsprogram fastsatt av vedkommende myndighet, dyrene er vaksinert mot den eller de serotypene som forekommer eller kan antas å forekomme i et epidemiologisk relevant geografisk opprinnelsesområde, dyrene er fortsatt omfattet av den immunitetsperioden som garanteres i spesifikasjonene for vaksinen og er godkjent i vaksinasjonsprogrammet, og dyrene oppfyller minst ett av følgende vilkår:
 - a) De er blitt vaksinert minst 60 dager før forflytningsdatoen.
 - b) De er blitt vaksinert med en inaktivert vaksine senest innen det antallet dager som kreves for at immunbeskyttelsen skal begynne å virke i henhold til spesifikasjonene for den vaksinen som er godkjent i vaksinasjonsprogrammet, og har med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført minst 14 dager etter at immunbeskyttelsen skal begynne å virke i henhold til spesifikasjonene for den vaksinen som er godkjent i vaksinasjonsprogrammet.
 - c) De er blitt vaksinert tidligere, og er blitt revaksinert med en inaktivert vaksine innenfor den immunitetsperioden som garanteres i spesifikasjonene for den vaksinen som er godkjent i vaksinasjonsprogrammet.
 - d) De har i den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, siden fødselen eller i minst 60 dager før vaksinasjonsdatoen, og de er blitt vaksinert med en inaktivert vaksine senest innen det antallet dager som i henhold til spesifikasjonene for den vaksinen som er godkjent i vaksinasjonsprogrammet, kreves for at immunbeskyttelsen skal begynne å virke.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyr vaksinert mot blåtunge, serotype(r) (*angi serotype(r)*) med (*vaksinens navn*) med en inaktivert/modifisert levende vaksine (*angi det som passer*) i samsvar med avsnitt A nr. 5 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

6. Dyrene er aldri blitt vaksinert mot blåtunge, og har i hele sin levetid vært holdt i et epidemiologisk relevant geografisk opprinnelsesområde der høyst én serotype har forekommet, forekommer eller kan antas å forekomme, og
 - a) de har med positivt resultat gjennomgått en serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok for å påvise antistoffer mot serotypen av blåtungevirus, som er utført mellom 60 og 360 dager før forflytningsdatoen, eller

- b) de har med positivt resultat gjennomgått en serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok for å påvise antistoffer mot serotypen av blåtungevirus, som er utført minst 30 dager før forflytningsdatoen, og dyrene har med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, høyst sju dager før forflytningsdatoen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene har gjennomgått en serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok som kan påvise antistoffer mot serotypen (*angi serotype*) av blåtungevirus i samsvar med avsnitt A nr. 6 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

7. Dyrene er aldri blitt vaksinert mot blåtunge, og har med positivt resultat gjennomgått en egnet spesifikk serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok som kan påvise de spesifikke antistoffene mot alle serotyper av blåtungevirus som forekommer eller kan antas å forekomme, for alle serotyper som forekommer eller kan antas å forekomme i det epidemiologisk relevante geografiske opprinnelsesområdet, og

- a) den spesifikke serologiske prøven er utført mellom 60 og 360 dager før forflytningsdatoen, eller
- b) den spesifikke serologiske prøven er utført minst 30 dager før forflytningsdatoen, og dyrene har med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført tidligst sju dager før forflytningsdatoen.

For dyr som er nevnt i dette nummer og er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene har gjennomgått en spesifikk serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok som kan påvise antistoffer mot blåtungevirus av alle serotyper (*angi serotype*) som forekommer eller kan antas å forekomme i samsvar med avsnitt A nr. 7 i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

B. Sæd fra dyr

Sæd skal komme fra donordyr som oppfyller minst ett av følgende vilkår:

- a) Dyrene har vært holdt utenfor en restriksjonssone i minst 60 dager før oppsamlingen av sæd begynte og mens den pågikk.
- b) Dyrene har vært beskyttet mot angrep fra smittebærere i minst 60 dager før oppsamlingen av sæd begynte og mens den pågikk.
- c) Dyrene har i minst 60 dager før oppsamlingen av sæd begynte og mens den pågikk, i den smittebærerfrie sesongen vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, som fastsatt i samsvar med vedlegg V, og har tidligst sju dager før oppsamlingen av sæd begynner, med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok.

En prøve for identifisering av agens er imidlertid ikke nødvendig i medlemsstater eller regioner i en medlemsstat der tilstrekkelige epidemiologiske data som er innsamlet på grunnlag av et overvåkingsprogram og er gjennomført i et tidsrom på minst tre år, underbygger fastsettelsen av den smittebærerfrie sesongen, som fastsatt i vedlegg V.

Medlemsstater som benytter seg av denne muligheten, skal underrette Kommisjonen og medlemsstatene gjennom Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen.

- d) Dyrene har med negativt resultat gjennomgått en serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok for påvisning av antistoffer mot blåtungevirusgruppen, som er utført minst hver 60. dag i oppsamlingsperioden og mellom 21 og 60 dager etter den siste oppsamlingen.
- e) Dyrene har med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført på blodprøver som er tatt
 - i) ved første og siste oppsamling, og
 - ii) i sædopsamlingsperioden
 - minst hver sjuende dag dersom det dreier seg om en virusisolasjonsprøve,
 - minst hver 28. dag dersom det dreier seg om en polymerasekjedereaksjonsprøve.

Dersom sæden nevnt i dette avsnitt er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 88/407/EØF(*) og kommisjonsvedtak 95/388/EF(**) eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Sæd fra donordyr som oppfyller kravene i (*angi bokstav a), b), c), d) eller e)*) i avsnitt B i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

(*) EFT L 194 av 22.7.1988, s. 10.

(**) EFT L 234 av 3.10.1995, s. 30.

C. Egg og embryoer fra dyr

1. Embryoer og egg fra storfe som har framkommet ved befruktning *in vivo*, skal komme fra donordyr som ikke viser kliniske tegn på blåtunge på oppsamlingsdagen.
2. Embryoer og egg fra andre dyr enn storfe samt storfeembryoer som har framkommet ved befruktning *in vitro*, skal komme fra donordyr som oppfyller minst ett av følgende vilkår:
 - a) De har vært holdt utenfor en restriksjonssone i minst 60 dager før oppsamlingen av embryoer/egg begynte og mens den pågikk.
 - b) De har vært beskyttet mot angrep fra smittebærere i minst 60 dager før oppsamlingen av embryoer/egg begynte og mens den pågikk.
 - c) De har med negativt resultat gjennomgått en serologisk prøve i samsvar med OIEs landdyrhåndbok for påvisning av antistoffer mot blåtungevirusgruppen, mellom 21 og 60 dager etter oppsamlingen av embryoer/egg.
 - d) De har med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med OIEs landdyrhåndbok, utført på en blodprøve som er tatt på dagen for oppsamling av embryoer/egg.
3. Dersom eggene og embryoene nevnt i nr. 1 og 2 er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal følgende utfyllende tekst tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i rådsdirektiv 89/556/EØF(***) og vedtak 95/388/EF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Embryoer/egg fra donordyr som oppfyller kravene i (*angi nr. 1, nr. 2 bokstav a), nr. 2 bokstav b), nr. 2 bokstav c) eller nr. 2 bokstav d)*) i avsnitt C i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007.»

Nr. 2 bokstav a) i vedlegg B til direktiv 89/556/EØF får ikke anvendelse på egg og embryoer oppsamlet fra donordyr som holdes i driftsenheter som er underlagt veterinære forbud og karantenetiltak som følge av blåtunge.

(***) EFT L 302 av 19.10.1989, s. 1.»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 384/2008**2014/EØS/56/02****av 29. april 2008****om endring av forordning (EF) nr. 1266/2007 med hensyn til vilkårene for å innvilge unntak for drectige dyr fra utførselsforbudet fastsatt i rådsdirektiv 2000/75/EF(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESSKAP
HAR —

vurderes på nytt i nær framtid på bakgrunn av ytterligere opplysninger som innhentes.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsdirektiv 2000/75/EF av 20. november 2000 om fastsettelse av særlige bestemmelser om tiltak for å bekjempe og utrydde blåtunge⁽¹⁾, særlig artikkel 9 nr. 1 bokstav c), artikkel 11, artikkel 12 og artikkel 19 tredje ledd, og

ut fra følgende betraktninger:

1) I kommisjonsforordning (EF) nr. 1266/2007⁽²⁾ er det fastsatt regler for bekjempelse og overvåking av blåtunge samt restriksjoner på forflytning av dyr innenfor og ut av restriksjonssonene. I forordningen er det også fastsatt vilkår for unntak fra utførselsforbudet som gjelder forflytning av mottakelige dyr samt deres sæd, egg og embryoer som fastsatt i direktiv 2000/75/EF.

2) På bakgrunn av nye vitenskapelige opplysninger som nylig er innhentet om blåtungevirusets patogenese med hensyn til mulig transplacental overføring av blåtunge, bør det treffes visse forebyggende tiltak for å hindre eventuell spredning av sykdommen fra drectige dyr eller visse nyfødte dyr.

3) Dyr som førkunstig sædoverføring eller paring var immune som følge av vaksinasjon med en inaktivert vaksine eller som følge av naturlig immunitet, eller som i en viss periode har vært beskyttet mot angrep fra smittebærere og har gjennomgått visse laboratorieundersøkelser med negativt resultat, anses ikke for å utgjøre noen betydelig risiko med hensyn til blåtunge. Det bør derfor være mulig å innvilge unntak fra utførselsforbudet bare for slike sikre drectige dyr.

4) Forordning (EF) nr. 1266/2007 bør derfor endres. Bestemmelsene i denne forordning bør imidlertid

5) Når unntak fra utførselsforbudet som gjelder forflytning av mottakelige dyrearter ut av restriksjonssoner, anvendes på dyr beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller på eksport til en tredjestat, bør helsesertifikatene som er fastsatt i rådsdirektiv 64/432/EØF⁽³⁾, rådsdirektiv 91/68/EØF⁽⁴⁾ og rådsdirektiv 92/65/EØF⁽⁵⁾ og nevnt i kommisjonsvedtak 93/444/EØF⁽⁶⁾, inneholde en henvisning til forordning (EF) nr. 1266/2007. Det bør tilføyes en utfyllende tekst i alle disse helsesertifikatene for å tydeliggjøre kravene til dyrehelse, slik at drectige dyr unntas fra utførselsforbudet.

6) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I avsnitt A i vedlegg III til forordning (EF) nr. 1266/2007 gjøres følgende endringer:

1. I nr. 1 skal første ledd lyde:

«Dyrene har inntil avsendelsen i den smittebærerfrie sesongen fastsatt i samsvar med vedlegg V, vært holdt i et område som er fritt for blåtunge i bestemte sesonger, i minst 60 dager før forflytningsdatoen, og har høyst sju dager før forflytningsdatoen med negativt resultat gjennomgått en prøve for identifisering av agens i samsvar med Verdens dyrehelseorganisasjons (OIEs) landdyrhåndbok(*) (heretter kalt «OIEs landdyrhåndbok»).

(*) http://www.oie.int/eng/normes/en_mcode.htm?e1d10.»

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 116 av 30.4.2008, s. 3, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ EFT L 327 av 22.12.2000, s. 74. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (EUT L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ EUT L 283 av 27.10.2007, s. 37. Forordningen endret ved forordning (EF) nr. 289/2008 (EUT L 89 av 1.4.2008, s. 3).

⁽³⁾ EFT L 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endret ved vedtak 2007/729/EF.

⁽⁴⁾ EFT L 46 av 19.2.1991, s. 19. Direktivet sist endret ved direktiv 2006/104/EF (EUT L 363 av 20.12.2006, s. 352).

⁽⁵⁾ EFT L 268 av 14.9.1992, s. 54. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/265/EF (EUT L 114 av 1.5.2007, s. 17).

⁽⁶⁾ EFT L 208 av 19.8.1993, s. 34.

2. Følgende ledd tilføyes:

«For drektige dyr skal minst ett av vilkårene fastsatt i nr. 5 bokstav b)-d), nr. 6 og nr. 7 være oppfylt før sædoverføring eller paring, eller vilkåret fastsatt i nr. 3 skal være oppfylt, og prøven skal være utført tidligst sju dager før forflytningsdatoen.

For dyr som er beregnet på handel innenfor Fellesskapet eller eksport til en tredjestat, skal én av følgende utfyllende tekster ved behov tilføyes i tilsvarende helsesertifikater fastsatt i direktiv 64/432/EØF, 91/68/EØF og 92/65/EØF eller nevnt i vedtak 93/444/EØF:

«Dyret/dyrene er ikke drektig/drektige», eller

«Dyret/dyrene kan være drektig/drektige og oppfyller vilkåret/vilkårene (fastsatt i nr. 5 bokstav b)-d), nr. 6 og nr. 7 før sædoverføring eller paring, eller fastsatt i nr. 3; angi det som passer).»

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 29. april 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/03****av 21. februar 2008****om tilleggsgarantier med hensyn til pseudorabies ved handel med svin innenfor Fellesskapet og om kriterier for hvilke opplysninger som skal gis om denne sykdommen(*)***[meddelt under nummer K(2008) 669]***(kodifisert utgave)****(2008/185/EF)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

ansvarlig for å fastsette internasjonale dyrehelseregler for handel med dyr og animalske produkter. Disse reglene er offentliggjort i det internasjonale dyrehelseregelverket.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

- 3) Kapitlet om pseudorabies i det internasjonale dyrehelseregelverket er blitt betydelig endret.

under henvisning til rådsdirektiv 64/432/EØF av 26. juni 1964 om dyrehelseproblemer ved handel med storfe og svin innenfor Fellesskapet⁽¹⁾, særlig artikkel 8, artikkel 9 nr. 2 og artikkel 10 nr. 2, og

- 4) De tilleggsgarantiene med hensyn til pseudorabies som kreves ved handel med svin i Fellesskapet, bør endres for å sikre at de er forenlige med de internasjonale reglene for denne sykdommen, og for å sikre bedre kontroll i Fellesskapet.

ut fra følgende betraktninger:

- 5) Det må fastsettes kriterier for hvilke opplysninger medlemsstatene skal gi om pseudorabies, i samsvar med artikkel 8 i direktiv 64/432/EØF.

- 1) Kommisjonsvedtak 2001/618/EF av 23. juli 2001 om tilleggsgarantier med hensyn til pseudorabies ved handel med svin i Fellesskapet, om kriterier for hvilke opplysninger som skal gis om denne sykdommen, og om oppheving av vedtak 93/24/EØF og 93/244/EØF⁽²⁾ er blitt betydelig endret en rekke ganger⁽³⁾. Av klarhetshensyn og av praktiske årsaker bør vedtaket kodifiseres.

- 6) Tiltakene fastsatt i dette vedtak er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

- 2) Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE) er den internasjonale organisasjonen som gjennom avtalen om helse- og plantehelsetiltak i henhold til GATT 1994 er utpekt som

GIJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Det er tillatt å sende avlssvin eller produksjonssvin til de medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I som er fri for pseudorabies, fra andre medlemsstater eller regioner som ikke er oppført i vedlegg I, på følgende vilkår:

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 59 av 4.3.2008, s. 19, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ EFT 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (EUT L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ EFT L 215 av 9.8.2001, s. 48. Vedtaket sist endret ved vedtak 2007/729/EF.

⁽³⁾ Se vedlegg V.

1. Pseudorabies skal være meldepliktig i opprinnelsesmedlemsstaten.
 2. Det skal i opprinnelsesmedlemsstaten eller -regionen være iverksatt et program for bekjempelse og utryddelse av pseudorabies som oppfyller kriteriene fastsatt i artikkel 9 nr. 1 i direktiv 64/432/EØF, under tilsyn av vedkommende myndighet. Dette programmet skal omfatte hensiktsmessige tiltak for transport og forflytning av svin for å hindre at sykdommen spres mellom driftsenheter med forskjellig status.
 3. Når det gjelder svinenes opprinnelsesenhet,
 - a) skal det i de siste tolv månedene ikke ha vært påvist kliniske, patologiske eller serologiske tegn på pseudorabies på den aktuelle driftsenheten,
 - b) skal det i de siste tolv månedene ikke ha vært påvist kliniske, patologiske eller serologiske tegn på pseudorabies på driftsenheter som ligger innenfor en radius på 5 km fra svinenes opprinnelsesenhet; denne bestemmelsen gjelder imidlertid ikke dersom det på de sistnevnte driftsenhetene regelmessig er blitt gjennomført tiltak for å overvåke og utrydde sykdommen under tilsyn av vedkommende myndighet og i samsvar med utryddelsesprogrammet nevnt i nr. 2, og dersom disse tiltakene har effektivt hindret at sykdommen har spredd seg til den aktuelle driftsenheten,
 - c) skal det ikke ha vært gjennomført vaksinasjon mot pseudorabies på minst tolv måneder,
 - d) skal svinene minst to ganger med minst fire måneders mellomrom ha gjennomgått en serologisk undersøkelse for å påvise ADV-gE-, ADV-gB- eller ADV-gD-antistoffer eller helvirus av pseudorabies. Denne undersøkelsen må ha vist fravær av pseudorabies og vist at vaksinerte svin var fri for gE-antistoffer,
 - e) skal det i de siste tolv månedene ikke ha blitt innført svin fra driftsenheter med lavere dyrehelsestatus med hensyn til pseudorabies, med mindre de er blitt undersøkt for pseudorabies med negativt resultat.
 4. Svinene som skal flyttes,
 - a) skal ikke ha blitt vaksinert,
 - b) skal i de siste 30 dagene før forflytning ha vært holdt isolert i et anlegg som er godkjent av vedkommende myndighet, på en slik måte at enhver risiko for å spre pseudorabies til disse svinene unngås,
 - c) skal ha vært holdt på opprinnelsesenheten eller på en driftsenhet med samme status siden fødselen, og ha vært på opprinnelsesenheten i minst
 - i) 30 dager for produksjonssvin,
 - ii) 90 dager for avlssvin,
 - d) skal med minst 30 dagers mellomrom med negativt resultat ha gjennomgått minst to serologiske prøver for å påvise ADV-gB- eller ADV-gD-virus eller helvirus av pseudorabies. Når det gjelder svin som er yngre enn fire måneder, kan den serologiske prøven for ADV-gE imidlertid også benyttes. Prøvetakingen for den siste prøven skal foretas innen 15 dager før forsendelse. Antall svin som undersøkes på isolasjonsenheten, skal være tilstrekkelig til å påvise
 - i) 2 % seroprevalens med 95 % sikkerhet på isolasjonsenheten for produksjonssvin,
 - ii) 0,1 % seroprevalens med 95 % sikkerhet på isolasjonsenheten for avlssvin.

Den første av de to prøvene er imidlertid ikke nødvendig dersom

 - i) det innenfor rammen av programmet nevnt i nr. 2 er gjennomført en serologisk undersøkelse på opprinnelsesenheten mellom 45 og 170 dager før forsendelse som har vist fravær av antistoffer mot pseudorabies og vist at vaksinerte svin var fri for gE-antistoffer,
 - ii) svinene som skal flyttes, har vært holdt på opprinnelsesenheten siden fødselen,
 - iii) ingen svin er blitt flyttet til opprinnelsesenheten mens svinene som skal flyttes, er blitt holdt isolert.
- Artikkel 2*
- Det er tillatt å sende slaktesvin til medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I som er fri for pseudorabies, fra andre medlemsstater eller regioner som ikke er oppført i vedlegg I, på følgende vilkår:
1. Pseudorabies skal være meldepliktig i opprinnelsesmedlemsstaten.
 2. Det skal i opprinnelsesmedlemsstaten eller -regionen være iverksatt et program for bekjempelse og utryddelse av pseudorabies som oppfyller kriteriene fastsatt i artikkel 1 nr. 2.

3. Alle svin skal transporteres direkte til bestemmelses-slakteriet og enten

a) komme fra en driftsenhet som oppfyller vilkårene fastsatt i artikkel 1 nr. 3, eller

b) være vaksinert mot pseudorabies minst 15 dager før forsendelse og komme fra en opprinnelsenhet der

i) det innenfor rammen av programmet nevnt i nr. 2 i de siste tolv måneder regelmessig er gjennomført tiltak for å overvåke og utrydde pseudorabies under tilsyn av vedkommende myndighet,

ii) de er blitt holdt i minst 30 dager før forsendelse, og der det ikke er påvist noen kliniske eller patologiske tegn på denne sykdommen på tidspunktet for utstedelsen av helsesertifikatet nevnt i artikkel 7, eller

c) ikke være vaksinert og komme fra en driftsenhet der

i) det innenfor rammen av programmet nevnt i nr. 2 i de siste tolv måneder regelmessig er gjennomført tiltak for å overvåke og utrydde pseudorabies under tilsyn av vedkommende myndighet, og det ikke har vært påvist kliniske, patologiske eller serologiske tegn på pseudorabies i de siste seks månedene,

ii) vedkommende myndighet har forbudt vaksinasjon mot pseudorabies og innføring av vaksinerte svin, fordi driftsenheten er i ferd med å oppnå høyeste status med hensyn til pseudorabies i samsvar med programmet nevnt i nr. 2,

iii) de er blitt holdt i minst 90 dager før forsendelse.

Artikkel 3

Avlssvin beregnet på medlemsstatene eller regionene oppført i vedlegg II der det er iverksatt godkjente utryddelsesprogrammer for pseudorabies, skal enten

1. komme fra medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I, eller

2. komme fra

a) medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg II, og

b) en driftsenhet som oppfyller vilkårene i artikkel 1 nr. 3, eller

3. oppfylle følgende vilkår:

a) pseudorabies skal være meldepliktig i opprinnelses-medlemsstaten,

b) det skal i opprinnelsesmedlemsstaten eller -regionen være iverksatt et program for bekjempelse og utryddelse av pseudorabies som oppfyller kriteriene fastsatt i artikkel 1 nr. 2,

c) det skal i de siste tolv månedene ikke ha vært påvist kliniske, patologiske eller serologiske tegn på pseudorabies på de aktuelle svinenes opprinnelsenhet,

d) svinene skal i de siste 30 dagene før forflytning ha vært holdt isolert i et anlegg som er godkjent av vedkommende myndighet, på en slik måte at enhver risiko for å spre pseudorabies til disse svinene unngås,

e) svinene skal med negativt resultat ha gjennomgått en serologisk prøve for å påvise gE-antistoffer. Prøvetakingen for den siste prøven skal foretas innen 15 dager før forsendelse. Antall svin som undersøkes, skal være tilstrekkelig til å påvise 2 % seroprevalens med 95 % sikkerhet,

f) svinene skal ha vært holdt på opprinnelsenheten eller på en driftsenhet med samme status siden fødselen, og skal ha vært på opprinnelsenheten i minst 90 dager.

Artikkel 4

Produksjonssvin beregnet på medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg II der det er iverksatt godkjente utryddelsesprogrammer for pseudorabies, skal enten

1. komme fra medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I, eller

2. komme fra

- a) medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg II, og
- b) en driftsenhet som oppfyller vilkårene i artikkel 1 nr. 3, eller

3. oppfylle følgende vilkår:

- a) pseudorabies skal være meldepliktig i opprinnelsesmedlemsstaten,
- b) det skal i opprinnelsesmedlemsstaten eller -regionen være iverksatt et program for bekjempelse og utryddelse av pseudorabies som oppfyller kriteriene fastsatt i artikkel 1 nr. 2,
- c) det skal i de siste tolv månedene ikke ha vært påvist kliniske, patologiske eller serologiske tegn på pseudorabies på de aktuelle svinenes opprinnelsesenheter,
- d) det skal mellom 45 og 170 dager før forsendelse være gjennomført en serologisk undersøkelse for pseudorabies på opprinnelsesenheten som har påvist fravær av sykdommen og at vaksinerte svin var fri for gE-antistoffer,
- e) svinene skal enten ha vært holdt på opprinnelsesenheten siden fødselen eller ha vært holdt på en slik driftsenhet i minst 30 dager etter at de er innført fra en driftsenhet med samme status der det har vært gjennomført en serologisk undersøkelse tilsvarende den som er nevnt i bokstav d) ovenfor.

Artikkel 5

De serologiske prøvene som er gjennomført for å overvåke eller påvise pseudorabies hos svin i henhold til dette vedtak, skal oppfylle standardene fastsatt i vedlegg III.

Artikkel 6

Med forbehold for artikkel 10 nr. 3 i direktiv 64/432/EØF skal opplysninger om forekomsten av pseudorabies, herunder nærmere opplysninger om de overvåkings- og utryddelsesprogrammene som er iverksatt i medlemsstatene oppført i vedlegg II og i andre medlemsstater eller regioner som ikke er oppført i samme vedlegg, der det er iverksatt overvåkings- og utryddelsesprogrammer, gis av den enkelte medlemsstat minst én gang i året i samsvar med de ensartede kriteriene fastsatt i vedlegg IV.

Artikkel 7

1. Med forbehold for bestemmelsene i Fellesskapets regelverk for helsesertifikater for svin som skal sendes til medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I eller II, skal den

offentlige veterinæren før utfylling av del C i helsesertifikatet som kreves ved direktiv 64/432/EØF, bekrefte

- a) den status de aktuelle svinenes opprinnelsesenheter og opprinnelsesmedlemsstat eller -region har når det gjelder pseudorabies,
- b) dersom svinene ikke stammer fra en medlemsstat eller en region som er fri for sykdommen, den status de aktuelle svinenes mottakerenheter og mottakermedlemsstat eller -region har når det gjelder pseudorabies,
- c) at de aktuelle svinene oppfyller vilkårene fastsatt i dette vedtak.

2. For svin som er beregnet på medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I eller II, skal del C nr. 4 i helsesertifikatet nevnt i nr. 1 utfylles som følger:

- a) i første strekpunkt innsettes ordet «pseudorabies» etter ordet «sykdom»,
- b) i annet strekpunkt skal det vises til dette vedtak. I samme linje skal nummeret på den artikkelen i dette vedtak som gjelder de aktuelle svinene, angis i parentes.

Artikkel 8

Medlemsstatene skal sørge for at svin som skal sendes til medlemsstater eller regioner oppført i vedlegg I eller II, ikke kommer i kontakt med svin med en annen eller ukjent status med hensyn til pseudorabies, under transport eller transitt.

Artikkel 9

Vedtak 2001/618/EF oppheves.

Henvisninger til det opphevede vedtaket skal forstås som henvisninger til dette vedtak og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg VI.

Artikkel 10

Dette vedtak er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 21. februar 2008.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

VEDLEGG I

Medlemsstater eller regioner i medlemsstater som er fri for pseudorabies, og som ikke tillater vaksinasjon

ISO-kode	Medlemsstat	Regioner
CZ	Tsjekkia	Alle regioner
DK	Danmark	Alle regioner
DE	Tyskland	Alle regioner
FR	Frankrike	Departementene Ain, Aisne, Allier, Alpes-de-Haute-Provence, Alpes-Maritimes, Ardèche, Ardennes, Ariège, Aube, Aude, Aveyron, Bas-Rhin, Bouches-du-Rhône, Calvados, Cantal, Charente, Charente-Maritime, Cher, Corrèze, Côte-d'Or, Creuse, Deux-Sèvres, Dordogne, Doubs, Drôme, Essonne, Eure, Eure-et-Loir, Gard, Gers, Gironde, Hautes-Alpes, Hauts-de-Seine, Haute-Garonne, Haute-Loire, Haute-Marne, Hautes-Pyrénées, Haut-Rhin, Haute-Saône, Haute-Savoie, Haute-Vienne, Hérault, Indre, Indre-et-Loire, Isère, Jura, Landes, Loire, Loire-Atlantique, Loir-et-Cher, Loiret, Lot, Lot-et-Garonne, Lozère, Maine-et-Loire, Manche, Marne, Mayenne, Meurthe-et-Moselle, Meuse, Moselle, Nièvre, Oise, Orne, Paris, Pas-de-Calais, Pyrénées-Atlantiques, Pyrénées-Orientales, Puy-de-Dôme, Réunion, Rhône, Sarthe, Saône-et-Loire, Savoie, Seine-et-Marne, Seine-Maritime, Seine-Saint-Denis, Somme, Tarn, Tarn-et-Garonne, Territoire de Belfort, Val-de-Marne, Val-d'Oise, Var, Vaucluse, Vendée, Vienne, Vosges, Yonne, Yvelines
CY	Kypros	Hele territoriet
LU	Luxembourg	Alle regioner
AT	Østerrike	Hele territoriet
SK	Slovakia	Alle regioner
FI	Finland	Alle regioner
SE	Sverige	Alle regioner
UK	Det forente kongerike	Alle regioner i England, Skottland og Wales

VEDLEGG II

Medlemsstater eller regioner i medlemsstater der det er iverksatt godkjente programmer for bekjempelse av pseudorabies

ISO-kode	Medlemsstat	Regioner
BE	Belgia	Hele territoriet
ES	Spania	Territoriet til de autonome regionene Galicia, País Vasco, Asturias, Cantabria, Navarra og La Rioja Territoriet til provinsene León, Zamora, Palencia, Burgos og Valladolid samt Ávila i den autonome regionen Castilla y León Territoriet til provinsen Las Palmas på Kanariøyene
FR	Frankrike	Departementene Côtes-d'Armor, Finistère, Ille-et-Vilaine, Morbihan og Nord
IT	Italia	Provinsen Bolzano
NL	Nederland	Hele territoriet

*VEDLEGG III***Standarder for serologiske prøver for pseudorabies — protokoll for enzymmerket antistoffprøve (ELISA) for påvisning av antistoffer mot pseudorabiesvirus (helvirus), glykoprotein B (ADV-gB), glykoprotein D (ADV-gD) eller glykoprotein E (ADV-gE)**

1. Institusjonene oppført i nr. 2 bokstav d) skal vurdere ELISA ADV-gE-prøver og -sett etter kriteriene fastsatt i nr. 2 bokstav a), b) og c). Vedkommende myndighet i den enkelte medlemsstat skal påse at det bare registreres ELISA ADV-gE-sett som oppfyller disse kriteriene. Undersøkelsene oppført i nr. 2 bokstav a) og b) må utføres før prøven godkjennes, og deretter må hvert parti minst gjennomgå undersøkelsen i nr. 2 bokstav c).
2. Prøvens standardisering, følsomhet og spesifisitet.
 - a) Prøven må være tilstrekkelig følsom til å gi positivt utslag på følgende av Fellesskapets referansesera:
 - Fellesskapets referanseserum ADV1 fortynnet 1:8,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE A,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE B,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE C,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE D,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE E,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE F.
 - b) Prøven må være tilstrekkelig spesifikk til å gi negativt utslag på følgende av Fellesskapets referansesera:
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE G,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE H,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE J,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE K,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE L,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE M,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE N,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE O,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE P,
 - Fellesskapets referanseserum ADV-gE Q.
 - c) Ved kontroll av partier må Fellesskapets referanseserum ADV1 gi positivt utslag ved en fortynning på 1:8, og ett av Fellesskapets referansesera fra ADV-gE G til ADV-gE Q, som oppført i bokstav b), må gi negativt utslag.

Ved kontroll av partier av ADV-gB- og ADV-gD-sett må Fellesskapets referanseserum ADV1 gi positivt utslag ved en fortynning på 1:2, og Fellesskapets referanseserum Q, som nevnt i bokstav b), må gi negativt utslag.
 - d) Instituttene oppført nedenfor skal dessuten ha ansvaret for å kontrollere ELISA-metodens kvalitet i hver enkelt medlemsstat, og særlig for å produsere og standardisere nasjonale referansesera i samsvar med Fellesskapets referansesera.

AT	AGES: Österreichische Agentur für Gesundheit und Ernährungssicherheit GmbH — Institut für veterinärmedizinische Untersuchungen Mödling (Austrian Agency for Health and Consumer Protection — Institute for veterinary investigations Mödling) Robert Koch-Gasse 17 A-2340 Mödling Tel. +43 (0) 505 55-38112 Fax +43 (0) 505 55-38108 E-mail: vetmed.moedling@ages.at
BE	CODA — CERVA — VAR Veterinary and Agrochemical Research Centre Groeselenberg 99 B-1180 Brussels
CY	State Veterinary Laboratory Veterinary Services 1417 Athalassa Nicosia
CZ	—
DE	Friedrich-Loeffler-Institut Bundesforschungsinstitut für Tiergesundheit Standort Wusterhausen Seestraße 55 D-16868 Wusterhausen Tel. + 49 33979 80-0 Fax + 49 33979 80-200
DK	National Veterinary Institute, Technical University of Denmark Lindholm DK-4771 Kalvehave
EE	Veterinaar- ja Toidulaboratoorium Kreutzwaldi 30, 51006 Tartu, Estonia Tel. + 372 7 386 100 Faks: + 372 7 386 102 E-mail: info@vetlab.ee
ES	Laboratorio Central de Sanidad Animal de Algete Carretera de Algete, km 8 Algete 28110 (Madrid) Tel. +34 916 290 300 Fax +34 916 290 598 E-mail: lcv@mapya.es
FI	Finnish Food Safety Authority Animal Diseases and Food Safety Research Mustialankatu 3 FI-00790 Helsinki, Finland E-mail: info@evira.fi Tel. +358 20 772 003 (exchange) Fax +358 20 772 4350
FR	Laboratoire d'études et de recherches avicoles, porcines et piscicoles AFSSA site de Ploufragan/Brest — LERAPP BP 53 22440 Ploufragan
UK	Veterinary Laboratories Agency New Haw, Addlestone, Weybridge Surrey KT15 3NB, UK Tel. (44-1932) 341111 Fax (44-1932) 347046
GR	Centre of Athens Veterinary Institutes 25 Neapoleos Street, GR-153 10 Agia Paraskevi Attiki Tel. +30 2106010903

HU	Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ, Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság Central Agricultural Office, Veterinary Diagnostic Directorate Address: 1149 Budapest, Tábornok u. 2. Mailing Address: 1581 Budapest, 146. Pf. 2. Tel. +36 1 460-6300 Fax +36 1 252-5177 E-mail: titkarsag@oai.hu
IE	Virology Division Central Veterinary Research Laboratory Department of Agriculture and Food Laboratories Backweston Campus Stacumny Lane Celbridge Co. Kildare
IT	Centro di referenza nazionale per la malattia di Aujeszky — Pseudorabbia c/o Istituto zooprofilattico sperimentale della Lombardia e dell'Emilia Romagna, Via Bianchi, 9; 25124 Brescia
LT	National Veterinary Laboratory Nacionalinė veterinarijos laboratorija) J. Kairiūkščio 10 LT-08409 Vilnius
LU	CODA — CERVA — VAR Veterinary and Agrochemical Research Centre Groeselenberg 99 B-1180 Brussels
LV	Nacionālais diagnostikas centrs National Diagnostic Centre) Lejupes iela 3, Rīga, LV-1076 Tel. +371 7620526 Fax +371 7620434 E-mail: ndc@ndc.gov.lv
MT	—
NL	Centraal Instituut voor Dierziekte Controle CIDC-Lelystad Hoofdvestiging: Houtribweg 39 Nevenvestiging: Edelhertweg 15 Postbus 2004 8203 AA Lelystad
PL	Laboratory Departement of Swine Diseases Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy Tel. +48 81 889 30 00 Fax +48 81 886 25 95 E-mail: sekretariat@piwet.pulawy.pl
PT	Laboratório Nacional de Investigação Veterinária (LNIV) Estrada de Benfica, 701 P-1549-011 Lisboa
SE	Statens veterinärmedicinska anstalt Department of Virology S-751 89 Uppsala Tel. (46-18) 67 40 00 Fax (46-18) 67 44 67
SI	Univerza v Ljubljani Veterinarska fakulteta Nacionalni veterinarski inštitut Gerbičeva 60, SI-1000 Ljubljana
SK	Štátny veterinárny ústav Pod dráhami 918 960 86 Zvolen Slovenska republika

VEDLEGG IV

Kriterier for hvilke opplysninger som skal gis om forekomsten av pseudorabies og om programmene for bekjempelse og utryddelse av denne sykdommen i henhold til artikkel 8 i rådsdirektiv 64/432/EØF

1. Medlemsstat:
2. Dato:
3. Rapporteringsperiode:
4. Antall driftsenheter der det er oppdaget pseudorabies ved hjelp av kliniske, serologiske eller virologiske undersøkelser:
5. Opplysninger om vaksinasjon mot pseudorabies, serologiske undersøkelser og klassifisering av driftsenheter (tabellen nedenfor fylles ut):

Region	Antall driftsenheter for svin	Antall driftsenheter for svin som omfattes av et kartleggingsprogram for pseudorabies ⁽¹⁾	Antall driftsenheter for svin som ikke er infisert av pseudorabies (med vaksinasjon) ⁽²⁾	Antall driftsenheter for svin som ikke er infisert av pseudorabies (uten vaksinasjon) ⁽³⁾
Til sammen				

⁽¹⁾ Program som er under tilsyn av vedkommende myndighet.

⁽²⁾ Driftsenheter for svin der det er gjennomført serologiske prøver for pseudorabies med negativt resultat i samsvar med et offisielt program for utryddelse av pseudorabies, og der det er gjennomført vaksinasjoner i de foregående tolv månedene.

⁽³⁾ Driftsenheter for svin som oppfyller vilkårene i artikkel 1 nr. 3.

6. Ytterligere opplysninger om serologisk overvåking på sædstasjoner, med henblikk på eksport, som ledd i andre overvåkingsprogrammer osv.:
-
-
-

VEDLEGG V

OPPHEVET VEDTAK MED LISTE OVER PÅFØLGENDE ENDRINGER

Kommisjonsvedtak 2001/618/EF (EFT L 215 av 9.8.2001, s. 48)	
Kommisjonsvedtak 2001/746/EF (EFT L 278 av 23.10.2001, s. 41)	Bare når det gjelder henvisning til vedtak 2001/618/EF i artikkel 1
Kommisjonsvedtak 2001/905/EF (EFT L 335 av 19.12.2001, s. 22)	Bare når det gjelder henvisning til vedtak 2001/618/EF i artikkel 2
Kommisjonsvedtak 2002/270/EF (EFT L 93 av 10.4.2002, s. 7)	Bare artikkel 3
Kommisjonsvedtak 2003/130/EF (EUT L 52 av 27.2.2003, s. 9)	
Kommisjonsvedtak 2003/575/EF (EUT L 196 av 2.8.2003, s. 41)	
Kommisjonsvedtak 2004/320/EF (EUT L 102 av 7.4.2004, s. 75)	Bare artikkel 2 og vedlegg II
Kommisjonsvedtak 2005/768/EF (EUT L 290 av 4.11.2005, s. 27)	
Kommisjonsvedtak 2006/911/EF (EUT L 346 av 9.12.2006, s. 41)	Bare når det gjelder henvisning til vedtak 2001/618/EF i artikkel 1 og nr. 12 i vedlegget
Kommisjonsvedtak 2007/603/EF (EUT L 236 av 8.9.2007, s. 7)	
Kommisjonsvedtak 2007/729/EF (EUT L 294 av 13.11.2007, s. 26)	Bare når det gjelder henvisning til vedtak 2001/618/EF i artikkel 1 og nr. 10 i vedlegget

VEDLEGG VI

Sammenligningstabell

Vedtak 2001/618/EØF	Dette vedtak
Artikkel 1 bokstav a) og b)	Artikkel 1 nr. 1 og 2
Artikkel 1 bokstav c) første til femte strekpunkt	Artikkel 1 nr. 3 bokstav a)–e)
Artikkel 1 bokstav d) første til fjerde strekpunkt	Artikkel 1 nr. 4 bokstav a)–d)
Artikkel 2 bokstav a) og b)	Artikkel 2 nr. 1 og 2
Artikkel 2 bokstav c) første til tredje strekpunkt	Artikkel 2 nr. 3 bokstav a)–c)
Artikkel 3 bokstav a)	Artikkel 3 nr. 1
Artikkel 3 bokstav b) første og annet strekpunkt	Artikkel 3 nr. 2 bokstav a) og b)
Artikkel 3 bokstav c) første til sjette strekpunkt	Artikkel 3 nr. 3 bokstav a)–f)
Artikkel 4 bokstav a)	Artikkel 4 nr. 1
Artikkel 4 bokstav b) første og annet strekpunkt	Artikkel 4 nr. 2 bokstav a) og b)
Artikkel 4 bokstav c) første til femte strekpunkt	Artikkel 4 nr. 3 bokstav a)–e)
Artikkel 5–8	Artikkel 5–8
Artikkel 9	—
Artikkel 10	—
—	Artikkel 9
Artikkel 11	Artikkel 10
Vedlegg I–IV	Vedlegg I–IV
—	Vedlegg V
—	Vedlegg VI

KOMMISJONSVEDTAK

2014/EØS/56/04

av 12. mars 2008

om endring av vedtak 2003/135/EF med omsyn til planane for utrydding av og naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå viltlevande svin i visse område av delstatane Rheinland-Pfalz og Nordrhein-Westfalen (Tyskland)

*[meldt under nummeret K(2008) 887]***(Berre den tyske og den franske teksta er gyldige)**

(2008/220/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

område av Rheinland-Pfalz og Nordrhein-Westfalen.

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
felleskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 2001/89/EF av 23. oktober 2001
om fellesskapstiltak for bekjempelse av klassisk svinepest⁽¹⁾,
særleg artikkel 16 nr. 1 og artikkel 20 nr. 2, og

ut frå desse synsmåttane:

1) Kommisjonen har vedteke kommisjonsvedtak 2003/135/
EF av 27. februar 2003 om godkjenning av planane for
utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og for
naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå viltlevande
svin i dei tyske delstatane Niedersachsen, Nordrhein-
Westfalen, Rheinland-Pfalz og Saarland⁽²⁾ som eitt av
fleire tiltak for motkjemping av klassisk svinepest.

2) Tyskland har gjeve Kommisjonen melding om den nyaste
utviklinga av sjukdommen hjå viltlevande svin i visse

3) Desse opplysningane tyder på at klassisk svinepest
hjå viltlevande svin er utrydda i visse område av desse
delstatane. Det er difor ikkje lenger naudsynt å nytte
planane for utrydding av og naudvaksinasjon mot klassisk
svinepest hjå viltlevande svin i desse områda.

4) Vedtak 2003/135/EF bør difor endrast.

5) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar
med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda
og dyrehelsa —

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

Vedlegget til vedtak 2003/135/EF vert bytt ut med teksta i
vedlegget til dette vedtaket.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 70 av 14.3.2008, s. 9, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold),
se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

(¹) TEF L 316 av 1.12.2001, s. 5. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak
2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

(²) TEU L 53 av 28.2.2003, s. 47. Vedtaket sist endra ved vedtak 2007/135/EF
(TEU L 57 av 24.2.2007, s. 20).

Artikkel 2

Dette vedtaket er retta til Sambandsrepublikken Tyskland og Republikken Frankrike.

Utferda i Brussel, 12. mars 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

«VEDLEGG

1. OMRÅDE SOM DET FINST UTRYDDINGSPLANAR FOR

A. I delstaten Rheinland-Pfalz:

- a) i distriktet Ahrweiler: kommunane Adenau og Altenahr,
- b) i Landkreis Vulkaneifel: kommunane Obere Kyll og Hillesheim, i kommunen Daun tettstadene Betteldorf, Dockweiler, Dreis-Brück, Hinterweiler og Kirchweiler, i kommunen Kelberg tettstadene Beinhausen, Bereborn, Bodenbach, Bongard, Borler, Boxberg, Brücktal, Drees, Gelenberg, Kelberg, Kirsbach, Mannebach, Neichen, Nitz, Reimerath og Welcherath, i kommunen Gerolstein tettstadene Berlingen, Duppach, Hohenfels-Essingen, Kalenborn-Scheuern, Neroth, Pelm og Rockeskyll og byen Gerolstein,
- c) i Eifelkreis Bitburg-Prüm: i kommunen Prüm, tettstadene Büdesheim, Kleinlangenfeld, Neuendorf, Olzheim, Roth bei Prüm, Schwirzheim og Weinsheim,
- d) i Landkreis Südwestpfalz: kommunen Kröppen søraust for L 483, kommunen Vinningen søraust for L 478 og L 484, kommunane Schweix, Hilst, Trulben, Eppenbrunn, Ludwigswinkel, Fischbach bei Dahn, Schönau (Pfalz), Hirschthal, Rumbach, Bruchweiler-Bärenbach, Bundenthal, Niederschlettenbach, Nothweiler, Bobenthal, Erlenbach bei Dahn.

B. I delstaten Nordrhein-Westfalen:

- a) i distriktet Euskirchen: byane Bad Münstereifel, Mechernich, Schleiden, i byen Euskirchen tettstadene Billig, Euenheim, Euskirchen (sentrum), Flamersheim, Kirchheim, Kuchenheim, Kreuzweingarten, Niederkastenholz, Palmersheim, Rheder, Roitzheim, Schweinheim, Stotzheim, Wißkirchen (i byen Euskirchen), og kommunane Blankenheim, Dahlem, Hellenthal, Kall og Nettersheim,
- b) i Rhein-Sieg-Kreis: i byen Meckenheim tettstadene Ersdorf og Altendorf, i byen Rheinbach tettstadene Oberdrees, Niederdrees, Wormersdorf, Todenfeld, Hilberath, Merzbach, Irlenbusch, Queckenberg, Kleinschlehbach, Großschlehbach, Loch, Berscheidt, Eichen og Kurtenberg, i kommunen Swisttal tettstadene Miel og Odendorf.

2. OMRÅDE DER DET VERT NYTTA NAUDVAKSINASJON

A. I delstaten Rheinland-Pfalz:

- a) i distriktet Ahrweiler: kommunane Adenau og Altenahr,
- b) i Landkreis Vulkaneifel: kommunane Obere Kyll og Hillesheim, i kommunen Daun tettstadene Betteldorf, Dockweiler, Dreis-Brück, Hinterweiler og Kirchweiler, i kommunen Kelberg tettstadene Beinhausen, Bereborn, Bodenbach, Bongard, Borler, Boxberg, Brücktal, Drees, Gelenberg, Kelberg, Kirsbach, Mannebach, Neichen, Nitz, Reimerath og Welcherath, i kommunen Gerolstein tettstadene Berlingen, Duppach, Hohenfels-Essingen, Kalenborn-Scheuern, Neroth, Pelm og Rockeskyll og byen Gerolstein,
- c) i Eifelkreis Bitburg-Prüm: i kommunen Prüm, tettstadene Büdesheim, Kleinlangenfeld, Neuendorf, Olzheim, Roth bei Prüm, Schwirzheim og Weinsheim,
- d) i Landkreis Südwestpfalz: kommunen Kröppen søraust for L 483, kommunen Vinningen søraust for L 478 og L 484, kommunane Schweix, Hilst, Trulben, Eppenbrunn, Ludwigswinkel, Fischbach bei Dahn, Schönau (Pfalz), Hirschthal, Rumbach, Bruchweiler-Bärenbach, Bundenthal, Niederschlettenbach, Nothweiler, Bobenthal, Erlenbach bei Dahn.

B. I delstaten Nordrhein-Westfalen:

- a) i distriktet Euskirchen: byane Bad Münstereifel, Mechernich, Schleiden, i byen Euskirchen tettstadene Billig, Euenheim, Euskirchen (sentrum), Flamersheim, Kirchheim, Kuchenheim, Kreuzweingarten, Niederkastenholz, Palmersheim, Rheder, Roitzheim, Schweinheim, Stotzheim, Wißkirchen (i byen Euskirchen), og kommunane Blankenheim, Dahlem, Hellenthal, Kall og Nettersheim,
 - b) i Rhein-Sieg-Kreis: i byen Meckenheim tettstadene Ersdorf og Altendorf, i byen Rheinbach tettstadene Oberdrees, Niederdrees, Wormersdorf, Todenfeld, Hilberath, Merzbach, Irlenbusch, Queckenberg, Kleinschlehbach, Großschlehbach, Loch, Berscheidt, Eichen og Kurtenberg, i kommunen Swisttal tettstadene Miel og Odendorf.»
-

KOMMISJONSVEDTAK

2014/EØS/56/05

av 17. mars 2008

om endring av vedtak 2004/558/EF om gjennomføring av rådsdirektiv 64/432/EØF med hensyn til tilleggsgarantier for infeksøs bovin rhinotrakeitt hos storfe beregnet på handel innenfor Fellesskapet og godkjenning av utryddelsesprogrammene som visse medlemsstater har lagt fram

[meddelt under nummer K(2008) 1004]

(2008/233/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsdirektiv 64/432/EØF av 26. juni 1964 om dyrehelseproblemer ved handel med storfe og svin innenfor Fellesskapet⁽¹⁾, særlig artikkel 9 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

medlemsstater har lagt fram⁽²⁾ godkjennes programmene for bekjempelse og utryddelse av infeksjon med bovint herpesvirus type 1 (BHV1) framlagt av medlemsstatene oppført i vedlegg I til det vedtaket for regionene som er oppført i nevnte vedlegg, og som omfattes av tilleggsgarantiene med hensyn til BHV1 i samsvar med artikkel 9 i direktiv 64/432/EØF.

3) Tsjekkia har nå lagt fram et program med sikte på å utrydde BHV1-infeksjon på hele sitt territorium. Dette programmet oppfyller kriteriene fastsatt i artikkel 9 nr. 1 i direktiv 64/432/EØF. I programmet er det også fastsatt regler for innenlands forflytning av storfe som tilsvarer de reglene som tidligere ble gjennomført i visse medlemsstater eller regioner i medlemsstater, og som førte til at sykdommen ble utryddet i disse medlemsstatene eller regionene.

1) I artikkel 9 i direktiv 64/432/EØF er det fastsatt at en medlemsstat som har et obligatorisk nasjonalt program for bekjempelse av en av de smittsomme sykdommene oppført i vedlegg E (II) til nevnte direktiv, kan framlegge sitt program for Kommisjonen for godkjenning. I nevnte artikkel er det også fastsatt hvilke tilleggsgarantier som kan kreves i forbindelse med handel innenfor Fellesskapet.

4) Det programmet som Tsjekkia har framlagt, samt tilleggsgarantiene som er framlagt i samsvar med artikkel 9 i direktiv 64/432/EØF, bør godkjennes.

5) Vedlegg I til vedtak 2004/558/EØF bør derfor endres.

2) I kommisjonsvedtak 2004/558/EF av 15. juli 2004 om gjennomføring av rådsdirektiv 64/432/EØF med hensyn til tilleggsgarantier for infeksøs bovin rhinotrakeitt hos storfe beregnet på handel innenfor Fellesskapet og godkjenning av utryddelsesprogrammene som visse

6) Tiltakene fastsatt i dette vedtak er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 76 av 19.3.2008, s. 56, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ EFT 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (EUT L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ EUT L 249 av 23.7.2004, s. 20. Vedtaket sist endret ved vedtak 2007/584/EF (EUT L 219 av 24.8.2007, s. 37).

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Vedlegg I til vedtak 2004/558/EF erstattes med teksten i vedlegget til dette vedtak.

Artikkel 2

Dette vedtak er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 17. mars 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

«VEDLEGG I

Medlemsstat	Regioner i medlemsstatene der det gjelder tilleggsgarantier med hensyn til infeksøs bovin rhinotrakeitt i samsvar med artikkel 9 i direktiv 64/432/EØF
Tsjekkia	Alle regioner
Tyskland	Alle regioner unntatt Regierungsbezirke Oberpfalz og Oberfranken i delstaten Bayern
Italia	Den autonome regionen Friuli Venezia Giulia Den autonome provinsen Trento»

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/06****av 18. mars 2008****om endring av vedtak 2003/467/EF med omsyn til godkjenninga av visse administrative regionar i Polen som offisielt frie for enzootisk bovin leukose***[meldt under nummeret K(2008) 974]*

(2008/234/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske fellesskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 64/432/EØF av 26. juni 1964 om dyrehelseproblemer ved handel med storfe og svin innenfor Fellesskapet⁽¹⁾, særleg vedlegg D avsnitt I bokstav E, og

ut frå desse synsmåttane:

- 1) I medhald av vedlegg D til direktiv 64/432/EØF kan ein medlemsstat eller delar av ein medlemsstat, med omsyn til storfebudskapar, reknast som frie for enzootisk bovin leukose dersom visse vilkår fastsett i det direktivet er stetta.
- 2) Listene over regionar i medlemsstatar som er godkjende som frie for enzootisk bovin leukose, er oppførte i kommisjonsvedtak 2003/467/EF av 23. juni 2003 om fastsetjing av status for storfebuskarar i visse medlemsstatar eller regionar i medlemsstatar som offisielt frie for tuberkulose, brucellose og enzootisk bovin leukose⁽²⁾.
- 3) Polen har òg lagt fram for Kommisjonen dokumentasjon som syner at alle krava i direktiv 64/432/EØF er oppfylte med omsyn til 14 administrative regionar (powiaty) innanfor dei overordna administrative einingane (voivodskapa) Kujawsko-Pomorskie, Łódź og Małopolskie, slik at desse kan verte godkjende som regionar i Polen som er offisielt frie for enzootisk bovin leukose.

4) Som følge av vurderinga av denne dokumentasjonen, bør desse regionane (powiaty) i Polen godkjennast som regionar som er offisielt frie for enzootisk bovin leukose i denne medlemsstaten.

5) Vedtak 2003/467/EF bør difor endrast.

6) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda og dyrehelsa —

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

Vedlegg III til vedtak 2003/467/EF vert endra i samsvar med vedlegget til dette vedtaket.

Artikkel 2

Dette vedtaket er retta til medlemsstatane.

Utfërda i Brussel, 18. mars 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 76 av 19.3.2008, s. 58, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ TEF 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ TEU L 156 av 25.6.2003, s. 74. Vedtaket sist endra ved vedtak 2008/97/EF (TEU L 32 av 6.2.2008, s. 25).

VEDLEGG

I kapittel 2 i vedlegg III til vedtak 2003/467/EF, skal andre delen, som gjeld Polen, lyde:

«I Polen:

– Voivodskapet Dolnośląsk

Powiaty:	Bolesławiecki, Dzierżoniowski, Głogowski, Górowski, Jaworski, Jeleniogórski, Jelenia Góra, Kamiennogórski, Kłodzki, Legnicki, Legnica, Lubański, Lubiąski, Lwówecki, Milicki, Oleśnicki, Oławski, Polkowicki, Strzeleński, Średzki, Świdnicki, Trzebnicki, Wałbrzyski, Wałbrzych, Wołowski, Wrocławski, Wrocław, Ząbkowicki, Zgorzelecki, Złotoryjski.
----------	--

– Voivodskapet Lublin

Powiaty:	Bialski, Biała Podlaska, Biłgorajski, Chełmski, Chełm, Hrubieszowski, Janowski, Krasnostawski, Kraśnicki, Lubartowski, Lubelski, Lublin, Łęczyński, Łukowski, Opolski, Parczewski, Puławski, Radzyński, Rycki, Świdnicki, Tomaszowski, Włodawski, Zamojski, Zamość.
----------	---

– Voivodskapet Kujawsko-Pomorskie

Powiaty:	Aleksandrowski, Chełmiński, Golubsko-Dobrzyński, Grudziądzki, Grudziądz, Toruński, Toruń, Wąbrzeski.
----------	--

– Voivodskapet Łódź

Powiaty:	Bełchatowski, Brzeziński, Kutnowski, Łaski, Łęczycki, Łowicki, Łódzki, Łódź, Opoczyński, Pabianicki, Pajęczński, Piotrkowski, Piotrków Trybunalski, Poddębicki, Radomszczański, Rawski, Sieradzki, Skierniewicki, Skierniewice, Tomaszowski, Wieluński, Wieruszowski, Zduńskowolski, Zgierski.
----------	--

– Voivodskapet Małopolskie

Powiaty:	Brzeski, Bocheński, Chrzanowski, Dąbrowski, Gorlicki, Krakowski, Kraków, Limanowski, Miechowski, Myślenicki, Nowosądecki, Nowotarski, Nowy Sącz, Oświęcimski, Olkuski, Proszowicki, Tarnowski, Tarnów, Tatrzański, Wielicki.
----------	--

– Voivodskapet Opolskie

Powiaty:	Brzeski, Głubczycki, Kędzierzyńsko-Kozielski, Kluczborski, Krapkowicki, Namysłowski, Nyski, Olecki, Opolski, Opole, Prudnicki, Strzelecki.
----------	--

– Voivodskapet Podkarpackie

Powiaty:	Bieszczadzki, Brzozowski, Jasielski, Krośnieński, Krosno, Leski, Leżajski, Łańcucki, Rzeszowski, Rzeszów, Sanocki, Strzyżowski.
----------	---

– Voivodskapet Śląskie

Powiaty:	Będziński, Bielski, Bielsko Biala, Bytom, Chorzów, Cieszyński, Częstochowski, Częstochowa, Dąbrowa, Gliwicki, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Katowice, Kłobucki, Lubliniecki, Mikołowski, Mysłowice, Myszkowski, Piekary Śląskie, Pszczyński, Raciborski, Ruda Śląska, Rybnicki, Rybnik, Siemianowice, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnogórski, Tychy, Tyski, Wodzisławski, Zabrze, Zawierciański, Żory, Żywiecki.
----------	---

– Voivodskapet Świętokrzyskie

Powiaty:	Buski, Jędrzejowski, Kazimierski, Kielecki, Kielce, Konecki, Opatowski, Ostrowiecki, Pińczowski, Sandomierski, Skarżyski, Starachowicki, Staszowski, Włoszczowski.
----------	--

– Voivodskapet Wielkopolskie

Powiaty:	Jarociński, Kaliski, Kalisz, Kępniński, Kolski, Koniński, Konin, Krotoszyński, Ostrzeszowski, Słpecki, Turecki, Wrzesiński.»
----------	--

KOMMISJONSVEDTAK

2014/EØS/56/07

av 25. april 2008

om endring av vedlegg XI til rådsdirektiv 2003/85/EF med hensyn til listen over laboratorier og virksomheter som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus*[meddelt under nummer K(2008) 1577]*

(2008/339/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsdirektiv 2003/85/EF av 29. september 2003 om fellesskapstiltak for å bekjempe munn- og klovsyke, om oppheving av direktiv 85/511/EØF og vedtak 89/531/EØF og 91/665/EØF, og om endring av direktiv 92/46/EØF⁽¹⁾, særlig artikkel 67 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved direktiv 2003/85/EF er det fastsatt minstekrav til bekjempelsestiltak som skal iverksettes ved utbrudd av munn- og klovsyke, samt visse forebyggende tiltak som har som mål å gjøre vedkommende myndigheter og landbrukerne mer bevisst og bedre forberedt på nevnte sykdom.
- 2) De forebyggende tiltakene fastsatt i direktiv 2003/85/EF omfatter bestemmelsen om at medlemsstatene skal sikre at håndteringen av det levende munn- og klovsykeviruset i forbindelse med forskning, diagnostisering eller produksjon foregår bare i godkjente laboratorier som er oppført i vedlegg XI i nevnte direktiv.
- 3) Del A i vedlegg XI til direktiv 2003/85/EF inneholder en liste over nasjonale laboratorier som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus for forsknings- og diagnostiseringsformål.
- 4) Danmark har offisielt underrettet Kommisjonen om endringer vedrørende driften av landets nasjonale referanselaboratorium for munn- og klovsyke.
- 5) Latvia og Slovenia har offisielt underrettet Kommisjonen om at deres respektive nasjonale referanselaboratorier ikke lenger oppfyller sikkerhetsstandardene fastsatt i

artikkel 65 bokstav d) og derfor bør strykes fra listen i del A i vedlegg XI til direktiv 2003/85/EF.

- 6) Nederland har offisielt underrettet Kommisjonen om endringer vedrørende landets nasjonale referanselaboratorier for munn- og klovsyke.
- 7) Av sikkerhetsgrunner er det viktig at listen i direktiv 2003/85/EF over laboratorier som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus, holdes à jour.
- 8) Listen i del A i vedlegg XI til direktiv 2003/85/EF over laboratorier som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus, må derfor erstattes med listen i vedlegget til dette vedtak.
- 9) Tiltakene fastsatt i dette vedtak er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Del A i vedlegg XI til direktiv 2003/85/EF erstattes med teksten i vedlegget til dette vedtak.

Artikkel 2

Dette vedtak er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 25. april 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 115 av 29.4.2008, s. 39, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 55/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 1.

⁽¹⁾ EUT L 306 av 22.11.2003, s. 1. Direktivet sist endret ved direktiv 2006/104/EF (EUT L 363 av 20.12.2006, s. 352).

VEDLEGG

«DEL A

Nasjonale laboratorier som har tillatelse til å håndtere levende munn- og klovsykevirus

Medlemsstaten der laboratoriet ligger		Laboratorium	Medlemsstater som benytter tjenestene til laboratoriet
ISO-kode	Navn		
AT	Østerrike	Österreichische Agentur für Gesundheit und Ernährungssicherheit Veterinärmedizinische Untersuchungen Mödling	Østerrike
BE	Belgia	Veterinary and Agrochemical Research Centre CODA-CERVA-VAR Uccle	Belgia Luxembourg
BG	Bulgaria	Национален диагностичен научноизследователски ветеринарно-медицински институт Проф. д-р Георги Павлов, Национална референтна лаборатория Шап и везикулозна болест по свинете National Diagnostic Veterinary Research Institute Prof. Dr. Georgi Pavlov, National Reference Laboratory for Foot-and-Mouth Disease and Swine Vesicular Diseases)	Bulgaria
CZ	Tsjekkia	Statní veterinární ústav Praha, Praha	Tsjekkia
DE	Tyskland	Friedrich-Loeffler-Institut Bundesforschungsinstitut für Tiergesundheit, Greifswald - Insel Riems	Tyskland Slovakia
DK	Danmark	Danmarks Tekniske Universitet, Veterinærinstituttet Afdeling for Virologi, Lindholm Danish Technical University, Veterinary Institute, Department of Virology, Lindholm	Danmark Finland Sverige
EL	Hellas	Ινστιτούτο αφθώδους πυρετού, Αγία Παρασκευή Αττικής	Hellas
ES	Spania	Laboratorio Central de Sanidad Animal, Madrid	Spania
FR	Frankrike	Agence française de sécurité sanitaire des aliment - Laboratoire d'études et de recherches en pathologie bovine et hygiène des viandes, Lyon - Laboratoire d'études et de recherches en pathologie animale et zoonoses, Maisons-Alfort	Frankrike
HU	Ungarn	Országos Állategészségügyi Intézet (OÁI), Budapest	Ungarn
IT	Italia	Istituto zooprofilattico sperimentale della Lombardia e dell'Emilia-Romagna, Brescia	Italia Kypros
LT	Litauen	Nacionalinė veterinarijos laboratorija, Vilnius	Litauen
NL	Nederland	Central Veterinary Institute of Wageningen UR, Lelystad	Nederland
PL	Polen	Zakład Pryszczycy Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego, Zduńska Wola	Polen
RO	Romania	Institutul de Diagnostic și Sănătate Animală, București	Romania
UK	Det forente kongerike	Institute for Animal Health, Pirbright	Det forente kongerike Estland Finland Irland Latvia Malta Slovenia Sverige»

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/08****av 25. januar 2008****om godkjenning av planane for 2008 for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og
naudvaksinasjon av slike svin mot denne sjukdommen i Bulgaria***[meldt under nummeret K(2008) 270]***(Berre den bulgarske teksta er gyldig)****(2008/77/EF)(*)**

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

svin mot denne sjukdommen i Bulgaria⁽²⁾ vart vedteke
som eitt av fleire tiltak for å motkjempe klassisk svinepest.
Vedtak 2006/800/EF gjeld fram til 31. desember 2007.

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
felleskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 2001/89/EF av 23. oktober 2001
om fellesskapstiltak for bekjempelse av klassisk svinepest⁽¹⁾,
særleg artikkel 16 nr. 1 andre leddet og artikkel 20 nr. 2 fjerde
leddet, og

ut frå desse synsmåtane:

5) 15. oktober 2007 la Bulgaria fram for Kommissjonen for
godkjenning ein plan for utrydding av klassisk svinepest
hjå viltlevande svin og ein plan for naudvaksinasjon av
slike svin på heile territoriet sitt for 2008.

6) Desse planane som Bulgaria har lagt fram, er vortne
granska av Kommissjonen og funne å vere i samsvar med
direktiv 2001/89/EF. Dei bør difor godkjennast.

1) I direktiv 2001/89/EF er det fastsett minstekrav til
fellesskapstiltak for motkjempeing av klassisk svinepest.
Desse tiltaka omfattar ei føresegn om at medlemsstatane,
etter at det er påvist eit primærttilfelle av klassisk svinepest
hjå viltlevande svin, skal leggje fram for Kommissjonen
ein plan med tiltak for utrydding av denne sjukdommen.
Det nemnde direktivet inneheld òg føresegnar om
naudvaksinasjon av viltlevande svin.

7) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar
med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda
og dyrehelsa —

GJORT DETTE VEDTAKET:

*Artikkel 1***Plan for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin**

Den planen som Bulgaria la fram for Kommissjonen 15. oktober
2007 for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin i
det området som er fastsett i nr. 1 i vedlegget, er godkjend.

*Artikkel 2***Plan for naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå
viltlevande svin**

Den planen som Bulgaria la fram for Kommissjonen 15.
oktober 2007 for naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå
viltlevande svin i det området som er fastsett i nr. 2 i vedlegget,
er godkjend.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 23 av 26.1.2008, s. 28, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 56/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold),
se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 4.

(¹) TEF L 316 av 1.12.2001, s. 5. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak
2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

(²) TEU L 325 av 24.11.2006, s. 35. Vedtaket endra ved vedtak 2007/624/EF
(TEU L 253 av 28.9.2007, s. 43).

*Artikkel 3***Samsvar**

Bulgaria skal straks gjere dei tiltaka som er naudsynte for å rette seg etter dette vedtaket, og offentliggjere desse tiltaka. Bulgaria skal straks melde frå til Kommissjonen om dette.

*Artikkel 4***Brukstid**

Dette vedtaket skal nyttast frå 1. januar 2008 til 31. desember 2008.

*Artikkel 5***Adressat**

Dette vedtaket er retta til Republikken Bulgaria.

Utferda i Brussel, 25. januar 2008.

For Kommissjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommissjonen

VEDLEGG

1. **Område der planen for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin skal gjennomførast:**
Heile territoriet til Bulgaria.
 2. **Område der planen for naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå viltlevande svin skal gjennomførast:**
Heile territoriet til Bulgaria.
-

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/09****av 28. januar 2008****om endring av vedtak 2005/59/EF med omsyn til dei områda der planane for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og naudvaksinasjon av slike svin i Slovakia skal gjennomførast***[meldt under nummeret K(2008) 319]***(Berre den slovakiske teksta er gyldig)****(2008/88/EF)(*)**

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske fellesskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 2001/89/EF av 23. oktober 2001 om fellesskapstiltak for bekjempelse av klassisk svinepest⁽¹⁾, særleg artikkel 16 nr. 1 og artikkel 20 nr. 2, og

ut frå desse synsmåtene:

- 1) Kommisjonsvedtak 2005/59/EF av 26. januar 2005 om godkjenning av planane for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og naudvaksinasjon av slike svin i Slovakia⁽²⁾ vart vedteke som eitt av fleire tiltak for å motkjempe klassisk svinepest.
- 2) Slovakia har no meldt frå til Kommissjonen om at klassisk svinepest hjå viltlevande svin er utrydda frå dei områda som høyrer inn under veterinær- og næringsmiddeladministrasjonen i Trenčín (medrekna distrikta Trenčín og Bánovce nad Bebravou), Prievidza (medrekna distrikta Prievidza og Partizánske) og Púchov (medrekna berre distriktet Ilava). Dei godkjende planane for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og naudvaksinasjon av slike svin mot denne sjukdommen bør difor ikkje lenger nyttast på desse områda.
- 3) Slovakia har òg meldt frå til Kommissjonen om den nyaste utviklinga av klassisk svinepest hjå viltlevande svin og førekomsten av denne sjukdommen i distriktet Nové Zámky. I lys av dei epidemiologiske opplysningane som er

tilgjengelege, bør tiltaka i planane for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin lengjast for å omfatte delar av distrikta Nové Zámky, Komárno og Levice.

- 4) Av omsyn til klarleiken i fellesskapsregelverket bør dei områda som er omfatta av dei planane som er fastsette i vedlegget til vedtak 2005/59/EF, bytast ut med teksta i vedlegget til dette vedtaket.
- 5) Vedtak 2005/59/EF bør difor endrast.
- 6) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda og dyrehelsa —

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

Vedlegget til vedtak 2005/59/EF vert bytt ut med teksta i vedlegget til dette vedtaket.

Artikkel 2

Dette vedtaket er retta til Republikken Slovakia.

Utfërda i Brussel, 28. januar 2008.

For Kommissjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommissjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 28 av 1.2.2008, s. 34, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 56/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 4.

⁽¹⁾ TEF L 316 av 1.12.2001, s. 5. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ TEU L 24 av 27.1.2005, s. 46. Vedtaket sist endra ved vedtak 2006/20/EF (TEU L 15 av 20.1.2006, s. 48).

*VEDLEGG**«VEDLEGG***1. Område der planen for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin skal gjennomførast:**

Territoriet som høyrer inn under veterinær- og næringsmiddeladministrasjonen i Žiar nad Hronom (medrekna distrikta Žiar nad Hronom, Žarnovica og Banská Štiavnica), Zvolen (medrekna distrikta Zvolen, Krupina og Detva), Lučenec (medrekna distrikta Lučenec og Poltár) og Veľký Krtíš (medrekna distriktet Veľký Krtíš), Komárno (medrekna området aust for motorveg 64, nord for grensa mot Ungarn og vest for distriktet Nové Zámky), Nové Zámky (medrekna området aust for distriktet Komárno og aust for motorveg 64, sør for motorveg 75 og nord for grensa mot Ungarn) og Levice (medrekna området aust for distriktet Nové Zámky og aust for motorveg 66 (E77), sør for motorveg 75, nord for grensa mot Ungarn og vest for distriktet Veľký Krtíš).

2. Område der planen for naudvaksinasjon mot klassisk svinepest hjå viltlevande svin skal gjennomførast:

Territoriet som høyrer inn under veterinær- og næringsmiddeladministrasjonen i Žiar nad Hronom (medrekna distrikta Žiar nad Hronom, Žarnovica og Banská Štiavnica), Zvolen (medrekna distrikta Zvolen, Detva og Krupina), Lučenec (medrekna distrikta Lučenec og Poltár) og Veľký Krtíš (medrekna distriktet Veľký Krtíš).»

KOMMISJONSVEDTAK

2014/EØS/56/10

av 30. januar 2008

om endring av vedtak 93/52/EØF med omsyn til fråsegna om at visse administrative regionar i Italia er offisielt frie for brucellose (*B. melitensis*) og vedtak 2003/467/EF med omsyn til fråsegna om at visse administrative regionar i Italia er offisielt frie for bovin tuberkulose og bovin brucellose, og at visse administrative regionar i Polen er offisielt frie for enzootisk bovin leukose

[meldt under nummeret K(2008) 324]

(2008/97/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
felleskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 64/432/EØF av 26. juni 1964 om
dyrehelseproblemer ved handel med storfe og svin innenfor
Felleskapet⁽¹⁾, særleg vedlegg A avsnitt I nr. 4, vedlegg A
avsnitt II nr. 7 og vedlegg D avsnitt I del E,

med tilvising til rådsdirektiv 91/68/EØF av 28. januar 1991
om krav til dyrehelse ved handel med sau og geit innenfor
Felleskapet⁽²⁾, særleg vedlegg A kapittel 1 avsnitt II, og

ut frå desse synsmåtane:

- 1) Listene over regionar eller medlemsstatar som er godkjende som frie for brucellose (*B. melitensis*) i samsvar med direktiv 91/68/EØF, er oppførte i kommisjonsvedtak 93/52/EØF av 21. desember 1992 om konstatering av at visse medlemsstater eller regioner oppfyller vilkårene med hensyn til brucellose (*B. melitensis*), og om anerkjenning av deres status som medlemsstater eller regioner offisielt fri for denne sykdommen⁽³⁾.
- 2) Italia har lagt fram for Kommisjonen dokumentasjon som syner at dei krava som er fastsette i kapittel 1 avsnitt II nr. 1 bokstav b) i vedlegg A til direktiv 91/68/EØF, er oppfylte med omsyn til provinsane Latina og Roma i regionen Lazio og regionen Veneto. Dei provinsane og den regionen som er nemnde, bør difor godkjennast som offisielt frie for brucellose (*B. melitensis*).

- 3) I direktiv 64/432/EØF er det fastsett at medlemsstatar eller delar eller regionar i desse kan verte godkjende som offisielt frie for tuberkulose, brucellose og enzootisk bovin leukose hjå storfebuskarar, på det vilkåret at visse krav i direktivet er oppfylte.

- 4) Listene over regionar i medlemsstatar som er godkjende som frie for bovin tuberkulose, bovin brucellose og enzootisk bovin leukose, er fastsette i kommisjonsvedtak 2003/467/EF av 23. juni 2003 om fastsetjing av status for storfebuskarar i visse medlemsstatar eller regionar i medlemsstatar som offisielt frie for tuberkulose, brucellose og enzootisk bovin leukose⁽⁴⁾.

- 5) Italia har lagt fram for Kommisjonen dokumentasjon som syner at alle krava i direktiv 64/432/EØF er oppfylte med omsyn til provinsen Vercelli i regionen Piemonte og provinsane Pisa og Pistoia i regionen Toscana, slik at desse provinsane kan verte godkjende som offisielt frie for tuberkulose.

- 6) Italia har òg lagt fram for Kommisjonen dokumentasjon som syner at alle krava i direktiv 64/432/EØF er oppfylte med omsyn til provinsen Brindisi i regionen Puglia og regionen Toscana, slik at desse provinsane og denne regionen kan verte godkjende som offisielt frie for brucellose.

- 7) Som følge av vurderinga av den dokumentasjonen som Italia har lagt fram, bør dei provinsane og den regionen som det gjeld, godkjennast som offisielt frie for høvesvis bovin tuberkulose og bovin brucellose.

- 8) Polen har lagt fram for Kommisjonen dokumentasjon som syner at alle krava i direktiv 64/432/EØF er oppfylte med omsyn til visse *powiaty*, slik at desse kan verte godkjende som regionar i Polen som er offisielt frie for enzootisk bovin leukose.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 32 av 6.2.2008, s. 25, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 56/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 4.

⁽¹⁾ TEF L 121 av 29.7.1964, s. 1977/64. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak 2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

⁽²⁾ TEF L 46 av 19.2.1991, s. 19. Direktivet sist endra ved direktiv 2006/104/EF (TEU L 363 av 20.12.2006, s. 352).

⁽³⁾ TEF L 13 av 21.1.1993, s. 14. Vedtaket sist endra ved vedtak 2007/399/EF (TEU L 150 av 12.6.2007, s. 11).

⁽⁴⁾ TEU L 156 av 25.6.2003, s. 74. Vedtaket sist endra ved vedtak 2007/559/EF (TEU L 212 av 14.8.2007, s. 20).

- 9) Som følge av vurderinga av den dokumentasjonen som Polen har lagt fram, bør desse *powiaty* i Polen difor godkjennast som regionar som er offisielt frie for enzootisk bovin leukose i denne medlemsstaten.

Artikkel 2

Vedlegg I, II og III til vedtak 2003/467/EF vert endra i samsvar med vedlegg II til dette vedtaket.

- 10) Vedtak 93/52/EØF og 2003/467/EF bør difor endrast.

Artikkel 3

- 11) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda og dyrehelsa —

Dette vedtaket er retta til medlemsstatane.

Utferda i Brussel, 30. januar 2008.

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

Vedlegg II til vedtak 93/52/EF vert endra i samsvar med vedlegg I til dette vedtaket.

For Kommisjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG I

I vedlegg II til vedtak 93/52/EØF skal andre leddet som gjeld Italia, lyde:

«I Italia:

- Regionen Abruzzo: provinsen Pescara.
 - Regionen Friuli-Venezia Giulia.
 - Regionen Lazio: provinsane Latina og Roma.
 - Regionen Liguria: provinsen Savona.
 - Regionen Lombardia: provinsane Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Lecco, Lodi, Mantova, Milano, Pavia, Sondrio og Varese.
 - Regionen Marche: provinsane Ancona, Ascoli Piceno, Macerata og Pesaro, og Urbino.
 - Regionen Molise: provinsen Isernia.
 - Regionen Piemonte: provinsane Alessandria, Asti, Biella, Cuneo, Novara, Torino, Verbania og Vercelli.
 - Regionen Sardinia: provinsane Cagliari, Nuoro, Oristano og Sassari.
 - Regionen Trentino-Alto Adige: provinsane Bolzano og Trento.
 - Regionen Toscana: provinsane Arezzo, Firenze, Grossetto, Livorno, Lucca, Massa-Carrara, Pisa, Pistoia, Prato og Siena.
 - Regionen Umbria: provinsane Perugia og Terni.
 - Regionen Veneto.»
-

VEDLEGG II

I vedlegg I, II og III til vedtak 2003/467/EF vert det gjort følgjande endringar:

1) I vedlegg I skal kapittel 2 lyde:

«KAPITTEL 2**Regionar i medlemsstatar som er offisielt frie for tuberkulose**

I Italia:

- Regionen Abruzzo: provinsen Pescara.
- Regionen Emilio-Romagna.
- Regionen Friuli-Venezia Giulia.
- Regionen Lombardia: provinsane Bergamo, Como, Lecco og Sondrio.
- Regionen Marche: provinsen Ascoli Piceno.
- Regionen Piemonte: provinsane Novara, Verbania og Vercelli.
- Regionen Toscana: provinsane Grosseto, Livorno, Lucca, Prato, Pisa, Pistoia og Siena.
- Regionen Trentino-Alto Adige: provinsane Bolzano og Trento.
- Regionen Veneto: provinsane Belluno og Padova.»

2) I vedlegg II skal kapittel 2 lyde:

«KAPITTEL 2**Regionar i medlemsstatar som er offisielt frie for brucellose**

I Italia:

- Regionen Abruzzo: provinsen Pescara.
- Regionen Emilia-Romagna: provinsane Bologna, Ferrara, Forli-Cesena, Modena, Parma, Piacenza, Ravenna, Reggio Emilia og Rimini.
- Regionen Friuli-Venezia Giulia.
- Regionen Lazio: provinsen Rieti.
- Regionen Liguria: provinsane Imperia og Savona.
- Regionen Lombardia: provinsane Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Lecco, Lodi, Mantova, Milano, Pavia, Sondrio og Varese.
- Regionen Marche: provinsen Ascoli Piceno.
- Regionen Piemonte: provinsane Alessandria, Asti, Biella, Novara, Torino, Verbania og Vercelli.
- Regionen Puglia: Provinsen Brindisi.
- Regionen Sardinia: provinsane Cagliari, Nuoro, Oristano og Sassari.
- Regionen Toscana.
- Regionen Trentino-Alto Adige: provinsane Bolzano og Trento.
- Regionen Umbria: provinsane Perugia og Terni.
- Regionen Veneto.

I Portugal:

- Den autonome regionen Asorane, oyene Pico, Graciosa, Flores, Corvo.

I Det sameinte kongeriket:

- Storbritannia, England, Skottland, Wales.»

3) I kapittel 2 i vedlegg III skal andre leddet som gjeld Polen, lyde:

«I Polen:

– Voivodskapet Dolnośląsk

Powiaty	Bolesławiecki, Dzierżoniowski, Głogowski, Górowski, Jaworski, Jeleniogórski, Jelenia Góra, Kamiennogórski, Kłodzki, Legnicki, Legnica, Lubański, Lubiński, Lwówecki, Milicki, Oleśnicki, Oławski, Polkowicki, Strzeleński, Średzki, Świdnicki, Trzebnicki, Wałbrzyski, Wałbrzych, Wołowski, Wrocławski, Wrocław, Ząbkowicki, Zgorzelecki, Złotoryjski.
---------	--

– Voivodskapet Lublin

Powiaty	Bialski, Biała Podlaska, Biłgorajski, Chełmski, Chełm, Hrubieszowski, Janowski, Krasnostawski, Kraśnicki, Lubartowski, Lubelski, Lublin, Łęczyński, Łukowski, Opolski, Parczewski, Puławski, Radzyński, Rycki, Świdnicki, Tomaszowski, Włodawski, Zamojski, Zamość.
---------	---

– Voivodskapet Łódź

Powiaty	Bełchatowski, Brzeziński, Kutnowski, Łaski, Łęczycki, Łódzki, Łódź, Opoczyński, Pabianicki, Pajęczański, Piotrkowski, Piotrków Trybunalski, Poddębicki, Radomszczański, Rawski, Skierniewicki, Skierniewice, Tomaszowski, Wieluński, Zduńskowolski, Zgierski.
---------	---

– Voivodskapet Małopolskie

Powiaty	Brzeski, Bocheński, Chrzanowski, Dąbrowski, Gorlicki, Krakowski, Kraków, Limanowski, Miechowski, Myślenicki, Nowosądecki, Nowy Sącz, Oświęcimski, Olkusi, Tarnowski, Tarnów, Wielicki.
---------	--

– Voivodskapet Opolskie

Powiaty	Brzeski, Głubczycki, Kędzierzyńsko-Kozielski, Kluczborski, Krapkowicki, Namysławski, Nyski, Olecki, Opolski, Opole, Prudnicki, Strzelecki.
---------	--

– Voivodskapet Podkarpackie

Powiaty	Bieszczadzki, Brzozowski, Jasielski, Krośnieński, Krosno, Leski, Leżajski, Łańcucki, Rzeszowski, Rzeszów, Sanocki, Strzyżowski.
---------	---

– Voivodskapet Śląskie

Powiaty	Będziński, Bielski, Bielsko-Biała, Bytom, Chorzów, Cieszyński, Częstochowski, Częstochowa, Dąbrowa, Gliwicki, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Katowice, Kłobucki, Lubliniecki, Mikołowski, Mysłowice, Myszkowski, Piekary Śląskie, Pszczyński, Raciborski, Ruda Śląska, Rybnicki, Rybnik, Siemianowice, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnogórski, Tychy, Tyski, Wodzisławski, Zabrze, Zawierciański, Żory, Żywiecki.
---------	---

– Voivodskapet Świętokrzyskie

Powiaty	Buski, Jędrzejowski, Kazimierski, Kielecki, Kielce, Konecki, Opatowski, Ostrowiecki, Pińczowski, Sandomierski, Skarżyski, Starachowicki, Staszowski, Włoszczowski.
---------	--

– Voivodskapet Wielkopolskie

Powiaty	Jarociński, Kaliski, Kalisz, Kępiński, Kolski, Koniński, Konin, Krotoszyński, Ostrzeszowski, Ślępecki, Turecki, Wrzesiński.»
---------	--

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/11****av 22. februar 2008****om endring av vedtak 2007/683/EF om godkjenning av planen for utrydding av klassisk svinepest
hjá viltlevande svin i visse område av Ungarn***[meldt under nummeret K(2008) 675]***(Berre den ungarske teksta er gyldig)**

(2008/159/EF)(*)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
felleskapet,

med tilvising til rådsdirektiv 2001/89/EF av 23. oktober 2001
om fellesskapstiltak for bekjempelse av klassisk svinepest⁽¹⁾,
særleg artikkel 16 nr. 1, og

ut frå desse synsmåttane:

- 1) Kommisjonsvedtak 2007/683/EF⁽²⁾ vart vedteke som eitt
av fleire tiltak for motkjemping av klassisk svinepest.
- 2) Slovakia har gjeve Kommisjonen melding om den nyaste
utviklinga av sjukdommen hjå viltlevande svin i visse
område som har grenser mot Ungarn.
- 3) Ungarn har gjeve Kommisjonen melding om at i lys av den
epidemiologiske situasjonen bør dei tiltaka som er fastsette
i planen for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande
svin, utvidast til å omfatte visse område i regionen Pest i
Ungarn.

4) Vedtak 2007/683/EF bør difor endrast.

5) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar
med fråsegna frå Det faste utvalet for næringsmiddelkjeda
og dyrehelsa —

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

Vedlegget til vedtak 2007/683/EF vert bytt ut med teksta i
vedlegget til dette vedtaket.

Artikkel 2

Dette vedtaket er retta til Republikken Ungarn.

Utfërda i Brussel, 22. februar 2008.

For Kommisjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 51 av 26.2.2008, s. 21, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 56/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold),
se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 4.

(¹) TEF L 316 av 1.12.2001, s. 5. Direktivet sist endra ved kommisjonsvedtak
2007/729/EF (TEU L 294 av 13.11.2007, s. 26).

(²) TEU L 281 av 25.10.2007, s. 27.

*VEDLEGG**«VEDLEGG***Område der planen for utrydding av klassisk svinepest hjå viltlevande svin skal gjennomførast:**

Regionen Nógrád og det området i regionen Pest som ligg nord og aust for Donau, sør for grensa til Slovakia, vest for grensa til regionen Nógrád og nord for motorveg E 71.»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 721/2008

2014/EØS/56/12

av 25. juli 2008

om godkjenning av et preparat av bakterien *Paracoccus carotinifaciens*, som er rik på røde karotenoider, som tilsetningsstoff i fôrvarer(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF)
nr. 1831/2003 av 22. september 2003 om tilsetningsstoffer i
fôrvarer⁽¹⁾, særlig artikkel 9 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 inneholder bestemmelser om godkjenning av tilsetningsstoffer i fôrvarer og om vilkår og framgangsmåter for å gi slik godkjenning.
- 2) I samsvar med artikkel 7 i forordning (EF) nr. 1831/2003 ble det inngitt en søknad om godkjenning av preparatet som er oppført i vedlegget til denne forordning. Søknaden ble ledsaget av de opplysninger og dokumenter som kreves i henhold til artikkel 7 nr. 3 i forordning (EF) nr. 1831/2003.
- 3) Søknaden gjelder godkjenning i kategorien «sensoriske tilsetningsstoffer» av et preparat av tørkede, drepte celler av bakterien *Paracoccus carotinifaciens* (NITE SD 00017), som er rik på røde karotenoider, som tilsetningsstoff i fôr til laks og ørret.
- 4) Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (Myndigheten) konkluderte i sin uttalelse av 18. september 2007 med at preparatet av tørkede, drepte

celler av bakterien *Paracoccus carotinifaciens* (NITE SD 00017), som er rik på røde karotenoider, ikke har noen skadevirkning på menneskers eller dyrs helse eller på miljøet, og med at det påvirker animalske produkters egenskaper positivt⁽²⁾. Den konkluderte videre med at preparatet ikke utgjør noen annen risiko som utelukker godkjenning i samsvar med artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1831/2003. Myndigheten har utformet en anbefaling om grenseverdier for restmengder. Den anser ikke at det er behov for særlige krav om overvåking etter markedsføring. Den bekrefter også rapporten om analysemetoden for tilsetningsstoffet i fôrvarer fremlagt av Fellesskapets referanselaboratorium, som ble opprettet ved forordning (EF) nr. 1831/2003.

- 5) Vurderingen av preparatet viser at vilkårene for godkjenning fastsatt i artikkel 5 i forordning (EF) nr. 1831/2003 er oppfylt. Bruk av preparatet bør derfor godkjennes, som angitt i vedlegget til denne forordning.
- 6) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjenningen og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Preparatet som er angitt i vedlegget og tilhører kategorien «sensoriske tilsetningsstoffer» og funksjonsgruppen «a (ii) Fargestoffer – stoffer som når de brukes i fôr, gir farge til næringsmidler av animalsk opprinnelse», godkjennes som tilsetningsstoff i fôrvarer på vilkårene fastsatt i vedlegget.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 198 av 26.7.2008, s. 23, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 57/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 6.

⁽¹⁾ EUT L 268 av 18.10.2003, s. 29. Forordningen endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 378/2005 (EUT L 59 av 5.3.2005, s. 8).

⁽²⁾ Uttalelse avgitt på anmodning fra Europakommisjonen av Vitenskapsgruppen for tilsetningsstoffer og produkter eller stoffer som brukes i fôr (FEEDAP), om tryggheten til og virkningen av Panaferd-AX (bakterien *Paracoccus carotinifaciens*, som er rik på røde karotenoider) som tilsetningsstoff i fôr til laks og ørret. EFSA Journal (2007) 546, s. 1–30.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel, 25. juli 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

Tilsetningsstoffets identifikasjonsnummer	Tilsetningsstoff	Sammensetning, kjemisk formel, beskrivelse, analysemetode	Dyreart eller dyregruppe	Høyeste alder	Laveste innhold	Høyeste innhold	Andre bestemmelser	Grenseverdier for restmengder i de relevante næringsmidlene av animalsk opprinnelse	Godkjenningsperiodens utløp
					mg/kg fullfør med et vanninnhold på 12 %				
Kategori: sensoriske tilsetningsstoffer. Funksjonsgruppe: fargestoffer – stoffer som når de brukes i fôr, gir farge til næringsmidler av animalsk opprinnelse.									
2a(ii)167	<i>Paracoccus carotinifaciens</i> , som er rik på røde karotenoider	<i>Aktive stoffer:</i> Astaxantin (C ₄₀ H ₅₂ O ₄ , CAS-nr. 472-61-7) Adonirubin (C ₄₀ H ₅₂ O ₃ , 3-hydrokso-beta,beta-karoten-4,4'-dion CAS-nr. 511-23801) Kantaxantin (C ₄₀ H ₅₂ O ₃ , CAS-nr. 514-78-3) <i>Tilsetningsstoffets sammensetning:</i> Preparat av tørkede, drepte celler av <i>Paracoccus carotinifaciens</i> (NITE SD 00017) som inneholder – 20–23 g/kg astaxantin – 10–15 g/kg adonirubin – 3–5 g/kg kantaxantin <i>Analysemetoder</i> Normalfaset høytrykksvæskeskromatografi (HPLC) i kombinasjon med deteksjon med UV/synlig lys for bestemmelse av astaxantin, adonirubin og kantaxantin i fôr og fiskevev ⁽¹⁾	Laks, ørret	—	—	100	1. Høyeste innhold uttrykkes som summen av astaxantin, adonirubin og kantaxantin. 2. Kan brukes fra og med 6 måneder eller fra en vekt på 50 g. 3. Det er tillatt å blande tilsetningsstoffet med kantaxantin dersom den samlede mengden astaxantin, adonirubin og kantaxantin ikke overstiger 100 mg/kg i fullfôret.	For laks: 10 mg/kg for summen av adonirubin og kantaxantin per kg muskel (våttvekt) For ørret: 8 mg/kg for summen av adonirubin og kantaxantin per kg muskel (våttvekt)	15.8.2018

⁽¹⁾ Nærmere opplysninger om analysemetoden finnes på Fellesskapets referanselaboratoriums nettsted: www.irmm.jrc.be/crl-feed-additives

¹⁾ Nærmere opplysninger om analysemetoden finnes på Felleskapets referanselaboratoriums nettsted: www.irmm.jrc.be/crl/feed-additives

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 971/2008**2014/EØS/56/13****av 3. oktober 2008****om en ny bruk av et koksidiostatikum som tilsetningsstoff i fôrvarer(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

(EF) nr. 2430/1999⁽³⁾ for oppfôringskyllinger, (EF)
nr. 418/2001⁽⁴⁾ for oppfôringskalkuner og (EF)
nr. 162/2003⁽⁵⁾ for livkyllinger.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til rådsdirektiv 70/524/EØF av
23. november 1970 om tilsetningsstoffer i fôrvarer⁽¹⁾, særlig
artikkel 3 og 9,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF)
nr. 1831/2003 av 22. september 2003 om tilsetningsstoffer i
fôrvarer⁽²⁾, særlig artikkel 25, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 1831/2003 inneholder bestemmelser
om godkjenning av tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer.
- 2) I artikkel 25 i forordning (EF) nr. 1831/2003 er det
fastsatt overgangstiltak for søknader om godkjenning av
tilsetningsstoffer i fôrvarer som ble inngitt i henhold til
direktiv 70/524/EØF før datoen da forordning (EF) nr.
1831/2003 fikk anvendelse.
- 3) Søknaden om godkjenning av tilsetningsstoffet som er
oppført i vedlegget til denne forordning, ble inngitt før
datoen da forordning (EF) nr. 1831/2003 fikk anvendelse.
- 4) Innledende bemerkninger til denne søknaden i henhold
til artikkel 4 nr. 4 i direktiv 70/524/EØF ble oversendt
Kommisjonen før datoen da forordning (EF) nr. 1831/2003
fikk anvendelse. Denne søknaden skal derfor fortsatt
behandles i samsvar med artikkel 4 i direktiv 70/524/
EØF.
- 5) Tilsetningsstoffet diclazuril (Clinacox 0,5 % premiks)
er allerede godkjent ved kommisjonsforordning

- 6) Innehaveren av godkjenningen framla nye opplysninger
til støtte for en søknad om godkjenning for et tidsrom på
ti år av et koksidiostatikum for kaniner. Den europeiske
myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) har avgitt
to uttalelser⁽⁶⁾ om sikkerheten for mennesker, dyr og
miljø ved bruk av dette koksidiostatikumet på vilkårene
fastsatt i vedlegget til denne forordning. Vurderingen
viser at vilkårene som kreves for slik godkjenning, som
fastsatt i artikkel 3a i direktiv 70/524/EØF, er oppfylt.
Bruk av dette preparatet som angitt i vedlegget bør derfor
godkjennes for et tidsrom på ti år.
- 7) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med
uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden
og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:*Artikkel 1*

Preparatet som tilhører gruppen «koksidiostatika og andre
stoffer med legemiddelvirkning» og er oppført i vedlegget,
godkjennes til bruk som tilsetningsstoff i fôrvarer for et tidsrom
på ti år på de vilkår som er fastsatt i nevnte vedlegg.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er
kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 265 av 4.10.2008, s. 3, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 57/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold),
se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 6.

⁽¹⁾ EFT L 270 av 14.12.1970, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 268 av 18.10.2003, s. 29.

⁽³⁾ EFT L 296 av 17.11.1999, s. 3.

⁽⁴⁾ EFT L 62 av 2.3.2001, s. 3.

⁽⁵⁾ EFT L 26 av 31.1.2003, s. 3.

⁽⁶⁾ Uttalelse avgitt på anmodning fra Europakommisjonen av
Vitenskapsgruppen for tilsetningsstoffer og produkter eller stoffer som
brukes i fôr, om sikkerheten ved og virkningen av «Clinacox 0,5 %» basert
på diclazuril for oppfôrings- og avlskaniner, EFSA Journal (2007) 506,
s. 1–32. Ajourført uttalelse avgitt på anmodning fra Europakommisjonen
av Vitenskapsgruppen for tilsetningsstoffer og produkter eller stoffer
som brukes i fôr, om sikkerheten ved «Clinacox 0,5 %» (diclazuril) for
oppfôrings- og avlskaniner, EFSA Journal (2008) 697, s. 1–9.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 3. oktober 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEGLEGG

Tilsetningsstoffsregistreringsnummer	Navn og registreringsnummer til den som er ansvarlig for å bringe tilsetningsstoffet i omsetning	Tilsetningsstoff (handelsnavn)	Sammensetning, kjemisk formel, beskrivelse	Dyreart eller dyregruppe	Høyeste alder	Laveste innhold	Høyeste innhold	Andre bestemmelser	Godkjenningsperiodens utløp	Grenseverdier for restmengder av de relevante næringsmidlene av animalsk opprinnelse
						mg aktivt stoff/kg fullfør				
Koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning										
E 771	Janssen Pharmaceutica nv	Diclazuril 0,5 g/100 g clinacox 0,5 % premiks)	<p><i>Tilsetningsstoffets sammensetning:</i></p> <p>Diclazuril: 0,5 g/100 g Soyamel: 99,25 g/100 g Polyvidon K 30: 0,2 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0538 g/100 g</p> <p><i>Aktivt stoff:</i></p> <p>Diclazuril C₁₇H₆Cl₃N₄O₂, (±)-4-klorfenyl[2,6-diklor-4-(2,3,4,5-tetrahydro-3,5-dioksol-1,2,4-triazin-2-yl)fenyl]acetotril, CAS-nr. 101831-37-2</p> <p><i>Beslektede urenheter:</i></p> <p>Nedbrytingsprodukt (R064318): < 0,2 % Andre beslektede urenheter (R066891, R066896, R068610, R070156, R068584, R070016): < 0,5 % hver for seg Urenheter i alt: < 1,5 %</p>	Kaniner	—	1	1	Bruk forbudt minst ett døgn for slaktning.	24. oktober 2018	2 500 g diclazuril/kg lever (våttvekt) 1 000 g diclazuril/kg nyre (våttvekt) 150 g diclazuril/kg muskel (våttvekt) 300 g diclazuril/kg fett (våttvekt)

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 976/2008**2014/EØS/56/14****av 6. oktober 2008**

om endring av forordning (EF) nr. 2430/1999, (EF) nr. 418/2001 og (EF) nr. 162/2003 med hensyn til vilkårene for godkjenning av førvaretilsetningsstoffet «Clinacox» i gruppen koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1831/2003 av 22. september 2003 om tilsetningsstoffer i fôrvarer⁽¹⁾, særlig artikkel 13 nr. 3, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Tilsetningsstoffet diclazuril (Clinacox 0,5 % premiks), som tilhører gruppen koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning, ble godkjent på visse vilkår i samsvar med rådsdirektiv 70/524/EØF⁽²⁾. Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 2430/1999⁽³⁾, (EF) nr. 418/2001⁽⁴⁾ og (EF) nr. 162/2003⁽⁵⁾ ble tilsetningsstoffet godkjent for ti år for henholdsvis oppfôringskyllinger, oppfôringskalkuner og livkyllinger, og godkjenningen ble knyttet til den som var ansvarlig for å bringe tilsetningsstoffet i omsetning. Tilsetningsstoffet ble meldt som eksisterende produkt i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr. 1831/2003. Ettersom alle opplysninger som kreves etter nevnte bestemmelse, var framlagt, ble tilsetningsstoffet innført i fellesskapsregisteret over tilsetningsstoffer i fôrvarer.
- 2) I henhold til forordning (EF) nr. 1831/2003 kan vilkårene for godkjenning av et tilsetningsstoff endres etter søknad fra godkjenningssinnhaveren og på grunnlag av en uttalelse fra Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet («Myndigheten»). Innehaveren av godkjenningen av tilsetningsstoffet diclazuril (Clinacox 0,5 % premiks) foreslo å endre vilkårene for godkjenningen ved å inngi en søknad om innføring av en grenseverdi for restmengder i samsvar med Myndighetens anbefaling. Samtidig framla innehaveren de nødvendige opplysninger til støtte for anmodningen.

3) Myndigheten konkluderte i sin uttalelse vedtatt 16. april 2008⁽⁶⁾ med at det ikke er nødvendig med grenseverdier for restmengder for oppfôringskyllinger og oppfôringskalkuner. Myndigheten foreslo imidlertid grenseverdier i tilfelle slike allikevel skulle anses som nødvendige. Ettersom det er mulig at livkyllinger kommer inn i næringsmiddelkjeden uten å være atskilt fra andre kyllinger, er det nødvendig å vurdere muligheten for å fastsette grenseverdier for restmengder også for denne dyregruppen. Myndigheten mente dessuten at en tilbakeholdingstid på null dager ikke vil svekke forbrukernes sikkerhet.

4) For å sikre et høyt sikkerhetsnivå for forbrukerne og for å forbedre kontrollene av riktig bruk av diclazuril bør det fastsettes grenseverdier for restmengder i samsvar med Myndighetens forslag. Ettersom det ikke er noen relevante fysiologiske forskjeller mellom oppfôringskyllinger og livkyllinger, bør de samme grenseverdier fastsettes for restmengder også for disse to dyregruppene.

5) Forordning (EF) nr. 2430/1999, (EF) nr. 418/2001 og (EF) nr. 162/2003 bør derfor endres.

6) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegg I til forordning (EF) nr. 2430/1999 erstattes teksten for E 771 med teksten i vedlegg I til denne forordning.

Artikkel 2

Vedlegg III til forordning (EF) nr. 418/2001 erstattes med teksten i vedlegg II til denne forordning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 266 av 7.10.2008, s. 3, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 57/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 6.

⁽¹⁾ EUT L 268 av 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ EFT L 270 av 14.12.1970, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 296 av 17.11.1999, s. 3.

⁽⁴⁾ EFT L 62 av 2.3.2001, s. 3.

⁽⁵⁾ EFT L 26 av 31.1.2003, s. 3.

⁽⁶⁾ Ajourført vitenskapelig uttalelse avgitt på anmodning fra Europakommisjonen av Vitenskapsgruppen for tilsetningsstoffer og produkter eller stoffer som brukes i fôr (FEEDAP), om grenseverdier for restmengder av Clinacox 0,5 % (diclazuril) for oppfôringskalkuner, oppfôringskyllinger og livkyllinger. EFSA Journal (2008) 696, s. 1–12.

Artikkel 3

Vedlegget til forordning (EF) nr. 162/2003 erstattes med teksten i vedlegg III til denne forordning.

Artikkel 4

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 6. oktober 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG I

Tilsetningsstoffets registreringsnummer	Navn og registreringsnummer til den som er ansvarlig for å bringe tilsetningsstoffet i omsetning	Tilsetningsstoff (handelsnavn)	Sammensetning, kjemisk formel, beskrivelse	Dyreart eller dyregruppe	Høyeste alder	Laveste innhold	Høyeste innhold	Andre bestemmelser	Godkjenningsperiodens utløp	Grenseverdier for restmengder i de relevante næringsmidlene av animalsk opprinnelse	
						mg aktivt stoff/kg fullfør					
Koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning											
«E 771	Janssen Pharmaceutica nv	Diclazuril 0,5 g/100 g (Clinacox 0,5 % premiks) Diclazuril 0,2 g/100 g (Clinacox 0,2 % premiks)	<i>Tilsetningsstoffets sammensetning:</i> Diclazuril: 0,5 g/100 g Soyamel: 99,25 g/100 g Polyvidon K 30: 0,2 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0538 g/100 g Diclazuril: 0,2 g/100 g Soyamel: 39,7 g/100 g Polyvidon K 30: 0,08 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0215 g/100 g Hveteførmel: 60 g/100 g <i>Aktivt stoff:</i> Diclazuril $C_{17}H_6Cl_3N_4O_2$ (±)-4-klorfenyl[2,6-diklor-4-(2,3,4,5-tetrahydro-3,5-diokso-1,2,4-triazin-2-yl)fenyl]acetonitril, CAS-nr. 101831-37-2 <i>Beslektede urenheter:</i> Nedbrytingsprodukt (R064318): ≤ 0,2 % Andre beslektede urenheter (R066891, R066896, R068610, R070156, R068584, R070016): ≤ 0,5 % per urenhet Urenheter i alt: ≤ 1,5 %	Oppførings- kyllinger	—	1	1	—	30.9.2009	1 500 µg diclazuril/kg lever (våttvekt) 1 000 µg diclazuril/kg nyre (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg muskel (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg hud/fett (våttvekt)»	

VEDLEGG II

«VEDLEGG III

Tilsetningsstoffsregistreringsnummer	Navn og registreringsnummer til den som er ansvarlig for å bringe tilsetningsstoffet i omsetning	Tilsetningsstoff (handelsnavn)	Sammensetning, kjemisk formel, beskrivelse	Dyreart eller dyregruppe	Høyeste alder	Laveste innhold mg aktivt stoff/kg fullfør	Høyeste innhold	Andre bestemmelser	Godkjenningsperiodens utløp	Grenseverdier for restmengder i de relevante næringsmidlene av animalsk opprinnelse
Koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelevirkning										
E 771	Janssen Pharmaceutica nv	Diclazuril 0,5 g/100 g (Clinacox 0,5 % premiks) Diclazuril 0,2 g/100 g (Clinacox 0,2 % premiks)	<i>Tilsetningsstoffets sammensetning:</i> Diclazuril: 0,5 g/100 g Soyamel: 99,25 g/100 g Polyvidon K 30: 0,2 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0538 g/100 g Diclazuril: 0,2 g/100 g Soyamel: 39,7 g/100 g Polyvidon K 30: 0,08 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0215 g/100 g Hveteførmel: 60 g/100 g <i>Aktivt stoff:</i> Diclazuril $C_{17}H_{13}Cl_3N_4O_2$, (±)-4-klorfenyl[2,6-diklor-4-(2,3,4,5-tetrahydro-3,5-diocks-1,2,4-triazin-2-yl)fenyl]acetotril, CAS-nr. 101831-37-2 <i>Beslektede urenheter:</i> Nedbrytingsprodukt (R064318): ≤ 0,2 % Andre beslektede urenheter (R066891, R066896, R068610, R070156, R068584, R070016): ≤ 0,5 % hver for seg Urenheter i alt: ≤ 1,5 %	Oppføringskalkuner	12 uker	1	1	—	28.2.2011	1 500 µg diclazuril/kg lever (våttvekt) 1 000 µg diclazuril/kg nyre (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg muskel (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg hud/fett (våttvekt)»

VEDLEGG III

«VEDLEGG

Tilsetningsstoffsregistreringsnummer	Navn og registreringsnummer til den som er ansvarlig for å bringe tilsetningsstoffet i omsetning	Tilsetningsstoff (handelsnavn)	Sammensetning, kjemisk formel, beskrivelse	Dyreart eller dyregruppe	Høyeste alder	Laveste innhold	Høyeste innhold	Andre bestemmelser	Godkjenningsperiodens utløp	Grenseverdier for restmengder i de relevante næringsmidlene av animalsk opprinnelse
Koksidiostatika og andre stoffer med legemiddelvirkning										
E 771	Janssen Pharmaceutica nv	Diclazuril 0,5 g/100 g (Clinacox 0,5 % premiks) Diclazuril 0,2 g/100 g (Clinacox 0,2 % premiks)	<i>Tilsetningsstoffets sammensetning:</i> Diclazuril: 0,5 g / 100 g Soyamel: 99,25 g/100 g Polyvidon K 30: 0,2 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0538 g/100 g Diclazuril: 0,2 g / 100 g Soyamel: 39,7 g/100 g Polyvidon K 30: 0,08 g/100 g Natriumhydroksid: 0,0215 g/100 g Hveteførmel: 60 g/100 g <i>Aktivt stoff:</i> Diclazuril $C_{17}H_{13}Cl_3N_4O_2$, (±)-4-klorfenyl[2,6-diklor-4-(2,3,4,5-tetrahydro-3,5-dioxo-1,2,4-triazin-2-yl)fenyl]acetotril, CAS-nr. 101831-37-2 <i>Beslektede urenheter:</i> Nedbrytingsprodukt (R064318): ≤ 0,2 % Andre beslektede urenheter (R066891, R066896, R068610, R070156, R068584, R070016): ≤ 0,5 % hver for seg Urenheter i alt: ≤ 1,5 %	Liv- kyllinger	16 uker	1	1	—	20.1.2013	1 500 µg diclazuril/kg lever (våttvekt) 1 000 µg diclazuril/kg nyre (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg muskel (våttvekt) 500 µg diclazuril/kg hud/fett (våttvekt)»

KOMMISJONSDIREKTIV 2008/76/EF

2014/EØS/56/15

av 25. juli 2008

om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/32/EF om uønskede stoffer i fôrvarer(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsdirektiv
2002/32/EF av 7. mai 2002 om uønskede stoffer i fôrvarer⁽¹⁾,
særlig artikkel 8 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

1) I henhold til direktiv 2002/32/EF er det forbudt å bruke
produkter beregnet til fôrvarer som har et innhold av
uønskede stoffer som overskrider grenseverdiene fastsatt
i vedlegg I til nevnte direktiv.

2) Tatt i betraktning den seneste tekniske utviklingen
når det gjelder sammensetning av fiskefôr, med økt
bruk av krepsdyr, som f.eks. krill, som fiskefôr, bør
grenseverdien for fluor i fiskefôr vurderes på nytt. Det
framgår av en uttalelse fra Den europeiske myndighet for
næringsmiddeltrygghet (EFSA) av 22. september 2004⁽²⁾
at en økt grenseverdi for fluor i fiskefôr ikke vil føre til
uakseptable risikoer for menneskers eller dyrs helse.
Når det gjelder *Lolium temulentum* og *Lolium remotum*,

anbefaler EFSA i sin uttalelse av 25. januar 2007⁽³⁾ at
enkeltpostene for disse to planteartene utgår, og at den
alminnelige grenseverdien for ugressfrø og frukt som
ikke er malt eller knust, og som inneholder alkaloider,
glukosider og andre giftige stoffer, får anvendelse som
fastsatt i rad 14 i vedlegg I til direktiv 2002/32/EF.

3) Når det gjelder DDT, bør betegnelsen DDD oppføres i
raden for dette stoffet i vedlegg I til direktiv 2002/32/EF,
ettersom denne betegnelsen på metabolitten diklordinfenyl-
dikloretan er vanligere enn TDE⁽⁴⁾.

4) Når det gjelder aprikoser (*Prunus armeniaca* L.) og
bittermandel (*Prunus dulcis* var. *amara* eller *Prunus*
amygdalus Batsch var. *amara*), er konklusjonen av
EFSA's uttalelse av 23. november 2006⁽⁵⁾ at kravet om
fravær av målbare mengder aprikoser og bittermandel
ikke er nødvendig for å verne om menneskers og dyrs
helse, og at det er tilstrekkelig å anvende de alminnelige
grenseverdiene for hydrogencyanid, som fastsatt i rad 8 i
vedlegg I til direktiv 2002/32/EF. De særlige kravene for
aprikoser og bittermandler bør derfor utgå.

5) Oljedodre (*Camelina sativa*) er oppført i vedlegget til
direktiv 2002/32/EF, og frøene og frukten fra denne
plantearten samt avledede produkter kan forekomme i
fôrvarer bare som sporstoffer som ikke kan bestemmes
kvantitativt.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 198 av 26.7.2008, s. 37,
er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 57/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold),
se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 6.

⁽¹⁾ EFT L 140 av 30.5.2002, s. 10. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv
2006/77/EF (EUT L 271 av 30.9.2006, s. 53).

⁽²⁾ Uttalelse fra Vitenskapsgruppen for forurensende stoffer i
næringsmiddelkjeden i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet
(EFSA), på anmodning fra Kommisjonen, om fluor som uønsket stoff i
fôrvarer, vedtatt 22. september 2004. http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/opinion_contam08_ej100_fluorine_en1,0.pdf

⁽³⁾ Uttalelse fra Vitenskapsgruppen for forurensende stoffer i næringsmiddel-
kjeden i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA),
på anmodning fra Kommisjonen, om pyrrolizidinalkaloider som uønskede
stoffer i fôrvarer, vedtatt 25. januar 2007. http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/contam_ej447_op_pyrrolizidine%20alkaloids%20in%20feed_en.pdf

⁽⁴⁾ Uttalelse fra Vitenskapsgruppen for forurensende stoffer i næringsmiddel-
kjeden i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA), på
anmodning fra Kommisjonen, om DDT som uønsket stoff i fôrvarer, vedtatt
22. november 2006. http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/CONTAM_ej433_DDT_en,2.pdf

⁽⁵⁾ Uttalelse fra Vitenskapsgruppen for forurensende stoffer i næringsmiddel-
kjeden i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA), på
anmodning fra Kommisjonen, om hydrogencyanidforbindelser som
uønskede stoffer i fôrvarer, vedtatt 23. november 2006. http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/CONTAM_ej434_op_cyanogenic_compounds_in_feed_en,1.pdf

- 6) Det er en fornyet interesse for oljefrøveksten *Camelina sativa* på grunn av den økende etterspørselen etter alternative oljefrøvekster med lave innsatsfaktorer der biproduktene av oljefrøproduksjonen kan benyttes i fôr. I EFSA's uttalelse av 27. november 2007⁽¹⁾ er konklusjonen at kravet om fravær av målbare mengder *Camelina sativa* og avledede produkter av disse ikke er nødvendig for å verne om menneskers og dyrs helse, forutsatt at den samlede mengden glukosinolater i kosten ikke utgjør noen fare for menneskers eller dyrs helse. Vern av menneskers og dyrs helse mot giftvirkninger av glukosinolater sikres ved forekomst av flyktig sennepsolje i fullfør, der grenseverdien uttrykkes som allylisotiocyanater, ettersom giftigheten til glukosinolatene i henhold til EFSA's uttalelse i sin alminnelighet tilskrives (iso)tiocyanater. Kravet om fravær av målbare mengder av *Camelina sativa* bør derfor utgå fra vedlegg I til direktiv 2002/32/EF.
- 7) Direktiv 2002/32/EF bør derfor endres.
- 8) Tiltakene fastsatt i dette direktiv er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Vedlegg I til direktiv 2002/32/EF endres i samsvar med vedlegget til dette direktiv.

Artikkel 2

Medlemsstatene skal innen 1. april 2009 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene og en sammenligningstabell som viser sammenhengen mellom disse bestemmelsene og bestemmelsene i dette direktiv. Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 3

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 4

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 25. juli 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

⁽¹⁾ Uttalelse fra Vitenskapsgruppen for forurensende stoffer i næringsmiddelkjeden i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA), på anmodning fra Kommisjonen, om glukosinolater som uønskede stoffer i fôrvarer, vedtatt 27. november 2007. http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/contam_op_ej590_glucosinolates_en.pdf

VEDLEGG

I vedlegg I til direktiv 2002/32/EF gjøres følgende endringer:

1. Rad 3, Fluor, skal lyde:

Uønskede stoffer	Produkter beregnet til fôrvarer	Grenseverdi i mg/kg (ppm) i fôrvarer med et vanninnhold på 12 %
(1)	(2)	(3)
«3. Fluor(*)	Fôrmidler, med unntak av:	150
	— fôrvarer av animalsk opprinnelse, med unntak av krepsdyr i havet, som f.eks. krill	500
	— krepsdyr i havet, som f.eks. krill	3 000
	— fosfater	2 000
	— kalsiumkarbonat	350
	— magnesiumoksid	600
	— kalkholdige havalger	1000
	Vermikulitt (E 561)	3 000(**)
	Tilskuddsfôr	
	— med ≤ 4 % fosfor	500
	— med > 4 % fosfor	125 per 1 % fosfor
	Fullfôr, med unntak av:	150
	— fullfôr til storfe, sau og geit	
	— i laktasjon	30
	— andre	50
	— fullfôr til svin	100
	— fullfôr til fjørfe	350
	— fullfôr til kyllinger	250
	— fullfôr til fisk	350

(*) Grenseverdiene gjelder analytisk bestemmelse av fluor, der ekstraksjon utføres med saltsyre 1 N i 20 minutter ved omgivelsestemperatur. Likeverdige ekstraksjonsmetoder kan anvendes dersom det kan dokumenteres at den anvendte ekstraksjonsmetoden har likeverdig ekstraksjonseffektivitet.

(**) Verdiene skal vurderes på nytt senest 31. desember 2008 med det formål å redusere grenseverdiene.»

2. Rad 14, Ugressfrø og frukt som ikke er malt eller knust, og som inneholder alkaloider, glukosider eller andre giftige stoffer, skal lyde:

Uønskede stoffer	Produkter beregnet til fôrvarer	Grenseverdi i mg/kg (ppm) i fôrvarer med et vanninnhold på 12 %
(1)	(2)	(3)
«14. Ugressfrø og frukt som ikke er malt eller knust, og som inneholder alkaloider, glukosider eller andre giftige stoffer, isolert eller sammen, herunder: <i>Datura stramonium L.</i>	Alle fôrvarer	3 000
		1 000»

3. Rad 21, DDT, skal lyde:

Uønskede stoffer	Produkter beregnet til fôrvarer	Grenseverdi i mg/ kg (ppm) i fôrvarer med et vanninnhold på 12 %
(1)	(2)	(3)
«DDT (summen av DDT-, DDD- (eller TDE-) og DDE-isomerer, uttrykt som DDT)	Alle fôrvarer, med unntak av: – fett og olje	0,05 0,5»

4. Rad 28, Aprikoser – *Prunus armeniaca* L., rad 29, Bittermandel – *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb var. *amara* (DC.) Focke (= *Prunus amygdalus* Batsch var. *amara* (DC.) Focke), og rad 31, Camelina – *Camelina sativa* (L.) Crantz, utgår.

KOMMISJONSDIREKTIV 2008/82/EF

2014/EØS/56/16

av 30. juli 2008

om endring av direktiv 2008/38/EF med hensyn til fôrvarer beregnet på støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESSKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsdirektiv 93/74/EØF av 13. september 1993 om fôrvarer med særlige ernæringsformål⁽¹⁾, særlig artikkel 6 bokstav c), og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I kommisjonsdirektiv 2008/38/EF av 5. mars 2008 om utarbeiding av en liste over bruksområder for fôrvarer med særlige ernæringsformål⁽²⁾ angis «Støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt» som et særlig ernæringsformål.
- 2) Ved forordning (EF) nr. 163/2008⁽³⁾ godkjente Kommisjonen preparatet lantankarbonat-oktahydrat som avlsteinsk tilsetningsstoff i fôrvarer for katter. Denne godkjenningen bygget på en uttalelse fra Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet av 18. september 2007⁽⁴⁾. I uttalelsen var Myndighetens vurdering at tilskudd av nevnte preparat i kostholdet fører til redusert utskillelse av fosfor via urinen og økt utskillelse av fosfor via avføringen, noe som henger sammen med en reduksjon i den tilsynelatende fosforfordøyeligheten. Myndighetens konklusjon var at preparatet kan redusere fosforopptaket hos voksne katter.
- 3) Direktiv 2008/38/EF omfatter allerede fôr med et lavt innhold av fosfor under «Støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt». Den samme positive virkningen oppnås ved redusert opptak av fosfor i fôret. Lantankarbonat-oktahydrat bør derfor oppføres under «Støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt» på listen over bruksområder i del B i vedlegg I til direktiv 2008/38/EF.
- 4) Direktiv 2008/38/EF bør derfor endres.

- 5) Tiltakene fastsatt i dette direktiv er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Vedlegg I til direktiv 2008/38/EF endres i samsvar med vedlegget til dette direktiv.

Artikkel 2

Medlemsstatene skal innen 20. februar 2009 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 3

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 4

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 30. juli 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 202 av 31.7.2008, s. 48, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 57/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantasenitære forhold), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 6.

⁽¹⁾ EFT L 237 av 22.9.1993, s. 23. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 806/2003 (EUT L 122 av 16.5.2003, s. 1).

⁽²⁾ EUT L 62 av 6.3.2008, s. 9.

⁽³⁾ EUT L 50 av 23.2.2008, s. 3.

⁽⁴⁾ EFSA Journal (2007) 542, s. 1-15.

VEDLEGG

I del B i vedlegg I til direktiv 2008/38/EF skal raden for det særlige ernæringsformålet «Støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt» lyde:

Særlig ernæringsformål	Grunnleggende ernæringssegenskaper	Dyreart eller -kategori	Merkingsopplysninger	Anbefalt bruksperiode	Andre bestemmelser
«Støtte av nyrefunksjonen ved kronisk nyresvikt(*)	Lavt innhold av fosfor og begrenset innhold av proteiner med høy kvalitet	Hunder og katter	– Proteinkilde(r) – Kalsium – Fosfor – Kalium – Natrium – Innhold av essensielle fettsyrer (dersom tilsatt)	Innledningsvis inntil seks måneder(**)	På emballasjen, beholderen eller etiketten påføres følgende: «Før bruk eller forlengelse av bruksperioden bør det innhentes uttalelse fra veterinær.» I bruksanvisningen angis følgende: «Vann bør til enhver tid være tilgjengelig.»
eller	Redusert fosforopptak ved tilførsel av lantankarbonat-oktahydrat	Voksne katter	– Proteinkilde(r) – Kalsium – Fosfor – Kalium – Natrium – Lantankarbonat-oktahydrat – Innhold av essensielle fettsyrer (dersom tilsatt)	Innledningsvis inntil seks måneder(**)	På emballasjen, beholderen eller etiketten påføres følgende: «Før bruk eller forlengelse av bruksperioden bør det innhentes uttalelse fra veterinær.» I bruksanvisningen angis følgende: «Vann bør til enhver tid være tilgjengelig.»

(*) Produsenten kan ev. anbefale bruk også ved midlertidig nyresvikt.

(**) Dersom føvaren er anbefalt ved midlertidig nyresvikt, skal den anbefalte bruksperioden være to til fire uker.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 149/2008**2014/EØS/56/17****av 29. januar 2008****om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 for å utarbeide vedlegg II, III og IV som fastsetter grenseverdier for restmengder for produkter som omfattes av vedlegg I til nevnte forordning(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 av 23. februar 2005 om grenseverdier for restmengder for plantevernmidler i eller på næringsmidler og for av vegetabilsk og animalsk opprinnelse, og om endring av rådsdirektiv 91/414/EØF⁽¹⁾, særlig artikkel 5 nr. 1, artikkel 21 nr. 1 og artikkel 22 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det er nødvendig å utarbeide vedlegg II, III og IV til forordning (EF) nr. 396/2005, da dette er en forutsetning for at nevnte forordnings kapittel II, III og V skal få anvendelse.
- 2) Vedlegg II til forordning (EF) nr. 396/2005 bør for de produktene som er oppført i vedlegg I til nevnte forordning, omfatte de grenseverdiene for restmengder som er fastsatt i rådsdirektiv 86/362/EØF av 24. juli 1986 om fastsettelse av maksimumsverdier for rester av plantevernmidler på og i korn⁽²⁾, rådsdirektiv 86/363/EØF av 24. juli 1986 om fastsettelse av maksimumsverdier

for rester av plantevernmidler på og i næringsmidler av animalsk opprinnelse⁽³⁾ og rådsdirektiv 90/642/EØF av 27. november 1990 om fastsettelse av maksimumsverdier for rester av plantevernmidler på eller i visse produkter av vegetabilsk opprinnelse, herunder frukt og grønnsaker⁽⁴⁾, samtidig som det tas hensyn til kriteriene som er nevnt i artikkel 14 nr. 2 i forordning (EF) nr. 396/2005.

- 3) I samsvar med artikkel 22 nr. 1 i forordning (EF) nr. 396/2005 skal det i vedlegg III til nevnte forordning fastsettes midlertidige grenseverdier for restmengder for aktive stoffer som det ennå ikke er truffet noen beslutning om oppføring av i vedlegg I til rådsdirektiv 91/414/EØF av 15. juli 1991 om markedsføring av plantefarmasøytiske produkter⁽⁵⁾. Ved fastsettelse av disse grenseverdiene for restmengder skal det tas hensyn til de gjenværende grenseverdiene for restmengder i vedlegg II til rådsdirektiv 76/895/EØF⁽⁶⁾ og nasjonale grenseverdier for restmengder som ennå ikke er blitt harmonisert. Disse grenseverdiene for restmengder må oppfylle visse krav.
- 4) Ved artikkel 16 nr. 1 i forordning (EF) nr. 396/2005 er det også fastsatt at vedlegg III kan omfatte andre kategorier av grenseverdier for restmengder. Dette dreier seg om grenseverdier for restmengder for nye landbruksprodukter som er oppført i vedlegg I til forordningen, som det ikke er fastsatt grenseverdier for restmengder for i rådsdirektiv 86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 58 av 1.3.2008, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 58/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) og vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 8.

⁽¹⁾ EUT L 70 av 16.3.2005, s. 1. Forordningen endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 178/2006 (EUT L 29 av 2.2.2006, s. 3).

⁽²⁾ EFT L 221 av 7.8.1986, s. 37. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2007/73/EF (EUT L 329 av 14.12.2007, s. 40).

⁽³⁾ EFT L 221 av 7.8.1986, s. 43. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2007/57/EF (EUT L 243 av 18.9.2007, s. 61).

⁽⁴⁾ EFT L 350 av 14.12.1990, s. 71. Direktivet sist endret ved direktiv 2007/73/EF.

⁽⁵⁾ EFT L 230 av 19.8.1991, s. 1. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2007/76/EF (EUT L 337 av 21.12.2007, s. 100).

⁽⁶⁾ EFT L 340 av 9.12.1976, s. 26. Direktivet sist endret ved direktiv 2007/57/EF.

- 5) For å kunne skille mellom grenseverdiene for restmengder nevnt i betraktning 3 og grenseverdiene for restmengder nevnt i betraktning 4 er det hensiktsmessige å dele vedlegg III i flere deler.
- 6) Når det gjelder de nasjonale grenseverdiene for restmengder som medlemsstatene har underrettet om, skal de berørte medlemsstatene gi de opplysningene som kreves i henhold til artikkel 23 i forordning (EF) nr. 396/2005. I samsvar med artikkel 23 og 24 i nevnte forordning skal grenseverdiene for restmengder for hver kombinasjon av plantevernmidler og vekster oversendes til Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet, heretter kalt «Myndigheten». Myndigheten har offentliggjort grunngitte uttalelser⁽¹⁾ om nasjonale grenseverdier for restmengder for aktive stoffer som ikke er oppført i vedlegg I til direktiv 91/414/EØF, og om de øvrige grenseverdiene for restmengder som ennå ikke er blitt harmonisert, som kan legges til grunn for fastsettelse av midlertidige grenseverdier for restmengder som ikke utgjør en uakseptabel risiko for forbrukerne. Vedlegg III til nevnte forordning bør derfor utarbeides.
- 7) Stoffer som det i samsvar med artikkel 5 nr. 1 i forordning (EF) nr. 396/2005 ikke kreves noen grenseverdier for restmengder for, bør oppføres i vedlegg IV til nevnte forordning. I samsvar med artikkel 24 i nevnte forordning ble aktive stoffer som kan oppføres i vedlegg IV, oversendt til Myndigheten. Myndigheten har offentliggjort en grunnmitt uttalelse som kan legges til grunn for oppføring av aktive stoffer i vedlegg IV. Vedlegg IV til nevnte forordning bør derfor utarbeides.
- 8) Forordning (EF) nr. 396/2005 bør derfor endres.
- 9) Ettersom denne forordning er siste forordning om utarbeiding av vedlegg I, II, III og IV nevnt i artikkel 50 annet ledd i forordning (EF) nr. 396/2005, innebærer dette at kapittel II, III og V til sistnevnte forordning vil tre i kraft seks måneder etter at denne forordning er kunngjort. Det bør derfor fastsettes at grenseverdier for restmengder som er definert ved denne forordning, får anvendelse fra samme dato.
- 10) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Teksten i vedlegget til denne forordning innsettes som vedlegg II, III og IV etter vedlegg I til forordning (EF) nr. 369/2005.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft seks måneder etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 29. januar 2008.

For Kommisjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommisjonen

⁽¹⁾ <http://www.efsa.europa.eu>

VEDLEGG

«VEDLEGG II

Grenseverdier for restmengder tidligere definert i direktiv 86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF som nevnt i artikkel 21 nr. 1

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	1,1-diklor-2,2-bis(4-etylfenyl)-etan	1,2-dibrometan (etylendibromid) ^(e)	1,2-dikloreten (etylendiklorid) ^(f)	1-metylsyklopropen	2,4-DB	2,4,5-T ^(f)	2,4-D (summen av 2,4-D og dens estere uttrykt som 2,4-D)	Abamektin (summen av avermektin B1a, avermektin B1b og delta-8,9- isomer av avermektin B1a) ^(e)	Acetfat	Acetamidrid ^(g)	Acibenzolar-S-metyl	Aldikarb (summen av aldikarb, dets sulfoksid og sulfon, uttrykt som aldikarb)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)			0,02(*)	
0110000	i. Sitrusfrukter							1	0,01(*)		1	0,02(*)		
0110010	Grapefrukt													
0110020	Appelsiner													
0110030	Sitroner													
0110040	Limetter													
0110050	Mandariner													
0110990	Andre													
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)							0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)			
0120010	Mandler											0,02(*)		
0120020	Paranøtter											0,02(*)		
0120030	Kasjunøtter											0,02(*)		
0120040	Kastanjer											0,02(*)		
0120050	Kokosnøtter											0,02(*)		
0120060	Hasselnøtter											0,1		
0120070	Macadamianøtter											0,02(*)		
0120080	Pekannøtter											0,02(*)		
0120090	Pinjekjerner											0,02(*)		
0120100	Pistasienøtter											0,02(*)		
0120110	Valnøtter											0,02(*)		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0213010	Rødbeter													
0213020	Gulrøtter													
0213030	Knollselleri													
0213040	Pepperrot													
0213050	Jordskokker													
0213060	Pastinakk													
0213070	Rotpersille													
0213080	Reddiker													
0213090	Havrerot													
0213100	Kålrot													
0213110	Neper													
0213990	Andre													
0220000	ii. Løk								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05	
0220010	Hvitløk													
0220020	Kepaløk													
0220030	Sjalottløk													
0220040	Pipeløk													
0220990	Andre													
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker												0,02(*)	
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater								0,02		0,1	1		
0231020	Paprika								0,05		0,3	0,02(*)		
0231030	Eggplanter								0,02		0,1	0,02(*)		
0231040	Okra								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)		
0231990	Andre								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>								0,02		0,3	0,02(*)		
0232010	Slangeagurker													
0232020	Sylteagurker													
0232030	Mandelgresskar													
0232990	Andre													
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)		
0233010	Meloner													
0233020	Kjempegresskar													
0233030	Vannmeloner													
0233990	Andre													
0234000	d) <i>Sukkermais</i>								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
										0,05(*) 0,2 0,3 0,2 0,05(*) 0,2 0,2 0,2 0,2 0,05(*) 0,05(*)							
										0,05(*)							
					0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)					0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	
										0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 2		0,05(*) 0,2 0,05(*) 0,05(*)					
										0,05(*)		0,05(*)					
									0,05(*)					0,1(*)			
					0,05(*)			0,05(*)		2						0,2	
												0,2 0,2 0,2 0,05(*)			0,5 2 0,5 0,01(*)		
												0,05(*)			0,01(*)		
					0,05(*)					1		0,05(*)			0,3	0,1	
								0,2 0,05(*) 0,05(*)									
								0,05(*)									
					0,05(*)			0,05(*)		0,5					0,01(*)	0,05(*)	
												0,1 0,05(*) 0,1					
												0,05(*)					
					0,1			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0239000	e) <i>Andre fruktbærende grønnsaker</i>								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)		
0240000	iv. Kål								0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>													
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål													
0242020	Hodekål													
0242990	Andre													
0243000	c) <i>Bladkål</i>													
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>													
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter											0,02(*)	0,02(*)	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>								0,1					
0251010	Vårsalat										5			
0251020	Salat										5			
0251030	Bredbladet endiv										0,01(*)			
0251040	Karse										0,01(*)			
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola										0,01(*)			
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.										0,01(*)			
0251990	Andre										0,01(*)			
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>								0,01(*)		0,01(*)			
0252010	Spinat													
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete													
0252990	Andre													
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>								0,01(*)		0,01(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
					0,05(*)			0,05(*)		0,05		0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	
					0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,1(*)	0,01(*)		
										0,5						0,2	
										0,3						1	
										5						0,05(*)	
										0,2						0,05(*)	
					0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)					0,1(*)	0,01(*)		
										3						2	
												0,05(*)					
												0,5					
												0,05(*)					
												0,05(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,05(*)					
												0,05(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	0,05(*)						0,05(*)	(**)
										0,05(*)						0,05(*)	
										0,05(*)						0,05(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
										0,05(*)		0,05(*)				0,05(*)	

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
		0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)			0,05(*)
	0,02(*)		0,02			0,1(*)									0,02(*)	0,1(*)	
								0,05(*)		0,05(*)							
								0,05(*)		0,05(*)							
								0,05(*)		0,05(*)							
								0,05(*)		0,05(*)							
								0,05(*)		0,5							
								0,05(*)		0,5							
								0,05(*)		0,05(*)							
								0,2		0,05(*)							
								0,05(*)		0,05(*)							
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
								0,05(*)		0,05(*)							
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
								0,05(*)		0,05(*)							
						0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)					0,01(*)		
	0,01(*)		0,05													0,05(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)		0,02													0,1(*)	
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01	0,1 (1)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)		0,01(*)
										0,3						0,5	
										0,05(*)						0,05(*)	
										0,05(*)						0,05(*)	

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0850990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860000	vi. Blomsterarr	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860010	Safran	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870000	vii. Frøkapper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870010	Muskatblomme	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900010	Sukkerbete (rot)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900020	Sukkerrør	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900030	Sikorirøtter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR													
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,01(*)		0,1(*)						0,02(*)		0,02(*)	0,01(*)	
1011000	a) <i>Svin</i>								0,01(*)					
1011010	Kjøtt					0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt					0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			
1011030	Lever					0,05(*)		0,05(*)			0,1			
1011040	Nyrer					0,1(*)		1			0,2			
1011050	Spiselig slakteavfall					0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			
1011990	Andre					0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			
1012000	b) <i>Storfe</i>													
1012010	Kjøtt					0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)			
1012020	Fett					0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)			
1012030	Lever					0,1(*)		0,05(*)	0,02		0,1			
1012040	Nyrer					0,1(*)		1	0,01(*)		0,2			
1012050	Spiselig slakteavfall					0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)			
1012990	Andre					0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Bitertanol ^(f)	Bromofos-etyl	Brompropylat	Bromoksynil (bromoksynil, herunder dets estere, uttrykt som bromoksynil) ^(f)	Kamfeklor (Toksafen) ^(f) ^(g)	Captafol ^(f)	Kaptan	Karbaryl ^(f)	Karbendazim og benomyl (summen av benomyl og karbendazim) ^(g)	Karbofuran (summen av karbofuran og 3-hydroksykarbofuran uttrykt som karbofuran)	Karbondisulfid (se ditiokarbamater)	Karbondetraklorid	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)							
0110000	i. Sitrusfrukter	0,05(*)		2(3)				0,02(*)	0,05(*)	0,5 (5)	0,3			
0110010	Grapefrukt													
0110020	Appelsiner													
0110030	Sitroner													
0110040	Limetter													
0110050	Mandariner													
0110990	Andre													
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)	0,1(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)			
0120010	Mandler							0,3						
0120020	Paranøtter							0,02(*)						
0120030	Kasjunøtter							0,02(*)						
0120040	Kastanjer							0,02(*)						
0120050	Kokosnøtter							0,02(*)						
0120060	Hasselnøtter							0,02(*)						
0120070	Macadamianøtter							0,02(*)						
0120080	Pekannøtter							0,02(*)						
0120090	Pinjekjerner							0,02(*)						
0120100	Pistasienøtter							0,02(*)						
0120110	Valnøtter							0,02(*)						
0120990	Andre							0,02(*)						

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130000	iii. Kjernefrukter	2		2				3(4)			0,02(*)			
0130010	Epler								0,05(*)	0,2				
0130020	Pærer								0,05(*)	0,2				
0130030	Kveder								0,05(*)	0,2				
0130040	Mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130990	Andre								0,05(*)	0,2				
0140000	iv. Steinfrukter			0,05(*)					0,05(*)		0,02(*)			
0140010	Aprikoser	1						3		0,2				
0140020	Kirsebær	1						5		0,5				
0140030	Fersken	1						0,02(*)		0,2				
0140040	Plommer	2						1		0,5				
0140990	Andre	0,05(*)						0,02(*)		0,1(*)				
0150000	v. Bær og små frukter	0,05(*)									0,02(*)			
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>			2(3)				0,02(*)	0,05(*)					
0151010	Borddruer									0,3				
0151020	Vindruer									0,5				
0152000	b) <i>Jordbær</i>			0,05(*)				3(4)	0,05(*)	0,1(*)				
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>			0,05(*)					0,05(*)	0,1(*)				
0153010	Bjørnebær							3(4)						
0153020	Blåbringe							0,02(*)						
0153030	Bringe							3(4)						
0153990	Andre							0,02(*)						
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>			0,05(*)						0,1(*)				
0154010	Blåbær							0,02(*)	0,05(*)					
0154020	Tranebær							0,02(*)	0,05(*)					
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips							3(4)	0,05(*)					
0154040	Stikkelsbær							3(4)	0,05(*)					
0154050	Nyper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154060	Morbær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154070	Azarolhagtorn	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154080	Hyllebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154990	Andre							0,02(*)	0,05(*)					
0160000	vi. Forskjellige frukter			0,05(*)							0,02(*)			
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>	0,05(*)						0,02(*)		0,1(*)				
0161010	Dadler								0,05(*)					
0161020	Fikener								0,05(*)					
0161030	Bordoliven								5					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
												1			0,5	0,5	
										0,05(*) 0,2 (6) 0,05(*)							
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
										0,05(*)							
										0,05(*)							
												1 0,01(*) 1 0,01(*)			0,05 0,3 0,2 0,2	0,05(*) 0,05(*) 0,5 0,05(*)	
												0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)	
										0,05(*)							
															0,5	0,2	
												1 3					
												3			0,2	0,5	
												0,01(*)				0,05(*)	
															0,5 0,05(*) 0,5		
															0,05(*)		
																0,05(*)	
												0,01(*) 2 10 10			0,05(*) 0,05(*) 1 1		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,01(*)			0,05(*)		
																0,05(*)	
												0,01(*)			0,05(*)		
										0,05(*) 0,05(*) 0,1(*)							

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0161040	Kumquat								0,05(*)					
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161060	Daddelpommer (kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161070	Jambolan (javapommer)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161990	Andre								0,05(*)					
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>	0,05(*)						0,02(*)		0,1(*)				
0162010	Kiwier								0,05(*)					
0162020	Litchi								0,05(*)					
0162030	Pasjonsfrukt								0,05(*)					
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162050	Stjernepler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162990	Andre								0,05(*)					
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>													
0163010	Avokadoer	0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0163020	Bananer	3						0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0163030	Mango	0,05(*)						2	0,05(*)	0,1(*)				
0163040	Papaya	0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,2				
0163050	Granatepler	0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0163060	Cherimoya	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163070	Guava	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163080	Ananas	0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0163090	Brødfukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163100	Durian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163110	Surannona (guanabana)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163990	Andre	0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)				0,02(*)			
0210000	i. Rot- og knollvekster	0,05(*)		0,05(*)						0,1(*)				
0211000	a) <i>Poteter</i>							0,05	0,05(*)					
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>							0,02(*)						
0212010	Kassava								1					
0212020	Søtpoteter								0,05(*)					
0212030	Jams								0,05(*)					
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre								0,05(*)					
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>								0,05(*)					
0213010	Rødbeter							0,02(*)						

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
										0,05(*)							
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
										0,05(*)							
										0,05(*)		0,01(*)					
															2		
															0,05(*)		
															0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
															0,05(*)		
										0,05(*)							
												0,01(*)			0,05(*)		
												0,2			3		
												0,01(*)			0,05(*)		
												20			0,05(*)		
												0,01(*)			0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,01(*)			0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,01(*)			0,05(*)		
		0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)			0,02(*)		0,05(*)				0,05(*)
										0,05(*)						0,05(*)	
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)		10	0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
														0,05(*)			
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0213020	Gulrøtter							0,1						
0213030	Knollselleri							0,1						
0213040	Pepperrot							0,02(*)						
0213050	Jordskokker							0,02(*)						
0213060	Pastinakk							0,02(*)						
0213070	Rotpersille							0,02(*)						
0213080	Reddiker							0,02(*)						
0213090	Havrerot							0,02(*)						
0213100	Kålrot							0,02(*)						
0213110	Neper							0,02(*)						
0213990	Andre							0,02(*)						
0220000	ii. Løk	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0220010	Hvitløk													
0220020	Kepaløk													
0220030	Sjalottløk													
0220040	Pipeløk													
0220990	Andre													
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker													
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater	3		1(3)				2(4)	0,5	0,5				
0231020	Paprika	0,05(*)		0,05(*)				0,1	0,05(*)	0,1(*)				
0231030	Eggplanter	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)	0,5				
0231040	Okra	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	1	2				
0231990	Andre	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>	0,5		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)				
0232010	Slangeagurker													
0232020	Sylteagurker													
0232030	Mandelgresskar													
0232990	Andre													
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,1(*)				
0233010	Meloner							0,1						
0233020	Kjempegresskar							0,02(*)						
0233030	Vannmeloner							0,02(*)						
0233990	Andre							0,02(*)						
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05	0,1(*)				
0239000	e) <i>Andre fruktbærende grønnsaker</i>	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	1	0,1(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,1								0,5			1			0,1		
	0,05(*)								0,02(*)			1			0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,1								0,5			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,5			0,01(*)			0,2		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,5			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,5			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)								0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)									0,05(*)				0,05(*)		0,05(*)	
									0,5			0,5			0,05(*)		
									0,02(*)			0,5			0,2		
									0,5			0,5			0,05(*)		
									0,02(*)			5			0,05(*)		
									0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)									0,05(*)				0,05(*)			
									0,02(*)			2			0,5	0,5	
															0,05(*)	0,05(*)	
									0,02(*)			1					
									0,02(*)			5					
									0,1			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,02(*)			1			0,05(*)	0,05(*)	
									0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)	
									0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0240000	iv. Kål	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)					
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>									0,1(*)				
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål									0,5				
0242020	Hodekål									0,1(*)				
0242990	Andre									0,1(*)				
0243000	c) <i>Bladkål</i>									0,1(*)				
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>									0,1(*)				
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter	0,05(*)		0,05(*)						0,1(*)				
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>													
0251010	Vårsalat							0,02(*)	0,05(*)					
0251020	Salat							0,02(*)	0,05(*)					
0251030	Bredbladet endiv							2	0,05(*)					
0251040	Karse							0,02(*)	0,05(*)					
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola							0,02(*)	1					
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.							0,02(*)	1					
0251990	Andre							0,02(*)	0,05(*)					
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>													
0252010	Spinat							0,1	0,05(*)					
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete							0,02(*)	0,05(*)					
0252990	Andre							0,02(*)	0,05(*)					
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>							0,02(*)	0,05(*)					
0255000	e) <i>Salatsikori</i>							0,02(*)	0,05(*)					
0256000	f) <i>Urter</i>													
0256010	Kjørvel							0,02(*)	0,05(*)					
0256020	Gressløk							0,02(*)	0,05(*)					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)									0,05(*)				0,05(*)		0,05(*)	
									0,02(*)			3			0,05(*)		
									0,1			3			0,05(*)		
									0,5			3			1		
									0,02(*)			0,01(*)			0,05(*)		
									0,02(*)			0,01(*)					
															0,5		
															0,05(*)		
									0,3			0,01(*)			0,05(*)		
	0,05(*)									0,05(*)				0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
									0,1			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,1			0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)			0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,1			0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)			0,01(*)					
									0,02(*)			0,01(*)					
												5					
									0,02(*)								
									0,02(*)								

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER		0,05(*)			0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)					
0401000	i. Oljeholdige frø	0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)					0,1				
0401010	Linfrø									0,1(*)				
0401020	Jordnøtter									0,1(*)				
0401030	Valmuefrø									0,1(*)				
0401040	Sesamfrø									0,1(*)				
0401050	Solsikkefrø									0,1(*)				
0401060	Rapsfrø									0,1(*)				
0401070	Soyabønner									0,2				
0401080	Sennepsfrø									0,1(*)				
0401090	Bomullsfrø									0,1(*)				
0401100	Gresskarfrø									0,1(*)				
0401110	Saflortistel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401120	Agurkurt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401130	Oljedodre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401140	Hampefrø									0,1(*)				
0401150	Ricinus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401990	Andre									0,1(*)				
0402000	ii. Oljeholdige frukter									0,1(*)				
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)						0,02(*)			
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402040	Kapok	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402990	Andre	0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)						0,05(*)			
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,05	0,02(*)			0,02(*)		0,1	
0500010	Bygg				0,05(*)					0,5	2			
0500020	Bokhvete				0,05(*)					0,5	0,01(*)			
0500030	Mais				0,1					0,5	0,01(*)			
0500040	Hirse				0,05(*)					0,5	0,01(*)			
0500050	Havre				0,05(*)					0,5	2			
0500060	Ris				0,05(*)					1	0,01(*)			
0500070	Rug				0,05(*)					0,5	0,1			
0500080	Sorghum				0,05(*)					0,5	0,01(*)			
0500090	Hvete				0,05(*)					0,5	0,1			
0500990	Andre				0,05(*)					0,5	0,01(*)			
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,1(*)	0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)			
0610000	i. Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av Camellia sinensis)			0,1(*)					0,1(*)					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
		0,02(*)												0,1(*)			
												0,01(*)					
												0,05					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
												0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,01(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,01(*)					
												0,01(*)					
		0,01(*)												0,05(*)			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,02(*)												0,1(*)			
	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)		3	0,05(*)
										2		0,1			0,2		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
										5		0,1			0,05(*)		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
										2		0,1			0,05(*)		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
										2		0,1			0,05(*)		
										0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)		
	0,1(*)	0,02(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)		0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)			0,1(*)
			0,1(*)				50								0,1(*)	0,1(*)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0820030	Karve	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820040	Kardemomme	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820050	Einebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820060	Svart og hvit pepper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820070	Vaniljestang	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820080	Tamarind	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830000	iii. Bark	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830010	Kanel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840010	Lakris	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840020	Ingefær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840030	Gurkemeie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840040	Pepperrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850000	v. Knopper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850010	Kryddernellik	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850020	Kapers	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860000	vi. Blomsterarr	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860010	Safran	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870000	vii. Frøknapper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870010	Muskatblomme	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900010	Sukkerbete (rot)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900020	Sukkerrør	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900030	Sikorirotter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR													
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)			
1011000	a) <i>Svin</i>					0,05(*)								

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
														0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*)			
														0,05(*)			
	0,05																
										0,05(*) 0,05(*) 0,1(*) 0,2(*) 0,05(*)				0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*)			
										0,05(*)				0,05(*)			
										0,05(*)							
	0,05 0,05 0,05 0,05 0,05													0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*)			
														0,05(*)			
										0,05(*)							
	0,05 0,05 0,05 0,05 0,05													0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*)			
														0,05(*)			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
										0,05(*)				0,05(*)	0,05(*)		

[illegible]

	Diallat	Diazinon ^(f)	Diklorvos	Dikofol (summen av p, p'- og o,p'-isomerer) ^(f)	Dimetenamid-p (dimetenamid-p, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer))	Dimetoat (summen av dimetoat og ometoat uttrykt som dimetoat)	Dinoseb	Dinoterb	Dioksation	Difeny lamin	Dikvat	Disulfoton (summen av disulfoton, disulfotonsulfoksid og disulfotonsulfon, uttrykt som disulfoton) ^(f)	Ditiokarbamater (ditiokarbamater uttrykt som CS ₂ , herunder maneb, mankozeb, metiram, propineb, tiram og ziram) ^(g)	DNOC	Endosulfan (summen av alfa- og beta-isomerer og endosulfansulfat, uttrykt som endosulfan) ^(f)	Endrin ^(f)	Etefon
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	
		0,01(*)		2		0,02(*)				0,05(*)			5 (mz)		0,05(*)		0,05(*)
				0,05(*)		0,05(*)				0,05(*)					0,1(*)		0,1
		0,05 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*)											0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*) 0,05 (*)				

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,01(*) 0,01(*)											0,05 (*) 0,1 (mz)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
		0,01(*)		0,02(*)		0,02(*)							5 (ma, mz, mc, pr, t, z)				
										5 10 0,05(*)					0,05(*) 0,3 0,05(*)		0,5 0,05(*) 0,05(*)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)		(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)		(**)	(**)	(**)	(**)
										0,05(*)					0,05(*)		0,05(*)
		0,01(*)		0,02(*)						0,05(*)					0,05(*)		
						0,02(*) 1 0,02(*) 0,02(*)							2 (mz, t) 2 (mz, me, pr, t, z) 2 (mz, t) 2 (mz, me, t, z)				0,05(*) 3 0,05(*) 0,05(*)
						0,02(*)							0,05 (*)				0,05(*)
						0,02(*)				0,05(*)							
		0,01(*)		2									5 (ma, mz, me, pr, t)		0,5		1
		0,01(*)		0,02(*)									10 (t)		0,05(*)		0,05(*)
		0,01(*)		0,02(*)									0,05 (*)		0,05(*)		0,05(*)
				0,02(*)											0,05(*)		
		0,01(*) 0,2 0,01(*) 0,01(*)											0,05 (*) 0,05 (*) 5 (mz) 0,05 (*)				0,05(*) 0,05(*) 5 0,05(*)

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0163990	Andre													
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE	0,05(*)			0,05(*)		0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0210000	i. Rot- og knollvekster		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)		0,05(*)				0,05(*)		
0211000	a) <i>Poteter</i>													
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>								1					
0212010	Kassava								0,05(*)					
0212020	Søtpoteter													
0212030	Jams													
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>													
0213010	Rødbeter								0,05(*)					
0213020	Gulrøtter								1					
0213030	Knollselleri								0,05(*)					
0213040	Pepperrot								0,05(*)					
0213050	Jordkokker								0,05(*)					
0213060	Pastinakk								0,05(*)					
0213070	Rotpersille								0,05(*)					
0213080	Reddiker								0,05(*)					
0213090	Havrerot								0,05(*)					
0213100	Kålrot								0,05(*)					
0213110	Neper								0,05(*)					
0213990	Andre								0,05(*)					
0220000	ii. Løk		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)			0,05(*)					
0220010	Hvitløk							0,1				0,1		
0220020	Kepaløk							0,1				0,1		
0220030	Sjalottløk							0,1				0,1		
0220040	Pipeløk							0,05(*)				0,1		
0220990	Andre							0,05(*)				0,05(*)		
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker													
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>							,5	1					
0231010	Tomater		0,3	0,2		0,05						0,3		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,01(*)											0,05 (*)				0,05(*)
	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	
				0,02(*)		0,02(*)									0,05(*)		0,05(*)
		0,01(*)											0,3 (ma, mz, me, pr)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,01(*)											0,5 (mz)				
		0,01(*)											0,2 (mz)				
		0,01(*)											0,3 (ma, me, pr, t)				
		0,01(*)											0,2 (mz)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
		0,01(*)											0,2 (mz)				
		0,01(*)											0,2 (mz)				
		0,1											0,05 (*)				
		0,01(*)											0,2 (mz)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
		0,01(*)											0,05 (*)				
				0,02(*)											0,05(*)		0,05(*)
		0,01(*)				0,02(*)							0,1 (mz)				
		0,05				0,02(*)							1 (ma, mz)				
		0,01(*)				0,02(*)							1 (ma, mz)				
		0,01(*)				2							1 (mz)				
		0,01(*)				0,02(*)							0,05 (*)				
						0,02(*)											
		0,01(*)		1									3 (mz, me, pr)		0,5		1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0231020	Paprika		0,02(*)	0,01(*)		0,3						0,2		
0231030	Eggplanter		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)						0,3		
0231040	Okra		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)						0,3		
0231990	Andre		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)						0,2		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>		0,02(*)	0,1				0,2	1			0,2		
0232010	Slangeagurker					0,1								
0232020	Sylteagurker					0,02(*)								
0232030	Mandelgresskar					0,02(*)								
0232990	Andre					0,02(*)								
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>			0,1		0,02(*)		0,2				0,2		
0233010	Meloner		0,1						0,3					
0233020	Kjempegresskar		0,02(*)						0,05(*)					
0233030	Vannmeloner		0,02(*)						0,3					
0233990	Andre		0,02(*)						0,05(*)					
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		0,02(*)	0,01(*)		0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		
0240000	iv. Kål		0,02(*)	0,01(*)					0,05(*)					
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>					0,05		0,5				0,1		
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>					0,2		0,5				0,1		
0242010	Rosenkål													
0242020	Hodekål													
0242990	Andre													
0243000	c) <i>Bladkål</i>					0,3		1				0,5		
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>					0,02(*)		0,2				0,05(*)		
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter		0,02(*)	0,01(*)										
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter; herunder Brassicacea</i>					0,5		2				0,5		
0251010	Vårsalat								15					
0251020	Salat								15					

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0251030	Bredbladet endiv								15					
0251040	Karse								15					
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola								15					
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.								0,05(*)					
0251990	Andre								15					
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>							0,5	0,05(*)			0,5		
0252010	Spinat					0,02(*)								
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete					0,02(*)								
0252990	Andre					0,02(*)								
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>					0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>					0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		
0256000	f) <i>Urter</i>					0,02(*)		2	15			0,5		
0256010	Kjørvel													
0256020	Gressløk													
0256030	Snittselleri													
0256040	Persille													
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre													
0260000	vi. Belgfrukter (friske)		0,02(*)	0,01(*)		0,05						0,2		
0260010	Bønner (med belg)							0,5	5					
0260020	Bønner (uten belg)							0,05(*)	0,05(*)					
0260030	Erter (med belg)							0,5	5					
0260040	Erter (uten belg)							0,05(*)	0,05(*)					
0260050	Linser							0,05(*)	0,05(*)					
0260990	Andre							0,05(*)	0,05(*)					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
						0,02(*)											
						0,02(*)											
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
						0,02(*)											
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
						0,02(*)											
						0,02(*)											
						0,02(*)											
						0,02(*)											
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	0,05 (*)	(**)	(**)	(**)	(**)
													0,05 (*)				
													0,05 (*)				
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
						0,02(*)							0,3 (mz)				
						0,02(*)							0,5 (mz)				
						0,02(*)							5 (mz, me)				
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,01(*)		0,02(*)											0,05(*)		0,05(*)
						0,02(*)							1 (mz)				
						0,02(*)							0,1 (mz)				
						1							1 (ma, mz)				
						0,02(*)							0,1 (mz)				
						0,02(*)							0,05 (*)				
						0,02(*)							0,05 (*)				

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0161040	Kumquat	0,01(*)												
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161060	Daddelpommer (kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161070	Jambolan (javapommer)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161990	Andre	0,01(*)												
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>								0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0162010	Kiwier	0,01(*)											10	
0162020	Litchi	0,01(*)											0,05(*)	
0162030	Pasjonsfrukt	0,01(*)											0,05(*)	
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162050	Stjerneepler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162990	Andre	0,01(*)											0,05(*)	
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>												0,05(*)	
0163010	Avokadoer	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0163020	Bananer	0,01(*)							0,05	0,3	3			
0163030	Mango	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0163040	Papaya	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0163050	Granatepler	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0163060	Cherimoya	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163070	Guava	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163080	Ananas	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0163090	Brødfrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163100	Durian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163110	Surannona (guanabana)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163990	Andre	0,01(*)							0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE			0,05(*)	0,1(*)							0,01(*)		
0210000	i. Rot- og knollvekster					0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0211000	a) <i>Poteter</i>	0,01(*)	0,05(*)						0,02(*)					
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>		0,05(*)						0,02(*)					
0212010	Kassava	0,1												
0212020	Søtpoteter	0,01(*)												
0212030	Jams	0,01(*)												
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre	0,01(*)												
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>	0,01(*)												
0213010	Rødbeter		0,1						0,02(*)					

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0213020	Gulrøtter		0,05(*)						0,5					
0213030	Knollselleri		0,05(*)						0,02(*)					
0213040	Pepperrot		0,05(*)						0,02(*)					
0213050	Jordskokker		0,05(*)						0,02(*)					
0213060	Pastinakk		0,05(*)						0,02(*)					
0213070	Rotpersille		0,05(*)						0,02(*)					
0213080	Reddiker		0,05(*)						0,02(*)					
0213090	Havrerot		0,05(*)						0,02(*)					
0213100	Kålrot		0,05(*)						0,02(*)					
0213110	Neper		0,05(*)						0,02(*)					
0213990	Andre		0,05(*)						0,02(*)					
0220000	ii. Løk	0,01(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0220010	Hvitløk													
0220020	Kepaløk													
0220030	Sjalottløk													
0220040	Pipeløk													
0220990	Andre													
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker		0,05(*)											
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>										1			
0231010	Tomater	0,01(*)				0,1	1	0,5	0,05	0,5			1	
0231020	Paprika	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1	0,5			2	
0231030	Eggplanter	0,01(*)				0,1	0,2	0,02(*)	0,05	0,02(*)			1	
0231040	Okra	0,1				0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,05(*)	
0231990	Andre	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,05(*)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>	0,01(*)				0,02(*)	0,2	0,02(*)		0,2			1	
0232010	Slangeagurker								0,05		0,5			
0232020	Sylteagurker								0,02(*)		0,05(*)			
0232030	Mandelgresskar								0,05		0,5			
0232990	Andre								0,02(*)		0,05(*)			
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,01(*)				0,05				0,05	0,05(*)		0,05(*)	
0233010	Meloner						0,3	0,1	0,05					
0233020	Kjempegresskar						0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)					
0233030	Vannmeloner						0,02(*)	0,02(*)	0,05					
0233990	Andre						0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)					
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>	0,01(*)					0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0240000	iv. Kål	0,01(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,05(*)				0,02(*)					0,05(*)						
																0,02(*) 0,1 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)	
		0,05(*)									0,05(*)						
						0,05 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)										2(4) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)	
						0,02(*)										0,02(*)	
						0,02(*)										0,02(*)	
						0,02(*)										1	
						0,02(*)										0,02(*)	
						0,02(*)										0,02(*)	
											0,05(*)						

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre	0,01(*)												
0260000	vi. Belgfrukter (friske)		0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0260010	Bønner (med belg)	0,01(*)												
0260020	Bønner (uten belg)	0,01(*)												
0260030	Erter (med belg)	0,01(*)												
0260040	Erter (uten belg)	0,01(*)												
0260050	Linser	1												
0260990	Andre	0,01(*)												
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)		0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0270010	Asparges	0,01(*)												
0270020	Kardon	0,01(*)												
0270030	Hageselleri	0,1												
0270040	Fennikel	0,01(*)												
0270050	Artisjokk	0,01(*)												
0270060	Purre	0,01(*)												
0270070	Rabarbra	0,01(*)												
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270990	Andre	0,01(*)												
0280000	viii. Sopp	0,01(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix. Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0300010	Bønner													
0300020	Linser													
0300030	Erter													
0300040	Søtlupiner													
0300990	Andre													
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER			0,05(*)						0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)		
0401000	i. Oljeholdige frø	0,02(*)	0,1(*)		0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)				0,02(*)					0,05(*)						
																2(4)	
																2(4)	
																0,02(*)	
																0,02(*)	
																0,02(*)	
						0,02(*)					0,05(*)					0,02(*)	
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		1															
		0,05(*)															
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)															
		0,05(*)				0,02(*)					0,05(*)					0,02(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
	0,01(*)	0,05(*)								0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,02(*)	0,01(*)
			0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)			0,1(*)	0,05(*)		0,05(*)		

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
0631000	a) Blomster	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631010	Kamille	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631020	Hibiskus	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631030	Kronblader av roser	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631040	Sjasmin	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631050	Lind	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0631990	Andre	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0632000	b) Blader	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0632010	Jordbærblader	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0632020	Rooibosblader	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0632030	Maté	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0632990	Andre	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0633000	c) Røtter	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0633010	Vendelrot	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0633020	Ginsengrot	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0633990	Andre	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0639000	d) Andre urteteer	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0650000	v. Johannesbrød	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelleter og ikke-konsentrert pulver	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)
0800000	8. KRYDDER	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810000	i. Frø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810010	Anisfrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810020	Svartkarve	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810030	Sellerifrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810040	Korianderfrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810050	Karvefrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810060	Dillfrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810070	Fennikelfrø	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810080	Bukkehornkløver	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810090	Muskatnøtt	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0810990	Andre	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0820000	ii. Fukt og bær	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0820010	Allehånde	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0820030	Karve	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*
0820040	Kardemomme	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	5						5	0,05(*)			0,2	0,1					
				0,5 0,3 0,3													
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,3													
	0,02(*)						3	0,05(*)			0,05(*)						
				0,3 0,02(*) 0,3 0,02(*)								0,2 0,1 0,2 0,1					
				0,02(*)								0,1					
	0,02(*)																
				2			10	2			1	0,2					
				0,02(*)			15	0,05(*)			1	0,5					
				0,02(*)			10	0,05(*)			0,05(*)						
												0,02(*) 0,02(*) 0,2					
												0,02(*)					
							10	0,05(*)									
				0,02(*) 0,02(*) 1 1							0,05(*) 0,05(*) 1 1	0,02(*) 0,02(*) 0,1 0,1					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,02(*)							0,05(*)	0,02(*)					
				0,02(*)				0,05(*)									
	0,02(*)						0,02(*)										
											0,05(*) 0,05(*) 0,2	0,02(*) 0,02(*) 0,5					

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
											0,05(*)	0,02(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
											0,05(*)	0,02(*)					
	0,02(*)										0,05(*)	0,02(*)					
							5										
							0,02(*)										
							0,02(*)										
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
							0,02(*)										
							0,02(*)				0,05(*)						
	0,02(*)											0,02(*)					
	2											0,02(*)					
	0,02(*)											0,02(*)					
	0,02(*)											0,1					
	0,02(*)											0,02(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)											0,02(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)											0,02(*)					
		0,05(*)	0,01(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)				
				0,02(*)				0,05(*)			0,05(*)						0,05(*)
	5					0,05(*)	0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)		50	
	0,02(*)					0,05(*)	0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)		0,2(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)																
						0,05(*)	0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)		0,2(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0213020	Gulrøtter													
0213030	Knollselleri													
0213040	Pepperrot													
0213050	Jordskokker													
0213060	Pastinakk													
0213070	Rotpersille													
0213080	Reddiker													
0213090	Havrerot													
0213100	Kålrot													
0213110	Neper													
0213990	Andre													
0220000	ii. Løk				0,1(*)						0,02(*)			
0220010	Hvitløk													
0220020	Kepaløk													
0220030	Sjalottløk													
0220040	Pipeløk													
0220990	Andre													
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker				0,1(*)									
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater										0,1			
0231020	Paprika										0,02(*)			
0231030	Eggplanter										0,02(*)			
0231040	Okra										0,02(*)			
0231990	Andre										0,02(*)			
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>										0,02(*)			
0232010	Slangeagurker													
0232020	Sylteagurker													
0232030	Mandelgresskar													
0232990	Andre													
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>										0,02(*)			
0233010	Meloner													
0233020	Kjempegresskar													
0233030	Vannmeloner													
0233990	Andre													
0234000	d) <i>Sukkermais</i>										0,02(*)			
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>										0,02(*)			
0240000	iv. Kål				0,1(*)						0,02(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
						0,2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)	0,5 0,02(*) 0,5 0,02(*) 0,5 0,5 0,3 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)					0,02(*) 0,1 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,1 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)		0,2 0,5 0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)		30 0,2(*) 0,2(*) 0,2(*) 30 0,2(*) 0,2(*) 0,2(*) 0,2(*) 0,2(*)	
						0,05(*)	0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)		0,2(*)	
	0,02(*)			0,02(*)							0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)
						0,2 0,2 0,2 3	0,2 0,2 0,2 3	0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*)				0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,05				15 15 15 0,2(*)	
						0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)				0,02(*)				0,2(*)	
						0,05(*)								0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
							5										
	0,5 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)			0,5 0,3 0,5 0,02(*)				1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)			0,5 1 0,5 0,05(*)	0,1 0,1 0,5 0,1					
	0,02(*)			0,02(*)				0,05(*)			0,05(*)	0,02(*)					
	0,2			0,2			2				0,05(*)	0,1					
								0,1 0,1 0,1									
								0,05(*)									
				0,1			1				0,2	0,05					
	2 0,02(*) 0,02(*)							0,2 0,05(*) 0,2									
	0,02(*)							0,05(*)									
	0,02(*)			0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05					
	0,02(*)			0,02(*)			1	0,05(*)			0,05(*)	0,02(*)					
	0,02(*)					0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre													
0260000	vi. Belgfrukter (friske)				0,1(*)						0,02(*)			
0260010	Bønner (med belg)													
0260020	Bønner (uten belg)													
0260030	Erter (med belg)													
0260040	Erter (uten belg)													
0260050	Linser													
0260990	Andre													
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)				0,1(*)						0,02(*)			
0270010	Asparges													
0270020	Kardon													
0270030	Hageselleri													
0270040	Fennikel													
0270050	Artisjokk													
0270060	Purre													
0270070	Rabarbra													
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270990	Andre													
0280000	viii. Sopp										0,02(*)			
0280010	Dyrket sopp				0,1(*)									
0280020	Viltvoksende sopp				50									
0280990	Andre				0,1(*)									
0290000	ix. Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0300010	Bønner				2									
0300020	Linser				0,1(*)									
0300030	Erter				10									
0300040	Søtlupiner				10									
0300990	Andre				0,1(*)									
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER			0,05(*)		0,01(*)								
0401000	i. Oljeholdige frø	0,05(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)					0,2(*)	
							5					0,2		0,05(*)			0,05(*)
							0,02(*)					0,02(*)		0,1			0,1
							2					0,2		0,05(*)			0,1
							0,3					0,2		0,1			0,1
							0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)
							0,02(*)					0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)
	0,02(*)							0,05(*)								0,2(*)	0,05(*)
				0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)			
				0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)			
				0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,3		0,1			
				0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,3		0,1			
				0,1		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)			
				0,02(*)		3	0,02(*)				5	0,3		0,05(*)			
				0,02(*)		0,05(*)	0,2				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)			
	0,02(*)			0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
												0,02(*)					
												0,5					
												0,02(*)					
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	
																	0,1
																	0,05(*)
																	0,1
																	0,05(*)
																	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,02(*)								0,01(*)				
						0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)		0,1(*)		0,5(*)	0,1(*)

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
				0,3		0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,01(*)		0,05(*)					0,05					0,5	0,1(*)
				0,01(*)		0,2					0,02(*)					0,02(*)	0,5(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
												0,5					
				0,01(*)		0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,3		0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,01(*)		0,05(*)					0,05					0,5	0,1(*)
				0,01(*)		0,2					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,5(*)
												0,5					
				0,01(*)		0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,3		0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,01(*)		0,05(*)					0,05					0,5	0,1(*)
				0,01(*)		0,2					0,02(*)					0,02(*)	0,5(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
												0,5					
				0,01(*)		0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,3		0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,01(*)		0,05(*)					0,05					0,5	0,1(*)
				0,01(*)		0,2					0,02(*)					0,02(*)	0,5(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
												0,5					
				0,01(*)		0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,3		0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,05	0,1(*)
				0,01(*)		0,05(*)					0,05					0,5	0,1(*)
				0,01(*)		0,2					0,02(*)					0,02(*)	0,5(*)
						0,05(*)					0,02(*)					0,02(*)	0,1(*)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
												0,02(*)				0,02(*)	
				0,01(*)		0,05(*)					0,02(*)						0,1(*)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0120990	Andre													
0130000	iii. Kjernefrukter			0,01(*)				1					0,2	
0130010	Epler									0,01(*)	0,02(*)			
0130020	Pærer									0,01(*)	0,02(*)			
0130030	Kveder									0,01(*)	0,02(*)			
0130040	Mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130990	Andre									0,01(*)	0,02(*)			
0140000	iv. Steinfrukter			0,01(*)				0,05(*)						
0140010	Aprikoser									0,1	0,02(*)		0,2	
0140020	Kirsebær									0,01(*)	0,02(*)		0,1	
0140030	Fersken									0,05	0,05		0,2	
0140040	Plommer									0,01(*)	0,2		0,5	
0140990	Andre									0,01(*)	0,02(*)		0,05(*)	
0150000	v. Bær og små frukter									0,01(*)	0,02(*)			
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>			3										
0151010	Borddruer							2					0,05(*)	
0151020	Vindruer							1					1	
0152000	b) <i>Jordbær</i>			2				0,5					0,05(*)	
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0153010	Bjørnebær													
0153020	Blåbringebær													
0153030	Bringebær													
0153990	Andre													
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0154010	Blåbær													
0154020	Tranebær													
0154030	Solbær, hvitrips og rødris													
0154040	Stikkelsbær				(**)									
0154050	Nyper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154060	Morbær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154070	Azarolhagtorn	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154080	Hyllebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154990	Andre													
0160000	vi. Forskjellige frukter			0,01(*)				0,05(*)		0,01(*)			0,05(*)	
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>													
0161010	Dadler										0,02(*)			
0161020	Fikener										0,02(*)			

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>													
0213010	Rødbeter							0,05(*)					0,05(*)	
0213020	Gulrøtter							0,1					0,05(*)	
0213030	Knollselleri							0,05(*)					0,05(*)	
0213040	Pepperrot							0,1					0,05(*)	
0213050	Jordskokker							0,05(*)					0,05(*)	
0213060	Pastinakk							0,1					0,05(*)	
0213070	Rotpersille							0,05(*)					0,05(*)	
0213080	Reddiker							0,1					0,5	
0213090	Havrerot							0,05(*)					0,05(*)	
0213100	Kålrot							0,05(*)					0,05(*)	
0213110	Neper							0,05(*)					0,05(*)	
0213990	Andre							0,05(*)					0,05(*)	
0220000	ii. Løk			0,01(*)						0,01(*)			0,05(*)	
0220010	Hvitløk							0,5						
0220020	Kepaløk							0,5						
0220030	Sjalottløk							0,5						
0220040	Pipeløk							0,2						
0220990	Andre							0,05(*)						
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker									0,01(*)				
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater			1				0,2					0,2	
0231020	Paprika			0,01(*)				0,5					0,2	
0231030	Eggplanter			0,01(*)				0,05(*)					0,2	
0231040	Okra			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0231990	Andre			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>			0,01(*)									0,05(*)	
0232010	Slangeagurker							0,5						
0232020	Sylteagurker							0,05(*)						
0232030	Mandelgresskar							0,05(*)						
0232990	Andre							0,05(*)						
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>			0,01(*)									0,05(*)	
0233010	Meloner							0,2						
0233020	Kjempegresskar							0,05(*)						
0233030	Vannmeloner							0,2						
0233990	Andre							0,05(*)						

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0234000	d) <i>Sukkermais</i>			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>			0,01(*)				0,05(*)					0,05(*)	
0240000	iv. Kål			0,01(*)										
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>							0,2		0,02				
0241010	Brokkoli												0,2	
0241020	Blomkål												0,05(*)	
0241990	Andre												0,05(*)	
0242000	b) <i>Hodekål</i>									0,01(*)			0,05(*)	
0242010	Rosenkål							0,05(*)						
0242020	Hodekål							1						
0242990	Andre							0,05(*)						
0243000	c) <i>Bladkål</i>									0,01(*)			0,05(*)	
0243010	Kinakål							0,05(*)						
0243020	Grønnkål							0,2						
0243990	Andre							0,05(*)					0,05(*)	
0244000	d) <i>Knutekål</i>							0,05(*)		0,01(*)				
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter			0,01(*)						0,01(*)				
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>													
0251010	Vårsalat							0,2					0,05(*)	
0251020	Salat							2					0,3	
0251030	Bredbladet endiv							1					0,05(*)	
0251040	Karse							0,05(*)					0,05(*)	
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola							1					0,05(*)	
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.							0,05(*)					0,05(*)	
0251990	Andre							0,05(*)					0,05(*)	
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>													
0252010	Spinat							0,05(*)						
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete							0,05(*)						
0252990	Andre							0,05(*)						
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>							0,05(*)					0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,02(*)							0,02(*)			0,01(*)					
		0,02(*)							0,02(*)								
		0,02(*)							0,02(*)			0,01(*)					
														0,02(*)			
														0,05			
														0,05			
														0,02(*)			
														0,02(*)			
														0,05			
		0,02(*)										0,01(*)					
														0,05			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	5 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	0,02(*)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)								
									0,02(*)								
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	0,02(*) (**)	(**)	(**)	(**)
														0,02(*)			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
									0,02(*)					0,02(*)			

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	
																	0,02(*) 0,02(*) 0,2 0,02(*)
																	0,02(*)
	0,01(*)			0,01(*)		0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)	
			0,1(*)		0,1(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		0,05(*)															
		2															
		0,05(*)															
		2															
		0,05(*)															
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
	0,05(*)																
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
		0,05(*)															
		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,01(*)		0,01(*)		0,02(*)			0,02(*)
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)	0,1(*)		0,1(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
														0,1 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,1 0,02(*) 0,02(*)			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212020	Søtpoteter													
0212030	Jams													
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>													
0213010	Rødbeter		0,2		0,1					0,05(*)	0,05(*)			
0213020	Gulrøtter		0,05(*)		0,05(*)					1	0,05(*)			
0213030	Knollselleri		0,2		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213040	Pepperrot		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213050	Jordskokker		0,2		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213060	Pastinakk		0,2		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213070	Rotpersille		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	5			
0213080	Reddiker		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213090	Havrerot		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213100	Kålrot		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213110	Neper		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0213990	Andre		0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0220000	ii. Løk	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)				
0220010	Hvitløk										0,5	0,2		
0220020	Kepaløk										0,05(*)	0,2		
0220030	Sjalottløk										5	0,2		
0220040	Pipeløk										0,05(*)	0,02(*)		
0220990	Andre										0,05(*)	0,02(*)		
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker		0,05(*)		0,05(*)						0,05(*)			
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>											2		
0231010	Tomater	0,1								1				
0231020	Paprika	0,2								1				
0231030	Eggplanter	0,1								0,05(*)				
0231040	Okra	0,05(*)								0,05(*)				
0231990	Andre	0,05(*)								0,05(*)				
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>	0,1										1		
0232010	Slangeagurker									0,1				
0232020	Sylteagurker									0,05(*)				
0232030	Mandelgresskar									0,05(*)				
0232990	Andre									0,05(*)				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,1										1		
0233010	Meloner									1				
0233020	Kjempegresskar									0,05(*)				
0233030	Vannmeloner									0,05(*)				
0233990	Andre									0,05(*)				
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,05(*)								0,05(*)		0,02(*)		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>	0,05(*)								0,05(*)		0,02(*)		
0240000	iv. Kål	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)						0,05(*)	0,02(*)		
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>									1				
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål									2				
0242020	Hodekål									0,05(*)				
0242990	Andre									0,05(*)				
0243000	c) <i>Bladkål</i>									0,05(*)				
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>									0,05(*)				
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter	0,05(*)	0,05(*)							0,05(*)				
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>				0,05(*)							5	5	
0251010	Vårsalat													
0251020	Salat													
0251030	Bredbladet endiv													
0251040	Karse													
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola													
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.													
0251990	Andre													
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>				0,5							0,02(*)		
0252010	Spinat										0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
								0,2	0,02(*)				0,05(*)		0,05		
			1 0,5 1														
			0,5														
			0,05(*)					0,02(*)	0,02(*)				0,05(*)		0,02(*)		
			0,05(*)					0,02(*)	0,02(*)				0,05(*)		0,02(*)		
		0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)							0,05(*)		0,02(*)		
				0,5				0,02(*)	0,1			0,05(*)					
												0,05(*)					
				0,05(*) 0,5				0,02(*) 0,05	0,2 0,2								
				0,05(*)				0,02(*)	0,02(*)								
				0,05(*)				0,2	0,02(*)								
												0,05(*) 0,2					
												0,05(*)					
				0,05(*)				0,02(*)	0,02(*)			0,05(*)					
		0,05(*)		0,05(*)								0,05(*)			0,02(*)		
								2	2								
			0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)			1 1 1 1							0,05(*) 10 0,05(*) 0,05(*)				
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
			5			1							0,05(*)				
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
			0,05(*)			0,02(*)							0,05(*)				
			0,05(*)			1							0,05(*)				
			0,05(*)					0,02(*)					0,05(*)				
						0,02(*)			0,02(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete										0,05(*)			
0252990	Andre										0,05(*)			
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>				0,05(*)						0,05(*)	0,02(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>				0,05(*)						0,05(*)	2		
0256000	f) <i>Urter</i>				7						5	0,02(*)		
0256010	Kjørvel													
0256020	Gressløk													
0256030	Snittselleri													
0256040	Persille													
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre													
0260000	vi. Belgfrukter (friske)	0,05(*)	0,2		0,05(*)					0,05(*)	0,05(*)			
0260010	Bønner (med belg)											2		
0260020	Bønner (uten belg)											0,02(*)		
0260030	Erter (med belg)											1		
0260040	Erter (uten belg)											0,3		
0260050	Linser											0,02(*)		
0260990	Andre											0,02(*)		
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)		0,05(*)							0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		
0270010	Asparges	0,05(*)			0,05(*)									
0270020	Kardon	0,05(*)			0,05(*)									
0270030	Hageselleri	0,05(*)			0,05(*)									
0270040	Fennikel	0,05(*)			0,05(*)									
0270050	Artisjokk	0,2			0,2									
0270060	Purre	0,05(*)			0,05(*)									
0270070	Rabarbra	0,05(*)			0,05(*)									
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270990	Andre	0,05(*)			0,05(*)									
0280000	viii. Sopp	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)							0,02(*)		
0280010	Dyrket sopp									2	2			

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0280020	Viltvoksende sopp									0,05(*)	0,05(*)			
0280990	Andre									0,05(*)	0,05(*)			
0290000	ix. Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	
0300010	Bønner										0,05(*)	0,02(*)		
0300020	Linser										0,05(*)	0,02(*)		
0300030	Erter										0,3	0,2		
0300040	Søtlupiner										0,05(*)	0,02(*)		
0300990	Andre										0,05(*)	0,02(*)		
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,05(*)		0,01(*)			0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)				
0401000	i. Oljeholdige frø		0,1(*)		0,1(*)			0,1(*)						
0401010	Linfrø					0,05(*)					0,5	0,05(*)	0,05(*)	
0401020	Jordnøtter					0,1					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401030	Valmuefrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401040	Sesamfrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401050	Solsikkefrø					0,05(*)					0,5	1	0,05(*)	
0401060	Rapsfrø					0,05(*)					0,5	1	0,05(*)	
0401070	Soyabønner					0,05(*)					0,1(*)	1	0,05(*)	
0401080	Sennepsfrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401090	Bomullsfrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	2	
0401100	Gresskarfrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401110	Saflortistel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401120	Agurkurt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401130	Oljedodre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401140	Hampefrø					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401150	Ricinus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401990	Andre					0,05(*)					0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402000	ii. Oljeholdige frukter					0,05(*)							0,05(*)	
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje		0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)	0,02(*)		
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402040	Kapok	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402990	Andre		0,1(*)		0,1(*)			0,1(*)			0,1(*)	0,05(*)		
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		5		0,02(*)	0,05(*)	
0500010	Bygg								0,2		1			
0500020	Bokhvete								0,05(*)		0,5			
0500030	Mais								0,05(*)		0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,3	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
				0,05(*)	0,02(*)				0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)			
	0,1(*)		0,1(*)			0,05(*)	0,1(*)			0,05(*)			0,1(*)		0,05(*)		0,2(*)
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,2						0,02(*)								0,05	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,1(*)						0,02(*)								0,02(*)	
								0,02(*)								0,02(*)	
								0,02(*)								0,02(*)	
	0,05(*)	0,05(*)	0,3			0,02(*)	0,05(*)			0,02(*)			0,05(*)		0,02(*)		0,1(*)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)			0,05(*)	0,1(*)			0,05(*)			0,1(*)		0,05(*)		0,2(*)
			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)
	0,2	0,2							0,3						0,2		
	0,05(*)	0,05(*)							0,02(*)						0,02(*)		
	0,05(*)	0,05(*)							0,02(*)						0,02(*)		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,05(*)			0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)		0,02(*)				0,2	0,01(*)	0,1(*)
		0,01(*)															
						0,02(*)						0,05(*)					
						0,05(*)						0,05(*)					
						0,05(*)						0,05(*)					
						0,05(*)						0,4					
						0,02(*)						0,05(*)					
						0,02(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,02(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,05(*)						0,05(*)					
		0,1				0,05(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,05(*)						0,4					
		0,01(*)				0,02(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,02(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,02(*)						0,05(*)					
		0,01(*)				0,02(*)						0,05(*)					

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kodenummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Rimsulfuron	Siltiofam	Spiroksamin ^(K)	Sulfosulfuron	TeknaZen ^(L)	TEPP	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0110000	i. Sitrusfrukter			0,05(*)				
0110010	Grapefrukt							
0110020	Appelsiner							
0110030	Sitroner							
0110040	Limetter							
0110050	Mandariner							
0110990	Andre							
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)			0,05(*)				
0120010	Mandler							
0120020	Paranøtter							
0120030	Kasjunøtter							
0120040	Kastanjer							
0120050	Kokosnøtter							
0120060	Hasselnøtter							
0120070	Macadamianøtter							
0120080	Pekannøtter							
0120090	Pinjekjerner							
0120100	Pistasienøtter							
0120110	Valnøtter							
0120990	Andre							
0130000	iii. Kjernefrukter			0,05(*)				
0130010	Epler							
0130020	Pærer							
0130030	Kveder							
0130040	Mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

	Triabendazol ⁽⁸⁾	Triaklopid ^(f)	Trifensulfuron-metyl	Tiofanat-metyl	Tiram (uttrykt som tiram)(13)	Tolyfluamid (summen av tolyfluamid og dimetylaminosulfotoluidid uttrykt som tolyfluamid)(R)	Triadimefon og triadimenol (summen av triadimefon og triadimenol)(F)	Triasulfuron	Triazofos(F)	Tribenuron-metyl	Tridemorf ^(f)	Trifloksystrobin	Triforin	Trimetyl-sulfonkation, som stammer fra anvendelsen av glyfosat ^(f)	Tritikonazol	Vinklozolin (summen av vinklozolin og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som vinklozolin)(R)	Ziram ⁽¹³⁾	Zoksamid
	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
			0,05(*)					0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)					0,01(*)			
	5	0,02(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)				0,05(*)	0,3	0,05(*)			0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
														0,05(*) 0,5 0,05(*) 0,05(*) 0,5				
														0,05(*)				
	0,1(*)	0,02(*)		0,2(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2(*)				0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
		0,3				3					0,05(*)	0,5	2	0,05(*)		1		0,02(*)
	5 5 0,05(*) (**)			0,5 0,5 0,5 (**)	5 5 0,1(*) (**)		0,2(*) 0,1(*) 0,1(*) (**)										0,1(*) 1 0,1(*) (**)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130990	Andre							
0140000	iv. Steinfrukter			0,05(*)				
0140010	Aprikoser							
0140020	Kirsebær							
0140030	Ferskener							
0140040	Plommer							
0140990	Andre							
0150000	v. Bær og små frukter							
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>			1				
0151010	Borddruer							
0151020	Vindruer							
0152000	b) <i>Jordbær</i>			0,05(*)				
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>			0,05(*)				
0153010	Bjørnebær							
0153020	Blåbringebær							
0153030	Bringebær							
0153990	Andre							
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>			0,05(*)				
0154010	Blåbær							
0154020	Tranebær							
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips							
0154040	Stikkelsbær							
0154050	Nyper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154060	Morbær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154070	Azarolhagtorn	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154080	Hyllebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154990	Andre							
0160000	vi. Forskjellige frukter			0,05(*)				
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>							
0161010	Dadler							
0161020	Fikener							
0161030	Bordoliven							
0161040	Kumquat							
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161060	Daddelpomme (kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161070	Jambolan (javapomme)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161990	Andre							
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>							
0162010	Kiwier							
0162020	Litchi							
0162030	Pasjonsfrukt							
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162050	Stjernepler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0162990	Andre							
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>							
0163010	Avokadoer							
0163020	Bananer							
0163030	Mango							
0163040	Papaya							
0163050	Granatepler							
0163060	Cherimoya	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163070	Guava	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163080	Ananas							
0163090	Brødfrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163100	Durian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163110	Surannona (guanabana)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0163990	Andre							
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0210000	i. Rot- og knollvekster							
0211000	a) <i>Poteter</i>							
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>							
0212010	Kassava							
0212020	Søtpoteter							
0212030	Jams							
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre							
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>							
0213010	Rødbeter							
0213020	Gulrøtter							
0213030	Knollselleri							
0213040	Pepperrot							
0213050	Jordskokker							
0213060	Pastinakk							
0213070	Rotpersille							
0213080	Reddiker							
0213090	Havrerot							
0213100	Kålrot							
0213110	Neper							
0213990	Andre							
0220000	ii. Løk							
0220010	Hvitløk							
0220020	Kepaløk							
0220030	Sjalottløk							
0220040	Pipeløk							
0220990	Andre							
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker							
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>							

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0231010	Tomater							
0231020	Paprika							
0231030	Eggplanter							
0231040	Okra							
0231990	Andre							
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>							
0232010	Slangeagurker							
0232020	Sylteagurker							
0232030	Mandelgresskar							
0232990	Andre							
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>							
0233010	Meloner							
0233020	Kjempegresskar							
0233030	Vannmeloner							
0233990	Andre							
0234000	d) <i>Sukkermais</i>							
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>							
0240000	iv. Kål							
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>							
0241010	Brokkoli							
0241020	Blomkål							
0241990	Andre							
0242000	b) <i>Hodekål</i>							
0242010	Rosenkål							
0242020	Hodekål							
0242990	Andre							
0243000	c) <i>Bladkål</i>							
0243010	Kinakål							
0243020	Grønnkål							
0243990	Andre							
0244000	d) <i>Knutekål</i>							
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter							
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>							
0251010	Vårsalat							
0251020	Salat							
0251030	Bredbladet endiv							
0251040	Karse							
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251060	Salatsennep, rucola							
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.							

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0251990	Andre							
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>							
0252010	Spinat							
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0252030	Bladbete							
0252990	Andre							
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>							
0255000	e) <i>Salatsikori</i>							
0256000	f) <i>Urter</i>							
0256010	Kjørvel							
0256020	Gressløk							
0256030	Snittselleri							
0256040	Persille							
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre							
0260000	vi. Belgfrukter (friske)							
0260010	Bønner (med belg)							
0260020	Bønner (uten belg)							
0260030	Erter (med belg)							
0260040	Erter (uten belg)							
0260050	Linser							
0260990	Andre							
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)							
0270010	Asparges							
0270020	Kardon							
0270030	Hageselleri							
0270040	Fennikel							
0270050	Artisjokk							
0270060	Purre							
0270070	Rabarbra							
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0270990	Andre							
0280000	viii. Sopp							
0280010	Dyrket sopp							
0280020	Viltvoksende sopp							
0280990	Andre							
0290000	ix. Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0300010	Bønner							
0300020	Linser							
0300030	Erter							
0300040	Søtlupiner							
0300990	Andre							
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	
0401000	i. Oljeholdige frø				0,1(*)			
0401010	Linfrø							
0401020	Jordnøtter							
0401030	Valmuefrø							
0401040	Sesamfrø							
0401050	Solsikkefrø							
0401060	Rapsfrø							
0401070	Soyabønner							
0401080	Sennepsfrø							
0401090	Bomullsfrø							
0401100	Gresskarfrø							
0401110	Saflortistel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401120	Agurkurt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401130	Oljedodre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401140	Hampefrø							
0401150	Ricinus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401990	Andre							
0402000	ii. Oljeholdige frukter							
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje				0,05(*)			
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402040	Kapok	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402990	Andre				0,1(*)			
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0500010	Bygg			0,3				

	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
						0,05(*)	0,1(*)											
		0,02(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)					0,02(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,02(*)
	10 0,05(*)													0,05(*) 20				
	0,05(*)													0,05(*)				
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)		0,05(*)		0,1(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)	
						0,1(*)	0,2(*)				0,1(*)				0,02(*)			0,05(*)
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
		0,3		0,1(*)										0,05(*)		1		
		0,05(*)		0,3										10		0,05(*)		
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)		0,1(*)										0,05(*)		0,05(*)		
				0,1(*)												0,05(*)		
				0,1(*)												0,05(*)		
		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)				0,05(*)			1	0,01(*)			0,02(*)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)				0,1(*)	0,2(*)				0,1(*)			0,05(*)	0,02(*)			0,05(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)					0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
				0,3			0,2				0,2	0,3	0,1	10				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0500020	Bokhvete			0,05(*)				
0500030	Mais			0,05(*)				
0500040	Hirse			0,05(*)				
0500050	Havre			0,3				
0500060	Ris			0,05(*)				
0500070	Rug			0,05(*)				
0500080	Sorghum			0,05(*)				
0500090	Hvete			0,05(*)				
0500990	Andre			0,05(*)				
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0610000	i. Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)							
0620000	ii. Kaffebønner	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0630000	iii. Urtete (tørket)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631010	Kamille	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631020	Hibiskus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631030	Kronblader av roser	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631040	Sjasmin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631050	Lind	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0631990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0632000	b) <i>Blader</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0632010	Jordbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0632020	Rooibosblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0632030	Maté	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0632990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0633010	Vendelrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0633020	Ginsengrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0633990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0650000	v. Johannesbrød	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0800000	8. KRYDDER	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810000	i. Frø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810010	Anisfrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0810020	Svartkarve	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810030	Sellerifrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810040	Korianderfrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810050	Karvefrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810060	Dillfrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810070	Fennikelfrø	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810080	Bukkehornkløver	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810090	Muskatnøtt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0810990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820000	ii. Frukt og bær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820010	Allehånde	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820030	Karve	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820040	Kardemomme	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820050	Einebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820060	Svart og hvit pepper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820070	Vaniljestang	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820080	Tamarind	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0820990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830000	iii. Bark	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830010	Kanel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0830990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840010	Lakris	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840020	Ingefær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840030	Gurkemeie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840040	Pepperrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0840990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850000	v. Knopper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850010	Kryddernellik	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850020	Kapers	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0850990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860000	vi. Blomsterarr	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860010	Safran	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0860990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870000	vii. Frøkapper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870010	Muskatblomme	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0870990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900010	Sukkerbete (rot)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900020	Sukkerrør	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900030	Sikoriørter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0900990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR							
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse				0,05(*)	0,05(*)		
1011000	a) <i>Svin</i>							
1011010	Kjøtt			0,05(*)				
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt			0,05(*)				
1011030	Lever			0,2				
1011040	Nyrer			0,2				
1011050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)				
1011990	Andre			0,05(*)				
1012000	b) <i>Storfe</i>							
1012010	Kjøtt			0,05(*)				
1012020	Fett			0,05(*)				
1012030	Lever			0,2				
1012040	Nyrer			0,2				
1012050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)				
1012990	Andre			0,05(*)				
1013000	c) <i>Sauer</i>							
1013010	Kjøtt			0,05(*)				
1013020	Fett			0,05(*)				
1013030	Lever			0,2				
1013040	Nyrer			0,2				
1013050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)				
1013990	Andre			0,05(*)				
1014000	d) <i>Geiter</i>							
1014010	Kjøtt			0,05(*)				
1014020	Fett			0,05(*)				
1014030	Lever			0,2				
1014040	Nyrer			0,2				
1014050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)				
1014990	Andre			0,05(*)				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015010	Kjøtt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015020	Fett	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015030	Lever	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015040	Nyrer	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015050	Spiselig slakteavfall	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1015990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1016000	f) <i>Fjørfe – kylling, Gås, and og kalkun samt perlehøns – struts, due</i>							
1016010	Kjøtt			0,05(*)				
1016020	Fett			0,05(*)				
1016030	Lever			0,2				
1016040	Nyrer			0,2				
1016050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)				
1016990	Andre			0,05(*)				
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017010	Kjøtt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017020	Fett	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017030	Lever	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017040	Nyrer	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017050	Spiselig slakteavfall	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1017990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1020000	ii. Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse			0,02	0,05(*)	0,05(*)		
1020010	Storfe							
1020020	Sauer							
1020030	Geiter							
1020040	Hester							
1020990	Andre							
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1030010	Kylling							
1030020	And	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1030030	Gås	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1030040	Vaktel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1030990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1040000	iv. Honning	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1050000	v. Amfibier og krypdyr	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1060000	vi. Snegler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
1070000	vii. Andre landdyrprodukter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	

(*) Angir bestemmelsesgrensen.

(**) Kombinasjon av plantevernmiddel/kodenummer som grenseverdiene for restmengder som fastsatt i vedlegg III del B, gjelder for.

(¹) Midlertidige grenseverdier for restmengder gyldige til 1. januar 2008, som skal endres ved et direktiv eller en forordning

(²) Midlertidig grenseverdi for restmengder gyldig til 18. september 2008. Etter denne datoen vil grenseverdien for restmengder være 0,05(*) mg/kg, med mindre den blir endret ved et direktiv eller en forordning.

(³) Midlertidig grenseverdi for restmengder gyldig til 31. desember 2008 for å tilrettelegge for viktig bruk i samsvar med forordning 2076/2002/EF.

(⁴) Summen av kaptan og folpet.

(⁵) Grenseverdien for restmengder er fastsatt midlertidig fram til 31. desember 2007 i påvente av nye opplysninger fra søkeren. Dersom ingen opplysninger er mottatt innen denne datoen, blir grenseverdien for restmengder opphevet ved et direktiv eller en forordning.

(⁶) Midlertidig grenseverdi for restmengder som får anvendelse til 31. juli 2009.

(⁷) Grenseverdiene for restmengder som uttrykkes som CS2, kan utledes fra forskjellige ditiokarbamater og er derfor ikke tilstrekkelige som parameter for god landbrukspraksis. Disse grenseverdiene bør derfor ikke legges til grunn for en vurdering av om prinsippene for god landbrukspraksis er oppfylt.

(⁸) Kilden til restmengden er angitt i parentes (ma: maneb, mz: mankozeb, me: metiram, pr: propineb, t: tiram, z: ziram).

(⁹) Grenseverdien for restmengder for fløte eller melk er 0,3 mg/kg.

(¹⁰) RPA 202248 er 2-cyano-3-syklopropyl-1-(2-metylsulfonyl-4-trifluormetylfenyl)propan-1,3-dion. RPA 203328 er 2-metansulfonyl-4-trifluormetylbenzoesyre.

(¹¹) 490M9 = 2-[2-(4-hydroksy-2-metylphenoksymetyl)fenyl]-2-metoksy-iminoeddiksyre; 490M1 = 2-metoksyimino-2-[2-(o-tolyloksymetyl)fenyl]eddiksyre.

(¹²) Grenseverdien for restmengder er fastsatt midlertidig fram til 30. juni 2008 i påvente av opplysninger fra søkeren. Dersom ingen opplysninger er mottatt innen denne datoen, blir grenseverdien for restmengder opphevet ved et direktiv eller en forordning.

(¹³) Ettersom alle ditiokarbamater bidrar til den endelige restmengden av CS2, er det generelt ikke mulig å skille dem fra hverandre. Det finnes imidlertid metoder for å påvise en enkelt restmengde av propineb, ziram og tiram. Disse metodene bør anvendes i de tilfellene der det er nødvendig å angi særskilte mengdebestemmelser for propineb, ziram og/eller tiram.

(^A) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^F) = Løselig i fett.

(^R) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Acetamiprid — kode 1000000: Acetamiprid og IM-2-1-metabolitt

Bentazon — kode 1000000: Bentazon

Karbendazim — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim

Kamfeklor — kode 1000000: Summen av de tre indikatorforbindelsene Parlar nr. 26, 50 og 62, der:

Parlar nr. 26 = 2-endo,3-ekso,5-endo,6-ekso,8,8,10,10-oktaklorboman

Parlar nr. 50 = 2-endo,3-ekso,5-endo,6-ekso,8,8,9,10,10-nonaklorboman

Parlar nr. 62 = 2,2,5,5,8,9,9,10,10-nonaklorboman

Kamfeklor — kode 0500000: Kamfeklor (klorert kamfen med 67-69 % klor)

Klordan — kode 1000000: Summen av cis- og trans-isomerer og oksyklordan uttrykt som klordan

Klorprofam — kode 0211000: Klorprofam

Klorprofam — kode 1000000: Klorprofam og 4'-hydroksyklorprofam-O-sulfonsyre (4-HSA), uttrykt som klorprofam

Klofentezin — kode 0500000 og 1000000: Summen av alle forbindelser som inneholder 2-klorbenzoyl, uttrykt som klofentezin

Fenpropimorf — kode 1000000: Fenpropimorfkarboksylsyre (BF 421-2) uttrykt som fenpropimorf

Fentinacetat — kode 1000000: Fentin, uttrykt som trifenylinnkatation

Fentinhydroksid — kode 1000000: Fentin, uttrykt som trifenylinnkatation

Flucytrinat — kode 0500000 og 1000000: Summen av isomerer uttrykt som flucytrinat

Fluroksypyr — kode 1000000: Fluroksypyr

Iprodion — kode 1000000: Summen av vinklozolin, iprodion, procymidon og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin

Kresoksिम-metyl - kode 1010000: 490M1 uttrykt som kresoksिम-metyl; melkeprodukter: 490M9 uttrykt som kresoksिम-metyl

Kresoksिम-metyl - kode 1020000: 490M9 uttrykt som kresoksिम-metyl

Lambda-cyhalotrin — kode 1000000: Lambda-cyhalotrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)

Maleinhydrazid — kode 1020000: Maleinhydrazid og dets konjugater uttrykt som maleinhydrazid

MCPA og MCPB — kode 1000000: MCPA, MCPB og MCPA-tioetyl uttrykt som MCPA

Milbemektin — kode 0500000: Milbemektin

Myklobutanyl — kode 1000000: Alfa-(3-hydroksybutyl)-alfa-(4-klorfenyl)-1H-1,2,4-triazol-1-propannitrid (RH9090) uttrykt som myklobutanyl

Spiroksamin — kode 1000000: Spiroksaminkarboksylsyre uttrykt som spiroksamin

Fenmedifam — kode 1000000: Fenmedifam (metyl-N-(3-hydroksyfenyl)karbam (MHPC) uttrykt som fenmedifam)

Procymidon — kode 1000000: Vinklozolin, iprodion, procymidon, summen av forbindelser og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin

Propyzamid — kode 1000000: Summen av propyzamid og alle metabolitter som inneholder 3,5-diklorbenzozylsyrefraksjonen uttrykt som propyzamid

Tiabendazol — kode 1000000: Summen av tiabendazol og 5-hydroksytiabendazol

Thiofanat-metyl — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim

Tolyfluanid — kode 1000000: Tolyfluanid analysert som dimetylamino-sulfotoluidid og uttrykt som tolyfluanid

Vinklozolin — kode 1000000: Vinklozolin, iprodion, procymidon, summen av forbindelser og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin

[illegible]

[illegible]

	Beflbutamid	Benfluralin ^(f)	Bentiavalkarb-isopropyl (KIF-230 R-L) og dets enantiomer (KIF-230 S-D) og diastereomer (KIF-230 R-L og KIF-230 S-D)	Bifenox ^(f)	Boskalid ^(f) (^(k))	Bromidion	Bromukonazol (summen av diastereoisomerer) ^(f)	Bupirimat	Buprofezin ^(f)	Butralin	Butylat	Karbetamid	Karboksin	Klordekon ^(f)	Kloridazon	Klorsulfuron	Klortal-dimetyl
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)	0,05(*)		0,1						0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	
			0,01(*)		0,05(*)	5	0,05(*)	0,05(*)	1					0,02	0,1(*)		0,01(*)
			0,01(*)		1	50	0,05(*)	0,05(*)							0,1(*)		0,01(*)
									0,7					0,01(*)			
									0,5					0,02			
									0,5					0,02			
									0,5					0,01(*)			
									0,5					0,02			
									0,5					0,01(*)			

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0154050	Nyper													
0154060	Morbær													
0154070	Azarollahagtorn													
0154080	Hyllebær													
0154990	Andre													
0160000	vi. Forskjellige frukter		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)									
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>							0,05(*)						
0161010	Dadler												0,01(*)	
0161020	Fikener												1	
0161030	Bordoliven												0,5	
0161040	Kumquat												0,01(*)	
0161050	Stjernefrukt												0,01(*)	
0161060	Daddelpommer (kaki)												0,5	
0161070	Jambolan (javapommer)												0,01(*)	
0161990	Andre												0,01(*)	
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>							0,05(*)						
0162010	Kiwier												0,5	
0162020	Litchi												0,01(*)	
0162030	Pasjonsfrukt												0,01(*)	
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)												0,01(*)	
0162050	Stjernepler												0,01(*)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)												0,01(*)	
0162990	Andre												0,01(*)	
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>												0,01(*)	
0163010	Avokadoer							0,05(*)						
0163020	Banane							0,5						
0163030	Mango							0,05(*)						
0163040	Papaya							0,05(*)						
0163050	Granatepler							0,05(*)						
0163060	Cherimoya							0,05(*)						
0163070	Guava							0,05(*)						
0163080	Ananas							0,05(*)						
0163090	Brødfukt							0,05(*)						
0163100	Durian							0,05(*)						
0163110	Surannona (guanabana)							0,05(*)						
0163990	Andre							0,05(*)						

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)					0,01(*)				
0210000	i. Rot- og knollvekster							0,05(*)			0,05(*)		1	
0211000	a) <i>Poteter</i>	0,05(*)				0,1	0,1		0,05(*)			0,05(*)		
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>	0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)		0,1			0,5		
0212010	Kassava													
0212020	Søtpoteter													
0212030	Jams													
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>					0,01(*)			0,1			0,5		
0213010	Rødbeter	0,05(*)					0,05(*)							
0213020	Gulrøtter	0,1					0,1							
0213030	Knollselleri	0,05(*)					0,1							
0213040	Pepperrot	0,05(*)					0,05(*)							
0213050	Jordkokker	0,05(*)					0,1							
0213060	Pastinakk	0,05(*)					0,1							
0213070	Rotpersille	0,05(*)					0,1							
0213080	Reddiker	0,05(*)					0,05(*)							
0213090	Havrerot	0,05(*)					0,05(*)							
0213100	Kålrot	0,05(*)					0,05(*)							
0213110	Neper	0,05(*)					0,05(*)							
0213990	Andre	0,05(*)					0,05(*)							
0220000	ii. Løk						0,05(*)	0,05(*)	0,1		0,05(*)	0,5	1	
0220010	Hvitløk	0,1				0,01(*)								
0220020	Kepaløk	0,1				0,1								
0220030	Sjalottløk	0,05(*)				0,01(*)								
0220040	Pipeløk	0,05(*)				0,01(*)								
0220990	Andre	0,05(*)				0,01(*)								
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker	0,05(*)					0,05(*)		0,1			0,5	1	
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>					0,01(*)								
0231010	Tomater							0,1			1			
0231020	Paprika							0,2			0,05(*)			
0231030	Eggplanter							0,2			0,05(*)			
0231040	Okra							0,1			0,05(*)			
0231990	Andre							0,05(*)			0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)			0,02(*)	0,05(*)				0,5	0,05(*)	
		0,05(*)				50		0,05(*)						0,02			
			0,05		0,5				0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)				0,5
			0,01(*)		0,5				0,05(*)			0,1					0,01(*)
													0,1 0,05(*) 0,1 0,1				
													0,1				
			0,01(*)						0,5			0,1	0,1				
					0,5 1 1 1 0,5 1 3 0,5 1 0,5 0,5												0,01(*) 0,1 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 2 0,01(*) 0,5 0,5
					0,5												0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)			30		0,05(*)	0,05(*)			0,1	0,1	0,02			
					0,5 3 0,5 0,5												1 1 0,5 0,1
					0,5												0,1
						30						0,1	0,1	0,02			
		0,05(*)															
			0,3 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*)		1 2 1 0,5			2 2 2 0,05(*)	1 0,5 1 0,5								1 2 1 0,1
			0,01(*)		0,5			0,05(*)	0,5								0,1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>					0,01(*)		0,1			0,2			
0232010	Slangeagurker													
0232020	Sylteagurker													
0232030	Mandelgresskar													
0232990	Andre													
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>					0,01(*)		0,1			0,2			
0233010	Meloner													
0233020	Kjempegresskar													
0233030	Vannmeloner													
0233990	Andre													
0234000	d) <i>Sukkermais</i>					0,1		0,05(*)			0,05(*)			
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>					0,01(*)		0,05(*)			0,05(*)			
0240000	iv. Kål	0,1				0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1			0,5	1	
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>													
0241010	Brokkoli										0,05(*)			
0241020	Blomkål										0,2			
0241990	Andre										0,05(*)			
0242000	b) <i>Hodekål</i>										0,05(*)			
0242010	Rosenkål													
0242020	Hodekål													
0242990	Andre													
0243000	c) <i>Bladkål</i>										0,05(*)			
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>										0,05(*)			
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter					0,01(*)		0,05(*)	0,1			0,5	1	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>						0,05(*)							
0251010	Vårsalat	0,05(*)									0,05(*)			
0251020	Salat	0,1									1			
0251030	Bredbladet endiv	0,05(*)									0,05(*)			
0251040	Karse	0,05(*)									0,05(*)			
0251050	Vårkarse	0,05(*)									0,05(*)			
0251060	Salatsennep, rucola	0,05(*)									0,05(*)			
0251070	Sareptasennep	0,05(*)									0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
			0,01(*)		0,2			1									
		0,1 0,05(*) 0,05(*)							1 0,5 0,5								1 0,5 1
		0,05(*)							0,5								0,1
		0,1	0,01(*)		0,5			0,2									
									1 0,5 0,5								1 0,01(*) 1
									0,5								0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)		0,5			0,05(*)	0,5								0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)		0,5			0,05(*)	0,5								0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)			30		0,05(*)	0,5				0,1	0,02			
					1							0,1					
																	0,5 5 0,5
					2 2						0,1 0,2						0,5 5
					1						0,1						0,5
					10						0,1						0,5
					0,5							0,1					0,5
			0,01(*)			50		0,05(*)									
									0,5					0,02			0,5
		0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)			40 10 10 10 5 10 10							0,1 0,5 0,5 0,1 0,1 0,1 0,1	0,5 0,05(*) 0,5 0,5 0,5 0,5 0,1				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.	0,05(*)									0,05(*)			
0251990	Andre	0,05(*)									0,05(*)			
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>	0,05(*)					0,05(*)				0,05(*)			
0252010	Spinat													
0252020	Portulakk													
0252030	Bladbete													
0252990	Andre													
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	0,05(*)					0,05(*)				0,05(*)			
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>	0,05(*)					0,05(*)				0,05(*)			
0255000	e) <i>Salatsikori</i>	0,05(*)					0,05(*)				0,05(*)			
0256000	f) <i>Urter</i>	0,05(*)									0,05(*)			
0256010	Kjørvel						0,05(*)							
0256020	Gressløk						0,05(*)							
0256030	Snittselleri						0,1							
0256040	Persille						0,1							
0256050	Salvie						0,05(*)							
0256060	Rosmarin						0,05(*)							
0256070	Timian						0,05(*)							
0256080	Basilikum						0,05(*)							
0256090	Laurbærblader						0,05(*)							
0256100	Estragon						0,05(*)							
0256990	Andre						0,05(*)							
0260000	vi. Belgfrukter (friske)	0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)		0,1		0,05(*)	0,5	1	
0260010	Bønner (med belg)							0,3						
0260020	Bønner (uten belg)							0,2						
0260030	Erter (med belg)							0,05(*)						
0260040	Erter (uten belg)							0,05(*)						
0260050	Linser							0,05(*)						
0260990	Andre							0,05(*)						
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)					0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1			0,5	1	
0270010	Asparges	0,05(*)									0,05(*)			
0270020	Kardon	0,05(*)									0,05(*)			
0270030	Hageselleri	0,1									0,05(*)			
0270040	Fennikel	0,05(*)									0,05(*)			
0270050	Artisjokk	0,05(*)									0,2			
0270060	Purre	0,05(*)									0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,05(*)			10							0,1	0,1				
		0,05(*)			5							0,1	0,5				
		0,05(*)							0,5			0,1		0,02			
					10 0,5 0,5								0,5 0,5 0,1				0,01(*) 0,5 0,01(*)
					0,5								0,1				0,01(*)
		0,05(*)			0,05(*)				0,5			0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)			0,01(*)
		0,05(*)			10				0,5			0,1	0,1	0,02			0,01(*)
		0,05(*)			0,5				0,5			0,1	0,1	0,01(*)			0,01(*)
		0,05(*)			10				4			0,1	0,1	0,02			0,5
			0,01(*)			30						0,1		0,02			
		0,05(*) 0,05(*) 0,1 0,1 0,05(*)			2 2 2 1 0,5			0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,5 0,05(*)	1 0,5 0,5 0,5 0,5				0,2 0,2 0,2 0,2 0,1				2 0,05 0,05 0,1 0,01(*)
		0,05(*)			0,5			0,05(*)	0,5				0,1				0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)			30		0,05(*)	0,5			0,1	0,1	0,02			
					0,05(*) 0,5 7 0,5 0,5 5												0,1 0,01(*) 0,1 0,1 0,1 0,1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270070	Rabarbra	0,05(*)									0,05(*)			
0270080	Bambusskudd	0,05(*)									0,05(*)			
0270090	Palmehjerter	0,05(*)									0,05(*)			
0270990	Andre	0,05(*)									0,05(*)			
0280000	viii. Sopp	0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1		0,05(*)	0,5	1	
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix. Tang og tare	0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0300010	Bønner													
0300020	Linser													
0300030	Erter													
0300040	Søtlupiner													
0300990	Andre													
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)			
0401000	i. Oljeholdige frø											0,05(*)		
0401010	Linfrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401020	Jordnøtter					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401030	Valmuefrø					0,05		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401040	Sesamfrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401050	Solsikkefrø					1		0,05(*)	1				0,01(*)	
0401060	Rapsfrø					0,01(*)		0,05(*)	1				0,01(*)	
0401070	Soyabønner					0,01(*)		0,1	0,2				0,01(*)	
0401080	Sennepsfrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401090	Bomullsfrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,5	
0401100	Gresskarfrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401110	Saflortistel					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401120	Agurkurt					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401130	Oljedodre					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401140	Hampefrø					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401150	Ricinus					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0401990	Andre					0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)				0,01(*)	
0402000	ii. Oljeholdige frukter					0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)					
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje											0,5	0,5	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)											0,05(*)	0,01(*)	
0402030	Oljepalmefrukt											0,05(*)	0,01(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
					0,5												0,01(*)
					0,5												0,01(*)
					0,5												0,01(*)
					0,5												0,01(*)
		0,05(*)	0,01(*)		0,5	30		0,05(*)	0,5			0,1	0,1				0,01(*)
														0,01(*)			
														0,02			
														0,01(*)			
		0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	5		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)			0,01(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05(*)	
													0,2	0,02			2
													0,05(*)	0,02			2
													0,2	0,01(*)			2
													0,05(*)	0,01(*)			0,01(*)
													0,05(*)	0,01(*)			0,01(*)
	0,05(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)							
				0,05(*)											0,1(*)		
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,01(*)		0,1	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	50			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,02		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,1			0,5	5			0,05(*)		0,2	0,05(*)	0,2	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,2	5			0,05(*)		0,05(*)	0,1	0,1	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,02		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,02		0,05(*)	0,5
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)			0,5	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)		0,1					2					0,01(*)	0,5		
				0,05(*)					0,05(*)					0,01(*)	0,1(*)		
				0,05(*)					0,05(*)					0,02	0,1(*)		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1020000	ii. Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse											0,1		
1020010	Storfe													
1020020	Sauer													
1020030	Geiter													
1020040	Hester													
1020990	Andre													
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel											0,05(*)		
1030010	Kylling													
1030020	And													
1030030	Gås													
1030040	Vaktel													
1030990	Andre													
1040000	iv. Honning											0,05(*)		
1050000	v. Amfibier og krypdyr											0,05(*)		
1060000	vi. Snegler											0,05(*)		
1070000	vii. Andre landdyrprodukter											0,05(*)		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
									0,05(*) 0,05(*) 1 0,05(*) 0,05(*)								0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,05
									0,05(*)								0,01(*)
			0,2						5				0,05(*)		0,1	0,05(*)	3
		0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)				0,1 0,1 0,1 2 2	0,5 1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)	0,5 0,5 0,2 0,5 0,5									
		0,05(*)				2	0,05(*)	0,2									
		0,05(*)	0,2			0,1	0,05(*)						0,05(*)			0,05(*)	
								0,2 0,2 0,5 0,2	1 0,5 1 1						0,1 0,1 0,2 0,1		0,5 2 0,5 2
								0,1	0,05(*)						0,1		2
		0,05(*)	0,1														
						0,1	1	0,5	1				3		0,2		3
																0,05(*) 1	
						0,3	0,5	0,1	2				0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)
						0,1	0,05(*)		2				0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	
								0,3 0,1 0,3									0,01(*) 0,01(*) 3
								0,1									0,01(*)
						0,1	0,05(*)		2				0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	
								0,1 0,1 0,2 0,1 0,1 0,1 0,1									0,01(*) 3 3 3 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0154080	Hyllebær											2		
0154990	Andre											2		
0160000	vi. Forskjellige frukter			0,1	0,02(*)					0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>								0,05(*)					
0161010	Dadler	0,1					20							
0161020	Fikener	0,1					20							
0161030	Bordoliven	0,2					30							
0161040	Kumquat	0,1					20							
0161050	Stjernefrukt	0,1					20							
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,1					20							
0161070	Jambolan (javapommer)	0,1					20							
0161990	Andre	0,1					20							
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>	0,1					20		0,05(*)					
0162010	Kiwier													
0162020	Litchi													
0162030	Pasjonsfrukt													
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)													
0162050	Stjernepler													
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)													
0162990	Andre													
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>	0,1					20							
0163010	Avokadoer								0,05(*)					
0163020	Bananer								0,05(*)					
0163030	Mango								0,2					
0163040	Papaya								0,05(*)					
0163050	Granatepler								0,05(*)					
0163060	Cherimoya								0,05(*)					
0163070	Guava								0,05(*)					
0163080	Ananas								0,05(*)					
0163090	Brødfukt								0,05(*)					
0163100	Durian								0,05(*)					
0163110	Surannona (guanabana)								0,05(*)					
0163990	Andre								0,05(*)					
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)								0,05(*)	
0210000	i. Rot- og knollvekster						5	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0211000	a) <i>Poteter</i>			0,5		0,5			2					

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>			0,1		1			0,2					
0212010	Kassava													
0212020	Søtpoteter													
0212030	Jams													
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>			0,5		0,5								
0213010	Rødbeter								0,2					
0213020	Gulrøtter								0,5					
0213030	Knollselleri								0,3					
0213040	Pepperrot								0,2					
0213050	Jordskokker								0,2					
0213060	Pastinakk								0,2					
0213070	Rotpersille								0,2					
0213080	Reddiker								0,2					
0213090	Havrerot								0,2					
0213100	Kålrot								0,2					
0213110	Neper								1					
0213990	Andre								0,2					
0220000	ii. Løk			0,5		0,5	5	0,2	1		0,05(*)			
0220010	Hvitløk									0,05(*)		0,05(*)		
0220020	Kepaløk									0,5		0,3		
0220030	Sjalottløk									0,05(*)		0,05(*)		
0220040	Pipeløk									0,05(*)		1		
0220990	Andre									0,05(*)		0,05(*)		
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker					0,5		0,05(*)			0,05(*)			
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>						5							
0231010	Tomater			1					0,2	0,2		1		
0231020	Paprika			0,5					1	0,05(*)		0,5		
0231030	Eggplanter			0,5					1	0,05(*)		0,5		
0231040	Okra			0,5					0,05(*)	0,05(*)		0,5		
0231990	Andre			0,5					0,05(*)	0,05(*)		0,5		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>			0,5			5		0,05(*)			0,5		
0232010	Slangeagurker									0,5				
0232020	Sylteagurker									0,5				
0232030	Mandelgresskar									0,1				
0232990	Andre									0,1				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>			0,5			5		0,05(*)	0,1		0,05(*)		
0233010	Meloner													
0233020	Kjempegresskar													
0233030	Vannmeloner													
0233990	Andre													
0234000	d) <i>Sukkermais</i>			0,5			10		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>			0,5			5		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		
0240000	iv. Kål						20	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>			0,5		0,5								
0241010	Brokkoli								2					
0241020	Blomkål								5					
0241990	Andre								2					
0242000	b) <i>Hodekål</i>			0,5		0,5								
0242010	Rosenkål								3					
0242020	Hodekål								3					
0242990	Andre								2					
0243000	c) <i>Bladkål</i>			1					2					
0243010	Kinakål					1								
0243020	Grønnkål					1								
0243990	Andre					0,5								
0244000	d) <i>Knutekål</i>			0,5		0,5			2					
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter			0,5										
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>					0,5	100	0,05(*)				10		
0251010	Vårsalat								0,5	0,05(*)	5			
0251020	Salat								1	0,2	0,05(*)			
0251030	Bredbladet endiv								0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0251040	Karse								0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0251050	Vårkarse								0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0251060	Salatsennep, rucola								0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0251070	Sareptasennep								0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.								0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0251990	Andre								0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>						20	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			
0252010	Spinat					1			2			0,05(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)							0,05(*)	0,01(*)
						0,1 0,3 0,01(*)	0,5 0,05(*) 0,05(*)						1 0,05(*) 0,05(*)				
						0,3	0,05(*)						0,05(*)				
		0,07				0,3	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)				0,3	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)
		0,05(*)	0,05(*)		0,1	0,1	0,05(*)		1				0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)
								0,2 0,2									
								0,05(*)									
								0,2									
								2									
								0,05(*)									
		0,05(*)	0,05(*)														
							0,5						1				0,01(*)
					0,05(*)	3		0,05(*)	0,2								
					0,1	0,1		2	0,2								
					0,05(*)	0,1		0,05(*)	0,2								
					0,05(*)	3		0,05(*)	0,2								
					0,05(*)	3		0,05(*)	0,05(*)								
					0,05(*)	3		2	0,2								
					0,05(*)	3		0,05(*)	0,2								
					0,05(*)	3		0,05(*)	0,2								
					0,05(*)	0,1		0,05(*)	0,05(*)								
						0,1											
					0,1		0,05(*)	2	0,2				0,1				0,6

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0252020	Portulakk					0,5			0,5			10		
0252030	Bladbete					1			0,2			0,05(*)		
0252990	Andre					0,5			0,2			0,05(*)		
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)					0,5	20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>					0,5	20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>					0,5	20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0256000	f) <i>Urter</i>					3				0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0256010	Kjørvel						20	0,05(*)	0,2					
0256020	Gressløk						20	0,2	0,2					
0256030	Snittselleri						50	0,05(*)	1					
0256040	Persille						20	0,05(*)	0,2					
0256050	Salvie						20	0,05(*)	0,2					
0256060	Rosmarin						20	0,05(*)	0,2					
0256070	Timian						20	0,05(*)	0,2					
0256080	Basilikum						20	0,05(*)	0,2					
0256090	Laurbærblader						20	0,05(*)	0,2					
0256100	Estragon						20	0,05(*)	0,2					
0256990	Andre						20	0,05(*)	0,2					
0260000	vi. Belgfrukter (friske)			0,5		0,5	20	0,05(*)			0,05(*)			
0260010	Bønner (med belg)								2	0,05(*)		2		
0260020	Bønner (uten belg)								2	0,05(*)		0,5		
0260030	Erter (med belg)								5	0,5		0,5		
0260040	Erter (uten belg)								5	0,05(*)		0,1		
0260050	Linser								1	0,05(*)		0,05(*)		
0260990	Andre								1	0,05(*)		0,05(*)		
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)			0,5		0,5						0,05(*)		
0270010	Asparges						5	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,1			
0270020	Kardon						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0270030	Hageselleri						20	0,05(*)	1	0,05(*)	0,2			
0270040	Fennikel						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0270050	Artisjokk						20	0,05(*)	2	0,1	0,1			
0270060	Purre						20	0,2	0,5	0,05(*)	0,05(*)			
0270070	Rabarbra						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0270080	Bambusskudd						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0270090	Palmehjerter						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			
0270990	Andre						20	0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
					0,05(*)		0,5	2	0,05(*)				1				0,01(*)
					0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)				0,01(*)
					0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)				0,01(*)
					0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)				0,1
					0,05(*)	0,05	0,05(*)	0,5	0,2				0,05(*)				0,01(*)
					0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)				0,01(*)
					0,05(*)	0,1	0,05(*)		0,2				1				0,01(*)
								2									
								2									
								3									
								3									
								2									
								2									
								2									
								2									
								2									
								2									
		0,05(*)	0,05(*)			2			0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)	
					0,05(*)		0,1	1									0,01(*)
					0,1		0,1	1									0,01(*)
					0,05(*)		0,1	1									0,01(*)
					0,1		0,1	1									0,6
					0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)									0,01(*)
					0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)									0,01(*)
			0,05(*)		0,05(*)	0,1	0,05(*)		0,05(*)							0,05(*)	0,01(*)
		0,1						0,05(*)					0,05(*)				
		0,05(*)						0,3					0,05(*)				
		0,05(*)						5					0,05(*)				
		0,05(*)						0,1					0,05(*)				
		0,05(*)						0,05(*)					0,05(*)				
		0,05(*)						0,5					0,1				
		0,05(*)						0,3					0,05(*)				
		0,05(*)						0,05(*)					0,05(*)				
		0,05(*)						0,05(*)					0,05(*)				
		0,05(*)						0,05(*)					0,05(*)				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0280000	viii. Sopp			0,1		0,5	20	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix. Tang og tare			0,1		0,5	20	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,5	20	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0300010	Bønner			2					5	0,05(*)				
0300020	Linser			0,5					5	0,05(*)				
0300030	Erter			2					15	0,5				
0300040	Søtlupiner			0,5					5	0,05(*)				
0300990	Andre			0,5					5	0,05(*)				
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER				0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)	0,1	
0401000	i. Oljeholdige frø	0,05(*)												
0401010	Linfrø		0,05(*)	0,1		1	30		5	0,1	0,05(*)			
0401020	Jordnøtter		0,05(*)	5		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401030	Valmuefrø		0,1	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401040	Sesamfrø		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401050	Solsikkefrø		0,05(*)	0,5		0,5	40		1	0,1	0,05(*)			
0401060	Rapsfrø		0,05(*)	1		0,5	30		5	0,1	0,1			
0401070	Soyabønner		0,05(*)	10		0,5	40		5	0,5	0,05(*)			
0401080	Sennepsfrø		0,05(*)	0,1		0,5	30		5	0,1	0,05(*)			
0401090	Bomullsfør		0,05(*)	0,5		0,5	30		0,5	0,1	0,05(*)			
0401100	Gresskarfrø		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401110	Saflortistel		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401120	Agurkurt		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401130	Oljedodre		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401140	Hampefrø		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401150	Ricinus		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0401990	Andre		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,2	0,1	0,05(*)			
0402000	ii. Oljeholdige frukter		0,05(*)	0,1		0,5	30		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje	0,2												
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,05(*)												
0402030	Oljepalmefrukt	0,05(*)												
0402040	Kapok	0,05(*)												
0402990	Andre	0,05(*)												
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,1	0,1	0,1		10	0,05(*)		0,05(*)	0,1			
0500010	Bygg					2			0,05(*)			3	0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	
		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	2				0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	
		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)	
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
								0,05(*) 0,05(*) 0,1 0,05(*)										
								0,05(*)										
	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)			
			0,05(*)													0,1(*)	0,02	
								0,2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,5 0,05(*) 0,2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)				0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,5 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)	0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 1 0,2 0,1(*) 0,1(*) 1 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*)		0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,05 0,05 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*)			
								0,05(*)			0,02(*)	0,1(*)		0,01(*)				
												0,1(*)		0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)	
			0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)					0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)										
			0,05(*)					0,05(*)										
	0,02(*)			0,2	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)			0,05(*)		
		0,5	0,05(*)					0,05(*)	0,1					0,1	0,05(*)		0,01(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0500020	Bokhvete					2			0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	
0500030	Mais					2			0,2			0,05(*)	0,05(*)	
0500040	Hirse					2			0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	
0500050	Havre					2			0,05(*)			0,2	0,05(*)	
0500060	Ris					2			0,05(*)			0,05(*)	0,1	
0500070	Rug					2			0,05(*)			0,5	0,05(*)	
0500080	Sorghum					2			0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	
0500090	Hvete					2			0,05(*)			0,5	0,05(*)	
0500990	Andre					2			0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)			0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,1	
0610000	i. Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)					0,5	40				0,05(*)			
0620000	ii. Kaffebønner					0,5	50				0,1			
0630000	iii. Urtete (tørket)					5	100				0,05(*)			
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>													
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vendelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>													
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)					0,5	50				0,05(*)			
0650000	v. Johannesbrød					0,5	20				0,05(*)			
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelleter og ikke-konsentrert pulver	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,5	1000	0,2	0,05(*)	2	0,05(*)	0,05(*)	0,1	

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0870000	vii. Frøkapper													
0870010	Muskatblomme													
0870990	Andre													
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)		5	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		
0900010	Sukkerbete (rot)			0,5		1			0,5		0,1		0,1	
0900020	Sukkerrør			0,1		0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	
0900030	Sikorirøtter			0,1		0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	
0900990	Andre			0,1		0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjøtt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse													
1011000	a) <i>Svin</i>			0,2		0,05(*)					0,05(*)			
1011010	Kjøtt						5							
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt						5							
1011030	Lever						30							
1011040	Nyrer						30							
1011050	Spiselig slakteavfall						30							
1011990	Andre						5							
1012000	b) <i>Storfe</i>			0,2										
1012010	Kjøtt					0,05(*)	5				0,05(*)			
1012020	Fett					0,05(*)	5				0,05(*)			
1012030	Lever					0,05(*)	30				0,1			
1012040	Nyrer					0,5	30				0,05(*)			
1012050	Spiselig slakteavfall					0,05(*)	30				0,05(*)			
1012990	Andre					0,05(*)	5				0,05(*)			
1013000	c) <i>Sauer</i>			0,2		0,05(*)					0,05(*)			
1013010	Kjøtt						5							
1013020	Fett						5							
1013030	Lever						30							
1013040	Nyrer						30							
1013050	Spiselig slakteavfall						30							
1013990	Andre						5							

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1020990	Andre													
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel			0,05(*)		0,05(*)	2				0,05(*)			
1030010	Kylling													
1030020	And													
1030030	Gås													
1030040	Vaktel													
1030990	Andre													
1040000	iv. Honning			0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
1050000	v. Amfibier og krypdyr			0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
1060000	vi. Snegler			0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
1070000	vii. Andre landdyrprodukter			0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,05(*)															
		0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)								

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Diuron (diuron, herunder alle komponenter som inneholder 3,4-dikloranilin uttrykt som 3,4-dikloranilin)	Dodin	Epoksikonazol ^(F)	EPTC (etyldipropyltiokarbamat)	Etalfluralin	Etimorol	Etoprofos	Etoksykin ^(F)	Etiofenprox ^(F)	Etridiazol	Fenazakin	Fenbukonazol	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER				0,05(*)	0,02(*)		0,02(*)						
0110000	i. Sitrusfrukter	0,1	0,2(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)	1	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0110010	Grapefrukt													
0110020	Appelsiner													
0110030	Sitroner													
0110040	Limetter													
0110050	Mandariner													
0110990	Andre													
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)	0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0120010	Mandler		0,2(*)							0,01(*)				
0120020	Paranøtter		0,2(*)							0,01(*)				
0120030	Kasjunøtter		0,2(*)							0,01(*)				
0120040	Kastanjer		0,2(*)							0,5				
0120050	Kokosnøtter		0,2(*)							0,01(*)				
0120060	Hasselnøtter		0,2(*)							0,5				
0120070	Macadamianøtter		0,2(*)							0,01(*)				
0120080	Pekannøtter		5							0,01(*)				
0120090	Pinjekjerner		0,2(*)							0,01(*)				
0120100	Pistasienøtter		0,2(*)							0,01(*)				
0120110	Valnøtter		5							0,01(*)				
0120990	Andre		0,2(*)							0,01(*)				
0130000	iii. Kjernefrukter	0,05(*)	5	0,05(*)						1	0,05(*)	0,1		
0130010	Epler						0,1		0,05(*)				0,4	

	Fenoksaprop-P	Fenoksykarb	Fenpropidin ⁽⁸⁾	Fenpyroksimat ^(f)	Fipronil (summen av fipronil og sulfonmetabolitt (MB46136), uttrykt som fipronil) ^(f)	Florklorfenuron	Fluazifop-P-butyl (fluazifop-syre (fri og konjugert))	Fluzinam ^(f)	Flusykloksuron	Fludioksonil	Flufenoksuron ^(f)	Flufenzin	Fluoksastrobin	Flukinkonazol ^(f)	Flurokloridon	Flusilazol ^(f) ⁽⁸⁾	Flutolanil
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,1				0,005(*)	0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,1(*)		0,05(*)
		2	0,05(*)					0,05(*)			0,3	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	
				0,5			0,2			10							
				0,5			0,1			7							
				0,3			0,2			7							
				0,3			0,2			7							
				0,3			0,2			7							
		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,2	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	
		1	0,05(*)					0,05(*)			0,5	0,05(*)					
				0,3			0,2			5				0,1		0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130020	Pærer						0,1		3				0,2	
0130030	Kveder						0,05(*)		0,05(*)				0,1	
0130040	Mispel						0,05(*)		0,05(*)				0,1	
0130050	Japansk mispel						0,05(*)		0,05(*)				0,1	
0130990	Andre						0,05(*)		0,05(*)				0,1	
0140000	iv. Steinfrukter	0,05(*)	5	0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)			
0140010	Aprikoser									1		0,3	1	
0140020	Kirsebær									1		0,3	1	
0140030	Ferskenes									0,5		0,5	2	
0140040	Plommer									1		0,3	0,5	
0140990	Andre									0,5		0,3	0,05(*)	
0150000	v. Bær og små frukter	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)					
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>		0,2(*)				0,5			5	0,05(*)	0,2	1	
0151010	Borddruer													
0151020	Vindruer													
0152000	b) <i>Jordbær</i>		5				0,2			1	0,1	1	0,05(*)	
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>		0,2(*)				0,05(*)				0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0153010	Bjørnebær									1				
0153020	Blåbringebær									1				
0153030	Bringebær									1				
0153990	Andre									0,01(*)				
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>		0,2(*)								0,05(*)	0,01(*)		
0154010	Blåbær						0,05(*)			1			1	
0154020	Tranebær						0,05(*)			1			1	
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips						2			1			0,05(*)	
0154040	Stikkelsbær						2			1			0,05(*)	
0154050	Nyper						0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	
0154060	Morbær						0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	
0154070	Azarolhagtorn						0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	
0154080	Hyllebær						0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	
0154990	Andre						0,05(*)			0,01(*)			0,05(*)	
0160000	vi. Forskjellige frukter		0,2(*)				0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>			0,05(*)									0,05(*)	
0161010	Dadler	0,05(*)								0,01(*)				
0161020	Fikener	0,05(*)								1				

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>				0,05(*)			0,02(*)		0,01(*)				
0213010	Rødbeter	0,1												
0213020	Gulrøtter	0,2												
0213030	Knollselleri	0,1												
0213040	Pepperrot	0,1												
0213050	Jordskokker	0,1												
0213060	Pastinakk	0,1												
0213070	Rotpersille	0,1												
0213080	Reddiker	0,1												
0213090	Havrerot	0,1												
0213100	Kålrot	0,1												
0213110	Neper	0,1												
0213990	Andre	0,1												
0220000	ii. Løk	0,1	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0220010	Hvitløk									0,5				
0220020	Kepaløk									0,5				
0220030	Sjalottløk									0,01(*)				
0220040	Pipeløk									0,01(*)				
0220990	Andre									0,01(*)				
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker	0,1	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)									
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater					0,02(*)	0,1	0,02(*)		1	0,05(*)	0,5	0,5	
0231020	Paprika					0,05	0,1	0,05		2	0,1	0,5	0,05(*)	
0231030	Eggplanter					0,02(*)	0,1	0,02(*)		0,5	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0231040	Okra					0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0231990	Andre					0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>					0,02(*)	0,2	0,02(*)						
0232010	Slangeagurker									0,2	0,1	0,2	0,2	
0232020	Sylteagurker									0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0232030	Mandelgresskar									0,01(*)	0,05(*)	0,2	0,2	
0232990	Andre									0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>					0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)			0,05(*)		0,2	
0233010	Meloner									0,5		0,1		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
					0,005(*)					0,05(*)							0,05(*)
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,3										
				0,1			0,3										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,2										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,5										
				0,05(*)			0,2										
	0,1			0,05(*)							0,05(*)						0,05(*)
					0,005(*)		2			0,05(*)							
					0,02		0,3			0,1							
					0,02		2			0,05(*)							
					0,005(*)		0,2			0,3							
					0,005(*)		0,2			0,05(*)							
	0,1				0,005(*)												0,05(*)
				0,2			0,3			1	0,5						
				0,1			0,5			1	0,5						
				0,1			0,5			1	0,5						
				0,05(*)			0,5			0,5	0,05(*)						
				0,05(*)			0,5			0,5	0,05(*)						
				0,1			0,2										
										1	0,2						
										0,5	0,05(*)						
										1	0,05(*)						
										0,5	0,05(*)						
				0,05(*)						0,05(*)							
							0,1				0,2						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0233020	Kjempegresskar									0,5		0,01(*)		
0233030	Vannmeloner									0,5		0,1		
0233990	Andre									0,01(*)		0,01(*)		
0234000	d) <i>Sukkermais</i>					0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>					0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0240000	iv. Kål	0,1	0,2(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>			0,05(*)						0,2				
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål			0,05(*)						2				
0242020	Hodekål			0,2						2				
0242990	Andre			0,05(*)						0,2				
0243000	c) <i>Bladkål</i>			0,05(*)						0,2				
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>			0,05(*)						0,2				
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter	0,1		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicea</i>		0,2(*)											
0251010	Vårsalat									3				
0251020	Salat									3				
0251030	Bredbladet endiv									3				
0251040	Karse									3				
0251050	Vårkarse									0,01(*)				
0251060	Salatsennep, rucola									3				
0251070	Sareptasennep									0,01(*)				
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.									0,01(*)				
0251990	Andre									0,01(*)				
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>													
0252010	Spinat		10							3				
0252020	Portulakk		0,2(*)							0,01(*)				
0252030	Bladbete		0,2(*)							3				
0252990	Andre		0,2(*)							0,01(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
							0,2				0,05(*)						
							0,1				0,2						
							0,2				0,05(*)						
				0,05(*)			0,2			0,05(*)	0,05(*)						
				0,05(*)			0,2			0,05(*)	0,05(*)						
	0,1			0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)						0,05(*)
					0,02		0,2										
					0,02												
							2										
							0,3										
							0,3										
					0,005(*)												
							0,5										
							0,2										
							0,5										
					0,005(*)		0,2										
	0,1			0,05(*)	0,005(*)												0,05(*)
							0,2			10							
											0,05(*)						
											1						
											0,05(*)						
											0,05(*)						
											0,05(*)						
											0,05(*)						
											0,05(*)						
							1			0,05(*)							
							0,5			10							
							0,5			0,05(*)							
							0,5			0,05(*)							

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
							0,5			0,05(*)	0,05(*)						
							0,5			0,05(*)	0,05(*)						
							0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)						
							0,5			1	0,05(*)						
	0,1				0,005(*)		1										0,05(*)
				0,2						1	0,5						
				0,05(*)						0,2	0,05(*)						
				0,05(*)						0,2	0,05(*)						
				0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)						
				0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)						
				0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)						
	0,1			0,05(*)						0,05(*)	0,05(*)						0,05(*)
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,5										
					0,005(*)		0,5										
					0,005(*)		0,5										
					0,01		0,2										
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,2										
					0,005(*)		0,2										
	0,1			0,05(*)	0,005(*)		0,2			0,05(*)							0,05(*)
											0,05(*)						
											0,1						
											0,05(*)						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0290000	ix. Tang og tare	0,1	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,1	0,2(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0300010	Bønner			0,05(*)						0,01(*)				
0300020	Linser			0,05(*)						0,5				
0300030	Erter			0,1						0,5				
0300040	Søtlupiner			0,05(*)						0,5				
0300990	Andre			0,05(*)						0,01(*)				
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER		0,2(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	
0401000	i. Oljeholdige frø													
0401010	Linfrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401020	Jordnøtter	0,1			0,05(*)	0,05				0,01(*)	0,05(*)			
0401030	Valmuefrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401040	Sesamfrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401050	Solsikkefrø	0,1			0,1	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401060	Rapsfrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,05	0,05(*)			
0401070	Soyabønner	0,1			0,05(*)	0,05				0,01(*)	0,05(*)			
0401080	Sennepsfrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401090	Bomullsfrø	0,2			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,1			
0401100	Gresskarfrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401110	Saflortistel	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401120	Agurkurt	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401130	Oljedodre	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401140	Hampefrø	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401150	Ricinus	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0401990	Andre	0,1			0,05(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0402000	ii. Oljeholdige frukter					0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje	0,2			0,05(*)									
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,1			0,05(*)									
0402030	Oljepalmefrukt	0,1			0,05(*)									
0402040	Kapok	0,1			0,05(*)									
0402990	Andre	0,1			0,05(*)									
0500000	5. KORN	0,2	0,2(*)				0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	0,01(*)		
0500010	Bygg			1	0,05(*)	0,02(*)							0,2	
0500020	Bokhvete			0,1	0,05(*)	0,02(*)							0,05(*)	
0500030	Mais			0,1	1	0,1							0,05(*)	
0500040	Hirse			0,1	0,05(*)	0,02(*)							0,05(*)	
0500050	Havre			1	0,05(*)	0,02(*)							0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,01(*)			0,05(*)	0,005(*)		0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)						0,05(*)
	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,005(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)
							2										
							2										
							5										
							2										
							2										
			0,05(*)		0,005(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,05(*)
	0,1	0,05(*)		0,3													
							3									0,05(*)	
							0,5									0,05(*)	
							5									0,05(*)	
							10									0,05(*)	
							0,2									0,1	
							15									0,1	
							5									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							10									0,05(*)	
							0,2									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
							15									0,05(*)	
				0,05(*)												0,05(*)	
	0,1	1					0,2										
	0,01(*)	0,05(*)					0,1										
	0,01(*)	0,05(*)					0,1										
	0,01(*)	0,05(*)					0,1										
	0,01(*)	0,05(*)					0,1										
	0,1	0,05(*)	0,5	0,05(*)	0,005(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)		
										0,05(*)			0,5	0,05(*)		0,2	0,05(*)
										0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)
										1			0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)
										0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)
										0,05(*)			0,5	0,05(*)		0,2	0,05(*)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,1		0,1		0,05		0,5							0,5			
	0,1		0,05(*)		0,005(*)		0,05(*)							0,05(*)			
	0,01(*)		0,05(*)		0,005(*)		0,2							0,05(*)			
	0,01(*)		0,05(*)		0,005(*)		0,05(*)							0,05(*)			
		0,05(*)				0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		
						0,05(*)	0,05(*)									0,05	
	0,05		0,02(*)	0,01(*)													
					0,02								0,02	2			0,02(*)
					0,1								0,05	2			0,02(*)
					0,02								0,05	0,3			0,2
					0,02								0,1	0,3			0,1
					0,02								0,05	0,3			0,02(*)
					0,02								0,01(*)	0,02(*)			0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,02								0,02	2			0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,02	0,5								0,05	2			0,02(*)
	0,1		0,03	0,01(*)	0,1								0,05	0,3			0,2
	0,1		0,03	0,01(*)	0,02								0,1	0,3			0,1
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,02								0,05	0,3			0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,02								0,01(*)	0,02(*)			0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)													
					0,02								0,02	2			0,02(*)
					0,5								0,05	2			0,02(*)
					0,1								0,05	0,3			0,2
					0,02								0,1	0,3			0,1
					0,02								0,05	0,3			0,02(*)
					0,02								0,02	0,02(*)			0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)													0,05
					0,02								0,02	2			
					0,5								0,05	2			

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel			0,02						0,01(*)				
1030010	Kylling													
1030020	And													
1030030	Gås													
1030040	Vaktel													
1030990	Andre													
1040000	iv. Honning			0,05						0,05				
1050000	v. Amfibier og krypdyr			0,01(*)						0,01(*)				
1060000	vi. Snegler			0,01(*)						0,01(*)				
1070000	vii. Andre landdyrprodukter			0,01(*)						0,01(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,02	0,05(*)	0,05(*)						0,01(*)	0,02(*)		0,05	0,05
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,01	0,05(*)	0,05(*)						0,01(*)	0,02(*)		0,05	0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,01	0,05(*)	0,05(*)						0,01(*)	0,02(*)		0,05	0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,01	0,05(*)	0,05(*)						0,01(*)	0,02(*)		0,05	0,02(*)
	0,05		0,02(*)	0,01(*)	0,01	0,05(*)	0,05(*)						0,01(*)	0,02(*)		0,05	0,02(*)

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Flutriafol	Formetanat: Summen av formetanat og dets salter uttrykt som formetanat(hydroklorid)	Fosetyl-Al (summen av fosetyl og fosforsyre og deres salter, uttrykt som fosetyl)	Fuberidazol	Gibberellinsyre	Glufosinat-ammonium (summen av glufosinat, dets salter, MPP og NAG uttrykt som glufosinat-ekvivalenter)	Guazatin	Haloksyfop-R (haloksyfop-R-metylester, haloksyfop-R og konjugater av haloksyfop-R uttrykt som haloksyfop-R) ^(f) ^(g)	Heksytiasoks	Hymeksazol	Imazakin	Imidakloprid	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER				0,05(*)	5			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		
0110000	i. Sitrusfrukter	0,2	0,05(*)	75				5		1			1	
0110010	Grapefrukt						0,1(*)							
0110020	Appelsiner						0,1(*)							
0110030	Sitroner						0,5							
0110040	Limetter						0,5							
0110050	Mandariner						0,1(*)							
0110990	Andre						0,5							
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)	0,05(*)	0,05(*)	2(*)				0,1(*)		0,5			0,05(*)	
0120010	Mandler						0,1(*)							
0120020	Paranøtter						0,1(*)							
0120030	Kasjunøtter						0,1(*)							
0120040	Kastanjer						0,1(*)							
0120050	Kokosnøtter						0,1(*)							
0120060	Hasselnøtter						0,5							
0120070	Macadamianøtter						0,1(*)							
0120080	Pekannøtter						0,1(*)							

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0154070	Azarolhagtorn		0,05(*)										0,05(*)	
0154080	Hyllebær		0,05(*)										0,05(*)	
0154990	Andre		0,05(*)										0,05(*)	
0160000	vi. Forskjellige frukter	0,05(*)	0,05(*)					0,1(*)						
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>			2(*)						0,5			0,05(*)	
0161010	Dadler						0,1(*)							
0161020	Fikener						0,1(*)							
0161030	Bordoliven						0,5							
0161040	Kumquat						0,1(*)							
0161050	Stjernefrukt						0,1(*)							
0161060	Daddelpommer (kaki)						0,1(*)							
0161070	Jambolan (javaplommer)						0,1(*)							
0161990	Andre						0,1(*)							
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>			2(*)									0,05(*)	
0162010	Kiwier						0,5			1				
0162020	Litchi						0,1(*)			0,5				
0162030	Pasjonsfrukt						0,1(*)			0,5				
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)						0,1(*)			0,5				
0162050	Stjerneepler						0,1(*)			0,5				
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)						0,1(*)			0,5				
0162990	Andre						0,1(*)			0,5				
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>									0,5				
0163010	Avokadoer			50			0,1(*)						1	
0163020	Bananer			2(*)			0,2						0,05(*)	
0163030	Mango			2(*)			0,1(*)						0,2	
0163040	Papaya			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163050	Granatepler			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163060	Cherimoya			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163070	Guava			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163080	Ananas			50			0,1(*)						0,05(*)	
0163090	Brødfrukt			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163100	Durian			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163110	Surannona (guanabana)			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	
0163990	Andre			2(*)			0,1(*)						0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)									0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)
											0,2						
											0,2						
											0,2 0,1(*) 0,1(*) 0,2 0,2 0,2 0,2 0,1(*) 0,2 0,2 0,2						
											0,2						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE				0,05(*)	5		0,1(*)				0,05(*)		
0210000	i. Rot- og knollvekster		0,05(*)											
0211000	a) <i>Poteter</i>	0,2		30			0,3		0,1	0,05(*)	0,05(*)		0,5	
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>	0,05(*)		2(*)			0,1(*)		0,2	0,5	0,1		0,05(*)	
0212010	Kassava													
0212020	Søtpoteter													
0212030	Jams													
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>			2(*)			0,1(*)			0,5	0,05(*)		0,05(*)	
0213010	Rødbeter	0,05(*)							0,05					
0213020	Gulrøtter	0,2							0,1					
0213030	Knollselleri	0,05(*)							0,05					
0213040	Pepperrot	0,05(*)							0,05					
0213050	Jordkokker	0,05(*)							0,05					
0213060	Pastinakk	0,05(*)							0,05					
0213070	Rotpersille	0,05(*)							0,1					
0213080	Reddiker	0,05(*)							0,05					
0213090	Havrerot	0,05(*)							0,05(*)					
0213100	Kålrot	0,05(*)							0,05					
0213110	Neper	0,05(*)							0,05					
0213990	Andre	0,05(*)							0,05					
0220000	ii. Løk	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)			0,5	0,05(*)			
0220010	Hvitløk			2(*)					0,05				0,05(*)	
0220020	Kepaløk			50					0,2				0,1	
0220030	Sjalottløk			2(*)					0,05				0,05(*)	
0220040	Pipeløk			30					0,2				0,2	
0220990	Andre			2(*)					0,05				0,05(*)	
0230000	iii. Fruktbærende grønnsaker						0,1(*)			0,5				
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>								0,05					
0231010	Tomater	0,3	0,2	100							1		3	
0231020	Paprika	1	0,05(*)	130							0,05(*)		1	
0231030	Eggplanter	0,3	0,2	100							0,05(*)		0,5	
0231040	Okra	0,05(*)	0,05(*)	2(*)							0,05(*)		0,5	
0231990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	2(*)							0,05(*)		0,5	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
													0,01(*)	0,05(*)			
				0,05(*)				0,3	0,02(*)		0,1(*)	0,05(*)					
	0,02(*)	0,1(*)	0,05		0,05(*)		0,1(*)			0,1(*)					0,1(*)	0,1	0,1
	0,02(*)	0,5	0,02(*)		0,05(*)					0,2						0,2	0,05(*)
							0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,2								0,2 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*)		
							0,2								0,1(*)		
		0,1(*)	0,02(*)		2					0,2					0,1(*)	0,2	0,05(*)
	0,02(*) 0,05 0,02(*) 0,05 0,02(*) 0,05 0,05 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)						0,2 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*) 0,1(*)										
	0,02(*)						0,1(*)										
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)		0,05(*)		0,1(*)	0,3	0,02(*)	0,2		0,05(*)			0,1(*)	0,2	0,05(*)
				0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)							0,5 0,1(*) 0,5 0,5						
				0,05(*)							0,5						
		0,1(*)		0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)			0,2		0,05(*)			0,1(*)	0,2	
	0,02(*)								0,02(*)								
			0,5 1 0,2 0,02(*)					0,3 0,3 0,3 30			0,2 0,2 0,1(*) 0,1(*)						0,1 0,1 0,1 0,05(*)
			0,02(*)					0,3			0,1(*)						0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>	0,05(*)		75					0,05		0,05(*)			
0232010	Slangeagurker		0,05(*)										1	
0232020	Sylteagurker		0,5										0,5	
0232030	Mandelgresskar		0,5										1	
0232990	Andre		0,5										0,5	
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,3		75							0,05(*)			
0233010	Meloner		0,05(*)						0,1				0,5	
0233020	Kjempegresskar		0,05(*)						0,05				1	
0233030	Vannmeloner		0,05(*)						0,05				0,2	
0233990	Andre		0,2						0,05				0,1	
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,05(*)	0,05(*)	2(*)					0,05		0,05(*)		0,05(*)	
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>	0,05(*)	0,05(*)	2(*)					0,05		0,05(*)		0,05(*)	
0240000	iv. Kål	0,05(*)	0,05(*)	10					0,05		0,05(*)			
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>						0,1(*)							
0241010	Brokkoli									0,5			0,5	
0241020	Blomkål									2			0,5	
0241990	Andre									1			0,3	
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål						0,5			5			0,5	
0242020	Hodekål						0,1(*)			2			0,5	
0242990	Andre						0,5			3			0,05(*)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>													
0243010	Kinakål						0,5			0,5			0,5	
0243020	Grønnkål						0,1(*)			0,5			0,05(*)	
0243990	Andre						0,5			1			0,05(*)	
0244000	d) <i>Knutekål</i>						0,1(*)			1			0,05(*)	
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter	0,05(*)	0,05(*)							0,5	0,05(*)			
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>			75										
0251010	Vårsalat						0,5		0,05				0,05(*)	
0251020	Salat						0,5		0,1				3	
0251030	Bredbladet endiv						0,1(*)		0,05(*)				3	
0251040	Karse						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0251050	Vårkarse						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0251060	Salatsennep, rucola						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0251070	Sareptasennep						0,1(*)		0,05				0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05		0,2					0,3	0,02(*)								0,05(*)
											0,2						
											0,2						
											0,5						
											0,2						
	0,05		0,2					0,3									0,05(*)
									0,05		0,5						
									0,02(*)		0,2						
									0,02(*)		0,2						
									0,02(*)		0,2						
	0,02(*)		0,05					0,3	0,02(*)		0,1(*)						0,05(*)
	0,02(*)		0,02(*)					30	0,02(*)		0,1(*)						0,05(*)
	0,02(*)	0,1(*)		0,05(*)			0,1(*)	0,3	0,02(*)	0,2	0,1(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,5	
			0,2		1												
																	0,05(*)
																	0,1
																	0,05(*)
			0,5		1												
																	0,1
																	0,1
																	0,05(*)
			0,2		1												0,05(*)
			0,2		0,1												
		0,1(*)		0,05(*)			0,1(*)		0,02(*)	0,2		0,05(*)				0,2	
	0,02(*)		0,02(*)		1												
								0,3			1				0,1(*)		0,2
								0,5			1				0,1(*)		0,05(*)
								0,3			0,1(*)				0,1(*)		0,05(*)
								0,3			1				0,1(*)		0,05(*)
								0,3			1				0,5		0,05(*)
								0,3			1				0,1(*)		0,2
								0,3			1				0,1(*)		0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0251990	Andre						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>												0,05(*)	
0252010	Spinat			75			0,5		0,3					
0252020	Portulakk			2(*)			0,1(*)		0,05					
0252030	Bladbete			15			0,1(*)		0,3					
0252990	Andre			2(*)			0,1(*)		0,3					
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>			2(*)			0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>			2(*)			0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0255000	e) <i>Salatsikori</i>			75			0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0256000	f) <i>Urter</i>			75			0,1(*)						0,05(*)	
0256010	Kjørvel								0,3					
0256020	Gressløk								0,3					
0256030	Snittselleri								0,3					
0256040	Persille								0,3					
0256050	Salvie								0,3					
0256060	Rosmarin								0,3					
0256070	Timian								0,05(*)					
0256080	Basilikum								0,3					
0256090	Laurbærblader								0,3					
0256100	Estragon								0,3					
0256990	Andre								0,05(*)					
0260000	vi. Belgfrukter (friske)			2(*)						0,5	0,05(*)			
0260010	Bønner (med belg)	0,05(*)	0,3				0,5		0,1				2	
0260020	Bønner (uten belg)	0,05(*)	0,05(*)				2		0,1				2	
0260030	Erter (med belg)	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)		0,1				0,05(*)	
0260040	Erter (uten belg)	0,1	0,05(*)				0,1(*)		0,1				0,05(*)	
0260050	Linser	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0260990	Andre	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)	0,05(*)	0,05(*)				0,1(*)			0,5	0,05(*)			
0270010	Asparges			2(*)					0,1				0,05(*)	
0270020	Kardon			2(*)					0,05				0,05(*)	
0270030	Hageselleri			2(*)					0,05				0,05(*)	
0270040	Fennikel			2(*)					0,1				0,05(*)	
0270050	Artisjokk			50					0,1				0,2	
0270060	Purre			30					0,1				0,05(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
								0,3			1				0,1(*)		0,05(*)
								0,3			1				0,5		0,05(*)
	0,02(*)		0,02(*)		1			0,3							0,1(*)		0,05(*)
											0,1(*) 0,2 0,1(*)						
											1						
	0,02(*)		0,02(*)		0,05			0,3			1				0,1(*)		0,05(*)
	0,02(*)		0,02(*)		0,05			0,3			1				0,1(*)		0,05(*)
	0,02(*)		0,02(*)		0,05			0,3			0,1(*)				0,1(*)		0,05(*)
	0,05		0,05		1			0,3			1				0,1(*)		0,05(*)
		0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,3		0,2		0,05(*)			0,1(*)	0,2	0,05(*)
	0,02(*)								0,02(*)		0,2						
	0,02(*)								0,05		0,1(*)						
	0,02(*)								0,05		0,2						
	0,05								0,05		0,1(*)						
	0,02(*)								0,02(*)		0,1(*)						
	0,02(*)								0,02(*)		0,1(*)						
		0,1(*)		0,05(*)	1				0,02(*)	0,2		0,05(*)			0,1(*)	0,2	0,05(*)
	0,05		0,02(*)				0,1(*)	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				1	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				1	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				0,1(*)	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,1				0,1(*)	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,05				0,1(*)	0,3			0,2						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270070	Rabarbra			2(*)					0,05				0,05(*)	
0270080	Bambusskudd			2(*)					0,05				0,05(*)	
0270090	Palmehjerter			2(*)					0,05				0,05(*)	
0270990	Andre			2(*)					0,05				0,05(*)	
0280000	viii. Sopp	0,05(*)	0,05(*)	2(*)			0,1(*)		0,05	0,5	0,05(*)		0,05(*)	
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix. Tang og tare	0,05(*)	0,05(*)	2(*)			0,1(*)		0,05	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)	2(*)	0,05(*)	5		0,1(*)			0,05(*)	0,05(*)		
0300010	Bønner						0,1(*)		0,1	0,5			0,5	
0300020	Linser						3		0,05	0,2			0,05(*)	
0300030	Erter						3		0,1	0,2			0,05(*)	
0300040	Søtlupiner						3		0,05	0,2			0,05(*)	
0300990	Andre						3		0,05	0,2			0,05(*)	
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER		0,05(*)	2(*)	0,05(*)	5		0,1(*)			0,05(*)	0,05(*)		
0401000	i. Oljeholdige frø	0,2								0,5				
0401010	Linfrø						1		0,1				0,05(*)	
0401020	Jordnøtter						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401030	Valmuefrø						1		0,05				0,05(*)	
0401040	Sesamfrø						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401050	Solsikkefrø						5		0,2				0,1	
0401060	Rapsfrø						5		0,2				0,1	
0401070	Soyabønner						2		0,5				0,05(*)	
0401080	Sennepsfrø						0,1(*)		0,2				0,05(*)	
0401090	Bomullsfrø						0,1(*)		0,3				1	
0401100	Gresskarfrø						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401110	Saflortistel						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401120	Agurkurt						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401130	Oljedodre						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401140	Hampefrø						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401150	Ricinus						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0401990	Andre						0,1(*)		0,05				0,05(*)	
0402000	ii. Oljeholdige frukter	0,05(*)							0,05				0,05(*)	
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje						0,5			0,5				
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)						0,1(*)			0,05(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,02(*)		0,02(*)				1	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				0,1(*)	30			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				0,1(*)	30			0,1(*)						
	0,02(*)		0,02(*)				0,1(*)	0,3			0,1(*)						
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,3	0,02(*)	0,2	0,1(*)	0,5			0,1(*)	0,2	0,05(*)
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,2	0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)
									0,02(*)								
									0,02(*)								
									0,05								
									0,05								
									0,02(*)								
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)				0,1(*)			0,1(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	
											0,1(*)						
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,1								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				10	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				3	0,1			1	0,1								0,1
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,1								0,05(*)
				5	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05								0,05(*)
				0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,02(*)								0,05(*)
											0,2						
											0,1(*)						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0402030	Oljepalmefrukt						0,1(*)			0,05(*)				
0402040	Kapok						0,1(*)			0,05(*)				
0402990	Andre						0,1(*)			0,05(*)				
0500000	5. KORN	0,5	0,05(*)	2(*)	0,2	5		0,2	0,1		0,05(*)	0,05(*)		
0500010	Bygg						0,1(*)			0,2			0,1	
0500020	Bokhvete						0,1(*)			0,5			0,1	
0500030	Mais						0,5			0,5			0,1	
0500040	Hirse						0,1(*)			0,5			0,05(*)	
0500050	Havre						0,1(*)			0,5			0,1	
0500060	Ris						0,1(*)			0,5			0,05(*)	
0500070	Rug						0,1(*)			0,5			0,1	
0500080	Sorghum						0,1(*)			0,5			0,05(*)	
0500090	Hvete						0,1(*)			0,5			0,1	
0500990	Andre						0,1(*)			0,05(*)			0,05(*)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	5	0,1(*)	0,1(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0610000	i. Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av Camellia sinensis)			2(*)					0,05					
0620000	ii. Kaffebønner			2(*)					0,05					
0630000	iii. Urtete (tørket)			500										
0631000	a) <i>Blomster</i>								1					
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>								1					
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vandelrot								0,1					
0633020	Ginsengrot								1					
0633990	Andre								1					
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>								1					

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0850020	Kapers													
0850990	Andre													
0860000	vi. Blomsterarr													
0860010	Safran													
0860990	Andre													
0870000	vii. Frøkapper													
0870010	Muskatblomme													
0870990	Andre													
0900000	9. SUKKERPLANTER		0,05(*)		0,05(*)		0,1(*)	0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)		
0900010	Sukkerbete (rot)	0,1		2(*)		5			0,2		0,1		0,2	
0900020	Sukkerrør	0,05(*)		2(*)		5			0,05		0,05(*)		0,05(*)	
0900030	Sikorirotter	0,05(*)		75		0,1			0,05		0,05(*)		0,05(*)	
0900990	Andre	0,05(*)		2(*)		0,1			0,05		0,05(*)		0,05(*)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR	0,01(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,1		0,1(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjøtt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse			0,5(*)		0,1								
1011000	a) <i>Svin</i>						0,1(*)							
1011010	Kjøtt								0,01(*)					
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt								0,01(*)					
1011030	Lever								0,01(*)					
1011040	Nyrer								0,1					
1011050	Spiselig slakteavfall								0,1					
1011990	Andre								0,1					
1012000	b) <i>Storfe</i>													
1012010	Kjøtt						0,1(*)		0,01(*)					
1012020	Fett						0,1(*)		0,01(*)					
1012030	Lever						0,2		0,01(*)					
1012040	Nyrer						0,1(*)		0,1					
1012050	Spiselig slakteavfall						0,1(*)		0,1					
1012990	Andre						0,1(*)		0,1					
1013000	c) <i>Sauer</i>						0,1(*)							
1013010	Kjøtt								0,01(*)					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)
							0,2										
							0,1(*)										
							0,1(*)										
							0,1(*)										
	0,01(*)	0,1(*)	0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)
				0,05(*)					0,01(*)								
												0,05(*)					
												0,2					
												0,05(*)					
												0,05(*)					
												0,1					
												0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,2					
				0,05(*)					0,05			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,2					0,01(*)			0,1					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)								
												0,05(*)					

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1013020	Fett								0,01(*)					
1013030	Lever								0,01(*)					
1013040	Nyrer								0,02					
1013050	Spiselig slakteavfall								0,1					
1013990	Andre								0,1					
1014000	d) <i>Geiter</i>						0,1(*)							
1014010	Kjøtt								0,01(*)					
1014020	Fett								0,01(*)					
1014030	Lever								0,01(*)					
1014040	Nyrer								0,02					
1014050	Spiselig slakteavfall								0,1					
1014990	Andre								0,1					
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>						0,1(*)							
1015010	Kjøtt								0,01(*)					
1015020	Fett								0,01(*)					
1015030	Lever								0,01(*)					
1015040	Nyrer								0,02					
1015050	Spiselig slakteavfall								0,1					
1015990	Andre								0,1					
1016000	f) <i>Fjørfe – kylling, Gås, and og kalkun samt perlehøns – struts, due</i>								0,1					
1016010	Kjøtt						0,1(*)							
1016020	Fett						0,1(*)							
1016030	Lever						0,2							
1016040	Nyrer						1							
1016050	Spiselig slakteavfall						0,1(*)							
1016990	Andre						0,1(*)							
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>						0,1(*)							
1017010	Kjøtt								0,01(*)					
1017020	Fett								0,01(*)					
1017030	Lever								0,01(*)					
1017040	Nyrer								0,02					
1017050	Spiselig slakteavfall								0,1					
1017990	Andre								0,1					

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1020000	ii. Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse 0.006			0,1(*)		0,1	0,1(*)		0,01(*)					
1020010	Storfe													
1020020	Sauer													
1020030	Geiter													
1020040	Hester													
1020990	Andre													
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel			0,1(*)		0,1	0,1(*)		0,05					
1030010	Kylling													
1030020	And													
1030030	Gås													
1030040	Vaktel													
1030990	Andre													
1040000	iv. Honning			0,05(*)		0,1	0,1(*)		0,05					
1050000	v. Amfibier og krypdyr			0,05(*)		0,1	0,1(*)		0,05					
1060000	vi. Snegler			0,05(*)		0,1	0,1(*)		0,05					
1070000	vii. Andre landdyrprodukter			0,05(*)		0,1	0,1(*)		0,05					

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					
				0,05(*)					0,01(*)			0,05(*)					

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Nikosulfuron	Novaluron ^(f)	Oksadiazon	Oksykarboksinn	Oksyfluorfen	Paklobutrazol	Pencycuron ^(f)	Fenotrin	Fosalon	Fosmet	Fosfiner og fosfider: summen av aluminiumfosfid, aluminiumfosfin, magnesiumfosfid, magnesiumfosfin, sinkfosfid og sinkfosfin	Fosim ^(f)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER	0,05(*)			0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)	
0110000	i. Sitrusfrukter		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,5			0,05(*)	5			
0110010	Grapefrukt													
0110020	Appelsiner													
0110030	Sitroner													
0110040	Limetter													
0110050	Mandariner													
0110990	Andre													
0120000	ii. Nøtter (med eller uten skall)		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,5							
0120010	Mandler									0,1(*)	2			
0120020	Paranøtter									0,05(*)	2			
0120030	Kasjunøtter									0,05(*)	2			
0120040	Kastanjer									0,05(*)	2			
0120050	Kokosnøtter									0,05(*)	2			
0120060	Hasselnøtter									0,05(*)	0,1			
0120070	Macadamianøtter									0,05(*)	2			
0120080	Pekannøtter									0,05(*)	2			
0120090	Pinjekjerner									0,05(*)	2			
0120100	Pistasienøtter									0,05(*)	2			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0120110	Valnøtter									0,05(*)	2			
0120990	Andre									0,05(*)	2			
0130000	iii. Kjernefrukter			0,05(*)		0,1	0,5			0,05(*)	0,2			
0130010	Epler		2											
0130020	Pærer		3											
0130030	Kveder		0,01(*)											
0130040	Mispel		0,01(*)											
0130050	Japansk mispel		0,01(*)											
0130990	Andre		0,01(*)											
0140000	iv. Steinfrukter		0,01(*)	0,05(*)			0,5			2				
0140010	Aprikoser					0,1					0,05(*)			
0140020	Kirsebær					0,1					1			
0140030	Ferskenes					0,1					0,05(*)			
0140040	Plommer					0,05(*)					0,6			
0140990	Andre					0,05(*)					0,05(*)			
0150000	v. Bær og små frukter		0,01(*)							0,05(*)				
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>			0,05(*)		0,1	0,05				0,05(*)			
0151010	Borddruer													
0151020	Vindruer													
0152000	b) <i>Jordbær</i>			0,05(*)		0,05(*)	0,5				0,05(*)			
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>			0,05(*)		0,05(*)	0,5				2			
0153010	Bjørnebær													
0153020	Blåbringebær													
0153030	Bringebær													
0153990	Andre													
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>					0,05(*)	0,5							
0154010	Blåbær		0,3								10			
0154020	Tranebær		0,3								2			
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips		0,3								2			
0154040	Stikkelsbær		0,1								0,05(*)			
0154050	Nyper		0,3								2			
0154060	Morbær		0,3								2			
0154070	Azarolhagtorn		0,3								2			
0154080	Hyllebær		0,3								2			
0154990	Andre		0,3								2			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
				0,5													
				0,5													
				10													
				10													
		0,5						0,01(*)							0,4		0,1
			0,1	0,1(*)		0,05(*)											
			0,1	10		0,1											
			0,1	0,2		0,05(*)											
			0,2	0,5		0,05(*)											
			0,1	0,1(*)		0,05(*)											
			0,1	0,1(*)		0,05(*)											
			0,1	0,5		0,05(*)											
			0,2	10		0,05(*)											
			0,1	0,1(*)		0,05(*)											
			0,3	0,1(*)		0,05(*)											
			0,1	10		0,05(*)											
			0,1	0,1(*)		0,05(*)											
		0,5					0,01(*)		0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,4		0,1
			0,2	10		0,05(*)		0,01(*)									
			2	10		0,1		0,1									
			0,2	2		0,05(*)		0,01(*)									
			0,2	0,1(*)		0,05(*)		0,01(*)									
			0,2	0,1(*)		0,05(*)		0,01(*)									
			0,1			0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)					0,1(*)	0,4		0,1
		1		10			2						1				
												0,3					
												0,5					
												0,2					
												0,1					
												0,1					
		1		10			0,01(*)					0,1					
													0,1				
													0,1				
													0,05(*)				
													0,05(*)				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>		0,01(*)											
0233010	Meloner													
0233020	Kjempegresskar													
0233030	Vannmeloner													
0233990	Andre													
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		0,01(*)											
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		0,01(*)											
0240000	iv. Kål		0,01(*)		0,05(*)			0,05(*)				0,05		
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>													
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>													
0242010	Rosenkål													
0242020	Hodekål													
0242990	Andre													
0243000	c) <i>Bladkål</i>													
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>													
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter		0,01(*)									0,05		
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>							2						
0251010	Vårsalat				0,1									
0251020	Salat				0,5									
0251030	Bredbladet endiv				0,5									
0251040	Karse				0,1									
0251050	Vårkarse				0,1									
0251060	Salatsennep, rucola				0,1									
0251070	Sareptasennep				0,1									
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.				0,1									
0251990	Andre				0,1									
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>				0,1									
0252010	Spinat							0,05(*)						

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		1					0,01(*)					0,05(*)	0,05(*)				
				2 10 2													
				10													
		0,5		0,1(*)			0,01(*)					0,05(*)	0,05(*)				
		0,5		10			0,01(*)					0,05(*)	0,05(*)				
				10			0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,4		0,1
			0,3														
		2 2				0,2 0,05(*)											
		1				0,05(*)											
		1	0,3														
						0,05(*) 0,2											
						0,05(*)											
			0,2			0,05(*)											
		2 1 2															
		0,5	0,2			0,05(*)											
			0,1				0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)		0,4		0,1
														0,1(*)			
		5 5 1 5 5 5 5 5		30 50 10 30 20 20 20 20		0,05(*) 0,1 0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)											
		5		20		0,05(*)											
		2		30		0,2								0,5			

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		5		20		0,05(*)								0,1(*)			
		5		10		0,05(*)								0,5			
		5		10		0,05(*)								0,1(*)			
		5		30		0,05(*)								0,1(*)			
		5		5		0,05(*)								0,1(*)			
		2		5		0,05(*)								0,1(*)			
		5		30		0,2								0,5			
			0,1	0,1(*)			0,01(*)		0,05(*)				0,05(*)	0,1(*)	0,4		0,1
		1				0,05(*)		0,1				0,5					
		1				0,05(*)		0,1				0,05(*)					
		1				0,2		0,1				0,05(*)					
		1				0,05(*)		0,1				0,05(*)					
		0,5				0,05(*)		0,01(*)				0,05(*)					
		0,5				0,05(*)		0,01(*)				0,05(*)					
							0,01(*)	0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,4		0,1
		1	0,1	0,1(*)		0,1			0,05(*)								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								
		5	0,1	10		0,1			2								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								
		2	0,1	0,1(*)		0,1			0,05(*)								
		1	0,2	10		0,05(*)			0,05(*)								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								
		1	0,1	0,1(*)		0,05(*)			0,05(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0280000	viii. Sopp		0,01(*)		0,1			0,05(*)				0,05		
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix. Tang og tare		0,01(*)		0,05(*)			0,05(*)				0,05		
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)	
0300010	Bønner											0,05		
0300020	Linser											0,05		
0300030	Erter											0,1		
0300040	Søtlupiner											0,05		
0300990	Andre											0,05		
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	
0401000	i. Oljeholdige frø					0,05(*)	0,02(*)							
0401010	Linfrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401020	Jordnøtter		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401030	Valmuefrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401040	Sesamfrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401050	Solsikkefrø		0,01(*)								0,05(*)	0,1		
0401060	Rapsfrø		0,01(*)								0,5	0,1		
0401070	Soyabønner		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401080	Sennepsfrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401090	Bomullsfrø		0,5								0,05(*)	0,05		
0401100	Gresskarfrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401110	Saflortistel		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401120	Agurkurt		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401130	Oljedodre		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401140	Hampefrø		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401150	Ricinus		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0401990	Andre		0,01(*)								0,05(*)	0,05		
0402000	ii. Oljeholdige frukter		0,01(*)									0,05		
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje					1	0,5				2			
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)					0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)			
0402030	Oljepalmefrukt					0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)			
0402040	Kapok					0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)			
0402990	Andre					0,05(*)	0,02(*)				0,05(*)			
0500000	5. KORN		0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1	0,01(*)	
0500010	Bygg	0,05(*)									0,05(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0500020	Bokhvete	0,05(*)									0,05(*)			
0500030	Mais	0,1									0,05(*)			
0500040	Hirse	0,05(*)									0,05(*)			
0500050	Havre	0,05(*)									0,05(*)			
0500060	Ris	0,05(*)									0,05(*)			
0500070	Rug	0,05(*)									0,05(*)			
0500080	Sorghum	0,05(*)									0,2			
0500090	Hvete	0,05(*)									0,05(*)			
0500990	Andre	0,05(*)									0,05(*)			
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05	0,1	
0610000	i. Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)													
0620000	ii. Kaffebønner													
0630000	iii. Urtete (tørket)													
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>													
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vendelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>													
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)													
0650000	v. Johannesbrød													
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		0,2	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,02(*)							
		0,2	0,1		0,1(*)		0,1	0,02(*)									
		0,2	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,02(*)							
		0,5	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,05							
		0,2	0,05(*)		0,2		0,01(*)	0,01(*)		0,02(*)							
		0,5	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,1							
		0,2	0,2		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,02(*)							
		0,5	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,1							
		0,2	0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)	0,01(*)		0,02(*)							
	0,01(*)		0,05(*)	0,2(*)	0,1(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,02(*)	0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,02(*)	0,05(*)
		0,05(*)					5		0,05(*)						0,05(*)		
		0,05(*)					0,02(*)		0,05(*)						0,05(*)		
		5					0,02(*)		2						1		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
									0,05(*)						0,05(*)		
	0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)			0,01(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,05(*)
		0,5 0,05(*) 0,05(*)				0,1 0,05(*) 0,05(*)		0,1 0,01(*) 0,01(*)			1 0,5 0,5			0,5 0,1(*) 0,1(*)	0,1 0,05(*) 0,05(*)		
		0,05(*)				0,05(*)		0,01(*)			0,5			0,1(*)	0,05(*)		
	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,05(*)	0,1	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
										0,05 0,05 0,2 0,05 0,05							
										0,01(*)							
										0,05 0,05 0,2 0,05 0,05							
										0,05							
										0,05 0,05 0,05 0,05 0,05							
										0,01(*)							

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1020990	Andre													
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel		0,01(*)							0,05(*)	0,05(*)			
1030010	Kylling												0,06	
1030020	And												0,02(*)	
1030030	Gås												0,02(*)	
1030040	Vaktel												0,02(*)	
1030990	Andre												0,02(*)	
1040000	iv. Honning		0,01(*)							0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	
1050000	v. Amfibier og krypdyr		0,01(*)							0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	
1060000	vi. Snegler		0,01(*)							0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	
1070000	vii. Andre landdyrprodukter		0,01(*)							0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
										0,05							
										0,01(*)							
										0,01(*)							
										0,01(*)							
										0,01(*)							

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
0120990	Andre	0,05									
0130000	iii. Kjernefrukter		0,1	0,01(*)			0,1		1	0,2	
0130010	Epler	1						1			
0130020	Pærer	1						1			
0130030	Kveder	0,5						0,5			
0130040	Mispel	0,5						0,5			
0130050	Japansk mispel	0,5						0,5			
0130990	Andre	0,5						0,5			
0140000	iv. Steinfrukter	1		0,01(*)							
0140010	Aprikoser		0,2				0,1	1	1	0,5	
0140020	Kirsebær		0,02(*)				0,5	5	1	0,5	
0140030	Ferskenes		0,2				0,1	1	0,5	0,3	
0140040	Plommer		0,05				0,3	0,5	1	0,5	
0140990	Andre		0,02(*)				0,01(*)	0,5	1	0,5	
0150000	v. Bær og små frukter										
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>	0,5	0,2	0,01(*)			0,1	2	3	0,5	
0151010	Borddruer										
0151020	Vindruer										
0152000	b) <i>Jordbær</i>	0,3	2	1			0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,5	
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>		0,02(*)	0,01(*)			0,5	1		0,05(*)	
0153010	Bjørnebær	0,3							0,05(*)		
0153020	Blåbringebær	0,02(*)							0,05(*)		
0153030	Bringebær	0,3							2		
0153990	Andre	0,02(*)							0,05(*)		
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>			0,01(*)			0,5	2		1	
0154010	Blåbær	0,3	0,1						3		
0154020	Tranebær	0,02(*)	0,1						0,5		
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips	0,3	0,5						0,05(*)		
0154040	Stikkelsbær	0,3	0,5						0,05(*)		
0154050	Nyper	0,3	0,1						0,05(*)		
0154060	Morbær	0,02(*)	0,1						0,05(*)		
0154070	Azarolhagtorn	0,3	0,1						0,05(*)		
0154080	Hyllebær	0,3	0,1						0,05(*)		
0154990	Andre	0,02(*)	0,1						0,05(*)		
0160000	vi. Forskjellige frukter		0,02(*)				0,01(*)			0,05(*)	
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>			0,01(*)				0,05(*)			
0161010	Dadler	0,02(*)							0,05(*)		
0161020	Fikener	0,02(*)							0,05(*)		

	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
	1	0,05	0,01(*)	0,1		0,02(*)											
					0,02(*)		0,2				1			0,5	0,5		
					0,02(*)		0,2				1			0,5	0,5		
					0,3		0,1				2			0,5	1		
					0,3		0,1				2			0,1(*)	1		
					0,3		0,1				2			0,1(*)	1		
					0,3		0,1				2			0,1(*)	1		
	1		0,01(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,3				0,5			0,1(*)	1		
		0,05			0,02(*)												
		0,2			0,02(*)												
		0,05			0,1												
		0,05			0,05												
		0,2			0,02(*)												
		0,05	0,01(*)														
	1			0,1	0,1	2	0,5				0,5			3	0,2		
	0,2			0,05(*)	0,2	0,02(*)	0,05(*)				2			0,2	0,05(*)		
	0,2			0,05(*)	0,2	0,02(*)	0,05(*)				0,5			0,1(*)	0,05(*)		
	0,2			0,05(*)	0,2	0,02(*)	0,05(*)				0,5			0,1(*)	0,05(*)		
				0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)					0,5			0,1(*)			
		0,05	0,01(*)				0,05(*)										
	2														2		
	0,05(*)														0,05(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
0161030	Bordoliven	0,02(*)							0,05(*)		
0161040	Kumquat	0,02(*)							0,05(*)		
0161050	Stjernefrukt	0,02(*)							0,05(*)		
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,05							0,2		
0161070	Jambolan (javapommer)	0,02(*)							0,05(*)		
0161990	Andre	0,02(*)							0,05(*)		
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>			0,01(*)							
0162010	Kiwier	0,2						0,5	0,5		
0162020	Litchi	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0162030	Pasjonsfrukt	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0162050	Stjernepler	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0162990	Andre	0,02(*)						0,05(*)	0,05(*)		
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>										
0163010	Avokadoer	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	1		
0163020	Bananer	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163030	Mango	0,02(*)		0,01(*)				0,1	0,05(*)		
0163040	Papaya	0,5		1				2	0,05(*)		
0163050	Granatepler	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163060	Cherimoya	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163070	Guava	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163080	Ananas	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163090	Brødfukt	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163100	Durian	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163110	Surannona (guanabana)	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0163990	Andre	0,02(*)		0,01(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE				0,05(*)						
0210000	i. Rot- og knollvekster	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)		50			0,05(*)	0,05(*)	
0211000	a) <i>Poteter</i>						0,01(*)	0,2			
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>						0,01(*)	0,05(*)			
0212010	Kassava										
0212020	Søtpoteter										
0212030	Jams										
0212040	Arrowrot										
0212990	Andre										
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>										
0213010	Rødbeter						0,02	0,05(*)			

[illegible]

	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
							0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)		0,5 0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,1 0,1 0,05(*) 0,1 0,1							1 0,5 1 0,5 0,5 1 0,5 1 0,5 0,5	
							0,05(*)		0,05(*)							0,5	
	0,05(*)	0,05		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,05(*)		0,5			0,1(*)	0,05(*)	0,5	1
							0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*)										
							0,05(*)										
																0,5	1
	0,5	0,05		0,05(*)		0,02(*)									0,05(*)		
					0,1 0,1 0,02(*) 0,02(*)		0,2 0,5 0,2 0,05(*)		1 1 1 0,05(*)		0,5 1 0,5 0,5			1 0,1(*) 0,2 0,1(*)			
					0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)		0,5			0,1(*)			
		0,05		0,05(*)	0,2	2					0,5			0,2	0,05(*)		
	0,5 0,5 0,2						0,3 0,2 0,3		0,05(*) 0,05(*) 1								
	0,2						0,1		0,05(*)								
				0,05(*)	0,05	2					0,5			0,1(*)	0,05(*)		
	0,2 0,05(*) 0,05(*)	0,02 0,05 0,02					0,2 0,1 0,2		0,05(*) 0,05(*) 0,1								
	0,05(*)	0,05					0,1		0,05(*)								
	0,2	0,05		0,1	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,5			0,1(*)	0,2		
	0,05(*)	0,05		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,5			0,1(*)	0,05(*)		
	0,5	0,05		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,2				0,5			0,1(*)			1
									0,5						0,05(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
0241010	Brokkoli						0,01(*)	1			
0241020	Blomkål						0,1	1			
0241990	Andre						0,01(*)	0,05(*)			
0242000	b) <i>Hodekål</i>										
0242010	Rosenkål						0,01(*)	0,5	0,5		
0242020	Hodekål						0,2	1	5		
0242990	Andre						0,01(*)	0,5	0,5		
0243000	c) <i>Bladkål</i>						0,01(*)		0,5		
0243010	Kinakål							1			
0243020	Grønnkål							0,05(*)			
0243990	Andre							0,05(*)			
0244000	d) <i>Knutekål</i>						0,01(*)	0,05(*)	0,5		
0250000	v. Bladgrønnsaker og friske urter	10	0,02(*)	0,01(*)		50				0,05(*)	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>							0,05(*)	10		
0251010	Vårsalat						0,3				
0251020	Salat						0,3				
0251030	Bredbladet endiv						0,1				
0251040	Karse						0,3				
0251050	Vårkarse						0,3				
0251060	Salatsennep, rucola						0,3				
0251070	Sareptasennep						0,3				
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.						0,3				
0251990	Andre						0,3				
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>						0,01(*)	0,05(*)	10		
0252010	Spinat										
0252020	Portulakk										
0252030	Bladbete										
0252990	Andre										
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>						0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>						0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>						0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0256000	f) <i>Urter</i>						0,01(*)				
0256010	Kjørvel							0,05(*)	0,05(*)		
0256020	Gressløk							0,5	0,05(*)		
0256030	Snittselleri							0,05(*)	0,05(*)		
0256040	Persille							0,05(*)	0,05(*)		
0256050	Salvie							0,05(*)	0,05(*)		
0256060	Rosmarin							0,05(*)	0,05(*)		

	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
																0,5 3	
																0,5	
									0,5							0,5	
															0,05(*) 0,2		
															0,05(*)		
															0,05(*)	0,5	
									1 0,5								
									0,5								
									0,5						0,05(*)	0,5	
		0,05		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)					0,5			0,1(*)	0,05(*)		1
	0,05(*)															0,5	
							0,05(*) 5 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 5		1 2 1 1 1 1 1 1								
							0,05(*)		1								
	0,05(*)						0,05(*)		0,05(*)							0,5	
	0,05(*)						0,05(*)		0,05(*)							0,5	
	0,05(*)						0,05(*)		0,05(*)							0,5	
	0,05(*)						0,05(*)		0,05(*)							0,5	
	2						0,05(*)									1	
									0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
0256070	Timian							0,05(*)	0,05(*)		
0256080	Basilikum							0,05(*)	20		
0256090	Laurbærblader							0,05(*)	0,05(*)		
0256100	Estragon							0,05(*)	0,05(*)		
0256990	Andre							0,05(*)	0,05(*)		
0260000	vi. Belgfrukter (friske)		0,02(*)			50			0,05(*)		
0260010	Bønner (med belg)	0,5		1			0,1	2		1	
0260020	Bønner (uten belg)	0,3		0,01(*)			0,1	2		0,05(*)	
0260030	Erter (med belg)	0,3		0,01(*)			0,5	0,05(*)		0,05(*)	
0260040	Erter (uten belg)	0,3		0,01(*)			0,5	0,05(*)		0,05(*)	
0260050	Linser	0,3		0,01(*)			0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0260990	Andre	0,3		0,01(*)			0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0270000	vii. Stengelgrønnsaker (friske)		0,02(*)	0,01(*)		50			0,05(*)	0,05(*)	
0270010	Asparges	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270020	Kardon	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270030	Hageselleri	2					0,01(*)	0,3			
0270040	Fennikel	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270050	Artisjokk	0,2					0,1	0,5			
0270060	Purre	0,5					0,1	1			
0270070	Rabarbra	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270080	Bambusskudd	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270090	Palmehjerter	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0270990	Andre	0,2					0,01(*)	0,05(*)			
0280000	viii. Sopp	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)		50	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0280010	Dyrket sopp								0,05(*)		
0280020	Viltvoksende sopp								0,1		
0280990	Andre								0,05(*)		
0290000	ix. Tang og tare	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)		0,5	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	50			0,05(*)	0,05(*)	
0300010	Bønner						0,01(*)	0,2			
0300020	Linser						0,01(*)	0,05(*)			
0300030	Erter						0,02	0,05(*)			
0300040	Søtlupiner						0,01(*)	0,2			
0300990	Andre						0,01(*)	0,05(*)			
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)					0,05(*)	
0401000	i. Oljeholdige frø					50					
0401010	Linfrø						0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		
0401020	Jordnøtter						0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		

	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	
									0,05(*) 1 0,05(*) 0,05(*)									
									0,05(*)									
	0,05(*)	0,05		0,1	0,02(*)	0,02(*)					0,5			0,1(*)	0,05(*)	0,5	1	
							0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,2 0,05(*)		0,1 0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)									
							0,05(*)		0,05(*)									
		0,05		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)				0,5			0,1(*)	0,05(*)	0,5	1	
	0,05(*) 0,05(*) 0,5 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)				0,02(*) 0,02(*) 0,05 0,02(*) 0,2 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)				0,05(*) 2 2 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 2 0,05(*) 0,05(*)									
	0,05(*)				0,02(*)				0,05(*)									
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,5			0,1(*)	0,05(*)	0,5	1	
	0,05(*)	0,05		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,1(*)			0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	
	0,05(*)	0,05	0,01(*)		0,02(*)	0,05		0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)		
				0,05(*) 0,05(*) 0,1 0,05(*)			0,05(*) 0,05(*) 0,2 0,05(*)										10 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)	
				0,05(*)			0,05(*)										0,05(*)	
	0,05(*)	0,05	0,01(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)				
				0,1							0,1(*)				0,2			
																0,1(*) 0,15	0,05(*) 0,05(*)	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
0820990	Andre										
0830000	iii. Bark	0,02(*)						1			
0830010	Kanel										
0830990	Andre										
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,02(*)						1			
0840010	Lakris										
0840020	Ingefær										
0840030	Gurkemeie										
0840040	Pepperrot										
0840990	Andre										
0850000	v. Knopper							1			
0850010	Kryddernellik	0,02(*)									
0850020	Kapers	0,4									
0850990	Andre	0,02(*)									
0860000	vi. Blomsterarr	0,02(*)						1			
0860010	Safran										
0860990	Andre										
0870000	vii. Frøknapper	0,02(*)						1			
0870010	Muskatblomme										
0870990	Andre										
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)					50			0,05(*)		
0900020	Sukkerrør					0,5			1		
0900030	Sikorirøtter					0,5			0,05(*)		
0900990	Andre					0,5			0,05(*)		
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR			0,01(*)	0,05(*)	0,5			0,05(*)	0,05(*)	
1010000	i. Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse							0,1			
1011000	a) <i>Svin</i>										
1011010	Kjøtt	0,05	0,01(*)				0,05				
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt	1	0,05(*)				0,3				
1011030	Lever	0,5	0,01(*)				0,01(*)				
1011040	Nyrer	0,3	0,01(*)				0,02				
1011050	Spiselig slakteavfall	0,5	0,01(*)				0,3				
1011990	Andre		0,01(*)				0,01(*)				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
1012000	b) <i>Storfe</i>										
1012010	Kjøtt	0,3	0,01(*)				0,05				
1012020	Fett	3	0,05(*)				0,3				
1012030	Lever	2	0,01(*)				0,01(*)				
1012040	Nyrer	1	0,01(*)				0,02				
1012050	Spiselig slakteavfall	0,5	0,01(*)				0,3				
1012990	Andre		0,01(*)				0,01(*)				
1013000	c) <i>Sauer</i>										
1013010	Kjøtt	0,05	0,01(*)				0,05				
1013020	Fett	2	0,05(*)				0,3				
1013030	Lever	0,5	0,01(*)				0,01(*)				
1013040	Nyrer	0,5	0,01(*)				0,02				
1013050	Spiselig slakteavfall	0,5	0,01(*)				0,3				
1013990	Andre		0,01(*)				0,01(*)				
1014000	d) <i>Geiter</i>										
1014010	Kjøtt	0,05	0,01(*)				0,05				
1014020	Fett	2	0,05(*)				0,3				
1014030	Lever	0,5	0,01(*)				0,01(*)				
1014040	Nyrer	0,5	0,01(*)				0,02				
1014050	Spiselig slakteavfall	0,5	0,01(*)				0,3				
1014990	Andre		0,01(*)				0,01(*)				
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>										
1015010	Kjøtt	0,05	0,01(*)				0,05				
1015020	Fett	2	0,05(*)				0,3				
1015030	Lever	0,5	0,01(*)				0,01(*)				
1015040	Nyrer	0,5	0,01(*)				0,02				
1015050	Spiselig slakteavfall	0,5	0,01(*)				0,3				
1015990	Andre		0,01(*)				0,01(*)				
1016000	f) <i>Fjørfe – kylling, Gås, and og kalkun samt perlehøns – struts, due</i>						0,01(*)				
1016010	Kjøtt	0,2	0,01(*)								
1016020	Fett	1	0,05(*)								
1016030	Lever	0,2	0,01(*)								
1016040	Nyrer	0,2	0,01(*)								
1016050	Spiselig slakteavfall	0,2	0,01(*)								
1016990	Andre		0,01(*)								
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	0,02(*)					0,01(*)				
1017010	Kjøtt		0,01(*)								
1017020	Fett		0,05(*)								

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
1017030	Lever		0,01(*)								
1017040	Nyrer		0,01(*)								
1017050	Spiselig slakteavfall		0,01(*)								
1017990	Andre		0,01(*)								
1020000	ii. Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse	0,5	0,01(*)				0,05	0,05(*)			
1020010	Storfe										
1020020	Sauer										
1020030	Geiter										
1020040	Hester										
1020990	Andre										
1030000	iii. Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel	0,2	0,02(*)				0,01(*)	0,1			
1030010	Kylling										
1030020	And										
1030030	Gås										
1030040	Vaktel										
1030990	Andre										
1040000	iv. Honning	0,01(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
1050000	v. Amfibier og krypdyr	0,01(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
1060000	vi. Snegler	0,01(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,05(*)			
1070000	vii. Andre landdyrprodukter	0,01(*)	0,02(*)				0,01(*)	0,1			

(*) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(*) Angir bestemmelsesgrensen.

(^f) = Løselig i fett.

(^R) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Boskalid — kode 1000000: Summen av boskalid og M 510F01, herunder dets konjugater

Cyprodinil — kode 1000000: Summen av cyprodinil og metabolitt CGA 304075

Diiflubenzuron — kode 1000000: Summen av diiflubenzuron og 4-klorfenylurea uttrykt som diiflubenzuron

Fenpropidin — kode 1000000: Summen av fenpropidin og CGA289267 uttrykt som fenpropidin

Flusilazol — kode 1000000: Summen av flusilazol og dets metabolitt IN-F7321 uttrykt som flusilazol

Haloksyfop, herunder haloksyfop-R — kode 1000000: Haloksyfop-R og konjugater av haloksyfop-R uttrykt som haloksyfop-R

Triklopyr — kode 1000000: Summen av triklopyr og 3,5,6 triklor-2-pyridinol

[illegible]

DEL B

**Midlertidige grenseverdier for restmengder for produkter som ikke er definert i vedlegg I til direktiv
86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF**

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	1,1-diklor-2,2-bis(4-etylfenyl)-etan (perten)(etylal)(^f)	1,2-dibrometan (etylendibromid)(^f)	1,2-diklor-2,2-bis(4-etylfenyl)-etan (perten)(etylal)(^f)	1-metylsyklopropan	2,4-DB	2,4,5-T(^f)	2,4-D (summen av 2,4-D og dens estere uttrykt som 2,4-D)	Abamektin (summen av avermektin B1a, avermektin B1b og delta-8,9- isomer av avermektin B1a)(^f)	Acefat	Acetamiprid(^f)	Acibenzolar-S-metyl	Aldikarb (summen av aldikarb, dets sulfoksid og sulfon, uttrykt som aldikarb)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
0130040	Mispel	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1	0,02(*)	0,02(*)
0130050	Japansk mispel	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1	0,02(*)	0,02(*)
0154050	Nyper	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0154060	Morbær	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0154070	Azarolhagtorn	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0154080	Hyllebær	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0161050	Stjernefrukt	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0161060	Daddelpomme (kaki)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0161070	Jambolan (javapomme)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0162050	Stjerneepler	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0163060	Cherimoya	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0163070	Guava	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0163090	Brødfrukt	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)
0163100	Durian	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)

	Aldrin og dieldrin (aldrin og dieldrin sammen uttrykt som dieldrin) ^(f)	Amitraz, herunder metabolitter som inneholder en 2,4-dimetylamilin- enhet uttrykt som amitraz	Amitrol	Aramit ^(f)	Atrazin ^(f)	Azimsulfuron	Azinfos-etyl ^(f)	Azinfos-metyl ^(f)	Azosyklotin og syheksatin (summen av azosyklotin og syheksatin uttrykt som syheksatin)	Azoksystrobin	Barban ^(f)	Benalaksyl	Benfurakarb	Bentazon (summen av bentazon og konjugater av 6-OH- og 8-OH-bentazon uttrykt som bentazon) ^(h)	Bifenazat	Bifentrim ^(f)	Binapakryl ^(f)
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,3	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,3	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,01(*)	0,05(*)	0,01	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0163110	Surannona (guanabana)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0212040	Arrowrot	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0251050	Vårkarse	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0251070	Sareptasennep	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0252020	Portulakk	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256050	Salvie	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256060	Rosmarin	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256070	Timian	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256080	Basilikum	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256090	Laurbærblader	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0256100	Estragon	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0270080	Bambusskudd	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0270090	Palmehjerter	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0401110	Safflortistel	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401120	Agurkurt	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401130	Oljedodre	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401150	Ricinus	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402040	Kapok	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0620000	ii. Kaffebønner	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1	
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)		0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631010	Kamille	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631020	Hibiskus	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631030	Kronblader av roser	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631040	Sjasmin	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631050	Lind	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0631990	Andre	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0632000	b) <i>Blader</i>	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0632010	Jordbærblader	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0632020	Rooibosblader	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0632030	Maté	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0632990	Andre	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0633010	Vandelrot	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0633990	Andre	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810000	i. Frø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810010	Anisfrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810020	Svartkarve	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810030	Sellerifrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810040	Korianderfrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810050	Karvefrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810060	Dillfrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0810990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820010	Allehånde	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820030	Karve	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820040	Kardemomme	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820050	Einébær	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820070	Vaniljestang	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820080	Tamarind	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0820990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0830000	iii. Bark	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0830010	Kanel	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0830990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0840010	Lakris	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0840020	Ingefær	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0840030	Gurkemeie	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0840040	Pepperrot	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0840990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0850000	v. Knopper	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0850010	Kryddernellik	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0850020	Kapers	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0850990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0860010	Safran	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0860990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0870010	Muskatblomme	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0870990	Andre	0,02	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,01	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)		
0900010	Sukkerbete (rot)	0,01	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05	
0900020	Sukkerrør	0,01	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0900030	Sikorirotter	0,01	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0900990	Andre	0,01	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>	0,01(*)		0,1(*)					0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,01(*)	
1015010	Kjøtt	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1015020	Fett	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1015030	Lever	0,01(*)		0,1(*)		0,1(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1	0,02(*)	0,01(*)	
1015040	Nyrer	0,01(*)		0,1(*)		0,1(*)		1	0,01(*)	0,02(*)	0,2	0,02(*)	0,01(*)	
1015050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1015990	Andre	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	0,01(*)		0,1(*)					0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,01(*)	
1017010	Kjøtt	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1017020	Fett	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1017030	Lever	0,01(*)		0,1(*)		0,1(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1	0,02(*)	0,01(*)	
1017040	Nyrer	0,01(*)		0,1(*)		0,1(*)		1	0,01(*)	0,02(*)	0,2	0,02(*)	0,01(*)	
1017050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1017990	Andre	0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1030020	And	0,01		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	
1030030	Gås	0,01		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Bitertanol(F)	Bromofos-etyl	Brompropylat	Bromoksynil (bromoksynil, herunder dets estere, uttrykt som bromoksynil)(F)	Kamfeklor (Toksafen)(F)(G)	Captafol(F)	Kaptan	Karbaryl(F)	Karbendazim og benomyl (summen av benomyl og karbendazim)(F)	Karbofuran (summen av karbofuran og 3-hydroksy-karbofuran uttrykt som karbofuran)	Karbondisulfid	Karbondetraklorid	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130040	Mispel	2	0,05(*)	2	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	3	0,05(*)	0,2	0,02(*)			
0130050	Japansk mispel	2	0,05(*)	2	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	3	1	2	0,02(*)			
0154050	Nyper	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0154060	Morbær	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0154070	Azarolhagtorn	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)			
0154080	Hyllebær	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0161050	Stjernefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0161060	Daddelpomme (kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)			
0161070	Jambolan (javaplomme)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0162050	Stjerneepler	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0163060	Cherimoya	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)			
0163070	Guava	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)			
0163090	Brødfrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0163100	Durian	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0163110	Surannona (guanabana)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0212040	Arrowrot	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0251050	Vårkarse	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0251070	Sareptasennep	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0252020	Portulakk	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	3	0,1(*)	0,02(*)			

	Karbosulfan	Karfentrazon-etyl (bestemt som karfentrazon og uttrykt som karfentrazon-etyl)	Kartap	Klorbenzid ^(f)	Klorbufam	Klordan (summen av cis- og trans-klordan)(F)(R)	Klorfenapyr	Klorfenson ^(f)	Klorfenvinfos ^(f)	Klormekvat	Klorbenzilal ^(f)	Klortalonil	Kloroksuron ^(f)	Klorprofam (klorprofam og 3-kloranilin, uttrykt som klorprofam) ^{(f)(g)}	Klorpyrifos ^(f)	Klorpyrifos-metyl ^(f)	Klozolinat
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	1	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,5	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	1	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,5	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256050	Salvie	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256060	Rosmarin	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256070	Timian	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256080	Basilikum	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256090	Laurbærblader	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0256100	Estragon	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0270080	Bambusskudd	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0270090	Palmehjerter	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,1(*)	0,02(*)			
0401110	Safflortistel	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1			
0401120	Agurkurt	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1			
0401130	Oljedodre	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1			
0401150	Ricinus	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1			
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0402030	Oljepalmefrukt	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0402040	Kapok	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0620000	ii. Kaffebønner	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,1(*)	0,1(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631010	Kamille	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631020	Hibiskus	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631030	Kronblader av roser	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631040	Sjasmin	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631050	Lind	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0631990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0632000	b) <i>Blader</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0632010	Jordbærblader	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0632020	Rooibosblader	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0632030	Maté	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0632990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0633010	Vendelrot	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0633990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	1	0,1(*)	0,05(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810000	i. Frø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810010	Anisfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810020	Svartkarve	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810030	Sellerifrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810040	Korianderfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810050	Karvefrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810060	Dillfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810070	Fennikelfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810080	Bukkehornkløver	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810090	Muskatnøtt	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0810990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820000	ii. Frukt og bær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820010	Allehånde	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820030	Karve	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820040	Kardemomme	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820050	Einbær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820060	Svart og hvit pepper	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820070	Vaniljestang	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820080	Tamarind	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0820990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0830000	iii. Bark	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0830010	Kanel	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0830990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840010	Lakris	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840020	Ingefær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840030	Gurkemeie	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840040	Pepperrot	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0840990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0850000	v. Knopper	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0850010	Kryddernellik	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0850020	Kapers	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0850990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0860000	vi. Blomsterarr	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			
0860010	Safran	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)			

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Cinidon-etyl (summen av cinidon-etyl og dets E-isomer	Klofentezin ^(b)	Cyazofamid	Syklamid ^(c)	Cyflutrin (cyflutrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)) ^(f)	Cyhalofop-butyl (summen av cyhalofop-butyl og dets frie syrer)	Cypermethrin (cypermethrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)) ^(f)	Cyromazin	Daminozid (summen av daminozid og 1,1-dimetyl-hydrazin, uttrykt som daminazid)	DDT (summen av p,p'-DDT, o,p'-DDT, p,p'-DDE og p,p'-TDE (DDD) uttrykt som DDT) ^(c)	Deltametrin (cis-deltametrin) ^(f)	Desmedifam	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130040	Mispel	0,05(*)	0,5	0,01(*)	0,05(*)	0,2	0,02(*)	1	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	
0130050	Japansk mispel	0,05(*)	0,5	0,01(*)	0,05(*)	0,2	0,02(*)	1	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	
0154050	Nyper	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0154060	Morbær	0,05(*)	0,3	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0154070	Azarollahagtorn	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0154080	Hyllebær	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0161050	Stjernefrukt	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0161070	Jambolan (javapommer)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0162050	Stjerneepler	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0163060	Cherimoya	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0163070	Guava	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0163090	Brødfrukt	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0163100	Durian	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0163110	Surannona (guanabana)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0212040	Arrowrot	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	

	Diallat	Diazinon ^(f)	Diklorvos	Dikofol (summen av p, p'- og o,p'-isomerer ^(f))	Dimetenamid-p (herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer))	Dimetoat (summen av dimetoat og ometoat uttrykt som dimetoat)	Dinoseb	Dinoterb	Dioksation	Difenylamin	Dikvat	Disulfoton (summen av disulfoton, disulfotonsulfoksid og disulfotonsulfon, uttrykt som disulfoton)(f)	Ditiokarbamater (ditiokarbamater uttrykt som CS ₂ , herunder maneb, mankozeb, metiram, propineb, tiram og ziram ⁽⁷⁾)	DNOC	Endosulfan (summen av alfa- og beta-isomerer og endosulfansulfat, uttrykt som endosulfan)(f)	Endrin ^(f)	Etefon
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	5	0,05(*)	0,3	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	5	0,05(*)	0,3	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0251050	Vårkarse	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0251070	Sareptasennep	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	2	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0252020	Portulakk	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	0,5	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256050	Salvie	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256060	Rosmarin	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256070	Timian	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256080	Basilikum	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256090	Laurbærblader	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0256100	Estragon	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	15	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,05(*)	
0270080	Bambusskudd	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0270090	Palmehjerter	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401110	Saffortistel	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0401120	Agurkurt	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0401130	Oljedodre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0401150	Ricinus	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0402040	Kapok	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0620000	ii. Kaffebønner	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	2	0,1(*)	
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,05(*)	0,1(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631010	Kamille	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631020	Hibiskus	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631030	Kronblader av roser	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631040	Sjasmin	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631050	Lind	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0631990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0632000	b) <i>Blader</i>	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0632010	Jordbærblader	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0632020	Rooibosblader	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0632030	Maté	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0632990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0633010	Vendelrot	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0633990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,2	0,05(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,2	0,05(*)	0,1(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810000	i. Frø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810010	Anisfrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810020	Svartkarve	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810030	Sellerifrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810040	Korianderfrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810050	Karvefrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810060	Dillfrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0810990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820010	Allehånde	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820030	Karve	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820040	Kardemomme	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820050	Einébær	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820070	Vaniljestang	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820080	Tamarind	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0820990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0830000	iii. Bark	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0830010	Kanel	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0830990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840010	Lakris	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840020	Ingefær	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840030	Gurkemeie	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840040	Pepperrot	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0840990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0850000	v. Knopper	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0850010	Kryddernellik	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0850020	Kapers	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0850990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0860010	Safran	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0860990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0870010	Muskatblomme	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0870990	Andre	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,1(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			
0900010	Sukkerbete (rot)	0,1(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	1	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,5	0,1	
0900020	Sukkerrør	0,1(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900030	Sikorirøtter	0,1(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900990	Andre	0,1(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1			
1015010	Kjøtt		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1015020	Fett		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1015030	Lever		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,03(*)		
1015040	Nyrer		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,03(*)		
1015050	Spiselig slakteavfall		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1015990	Andre		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1			
1017010	Kjøtt		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1017020	Fett		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1017030	Lever		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,03(*)		
1017040	Nyrer		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,03(*)		
1017050	Spiselig slakteavfall		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1017990	Andre		0,05(*)		0,01(*)	0,05		0,2	0,05(*)	0,05	1	0,5		
1030020	And		0,02(*)		0,01(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05	0,05(*)		
1030030	Gås		0,02(*)		0,01(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05	0,05(*)		
1030040	Vaktel		0,02(*)		0,01(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05	0,05(*)		
1030990	Andre		0,02(*)		0,01(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,2	0,05(*)	0,05	0,05(*)		
1040000	iv. Honning										0,05			
1050000	v. Amfibier og krypdyr										0,05			
1060000	vi. Snegler										0,05			
1070000	vii. Andre landdyrprodukter										0,05			

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Etion	Etiofumesat (summen av etiofumesat og metabolitten 2,3-dihydro-3,3-dimetyl-2-oksobenzofuran-5-yl metansulfonat uttrykt som etiofumesat)	Etoksysulfuron	Etylenoksid (summen av etylenoksid og 2-kloretanol uttrykt som etylenoksid)(F)	Etoksazol	Famoksadon	Fenamidon	Fenamifos (summen av fenamifos og dets svovelsoksid og sulfon uttrykt som fenamifos)	Fenarimol	Fenbutatinoksid ^(f)	Fenklorfos (summen av fenklorfos og fenklorfosokson uttrykt som fenklorfos)	Fenheksamid	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130040	Mispel	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	2	0,01(*)	0,05(*)	
0130050	Japansk mispel	0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	2	0,01(*)	0,05(*)	
0154050	Nyper	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	
0154060	Morbær	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	10	
0154070	Azarolhagtorn	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	
0154080	Hyllebær	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	
0161050	Stjernefrukt	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0161060	Daddelpomme (kaki)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0161070	Jambolan (javapomme)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0162050	Stjerneepler	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0163060	Cherimoya	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0163070	Guava	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0163090	Brødfukt	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0163100	Durian	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0163110	Surannona (guanabana)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0212040	Arrowrot	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0251050	Vårkarse	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	

	Fenitroton	Fenpropiomorff ^(E)	Fention (fention og dets oksygenalog, deres sulfoksider og sulfoner uttrykt som fention)(F)	Fentinaetat ^(F) (^(E))	Fentinhydroksid ^(F) (^(E))	Fenvalerat og esfenvalerat (summen av RR- og SS-isomerer)(^(F))	Fenvalerat og esfenvalerat (summen av RS- og SR-isomerer)(^(F))	Flazasulfuron	Florasulam	Flucytrinat ^(F) (^(E))	Flufenacet (summen av alle forbindelser som inneholder N fluorfenyl-N-isopropyl, uttrykt som flufenacetekvivalent)	Flumioksazin	Flupyrulfuron-metyl	Fluroksypyr (fluroksypyr, herunder dets estere, uttrykt som fluroksypyr)(R)	Flurtamon	Folpet	Foramsulfuron
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	3	0,01(*)
	0,5	0,05(*)	1	0,05(*)	0,05(*)	0,05	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	3	0,01(*)
	0,5	1	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
	0,5	1	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
	0,5	1	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
	0,5	1	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
	0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)
0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0251070	Sareptasennep	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0252020	Portulakk	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	2	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0256050	Salvie	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0256060	Rosmarin	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0256070	Timian	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0256080	Basilikum	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0256090	Laurbærblader	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0256100	Estragon	0,1	1	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	30	
0270080	Bambusskudd	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0270090	Palmehjerter	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0401110	Saffortistel	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0401120	Agurkurt	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0401130	Oljedodre	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0401150	Ricinus	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0402040	Kapok	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	
0620000	ii. Kaffebønner	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631010	Kamille	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631020	Hibiskus	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631030	Kronblader av roser	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631040	Sjasmin	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631050	Lind	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0631990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0632000	b) <i>Blader</i>	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0632010	Jordbærblader	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0632020	Rooibosblader	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0632030	Maté	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0632990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0633010	Vendelrot	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0633020	Ginsengrot	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0633990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1	0,1(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810000	i. Frø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810010	Anisfrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810020	Svartkarve	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810030	Sellerifrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810040	Korianderfrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810050	Karvefrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810060	Dillfrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820010	Allehånde	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820030	Karve	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820040	Kardemomme	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820050	Einébær	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820070	Vaniljestang	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820080	Tamarind	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830000	iii. Bark	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830010	Kanel	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840010	Lakris	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840020	Ingefær	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840030	Gurkemeie	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840040	Pepperrot	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850000	v. Knopper	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850010	Kryddernellik	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850020	Kapers	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0860010	Safran	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0860990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870010	Muskatblomme	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870990	Andre	0,02(*)	0,5	0,1(*)	0,2(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,01(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)	0,01(*)	0,5	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0900020	Sukkerrør	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0900030	Sikorirotter	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
0900990	Andre	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015010	Kjøtt		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015020	Fett		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015030	Lever		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015040	Nyrer		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015050	Spiselig slakteavfall		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1015990	Andre		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017010	Kjøtt		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017020	Fett		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017030	Lever		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017040	Nyrer		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017050	Spiselig slakteavfall		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1017990	Andre		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1030020	And		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1030030	Gås		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1030040	Vaktel		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1030990	Andre		0,1(*)		0,02(*)		0,05(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)	
1040000	iv. Honning													
1050000	v. Amfibier og krypdyr													
1060000	vi. Snegler													
1070000	vii. Andre landdyrprodukter													

*V*Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ⁽⁴⁾	Formotion	Fosfiazat	Furatiokarb	Glyfosat	Heptaklor (summen av heptaklor og heptaklorepsoksid uttrykt som heptaklor)(F)	Heksaklorbenzen ^(F)	Heksaklorsykløheksan (HCH), alfa-isomer ^(F)	Heksaklorsykløheksan (HCH), beta-isomer ^(F)	Heksaklorsykløheksan (HCH), summen av isomerer, unntatt gamma-isomeren	Heksakonazol	Hydrogencyanid (cyanider uttrykt som hydrogencyanid)	Hydrogenfosfid (fosfider uttrykt som hydrogenfosfid)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130040	Mispel	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0130050	Japansk mispel	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0154050	Nyper	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0154060	Morbær	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0154070	Azarolhagtorn	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0154080	Hyllebær	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0161050	Stjernefrukt	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0161070	Jambolan (javapommer)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0162050	Stjernepler	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0163060	Cherimoya	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0163070	Guava	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0163090	Brødfrukt	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0163100	Durian	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0163110	Surannona (guanabana)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0212040	Arrowrot	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0251050	Vårkarse	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0251070	Sareptasennep	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			

	Imazalil	Imazamox	Imazosulfuron	Indoksakarb som summen av S- og R-isomerer ^(f)	Jodsulfuron-metyl (jodsulfuron-metyl, herunder salter, uttrykt som jodsulfuron-metyl)	Ioksynil, herunder dets estere, uttrykt som ioksynil ^(f)	Iprodion ^(k)	Iprovalikarb	Isoproturon	Isoksafutol (summen av isoksafutol, RPA 202248 og RPA 203328, uttrykt som isoksafutol) ⁽¹⁰⁾	Kresoksim-metyl ^(f) (^(k))(⁽¹⁾)	Lambda-cyhalotrin ^(f) (^(k))	Lindan (gamma-isomer av heksaklorsykløheksan (HCH)) ^(f)	Linuron	Malation (summen av malation og malaokson uttrykt som malation)	Maleinhydrazid ^(k)	MCPA og MCPB (MCPA, MCPB, herunder deres salter, estere og konjugater uttrykt som MCPA) ^(f) (^(k))
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	5	0,05(*)	0,01(*)	0,3	0,02(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,1	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	5	0,05(*)	0,01(*)	0,3	0,02(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,1	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	10	1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,01(*)	0,05(*)		0,2(*)	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0252020	Portulakk	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256050	Salvie	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256060	Rosmarin	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256070	Timian	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256080	Basilikum	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256090	Laurbærblader	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0256100	Estragon	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0270080	Bambusskudd	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0270090	Palmehjerter	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0401110	Safflortistel	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0401120	Agurkurt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0401130	Oljedodre	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0401150	Ricinus	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,05(*)			
0402030	Oljepalmefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,05(*)			
0402040	Kapok	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,01(*)	0,05(*)			
0620000	ii. Kaffebønner	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,02(*)	0,1			
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2		0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631010	Kamille	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631020	Hibiskus	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631030	Kronblader av roser	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631040	Sjasmin	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631050	Lind	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0631990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0632000	b) <i>Blader</i>	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0632010	Jordbærblader	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0632020	Rooibosblader	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0632030	Maté	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0632990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0633010	Vendelrot	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0633020	Ginsengrot	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0633990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,1	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	2	0,02(*)	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0650000	v. Johannesbrød	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)			
0800000	8. KRYDDER	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810000	i. Frø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810010	Anisfrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810020	Svartkarve	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810030	Sellerifrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810040	Korianderfrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810050	Karvefrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810060	Dillfrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810070	Fennikelfrø	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810080	Bukkehornkløver	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810090	Muskatnøtt	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0810990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820000	ii. Frukt og bær	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820010	Allehånde	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820030	Karve	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820040	Kardemomme	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820050	Einbær	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820060	Svart og hvit pepper	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820070	Vaniljestang	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820080	Tamarind	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0820990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0830000	iii. Bark	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0830010	Kanel	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0830990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840010	Lakris	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840020	Ingefær	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840030	Gurkemeie	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840040	Pepperrot	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0840990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0850000	v. Knopper	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0850010	Kryddernellik	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0850020	Kapers	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0850990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0860010	Safran	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0860990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0870000	vii. Frøkapper	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0870010	Muskatblomme	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0870990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,02			0,02(*)	0,05(*)			
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0900010	Sukkerbete (rot)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	1	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0900020	Sukkerrør	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0900030	Sikorirøtter	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
0900990	Andre	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01	0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)			
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015010	Kjøtt			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015020	Fett			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015030	Lever			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015040	Nyrer			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1015990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017010	Kjøtt			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017020	Fett			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017030	Lever			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017040	Nyrer			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1017990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,2	0,2	0,2	0,1					
1030020	And			0,05(*)	0,01(*)	0,02	0,02	0,02	0,01					
1030030	Gås			0,05(*)	0,01(*)	0,02	0,02	0,02	0,01					
1030040	Vaktel			0,05(*)	0,01(*)	0,02	0,02	0,02	0,01					
1030990	Andre			0,05(*)	0,01(*)	0,02	0,02	0,02	0,01					
1040000	iv. Honning					0,01								
1050000	v. Amfibier og krypdyr					0,01								
1060000	vi. Snegler					0,01								
1070000	vii. Andre landdyrprodukter					0,01								

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(a)	Mekarbam	Mekoprop (summen av mekoprop-P og mekoprop uttrykt som mekoprop)	Mepanipyrim (mepanipyrim og dets metabolitt (2-anilin-4-(2-hydroksypropyl)-6-metylpyrimidin) uttrykt som mepanipyrim)	Kvikksølvforbindelser (summen av kvikksølvforbindelser uttrykt som kvikksølv)(^F)	Mesosulfuron-metyl uttrykt som mesosulfuron	Mesotrion (summen av mesotrion og MNBA (4-metylsulfonfyl-2-nitrobenzoyl), uttrykt som mesotrion)	Metalakstyl og metalakstyl-M (metalakstyl, herunder andre beslektede isomerblandinger som omfatter metalakstyl-M (summen av isomerer))	Metakrifos(^F)	Metamidofos	Metidation(^F)	Metolaklor og metolaklor-S (herunder andre beslektede isomerblandinger som omfatter S-metolaklor (summen av isomerer))	Metomyl og tiodikarb (summen av metomyl og tiodikarb uttrykt som metomyl)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
0130040	Mispel	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	1	0,05(*)	0,05	0,3	0,05(*)	0,2
0130050	Japansk mispel	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	1	0,05(*)	0,05	0,3	0,05(*)	0,2
0154050	Nyper	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0154060	Morbær	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0154070	Azarolhagtorn	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0154080	Hyllebær	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0161050	Stjernefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0161070	Jambolan (javaplommer)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0162050	Stjerneplepler	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0163060	Cherimoya	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0163070	Guava	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0163090	Brødfrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0163100	Durian	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)
0163110	Surannona (guanabana)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)

	Metoksyklor ^(f)	Metoksyfenozyd ^(f)	Metisulfuron-metyl	Mevinfos (summen av E- og Z-isomerer)	Milbemektin (summen av MA4+8,9Z-MA4, uttrykt som milbemektin) ^(g)	Molinat	Monokrotofos	Monolinuron	Myklobutanil ^(g)	Nitrofen ^(f)	Oksadiargyl	Oksamyl	Oksasulfuron	Oksydemeton-metyl (summen av oksydemeton-metyl og demeton-S-metylsulfon uttrykt som oksydemeton-metyl)	Parakvat	Paration ^(f)	Paration-metyl (summen av paration-metyl og paraokson-metyl uttrykt som paration-metyl)
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,01(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,5	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,5	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0251050	Vårkarse	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	1	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0251070	Sareptasenep	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0252020	Portulakk	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	1	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)		
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0256050	Salvie	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0256060	Rosmarin	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0256070	Timian	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0256080	Basilikum	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0256090	Laurbærblader	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0256100	Estragon	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	2	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	2	
0270080	Bambusskudd	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0270090	Palmehjerter	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401110	Safflortistel	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0401120	Agurkurt	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0401130	Oljedodre	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0401150	Ricinus	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0402040	Kapok	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0620000	ii. Kaffebønner	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)			0,1(*)	0,1(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631010	Kamille	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631020	Hibiskus	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631030	Kronblader av roser	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631040	Sjasmin	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631050	Lind	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0631990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0632000	b) <i>Blader</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)		0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0632010	Jordbærblader	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0632020	Rooibosblader	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0632030	Maté	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0632990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,5	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0633010	Vendelrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	
0633990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1	0,5	0,1(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810000	i. Frø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810010	Anisfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810020	Svartkarve	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810030	Sellerifrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810040	Korianderfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810050	Karvefrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810060	Dillfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0810990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820010	Allehånde	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820030	Karve	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820040	Kardemomme	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820050	Einébær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820070	Vaniljestang	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820080	Tamarind	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0820990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830000	iii. Bark	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830010	Kanel	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0830990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840010	Lakris	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840020	Ingefær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840030	Gurkemeie	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840040	Pepperrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0840990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850000	v. Knopper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850010	Kryddernellik	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0850020	Kapers	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0850990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0860010	Safran	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0860990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870010	Muskatblomme	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0870990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1	0,05(*)	0,15	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900020	Sukkerrør	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900030	Sikorirøtter	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0900990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015010	Kjøtt				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015020	Fett				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015030	Lever				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015040	Nyrer				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015050	Spiselig slakteavfall				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1015990	Andre				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017010	Kjøtt				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017020	Fett				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017030	Lever				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017040	Nyrer				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017050	Spiselig slakteavfall				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1017990	Andre				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1030020	And				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1030030	Gås				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1030040	Vaktel				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1030990	Andre				0,01(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	
1040000	iv. Honning													
1050000	v. Amfibier og krypdyr													
1060000	vi. Snegler													
1070000	vii. Andre landdyrprodukter													

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Penkonazol ^(c)	Pendimetalin ^(f)	Petoksamid	Fenmedifam ^(g)	Forat (summen av forat, dets oksygenanalog og deres sulfoner, uttrykt som forat)	Fosfamidon	Pikolinafen	Pikoksystrobin ^(f)	Pirimifos-metyl ^(f)	Prokloraz (summen av prokloraz og dets metabolitter som inneholder 2,4,6-triklorfenol, uttrykt som prokloraz)	Procymidon ^(h)	Profenofos ^(f)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0130040	Mispel	0,2	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0130050	Japansk mispel	0,2	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0154050	Nyper	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0154060	Morbær	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0154070	Azarollhagtorn	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0154080	Hyllebær	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0161050	Stjernefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0161070	Jambolan (javapommer)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0162050	Stjerneepler	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0163060	Cherimoya	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0163070	Guava	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0163090	Brødfrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0163100	Durian	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	

	Proheksadion (proheksadion og dets salter uttrykt som proheksadion)	Propikonazol	Propineb (uttrykt som propylendiamin) ⁽¹³⁾	Propoxur	Propoksykarbason (propoksykarbason, dets salter og 2-hydroksypropoksy-propoksykarbason, regnet som propoksykarbason)	Propyzamid ^(f) ^(g)	Prosulfuron	Pymetrozin	Pyraklostrobin ^(f)	Pyraflufen-etyl	Pyrazofos ^(f)	Pyridat (summen av pyridat, dets hydrolyseprodukt CL 9673 (6-klor-4-hydroksy-3-fenylpyridazin) og hydrolyserbare konjugater av CL 9673 uttrykt som pyridat)	Pyrimetanol	Kinalfos	Kinoksifen ^(f)	Kintozen (summen av kintozen og pentaklor-anilin uttrykt som kintozen) ^(f)	Resmetrin (resmetrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)) ^(f)
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05(*)	0,05(*)	0,3	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,3	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	2	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	2	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	2	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,05(*)	2	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0163110	Surannona (guanabana)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0212040	Arrowrot	0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0251050	Vårkarse	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	5	0,05(*)	
0251070	Sareptasennep	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	5	0,05(*)	
0252020	Portulakk	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0253000	c) <i>Vinblader</i> (vindrueblader)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,5	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0256050	Salvie	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0256060	Rosmarin	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0256070	Timian	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0256080	Basilikum	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0256090	Laurbærblader	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0256100	Estragon	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	7	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	5	0,02(*)	0,05(*)	
0270080	Bambusskudd	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0270090	Palmehjerter	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0401110	Safflortistel	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401120	Agurkurt	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401130	Oljedodre	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0401150	Ricinus	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0402040	Kapok	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
0620000	ii. Kaffebønner	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0630000	iii. Urtete (tørket)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)			0,1(*)	0,1(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631010	Kamille	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631020	Hibiskus	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631030	Kronblader av roser	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631040	Sjasmin	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631050	Lind	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0631990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0632000	b) <i>Blader</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0632010	Jordbærblader	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0632020	Rooibosblader	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0632030	Maté	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0632990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0633000	c) <i>Røtter</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0633010	Vendelrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0633990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,3	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810000	i. Frø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810010	Anisfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810020	Svartkarve	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810030	Sellerifrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810040	Korianderfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810050	Karvefrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810060	Dillfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0810990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820010	Allehånde	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820030	Karve	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820040	Kardemomme	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820050	Einébær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820070	Vaniljestang	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820080	Tamarind	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0820990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0830000	iii. Bark	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0830010	Kanel	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0830990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840010	Lakris	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840020	Ingefær	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840030	Gurkemeie	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840040	Pepperrot	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0840990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0850000	v. Knopper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0850010	Kryddernellik	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0850020	Kapers	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0850990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0860010	Safran	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0860990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0870010	Muskatblomme	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0870990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,05(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,1	0,02(*)	0,05(*)	
0900020	Sukkerrør	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0900030	Sikorirotter	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
0900990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015010	Kjøtt	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015020	Fett	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015030	Lever	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015040	Nyrer	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015050	Spiselig slakteavfall	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1015990	Andre	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017010	Kjøtt	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017020	Fett	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017030	Lever	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017040	Nyrer	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017050	Spiselig slakteavfall	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1017990	Andre	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1030020	And	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1030030	Gås	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1030040	Vaktel	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1030990	Andre	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1040000	iv. Honning													
1050000	v. Amfibier og krypdyr													
1060000	vi. Snegler													
1070000	vii. Andre landdyrprodukter													

[illegible]

	Tiabendazol ⁽⁸⁾	Tiaktoprid ^(f)	Trifensulfuron-metyl	Tiofanat-metyl ⁽⁸⁾	Tiram (uttrykt som tiram) ⁽¹³⁾	Tolyfluamid (summen av tolyfluamid og dimetylaminosulfotoluidid uttrykt som tolyfluamid) ⁽⁸⁾	Triadimefon og triadimenol (summen av triadimefon og triadimenol) ^(f)	Triasulfuron	Triazofos ^(f)	Tribenuron-metyl	Tridemorf ^(f)	Trifloksystrobin	Triforin	Trimetyl-sulfonkation, som stammer fra anvendelsen av glyfosat ^(f)	Tritikonazol	Vinklozolin (summen av vinklozolin og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som vinklozolin) ⁽⁸⁾	Ziram ⁽¹³⁾	Zoksamid
	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
	0,05(*)	0,3	0,05(*)	2	0,1(*)	3	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	2	0,05(*)	0,01(*)	1	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,3	0,05(*)	2	0,1(*)	3	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	2	0,05(*)	0,01(*)	1	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	5	1	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	5	1	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	5	1	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	1	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	5	1	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)
	0,05(*)	2	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	20	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	5	0,1(*)	0,02(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0633020	Ginsengrot	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0633990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0639000	d) <i>Andre urteeter</i>	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0640000	iv. Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0650000	v. Johannesbrød	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810000	i. Frø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810010	Anisfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810020	Svartkarve	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810030	Sellerifrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810040	Korianderfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810050	Karvefrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810060	Dillfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810070	Fennikelfrø	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810080	Bukkehornkløver	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810090	Muskatnøtt	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0810990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820000	ii. Frukt og bær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820010	Allehånde	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820030	Karve	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820040	Kardemomme	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820050	Einebær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820060	Svart og hvit pepper	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820070	Vaniljestang	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820080	Tamarind	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0820990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0830000	iii. Bark	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0830010	Kanel	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0830990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0840000	iv. Røtter eller jordstengler	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0840010	Lakris	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0840020	Ingefær	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0840030	Gurkemeie	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
0840040	Pepperrot	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0840990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0850000	v. Knopper	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0850010	Kryddernellik	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0850020	Kapers	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0850990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0860000	vi. Blomsterarr	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0860010	Safran	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0860990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0870000	vii. Frøkapper	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0870010	Muskatblomme	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0870990	Andre	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0900020	Sukkerrør	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0900030	Sikorirøtter	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0900990	Andre	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>				0,05(*)	0,05(*)		
1015010	Kjøtt			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1015020	Fett			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1015030	Lever			0,2	0,05(*)	0,05(*)		
1015040	Nyrer			0,2	0,05(*)	0,05(*)		
1015050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1015990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>				0,05(*)	0,05(*)		
1017010	Kjøtt			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1017020	Fett			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1017030	Lever			0,2	0,05(*)	0,05(*)		
1017040	Nyrer			0,2	0,05(*)	0,05(*)		
1017050	Spiselig slakteavfall			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1017990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1030020	And			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1030030	Gås			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1030040	Vaktel			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		
1030990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1040000	iv. Honning							
1050000	v. Amfibier og krypdyr							
1060000	vi. Snegler							
1070000	vii. Andre landdyrprodukter							

- (7) Grenseverdiene for restmengder som uttrykkes som CS₂, kan utledes fra forskjellige ditiokarbamater og er derfor ikke tilstrekkelige som parameter for god landbrukspraksis. Disse grenseverdiene bør derfor ikke legges til grunn for en vurdering av om prinsippene for god landbrukspraksis er oppfylt.
- (10) RPA 202248 er 2-cyano-3-syklopropyl-1-(2-metylsulfonfyl-4-trifluormetylphenyl)propan-1,3-dion. RPA 203328 er 2-metansulfonfyl-4-trifluormetylbenzoylsyre.
- (11) 490M9 = 2-[2-(4-hydroksy-2-metylphenoksymetyl)fenyl]-2-metoksy-iminoeddiksyre; 490M1 = 2-metoksyimino-2-[2-(o-tolyloksymetyl)fenyl]eddiksyre.
- (13) Ettersom alle ditiokarbamater bidrar til den endelige restmengden av CS₂, er det generelt ikke mulig å skille dem fra hverandre. Det finnes imidlertid metoder for å påvise en enkelt restmengde av propineb, ziram og tiram. Disse metodene bør anvendes i de tilfeller der det er nødvendig å angi særskilte mengdebestemmelser for propineb, ziram og/eller tiram.
- (a) For en fullstendig liste over produkter av produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.
- (*) Angir bestemmelsesgrensen.
- (F) = Løselig i fett.
- (R) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:
- Acetamidrid — kode 1000000: Acetamidrid og IM-2-1-metabolitt
- Bentazon — kode 1000000: Bentazon
- Karbendazim — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim
- Kamfektor — kode 1000000: Summen av de tre indikatorforbindelsene Parlar nr. 26, 50 og 62, der:
- Parlar nr. 26 = 2-endo,3-ekso,5-endo,6-ekso,8,8,10,10-oktaklorbornan
- Parlar nr. 50 = 2-endo,3-ekso,5-endo,6-ekso,8,8,9,10,10-nonaklorbornan
- Parlar nr. 62 = 2,2,5,5,8,9,9,10,10,10-nonaklorbornan
- Klordan — kode 1000000: Summen av cis- og trans-isomerer og oksyklordan uttrykt som klordan
- Klorprofam — kode 1000000: Klorprofam og 4'-hydroksyklorprofam-O-sulfonsyre (4-HSA), uttrykt som klorprofam
- Klofentezin — kode 1000000: Summen av alle forbindelser som inneholder 2-klorbenzoyl, uttrykt som klofentezin
- Fenpropimorf — kode 1000000: Fenpropimorkarboksylysyre (BF 421-2) uttrykt som fenpropimorf
- Fentinacetat — kode 1000000: Fentin, uttrykt som trifenylinnkatjon
- Fentinhydroksid — kode 1000000: Fentin, uttrykt som trifenylinnkatjon
- Flucytrinat — kode 0500000 og 1000000: Summen av isomerer uttrykt som flucytrinat
- Fluoksypyr — kode 1000000: Fluoksypyr
- Iprodion — kode 1000000: Summen av vinklozolin, iprodion, procymidon og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin
- Kresoksim-metyl — kode 1010000: 490M1 uttrykt som kresoksim-metyl; melkeprodukter: 490M9 uttrykt som kresoksim-metyl
- Lambda-cyhalotrin — kode 1000000: Lambda-cyhalotrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)
- MCPA og MCPB — kode 1000000: MCPA, MCPB og MCPA-tioetyl uttrykt som MCPA
- Myklobutanyl — kode 1000000: Alfa-(3-hydroksybutyl)-alfa-(4-klorfenyl)-1H-1,2,4-triazol-1-propannitil (RH9090) uttrykt som myklobutanil
- Spiroksamin — kode 1000000: Spiroksaminkarboksylysyre uttrykt som spiroksamin
- Fenmedifam — kode 1000000: Fenmedifam (metyl-N-(3-hydroksyfenyl)karbam (MHPC) uttrykt som fenmedifam
- Procymidon — kode 1000000: Vinklozolin, iprodion, procymidon, summen av forbindelser og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin
- Propyzamid — kode 1000000: Summen av propyzamid og alle metabolitter som inneholder 3,5-diklorbenzoylsyre, uttrykt som propyzamid
- Tiabendazol — kode 1000000: Summen av tiabendazol og 5-hydroksytiabendazol
- Tiofanat-metyl — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim
- Tolyfluanid — kode 1000000: Tolyfluanid analysert som dimetylaminosulfotolidid og uttrykt som tolyfluanid
- Vinklozolin — kode 1000000: Vinklozolin, iprodion, procymidon, summen av forbindelser og alle metabolitter som inneholder 3,5-dikloranilin, uttrykt som 3,5-dikloranilin

[illegible]

VEDLEGG IV

Liste over aktive stoffer i plantefarmasøytiske produkter vurdert i samsvar med direktiv 91/414/EØF som det i henhold til artikkel 5 nr. 1 ikke kreves noen grenseverdier for restmengder for

Benzosyre

Jernfosfat

Laminarin

Ampelomyces quisqualis, stamme AQ10

Coniothyrium minitans, stamme CON/M/91-08 (DSM 9660)

Gliocladium catenulatum, stamme J1446

Pseudomonas chlororaphis, stamme MA342

Paecilomyces fumosoroseus *apopka*, stamme 97»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 260/2008**2014/EØS/56/18****av 18. mars 2008****om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 ved utarbeiding av vedlegg VII med en liste over aktive stoff-/produktkombinasjoner som omfattes av et unntak med hensyn til behandling med fumigantmidler etter innhøsting(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005/EF av 23. februar 2005 om grenseverdier for rester av plantevernmidler i eller på næringsmidler og fôrvarer av vegetabilisk og animalsk opprinnelse, og om endring av rådsdirektiv 91/414/EØF⁽¹⁾, særlig artikkel 18 nr. 3 annet ledd, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Flere medlemsstater har påvist overfor Kommisjonen behovet for et unntak fra grenseverdiene fastsatt i vedlegg II og III, og har særskilt angitt de avlinger og plantevernmidler som nevnte unntak behøves for. Med et slikt unntak kan medlemsstatene i forbindelse med behandling med fumigantmidler etter innhøsting, på sitt eget territorium tillate restmengder av aktive stoffer som overstiger grenseverdiene angitt i de nevnte vedleggene

for å hindre forstyrrelser av handelen med opplagrede produkter som er behandlet med fumigantmidler etter innhøsting.

- 2) Forordning (EF) nr. 396/2005 bør derfor endres.
- 3) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjenning og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Teksten i vedlegget til denne forordning tilføyes forordning (EF) nr. 396/2005 som nytt vedlegg VII.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 18. mars 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 76 av 19.3.2008, s. 31, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 58/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) og vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 8.

⁽¹⁾ EUT L 70 av 16.3.2005, s. 1. Forordningen endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 178/2006 (EUT L 29 av 2.2.2006, s. 3).

VEDLEGG

«VEDLEGG VII

Kombinasjoner av aktivt stoff/produkt, i henhold til artikkel 18 nr. 3

Aktivt stoff	Produkt i vedlegg I (kodenummer)
Hydrogenfosfid	Frukt (0100000), grønnsaker (0200000), belgfrukter (0300000), oljeholdige frø og frukter (0400000), korn (0500000), te, kaffe, urteuttrekk og kakao (0600000), krydder (0800000).
Aluminiumfosfid	Frukt (0100000), grønnsaker (0200000), belgfrukter (0300000), oljeholdige frø og frukter (0400000), korn (0500000), te, kaffe, urteuttrekk og kakao (0600000), krydder (0800000).
Magnesiumfosfid	Frukt (0100000), grønnsaker (0200000), belgfrukter (0300000), oljeholdige frø og frukter (0400000), korn (0500000), te, kaffe, urteuttrekk og kakao (0600000), krydder (0800000).
Sulfurylfluorid	Frukt (0100000), korn (0500000).»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 839/2008**2014/EØS/56/19****av 31. juli 2008****om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 med hensyn til vedlegg II, III og IV om grenseverdier for restmengder for plantevernmidler i eller på visse produkter(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

kommisjonsdirektiv 2007/73/EF⁽⁵⁾ og 2008/17/EF. Vedlegg II til forordning (EF) nr. 396/2005 bør derfor inneholde grenseverdiene for restmengder oppført i direktiv 86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF, som endret ved direktiv 2007/73/EF og 2008/17/EF.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 av 23. februar 2005 om grenseverdier for restmengder for plantevernmidler i eller på næringsmidler og for av vegetabilsk og animalsk opprinnelse, og om endring av rådsdirektiv 91/414/EØF⁽¹⁾, særlig artikkel 5 nr. 1, artikkel 15 nr. 1 bokstav b), artikkel 21 nr. 1 og artikkel 22 nr. 1, og

- 2) Grenseverdier for restmengder av permetrin er fastsatt i direktiv 86/362/EØF og 90/642/EØF ved kommisjonsdirektiv 2002/66/EF⁽⁶⁾, og i direktiv 86/363/EØF ved kommisjonsdirektiv 98/82/EF⁽⁷⁾. Grenseverdier for restmengder av profam er fastsatt i direktiv 86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF ved kommisjonsdirektiv 2000/82/EF⁽⁸⁾. Disse grenseverdiene for restmengder bør innarbeides i vedlegg II til forordning (EF) nr. 396/2005.

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Vedlegg II til forordning (EF) nr. 396/2005 skal for produktene som er oppført i vedlegg I til nevnte forordning, inneholde de grenseverdiene for restmengder som er fastsatt i rådsdirektiv 86/362/EØF av 24. juli 1986 om fastsettelse av maksimumsverdier for rester av plantevernmidler på og i korn⁽²⁾, rådsdirektiv 86/363/EØF av 24. juli 1986 om fastsettelse av maksimumsverdier for rester av plantevernmidler på og i næringsmidler av animalsk opprinnelse⁽³⁾ og rådsdirektiv 90/642/EØF av 27. november 1990 om fastsettelse av maksimumsverdier for rester av plantevernmidler på eller i visse produkter av vegetabilsk opprinnelse, herunder frukt og grønnsaker⁽⁴⁾. Disse direktivene er endret ved

- 3) I samsvar med artikkel 22 nr. 1 i forordning (EF) nr. 396/2005 skal det i vedlegg III til nevnte forordning fastsettes midlertidige grenseverdier for restmengder av aktive stoffer som det ennå ikke er truffet noen beslutning om oppføring av i vedlegg I til rådsdirektiv 91/414/EØF av 15. juli 1991 om markedsføring av plantefarmasøytiske produkter⁽⁹⁾. Ved fastsettelse av disse grenseverdiene for restmengder skal det tas hensyn til nasjonale grenseverdier for restmengder som ennå ikke er blitt harmonisert. Disse grenseverdiene for restmengder må oppfylle visse krav.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 234 av 30.8.2008, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 58/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) og vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 8.

⁽¹⁾ EUT L 70 av 16.3.2005, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 299/2008 (EUT L 97 av 9.4.2008, s. 67).

⁽²⁾ EFT L 221 av 7.8.1986, s. 37. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2008/17/EF (EUT L 50 av 23.2.2008, s. 17).

⁽³⁾ EFT L 221 av 7.8.1986, s. 43. Direktivet sist endret ved direktiv 2008/17/EF.

⁽⁴⁾ EFT L 350 av 14.12.1990, s. 71. Direktivet sist endret ved direktiv 2008/17/EF.

⁽⁵⁾ EUT L 329 av 14.12.2007, s. 40.

⁽⁶⁾ EFT L 197 av 20.7.2002, s. 47.

⁽⁷⁾ EFT L 290 av 29.10.1998, s. 25.

⁽⁸⁾ EFT L 3 av 6.1.2000, s. 18.

⁽⁹⁾ EFT L 230 av 19.8.1991, s. 1. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2008/45/EF (EUT L 94 av 5.4.2008, s. 21).

- 4) Ved artikkel 15 nr. 1 bokstav b) i forordning (EF) nr. 396/2005 er det også fastsatt at dersom aktive stoffer ikke er oppført i vedlegg I til direktiv 91/414/EØF, og dersom de ikke er oppført i vedlegg II til forordning (EF) nr. 396/2005, kan det fastsettes og oppføres midlertidige grenseverdier for restmengder i vedlegg III.
- 5) I henhold til artikkel 16 nr. 1 i forordning (EF) nr. 396/2005 kan vedlegg III også omfatte andre kategorier av grenseverdier for restmengder. De omfatter grenseverdier for restmengder for nye landbruksprodukter som er oppført i vedlegg I til forordningen, som det ikke er fastsatt grenseverdier for restmengder for i direktiv 86/362/EØF, 86/363/EØF og 90/642/EØF.
- 6) Når det gjelder de nasjonale grenseverdiene for restmengder som medlemsstatene har underrettet om, skal de berørte medlemsstatene gi de opplysningene som kreves i henhold til artikkel 23 i forordning (EF) nr. 396/2005. I samsvar med artikkel 23 og 24 i nevnte forordning skal grenseverdiene for restmengder for hver kombinasjon av plantevernmidler og vekster oversendes til Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet, heretter kalt «Myndigheten». Myndigheten har offentliggjort grunngitte uttalelser⁽¹⁾ om nasjonale grenseverdier for restmengder for aktive stoffer som ikke er oppført i vedlegg I til direktiv 91/414/EØF, som kan legges til grunn for fastsettelse av midlertidige grenseverdier for restmengder som ikke utgjør en uakseptabel risiko for forbrukerne. Disse grenseverdiene for restmengder bør derfor oppføres i vedlegg III til nevnte forordning.
- 7) Visse medlemsstater har bedt om at ytterligere aktive stoffer blir oppført i vedlegg IV. Opplysninger er innsendt og evaluert, og på bakgrunn av disse opplysningene er det trukket den konklusjonen at disse stoffene bør oppføres i vedlegg IV til forordning (EF) nr. 396/2005.
- 8) Forordning (EF) nr. 396/2005 bør derfor endres.
- 9) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Vedleggene til forordning (EF) nr. 396/2005 endres i samsvar med vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. september 2008.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 31. juli 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

⁽¹⁾ http://efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/Reasoned_opinion,0.pdf

VEDLEGG

1) I vedlegg II gjøres følgende endringer:

- a) Kolonnene for acefat, acetamiprid, acibenzolar-S-metyl, aldrin, atrazin, benalaksyl, bifentrin, benomyl, karbendazim, klormekvat, klortalonil, klorpyrifos, klofentezin, cyflutrin, cypermetrin, cyromazin, deltametrin, dieldrin, dimetoat, ditiokarbamat, esfenvalerat, famoksadon, fenheksamid, fenitroton, fenvalerat, glyfosat, imazalil, indoksakarb, lambdacyhalotrin, mepanipyrin, metalaksyl-M, metidation, metoksyfenozid, pendimetanil, pymetrozin, pyraklostrobin pyrimetanil, spirosamin, tiakloprid, tiofanatmetyl og trifloksystrobin skal lyde:

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0120090	Pinjekjerner			0,02(*)										
0120100	Pistasienøtter			0,02(*)										
0120110	Valnøtter			0,02(*)										
0120990	Andre			0,02(*)										
0130000	iii) Kjernefrukter		0,1	0,02(*)			0,05(*)	0,3			1	0,5	0,5	
0130010	Epler								0,2	0,05(*)				
0130020	Pærer								0,2	0,2 ⁽⁶⁾				
0130030	Kveder								0,2	0,05(*)				
0130040	Mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0130990	Andre								0,2	0,05(*)				
0140000	iv) Steinfrukter			0,02(*)			0,05(*)	0,2		0,05(*)				
0140010	Aprikoser		0,1						0,2		1	0,05	0,02(*)	
0140020	Kirsebær		0,2						0,5		0,01(*)	0,3	0,02(*)	
0140030	Ferskener		0,1						0,2		1	0,2	0,02(*)	
0140040	Plommer		0,02						0,5		0,01(*)	0,2	0,2	
0140990	Andre		0,01(*)						0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0150000	v) Bær og små frukter		0,01(*)	0,02(*)						0,05(*)				
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>						0,2	0,2				0,5		
0151010	Borddruer								0,3		1		0,02(*)	
0151020	Vindruer								0,5		3		1	
0152000	b) <i>Jordbær</i>						0,05(*)	0,5	0,1(*)		3	0,2	2	
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>						0,05(*)		0,1(*)		0,01(*)			
0153010	Bjørnebær							0,3				0,5	3	
0153020	Blåbringebær							0,05(*)				0,05(*)	0,3	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
						0,05(*)											
						0,05(*)											
						0,1 (mz)											
						0,05(*)											
	0,2	1			0,02(*)	5 (ma, mz, me, pr, t, z)	0,02(*)	0,05(*)		0,05	0,1(*)	2		0,1	0,01(*)	1	0,05
				0,2					0,01(*)				0,5				
				0,1					0,01(*)				0,3				
				0,1					0,01(*)				0,3				
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,1					0,01(*)				0,3				
							0,02(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)			0,01(*)	0,05(*)	
	0,3	2		0,1	0,02(*)	2 (mz,t)		5		0,1			0,3	0,2			0,02(*)
	0,2	1		0,2	1	2 (mz, me, pr, t, z)		5		0,02(*)			0,02(*)	0,1			0,2
	0,3	2		0,1	0,02(*)	2 (mz, t)		5		0,1			0,3	0,2			0,05
	0,2	1		0,1	0,02(*)	2 (mz, me, t, z)		1		0,02(*)			0,02(*)	0,1			0,2
	0,02	0,05(*)		0,1	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,02(*)			0,02(*)	0,1			0,02(*)
					0,02(*)							0,02(*)					0,02(*)
	0,3	0,5		0,2		5 (ma, mz, me, pr, t)	2	5	0,01(*)	0,1	0,5		2	0,2	3		
																2	
																1	
	0,02(*)	0,05(*)		0,2		10 ⁽¹⁾	0,02(*)	5	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)		0,02(*)	0,5	2	0,5	
	0,02(*)	0,5				0,05(*)	0,02(*)	10	0,01(*)	0,02(*)	0,1(*)		0,02(*)		0,1(*)	0,05(*)	
				0,5										0,02(*)			
				0,05(*)										0,02(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0153030	Bringebær							0,3				0,5	3	
0153990	Andre							0,05(*)				0,05(*)	0,3	
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>						0,05(*)		0,1(*)					
0154010	Blåbær							0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0154020	Tranebær							0,05(*)			2	0,05(*)	0,02(*)	
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips							0,5			10	1	0,5	
0154040	Stikkelsbær							0,05(*)			10	1	0,02(*)	
0154050	Nyper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154060	Morbær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154070	Azarolhagtorn	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154080	Hyllebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0154990	Andre							0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0160000	vi) Forskjellige frukter		0,01(*)				0,05(*)							
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>			0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0161010	Dadler									0,05(*)				
0161020	Fikener									0,05(*)				
0161030	Bordoliven									0,1(*)				
0161040	Kumquat									0,05(*)				
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161060	Daddelpommer (kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161070	Jambolan (javaplommer)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0161990	Andre									0,05(*)				
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>			0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,02(*)	
0162010	Kiwier											2		
0162020	Litchi											0,05(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
				0,5										0,2			
				0,05(*)										0,02(*)			
	0,02(*)	0,05(*)				5 (mz)	0,02(*)			0,02(*)	0,1(*)				0,01(*)	0,05(*)	
				0,05(*)				5	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)			
				0,05(*)				5	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)			
				0,5				5	0,01(*)				1	0,1			
				0,2				5	0,01(*)				1	0,1			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,05(*)				5	0,01(*)				0,02(*)	0,02(*)			
	0,02(*)	0,05(*)					0,02(*)			0,02(*)			0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	
								0,05(*)				0,02(*)					
				0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,1(*)			0,02(*)			0,02(*)
				0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,1(*)			0,02(*)			0,02(*)
				1	2	5 (mz, pr)			0,01(*)		1			0,5			1
				0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,1(*)			0,02(*)			0,02(*)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
				0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,1(*)			0,02(*)			0,02(*)
					0,02(*)	0,05(*)					0,1(*)	0,02(*)		0,02(*)			0,02(*)
				0,2				10	0,01(*)								
				0,05(*)				0,05(*)	0,01(*)								

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>													
0213010	Rødbeter				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213020	Gulrøtter				0,01(*)						1	0,1		
0213030	Knollselleri				0,01(*)						1	0,05(*)		
0213040	Pepperrot				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213050	Jordskokker				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213060	Pastinakk				0,02						0,01(*)	0,05(*)		
0213070	Rotpersille				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213080	Reddiker				0,01(*)						0,01(*)	0,2		
0213090	Havrerot				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213100	Kålrot				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213110	Neper				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0213990	Andre				0,01(*)						0,01(*)	0,05(*)		
0220000	ii) Løk		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)			0,02(*)	
0220010	Hvitløk						0,05(*)				0,5	0,05(*)		
0220020	Kepaløk						0,2				0,5	0,2		
0220030	Sjalottløk						0,05(*)				0,5	0,05(*)		
0220040	Pipeløk						0,05(*)				10	0,05(*)		
0220990	Andre						0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)		
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker									0,05(*)				
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>				0,01(*)	0,05(*)		0,2			2	0,5		
0231010	Tomater		0,1	1			0,5		0,5				0,3	
0231020	Paprika		0,3	0,02(*)			0,2		0,1(*)				0,02(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
											0,1(*)	0,02(*)					
			0,05(*)		0,02(*)	0,5 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			1		0,02(*)	0,2 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,1	
			0,05(*)		0,1	0,3 (ma, me, pr, t)							0,02(*)	0,1		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,2 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,1	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,2 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,1	
			0,05(*)		0,02(*)	0,2 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,2	0,1		0,1	
			0,05(*)		0,02(*)	0,2 (mz)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
			0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)							0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
	0,02(*)		0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,01(*)		
		0,1		0,1	0,02(*)	0,1 (mz)								0,02(*)		0,5	0,02(*)
		0,1		0,1	0,02(*)	1 (ma, mz)								0,02(*)		0,5	0,1
		0,1		0,1	0,02(*)	1 (ma, mz)								0,02(*)		0,5	0,02(*)
		0,05(*)		0,1	2	1 (mz)								0,05		0,2	0,02(*)
		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)								0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)
					0,02(*)						0,1						
		0,5	1														
	0,05			0,3		3 (mz, me, pr)	1	1		0,05		0,5	0,5	0,1	1	0,2	0,1
	0,3			0,2		5 (mz, pr)	0,02(*)	2		0,02(*)		0,02(*)	0,3	0,1	0,01(*)	0,5	0,02(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0231030	Eggplanter		0,1	0,02(*)			0,5		0,5				0,02(*)	
0231040	Okra		0,01(*)	0,02(*)			0,05(*)		2				0,02(*)	
0231990	Andre		0,01(*)	0,02(*)			0,05(*)		0,1(*)				0,02(*)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien - spiselig skall</i>		0,3	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,1(*)			0,05(*)	0,02(*)	
0232010	Slangeagurker				0,02						1			
0232020	Sylteagurker				0,02						5			
0232030	Mandelgresskar				0,05						0,01(*)			
0232990	Andre				0,02						0,01(*)			
0233000	c) <i>Gresskarfamilien - uspiselig skall</i>		0,01(*)	0,02(*)	0,03	0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)		1	0,05(*)		
0233010	Meloner						0,1						0,1	
0233020	Kjempegresskar						0,05(*)						0,02(*)	
0233030	Vannmeloner						0,1						0,02(*)	
0233990	Andre						0,05(*)						0,02(*)	
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0240000	iv) Kål			0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)			0,02(*)	
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>		0,01(*)					0,2	0,1(*)		3	0,05(*)		
0241010	Brokkoli													
0241020	Blomkål													
0241990	Andre													
0242000	b) <i>Hodekål</i>							1						
0242010	Rosenkål		0,05						0,5		3	0,05(*)		
0242020	Hodekål		0,01(*)						0,1(*)		3	1		
0242990	Andre		0,01(*)						0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,1			0,3		3 (mz, me)	1	1		0,02(*)		0,02(*)	0,5	0,5	1	0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)			0,3		0,5 (mz)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,1	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)			0,2		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)
		0,2	1	0,2		2 (mz, pr)	0,2	1		0,02(*)		0,2	0,2	0,1	0,01(*)		
	0,1															0,5	0,05
	0,02(*)															0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)															0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)															0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)	0,2		0,2		1 (mz, pr)		0,05(*)		0,02(*)			0,1	0,05	0,01(*)		0,02(*)
			0,3				0,3					2				0,2	
			0,05(*)				0,02(*)					0,02(*)				0,05(*)	
			0,3				0,02(*)					0,02(*)				0,2	
			0,05(*)				0,02(*)					0,02(*)				0,05(*)	
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,5	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)
			0,05(*)					0,05(*)			0,1(*)	0,02(*)			0,01(*)		
	0,05	0,5		0,1		1 (mz)	0,1			0,02(*)			0,3	0,1		0,2	0,02(*)
					0,02(*)												
					0,2												
					0,02(*)		0,02(*)										
		0,5		0,1			0,02(*)										0,1
	0,2				0,3	2 (mz)				0,05			0,02(*)	0,05		0,05(*)	
	0,3				1	3 (mz)				0,1			3	0,2		1	
	0,2				0,02(*)	0,05(*)				0,02(*)			0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>		0,01(*)					0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)			
0243010	Kinakål											0,5		
0243020	Grønncål											0,05(*)		
0243990	Andre											0,05(*)		
0244000	d) <i>Knutekål</i>		0,01(*)					0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)	0,05(*)		
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter				0,01(*)	0,05(*)			0,1(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter; herunder Brassicacea</i>			0,02(*)				2						
0251010	Vårsalat		5					0,05(*)				0,01(*)		
0251020	Salat		5					0,5				0,01(*)		
0251030	Bredbladet endiv		5					0,05(*)				0,01(*)		
0251040	Karse		0,01(*)					0,05(*)				0,01(*)		
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0251060	Salatsennep, rucola		5					0,05(*)				0,01(*)		
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.		5					0,05(*)				0,01(*)		
0251990	Andre		0,01(*)					0,05(*)				0,01(*)		
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>		0,01(*)					0,05(*)						
0252010	Spinat			0,3				0,05(*)				0,01(*)		
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0252030	Bladbete			0,02(*)				0,05(*)				0,01(*)		
0252990	Andre			0,02(*)				0,05(*)				0,01(*)		
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		0,01(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		0,01(*)	0,02(*)				0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		
0256000	f) <i>Urter</i>			0,3				0,05(*)	0,05(*)			5		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,3	1		0,5	0,02(*)	0,5 (mz)	0,02(*)			0,02(*)				1			0,02(*)
													0,2			0,05(*)	
													0,2			0,2	
													0,02(*)			0,05(*)	
	0,02(*)	0,2		0,05(*)	0,02(*)	1 (mz)	0,02(*)			0,02(*)			0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
							0,02(*)			0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)			0,01(*)		0,02(*)
	1	2		0,5		5 (mz, me, t)		30									
			15		0,02(*)								1	1		0,2	
			15		0,5								2	0,5		2	
			15		0,02(*)								2	1		1	
			15		0,02(*)								0,02(*)	1		0,05(*)	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
			15		0,02(*)								0,02(*)	1		2	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
			0,05(*)		0,02(*)								1	1		2(*)	
			15		0,02(*)								0,02(*)	1		0,05(*)	
		0,5	0,05(*)	0,5	0,02(*)			0,05(*)						0,5			
	0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)							2			0,05(*)	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)		20			0,05(*)							0,02(*)			0,05(*)	
	0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)							0,02(*)			0,05(*)	
(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,3 (mz)		0,05(*)					0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,5 (mz)		0,05(*)					0,02(*)	0,02(*)		0,3	
	0,02(*)	2	15	0,5	0,02(*)	5 (mz, me)		30					2	1		2	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0256010	Kjørvel		0,01(*)											
0256020	Gressløk		0,01(*)											
0256030	Snittselleri		0,01(*)											
0256040	Persille		5											
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0256990	Andre		0,01(*)	0,02(*)										
0260000	vi) Belgfrukter (friske)		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	
0260010	Bønner (med belg)							0,5	0,2		5			
0260020	Bønner (uten belg)							0,05(*)	0,1(*)		2			
0260030	Erter (med belg)							0,1	0,2		2			
0260040	Erter (uten belg)							0,05(*)	0,1(*)		0,3			
0260050	Linser							0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)			
0260990	Andre							0,05(*)	0,1(*)		0,01(*)			
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)			0,02(*)	
0270010	Asparges										0,01(*)	0,05(*)		
0270020	Kardon										0,01(*)	0,05(*)		
0270030	Hageselleri										10	0,05(*)		
0270040	Fennikel										0,01(*)	0,05(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,05			0,2			0,02(*)				0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	
		0,5	5		0,02(*)	1 (mz)		2		0,02(*)				0,2			0,02(*)
		0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1 (mz)		0,05(*)		0,02(*)				0,02(*)			0,02(*)
		0,5	5		1	1 (ma, mz)		0,05(*)		0,1				0,2			0,1
		0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1 (mz)		0,05(*)		0,02(*)				0,2			0,02(*)
		0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,02(*)				0,02(*)			0,02(*)
		0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,02(*)				0,02(*)			0,02(*)
	0,02(*)				0,02(*)			0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)			0,01(*)		0,02(*)
		0,1	0,05(*)	0,05(*)		0,5 (mz)	0,02(*)						0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)						0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
		0,05(*)	2	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)						2	0,3		0,05(*)	
		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)						0,02(*)	0,3		0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270050	Artisjokk										0,01(*)	1		
0270060	Purre										10	0,5		
0270070	Rabarbra										0,01(*)	0,05(*)		
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0270990	Andre										0,01(*)	0,05(*)		
0280000	viii) Sopp		0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)	0,02(*)	
0280010	Dyrket sopp								1	10	2			
0280020	Viltvoksende sopp								0,1	0,05	0,01			
0280990	Andre									0,05(*)	0,01(*)			
0290000	ix) Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,02(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)	
0300010	Bønner													
0300020	Linser													
0300030	Erter													
0300040	Søtlupiner													
0300990	Andre													
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER					0,05(*)	0,05(*)					0,05(*)		
0401000	i) Oljeholdige frø			0,05(*)	0,02(*) ⁽¹⁴⁾			0,1(*)					0,05(*)	
0401010	Linfør	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	7	0,01(*)			
0401020	Jordnøtter	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,05			
0401030	Valmuefrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401040	Sesamfrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401050	Solsikkefrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
		2	2	0,1		0,05(*)	0,02(*)						0,1	0,02(*)		0,05(*)	
		0,5	0,05(*)	0,2		3 (ma, mz)	2						0,02(*)	0,3		0,2	
		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,5 (mz)	0,02(*)						0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)						0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	
	0,02(*)			0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,02(*)
		0,05(*)	5								0,1(*)			0,02(*)			
		1	0,05								50			0,5			
		0,05(*)	0,05(*)								0,1(*)			0,02(*)			
	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	0,02(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	
						0,1 (mz)					2						0,02(*)
						0,05(*)					0,1(*)						0,02(*)
						0,1 (mz)					10						0,1
						0,05(*)					10						0,02(*)
						0,05(*)					0,1(*)						0,02(*)
			0,05(*)						0,01(*)			0,02(*)					
					0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)		0,05(*)				0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	
	0,02(*)	0,2		0,05(*)		0,1(*)					10		0,05(*)				0,02(*)
	0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,1(*)					0,1(*)		0,05(*)				0,02(*)
	0,02(*)	0,2		0,05(*)		0,1(*)					0,1(*)		0,05(*)				0,02(*)
	0,02(*)	0,2		0,05(*)		0,1(*)					0,1(*)		0,05(*)				0,02(*)
	0,02(*)	0,2		0,05(*)		0,1(*)					20		0,05(*)				0,5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0401060	Rapsfrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	7	0,01(*)			
0401070	Soyabønner	0,3	0,01(*)						0,2	0,1(*)	0,01(*)			
0401080	Sennepsfrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401090	Bomullsfrø	0,05(*)	0,02						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401100	Gresskarfrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401110	Saffortistel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401120	Agurkurt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401130	Oljedodre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401140	Hampefrø	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0401150	Ricinus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0401990	Andre	0,05(*)	0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0402000	ii) Oljeholdige frukter		0,01(*)						0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)			
0402010	Oliven til produksjon av oliven-olje	0,02(*)		0,02(*)	0,01(*)			0,05(*)					0,02(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402040	Kapok	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
0402990	Andre	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)			0,1(*)					0,05(*)	
0500000	5. KORN	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,1 ⁽¹⁾	0,05(*)						0,02(*)	
0500010	Bygg							0,5	2	2	0,1	0,2		
0500020	Bokhvete							0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		
0500030	Mais							0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		
0500040	Hirse							0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		
0500050	Havre							0,5	2	5	0,1	0,05(*)		
0500060	Ris							0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		
0500070	Rug							0,05(*)	0,1	2	0,1	0,05(*)		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)
	0,05					0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,02(*)				0,05(*)	0,02(*)
		0,2	0,05(*)							0,2				0,5			
				0,5							0,05(*)		0,01(*)				
				0,5							0,05(*)		0,3				
				0,03(*)							0,05(*)		0,01(*)				
				0,03(*)							0,5		0,01(*)				
				0,5							0,05(*)		0,01(*)				
				0,5													
		0,2	0,05(*)							0,2				0,5			
				0,5							0,05(*)		0,01(*)				
				0,5							0,05(*)		0,3				
				0,03(*)							0,2		0,01(*)				
				0,03(*)							2		0,01(*)				
				0,5							0,05(*)		0,01(*)				
				0,5							0,05(*)		0,01(*)				
		0,2								0,2	0,05(*)			0,5			
				0,5									0,01(*)				
				0,5									0,3				
				0,03(*)									0,01(*)				
				0,03(*)									0,01(*)				
				0,5									0,01(*)				
				0,5									0,01(*)				
		0,2	0,05(*)							0,2	0,05(*)			0,5			
				0,5									0,01(*)				
				0,5									0,3				

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Metoksifenozid ^(f)	Pendimetalin ^(f)	Pymetrozin	Pyraflotrobin ^(f)	Pyrimetaniil	Spiroksamin ^(g)	Tiakloprid ^(f)	Tiofanat-metyl ^(g)	Trifloksystrobin
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER		0,05(*)							
0110000	i) Sitrusfrukter	1		0,3	1	10	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,3
0110010	Grapefrukt									
0110020	Appelsiner									
0110030	Sitroner									
0110040	Limetter									
0110050	Mandariner									
0110990	Andre									
0120000	ii) Nøtter (med eller uten skall)	0,02(*)		0,02(*)			0,05(*)	0,02 (*)	0,2(*)	0,02 (*)
0120010	Mandler				0,02(*)	0,2				
0120020	Paranøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120030	Kasjunøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120040	Kastanjer				0,02(*)	0,05(*)				
0120050	Kokosnøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120060	Hasselnøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120070	Macadamianøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120080	Pekannøtter				0,02(*)	0,05(*)				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0120090	Pinjekjerner				0,02(*)	0,05(*)				
0120100	Pistasienøtter				1	0,2				
0120110	Valnøtter				0,02(*)	0,05(*)				
0120990	Andre				0,02(*)	0,05(*)				
0130000	iii) Kjernefrukter	2		0,02(*)	0,3	5	0,05(*)	0,3		0,5
0130010	Epler								0,5	
0130020	Pærer								0,5	
0130030	Kveder								0,5	
0130040	Mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0130990	Andre								0,5	
0140000	iv) Steinfrukter						0,05(*)			
0140010	Aprikoser	0,3		0,05	0,2	3		0,3	2	1
0140020	Kirsebær	0,02(*)		0,02(*)	0,3	0,05(*)		0,3	0,3	1
0140030	Ferskener	0,3		0,05	0,2	10		0,3	2	1
0140040	Plommer	0,02(*)		0,02(*)	0,2	3		0,1	0,3	0,2
0140990	Andre	0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0150000	v) Bær og små frukter									
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>	1		0,02(*)		5	1	0,02(*)		5
0151010	Borddruer				1				0,1(*)	
0151020	Vindruer				2				3	
0152000	b) <i>Jordbær</i>	0,02(*)		0,5	0,5	5	0,05(*)	0,5	0,1(*)	0,5
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>	0,02(*)			0,02(*)		0,05(*)		0,1(*)	0,02(*)
0153010	Bjørnebær			3	1	10		3		
0153020	Blåbringebær			0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		1		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0153030	Bringebær			3	1	10		3		
0153990	Andre			0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		1		
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>	0,02(*)				5	0,05(*)	1	0,1(*)	
0154010	Blåbær			0,02(*)	0,5					0,02(*)
0154020	Tranebær			0,02(*)	0,5					0,02(*)
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips			0,5	2					1
0154040	Stikkelsbær			0,5	0,5					1
0154050	Nyper	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0154060	Morbær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0154070	Azarolhagtorn	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0154080	Hyllebær	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0154990	Andre			0,02(*)	0,5					0,02(*)
0160000	vi) Forskjellige frukter			0,02(*)						
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>	0,02(*)			0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	
0161010	Dadler									0,02(*)
0161020	Fikener									0,02(*)
0161030	Bordoliven									0,3
0161040	Kumquat									0,02(*)
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0161060	Daddelpommer (kaki)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0161070	Jambolan (javapommer)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0161990	Andre									
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>				0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0162010	Kiwier	1								
0162020	Litchi	0,02(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0212040	Arrowrot	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0212990	Andre									
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>									
0213010	Rødbeter		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213020	Gulrøtter		0,2		0,1	1		0,02(*)		0,05
0213030	Knollselleri		0,1		0,02(*)	0,05(*)		0,1		0,02(*)
0213040	Pepperrot		0,2		0,3	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213050	Jordskokker		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213060	Pastinakk		0,2		0,3	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213070	Rotpersille		0,2		0,1	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213080	Reddiker		0,05(*)		0,2	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213090	Havrerot		0,05(*)		0,1	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213100	Kålrot		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213110	Neper		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0213990	Andre		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0220000	ii) Løk	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)				0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0220010	Hvitløk				0,2	0,05(*)				
0220020	Kepaløk				0,2	0,1				
0220030	Sjalottløk				0,2	0,05(*)				
0220040	Pipeløk				0,02(*)	0,05(*)				
0220990	Andre				0,02(*)	0,05(*)				
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker		0,05(*)							
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>									
0231010	Tomater	2		0,5	0,2	1		0,5	2	0,5
0231020	Paprika	1		1	0,5	2		1	0,1(*)	0,3

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0231030	Eggplanter	0,5		0,5	0,2	1		0,5	2	0,02(*)
0231040	Okra	0,02(*)		1	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	1	0,02(*)
0231990	Andre	0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>	0,02(*)		0,5	0,02(*)	1		0,3	0,1(*)	0,2
0232010	Slangeagurker									
0232020	Sylteagurker									
0232030	Mandelgresskar									
0232990	Andre									
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,02(*)		0,2	0,02(*)	0,05(*)				
0233010	Meloner							0,2	0,3	0,3
0233020	Kjempegresskar							0,02(*)	0,5	0,2
0233030	Vannmeloner							0,2	0,3	0,2
0233990	Andre							0,02(*)	0,3	0,02(*)
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,1	0,1(*)	0,02(*)
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>	0,02(*)		0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0240000	iv) Kål	0,02(*)	0,05(*)			0,05(*)				
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>			0,02(*)	0,1			0,1	0,1(*)	
0241010	Brokkoli									0,05
0241020	Blomkål									0,05
0241990	Andre									0,02(*)
0242000	b) <i>Hodekål</i>									0,2
0242010	Rosenkål			0,02(*)	0,2			0,05	1	
0242020	Hodekål			0,05	0,2			0,2	0,1(*)	
0242990	Andre			0,02(*)	0,02(*)			0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0243000	c) <i>Bladkål</i>			0,2	0,02(*)			1	0,1(*)	0,02(*)
0243010	Kinakål									
0243020	Grønncål									
0243990	Andre									
0244000	d) <i>Knutekål</i>			0,02(*)	0,02(*)			0,05	0,1(*)	0,02(*)
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter	0,02(*)	0,05(*)						0,1(*)	0,02(*)
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>			2						
0251010	Vårssalat				10	0,05(*)		2		
0251020	Salat				2	10		2		
0251030	Bredbladet endiv				2	10		2		
0251040	Karse				2	0,05(*)		2		
0251050	Vårkarse	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0251060	Salatsennep, rucola				2	0,05(*)		3		
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.				2	0,05(*)		2		
0251990	Andre				2	0,05(*)		2		
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>			0,02(*)		0,05(*)		0,02(*)		
0252010	Spinat				0,5					
0252020	Portulakk	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0252030	Bladbete				0,5					
0252990	Andre				0,5					
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>			0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>			0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		
0256000	f) <i>Urter</i>			2	2	3		3		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0256010	Kjørvel									
0256020	Gressløk									
0256030	Snittselleri									
0256040	Persille									
0256050	Salvie	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256060	Rosmarin	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256070	Timian	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256080	Basilikum	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256100	Estragon	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0256990	Andre									
0260000	vi) Belgfrukter (friske)		0,2		0,02(*)				0,1(*)	
0260010	Bønner (med belg)	0,2		2		2		1		0,5
0260020	Bønner (uten belg)	0,02(*)		1		0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0260030	Erter (med belg)	0,02(*)		1		0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0260040	Erter (uten belg)	0,02(*)		1		0,2		0,2		0,02(*)
0260050	Linser	0,02(*)		1		0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0260990	Andre	0,02(*)		1		0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)	0,02(*)		0,02(*)					0,1(*)	
0270010	Asparges		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0270020	Kardon		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0270030	Hageselleri		0,1		0,02(*)	0,05(*)		0,3		0,02(*)
0270040	Fennikel		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0270050	Artisjokk		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0270060	Purre		0,05(*)		0,5	1		0,02(*)		0,2
0270070	Rabarbra		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0270990	Andre		0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)		0,02(*)
0280000	viii) Sopp	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,1(*)	0,02(*)
0280010	Dyrket sopp									
0280020	Viltvoksende sopp									
0280990	Andre									
0290000	ix) Tang og tare	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,02(*)	0,2	0,02(*)	0,3	0,5	0,05(*)	0,1	0,1(*)	0,02(*)
0300010	Bønner									
0300020	Linser									
0300030	Erter									
0300040	Søtlupiner									
0300990	Andre									
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER				0,02(*)		0,05(*)			
0401000	i) Oljeholdige frø		0,1(*)			0,1(*)				0,05(*)
0401010	Linfrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401020	Jordnøtter	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401030	Valmuefrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401040	Sesamfrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401050	Solsikkefrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0401060	Rapsfrø	0,05(*)		0,02(*)				0,3	0,1(*)	
0401070	Soyabønner	2		0,02(*)				0,05(*)	0,3	
0401080	Sennepsfrø	0,05(*)		0,02(*)				0,2	0,1(*)	
0401090	Bomullsfø	2		0,05				0,05(*)	0,1(*)	
0401100	Gresskarfrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401110	Saffortistel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0401120	Agurkurt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0401130	Oljedodre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0401140	Hampefrø	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0401150	Ricinus	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0401990	Andre	0,05(*)		0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)	
0402000	ii) Oljeholdige frukter			0,02(*)					0,1(*)	
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje	0,02(*)	0,05(*)			0,05(*)		0,02(*)		0,3
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0402040	Kapok	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
0402990	Andre	0,05(*)	0,1(*)			0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)				
0500010	Bygg				0,3		0,3	1	0,3	0,3
0500020	Bokhvete				0,02(*)		0,05(*)	0,05	0,01(*)	0,02 (*)
0500030	Mais				0,02(*)		0,05(*)	0,05	0,01(*)	0,02 (*)
0500040	Hirse				0,02(*)		0,05(*)	0,05	0,01(*)	0,02 (*)
0500050	Havre				0,3		0,3	1	0,3	0,02 (*)
0500060	Ris				0,02(*)		0,05(*)	0,05	0,01(*)	0,02 (*)
0500070	Rug				0,1		0,05(*)	0,05	0,05	0,05

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR									
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)				0,05(*)	
1011000	a) <i>Svin</i>									
1011010	Kjøtt						0,05(*)	0,05		
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt						0,05(*)	0,05		
1011030	Lever						0,2	0,3		
1011040	Nyrer						0,2	0,3		
1011050	Spiselig slakteavfall						0,05(*)	0,01(*)		
1011990	Andre						0,05(*)	0,01(*)		
1012000	b) <i>Storfe</i>									
1012010	Kjøtt						0,05(*)	0,05		
1012020	Fett						0,05(*)	0,05		
1012030	Lever						0,2	0,3		
1012040	Nyrer						0,2	0,3		
1012050	Spiselig slakteavfall						0,05(*)	0,01(*)		
1012990	Andre						0,05(*)	0,01(*)		
1013000	c) <i>Sauer</i>									
1013010	Kjøtt						0,05(*)	0,05		
1013020	Fett						0,05(*)	0,05		
1013030	Lever						0,2	0,3		
1013040	Nyrer						0,2	0,3		
1013050	Spiselig slakteavfall						0,05(*)	0,01(*)		
1013990	Andre						0,05(*)	0,01(*)		
1014000	d) <i>Geiter</i>									
1014010	Kjøtt						0,05(*)	0,05		
1014020	Fett						0,05(*)	0,05		

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1020000	ii) Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)		0,02	0,03	0,05(*)	
1020010	Storfe									
1020020	Sauer									
1020030	Geiter									
1020040	Hester									
1020990	Andre									
1030000	iii) Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
1030010	Kylling									
1030020	And	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1030030	Gås	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1030040	Vaktel	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1030990	Andre	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1040000	iv) Honning	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1050000	v) Amfibier og krypdyr	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1060000	vi) Snegler	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)
1070000	vii) Andre landdyrprodukter	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)

(^a) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^f) = Løselig i fett.

(^R) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Acetamiprid — kode 1000000: Acetamiprid og IM-2-1-metabolitt

Karbendazim — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim

Klofentezin — kode 0500000 og 1000000: Summen av alle forbindelser som inneholder 2-klorbenzoyl, uttrykt som klofentezin

Lambdacyhalotrin — kode 1000000: Lambdacyhalotrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)

Spiroksamin — kode 1000000: Spiroksamin karboksylsyre uttrykt som spiroksamin

Tiofanat-metyl — kode 1000000: Karbendazim og tiofanat-metyl, uttrykt som karbendazim

(¹) Midlertidige grenseverdier for restmengder gyldige til 1. juni 2009, i påvente av at søkeren framlegger opplysninger om restmengder.

(⁶) Midlertidig grenseverdi for restmengder som får anvendelse til 31. juli 2009.

(⁷) Grenseverdiene for restmengder som uttrykkes som CS₂, kan utledes fra forskjellige ditiokarbamater og er derfor ikke tilstrekkelige som parameter for god landbrukspraksis. Disse grenseverdiene bør derfor ikke legges til grunn for en vurdering av om prinsippene for god landbrukspraksis er oppfylt.

(⁸) Kilden til restmengden er angitt i parentes (ma: maneb, mz: mancozeb, me: metiram, pr: propineb, t: thiram, z: ziram).

(⁹) Grenseverdien for restmengder for fløte eller melk er 0,3 mg/kg.

(¹⁴) Overvåkingsdata viser at nivåer opptil 0,02 mg/kg av dieldrin kan påvises i gresskarfrø som brukes til ekstraksjon av olje.

(¹⁵) Midlertidig grenseverdi for restmengder til 1. juni 2009. Dersom denne grenseverdien ikke blir erstattet av et direktiv eller en forordning innen denne datoen, får den aktuelle bestemmelsesgrensen anvendelse.

(*) Angir bestemmelsesgrensen.

(**) Kombinasjon av plantevernmiddel/kodenummer som grenseverdiene for restmengder som fastsatt i vedlegg III del B, gjelder for.»

b) Nye kolonner skal lyde:

«Rester av plantevernmidler og grenseverdier for
restmengder (mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Permetrin (summen av isomerer)	Profam
(1)	(2)	(3)	(4)
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER	0,05(*)	0,05(*)
0110000	i) Sitrusfrukter		
0110010	Grapefrukt		
0110020	Appelsiner		
0110030	Sitroner		
0110040	Limetter		
0110050	Mandariner		
0110990	Andre		
0120000	ii) Nøtter (med eller uten skall)		
0120010	Mandler		
0120020	Paranøtter		
0120030	Kasjunøtter		
0120040	Kastanjer		
0120050	Kokosnøtter		
0120060	Hasselnøtter		
0120070	Macadamianøtter		
0120080	Pekannøtter		
0120090	Pinjekjerner		
0120100	Pistasienøtter		
0120110	Valnøtter		
0120990	Andre		
0130000	iii) Kjernefrukter		
0130010	Epler		
0130020	Pærer		
0130030	Kveder		
0130040	Mispel	(**)	(**)
0130050	Japansk mispel	(**)	(**)
0130990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0140000	iv) Steinfrukter		
0140010	Aprikoser		
0140020	Kirsebær		
0140030	Ferskenes		
0140040	Plommer		
0140990	Andre		
0150000	v) Bær og små frukter		
0151000	a) <i>Borddruer og vindruer</i>		
0151010	Borddruer		
0151020	Vindruer		
0152000	b) <i>Jordbær</i>		
0153000	c) <i>Bær fra halvbusker</i>		
0153010	Bjørnebær		
0153020	Blåbringebær		
0153030	Bringebær		
0153990	Andre		
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>		
0154010	Blåbær		
0154020	Tranebær		
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips		
0154040	Stikkelsbær		
0154050	Nyper	(**)	(**)
0154060	Morbær	(**)	(**)
0154070	Azarollagtorn	(**)	(**)
0154080	Hyllebær	(**)	(**)
0154990	Andre		
0160000	vi) Forskjellige frukter		
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>		
0161010	Dadler		
0161020	Fikener		
0161030	Bordoliven		
0161040	Kumquat		
0161050	Stjernefrukt	(**)	(**)
0161060	Daddelpommer (kaki)	(**)	(**)
0161070	Jambolan (javaplommer)	(**)	(**)
0161990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>		
0162010	Kiwier		
0162020	Litchi		
0162030	Pasjonsfrukt		
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	(**)	(**)
0162050	Stjerneple	(**)	(**)
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	(**)	(**)
0162990	Andre		
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>		
0163010	Avokadoer		
0163020	Bananer		
0163030	Mango		
0163040	Papaya		
0163050	Granatepler		
0163060	Cherimoya	(**)	(**)
0163070	Guava	(**)	(**)
0163080	Ananas		
0163090	Brødfrukt	(**)	(**)
0163100	Durian	(**)	(**)
0163110	Surannona (guanabana)	(**)	(**)
0163990	Andre		
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE ELLER FRYSTE	0,05(*)	0,05(*)
0210000	i) Rot- og knollvekster		
0211000	a) <i>Poteter</i>		
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvekster</i>		
0212010	Kassava		
0212020	Søtpoteter		
0212030	Jams		
0212040	Arrowrot	(**)	(**)
0212990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>		
0213010	Rødbeter		
0213020	Gulrøtter		
0213030	Knollselleri		
0213040	Pepperrot		
0213050	Jordskokker		
0213060	Pastinakk		
0213070	Rotpersille		
0213080	Reddiker		
0213090	Havrerot		
0213100	Kålrot		
0213110	Nepe		
0213990	Andre		
0220000	ii) Løk		
0220010	Hvitløk		
0220020	Kepaløk		
0220030	Sjalottløk		
0220040	Pipeløk		
0220990	Andre		
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker		
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>		
0231010	Tomater		
0231020	Paprika		
0231030	Eggplanter		
0231040	Okra		
0231990	Andre		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien - spiselig skall</i>		
0232010	Slangeagurker		
0232020	Sylteagurker		
0232030	Mandelgresskar		
0232990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0233000	c) <i>Gresskarfamilien - uspiselig skall</i>		
0233010	Meloner		
0233020	Kjempegresskar		
0233030	Vannmeloner		
0233990	Andre		
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		
0240000	iv) Kål		
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>		
0241010	Brokkoli		
0241020	Blomkål		
0241990	Andre		
0242000	b) <i>Hodekål</i>		
0242010	Rosenkål		
0242020	Hodekål		
0242990	Andre		
0243000	c) <i>Bladkål</i>		
0243010	Kinakål		
0243020	Grønncål		
0243990	Andre		
0244000	d) <i>Knutekål</i>		
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter		
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>		
0251010	Vårsalat		
0251020	Salat		
0251030	Bredbladet endiv		
0251040	Karse		
0251050	Vårkarse	(**)	(**)
0251060	Salatsennep, rucola		
0251070	Sareptasennep	(**)	(**)
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.		
0251990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>		
0252010	Spinat		
0252020	Portulakk	(**)	(**)
0252030	Bladbete		
0252990	Andre		
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	(**)	(**)
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		
0256000	f) <i>Urter</i>		
0256010	Kjørvel		
0256020	Gressløk		
0256030	Snittselleri		
0256040	Persille		
0256050	Salvie	(**)	(**)
0256060	Rosmarin	(**)	(**)
0256070	Timian	(**)	(**)
0256080	Basilikum	(**)	(**)
0256090	Laurbærblader	(**)	(**)
0256100	Estragon	(**)	(**)
0256990	Andre		
0260000	vi) Belgfrukter (friske)		
0260010	Bønner (med belg)		
0260020	Bønner (uten belg)		
0260030	Erter (med belg)		
0260040	Erter (uten belg)		
0260050	Linser		
0260990	Andre		
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)		
0270010	Asparges		
0270020	Kardon		
0270030	Hageselleri		
0270040	Fennikel		
0270050	Artisjokk		
0270060	Purre		
0270070	Rabarbra		
0270080	Bambusskudd	(**)	(**)
0270090	Palmehjerter	(**)	(**)
0270990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0280000	viii) Sopp		
0280010	Dyrket sopp		
0280020	Viltvoksende sopp		
0280990	Andre		
0290000	ix) Tang og tare	(**)	(**)
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,05(*)	0,05(*)
0300010	Bønner		
0300020	Linser		
0300030	Erter		
0300040	Søtlupiner		
0300990	Andre		
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,05(*)	0,05(*)
0401000	i) Oljeholdige frø		
0401010	Linfrø		
0401020	Jordnøtter		
0401030	Valmuefrø		
0401040	Sesamfrø		
0401050	Solsikkefrø		
0401060	Rapsfrø		
0401070	Soyabønner		
0401080	Sennepsfrø		
0401090	Bomullsfør		
0401100	Gresskarfrø		
0401110	Saffortistel	(**)	(**)
0401120	Agurkurt	(**)	(**)
0401130	Oljedodre	(**)	(**)
0401140	Hampefrø		
0401150	Ricinus	(**)	(**)
0401990	Andre		
0402000	ii) Oljeholdige frukter		
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje		
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	(**)	(**)
0402030	Oljepalmefrukt	(**)	(**)
0402040	Kapok	(**)	(**)
0402990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)
0500010	Bygg		
0500020	Bokhvete		
0500030	Mais		
0500040	Hirse		
0500050	Havre		
0500060	Ris		
0500070	Rug		
0500080	Sorghum		
0500090	Hvete		
0500990	Andre		
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,1(*)	0,1(*)
0610000	i) Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)		
0620000	ii) Kaffebønner	(**)	(**)
0630000	iii) Urtete (tørket)	(**)	(**)
0631000	a) <i>Blomster</i>	(**)	(**)
0631010	Kamille	(**)	(**)
0631020	Hibiskus	(**)	(**)
0631030	Kronblader av roser	(**)	(**)
0631040	Sjasmin	(**)	(**)
0631050	Lind	(**)	(**)
0631990	Andre	(**)	(**)
0632000	b) <i>Blader</i>	(**)	(**)
0632010	Jordbærblader	(**)	(**)
0632020	Rooibosblader	(**)	(**)
0632030	Maté	(**)	(**)
0632990	Andre	(**)	(**)
0633000	c) <i>Røtter</i>	(**)	(**)
0633010	Vendelrot	(**)	(**)
0633020	Ginsengrot	(**)	(**)
0633990	Andre	(**)	(**)
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>	(**)	(**)

(1)	(2)	(3)	(4)
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)	(**)	(**)
0650000	v) Johannesbrød	(**)	(**)
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelleter og ikke-konsentrert pulver	0,1(*)	0,1(*)
0800000	8. KRYDDER	(**)	(**)
0810000	i) Frø	(**)	(**)
0810010	Anisfrø	(**)	(**)
0810020	Svartkarve	(**)	(**)
0810030	Sellerifrø	(**)	(**)
0810040	Korianderfrø	(**)	(**)
0810050	Karvefrø	(**)	(**)
0810060	Dillfrø	(**)	(**)
0810070	Fennikelfrø	(**)	(**)
0810080	Bukkehornkløver	(**)	(**)
0810090	Muskatnøtt	(**)	(**)
0810990	Andre	(**)	(**)
0820000	ii) Frukt og bær	(**)	(**)
0820010	Allehånde	(**)	(**)
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	(**)	(**)
0820030	Karve	(**)	(**)
0820040	Kardemomme	(**)	(**)
0820050	Einebær	(**)	(**)
0820060	Svart og hvit pepper	(**)	(**)
0820070	Vaniljestang	(**)	(**)
0820080	Tamarind	(**)	(**)
0820990	Andre	(**)	(**)
0830000	iii) Bark	(**)	(**)
0830010	Kanel	(**)	(**)
0830990	Andre	(**)	(**)
0840000	iv) Røtter eller jordstengler	(**)	(**)
0840010	Lakris	(**)	(**)
0840020	Ingefær	(**)	(**)
0840030	Gurkemeie	(**)	(**)
0840040	Pepperrot	(**)	(**)
0840990	Andre	(**)	(**)

(1)	(2)	(3)	(4)
0850000	v) Knopper	(**)	(**)
0850010	Kryddernellik	(**)	(**)
0850020	Kapers	(**)	(**)
0850990	Andre	(**)	(**)
0860000	vi) Blomsterarr	(**)	(**)
0860010	Safran	(**)	(**)
0860990	Andre	(**)	(**)
0870000	vii) Frøkapper	(**)	(**)
0870010	Muskatblomme	(**)	(**)
0870990	Andre	(**)	(**)
0900000	9. SUKKERPLANTER	(**)	(**)
0900010	Sukkerbete (rot)	(**)	(**)
0900020	Sukkerrør	(**)	(**)
0900030	Sikoriøtter	(**)	(**)
0900990	Andre	(**)	(**)
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR		
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,05(*)	0,05(*)
1011000	a) <i>Svin</i>		
1011010	Kjøtt		
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt		
1011030	Lever		
1011040	Nyrer		
1011050	Spiselig slakteavfall		
1011990	Andre		
1012000	b) <i>Storfe</i>		
1012010	Kjøtt		
1012020	Fett		
1012030	Lever		
1012040	Nyrer		
1012050	Spiselig slakteavfall		
1012990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
1013000	c) <i>Sauer</i>		
1013010	Kjøtt		
1013020	Fett		
1013030	Lever		
1013040	Nyrer		
1013050	Spiselig slakteavfall		
1013990	Andre		
1014000	d) <i>Geiter</i>		
1014010	Kjøtt		
1014020	Fett		
1014030	Lever		
1014040	Nyrer		
1014050	Spiselig slakteavfall		
1014990	Andre		
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>	(**)	(**)
1015010	Kjøtt	(**)	(**)
1015020	Fett	(**)	(**)
1015030	Lever	(**)	(**)
1015040	Nyrer	(**)	(**)
1015050	Spiselig slakteavfall	(**)	(**)
1015990	Andre	(**)	(**)
1016000	f) <i>Fjørfe – kylling, gås, and og kalkun samt perlehøns – struts, due</i>		
1016010	Kjøtt		
1016020	Fett		
1016030	Lever		
1016040	Nyrer		
1016050	Spiselig slakteavfall		
1016990	Andre		
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	(**)	(**)
1017010	Kjøtt	(**)	(**)
1017020	Fett	(**)	(**)
1017030	Lever	(**)	(**)

(1)	(2)	(3)	(4)
1017040	Nyrer	(**)	(**)
1017050	Spiselig slakteavfall	(**)	(**)
1017990	Andre	(**)	(**)
1020000	ii) Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse	0,05(*)	0,05(*)
1020010	Storfe		
1020020	Sauer		
1020030	Geiter		
1020040	Hester		
1020990	Andre		
1030000	iii) Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel	0,05(*)	0,05(*)
1030010	Kylling		
1030020	And	(**)	(**)
1030030	Gås	(**)	(**)
1030040	Vaktel	(**)	(**)
1030990	Andre	(**)	(**)
1040000	iv) Honning	(**)	(**)
1050000	v) Amfibier og krypdyr	(**)	(**)
1060000	vi) Snegler	(**)	(**)
1070000	vii) Andre landdyrprodukter	(**)	(**)

(^a) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(*) Angir bestemmelsesgrensen.

(**) Kombinasjon av plantevernmiddel/kodenummer som grenseverdiene for restmengder som fastsatt i vedlegg III del B, gjelder for.»

2) I vedlegg III gjøres følgende endringer:

Del A:

- a) Kolonnene for acekinocyl, akrinatrin, amidosulfuron, beflubutamid, boskalid, bromidion, buprofezin, klordekon, kloridazon, klortal-dimetyl, kletodim, klopuralid, cymoksamil, cyprokonazol, cyprodinil, difenokonazol, diflubenzuron, dimetomorf, dimoksystrobin, dinokap, ditianon, epoksikonazol, fenazakin, fenbukonazol, fenpyroksimat, fipronil, fluazifop-p-butyl, fludioksonil, fluoksastrobin, flusilazol, fosetyl-al, imidakloprid, lufenuron, mepikvat, metazaklor, metiokarb, fosalon, fosmet, pikloram, pirimikarb, propamokarb, propakvizafop, prosulfokarb, protikonazol, pyridaben, pyriproksyfen, kizalofop, simazin, spinosad, spiroidiklofen, spiromesifen, tebukonazol, tebufenpyrad, teflubenzuron, tetraokonazol, tiametoksam, tolklofos-metyl, triflumizol og triflumuron skal lyde:

«Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for(*)	Acekinocyl	Akrinatrin(*)	Amidosulfuron	Beflubutamid	Boskalid(*)	Bromidion	Buprofezin(*)	Klordekon(*)	Kloridazon	Klortal-dimetyl	Kletodim (summen av setoksydin og kletodim, herunder nedbrytingsprodukter, beregnet som setoksydin)	Klopuralid	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST, NØTTER			0,01(*)	0,05(*)									
0110000	i) Sitrusfrukter	0,2	0,2			0,05(*)	30	1	0,02	0,1(*)	0,01(*)	0,1	0,5	
0110010	Grapefrukt													
0110020	Appelsiner													
0110030	Sitroner													
0110040	Limetter													
0110050	Mandariner													
0110990	Andre													
0120000	ii) Nøtter (med eller uten skall)		0,05(*)			1	50			0,1(*)	0,01(*)	0,1	0,5	
0120010	Mandler	0,02						0,7	0,01(*)					
0120020	Paranøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,02					
0120030	Kasjunøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,02					
0120040	Kastanjer	0,01(*)						0,05(*)	0,01(*)					
0120050	Kokosnøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,02					
0120060	Hasselnøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,01(*)					
0120070	Macadamianøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,01(*)					
0120080	Pekannøtter	0,01(*)						0,05(*)	0,01(*)					

	Cymoksamil	Cyprokonazol ^(f)	Cyprodinil ^{(e)(g)}	Difenokonazol	Diflubenzuron ^{(d)(k)}	Dimetomorf	Dimoksysstobin	Dinokap (summen av dinokapisomerer og deres tilsvarende fenoler uttrykt som dinokap) ^(l)	Ditranon	Epoksiconazol	Fenazakin	Fenbukonazol	Fenpyrokسيمات ^(j)
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
							0,01(*)						
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	1	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,5		
									1			1	0,5
									1			1	0,5
									1			0,05(*)	0,3
									1			0,05(*)	0,3
									3			0,05(*)	0,3
									1			0,05(*)	0,3
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
					0,1 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*) 0,05(*)				0,05 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*) 0,01(*)				

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
					1 0,05(*) 0,05(*)				0,01(*) 0,01(*) 0,05				
					0,05(*)				0,01(*)				
	0,05(*)	0,1	1		5	0,05(*)		0,05(*)	3	0,05(*)	0,1		
				0,5 0,5 0,2 0,5 0,5								0,4 0,2 0,1 0,1 0,1	0,2 0,2 0,5 0,5 0,5
				0,2								0,1	0,5
	0,05(*)					0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)			
		0,1 0,1 0,1 0,05(*)	2 1 2 2	0,5 0,3 0,5 0,5	1 0,5 1 1				0,5 2 0,5 0,5		0,3 0,3 0,5 0,3	1 1 0,5 0,5	0,3 0,5 0,3 0,3
		0,05(*)	0,5	0,1	0,05(*)				2		0,3		0,1
										0,05(*)			
	0,2	0,2	5	0,5	1	3			3		0,2	1	
								0,05(*) 1					0,3 2
	0,05(*)	0,05(*)	5	0,1	2	0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)		1	0,05(*)	1
	0,05(*)	0,05(*)			2	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	1
			10 0,05	0,3 0,1					0,5 0,5				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0153030	Bringebær													
0153990	Andre													
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>		0,05(*)			10	5	0,05(*)	0,01(*)		0,05			
0154010	Blåbær											0,1	0,5	
0154020	Tranebær											0,5	4	
0154030	Solbær, hvitrips og rødrips											0,1	0,5	
0154040	Stikkelsbær											0,1	0,5	
0154050	Nyper											0,1	0,5	
0154060	Morbær											0,1	0,5	
0154070	Azarolhagtorn											0,1	0,5	
0154080	Hyllebær											0,1	0,5	
0154990	Andre											0,1	0,5	
0160000	vi) Forskjellige frukter	0,01(*)							0,02	0,5	0,01(*)	0,1	0,5	
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>		0,05(*)			0,05(*)	20							
0161010	Dadler									0,05(*)				
0161020	Fikener									0,05(*)				
0161030	Bordoliven									2				
0161040	Kumquat									0,05(*)				
0161050	Stjernefrukt									0,05(*)				
0161060	Daddelpommer (kaki)									0,05(*)				
0161070	Jambolan (javapommer)									0,05(*)				
0161990	Andre									0,05				
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>		0,05(*)											
0162010	Kiwier					5	50	1						
0162020	Litchi					0,05(*)	50	0,05(*)						

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>											0,5		
0213010	Rødbeter					0,5					0,01(*)		1	
0213020	Gulrøtter					1					0,1		0,5	
0213030	Knollselleri					1					0,01(*)		0,5	
0213040	Pepperrot					1					0,01(*)		0,5	
0213050	Jordskokker					0,5					0,01(*)		0,5	
0213060	Pastinakk					1					0,01(*)		0,5	
0213070	Rotpersille					3					0,01(*)		0,5	
0213080	Reddiker					1					2		0,5	
0213090	Havrerot					1					0,01(*)		0,5	
0213100	Kålrot					0,5					0,5		0,5	
0213110	Neper					0,5					0,5		0,5	
0213990	Andre					0,5					0,01(*)		0,5	
0220000	ii) Løk		0,05(*)				30	0,05(*)	0,02	0,5		0,5	0,5	
0220010	Hvitløk					0,5					1			
0220020	Kepaløk					3					1			
0220030	Sjalottløk					0,5					0,5			
0220040	Pipeløk					0,5					0,5			
0220990	Andre					0,5					0,1			
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker								0,02	0,5			0,5	
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater		0,1			1	50	1			1	1		
0231020	Paprika		0,2			2	30	1			2	0,5		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
			0,05(*)	0,2		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			2	0,3		0,05(*)			0,05				0,05(*)
			0,05(*)	2		0,05(*)			0,01(*)				0,1
			2	0,2		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			0,05(*)	0,1		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			2	0,3		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			2	0,2		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			0,05(*)	0,05(*)		1			0,01(*)				0,05(*)
			2	0,2		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			0,05(*)	0,1		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			0,05(*)	0,1		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
			0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)				0,05(*)
		0,05(*)			0,05(*)				0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)		0,3	0,05(*)		0,1							
	0,5		0,3	0,05(*)		0,1							
	0,05(*)		0,3	0,05(*)		0,1							
	0,05(*)		1	0,1		0,3							
	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		0,1							
		0,05(*)								0,05(*)			
	0,2		1	2	0,05(*)	1			0,6		0,5	0,5	0,2
	0,05(*)		1	0,05(*)	1	0,5			0,6		0,5	0,05(*)	0,1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0231030	Eggplanter		0,2			1	30	1			1	0,5		
0231040	Okra		0,1			0,5	30	0,5			0,1	0,5		
0231990	Andre		0,05(*)			0,5	30	0,5			0,1	0,5		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien - spiselig skall</i>		0,1			0,2						0,5		
0232010	Slangeagurker						50	1			1			
0232020	Sylteagurker						30	0,5			0,5			
0232030	Mandelgresskar						30	0,5			1			
0232990	Andre						30	0,5			0,1			
0233000	c) <i>Gresskarfamilien - uspiselig skall</i>		0,1			0,5	30					0,5		
0233010	Meloner							1			1			
0233020	Kjempegresskar							0,5			0,01(*)			
0233030	Vannmeloner							0,5			1			
0233990	Andre							0,5			0,01(*)			
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		0,05(*)			0,5	30	0,5			0,01(*)	0,5		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		0,05(*)			0,5	30	0,5			0,01(*)	0,5		
0240000	iv) Kål		0,05(*)				30	0,05(*)	0,02	0,5				
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>					1						0,5	0,5	
0241010	Brokkoli										0,5			
0241020	Blomkål										5			
0241990	Andre										0,5			
0242000	b) <i>Hodekål</i>											0,5	0,5	
0242010	Rosenkål					2					0,5			
0242020	Hodekål					2					5			
0242990	Andre					1					0,5			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,05(*)		1	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,5	0,05(*)	0,1
	0,05(*)		0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)		0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
			0,5	0,1	0,05(*)	1			0,01(*)				0,1
	0,5										0,2	0,2	
	0,5										0,01(*)	0,05(*)	
	0,1										0,2	0,2	
	0,1										0,01(*)	0,05(*)	
	0,1		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,01(*)			0,2	0,05(*)
						1					0,1		
						0,05(*)					0,01(*)		
						0,05(*)					0,1		
						0,05(*)					0,01(*)		
	0,1		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,1		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		1	0,05(*)			0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
										0,05(*)			
				0,2									
				0,2									
				0,05(*)									
				0,2									
										0,05(*)			
										0,2			
										0,05(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>					10					0,5	1		
0243010	Kinakål												1	
0243020	Grønnkål												1	
0243990	Andre												0,5	
0244000	d) <i>Knutekål</i>					0,5					0,5	0,5	0,5	
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter		0,05(*)				50					0,5		
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>							0,5	0,02	0,5	0,5		0,5	
0251010	Vårsalat					40								
0251020	Salat					10								
0251030	Bredbladet endiv					10								
0251040	Karse					10								
0251050	Vårkarse					10								
0251060	Salatsennep, rucola					10								
0251070	Sareptasennep					10								
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.					10								
0251990	Andre					10								
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>							0,05(*)	0,02					
0252010	Spinat					10				0,5	0,01(*)		1	
0252020	Portulakk					0,5				0,5	0,5		0,5	
0252030	Bladbete					5				3	0,01(*)		1	
0252990	Andre					0,5				0,5	0,01(*)		0,5	
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>					0,05(*)		0,05(*)	0,01(*)	0,5	0,01(*)		0,5	
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>					10		0,05(*)	0,02	0,5	0,01(*)		0,5	
0255000	e) <i>Salatsikori</i>					0,5		0,05(*)	0,01(*)	0,5	0,01(*)		0,5	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
				2						0,05(*)			
				0,05(*)						0,05(*)			
										0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
			10						0,01(*)				
	0,05(*)	5		0,05(*)	0,2	1							
	0,2	0,05(*)		3	0,2	10							
	0,2	0,05(*)		0,05(*)	0,2	1							
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,2	1							
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	1							
	0,05(*)	0,05(*)		2	0,2	10							
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,2	1							
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,2	1							
	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	1							
	0,05(*)	0,05(*)											
	0,05(*)	0,05(*)											
			0,05(*)	2	0,2	0,1			0,6				
			10	2	0,05(*)	1			0,01(*)				
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)				
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)				
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	10			0,1				
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,2	10			0,01(*)				
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	10			0,01(*)				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0256000	f) <i>Urter</i>					10		4	0,02	0,5	0,5		3	
0256010	Kjørvel													
0256020	Gressløk													
0256030	Snittselleri													
0256040	Persille													
0256050	Salvie													
0256060	Rosmarin													
0256070	Timian													
0256080	Basilikum													
0256090	Laurbærblader													
0256100	Estragon													
0256990	Andre													
0260000	vi) Belgfrukter (friske)						30		0,02	0,5		0,5	0,5	
0260010	Bønner (med belg)		0,3			2		1			2			
0260020	Bønner (uten belg)		0,2			2		0,5			0,05			
0260030	Erter (med belg)		0,05(*)			2		0,05(*)			0,05			
0260040	Erter (uten belg)		0,05(*)			1		0,5			0,1			
0260050	Linser		0,05(*)			0,5		0,05(*)			0,01(*)			
0260990	Andre		0,05(*)			0,5		0,05(*)			0,01(*)			
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)		0,05(*)				30	0,05(*)	0,02	0,5		0,5	0,5	
0270010	Asparges					0,05(*)					0,1			
0270020	Kardon					0,5					0,01(*)			
0270030	Hageselleri					7					0,1			
0270040	Fennikel					0,5					0,1			
0270050	Artisjokk					0,5					0,1			
0270060	Purre					5					0,1			

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270070	Rabarbra					0,5					0,01(*)			
0270080	Bambusskudd					0,5					0,01(*)			
0270090	Palmehjerter					0,5					0,01(*)			
0270990	Andre					0,5					0,01(*)			
0280000	viii) Sopp		0,05(*)			0,5	30	0,05(*)		0,5	0,01(*)	0,1	0,5	
0280010	Dyrket sopp								0,01(*)					
0280020	Viltvoksende sopp								0,02					
0280990	Andre								0,01(*)					
0290000	ix) Tang og tare		0,05(*)			0,05(*)	5	0,05(*)	0,01(*)	0,5	0,01(*)	0,1	0,5	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5	50	0,05(*)		0,1(*)			0,5	
0300010	Bønner								0,02		2	2		
0300020	Linser								0,02		2	0,5		
0300030	Erter								0,01(*)		2	2		
0300040	Søtlupiner								0,01(*)		0,01(*)	0,5		
0300990	Andre								0,01(*)		0,01(*)	0,5		
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)									
0401000	i) Oljeholdige frø									0,1(*)				
0401010	Linfrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	1	
0401020	Jordnøtter		0,05(*)			0,5	50	0,05(*)	0,02		0,01(*)	5	0,5	
0401030	Valmuefrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401040	Sesamfrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401050	Solsikkefrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,5	0,5	
0401060	Rapsfrø		0,05(*)			0,2	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	1	0,5	
0401070	Soyabønner		0,1			0,5	20	0,05(*)	0,02		0,01(*)	10	0,5	
0401080	Sennepsfrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401090	Bomullsfrø		0,05(*)			0,5	20	0,5	0,02		0,5	0,5	0,5	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,3		0,05(*)							
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)							
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)							
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)							
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	2	0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
		0,05(*)	0,2		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)
	0,05(*)			0,05(*)						0,05(*)			
	0,05(*)			0,05(*)						0,05(*)			
	0,5			0,1						0,1			
	0,05(*)			0,05(*)						0,05(*)			
	0,05(*)			0,05(*)						0,05(*)			
			0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)				0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	
								0,1(*)	0,02				0,3
	0,1	0,05(*)		0,2			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,05						
	0,1	0,1		0,5			0,05						
	0,5	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,2			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0401100	Gresskarfrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,02		0,01(*)	0,1	0,5	
0401110	Saflortistel		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401120	Agurkurt		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401130	Dodre		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401140	Hampefrø		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0401150	Ricinus		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,02		0,01(*)	0,1	0,5	
0401990	Andre		0,05(*)			0,5	20	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,1	0,5	
0402000	ii) Oljeholdige frukter		0,05(*)			0,05(*)					0,01(*)	0,1	0,5	
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje						20	2	0,01(*)	0,5				
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)						20	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)				
0402030	Oljepalmefrukt						20	0,05(*)	0,02	0,1(*)				
0402040	Kapok						20	0,05(*)	0,02	0,1(*)				
0402990	Andre						5	0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)				
0500000	5. KORN	0,01(*)		0,05(*)			50			0,1(*)	0,01(*)	0,1		
0500010	Bygg		0,05(*)		0,05(*)	3		0,05(*)	0,01(*)				2	
0500020	Bokhvete		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,01(*)				2	
0500030	Mais		0,1		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,02				2	
0500040	Hirse		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,02				2	
0500050	Havre		0,05(*)		0,05(*)	3		0,05(*)	0,01(*)				2	
0500060	Ris		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,5	0,01(*)				2	
0500070	Rug		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,01(*)				5	
0500080	Sorghum		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,01(*)				2	
0500090	Hvete		0,05(*)		0,1	0,5		0,05(*)	0,01(*)				2	
0500990	Andre		0,05(*)		0,05(*)	0,5		0,05(*)	0,01(*)				2	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,1	0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)						
	0,05(*)	0,05(*)					0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)				0,05(*)
				2									
				0,05(*)									
				0,05(*)									
				0,05(*)									
				0,05(*)									
	0,05(*)	0,1				0,05(*)		0,05(*)			0,01(*)		0,05(*)
			3	0,05(*)	0,1		0,1		0,01(*)	1		0,2	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	
			2	0,05(*)	0,1		0,01(*)		0,01(*)	1		0,05(*)	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,05	0,1		0,05(*)	
			0,5	0,1	0,1		0,05		0,01(*)	0,2		0,1	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	
			0,5	0,1	0,1		0,1		0,05	0,2		0,1	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	
			0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,1		0,05(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,5		0,05(*)	0,02	0,1(*)	0,01(*)	0,1		
0610000	i) <i>Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av Camellia sinensis)</i>						70						0,5	
0620000	ii) Kaffebønner						70						0,5	
0630000	iii) Urtete (tørket)												5	
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille						250							
0631020	Hibiskus						100							
0631030	Kronblader av roser						50							
0631040	Sjasmin						50							
0631050	Lind						50							
0631990	Andre						50							
0632000	b) <i>Blader</i>						100							
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>						70							
0633010	Vendelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>						50							
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)						70						0,5	
0650000	v) Johannesbrød						70						0,5	
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	35	20	5	0,02	0,1(*)	0,01(*)	0,1	5	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,05(*)		0,05(*)			0,05(*)	0,01(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,1
		0,05(*)		0,05(*)	0,1								
		0,1		0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)		20	0,05(*)								
		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)								
		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)								
	2	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	50	0,01(*)	0,1(*)	100	0,1	0,01(*)	0,05(*)	10

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0840010	Lakris													
0840020	Ingefær													
0840030	Gurkemeie													
0840040	Pepperrot													
0840990	Andre													
0850000	v) Knopper													
0850010	Kryddermellik													
0850020	Kapers													
0850990	Andre													
0860000	vi) Blomsterarr													
0860010	Safran													
0860990	Andre													
0870000	vii) Frøkapper													
0870010	Muskatblomme													
0870990	Andre													
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,5		0,05(*)			0,01(*)			
0900010	Sukkerbete (rot)						20		0,01(*)	0,5		0,5	1	
0900020	Sukkerrør						20		0,02	0,1(*)		0,1	0,05(*)	
0900030	Sikoriørter						5		0,01(*)	0,1(*)		0,1	0,05(*)	
0900990	Andre						5		0,01(*)	0,1(*)		0,1	0,05(*)	
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,01(*)			
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjøtt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)				0,01(*)			
1011000	a) <i>Svin</i>								0,1	0,05(*)		0,2	0,05(*)	
1011010	Kjøtt					0,05(*)								
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt					0,1								

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1011030	Lever					0,1								
1011040	Nyrer					0,1								
1011050	Spiselig slakteavfall					0,1								
1011990	Andre					0,05(*)								
1012000	b) <i>Storfe</i>								0,1	0,1		0,2		
1012010	Kjøtt					0,05(*)							0,05(*)	
1012020	Fett					0,3							0,05(*)	
1012030	Lever					0,2							0,05(*)	
1012040	Nyrer					0,3							0,5	
1012050	Spiselig slakteavfall					0,3							0,05(*)	
1012990	Andre					0,05(*)							0,05(*)	
1013000	c) <i>Sauer</i>								0,1	0,1		0,2	0,05(*)	
1013010	Kjøtt					0,05(*)								
1013020	Fett					0,3								
1013030	Lever					0,2								
1013040	Nyrer					0,3								
1013050	Spiselig slakteavfall					0,3								
1013990	Andre					0,05(*)								
1014000	d) <i>Geiter</i>								0,1	0,1		0,2	0,05(*)	
1014010	Kjøtt					0,05(*)								
1014020	Fett					0,3								
1014030	Lever					0,2								
1014040	Nyrer					0,3								
1014050	Spiselig slakteavfall					0,3								
1014990	Andre					0,05(*)								

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
		0,2		0,2						0,2			
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			
		0,05(*)		0,1						0,05			
		0,05(*)		0,1						0,01(*)			
					0,1								
		0,05(*)		0,02(*)						0,01(*)			0,01(*)
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			0,02
		0,2		0,2						0,2			0,01(*)
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			0,01(*)
		0,05(*)		0,1						0,02			0,01(*)
		0,05(*)		0,1						0,01(*)			0,01(*)
					0,1								0,01(*)
		0,05(*)		0,02(*)						0,01(*)			
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			
		0,2		0,2						0,2			
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			
		0,05(*)		0,1						0,02			
		0,05(*)		0,1						0,01(*)			
					0,1								0,01(*)
		0,05(*)		0,02(*)						0,01(*)			
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			
		0,2		0,2						0,2			
		0,05(*)		0,05						0,01(*)			
		0,05(*)		0,1						0,02			
		0,05(*)		0,1						0,01(*)			

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Fipronil (summen av fipronil og sulfonmetabolitt (MB46136), uttrykt som fipronil) ^(c)	Fluazifop-P-butyl (fluazifop-syre (fri og konjugert))	Fludioksamil	Fluoksastrobilin	Flusilazol ^(f)	Fosetyl-Al (summen av fosetyl og fosforsyre og deres salter, uttrykt som fosetyl)	Imidakloprid	Lufenuron ^(f)	Mepikvat	Metazaklor	Metiokarb (summen av metiokarb og metiokarbsulfoksid og -sulfon, uttrykt som metiokarb)	Fosalon	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0100000	1. FRUKT, FRISK ELLER FRYST,NØTTER	0,005(*)			0,05(*)						0,1(*)			
0110000	i) Sitrusfrukter					0,1	75	1	1	0,05(*)			0,05(*)	
0110010	Grapefrukt		0,2	10								0,1(*)		
0110020	Appelsiner		0,1	7								0,1(*)		
0110030	Sitroner		0,2	7								0,2		
0110040	Limetter		0,2	7								0,2		
0110050	Mandariner		0,2	7								0,2		
0110990	Andre		0,2	7								0,2		
0120000	ii) Nøtter (med eller uten skall)		0,2	0,05(*)		0,02(*)	2(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,2		
0120010	Mandler								0,02(*)				0,1(*)	
0120020	Paranøtter								0,02(*)				0,05(*)	
0120030	Kasjunøtter								0,02(*)				0,05(*)	
0120040	Kastanjer								0,02(*)				0,05(*)	
0120050	Kokosnøtter								0,02(*)				0,05(*)	
0120060	Hasselnøtter								0,02(*)				0,05(*)	
0120070	Macadamianøtter								0,02(*)				0,05(*)	
0120080	Pekannøtter								0,02(*)				0,05(*)	

	Fosmet (fosmet og fosmetokson uttrykt som fosmet) ⁽⁸⁾	Pikloram	Pirimikarb (summen av pirimikarb og desmetyl-pirimikarb uttrykt som pirimikarb)	Propamokarb (summen av propamokarb og dets salt uttrykt som propamokarb)	Propakvizafop	Prosulfokarb	Protiokonazol (Protiokonazol-destio) ⁽⁸⁾	Pyridaben ^(f)	Pyriproksyfen ^(f)	Kizalofop, herunder kizalofop-P	Simazin	Spinosad: summen av spinosyn A og spinosyn D, uttrykt som spinosad ^(f)	Spirodiklofen ^(f)
	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
		0,01(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)						
	0,2		3					0,5	0,6	0,05(*)	0,1	0,3	
				10 0,1(*) 10 10 10									0,5 0,5 0,5 0,1 0,1
				10									0,1
			1	0,1(*)				0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1		
	2 0,05(*) 0,05(*) 2 0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*)											1 0,05 0,05 0,05 0,05 0,05 0,05	0,1 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*) 0,02(*)

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,05(*)											0,05	0,02(*)
	2											0,05	0,02(*)
	2											0,05	0,02(*)
	0,05(*)											0,05	0,02(*)
	0,2		2					0,5	0,2	0,05(*)	0,1		
				10								1	0,8
				10								1	0,8
				0,1(*)								0,5	0,1
				0,1(*)								0,5	0,1
				0,1(*)								0,5	0,1
				0,1(*)								0,5	0,1
				0,1(*)								1	
	0,05(*)		2					0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1		0,2
	1		5					2,5	1	0,05(*)	0,25		0,2
	0,05(*)		2					0,5	0,5	0,2	0,1		0,2
	0,6		1					0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1		0,05
	0,05(*)		1					0,5	0,05(*)	0,05(*)	0,1		0,02(*)
										0,05(*)			
	0,05(*)		1	0,1(*)					0,05(*)			0,5	
								0,5			0,2		2
								1			0,1		0,2
	0,05(*)		3	10				1	0,05(*)		0,1	0,3	2
	0,05(*)		2	0,1(*)					0,05(*)		0,1		0,02(*)
								0,5				0,3	
								0,5				0,02(*)	
								1				0,3	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>	0,005(*)		0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)					
0213010	Rødbeter		0,5											
0213020	Gulrøtter		0,3											
0213030	Knollselleri		0,3											
0213040	Pepperrot		0,5											
0213050	Jordskokker		0,2											
0213060	Pastinakk		0,5											
0213070	Rotpersille		0,5											
0213080	Reddiker		0,5											
0213090	Havrerot		0,5											
0213100	Kålrot		0,5											
0213110	Neper		0,5											
0213990	Andre		0,2											
0220000	ii) Løk								0,02(*)		0,3			
0220010	Hvitløk	0,005(*)	2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)		0,1		0,5		
0220020	Kepaløk	0,02	0,3	0,1			50	0,1		0,05(*)		0,1(*)		
0220030	Sjalottløk	0,02	2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,5		
0220040	Pipeløk	0,005(*)	0,2	0,3			30	0,2		0,05(*)		0,5		
0220990	Andre	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,5		
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker	0,005(*)								0,05(*)				
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>													
0231010	Tomater		0,3	1			100	0,5	0,5		0,3	0,2		
0231020	Paprika		0,5	2			130	1	1		0,3	0,2		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
				10									
				10									
			0,5							0,4	0,1		
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)							
				10	0,1	0,1							
				0,2	0,05(*)	0,05(*)							
				0,5	0,05(*)	0,1							
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)							
				0,1(*)	0,05(*)	0,1							
				0,5	0,05(*)	0,1							
				10	0,05(*)	0,05(*)							
				0,1(*)	0,05(*)	0,1							
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)							
				10	0,05(*)	0,05(*)							
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)							
			0,5				0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,4	0,1		0,02(*)
				10	0,05(*)	0,05(*)						0,1	
				10	0,1	0,1						0,2	
				2	0,05(*)	0,05(*)						0,1	
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)						0,2	
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)						0,1	
					0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)			0,4	0,1		
			1	10					1				
								0,3				1	0,3
								0,5				2	0,2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0231030	Eggplanter		0,5	1			100	0,5	0,2		0,3	0,1(*)		
0231040	Okra		0,5	0,5			2(*)	0,5	0,02(*)		30	0,1(*)		
0231990	Andre		0,5	0,5			2(*)	0,5	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0232000	b) <i>Gresskarfamilien - spiselig skall</i>		0,2				75		0,2		0,3			
0232010	Slangeagurker			1				1				0,2		
0232020	Sylteagurker			0,5				0,5				0,2		
0232030	Mandelgresskar			1				1				0,5		
0232990	Andre			0,5				0,5				0,2		
0233000	c) <i>Gresskarfamilien - uspiselig skall</i>			0,05(*)			75				0,3			
0233010	Meloner		0,1					0,5	0,3			0,5		
0233020	Kjempegresskar		0,2					1	0,2			0,2		
0233030	Vannmeloner		0,1					0,2	0,3			0,2		
0233990	Andre		0,2					0,1	0,2			0,2		
0234000	d) <i>Sukkermais</i>		0,2	0,05(*)			5	0,1	0,05		0,3	0,1(*)		
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>		0,2	0,05(*)			5	0,1	0,02(*)		30	0,1(*)		
0240000	iv) Kål			0,05(*)			10			0,05(*)	0,3	0,1(*)		
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>	0,02	0,2						0,2					
0241010	Brokkoli							0,5						
0241020	Blomkål							0,5						
0241990	Andre							0,3						
0242000	b) <i>Hodekål</i>	0,02							0,5					
0242010	Rosenkål		2					0,5						
0242020	Hodekål		0,3					0,5						
0242990	Andre		0,3					0,3						

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
								0,2				1	0,02(*)
								0,1				1	0,02(*)
								0,1				1	0,02(*)
			1	10				0,1					
									0,1			1	0,1
									0,1			0,2	0,1
									0,05(*)			0,2	0,02(*)
									0,05(*)			0,2	0,02(*)
			1					0,05(*)	0,05(*)			1	0,02(*)
				5									
				10									
				5									
				10									
			0,5	2				0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)
			0,5	10				0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)
				10		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,4	0,1	2	0,02(*)
			2		0,2								
			2		0,05(*)								
			1		0,05(*)								
			1										
					0,05(*)								
					0,2								
					0,05(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>	0,005(*)							0,2					
0243010	Kinakål		0,5					0,5						
0243020	Grønncål		0,2					0,3						
0243990	Andre		0,5					0,3						
0244000	d) <i>Knutekål</i>	0,005(*)	0,2					0,3	0,2					
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter	0,005(*)								0,05(*)				
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>		0,2	10			75							
0251010	Vårsalat							2	0,02(*)		0,3	1		
0251020	Salat							2	0,5		0,5	1		
0251030	Bredbladet endiv							1	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0251040	Karse							2	0,02(*)		0,3	1		
0251050	Vårkarse							2	0,02(*)		0,3	1		
0251060	Salatsennep, rucola							2	0,02(*)		0,3	1		
0251070	Sareptasennep							2	0,02(*)		0,3	1		
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.							2	0,02(*)		0,3	1		
0251990	Andre							2	0,02(*)		0,3	1		
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>							0,05(*)	0,02(*)		0,3			
0252010	Spinat		1	0,05(*)			75					0,1(*)		
0252020	Portulakk		0,5	10			2(*)					0,2		
0252030	Bladbete		1	0,05(*)			15					0,1(*)		
0252990	Andre		0,5	0,05(*)			2(*)					1		
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>		0,5	0,05(*)			2(*)	2	0,02(*)		0,3	1		
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		05	0,05(*)			2(*)	2	0,02(*)		0,3	1		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		0,05(*)	0,05(*)			75	0,05(*)	0,02(*)		0,3	0,1(*)		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
					0,05(*)								
			2										
			1										
			2										
			0,5		0,05(*)								
						0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,4	0,1	10	0,02(*)
					0,1								
			5	30									
			5	50									
			1	10									
			5	30									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			5	20									
			2	30	0,2								
			5	20	0,05(*)								
			5	10	0,05(*)								
			5	10	0,05(*)								
			5	30	0,05(*)								
			5	5	0,05(*)								
			2	5	0,05(*)								

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0256000	f) <i>Urter</i>			1			75	2	0,05		0,3	1		
0256010	Kjørvel		1											
0256020	Gressløk		0,5											
0256030	Snittselleri		1											
0256040	Persille		1											
0256050	Salvie		0,5											
0256060	Rosmarin		0,5											
0256070	Timian		0,5											
0256080	Basilikum		0,5											
0256090	Laurbærblader		0,5											
0256100	Estragon		0,5											
0256990	Andre		0,5											
0260000	vi) Belgfrukter (friske)	0,005(*)	1				2(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,3			
0260010	Bønner (med belg)			1				2				0,2		
0260020	Bønner (uten belg)			0,2				2				0,1(*)		
0260030	Erter (med belg)			0,2				0,05(*)				0,2		
0260040	Erter (uten belg)			0,05(*)				0,05(*)				0,1(*)		
0260050	Linser			0,05(*)				0,05(*)				0,1(*)		
0260990	Andre			0,05(*)				0,05(*)				0,1(*)		
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)									0,05(*)				
0270010	Asparges	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0270020	Kardon	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,5	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0270030	Hageselleri	0,005(*)	0,5	0,05(*)			2(*)	2	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0270040	Fennikel	0,005(*)	0,5	0,1			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0270050	Artisjokk	0,005(*)	0,5	0,05(*)			50	0,5	0,1		0,3	0,1(*)		
0270060	Purre	0,01	0,2	0,05(*)			30	0,05(*)	0,05		0,3	0,2		

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
			5	30	0,2								
				0,1(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,4	0,1		0,02(*)
			1		0,05(*)			0,5				0,5	
			1		0,05(*)			0,05(*)				0,3	
			1		0,2			0,05(*)				0,5	
			1		0,05(*)			0,05(*)				0,3	
			0,7		0,05(*)			0,05(*)				0,3	
			0,7		0,05(*)			0,05(*)				0,3	
								0,05(*)	0,05(*)	0,4	0,1		0,02(*)
			1	0,1(*)	0,1	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			5	10	0,1	2	0,02(*)					2	
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			5	0,1(*)	0,1	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			1	10	0,05(*)	0,05(*)	0,05					0,5	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270070	Rabarbra	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0270080	Bambusskudd	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		30	0,1(*)		
0270090	Palmehjerter	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		30	0,1(*)		
0270990	Andre	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,3	0,1(*)		
0280000	viii) Sopp	0,005(*)	0,2	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,3	0,1(*)		
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix) Tang og tare	0,005(*)	0,05(*)	0,05(*)			2(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)		
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,005(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0300010	Bønner		2					1						
0300020	Linser		2					0,05(*)						
0300030	Erter		5					1						
0300040	Søtlupiner		2					0,05(*)						
0300990	Andre		2					0,05(*)						
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,005(*)		0,05(*)	0,05(*)		2(*)		0,02(*)				0,05(*)	
0401000	i) Oljeholdige frø											0,1(*)		
0401010	Linfrø		3			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401020	Jordnøtter		0,5			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401030	Valmuefrø		5			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401040	Sesamfrø		10			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401050	Solsikkefrø		0,2			0,1		0,1		10	0,1(*)			
0401060	Rapsfrø		15			0,1		0,1		3	1			
0401070	Soyabønner		5			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401080	Sennepsfrø		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401090	Bomullsfø		15			0,02(*)		1		5	0,1(*)			

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)					0,2	
			0,5	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,02(*)	0,02(*)
			0,5	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	0,02(*)	0,02(*)
	0,05(*)	0,01(*)	1	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,4	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)
		0,01(*)		0,1(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,02(*)	0,02(*)
							0,05				0,05(*)		
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,2			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,5		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,5		0,2					0,1(*)			
	0,5		0,2		0,1					0,5			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,05(*)			
	0,05(*)		0,1		0,1					0,1(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0401100	Gresskarfrø		10			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401110	Saflortistel		0,2			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401120	Agurkurt		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401130	Oljedodre		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401140	Hampefrø		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401150	Ricinus		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0401990	Andre		15			0,02(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,1(*)			
0402000	ii) Oljeholdige frukter					0,02(*)				0,05(*)	0,1(*)			
0402010	Oliven til produksjon av oliven- olje		0,2					1				0,2		
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)		0,1					0,05(*)				0,1(*)		
0402030	Oljepalmefrukt		0,1					0,05(*)				0,1(*)		
0402040	Kapok		0,1					0,05(*)				0,1(*)		
0402990	Andre		0,1					0,05(*)				0,1(*)		
0500000	5. KORN		0,1				2(*)				0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0500010	Bygg			0,05(*)	0,5	0,2		0,1	0,02(*)	3				
0500020	Bokhvete			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,1	0,02(*)	2				
0500030	Mais			0,1	0,05(*)	0,02(*)		0,1	0,05	2				
0500040	Hirse			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	2				
0500050	Havre			0,05(*)	0,5	0,2		0,1	0,02(*)	2				
0500060	Ris			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	2				
0500070	Rug			0,05(*)	0,5	0,1		0,1	0,02(*)	3				
0500080	Sorghum			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	2				
0500090	Hvete			0,2	0,05(*)	0,1		0,1	0,02(*)	2				
0500990	Andre			0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,02(*)	2				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
	0,05(*)		0,1		0,05(*)					0,1(*)			
					0,05(*)		0,02(*)			0,05(*)			
	2		1								0,1		
	0,05(*)		0,1								0,05(*)		
	0,05(*)		0,1								0,05(*)		
	0,05(*)		0,1								0,05(*)		
	0,05(*)		0,1								0,05(*)		
				0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1	1	0,02(*)
	0,05(*)	0,2	0,5				0,3						
	0,05(*)	0,01(*)	0,2				0,02(*)						
	0,05(*)	0,2	0,2				0,02(*)						
	0,05(*)	0,01(*)	0,2				0,02(*)						
	0,05(*)	0,2	0,5				0,05						
	0,05(*)	0,01(*)	0,2				0,02(*)						
	0,05(*)	0,01(*)	0,5				0,1						
	0,2	0,2	0,2				0,02(*)						
	0,05(*)	0,2	0,5				0,1						
	0,05(*)	0,05(*)	0,2				0,02(*)						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,005(*)	0,1	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,1(*)	0,1(*)	
0610000	i) <i>Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av Camellia sinensis)</i>						5(*)							
0620000	ii) Kaffebønner						5(*)							
0630000	iii) Urtete (tørket)						500							
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>													
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vendelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>													
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)						2(*)							
0650000	v) Johannesbrød						2(*)							
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	1500	10	0,02(*)	0,1(*)	0,2(*)	0,1(*)	0,1(*)	

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
	0,1(*)	0,01(*)		0,2(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)
			5									0,02(*)	
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,2				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,2				0,1			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
						0,05(*)				0,05(*)			
			0,05(*)							0,05(*)		0,02(*)	
						0,05(*)							
						0,05(*)							
						0,5							
						0,05(*)							
						0,05(*)							
						0,05(*)							
						0,05(*)							
						0,05(*)							
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,02(*)	
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,02(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0840010	Lakris													
0840020	Ingefær													
0840030	Gurkemeie													
0840040	Pepperrot													
0840990	Andre													
0850000	v) Knopper		0,1										0,1(*)	
0850010	Kryddernellik													
0850020	Kapers													
0850990	Andre													
0860000	vi) Blomsterarr		0,1										0,1(*)	
0860010	Safran													
0860990	Andre													
0870000	vii) Frøkapper		0,1										0,1(*)	
0870010	Muskatblomme													
0870990	Andre													
0900000	9. SUKKERPLANTER			0,05(*)	0,05(*)				0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)	0,05	0,5			0,05	2(*)	0,2						
0900020	Sukkerrør	0,005(*)	0,05(*)			0,02(*)	2(*)	0,05(*)						
0900030	Sikorirotter	0,005(*)	0,3			0,2	75	0,05(*)						
0900990	Andre	0,005(*)	0,05(*)			0,02(*)	2(*)	0,05(*)						
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR			0,05(*)				0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)		
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjøtt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse		0,05(*)	0,05(*)			0,5(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	
1011000	a) <i>Svin</i>													
1011010	Kjøtt	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt	0,1			0,05	0,1				0,05(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)			
												0,02(*)	
												0,4	
												0,02(*)	
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,02(*)	
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,02(*)	
			0,05(*)			0,05(*)				0,05(*)		0,02(*)	
	0,05(*)			0,1(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,05	0,02(*)
		0,01(*)	0,5		0,1					0,1			
		0,05	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
		0,01(*)	0,05(*)		0,05(*)					0,05(*)			
			0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		
	0,1		0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)		0,05(*)		
		0,2					0,05			0,1		0,05	0,01(*)
		0,01(*)					0,05			0,05(*)		1	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1011030	Lever	0,02			0,1	0,1				0,05(*)				
1011040	Nyrer	0,02			0,1	0,5				0,05(*)				
1011050	Spiselig slakteavfall	0,02			0,05	0,5				0,2				
1011990	Andre	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1012000	b) <i>Storfe</i>													
1012010	Kjøtt	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1012020	Fett	0,5			0,05	0,1				0,05(*)				
1012030	Lever	0,1			0,05	0,1				0,05(*)				
1012040	Nyrer	0,02			0,1	0,5				0,05(*)				
1012050	Spiselig slakteavfall	0,02			0,05	0,5				0,2				
1012990	Andre	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1013000	c) <i>Sauer</i>													
1013010	Kjøtt	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1013020	Fett	0,5			0,05	0,1				0,05(*)				
1013030	Lever	0,1			0,05	0,1				0,05(*)				
1013040	Nyrer	0,02			0,1	0,5				0,05(*)				
1013050	Spiselig slakteavfall	0,02			0,05	0,5				0,2				
1013990	Andre	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1014000	d) <i>Geiter</i>													
1014010	Kjøtt	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1014020	Fett	0,5			0,05	0,1				0,05(*)				
1014030	Lever	0,1			0,05	0,1				0,05(*)				
1014040	Nyrer	0,02			0,1	0,5				0,05(*)				
1014050	Spiselig slakteavfall	0,02			0,05	0,5				0,2				
1014990	Andre	0,02			0,05	0,02(*)				0,05(*)				

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)
		0,01(*)					0,2			0,05(*)		0,5	0,01(*)
		5					0,05			0,05(*)		0,3	0,01(*)
		0,5					0,05			0,1		0,5	0,01(*)
		0,01(*)					0,01(*)			0,05(*)			0,01(*)
		0,2					0,05			0,1		0,3	0,01(*)
		0,2					0,05			0,05(*)		3	0,05(*)
		0,01(*)					0,2			0,05(*)		2	0,05(*)
		5					0,05			0,05(*)		1	0,05(*)
		0,5					0,05			0,05(*)		0,5	0,01(*)
		0,01(*)					0,05			0,05(*)			0,01(*)
										0,05(*)			
		0,2					0,05					0,05	0,01(*)
		0,2					0,05					2	0,05(*)
		0,01(*)					0,05					0,5	0,01(*)
		5					0,05					0,5	0,01(*)
		0,5					0,05					0,5	0,01(*)
		0,01(*)					0,01(*)						0,01(*)
										0,05(*)			
		0,2					0,05					0,05	0,01(*)
		0,2					0,05					2	0,05(*)
		0,01(*)					0,05					0,5	0,01(*)
		5					0,05					0,5	0,01(*)
		0,5					0,05					0,5	0,01(*)
		0,01(*)					0,01(*)						0,01(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>	0,01												
1015010	Kjøtt				0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1015020	Fett				0,05	0,1				0,05(*)				
1015030	Lever				0,05	0,1				0,05(*)				
1015040	Nyrer				0,1	0,5				0,05(*)				
1015050	Spiselig slakteavfall				0,05	0,5				0,2				
1015990	Andre				0,05	0,02(*)				0,05(*)				
1016000	f) <i>Fjørfe – kylling, gås, and og kalkun samt perlehøns – struts, due</i>									0,05(*)				
1016010	Kjøtt	0,01			0,05	0,02(*)								
1016020	Fett	0,01			0,05	0,1								
1016030	Lever	0,02			0,05	0,1								
1016040	Nyrer	0,01			0,1	0,5								
1016050	Spiselig slakteavfall	0,01			0,05	0,5								
1016990	Andre	0,01			0,05	0,02(*)								
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>	0,01								0,05(*)				
1017010	Kjøtt				0,05	0,02(*)								
1017020	Fett				0,05	0,1								
1017030	Lever				0,05	0,1								
1017040	Nyrer				0,1	0,5								
1017050	Spiselig slakteavfall				0,05	0,5								
1017990	Andre				0,05	0,02(*)								
1020000	ii) Melk og fløte, ikke konsentrert og ikke tilsatt sukker eller søtningsmiddel, smør og annet fett fra melk, ost eller ostemasse	0,005(*)	0,1	0,05(*)	0,2		0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)	
1020010	Storfe					0,02(*)				0,1				
1020020	Sauer					0,05				0,05(*)				
1020030	Geiter					0,05				0,05(*)				

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0153030	Bringebær									
0153990	Andre									
0154000	d) <i>Andre små frukter og bær</i>	0,02(*)	2	1	0,2	0,2	0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)
0154010	Blåbær									
0154020	Tranebær									
0154030	Solbær, hvitrips og rødrups									
0154040	Stikkelsbær									
0154050	Nyper									
0154060	Morbær									
0154070	Azarolhagtorn									
0154080	Hyllebær									
0154990	Andre									
0160000	vi) Forskjellige frukter			0,05(*)		0,02(*)			0,1(*)	
0161000	a) <i>Spiselig skall</i>	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			
0161010	Dadler				2					2
0161020	Fikener				0,05(*)					0,05(*)
0161030	Bordoliven				0,05(*)					0,05(*)
0161040	Kumquat				0,05(*)					0,05(*)
0161050	Stjernefrukt				0,05(*)					0,05(*)
0161060	Daddelpommer (kaki)				0,05(*)					0,05(*)
0161070	Jambolan (javapommer)				0,05(*)					0,05(*)
0161990	Andre				0,05(*)					0,05(*)
0162000	b) <i>Uspiselig skall, små</i>				0,05(*)					0,05(*)
0162010	Kiwier	0,02(*)	0,5				0,2			
0162020	Litchi	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0162030	Pasjonsfrukt	1	0,05(*)				0,05(*)			
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			
0162050	Stjerneepler	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			
0162990	Andre	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			
0163000	c) <i>Uspiselig skall, store</i>				0,05(*)					
0163010	Avokadoer	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163020	Bananer	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163030	Mango	0,02(*)	0,1				0,5			0,2
0163040	Papaya	1	2				0,05(*)			0,05(*)
0163050	Granatepler	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163060	Cherimoya	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163070	Guava	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163080	Ananas	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163090	Brødfrukt	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163100	Durian	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163110	Surannona (guanabana)	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0163990	Andre	0,02(*)	0,05(*)				0,05(*)			0,05(*)
0200000	2. GRØNNSAKER, FRISKE EL- LER FRYSTE									
0210000	i) Rot- og knollvekster	0,02(*)		0,05(*)		0,02(*)			0,1(*)	0,05(*)
0211000	a) <i>Poteter</i>		0,2		0,1		0,1	0,2		
0212000	b) <i>Tropiske rot- og knollvek- ster</i>		0,05(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0212010	Kassava				0,05(*)					
0212020	Søtpoteter				0,1					
0212030	Jams				0,05(*)					

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0212040	Arrowrot				0,05(*)					
0212990	Andre				0,05(*)					
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>				0,05(*)					
0213010	Rødbeter		0,05(*)				0,05(*)	0,5		
0213020	Gulrøtter		0,5				0,1	0,5		
0213030	Knollselleri		0,5				0,05(*)	0,05(*)		
0213040	Pepperrot		0,4				0,05(*)	0,1		
0213050	Jordskokker		0,05(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0213060	Pastinakk		0,5				0,05(*)	0,05(*)		
0213070	Rotpersille		0,5				0,05(*)	0,1		
0213080	Reddiker		0,05(*)				0,05(*)	0,1		
0213090	Havrerot		0,4				0,05(*)	0,05(*)		
0213100	Kålrot		0,05(*)				0,05(*)	0,1		
0213110	Neper		0,05(*)				0,05(*)	0,1		
0213990	Andre		0,05(*)				0,05(*)	0,05(*)		
0220000	ii) Løk	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)
0220010	Hvitløk		0,1				0,05(*)			
0220020	Kepaløk		0,05(*)				0,1			
0220030	Sjalottløk		0,05(*)				0,05(*)			
0220040	Pipeløk		0,5				0,05(*)			
0220990	Andre		0,05(*)				0,05(*)			
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker									
0231000	a) <i>Søtvierfamilien</i>									0,05(*)
0231010	Tomater	1	1	0,5	1	0,1	0,2	1	1	
0231020	Paprika	0,5	0,5	0,5	0,5	0,1	0,5	1	0,1(*)	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0231030	Eggplanter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,02(*)	0,2	1	0,2	
0231040	Okra	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0231990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0232000	b) <i>Gresskarfamilien — spiselig skall</i>					0,2			0,2	0,05(*)
0232010	Slangeagurker	0,3	0,5	0,1	0,5		0,3	0,05(*)		
0232020	Sylteagurker	0,3	0,05(*)	0,5	0,5		0,2	0,05(*)		
0232030	Mandelgresskar	0,3	0,2	0,1	0,2		0,3	1		
0232990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,1	0,2		0,1	0,05(*)		
0233000	c) <i>Gresskarfamilien — uspiselig skall</i>	0,3				0,05			0,1(*)	0,05(*)
0233010	Meloner		0,2	0,5	0,2		0,2	0,05(*)		
0233020	Kjempegresskar		0,2	0,05(*)	0,05(*)		0,1	0,05(*)		
0233030	Vannmeloner		0,2	0,5	0,05(*)		0,2	0,1		
0233990	Andre		0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,1	0,05(*)		
0234000	d) <i>Sukkermais</i>	0,02(*)	0,2	0,05(*)	0,2	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,2
0239000	e) <i>Andre frukt bærende grønnsaker</i>	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)
0240000	iv) Kål	0,02(*)		0,05(*)	0,5	0,02(*)	0,2		0,1(*)	
0241000	a) <i>Blomsterkål</i>							0,5		0,05(*)
0241010	Brokkoli		1							
0241020	Blomkål		1							
0241990	Andre		0,05(*)							
0242000	b) <i>Hodekål</i>							0,5		
0242010	Rosenkål		0,5							0,05(*)
0242020	Hodekål		1							0,2
0242990	Andre		0,5							0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0243000	c) <i>Bladkål</i>									0,05(*)
0243010	Kinakål		1					1		
0243020	Grønnkål		0,05(*)					0,5		
0243990	Andre		0,05(*)					0,5		
0244000	d) <i>Knutekål</i>		0,05(*)					0,5		0,05(*)
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter	0,02(*)		0,05(*)		0,02(*)			0,1(*)	0,05(*)
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>		0,05(*)		0,05(*)		5			
0251010	Vårsalat							1		
0251020	Salat							2		
0251030	Bredbladet endiv							1		
0251040	Karse							1		
0251050	Vårkarse							1		
0251060	Salatsennep, rucola							1		
0251070	Sareptasennep							1		
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.							1		
0251990	Andre							1		
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		
0252010	Spinat									
0252020	Portulakk									
0252030	Bladbete									
0252990	Andre									
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)	0,05(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0256000	f) <i>Urter</i>				2		0,05(*)			
0256010	Kjørvel		0,05(*)					0,05(*)		
0256020	Gressløk		0,5					0,05(*)		
0256030	Snittselleri		0,05(*)					0,05(*)		
0256040	Persille		0,05(*)					0,05(*)		
0256050	Salvie		0,05(*)					0,05(*)		
0256060	Rosmarin		0,05(*)					0,05(*)		
0256070	Timian		0,05(*)					0,05(*)		
0256080	Basilikum		0,05(*)					1		
0256090	Laurbærblader		0,05(*)					0,05(*)		
0256100	Estragon		0,05(*)					0,05(*)		
0256990	Andre		0,05(*)					0,05(*)		
0260000	vi) Belgfrukter (friske)				0,05(*)	0,02(*)			0,1(*)	0,05(*)
0260010	Bønner (med belg)	1	2	1			0,05(*)	0,1		
0260020	Bønner (uten belg)	0,02(*)	2	0,05(*)			0,05(*)	0,1		
0260030	Erter (med belg)	0,02(*)	2	0,05(*)			0,2	0,05(*)		
0260040	Erter (uten belg)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,2	0,05(*)		
0260050	Linser	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)		
0260990	Andre	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)		
0270000	vii) Stengelgrønnsaker (friske)	0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)
0270010	Asparges		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		
0270020	Kardon		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		2		
0270030	Hageselleri		0,3		0,5	0,5		2		
0270040	Fennikel		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		
0270050	Artisjokk		0,5		0,05(*)	0,2		0,05(*)		
0270060	Purre		1		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0270070	Rabarbra		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		2		
0270080	Bambusskudd		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		
0270090	Palmehjerter		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		
0270990	Andre		0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)		
0280000	viii) Sopp	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)
0280010	Dyrket sopp				0,05(*)					
0280020	Viltvoksende sopp				0,2					
0280990	Andre				0,05(*)					
0290000	ix) Tang og tare	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)
0300010	Bønner		0,2				0,05(*)			
0300020	Linser		0,05(*)				0,05(*)			
0300030	Erter		0,05(*)				0,2			
0300040	Søtlupiner		0,2				0,05(*)			
0300990	Andre		0,05(*)				0,05(*)			
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,02(*)		0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0401000	i) Oljeholdige frø									0,2
0401010	Linfrø		0,05(*)							
0401020	Jordnøtter		0,05(*)							
0401030	Valmuefrø		0,05(*)							
0401040	Sesamfrø		0,05(*)							
0401050	Solsikkefrø		0,05(*)							
0401060	Rapsfrø		0,3							
0401070	Soyabønner		0,1							
0401080	Sennepsfrø		0,2							
0401090	Bomullsfrø		0,05(*)							

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0401100	Gresskarfrø		0,05(*)							
0401110	Saflortistel		0,05(*)							
0401120	Agurkurt		0,05(*)							
0401130	Oljedodre		0,05(*)							
0401140	Hampefrø		0,05(*)							
0401150	Ricinus		0,05(*)							
0401990	Andre		0,05(*)							
0402000	ii) Oljeholdige frukter		0,05(*)							0,05(*)
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje									
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)									
0402030	Oljepalmefrukt									
0402040	Kapok									
0402990	Andre									
0500000	5. KORN	0,02(*)		0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	
0500010	Bygg		2		0,1	0,1				0,05(*)
0500020	Bokhvete		0,2		0,05(*)	0,05				0,05(*)
0500030	Mais		0,2		0,1	0,05				0,2
0500040	Hirse		0,2		0,05(*)	0,05				0,05(*)
0500050	Havre		2		0,1	0,1				0,05(*)
0500060	Ris		2		0,05(*)	0,05				0,05(*)
0500070	Rug		0,2		0,1	0,05				0,05(*)
0500080	Sorghum		0,2		0,05(*)	0,05				0,05(*)
0500090	Hvete		0,2		0,1	0,1				0,05(*)
0500990	Andre		0,2		0,05(*)	0,05				0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,02(*)		0,1	0,05(*)	0,02(*)		0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)
0610000	i) Te (<i>tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av Camellia sinensis</i>)		0,05(*)				0,1			
0620000	ii) Kaffebønner		0,05(*)				0,05(*)			
0630000	iii) Urtete (<i>tørket</i>)		50				0,1			
0631000	a) <i>Blomster</i>									
0631010	Kamille									
0631020	Hibiskus									
0631030	Kronblader av roser									
0631040	Sjasmin									
0631050	Lind									
0631990	Andre									
0632000	b) <i>Blader</i>									
0632010	Jordbærblader									
0632020	Rooibosblader									
0632030	Maté									
0632990	Andre									
0633000	c) <i>Røtter</i>									
0633010	Vendelrot									
0633020	Ginsengrot									
0633990	Andre									
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>									
0640000	iv) Kakao (<i>gjærede bønner</i>)		0,05(*)				0,05(*)			
0650000	v) Johannesbrød		0,05(*)				0,05(*)			
0700000	7. HUMLE (<i>tørket</i>), herunder humle i form av pelleter og ikke-konsentrert pulver	0,02(*)	30	0,5	0,05(*)	0,02(*)	0,1	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0800000	8. KRYDDER			0,1	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,05(*)
0810000	i) Frø	0,02(*)								
0810010	Anisfrø		2							
0810020	Svartkarve		2							
0810030	Sellerifrø		1							
0810040	Korianderfrø		2							
0810050	Karvefrø		1							
0810060	Dillfrø		1							
0810070	Fennikelfrø		2							
0810080	Bukkehornkløver		1							
0810090	Muskatnøtt		1							
0810990	Andre		1							
0820000	ii) Frukt og bær		1							
0820010	Allehånde	0,02(*)								
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)	0,02(*)								
0820030	Karve	0,02(*)								
0820040	Kardemomme	0,02(*)								
0820050	Einebær	0,02(*)								
0820060	Svart og hvit pepper	0,02(*)								
0820070	Vaniljestang	0,02(*)								
0820080	Tamarind	0,02(*)								
0820990	Andre	0,05								
0830000	iii) Bark	0,02(*)	1							
0830010	Kanel									
0830990	Andre									
0840000	iv) Røtter eller jordstengler	0,02(*)	1							

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
0840010	Lakris									
0840020	Ingefær									
0840030	Gurkemeie									
0840040	Pepperrot									
0840990	Andre									
0850000	v) Knopper	0,02(*)	1							
0850010	Kryddernellik									
0850020	Kapers									
0850990	Andre									
0860000	vi) Blomsterarr	0,02(*)	1							
0860010	Safran									
0860990	Andre									
0870000	vii) Frøkapper	0,02(*)	1							
0870010	Muskatblomme									
0870990	Andre									
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,1(*)	0,05(*)
0900010	Sukkerbete (rot)					0,05		0,5		
0900020	Sukkerrør					0,02(*)		0,05(*)		
0900030	Sikorirotter					0,05		0,05(*)		
0900990	Andre					0,02(*)		0,05(*)		
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR	0,01(*)		0,05(*)	0,05(*)			0,05(*)	0,05(*)	0,01(*)
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjølt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1011000	a) <i>Svin</i>									
1011010	Kjøtt					0,05				
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt					0,5				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1011030	Lever					1				
1011040	Nyrer					0,2				
1011050	Spiselig slakteavfall					0,05				
1011990	Andre					0,05				
1012000	(b) <i>Storfe</i>									
1012010	Kjøtt					0,05				
1012020	Fett					0,5				
1012030	Lever					1				
1012040	Nyrer					0,2				
1012050	Spiselig slakteavfall					0,5				
1012990	Andre					0,05				
1013000	c) <i>Sauer</i>									
1013010	Kjøtt					0,05				
1013020	Fett					0,5				
1013030	Lever					1				
1013040	Nyrer					0,5				
1013050	Spiselig slakteavfall					0,5				
1013990	Andre					0,5				
1014000	d) <i>Geiter</i>									
1014010	Kjøtt					0,5				
1014020	Fett					0,5				
1014030	Lever					1				
1014040	Nyrer					0,5				
1014050	Spiselig slakteavfall					0,5				
1014990	Andre					0,5				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1020040	Hester									
1020990	Andre									
1030000	iii) Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1030010	Kylling									
1030020	And									
1030030	Gås									
1030040	Vaktel									
1030990	Andre									
1040000	iv) Honning	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1050000	v) Amfibier og krypdyr	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1060000	vi) Snegler	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1070000	vii) Andre landdyrprodukter	0,01(*)	0,1	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,01(*)	0,05(*)		0,01(*)
1100000	11. FISK, FISKEVARER, KREPSDYR, BLØTDYR OG ANDRE NÆRINGSMIDLER FRA SALT VANN OG FERSKVANN									
1200000	12. AVLINGER SOM UTELUKKENDE BRUKES SOM FØR									

(^a) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^b) = Løselig i fett.

(^c) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Boskalid — kode 1000000: Summen av boskalid og M 510F01, herunder dets konjugater

Cyprodinil — kode 1000000: Summen av cyprodinil og metabolitt CGA 304075

Diflubenzuron — kode 1000000: Summen av diflubenzuron og 4-klorfenylurea uttrykt som diflubenzuron

Flusilazol — kode 1000000: Summen av flusilazol og dets metabolitt IN-F7321 ([bis-4-fluorfenyl]metyl]silanol) uttrykt som flusilazol

Fosmet — kode 1000000: Fosmet

Protiokonazol — kode 1000000: Summen av protiokonazol-destio og dets glukuronidkonjugat, uttrykt som protiokonazol-destio

(*) Angir bestemmelsesgrensen.»

«Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot													
0212990	Andre													
0213000	c) <i>Andre rot- og knollvekster unntatt sukkerbete</i>						0,02(*)			0,05(*)			0,01(*)	
0213010	Rødbeter													
0213020	Gulrøtter													
0213030	Knollselleri													
0213040	Pepperrot													
0213050	Jordskokker													
0213060	Pastinakk													
0213070	Rotpersille													
0213080	Reddiker													
0213090	Havrerot													
0213100	Kålrot													
0213110	Neper													
0213990	Andre													
0220000	ii) Løk		0,01(*)	0,01(*)			0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	
0220010	Hvitløk													
0220020	Kepaløk													
0220030	Sjalottløk													
0220040	Pipeløk													
0220990	Andre													
0230000	iii) Fruktbærende grønnsaker													
0231000	a) <i>Sotvierfamilien</i>								0,01(*)					
0231010	Tomater		0,3	0,05			0,05			0,3	0,2		0,4	
0231020	Paprika		1	0,01(*)			0,05			0,05(*)	0,2		0,01(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
		0,01(*)							0,02(*)		
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,01(*)								
			0,05								
			0,05								
			0,01(*)								
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)						0,01(*)	
					1				0,02(*)		
					5				1		
					1				0,02(*)		
					1				5		
					1				0,02(*)		
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	1						
									0,5	1	
									0,1	0,01(*)	

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>		0,01(*)										0,1	
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>		0,01(*)										0,01(*)	
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter			0,01(*)					0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>		10				0,1							
0251010	Vårsalat													
0251020	Salat													
0251030	Bredbladet endiv													
0251040	Karse													
0251050	Vårkarse													
0251060	Salatsennep, rucola													
0251070	Sareptasennep													
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.													
0251990	Andre													
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>		20				0,02(*)							
0252010	Spinat													
0252020	Portulakk													
0252030	Bladbete													
0252990	Andre													
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>		20				0,02(*)							
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		20				0,02(*)							
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		20				0,02(*)							

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	1						
									0,02(*)		
										0,01(*) 10 10 0,01(*) 0,01(*) 10 0,01(*) 0,01(*)	
										0,01(*)	
										0,01(*)	
									5 0,02(*) 0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)	0,01(*)	
									0,02(*)	0,01(*)	
									0,02(*)	0,01(*)	

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
									0,02(*)	10	
		0,01(*)	0,01(*)		1					0,01(*)	
				0,05					1		
				0,05					0,02(*)		
				0,05					0,02(*)		
				0,05					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	1					0,01(*)	
									1		
									0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0270070	Rabarbra		0,01(*)										0,01(*)	
0270080	Bambusskudd		0,01(*)										0,01(*)	
0270090	Palmehjerter		0,01(*)										0,01(*)	
0270990	Andre		0,01(*)										0,01(*)	
0280000	viii) Sopp		0,01(*)	0,01(*)			0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	
0280010	Dyrket sopp													
0280020	Viltvoksende sopp													
0280990	Andre													
0290000	ix) Tang og tare		0,01(*)	0,01(*)			0,02(*)		0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)		0,01(*)	
0300000	3. TØRKEDE BELGFRUKTER	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	
0300010	Bønner													
0300020	Linser													
0300030	Erter													
0300040	Søtlupiner													
0300990	Andre													
0400000	4. OLJEHOLDIGE FRØ OG FRUKTER	0,01(*)		0,01(*)	0,01(*)			0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	
0401000	i) Oljeholdige frø													
0401010	Linfrø		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401020	Jordnøtter		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401030	Valmuefrø		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401040	Sesamfrø		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401050	Solsikkefrø		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401060	Rapsfrø		0,01(*)				0,02	0,02(*)						
0401070	Soyabønner		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401080	Sennepsfrø		0,01(*)				0,01(*)	0,02(*)						
0401090	Bomullsfrø		0,3				0,01(*)	0,05						

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
									0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)		
									0,02(*)		
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	1				0,02(*)	0,01(*)	
		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	1				0,02(*)	0,01(*)	
	2(*)	0,01(*)	0,01(*)		1	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)
				0,05					2		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,05					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
	2(*)	0,01(*)	0,01(*)		1	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,05(*)
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,05					0,02(*)		
				0,01(*)					0,02(*)		
				0,01(*)					20		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0401100	Gresskarfrø		0,01(*)			0,05	0,02(*)							
0401110	Saffortistel		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0401120	Agurkurt		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0401130	Oljedodre		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0401140	Hampefrø		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0401150	Ricinus		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0401990	Andre		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0402000	ii) Oljeholdige frukter		0,01(*)			0,01(*)	0,02(*)							
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje													
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)													
0402030	Oljepalmefrukt													
0402040	Kapok													
0402990	Andre													
0500000	5. KORN		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,01(*)		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	
0500010	Bygg	0,1						0,1		0,05(*)				
0500020	Bokhvete	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				
0500030	Mais	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				
0500040	Hirse	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				
0500050	Havre	0,1						0,02(*)		0,05(*)				
0500060	Ris	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				
0500070	Rug	0,1						0,05		0,05(*)				
0500080	Sorghum	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				
0500090	Hvete	0,1						0,05		2				
0500990	Andre	0,01(*)						0,02(*)		0,05(*)				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0610000	i) Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)								2					
0620000	ii) Kaffebønner								0,02(*)					
0630000	iii) Urtete (tørket)								0,02(*)					
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>													
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vandelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>													
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)								0,02(*)					
0650000	v) Johannesbrød								0,02(*)					
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
		0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,5	0,02(*)	0,1(*)
	350								(**)		
	5										
	10										
	10										
	10										
	10	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	1	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,1(*)

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0840010	Lakris													
0840020	Ingefær													
0840030	Gurkemeie													
0840040	Pepperrot													
0840990	Andre													
0850000	v) Knopper													
0850010	Kryddernellik													
0850020	Kapers													
0850990	Andre													
0860000	vi) Blomsterarr													
0860010	Safran													
0860990	Andre													
0870000	vii) Frøkapper													
0870010	Muskatblomme													
0870990	Andre													
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)	
0900010	Sukkerbete (rot)													
0900020	Sukkerrør													
0900030	Sikorirotter													
0900990	Andre													
1000000	10. PRODUKTER AV ANIMALSK OPPRINNELSE - LANDDYR										0,01(*)			
1010000	i) Kjøtt, bearbeidet kjøtt, slakteavfall, blod, animalsk fett, ferskt, kjøtt eller fryst, saltet, i saltlake, tørket, røkt eller bearbeidet til mel, andre bearbeidede produkter, f.eks. pølser, og næringsmidler framstilt av disse										0,01(*)			
1011000	a) <i>Svin</i>													
1011010	Kjøtt	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1011020	Fettfritt eller magert kjøtt	0,02					0,01(*)			0,02(*)				

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1011030	Lever	0,02					0,05			0,03				
1011040	Nyrer	0,3					0,01(*)			0,03				
1011050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1011990	Andre	0,01(*)					0,01(*)			0,03(*)				
1012000	b) <i>Storfe</i>													
1012010	Kjøtt	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1012020	Fett	0,02					0,01(*)			0,02(*)				
1012030	Lever	0,02					0,05			0,03				
1012040	Nyrer	0,01					0,01(*)			0,03				
1012050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1012990	Andre	0,01(*)					0,01(*)			0,03(*)				
1013000	c) <i>Sauer</i>													
1013010	Kjøtt	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1013020	Fett	0,02					0,01(*)			0,02(*)				
1013030	Lever	0,02					0,05			0,03				
1013040	Nyrer	0,3					0,01(*)			0,03				
1013050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1013990	Andre	0,01(*)					0,01(*)			0,03(*)				
1014000	d) <i>Geiter</i>													
1014010	Kjøtt	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1014020	Fett	0,02					0,01(*)			0,02(*)				
1014030	Lever	0,02					0,05			0,03				
1014040	Nyrer	0,3					0,01(*)			0,03				
1014050	Spiselig slakteavfall	0,01(*)					0,01(*)			0,03				
1014990	Andre	0,01(*)					0,01(*)			0,03(*)				

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
			2								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
		0,2	0,2		0,02(*)						
		0,05(*)	0,2		0,02(*)						
		0,05(*)	0,1(*)		0,05						
		0,05(*)	0,1(*)		0,02(*)						
		0,05(*)			0,02(*)						
			1			0,5					
			0,3								
			0,5			0,5					
			0,1(*)			0,1(*)					

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0243000	c) <i>Bladkål</i>		0,05(*)											
0243010	Kinakål													
0243020	Grønnkål													
0243990	Andre													
0244000	d) <i>Knutekål</i>		0,05(*)											
0250000	v) Bladgrønnsaker og friske urter	0,05(*)												
0251000	a) <i>Salat og andre salatplanter, herunder Brassicacea</i>					0,1								
0251010	Vårsalat		10											
0251020	Salat		10											
0251030	Bredbladet endiv		0,05(*)											
0251040	Karse		10											
0251050	Vårkarse		10											
0251060	Salatsennep, rucola		10											
0251070	Sareptasennep		10											
0251080	Blader og spirer av Brassica spp.		10											
0251990	Andre		10											
0252000	b) <i>Spinat og lignende (blader)</i>		0,05(*)			0,01(*)								
0252010	Spinat													
0252020	Portulakk													
0252030	Bladbete													
0252990	Andre													
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>		0,05(*)			0,01(*)								
0254000	d) <i>Brønnkarse</i>		0,05(*)			0,01(*)								
0255000	e) <i>Salatsikori</i>		0,05(*)			0,01(*)								

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
			2			1					
			2			0,5					
		0,05(*)			0,02(*)	0,1(*)					
			0,1(*)								
			5								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								
			0,1(*)								

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
			0,1(*)								
			0,1(*)		0,02(*)	0,1(*)					
		0,1 0,05(*) 0,1 0,05(*) 0,05(*)									
		0,05(*)									
		0,05(*)	0,1(*)		0,02(*)						
						0,3					

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
						0,1(*)					
		0,05(*)	0,1(*)		0,02(*)	0,1(*)					
		0,05(*)	0,1(*)		0,02(*)						
	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02(*)	1	0,01	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)
	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02(*)		0,01	0,02(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,01(*)
						1					
						1					
						5					
						1					
						0,3					

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0401100	Gresskarfrø													
0401110	Saffortistel													
0401120	Agurkurt													
0401130	Oljedodre													
0401140	Hampefrø													
0401150	Ricinus													
0401990	Andre													
0402000	ii) Oljeholdige frukter													
0402010	Oliven til produksjon av olivenolje													
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)													
0402030	Oljepalmefrukt													
0402040	Kapok													
0402990	Andre													
0500000	5. KORN	0,05(*)	0,05(*)		0,01(*)	0,01(*)	0,01(*)			0,05(*)	0,02(*)		0,01(*)	
0500010	Bygg			0,01(*)					1			0,02(*)		
0500020	Bokhvete			0,01(*)					0,02(*)			0,02(*)		
0500030	Mais			0,01(*)					0,02(*)			0,02(*)		
0500040	Hirse			0,01(*)					0,02(*)			0,02(*)		
0500050	Havre			0,01(*)					0,02(*)			0,2		
0500060	Ris			0,03					0,05			0,02(*)		
0500070	Rug			0,01(*)					1			0,02(*)		
0500080	Sorghum			0,01(*)					0,02(*)			0,02(*)		
0500090	Hvete			0,01(*)					1			0,02(*)		
0500990	Andre			0,01(*)					0,02(*)			0,02(*)		

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0600000	6. TE, KAFFE, URTETE OG KAKAO	0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,02(*)	
0610000	i) Te (tørkede blader og stilker, gjærede og ugjærede, av <i>Camellia sinensis</i>)													
0620000	ii) Kaffebønner													
0630000	iii) Urtete (tørket)													
0631000	a) <i>Blomster</i>													
0631010	Kamille													
0631020	Hibiskus													
0631030	Kronblader av roser													
0631040	Sjasmin													
0631050	Lind													
0631990	Andre													
0632000	b) <i>Blader</i>													
0632010	Jordbærblader													
0632020	Rooibosblader													
0632030	Maté													
0632990	Andre													
0633000	c) <i>Røtter</i>													
0633010	Vendelrot													
0633020	Ginsengrot													
0633990	Andre													
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>													
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)													
0650000	v) Johannesbrød													
0700000	7. HUMLE (tørket), herunder humle i form av pelletter og ikke-konsentrert pulver	0,1(*)	0,1(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,02(*)		0,05(*)	0,1(*)	0,05	0,02(*)	0,02(*)	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
						0,1(*)					
							0,01(*)				
							0,05(*)				
							0,2				
							1				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
						0,1(*)					
							0,01(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
						0,1(*)					
							0,01(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				
							0,05(*)				

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1020040	Hester													
1020990	Andre													
1030000	iii) Fugleegg, ferske, konserverte eller kokte, egg uten skall og eggeplommer, ferske, tørkede, dampkokte eller kokt i vann, formede, fryste eller på annen måte konserverte, også tilsatt sukker eller annet søtningsmiddel	0,05(*)	0,02	0,01(*)		0,01(*)						0,01(*)	0,01(*)	
1030010	Kylling													
1030020	And													
1030030	Gås													
1030040	Vaktel													
1030990	Andre													
1040000	iv) Honning	0,05	0,02	0,01(*)		0,01(*)						0,01(*)	0,01	
1050000	v) Amfibier og krypdyr	0,05	0,02	0,01(*)		0,01(*)						0,01(*)	0,01	
1060000	vi) Snegler	0,05	0,02	0,01(*)		0,01(*)						0,01(*)	0,01	
1070000	vii) Andre landdyrprodukter	0,05	0,02	0,01(*)		0,01(*)						0,01(*)	0,01	
1100000	11. FISK, FISKEVARER, KREPSDYR, BLØTDYR OG ANDRE NÆRINGSMIDLER FRA SALTVANN OG FER-SKVANN													
1200000	12. AVLINGER SOM UTE-LUKKENDE BRUKES SOM FÔR													

(^a) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^f) = Løselig i fett.

(^g) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Flonicamid – kode 1000000, summen av flonicamid og TFNA-AM.

(¹) Grenseverdiene for restmengder tar hensyn til rester som skyldes naturlig forekomst av fufural, unntatt dem som er fastsatt for kode 0231010 og 0231020.

(²) Grenseverdiene for restmengder er gyldige til 31. januar 2009. Etter denne datoen vil grenseverdien for restmengder være 0,02(*) mg/kg, med mindre den blir endret ved en forordning.

(*) Angir bestemmelsesgrensen.

(**) Kombinasjon av plantevernmiddel/kodenummer som grenseverdiene for restmengder som fastsatt i vedlegg II, gjelder for.»

[illegible]

Del B

- a) Kolonnene for acefat, azinfosmetyl, klorpyrifos, klorpyrifosmetyl, cyflutrin, cypermetrin, diazinon, diklorvos, dikofol, dimetoat, endosulfan, etion, fenitroton, fluroksypyr, indoksakarb, metalaksyl, metamidofos, paration, parationmetyl, forat, pyraklostrobin, pirimifosmetyl, pymetrozin, kintozen, tiaklopid, trifloksystrobin skal lyde:

«Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder (mg/kg)

Kode-nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Acefat	Azinfos-etyl ^(f)	Klorpyrifos ^(f)	Klorpyrifosmetyl ^(f)	Cyflutrin (cyflutrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)) ^(f)	Cypermetrin (cypermetrin, herunder andre beslektede isomerblandinger (summen av isomerer)) ^(f)	Diazinon ^(f)	Diklorvos	Dikofol (summen av p, p'- og o, p'-isomerer) ^(f)	Dimetoat (summen av dimetoat og ometoat uttrykt som dimetoat)	Endosulfan (summen av alfa- og beta-isomerer og endosulfansulfat, uttrykt som endosulfan) ^(f)	Etion
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
0130040	Mispel	0,02(*)	0,5	0,5	0,5	0,2	1	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	0,01(*)
0130050	Japansk mispel	0,02(*)	0,5	0,5	0,5	0,2	1	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,3	0,5
0154050	Nyper	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0154060	Morbær	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0154070	Azarolhagtorn	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0154080	Hyllebær	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)
0161050	Stjernefrukt	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)
0161070	Jambolan (javapommer)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0162050	Stjernepler	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0163060	Cherimoya	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0163070	Guava	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0163090	Brødfrukt	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0163100	Durian	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1
0163110	Surannona (guanabana)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
0212040	Arrowrot	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0251050	Vårkarse	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0251070	Sareptasennep	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	1	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0252020	Portulakk	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,5	0,5	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0253000	c) <i>Vinblader (vindrueblader)</i>	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	
0256050	Salvie	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0256060	Rosmarin	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0256070	Timian	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0256080	Basilikum	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0256090	Laurbærblader	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0256100	Estragon	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	2	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0270080	Bambusskudd	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0270090	Palmehjerter	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,01(*)	0,01(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,1	
0401110	Saffortistel	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0401120	Agurkurt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0401130	Oljedodre	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0401150	Ricinus	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	
0402030	Oljepalmefrukt	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	
0402040	Kapok	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,02(*)	0,01(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,01(*)	
0620000	ii) Kaffebønner	0,05(*)	0,1(*)	0,2	0,1(*)	0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)	0,1(*)	0,02(*)	
0630000	iii) Urtete (tørket)		0,1(*)			0,1(*)	0,1(*)	0,02(*)	0,02(*)	0,5			0,02(*)	
0631000	a) <i>Blomster</i>	0,1	0,1(*)	0,5								0,5		
0631010	Kamille				0,2						1	0,5		
0631020	Hibiskus				0,1(*)						0,1	0,5		

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1030020	And	0,02(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		
1030030	Gås	0,02(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		
1030040	Vaktel	0,02(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		
1030990	Andre	0,02(*)	0,01(*)		0,01(*)	0,02(*)	0,05(*)	0,05(*)		0,05(*)		0,05(*)		
1040000	iv) Honning											0,01(*)		
1050000	v) Amfibier og krypdyr											0,01(*)		
1060000	vi) Snegler											0,01(*)		
1070000	vii) Andre landdyrprodukter											0,01(*)		

(*) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^f) = Løselig i fett.

(^R) = Definisjonen av restmengder er forskjellig for følgende kombinasjoner av plantevernmiddel/kodenummer:

Fluroksypyr — kode 1000000: Fluroksypyr

(*) Angir bestemmelsesgrensen.»

[illegible]

b) Nye kolonner skal lyde:

«Rester av plantevernmidler og grenseverdier for restmengder
(mg/kg)

Kode- nummer	Grupper av og eksempler på enkeltprodukter som grenseverdiene for restmengder gjelder for ^(a)	Permetrin (summen av isomerer)	Profam
(1)	(2)	(3)	(4)
0130040	Mispel	0,05(*)	0,05(*)
0130050	Japansk mispel	0,05(*)	0,05(*)
0154050	Nyper	0,05(*)	0,05(*)
0154060	Morbær	0,05(*)	0,05(*)
0154070	Azarolhagtorn	0,05(*)	0,05(*)
0154080	Hyllebær	0,05(*)	0,05(*)
0161050	Stjernefrukt	0,05(*)	0,05(*)
0161060	Daddelpommer (kaki)	0,05(*)	0,05(*)
0161070	Jambolan (javaplommer)	0,05(*)	0,05(*)
0162040	Fikenkaktus (kaktusfrukt)	0,05(*)	0,05(*)
0162050	Stjernepler	0,05(*)	0,05(*)
0162060	Amerikansk kaki (Virginia-kaki)	0,05(*)	0,05(*)
0163060	Cherimoya	0,05(*)	0,05(*)
0163070	Guava	0,05(*)	0,05(*)
0163090	Brødfukt	0,05(*)	0,05(*)
0163100	Durian	0,05(*)	0,05(*)
0163110	Surannona (guanabana)	0,05(*)	0,05(*)
0212040	Arrowrot	0,05(*)	0,05(*)
0251050	Vårkarse	0,05(*)	0,05(*)
0251070	Sareptasennep	0,05(*)	0,05(*)
0252020	Portulakk	0,05(*)	0,05(*)
0253000	c) Vinblader (vindrueblader)	0,05(*)	0,05(*)
0256050	Salvie	0,05(*)	0,05(*)
0256060	Rosmarin	0,05(*)	0,05(*)
0256070	Timian	0,05(*)	0,05(*)
0256080	Basilikum	0,05(*)	0,05(*)
0256090	Laurbærblader	0,05(*)	0,05(*)

0256100	Estragon	0,05(*)	0,05(*)
(1)	(2)	(3)	(4)
0270080	Bambusskudd	0,05(*)	0,05(*)
0270090	Palmehjerter	0,05(*)	0,05(*)
0401110	Saflortistel	0,1(*)	0,05(*)
0401120	Agurkurt	0,1(*)	0,05(*)
0401130	Oljedodre	0,1(*)	0,05(*)
0401150	Ricinus	0,1(*)	0,05(*)
0402020	Palmenøtter (palmekjerner)	0,1(*)	0,05(*)
0402030	Oljepalmefrukt	0,1(*)	0,05(*)
0402040	Kapok	0,1(*)	
0620000	ii) Kaffebønner	0,1(*)	0,1(*)
0630000	iii) Urtete (tørket)	0,1(*)	0,1(*)
0631000	a) <i>Blomster</i>		
0631010	Kamille		
0631020	Hibiskus		
0631030	Kronblader av roser		
0631040	Sjasmin		
0631050	Lind		
0631990	Andre		
0632000	b) <i>Blader</i>		
0632010	Jordbærblader		
0632020	Rooibosblader		
0632030	Maté		
0632990	Andre		
0633000	c) <i>Røtter</i>		
0633010	Vendelrot		
0633020	Ginsengrot		
0633990	Andre		
0639000	d) <i>Andre urteteer</i>		
0640000	iv) Kakao (gjærede bønner)	0,1(*)	0,1(*)
0650000	v) Johannesbrød	0,1(*)	0,1(*)
0800000	8. KRYDDER	0,1(*)	0,1(*)
0810000	i) Frø		
0810010	Anisfrø		
0810020	Svartkarve		
0810030	Sellerifrø		
0810040	Korianderfrø		
0810050	Karvefrø		

(1)	(2)	(3)	(4)
0810060	Dillfrø		
0810070	Fennikelfrø		
0810080	Bukkehornkløver		
0810090	Muskatnøtt		
0810990	Andre		
0820000	ii) Frukt og bær		
0820010	Allehånde		
0820020	Anispepper (kinesisk pepper)		
0820030	Karve		
0820040	Kardemomme		
0820050	Einebær		
0820060	Svart og hvit pepper		
0820070	Vaniljestang		
0820080	Tamarind		
0820990	Andre		
0830000	iii) Bark		
0830010	Kanel		
0830990	Andre		
0840000	iv) Røtter eller jordstengler		
0840010	Lakris		
0840020	Ingefær		
0840030	Gurkemeie		
0840040	Pepperrot		
0840990	Andre		
0850000	v) Knopper		
0850010	Kryddernellik		
0850020	Kapers		
0850990	Andre		
0860000	vi) Blomsterarr		
0860010	Safran		
0860990	Andre		

(1)	(2)	(3)	(4)
0870000	vii) Frøkapper		
0870010	Muskatblomme		
0870990	Andre		
0900000	9. SUKKERPLANTER	0,05(*)	0,05(*)
0900010	Sukkerbete (rot)		
0900020	Sukkerrør		
0900030	Sikoriøtter		
0900990	Andre		
1015000	e) <i>Hester, esler, muldyr eller mulesler</i>		0,05(*)
1015010	Kjøtt		
1015020	Fett		
1015030	Lever		
1015040	Nyrer		
1015050	Spiselig slakteavfall		
1015990	Andre		
1017000	g) <i>Andre landbruksdyr</i>		0,05(*)
1017010	Kjøtt		
1017020	Fett		
1017030	Lever		
1017040	Nyrer		
1017050	Spiselig slakteavfall		
1017990	Andre		
1030020	And		
1030030	Gås		
1030040	Vaktel		
1030990	Andre		
1040000	iv) Honning		0,05(*)
1050000	v) Amfibier og krypdyr		0,05(*)
1060000	vi) Snegler		0,05(*)
1070000	vii) Andre landdyrprodukter		0,05(*)

(^a) For en fullstendig liste over produkter av vegetabilsk og animalsk opprinnelse som grenseverdiene for restmengder gjelder for, vises det til vedlegg I.

(^f) = Løselig i fett.

(*) Angir bestemmelsesgrensen.»

c) Kolonnen for malation utgår.

3) Listen over aktive stoffer i vedlegg IV skal lyde:

«1,4-diaminobutan (også kjent som putrescin)(**)	<i>Gliocladium catenulatum</i> stamme J1446(**)
1-dekanol(**)	Kiselgur(**)
Eddiksyre(**)	Laminarin
Aluminiumsilikat (også kjent som kaolin)(*)(**)	Kalkstein(**)
Ammoniumacetat(**)	Maltdekstrin(**)
<i>Ampelomyces quisqualis</i> stamme AQ10	Metylnonylketon(**)
<i>Bacillus subtilis</i> stamme QST 713	<i>Paecilomyces fumosoroseus</i> <i>apopka</i> stamme 97
Benzosyre(*)	Pepper(**)
Kalsiumkarbonat(**)	Planteoljer/sitronellol(**)
Karbondioksid(**)	Planteoljer/kryddernellikolje - eugenol(**)
<i>Coniothyrium minitans</i> stamme CON/M/91-08 (DSM 9660)	Planteoljer/rapsolje(**)
Etylen(**)	Planteoljer/grønnmynteolje(**)
Ekstrakt fra <i>melaleuca</i> (**)	Kaliumhydrogenkarbonat(**)
Fettsyre/laurinsyre(*)(**)	Kaliumjodid (**)
Fettsyre C7-C20(*)(**)	Kaliumtiocyanat(**)
Fettsyrer: fettsyremetylester(*)(**)	<i>Pseudomonas chlororaphis</i> stamme MA342
Fettsyrer: Heptansyre(*)(**)	Kvartssand(**)
Fettsyrer: Kaprylsyre(*)(**)	Repellenter: Blodmel(**)
Fettsyrer: Dekansyre(*)(**)	Repellenter: Fiskeolje(**)
Fettsyrer: Oleinsyre, herunder etyloleat(*)(**)	Repellenter: Sauefett(**)
Fettsyrer: Pelargonsyre(*)(**)	Repellenter: Tallolje(**)
Fettalkoholer/alifataalkoholer(*)(**)	Havalgeekstrakt(**)
Jernfosfat (jern-(III)-fosfat)	Natriumaluminiumsilikat(**)
Jernsulfat (jern-(III)-sulfat)(**)	Trimetylaminhydroklorid(**)
Jernsulfat (jern-(II)-sulfat)(**)	
Folinsyre(**)	
Hvitløksekstrakt(**)	
Gibberellin(**)	

(*) Stoffer som er oppført i vedlegg IV, med forbehold for europaparlaments- og rådsdirektiv 95/2/EF av 20. februar 1995 om andre tilsetningsstoffer i næringsmidler enn fargestoffer og søtstoffer.

(**) Stoffer som er midlertidig oppført i vedlegg IV, til vurderingen av dem i henhold til direktiv 91/414/EØF er ferdig, og i påvente av at EFSA har avgitt en grunngitt uttalelse i samsvar med artikkel 12 nr. 1.»

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2008/121/EF

2014/EØS/56/20

av 14. januar 2009

om navn på tekstilprodukter (omarbeiding)(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNION HAR —

tekstilproduktene på forskjellige trinn i produksjonen,
bearbeidingen og distribusjonen av dem.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap, særlig artikkel 95,

- 4) Det må også fastsettes bestemmelser om visse produkter som ikke utelukkende består av tekstiler, men der tekstiler utgjør en vesentlig bestanddel av produktet, eller der produsenten, bearbeidingsvirksomheten eller distributøren viser spesielt til dette.

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske
og sosiale komité⁽¹⁾,

- 5) Toleransen for fremmede fibrer som allerede er fastsatt for rene produkter, må også få anvendelse på blandingsprodukter.

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

- 6) For å nå målene som ligger til grunn for nasjonale bestemmelser på dette området, bør det innføres obligatorisk merking.

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/74/EF av 16. desember 1996 om navn på tekstilprodukter⁽³⁾ er blitt betydelig endret en rekke ganger⁽⁴⁾. Siden ytterligere endringer er nødvendig, bør nevnte direktiv omarbeides av klarhetshensyn.

- 7) I tilfeller der det er teknisk vanskelig å angi sammensetningen av et produkt på produksjonstidspunktet, kan de fibre som eventuelt er kjent på dette tidspunktet, angis på etiketten, forutsatt at de utgjør en viss prosentandel av det ferdige produktet.

- 2) Dersom medlemsstatenes bestemmelser om navn, sammensetning og merking av tekstilprodukter varierer fra en medlemsstat til en annen, kan det være til hinder for at det indre marked fungerer tilfredsstillende.

- 8) For å unngå forskjellene som har vist seg å forekomme i Fellesskapet i forbindelse med gjennomføringen, bør det spesifiseres nøyaktig hvilke særlige regler som skal gjelde for merking av visse tekstilprodukter sammensatt av to eller flere bestanddeler, samt hvilke bestanddeler i tekstilproduktene som det ikke skal tas hensyn til ved merking og analysering.

- 3) Disse hindringene kan fjernes dersom det fastsettes ensartede regler for omsetning av tekstilprodukter på fellesskapsplan. Det må derfor foretas en harmonisering av navnene på tekstilfibrer og av opplysningene på etiketter, på merker og i dokumenter som følger med

- 9) Tekstilprodukter som bare er underlagt kravet om fellesmerking, og de som selges metervis eller avskåret, må frambyes for salg på en slik måte at forbrukeren virkelig kan gjøre seg kjent med angivelsene på den felles emballasjen eller på rullen. Det påhviler medlemsstatene å beslutte hvilke tiltak som skal treffes for dette formål.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 19 av 23.1.2009, s. 29, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 59/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 10.

⁽¹⁾ EUT C 162 av 25.6.2008, s. 40.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 17. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 16. desember 2008.

⁽³⁾ EFT L 32 av 3.2.1997, s. 38.

⁽⁴⁾ Se del A i vedlegg VI.

- 10) Det bør fastsettes visse vilkår for bruken av betegnelser eller navn som nyter særlig anseelse blant brukerne og forbrukerne.

- 11) Det er nødvendig å fastsette prøvetakings- og analysemetoder for tekstiler med sikte på å utelukke enhver mulighet for at det kan reises tvil om metodene som er brukt. Det er likevel ikke til hinder for anvendelsen av ensartede regler at gjeldende nasjonale metoder opprettholdes midlertidig.
- 12) I vedlegg V, som angir de vedtatte fuktighetsfaktorer som skal anvendes på hver enkelt fibers tørrvekt når tekstilproduktets fibersammensetning bestemmes analytisk, er det under punkt 1, 2 og 3 oppført to vedtatte fuktighetsfaktorer til bruk ved beregning av sammensetningen av kardedde eller kjemmede produkter som inneholder ull og/eller dyrehår. Det er imidlertid ikke alltid mulig for laboratoriene å fastslå om det dreier seg om et kardedde eller kjemmet produkt, og bruk av denne bestemmelsen i forbindelse med samsvarskontroll av slike produkter i Fellesskapet kan derfor føre til motstridende resultater. Laboratoriene bør derfor få tillatelse til å benytte én enkelt vedtatt faktor i tvilstilfeller.
- 13) Det er ikke hensiktsmessig i et særdirektiv for tekstilprodukter å harmonisere alle de bestemmelsene som gjelder for slike produkter.
- 14) Vedlegg III og IV bør av hensyn til de særskilte kjennetegn ved tilfellene omhandlet i dem også omfatte andre produkter som er fritatt for merking, særlig «engangsartikler» eller produkter som det bare kreves fellesmerking for.
- 15) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽¹⁾.
- 16) Kommisjonen bør særlig få myndighet til å tilpasse vedlegg I og V til den tekniske utvikling og til å vedta nye metoder for kvantitativ analyse av binære og ternære blandinger. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikkegrunnleggende bestemmelser i dette direktiv, blant annet ved å utfylle det, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 17) De nye bestemmelsene som innføres i dette direktiv, gjelder bare komitéframgangsmåter. Det er derfor ikke nødvendig at de innarbeides av medlemsstatene.
- 18) Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstatenes forpliktelser med hensyn til tidsfristene for innarbeiding i nasjonal lovgivning av direktivene som er angitt i del B i vedlegg VI —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

1. Tekstilprodukter kan omsettes innenfor Fellesskapet, enten før enhver form for bearbeiding eller i løpet av produksjonsprosessen og på de forskjellige stadiene i distribusjonen, bare dersom de oppfyller bestemmelsene i dette direktiv.
2. Bestemmelsene i dette direktiv får ikke anvendelse på tekstilprodukter som
- a) er beregnet på eksport til tredjestater,
 - b) innføres i medlemsstatene under tollkontroll for transittformål,
 - c) importeres fra tredjestater med sikte på innenlands bearbeiding,
 - d) kontraheres til hjemmearbeidende personer eller til selvstendige foretak med sikte på videre bearbeiding uten at gjensidig forpliktende salg finner sted.

Artikkel 2

1. I dette direktiv menes med:
- a) «tekstilprodukter» alle rå, halvbearbeidede, bearbeidede, halvfabrikerte, fabrikkerte eller delvis ferdigsydde produkter eller konfeksjonsprodukter som utelukkende er sammensatt av tekstilfibrer, uansett hvilke blandings- eller sammensetningsprosesser som er benyttet,
 - b) «tekstilfiber»
 - i) en enhet av materiale som kjennetegnes ved bøyelighet, finhet og stor lengde i forhold til maksimalt tverrmål, og som dermed egner seg til tekstilapplikasjoner,
 - ii) fleksible flate strimler eller hule fibrer som har en synlig bredde på høyst 5 mm, herunder strimler skåret ut av bredere strimler eller folier framstilt på grunnlag av stoffer benyttet for å produsere fibre oppført i vedlegg I nr. 19-47, og som egner seg til tekstilapplikasjoner. Synlig bredde er bredden den flate strimmelen eller den hule fiberen har i foldet, flattrykt, sammentrykt eller snodd form, eller gjennomsnittsbredden dersom bredden ikke er ensartet.

⁽¹⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

2. Følgende skal likestilles med tekstilprodukter og omfattes av bestemmelsene i dette direktiv:

- a) produkter der tekstilfibrer utgjør minst 80 % av vekten,
- b) trekk der tekstilfibrer utgjør minst 80 % av vekten, til bruk i møbler, paraplyer og parasoller, og på samme vilkår tekstildelene i gulvbelegg med flere lag, madrasser og campingutstyr samt varmeisolerende fôr i fottøy og hanskeartikler,
- c) tekstiler som inngår i andre produkter der de utgjør en integrert del, dersom deres sammensetning er oppgitt.

Artikkel 3

- 1. Navnene på fibrene nevnt i artikkel 2 og beskrivelser av dem er oppført i vedlegg I.
- 2. Bruken av navn oppført i tabellen i vedlegg I er forbeholdt fibrer av den art som er nærmere angitt i samme nummer i tabellen.
- 3. Det er ikke tillatt å bruke disse navnene for å beskrive andre fibrer, verken som hovedbetegnelse, i ordforbindelser eller som adjektiv, uansett hvilket språk som benyttes.
- 4. Det er ikke tillatt å bruke navnet «silke» for å beskrive formen på eller den særskilte utforming av tekstilfibrer som opptrer som endeløs tråd.

Artikkel 4

- 1. Et tekstilprodukt kan betegnes som «100 %», «rent» eller eventuelt som «helt» bare dersom produktet i sin helhet består av samme fiber. Det kan ikke benyttes noen annen tilsvarende betegnelse.
- 2. Et innslag av andre fibrer på inntil 2 % av tekstilproduktets vekt er tillatt dersom dette er begrunnet ut fra tekniske forhold og ikke er resultat av en rutinemessig tilsetning. Denne toleransen skal forhøyes til 5 % dersom det dreier seg om tekstilprodukter som er framstilt ved karding.

Artikkel 5

- 1. Et ullprodukt kan betegnes med navnene angitt i vedlegg II bare dersom det utelukkende består av en fiber som ikke tidligere har inngått i et ferdig produkt, som ikke har gjennomgått andre spinnings- og/eller filtingsprosesser enn dem som kreves ved framstillingen av produktet, og som ikke er blitt behandlet eller brukt på en måte som har skadet fiberen.

2. Som unntak fra bestemmelsene i nr. 1 kan navnene i vedlegg II brukes til å betegne ull som inngår i en fiberblanding, når

- a) hele ullmengden i blandingen oppfyller kravene i nr. 1,
- b) denne ullmengden utgjør minst 25 % av blandingens samlede vekt,
- c) ullen, i tilfelle av sammensatt fiberblanding, er blandet med bare én enkelt annen fiber.

I tilfellet nevnt i dette nummer skal den fullstendige prosentvise sammensetningen angis.

- 3. Toleransen begrunnet i tekniske forhold ved framstillingen er begrenset til 0,3 % fremmede fibrer for produktene nevnt i nr. 1 og 2, herunder ullprodukter som er framstilt ved karding.

Artikkel 6

- 1. Tekstilprodukter som består av to eller flere fibrer, hvorav én utgjør minst 85 % av produktets samlede vekt, skal betegnes med
 - a) navnet på fiberen etterfulgt av vektprosenten eller
 - b) navnet på denne fiberen med tilføyselsen «minimum 85 %» eller
 - c) den fulle prosentvise sammensetningen av produktet.
- 2. Tekstilprodukter som består av to eller flere fibrer, hvorav ingen utgjør så mye som 85 % av produktets samlede vekt, skal betegnes med navn og vektprosent for minst to av de fibre som har størst prosentandel, sammen med en liste over navnene på de andre fibre som produktet består av, i fallende rekkefølge etter vekt, med eller uten angivelse av vekt. Likevel
 - a) kan en fibersammensetning der hver fiber for seg utgjør mindre enn 10 % av produktets sammensetning, betegnes med uttrykket «andre fibrer» sammen med den samlede vektprosent,
 - b) skal den fulle prosentvise sammensetningen av produktet oppgis dersom navnet på en fiber som utgjør mindre enn 10 % av produktets samlede vekt, oppgis særskilt.

3. Produkter med renning av ren bomull og innslag av ren lin der linens prosentandel utgjør minst 40 % av den samlede vekten av klisterfri vevnad, kan betegnes med navnet «halvlin», og i så fall må blandingsspesifikasjonen «renning ren bomull – innslag ren lin» tilføyes.

4. Uttrykkene «blandede fibrer» eller «uspesifisert fibersammensetning» kan benyttes for alle produkter der det er vanskelig å angi den nøyaktige sammensetningen på produksjonstidspunktet.

5. For tekstilprodukter som er beregnet på endelig forbruker og har en prosentvis sammensetning som nevnt i nr. 14,

a) tillates en andel av fremmede fibrer på inntil 2 % av tekstilproduktets samlede vekt dersom dette er begrunnet ut fra tekniske forhold og ikke skyldes rutinemessig tilsetning; denne toleransen forhøyes til 5 % dersom det dreier seg om tekstilprodukter framstilt ved karding, og skal ikke berøre toleransen angitt i artikkel 5 nr. 3,

b) tillates en produksjonstoleranse på 3 % mellom de oppgitte fiberprosenten og de prosentandelene som framkommer av analysen, i forhold til den samlede vekt av fibre angitt på etiketten. Toleransen får også anvendelse på fibrer som i samsvar med nr. 2 er oppført i fallende rekkefølge etter vekt uten angivelse av prosentandelen. Denne toleransen får også anvendelse på artikkel 5 nr. 2 bokstav b).

Ved analysen skal disse toleransene beregnes hver for seg. Den samlede vekt som skal tas i betraktning ved beregning av toleransen angitt i bokstav b), er vekten av fibre i det ferdige produktet, med unntak av eventuelle fremmede fibrer påvist ved bruk av toleransen angitt i bokstav a).

Sammenlegging av toleransene angitt i bokstav a) og b) er tillatt bare dersom de fremmede fibre som eventuelt er påvist ved analysen ved bruk av toleransen angitt i bokstav a), viser seg å ha den samme kjemiske beskaffenhet som én eller flere av fibre angitt på etiketten.

For særskilte produkter basert på en produksjonsteknikk som krever høyere toleranser enn dem som er nevnt i bokstav a) og b), kan høyere toleranser tillates når produktets samsvar kontrolleres i henhold til artikkel 13 nr. 1, men bare i særskilte tilfeller og forutsatt at produsenten framlegger en tilfredsstillende begrunnelse. Medlemsstatene skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Artikkel 7

Med forbehold for toleransene nevnt i artikkel 4 nr. 2, artikkel 5 nr. 3 og artikkel 6 nr. 5 er det i forbindelse med fibersammensetningene fastsatt i artikkel 4 og 6 ikke nødvendig å nevne synlige, isolerbare fibrer av rent dekorativ art som ikke overstiger 7 % av det ferdige produktets vekt. Det samme gjelder fibrer (f.eks. metalliske fibrer) som er tilsatt for å oppnå en antistatisk virkning, og som ikke overstiger 2 % av det ferdige produktets vekt. Med hensyn til produktene nevnt i artikkel 6 nr. 3 skal disse prosentandelene ikke beregnes på grunnlag av stoffets vekt, men på grunnlag av vekten av renning og innslag hver for seg.

Artikkel 8

1. Tekstilprodukter som definert i dette direktiv skal etiketteres og merkes ved alle anledninger der de bringes i omsetning som ledd i produksjons- og handelssyklusen. Etiketteringen og merkingen kan erstattes eller suppleres med medfølgende handelsdokumenter når produktene ikke frambyr for salg til endelig forbruker, eller når de leveres for å etterkomme en bestilling fra staten eller en annen offentligrettslig juridisk person eller, i medlemsstater der dette begrepet ikke er kjent, et tilsvarende rettssubjekt.

2. De navn, beskrivelser og nærmere spesifikasjoner i forbindelse med tekstilfibrer som er angitt i artikkel 36 og i vedlegg I og II, skal angis tydelig i handelsdokumentene. Dette kravet skal særlig utelukke bruk av forkortelser på salgskontrakter, regninger og fakturaer. Det er likevel tillatt å benytte hullkortkoder, forutsatt at kodenenes betydning er oppgitt i det samme dokumentet.

3. De navn, beskrivelser og nærmere spesifikasjoner i forbindelse med tekstilfibrer som er angitt i artikkel 36 og i vedlegg I og II, skal angis med tydelig, lesbar og enhetlig skrift når tekstilprodukter frambyr for salg eller selges til endelig forbruker, og særlig i kataloger og salgsbrosjyrer samt på emballasje, etiketter og merker.

Andre angivelser og opplysninger enn dem som er fastsatt i dette direktiv, skal holdes tydelig atskilt fra disse. Denne bestemmelse får ikke anvendelse på varemerker eller firma som kan forekomme umiddelbart før eller etter opplysningene fastsatt i dette direktiv.

Dersom det når et tekstilprodukt frambyr for salg eller selges til endelig forbruker som angitt i første ledd, angis et varemerke eller et firma og det i denne sammenheng benyttes et navn oppført i vedlegg I eller et navn som kan forveksles med dette, som hovedbetegnelse, adjektiv eller ordforbindelse, skal imidlertid de navn, beskrivelser og nærmere spesifikasjoner i forbindelse med tekstilfibrer som er angitt i artikkel 3-6 og i vedlegg I og II, angis med tydelig, lesbar og enhetlig skrift i umiddelbar tilknytning til varemerket eller firmaet.

4. Medlemsstatene kan kreve at etiketteringen og merkingen fastsatt i denne artikkel også foretas på deres nasjonale språk når et tekstilprodukt frambys for salg eller selges til endelig forbruker på deres territorium.

For spoler, sneller, fedd, nøster og enhver annen liten enhet med sytråd eller stoppe- eller brodégarn kan medlemsstatene bare benytte alternativet omhandlet i første ledd i forbindelse med fellesmerking av innpakninger eller utstillinger. Med forbehold for tilfellene nevnt i vedlegg IV nr. 18 kan de enkelte enhetene merkes på et hvilket som helst av Fellesskapets språk.

5. Medlemsstatene kan ikke forby bruk av andre beskrivelser eller nærmere spesifikasjoner for produktenes egenskaper enn dem som er angitt i artikkel 3, 4 og 5, dersom de er i samsvar med god forretningsskikk.

Artikkel 9

1. Tekstilprodukter som består av to eller flere deler med ulikt fiberinnhold, skal forsynes med en etikett som angir fiberinnholdet i hver enkelt del. Denne etiketteringen er ikke påbudt for deler som utgjør mindre enn 30 % av produktets samlede vekt, unntatt hovedfôret.

2. To eller flere tekstilprodukter med samme fiberinnhold som vanligvis utgjør et udelelig hele, kan forsynes med én enkelt etikett.

3. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 12

a) skal fibersammensetningen i følgende korsettartikler angis ved å oppgi sammensetningen for hele produktet eller ved å oppgi sammensetningen for følgende deler samlet eller hver for seg:

i) for brystholdere: ytre og indre stoff i skåler og rygg,

ii) for hofteholdere: stivingsfelt foran, bak og på siden,

iii) for korseletter: ytre og indre stoff i skåler, stivingsfelt foran og bak og sidestykker.

Fibersammensetningen i andre korsettartikler enn dem som er nevnt i første ledd, skal angis ved å oppgi sammensetningen for hele produktet eller ved å oppgi sammensetningen av de ulike delene av disse artiklene samlet eller hver for seg; slik merking ikke er obligatorisk for deler som utgjør mindre enn 10 % av produktets samlede vekt.

De ulike delene av de nevnte korsettartiklene skal merkes slik at den endelige forbruker lett kan forstå hvilke deler av produktet opplysningene på etiketten viser til,

b) skal fibersammensetninger av tekstilprodukter der mønsteret er frambrakt ved etsning, oppgis for produktet i sin helhet og kan angis ved å oppgi sammensetningen av basisstoffet og det etsede stoffet hver for seg. Disse bestanddelene må nevnes med navn,

c) skal fibersammensetninger av broderte tekstilprodukter oppgis for produktet i sin helhet og kan angis ved å oppgi sammensetningen av basisstoffet og brodégarnet hver for seg; disse bestanddelene må nevnes med navn; dersom de broderte delene utgjør mindre enn 10 % av produktets overflate, er det tilstrekkelig å oppgi basisstoffets sammensetning,

d) skal fibersammensetningen av garn som består av en kjerne omsluttet av ulike fibrer, og som selges til forbrukeren i denne tilstand, oppgis for produktet i sin helhet og kan angis ved å oppgi sammensetningen av kjernen og de omsluttende fibrene hver for seg; disse bestanddelene må nevnes med navn,

e) skal fibersammensetningen av tekstilprodukter i fløyel og plysj eller lignende produkter oppgis for produktet i sin helhet og kan oppgis atskilt for hver av disse to bestanddelene, som må nevnes med navn, dersom produktene har bakside og overflate som består av ulike fibrer,

f) skal sammensetningen av gulvbelegg og -tepper der bunnmaterialer og overflate består av ulike fibrer, angis bare for overflaten, som må nevnes med navn.

Artikkel 10

1. Som unntak fra bestemmelsene i artikkel 8 og 9

a) kan medlemsstatene for tekstilproduktene som er oppført i vedlegg III, og som befinner seg i en av tilstandene angitt i artikkel 2 nr. 1 bokstav a), ikke kreve etikettering eller merking som omfatter produktets navn og sammensetning. Dersom disse produktene er forsynt med en etikett eller en merking som angir navn, sammensetning, varemerke eller firma, og som omfatter bruk av et navn oppført i vedlegg I eller et navn som kan forveksles med dette, som hovedbetegnelse, adjektiv eller i ordforbindelser, får imidlertid bestemmelsene i artikkel 8 og 9 anvendelse,

b) kan tekstilproduktene oppført i vedlegg IV frambys for salg med en felles etikettering som inneholder spesifikasjonene for sammensetning fastsatt i dette direktiv, forutsatt at tekstilproduktene er av samme type og sammensetning,

c) er det tillatt at sammensetningen av tekstilprodukter som selges som metervare, vises bare på det stykket eller den rullen som frambyes for salg.

2. Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for at produktene nevnt i nr. 1 bokstav b) og c) frambyes for salg på en slik måte at endelig forbruker fullt ut kan gjøre seg kjent med disse produktenes sammensetning.

Artikkel 11

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å påse at de opplysninger som gis når tekstilprodukter bringes i omsetning, ikke kan forveksles med navn og spesifikasjoner som er fastsatt i dette direktiv.

Artikkel 12

Med sikte på anvendelsen av artikkel 8 nr. 1 og andre bestemmelsene i dette direktiv om merking av tekstilprodukter skal fiberprosentene angitt i artikkel 4, 5 og 6 bestemmes uten hensyn til følgende bestanddeler:

- a) for alle tekstilprodukter: deler som ikke er av tekstil, jærer, etiketter og emblemer, kantebånd og pynt som ikke er en integrert del av produktet, knapper og spenner overtrukket med tekstil, tilbehør, dekorasjoner, ikke-elastiske bånd, elastiske tråder og bånd som er festet på spesifikke og begrensede deler av produktet, og, på de vilkår som er fastsatt i artikkel 7, synlige og isolerbare fibrer av rent dekorativ art og antistatiske fibrer,
- b) for gulvbelegg og tepper: alle andre bestanddeler enn overflaten,
- c) for møbeltrekk: binde- og fyllrenning samt binde- og fyllinnslag som ikke er en del av overflaten,
- d) for draperier, portierer og gardiner: binde- og fyllrenning samt binde- og fyllinnslag som ikke er en del av stoffets rettside,
- e) for andre tekstilprodukter: underlag, forsterkninger, mellomfôr og bunnmateriale av lerret samt sy- og sammenføyningstråd, med mindre de erstatter stoffets renning og/eller innslag, fyllmateriale som ikke har en isolerende funksjon, og, med forbehold for artikkel 9 nr. 1, fôr.

I denne bestemmelse

- i) skal bunnmateriale i tekstilprodukter som tjener som baksidebelegg for overflaten, særlig basisstoffer i tepper og i dobbelte stoffer samt baksiden av fløys- og plysjstoffer og tilsvarende produkter, ikke anses som underlag som skal fjernes,

ii) menes med «forsterkninger» tråder eller stoffer som er tilsatt på spesifikke eller begrensede deler av tekstilproduktene for å forsterke dem eller å gjøre dem stive eller tykke,

- f) fettstoffer, bindemidler, fortyngningsmidler, etterbehandlingsmidler, impregneringsprodukter, fargehjelpemidler og hjelpemidler for trykkfarging samt andre produkter til behandling av tekstiler. I mangel av fellesskapsbestemmelser skal medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for å unngå at disse bestanddelene opptrer i et omfang som kan bidra til å villedde forbrukeren.

Artikkel 13

- 1. Kontroller av om tekstilprodukter er i samsvar med opplysningene om sammensetning i dette direktiv, skal utføres med analysemetodene som er angitt i direktivene nevnt i nr. 2.

For dette formål skal fiberprosentene i artikkel 4, 5 og 6 bestemmes ved å anvende den vedtatte fuktighetsfaktor fastsatt i vedlegg V på hver enkelt fibers tørrvekt etter at bestanddelene nevnt i artikkel 12 er fjernet.

- 2. Særdirektiver skal fastlegge hvilke metoder for prøvetaking og analyse som skal gjelde i medlemsstatene for å bestemme fibersammensetningen i produkter nevnt i dette direktiv.

Artikkel 14

- 1. Medlemsstatene kan ikke forby eller hindre omsetning av tekstilprodukter på grunn av produktenes navn eller opplysninger om sammensetningen dersom produktene er i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv.

- 2. Bestemmelsene i dette direktiv skal ikke være til hinder for anvendelse av gjeldende bestemmelser i hver enkelt medlemsstat om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, angivelse av produktenes opprinnelse og bekjempelse av illojal konkurranse.

Artikkel 15

- 1. Kommisjonen skal vedta de tilføyelser til vedlegg I og de tilføyelser til og endringer av vedlegg V som er nødvendige for å tilpasse vedleggene til den tekniske utvikling.

- 2. Kommisjonen skal fastsette nye metoder for kvantitativ analyse av andre binære og ternære blandinger enn dem som er angitt i europaparlaments- og rådsdirektiv 96/73/EF av 16. desember 1996 om visse metoder for kvantitative analyser av binære tekstilfiberblandinger⁽¹⁾ og rådsdirektiv 73/44/EØF av 26. februar 1973 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om kvantitative analyser av ternære fiberblandinger⁽²⁾.

⁽¹⁾ EFT L 32 av 3.2.1997, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 83 av 30.3.1973, s. 1.

3. Tiltakene angitt i nr. 1 og 2, som blant annet har til formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv, blant annet ved å utfylle det, skal treffes etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 16 nr. 2.

Artikkel 16

1. Kommisjonen skal bistås av Komiteen for direktiver om tekstilnavn og tekstilmerking nedsatt ved direktiv 96/73/EF.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1-4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 17

Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 18

Direktiv 96/74/EØF, endret ved rettsaktene oppført i del A i vedlegg VI, oppheves uten at det berører medlemsstatenes

forpliktelser med hensyn til fristene for innarbeiding i nasjonal lovgivning av direktivene oppført i del B i vedlegg VI.

Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg VII.

Artikkel 19

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 20

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 14. januar 2009.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

A. VONDRA

Formann

VEDLEGG I

TABELL OVER TEKSTILFIBRER

(omhandlet i artikkel 3)

Nr.	Navn	Fiberbeskrivelse
1	Ull ⁽¹⁾	Fiber fra ullfellen til sau og lam (<i>Ovis aries</i>)
2	Alpakka, lama, kamel, kasjmir, mohair, angora, vikunja, jak, guanako, kasjgora, bever, oter, med eller uten den supplerende betegnelsen «ull» eller «hår» ⁽¹⁾	Hår fra følgende dyr: alpakka, lama, kamel, kasjmirgeit, angorageit, angorakanin, vikunja, jak, guanako, kasjgorageit (krysning av kasjmirgeit og angorageit), bever, oter
3	Dyrehår eller hestehår med eller uten angivelse av dyreart (f.eks. storfehaar, geitehaar, hestehaar)	Hår fra andre dyr enn dem som er nevnt i nr. 1 og 2
4	Silke	Fiber utelukkende fra silkeproduserende insekter
5	Bomull	Fiber fra frøkapselen av bomullsplanten (<i>Gossypium</i>)
6	Kapok	Fiber fra innsiden av frukten av kapoktreet (<i>Ceiba pentandra</i>)
7	Lin	Fiber fra basten til linplanten (<i>Linum usitatissimum</i>)
8	Hamp	Fiber fra basten til hamplanten (<i>Cannabis sativa</i>)
9	Jute	Fiber fra basten til planten <i>Corchorus olitorius</i> og <i>Corchorus capsularis</i> . For dette direktivs formål skal bast fra følgende arter sidestilles med jute: <i>Hibiscus cannabinus</i> , <i>Hibiscus sabdariffa</i> , <i>Abutilon avicennae</i> , <i>Urena lobata</i> , <i>Urena sinuata</i>
10	Manilla	Fiber fra bladskjeden til planten <i>Musa textilis</i>
11	Alfa	Fiber fra bladene til planten <i>Stipa tenacissima</i>
12	Kokos	Fiber fra fukten av kokosplanten (<i>Cocos nucifera</i>)
13	Gyvel	Fiber fra basten til planten <i>Cytisus scoparius</i> og/eller <i>Spartium junceum</i>
14	Rami	Fiber fra basten til planten <i>Boehmeria nivea</i> og <i>Boehmeria tenacissima</i>
15	Sisal	Fiber fra bladene til planten <i>Stipa tenacissima</i>
16	Sunn	Fiber fra basten til planten <i>Crotalaria juncea</i>
17	Henequen	Fiber fra basten til planten <i>Agave fourcroydes</i>
18	Maguey	Fiber fra basten til planten <i>Agave cantala</i>
19	Acetat	Fiber fra celluloseacetat med mindre enn 92 %, men minst 74 % acetylerede hydroksylgrupper

Nr.	Navn	Fiberbeskrivelse
20	Alginat	Fiber fra metallsalter av alginsyre
21	Kupro	Fiber fra regenerert cellulose framstilt etter kuproammonium-metoden
22	Modal	Fiber fra regenerert cellulose framstilt etter en endret viskosemetode med høy strekkstyrke og høy modul i våt tilstand. For strekkstyrken (B_C) i kondisjonert tilstand og den kraft (B_M) som er nødvendig for å forlenge fiberen med 5 % i våt tilstand, gjelder $B_C \text{ (CN)} \geq 1,3 \sqrt{T} + 2 T$ $B_M \text{ (CN)} \geq 0,5 \sqrt{T}$ der T er den gjennomsnittlige lineære densitet i decitex
23	Protein	Fiber utvunnet av naturlig, regenerert proteinstoff og stabilisert ved hjelp av kjemiske stoffer
24	Triacetat	Fiber fra celluloseacetat der minst 92 % av hydroksylgruppene er acetyler
25	Viskose	Fiber fra regenerert cellulose (filament- og stapelfiber) som er framstilt etter viskosemetoden
26	Akryl	Fiber fra lineære makromolekyler der kjeden er oppbygd av minst 85 vektprosent akrylnitril
27	Klorfiber	Fiber dannet av lineære makromolekyler der molekyllkjeden inneholder mer enn 50 vektprosent monomerenheter av vinylklorid eller minylidenklorid
28	Fluorfiber	Fiber fra lineære makromolekyler framstilt av alifatiske fluorkarbon-monomerer
29	Modakryl	Fiber fra lineære makromolekyler der kjeden er oppbygd av mellom 50 og 80 vektprosent akrylnitril
30	Polyamid eller nylon	Fiber dannet av syntetiske lineære makromolekyler der amidbindinger, hvorav minst 85 % er knyttet til alifatiske eller sykloalifatiske enheter, opptrer jevnlig i kjeden
31	Aramid	Fiber av syntetiske lineære makromolekyler som er dannet av aromatiske grupper knyttet sammen av amid- eller imidbindinger, hvorav minst 85 % er direkte tilknyttet to aromatiske ringer, og der antallet imidbindinger, dersom slike forekommer, ikke overskrider amidbindingenes antall
32	Polyimid	Fiber av syntetiske lineære makromolekyler der imidenheten opptrer jevnlig i kjeden
33	Lyocell(2)	Fiber av regenerert cellulose framstilt etter en oppløsnings- og spinneprosess med organisk løsemiddel, uten danning av derivater
34	Polylaktid	Fiber fra lineære makromolekyler der kjeden er oppbygd av minst 85 vektprosent melkesyreestere avledet av naturlig sukker, og med et smeltepunkt på minst 135 °C
35	Polyester	Fiber fra lineære makromolekyler der kjeden er oppbygd av minst 85 vektprosent ester av diol og tereftalsyre

Nr.	Navn	Fiberbeskrivelse
36	Polyetylen	Fiber fra mettede lineære makromolekyler av ikke-substituerte alifatiske hydrokarboner
37	Polypropylen	Fiber fra mettede lineære makromolekyler av alifatiske hydrokarboner der annethvert karbonatom er tilknyttet en metylsidekjede i isotaktisk konfigurasjon og uten ytterligere substitusjon
38	Polykarbamid	Fiber fra lineære makromolekyler der den funksjonelle ureylen-gruppen (NH-CO-NH) opptrer jevnlig i kjeden
39	Polyuretan	Fiber fra lineære makromolekyler som består av kjeder der den funksjonelle uretengruppen opptrer jevnlig igjen
40	Vinylal	Fiber fra lineære makromolekyler der kjeden består av polyvinyl-alkohol med varierende acetyleringsgrad
41	Trivinyl	Fiber fra akrylnitril-terpolymer, en vinylkloridmonomer og en tredje vinylmonomer der ingen av de tre utgjør mer enn 50 % av den samlede vekt
42	Elastodien	Elastisk fiber som består enten av naturlig eller syntetisk polyisopren eller av én eller flere polymeriserte diener eller med eller uten én eller flere vinylmonomerer, og som etter å ha vært strukket til tre ganger sin opprinnelige lengde ved hjelp av en ytre trekkraft raskt trekker seg sammen til omtrent sin opprinnelige lengde så snart den blir avlastet
43	Elastan	Elastisk fiber som består av minst 85 % polyuretansegmenter, og som etter å ha vært strukket til tre ganger sin opprinnelige lengde ved hjelp av en ytre trekkraft raskt trekker seg sammen til omtrent sin opprinnelige lengde så snart den blir avlastet
44	Glassfiber	Fiber bestående av glass
45	Navn som tilsvarende stoffer som fibre er framstilt av, f.eks. metall (metallisk, metallisert), asbest, papir, med eller uten tilføysen «tråd» eller «fiber»	Fibrer av ulike eller nye stoffer som ikke er oppført andre steder i dette vedlegg
46	Elastomultiester	Fiber som dannes gjennom interaksjon mellom to eller flere kjemisk forskjellige lineære makromolekyler i to eller flere særskilte faser (med høyst 85 vektprosent) som inneholder estergrupper som dominerende funksjonell enhet (minst 85 %), og som etter egnet behandling straks trekker seg sammen nesten til sin opprinnelige lengde etter at den har vært forlenget en og en halv gang den opprinnelige lengden
47	Elastolefin	Fiber som består av minst 95 vektprosent delvis kryssbundne makromolekyler som er dannet av etylen og minst ett annet alken, og som etter å ha vært strukket til en og en halv gang sin opprinnelige lengde raskt trekker seg sammen omtrent til sin opprinnelige lengde så snart den blir avlastet

(¹) Navnet «ull» i nr. 1 kan også brukes til å betegne en blanding av fibrer fra lammeull og fra de dyrehår som er oppført i nr. 2 tredje kolonne. Denne bestemmelsen skal anvendes på tekstilprodukter nevnt i artikkel 4 og 5 samt dem nevnt i artikkel 6, i den grad sistnevnte til dels er sammensatt av fibrer nevnt i nr. 1 og 2.

(²) Med «organisk løsemiddel» menes hovedsakelig en blanding av organiske kjemikalier og vann.

VEDLEGG II

Navn som er nevnt i artikkel 5 nr. 1

— På bulgarsk:	«необработена вълна».
— På spansk:	«lana virgen» eller «lana de esquilado».
— På tsjekkisk:	«střížní vlna».
— På dansk:	«ren, ny uld».
— På tysk:	«Schurwolle».
— På estisk:	«uus vill».
— På gresk:	«παρθένο μαλλί».
— På engelsk:	«virgin wool» eller «fleece wool».
— På fransk:	«laine vierge» eller «laine de tonte».
— På italiensk:	«lana vergine» eller «lana di tosa».
— På latvisk:	«pirmlietojuma vilna» eller «jaunvilna».
— På litauisk:	«natūralioji vilna».
— På ungarsk:	«élőgyapjú».
— På maltesisk:	«suf vergni».
— På nederlandsk:	«scheerwol».
— På polsk:	«żywa wełna».
— På portugisisk:	«lã virgem».
— På rumensk:	«lână virgină».
— På slovakisk:	«strižná vlna».
— På slovensk:	«runska volna».
— På finsk:	«uusi villa».
— På svensk:	«ren ull».

*VEDLEGG III***Produkter som ikke kan underkastes obligatorisk etikettering eller merking**

(nevnt i artikkel 10 nr. 1 bokstav a))

1. Ermeholdere
2. Klokkeremmer av tekstil
3. Etiketter og emblemer
4. Stoppede og polstrede grytekluter av tekstil
5. Kaffevermere
6. Tevarmere
7. Ermebeskyttere
8. Muffer, ikke av plysj
9. Kunstige blomster
10. Nåleputer
11. Malte lerreter
12. Tekstilprodukter til underlag eller forsterkning
13. Filt
14. Brukte konfeksjonsprodukter dersom de er uttrykkelig betegnet som det
15. Gamasjer
16. Emballasje, ikke ny og solgt som sådan
17. Filthatter
18. Myke beholdere uten avstivning og seletøy av tekstil
19. Reiseartikler av tekstil
20. Håndbroderte bildetepper, ferdige eller uferdige, og materialer til framstilling av slike, herunder brodégarn som selges atskilt fra bunnmaterialet av lerret og er særskilt beregnet på bruk i slike tepper
21. Glidelåser
22. Knapper og spenner overtrukket med tekstil
23. Bokomslag av tekstil
24. Leketøy
25. Tekstildeler i fottøy, med unntak av varmeisolerende fôr
26. Brikker som består av flere deler, og med en overflate på mindre enn 500 cm²
27. Grytekluter og -votter
28. Eggevarmere
29. Sminkepunger

30. Tobakkspunger av tekstil
31. Futteraler av tekstil til briller, sigaretter, sigarer, lightere og kammer
32. Verneutstyr til sportsbruk, med unntak av hansker
33. Toalettvesker
34. Skopusseetuier
35. Begravelsesartikler
36. Engangsartikler, med unntak av vatt

I dette direktiv menes med engangsartikler, tekstilprodukter som benyttes én enkelt gang eller i et avgrenset tidsrom dersom normal bruk utelukker at produktet kan settes i stand for å brukes på nytt for samme formål eller brukes på en lignende måte senere.

37. Tekstilprodukter som er underlagt reglene i Den europeiske farmakopé, og som omfattes av en henvisning til disse reglene, flegangsbandasjer til medisinsk eller ortopedisk bruk og ortopediske tekstilartikler i sin alminnelighet
 38. Tekstilartikler, herunder rep, tauverk og hyssing (med forbehold for nr.12 i vedlegg IV), som normalt er beregnet på
 - a) bruk som utstyrskomponenter ved produksjon og bearbeiding av varer,
 - b) installasjoner i maskiner, anlegg (f.eks. varme-, klima- eller lysanlegg), husholdningsapparater o.l., kjøretøyer og andre transportmidler, eller på bruk ved drift, vedlikehold eller innredning av slike maskiner og anlegg, med unntak av presenninger og bilrekvisita av tekstil som ikke selges sammen med bilen.
 39. Tekstilprodukter til verne- og sikkerhetsformål, som sikkerhetsbelter, fallskjermer, redningsvester, redningsstrømper, brannvernutstyr, skuddsikre vester, samt særskilte verneklær (f.eks. til vern mot brann, kjemiske stoffer og andre farer for sikkerheten)
 40. Oppblåsbare anlegg (idrettshaller, utstillingsstander, lagerhaller osv.), forutsatt at det gis opplysninger om disse artiklenes yteevne og tekniske spesifikasjoner
 41. Seil
 42. Tekstilartikler beregnet på dyr
 43. Flagg og bannere
-

*VEDLEGG IV***Produkter som det bare kreves felles etikettering eller merking for**

(nevnt i artikkel 10 nr. 1 bokstav b))

1. Gulvkluter
2. Rengjøringskluter
3. Border og pynt
4. Possement
5. Belter
6. Seler
7. Strømpeholdere og strømpebånd
8. Skolisser
9. Bånd
10. Strikk
11. Emballasje, ny og solgt som sådan
12. Hyssing til innpakning eller bindegarn for landbruket, hyssing, rep og tauverk bortsett fra produktene omfattet av nr. 38 i vedlegg III⁽¹⁾
13. Brikker
14. Lommetørklær
15. Nett for nakkeknute eller hårnett
16. Slips og tversoversløyfer for barn
17. Smekker; vaskehansker og -kluter
18. Sytråd, stoppegarn og brodérgarn som er pakket med sikte på detaljsalg i små mengder, med en nettovekt som ikke overstiger 1 gram
19. Bånd til gardiner og persiennener

⁽¹⁾ For produkter oppført i dette nummer som selges avskåret, skal fellesmerkingen være den som er på rullen. Rep og tauverk nevnt i dette nummer omfatter også tau og tauverk til fjellklatring og vannsport.

VEDLEGG V

Vedtatte fuktighetsfaktorer til bruk ved beregning av fibervekten i et tekstilprodukt

(nevnt i artikkel 13)

Fibernr.	Fibrer	Prosentandeler
1-2	Ull og dyrehår:	
	kjemmede fibrer	18,25
	kardede fibrer	17,00 ⁽¹⁾
3	Dyrehår:	
	kjemmede fibrer	18,25
	kardede fibrer	17,00 ⁽¹⁾
	Hestehår:	
	kjemmede fibrer	16,00
	kardede fibrer	15,00
4	Silke	11,00
5	Bomull:	
	normale fibrer	8,50
	merceriserte fibrer	10,50
6	Kapok	10,90
7	Lin	12,00
8	Hamp	12,00
9	Jute	17,00
10	Manilla	14,00
11	ALFA	14,00
12	Kokos	13,00
13	Gyvel	14,00
14	Rami (bleket fiber)	8,50
15	Sisal	14,00
16	Sunn	12,00
17	Henequen	14,00
18	Maguey	14,00
19	Acetat	9,00
20	Alginat	20,00
21	Kupro	13,00
22	Modal	13,00
23	Protein	17,00
24	Triacetat	7,00
25	Viskose	13,00
26	Akryl	2,00
27	Klorfiber	2,00
28	Fluorfiber	0,00
29	Modakryl	2,00

Fibernr.	Fibrer	Prosentandeler
30	Polyamid eller nylon:	
	stapelfiber	6,25
	filamentfiber	5,75
31	Aramid	8,00
32	Polyimid	3,50
33	Lyocell	13,00
34	Polylaktid	1,50
35	Polyester:	
	stapelfiber	1,50
	filamentfiber	1,50
36	Polyetylen	1,50
37	Polypropylen	2,00
38	Polykarbamid	2,00
39	Polyuretan:	
	stapelfiber	3,50
	filamentfiber	3,00
40	Vinylal	5,00
41	Trivinyll	3,00
42	Elastodien	1,00
43	Elastan	1,50
44	Glassfiber:	
	med en gjennomsnittlig diameter på over 5 µm	2,00
	med en gjennomsnittlig diameter på 5 µm eller mindre	3,00
45	Metallfiber	2,00
	Metallisert fiber	2,00
	Asbest	2,00
	Papirgarn	13,75
46	Elastomultiester	1,50
47	Elastolefin	1,50

(¹) Den vedtatte faktor på 17,00 % skal også brukes når det ikke er mulig å avgjøre om tekstilproduktet som inneholder ull og/eller dyrehår, er framstilt ved karding eller kjemming.

VEDLEGG VI

DEL A

Opphevet direktiv med endringer

(nevnt i artikkel 18)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/74/EF
(EFT L 32 av 3.2.1997, s. 38).

Kommisjonsdirektiv 97/37/EF
(EFT L 169 av 27.6.1997, s. 74).

Punkt 1.F.2 i vedlegg II til tiltredelsesakten av 2003
(EUT L 236 av 23.9.2003, s. 66).

Kommisjonsdirektiv 2004/34/EF
(EUT L 89 av 26.3.2004, s. 35).

Kommisjonsdirektiv 2006/3/EF
(EUT L 5 av 10.1.2006, s. 14).

Rådsdirektiv 2006/96/EF
(EUT L 363 av 20.12.2006, s. 81).

Bare vedleggets punkt D nr. 2

Kommisjonsdirektiv 2007/3/EF
(EUT L 28 av 3.2.2007, s. 12).

DEL B

Frister for innarbeiding i nasjonal lovgivning

(nevnt i artikkel 18)

Direktiv	Frist for innarbeiding
96/74/EF	—
97/37/EF	1. juni 1998
2004/34/EF	1. mars 2005
2006/3/EF	9. januar 2007
2006/96/EF	1. januar 2007
2007/3/EF	2. februar 2008

VEDLEGG VII

SAMMENLIGNINGSTABELL

Direktiv 96/74/EF	Dette direktiv
Artikkel 1	Artikkel 1 nr. 1
Artikkel 2 nr. 1	Artikkel 2 nr. 1 bokstav a)
Artikkel 2 nr. 2 innledende tekst	Artikkel 2 nr. 1 bokstav b) innledende tekst
Artikkel 2 nr. 2 første strekpunkt	Artikkel 2 nr. 1 bokstav b) i)
Artikkel 2 nr. 2 annet strekpunkt	Artikkel 2 nr. 1 bokstav b) ii)
Artikkel 2 nr. 3 innledende tekst	Artikkel 2 nr. 2 innledende tekst
Artikkel 2 nr. 3 første strekpunkt	Artikkel 2 nr. 2 bokstav a)
Artikkel 2 nr. 3 annet strekpunkt	Artikkel 2 nr. 2 bokstav b)
Artikkel 2 nr. 3 tredje strekpunkt	Artikkel 2 nr. 2 bokstav c)
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5 nr. 1, unntatt strekpunktene	Artikkel 5 nr. 1
Artikkel 5 nr. 1 strekpunkter	Vedlegg II
Artikkel 5 nr. 2	Artikkel 5 nr. 2
Artikkel 5 nr. 3	Artikkel 5 nr. 3
Artikkel 6 nr. 1 innledende tekst	Artikkel 6 nr. 1 innledende tekst
Artikkel 6 nr. 1 første strekpunkt	Artikkel 6 nr. 1 bokstav a)
Artikkel 6 nr. 1 annet strekpunkt	Artikkel 6 nr. 1 bokstav b)
Artikkel 6 nr. 1 tredje strekpunkt	Artikkel 6 nr. 1 bokstav c)
Artikkel 6 nr. 2	Artikkel 6 nr. 2
Artikkel 6 nr. 3	Artikkel 6 nr. 3
Artikkel 6 nr. 4	Artikkel 6 nr. 5
Artikkel 6 nr. 5	Artikkel 6 nr. 4
Artikkel 7	Artikkel 7
Artikkel 8 nr. 1	Artikkel 8 nr. 1
Artikkel 8 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 8 nr. 2
Artikkel 8 nr. 2 bokstav b)	Artikkel 8 nr. 3
Artikkel 8 nr. 2 bokstav c)	Artikkel 8 nr. 4
Artikkel 8 nr. 2 bokstav d)	Artikkel 8 nr. 5
Artikkel 9 nr. 1	Artikkel 9 nr. 1
Artikkel 9 nr. 2	Artikkel 9 nr. 2
Artikkel 9 nr. 3 innledende tekst	Artikkel 9 nr. 3 innledende tekst

Direktiv 96/74/EF	Dette direktiv
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd innledende tekst	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd innledende tekst
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd første strekpunkt	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd i)
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd annet strekpunkt	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd ii)
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd tredje strekpunkt	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) første ledd iii)
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) annet ledd	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) annet ledd
Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) tredje ledd	Artikkel 9 nr. 3 bokstav a) tredje ledd
Artikkel 9 nr. 3 bokstav b)-f)	Artikkel 9 nr. 3 bokstav b)-f)
Artikkel 10	Artikkel 10
Artikkel 11	Artikkel 11
Artikkel 12 innledende tekst	Artikkel 12 innledende tekst
Artikkel 12 nr. 1	Artikkel 12 bokstav a)
Artikkel 12 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 12 bokstav b)
Artikkel 12 nr. 2 bokstav b) første ledd	Artikkel 12 bokstav c)
Artikkel 12 nr. 2 bokstav b) annet ledd	Artikkel 12 bokstav d)
Artikkel 12 nr. 2 bokstav c) første ledd	Artikkel 12 bokstav e) første ledd
Artikkel 12 nr. 2 bokstav c) annet ledd innledende tekst	Artikkel 12 bokstav e) annet ledd innledende tekst
Artikkel 12 nr. 2 bokstav c) annet ledd første strekpunkt	Artikkel 12 bokstav e) annet ledd i)
Artikkel 12 nr. 2 bokstav c) annet ledd annet strekpunkt	Artikkel 12 bokstav e) annet ledd ii)
Artikkel 12 nr. 3	Artikkel 12 bokstav f)
Artikkel 13	Artikkel 13
Artikkel 14	Artikkel 14
Artikkel 15 innledende tekst	Artikkel 1 nr. 2 innledende tekst
Artikkel 15 nr. 1	Artikkel 1 nr. 2 bokstav a)
Artikkel 15 nr. 2	Artikkel 1 nr. 2 bokstav b)
Artikkel 15 nr. 3	Artikkel 1 nr. 2 bokstav c)
Artikkel 15 nr. 4	Artikkel 1 nr. 2 bokstav d)
Artikkel 16	Artikkel 15 og 16
Artikkel 17	Artikkel 17
Artikkel 18	—
—	Artikkel 18
Artikkel 19 første ledd	Artikkel 20
Artikkel 19 annet ledd	Artikkel 19

Direktiv 96/74/EF	Dette direktiv
Vedlegg I nr. 1-33	Vedlegg I nr. 1-33
Vedlegg I nr. 33a	Vedlegg I nr. 34
Vedlegg I nr. 34	Vedlegg I nr. 35
Vedlegg I nr. 35	Vedlegg I nr. 36
Vedlegg I nr. 36	Vedlegg I nr. 37
Vedlegg I nr. 37	Vedlegg I nr. 38
Vedlegg I nr. 38	Vedlegg I nr. 39
Vedlegg I nr. 39	Vedlegg I nr. 40
Vedlegg I nr. 40	Vedlegg I nr. 41
Vedlegg I nr. 41	Vedlegg I nr. 42
Vedlegg I nr. 42	Vedlegg I nr. 43
Vedlegg I nr. 43	Vedlegg I nr. 44
Vedlegg I nr. 44	Vedlegg I nr. 45
Vedlegg I nr. 45	Vedlegg I nr. 46
Vedlegg I nr. 46	Vedlegg I nr. 47
Vedlegg II nr. 1-33	Vedlegg V nr. 1-33
Vedlegg II nr. 33a	Vedlegg V nr. 34
Vedlegg II nr. 34	Vedlegg V nr. 35
Vedlegg II nr. 35	Vedlegg V nr. 36
Vedlegg II nr. 36	Vedlegg V nr. 37
Vedlegg II nr. 37	Vedlegg V nr. 38
Vedlegg II nr. 38	Vedlegg V nr. 39
Vedlegg II nr. 39	Vedlegg V nr. 40
Vedlegg II nr. 40	Vedlegg V nr. 41
Vedlegg II nr. 41	Vedlegg V nr. 42
Vedlegg II nr. 42	Vedlegg V nr. 43
Vedlegg II nr. 43	Vedlegg V nr. 44
Vedlegg II nr. 44	Vedlegg V nr. 45
Vedlegg II nr. 45	Vedlegg V nr. 46
Vedlegg II nr. 46	Vedlegg V nr. 47
Vedlegg III	Vedlegg III
Vedlegg IV	Vedlegg IV
Vedlegg V	—
Vedlegg VI	—
—	Vedlegg VI
—	Vedlegg VII

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1881/2006**2014/EØS/56/21****av 19. desember 2006****om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til rådsforordning (EØF) nr. 315/93 av
8. februar 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet
i forbindelse med forurensende stoffer i næringsmidler⁽¹⁾,
særlig artikkel 2 nr. 3, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonsforordning (EF) nr. 466/2001 av 8. mars 2001 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler⁽²⁾ er blitt betydelig endret en rekke ganger. Det er igjen nødvendig å endre grenseverdiene for visse forurensende stoffer for å ta hensyn til nye opplysninger og ny utvikling i Codex Alimentarius. Der det er hensiktsmessig bør teksten samtidig presiseres. Forordning (EF) nr. 466/2001 bør derfor erstattes.
- 2) For å verne folkehelsen er det viktig at innholdet av forurensende stoffer holdes på et toksikologisk akseptabelt nivå.
- 3) I lys av ulikhetene mellom medlemsstatenes lovgivninger og den faren for konkurransevridning som dette kan medføre, er det for visse forurensende stoffer nødvendig med fellesskapstiltak for å sikre et ensartet marked, samtidig som forholdsmessighetsprinsippet overholdes.
- 4) Grenseverdiene bør settes på et så lavt nivå som det med rimelighet er mulig å oppnå på grunnlag av god landbruks-, fiskeri- og framstillingspraksis, idet det tas hensyn til risikoen forbundet med konsum av

næringsmidler. For forurensende stoffer som anses for å være genotoksisk kreftframkallende, eller i tilfeller der nåværende eksponering av befolkningen eller sårbare befolkningsgrupper er i nærheten av eller overstiger det tolerable inntaket, bør grenseverdiene settes så lavt som det med rimelighet er mulig å oppnå. Slike framgangsmåter sikrer at driftsansvarlige for næringsmiddelforetak iverksetter tiltak for å unngå og redusere kontaminering så langt det er mulig, for å verne folkehelsen. Videre bør det for å verne helsen til spedbarn og småbarn, som er en sårbar gruppe, fastsettes så lave grenseverdier som det er mulig å oppnå ved nøye utvelging av de råvarene som brukes til framstilling av næringsmidler for spedbarn og småbarn. Denne nøye utvelgingen av råmaterialer er også riktig for produksjonen av visse næringsmidler, f.eks. kli til direkte konsum.

- 5) For at grenseverdiene skal kunne anvendes på tørkede, fortynnede, bearbejdede og sammensatte næringsmidler, som det ikke er fastsatt særskilte fellesskapsgrenseverdier for, bør driftsansvarlige for næringsmiddelforetak framlegge nærmere opplysninger om konsentrasjons- og fortynningsfaktorer, sammen med de relevante forsøksdataene som er lagt til grunn for de foreslåtte faktorene.
- 6) For å sikre et effektivt vern av folkehelsen skal produkter med et innhold av forurensende stoffer som overstiger de fastsatte grenseverdiene, ikke bringes i omsetning, verken som sådan, blandet med andre næringsmidler eller som næringsmiddelingsredienser.
- 7) Det er allment kjent at sortering eller annen fysisk behandling gjør det mulig å redusere aflatoksininnholdet i forsendelser av jordnøtter, nøtter, tørket frukt og mais. For å minske innvirkningen på handelen mest mulig et høyere aflatoksininnhold tillates for produkter som ikke er beregnet på direkte konsum eller på anvendelse som næringsmiddelingsrediens. I disse tilfellene bør grenseverdiene for aflatoksin fastsettes idet det tas hensyn til hvor effektivt ovennevnte behandlinger reduserer aflatoksininnholdet i jordnøtter, nøtter, tørket frukt og mais til under de grenseverdiene som er fastsatt for de produktene som er beregnet på direkte konsum eller på bruk som næringsmiddelingsrediens.
- 8) For å muliggjøre en effektiv håndheving av grenseverdiene for visse forurensende stoffer i visse næringsmidler, bør det fastsettes egnede merkingsbestemmelser for disse tilfellene.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 364 av 20.12.2006, s. 5, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 60/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 12.

⁽¹⁾ EFT L 37 av 13.2.1993, s. 1. Forordningen endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ EFT L 77 av 16.3.2001, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 199/2006 (EFT L 32 av 4.2.2006, s. 32).

- 9) På grunn av de klimatiske forholdene i enkelte medlemsstater er det vanskelig å sikre at grenseverdiene for frisk salat og frisk spinat ikke overstiges. Disse medlemsstatene bør i en overgangsperiode få tillatelse til å bringe i omsetning frisk salat og frisk spinat som dyrkes på og er beregnet på konsum på medlemsstatenes territorium, med et nitratinnhold som overstiger grenseverdiene. Salat- og spinatprodusenter som er etablert i de medlemsstatene som har gitt ovennevnte tillatelse, bør gradvis endre sine dyrkingsmetoder og gjennomføre retningslinjene for god landbrukspraksis som er anbefalt på nasjonalt plan.
- 10) Visse fiskearter med opprinnelse i Baltikum kan ha et høyt innhold av dioksiner og dioksinlignende PCB. En betydelig andel av disse fiskeartene fra Baltikum vil overstige grenseverdiene og vil derfor måtte utelates fra kosten. Det er visse faktorer som tyder på at det kan ha uheldige helsevirkninger i Baltikum at fisk utelates fra kosten.
- 11) Sverige og Finland har en ordning som sørger for at forbrukerne opplyses fullt ut om kostanbefalinger med sikte på å begrense visse sårbare befolkningsgruppers konsum av fisk fra Baltikum for å unngå eventuelle helserisikoer. Derfor bør Sverige og Finland i en overgangsperiode tillates å bringe i omsetning visse fiskearter med opprinnelse i Baltikum som er beregnet på konsum på deres territorium, med et innhold av dioksiner og dioksinlignende PCB som er høyere enn det som er fastsatt i denne forordning. Det skal iverksettes nødvendige tiltak for å sikre at fisk og fiskeprodukter som ikke overholder grenseverdiene, ikke markedsføres i andre medlemsstater. Finland og Sverige skal hvert år meddele Kommisjonen resultatene av overvåkingen av innholdet av dioksiner og dioksinlignende PCB i fisk fra Baltikum, og rapportere om de tiltakene som er truffet for å redusere menneskers eksponering for dioksiner og dioksinlignende PCB i fisk fra Baltikum.
- 12) For å sikre at grenseverdiene håndheves på en ensartet måte, skal de samme kriteriene for prøvetaking og analyse benyttes av vedkommende myndigheter i hele Fellesskapet. Det er dessuten viktig at analyseresultatene rapporteres og tolkes på en ensartet måte. Tiltakene i forbindelse med prøvetaking og analyse fastsatt i denne forordning, sikrer ensartede regler for rapportering og tolkning.
- 13) For visse forurensende stoffer bør medlemsstatene og berørte parter overvåke og rapportere om innhold, samt rapportere om hvilke framskritt som er gjort med hensyn til gjennomføringen av forebyggende tiltak, for at Kommisjonen skal kunne vurdere behovet for å endre eksisterende tiltak eller vedta ytterligere tiltak.
- 14) Alle grenseverdier som vedtas på fellesskapsplan, kan bli revidert regelmessig for å ta hensyn til utviklingen i vitenskapelig og teknisk kunnskap og bedringer i god landbruks-, fiskeri- og framstillingspraksis.
- 15) Kli og kim kan markedsføres for direkte konsum, og det bør derfor fastsettes en grenseverdi for deoksynivalenol og zearalenon i disse produktene.
- 16) Codex Alimentarius har nylig fastsatt en grenseverdi for bly i fisk, som Fellesskapet godkjente. Gjeldende bestemmelser om bly i fisk bør derfor endres i samsvar med dette.
- 17) I europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 av 29. april 2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse⁽¹⁾ defineres næringsmidler av animalsk opprinnelse, og derfor bør postene som gjelder næringsmidler av animalsk opprinnelse, i enkelte tilfeller endres i samsvar med terminologien som brukes i nevnte forordning.
- 18) Det er nødvendig å fastslå at grenseverdiene for forurensende stoffer ikke gjelder for næringsmidler som er lovlig brakt i omsetning i Fellesskapet, før datoen da disse grenseverdiene trer i kraft.
- 19) Grønnsaker er den viktigste kilden til menneskers inntak av nitrat. I sin uttalelse av 22. september 1995⁽²⁾ fastslo Vitenskapskomiteen for næringsmidler at det samlede inntaket av nitrat normalt ligger langt under akseptabelt daglig inntak (ADI) på 3,65 mg/kg kroppsvekt. Komiteen anbefalte imidlertid fortsatt innsats for å redusere eksponeringen for nitrat gjennom næringsmidler og vann.
- 20) Ettersom klimatiske forhold har stor innvirkning på nitratinnholdet i visse grønnsaker som salat og spinat, bør det fastsettes ulike grenseverdier for nitrat avhengig av årstiden.
- 13) For visse forurensende stoffer bør medlemsstatene og berørte parter overvåke og rapportere om innhold, samt rapportere om hvilke framskritt som er gjort med

(¹) EUT L 139 av 30.4.2004, s. 55, rettet ved EUT L 226 av 25.6.2004, s. 22. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1662/2006 (EUT L 320 av 18.11.2006, s. 1).

(²) Rapporter fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler, serie 38, uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om nitrat og nitritt, s. 1, http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/reports/scf_reports_38.pdf

- 21) Når det gjelder aflatoksiner, konstaterte Vitenskapskomiteen for næringsmidler i sin uttalelse av 23. september 1994 at aflatoksiner er genotoksisk kreftframkallende stoffer⁽¹⁾. På bakgrunn av denne uttalelsen bør det samlede innholdet av aflatoksin i næringsmidler (summen av aflatoksin B₁, B₂, G₁ og G₂) begrenses, samt innholdet av aflatoksin B₁ alene, ettersom aflatoksin B₁ så avgjort er den giftigste forbindelsen. Når det gjelder aflatoksin M₁ i næringsmidler for spedbarn og småbarn, bør en mulig reduksjon i gjeldende grenseverdi vurderes i lys av utviklingen i analysemetodene.
- 22) Når det gjelder okratoksin A (OTA), vedtok Vitenskapskomiteen for næringsmidler en vitenskapelig uttalelse 17. september 1998⁽²⁾. Det er gjennomført en vurdering av inntaket av OTA gjennom kosten blant befolkningen i Fellesskapet⁽³⁾ innenfor rammen av rådsdirektiv 93/5/EØF av 25. februar 1993 om medlemsstatenes bistand til Kommisjonen og deres samarbeid ved vitenskapelig behandling av spørsmål i forbindelse med næringsmidler⁽⁴⁾ (SCOOP). På anmodning fra Kommisjonen vedtok Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) 4. april 2006⁽⁵⁾ en ajourført vitenskapelig uttalelse i forbindelse med okratoksin A i næringsmidler på grunnlag av nye vitenskapelige opplysninger, og fastsatte et tolerabelt ukentlig inntak (TWI) på 120 ng/kg kroppsvekt.
- 23) På bakgrunn av disse uttalelsene bør det fastsettes grenseverdier for korn, kornprodukter, tørkede druer, brent kaffe, vin, druejuice og næringsmidler for spedbarn og småbarn, som alle i vesentlig grad bidrar til befolkningens generelle eksponering for OTA, eller til eksponeringen av sårbare forbrukere, f.eks. barn.
- 24) Hvor hensiktsmessig det er å fastsette en grenseverdi for OTA i næringsmidler som tørket frukt, unntatt tørkede druer, kakao og kakaoprodukter, krydder, kjøttprodukter, ubrent kaffe, øl og lakris, og foreta en revisjon av eksisterende grenseverdier, særlig når det gjelder OTA i tørkede druer og druejuice, vil bli vurdert i lys av EFSAAs siste vitenskapelige uttalelse.
- 25) Når det gjelder patulin, godkjente Vitenskapskomiteen for næringsmidler på sitt møte 8. mars 2000 et midlertidig største daglige inntak (PMTDI) på 0,4 µg per kg kroppsvekt⁽⁶⁾.
- 26) I 2001 ble SCOOP-oppgaven «Assessment of the dietary intake of patulin by the population of EU Member States» gjennomført innenfor rammen av direktiv 93/5/EØF⁽⁷⁾.
- 27) På bakgrunn av nevnte vurdering bør det, idet det tas hensyn til PMTDI, fastsettes grenseverdier for patulin i visse næringsmidler for å verne forbrukerne mot uakseptabel forurensning. Disse grenseverdiene bør revideres og om nødvendig reduseres, idet det tas hensyn til utviklingen i den vitenskapelige og tekniske kunnskapen og gjennomføringen av kommisjonsrekommendasjon 2003/598/EF av 11. august 2003 om forebygging og reduksjon av patulinforurensning i elpejuice og eplejuiceingredienser i andre drikker⁽⁸⁾.
- 28) Vitenskapskomiteen for næringsmidler har vedtatt en rekke uttalelser om fusariumtoksiner: om deoksynivalenol i desember 1999⁽⁹⁾ der det fastsettes et tolerabelt daglig inntak (TDI) på 1 µg/kg kroppsvekt, om zearalenon i juni 2000⁽¹⁰⁾ der det fastsettes et midlertidig TDI på 0,2 µg/kg kroppsvekt, om fumonisiner i oktober 2000⁽¹¹⁾ (ajourført i april 2003)⁽¹²⁾ der det fastsettes et TDI på 2 µg/kg kroppsvekt, om nivalenol i oktober 2000⁽¹³⁾ der det fastsettes et midlertidig TDI på 0,7 µg/kg kroppsvekt, om T-2- og HT-2-toksin i mai 2001⁽¹⁴⁾ der det fastsettes et kombinert midlertidig TDI på 0,06 µg/kg kroppsvekt og om trichotecener som gruppe i februar 2002⁽¹⁵⁾.
- ⁽¹⁾ Rapporter fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler, serie 35, uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om aflatoksiner, okratoksin A og patulin, s. 45, http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/reports/scf_reports_35.pdf
- ⁽²⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om okratoksin A (uttalelse av 17. september 1998) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out14_en.html
- ⁽³⁾ Rapporter om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.7 «Assessment of dietary intake of Ochratoxin A by the population of EU Member States». http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/task_3-2-7_en.pdf
- ⁽⁴⁾ EFT L 52 av 4.3.1993, s. 18.
- ⁽⁵⁾ Uttalelse fra EFSAAs vitenskapsgruppe for forurensende stoffer i næringsmiddelkjeden, på anmodning fra Kommisjonen, om okratoksin A i næringsmidler. http://www.efsa.europa.eu/etc/medialib/efsa/science/contam/contam_opinions/1521.Par.0001.File.dat/contam_op_ej365_ochratoxin_a_food_en1.pdf
- ⁽⁶⁾ Protokoll fra det 120. møtet til Vitenskapskomiteen for næringsmidler, som ble holdt 8. og 9. mars 2000 i Brussel, erklæring om patulin. http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out55_en.pdf
- ⁽⁷⁾ Rapporten om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.8, «Assessment of dietary intake of Patulin by the population of EU Member States». http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/3.2.8_en.pdf
- ⁽⁸⁾ EUT L 203 av 12.8.2003, s. 34.
- ⁽⁹⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 1: Deoksynivalenol (DON), (avgitt 2. desember 1999) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out44_en.pdf
- ⁽¹⁰⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 2: Zearalenon (ZEA), (avgitt 22. juni 2000) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out65_en.pdf
- ⁽¹¹⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 3: Fumonisin B1 (FB1) (avgitt 17. oktober 2000) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out73_en.pdf
- ⁽¹²⁾ Ajourført uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, B2 og B3 (avgitt 4. april 2003) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out185_en.pdf
- ⁽¹³⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 4: Nivalenol (avgitt 19. oktober 2000) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out74_en.pdf
- ⁽¹⁴⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 5: T-2-toksin og HT-2-toksin (vedtatt 30. mai 2001) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out88_en.pdf
- ⁽¹⁵⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om fusariumtoksiner, del 6: Gruppeevaluering av T-2-toksin, HT-2-toksin, nivalenol og deoksynivalenol (vedtatt 26. februar 2002) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out123_en.pdf

- 29) SCOOP-oppgaven «Collection of occurrence data on Fusarium toxins in food and assessment of dietary intake by the population of EU Member States» ble gjennomført innenfor rammen av direktiv 93/5/EØF og avsluttet i september 2003⁽¹⁾.
- 30) På bakgrunn av de vitenskapelige uttalelsene og vurderingen av inntaket gjennom kosten bør det fastsettes grenseverdier for deoksynivalenol, zearalenon og fumonisiner. Når det gjelder fumonisiner, viser resultatene fra overvåkingen av nyere avlinger at mais og maisprodukter kan være svært forurenset av fumonisiner, og det bør derfor iverksettes tiltak for å unngå at mais og maisprodukter med et så uakseptabelt høyt innhold av forurensninger kommer inn i næringskjeden.
- 31) Beregnet inntak viser at forekomsten av T-2- og HT-2-toksin kan utgjøre et problem for folkehelsen. Det er derfor nødvendig å utarbeide en pålitelig og følsom metode, samle inn flere forekomstdata og gjennomføre flere undersøkelser/forske på faktorer knyttet til forekomsten av T-2- og HT-2-toksin i korn og kornprodukter, særlig i havre og havreprodukter, og dette bør prioriteres høyt.
- 32) Ettersom 3-acetyldeoksynivalenol, 15-acetyldeoksynivalenol og fumonisin B₃ opptrer samtidig, er det ikke nødvendig å vurdere særskilte tiltak for hver av dem, fordi tiltak, særlig med hensyn til deoksynivalenol og fumonisin B₁ og B₂, også vil beskytte befolkningen mot uakseptabel eksponering for 3-acetyldeoksynivalenol, 15-acetyldeoksynivalenol og fumonisin B₃. Det samme gjelder for nivalenol, som til en viss grad forekommer samtidig med deoksynivalenol. Dessuten vurderes menneskers eksponering for nivalenol å ligge betydelig under det midlertidig tolerable daglige inntaket (t-TDI). Når det gjelder andre trichotecener som ble vurdert i ovennevnte SCOOP-oppgave, for eksempel 3-acetyldeoksynivalenol, 15-acetyldeoksynivalenol, fusarenon-X, T2-triol, diacetoksyscirpenol, neosolaniol, monoacetoksyscirpenol og verrukol, tyder de begrensede opplysningene som foreligger, på at de ikke forekommer i stor grad og generelt bare er funnet i små mengder.
- 33) Klimatiske forhold i vekstperioden, særlig under blomstring, har stor innvirkning på innholdet av fusariumtoksiner. God landbrukspraksis, der risikofaktorene reduseres mest mulig, kan imidlertid til en viss grad forebygge forurensning med fusariumsopp. Kommisjonsrekommendasjon 2006/583/EF av 17. august 2006 om forebygging og reduksjon av fusariumtoksiner i korn og kornprodukter⁽²⁾ inneholder allmenne prinsipper for forebygging og reduksjon av forurensning med fusariumtoksiner (zearalenon, fumonisiner og trichotecener) i korn, som skal gjennomføres ved at det utarbeides nasjonale regler basert på disse prinsippene.
- 34) Det bør fastsettes grenseverdier for fusariumtoksiner i ubearbeidet korn som bringes i omsetning for første bearbeiding. Rense-, sorterings- og tørkemetoder anses ikke som første bearbeiding, ettersom selve kjernen ikke utsettes for fysisk behandling. Fjerning av skallet anses som en første bearbeiding.
- 35) Ettersom den mengden av fusariumtoksiner i ubearbeidet korn som fjernes gjennom rensing og bearbeiding kan variere, er det nødvendig å fastsette grenseverdier for kornprodukter beregnet på sluttbruker, og for de viktigste næringsmidlene framstilt av korn, for å sikre en effektiv håndheving av lovgivningen for å verne folkehelsen.
- 36) Når det gjelder mais, er ennå ikke alle faktorer som inngår i dannelsen av fusariumtoksiner, særlig zearalenon og fumonisin B₁ og B₂, nøyaktig kjent. Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak i kornkjeden bør derfor innvilges en frist for å undersøke hvordan disse mykotoksinene dannes, og fastsette de forvaltningstiltakene som skal treffes for i størst mulig grad å hindre forekomsten av dem. Det foreslås at grenseverdier som bygger på nåværende tilgjengelige forekomstdata, får anvendelse fra 2007 dersom det ikke er fastsatt særskilte grenseverdier på grunnlag av nye opplysninger om forekomst og dannelsen innen den tid.
- 37) Ettersom innholdet av fusariumtoksiner i ris er så lavt, foreslås det ingen grenseverdier for ris eller risprodukter.
- 38) Innen 1. juli 2008 bør det vurderes en revisjon av grenseverdiene for deoksynivalenol, zearalenon, fumonisin B₁ og B₂, og det bør også vurderes om det er hensiktsmessig å fastsette en grenseverdi for T-2- og HT-2-toksin i korn og kornprodukter, idet det tas hensyn til utviklingen i den vitenskapelige og tekniske kunnskapen om disse toksinene i næringsmidler.
- 39) Når det gjelder bly, vedtok Vitenskapskomiteen for næringsmidler i sin uttalelse av 19. juni 1992⁽³⁾ et midlertidig tolerabelt ukentlig inntak (PTWI) på 25 µg/kg kroppsvekt, foreslått av WHO i 1986. Vitenskapskomiteen for næringsmidler fastslo i sin uttalelse at gjennomsnittsinnholdet av bly i næringsmidler ikke umiddelbart gir grunn til bekymring.

⁽¹⁾ Rapporter om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.10 «Collection of occurrence data of Fusarium toxins in food and assessment of dietary intake by the population of EU Member States». <http://ec.europa.eu/food/fs/scoop/task3210.pdf>

⁽²⁾ EUT L 234 av 29.8.2006, s. 35.

⁽³⁾ Rapporter fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler, serie 32, uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om «The potential risk to health presented by lead in food and drink», s. 7, http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/reports/scf_reports_32.pdf.

- 40) I 2004 ble SCOOP-oppgaven 3.2.11 «Assessment of the dietary exposure to arsenic, cadmium, lead and mercury of the population of the EU Member States»⁽¹⁾ gjennomført innenfor rammen av direktiv 93/5/EØF. I lys av denne vurderingen og uttalelsen fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler bør det iverksettes tiltak for å redusere forekomsten av bly i næringsmidler så mye som mulig.
- 41) Når det gjelder kadmium, godkjente Vitenskapskomiteen for næringsmidler i sin uttalelse av 2. juni 1995⁽²⁾ et midlertidig tolerabelt ukentlig inntak (PTWI) på 7 µg/kg/uke, og anbefalte økt innsats for å redusere eksponering for kadmium gjennom kosten, fordi næringsmidler er hovedkilden til menneskers inntak av kadmium. Det ble foretatt en vurdering av eksponering for kadmium gjennom kosten i SCOOP-oppgave 3.2.11. I lys av denne vurderingen og uttalelsen fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler bør det iverksettes tiltak for å redusere forekomsten av kadmium i næringsmidler så mye som mulig
- 42) Når det gjelder kvikksølv, vedtok Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) en uttalelse 24. februar 2004 i forbindelse med kvikksølv og metylkvikksølv i næringsmidler⁽³⁾, og godkjente det midlertidige tolerable ukentlige inntaket på 1,6 µg/kg kroppsvekt. Metylkvikksølv er den kjemiske formen som skaper størst bekymring, og kan utgjøre mer enn 90 % av det samlede kvikksølvinnholdet i fisk og sjømat. På bakgrunn av resultatene fra SCOOP-oppgave 3.2.11 konkluderte EFSA med at kvikksølvinnholdet i andre næringsmidler enn fisk og sjømat var mindre problematisk. Kvikksølvformene som forekommer i disse andre næringsmidlene, er hovedsakelig ikke metylkvikksølv, og anses derfor for å utgjøre en mindre risiko.
- 43) I tillegg til fastsetting av grenseverdier er målrettet forbrukeropplysning en egnet framgangsmåte når det gjelder å beskytte sårbare befolkningsgrupper mot metylkvikksølv. Det er derfor lagt ut informasjon om metylkvikksølv i fisk og fiskeprodukter på nettstedet til Europakommisjonens Generaldirektorat for helse og forbrukervern⁽⁴⁾. Flere medlemsstater har også offentliggjort informasjonsmateriale om disse spørsmålene som er av betydning for befolkningen.
- 44) Når det gjelder uorganisk tinn, konkluderte Vitenskapskomiteen for næringsmidler i sin uttalelse av 12. desember 2001⁽⁵⁾ med at nivåer av uorganisk tinn på 150 mg/kg i drikker på boks, og 250 mg/kg i andre konserverte næringsmidler, kan forårsake mageirritasjon hos enkelte personer.
- 45) For å verne folkehelsen mot denne akutte helsefaren er det nødvendig å fastsette grenseverdier for uorganisk tinn i konserverte næringsmidler og drikker på boks. Inntil det foreligger data om spedbarns og småbarns følsomhet for uorganisk tinn i næringsmidler, er det nødvendig på et føre-var-grunnlag å verne helsen til denne sårbare befolkningsgruppen og fastsette lavere grenseverdier.
- 46) Når det gjelder 3-monoklor-1,2-propandiol (3-MCPD), vedtok Vitenskapskomiteen for næringsmidler 30. mai 2001 en vitenskapelig uttalelse om 3-MCPD i næringsmidler⁽⁶⁾, som er en ajourføring av uttalelsen av 16. desember 1994⁽⁷⁾ på grunnlag av nye vitenskapelige opplysninger, og fastsatte et tolerabelt daglig inntak (TDI) på 2 µg/kg kroppsvekt for 3-MCPD.
- 47) SCOOP-oppgaven «Collection and collation of data on levels of 3-MCPD and related substances in foodstuffs» ble gjennomført innenfor rammen av direktiv 93/5/EØF og avsluttet i juni 2004⁽⁸⁾. Inntaket av 3-MCPD gjennom kosten skjer først og fremst gjennom soyasaus og produkter der soyasaus inngår. I enkelte stater har også andre næringsmidler som spises i store mengder, som brød og nudler, vist seg å være vesentlige kilder til dette inntaket, først og fremst som følge av høyt forbruk og ikke av høyt innhold av 3-MCPD i disse næringsmidlene.
- 48) På bakgrunn av dette bør det fastsettes grenseverdier for 3-MCPD i hydrolysert vegetabilsk protein (HVP) og soyasaus, idet det tas hensyn til risikoen forbundet med konsum av disse næringsmidlene. Medlemsstatene oppfordres til å undersøke om andre næringsmidler inneholder 3-MCPD, slik at det kan vurderes om det er nødvendig å fastsette grenseverdier for ytterligere næringsmidler.

⁽¹⁾ Rapporter om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.11 «Assessment of dietary exposure to arsenic, cadmium, lead and mercury of the population of the EU Member States».
http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/scoop_3-2-11_heavy_metals_report_en.pdf

⁽²⁾ Reports of the Scientific Committee for Food, 36th series, Opinion of the Scientific Committee for Food on cadmium, p. 67,
http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/reports/scf_reports_36.pdf

⁽³⁾ Uttalelse fra EFSA's vitenskapsgruppe for forurensende stoffer i næringsmiddelkjeden, på anmodning fra Kommissjonen, om kvikksølv og metylkvikksølv i næringsmidler (vedtatt 24. februar 2004)
http://www.efsa.eu.int/science/contam/contam_opinions/259/opinion_contam_01_en1.pdf

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/information_note_mercury-fish_12-05-04.pdf

⁽⁵⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om akutte risikoer ved bruk av tinn i konserverte næringsmidler (vedtatt 12. desember 2001)
http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out110_en.pdf

⁽⁶⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om 3-monoklor-1,2-propandiol (3-MCPD) som ajourfører uttalelsen fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler fra 1994 (vedtatt 30. mai 2001)
http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out91_en.pdf

⁽⁷⁾ Rapporter fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler, serie 36, uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om 3-monoklor-1,2-propandiol (3-MCPD), s. 31,
http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/reports/scf_reports_36.pdf

⁽⁸⁾ Rapporter om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.9 «Collection and collation of data on levels of 3-monochloropropanediol (3-MCPD) and related substances in foodstuffs»,
http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/scoop_3-2-9_final_report_chloropropanols_en.pdf

49) Når det gjelder dioksiner og PCB, vedtok Vitenskapskomiteen for næringsmidler 30. mai 2001 en uttalelse om dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler⁽¹⁾, som er en ajourføring av uttalelsen av 22. november 2000⁽²⁾ om fastsettelse av et tolerabelt ukentlig inntak (TWI) på 14 pg WHO-TEQ/kg kroppsvekt for dioksiner og dioksinlignende PCB.

50) Dioksiner som det vises til i denne forordning, omfatter en gruppe av 75 polyklorerte dibenzo-p-dioksinforbindelser (PCDD) og 135 polyklorerte dibenzofuranforbindelser (PCDF), hvorav 17 er problematiske i toksikologisk henseende. Polyklorerte bifenyl (PCB) er en gruppe av 209 ulike forbindelser som kan deles inn i to grupper etter toksikologiske egenskaper: Tolv forbindelser har toksikologiske egenskaper som ligner dioksiner, og kalles derfor ofte «dioksinlignende PCB». Øvrige PCB har ikke dioksinlignende toksisitet, men en annen toksikologisk profil.

51) Hver forbindelse av dioksiner eller dioksinlignende PCB har ulik toksisitet. For å kunne angi disse forskjellige forbindelsenes toksisitet, er begrepet «toksisitetsekvivalensfaktor» (TEF) blitt innført for å lette risikovurderingen og den lovfestede kontrollen. Dette betyr at analyseresultatene for alle de individuelle dioksinforbindelsene og dioksinlignende PCB-forbindelsene uttrykkes i én enkelt målbar enhet: «TCDD-ekvivalentmengde» (TEQ).

52) Eksponeringsanslag som tar hensyn til SCOOP-oppgaven «Assessment of dietary intake of dioxins and related PCBs by the population of EU Member States», og som ble avsluttet i juni 2000⁽³⁾, tyder på at en betydelig del av befolkningen i Fellesskapet har et inntak gjennom kosten som overstiger det tolerable ukentlige inntaket.

53) Fra et toksikologisk synspunkt bør alle grenseverdier gjelde for både dioksiner og dioksinlignende PCB, men i 2001 ble det på fellesskapsplan fastsatt grenseverdier bare for dioksiner og ikke for dioksinlignende PCB, fordi

det på det aktuelle tidspunktet forelå svært begrensede opplysninger om forekomsten av dioksinlignende PCB. Siden 2001 er det imidlertid framkommet flere opplysninger om forekomster av dioksinlignende PCB, og derfor ble det i 2006 fastsatt grenseverdier for summen av dioksiner og dioksinlignende PCB, ettersom dette er den best egnede framgangsmåten ut fra et toksikologisk synspunkt. For å sikre en smidig overgang bør nåværende grenseverdier for dioksiner fortsatt gjelde i en overgangsperiode, i tillegg til grenseverdiene for summen av dioksiner og dioksinlignende PCB. Næringsmidler skal i denne overgangsperioden overholde grenseverdiene for dioksiner og grenseverdiene for summen av dioksiner og dioksinlignende PCB. Senest 31. desember 2008 vil det bli tatt stilling til om den spesifikke grenseverdien for dioksiner skal oppheves.

54) For å fremme en forebyggende metode med sikte på å redusere forekomsten av dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler og fôrvarer er det fastsatt tiltaksgrenser ved kommisjonsrekommendasjon 2006/88/EF av 6. februar 2006 om reduksjon av forekomsten av dioksiner, furaner og PCB i fôrvarer og næringsmidler⁽⁴⁾. Disse tiltaksgrensene er et verktøy som gjør det mulig for vedkommende myndigheter og driftsansvarlige å bestemme om det er relevant å identifisere en forurensningskilde, og å treffe tiltak for å redusere eller fjerne den. I og med at dioksiner og dioksinlignende PCB har forskjellige kilder bør det fastsettes egne tiltaksgrenser både for dioksiner og for dioksinlignende PCB. Denne forebyggende metoden for aktivt å redusere forekomsten av dioksiner og dioksinlignende PCB i fôrvarer og næringsmidler, og dermed også gjeldende grenseverdier, bør derfor revideres innen et angitt tidsrom med sikte på å fastsette lavere grenseverdier. Grenseverdiene for dioksiner og dioksinlignende PCB skal derfor gjennomgås senest 31. desember 2008 med tanke på å redusere dem betydelig.

55) De driftsansvarlige skal bestrebe seg på å utbygge sin kapasitet slik at de kan fjerne dioksiner, furaner og dioksinlignende PCB fra marine oljer. Den betydelig lavere grenseverdien som skal fastsettes innen 31. desember 2008, skal fastsettes på grunnlag av de tekniske mulighetene som gir den mest effektive dekontamineringsmetoden.

56) Med hensyn til fastsettelse av grenseverdier for andre næringsmidler innen 31. desember 2008, skal det rettes særlig oppmerksomhet mot behovet for å fastsette lavere grenseverdier for dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler for spedbarn og småbarn i lys av opplysningene som framkom fra 2005-, 2006- og 2007- programmene for overvåking av dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler beregnet på spedbarn og småbarn.

⁽¹⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om risikovurderinger av dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler. Ajourføring på grunnlag av nye vitenskapelige opplysninger som er blitt tilgjengelige etter at komiteen vedtok sin uttalelse 22. november 2000 (vedtatt 30. mai 2001) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out90_en.pdf

⁽²⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om risikoer ved dioksiner og dioksinlignende PCB i næringsmidler (vedtatt 22. november 2000) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out78_en.pdf

⁽³⁾ Rapporter om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.5 «Assessment of dietary intake of dioxins and related PCBs by the population of EU Member States», http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/library/pub/pub08_en.pdf

⁽⁴⁾ EUT L 42 av 14.2.2006, s. 26.

- 57) Når det gjelder polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), konkluderte Vitenskapskomiteen for næringsmidler i sin uttalelse av 4. desember 2002⁽¹⁾ med at en rekke polysykliske aromatiske hydrokarboner er genotoksisk kreftframkallende stoffer. Den felles FAO-WHO-ekspertgruppen for tilsetningsstoffer i næringsmidler (JECFA) gjennomførte i 2005 en risikovurdering av PAH og beregnede eksponeringsmarginer for PAH som grunnlag for å gi råd om forbindelser som er både genotoksiske og kreftframkallende⁽²⁾.
- 58) Ifølge Vitenskapskomiteen for næringsmidler kan benzo(a)pyren, herunder også benz(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylen, krysen, syklopenta(c,d)pyren, dibenz(a,h)antracen, dibenzo(a,e)pyren, dibenzo(a,h)pyren, dibenzo(a,i)pyren, dibenzo(a,l)pyren, indeno(1,2,3-cd)pyren og 5-metylpypren benyttes som markør for forekomst og virkning av kreftframkallende PAH i næringsmidler. Det må foretas ytterligere analyser av det relative innholdet av disse PAH-forbindelsene i næringsmidler med tanke på en framtidig revisjon av hvorvidt benzo(a)pyren fortsatt er en egnet markør. I tillegg bør benzo(c)fluoren analyseres, i samsvar med en anbefaling fra JECFA.
- 59) PAH kan forurense næringsmidler i forbindelse med røyke-, oppvarmings- og tørkeprosesser dersom forbrenningsprodukter kommer i direkte kontakt med næringsmidlene. I tillegg kan miljøforurensning føre til forurensning med PAH, særlig i fisk og fiskeprodukter.
- 60) Innenfor rammen av direktiv 93/5/EØF ble det som en særskilt SCOOP-oppgave samlet inn data om forekomsten av PAH i næringsmidler i 2004⁽³⁾. Det ble funnet høye verdier i tørket frukt, olivenolje av pressrester, røkt fisk, druekjernerolje, røykte kjøttprodukter, ferske bløtdyr, krydder/sauser og smaksingredienser.
- 61) For å verne folkehelsen er det nødvendig med grenseverdier for benzo(a)pyren i visse næringsmidler som inneholder fett og oljer, og i næringsmidler der røyke- og tørkeprosesser kan føre til høye forurensningsverdier. Det er også nødvendig med grenseverdier i næringsmidler, særlig fisk og fiskerivarer, der miljøforurensning kan føre til høye forurensningsverdier, for eksempel som følge av oljesøl fra skip.
- 62) I noen næringsmidler, for eksempel tørket frukt og kosttilskudd, er det funnet benzo(a)pyren, men tilgjengelige data er uklare med hensyn til hvilke verdier som med rimelighet kan oppnås. Det er nødvendig med ytterligere undersøkelser for å bringe klarhet i hvilke verdier som med rimelighet kan oppnås i disse næringsmidlene. I mellomtiden bør grenseverdier for benzo(a)pyren i relevante ingredienser, for eksempel oljer og fett brukt i kosttilskudd, få anvendelse.
- 63) Grenseverdiene for PAH og behovet for å fastsette en grenseverdi for PAH i kakaosmør bør revideres innen 1. april 2007, idet det tas hensyn til utviklingen i den vitenskapelige og tekniske kunnskapen om forekomsten av benzo(a)pyren og andre kreftframkallende PAH i næringsmidler.
- 64) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Alminnelige regler

1. Næringsmidlene oppført i vedlegget skal ikke bringes i omsetning dersom de inneholder et forurensende stoff som er oppført i vedlegget, i en konsentrasjon som overstiger grenseverdiene fastsatt i vedlegget.
2. De grenseverdiene som er angitt i vedlegget, gjelder for den spiselige delen av det aktuelle næringsmiddelet, med mindre noe annet er angitt i vedlegget.

Artikkel 2

Tørkede, fortynnede, bearbeidede og sammensatte næringsmidler

1. Ved anvendelse av grenseverdiene oppført i vedlegget for næringsmidler som er tørket, fortynnet, bearbeidet eller sammensatt av flere ingredienser, skal det tas hensyn til følgende:
 - a) endringer i konsentrasjonen av det forurensende stoffet på grunn av tørking eller fortynning,
 - b) endringer i konsentrasjonen av det forurensende stoffet på grunn av bearbeiding,
 - c) de forholdsmessige andelene av ingredienser i produktet og
 - d) analysemetodens mengdebestemmelsesgrense.

⁽¹⁾ Uttalelse fra Vitenskapskomiteen for næringsmidler om risikoer for menneskers helse med hensyn til polysyklisk aromatiske hydrokarboner i næringsmidler (uttalelse av 4. desember 2002) http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out153_en.pdf

⁽²⁾ Evaluering av visse forurensende stoffer i næringsmidler — Rapport fra den felles FAO-WHO-ekspertgruppe for tilsetningsstoffer i næringsmidler, 64. møte, Roma, 8.–17. februar 2005, s. 1 og s. 61. WHO Technical Report Series, No. 930, 2006 — http://whqlibdoc.who.int/trs/WHO_TRS_930_eng.pdf

⁽³⁾ Rapport om vitenskapelige samarbeidsoppgaver, oppgave 3.2.12 «Collection of occurrence data on polycyclic aromatic hydrocarbons in food», http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/scoop_3-2-12_final_report_pah_en.pdf

2. Når vedkommende myndighet gjennomfører en offentlig kontroll, skal den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket framlegge nærmere opplysninger om og begrunne konsentrasjons- og fortynningsfaktorene for tørke-, fortynnings-, bearbeidings- og/eller blandingsprosessene for de berørte tørkede, fortynnete, bearbeidede og/eller sammensatte næringsmidlene.

Dersom den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket ikke framlegger nødvendige opplysninger om konsentrasjons- eller fortynningsfaktorene, eller dersom vedkommende myndighet på bakgrunn av den gitte begrunnelsen anser faktoren som uhensiktsmessig, skal myndigheten selv definere faktoren, på grunnlag av tilgjengelige opplysninger og med det mål å sikre best mulig vern av menneskers helse.

3. Nr. 1 og 2 får anvendelse dersom det ikke er fastsatt særskilte fellesskapsgrenseverdier for disse tørkede, fortynnete, bearbeidede eller sammensatte produktene.

4. Dersom det ikke er fastsatt særskilte grenseverdier for næringsmidler for spedbarn og småbarn i Fellesskapets regelverk, kan medlemsstatene fastsette strengere grenseverdier.

Artikkel 3

Forbud mot bruk, blanding og detoksifisering

1. Næringsmidler som ikke overholder grenseverdiene fastsatt i vedlegget, skal ikke brukes som næringsmiddelingsrediens.

2. Næringsmidler som overholder grenseverdiene fastsatt i vedlegget, skal ikke blandes med næringsmidler som overskrider disse grenseverdiene.

3. Næringsmidler som skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling for å redusere forurensningsinnholdet, skal ikke blandes med næringsmidler som er beregnet på direkte konsum eller på bruk som næringsmiddelingsrediens.

4. Næringsmidler som inneholder forurensende stoffer oppført i avsnitt 2 i vedlegget (Mykotoksiner), skal ikke med hensikt detoksifiseres gjennom kjemiske behandlinger.

Artikkel 4

Særlige bestemmelser om jordnøtter, nøtter, tørket frukt og mais

Jordnøtter, nøtter, tørket frukt og mais som ikke overholder de relevante grenseverdiene for aflatoksiner fastsatt i nr. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i vedlegget, kan bringes i omsetning, forutsatt at disse næringsmidlene

a) ikke er beregnet på direkte konsum eller på anvendelse som næringsmiddelingsrediens,

b) overholder de relevante grenseverdiene fastsatt i nr. 2.1.1, 2.1.2, 2.1.4 og 2.1.7 i vedlegget,

c) gjennomgår en behandling i form av sortering eller annen fysisk behandling, og at grenseverdiene fastsatt i nr. 2.1.3, 2.1.5 og 2.1.6 i vedlegget ikke overskrides etter behandlingen samt at denne behandlingen ikke fører til andre skadelige reststoffer,

d) er merket på en måte som tydelig viser hvordan de skal brukes, og er påført opplysningen «Produktet skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling for å redusere forurensningen med aflatoksin før det blir brukt til konsum eller som næringsmiddelingsrediens». Denne opplysningen skal angis på etiketten til hver enkelt pose, eske osv. eller i det opprinnelige følgedokumentet. Det opprinnelige følgedokumentet og hver enkelt pose, eske osv. i forsendelsen skal være merket med forsendelsens/partiets identifikasjonskode, og denne merkingen skal ikke kunne slettes.

Artikkel 5

Særlige bestemmelser om jordnøtter, produkter framstilt av disse og korn

Hver enkelt pose, eske osv. eller det opprinnelige følgedokumentet skal være tydelig merket med opplysninger om hvordan produktene skal brukes. Følgedokumentet skal enkelt kunne knyttes til forsendelsen ved at det er merket med forsendelsens identifikasjonskode, som finnes på hver enkelt pose, eske osv. i forsendelsen. Dessuten skal den forretningsvirksomheten som oppgis i følgedokumentet for mottakeren av forsendelsen, være forenlig med beregnet bruksformål.

Dersom det ikke tydelig framkommer at forsendelsen ikke er beregnet på konsum, får grenseverdiene fastsatt i nr. 2.1.3 og 2.1.6 i vedlegget anvendelse på alle jordnøtter, produkter framstilt av disse samt korn som bringes i omsetning.

Artikkel 6

Særlige bestemmelser om salat

Med mindre salat som er dyrket i veksthus, merkes som dette, får grenseverdiene for salat dyrket på friland, som fastsatt i vedlegget, anvendelse.

*Artikkel 7***Midlertidige unntak**

1. Som unntak fra artikkel 1 kan Belgia, Irland, Nederland og Det forente kongerike inntil 31. desember 2008 tillate at frisk spinat, dyrket og beregnet på konsum på deres territorium, med et nitratinhold som overstiger grenseverdiene i nr. 1.1 i vedlegget, bringes i omsetning.

2. Som unntak fra artikkel 1 kan Irland og Det forente kongerike inntil 31. desember 2008 tillate at frisk salat, dyrket og beregnet på konsum på deres territorium og høstet gjennom hele året, med et nitratinhold som overstiger grenseverdiene fastsatt i nr. 1.3 i vedlegget, bringes i omsetning.

3. Som unntak fra artikkel 1 kan Frankrike inntil 31. desember 2008 tillate at frisk salat, dyrket og beregnet på konsum på dets territorium og høstet fra 1. oktober til 31. mars, med et nitratinhold som overstiger grenseverdiene i nr. 1.3 i vedlegget, bringes i omsetning.

4. Som unntak fra artikkel 1 kan Finland og Sverige inntil 31. desember 2011 tillate at laks (*Salmo salar*), sild (*Clupea harengus*), elvenøye (*Lampetra fluviatilis*), ørret (*Salmo trutta*), røye (*Salvelinus* spp.) og rogn fra lagesild (ferskvann) (*Coregonus albula*) med opprinnelse i Baltikum og beregnet på konsum på deres territorium, med et dioksininnhold og/eller samlet innhold av dioksiner og dioksinlignende PCB som overstiger grenseverdiene fastsatt i nr. 5.3 i vedlegget, bringes i omsetning, forutsatt at det foreligger en ordning som gjør det mulig å sikre at forbrukerne opplyses fullt ut om kostanbefalinger med sikte på å begrense identifiserte sårbare befolkningsgruppers konsum av disse fiskeartene fra Baltikum for å unngå eventuelle helserisikoer. Finland og Sverige skal innen 31. mars hvert år meddele Kommisjonen resultatene av overvåkingen av innholdet av dioksiner og dioksinlignende PCB i fisk fra Baltikum i det foregående året, og rapportere om de tiltakene som er truffet for å redusere menneskers eksponering for dioksiner og dioksinlignende PCB i fisk fra Baltikum.

Finland og Sverige skal fortsette å vedta de tiltakene som er nødvendige for å sikre at fisk og fiskeprodukter som ikke er i samsvar med nr. 5.3 i vedlegget, ikke markedsføres i andre medlemsstater.

*Artikkel 8***Prøvetaking og analyse**

Prøvetaking og analyse for den offentlige kontrollen av grenseverdiene fastsatt i vedlegget skal utføres i samsvar med kommisjonsforordning (EF) nr. 1882/2006⁽¹⁾, nr. 401/2006⁽²⁾

⁽¹⁾ EUT L 364 av 20.12.2006, s. 25.

⁽²⁾ EUT L 70 av 9.3.2006, s. 12.

og nr. 1883/2006⁽³⁾ samt kommisjonsdirektiv 2001/22/EF⁽⁴⁾, 2004/16/EF⁽⁵⁾ og 2005/10/EF⁽⁶⁾.

*Artikkel 9***Overvåking og rapportering**

1. Medlemsstatene skal overvåke nitratinholdet i grønnsaker der innholdet av dette stoffet kan være betydelig, særlig i grønne bladgrønnsaker, og meddele resultatene til Kommisjonen innen 30. juni hvert år. Kommisjonen skal gjøre resultatene tilgjengelig for medlemsstatene.

2. Medlemsstatene og de berørte parter skal hvert år meddele Kommisjonen resultatene fra undersøkelsene som er gjort, herunder data om forekomster og framgangen med hensyn til anvendelsen av forebyggende tiltak for å unngå forurensning med okratoksin A, deoksynivalenol og zearalenon, fumonisin B₁ og B₂, T-2- og HT-2-toksin. Kommisjonen skal gjøre resultatene tilgjengelig for medlemsstatene.

3. Medlemsstatene bør meddele Kommisjonen resultatene for aflatoksiner, dioksiner, dioksinlignende PCB, ikke-dioksinlignende PCB og polysykliske aromatiske hydrokarboner, som fastsatt i kommisjonsvedtak 2006/504/EF⁽⁷⁾, kommisjonsrekommendasjon 2006/794/EF⁽⁸⁾ og kommisjonsrekommendasjon 2005/108/EF⁽⁹⁾.

*Artikkel 10***Oppheving**

Forordning (EF) nr. 466/2001 oppheves.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning.

*Artikkel 11***Overgangstiltak**

Denne forordning får ikke anvendelse på produkter som ble brakt i omsetning før datoene nevnt i bokstav a)–d) i samsvar med gjeldende bestemmelser på respektive datoer:

- a) 1. juli 2006 for grenseverdiene for deoksynivalenol og zearalenon fastsatt i nr. 2.4.1, 2.4.2, 2.4.4, 2.4.5, 2.4.6, 2.4.7, 2.5.1, 2.5.3, 2.5.5 og 2.5.7 i vedlegget,

⁽³⁾ EUT L 364 av 20.12.2006, s. 32.

⁽⁴⁾ EFT L 77 av 16.3.2001, s. 14. Direktivet endret ved direktiv 2005/4/EF (EUT L 19 av 21.1.2005, s. 50).

⁽⁵⁾ EUT L 42 av 13.2.2004, s. 16.

⁽⁶⁾ EUT L 34 av 8.2.2005, s. 15.

⁽⁷⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 21.

⁽⁸⁾ EUT L 322 av 22.11.2006, s. 24.

⁽⁹⁾ EUT L 34 av 8.2.2005, s. 43.

- b) 1. juli 2007 for grenseverdiene for deoksynivalenol og zearalenon fastsatt i nr. 2.4.3, 2.5.2, 2.5.4, 2.5.6 og 2.5.8 i vedlegget,
- c) 1. oktober 2007 for grenseverdiene for fumonisin B₁ og B₂ fastsatt i nr. 2.6 i vedlegget,
- d) 4. november 2006 for grenseverdiene for summen av dioksiner og dioksinlignende PCB fastsatt i avsnitt 5 i vedlegget.

Den driftsansvarlig for næringsmiddelforetaket skal ha bevisbyrden for når produktene ble brakt i omsetning.

Artikkel 12

Ikrafttredelse og anvendelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. mars 2007.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 19. desember 2006.

For Kommisjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

Grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler⁽¹⁾

Avsnitt 1: Nitrat

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (mg NO ₃ /kg)	
1.1	Frisk spinat (<i>Spinacia oleracea</i>) ⁽²⁾	Høstet 1. oktober til 31. mars	3 000
		Høstet 1. april til 30. september	2 500
1.2	Konservert, dypfrysst eller frysst spinat		2 000
1.3	Frisk salat (<i>Lactuca sativa</i> L.) (dyrket i veksthus og på friland), unntatt salat oppført i nr. 1.4	Høstet 1. oktober til 31. mars:	
		Salat dyrket i veksthus	4 500
		Salat dyrket på friland	4 000
		Høstet 1. april til 30. september:	
		Salat dyrket i veksthus	3 500
		Salat dyrket på friland	2 500
1.4	Isbergssalat	Salat dyrket i veksthus	2 500
		Salat dyrket på friland	2 000
1.5	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁴⁾		200

Avsnitt 2: Mykotoksiner

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (µg/kg)		
2.1	Aflatoksiner	B ₁	Summen av B ₁ , B ₂ , G ₁ og G ₂	M ₁
2.1.1	Jordnøtter som skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling før de blir brukt til konsum eller som næringsmiddelingsrediens	8,0 ⁽⁵⁾	15,0 ⁽⁵⁾	—
2.1.2	Nøtter som skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling før de blir brukt til konsum eller som næringsmiddelingsrediens	5,0 ⁽⁵⁾	10,0 ⁽⁵⁾	—
2.1.3	Jordnøtter og nøtter og bearbeidede produkter beregnet på direkte konsum eller på bruk som næringsmiddelingsrediens	2,0 ⁽⁵⁾	4,0 ⁽⁵⁾	—
2.1.4	Tørket frukt som skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling før den blir brukt til konsum eller som næringsmiddelingsrediens	5,0	10,0	—
2.1.5	Tørket frukt og bearbeidede produkter beregnet på direkte konsum eller på bruk som næringsmiddelingsrediens	2,0	4,0	—
2.1.6	Alt korn og alle produkter som er framstilt av korn, herunder bearbeidede kornprodukter, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.1.7, 2.1.10 og 2.1.12	2,0	4,0	—
2.1.7	Mais som skal gjennomgå sortering eller annen fysisk behandling før den blir brukt til konsum eller som næringsmiddelingsrediens	5,0	10,0	—
2.1.8	Rå melk ⁽⁶⁾ , varmebehandlet melk og melk til produksjon av melkebaserte produkter	—	—	0,050

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (µg/kg)		
2.1.9	Følgende arter av krydder: <i>Capsicum spp.</i> (tørkede frukter, hele eller malte, herunder chili, chilipulver, kajennepepper og paprika) <i>Piper spp.</i> (frukter, herunder hvit og svart pepper) <i>Myristica fragrans</i> (muskatnøtt) <i>Zingiber officinale</i> (ingefær) <i>Curcuma longa</i> (gurkemeie)	5,0	10,0	—
2.1.10	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	0,10	—	—
2.1.11	Morsmelkerstatninger og tilskuddsblandinger, herunder morsmelkerstatning basert på melk og tilskuddsblanding basert på melk ⁽⁴⁾⁽⁸⁾	—	—	0,025
2.1.12	Næringsmidler til spesielle medisinske formål ⁽⁹⁾⁽¹⁰⁾ , særlig beregnet på spedbarn	0,10	—	0,025
2.2	Okratoksin A			
2.2.1	Ubearbeidet korn	5,0		
2.2.2	Alle produkter som er framstilt av ubearbeidet korn, herunder bearbeidede kornprodukter og korn beregnet på direkte konsum, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.2.9 og 2.2.10	3,0		
2.2.3	Tørkede druer (korinter, sultanarosiner og andre rosiner)	10,0		
2.2.4	Brente kaffebønner, malt brent kaffe, unntatt løselig kaffe	5,0		
2.2.5	Løselig kaffe (pulverkaffe)	10,0		
2.2.6	Vin (herunder musserende vin, unntatt sterkvin og vin med en alkoholstyrke i på minst 15 % vol) og fruktvin ⁽¹¹⁾	2,0 ⁽¹²⁾		
2.2.7	Aromatisert vin, aromatiserte vinbaserte drikker og aromatiserte cocktails av vinprodukter ⁽¹³⁾	2,0 ⁽¹²⁾		
2.2.8	Druejuice, konsentrert druejuice etter rekonstituering, druenektar, druemost og konsentrert druemost etter rekonstituering, beregnet på direkte konsum ⁽¹⁴⁾	2,0 ⁽¹²⁾		
2.2.9	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	0,50		
2.2.10	Næringsmidler til spesielle medisinske formål ⁽⁹⁾⁽¹⁰⁾ , særlig beregnet på spedbarn	0,50		
2.2.11	Ubrent kaffe, annen tørket frukt enn tørkede druer, kakao og kakaoprodukter, sterkviner, kjøttprodukter, krydder og lakris	—		
2.3	Patulin			
2.3.1	Fruktjuice, konsentrert fruktjuice etter rekonstituering og fruktnektar ⁽¹⁴⁾	50		

	Næringsmidler ⁽¹⁾	Grenseverdier (µg/kg)
2.3.2	Alkoholsterke drikker ⁽¹⁵⁾ , eplesider og andre gjærede drikker framstilt av epler eller som inneholder eplejuice	50
2.3.3	Epleprodukter som inneholder fruktkjøtt, herunder eplekompott og eplepuré beregnet på direkte konsum, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.3.4 og 2.3.5	25
2.3.4	Eplejuice og epleprodukter som inneholder fruktkjøtt, herunder eplekompott og eplepuré, beregnet på spedbarn og småbarn ⁽¹⁶⁾ , som er merket og solgt som dette ⁽⁴⁾	10,0
2.3.5	Annen barnemat enn bearbeidede kornbaserte næringsmidler for spedbarn og småbarn ⁽³⁾ ⁽⁴⁾	10,0
2.4	Deoksynivalenol⁽¹⁷⁾	
2.4.1	Ubearbeidet korn ⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾ , unntatt durumhvete, havre og mais	1250
2.4.2	Ubearbeidet durumhvete og havre ⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾	1 750
2.4.3	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾	1 750 ⁽²⁰⁾
2.4.4	Korn beregnet på direkte konsum, mel (herunder maismel, grovt maismel og maisgryn ⁽²¹⁾), kli som sluttprodukt som kan markedsføres for direkte konsum samt kim, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.4.7	750
2.4.5	Pasta (tørr) ⁽²²⁾	750
2.4.6	Brød (herunder småkaker), konditorvarer, kjeks, kornbaserte snacks og frokostkorn	500
2.4.7	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	200
2.5	Zearalenon⁽¹⁷⁾	
2.5.1	Ubearbeidet korn ⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾ , unntatt mais	100
2.5.2	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾	200 ⁽²⁰⁾
2.5.3	Korn beregnet på direkte konsum, mel, kli som sluttprodukt som kan markedsføres for direkte konsum samt kim, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.5.4, 2.5.7 og 2.5.8	75
2.5.4	Mais beregnet på direkte konsum, maismel, grovt maismel, maisgryn, maiskli og raffinert maisolje ⁽²¹⁾	200 ⁽²⁰⁾
2.5.5	Brød (herunder småkaker), konditorvarer, kjeks, kornbaserte snacks og frokostkorn, unntatt maissnacks og maisbasert frokostkorn	50
2.5.6	Maissnacks og maisbasert frokostkorn	50 ⁽²⁰⁾

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (µg/kg)
2.5.7	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler (unntatt bearbeidede maisbaserte næringsmidler) og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	20
2.5.8	Bearbeidede maisbaserte næringsmidler for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	20 ⁽²⁰⁾
2.6	Fumonisin	Summen av B ₁ og B ₂
2.6.1	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾	2 000 ⁽²³⁾
2.6.2	Maismel, grovt maismel, maisgryn, maiskli og raffinert maisolje ⁽²¹⁾	1 000 ⁽²³⁾
2.6.3	Maisbaserte næringsmidler beregnet på direkte konsum, unntatt næringsmidlene oppført i nr. 2.6.2 og 2.6.4	400 ⁽²³⁾
2.6.4	Bearbeidede maisbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	200 ⁽²³⁾
2.7	T-2- og HT-2 toksin⁽¹⁷⁾	Summen av T-2- og HT-2-toksin
2.7.1	Ubearbeidet korn ⁽¹⁸⁾ og kornprodukter	

Avsnitt 3: Metaller

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (mg/kg våtvekt)
3.1	Bly	
3.1.1	Rå melk ⁽⁶⁾ , varmebehandlet melk og melk til produksjon av melkebaserte produkter	0,020
3.1.2	Morsmelkerstatninger og tilskuddsblandinger ⁽⁴⁾⁽⁸⁾	0,020
3.1.3	Storfe kjøtt, sauekjøtt, svinekjøtt, fjørfekjøtt (unntatt slakteavfall) ⁽⁶⁾	0,10
3.1.4	Slakteavfall fra storfe, sauer, svin og fjørfe ⁽⁶⁾	0,50
3.1.5	Muskelkjøtt fra fisk ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾	0,30
3.1.6	Krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>) ⁽²⁶⁾	0,50
3.1.7	Muslinger ⁽²⁶⁾	1,5
3.1.8	Blekksprut (unntatt indre organer) ⁽²⁶⁾	1,0
3.1.9	Korn, belgvekster og belgfrukter	0,20
3.1.10	Grønnsaker, unntatt kål, bladgrønnsaker, friske urter og sopp ⁽²⁷⁾ . For poteter gjelder grenseverdien for skrelte poteter	0,10

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (mg/kg våtvekt)
3.1.11	Kål, bladgrønnsaker og dyrket sopp ⁽²⁷⁾	0,30
3.1.12	Frukt, unntatt bær og små frukter ⁽²⁷⁾	0,10
3.1.13	Bær og små frukter ⁽²⁷⁾	0,20
3.1.14	Fettstoffer og oljer, herunder melkefett	0,10
3.1.15	Fruktjuice, konsentrert fruktjuice etter rekonstituering og fruktnektar ⁽¹⁴⁾	0,050
3.1.16	Vin (herunder musserende vin, unntatt sterkvin), eplesider, pæresider og fruktvin ⁽¹¹⁾	0,20 ⁽²⁸⁾
3.1.17	Aromatisert vin, aromatiserte vinbaserte drikker og aromatiserte cocktailer av vinprodukter ⁽¹³⁾	0,20 ⁽²⁸⁾
3.2	Kadmium	
3.2.1	Kjøtt (unntatt slakteavfall) fra storfe, sau, svin og fjørfe ⁽⁶⁾	0,050
3.2.2	Hestekjøtt, unntatt slakteavfall ⁽⁶⁾	0,20
3.2.3	Lever av storfe, sau, svin, fjørfe og hest ⁽⁶⁾	0,50
3.2.4	Nyrer av storfe, sau, svin, fjørfe og hest ⁽⁶⁾	1,0
3.2.5	Muskelkjøtt fra fisk ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ , unntatt fiskearter oppført i nr. 3.2.6 og 3.2.7	0,050
3.2.6	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : <i>Ansjos (Engraulis spp)</i> <i>Pelamide (Sarda sarda)</i> <i>Diplodus vulgaris</i> <i>Ål (Anguilla anguilla)</i> <i>Multe (Mugil labrosus labrosus)</i> <i>Taggmakrell (Trachurus spp)</i> <i>Lugar (Lutjanus imperialis)</i> <i>Sardin (Sardina pilchardus)</i> <i>Sardinops spp</i> <i>Tunfisk (Thunnus spp, Euthynnus spp, Katsuwonus pelamis)</i> <i>Dicologlossa cuneata</i>	0,10
3.2.7	Muskelkjøtt fra sverdfisk (<i>Xiphias gladius</i>) ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾	0,30
3.2.8	Krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>) ⁽²⁶⁾	0,50
3.2.9	Muslinger ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.10	Blekksprut (unntatt indre organer) ⁽²⁶⁾	1,0

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (mg/kg våtvekt)
3.2.11	Korn, unntatt kli, kim, hvete og ris	0,10
3.2.12	Kli, kim, hvete og ris	0,20
3.2.13	Soyabønner	0,20
3.2.14	Grønnsaker og frukt, unntatt bladgrønnsaker, friske urter, sopp, stengelgrønnsaker, pinjekjerner, rotvekster og poteter ⁽²⁷⁾	0,050
3.2.15	Bladgrønnsaker, friske urter, dyrket sopp og knollselleri ⁽²⁷⁾	0,20
3.2.16	Stengelgrønnsaker, rotvekster og poteter, unntatt knollselleri ⁽²⁷⁾ . For poteter gjelder grenseverdien for skrelte poteter	0,10
3.3	Kvikksølv	
3.3.1	Fiskerivarer ⁽²⁶⁾ og muskelkjøtt fra fisk ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ , unntatt fiskearter oppført i nr. 3.3.2. Grenseverdiene gjelder for krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>)	0,50
3.3.2	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : Breiflabb (<i>Lophius spp</i>) Gråsteinbit (<i>Anarhichas lupus</i>) Pelamide (<i>Sarda sarda</i>) Ål (<i>Anguilla spp</i>) <i>Hoplostethus spp</i> Skolest (<i>Coryphaenoides rupestris</i>) Kveite (<i>Hippoglossus hippoglossus</i>) Marlin (<i>Makaira spp</i>) Glassvar (<i>Lepidorhombus spp</i>) Multe (<i>Mullus spp</i>) Gjedde (<i>Esox lucius</i>) Ustripet pelamide (<i>Orcynopsis unicolor</i>) Sypike (<i>Tricopterus minutes</i>) Dypvannshå (<i>Centroscymnus coelolepis</i>) Skate (<i>Raja spp</i>) Uer (<i>Sebastes marinus</i> , <i>S. mentella</i> , <i>S. viviparus</i>) Stillehavsseilfisk (<i>Istiophorus platypterus</i>) Slirefisk (<i>Lepidopus caudatus</i> , <i>Aphanopus carbo</i>) <i>Pagellus spp</i> Hai (alle arter) <i>Lepidocybium flavobrunneum</i> , <i>Ruvettus pretiosus</i> , <i>Gempylus serpens</i> Stør (<i>Acipenser spp</i>) Sverdfisk (<i>Xiphias gladius</i>) Tunfisk (<i>Thunnus spp</i> , <i>Euthynnus spp</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i>)	1,0
3.4	Tinn (uorganisk)	
3.4.1	Konserverte næringsmidler, unntatt drikker	200
3.4.2	Drikker på boks, herunder fruktjuice og grønnsakjuice	100

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (mg/kg våtvekt)
3.4.3	Konservert barnemat og konserverte bearbejdede kornbaserte næringsmidler for spedbarn og småbarn, unntatt tørkede produkter og pulverprodukter ⁽³⁾ ⁽²⁹⁾	50
3.4.4	Konserverte morsmelkerstatninger og tilskuddsblandinger (herunder morsmelkerstatning basert på melk og tilskuddsblanding basert på melk), unntatt tørkede produkter og pulverprodukter ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	50
3.4.5	Konserverte næringsmidler til spesielle medisinske formål ⁽⁹⁾ ⁽²⁹⁾ særlig beregnet på spedbarn, unntatt tørkede produkter og pulverprodukter	50

Avsnitt 4: 3-monoklor-1,2-propandiol (3-MCPD)

Næringsmidler ⁽¹⁾		Grenseverdier (µg/kg)
4.1	Hydrolysert vegetabilsk protein ⁽³⁰⁾	20
4.2	Soyasaus ⁽³⁰⁾	20

Avsnitt 5: Dioksiner og PCB⁽³¹⁾

Næringsmidler		Grenseverdier	
		Summen av dioksiner (WHO-PCDD/F-TEQ) ⁽³²⁾	Summen av dioksiner og dioksinlignende PCB (WHO-PCDD/F-PCB- TEQ) ⁽³²⁾
5.1	Kjøtt og kjøttprodukter (unntatt spiselig slakteavfall) fra følgende dyr ⁽⁶⁾		
—	storfe og sau	3,0 pg/g fett ⁽³³⁾	4,5 pg/g fett ⁽³³⁾
—	fjørfe	2,0 pg/g fett ⁽³³⁾	4,0 pg/g fett ⁽³³⁾
—	svin	1,0 pg/g fett ⁽³³⁾	1,5 pg/g fett ⁽³³⁾
5.2	Lever av landdyr nevnt i nr. 5.1 ⁽⁶⁾ og produkter av denne	6,0 pg/g fett ⁽³³⁾	12,0 pg/g fett ⁽³³⁾
5.3	Muskelkjøtt fra fisk og fiskerivarer og produkter av dette, unntatt ål ⁽²⁵⁾ ⁽³⁴⁾ . Grenseverdiene gjelder for krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>)	4,0 pg/g våtvekt	8,0 pg/g våtvekt
5.4	Muskelkjøtt fra ål (<i>Anguilla anguilla</i>) og produkter av dette	4,0 pg/g våtvekt	12,0 pg/g våtvekt
5.5	Rå melk ⁽⁶⁾ og melkeprodukter ⁽⁶⁾ , herunder smørfett	3,0 pg/g fett ⁽³³⁾	6,0 pg/g fett ⁽³³⁾

Næringsmidler		Grenseverdier	
		Summen av dioksiner (WHO-PCDD/F-TEQ) ⁽³²⁾	Summen av dioksiner og dioksinlignende PCE (WHO-PCDD/F-PCB-TEQ) ⁽³²⁾
5.6	Hønseegg og eggprodukter ⁽⁶⁾	3,0 pg/g fett ⁽³³⁾	6,0 pg/g fett ⁽³³⁾
5.7	Fett fra følgende dyr:		
	— storfe og sau	3,0 pg/g fett	4,5 pg/g fett
	— fjørfe	2,0 pg/g fett	4,0 pg/g fett
	— svin	1,0 pg/g fett	1,5 pg/g fett
5.8	Blandet animalsk fett	2,0 pg/g fett	3,0 pg/g fett
5.9	Vegetabiliske oljer og fettstoffer	0,75 pg/g fett	1,5 pg/g fett
5.10	Marine oljer (fiskeolje, fiskeleverolje og oljer av andre marine organismer beregnet på konsum)	2,0 pg/g fett	10,0 pg/g fett

Avsnitt 6: Polysykliske aromatiske hydrokarboner

Næringsmidler		Grenseverdier (µg/kg våtvekt)
6.1	Benzo(a)pyren⁽³⁵⁾	
6.1.1	Oljer og fett (unntatt kakaosmør) beregnet på direkte konsum eller på bruk som næringsmiddelingsrediens	2,0
6.1.2	Røkt kjøtt og røykte kjøttprodukter	5,0
6.1.3	Muskelkjøtt fra røkt fisk og røykte fiskerivarer ⁽²⁵⁾ ⁽³⁶⁾ , unntatt muslinger. Grenseverdiene gjelder for røykte krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>)	5,0
6.1.4	Muskelkjøtt fra fisk som ikke er røkt ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾	2,0
6.1.5	Krepsdyr og blekksprut som ikke er røkt ⁽²⁶⁾ . Grenseverdiene gjelder for krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>)	5,0
6.1.6	Muslinger ⁽²⁶⁾	10,0
6.1.7	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾ ⁽²⁹⁾	1,0
6.1.8	Morsmelkerstatninger og tilskuddsblandinger, herunder morsmelkerstatning basert på melk og tilskuddsblanding basert på melk ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	1,0
6.1.9	Næringsmidler til spesielle medisinske formål ⁽⁹⁾ ⁽²⁹⁾ , særlig beregnet på spedbarn	1,0

- (¹) Når det gjelder frukt, grønnsaker og korn, vises det til næringsmidlene oppført i den relevante kategorien som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 396/2005 av 23. februar 2005 om grenseverdier for rester av plantevernmidler i eller på næringsmidler og forvarer av vegetabilsk og animalsk opprinnelse, og om endring av rådsdirektiv 91/414/EØF (EUT L 70 av 16.3.2005, s. 1), sist endret ved forordning (EF) nr. 178/2006 (EUT L 29 av 2.2.2006, s. 3). Dette betyr bl.a. at bokhvete (*Fagopyrum spp*) omfattes av «korn» og bokhveteprodukter omfattes av «kornprodukter».
- (²) Grenseverdiene gjelder ikke for frisk spinat som skal bearbeides og transporteres direkte i bulk fra åkeren til bearbeidingsbedriften.
- (³) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i kommisjonsdirektiv 96/5/EF av 16. februar 1996 om bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn (EFT L 49 av 28.2.1996, s. 17), sist endret ved direktiv 2003/13/EF (EUT L 41 av 14.2.2003, s. 33).
- (⁴) Grenseverdiene gjelder for produkter som er klar til bruk (og som markedsføres som dette eller etter rekonstituering etter produsentenes anvisninger).
- (⁵) Grenseverdiene gjelder for den spiselige delen av jordnøtter og nøtter. Dersom jordnøtter og nøtter analyseres med skall, skal det ved beregning av aflatoxinsinnholdet antas at hele forurensningen sitter i den spiselige delen.
- (⁶) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 av 29. april 2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (EUT L 226 av 25.6.2004, s. 22).
- (⁷) Grenseverdien gjelder for tørrstoffet. Tørrstoffet fastsettes i samsvar med forordning (EF) nr. 401/2006.
- (⁸) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i kommisjonsdirektiv 91/321/EØF av 14. mai 1991 om morsmelkerstatninger og tilskuddsblandinger for spedbarn og småbarn (EFT L 175 av 4.7.1991, s. 35), sist endret ved direktiv 2003/14/EF (EUT L 41 av 14.2.2003, s. 37).
- (⁹) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i kommisjonsdirektiv 1999/21/EF av 25. mars 1999 om næringsmidler til spesielle medisinske formål (EFT L 91 av 7.4.1999, s. 29).
- (¹⁰) Når det gjelder melk og melkeprodukter, viser grenseverdiene til produkter som er klar til bruk (og som markedsføres som dette eller etter rekonstituering etter produsentens anvisninger), og når det gjelder andre produkter enn melk og melkeprodukter, til tørrstoff. Tørrstoffet fastsettes i samsvar med forordning (EF) nr. 401/2006.
- (¹¹) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i rådsforordning (EF) nr. 1493/1999 av 17. mai 1999 om den felles markedsordning for vin (EFT L 179 av 14.7.1999, s. 1), sist endret ved protokollen om vilkår og ordninger for opptakelse av Republikken Bulgaria og Romania i Den europeiske union (EUT L 157 av 21.6.2005, s. 29).
- (¹²) Grenseverdiene gjelder for produkter framstilt fra og med 2005-avlingen.
- (¹³) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i rådsforordning (EØF) nr. 1601/91 av 10. juni 1991 om alminnelige regler om definisjon av, betegnelse på og presentasjon av aromatiserte viner, aromatiserte vinbaserte drikker og aromatiserte cocktails av vinprodukter (EFT L 149 av 14.6.1991, s. 1), sist endret ved protokollen om vilkår og ordninger for opptakelse av Republikken Bulgaria og Romania i Den europeiske union. Grenseverdien for OTA som gjelder for disse drikkene, avhenger av andelen av vin og/eller druemost i det ferdige produktet.
- (¹⁴) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i rådsdirektiv 2001/112/EF av 20. desember 2001 om fruktjuice og enkelte lignende produkter beregnet på konsum (EFT L 10 av 12.1.2002, s. 58).
- (¹⁵) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i rådsforordning (EØF) nr. 1576/89 av 29. mai 1989 om alminnelige regler om definisjon av, betegnelse på og presentasjon av alkoholsterke drikker (EFT L 160 av 12.6.1989, s. 1), sist endret ved protokollen om vilkår og ordninger for opptakelse av Republikken Bulgaria og Romania i Den europeiske union.
- (¹⁶) Spedbarn og småbarn som definert i direktiv 91/321/EØF og direktiv 96/5/EF.
- (¹⁷) Ved anvendelse av grenseverdiene for deoksynivalenol, zearalenon, T-2- og HT-2-toksin fastsatt i nr. 2.4, 2.5 og 2.7 omfattes ikke ris av «korn» og risprodukter omfattes ikke av «kornprodukter».
- (¹⁸) Grenseverdien gjelder ubearbeidet korn som bringes i omsetning for første bearbeiding. Med «første bearbeiding» menes all annen fysisk behandling eller varmebehandling, unntatt tørking, av eller på kornet. Rense-, sorterings- og tørkemetoder anses ikke som «første bearbeiding», ettersom selve kjernen ikke utsettes for fysisk behandling, og hele kjernen er intakt etter rensingen og sorteringen. Ved integrerte produksjons- og bearbeidingsystemer gjelder grenseverdiene for ubearbeidet korn dersom disse er beregnet på første bearbeiding.
- (¹⁹) Grenseverdien gjelder for korn som høstes og overtas, fra omsetningsåret 2005/06, i samsvar med kommisjonsforordning (EF) nr. 824/2000 av 19. april 2000 om fastsettelse av framgangsmåter for intervensjonsorganers overtakelse av korn og analysemetoder for bestemmelse av kvaliteten (EFT L 100 av 20.4.2000, s. 31), sist endret ved forordning (EF) nr. 1068/2005 (EUT L 174 av 7.7.2005, s. 65).
- (²⁰) Grenseverdien får anvendelse fra 1. juli 2007.
- (²¹) Denne kategorien omfatter også tilsvarende produkter med andre betegnelser, for eksempel semulegryn.
- (²²) Med pasta (tørr) menes pasta med et vanninnhold på ca. 12 %.

- (²³) Grenseverdien får anvendelse fra 1. oktober 2007.
- (²⁴) Fisk oppført i denne kategorien som definert i kategori a), med unntak av fiskelever som omfattes av KN-kode 03027000, på listen i artikkel 1 i rådsforordning (EF) nr. 104/2000 (EFT L 17 av 21.1.2000, s. 22), sist endret ved tiltredelsesakten for Den tsjekkiske republikk, Republikken Estland, Republikken Kypros, Republikken Latvia, Republikken Litauen, Republikken Ungarn, Republikken Malta, Republikken Polen, Republikken Slovenia og Den slovakiske republikk og tilpasningen av de traktater som er Den europeiske unions grunnlag (EUT L 236 av 23.9.2003, s. 33). Når det gjelder tørkede, fortynnede, bearbejdede og/eller sammensatte næringsmidler, får artikkel 2 nr. 1 og 2 nr. 2 anvendelse.
- (²⁵) Når fisken skal spises hel, gjelder grenseverdien for hele fisken.
- (²⁶) Næringsmidler som hører inn under henholdsvis kategori c) og f) på listen i artikkel 1 i forordning (EF) nr. 104/2000 (arter angis i relevant post). Når det gjelder tørkede, fortynnede, bearbejdede og/eller sammensatte næringsmidler, får artikkel 2 nr. 1 og 2 nr. 2 anvendelse.
- (²⁷) Grenseverdien gjelder etter at frukten eller grønnsakene er vasket og den spiselige delen er skilt fra.
- (²⁸) Grenseverdien gjelder for produkter framstilt fra og med 2001-avlingen.
- (²⁹) Grenseverdien gjelder for produktene i den tilstanden de selges i.
- (³⁰) Grenseverdien angis for flytende produkter som inneholder 40 % tørrstoff, tilsvarende en grenseverdi på 50 µg/kg i tørrstoffet. Verdien må justeres proporsjonalt etter produktenes tørrstoffinnhold.
- (³¹) Dioksiner (summen av polyklorerte dibenzo-para-dioksiner (PCDD) og polyklorerte dibenzofuraner (PCDF), uttrykt i toksisitetsekvivalenter i henhold til Verdens helseorganisasjon (WHO), ved bruk av WHO-TEF (toksisitetsekvivalensfaktorer) og summen av dioksiner og dioksinlignende PCB (summen av PCDD, PCDF og polyklorerte bifenyler (PCB), uttrykt i WHOs toksisitetsekvivalenter ved bruk av WHO-TEF. WHO-TEF til vurdering av helserisiko for mennesker, basert på konklusjonene fra WHOs møte i Stockholm, Sverige, 15.-18. juni 1997 (Van den Berg et al, (1998) Toxic Equivalency Factors (TEFs) for PCBs, PCDDs, and PCDFs for Humans and for Wildlife. Environmental Health Perspectives, 106(12), 775).

Forbindelse	TEF-verdi	Forbindelse	TEF-verdi
Dibenzo-p-dioksiner (PCDD)		Dioksinlignende PCB: Non-orto PCB + Mono-orto PCB	
2,3,7,8-TCDD	1	<i>Non-orto PCB</i>	
1,2,3,7,8-PeCDD	1	PCB 77	0,0001
1,2,3,4,7,8-HxCDD	0,1	PCB 81	0,1
1,2,3,6,7,8-HxCDD	0,1	PCB 126	0,01
1,2,3,7,8,9-HxCDD	0,1	PCB 169	
1,2,3,4,6,7,8-HpCDD	0,01		
OCDD	0,0001		
Dibenzofuraner (PCDF)		<i>Mono-orto PCB</i>	
2,3,7,8-TCDF	0,1	PCB 105	0,0001
1,2,3,7,8-PeCDF	0,05	PCB 114	0,0005
2,3,4,7,8-PeCDF	0,5	PCB 118	0,0001
1,2,3,4,7,8-HxCDF	0,1	PCB 123	0,0001
1,2,3,6,7,8-HxCDF	0,1	PCB 156	0,0005
1,2,3,7,8,9-HxCDF	0,1	PCB 157	0,0005
2,3,4,6,7,8-HxCDF	0,1	PCB 167	0,00001
1,2,3,4,6,7,8-HpCDF	0,01	PCB 189	0,0001
1,2,3,4,7,8,9-HpCDF	0,01		
OCDF	0,0001		

Forkortelser: T = tetra, Pe = penta, Hx = hexa, p = hepta, 0 = octa, CDD = klorodibenzodioksin, CDF = klorodibenzofuran, CB = klorobifenyl.

- (³²) Øvre konsentrasjoner: De øvre konsentrasjonene beregnes ut fra den antagelsen at alle verdier for de forskjellige forbindelsene som ligger under grensen for mengdebestemmelse, er lik grensen for mengdebestemmelse.
- (³³) Grenseverdien gjelder ikke for næringsmidler som inneholder < 1 % fett.
- (³⁴) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 av 29. april 2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (EUT L 226 av 25.6.2004, s. 22).
- (³⁵) Benzo(a)pyren, som det er oppført grenseverdier for, blir brukt som markør for forekomst og virkning av kreftframkallende polysykliske aromatiske hydrokarboner. Disse tiltakene gir derfor full harmonisering på tvers av medlemsstatene med hensyn til polysykliske aromatiske hydrokarboner i de oppførte næringsmidlene.
- (³⁶) Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i kategori b), c) og f) i listen i artikkel 1 i forordning (EF) nr. 104/2000.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1126/2007**2014/EØS/56/22****av 28. september 2007****om endring av forordning (EF) nr. 1881/2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler med hensyn til fusariumtoksiner i mais og maisprodukter(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsforordning (EØF) nr. 315/93 av 8. februar 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet i forbindelse med forurensende stoffer i næringsmidler⁽¹⁾, særlig artikkel 2 nr. 3, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1881/2006 av 19. desember 2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler⁽²⁾ er det fastsatt grenseverdier for fusariumtoksiner i visse næringsmidler.
- 2) Grenseverdiene bør settes på et så lavt nivå som det med rimelighet er mulig å oppnå på grunnlag av god landbruks- og framstillingspraksis, idet det tas hensyn til risikoen forbundet med konsum av de berørte næringsmidlene.
- 3) Klimatiske forhold i vekstperioden, særlig under blomstringen, har stor innvirkning på innholdet av fusariumtoksiner. God landbrukspraksis, som gjør det mulig å redusere risikofaktorene mest mulig, kan imidlertid til en viss grad forebygge forurensning med fusariumsopp. Kommisjonsrekommendasjon 2006/583/EF av 17. august 2006 om forebygging og reduksjon av fusariumtoksiner i korn og kornprodukter⁽³⁾, herunder mais og maisprodukter, inneholder allmenne prinsipper for forebygging og reduksjon av forurensning med fusariumtoksiner (zearalenon, fumonisiner og trichothecen) i korn, som skal gjennomføres ved at det utarbeides nasjonale regler for god praksis basert på disse prinsippene.

4) I 2005 ble det fastsatt grenseverdier for fusariumtoksiner i korn og kornprodukter, herunder mais og maisprodukter. Når det gjelder mais, var ikke alle faktorene som bidrar til dannelsen av fusariumtoksiner, særlig zearalenon og fumonisin B₁ og B₂, nøyaktig kjent. Grenseverdiene for mais og maisprodukter skulle derfor først få anvendelse fra 1. juli 2007 for deoksynivalenol og zearalenon og fra 1. oktober 2007 for fumonisin B₁ og B₂, med mindre det i mellomtiden ble fastsatt endrede grenseverdier basert på nye opplysninger om forekomst og dannelse. Denne fristen gjorde det mulig for driftsansvarlige for næringsmiddelforetak i kornkjeden å undersøke hvordan disse mykotoksinene dannes, og kartlegge hvilke regulerende tiltak som skal vedtas for i størst mulig grad å forhindre deres forekomst.

5) I lys av nye opplysninger som har framkommet siden 2005, virker det som det er nødvendig å endre grenseverdiene for mais og maisprodukter samt anvendelsesdatoen for disse grenseverdiene.

6) Det er framlagt nye opplysninger som viser at det for 2005- og 2006-avlingene er observert høyere innhold i mais sammenlignet med 2003- og 2004-avlingene av hovedsakelig zearalenon og fumonisiner og i mindre grad deoksynivalenol, som følge av værforholdene. Under visse værforhold kan derfor ikke de fastsatte grenseverdiene for zearalenon og fumonisiner overholdes for mais, selv om forebyggende tiltak iverksettes i størst mulig omfang. Grenseverdiene må derfor endres for å unngå markedsforstyrrelser og samtidig opprettholde et høyt nivå for vern av folkehelsen ved å sikre at menneskers eksponering ligger betydelig under den veiledende helsebaserte verdien.

7) For å sikre en korrekt og smidig anvendelse av disse grenseverdiene bør de også gjelde for all mais og alle maisprodukter høstet i løpet av en sesong, og anvendelsesdatoen bør derfor gjenspeile starten på markedsføringssesongen for det kommende høstingsåret. Ettersom maishøstingen i Europa vanligvis begynner i midten av september og varer til slutten av oktober, bør 1. oktober 2007 angis som anvendelsesdato.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 255 av 29.9.2007, s. 14, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 60/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 12.

⁽¹⁾ EFT L 37 av 13.2.1993, s. 1. Forordningen endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ EUT L 364 av 20.12.2006, s. 5.

⁽³⁾ EUT L 234 av 29.8.2006, s. 35.

- 8) I lys av ovennevnte bør denne forordning få anvendelse fra 1. juli 2007.
- 9) I tillegg bør det foretas en rekke små tekniske endringer.
- 10) Det bør fastsettes at grenseverdien ikke får anvendelse på ubearbeidet mais som er bestemt til bearbeiding ved våtformaling (stivelsesproduksjon). Vitenskapelige data har vist at uavhengig av nivået av fusariumtoksiner i ubearbeidet mais, ble det ikke påvist fusariumtoksiner, eller de ble påvist bare i svært små mengder, i stivelse framstilt av mais. For å verne menneskers og dyrs helse bør driftsansvarlige for næringsmiddelforetak i våtformalingssektoren nøye overvåke biproduktene fra våtformalingsprosessen som er beregnet til dyrefôr for å kontrollere samsvar med de veiledende verdiene nevnt i kommisjonsrekommendasjon 2006/576/EF av 17. august 2006 om forekomst av deoksynivalenol, zearalenon, okratoksin A, T-2- og HT-2-toksiner og fumonisiner i produkter beregnet til fôr⁽¹⁾.
- 11) Ved tørrformaling dannes formalingsfraksjoner med ulik partikkelstørrelse fra samme parti ubearbeidet mais. Vitenskapelige data viser at formalingsfraksjonene med mindre partikkelstørrelse har et høyere innhold av fusariumtoksiner enn formalingsfraksjoner med større partikkelstørrelse. Formalingsfraksjoner av mais klassifiseres etter partikkelstørrelse under ulike posisjoner i Den kombinerte nomenklatur (KN), avhengig av hvor mye som passerer gjennom en sil med en maskevidde på 500 µm. For å gjenspeile de ulike fraksjoners forurensningsnivå bør det fastsettes ulike grenseverdier for formalingsfraksjoner som er mindre eller større enn 500 µm.

- 12) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 1881/2006 gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 11 bokstav b) skal lyde:

«b) 1. oktober 2007 for grenseverdiene for deoksynivalenol og zearalenon fastsatt i nr. 2.4.3, 2.4.8, 2.4.9, 2.5.2, 2.5.4, 2.5.6, 2.5.8, 2.5.9 og 2.5.10 i vedlegget».

2. I avsnitt 2 i vedlegget gjøres følgende endringer:

- a) Postene for deoksynivalenol (2.4), zearalenon (2.5) og fumonisiner (2.6) erstattes med postene i vedlegget til denne forordning.
- b) Teksten i fotnote 20 skal lyde: «Grenseverdien får anvendelse fra 1. oktober 2007».
- c) Fotnote 21 utgår.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. juli 2007.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 28. september 2007.

For Kommisjonen

Markos KYPRIANOU

Medlem av Kommisjonen

⁽¹⁾ EUT L 229 av 23.8.2006, s. 7.

VEDLEGG

«2.4	Deoksynivalenol⁽¹⁷⁾	
2.4.1	Ubearbeidet korn ⁽¹⁸⁾⁽¹⁹⁾ , unntatt durumhvete, havre og mais	1 250
2.4.2	Ubearbeidet durumhvete og havre ⁽¹⁸⁾⁽¹⁹⁾	1 750
2.4.3	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾ , med unntak av ubearbeidet mais beregnet på bearbeiding ved våtformaling(*)	1 750 ⁽²⁰⁾
2.4.4	Korn beregnet på direkte konsum, mel, kli og kim markedsført som sluttprodukter beregnet på direkte konsum, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.4.7, 2.4.8 og 2.4.9	750
2.4.5	Pasta (tørr) ⁽²²⁾	750
2.4.6	Brød (herunder småkaker), konditorvarer, kjeks, kornbaserte snacks og frokostkorn	500
2.4.7	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	200
2.4.8	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse > 500 µm som omfattes av KN-kode 1103 13 eller 1103 20 40, og andre malte produkter av mais med partikkelstørrelse > 500 µm som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	750 ⁽²⁰⁾
2.4.9	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse ≤ 500 µm som omfattes av KN-kode 1102 20, og andre malte produkter av mais med partikkelstørrelse ≤ 500 µm som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	1 250 ⁽²⁰⁾
2.5	Zearalenon⁽¹⁷⁾	
2.5.1	Ubearbeidet korn ⁽¹⁸⁾⁽¹⁹⁾ , unntatt mais	100
2.5.2	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾ , med unntak av ubearbeidet mais beregnet på bearbeiding ved våtformaling(*)	350 ⁽²⁰⁾
2.5.3	Korn beregnet på direkte konsum, mel, kli og kim markedsført som sluttprodukter beregnet på direkte konsum, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.5.6, 2.5.7, 2.5.8, 2.5.9 og 2.5.10	75
2.5.4	Raffinert maisolje	400 ⁽²⁰⁾
2.5.5	Brød (herunder småkaker), konditorvarer, kjeks, kornbaserte snacks og frokostkorn, unntatt maissnacks og maisbasert frokostkorn	50
2.5.6	Mais beregnet på direkte konsum, maissnacks og maisbasert frokostkorn	100 ⁽²⁰⁾
2.5.7	Bearbeidede kornbaserte næringsmidler (unntatt bearbeidede maisbaserte næringsmidler) og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	20
2.5.8	Bearbeidede maisbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾⁽⁷⁾	20 ⁽²⁰⁾

2.5.9	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse $> 500 \mu\text{m}$ som omfattes av KN-kode 1103 13 eller 1103 20 40, og andre formalingsprodukter av mais med partikkelstørrelse $> 500 \mu\text{m}$ som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	200 ⁽²⁰⁾
2.5.10	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse $\leq 500 \mu\text{m}$ som omfattes av KN-kode 1102 20, og andre formalingsprodukter av mais med partikkelstørrelse $\leq 500 \mu\text{m}$ som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	300 ⁽²⁰⁾
2.6	Fumonisin	Summen av B ₁ og B ₂
2.6.1	Ubearbeidet mais ⁽¹⁸⁾ , med unntak av ubearbeidet mais beregnet på bearbeiding ved våtformaling(*)	4 000 ⁽²³⁾
2.6.2	Mais beregnet på direkte konsum og maisbaserte næringsmidler beregnet på direkte konsum, med unntak av næringsmidlene oppført i nr. 2.6.3 og 2.6.4	1 000 ⁽²³⁾
2.6.3	Maisbasert frokostkorn og maissnacks	800 ⁽²³⁾
2.6.4	Bearbeidede maisbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn ⁽³⁾ (7)	200 ⁽²³⁾
2.6.5	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse $> 500 \mu\text{m}$ som omfattes av KN-kode 1103 13 eller 1103 20 40, og andre formalingsprodukter av mais med partikkelstørrelse $> 500 \mu\text{m}$ som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	1 400 ⁽²³⁾
2.6.6	Formalingsfraksjoner av mais med partikkelstørrelse $\leq 500 \mu\text{m}$ som omfattes av KN-kode 1102 20, og andre formalingsprodukter av mais med partikkelstørrelse $\leq 500 \mu\text{m}$ som ikke skal brukes til direkte konsum, som omfattes av KN-kode 1904 10 10	2 000 ⁽²³⁾

(*) Unntaket gjelder bare mais, når det er åpenbart f.eks. ved merking eller bestemmelsessted at den bare er ment til bruk i en våtformalingsprosess (stivelsesproduksjon).»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 629/2008**2014/EØS/56/23****av 2. juli 2008****om endring av forordning (EF) nr. 1881/2006 om fastsettelse av grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsforordning (EØF) nr. 315/93 av 8. februar 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet i forbindelse med forurensende stoffer i næringsmidler⁽¹⁾, særlig artikkel 2 nr. 3, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1881/2006⁽²⁾ ble det fastsatt grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler, herunder grenseverdier for metallene bly, kadmium og kvikksølv.
- 2) For å verne folkehelsen er det viktig at innholdet av forurensende stoffer ikke utgjør noen helserisiko. Grenseverdiene for bly, kadmium og kvikksølv må være sikre og så lave som det med rimelighet er mulig å oppnå på grunnlag av god landbruks-, fiskeri- og framstillingspraksis.
- 3) I henhold til nye opplysninger er god landbruks- og fiskeripraksis ikke tilstrekkelig til å holde nivået av bly, kadmium og kvikksølv i visse arter som lever i vann, og visse sopper, på så lavt nivå som det kreves i vedlegget til forordning (EF) nr. 1881/2006. Det er derfor nødvendig å endre grenseverdiene som er fastsatt for nevnte forurensende stoffer, samtidig som det opprettholdes et høyt nivå for vern av forbrukernes helse.
- 4) Det er konstatert høye nivåer av bly, kadmium og kvikksølv i visse kosttilskudd som definert i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/46/EF av 10. juni 2002 om tilnærming av medlemsstatenes

lovgivning om kosttilskudd⁽³⁾, og dette ble meldt gjennom hurtigvarslingssystemet for næringsmidler og fôr (RASFF). Det er påvist at disse kosttilskuddene kan bidra betydelig til menneskers eksponering for bly, kadmium og kvikksølv. For å verne folkehelsen bør det derfor fastsettes grenseverdier for bly, kadmium og kvikksølv i kosttilskudd. Disse grenseverdiene må være sikre og så lave som det med rimelighet er mulig å oppnå på grunnlag av god framstillingspraksis.

- 5) I tang og tare akkumuleres kadmium naturlig. Kosttilskudd som utelukkende eller hovedsakelig består av tørket tang og tare eller produkter framstilt av tang og tare, kan derfor inneholde større mengder kadmium enn andre typer kosttilskudd. For å ta hensyn til dette må det fastsettes en høyere grenseverdi for kadmium i kosttilskudd som utelukkende eller hovedsakelig består av tang og tare.
- 6) Medlemsstater og driftsansvarlige for næringsmiddelforetak bør få tid til å tilpasse seg de nye grenseverdiene for kosttilskudd. Anvendelsen av grenseverdiene for kosttilskudd bør derfor utsettes.
- 7) Det er nødvendig å endre fotnote 1 i vedlegget til forordning (EF) nr. 1881/2006 for å klargjøre at grenseverdien for frukt ikke får anvendelse på nøtter.
- 8) Kommisjonsrekommendasjon 2007/196/EF av 28. mars 2007 om overvåking av forekomsten av furan i næringsmidler⁽⁴⁾ og kommisjonsrekommendasjon 2007/331/EF av 3. mai 2007 om overvåking av akrylamidinnhold i næringsmidler⁽⁵⁾ inneholder nye overvåkingsanbefalinger. Bestemmelsene om overvåking og rapportering i forordning (EF) nr. 1881/2006 bør derfor utfylles med henvisninger til disse nye rekkommendasjonene. Overvåkningen av polysykliske aromatiske hydrokarboner, som fastsatt i kommisjonsrekommendasjon 2005/108/EF⁽⁶⁾, er avsluttet. Henvisningen til nevnte overvåkingsrekommendasjon kan derfor utgå.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 173 av 3.7.2008, s. 6, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 60/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 12.

⁽¹⁾ EFT L 37 av 13.2.1993, s. 1. Forordningen endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ EUT L 364 av 20.12.2006, s. 5. Forordningen endret ved forordning (EF) nr. 1126/2007 (EUT L 255 av 29.9.2007, s. 14).

⁽³⁾ EFT L 183 av 12.7.2002, s. 51. Direktivet endret ved kommisjonsdirektiv 2006/37/EF (EUT L 94 av 1.4.2006, s. 32).

⁽⁴⁾ EUT L 88 av 29.3.2007, s. 56.

⁽⁵⁾ EUT L 123 av 12.5.2007, s. 33.

⁽⁶⁾ EUT L 34 av 8.2.2005, s. 43.

- 9) Forordning (EF) nr. 1881/2006 bør derfor endres.
- 10) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 1881/2006 gjøres følgende endringer:

1. I artikkel 9 skal nr. 3 lyde:

«3. Medlemsstatene bør meddele Kommisjonen resultatene for aflatoksiner, dioksiner, dioksinlignende PCB og ikke-dioksinlignende PCB, som fastsatt i kommisjonsvedtak 2006/504/EF⁽⁴⁴⁾ og kommisjonsrekommendasjon

2006/794/EF⁽⁴⁵⁾. Medlemsstatene bør meddele EFSA resultatene for akrylamid og furan, som fastsatt i kommisjonsrekommendasjon 2007/196/EF⁽⁴⁶⁾ og kommisjonsrekommendasjon 2007/331/EF⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁴⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 21.

⁽⁴⁵⁾ EUT L 322 av 22.11.2006, s. 24.

⁽⁴⁶⁾ EUT L 88 av 29.3.2007, s. 56.

⁽⁴⁷⁾ EUT L 123 av 12.5.2007, s. 33.»

2. Vedlegget endres i samsvar med vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Grenseverdiene fastsatt i nr. 3.1.18, 3.2.19, 3.2.20 og 3.3.3 i vedlegget får anvendelse fra 1. juli 2009. De får ikke anvendelse på produkter som ble brakt i omsetning før 1. juli 2009. Den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket skal ha bevisbyrden for når produktene ble brakt i omsetning.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 2. juli 2008.

For Kommisjonen

Androulla VASSILIOU

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1881/2006 gjøres følgende endringer:

1) I underavsnitt 3.1. (**Bly**) skal nr. 3.1.11 samt nytt nr. 3.1.18 lyde:

«3.1.11	Kål, bladgrønnsaker og følgende sopper ⁽²⁷⁾ : <i>Agaricus bisporus</i> (dyrket sopp), <i>Pleurotus ostreatus</i> (østerssopp) og <i>Lentinula edodes</i> (shitake)	0,30
3.1.18	Kosttilskudd(*)	3,0

(*) Grenseverdien gjelder kosttilskuddet slik det selges.»

2) Underavsnitt 3.2 (**Kadmium**) skal lyde:

«3.2	Kadmium	
3.2.1	Kjøtt (unntatt slakteavfall) fra storfe, sau, svin og fjørfe ⁽⁶⁾	0,050
3.2.2	Hestekjøtt, unntatt slakteavfall ⁽⁶⁾	0,20
3.2.3	Lever av storfe, sau, svin, fjørfe og hest ⁽⁶⁾	0,50
3.2.4	Nyrer av storfe, sau, svin, fjørfe og hest ⁽⁶⁾	1,0
3.2.5	Muskelkjøtt fra fisk ⁽²⁴⁾ (²⁵), unntatt fiskearter oppført i nr. 3.2.6, 3.2.7 og 3.2.8	0,050
3.2.6	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ (²⁵): <i>Pelamide</i> (<i>Sarda sarda</i>) <i>Diplodus vulgaris</i> Ål (<i>Anguilla anguilla</i>) Multe (<i>Mugil labrosus labrosus</i>) <i>Trachurus species</i> Luvar (<i>Luvarus imperialis</i>) Makrell (<i>Scomber species</i>) Sardin (<i>Sardina pilchardus</i>) <i>Sardinops species</i> Tunfisk (<i>Thunnus species</i> , <i>Euthynnus species</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i>) <i>Dicologlossa cuneata</i>	0,10
3.2.7	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ (²⁵): <i>Auxid</i> (<i>Auxis species</i>)	0,20
3.2.8	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ (²⁵): Ansjos (<i>Engraulis species</i>) Sverdfisk (<i>Xiphias gladius</i>)	0,30
3.2.9	Krepsdyr, unntatt brunt krabbekjøtt og unntatt hodet og kjøtt fra brystet av hummer og lignende store krepsdyr (<i>Nephropidae</i> og <i>Palinuridae</i>) ⁽²⁶⁾	0,50
3.2.10	Muslinger ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.11	Blekksprut (unntatt indre organer) ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.12	Korn, unntatt kli, kim, hvete og ris	0,10
3.2.13	Kli, kim, hvete og ris	0,20
3.2.14	Soyabønner	0,20
3.2.15	Grønnsaker og frukt, unntatt bladgrønnsaker, friske urter, sopp, stengelgrønnsaker, rotvekster og poteter ⁽²⁷⁾	0,050

3.2.16	Stengelgrønnsaker, rotvekster og poteter, unntatt knollselleri ⁽²⁷⁾ . For poteter gjelder grenseverdien for skrelte poteter.	0,10
3.2.17	Bladgrønnsaker, friske urter, knollselleri og følgende sopper ⁽²⁷⁾ : <i>Agaricus bisporus</i> , (dyrket sopp), <i>Pleurotus ostreatus</i> (østerssopp) og <i>Lentinula edodes</i> (shitake)	0,20
3.2.18	Sopp, unntatt sopp oppført i nr. 3.2.17 ⁽²⁷⁾	1,0
3.2.19	Kosttilskudd(*), unntatt kosttilskudd oppført i nr. 3.2.20	1,0
3.2.20	Kosttilskudd(*) som utelukkende eller hovedsakelig består av tørket tang og tare eller produkter framstilt av tang og tare	3,0

(*) Grenseverdien gjelder kosttilskuddet slik det selges.»

3) I underavsnitt 3.3 (**Kvikksølv**) skal nr. 3.3.2 samt nytt nr. 3.3.3 lyde:

«3.3.2	Muskelkjøtt fra følgende fiskearter ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : Breiflabb (<i>Lophius species</i>) Gråsteinbit (<i>Anarhichas lupus</i>) Pelamide (<i>Sarda sarda</i>) Ål (<i>Anguilla species</i>) <i>Hoplostethus species</i> Skolest (<i>Coryphaenoides rupestris</i>) Kveite (<i>Hippoglossus hippoglossus</i>) <i>Genypterus capensis</i> Marlin (<i>Makaira species</i>) Glassvar (<i>Lepidorhombus species</i>) Multe (<i>Mullus species</i>) Rosa brosmeål (<i>Genypterus blacodes</i>) Gjedde (<i>Esox lucius</i>) Ustripet pelamide (<i>Orcynopsis unicolor</i>) <i>Tricopterus minutes</i> Portugisisk pigghå (<i>Centroscyrmus coelolepis</i>) Skate (<i>Raja species</i>) Uer (<i>Sebastes marinus</i> , <i>S. mentella</i> , <i>S. viviparus</i>) Stillehavsseilfisk (<i>Istiophorus platypterus</i>) Slirefisk (<i>Lepidopus caudatus</i> , <i>Aphanopus carbo</i>) <i>Pagellus species</i> Hai (alle arter) <i>Lepidocybium flavobrunneum</i> , <i>Ruvettus pretiosus</i> , <i>Gempylus serpens</i> Stør (<i>Acipenser species</i>) Sverdfisk (<i>Xiphias gladius</i>) Tunfisk (<i>Thunnus species</i> , <i>Euthynnus species</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i>)	1,0
3.3.3	Kosttilskudd(*)	0,10

(*) Grenseverdien gjelder kosttilskuddet slik det selges.»

4) I fotnote ⁽¹⁾ tilføyes følgende setning:

«Nøtter omfattes ikke av grenseverdien for frukt.»

5) Fotnote ⁽⁸⁾ skal lyde:

«⁽⁸⁾ Næringsmidler oppført i denne kategorien som definert i kommisjonsdirektiv 2006/141/EF (EUT L 401 av 30.12.2006, s. 1).»

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 726/2004

2014/EØS/56/24

av 31. mars 2004

om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk legemiddelkontor(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95 og artikkel 152 nr. 4 bokstav b),

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I henhold til artikkel 71 i rådsforordning (EØF) nr. 2309/93 av 22. juli 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk kontor for legemiddelvurdering⁽⁴⁾ skal Kommisjonen innen seks år etter forordningens ikrafttredelse offentliggjøre en generell rapport om de erfaringer som er gjort på grunnlag av gjennomføringen av framgangsmåtene fastsatt i forordningen.
- 2) Kommisjonens rapport om de erfaringer som er gjort, har vist at det er nødvendig å bedre gjennomføringen

av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse for legemidler i Fellesskapet og endre visse administrative forhold ved Det europeiske kontor for legemiddelvurdering. Dessuten bør navnet på kontoret forenkles og endres til Det europeiske legemiddelkontor, (heretter kalt «Kontoret»).

- 3) Det framgår av konklusjonene i nevnte rapport at endringene som bør gjøres i den sentraliserte framgangsmåten som ble innført ved forordning (EØF) nr. 2309/93, omfatter endringer av visse deler av gjennomføringen samt tilpasninger for å ta hensyn til den forventede vitenskapelige og teknologiske utvikling og til den kommende utvidelsen av Den europeiske union. Av rapporten framgår det også at de allerede fastsatte allmenne prinsipper for den sentraliserte framgangsmåten, bør opprettholdes.
- 4) Ettersom Europaparlamentet og Rådet har vedtatt direktiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker⁽⁵⁾ og direktiv 2001/82/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater⁽⁶⁾, bør alle henvisninger til de kodifiserte direktivene i forordning (EØF) nr. 2309/93 ajourføres.
- 5) Av klarhetshensyn er det nødvendig å erstatte nevnte forordning med en ny forordning.
- 6) Ordningen som ble innført ved det opphevede fellesskapsregelverket om samråd på fellesskapsnivå før det gjøres nasjonale vedtak om et høyteknologisk legemiddel, bør opprettholdes.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 75 E av 26.3.2002, s. 189 og EFT C ... (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT C 61 av 14.3.2003, s. 1.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 23. oktober 2002 (EUT C 300 E av 11.12.2003, s. 308), Rådets felles holdning av 29. september 2003 (EUT C 297 E av 9.12.2003, s. 1) og Europaparlamentets holdning av 17. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. mars 2004.

⁽⁴⁾ EFT L 214 av 24.8.1993, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1647/2003 (EUT L 245 av 29.9.2003, s. 19).

⁽⁵⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved rådsdirektiv 2004/27/EF (se EUT L 136 av 30.4.2004, s. 34).

⁽⁶⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved rådsdirektiv 2004/28/EF (se EUT L 136 av 30.4.2004, s. 58).

- 7) Erfaringer som er gjort siden vedtakelsen av rådsdirektiv 87/22/EØF av 22. desember 1986 om tilnærming av nasjonale tiltak i forbindelse med markedsføring av høyteknologiske legemidler, særlig legemidler framstilt ved hjelp av bioteknologi⁽¹⁾, har vist at det er nødvendig å opprette en sentralisert framgangsmåte for godkjenning som er obligatorisk for høyteknologiske legemidler, særlig legemidler framstilt ved hjelp av bioteknologiske prosesser, for å opprettholde det høye vitenskapelige nivået på vurderingen av disse legemidlene i Den europeiske union, slik at pasientenes og de medisinske yrkenes tillit til vurderingen kan opprettholdes. Dette er særlig viktig i forbindelse med nye behandlingsformer, for eksempel genterapi og tilknyttet cellerapi, samt xenogen somatisk terapi. Framgangsmåten bør videreføres, særlig for å sikre at det indre marked virker på en tilfredsstillende måte i den farmasøytiske sektor.
- 8) For å harmonisere det indre marked for nye legemidler bør framgangsmåten bli obligatorisk også for legemidler mot sjeldne sykdommer og alle legemidler for mennesker som inneholder et nytt virksomt stoff, for eksempel et som ennå ikke er godkjent i Fellesskapet, der den terapeutiske indikasjonen er behandling av AIDS, kreft, nevrodegenerative lidelser eller diabetes. Fire år etter ikrafttreddelsen av denne forordning bør framgangsmåten bli obligatorisk også for legemidler for mennesker som inneholder et nytt virksomt stoff, der den terapeutiske indikasjonen er behandling av autoimmune sykdommer og andre funksjonsforstyrrelser i immunforsvaret samt virus sykdommer. Bestemmelsene i nr. 3 i vedlegget kan gjennomgås etter en forenklet beslutningsprosess tidligst fire år etter ikrafttreddelsen av denne forordning.
- 9) Når det gjelder legemidler for mennesker, bør det være adgangsmulighet til den sentraliserte framgangsmåten i de tilfeller der bruken av en enkelt framgangsmåte er en fordel for pasienten. Framgangsmåten bør fortsette å være en mulighet for legemidler som, selv om de ikke tilhører de ovennevnte kategorier, likevel er terapeutisk nyskapende. Det bør også gis adgang til denne framgangsmåten for legemidler som, selv om de ikke er nyskapende, likevel kan være til nytte for samfunnet eller pasienter dersom de med en gang godkjennes på fellesskapsplan, for eksempel visse legemidler som ikke er reseptpliktige. Denne muligheten kan utvides til å omfatte generiske legemidler som er godkjent av Fellesskapet, forutsatt at dette ikke på noen måte påvirker den harmonisering som er oppnådd gjennom vurderingen av referanselegemiddelet, eller resultatene av nevnte vurdering.
- 10) Når det gjelder veterinærpreparater bør det treffes administrative tiltak som tar hensyn til områdets særegenheter, særlig de som skyldes regional utbredelse av visse sykdommer. Det bør være mulig å anvende den sentraliserte framgangsmåten med henblikk på godkjenning av veterinærpreparater som brukes innenfor rammen av fellesskapsbestemmelsene om forebyggende tiltak mot epizootier. Adgangsmuligheten til den sentraliserte framgangsmåten bør opprettholdes for veterinærpreparater som inneholder et nytt virksomt stoff.
- 11) For legemidler for mennesker bør tidsrommet for vern av opplysninger om prekliniske undersøkelser og kliniske prøvinger være det samme som tidsrommet fastsatt i direktiv 2001/83/EF. For veterinærpreparater bør tidsrommet for vern av opplysninger om prekliniske undersøkelser og kliniske prøvinger samt om uskadlighetskontroller og restmengdeundersøkelser være det samme som tidsrommet fastsatt i direktiv 2001/82/EF.
- 12) For å redusere små og mellomstore bedrifters kostnader ved markedsføring av legemidler som er godkjent gjennom den sentraliserte framgangsmåten, bør det vedtas bestemmelser som gjør det mulig å redusere gebyrer, utsette betalingen av gebyrer, overta ansvaret for oversettelser og yte administrativ bistand til nevnte bedrifter.
- 13) Av hensyn til folkehelsen bør vedtak om godkjenning etter den sentraliserte framgangsmåten gjøres på grunnlag av objektive, vitenskapelige kriterier som tar hensyn til det berørte legemiddelets kvalitet, sikkerhet og virkning, og ikke til økonomi eller andre faktorer. Medlemsstatene bør imidlertid unntaksvis kunne forby bruk på sitt territorium av legemidler for mennesker, dersom disse er i strid med objektivt definerte regler for offentlig orden eller moral. Dessuten skal et veterinærpreparat ikke godkjennes av Fellesskapet dersom bruken av det vil være i strid med de regler som er fastsatt innenfor rammen av den felles landbrukspolitik, eller dersom det framlegges med sikte på en bruk som er forbudt i henhold til andre fellesskapsbestemmelser, blant annet direktiv 96/22/EF⁽²⁾.
- 14) Det bør fastsettes at kriteriene for kvalitet, sikkerhet og virkning i direktiv 2001/83/EF og 2001/82/EF skal få anvendelse på legemidler som godkjennes av Fellesskapet, og det bør være mulig å vurdere nytte-risiko-forholdet for alle legemidler når de bringes i omsetning, når markedsføringstillatelsen fornyes og på et hvilket som helst tidspunkt som vedkommende myndighet anser som hensiktsmessig.

⁽¹⁾ EFT L 15 av 17.1.1987, s. 38. Direktivet opphevet ved direktiv 93/41/EØF (EFT L 214 av 24.8.1993, s. 40)

⁽²⁾ Rådsdirektiv 96/22/EF av 29. april 1996 om forbud mot bruk av visse stoffer med hormonell eller tyreostatisk virkning samt beta-agonister innenfor husdyrhold (EFT L 125 av 23.5.1996, s. 3).

- 15) I henhold til traktatens artikkel 178 skal Fellesskapet i forbindelse med ethvert tiltak ta hensyn til de utviklingspolitiske sider og fremme arbeidet med å skape menneskeverdige levevilkår over hele verden. Legemiddellovgivningen bør fortsette å sikre at bare virkningsfulle og sikre legemidler av god kvalitet eksporteres, og Kommisjonen bør overveie å skape ytterligere stimulerings tiltak for forskning på legemidler mot utbredte tropesykdommer.
- 16) Det er også nødvendig å fastsette at de etiske kravene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/20/EF av 4. april 2001 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om bruk av god klinisk praksis ved gjennomføring av kliniske prøvinger av legemidler for mennesker⁽¹⁾ skal få anvendelse på legemidler som godkjennes av Fellesskapet. Særlig i forbindelse med kliniske prøvinger gjennomført utenfor Fellesskapet av legemidler som skal godkjennes i Fellesskapet, bør det ved vurderingen av søknaden om godkjenning kontrolleres at prøvingene er gjennomført i samsvar med reglene for god klinisk praksis og med de etiske krav som er likeverdige med bestemmelsene i nevnte direktiv.
- 17) Fellesskapet bør være i stand til å gjennomføre en vitenskapelig vurdering av de legemidler som framlegges for godkjenning etter de desentraliserte fellesskapsframgangsmåtene for godkjenning. For å sikre en effektiv harmonisering av medlemsstatenes forvaltningsvedtak om legemidler framlagt etter de desentraliserte framgangsmåtene for godkjenning, bør Fellesskapet få de nødvendige midler til å løse tvister mellom medlemsstatene med hensyn til legemidlers kvalitet, sikkerhet og virkning.
- 18) Oppbygningen av og arbeidsmåten til de ulike organene som inngår i Kontoret bør utformes med tanke på behovet for stadig oppdatering av vitenskapelig sakkunnskap, behovet for samarbeid mellom Fellesskapet og nasjonale organer, behovet for en tilfredsstillende deltaking av sivilsamfunnet og den kommende utvidelsen av Den europeiske union. Kontorets ulike organer bør opprette og utvikle passende kontakter med de berørte parter, særlig med pasientrepresentanter og helsepersonell.
- 19) Kontorets hovedoppgave bør være å gi fellesskaps-institusjonene og medlemsstatene best mulige vitenskapelige råd slik at de kan utøve sin myndighet i forbindelse med godkjenning og overvåking av legemidler i henhold til Fellesskapets regelverk for legemidler. Først når Kontoret har gjennomført en framgangsmåte for vitenskapelig vurdering av høyteknologiske legemidlers kvalitet, sikkerhet og virkning på høyest mulig nivå, bør Fellesskapet gi en markedsføringstillatelse, og den bør gis etter en rask framgangsmåte som sikrer et nært samarbeid mellom Kommisjonen og medlemsstatene.
- 20) For å sikre et nært samarbeid mellom Kontoret og forskere som arbeider i medlemsstatene, bør styret settes sammen slik at vedkommende myndigheter i medlemsstatene er tett involvert i den overordnede ledelsen av fellesskapsordningen for godkjenning av legemidler.
- 21) Kontorets budsjett bør bestå av gebyrer som betales av privat sektor, og bidrag fra Fellesskapets budsjett til å gjennomføre Fellesskapets politikk.
- 22) Ved nr. 25 i den tverrinstitusjonelle avtalen av 6. mai 1999 mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen om budsjett disiplin og forbedring av den årlige budsjettbehandlingen⁽²⁾ er det fastsatt at det finansielle overslaget bør tilpasses for å ta hensyn til de nye behovene som følger av utvidelsen.
- 23) En komité for legemidler for mennesker bør derfor ha eneansvar for utforming av Kontorets uttalelser i alle spørsmål som gjelder legemidler for mennesker. Når det gjelder veterinærpreparater bør en komité for veterinærpreparater ha eneansvaret. Når det gjelder legemidler mot sjeldne sykdommer bør oppgaven tilfalle Komiteen for legemidler mot sjeldne sykdommer nedsatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 141/2000 av 16. desember 1999 om legemidler mot sjeldne sykdommer⁽³⁾. Når det gjelder plantelegemidler bør ansvaret legges hos Komiteen for plantelegemidler nedsatt ved direktiv 2001/83/EF.
- 24) Opprettelsen av Kontoret vil gjøre det mulig å styrke komiteenes vitenskapelige rolle og uavhengighet, særlig gjennom opprettelsen av et fast teknisk og administrativt sekretariat.

⁽¹⁾ EFT L 121 av 1.5.2001, s. 34.

⁽²⁾ EFT C 172 av 18.6.1999, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 18 av 22.1.2000, s. 1.

- 25) Virksomhetsområdet til vitenskapskomiteene bør utvides, og deres arbeidsmåter og sammensetning bør moderniseres. De som i framtiden søker om markedsføringstillatelse, bør generelt få mer omfattende vitenskapelig rådgivning. Dessuten bør det innføres ordninger som gjør det mulig å gi råd til foretak, særlig små og mellomstore bedrifter. Det bør være mulig for komiteene å delegere noen av vurderingsoppgavene til faste arbeidsgrupper som er åpne for vitenskapelig sakkyndige utpekt til det formål, men fremdeles beholde hele ansvaret for de vitenskapelige uttalelsene som avgis. Framgangsmåtene for ny gjennomgåelse bør endres slik at søkerens rettigheter blir bedre ivaretatt.
- 26) Antall medlemmer i vitenskapskomiteene som deltar i den sentraliserte framgangsmåten, bør fastsettes for å sikre at komiteene etter utvidelsen av Den europeiske union fremdeles har en hensiktsmessig størrelse.
- 27) Videre bør vitenskapskomiteenes rolle styrkes slik at Kontoret kan delta aktivt i internasjonal vitenskapelig meningsutveksling og utvikle visse aktiviteter som vil bli nødvendige, særlig med hensyn til vitenskapelig harmonisering på internasjonalt plan og teknisk samarbeid med Verdens helseorganisasjon.
- 28) For å skape større rettssikkerhet er det nødvendig å nøye klarlegge ansvarsområdene med hensyn til bestemmelsene om innsyn i Kontorets arbeid, fastsette visse vilkår for markedsføring av legemidler som er godkjent av Fellesskapet, gi Kontoret myndighet til å overvåke distribusjonen av legemidler som er godkjent av Fellesskapet, og fastsette sanksjoner og framgangsmåter for å iverksette dem i tilfelle overtredelse av bestemmelsene i denne forordning eller av vilkårene i de tillatelser som gis etter framgangsmåtene fastsatt i forordningen.
- 29) Det bør også treffes tiltak for overvåking av legemidler som er godkjent av Fellesskapet, særlig for intensiv overvåking av uønskede virkninger av legemidlene innenfor rammen av Fellesskapets legemiddelovervåking, for å sikre rask tilbakekalling fra markedet av ethvert legemiddel som medfører større risiko enn nytte ved vanlig bruk.
- 30) For å gjøre markedsovervåkingen mer effektiv bør det være Kontorets ansvar å samordne medlemsstatenes legemiddelovervåking. Det bør innføres en rekke bestemmelser med sikte på å effektivisere og skjerpe framgangsmåtene for legemiddelovervåking, gjøre det mulig for vedkommende myndighet å treffe midlertidige nødtiltak, herunder endringer i markedsføringstillatelsen samt når som helst foreta en ny vurdering av nytte-risiko-forholdet for et legemiddel.
- 31) Dessuten bør Kommisjonen i nært samarbeid med Kontoret og etter samråd med medlemsstatene ha som oppgave å samordne gjennomføringen av medlemsstatenes ulike overvåkingsoppgaver, særlig framskaffelse av opplysninger om legemidlene, samt å kontrollere overholdelsen av god framstillingspraksis, god laboratoriepraksis og god klinisk praksis.
- 32) Det bør sørges for en samordnet gjennomføring av fellesskapsframgangsmåter for godkjenning av legemidler og av medlemsstatenes nasjonale framgangsmåter, som allerede i stor utstrekning er harmonisert ved direktiv 2001/83/EF og 2001/82/EF. Kommisjonen bør hvert tiende år på grunnlag av de erfaringer som er gjort, foreta en ny gjennomgåelse av framgangsmåtene fastsatt i denne forordning.
- 33) For å imøtekomme særlig pasientenes berettigede forventninger og for å ta hensyn til den stadig raskere utviklingen innenfor vitenskapen og behandlingsformer, bør det innføres raskere framgangsmåter for vurdering, forbeholdt legemidler av vesentlig terapeutisk interesse, samt framgangsmåter for innvilgelse av midlertidige tillatelser på vilkår som skal gjennomgås hvert år. Når det gjelder legemidler for mennesker, bør det om mulig anvendes en felles framgangsmåte i forbindelse med kriteriene og vilkårene for bruk av nye legemidler med særlig utleveringstillatelse i henhold til medlemsstatenes nasjonale lovgivning.
- 34) Medlemsstatene har utviklet en metode for å vurdere legemidlers relative virkning med sikte på å plassere et nytt legemiddel i forhold til de som allerede finnes innenfor samme terapeutiske kategori. Rådet har dessuten i sine konklusjoner om legemidler og folkehelsen⁽¹⁾, som ble vedtatt 29. juni 2000, understreket betydningen av å finne fram til legemidler med terapeutisk merverdi. Vurderingen bør imidlertid ikke inngå som en del av framgangsmåten for å gi markedsføringstillatelse, der de grunnleggende kriteriene bør beholdes. I den forbindelse bør det være mulig å innhente opplysninger om de metoder som medlemsstatene bruker for å bestemme den terapeutiske nytten ved hvert nye legemiddel.

(¹) EFT C 218 av 31.7.2000, s. 10.

- 35) I samsvar med gjeldende bestemmelser i direktiv 2001/83/EF og 2001/82/EF bør gyldighetstiden for Fellesskapets markedsføringstillatelser i første omgang være begrenset til fem år, hvorefter de kan fornyes. Deretter bør markedsføringstillatelsen vanligvis ha ubegrenset gyldighet. Videre bør en godkjenning som ikke har vært brukt i tre år på rad, det vil si en godkjenning som ikke har medført at et legemiddel har vært brakt i omsetning i Fellesskapet i det aktuelle tidsrom, anses som ugyldig, særlig for å unngå den administrative byrden forbundet med å opprettholde slike godkjenninger. Det bør imidlertid kunne gis unntak fra nevnte bestemmelse når det er berettiget av hensyn til folkehelsen.
- 36) Legemidler som inneholder eller består av genmodifiserte organismer, kan medføre en miljørisiko. Det bør derfor foretas en miljørisikovurdering av disse legemidlene lik den som er fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/18/EF av 12. mars 2001 om utsetting

i miljøet av genmodifiserte organismer⁽¹⁾, sammen med vurderingen av det aktuelle legemiddelets kvalitet, sikkerhet og virkning innenfor rammen av en enkelt fellesskapsframgangsmåte.

- 37) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽²⁾.
- 38) Bestemmelsene i forordning (EF) nr. 1647/2003⁽³⁾ om endring av forordning (EF) nr. 2309/93 med hensyn til budsjettmessige og finansielle regler for Kontoret og adgangen til Kontorets dokumenter, bør fullstendig innarbeides i denne forordning —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

AVDELING I

DEFINISJONER OG VIRKEOMRÅDE

Artikkel 1

Formålet med denne forordning er å fastsette fellesskapsframgangsmåter for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og å opprette et europeisk legemiddelkontor (heretter kalt «Kontoret»).

Bestemmelsene i denne forordning berører ikke den myndighet medlemsstatenes myndigheter har til å fastsette priser på legemidler eller til å avgjøre hvorvidt legemidler skal omfattes av virkeområdet for deres nasjonale helsetjeneste eller trygdeordninger på grunnlag av helsemessige, økonomiske og sosiale forhold. Nærmere bestemt skal medlemsstatene fritt kunne velge fra markedsføringstillatelsen de terapeutiske indikasjoner og pakningsstørrelser som vil bli dekket av deres trygdeinstitusjoner.

Artikkel 2

Definisjonene fastsatt i artikkel 1 i direktiv 2001/83/EF og artikkel 1 i direktiv 2001/82/EF får anvendelse for denne forordnings formål.

Innehaveren av en markedsføringstillatelse for legemidler som omfattes av denne forordning, skal være etablert i Fellesskapet. Innehaveren er ansvarlig for å bringe legemidlene i omsetning, uansett om det er vedkommende selv som gjør det eller en eller flere personer utpekt til dette formål.

Artikkel 3

1. Ingen av legemidlene nevnt i vedlegget kan bringes i omsetning i Fellesskapet med mindre en markedsføringstillatelse er utstedt av Fellesskapet i samsvar med bestemmelsene i denne forordning.

2. For ethvert legemiddel som ikke er nevnt i vedlegget, kan Fellesskapet utstede en markedsføringstillatelse i samsvar med bestemmelsene i denne forordning dersom

- a) legemiddelet inneholder et nytt virksomt stoff som ikke var godkjent i Fellesskapet på datoen for denne forordnings ikrafttredelse, eller
- b) søkeren dokumenterer at legemiddelet utgjør en vesentlig terapeutisk, vitenskapelig eller teknisk nyskaping eller at det av hensyn til pasientene eller dyrehelsen er av interesse på fellesskapsplan at det utstedes en tillatelse i samsvar med denne forordning.

Tillatelser kan også omfatte immunologiske veterinærpreparater mot dyresykdommer som er gjenstand for forebyggende fellesskapstiltak.

⁽¹⁾ EFT L 106 av 17.4.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1830/2003 (EUT L 268 av 18.10.2003, s. 24).

⁽²⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ EUT L 245 av 29.9.2003, s. 19.

3. Et generisk legemiddel som er et produkt av et referanselegemiddel godkjent av Fellesskapet, kan godkjennes av medlemsstatenes vedkommende myndigheter i samsvar med direktiv 2001/83/EF og direktiv 2001/82/EF på følgende vilkår:

- a) Søknaden om tillatelse må framlegges i samsvar med artikkel 10 i direktiv 2001/83/EF eller artikkel 13 i direktiv 2001/82/EF.
- b) Oversikten over preparatets egenskaper må i alle relevante henseender stemme overens med tilsvarende oversikt for det legemiddel som er godkjent av Fellesskapet, unntatt de delene av oversikten over preparatets egenskaper som viser til indikasjoner eller doseringsformer som fremdeles var omfattet av patentrett da det generiske legemiddelet ble markedsført.
- c) Det generiske legemiddelet må godkjennes under samme navn i alle medlemsstater som søknaden er framlagt i. I denne bestemmelsen skal alle språkversjoner av det internasjonale fellesnavnet anses å være samme navn.

4. Etter samråd med Kontorets vedkommende komité, kan vedlegget gjennomgås på nytt i lys av den tekniske og vitenskapelige utvikling med sikte på å gjøre eventuelle nødvendige endringer, men uten at virkeområdet for den sentraliserte framgangsmåten utvides. Slike endringer skal vedtas i samsvar med framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

Artikkel 4

1. Søknader om markedsføringstillatelsene nevnt i artikkel 3, skal framlegges for Kontoret.

2. Fellesskapet skal utstede og kontrollere markedsførings-tillatelser for legemidler for mennesker i samsvar med avdeling II.

3. Fellesskapet skal utstede og kontrollere markedsførings-tillatelser for veterinærpreparater i samsvar med avdeling III.

AVDELING II

GODKJENNING OG OVERVÅKING AV LEGEMIDLER FOR MENNESKER

Kapittel 1

Framlegging og behandling av søknader — tillatelser

Artikkel 5

1. Det nedsettes herved en komité for legemidler for mennesker. Komiteen skal være knyttet til Kontoret.
2. Uten at det berører artikkel 56 eller andre oppgaver som den kan pålegges gjennom fellesskapsretten, skal Komiteen for legemidler for mennesker ha ansvaret for å utarbeide Kontorets uttalelser om alle spørsmål om hvorvidt saksdokumenter framlagt i samsvar med den sentraliserte framgangsmåten, kan behandles, om tildeling, endring, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av en markedsføringstillatelse for et legemiddel for mennesker i samsvar med bestemmelsene i denne avdeling samt om legemiddelovervåking.
3. Etter anmodning fra Kontorets daglige leder eller Kommisjonens representant skal Komiteen for legemidler for mennesker også utarbeide en uttalelse om alle vitenskapelige spørsmål som berører vurderingen av legemidler for mennesker. Komiteen skal ta behørig hensyn til eventuelle anmodninger fra medlemsstatene om en uttalelse. Komiteen skal også utarbeide en uttalelse dersom det er uenighet om vurderingen av et legemiddel i henhold til framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse. Komiteens uttalelse skal gjøres offentlig tilgjengelig.

Artikkel 6

1. Hver søknad om godkjenning av et legemiddel for mennesker skal særskilt og fullstendig omfatte de opplysninger og dokumenter som er nevnt i artikkel 8 nr. 3, artikkel 10, 10a, 10b eller artikkel 11 i direktiv 2001/83/EF samt i vedlegg I til nevnte direktiv. Dokumentene skal inneholde en uttalelse om at kliniske prøvinger som er gjennomført utenfor Den europeiske union, oppfyller de etiske kravene i direktiv 2001/20/EF. I opplysningene og dokumentene skal det tas behørig hensyn til at søknaden gjelder en felles godkjenning for hele Fellesskapet, og ett og samme navn skal brukes for legemiddelet, unntatt i særlige tilfeller som gjelder lovgivningen om varemerker.

Søknaden skal ledsages av det gebyret Kontoret skal ha for å behandle søknaden.

2. For legemidler for mennesker som inneholder eller består av genmodifiserte organismer som definert i artikkel 2 i direktiv 2001/18/EF, skal søknaden ledsages av

- a) en kopi av vedkommende myndigheters skriftlige samtykke til utsetting i miljøet av genmodifiserte organismene for forsknings- eller utviklingsformål, som fastsatt i del B i direktiv 2001/18/EF eller i del B i rådsdirektiv 90/220/EØF av 23. april 1990 om utsetting i miljøet av genmodifiserte organismer⁽¹⁾,

⁽¹⁾ EFT L 117 av 8.5.1990, s. 15. Direktivet opphevet ved direktiv 2001/18/EF, men har fortsatt visse rettsvirkninger.

- b) fullstendig teknisk dokumentasjon med de opplysninger som kreves i henhold til vedlegg III og IV til direktiv 2001/18/EF,
- c) miljørisikovurderingen i samsvar med prinsippene fastsatt i vedlegg II til direktiv 2001/18/EF og
- d) resultatene av eventuelle undersøkelser foretatt for forsknings- eller utviklingsformål.

Artikkel 1324 i direktiv 2001/18/EF får ikke anvendelse på legemidler for mennesker som inneholder eller består av genmodifiserte organismer.

3. Kontoret skal sikre at uttalelsen fra Komiteen for legemidler for mennesker avgis innen 210 dager etter mottak av en gyldig søknad.

Fristen for å analysere de vitenskapelige dataene i saksdokumentene for søknaden om markedsføringstillatelse skal være på minst 80 dager, med mindre rapportøren og medrapportøren erklærer at de har avsluttet vurderingen før fristen.

På grunnlag av en behørig begrunnet anmodning kan nevnte komité be om en forlengelse av fristen for å analysere de vitenskapelige dataene i saksdokumentene for søknaden om markedsføringstillatelse.

Når det gjelder legemidler for mennesker som inneholder eller består av genmodifiserte organismer, skal nevnte komité i sin uttalelse oppfylle de miljø sikkerhetskrav som er fastsatt i direktiv 2001/18/EF. Under vurderingen av søknader om markedsføringstillatelser for legemidler for mennesker som inneholder eller består av genmodifiserte organismer, skal rapportøren holde nødvendige samråd med de organer som er opprettet av Fellesskapet eller medlemsstatene i samsvar med direktiv 2001/18/EF.

4. Kommisjonen skal i samråd med Kontoret, medlemsstatene og berørte parter utforme detaljerte retningslinjer om den formen søknader om godkjenning skal framlegges i.

Artikkel 7

Med sikte på utformingen av sin uttalelse skal Komiteen for legemidler for mennesker

- a) kontrollere at opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 6 oppfyller kravene i direktiv 2001/83/EF og undersøke om vilkårene fastsatt i denne forordning for utstedelse av markedsføringstillatelse er oppfylt,

- b) kunne anmode et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål, om å foreta prøving av legemiddelet for mennesker, råvarene og eventuelle mellomprodukter eller andre bestanddeler for å sikre at kontrollmetodene som anvendes av produsenten, og som er beskrevet i søknadsdokumentene, er tilfredsstillende,
- c) kunne anmode søkeren om innen en fastsatt frist å utfylle opplysningene som er vedlagt søknaden. Dersom nevnte komité benytter seg av denne muligheten, skal fristen fastsatt i artikkel 6 nr. 3 første ledd oppheves inntil de utfyllende opplysningene er framlagt. Fristen skal også oppheves i det tidsrommet som er avsatt for søkeren til å forberede sine skriftlige eller muntlige forklaringer.

Artikkel 8

1. På skriftlig anmodning fra Komiteen for legemidler for mennesker skal en medlemsstat oversende opplysningene som godtgjør at produsenten av et legemiddel, eller den som importerer et legemiddel fra en tredjestat, er i stand til å produsere det aktuelle legemiddelet og/eller foreta den nødvendige kontroll i henhold til opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 6.

2. Dersom den anser det som nødvendig for å fullføre behandlingen av en søknad, kan nevnte komité kreve at søkeren godtar at det foretas en særlig kontroll av produksjonsstedet for det berørte legemiddelet. Slike kontroller kan skje uanmeldt.

Kontrollen skal foretas innen fristen fastsatt i artikkel 6 nr. 3 første ledd av inspektører fra medlemsstaten som har de nødvendige kvalifikasjoner, og som eventuelt kan ledsages av en rapportør eller en sakkyndig utnevnt av Komiteen.

Artikkel 9

1. Kontoret skal omgående underrette søkeren dersom det i uttalelsen fra Komiteen for legemidler for mennesker gis uttrykk for

- a) at søknaden ikke oppfyller kriteriene for godkjenning fastsatt i denne forordning, eller
- b) at oversikten over preparatets egenskaper som foreslått av søkeren, bør endres, eller
- c) at legemiddelets merking eller pakningsvedlegg ikke er i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/83/EF, eller
- d) at tillatelsen må gis avhengig av vilkårene fastsatt i artikkel 14 nr. 7 og 8.

2. Innen 15 dager etter å ha mottatt uttalelsen nevnt i nr. 1 kan søkeren skriftlig meddele Kontoret at vedkommende har til hensikt å anmode om en ny vurdering av uttalelsen. I slike tilfeller skal søkeren oversende Kontoret en utførlig begrunnelse for anmodningen innen 60 dager etter mottak av uttalelsen.

Innen 60 dager etter å ha mottatt begrunnelsen for anmodningen skal nevnte komité foreta en ny vurdering av uttalelsen etter vilkårene fastsatt i artikkel 62 nr. 1 fjerde ledd. Begrunnelsen for konklusjonen skal vedlegges den endelige uttalelsen.

3. Innen 15 dager etter at nevnte komité har vedtatt sin endelige uttalelse, skal Kontoret oversende den til Kommisjonen, medlemsstatene og søkeren, ledsaget av en rapport som beskriver Komiteens vurdering av legemiddelet og gir begrunnelsen for dens konklusjoner.

4. Dersom uttalelsen støtter utstedelse av en markedsføringstillatelse for det aktuelle legemiddelet, skal følgende dokumenter vedlegges uttalelsen:

- a) utkastet til oversikt over preparatets egenskaper som nevnt i artikkel 11 i direktiv 2001/83/EF,
- b) detaljerte opplysninger om eventuelle vilkår eller begrensninger som bør pålegges utlevering eller bruk av det berørte legemiddelet, herunder vilkår for utlevering av legemiddelet til pasienter, i samsvar med kriteriene fastsatt i avdeling VI i direktiv 2001/83/EF,
- c) detaljerte opplysninger om eventuelle anbefalte vilkår eller begrensninger for en sikker og effektiv bruk av legemiddelet,
- d) utkastet til tekst til merkingen og pakningsvedlegget som er foreslått av søkeren, utformet i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/83/EF,
- e) vurderingsrapporten.

Artikkel 10

1. Innen 15 dager etter å ha mottatt uttalelsen nevnt i artikkel 5 nr. 2, skal Kommisjonen utarbeide et utkast til det vedtak som skal gjøres om søknaden.

Dersom det i henhold til utkastet til vedtak skal utstedes en markedsføringstillatelse, skal utkastet omfatte eller vise til dokumentene nevnt i artikkel 9 nr. 4 bokstav a)d).

Dersom utkastet til vedtak ikke er i samsvar med Kontorets uttalelse, skal Kommisjonen vedlegge en utførlig redegjørelse om grunnene til ulikhetene.

Utkastet til vedtak skal oversendes medlemsstatene og søkeren.

2. Kommisjonen skal gjøre et endelig vedtak i samsvar med og innen 15 dager etter utløpet av framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

3. Den faste komité for legemidler for mennesker nevnt i artikkel 87 nr. 1 skal tilpasse sin forretningsorden for å ta hensyn til oppgavene den er pålagt i henhold til denne forordning.

Tilpasningene innebærer følgende:

- a) Den faste komité skal avgi skriftlig uttalelse.
- b) Medlemsstatene får minst 22 dager på seg til å oversende Kommisjonen sine skriftlige merknader til utkastet til vedtak. Dersom vedtaket må gjøres snarest mulig, kan imidlertid lederen fastsette en kortere frist etter hvor mye saken haster. Fristen skal ikke være kortere enn 5 dager, unntatt i særlige tilfeller.
- c) Medlemsstatene skal ha anledning til skriftlig å anmode om at utkastet til vedtak nevnt i nr. 1, drøftes i et plenumsmøte i den faste komité, idet den utførlig begrunner anmodningen.

4. Når Kommisjonen anser at de skriftlige merknadene fra en medlemsstat reiser viktige nye spørsmål av vitenskapelig eller teknisk art som ikke er nevnt i Kontorets uttalelse, skal lederen innstille behandlingen og sende søknaden tilbake til Kontoret for ytterligere behandling.

5. Kommisjonen skal vedta de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføringen av nr. 4 etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

6. Kontoret skal spre de endrede dokumentene nevnt i artikkel 9 nr. 4 bokstav a)d).

Artikkel 11

Dersom en søker trekker en søknad om markedsføringstillatelse som er framlagt for Kontoret, før det er avgitt uttalelse om søknaden, skal søkeren framlegge en begrunnelse for dette for Kontoret. Kontoret skal gjøre opplysningene offentlig tilgjengelig og offentliggjøre vurderingsrapporten, dersom den foreligger, etter å ha fjernet enhver opplysning av kommersielt fortrolig art.

Artikkel 12

1. Markedsføringstillatelse skal ikke utstedes dersom det ved kontroll av opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 6, viser seg at søkeren ikke har angitt legemiddelets kvalitet, sikkerhet og virkning på en egnet eller tilstrekkelig måte.

Tillatelse skal heller ikke utstedes dersom opplysningene og dokumentene framlagt av søkeren i samsvar med artikkel 6, er uriktige, eller dersom merkingen eller pakningsvedlegget foreslått av søkeren, ikke er i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/83/EF.

2. Dersom det ikke utstedes en markedsføringstillatelse for Fellesskapet, skal det være forbudt å bringe legemiddelet i omsetning i hele Fellesskapet.

3. Opplysninger om alle avslag og begrunnelsene for dem skal gjøres offentlig tilgjengelige.

Artikkel 13

1. Med forbehold for artikkel 4 nr. 4 i direktiv 2001/83/EF skal en markedsføringstillatelse utstedt i samsvar med denne forordning gjelde i hele Fellesskapet. Den skal gi de samme rettigheter og plikter i hver medlemsstat som en markedsføringstillatelse utstedt i vedkommende medlemsstat i samsvar med artikkel 6 i direktiv 2001/83/EF.

Godkjente legemidler for mennesker skal oppføres i fellesskapsregisteret over legemidler og gis et nummer som skal påføres emballasjen.

2. Melding om markedsføringstillatelse skal offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*, med særlig angivelse av datoen for utstedelsen av tillatelsen og nummeret i fellesskapsregisteret, eventuelle internasjonale fellesnavn på det virksomme stoffet i legemiddelet, legemiddelformen og eventuelle anatomisk-terapeutisk-kjemiske koder (ATC-kode).

3. Kontoret skal umiddelbart offentliggjøre vurderingsrapporten om legemiddelet fra Komiteen for legemidler for mennesker samt begrunnelsen for sin uttalelse til støtte for utstedelsen av en tillatelse etter å ha fjernet enhver opplysning av kommersielt fortrolig art.

Den offentlige europeiske vurderingsrapporten (EPAR) skal omfatte et sammendrag skrevet slik at allmennheten lett kan forstå det. Sammendraget skal særlig omfatte en del som omhandler vilkårene for bruken av legemiddelet.

4. Når det er utstedt en markedsføringstillatelse, skal innehaveren av tillatelsen underrette Kontoret om datoene for den faktiske markedsføringen av legemiddelet for mennesker i medlemsstatene, idet det tas hensyn til de ulike pakningene som er godkjent.

Innehaveren skal også underrette Kontoret dersom omsetningen av legemiddelet opphører midlertidig eller permanent. Underretningen skal, unntatt i særlige tilfeller, skje minst to måneder før avbruddet i omsetningen av legemiddelet.

På anmodning fra Kontoret, særlig i forbindelse med legemiddelovervåking, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen gi Kontoret alle opplysninger om omfanget av salget av legemiddelet på fellesskapsplan, fordelt på medlemsstatene, samt alle opplysninger innehaveren måtte ha om omfanget av resepter.

Artikkel 14

1. Uten at det berører nr. 4, 5 og 7 skal en markedsføringstillatelse være gyldig i fem år.

2. Markedsføringstillatelsen kan fornyes etter fem år ved at Kontoret foretar en ny vurdering av nytte-risiko-forholdet.

For dette formål skal innehaveren av markedsføringstillatelsen gi Kontoret en konsolidert utgave av saksdokumentene med hensyn til kvalitet, sikkerhet og virkning, herunder alle endringer som er innført siden markedsføringstillatelsen ble utstedt, minst seks måneder før gyldigheten av markedsføringstillatelsen opphører i samsvar med nr. 1.

3. Etter en fornyelse skal markedsføringstillatelsen ha ubegrenset gyldighet med mindre Kommisjonen, av berettigede grunner av hensyn til legemiddelovervåking, beslutter å fornye den for ytterligere fem år i samsvar med nr. 2.

4. For enhver tillatelse som i løpet av tre år ikke fører til at et legemiddelet for mennesker blir brakt i omsetning i Fellesskapet, vil gyldigheten opphøre.

5. Dersom et godkjent legemiddel som tidligere har vært brakt i omsetning, ikke bringes i omsetning i tre år på rad, vil tillatelsens gyldighet opphøre.

6. I særlige tilfeller og av hensyn til folkehelsen kan Kommisjonen gi fritak for nr. 4 og 5. Fritakene må behørig begrunnes.

7. Etter samråd med søkeren kan det utstedes en tillatelse som er underlagt visse vilkår, og som skal vurderes av Kontoret hvert år. Listen over vilkårene skal gjøres offentlig tilgjengelig.

Som unntak fra nr. 1 er en slik tillatelse gyldig i ett år og kan fornyes.

Bestemmelsene om utstedelse av en slik tillatelse skal fastsettes i en kommisjonsforordning som vedtas etter framgangsmåten i artikkel 87 nr. 2.

8. I særlige tilfeller og etter samråd med søkeren kan det utstedes en tillatelse under forutsetning av at søkeren innfører særskilte framgangsmåter, særlig med hensyn til legemiddelets sikkerhet, underretning til vedkommende myndigheter om enhver hendelse knyttet til bruken samt tiltak som skal treffes. Tillatelsen kan utstedes bare ut fra objektive grunner som kan kontrolleres, og skal bygge på en av de begrunnelser som er fastsatt i vedlegg I til direktiv 2001/83/EF. Opprettholdelse av tillatelsen skal være avhengig av den årlige nye vurderingen av disse vilkårene.

9. Når det framlegges en søknad om markedsføring av et legemiddel for mennesker som er av stor interesse av hensyn til folkehelsen, særlig i lys av terapeutisk nyskaping, kan søkeren anmode om en hurtigere framgangsmåte for vurdering. Anmodningen skal behørig begrunnes.

Dersom Komiteen for legemidler for mennesker godtar anmodningen, skal fristen fastsatt i artikkel 6 nr. 3 første ledd reduseres til 150 dager.

10. Når Komiteen for legemidler for mennesker vedtar sin uttalelse, skal den vedlegge et forslag til kriterier for resepter for eller bruk av legemidler i samsvar med artikkel 70 nr. 1 i direktiv 2001/83/EF.

11. Uten at det berører loven om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, skal legemidler for mennesker som er godkjent i samsvar med bestemmelsene i denne forordning, omfattes av en verneperiode på åtte år for opplysninger og en verneperiode på ti år for omsetning, hvorav sistnevnte kan forlenges til høyst 11 år, forutsatt at innehaveren av markedsføringstillatelsen i løpet av de første åtte årene av de ti årene, oppnår godkjenning for en eller flere nye terapeutiske indikasjoner som under den vitenskapelige vurderingen som går forut for godkjenningen, anses å gi vesentlige kliniske fordeler sammenlignet med eksisterende behandlinger.

Artikkel 15

Utstedelsen av en tillatelse skal ikke berøre det erstatnings- eller straffeansvar som etter gjeldende nasjonal lovgivning

i medlemsstatene påhviler produsenten eller innehaveren av markedsføringstillatelsen.

Kapittel 2

Tilsyn og sanksjoner

Artikkel 16

1. Etter at en tillatelse er utstedt i samsvar med denne forordning, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for et legemiddel for mennesker, når det gjelder framstillingsmåtene og kontrollmetodene nevnt i artikkel 8 nr. 3 bokstav d) og h) i direktiv 2001/83/EF, ta hensyn til den tekniske og vitenskapelige utvikling og foreta de endringer som er nødvendige for at legemidlene kan framstilles og kontrolleres ved hjelp av alminnelig anerkjente vitenskapelige metoder. Vedkommende skal søke om godkjenning av endringene i samsvar med denne forordning.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal umiddelbart underrette Kontoret, Kommisjonen og medlemsstatene om alle nye opplysninger som kan medføre endringer i opplysningene eller dokumentene nevnt i artikkel 8 nr. 3, artikkel 10, 10a, 10b og artikkel 11 i direktiv 2001/83/EF, i vedlegg I til nevnte direktiv eller i artikkel 9 nr. 4 i denne forordning.

Særlig skal vedkommende umiddelbart underrette Kontoret, Kommisjonen og medlemsstatene om ethvert forbud eller enhver begrensning pålagt av vedkommende myndigheter i en stat der legemiddelet for mennesker omsettes og om alle nye opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av nytte og risiko ved det berørte legemiddelet for mennesker.

For at nytte-risiko-forholdet skal kunne vurderes kontinuerlig, kan Kontoret når som helst anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å framlegge opplysninger som viser at nytte-risiko-forholdet fortsatt er gunstig.

3. Dersom innehaveren av markedsføringstillatelsen for et legemiddel for mennesker har til hensikt å gjøre endringer i opplysningene eller dokumentene nevnt i nr. 2, skal vedkommende framlegge en relevant søknad for Kontoret.

4. Kommisjonen skal etter samråd med Kontoret vedta hensiktsmessige bestemmelser for å undersøke endringer i markedsføringstillatelser i form av en forordning etter framgangsmåten i artikkel 87 nr. 2.

Artikkel 17

Søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal være ansvarlig for nøyaktigheten av de framlagte dokumenter og opplysninger.

Artikkel 18

1. For legemidler for mennesker framstilt i Fellesskapet skal tilsynsmyndighetene være vedkommende myndigheter i medlemsstaten eller medlemsstatene som har utstedt markedsføringstillatelsen fastsatt i artikkel 40 nr. 1 i direktiv 2001/83/EF for det berørte legemiddelet.

2. For legemidler importert fra tredjestater skal tilsynsmyndighetene være vedkommende myndigheter i medlemsstaten eller medlemsstatene som utstedte tillatelsen fastsatt i artikkel 40 nr. 3 i direktiv 2001/83/EF til importøren, med mindre Fellesskapet har avtalt egnede ordninger med eksportstaten for å sikre at disse kontrollene foretas i eksportstaten, og at produsenten anvender regler for god framstillingspraksis som minst tilsvare dem som er fastsatt av Fellesskapet.

En medlemsstat kan anmode om bistand fra en annen medlemsstat eller Kontoret.

Artikkel 19

1. Tilsynsmyndighetene skal ha ansvaret for på vegne av Fellesskapet å kontrollere at innehaveren av markedsføringstillatelsen for legemiddelet for mennesker, produsenten eller importøren etablert på Fellesskapets territorium oppfyller kravene fastsatt i avdeling IV, IX og XI i direktiv 2001/83/EF.

2. Dersom Kommisjonen i samsvar med artikkel 122 i direktiv 2001/83/EF underrettes om alvorlig uenighet mellom medlemsstatene om hvorvidt innehaveren av en markedsføringstillatelse for et legemiddel for mennesker, en produsent eller en importør etablert på Fellesskapets territorium oppfyller kravene nevnt i nr. 1, kan Kommisjonen etter samråd med de berørte medlemsstatene anmode om at en inspektør fra tilsynsmyndighetene foretar en ny kontroll av innehaveren av markedsføringstillatelsen, produsenten eller importøren; denne inspektøren skal ledsages av to inspektører fra medlemsstater som ikke er part i tvisten, eller av to sakkyndige utnevnt av Komiteen for legemidler for mennesker.

3. Med forbehold for eventuelle avtaler Fellesskapet kan ha inngått med tredjestater i samsvar med artikkel 18 nr. 2, kan Kommisjonen etter å ha mottatt en begrunnet anmodning fra en medlemsstat, fra nevnte komité eller på eget initiativ kreve at en produsent etablert i en tredjestat godtar at det foretas en kontroll.

Kontrollen skal foretas av tilstrekkelig kvalifiserte inspektører fra medlemsstatene, eventuelt ledsaget av en rapportør eller en sakkyndig utnevnt av nevnte komité. Inspektørenes rapport

skal gjøres tilgjengelig for Kommisjonen, medlemsstatene og nevnte komité.

Artikkel 20

1. Dersom tilsynsmyndighetene eller vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat anser at produsenten eller importøren etablert på Fellesskapets territorium ikke lenger oppfyller sine forpliktelser i henhold til avdeling IV i direktiv 2001/83/EF, skal de umiddelbart underrette Komiteen for legemidler for mennesker og Kommisjonen og gi en nærmere begrunnelse samt angi hvilke tiltak de foreslår.

Det samme skal gjelde dersom en medlemsstat eller Kommisjonen anser at et av tiltakene nevnt i avdeling IX og XI i direktiv 2001/83/EF bør anvendes med hensyn til det berørte legemiddelet, eller dersom nevnte komité har avgitt uttalelse om dette i samsvar med artikkel 5 i denne forordning.

2. Kommisjonen skal anmode Kontoret om uttalelse innen en frist som den skal fastsette ut fra hvor mye saken haster, for å undersøke begrunnelsen. Om mulig skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for legemiddelet for mennesker anmodes om å gi muntlige eller skriftlige forklaringer.

3. Etter en uttalelse fra Kontoret skal Kommisjonen vedta de nødvendige midlertidige tiltakene, som skal få anvendelse umiddelbart.

Et endelig vedtak skal gjøres innen seks måneder etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

4. Dersom det er påkrevd å handle raskt for å verne menneskers eller dyrs helse eller miljøet, kan en medlemsstat på eget initiativ eller på anmodning fra Kommisjonen midlertidig oppheve bruk på sitt territorium av et legemiddel for mennesker som er godkjent i samsvar med denne forordning.

Når det skjer på eget initiativ, skal medlemsstaten underrette Kommisjonen og Kontoret om begrunnelsen for tiltaket senest den påfølgende virkedag etter den midlertidige opphevingen. Kontoret skal umiddelbart underrette de øvrige medlemsstatene. Kommisjonen skal umiddelbart innlede framgangsmåten fastsatt i nr. 2 og 3.

5. I så fall skal medlemsstatene påse at helsepersonell raskt blir underrettet om tiltaket og begrunnelsen for det. Nettverk etablert av yrkessammenslutninger kan brukes til dette formål. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen og Kontoret om tiltak som iverksettes for dette formål.

6. Tiltakene om midlertidig oppheving nevnt i nr. 4 kan opprettholdes inntil et endelig vedtak er gjort etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

7. Kontoret skal på anmodning underrette enhver berørt person om det endelige vedtaket og gjøre det offentlig tilgjengelig umiddelbart.

Kapittel 3

Legemiddelovervåking

Artikkel 21

I dette kapittel får artikkel 106 nr. 2 i direktiv 2001/83/EF anvendelse.

Artikkel 22

Kontoret, som handler i nært samarbeid med de nasjonale systemer for legemiddelovervåking opprettet i samsvar med artikkel 102 i direktiv 2001/83/EF, skal motta alle relevante opplysninger om antatte bivirkninger av legemidler for mennesker som Fellesskapet har godkjent i samsvar med denne forordning. Om nødvendig skal Komiteen for legemidler for mennesker i samsvar med artikkel 5 i denne forordning utarbeide uttalelser om de tiltak som er nødvendige. Uttalelsene skal gjøres offentlig tilgjengelige.

Tiltakene nevnt i første ledd kan omfatte endringer i markedsføringstillatelsen som er utstedt i samsvar med artikkel 10. Endringene skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

Innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndigheter i medlemsstatene skal sikre at alle relevante opplysninger om antatte bivirkninger av legemidler som er godkjent etter denne forordning, meddeles Kontoret i samsvar med bestemmelsene i denne forordning. Pasienter skal oppfordres til å underrette helsepersonell om alle eventuelle bivirkninger.

Artikkel 23

Innehaveren av en markedsføringstillatelse for et legemiddel for mennesker som Fellesskapet har utstedt i samsvar med denne forordning, skal til enhver tid ha til rådighet en tilstrekkelig kvalifisert person med ansvar for legemiddelovervåkingen.

Den kvalifiserte personen skal være bosatt i Fellesskapet og ha ansvar for

a) å opprette og forvalte et system som sikrer at opplysninger om alle antatte bivirkninger som rapporteres til foretakets

ansatte og legemiddelkonsulenter, samles, vurderes og behandles slik at de er tilgjengelige for hele Fellesskapet på ett sted,

b) å utarbeide rapportene nevnt i artikkel 24 nr. 3 til vedkommende myndigheter i medlemsstatene og Kontoret i samsvar med kravene i denne forordning,

c) å sikre at enhver anmodning fra vedkommende myndigheter om innhenting av ytterligere opplysninger som er nødvendige for vurderingen av risiko og nytte ved et legemiddel, herunder opplysninger om omfanget av salg eller resepter for det berørte legemiddelet, besvares fullstendig og raskt,

d) å framlegge for vedkommende myndigheter alle andre opplysninger av betydning for nytte-risiko-vurderingen av et legemiddel, herunder relevante opplysninger om sikkerhetsundersøkelser gjennomført etter at markedsføringstillatelse er utstedt.

Artikkel 24

1. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et legemiddel for mennesker skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger av et legemiddel godkjent i samsvar med bestemmelsene i denne forordning som har forekommet på Fellesskapets territorium, og som meddeles vedkommende av helsepersonell, umiddelbart og innen 15 dager etter at opplysningene er mottatt, registreres og rapporteres til vedkommende myndigheter i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningene forekom.

Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal registrere alle andre antatte alvorlige bivirkninger som forekommer innenfor Fellesskapet i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 26, og som vedkommende med rimelighet må antas å ha kjennskap til, og underrette vedkommende myndighet i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningene forekom samt Kontoret, og senest innen 15 dager etter å ha mottatt opplysningene.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et legemiddel for mennesker skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger og alle antatte overføringer av smittsomme agenser via legemiddelet som har forekommet på en tredjestats territorium, umiddelbart og innen 15 dager etter at opplysningene er mottatt, rapporteres til medlemsstatene og Kontoret. Bestemmelsene om rapportering av antatte uventede bivirkninger som ikke er alvorlige, og enten forekommer i Fellesskapet eller i en tredjestat, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

Unntatt i særlige tilfeller skal virkningene overføres elektronisk i rapportform i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 26.

3. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et legemiddel for mennesker skal føre detaljerte fortegnelser over alle andre antatte bivirkninger som har forekommet i eller utenfor Fellesskapet, og som er meddelt vedkommende av helsepersonell.

Med mindre Fellesskapet har fastsatt andre krav som vilkår for utstedelsen av markedsføringstillatelsen, skal disse fortegnelsene, i form av en periodisk, oppdatert sikkerhetsrapport, oversendes Kontoret og medlemsstatene umiddelbart på anmodning eller minst hver sjetten måned etter utstedelsen av tillatelsen. Periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapporter skal også oversendes umiddelbart på anmodning eller minst hver sjetten måned i de første to årene etter første omsetning i Fellesskapet og årlig i de to påfølgende årene. Deretter skal rapportene oversendes hvert tredje år, eller umiddelbart på anmodning.

Rapportene skal ledsages av en vitenskapelig vurdering, særlig av legemiddelets nytte-risiko-forhold.

4. Kommisjonen kan fastsette bestemmelser om endring av nr. 3 på grunnlag av de erfaringer som er gjort ved anvendelsen av nevnte nummer. Kommisjonen skal vedta slike bestemmelser etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 87 nr. 2.

5. Innehaveren av en markedsføringstillatelse kan ikke gi offentligheten opplysninger om legemiddelovervåking med hensyn til det godkjente legemiddelet uten at vedkommende først eller ved samme anledning har underrettet Kontoret.

I alle tilfeller skal innehaveren av markedsføringstillatelsen sørge for at opplysningene framlegges på en objektiv og ikke villedende måte.

Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at en innehaver av en markedsføringstillatelse som ikke oppfyller de nevnte forpliktelsene, ilegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende.

Artikkel 25

Hver medlemsstat skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger som har forekommet på medlemsstatens territorium av et legemiddel for mennesker som er godkjent i samsvar med denne forordning, og som er meddelt den, umiddelbart og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt, registreres og rapporteres til Kontoret og innehaveren av markedsføringstillatelsen.

Kontoret skal oversende opplysningene til de nasjonale systemene for legemiddelovervåking som er opprettet i samsvar med artikkel 102 i direktiv 2001/83/EF.

Artikkel 26

Kommisjonen skal i samråd med Kontoret, medlemsstatene og berørte parter utarbeide retningslinjer for innhenting, kontroll og utforming av rapporter over bivirkninger. Retningslinjene skal særlig omfatte, med tanke på helsepersonell, anbefalinger om hvordan opplysninger om bivirkninger skal underrettes.

I samsvar med retningslinjene skal innehavere av markedsføringstillatelser bruke medisinsk terminologi som er anerkjent på internasjonalt plan ved overføring av rapporter om bivirkninger.

Kontoret skal i samråd med medlemsstatene og Kommisjonen opprette et datanett for rask overføring av opplysninger mellom vedkommende myndigheter i Fellesskapet i tilfelle varslings om produksjonsfeil eller alvorlige bivirkninger samt andre opplysninger om legemiddelovervåking i forbindelse med legemidler som er godkjent i samsvar med artikkel 6 i direktiv 2001/83/EF. Opplysningene skal gjøres offentlig tilgjengelige etter vurdering dersom det er relevant.

I et tidsrom på fem år etter den første omsetningen i Fellesskapet, kan Kontoret anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å gjøre det mulig å samle inn særlige opplysninger om legemiddelovervåking fra visse pasientgrupper. Kontoret skal begrunne anmodningen. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal behandle og vurdere de innsamlede opplysningene og oversende dem til Kontoret for evaluering.

Artikkel 27

Kontoret skal samarbeide med Verdens helseorganisasjon om internasjonal legemiddelovervåking og skal treffe de tiltak som er nødvendige for umiddelbart å oversende Verdens helseorganisasjon hensiktsmessige og tilstrekkelige opplysninger om tiltak i Fellesskapet som kan påvirke vernet av folkehelsen i tredjestater, og skal oversende en kopi til Kommisjonen og medlemsstatene.

Artikkel 28

Kontoret og medlemsstatenes vedkommende myndigheter skal løpende samarbeide for å utvikle systemer for legemiddelovervåking som medfører høye vernnivåer for folkehelsen for samtlige legemidler, uavhengig av hvordan godkjenningen er gitt, herunder ved bruk av samarbeidsmetoder, for å utnytte ressursene i Fellesskapet best mulig.

Artikkel 29

Enhver endring som måtte være nødvendig for å ajourføre bestemmelsene i dette kapittel for å ta hensyn til den vitenskapelige og tekniske utvikling, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

AVDELING III

GODKJENNING OG OVERVÅKING AV VETERINÆRPREPARATER

Kapittel 1

Framlegging og behandling av søknader — tillatelser

Artikkel 30

1. Det nedsettes herved en komité for veterinærpreparater. Komiteen skal være knyttet til Kontoret.

2. Uten at det berører artikkel 56 eller andre oppgaver som den kan pålegges gjennom fellesskapsretten, særlig i henhold til forordning (EØF) nr. 2377/90⁽¹⁾, skal Komiteen for veterinærpreparater ha ansvaret for å utarbeide Kontorets uttalelser om alle spørsmål om hvorvidt saksdokumenter framlagt i samsvar med den sentraliserte framgangsmåten kan behandles, om tildeling, endring, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av en markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat i samsvar med bestemmelsene i denne avdeling samt om legemiddelovervåking.

3. Etter anmodning fra Kontorets daglige leder eller Komisjonens representant skal Komiteen for veterinærpreparater også utarbeide en uttalelse om alle vitenskapelige spørsmål som berører vurderingen av veterinærpreparater. Komiteen skal ta behørig hensyn til eventuelle anmodninger fra medlemsstatene om en uttalelse. Komiteen skal også utarbeide en uttalelse dersom det er uenighet om vurderingen av et veterinærpreparat i henhold til framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse. Komiteens uttalelse skal gjøres offentlig tilgjengelig.

Artikkel 31

1. Hver søknad om godkjenning av et veterinærpreparat skal særskilt og fullstendig omfatte de opplysninger og dokumenter som er nevnt i artikkel 12 nr. 3, artikkel 13, 13a, 13b eller artikkel 14 i direktiv 2001/82/EF samt i vedlegg I til nevnte direktiv. I opplysningene og dokumentene skal det tas behørig hensyn til at søknaden gjelder en felles godkjenning for hele Fellesskapet, og ett og samme navn skal brukes for preparatet, unntatt i særlige tilfeller som gjelder lovgivningen om varemerker.

Søknaden skal ledsages av det gebyret Kontoret skal ha for å behandle søknaden.

2. For et veterinærpreparat som inneholder eller består av genmodifiserte organismer som definert i artikkel 2 i direktiv 2001/18/EF, skal søknaden også ledsages av

- a) en kopi av vedkommende myndigheters skriftlige samtykke til utsetting i miljøet av de genmodifiserte organismene for forsknings- eller utviklingsformål, som fastsatt i del B i direktiv 2001/18/EF eller del B i direktiv 90/220/EØF,
- b) fullstendig teknisk dokumentasjon med de opplysninger som kreves i henhold til vedlegg III og IV til direktiv 2001/18/EF,
- c) miljørisikovurderingen i samsvar med prinsippene fastsatt i vedlegg II til direktiv 2001/18/EF og
- d) resultatene av eventuelle undersøkelser foretatt for forsknings- eller utviklingsformål.

Artikkel 1324 i direktiv 2001/18/EØF får ikke anvendelse på veterinærpreparater som inneholder eller består av genmodifiserte organismer.

3. Kontoret skal sikre at uttalelsen fra Komiteen for veterinærpreparater avgis innen 210 dager etter mottak av en gyldig søknad.

Når det gjelder veterinærpreparater som inneholder eller består av genmodifiserte organismer, skal nevnte komité i sin uttalelse oppfylle de miljø sikkerhetskrav som er fastsatt i direktiv 2001/18/EF. Under vurderingen av søknader om markedsføringstillatelser for veterinærpreparater som inneholder eller består av genmodifiserte organismer, skal rapportøren holde nødvendige samråd med de organer som er opprettet av Fellesskapet eller medlemsstatene i samsvar med direktiv 2001/18/EF.

4. Kommisjonen skal i samråd med Kontoret, medlemsstatene og berørte parter utforme detaljerte retningslinjer om den formen søknader om godkjenning skal framlegges i.

Artikkel 32

1. Med sikte på utformingen av sin uttalelse skal Komiteen for veterinærpreparater

- a) kontrollere at opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 31 oppfyller kravene i direktiv 2001/82/EF og undersøke om vilkårene fastsatt i denne forordning for utstedelse av markedsføringstillatelse er oppfylt,

⁽¹⁾ Rådsforordning (EØF) nr. 2377/90 av 26. juni 1990 om en framgangsmåte i Fellesskapet for fastsettelse av maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse (EFT L 224 av 18.8.1990, s. 1). Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1029/2003 (EUT L 149 av 17.6.2003, s. 15).

- b) kunne anmode et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål, om å foreta prøving av veterinærpreparatet, råvarene og eventuelle mellomprodukter eller andre bestanddeler for å sikre at kontrollmetodene som anvendes av produsenten, og som er beskrevet i søknadsdokumentene, er tilfredsstillende,
- c) kunne anmode et av Fellesskapets referanselaboratorier, et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som er utpekt til dette formål, om på grunnlag av prøver levert av søkeren å kontrollere at den analytiske påvisningsmetoden foreslått av søkeren i samsvar med artikkel 12 nr. 3 bokstav j) annet strekpunkt i direktiv 2001/82/EF er tilfredsstillende og egnet til bruk for å påvise restmengdenivåer, særlig de som overstiger grenseverdiene for restmengder godkjent av Fellesskapet i samsvar med bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 2377/90,
- d) kunne anmode søkeren om innen en fastsatt frist å utfylle opplysningene som er vedlagt søknaden. Dersom nevnte komité benytter seg av denne muligheten, skal fristen fastsatt i artikkel 31 nr. 3 første ledd oppheves inntil de utfyllende opplysningene er framlagt. Fristen skal også oppheves i det tidsrommet som er avsatt for søkeren til å forberede sine skriftlige eller muntlige forklaringer.

2. I de tilfeller der analysemetoden ikke er kontrollert av et av de ovennevnte laboratorier etter framgangsmåtene fastsatt ved forordning (EØF) nr. 2377/90, skal kontrollen gjennomføres innenfor rammen av denne artikkel.

Artikkel 33

1. På skriftlig anmodning fra Komiteen for veterinærpreparater skal en medlemsstat oversende opplysningene som godtgjør at produsenten av et veterinærpreparat eller den som importerer et veterinærpreparat fra en tredjestat, er i stand til å produsere det aktuelle veterinærpreparatet og/eller foreta den nødvendige kontroll i henhold til opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 31.

2. Dersom den anser det som nødvendig for å fullføre behandlingen av søknader, kan nevnte komité kreve at søkeren godtar at det foretas en særlig kontroll av produksjonsstedet for det berørte veterinærpreparatet. Slike kontroller kan skje uanmeldt.

Kontrollen, som skal fullføres innen fristen fastsatt i artikkel 31 nr. 3 første ledd, skal gjennomføres av inspektører fra medlemsstaten som har de nødvendige kvalifikasjoner, og som eventuelt kan ledsages av en rapportør eller en sakkyndig utnevnt av nevnte komité.

Artikkel 34

1. Kontoret skal omgående underrette søkeren dersom det i uttalelsen fra Komiteen for veterinærpreparater gis uttrykk for

- a) at søknaden ikke oppfyller kriteriene for godkjenning fastsatt i denne forordning,
- b) at oversikten over preparatets egenskaper bør endres,
- c) at legemiddelets merking eller pakningsvedlegg ikke er i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/82/EF, eller
- d) at tillatelsen bør gis avhengig av vilkårene fastsatt i artikkel 39 nr. 7.

2. Innen 15 dager etter å ha mottatt uttalelsen nevnt i nr. 1 kan søkeren skriftlig meddele Kontoret at vedkommende har til hensikt å anmode om en ny vurdering av uttalelsen. I slike tilfeller skal søkeren oversende Kontoret en utførlig begrunnelse for anmodningen innen 60 dager etter mottak av uttalelsen.

Innen 60 dager etter å ha mottatt begrunnelsen for anmodningen skal nevnte komité foreta en ny vurdering av uttalelsen etter vilkårene fastsatt i artikkel 62 nr. 1 fjerde ledd. Begrunnelsen for konklusjonen skal vedlegges den endelige uttalelsen.

3. Innen 15 dager etter at nevnte komité har vedtatt sin endelige uttalelse, skal Kontoret oversende den til Kommisjonen, medlemsstatene og søkeren, ledsaget av en rapport som beskriver komiteens vurdering av veterinærpreparatet og gir begrunnelsen for dens konklusjoner.

4. Dersom uttalelsen støtter utstedelse av en markedsførings-tillatelse for det aktuelle veterinærpreparatet, skal følgende dokumenter vedlegges uttalelsen:

- a) et utkast til oversikt over preparatets egenskaper som nevnt i artikkel 14 i direktiv 2001/82/EF; utkastet vil om nødvendig avspeile forskjeller i de veterinære forhold i medlemsstatene,
- b) for veterinærpreparater beregnet på tilførsel til dyr som brukes til produksjon av næringsmidler, en angivelse av den grenseverdi for restmengder som kan godkjennes av Fellesskapet i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90,

- c) detaljerte opplysninger om eventuelle vilkår eller begrensninger som bør pålegges utlevering eller bruk av det berørte veterinærpreparatet, herunder vilkår for utlevering av veterinærpreparatet til brukerne, i samsvar med kriteriene fastsatt i direktiv 2001/82/EF,
- d) detaljerte opplysninger om eventuelle anbefalte vilkår eller begrensninger for en sikker og effektiv bruk av veterinærpreparatet,
- e) utkastet til tekst til merkingen og pakningsvedlegget som er foreslått av søkeren, utformet i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/82/EF,
- f) vurderingsrapporten.

Artikkel 35

1. Innen 15 dager etter å ha mottatt uttalelsen nevnt i artikkel 30 nr. 2, skal Kommisjonen utarbeide et utkast til det vedtak som skal gjøres om søknaden.

Dersom det i henhold til utkastet til vedtak skal utstedes en markedsføringstillatelse, skal utkastet omfatte eller vise til dokumentene nevnt i artikkel 34 nr. 4 bokstav a)e).

Dersom utkastet til vedtak ikke er i samsvar med Kontorets uttalelse, skal Kommisjonen vedlegge en utførlig redegjørelse om grunnene til ulikhetene.

Utkastet til vedtak skal oversendes medlemsstatene og søkeren.

2. Kommisjonen skal gjøre et endelig vedtak i samsvar med og innen 15 dager etter utløpet av framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

3. Den faste komité for veterinærpreparater nevnt i artikkel 87 nr. 1 skal tilpasse sin forretningsorden for å ta hensyn til oppgavene den er pålagt i henhold til denne forordning.

Tilpasningene innebærer følgende:

- a) Den faste komité skal avgi skriftlig uttalelse.
- b) Medlemsstatene får minst 22 dager på seg til å oversende Kommisjonen sine skriftlige merknader til utkastet til vedtak. Dersom vedtaket må gjøres snarest mulig, kan imidlertid lederen fastsette en kortere frist etter hvor mye saken haster. Fristen skal ikke være kortere enn 5 dager, unntatt i særlige tilfeller.

- c) Medlemsstatene skal ha anledning til skriftlig å anmode om at utkastet til vedtak nevnt i nr. 1, drøftes i et plenumsmøte i den faste komité, idet den utførlig begrunner anmodningen.

4. Når Kommisjonen anser at de skriftlige merknadene fra en medlemsstat reiser viktige nye spørsmål av vitenskapelig eller teknisk art som ikke er omhandlet i Kontorets uttalelse, skal lederen innstille behandlingen og sende søknaden tilbake til Kontoret for ytterligere behandling.

5. Kommisjonen skal vedta de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføringen av nr. 4, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 87 nr. 2.

6. Kontoret skal spre de endrede dokumentene nevnt i artikkel 34 nr. 4 bokstav a)e).

Artikkel 36

Dersom en søker trekker en søknad om markedsføringstillatelse som er framlagt for Kontoret, før det er avgitt uttalelse om søknaden, skal søkeren framlegge en begrunnelse for dette for Kontoret. Kontoret skal gjøre opplysningene offentlig tilgjengelig og offentliggjøre vurderingsrapporten, dersom den foreligger, etter å ha fjernet enhver opplysning av kommersielt fortrolig art.

Artikkel 37

1. Markedsføringstillatelse skal ikke utstedes dersom det ved kontroll av opplysningene og dokumentene framlagt i samsvar med artikkel 31 viser seg

- a) at søkeren ikke har angitt veterinærpreparatets kvalitet, sikkerhet og virkning på en egnet eller tilstrekkelig måte,
- b) for veterinærpreparater beregnet på avl og økt ytelse, at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til dyrenes sikkerhet og velferd og/eller forbrukersikkerheten,
- c) at den ventetiden søkeren har anbefalt, ikke er lang nok til å sikre at næringsmidler fra behandlede dyr ikke inneholder restmengder som kan være helsefarlige for forbrukerne, eller at den anbefalte ventetiden ikke er tilstrekkelig dokumentert,
- d) at veterinærpreparatet tilbys med sikte på bruk som er forbudt etter andre fellesskapsbestemmelser.

Tillatelse skal heller ikke utstedes dersom opplysningene og dokumentene framlagt av søkeren i samsvar med artikkel 31 er uriktige eller dersom merkingen eller pakningsvedlegget foreslått av søkeren ikke er i samsvar med avdeling V i direktiv 2001/82/EF.

2. Dersom Fellesskapet ikke utsteder markedsførings-tillatelse for et veterinærpreparat, skal det være forbudt å bringe det i omsetning i hele Fellesskapet.

3. Opplysninger om alle avslag og begrunnelsene for dem skal gjøres offentlig tilgjengelige.

Artikkel 38

1. Med forbehold for artikkel 71 i direktiv 2001/82/EF skal en markedsføringstillatelse som er utstedt i samsvar med denne forordning, gjelde i hele Fellesskapet. Den skal gi de samme rettigheter og plikter i hver medlemsstat som en markedsføringstillatelse utstedt i vedkommende medlemsstat i samsvar med artikkel 5 i direktiv 2001/82/EF.

Godkjente veterinærpreparater skal oppføres i fellesskapsregisteret over legemidler og gis et nummer som skal påføres emballasjen.

2. Melding om markedsføringstillatelse skal offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*, med særlig angivelse av datoen for utstedelsen av tillatelsen og registreringsnummeret i fellesskapsregisteret, eventuelle internasjonale fellesnavn på det virksomme stoffet i legemiddelet, legemiddelformen og eventuelle anatomisk-terapeutisk-kjemiske veterinærkoder (ATC-Vet-kode).

3. Kontoret skal umiddelbart offentliggjøre vurderingsrapporten om veterinærpreparatet fra Komiteen for veterinærpreparater samt begrunnelsen for sin uttalelse til støtte for utstedelsen av en tillatelse, etter å ha fjernet enhver opplysning av kommersielt fortrolig art.

Den offentlige europeiske vurderingsrapporten (EPAR) skal omfatte et sammendrag skrevet slik at allmennheten lett kan forstå det. Sammendraget skal omfatte særlig en del som omhandler vilkårene for bruken av legemiddelet.

4. Når det er utstedt en markedsføringstillatelse, skal innehaveren av tillatelsen underrette Kontoret om datoene for den faktiske markedsføringen av veterinærpreparatet i medlemsstatene, idet det tas hensyn til de ulike pakningene som er godkjent.

Innehaveren skal også underrette Kontoret dersom omsetningen av legemiddelet opphører midlertidig eller permanent. Underretningen skal, unntatt i særlige tilfeller, skje minst to måneder før avbruddet i omsetningen av veterinærpreparatet.

På anmodning fra Kontoret, særlig i forbindelse med legemiddelovervåking, skal innehaveren av markedsførings-tillatelsen gi Kontoret alle opplysninger om omfanget av salget av veterinærpreparatet på fellesskapsplan, fordelt på medlemsstatene, samt alle opplysninger innehaveren måtte ha om omfanget av resepter.

Artikkel 39

1. Utenat det berører nr. 4 og 5 skal en markedsføringstillatelse være gyldig i fem år.

2. Markedsføringstillatelsen kan fornyes etter fem år ved at Kontoret foretar en ny vurdering av nytte-risiko-forholdet.

For dette formål skal innehaveren av markedsføringstillatelsen gi Kontoret en konsolidert liste over alle innsendte saksdokumenter med hensyn til kvalitet, sikkerhet og virkning, herunder alle endringer som er innført siden markedsføringstillatelsen ble utstedt, minst seks måneder før gyldigheten av markedsføringstillatelsen opphører i samsvar med nr. 1. Kontoret kan når som helst pålegge søkeren å framlegge dokumentene på listen.

3. Etter en fornyelse skal markedsføringstillatelsen ha ubegrenset gyldighet med mindre Kommisjonen, av berettigede grunner av hensyn til legemiddelovervåking, beslutter å fornye den for ytterligere fem år i samsvar med nr. 2.

4. For enhver tillatelse som i løpet av tre år ikke fører til at veterinærpreparat blir brakt i omsetning i Fellesskapet, vil gyldigheten opphøre.

5. Dersom et godkjent veterinærpreparat som tidligere har vært brakt i omsetning, ikke bringes i omsetning i tre år på rad, vil markedsføringstillatelsens gyldighet opphøre.

6. I særlige tilfeller og av hensyn til folkehelsen og/eller dyrs helse kan Kommisjonen gi fritak for bestemmelsene i nr. 4 og 5. Fritakene må behørig begrunnes.

7. I særlige tilfeller og etter samråd med søkeren kan det utstedes en tillatelse under forutsetning av at søkeren innfører særskilte framgangsmåter, særlig med hensyn til veterinærpreparatets sikkerhet, underretning til vedkommende myndigheter om enhver hendelse knyttet til bruken samt tiltak som skal treffes. Tillatelsen kan utstedes bare ut fra objektive grunner som kan kontrolleres. Opprettholdelse av tillatelsen skal være avhengig av den årlige nye vurderingen av disse vilkårene.

8. Når det framlegges en søknad om markedsføring av et veterinærpreparat som er av stor interesse særlig med hensyn til dyrs helse og i lys av terapeutisk nyskaping, kan søkeren anmode om en hurtigere framgangsmåte for vurdering. Anmodningen skal behørig begrunnes.

Dersom Komiteen for veterinærpreparater godtar anmodningen, skal fristen fastsatt i artikkel 31 nr. 3 første ledd reduseres til 150 dager.

9. Når nevnte komité vedtar sin uttalelse, skal komiteen inkludere et forslag om vilkårene for å skrive resept for eller bruke veterinærpreparater.

10. Veterinærpreparater som er godkjent i samsvar med bestemmelsene i denne forordning, skal omfattes av bestemmelsene om vern i artikkel 13 og 13a i direktiv 2001/82/EF.

Artikkel 40

Utstedelsen av en tillatelse skal ikke berøre det erstatnings- eller straffeansvar som etter gjeldende nasjonal lovgivning i medlemsstatene påhviler produsenten eller innehaveren av markedsføringstillatelsen.

Kapittel 2

Tilsyn og sanksjoner

Artikkel 41

1. Etter at en tillatelse er utstedt i samsvar med denne forordning, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for et veterinærpreparat, når det gjelder framstillingsmåtene og kontrollmetodene nevnt i artikkel 12 nr. 3 bokstav d) og i) i direktiv 2001/82/EF, ta hensyn til den tekniske og vitenskapelige utvikling og foreta de endringer som er nødvendige for at veterinærpreparatene kan framstilles og kontrolleres ved hjelp av alminnelig anerkjente vitenskapelige metoder. Vedkommende skal søke om godkjenning av slike endringer i samsvar med denne forordning.

2. Vedkommende myndighet i en medlemsstat eller Kontoret kan pålegge innehaveren av markedsføringstillatelsen å framlegge stoffer i mengder som er store nok til at det kan gjennomføres tester for å påvise restmengder av de berørte veterinærpreparatene i næringsmidler av animalsk opprinnelse.

3. På anmodning fra vedkommende myndighet i en medlemsstat eller Kontoret skal innehaveren av markedsføringstillatelsen framskaffe teknisk sakkunnskap

som forenkler gjennomføringen av analysemetoden for påvisning av restmengder av veterinærpreparater av Fellesskapets referanselaboratorium, eller eventuelt nasjonale referanselaboratorier utpekt i samsvar med rådsdirektiv 96/23/EF av 29. april 1996 om kontrolltiltak som skal iverksettes med hensyn til visse stoffer og deres restmengder i levende dyr og animalske produkter⁽¹⁾.

4. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal umiddelbart underrette Kontoret, Kommisjonen og medlemsstatene om alle nye opplysninger som kan medføre endringer i opplysningene eller dokumentene nevnt i artikkel 12 nr. 3, artikkel 13, 13a, 13b og artikkel 14 i direktiv 2001/82/EF, i vedlegg I til nevnte direktiv eller i artikkel 34 nr. 4 i denne forordning.

Vedkommende skal umiddelbart underrette Kontoret, Kommisjonen og medlemsstatene om ethvert forbud eller enhver begrensning pålagt av vedkommende myndigheter i en stat der veterinærpreparatet markedsføres, og om alle nye opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av nytten og risikoen ved det berørte veterinærpreparatet.

For at nytte-risiko-forholdet skal kunne vurderes kontinuerlig, kan Kontoret når som helst anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å framlegge opplysninger som viser at nytte-risiko-forholdet fortsatt er gunstig.

5. Dersom innehaveren av markedsføringstillatelsen for veterinærpreparatet har til hensikt å gjøre endringer i opplysningene eller dokumentene nevnt i nr. 4, skal vedkommende framlegge en relevant søknad for Kontoret.

6. Kommisjonen skal etter samråd med Kontoret vedta hensiktsmessige bestemmelser for å undersøke endringer i markedsføringstillatelser i form av en forordning etter framgangsmåten i artikkel 87 nr. 2.

Artikkel 42

Søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal være ansvarlig for nøyaktigheten av de framlagte dokumenter og opplysninger.

Artikkel 43

1. For veterinærpreparater framstilt i Fellesskapet skal tilsynsmyndighetene være vedkommende myndigheter i medlemsstaten eller medlemsstatene som har utstedt framstillingstillatelsen nevnt i artikkel 44 nr. 1 i direktiv 2001/82/EF for framstilling av det berørte veterinærpreparatet.

⁽¹⁾ EFT L 125 av 23.5.1996, s. 10. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 806/2003 (EUT L 122 av 16.5.2003, s. 1).

2. For veterinærpreparater importert fra tredjestater skal tilsynsmyndighetene være vedkommende myndigheter i medlemsstaten eller medlemsstatene som utstedte tillatelsen fastsatt i artikkel 44 nr. 3 i direktiv 2001/82/EF til importøren, med mindre Fellesskapet har avtalt egnede ordninger med eksportstaten for å sikre at disse kontrollene foretas i eksportstaten, og at produsenten anvender regler for god framstillingspraksis som minst tilsvare dem som er fastsatt av Fellesskapet.

En medlemsstat kan anmode om bistand fra en annen medlemsstat eller Kontoret.

Artikkel 44

1. Tilsynsmyndighetene skal ha ansvaret for på vegne av Fellesskapet å kontrollere at innehaveren av markedsføringstillatelsen for veterinærpreparatet, produsenten eller importøren etablert på Fellesskapets territorium, oppfyller kravene fastsatt i avdeling IV, VII og VIII i direktiv 2001/82/EF.

2. Dersom Kommisjonen i samsvar med artikkel 90 i direktiv 2001/82/EF underrettes om alvorlig uenighet mellom medlemsstatene om hvorvidt innehaveren av en markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat, en produsent eller en importør etablert på Fellesskapets territorium oppfyller kravene nevnt i nr. 1, kan Kommisjonen etter samråd med de berørte medlemsstatene anmode om at en inspektør fra tilsynsmyndigheten foretar en ny kontroll av innehaveren av markedsføringstillatelsen, produsenten eller importøren; denne inspektøren skal ledsages av to inspektører fra medlemsstater som ikke er part i tvisten og/eller av to sakkyndige utnevnt av Komiteen for veterinærpreparater.

3. Med forbehold for eventuelle avtaler Fellesskapet kan ha inngått med tredjestater i samsvar med artikkel 43 nr. 2, kan Kommisjonen etter å ha mottatt en begrunnet anmodning fra en medlemsstat eller fra nevnte komité eller på eget initiativ kreve at en produsent etablert i en tredjestat godtar at det foretas en kontroll.

Kontrollen skal foretas av tilstrekkelig kvalifiserte inspektører fra medlemsstaten, eventuelt ledsaget av en rapportør eller en sakkyndig utnevnt av nevnte komité. Inspektørenes rapport skal stilles til rådighet for Kommisjonen, medlemsstatene og nevnte komité.

Artikkel 45

1. Dersom tilsynsmyndighetene eller vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat anser at produsenten eller importøren etablert i Fellesskapet, ikke lenger oppfyller sine

forpliktelser i henhold til avdeling VII i direktiv 2001/82/EF, skal de umiddelbart underrette Komiteen for veterinærpreparater og Kommisjonen, og gi en nærmere begrunnelse samt angi hvilke tiltak de foreslår.

Det samme skal gjelde dersom en medlemsstat eller Kommisjonen anser at et av tiltakene nevnt i avdeling VIII i direktiv 2001/82/EF bør anvendes med hensyn til det berørte veterinærpreparatet, eller dersom nevnte komité har avgitt uttalelse om dette i samsvar med artikkel 30 i denne forordning.

2. Kommisjonen skal anmode Kontoret om uttalelse innen en frist som den skal fastsette ut fra hvor mye saken haster, for å undersøke begrunnelsen. Om mulig skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for veterinærpreparatet anmodes om å gi muntlige eller skriftlige forklaringer.

3. Etter en uttalelse fra Kontoret skal Kommisjonen vedta de nødvendige midlertidige tiltakene, som skal få anvendelse umiddelbart.

Et endelig vedtak skal gjøres innen seks måneder etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

4. Dersom det er påkrevd å handle raskt for å verne menneskers eller dyrs helse eller miljøet, kan en medlemsstat på eget initiativ eller på anmodning fra Kommisjonen midlertidig oppheve bruk på sitt territorium av et veterinærpreparat som er godkjent i samsvar med denne forordning.

Når det skjer på eget initiativ, skal medlemsstaten underrette Kommisjonen og Kontoret om begrunnelsen for tiltaket senest den påfølgende virkedag etter den midlertidige opphevingen. Kontoret skal umiddelbart underrette de øvrige medlemsstatene. Kommisjonen skal umiddelbart innlede framgangsmåten fastsatt i nr. 2 og 3.

5. I så fall skal medlemsstatene påse at helsepersonell raskt blir underrettet om tiltaket og begrunnelsen for det. Nettverk etablert av yrkessammenslutninger kan brukes til dette formål. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen og Kontoret om tiltak som iverksettes for dette formål.

6. Tiltakene om midlertidig oppheving nevnt i nr. 4 kan opprettholdes inntil et endelig vedtak er gjort etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

7. Kontoret skal på anmodning underrette enhver berørt person om det endelige vedtaket og gjøre det offentlig tilgjengelig umiddelbart.

Kapittel 3

Legemiddelovervåking

Artikkel 46

I dette kapittel får artikkel 77 nr. 2 i direktiv 2001/82/EF anvendelse.

Artikkel 47

Kontoret, som handler i nært samarbeid med de nasjonale systemer for legemiddelovervåking opprettet i samsvar med artikkel 73 i direktiv 2001/82/EF, skal motta alle relevante opplysninger om antatte bivirkninger av veterinærpreparater som Fellesskapet har godkjent i samsvar med denne forordning. Om nødvendig skal Komiteen for veterinærpreparater i samsvar med artikkel 30 i denne forordning utarbeide uttalelser om de tiltak som er nødvendige. Uttalelsene skal gjøres offentlig tilgjengelige.

Tiltakene kan omfatte endringer i markedsføringstillatelsen som er gitt i samsvar med artikkel 35. Endringene skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 3.

Innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndigheter i medlemsstatene skal sikre at alle relevante opplysninger om antatte bivirkninger av veterinærpreparater som er godkjent i henhold til denne forordning, meddeles Kontoret i samsvar med bestemmelsene i denne forordning. Eiere og oppdrettere av dyr skal oppfordres til å underrette helsepersonell eller vedkommende nasjonale myndigheter som er ansvarlig for legemiddelovervåking, om alle eventuelle bivirkninger.

Artikkel 48

Innehaveren av en markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat som Fellesskapet har utstedt i samsvar med denne forordning, skal til enhver tid ha til rådighet en tilstrekkelig kvalifisert person med ansvar for legemiddelovervåkingen.

Den kvalifiserte personen skal være bosatt i Fellesskapet og ha ansvar for

- a) å opprette og forvalte et system som sikrer at opplysninger om alle antatte bivirkninger som rapporteres til foretakets ansatte og legemiddelkonsulenter, samles, vurderes og behandles slik at de er tilgjengelige for hele Fellesskapet på ett sted,
- b) å utarbeide rapportene nevnt i artikkel 49 nr. 3 til vedkommende myndigheter i medlemsstatene og Kontoret

i samsvar med kravene i denne forordning,

- c) å sikre at enhver anmodning fra vedkommende myndigheter om innhenting av ytterligere opplysninger som er nødvendige for vurderingen av nytte og risiko ved et veterinærpreparat, herunder opplysninger om omfanget av salg eller resepter for det berørte veterinærpreparatet, besvares fullstendig og raskt.
- d) å framlegge for vedkommende myndigheter alle andre opplysninger av betydning for nytte-risiko-vurderingen av et veterinærpreparat, særlig opplysninger om sikkerhetsundersøkelser gjennomført etter at markedsføringstillatelse er utstedt, herunder opplysninger om gyldigheten av tilbakeholdningstiden, manglende forventet virkning eller mulige miljøproblemer.

Artikkel 49

1. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et veterinærpreparat skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger samt bivirkninger hos mennesker av et veterinærpreparat godkjent i samsvar med bestemmelsene i denne forordning som har forekommet på Fellesskapets territorium, og som meddeles vedkommende av helsepersonell, umiddelbart og innen 15 dager etter at opplysningene er mottatt, registreres og rapporteres til medlemsstatene på hvis territorium bivirkningene forekom.

Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal registrere alle andre antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker som forekommer innenfor Fellesskapet, i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 51, og som vedkommende med rimelighet må antas å ha kjennskap til, og underrette medlemsstatene på hvis territorium bivirkningene forekom samt til kontoret, og senest innen 15 dager etter å ha mottatt opplysningene.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et veterinærpreparat skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker samt alle antatte overføringer av smittsomme agenser via veterinærpreparatet som har forekommet på en tredjestats territorium, umiddelbart og innen 15 dager etter at opplysningene er mottatt, rapporteres til medlemsstatene og Kontoret. Bestemmelsene om rapportering av antatte uventede bivirkninger som ikke er alvorlige, og enten forekommer i Fellesskapet eller i en tredjestat, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

Unntatt i særlige tilfeller skal virkningene overføres elektronisk i rapportform i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 51.

3. Innehaveren av markedsføringstillatelsen for et veterinærpreparat skal føre detaljerte fortegnelser over alle andre antatte bivirkninger som har forekommet i eller utenfor Fellesskapet, og som er meddelt vedkommende.

Med mindre Fellesskapet har fastsatt andre krav som vilkår for utstedelsen av markedsføringstillatelsen, skal disse fortegnelsene, i form av en periodisk, oppdatert sikkerhetsrapport, oversendes Kontoret og medlemsstatene umiddelbart på anmodning eller minst hver sjettede måned etter utstedelsen av tillatelsen. Periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapporter skal også oversendes umiddelbart på anmodning eller minst hver sjettede måned i de første to årene etter første omsetning i Fellesskapet og årlig i de to påfølgende årene. Deretter skal rapportene framlegges hvert tredje år, eller umiddelbart på anmodning.

Rapportene skal ledsages av en vitenskapelig vurdering, særlig av legemiddelets nytte-risiko-forhold.

4. Kommisjonen kan fastsette bestemmelser om endring av nr. 3 på grunnlag av de erfaringer som er gjort ved anvendelsen av nevnte nummer. Kommisjonen skal vedta slike bestemmelser etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

5. Innehaveren av en markedsføringstillatelse kan ikke gi offentligheten opplysninger om legemiddelovervåking med hensyn til det godkjente veterinærpreparatet uten at vedkommende først eller ved samme anledning har underrettet Kontoret.

I alle tilfeller skal innehaveren av markedsføringstillatelsen sørge for at opplysningene framlegges på en objektiv og ikke villedende måte.

Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at en innehaver av en markedsføringstillatelse som ikke oppfyller de nevnte forpliktelsene, ilegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtreddelsen og virker avskrekkende.

Artikkel 50

Hver medlemsstat skal sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker som har forekommet på medlemsstatens territorium av et veterinærpreparat godkjent i samsvar med denne forordning, og som er meddelt den, umiddelbart og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt, registreres og rapporteres til Kontoret og innehaveren av markedsføringstillatelsen for veterinærpreparatet.

Kontoret skal oversende opplysningene til de nasjonale systemene for legemiddelovervåking som er opprettet i samsvar med artikkel 73 i direktiv 2001/82/EF.

Artikkel 51

Kommisjonen skal i samråd med Kontoret, medlemsstatene og berørte parter utarbeide retningslinjer for innhenting, kontroll og utforming av rapporter over bivirkninger. Retningslinjene skal særlig omfatte, med tanke på helsepersonell, anbefalinger om hvordan opplysninger om bivirkninger skal underrettes.

I samsvar med retningslinjene skal innehavere av markedsføringstillatelser bruke medisinsk terminologi som er anerkjent på internasjonalt plan, ved overføring av rapporter om bivirkninger.

Kontoret skal i samråd med medlemsstatene og Kommisjonen opprette et datanett for rask overføring av opplysninger mellom vedkommende myndigheter i Fellesskapet i tilfelle varsling om produksjonsfeil eller alvorlige bivirkninger samt andre opplysninger om legemiddelovervåking i forbindelse med veterinærpreparater som er godkjent i samsvar med artikkel 5 i direktiv 2001/82/EF.

I et tidsrom på fem år etter den første omsetningen i Fellesskapet, kan Kontoret anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å gjøre det mulig å samle inn særlige opplysninger om legemiddelovervåkingen av visse grupper av dyr. Kontoret skal begrunne anmodningen. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal sammenstille og vurdere de innsamlede opplysningene og oversende dem til Kontoret for evaluering.

Artikkel 52

Kontoret skal samarbeide med internasjonale organisasjoner som beskjeftiger seg med legemiddelovervåking.

Artikkel 53

Kontoret og medlemsstatenes vedkommende myndigheter skal løpende samarbeide for å utvikle systemer for legemiddelovervåking som kan medføre et høyt vernnivå for folkehelsen for samtlige preparater, uavhengig av hvordan godkjenningen er gitt, herunder ved bruk av samarbeidsmetoder, for å utnytte ressursene i Fellesskapet best mulig.

Artikkel 54

Enhver endring som måtte være nødvendig for å ajourføre bestemmelsene i dette kapittel for å ta hensyn til den vitenskapelige og tekniske utvikling, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

AVDELING IV

DET EUROPEISKE LEGEMIDDELKONTOR — ANSVARSOMRÅDER OG ADMINISTRATIV STRUKTUR

Kapittel 1

Kontorets oppgaver

Artikkel 55

Det europeiske legemiddelkontor opprettes herved.

Kontoret skal ha ansvaret for å samordne de eksisterende vitenskapelige ressurser som medlemsstatene stiller til dets rådighet for vurdering og overvåking av legemidler.

Artikkel 56

1. Kontoret skal bestå av

- a) Komiteen for legemidler for mennesker, som skal ha ansvar for å utarbeide Kontorets uttalelser om alle saker i forbindelse med vurdering av legemidler for mennesker,
- b) Komiteen for veterinærpreparater, som skal ha ansvar for å utarbeide Kontorets uttalelser om alle saker i forbindelse med vurdering av veterinærpreparater,
- c) Komiteen for legemidler mot sjeldne sykdommer,
- d) Komiteen for plantelegemidler,
- e) et sekretariat som skal yte teknisk, vitenskapelig og administrativ bistand til komiteene og sikre hensiktsmessig samordning av deres arbeid,
- f) en daglig leder som skal utføre oppgavene fastsatt i artikkel 64,
- g) et styre som skal utføre oppgavene fastsatt i artikkel 65, 66 og 67.

2. Komiteene nevnt i nr. 1 bokstav a)d) kan opprette faste og midlertidige arbeidsgrupper. Komiteene nevnt i nr. 1 bokstav a) og b) kan opprette rådgivende vitenskapsgrupper i forbindelse med vurderingen av visse typer legemidler eller behandlinger som de berørte komiteene kan delegere visse oppgaver til i forbindelse med utarbeidningen av de vitenskapelige uttalelsene nevnt i artikkel 5 og 30.

Når det opprettes arbeidsgrupper og rådgivende vitenskapsgrupper, skal komiteene i samsvar med den forretningsorden som nevnes i artikkel 61 nr. 8, fastsette bestemmelser om

a) utnevningen av medlemmer i arbeidsgruppene og de rådgivende vitenskapsgruppene på grunnlag av listen over sakkyndige nevnt i artikkel 62 nr. 2 annet ledd, og

b) samråd med arbeidsgruppene og de rådgivende vitenskapsgruppene.

3. Den daglige lederen skal i nært samråd med Komiteen for legemidler for mennesker og Komiteen for veterinærpreparater fastsette administrative strukturer og framgangsmåter som gjør det mulig å utvikle den rådgivning av foretak som nevnes i artikkel 57 nr. 1 bokstav n), særlig med hensyn til utviklingen av nye behandlingsformer.

Hver komité skal opprette en fast arbeidsgruppe som skal drive utelukkende med vitenskapelig rådgivning av foretak.

4. Komiteen for legemidler for mennesker og Komiteen for veterinærpreparater kan, dersom de anser det hensiktsmessig, søke veiledning i viktige spørsmål av allmenn vitenskapelig eller etisk art.

Artikkel 57

1. Kontoret skal gi medlemsstatene og Fellesskapets institusjoner best mulig vitenskapelig rådgivning i alle de spørsmål som angår vurderingen av kvalitet, sikkerhet og virkning av legemidler for mennesker eller veterinærpreparater, og som framlegges for Kontoret i samsvar med legemiddelbestemmelsene i Fellesskapets regelverk.

Kontoret skal derfor særlig gjennom komiteene ha til oppgave

- a) å samordne den vitenskapelige vurderingen av kvalitet, sikkerhet og virkning av legemidler som er omfattet av fellesskapsframgangsmåtene for markedsføringstillatelse,
- b) å oversende på anmodning og gjøre offentlig tilgjengelig vurderingsrapportene, oversiktene over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedleggene til legemidlene,
- c) å samordne tilsynet med den faktiske bruken av legemidler som er godkjent i Fellesskapet, og gi råd om tiltak som er nødvendige for å oppnå en sikker og effektiv bruk av legemidlene, særlig gjennom vurdering, samordning av gjennomføringen av forpliktelser i forbindelse med legemiddelovervåkingen samt overvåking av gjennomføringen,

- d) å formidle opplysninger om bivirkninger av legemidler som er godkjent i Fellesskapet, ved hjelp av en database som alle medlemsstater skal kunne benytte seg av til enhver tid; helsepersonell, innehavere av markedsføringstillatelser samt offentligheten skal ha tilgang til databasene med ulike tilgangsrettigheter, idet personopplysninger vernes,
- e) å bistå medlemsstater med rask underretning av opplysninger om legemiddelovervåking til helsepersonell,
- f) å formidle hensiktsmessige opplysninger om legemiddelovervåking til offentligheten,
- g) å gi råd om grenseverdier for restmengder av veterinærpreparater som kan tillates i næringsmidler av animalsk opprinnelse, i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90,
- h) å gi vitenskapelige råd om bruken av antibiotika i dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon med sikte på å minske forekomsten av resistens mot bakterier i Fellesskapet; slike råd skal ajourføres ved behov,
- i) å samordne kontrollen med at reglene for god framstillingspraksis, god laboratoriepraksis og god klinisk praksis overholdes, og med at forpliktelsene knyttet til legemiddelovervåkingen overholdes,
- j) på anmodning å yte vitenskapelig og teknisk støtte for å bedre samarbeidet mellom Fellesskapet, medlemsstatene, internasjonale organisasjoner og tredjestater om vitenskapelige og tekniske spørsmål i forbindelse med vurderingen av legemidler, særlig ved diskusjoner som organiseres på internasjonale konferanser om harmonisering,
- k) å registrere status for markedsføringstillatelser for legemidler som utstedes etter fellesskapsframgangsmåtene,
- l) å opprette en database for legemidler som offentligheten skal ha tilgang til, og sikre at den er ajourført og drives uavhengig av legemidelforetak; databasen skal forenkle søk etter opplysninger som allerede er godkjent for pakningsvedlegg; databasen skal omfatte en del om legemidler som er godkjent til behandling av barn; opplysningene til offentligheten skal formuleres på en hensiktsmessig og forståelig måte,
- m) å bistå Fellesskapet og medlemsstatene med å gi helsepersonell og offentligheten opplysninger om legemidler som Kontoret har vurdert,
- n) å gi foretak råd om gjennomføringen av de ulike formene for prøving og undersøkelser som er nødvendige for å påvise legemidlenes kvalitet, sikkerhet og virkning,
- o) å kontrollere at vilkårene fastsatt i Fellesskapets regelverk om legemidler og i markedsføringstillatelsene, overholdes i forbindelse med paralleldistribusjon av legemidler godkjent i samsvar med denne forordning,
- p) på Kommisjonens anmodning å utarbeide andre vitenskapelige uttalelser om vurdering av legemidler eller om utgangsmaterialer som brukes til framstilling av legemidler,
- q) med henblikk på vern av folkehelsen, å innsamle vitenskapelige opplysninger om sykdomsframkallende stoffer som kan brukes i biologisk krigføring, herunder om forekomsten av vaksiner og andre legemidler som kan forebygge eller bekjempe virkningene av slike stoffer,
- r) å samordne overvåkingen av kvaliteten på legemidler som bringes i omsetning, ved å kreve at et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et annet laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål, kontrollerer at legemiddelet overholder de tillatte spesifikasjonene,
- s) å oversende årlig til budsjettmyndigheten alle relevante opplysninger om vurderingsresultatene.
2. Databasen fastsatt i nr. 1 bokstav l) skal omfatte oversiktene over preparatenes egenskaper, pakningsvedlegget til pasienten eller brukeren, og opplysningene på merkingen. Databasen skal utvikles trinnvis og først og fremst omfatte legemidler godkjent i henhold til denne forordning samt legemidler godkjent i henhold til avdeling III i kapittel 4 i henholdsvis direktiv 2001/83/EF og direktiv 2001/82/EF. Databasen skal deretter utvides til å omfatte alle legemidler som bringes i omsetning i Fellesskapet.
- Om nødvendig skal databasen også omfatte henvisninger til opplysninger om kliniske prøvinger som pågår eller er gjennomført, og som inngår i databasen for kliniske prøvinger fastsatt i artikkel 11 i direktiv 2001/20/EF. I samråd med medlemsstatene skal Kommisjonen utgi retningslinjer for hvilke opplysningsrubrikker som kan tas med og hvilke som kan gjøres tilgjengelige for offentligheten.

Artikkel 58

1. Innenfor rammen av samarbeidet med Verdens helseorganisasjon kan Kontoret gi en vitenskapelig uttalelse med henblikk på vurdering av visse legemidler for mennesker som utelukkende er beregnet på markedsføring utenfor Fellesskapet. For det formålet skal det framlegges en søknad for Kontoret i samsvar med bestemmelsene i artikkel 6. Komiteen for legemidler for mennesker kan, etter samråd med Verdens helseorganisasjon, utarbeide en vitenskapelig uttalelse i samsvar med artikkel 69. Bestemmelsene i artikkel 10 får ikke anvendelse.

2. Nevnte komité skal opprette særlige saksbehandlingsregler for gjennomføringen av nr. 1, og for vitenskapelig rådgivning.

Artikkel 59

1. Kontoret skal påse at det tidlig kan påvise mulige kilder til konflikt mellom egne vitenskapelige uttalelser og uttalelser fra andre organer som er opprettet gjennom fellesskapsretten, og som utfører lignende oppgaver i forbindelse med spørsmål av allmenn interesse.

2. Dersom Kontoret påviser en mulig kilde til konflikt, skal det ta kontakt med det berørte organet for å sikre at alle relevante vitenskapelige opplysninger blir delt og klarlegge hvilke vitenskapelige spørsmål som eventuelt er årsaken til konflikten.

3. Dersom det er en grunnleggende konflikt om vitenskapelige spørsmål, og det berørte organet er et fellesskapskontor eller en vitenskapskomité, skal Kontoret og det berørte organet samarbeide enten for å løse konflikten eller for å framlegge et felles dokument for Kommissjonen som redegjør for de vitenskapelige spørsmålene det er konflikt om. Dokumentet skal offentliggjøres umiddelbart etter at det er vedtatt.

4. Dersom det er en grunnleggende konflikt om vitenskapelige spørsmål, og det berørte organet er et organ i en medlemsstat, skal Kontoret og det berørte nasjonale organet, med mindre noe annet er fastsatt i denne forordning, i direktiv 2001/83/EF eller i direktiv 2001/82/EF, samarbeide enten for å løse konflikten eller for å utarbeide et dokument som redegjør for de vitenskapelige spørsmålene det er konflikt om. Dokumentet skal offentliggjøres umiddelbart etter at det er vedtatt.

Artikkel 60

På anmodning fra Kommissjonen skal Kontoret, med hensyn til godkjente legemidler, samle inn alle tilgjengelige opplysninger om de metoder som medlemsstatenes vedkommende myndigheter bruker for å bestemme den terapeutiske merverdien til nye legemidler.

Artikkel 61

1. Etter samråd med styret skal hver medlemsstat utnevne et medlem og et varamedlem til Komiteen for legemidler for mennesker og et medlem og et varamedlem til Komiteen for veterinærpreparater i en periode på tre år som kan forlenges.

Varamedlemmene skal representere og stemme på vegne av fraværende medlemmer og kan fungere som rapportører i samsvar med artikkel 62.

Medlemmer og varamedlemmer skal velges på grunnlag av sin rolle og erfaring med vurdering av legemidler for mennesker eller veterinærpreparater og skal representere sine vedkommende nasjonale myndigheter.

2. Komiteene kan selv utnevne høyst fem ytterligere medlemmer, som velges på grunnlag av særlig vitenskapelig kompetanse. Medlemmene skal utnevnes for en periode på tre år som kan forlenges, og skal ikke ha varamedlemmer.

Når slike medlemmer skal utnevnes, skal komiteene klarlegge medlemmenes særlig utfyllende vitenskapelige kompetanse. Medlemmer som utnevnes av komiteen, skal velges blant sakkyndige som medlemsstatene eller Kontoret har nominert.

3. Medlemmene av de enkelte komiteene kan bistås av sakkyndige innenfor særlige vitenskapelige eller tekniske områder.

4. Kontorets daglige leder eller dennes representant og representanter for Kommissjonen skal ha rett til å delta i alle møter i komiteene, arbeidsgruppene, de rådgivende vitenskapsgruppene og i alle andre møter som Kontoret eller dets komiteer innkaller til.

5. I tillegg til å innhente objektive vitenskapelige uttalelser om spørsmål som forelegges Fellesskapet og medlemsstatene, skal medlemmene i hver komité sikre hensiktsmessig samordning mellom Kontorets oppgaver og arbeidet som utføres av vedkommende nasjonale myndigheter, herunder de rådgivende organer som beskjeftiger seg med markedsføringstillatelser.

6. Komitémedlemmer og sakkyndige med ansvar for vurdering av legemidler skal anvende de vitenskapelige vurderinger og ressurser som de nasjonale organene for markedsføringstillatelse har til rådighet. Hver vedkommende nasjonale myndighet skal overvåke det vitenskapelige nivået på og uavhengigheten av vurderingen, og tilrettelegge for arbeidet til de utnevnte komitémedlemmene og de sakkyndige. Medlemsstatene skal unnlate å gi komitémedlemmer og sakkyndige instruksjoner som er uforenlige med deres egne oppgaver eller med Kontorets oppgaver og ansvarsområder.

7. Ved utforming av uttalelsen skal hver komité gjøre sitt ytterste for å oppnå vitenskapelig enighet. Dersom det ikke kan oppnås enighet, skal uttalelsen bestå av flertallets holdning samt de avvikende holdningene og begrunnelsene for dem.

8. Hver komité fastsetter sin forretningsorden.

I forretningsordenen skal det særlig fastsettes

- a) framgangsmåter for utnevning og utskiftning av lederen,
- b) framgangsmåter i forbindelse med arbeidsgrupper og rådgivende vitenskapsgrupper, og
- c) en framgangsmåte for vedtak av hasteuttalelser, særlig i forbindelse med bestemmelsene om markeds- og legemiddelovervåking i denne forordning.

Forretningsordenen trer i kraft når Kommisjonen og styret har avgitt positiv uttalelse.

Artikkel 62

1. Dersom Komiteen for legemidler for mennesker, Komiteen for plantelegemidler eller Komiteen for veterinærpreparater i samsvar med bestemmelsene i denne forordning er pålagt å vurdere et legemiddel, skal den utnevne et av sine medlemmer til å opptre som rapportør og samordne vurderingen. Den berørte komiteen kan utnevne et annet medlem til medrapportør.

Ved samråd med de rådgivende vitenskapsgruppene nevnt i artikkel 56 nr. 2 skal Komiteen framlegge for gruppene utkastet til vurderingsrapport(er) som rapportøren eller medrapportøren har utarbeidet. Uttalelsen avgitt av den rådgivende vitenskapsgruppen skal oversendes lederen i den relevante Komiteen innen fristene fastsatt i artikkel 6 nr. 3 og artikkel 31 nr. 3.

Innholdet i uttalelsen skal inngå i vurderingsrapporten som skal offentliggjøres i henhold til artikkel 13 nr. 3 og artikkel 38 nr. 3.

Dersom det anmodes om en ny vurdering av en av uttalelsene, skal den berørte Komiteen utnevne en annen rapportør og eventuelt en annen medrapportør enn de som ble utnevnt i forbindelse med den første uttalelsen. Framgangsmåten for

ny vurdering kan berøre bare de punkter i den opprinnelige uttalelsen som søkeren i forveien har pekt på, og den skal bygge bare på de vitenskapelige opplysninger som forelå da Komiteen vedtok sin opprinnelige uttalelse. Søkeren kan anmode om at komiteen holder samråd med en rådgivende vitenskapsgruppe i forbindelse med den nye vurderingen.

2. Medlemsstatene skal oversende Kontoret navnene på nasjonale sakkyndige med dokumentert erfaring i vurdering av legemidler som kan delta i arbeidsgruppene eller de rådgivende vitenskapsgruppene under Komiteen for legemidler for mennesker, Komiteen for plantelegemidler eller Komiteen for veterinærpreparater, med angivelse av deres kvalifikasjoner og særlige sakkunnskap.

Kontoret skal holde en ajourført liste over akkrediterte sakkyndige. Listen skal omfatte de sakkyndige nevnt i første ledd og andre sakkyndige direkte utnevnt av Kontoret. Listen skal ajourføres.

3. Rapportørens og de sakkyndiges tjenester skal omfattes av skriftlige kontrakter mellom Kontoret og den berørte personen eller eventuelt mellom Kontoret og den berørte personens arbeidsgiver.

Den berørte personen eller dennes arbeidsgiver skal lønnes etter honorarsatser som skal inngå i de finansielle bestemmelsene vedtatt av styret.

4. Yting av vitenskapelige tjenester som det finnes flere mulige ytere av, kan medføre behov for en interesseløsning, forutsatt at de vitenskapelige og tekniske forhold ligger til rette for det, og dersom det er hensiktsmessig i forhold til kontorets oppgaver, særlig for å sikre et høyt vernivå for folkehelsen.

Styret skal vedta egnede framgangsmåter etter forslag fra lederen.

5. Kontoret eller enhver komité nevnt i artikkel 56 nr. 1 kan benytte seg av sakkyndige for å utføre andre særlige oppgaver som de er pålagt.

Artikkel 63

1. Navnet på medlemmene i komiteene nevnt i artikkel 56 nr. 1 skal offentliggjøres. Ved offentliggjøring av de enkelte utnevnelser skal hvert medlems faglige kvalifikasjoner angis.

2. Styremedlemmer, komitémedlemmer, rapportører og sakkyndige skal ikke ha økonomiske eller andre interesser i legemiddelindustrien som kan påvirke deres upartiskhet. De forplikter seg til å handle uavhengig og i offentlighetens interesse og til å avgi en årlig erklæring om sine økonomiske interesser. Enhver indirekte interesse knyttet til denne industrien skal oppføres i et register som skal føres av Kontoret, og som offentligheten på anmodning skal få adgang til i Kontorets lokaler.

Kontorets atferdsregler skal inneholde bestemmelser om gjennomføringen av denne artikkel, særlig med hensyn til mottak av gaver.

Styremedlemmer, komitémedlemmer, rapportører og sakkyndige som deltar i Kontorets møter eller arbeidsgrupper, skal på hvert møte avgi en erklæring om eventuelle interesser som kan anses å påvirke deres uavhengighet i forhold til sakene på dagsordenen. Erklæringene skal gjøres tilgjengelig for offentligheten.

Artikkel 64

1. Den daglige lederen skal utnevnes av styret på forslag fra Kommisjonen for en periode på fem år på grunnlag av en liste over kandidater som Kommisjonen har foreslått etter en interessetegning offentliggjort i *Den europeiske unions tidende* og andre steder. Før utnevnelsen skal kandidaten som styret har nominert, straks inviteres til å avgi en erklæring til Europaparlamentet og til å svare på eventuelle spørsmål fra dets medlemmer. Vedkommendes mandat kan fornyes én gang. Styret kan på anmodning fra Kommisjonen avsette den daglige lederen.

2. Den daglige lederen skal være Kontorets juridiske representant. Vedkommende skal ha ansvaret for

- a) den daglige administrasjon av Kontoret,
- b) å ivareta de av Kontorets ressurser som er nødvendige for å gjennomføre virksomheten til komiteene nevnt i artikkel 56 nr. 1, herunder å skaffe til veie egnet vitenskapelig og teknisk støtte,
- c) å sikre at fristene som er fastsatt i Fellesskapets regelverk for vedtakelse av Kontorets uttalelser, overholdes,
- d) å sikre hensiktsmessig samordning mellom komiteene nevnt i artikkel 56 nr. 1,
- e) å utarbeide utkastet til oversikt over Kontorets overslag over inntekter og utgifter og for gjennomføringen av Kontorets budsjett,

f) alle personalsaker,

g) å ivareta sekretariatsoppgaver for styret.

3. Hvert år skal den daglige lederen forelegge styret til godkjenning et utkast til rapport om Kontorets virksomhet foregående år og et utkast til arbeidsprogram for neste år, idet det skilles mellom Kontorets virksomhet med hensyn til legemidler for mennesker, med hensyn til plantelegemidler og med hensyn til veterinærpreparater.

Utkastet til rapport om Kontorets virksomhet foregående år skal inneholde opplysninger om antall søknader som er vurdert av Kontoret, hvor lang tid vurderingene har tatt og hvilke legemidler som er godkjent, ikke godkjent eller tilbakekalt.

Artikkel 65

1. Styret skal bestå av én representant fra hver medlemsstat, to representanter fra Kommisjonen og to representanter fra Europaparlamentet.

I tillegg skal Rådet i samråd med Europaparlamentet utnevne to representanter fra pasientorganisasjoner, én representant fra legeorganisasjoner og én representant fra veterinærorganisasjoner på grunnlag av en liste som Kommisjonen utarbeider, og som inneholder betydelig flere navn enn antallet medlemmer som skal utnevnes. Listen som Kommisjonen utarbeider, skal sammen med relevant dokumentasjon oversendes Europaparlamentet. Europaparlamentet skal så snart som mulig og innen tre måneder etter at det er underrettet, framlegge sine synspunkter for Rådet, som deretter skal utnevne styret.

Styremedlemmene skal utnevnes på en måte som sikrer høyest mulig faglig nivå, et bredt spekter av relevant sakkunnskap og størst mulig geografisk spredning innenfor Den europeiske union.

2. Styremedlemmene skal utnevnes på grunnlag av relevant sakkunnskap om ledelse og, eventuelt, erfaring med legemidler for mennesker eller veterinærpreparater.

3. Hver medlemsstat og Kommisjonen skal utnevne sine styremedlemmer samt et varamedlem som erstatter et fraværende medlem og stemmer på vedkommendes vegne.

4. Representantenes mandat skal være på tre år. Mandatet kan fornyes.

5. Styret skal velge en formann blant styremedlemmene.

Styreformannens mandat skal være på tre år og utløper når vedkommende ikke lenger er medlem av styret. Mandatet kan fornyes én gang.

6. Styrets beslutninger skal treffes med to tredels flertall blant medlemmene.

7. Styret skal fastsette sin forretningsorden.

8. Styret kan invitere lederne for vitenskapskomiteene til møtene, men de skal ikke ha stemmerett.

9. Styret skal godkjenne Kontorets årlige arbeidsprogram og oversende det til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen og medlemsstatene.

10. Styret skal vedta årsrapporten om Kontorets virksomhet og oversende den til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen, Den økonomiske og sosiale komité, Revisjonsretten og medlemsstatene innen 15. juni.

Artikkel 66

Styret skal

a) vedta en uttalelse om forretningsordenen til Komiteen for legemidler for mennesker og Komiteen for veterinærpreparater (artikkel 61),

b) vedta framgangsmåter for ytingen av vitenskapelige tjenester (artikkel 62),

c) utnevne den daglige lederen (artikkel 64),

d) vedta det årlige arbeidsprogrammet og oversende det til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen og medlemsstatene (artikkel 65),

e) godkjenne årsrapporten om Kontorets virksomhet og oversende den til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen, Den økonomiske og sosiale komité, Revisjonsretten og medlemsstatene innen 15. juni (artikkel 65),

f) vedta Kontorets budsjett (artikkel 67),

g) vedta de interne finansielle bestemmelsene (artikkel 67),

h) vedta gjennomføringsbestemmelser om personalvedtektene (artikkel 75),

i) opprette forbindelser med berørte parter og fastsette vilkårene som skal gjelde (artikkel 78),

j) vedta bestemmelser om å yte bistand til legemiddelforetak (artikkel 79),

k) vedta regler som sikrer offentlighetens adgang til opplysninger om godkjenning eller overvåking av legemidler (artikkel 80).

Kapittel 2

Finansielle bestemmelser

Artikkel 67

1. For hvert regnskapsår, som skal tilsvare kalenderåret, skal det utarbeides overslag over alle Kontorets inntekter og utgifter som skal omfattes av Kontorets budsjett.

2. Inntektene og utgiftene i budsjettet skal være i balanse.

3. Kontorets inntekter skal bestå av et bidrag fra Fellesskapet og de gebyrer som foretakene betaler for å få og opprettholde en markedsføringstillatelse i Fellesskapet og for andre tjenester som kontoret yter.

Europaparlamentet og Rådet (heretter kalt «budsjettmyndigheten») skal ved behov vurdere på nytt størrelsen på Fellesskapets bidrag på grunnlag av en behovsanalyse og idet det tas hensyn til størrelsen på gebyrene.

4. Virksomhet i forbindelse med legemiddelovervåking, drift av kommunikasjonsnett og markedsovervåking skal tildeles tilstrekkelig offentlige midler i forhold til de pålagte oppgaver.

5. Kontorets utgifter skal omfatte lønn til personale, kostnader til administrasjon og infrastruktur, driftsutgifter samt utgifter i forbindelse med kontrakter inngått med tredjemann.

6. Hvert år skal styret, på grunnlag av et utkast utarbeidet av den daglige lederen, lage et overslag over Kontorets inntekter og utgifter for kommende regnskapsår. Overslaget, som skal omfatte et utkast til stillingsplan, skal oversendes av styret til Kommisjonen innen 31. mars.

7. Kommisjonen skal oversende overslaget til budsjettmyndigheten sammen med det foreløpige utkastet til Den europeiske unions alminnelige budsjett.

8. På grunnlag av overslaget skal Kommisjonen i det foreløpige utkastet til Den europeiske unions alminnelige budsjett angi de beløp den mener er nødvendige med tanke på stillingsoversikten, og størrelsen på tilskuddet som skal belastes det alminnelige budsjett, og det skal framlegges for budsjettmyndigheten i samsvar med traktatens artikkel 272.

9. Budsjettmyndigheten skal godkjenne bevilgningene i form av tilskudd til Kontoret.

Budsjettmyndigheten skal vedta Kontorets stillingsoversikt.

10. Budsjettet skal vedtas av styret. Det blir endelig når Den europeiske unions alminnelige budsjett er endelig vedtatt. Det skal tilpasses ved behov.

11. Enhver endring i stillingsoversikten og budsjettet skal medføre et endringsbudsjett som skal oversendes budsjettmyndigheten til orientering.

12. Styret skal så snart som mulig underrette budsjettmyndigheten om at det har til hensikt å gjennomføre prosjekter som kan ha betydelige økonomiske konsekvenser for finansieringen av budsjettet, særlig prosjekter i forbindelse med fast eiendom, for eksempel leie eller kjøp av bygninger. Styret skal underrette Kommisjonen om dette.

Dersom en avdeling av budsjettmyndigheten har meddelt at den har til hensikt å avgi en uttalelse, skal den oversende uttalelsen til styret innen seks uker etter underretningen om prosjektet.

Artikkel 68

1. Den daglige lederen skal gjennomføre Kontorets budsjett.

2. Senest 1. mars etter utgangen av hvert regnskapsår skal Kontorets regnskapsfører oversende Kommisjonens regnskapsfører det foreløpige årsregnskapet ledsaget av en rapport om budsjettforvaltningen og den økonomiske forvaltningen for regnskapsåret. Kommisjonens regnskapsfører skal konsolidere institusjonenes og de desentraliserte organisasjonenes foreløpige årsregnskap i samsvar med artikkel 128 i finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett⁽¹⁾ (heretter kalt «det alminnelige finansreglement»).

⁽¹⁾ Rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 av 25. juni 2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett (EFT L 248 av 16.9.2002, s. 1).

3. Senest 31. mars etter utgangen av hvert regnskapsår skal Kommisjonens regnskapsfører oversende Kontorets foreløpige årsregnskap ledsaget av en rapport om budsjett- og økonomistyringen for regnskapsåret til Revisjonsretten. Rapporten om budsjett- og økonomistyringen for regnskapsåret skal også oversendes Europaparlamentet og Rådet.

4. Når Revisjonsrettens merknader om Kontorets foreløpige årsregnskap er mottatt, og i henhold til artikkel 129 i det alminnelige finansreglement, skal den daglige lederen på eget ansvar utarbeide Kontorets endelige årsregnskap og framlegge det for styret for en uttalelse.

5. Kontorets styre skal avgi en uttalelse om Kontorets endelige årsregnskap.

6. Senest 1. juli i påfølgende regnskapsår skal den daglige lederen oversende det endelige årsregnskapet til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen og Revisjonsretten, ledsaget av styrets uttalelse.

7. Det endelige årsregnskapet skal offentliggjøres.

8. Kontorets daglige leder skal gi Revisjonsretten et svar på dens merknader innen 30. september. Vedkommende skal også sende svaret til styret.

9. Den daglige lederen skal på Europaparlamentets anmodning og i samsvar med artikkel 146 nr. 3 i det alminnelige finansreglement, framlegge for Europaparlamentet alle opplysninger som er nødvendige for at framgangsmåten for innvilgning av ansvarsfrihet for gjeldende regnskapsår fungerer på en tilfredsstillende måte.

10. Europaparlamentet skal før 30. april år N+2, på anbefaling fra Rådet som skal treffe sin beslutning med kvalifisert flertall, innvilge den daglige lederen ansvarsfrihet ved gjennomføringen av budsjettet for år N.

11. Styret skal vedta Kontorets finansielle regler etter samråd med Kommisjonen. De skal ikke avvike fra kommisjonsforordning (EF, Euratom) nr. 2343/2002 av 19. november 2002 om det finansielle rammereglement for organene nevnt i artikkel 185 i rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett⁽²⁾, med mindre det er nødvendig som følge av Kontorets særlige behov og bare etter at Kommisjonen har gitt sin godkjenning.

⁽²⁾ EFT L 357 av 31.12.2002, s. 72.

Artikkel 69

1. For å bekjempe bedrageri, korrupsjon og andre ulovlige aktiviteter bør bestemmelsene i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1073/1999 av 25. mai 1999 om undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF)⁽¹⁾, få ubegrenset anvendelse.

2. Kontoret skal tiltre den tverrinstitusjonelle avtalen av 25. mai 1999 om interne undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF), og umiddelbart utarbeide relevante bestemmelser som skal gjelde for Kontorets ansatte.

Artikkel 70

1. Strukturen og størrelsen på gebyrene nevnt i artikkel 67 nr. 3 skal fastsettes av Rådet, som treffer sin beslutning på vilkårene fastsatt i traktaten etter forslag fra Kommisjonen, etter at Kommisjonen har holdt samråd med organisasjoner som representerer legemiddelindustriens interesser på fellesskapsplan.

2. Det skal imidlertid vedtas bestemmelser i samsvar med framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2 om betingelsene for at små og mellomstore bedrifter kan betale lavere gebyrer, utsette betalingen av gebyret eller motta administrativ bistand.

Kapittel 3**Alminnelige bestemmelser for Kontoret***Artikkel 71*

Kontoret skal ha status som rettssubjekt. Det skal i samtlige medlemsstater ha den mest omfattende rettslige handleevnen som tillegges juridiske personer i henhold til nasjonal lovgivning. Det skal særlig kunne anskaffe eller avhende løsøre og fast eiendom og kan opptre som part i en rettergang.

Artikkel 72

1. Kontorets erstatningsansvar i kontraktsforhold skal reguleres ved den lovgivning som gjelder for den aktuelle kontrakten. De europeiske fellesskaps domstol skal ha myndighet i henhold til enhver voldgiftsklausul i en kontrakt som Kontoret har inngått.

2. Ved erstatningsansvar utenfor kontraktsforhold skal Kontoret, i samsvar med de alminnelige rettsprinsipper som er felles for medlemsstatenes lovgivning, erstatte alle skader forårsaket av Kontoret eller dets tjenestemenn i utøvelsen av deres oppgaver.

Domstolen skal ha myndighet i alle tvister om erstatning for slike skader.

3. Det personlige ansvaret til Kontorets tjenestemenn skal reguleres ved de relevante vilkårene som gjelder for Kontorets personale.

Artikkel 73

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1049/2001 av 30. mai 2001 om offentlig tilgang til Europaparlamentets, Rådets og Kommisjonens dokumenter⁽²⁾ får anvendelse på dokumenter som Kontoret er i besittelse av.

Kontoret skal opprette et register i henhold til artikkel 2 nr. 4 i forordning (EF) nr. 1049/2001 for å gjøre tilgjengelig alle dokumenter som offentligheten har adgang til i henhold til denne forordning.

Styret skal treffe tiltak for å gjennomføre forordning (EF) nr. 1049/2001 senest seks måneder før ikrafttredelsen av denne forordning.

De vedtak som gjøres av Kontoret i henhold til artikkel 8 i forordning (EF) nr. 1049/2001, kan innklages til ombudet eller framlegges for Domstolen, i henhold til vilkårene fastsatt i traktatens artikkel 195 og 230.

Artikkel 74

Protokollen om De europeiske fellesskaps privilegier og immunitet skal gjelde for Kontoret.

Artikkel 75

Kontorets personale skal være underlagt de regler og vedtekter som gjelder for tjenestemenn og annet personale i De europeiske fellesskap. Overfor sine ansatte skal Kontoret utøve den myndighet som tilfaller ansettelsesmyndigheten.

Styret skal vedta de nødvendige gjennomføringsbestemmelser i samråd med Kommisjonen.

Artikkel 76

Styremedlemmene, medlemmene av komiteene nevnt i artikkel 56 nr. 1 samt sakkyndige og tjenestemenn og andre ansatte ved Kontoret skal, også etter at deres mandat har utløpt, ha plikt til ikke å bringe videre opplysninger som er av en slik art at de er underlagt taushetsplikt.

⁽¹⁾ EFT L 136 av 31.5.1999, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 145 av 31.5.2001, s. 43.

Artikkel 77

Kommisjonen kan etter avtale med styret og vedkommende komité innby representanter for internasjonale organisasjoner som berøres av harmoniseringen av reglene for legemidler, til å delta som observatører i Kontorets arbeid. Vilkårene for deltakingen skal fastsettes på forhånd av Kommisjonen.

Artikkel 78

1. Styret skal etter avtale med Kommisjonen utarbeide hensiktsmessige kontakter mellom Kontoret og representanter for industrien, forbrukerne, pasientene og helsepersonellet. Kontaktene kan omfatte observatører som deltar i visse deler av Kontorets arbeid, på vilkår som styret har fastsatt på forhånd etter avtale med Kommisjonen.

2. Komiteene nevnt i artikkel 56 nr. 1 samt enhver arbeidsgruppe og rådgivende vitenskapsgruppe som er opprettet i samsvar med nevnte artikkel, skal i forbindelse med alminnelige spørsmål ta kontakt, med henblikk på rådgivning, med parter som berøres av legemiddelbruk, særlig pasientorganisasjoner og foreninger for helsepersonell. Rapportører utnevnt av komiteene kan, med henblikk på rådgivning, ta kontakt

med representanter for pasientorganisasjoner og foreninger for helsepersonell om deres erfaringer med det berørte legemiddelet.

Artikkel 79

For veterinærpreparater med et begrenset marked eller veterinærpreparater som er beregnet på sykdommer med regional utbredelse, skal styret vedta de tiltak som er nødvendige for å bistå legemiddelforetak i forbindelse med innlevering av søknaden.

Artikkel 80

For å sikre et hensiktsmessig innsynsnivå skal styret, på grunnlag av et forslag fra den daglige lederen og etter avtale med Kommisjonen, vedta regler som sikrer offentlighetens tilgang til lovgivningsmessige, vitenskapelige eller tekniske opplysninger som ikke er fortrolige, om godkjenningen eller overvåkingen av legemidler.

Kontorets interne regler og framgangsmåter, dets komiteer og arbeidsgrupper skal gjøres tilgjengelige for offentligheten hos Kontoret og på Internett.

AVDELING V**ALMINNELIGE BESTEMMELSER OG SLUTTBESTEMMELSER***Artikkel 81*

1. I alle vedtak som gjøres i henhold til denne forordning om å utstede, avslå, endre, midlertidig oppheve, tilbakekalle eller oppheve en markedsføringstillatelse, skal det nøye redegjøres for begrunnelsen. Vedtaket skal meddeles den berørte part.

2. En markedsføringstillatelse for et legemiddel som omfattes av denne forordning, kan ikke utstedes, avslås, endres, oppheves midlertidig, tilbakekalles eller oppheves med mindre det skjer etter framgangsmåter og av årsaker angitt i denne forordning.

Artikkel 82

1. Det kan utstedes bare én markedsføringstillatelse for et legemiddel til en og samme søker.

Kommisjonen skal imidlertid tillate at samme søker framlegger for Kontoret mer enn én søknad for legemiddelet når det foreligger objektive og kontrollerbare årsaker som berører folkehelsen med hensyn til helsepersonells og/eller pasienters tilgang til legemidler, eller årsaker som berører felles markedsføring.

2. For legemidler for mennesker får artikkel 98 nr. 3 i direktiv 2001/83/EF anvendelse på legemidler som er godkjent i henhold til denne forordning.

3. Uten at det berører det unike fellesskapsinnholdet i dokumentene nevnt i artikkel 9 nr. 4 bokstav a)d) og artikkel 34 nr. 4 bokstav a)e) skal denne forordning ikke være til hinder for bruk av to eller flere kommersielle mønstre for et gitt legemiddel som er omfattet av én godkjenning.

Artikkel 83

1. Som unntak fra artikkel 6 i direktiv 2001/83/EF kan medlemsstatene gi tillatelse til at et legemiddel for mennesker som omfattes av kategoriene nevnt i artikkel 3 nr. 1 og 2 i denne forordning, brukes med særlig utleveringstillatelse.

2. I denne artikkel menes med «bruk med særlig utleveringstillatelse» et legemiddel som omfattes av kategoriene nevnt i artikkel 3 nr. 1 og 2, og som gjøres tilgjengelig for en gruppe pasienter med en invalidiserende, kronisk eller alvorlig sykdom eller en livstruende sykdom, som ikke kan behandles tilfredsstillende med et godkjent legemiddel. Det berørte legemiddelet må enten være gjenstand for en søknad om markedsføringstillatelse i samsvar med artikkel 6 i denne forordning eller være underlagt kliniske prøvinger.

3. Når en medlemsstat benytter seg av muligheten fastsatt i nr. 1, skal den underrette Kontoret om dette.

4. Dersom det planlegges bruk med særlig utleveringstillatelse, kan Komiteen for legemidler for mennesker, etter samråd med produsenten eller søkeren, vedta uttalelser om bruksvilkårene, distribusjonsvilkårene og pasienter i målgruppen. Uttalelsene skal ajourføres regelmessig.

5. Medlemsstatene skal ta hensyn til alle tilgjengelige uttalelser.

6. Kontoret skal på sitt nettsted føre en ajourført liste over de uttalelser som vedtas i samsvar med nr. 4. Artikkel 24 nr. 1 og artikkel 25 får tilsvarende anvendelse.

7. Uttalelsene nevnt i nr. 4 skal ikke berøre det erstatnings- eller straffeansvar som påhviler produsenten eller den som søker om markedsføringstillatelse.

8. Dersom det er opprettet et program med henblikk på bruk av et legemiddel med særlig utleveringstillatelse, skal søkeren påse at pasientene som deltar, har tilgang til det nye legemiddelet også i tidsrommet mellom godkjenningen og at det bringes i omsetning.

9. Denne artikkel berører ikke direktiv 2001/20/EF og artikkel 5 i direktiv 2001/83/EF.

Artikkel 84

1. Med forbehold for protokollen om De europeiske fellesskaps privilegier og immunitet skal hver medlemsstat fastsette den straff som skal anvendes ved brudd på bestemmelsene i denne forordning eller de forordninger som vedtas i henhold til den, og skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å gjennomføre dem. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om disse bestemmelsene senest 31. desember 2004. De skal underrette om alle senere endringer snarest mulig.

2. Medlemsstatene skal umiddelbart underrette Kommisjonen om enhver tvist som innledes i forbindelse med overtredelser av denne forordning.

3. På anmodning fra Kontoret kan Kommisjonen treffe økonomiske sanksjoner mot innehaverne av markedsføringstillatelser som er utstedt i henhold til denne

forordning, dersom de unnlater å overholde visse forpliktelser som er pålagt i forbindelse med tillatelsene. Øverste grense for sanksjonenes størrelse samt vilkårene og metodene for innkrevingen skal fastsettes etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 2.

Kommisjonen skal offentliggjøre navnene på de berørte innehaverne av markedsføringstillatelsene samt beløpene på de økonomiske sanksjonene og begrunnelsene for dem.

Artikkel 85

Denne forordning skal ikke berøre de kompetanseområder som er tildelt Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygget, opprettet ved forordning (EF) nr. 178/2002⁽¹⁾.

Artikkel 86

Minst hvert tiende år skal Kommisjonen offentliggjøre en generell rapport om de erfaringer som er gjort på grunnlag av gjennomføringen av framgangsmåtene fastsatt i denne forordning, i kapittel 4 i avdeling III i direktiv 2001/83/EF og i kapittel 4 i avdeling III i direktiv 2001/82/EF.

Artikkel 87

1. Kommisjonen skal bistås av Den faste komité for legemidler for mennesker nedsatt ved artikkel 121 i direktiv 2001/83/EF og Den faste komité for veterinærpreparater nedsatt ved artikkel 89 i direktiv 2001/82/EF.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 4 nr. 3 i beslutning 1999/468/EF skal være én måned.

4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002 av 28. januar 2002 om fastsettelse av allmenne prinsipper og krav i næringsmiddelregelverket, om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet og om fastsettelse av framgangsmåter i forbindelse med næringsmiddeltrygghet (EFT L 31 av 1.2.2002, s. 1).

Artikkel 88

Forordning (EØF) nr. 2309/93 oppheves.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning.

Artikkel 89

Vernetiden nevnt i artikkel 14 nr. 11 og artikkel 39 nr. 10 får ikke anvendelse på referanselegemidler som det er framlagt

søknad om tillatelse for før datoen nevnt i artikkel 90 annet ledd.

Artikkel 90

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Som unntak fra første ledd får avdeling I, II, III og V anvendelse fra 20. november 2005, og nr. 3 femte og sjette strekpunkt i vedlegget får anvendelse fra 20. mai 2008.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 31. mars 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

D. ROCHE

Formann

*VEDLEGG***LEGEMIDLER SOM SKAL GODKJENNES AV FELLESSKAPET**

1. Legemidler utviklet ved hjelp av en av følgende bioteknologiske prosesser:
 - rekombinant DNA-teknikk
 - kontrollert genekspresjon for koding av biologisk aktive proteiner i prokaryoter og eukaryoter, herunder transformerte pattedyrceller
 - metoder som bygger på hybridoma og monoklonale antistoffer
 2. Veterinærpreparater som er særlig beregnet på å øke ytelsen ved å framskynde veksten eller øke produktiviteten hos behandlede dyr.
 3. Legemidler for mennesker som inneholder et nytt virksomt stoff, som på datoen for ikrafttreddelsen av denne forordning ikke var godkjent i Fellesskapet, og der den terapeutiske indikasjonen er behandling av en av følgende sykdommer:
 - AIDS
 - kreft
 - nevrodegenerativ lidelse
 - diabetesog med virkning fra 20. mai 2008
 - autoimmune sykdommer og andre funksjonsforstyrrelser i immunforsvaret
 - virussykdommerEtter 20. mai 2008 kan Kommisjonen, etter samråd med Kontoret, framlegge ethvert hensiktsmessig forslag om endring av dette nummer, og Rådet skal treffe en beslutning om forslaget med kvalifisert flertall.
 4. Legemidler utpekt som legemidler mot sjeldne sykdommer i henhold til forordning (EF) nr. 141/2000.
-

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 2049/2005

2014/EØS/56/25

av 15. desember 2005

om fastsettelse i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av regler for gebyrer som svært små, små og mellomstore bedrifter skal betale til Det europeiske legemiddelkontor, og om den administrative bistand de skal tilbys av dette(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESSKAP HAR —

fremme nyskaping og utvikling av nye legemidler i SMB-er.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av 31. mars 2004 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk legemiddelkontor⁽¹⁾, særlig artikkel 70 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, som erstatter rådsforordning (EØF) nr. 2309/93 av 22. juli 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk kontor for legemiddelvurdering⁽²⁾, skal inntektene til Det europeiske legemiddelkontor (heretter kalt Kontoret) utgjøres av et bidrag fra Fellesskapet og gebyrer betalt av foretakene.
- 2) I rådsforordning (EF) nr. 297/95⁽³⁾ fastsettes de gebyrer som innenfor rammen av systemet opprettet ved forordning (EØF) nr. 2309/93, skal betales til Kontoret.
- 3) I henhold til forordning (EF) nr. 726/2004 må situasjonen til svært små, små og mellomstore bedrifter (SMB) vurderes hver for seg. For å redusere SMB-ers kostnader til markedsføring av legemidler som er godkjent gjennom en sentralisert framgangsmåte, bør det derfor i henhold til nevnte forordning vedtas særskilte bestemmelser som gjør det mulig å redusere gebyrer, utsette betalingene av disse gebyrene samt tilby administrativ bistand. Bestemmelsene bør gjelde for både legemidler til mennesker og veterinærpreparater, og bør ta sikte på å

- 4) Av hensyn til sammenheng og innsyn bør definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter i kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF⁽⁴⁾ få anvendelse.
- 5) De erfaringer som er gjort siden vedtakelsen av forordning (EØF) nr. 2309/93, viser at de viktigste økonomiske og administrative startvanskene for SMB-er er de forskjellige trinnene i godkjenningsprosessen som fører til markedsføringstillatelse, blant annet anmodning om vitenskapelig rådgivning, framlegging av søknad om markedsføringstillatelse og inspeksjoner. Bestemmelsene fastsatt i denne forordning bør derfor ta særskilt hensyn til disse spørsmålene.
- 6) Gebyrene for søknaden om markedsføringstillatelse og inspeksjonene som gjennomføres for å vurdere søknaden, kan utgjøre en betydelig økonomisk belastning for SMB-er. For å unngå at foretakenes økonomiske situasjon svekkes mens søknaden om markedsføringstillatelse er under vurdering, bør derfor betalingen av disse gebyrene kunne utsettes til søknaden er ferdigbehandlet.
- 7) SMB-er i farmasøytisk sektor er ofte nyskapende foretak, f.eks. virksomheter innen genterapi og somatisk celleterapi som kan ha nytte av at vitenskapelig sakkunnskap samles på fellesskapsplan. Det er dessuten større sannsynlighet for at den vitenskapelige vurderingen av søknaden om markedsføringstillatelse er positiv når legemidlene har vært gjenstand for vitenskapelig rådgivning. Kontorets vitenskapelige rådgivning for SMB-er som søker om markedsføringstillatelse, bør derfor gjøres lettere tilgjengelig gjennom lavere gebyrer. Som et ytterligere stimuleringsiltak bør et betinget gebyrfritak bevilges søkere som har anmodet om slik rådgivning, og som faktisk har tatt hensyn til rådgivningen i utviklingen av legemiddelet.

- 8) Et ytterligere stimuleringsiltak i form av gebyrreduksjon bør iverksettes for å fastsette grenseverdier for restmengder (MRL) for veterinærpreparater, for å støtte fastsettelse av slike grenseverdier ytterligere.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 329 av 16.12.2005, s. 4, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101 og, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 214 av 24.8.1993, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 35 av 15.2.1995, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1905/2005 (EUT L 304 av 23.11.2005, s. 1).

⁽⁴⁾ EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36.

- 9) Oversettelser kan være en betydelig administrativ belastning for SMB-er. Kontoret bør derfor treffe passende tiltak for å sørge for oversettelser av visse dokumenter som er nødvendige for å kunne utstede en markedsføringstillatelse, særlig utkastet til oversikten over preparatets egenskaper og utkastet til teksten på etiketten og i pakningsvedlegget.
- 10) Manglende erfaring med sentraliserte framgangsmåter og Kontoret som administrativ organisasjon, bør ikke hindre utviklingen og markedsføringen av nye legemidler. Det bør derfor opprettes et SMB-kontor som har som sin eneste oppgave å yte administrativ bistand til SMB-er. SMB-kontoret bør være det eneste kontaktpunktet mellom SMB-er som søker, og Kontoret, for å lette kommunikasjonen og svare på praktiske henvendelser og spørsmål om saksbehandlingen.
- 11) For å gi praktisk veiledning til SMB-ene bør Kontoret offentliggjøre en brukerveiledning om de administrative og saksbehandlingsmessige sider ved den sentraliserte framgangsmåten som er av særlig betydning for SMB-er.
- 12) Kontoret bør hvert år rapportere om anvendelsen av bestemmelsene fastsatt i denne forordning, slik at det foreligger opplysninger om den praktiske anvendelsen av bestemmelsene.
- 13) For å sikre at SMB-er i størst mulig grad har nytte av unntaket fastsatt ved denne forordning, bør denne forordning tre i kraft umiddelbart.
- 14) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for legemidler for mennesker og Den faste komité for veterinærpreparater

VEDTATT DENNE FORORDNING:

KAPITTEL I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Formål

Denne forordning fastsetter under hvilke forhold svært små, små og mellomstore bedrifter (SMB) gjennom unntak fra relevante bestemmelser i forordning (EF) nr. 297/95 kan betale reduserte gebyrer, utsette betaling av gebyrer eller motta administrativ bistand ved framlegging av søknader i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004 for Det europeiske legemiddelkontor, heretter kalt Kontoret.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Denne forordning får anvendelse på SMB-er etablert i Fellesskapet, som definert i rekommandasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003.

2. Med mindre annet er fastsatt, får denne forordning anvendelse både på søknader for legemidler for mennesker og søknader for veterinærpreparater, som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF⁽¹⁾ og 2001/82/EF⁽²⁾.

Artikkel 3

Definisjon

I denne forordning menes med «søker» et foretak som ønsker å være omfattet av bestemmelsene fastsatt i kapittel II og III.

Artikkel 4

Framlegging av opplysninger

Alle SMB-er som ønsker å være omfattet av bestemmelsene i denne forordning, skal framlegge for Kontoret de opplysninger som er nødvendige for å vise at kriteriene nevnt i artikkel 2 nr. 1 er oppfylt.

KAPITTEL II

BETALINGSUTSETTELSE OG GEBYRREDUKSJON

Artikkel 5

Betalingsutsettelse

1. Betaling av følgende gebyrer skal utsettes til den endelige avgjørelsen om markedsføringstillatelsen er meddelt eller søknaden er trukket tilbake:

- a) gebyret for en søknad om markedsføringstillatelse for et legemiddel nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav a) og b) og artikkel 5 nr. 1 bokstav a) og b) i forordning (EF) nr. 297/95,
- b) gebyret for inspeksjoner som foretas for å vurdere en søknad om markedsføringstillatelse for et legemiddel nevnt i artikkel 3 nr. 4 og artikkel 5 nr. 4 i forordning (EF) nr. 297/95.

⁽¹⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67.

⁽²⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 1.

2. Gebyrene nevnt i nr. 1 skal betales senest 45 dager etter dagen for meddelelsen om den endelige avgjørelsen om markedsføringstillatelsen, eller senest 45 dager etter dagen for meddelelsen om at søknaden er trukket tilbake.

Artikkel 6

Betinget gebyrfritak

Når det framlegges en søknad om markedsføringstillatelse for et legemiddel som Kontoret allerede har gitt vitenskapelig rådgivning for, skal gebyret for behandling av søknaden, med forbehold for artikkel 5, betales bare dersom en markedsføringstillatelse blir utstedt.

Artikkel 7

Gebyrreduksjon

1. Følgende reduksjoner skal gjelde:
 - a) for inspeksjoner, en reduksjon på 90 % av inspeksjonsgebyret nevnt i artikkel 3 nr. 4 og artikkel 5 nr. 4 i forordning (EF) nr. 297/95,
 - b) for vitenskapelig rådgivning, en reduksjon på 90 % av gebyret for vitenskapelig rådgivning nevnt i artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 297/95,
 - c) for vitenskapelige tjenester, en reduksjon på 90 % av gebyret for vitenskapelige tjenester nevnt i artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 297/95.
2. De administrative tjenester nevnt i artikkel 8 nr. 3 i forordning (EF) nr. 297/95 skal være gebyrfrie med mindre disse tjenestene gjelder paralleldistribusjon av legemidlene nevnt i artikkel 57 nr. 1 bokstav o) i forordning (EF) nr. 726/2004.
3. Som unntak fra bokstav b) og c) i nr. 1 skal vitenskapelig rådgivning og vitenskapelige tjenester for utpekte legemidler mot sjeldne sykdommer nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 141/2000⁽¹⁾ være gebyrfrie.

Artikkel 8

Gebyrreduksjon ved fastsettelse av grenseverdier for restmengder for veterinærpreparater

1. En reduksjon på 90 % skal gjelde for standardgebyrer og tilleggsgebyrer for grenseverdier for restmengder nevnt i artikkel 7 i forordning (EF) nr. 297/95.

⁽¹⁾ EFT L 18 av 22.1.2000, s. 1.

2. Det skal ikke tas hensyn til reduksjonen nevnt i nr. 1 ved beregning av fradraget av gebyrene for fastsettelse av grenseverdier for restmengder fra gebyret som skal betales for en søknad om markedsføringstillatelse, eller en søknad om utvidelse av en markedsføringstillatelse, for et legemiddel som inneholder det stoffet som den berørte grenseverdien er fastsatt for, når søknadene kommer fra den samme søkeren.

Dette fradraget skal imidlertid ikke overstige halvparten av det gjeldende gebyret.

Artikkel 9

Flere gebyrreduksjoner

Som unntak fra artikkel 7 og 8 får de bestemmelser som er mest fordelaktige for søkeren, anvendelse når søkeren i henhold til Fellesskapets regelverk kan oppnå andre reduksjoner i det samme gebyret.

Akkumulerte reduksjoner for et bestemt gebyr og for en bestemt søker skal ikke være tillatt.

KAPITTEL III

ADMINISTRATIV BISTAND

Artikkel 10

Oversettelser

Kontoret skal sørge for oversettelser av dokumentene nevnt i artikkel 9 nr. 4 bokstav a)–d) og artikkel 34 nr. 4 bokstav a)–e) i forordning (EF) nr. 726/2004 som er nødvendige for innvilgelse av en markedsføringstillatelse i Fellesskapet.

Artikkel 11

SMB-kontor

1. Kontorets daglige leder skal innføre særskilte administrative strukturer og særskilte framgangsmåter for å opprette et SMB-kontor.

2. SMB-kontoret skal ha følgende oppgaver:

- a) gi søkere råd om de administrative og saksbehandlingsmessige trinn som er nødvendige for å etterkomme kravene fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004,
- b) sørge for at alle anmodninger og søknader framlagt av den samme søkeren i forbindelse med et bestemt legemiddel behandles på en hensiktsmessig måte,

- c) arrangere seminarer og kurs for søkere om administrative og saksbehandlingsmessige trinn som er nødvendige for å etterkomme kravene fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004.

Artikkel 12

Brukerveiledning

Kontoret skal etter avtale med Kommisjonen offentliggjøre en detaljert brukerveiledning om de administrative og saksbehandlingsmessige sider ved bestemmelsene fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004, som er av særlig betydning for SMB-er. Bruerveiledningen skal holdes à jour.

Bruerveiledningen skal dessuten vise til eksisterende nasjonale bestemmelser for SMB-er som gjelder for farmasøytisk sektor.

Medlemsstatene skal underrette Kontoret om henvisningene i annet ledd.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 15. desember 2005.

KAPITTEL IV

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 13

Rapport

Kontorets årsberetning skal omfatte et avsnitt om erfaringene som er gjort ved anvendelsen av denne forordning.

Artikkel 14

Overgangsbestemmelse

Denne forordning får ikke anvendelse på gyldige søknader som er under behandling den dagen forordningen trer i kraft.

Artikkel 15

Ikraftttredelse

Denne forordning trer i kraft den dag den kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

For Kommisjonen

Günter VERHEUGEN

Visepresident

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 507/2006**2014/EØS/56/26****av 29. mars 2006****om betinget markedsføringstillatelse for legemidler for mennesker som omfattes av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 141/2000 av 16. desember 1999 om legemidler mot sjeldne sykdommer⁽⁴⁾.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av 31. mars 2004 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk legemiddelkontor⁽¹⁾, særlig artikkel 14 nr. 7, og

3) Selv om de opplysningene som en uttalelse om betinget markedsføringstillatelse bygger på, er ufullstendige, bør nytte-risikoforholdet, som definert i artikkel 1 nr. 28a i direktiv 2001/83/EF, være positivt. Fordelene for folkehelsen ved å bringe det berørte legemiddelet i omsetning umiddelbart bør dessuten veie opp for risikoen ved at ytterligere opplysninger fortsatt mangler.

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Før et legemiddel får markedsføringstillatelse i en eller flere medlemsstater, skal det vanligvis ha gjennomgått omfattende undersøkelser for å sikre at det er sikkert, av høy kvalitet og effektivt for bruk i målgruppen. Reglene og framgangsmåtene for å få markedsføringstillatelse er fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker⁽²⁾ og i forordning (EF) nr. 726/2004.
- 2) For å dekke pasienters udekkede medisinske behov og av hensyn til folkehelsen er det imidlertid for visse kategorier legemidler nødvendig å gi markedsføringstillatelse på grunnlag av mindre fullstendige opplysninger enn det som vanligvis er tilfellet, og underlagt visse vilkår, heretter kalt «betingede markedsføringstillatelser». De berørte kategoriene bør omfatte legemidler beregnet på behandling, forebygging eller medisinsk diagnostisering av sterkt invaliderende eller livstruende sykdommer, eller legemidler som skal brukes i nødssituasjoner der enten Verdens helseorganisasjon eller Fellesskapet innenfor rammen av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 2119/98/EF av 24. september 1998 om opprettelse av et nett for epidemiologisk overvåking av og kontroll med smittsomme sykdommer i Fellesskapet⁽³⁾ har fastslått at folkehelsen er truet, og legemidler som er utpekt som legemidler mot sjeldne sykdommer i samsvar med

- 4) Utstedelse av betingede markedsføringstillatelser bør begrenses til tilfeller der bare den kliniske delen av søknaden er mindre fullstendig enn normalt. Ufullstendige prekliniske eller farmasøytiske opplysninger bør godtas bare når det gjelder et produkt som skal brukes i nødssituasjoner når folkehelsen er truet.
- 5) For å sikre en riktig balanse mellom å gi pasienter med udekkede medisinske behov lettere tilgang til legemidler og å hindre at legemidler med en ugunstig nytte-risikoprofil godkjennes, må disse markedsføringstillatelsene være underlagt visse vilkår. Innehaveren bør pålegges å fullføre eller innlede visse undersøkelser for å bekrefte at nytte-risikoforholdet er positivt og for å utrede spørsmål om produktets kvalitet, sikkerhet og virkning.
- 6) Betingede markedsføringstillatelser skiller seg fra markedsføringstillatelser som utstedes i særlige tilfeller i samsvar med artikkel 14 nr. 8 i forordning (EF) nr. 726/2004. Når det gjelder den betingede markedsføringstillatelsen, utstedes tillatelsen før alle opplysninger er tilgjengelige. Tillatelsen er imidlertid ikke ment å være betinget på ubestemt tid. Så snart de manglende opplysningene foreligger, bør det i stedet være mulig å erstatte den med en markedsføringstillatelse som ikke er betinget, det vil si at den ikke er underlagt særlige vilkår. Det er derimot vanligvis ikke mulig å samle inn all dokumentasjon til en markedsføringstillatelse som skal utstedes i særlige tilfeller.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 92 av 30.3.2006, s. 6, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved direktiv 2004/27/EF (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 34).

⁽³⁾ EFT L 268 av 3.10.1998, s. 1. Vedtaket sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽⁴⁾ EFT L 18 av 22.1.2000, s. 1.

- 7) Det bør også understrekes at i henhold til artikkel 14 nr. 9 i forordning (EF) nr. 726/2004 kan en raskere framgangsmåte for vurdering anvendes på søknader som omfatter anmodninger om betingede markedsføringstillatelser.
- 8) Ettersom bestemmelsene i forordning (EF) nr. 726/2004 gjelder for betingede markedsføringstillatelser, med mindre annet er fastsatt i denne forordning, er framgangsmåten for vurdering av en betinget markedsføringstillatelse den normale framgangsmåten fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004.
- 9) I henhold til forordning (EF) nr. 726/2004 er betingede markedsføringstillatelser gyldige i ett år med mulighet for fornyelse. Fristen for å inngi en søknad om fornyelse bør være seks måneder før markedsføringstillatelsen utløper, og uttalelsen fra Det europeiske legemiddelkontor (heretter kalt Kontoret) om søknaden bør vedtas senest 90 dager etter at den ble mottatt. For å sikre at legemidler ikke trekkes tilbake fra markedet, unntatt av folkehelsemessige årsaker, bør den betingede markedsføringstillatelsen være gyldig til Kommisjonen gjør et vedtak etter framgangsmåten for vurdering av fornyelse, så lenge en søknad om fornyelse er inngitt innen fristen.
- 10) Pasienter og helsepersonell bør få tydelig informasjon om at tillatelsene er innvilget på særlige vilkår. Det er derfor nødvendig at denne informasjonen er tydelig angitt i oversikten over legemiddelets egenskaper og i pakningsvedlegget.
- 11) Det er viktig med økt overvåking av legemidler som det er utstedt betinget markedsføringstillatelse for, og bestemmelsene i direktiv 2001/83/EF og forordning (EF) nr. 726/2004 er tilstrekkelige for dette formål. Tidsplanen for innsending av de oppdaterte periodiske sikkerhetsrapportene bør imidlertid tilpasses den årlige fornyelsen av betingede markedsføringstillatelser.
- 12) Planleggingen av undersøkelser og av inngivelse av en søknad om en markedsføringstillatelse skjer på et tidlig stadium i utviklingen av legemidler. Slik planlegging er helt avhengig av om en betinget markedsføringstillatelse er en mulighet. Det er derfor nødvendig å fastsette en ordning slik at Kontoret kan gi råd til foretak om hvorvidt et legemiddel omfattes av denne forordning. Denne

rådgivningen bør være en tjeneste som Kontoret yter i tillegg til eksisterende vitenskapelig rådgivning.

- 13) Tiltakene i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for legemidler for mennesker —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål

I denne forordning fastsettes regler for utstedelse av en markedsføringstillatelse som er underlagt visse vilkår i samsvar med artikkel 14 nr. 7 i forordning (EF) nr. 726/2004, heretter kalt «betinget markedsføringstillatelse».

Artikkel 2

Virkeområde

Denne forordning får anvendelse på legemidler for mennesker som omfattes av artikkel 3 nr. 1 og 2 i forordning (EF) nr. 726/2004, og som tilhører én av følgende kategorier:

1. Legemidler som er beregnet på behandling, forebygging eller medisinsk diagnostisering av svært invalidiserende sykdommer eller livstruende sykdommer.
2. Legemidler som skal brukes i nødsituasjoner der Verdens helseorganisasjon eller Fellesskapet innenfor rammen av vedtak nr. 2119/98/EF behørig har fastslått at folkehelsen er truet.
3. Legemidler som i samsvar med artikkel 3 i forordning (EF) nr. 141/2000 er utpekt til legemidler mot sjeldne sykdommer.

Artikkel 3

Anmodninger eller forslag

1. Søkeren kan framlegge en anmodning om betinget markedsføringstillatelse sammen med en søknad i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 726/2004. Anmodningen skal ledsages av opplysninger som viser at produktet omfattes av denne forordning og oppfyller kravene fastsatt i artikkel 4 nr. 1.

Kontoret skal umiddelbart underrette Kommisjonen om søknader som omfatter en anmodning om betinget markedsføringstillatelse.

2. Etter samråd med søkeren kan Komiteen for legemidler for mennesker, heretter kalt Komiteen, i sin uttalelse om en søknad inngitt i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 726/2004, foreslå en betinget markedsføringstillatelse.

Artikkel 4

Krav

1. En betinget markedsføringstillatelse kan utstedes selv om omfattende kliniske opplysninger om legemiddelets sikkerhet og virkning mangler, når Komiteen mener at følgende krav er oppfylt:

- a) Legemiddelets nytte-risikoforhold, som definert i artikkel 1 nr. 28a i direktiv 2001/83/EF, er positivt.
- b) Søkeren vil sannsynligvis kunne framlegge fullstendige kliniske opplysninger.
- c) Udekkede medisinske behov vil dekkes.
- d) Fordelene for folkehelsen ved å bringe det berørte legemiddelet i omsetning umiddelbart veier opp for risikoen ved at ytterligere opplysninger fortsatt mangler.

I nødssituasjoner som nevnt i artikkel 2 nr. 2, kan en betinget markedsføringstillatelse utstedes, forutsatt at kravene i bokstav a)–d) i dette nummer er oppfylt, også når omfattende prekliniske eller farmasøytiske opplysninger mangler.

2. I nr. 1 bokstav c) menes med «udekkede medisinske behov» en sykelig tilstand som det ikke finnes noen tilfredsstillende metode for diagnostisering, forebygging eller behandling av som er godkjent i Fellesskapet, eller, dersom en slik metode finnes, der det berørte legemiddelet vil ha store terapeutiske fordeler for pasientene.

Artikkel 5

Særlige vilkår

1. Innehaveren av en betinget markedsføringstillatelse skal oppfylle særlige vilkår som innebærer at denne pålegges å ferdigstille igangværende undersøkelser eller gjennomføre nye

undersøkelser for å bekrefte at nytte-risikoforholdet er positivt, og framlegge de manglende opplysningene nevnt i artikkel 4 nr. 1.

Det kan dessuten fastsettes særlige vilkår i forbindelse med innsamlingen av opplysninger om legemiddelovervåking.

2. De særlige vilkårene nevnt i nr. 1 og tidsrammen for oppfyllelsen av disse, skal tydelig angis i den betingede markedsføringstillatelsen.

3. Kontoret skal offentliggjøre de særlige vilkårene og tidsrammen for oppfyllelsen av dem.

Artikkel 6

Fornyelse

1. Etter gyldighetsperioden på ett år kan den betingede markedsføringstillatelsen fornyes hvert år.

2. Søknaden om fornyelse skal inngis til Kontoret minst seks måneder før den betingede markedsføringstillatelsen utløper, sammen med en foreløpig rapport om oppfyllelsen av de særlige vilkårene den omfattes av.

3. Komiteen skal vurdere søknaden om fornyelse på grunnlag av at nytte-risikoforholdet skal bekreftes, der det tas hensyn til de særlige vilkårene i tillatelsen og tidsrammen for oppfyllelsen av dem, og skal avgi en uttalelse om hvorvidt de særlige vilkårene eller tidsrammen for oppfyllelsen av dem skal beholdes eller endres. Kontoret skal sikre at Komiteens uttalelse avgis innen 90 dager etter at en gyldig søknad om fornyelse er mottatt. Uttalelsen skal offentliggjøres.

4. Når en søknad om fornyelse er inngitt i samsvar med nr. 2, skal den betingede markedsføringstillatelsen fortsatt være gyldig inntil Kommisjonen har gjort vedtak i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr. 726/2004.

Artikkel 7

Markedsføringstillatelse som ikke er underlagt særlige vilkår

Når de særlige vilkårene fastsatt i samsvar med artikkel 5 nr. 1 er oppfylt, kan Komiteen når som helst vedta en uttalelse til støtte for utstedelse av en markedsføringstillatelse i samsvar med artikkel 14 nr. 1 i forordning (EF) nr. 726/2004.

*Artikkel 8***Produktinformasjon**

Når et legemiddel er gitt en betinget markedsføringstillatelse i samsvar med denne forordning, skal dette klart framgå av opplysningene i oversikten over legemiddelets egenskaper og i pakningsvedlegget. Oversikten over legemiddelets egenskaper skal dessuten omfatte datoen for når den betingede markedsføringstillatelsen skal fornyes.

*Artikkel 9***Oppdaterte periodiske sikkerhetsrapporter**

De oppdaterte periodiske sikkerhetsrapportene fastsatt i artikkel 24 nr. 3 i forordning (EF) nr. 726/2004 skal framlegges for Kontoret og medlemsstatene umiddelbart på anmodning eller minst hver sjette måned etter at en betinget markedsføringstillatelse er utstedt eller fornyet.

*Artikkel 10***Kontorets råd forut for en søknad om markedsføringstillatelse**

De som vil søke om markedsføringstillatelse, kan rådspørre Kontoret om hvorvidt et bestemt legemiddel som er under

utvikling for en bestemt terapeutisk indikasjon, omfattes av en av kategoriene i artikkel 2 og oppfyller kravene fastsatt i artikkel 4 nr. 1 bokstav c).

*Artikkel 11***Retningslinjer**

Kontoret skal utarbeide retningslinjer for den vitenskapelige anvendelsen og de praktiske ordningene som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning. Retningslinjene skal vedtas etter samråd med de berørte parter og etter en positiv uttalelse fra Kommisjonen.

*Artikkel 12***Overgangsbestemmelse**

Denne forordning får anvendelse på søknader som er under behandling den dagen forordningen trer i kraft.

*Artikkel 13***Ikrafttredelse**

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 29. mars 2006.

For Kommisjonen

Günter VERHEUGEN

Visepresident

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2004/27/EF

2014/EØS/56/27

av 31. mars 2004

om endring av direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker^(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker⁽⁴⁾ ble tekstene i fellesskapsregelverket for legemidler for mennesker av klarhetshensyn og av praktiske årsaker kodifisert og konsolidert i en enkelt tekst.
- 2) Det fellesskapsregelverk som er vedtatt hittil, har bidratt vesentlig til å nå målet om fri og sikker omsetning av legemidler for mennesker og til å fjerne handelshindringer for slike legemidler. I lys av den erfaring som er gjort, er det imidlertid blitt klart at det er nødvendig med nye tiltak for å fjerne gjenstående hindringer for fri omsetning.
- 3) Det er derfor nødvendig med en innbyrdes tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter som er ulike med hensyn til grunnleggende prinsipper, for å fremme det indre markeds virkemåte og samtidig sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 136 av 30.4.2004, s. 34, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 75 E av 26.3.2002, s. 216 og EUT C (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT C 61 av 14.3.2003, s. 1.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 23. oktober 2002 (EUT C 300 E av 11.12.2003, s. 353), Rådets felles holdning av 29. september 2003 (EUT C 297 E av 9.12.2003, s. 41), Europaparlamentets holdning av 17. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. mars 2004.

⁽⁴⁾ EFTL 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2003/63/EF (EUT L 159 av 27.6.2003, s. 46).

4) Alle regler for framstilling og distribusjon av legemidler for mennesker bør ha vern av folkehelsen som sitt viktigste mål. Dette mål bør imidlertid nås på en måte som ikke er til hinder for utviklingen av farmasøytisk industri eller handelen med legemidler i Fellesskapet.

5) I henhold til artikkel 71 i rådsforordning (EØF) nr. 2309/93 av 22. juli 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk kontor for legemiddelvurdering⁽⁵⁾ skulle Kommisjonen innen seks år etter forordningens ikrafttredelse offentliggjøre en generell rapport om den erfaring som er gjort på grunnlag av gjennomføringen av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse som ble fastsatt i nevnte forordning og i andre fellesskapsbestemmelser.

6) I lys av Kommisjonens rapport om den erfaring som er gjort, har det vist seg nødvendig å bedre gjennomføringen av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse for legemidler i Fellesskapet.

7) Særlig som et resultat av den vitenskapelige og tekniske utvikling bør definisjonene i og virkeområdet for direktiv 2001/83/EF klargjøres for å sikre høye krav til kvalitet, sikkerhet og virkning når det gjelder legemidler for mennesker. For å ta hensyn til både framveksten av nye behandlingsformer og til det økende antallet såkalte «grenseprodukter» i området mellom legemiddelsektoren og andre sektorer, bør definisjonen av «legemiddel» endres for å unngå enhver tvil om hvilket regelverk som gjelder når et produkt, som fullt ut omfattes av definisjonen av et legemiddel, også kan falle inn under definisjonen av andre lovregulerte produkter. Denne definisjonen bør spesifisere hvilken type innvirkning legemiddelet kan ha på fysiologiske funksjoner. En slik oppregning av virkninger vil også gjøre det mulig å dekke legemidler som genterapi og radioaktive legemidler samt visse legemidler for lokal bruk. I lys av legemiddelregelverkets egenskaper bør det dessuten fastsettes at dette regelverket får anvendelse. Med det samme formål å klargjøre situasjoner der et gitt produkt faller inn under definisjonen av et legemiddel, men også kan omfattes av definisjonen av andre lovregulerte produkter, må det i tvilstilfeller og av hensyn til rettsikkerheten uttrykkelig fastsettes hvilke bestemmelser som får anvendelse. Dersom et produkt klart omfattes av definisjonen av andre

⁽⁵⁾ EFT L 214 av 21.8.1993, s. 1. Forordningen opphevet ved forordning (EF) nr. 726/2004 (se EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1).

- produktkategorier, særlig næringsmidler, kosttilskudd, medisinsk utstyr, biocider eller kosmetikk, får dette direktiv ikke anvendelse. Det er også hensiktsmessig å gjøre terminologien i legemiddelregelverket mer enhetlig.
- 8) Når det foreslås å endre virkeområdet for den sentraliserte framgangsmåten, skal det ikke lenger være mulig å velge framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse eller den desentraliserte framgangsmåten når det gjelder legemidler mot sjeldne sykdommer og legemidler som inneholder nye virksomme stoffer, og der den terapeutiske indikasjonen er behandling av AIDS, kreft, nevrodegenerative sykdommer eller diabetes. Fire år etter ikrafttreddelsen av forordning (EF) nr. 726/2004⁽¹⁾ skal det ikke lenger være mulig å velge framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse eller den desentraliserte framgangsmåten når det gjelder legemidler som inneholder nye virksomme stoffer, og der den terapeutiske indikasjonen er behandling av autoimmune sykdommer og andre immundysfunksjoner samt virussykdommer.
- 9) På den annen side, når det gjelder generiske legemidler der referanselegemiddelet er tillatt markedsført i henhold til den sentraliserte framgangsmåten, bør de som søker om markedsføringstillatelse, på visse vilkår kunne velge en av de to framgangsmåtene. Framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse eller den desentraliserte framgangsmåten bør også være et mulig alternativ for legemidler som utgjør en terapeutisk nyskaping, eller som er til fordel for samfunnet eller for pasientene.
- 10) For å gjøre legemidler mer tilgjengelige, særlig i mindre markeder, bør det i tilfeller der en søker ikke søker om tillatelse for et legemiddel etter framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse i en gitt medlemsstat, være mulig for denne medlemsstat å tillate at legemiddelet bringes i omsetning når det er begrunnet ut fra hensynet til folkehelsen.
- 11) Vurderingen av måten framgangsmåtene for markedsføringstillatelse virker på har vist at det særlig er behov for å revidere framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse for å bedre mulighetene for samarbeid mellom medlemsstatene. Samarbeidet bør formaliseres ved at det nedsettes en samordningsgruppe for denne framgangsmåten, og at det fastsettes at den har som oppgave å løse tvister innenfor rammen av en revidert desentralisert framgangsmåte.
- 12) Når det gjelder henvisninger, viser den erfaring som er gjort, behovet for en egnet framgangsmåte, særlig med hensyn til henvisninger som gjelder en hel terapeutisk klasse eller alle legemidler som inneholder samme virksomme stoff.
- 13) Det må fastsettes at de etiske kravene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/20/EF av 4. april 2001 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om bruk av god klinisk praksis ved gjennomføring av kliniske prøvinger av legemidler for mennesker⁽²⁾ skal gjelde for alle legemidler som er godkjent i Fellesskapet. Særlig når det gjelder kliniske prøvinger utført utenfor Fellesskapet av legemidler som ønskes godkjent i Fellesskapet, bør det ved vurdering av søknaden om tillatelse kontrolleres at disse prøvingene er utført i samsvar med prinsippene for god klinisk praksis og i samsvar med etiske krav som er likeverdige med bestemmelsene i nevnte direktiv.
- 14) Ettersom generiske legemidler utgjør en viktig del av markedet for legemidler, bør tilgangen til fellesskapsmarkedet for disse produktene lettes i lys av den erfaring som er gjort. Dessuten bør verneperioden for data knyttet til prekliniske og kliniske prøvinger harmoniseres.
- 15) Biologiske legemidler som ligner et referanselegemiddel, oppfyller vanligvis ikke alle vilkår for å bli ansett som et generisk legemiddel, hovedsakelig på grunn av typen framstillingsprosess, benyttede råstoffer, molekylære egenskaper og terapeutisk virkemåte. Når et biologisk legemiddel ikke oppfyller alle vilkårene for å kunne anses som et generisk legemiddel, bør det framlegges resultater av egnede prøvinger for å oppfylle kravene til sikkerhet (prekliniske prøvinger) eller virkning (kliniske prøvinger) eller begge deler.
- 16) Kriteriene for kvalitet, sikkerhet og virkning bør gjøre det mulig å vurdere nytte-risikoforholdet for alle legemidler, både når de blir brakt i omsetning og når vedkommende myndighet måtte anse det for hensiktsmessig. I denne sammenheng er det nødvendig å harmonisere og tilpasse kriteriene for avslag på, midlertidig utsettelse og tilbakekalling av markedsføringstillatelser.
- 17) En markedsføringstillatelse bør fornyes hvert femte år etter at den ble gitt. Deretter bør markedsføringstillatelsen normalt ha ubegrenset gyldighet. Videre bør en tillatelse som ikke har vært benyttet i tre år på rad, det vil si en tillatelse som ikke har ført til at et legemiddel er brakt i omsetning i de relevante medlemsstatene i løpet av perioden, anses som ugyldig, særlig for å unngå den administrative byrden forbundet med å opprettholde slike tillatelser. Unntak fra denne regelen bør imidlertid gis når det er begrunnet ut fra hensynet til folkehelsen.

⁽¹⁾ EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.

⁽²⁾ EFT L 121 av 1.5.2001, s. 34.

- 18) Miljøvirkningen bør vurderes, og det bør i hvert enkelt tilfelle innføres særlige bestemmelser for å begrense den. Miljøvirkningen bør likevel ikke utgjøre et kriterium for å avslå en markedsføringstillatelse.
- 19) Kvaliteten på legemidler for mennesker som er framstilt eller er tilgjengelige i Fellesskapet, bør sikres ved at det kreves at de virksomme stoffene som benyttes i sammensetningen av dem, er i samsvar med prinsippene for god framstillingspraksis for disse legemidlene. Det har vist seg nødvendig å skjerpe fellesskapsbestemmelsene om inspeksjoner og å opprette et fellesskapsregister over resultatene av disse inspeksjonene.
- 20) Legemiddelovervåkingen og markedsovervåkingen i alminnelighet samt sanksjonene i tilfelle av manglende overholdelse av bestemmelsene, bør skjerpes. Innenfor legemiddelovervåking bør det tas hensyn til de mulighetene som ny informasjonsteknologi innebærer for bedre utveksling mellom medlemsstatene.
- 21) Med sikte på korrekt bruk av legemidler bør reglene for emballasje tilpasses for å ta hensyn til den erfaring som er gjort.
- 22) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, skal vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽¹⁾.
- 23) Direktiv 2001/83/EF bør derfor endres —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

I direktiv 2001/83/EF gjøres følgende endringer:

- 1) I artikkel 1 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 oppheves.

b) Nr. 2 skal lyde:

«2. *Legemiddel*:

a) ethvert stoff eller enhver sammensetning av stoffer som presenteres som et middel med egenskaper til å helbrede eller forebygge sykdom hos mennesker, eller

b) ethvert stoff eller enhver sammensetning av stoffer som kan anvendes i eller på

menneskekroppen eller tilføres mennesker, enten med sikte på å gjenopprette, korrigere eller endre fysiologiske funksjoner gjennom en farmakologisk, immunologisk eller metabolsk virkning, eller for å stille en medisinsk diagnose.»

c) Nr. 5 skal lyde:

«5. *Homøopatisk legemiddel*:

ethvert legemiddel som er framstilt av stoffer kalt «homøopatiske stamprodukter» i samsvar med en homøopatisk framstillingsprosess beskrevet i Den europeiske farmakopé eller i de farmakopeer som for øyeblikket har offisiell status i medlemsstatene. Et homøopatisk legemiddel kan inneholde flere virksomme stoffer.»

d) Overskriften i nr. 8 erstattes med «Sett».

e) Nytt nummer skal lyde:

«18a *Representant for innehaveren av markedsføringstillatelsen*:

Den person, vanligvis kjent som den lokale representant, som innehaveren av markedsføringstillatelsen har utpekt til sin representant i vedkommende medlemsstat.»

f) Nr. 20 skal lyde:

«20. *Legemiddelets navn*:

Navnet, som kan være enten et fantasinavn som ikke kan forveksles med fellesnavnet, eller et fellesnavn eller en vitenskapelig betegnelse, sammen med et varemerke eller navnet på innehaveren av markedsføringstillatelsen.»

g) Overskriften i nr. 26 skal lyde:

(Gjelder ikke den norske teksten.)

h) Nr. 27 skal lyde:

«27. *Kontoret*:

Det europeiske legemiddelkontor opprettet ved forordning (EF) nr. 726/2004(*).

⁽¹⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

(*) EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.»

i) Nr. 28 erstattes med følgende numre:

«28. Risiko i forbindelse med bruk av legemiddelet:

— enhver risiko forbundet med legemiddelets kvalitet, sikkerhet eller virkning med hensyn til pasientens helse eller folkehelsen,

— enhver risiko for uønskede miljøvirkninger.

28a *Nytte-risikoforholdet:*

En vurdering av legemiddelets positive terapeutiske virkninger i forhold til risikoene, slik det er definert i nr. 28 første strekpunkt.»

2) Artikkel 2 skal lyde:

«Artikkel 2

1. Dette direktiv får anvendelse på legemidler for mennesker som skal bringes i omsetning i medlemsstatene, og som enten er framstilt industrielt eller ved anvendelse av en industriell prosess.

2. I tilfelle av tvil om hvorvidt et produkt ut fra hensyn til alle dets egenskaper kan omfattes av definisjonen av et legemiddel og av definisjonen av et produkt som omfattes av annet fellesskapsregelverk, får dette direktiv anvendelse.

3. Uten hensyn til nr. 1 og artikkel 3 nr. 4 får avdeling IV i dette direktiv anvendelse på legemidler som bare er beregnet på eksport, og på mellomprodukter.».

3) I artikkel 3 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 2 skal fortsatt lyde:

«2. Legemidler som framstilles på et apotek i samsvar med forskriftene i en farmakopé, og som skal utleveres direkte til pasientene som betjenes av vedkommende apotek (vanligvis kalt offisinelle legemidler),».

b) Nr. 3 skal lyde:

«3. Legemidler som er beregnet på forsknings- og utviklingsforsøk, med forbehold for bestemmelsene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/20/EF av 4. april 2001 om tilnærming av medlemsstatenes

lover og forskrifter om bruk av god klinisk praksis ved gjennomføring av kliniske prøvinger av legemidler for mennesker(*)).

(*) EFT L 121 av 1.5.2001, s. 34.»

c) Nr. 6 skal lyde:

«6. Fullblod, plasma eller blodlegemer fra mennesker, unntatt plasma som blir framstilt ved anvendelse av en industriell prosess.»

4) Artikkel 5 skal lyde:

«Artikkel 5

1. En medlemsstat kan, i samsvar med gjeldende lovgivning og for å dekke særlige behov, gi dispensasjon fra bestemmelsene i dette direktiv for legemidler som utleveres i henhold til en bestilling foretatt uoppfordret og i god tro, og som er framstilt i samsvar med anvisningene fra en bemyndiget fagperson for dennes egne pasienter og på vedkommendes personlige og direkte ansvar.

2. Medlemsstatene kan midlertidig tillate utlevering av et ikke-godkjent legemiddel dersom det foreligger mistanke om eller bekreftelse av spredning av sykdomsframkallende stoffer, toksiner, kjemiske agenser eller radioaktiv stråling som kan forårsake skade.

3. Uten at det berører nr. 1 skal medlemsstatene fastsette bestemmelser for å sikre at innehavere av markedsføringstillatelse, framstillere og helsepersonell ikke pålegges sivilrettslig eller administrativt ansvar for noen følger av anvendelsen av et legemiddel, bortsett fra ved godkjente indikasjoner eller ved bruk av et ikke-godkjent legemiddel, når slik bruk anbefales eller kreves av vedkommende myndighet i tilfeller der det foreligger mistanke om eller bekreftelse av spredning av sykdomsframkallende stoffer, toksiner, kjemiske agenser eller radioaktiv stråling som kan forårsake skade. Disse bestemmelsene får anvendelse uansett om det er gitt godkjenning nasjonalt eller på fellesskapsplan.

4. Ansvar for mangelfulle produkter i henhold til rådsdirektiv 85/374/EØF av 25. juli 1985 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om produktansvar(*) berøres ikke av nr. 3.

(*) EFT L 210 av 7.8.1985, s. 29. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/34/EF (EFT L 141 av 4.6.1999, s. 20).»

5) I artikkel 6 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 skal nytt ledd lyde:

«Når det er utstedt en første markedsføringstillatelse for et legemiddel i samsvar med første ledd, skal ytterligere styrker, legemiddelformer, tilførselsveier, presentasjoner samt alle endringer og utvidelser også godkjennes i samsvar med første ledd, eller omfattes av den første markedsføringstillatelsen. Alle disse markedsføringstillatelsene skal anses å tilhøre den samme samlede markedsføringstillatelsen, særlig med hensyn til anvendelsen av artikkel 10 nr. 1.»

b) Nytt nummer skal lyde:

«1a Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal ha ansvar for markedsføringen av legemiddelet. Utpeking av en representant skal ikke fritta innehaveren av markedsføringstillatelsen for dennes rettslige ansvar.»

c) I nr. 2 erstattes «radionuklidsett» med «sett».

6) I artikkel 7 erstattes «radionuklidsett» med «sett».

7) I artikkel 8 nr. 3 gjøres følgende endringer:

a) Bokstav b) og c) skal lyde:

«b) legemiddelets navn,

c) kvalitativ og kvantitativ sammensetning av legemiddelets bestanddeler, herunder referansen til dets internasjonale fellesnavn (INN) anbefalt av Verdens helseorganisasjon, dersom det finnes et internasjonalt fellesnavn for legemiddelet, eller en referanse til relevant kjemisk betegnelse.»

b) Ny bokstav skal lyde:

«ca) Vurdering av den miljørisiko som legemiddelet kan utgjøre. Denne miljøvirkningen skal vurderes, og det bør i hvert enkelt tilfelle innføres særlige bestemmelser for å begrense den.»

c) Bokstav g), h), i) og j) skal lyde:

«g) opplysninger om eventuelle forholdsregler og sikkerhetstiltak ved oppbevaring av legemiddelet, ved tilførsel til pasienter og ved fjerning og disponering av avfall, samt en angivelse av hvilken miljørisiko legemiddelet kan utgjøre,

h) en beskrivelse av de kontrollmetodene som brukes av framstilleren,

i) resultater av

— farmasøytiske (fysikalsk-kjemiske, biologiske eller mikrobiologiske) prøvinger,

— prekliniske (toksikologiske og farmakologiske) prøvinger,

— kliniske prøvinger,

ia) en utførlig beskrivelse av legemiddelovervåkingen og eventuelt av risikohåndteringssystemet som søkeren vil innføre,

ib) en erklæring om at kliniske prøvinger utført utenfor Den europeiske union oppfyller de etiske kravene i direktiv 2001/20/EF,

j) en oversikt over preparatets egenskaper i samsvar med artikkel 11, en modell av den ytre emballasjen med opplysningene angitt i artikkel 54 og av den indre emballasjen med opplysningene angitt i artikkel 55, sammen med et pakningsvedlegg i samsvar med artikkel 59.»

d) Følgende nye bokstaver skal lyde:

«m) en kopi av en eventuell betegnelse på legemiddelet som et legemiddel mot sjeldne sykdommer i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 141/2000 av 16. desember 1999 om legemidler mot sjeldne sykdommer(*), sammen med en kopi av den relevante uttalelsen fra Kontoret,

n) bevis på at søkeren har en kvalifisert person med ansvar for legemiddelovervåking og de nødvendige midler til å melde om eventuelle bivirkninger som antas å kunne forekomme enten i Fellesskapet eller i en tredjestat.

(*) EFT L 18 av 22.1.2000, s. 1.»

e) Nytt ledd skal lyde:

«Dokumentene og opplysningene om resultatene av de farmasøytiske, prekliniske og kliniske prøvingene nevnt i første ledd bokstav i), skal følges av utførlige oversikter i samsvar med artikkel 12.»

8) Artikkel 10 skal lyde:

«Artikkel 10

1. Som unntak fra artikkel 8 nr. 3 bokstav i) og med forbehold for lovgivningen om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, skal det ikke kreves at søkeren framlegger resultatene av prekliniske og kliniske prøvinger dersom vedkommende kan godtgjøre at legemiddelet er et generisk legemiddel av et referanselegemiddel som er eller har vært godkjent i henhold til artikkel 6 i minst åtte år i en medlemsstat eller i Fellesskapet.

Et generisk legemiddel som er godkjent i henhold til denne bestemmelse, skal ikke bringes i omsetning før det har gått ti år fra den første markedsføringstillatelsen for referanseproduktet.

Første ledd får også anvendelse dersom referanselegemiddelet ikke ble godkjent i den medlemsstat der søknaden for det generiske legemiddelet er inngitt. I så fall skal søkeren i søknaden angi navnet på den medlemsstat der referanselegemiddelet er eller har vært godkjent. Etter anmodning fra vedkommende myndighet i den medlemsstat der søknaden er inngitt, skal vedkommende myndighet i den andre medlemsstaten innen én måned oversende en bekreftelse på at referanselegemiddelet er eller har vært godkjent, sammen med den fullstendige sammensetningen av referanseproduktet og om nødvendig annen relevant dokumentasjon.

Tiårsperioden nevnt i annet ledd skal forlenges til høyst elleve år dersom innehaveren av markedsføringstillatelsen i løpet av de første åtte av de nevnte ti årene oppnår en tillatelse for en eller flere nye terapeutiske indikasjoner som ved den vitenskapelige vurderingen før tillatelsen gis, anses å gi en betydelig klinisk fordel sammenlignet med eksisterende behandlingsformer.

2. I denne artikkel menes med:

- a) «referanselegemiddel» et legemiddel godkjent i henhold til artikkel 6, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8,
- b) «generisk legemiddel» et legemiddel som har samme kvalitative og kvantitative sammensetning av virksomme stoffer og samme legemiddelform som referanselegemiddelet, og hvis bioekvivalens med referanselegemiddelet er dokumentert ved egnede undersøkelser av biotilgjengelighet. Ulike salter, estere, etere, isomerer, blandinger av isomerer, komplekser eller avledede produkter av et virksomt stoff skal anses som samme virksomme stoff, med mindre de har egenskaper som avviker betydelig med hensyn til sikkerhet og/eller virkning. I slike tilfeller må søkeren framlegge tilleggsopplysninger for å godtgjøre at de ulike saltene, esterene eller avledede

produktene i et tillatt virksomt stoff er sikre og/eller virkningsfulle. De ulike legemiddelformene for oralt inntak med umiddelbar frigivelse skal anses som én og samme legemiddelform. Søkeren kan fritas for å framlegge undersøkelser av biotilgjengelighet dersom vedkommende kan dokumentere at det generiske legemiddelet oppfyller relevante kriterier som definert i de egnede utførlige retningslinjene.

3. Dersom legemiddelet ikke omfattes av definisjonen av et generisk legemiddel i nr. 2 bokstav b), eller dersom bioekvivalens ikke kan dokumenteres ved undersøkelser av biotilgjengelighet, eller i tilfelle av endringer i det eller de virksomme stoffene, de terapeutiske indikasjonene, styrken, legemiddelformen eller tilførselsveien sett i forhold til referanselegemiddelet, skal resultatene av egnede prekliniske eller kliniske prøvinger framlegges.

4. Dersom et biologisk legemiddel som ligner et biologisk referanselegemiddel, ikke oppfyller vilkårene i definisjonen av generiske legemidler, særlig på grunn av forskjeller knyttet til råstoffet eller fordi i framstillingsprosessene for det biologiske legemiddelet og det biologiske referanselegemiddelet er forskjellige, skal resultatene av egnede prekliniske eller kliniske prøvinger med hensyn til disse vilkårene framlegges. Typen og mengden av tilleggsopplysninger som skal framlegges, skal være i samsvar med de relevante kriteriene fastsatt i vedlegg I og de tilhørende utførlige retningslinjene. Resultatene av andre prøvinger nevnt i referanselegemiddelets dokumentasjon skal ikke framlegges.

5. I tillegg til bestemmelsene i nr. 1 skal det i tilfeller der søknaden gjelder en ny indikasjon for et anerkjent stoff, gis en ikke-kumulativ periode på ett år for vern av opplysningene, forutsatt at betydelige prekliniske eller kliniske undersøkelser ble utført i forbindelse med den nye indikasjonen.

6. Gjennomføringen av de nødvendige undersøkelser og prøvinger med hensyn til anvendelsen av nr. 1, 2, 3 og 4 og de praktiske kravene som følger av dette, skal ikke anses for å være i strid med patentrettigheter eller tilleggssertifikater for vern av legemidler.»

9) Følgende nye artikler skal lyde:

«Artikkel 10a

Som unntak fra artikkel 8 nr. 3 bokstav i) og med forbehold for lovgivningen om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, skal det ikke kreves at søkeren framlegger resultatene av prekliniske eller kliniske prøvinger dersom vedkommende kan godtgjøre at de virksomme stoffene i legemiddelet har vært i alminnelig anerkjent medisinsk bruk i Fellesskapet i minst ti år, med anerkjent virkning og et akseptabelt sikkerhetsnivå som tilsvarer vilkårene i vedlegg I. I så fall skal resultatene av prøvingene erstattes med relevant vitenskapelig litteratur.

Artikkel 10b

Når det gjelder legemidler som inneholder virksomme stoffer som inngår i sammensetningen av godkjente legemidler, men hittil ikke har vært kombinert for terapeutiske formål, skal resultatene av nye prekliniske eller kliniske prøvinger som gjelder den aktuelle kombinasjonen, framlegges i samsvar med artikkel 8 nr. 3 bokstav i), men det er ikke nødvendig å framlegge vitenskapelige referanser for hvert enkelt virksomt stoff.

Artikkel 10c

Etter at det er gitt markedsføringstillatelse, kan innehaveren av tillatelsen gi samtykke til bruk av den farmasøytiske, prekliniske og kliniske dokumentasjonen i legemiddelets saksdokumenter med sikte på behandling av senere søknader for andre legemidler med samme kvalitative og kvantitative sammensetning med hensyn til virksomme stoffer og samme legemiddelform.».

10) Artikkel 11 skal lyde:

«Artikkel 11

Oversikten over preparatets egenskaper skal omfatte følgende opplysninger i denne rekkefølgen:

1. legemiddelets navn etterfulgt av legemiddelets styrke og legemiddelform,
2. kvalitativ og kvantitativ sammensetning med hensyn til virksomme stoffer og bestanddelene i hjelpestoffet som det er nødvendig å ha kjennskap til for en forsvarlig tilførsel av legemiddelet; det vanlige fellesnavnet eller den kjemiske betegnelsen skal brukes,
3. legemiddelform,
4. kliniske opplysninger:
 - 4.1. terapeutiske indikasjoner,
 - 4.2. posologi og tilførselsmåte for voksne og, i den utstrekning det er nødvendig, for barn,
 - 4.3. kontraindikasjoner,
 - 4.4. særlige advarsler og forsiktighetsregler ved bruk og, for immunologiske legemidler, særlige forsiktighetsregler som skal følges av personer som håndterer slike legemidler og tilfører dem til pasienter, sammen med særlige forsiktighetsregler som pasienten skal følge,

- 4.5. interaksjon med andre legemidler og andre interaksjoner,
- 4.6. bruk under graviditet og amming,
- 4.7. virkninger for evnen til å kjøre bil og betjene maskiner,
- 4.8. bivirkninger,
- 4.9. overdosering (symptomer, tiltak i nødssituasjoner, motgift),

5. farmakologiske egenskaper:

- 5.1. farmakodynamiske egenskaper,
- 5.2. farmakokinetiske egenskaper,
- 5.3. prekliniske sikkerhetsdata,

6. farmasøytiske opplysninger:

- 6.1. fortegnelse over hjelpestoffer,
- 6.2. vesentlige uforlikeligheter,
- 6.3. holdbarhetstid, om nødvendig etter rekonstituering av legemiddelet eller etter at den indre emballasjen er åpnet for første gang,
- 6.4. særlige forsiktighetsregler ved oppbevaring,
- 6.5. beholderens art og innhold,
- 6.6. eventuelt særlige forsiktighetsregler ved disponering av brukte legemidler eller avfallsstoffer som stammer fra slike legemidler,

7. innehaveren av markedsføringstillatelsen,

8. nummer på markedsføringstillatelsen,

9. dato for første tillatelse eller fornyelse av tillatelsen,

10. dato for revisjon av teksten,

11. for radioaktive legemidler, fullstendige opplysninger om den interne strålingsdosimetri,

12. for radioaktive legemidler, utførlige tilleggsanvisninger om framstilling *ex tempore* og kvalitetskontroll av legemiddelet og eventuelt den lengste holdbarhetstiden da et mellomprodukt, f.eks. et eluat, eller det bruksferdige radioaktive legemiddelet oppfyller sine spesifikasjoner.

Når det gjelder tillatelser i henhold til artikkel 10, er det ikke nødvendig å ta med de deler av oversikten over preparatets egenskaper for referanselegemiddelet som viser til indikasjoner eller doseringsformer som fortsatt var omfattet av patentrett på det tidspunkt det generiske legemiddelet ble markedsført.».

11) Artikkel 12 skal lyde:

«Artikkel 12

1. Søkeren skal sikre at de utførlige oversiktene nevnt i artikkel 8 nr. 3 siste ledd for de framlegges for vedkommende myndighet, utarbeides og underskrives av sakkyndige med nødvendige tekniske eller faglige kvalifikasjoner, som skal angis i et kort *curriculum vitae*.

2. Personer som har de tekniske og faglige kvalifikasjonene nevnt i nr. 1, skal begrunne all bruk av vitenskapelig litteratur i henhold til artikkel 10a i samsvar med vilkårene i vedlegg I.

3. De utførlige oversiktene skal utgjøre en del av den dokumentasjonen søkeren framlegger for vedkommende myndigheter.».

12) Artikkel 13 skal lyde:

«Artikkel 13

1. Medlemsstatene skal påse at homøopatiske legemidler som framstilles og bringes i omsetning i Fellesskapet, registreres eller godkjennes i samsvar med artikkel 14, 15 og 16, med mindre disse legemidlene er omfattet av en registrering eller en tillatelse gitt i henhold til nasjonal lovgivning fram til og med 31. desember 1993. I tilfelle av registreringer får artikkel 28 og artikkel 29 nr. 1-3 anvendelse.

2. Medlemsstatene skal innføre en særlig, forenklet framgangsmåte for registrering av de homøopatiske legemidlene nevnt i artikkel 14.».

13) I artikkel 14 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 skal nytt annet ledd lyde:

«Dersom nye vitenskapelige beviser gjør det berettiget, kan Kommisjonen endre første ledd tredje strekpunkt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 2.».

b) Nr. 3 oppheves.

14) I artikkel 15 gjøres følgende endringer:

a) Annet strekpunkt skal lyde:

«— dokumentasjon med en beskrivelse av framstillingen og kontrollen av stamproduktet eller stamproduktene, og begrunnelse for deres homøopatiske bruk på grunnlag av en fyllestgjørende bibliografi.».

b) Sjette strekpunkt skal lyde:

«— én eller flere modeller av den ytre og den indre emballasjen for legemidlene som skal registreres.».

15) I artikkel 16 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 erstattes «artikkel 8, 10 og 11» med «artikkel 8, 10, 10a, 10b, 10c og 11».

b) I nr. 2 erstattes «toksikologiske og farmakologiske prøvinger» med «prekliniske prøvinger».

16) Artikkel 17 og 18 skal lyde:

«Artikkel 17

1. Medlemsstatene skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å sikre at framgangsmåten for utstedelse av en markedsføringstillatelse for et legemiddel avsluttes i løpet av høyst 210 dager etter at en gyldig søknad ble inngitt.

Søknader om markedsføringstillatelse i to eller flere medlemsstater for samme legemiddel skal oversendes i samsvar med artikkel 27-39.

2. Dersom en medlemsstat erfarer at en søknad om markedsføringstillatelse for samme legemiddel allerede er under behandling i en annen medlemsstat, skal den avise å vurdere søknaden og underrette søkeren om at artikkel 27-39 får anvendelse.

Artikkel 18

Dersom en medlemsstat i samsvar med artikkel 8 nr. 3 bokstav l) underrettes om at en annen medlemsstat har godkjent et legemiddel som er gjenstand for en søknad om markedsføringstillatelse i den berørte medlemsstat, skal den avise søknaden, med mindre den ble inngitt i samsvar med artikkel 27-39.»

17) I artikkel 19 gjøres følgende endringer:

- a) I innledende tekst erstattes «artikkel 8 og artikkel 10 nr. 1» med «artikkel 8, 10, 10a, 10b og 10c».
- b) I nr. 1 erstattes «artikkel 8 og artikkel 10 nr. 1» med «artikkel 8, 10, 10a, 10b og 10c».
- c) I nr. 2 erstattes «et statlig laboratorium eller av et laboratorium utpekt til dette formål» med «et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål».
- d) I nr. 3 erstattes «artikkel 8 nr. 3 og artikkel 10 nr. 1» med «artikkel 8 nr. 3, 10, 10a, 10b og 10c».

18) I artikkel 20 bokstav b) erstattes «unntaksvis og i begrunnede tilfeller» med «i begrunnede tilfeller».

19) Artikkel 21 nr. 3 og 4 skal lyde:

«3. Vedkommende myndighet skal umiddelbart gjøre markedsføringstillatelsen offentlig tilgjengelig sammen med oversikten over legemiddelets egenskaper for hvert enkelt godkjent legemiddel.

4. Vedkommende myndighet skal utarbeide en vurderingsrapport og kommentarer til søknadsmaterialet med hensyn til resultatene av de farmasøytiske, prekliniske og kliniske prøvingene av det aktuelle legemiddelet. Vurderingsrapporten skal ajourføres når det foreligger nye opplysninger av betydning for vurderingen av det aktuelle legemiddelets kvalitet, sikkerhet eller virkning.

Vedkommende myndighet skal umiddelbart gjøre vurderingsrapporten offentlig tilgjengelig sammen med sin begrunnelse for uttalelsen, etter å ha fjernet alle opplysninger som gjelder forretningshemmeligheter. Begrunnelsen skal angis separat for hver indikasjon søknaden gjelder.»

20) Artikkel 22 skal lyde:

«Artikkel 22

Under særlige omstendigheter og etter samråd med søkeren kan tillatelsen utstedes med krav om at søkeren oppfyller særlige vilkår, særlig med hensyn til legemiddelets sikkerhet, underretning av vedkommende myndigheter om enhver hendelse knyttet til bruken samt tiltak som skal treffes. Tillatelsen kan gis bare på et objektivt og kontrollerbart grunnlag, og skal bygge på en av årsakene

omhandlet i vedlegg I. Opprettholdelsen av tillatelsen skal være avhengig av den årlige nye vurderingen av disse vilkårene. Listen over disse vilkårene skal umiddelbart gjøres offentlig tilgjengelig, sammen med frister og datoer for oppfyllelse.»

21) I nr. 23 skal nytt ledd lyde:

«Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal umiddelbart oversende vedkommende myndighet alle nye opplysninger som kan medføre endring i opplysningene eller dokumentene nevnt i artikkel 8 nr. 3 eller artikkel 10, 10a, 10b og 11, eller i artikkel 32 nr. 5 eller i vedlegg I.

I. Særlig skal innehaveren av tillatelsen underrette vedkommende myndighet om ethvert forbud eller enhver begrensning som pålegges av vedkommende myndigheter i en stat der legemiddelet for mennesker markedsføres, og om alle nye opplysninger som kan ha betydning for nytte-risikovurderingen av det berørte legemiddelet for mennesker.

For at nytte-risikoforholdet skal kunne vurderes kontinuerlig, kan vedkommende myndighet når som helst anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å framlegge opplysninger som viser at nytte-risikoforholdet fortsatt er gunstig.»

22) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 23a

Når det er utstedt en markedsføringstillatelse, skal innehaveren av tillatelsen underrette vedkommende myndighet i den medlemsstat som har gitt tillatelsen, om datoen da legemiddelet for mennesker faktisk ble brakt i omsetning i vedkommende medlemsstat, idet det tas hensyn til legemiddelets ulike godkjente presentasjoner.

Innehaveren skal også underrette vedkommende myndighet dersom omsetningen av legemiddelet i vedkommende medlemsstat opphører midlertidig eller permanent. Underretningen skal, unntatt i særlige tilfeller, skje minst to måneder før avbruddet i omsetningen av legemiddelet.

På anmodning fra vedkommende myndighet, særlig i forbindelse med legemiddelovervåking, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen gi vedkommende myndighet alle opplysninger om omfanget av salget av legemiddelet samt alle opplysninger innehaveren måtte ha om omfanget av resepter.»

23) Artikkel 24 skal lyde:

«Artikkel 24

1. Uten at det berører nr. 4 og 5 skal en markedsføringstillatelse være gyldig i fem år.
2. Markedsføringstillatelsen kan fornyes etter fem år ved at vedkommende myndighet i den medlemsstat som utstedte markedsføringstillatelsen, foretar en ny nytte-risikovurdering.

For dette formål skal innehaveren av markedsførings-tillatelsen gi vedkommende myndighet en konsolidert utgave av saksdokumentene med hensyn til kvalitet, sikkerhet og virkning, herunder alle endringer som er innført etter at markedsføringstillatelsen ble gitt, minst seks måneder før markedsføringstillatelsens gyldighet utløper i samsvar med nr. 1.

3. En markedsføringstillatelse som har blitt fornyet, har ubegrenset gyldighet, med mindre vedkommende myndighet av berettigede grunner med hensyn til legemiddelovervåking, beslutter å fornye den for én ytterligere femårsperiode i samsvar med nr. 2.

4. Dersom en markedsføringstillatelse innen tre år etter at den ble gitt ikke fører til at det godkjente legemiddelet faktisk blir brakt i omsetning i den medlemsstat som har gitt tillatelsen, skal tillatelsen ikke lenger være gyldig.

5. Dersom et godkjent legemiddel som tidligere har vært brakt i omsetning i den medlemsstat som utstedte tillatelsen, faktisk ikke finnes på markedet i tre år på rad, vil tillatelsens gyldighet for vedkommende legemiddel opphøre.

6. I særlige tilfeller og av hensyn til folkehelsen kan vedkommende myndighet gi unntak fra nr. 4 og 5. Slike unntak skal være behørig begrunnet.».

24) Artikkel 26 skal lyde:

«Artikkel 26

1. Markedsføringstillatelse skal ikke gis dersom det ved kontroll av opplysningene og dokumentene nevnt i artikkel 8, 10, 10a, 10b og 10c viser seg

- a) at legemiddelets nytte-risikoforhold ikke anses som gunstig, eller
- b) at dets terapeutiske virkning ikke er tilstrekkelig underbygd av søkeren, eller

- c) at legemiddelet ikke har den angitte kvalitative og kvantitative sammensetning.

2. Tillatelse skal heller ikke gis dersom opplysninger eller dokumenter framlagt til støtte for søknaden ikke er i samsvar med artikkel 8, 10, 10a, 10b og 10c.

3. Søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal være ansvarlig for nøyaktigheten av de framlagte dokumenter og opplysninger.».

25) Overskriften i avdeling III kapittel 4 skal lyde:

*«KAPITTEL 4***Framgangsmåte for gjensidig anerkjennelse og desentralisert framgangsmåte»**

26) Artikkel 27-32 skal lyde:

«Artikkel 27

1. Det skal opprettes en samordningsgruppe for å undersøke alle spørsmål knyttet til markedsføringstillatelse for et legemiddel i to eller flere medlemsstater etter framgangsmåtene i dette kapittel. Kontoret skal ha ansvar for samordningsgruppens sekretariat.

2. Samordningsgruppen skal bestå av én representant for hver medlemsstat, oppnevnt for en periode på tre år, som kan fornyes. Medlemmene i samordningsgruppen kan være ledsaget av sakkyndige.

3. Samordningsgruppen skal fastsette sin forretningsorden, som skal tre i kraft etter at Kommisjonen har avgitt en positiv uttalelse. Samordningsgruppen skal offentliggjøre sin forretningsorden.

Artikkel 28

1. En søker som ønsker markedsføringstillatelse for et legemiddel i flere medlemsstater, skal inngi en søknad basert på identiske søknadsdokumenter i de aktuelle medlemsstatene. Søknadsdokumentene skal inneholde opplysningene og dokumentene nevnt i artikkel 8, 10, 10a, 10b, 10c og 11. Søknadsdokumentene skal inneholde en liste over de medlemsstater søknaden gjelder.

Søkeren skal anmode en medlemsstat om å fungere som «rapporterende medlemsstat» og om å utarbeide en vurderingsrapport om legemiddelet i samsvar med nr. 2 eller 3.

2. Dersom legemiddelet på søknadstidspunktet allerede har fått markedsføringstillatelse, skal de berørte medlemsstater anerkjenne markedsføringstillatelsen utstedt av den rapporterende medlemsstat. For dette formål skal innehaveren av tillatelsen anmode den rapporterende medlemsstat om enten å utarbeide en vurderingsrapport om det aktuelle legemiddelet, eller om nødvendig ajourføre en eksisterende vurderingsrapport. Den rapporterende medlemsstat skal utarbeide eller ajourføre vurderingsrapporten innen 90 dager etter at en gyldig søknad er mottatt. Vurderingsrapporten og den godkjente oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget skal sendes til de berørte medlemsstater og til søkeren.

3. Dersom det på søknadstidspunktet ikke foreligger en markedsføringstillatelse for legemiddelet, skal søkeren anmode den rapporterende medlemsstat om å utarbeide et utkast til vurderingsrapport, et utkast til oversikt over preparatets egenskaper og et utkast til merking og pakningsvedlegg. Den rapporterende medlemsstat skal utarbeide disse utkastene innen 120 dager etter at en gyldig søknad er mottatt, og skal oversende dem til de berørte medlemsstater og til søkeren.

4. Innen 90 dager etter at dokumentene nevnt i nr. 2 og 3 er mottatt, skal de berørte medlemsstater godkjenne vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget, og underrette den rapporterende medlemsstat om dette. Den rapporterende medlemsstat skal registrere at alle parter er enige, avslutte framgangsmåten og underrette søkeren om dette.

5. Hver medlemsstat der en søknad er inngitt i samsvar med nr. 1, skal innen 30 dager etter at det er fastslått enighet, treffe en beslutning i samsvar med den godkjente vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget.

Artikkel 29

1. Dersom en medlemsstat på grunn av mulig alvorlig fare for folkehelsen ikke kan godkjenne vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget innen fristen fastsatt i artikkel 28 nr. 4, skal den gi den rapporterende medlemsstat, de andre berørte medlemsstatene og søkeren en utførlig begrunnelse for sitt standpunkt. Samordningsgruppen skal umiddelbart underrettes om hvilke punkter det er uenighet om.

2. Kommisjonen skal vedta retningslinjer der det defineres hva som menes med «mulig alvorlig fare for folkehelsen».

3. Innenfor samordningsgruppen skal alle medlemsstatene nevnt i nr. 1 gjøre sitt ytterste for å komme

til enighet om hvilke tiltak som skal treffes. De skal gi søkeren mulighet til å framsette sine synspunkter muntlig eller skriftlig. Dersom medlemsstatene kommer til enighet innen 60 dager etter at underretningen om de punktene det er uenighet om, er sendt til samordningsgruppen, skal den rapporterende medlemsstat registrere at de har kommet til enighet, avslutte framgangsmåten og underrette søkeren om dette. Artikkel 28 nr. 5 får anvendelse.

4. Dersom medlemsstatene ikke har kommet til enighet innen fristen på 60 dager som er nevnt i nr. 3, skal Kontoret umiddelbart underrettes om dette med sikte på anvendelse av framgangsmåten i artikkel 32, 33 og 34. Kontoret skal gi en utførlig beskrivelse av de saker medlemsstatene ikke har kommet til enighet om, og av grunnene til denne uenigheten. En kopi av den utførlige beskrivelsen skal sendes til søkeren.

5. Så snart søkeren er underrettet om at saken er forelagt Kontoret, skal vedkommende omgående sende Kontoret en kopi av opplysningene og dokumentene nevnt til i artikkel 28 nr. 1 første ledd.

6. Under de omstendigheter som er nevnt i nr. 4, kan medlemsstater som har godkjent den rapporterende medlemsstats vurderingsrapport, utkastet til oversikt over preparatets egenskaper samt merkingen og pakningsvedlegget, på søkerens anmodning godkjenne legemiddelet uten å vente på utfallet av framgangsmåten i artikkel 32. I så fall skal den tillatelsen som er gitt, ikke berøre utfallet av nevnte framgangsmåte.

Artikkel 30

1. Dersom samme legemiddel er gjenstand for to eller flere søknader om markedsføringstillatelse framlagt i samsvar med artikkel 8, 10, 10a, 10b, 10c og 11, og medlemsstatene har gjort innbyrdes avvikende vedtak om utstedelse, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av tillatelse, kan en medlemsstat, Kommisjonen, søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen forelegge saken for Komiteen for legemidler for mennesker, heretter kalt «Komiteen», med sikte på anvendelse av framgangsmåten i artikkel 32, 33 og 34.

2. For å fremme harmonisering av legemidler godkjent i Fellesskapet, skal medlemsstatene hvert år oversende samordningsgruppen en liste over legemidler som det bør utarbeides en harmonisert oversikt over preparatets egenskaper for.

Samordningsgruppen skal opprette en liste på grunnlag av medlemsstatenes forslag og oversende den til Kommisjonen.

Kommisjonen eller en medlemsstat kan, i samråd med Kontoret og idet det tas hensyn til de berørte parter syn, henvise spørsmålet om disse legemidlene til Komiteen i samsvar med nr. 1.

Artikkel 31

1. Medlemsstatene, Kommisjonen, søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal i særlige tilfeller der Fellesskapets interesser berøres, forelegge saken for Komiteen med henblikk på anvendelse av framgangsmåten fastsatt i artikkel 32, 33 og 34, før det gjøres vedtak om anmodning om, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av en markedsføringstillatelse, eller om enhver annen endring av vilkårene for en markedsføringstillatelse som synes nødvendig, særlig for å ta hensyn til opplysningene innhentet i samsvar med avdeling IX.

Den berørte medlemsstat eller Kommisjonen skal klart angi hvilken sak som er forelagt Komiteen til uttalelse, og skal underrette søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen om dette.

Medlemsstaten og søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal oversende Komiteen alle tilgjengelige opplysninger om den aktuelle saken.

2. Dersom henvisningen til Komiteen gjelder en rekke legemidler eller en hel terapeutisk klasse, kan Kontoret begrense framgangsmåten til visse særlige deler av tillatelsen.

I så fall får artikkel 35 anvendelse på disse legemidlene bare dersom de er omfattet av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse nevnt i dette kapittel.

Artikkel 32

1. Når det vises til framgangsmåten fastsatt i denne artikkel, skal Komiteen behandle den aktuelle saken og avgir en grunnlagt uttalelse innen 60 dager etter at den har fått seg forelagt saken.

I saker som forelegges Komiteen i samsvar med artikkel 30 og 31, kan Komiteen imidlertid forlenge denne fristen ytterligere med inntil 90 dager, idet det tas hensyn til synspunkter fra de berørte søkere eller innehavere av markedsføringstillatelse.

Dersom saken haster, kan Komiteen fastsette en kortere frist etter forslag fra lederen.

2. I forbindelse med saksbehandlingen skal Komiteen utpeke et av sine medlemmer til rapportør. Komiteen kan også utpeke uavhengige sakkyndige som skal gi den råd om bestemte spørsmål. Når Komiteen utpeker sakkyndige, skal den definere deres oppgaver og angi en frist for når disse oppgavene skal være utført.

3. Før Komiteen avgir sin uttalelse skal den gi søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen mulighet til å framlegge skriftlige og muntlige forklaringer innen en tidsfrist som Komiteen skal fastsette.

Komiteens uttalelse skal følges av et utkast til oversikt over preparatets egenskaper og et utkast til merking og pakningsvedlegg.

Dersom Komiteen finner det hensiktsmessig, kan den anmode en hvilken som helst annen person om å framlegge opplysninger om saken den har til behandling.

Komiteen kan utsette fristen nevnt i nr. 1 for å gi søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen mulighet til å forberede sine forklaringer.

4. Kontoret skal omgående underrette søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen dersom det i Komiteens uttalelse gis uttrykk for

- a) at søknaden ikke oppfyller kriteriene for godkjenning, eller
- b) at oversikten over preparatets egenskaper som er foreslått av søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen i samsvar med artikkel 11, bør endres, eller
- c) at tillatelsen bør gjøres avhengig av visse vilkår, dvs. vilkår som anses for å være av avgjørende betydning for en sikker og effektiv bruk av legemiddelet, herunder legemiddelovervåking, eller
- d) at en markedsføringstillatelse bør oppheves midlertidig, endres eller tilbakekalles.

Innen 15 dager etter at uttalelsen er mottatt, kan søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skriftlig meddele Kontoret at vedkommende har til hensikt å anmode om en ny vurdering av uttalelsen. I slike tilfeller skal søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen oversende Kontoret en utførlig begrunnelse for anmodningen innen 60 dager etter mottak av uttalelsen.

Innen 60 dager etter å ha mottatt begrunnelsen for anmodningen skal Komiteen foreta en ny vurdering av uttalelsen i samsvar med artikkel 62 nr. 1 fjerde ledd i forordning (EF) nr. 726/2004. Begrunnelsen for konklusjonen skal vedlegges vurderingsrapporten nevnt i nr. 5 i denne artikkel.

5. Innen 15 dager etter at Komiteen har vedtatt sin endelige uttalelse, skal Kontoret oversende den til medlemsstatene, Kommisjonen og søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen, sammen med en rapport med en redegjørelse om vurderingen av legemiddelet og begrunnelsen for sine konklusjoner.

Dersom det avgis en positiv uttalelse om utstedelse eller opprettholdelse av en markedsføringstillatelse, skal følgende vedlegges uttalelsen:

- a) et utkast til oversikt over preparatets egenskaper som nevnt i artikkel 11,
- b) eventuelle vilkår for utstedelse av tillatelsen som definert i nr. 4 bokstav c),
- c) nærmere opplysninger om eventuelle anbefalte vilkår eller begrensninger med hensyn til en sikker og effektiv bruk av legemiddelet,
- d) forslag til merking og pakningsvedlegg.».

27) I artikkel 33 gjøres følgende endringer:

- a) I første ledd erstattes «30 dager» med «15 dager».
- b) I annet ledd erstattes «artikkel 32 nr. 5 bokstav a) og b)» med «artikkel 32 nr. 5 annet ledd».
- c) I fjerde ledd erstattes «søkeren» med «søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen».

28) Artikkel 34 skal lyde:

«Artikkel 34

1. Kommisjonen skal gjøre et endelig vedtak etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 3 innen 15 dager etter avslutningen av denne framgangsmåten.

2. Forretningsordenen for Den faste komité nedsatt ved artikkel 121 nr. 1 skal tilpasses for å ta hensyn til de oppgaver som påhviler den i henhold til dette kapittel.

Disse tilpasningene skal innebære

- a) at Den faste komité, bortsett fra i tilfellene nevnt i artikkel 33 tredje ledd, skal avgi skriftlig uttalelse,
- b) at medlemsstatene skal ha minst 22 dager på seg til å oversende Kommisjonen sine skriftlige merknader til utkastet til vedtak. Dersom vedtaket haster, kan imidlertid lederen fastsette en kortere frist etter hvor mye saken haster. Fristen skal ikke være kortere enn fem dager, unntatt i særlige tilfeller,

- c) at medlemsstatene skal ha mulighet til skriftlig å anmode om at utkastet til vedtak behandles i et plenumsmøte i Den faste komité.

Når Kommisjonen anser at de skriftlige merknadene fra en medlemsstat reiser viktige nye spørsmål av vitenskapelig eller teknisk art som ikke er omhandlet i Kontorets uttalelse, skal lederen innstille behandlingen og sende søknaden tilbake til Kontoret for ytterligere behandling.

Kommisjonen skal vedta de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføringen av dette nummer etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 2.

3. Vedtaket omhandlet i nr. 1 skal rettes til alle medlemsstater og meddeles innehaveren av markedsføringstillatelsen eller søkeren. De berørte medlemsstater og den rapporterende medlemsstat skal enten gi eller tilbakekalle markedsføringstillatelsen eller foreta de endringer i vilkårene for tillatelsen som måtte være nødvendige for å etterkomme vedtaket, innen 30 dager etter at det er meddelt, og skal i den forbindelse vise til vedtaket. De skal underrette Kommisjonen og Kontoret om dette.».

29) Artikkel 35 nr. 1 tredje ledd oppheves.

30) Artikkel 38 nr. 2 skal lyde:

«2. Minst hvert tiende år skal Kommisjonen offentliggjøre en rapport om de erfaringer som er gjort på grunnlag av framgangsmåtene beskrevet i dette kapittel, og foreslå eventuelle endringer som måtte være nødvendige for å forbedre disse framgangsmåtene. Kommisjonen skal oversende denne rapporten til Europaparlamentet og Rådet.».

31) Artikkel 39 skal lyde:

«Artikkel 39

Artikkel 29 nr. 4, 5 og 6 og artikkel 30-34 får ikke anvendelse på de homøopatiske legemidlene som er nevnt i artikkel 14.

Artikkel 28-34 får ikke anvendelse på de homøopatiske legemidlene som er nevnt i artikkel 16 nr. 2.».

32) I artikkel 40 skal nytt nummer lyde:

«4. Medlemsstatene skal oversende en kopi av markedsføringstillatelsen nevnt i nr. 1 til Kontoret. Kontoret skal legge inn disse opplysningene i Fellesskapets database nevnt i artikkel 111 nr. 6.».

33) Artikkel 46 bokstav f) skal lyde:

«f) å overholde prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis for legemidler og som utgangsmaterialer bruke bare virksomme stoffer som er framstilt i samsvar med de utførlige retningslinjene for god framstillingspraksis for utgangsmaterialer.

Denne bokstav får også anvendelse på visse hjelpestoffer, og en liste over disse samt de særlige vilkårene for anvendelse skal opprettes ved et direktiv vedtatt av Kommisjonen etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 2.».

34) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 46a

1. I dette direktiv skal framstilling av virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, omfatte fullstendig eller delvis framstilling eller import av et virksomt stoff som brukes som et utgangsmateriale, som definert i del I nr. 3.2.1.1 bokstav b) i vedlegg I, samt de ulike prosessene med oppdeling, pakking eller presentasjon før stoffet inngår i et legemiddel, herunder ompakking eller ommerking, som utføres av en distributør av utgangsmaterialer.

2. Eventuelle endringer som er nødvendige for å tilpasse nr. 1 til den vitenskapelige og tekniske utvikling, skal fastsettes etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 2.».

35) I nr. 47 skal nye ledd lyde:

«Prinsippene nevnt i artikkel 46 bokstav f) for god framstillingspraksis for virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, skal vedtas i form av utførlige retningslinjer.

Kommisjonen skal også offentliggjøre retningslinjer for form og innhold for tillatelsen nevnt i artikkel 40 nr. 1, for rapportene nevnt i artikkel 111 nr. 3 samt for form og innhold for sertifikatet for god framstillingspraksis nevnt i artikkel 111 nr. 5.».

36) I artikkel 49 nr. 1 erstattes «minstekravene» med «kravene».

37) I artikkel 49 nr. 2 fjerde ledd første strekpunkt erstattes «anvendt fysikk» med «eksperimentell fysikk».

38) I artikkel 50 nr. 1 erstattes «i vedkommende stat» med «i Fellesskapet».

39) Artikkel 51 nr. 1 bokstav b) skal lyde:

«b) at hvert produksjonsparti med legemidler som er importert fra tredjestater, uansett om det er framstilt i Fellesskapet, i en medlemsstat har vært underkastet en fullstendig kvalitativ analyse, en kvantitativ analyse av minst alle virksomme stoffer og alle andre prøvinger eller kontroller som er nødvendige for å sikre legemidlenes kvalitet i henhold til de krav som ble stilt i forbindelse med markedsføringstillatelsen.».

40) I artikkel 54 gjøres følgende endringer:

a) Bokstav a) skal lyde:

«a) legemiddelets navn etterfulgt av dets styrke og legemiddelform og eventuelt om det er beregnet på spedbarn, barn eller voksne; dersom legemiddelet inneholder opptil tre virksomme stoffer, skal det internasjonale fellesnavnet (INN) tas med, eller dersom et slikt navn ikke foreligger, det vanlige fellesnavnet.».

b) I bokstav d) erstattes «de retningslinjer» med «den utførlige veiledningen».

c) Bokstav e) skal lyde:

«e) tilførselsmåte og om nødvendig tilførselsvei. Det skal settes av plass til å angi forskrevet dose.».

d) Bokstav f) skal lyde:

«f) en særlig advarsel om at legemiddelet må oppbevares utilgjengelig og ute av syne for barn.».

e) Bokstav j) skal lyde:

«j) eventuelt særlige forsiktighetsregler ved disponering av ubrukte legemidler eller avfall som stammer fra legemidler, samt en henvisning til eventuelle egnede innsamlingssystemer.».

f) Bokstav k) skal lyde:

«k) navn og adresse på innehaveren av markedsførings-tillatelsen og eventuelt navnet på den person innehaveren har utpekt til sin representant.».

g) Bokstav n) skal lyde:

«n) for ikke-reseptpliktige legemidler, bruks-anvisning.».

41) I artikkel 55 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 erstattes «i artikkel 54 og 62» med «i artikkel 54».

b) Nr. 2 første strekpunkt skal lyde:

«– legemiddelets navn som fastsatt i artikkel 54 bokstav a),».

c) Nr. 3 første strekpunkt skal lyde:

«– legemiddelets navn som fastsatt i artikkel 54 bokstav a) og, om nødvendig, tilførselsvei,».

42) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 56a

Legemiddelets navn, som nevnt i artikkel 54 bokstav a), skal også angis i blindeskrift på emballasjen. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal sikre at opplysningene i pakningsvedlegget blir gjort tilgjengelige på anmodning fra pasientorganisasjoner i formater som er hensiktsmessige for blinde og svaksynte.».

43) I artikkel 57 skal nytt ledd lyde:

«For legemidler godkjent i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004 skal medlemsstatene ved anvendelsen av denne artikkel overholde den utførlige veiledningen nevnt i artikkel 65 i dette direktiv.».

44) Artikkel 59 skal lyde:

«Artikkel 59

1. Pakningsvedlegget skal utformes i samsvar med oversikten over preparatets egenskaper; det skal inneholde følgende opplysninger i denne rekkefølgen:

a) for identifikasjon av legemiddelet,

i) legemiddelets navn etterfulgt av dets styrke og legemiddelform og eventuelt om det er beregnet på spedbarn, barn eller voksne. Fellesnavnet skal tas med når legemiddelet inneholder bare ett virksomt stoff, og dersom dets navn er et fantasinavn,

ii) farmakoterapeutisk kategori eller virkemåte, angitt på en slik måte at opplysningene er lettfattelige for pasienten,

b) de terapeutiske indikasjonene,

c) en oversikt over de opplysninger det er nødvendig å ha kjennskap til før bruk av legemiddelet,

i) kontraindikasjoner,

ii) passende forsiktighetsregler ved bruk,

iii) former for interaksjon med andre legemidler og andre former for interaksjon (for eksempel med alkohol, tobakk eller næringsmidler) som kan påvirke legemiddelets virkning,

iv) særlige advarsler,

d) nødvendige og vanlige opplysninger med henblikk på korrekt bruk, særlig

i) dosering,

ii) tilførselsmåte og om nødvendig tilførselsvei,

iii) tilførselshyppighet, om nødvendig med angivelse av når legemiddelet kan eller må tilføres,

og, i bestemte tilfeller, avhengig av legemiddelets art,

iv) behandlingens varighet, når den skal være begrenset,

v) tiltak ved overdose (for eksempel symptomer og nødhjelp),

vi) tiltak når én eller flere doser ikke er tatt,

vii) om nødvendig en angivelse av risikoen for negative virkninger ved opphør av behandlingen,

viii) en særlig oppfordring til å konsultere enten lege eller farmasøyt for å få avklart hvordan legemiddelet skal brukes,

e) en beskrivelse av de bivirkninger som kan oppstå ved vanlig bruk av legemiddelet, og om nødvendig, tiltak som skal treffes i slike tilfeller; pasienten skal uttrykkelig oppfordres til å melde fra til legen eller farmasøyten om enhver bivirkning som ikke er beskrevet i pakningsvedlegget,

- f) en henvisning til holdbarhetsdatoen som er angitt på emballasjen, med
 - i) en advarsel mot å bruke produktet etter den aktuelle datoen,
 - ii) eventuelt særlige forsiktighetsregler ved oppbevaring,
 - iii) om nødvendig en advarsel med hensyn til visse synlige tegn på forringelse,
 - iv) den fullstendige kvalitative sammensetningen (i virksomme stoffer og hjelpestoffer) og den kvantitative sammensetningen i virksomme stoffer, ved bruk av fellesnavnene, for hver presentasjon av legemiddelet,
 - v) for hver presentasjon av legemiddelet, legemiddel-form og innhold etter vekt, volum eller doseringsenheter,
 - vi) navn og adresse på innehaveren av markedsførings-tillatelsen og eventuelt navnet på innehaverens utpekte representant i medlemsstatene,
 - vii) navn og adresse på framstilleren,
- g) dersom legemiddelet er godkjent i samsvar med artikkel 28-39 under forskjellige navn i de berørte medlemsstater, en liste over de navnene som er godkjent i hver enkelt medlemsstat,
- h) datoen da pakningsvedlegget sist ble revidert.

2. Oversikten nevnt i nr. 1 bokstav c) skal

- a) ta hensyn til de særlige forhold som gjelder for ulike brukergrupper (barn, gravide eller ammende kvinner, eldre, personer med bestemte lidelser),
- b) der det er nødvendig, nevne mulig påvirkning av evnen til å kjøre bil eller betjene maskiner,
- c) inneholde en fortegnelse over hjelpestoffer som det er nødvendig å ha kjennskap til for å kunne bruke legemiddelet på en korrekt og sikker måte, og som er fastsatt i den utførlige veiledningen som er offentliggjort i henhold til artikkel 65.

3. Pakningsvedlegget skal avspeile resultatene av samråd med målgrupper av pasienter for å sikre at det er lesbart, klart og enkelt å bruke.»

45) Artikkel 61 nr. 1 skal lyde:

«1. En eller flere modeller av legemiddelets ytre og indre emballasje samt utkastet til pakningsvedlegg skal framlegges for vedkommende myndigheter som har ansvaret for utstedelse av markedsføringstillatelse, samtidig med søknaden om markedsføringstillatelse. Resultatene av vurderingene foretatt i samarbeid med målgrupper av pasienter skal også framlegges for vedkommende myndighet.»

46) I artikkel 61 nr. 4 erstattes «eller eventuelt» med «og».

47) I artikkel 62 erstattes «kan tjene som helseopplysning» med «er nyttig for pasienten».

48) I artikkel 63 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 skal nytt ledd lyde:

«Når det gjelder visse legemidler mot sjeldne sykdommer, kan opplysningene angitt i artikkel 54 på grunnlagt anmodning gis på bare ett av de offisielle språkene i Fellesskapet.»

b) Nr. 2 og 3 skal lyde:

«2. Pakningsvedlegget skal være lett leselig og avfattet med ord som er klare og forståelige og slik at brukeren kan handle på riktig måte, om nødvendig med hjelp fra helsepersonell. Pakningsvedlegget skal være lett leselig på det eller de offisielle språkene i medlemsstaten der legemiddelet bringes i omsetning.

Bestemmelsen i første ledd skal ikke være til hinder for at pakningsvedlegget trykkes på flere språk, forutsatt at de samme opplysningene gis på alle språk.

3. Når legemiddelet ikke skal utleveres direkte til pasienten, kan vedkommende myndigheter gi dispensasjon fra kravet om at visse opplysninger skal angis på etiketten og i pakningsvedlegget, og at pakningsvedlegget må foreligge på det eller de offisielle språkene i medlemsstaten der legemiddelet bringes i omsetning.»

49) Artikkel 65 skal lyde:

«Artikkel 65

I samråd med medlemsstatene og de berørte parter skal Kommisjonen utarbeide og offentliggjøre en utførlig veiledning, særlig om

- a) utformingen av ordlyden i visse særlige advarsler i forbindelse med bestemte kategorier legemidler,
- b) de særlige informasjonsbehovene ved ikke-reseptpliktige legemidler,
- c) leseligheten av opplysningene på etiketten og i pakningsvedlegget,
- d) metodene for identifikasjon av legemidler og bevis for deres ekthet,
- e) fortegnelsen over hjelpestoffer som skal vises på merkingen av legemidler, samt måten disse hjelpestoffene skal angis på,
- f) harmoniserte bestemmelser om gjennomføringen av artikkel 57.»

50) Artikkel 66 nr. 3 fjerde strekpunkt skal lyde:

«— navn og adresse på framstilleren,»

51) I artikkel 69 nr. 1 gjøres følgende endringer:

a) Første strekpunkt skal lyde:

«— stamproduktets eller stamproduktenes vitenskapelige navn etterfulgt av fortynningsgraden, ved bruk av symbolene i den farmakopé som benyttes i samsvar med artikkel 1 nr. 5; dersom det homøopatiske legemiddelet er sammensatt av to eller flere stamprodukter, kan det vitenskapelige navnet på stamproduktene i merkingen utfylles med et fantasinavn,».

b) Siste strekpunkt skal lyde:

«— en advarsel til brukeren om at lege bør konsulteres dersom symptomene vedvarer.».

52) I artikkel 70 nr. 2 gjøres følgende endringer:

a) Bokstav a) skal fortsatt lyde:

«a) legemidler som kan utleveres én eller flere ganger på samme resept,».

b) Bokstav c) skal lyde:

«c) reseptpliktige legemidler med «begrenset» utlevering som er forbeholdt visse spesialiserte bruksområder.».

53) Artikkel 74 skal lyde:

«Artikkel 74

Når nye opplysninger framlegges for vedkommende myndigheter, skal disse undersøke og eventuelt endre klassifiseringen av et legemiddel ved anvendelse av kriteriene i artikkel 71.».

54) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 74a

Når en endring av klassifiseringen av et legemiddel er godkjent på grunnlag av vesentlige prekliniske eller kliniske prøvinger, skal vedkommende myndighet i ett år etter at den første endringen ble godkjent, ikke vise til resultatene av disse prøvingene når de behandler en søknad fra en annen søker eller innehaver av markedsføringstillatelse om en endring av klassifiseringen av samme stoff.».

55) I artikkel 76 gjøres følgende endringer:

a) Eksisterende tekst blir nr. 1.

b) Nye numre skal lyde:

«2. Når det gjelder engrosdistribusjon og lagring, skal legemidler omfattes av en markedsføringstillatelse utstedt i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004 eller av vedkommende myndigheter i en medlemsstat i samsvar med dette direktiv.

3. En distributør som ikke er innehaver av markedsføringstillatelsen, og som importerer et legemiddel fra en annen medlemsstat, skal underrette innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndighet i medlemsstaten som legemiddelet skal importeres til, om at vedkommende har til hensikt å importere legemiddelet. Når det gjelder legemidler som ikke er omfattet av en markedsføringstillatelse i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, skal underretningen til vedkommende myndighet ikke berøre ytterligere framgangsmåter som måtte være fastsatt i lovgivningen i den berørte medlemsstat.».

56) Artikkel 80 bokstav e) annet strekpunkt skal lyde:

«— legemiddelets navn,».

57) Artikkel 81 skal lyde:

«Artikkel 81

Med hensyn til utlevering av legemidler til farmasøyer og personer med tillatelse eller rett til å utlevere legemidler til offentligheten, skal medlemsstatene ikke pålegge innehaveren av en distribusjonstillatelse gitt av en annen medlemsstat noen forpliktelser, særlig ikke forpliktelser til å yte offentlige tjenester, som er strengere enn dem som de pålegger personer som de selv har gitt tillatelse til å drive tilsvarende virksomhet.

Innehaveren av en markedsføringstillatelse for et legemiddel og distributørene av dette legemiddelet som faktisk er brakt i omsetning i en medlemsstat, skal innenfor rammene av sitt ansvar sikre hensiktsmessig og løpende levering av dette legemiddelet til apoteker og personer som har tillatelse til å utlevere legemidler, slik at behovene til pasienter i de berørte medlemsstatene blir dekket.

Gjennomføringsbestemmelsene for denne artikkel bør videre være begrunnet ut fra hensynet til vern av folkehelsen og stå i forhold til formålet med slikt vern, i samsvar med traktatens bestemmelser, særlig bestemmelsene om fritt varebytte og konkurranse.».

58) I artikkel 82 skal første ledd annet strekpunkt lyde:

«— legemiddelets navn og legemiddelform,».

59) Artikkel 84 skal lyde:

«Artikkel 84

Kommisjonen skal offentliggjøre retningslinjer for god distribusjonspraksis. For dette formål skal den rådspørre Komiteen for legemidler for mennesker og Legemiddelkomiteen nedsatt ved rådsbeslutning 75/320/EØF(*).

(*) EFT L 147 av 9.6.1975, s. 23.».

60) Artikkel 85 skal lyde:

«Artikkel 85

Bestemmelsene i denne avdeling får anvendelse på homøopatiske legemidler.».

61) Nr. 86 nr. 2 fjerde strekpunkt skal fortsatt lyde:

«— opplysninger om helse og sykdommer hos mennesker, forutsatt at det ikke direkte eller indirekte vises til legemidler.».

62) Artikkel 88 skal lyde:

«Artikkel 88

1. Medlemsstatene skal forby offentlig reklame for legemidler som

a) er reseptpliktige i henhold til avdeling VI,

b) inneholder stoffer som er definert som psykotrope eller narkotiske stoffer i henhold til internasjonale konvensjoner, som FN-konvensjonene av 1961 og 1971.

2. Offentlig reklame er tillatt for legemidler som i kraft av sin sammensetning og sitt formål er beregnet på og utformet for bruk uten at det søkes lege for diagnose, forskrivning eller overvåking av behandling, om nødvendig i samråd med farmasøyt.

3. Medlemsstatene kan forby offentlig reklame for refusjonsberettigede legemidler på sitt territorium.

4. Forbudet i nr. 1 skal ikke gjelde for vaksinasjonskampanjer som lanseres av industrien, og som er godkjent av vedkommende myndigheter i medlemsstatene.

5. Forbudet i nr. 1 skal gjelde med forbehold for artikkel 14 i direktiv 89/552/EØF.

6. Medlemsstatene skal forby industrien å foreta direkte utlevering av legemidler til offentligheten for reklameformål.».

63) Følgende tekst innsettes artikkel 88:

«AVDELING VIIIa

INFORMASJON OG REKLAME

Artikkel 88a

Kommisjonen skal innen tre år etter ikrafttreddelsen av direktiv 2004/726/EF, etter samråd med pasient- og forbrukerorganisasjoner, lege- og farmasøytorganisasjoner, medlemsstater og andre berørte parter, framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om gjeldende praksis med hensyn til informasjon — særlig på Internett — og om risikoer og fordeler for pasientene forbundet med dette.

Etter en analyse av ovennevnte opplysninger skal Kommisjonen, dersom det er hensiktsmessig, framlegge forslag til en informasjonsstrategi for å sikre informasjon som har god kvalitet, er objektiv, pålitelig og av ikke-reklamemessig art om legemidler og andre behandlinger, samt behandle spørsmålet om informasjonskildens pålitelighet.».

64) I artikkel 89 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 bokstav b) første strekpunkt skal lyde:

(Gjelder ikke den norske teksten.)

b) Nr. 2 skal lyde:

«2. Medlemsstatene kan bestemme at offentlig reklame for et legemiddel uten hensyn til nr. 1 kan begrenses til legemiddelets navn eller dets internasjonale fellesnavn, dersom et slikt navn foreligger, eller varemerket, når reklamen utelukkende har til formål å henlede oppmerksomheten på legemiddelet.»

65) Artikkel 90 bokstav l) oppheves.

66) Artikkel 91 nr. 2 skal lyde:

«2. Medlemsstatene kan bestemme at legemiddelreklame rettet mot personer som er bemyndiget til å forskrive eller utlevere legemidler, uten hensyn til nr. 1 kan begrenses til legemiddelets navn, eller dets internasjonale fellesnavn, dersom et slikt navn foreligger, eller varemerket, når reklamen utelukkende har til formål å henlede oppmerksomheten på legemiddelet.»

67) Artikkel 94 nr. 2 skal lyde:

«2. Representasjon i forbindelse med salgsfremmende tiltak skal alltid være strengt begrenset til hovedformålet med møtet, og må ikke omfatte andre personer enn helsepersonell.»

68) Artikkel 95 skal lyde:

«Artikkel 95

Bestemmelsene i artikkel 94 nr. 1 skal ikke hindre direkte eller indirekte representasjon i forbindelse med arrangementer av utelukkende faglig og vitenskapelig karakter; slik representasjon skal alltid være strengt begrenset til det vitenskapelige hovedformålet med møtet, og må ikke omfatte andre personer enn helsepersonell.»

69) Artikkel 96 nr. 1 bokstav d) skal lyde:

«d) Hver prøve skal ikke være større enn den minste presentasjon som finnes i handelen.»

70) I nr. 98 skal nytt nummer lyde:

«3. Medlemsstatene skal ikke forby at innehaveren av markedsføringstillatelsen og ett eller flere selskaper som denne utpeker, sammen fremmer salget av et legemiddel.»

71) Artikkel 100 skal lyde:

«Artikkel 100

Reklame for de homøopatiske legemidlene nevnt i artikkel 14 nr. 1 er underlagt bestemmelsene i denne avdeling, med unntak av artikkel 87 nr. 1.

Imidlertid kan bare opplysningene nevnt i artikkel 69 nr. 1 brukes i reklame for slike legemidler.»

72) Artikkel 101 annet ledd skal lyde:

«Medlemsstatene kan fastsette særlige krav til leger og annet helsepersonell om rapportering av antatte alvorlige eller uventede bivirkninger.»

73) Artikkel 102 skal lyde:

«Artikkel 102

For å sikre at det gjøres hensiktsmessige og harmoniserte forvaltningsmessige vedtak om legemidler som er godkjent i Fellesskapet, og idet det tas hensyn til opplysninger om bivirkninger av legemidler under normale bruksvilkår, skal medlemsstatene opprette et system for legemiddelovervåking. Dette systemet skal brukes til å samle inn opplysninger som er nyttige i forbindelse med overvåking av legemidler, særlig med hensyn til bivirkninger hos mennesker, og til å vurdere slike opplysninger vitenskapelig.

Medlemsstatene skal sikre at egnede opplysninger som samles inn ved hjelp av dette systemet, blir meddelt de andre medlemsstatene og Kontoret. Opplysningene skal registreres i databasen nevnt i artikkel 57 nr. 1 annet ledd bokstav l) i forordning (EF) nr. 726/2004, og skal være permanent tilgjengelige for alle medlemsstater og umiddelbart gjøres tilgjengelige for offentligheten.

I systemet skal det også tas hensyn til tilgjengelige opplysninger om feilbruk og misbruk av legemidler som kan ha betydning for nytte-risikovurderingen av legemidlene.»

74) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 102a

Vedkommende myndigheter skal kontinuerlig kontrollere forvaltningen av midler til virksomhet i forbindelse med legemiddelovervåking, drift av kommunikasjonsnett og markedsovervåking for å sikre deres uavhengighet.»

75) I artikkel 103 annet ledd skal innledende tekst lyde:

«Den kvalifiserte personen skal være bosatt i Fellesskapet og ha ansvar for».

76) Artikkel 104-107 skal lyde:

«Artikkel 104

1. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal føre detaljerte fortegnelser over alle antatte bivirkninger som forekommer i Fellesskapet eller i en tredjestat.

Bortsett fra i særlige tilfeller skal opplysninger om slike bivirkninger oversendes elektronisk i form av en rapport i henhold til retningslinjene nevnt i artikkel 106.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal registrere og omgående rapportere alle antatte alvorlige bivirkninger som meddeles ham/henne av helsepersonell, til vedkommende myndighet i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningen forekom, og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

3. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal registrere og omgående rapportere alle andre antatte alvorlige bivirkninger som oppfyller rapporteringsvilkårene, i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 106 nr. 1, og som han/hun med rimelighet kan antas å ha kjennskap til, til vedkommende myndighet i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningene forekom, og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

4. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal påse at alle antatte alvorlige og uventede bivirkninger samt alle antatte overføringer av smittsomme agenser via legemiddelet som oppstår på en tredjestats territorium, omgående rapporteres i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 106 nr. 1, slik at Kontoret og vedkommende myndigheter i den eller de medlemsstatene der legemiddelet er godkjent, blir underrettet om dette, og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

5. Som unntak fra nr. 2, 3 og 4 skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for legemidler som omfattes av direktiv 87/22/EØF, eller som har vært omfattet av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 28 og 29 i dette direktiv, eller som har vært behandlet etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 32, 33 og 34 i dette direktiv, dessuten sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger som forekommer i Fellesskapet, rapporteres på en slik måte at opplysningene blir tilgjengelige for den rapporterende medlemsstat eller for enhver vedkommende myndighet som opptre som rapporterende medlemsstat. Den rapporterende medlemsstat skal påta seg ansvar for å analysere og

overvåke slike bivirkninger.

6. Med mindre andre krav er blitt fastsatt som vilkår for utstedelse av markedsføringstillatelse, eller senere som angitt i retningslinjene nevnt i artikkel 106 nr. 1, skal fortegnelser over alle bivirkninger framlegges for vedkommende myndigheter i form av en periodisk, oppdatert sikkerhetsrapport, enten umiddelbart på anmodning eller minst hver sjette måned etter at tillatelse er gitt og fram til legemiddelet bringes i omsetning. Periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapporter skal også framlegges umiddelbart på anmodning eller minst hver sjette måned de første to årene etter at legemiddelet er brakt i omsetning, og deretter årlig i de to påfølgende årene. Deretter skal rapportene framlegges hvert tredje år, eller umiddelbart på anmodning.

De periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapportene skal omfatte en vitenskapelig nytte-risikovurdering av legemiddelet.

7. Kommisjonen kan fastsette bestemmelser om endring av nr. 6 på grunnlag av de erfaringer som er gjort ved anvendelsen av nevnte nummer. Kommisjonen skal vedta bestemmelsene etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 2.

8. Når en markedsføringstillatelse er gitt, kan innehaveren av markedsføringstillatelsen søke om endring av tidsplanen nevnt i artikkel 6, etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonsforordning (EF) nr. 1084/2003(*).

9. Innehaveren av en markedsføringstillatelse kan ikke offentliggjøre opplysninger om legemiddelovervåking med hensyn til det godkjente legemiddelet uten at vedkommende først eller samtidig underretter vedkommende myndighet.

I alle tilfeller skal innehaveren av markedsføringstillatelsen sørge for at opplysningene framlegges på en objektiv måte som ikke er villedende. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at en innehaver av markedsføringstillatelse som ikke oppfyller de nevnte forpliktelsene, ilegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende.

Artikkel 105

1. Kontoret skal, i samarbeid med medlemsstatene og Kommisjonen, opprette et datanett for å lette utvekslingen av opplysninger om legemiddelovervåking som gjelder legemidler som markedsføres i Fellesskapet, slik at alle vedkommende myndigheter kan få tilgang til opplysningene samtidig.

2. Ved hjelp av nettet nevnt i nr. 1 skal medlemsstatene

sørge for at rapporter om antatte alvorlige bivirkninger som har forekommet på deres territorium, omgående gjøres tilgjengelige for Kontoret og de andre medlemsstatene, og senest innen 15 dager etter at underretning er gitt.

3. Medlemsstatene skal sørge for at rapporter om antatte alvorlige bivirkninger som har forekommet på deres territorium, omgående gjøres tilgjengelige for innehaveren av markedsføringstillatelsen, og senest innen 15 dager etter at underretning er gitt.

Artikkel 106

1. For å lette utvekslingen av opplysninger om legemiddelovervåking i Fellesskapet skal Kommisjonen i samråd med Kontoret, medlemsstatene og andre berørte parter utarbeide retningslinjer for innhenting, kontroll og utforming av bivirkningsrapporter, herunder de tekniske kravene når det gjelder den elektroniske utvekslingen av opplysninger om legemiddelovervåking i samsvar med internasjonalt omforente formater, og offentliggjøre en henvisning til en internasjonalt omforent medisinsk terminologi.

I samsvar med retningslinjene skal innehavere av markedsføringstillatelser benytte internasjonalt omforent medisinsk terminologi ved rapportering av bivirkninger.

Disse retningslinjene skal offentliggjøres i bind 9 av Regler for legemidler i Det europeiske fellesskap og ta hensyn til internasjonalt harmoniseringsarbeid på området legemiddelovervåking.

2. Ved tolkningen av definisjonene i artikkel 1 nr. 11-16 og av prinsippene i denne avdeling skal innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndigheter følge retningslinjene nevnt i nr. 1.

Artikkel 107

1. Dersom en medlemsstat på grunnlag av en vurdering av data fra legemiddelovervåking anser at en markedsføringstillatelse bør oppheves midlertidig, tilbakekalles eller endres i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 106 nr. 1, skal den umiddelbart underrette Kontoret, de øvrige medlemsstatene og innehaveren av markedsføringstillatelsen om dette.

2. Dersom det er påkrevd å handle raskt for å verne folkehelsen, kan den berørte medlemsstat midlertidig oppheve markedsføringstillatelsen for et legemiddel, forutsatt at Kontoret, Kommisjonen og de øvrige medlemsstatene underrettes senest påfølgende virkedag.

Når Kontoret er underrettet i samsvar med nr. 1 med

hensyn til midlertidig oppheving og tilbakekalling, eller første ledd i dette nummer, skal Komiteen avgi en uttalelse innen en frist som fastsettes etter hvor mye saken haster. Når det gjelder endringer, kan Komiteen på anmodning fra en medlemsstat utarbeide en uttalelse.

På grunnlag av denne uttalelsen kan Kommisjonen anmode alle medlemsstater der legemiddelet blir markedsført, om umiddelbart å treffe midlertidige tiltak.

Endelige tiltak skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 121 nr. 3.»

(*) EUT L 159 av 27.6.2003, s. 1.»

77) I artikkel 111 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Vedkommende myndighet i de berørte medlemsstater skal ved gjentatte og om nødvendig uanmeldte inspeksjoner, og eventuelt ved å be et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som er utpekt til dette formål om å utføre undersøkelser av prøver, sikre at de lovfestede kravene med hensyn til legemidler blir overholdt.

Vedkommende myndighet kan også utføre uanmeldte inspeksjoner i lokalene til framstillere av virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, eller i lokalene til innehavere av markedsføringstillatelse, dersom den anser at det er grunn til mistanke om manglende overholdelse av prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis nevnt i artikkel 47. Slike inspeksjoner kan også utføres på anmodning fra en medlemsstat, Kommisjonen eller Kontoret.

For å kontrollere at de opplysningene som er innsendt for å få et samsvarssertifikat, er samsvar med monografiene i Den europeiske farmakopé, kan standardiseringsorganet for nomenklatur og kvalitetsstandarder i henhold til Konvensjonen om utarbeiding av Den europeiske farmakopé(*) (Det europeiske direktorat for legemiddelkvalitet) be Kommisjonen eller Kontoret om å anmode om en slik inspeksjon når vedkommende utgangsmateriale er omfattet av en monografi i Den europeiske farmakopé.

Vedkommende myndighet i den berørte medlemsstat kan utføre inspeksjoner hos framstillere av utgangsmateriale på anmodning fra framstilleren selv.

Slike inspeksjoner skal utføres av representanter for vedkommende myndighet, som skal ha fullmakt til å

- a) inspisere framstillings- og handelsvirksomheter som framstiller legemidler eller virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer ved framstilling av legemidler, samt de laboratorier som innehaveren av framstillingstillatelsen har gitt i oppdrag å utføre kontrollene i henhold til artikkel 20,
- b) ta prøver, også med sikte på uavhengige prøvinger utført av et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål,
- c) gjøre seg kjent med samtlige dokumenter som gjelder inspeksjonens gjenstand, med forbehold for bestemmelser som gjaldt i medlemsstatene 21. mai 1975, og som begrenser denne fullmakten med hensyn til beskrivelsen av framstillingsmåten,
- d) inspisere lokaler, arkiver og dokumenter hos innehavere av markedsføringstillatelse eller hos foretak som av innehaveren av markedsføringstillatelsen har fått i oppdrag å utføre den virksomhet som er beskrevet i avdeling IX, særlig artikkel 103 og 104.

(*) EFT L 158 av 25.6.1994, s. 19.».

- b) Nr. 3 skal lyde:

«3. Etter hver inspeksjon nevnt i nr. 1 skal representantene for vedkommende myndighet avgi rapport om hvorvidt framstilleren overholder prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis omhandlet i artikkel 47 eller eventuelt kravene i artikkel 101-108. Innholdet i slike rapporter skal meddeles framstilleren eller innehaveren av markedsføringstillatelse som inspeksjonen gjaldt.».

- c) Følgende nye numre skal lyde:

«4. Uten at det berører eventuelle avtaler mellom Fellesskapet og tredjestater, kan en medlemsstat, Kommisjonen eller Kontoret kreve at en framstiller som er etablert i en tredjestat, underkaster seg en inspeksjon som nevnt i nr. 1.

5. Innen 90 dager etter en inspeksjon nevnt i nr. 1 skal det utstedes et sertifikat for god framstillingspraksis til framstilleren dersom resultatet av inspeksjonen viser at framstilleren overholder prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis som er fastsatt i Fellesskapets regelverk.

Dersom inspeksjoner utføres som en del av sertifiseringsprosedyren for monografiene i Den europeiske farmakopé, skal det utarbeides et sertifikat.

6. Medlemsstatene skal legge inn de sertifikatene for god framstillingspraksis som de utsteder, i Fellesskapets database, som Kontoret forvalter på vegne av Fellesskapet.

7. Dersom resultatet av en inspeksjon nevnt i nr. 1 er at framstilleren ikke overholder prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis som er fastsatt i Fellesskapets regelverk, skal opplysning om dette legges inn i Fellesskapets database nevnt i nr. 6.».

78) I artikkel 114 nr. 1 og 2 erstattes «et statlig laboratorium eller et laboratorium utpekt til dette formål» med «et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål».

79) Artikkel 116 skal lyde:

«Artikkel 116

Vedkommende myndigheter skal midlertidig oppheve, tilbakekalle eller endre markedsføringstillatelsen dersom de anser at legemiddelet er skadelig ved normal bruk, eller dersom terapeutisk virkning mangler, eller at nytte-risikoforholdet ikke er positivt under normale bruksvilkår, eller at produktets kvalitative og kvantitative sammensetning ikke er som oppgitt. Den terapeutiske virkningen mangler når det fastslås at det ikke kan oppnås terapeutiske resultater med legemiddelet.

Markedsføringstillatelsen skal også midlertidig oppheves, tilbakekalles eller endres dersom opplysningene som er vedlagt søknaden som fastsatt i artikkel 8 eller artikkel 10, 10a, 10b, 10c og 11, er uriktige eller ikke er endret i samsvar med artikkel 23, eller dersom kontrollene nevnt i artikkel 112 ikke er utført.».

80) Artikkel 117 nr. 1 skal lyde:

«1. Uten hensyn til tiltakene fastsatt i artikkel 116 skal medlemsstatene treffe alle egnede tiltak for å sikre at utlevering av legemiddelet forbyr og legemiddelet trekkes tilbake fra markedet dersom det anses at

- a) legemiddelet er skadelig under normale bruksvilkår, eller
- b) legemiddelet ikke har noen terapeutisk virkning, eller

- c) legemiddelets nytte-risikoforhold ikke anses som gunstig under de godkjente bruksvilkårene, eller
- d) legemiddelet ikke har den angitte kvalitative og kvantitative sammensetningen, eller
- e) kontrollen av legemiddelet og/eller av bestanddelene og mellomproduktene ikke har funnet sted, eller dersom et annet krav eller en annen forpliktelse i forbindelse med utstedelse av framstillingstillatelsen ikke er oppfylt.»

81) Artikkel 119 skal lyde:

«Artikkel 119

Bestemmelsene i denne avdeling får anvendelse på homøopatiske legemidler.»

82) Artikkel 121 og 122 skal lyde:

«Artikkel 121

1. Kommisjonen skal bistås av Den faste komité for legemidler for mennesker, heretter kalt «Den faste komité», i arbeidet med å tilpasse direktivene om fjerning av tekniske handelshindringer i legemiddelsektoren til den tekniske utvikling.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 4 nr. 3 i beslutning 1999/468/EF skal være én måned.

4. Den faste komité fastsetter sin forretningsorden, som skal offentliggjøres.

Artikkel 122

1. Medlemsstatene skal treffe alle hensiktsmessige tiltak for å sikre at de berørte vedkommende myndigheter utveksler opplysninger som er relevante for å sikre at vilkårene for tillatelsene nevnt i artikkel 40 og 77, for sertifikatene nevnt i artikkel 111 nr. 5 eller for markedsføringstillatelsene overholdes.

2. På grunnlagt anmodning skal medlemsstatene umiddelbart oversende rapportene nevnt i artikkel 111 nr. 3 til vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat.

3. De konklusjonene som trekkes i samsvar med artikkel 111 nr. 1, skal gjelde i hele Fellesskapet.

Dersom en medlemsstat unntaksvis og av grunner knyttet til folkehelsen ikke kan godta konklusjonene etter en inspeksjon i henhold til artikkel 111 nr. 1, skal medlemsstaten umiddelbart underrette Kommisjonen og Kontoret om dette. Kontoret skal underrette de berørte medlemsstater.

Når Kommisjonen er underrettet om slike motstridende synspunkter, kan den etter samråd med de berørte medlemsstater be inspektøren som utførte den opprinnelige inspeksjonen, om å utføre en ny inspeksjon; denne inspektøren kan ledsages av to andre inspektører fra medlemsstater som ikke er part i tvisten.»

83) Artikkel 125 tredje ledd skal lyde:

«Vedtak om å utstede eller tilbakekalle en markedsføringstillatelse skal gjøres offentlig tilgjengelige.»

84) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 126a

1. Dersom det ikke foreligger en markedsføringstillatelse, eller en søknad ikke er til behandling for et legemiddel som er godkjent i en annen medlemsstat i samsvar med dette direktiv, kan en medlemsstat når det er begrunnet ut fra hensynet til folkehelsen tillate at det aktuelle legemiddelet bringes i omsetning.

2. Når en medlemsstat benytter seg av denne muligheten, skal den treffe de nødvendige tiltak for å sikre at kravene i dette direktiv blir overholdt, særlig de som er nevnt i avdeling V, VI, VIII, IX og XI.

3. Før en medlemsstat utsteder en slik tillatelse, skal den

a) underrette innehaveren av markedsføringstillatelsen i den medlemsstat der det aktuelle legemiddelet er godkjent, om forslaget om å utstede en tillatelse i henhold til denne artikkel med hensyn til det aktuelle legemiddelet, og

b) anmode vedkommende myndighet i nevnte medlemsstat om å framlegge et eksemplar av vurderingsrapporten nevnt i artikkel 21 nr. 4 og av den markedsføringstillatelsen som gjelder for det aktuelle legemiddelet.

4. Kommisjonen skal opprette et offentlig tilgjengelig register over legemidler som er godkjent i henhold til nr. 1. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om de markedsføringstillatelser for et legemiddel som gis, eller som opphører, i henhold til nr. 1, herunder innehaverens navn eller firma og faste adresse. Kommisjonen skal endre registeret over legemidler tilsvarende og gjøre det tilgjengelig på sitt nettsted.

5. Kommisjonen skal senest 30. april 2008 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av denne bestemmelse med sikte på å foreslå nødvendige endringer.»

85) Ny artikkel 126b skal lyde:

«Artikkel 126b

For å sikre uavhengighet og innsyn skal medlemsstatene sørge for at ansatte hos vedkommende myndighet med ansvar for å utstede tillatelser, rapportører og sakkyndige som arbeider med godkjenning og overvåking av legemidler, ikke har økonomiske eller andre interesser i farmasøytisk industri som vil kunne påvirke deres upartiskhet. Disse personene skal avgi en årlig erklæring om sine økonomiske interesser.

I tillegg skal medlemsstatene sikre at vedkommende myndighet offentliggjør sin egen og sine komiteers forretningsorden, dagsorden for og referater fra sine møter sammen med de beslutninger som er truffet, og stemmefordeling, herunder mindretallets synspunkter.»

86) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 127a

Når et legemiddel skal godkjennes i samsvar med forordning (EF) nr. 726/2004, og Vitenskapskomiteen i sin uttalelse viser til anbefalte vilkår eller begrensninger med hensyn til sikker og effektiv bruk av legemiddelet i henhold til artikkel 9 nr. 4 bokstav c) i nevnte forordning, skal et vedtak rettet til medlemsstatene gjøres etter framgangsmåten i artikkel 33 og 34 i dette direktiv, for gjennomføringen av nevnte vilkår og begrensninger.»

87) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 127b

Medlemsstatene skal sikre at det finnes egnede innsamlingssystemer for legemidler som ikke er brukt, eller der holdbarhetstiden er utløpt.»

Artikkel 2

Verneperiodene fastsatt i artikkel 1 nr. 8, som endrer artikkel 10 nr. 1 i direktiv 2001/83/EF, får ikke anvendelse på referanselegemidler som det er framlagt søknad om tillatelse for før datoen for innarbeiding i nasjonal lovgivning nevnt i artikkel 3 første ledd.

Artikkel 3

Medlemsstatene skal innen 30. oktober 2005 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 4

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 5

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 31. mars 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

D. ROCHE

Formann

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2004/28/EF

2014/EØS/56/28

av 31. mars 2004

om endring av direktiv 2001/82/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95 og artikkel 152 nr. 4 bokstav b),

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/82/EF av 23. oktober 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater⁽⁴⁾ ble Fellesskapets regelverk for veterinærpreparater av klarhetshensyn og av praktiske grunner kodifisert og konsolidert i en enkelt tekst.
- 2) Det fellesskapsregelverk som er vedtatt hittil, har bidratt vesentlig til å nå målet om fri og sikker omsetning av veterinærpreparater og til å fjerne handelshindringer for slike preparater. I lys av den erfaring som er gjort, er det imidlertid blitt klart at det er nødvendig med nye tiltak for å fjerne gjestående hindringer for fri omsetning.
- 3) Det er derfor nødvendig med en innbyrdes tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter som er ulike med

hensyn til de grunnleggende prinsipper, for å fremme det indre markeds virkemåte, uten at dette har skadelig innvirkning på folkehelsen.

- 4) Alle regler for framstilling og distribusjon av veterinærpreparater bør ha vern av dyrs helse og velferd samt folkehelsen som sitt viktigste mål. Regelverket for markedsføringstillatelser for veterinærpreparater og kriteriene for utstedelse av slike tillatelser har som mål å styrke folkehelsen. Dette mål bør imidlertid nås på en måte som ikke er til hinder for utviklingen av farmasøytisk industri eller handelen med veterinærpreparater i Fellesskapet.
- 5) I henhold til artikkel 71 i rådsforordning (EØF) nr. 2309/93 av 22. juli 1993 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk kontor for legemiddelvurdering⁽⁵⁾ skulle Kommisjonen innen seks år etter forordningens ikrafttredelse offentliggjøre en generell rapport om den erfaring som er gjort på grunnlag av gjennomføringen av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse som ble fastsatt i nevnte forordning og i andre fellesskapsbestemmelser.
- 6) I lys av Kommisjonens rapport om den erfaring som er gjort, har det vist seg nødvendig å bedre gjennomføringen av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse for veterinærpreparater i Fellesskapet.
- 7) Særlig som et resultat av den vitenskapelige og tekniske utvikling på dyrehelseområdet bør definisjonene i og virkeområdet for direktiv 2001/82/EF klargjøres for å sikre høye krav til veterinærpreparaters kvalitet, sikkerhet og virkning. For å ta hensyn til både framveksten av nye behandlingsformer og til det økende antallet såkalte «grenseprodukter» i området mellom legemiddelsektoren og andre sektorer, bør definisjonen av «legemiddel» endres for å unngå enhver tvil om hvilket regelverk som gjelder når et produkt, som fullt ut omfattes av definisjonen av et legemiddel, også kan falle inn under definisjonen av andre lovregulerte produkter. I lys av legemiddelregelverkets særlige egenskaper bør det dessuten fastsettes at dette regelverket får anvendelse. Med det samme formål å klargjøre situasjoner der

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 136 av 30.4.2004, s. 58, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 75 E av 26.3.2002, s. 234.

⁽²⁾ EUT C 61 av 14.3.2003, s. 1.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 23. oktober 2002 (EUT C 300 E av 11.12.2003, s. 390), Rådets felles holdning av 29. september 2003 (EUT C 297 E av 9.12.2003, s. 72), Europaparlamentets holdning av 17. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. mars 2004.

⁽⁴⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 1.

⁽⁵⁾ EFT L 214 av 24.8.1993, s. 1. Forordningen opphevet ved forordning (EF) nr. 726/2004 (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1).

et gitt produkt faller inn under definisjonen av et veterinærpreparat, men også kan omfattes av definisjonen av andre lovregulerte produkter, må det i tilfeller og av hensyn til rettssikkerheten uttrykkelig fastsettes hvilke bestemmelser som får anvendelse. Dersom et produkt klart omfattes av definisjonen av andre produktkategorier, særlig næringsmidler, fôrvarer, tilsetningsstoffer i fôrvarer eller biocider, får dette direktiv ikke anvendelse. Det er også hensiktsmessig å gjøre terminologien i legemiddelregelverket mer enhetlig.

- 8) Sektoren for veterinærpreparater har en rekke bestemte særtrekk. Veterinærpreparater for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon kan godkjennes bare på vilkår som garanterer at disse næringsmidlene er uskadelige for forbrukerne med hensyn til eventuelle restmengder av slike preparater.
- 9) Kostnadene ved forskning og utvikling for å oppfylle økte krav til veterinærpreparaters kvalitet, sikkerhet og virkning fører til en gradvis reduksjon i omfanget av produkter som er godkjent for de artene og indikasjonene som utgjør begrensede markedssektorer.
- 10) Bestemmelsene i direktiv 2001/82/EF må derfor også tilpasses sektorens særtrekk, særlig for å oppfylle behovene for helse og velferd for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon på vilkår som sikrer et høyt nivå for forbrukervern og innenfor en ramme som sikrer tilstrekkelig økonomisk interesse for framstillere av veterinærpreparater.
- 11) Under visse omstendigheter, særlig når det gjelder visse typer kjæledyr, synes behovet for å få en markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat i samsvar med fellesskapsbestemmelsene klart overdrevet. Dessuten bør mangelen på tillatelse til å markedsføre et immunologisk veterinærpreparat i Fellesskapet ikke være en hindring for internasjonal forflytning av visse typer levende dyr som det må treffes obligatoriske helsetiltak for. Bestemmelsene om tillatelse eller bruk av slike preparater for å ta hensyn til tiltak for å bekjempe visse infeksjonssykdommer hos dyr på fellesskapsplan må også tilpasses.
- 12) Vurderingen av måten framgangsmåtene for markedsføringstillatelse virker på har vist at det særlig er behov for å revidere framgangsmåten for gjensidig anerkjennelse for å bedre mulighetene for samarbeid mellom medlemsstatene. Samarbeidet bør formaliseres ved at det nedsettes en samordningsgruppe for denne framgangsmåten, og at det fastsettes at den har som

oppgave å løse tvister innenfor rammen av en revidert desentralisert framgangsmåte.

- 13) Når det gjelder henvisninger, viser den erfaring som er gjort, behovet for en egnet framgangsmåte, særlig med hensyn til henvisninger som gjelder en hel terapeutisk klasse eller alle veterinærpreparater som inneholder samme virksomme stoff.
- 14) Markedsføringstillatelse for veterinærpreparater bør i utgangspunktet begrenses til fem år. Etter første fornyelse bør markedsføringstillatelsen normalt ha ubegrenset gyldighet. Videre bør en tillatelse som ikke har vært benyttet i tre år på rad, det vil si en tillatelse som ikke har ført til at et veterinærpreparat er brakt i omsetning i de berørte medlemsstater i løpet av denne perioden, anses som ugyldig, særlig for å unngå den administrative byrden forbundet med å opprettholde slike tillatelser. Unntak fra denne regelen bør imidlertid gis når det er begrunnet ut fra hensynet til vern av folkehelsen eller dyrehelsen.
- 15) Biologiske preparater som ligner et referansepreparat, oppfyller vanligvis ikke alle vilkår for å bli ansett som et generisk veterinærpreparat, hovedsakelig på grunn av typen framstillingsprosess, benyttede råstoffer, molekylære egenskaper og terapeutisk virkemåte. Når et biologisk preparat ikke oppfyller alle vilkårene for å kunne anses som et generisk veterinærpreparat, bør det framlegges resultater av egnede prøvinger for å oppfylle kravene til sikkerhet (prekliniske prøvinger) eller virkning (kliniske prøvinger) eller begge deler.
- 16) Kriteriene for kvalitet, sikkerhet og virkning bør gjøre det mulig å vurdere nytte-risikoforholdet for alle veterinærpreparater, både når de blir brakt i omsetning og når vedkommende myndighet måtte anse det for hensiktsmessig. I denne sammenheng er det nødvendig å harmonisere og tilpasse kriteriene for avslag på, midlertidig utsettelse og tilbakekalling av markedsføringstillatelser.
- 17) I veterinærsektoren er det nødvendig å gi mulighet til å bruke eksisterende preparater når det ikke finnes noe preparat som er godkjent for en viss art eller en viss lidelse, men uten at dette er til skade for forbrukernes helse når det gjelder veterinærpreparater beregnet på tilførsel til dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon. Særlig bør veterinærpreparater godkjennes bare på vilkår som garanterer at de produserte næringsmidlene vil være uskadelige for forbrukerne med hensyn til eventuelle restmengder av veterinærpreparater.

- 18) Det er også behov for å vekke den veterinærmedisinske farmasøytiske industris interesse for visse markedssegmenter for å oppmuntre til utvikling av nye veterinærpreparater. Perioden for vern av administrative data mot generiske preparater bør harmoniseres.
- 19) Det er også behov for å klargjøre forpliktelsene til og ansvarsfordelingen mellom den som søker om markedsføringstillatelse, innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndigheter med ansvar for å overvåke næringsmidlenes kvalitet, særlig gjennom overholdelse av bestemmelsene om bruk av veterinærpreparater. For å lette prøving av nye preparater og samtidig sikre et høyt nivå for forbrukervern, bør det fastsettes tilstrekkelig lange tilbakeholdningstider for næringsmidler som stammer fra dyr som har deltatt i slike prøvinger.
- 20) Uten at det berører bestemmelsene om forbrukervern, bør det tas hensyn til særtrekkene ved homøopatiske veterinærpreparater, og særlig bruken av dem i økologisk landbruk, ved at det opprettes en forenklet framgangsmåte for registrering på vilkår som er definert på forhånd.
- 21) For å gi brukerne flere opplysninger og for å bedre forbrukervernet når det gjelder dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon, bør bestemmelsene om merking av veterinærpreparater og pakningsvedlegg skjerpes. Kravet om resept fra veterinær for utlevering av et veterinærpreparat bør som et allment prinsipp utvides til å gjelde alle veterinærpreparater for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon. Det bør imidlertid være mulig å gi unntak der det er hensiktsmessig. På den annen side bør de administrative framgangsmåtene for utlevering av veterinærpreparater for kjæledyr forenkles.
- 22) Kvaliteten på veterinærpreparater som er framstilt eller er tilgjengelige i Fellesskapet, bør sikres ved at det kreves at de virksomme stoffene som benyttes i sammensetningen av dem, er i samsvar med prinsippene for god framstillingspraksis. Det har vist seg nødvendig å skjerpe fellesskapsbestemmelsene om inspeksjoner og å opprette et fellesskapsregister over resultatene av disse inspeksjonene. Bestemmelsene om offisiell frigivelse av partier av immunologiske veterinærpreparater bør gjennomgås for å ta hensyn til forbedringene i det generelle systemet for overvåking av legemiddelkvalitet og den tekniske og vitenskapelige utvikling samt for å gjøre ordningen med gjensidig anerkjennelse så effektiv som mulig.
- 23) Miljøvirkningen bør undersøkes, og det bør i hvert enkelt tilfelle vurderes å innføre særlige bestemmelser for å begrense den.
- 24) Legemiddelovervåkingen og markedsovervåkingen i alminnelighet samt sanksjonene i tilfelle av manglende overholdelse av bestemmelsene, bør skjerpes. Innenfor legemiddelovervåking bør det tas hensyn til de mulighetene som ny informasjonsteknologi innebærer for bedre utveksling mellom medlemsstatene.
- 25) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, skal vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽¹⁾.
- 26) Direktiv 2001/82/EF bør derfor endres —
- VEDTATT DETTE DIREKTIV:
- Artikkel 1*
- I direktiv 2001/82/EF gjøres følgende endringer:
- 1) I artikkel 1 gjøres følgende endringer:
- a) Nr. 1 oppheves.
- b) Nr. 2 skal lyde:
- «2. Veterinærpreparat:
- a) ethvert stoff eller enhver sammensetning av stoffer som presenteres som et middel med egenskaper til å helbrede eller forebygge sykdom hos dyr, eller
- b) ethvert stoff eller enhver sammensetning av stoffer som kan anvendes i eller på dyr eller tilføres dyr med sikte på enten å gjenopprette, korrigere eller endre fysiologiske funksjoner gjennom en farmakologisk, immunologisk eller metabolsk virkning, eller for å stille en medisinsk diagnose.».
- c) Nr. 3 oppheves.

(1) EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

d) Nr. 8, 9 og 10 skal lyde:

«8. *Homøopatisk veterinærpreparat:*

ethvert veterinærpreparat som er framstilt av stoffer kalt «homøopatiske stamprodukter» etter en homøopatisk framstillingsprosess beskrevet i Den europeiske farmakopé eller, dersom den ikke finnes der, i de farmakopeer som for øyeblikket har offisiell status i medlemsstatene. Et homøopatisk veterinærpreparat kan inneholde flere virksomme stoffer.

9. *Tilbakeholdingstid:*

det tidsrom som er nødvendig fra veterinærpreparatet sist ble tilført dyret under normale bruksvilkår og i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv, og fram til dyret kan brukes til produksjon av næringsmidler, for å verne folkehelsen ved å sikre at næringsmidlene ikke inneholder restmengder som overskrider grenseverdiene for restmengder av virksomme stoffer fastsatt i henhold til forordning (EØF) nr. 2377/90.

10. *Bivirkning:*

en skadelig og utilsiktet reaksjon på et veterinærpreparat som oppstår ved doser som normalt brukes til dyr i forbindelse med profylakse, diagnose eller behandling av sykdom, eller med sikte på å gjenopprette, korrigere eller endre en fysiologisk funksjon.».

e) Nytt nummer skal lyde:

«17a. *Representant for innehaveren av markedsføringstillatelsen:*

den person, vanligvis kjent som den lokale representant, som innehaveren av markedsføringstillatelsen har utpekt til sin representant i vedkommende medlemsstat.».

f) Nr. 18 skal lyde:

«18. *Kontoret:*

Det europeiske legemiddelkontor opprettet ved forordning (EF) nr. 726/2004(*).

(*) EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.».

g) Nr. 19 skal lyde:

«19. *Risiko i forbindelse med bruk av veterinærpreparatet:*

- enhver risiko forbundet med veterinærpreparatets kvalitet, sikkerhet og virkning med hensyn til dyrs eller menneskers helse,

- enhver risiko for uønskede miljøvirkninger.».

h) Følgende nye numre skal lyde:

«20. *Nytte-risikoforholdet:*

en vurdering av veterinærpreparatets positive terapeutiske virkninger i forhold til ovennevnte risikoer.

21. *Resept fra veterinær:*

enhver resept på et veterinærpreparat skrevet ut av en fagperson som er bemyndiget til å gjøre dette i samsvar med gjeldende nasjonal lovgivning.

22. *Veterinærpreparatets navn:*

et navn som kan være enten et fantasinavn som ikke kan forveksles med fellesnavnet, eller et fellesnavn eller en vitenskapelig betegnelse, sammen med et varemerke eller navnet på innehaveren av markedsføringstillatelsen.

23. *Fellesnavn:*

det internasjonale fellesnavnet som er anbefalt av Verdens helseorganisasjon eller, dersom et slikt navn ikke foreligger, det vanlige fellesnavnet.

24. *Styrke:*

innholdet av virksomme stoffer uttrykt i mengde per doseringsenhet, volumenhet eller vektenhet, avhengig av doseringsform.

25. *Indre emballasje:*

beholderen eller enhver annen form for emballasje som er i direkte kontakt med veterinærpreparatet.

26. *Ytre emballasje:*

emballasjen som omgir den indre emballasjen.

27. *Merking:*

opplysninger som er påført den indre eller den ytre emballasjen.

28. *Pakningsvedlegg:*

Vedlegget som inneholder informasjon til brukeren, og som følger med veterinærpreparatet.».

2) Artikkel 2 og 3 skal lyde:

«Artikkel 2

1. Dette direktiv får anvendelse på veterinærpreparater, herunder premikser til medisinfør, som skal bringes i omsetning i medlemsstatene, og som enten er framstilt industrielt eller ved anvendelse av en industriell prosess.

2. I tilfelle av tvil om hvorvidt et produkt ut fra hensyn til alle dets egenskaper kan omfattes av definisjonen av et «veterinærpreparat» og av definisjonen av et produkt som omfattes av andre deler av Fellesskapets regelverk, får dette direktiv anvendelse.

3. Uten hensyn til nr. 1 får dette direktiv også anvendelse på virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, i den utstrekning det er fastsatt i artikkel 50, 50a, 51 og 80, og dessuten på visse stoffer som kan anvendes som veterinærpreparater, og som har anabolske, antiinfeksiøse, antiparasittiske, antiinflammatoriske, hormonelle eller psykotrope egenskaper i den utstrekning det er fastsatt i artikkel 68.

Artikkel 3

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på

- a) medisinfør som definert i rådsdirektiv 90/167/EØF av 26. mars 1990 om fastsettelse av vilkårene for tilberedning, omsetning og bruk av medisinfør innenfor Fellesskapet(*),
- b) inaktiverte immunologiske veterinærpreparater som er framstilt av sykdomsframkallende organismer og antigener fra ett enkelt dyr eller fra flere dyr fra samme besetning og brukt til behandling av dette dyret eller dyrene i denne besetningen på samme sted,
- c) veterinærpreparater framstilt på basis av radioaktive isotoper,
- d) tilsetningsstoffer som nevnt i rådsdirektiv 70/524/EØF av 23. november 1970 om tilsetningsstoffer i fôrvarer(*), som er tilsatt i fôrvarer og tilskuddsfør i samsvar med nevnte direktiv, og
- e) uten at det berører artikkel 95, veterinærpreparater beregnet på forsknings- og utviklingsforsøk.

Medisinfør som nevnt i bokstav a) kan likevel tilberedes bare av premikser til medisinfør som det er gitt tillatelse for i henhold til dette direktiv.

2. Med forbehold for bestemmelsene om besittelse, forskriving, utlevering og tilførsel av veterinærpreparater, får dette direktiv ikke anvendelse på

- a) preparater som tilberedes på apotek etter resept fra veterinær til et bestemt dyr eller en liten gruppe dyr, vanligvis kalt «magistrelt forskrevne preparater», og
- b) preparater som framstilles på apotek i samsvar med forskriftene i en farmakopé, og som skal utleveres direkte til sluttbrukeren, vanligvis kalt «offisinelle preparater»..».

(*) EFT L 92 av 7.4.1990, s. 42.

(**) EFT L 270 av 14.12.1970, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1756/2002 (EFT L 265 av 3.10.2002, s. 1).».

3) Artikkel 4 nr. 2 skal lyde:

«2. Medlemsstatene kan på sitt territorium gjøre unntak fra artikkel 5 – 8 for veterinærpreparater som er beregnet til bruk bare på akvariefisk, burfugler, brevduer, terrariedyr og smågnagere, samt på ildere og kaniner som utelukkende holdes som kjæledyr, forutsatt at preparatene ikke inneholder stoffer hvis bruk krever veterinærkontroll, og at de nødvendige tiltak er truffet for å unngå ikke-godkjent bruk av veterinærpreparatene på andre dyr.».

4) Artikkel 5 og 6 skal lyde:

«Artikkel 5

1. Et veterinærpreparat kan ikke bringes i omsetning i en medlemsstat uten at vedkommende myndigheter i medlemsstaten har utstedt markedsføringstillatelse i samsvar med dette direktiv, eller det er utstedt markedsføringstillatelse i samsvar med forordning (EØF) nr. 726/2004.

Når det er utstedt en første markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat i samsvar med første ledd, skal ytterligere arter, styrker, legemiddelformer, tilførselsveier, presentasjoner samt alle endringer og utvidelser også godkjennes i samsvar med første ledd, eller omfattes av den første markedsføringstillatelsen. Alle disse markedsføringstillatelsene skal anses å tilhøre den samme samlede markedsføringstillatelsen, særlig med hensyn til anvendelsen av artikkel 13 nr. 1.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal ha ansvar for markedsføringen av veterinærpreparatet. Utpeking av en representant skal ikke fritta innehaveren av markedsføringstillatelsen for dennes rettslige ansvar.

Artikkel 6

1. Det skal ikke gis tillatelse til å bringe i omsetning et veterinærpreparat beregnet på å tilføres ett eller flere dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon, med mindre de farmakologisk virksomme stoffene i veterinærpreparatet er oppført i vedlegg I, II eller III til forordning (EØF) nr. 2377/90.

2. Dersom en endring av vedleggene til forordning (EØF) nr. 2377/90 gjør det berettiget, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen eller eventuelt vedkommende myndigheter treffe alle nødvendige tiltak for å endre eller tilbakekalle markedsføringstillatelsen innen 60 dager etter offentliggjøringen av vedleggene til nevnte forordning i *Den europeiske unions tidende*.

3. Som unntak fra nr. 1 kan et veterinærpreparat som inneholder farmakologisk virksomme stoffer som ikke omfattes av vedlegg I, II eller III til forordning (EØF) nr. 2377/90, godkjennes til bruk for bestemte dyr av hestefamilien som i samsvar med kommisjonsvedtak 93/623/EØF av 20. oktober 1993 om fastsettelse av identifikasjonsdokumentet (passet) som skal følge registrerte dyr av hestefamilien(*) og kommisjonsvedtak 2000/68/EF av 22. desember 1999 om endring av kommisjonsvedtak 93/623/EØF og om fastsettelse av identifikasjon for avls- og produksjonsdyr av hestefamilien(**), som er erklært ikke å være beregnet på slaktning for konsum. Slike veterinærpreparater skal verken inneholde virksomme stoffer som er oppført i vedlegg IV til forordning (EØF) nr. 2377/90, eller være beregnet på bruk ved behandling av tilstander som er oppført i den godkjente oversikten over preparatets egenskaper, og som det finnes et veterinærpreparat for som er godkjent for dyr av hestefamilien.

(*) EFT L 298 av 3.12.1993, s. 45. Vedtaket endret ved kommisjonsvedtak 2000/68/EF (EFT L 23 av 28.1.2000, s. 72).

(**) EFT L 23 av 28.1.2000, s. 72.».

5) Artikkel 8 skal lyde:

«Artikkel 8

Ved alvorlige tilfeller av epizooti kan medlemsstatene gi midlertidig tillatelse til bruk av immunologiske veterinærpreparater uten markedsføringstillatelse dersom det ikke finnes egnede preparater, og etter å ha underrettet Kommisjonen om de nærmere bruksvilkårene.

Kommisjonen kan benytte muligheten i første ledd når den er uttrykkelig fastsatt i fellesskapsreglene for visse alvorlige epizootier.

Dersom et dyr importeres fra eller eksporteres til en tredjestat og dermed blir underlagt særlige obligatoriske

helseregler, kan en medlemsstat for det aktuelle dyret tillate bruk av et immunologisk veterinærpreparat som ikke omfattes av en markedsføringstillatelse i den berørte medlemsstat, men som er godkjent i henhold til tredjestatens lovgivning. Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å overvåke import og bruk av slike immunologiske veterinærpreparater.».

6) Artikkel 10-13 skal lyde:

«Artikkel 10

1. Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at den ansvarlige veterinær, når det ikke finnes noe godkjent veterinærpreparat i en medlemsstat for en tilstand hos et dyr som ikke er bestemt til næringsmiddelproduksjon, unntaksvis på eget direkte ansvar og særlig for å unngå uakseptabel lidelse behandler det berørte dyr med

a) et veterinærpreparat som i den berørte medlemsstat er godkjent i henhold til dette direktiv eller forordning (EØF) nr. 726/2004 for en annen dyreart eller for samme dyreart, men for en annen tilstand, eller

b) dersom det ikke finnes noe preparat som nevnt under bokstav a), enten

i) et legemiddel for mennesker, som i vedkommende medlemsstat er godkjent i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF eller i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, eller

ii) i samsvar med særlige nasjonale tiltak, et veterinærpreparat godkjent i en annen medlemsstat i samsvar med dette direktiv for samme art eller for en annen art for den aktuelle tilstanden eller for en annen tilstand, eller

c) dersom det ikke finnes noe preparat som nevnt under bokstav b), og med den begrensning som følger av lovgivningen i den berørte medlemsstat, et veterinærpreparat som framstilles *ex tempore* av en person som er bemyndiget til dette i henhold til nasjonal lovgivning, og etter resept fra veterinær.

Veterinæren kan tilføre veterinærpreparatet personlig eller tillate at dette gjøres av en annen person underlagt veterinærens ansvar.

2. Som unntak fra artikkel 11 skal bestemmelsene i nr. 1 i denne artikkel også anvendes på en veterinærs behandling av et dyr av hestefamilien, forutsatt at dette dyr i samsvar med kommisjonsvedtak 93/623/EØF og 2000/68/EF er erklært ikke å være beregnet på slaktning til konsum.

3. Som unntak fra artikkel 11 og etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2 skal Kommisjonen opprette en liste over stoffer som er viktige for behandlingen av dyr av hestefamilien, og som tilbakeholdningstiden ikke skal være mindre enn seks måneder for i henhold til kontrollordningene fastsatt i kommisjonsvedtak 93/623/EØF og 2000/68/EF.

Artikkel 11

1. Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at den ansvarlige veterinær, når det ikke finnes noe godkjent veterinærpreparat i en medlemsstat for en tilstand hos et dyr som er bestemt til næringsmiddelproduksjon, unntaksvis på eget direkte ansvar og særlig for å unngå uakseptabel lidelse behandler dyr i en bestemt driftsenhet med

- a) et veterinærpreparat som i den berørte medlemsstat er godkjent i henhold til dette direktiv eller forordning (EØF) nr. 726/2004 for en annen dyreart eller for samme dyreart, men for en annen tilstand, eller
- b) dersom det ikke finnes noe preparat som nevnt under bokstav a), enten
 - i) et legemiddel for mennesker som i vedkommende medlemsstat er godkjent i henhold til direktiv 2001/83/EF eller forordning (EF) nr. 726/2004, eller
 - ii) et veterinærpreparat godkjent i en annen medlemsstat i samsvar med dette direktiv for samme art eller for en annen art bestemt til næringsmiddelproduksjon, for den aktuelle tilstanden eller for en annen tilstand, eller
- c) dersom det ikke finnes noe preparat som nevnt under bokstav b), og med den begrensning som følger av lovgivningen i den berørte medlemsstat, et veterinærpreparat som framstilles *ex tempore* av en person som er bemyndiget til dette i henhold til nasjonal lovgivning og etter resept fra veterinær.

Veterinæren kan tilføre veterinærpreparatet personlig eller tillate at dette gjøres av en annen person underlagt veterinærens ansvar.

2. Nr. 1 får anvendelse forutsatt at de farmakologisk virksomme stoffene i veterinærpreparatet er oppført på listen i vedlegg I, II eller III til forordning (EØF) nr. 2377/90, og at veterinæren fastsetter en passende tilbakeholdningstid.

Dersom det for det anvendte preparatet ikke er angitt noen tilbakeholdningstid for de berørte dyrearter, skal den tilbakeholdningstiden som fastsettes, ikke være kortere enn

- 7 dager for egg,
- 7 dager for melk,
- 28 dager for kjøtt fra fjørfe og pattedyr, herunder fett og slakteavfall,
- 500 døgngrader for fiskekjøtt.

Disse særlige tilbakeholdningstidene kan imidlertid endres etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2.

3. Når det gjelder homøopatiske veterinærpreparater med virksomme stoffer som er oppført i vedlegg II til forordning (EØF) nr. 2377/90, skal tilbakeholdningstiden nevnt i nr. 2 annet ledd reduseres til null.

4. Når en veterinær anvender bestemmelsene i nr. 1 og 2 i denne artikkel, skal vedkommende føre egnede fortegnelser over datoen for undersøkelsen av dyrene, opplysninger om eieren, antall behandlede dyr, diagnose, forskrevne veterinærpreparater, tilførte doser, behandlingens varighet og anbefalte tilbakeholdningstider, og skal gjøre denne dokumentasjonen tilgjengelig for vedkommende myndigheter med henblikk på inspeksjon i minst fem år.

5. Uten at det berører de andre bestemmelsene i dette direktiv skal medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for import, distribusjon og utlevering av samt opplysninger om de veterinærpreparatene de godkjenner for tilførsel til dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon i samsvar med nr. 1 bokstav b) ii).

Artikkel 12

1. For å få markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat når slik tillatelse ikke omfattes av framgangsmåten fastsatt i forordning (EØF) nr. 726/2004, skal det inngis en søknad til vedkommende myndighet i den berørte medlemsstat.

Når det gjelder veterinærpreparater som er beregnet på en eller flere arter bestemt til næringsmiddelproduksjon, men hvis farmakologisk virksomme stoffer ennå ikke er oppført for de berørte artene i vedlegg I, II eller III til forordning (EØF) nr. 2377/90, kan det ikke søkes om markedsføringstillatelse før etter at det er inngitt gyldig søknad om fastsettelse av grenseverdier for restmengder i samsvar med nevnte forordning. Det skal gå minst seks måneder mellom inngivelsen av gyldig søknad om fastsettelse av grenseverdier for restmengder og søknaden om markedsføringstillatelse.

For veterinærpreparatene nevnt i artikkel 6 nr. 3 kan det imidlertid søkes om markedsføringstillatelse uten at det er inngitt gyldig søknad i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90. All vitenskapelig dokumentasjon som er nødvendig for å påvise veterinærpreparatets kvalitet, sikkerhet og virkning, som fastsatt i nr. 3, skal framlegges.

2. Markedsføringstillatelse kan gis bare til en søker som er etablert i Fellesskapet.

3. Søknaden om markedsføringstillatelse skal inneholde alle administrative opplysninger og all vitenskapelig dokumentasjon som er nødvendig for å påvise det aktuelle veterinærpreparatets kvalitet, sikkerhet og virkning. Dokumentasjonen skal framlegges i samsvar med vedlegg I og skal særlig inneholde følgende opplysninger:

- a) navn eller firma og adresse eller forretningskontor for den person som har ansvar for å bringe preparatet i omsetning og, dersom dette er en annen person, for den eller de berørte framstillere samt for framstillingsstedene,
- b) veterinærpreparatets navn,
- c) kvalitativ og kvantitativ sammensetning av alle veterinærpreparatets bestanddeler, herunder referansen til dets internasjonale fellesnavn (INN) anbefalt av Verdens helseorganisasjon, dersom det finnes et internasjonalt fellesnavn for veterinærpreparatet, eller en referanse til preparatets kjemiske navn,
- d) beskrivelse av framstillingsmåten,
- e) terapeutiske indikasjoner, kontraindikasjoner og bivirkninger,
- f) dosering for de forskjellige dyrearter som veterinærpreparatet er beregnet på, legemiddelform, tilførselsmåte og tilførselsvei samt holdbarhetstid,
- g) opplysninger om eventuelle forholdsregler og sikkerhetstiltak ved oppbevaring av veterinærpreparatet, ved tilførsel til dyr og ved disponering av avfall, samt angivelse av mulig risiko som veterinærpreparatet kan utgjøre for miljøet, for menneskers og dyrs helse og for planter,
- h) angivelse av tilbakeholdningstiden for veterinærpreparater som er beregnet på dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon,
- i) beskrivelse av de prøvingsmetoder framstilleren har benyttet,
- j) resultater av
 - farmasøytiske (fysikalsk-kjemiske, biologiske eller mikrobiologiske) prøvinger,

- sikkerhets- og restmengdeprøvinger,
- prekliniske og kliniske prøvinger,
- prøvinger for å vurdere om veterinærpreparatet kan utgjøre en miljørisiko. Miljøvirkningen skal undersøkes, og det skal i hvert enkelt tilfelle innføres særlige bestemmelser for å begrense den,

- k) en utførlig beskrivelse av systemet for legemiddelovervåking og eventuelt av risikohåndteringssystemet som søkeren vil innføre,
- l) en oversikt over preparatets egenskaper i samsvar med artikkel 14, en modell av veterinærpreparatets indre og ytre emballasje samt pakningsvedlegget, i samsvar med artikkel 5861,
- m) et dokument som viser at framstilleren har tillatelse i sin hjemstat til å framstille veterinærpreparater,
- n) kopier av eventuelle markedsføringstillatelser for det aktuelle veterinærpreparatet utstedt i en annen medlemsstat eller i en tredjestat, samt en liste over de medlemsstater der en søknad om markedsføringstillatelse inngitt i samsvar med dette direktiv er under behandling. Kopier av oversikten over preparatets egenskaper foreslått av søkeren i samsvar med artikkel 14, eller godkjent av vedkommende myndighet i medlemsstaten i samsvar med artikkel 25, og kopier av det foreslåtte pakningsvedlegget samt nærmere opplysninger om eventuelle vedtak om å nekte tillatelse, enten i Fellesskapet eller i en tredjestat, med begrunnelse. Alle disse opplysningene skal ajourføres regelmessig,
- o) bevis på at søkeren har en kvalifisert person med ansvar for legemiddelovervåking og de nødvendige midler til å melde om eventuelle bivirkninger som antas å kunne forekomme enten i Fellesskapet eller i en tredjestat,
- p) når det gjelder veterinærpreparater som er beregnet på en eller flere arter bestemt til næringsmiddelproduksjon, og som inneholder ett eller flere farmakologisk virksomme stoffer som ennå ikke er oppført for de berørte artene i vedlegg I, II eller III til forordning (EØF) nr. 2377/90, et dokument som bekrefter at det er inngitt gyldig søknad om fastsettelse av grenseverdier for restmengder til Kontoret i samsvar med nevnte forordning.

Dokumentene og opplysningene om resultatene av prøvingene nevnt under bokstav j) første ledd skal følges av utførlige og kritiske oversikter utarbeidet i henhold til artikkel 15.

Artikkel 13

1. Som unntak fra artikkel 12 nr. 3 første ledd bokstav j) og med forbehold for lovgivningen om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, skal det ikke kreves at søkeren framlegger resultatene av sikkerhets- og restmengdeprøvinger eller av prekliniske og kliniske prøvinger dersom vedkommende kan godtgjøre at veterinærpreparatet er et generisk preparat av et referansepreparat som er eller har vært godkjent i henhold til artikkel 5 i minst åtte år i en medlemsstat eller i Fellesskapet.

Et generisk veterinærpreparat som er godkjent i henhold til denne bestemmelse, skal ikke bringes i omsetning før det har gått ti år fra den første markedsføringstillatelsen for referanseproduktet.

Første ledd får også anvendelse dersom referansepreparatet ikke ble godkjent i den medlemsstat der søknaden for det generiske veterinærpreparatet er inngitt. I så fall skal søkeren i søknaden angi navnet på den medlemsstat der referansepreparatet er eller har vært godkjent. Etter anmodning fra vedkommende myndighet i den medlemsstat der søknaden er inngitt, skal vedkommende myndighet i den andre medlemsstaten innen én måned oversende en bekreftelse på at referansepreparatet er eller har vært godkjent, sammen med den fullstendige sammensetningen av referanseproduktet og om nødvendig annen relevant dokumentasjon.

Tiårsperioden i annet ledd skal imidlertid forlenges til 13 år for veterinærpreparater beregnet på fisk eller bier eller andre arter som bestemmes etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2.

2. I denne artikkel menes med

- a) «referansepreparat» et preparat godkjent i henhold til artikkel 5, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 12,
- b) «generisk veterinærpreparat» et veterinærpreparat som har samme kvalitative og kvantitative sammensetning av virksomme stoffer og samme legemiddelform som referansepreparatet, og hvis bioekvivalens med referansepreparatet er dokumentert ved egnede undersøkelser av biotilgjengelighet. Ulike salter, estere, etere, isomerer, blandinger av isomerer, komplekser eller avledede produkter av et virksomt stoff skal anses som samme virksomme stoff, med mindre de har egenskaper som avviker betydelig med hensyn til sikkerhet og/eller virkning. I slike tilfeller må søkeren framlegge tilleggsopplysninger for å godtgjøre at de ulike saltene, esterene eller avledede produktene i et godkjent virksomt stoff er sikre og/eller virksomme. De ulike legemiddelformene for oralt

inntak med umiddelbar frigivelse skal anses som én og samme legemiddelform. Søkeren kan fritas for å framlegge undersøkelser av biotilgjengelighet dersom vedkommende kan dokumentere at det generiske veterinærpreparatet oppfyller relevante kriterier som definert i de egnede utførlige retningslinjene.

3. Dersom veterinærpreparatet ikke omfattes av definisjonen av et generisk veterinærpreparat i nr. 2 bokstav b), eller dersom bioekvivalens ikke kan dokumenteres ved undersøkelser av biotilgjengelighet, eller i tilfelle av endringer i det eller de virksomme stoffene, de terapeutiske indikasjonene, styrken, preparatformen eller tilførselsveien sett i forhold til referansepreparatet, skal resultatene av egnede sikkerhets- og restmengdeprøvinger samt prekliniske eller kliniske prøvinger framlegges.

4. Dersom et biologisk veterinærpreparat som ligner et biologisk referansepreparat ikke oppfyller vilkårene i definisjonen av generiske veterinærpreparater, særlig på grunn av forskjeller knyttet til råstoffet eller fordi framstillingsprosessene for det biologiske veterinærpreparatet og det biologiske referansepreparatet er forskjellige, skal resultatene av egnede prekliniske eller kliniske prøvinger med hensyn til disse vilkårene framlegges. Typen og mengden av tilleggsopplysninger som skal framlegges, skal være i samsvar med de relevante kriteriene fastsatt i vedlegg I og de tilhørende utførlige retningslinjene. Resultatene av andre prøvinger nevnt i referansepreparatets dokumentasjon skal ikke framlegges.

5. Når det gjelder veterinærpreparater som er beregnet på en eller flere arter bestemt til næringsmiddelproduksjon, og som inneholder et nytt virksomt stoff som ikke er blitt godkjent i Fellesskapet innen 30. april 2004, skal tiårsperioden fastsatt i nr. 1 annet ledd forlenges med ett år for hver utvidelse av markedsføringstillatelsen til å omfatte en annen art bestemt til næringsmiddelproduksjon, dersom det virksomme stoffet blir godkjent innen fem år etter utstedelsen av den første markedsføringstillatelsen.

Denne perioden skal imidlertid ikke overstige 13 år i alt for en markedsføringstillatelse som gjelder fire eller flere arter bestemt til næringsmiddelproduksjon.

Forlengelsen av tiårsperioden til 11, 12, eller 13 år for et veterinærpreparat beregnet på arter bestemt til næringsmiddelproduksjon, skal gis bare dersom innehaveren av markedsføringstillatelsen også opprinnelig søkte om fastsettelse av grenseverdier for restmengder for de artene som var omfattet av markedsføringstillatelsen.

6. Gjennomføringen av de nødvendige undersøkelser og prøvinger med hensyn til anvendelsen av nr. 15 og de praktiske kravene som følger av dette, skal ikke anses for å være i strid med patentrettigheter eller tilleggssertifikater for vern av veterinærpreparater.»

7) Følgende nye artikler skal lyde:

«Artikkel 13a

1. Som unntak fra artikkel 12 nr. 3 første ledd bokstav j) og med forbehold for lovgivningen om vern av industriell og kommersiell eiendomsrett, skal det ikke kreves at søkeren framlegger resultatene av sikkerhets- og restmengdeprøvinger eller av prekliniske eller kliniske prøvinger dersom vedkommende kan godtgjøre at de virksomme stoffene i veterinærpreparatet har vært i alminnelig anerkjent veterinærmedisinsk bruk i Fellesskapet i minst ti år, med anerkjent virkning og et akseptabelt sikkerhetsnivå som tilsvarer vilkårene i vedlegg I. I så fall skal søkeren framlegge egnet vitenskapelig litteratur.

2. Vurderingsrapporten som Kontoret offentliggjør etter vurdering av en søknad om fastsettelse av grenseverdier for restmengder i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90, kan benyttes på egnet måte som litteratur, særlig med hensyn til sikkerhetsprøvinger.

3. Dersom en søker gjør bruk av vitenskapelig litteratur for å få markedsføringstillatelse for en art bestemt til næringsmiddelproduksjon, og vedkommende for det samme veterinærpreparatet og for å få tillatelse for en annen art bestemt til næringsmiddelproduksjon framlegger nye restmengdeundersøkelser i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90 samt nye kliniske prøvinger, skal tredjemann ikke kunne benytte slike undersøkelser eller prøvinger i henhold til artikkel 13 i en periode på tre år fra utstedelsen av markedsføringstillatelsen som de ble utført for.

Artikkel 13b

Når det gjelder veterinærpreparater som inneholder virksomme stoffer som inngår i sammensetningen av godkjente veterinærpreparater, men hittil ikke har vært kombinert for terapeutiske formål, skal resultatene av sikkerhets- og restmengdeprøvinger, om nødvendig, og nye prekliniske eller kliniske prøvinger som gjelder den aktuelle kombinasjonen, framlegges i samsvar med artikkel 12 nr. 3 første ledd bokstav j), men det er ikke nødvendig å framlegge vitenskapelige referanser for hvert enkelt virksomt stoff.

Artikkel 13c

Etter at det er gitt markedsføringstillatelse, kan innehaveren av tillatelsen gi samtykke til bruk av den farmasøytiske, prekliniske og kliniske dokumentasjonen samt dokumentasjonen om sikkerhet og restmengder i veterinærpreparatets saksdokumenter med sikte på behandling av en senere søknad for et veterinærpreparat med samme kvalitative og kvantitative sammensetning med hensyn til virksomme stoffer og samme legemiddelform.

Artikkel 13d

Som unntak fra artikkel 12 nr. 3 første ledd bokstav j) og under særlige omstendigheter med hensyn til immunologiske veterinærpreparater, kreves det ikke at søkeren framlegger resultatene av visse feltundersøkelser av den dyrearten preparatet er beregnet på dersom disse undersøkelsene av behørig begrunnede årsaker ikke kan utføres, særlig på grunn av andre fellesskapsbestemmelser.».

8) Artikkel 14 skal lyde:

«Artikkel 14

Oversikten over preparatets egenskaper skal omfatte følgende opplysninger, i denne rekkefølgen:

- 1) veterinærpreparatets navn etterfulgt av styrke og legemiddelform,
- 2) kvalitativ og kvantitativ sammensetning med hensyn til virksomme stoffer og bestanddelene i hjelpestoffet som det er nødvendig å ha kjennskap til for en forsvarlig tilførsel av veterinærpreparatet; det vanlige fellesnavnet eller den kjemiske betegnelsen skal brukes,
- 3) legemiddelform,
- 4) kliniske opplysninger:
 - 4.1. hvilke arter preparatet er beregnet på,
 - 4.2. bruksanvisning, med spesifikasjon av de arter preparatet er beregnet på,
 - 4.3. kontraindikasjoner,
 - 4.4. særlige advarsler for hver enkelt art preparatet er beregnet på,
 - 4.5. særlige forsiktighetsregler ved bruk, herunder særlige forsiktighetsregler som skal følges av personen som tilfører dyret veterinærpreparatet,
 - 4.6. bivirkninger (hyppighet og alvorlighetsgrad),
 - 4.7. bruk ved drektighet, laktasjon eller egglegging,
 - 4.8. interaksjon med andre veterinærpreparater og andre interaksjoner,
 - 4.9. dosering og tilførselsvei,
 - 4.10. overdosering (symptomer, tiltak i nødssituasjoner, motgift), om nødvendig,
 - 4.11. tilbakeholdningstider for ulike næringsmidler, herunder næringsmidler hvis tilbakeholdningstid er lik null,

5) farmakologiske egenskaper:

5.1. farmakodynamiske egenskaper,

5.2. farmakokinetiske opplysninger,

6) farmasøytiske opplysninger:

6.1. fortegnelse over hjelpestoffer,

6.2. vesentlige uforlikeligheter,

6.3. holdbarhetstid, om nødvendig etter rekonstituering av veterinærpreparatet eller etter at den indre emballasjen er åpnet for første gang,

6.4. særlige forsiktighetsregler ved oppbevaring,

6.5. den indre emballasjens art og sammensetning,

6.6. eventuelt særlige forsiktighetsregler ved disponering av ubrukte veterinærpreparater eller avfallsstoffer som stammer fra slike veterinærpreparater,

7) innehaveren av markedsføringstillatelsen,

8) nummer på markedsføringstillatelsen,

9) dato for første tillatelse eller fornyelse av tillatelsen,

10) dato for revisjon av teksten.

Når det gjelder tillatelser i henhold til artikkel 13, er det ikke nødvendig å ta med de deler av oversikten over preparatets egenskaper for referansepreparatet som viser til indikasjoner eller doseringsformer som fortsatt var omfattet av patentrett på det tidspunkt det generiske veterinærpreparatet ble markedsført.

Artikkel 15

1. Søkeren skal sikre at de utførlige og kritiske oversiktene nevnt i artikkel 12 nr. 3 annet ledd utarbeides og undertegnes av sakkyndige med nødvendige tekniske eller faglige kvalifikasjoner, som skal angis i et kort *curriculum vitae*, før de framlegges for vedkommende myndigheter.

2. Personer som har de tekniske og faglige kvalifikasjonene nevnt i nr. 1, skal begrunne all bruk av vitenskapelig litteratur i henhold til artikkel 13a nr. 1 i samsvar med vilkårene i vedlegg I.

3. Et kort *curriculum vitae* for de personer som er nevnt i nr. 1, skal vedlegges de utførlige og kritiske oversiktene.

Artikkel 16

1. Medlemsstatene skal påse at homøopatiske veterinærpreparater som framstilles og bringes i omsetning i Fellesskapet, registreres eller godkjennes i samsvar med artikkel 17, 18 og 19, med mindre disse veterinærpreparatene er omfattet av en registrering eller en tillatelse gitt i henhold til nasjonal lovgivning fram til og med 31. desember 1993. Når det gjelder homøopatiske veterinærpreparater registrert i samsvar med artikkel 17, får artikkel 32 og artikkel 33 nr. 13 anvendelse.

2. Medlemsstatene skal innføre en forenklet framgangsmåte for registrering av de homøopatiske veterinærpreparatene nevnt artikkel 17.

3. Som unntak fra artikkel 10 kan homøopatiske veterinærpreparater under en veterinærs ansvar tilføres dyr som ikke er bestemt til næringsmiddelproduksjon.

4. Som unntak fra artikkel 11 nr. 1 og 2 skal medlemsstatene tillate at det under en veterinærs ansvar tilføres homøopatiske veterinærpreparater beregnet på arter bestemt til næringsmiddelproduksjon dersom de virksomme bestanddelene er oppført i vedlegg II til forordning (EØF) nr. 2377/90. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å kontrollere bruken av homøopatiske veterinærpreparater som er registrert eller godkjent i en annen medlemsstat i samsvar med dette direktiv for bruk på samme art.».

9) I artikkel 17 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Uten at det berører bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 2377/90 om en framgangsmåte i Fellesskapet for fastsettelse av maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse, kan bare homøopatiske veterinærpreparater som oppfyller alle følgende vilkår, underlegges en særlig, forenklet framgangsmåte for registrering:

a) de tilføres ved en tilførselsvei som er beskrevet i Den europeiske farmakopé eller, dersom den ikke finnes der, i de farmakopeer som på det aktuelle tidspunkt er i offisiell bruk i medlemsstatene,

b) det er ikke angitt noen særlige terapeutiske indikasjoner på veterinærpreparatets etikett eller i informasjonen om veterinærpreparatet,

c) fortynningsgraden er tilstrekkelig til å garantere at veterinærpreparatet er sikkert. Særlig skal veterinærpreparatet ikke inneholde mer enn én del per 10 000 av mortinkturen.

Dersom nye vitenskapelige opplysninger gjør det berettiget, kan første ledd bokstav b) og c) tilpasses etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2.

Ved registreringen skal medlemsstatene fastsette veterinærpreparatets utleveringsklassifikasjon.»

b) Nr. 3 oppheves.

10) I artikkel 18 gjøres følgende endringer:

a) Tredje strekpunkt skal lyde:

«— dokumentasjon om framstilling og kontroll for hver legemiddelform og en beskrivelse av fortynnings- og potenseringsmetoden.»

b) Sjette strekpunkt skal lyde:

«— en eller flere modeller av den ytre og den indre emballasjen for veterinærpreparatene som skal registreres.»

c) Nytt åttende strekpunkt skal lyde:

«— foreslått tilbakeholdingstid sammen med all nødvendig dokumentasjon.»

11) Artikkel 19 skal lyde:

«Artikkel 19

1. Andre homøopatiske veterinærpreparater enn dem som er omhandlet i artikkel 17 nr. 1, skal være godkjent i samsvar med artikkel 12, 13a, 13b, 13c, 13d og 14.

2. En medlemsstat kan på sitt territorium innføre eller opprettholde særlige regler for sikkerhetsprøvinger og prekliniske og kliniske prøvinger av andre homøopatiske veterinærpreparater beregnet på kjæledyr og eksotiske dyrearter som ikke er bestemt til næringsmiddelproduksjon, enn dem som er nevnt i artikkel 17 nr. 1, i samsvar med de prinsipper og særlige forhold som gjelder for homøopatisk praksis i vedkommende medlemsstat. Vedkommende medlemsstat skal i så fall underrette Kommisjonen om de særlige regler som gjelder.»

12) Artikkel 21, 22 og 23 skal lyde:

«Artikkel 21

1. Medlemsstatene skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å sikre at framgangsmåten for utstedelse av en markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat avsluttes i løpet av høyst 210 dager etter at en gyldig søknad ble inngitt.

Søknader om markedsføringstillatelse i to eller flere medlemsstater for samme veterinærpreparat skal oversendes i samsvar med artikkel 3143.

2. Dersom en medlemsstat erfarer at en søknad om markedsføringstillatelse for samme veterinærpreparat er under behandling i en annen medlemsstat, skal den avvise å vurdere søknaden og underrette søkeren om at artikkel 3143 får anvendelse.

Artikkel 22

Dersom en medlemsstat i samsvar med artikkel 12 nr. 3 bokstav n) underrettes om at en annen medlemsstat har godkjent et veterinærpreparat som er gjenstand for en søknad om markedsføringstillatelse i den berørte medlemsstat, skal den avvise søknaden, med mindre den ble inngitt i samsvar med artikkel 3143.

Artikkel 23

Ved behandling av en søknad inngitt i samsvar med artikkel 12–13d skal vedkommende myndigheter i medlemsstatene

1) kontrollere at den framlagte dokumentasjonen til støtte for søknaden er i samsvar med artikkel 1213d og undersøke om vilkårene for å utstede markedsføringstillatelse er oppfylt,

2) kunne la veterinærpreparatet, dets utgangsmaterialer og om nødvendig dets mellomprodukter eller andre bestanddeler kontrolleres av et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål, for å sikre at de prøvingsmetoder som framstilleren har benyttet, og som er beskrevet i søknadsdokumentene i samsvar med artikkel 12 nr. 3 første ledd bokstav i), er tilfredsstillende,

3) på samme måte kunne kontrollere, særlig i samråd med et nasjonalt referanselaboratorium eller et fellesskapsreferanselaboratorium, at den analysemetoden for påvisning av restmengder som søkeren har framlagt i henhold til artikkel 12 nr. 3 bokstav j) annet strekpunkt, er tilfredsstillende,

4) kunne kreve at søkeren om nødvendig framlegger ytterligere opplysninger om punktene nevnt i artikkel 12, 13a, 13b, 13c og 13d. Når vedkommende myndighet benytter denne muligheten, skal fristene i artikkel 21 midlertidig oppheves til nødvendige tilleggsopplysninger er framlagt. Fristene oppheves også midlertidig for det tidsrom søkeren eventuelt har til å gi muntlig eller skriftlig forklaring.»

13) Artikkel 25 skal lyde:

«Artikkel 25

1. Ved utstedelse av en markedsføringstillatelse skal vedkommende myndighet underrette innehaveren om den oversikten over preparatets egenskaper som den har godkjent.

2. Vedkommende myndighet skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å sikre at opplysninger om veterinærpreparatet, og særlig merkingen og pakningsvedlegget, er i samsvar med oversikten over preparatets egenskaper som ble godkjent ved utstedelsen av markedsføringstillatelsen eller senere.

3. Vedkommende myndighet skal umiddelbart gjøre markedsføringstillatelsen offentlig tilgjengelig sammen med oversikten over preparatets egenskaper for hvert enkelt godkjent veterinærpreparat.

4. Vedkommende myndighet skal utarbeide en vurderingsrapport og kommentarer til søknadsmaterialet med hensyn til resultatene av de farmasøytiske prøvingene, sikkerhets- og restmengdeprøvingene og de prekliniske og kliniske prøvingene av det aktuelle veterinærpreparatet. Vurderingsrapporten skal ajourføres når det foreligger nye opplysninger av betydning for vurderingen av det aktuelle veterinærpreparatets kvalitet, sikkerhet eller virkning.

Vedkommende myndighet skal umiddelbart gjøre vurderingsrapporten offentlig tilgjengelig sammen med sin begrunnelse for uttalelsen, etter å ha fjernet alle opplysninger som gjelder forretningshemmeligheter.»

14) I artikkel 26 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Markedsføringstillatelsen kan gjøres avhengig av at innehaveren, på den indre og/eller den ytre emballasje og i pakningsvedlegget dersom dette kreves, gir andre opplysninger som er av vesentlig betydning for sikkerheten eller for helsevernet, herunder særlige forsiktighetsregler ved bruk og andre advarsler på bakgrunn av de kliniske og farmakologiske prøvingene nevnt i artikkel 12 nr. 3 bokstav j) og artikkel 13–13d, eller på bakgrunn av de erfaringer som er gjort under bruken av veterinærpreparatet etter markedsføringen.»

b) Nr. 2 oppheves.

c) Nr. 3 skal lyde:

«3. Under særlige omstendigheter og etter samråd med søkeren kan tillatelsen utstedes med krav om at søkeren innfører særlige framgangsmåter, særlig med hensyn til veterinærpreparatets sikkerhet, underretning av vedkommende myndigheter om enhver hendelse knyttet til bruken av det samt tiltak som skal treffes. Slike tillatelser kan utstedes bare på et objektivt og kontrollerbart grunnlag. Opprettholdelse av tillatelsen skal være avhengig av den årlige nye vurderingen av disse vilkårene.»

15) I artikkel 27 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 2 og 3 skal lyde:

«2. Vedkommende myndighet kan kreve at innehaveren av markedsføringstillatelsen framlegger stoffer i tilstrekkelige mengder til at det kan gjennomføres kontroller for å påvise restmengder av de berørte veterinærpreparatene.

På anmodning fra vedkommende myndighet skal innehaveren av markedsføringstillatelsen bidra med teknisk sakkunnskap som letter gjennomføringen av analysemetoden for påvisning av restmengder av veterinærpreparater i nasjonale referanselaboratorier utpekt i samsvar med rådsdirektiv 96/23/EF av 29. april 1996 om kontrolltiltak som skal iverksettes med hensyn til visse stoffer og deres restmengder i levende dyr og animalske produkter(*)).

3. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal umiddelbart oversende til vedkommende myndighet alle nye opplysninger som kan medføre endring i opplysningene eller dokumentene nevnt i artikkel 12 nr. 3, 13, 13a, 13b og 14 eller i vedlegg I.

Særlig skal innehaveren av tillatelsen underrette vedkommende myndighet om ethvert forbud eller enhver begrensning som pålegges av vedkommende myndigheter i en stat der veterinærpreparatet bringes i omsetning, og om alle nye opplysninger som kan ha betydning for nytte-risikovurderingen av det berørte veterinærpreparatet.

For at nytte-risikoforholdet skal kunne vurderes kontinuerlig, kan vedkommende myndighet når som helst anmode innehaveren av markedsføringstillatelsen om å framlegge opplysninger som viser at nytte-risikoforholdet fortsatt er gunstig.

(*) EFT L 125 av 23.5.1996, s. 10. Direktivet endret ved forordning (EF) nr. 806/2003 (EUT L 122 av 16.5.2003, s. 1).».

b) Nr. 4 oppheves.

c) Nr. 5 skal lyde:

«5. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal umiddelbart underrette vedkommende myndigheter, med henblikk på en tillatelse, om enhver planlagt endring i opplysningene eller dokumentene nevnt i artikkel 12–13d.»

16) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 27a

Når det er utstedt en markedsføringstillatelse, skal innehaveren av tillatelsen underrette vedkommende myndighet i den medlemsstat som utstedte tillatelsen, om datoen da veterinærpreparatet faktisk ble brakt i omsetning i vedkommende medlemsstat, idet det tas hensyn til veterinærpreparatets ulike godkjente presentasjoner.

Innehaveren skal også underrette vedkommende myndighet dersom omsetningen av veterinærpreparatet i vedkommende medlemsstat opphører midlertidig eller permanent. Underretningen skal, unntatt i særlige tilfeller, skje minst to måneder før avbruddet i omsetningen av preparatet.

På anmodning fra vedkommende myndighet, særlig i forbindelse med legemiddelovervåking, skal innehaveren av markedsføringstillatelsen gi vedkommende myndighet alle opplysninger om omfanget av salget av veterinærpreparatet samt alle opplysninger innehaveren måtte ha om omfanget av resepter.».

17) Artikkel 28 skal lyde:

«Artikkel 28

1. Uten at det berører nr. 4 og 5 skal en markedsførings-tillatelse være gyldig i fem år.

2. Markedsføringstillatelsen kan fornyes etter fem år på grunnlag av en ny nytte-risikovurdering.

For dette formål skal innehaveren av markedsførings-tillatelsen framlegge en konsolidert liste over alle innsendte dokumenter med hensyn til kvalitet, sikkerhet og virkning, herunder alle endringer som er innført etter at markedsføringstillatelsen ble gitt, minst seks måneder før markedsføringstillatelsens gyldighet utløper i samsvar med nr. 1. Vedkommende myndighet kan når som helst kreve at søkeren framlegger dokumentene på listen.

3. En markedsføringstillatelse som har blitt fornyet, har ubegrenset gyldighet, med mindre vedkommende myndighet, av berettigede grunner med hensyn til legemiddelovervåking, beslutter å fornye den for én ytterligere femårsperiode i samsvar med nr. 2.

4. Dersom en markedsføringstillatelse innen tre år etter at den ble gitt ikke fører til at det godkjente veterinærpreparatet faktisk blir brakt i omsetning i den medlemsstat som utstedte tillatelsen, skal tillatelsen ikke lenger være gyldig.

5. Dersom et godkjent veterinærpreparat som tidligere har vært brakt i omsetning i den medlemsstat som utstedte tillatelsen, faktisk ikke finnes på markedet i medlemsstaten i tre år på rad, vil tillatelsens gyldighet for vedkommende veterinærpreparat opphøre.

6. I særlige tilfeller og av hensyn til menneskers eller dyrs helse kan vedkommende myndighet gi unntak fra nr. 4 og 5. Slike unntak skal være behørig begrunnet.».

18) Artikkel 30 skal lyde:

«Artikkel 30

Markedsføringstillatelse skal ikke gis dersom den dokumentasjon som framlegges for vedkommende myndigheter, ikke er i samsvar med artikkel 12–13d og artikkel 15.

Tillatelse skal heller ikke gis dersom det ved kontroll av dokumentene og opplysningene nevnt i artikkel 12 og artikkel 13 nr. 1 viser seg

- a) at veterinærpreparatets nytte-risikoforhold ikke er gunstig under de godkjente bruksvilkårene; når anvendelsen gjelder et veterinærpreparat til avlsteknisk bruk, skal det tas særlig hensyn til nytten for dyrs helse og velferd og til forbrukersikkerheten, eller
- b) at veterinærpreparatet ikke har noen terapeutisk virkning, eller at slik virkning ikke er tilstrekkelig godtgjort av søkeren med hensyn til den dyreart som skal behandles, eller
- c) at veterinærpreparatet ikke har den angitte kvalitative og kvantitative sammensetning, eller
- d) at den tilbakeholdingstid søkeren har angitt, ikke er lang nok til å sikre at næringsmidler fra det behandlede dyret ikke inneholder restmengder som kan være helsefarlige for forbrukeren, eller ikke er tilstrekkelig underbygd, eller
- e) at merkingen eller pakningsvedlegget som søkeren foreslår, ikke er i samsvar med dette direktiv, eller
- f) at veterinærpreparatet tilbys for salg for en bruk som er forbudt etter andre fellesskapsbestemmelser.

I påvente av de fellesskapsregler som er i ferd med å vedtas, kan vedkommende myndighet imidlertid nekte å gi tillatelse for et veterinærpreparat dersom det er nødvendig for å sikre vern av folkehelsen, forbrukernes helse eller dyrehelsen.

Søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal være ansvarlig for nøyaktigheten av de framlagte dokumenter og opplysninger.»

19) Overskriften i kapittel 4 skal lyde:

«KAPITTEL 4

Framgangsmåte for gjensidig anerkjennelse og desentralisert framgangsmåte»

20) Artikkel 31-37 skal lyde:

«Artikkel 31

1. Det skal opprettes en samordningsgruppe for å undersøke alle spørsmål knyttet til markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat i to eller flere medlemsstater etter framgangsmåtene i dette kapittel. Kontoret skal ha ansvar for samordningsgruppens sekretariat.

2. Samordningsgruppen skal bestå av én representant for hver medlemsstat, oppnevnt for en periode på tre år, som kan fornyes. Medlemmene i samordningsgruppen kan være ledsaget av sakkyndige.

3. Samordningsgruppen skal fastsette sin forretningsorden, som skal tre i kraft etter at Kommisjonen har avgitt en positiv uttalelse. Samordningsgruppen skal offentliggjøre sin forretningsorden.

Artikkel 32

1. En søker som ønsker markedsføringstillatelse for et veterinærpreparat i flere medlemsstater, skal inngi en søknad basert på identiske søknadsdokumenter i de aktuelle medlemsstatene. Søknadsdokumentene skal inneholde alle administrative opplysninger og den vitenskapelige og tekniske dokumentasjon som er omhandlet i artikkel 1214. Søknadsdokumentene skal inneholde en liste over de medlemsstater søknaden gjelder.

Søkeren skal anmode en medlemsstat om å fungere som rapporterende medlemsstat og om å utarbeide en vurderingsrapport om veterinærpreparatet i samsvar med nr. 2 eller 3.

Vurderingsrapporten skal eventuelt inneholde en vurdering i henhold til artikkel 13 nr. 5 eller artikkel 13a nr. 3.

2. Dersom veterinærpreparatet på søknadstidspunktet allerede har fått markedsføringstillatelse, skal de berørte medlemsstater anerkjenne markedsføringstillatelsen utstedt av den rapporterende medlemsstat. For dette formål

skal innehaveren av markedsføringstillatelsen anmode den rapporterende medlemsstat om enten å utarbeide en vurderingsrapport om det aktuelle veterinærpreparatet, eller om nødvendig ajourføre en eksisterende vurderingsrapport. Den rapporterende medlemsstat skal utarbeide eller ajourføre vurderingsrapporten innen 90 dager etter at en gyldig søknad er mottatt. Vurderingsrapporten og den godkjente oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget skal sendes til de berørte medlemsstater og til søkeren.

3. Dersom det på søknadstidspunktet ikke foreligger en markedsføringstillatelse for veterinærpreparatet, skal søkeren anmode den rapporterende medlemsstat om å utarbeide et utkast til vurderingsrapport, et utkast til oversikt over preparatets egenskaper og et utkast til merking og pakningsvedlegg. Den rapporterende medlemsstat skal utarbeide disse utkastene innen 120 dager etter at en gyldig søknad er mottatt, og skal oversende dem til berørte medlemsstater og til søkeren.

4. Innen 90 dager etter at dokumentene nevnt i nr. 2 og 3 er mottatt, skal de berørte medlemsstater godkjenne vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget, og underrette den rapporterende medlemsstat om dette. Den rapporterende medlemsstat skal registrere at alle parter er enige, avslutte framgangsmåten og underrette søkeren om dette.

5. Hver medlemsstat der en søknad er inngitt i samsvar med nr. 1, skal innen 30 dager etter at det er fastslått enighet, treffe en beslutning i samsvar med den godkjente vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget.

Artikkel 33

1. Dersom en medlemsstat på grunn av mulig alvorlig fare for menneskers eller dyrs helse eller for miljøet ikke kan godkjenne vurderingsrapporten, oversikten over preparatets egenskaper, merkingen og pakningsvedlegget innen fristen fastsatt i artikkel 32 nr. 4, skal den gi den rapporterende medlemsstat, de andre berørte medlemsstater og søkeren en utførlig begrunnelse for sitt standpunkt. Samordningsgruppen skal umiddelbart underrettes om hvilke punkter det er uenighet om.

Dersom en medlemsstat der det er inngitt en søknad, påberoper seg de grunnene som er nevnt i artikkel 71 nr. 1, skal den ikke lenger anses som en berørt medlemsstat i henhold til dette kapittel.

2. Kommisjonen skal vedta retningslinjer der det defineres hva som menes med mulig alvorlig fare for menneskers eller dyrs helse eller for miljøet.

3. Innenfor samordningsgruppen skal alle medlemsstatene nevnt i nr. 1 gjøre sitt ytterste for å komme til enighet om hvilke tiltak som skal treffes. De skal gi søkeren mulighet til å framsette sine synspunkter muntlig eller skriftlig. Dersom medlemsstatene kommer til enighet innen 60 dager etter at underretningen om de punktene det er uenighet om, er sendt til samordningsgruppen, skal den rapporterende medlemsstat registrere at de har kommet til enighet, avslutte framgangsmåten og underrette søkeren om dette. Artikkel 32 nr. 5 får anvendelse.

4. Dersom medlemsstatene ikke har kommet til enighet innen fristen på 60 dager, skal Kontoret umiddelbart underrettes om dette med sikte på anvendelse av framgangsmåten i artikkel 36, 37 og 38. Kontoret skal gis en utførlig beskrivelse av de saker medlemsstatene ikke har kommet til enighet om, og av grunnene til denne uenigheten. Søkeren skal ha en kopi av disse opplysningene.

5. Så snart søkeren er underrettet om at saken er forelagt Kontoret, skal vedkommende omgående sende Kontoret en kopi av opplysningene og dokumentene nevnt i artikkel 32 nr. 1 første ledd.

6. I tilfellet nevnt i nr. 4 kan medlemsstater som har godkjent den rapporterende medlemsstats vurderingsrapport, utkastet til oversikt over preparatets egenskaper samt merkingen og pakningsvedlegget, på søkerens anmodning godkjenne veterinærpreparatet uten å vente på utfallet av framgangsmåten i artikkel 36. I så fall skal den tillatelsen som er gitt, ikke berøre utfallet av nevnte framgangsmåte.

Artikkel 34

1. Dersom samme veterinærpreparat er gjenstand for to eller flere søknader om markedsføringstillatelse framlagt i samsvar med artikkel 12 – 14, og medlemsstatene har gjort innbyrdes avvikende vedtak om utstedelse, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av tillatelsen, kan en medlemsstat, Kommisjonen eller innehaveren av markedsføringstillatelsen forelegge saken for Komiteen for veterinærpreparater, heretter kalt «Komiteen», med sikte på anvendelse av framgangsmåten i artikkel 36, 37 og 38.

2. For å fremme harmonisering av veterinærpreparater som er godkjent i Fellesskapet, og gjøre bestemmelsene i artikkel 10 og 11 mer virkningsfulle, skal medlemsstatene senest 30. april 2005 oversende en liste til samordningsgruppen over de veterinærpreparater som det bør utarbeides en harmonisert oversikt over preparatets produktegenskaper for.

Samordningsgruppen skal opprette en liste over veterinærpreparater på grunnlag av medlemsstatenes forslag og oversende den til Kommisjonen.

Veterinærpreparatene på listen skal være underlagt bestemmelsene i nr. 1 i samsvar med en tidsplan utarbeidet i samarbeid med Kontoret.

Kommisjonen skal i samarbeid med Kontoret, og idet det tas hensyn til de berørte parter synspunkter, utarbeide den endelige listen og tidsplanen.

Artikkel 35

1. Medlemsstatene, Kommisjonen, søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal i særlige tilfeller der Fellesskapets interesser berøres, forelegge saken for Komiteen med henblikk på anvendelse av framgangsmåten i artikkel 36, 37 og 38, før det gjøres vedtak om en anmodning om, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av en markedsføringstillatelse, eller om enhver annen endring av vilkårene for en markedsføringstillatelse som synes nødvendig, særlig for å ta hensyn til opplysningene innhentet i samsvar med avdeling VII.

Den berørte medlemsstat eller Kommisjonen skal klart angi hvilken sak som er forelagt Komiteen til uttalelse, og skal underrette søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen om dette.

Medlemsstaten og søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skal oversende Komiteen alle tilgjengelige opplysninger om den aktuelle saken.

2. Dersom henvisningen til Komiteen gjelder en rekke veterinærpreparater eller en hel terapeutisk klasse, kan Kontoret begrense framgangsmåten til visse særlige deler av tillatelsen.

I så fall får artikkel 39 anvendelse på disse veterinærpreparatene bare dersom de er omfattet av framgangsmåtene for markedsføringstillatelse nevnt i dette kapittel.

Artikkel 36

1. Når det vises til framgangsmåten fastsatt i denne artikkel, skal Komiteen behandle den aktuelle saken og avgi en grunnlagt uttalelse innen 60 dager etter at den har fått seg forelagt saken.

I saker som forelegges Komiteen i samsvar med artikkel 34 og 35, kan Komiteen imidlertid forlenge denne fristen ytterligere med inntil 90 dager, idet det tas hensyn til synspunkter fra de berørte innehavere av markedsføringstillatelse.

Dersom saken haster, kan Komiteen fastsette en kortere frist etter forslag fra lederen.

2. I forbindelse med saksbehandlingen skal Komiteen utpeke et av sine medlemmer til rapportør. Komiteen kan også utpeke uavhengige sakkyndige som skal gi den råd om bestemte spørsmål. Når Komiteen utpeker sakkyndige, skal den definere deres oppgaver og angi en frist for når disse oppgavene skal være utført.

3. Før Komiteen avgir sin uttalelse skal den gi søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen mulighet til framlegge skriftlige og muntlige forklaringer innen en tidsfrist som Komiteen skal fastsette.

Komiteens uttalelse skal følges av et utkast til oversikt over preparatets egenskaper og et utkast til merking og pakningsvedlegg.

Dersom Komiteen finner det hensiktsmessig, kan den anmode en hvilken som helst annen person om å framlegge opplysninger om saken den har til behandling.

Komiteen kan utsette fristen nevnt i nr. 1 for å gi søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen mulighet til å forberede sine forklaringer.

4. Kontoret skal omgående underrette søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen dersom det i Komiteens uttalelse gi uttrykk for

- at søknaden ikke oppfyller kriteriene for godkjenning, eller
- at oversikten over preparatets egenskaper som er foreslått av søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen i samsvar med artikkel 14, bør endres, eller
- at tillatelsen bør gjøres avhengig av visse vilkår, dvs. vilkår som anses å være av avgjørende betydning for en sikker og effektiv bruk av veterinærpreparatet, herunder legemiddelovervåking, eller
- at en markedsføringstillatelse bør oppheves midlertidig, endres eller tilbakekalles.

Innen 15 dager etter at uttalelsen er mottatt, kan søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen skriftlig meddele Kontoret at vedkommende har til hensikt å anmode om en ny vurdering av uttalelsen. I slike tilfeller skal søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen oversende Kontoret en utførlig begrunnelse for anmodningen innen 60 dager etter mottak av uttalelsen.

Innen 60 dager etter å ha mottatt begrunnelsen for anmodningen skal Komiteen foreta en ny vurdering av uttalelsen i samsvar med artikkel 62 nr. 1 fjerde ledd i forordning (EF) nr. 726/2004. Begrunnelsen for konklusjonen skal vedlegges vurderingsrapporten nevnt i nr. 5 i denne artikkel.

5. Innen 15 dager etter at Komiteen har vedtatt sin endelige uttalelse, skal Kontoret oversende den til medlemsstatene, Kommisjonen og søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen, sammen med en rapport med en redegjørelse om vurderingen av veterinærpreparatet og begrunnelsen for sine konklusjoner.

Dersom det avgis en positiv uttalelse om utstedelse eller opprettholdelse av en markedsføringstillatelse, skal følgende vedlegges uttalelsen:

- a) et utkast til oversikt over preparatets egenskaper som nevnt i artikkel 14; dette vil om nødvendig avspeile forskjeller i de veterinære forhold i medlemsstatene,
- b) eventuelle vilkår for utstedelse av tillatelsen som definert i nr. 4,
- c) nærmere opplysninger om eventuelle anbefalte vilkår eller begrensninger med hensyn til en sikker og effektiv bruk av veterinærpreparatet, og
- d) forslag merking og pakningsvedlegg.

Artikkel 37

Innen 15 dager etter å ha mottatt uttalelsen skal Kommisjonen utarbeide et utkast til det vedtak som skal gjøres i forbindelse med søknaden, idet det tas hensyn til fellesskapsretten.

Dersom det i henhold til utkastet til vedtak skal utstedes markedsføringstillatelse, skal dokumentene nevnt i artikkel 36 nr. 5 annet ledd vedlegges.

Dersom utkastet til vedtak unntaksvis ikke er i samsvar med Kontorets uttalelse, skal Kommisjonen også vedlegge en utførlig redegjørelse om grunnene til ulikhetene.

Utkastet til vedtak skal oversendes medlemsstatene og søkeren eller innehaveren av markedsføringstillatelsen.»

21) I artikkel 38 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Kommisjonen skal gjøre et endelig vedtak etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 3 innen 15 dager etter avslutningen av denne framgangsmåten.».

b) I nr. 2 skal annet og tredje strekpunkt lyde:

«— at medlemsstatene skal ha minst 22 dager på seg til å oversende Kommisjonen sine skriftlige merknader til utkastet til vedtak. Dersom vedtaket haster, kan imidlertid lederen fastsette en kortere frist etter hvor mye saken haster. Fristen skal ikke være kortere enn fem dager, unntatt i særlige tilfeller,

— at medlemsstatene skal ha mulighet til skriftlig å anmode om at utkastet til vedtak behandles i et plenums møte i Den faste komité.».

c) Nr. 3 skal lyde:

«3. Vedtaket omhandlet i nr. 1 skal rettes til alle medlemsstater, og skal meddeles innehaveren av markedsføringstillatelsen eller søkeren. De berørte medlemsstater og den rapporterende medlemsstat skal enten gi eller tilbakekalle markedsføringstillatelsen, eller foreta de endringer i vilkårene for tillatelsen som måtte være nødvendige for å etterkomme vedtaket, innen 30 dager etter at det er meddelt, og skal i den forbindelse vise til vedtaket. De skal underrette Kommisjonen og Kontoret om dette.».

22) Artikkel 39 nr. 1 tredje ledd oppheves.

23) Artikkel 42 nr. 2 skal lyde:

«2. Minst hvert tiende år skal Kommisjonen offentliggjøre en rapport om de erfaringer som er gjort på grunnlag av framgangsmåtene beskrevet i dette kapittel, og foreslå eventuelle endringer som måtte være nødvendige for å forbedre disse framgangsmåtene. Kommisjonen skal oversende denne rapporten til Europaparlamentet og Rådet.».

24) Artikkel 43 skal lyde:

«Artikkel 43

Artikkel 33 nr. 4, 5 og 6 og artikkel 3438 får ikke anvendelse på de homøopatiske veterinærpreparatene nevnt i artikkel 17.

Artikkel 3238 får ikke anvendelse på de homøopatiske veterinærpreparatene nevnt i artikkel 19 nr. 2.».

25) I artikkel 44 skal nytt ledd lyde:

«4. Medlemsstatene skal oversende en kopi av framstillingstillatelsen nevnt i nr. 1 til Kontoret. Kontoret skal legge inn disse opplysningene i Fellesskapets database nevnt i artikkel 80 nr. 6.».

26) Artikkel 50 bokstav f) skal lyde:

«f) å overholde prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis for veterinærpreparater og som utgangsmaterialer bruke bare virksomme stoffer som er framstilt i samsvar med de utførlige retningslinjene for god framstillingspraksis for utgangsmaterialer.».

27) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 50a

1. I dette direktiv skal framstilling av virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, omfatte fullstendig eller delvis framstilling eller import av et virksomt stoff som brukes som et utgangsmateriale, som definert i vedlegg I del 2 avsnitt C, samt de ulike prosessene med oppdeling, pakking eller presentasjon før stoffet inngår i et veterinærpreparat, herunder ompakking eller ommerking, som utføres av en distributør av utgangsmaterialer.

2. Eventuelle endringer som er nødvendige for å tilpasse bestemmelsene i denne artikkel til den vitenskapelige og tekniske utvikling, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2.».

28) I artikkel 51 skal nye ledd lyde:

«Prinsippene nevnt i artikkel 50 bokstav f) for god framstillingspraksis for framstilling av virksomme stoffer som brukes som utgangsmaterialer, skal vedtas i form av utførlige retningslinjer.

Kommisjonen skal også offentliggjøre retningslinjer for form og innhold for tillatelsen nevnt i artikkel 44 nr. 1, for rapportene nevnt i artikkel 80 nr. 3 og for form og innhold for sertifikatet for god framstillingspraksis nevnt i artikkel 80 nr. 5.».

29) Artikkel 53 nr. 1 skal lyde:

«1. Medlemsstatene skal påse at den kvalifiserte personen nevnt i artikkel 52 nr. 1 oppfyller kvalifikasjonskravene nevnt i nr. 2 og 3.».

30) Artikkel 54 nr. 1 skal lyde:

«1. En person som i en medlemsstat utøvde den virksomhet som utøves av personen nevnt i artikkel 52 nr. 1 på tidspunktet for gjennomføringen av direktiv 81/851/EØF, men uten å oppfylle bestemmelsene i artikkel 53, skal være kvalifisert til fortsatt å utøve slik virksomhet i Fellesskapet.».

31) Artikkel 55 nr. 1 bokstav b skal lyde:

«b) at hvert produksjonsparti med veterinærpreparater som er importert fra tredjestater, uansett om det er framstilt i Fellesskapet, i en medlemsstat har vært underkastet en fullstendig kvalitativ analyse, en kvantitativ analyse av minst alle virksomme stoffer og alle andre prøvinger eller kontroller som er nødvendige for å sikre veterinærpreparatens kvalitet i henhold til de krav som ble stilt i forbindelse med markedsføringstillatelsen.».

32) I artikkel 58 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«Med unntak for veterinærpreparatene nevnt i artikkel 17 nr. 1 skal vedkommende myndighet godkjenne den indre og ytre emballasjen for veterinærpreparater. Emballasjen skal være forsynt med følgende lett leselige opplysninger, som skal være i samsvar med opplysninger og dokumenter framlagt i henhold til artikkel 1213d og med oversikten over preparatets egenskaper:».

ii) Bokstav a) og b) skal lyde:

«a) veterinærpreparatets navn etterfulgt av dets styrke og legemiddelform. Fellesnavnet skal tas med dersom veterinærpreparatet inneholder bare ett virksomt stoff og dersom dets navn er et fantasinavn,

b) den kvalitative og kvantitative sammensetning av virksomme stoffer uttrykt per enhet eller, avhengig av tilførselsformen, for et bestemt volum eller en bestemt vekt, ved bruk av fellesnavnene.».

iii) Bokstav e) skal lyde:

«e) navn eller firma og bopel eller forretningskontor for innehaveren av markedsføringstillatelsen og eventuelt for representanten utpekt av innehaveren av markedsføringstillatelsen.».

iv) Bokstav f) skal lyde:

«f) hvilke dyrearter veterinærpreparatet er beregnet på, tilførselsmåte og om nødvendig tilførselsvei. Det skal settes av plass til å angi forskrevet dose.».

v) Bokstav g) skal lyde:

«g) tilbakeholdingstiden for veterinærpreparater som skal tilføres arter bestemt til næringsmiddelproduksjon, for alle berørte arter og for de ulike berørte næringsmidlene (kjøtt og slakteavfall, egg, melk, honning), herunder opplysning om når tilbakeholdingstiden er lik null.».

vi) Bokstav j) skal lyde:

«j) eventuelt særlige forsiktighetsregler ved disponering av ubrukte veterinærpreparater eller avfall som stammer fra veterinærpreparater, samt en henvisning til eventuelle egnede innsamlingssystemer.».

vii) Bokstav l) skal lyde:

«l) angivelsen «til veterinær bruk», eller når det gjelder veterinærpreparater nevnt i artikkel 67, angivelsen «til veterinær bruk — bare etter resept fra veterinær».».

b) Følgende nytt nummer skal lyde:

«5. Når det gjelder veterinærpreparater som er gitt markedsføringstillatelse i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, kan medlemsstatene tillate eller kreve at den ytre emballasjen inneholder tilleggsopplysninger om distribusjon, besittelse, salg eller andre nødvendige forsiktighetsregler, forutsatt at slike opplysninger ikke er i strid med fellesskapsretten eller vilkårene for markedsføringstillatelsen og ikke har karakter av reklame.

Disse tilleggsopplysningene skal vises i en boks med blå kant rundt slik at de klart kan skilles fra opplysningene nevnt i nr. 1.».

33) I artikkel 59 gjøres følgende endringer:

a) Innledende tekst skal lyde:

«1. Når det dreier seg om ampuller, skal opplysningene nevnt i artikkel 58 nr. 1 angis på den ytre emballasjen. På den indre emballasjen er imidlertid bare følgende opplysninger nødvendige:».

b) Nr. 2 og 3 skal lyde:

«2. Med hensyn til mindre indre emballasjeeenheter enn ampuller, som inneholder bare én enkeltdose, og der det ikke lar seg gjøre å gi opplysningene nevnt i nr. 1, får kravene i artikkel 58 nr. 1, 2 og 3 anvendelse bare på den ytre emballasjen.

3. Opplysningene nevnt i nr. 1 tredje og sjette strekpunkt skal gis på veterinærpreparatens ytre og indre emballasje, på det eller de språk som brukes i staten der de bringes i omsetning.».

34) Artikkel 60 skal lyde:

«Artikkel 60

Dersom det ikke er noen ytre emballasje, skal alle opplysninger som i henhold til artikkel 58 og 59 skal være påført nevnte emballasje, vises på den indre emballasjen.»

35) I artikkel 61 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Et veterinærpreparats emballasje skal inneholde et pakningsvedlegg, med mindre alle opplysninger som kreves i henhold til denne artikkel, kan gis på den indre og den ytre emballasjen. Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at pakningsvedlegget omhandler bare det veterinærpreparat det er vedlagt. Pakningsvedlegget skal være skrevet slik at det er forståelig for offentligheten og på det eller de offisielle språk i medlemsstaten der preparatet markedsføres.

Bestemmelsen i første ledd skal ikke være til hinder for at pakningsvedlegget kan foreligge på flere språk, forutsatt at de samme opplysningene gis på alle språk.

Vedkommende myndigheter kan unnta merking og pakningsvedlegg for visse veterinærpreparater fra kravet om at visse opplysninger skal angis, og at pakningsvedlegget skal foreligge på det eller de offisielle språk i medlemsstaten der preparatet bringes i omsetning, når det aktuelle veterinærpreparatet er beregnet på å bli tilført bare av veterinær.»

b) I nr. 2 gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«2. Vedkommende myndigheter skal godkjenne pakningsvedlegg. Pakningsvedlegg skal inneholde minst følgende opplysninger, i den angitte rekkefølgen, som skal være i samsvar med opplysningene og dokumentene framlagt i henhold til artikkel 1213d og den godkjente oversikten over preparatets egenskaper:».

ii) Bokstav a) og b) skal lyde:

«a) navn eller firma og bopel eller forretningskontor for innehaveren av markedsføringstillatelsen og for framstilleren, og eventuelt for representanten for innehaveren av markedsføringstillatelsen,

b) veterinærpreparatets navn etterfulgt av dets styrke og legemiddelform. Fellesnavnet skal

tas med dersom veterinærpreparatet inneholder bare ett virksomt stoff, og dersom dets navn er et fantasinavn. Dersom veterinærpreparatet er godkjent etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 3143 under forskjellige navn i de berørte medlemsstater, en liste over de navnene som er godkjent i hver enkelt medlemsstat.».

c) Nr. 3 oppheves.

36) Artikkel 62 skal lyde:

«Artikkel 62

Dersom bestemmelsene i denne avdeling ikke overholdes, og en oppfordring til rette vedkommende ikke har gitt resultat, kan vedkommende myndigheter i medlemsstatene midlertidig oppheve eller tilbakekalle markedsføringstillatelsen.»

37) I artikkel 64 nr. 2 gjøres følgende endringer:

a) Innledende tekst skal lyde:

«2. I tillegg til den klare angivelsen «homøopatisk veterinærpreparat uten godkjente terapeutiske indikasjoner» skal merkingen og eventuelt pakningsvedlegget til de homøopatiske veterinærpreparatene nevnt i artikkel 17 nr. 1 inneholde bare følgende opplysninger:».

b) Første strekpunkt skal lyde:

«— stamproduktets eller stamproduktenes vitenskapelige navn etterfulgt av fortynningsgraden, ved bruk av symbolene i den farmakopé som brukes i samsvar med artikkel 1 nr. 8; dersom det homøopatiske veterinærpreparatet er sammensatt av flere stamprodukter, kan merkingen inneholde et fantasinavn i tillegg til det vitenskapelige navnet på stamproduktene.».

38) Overskriften i avdeling VI skal lyde:

«AVDELING VI

BESITTELSE, DISTRIBUSJON OG UMLEVERING AV VETERINÆRPREPARATER»

39) I artikkel 65 gjøres følgende endringer:

a) Nytt nummer skal lyde:

«3a. Innehaveren av en distribusjonstillatelse skal ha en beredskapsplan som sikrer effektiv gjennomføring av enhver tilbakekalling av et veterinærpreparat fra markedet som pålegges av vedkommende myndigheter eller utføres i samarbeid med framstilleren av det aktuelle veterinærpreparatet eller med innehaveren av markedsføringstillatelsen.».

b) Nytt nr. 5 skal lyde:

«5. En distributør som ikke er innehaver av markedsføringstillatelsen, og som importerer et veterinærpreparat fra en annen medlemsstat, skal underrette innehaveren av markedsføringstillatelsen og vedkommende myndighet i medlemsstaten som veterinærpreparatet skal importeres til, om at vedkommende har til hensikt å importere preparatet. Når det gjelder preparater som ikke er omfattet av en markedsføringstillatelse i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, skal underretningen til vedkommende myndighet ikke berøre ytterligere framgangsmåter som måtte være fastsatt i lovgivningen i den berørte medlemsstat.».

40) I artikkel 66 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 2 gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«Enhver person som i henhold til nr. 1 har rett til å utlevere veterinærpreparater, skal føre detaljerte fortegnelser over reseptpliktige veterinærpreparater, og følgende opplysninger skal registreres for alle inn- eller utgående transaksjoner:».

ii) Tredje ledd skal lyde:

«Disse fortegnelsene skal være tilgjengelige for vedkommende myndigheter med henblikk på inspeksjon i fem år.».

b) Nr. 3 skal lyde:

«3. Medlemsstatene kan på sitt territorium tillate at veterinærpreparater for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon som det kreves resept fra veterinær for, utleveres av eller under oppsyn av en person som er registrert for dette formål, og som sikrer egnede kvalifikasjoner, registrering og rapportering i samsvar med nasjonal lovgivning. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om relevante bestemmelser i nasjonal lovgivning. Denne bestemmelsen får ikke anvendelse på levering av veterinærpreparater for oral eller parenteral behandling av bakterieinfeksjoner.».

c) Nr. 4 oppheves.

41) I artikkel 67 gjøres følgende endringer:

a) I første ledd gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«Uten at det berører strengere fellesskapsbestemmelser eller nasjonale regler for utlevering av veterinærpreparater, og for å verne menneskers og dyrs helse, skal det kreves resept fra veterinær for utlevering av følgende veterinærpreparater til allmennheten:».

ii) Ny bokstav skal lyde:

«aa) veterinærpreparater for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon.

Medlemsstatene kan imidlertid gi unntak fra dette kravet i henhold til kriterier fastsatt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2.

Medlemsstatene kan fortsatt anvende nasjonale bestemmelser fram til enten

i) datoen for anvendelse av beslutningen vedtatt i samsvar med første ledd, eller

ii) 1. januar 2007, dersom ingen slik beslutning er vedtatt innen 31. desember 2006.».

iii) Bokstav b) tredje strekpunkt oppheves.

iv) Bokstav d) skal lyde:

«d) offisinelle preparater i henhold til artikkel 3 nr. 2 bokstav b), som er beregnet på dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon.».

b) Annet ledd skal lyde:

«Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak med hensyn til reseptpliktige veterinærpreparater for å sikre at den mengde som forskrives og utleveres, begrenses til den minste mengden som kreves for den aktuelle behandlingen eller terapien.

Dessuten skal det kreves resept for nye veterinærpreparater som inneholder et virksomt stoff som har vært godkjent til bruk i et veterinærpreparat i mindre enn fem år.».

42) Nr. 69 første ledd skal lyde:

«Medlemsstatene skal påse at den som eier eller har ansvar for dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon, kan bevise anskaffelse, besittelse og tilførsel av veterinærpreparater for slike dyr i fem år etter at de er tilført, herunder i tilfeller der dyret slaktes i løpet av femårsperioden.».

43) I artikkel 70 skal innledende tekst lyde:

«Som unntak fra artikkel 9 og uten at det berører artikkel 67 skal medlemsstatene sørge for at veterinærer som yter tjenester i en annen medlemsstat, kan ta med seg og tilføre dyr små mengder av veterinærpreparater som ikke overstiger dagsbehovet, med unntak av immunologiske veterinærpreparater som ikke er godkjent i medlemsstaten der tjenesteytingen finner sted (heretter kalt «vertsstaten»), forutsatt at følgende krav er oppfylt:».

44) I artikkel 71 nr. 1 skal nytt ledd lyde:

«Medlemsstatene kan også under henvisning til bestemmelsene i første ledd avslå en markedsføringstillatelse i samsvar med en desentralisert framgangsmåte som fastsatt i artikkel 3143.».

45) Artikkel 72 nr. 2 skal lyde:

«2. Medlemsstatene kan fastsette særlige krav til veterinærer og annet helsepersonell når det gjelder rapportering av antatte alvorlige eller uventede bivirkninger på dyr og mennesker.».

46) I artikkel 73 gjøres følgende endringer:

a) Første ledd skal lyde:

«For å sikre at det gjøres hensiktsmessige og harmoniserte forvaltningsmessige vedtak om veterinærpreparater som er godkjent i Fellesskapet, og idet det tas hensyn til opplysninger om antatte bivirkninger av veterinærpreparater under normale bruksvilkår, skal medlemsstatene opprette et overvåkingssystem for veterinærpreparater. Dette systemet skal brukes til å samle inn opplysninger som er nyttige i forbindelse med overvåking av veterinærpreparater, særlig med hensyn til bivirkninger hos dyr og mennesker ved bruk av veterinærpreparater, og til å vurdere disse opplysningene vitenskapelig.».

b) Etter annet ledd skal nytt ledd lyde:

«Medlemsstatene skal sikre at egnede opplysninger som samles inn ved hjelp av dette systemet, blir meddelt de andre medlemsstatene og Kontoret. Opplysningene skal registreres i databasen nevnt i artikkel 57 nr. 1 annet ledd bokstav k) i forordning (EF) nr. 726/2004, og skal være permanent tilgjengelige for alle medlemsstater og umiddelbart gjøres tilgjengelige for offentligheten.».

47) Ny artikkel skal lyde:

«Artikkel 73a

Vedkommende myndigheter skal kontinuerlig kontrollere forvaltningen av midler til virksomhet i forbindelse med legemiddelovervåking, drift av kommunikasjonsnett og markedsovervåking for å sikre deres uavhengighet.».

48) I artikkel 74 annet ledd skal innledende tekst lyde:

«Den kvalifiserte personen skal være bosatt i Fellesskapet og ha ansvar for».

49) Artikkel 75 skal lyde:

«Artikkel 75

1. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal føre detaljerte fortegnelser over alle antatte bivirkninger som forekommer i Fellesskapet eller i en tredjestat.

Bortsett fra i særlige tilfeller skal opplysninger om slike bivirkninger oversendes elektronisk i form av en rapport i henhold til retningslinjene nevnt i artikkel 77 nr. 1.

2. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal registrere og omgående rapportere alle antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker i forbindelse med bruk av veterinærpreparater som meddeles ham/henne, til vedkommende myndighet i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningene forekom, og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal også registrere og omgående rapportere alle antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker i forbindelse med bruk av veterinærpreparater som han/hun med rimelighet kan antas å ha kjennskap til, til vedkommende myndighet i medlemsstaten på hvis territorium bivirkningene forekom, og senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

3. Innehaveren av markedsføringstillatelsen skal påse at alle antatte alvorlige og uventede bivirkninger og bivirkninger hos mennesker samt alle antatte overføringer av smittsomme agenser via et veterinærpreparat som oppstår på en tredjestats territorium, omgående rapporteres i samsvar med retningslinjene nevnt i artikkel 77 nr. 1, slik at de er tilgjengelige for Kontoret og vedkommende myndigheter i de medlemsstater der veterinærpreparatet er godkjent, og i alle tilfeller senest 15 dager etter at opplysningene er mottatt.

4. Som unntak fra nr. 2 og 3 skal innehaveren av markedsføringstillatelsen for veterinærpreparater som omfattes av direktiv 87/22/EØF, eller som har vært omfattet av framgangsmåtene for godkjenning fastsatt i artikkel 31 og 32 i dette direktiv, eller som har vært behandlet etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 36, 37 og 38 i dette direktiv, dessuten sørge for at alle antatte alvorlige bivirkninger og bivirkninger hos mennesker som forekommer i Fellesskapet, rapporteres på en slik måte at opplysningene blir tilgjengelige for den rapporterende medlemsstat eller for enhver vedkommende myndighet som er utpekt til rapporterende medlemsstat. Den rapporterende medlemsstat skal påta seg ansvar for å analysere og følge opp slike bivirkninger.

5. Med mindre andre krav er blitt fastsatt som vilkår for utstedelse av markedsføringstillatelse, eller senere som angitt i retningslinjene nevnt i artikkel 77 nr. 1, skal fortegnelser over alle bivirkninger framlegges for vedkommende myndigheter i form av en periodisk, oppdatert sikkerhetsrapport, enten umiddelbart på anmodning eller minst hver sjette måned etter at tillatelse er gitt og fram til veterinærpreparatet blir brakt i omsetning. Periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapporter skal også framlegges umiddelbart på anmodning eller minst hver sjette måned de første to årene etter at veterinærpreparatet ble brakt i omsetning første gang, og deretter årlig i de to påfølgende årene. Deretter skal rapportene framlegges hvert tredje år, eller umiddelbart på anmodning.

De periodiske, oppdaterte sikkerhetsrapportene skal omfatte en vitenskapelig nytte-risikovurdering av veterinærpreparatet.

6. Endringer i nr. 5 kan vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 2 i lys av den erfaring som er gjort ved anvendelsen av nevnte nummer.

7. Når en markedsføringstillatelse er gitt, kan innehaveren av markedsføringstillatelsen søke om endring av tidsplanen nevnt i nr. 5 i denne artikkel, etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonsforordning (EF) nr. 1084/2003(*).

8. Innehaveren av en markedsføringstillatelse kan ikke offentliggjøre opplysninger om legemiddelovervåking med hensyn til det godkjente veterinærpreparatet uten at vedkommende først eller samtidig underretter vedkommende myndighet.

I alle tilfeller skal innehaveren av markedsføringstillatelsen sørge for at opplysningene framlegges på en objektiv måte som ikke er villedende.

Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at en innehaver av en markedsføringstillatelse som ikke oppfyller de nevnte forpliktelsene, ilegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende.

(*) EUT L 159 av 27.6.2003, s. 1.».

50) Artikkel 76 nr. 1 skal lyde:

«1. Kontoret skal, i samarbeid med medlemsstatene og Kommisjonen, opprette et datanett for å lette utvekslingen av opplysninger om legemiddelovervåking som gjelder veterinærpreparater som markedsføres i Fellesskapet, slik at alle vedkommende myndigheter kan få tilgang til opplysningene samtidig.».

51) Artikkel 77 nr. 1 annet ledd skal lyde:

«I samsvar med disse retningslinjene skal innehaveren av markedsføringstillatelsen benytte internasjonalt anerkjent veterinærmedisinsk terminologi ved oversendelse av rapporter om bivirkninger.

Kommisjonen skal offentliggjøre retningslinjene, som skal ta hensyn til internasjonalt harmoniseringsarbeid på området legemiddelovervåking.».

52) I artikkel 78 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 2 skal lyde:

«2. Dersom det er påkrevd å handle raskt for å verne menneskers eller dyrs helse, kan den berørte medlemsstat midlertidig oppheve markedsføringstillatelsen for et veterinærpreparat, forutsatt at Kontoret, Kommisjonen og de øvrige medlemsstatene underrettes senest påfølgende virkedag.».

b) Nytt nummer skal lyde:

«3. Når Kontoret er underrettet i samsvar med nr. 1 eller 2, skal det avgi sin uttalelse så snart som mulig, etter hvor mye saken haster.

På grunnlag av denne uttalelsen kan Kommisjonen anmode alle medlemsstater der veterinærpreparatet blir markedsført, om umiddelbart å treffe midlertidige tiltak.

Endelige tiltak skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 89 nr. 3.».

53) I artikkel 80 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 1 skal lyde:

«1. Vedkommende myndighet i de berørte medlemsstater skal ved gjentatte og om nødvendig uanmeldte inspeksjoner, og eventuelt ved å be et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som er utpekt til dette formål om å utføre undersøkelser av prøver, sikre at de lovfestede kravene med hensyn til veterinærpreparater blir overholdt.

Vedkommende myndighet kan også utføre uanmeldte inspeksjoner i lokalene til framstillere av virksomme stoffer som er benyttet som utgangsmaterialer for veterinærpreparater, og i lokalene til innehavere av markedsføringstillatelse, dersom den anser at det er grunn til mistanke om manglende overholdelse av bestemmelsene i artikkel 51. Slike inspeksjoner kan også utføres på anmodning fra en annen medlemsstat, Kommisjonen eller Kontoret.

For å kontrollere at de opplysningene som er innsendt for å få et samsvarssertifikat, er i samsvar med monografiene i Den europeiske farmakopé, kan standardiseringsorganet for nomenklatur og kvalitetsstandarder i henhold til Konvensjonen om utarbeiding av Den europeiske farmakopé(*) (Det europeiske direktorat for legemiddelkvalitet) be Kommisjonen eller Kontoret om å anmode om en slik inspeksjon når vedkommende utgangsmateriale er omfattet av en monografi i Den europeiske farmakopé.

Vedkommende myndighet i den berørte medlemsstat kan utføre inspeksjoner hos framstillere av utgangsmateriale på anmodning fra framstilleren selv.

Slike inspeksjoner skal utføres av godkjente representanter for vedkommende myndighet, som skal ha fullmakt til å

- a) inspisere framstillings- og handelsvirksomheter samt de laboratorier som innehaveren av framstillingstillatelsen har gitt i oppgave å utføre kontroller i henhold til artikkel 24,
- b) ta prøver, også med sikte på en uavhengig analyse utført av et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler eller et laboratorium som en medlemsstat har utpekt til dette formål,
- c) gjøre seg kjent med samtlige dokumenter som gjelder inspeksjonens gjenstand, med forbehold for bestemmelser som gjaldt i medlemsstatene 9. oktober 1981, og som begrenser denne fullmakten med hensyn til beskrivelsen av framstillingsmåten,
- d) inspisere lokaler, arkiver og dokumenter hos innehavere av markedsføringstillatelse

eller hos foretak som av innehaveren av markedsføringstillatelsen har fått i oppdrag å utføre den virksomhet som er beskrevet i avdeling VII, særlig artikkel 74 og 75.

(*) EFT L 158 av 25.6.1994, s. 19.».

b) Nr. 3 skal lyde:

«3. Etter hver inspeksjon nevnt i nr. 1 skal de godkjente representantene for vedkommende myndighet avgi rapport om hvorvidt prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis omhandlet i artikkel 51, eller eventuelt kravene i avdeling VII, er overholdt. Innholdet i slike rapporter skal meddeles framstilleren eller innehaveren av markedsføringstillatelse som inspeksjonen gjaldt.».

c) Følgende nye numre skal lyde:

«4. Uten at det berører eventuelle avtaler mellom Fellesskapet og tredjestater, kan en medlemsstat, Kommisjonen eller Kontoret kreve at en framstiller som er etablert i en tredjestat, underkaster seg en inspeksjon som nevnt i nr. 1.

5. Innen 90 dager etter en inspeksjon nevnt i nr. 1 skal det utstedes et sertifikat for god framstillingspraksis til framstilleren dersom inspeksjonen viser at den berørte framstilleren overholder prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis som er fastsatt i Fellesskapets regelverk.

Ved en inspeksjon utført på anmodning fra Den europeiske farmakopé skal det eventuelt utstedes et sertifikat som bekrefter samsvar med monografien.

6. Medlemsstatene skal legge inn de sertifikatene for god framstillingspraksis som de utsteder, i Fellesskapets database som Kontoret forvalter på vegne av Fellesskapet.

7. Dersom resultatet av en inspeksjon nevnt i nr. 1 er at framstilleren ikke overholder prinsippene og retningslinjene for god framstillingspraksis som er fastsatt i Fellesskapets regelverk, skal opplysning om dette legges inn i Fellesskapets database nevnt i nr. 6.».

54) Artikkel 82 skal lyde:

«Artikkel 82

1. Når en medlemsstat mener at det er nødvendig av hensyn til menneskers eller dyrs helse, kan den kreve at innehaveren av markedsføringstillatelsen for et immunologisk veterinærpreparat skal la et offentlig laboratorium for kontroll av legemidler kontrollere prøver fra hvert parti av bulkproduktet og/eller av det ferdige veterinærpreparatet før det bringes i omsetning.

2. På anmodning fra vedkommende myndigheter skal innehaveren av markedsføringstillatelsen umiddelbart levere prøvene nevnt i nr. 1 sammen med rapportene om kontrollen nevnt i artikkel 81 nr. 2.

Vedkommende myndighet skal underrette alle de andre medlemsstatene der veterinærpreparatet er godkjent, og Det europeiske direktorat for legemiddelkvalitet, om at den har til hensikt å kontrollere partier eller det aktuelle partiet.

I så fall skal vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat ikke anvende bestemmelsene i nr. 1.

3. Etter å ha undersøkt kontrollrapportene nevnt i artikkel 81 nr. 2, skal laboratoriet med ansvar for kontrollen gjenta alle prøvingene som framstilleren har utført av det ferdige produktet, på de innleverte prøvene, i samsvar med relevante bestemmelser i søknadsdokumentet for markedsføringstillatelsen.

Listen over prøvinger som skal gjentas av laboratoriet med ansvar for kontrollen, skal være begrenset til begrunnede prøvinger, forutsatt at alle berørte medlemsstater, og eventuelt Det europeiske direktorat for legemiddelkvalitet, samtykker i dette.

Når det gjelder immunologiske veterinærpreparater godkjent i henhold til forordning (EF) nr. 726/2004, kan listen over prøvinger som skal gjentas av kontrolllaboratoriet, reduseres bare etter avtale med Kontoret.

4. Alle berørte medlemsstater skal godkjenne resultatene av prøvingene.

5. Med mindre Kommisjonen er underrettet om at en lengre frist er nødvendig for å gjennomføre prøvingene, skal medlemsstatene påse at denne kontrollen avsluttes innen 60 dager etter at prøvene er mottatt.

Vedkommende myndighet skal innen samme frist underrette de andre berørte medlemsstatene, Det europeiske direktorat for legemiddelkvalitet, innehaveren av markedsføringstillatelsen og eventuelt framstilleren, om resultatene av prøvingene.

Dersom vedkommende myndighet fastslår at et parti av et veterinærpreparat ikke er i samsvar med framstillers kontrollrapport eller med de spesifikasjonene som er fastsatt i markedsføringstillatelsen, skal den treffe alle nødvendige tiltak overfor innehaveren av markedsføringstillatelsen og eventuelt framstilleren, og underrette de andre medlemsstatene der veterinærpreparatet er godkjent, om dette.».

55) I artikkel 83 gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1 gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«Vedkommende myndigheter i medlemsstatene skal midlertidig oppheve, tilbakekalle eller endre markedsføringstillatelser når det viser seg at».

ii) Bokstav a) skal lyde:

«a) veterinærpreparatets nytte-risikovurdering under de godkjente bruksvilkårene er ugunstig, idet det tas særlig hensyn til nytten for dyrs helse og velferd og til forbrukersikkerheten, når tillatelsen gjelder et veterinærpreparat til avlsteknisk bruk,».

iii) Bokstav e) annet ledd oppheves.

iv) Bokstav f) skal lyde:

«f) opplysninger som er gitt i søknadsdokumentene i henhold til artikkel 12–13d og artikkel 27, er uriktige,».

v) Bokstav h) oppheves.

vi) Nytt annet ledd skal lyde:

«I påvente av de fellesskapsregler som er i ferd med å vedtas, kan vedkommende myndighet imidlertid nekte å gi tillatelse for et veterinærpreparat dersom det er nødvendig for å sikre vern av folkehelsen, forbrukernes helse eller dyrehelsen.».

b) I nr. 2 gjøres følgende endringer:

i) Innledende tekst skal lyde:

«Markedsføringstillatelser kan midlertidig oppheves, tilbakekalles eller endres når det konstateres at:».

ii) Bokstav a) skal lyde:

«a) opplysningene oppført i søknadsdokumentene i henhold til artikkel 12–13d ikke er endret i samsvar med artikkel 27 nr. 1 og 5,».

56) Artikkel 84 nr. 1 bokstav a) skal lyde:

«a) det er klart at veterinærpreparatets nytte-risikovurdering under de godkjente bruksvilkårene er ugunstig, idet det tas særlig hensyn til nytten for dyrs helse og velferd og til forbrukernes sikkerhet og helse, når tillatelsen gjelder et veterinærpreparat til avlsteknisk bruk.»

57) I artikkel 85 skal nytt nummer lyde:

«3. Medlemsstatene skal forby offentlig reklame for veterinærpreparater som

a) i samsvar med artikkel 67 er tilgjengelige bare på resept fra veterinær, eller

b) inneholder psykotrope eller narkotiske stoffer som dem som omfattes av FN-konvensjonene av 1961 og 1971.»

58) Artikkel 89 nr. 2 og 3 skal lyde:

«2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 4 nr. 3 i beslutning 1999/468/EF skal være én måned.

4. Den faste komité fastsetter sin forretningsorden. Komiteens forretningsorden skal offentliggjøres.»

59) Artikkel 90 skal lyde:

«Artikkel 90

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de berørte vedkommende myndigheter utveksler relevante opplysninger, særlig for å sikre at vilkårene for tillatelsene nevnt i artikkel 44, for sertifikatene nevnt i artikkel 80 nr. 5 eller for markedsføringstillatelsen overholdes.

På grunnlagt anmodning skal medlemsstatene umiddelbart oversende rapportene nevnt i artikkel 80 nr. 3 til vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat.

De konklusjonene som trekkes etter en inspeksjon som nevnt i artikkel 80 nr. 1, utført av inspektører fra den berørte

medlemsstat, skal gjelde i hele Fellesskapet.

Dersom en medlemsstat unntaksvis og av alvorlige grunner knyttet til menneskers eller dyrs helse ikke kan godta konklusjonene etter en inspeksjon i henhold til artikkel 80 nr. 1, skal medlemsstaten umiddelbart underrette Kommisjonen og Kontoret om dette. Kontoret skal underrette de berørte medlemsstater.

Når Kommisjonen er underrettet om slike alvorlige grunner, kan den etter samråd med de berørte medlemsstater be inspektøren fra vedkommende tilsynsmyndighet om å utføre en ny inspeksjon, der inspektøren kan bistås av to andre inspektører fra medlemsstater som ikke er part i saken.»

60) Artikkel 94 tredje ledd skal lyde:

«Vedtak om å utstede eller tilbakekalle en markedsføringstillatelse skal gjøres offentlig tilgjengelige.»

61) Artikkel 95 skal lyde:

«Artikkel 95

Medlemsstatene skal ikke tillate at næringsmidler beregnet på konsum kan stamme fra forsøksdyr, med mindre vedkommende myndigheter har fastsatt en passende tilbakeholdingstid. Tilbakeholdingstiden skal enten

a) være minst slik som fastsatt i artikkel 11 nr. 2, eventuelt medregnet en sikkerhetsfaktor som står i forhold til arten av stoffet som prøves, eller

b) dersom grenseverdier for restmengder er fastsatt av Fellesskapet i samsvar med forordning (EØF) nr. 2377/90, sikre at denne grenseverdien ikke overskrides i næringsmidler.»

62) Nye artikler skal lyde:

«Artikkel 95a

Medlemsstatene skal sikre at det finnes egnede innsamlingssystemer for veterinærpreparater som ikke er brukt, eller der holdbarhetstiden er utløpt.

Artikkel 95b

Når et veterinærpreparat skal godkjennes i samsvar med forordning (EF) nr. 726/2004, og Vitenskapskomiteen i sin uttalelse viser til anbefalte vilkår eller begrensninger med hensyn til sikker og effektiv bruk av veterinærpreparatet i henhold til artikkel 34 nr. 4 bokstav d) i nevnte forordning, skal et vedtak rettet til medlemsstatene gjøres etter framgangsmåten i artikkel 37 og 38 i dette direktiv, for gjennomføringen av nevnte vilkår eller begrensninger.»

Artikkel 2

Verneperiodene fastsatt i artikkel 1 nr. 6, som endrer artikkel 13 i direktiv 2001/82/EF, får ikke anvendelse på referansepreparater som det er framlagt søknad om tillatelse for før datoen for innarbeiding i nasjonal lovgivning nevnt i artikkel 3 første ledd.

Artikkel 3

Medlemsstatene skal innen 30. oktober 2005 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 4

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 5

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 31. mars 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

D. ROCHE

Formann

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2004/24/EF

2014/EØS/56/29

av 31. mars 2004

om endring med hensyn til tradisjonelle plantelegemidler av direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I henhold til direktiv 2001/83/EF⁽⁴⁾ skal søknader om markedsføringstillatelse for et legemiddel vedlegges en saksmappe som inneholder opplysninger og dokumenter særlig om resultater av fysikalsk-kjemiske, biologiske, mikrobiologiske, farmakologiske, toksikologiske og kliniske prøvinger av produktet som dokumenterer produktets kvalitet, sikkerhet og virkning.
- 2) Dersom søkeren ved hjelp av detaljerte henvisninger til offentliggjort vitenskapelig litteratur kan dokumentere at den eller de bestanddeler som inngår i legemiddelet, har en anerkjent medisinsk bruk, har kjent virkning og er tilstrekkelig sikre i henhold til direktiv 2001/83/EF, bør vedkommende ikke ha plikt til å framlegge resultater av prekliniske eller kliniske prøvinger.
- 3) Et stort antall legemidler oppfyller ikke kravene til anerkjent medisinsk bruk, kjent virkning og tilstrekkelig sikkerhet, til tross for at de har en lang tradisjon, og det

kan derfor heller ikke utstedes markedsføringstillatelse for dem. Medlemsstatene har vedtatt ulike framgangsmåter og bestemmelser for å beholde disse produktene på markedet. De nåværende forskjellene mellom medlemsstatenes bestemmelser kan utgjøre et hinder for handelen med tradisjonelle legemidler innenfor Fellesskapet og føre til forskjellsbehandling av og konkurransevridding mellom framstillere av legemidler. De kan også påvirke vernet av menneskers helse ettersom det for tiden ikke alltid gis tilstrekkelige garantier med hensyn til kvalitet, sikkerhet og virkning.

- 4) I betraktning av de særlige kjennetegnene ved disse legemidlene, særlig deres lange tradisjon, bør det fastsettes en særlig, forenklet framgangsmåte for registrering av visse tradisjonelle legemidler. Denne forenklete framgangsmåten bør imidlertid kunne anvendes bare når det ikke kan utstedes en markedsføringstillatelse i henhold til direktiv 2001/83/EF, særlig i de tilfeller der det mangler tilstrekkelig offentliggjort vitenskapelig litteratur som dokumenterer anerkjent medisinsk bruk, kjent virkning og tilstrekkelig sikkerhet. Framgangsmåten bør heller ikke få anvendelse på homøopatiske legemidler som det kan utstedes markedsføringstillatelse for, eller som kan registreres i henhold til direktiv 2001/83/EF.
- 5) Legemiddelets lange tradisjon reduserer behovet for kliniske prøvinger i den grad legemiddelets virkning virker sannsynlig på grunnlag av langvarig bruk og erfaring. Prekliniske prøvinger synes ikke å være nødvendige dersom det på grunnlag av opplysninger om legemiddelets tradisjonelle bruk, kan dokumenteres at det ikke er skadelig under normale bruksvilkår. Legemiddelets lange tradisjon utelukker imidlertid ikke at det kan være usikkerhet knyttet til dets sikkerhet, og vedkommende myndigheter bør derfor ha rett til å be om alle opplysninger som er nødvendige for å vurdere sikkerheten. Legemiddelets kvalitet er uavhengig av dets tradisjonelle bruk, så ingen fritak bør gis med hensyn til de nødvendige fysikalsk-kjemiske, biologiske og mikrobiologiske prøvingene. Produktene bør oppfylle kvalitetsstandarder i relevante monografier i Den europeiske farmakopé eller i en medlemsstats farmakopé.
- 6) De aller fleste legemidler med en tilstrekkelig lang og ubrutt tradisjon er basert på plantestoffer. Det er derfor hensiktsmessig å begrense den forenklete framgangsmåten til å omfatte i første omgang tradisjonelle plantelegemidler.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 136 av 30.4.2004, s. 85, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 61/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og protokoll 37 om listen omhandlet i artikkel 101, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 14.

⁽¹⁾ EFT C 126 E av 28.5.2002, s. 263.

⁽²⁾ EUT C 61 av 14.3.2003, s. 9.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 21. november 2002 (EUT C 25 E av 29.1.2004, s. 222), Rådets felles holdning av 4. november 2003 (EUT C 305 E av 16.12.2003, s. 52), Europaparlamentets holdning av 17. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. mars 2004.

⁽⁴⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2003/63/EF (EUT L 159 av 27.6.2003, s. 46).

7) Den forenklete framgangsmåten bør få anvendelse bare når plantelegemiddelet har vært i medisinsk bruk i Fellesskapet i et tilstrekkelig langt tidsrom. Det bør tas hensyn til medisinsk bruk utenfor Fellesskapet bare dersom legemiddelet har vært brukt i Fellesskapet i et visst tidsrom. Dersom det bare finnes begrenset dokumentasjon om bruk i Fellesskapet, må gyldigheten og relevansen av opplysninger om bruken utenfor Fellesskapet vurderes nøye.

8) Med sikte på en ytterligere forenkling av registreringen av visse tradisjonelle plantelegemidler samt videre harmonisering bør det være mulig å opprette en fellesskapsliste over plantestoffer som oppfyller visse kriterier, for eksempel at stoffet har vært i medisinsk bruk i et tilstrekkelig langt tidsrom, og som derfor ikke anses å være skadelige under normale bruksvilkår.

9) Med tanke på plantelegemidlenes særegenheter bør det nedsettes en komité for plantelegemidler som skal være underlagt Det europeiske kontor for legemiddelvurdering (heretter kalt «Kontoret»), opprettet ved rådsforordning (EØF) nr. 2309/93⁽¹⁾. Komiteen bør utføre oppgaver i forbindelse med forenklet registrering og godkjenning av legemidler i henhold til dette direktiv. Oppgavene bør særlig berøre opprettelse av fellesskapsmonografier for plantelegemidler som er av betydning for registrering og godkjenning av plantelegemidler. Komiteen bør være sammensatt av sakkyndige på området plantelegemidler.

10) Det er viktig å sikre full samstemmighet mellom den nye komiteen og Komiteen for legemidler for mennesker, som allerede er underlagt Kontoret.

11) Med sikte på å fremme harmonisering bør medlemsstatene anerkjenne registreringer av tradisjonelle plantelegemidler som er innvilget av en annen medlemsstat på grunnlag av fellesskapsmonografier over plantelegemidler, eller legemidler som består av stoffer, preparater eller kombinasjoner av disse og som omfattes av en liste som skal opprettes. For andre produkter bør medlemsstatene ta behørig hensyn til slike registreringer.

12) I henhold til dette direktiv kan planteprodukter som ikke er legemidler, og som oppfyller kriteriene i næringsmiddelregelverket, omfattes av Fellesskapets regelverk for næringsmidler.

13) Kommisjonen bør framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av kapittelet om

tradisjonelle plantelegemidler, herunder en vurdering av om det er mulig å utvide registreringen av tradisjonell bruk til å omfatte andre kategorier av legemidler.

14) Direktiv 2001/83/EF bør derfor endres.

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

I direktiv 2001/83/EF gjøres følgende endringer:

1. I artikkel 1 skal nye numre 32 lyde:

«29. *Tradisjonelt plantelegemiddel:*

et plantelegemiddel som oppfyller kravene fastsatt i artikkel 16a nr. 1,

30. *Plantelegemiddel:*

ethvert legemiddel som inneholder utelukkende ett eller flere plantestoffer eller ett eller flere plantepreparater som virksomme stoffer, eller ett eller flere slike stoffer i kombinasjon med ett eller flere slike plantepreparater,

31. *Plantestoffer:*

alle hovedsakelig hele, fragmenterte eller avskårne planter, plantedeler, alger, sopp og lav i ubearbeidet, vanligvis tørket form, men iblant også i frisk form. Visse eksudater som ikke har gjennomgått en særskilt behandling, anses også som plantestoffer. En nøyaktig definisjon av plantestoffer omfatter den anvendte plantedelen og det botaniske navnet ifølge det binomiale system (slekt, art, sort og autor),

32. *Plantepreparater:*

preparater som er framstilt ved behandling av plantestoffer ved for eksempel ekstraksjon, destillasjon, ekspresjon, fraksjonering, rensing, konsentrering eller gjæring. De omfatter finkelte eller pulveriserte plantestoffer, tinkturer, ekstrakter, eteriske oljer, presset juice og bearbeidede eksudater.»

⁽¹⁾ EFT L 214 av 24.8.1993, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1647/2003 (EUT L 245 av 29.9.2003, s. 19).

2. I avdeling III innsettes følgende kapittel:

«KAPITTEL 2a

Særlige bestemmelser om tradisjonelle plantelegemidler

Artikkel 16a

1. Det innføres en forenklet framgangsmåte for registrering (heretter kalt «registrering av tradisjonell bruk») for plantelegemidler som oppfyller samtlige av følgende vilkår:

- a) de har indikasjoner som er passende bare for tradisjonelle plantelegemidler som i kraft av sin sammensetning og sitt formål er beregnet på og utformet for bruk uten at det søkes lege for diagnose, forskriving eller overvåking av behandling,
- b) de skal tilføres bare i en viss styrke og dosering,
- c) de er beregnet på å tilføres gjennom munnen, på utvortes bruk og/eller på inhalering,
- d) tidsrommet for tradisjonell bruk fastsatt i artikkel 16c nr. 1 bokstav c) har utløpt,
- e) det finnes tilstrekkelige opplysninger om den tradisjonelle bruken av legemiddelet; særlig er det dokumentert at middelet ikke er skadelig under normale bruksvilkår, og de farmakologiske virkningene virker rimelige på grunnlag av langvarig bruk og erfaring.

2. Uten at det berører artikkel 1 nr. 30 skal forekomsten i et plantelegemiddel av vitaminer eller mineraler hvis sikkerhet er godt dokumentert, ikke hindre at produktet registreres i henhold til nr. 1, forutsatt at virkningen av vitaminene eller mineralene understøtter virkningen av de virksomme plantestoffene med hensyn til de angitte indikasjoner.

3. I tilfeller der vedkommende myndigheter anser at et tradisjonelt plantelegemiddel oppfyller vilkårene for tillatelse i henhold til artikkel 6 eller registrering i henhold til artikkel 14, får bestemmelsene i dette kapittel likevel ikke anvendelse.

Artikkel 16b

1. Søkeren og innehaveren av registreringen skal være etablert i Fellesskapet.

2. For å oppnå en registrering av tradisjonell bruk må søkeren inngi en søknad til vedkommende myndighet i den berørte medlemsstat.

Artikkel 16c

1. Følgende skal vedlegges søknaden:

a) opplysninger og dokumenter

- i) som er omhandlet i artikkel 8 nr. 3 bokstav a)-h), j) og k),
- ii) resultatene av de farmakologiske prøvingene omhandlet i artikkel 8 nr. 3 bokstav i) annet strekpunkt,
- iii) oversikten over produktets egenskaper, uten opplysningene angitt i artikkel 11 nr. 4,
- iv) ved kombinasjoner som nevnt i artikkel 1 nr. 30 eller artikkel 16a nr. 2, opplysningene nevnt i artikkel 16a nr. 1 bokstav e) om selve kombinasjonen; dersom de enkelte virksomme stoffene ikke er tilstrekkelig kjent, skal opplysningene også omfatte de enkelte virksomme stoffene,

b) enhver tillatelse eller registrering av legemiddelet som søkeren har fått i en annen medlemsstat eller i en tredjestat med henblikk på markedsføring av legemiddelet, samt nærmere opplysninger om enhver beslutning om å avslå slik tillatelse eller registrering, både innenfor Fellesskapet eller i en tredjestat, og grunnene til beslutningen,

c) bibliografiske opplysninger eller ekspertrapporter som underbygger at det berørte legemiddelet, eller et tilsvarende produkt, har vært i medisinsk bruk i et tidsrom på minst 30 år forut for søknadsdatoen, hvorav minst 15 år i Fellesskapet. På anmodning fra medlemsstaten der søknaden om registrering av tradisjonell bruk er inngitt, skal Komiteen for plantelegemidler utarbeide en uttalelse om hvorvidt dokumentasjonen av at legemiddelet eller det tilsvarende produktet har vært i langvarig bruk, er tilstrekkelig. Medlemsstaten skal framlegge relevant dokumentasjon som underbygger henvisningen,

d) en bibliografisk gjennomgåelse av sikkerhetsopplysninger og en ekspertrapport, samt – dersom vedkommende myndighet på ytterligere anmodning krever det – de opplysninger som er nødvendige for å vurdere legemiddelets sikkerhet.

Vedlegg I får tilsvarende anvendelse på opplysningene og dokumentene angitt i bokstav a).

2. Et tilsvarende produkt som nevnt i nr. 1 bokstav c), kjennetegnes ved å ha de samme virksomme stoffene, uavhengig av hvilke hjelpestoffer som er brukt, samme eller lignende formål, tilsvarende styrke og dosering og samme eller lignende tilførselsvei som det legemiddel søknaden gjelder for.

3. Kravet om å dokumentere medisinsk bruk i et tidsrom på 30 år, som omhandlet i nr. 1 bokstav c), er oppfylt selv om produktets markedsføring ikke er bygd på en særskilt tillatelse. Det er også oppfylt dersom antallet eller mengden av bestanddeler i legemiddelet er blitt redusert i nevnte tidsrom.

4. Når produktet har vært i bruk i Fellesskapet i mindre enn 15 år, men for øvrig oppfylder vilkårene for forenklet registrering, kan medlemsstaten der søknaden om registrering av tradisjonell bruk er inngitt, henviser produktet til Komiteen for plantelegemidler. Medlemsstaten skal framlegge relevant dokumentasjon som underbygger henvisningen.

Komiteen skal vurdere om de øvrige vilkårene for forenklet registrering, som nevnt i artikkel 16a, er oppfylt. Dersom komiteen mener det er mulig, oppretter den en fellesskapsmonografi over plantelegemidler, som nevnt i artikkel 16h nr. 3, som medlemsstaten skal ta hensyn til når den treffer sin endelige beslutning.

Artikkel 16d

1. Uten at det berører artikkel 16h nr. 1 får avdeling III kapittel 4 tilsvarende anvendelse på registreringer som er innvilget i samsvar med artikkel 16a, forutsatt at

- a) det er opprettet en fellesskapsmonografi over plantelegemidler i samsvar med artikkel 16h nr. 3, eller
- b) plantelegemiddelet består av plantestoffer, plantepreparater eller kombinasjoner av disse som omfattes av listen nevnt i artikkel 16f.

2. For andre plantelegemidler som er nevnt i artikkel 16a, skal hver medlemsstat i vurderingen av en søknad om registrering av tradisjonell bruk, ta behørig hensyn til registreringer som er innvilget i en annen medlemsstat i samsvar med dette kapittel.

Artikkel 16e

1. Registrering av tradisjonell bruk skal avslås dersom søknaden ikke er i samsvar med artikkel 16a, 16b eller 16c eller dersom det viser seg

- a) at legemiddelet ikke har den angitte kvalitative og/eller kvantitative sammensetningen,
- b) at indikasjonene ikke oppfylder vilkårene fastsatt i artikkel 16a,
- c) at produktet kan være skadelig under normale bruksvilkår,
- d) at opplysningene om tradisjonell bruk er utilstrekkelige, særlig dersom farmakologisk virkning ikke er sannsynlig på grunnlag av langvarig bruk og erfaring, eller
- e) at den farmasøytiske kvaliteten ikke er tilfredsstillende dokumentert.

2. Medlemsstatenes vedkommende myndigheter skal underrette søkeren, Kommisjonen og enhver vedkommende myndighet som anmoder om det, om alle beslutninger om å avslå registrering av tradisjonell bruk og om grunnene for avslaget.

Artikkel 16f

1. Det skal opprettes en liste over plantestoffer, plantepreparater og kombinasjoner av disse til bruk i tradisjonelle plantelegemidler etter framgangsmåten i artikkel 121 nr. 2. Listen skal omfatte, med hensyn til hvert enkelt plantestoff, indikasjon, angitt styrke og dosering, tilførselsvei samt alle andre opplysninger som er nødvendige med tanke på sikker bruk av plantestoffet som et tradisjonelt legemiddel.

2. Dersom en søknad om registrering av tradisjonell bruk gjelder et plantestoff, plantepreparat eller en kombinasjon av disse som omfattes av listen nevnt i nr. 1, er det ikke nødvendig å oppgi opplysningene angitt i artikkel 16c nr. 1 bokstav b), c) og d). Artikkel 16e nr. 1 bokstav c) og d) får ikke anvendelse.

3. Dersom et plantestoff, plantepreparat eller en kombinasjon av disse ikke lenger omfattes av listen nevnt i nr. 1, skal registreringer i henhold til nr. 2 av plantelegemidler som inneholder stoffet, tilbakekalles, med mindre opplysningene og dokumentene nevnt i artikkel 16c nr. 1 framlegges innen tre måneder.

Artikkel 16g

1. Artikkel 3 nr. 1 og 2, artikkel 4 nr. 4, artikkel 6 nr. 1, artikkel 12, artikkel 17 nr. 1, artikkel 19, 20, 23, 24, 25 og 40-52, 70-85, 101-108, artikkel 111 nr. 1 og 3, artikkel 112, 116-118, 122, 123, 125, 126 annet ledd og artikkel 127 i dette direktiv samt kommisjonsdirektiv 91/356/EØF(*) får tilsvarende anvendelse på registreringer av tradisjonell bruk som er innvilget i samsvar med dette kapittel.

2. I tillegg til kravene i artikkel 54-65 skal all merking og alle pakningsvedlegg inneholde en erklæring om

- a) at produktet er et tradisjonelt plantelegemiddel til bruk ved visse indikasjoner som utelukkende bygger på langvarig bruk, og
- b) at brukeren bør oppsøke lege eller kvalifisert helsepersonell dersom symptomene vedvarer under bruken av legemiddelet eller dersom det oppstår bivirkninger som ikke er nevnt i pakningsvedlegget.

En medlemsstat kan kreve at merkingen og pakningsvedlegget også skal angi opplysninger om den aktuelle tradisjonen.

3. I tillegg til kravene i artikkel 86-99 skal enhver reklame for et legemiddel registrert i samsvar med dette kapittel, inneholde følgende erklæring: Tradisjonelt plantelegemiddel til bruk ved visse indikasjoner som utelukkende bygger på langvarig bruk.

Artikkel 16h

1. Det nedsettes herved en komité for plantelegemidler. Komiteen skal være knyttet til Kontoret og ha følgende ansvarsområder:

- a) med hensyn til forenklete registreringer,
 - å utføre de oppgaver som følger av artikkel 16c nr. 1 og 4,
 - å utføre de oppgaver som følger av artikkel 16d,
 - å utarbeide en foreløpig liste over plantestoffer, plantepreparater og kombinasjoner av disse, som nevnt i artikkel 16f nr. 1, og
 - å opprette fellesskapsmonografier for tradisjonelle plantelegemidler, som nevnt i nr. 3 i denne artikkel,

b) med hensyn til tillatelser for plantelegemidler, å opprette fellesskapsmonografier for plantelegemidler, som nevnt i nr. 3 i denne artikkel,

c) med hensyn til henvisninger til Kontoret i henhold til avdeling III kapittel 4, i forbindelse med plantelegemidler som nevnt i artikkel 16a, å utføre de oppgaver som er fastsatt i artikkel 32,

d) når andre legemidler som inneholder plantestoffer henvises til Kontoret i henhold til avdeling III kapittel 4, å gi en uttalelse om plantestoffet dersom det er hensiktsmessig.

Dessuten skal Komiteen for plantelegemidler utføre alle andre oppgaver som den er tillagt etter fellesskapsretten.

Hensiktsmessig samordning med Komiteen for legemidler for mennesker skal sikres gjennom en framgangsmåte som skal fastsettes av Kontorets daglige leder i samsvar med artikkel 57 nr. 2 i forordning (EØF) nr. 2309/93.

2. Hver medlemsstat skal utnevne, for en treårsperiode som kan forlenges, et medlem og et vara-medlem til Komiteen for plantelegemidler.

Varamedlemmene skal representere og stemme på vegne av fraværende medlemmer. Medlemmer og varamedlemmer skal velges på grunnlag av sin rolle og erfaring med vurdering av plantelegemidler og skal representere sine vedkommende nasjonale myndigheter.

Nevnte komité kan selv velge høyst fem ytterligere medlemmer, som velges på grunnlag av særlig vitenskapelig kompetanse. Medlemmene skal utnevnes for, en treårsperiode som kan forlenges, og skal ikke ha varamedlemmer.

Med sikte på utvelging av slike medlemmer skal Komiteen klarlegge medlemmenes særlige utfyllende vitenskapelige kompetanse. Medlemmer som velges av Komiteen, skal velges blant de sakkyndige som medlemsstatene eller Kontoret har utnevnt.

Medlemmene av Komiteen kan bistås av sakkyndige innenfor særlige vitenskapelige eller tekniske områder.

3. Komiteen for plantelegemidler skal opprette fellesskapsmonografier for plantelegemidler med hensyn til anvendelsen av artikkel 10 nr. 1 bokstav a) ii) samt for tradisjonelle plantelegemidler. Komiteen skal utføre de ytterligere oppgaver som bestemmelsene i dette kapittel og fellesskapsretten pålegger den.

Når det er opprettet fellesskapsmonografier for plantelegemidler i henhold til dette avsnitt, skal medlemsstatene ta hensyn til dem når de vurderer en søknad. Dersom det ikke er opprettet noen fellesskapsmonografier for plantelegemidler, kan det vises til andre relevante monografier, publikasjoner eller opplysninger.

Ved opprettelsen av nye fellesskapsmonografier for plantelegemidler, skal innehaveren av registreringen vurdere om det er behov for å endre registreringsdokumentasjonen tilsvarende. Innehaveren av registreringen skal underrette vedkommende myndighet i den berørte medlemsstat om slike endringer.

Monografiene for plantelegemidler skal offentliggjøres.

4. De alminnelige bestemmelsene i forordning (EØF) nr. 2309/93 om Komiteen for legemidler for mennesker får tilsvarende anvendelse på Komiteen for plantelegemidler.

Artikkel 16i

Senest 30. april 2007 skal Kommisjonen framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av bestemmelsene i dette kapittel.

Rapporten skal omfatte en vurdering av om det er mulig å utvide registreringen av tradisjonell bruk til å omfatte andre kategorier av legemidler.

(*) EFT L 193 av 17.7.1991, s. 30.»

Artikkel 2

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv, innen 30. oktober 2005. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. For de tradisjonelle plantelegemidlene som er nevnt i artikkel 1, som allerede finnes på markedet når dette direktiv trer i kraft, skal vedkommende myndigheter anvende bestemmelsene i dette direktiv senest sju år etter ikrafttreddelsen av direktivet.

Artikkel 3

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 4

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 31. mars 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

D. ROCHE

Formann

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1277/2005

2014/EØS/56/30

av 27. juli 2005

om fastsettelse av gjennomføringsregler for europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 273/2004 om utgangsstoffer for narkotika og for rådsforordning (EF) nr. 111/2005 om fastsettelse av regler for overvåking av handelen med utgangsstoffer for narkotika mellom Fellesskapet og tredjestater(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 273/2004 av 11. februar 2004 om utgangsstoffer for narkotika⁽¹⁾, særlig artikkel 14 bokstav a) og f),

under henvisning til rådsforordning (EF) nr. 111/2005 av 22. desember 2004 om fastsettelse av regler for overvåking av handelen med utgangsstoffer for narkotika mellom Fellesskapet og tredjestater⁽²⁾, særlig artikkel 6 nr. 1 tredje ledd, artikkel 7 nr. 2, artikkel 8 nr. 2, artikkel 9 nr. 2, artikkel 11 nr. 1 og 3, artikkel 12 nr. 1 tredje ledd, artikkel 19 og artikkel 28, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Rådsforordning (EØF) nr. 3677/90 av 13. desember 1990 om fastsettelse av tiltak for å hindre spredning av visse stoffer til ulovlig framstilling av narkotika og psykotrope stoffer⁽³⁾, som ble gjennomført ved kommisjonsforordning (EØF) nr. 3769/92 av 21. desember 1992 om gjennomføring og endring av rådsforordning (EØF) nr. 3677/90 om fastsettelse av tiltak for å hindre spredning av visse stoffer til ulovlig framstilling av narkotika og psykotrope stoffer⁽⁴⁾, er blitt erstattet med forordning (EF) nr. 111/2005. Det er derfor nødvendig å bringe gjennomføringstiltakene i forordning (EØF) nr. 3769/92 i samsvar med de nye reglene i forordning (EF) nr. 111/2005. Forordning (EØF) nr. 3769/92 bør derfor oppheves.
- 2) Forordning (EF) nr. 273/2004 om utgangsstoffer for narkotika, som erstatter rådsdirektiv 92/109/EØF⁽⁵⁾, harmoniserer bestemmelsene om omsetning av visse stoffer som brukes til ulovlig framstilling av narkotika og psykotrope stoffer i Fellesskapet. For å sikre at det indre marked virker på en tilfredsstillende måte når det gjelder handel med utgangsstoffer for narkotika, bør bestemmelsene om søknad om tillatelse, tildeling av eller avslag på en tillatelse, og midlertidig oppheving

eller tilbakekalling av tillatelsen, harmoniseres på fellesskapsplan.

- 3) Det er viktig å unngå at stoffer i kategori 1 fjernes ulovlig, og derfor bør forretningslokalet der disse stoffene lagres eller brukes, sikres mot ulovlig fjerning.
- 4) Det bør defineres nærmere hvilke typer markedsdeltakere som driver handel innenfor Fellesskapet, og som kan dra fordel av særskilte tillatelser og særskilte registreringer. Det bør defineres nærmere i hvilke tilfeller markedsdeltakere som driver handel mellom Fellesskapet og tredjestater, kan fritas for kravene om tillatelse og registrering.
- 5) Bestemmelsene om tillatelsesvilkårene og om meldingspliktene for markedsdeltakere som driver handel innenfor Fellesskapet samt handel mellom Fellesskapet og tredjestater, bør så langt det er mulig, være identiske.
- 6) Det bør fastsettes bestemmelser som tillater kontroll av det lovlige formålet til alle forsendelser av utgangsstoffer for narkotika som innføres på Fellesskapets tollområde, herunder særlig transitt- og omlastingsforsendelser samt følsomme områder som frisoner i Fellesskapet.
- 7) Det er nødvendig med særlige framgangsmåter med hensyn til importtillatelse for å kontrollere individuelle importforsendelser av stoffer i kategori 1 for å hindre spredning på et tidlig stadium, særlig for å angripe det voksende problemet med stimulerende stoffer av amfetamintypen.
- 8) Nærmere regler for forhåndsmelding om eksport bør gjøre det mulig å tilpasse informasjonsoverføringen og den typen respons som er nødvendig ut fra graden av følsomhet ved eksportforsendelsen. For å kunne utnytte systemet med forhåndsmelding om eksport og eksporttillatelse fullt ut bør innsatsen i hovedsak rettes mot forsendelser med høy risiko. Nærmere regler om forenklet bruk av forhåndsmeldinger om eksport og tildeling av eksporttillatelser gjennom forenklet framgangsmåte bør lette den administrative byrden for bulkjemikalier med alminnelige, lovlige bruksområder.
- 9) Med sikte på effektiv overvåking av handelen bør medlemsstatene gjøre vedkommende myndigheter i stand til å utføre sine oppgaver effektivt og å utveksle opplysninger.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 202 av 3.8.2005, s. 7, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 62/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 18.

⁽¹⁾ EUT L 47 av 18.2.2004, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 22 av 26.1.2005, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 357 av 20.12.1990, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 383 av 29.12.1992, s. 17. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1232/2002 (EFT L 180 av 10.7.2002, s. 5).

⁽⁵⁾ EFT L 370 av 19.12.1992, s. 76. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2003/101/EF (EUT L 286 av 4.11.2003, s. 14).

- 10) For å forbedre samordningen av overvåkingen av utgangsstoffer for narkotika bør medlemsstatene regelmessig informere Kommisjonen om sine tiltak for å hindre spredning av utgangsstoffer for narkotika.
- 11) Denne forordning bør få anvendelse fra samme dato som forordning (EF) nr. 273/2004 og forordning (EF) nr. 111/2005.
- 12) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for utgangsstoffer for narkotika —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

KAPITTEL I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Ved denne forordning er det fastsatt regler for gjennomføringen av forordning (EF) nr. 273/2004 og (EF) nr. 111/2005 med hensyn til ansvarlig person, tillatelse for og registrering av markedsdeltakere, formidling av opplysninger, forhåndsmeldinger om eksport og tillatelser til eksport og import når det gjelder utgangsstoffer for narkotika.

Artikkel 2

I tillegg til definisjonene i forordning (EF) nr. 273/2004 og (EF) nr. 111/2005 menes i denne forordning med «forretningslokale» bygning(er) sammen med den grunnen som tilhører en markedsdeltaker, på ett og samme sted.

KAPITTEL II

ANSVARLIG PERSON

Artikkel 3

Markedsdeltakere som driver med import, eksport eller formidlingsvirksomhet nevnt i artikkel 2 i forordning (EF) nr. 111/2005 som omfatter listeførte stoffer i kategori 1 eller 2, skal utpeke en person som skal ha ansvar for handelen med listeførte stoffer, underrette vedkommende myndigheter om vedkommendes navn og kontaktopplysninger, og underrette dem omgående om alle senere endringer av disse opplysningene.

Artikkel 4

Den ansvarlige personen nevnt i artikkel 3, skal sikre at import, eksport eller formidlingsvirksomhet finner sted i samsvar med relevante lovbestemmelser og skal ha fullmakt til å representere markedsdeltakeren og til å treffe de nødvendige beslutninger for å utføre denne oppgaven.

KAPITTEL III

TILLATELSE FOR OG REGISTRERING AV MARKEDSDELTAKERE

Artikkel 5

1. For å få en tillatelse i samsvar med artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 273/2004, skal den aktuelle markedsdeltakeren innlevere en skriftlig søknad.

Søknaden skal inneholde følgende opplysninger:

- a) søkerens fullstendige navn og adresse,
- b) den ansvarlige personens fullstendige navn,
- c) en beskrivelse av den ansvarlige personens stilling og oppgaver,
- d) forretningslokalets fullstendige adresse,
- e) beskrivelse av alle steder der listeførte stoffer lagres, produseres, framstilles og bearbeides,
- f) opplysninger som viser at det er truffet egnede tiltak for å hindre at listeførte stoffer fjernes ulovlig fra stedene nevnt i bokstav e),
- g) de listeførte stoffenes navn og KN-kode som angitt i vedlegg I til forordning (EF) nr. 273/2004,
- h) når det er snakk om en blanding eller et naturprodukt, angis følgende:
 - i) navnet på blandingen eller naturproduktet,
 - ii) navn og KN-kode som angitt i vedlegg I til forordning (EF) nr. 273/2004, for de listeførte stoffene som inngår i blandingen eller naturproduktet,
 - iii) den høyeste prosentdelen av slike listeførte stoffer som inngår i blandingen eller naturproduktet,
- i) en beskrivelse av den planlagte typen transaksjoner nevnt i artikkel 3 i forordning (EF) nr. 273/2004,
- j) eventuelt en bekreftet kopi av handels- eller virksomhetsregisteret,
- k) en vandelsattest for søkeren og den ansvarlige personen eller eventuelt et dokument som viser at de kan gi nødvendige garantier for at transaksjonene vil forløpe korrekt.

Søkeren skal på anmodning av vedkommende myndigheter gi dem tilgang til relevante tilleggsopplysninger og -dokumenter.

2. Nr. 1 får anvendelse på de tillatelsene som er nevnt i artikkel 6 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005.

Med hensyn til nr. 1 bokstav e) skal søknaden inneholde en beskrivelse av alle steder der listeførte stoffer lagres, behandles og bearbeides, samt vanlige former for håndtering og bruk av listeførte stoffer.

Med hensyn til nr. 1 bokstav g) og h) punkt ii) skal navnet på og KN-koden for de listeførte stoffene som framgår av vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, angis.

Med hensyn til nr. 1 bokstav i) skal en beskrivelse av den planlagte typen transaksjon som nevnt i artikkel 6 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005, angis.

Artikkel 6

Markedsdeltakere skal treffe passende tiltak for å sikre forretningslokalet mot ulovlig fjerning av listeførte stoffer i kategori 1.

Artikkel 7

1. Vedkommende myndighet skal treffe beslutning om søknaden om tillatelse nevnt i artikkel 5, innen 60 virkedager fra den datoen søknaden ble mottatt.

Dersom det gjelder fornyelse av en tillatelse, skal beslutningen treffes innen 30 virkedager.

2. Vedkommende myndighet kan utsette tidsfristene nevnt i nr. 1, for å gi søkeren mulighet til å framlegge eventuelle manglende opplysninger. I så fall skal utsettelsen tre i kraft på den dag da vedkommende myndighet underretter søkeren om de opplysningene som mangler.

3. Tillatelsen kan omfatte de transaksjonene som er nevnt i forordning (EF) nr. 273/2004 og forordning (EF) nr. 111/2005.

4. Når vedkommende myndigheter utsteder tillatelsen, skal de bruke malen som er vist i vedlegg I.

5. Vedkommende myndigheter kan utstede en tillatelse i én av følgende former:

- a) en tillatelse som omfatter alle listeførte stoffer og alle transaksjoner ved et forretningslokale,
- b) en tillatelse som omfatter alle listeførte stoffer og alle transaksjoner i en medlemsstat,

Artikkel 8

1. Forutsatt at tiltak som er truffet i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr. 273/2004, ikke berøres, skal vedkommende myndigheter nekte å utstede tillatelsen dersom vilkårene i artikkel 5 nr. 1 i denne forordning ikke er oppfylt, eller dersom det er rimelig grunn til å mistenke at de listeførte stoffene er beregnet på ulovlig framstilling av narkotika eller psykotrope stoffer.

2. Med forbehold for artikkel 5 nr. 2, får nr. 1 i denne artikkel anvendelse på søknader i henhold til forordning (EF) nr. 111/2005 og forutsatt at de tiltakene som er truffet i samsvar med artikkel 26 nr. 3 i nevnte forordning, ikke berøres.

Artikkel 9

Når det dreier seg om handel mellom Fellesskapet og tredjestater som nevnt i forordning (EF) nr. 111/2005, kan vedkommende myndigheter enten begrense tillatelsens gyldighet til et tidsrom på høyst tre år, eller de kan kreve av markedsdeltakerne at de med mellomrom på høyst tre år skal godtgjøre at vilkårene for å gi tillatelsen, fortsatt er oppfylt.

Gyldigheten av tillatelser som ble utstedt før forordning (EF) nr. 111/2005 trådte i kraft, skal ikke berøres.

Artikkel 10

1. En tillatelse kan ikke overdras.

2. Innehaveren av tillatelsen skal i samsvar med artikkel 5 søke om en ny tillatelse i følgende tilfeller:

- a) tilføyelse av et listeført stoff,
- b) påbegynnelse av en ny transaksjon,
- c) adresseendring for forretningslokalet der transaksjonene finner sted.

I slike tilfeller skal den eksisterende tillatelsen opphøre å være gyldig på den første av følgende datoer:

- i) den datoen da gyldigheten utløper, når gyldighetstiden er fastsatt i samsvar med artikkel 9 i denne forordning eller i samsvar med artikkel 3 nr. 5 i forordning (EF) nr. 273/2004,
- ii) den datoen da den nye tillatelsen begynner å gjelde.

3. Dersom det skjer endringer i opplysningene som er gitt i samsvar med artikkel 5, bortsett fra endringene nevnt i nr. 2 i denne artikkel, særlig med hensyn til navnet på den ansvarlige personen, skal innehaveren av tillatelsen underrette vedkommende myndigheter innen ti virkedager etter en slik endring.

Dersom vilkårene nevnt i artikkel 5, fortsatt er oppfylt etter endringen, skal vedkommende myndigheter endre tillatelsen tilsvarende.

4. Innehavere av tillatelser skal returnere tillatelser som ikke lenger er gyldige, til vedkommende myndigheter.

5. Nr. 2 får anvendelse på tillatelser utstedt før den datoen forordning (EF) nr. 273/2004 og (EF) nr. 111/2005 får anvendelse.

Artikkel 11

1. Forutsatt at tiltak som er truffet i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr. 273/2004, ikke berøres, kan vedkommende myndigheter oppheve midlertidig eller tilbakekalle en tillatelse i følgende tilfeller:

- a) dersom vilkårene fastsatt i artikkel 5 nr. 1 i denne forordning, ikke lenger er oppfylt,
- b) dersom det er rimelig grunn til å mistenke at de listeførte stoffene er beregnet på ulovlig framstilling av narkotika eller psykotrope stoffer,
- c) dersom innehaveren av tillatelsen ikke har brukt tillatelsen på tre år.

2. Med forbehold for artikkel 5 nr. 2, får nr. 1 i denne artikkel anvendelse på tillatelser i henhold til forordning (EF) nr. 111/2005 og forutsatt at de tiltakene som er truffet i samsvar med artikkel 26 nr. 3 i nevnte forordning, ikke berøres.

Artikkel 12

1. Artikkel 5-11 får ikke anvendelse på de særskilte tillatelsene nevnt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 273/2004.

2. De offentlige myndighetene som er nevnt i artikkel 3 nr. 2 og 6 i forordning (EF) nr. 273/2004, skal omfatte tollmyndigheter, politi og vedkommende myndigheters offentlige laboratorier.

Artikkel 13

Apoteker, apoteker for veterinærmedisin, tollmyndigheter, politi, vedkommende myndigheters offentlige laboratorier og væpnede styrker skal være fritatt for krav om tillatelse og registrering i henhold til forordning (EF) nr. 111/2005, når disse markedsdeltakerne bruker utgangsstoffer for narkotika, men bare innenfor rammen av deres offentlige verv.

Markedsdeltakerne som er angitt i første ledd, er også fritatt fra følgende:

- a) framleggelse av dokumentasjonen nevnt i artikkel 3 i forordning (EF) nr. 111/2005,
- b) plikten til å utpeke en ansvarlig person som nevnt i artikkel 3 i denne forordning.

Artikkel 14

1. Markedsdeltakere som driver med eksport av listeførte stoffer i kategori 3 i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, skal være fritatt fra kravet om registrering nevnt i artikkel 7 nr. 1 i nevnte forordning, dersom summen av de mengdene som eksporteres i foregående kalenderår (1. januar-31. desember), ikke overskrider de mengdene som er angitt i vedlegg II til denne forordning.

Når disse mengdene overskrides i inneværende kalenderår, skal markedsdeltakeren oppfylle kravet om å registrere seg omgående.

2. Markedsdeltakere som driver med eksport av blandinger som inneholder listeførte stoffer i kategori 3 i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, skal være fritatt fra kravet om registrering nevnt i artikkel 7 nr. 1 i nevnte forordning, dersom mengden av det listeførte stoffet som finnes i blandingen, i det foregående kalenderåret ikke overskrider de mengdene som er angitt i vedlegg II til denne forordning.

Når disse mengdene overskrides i inneværende kalenderår, skal markedsdeltakeren oppfylle kravet om å registrere seg omgående.

Artikkel 15

Med hensyn til artikkel 6 i forordning (EF) nr. 273/2004 skal kundene underrette sine leverandører om hvorvidt nevnte artikkel får anvendelse på dem.

Artikkel 16

Når vedkommende myndigheter i henhold til artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005 krever at transaksjonens lovlige formål dokumenteres, skal markedsdeltakeren ved hjelp av malen i vedlegg III til denne forordning, framlegge en skriftlig erklæring som godtgjør overfor vedkommende myndigheter at forsendelsen har forlatt eksportstaten i samsvar med gjeldende nasjonale bestemmelser som er vedtatt i henhold til artikkel 12 i De forente nasjoners konvensjon mot ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer (heretter kalt «FN-konvensjonen»).

Markedsdeltakeren kan imidlertid også framlegge den importtillatelsen som er nevnt i artikkel 20 i forordning (EF) nr. 111/2005, eller den kundeerklæringen som er nevnt i artikkel 4 i forordning (EF) nr. 273/2004.

KAPITTEL IV

FORMIDLING AV OPPLYSNINGER

Artikkel 17

Med hensyn til artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 273/2004 skal markedsdeltakerne underrette vedkommende myndigheter i form av et sammendrag om de mengdene listeførte stoffer som er brukt eller levert, og når det gjelder levering, om den mengden som er levert til hver tredjemann.

Når det gjelder listeførte stoffer i kategori 3, skal første ledd bare anvendes på anmodning fra vedkommende myndigheter.

Artikkel 18

1. Med hensyn til artikkel 9 nr. 2 i forordning (EF) nr. 111/2005 skal markedsdeltakere som er innehavere av en tillatelse eller er registrert, underrette vedkommende myndigheter om følgende:

- a) eksport av listeførte stoffer som omfattes av en eksporttillatelse,
- b) all import av listeførte stoffer i kategori 1 som krever en importtillatelse, eller alle tilfeller der listeførte stoffer i kategori 2 innføres til en frisone av kontrolltype II, er satt under en suspensjonsprosedyre, bortsett fra transitt, eller frigitt for fri omsetning,
- c) all formidlingsvirksomhet som angår listeførte stoffer i kategori 1 og 2.

2. Opplysningene nevnt i nr. 1 bokstav a), skal vise til mottakerstatene, de mengdene som er eksportert, og eventuelt referansenumrene for eksporttillatelsene.

3. Opplysningene nevnt i nr. 1 bokstav b), skal vise til eksporttredjestaten og eventuelt referansenumrene for eksporttillatelsene.

4. Opplysningene nevnt i nr. 1 bokstav c), skal vise til de tredjestatene som er involvert i denne formidlingsvirksomheten, og eventuelt referansenumrene for eksport- eller importtillatelsene. Markedsdeltakere skal på anmodning fra vedkommende myndigheter framlegge ytterligere opplysninger.

Artikkel 19

Opplysningene nevnt i artikkel 17 og 18 skal framlegges én gang i året før 15. februar.

Markedsdeltakeren skal også underrette vedkommende myndigheter når det ikke har funnet sted transaksjoner.

Opplysningene skal behandles som fortrolige forretningsopplysninger.

KAPITTEL V

FORHÅNSMELDING OM EKSPORT

Artikkel 20

De listene som er nevnt i artikkel 11 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005, skal minst omfatte følgende:

- a) stater som Fellesskapet har inngått en særskilt avtale med om utgangsstoffer for narkotika,
- b) tredjestater som har anmodet om å motta en forhåndsmelding om eksport i samsvar med artikkel 12 nr. 10 i FN-konvensjonen.

Disse listene finnes i vedlegg IV.

Artikkel 21

1. Når det gjelder eksport innenfor rammen av forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse nevnt i artikkel 19 i forordning (EF) nr. 111/2005, og artikkel 25, 26 og 27 i denne forordning, kan vedkommende myndigheter sende en forenklet forhåndsmelding om eksport som omfatter flere eksporttransaksjoner som gjennomføres i et bestemt tidsrom på enten seks eller tolv måneder.

2. Vedkommende myndigheter skal levere opplysningene angitt i artikkel 13 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005, og angi til vedkommende myndigheter i mottakertredjestaten at forhåndsmeldingen om eksport omfatter flere eksporttransaksjoner som gjennomføres i et bestemt tidsrom på enten seks eller tolv måneder.

3. Vedkommende myndigheter skal sende en forhåndsmelding om eksport til mottakerstaten og bruke skjemaet «multilateral melding for rapportering av kjemiske stoffer» i vedlegg V.

KAPITTEL VI

EKSPORT-/IMPORTTILLATELSE

Artikkel 22

De statene som er bestemmelsessted for eksport av listeførte stoffer i kategori 3 som krever en eksporttillatelse, er oppført i vedlegg IV.

Artikkel 23

1. Eksport- og importtillatelse skal utferdiges på de skjemaene som er vist i henholdsvis vedlegg VI og vedlegg VII. Utformingen av skjemaene er bindende.

En eksport- eller importtillatelse kan også utstedes elektronisk. I så fall kan medlemsstatene tilpasse feltet som gjelder tillatelsens nummer.

2. En eksporttillatelse skal utferdiges i fire eksemplarer, som nummereres 1-4.

Eksemplar nr. 1 skal oppbevares av den myndigheten som utsteder tillatelsen.

Eksemplar nr. 2 og nr. 3 skal følge de listeførte stoffene og framlegges for det tollstedet der tolldeklarasjonen for eksport innleveres, og deretter for vedkommende myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde. Vedkommende myndigheter på utførselsstedet skal returnere eksemplar nr. 2 til utstedende myndighet. Eksemplar nr. 3 skal følge de listeførte stoffene til vedkommende myndighet i importstaten.

Eksemplar nr. 4 skal beholdes av eksport

3. En importtillatelse skal utferdiges i fire eksemplarer, som nummereres 1-4.

Eksemplar nr. 1 skal oppbevares av den myndigheten som utsteder tillatelsen.

Eksemplar nr. 2 skal sendes til vedkommende myndighet i eksportstaten av den utstedende myndighet.

Eksemplar nr. 3 skal følge de listeførte stoffene fra innførselsstedet på Fellesskapets tollområde til importørens forretningslokale, som sender dette eksemplaret til den utstedende myndighet.

Eksemplar nr. 4 skal beholdes av importøren.

4. En eksport- eller importtillatelse skal ikke utstedes for mer enn to listeførte stoffer.

Artikkel 24

1. Tillatelsesskjemaene skal trykkes på ett eller flere av de offisielle språkene i Fellesskapet.

2. Skjemaene skal være i A4-format. De skal ha en bakgrunn med guillochetrykk slik at alle forfalskninger med mekaniske eller kjemiske midler blir synlige.

3. Medlemsstatene kan forbeholde seg retten til å trykke tillatelsesskjemaene selv, eller de kan overlate

trykkingen til trykkerier som de har godkjent. I så fall skal hvert tillatelsesskjema inneholde en henvisning til en slik godkjenning. Tillatelsesskjemaet skal dessuten være påført trykkeriets navn og adresse eller et kjennetegn som gjør det mulig å identifisere trykkeriet.

Artikkel 25

Etter søknad fra den aktuelle markedsdeltakeren, kan vedkommende myndighet utstede en eksporttillatelse gjennom forenklet framgangsmåte, som nevnt i artikkel 19 i forordning (EF) nr. 111/2005, i tilfelle av hyppig eksport av et bestemt listeført stoff i kategori 3, som involverer samme eksportør etablert i Fellesskapet og samme importør i den samme mottakertredjestaten, i et tidsrom på enten seks eller tolv måneder.

En slik forenklet eksporttillatelse kan bare utstedes i følgende tilfeller:

- når markedsdeltakeren i forbindelse med tidligere eksport har vist evne til å oppfylle alle forpliktelser knyttet til denne eksporten, og ikke har begått noen lovbrudd med hensyn til relevant regelverk,
- når vedkommende myndighet kan forsikre seg om at disse eksporttransaksjonene har et lovlig formål.

Artikkel 26

1. Søknaden om en forenklet eksporttillatelse nevnt i artikkel 25, skal minst inneholde følgende:

- navn og adresse på eksportøren, importøren i tredjestaten og sluttmottakeren,
- navnet på det listeførte stoffet, som fastsatt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, eller når det er snakk om en blanding eller et naturprodukt, blandingens eller naturproduktets navn og KN-kode og navnet på alle listeførte stoffer som finnes i blandingen eller naturproduktet, som angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005,
- største mengde av det listeførte stoffet som er beregnet på eksport,
- det bestemte tidsrommet som er planlagt for eksporttransaksjonene.

2. Vedkommende myndighet skal treffe beslutning om søknaden om forenklet eksporttillatelse innen en frist på 15 virkedager fra datoen da den mottok de påkrevde opplysningene.

Artikkel 27

1. En eksporttillatelse som gis gjennom forenklet framgangsmåte, skal utferdiges på eksemplar 1, 2 og 4 av skjemaet som finnes i vedlegg VI.

Eksemplar nr. 1 skal oppbevares av den myndigheten som utsteder tillatelsen.

Eksemplar nr. 2 og eksemplar nr. 4 skal beholdes av eksportøren.

Eksportøren skal på baksiden av eksemplar nr. 2 angi nærmere opplysninger om hver eksporttransaksjon, særlig mengden av det listeførte stoffet som inngår i hver eksporttransaksjon, og den gjenværende mengden. Eksemplar nr. 2 skal framlegges på tollstedet når tolldeklarasjonen innleveres. Tollstedet skal bekrefte opplysningene og returnere eksemplaret til eksportøren.

2. Markedsdeltakeren skal sette inn tillatelsens nummer og ordene «forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse» på tolldeklarasjonen for hver eksporttransaksjon.

Når utpasseringstollstedet ikke befinner seg på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde, skal opplysningene nevnt i første ledd, angis på de dokumentene som følger med eksportforsendelsen.

3. Eksportøren skal returnere eksemplar nr. 2 til den utstedende myndigheten senest ti virkedager etter at gyldighetstiden for eksporttillatelsen som er gitt gjennom forenklet framgangsmåte, er utløpt.

KAPITTEL VII

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 28

1. Hver medlemsstat skal treffe de tiltak som er nødvendige for å gjøre vedkommende myndigheter i stand til å utføre sine kontroll- og overvåkingsoppgaver, herunder inspeksjoner for å undersøke forretningslokalets egnethet.
2. Medlemsstatene skal sikre utveksling av opplysninger mellom alle berørte myndigheter.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 27. juli 2005.

Artikkel 29

1. I måneden etter hvert kalenderkvartal skal medlemsstatene sende Kommisjonen en liste med opplysninger om tilfeller der frigivelsen av listeførte stoffer ble midlertidig opphevet, eller der de listeførte stoffene ble holdt tilbake.

Opplysningene skal inneholde følgende elementer:

- a) navnet på de listeførte stoffene, deres opprinnelse, avsendersted og bestemmelsessted, dersom disse er kjent,
- b) mengden av de listeførte stoffene, deres tollmessige status og hvilke transportmidler som er brukt.

2. Ved utgangen av hvert kalenderår skal Kommisjonen underrette alle medlemsstatene om de opplysningene den har mottatt i henhold til nr. 1.

Artikkel 30

Forordning (EØF) nr. 3769/92 oppheves fra 18. august 2005.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning.

Artikkel 31

Senest 31. desember 2005 skal vedkommende myndigheter tilbakekalle åpne, individuelle eksporttillatelser som er gitt i samsvar med artikkel 5 nr. 3 og artikkel 5a nr. 3 i forordning (EØF) nr. 3677/90. Slike tilbakekallinger skal imidlertid ikke berøre listeførte stoffer som er deklartert for eksport før 1. januar 2006.

Artikkel 32

Denne forordning trer i kraft den dag den kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 18. august 2005.

For Kommisjonen

Günter VERHEUGEN

Visepresident

VEDLEGG I

Det europeiske fellesskap

Tillatelse

(Artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 273/2004)

(Artikkel 6 nr. 1 i forordning (EF) nr. 111/2005)

Medlemsstat:
(Tillatelse nr.)

ORIGINAL	1. Innehaver av tillatelsen (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)		2. Utstedende myndighet	
	la. Tilleggsopplysninger		lb. Tilleggsopplysninger	
3. Gyldighet				
Startdato:			Sluttdato:	
4. Tillatelsen dekker følgende:				
Listeført(e) stoff(er)		KN-kode	Transaksjon	Forretningslokale
5. Tilleggsopplysninger/tilleggsvilkår				
6. Dato		Underskrift	Stempel	
Navn				

Merknader

1. Malens utforming er ikke bindende.
 2. Nummerrekkefølgen og teksten i malen er bindende. Feltene markert med fet skrift, må fylles ut.
 3. Nærmere opplysninger om feltene:
 - Felt 1 (innehaver av tillatelsen): Navnet på den ansvarlige personen kan tilføyes.
 - Felt 3 (gyldighet/sluttdato): Angi siste gyldighetsdag eller om markedsdeltakerne er forpliktet til, med mellomrom på høyst tre år, å godtgjøre at vilkårene for å gi tillatelsen fortsatt er oppfylt.
 - Felt 4 (listeførte stoffer): Navn på det listeførte stoffet som angitt i vedlegget, eller når det er snakk om en blanding eller et naturprodukt, blandingens eller naturproduktets navn og navnet på alle listeførte stoffer, som angitt i vedlegget, som finnes i blandingen eller naturproduktet. Angi salter i den grad de forekommer.
 - Felt 4 (KN-kode): I tillegg til KN-koden kan også CAS-nummeret legges til.
 - Felt 4 (transaksjon): Angi om det er snakk om eksport, import og/eller formidlingsvirksomhet. Når det gjelder import, angi om det er snakk om lagring, behandling, bearbeiding, bruk, vanlige former for håndtering og/eller frigivelse for fri omsetning, etter hva som er relevant. For transaksjoner som omfattes av forordning (EF) nr. 273/2004, angi følgende: lagring, produksjon, framstilling, bearbeiding, handel, distribusjon og/eller formidling.
 - Felt 4 (forretningslokale): Når det er snakk om formidlingsvirksomhet som nevnt i artikkel 2 i forordning (EF) nr. 111/2005, er det ikke nødvendig at forretningslokalet angis nærmere.
 4. Medlemsstatene kan legge til egne felt for nasjonale formål. Disse feltene skal markeres med et løpenummer etterfulgt av en stor bokstav (f.eks. 4A).
-

VEDLEGG II

Stoff	Mengde
Aceton ⁽¹⁾	50 kg
Etyleter ⁽¹⁾	20 kg
Metyletylketon ⁽¹⁾	50 kg
Toluen ⁽¹⁾	50 kg
Svovelsyre	100 kg
Saltsyre	100 kg

⁽¹⁾ Saltene av disse stoffene når forekomsten av slike salter er mulig.

VEDLEGG III

Det europeiske fellesskap
Markedsdeltakerens erklæring
om innførsel av listeførte stoffer til Fellesskapets tollområde
(artikkel 8 i forordning (EF) nr. 111/2005)

Artikkel 12 i De forente nasjoners konvensjon mot ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer

ORIGINAL	1. Markedsdeltaker (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)		2a. Eksportstat	
			2b. Transittstat(er)	
			2c. Endelig mottakerstat	
	3a. Eksportør i eksportstaten (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)		3b. Vedkommende myndighet i eksportstaten (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
	4a. Importør i mottakerstaten (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)		4b. Vedkommende myndighet i importstaten (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
	5a. Listeført stoff		5a. KN-kode	
			5a. Nettovekt	
			5a. % av blandingen	
	5b. Listeført stoff		5b. KN-kode	
			5b. Nettovekt	
		5b. % av blandingen		
6a. Nummer på eksportstatens konnossement/luftfraktbrev eller andre transportdokumenter		6b. Referansenummer på eksporttillatelsen til eksportøren i eksporttredjestaten (<i>valgfritt</i>)		
<p>7. Markedsdeltakerens erklæring:</p> <p>Navn: _____ Representant for: _____ (Markedsdeltaker)</p> <p>Undertegnede erklærer herved at de listeførte stoffene, så vidt jeg kjenner til, har forlatt eksportstaten i samsvar med de gjeldende bestemmelsene vedtatt i henhold til artikkel 12 i De forente nasjoners konvensjon mot ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer. Følgende dokumentasjon er vedlagt (<i>valgfritt</i>):</p> <p>☐ kopi av eksporttillatelsen ☐ kopi av tillatelse/registrering</p> <p>Underskrift: _____ Sted: _____ Dato: _____</p>				

Merknader

1. Malens utforming er ikke bindende.
2. Nummerrekkefølgen og teksten i malen er bindende.

VEDLEGG IV

I. Liste over stater nevnt i artikkel 20:

Stoff	Mottakerstat	
Eddiksyreanhydrid	Alle tredjestater	
Kaliumpermanganat		
Antranilsyre	Antigua og Barbuda	Madagaskar
	Benin	Malaysia
	Bolivia	Mexico
	Brasil	Nigeria
	Caymanøyene	Paraguay
	Chile	Peru
	Colombia	Filippinene
	Costa Rica	Republikken Moldova
	Den dominikanske republikk	Romania
	Ecuador	Russland
	Etiopia	Saudi-Arabia
	Haiti	Sør-Afrika
	India	Tadsjikistan
	Indonesia	Tyrkia
	Jordan	De forente arabiske emirater
	Kasakhstan	Forbundsrepublikken Tanzania
	Libanon	Venezuela
Fenyleddiksyre	Antigua og Barbuda	Madagaskar
Piperidin	Benin	Malaysia
	Bolivia	Mexico
	Brasil	Nigeria
	Caymanøyene	Paraguay
	Chile	Peru
	Colombia	Filippinene
	Costa Rica	Republikken Moldova
	Den dominikanske republikk	Romania
	Ecuador	Russland
	Etiopia	Saudi-Arabia
	Haiti	Tadsjikistan
	India	Tyrkia
	Indonesia	De forente arabiske emirater
	Jordan	Forbundsrepublikken Tanzania
	Kasakhstan	De forente stater
	Libanon	Venezuela

II. Liste over stater nevnt i artikkel 20 og 22:

Stoff	Mottakerstat	
Metyletylketon (MEK)⁽¹⁾	Antigua og Barbuda	Libanon
Toluen⁽¹⁾	Argentina	Madagaskar
Aceton⁽¹⁾	Benin	Malaysia
Etyleter⁽¹⁾	Bolivia	Mexico
	Brasil	Nigeria
	Caymanøyene	Pakistan
	Chile	Panama
	Colombia	Paraguay
	Costa Rica	Peru
	Den dominikanske republikk	Filippinene
	Ecuador	Republikken Moldova
	Egypt	Romania
	El Salvador	Russland
	Etiopia	Saudi-Arabia
	Guatemala	Tadsjikistan
	Haiti	Tyrkia
	Honduras	De forente arabiske emirater
	India	Forbundsrepublikken Tanzania
	Jordan	Uruguay
	Kasakhstan	Venezuela
Saltsyre	Bolivia	Peru
Svovelsyre	Chile	Tyrkia
	Colombia	Venezuela
	Ecuador	

⁽¹⁾ Saltene av disse stoffene når forekomsten av slike salter er mulig.

VEDLEGG V

MULTILATERAL MELDING FOR RAPPORTERING AV KJEMISKE STOFFER

1. HOVEDMOTTAKER		
2. Ytterligere mottaker		
3. Ytterligere mottaker		
4. Navn	5. Organ/etat (navn og adresse)	6. Stat
7. Telefon	8. Telefaks	9. E-post
10. Underskrift og dato		

11. Denne forsendelsen ☐ VIL ☐ VIL IKKE bli gjennomført dersom det ikke mottas et svar innen dager.

12. Har ditt tollsted/din etat noen innvendinger mot denne forsendelsen? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Ytterligere undersøkelser påkrevd

Dersom svaret er JA, vennligst gi nærmere opplysninger og begrunnelse.

DEL A

Denne multilaterale meldingen for rapportering av kjemiske stoffer omfatter:

☐ én eksporttransaksjon, eller

☐ flere eksporttransaksjoner som skal gjennomføres innenfor en bestemt tidsramme (Fra og med:Til og med:.....)

13. Det listeførte stoffets navn	14. Mengde og vekt	15. KN-kode
16. Eksportstat	17. Utførselssted	18. Avgangsdato
19. Importstat	20. Innførselssted	21. Forventet ankomstdato
22. Omlastingsrute (inkludert frisoner og endelig bestemmelsessted)		23. Transportmiddel
24. Importør (navn, adresse, telefon og telefaks)		
25. Import-/eksporttillatelsens nummer		
26. Sluttmottaker (navn, adresse, telefon og telefaks)		
27. Andre merknader		

DEL B

32. Eksportør, produsent eller leverandør (navn, adresse, telefon og telefaks)
33. Mellommenn (navn, adresse, telefon og telefaks)
34. Transittelskaper (navn, adresse, telefon og telefaks)
35. Transportopplysninger (rutenr./fartøy o.l.)

Merknader

1. Malens utforming er ikke bindende.
2. Nummerrekkefølgen og teksten i malen er bindende. Feltene markert med fet skrift, må fylles ut.
3. Nærmere opplysninger om feltene:

Felt «Del A»: Angi om meldingen omfatter én eller flere eksporttransaksjoner. Dersom den omfatter flere transaksjoner, angis den planlagte tidsrammen.

Felt 14 (mengde og vekt): Når meldingen omfatter flere eksporttransaksjoner, angis største mengde og vekt.

Felt 18 (avgangsdato): Når meldingen omfatter flere eksporttransaksjoner, må dette feltet fylles ut med angivelse av den siste anslåtte avgangsdatoen.

VEDLEGG VI

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV EKSPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

EKSPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR TIL DEN UTSTEDENDE MYNDIGHET	1	1. Eksportør (navn og adresse)	2. TILLATELSENS nummer:	
			Utstedt (dato): _____ i: _____	
			3. Forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse JA/NEI	
			4. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____	
		5. Importør i mottakerstaten (navn og adresse) Importtillatelse nr. _____	6. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
		7. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	8. Tollsted der tolldeklarasjonen skal framlegges (navn og adresse)	
		9. Sluttmottaker (navn og adresse)	10. Utførselssted	11. Innførselssted i importstaten
			12. Transportmiddel	13. Transportrute
		14a. Listeført stoff	15a. KN-kode	
			16a. Nettovekt	
		17a. % av blandingen		
1		18a. Fakturanummer		
	14b. Listeført stoff	15b. KN-kode		
		16b. Nettovekt		
		17b. % av blandingen		
		18b. Fakturanummer		
	19. Søkerens erklæring Navn: _____ Representant for: _____ (Søker) Underskrift: _____ Dato: _____	20. (Fylles ut av tollstedet der eksportdeklarasjonen framlegges, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Tolldeklarasjonens referansenummer: _____ Stempel: _____		
	21. (Fylles ut av den utstedende myndighet, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Felt 18: Opplysninger fortsatt påkrevd JA /NEI Felt 7, 8, 10-13: Opplysninger fortsatt påkrevd JA /NEI Underskrift: _____ Stilling: _____ Dato: _____ Stempel: _____	22. BEKREFTELSE AV UTFØRSEL FRA EF (Fylles ut av vedkommende myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Utførselsdato: _____ Ansvarshavendes underskrift: _____ Stilling: _____ Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____		

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV EKSPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

EKSPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR SOM FØLGER VARENE TIL UTFØRSELSTEDET (*)	2	1. Eksportør (navn og adresse)		2. TILLATELSSENS nummer: Utstedt (dato): _____ i: _____	
				3. Forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse JA/NEI	
				4. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____	
		5. Importør i mottakerstaten (navn og adresse) Importtillatelse nr. _____		6. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
		7. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)		8. Tollsted der tolldeklarasjonen skal framlegges (navn og adresse)	
		9. Sluttmottaker (navn og adresse)		10. Utførselssted	11. Innførselssted i importstaten
				12. Transportmiddel	13. Transportrute
		14a. Listeført stoff		15a. KN-kode	
				16a. Nettovekt	
				17a. % av blandingen	
			18a. Fakturanummer		
2	14b. Listeført stoff		15b. KN-kode		
			16b. Nettovekt		
			17b. % av blandingen		
			18b. Fakturanummer		
19. Søkerens erklæring Navn: _____ Representant for: _____ (Søker) Underskrift: _____ Dato: _____			20. (Fylles ut av tollstedet der eksportdeklarasjonen framlegges, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Tolldeklarasjonens referansenummer: _____ Stempel: _____		
21. (Fylles ut av den utstedende myndighet, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Felt 18: Opplysninger fortsatt påkrevd JA /NEI Felt 7, 8, 10-13: Opplysninger fortsatt påkrevd JA /NEI Underskrift: _____ Stilling: _____ Dato: _____ Stempel: _____			22. BEKREFTELSE AV UTFØRSEL FRA EF (Fylles ut av vedkommende myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Utførselsdato: _____ Ansvarshavendes underskrift: _____ Stilling: _____ Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____		

(*) Bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes.

[illegible]

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV EKSPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

EKSPORTTILLATELSE

3	EKSEMPLAR SOM FØLGER VARENE TIL IMPORTSTATEN	1. Eksportør (navn og adresse)	2. TILLATELSENS nummer: _____ Utstedt (dato): _____ i: _____	
			3. Forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse JA/NEI	
			4. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____	
		5. Importør i mottakerstaten (navn og adresse) Importtillatelse nr. _____	6. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
		7. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	8. Tollsted der tolldeklarasjonen skal framlegges (navn og adresse)	
		9. Sluttmottaker (navn og adresse)	10. Utførselssted	11. Innførselssted i importstaten
			12. Transportmiddel	13. Transportrute
		14a. Listeført stoff	15a. KN-kode	
			16a. Nettovekt	
			17a. % av blandingen	
	18a. Fakturanummer			
3		14b. Listeført stoff	15b. KN-kode	
			16b. Nettovekt	
			17b. % av blandingen	
			18b. Fakturanummer	
19. Søkerens erklæring Navn: _____ Representant for: _____ (Søker) Underskrift: _____ Dato: _____		20. (Fylles ut av tollstedet der eksportdeklarasjonen framlegges, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Tolldeklarasjonens referansenummer: _____ Stempel: _____		
21. (Fylles ut av den utstedende myndighet, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Felt 18: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI Felt 7, 8, 10-13: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI Underskrift: _____ Stilling: _____ Dato: _____ Stempel: _____		22. BEKREFTELSE AV UTFØRSEL FRA EF (Fylles ut av vedkommende myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde, bortsett fra når den forenklete framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes) Utførselsdato: _____ Ansvarshavendes underskrift: _____ Stilling: _____ Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____		

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV EKSPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

EKSPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR TIL EKSPORTØREN	4	1. Eksportør (navn og adresse)	2. TILLATELSENS nummer:	
			Utstedt (dato): _____ i: _____	
			3. Forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse JA/NEI	
			4. Gyldighetstid:	
			Startdato: _____ Sluttdato: _____	
		5. Importør i mottakerstaten (navn og adresse)	6. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
		Importtillatelse nr. _____		
		7. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	8. Tollsted der tolldeklarasjonen skal framlegges (navn og adresse)	
		9. Sluttmottaker (navn og adresse)	10. Utførselssted	11. Innførselssted i importstaten
			12. Transportmiddel	13. Transportrute
	14a. Listeført stoff	15a. KN-kode		
		16a. Nettovekt		
		17a. % av blandingen		
		18a. Fakturanummer		
	14b. Listeført stoff	15b. KN-kode		
		16b. Nettovekt		
		17b. % av blandingen		
		18b. Fakturanummer		
	19. Søkerens erklæring	20. (Fylles ut av tollstedet der eksportdeklarasjonen framlegges, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes)		
	Navn: _____	Tolldeklarasjonens referansenummer: _____		
	Representant for: _____ (Søker)	Stempel: _____		
	Underskrift: _____ Dato: _____			
	21. (Fylles ut av den utstedende myndighet, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes)	22. BEKREFTELSE AV UTFØRSEL FRA EF		
	Felt 18: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI	(Fylles ut av vedkommende myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets tollområde, bortsett fra når den forenklede framgangsmåten for eksporttillatelse anvendes)		
	Felt 7, 8, 10-13: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI	Utførselsdato: _____		
	Underskrift: _____	Ansvarshavendes underskrift: _____		
	Stilling: _____	Stilling: _____ Sted: _____		
	Dato: _____ Stempel: _____	Dato: _____ Stempel: _____		

Merknader**I.**

1. Tillatelsen skal fylles ut på et av de offisielle språkene i Fellesskapet. Dersom den er håndskrevet, skal dette gjøres med blekk og store bokstaver.
2. Felt 1, 3, 5, 7 og 9-19 skal fylles ut av søkeren på tidspunktet for søknaden; imidlertid kan opplysningene som kreves i felt 7, 8, 10-13 og 18, leveres senere dersom opplysningene ikke er kjent på tidspunktet for søknaden. I dette tilfellet skal opplysningene for felt 18 fylles ut senest når eksportdeklarasjonen framlegges, og tilleggsopplysningene for felt 7, 8, 10-13 skal angis til tollmyndighetene eller til andre myndigheter på utførselsstedet fra Fellesskapets område senest før varenes fysiske avsendelse.
3. Felt 1, 5, 7 og 9: Sett inn fullstendige navn og adresser (telefon, telefaks samt eventuell e-postadresse).
4. Felt 5: Sett inn referansenummeret for tredjestatsimportørens importtillatelsesdokument, (f.eks. et «letter of no-objection» (stilltiende aksept), importtillatelse, andre erklæringer fra mottakertredjestaten), etter hva som er relevant.
5. Felt 7: Sett inn fullt navn og adresse (telefon, telefaks samt eventuell e-post) på alle andre markedsdeltakere som deltar i eksporttransaksjonen, som transportører, mellommenn, tollklarere.
6. Felt 9: Sett inn fullt navn og adresse (telefon, telefaks samt eventuell e-post) på den personen eller det selskapet som varene leveres til i mottakerstaten (som ikke nødvendigvis er sluttbrukeren).
7. Felt 10: Angi navnet på medlemsstaten, havnen, lufthavnen eller grensepasseringsstedet, etter hva som er relevant.
8. Felt 11: Angi navnet på staten, havnen, lufthavnen eller grensepasseringsstedet, etter hva som er relevant.
9. Felt 12: Angi alle transportmidler som skal brukes (f.eks. lastebil, skip, fly, tog osv.). I tilfelle det dreier seg om en eksporttillatelse som omfatter flere eksporttransaksjoner, trenger ikke dette feltet å fylles ut.
10. Felt 13: Gi så fullstendige opplysninger som mulig om transportruten som skal brukes.
11. Felt 14a og 14b: Sett inn navnet på det listeførte stoffet som er angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, eller når det gjelder en blanding eller et naturprodukt, navnet og den åttesifrede KN-koden på blandingen eller naturproduktet.
12. Felt 14a og 14b: Gi en nøyaktig beskrivelse av kolli og stoffer (f.eks. 2 beholdere à 5 liter). Når det gjelder en blanding, et naturprodukt eller et preparat, angis dens/dets handelsbetegnelse.
13. Felt 15a og 15b: Sett inn den åttesifrede KN-koden for de listeførte stoffene som angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005.
14. Felt 19:
 - Angi med store bokstaver navnet på søkeren eller eventuelt navnet på den godkjente representanten som undertegner denne søknaden.
 - Underskriften til søkeren eller den godkjente representanten skal, ifølge nærmere regler i den berørte medlemsstaten, angi at den berørte personen erklærer at alle opplysninger i søknaden er korrekte og fullstendige. Med forbehold for den mulige anvendelsen av straffebestemmelser, skal denne erklæringen være likeverdig med en ansvarsforpliktelse i henhold til gjeldende bestemmelser i medlemsstatene, med hensyn til følgende:
 - nøyaktigheten av opplysningene som er angitt i erklæringen,
 - ektheten av alle vedlagte dokumenter,
 - overholdelsen av alle forpliktelser i forbindelse med eksport av listeførte stoffer angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005.
 - Dersom tillatelsen utstedes ved hjelp av et databasert system, behøver ikke denne tillatelsen å inneholde søkerens underskrift i dette feltet, dersom det i selve søknaden finnes en slik underskrift.

II. (Forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse)

1. Når det er snakk om en forenklet framgangsmåte for eksporttillatelse, behøver ikke felt 7-13 og 18 å fylles ut.
2. På baksiden av eksemplar nr. 2 må felt 24-27 fylles ut for hver eksporttransaksjon.
3. Felt 23: Angi høyeste tillatte mengde og nettovekt.

Kolonne 24: Angi den disponible mengden i felt 1 og delmengden til eksport i felt 2.

Kolonne 25: Angi delmengden til eksport med bokstaver.

Felt 26: Tolldeklarasjonens referansenummer og dato.

VEDLEGG VII

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV IMPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

IMPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR TIL DEN UTSTEDENDE MYNDIGHET	1	1. Importør (navn og adresse)	2. TILLATELSENSnummer: _____ Utstedt (dato): _____ i: _____
		4. Eksportør (navn og adresse)	3. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____
		6. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	5. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (den ansvarlige personens navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)
		8. Sluttmottaker (navn og adresse)	7. Vedkommende myndighet i eksportstaten
		11a. Listeført stoff	9. Innførselssted på Fellesskapets tollområde
			10. Transportmetoder/-middel
			12a. KN-kode
			13a. Nettovekt
			14a. % av blandingen
			15a. Fakturanummer
1		11b. Listeført stoff	12b. KN-kode
			13b. Nettovekt
			14b. % av blandingen
			15b. Fakturanummer
16. Søkerens erklæring			
Navn: _____ Representant for: _____ (Søker)			
Underskrift: _____ Dato: _____			
17. (Fylles ut av den utstedende myndighet)		18. (Fylles ut av tollstedet i Fellesskapet)	
Felt 7, 9, 10: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI		Tollvesenets referanse _____ (angivelse om innførsel under framgangsmåten eller referansenummer for den tollmessige behandling eller bruk)	
Underskrift: _____		Ansvarshavendes underskrift: _____	
Stilling: _____		Stilling: _____	
Dato: _____ Stempel: _____		Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____	

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV IMPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

IMPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR TIL MYNDIGHETEN I EKSPORTSTATEN	2	1. Importør (navn og adresse)	2. TILLATELSSENS nummer: _____
			Utstedt (dato): _____ i: _____
			3. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____
		4. Eksportør (navn og adresse)	5. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (den ansvarlige personens navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)
		6. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	7. Vedkommende myndighet i eksportstaten
		8. Slutmottaker (navn og adresse)	9. Innførselssted på Fellesskapets tollområde
			10. Transportmetoder/-middel
		11a. Listeført stoff	12a. KN-kode
			13a. Nettovekt
			14a. % av blandingen
		15a. Fakturanummer	
		11b. Listeført stoff	12b. KN-kode
			13b. Nettovekt
			14b. % av blandingen
			15b. Fakturanummer
	16. Søkerens erklæring		
	Navn: _____ Representant for: _____ (Søker)		
	Underskrift: _____ Dato: _____		
	17. (Fylles ut av den utstedende myndighet)	18. (Fylles ut av tollstedet i Fellesskapet)	
	Felt 7, 9, 10: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI	Tollvesenets referanse _____ (angivelse om innførsel under framgangsmåten eller referansenummer for den tollmessige behandling eller bruk)	
	Underskrift: _____	Ansvarshavendes underskrift: _____	
	Stilling: _____	Stilling: _____	
	Dato: _____ Stempel: _____	Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____	

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV IMPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005**IMPORTTILLATELSE**

3	EKSEMPLAR SOM FØLGER VARENE	1. Importør (navn og adresse)	2. TILLATELSENS nummer: _____ Utstedt (dato): _____ i: _____	
		4. Eksportør (navn og adresse)	3. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____	
			5. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (den ansvarlige personens navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)	
		6. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	7. Vedkommende myndighet i eksportstaten	
		8. Sluttmottaker	9. Innførselssted på Fellesskapets tollområde	
			10. Transportmetoder/-middel	
		11a. Listeført stoff	12a. KN-kode	
			13a. Nettovekt	
			14a. % av blandingen	
			15a. Fakturanummer	
11b. Listeført stoff	12b. KN-kode			
	13b. Nettovekt			
	14b. % av blandingen			
	15b. Fakturanummer			
16. Søkerens erklæring Navn: _____ Representant for: _____ (Søker) Underskrift: _____ Dato: _____				
17. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Felt 7, 9, 10: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI Underskrift: _____ Stilling: _____ Dato: _____ Stempel: _____		18. (Fylles ut av tollstedet i Fellesskapet) Tollvesenets referanse _____ (angivelse om innførsel under framgangsmåten eller referansenummer for den tollmessige behandling eller bruk) Ansvarshavendes underskrift: _____ Stilling: _____ Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____		

DET EUROPEISKE FELLESSKAP
VARER SOM OMFATTES AV IMPORTKONTROLL

UTGANGSSTOFFER FOR NARKOTIKA — FORORDNING (EF) nr. 111/2005

IMPORTTILLATELSE

EKSEMPLAR TIL IMPORTØREN	4	1. Importør (navn og adresse)	2. TILLATELSENSnummer: _____ Utstedt (dato): _____ i: _____
			3. Gyldighetstid: Startdato: _____ Sluttdato: _____
		4. Eksportør (navn og adresse)	5. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Utstedende myndighet (den ansvarlige personens navn, adresse, telefon, telefaks, e-post)
		6. Andre markedsdeltakere (navn og adresse)	7. Vedkommende myndighet i eksportstaten
		8. Slutmottaker (navn og adresse)	9. Innførselssted på Fellesskapets tollområde
			10. Transportmetoder/-middel
		11a. Listeført stoff	12a. KN-kode
			13a. Nettovekt
			14a. % av blandingen
			15a. Fakturanummer
		11b. Listeført stoff	12b. KN-kode
			13b. Nettovekt
			14b. % av blandingen
			15b. Fakturanummer
16. Søkerens erklæring Navn: _____ Representant for: _____ (Søker) Underskrift: _____ Dato: _____			
17. (Fylles ut av den utstedende myndighet) Felt 7, 9, 10: Opplysninger fortsatt påkrevd JA/NEI Underskrift: _____ Stilling: _____ Dato: _____ Stempel: _____		18. (Fylles ut av tollstedet i Fellesskapet) Tollvesenets referanse _____ (angivelse om innførsel under framgangsmåten eller referansenummer for den tollmessige behandling eller bruk) Ansvarshavendes underskrift: _____ Stilling: _____ Sted: _____ Dato: _____ Stempel: _____	

Merknader

1. Tillatelsen skal fylles ut på et av de offisielle språkene i Fellesskapet. Dersom den er håndskrevet, skal dette gjøres med blekk og store bokstaver.
2. Felt 1, 4, 6, 8 og 11-16 skal fylles ut av søkeren på tidspunktet for søknaden; imidlertid kan opplysningene som kreves i felt 7, 9, 10 og 15, leveres senere. I dette tilfellet skal opplysningene fylles ut senest når varene innføres til Fellesskapets tollområde.
3. Felt 1, 4: Sett inn fullstendige navn og adresser (telefon, telefaks samt eventuell e-postadresse).
4. Felt 6: Sett inn fullt navn og adresse (telefon, telefaks samt eventuell e-post) på alle andre markedsdeltakere som deltar i importtransaksjonen, som transportører, mellommenn, tollklarerere.
5. Felt 8: Sett inn fullt navn og adresse på sluttmottakeren. Sluttmottakeren kan være identisk med importøren.
6. Felt 7: Sett inn navn og adresse (telefon, telefaks samt eventuell e-post) på myndigheten i tredjestaten.
7. Felt 9: Angi navnet på medlemsstaten, havnen, lufthavnen eller grensepasseringsstedet.
8. Felt 10: Angi alle transportmidler som skal brukes (f.eks. lastebil, skip, fly, tog osv.).
9. Felt 11a og 11b: Sett inn navnet på det listeførte stoffet som er angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005, eller når det gjelder en blanding eller et naturprodukt, navnet og den åttesifrede KN-koden på blandingen eller naturproduktet.
10. Felt 11a og 11b: Gi en nøyaktig beskrivelse av kolli og stoffer (f.eks. 2 beholdere à 5 liter). Når det gjelder en blanding, et naturprodukt eller et preparat, angis dens/dets handelsbetegnelse.
11. Felt 12a og 12b: Sett inn den åttesifrede KN-koden for de listeførte stoffene som angitt i vedlegget til forordning (EF) nr. 111/2005.
12. Felt 16:
 - Angi med store bokstaver navnet på søkeren eller eventuelt navnet på den godkjente representanten som undertegner denne søknaden.
 - Underskriften til søkeren eller den godkjente representanten skal, ifølge nærmere regler i den berørte medlemsstaten, angi at den berørte personen erklærer at alle opplysninger i søknaden er korrekte og fullstendige. Med forbehold for den mulige anvendelsen av straffebestemmelser, skal denne erklæringen være likeverdig med en ansvarsforpliktelse i henhold til gjeldende bestemmelser i medlemsstatene, med hensyn til følgende:
 - nøyaktigheten av opplysningene,
 - ektheten av alle vedlagte dokumenter,
 - overholdelse av alle andre forpliktelser.
 - Dersom tillatelsen utstedes ved hjelp av et databasert system, behøver ikke denne tillatelsen å inneholde søkerens underskrift i dette feltet, dersom det i selve søknaden finnes en slik underskrift.

RÅDSFORORDNING (EF) nr. 1905/2005**2014/EØS/56/31****av 14. november 2005****om endring av forordning (EF) nr. 297/95 om fastsettelse av gebyrer til Det europeiske kontor for legemiddelvurdering(*)**

RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsforordning (EF) nr. 297/95 av 10. februar 1995 om fastsettelse av gebyrer til Det europeiske kontor for legemiddelvurdering⁽¹⁾, særlig artikkel 12,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Europaparlamentet⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

1) I henhold til artikkel 67 nr. 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004 av 31. mars 2004 om fastsettelse av framgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og veterinærpreparater og om opprettelse av et europeisk legemiddelkontor⁽³⁾ skal inntektene til Det europeiske legemiddelkontor, heretter kalt «Kontoret», bestå av bidrag fra Fellesskapet og de gebyrer som foretakene betaler for å få og opprettholde en markedsføringstillatelse i Fellesskapet og for andre tjenester som Kontoret yter.

2) Ved forordning (EF) nr. 726/2004 har Kontoret også fått nye oppgaver. Dessuten er Kontorets nåværende

oppgaver blitt endret som følge av endringer av europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/82/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater⁽⁴⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker⁽⁵⁾.

3) Med henblikk på de erfaringer som er gjort siden 1995, bør både gebyrenes grunnleggende prinsipper og generelle struktur og de viktigste drifts- og saksbehandlingsbestemmelsene fastsatt ved forordning (EF) nr. 297/95, opprettholdes. Særlig bør beregningen av gebyrene som Kontoret skal kreve, baseres på faktisk utførte tjenester og være knyttet til bestemte legemidler. Det bør også sikres at gebyrene står i forhold til kostnadene knyttet til vurderingen av hver enkelt søknad samt til tjenesten som ytes.

4) Forordning (EF) nr. 726/2004 inneholder bestemmelser om nye oppgaver som Kontoret skal utføre etter at det er gitt tillatelse. Oppgavene omfatter registrering av den faktiske markedsføringen av legemidler som er godkjent i samsvar med fellesskapsframgangsmåter, ajourføring av saksmapper for markedsføringstillatelser og de ulike databasene som kontoret administrerer samt løpende oppfølging av nytte-risiko-forholdet for godkjente legemidler. Det er i tillegg nødvendig å redusere Kontorets avhengighet av gebyrer i forbindelse med nye søknader. Det årlige gebyret bør derfor økes med 10 % for å ta hensyn til disse endringene.

5) Det må opprettes nye gebyrkategorier for å dekke de nye, særlige oppgavene som Kontoret utfører, f.eks. nye typer vitenskapelige uttalelser knyttet til et legemiddel.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 304 av 23.11.2005, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 62/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 18.

⁽¹⁾ EFT L 35 av 15.2.1995, s. 1. Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 494/2003 (EUT L 73 av 19.3.2003, s. 6).

⁽²⁾ Ennå ikke offentliggjort i EUT.

⁽³⁾ EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved direktiv 2004/28/EF (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 58).

⁽⁵⁾ EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved direktiv 2004/27/EF (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 34).

- 6) Kontorets styre bør ha myndighet til å fastsette de bestemmelser som er nødvendige for å anvende denne forordning, på anmodning fra den daglige lederen og etter en positiv uttalelse fra Kommisjonen. I og med at gebyrene fastsatt i denne forordning er høyeste gebyrer, bør styret opprette detaljerte klassifiseringer og lister over reduserte gebyrer for visse tjenester når dette er fastsatt i forordningen.
- 7) Den daglige lederen bør også ha myndighet til i unntakstilfeller å kunne treffe en beslutning om å redusere gebyrene, særlig med hensyn til visse tilfeller knyttet til bestemte legemidler og når en reduksjon er nødvendig fordi vesentlige hensyn til folkehelsen eller dyrehelsen taler for det. Likeledes bør den daglige lederen ha mulighet til å treffe beslutninger om fritak for forpliktelsen til å betale et gebyr i forbindelse med legemidler til behandling av sjeldne sykdommer og sykdommer hos sjeldne dyrearter og i forbindelse med tilføyelse av dyrearter ved fastsettelse av grenseverdier for restmengder i samsvar med framgangsmåten i rådsforordning (EØF) nr. 2377/90 av 26. juni 1990 om en framgangsmåte i Fellesskapet for fastsettelse av maksimumsgrenser for restmengder av veterinærpreparater i næringsmidler av animalsk opprinnelse⁽¹⁾.
- 8) I samsvar med artikkel 70 nr. 2 i forordning (EF) nr. 726/2004 skal de forhold som gjør at små og mellomstore bedrifter kan betale lavere gebyrer, utsette betalingen av gebyret eller motta administrativ bistand, ikke omfattes av denne forordning.
- 9) For å muliggjøre en rask innføring i budsjettet bør gebyrene forfalle til betaling på datoen for avslutningen av den administrative behandlingen, men med en betalingsfrist på et bestemt antall dager.
- 10) Det bør fastsettes bestemmelser om at det skal avgis rapport om gjennomføringen av denne forordning i lys av de erfaringer som er gjort, og at størrelsen på gebyrene om nødvendig skal vurderes på nytt.
- 11) Det er hensiktsmessig å innføre en indekseringsordning med henblikk på automatisk justering av gebyrene etter de offisielle inflasjonsindeksene.
- 12) Av hensyn til konsekvens bør denne forordning få anvendelse samtidig med ikrafttreddelsen av forordning

(EF) nr. 726/2004. Den bør ikke få anvendelse på gyldige søknader som ennå ikke er godkjent når den trer i kraft.

- 13) Forordning (EF) nr. 297/95 bør derfor endres —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 297/95 gjøres følgende endringer:

1. Artikkel 1 annet ledd skal lyde:

«Gebyrene skal fastsettes i euro.»

2. I artikkel 3 gjøres følgende endringer:

- a) Overskriften skal lyde:

«Legemidler for mennesker som omfattes av framgangsmåtene fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004(*)».

(*) EUT L 136 av 30.4.2004, s. 1.»

- b) I nr. 1 gjøres følgende endringer:

- i) I bokstav a) skal første og annet ledd lyde:

«Et grunngebyr på 232 000 euro gjelder for en søknad om markedsføringstillatelse som ledsages av en fullstendig saksmappe. Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

Gebyret skal økes med 23 200 euro for hver tilleggsstyrke og/eller tilleggsform av legemiddelet som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse. Økningen skal dekke én tilleggsstyrke eller én tilleggsform samt én presentasjon.»

⁽¹⁾ EFT L 224 av 18.8.1990, s. 1. Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1518/2005 (EUT L 244 av 20.9.2005, s. 11).

ii) Bokstav b) og c) skal lyde:

pføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2 i denne forordning.

«b) Redusert gebyr

Et redusert gebyr på 90 000 euro gjelder for søknader om markedsføringstillatelse i henhold til artikkel 10 nr. 1 og 3 og artikkel 10c i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker(*). Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

Gebyret for utvidelse og det reduserte gebyret for utvidelse skal økes med 5 800 euro for hver tilleggspresentasjon av den samme utvidelsen som innsendes samtidig med søknaden om utvidelse.

(*) EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67. Direktivet sist endret ved direktiv 2004/27/EF (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 34).

(**) EUT L 159 av 27.6.2003, s. 24.»

Et særskilt redusert gebyr på 150 000 euro gjelder for søknader om markedsføringstillatelse i henhold til artikkel 10 nr. 4 i direktiv 2001/83/EF. Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

c) I nr. 2 gjøres følgende endringer:

i) I bokstav a) skal første ledd lyde:

De reduserte gebyrene nevnt i første og annet ledd skal økes med 9 000 euro for hver tilleggsstyrke og/eller tilleggsform av legemiddelet som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse. Økningen skal dekke én tilleggsstyrke eller én tilleggsform samt én presentasjon.

«Et endringsgebyr av type I gjelder for en mindre endring av en markedsføringstillatelse som definert i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1085/2003. For endringer av type IA skal gebyret være 2 500 euro. For endringer av type IB skal gebyret være 5 800 euro.»

ii) I bokstav b) skal første ledd lyde:

De reduserte gebyrene nevnt i første og annet ledd skal økes med 5 800 euro for hver tilleggspresentasjon av den samme styrken og legemiddelformen som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse.

«Et endringsgebyr av type II på 69 600 euro gjelder for en større endring av en markedsføringstillatelse som definert i artikkel 3 nr. 3 i forordning (EF) nr. 1085/2003.

c) Gebyr for utvidelse av en markedsføringstillatelse

Et gebyr for utvidelse av en markedsføringstillatelse på 69 600 euro gjelder for hver utvidelse av en markedsføringstillatelse i henhold til vedlegg II til kommisjonsforordning (EF) nr. 1085/2003 av 3. juni 2003 om behandling av endringer i vilkårene for markedsføringstillatelser for legemidler for mennesker og veterinærpreparater i henhold til rådsforordning (EØF) nr. 2309/93(**), som allerede er tildelt.

Som unntak fra første ledd får et redusert endringsgebyr av type II på 17 400 52 200 euro anvendelse for visse endringer. Nevnte endringer skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2 i denne forordning.»

d) I nr. 4 gjøres følgende endringer:

i) Gjeldende ledd skal lyde:

Som unntak fra første ledd får et redusert gebyr for utvidelse på 17 400 52 200 euro anvendelse for visse utvidelser. Nevnte utvidelser skal op-

«Et gebyr på 17 400 euro gjelder for enhver kontroll innenfor eller utenfor Fellesskapet. For kontroller utenfor Fellesskapet beregnes i tillegg reiseutgifter på grunnlag av de faktiske kostnadene.»

ii) Nytt annet ledd skal lyde:

«Som unntak fra første ledd får et redusert kontrollgebyr anvendelse på visse kontroller, i samsvar med kontrollens omfang og art, og på grunnlag av vilkårene fastsatt i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

e) Nr. 6 skal lyde:

«6. Årlig gebyr

Et årlig gebyr på 83 200 euro gjelder for hver markedsføringstillatelse for et legemiddel. Gebyret skal dekke alle godkjente presentasjoner for et bestemt legemiddel.

Som unntak fra første ledd skal et redusert årlig gebyr på 20 800 62 400 euro gjelde for visse legemidler. Nevnte legemidler skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

3. Artikkel 4 skal lyde:

«Artikkel 4

Legemidler for mennesker som omfattes av framgangsmåtene fastsatt i direktiv 2001/83/EF

Henvisningsgebyr

Et henvisningsgebyr på 58 000 euro gjelder ved iverksettelse av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 30 nr. 1 og artikkel 31 i direktiv 2001/83/EF på initiativ fra søkeren eller fra innehaveren av en eksisterende markedsføringstillatelse.

Dersom mer enn én søker eller innehaver av en markedsføringstillatelse berøres av framgangsmåtene nevnt i første ledd, kan søkerne eller innehaverne slå seg sammen slik at det betales bare ett henvisningsgebyr. Dersom samme framgangsmåte berører mer enn ti forskjellige søkere eller innehavere, får imidlertid ovennevnte henvisningsgebyr anvendelse.»

4. I artikkel 5 gjøres følgende endringer:

a) Overskriften skal lyde:

«Veterinærpreparater som omfattes av framgangsmåtene fastsatt i forordning (EF) nr. 726/2004»

b) I nr. 1 gjøres følgende endringer:

i) I bokstav a) gjøres følgende endringer:

– Første og annet ledd skal lyde:

«Et grunngebyr på 116 000 euro gjelder for en søknad om markedsføringstillatelse som ledsages av en fullstendig saksmappe. Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

Gebyret skal økes med 11 600 euro for hver tilleggsstyrke og/eller tilleggsform av legemiddelet som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse. Økningen skal dekke én tilleggsstyrke eller én tilleggsform samt én presentasjon.»

– Fjerde ledd skal lyde:

«For immunologiske veterinærpreparater skal grunngebyret reduseres til 58 000 euro, og det skal økes med 5 800 euro for hver styrke og/eller legemiddelform og/eller presentasjon som kommer i tillegg.»

ii) Bokstav b) skal lyde:

«b) Redusert gebyr

Et redusert gebyr på 58 000 euro gjelder for søknader om markedsføringstillatelse i henhold til artikkel 13 nr. 1 og 3 og artikkel 13c i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/82/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for veterinærpreparater(*). Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

Et særskilt redusert gebyr på 98 000 euro gjelder for søknader om markedsføringstillatelse i henhold til artikkel 13 nr. 4 i direktiv 2001/82/EF. Gebyret skal dekke én styrke av én legemiddelform samt én presentasjon.

De reduserte gebyrene nevnt i første og annet ledd skal økes med 11 600 euro for hver tilleggsstyrke og/eller tilleggsform av legemiddelet som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse. Økningen skal dekke én tilleggsstyrke eller én tilleggsform samt én presentasjon.

De reduserte gebyrene nevnt i første og annet ledd skal økes med 5 800 euro for hver tilleggspresentasjon av den samme styrken og legemiddelformen som innsendes samtidig med den første søknaden om tillatelse.

For immunologiske veterinærpreparater skal gebyret reduseres til 29 000 euro, og det skal økes med 5 800 euro for hver styrke og/eller legemiddelform og/eller presentasjon som kommer i tillegg.

Bestemmelsene i denne bokstav gjelder uansett antall målbestemte dyrearter.

(*) EFT L 311 av 28.11.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved direktiv 2004/28/EF (EUT L 136 av 30.4.2004, s. 58).»

iii) Bokstav c) skal lyde:

«c) Gebyr for utvidelse av en markedsføringstillatelse

Et gebyr for utvidelse av en markedsføringstillatelse på 29 000 euro gjelder for hver utvidelse av en markedsføringstillatelse i henhold til vedlegg II til forordning (EF) nr. 1085/2003 som allerede er tildelt.

Som unntak fra første ledd gjelder et redusert gebyr for utvidelse på 7 200 21 700 euro for visse utvidelser. Nevnte utvidelser skal op-

pføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2 i denne forordning.

Gebyret for utvidelse og det reduserte gebyret for utvidelse skal økes med 5 800 euro for hver tilleggspresentasjon av den samme utvidelsen som innsendes samtidig med søknaden om utvidelse.»

c) I nr. 2 gjøres følgende endringer:

i) I bokstav a) skal første ledd lyde:

«Et endringsgebyr av type I gjelder for en mindre endring av en markedsføringstillatelse som definert i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1085/2003. For endringer av type IA skal gebyret være 2 500 euro. For endringer av type IB skal gebyret være 5 800 euro.»

ii) Bokstav b) skal lyde:

«Endringsgebyr av type II

«Et endringsgebyr av type II på 34 800 euro gjelder for en større endring av en markedsføringstillatelse som definert i artikkel 3 nr. 3 i forordning (EF) nr. 1085/2003.

Som unntak fra første ledd får et redusert endringsgebyr av type II på 8 700 26 100 euro anvendelse for visse endringer. Nevnte endringer skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2 i denne forordning.

For immunologiske veterinærpreparater skal gebyret være 5 800 euro.

Ved identiske endringer skal gebyret nevnt i første, andre og tredje ledd dekke alle godkjente styrker, legemiddelformer og presentasjoner.»

d) I nr. 4 gjøres følgende endringer:

i) Gjeldende ledd skal lyde:

«Et gebyr på 17 400 euro gjelder for enhver kontroll innenfor eller utenfor Fellesskapet. For kontroller utenfor Fellesskapet beregnes i tillegg reiseutgifter på grunnlag av de faktiske kostnadene.»

ii) Nytt annet ledd skal lyde:

«Som unntak fra første ledd får et redusert kontrollgebyr anvendelse på visse kontroller, i samsvar med kontrollens omfang og art, og på grunnlag av vilkårene fastsatt i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

e) Nr. 6 skal lyde:

«6. Årlig gebyr

Et årlig gebyr på 27 700 euro gjelder for hver markedsføringstillatelse for et legemiddel. Gebyret skal dekke alle godkjente presentasjoner av et bestemt legemiddel.

Som unntak fra første ledd får et redusert årlig gebyr på 6 900 20 800 euro anvendelse på visse legemidler. Nevnte legemidler skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

5. Artikkel 6 skal lyde:

«Artikkel 6

Veterinærpreparater som omfattes av framgangsmåtene fastsatt i direktiv 2001/82/EF

Henvisningsgebyr

Et henvisningsgebyr på 34 800 euro gjelder ved iverksettelse av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 34 nr. 1 og artikkel 35 i direktiv 2001/82/EF på initiativ fra søkeren eller fra innehaveren av en eksisterende markedsføringstillatelse.

Dersom mer enn én søker eller innehaver av en markedsføringstillatelse berøres av framgangsmåtene nevnt i første ledd, kan søkerne eller innehaverne slå seg sammen slik at det betales bare ett henvisningsgebyr. Dersom samme framgangsmåte berører mer enn ti forskjellige søkere eller innehavere, får imidlertid ovennevnte henvisningsgebyr anvendelse.»

6. I artikkel 7 gjøres følgende endringer:

a) Overskriften skal lyde:

«Fastsettelse av grenseverdier for restmengder (MRL) av veterinærpreparater i samsvar med framgangsmåtene fastsatt i forordning (EØF) nr. 2377/90(*)»

(*) EFT L 224 av 18.8.1990, s. 1. Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1518/2005 (EUT L 244 av 20.9.2005, s. 11).

b) I nr. 1 skal annet ledd lyde:

«Et tilleggsgebyr på 17 400 euro gjelder for hver søknad om å endre eller utvide en eksisterende MRL som omfattes av et av vedleggene til forordning (EØF) nr. 2377/90.»

c) Nr. 2 oppheves og nummereringen av nr. 1 utgår.

7. Artikkel 8 skal lyde:

«Artikkel 8

Andre gebyrer

1. *Gebyr for vitenskapelig rådgivning*

Dette gebyret gjelder når det søkes om vitenskapelig rådgivning om gjennomføringen av de ulike prøvinger og forsøk som kreves for å påvise legemidlers kvalitet, sikkerhet og virkning.

For legemidler for mennesker skal gebyret være 69 600 euro.

For veterinærpreparater skal gebyret være 34 800 euro.

Som unntak fra annet ledd skal et redusert gebyr på 17 400 52 200 euro få anvendelse på visse former for vitenskapelig rådgivning om legemidler for mennesker.

Som unntak fra tredje ledd får et redusert gebyr på 8 700 26 100 euro anvendelse på visse former for vitenskapelig rådgivning om veterinærpreparater.

Den vitenskapelige rådgivningen nevnt i fjerde og femte ledd skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2.

2. *Gebyr for vitenskapelige tjenester som ikke omfattes av artikkel 37 eller av artikkel 8 nr. 1*

Et gebyr for vitenskapelige tjenester gjelder når det søkes om vitenskapelig rådgivning eller vitenskapelige uttalelser fra en vitenskapskomité som ikke omfattes av artikkel 37 eller av artikkel 8 nr. 1. Dette omfatter vurderinger av tradisjonelle plantelegemidler, uttalelser om legemidler som brukes med særlig utleveringstillatelse, samråd om hjelpestoffer, herunder blodprodukter, som inngår i medisinsk utstyr, samt vurdering av hoveddokumenter om plasma og vaksineantigen.

For legemidler for mennesker skal gebyret være 232 000 euro.

For veterinærpreparater skal gebyret være 116 000 euro.

Artikkel 3 i denne forordning får anvendelse på enhver vitenskapelig uttalelse som gjelder vurdering av legemidler for mennesker som utelukkende er beregnet på markedsføring utenfor Fellesskapet i henhold til artikkel 58 i forordning (EF) nr. 726/2004.

Som unntak fra annet ledd får et redusert gebyr for vitenskapelige tjenester på 2 500 200 000 euro anvendelse på visse vitenskapelige uttalelser eller tjenester som gjelder legemidler for mennesker.

Som unntak fra tredje ledd skal et redusert gebyr for vitenskapelige tjenester på 2 500 100 000 euro gjelde for visse vitenskapelige uttalelser eller tjenester som gjelder veterinærpreparater.

De vitenskapelige uttalelsene eller tjenestene nevnt i femte og sjette ledd skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2.

3. *Gebyr for administrative tjenester*

Et gebyr på 1005 800 euro gjelder for administrative tjenester når dokumenter eller sertifikater utstedes utenfor rammen av tjenester som omfattes av et annet gebyr fastsatt i denne forordning, når en søknad avslås som følge av den administrative vurderingen av den aktuelle saksmappen eller når opplysningene som kreves i forbindelse med paralleldistribusjon, må kontrolleres.

En klassifisering av tjenestene og gebyrene skal oppføres på en liste som skal utarbeides i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

8. I artikkel 9 skal annet ledd lyde:

«Fullstendig eller delvis fritak for betalingen av gebyrene fastsatt i denne forordning kan innvilges, særlig for legemidler til behandling av sjeldne sykdommer eller sykdommer som rammer sjeldne dyrearter, for utvidelse av eksisterende grenseverdier for restmengder til å omfatte ytterligere dyrearter eller for legemidler som kan brukes med særlig utleveringstillatelse.

De nærmere vilkårene for anvendelsen av det fullstendige eller delvise fritaket skal fastsettes i samsvar med artikkel 11 nr. 2.

Gebyret som skal betales for en uttalelse om et legemiddel som brukes med særlig utleveringstillatelse, skal trekkes fra gebyret som betales for en søknad om markedsføringstillatelse for samme legemiddel, når søknaden inngis av samme søker.»

9. Artikkel 10 skal lyde:

«Artikkel 10

Forfallsdato og betalingsutsettelse

1. Gebyrene forfaller til betaling på datoen for avslutningen av den administrative vurderingen av gjeldende søknad, med mindre særlige bestemmelser fastsetter noe annet. De skal betales innen 45 dager etter at søkeren er blitt underrettet om at den administrative vurderingen er avsluttet. De skal betales i euro.

Det årlige gebyret forfaller til betaling den første årsdagen og hver påfølgende årssdag for underretningen om vedtaket om markedsføringstillatelse. Det skal betales innen 45 dager etter forfallsdatoen. Det årlige gebyret gjelder foregående år.

Kontrollgebyret skal betales innen 45 dager etter datoen da kontrollen ble gjennomført.

2. Betalingen av gebyret for en søknad om markedsføringstillatelse for et legemiddel som skal anvendes i en pandemisk situasjon for mennesker, skal utsettes til den pandemiske situasjonen er behørig fastslått enten av Verdens helseorganisasjon eller av Fellesskapet innenfor rammen av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 2119/98/EF av 24. september 1998 om opprettelse av et nett for epidemiologisk overvåking av og kontroll med smittsomme sykdommer i Fellesskapet(*). Utsettelsen skal ikke være lenger enn fem år.

3. Dersom et gebyr som skal betales i henhold til denne forordning, ikke er betalt på forfallsdatoen, og uten at det berører Kontorets myndighet til å innlede rettergang i henhold til artikkel 71 i forordning (EF) nr. 726/2004, kan den daglige lederen beslutte å ikke yte de tjenester det anmodes om, eller å innstille alle tjenester og pågående handlinger inntil det forfalte gebyret er betalt, herunder relevante renter som omhandlet i artikkel 86 i kommisjonsforordning (EF, Euratom) nr. 2342/2002 av 23. desember 2002 om fastsettelse av nærmere regler for gjennomføring av rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett(**).

(*) EFT L 268 av 3.10.1998, s. 1. Vedtaket sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

(**) EFT L 357 av 31.12.2002, s. 1. Forordningen endret ved forordning (EF, Euratom) nr. 1261/2005 (EUT L 201 av 2.8.2005, s. 3).»

10. Artikkel 11 nr. 2 skal lyde:

«2. Uten at det berører bestemmelsene i forordning (EF) nr. 726/2004 kan Kontorets styre, på anmodning fra den daglige lederen og etter en positiv uttalelse fra Kommisjonen, fastsette de bestemmelser som er nødvendige for å anvende denne forordning. Bestemmelsene skal gjøres offentlig tilgjengelige.»

11. I artikkel 12 gjøres følgende endringer:

a) Annet ledd skal lyde:

«Endringer i gebyrenes størrelse fastsatt ved denne forordning skal imidlertid vedtas etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 87 nr. 2 i forordning (EF) nr. 726/2004, med unntak av ajourføringen fastsatt i femte ledd i denne artikkel.»

b) Tredje og fjerde ledd skal lyde:

«Senest 24. november 2010 skal Kommisjonen framlegge en rapport for Rådet om gjennomføringen av den, og rapporten skal inneholde en analyse av behovet for å innarbeide en framgangsmåte for tvisteløsning i denne forordning.

Enhver ajourføring av gebyrene skal ta utgangspunkt i en vurdering av Kontorets kostnader og kostnadene for de tjenester som medlemsstatene yter. Nevnte kostnader skal beregnes i samsvar med alminnelig anerkjente internasjonale metoder for kostnadsberegning, som skal vedtas i samsvar med artikkel 11 nr. 2.»

c) Nytt femte ledd skal lyde:

«Med virkning fra 1. april hvert år skal Kommisjonen gjennomgå og ajourføre gebyrene med hensyn til inflasjonstakten som offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*.»

*Artikkel 2***Overgangsperiode**

Denne forordning får ikke anvendelse på gyldige søknader som ikke er ferdig behandlet per 20. november 2005.

*Artikkel 3***Ikrafttredelse**

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 20. november 2005.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 14. november 2005.

For Rådet

T. JOWELL

Formann

KOMMISJONSDIREKTIV 2005/28/EF

2014/EØS/56/32

av 8. april 2005

om fastsetjing av prinsipp og detaljerte retningslinjer for god klinisk praksis med omsyn til prøvingspreparat for menneske, og om krav i samband med løyve til framstilling eller import av slike preparat(*)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
felleskapet,

med tilvising til europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/20/EF
av 4. april 2001 om tilnærming av medlemsstatenes lover og
forskrifter om bruk av god klinisk praksis ved gjennomføring
av kliniske prøvinger av legemidler for mennesker⁽¹⁾, særleg
artikkel 1 nr. 3, artikkel 13 nr. 1 og artikkel 15 nr. 5, og

ut frå desse synsmåttane:

- 1) Etter direktiv 2001/20/EF skal det vedtakast prinsipp for god klinisk praksis og detaljerte retningslinjer som er i samsvar med desse prinsippa, minstekrav for løyve til framstilling eller import av prøvingspreparat og detaljerte retningslinjer for dokumentasjon i samband med kliniske prøvingar for å kontrollere at prøvingane er i samsvar med direktiv 2001/20/EF.
- 2) Prinsippa og retningslinjene for god klinisk praksis bør utformast slik at dei sikrar at gjennomføringa av kliniske prøvingar av prøvingspreparat slik det er definert i artikkel 2 bokstav d) i direktiv 2001/20/EF, byggjer på vern av menneskerettar og menneskeverd.
- 3) Krava til framstilling som skal nyttast på prøvingspreparat, er fastsette ved kommisjonsdirektiv 2003/94/EF av 8. oktober 2003 om fastsettelse av prinsipper og retningslinjer for god framstillingspraksis for legemidler for menneske og prøvingspreparater for menneske⁽²⁾. Avdeling IV i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for menneske⁽³⁾ inneheld føresegnar som skal nyttast på løyve til framstilling av lækjemiddel som del av dei krava som er naudsynte i samband med søknad om marknadsføringsløyve. I artikkel 3 nr. 3 i det

nemnde direktivet er det fastsett at desse krava ikkje skal nyttast på lækjemiddel som er meinte for forskings- og utviklingsforsøk. Difor må det fastsetjast minstekrav til søknader om og handsaming av løyve til framstilling eller import av prøvingspreparat og dessutan til utføringa av og innhaldet i løyva, for såleis å sikre kvaliteten på dei prøvingspreparata som vert nytta ved kliniske prøvingar.

- 4) For å verne forsøkspersonane og sikre at det ikkje vil verte gjennomført kliniske prøvingar som ikkje er naudsynte, er det viktig å definere prinsipp og detaljerte retningslinjer for god klinisk praksis som gjer det mogleg å dokumentere resultata frå prøvingane, slik at desse kan nyttast i ein seinare fase.
- 5) For å sikre at alle sakkunnige og einskildpersonar som tek del i utforminga, planlegginga, gjennomføringa og registreringa av kliniske prøvingar, nyttar dei same standardane for god klinisk praksis, må det definierast prinsipp og detaljerte retningslinjer for god klinisk praksis.
- 6) Kvar einskild medlemsstat bør, på grunnlag av felles detaljerte retningslinjer, fastsetje føresegnar om korleis etikketvala bør fungere, for såleis å sikre vern av forsøkspersonane, samstundes som det vert mogleg med ein harmonisert bruk i dei ulike medlemsstatane av dei framgangsmåttane som etikketvala skal nytte.
- 7) For å sikre at kliniske prøvingar finn stad i samsvar med føresegnene for god klinisk praksis, må inspektørar sjå til at føresegnene fungerer godt i praksis. Difor er det svært viktig å fastsetje detaljerte retningslinjer for dei minstestandardane som skal nyttast på kvalifikasjonane til inspektørane, særleg når det gjeld utdanninga og oppløringa deira. Av den same årsaka bør det fastsetjast detaljerte retningslinjer for framgangsmåttane for inspeksjon, særleg for samarbeidet mellom ulike kontor og oppfølginga av inspeksjonane.
- 8) Den internasjonale konferansen om harmonisering (ICH) kom i 1995 til semje om å utarbeide ein harmonisert strategi for god klinisk praksis. Det bør takast omsyn til det dokumentet som vart utarbeidd som følge av dette, og som vart vedteke av Utvalet for lækjemiddel for menneske (CHMP) under Det europeiske lækjemiddelkontoret, heretter kalla «Kontoret», og offentleggjort av Kontoret.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 91 av 9.4.2005, s. 13, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 62/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 18.

⁽¹⁾ TEF L 121 av 1.5.2001, s. 34.

⁽²⁾ TEU L 262 av 14.10.2003, s. 22.

⁽³⁾ TEU L 311 av 28.11.2003, s. 67. Direktivet sist endra ved direktiv 2004/27/EF (TEU L 136 av 30.4.2004, s. 34).

- 9) Sponsorane, dei prøvingsansvarlege og andre deltakarar må ta omsyn til dei vitenskaplege retningslinjene som gjeld kvaliteten, tryggleiken og verknaden til lækjemiddel for menneske, som vart fastsette av CHMP og offentleggjorde av Kontoret, og til andre fellesskapsretningslinjer for lækjemiddel som Kommisjonen har offentleggjort i ulike band av *Reglar for lækjemiddel i Den europeiske unionen*.
- 10) Ved gjennomføringa av kliniske prøvingar med prøvingspreparat for menneske bør tryggleiken og vernet av rettane til forsøkspersonane sikrast. Dei detaljerte reglane som vart vedtekne av medlemsstatane i medhald av artikkel 3 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF for å verne personar som ikkje er i stand til å gje informert samtykke, bør òg omfatte personar som mellombels ikkje er i stand til å gje informert samtykke, t.d. i krisesituasjonar.
- 11) Ikkje-kommersielle kliniske prøvingar som vert gjennomførte av forskarar utan at den farmasøytiske industrien tek del, kan vere til stor føremon for dei pasientane som det gjeld. I direktiv 2001/20/EF er det stadfesta at slike ikkje-kommersielle kliniske prøvingar er særlegne. Særleg når prøvingar vert gjennomførte med godkjende lækjemiddel og på pasientar med dei same kjenneteikna som dei som er omfatta av den godkjende indikasjonen, bør det takast omsyn til dei krava som desse godkjende lækjemidla alt oppfyller når det gjeld framstilling eller import. På grunn av dei særskilde tilhøva som ikkje-kommersielle prøvingar vert gjennomførte under, kan det likevel verte naudsynt at medlemsstatane, for å etterleve dei prinsippa som dette direktivet gjev påbod om, innfører særlege reglar for desse prøvingane som ikkje berre skal nyttast ved prøvingar av godkjende lækjemiddel og på pasientar som har dei same eigenskapane, og dette gjeld særleg dei krava som gjeld løyve til framstilling eller import, og krava til den dokumentasjonen som skal sendast inn og arkiverast for den løpande journalen over prøvinga. Villkåra for ikkje-kommersiell forskning som vert gjennomført av offentlege forskarar, og stadene der slik forskning finn stad, gjer at visse detaljar som gjeld god klinisk praksis, vert unaudsynlege, eller at dei kan sikrast på annan måte. Når medlemsstatane i slike tilfelle skal utarbeide særlege reglar, må dei syte for at dei når målet om vern av rettane til pasientar som tek del i prøvinga, og det meir allmenne målet om at prinsippa for god klinisk praksis vert nytta på korrekt måte. Kommisjonen skal utarbeide eit utkast til retningslinjer for dette.
- 12) Dei tiltaka som er fastsette i dette direktivet, er i samsvar med fråsegna frå Det faste utvalet for lækjemiddel for menneske —

VEDTEKE DETTE DIREKTIVET:

KAPITTEL 1

FØREMÅL

Artikkel 1

1. Dette direktivet inneheld følgjande føresegner som skal nyttast på prøvingspreparat for menneske:

- a) prinsipp for god klinisk praksis og detaljerte retningslinjer som er i samsvar med desse prinsippa, slik det er nemnt i artikkel 1 nr. 3 i direktiv 2001/20/EF, for utforming, gjennomføring og rapportering av kliniske prøvingar av slike produkt på forsøkspersonar,
- b) krav som gjeld løyve til framstilling eller import av slike produkt, slik det er fastsett i artikkel 13 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF,
- c) detaljerte retningslinjer, slik det er fastsett i artikkel 15 nr. 5 i direktiv 2001/20/EF, for dokumentasjonen om kliniske prøvingar, arkivering, kvalifikasjonane til inspektørane og framgangsmåtane for inspeksjon.

2. Når medlemsstatane nyttar dei prinsippa, detaljerte retningslinjene og krava som er nemnde i nr. 1, skal dei ta omsyn til dei nærmare reglane for teknisk gjennomføring som er fastsette i dei detaljerte retningslinjene som Kommisjonen har offentleggjort i *Reglar for lækjemiddel i Den europeiske unionen*.

3. Når medlemsstatane nyttar dei prinsippa, detaljerte retningslinjene og krava som er nemnde i nr. 1, på ikkje-kommersielle kliniske prøvingar som vert utførte av forskarar utan at den farmasøytiske industrien tek del, kan dei innføre særlege reglar for å ta omsyn til det særmerkte ved desse prøvingane når det gjeld kapittel 3 og 4.

4. Medlemsstatane kan ta omsyn til den særlege stoda som gjeld for prøvingar som ikkje krev særlege prosessar med omsyn til framstilling eller emballering, og som vert utførte på lækjemiddel som har fått marknadsføringsløyve i medhald av direktiv 2001/83/EF og er framstilte eller importerte i samsvar med det nemnde direktivet og gjennomførte på pasientar som har dei same kjenneteikna som dei som er omfatta av den indikasjonen som det er gjeve opplysningar om i marknadsføringsløyvet.

Merking av prøvingspreparat som er meinte for slike prøvingar, kan vere omfatta av forenkla føresegner som er fastsette i retningslinjene for god framstillingspraksis for prøvingspreparat.

Medlemsstatane skal melde frå til Kommissjonen og til dei andre medlemsstatane om eventuelle særlege reglar som dei gjennomfører i samsvar med dette nummeret. Desse reglane skal offentleggjerast av Kommissjonen.

KAPITTEL 2

GOD KLINISK PRAKSIS I SAMBAND MED UTFORMING, GJENNOMFØRING, REGISTRERING OG RAPPORTERING AV KLINISKE PRØVINGAR

AVSNITT 1

GOD KLINISK PRAKSIS

Artikkel 2

1. Rettane, tryggleiken og velferda til forsøkspersonane skal ha førerang framfor vitskaplege interesser og samfunnsinteresser.
2. Alle personar som medverkar i gjennomføringa av ei prøving, skal ha dei kvalifikasjonane i form av utdanning, opplæring og røynsle som krevst for at han eller ho skal kunne utføre oppgåvene sine.
3. Kliniske prøvingar skal ha vitskapleg grunnlag og på alle måtar vere styrte av etiske prinsipp.
4. Dei framgangsmåtane som er naudsynte for å sikre kvaliteten til alle aspekta ved prøvingane, skal følgjast.

Artikkel 3

Dei tilgjengelege ikkje-kliniske og kliniske opplysningane om eit prøvingspreparat skal vere tilstrekkelege til å underbygge den kliniske prøvinga som det er gjort framlegg om.

Kliniske prøvingar skal gjennomførast i samsvar med Helsinkideklarasjonen om etiske prinsipp for medisinsk forskning som omfattar menneske, som vart vedteken av generalforsamlinga i Verdslækjarforeninga (World Medical Association) (1996).

Artikkel 4

I den protokollen som er nemnd i artikkel 2 bokstav h) i direktiv 2001/20/EF, skal det gjerast greie for korleis forsøkspersonar skal veljast ut til eller utelatast frå deltaking i ei klinisk prøving, og protokollen skal innehalde retningslinjer for overvaking og offentleggjering.

Den prøvingsansvarlege og sponsoren skal vurdere alle relevante retningslinjer i samband med igangsetjing og gjennomføring av ei klinisk prøving.

Artikkel 5

Alle opplysningar om kliniske prøvingar skal registrerast, handsamast og lagrast på ein slik måte at dei kan rapporterast, tolkast og kontrollerast på korrekt måte, samstundes som journalane til forsøkspersonane vert sikra fortruleg handsaming.

AVSNITT 2

ETIKKUTVALET

Artikkel 6

1. Kwart etikkutval som vert skipa i medhald av artikkel 6 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF, skal vedta dei møteføresegnene som er naudsynte for å gjennomføre dei krava som er fastsette i det nemnde direktivet, særleg i artikkel 6 og 7.

2. Etikkutvalet skal i kvart einskilt tilfelle ha i forvaring dei grunnleggjande dokumenta som er knytte til ei klinisk prøving, slik det er nemnt i artikkel 15 nr. 5 i direktiv 2001/20/EF, i minst tre år etter at den aktuelle prøvinga er avslutta. Dersom det krevst i medhald av andre gjeldande krav, skal dei ha dokumenta i forvaring i eit lengre tidsrom.

3. Det skal sytast for at etikkutvala og dei rette styresmaktene i medlemsstatane utvekslar opplysningar gjennom føremålstenlege og effektive system.

AVSNITT 3

SPONSORANE

Artikkel 7

1. Ein sponsor kan delegere nokre av eller alle ansvarsområda sine som er knytte til prøvingane, til ein person, eit selskap, ein institusjon eller ein organisasjon.

Likevel skal sponsoren i slike tilfelle framleis ha ansvaret for å sikre at gjennomføringa av prøvingane og endelege data som er resultatet av prøvingane, oppfyller føresegnene i direktiv 2001/20/EF og i dette direktivet.

2. Den prøvingsansvarlege og sponsoren kan vere same person.

AVSNITT 4

ORIENTERINGA TIL DEN PRØVINGSANSVARLEGE

Artikkel 8

1. Opplysningane i orienteringa til den prøvingsansvarlege, som er nemnd i artikkel 2 bokstav g) i direktiv 2001/20/EF, skal leggjast fram i ei kortfatta, enkel, objektiv og sakleg form som ikkje har preg av reklame, og som gjer at ein kliniskar eller mogleg prøvingsansvarleg kan forstå dei og gjere ei upartisk vurdering av risiko og nytte, og såleis slå fast om den framlagde kliniske prøvinga er føremålstenleg eller ikkje.

Det første leddet skal òg nyttast på alle ajourføringar av orienteringa til den prøvingsansvarlege.

2. Dersom prøvingspreparatet har fått marknadsføringsløyve, kan oversikta over eigenskapane til produktet nyttast i staden for orienteringa til den prøvingsansvarlege.

3. Orienteringa til den prøvingsansvarlege skal kontrollerast og ajourførast av sponsoren minst ein gong kvart år.

KAPITTEL 3

FRAMSTILLINGS- ELLER IMPORTLØYVE

Artikkel 9

1. Løyve, slik det er fastsett i artikkel 13 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF, krevst både for fullstendig og delvis framstilling av prøvingspreparat og for dei ulike prosessane i samband med oppdeling, emballering og presentasjon. Slikt løyve krevst òg i tilfelle der dei framstilte produkta er meinte for eksport.

Det krevst òg løyve til import frå tredjestatar til ein medlemsstat.

2. Løyve, slik det er fastsett i artikkel 13 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF, skal ikkje krevjast for rekonstituering før bruk eller emballering dersom desse prosessane vert utførte ved sjukehus, helsesenter eller klinikkar av farmasøytar eller andre personar som har løyve til å utføre slike prosessar i medhald av lovgjevinga i medlemsstatane, og dersom prøvingspreparata er meinte for bruk berre ved dei nemnde institusjonane.

Artikkel 10

1. For å få løyve må søkjaren minst oppfylle dei følgjande krava:

- a) gje opplysningar i søknaden om kva lækjemiddeltypar og lækjemiddelformer som skal framstillast eller importerast,
- b) gje opplysningar i søknaden om korleis framstillinga eller importen skal finne stad,
- c) gje opplysningar i søknaden om framstillingsprosessen der dette er relevant, t.d. ved inaktivering av virus eller andre ukonvensjonelle agensar,
- d) gje opplysningar i søknaden om staden der preparata skal framstillast, eller ha til rådvelde lokale, teknisk utstyr og kontrollanlegg som er høvelege og tilstrekkelege til framstilling eller import av preparata og som oppfyller krava i direktiv 2003/94/EF med omsyn til framstilling, kontroll og lagring av preparata,
- e) ha stadig og samanhengande rådvelde over tenestene til minst ein kvalifisert person slik det er nemnt i artikkel 13 nr. 2 i direktiv 2001/20/EF.

For føremåla med nr. 1 bokstav a) skal «lækjemiddeltypar» omfatte blodprodukt, immunologiske produkt, celleterapi-produkt, genterapiprodukt, bioteknologiprodukt, produkt som stammar frå menneske eller dyr, planteprodukt, homøopatiske produkt, radioaktive lækjemiddel og produkt som inneheld kjemisk aktive delemne.

2. Søkjaren skal saman med søknaden leggje fram dokumentasjon som provar at føresegnene i nr. 1 er oppfylte.

Artikkel 11

1. Den rette styresmakta skal utferde løyvet først etter at representantar for styresmakta har kontrollert at dei opplysningane som søkjaren har gjeve i medhald av artikkel 10, er korrekte.

2. Medlemsstatane skal gjere alle dei tiltaka som er føremålstenlege for å sikre at framgangsmåten for tildeling av løyve vert fullført innan 90 dagar etter datoen då den rette styresmakta mottek ein gyldig søknad.

3. Den rette styresmakta i medlemsstaten kan krevje at søkjaren utfyller dei opplysningane som han legg fram i medhald av artikkel 10 nr. 1, medrekna opplysningar om den kvalifiserte personen som skal stå til rådvelde for søkjaren i samsvar med artikkel 10 nr. 1 bokstav e).

Når den rette styresmakta utøver denne retten, skal dei fristane som er fastsette i nr. 2, utsetjast inntil dei utfyllande opplysningane som krevst, er vortne lagde fram.

Artikkel 12

1. For å sikre at dei krava som er fastsette i artikkel 10 vert oppfylte, kan det setjast som vilkår for tildeling av løyvet at visse plikter skal påleggjast, anten når løyvet vert tildelt eller seinare.

2. Eit løyve skal gjelde berre for dei lokala som er oppførte i søknaden, og berre for dei lækjemiddeltypane og lækjemiddelformene som er oppførte i søknaden i medhald av artikkel 10 nr. 1 bokstav a).

Artikkel 13

Innehavaren av løyvet skal minst oppfylle dei følgjande krava:

- a) ha til rådvelde personale som etterlever dei lovfesta krava i den medlemsstaten som det gjeld, både med omsyn til framstilling og kontroll,

- b) handtere prøvingspreparata eller dei godkjende lækjemidla berre i samsvar med lovgjevinga i den medlemsstaten som det gjeld,
- c) melde frå på førehand til den rette styresmakta om alle endringar som han ønskjer å gjere i dei opplysningane som er gjevne i medhald av artikkel 10 nr. 1, og straks melde frå til den rette styresmakta dersom den kvalifiserte personen som er nemnd i artikkel 13 nr. 2 i direktiv 2001/20/EF, vert bytt ut på uventa måte,
- d) gje representantar for den rette styresmakta i den medlemsstaten som det gjeld, tilgang til lokala sine til alle tider,
- e) leggje tilhøva til rette for at den kvalifiserte personen som er nemnd i artikkel 13 nr. 2 i direktiv 2001/20/EF, kan utføre pliktene sine, t.d. ved å gje denne personen rådvelde over dei anlegga som er naudsynnte,
- f) etterleve dei prinsippa og retningslinjene for god framstillingspraksis for lækjemiddel som er fastsette i fellesskapsretten.

Kommisjonen vil offentleggjere detaljerte retningslinjer som er i samsvar med dei prinsippa som er nemnde i bokstav f), og om naudsynt revidere desse for å ta omsyn til den tekniske og vitskaplege utviklinga.

Artikkel 14

Dersom innehavaren av løyvet ønskjer å endre nokre av dei opplysningane som er nemnde i artikkel 10 nr. 1 bokstav a)-e), skal sakshandsaminga som følgjer av dette ønsket, ta høgst 30 dagar. I unntakstilfelle kan dette tidsrommet lengjast til 90 dagar.

Artikkel 15

Den rette styresmakta skal oppheve eller kalle tilbake løyvet heilt eller delvis dersom innehavaren av løyvet på noko tidspunkt ikkje oppfyller dei krava som gjeld.

KAPITTEL 4

DEN LØPANDE JOURNALEN OVER PRØVINGA OG ARKIVERING

Artikkel 16

Dokumentasjonen som er nemnd i artikkel 15 nr. 5 i direktiv 2001/20/EF som den løpande journalen over prøvinga, skal omfatte grunnleggjande dokument som gjer det mogleg både å gjennomføre ei klinisk prøving og å vurdere kvaliteten til dei dataa som vert produserte. Desse dokumenta skal vise om den prøvingsansvarlege og sponsoren har etterlevd prinsippa og

retningslinjene for god klinisk praksis, og særleg vedlegg I til direktiv 2001/83/EF.

Den løpande journalen over prøvinga skal utgjere grunnlaget for det tilsynet som den uavhengige inspektøren til sponsoren skal føre, og for inspeksjonen frå den rette styresmakta.

Innhaldet i dei grunnleggjande dokumenta skal vere i samsvar med det som er særmerkt ved kvar fase av den kliniske prøvinga.

Kommisjonen skal offentleggjere utfyllande retningslinjer der det vert gjort nærmare greie for innhaldet i desse dokumenta.

Artikkel 17

Sponsoren og den prøvingsansvarlege skal i minst fem år etter at den kliniske prøvinga er avslutta, ha i forvaring dei grunnleggjande dokumenta som er knytte til prøvinga.

Dersom det krevst i medhald av andre gjeldande krav eller av ei avtale mellom sponsoren og den prøvingsansvarlege, skal dei ha dokumenta i forvaring i eit lengre tidsrom.

Grunnleggjande dokument skal arkiverast på ein slik måte at dei på oppmoding lett kan stillast til rådvelde for dei rette styresmaktene.

Sjukejournalane til forsøkspersonar skal forvarast i samsvar med nasjonal lovgjeving og i heile det tidsrommet som sjukehuset, institusjonen eller privatpraksisen tillèt.

Artikkel 18

All overføring av eigarskap til data eller dokument skal dokumenterast. Den nye eigaren skal ta ansvaret for forvaring av data og for arkivering i samsvar med artikkel 17.

Artikkel 19

Sponsoren skal utnemne dei personane innanfor organisasjonen hans som skal ha ansvaret for arkiva.

Tilgangen til arkiva skal avgrensast til namngjevne personar som har ansvaret for arkiva.

Artikkel 20

Dei media som skal nyttast til lagring av grunnleggjande dokument, skal vere av ei slik art at dokumenta held seg komplette og leselege i heile forvaringsperioden og på oppmoding kan stillast til rådvelde for dei rette styresmaktene.

Alle endringar i registeret skal kunne sporast.

KAPITTEL 5 INSPEKTØRAR

Artikkel 21

1. Inspektørane, som vert utnemnde av medlemsstatane i medhald av artikkel 15 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF, skal gjere seg kjende med og alltid rette seg etter reglane for fortruleg handsaming når dei i samsvar med gjeldande fellesskapskrav, nasjonal lovgjeving eller internasjonale avtaler får tilgang til fortrulege opplysningar i samband med inspeksjonar av god klinisk praksis.

2. Medlemsstatane skal syte for at inspektørane har fullført utdanning på universitetsnivå eller har tilsvarende røynsle, innanfor medisin, farmasi, farmakologi, toksikologi eller andre relevante fagområde.

3. Medlemsstatane skal syte for at inspektørane får tilstrekkeleg opplæring, at behovet deira for opplæring vert vurdert jamleg og at det vert gjort høvelege tiltak for å halde ved lag og betre kompetansen deira.

Medlemsstatane skal òg syte for at inspektørane har kunnskap om dei prinsippa og prosessane som gjeld for utvikling av lækjemiddel og klinisk forskning. Inspektørane skal òg ha kunnskap om gjeldande fellesskapsregelverk, nasjonal lovgjeving og retningslinjer for gjennomføring av kliniske prøvingar og tildeling av marknadsføringsløyve.

Inspektørane skal vere kjende med framgangsmåtane og systema for registrering av kliniske data, og med organiseringa av og reglane for helsetenesta i dei medlemsstatane som det gjeld, og eventuelt i tredjestatar.

4. Medlemsstatane skal føre og ajourføre register over kvalifikasjonane, opplæringa og røynsla til kvar einskild inspektør.

5. Kvar inspektør skal få eit dokument der det er fastsett standardiserte framgangsmåtar, og som inneheld nærmare opplysningar om plikter, ansvar og gjeldande krav til opplæring. Desse framgangsmåtane skal ajourførast.

6. Inspektørane skal vere utstyrte med høveleg legitimasjon.

7. Kvar inspektør skal skrive under på ei fråsegn om eventuelle økonomiske eller andre samband med dei partane som skal inspirerast. Det skal takast omsyn til denne fråsegna når inspektørane får tildelt eit inspeksjonsoppdrag.

Artikkel 22

For å sikre at ein viss inspeksjon vert gjennomført med den kompetansen som krevst, kan medlemsstaten utnemne

grupper av inspektørar og sakkunnige som til saman har dei kvalifikasjonane og røynslene som krevst for å gjennomføre inspeksjonen.

KAPITTEL 6

FRAMGANGSMÅTAR FOR INSPEKSJON

Artikkel 23

1. Inspeksjonar av god klinisk praksis kan finne stad ved alle dei følgjande høva:

- a) før, under eller etter gjennomføringa av kliniske prøvingar,
- b) som del av handsaminga av søknader om marknadsføringsløyve,
- c) som oppfølging av tildelinga av løyve.

2. I samsvar med artikkel 15 nr. 1 og 2 i direktiv 2001/20/EF kan Det europeiske lækjemiddelkontoret be om og samordne inspeksjonar innanfor ramma av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 726/2004⁽¹⁾, særleg i samband med kliniske prøvingar som er knytte til søknader der den framgangsmåten som er fastsett ved den nemnde forordninga, er nytta.

3. Inspeksjonane skal gjennomførast i samsvar med dei retningslinjene for inspeksjon som er utarbeidde for å fremje ymsesidig godkjenning av inspeksjonsresultat i Fellesskapet.

4. Medlemsstatane skal i samarbeid med Kommissjonen og Kontoret arbeide for å betre og harmonisere rettleiinga for inspeksjon ved gjennomføring av felles inspeksjonar, vedtaking av metodar og framgangsmåtar, utveksling av røynsler og ved opplæring.

Artikkel 24

Medlemsstatane skal på territoria sine gjere offentleg tilgjengeleg dei dokumenta som er knytte til vedtakinga av prinsippa for god klinisk praksis.

Dei skal fastsetje den rettslege og administrative ramma som inspeksjonane av god klinisk praksis skal gjerast innanfor, og definere kva fullmakter inspektørane skal ha når det gjeld tilgang til stader der det vert gjennomført kliniske prøvingar og til data. I samband med dette skal dei syte for at den rette styresmakta til dei andre medlemsstatane, på oppmoding og der det er føremålstenleg, òg har tilgang til stader der det vert gjennomført kliniske prøvingar og til data.

⁽¹⁾ TEU L 136 av 30.4.2004, s. 1.

Artikkel 25

Medlemsstatane skal stille til rådvelde tilstrekkelege ressursar, og skal særleg utnemne tilstrekkeleg mange inspektørar til at det på ein effektiv måte kan kontrollerast at prinsippa for god klinisk praksis vert etterlevde.

Artikkel 26

Medlemsstatane skal utarbeide høvelege framgangsmåtar for å kontrollere at reglane for god klinisk praksis vert etterlevde.

Framgangsmåtane skal omfatte nærmare reglar for gransking av både framgangsmåtane for leing av forsøka og vilkåra for korleis kliniske forsøk vert planlagde, gjennomførte, overvaka og registrerte, og av oppfølgingstiltaka.

Artikkel 27

Medlemsstatane skal utarbeide høvelege framgangsmåtar for følgjande:

- a) utpeiking av sakkunnige som skal følgje med inspektørane dersom det er naudsynt,
- b) oppmodingar om inspeksjonar eller hjelp frå andre medlemsstatar i samsvar med artikkel 15 nr. 1 i direktiv 2001/20/EF, og for samarbeid ved inspeksjonar i ein annan medlemsstat,
- c) tilrettelegging av inspeksjonar i tredjestatar.

Artikkel 28

Medlemsstatane skal føre register over nasjonale og eventuelt internasjonale inspeksjonar, medrekna opplysningar om status når det gjeld etterleving av god klinisk praksis og oppfølging av inspeksjonane.

Artikkel 29

1. For å harmonisere gjennomføringa av dei inspeksjonane som dei rette styresmaktene i dei ulike medlemsstatane skal gjennomføre, skal Kommisjonen etter samråd med medlemsstatane offentliggjere rettleiingsdokument med felles føresegnar om korleis desse inspeksjonane skal gjennomførast.
2. Medlemsstatane skal syte for at dei nasjonale framgangsmåtane for inspeksjon er i samsvar med rettleiingsdokumenta som er nemnde i nr. 1.
3. Rettleiingsdokumenta som er nemnde i nr. 1, kan ajourførast jamleg i samsvar med den vitskaplege og tekniske utviklinga.

Artikkel 30

1. Medlemsstatane skal fastsetje alle dei føresegnene som er naudsynte for å sikre at inspektørar og andre sakkunnige etterlever reglane for fortruleg handsaming. Når det gjeld personopplysningar, skal krava i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁽¹⁾ etterlevast.

2. Medlemsstatane skal gjere inspeksjonsrapportane tilgjengelege berre for dei mottakarane som er nemnde i artikkel 15 nr. 2 i direktiv 2001/20/EF, i samsvar med nasjonale reglar i medlemsstatane og med atterhald for eventuelle avtaler som er gjorde mellom Fellesskapet og tredjestatar.

KAPITTEL 7

SLUTTFØRESEGNAR

Artikkel 31

1. Medlemsstatane skal innan 29. januar 2006 setje i kraft dei lovene og forskriftene som er naudsynte for å rette seg etter dette direktivet. Dei skal straks sende over til Kommisjonen teksta til desse føresegnene og ein jamføringstabell som viser samanhengen mellom desse føresegnene og føresegnene i dette direktivet.

Når desse føresegnene vert vedtekne av medlemsstatane, skal dei ha ei tilvising til dette direktivet, eller det skal visast til direktivet når dei vert kunngjorde. Medlemsstatane fastset korleis tilvisinga skal gjerast.

2. Medlemsstatane skal sende over til Kommisjonen teksta til dei viktigaste internrettslege føresegnene som dei vedtek på det området som dette direktivet omfattar.

Artikkel 32

Dette direktivet tek til å gjelde 20. dagen etter at det er kunngjort i *Tidend for Den europeiske unionen*.

Artikkel 33

Dette direktivet er retta til medlemsstatane.

Utferda i Brussel, 8. april 2005.

For Kommisjonen

Günter VERHEUGEN

Visepresident

⁽¹⁾ TEF L 281 av 23.11.1995, s. 31.

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2008/96/EF

2014/EØS/56/33

av 19. november 2008

om sikkerhetsforvaltning av veiinfrastrukturen(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 71 nr. 1 bokstav c),

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det transeuropeiske veinettet, som er definert i europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1692/96/EF av 23. juli 1996 om fellesskapsretningslinjer for utviklingen av et transeuropeisk transportnett⁽³⁾, er avgjørende for integreringen og samhörigheten i Europa, og for at det skal oppnås et høyt velferdsnivå. Det bør særlig garanteres et høyt sikkerhetsnivå.
- 2) I sin hvitbok av 12. september 2001, «Europeisk transportpolitikk fram mot 2010: Veivalg for framtiden», pekte Kommisjonen på nødvendigheten av å gjennomføre sikkerhetsmessige konsekvensanalyser og trafikkisikkerhetsrevisjoner for å kartlegge og utbedre veistrekninger i Fellesskapet med høy ulykkeskonsentrasjon. Den satte også som mål å halvere antallet dødsfall på veiene i Den europeiske union mellom 2001 og 2010.
- 3) I sin meddelelse av 2. juni 2003, «Europeisk handlingsprogram for trafikkisikkerhet – halvering av antallet trafikkskoffer i Den europeiske union innen 2010: Et

felles ansvar», utpekte Kommisjonen veiinfrastrukturen til den tredje søylen i trafikkisikkerhetspolitikken, som bør gi et betydelig bidrag til å oppfylle Fellesskapets mål om å redusere antallet ulykker.

- 4) I de senere årene er det gjort vesentlige framskritt innen kjøretøykonstruksjon (sikkerhetstiltak, utvikling og bruk av ny teknologi) som har bidratt til å redusere antallet ulykkesoffer i trafikken. Dersom det skal være mulig å nå målet som er satt for 2010, må det treffes tiltak også på andre områder. Det er store muligheter for å forbedre sikkerhetsforvaltningen av veiinfrastrukturen, og disse mulighetene må utnyttes.
- 5) Fastsettelse av egnede framgangsmåter er avgjørende for å forbedre sikkerheten i det transeuropeiske veinettets infrastruktur. Trafikkisikkerhetsmessige konsekvensanalyser bør vise, på et strategisk plan, de trafikkisikkerhetsmessige følgene av ulike alternativer i forbindelse med planlegging av et infrastrukturprosjekt, og slike analyser bør spille en viktig rolle ved valg av veistrekninger. Resultatene av trafikkisikkerhetsmessige konsekvensanalyser kan framlegges i en rekke ulike dokumenter. Dessuten bør trafikkisikkerhetsrevisjoner på en detaljert måte kartlegge farlige forhold i et veiinfrastrukturprosjekt. Det er derfor hensiktsmessig å fastsette framgangsmåter som skal følges på disse to områdene for å øke sikkerheten i det transeuropeiske veinettets veiinfrastruktur, idet veitunneler som er omfattet av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/54/EF om minstekrav til sikkerhet i tunneler i det transeuropeiske veinettet⁽⁴⁾, bør unntas.
- 6) Flere medlemsstater har allerede velfungerende systemer for sikkerhetsforvaltning av veiinfrastrukturen. Disse medlemsstatene bør få fortsette å bruke sine eksisterende metoder, forutsatt at disse er forenlige med målene i dette direktiv.
- 7) Forskning er avgjørende for å forbedre sikkerheten på veiene i Den europeiske union. Utvikling og presentasjon av komponenter, tiltak og metoder (herunder telematikk) og formidling av forskningsresultater spiller en viktig rolle når det gjelder å øke sikkerheten i veiinfrastrukturen.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 319 av 29.11.2008, s. 59, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 63/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 20.

⁽¹⁾ EUT C 168 av 20.7.2007, s. 71.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 19. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 20. oktober 2008.

⁽³⁾ EFT L 228 av 9.9.1996, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 167 av 30.4.2004, s. 39.

- 8) Sikkerheten på eksisterende veier bør heves ved at investeringene rettes inn mot de veistrekningene der ulykkeskonsentrasjonen er høyest og/eller der muligheten for å redusere antallet ulykker er størst. Førerne bør bli varslet om veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon, slik at de kan tilpasse sin atferd og i større grad overholde trafikkreglene, særlig fartsgrensene.
- 9) En rangering av veinettets sikkerhet kan gi merkbare resultater umiddelbart etter at den er gjennomført. Når veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon er kartlagt og utbedringstiltak er iverksatt, bør forebyggende sikkerhetsinspeksjoner få en mer betydningsfull rolle. Regelmessige inspeksjoner er avgjørende for å forebygge mulige farer for alle trafikanter, herunder myke trafikanter, også i forbindelse med veiarbeider.
- 10) Medlemsstatene bør sørge for at sikkerhetspersonale får nødvendige, ajourførte kunnskaper gjennom opplæring og sertifisering ved bruk av opplæringsprogrammer og kvalifiseringshjelpemidler som er godkjent av medlemsstatene.
- 11) For å forbedre sikkerheten på veiene i Den europeiske union bør det treffes tiltak som sikrer en hyppigere og mer samordnet utveksling av beste praksis mellom medlemsstatene.
- 12) For å sikre høy trafiksikkerhet på veiene i Den europeiske union bør medlemsstatene fastsette retningslinjer for sikkerhetsforvaltning av veiinfrastrukturen. Meddelelse av disse retningslinjene til Kommisjonen og regelmessig rapportering om gjennomføringen av dem, bør bane veien for en systematisk forbedring av infrastrukturens sikkerhet på fellesskapsplan og med tiden danne grunnlag for utvikling av et mer effektivt system. Rapporteringen om gjennomføringen av retningslinjene bør dessuten bidra til at andre medlemsstater kan finne de mest effektive løsningene, og systematisk innsamling av data fra før/etter-undersøkelser bør gjøre det mulig å velge de mest effektive tiltakene for framtiden.
- 13) Bestemmelsene om investeringer i forbindelse med trafiksikkerhet i dette direktiv bør ikke berøre medlemsstatenes rett til å investere i vedlikehold av veinettet.
- 14) Ettersom målet for dette direktiv, som er å fastsette framgangsmåter for å sikre gjennomgående høy trafiksikkerhet på alle veier i det transeuropeiske veinettet, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets virkninger lettere kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet, som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.
- 15) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽¹⁾.
- 16) Kommisjonen bør særlig gis myndighet til å fastsette de kriterier som er nødvendige for å forbedre metodene for trafiksikkerhetsforvaltning og for å tilpasse vedleggene til den tekniske utvikling. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv, blant annet ved å utfylle det med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 17) Det er viktig at det finnes et tilstrekkelig antall parkeringsplasser langs veiene, ikke bare for å forebygge kriminalitet, men også med tanke på trafiksikkerheten. Parkeringsplasser gir førerne mulighet for å ta hvilepauser i god tid og fortsette reisen helt konsentrert. Å sørge for et tilstrekkelig antall sikre parkeringsplasser bør derfor være en integrert del av sikkerhetsforvaltningen av veiinfrastrukturen.
- 18) I samsvar med nr. 34 i den tverrinstitusjonelle avtalen om bedre regelverksutforming⁽²⁾ oppfordres medlemsstatene til, for eget formål og i Fellesskapets interesse, å utarbeide og offentliggjøre egne tabeller, som så langt det er mulig viser sammenhengen mellom dette direktiv og innarbeidingstiltakene —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Dette direktiv krever at medlemsstatene fastsetter og gjennomfører framgangsmåter for trafiksikkerhetsmessige konsekvensanalyser, trafiksikkerhetsrevisjoner, sikkerhetsforvaltning av veinettet og sikkerhetsinspeksjoner.
2. Dette direktiv gjelder for veier som inngår i det transeuropeiske veinettet, uansett om de er i prosjekteringsfasen, under bygging eller i bruk.
3. Medlemsstatene kan også anvende bestemmelsene i dette direktiv som god praksis på nasjonal veitransportinfrastruktur som ikke inngår i det transeuropeiske veinettet, og som helt eller delvis er anlagt med fellesskapsfinansiering.

⁽¹⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

⁽²⁾ EUT C 321 av 31.12.2003, s. 1.

4. Dette direktiv gjelder ikke for veitunneler som omfattes av direktiv 2004/54/EF.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

1. «transeuropeisk veinett» veinettet som er angitt i avsnitt 2 i vedlegg I til vedtak nr. 1692/96/EF,
2. «vedkommende organ» enhver offentlig eller privat organisasjon opprettet på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan som deltar i gjennomføringen av dette direktiv på grunnlag av sin kompetanse, herunder organisasjoner som var utpekt som vedkommende organer før ikrafttreddelsen av dette direktiv, forutsatt at de oppfyller kravene i dette direktiv,
3. «trafikksikkerhetsmessig konsekvensanalyse» en strategisk sammenlignende analyse av de virkninger en ny vei eller en vesentlig endring av det eksisterende veinettet vil få på veinettets sikkerhetsnivå,
4. «trafikksikkerhetsrevisjon» en uavhengig, detaljert, systematisk og teknisk sikkerhetskontroll av et veiinfrastrukturprosjekts utformingsmessige egenskaper, som omfatter alle faser fra planlegging til innledende bruk,
5. «rangering av veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon» en metode for å kartlegge, analysere og rangere strekninger i veinettet som har vært i bruk i mer enn tre år, og der det har inntruffet et stort antall dødsulykker i forhold til trafikkmengden,
6. «rangering av veinettets sikkerhet» en metode for å kartlegge, analysere og klassifisere deler av det eksisterende veinettet ut fra mulighetene for å forbedre sikkerheten og redusere ulykkeskostnadene,
7. «sikkerhetsinspeksjon» en ordinær periodisk kontroll av forhold og mangler som av sikkerhetsårsaker krever at det utføres vedlikehold,
8. «retningslinjer» tiltak som vedtas av medlemsstatene og som fastsetter de trinnene som skal følges og de faktorene det skal tas hensyn til ved anvendelsen av sikkerhetsmetodene fastsatt i dette direktiv,
9. «infrastrukturprosjekt» et prosjekt som omfatter bygging av ny veiinfrastruktur eller en vesentlig endring av det eksisterende veinettet, og som påvirker trafikkmengden.

Artikkel 3

Trafikksikkerhetsmessig konsekvensanalyse av infrastrukturprosjekter

1. Medlemsstatene skal sørge for at det gjennomføres en trafikksikkerhetsmessig konsekvensanalyse i forbindelse med alle infrastrukturprosjekter.
2. Den trafikksikkerhetsmessige konsekvensanalysen skal gjennomføres i den innledende planleggingsfasen for infrastrukturprosjektet blir godkjent. I den forbindelse skal medlemsstatene bestrebe seg på å oppfylle kriteriene i vedlegg I.
3. Den trafikksikkerhetsmessige konsekvensanalysen skal angi de trafikksikkerhetsmessige vurderingene som har bidratt til valget av den foreslåtte løsningen. Den skal dessuten inneholde alle relevante opplysninger som er nødvendige for å foreta en nytte- og kostnadsanalyse av de ulike alternativene som er analysert.

Artikkel 4

Trafikksikkerhetsrevisjoner av infrastrukturprosjekter

1. Medlemsstatene skal sørge for at det gjennomføres trafikksikkerhetsrevisjoner i forbindelse med alle infrastrukturprosjekter.
2. Ved gjennomføring av trafikksikkerhetsrevisjoner skal medlemsstatene bestrebe seg på å oppfylle kriteriene i vedlegg II.

Medlemsstatene skal sørge for at det utnevnes en revisor til å revidere et infrastrukturprosjekts utformingsmessige egenskaper.

Revisoren skal utnevnes i samsvar med bestemmelsene i artikkel 9 nr. 4 og skal ha den nødvendige kompetanse og opplæring som fastsatt i artikkel 9. Dersom revisjonen gjennomføres av en gruppe, skal minst ett medlem av gruppen inneha et kompetansesertifikat som fastsatt i artikkel 9 nr. 3.

3. Trafikksikkerhetsrevisjoner skal utgjøre en integrert del av utformingen av infrastrukturprosjektet under forprosjekteringen, prosjekteringen, i fasen umiddelbart før veien tas i bruk samt i den innledende bruksfasen.

4. Medlemsstatene skal sørge for at revisoren angir de elementene i utformingen som er avgjørende for sikkerheten, i en revisjonsrapport for hver fase av infrastrukturprosjektet. Dersom det avdekkes farlige forhold under revisjonen, men utformingen ikke utbedres innen utgangen av den relevante fasen i henhold til vedlegg II, skal vedkommende organ angi årsakene til dette i et vedlegg til rapporten.

5. Medlemsstatene skal sørge for at rapporten nevnt i nr. 4 fører til at det gis egnede anbefalinger fra et sikkerhetssynspunkt.

*Artikkel 5***Sikkerhetsrangering og sikkerhetsforvaltning av det eksisterende veinettet**

1. Medlemsstatene skal sørge for at rangeringen av veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon og rangeringen av veinettets sikkerhet gjennomføres på grunnlag av undersøkelser av driften av veinettet, som skal foretas minst hvert tredje år. I den forbindelse skal medlemsstatene bestrebe seg på å oppfylle kriteriene i vedlegg III.

2. Medlemsstatene skal sørge for at veistrekninger som bør prioriteres høyere i henhold til resultatene fra rangeringen av veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon og fra rangeringen av veinettets sikkerhet, blir vurdert av ekspertgrupper gjennom besøk på stedet og på bakgrunn av elementene nevnt i vedlegg III nr. 3. Minst ett medlem av ekspertgruppen skal oppfylle kravene fastsatt i artikkel 9 nr. 4 bokstav a).

3. Medlemsstatene skal sørge for at utbedringstiltak rettes inn mot veistrekningene nevnt i nr. 2. Tiltakene nevnt i vedlegg III nr. 3 bokstav e) skal prioriteres, idet det skal legges vekt på de tiltakene som gir det beste nytte-kostnadsforholdet.

4. Medlemsstatene skal sørge for passende skilting som varsler trafikantene om veistrekninger der det pågår veiarbeid som kan utgjøre en fare for trafikantenes sikkerhet. Denne skiltingen skal også omfatte skilter som er synlige både om dagen og om natten, og som er satt opp på sikker avstand, og den skal være i samsvar med bestemmelsene i Wien-konvensjonen av 1968 om veitrafikkskilt og -signaler.

5. Medlemsstatene skal sørge for at trafikantene på egnet måte blir informert om veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon. Dersom en medlemsstat beslutter å bruke skilting, skal denne være i samsvar med bestemmelsene i Wien-konvensjonen av 1968 om veitrafikkskilt og -signaler.

*Artikkel 6***Sikkerhetsinspeksjoner**

1. Medlemsstatene skal sørge for at det gjennomføres sikkerhetsinspeksjoner av de veiene som er i bruk, for å kartlegge forhold som har betydning for trafikksikkerheten, og for å forebygge ulykker.

2. Sikkerhetsinspeksjonene skal omfatte periodiske inspeksjoner av veinettet og undersøkelser av mulige virkninger av veiarbeider på trafikksikkerheten.

3. Medlemsstatene skal sørge for at vedkommende organ gjennomfører periodiske inspeksjoner. Inspeksjonene skal foretas tilstrekkelig ofte til å garantere at den berørte veiinfrastrukturen har et tilfredsstillende sikkerhetsnivå.

4. Uten at det berører de retningslinjene som fastsettes i henhold til artikkel 8, skal medlemsstatene fastsette retningslinjer for midlertidige sikkerhetstiltak i forbindelse med veiarbeider. De skal også opprette en egnet inspeksjonsordning for å sikre at disse retningslinjene anvendes på riktig måte.

*Artikkel 7***Behandling av data**

1. Medlemsstatene skal sørge for at vedkommende organ utarbeider en ulykkesrapport for hver dødsulykke som inntreffer på en vei som omhandlet i artikkel 1 nr. 2. Medlemsstatene skal bestrebe seg på å inkludere alle elementene oppført i vedlegg IV i denne rapporten.

2. Medlemsstatene skal beregne den gjennomsnittlige sosiale kostnaden ved en dødsulykke og den gjennomsnittlige sosiale kostnaden ved en alvorlig ulykke som inntreffer på deres territorium. Medlemsstatene kan velge å spesifisere kostnadssatsene ytterligere, og satsene skal ajourføres minst hvert femte år.

*Artikkel 8***Fastsettelse og meddelelse av retningslinjer**

1. Medlemsstatene skal sørge for at det innen 19. desember 2011 vedtas retningslinjer for å hjelpe vedkommende organer med å anvende dette direktiv, dersom det ikke allerede finnes slike retningslinjer.

2. Medlemsstatene skal meddele disse retningslinjene til Kommisjonen innen tre måneder etter at de er vedtatt eller endret.

3. Kommisjonen skal offentliggjøre dem på et offentlig nettsted.

*Artikkel 9***Utnevnelse og opplæring av revisorer**

1. Medlemsstatene skal sørge for at det innen 19. desember 2011 vedtas opplæringsprogrammer for trafikk-sikkerhetsrevisorer, dersom det ikke allerede finnes slike programmer.

2. Medlemsstatene skal sørge for at trafikk-sikkerhetsrevisorer som utfører oppgaver i henhold til dette direktiv, får en grunnopplæring som bekreftes med tildeling av et kompetansesertifikat, og at de regelmessig deltar i videreopplæring.

3. Medlemsstatene skal sørge for at trafikk-sikkerhetsrevisorer innehar et kompetansesertifikat. Kompetansesertifikater som er tildelt før ikrafttredelsen av dette direktiv, skal anerkjennes.

4. Medlemsstatene skal sørge for at følgende krav oppfylles ved utnevning av revisorer:

- a) revisorene skal ha relevant erfaring eller opplæring i veiutforming, tekniske trafikksikkerhetsløsninger og ulykkesanalyse,
- b) fra to år etter at medlemsstatene har vedtatt retningslinjer i henhold til artikkel 8, skal trafikksikkerhetsrevisjoner utføres bare av revisorer som oppfyller kravene fastsatt i nr. 2 og 3, eller av grupper som omfatter slike revisorer,
- c) revisorene skal på revisjonstidspunktet ikke være involvert i utformingen eller driften av infrastrukturprosjektet de er satt til å revidere.

Artikkel 10

Utvexling av beste praksis

For å bedre sikkerheten på veier i Den europeiske union som ikke inngår i det transeuropeiske veinettet, skal Kommisjonen opprette et enhetlig system for utveksling av beste praksis mellom medlemsstatene som blant annet omfatter eksisterende prosjekter for veiinfrastruktursikkerhet og utprøvd trafikksikkerhetsteknologi.

Artikkel 11

Løpende forbedring av sikkerhetsforvaltningspraksis

1. Kommisjonen skal fremme og strukturere utvekslingen av kunnskaper og beste praksis mellom medlemsstatene på grunnlag av erfaringer fra eksisterende relevante internasjonale fora, med henblikk på å oppnå en løpende forbedring av praksis for sikkerhetsforvaltning av veiinfrastruktur i Den europeiske union.
2. Kommisjonen skal bistås av komiteen nevnt i artikkel 13. Dersom det er behov for særlige tiltak, skal disse vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll i artikkel 13 nr. 3.
3. Når det er hensiktsmessig, kan relevante ikke-statlige organisasjoner som er aktive på området veiinfrastruktursikkerhet og forvaltning av veiinfrastruktur, rådspørres i forbindelse med tekniske sikkerhetsspørsmål.

Artikkel 12

Tilpasning til den tekniske utvikling

Vedleggene til dette direktiv skal tilpasses for å ta hensyn til den tekniske utvikling etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 13 nr. 3.

Artikkel 13

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 14

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal innen 19. desember 2010 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.
2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 15

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 16

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 19. november 2008.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

J.-P. JOUYET

Formann

*VEDLEGG I***TRAFIKKSIKKERHETSMESSIG KONSEKVENSANALYSE AV INFRASTRUKTURPROSJEKTER**

1. Elementer i en trafikkikkerhetsmessig konsekvensanalyse:
 - a) problemdefinisjon,
 - b) nåværende situasjon og mulige følger dersom det ikke iverksettes tiltak,
 - c) trafikkikkerhetsmål,
 - d) analyse av de foreslåtte alternativenes konsekvenser for trafikkikkerheten,
 - e) sammenligning av alternativene, herunder nytte- og kostnadsanalyse,
 - f) presentasjon av de forskjellige mulige løsningene.
 2. Faktorer som skal tas i betraktning:
 - a) dødsfall og ulykker, reduksjonsmål kontra mulige følger dersom det ikke iverksettes tiltak,
 - b) rutevalg og trafikkmønstre,
 - c) mulig innvirkning på det eksisterende veinettet (f.eks. avkjøringer, veikryss, planoverganger),
 - d) trafikanter, herunder myke trafikanter (f.eks. fotgjengere, syklist, motorsyklist),
 - e) trafikk (f.eks. trafikkmengde, trafikktype),
 - f) årstidsbestemte og klimatiske forhold,
 - g) tilstedeværelse av et tilstrekkelig antall sikre parkeringsplasser,
 - h) seismisk aktivitet.
-

*VEDLEGG II***TRAFIKKSIKKERHETSREVISJON AV INFRASTRUKTURPROSJEKTER**

1. Kriterier i forprosjekteringsfasen:
 - a) geografisk beliggenhet (f.eks. risiko for jordras, flom, snøras), årstidsbestemte og klimatiske forhold samt seismisk aktivitet,
 - b) typer av og avstand mellom veikryss (plankryss, rundkjøringer og rampetilknytninger),
 - c) antall og type kjørefelter,
 - d) typer av trafikk som tillates på den nye veien,
 - e) veiens funksjon innenfor veinettet,
 - f) værforhold,
 - g) kjørehastigheter,
 - h) tverrsnitt (f.eks. bredde på kjørebane, sykkelstier, gangstier),
 - i) horisontal og vertikal profil,
 - j) sikt,
 - k) utforming av veikryss (plankryss, rundkjøringer og rampetilknytninger),
 - l) offentlige transportmidler og offentlig infrastruktur,
 - m) planoverganger.
2. Kriterier i prosjekteringsfasen:
 - a) trasé,
 - b) enhetlig skilting og veimerking,
 - c) belysning av opplyste veier og veikryss,
 - d) utstyr langs veien,
 - e) miljø langs veien, herunder vegetasjon,
 - f) faste hindringer i veikanten,
 - g) sikre parkeringsplasser,
 - h) myke trafikanter (f.eks. fotgjengere, syklist, motorsyklist),
 - i) brukervennlig tilpasning av veisikringsinnretninger (midtribatter og autovern for å forebygge farer for myke trafikanter).
3. Kriterier i fasen umiddelbart før veien tas i bruk:
 - a) trafikantenes sikkerhet og sikten under forskjellige forhold, f.eks. i mørket og under normale værforhold,
 - b) lesbarheten av trafikkskilter og veimerking,
 - c) veidekkets tilstand.
4. Kriterier i den innledende bruksfasen: vurdering av trafikksikkerheten i lys av trafikantenes faktiske atferd.

I alle faser kan revisjoner gjøre det nødvendig å vurdere kriterier fra tidligere faser på nytt.

*VEDLEGG III***RANGERING AV VEISTREKNINGER MED HØY ULYKKESKONSENTRASJON OG RANGERING AV VEINETTETS SIKKERHET****1. Kartlegging av veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon**

Kartleggingen av veistrekninger med høy ulykkeskonsentrasjon skal minst ta hensyn til antall dødsulykker som har inntruffet i tidligere år per lengdeenhet vei i forhold til trafikkmengden, og, for veikryss, antall slike ulykker per krysningspunkt.

2. Kartlegging av strekninger som skal analyseres i forbindelse med rangering av veinettets sikkerhet

Ved kartleggingen av strekninger som skal analyseres i forbindelse med rangering av veinettets sikkerhet, skal det tas hensyn til mulighetene for å redusere ulykkeskostnadene. Veistrekningene skal deles inn i kategorier. For hver veikategori skal veistrekningene analyseres og rangeres ut fra sikkerhetsfaktorer, for eksempel ulykkeskonsentrasjon, trafikkmengde og trafikktype.

For hver veikategori skal det etter rangeringen av veinettets sikkerhet utarbeides en prioriteringsliste over veistrekninger der en forbedring av infrastrukturen forventes å være svært effektiv.

3. Elementer som skal vurderes ved ekspertgruppers besøk på stedet:

- a) beskrivelse av veistrekningen,
- b) henvisning til eventuelle tidligere rapporter om samme veistrekning,
- c) analyse av eventuelle ulykkesrapporter,
- d) antall dødsulykker og ulykker med alvorlige personskader i de tre foregående årene,
- e) en rekke mulige utbedringstiltak som skal iverksettes innenfor ulike tidsrammer under hensyn til for eksempel:
 - fjerning eller sikring av faste hindringer i veikanten,
 - senking av fartsgrensene og strengere lokale fartskontroller,
 - forbedring av sikten under forskjellige vær- og lysforhold,
 - forbedring av sikkerhetstilstanden til utstyr langs veien, f.eks. veisikringsinnretninger,
 - forbedring av ensartethet, synlighet, lesbarhet og plassering av veimerking (herunder bruk av rumlestriper), skilter og signaler,
 - vern mot stein-, jord- og snøras,
 - forbedring av veigrepet / veidekkets struktur,
 - ombygging av veisikringsinnretninger,
 - anlegging og forbedring av midtrabatter,
 - endring av forbikjøringsmuligheter,
 - forbedring av veikryss (plankryss, rundkjøringer og rampetilknøyninger), herunder planoverganger,
 - endring av profil,
 - endring av veibredde, anlegging av veiskuldrer,
 - installasjon av systemer for trafikkestyring og -overvåking,
 - reduksjon av mulige konflikter med myke trafikanter,
 - oppgradering av veien til gjeldende standarder for utforming,
 - reparasjon eller utskifting av veidekke,
 - bruk av intelligente trafikkskilter,
 - forbedring av intelligente transportsystemer og telematiktjenester med henblikk på samtrafikkeve, nødssituasjoner og skilting.

*VEDLEGG IV***OPPLYSNINGER OM ULYKKER I ULYKKESRAPPORTER**

Ulykkesrapporter skal inneholde følgende elementer:

1. en mest mulig nøyaktig angivelse av ulykkesstedet,
 2. bilder og/eller tegninger av ulykkesstedet,
 3. dato og klokkeslett for ulykken,
 4. opplysninger om veien, f.eks. områdetype, veitype, type veikryss (plankryss, rundkjøringer og rampetilknytninger), herunder signaler, antall kjørefelter, veimerking, veidekke, lys- og værforhold, fartsgrense og hindringer i veikanten,
 5. ulykkens omfang, herunder antall døde og skadde, om mulig i henhold til felles kriterier som fastsettes etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll i artikkel 13 nr. 3,
 6. opplysninger om personer som er innblandet, f.eks. alder, kjønn, nasjonalitet, alkoholinnhold i blodet, samt opplysning om hvorvidt sikkerhetsutstyr er brukt eller ikke,
 7. opplysninger om kjøretøyer som er innblandet (type, alder, land, eventuelt sikkerhetsutstyr, dato for siste periodiske kjøretøykontroll i henhold til gjeldende lovgivning),
 8. opplysninger om ulykken, f.eks. ulykkestype, kollisjonstype, kjøretøyets bevegelse og førerens manøvrering,
 9. om mulig opplysninger om hvor lang tid som er gått fra ulykkestidspunktet til registreringen av ulykken eller til nødtjenestens ankomst.
-

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2008/106/EF

2014/EØS/56/34

av 19. november 2008

om minstekrav til sjøfolks opplæringsnivå (omarbeiding)(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske
og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/25/EF av 4. april 2001 om minstekrav til sjøfolks opplæringsnivå⁽³⁾ er blitt betydelig endret flere ganger⁽⁴⁾. I forbindelse med nye endringer i nevnte direktiv bør de aktuelle bestemmelsene omarbeides av klarhetshensyn.
- 2) Tiltak som skal treffes på fellesskapsplan på området sjøsikkerhet og hindring av havforurensning, bør være i samsvar med regler og standarder som er vedtatt på internasjonalt plan.
- 3) For å opprettholde og utvikle sjøfolks kunnskaper og ferdigheter i Fellesskapet er det viktig å rette særlig oppmerksomhet mot maritim opplæring og sjøfolks status i Fellesskapet.

4) Et ensartet opplæringsnivå for utstedelse av yrkeskompetansesertifikater til sjøfolk bør sikres av hensyn til sjøsikkerheten.

5) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner⁽⁵⁾ får anvendelse på sjøfartsyrker som omfattes av dette direktiv. Det vil bidra til å fremme oppfyllelsen av traktatens forpliktelser om å fjerne hindringer for den frie bevegelighet for personer og tjenester mellom medlemsstatene.

6) Den gjensidige godkjenningen av diplomer og eksamensbeviser som er fastsatt i direktiv 2005/36/EF, sikrer ikke nødvendigvis et standardisert opplæringsnivå for alle sjøfolk som tjenestegjør om bord på fartøyer som seiler under en medlemsstats flagg. Dette er imidlertid av avgjørende betydning for sjøsikkerheten.

7) Det er derfor viktig å fastsette minstekrav til opplæringsnivå for sjøfolk i Fellesskapet. Dette nivået bør bygge på de opplæringsstandarder som allerede er fastsatt på internasjonalt plan, dvs. Den internasjonale sjøfartsorganisasjons (IMO) internasjonale konvensjon om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk av 1978 (STCW-konvensjonen), revidert i 1995. Alle medlemsstater er parter i denne konvensjonen.

8) Medlemsstatene kan fastsette strengere krav enn de minstekravene som er fastsatt i STCW-konvensjonen og i dette direktiv.

9) De bestemmelsene i STCW-konvensjonen som er oppført i vedlegget til dette direktiv, bør utfylles med de obligatoriske bestemmelsene i STCW-regelverkets del A (sjøfolks regelverk for opplæring, sertifikater og vakthold). STCW-regelverkets del B inneholder anbefalte retningslinjer som skal hjelpe partene i STCW-konvensjonen og personer som deltar i gjennomføringen, anvendelsen og håndhevingen av disse tiltakene, med å gi konvensjonen full virkning på en ensartet måte.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 323 av 3.12.2008, s. 33, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 64/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 21.

(¹) EUT C 151 av 17.6.2008, s. 35.

(²) Europaparlamentsuttalelse av 17. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 20. oktober 2008.

(³) EFT L 136 av 18.5.2001, s. 17.

(⁴) Se del A i vedlegg III.

(⁵) EUT L 255 av 30.9.2005, s. 22.

- 10) For å øke sjøsikkerheten og bedre hindre havforurensning bør det i dette direktiv fastsettes bestemmelser om korteste hviletid for vakthavende personell i samsvar med STCW-konvensjonen. Disse bestemmelsene bør få anvendelse uten at det berører bestemmelsene i rådsdirektiv 1999/63/EF av 21. juni 1999 om avtalen om organisering av sjøfolks arbeidstid inngått mellom Sammenslutningen av skipsredere i Den europeiske union (ECSA) og Sammenslutningen av transportarbeiderforbund i Den europeiske union (FST)⁽¹⁾.
- 11) Medlemsstatene bør treffe og iverksette særlige tiltak for å hindre og straffe bedrageri i forbindelse med sertifikater samt fortsette sine anstrengelser innenfor IMO for å oppnå strenge og gjennomførbare avtaler om global bekjempelse av slik praksis.
- 12) For å øke sjøsikkerheten og hindre havforurensning og tap av menneskeliv bør kommunikasjonen mellom besetningsmedlemmer på fartøyer som seiler i fellesskapsfarvann, forbedres.
- 13) Personell om bord på passasjerfartøyer som er utpekt til å bistå passasjerer i nødssituasjoner, bør være i stand til å kommunisere med passasjerene.
- 14) Besetningsmedlemmer som tjenestegjør om bord på tankskip som frakter skadelig eller forurensende last, bør være i stand til å forebygge ulykker og treffe effektive tiltak i nødssituasjoner. Det er ytterst viktig at det opprettes en passende kommunikasjonsforbindelse mellom skipsføreren, offiserene og mannskapet som oppfyller kravene i dette direktiv.
- 15) Det er av avgjørende betydning å sikre at sjøfolk som er innehavere av sertifikater utstedt av tredjestater og tjenestegjør om bord på fellesskapsskip, har et kompetansenivå som tilsvarer det som kreves i henhold til STCW-konvensjonen. Det bør i dette direktiv fastsettes framgangsmåter og felles kriterier for medlemsstatenes godkjenning av sertifikater utstedt av tredjestater som bygger på kravene til opplæring og utstedelse av sertifikater som er vedtatt innenfor rammen av STCW-konvensjonen.
- 16) Av hensyn til sjøsikkerheten bør medlemsstatene godkjenne kvalifikasjoner som beviser et oppnådd kompetansenivå, bare dersom de er utstedt av partene eller på vegne av partene i STCW-konvensjonen, og dersom IMOs sjøsikkerhetskomité har fastslått at disse har oppfylt og fortsatt oppfyller konvensjonens krav til fulle. I påvente av at Sjøikkerhetskomiteen fastslår dette, er det nødvendig med en framgangsmåte for foreløpig godkjenning av sertifikater.
- 17) Om nødvendig bør det organiseres inspeksjon av institusjonene for maritim opplæring og av opplæringsprogrammene og -kursene. Det må derfor fastsettes kriterier for en slik inspeksjon.
- 18) Kommisjonen bør bistås av en komité ved utførelsen av oppgavene knyttet til godkjenning av sertifikater utstedt av utdanningsinstitusjoner eller myndigheter i tredjestater.
- 19) Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1406/2002⁽²⁾, bør bistå Kommisjonen med å kontrollere at medlemsstatene oppfyller kravene fastsatt i dette direktiv.
- 20) Medlemsstatene er i egenskap av havnemyndigheter pålagt å øke sikkerheten og fremme hindring av forurensning i fellesskapsfarvann ved å prioritere kontroll med fartøyer som seiler under flagget til en tredjestat som ikke har ratifisert STCW-konvensjonen, og dermed sikre at fartøyer som seiler under en tredjestats flagg, ikke får gunstigere behandling.
- 21) Bestemmelsene om havnestatskontroll bør inngå i dette direktiv i påvente av en endring av rådsdirektiv 95/21/EF⁽³⁾ om havnestatskontroll, for å overføre bestemmelsene om havnestatskontroll som inngår i dette direktiv, til nevnte direktiv.
- 22) Det må fastsettes framgangsmåter for tilpasning av direktivet til endringer i internasjonale konvensjoner og regelverk.
- 23) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽⁴⁾.
- 24) Kommisjonen bør særlig få myndighet til å endre dette direktiv for innenfor direktivets virkeområde å anvende senere endringer av visse internasjonale regelverk og relevante endringer av Fellesskapets regelverk. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv, må de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 25) De nye bestemmelsene som innføres i dette direktiv, gjelder bare komitéframgangsmåter. Det er derfor ikke nødvendig at de innarbeides i medlemsstatene.

⁽¹⁾ EFT L 167 av 2.7.1999, s. 33.

⁽²⁾ EFT L 208 av 5.8.2002, s. 1.

⁽³⁾ EFT L 157 av 7.7.1995, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

- 26) Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstatenes forpliktelser med hensyn til fristene for innarbeiding i nasjonal lovgivning av direktivene oppført i del B i vedlegg III —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

1. «skipsfører» den personen som har kommandoen på et fartøy,
2. «offiser» et annet besetningsmedlem enn skipsføreren utnevnt til en slik funksjon i henhold til nasjonale lover og forskrifter, eller i mangel av slike, i henhold til tariffavtale eller sedvane,
3. «dekksoffiser» en offiser som er kvalifisert i samsvar med bestemmelsene i kapittel II i vedlegg I,
4. «overstyrmann» den offiser som er nest etter skipsføreren i rang, og som overtar kommandoen på fartøyet i tilfelle skipsføreren blir tjenestedyktig,
5. «maskinoffiser» en offiser som er kvalifisert i samsvar med bestemmelsene i kapittel III i vedlegg I,
6. «maskinsjef» den øverste maskinoffiser som er ansvarlig for fartøyets framdriftsmaskineri og for drift og vedlikehold av mekaniske og elektriske installasjoner på fartøyet,
7. «førstemaskinist» den maskinoffiser som er nest etter maskinsjefen i rang, og som overtar ansvaret for fartøyets framdriftsmaskineri og for drift og vedlikehold av mekaniske og elektriske installasjoner på fartøyet i tilfelle maskinsjefen blir tjenestedyktig,
8. «maskinassistent» en person som er under opplæring for å bli maskinoffiser, og som er tildelt denne betegnelsen i henhold til nasjonale lover eller forskrifter,
9. «radiooperatør» en person som innehar et forskriftsmessig sertifikat utstedt eller godkjent av vedkommende myndigheter i samsvar med bestemmelsene i radioreglementet,
10. «mannskap» medlem av fartøyets besetning som ikke er skipsfører eller offiser,
11. «sjøgående fartøy» et fartøy som ikke seiler utelukkende på innlands vannveier eller i farvann som befinner seg innenfor eller i umiddelbar nærhet av beskyttede farvann eller områder der havnebestemmelser får anvendelse,
12. «fartøy som seiler under en medlemsstats flagg» et fartøy som er registrert i en medlemsstat og seiler under medlemsstatens flagg i samsvar med medlemsstatens lovgivning; et fartøy som ikke svarer til denne definisjonen, skal anses som et fartøy som seiler under en tredjestats flagg,
13. «fart nær kystlandet» fart i nærheten av en medlemsstats kyst, som definert av denne medlemsstaten,
14. «framdriftskraft» den høyeste samlede kontinuerlige merkeytelsen i kilowatt av fartøyets samlede framdriftsmaskineri, som angitt på fartøyets registreringsbevis eller annet offisielt dokument,
15. «oljetankskip» et fartøy bygd for og brukt til transport av olje eller oljeprodukter i bulk,
16. «kjemikalietankskip» et lasteskip bygd eller tilpasset for og brukt til transport i bulk av ethvert flytende produkt som er oppført i kapittel 17 i det internasjonale regelverket for bygging og utrusting av skip som fører farlige kjemikalier i bulk, i gjeldende versjon,
17. «gasstankskip» et lasteskip bygd eller tilpasset for og brukt til transport i bulk av enhver flytende gass eller et annet produkt som er oppført i kapittel 19 i det internasjonale regelverket for skip som fører flytende gasser i bulk, i gjeldende versjon,
18. «radioreglement» det reviderte radioreglement som er vedtatt av verdens radiokonferanse for mobiltjeneste, i gjeldende versjon,
19. «passasjerfartøy» et sjøgående fartøy som transporterer mer enn 12 passasjerer,
20. «fiskefartøy» et fartøy brukt til fangst av fisk eller andre av havets levende ressurser,
21. «STCW-konvensjonen» den internasjonale sjøfartsorganisasjons (IMO) konvensjon av 1978 om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk slik den anvendes på de aktuelle spørsmål, idet det tas hensyn til overgangsbestemmelsene i konvensjonens artikkel VII og regel I/15 og herunder, der dette er relevant, gjeldende bestemmelser i STCW-regelverket, alle i gjeldende versjon,
22. «radiotjeneste» omfatter alt etter forholdene vakthold, teknisk vedlikehold og reparasjoner i samsvar med radioreglementet, Den internasjonale konvensjon om sikkerhet for menneskeliv til sjøs (1974) (SOLAS 74) og de av anbefalingene fra IMO som den enkelte medlemsstat finner relevante, i gjeldende versjon,

23. «roro-passasjerskip» et passasjerskip med roro-lasterom eller spesiallasterom som definert i SOLAS 74, i gjeldende versjon,
24. «STCW-regelverk» sjøfolks regelverk for opplæring, sertifikater og vakthold, som vedtatt ved 1995-konferansens resolusjon 2, i gjeldende versjon,
25. «funksjon» et sett av oppgaver, plikter og ansvarsområder slik de er spesifisert i STCW-regelverket, som er nødvendige for fartøys drift, sikkerhet for menneskeliv til sjøs og vern av havmiljøet,
26. «selskap» fartøys eier eller enhver annen organisasjon eller person, f.eks. reder eller totalbefrakter, som har overtatt ansvaret for driften av fartøyet fra eieren, og som ved overtakelse av ansvaret har samtykket i å overta alle plikter og alt ansvar som selskapet pålegges ved dette direktiv,
27. «behørig sertifikat» et sertifikat som er utstedt og påtegnet i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv, og som gir dets rettmessige innehaver rett til å tjenestegjøre i en bestemt stilling og ivareta de fastsatte funksjonene på det ansvarsnivået som er spesifisert i sertifikatet, om bord på et fartøy med fastsatt type, tonnasje, effekt og framdriftsinnretning, under en bestemt overfart,
28. «fartstid» tjeneste om bord på et fartøy som kreves for utstedelse av et sertifikat eller annen kvalifikasjon,
29. «godkjent» godkjent av en medlemsstat i samsvar med dette direktiv,
30. «tredjestat» en stat som ikke er en medlemsstat,
31. «måned» en kalendermåned eller 30 dager sammenlagt av tidsrom på mindre enn én måned.

Artikkel 2

Virkeområde

Dette direktiv får anvendelse på sjøfolk nevnt i dette direktiv som tjenestegjør om bord på sjøgående fartøyer som seiler under en medlemsstats flagg, unntatt

- krigsskip, militære hjelpefartøyer eller andre skip som eies eller drives av en medlemsstat, og som utelukkende benyttes i ikke-kommersiell statstjeneste,
- fiskefartøyer,
- lystfartøyer som ikke benyttes i kommersiell trafikk,

- treskip av primitiv konstruksjon.

Artikkel 3

Opplæring og sertifikater

- Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at sjøfolk som tjenestegjør om bord på et fartøy nevnt i artikkel 2, minst har fått opplæring i samsvar med kravene i STCW-konvensjonen slik de er gjengitt i vedlegg I til dette direktiv, og innehar et sertifikat i henhold til artikkel 4 eller et behørig sertifikat som definert i artikkel 1 nr. 27.
- Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at besetningsmedlemmer som er pålagt å ha et sertifikat i samsvar med regel III/10.4 i SOLAS 74, har fått opplæring og innehar et sertifikat i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv.

Artikkel 4

Sertifikat

Med «sertifikat» menes ethvert gyldig dokument, uansett betegnelse, som er utstedt av vedkommende myndighet i en medlemsstat eller med denne myndighets tillatelse i samsvar med artikkel 5 og med kravene fastsatt i vedlegg I.

Artikkel 5

Sertifikater og påtegninger

- Sertifikater skal utstedes i samsvar med artikkel 11.
- Sertifikater til skipsførere, offiserer og radiooperatører skal påtegnes av medlemsstatene i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel.
- Sertifikater skal utstedes i samsvar med punkt 1 i regel I/2 i STCW-konvensjonen.
- Når det gjelder radiooperatører, kan medlemsstatene
 - innlemme de tilleggskunnskaper som kreves i gjeldende regler, i eksamenen som holdes for utstedelse av et sertifikat i samsvar med radioreglementet, eller
 - utstede et eget sertifikat som angir at innehaveren har de tilleggskunnskaper som kreves etter gjeldende regler.
- Dersom en medlemsstat ønsker det, kan påtegningene innlemmes i malen for sertifikater som utstedes, som fastsatt i avsnitt A-I/2 i STCW-regelverket. I så fall skal malen i punkt 1 i avsnitt A-I/2 brukes. Hvis ikke skal formularet som brukes, være det som er oppført i punkt 2 i nevnte avsnitt. Påtegninger skal foretas i samsvar med artikkel VI punkt 2 i STCW-konvensjonen.

6. En medlemsstat som godkjenner et sertifikat etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 19 nr. 2, skal påtegne sertifikatet for å bekrefte sin godkjenning. Påtegningsformularet som brukes, skal være i samsvar med punkt 3 i avsnitt A-I/2 i STCW-regelverket.

7. Påtegningene nevnt i nr. 5 og 6

- a) kan utstedes som egne dokumenter,
- b) skal alle ha et eget nummer, med unntak av påtegningene som attesterer utstedelsen av et sertifikat, som kan ha samme nummer som vedkommende sertifikat, forutsatt at dette har et eget nummer, og
- c) utløper når sertifikatet påtegningen gjelder, utløper eller tilbakekalles, settes midlertidig ut av kraft eller oppheves av medlemsstaten eller tredjestaten som har utstedt det, og i alle tilfeller ikke senere enn fem år etter påtegningenes utstedelsesdato.

8. Stillingen som innehaveren av et sertifikat har tillatelse til å tjenestegjøre i om bord, skal spesifiseres i påtegningsformularet med nøyaktig samme ordlyd som den som brukes i den berørte medlemsstats gjeldende krav til sikkerhetsbemanning.

9. Medlemsstatene kan bruke et formular som er forskjellig fra det som er oppført i avsnitt A-I/2 i STCW-regelverket, forutsatt at formularet som brukes, minst inneholder de obligatoriske opplysningene, som skal foreligge med latinske bokstaver og arabertall, og der det tas hensyn til de variasjonene som tillates i henhold til avsnitt A-I/2.

10. Med forbehold for artikkel 19 nr. 7 skal originalen til ethvert sertifikat som kreves i dette direktiv, finnes om bord på fartøyet der innehaveren tjenestegjør.

Artikkel 6

Opplæringskrav

Opplæringen som kreves i henhold til artikkel 3, skal gis i en form som passer til de teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter som kreves i henhold til vedlegg I, særlig når det gjelder bruken av livrednings- og brannslukningsutstyr, og skal være godkjent av vedkommende myndighet eller organ utpekt av den enkelte medlemsstat.

Artikkel 7

Prinsipper som gjelder for fart nær kystlandet

1. Når de definerer fart nær kystlandet, skal medlemsstatene ikke pålegge sjøfolk i tjeneste på fartøyer som har tillatelse til å seile under en annen medlemsstats flagg eller flagget til en annen part i STCW-konvensjonen, og som seiler i kystfart, krav til opplæring, erfaring eller sertifikater som er strengere enn kravene de pålegger sjøfolk i tjeneste om bord på fartøyer som har tillatelse til å seile under eget flagg. Medlemsstatene skal ikke i noe tilfelle pålegge sjøfolk som tjenestegjør på fartøyer som seiler under en annen medlemsstats flagg eller flagget til

en annen part i STCW-konvensjonen, krav som er strengere enn kravene i dette direktiv som gjelder for fartøyer som ikke seiler i fart nær kystlandet.

2. Med hensyn til fartøyer som har tillatelse til å seile under en medlemsstats flagg, og som regelmessig seiler i fart nær kystlandet til en annen medlemsstat eller en annen part i STCW-konvensjonen, skal medlemsstaten som fartøyet har tillatelse til å seile under flagget til, pålegge sjøfolk som tjenestegjør om bord på disse fartøyene, krav til utdanning, erfaring og sertifikater som minst tilsvarer kravene pålagt av medlemsstaten eller parten i STCW-konvensjonen som fartøyet seiler i fart nær kystlandet til, forutsatt at disse ikke er strengere enn kravene i dette direktiv som gjelder for fartøyer som ikke seiler i fart nær kystlandet. Sjøfolk som tjenestegjør om bord på et fartøy med en fart som går utover det en medlemsstat har definert som fart nær kystlandet, og som kommer inn i farvann som ikke omfattes av denne definisjonen, skal oppfylle de relevante kravene i dette direktiv.

3. En medlemsstat kan innrømme et fartøy som har tillatelse til å seile under dens flagg, fordelene som følger av bestemmelsene i dette direktiv for fart nær kystlandet, dersom fartøyet regelmessig seiler i fart nær kystlandet som definert av medlemsstaten, langs kysten til en medlemsstat som ikke er part i STCW-konvensjonen.

4. Når det gjøres vedtak om definisjonen av fart nær kystlandet og vilkårene for nødvendig undervisning og opplæring på dette området i samsvar med bestemmelsene i nr. 1, 2 og 3, skal medlemsstatene meddele Kommisjonen de nærmere bestemmelsene de har vedtatt.

Artikkel 8

Forebygging av bedrageri og annen ulovlig praksis

1. Medlemsstatene skal treffe og iverksette hensiktsmessige tiltak for å hindre bedrageri og annen ulovlig praksis i forbindelse med sertifiseringsprosessen eller sertifikater utstedt og påtegnet av deres vedkommende myndigheter, og skal fastsette sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende.

2. Medlemsstatene skal utpeke de nasjonale myndighetene som skal ha ansvaret for å oppdage og bekjempe bedrageri og annen ulovlig praksis og for å utveksle opplysninger om sertifisering av sjøfolk med vedkommende myndigheter i andre medlemsstater og i tredjestater.

Medlemsstatene skal umiddelbart underrette de andre medlemsstatene og Kommisjonen om nærmere opplysninger om slike vedkommende nasjonale myndigheter.

Medlemsstatene skal også umiddelbart underrette alle tredjestater som de har inngått en overenskomst med i samsvar med punkt 1.2 i regel I/10 i STCW-konvensjonen, om nærmere opplysninger om slike vedkommende nasjonale myndigheter.

3. På anmodning fra en vertsstat skal vedkommende myndigheter i en annen medlemsstat framlegge skriftlig bekreftelse på eller avkreftelse av gyldigheten av sjøfolks sertifikater, tilhørende påtegninger eller alle andre underlagsdokumenter om opplæring utstedt i den andre medlemsstaten.

Artikkel 9

Strafferettslige eller disiplinære sanksjoner

1. Medlemsstatene skal fastsette metoder og framgangsmåter for å foreta en upartisk undersøkelse av enhver innrapportert inkompetanse, handling eller unnlatelse som direkte kan true sikkerheten for liv eller eiendom til sjøs eller havmiljøet, og som utøves av innehavere av sertifikater eller påtegninger utstedt av denne medlemsstaten, under utførelsen av arbeidsoppgavene tilknyttet disse sertifikatene, samt for å tilbakekalle, midlertidig oppheve og erklære ugyldig slike sertifikater av nevnte grunner og for å forhindre bedrageri.

2. Hver medlemsstat skal fastsette de strafferettslige eller disiplinære sanksjoner som skal pålegges dersom bestemmelsene i medlemsstatens nasjonale lovgivning for iverksetting av dette direktiv ikke overholdes av skip som har tillatelse til å seile under medlemsstatens flagg, eller av sjøfolk med behørig sertifikat utstedt av denne medlemsstaten.

3. Slike strafferettslige eller disiplinære sanksjoner skal særlig fastsettes og pålegges dersom

- a) et selskap eller en skipsfører har ansatt en person som ikke innehar et sertifikat som kreves i dette direktiv,
- b) en skipsfører har tillatt en person som ikke innehar sertifikatet som kreves i dette direktiv, en gyldig dispensasjon eller dokumentet pålagt i henhold til artikkel 19 nr. 7, å ivareta en funksjon eller tjenestegjøre i en stilling som i henhold til dette direktiv skal ivaretas av en person som innehar behørig sertifikat, eller
- c) en person ved hjelp av bedrageri eller falske papirer har oppnådd å bli ansatt for å ivareta en funksjon eller tjenestegjøre i en stilling som i henhold til dette direktiv skal ivaretas av en person som innehar et sertifikat eller en dispensasjon.

4. Medlemsstater som under sin jurisdiksjon har et selskap eller en person som det er god grunn til å mistenke for å ha vært ansvarlig for eller kjent til et åpenbart brudd på bestemmelsene i dette direktiv nevnt i nr. 3, skal tilby seg å samarbeide med enhver medlemsstat eller enhver annen part i STCW-konvensjonen som meddeler dem sin hensikt om å reise sak under sin jurisdiksjon.

Artikkel 10

Kvalitetsstandarder

1. Medlemsstatene skal forsikre seg om at

- a) all opplæring, vurdering av kompetanse, utstedelse av sertifikater, påtegning og fornyelse av gyldighet som utføres av ikke-statlige enheter eller organer som står under deres myndighet, blir løpende overvåket innenfor rammen av et kvalitetsstandardsystem for å sikre at de fastsatte målene nås, herunder dem som angår instruktørers og sensorers kvalifikasjoner og erfaring,
- b) det finnes et kvalitetsstandardsystem dersom statlige enheter eller organer utøver slik virksomhet,
- c) målene for undervisning og opplæring og de tilhørende kompetansestandardene er tydelig definert, og at nivået for kunnskap, forståelse og egnethet som tilsvarer eksamenene og vurderingene som kreves i henhold til STCW-konvensjonen, er fastsatt,
- d) virkeområdet for kvalitetsstandardene dekker administrasjon av systemet for utstedelse av sertifikater, alle opplæringskurs og -programmer, eksamener og vurderinger som utføres av medlemsstaten eller under dens myndighet, samt de kvalifikasjoner og den erfaring som kreves av instruktører og sensorer, samtidig som det tas hensyn til de prinsipper, systemer og interne kvalitetskontroller og -undersøkelser som er fastsatt for å sikre at de fastsatte målene nås.

Målene og de tilhørende kvalitetsstandardene nevnt i bokstav c) ovenfor kan fastsettes særskilt for de enkelte kurs og opplæringsprogrammer, og skal omfatte administrasjonen av systemet for utstedelse av sertifikater,

2. Medlemsstatene skal også sikre at en uavhengig vurdering av virksomheten for tilegnelse og vurdering av kunnskap, forståelse, egnethet og kompetanse samt av administrasjonen av systemet for utstedelse av sertifikater foretas minst hvert femte år av kvalifiserte personer som ikke selv er involvert i den nevnte virksomheten, for å kontrollere at

- a) alle interne kontroll-, overvåkings- og oppfølgingstiltak er i samsvar med de planlagte metodene og de dokumenterte framgangsmåtene, og at de effektivt sikrer at de fastsatte målene nås,
- b) resultatene av hver uavhengige vurdering dokumenteres og oversendes dem som er ansvarlige for området som er vurdert,
- c) det raskt treffes tiltak for å avhjelpe mangler.

3. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen en rapport om vurderingen utført i henhold til nr. 2 innen seks måneder fra datoen da vurderingen ble foretatt.

Artikkel 11

Krav til fysisk skikkethet – utstedelse og registrering av sertifikater

1. Medlemsstatene skal fastsette krav til fysisk skikkethet som sjøfolk skal oppfylle, særlig med hensyn til syn og hørsel.

2. Medlemsstatene skal påse at sertifikater utstedes bare til søkere som oppfyller kravene i denne artikkel.

3. Søkere til sertifikatene skal på tilfredsstillende måte bevise

- a) sin identitet,
- b) at de minst oppfyller alderskravet fastsatt i regelen i vedlegg I for sertifikatet det søkes om,
- c) at de oppfyller kravene til fysisk skikkethet fastsatt av medlemsstaten, særlig med hensyn til syn og hørsel, og at de innehar et gyldig dokument som attesterer deres fysiske skikkethet, utstedt av en behørig kvalifisert lege som er godkjent av vedkommende myndighet i medlemsstaten,
- d) at de har opptjent fartstid og fullført enhver tilknyttet obligatorisk opplæring som kreves i reglene i vedlegg I for sertifikatet det søkes om, og
- e) at de overholder kompetansestandardene fastsatt i reglene i vedlegg I for stillingene, funksjonene og nivåene som skal angis i sertifikatets påtegning.

4. Medlemsstatene forplikter seg til å

- a) føre ett eller flere registre over alle sertifikater og påtegninger for skipsførere og offiserer og eventuelt mannskap som er utstedt, har utløpt eller er fornyet, midlertidig opphevet, erklært ugyldig eller meldt tapt eller ødelagt samt over dispensasjoner som er gitt, og
- b) gjøre opplysninger om statusen til slike sertifikater, påtegninger og dispensasjoner tilgjengelige for andre medlemsstater eller parter i STCW-konvensjonen og for selskaper som ønsker å kontrollere at sertifikater som forelegges dem av sjøfolk som ønsker å få dem godkjent, eller som ønsker ansettelse om bord på et fartøy, er ekte og gyldige.

Artikkel 12

Fornyelse av sertifikater

1. For fortsatt å kunne være kvalifisert til tjeneste til sjøs skal enhver skipsfører, offiser eller radiooperatør som innehar et sertifikat utstedt eller godkjent i henhold til et annet kapittel i vedlegg I enn kapittel VI, og som tjenestegjør til sjøs eller har til hensikt å gå tilbake til tjeneste til sjøs etter en periode på land, med mellomrom som ikke overstiger fem år,

- a) oppfylle kravene til fysisk skikkethet fastsatt i artikkel 11, og
- b) bevise at vedkommende fortsatt har den nødvendige faglige kompetanse i henhold til avsnitt A-I/11 i STCW-regelverket.

2. Enhver skipsfører, offiser og radiooperatør skal, for å kunne fortsette å tjenestegjøre om bord på skip som det er internasjonal enighet om å kreve spesialopplæring for, ha fullført og bestått den godkjente relevante opplæringen.

3. Hver medlemsstat skal sammenligne kompetansestandardene som er fastsatt for søkere til sertifikater utstedt før 1. februar 2002, med dem som er definert for vedkommende sertifikat i STCW-regelverkets del A, og avgjøre om det er nødvendig å kreve at innehaverne av slike sertifikater gjennomfører egnet opplæring for å oppfriske og ajourføre sine kunnskaper, eller om deres kompetanse skal vurderes.

Oppfriskings- og ajourføringskursene skal være godkjent og særlig omhandle endringer i relevante nasjonale og internasjonale regler for sikkerhet for menneskeliv til sjøs og vern av havmiljøet samt ta hensyn til enhver ajourføring av den aktuelle kompetansestandard.

4. Hver medlemsstat skal i samråd med de berørte parter opprette eller oppmuntre til at det opprettes en ordning for oppfriskings- og ajourføringskurs, som fastsatt i avsnitt A-I/11 i STCW-regelverket.

5. Hver medlemsstat skal, for å ajourføre kunnskapene til skipsførere, offiserer og radiooperatører, sørge for at teksten til nylige endringer av nasjonale og internasjonale regelverk om sikkerhet for menneskeliv til sjøs og vern av havmiljøet gjøres tilgjengelig for skipene som har tillatelse til å seile under vedkommende medlemsstats flagg.

Artikkel 13

Bruk av simulatorer

1. Ytelsesstandardene og andre bestemmelser i avsnitt A-I/12 i STCW-regelverket samt andre krav fastsatt i del A i STCW-regelverket som omhandler ethvert aktuelt sertifikat, skal overholdes når det gjelder

- a) all obligatorisk opplæring basert på simulatorer,

b) enhver vurdering av kompetanse fastsatt i del A i STCW-regelverket som foretas ved hjelp av simulator, og

c) enhver demonstrasjon, ved bruk av simulator, av oppretholdt kompetanse i henhold til del A i STCW-regelverket.

2. Dersom medlemsstatene ønsker det, kan simulatorer som er installert eller tatt i bruk før 1. februar 2002, fritas for å overholde ytelsesstandardene fastsatt i nr. 1 fullt ut.

Artikkel 14

Selskapenes ansvar

1. Medlemsstatene skal i samsvar med bestemmelsene i nr. 2 og 3 holde selskapene ansvarlige for at sjøfolk på deres skip tjenestegjør i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv, og kreve at hvert selskap påser at

a) alle sjøfolk som skal tjenestegjøre på et av selskapets skip, innehar behørig sertifikat i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv og bestemmelsene vedtatt av medlemsstaten,

b) dets skip er bemannet i samsvar med medlemsstatens gjeldende krav til sikkerhetsbemanning,

c) dokumenter og opplysninger om alle sjøfolk som er ansatt om bord på dets skip, ajourføres og er lett tilgjengelige, herunder, men ikke begrenset til, dokumenter og opplysninger om deres erfaring, opplæring, fysiske skikkethet og kompetanse til å utføre arbeidsoppgavene de er tildelt,

d) sjøfolk som er ansatt om bord på et av dets fartøyer, gjøres kjent med sine bestemte arbeidsoppgaver og fartøyets innretninger, installasjoner, utstyr, rutiner og egenskaper som er relevante for arbeidsoppgavene de skal utføre rutinemessig eller i nødssituasjoner,

e) fartøyets mannskap effektivt kan samordne sine gjøremål i nødssituasjoner og ved utførelsen av funksjoner som er avgjørende for sikkerheten eller for å hindre eller begrense forurensning.

2. Selskapene, skipsførerene og besetningsmedlemmene skal hver for seg ha ansvar for å påse at alle kravene i denne artikkel oppfylles til fulle, og at alle andre nødvendige tiltak treffes for at hvert besetningsmedlem skal kunne bidra bevisst og fagmessig til en sikker drift av fartøyet.

3. Selskapet skal overlevere skipsføreren på alle fartøyer som dette direktiv får anvendelse på, skriftlige instruksjoner om hvilken praksis og hvilke framgangsmåter som skal følges

for å sikre at alle sjøfolk som er nyansatt om bord på fartøyet, får tilstrekkelig mulighet til å bli kjent med fartøyets utstyr, driftsmetoder og andre ordninger som er nødvendige for at de skal kunne utføre sine arbeidsoppgaver på en tilfredsstillende måte, før de får ansvaret for disse arbeidsoppgavene. Denne praksisen og disse rutinene skal innebære

a) at alle nyansatte sjøfolk gis rimelig tid til å bli kjent med

i) det særlige utstyret de skal bruke eller betjene, og

ii) fartøyets særlige framgangsmåter og bestemmelser for vakthold, sikkerhet, vern av miljøet og nødssituasjoner som de bør kjenne til for å kunne utføre arbeidsoppgavene de er tildelt på en tilfredsstillende måte, og

b) at det utpekes et erfarent mannskapsmedlem som skal ha ansvaret for å sikre at alle nyansatte sjøfolk får mulighet til å motta grunnleggende opplysninger på et språk de forstår.

Artikkel 15

Skikkethet til tjeneste

1. For å forhindre tretthet skal medlemsstatene fastsette og håndheve hviletid for vakthavende personell og kreve at vaktssystemene organiseres slik at vakthavende personells effektivitet ikke reduseres av tretthet, og at arbeidsoppgavene utformes slik at mannskap som har første vakt på begynnelsen av en reise, og mannskap som har påfølgende avløsende vakter, er tilstrekkelig uthvilt og skikket til tjeneste på alle andre måter.

2. Alle personer som er tildelt arbeid som vakthavende offiser eller mannskap som inngår i vekten, skal få mulighet til å hvile minst ti timer for hver 24-timersperiode.

3. Hviletidene kan fordeles på høyst to perioder, der den ene skal være på minst seks timer.

4. Bestemmelsene om hviletid fastsatt i nr. 1 og 2 får ikke nødvendigvis anvendelse i nødssituasjoner eller under øvelser, eller under ekstraordinære driftsforhold.

5. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 2 og 3 kan minsteperioden på ti timer reduseres til minst seks sammenhengende timer, forutsatt at en slik reduksjon ikke pålegges i mer enn to dager, og at det innvilges minst 70 timers hviletid for hver sjudagersperiode.

6. Medlemsstatene skal kreve at vaktplanen slås opp på et lett tilgjengelig sted.

Artikkel 16

Dispensasjon

1. Under omstendigheter der det er særlig nødvendig, kan vedkommende myndigheter, dersom det etter deres oppfatning ikke utgjør en fare for personer, eiendom eller miljø, utstede en dispensasjon som tillater en bestemt sjømann å tjenestegjøre på et bestemt skip for et bestemt tidsrom på inntil seks måneder, i funksjoner vedkommende ikke innehar et forskriftsmessig sertifikat for, forutsatt at vedkommende myndigheter er overbevist om at personen er tilstrekkelig kvalifisert til å ivareta oppgavene i den ledige stillingen på en betryggende måte; det skal imidlertid ikke gis dispensasjon for stillingen som radiooperatør, med mindre annet er fastsatt i relevante bestemmelser i radioreglementet. Det skal ikke gis dispensasjon til en skipsfører eller maskinsjef, med mindre det foreligger force majeure, og da bare for et kortest mulig tidsrom.

2. En dispensasjon for en bestemt stilling skal bare gis en person som er i besittelse av det sertifikat som kreves for å inneha stillingen umiddelbart under. Når det ikke kreves noe sertifikat for den lavere stillingen, kan dispensasjonen gis en person hvis kvalifikasjoner og erfaring etter vedkommende myndighets oppfatning klart tilsvarer de kvalifikasjoner og den erfaring som kreves for den stillingen som skal fylles, forutsatt at denne personen, dersom vedkommende ikke innehar et forskriftsmessig sertifikat, pålegges å bestå en prøve godkjent av vedkommende myndigheter for å vise at en slik dispensasjon trygt kan gis. Dessuten skal vedkommende myndigheter påse at den aktuelle stillingen så snart som mulig fylles av en innehaver av et forskriftsmessig sertifikat.

Artikkel 17

Medlemsstatenes ansvar med hensyn til opplæring og vurdering

1. Medlemsstatene skal utpeke de myndigheter eller organer som skal

- a) gi opplæringen omhandlet i artikkel 3,
- b) organisere og/eller føre tilsyn med de eksamener som eventuelt kreves,
- c) utstede sertifikatene omhandlet i artikkel 11, og
- d) gi dispensasjonene fastsatt i artikkel 16.

2. Medlemsstatene skal påse følgende:

- a) All opplæring og vurdering av sjøfolk skal
 - i) være oppbygd i samsvar med skriftlige programmer, herunder metoder og midler for gjennomføringen,

framgangsmåter og kursmateriell som er nødvendige for å overholde den fastsatte kompetansestandard, og

- ii) utføres, overvåkes, vurderes og støttes av personer som er kvalifisert i henhold til bokstav d), e) og f).
- b) Personer som foretar opplæring eller vurdering om bord på et fartøy, skal gjøre dette bare dersom slik opplæring eller vurdering ikke innvirker negativt på den normale driften av fartøyet, og de kan vie sin tid og oppmerksomhet til slik opplæring eller vurdering.
- c) Instruktører, tilsynsførere og sensorer skal ha kvalifikasjoner som samsvarer med de aktuelle typene av og nivåene for opplæring eller vurdering av kompetansen til sjøfolk om bord eller på land.
- d) Enhver person som utfører opplæring i tjenesten av sjøfolk, om bord eller på land, som er ment å gi dem de kvalifikasjoner som kreves for å motta et sertifikat i henhold til dette direktiv, skal
 - i) ha oversikt over hele opplæringsprogrammet og forstå de særskilte målene som er satt for den aktuelle typen av opplæring som gis,
 - ii) være kvalifisert for oppgaven som opplæringen er rettet inn mot, og,
 - iii) dersom simulator benyttes under opplæringen,
 - ha fått relevant veiledning i instruksjonsteknikker til bruk ved simulatorentrening, og
 - ha praktisk erfaring med betjening av den aktuelle typen simulator.
- e) Enhver person som er ansvarlig for å føre tilsyn med opplæring i tjenesten av sjøfolk som er ment å gi dem mulighet til å oppnå et sertifikat, skal ha en helhetlig forståelse av opplæringsprogrammet og de særskilte målene som er satt for hver type av opplæring.
- f) Enhver person som foretar vurdering av sjøfolks kompetanse, om bord eller på land, som er ment å gi dem de kvalifikasjoner som kreves for å motta et sertifikat i henhold til dette direktiv, skal
 - i) ha tilstrekkelige kunnskaper om og innsikt i kompetansen som skal bedømmes,
 - ii) være kvalifisert for oppgaven som vurderingen gjelder,
 - iii) ha fått tilstrekkelig veiledning i vurderingsmetoder og -praksis,
 - iv) ha praktisk vurderingserfaring, og

- v) dersom simulator benyttes ved vurderingen, ha praktisk erfaring fra vurdering med den aktuelle typen simulator som er opparbeidet under tilsyn av en erfaren sensor og til dennes tilfredshet.
- g) En medlemsstat som innenfor rammen av sine krav til utstedelse av et sertifikat godkjenner en opplæring, en utdanningsinstitusjon eller en kvalifikasjon gitt av en utdanningsinstitusjon, skal sørge for at kvalitetsstandardene i artikkel 10 får anvendelse på instruktørene og sensorenes kvalifikasjoner og erfaring. Kvalifikasjonene, erfaringen og anvendelsen av kvalitetsstandardene skal omfatte en egnet opplæring i instruksjonsteknikker og i opplærings- og vurderingsmetoder og -praksis, og skal oppfylle alle relevante krav i bokstav d), e) og f).

Artikkel 18

Kommunikasjon om bord

Medlemsstatene skal påse at

- a) det om bord på ethvert fartøy som seiler under en medlemsstats flagg, uten at bestemmelsene i bokstav b) og d) berøres, til enhver tid finnes egnede midler som muliggjør god muntlig kommunikasjon med hensyn til sikkerhet, mellom alle medlemmer av fartøyet besetning, særlig slik at det sikres at meldinger og anvisninger mottas til rett tid og forstås riktig,
- b) det om bord på alle passasjerfartøyer som seiler under en medlemsstat flagg, og om bord på alle passasjerfartøyer som starter og/eller avslutter en reise i en medlemsstats havn, opprettes et felles arbeidsspråk som nedtegnes i skipsdagboken, for å sikre at mannskapet handler effektivt i sikkerhetsspørsmål.

Selskapet eller eventuelt skipsføreren fastsetter hvilket arbeidsspråk som er hensiktsmessig, og det skal kreves at alle sjøfolkene forstår og eventuelt kan gi ordrer og instruksjoner samt avlegge rapport på dette språket.

Dersom arbeidsspråket ikke er et offisielt språk i medlemsstaten, skal alle planer og lister som slås opp, inneholde en oversettelse til arbeidsspråket,

- c) personell om bord på passasjerfartøyer som ifølge mannskapslisten har til oppgave å bistå passasjerer i nødssituasjoner, lett kan identifiseres og har tilstrekkelige kommunikasjonsferdigheter for dette formål, idet det tas hensyn til en passende og hensiktsmessig kombinasjon av følgende kriterier:
- i) språket eller språkene i de landene passasjerene transportert på en bestemt rute hovedsakelig kommer fra,

- ii) sannsynligheten for at ferdigheten i å bruke et elementært engelsk ordforråd til å gi grunnleggende anvisninger kan innebære en mulighet for kommunikasjon med en passasjer som trenger hjelp, uansett om passasjerer og besetningsmedlemmet har et felles språk,

- iii) det eventuelle behov for å gjøre seg forstått på andre måter i en nødssituasjon der verbal kommunikasjon er umulig (f.eks. ved å demonstrere, bruke tegnspråk eller påvise stedet der det finnes anvisninger, mønstringsstasjoner, redningsutstyr eller rømningsveier),

- iv) i hvilket omfang fullstendige sikkerhetsanvisninger er gitt passasjerene på deres morsmål, og

- v) de språk som kan anvendes i en nødssituasjon eller under en øvelse ved utsending av meldinger for å gi passasjerene livsviktig veiledning og gjøre det lettere for besetningsmedlemmene å bistå passasjerene,

- d) skipsføreren, offiserene og mannskapet om bord på oljetankskip, kjemikalietankskip og gasstankskip som seiler under en medlemsstats flagg, er i stand til å kommunisere med hverandre på ett eller flere felles arbeidsspråk,

- e) det finnes egnede muligheter for kommunikasjon mellom fartøyet og myndighetene på land; denne kommunikasjonen skal foregå i samsvar med kapittel V regel 14 punkt 4 i SOLAS 74,

- f) medlemsstatene når de foretar havnestatskontroll i samsvar med direktiv 95/21/EF, også kontrollerer om fartøyer som seiler under en tredjestats flagg, etterkommer denne artikkel.

Artikkel 19

Godkjenning av sertifikater

1. Sjøfolk som ikke innehar sertifikatene omhandlet i artikkel 4, kan få tillatelse til å tjenestegjøre om bord på fartøyer som seiler under en medlemsstats flagg, forutsatt at det er truffet beslutning om å godkjenne deres behørigte sertifikat etter framgangsmåten i nr. 2–6 i denne artikkel.

2. En medlemsstat som gjennom påtegning akter å godkjenne behørigte sertifikater som er utstedt av en tredjestat til en skipsfører, offiser eller radiooperatør for tjenestegjøring om bord på fartøyer som seiler under medlemsstatens flagg, skal framlegge for Kommisjonen en begrunnet anmodning om godkjenning av nevnte tredjestat.

Kommisjonen skal med bistand fra Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå og eventuelt med deltaking fra berørte medlemsstater innhente opplysningene nevnt i vedlegg II, og skal foreta en vurdering av opplæringen og av systemet for utstedelse av sertifikater i den tredjestat anmodningen om godkjenning gjelder, for å kontrollere om den berørte stat oppfyller alle kravene i STCW-konvensjonen, og om det er truffet hensiktsmessige tiltak for å hindre bedrageri i forbindelse med sertifikatene.

3. Beslutningen om å godkjenne en tredjestat skal treffes av Kommisjonen etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 28 nr. 2 innen tre måneder etter at anmodningen om godkjenning er framsatt.

Dersom godkjenning gis, er den gyldig med forbehold for bestemmelsene i artikkel 20.

Dersom ingen beslutning om godkjenning av den berørte tredjestat treffes innen fristen fastsatt i første ledd, kan medlemsstaten som framsatte anmodningen, beslutte ensidig å godkjenne tredjestaten inntil beslutning treffes etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 28 nr. 2.

4. En medlemsstat kan for fartøyer som seiler under medlemsstatens flagg, beslutte å påtegne sertifikater som er utstedt av tredjestater som er godkjent av Kommisjonen, idet det tas hensyn til bestemmelsene i nr. 4 og 5 i vedlegg II.

5. Godkjenninger av sertifikater som er utstedt av godkjente tredjestater og offentliggjort i C-serien i *Den europeiske unions tidende* før 14. juni 2005, skal fortsatt være gyldige.

Disse godkjenningene kan brukes av alle medlemsstater, med mindre Kommisjonen har tilbakekalt dem i henhold til artikkel 20.

6. Kommisjonen skal utarbeide og ajourføre en liste over de tredjestater som er godkjent. Listen skal offentliggjøres i C-serien i *Den europeiske unions tidende*.

7. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 6 kan en medlemsstat, dersom omstendighetene krever det, tillate sjøfolk å tjenestegjøre om bord på et fartøy som seiler under dens flagg i en annen stilling enn radiotelegrafist eller radiooperatør, med forbehold for bestemmelsene i radioreglementet, i et tidsrom på høyst tre måneder, dersom de innehar et behørig og gyldig sertifikat som en tredjestat har utstedt og påtegnet på forskriftsmessig måte, men som ennå ikke er påtegnet av den berørte medlemsstat med tanke på godkjenning for tjeneste om bord på et fartøy som seiler under dens flagg.

Et dokument som beviser at en søknad om påtegning er sendt til vedkommende myndighet, skal kunne framlegges.

Artikkel 20

Manglende oppfyllelse av kravene i STCW-konvensjonen

1. Uten at det berører kriteriene fastsatt i vedlegg II, skal en medlemsstat som mener at en godkjent tredjestat ikke lenger oppfyller kravene i STCW-konvensjonen, straks underrette Kommisjonen om dette, med en behørig begrunnelse.

Kommisjonen skal umiddelbart henvise saken til komiteen nevnt i artikkel 28 nr. 1.

2. Uten at det berører kriteriene fastsatt i vedlegg II, skal Kommisjonen dersom den mener at en godkjent tredjestat ikke lenger oppfyller kravene i STCW-konvensjonen, straks underrette medlemsstatene om dette, med en behørig begrunnelse.

Kommisjonen skal umiddelbart henvise saken til komiteen nevnt i artikkel 28 nr. 1.

3. Når en medlemsstat akter å tilbakekalle påtegningene av alle sertifikater som er utstedt av en tredjestat, skal den umiddelbart underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om dette, med en behørig begrunnelse.

4. Kommisjonen skal med bistand fra Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå foreta en ny vurdering av godkjenningen av de berørte tredjestatene for å kontrollere om de faktisk ikke oppfyller kravene i STCW-konvensjonen.

5. Når det er grunn til å tro at en særskilt institusjon for maritim opplæring ikke lenger oppfyller kravene i STCW-konvensjonen, skal Kommisjonen underrette den aktuelle stat om at godkjenningen av dens sertifikater vil bli tilbakekalt innen et tidsrom på to måneder med mindre det vedtas tiltak for å sikre at alle kravene i STCW-konvensjonen oppfylles.

6. Beslutningen om å tilbakekalle godkjenningen skal treffes etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 28 nr. 2 innen to måneder regnet fra datoen da medlemsstaten gav underretningen.

De berørte medlemsstater skal treffe hensiktsmessige tiltak for å gjennomføre beslutningen.

7. Påtegninger som bekrefter godkjenning av sertifikater, som er utstedt i samsvar med artikkel 5 nr. 6 før datoen for beslutningen om å tilbakekalle en tredjestats godkjenning, skal fortsatt være gyldige. Sjøfolk som innehar slike påtegninger, kan imidlertid ikke anmode om en påtegning som godkjenner en høyere kvalifikasjon, med mindre oppgraderingen utelukkende bygger på ytterligere erfaring fra tjenestegjøring til sjøs.

*Artikkel 21***Ny vurdering**

1. De tredjestatene som er godkjent etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 3 første ledd, herunder de det vises til i artikkel 19 nr. 6, skal regelmessig og minst hvert femte år vurderes på nytt av Kommisjonen, med bistand fra Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, for å kontrollere at de oppfyller de relevante kriteriene i vedlegg II, og om det er truffet hensiktsmessige tiltak for å hindre bedrageri i forbindelse med sertifikatene.

2. Kommisjonen skal fastsette hvilke kriterier som skal prioriteres ved vurderingen av tredjestater på grunnlag av opplysninger om ytelse framlagt av havnestatskontrollen i henhold til artikkel 23, samt opplysningene knyttet til rapportene fra de uavhengige vurderingene framlagt av tredjestater i henhold til avsnitt A-I/7 i STCW-regelverket.

3. Kommisjonen skal framlegge for medlemsstatene en rapport om resultatene av vurderingen.

*Artikkel 22***Havnestatskontroll**

1. Uansett hvilket flagg det seiler under, skal ethvert skip, bortsett fra de typer skip som utelukkes i henhold til artikkel 2, når det er i en medlemsstats havn, underlegges havnestatskontroll utført av kontrollører som er behørig bemyndiget av medlemsstaten, for å kontrollere at alle sjøfolk som tjenestegjør om bord, og som er forpliktet til å ha et sertifikat i henhold til STCW-konvensjonen, innehar et slikt sertifikat eller en gyldig dispensasjon.

2. Medlemsstatene skal når de foretar havnestatskontroll i henhold til dette direktiv, påse at alle relevante bestemmelser og framgangsmåter fastsatt i direktiv 95/21/EF anvendes.

*Artikkel 23***Framgangsmåter for havnestatskontroll**

1. Med forbehold for bestemmelsene i direktiv 95/21/EF skal havnestatskontroll i henhold til artikkel 22 begrenses til følgende:

- a) Kontroll av at alle sjøfolk som tjenestegjør om bord, og som er forpliktet til å ha et sertifikat i samsvar med STCW-konvensjonen, innehar et behørig sertifikat eller en gyldig dispensasjon eller kan framlegge et dokument som beviser at en søknad om påtegning som bekrefter godkjenningen, er framlagt for myndighetene i flaggstaten.
- b) Kontroll av at antallet sjøfolk som tjenestegjør om bord på fartøyet, og sertifikatene deres er i samsvar med kravene til sikkerhetsbemanning fastsatt av myndighetene i flaggstaten.

2. Det skal i samsvar med del A i STCW-regelverket foretas en vurdering av de fartøysansattes evne til å overholde reglene for vakthold nedfelt i STCW-konvensjonen, dersom det av én av følgende årsaker er god grunn til å tro at disse reglene ikke overholdes:

- a) Fartøyet har vært innblandet i en kollisjon eller grunnstøting.
- b) Fartøyet har under fart, ved anker eller ved kai sluppet ut stoffer som det i henhold til internasjonale konvensjoner er ulovlig å slippe ut.
- c) Fartøyet har ved ureglementert eller uforsiktig manøvrering ikke overholdt IMOs regelverk for seilingsruter eller praksis og regler for sikker manøvrering.
- d) Fartøyet har på annen måte blitt drevet slik at det utgjør en fare for mennesker, eiendom eller miljø.
- e) Et sertifikat er oppnådd gjennom svindel, eller personen som innehar sertifikatet, er ikke den person sertifikatet opprinnelig ble utstedt til.
- f) Fartøyet seiler under flagget til en stat som ikke har ratifisert STCW-konvensjonen, eller skipsføreren, en offiser eller et besetningsmedlem innehar et sertifikat utstedt av en tredjestat som ikke har ratifisert STCW-konvensjonen.

3. Uavhengig av sertifikatkontrollen innenfor rammen av vurderingen fastsatt i nr. 2 kan det kreves at sjøfolk beviser sin relevante kompetanse på arbeidstedet. En slik demonstrasjon kan blant annet bestå i at det kontrolleres om reglene for vakthold er overholdt, og om sjøfolk opptrer korrekt i nødssituasjoner, deres kompetansenivå tatt i betraktning.

*Artikkel 24***Tilbakeholding**

Med forbehold for bestemmelsene i direktiv 95/21/EF er følgende mangler de eneste grunnene i henhold til dette direktiv til at en medlemsstat kan tilbakeholde et fartøy, forutsatt at den som foretar havnestatskontrollen, har fastslått at manglene utgjør en fare for personer, eiendom eller miljø:

- a) Sjøfolkene innehar ikke sertifikat, innehar ikke behørig sertifikat eller en gyldig dispensasjon, eller kan ikke framlegge et dokument som beviser at søknad om påtegning er inngitt til myndighetene i flaggstaten.

b) Flaggstatens krav til sikkerhetsbemanning er ikke oppfylt.

Artikkel 27

Endring

c) Bestemmelsene om brovakt og maskinvakt tilsvarer ikke kravene som flaggstaten har fastsatt for fartøyet.

1. Kommisjonen kan endre dette direktiv for å anvende senere endringer i det internasjonale regelverket nevnt i artikkel 1 nr. 16, 17, 18, 23 og 24 som er trådt i kraft, for dette direktivs formål.

d) Besetning på vakt omfatter ikke en person som er kvalifisert til å bruke utstyr som er avgjørende for sikker navigasjon, radiokommunikasjon og hindring av forurensning.

Kommisjonen kan også endre dette direktiv for å anvende relevante endringer i Fellesskapets regelverk for dette direktivs formål.

e) Den faglige dyktigheten til å utføre arbeidsoppgaver som er tillagt sjøfolk med hensyn til fartøys sikkerhet og hindring av forurensning, kan ikke bevises.

Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 28 nr. 3.

f) Det er ikke mulig å finne personer som er tilstrekkelig uthvilte og på alle andre måter skikket til å tjenestegjøre, til å dekke den første vakten på begynnelsen av en reise samt de påfølgende vaktene.

2. Når det vedtas nye dokumenter eller protokoller til STCW-konvensjonen, skal Rådet, etter forslag fra Kommisjonen og idet det tas hensyn til medlemsstatenes parlamentariske framgangsmåter samt de relevante IMO-framgangsmåter, fastsette de nærmere regler for ratifikasjon av de nye dokumentene eller protokollene og sørge for at de får ensartet og samtidig anvendelse i medlemsstatene.

Artikkel 25

Regelmessig samsvarskontroll

Med forbehold for Kommisjonens myndighet i henhold til traktatens artikkel 226 skal Kommisjonen, med bistand fra Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, regelmessig og minst hvert femte år kontrollere at medlemsstatene oppfyller minstekravene fastsatt i dette direktiv.

3. Endringer i de internasjonale dokumentene nevnt i artikkel 1 nr. 16, 17, 18, 21, 22 og 24 kan unntas fra denne forordnings virkeområde i henhold til artikkel 5 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2099/2002 av 5. november 2002 om nedsettelse av en komité for sjøsikkerhet og hindring av forurensning fra skip (COSS)⁽¹⁾.

Artikkel 26

Rapporter

1. Kommisjonen skal senest 14. desember 2008 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en vurderingsrapport på grunnlag av en detaljert analyse og vurdering av bestemmelsene i STCW-konvensjonen, gjennomføringen av disse og ny kunnskap om forholdet mellom sikkerheten og skipsbesetningers opplæringsnivå.

2. Kommisjonen skal senest 20. oktober 2010 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en vurderingsrapport utarbeidet på grunnlag av opplysningene innhentet i henhold til artikkel 25.

I rapporten skal Kommisjonen analysere medlemsstatenes overholdelse av dette direktiv og, om nødvendig, komme med forslag til ytterligere tiltak.

Artikkel 28

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av Komiteen for sjøsikkerhet og hindring av forurensning fra skip (COSS), som ble nedsatt ved forordning (EF) nr. 2099/2002.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være åtte uker.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

⁽¹⁾ EFT L 324 av 29.11.2002, s. 1.

*Artikkel 29***Overgangsbestemmelser**

Når en medlemsstat ved anvendelsen av artikkel 12a fornyer eller forlenger gyldigheten til sertifikater som den opprinnelig har utstedt i henhold til bestemmelser som gjaldt før 1. februar 1997, kan den dersom den ønsker det, erstatte tonnasjebegrensene på de opprinnelige sertifikatene som følger:

- a) «200 bruttoregistertonn» kan erstattes med «bruttotonnasje på 500», og
- b) «1 600 bruttoregistertonn» kan erstattes med «bruttotonnasje på 3 000».

*Artikkel 30***Sanksjoner**

Medlemsstatene skal fastsette en sanksjonsordning for overtredelse av de nasjonale bestemmelser som vedtas i henhold til artikkel 1, 3, 5, 7, 9–15, 17, 18, 22–24 og 29 og vedlegg I og II, og skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene anvendes. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

*Artikkel 31***Underretning**

Medlemsstatene skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til de bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Kommisjonen skal underrette de andre medlemsstatene om dette.

*Artikkel 32***Oppheving**

Direktiv 2001/25/EØF, som endret ved direktivene oppført i vedlegg III del A, oppheves, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser med hensyn til tidsfristene for innarbeiding i nasjonal lovgivning av direktivene angitt i vedlegg III del B.

Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg IV.

*Artikkel 33***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*Artikkel 34***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 19. november 2008.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

J.-P. JOUYET

Formann

*VEDLEGG I***OPPLÆRINGSKRAV I STCW-KONVENSJONEN NEVNT I ARTIKKEL 3***KAPITTEL I***ALMINNELIGE BESTEMMELSER**

1. Reglene i dette vedlegg utfylles av de obligatoriske bestemmelsene i del A i STCW-regelverket, med unntak av kapittel VIII, regel VIII/2.

Enhver henvisning til et krav i en regel utgjør også en henvisning til tilsvarende avsnitt i del A i STCW-regelverket.

2. Medlemsstatene skal sikre at sjøfolk har tilstrekkelige språkkunnskaper, som fastsatt i avsnitt A-II/1, A-III/1, A-IV/2 og A-II/4 i STCW-regelverket, slik at de er i stand til å utføre sine særskilte plikter på et fartøy som fører en vertsstats flagg.
3. Del A i STCW-regelverket inneholder kompetansestandarder som søkere må overholde for å få utstedt eller fornyet sertifikatene i henhold til bestemmelsene i STCW-konvensjonen. For å klargjøre sammenhengen mellom bestemmelsene om utstedelse av alternative sertifikater som er oppført i kapittel VII, og bestemmelsene i kapittel II, III og IV om utstedelse av sertifikater er kompetansen som beskrives i kompetansestandardene, samlet i passende grupper under følgende sju funksjoner:

1. Navigasjon
2. Lasting, lossing og stuing
3. Kontroll av fartøyets drift og omsorg for personer om bord
4. Maskineri
5. Elektriske og elektroniske anlegg og kontrollinstallasjoner
6. Vedlikehold og reparasjoner
7. Radiokommunikasjon

på følgende ansvarsnivåer:

1. Ledelsesnivå
2. Driftsnivå
3. Støttenivå

Funksjonene og ansvarsnivåene er angitt i undertitlene umiddelbart over tabellene med kompetansestandarder i kapittel II, III og IV i del A i STCW-regelverket.

*KAPITTEL II***SKIPSFØRER OG DEKKSAVDELING***Regel II/1***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som ansvarshavende vaktøffiser på broen på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500**

1. Enhver ansvarshavende vaktøffiser på broen som tjenestegjør om bord på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på minst 500, skal ha behørig sertifikat.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. ha fylt 18 år,

- 2.2. ha opptjent godkjent fartstid på minst ett år innenfor rammen av et godkjent opplæringsprogram som omfatter opplæring om bord som oppfyller kravene i avsnitt A-II/1 i STCW-regelverket, og som er dokumentert i en godkjent opplæringsbok, eller ha minst tre års godkjent fartstid,
- 2.3. i den obligatoriske fartstiden ha utført oppgaver tilknyttet brovakt under tilsyn av skipsfører eller en kvalifisert offiser i minst seks måneder,
- 2.4. oppfylle gjeldende krav i reglene i kapittel IV for utføring av tildelte oppgaver tilknyttet radiokommunikasjon i samsvar med radioreglementet, etter relevans, og
- 2.5. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-II/1 i STCW-regelverket.

Regel II/2

Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som skipsfører og overstyrmann på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500

Skipsfører og overstyrmann på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 3 000

1. Enhver skipsfører og overstyrmann på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på minst 3 000 skal ha behørig sertifikat.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. oppfylle kravene for sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på broen på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500, og ha følgende godkjente fartstid:
 - 2.1.1. for sertifikat som overstyrmann, minst 12 måneder og,
 - 2.1.2. for sertifikat som skipsfører, minst 36 måneder; dette tidsrommet kan imidlertid reduseres til minst 24 måneder dersom minst 12 måneder av denne fartstiden er opptjent som overstyrmann,
 - 2.2. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-II/2 i STCW-regelverket for skipsførere og overstyrmenn på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 3 000.

Skipsfører og overstyrmann på fartøyer med en bruttotonnasje på mellom 500 og 3 000

3. Enhver skipsfører og overstyrmann på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på mellom 500 og 3 000 skal ha behørig sertifikat.
4. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 4.1. for sertifikat som overstyrmann oppfylle kravene som ansvarshavende vaktoffiser på broen på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500,
 - 4.2. for sertifikat som skipsfører oppfylle kravene som ansvarshavende vaktoffiser på broen på fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500 og ha godkjent fartstid på minst 36 måneder i denne stillingen; dette tidsrommet kan imidlertid reduseres til minst 24 måneder dersom minst 12 måneder av denne fartstiden er opptjent som overstyrmann,
 - 4.3. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-II/2 i STCW-regelverket for skipsførere og overstyrmenn på fartøyer med en bruttotonnasje mellom 500 og 3 000.

*Regel II/3***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på broen og som skipsfører på fartøyer med en bruttotonnasje på under 500**

Fartøyer som ikke anvendes i fart nær kystlandet

1. Enhver ansvarshavende vaktoffiser på broen som tjenestegjør om bord på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som ikke anvendes i fart nær kystlandet, skal ha behørig sertifikat for fartøyer med en bruttotonnasje på minst 500.
2. Enhver skipsfører som tjenestegjør om bord på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som ikke anvendes i fart nær kystlandet, skal ha behørig sertifikat for fartøyer med en bruttotonnasje på mellom 500 og 3 000.

Fartøyer som anvendes i fart nær kystlandet

Ansvarshavende vaktoffiser på broen

3. Enhver ansvarshavende vaktoffiser på broen på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet, skal ha behørig sertifikat.
4. Alle som søker om sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på broen om bord på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet, skal
 - 4.1. ha fylt 18 år,
 - 4.2. ha fullført
 - 4.2.1. spesialopplæring som omfatter relevant fartstid i et tilstrekkelig tidsrom i samsvar med myndighetens krav, eller
 - 4.2.2. minst tre års godkjent fartstid i dekkavdelingen,
 - 4.3. oppfylle gjeldende krav i reglene i kapittel IV for utføring av tildelte oppgaver tilknyttet radiokommunikasjon i samsvar med radioreglementet, etter relevans, og
 - 4.4. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandarder i avsnitt A-II/3 i STCW-regelverket for ansvarshavende vaktoffiser på broen om bord på fartøyer med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet.

Skipsfører

5. Enhver skipsfører som tjenestegjør på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet, skal ha behørig sertifikat.
6. Alle som søker om sertifikat som skipsfører om bord på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet, skal
 - 6.1. ha fylt 20 år,
 - 6.2. ha minst 12 måneders godkjent fartstid som ansvarshavende vaktoffiser på broen, og
 - 6.3. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandarder i avsnitt A-II/3 i STCW-regelverket for skipsførere om bord på fartøyer med en bruttotonnasje på under 500 som anvendes i fart nær kystlandet.
7. Fritak

Dersom myndighetene finner at fartøyets størrelse og forholdene på reisen er slik at det ville være urimelig eller praktisk umulig å gjøre kravene i denne regel og i avsnitt A-II/3 i STCW-regelverket gjeldende fullt ut, kan de i tilsvarende omfang fritta skipsføreren og ansvarshavende vaktoffiser på broen på et slikt fartøy eller på en slik type fartøyer for enkelte av kravene, idet det tas hensyn til sikkerheten for alle fartøyer som seiler i samme farvann.

*Regel II/4***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som mannskap som inngår i brovakten**

1. Alt mannskap som inngår i brovakten på et sjøgående fartøy med en bruttotonnasje på minst 500, unntatt mannskap under opplæring og mannskap som på vakt utfører oppgaver av ufaglært art, skal ha behørig sertifikat for funksjonene de ivaretar.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. ha fylt 16 år,
 - 2.2. ha fullført
 - 2.2.1. godkjent fartstid, herunder minst seks måneders opplæring og praksis, eller
 - 2.2.2. spesialopplæring, enten før utreise eller om bord på skip, som omfatter godkjent fartstid om bord på et sjøgående fartøy i minst to måneder, og
 - 2.3. overholde kompetansestandard angitt i avsnitt A-II/4 i STCW-regelverket.
3. Tjenesten, opplæringen og praksisen som kreves i punkt 2.2.1 og 2.2.2, skal tilknyttes oppgaver som utføres i forbindelse med brovakter, og omfatte arbeid som utføres under direkte tilsyn av skipsføreren, ansvarshavende vaktoffiser på broen eller et kvalifisert mannskap.
4. Sjøfolk kan av en medlemsstat anses for å oppfylle kravene i denne regel dersom de har tjenestegjort i dekkavdelingen i en relevant stilling i et tidsrom på minst ett år i løpet av de siste fem årene før STCW-konvensjonens ikrafttredelse for denne medlemsstaten.

KAPITTEL III

MASKINAVDELINGEN

*Regel III/1***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på maskinvakt i et bemannet maskinrom eller maskinoffiser på beredskapsvakt i et periodevis ubemannet maskinrom**

1. Enhver ansvarshavende vaktoffiser på maskinvakt i et bemannet maskinrom og enhver maskinoffiser på beredskapsvakt i et periodevis ubemannet maskinrom på et sjøgående fartøy som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på 750 kW eller mer, skal ha behørig sertifikat.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. ha fylt 18 år,
 - 2.2. ha fullført godkjent fartstid, herunder minst seks måneder i maskinavdelingen, i samsvar med avsnitt A-III/1 i STCW-regelverket,
 - 2.3. ha fullført godkjent utdanning og opplæring på minst 30 måneder, som omfatter opplæring om bord som er dokumentert i en godkjent opplæringsbok og overholder kompetansestandard i avsnitt A-III/1 i STCW-regelverket.

*Regel III/2***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som maskinsjef og førstemaskinist på skip som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på 3 000 kW eller mer**

1. Enhver maskinsjef og førstemaskinist som tjenestegjør på et sjøgående fartøy som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på 3 000 kW eller mer, skal ha behørig sertifikat.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. oppfylle kravene for sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på maskinvakt, og
 - 2.1.1. for sertifikat som førstemaskinist ha minst 12 måneders godkjent fartstid som maskinassistent eller maskinoffiser,
 - 2.1.2. for sertifikat som maskinsjef ha minst 36 måneders godkjent fartstid, hvorav minst 12 måneder er opptjent i stillingen som ansvarshavende maskinoffiser mens vedkommende er kvalifisert til tjeneste som førstemaskinist, og
 - 2.2. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-III/2 i STCW-regelverket.

*Regel III/3***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som maskinsjef og førstemaskinist på skip som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på mellom 750 og 3 000 kW**

1. Enhver maskinsjef og førstemaskinist som tjenestegjør om bord på et sjøgående fartøy som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på mellom 750 og 3 000 kW, skal ha behørig sertifikat.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. oppfylle kravene til sertifikat som ansvarshavende vaktoffiser på maskinvakt, og
 - 2.1.1. for sertifikat som førstemaskinist ha minst 12 måneders godkjent fartstid som maskinassistent eller maskinoffiser,
 - 2.1.2. for sertifikat som maskinsjef ha minst 24 måneders godkjent fartstid, hvorav minst 12 måneder mens vedkommende er kvalifisert til tjeneste som førstemaskinist, og
 - 2.2. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-III/3 i STCW-regelverket.
3. Enhver maskinoffiser som er kvalifisert til å tjenestegjøre som førstemaskinist på fartøyer som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på 3 000 kW eller mer, kan tjenestegjøre som maskinsjef på fartøyer som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på mindre enn 3 000 kW, forutsatt at minst 12 måneders godkjent fartstid på et sjøgående fartøy er opptjent som maskinoffiser i en stilling som medfører ansvar, og at vedkommendes sertifikat er påtegnet deretter.

*Regel III/4***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som mannskap som inngår i maskinvakten i et bemannet maskinrom, eller mannskap i tjeneste i et periodevis ubemannet maskinrom**

1. Ethvert mannskap som inngår i maskinvakten i et bemannet maskinrom, eller ethvert mannskap i tjeneste i et periodevis ubemannet maskinrom på et sjøgående fartøy som drives av et hovedmaskineri med en framdriftskraft på 750 kW eller mer, unntatt mannskap under opplæring og mannskap som utfører generelle oppgaver på vakt, skal ha behørig sertifikat for funksjonene de skal ivareta.
2. Alle som søker om sertifikat, skal
 - 2.1. ha fylt 16 år,

- 2.2. ha fullført
 - 2.2.1. godkjent fartstid, herunder minst seks måneders opplæring og praksis, eller
 - 2.2.2. spesialopplæring, enten før utreise eller om bord på fartøy, som omfatter godkjent fartstid om bord på et sjøgående fartøy i minst to måneder, og
- 2.3. overholde kompetansestandarder angitt i avsnitt A-III/4 i STCW-regelverket.
3. Tjenesten, opplæringen og praksisen som kreves i punkt 2.2.1 og 2.2.2, skal være knyttet til oppgaver som utføres i forbindelse med maskinvakt, og skal omfatte oppgaver som utføres under direkte tilsyn av en kvalifisert maskinoffiser eller et kvalifisert mannskap.
4. Sjøfolk kan av en medlemsstat anses for å oppfylle kravene i denne regel dersom de har tjenestegjort i maskinavdelingen i en relevant stilling i et tidsrom på minst ett år i løpet av de siste fem årene før STCW-konvensjonens ikrafttredelse for denne medlemsstaten.

KAPITTEL IV

RADIOKOMMUNIKASJON OG RADIOPERSONELL

Forklarende merknad:

Obligatoriske bestemmelser om radiovakthold finnes i radioreglementet og SOLAS 74, med endringer. Bestemmelser om radiovedlikehold finnes i SOLAS 74, med endringer, og i retningslinjene vedtatt av Den internasjonale sjøfartsorganisasjon.

Regel IV/1

Anvendelse

1. Med forbehold for bestemmelsene i punkt 2 får bestemmelsene i dette kapittel anvendelse på radiopersonell på fartøyer som omfattes av Det globale maritime nød- og sikkerhetssystem (GMDSS), som foreskrevet i SOLAS 74 med endringer.
2. Radiopersonell om bord på fartøyer som ikke er forpliktet til å overholde GMDSS-bestemmelsene i kapittel IV i SOLAS 74, er ikke forpliktet til å oppfylle bestemmelsene i dette kapittel. Radiopersonell om bord på slike skip må imidlertid oppfylle kravene i radioreglementet. Myndighetene skal påse at de ulike sertifikatene som kreves i henhold til radioreglementet, utstedes til slikt personell eller godkjennes for dem.

Regel IV/2

Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikat som GMDSS-radiopersonell

1. Enhver radiooperatør som er ansvarlig for å utføre oppgaver tilknyttet radiokommunikasjon om bord på et fartøy som er forpliktet til å delta i GMDSS, skal ha behørig sertifikat knyttet til GMDSS, utstedt eller godkjent av myndighetene i henhold til bestemmelsene i radioreglementet.
2. Enhver som søker om sertifikat i henhold til denne regelen for tjeneste om bord på et fartøy som er pålagt å ha en radioinstallasjon i henhold til SOLAS 74, med endringer, skal i tillegg

- 2.1. ha fylt 18 år, og

- 2.2. ha fullført godkjent utdanning og opplæring og overholde kompetansestandardene i avsnitt A-IV/2 i STCW-regelverket.

KAPITTEL V

SÆRLIGE OPPLÆRINGSKRAV TIL PERSONELL PÅ VISSE TYPER FARTØYER

Regel V/1

Obligatoriske minstekrav til opplæring og kvalifikasjoner for skipsførere, offiserer og mannskap på tankskip

1. Offiserer og mannskap som har bestemte oppgaver og ansvarsområder i tilknytning til lasten eller lasteutstyret på tankskip, skal ha fullført et godkjent brannsløkkingskurs på land i tillegg til opplæringen som kreves i henhold til regel VI/1, og

- 1.1. skal ha opptjent en godkjent fartstid på minst tre måneder om bord på tankskip for å tilegne seg tilstrekkelig kjennskap til sikker driftsmessig praksis, eller
- 1.2. skal ha gjennomgått et godkjent orienteringskurs for tjeneste om bord på tankskip som minst skal dekke pensumet for dette kurset i avsnitt A-V/1 i STCW-regelverket.

Myndighetene kan imidlertid godkjenne fartstid til sjøs under tilsyn som er kortere enn det som kreves i punkt 1.1, forutsatt at

- 1.3. tidsrommet som godkjennes, ikke er kortere enn én måned,
 - 1.4. tankskipet har en bruttotonnasje på under 3 000,
 - 1.5. hver reise som tankskipet foretar i løpet av dette tidsrommet, ikke overstiger 72 timer, og
 - 1.6. tankskipets driftsmåte og antall reiser og lastinger som foretas i løpet av dette tidsrommet, gjør det mulig å tilegne seg det samme kunnskapsnivået og den samme erfaringen.
2. Skipsførere, maskinsjefer, overstyrmenn, førstemaskinister og andre personer som har direkte ansvar for lasting av, lossing av og omsorg for lasten under reisen eller for arbeid med lasten, skal i tillegg til kravene i punkt 1.1 og 1.2
- 2.1. ha tilstrekkelig relevant erfaring med hensyn til arbeidsoppgavene de skal utføre om bord på den typen tankskip de tjenestegjør på, og
 - 2.2. ha fullført et godkjent særskilt opplæringsprogram som minst skal omfatte pensumet nevnt i avsnitt A-V/1 i STCW-regelverket, som er tilpasset arbeidsoppgavene de skal utføre om bord på oljetankskipet, kjemikalietankskipet eller gasstankskipet de tjenestegjør på.
3. Inntil to år etter at STCW-konvensjonen er trådt i kraft for en medlemsstat, kan sjøfolk anses for å oppfylle kravene i punkt 2.2 dersom de har tjenestegjort i en relevant stilling om bord på det aktuelle tankskipet i et tidsrom på minst ett år i løpet av de foregående fem år.
 4. Myndighetene skal påse at det utstedes behørig sertifikat til skipsførere og offiserer som innehar kvalifikasjonene angitt i punkt 1 eller 2, eller at et eksisterende sertifikat blir behørig påtegnet. Ethvert mannskap som har de foreskrevne kvalifikasjonene, skal ha sertifikat som viser dette.

Regel V/2

Obligatoriske minstekrav til opplæring og kvalifikasjoner for skipsførere, offiserer, mannskap og annet personell om bord på roro-passasjerskip

1. Denne regel får anvendelse på skipsførere, offiserer, mannskap og annet personell som tjenestegjør på roro-passasjerskip i utenriksfart. Myndighetene skal bestemme om disse kravene skal få anvendelse på personell som tjenestegjør om bord på roro-passasjerskip i innenriksfart.
2. Før sjøfolk tildeles arbeidsoppgaver om bord på et roro-passasjerskip, skal de ha gjennomgått opplæringen som kreves i punkt 4–8, i samsvar med sin stilling, sine arbeidsoppgaver og sine ansvarsområder.
3. Sjøfolk som er forpliktet til å ha gjennomgått opplæringen angitt i punkt 4, 7 og 8, skal minst hvert femte år få egnet opplæring for å ajourføre sine kunnskaper, eller de må kunne framlegge bevis på at de har oppnådd den påkrevde kompetansestandard i løpet av de foregående fem år.
4. Skipsførere, offiserer og øvrig personell som ifølge mannskapslisten har til oppgave å bistå passasjerer i nødssituasjoner om bord på roro-passasjerskip, skal ha fått opplæring i håndtering av folkemengder som angitt i punkt 1 i avsnitt A-V/2 i STCW-regelverket.

5. Skipsførere, offiserer og øvrig personell som er tildelt bestemte arbeidsoppgaver og ansvarsområder om bord på roro-passasjerskip, skal ha fått den grunnleggende opplæringen angitt i punkt 2 i avsnitt A-V/2 i STCW-regelverket.
6. Personell som yter tjenester direkte til passasjerer i områder reservert for passasjerer om bord på roro-passasjerskip, skal ha gjennomført sikkerhetsopplæringen angitt i punkt 3 i avsnitt A-V/2 i STCW-regelverket.
7. Skipsførere, overstyrmenn, maskinsjefer, førstemaskinister og personer som er direkte ansvarlig for ombordføring og ilandføring av passasjerer, lasting, lossing eller sikring av last eller lukking av åpninger i skroget på roro-passasjerskip, skal ha fullført godkjent opplæring i sikkerhet for passasjerer og last og skrogsomstandsevne som angitt i punkt 4 i avsnitt A-V/2 i STCW-regelverket.
8. Skipsførere, overstyrmenn, maskinsjefer, førstemaskinister og enhver som er ansvarlig for passasjerers sikkerhet i nødssituasjoner om bord på roro-passasjerskip, skal ha fullført godkjent opplæring i å håndtere krisesituasjoner og i menneskelig atferd, som angitt i punkt 5 i avsnitt A-V/2 i STCW-regelverket.
9. Myndighetene skal påse at det utstedes dokumentasjon som bekrefter hvilken opplæring som er fullført, til alle som anses å inneha kvalifikasjonene som kreves i henhold til denne regel.

Regel V/3

Obligatoriske minstekrav til opplæring og kvalifikasjoner for skipsførere, offiserer, mannskap og annet personell på andre passasjerskip enn roro-passasjerskip

1. Denne regel får anvendelse på skipsførere, offiserer, mannskap og annet personell som tjenestegjør om bord på andre passasjerskip enn roro-passasjerskip, i utenriksfart. Myndighetene skal bestemme om disse kravene skal få anvendelse på personell som tjenestegjør om bord på passasjerskip i innenriksfart.
2. Før sjøfolk tildeles arbeidsoppgaver om bord på et roro-passasjerskip, skal de ha fullført opplæringen som kreves i punkt 4–8, i samsvar med sin stilling, sine arbeidsoppgaver og sine ansvarsområder.
3. Sjøfolk som er forpliktet til å ha gjennomgått opplæringen angitt i punkt 4, 7 og 8, skal minst hvert femte år få egnet opplæring for å ajourføre sine kunnskaper, eller de må kunne framlegge bevis på at de har oppnådd den påkrevde kompetansestandard i løpet av de foregående fem år.
4. Personell som ifølge mannskapslisten har til oppgave å bistå passasjerer i nødssituasjoner om bord på passasjerfartøyer, skal ha fått opplæring i håndtering av folkemengder som angitt i punkt 1 i avsnitt A-V/3 i STCW-regelverket.
5. Skipsførere, offiserer og øvrig personell som er tildelt bestemte arbeidsoppgaver og ansvarsområder om bord på passasjerfartøyer, skal ha fått den grunnleggende opplæringen angitt i punkt 2 i avsnitt A-V/3 i STCW-regelverket.
6. Personell som yter tjenester direkte til passasjerer i områder reservert for passasjerer om bord på passasjerfartøyer, skal ha gjennomført sikkerhetsopplæringen angitt i punkt 3 i avsnitt A-V/3 i STCW-regelverket.
7. Skipsførere, overstyrmenn og enhver som er direkte ansvarlig for ombordføring og ilandføring av passasjerer, skal ha fått godkjent opplæring i passasjerers sikkerhet som angitt i punkt 4 i avsnitt A-V/3 i STCW-regelverket.
8. Skipsførere, overstyrmenn, maskinsjefer, førstemaskinister og enhver som er ansvarlig for passasjerers sikkerhet i nødssituasjoner om bord på passasjerfartøyer, skal ha fått godkjent opplæring i å håndtere krisesituasjoner og i menneskelig atferd, som angitt i punkt 5 i avsnitt A-V/3 i STCW-regelverket.
9. Myndighetene skal påse at dokumentasjon som bekrefter hvilken opplæring som er gitt, utstedes til alle som anses å inneha kvalifikasjonene som kreves i henhold til denne regel.

*KAPITTEL VI***NØDSSITUASJONER, VERNETILTAK, MEDISINSK BEHANDLING OG REDNINGSFUNKSJONER***Regel VI/1***Obligatoriske minstekrav til orientering, grunnleggende sikkerhetsopplæring og instruksjon for alle sjøfolk**

Sjøfolk skal få orientering, grunnleggende sikkerhetsopplæring eller instruksjon i samsvar med avsnitt A-VI/1 i STCW-regelverket, og må overholde den relevante kompetansestandard som er angitt der.

*Regel VI/2***Obligatoriske minstekrav ved utstedelse av sertifikater for redningsfarkoster, mann-overbord-båter og hurtige mann-overbord-båter**

1. Alle som søker om sertifikater for bruk av redningsfarkoster og mann-overbord-båter unntatt hurtige mann-overbord-båter, skal
 - 1.1. ha fylt 18 år,
 - 1.2. ha opptjent godkjent fartstid på minst 12 måneder om bord på et sjøgående fartøy, eller ha fulgt et godkjent opplæringskurs og opptjent godkjent fartstid på minst seks måneder om bord på et sjøgående fartøy, og
 - 1.3. overholde kompetansestandard for å oppnå sertifikat for bruk av redningsfarkoster og mann-overbord-båter som angitt i punkt 1–4 i avsnitt A-VI/2 i STCW-regelverket.
2. Alle som søker om sertifikat for bruk av hurtige mann-overbord-båter, skal
 - 2.1. inneha sertifikat for bruk av redningsfarkoster og mann-overbord-båter unntatt hurtige mann-overbord-båter,
 - 2.2. ha fulgt et godkjent opplæringskurs, og
 - 2.3. overholde kompetansestandard for å oppnå sertifikat for bruk av hurtige mann-overbord-båter som angitt i punkt 5–8 i avsnitt A-VI/2 i STCW-regelverket.

*Regel VI/3***Obligatoriske minstekrav til opplæring i avanserte brannslukkingsteknikker**

1. Sjøfolk som har til oppgave å lede brannslukkingssesjoner, skal ha fullført og bestått videregående opplæring i brannslukkingsteknikker med særlig vekt på organisering, taktikk og kommando, i samsvar med bestemmelsene i avsnitt A-VI/3 i STCW-regelverket, og skal overholde kompetansestandard som er angitt der.
2. Dersom opplæring i avanserte brannslukkingsteknikker ikke inngår i kvalifikasjonene som kreves for å oppnå gjeldende sertifikat, skal det utstedes et særskilt sertifikat eller en særskilt attest som viser at innehaveren har fulgt et kurs i avanserte brannslukkingsteknikker.

*Regel VI/4***Obligatoriske minstekrav til medisinsk førstehjelp og medisinsk behandling**

1. Sjøfolk som skal gi medisinsk førstehjelp om bord på fartøyer, skal overholde kompetansestandard for medisinsk førstehjelp i punkt 1, 2 og 3 i avsnitt AVI/4 i STCW-regelverket.
2. Sjøfolk som skal gi medisinsk behandling om bord på fartøyer, skal overholde kompetansestandard for medisinsk behandling i punkt 4, 5 og 6 i avsnitt AVI/4 i STCW-regelverket.
3. Dersom opplæring i medisinsk førstehjelp eller medisinsk behandling ikke inngår i kvalifikasjonene som kreves for å oppnå gjeldende sertifikat, skal det utstedes et særskilt sertifikat eller en særskilt attest som viser at innehaveren har fulgt et kurs i medisinsk førstehjelp eller medisinsk behandling.

KAPITTEL VII

ALTERNATIVE SERTIFIKATER

*Regel VII/1***Utstedelse av alternative sertifikater**

1. Uavhengig av kravene til utstedelse av sertifikater nevnt i kapittel II og III i dette vedlegg kan medlemsstatene velge å utstede eller tillate at det utstedes andre sertifikater enn dem som er nevnt i reglene i disse kapitler, forutsatt at
 - 1.1. funksjonene og de tilsvarende ansvarsområdene som er nevnt på sertifikatene eller påtegningene, skal være hentet fra og være identiske med dem som er oppført i avsnitt A-II/1, A-II/2, A-II/3, A-II/4, A-III/1, A-III/2, A-III/3, A-III/4 og A-IV/2 i STCW-regelverket,
 - 1.2. søkerne har fullført godkjent undervisning og opplæring og overholder kompetansestandardene som er beskrevet i de relevante delene av STCW-regelverket og oppført i avsnitt A-VII/1 i dette regelverket, for funksjonene og nivåene som er nevnt på sertifikatene og påtegningene,
 - 1.3. søkerne har opptjent godkjent fartstid som tilsvarer de funksjonene og nivåene som er nevnt på sertifikatet. Fartstiden må minst tilsvare fartstiden som kreves i kapittel II og III i dette vedlegg. Korteste fartstid må imidlertid ikke være lavere enn den som er angitt i avsnitt A-VII/2 i STCW-regelverket,
 - 1.4. sertifikatsøkere som skal ha ansvar for navigasjon på ledelsesnivå, oppfyller gjeldende krav i kapittel IV for utføring av oppgaver tilknyttet radiokommunikasjon i samsvar med radioreglementet, og
 - 1.5. sertifikatene utstedes i samsvar med kravene i artikkel 11 og bestemmelsene i kapittel VII i STCW-regelverket.
2. Det skal ikke utstedes sertifikater i henhold til dette kapittel uten at medlemsstaten har oversendt Kommisjonen de opplysninger som kreves i henhold til STCW-konvensjonen.

*Regel VII/2***Utstedelse av sertifikater til sjøfolk**

Alle sjøfolk som utøver en funksjon eller en samling funksjoner som er oppført i tabell A-II/1, A-II/2, A-II/3 eller A-II/4 i kapittel II, tabell A-III/1, A-III/2 eller A-III/4 i kapittel III eller A-IV/2 i kapittel IV i STCW-regelverket, skal inneha behørig sertifikat.

*Regel VII/3***Prinsipper for utstedelse av alternative sertifikater**

1. Enhver medlemsstat som velger å utstede eller tillate at det utstedes alternative sertifikater, skal påse at følgende prinsipper etterleves:
 - 1.1. Et system for utstedelse av alternative sertifikater skal innføres bare dersom det sikrer en grad av sikkerhet til sjøs og har virkninger med hensyn til hindring av forurensning som minst tilsvarer det som sikres i de øvrige kapitlene.
 - 1.2. Alle ordninger som opprettes for utstedelse av alternative sertifikater i henhold til dette kapittel, skal sikre at disse sertifikatene kan skiftes ut med sertifikater utstedt i henhold til andre kapitler.
2. Prinsippet om utskiftbarhet nevnt i punkt 1 skal sikre at
 - 2.1. sjøfolk som har mottatt sertifikat i henhold til kapittel II og/eller III, og sjøfolk som har mottatt sertifikat i henhold til kapittel VII, kan tjenestegjøre om bord på skip med tradisjonell ordning eller en annen ordning om bord, og
 - 2.2. sjøfolk ikke utdannes til en bestemt ordning om bord som gjør dem mindre skikket til å utføre sine oppgaver andre steder.

3. Alle sertifikater som utstedes i henhold til bestemmelsene i dette kapittel, skal ta hensyn til følgende prinsipper:
 - 3.1. utstedelsen av andre sertifikater skal ikke i seg selv brukes til å
 - 3.1.1. redusere antall besetningsmedlemmer om bord,
 - 3.1.2. redusere yrkesintegriteten eller senke verdien av sjøfolks yrkeskompetanse, eller
 - 3.1.3. rettferdiggjøre at de kombinerte oppgavene til ansvarshavende vaktoffiserer på maskinvakt eller brovakt pålegges én enkelt sertifikatinnehaber under en vakt, og
 - 3.2. personen som har kommandoen over fartøyet, skal være skipsføreren, og skipsføreren eller andres rettslige stilling og myndighet skal ikke påvirkes negativt ved innføring av en ordning for utstedelse av alternative sertifikater.
 4. Prinsippene i punkt 1 og 2 skal sikre at kompetansen til dekksoffiserer og maskinoffiserer opprettholdes.
-

*VEDLEGG II***KRITERIER FOR GODKJENNING AV TREDJESTATER SOM HAR UTSTEDT ET SERTIFIKAT ELLER PÅ VEGNE AV HVILKE DET ER UTSTEDT ET SERTIFIKAT, SOM NEVNT I ARTIKKEL 19 NR. 2**

1. Tredjestaten må være part i STCW-konvensjonen.
2. IMOs sjøsikkerhetskomité må ha fastslått at tredjestaten har vist at den har gitt bestemmelsene i STCW-konvensjonen full virkning.
3. Kommisjonen må med bistand fra Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, og med eventuell deltaking av berørte medlemsstater, med alle nødvendige midler, som kan omfatte inspeksjon av anleggene og framgangsmåtene, ha bekreftet at kravene til kompetanse, utstedelse og godkjenning av sertifikater og føring av registre oppfylles fullstendig, og at et kvalitetsstandardsystem er innført i samsvar med regel I/8 i STCW-konvensjonen.
4. Medlemsstaten må være i ferd med å inngå en avtale med den berørte tredjestat om at enhver vesentlig endring i ordningene for opplæring og utstedelse av sertifikater som fastsettes i samsvar med STCW-konvensjonen, meddeles umiddelbart.
5. Medlemsstaten må ha innført de nødvendige tiltak for å sikre at sjøfolk som framlegger sertifikater for ledelsesfunksjoner med tanke på godkjenning, har tilstrekkelige kunnskaper om medlemsstatens sjøfartsregelverk som er relevant for funksjonene de har rett til å ivareta.
6. Dersom en medlemsstat ønsker å supplere samsvarsvurderingen av en tredjestat ved å vurdere visse institusjoner for maritim opplæring, skal bestemmelsene i avsnitt A-I/6 i STCW-regelverket anvendes.

VEDLEGG III

DEL A

Opphevet direktiv med endringer

(som nevnt i artikkel 32)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/25/EF
(EFT L 136 av 18.5.2001, s. 17)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/84/EF bare artikkel 11
(EFT L 324 av 29.11.2002, s. 53)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/103/EF
(EUT L 326 av 13.12.2003, s. 28)

Kommisjonsdirektiv 2005/23/EF
(EUT L 62 av 9.3.2005, s. 14)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/45/EF bare artikkel 4
(EUT L 255 av 30.9.2005, s. 160)

DEL B

Liste over frister for innarbeiding i nasjonal lovgivning

(som nevnt i artikkel 32)

Direktiv	Frist for innarbeiding
2002/84/EF	23. november 2003
2003/103/EF	14. mai 2005
2005/23/EF	29. september 2005
2005/45/EF	20. oktober 2007

VEDLEGG IV

SAMMENLIGNINGSTABELL

Direktiv 2001/25/EF	Dette direktiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2 innledende tekst	Artikkel 2 innledende tekst
Artikkel 2 første til fjerde strekpunkt	Artikkel 2 bokstav a)-d)
Artikkel 3-7	Artikkel 3-7
Artikkel 7a	Artikkel 8
Artikkel 8	Artikkel 9
Artikkel 9 nr. 1 innledende tekst	Artikkel 10 nr. 1 første ledd innledende tekst
Artikkel 9 nr. 1 bokstav a) og b)	Artikkel 10 nr. 1 første ledd bokstav a) og b)
Artikkel 9 nr. 1 bokstav c) første punktum	Artikkel 10 nr. 1 første ledd bokstav c)
Artikkel 9 nr. 1 bokstav c) annet punktum	Artikkel 10 nr. 1 annet ledd
Artikkel 9 nr. 1 bokstav d)	Artikkel 10 nr. 1 første ledd bokstav d)
Artikkel 9 nr. 2 og 3	Artikkel 10 nr. 2 og 3
Artikkel 10	Artikkel 11
Artikkel 11	Artikkel 12
Artikkel 12	Artikkel 13
Artikkel 13	Artikkel 14
Artikkel 14	Artikkel 15
Artikkel 15	Artikkel 16
Artikkel 16 nr. 1 innledende tekst	Artikkel 17 nr. 1 innledende tekst
Artikkel 16 nr. 1 første til fjerde strekpunkt	Artikkel 17 nr. 1 bokstav a)-d)
Artikkel 16 nr. 2 innledende tekst	Artikkel 17 nr. 2 innledende tekst
Artikkel 16 nr. 2 bokstav a) 1) og 2)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav a) i) og ii)
Artikkel 16 nr. 2 bokstav b) og c)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav b) og c)
Artikkel 16 nr. 2 bokstav d) 1) og 2)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav d) i) og ii)
Artikkel 16 nr. 2 bokstav d) 3) i) og ii)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav d) iii) første og annet strekpunkt
Artikkel 16 nr. 2 bokstav e)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav e)
Artikkel 16 nr. 2 bokstav f) 1)-5)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav f) i)-v)
Artikkel 16 nr. 2 bokstav g)	Artikkel 17 nr. 2 bokstav g)
Artikkel 17	Artikkel 18
Artikkel 18 nr. 1 og 2	—
Artikkel 18 nr. 3 innledende tekst	Artikkel 19 nr. 1
Artikkel 18 nr. 3 bokstav a)	Artikkel 19 nr. 2
Artikkel 18 nr. 3 bokstav b)	Artikkel 19 nr. 3 første ledd
Artikkel 18 nr. 3 bokstav c)	Artikkel 19 nr. 3 annet ledd
Artikkel 18 nr. 3 bokstav d)	Artikkel 19 nr. 4
Artikkel 18 nr. 3 bokstav e)	Artikkel 19 nr. 5
Artikkel 18 nr. 3 bokstav f)	Artikkel 19 nr. 6
Artikkel 18 nr. 4	Artikkel 19 nr. 7

Direktiv 2001/25/EF	Dette direktiv
Artikkel 18a nr. 1 første og annet punktum	Artikkel 20 nr. 1 første og annet ledd
Artikkel 18a nr. 2 første og annet punktum	Artikkel 20 nr. 2 første og annet ledd
Artikkel 18a nr. 3-5	Artikkel 20 nr. 3-5
Artikkel 18a nr. 6 første og annet punktum	Artikkel 20 nr. 6 første og annet ledd
Artikkel 18a nr. 7	Artikkel 20 nr. 7
Artikkel 18b	Artikkel 21
Artikkel 19	Artikkel 22
Artikkel 20 nr. 1 innledende tekst	Artikkel 23 nr. 1 innledende tekst
Artikkel 20 nr. 1 første og annet strekpunkt	Artikkel 23 nr. 1 bokstav a) og b)
Artikkel 20 nr. 2 innledende tekst	Artikkel 23 nr. 2 innledende tekst
Artikkel 20 nr. 2 første til sjetten strekpunkt	Artikkel 23 nr. 2 bokstav a)-f)
Artikkel 20 nr. 3	Artikkel 23 nr. 3
Artikkel 21	Artikkel 24
Artikkel 21a	Artikkel 25
–	Artikkel 26 nr. 1
Artikkel 21b første punktum	Artikkel 26 nr. 2 første ledd
Artikkel 21b annet punktum	Artikkel 26 nr. 2 annet ledd
Artikkel 22 nr. 1 første punktum	Artikkel 27 nr. 1 første ledd
Artikkel 22 nr. 1 annet punktum	Artikkel 27 nr. 1 annet ledd
–	Artikkel 27 nr. 1 tredje ledd
Artikkel 22 nr. 3 og 4	Artikkel 27 nr. 2 og 3
Artikkel 23 nr. 1 og 2	Artikkel 28 nr. 1 og 2
–	Artikkel 28 nr. 3
Artikkel 23 nr. 3	–
Artikkel 24 nr. 1 og 2	–
Artikkel 24 nr. 3 1) og 2)	Artikkel 29 bokstav a) og b)
Artikkel 25	Artikkel 30
Artikkel 26 første punktum	Artikkel 31 første ledd
Artikkel 26 annet punktum	Artikkel 31 annet ledd
Artikkel 27	Artikkel 32
Artikkel 28	Artikkel 33
Artikkel 29	Artikkel 34
Vedlegg I og II	Vedlegg I og II
Vedlegg III	–
Vedlegg IV	–
–	Vedlegg III
–	Vedlegg IV

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2005/35/EF

2014/EØS/56/35

av 7. september 2005

om forurensning fra skip og om innføring av sanksjoner for overtredelse(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Fellesskapets politikk for sjøsikkerhet tar sikte på et høyt nivå av sikkerhet og miljøvern og har som forutsetning at alle involverte parter i godstransport til sjøs har et ansvar for å sikre at skip som seiler i fellesskapsfarvann, overholder gjeldende regler og standarder.
- 2) De relevante regler i alle medlemsstater for utslipp av forurensende stoffer fra skip bygger på MARPOL-konvensjonen, men reglene overses daglig av et svært stort antall skip som seiler i fellesskapsfarvann, uten at det innføres korrigerende tiltak.
- 3) Gjennomføringen av MARPOL 73/78 varierer blant medlemsstatene, og gjennomføringen må derfor harmoniseres på fellesskapsplan, idet medlemsstatene har svært ulik praksis når det gjelder fastsettelse av sanksjoner for utslipp av forurensende stoffer fra skip.
- 4) Tiltak som virker avskrekkende, utgjør en integrert del av Fellesskapets politikk for sjøsikkerhet fordi de skaper en sammenheng mellom ansvaret til partene som er involvert i transport av forurensende gods til sjøs, og deres risiko for

å bli ilagt sanksjoner. For å oppnå et effektivt miljøvern kreves derfor sanksjoner som er virkningsfulle, virker avskrekkende og står i forhold til overtredelsen.

- 5) For dette formål er det avgjørende at det ved hjelp av egnede juridiske virkemidler foretas en tilnærming mellom eksisterende bestemmelser, særlig med hensyn til den nøyaktige definisjonen av den aktuelle overtredelsen, unntakstilfeller og minstekrav til sanksjoner samt ansvar og domsmyndighet.
- 6) Dette direktiv utfylles av detaljerte bestemmelser om straffbare forhold og sanksjoner samt andre bestemmelser i Rådets rammebeslutning 2005/667/JHA av 12. juli 2005 om skjerping av de strafferettslige rammer med henblikk på håndheving av regelverket for å hindre forurensning fra skip⁽³⁾.
- 7) Verken internasjonale bestemmelser om erstatningsansvar og erstatning for oljeforurensning eller om forurensning fra andre farlige eller skadelige stoffer virker avskrekkende nok til å hindre at parter som er involvert i transport av farlig last til sjøs, benytter en praksis som ikke overholder standardene. De nødvendige avskrekkende virkningene kan oppnås bare ved å innføre sanksjoner som får anvendelse på alle som forårsaker eller bidrar til havforurensning, og sanksjonene bør få anvendelse ikke bare på rederen eller skipsføreren, men også på lasteieren, klassifikasjonsselskapet og alle andre involverte parter.
- 8) Utslipp av forurensende stoffer fra skip bør anses som overtredelser dersom de er forsettlig eller skyldes uforsiktighet eller grov uaktsomhet. Overtredelsene anses som straffbare forhold i henhold til og ved omstendighetene fastsatt i rammebeslutning 2005/667/JHA, som utfyller dette direktiv.
- 9) Sanksjoner for utslipp av forurensende stoffer fra skip er ikke knyttet til de berørte parters erstatningsansvar og omfattes dermed ikke av eventuelle bestemmelser som måtte begrense eller fordele erstatningsansvar, og de begrenser heller ikke muligheten for å gi effektiv erstatning til ofre for forurensning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 255 av 30.9.2005, s. 11, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 65/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 22.

⁽¹⁾ EUT C 220 av 16.9.2003, s. 72.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 13. januar 2004 (EUT C 92 E av 16.4.2004, s. 77), Rådets felles holdning av 7. oktober 2004 (EUT C 25 E av 1.2.2005, s. 29), Europaparlaments holdning av 23. februar 2005 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 12. juli 2005.

⁽³⁾ EUT L 255 av 30.9.2005, s. 164.

- 10) Medlemsstatene må effektivt styrke sitt samarbeid for å sikre at utslipp av forurensende stoffer fra skip oppdages tidnok, og at overtredene identifiseres. Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1406/2002 av 27. juni 2002⁽¹⁾, har derfor en viktig rolle når det gjelder å samarbeide med medlemsstatene for å utvikle tekniske løsninger og gi teknisk støtte i forbindelse med gjennomføringen av dette direktiv, og når det gjelder å bistå Kommisjonen med å utføre eventuelle oppgaver den blir pålagt for at dette direktiv skal bli gjennomført på en effektiv måte.
- 11) For å forebygge og bekjempe havforurensning på en bedre måte bør det skapes et samspill mellom kontrollmyndighetene, f.eks. de nasjonale kystvaktene. I den forbindelse bør Kommisjonen foreta en forundersøkelse om en europeisk kystvakt med ansvar for hindring og bekjempelse av forurensning, og redegjøre for kostnader og nytteverdi. Undersøkelsen bør eventuelt følges opp av et forslag om en europeisk kystvakt.
- 12) Når det foreligger klare, objektive beviser på et utslipp som forårsaker eller medfører fare for stor skade, bør medlemsstatene framlegge saken for sine vedkommende myndigheter med henblikk på å ta rettslige skritt i samsvar med artikkel 220 i De forente nasjoners havrettskonvensjon av 1982.
- 13) Håndhevingen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/59/EF av 27. november 2000 om mottaksanlegg i havner for avfall og lasterester fra skip⁽²⁾ er, sammen med dette direktiv, et viktig virkemiddel i rekken med tiltak for å hindre forurensning fra skip.
- 14) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽³⁾.
- 15) Ettersom dette direktivs mål, som er å innarbeide internasjonale bestemmelser om forurensning fra skip i Fellesskapets regelverk og fastsette sanksjoner – strafferettslige eller administrative – for overtredelse av disse bestemmelser for å oppnå et høyt nivå av sikkerhet og miljøvern for sjøtransport, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar

med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

- 16) Dette direktiv respekterer fullt ut Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter; alle som mistenkes for å ha begått en overtredelse, må sikres en rettfærdig og upartisk høring, og sanksjonene må stå i forhold til overtredelsen —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Formål

1. Formålet med dette direktiv er å innarbeide internasjonale bestemmelser om forurensning fra skip i Fellesskapets regelverk og sikre at personer som er ansvarlig for utslipp, blir ilagt passende sanksjoner som nevnt i artikkel 8, for å bedre sjøsikkerheten og styrke vernet av havmiljøet mot forurensning fra skip.
2. Dette direktiv er ikke til hinder for at medlemsstatene treffer strengere tiltak mot forurensning fra skip i samsvar med folkeretten.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

1. «MARPOL 73/78» Den internasjonale konvensjon om hindring av forurensning fra skip av 1973 og dens protokoll av 1978, i ajourført versjon,
2. «forurensende stoffer» stoffer som omfattes av vedlegg I (olje) og II (skadelige flytende stoffer i bulk) til MARPOL 73/78,
3. «utslipp» alle utslipp fra skip uansett årsak, som nevnt i artikkel 2 i MARPOL 73/78,
4. «skip» et sjøgående fartøy, uansett flagg, av enhver type som er i virksomhet i havmiljø, herunder hydrofoilibåter, luftputebåter, undervannsfartøyer og flytende utstyr.

⁽¹⁾ EFT L 208 av 5.8.2002, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 724/2004/EF (EUT L 129 av 29.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ EFT L 332 av 28.12.2000, s. 81. Direktivet endret ved direktiv 2002/84/EF (EFT L 324 av 29.11.2002, s. 53).

⁽³⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

*Artikkel 3***Virkeområde**

1. Dette direktiv får i samsvar med folkeretten anvendelse på utslipp av forurensende stoffer i

a) en medlemsstats indre farvann, herunder havner, i den grad MARPOL-bestemmelsene får anvendelse,

b) en medlemsstats sjøterritorium,

c) streder som benyttes i internasjonal sjøfart, og som omfattes av bestemmelsene om transittfart fastsatt i del III avsnitt 2 i De forente nasjoners havrettskonvensjon av 1982, i den grad en medlemsstat har myndighet over slike streder,

d) en medlemsstats eksklusive økonomiske sone eller tilsvarende sone, opprettet i samsvar med folkeretten, og

e) åpent hav.

2. Dette direktiv får anvendelse på utslipp av forurensende stoffer fra alle skip, uavhengig av flagg, med unntak av krigsskip, militære hjelpefartøyer eller andre skip som eies eller drives av en stat, og som for tiden brukes bare i statlig, ikke-kommersiell tjeneste.

*Artikkel 4***Overtredelser**

Medlemsstatene skal sørge for at utslipp i områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 av forurensende stoffer fra skip anses som overtredelser dersom de er forsettlig eller skyldes uforsiktighet eller grov uaktsomhet. Overtredelsene anses som straffbare forhold i henhold til og ved omstendighetene fastsatt i rammebeslutning 2005/667/JHA, som utfyller dette direktiv.

*Artikkel 5***Unntak**

1. Et utslipp av forurensende stoffer i et av områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 skal ikke anses som en overtredelse dersom det oppfyller vilkårene fastsatt i regel 9, regel 10 eller regel 11 bokstav a) eller c) i vedlegg I eller i regel 5 eller regel 6 bokstav a) eller c) i vedlegg II til MARPOL 73/78.

2. Et utslipp av forurensende stoffer i områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav c)-e) skal ikke anses som en overtredelse fra eierens, skipsførerens eller besetningens side når de handler på skipsførerens ansvar, dersom det oppfyller vilkårene fastsatt i regel 11 bokstav b) i vedlegg I eller i regel 6 bokstav b) i vedlegg II til MARPOL 73/78.

*Artikkel 6***Håndhevingstiltak overfor skip i en medlemsstats havn**

1. Dersom uregelmessigheter eller opplysninger gir grunn til mistanke om at et skip som frivillig befinner seg i en medlemsstats havn eller offshoreterminal, har sluppet ut eller er i ferd med å slippe ut forurensende stoffer i et av områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1, skal medlemsstaten sørge for at det foretas en passende inspeksjon i samsvar med nasjonal lovgivning, samtidig som det tas hensyn til de relevante retningslinjer fastsatt av Den internasjonale sjøfartsorganisasjon (IMO).

2. Dersom inspeksjonen nevnt i nr. 1 avdekker fakta som kan tyde på en overtredelse i henhold til artikkel 4, skal vedkommende myndigheter i medlemsstaten og flaggstaten underrettes.

*Artikkel 7***Kyststaters håndhevingstiltak overfor skip i transitt**

1. Dersom det antatte utslippet av forurensende stoffer skjer i områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav b), c), d) eller e), og skipet som mistenkes for utslippet, ikke anløper en havn i medlemsstaten som innehar opplysningene om den antatte forurensningen, får følgende bestemmelser anvendelse:

a) Dersom skipets neste anløpshavn ligger i en annen medlemsstat, skal de berørte medlemsstatene samarbeide tett om inspeksjonen nevnt i artikkel 6 nr. 1 og om å finne passende tiltak med hensyn til et slikt utslipp.

b) Dersom skipets neste anløpshavn ligger i en stat utenfor Fellesskapet, skal medlemsstaten treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at skipets neste anløpshavn blir underrettet om det antatte utslippet, og anmode staten som neste anløpshavn ligger i, om å treffe passende tiltak med hensyn til et slikt utslipp.

2. Dersom det foreligger klare, objektive beviser på at et skip som seiler i områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav b) eller d), har begått en overtredelse i området nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav d) i form av et utslipp som har forårsaket stor skade eller medfører fare for stor skade på den berørte medlemsstats kystlinje eller beslektede interesser, eller på noen av ressursene i områdene nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav b) eller d), skal denne stat, med forbehold for del XII avsnitt 7 i De forente nasjoners havrettskonvensjon av 1982 og forutsatt at bevisene berettiger det, framlegge saken for sine vedkommende myndigheter med henblikk på å ta rettslige skritt, herunder tilbakeholding av skipet, i samsvar med sin nasjonale lovgivning.

3. Myndighetene i flaggstaten skal i alle tilfeller underrettes.

Artikkel 8

Sanksjoner

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at overtredelser i henhold til artikkel 4 omfattes av sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende, og som kan omfatte strafferettslige eller administrative sanksjoner.

2. Hver medlemsstat skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at sanksjonene nevnt i nr. 1 får anvendelse på alle som er ansvarlige for en overtredelse i henhold til artikkel 4.

Artikkel 9

Samsvar med folkeretten

Medlemsstatene skal anvende bestemmelsene i dette direktiv uten noen formell eller reell forskjellsbehandling av fremmede skip og i samsvar med gjeldende folkerett, herunder avsnitt 7 i del XII i De forente nasjoners havrettskonvensjon av 1982, og de skal umiddelbart underrette skipets flaggstat og eventuelle andre berørte medlemsstater om tiltak som vedtas i samsvar med dette direktiv.

Artikkel 10

Oppfølgingstiltak

1. For dette direktivs formål skal medlemsstatene og Kommisjonen ved behov samarbeide tett med Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå, idet det tas hensyn til handlingsprogrammet

for bekjempelse av utilsiktet eller tilsiktet havforurensning fastsatt ved vedtak nr. 2850/2000/EF⁽¹⁾ og eventuelt til gjennomføringen av direktiv 2000/59/EF, for å

- a) utvikle de informasjonssystemer som er nødvendige for å gjennomføre dette direktiv effektivt,
- b) innføre felles praksis og retningslinjer på grunnlag av den praksis og de retningslinjer som eksisterer på internasjonalt plan, særlig for
 - overvåking og tidlig identifisering av skip som i strid med dette direktiv slipper ut forurensende stoffer, herunder eventuelt overvåkingsutstyr om bord,
 - pålitelige metoder for å spore forurensende stoffer i havet til et bestemt skip, og
 - effektiv håndheving av dette direktiv.

2. I samsvar med de oppgaver som er fastsatt i forordning (EF) nr. 1406/2002, skal Det europeiske sjøsikkerhetsbyrå

- a) samarbeide med medlemsstatene om å utvikle tekniske løsninger og gi teknisk støtte i forbindelse med gjennomføringen av dette direktiv, for eksempel når det gjelder sporing av utslipp via satellittovervåking,
- b) bistå Kommisjonen ved gjennomføringen av dette direktiv, herunder eventuelt gjennom besøk i medlemsstatene i samsvar med artikkel 3 i forordning (EF) nr. 1406/2002.

Artikkel 11

Forundersøkelse

Kommisjonen skal innen utgangen av 2006 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en forundersøkelse om en europeisk kystvakt med ansvar for hindring og bekjempelse av forurensning, og redegjøre for kostnader og nytteverdi.

Artikkel 12

Rapportering

Medlemsstatene skal hvert tredje år oversende Kommisjonen en rapport om vedkommende myndigheters anvendelse av dette direktiv. På grunnlag av rapportene skal Kommisjonen framlegge en fellesskapsrapport for Europaparlamentet og Rådet. I rapporten skal Kommisjonen blant annet vurdere om det er ønskelig å revidere eller utvide virkeområdet for dette direktiv. Den skal også beskrive hvordan rettspraksisen på området har utviklet seg i medlemsstatene, og vurdere muligheten for å opprette en offentlig database over slik rettspraksis.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 2850/2000/EF av 20. desember 2000 om fastsettelse av en fellesskapsramme for samarbeid på området utilsiktet eller tilsiktet havforurensning (EFT L 332 av 28.12.2000, s. 1). Vedtaket endret ved vedtak nr. 787/2004/EF (EUT L 138 av 30.4.2004, s. 12).

*Artikkel 13***Komitéframgangsmåte**

1. Kommisjonen skal bistås av Komiteen for sjøsikkerhet og hindring av forurensning fra skip (COSS), nedsatt ved artikkel 3 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2099/2002 av 5. november 2002⁽¹⁾.

2. Når det vises til denne artikkel, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være én måned.

*Artikkel 14***Formidling av opplysninger**

Kommisjonen skal regelmessig underrette komiteen nedsatt ved artikkel 4 i vedtak nr. 2850/2000/EF om eventuelle foreslåtte tiltak eller annen relevant virksomhet i forbindelse med bekjempelse av havforurensning.

*Artikkel 15***Framgangsmåte for endring**

I samsvar med artikkel 5 i forordning (EF) nr. 2099/2002 og etter framgangsmåten nevnt i artikkel 13 i dette direktiv kan Komiteen for sjøsikkerhet og hindring av forurensning fra skip unnta endringer av MARPOL 73/78 fra dette direktivs virkeområde.

*Artikkel 16***Gjennomføring**

Medlemsstatene skal innen 1. april 2007 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv, og skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

*Artikkel 17***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*Artikkel 18***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 7. september 2005.

For Europaparlamentet

J. BORRELL FONTELLES

President

For Rådet

C. CLARKE

Formann

⁽¹⁾ EFT L 324 av 29.11.2002, s. 1. Forordningen endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 415/2004 (EUT L 68 av 6.3.2004, s. 10).

VEDLEGG

Sammendrag for referanseformål av reglene i MARPOL 73/78 for utslipp av olje og skadelige flytende stoffer, nevnt i artikkel 2 nr. 2**DEL I: OLJE (MARPOL 73/78, vedlegg I)**

I MARPOL 73/78 vedlegg I menes med «olje» enhver form for petroleum, herunder råolje, brennolje, slam, oljeavfall og raffinerte produkter (bortsett fra petrokjemiske stoffer, som omfattes av bestemmelsene i MARPOL 73/78 vedlegg II) og med «oljeholdig blanding» en blanding som inneholder olje.

Utdrag fra de relevante bestemmelsene i MARPOL 73/78 vedlegg I:

Regel 9: Kontroll av oljeutslipp

1. Med forbehold for bestemmelsene i regel 10 og 11 i dette vedlegg og nr. 2 i denne regel er ethvert utslipp i havet av olje eller oljeholdige blandinger fra skip som omfattes av dette vedlegg, forbudt, med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) for et oljetankskip, med de unntak som er fastsatt i bokstav b) i dette nummer:
 - i) at tankskipet ikke befinner seg innenfor et spesielt område,
 - ii) at tankskipet befinner seg mer enn 50 nautiske mil fra nærmeste kyst,
 - iii) at tankskipet er underveis,
 - iv) at oljeinnholdet i utslippet på ethvert tidspunkt ikke overstiger 30 liter per nautisk mil,
 - v) at den samlede mengden olje som slippes ut i havet, for eksisterende tankskip ikke overstiger 1/15 000, og for nye tankskip ikke overstiger 1/30 000, av den samlede mengden av den særskilte lasten som oljeresten inngikk i, og
 - vi) at tankskipet under drift har et overvåkings- og kontrollsystem for oljeutslipp og en slopptankordning i samsvar med kravet i regel 15 i dette vedlegg,
 - b) for et skip med en bruttotonnasje på minst 400 som ikke er et oljetankskip, samt for lensevann fra maskinrom, unntatt lensevann fra lastepumperom i oljetankskip, med mindre det har skjedd en blanding med lasterester av olje:
 - i) at skipet ikke befinner seg innenfor et spesielt område,
 - ii) at skipet er underveis,
 - iii) at oljeinnholdet i avløpsvannet uten fortynning ikke overstiger 15 milliondeler, og
 - iv) at skipet har i drift (et overvåkings-, kontroll- og filtreringssystem) i samsvar med kravet i regel 16 i dette vedlegg.
2. For et skip med en bruttotonnasje på under 400 som ikke er et oljetankskip, skal [flaggstatens] myndighet når skipet befinner seg utenfor det spesielle området, påse at skipet så langt det er praktisk mulig og rimelig, er utstyrt med utstyr som sikrer at oljerester lagres om bord og leveres til mottaksanlegg eller slippes ut i havet i samsvar med bestemmelsene i nr. 1 bokstav b) i denne regel.
3. [...].
4. Bestemmelsene i nr. 1 i denne regel får ikke anvendelse på utslipp av ren eller atskilt ballast eller ubehandlede oljeholdige blandinger som uten fortynning har et oljeinnhold som ikke overstiger 15 milliondeler, og som ikke kommer fra lastepumperom og ikke er blandet med lasterester av olje.
5. Ingen utslipp i havet skal inneholde kjemikalier eller andre stoffer i mengder eller konsentrasjoner som er skadelige for havmiljøet, eller kjemikalier eller andre stoffer som tilsettes for å omgå vilkårene for utslipp som er fastsatt i denne regel.
6. De oljerester som ikke kan slippes ut i havet i samsvar med nr. 1, 2 og 4 i denne regel, skal beholdes om bord eller leveres til mottaksanlegg.
7. [...]

Regel 10: Metoder til hindring av oljeforurensning fra skip som befinner seg i spesielle områder

1. I dette vedlegg omfatter de spesielle områdene Middelhavsområdet, Østersjøområdet, Svartehavsområdet, Rødhavsområdet, Golfområdet, Adenbuktområdet, Antarktisområdet og de nordvesteuropeiske havområder (som nærmere definert og spesifisert).
2. Med forbehold for bestemmelsene i regel 11 i dette vedlegg gjelder følgende:
 - a) Ethvert utslipp i havet av olje eller oljeholdige blandinger fra alle oljetankskip og fra alle øvrige skip med en bruttotonnasje på minst 400 er forbudt når skipet befinner seg i et spesielt område. [...]
 - b) [...] Ethvert utslipp i havet av olje eller oljeholdige blandinger fra et skip med en bruttotonnasje på under 400 som ikke er et oljetankskip, er forbudt når skipet befinner seg i et spesielt område, unntatt når oljeinnholdet i avløpsvannet uten fortynning ikke overstiger 15 milliondeler.
3.
 - a) Bestemmelsene i nr. 2 i denne regel får ikke anvendelse på utslipp av ren eller atskilt ballast.
 - b) Bestemmelsene i nr. 2 bokstav a) i denne regel får ikke anvendelse på utslipp av behandlet lensevann fra maskinrom, forutsatt at samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - i) Lensevannet må ikke stamme fra lastepumperom.
 - ii) Lensevannet må ikke være blandet med lasterester av olje.
 - iii) Skipet må være underveis.
 - iv) Oljeinnholdet i avløpsvannet uten fortynning må ikke overstige 15 milliondeler.
 - v) Skipet må ha i drift et oljefiltreringssystem som er i samsvar med regel 16 nr. 5 i dette vedlegg.
 - vi) Filtreringssystemet må være utstyrt med en stoppinnretning som sikrer at utslippet stoppes automatisk når oljeinnholdet i avløpsvannet overskrider 15 milliondeler.
4.
 - a) Ingen utslipp i havet skal inneholde kjemikalier eller andre stoffer i mengder eller konsentrasjoner som er skadelige for havmiljøet, eller kjemikalier eller andre stoffer som tilsettes for å omgå vilkårene for utslipp som er fastsatt i denne regel.
 - b) De oljerester som ikke kan slippes ut i havet i samsvar med nr. 2 eller 3 i denne regel, skal beholdes om bord eller leveres til mottaksanlegg.
5. Denne regel er ikke til hinder for at et skip hvis reise bare delvis foregår i et spesielt område, kan foreta et utslipp utenfor det spesielle området i samsvar med regel 9 i dette vedlegg.
6. [...].
7. [...].
8. [...].

Regel 11: Unntak

Regel 9 og 10 i dette vedlegg får ikke anvendelse på

- a) utslipp i havet av olje eller oljeholdige blandinger som er nødvendig av hensyn til skipets sikkerhet eller for å redde menneskeliv på havet, eller
- b) utslipp i havet av olje eller oljeholdige blandinger som følge av skade på et skip eller dets utstyr:
 - i) forutsatt at alle rimelige forholdsregler ble tatt etter at skaden oppstod eller utslippet ble oppdaget, for å hindre eller så langt som mulig begrense utslippet, og
 - ii) med mindre eieren eller skipsføreren handlet med overlegg for å forårsake skade, eller uforsiktig og med viten om at det sannsynligvis ville oppstå skade, eller

- c) utslipp i havet av stoffer som inneholder olje, godkjent av [flaggstatens] myndighet, når de brukes for å bekjempe bestemte tilfeller av forurensning for å begrense skadene av forurensningen mest mulig. Slike utslipp skal godkjennes av de offentlige myndigheter som har domsmyndighet over området for det tiltenkte utslippet.

DEL II: SKADELIGE FLYTENDE STOFFER (MARPOL 73/78, VEDLEGG II)

Utdrag fra de relevante bestemmelsene i MARPOL 73/78 vedlegg II:

Regel 3: Kategorisering og fortegnelse over skadelige flytende stoffer

1. Ved anvendelse av reglene i dette vedlegg skal skadelige flytende stoffer inndeles i følgende fire kategorier:

- a) Kategori A: Skadelige flytende stoffer som dersom de slippes ut i havet ved tankrensing eller tømning av ballast, kan utgjøre en alvorlig fare for havressurser eller menneskers helse, eller gjøre stor skade på områdenes rekreasjonsverdi eller annen rettmessig utnytting av havet og derfor berettiger iverksetting av strenge tiltak mot forurensning.
- b) Kategori B: Skadelige flytende stoffer som dersom de slippes ut i havet ved tankrensing eller tømning av ballast, kan utgjøre en fare for havressurser eller menneskers helse, eller gjøre skade på områdenes rekreasjonsverdi eller annen rettmessig utnytting av havet og derfor berettiger iverksetting av særlige tiltak mot forurensning.
- c) Kategori C: Skadelige flytende stoffer som dersom de slippes ut i havet ved tankrensing eller tømning av ballast, kan utgjøre en mindre fare for havressurser eller menneskers helse, eller gjøre mindre skade på områdenes rekreasjonsverdi eller annen rettmessig utnytting av havet og derfor kreve særlige vilkår for å behandle dem.
- d) Kategori D: Skadelige flytende stoffer som dersom de slippes ut i havet ved tankrensing eller tømning av ballast, kan utgjøre en målbar fare for havressurser eller menneskers helse, eller gjøre minimal skade på områdenes rekreasjonsverdi eller annen rettmessig utnytting av havet og derfor kreve en viss oppmerksomhet når det gjelder vilkårene for å behandle dem.

2. [...].

3. [...].

4. [...].

[Ytterligere retningslinjer for kategorisering av stoffer samt en fortegnelse over kategoriserte stoffer finnes i regel 3 nr. 2-4 og regel 4 i tilleggene til MARPOL 73/78 vedlegg II.]

Regel 5: Utslipp av skadelige flytende stoffer

Stoffer i kategori A, B og C utenfor spesielle områder og stoffer i kategori D i alle områder

Med forbehold for bestemmelsene i [...] regel 6 i dette vedlegg gjelder følgende:

- 1. Utslipp i havet av stoffer i kategori A som definert i regel 3 nr. 1 bokstav a) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori A, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt. Dersom tanker som inneholder slike stoffer, skal skylles rene, skal restene etter skyllingen tømmes i et mottaksanlegg inntil konsentrasjonen i stoffet i avløpsvannet til et slikt anlegg er lik eller mindre enn 0,1 vektprosent, og inntil tanken er tom, med unntak av gul eller hvit fosfor, der restkonsentrasjonen skal være 0,01 % vektprosent. Alt vann som siden tilføres tanken, kan slippes ut i havet når samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - c) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.

2. Utslipp i havet av stoffer i kategori B som definert i regel 3 nr. 1 bokstav b) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori B, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt, med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) framgangsmåtene og ordningene for utslipp er godkjent av [flaggstatens] myndighet. Slike framgangsmåter og ordninger skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO), og skal sikre at konsentrasjonen i avløpsvannet og utslippshastigheten er slik at konsentrasjonen av stoffet i skipets kjølvann ikke overstiger 1 milliondel,
 - c) den største mengden last som slippes ut fra hver tank med tilhørende rørledninger, overstiger ikke den største mengden som er tillatt etter framgangsmåtene omhandlet i bokstav b) i dette nummer, som ikke i noe tilfelle skal overstige den største av verdiene 1 kubikkmeter eller 1/3000 av tankens lastekapasitet i kubikkmeter,
 - d) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - e) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.
3. Utslipp i havet av stoffer i kategori C som definert i regel 3 nr. 1 bokstav c) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori C, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) framgangsmåtene og ordningene for utslipp er godkjent av [flaggstatens] myndighet. Slike framgangsmåter og ordninger skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO), og skal sikre at konsentrasjonen i avløpsvannet og utslippshastigheten er slik at konsentrasjonen av stoffet i skipets kjølvann ikke overstiger 10 milliondeler,
 - c) den største mengden last som slippes ut fra hver tank med tilhørende rørledninger, overstiger ikke den største mengden som er tillatt etter framgangsmåtene omhandlet i bokstav b) i dette nummer, som ikke i noe tilfelle skal overstige den største av verdiene 3 kubikkmeter eller 1/1000 av tankens lastekapasitet i kubikkmeter,
 - d) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - e) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.
4. Utslipp i havet av stoffer i kategori D som definert i regel 3 nr. 1 bokstav d) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori D, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) blandingen har en konsentrasjon på høyst én del stoff til ti deler vann, og
 - c) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst.
5. Ventilasjonsmetoder godkjent av [flaggstatens] myndighet kan brukes for å fjerne lasterester fra en tank. Slike metoder skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO). Alt vann som siden tilføres tanken, skal anses som rent og ikke omfattes av nr. 1-4 i denne regel.
6. Utslipp i havet av stoffer som ikke er kategorisert, midlertidig vurdert eller evaluert som nevnt i regel 4 nr. 1 i dette vedlegg, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt.

Stoffer i kategori A, B og C innenfor spesielle områder (som definert i MARPOL 73/78 vedlegg II, regel 1, herunder Østersjøen)

Med forbehold for bestemmelsene i [...] regel 6 i dette vedlegg gjelder følgende:

7. Utslipp i havet av stoffer i kategori A som definert i regel 3 nr. 1 bokstav a) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori A, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt. Dersom tanker som inneholder slike stoffer, skal skylles rene, skal restene etter skyllingen tømmes i et mottaksanlegg opprettet av statene som grenser til det spesielle området, i samsvar med regel 7 i dette vedlegg, inntil konsentrasjonen i stoffet i avløpsvannet til et slikt anlegg er lik eller mindre enn 0,05 vektprosent, og inntil tanken er tom, med unntak av gul eller hvit fosfor, der restkonsentrasjonen skal være 0,005 % vektprosent. Alt vann som siden tilføres tanken, kan slippes ut i havet når samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - c) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.
8. Utslipp i havet av stoffer i kategori B som definert i regel 3 nr. 1 bokstav b) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori B, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) tanken er skylt på forhånd etter den framgangsmåte som [flaggstatens] myndighet har godkjent, og som bygger på standarder utarbeidet av (IMO), og tankskyllevannet er levert til et mottaksanlegg,
 - b) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - c) framgangsmåtene og ordningene for utslipp og skyllevann er godkjent av [flaggstatens] myndighet. Slike framgangsmåter og ordninger skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO), og skal sikre at konsentrasjonen i avløpsvannet og utslippshastigheten er slik at konsentrasjonen av stoffet i skipets kjølvann ikke overstiger 1 milliondel,
 - d) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - e) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.
9. Utslipp i havet av stoffer i kategori C som definert i regel 3 nr. 1 bokstav c) i dette vedlegg eller av stoffer som er midlertidig vurdert som stoffer i kategori C, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt med mindre samtlige av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) skipet er underveis med en hastighet på minst 7 knop for selvdrevne skip eller minst 4 knop for skip som ikke er selvdrevne,
 - b) framgangsmåtene og ordningene for utslipp er godkjent av [flaggstatens] myndighet. Slike framgangsmåter og ordninger skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO), og skal sikre at konsentrasjonen i avløpsvannet og utslippshastigheten er slik at konsentrasjonen av stoffet i skipets kjølvann ikke overstiger 1 milliondel,
 - c) den største mengden last som slippes ut fra hver tank med tilhørende rørledninger, overstiger ikke den største mengden som er tillatt etter framgangsmåtene omhandlet i bokstav b) i dette nummer, som ikke i noe tilfelle skal overstige den største av verdiene 1 kubikkmeter eller 1/3000 av tankens lastekapasitet i kubikkmeter,

- d) utslippet skjer under vannlinjen, idet det tas hensyn til plasseringen av saltvannsinntakene, og
 - e) utslippet skjer minst 12 nautiske mil fra nærmeste kyst og på minst 25 meters dyp.
10. Ventilasjonsmetoder godkjent av [flaggstatens] myndighet kan brukes for å fjerne lasterester fra en tank. Slike metoder skal bygge på standarder utarbeidet av (IMO). Alt vann som siden tilføres tanken, skal anses som rent og ikke omfattes av nr. 7-9 i denne regel.
11. Utslipp i havet av stoffer som ikke er kategorisert, midlertidig vurdert eller evaluert som nevnt i regel 4 nr. 1 i dette vedlegg, eller av ballastvann, tankskyllevann eller andre rester eller blandinger som inneholder slike stoffer, er forbudt.
12. Denne regel er ikke til hinder for at et skip beholder om bord lasterester i kategori B eller C og slipper ut slike rester i havet utenfor et spesielt område i samsvar med henholdsvis nr. 2 eller 3 i denne regel.

Regel 6: Unntak

Regel 5 i dette vedlegg får ikke anvendelse på

- a) utslipp i havet av skadelige flytende stoffer eller blandinger som inneholder slike stoffer, som er nødvendig av hensyn til skipets sikkerhet eller for å redde menneskeliv på havet, eller
- b) utslipp i havet av skadelige flytende stoffer eller blandinger som inneholder slike stoffer, som følge av skade på et skip eller dets utstyr:
 - i) forutsatt at alle rimelige forholdsregler ble tatt etter at skaden oppstod eller utslippet ble oppdaget, for å hindre eller så langt som mulig begrense utslippet, og
 - ii) med mindre eieren eller skipsføreren handlet med overlegg for å forårsake skade, eller uforsiktig og med viten om at det sannsynligvis ville oppstå skade, eller
- c) utslipp i havet av skadelige flytende stoffer eller blandinger som inneholder slike stoffer, som er godkjent av [flaggstatens] myndighet, når de brukes for å bekjempe bestemte tilfeller av forurensning for å begrense skadene av forurensningen mest mulig. Slike utslipp skal godkjennes av de offentlige myndigheter som har domsmyndighet over området for det tiltenkte utslippet.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 859/2008**2014/EØS/56/36****av 20. august 2008****om endring av rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 med hensyn til felles tekniske krav og administrative framgangsmåter for kommersiell lufttransport(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
fellesskap,

under henvisning til rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 av
16. desember 1991 om harmonisering av tekniske krav
og administrative framgangsmåter i sivil luftfart⁽¹⁾, særlig
artikkel 11 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

1) I forordning (EØF) nr. 3922/91 er det fastsatt at
Kommissjonen skal vedta endringer av de felles tekniske
kravene og administrative framgangsmåtene oppført i
vedlegg III til nevnte forordning som er nødvendige av
hensyn til den vitenskapelige og tekniske utvikling.

2) Vedlegg III til forordning (EØF) nr. 3922/91 bygger
på et sett av harmoniserte regler vedtatt av De felles
luftfartsmyndigheter (JAA) og kalles De felles
luftfartskrav for kommersiell lufttransport (fly) (JAR-
OPS 1).

3) Vedlegg III er ajourført ved forordning (EØF) 8/2008⁽²⁾
for å gjenspeile de endringer som er gjort i JAR-OPS
etter 1. januar 2005 (endring 9–12) før datoen da nevnte
vedlegg får anvendelse (16. juli 2008).

4) Nevnte vedlegg bør igjen endres, på grunnlag av ytterligere
arbeid som er utført av Det europeiske flysikkerhetsbyrå
og i påvente av vedtakelse av gjennomføringsreglene
fastsatt i forordning (EF) 8/2008, for å omfatte visse
tekniske og driftsmessige krav knyttet til de viktigste
sikkerhetsaspektene i vedlegget.

5) Disse nye kravene bør få anvendelse umiddelbart.
Næringen og myndighetene trenger imidlertid tid til å
forberede gjennomføringen av kompliserte bestemmelser
knyttet til allværsdrift og opplæring av kabinpersonale.

6) Vedlegg III til forordning (EØF) nr. 3922/91 bør derfor
endres.

7) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med
uttalelse fra Flysikkerhetskomiteen nedsatt ved artikkel
12 i forordning (EØF) nr. 3922/91 —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Vedlegg III til rådsforordning (EØF) nr. 3922/1991 erstattes
med vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

1. Denne forordning trer i kraft den dag den kunngjøres i
Den europeiske unions tidende.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 254 av 20.9.2008, s. 1, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 66/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den
europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 23.

⁽¹⁾ EFT L 373 av 31.12.1991, s. 4.

⁽²⁾ EUT L 10 av 12.1.2008, s. 1.

2. Bestemmelsene i vedlegget til denne forordning om OPS 1.1005, OPS 1.1010, OPS 1.1015, tillegg 1 til OPS 1.1005, tillegg 1 til OPS 1.1010, tillegg 1 til OPS 1.1015 og tillegg 3 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 får anvendelse fra 16. juli 2009.

3. Bestemmelsene i vedlegget til denne forordning om OPS 1.430, OPS 1.435, OPS 1.440, OPS 1.450, OPS 1.455, OPS

1.460, tillegg 1 til OPS 1.430, tillegg 1 til OPS 1.440, tillegg 1 til OPS 1.450 og tillegg 1 til OPS 1.455 får anvendelse fra 16. juli 2011.

4. I påvente av iverksettelse av bestemmelsene nevnt i nr. 2 og 3, får de tilsvarende bestemmelsene i vedlegget til forordning (EØF) 8/2008 fortsatt anvendelse.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 20. august 2008.

For Kommisjonen

Antonio TAJANI

Visepresident

*VEDLEGG**«VEDLEGG III*

Felles tekniske krav og administrative framgangsmåter som får anvendelse på kommersiell flytransport

OPS 1: Kommersiell flytransport

Innhold

KAPITTEL A	—	Virkeområde og definisjoner
KAPITTEL B	—	Alminnelige bestemmelser
KAPITTEL C	—	Sertifisering av og tilsyn med operatører
KAPITTEL D	—	Driftsprosedyrer
KAPITTEL E	—	Allværsdrift
KAPITTEL F	—	Alminnelig ytelse
KAPITTEL G	—	Ytelsesklasse A
KAPITTEL H	—	Ytelsesklasse B
KAPITTEL I	—	Ytelsesklasse C
KAPITTEL J	—	Masse og balanse
KAPITTEL K	—	Instrumenter og utstyr
KAPITTEL L	—	Kommunikasjons- og navigasjonsutstyr
KAPITTEL M	—	Vedlikehold av fly
KAPITTEL N	—	Flygebesetning
KAPITTEL O	—	Kabinbesetning
KAPITTEL P	—	Håndbøker, loggbøker og journaler
KAPITTEL Q	—	Flyge- og tjenestetidsbegrensninger og hvilekrav
KAPITTEL R	—	Lufttransport av farlig gods
KAPITTEL S	—	Sikkerhet

KAPITTEL A

VIRKEOMRÅDE OG DEFINISJONER

OPS 1.001

Virkeområde

OPS del 1 fastsetter krav som får anvendelse på drift av alle sivile fly med sikte på kommersiell lufttransport ved en annen operatør som har sitt hovedforetak, og eventuelt forretningskontor, i en medlemsstat, heretter kalt operatøren. OPS 1 får ikke anvendelse på

1. fly som brukes til militær-, toll- eller polititjenester, eller
2. flyginger i tilknytning til fallskjermhopping og brannslukking samt posisjonerings- og returflyging i forbindelse med dette der det fraktes personer som vanligvis blir fraktet i tilknytning til fallskjermhopping og brannslukking, eller
3. flyginger umiddelbart før, under eller umiddelbart etter en arbeidsflygingsaktivitet, forutsatt at disse flygingene har forbindelse med denne arbeidsflygingen, og der det utover besetningsmedlemmene ikke fraktes flere enn seks personer som er uunnværlige for arbeidsflygingsaktiviteten.

OPS 1.003

Definisjoner

a) I dette vedlegg menes med:

1. «godtatt/godtakbar» ingen innvendinger fra myndigheten med hensyn til egnetheten for det planlagte formål,
 2. «godkjent (av myndigheten)» dokumentert (av myndigheten) som egnet for det planlagte formål,
 3. «referansemínsteutstyrsliste (MMEL)» en referanseliste (herunder en preambel) som egner seg for en luftfartøytype, og der det fastsettes hvilke instrumenter, utstyrsdetaljer eller funksjoner som, samtidig som planlagt sikkerhetsnivå opprettholdes for relevante sertifiseringsspesifikasjoner for luftdyktighet, midlertidig kan settes ut av drift på grunn av iboende konstruksjonsmessig redundans og/eller på grunn av angitte prosedyrer for drift og vedlikehold, vilkår og begrensninger, og i samsvar med relevante prosedyrer for kontinuerlig luftdyktighet.
 4. «mínsteutstyrsliste (MEL)» en liste (herunder en preambel) for drift av luftfartøy, under angitte forhold, med særskilte instrumenter, utstyrsdetaljer eller funksjoner ute av drift ved flygingens begynnelse. Denne listen utarbeides av operatøren for vedkommendes bestemte luftfartøy, idet det tas hensyn til luftfartøysdefinisjonen og relevante drifts- og vedlikeholdsvilkår, etter en prosedyre som myndigheten har godkjent.
- b) Med «del M» og «del 145», som det vises til i dette vedlegg, menes del M og del 145 i kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT L 315 av 28.11.2003, s. 1.

KAPITTEL B

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

OPS 1.005

Alminnelige bestemmelser

- a) Operatøren skal ikke benytte et fly med kommersiell lufttransport som formål uten at det skjer i samsvar med OPS del 1. For drift av fly i ytelsesklasse B gjelder de lempede kravene i tillegg 1 til OPS 1.005 a).
- b) Operatøren skal oppfylle gjeldende luftdyktighetskrav med tilbakevirkende kraft for fly som drives med kommersiell lufttransport som formål.
- c) Hvert fly skal drives i samsvar med vilkårene i luftdyktighetssertifikatet og innenfor de godkjente begrensninger i flygehåndboken.
- d) Alle simuleringsbaserte opplæringsinnretninger (STD), for eksempel flygesimulatorer eller flygeopplæringsinnretninger (FTD), som erstatter et fly ved opplæring og/eller kontroll, skal være godkjent i samsvar med gjeldende krav for simuleringsbaserte opplæringsinnretninger. En operatør som har til hensikt å bruke en slik STD, skal innhente godkjenning fra myndigheten.

OPS 1.020

Lover, forskrifter og prosedyrer — operatørens ansvar

Operatøren skal sikre at

1. alle arbeidstakere er gjort oppmerksomme på at de må overholde lovene, forskriftene og prosedyrene i de stater der operasjoner utføres, og
2. alle besetningsmedlemmer er fortrolige med de lover, forskrifter og prosedyrer som gjelder for utførelsen av deres oppgaver.

OPS 1.025

Felles språk

- a) Operatøren skal sikre at alle besetningsmedlemmer kan kommunisere på et felles språk.
- b) Operatøren skal sikre at alt driftspersonell er i stand til å forstå det språk som de deler av driftshåndboken som gjelder deres oppgaver og ansvarsforhold, er skrevet på.

OPS 1.030

Minsteutstyrslistes — operatørens ansvar

- a) Operatøren skal for hvert fly utarbeide en minsteutstyrsliste (MEL) som er godkjent av myndigheten. Denne skal bygge på, men ikke være mindre restriktiv enn den relevante referanseminsteutstyrslisten (MMEL) (dersom en slik finnes) som er godtatt av myndigheten.
- b) Operatøren kan benytte et fly på annen måte enn i samsvar med MEL bare dersom myndigheten tillater dette. En slik tillatelse skal under ingen omstendigheter muliggjøre drift utover begrensningene for MMEL.

*OPS 1.035***Kvalitetssystem**

- a) Operatøren skal utarbeide ett enkelt kvalitetssystem og utpeke én enkelt kvalitetsleder til å overvåke samsvaret med og egnetheten til de prosedyrer som kreves for å garantere sikker driftspraksis og luftdyktige fly. Samsvarskontrollen skal omfatte et system for tilbakemelding til ansvarlig leder (se også OPS 1.175 h)) for å sikre at det om nødvendig treffes korrigerende tiltak.
- b) Kvalitetssystemet skal omfatte et kvalitetssikringsprogram som inneholder prosedyrer for å kontrollere at all drift gjennomføres i samsvar med alle gjeldende krav, standarder og prosedyrer.
- c) Kvalitetssystemet og kvalitetslederen skal være godtakbar for myndigheten.
- d) Kvalitetssystemet skal beskrives i relevant dokumentasjon.
- e) Uten hensyn til bokstav a) kan myndigheten godta at det utpekes to kvalitetsansvarlige, én for drift og én for vedlikehold, forutsatt at operatøren har utpekt én kvalitetsstyringsenhet for å sikre at kvalitetssystemet anvendes enhetlig gjennom hele operasjonen.

*OPS 1.037***Program for forebygging av ulykker og for flysikkerhet**

- a) Operatøren skal utarbeide og vedlikeholde et program for forebygging av ulykker og for flysikkerhet, som kan integreres med kvalitetssystemet, herunder
 - 1. programmer for å oppnå og opprettholde risikobevisssthet for alle personer som deltar i driften, og
 - 2. en ordning for rapportering av hendelser, slik at relevante hendelses- og ulykkesrapporter kan sammenstilles og vurderes, så negative tendenser kan avdekkes eller mangler tas hånd om til beste for flysikkerheten. Ordningen skal beskytte rapportørens identitet, og skal gi mulighet til å inngi rapporter anonymt, og
 - 3. vurdering av relevante opplysninger knyttet til ulykker og hendelser samt bekjentgjøring av tilknyttede opplysninger, men ikke skyldfordeling, og
 - 4. et program for overvåking av flygedata for fly som overstiger 27 000 kg MCTOM. Med overvåking av flygedata (FDM) menes proaktiv bruk av digitale flygedata fra rutineoperasjoner for å bedre flysikkerheten. Programmet for overvåking av flygedata skal ikke kunne knyttes til sanksjoner, og det skal ha tilstrekkelig sikkerhet til å beskytte kilden(e) for dataene, og
 - 5. utpeking av en person som ansvarlig for å administrere programmet.
- b) Det påhviler den ansvarlige for administrasjonen av programmet å framsette forslag til korrigerende tiltak som følge av programmet for forebygging av ulykker og for flysikkerhet.
- c) Den ansvarlige for kvalitetssystemet skal overvåke at endringer som følger av forslag til korrigerende tiltak påvist gjennom programmet for ulykkesforebyggings- og flysikkerhet, faktisk gjennomføres.

*OPS 1.040***Besetningsmedlemmer**

- a) Operatøren skal sikre at alle tjenestegjørende flyge- og kabinbesetningsmedlemmer er opplært i og kvalifisert til å utføre sine pålagte oppgaver.

- b) Dersom det finnes andre besetningsmedlemmer enn kabinbesetningsmedlemmer som utfører sine oppgaver i passasjerdelen av et fly, skal operatøren sikre at disse
1. ikke blir forvekslet av passasjerene med kabinbesetningsmedlemmene,
 2. ikke opptar plasser som er forbeholdt kabinbesetningen,
 3. ikke hindrer kabinbesetningsmedlemmer i utføre sine oppgaver.

OPS 1.050

Opplysninger om leting og redning

Operatøren skal sikre at grunnleggende opplysninger om planlagt flyging med hensyn til lete- og redningstjenester er lett tilgjengelige i førerkabinen.

OPS 1.055

Opplysninger om nød- og overlevingsutstyr om bord

Operatøren skal sikre at det for umiddelbar kommunikasjon til redningssentraler finnes lister med opplysninger om nød- og overlevingsutstyr om bord på alle operatørens fly. Opplysningene skal etter behov omfatte antall, farge på og type av redningsflåter og pyroteknisk utstyr, opplysninger om nødbeholdning av medisin, vannbeholdning og type og frekvenser for bærbart nødradioutstyr.

OPS 1.060

Nødlanding på vann

Operatøren kan benytte et fly med et største godkjent passasjerseantall på over 30, over vann med en avstand fra et landområde som egner seg for nødlanding, på over 120 minutter ved marsjhastighet, eller 400 nautiske mil, idet den minste av disse verdiene velges, bare dersom flyet oppfyller nødlandingskravene fastsatt i gjeldende luftdyktighetsbestemmelser.

OPS 1.065

Transport av krigsvåpen og krigsmateriell

- a) Operatøren kan transportere krigsvåpen og krigsmateriell bare dersom alle berørte stater har gitt tillatelse til det.
- b) Operatøren skal sikre at krigsvåpen og krigsmateriell
1. under flygingen oppbevares på et sted som ikke er tilgjengelig for passasjerene, og
 2. når det gjelder skytevåpen, er uladd,
- med mindre alle berørte stater før flygingen har gitt tillatelse til at slike krigsvåpen og slikt krigsmateriell transporteres under omstendigheter som helt eller delvis er forskjellige fra dem som er angitt i denne bokstav.
- c) Operatøren skal påse at fartøysjefen, før en flyging begynnes, mottar nærmere opplysninger om eventuelle krigsvåpen og krigsmateriell som skal transporteres, og om deres plassering om bord.

*OPS 1.070***Transport av sportsvåpen og -ammunisjon**

- a) Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at enhver planlagt lufttransport av sportsvåpen blir innrapportert til operatøren.
- b) En operatør som godtar transport av sportsvåpen, skal sikre at de er
 - 1. lastet i flyet på et sted som er utilgjengelig for passasjerer under flyging, med mindre myndigheten har fastslått at dette er ugjennomførlig, og har godtatt at andre prosedyrer kan anvendes, og
 - 2. for skytevåpen eller andre våpen som kan inneholde ammunisjon, at de er uladd.
- c) Ammunisjon til sportsvåpen kan medbringes i passasjerenes innsjekkede bagasje, med forbehold for visse begrensninger i samsvar med de tekniske forskriftene (se OPS 1.1160 b) 5)) som fastsatt i OPS 1.1150 a) 15).

*OPS 1.075***Transportmåte for personer**

Operatøren skal treffe alle tiltak for å sikre at ingen person under flygingen oppholder seg i en del av flyet som ikke er beregnet for plassering av personer, med mindre fartøysjefen har gitt midlertidig adgang til en del av flyet

- 1. med sikte på å treffe tiltak som er nødvendige for sikkerheten til flyet, personer, dyr eller gods, eller
- 2. der frakt eller forsyninger oppbevares, og som er slik utformet at det er mulig for en person å få adgang under flyging.

*OPS 1.080***Åpen***OPS 1.085***Besetningens ansvar**

- a) Et besetningsmedlem har ansvar for korrekt utførelse av sine oppgaver som
 - 1. er knyttet til flyets sikkerhet og til dem som er om bord i det, og
 - 2. er angitt i de instruksjer og prosedyrer som er fastsatt i driftshåndboken.
- b) Et besetningsmedlem skal
 - 1. rapportere til fartøysjefen enhver feil, svikt, funksjonssvikt eller mangel som etter vedkommendes mening kan påvirke luftdyktigheten til eller sikker drift av flyet, herunder nødsystemer,
 - 2. rapportere til fartøysjefen alle hendelser som har eller kunne ha satt driftssikkerheten i fare, og
 - 3. bruke operatørens ordninger for rapportering av hendelser i samsvar med OPS 1.037 a) 2). I slike tilfeller skal en kopi av rapporten(e) formidles til vedkommende fartøysjef.
- c) Intet i bokstav b) ovenfor forplikter et besetningsmedlem til å rapportere en hendelse som et annet besetningsmedlem allerede har rapportert.

- d) Et besetningsmedlem skal ikke utføre oppgaver om bord i et fly
1. under påvirkning av legemidler som kan påvirke vedkommendes evne til å utføre sine oppgaver på en måte som setter sikkerheten i fare,
 2. etter dypdykking, før det har gått rimelig tid,
 3. etter blodgiving, før det har gått rimelig tid,
 4. dersom gjeldende medisinske krav ikke er oppfylt, eller dersom vedkommende er i tvil om sin evne til å utføre sine tildelte oppgaver, eller
 5. dersom besetningsmedlemmet vet eller mener at vedkommende lider av tretthet eller føler seg uopplagt i en slik grad at flygingen kan settes i fare.
- e) Et besetningsmedlem skal være underlagt hensiktsmessige krav som gjelder alkoholinntak, som operatøren skal fastsette og myndigheten kunne godta, og som ikke skal være mindre restriktive enn følgende:
1. Ingen alkohol skal inntas de siste åtte timer før fastsatt tidspunkt for å melde seg til flygetjeneste eller begynt beredskap.
 2. Alkoholinnholdet i blodet skal ikke overstige 0,2 promille idet flygetjenesten begynnes.
 3. Ingen alkohol skal inntas under flygetjeneste eller beredskap.
- f) Fartøysjefen skal
1. ha ansvaret for sikkerheten til alle besetningsmedlemmer, passasjerer og last om bord, fra det øyeblikk vedkommende kommer om bord til vedkommende forlater flyet idet flygingen avsluttes,
 2. ha ansvaret for drift av og sikkerhet for flyet fra det øyeblikk flyet først setter seg i bevegelse i tilknytning til avgang, til det øyeblikk det til slutt stopper når flygingen er slutt og motoren(e) som er brukt som hovedframdriftsenhet, er slått av,
 3. ha myndighet til å gi alle kommandoer vedkommende anser som nødvendige for å ivareta sikkerheten for flyet og personer eller eiendom som fraktes med det,
 4. ha myndighet til å bortvise enhver person, eller del av last, som etter vedkommendes mening kan utgjøre en potensiell fare for sikkerheten til flyet eller dem om bord,
 5. nekte en person adgang om bord i flyet dersom vedkommende synes å være under påvirkning av alkohol eller narkotika i en slik grad at det er sannsynlig at sikkerheten til flyet eller dem om bord settes i fare,
 6. ha rett til å nekte transport av avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring dersom transport av dem utgjør en risiko for sikkerheten til flyet eller dem om bord,
 7. sikre at alle passasjerer orienteres om plasseringen av nødutganger og plassering og bruk av relevant sikkerhets- og nødutstyr,
 8. sikre at alle prosedyrer for drift og kontrollister er overholdt i samsvar med driftshåndboken,
 9. ikke tillate noen besetningsmedlemmer å utføre andre aktiviteter under avgang, begynnende stigning, siste fase av innflygingen og landingen enn dem som kreves for sikker drift av flyet,
 10. ikke tillate
 - i) at en ferdsskriver settes ut av funksjon, slås av eller får slettet data under flyging, og ikke tillate at registrerte data slettes etter en flyging i tilfelle en ulykke eller hendelse som er underlagt obligatorisk rapportering,
 - ii) at en taleregistratør for førerkabinen settes ut av funksjon eller slås av under flyging, med mindre vedkommende mener at de registrerte data, som ellers ville ha blitt slettet automatisk, bør bevares til bruk ved etterforskning av en ulykke eller hendelse, og ikke tillate manuell sletting av registrerte data under eller etter flygingen i tilfelle en ulykke eller hendelse som er underlagt obligatorisk rapportering,

11. avgjøre om vedkommende skal godta et fly med funksjonsfeil som tillates av CDL eller MEL, og
 12. sikre at inspeksjon er utført før flyging.
- g) Fartøysjefen eller flygeren som er delegert ansvaret for flygingen, skal i en nødssituasjon som krever umiddelbar beslutning og handling, treffe de tiltak vedkommende fartøysjef anser som nødvendige etter omstendighetene. I slike tilfeller kan fartøysjefen av hensyn til sikkerheten avvike fra regler, driftsprosedyrer og metoder.

OPS 1.090

Fartøysjefens myndighet

Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at alle personer som transporteres i flyet, adlyder alle lovlige påbud gitt av fartøysjefen i den hensikt å ivareta sikkerheten for fly, passasjerer eller eiendeler.

OPS 1.095

Myndighet til å takse et fly

Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at et fly som vedkommende har ansvar for, ikke blir takset på trafikkområdet på en flyplass av en annen person enn et flygebesetningsmedlem, med mindre personen som sitter ved betjeningsinnretningene,

1. er bemyndiget av operatøren eller av en utpekt representant, og er kvalifisert til å
 - i) takse flyet,
 - ii) bruke radiotelefonen, og
2. har fått opplæring i flyplassens utforming, ruter, skilt, merking, lys, flygekontrollsignaler og -instrukser, fraseologi og prosedyrer, og er i stand til å følge de driftsstandarter som kreves for at flyet skal bevege seg på en sikker måte på flyplassen.

OPS 1.100

Adgang til førerkabinen

- a) Operatøren skal sikre at ingen andre personer enn flygebesetningsmedlemmer som tjenestegjør på en flyging, har adgang til eller transporteres i førerkabinen, med mindre personen
1. er et tjenestegjørende besetningsmedlem,
 2. er en representant for myndigheten med ansvar for sertifisering, lisensiering eller inspeksjon, dersom dette kreves for at vedkommende skal utføre sine offisielle oppgaver, eller
 3. har tillatelse etter driftshåndboken og transporteres i henhold til instrukser i driftshåndboken.
- b) Fartøysjefen skal sikre at
1. adgang til førerkabinen, av hensyn til sikkerheten, ikke virker distraherende og/eller virker inn på gjennomføringen av flygingen, og
 2. alle personer som transporteres i førerkabinen, er fortrolige med relevante sikkerhetsprosedyrer.
- c) Den endelige beslutningen om adgang til førerkabinen er fartøysjefens ansvar.

*OPS 1.105***Ulovlig transport**

Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at ingen glemmer seg selv eller last om bord i et fly.

*OPS 1.110***Bærbare elektroniske innretninger**

Operatøren skal ikke tillate at noen bruker, og skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at ingen bruker, en bærbar elektronisk innretning som kan påvirke ytelsen til flyets systemer og utstyr negativt, om bord i et fly.

*OPS 1.115***Alkohol og narkotika**

Operatøren skal ikke tillate at noen som er påvirket av alkohol eller narkotika i en grad som gjør det sannsynlig at sikkerheten til flyet eller dem om bord settes i fare, får adgang til eller oppholder seg i et fly, og skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at dette ikke skjer.

*OPS 1.120***Trusler mot sikkerheten**

Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at ingen av vanvare eller uaktsomt opptrer eller unnlater å handle og dermed

1. setter flyet eller de som er om bord, i fare,
2. bidrar til eller tillater at et fly setter personer eller eiendom i fare.

*OPS 1.125***Dokumenter som skal medbringes**

- a) Operatøren skal sikre at følgende dokumenter eller kopier av dem medbringes ved hver flyging:
 1. registreringsbevis,
 2. luftdyktighetsbevis,
 3. original eller kopi av støyserifikat (om relevant), herunder en engelsk oversettelse, dersom en slik er gitt av myndigheten med ansvar for å utstede støyserifikat,
 4. original eller kopi av godkjenningsserifikat for luftfartsselskap,
 5. luftfartøets radiolisens, og
 6. original eller kopi av ansvarsforsikringsbevis.
- b) Hvert flygebesetningsmedlem skal på hver flyging medbringe et gyldig flygebesetningsserifikat med relevant(e) rettighet(er) for den berørte flygingen.

*OPS 1.130***Håndbøker som skal medbringes**

Operatøren skal sikre at

1. gjeldende deler av den driftshåndboken som er relevant for besetningens oppgaver, medbringes ved hver flyging,
2. de deler av driftshåndboken som kreves for å gjennomføre en flyging, er lett tilgjengelige for besetningen om bord i flyet, og
3. gjeldende flygehåndbok medbringes i flyet, med mindre myndigheten har godtatt at driftshåndboken angitt i OPS 1.045 tillegg 1 del B inneholder relevante opplysninger for flyet.

*OPS 1.135***Tilleggsopplysninger og skjemaer som skal medbringes**

- a) Operatøren skal sikre at følgende informasjon og skjemaer medbringes ved hver flyging i tillegg til dokumentene og håndbøkene angitt i OPS 1.125 og OPS 1.130, alt etter relevans for driftstype og -område:
 1. driftsreiseplan som minst inneholder opplysningene som kreves i OPS 1.1060,
 2. flyets tekniske logg som minst inneholder opplysningene som kreves i del M punkt M. A. 306, operatørens tekniske loggsystem,
 3. opplysninger om levert ATS-reiseplan,
 4. relevant forberedende NOTAM/AIS-dokumentasjon,
 5. relevant meteorologisk informasjon,
 6. masse- og balansedokumentasjon som angitt i kapittel J,
 7. underretning om særlige kategorier av passasjerer som sikkerhetspersonell dersom disse ikke anses som del av besetningen, funksjonshemmede, avviste passasjerer, utviste personer og personer i forvaring,
 8. underretning om særlig last, herunder farlig gods, herunder skriftlig informasjon til fartøysjefen slik det kreves i OPS 1.1215 c),
 9. aktuelle kart og diagrammer og tilhørende dokumenter som fastsatt i OPS 1.290 b) 7,
 10. eventuell annen dokumentasjon som kan kreves av de stater som berøres av denne flygingen, for eksempel godsmanifest, passasjerliste osv., og
 11. skjemaer for å oppfylle myndighetens og operatørens rapporteringskrav.
- b) Myndigheten kan tillate at opplysningene omhandlet i bokstav a), eller deler av dem, framlegges i en annen form enn trykt på papir. Det må sikres en godtakbar standard for tilgjengelighet, anvendelighet og pålitelighet.

*OPS 1.140***Opplysninger som skal oppbevares på bakken**

- a) Operatøren skal

for varigheten av hver flyging eller rekke av flyginger minst sikre

 - i) at opplysninger som er relevante for flygingen og hensiktsmessig for typen drift, oppbevares på bakken, og
 - ii) at opplysningene oppbevares til de er kopiert, på stedet der de skal lagres i henhold til OPS 1.1065, eller dersom dette ikke kan gjennomføres,
 - iii) at disse opplysningene medbringes i en brannsikker beholder i flyet.

- b) Opplysningene omhandlet i bokstav a) ovenfor omfatter
1. en kopi av driftsreiseplanen, om relevant,
 2. kopier av relevant(e) del(er) av flyets tekniske logg,
 3. ruteavhengig NOTAM-dokumentasjon, dersom denne er redigert av operatøren,
 4. dokumentasjon av masse og balanse dersom dette kreves (jf. OPS 1.625), og
 5. underretning om særskilt last.

OPS 1.145

Inspeksjonsmyndighet

Operatøren skal sikre at en person som myndigheten har bemyndiget, til enhver tid har tillatelse til å gå om bord i og medfølge ethvert fly som drives i samsvar med et AOC utstedt av myndigheten, og til å komme inn i og oppholde seg i førerkabinen, forutsatt at fartøysjefen kan nekte adgang til førerkabinen dersom vedkommende fartøysjef mener flyets sikkerhet dermed settes i fare.

OPS 1.150

Framlegging av dokumentasjon og registreringer

- a) Operatøren skal
1. gi enhver person som myndigheten har bemyndiget, adgang til alle dokumenter og registreringer knyttet til flygeoperasjoner eller vedlikehold, og
 2. framlegge alle slike dokumenter og registreringer innen en rimelig tidsfrist dersom myndigheten ber om det.
- b) Fartøysjefen skal på anmodning fra en person som myndigheten har bemyndiget, framlegge den dokumentasjonen som kreves medbrakt om bord, for denne personen innen en rimelig tidsfrist.

OPS 1.155

Oppbevaring av dokumentasjon

Operatøren skal

1. sikre at alle dokumenter, i original eller kopi, som kreves oppbevart, oppbevares i det fastsatte tidsrom, selv om vedkommende ikke lenger er operatør av flyet, og
2. dersom et besetningsmedlem for hvem operatøren har oppbevart opplysninger om flygetjeneste-, tjeneste- og hvileperioder, blir besetningsmedlem for en annen operatør, sikre at disse opplysningene stilles til rådighet for den nye operatøren.

OPS 1.160

Oppbevaring, utarbeiding og bruk av ferdsskriverregistreringer

- a) Oppbevaring av registreringer
1. Etter en ulykke skal operatøren av et fly som er utstyrt med ferdsskriver, i den grad det er mulig, bevare de originale registreringsdataene i tilknytning til ulykken, slik de er registrert i ferdsskriveren, i 60 dager, med mindre etterforskningsmyndigheten ber om noe annet.
 2. Med mindre myndigheten har gitt forhåndssamtykke, skal operatøren av et fly som er utstyrt med ferdsskriver, i den grad det er mulig, bevare de originale registreringsdataene i tilknytning til ulykken, slik de er registrert i ferdsskriveren, i 60 dager etter en ulykke som er underlagt obligatorisk rapportering, med mindre etterforskningsmyndigheten ber om noe annet.

3. Dersom myndigheten ber om det, skal dessuten operatøren av et fly som er utstyrt med ferdsskriver, bevare de originale registreringsdataene i 60 dager, med mindre etterforskningsmyndigheten ber om noe annet.
4. Dersom det kreves at et fly er utstyrt med ferdsskriver, skal flyets operatør
 - i) oppbevare registreringene i det tidsrom som kreves i henhold til OPS 1.715, 1.720 og 1.725, bortsett fra i forbindelse med prøving og vedlikehold av ferdsskrivere, da inntil én time av det eldste registrerte materialet på prøvingstidspunktet kan slettes, og
 - ii) oppbevare et dokument som presenterer de opplysninger som er nødvendige for å hente og konvertere lagrede data, til tekniske enheter.
- b) Framlegging av registreringer

Operatøren av et fly som er utstyrt med ferdsskriver, skal på anmodning fra myndigheten framlegge alle tilgjengelige eller lagrede registreringer som er gjort av ferdsskriveren, innen en rimelig frist.
- c) Bruk av registreringer
 1. Opptak fra taleregistratoren kan ikke brukes til andre formål enn etterforskning av en ulykke eller rapporteringspliktig hendelse, med mindre alle berørte besetningsmedlemmer har gitt samtykke til det.
 2. Registreringer fra ferdsskriveren kan ikke brukes til andre formål enn etterforskning av en ulykke eller rapporteringspliktig hendelse, med mindre slike registreringer
 - i) brukes av operatøren utelukkende til formål knyttet til luftdyktighet eller vedlikehold, eller
 - ii) blir anonymisert, eller
 - iii) offentliggjøres på vilkår som ivaretar sikkerheten.

OPS 1.165

Leie

- a) Terminologi

I dette avsnitt menes med:

 1. «leie uten besetning» (dry lease) at flyet drives i henhold til leierens AOC,
 2. «leie med besetning» (wet lease) at flyet drives i henhold til utleiers AOC.
- b) Leie av fly mellom fellesskapsoperatører
 1. Utleie med besetning (wet lease-out). En fellesskapsoperatør som stiller et fly og full besetning til rådighet for en annen fellesskapsoperatør, i samsvar med rådsforordning (EØF) nr. 2407/92 av 23. juli 1992 om lisenser til luftfartsselskaper⁽¹⁾, og ivaretar alle funksjoner og ansvarsforhold beskrevet i kapittel C, forblir operatør av flyet.
 2. All leie unntatt utleie med besetning (wet lease-out)
 - i) Med unntak av det som er fastsatt i bokstav b) nr. 1, skal en fellesskapsoperatør som benytter et fly fra eller stiller et til rådighet for en annen fellesskapsoperatør, innhente forhåndstillatelse til driften fra sin myndighet. Alle vilkår som inngår i denne tillatelsen, skal inkluderes i leieavtalen.

⁽¹⁾ EFT L 240 av 24.8.1992, s. 1.

- ii) De deler av leieavtaler som er godkjent av myndigheten, som ikke gjelder leieavtaler der et fly og full besetning inngår og der en overføring av funksjoner og ansvarsforhold ikke er hensikten, skal alle, med hensyn til det leide flyet, anses som varianter av godkjenningssertifikatet som flygingene blir utført etter.
- c) Leie av fly mellom en fellesskapsoperatør og en annen enhet enn en fellesskapsoperatør
- 1. Innleie uten besetning (dry lease-in)
 - i) En fellesskapsoperatør kan ikke leie inn et fly uten besetning fra et annet foretak enn en fellesskapsoperatør uten tillatelse fra myndigheten. Alle vilkår som inngår i denne tillatelsen, skal inkluderes i leieavtalen.
 - ii) En fellesskapsoperatør skal, med hensyn til fly som leies inn uten besetning, sikre at alle avvik fra kravene fastsatt i kapittel K, L og/eller OPS 1.005 b) meddeles til og er godtakbare for myndigheten.
 - 2. Innleie med besetning (wet lease-in)
 - i) En fellesskapsoperatør kan ikke leie inn et fly med besetning fra et annet foretak enn en fellesskapsoperatør uten tillatelse fra myndigheten.
 - ii) En fellesskapsoperatør skal med hensyn til fly som leies inn med besetning, sikre at
 - A) utleiers sikkerhetsstandarder med hensyn til vedlikehold og drift tilsvarer dem som er fastsatt i denne forordning,
 - B) utleier er en operatør som innehar et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap utstedt av en stat som har undertegnet Chicago-konvensjonen,
 - C) flyet har et standard luftdyktighetsbevis som er utstedt i samsvar med ICAO-vedlegg 8. Standard luftdyktighetsbevis utstedt av en annen medlemsstat enn staten som har ansvar for å utstede godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap, godtas uten ytterligere krav dersom det er utstedt i samsvar med del 21, og
 - D) ethvert krav fra utleiers myndighet er oppfylt.
 - 3. Utleie uten besetning (dry lease-out)

En fellesskapsoperatør kan leie ut et fly uten besetning med sikte på kommersiell lufttransport til en operatør i en stat som har undertegnet Chicago-konvensjonen, forutsatt av følgende vilkår er oppfylt:

 - a) Myndigheten har gitt operatøren unntak fra de relevante bestemmelser i OPS del 1, og har, etter at den utenlandske reguleringsmyndigheten skriftlig har godtatt ansvaret for tilsyn med vedlikehold og drift av flyet/flyene, fjernet flyet fra operatørens godkjenningssertifikat for luftfartsselskap, og
 - b) flyet vedlikeholdes i samsvar med et godkjent vedlikeholdsprogram.
 - 4. Utleie med besetning (wet lease-out)

En fellesskapsoperatør som stiller et fly og full besetning til rådighet for et annet foretak, i samsvar med rådsforordning (EØF) nr. 2407/92, og ivaretar alle funksjoner og ansvarsforhold beskrevet i kapittel C, forblir operatør av flyet.

*Tillegg 1 til OPS 1.005 a)***Drift av fly i ytelsesklasse B**

a) Terminologi

1. A til A-drift — Avgang og landing utføres på samme sted.
2. A til B-drift — Avgang og landing utføres på forskjellige steder.
3. Natt — Timene mellom slutten av kveldens tussmørke (sivil definisjon) og begynnelsen på morgens tussmørke (sivil definisjon) eller et annet slikt tidsrom mellom solnedgang og soloppgang som fastsatt av vedkommende myndighet.

b) Drift som dette tillegg får anvendelse på, kan utføres i samsvar med følgende lettelser:

1. OPS 1.035 Kvalitetssystem: For en svært liten operatør kan stillingen som kvalitetsleder innehas av en fagsjef dersom det benyttes eksterne revisorer. Dette gjelder også dersom ansvarlig leder innehar én eller flere av de andre fagsjefstillingene.
2. Reservert
3. OPS 1.075 Metoder for transport av personer: Kreves ikke for VFR-drift av enmotorsfly.
4. OPS 1.100 Adgang til førerkabinen
 - i) Operatøren skal fastsette regler for transport av passasjerer i et flygersete.
 - ii) Fartøysjefen skal sikre at
 - A. transport av passasjerer i et flygersete ikke virker distraherende og/eller forstyrrende for gjennomføringen av flygingen, og
 - B. passasjerer i flygersetet gjøres kjent med relevante begrensninger og sikkerhetsprosedyrer.
5. OPS 1.105 Ulovlig transport: Kreves ikke for VFR-drift av enmotorsfly.
6. OPS 1.135 Tilleggsopplysninger og skjemaer som skal medbringes
 - i) For A til A-VFR-drift av enmotorsfly om dagen er det ikke nødvendig å medbringe følgende dokumenter:
 - A) driftsreiseplan,
 - B) flyets tekniske logg,
 - C) forberedende NOTAM/AIS-dokumentasjon,
 - D) meteorologisk informasjon,
 - E) underretning om særlige kategorier av passasjerer osv., og
 - F) underretning om særlig last, herunder farlig gods osv.
 - ii) For A til B-VFR-drift av enmotorsfly om dagen er det ikke nødvendig å medbringe underretning om særlige kategorier av passasjerer som omhandlet i OPS 1.135 a) nr. 7.
 - iii) For A til B-VFR-drift om dagen kan driftsreiseplanen ha forenklet form, men den skal likevel oppfylle kravene for typen drift.

7. OPS 1.215 Bruk av lufttrafikkjenester: For VFR-drift av enmotorsfly om dagen skal ikke-obligatorisk kontakt med ATS opprettholdes i den grad det er relevant ut fra driftens art. Søke- og redningstjenester må sikres i samsvar med OPS 1.300.
8. OPS 1.225 Flyplassens driftsmessige minstekriterier: For VFR-drift vil standard minstekriterier for VFR-drift normalt dekke dette kravet. Om nødvendig skal operatøren angi konkrete tilleggskrav, idet det tas hensyn til faktorer som radiodekning, terreng, avgangs- og landingsplassens art, flyforhold og ATS-kapasitet.
9. OPS 1.235 Prosedyrer for støyreduksjon: Gjelder ikke for VFR-drift av enmotorsfly.
10. OPS 1.240 Ruter og driftsområder

Bokstav a) nr. 1 gjelder ikke for A til A-VFR-drift av enmotorsfly om dagen.
11. OPS 1.250 Fastsettelse av minsteflygehøyder

For VFR-drift om dagen gjelder dette kravet som følger: Operatøren skal sikre at driften bare gjennomføres på ruter eller innen områder der det kan opprettholdes sikker terrengklaring, og skal ta hensyn til faktorer som temperatur, terreng, ugunstige meteorologiske forhold (f.eks. kraftig turbulens og nedadgående luftstrømmer, korrigeringer for temperatur- og trykkvariasjoner i forhold til standardverdier).
12. OPS 1.255 Retningslinjer for drivstoff
 - i) For A til A-flyginger — Operatøren skal angi minste drivstoffnivå der en flyging må avsluttes. Dette minsteinnholdet av drivstoffreserve skal ikke være mindre enn den mengden som kreves for å fly i 45 minutter.
 - ii) For A til B-flyginger — Operatøren skal sikre at beregningen før flygingen av nyttbart drivstoff som kreves for en flyging, omfatter
 - A) taksedrivstoff — drivstoff som forbrukes før avgang, dersom mengden er betydelig, og
 - B) drivstoff til flygingen (drivstoff til bestemmelsesstedet nås), og
 - C) drivstoffreserve —
 1. drivstoff til uforutsett bruk – drivstoff som utgjør minst 5 % av planlagt drivstoff for turen, eller ved endring av planer under flyging, 5 % av drivstoff for resten av flygingen, og
 2. endelig drivstoffreserve – drivstoff til flyging i ytterligere 45 minutter (stempelmotorer) eller 30 minutter (turbinmotorer), og
 - D) drivstoff for flyging til alternativ flyplass – drivstoff for å nå alternativ bestemmelsesflyplass via bestemmelsesflyplassen, dersom det kreves en alternativ bestemmelsesflyplass, og
 - E) ekstra drivstoff – drivstoff som fartøysjefen kan kreve i tillegg til det som kreves i henhold til A)-D) ovenfor.
13. OPS 1.265 Transport av avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring: For VFR-drift av enmotorsfly og dersom det ikke er beregnet på å frakte avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring, kreves det ikke at en operatør fastsetter prosedyrer for transport av slike personer.
14. OPS 1.280 Plassering av passasjer seter: Gjelder ikke for VFR-drift av enmotorsfly.
15. OPS 1.285 Orientering for passasjerene: Demonstrasjon og orientering skal gis på en måte som er relevant ut fra driftens art. Ved enkeltflygeroperasjoner skal flygeren ikke tildeles oppgaver som trekker oppmerksomheten bort fra gjennomføringen av flygingen.
16. OPS 1.290 Forberedelse for flyging
 - i) Driftsreiseplan for A til A-operasjoner — Kreves ikke.
 - ii) A til B-drift under VFR om dagen — Operatøren skal sikre at det for hver flyging utarbeides en forenklet driftsreiseplan som er relevant for driftstypen.

17. OPS 1.295 Valg av flyplasser: Gjelder ikke for VFR-drift. De nødvendige instruksjoner for bruk av flyplasser og steder for avgang og landing skal utstedes med henvisning til OPS 1.220.
18. OPS 1.310 Besetningsmedlemmer ved sine arbeidsplasser:
- For VFR-drift kreves instruksjoner om dette bare dersom drift med to flygere utføres.
19. OPS 1.375 Drivstoffadministrasjon under flyging:
- Tillegg 1 til OPS 1.375 kreves ikke anvendt for VFR-drift med enmotorsfly om dagen.
20. OPS 1.405 Innflygingens begynnelse og fortsettelse
- Gjelder ikke for VFR-drift.
21. OPS 1.410 Driftsprosedyrer — Terskelkryssingshøyde
- Gjelder ikke for VFR-drift.
22. OPS 1.430 til 1.460, herunder tillegg
- Gjelder ikke for VFR-drift.
23. OPS 1.530 Avgang
- i) Punkt a) gjelder med følgende tillegg: Myndigheten kan i hvert enkelt tilfelle godta andre ytelsesdata som operatøren framlegger, og som bygger på påvisning og/eller dokumentert erfaring. Punkt b) og c) gjelder med følgende tillegg: Dersom kravene i dette avsnitt ikke kan oppfylles på grunn av fysiske begrensninger knyttet til forlengelse av rullebanen, og driften er klart i offentlighetens interesse og nødvendig, kan myndigheten i hvert enkelt tilfelle godta andre ytelsesdata som ikke står i motstrid til flygehåndboken med hensyn til særlige prosedyrer som operatøren framlegger på grunnlag av påvisning og/eller dokumentert erfaring.
- ii) En operatør som ønsker å gjennomføre operasjoner i samsvar med punkt i), skal ha forhåndstillatelse fra myndigheten som utsteder godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap. En slik godkjenning skal
- A) angi typen fly,
- B) angi typen drift,
- C) angi berørt(e) flyplass(er) og rullebaner,
- D) angi at avgangen skal foregå bare under VMC,
- E) angi besetningens kvalifikasjoner, og
- F) være begrenset til fly der første typesertifikat først ble utstedt før 1. januar 2005.
- iii) Driften skal være godtatt av staten der flyplassen befinner seg.
24. OPS 1.535 Hinderklaring ved avgang — Flermotorsfly
- i) Punkt a) 3), a) 4), a) 5), b) 2), c) 1) og c) 2) samt tillegget får ikke anvendelse på VFR-drift om dagen.
- ii) For IFR- eller VFR-drift om dagen får punkt b) og c) anvendelse med følgende variasjoner:
- A) Bruk av visuelle referanser anses som mulig når flygesikten er 1 500 m eller mer.
- B) Største nødvendige korridorbredde er 300 m når flygesikten er 1 500 m eller mer.

25. OPS 1.545 Landing — Bestemmelsesflyplass og alternative flyplasser:

- i) Punktet gjelder med følgende tillegg: Dersom kravene i dette avsnitt ikke kan oppfylles på grunn av fysiske begrensninger knyttet til forlengelse av rullebanen, og driften er klart i offentlighetens interesse og nødvendig, kan myndigheten i hvert enkelt tilfelle godta andre ytelsesdata som ikke står i motstrid til flygehåndboken med hensyn til særlige prosedyrer som operatøren framlegger på grunnlag av påvisning og/eller dokumentert erfaring.
- ii) En operatør som ønsker å gjennomføre operasjoner i samsvar med punkt i), skal ha forhåndstillatelse fra myndigheten som utsteder godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap. En slik godkjenning skal
 - A) angi typen fly,
 - B) angi typen drift,
 - C) angi berørt(e) flyplass(er) og rullebaner,
 - D) angi at siste fase av innflygingen og landingen skal foregå bare under VMC,
 - E) angi besetningens kvalifikasjoner, og
 - F) være begrenset til fly der typesertifikatet først ble utstedt før 1. januar 2005.
- iii) Driften skal være godtatt av staten der flyplassen befinner seg.

26. OPS 1.550 Landing — Tørre rullebaner:

- i) Punktet gjelder med følgende tillegg: Dersom kravene i dette avsnitt ikke kan oppfylles på grunn av fysiske begrensninger knyttet til forlengelse av rullebanen, og driften er klart i offentlighetens interesse og nødvendig, kan myndigheten i hvert enkelt tilfelle godta andre ytelsesdata som ikke står i motstrid til flygehåndboken med hensyn til særlige prosedyrer som operatøren framlegger på grunnlag av påvisning og/eller dokumentert erfaring.
- ii) En operatør som ønsker å gjennomføre operasjoner i samsvar med punkt i), skal ha forhåndstillatelse fra myndigheten som utsteder godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap. En slik godkjenning skal
 - A) angi typen fly,
 - B) angi typen drift,
 - C) angi berørt(e) flyplass(er) og rullebaner,
 - D) angi at siste fase av innflygingen og landingen skal foregå bare under VMC,
 - E) angi besetningens kvalifikasjoner, og
 - F) være begrenset til fly der første typesertifikat ble utstedt før 1. januar 2005.
- iii) Driften skal være godtatt av staten der flyplassen befinner seg.

27. Reservert

28. OPS 1.650 VFR-drift om dagen

Punkt 1.650 får anvendelse med følgende tillegg: Myndigheten kan gi enmotorsfly som første gang fikk utstedt et eget luftdyktighetsbevis før 22. mai 1995, unntak fra kravene i punkt f)–i) dersom oppfyllelse av dem krever ombygging.

29. Del M punkt M.A.704, håndbok for sikring av kontinuerlig luftdyktighet

Håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet kan tilpasses til typen drift.

30. Del M avsnitt M. A. 306, operatørens tekniske loggsystem:

Myndigheten kan godkjenne en forkortet form for teknisk loggsystem som er relevant for typen drift som utføres.

31. OPS 1.940 Flygebesetningens sammensetning

Punkt a) 2), a) 4) og b) får ikke anvendelse på VFR-drift om dagen, bortsett fra at a) 4) må anvendes i sin helhet dersom det kreves to flygere i henhold til OPS 1.

32. OPS 1.945 Omstillingsopplæring og kontroll

i) Punkt a) 7) – Linjeflyging under tilsyn (LIFUS) kan foretas med ethvert fly i relevant klasse. Mengden av LIFUS som kreves, avhenger av hvor komplekse operasjoner som skal gjennomføres.

ii) Punkt a) 8) kreves ikke.

33. OPS 1.955 Utnevnelse til fartøysjef

Punkt b) får anvendelse som følger: Myndigheten kan godta en forkortet fartøysjefopplæring som er tilpasset typen drift.

34. OPS 1.960 Fartøysjefer som innehar CPL-flygersertifikat:

Punkt a) 1) i) får ikke anvendelse på VFR-drift om dagen.

35. OPS 1.965 Gjentatt opplæring og kontroll

i) Punkt a) 1) får anvendelse som følger for VFR-drift om dagen: All opplæring skal være relevant for typen drift og klassen av fly der flygebesetningsmedlemmet tjenestegjør, idet det tas hensyn til eventuelt spesialutstyr som anvendes.

ii) Punkt a) 3 ii) får anvendelse som følger: Opplæring i flyet kan utføres av en klasserettighetskontrollør (CRE), en flygekontrollør (FE) eller en typerettighetskontrollør (TRE).

iii) Punkt a) 4 i) får anvendelse som følger: Operatørens egnethetskontroll kan utføres av en typerettighetskontrollør (TRE), en klasserettighetskontrollør (CRE) eller en kvalifisert fartøysjef som er utnevnt av operatøren og godtakbar for myndigheten, som er opplært i CRM-begreper og vurdering av CRM-ferdigheter.

iv) Punkt b) 2) får anvendelse som følger for VFR-drift om dagen: I tilfeller der driften foregår i sesonger som ikke overstiger åtte påfølgende måneder, er det tilstrekkelig med én egnethetskontroll hos operatøren. Denne egnethetskontrollen skal utføres før kommersiell lufttransport begynnes.

36. OPS 1.968 Flygere kvalifisert til å tjenestegjøre i begge flygerseter

Tillegg 1 får ikke anvendelse på VFR-drift av enmotorsfly om dagen.

37. OPS 1.975 Bevis på rute og flyplasskompetanse:

i) For VFR-drift om dagen gjelder ikke punkt b), c) og d), bortsett fra at operatøren, i tilfeller der det kreves særlig godkjenning fra staten der flyplassen befinner seg, skal sikre at tilhørende krav er oppfylt.

ii) For IFR-drift eller VFR-drift om natten kan bevis på rute- og flyplasskompetanse, som alternativ til bokstav b)–d), fornyes som følger:

A) Bortsett fra drift med de mest krevende flyplasser som bestemmelsessted, ved gjennomføring av minst ti sektorer innen driftsområdet i de foregående tolv måneder samt eventuelle påkrevde forberedelser på egen hånd.

B) Drift med de mest krevende flyplasser som bestemmelsessted kan gjennomføres bare dersom

1. fartøysjefen har kvalifisert seg ved flyplassen i løpet av de 36 foregående månedene ved et besøk som medlem av driftsflygebesetningen eller som observatør,
2. innflygingen utføres i VMC fra relevant minste sektorhøyde, og
3. tilstrekkelige forberedelser på egen hånd er gjennomført før flygingen.

38. OPS 1.980 Flere enn én type eller variant

- i) Gjelder ikke dersom driften er begrenset til enkeltflygerklasser av stempelmotorfly under VFR om dagen.
- ii) For IFR- og VFR-nattdrift reduseres kravet i tillegg 1 til OPS 1.980 punkt d) 2 i) om 500 timer i relevant besetningsstilling for utøving av rettigheter for to sertifikatpåtegninger til 100 timer eller sektorer dersom en av påtegnelsene er knyttet til en klasse. En kontrollflyging skal fullføres før flygeren kan påta seg oppgaver som fartøysjef.

39. OPS 1.981 Drift av helikoptre og fly

Punkt a) 1 får ikke anvendelse på enkeltflygerklasser av stempelmotorfly.

40. Reservert

41. OPS 1.1060 Driftsreiseplan:

Kreves ikke for A til A-VFR-drift om dagen. For A til B-VFR-drift om dagen får kravet anvendelse, men reiseplanen kan ha forenklet for som er relevant for typen drift (Se OPS 1.135)

42. OPS 1.1070 Håndbok for sikring av av kontinuerlig luftdyktighet

Håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet kan tilpasses til typen drift.

43. OPS 1.1071 Flyets tekniske logg:

Gjelder som angitt for del M, avsnitt M. A. 306, operatørens tekniske loggsystem.

44. Reservert

45. Reservert

46. OPS 1.1240 Opplæringsprogrammer:

Opplæringsprogrammene skal tilpasses til typen drift. Et opplæringsprogram for selvstudium kan godtas for VFR-drift.

47. OPS 1.1250 Kontrolliste for gjennom søking av flyet

Får ikke anvendelse på VFR-drift om dagen.

*Tillegg 1 til OPS 1.125***Dokumenter som skal medbringes**

Se OPS 1.125.

Ved tap eller tyveri av dokumentene angitt i OPS 1.125 kan driften fortsette til flygingen når basen eller et sted der erstatningsdokumenter kan skaffes.

KAPITTEL C

SERTIFISERING AV OG TILSYN MED OPERATØRER

OPS 1.175

Alminnelige regler for sertifisering av luftfartsselskaper

Merknad 1: Tillegg 1 til OPS 1.175 angir innholdet i og vilkårene for godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap (AOC).

Merknad 2: Tillegg 2 til OPS 1.175 angir krav til administrasjon og organisering.

- a) Operatøren skal ikke benytte et fly med sikte på kommersiell lufttransport på annen måte enn i samsvar med vilkårene i et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC).
- b) Den som søker om et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap, skal la myndigheten undersøke alle sikkerhetsaspekter ved den planlagte driften.
- c) Den som søker om et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap, skal
 - 1. ikke inneha et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap som er utstedt av en annen myndighet, med mindre berørte myndigheter har gitt særlig tillatelse til det,
 - 2. ha sitt hovedforetak og eventuelt sitt forretningskontor i staten som har ansvar for å utstede godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap,
 - 3. godtgjøre overfor myndigheten at vedkommende er i stand til å drive sin virksomhet på en sikker måte.
- d) Dersom en operatør har fly som er registrert i forskjellige medlemsstater, skal det treffes egnede tiltak for å sikre tilstrekkelig sikkerhetstilsyn.
- e) Operatøren skal gi myndigheten tilgang til sin organisasjon og sine fly, og skal sikre at det med hensyn til vedlikehold blir gitt tilgang til alle tilhørende vedlikeholdsorganisasjoner i henhold til del 145, slik at overholdelsen av OPS 1 kan fastslås.
- f) Et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap kan bli endret, opphevet eller trukket tilbake dersom myndigheten ikke lenger finner det godtgjort at operatøren kan opprettholde sikker drift.
- g) Operatøren må godtgjøre overfor myndigheten at
 - 1. operatørens organisasjon og administrasjon er egnet og hensiktsmessig ut fra driftens størrelse og omfang, og
 - 2. det er fastsatt prosedyrer for tilsyn med driften.
- h) Operatøren skal ha utnevnt en ansvarlig leder som er godtakbar for myndigheten, og så har myndighet innen selskapet til å sikre at alle drifts- og vedlikeholdsaktiviteter kan finansieres og gjennomføres etter den standard som myndigheten krever.
- i) Operatøren skal ha utnevnt fagsjefer som er godtakbare for myndigheten, og som har ansvar for ledelse og tilsyn innen følgende områder:
 - 1. flygeoperasjoner,
 - 2. vedlikeholdssystemet,
 - 3. opplæring av besetningen, og
 - 4. bakkevirksomhet.

- j) En person kan inneha flere enn én av de nevnte stillingene dersom det er godtakbart for myndigheten, men for operatører som sysselsetter 21 personer eller flere på heltid, kreves minst to personer til å dekke de fire ansvarsområdene.
- k) For operatører som sysselsetter 20 eller færre på heltid, kan én eller flere av de nevnte stillingene innehas av ansvarlig leder dersom dette er godtakbart for myndigheten.
- l) Operatøren skal sikre at alle flyginger gjennomføres i samsvar med bestemmelsene i driftshåndboken.
- m) Operatøren skal sørge for egnede bakkearbeidsanlegg for å ivareta sikker håndtering av sine flyginger.
- n) Operatøren skal sikre at vedkommendes fly er slik utstyrt og besetningene er slik kvalifisert som er påkrevd for driftsområdet og driftstypen.
- o) Operatøren skal oppfylle vedlikeholdskravene i henhold til del M for alle fly som drives i henhold til godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap.
- p) Operatøren skal gi myndigheten en kopi av driftshåndboken, slik det er angitt i kapittel P samt alle endringer og revisjoner av den.
- q) Operatøren skal sikre at det ved hovedoperasjonsbasen finnes støtteanlegg som er egnet for driftsområdet og driftstypen.

OPS 1.180

Utstedelse, endring og fortsatt gyldighet av et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap

- a) Operatøren blir ikke tildelt et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC), og AOC forblir ugyldig med mindre
 - 1. flyene som drives, har et standard luftdyktighetsbevis som er utstedt av en medlemsstat i samsvar med kommisjonsforordning (EF) nr. 1702/2003 av 24. september 2003 om fastsettelse av gjennomføringsregler for luftdyktighetsertifisering og miljøsertifisering for luftfartøyer og tilhørende produkter, deler og utstyr, og for sertifisering av konstruksjons- og produksjonsorganisasjoner⁽¹⁾. Standard luftdyktighetsbevis utstedt av en annen medlemsstat enn staten som har ansvar for å utstede godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap, godtas uten ytterligere krav dersom det er utstedt i samsvar med del 21,
 - 2. vedlikeholdssystemet er godkjent av myndigheten i samsvar med del M punkt G, og
 - 3. operatøren har godtgjort overfor myndigheten at vedkommende er i stand til
 - i) å opprette og opprettholde en tilstrekkelig organisasjon,
 - ii) å opprette og vedlikeholde et kvalitetssystem i samsvar med OPS 1.035,
 - iii) å overholde de opplæringsprogrammer som kreves,
 - iv) å oppfylle vedlikeholdskrav, i samsvar med den aktuelle driftens art og omfang, herunder relevante elementer angitt i OPS 1.175 g) til o), og
 - v) overholde OPS 1.175.
- b) Uten hensyn til bestemmelsene i OPS 1.185 f) skal operatøren underrette myndigheten så snart det er mulig om eventuelle endringer i de opplysninger som er inngitt i samsvar med OPS 1.185 a) nedenfor.
- c) Dersom myndigheten ikke finner det godtgjort at kravene i punkt a) over er oppfylt, kan myndigheten kreve at det gjennomføres én eller flere demonstrasjonsflyginger, gjennomført som om de var kommersielle lufttransportflyginger.

⁽¹⁾ EUT L 243 av 27.9.2003, s. 6.

*OPS 1.185***Administrative krav**

- a) Operatøren skal sikre at følgende opplysninger er tatt med i den første søknaden om et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC), og om relevant, eventuelle endringer eller fornyelser som det søkes om:
1. søkerens offisielle navn og firma, besøksadresse og postadresse,
 2. en beskrivelse av planlagt drift,
 3. en beskrivelse av ledelsesorganisasjonen,
 4. navn på ansvarlig leder,
 5. navn på de viktigste fagsjefene, herunder dem med ansvar for flygeoperasjoner, vedlikeholdssystem, opplæring av besetning og bakkearbeid samt deres kvalifikasjoner og erfaring, og
 6. driftshåndboken.
- b) For utelukkende operatørens vedlikeholdssystem skal følgende opplysninger inkluderes i den første søknaden om godkjenningssertifikat for luftfartsselskap, og for hver flytype som er i drift, og om relevant, i enhver endring eller fornyelse som det søkes om:
1. operatørens håndbok for sikring av kontinuerlig luftdyktighet,
 2. operatørens vedlikeholdsprogram(mer) for fly,
 3. flyets tekniske logg,
 4. om relevant, teknisk(e) spesifikasjon(er) for vedlikeholdskontrakt(er) mellom operatøren og alle vedlikeholdsorganisasjoner godkjent i henhold til del 145,
 5. antall fly.
- c) Søknad om første utstedelse av et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap skal inngis minst 90 dager før datoen for planlagt drift; driftshåndboken kan inngis senere, men ikke under 60 dager før datoen for planlagt drift.
- d) Søknad om endring av et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap skal inngis minst 30 dager, eller etter avtale, før datoen for planlagt drift.
- e) Søknad om fornyelse av et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap skal inngis minst 30 dager, eller etter avtale, før utløpsdatoen for eksisterende gyldighetsperiode.
- f) Med mindre det foreligger særlige omstendigheter skal myndigheten gis minst ti dagers varsel om en planlagt utskiftning av fagsjef.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.175***Innhold i og vilkår for godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap**

Et godkjenningssertifikat for luftfartsselskap inneholder følgende opplysninger:

- a) operatørens navn og adresse (hovedforetak),
 - b) utstedelsesdato og gyldighetsperiode,
 - c) beskrivelse av typen drift som er godkjent,
 - d) typen(e) fly som er tillatt brukt,
 - e) registreringsmerker for godkjent(e) fly, men operatører kan innhente godkjenning for et system som underretter myndigheten om registreringsmerker for fly som drives i henhold til dens godkjenningssertifikat for luftfartsselskap.
 - f) godkjente driftsområder,
 - g) særlige begrensninger, og
 - h) særlige tillatelser/godkjenninger, f.eks.
 - KAT II/KAT III (herunder godkjente minsteverdier)
 - (MNPS) minstespesifikasjoner for navigasjonsytelse
 - (ETOPS) langdistanseflyging med tomotorsfly
 - (RNAV) områdenavigasjon
 - (RVSM) reduserte minsteverdier for loddrett atskillelse
 - transport av farlig gods
 - tillatelse til å gi kabinbesetninger den første sikkerhetsopplæring, og om relevant, utstedte attestene omhandlet i kapittel O for operatører som gir slik opplæring direkte eller indirekte.
-

*Tillegg 2 til OPS 1.175***AOC-innehaverens ledelse og organisasjon****a) Alminnelige bestemmelser**

Operatøren skal ha en god og effektiv ledelsesstruktur, slik at flygevirksomheten kan gjennomføres på en sikker måte. Utnevnte fagsjefer skal ha ledelseskompetanse og relevant teknisk/driftsmessig luftfartskompetanse.

b) Utnevnte fagsjefer

1. Driftshåndboken skal inneholde en beskrivelse av fagsjefenes oppgaver og ansvarsområder, herunder deres navn, og myndigheten skal underrettes skriftlig om enhver planlagt eller faktisk endring i utnevnelser eller oppgaver.
2. Operatøren skal treffe tiltak for å sikre kontinuitet i tilsyn ved fagsjefers fravær.
3. En person som er utnevnt til fagsjef av en AOC-innehaver, kan utnevnes til fagsjef av en annen AOC-innehaver, bare dersom det kan godtas av vedkommende myndigheter.
4. Personer som er utnevnt til fagsjef, skal etter arbeidsavtalen ha tilstrekkelig arbeidstid til å kunne vareta de ledelsesoppgaver som følger av driftens art og omfang.

c) Tilstrekkelig personell og tilsyn med personellet

1. Besetningsmedlemmer. Operatøren skal ansette tilstrekkelig flyge- og kabinbesetninger for den planlagte driften, som skal ha fått opplæring og blitt kontrollert i samsvar med kapittel N og O, etter relevans.
2. Bakkepersonell
 - i) Bakkepersonellets størrelse avhenger av driftens art og omfang. Særlig avdelingene for drifts- og bakkearbeid skal være bemannet av opplært personell som har grundig innsikt i sine ansvarsområder i organisasjonen.
 - ii) En operatør som har avtaler med andre organisasjoner om yting av enkelte tjenester, er fortsatt ansvarlig for at det opprettholdes en passende standard. I slike tilfeller skal den berørte fagsjef ha som oppgave å sikre at alle ansatte hos underleverandøren overholder de nødvendige standarder.
3. Kontroll
 - i) Antallet kontrollører som utnevnes, avhenger av luftfartsforetakets struktur og antallet ansatte.
 - ii) Kontrollørenes oppgaver og ansvarsområder skal være definert, og deres eventuelle flygetjeneste slik tilrettelagt at de kan ivareta sine kontrolloppgaver.
 - iii) Kontroll av besetningsmedlemmer og bakkepersonell skal utføres av enkeltpersoner med tilstrekkelig erfaring og personlige egenskaper til å sikre at standardene som er angitt i driftshåndboken, overholdes.

d) Lokaler

1. Operatøren skal sikre at det ved hver driftsbasis finnes tilstrekkelig tilgjengelig arbeidsplass for personell som arbeider med flygingenes sikkerhet. Det skal tas hensyn til behovene til bakkepersonellet som arbeider med operasjonell kontroll, lagring og framskaffelse av grunnleggende dokumentasjon, og til besetningenes reiseplanlegging.
2. Kontortjenester skal straks kunne distribuere driftsinstrukser og annen informasjon til alle berørte parter.

e) Dokumentasjon

Operatøren skal treffe tiltak for utarbeiding og endring av håndbøker og annen dokumentasjon.

KAPITTEL D

DRIFTSPROSEDYRER

OPS 1.192

Terminologi

I denne forordning menes med:

- a) Eget flyplass. En flyplass som operatøren anser som tilfredsstillende, idet det tas hensyn til gjeldende ytelseskrav og rullebaneegenskaper. Ved beregnet brukstidspunkt skal flyplassen være tilgjengelig og utstyrt med nødvendige tilleggstenester som ATS, tilstrekkelig belysning, kommunikasjonsutstyr, flyværtjenester, navigasjonshjelpemidler og redningstjeneste.
- b) Langdistanseflyging med tomotorsfly (ETOPS). ETOPS-drift er drift med tomotorsfly godkjent av myndigheten (ETOPS-godkjenning) for flyging fra en eget flyplass utover avstandsbegrensningene fastsatt i henhold til OPS 1.245 a).
- c) Eget alternativ ETOPS-flyplass på ruten. En eget flyplass som på beregnet brukstidspunkt dessuten har til rådighet et ATS-anlegg og minst én instrumentinnflygingsprosedyre.
- d) Alternativ flyplass på ruten. En eget flyplass på ruten som kan være påkrevd under planleggingen.
- e) 3 %-alternativ flyplass på ruten. En alternativ flyplass på ruten som er valgt med det formål å redusere drivstoff til uforutsett bruk til 3 %.
- f) Avsidesliggende flyplass. Dersom det er godtakbart for myndigheten, kan bestemmelsesflyplassen anses som en avsidesliggende flyplass, dersom nødvendig drivstoff (omdirigering pluss endelig drivstoffreserve) til nærmeste egnede alternative bestemmelsesflyplass er mer enn:

for fly med stempelmotorer, drivstoff til flyging i 45 minutter pluss 15 % av planlagt flytid i marsjhøyde, eller to timer, idet den laveste verdien velges, eller

for fly med turbinmotorer, drivstoff til flyging i to timer med et forbruk som tilsvarer normal marsjhastighet over bestemmelsesflyplassen, herunder endelig drivstoffreserve.

- g) Tilsvarende posisjon. En posisjon som kan fastsettes ved hjelp av en DME-avstand, et hensiktsmessig plassert NDB eller VOR, en SRE- eller PAR-posisjonsangivelse eller enhver annen hensiktsmessig posisjon mellom 3 og 5 NM fra terskelen som flyets posisjon kan fastsettes ut fra på en uavhengig måte.
- h) Kritiske faser av flygingen. Kritiske faser av flygingen er rulling ved avgang, stigebane etter avgang, siste fase av innflygingen, landing, herunder utrulling, og eventuelle andre faser av flygingen etter fartøysjefens skjønn.
- i) Drivstoff til uforutsett bruk. Det drivstoffet som kreves for å kompensere for uforutsette faktorer som vil kunne ha innvirkning på drivstofforbruket fram til bestemmelsesflyplassen, som avvik for et enkelt fly fra forventede data for drivstofforbruk, avvik fra varslede meteorologiske forhold og avvik fra planlagte flygeruter og/eller marsjnivåer/-høyder.
- j) Atskilte rullebaner. Rullebaner på samme flyplass som utgjør atskilte landingsnivåer. Disse rullebanene kan overlappe eller krysse hverandre på en slik måte at dersom en av rullebanene stenges, hindrer ikke det den planlagte driften på den andre rullebanen. Hver rullebane skal ha en egen prosedyre for innflyging som bygger på et eget navigasjonshjelpemiddel.
- k) Fastsatt marsjhastighet med én motor ute av drift. For ETOPS skal den godkjente marsjhastighet med én motor ute av drift for det planlagte driftsområdet tilsvare en hastighet som operatøren har valgt og reguleringsmyndigheten har godkjent innenfor de hastighetsgrensene som flyet er sertifisert for.
- l) ETOPS-område. Et ETOPS-område er et område som omfatter luftrom der et ETOPS-godkjent fly oppholder seg utover den fastsatte flygetiden i vindstille (ved standardforhold) ved den godkjente marsjhastighet med én motor ute av drift fra en eget alternativ ETOPS-flyplass på ruten.
- m) Utsendelse. ETOPS-minsteverdier for planlegging gjelder fram til utsendelse. Med utsendelse menes det øyeblikket da luftfartøyet settes i bevegelse av egen kraft med henblikk på avgang.

*OPS 1.195***Driftsmessig ledelse**

Operatøren skal

- a) utarbeide og opprettholde en metode for å utføre driftsmessig ledelse som er godkjent av myndigheten, og
- b) utøve driftsmessig ledelse over enhver flyging som gjennomføres i henhold til vedkommendes godkjenningssertifikat for luftfartsselskap.

*OPS 1.200***Driftshåndbok**

Operatøren skal utarbeide en driftshåndbok i samsvar med kapittel P til bruk og veiledning for driftspersonellet.

*OPS 1.205***Driftspersonellets kompetanse**

Operatøren skal sikre at alt personell som pålegges eller deltar direkte i bakke- og flygeoperasjoner, har fått tilstrekkelig opplæring, har vist seg egnet til de bestemte oppgaver de er tildelt og er kjent med sitt ansvar og forholdet mellom slike oppgaver og driften som helhet.

*OPS 1.210***Fastsettelse av prosedyrer**

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer og instruksjoner for hver flytype, med bakkepersonellets og besetningsmedlemmenes oppgaver for alle typer drift på bakken og ved flyging.
- b) Operatøren skal utarbeide et kontrollistesystem til bruk for besetningsmedlemmene for alle faser av driften av flyet ved normale forhold, unormale forhold og nødssituasjoner, for å sikre at prosedyrene i driftshåndbøkene følges.
- c) Operatøren skal ikke kreve at et besetningsmedlem utfører andre aktiviteter under kritiske faser av flygingen enn dem som kreves for sikker drift av flyet (se OPS 1.192).

*OPS 1.215***Bruk av lufttrafikkjenester**

Operatøren skal sikre at lufttrafikkjenester benyttes for alle flyginger når de er tilgjengelige.

*OPS 1.216***Driftsinstrukser under flyging**

Operatøren skal sikre at vedkommendes driftsinstrukser til bruk under flyging, dersom de innebærer en endring i lufttrafikkreisepanen, om mulig koordineres med relevant enhet for lufttrafikkjenester før de overføres til et fly.

*OPS 1.220***Operatørens godkjenning av flyplasser**

(Se OPS 1.192)

Operatøren skal godkjenne bruk av bare flyplasser som er egnet for de berørt(e) type(r) fly og drift.

*OPS 1.225***Flyplassens driftsmessige minstekriterier**

- a) Operatøren skal angi driftsmessige minstekriterier for flyplasser, som fastsettes i samsvar med OPS 1.430 for hver avgangsflyplass, bestemmelsesflyplass eller en alternativ flyplass som er godkjent brukt i samsvar med OPS 1.220.
- b) Ethvert tillegg som myndigheten pålegger, må tilføyes i minstekriteriene som er angitt i henhold til punkt a) over.
- c) Minstekriteriene for en bestemt type innflygings- og landingsprosedyre anses å gjelde dersom
 - 1. bakkeutstyret som vises på det respektive diagrammet som kreves for planlagt prosedyre, er i funksjon,
 - 2. flysystemene som kreves for typen innflyging, er i funksjon,
 - 3. flyplassytelseskriteriene som kreves, er oppfylt, og
 - 4. besetningen er tilsvarende kvalifisert.

*OPS 1.230***Instrumentprosedyrer for avgang og innflyging**

- a) Operatøren skal sikre at prosedyrene for instrumentavgang og instrumentinnflyging som er fastsatt av staten der flyplassen ligger, benyttes.
- b) Uten hensyn til a) kan en fartøysjef godta en ATC-klarering som avviker fra den offentliggjorte avgangs- eller ankomstruten, forutsatt at kriteriene for hinderklaring overholdes og det tas fullt hensyn til driftsforholdene. Siste fase av innflygingen skal flys visuelt eller i samsvar med fastsatt instrumentinnflygingsprosedyre.
- c) Operatøren kan anvende prosedyrer som er forskjellige fra dem som kreves i henhold til punkt a) bare dersom de er godkjent av staten der flyplassen befinner seg, dersom dette kreves, og er godkjent av myndigheten.

*OPS 1.235***Prosedyrer for støyreduksjon**

(Se OPS 1.192)

Operatøren skal fastsette hensiktsmessige driftsprosedyrer for avgang og ankomst/innflyging for hver flytype i samsvar med følgende:

- a) Operatøren skal sørge for at sikkerheten prioriteres foran støyreduksjon.
- b) Disse prosedyrene skal være slik utformet at kan anvendes på en enkel og sikker måte uten at besetningens arbeidsbyrde økes vesentlig i løpet av de kritiske fasene av en flyging.
- c) Det skal fastsettes to avgangsprosedyrer for hver flytype i samsvar med ICAO Doc. 8168 (Prosedyrer for flysikringstjenester, «PANS-OPS»), bind I:
 - 1. Støyreduksjonsprosedyre for avgang nr. 1 (NADP 1) som er utformet for å nå støyreduksjonsmålet på korte strekninger.
 - 2. Støyreduksjonsprosedyre for avgang nr. 2 (NADP 2) som er utformet for å nå støyreduksjonsmålet på lange strekninger.
 - 3. Dessuten kan det være bare én handlingsrekkefølge for hver NADP-stigningsprofil.

*OPS 1.240***Ruter og driftsområder**

- a) Operatøren skal sikre at driften skjer bare på ruter eller innen områder der
1. det er tilgjengelig bakkeanlegg og -tjenester, herunder meteorologiske tjenester, som er egnet for den planlagte driften,
 2. ytelsen til flyet som er beregnet brukt, er tilstrekkelig til at minstekravene til flygehøyde oppfylles,
 3. utstyret til flyet som er beregnet brukt, oppfyller minstekravene til den planlagte driften,
 4. egnede kart og diagrammer er tilgjengelig (se OPS 1.135 a) 9),
 5. det finnes egnede flyplasser til rådighet innen tids-/avstandsbegrensningene i OPS 1.245, dersom tomotorsfly brukes,
 6. det finnes områder som gir mulighet for å gjennomføre sikker nødlanding, dersom enmotorsfly brukes.
- b) Operatøren skal sikre at driften skjer i samsvar med eventuelle begrensninger som myndigheten har pålagt med hensyn til ruter eller driftsområder.

*OPS 1.241***Drift i avgrenset luftrom med reduserte minsteverdier for loddrett atskillelse**

Operatøren kan benytte et fly i avgrensede deler av luftrommet der det på grunnlag av en regional luftfartsavtale gjelder en minsteverdi for loddrett atskillelse på 300 m (1 000 fot), bare dersom myndigheten har godkjent dette (RVSM-godkjenning). (Se også OPS 1.872).

*OPS 1.243***Drift i områder med særskilte krav til navigasjonsytelse**

- a) Operatøren kan drive et fly i bestemte områder, eller en bestemt del av et særlig luftrom, der det på grunnlag av en regional luftfartsavtale er fastsatt minstekrav til navigasjonsytelse, bare dersom myndigheten har godkjent dette. (Se også OPS 1.865 punkt c) 2, OPS 1.870 og OPS 1.872).
- b) Operatøren som driver et fly i områder omhandlet i punkt a), skal sørge for at alle beredskapsplaner angitt av myndigheten som er ansvarlig for det aktuelle luftrommet, er oppført i driftshåndboken.

*OPS 1.245***Største avstand fra en egnet flyplass for tomotorsfly uten ETOPS-godkjenning**

(Se OPS 1.192)

- a) Med mindre myndigheten har gitt særskilt godkjenning i henhold til OPS 1.246 a) (ETOPS-godkjenning), skal operatøren ikke drive et tomotorsfly på en rute som inneholder et punkt som er lenger fra en egnet flyplass (under standardforhold uten vind) enn
1. for fly i ytelsesklasse A med enten
 - i) et største godkjente passasjerseantall på 20 eller mer, eller
 - ii) største masse ved avgang på 45 360 kg eller mer,
- den distanse som tilbakelegges ved 60 minutters flyging med den marsjhastighet med én motor ute av drift som er fastsatt i samsvar med punkt b),

2. for fly i ytelsesklasse A med
 - i) største godkjente passasjersestetkapasitet på 19 eller mindre, eller
 - ii) største masse ved avgang på 45 360 kg eller mindre,den distanse som tilbakelegges ved 120 minutters flyging, eller dersom myndigheten har godkjent det, inntil 180 minutter for turbojetfly, ved den marsjhastighet med én motor ute av drift som er fastsatt i samsvar med b),
3. for fly i ytelsesklasse B eller C:
 - i) den distanse som tilbakelegges ved 120 minutters flyging ved den marsjhastighet med én motor ute av drift som er fastsatt i samsvar med b), eller
 - ii) 300 nautiske mil, idet den laveste verdien velges.
- b) Operatøren skal fastsette en hastighet for beregning av største avstand til en egnet flyplass for hver tomotors flytype eller variant vedkommende driver, som ikke overstiger VMO, basert på den faktiske flygehastigheten flyet kan opprettholde med én motor ute av drift.
- c) Operatøren skal sikre at følgende data, for hver type eller variant, er inkludert i driftshåndboken:
 1. den marsjhastighet med én motor ute av drift som er fastsatt i samsvar med punkt b) ovenfor, og
 2. største avstand fra en egnet flyplass, fastsatt i samsvar med punkt a) og b) ovenfor.

Merknad: Hastighetene som er angitt over, er beregnet brukt bare til å fastsette største avstand fra en egnet flyplass.

OPS 1.246

Langdistanseflyginger med tomotorsfly (ETOPS)

(Se OPS 1.192)

- a) Operatøren kan gjennomføre flyginger utover avstandene fastsatt i henhold til OPS 1.245 bare dersom myndigheten har godkjent det (ETOPS-godkjenning).
- b) Før en ETOPS-flyging gjennomføres, skal operatøren sikre at en egnet alternativ ETOPS-flyplass på ruten er tilgjengelig innen avvikstiden godkjent av operatøren eller basert på flyets MEL-genererte funksjonsstatus, idet den korteste avstand gjelder. (Se også OPS 1.297 d)).

OPS 1.250

Fastsettelse av minsteflygehøyder

- a) Operatøren skal fastsette minsteflygehøyder og metoder for å fastsette disse høydene for alle rutesegmenter som skal flys, som gir den nødvendige terrengklaring, idet det tas hensyn til kravene i kapittel F-I.
- b) Enhver metode for å fastsette minsteflygehøyder skal være godkjent av myndigheten.
- c) Dersom minsteflygehøydene som er fastsatt av statene som det flys over, er høyere enn dem operatøren har fastsatt, gjelder de høyeste verdiene.
- d) Operatøren skal ta hensyn til følgende faktorer ved fastsettelse av minsteflygehøyder:
 1. hvor nøyaktig flyets posisjon kan bestemmes,

2. sannsynlige unøyaktigheter i visningene til høydemålerne som benyttes,
 3. terrengets egenart (f.eks. brå høydeendringer) langs rutene eller i områdene der flygingen gjennomføres,
 4. sannsynligheten for å oppleve ugunstige meteorologiske forhold (f.eks. kraftig turbulens og nedadgående luftstrømmer), og
 5. sannsynlige unøyaktigheter i luftfartskartene.
- e) Ved overholdelse av bestemmelsene i punkt d) over skal det tas hensyn til følgende:
1. korrigeringer for temperatur- og trykkavvik fra standardverdier,
 2. ATC-kravene, og
 3. alle forutsigbare hendelser langs den planlagte ruten.

OPS 1.255

Retningslinjer for drivstoff

(Se tillegg 1 og 2 til OPS 1.255)

- a) Operatøren skal fastsette retningslinjer for drivstoff med sikte på flygeplanlegging og gjenplanlegging under flyging for å sikre at alle fly har tilstrekkelig drivstoff til den planlagte flygingen og reserver til å dekke avvik fra den planlagte flygingen.
- b) Operatøren skal sikre at planleggingen av flyginger minst bygger på punkt 1 og 2 nedenfor:
 1. prosedyrer i driftshåndboken og data avledet av
 - i) data gitt av flyprodusenter, eller
 - ii) gjeldende flyspesifikke data utledet av et overvåkingssystem for drivstofforbruk,
 2. driftsforholdene som flygingen gjennomføres under, herunder
 - i) realistiske data for flyets drivstofforbruk,
 - ii) sannsynlige masser,
 - iii) forventede meteorologiske forhold, og
 - iv) prosedyrene til og begrensingene for yterne av flysikringstjenester.
- c) Operatøren skal sikre at beregningen før flyging av nyttbart drivstoff som kreves for en flyging, omfatter
 1. taksedrivstoff,
 2. drivstoff til flygingen,
 3. drivstoffreserve, bestående av
 - i) drivstoff til uforutsett bruk (se OPS 1.192),
 - ii) drivstoff for flyging til alternativ flyplass, dersom det kreves en alternativ bestemmelsesflyplass (dette er ikke til hinder for at avgangsflyplassen velges som alternativ bestemmelsesflyplass),
 - iii) endelig drivstoffreserve, og
 - iv) tilleggsdrivstoff, dersom det kreves ut fra typen drift (f.eks. ETOPS), og
 4. ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

- d) Operatøren skal sikre at prosedyrene for gjenplanlegging under flyging for beregning av nyttbart drivstoff som kreves når en flyging må fortsette langs en annen rute eller til en annen bestemmelsesflyplass enn den som opprinnelig var planlagt, omfatter
1. drivstoff for resten av flygingen,
 2. drivstoffreserve, bestående av
 - i) drivstoff til uforutsett bruk,
 - ii) drivstoff for flyging til alternativ flyplass, dersom det kreves en alternativ bestemmelsesflyplass (dette er ikke til hinder for at avgangsflyplassen velges som alternativ bestemmelsesflyplass),
 - iii) endelig drivstoffreserve, og
 - iv) tilleggsdrivstoff, dersom det kreves ut fra typen drift (f.eks. ETOPS), og
 3. ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

OPS 1.260

Transport av bevegelseshemmede personer

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer for transport av bevegelseshemmede personer.
- b) Operatøren skal sikre at bevegelseshemmede personer ikke tildeles eller opptar seter der deres nærvær kan
1. hindre besetningen i å utføre sine oppgaver,
 2. blokkere tilgangen til nødutstyr, eller
 3. hindre nødevakuering av flyet.
- c) Fartøysjefen skal underrettes dersom bevegelseshemmede personer transporteres.

OPS 1.265

Transport av avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring

Operatøren skal fastsette prosedyrer for transport av avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring, for å ivareta sikkerheten til flyet og dem om bord. Fartøysjefen skal underrettes dersom nevnte personer transporteres.

OPS 1.270

Stuing av bagasje og frakt

(Se tillegg 1 til OPS 1.270)

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer for å sikre at bare håndbagasje som kan stues forsvarlig og sikkert, tas med inn i passasjerkabinen.
- b) Operatøren skal fastsette prosedyrer for å sikre at all bagasje og frakt om bord som kan forårsake ulykke eller skade eller blokkere midtganger og utganger dersom den forskyver seg, plasseres i lasterom som er utformet for å hindre bevegelse.

OPS 1.275

Åpen

*OPS 1.280***Plassering av passasjer seter**

Operatøren skal fastsette prosedyrer for å sikre at passasjerer sitter der de, i tilfelle en nødevakuering, best kan bidra til evakueringen av flyet, og ikke hindrer den.

*OPS 1.285***Informasjon til passasjerene**

Operatøren skal sikre at

a) Generelt

1. at passasjerene får en muntlig orientering om sikkerhetsspørsmål. Deler av orienteringen kan gis med audiovisuell presentasjon,
2. at passasjerer får et kort med sikkerhetsopplysninger som viser med bilder hvordan nødutstyr og nødutganger som kan forventes brukt av passasjerene, virker,

b) før avgang,

1. at passasjerer orienteres om følgende forhold, etter relevans:
 - i) røykebestemmelser,
 - ii) at seteryggen skal stå i oppreist stilling og serveringsbordet slått opp,
 - iii) nødutgangenes plassering,
 - iv) plassering og bruk av merkede rømningsveier langs gulvet,
 - v) stuing av håndbagasje,
 - vi) begrensningene i bruken av bærbart elektronisk utstyr, og
 - vii) plasseringen av og innholdet i brosjyren med sikkerhetsinformasjon, og
2. at passasjerer får demonstrert følgende:
 - i) bruken av sikkerhetsbelter og/eller seler, herunder hvordan de festes og løsnes,
 - ii) plasseringen og bruken av oksygenutstyr, om det kreves (jf. OPS 1.770 og OPS 1.775). Passasjerene skal også orienteres om at alle røykesaker skal slukkes når oksygen brukes, og
 - iii) plasseringen og bruken av redningsvester, om det kreves (jf. OPS 1.825),

c) etter avgang,

1. at passasjerene minnes på følgende, om relevant:
 - i) røykebestemmelser, og
 - ii) bruken av sikkerhetsbelter og/eller seler, herunder sikkerhetsfordeler ved at sikkerhetsbeltene er festet når passasjerene sitter i setet, uavhengig av om det tilsvarende skiltet er tent,

- d) før landing,
 - 1. at passasjerene minnes på følgende, om relevant:
 - i) røykebestemmelser,
 - ii) bruken av sikkerhetsbelter og/eller seler,
 - iii) at seteryggen skal stå i oppreist stilling og serveringsbordet være slått opp,
 - iv) at håndbagasjen stues bort igjen, og
 - v) begrensningene i bruken av bærbart elektronisk utstyr,
- e) etter landing,
 - 1. at passasjerene minnes på følgende:
 - i) røykebestemmelser, og
 - ii) bruken av sikkerhetsbelter og/eller -seler,
- f) i tilfelle en nødssituasjon under flygingen, at passasjerene instrueres i de nødtiltak som omstendighetene tilsier.

OPS 1.290

Forberedelse for flyging

- a) Operatøren skal sikre at det utarbeides en driftsreiseplan for hver planlagt flyging.
- b) Fartøysjefen skal ikke begynne en flyging før vedkommende har forsikret seg om at
 - 1. flyet er luftdyktig,
 - 2. flyet ikke drives i strid med listen over godtatte konfigurasjonsavvik (CDL),
 - 3. instrumenter og utstyr som kreves til flygingen som skal gjennomføres, er tilgjengelig, i samsvar med kapittel K og L,
 - 4. instrumenter og utstyr er i funksjonsdyktig stand, unntatt som fastsatt i MEL,
 - 5. de deler av driftshåndboken som kreves for å gjennomføre flygingen, er tilgjengelige,
 - 6. de dokumenter, tilleggsopplysninger og skjemaer som skal være tilgjengelige i henhold til OPS 1.125 og OPS 1.135, finnes om bord,
 - 7. aktuelle kart, diagrammer og tilhørende dokumentasjon eller tilsvarende data er tilgjengelige og dekker den planlagte driften av flyet, herunder eventuelle omdirigeringer som med rimelighet kan forventes. Dette omfatter alle nødvendige omregningstabeller til støtte for operasjoner der metriske høyder, høyder over havet og flygenivåer skal brukes,
 - 8. bakkeanlegg og -tjenester som kreves til den planlagte flygingen, er tilgjengelige og tilstrekkelige,
 - 9. bestemmelsene i driftshåndboken om drivstoff-, olje- og oksygenkrav, minste sikre flygehøyde, flyplassens driftsmessige minstekriterier, og om nødvendig, tilgjengelighet av alternative flyplasser kan overholdes for den planlagte flygingen,
 - 10. lasten er korrekt fordelt og forsvarlig sikret,
 - 11. flyets masse ved begynnelse av bevegelse for avgang er slik at flygingen kan gjennomføres i samsvar med kapittel F-I, og
 - 12. enhver driftsmessig begrensning i tillegg til det som framgår av punkt 9 og 11 ovenfor, kan overholdes.

*OPS 1.295***Valg av flyplasser**

- a) Operatøren skal ved planlegging av en flyging fastsette prosedyrer for valg av bestemmelsesflyplasser og/eller alternative flyplasser i samsvar med OPS 1.220.
- b) Operatøren skal velge og angi i driftsreiseplanen en alternativ avgangsflyplass dersom det ikke skulle være mulig å returnere til avgangsflyplassen av værmessige eller ytelsesmessige årsaker. Den alternative avgangsflyplassen skal befinne seg innenfor en avstand til avgangsflyplassen som tilsvarer høyst:
1. for tomotorsfly, enten
 - i) en times flygetid ved marsjhastighet med én motor ute av drift i henhold til flygehåndboken, under standardforhold uten vind basert på faktisk masse ved avgang, eller
 - ii) operatørens godkjente ETOPS-flygetid for alternativ, med eventuelle MEL-begrensninger, opp til høyst to timer, ved marsjhastighet med én motor ute av drift i henhold til flygehåndboken, under standardforhold uten vind basert på faktisk masse ved avgang for fly og besetninger som er godkjent for ETOPS,
 2. to timers flygetid ved marsjhastighet med én motor ute av drift i henhold til flygehåndboken, under standardforhold uten vind basert på faktisk masse ved avgang for tre- og firemotorsfly, og
 3. dersom flygehåndboken ikke inneholder en marsjhastighet med én motor ute av drift, skal hastigheten som benyttes ved beregning, være den som oppnås med resterende motor(er) på største kontinuerlige effekt.
- c) Operatøren skal velge minst et bestemmelsesalternativ for hver IFR-flyging, med mindre
1. begge følgende vilkår er oppfylt:
 - i) varigheten av den planlagte flygingen fra avgang til landing, eller i tilfelle av gjenplanlegging under flyging i henhold til OPS 1.255 d), den gjenværende flygetiden til bestemmelsesstedet, ikke overstiger seks timer, og
 - ii) to atskilte rullebaner (se OPS 1.192) er tilgjengelige og kan brukes på bestemmelsesflyplassen, og relevante værrapporter eller værvarsler for bestemmelsesflyplassen, eller en kombinasjon av dem, viser at skydekkehøyden i tidsrommet fra én time før til én time etter beregnet ankomsttidspunkt ved bestemmelsesflyplassen vil være minst 2 000 fot eller sirklingshøyden + 500 fot, idet den høyeste verdien velges, og at sikten vil være minst 5 km,
- eller
2. bestemmelsesflyplassen er avsidesliggende.
- d) Operatøren skal velge to alternative bestemmelsesflyplasser dersom
1. relevante værrapporter eller værvarsler for bestemmelsesflyplassen, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene i tidsrommet fra én time før til én time etter beregnet ankomsttidspunkt vil være dårligere enn gjeldende minsteverdier for planlegging (se OPS 1.297 b), eller
 2. ingen meteorologiske opplysninger er tilgjengelige.
- e) Operatøren skal i driftsreiseplanen angi eventuelle alternative flyplasser som kreves.

OPS 1.297

Minsteverdier for planlegging av IFR-flyginger

- a) Minsteverdier for planlegging for alternative avgangsflyplasser. Operatøren kan velge en flyplass som alternativ avgangsflyplass bare om relevante værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene i tidsrommet fra én time før til én time etter beregnet ankomsttidspunkt ved flyplassen vil være som gjeldende minsteverdier angitt i henhold til OPS 1.225 eller bedre. Det skal tas hensyn til skydekkehøyden dersom de eneste tilgjengelige innflyginger er ikke-presisjonsinnflyginger og/eller innflyginger med sirkling. Det skal tas hensyn til enhver begrensning knyttet til operasjoner med én motor ute av drift.
- b) Minsteverdier for planlegging for en bestemmelsesflyplass (unntatt avsidesliggende bestemmelsesflyplasser). Operatøren skal bare velge en bestemmelsesflyplass når
1. relevante værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene i tidsrommet fra én time før til én time etter beregnet ankomsttidspunkt ved bestemmelsesflyplassen vil være som gjeldende minsteverdier for planlegging nevnt ovenfor eller bedre, som følger:
 - i) RVR/sikt angitt i samsvar med OPS 1.225, og
 - ii) for en ikke-presisjonsinnflyging eller en innflyging med sirkling, skydekkehøyde ved eller over MDH, eller
 2. to alternative bestemmelsesflyplasser er valgt i henhold til OPS 1.295 d).
- c) Minsteverdier for planlegging for en
- alternativ bestemmelsesflyplass,
- avsidesliggende flyplass,
- 3 %-alternativ flyplass på ruten eller
- alternativ flyplass på ruten som kreves under planleggingen.
- Operatøren skal velge en flyplass for et av disse formålene bare dersom relevante værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene i tidsrommet fra én time før til én time etter beregnet ankomsttidspunkt ved flyplassen vil være som eller bedre enn minsteverdiene for planlegging fastsatt i samsvar med tabell 1 nedenfor.

Tabell 1

Minsteverdier for planlegging – alternativ bestemmelsesflyplass, avsidesliggende bestemmelsesflyplass, 3 %-alternativ flyplass på ruten og alternativ flyplass på ruten

Type innflyging	Minsteverdier for planlegging
Kat. II og III	Kat. I (merknad 1)
Kat. I	Ikke-presisjon (Merknad 1 og 2)
Ikke-presisjon	Ikke-presisjon (merknad 1 og 2) og 200 fot/1 000 m
Sirkling	Sirkling

Merknad 1 RVR

Merknad 2 Skydekkehøyden skal være MDH eller over.

- d) Minsteverdier for planlegging for alternativ ETOPS-flyplass på ruten. Operatøren skal velge en flyplass som alternativ ETOPS-flyplass på ruten bare dersom relevante værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene som er beregnet ved å legge til de ytterligere begrensningene i tabell 2, vil gjelde i tidsrommet fra beregnet landingstidspunkt til én time etter det senest mulige landingstidspunktet. Operatøren skal angi i driftshåndboken metoden for fastsettelse av minsteverdiene for drift for den planlagte alternative ETOPS-flyplassen på ruten.

Tabell 2

Minsteverdier for planlegging — ETOPS

Innflygingshjelpemidler	Skydekke høyde på den alternative flyplassen	Minsteverdier for vær Sikt/RVR
Presisjonsinnflygingsprosedyre.	Godkjent DH/DA pluss en økning på 200 fot	Godkjent sikt pluss en økning på 800 meter
Ikke-presisjonsinnflyging eller innflyging med sirkling	Godkjent MDH/MDA pluss en økning på 400 fot	Godkjent sikt pluss en økning på 1 500 meter

*OPS 1.300***Framlegging av ATS-reiseplan**

Operatøren skal sikre at en flyging ikke begynnes med mindre en ATS-reiseplan er framlagt, eller tilstrekkelig informasjon er inngitt, slik at alarmtjenester kan aktiveres ved behov.

*OPS 1.305***Påfylling/avtanking av drivstoff mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet**

(Se tillegg 1 til OPS 1.305)

Operatøren skal sikre at intet fly påfylles med/avtanks for drivstoff av typen Avgas eller et drivstoff med lavt oktantall (f.eks. Jet-B eller tilsvarende), eller når det kan forekomme en blanding av disse drivstofftypene, mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet. I alle andre tilfeller skal det tas nødvendige forholdsregler, og flyet skal være forsvarlig bemannet av kvalifisert personell som er klar til å iverksette og lede en evakuering av flyet med de mest praktiske og hurtigst tilgjengelige midler.

*OPS 1.307***Påfylling/avtanking av drivstoff med lavt oktantall**

Operatøren skal fastsette prosedyrer for påfylling/avtanking av drivstoff med lavt oktantall (f.eks. Jet-B eller tilsvarende) dersom dette kreves.

*OPS 1.308***Bakoverskyving og tauing**

- a) Operatøren skal sikre at alle prosedyrer for tilbakeskyving og tauing er i samsvar med gjeldende standarder og prosedyrer for luftfart.
- b) Operatøren skal sikre at plassering av flyene før eller etter taksing ikke foretas ved tauing uten slepestang, med mindre
 1. flyet er beskyttet ut fra sin egen utforming mot skade på neshjulets styringssystem som tauing uten slepestang kan forårsake, eller
 2. det finnes et system/en prosedyre for å varsle flyets besetning om at slik skade har eller kan ha skjedd, eller
 3. kjøretøyet som utfører tauingen uten slepestang, er utformet for å hindre skade på denne flytypen.

*OPS 1.310***Besetningsmedlemmene ved sine plasser**

- a) Flygebesetningsmedlemmer
1. Under avgang og landing skal hvert flygebesetningsmedlem som må være i førerkabinen, være på sin plass.
 2. I alle andre faser av flygingen skal hvert flygebesetningsmedlem som må være i førerkabinen, forbli på sin plass med mindre fravær er nødvendig for at vedkommende skal kunne utføre sine oppgaver i forbindelse med flygingen, eller tilfredsstillende fysiologiske behov, forutsatt at minst én kvalifisert flyger forblir ved flyets betjeningsinnretninger til enhver tid.
 3. I alle faser av flygingen skal hvert flygebesetningsmedlem som må tjenestegjøre i førerkabinen, være oppmerksom. Dersom det konstateres manglende oppmerksomhet, skal det treffes egnede tiltak. Ved uventet tretthet kan det iverksettes en prosedyre med kontrollert hvile, organisert av fartøysjefen, dersom arbeidsbyrden tillater det. Kontrollert hvile tatt på denne måten skal aldri anses som en del av en hvileperiode med sikte på å beregne flygetidsbegrensninger eller til å begrunne en tjenesteperiode.
- b) Kabinbesetningsmedlemmer. I alle deler av flyet der passasjerer oppholder seg, skal de nødvendige kabinbesetningsmedlemmer sitte på sine tildelte plasser i de kritiske fasene av en flyging.

*OPS 1.311***Minste antall kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd om bord i et fly med passasjerer under bakkearbeid**

(Se tillegg 1 til OPS 1.311)

Operatøren skal sørge for at det minste antallet kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd i henhold til OPS 1.990 a)–d) når det er passasjerer om bord i et fly, er til stede i passasjerkabinen, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Når flyet står på bakken på en oppstillingsplass, kan antallet kabinbesetningsmedlemmer som er til stede i passasjerkabinen, reduseres til under det antallet som er fastsatt ved OPS 1.990 a)–c). Under disse omstendighetene skal det minste antallet kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd, være ett medlem for hvert par av nødutganger på gulvnivå på hvert passasjerdekk, eller ett medlem for hver 50. passasjer, eller del av 50 passasjerer som befinner seg om bord, idet det høyeste velges, forutsatt at
1. operatøren har fastsatt en prosedyre for evakuering av passasjerer med dette reduserte antallet kabinbesetningsmedlemmer, som er godtatt av myndigheten som en prosedyre som gir tilsvarende sikkerhet,
 2. ingen påfylling/avtanking finner sted,
 3. kabinsjefen har gitt kabinbesetningsmedlemmene en sikkerhetsorientering før ombordstigning,
 4. kabinsjefen er til stede i passasjerkabinen og
 5. kontrollene av kabinen før ombordstigning er fullført.

Denne reduksjonen er ikke tillatt når antallet kabinbesetningsmedlemmer er fastsatt etter OPS 1.990 d).

- b) Når passasjerene forlater flyet og antallet passasjerer som fortsatt er om bord er under 20, kan det minste antallet kabinbesetningsmedlemmer som er til stede i passasjerkabinen, reduseres til under det minste antallet kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd i henhold til OPS 1.990 a)–d), forutsatt at:
1. operatøren har fastsatt en prosedyre for evakuering av passasjerer med dette reduserte antallet kabinbesetningsmedlemmer, som er godtatt av myndigheten som en prosedyre som gir tilsvarende sikkerhet,
 2. kabinsjefen er til stede i passasjerkabinen.

*OPS 1.313***Bruk av hodetelefoner**

- a) Hvert flygebesetningsmedlem som tjenestegjør i førerkabinen skal ha på seg hodetelefoner med svanehalsmikrofon eller tilsvarende som kreves i henhold til OPS 1.650 p) og/eller 1.652 s), og bruke den som sitt viktigste hjelpemiddel for å høre på talekommunikasjon med lufttrafikkjentesten:
- på bakken:
 - ved mottak av ATC-klarering for avgang via talekommunikasjon,
 - når motorene er i gang,
 - ved flyging lavere enn gjennomgangshøyden eller 10 000 fot, idet den høyeste verdien velges, og
 - når fartøysjefen anser det nødvendig.
- b) I vilkårene i 1 ovenfor skal svanehalsmikrofonen eller tilsvarende være slik plassert at den kan brukes til toveis radiokommunikasjon.

*OPS 1.315***Nødevakueringsutstyr**

Operatøren skal fastsette prosedyrer som sørger for at nødevakueringsutstyr som utløses automatisk, avsikres før taksing, avgang og landing, dersom dette er sikkert og gjennomførbart.

*OPS 1.320***Seter, sikkerhetsbelter og -seler**

- a) Besetningsmedlemmer
1. Ved avgang og landing, og når fartøysjefen anser det nødvendig av hensyn til sikkerheten, skal hvert besetningsmedlem være sikret med tilgjengelige sikkerhetsbelter og -seler.
 2. I andre faser av flygingen skal hvert besetningsmedlem i flygekabinen ha sikkerhetsbeltet fastspent når vedkommende er på sin plass.
- b) Passasjerer
1. Før avgang og landing og under taksing og når det anses nødvendig av hensyn til sikkerheten, skal fartøysjefen sikre at hver passasjer om bord befinner seg i et sete eller en køye med sitt sikkerhetsbelte, eller sikkerhetssele dersom en slik finnes, korrekt festet.
 2. Operatøren skal treffe tiltak for at flere personer i ett sete i flyet tillates bare for bestemte seter og ikke forekommer på annen måte enn i form av én voksen og ett spedbarn som er sikret på egnet måte med et ekstra hoftebelte eller annen barnesikringsinnretning, og fartøysjefen skal sikre at denne bestemmelsen overholdes.

*OPS 1.325***Sikring av passasjerkabin og pantry(er)**

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer for å sikre at alle utganger og rømningsveier er uten hindringer før taksing, avgang og landing.
- b) Fartøysjefen skal før avgang og landing, og når det anses nødvendig av hensyn til sikkerheten, sikre at alt utstyr og all bagasje er tilstrekkelig sikret.

*OPS 1.330***Nødutstyrets tilgjengelighet**

Fartøysjefen skal sikre at relevant nødutstyr forblir lett tilgjengelig for umiddelbar bruk.

*OPS 1.335***Røyking om bord**

- a) Fartøysjefen skal sikre at ingen person om bord tillates å røyke
1. når det anses som nødvendig av hensyn til sikkerheten,
 2. når flyet står på bakken, med mindre det er gitt særskilt tillatelse etter prosedyrer fastsatt i driftshåndboken,
 3. utenfor utpekte røykeområder, i midtgangen(e) og på toalettene,
 4. i lasterom og/eller andre områder der det fraktes last som ikke lagres i flammesikre beholdere eller dekkes med flammesikker presenning, og
 5. i områder av kabinen der det tilføres oksygen.

*OPS 1.340***Meteorologiske forhold**

- a) På en IFR-flyging skal fartøysjefen bare
1. begynne avgangen, eller
 2. fortsette forbi det punkt som en revidert reiseplan gjelder fra, dersom flygingen gjenplanlegges underveis, med mindre det foreligger opplysninger som viser at de forventede værforhold på ankomsttidspunktet ved bestemmelsesflyplassen og/eller nødvendig(e) alternativ(e) flyplass(er) som angitt i OPS 1.295, tilsvarer eller er bedre enn minsteverdiene for planlegging fastsatt i OPS 1.297.
- b) På en IFR-flyging skal fartøysjefen fortsette mot planlagt bestemmelsesflyplass bare dersom det foreligger opplysninger som viser at værforholdene på beregnet ankomsttidspunkt ved bestemmelsesflyplassen, eller ved minst én alternativ bestemmelsesflyplass, tilsvarer eller er bedre enn gjeldende minsteverdier for drift ved flyplassen.
- c) På en IFR-flyging skal fartøysjefen bare fortsette forbi
1. beslutningspunktet med bruk av prosedyren for redusert drivstoff til uforutsett bruk (se tillegg 1 til OPS 1.255), eller
 2. det forhåndsfastsatte punkt med bruk av prosedyren for forhåndsfastsatt punkt (se tillegg 1 til OPS 1.255),
- dersom det foreligger opplysninger som viser at forventede værforhold på ankomsttidspunktet ved bestemmelsesflyplassen og/eller nødvendig(e) alternativ(e) flyplass(er) som angitt i OPS 1.295 tilsvarer eller er bedre enn minsteverdiene for flyplassdrift fastsatt i OPS 1.225.
- d) På en VFR-flyging skal fartøysjefen begynne avgangen bare dersom gjeldende værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at værforholdene langs ruten eller den del av ruten som skal flys under VFR, på det aktuelle tidspunkt er slik at det er mulig å overholde disse reglene.

*OPS 1.345***Is og annen forurensning — Prosedyrer på bakken**

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer for avising og forebygging av isdannelse når flyet står på bakken samt for tilknyttede inspeksjoner av flyet.
- b) Fartøysjefen kan begynne avgangen bare dersom de ytre flater er frie for ethvert belegg som kan skade flyets ytelse og/eller styrbarhet utover det som er tillatt i flygehåndboken.

*OPS 1.346***Is og annen forurensning — Prosedyrer under flyging**

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer for flyginger under forventede eller faktiske forhold med isdannelse.
- b) Fartøysjefen kan begynne en flyging eller med hensikt fly inn i et område med forventet eller faktisk isdannelse bare dersom flyet er sertifisert og utstyrt for å tåle slike forhold.

*OPS 1.350***Drivstoff- og oljeforsyning**

Fartøysjefen kan begynne en flyging, eller fortsette dersom flygingen gjenplanlegges underveis, bare dersom vedkommende har forvissnet seg om at flyet medbringer minst den planlagte mengde drivstoff og olje til å gjennomføre flygingen sikkert, idet det tas hensyn til forventede driftsforhold.

*OPS 1.355***Avgangsforhold**

Før avgangen begynnes skal fartøysjefen forvissne seg om at været ved flyplassen og forholdene på rullebanen som skal benyttes, i henhold til de tilgjengelige opplysninger ikke er til hinder for sikker avgang og utflyging.

*OPS 1.360***Anvendelse av minstevilkår for avgang**

Før avgangen begynnes, skal fartøysjefen forvissne seg om at RVR eller sikt i flyets avgangsretning tilsvarer eller er bedre enn gjeldende minstevilkår.

*OPS 1.365***Minsteflygehøyder**

Fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, skal ikke fly under de angitte minstehøyder unntatt når det er nødvendig for avgang og landing.

*OPS 1.370***Simulering av unormale situasjoner under flyging**

Operatøren skal fastsette prosedyrer for å sikre at simulering av unormale situasjoner eller nødssituasjoner som krever delvis eller full anvendelse av prosedyrer for unormale situasjoner eller nødssituasjoner, og at simulering av instrumentflygingsværforhold (IMC) ved kunstige midler, ikke foretas under kommersielle lufttransportflyginger.

*OPS 1.375***Drivstoffadministrasjon under flyging**

Operatøren skal fastsette en prosedyre for å sikre at drivstoffkontroll og drivstoffadministrasjon utføres under flyging i samsvar med følgende kriterier:

a) Drivstoffkontroller under flyging

1. Fartøysjefen skal sikre at det regelmessig foretas drivstoffkontroller under flyging. Nyttbart, gjenværende drivstoff skal registreres og vurderes med henblikk på å
 - i) sammenligne faktisk forbruk med planlagt forbruk,
 - ii) kontrollere at nyttbart, gjenværende drivstoff er tilstrekkelig til å fullføre flygingen, i samsvar med b) «drivstoffadministrasjon under flyging» nedenfor, og
 - iii) fastsette forventet nyttbart, gjenværende drivstoff ved ankomst til bestemmelsesflyplassen.
2. Relevante drivstoffdata skal registreres.

b) Drivstoffadministrasjon under flyging

1. Flygingen skal utføres slik at forventet nyttbart, gjenværende drivstoff ved ankomst til bestemmelsesflyplassen er minst
 - i) det nødvendige drivstoffet for flyging til alternativ flyplass pluss endelig drivstoffreserve, eller
 - ii) endelig drivstoffreserve dersom en alternativ flyplass ikke kreves.
2. Dersom imidlertid en drivstoffkontroll under flyging viser at beregnet nyttbart, gjenværende drivstoff ved ankomst til bestemmelsesflyplassen er mindre enn
 - i) nødvendig drivstoff for flyging til alternativ flyplass pluss endelig drivstoffreserve, skal fartøysjefen ta hensyn til trafikken og rådende driftsforhold ved bestemmelsesflyplassen, ved den alternative bestemmelsesflyplassen og ved enhver annen egnet flyplass, med sikte på å treffe en beslutning om å fortsette til bestemmelsesflyplassen eller omdirigere og lande sikkert med minst den endelige drivstoffreserven, eller
 - ii) endelig drivstoffreserve dersom ingen alternativ flyplass er nødvendig, skal fartøysjefen treffe hensiktsmessige tiltak og fortsette til en egnet flyplass slik at sikker landing kan gjennomføres med minst endelig drivstoffreserve.
3. Fartøysjefen skal erklære at det foreligger en nødsituasjon dersom beregnet nyttbart drivstoff ved landing på nærmeste egnede flyplass der en sikker landing kan gjennomføres, er mindre enn endelig drivstoffreserve.
4. Tilleggsvilkår for særlige prosedyrer.
 - i) På en flyging der prosedyren for redusert drivstoff anvendes, må fartøysjefen, for å fortsette til bestemmelsesflyplass 1, sikre at nyttbart, gjenværende drivstoff på beslutningspunktet er minst:

drivstoff til flygingen fra beslutningspunktet til bestemmelsesflyplass 1,

drivstoff til uforutsett bruk som tilsvarer 5 % av drivstoffet til flygingen fra beslutningspunktet til bestemmelsesflyplass 1,

drivstoff til alternativ flyplass 1 dersom det kreves en alternativ bestemmelsesflyplass 1, og

endelig drivstoffreserve.

- ii) På en flyging der prosedyren med forhåndsfastsett punkt anvendes, må fartøysjefen, for å fortsette til bestemmelsesflyplassen, sikre at nyttbart, gjenværende drivstoff på det forhåndsfastsatte punktet tilsvarer minst den totale mengden av:

drivstoff til flygingen fra det forhåndsfastsatte punktet til bestemmelsesflyplassen,

drivstoff til uforutsett bruk fra det forhåndsfastsatte punktet til bestemmelsesflyplassen beregnet i samsvar med punkt 1.3 i tillegg 1 til OPS 1.255, og

nødvendig drivstoff i henhold til punkt 3.1.d i tillegg 1 til OPS 1.255.

OPS 1.380

Åpen

OPS 1.385

Bruk av tilleggsoksygen

Fartøysjefen skal sikre at flygebesetningsmedlemmer som utfører oppgaver som er viktige for flyets sikkerhet under flyging, bruker tilleggsoksygen kontinuerlig når kabinhøyden er over 10 000 fot i over 30 minutter, og alltid når kabinhøyden er over 13 000 fot.

OPS 1.390

Kosmisk stråling

- a) Operatøren skal ta hensyn til den kosmiske strålingen alle besetningsmedlemmer eksponeres for under flyging (herunder posisjonering), og skal treffe følgende tiltak for besetningsmedlemmer som kan utsettes for mer enn 1 mSv per år:
1. vurdere deres eksponering,
 2. ta hensyn til anslått eksponering ved utarbeiding av arbeidsplaner med sikte på å redusere dosene for sterkt eksponerte besetningsmedlemmer,
 3. informere vedkommende besetningsmedlemmer om hvilke helserisikoer deres arbeid innebærer,
 4. sikre at arbeidsplaner for kvinnelige besetningsmedlemmer er slik utformet, så snart operatøren er blitt underrettet om graviditeten, at dosen som fosteret eksponeres for, forblir så lav som med rimelighet er mulig å oppnå, og i alle tilfeller sikre at dosen ikke overstiger 1 mSv for resten av svangerskapsperioden,
 5. sikre at det føres journal for hvert enkelt besetningsmedlem som kan bli utsatt for sterk eksponering. Eksponeringsgraden skal meddeles vedkommende personer hvert år og når vedkommende forlater operatøren.
- b) 1. Operatøren kan benytte et fly over 15 000 meter (49 000 fot) bare dersom utstyret som er angitt i OPS 1.680 a) nr. 1, er i anvendelig stand og prosedyren nevnt i OPS 1.680 a) nr. 2 overholdes.
2. Fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, skal begynne en nedstigning så snart det er mulig, når de grenseverdiene som er angitt for den kosmiske strålingens dose i driftshåndboken, overskrides.

OPS 1.395

Terrengvarsling

Dersom et flygebesetningsmedlem eller et terrengvarslingssystem oppdager at flyet befinner seg for nær bakken, skal fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, sikre at det umiddelbart treffes korrigerende tiltak for å oppnå sikre flygeforhold.

*OPS 1.398***Bruk av flybåret antikollisjonssystem (ACAS)**

Operatøren skal fastsette prosedyrer som sikrer følgende:

- a) Når ACAS er installert og operasjonelt, skal det brukes under flyging på en slik måte at flygeren kan få forslag til unnvikelsesmanøvrer (RA), med mindre dette skulle være uhensiktsmessig under de rådende forhold.
- b) Når ACAS oppdager at avstanden til et annet luftfartøy er for liten (RA), skal fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, sikre at ethvert korrigerende tiltak som angis av RA, umiddelbart treffes, med mindre dette vil kunne sette flyets sikkerhet i fare.

De korrigerende tiltakene må

- i) aldri være i strid med det som er angitt av RA,
 - ii) være angitt på korrekt måte av RA, selv om dette er i konflikt med det vertikale elementet i en ATC-instruksjon,
 - iii) ikke være større enn det som kreves for å tilsvare det som er angitt av RA,
- c) Foreskrevne ACAS ATC-kommunikasjon er angitt.
 - d) Når situasjonen er løst, skal flyet umiddelbart bringes i samsvar med ATC-instruksjonene eller -klareringen.

*OPS 1.400***Innflygings- og landingsforhold**

Før en innflyging for landing begynnes, skal fartøysjefen forvise seg om at været ved flyplassen og forholdene på rullebanen som planlegges brukt, i henhold til tilgjengelige opplysninger ikke er til hinder for sikker innflyging, landing eller avbrutt innflyging, idet det tas hensyn til ytelsesopplysningene i driftshåndboken.

*OPS 1.405***Innflygingens begynnelse og fortsettelse**

- a) Fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, kan begynne en instrumentinnflyging uavhengig av rapportert RVR/sikt, men innflygingen skal ikke fortsette forbi ytre merkefyr eller tilsvarende posisjon dersom rapportert RVR/sikt er mindre enn gjeldende minsteverdier (se OPS 1.192).
- b) Dersom RVR ikke foreligger, kan RVR-verdier utledes ved å konvertere rapportert sikt i samsvar med punkt h) i tillegg 1 til OPS 1.430.
- c) Dersom rapportert RVR/sikt etter passering av ytre merkefyr eller tilsvarende posisjon i samsvar med a) over faller under gjeldende minsteverdi, kan innflygingen fortsette til DA/H eller MDA/H.
- d) Dersom det ikke finnes noe ytre merkefyr eller tilsvarende posisjon, skal fartøysjefen eller den flygeren som gjennomføringen av flygingen er delegert til, treffe beslutning om å fortsette eller avbryte innflygingen før nedstigning til under 1 000 fot over flyplassen i siste fase av innflygingen. Dersom MDA/H er 1 000 fot eller mer over flyplassen, skal operatøren, for hver innflygingsprosedyre, fastsette en høydeverdi under hvilken innflygingen ikke skal fortsette dersom rapportert RVR/sikt er under gjeldende minsteverdier.
- e) Innflygingen kan fortsette under DA/H eller MDA/H og landingen fullføres dersom den nødvendige visuelle referansen er oppnådd ved DA/H eller MDA/H og opprettholdes.

- f) RVR i landingssonen er alltid avgjørende. Dersom RVR for midtpunkt og stoppende er rapportert og relevante, er også disse avgjørende. RVR-minsteverdien for midtpunktet er 125 m eller den RVR som kreves for landingssonen, dersom denne er lavere, og 75 m for stoppenden. For fly som er utstyrt med et styre- eller kontrollsystem for utrulling, er minsteverdien for RVR for midtpunktet 75 m.

Merk: «Relevant» betyr i denne sammenheng den del av rullebanen som brukes under høyhastighetsfasen av landingen ned til en hastighet på ca. 60 knop.

OPS 1.410

Driftsprosedyrer — Terskelkryssingshøyde

Operatøren skal fastsette driftsprosedyrer som er utformet for å sikre at et fly som brukes til presisjonsinnflygninger, passerer baneterskelen med sikker margin, med flyet i landingskonfigurasjon og stilling.

OPS 1.415

Reisedagbok

Fartøysjefen skal sikre at reisedagboken føres.

OPS 1.420

Rapportering av hendelser

a) Terminologi

1. «Hendelse» En annen hendelse enn en ulykke i tilknytning til driften av et luftfartøy, som påvirker eller kan påvirke driftssikkerheten.
2. «Alvorlig hendelse» En hendelse der omstendighetene tilsier at det nesten skjedde en ulykke.
3. «Ulykke» En hendelse knyttet til bruken av et luftfartøy, som inntreffer fra det tidspunkt personer stiger om bord i luftfartøyet med flyging som formål, til det tidspunkt disse personene igjen har forlatt luftfartøyet, og der

i) en person blir dødelig eller alvorlig skadet som følge av at vedkommende

a) er om bord i luftfartøyet, eller

b) er i direkte berøring med en del av luftfartøyet, herunder deler som er løsnet fra det, eller

c) er direkte utsatt for eksosstrøm fra jetmotorer,

unntatt når skadene har naturlige årsaker, er selv påført eller påført av andre eller er påført en blindpassasjer som har gjemt seg på et sted som vanligvis ikke er tilgjengelig for passasjerer og besetning, eller

ii) luftfartøyet utsettes for skade eller strukturelle feil som har ugunstig innvirkning på strukturens styrke eller på luftfartøyets yteevne eller flyeegenskaper og som vanligvis nødvendiggjør en større reparasjon eller utskiftning av den skadede delen, med unntak av motorsvikt eller motorskade når skaden er begrenset til motoren, dens deksler eller tilbehør, og med unntak av skade som er begrenset til propeller, vingespisser, antenner, dekk, bremses, glattkledning eller til små bulker eller hull i luftfartøyets hud, eller

iii) luftfartøyet er savnet eller er fullstendig utilgjengelig.

b) Rapportering av hendelser. Operatøren skal fastsette prosedyrer for rapportering av hendelser som tar hensyn til ansvarsforholdene beskrevet nedenfor og omstendighetene beskrevet i punkt d).

1. OPS 1.085 b) angir besetningsmedlemmenes ansvar for å rapportere hendelser som setter eller kan sette driftssikkerheten i fare.
2. Fartøysjefen eller flyets operatør skal inngi en rapport til myndigheten om enhver hendelse som setter eller kan sette driftssikkerheten i fare.
3. Rapportene skal sendes innen 72 timer fra det tidspunkt da hendelsen ble fastslått, med mindre særlige omstendigheter forhindrer det.
4. Fartøysjefen skal sikre at alle kjente eller antatte tekniske feil og alle overskridelser av tekniske begrensninger som fant sted mens vedkommende var ansvarlig for flygingen, registreres i luftfartøys tekniske logg. Dersom feilen eller overskridelsen av tekniske begrensninger setter eller kan sette driftssikkerheten i fare, skal fartøysjefen dessuten inngi en rapport til myndigheten i samsvar med punkt b) 2 ovenfor.
5. Ved hendelser som rapporteres i samsvar med punkt b) nr. 1–3) og som skyldes eller har tilknytning til en funksjonssvikt eller feil på flyet, dets utstyr eller støtteutstyr på bakken, eller som gir eller kan gi negative virkninger på flyets kontinuerlige luftdyktighet, skal operatøren også underrette organisasjonen med ansvar for konstruksjonen eller leverandøren, eller om relevant, organisasjonen med ansvar for kontinuerlig luftdyktighet samtidig med at rapporten inngis til myndigheten.

c) Rapportering av ulykker og alvorlige hendelser

Operatøren skal fastsette prosedyrer for rapportering av ulykker og alvorlige hendelser som tar hensyn til ansvarsforholdene beskrevet nedenfor og omstendighetene beskrevet i punkt d) nedenfor.

1. Fartøysjefen skal underrette operatøren om enhver ulykke eller alvorlig hendelse som forekommer mens vedkommende var ansvarlig for flygingen. Dersom fartøysjefen ikke er i stand til å gi en slik underretning, skal denne oppgaven utføres av et annet besetningsmedlem som er i stand til det, idet det tas hensyn til den tjenestevei operatøren har fastsatt.
2. Operatøren skal sikre at myndigheten i operatørens stat, nærmeste relevante myndighet (dersom det ikke er myndigheten i operatørens stat) og alle andre organisasjoner som operatørens stat krever underrettet, underrettes ved raskeste tilgjengelige midler om enhver ulykke eller alvorlig hendelse, og for ulykker, i alle fall før flyet flyttes, med mindre særlige omstendigheter hindrer det.
3. Et flys fartøysjef eller operatør skal inngi en rapport til myndigheten i operatørens stat innen 72 timer fra tidspunktet da ulykken eller den alvorlige hendelsen fant sted.

d) Særlige rapporter

Hendelser som krever særlige meldings- og rapporteringsprosedyrer, er beskrevet nedenfor.

1. Lufttrafikkhendelser. Fartøysjefen skal snarest underrette berørt enhet for lufttrafikkjenester om hendelsen, og skal underrette den om sin hensikt å inngi en rapport om lufttrafikkhendelse etter at flygingen er avsluttet, dersom et luftfartøy under flyging har vært i fare på grunn av
 - i) en nestenkollisjon med et annet luftfartøy,
 - ii) feilaktige prosedyrer for lufttrafikk eller manglende overholdelse av gjeldende prosedyrer hos lufttrafikkjenestene eller flygebesetningen,
 - iii) feil ved anlegg for lufttrafikkjenester.

Dessuten skal fartøysjefen underrette myndigheten om hendelsen.

2. Forslag til unnavikelsesmanøver fra flybåret antikollisjonssystem. Fartøysjefen skal underrette berørt enhet for lufttrafikkjenester og inngi en ACAS-rapport til myndigheten dersom et fly under flyging har manøvrert om svar på et ACAS-forslag om unnavikelsesmanøver.

3. Fuglefare og sammenstøt med fugl
 - i) Fartøysjefen skal umiddelbart underrette lokal enhet for lufttrafikkjenester dersom en potensiell fuglefare er observert.
 - ii) Dersom fartøysjefen fastslår at et sammenstøt med fugl har forekommet med flyet som vedkommende har ansvar for, skal vedkommende etter landing inngi en skriftlig rapport om sammenstøtet til myndigheten dersom sammenstøtet har forårsaket betydelig skade på luftfartøyet eller tap av eller feil ved en vesentlig funksjon. Dersom sammenstøtet med fugl oppdages mens fartøysjefen ikke er tilgjengelig, er operatøren ansvarlig for å inngi rapporten.
4. Hendelser og ulykker med farlig gods Operatøren skal rapportere hendelser og ulykker i forbindelse med farlig gods til vedkommende myndighet i staten der hendelsen eller ulykken fant sted, som fastsatt i tillegg 1 til OPS 1.1225. Den første rapporten skal sendes innen 72 timer fra det tidspunkt da hendelsen fant sted, med mindre særlige omstendigheter forhindrer dette, og skal inneholde de opplysninger som er kjent på dette tidspunktet. Om nødvendig skal en etterfølgende rapport sendes inn så snart som mulig, med eventuelle tilleggsopplysninger. (Se også OPS 1.1225).
5. Ulovlig inngrep. Etter et ulovlig inngrep om bord i et luftfartøy skal fartøysjefen, eller i dennes fravær, operatøren, snarest mulig inngi en rapport til den lokale myndigheten og til myndigheten i operatørens stat. (Se også OPS 1.1245).
6. Potensielt farlige situasjoner. Fartøysjefen skal snarest mulig underrette den berørte enhet for lufttrafikkjenester dersom det under flygingen oppstår en potensielt farlig situasjon, som uregelmessigheter i driften av et bakkeanlegg eller navigasjonsanlegg, et værfenomen eller en sky av vulkansk aske.

OPS 1.425

Reservert

*Tillegg 1 til OPS 1.255***Retningslinjer for drivstoff**

Operatøren skal basere selskapets retningslinjer for drivstoff, herunder beregning av hvor stor drivstoffmengde som skal finnes om bord ved utflyging, på følgende planleggingskriterier:

1. Grunnleggende prosedyre

Mengden nyttbart drivstoff om bord før avgang skal tilsvare summen av:

1.1. Taksedrivstoff, som ikke skal være mindre enn den mengden som forventes brukt før avgang. Det skal tas hensyn til lokale forhold ved avgangsflyplassen og til APU-forbruk.

1.2. Drivstoff til flygingen, som skal omfatte

- a) drivstoff til avgang og stigning fra flyplassens høyde til innledende marsjnivå/-høyde, idet det tas hensyn til forventet flygerute, og
- b) drivstoff fra utflatingspunkt til nedstigningspunkt, herunder eventuelle trinnvise opp- og nedstigninger, og
- c) drivstoff fra nedstigningspunkt til det punktet der innflygingen starter, idet det tas hensyn til forventet ankomstprosedyre, og
- d) drivstoff til innflyging og landing på bestemmelsesflyplassen.

1.3. Drivstoff til uforutsett bruk, med unntak av det som er fastsatt i punkt 2 «Redusert drivstoff til uforutsett bruk», som skal tilsvare den største av mengdene i a) eller b) nedenfor:

- a) Enten
 - i) 5 % av planlagt drivstoff til flygingen eller, ved endring av planer underveis, 5 % av drivstoffet til resten av flygingen, eller
 - ii) minst 3 % av planlagt drivstoff til flygingen eller, ved gjenplanlegging under flyging, 3 % av drivstoffet til resten av flygingen, forutsatt at en alternativ flyplass på ruten er tilgjengelig i samsvar med tillegg 2 til OPS 1.255, eller
 - iii) en drivstoffmengde som er tilstrekkelig til 20 minutters flyging, på grunnlag av planlagt drivstofforbruk for flygingen, forutsatt at operatøren har opprettet et program for overvåking av drivstofforbruk for det enkelte fly og bruker gyldige data som er fastsatt ved bruk av et slikt program for drivstoffberegning, eller
 - iv) en drivstoffmengde som bygger på en statistisk metode som er godkjent av myndigheten, og som sikrer hensiktsmessig statistisk dekning av avvik mellom planlagt og faktisk drivstofforbruk for flygingen. Denne metoden brukes til å overvåke drivstofforbruket for hver kombinasjon av bypar/fly, og operatøren bruker disse opplysningene til en statistisk analyse for å beregne drivstoffet til uforutsett bruk for denne kombinasjonen av bypar/fly.
- b) en mengde som gjør det mulig å fly i fem minutter med ventemønsterhastighet 1 500 fot (450 m) over bestemmelsesflyplassen under standardforhold.

1.4. Drivstoff til flyging til alternativ flyplass, som skal

- a) omfatte
 - i) drivstoff til en avbrutt innflyging fra gjeldende MDA/DH ved bestemmelsesflyplassen til høyden for avbrutt innflyging, idet det tas hensyn til den fullstendige prosedyren for avbrutt innflyging, og
 - ii) drivstoff til stigning fra høyden for avbrutt innflyging til marsjnivå/-høyde, idet det tas hensyn til forventet flygerute, og
 - iii) drivstoff til flyging i marsjhøyde fra utflatingspunkt til nedstigningspunkt, idet det tas hensyn til forventet flygerute, og
 - iv) drivstoff til nedstigningen fra nedstigningspunkt til det punktet der innflygingen starter, idet det tas hensyn til forventet ankomstprosedyre, og

- v) drivstoff til gjennomføring av innflyging til og landing på den alternative bestemmelsesflyplassen som er valgt i samsvar med OPS 1.295.
- b) når det kreves to alternative bestemmelsesflyplasser i samsvar med OPS 1.295 d), være tilstrekkelig til at flygingen kan fortsette til den alternative flyplassen som krever den største mengden drivstoff for flyging til alternativ bestemmelsesflyplass.

1.5. Endelig drivstoffreserve, som

- a) for fly med stempelmotorer, skal være drivstoff tilstrekkelig til å fly i 45 minutter eller,
- b) for fly med turbinmotorer, drivstoff til å fly i 30 minutter med ventemønsterhastighet 1 500 fot (450 m) over flyplassens høyde under standardforhold, beregnet med den masse som beregnes ved ankomst til den alternative flyplassen eller bestemmelsesflyplassen, når det ikke kreves en alternativ bestemmelsesflyplass.

1.6. Den minste mengde tilleggsdrivstoff som gjør det mulig

- a) for flyet å foreta en nødvendig nedstigning og fortsette til en alternativ flyplass i tilfelle motorsvikt eller trykkfall, alt etter hva som krever den største mengden drivstoff, basert på antakelsen at en slik svikt inntreffer på det mest kritiske punktet på ruten, og
 - i) fly der i 15 minutter med ventemønsterhastighet 1 500 fot (450 m) over flyplassens høyde over havet under standardforhold,
 - ii) gjennomføre en innflyging og landing,
- tilleggsdrivstoff kreves imidlertid bare dersom den minste mengde drivstoff som er beregnet i samsvar med punkt 1.2.–1.5. ovenfor, ikke er tilstrekkelig for et slikt tilfelle, og
- b) fly i 15 minutter med ventemønsterhastighet 1 500 fot (450 m) over bestemmelsesflyplassens høyde over havet under standardforhold, når det dreier seg om en flyging som gjennomføres uten en alternativ bestemmelsesflyplass.

1.7. Tilleggsdrivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

2. Prosedyre for redusert drivstoff til uforutsett bruk (RCF)

Dersom operatørens retningslinjer for drivstoff omfatter planlegging før flyging til en bestemmelsesflyplass 1 (kommersielt bestemmelsessted) med en prosedyre for redusert drivstoff til uforutsett bruk med bruk av et beslutningspunkt på ruten og en bestemmelsesflyplass 2 (alternativ flyplass for fylling av drivstoff), skal mengden nyttbart drivstoff om bord ved avgang være den største av 2.1. eller 2.2. nedenfor:

2.1. Den sammenlagte mengden av

- a) taksedrivstoff,
- b) drivstoff til flygingen til bestemmelsesflyplass 1 via beslutningspunktet,
- c) drivstoff til uforutsett bruk som tilsvarer minst 5 % av beregnet drivstofforbruk fra beslutningspunktet til bestemmelsesflyplass 1,
- d) drivstoff til alternativ flyplass, eller intet slikt drivstoff dersom beslutningspunktet er mindre enn seks timer fra bestemmelsesflyplass 1 og kravene i OPS 1.295 punkt c) 1 ii) er oppfylt,
- e) endelig drivstoffreserve,
- f) tilleggsdrivstoff og
- g) ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

2.2. Den sammenlagte mengden av

- a) taksedrivstoff,
- b) drivstoff til flygingen til bestemmelsesflyplass 2 via beslutningspunktet,
- c) drivstoff til uforutsett bruk som tilsvarer minst den mengden som er beregnet i samsvar med punkt 1.3 ovenfor fra avgangsflyplassen til bestemmelsesflyplass 2,
- d) drivstoff til flyging til alternativ flyplass, dersom det kreves en alternativ bestemmelsesflyplass 2,

- e) endelig drivstoffreserve,
- f) tilleggsdrivstoff og
- g) ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

3. Prosedyre med forhåndsfastsett punkt (PDP)

Dersom operatørens retningslinjer for drivstoff omfatter planlegging for flyging til en alternativ bestemmelsesflyplass der avstanden mellom bestemmelsesflyplassen og den alternative bestemmelsesflyplassen gjør at en flyging til en av disse flyplassene bare kan ledes via et forhåndsfastsett punkt, skal mengden nyttbart drivstoff om bord ved avgang være den største av 3.1 og 3.2 nedenfor.

3.1. Den sammenlagte mengden av

- a) taksedrivstoff,
- b) drivstoff til flygingen fra avgangsflyplassen til bestemmelsesflyplassen via det forhåndsfastsatte punktet,
- c) drivstoff til uforutsett bruk beregnet i samsvar med punkt 1.3. ovenfor,
- d) tilleggsdrivstoff dersom det kreves, men minst:
 - i) for fly med stempelmotorer, drivstoff til flyging i 45 minutter pluss 15 % av planlagt flygetid i marsjhøyde, eller to timer, idet den laveste verdien velges, eller
 - ii) for fly med turbinmotorer, drivstoff til to timers flyging over bestemmelsesflyplassen med et drivstofforbruk som tilsvarer det ved flyging i normal marsjhastighet,denne mengden kan imidlertid ikke være mindre enn endelig drivstoffreserve, og
- e) ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

3.2. Den sammenlagte mengden av

- a) taksedrivstoff,
- b) drivstoff til flygingen fra avgangsflyplassen til den alternative bestemmelsesflyplassen via det forhåndsfastsatte punktet,
- c) drivstoff til uforutsett bruk beregnet i samsvar med punkt 1.3. ovenfor,
- d) tilleggsdrivstoff dersom det kreves, men minst:
 - i) for fly med stempelmotorer, drivstoff til flyging i 45 minutter eller,
 - ii) for fly med turbinmotorer, drivstoff til flyging i 30 minutter med ventemønstrehastighet 1500 fot (450 m) over den alternative bestemmelsesflyplassens høyde under standardforhold,denne mengden kan imidlertid ikke være mindre enn endelig drivstoffreserve, og
- e) ekstra drivstoff, dersom fartøysjefen krever det.

4. Prosedyre med avsidesliggende flyplass

Dersom operatørens retningslinjer for drivstoff omfatter planlegging for en avsidesliggende flyplass, skal det siste mulige punktet for omdirigering til en tilgjengelig alternativ flyplass på ruten anvendes som det forhåndsfastsatte punktet. Se punkt 3 ovenfor.

Tillegg 2 til OPS 1.255

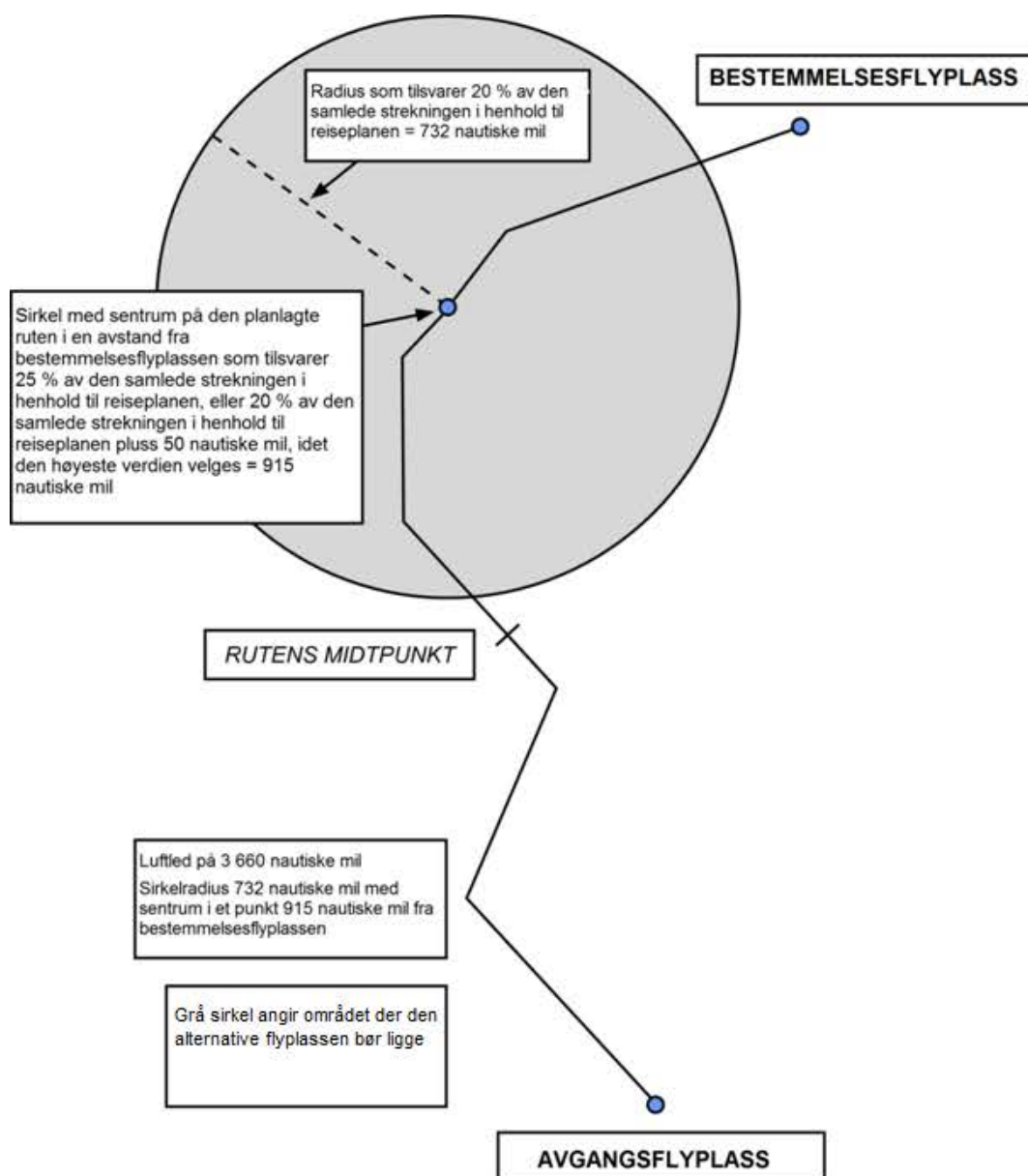
Retningslinjer for drivstoff

Beliggenheten til den 3 %-alternative flyplassen på ruten med henblikk på å redusere drivstoff til uforutsett bruk til 3 % (se tillegg 1 til OPS 1.255 1.3 a) ii) og OPS 1.192).

Den alternative 3 %-flyplassen på ruten skal ligge innenfor en sirkel med en radius på 20 % av den samlede strekningen i henhold til reiseplanen, der sentrum skal ligge langs den planlagte ruten i en avstand til bestemmelsesflyplassen på 25 % av den samlede strekningen i henhold til reiseplanen, eller minst 20 % av den samlede strekningen i henhold til reiseplanen pluss 50 nautiske mil, idet den høyeste verdien velges, og alle avstander skal beregnes ved vindstille (se figur 1).

Figur 1

Beliggenheten til den 3 %-alternative flyplassen på ruten, med henblikk på å redusere drivstoff til uforutsett bruk til 3 %

*Tillegg 1 til OPS 1.270***Stuing av bagasje og frakt**

Når operatøren fastsetter prosedyrer for å sikre at håndbagasje og frakt er stuert forsvarlig og sikkert, skal det tas hensyn til følgende:

1. Enhver gjenstand som medbringes i kabinen, skal stues på et sted der den kan sikres.
 2. Massebegrensninger som er angitt ved eller i nærheten av lasterom, skal ikke overskrides.
 3. Bagasje skal ikke plasseres under setet, med mindre setet er utstyrt med en sperrestang og bagasjen er av en slik størrelse at den kan fastholdes på en tilfredsstillende måte.
 4. Gjenstander skal ikke plasseres på toalettene eller mot skott som ikke kan hindre forskyvning av gjenstandene framover, sidelengs eller oppover, og med mindre skottene har et skilt som angir største massen som kan plasseres der.
 5. Bagasje og frakt som er plassert i skap, skal ikke være av en slik størrelse at den hindrer at skapene kan låses sikkert.
 6. Bagasje og frakt skal ikke plasseres der den kan hindre adgang til nødutstyr.
 7. Før avgang, før landing, hver gang skiltet med «Fest sikkerhetsbeltene» slås på eller hver gang det ellers beordres, skal det foretas kontroller for å sikre at bagasjen er stuert der den ikke kan hindre evakuering av flyet eller forårsake en skade ved fall (eller annen bevegelse), alt etter hva som er hensiktsmessig i den aktuelle fasen av flygingen.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.305***Påfylling/avtanking av drivstoff mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet**

Operatøren skal utarbeide prosedyrer for påfylling/avtanking av drivstoff mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet, for å sikre at følgende forholdsregler treffes:

1. En kvalifisert person skal befinne seg på et angitt sted under fylling av drivstoff mens det er passasjerer om bord. Denne personen skal være i stand til å håndtere nødprosedyrer for brannvern og brannslukking, ivareta kommunikasjon og iverksette og lede en evakuering.
2. Der skal etableres toveiskommunikasjon, som skal forbli tilgjengelig via flyets internkommunikasjonssystem eller på annen egnet måte, mellom bakkepersonellet som overvåker påfyllingen, og det kvalifiserte personalet om bord i flyet.
3. Besetning, personale og passasjerer skal varsles om at påfylling/avtanking av drivstoff vil finne sted.
4. Skiltene med «Fest sikkerhetsbeltene» skal være slått av.
5. «Røyking forbudt»-skiltet skal være på, sammen med innvendig belysning som gjør det lettere å finne nødutgangene.
6. Passasjerene skal få beskjed om å løsne på sikkerhetsbeltene og avstå fra å røyke.
7. Minsteantallet kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd i henhold til OPS 1.990, skal være om bord og klare for en umiddelbar nødevakuering.
8. Dersom det oppdages drivstoffdamp inne i flyet, eller det oppstår en annen fare under påfylling/avtanking av drivstoff, skal fyllingen avbrytes umiddelbart.
9. Bakkeområdet under utgangene som er beregnet brukt til nødevakuering, og området for utfolding av evakueringssklier, skal holdes fritt for hindringer.
10. Det skal være truffet tiltak for sikker og rask evakuering.

*Tillegg 1 til OPS 1.311***Minste antall kabinbesetningsmedlemmer som er påkrevd om bord i et fly med passasjerer under bakkearbeid**

Ved drift i henhold til OPS 1.311 skal operatøren innføre driftsprosedyrer for å sikre at

1. flyet har strømforsyning,
 2. kabinsjefen har mulighet til å iverksette evakuering, eller minst ett flygebesetningsmedlem befinner seg i førerkabinen,
 3. kabinbesetningsplasser og tilknyttede oppgaver er angitt i driftshåndboken, og
 4. kabinbesetningen alltid er oppmerksom at service- og lastekjøretøyer befinner seg i nærheten av utgangene.
-
-

KAPITTEL E

ALLVÆRSDRIFT

OPS 1.430

Flyplassens driftsmessige minstekriterier — alminnelige bestemmelser

(se tillegg 1 (gammelt) og tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430)

- a) 1. Operatøren skal for hver flyplass som planlegges benyttet, fastsette driftsmessige minstekriterier for flyplassen som ikke er lavere enn verdiene angitt i henholdsvis tillegg 1 (gammelt) eller tillegg 1 (nytt). Metoden for å bestemme disse minstekriteriene skal kunne godtas av myndigheten. Disse minstekriteriene skal ikke være lavere enn det som kan fastsettes for slike flyplasser av staten der flyplassen ligger, med mindre vedkommende stat eksplisitt har godkjent dette. Bruk av HUD, HUDLS eller EVS kan muliggjøre drift ved dårligere sikt enn det som vanligvis forbindes med flyplassens driftsmessige minstekriterier. Stater som offentliggjør driftsmessige minstekriterier for flyplassen, kan også offentliggjøre regler for minsteverdier for begrenset sikt tilknyttet bruken av HUD eller EVS.
- a) 2. Uten hensyn til a) nr. 1 ovenfor skal beregning av minstekriterier, under flygingen, for en ikke planlagt alternativ flyplass og/eller for en innflyging med bruk av EVS, foretas i samsvar med en metode som myndigheten kan godta.
- b) Når det fastsettes driftsmessige minstekriterier for flyplassen som får anvendelse på en bestemt operasjon, skal operatøren fullt ut ta hensyn til
1. flyets type, ytelse og flyeegenskaper,
 2. flygebesetningens sammensetning, kvalifikasjoner og erfaring,
 3. dimensjoner og egenskaper for rullebanene som kan velges brukt,
 4. egnetheten og ytelsen til tilgjengelige visuelle og ikke-visuelle hjelpemidler på bakken (se tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430 tabell 6 a),
 5. utstyret som er tilgjengelig i flyet for navigering og/eller kontroll av flygebanen under avgang, innflyging, utflating, landing, utrulling og avbrutt innflyging,
 6. hindringer i områdene for innflyging, avbrutt innflyging og utflyging som kreves for å iverksette alternative beredskapsprosedyrer, og de påkrevde marginer,
 7. hinderfri høyde/høyde for instrumentinnflygingsprosedyrer,
 8. hjelpemidler til å fastslå og rapportere meteorologiske forhold, og
 9. flygeteknikken som skal brukes under siste fase av innflygingen.
- c) Flykategoriene nevnt i dette kapittel skal utledes i samsvar med kriteriene angitt i tillegg 2 til OPS 1.430 c).
- d) 1. Alle innflyginger skal flys som stabiliserte innflyginger (SAp), med mindre myndigheten har godkjent en annen prosedyre for en bestemt innflyging til en bestemt rullebane.
- d) 2. Alle ikke-presisjonsinnflyginger skal gjennomføres med kontinuerlig nedstigning i siste innflygingsfase (CDFA), med mindre myndigheten har godkjent en bestemt innflyging til en bestemt rullebane. Ved beregning av minstekriteriene i samsvar med tillegg 1 (nytt) skal operatøren sikre at gjeldende minste RVR økes med 200 m for fly i kategori A og B og med 400 m for fly i kategori C og D for innflyginger som ikke gjennomføres med CDFA, forutsatt at den resulterende RVR/CMV-verdien ikke overstiger 5 000 m.
- d) 3. Uten hensyn til kravene i d) 2. ovenfor kan en myndighet fritta operatøren fra kravet om å øke RVR når CDFA ikke brukes.

- d) 4. Unntakene angitt i d) 3. skal begrenses til steder der det klart er i offentlighetens interesse at nåværende drift fortsetter. Unntakene skal bygge på operatørens erfaring, opplæringsprogram og flygebesetningens kvalifikasjoner. Unntakene skal revideres regelmessig, og skal avsluttes så snart anleggene tillater bruk av CDFA.
- e) 1. Operatøren skal påse at enten tillegg 1 (gammelt) eller tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430 anvendes. Operatøren skal imidlertid påse at tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430 anvendes senest tre år etter datoen for offentliggjøring.
- e) 2. Uten hensyn til kravene i e) 1. ovenfor kan myndigheten frita operatøren fra kravet om å øke RVR til over 1 500 m (fly i kategori A og B) eller over 2 400 m (fly i kategori C og D) ved godkjenning av drift for bestemt rullebane når det ikke er praktisk mulig å foreta en innflyging med CDFA, eller når kriteriet i c) i tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430 ikke kan oppfylles.
- e) 3. Unntakene nevnt i punkt e) 2. skal begrenses til steder der det klart er i offentlighetens interesse at nåværende drift fortsetter. Unntakene skal bygge på operatørens erfaring, opplæringsprogram og flygebesetningens kvalifikasjoner. Unntakene skal revideres regelmessig, og skal avsluttes så snart anleggene tillater bruk av CDFA.

OPS 1.435

Terminologi

I dette kapittel menes med:

1. «sirkling» den visuelle fasen av en instrumentinnflyging som bringer luftfartøyet i posisjon for landing på en rullebane som ligger slik til at den ikke egner seg for direkte innflyging,
2. «prosedyrer ved dårlig sikt» (LVP) prosedyrer som anvendes ved en flyplass for å ivareta sikker drift ved innflyginger etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II, etter kategori II og III og ved avganger i dårlig sikt,
3. «avgang i dårlig sikt» (LVTO) en avgang der rullebanesikten (RVR) er mindre enn 400 meter,
4. «flygekontrollsystem» et system som omfatter et automatisk landingssystem og/eller et hybridlandingssystem,
5. «sviktsikkert flygekontrollsystem» et flygekontrollsystem som i tilfelle av funksjonsfeil ikke forårsaker at flyet blir betydelig utrimmet, eller at det blir betydelige avvik fra flygevei eller flygestilling, men der landingen ikke fullføres automatisk. I et sviktsikkert automatisk flygekontrollsystem overtar flygeren kontrollen av flyet etter en funksjonsfeil,
6. «driftssikkert flygekontrollsystem» et flygekontrollsystem som i tilfelle av funksjonsfeil under en bestemt varslingshøyde tillater automatisk innflyging, utflating og landing. Ved funksjonsfeil vil det automatiske landingssystemet fungere som et sviktsikkert system,
7. «driftssikkert hybridlandingssystem» et system som består av et primært sviktsikkert automatisk landingssystem og et sekundært uavhengig veiledningssystem som tillater flygeren å fullføre landingen manuelt etter en funksjonsfeil i det primære systemet,
8. «visuell innflyging» en innflyging der hele eller deler av en instrumentinnflygingsprosedyre ikke blir fullført, og innflygingen utføres med visuell referanse til terrenget,
9. «siste innflygingsfase med kontinuerlig nedstigning» (CDFA) en bestemt teknikk for flyging av den siste fasen av en ikke-presisjonsinstrumentinnflygingsprosedyre som en kontinuerlig nedstigning, uten utflating, fra en høyde som tilsvarer eller er over posisjonen for endelig innflyging til et punkt omtrent 15 m (50 fot) over rullebaneterskelen eller punktet der utflatingen bør begynne for den gjeldende flytypen,
10. «stabilisert innflyging» (SAP) en innflyging som foretas på en kontrollert og hensiktsmessig måte med hensyn til konfigurasjon, energi og kontroll av flygeveien fra et forhåndsfastsatt punkt eller høyde ned til et punkt 50 fot over terskelen eller det punktet der utflatingen begynner, dersom det er høyere,
11. «frontglassprosjeksjon» (HUD) et visningssystem som viser flygedataene i flygerens eksterne synsfelt forover og som ikke begrenser sikten i betydelig grad,

12. «veiledningssystem for landing med frontglassprosjeksjon» (HUDLS) det samlede luftbårne systemet som gir flygeren veiledning på frontglasset under innflyging, landing og/eller avbrutt innflyging. Det omfatter alle følere, datamaskiner, strømforsyninger, visningsinnretninger og betjeningsinnretninger. HUDLS brukes først og fremst som primær veiledning ved innflyging til beslutningshøyder over 50 fot.
13. «hybridlandingssystem med frontglassprosjeksjon» (hybrid-HUDLS) et system som består av et primært sviktsikkert automatisk landingssystem og et sekundært uavhengig HUD/HUDLS som tillater flygeren å fullføre landingen manuelt etter en funksjonsfeil i det primære systemet.

Merknad: et typisk sekundært uavhengig HUD/HUDLS gir normalt veiledning i form av styreangivelse, men kan alternativt gi situasjonsinformasjon (eller avviksinformasjon),
14. «siktforbedringssystem» (EVS) elektronisk utstyr for visning av omgivelsene i sanntid ved bruk av bildesensorer,
15. «omregnet meteorologisk sikt» (CMV) en verdi (som tilsvarer RVR) som utledes av den rapporterte meteorologiske sikten omregnet i samsvar med kravene i dette kapittel,
16. «operasjon etter lavere standardvilkår enn kategori I» en instrumentinnflygings- og landingsoperasjon etter kategori I med bruk av kategori I-DH, med lavere RVR enn det som normalt forbindes med gjeldende DH,
17. «operasjon etter andre standardvilkår enn kategori II» en instrumentinnflygings- og landingsoperasjon etter kategori II på en rullebane der deler av eller alle lysene for presisjonsinnflyging etter kategori II i ICAO-vedlegg 14 er utilgjengelige,
18. «GNSS-landingssystem» (GLS) en innflyging der det benyttes utvidet GNSS-informasjon for å veilede luftfartøyet på grunnlag av dets loddrette og vannrette GNSS-posisjon. (For glidebanen benyttes geometrisk høydereferanse).

OPS 1.440

Drift i dårlig sikt — Alminnelige driftsregler

(Se tillegg 1 til OPS 1.440)

- a) Operatøren kan gjennomføre operasjoner etter kategori II, etter andre standardvilkår enn kategori II eller etter kategori III bare dersom
 1. hvert aktuelt fly er sertifisert for drift med beslutningshøyder under 200 fot, eller ingen beslutningshøyde, og utstyrt i samsvar med CS-AWO for allværsdrift eller tilsvarende bestemmelser som er godkjent av myndigheten,
 2. et egnet system for registrering av vellykkede og mislykkede innflyginger og/eller automatiske landinger er utarbeidet og blir vedlikeholdt, for å overvåke driftens samlede sikkerhet,
 3. driften er godkjent av myndigheten,
 4. flygebesetningen består av minst to flygere, og
 5. beslutningshøyden bestemmes ved hjelp av radiohøydemåler.
- b) Operatøren skal ikke gjennomføre avganger i dårlig sikt dersom sikten er dårligere enn 150 meter (flykategori A, B og C) eller 200 meter RVR (flykategori D) med mindre myndigheten har godkjent det.
- c) Operatøren skal ikke utføre operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I med mindre myndigheten har godkjent det.

OPS 1.445

Drift i dårlig sikt — Flyplassvurderinger

- a) Operatøren kan bruke en flyplass til operasjoner etter kategori II eller III bare dersom flyplassen er godkjent for slike operasjoner av staten der flyplassen ligger.
- b) Operatøren skal kontrollere at prosedyrer ved dårlig sikt (LVP) er fastsatt for de flyplassene der drift i dårlig sikt skal gjennomføres, og at de iverksettes.

*OPS 1.450***Drift i dårlig sikt — Opplæring og kvalifikasjoner**

(Se tillegg 1 til OPS 1.450)

Operatøren skal, før det gjennomføres avganger i dårlig sikt og operasjoner eller innflyginger etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II, etter kategori II og III, med bruk av EVS, påse at

1. hvert flygebesetningsmedlem
 - i) oppfyller opplærings- og kontrollkravene angitt i tillegg 1, herunder flygesimulatoropplæring ved de RVR/CMV-grenseverdier og beslutningshøyder som er relevante for operatørens godkjenning, og
 - ii) er kvalifisert i samsvar med tillegg 1,
2. opplæring og kontroll utføres i samsvar med en detaljert studieplan som er godkjent av myndigheten og inkludert i driftshåndboken. Denne opplæringen kommer i tillegg den som er fastsatt i kapittel N, og
3. flygebesetningens kvalifikasjoner er relevante for driften og flytypen.

*OPS 1.455***Drift i dårlig sikt — Driftsprosedyrer**

(Se tillegg 1 til OPS 1.455)

- a) Operatøren skal fastsette prosedyrer og instruksjoner til bruk ved avgang i dårlig sikt, innflyginger med bruk av EVS, operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II og etter kategori II og III. Disse prosedyrene skal inkluderes i driftshåndboken, og skal inneholde flygebesetningsmedlemmenes oppgaver under taksing, avgang, innflyging, utflating, landing, utrulling og avbrutt innflyging, etter relevans.
- b) Fartøysjefen skal forvisse seg om at
 1. status for visuelt og ikke-visuelt utstyr er tilfredsstillende før en avgang i dårlig sikt, en innflyging med bruk av EVS, en innflyging etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II, eller etter kategori II eller III begynnes,
 2. hensiktsmessige prosedyrer for drift i dårlig sikt (LPV) er iverksatt i henhold til opplysninger mottatt fra lufttrafikkjenestene før en avgang i dårlig sikt, en innflyging etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II, eller etter kategori II eller III begynnes, og
 3. flygebesetningsmedlemmene har de nødvendige kvalifikasjoner før en avgang i dårlig sikt ved RVR mindre enn 150 meter (flykategori A, B og C) eller 200 meter (flykategori D), en innflyging med bruk av EVS, en innflyging etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II eller etter kategori II eller III begynnes.

*OPS 1.460***Drift i dårlig sikt — Minsteutstyr**

- a) Operatøren skal inkludere i driftshåndboken minsteutstyret som må være funksjonsdyktig når en avgang i dårlig sikt, en innflyging etter lavere standardvilkår enn kategori I, en innflyging etter andre standardvilkår enn kategori II, en innflyging med bruk av EVS eller en innflyging etter kategori II eller III begynnes, i samsvar med flygehåndboken eller et annet godkjent dokument.
- b) Fartøysjefen skal forvisse seg om at status for flyet og de relevante systemer om bord er tilfredsstillende og hensiktsmessig for den driften som til enhver tid skal gjennomføres.

OPS 1.465

Minstekriterier for VFR-drift

(Se tillegg 1 til OPS 1.465)

Operatøren skal sikre at

1. VFR-flyginger gjennomføres i samsvar med regler for visuell flyging og i samsvar med tabellen i tillegg 1 til OPS 1.465,
 2. særlige VFR-flyginger ikke begynnes når sikten er dårligere enn 3 km og ellers ikke gjennomføres når sikten er dårligere enn 1,5 km.
-

*Tillegg 1 (gammelt) til OPS 1.430***Flyplassens driftsmessige minstekriterier**

a) Minstekriterier for avgang

1. Alminnelige bestemmelser

- i) Minstekriterier for avgang som operatøren har fastsatt, skal uttrykkes som sikt- eller RVR-grenser, idet det tas hensyn til alle relevante faktorer for hver flyplass som planlegges brukt, og flyets egenskaper. Dersom det er særlig behov for å se og unngå hindringer ved avgang og/eller ved nødlanding, skal det være angitt tilleggsvilkår (f.eks. skydekkets høyde).
- ii) Fartøysjefen kan begynne avgang bare dersom værforholdene ved avgangsplassen er tilsvarende eller bedre enn gjeldende minsteverdier for landing på samme flyplass, med mindre en egnet alternativ avgangsplass er tilgjengelig.
- iii) Dersom rapportert meteorologisk sikt er dårligere enn den som kreves for avgang, og RVR ikke er rapportert, kan avgang begynnes bare dersom fartøysjefen kan fastslå at RVR/sikt langs avgangsrullebanen er lik eller bedre enn påkrevd minsteverdi.
- iv) Dersom rapportert meteorologisk sikt eller RVR ikke er tilgjengelig, kan avgang begynnes bare dersom fartøysjefen kan fastslå at RVR/sikt langs avgangsrullebanen er lik eller bedre enn påkrevd minsteverdi.

- 2. Visuell referanse. Minstekriterier for avgang skal velges slik at de sikrer veiledning til å kontrollere flyet ved både en avbrutt avgang under vanskelige forhold, og en fortsatt avgang med motorsvikt i kritisk motor.

3. Nødvendig RVR/sikt

- i) For flermotorsfly med en ytelse som gjør det mulig for flyet, i tilfelle svikt i kritisk motor på et hvilket som helst stadium under avgang, enten å avbryte eller fortsette avgangen til en høyde av 1 500 fot over flyplassen samtidig som de klarer hindringer med de påkrevde marginer, skal de minstekriterier for avgang som operatøren har fastsatt, uttrykkes som RVR-/siktverdier som ikke er lavere enn dem angitt i tabell 1 nedenfor, uten å berøre punkt 4 nedenfor.

*Tabell 1***RVR/sikt ved avgang**

RVR/sikt ved avgang	
Anlegg	RVR/sikt (Merknad 3)
Ingen (bare om dagen)	500 m
Rullebanekantlys og/eller senterlinjemerking	250/300 m (Merknad 1 og 2)
Rullebanekant- og senterlinjelys	200/250 m (Merknad 1)
Rullebanekant- og senterlinjelys og flere RVR-opplysninger	150/200 m (Merknad 1 og 4)

Merknad 1: De høyeste verdiene gjelder fly i kategori D.

Merknad 2: For nattdrift kreves minst rullebanekantlys og rullebane-endelys.

Merknad 3: Rapportert verdi for RVR-sikt for første del av avgangen kan erstattes med flygerens egen vurdering.

Merknad 4: Nødvendig RVR-verdi skal være oppnådd på alle relevante RVR-målepunkter, med unntak av bestemmelsene i merknad 3 ovenfor.

- ii) Ved motorsvikt i kritisk motor på flermotorsfly med en ytelse som ikke gjør det mulig å etterkomme ytelseskravene i punkt a) 3 i), kan det oppstå behov for å lande umiddelbart og samtidig se og unngå hindringer i avgangsområdet. Slike fly kan drives etter nedenstående minstekriterier for avgang, forutsatt at de er i stand til å overholde gjeldende hinderklaringskrav ved motorsvikt i nærmere angitt høyde. De minstekriterier for avgang som operatøren har fastsatt, skal bygge på den høyde hvorfra en netto stigebane etter avgang med én motor ute av drift kan utledes. De anvendte minsteverdier for RVR skal ikke være lavere enn verdiene gitt i tabell 1 ovenfor eller tabell 2 nedenfor.

Tabell 2

Høyde over rullebanen der motorsvikt antas å inntreffe i forhold til RVR/Sikt

RVR/sikt ved avgang — Flygevei	
Antatt høyde over avgangsrullebanen ved motorsvikt	RVR/Sikt (<i>merknad 2</i>)
< 50 fot	200 m
51-300 fot	300 m
101-150 fot	400 m
151-300 fot	500 m
201-300 fot	1 000 m
> 300 fot	1 500 m (<i>Merknad 1</i>)

Merknad 1: Avstanden på 1 500 m får anvendelse også dersom ingen positiv netto stigebane etter avgang kan utledes.

Merknad 2: Rapportert verdi for RVR/sikt for første del av avgangen kan erstattes med flygerens egen vurdering.

- iii) Når ingen rapportert RVR eller meteorologisk sikt er tilgjengelig, skal fartøysjefen begynne avgang bare dersom vedkommende kan fastslå at de aktuelle forholdene tilfredsstiller gjeldende minstekriterier for avgang.

4. Unntak fra punkt a) 3 i) ovenfor:

- i) Med forbehold om myndighetens godkjenning og forutsatt at kravene i A) til E) nedenfor er oppfylt, kan operatøren redusere minstekriteriene for avgang til 125 meter RVR (fly i kategori A, B og C) eller 150 meter RVR (fly i kategori D) dersom

- A) prosedyrer ved dårlig sikt er iverksatt,
- B) høyintensive rullebanesenterlinjelys i 15 meters avstand eller mindre, og høyintensive kantlys i 60 meters avstand eller mindre, er i drift,
- C) flygebesetningsmedlemmene har fullført opplæring i en flygesimulator på tilfredsstillende måte,
- D) et visuelt segment på 90 meter kan ses fra førerkabinen idet rulling ved avgang begynnes, og
- E) nødvendige RVR-verdier er oppnådd på alle relevante RVR-rapporteringspunkter.

- ii) Med forbehold om myndighetens godkjenning kan en operatør som benytter et fly med et godkjent sideveis veiledningssystem for avgang, redusere minstekriteriene for avgang til en RVR mindre enn 125 meter (fly i kategori A, B og C) eller 150 meter (fly i kategori D), men ikke lavere enn 75 meter, forutsatt at rullebanebeskyttelse og utstyr tilsvarende landingsoperasjoner etter kategori III er tilgjengelig.

b) Ikke-presisjonsinnflyging

1. Systemets minsteverdier

- i) Operatøren skal sørge for at systemets minsteverdier for ikke-presisjonsinnflygingsprosedyrer, som er basert på bruk av ILS uten glidebane (bare LLZ), VOR, NDB, SRA og VDF, ikke er lavere enn MDH-verdiene gitt i tabell 3 nedenfor.

Tabell 3

Systemets minsteverdier for hjelpemidler for ikke-presisjonsinnflyging

Systemets minsteverdier	
Anlegg	Laveste MDH
ILS (ingen glidebane — LLZ)	250 fot
SRA (avsluttes ved 1/2 NM)	250 fot
SRA (avsluttes ved 1 NM)	300 fot
SRA (avsluttes ved 2 NM)	350 fot
VOR	300 fot
VOR/DME	250 fot
NDB	300 fot
VDF (QDM og QGH)	300 fot

2. Minstehøyde for nedstigning. Operatøren skal sikre at minstehøyden for nedstigning for en ikke-presisjonsinnflyging ikke er lavere enn enten
 - i) OCH/OCL for den kategori av fly som benyttes, eller
 - ii) systemets minsteverdi.
3. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under MDA/MDH bare dersom minst én av følgende visuelle referanser for vedkommende rullebane er tydelig synlig og identifiserbar for flygeren:
 - i) deler av innflygingslysanlegget,
 - ii) rullebaneterskel,
 - iii) merking av rullebaneterskel,
 - iv) rullebaneterskellys,
 - v) identifikasjonslys for rullebaneterskel,
 - vi) visuell glidebaneindikator,
 - vii) landingssone eller merking av landingssone,
 - viii) landingssonelys,
 - ix) rullebanekantlys eller
 - x) andre visuelle referanser godkjent av myndigheten.
4. Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for ikke-presisjonsinnflyginger, er

Tabell 4a

RVR for ikke-presisjonsinnflyging — fullstendig utstyrte bakkeanlegg

Minsteverdier for ikke-presisjonsinnflyging Fullstendig utstyrte bakkeanlegg (<i>merknad 1, 5, 6 og 7</i>)				
MDH	RVR/flykategori			
	A	B	C	D
250-299 fot	800 m	800 m	800 m	1 200 m
300-449 fot	900 m	1 000 m	1 000 m	1 400 m
450-649 fot	1 000 m	1 200 m	1 200 m	1 600 m
650 fot og over	1 200 m	1 400 m	1 400 m	1 800 m

Tabell 4b

RVR for ikke-presisjonsinnflyging – middels utstyrte bakkeanlegg

Minsteverdier for ikke-presisjonsinnflyging Middels utstyrte bakkeanlegg (<i>merknad 2, 5, 6 og 7</i>)				
MDH	RVR/flykategori			
	A	B	C	D
250-299 fot	1 000 m	1 100 m	1 200 m	1 400 m
300-449 fot	1 200 m	1 300 m	1 400 m	1 600 m
450-649 fot	1 400 m	1 500 m	1 600 m	1 800 m
650 fot og over	1 500 m	1 500 m	1 800 m	2 000 m

Tabell 4c

RVR for ikke-presisjonsinnflyging – grunnleggende utstyrte bakkeanlegg

Minsteverdier for ikke-presisjonsinnflyging Grunnleggende utstyrte bakkeanlegg (merknad 3, 5, 6 og 7)				
MDH	RVR/flykategori			
	A	B	C	D
250-299 fot	1 200 m	1 300 m	1 400 m	1 600 m
300-449 fot	1 300 m	1 400 m	1 600 m	1 800 m
450-649 fot	1 500 m	1 500 m	1 800 m	2 000 m
650 fot og over	1 500 m	1 500 m	2 000 m	2 000 m

Tabell 4d

RVR for ikke-presisjonsinnflyging – ingen innflygingslys

Minsteverdier for ikke-presisjonsinnflyging Ingen innflygingslys (merknad 4, 5, 6 og 7)				
MDH	RVR/flykategori			
	A	B	C	D
250-299 fot	1 500 m	1 500 m	1 600 m	1 800 m
300-449 fot	1 500 m	1 500 m	1 800 m	2 000 m
450-649 fot	1 500 m	1 500 m	2 000 m	2 000 m
650 fot og over	1 500 m	1 500 m	2 000 m	2 000 m

- Merknad 1:* Fullstendig utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, 720 meter eller mer med HI/MI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.
- Merknad 2:* Middels utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, 420-719 meter med HI/MI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.
- Merknad 3:* Grunnleggende utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, <420 meter med HI/MI innflygingslys, alle lengder med LI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.
- Merknad 4:* Ingen innflygingslys omfatter rullebanemerking, rullebanekantlys, -terskellys, -endelys eller ingen lys i det hele tatt.
- Merknad 5:* Tabellene gjelder bare for konvensjonelle innflyginger med største nominell glidevinkel på 4°. Ved større glidevinkler kreves det vanligvis at visuelt glidebaneutstyr (f.eks. PAPI) også er synlig ved minste høyde for nedstigning (MDH).
- Merknad 6:* Tallene ovenfor er enten rapportert RVR eller meteorologisk sikt omregnet til RVR i samsvar med bokstav h) nedenfor.
- Merknad 7:* MDH nevnt i tabell 4a, 4b, 4c og 4d viser til førstegangsregning av MDH. Dersom tilhørende RVR velges, er det ikke nødvendig å runde av opp til nærmeste ti fot, slik det kan gjøres for driftsformål, f.eks. ved omregning til MDA.

5. Nattdrift. Ved nattdrift skal minst rullebanekantlys, -terskellys og -endelys være på.
- c) Presisjonsinnflyging — Operasjoner etter kategori I
1. Alminnelige bestemmelser. Operasjon etter kategori I er en presisjonsinstrumentinnflyging og landing ved hjelp av ILS, MLS eller PAR med en beslutningshøyde på minst 200 fot og med en rullebanesikt på minst 550 meter.
 2. Beslutningshøyde. Operatøren skal sikre at beslutningshøyden som skal benyttes for en presisjonsinnflyging etter kategori I, ikke er lavere enn
 - i) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM),
 - ii) den minste høyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser,
 - iii) OCH/OCL for den kategori av fly som benyttes, eller
 - iv) 200 fot.

3. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under beslutningshøyden for kategori I, bestemt i samsvar med punkt c) 2 ovenfor, bare dersom minst én av følgende visuelle referanser for vedkommende rullebane er tydelig synlig og identifiserbar for flygeren:
- i) deler av innflygingslysanlegget,
 - ii) rullebaneterskel,
 - iii) merking av rullebaneterskel,
 - iv) rullebaneterskellys,
 - v) identifikasjonslys for rullebaneterskel,
 - vi) visuell glidebaneindikator,
 - vii) landingssone eller merking av landingssone,
 - viii) landingssonelys eller
 - ix) rullebanekantlys.
4. Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for operasjoner etter kategori I er

Tabell 5

RVR for innflyging etter kategori I i forhold til anlegg og beslutningshøyde (DH)

Minsteverdier for kategori I				
Beslutningshøyde (Merknad 7)	Anlegg/RVR (Merknad 5)			
	Fullstendig utstyrte (Merknad 1 og 6)	Middels utstyrte (Merknad 2 og 6)	Grunnleggende utstyrte (Merknad 3 og 6)	Ingen (Merknad 4 og 6)
200 fot	550 m	700 m	800 m	1 000 m
201-250 fot	600 m	700 m	800 m	1 000 m
251-300 fot	650 m	800 m	900 m	1 200 m
301 fot og over	800 m	900 m	1 000 m	1 200 m

Merknad 1: Fullstendig utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, 720 meter eller mer med HI/MI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.

Merknad 2: Middels utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, 420-719 meter med HI/MI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.

Merknad 3: Grunnleggende utstyrte bakkeanlegg omfatter rullebanemerking, <420 meter med HI/MI innflygingslys, alle lengder med LI innflygingslys, rullebanekantlys, -terskellys og -endelys. Lysene skal være slått på.

Merknad 4: Ingen innflygingslys omfatter rullebanemerking, rullebanekantlys, -terskellys, -endelys eller ingen lys i det hele tatt.

Merknad 5: Tallene ovenfor er enten rapportert RVR eller meteorologisk sikt omregnet til RVR i samsvar med bokstav h).

Merknad 6: Tabellen gjelder konvensjonelle innflyginger opp til og med 4° nominell glidevinkel.

Merknad 7: DH nevnt i tabell 5 viser til førstegangsberegning av DH. Dersom tilhørende RVR velges, er det ikke nødvendig å runde av opp til nærmeste ti fot, slik det kan gjøres for driftsformål (f.eks. ved omregning til DA).

5. Enkeltflygeroperasjoner. For enkeltflygeroperasjoner skal en operatør beregne minste RVR for alle innflyginger i samsvar med OPS 1.430 og dette tillegg. RVR mindre enn 800 meter er ikke godkjent, med mindre det brukes en egnet autopilot sammen med ILS eller MLS; i så fall gjelder normale minsteverdier. Beslutningshøyden som anvendes, skal ikke være under 1,25 x laveste brukshøyde for autopiloten.
 6. Nattdrift. Ved nattdrift skal minst rullebanekantlys, -terskellys og -endelys være på.
- d) Presisjonsinnflyging — operasjoner etter kategori II
1. Alminnelige bestemmelser. Operasjon etter kategori II er en presisjonsinnflyging og landing ved hjelp av ILS eller MLS med
 - i) en beslutningshøyde under enn 200 fot, men ikke under 100 fot, og
 - ii) en rullebanesikt på minst 300 meter.
 2. Beslutningshøyde. Operatøren skal sikre at beslutningshøyden for operasjon etter kategori II ikke er lavere enn
 - i) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM),
 - ii) den minste høyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser,
 - iii) OCH/OCL for den kategori av fly som benyttes,
 - iv) beslutningshøyden som flygebesetningen har godkjenning til å gjennomføre innflygingen til, eller
 - v) 100 fot.
 3. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under beslutningshøyden for kategori II fastsatt i samsvar med punkt d) 2 ovenfor bare dersom det er oppnådd og opprettholdes en visuell referanse i form av et segment på minst tre påfølgende lys som utgjøres av midtlinjen av innflygingslysene, rullebanesenterlinjelysene, landingssonelysene, rullebanekantlysene eller en kombinasjon av dem. Denne visuelle referansen skal omfatte et lateralt element av bakkemønsteret, f.eks. en tverrstripe på innflygingslysene eller rullebaneterskelen eller belysning i landingssonen.
 4. Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for operasjoner etter kategori II, er

Tabell 6

RVR for innflyging etter KAT II i forhold til beslutningshøyde (DH)

Minsteverdier for kategori II		
Beslutnings-høyde	Innflyging med autopilot til en høyde under DH (se merknad 1)	
	RVR/fly Kategori A, B og C	RVR/fly Kategori D
100-120 fot	300 m	300 m (Merknad 2)/350 m
121-140 fot	400 m	400 m
141 fot og over	450 m	450 m

Merknad 1: Henvisningen til «innflyging med autopilot til en høyde under DH» i denne tabellen betyr fortsatt bruk av det automatiske flygekontrollsystemet ned til en høyde som er høyst 80 % av DH som benyttes. Dermed kan luftdyktighetskrav på grunn av minste innkoplingshøyde for det automatiske flygekontrollsystemet ha betydning for DH som skal benyttes.

Merknad 2: 300 meter kan benyttes for et kategori D-fly som gjennomfører en automatisk landing.

e) Presisjonsinnflyging — operasjoner etter kategori III

1. Alminnelige bestemmelser. Operasjoner etter Kategori III inndeles som følger:

i) Operasjoner etter Kategori III A. En presisjonsinnflyging og landing ved hjelp av ILS eller MLS med

A) en beslutningshøyde på under 100 fot, og

B) en rullebanesikt på minst 200 meter.

ii) Operasjoner etter Kategori III B. En presisjonsinnflyging og landing ved hjelp av ILS eller MLS med

A) en beslutningshøyde på under 50 fot, eller ingen beslutningshøyde, og

B) en rullebanesikt på under 200 meter, men ikke under 75 meter.

Merknad: Dersom beslutningshøyde (DH) og rullebanesikt (RVR) ikke faller innenfor samme kategori, er det RVR som avgjør hvilken kategori driften anses å tilhøre.

2. Beslutningshøyde. For drift der det blir benyttet en beslutningshøyde, skal en operatør sikre at beslutningshøyden ikke er lavere enn

i) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM),

ii) den minstehøyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser, eller

iii) beslutningshøyden som flygebesetningen har godkjenning til å gjennomføre innflygingen til.

3. Drift uten beslutningshøyde. Drift uten beslutningshøyde kan gjennomføres bare dersom

i) drift uten beslutningshøyde er godkjent i flygehåndboken,

ii) innflygingshjelpemiddelet og flyplassens anlegg tillater drift uten beslutningshøyde, og

iii) operatøren er godkjent for operasjoner etter KAT III uten beslutningshøyde.

Merknad: For kategori III-rullebaner kan det forutsettes at flyginger uten beslutningshøyde er mulig med mindre særlige begrensninger er offentliggjort i AIP eller NOTAM.

4. Visuell referanse.

i) For operasjoner etter kategori IIIA, og for operasjoner etter kategori IIIB med sviktsikre flygekontrollsystemer, kan en flyger fortsette en innflyging under beslutningshøyden fastsatt i samsvar med punkt e) 2 ovenfor bare dersom det er oppnådd og kan opprettholdes en visuell referanse i form av et segment på minst tre påfølgende lys som utgjøres av midtlinjen av innflygingslysene, rullebanesenterlinjelysene, landingssonelysene, rullebanekantlysene eller en kombinasjon av dem.

ii) For operasjoner etter kategori IIIB-drift med driftssikre flygekontrollsystemer der det benyttes en beslutningshøyde, kan en flyger ikke fortsette en innflyging under beslutningshøyden fastsatt i samsvar med punkt e) 2 ovenfor med mindre en visuell referanse i form av minst ett senterlinjelys er oppnådd og kan opprettholdes.

iii) For operasjoner etter kategori III uten beslutningshøyde er det ikke noe krav om visuell kontakt med rullebanen før landing.

5. Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for operasjoner etter kategori III, er

Tabell 7

RVR for innflyging etter KAT III i forhold til beslutningshøyde (DH) og kontroll-/veiledningssystem for utrulling

Minsteverdier for kategori III			
Innflygings-kategori	Beslutningshøyde (fot) (Merknad 2)	Kontroll-/veiledningssystem for utrulling	RVR (m)
III A	Mindre enn 100 fot	Kreves ikke	200 m
III B	Mindre enn 100 fot	Sviktsikkert	150 m (Merknad 1)
III B	Mindre enn 50 fot	Sviktsikkert	125 m
III B	Mindre enn 50 fot eller ingen beslutningshøyde	Driftssikkert	75 m

Merknad 1: For fly som er sertifisert i henhold til CS-AWO for allværsdrift 321 b) 3.

Merknad 2: Redundans i flygekontrollsystemer bestemmes i henhold til JAR-AWO ut fra minste sertifiserte beslutningshøyde.

f) Sirkling

1. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for sirkling, er

Tabell 8

Sikt og MDH for sirkling i forhold til flykategori

	Flykategori			
	A	B	C	D
MDH	400 fot	500 fot	600 fot	700 fot
Minste meteorologiske sikt	1 500 m	1 600 m	2 400 m	3600 m

2. Sirkling i fastsatte baner er en akseptert prosedyre i henhold til dette punkt.

g) Visuell innflyging: Operatøren skal ikke bruke en RVR på mindre enn 800 meter for en visuell innflyging.

h) Omregning av rapportert meteorologisk sikt til RVR

1. Operatøren skal sikre at omregning av meteorologisk sikt til RVR ikke brukes til å beregne minsteverdier for avgang, minsteverdier for kategori II eller III, eller når en rapportert RVR er tilgjengelig.

Merknad: Dersom RVR er rapportert å være over høyeste verdi fastsatt av flyplassoperatøren, f.eks. «RVR over 1500 meter», anses ikke dette å være en rapportert RVR i denne sammenheng, og omregningstabellen kan brukes.

2. Ved omregning av meteorologisk sikt til RVR under alle andre omstendigheter enn dem i underpunkt h) 1 skal operatøren sikre at følgende tabell brukes:

Tabell 9

Omregning av sikt til RVR

Belysningsinnretninger i drift	RVR = Rapportert meteorologisk sikt x	
	Dag	Natt
HI-innflygings- og rullebanebelysning	1,5	2,0
All annen belysning enn nevnt ovenfor	1,0	1,5
Ingen belysning	1,0	Gjelder ikke

*Tillegg 1 (nytt) til OPS 1.430***Flyplassens driftsmessige minstekriterier**

a) Minstekriterier for avgang

1. Alminnelige bestemmelser

- i) Minstekriterier for avgang som operatøren har fastsatt, skal uttrykkes som sikt- eller RVR-grenser, idet det tas hensyn til alle relevante faktorer for hver flyplass som planlegges brukt, og flyets egenskaper. Dersom det er særlig behov for å se og unngå hindringer ved avgang og/eller ved nødlanding, skal det være angitt tilleggsvilkår (f.eks. skydekks høyde).
- ii) Fartøysjefen kan begynne avgang bare dersom værforholdene ved avgangsplassen er tilsvarende eller bedre enn gjeldende minsteverdier for landing på samme flyplass, med mindre en egnet alternativ avgangsplass er tilgjengelig.
- iii) Dersom rapportert meteorologisk sikt er dårligere enn den som kreves for avgang, og RVR ikke er rapportert, kan avgang begynnes bare dersom fartøysjefen kan fastslå at RVR/sikt langs avgangsrullebanen er lik eller bedre enn påkrevd minsteverdi.
- iv) Dersom rapportert meteorologisk sikt eller RVR ikke er tilgjengelig, kan avgang begynnes bare dersom fartøysjefen kan fastslå at RVR/sikt langs avgangsrullebanen er lik eller bedre enn påkrevd minsteverdi.

- 2. Visuell referanse. Minstekriterier for avgang skal velges slik at de sikrer veiledning til å kontrollere flyet ved både en avbrutt avgang under vanskelige forhold, og en fortsatt avgang med motorsvikt i kritisk motor.

3. Nødvendig RVR/sikt

- i) For flermotorsfly med en ytelse som gjør det mulig for flyet, i tilfelle svikt i kritisk motor på et hvilket som helst stadium under avgang, enten å avbryte eller fortsette avgangen til en høyde av 1 500 fot over flyplassen samtidig som det klarer hindringer med de påkrevde marginer, skal de minstekriterier for avgang som en operatør har fastsatt, uttrykkes som RVR-/siktverdier som ikke er lavere enn dem angitt i tabell 1 nedenfor, uten å berøre punkt 4) nedenfor.

*Tabell 1***RVR/sikt ved avgang**

RVR/sikt ved avgang	
Anlegg	RVR/sikt (Merknad 3)
Ingen (bare om dagen)	500 m
Rullebanekantlys og/eller senterlinjemerking	250/300 m (Merknad 1 og 2)
Rullebanekant- og senterlinjelys	200/250 m (Merknad 1)
Rullebanekant- og senterlinjelys og flere RVR-opplysninger	150/200 m (Merknad 1 og 4)

Merknad 1: De høyeste verdiene gjelder fly i kategori D.

Merknad 2: For nattdrift kreves minst rullebanekantlys og rullebane-endelys.

Merknad 3: Rapportert verdi for RVR/sikt for første del av avgangen kan erstattes med flygerens egen vurdering.

Merknad 4: Nødvendig RVR-verdi skal være oppnådd på alle relevante RVR-målepunkter, med unntak av bestemmelsene i merknad 3 ovenfor.

- ii) Ved motorsvikt i kritisk motor på flermotorsfly med en ytelse som ikke gjør det mulig å etterkomme ytelseskravene i punkt a) 3 i), kan det oppstå behov for å lande umiddelbart og samtidig se og unngå hindringer i avgangsområdet. Slike fly kan drives etter nedenstående minstekriterier for avgang, forutsatt at de er i stand til å overholde gjeldende hinderklaringskrav ved motorsvikt i nærmere angitt høyde. De minstekriterier for avgang som operatøren har fastsatt, skal bygge på den høyde hvorfra en netto stigebane etter avgang med én motor ute av drift kan utledes. De anvendte minsteverdier for RVR skal ikke være lavere enn verdiene gitt i tabell 1 ovenfor eller tabell 2 nedenfor.

Tabell 2

Høyde over rullebanen der motorsvikt antas å inntreffe i forhold til RVR/sikt

RVR/sikt ved avgang	
Antatt høyde over avgangsrullebanen ved motorsvikt	RVR/sikt (Merknad 2)
< 50 fot	200 m
51-100 fot	300 m
101-150 fot	400 m
151-200 fot	500 m
201-300 fot	1 000 m
> 300 fot	1 500 m (Merknad 1)

Merknad 1: Avstanden på 1 500 m får anvendelse også dersom ingen positiv netto stigebane etter avgang kan utledes.

Merknad 2: Rapportert verdi for RVR/sikt for første del av avgangen kan erstattes med flygerens egen vurdering.

- iii) Når ingen rapportert RVR eller meteorologisk sikt er tilgjengelig, skal fartøysjefen begynne avgang bare dersom vedkommende kan fastslå at de aktuelle forholdene tilfredsstiller gjeldende minstekriterier for avgang.

4. Unntak fra punkt a) 3 i) ovenfor:

- i) Med forbehold om myndighetens godkjenning og forutsatt at kravene i punkt A) til E) nedenfor er oppfylt, kan en operatør redusere minstekriteriene for avgang til 125 meter RVR (fly i kategori A, B og C) eller 150 meter RVR (fly i kategori D) dersom

- A) prosedyrer ved dårlig sikt er iverksatt,
- B) høyintensive rullebanesenterlinjelys i 15 meters avstand eller mindre, og høyintensive kantlys i 60 meters avstand eller mindre, er i drift,
- C) flygebesetningsmedlemmene har fullført opplæring i en flygesimulator på tilfredsstillende måte,
- D) et visuelt segment på 90 meter kan ses fra førerkabinen idet rulling ved avgang begynnes, og
- E) nødvendige RVR-verdier er oppnådd på alle relevante RVR-rapporteringspunkter.

- ii) Med forbehold om myndighetens godkjenning kan en operatør som benytter et fly som er utstyrt med enten

- A) et godkjent sideveis veiledningssystem eller
- B) et godkjent HUD/HUDLS for avgang, redusere minstekriteriene for avgang til en RVR mindre enn 125 meter (fly i kategori A, B og C) eller 150 meter (fly i kategori D), men ikke lavere enn 75 meter, forutsatt at rullebanebeskyttelse og utstyr tilsvarende landinger etter kategori III er tilgjengelig.

b) Innflyginger etter Kategori I, APV- og ikke-presisjonsinnflyginger

1. En innflyging etter kategori I er en presisjonsinstrumentinnflyging og landing ved bruk av ILS, MLS, GLS (GNSS/GBAS) eller PAR med en beslutningshøyde på minst 200 fot og RVR på minst 550 meter, med mindre myndigheten har godkjent noe annet.
2. En ikke-presisjonsinnflyging er en instrumentinnflyging ved bruk av et av hjelpemidlene angitt i tabell 3 (systemets minsteverdier), med MDH eller DH på minst 250 fot og RVR/CMV på minst 750 meter, med mindre myndigheten har godkjent noe annet.

3. En APV-operasjon er en instrumentinnflyging med veiledning sideveis og i høyden, men som ikke oppfyller kravene som er fastsatt for presisjonsinnflyging og landing, med en DH på minst 250 fot og RVR på minst 600 meter, med mindre myndigheten har godkjent noe annet.
4. Beslutningshøyde (DH). Operatøren skal sørge for at beslutningshøyden som skal brukes ved en innflyging, ikke er lavere enn
 - i) den minstehøyden der hjelpemiddelet for innflygingen kan brukes uten nødvendige visuelle referanser, eller
 - ii) OCH for den kategori av fly som benyttes, eller
 - iii) beslutningshøyden for den offentliggjorte innflygingsprosedyren, der det er relevant, eller
 - iv) 200 fot for innflyginger etter kategori I, eller
 - v) systemets minsteverdi i tabell 3, eller
 - vi) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM), eller et tilsvarende dokument dersom den er angitt der,idet den høyeste verdien velges.
5. Minstehøyde for nedstigning (MDH). Operatøren skal sikre at minstehøyden for nedstigning for en innflyging ikke er lavere enn
 - i) OCH for den kategori av fly som benyttes, eller
 - ii) systemets minsteverdi i tabell 3, eller
 - iii) minstehøyden for nedstigning dersom denne er angitt i flygehåndboken (AFM),idet den høyeste verdien velges.
6. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under MDA/MDH bare dersom minst én av følgende visuelle referanser for vedkommende rullebane er tydelig synlig og identifiserbar for flygeren:
 - i) deler av innflygingslysanlegget,
 - ii) rullebaneterskel,
 - iii) merking av rullebaneterskel,
 - iv) rullebaneterskellys,
 - v) identifikasjonslys for rullebaneterskel,
 - vi) visuell glidebaneindikator,
 - vii) landingssone eller merking av landingssone,
 - viii) landingssonelys,
 - ix) rullebanekantlys eller
 - x) andre visuelle referanser godkjent av myndigheten.

Tabell 3

Systemets minsteverdier og hjelpemidler (bakkeanlegg)

Systemets minsteverdier	
Anlegg	Laveste DH/MDH
Retningsindikator med eller uten DME	250 fot
SRA (avsluttes ved 1/2 NM)	250 fot
SRA (avsluttes ved 1 NM)	300 fot
SRA (avsluttes ved 2 NM eller mer)	350 fot
RNAV/LNAV	300 fot
VOR	300 fot
VOR/DME	250 fot
NDB	350 fot
NDB/DME	300 fot
VDF	350 fot

c) Kriterier for fastsettelse av RVR/Konvertert meteorologisk sikt (jf. tabell 6)

1. For å kvalifisere for de laveste tillatte RVR/CMV-verdiene i tabell 6 (som gjelder for hver innflygingsgruppe), skal instrumentinnflygingen oppfylle minst følgende krav til anlegg og tilhørende vilkår:

- i) Instrumentinnflyginger med angitt vertikal profil opp til og med $4,5^\circ$ for fly i kategori A og B, eller $3,77^\circ$ for fly i kategori C og D, med mindre myndigheten har godkjent andre innflygingsvinkler, der anleggene er

A) ILS/MLS/GLS/PAR eller

B) APV, og

der banen for siste fase av innflygingen avviker med høyst 15° for fly i kategori A og B eller med høyst 5° for fly i kategori C og D.

- ii) Instrumentinnflyginger med bruk av CDFA-teknikk med en nominell vertikal profil til og med $4,5^\circ$ for fly i kategori A og B eller $3,77^\circ$ for fly i kategori C og D, med mindre myndigheten har godkjent andre innflygingsvinkler, når anleggene er NDB, NDB/DME, VOR, VOR/DME, LLZ, LLZ/DME, VDF, SRA eller RNAV/LNAV, med en siste fase av innflygingen på minst 3 NM, og som også oppfyller følgende kriterier:

A) Banen for siste fase av innflygingen avviker med høyst 15° for fly i kategori A og B eller med høyst 5° for fly i kategori C og D.

B) FAF eller en annen passende posisjonsangivelse der nedstigningen begynner, er tilgjengelig, eller avstanden til THR kan fastsettes ved hjelp av FMS/RNAV eller DME.

C) Dersom MAPt fastsettes ved tidtaking, er avstanden fra FAF til THR ≤ 8 NM.

- iii) Instrumentinnflyginger med anleggene NDB, NDB/DME, VOR, VOR/DME, LLZ, LLZ/DME, VDF, SRA eller RNAV/LNAV, men som ikke oppfyller kriteriene i punkt c) 1 ii) ovenfor, eller med MDH ≥ 1200 fot.

2. En avbrutt innflyging, etter en innflyging er foretatt ved bruk av CDFA-teknikk, skal utføres når beslutningshøyden eller MAPt er nådd, avhengig av hva som inntreffer først. Den laterale delen av den avbrutte innflygingen skal flys via MAPt, dersom ikke annet angis på innflygingskartet.

d) Fastsettelse av minsteverdier for RVR/CMV/sikt for innflyginger etter kategori I, APV- og ikke-presisjonsinnflyginger

1. Minsteverdiene for RVR/CMV/sikt skal være de høyeste av de verdiene som er beregnet ut fra tabell 5 eller tabell 6, men ikke høyere enn de høyeste verdiene angitt i tabell 6, når det er relevant.

2. Verdiene i tabell 5 beregnes ved hjelp av formelen nedenfor.

$$\text{Nødvendig RVR/sikt (m)} = [(DH/MDH \text{ (fot)} \times 0,3048)/\tan\alpha] - \text{innflygingslysenes lengde (meter)}$$

Merknad 1: α er beregningsvinkelen, med en standardverdi på 3,00 grader som øker trinnvist.

3. Med godkjenning fra myndigheten kan formelen brukes med den faktiske glidebanen og/eller den faktiske lengden på innflygingslysene for en bestemt rullebane.
4. Dersom innflygingen foretas med et horisontalt flygesegment på eller over MDA/H, skal minsteverdien for RVR/CMV som oppnås ved anvendelse av tabell 5 og 6 økes med 200 meter for fly i kategori A og B og 400 meter for fly i kategori C og D.

Merknad: Den tilføyde verdien tilsvarer den tid/avstand som kreves for å bringe flyet til den siste nedstigningen.

5. En RVR på under enn 750 m som angitt i tabell 5 kan brukes
- i) for innflyginger etter kategori I til rullebaner med FALS (se nedenfor), landingssonelys (RTZL) og rullebanesenterlinjelys (RCLL) forutsatt at DH er høyst 200 fot, eller
 - ii) for innflyginger etter kategori I til rullebaner uten RTZL og RCLL når det brukes et godkjent HUDLS, eller et tilsvarende godkjent system, eller når det gjennomføres en automatisk eller manuell innflyging etter anvisning ned til en DH på minst 200 fot. ILS kan ikke være et begrenset anlegg, eller
 - iii) for APV-innflyginger til rullebaner med FALS, RTZL og RCLL når godkjent HUD benyttes.
6. Myndigheten kan godkjenne RVR-verdier som er lavere enn verdiene i tabell 5 for HUDLS og automatiske landinger i samsvar med punkt e) i dette tillegg.
7. De visuelle hjelpemidlene omfatter standard rullebanemerking ved dagflyging og innflygings- og rullebanelys (rullebanekantlys, -terskellys og -endelys, og i enkelte tilfeller også landingssonelys og/eller rullebanesenterlinjelys). De innflygingslyskonfigurasjonene som er tillatt, er klassifisert og angitt i tabell 4 nedenfor.
8. Uten hensyn til kravene i punkt d) 7 ovenfor kan myndigheten godkjenne at RVR-verdier for et grunnleggende innflygingslysanlegg (BALS) benyttes på rullebaner der innflygingslysene er begrenset i lengden til under 210 meter som følge av terrenget eller vann, men der det finnes minst én tverrstrip.
9. For nattflyging eller annen drift som krever godskriving for rullebane- og innflygingslys, skal lysene være påslått og brukbare, med unntak av tilfellene angitt i tabell 6a.

Tabell 4

Innflygingslysanlegg

OPS-anleggsklasse	Innflygingslysenes lengde, konfigurasjon og styrke
FALS (fullstendige innflygingslysanlegg)	ICAO: lysanlegg for presisjonsinnflyging etter kategori I (HIALS 720 m \geq), avstandskodet senterlinje, senterlinjelysrekke
IALS (middels innflygingslysanlegg)	ICAO: Grunnleggende innflygingslysanlegg (HIALS 420-719 m) med enkeltlys eller lysrekke
BALS (grunnleggende innflygingslysanlegg)	Alle andre innflygingslysanlegg (HIALS, MIALS eller ALS 210-419 m)
NALS (intet innflygingslysanlegg)	Øvrige innflygingslysanlegg (HIALS, MIALS eller ALS < 210 m) eller ingen innflygingslys

Tabell 5

RVR/CMV (se tabell 11) i forhold til DH/MDH

DH eller MDH			Klasse av lysmerking			
			FALS	IALS	BALS	NALS
			Se punkt d) 5, 6 og 10 for RVR < 750 m			
Fot			Meter			
200	—	210	550	750	1000	1200
211	—	220	550	800	1000	1200
221	—	230	550	800	1000	1200
231	—	240	550	800	1000	1200
241	—	250	550	800	1000	1300
251	—	260	600	800	1100	1300
261	—	280	600	900	1100	1300
281	—	300	650	900	1200	1400
301	—	320	700	1000	1200	1400
321	—	340	800	1100	1300	1500
341	—	360	900	1200	1400	1600
361	—	380	1000	1300	1500	1700
381	—	400	1100	1400	1600	1800
401	—	420	1200	1500	1700	1900
421	—	440	1300	1600	1800	2000
441	—	460	1400	1700	1900	2100
461	—	480	1500	1800	2000	2200
481		500	1500	1800	2100	2300
501	—	520	1600	1900	2100	2400
521	—	540	1700	2000	2200	2400
541	—	560	1800	2100	2300	2500
561	—	580	1900	2200	2400	2600
581	—	600	2000	2300	2500	2700
601	—	620	2100	2400	2600	2800
621	—	640	2200	2500	2700	2900
641	—	660	2300	2600	2800	3000
661	—	680	2400	2700	2900	3100
681	—	700	2500	2800	3000	3200
701	—	720	2600	2900	3100	3300
721	—	740	2700	3000	3200	3400
741	—	760	2700	3000	3300	3500
761	—	800	2900	3200	3400	3600
801	—	850	3100	3400	3600	3800
851	—	900	3300	3600	3800	4000
901	—	950	3600	3900	4100	4300
951	—	1000	3800	4100	4300	4500
1001	—	1100	4100	4400	4600	4900
1101	—	1200	4600	4900	5000	5000
1201 og over			5000	5000	5000	5000

Tabell 6

Gjeldende laveste og høyeste RVR/CMV-verdier (se tabell 11) for alle instrumentinnflygninger ned til minsteverdiene for kategori I (nedre og øvre grenser):

Anlegg/vilkår	RVR/CMV (m)	Flykategori			
		A	B	C	D
ILS, MLS, GLS, PAR og APV	Laveste	Ifølge tabell 5			
	Høyeste	1500	1500	2400	2400
NDB, NDB/DME, VOR, VOR/DME, LLZ, LLZ/DME, VDF, SRA, RNAV/LNAV med en prosedyre som oppfyller kriteriene i punkt c) 1 ii):	Laveste	750	750	750	750
	Høyeste	1500	1500	2400	2400
For NDB, NDB/DME, VOR, VOR/DME, LLZ, LLZ/DME, VDF, SRA, RNAV/LNAV: — som ikke oppfyller kriteriene i punkt c) 1 ii) ovenfor eller — med en DH eller MDH \geq 1200 fot	Laveste	1000	1000	1200	1200
	Høyeste	Ifølge tabell 5 dersom innflygingen gjennomføres ved bruk av CDFA, ellers tilføyes 200/400 meter til verdiene i tabell 5, men den resulterende verdien skal ikke overstige 5 000 meter.			

Tabell 6a

Utstyr som er ute av funksjon eller er forringet — innvirkning på minsteverdier for landing:

Utstyr som er ute av funksjon eller er forringet (Merknad 1)	Innvirkning på minsteverdier for landing				
	kategori IIIB (Merknad 2)	kategori IIIA	kategori II	kategori I	Ikke-presisjon
Reservesender for ILS	Ikke tillatt		Ingen innvirkning		
Ytre merkefyr	Ingen innvirkning dersom det blir erstattet med et offentliggjort tilsvarende punkt				Gjelder ikke
Midtre merkefyr	Ingen innvirkning				Ingen innvirkning med mindre brukt som MAPT
System for vurdering av landingssonens RVR	Kan midlertidig erstattes med RVR for midtpunktet dersom dette er godkjent av staten der flyplassen ligger. RVR kan rapporteres på grunnlag av menneskelig observasjon			Ingen innvirkning	
RVR for midtpunkt eller rullebaneende	Ingen innvirkning				
Vindstyrkemåler for rullebane i bruk	Ingen innvirkning dersom annen kilde på bakken er tilgjengelig				
Skyhøydemåler	Ingen innvirkning				
Innflygingslys	Ikke tillatt ved drift med DH > 50 fot		Ikke tillatt	minsteverdier som ved ingen anlegg	
Innflygingslys unntatt de siste 210 m	Ingen innvirkning		Ikke tillatt	minsteverdier som ved ingen anlegg	
Innflygingslys unntatt de siste 420 m	Ingen innvirkning			minsteverdier som ved middels utstyrte anlegg	

Utstyr som er ute av funksjon eller er forringet (Merknad 1)	Innvirkning på minsteverdier for landing				
	kategori IIIB (Merknad 2)	kategori IIIA	kategori II	kategori I	Ikke-presisjon
Nødstrømforsyning til innflygingslys	Ingen innvirkning				
Lysmerkingen for hele rullebanen	Ikke tillatt			Dag – minsteverdier som ved ingen anlegg Natt – ikke tillatt	
Kantlys	Bare om dagen. Natt – ikke tillatt				
Senterlinjelys	Dag – RVR 300 m Natt – ikke tillatt		Dag – RVR 300 m Natt – 550 m	Ingen innvirkning	
Senterlinjelys med mellomrom økt til 30 m	RVR 150 m	Ingen innvirkning			
Landingssonelys	Dag – RVR 200 m Natt – 300 m	Dag – RVR 300 m Natt – 550 m		Ingen innvirkning	
Nødstrømforsyning til rullebanelys	Ikke tillatt			Ingen innvirkning	
Lysanlegg for taksebane	Ingen innvirkning – unntatt forsinkelser som følge av redusert antall flybevegelser				

Merknad 1: Vilkår for tabell 6a:

- Flere feil på andre rullebanelys enn de som er angitt i tabell 6a godtas ikke.
- Mangler ved innflygings- og rullebanelys behandles for seg.
- Drift etter kategori II eller III. Samtidige mangler ved rullebanelys og utstyr for bestemmelse av RVR er ikke tillatt.
- Andre feil enn de som berører ILS kan ha innvirkning bare på RVR, ikke på DH.

Merknad 2: For drift etter kategori IIIB uten DH skal operatøren påse, for fly som er godkjent for drift uten DH med de laveste RVR-grensene, at følgende vilkår oppfylles i tillegg til det som angis i tabell 6a:

- RVR. Minst én RVR-verdi skal være tilgjengelig på flyplassen.
- Rullebanelys
 - Ingen rullebanekantlys eller ingen senterlinjelys – dag – RVR 200 m, natt – ikke tillatt.
 - Ingen landingssonelys – ingen begrensninger.
 - Ingen nødstrømforsyning til rullebanelys – dag – RVR 200 m, natt – ikke tillatt.

10. Enkeltflygeroperasjoner. For enkeltflygeroperasjoner skal operatøren beregne minste RVR/sikt for alle innflyginger i samsvar med OPS 1.430 og dette tillegg.

- En RVR på under 800 meter som angitt i tabell 5 kan brukes for innflyginger etter kategori I, forutsatt at én av følgende brukes minst ned til gjeldende DH:

A) en egnet autopilot som står i forbindelse med et ILS eller MLS som ikke er underlagt begrensninger, eller

B) et godkjent HUDLS (herunder ev. EVS) eller et tilsvarende godkjent system.

- Dersom RTZL og/eller RCLL ikke er tilgjengelig, skal laveste RVR/CMV være minst 600 meter.

- En RVR på mindre enn 800 meter som angitt i tabell 5 kan brukes ved operasjoner med APV til rullebaner med FALS, RTZL og RCLL når et godkjent HUDLS eller tilsvarende godkjent system benyttes, eller når det gjennomføres en koplet innflyging til en DH på minst 250 fot.

e) Operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I

1. Beslutningshøyde.

Beslutningshøyden for en operasjon etter lavere standardvilkår enn kategori I skal ikke være lavere enn

- i) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM), eller
 - ii) den minste høyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser, eller
 - iii) OCH for vedkommende flykategori som benyttes, eller
 - iv) beslutningshøyden som flygebesetningen har godkjenning til å gjennomføre innflygingen til, eller
 - v) 200 fot,
- idet den høyeste verdien velges.

2. Type anlegg

Et ILS-/MLS-anlegg som benyttes ved en operasjon etter lavere standardvilkår enn kategori I, skal være et anlegg uten begrensinger med rett innflyging ($\leq 3^\circ$ vinkel), og ILS skal være sertifisert for

- i) klasse I/T/1 for operasjoner med minst 450 meter RVR, eller
- ii) klasse II/D/2 for operasjoner med under 450 meter RVR.

ILS-anlegg uten reservesender er godtakbare bare dersom ytelse på nivå 2 tilbys.

3. Nødvendig RVR/CMV

De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I er angitt i tabell 6b nedenfor.

Tabell 6b

Minste RVR/CMV for operasjoner etter lavere standardvilkår enn Kategori I i forhold til innflygingslysanlegg

Minsteverdier for lavere standardvilkår enn kategori I						
DH (fot)			Klasse av lysmerking			
			FALS	IALS	BALS	NALS
			RVR/CMV (meter)			
200	—	210	400	500	600	750
211	—	220	450	550	650	800
221	—	230	500	600	700	900
231	—	240	500	650	750	1000
241	—	249	550	700	800	1100

Merknad 1: De visuelle hjelpemidlene omfatter standard rullebanemerking for dagflyging, innflygingslys, rullebanekantlys, terskellys, rullebaneendelys, og skal for operasjoner under 450 m omfatte landingssonelys og/eller rullebanesenterlinjelys.

- 4. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under beslutningshøyden bare dersom det er oppnådd og opprettholdes en visuell referanse i form av et segment på minst tre påfølgende lys som utgjøres av midtlinjen av innflygingslysene, rullebanesenterlysene, landingssonelysene, rullebanekantlysene eller en kombinasjon av dem. Denne visuelle referansen skal omfatte et lateralt element av bakkemønsteret, f.eks. en tverrstripe på innflygingslysene eller rullebaneterskelen eller lysrekke i landingssonen, med mindre flygingen foretas ved hjelp av et godkjent HUDLS som kan benyttes ned til minst 150 fot.

5. Godkjenning

For å gjennomføre operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I skal:

- i) Innflygingen skal foregå som automatisk innflyging og automatisk landing, eller det skal benyttes et godkjent HUDLS til minst 150 fot over terskelen.
- ii) Flyet skal være sertifisert i samsvar med CS-AWO for operasjoner etter Kategori II.
- iii) Det automatiske landingssystemet skal være godkjent for operasjoner etter Kategori IIIA.
- iv) Kravene til påvisning av driftssikkerhet under flyging skal oppfylles i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.440 punkt h).
- v) Opplæring som er angitt i tillegg 1 til OPS 1.450 punkt h), skal være avsluttet, og skal omfatte opplæring og kontroll i en flygesimulator med bruk av egnede bakkebaserte hjelpemidler og visuelle hjelpemidler ved laveste gjeldende RVR.
- vi) Operatøren skal sørge for at prosedyrer ved dårlig sikt fastsettes og i bruk på den planlagte landingsflyplassen.
- vii) Operatøren skal være godkjent av myndigheten.

f) Presisjonsinnflyging – operasjoner etter Kategori II og etter andre standardvilkår enn Kategori II

1. Alminnelige bestemmelser

- i) Kategori II-drift er en presisjonsinnflyging og -landing ved hjelp av ILS eller MLS med
 - A) en beslutningshøyde under 200 fot, men ikke under 100 fot, og
 - B) en rullebanesikt på minst 300 meter.
- ii) En operasjon etter andre standardvilkår enn Kategori II er en presisjonsinstrumentinnflyging og -landing ved hjelp av ILS eller MLS som oppfyller kravene fastsett i iii) nedenfor når det gjelder anlegg med
 - A) en beslutningshøyde under 200 fot, men ikke under 100 fot (se tabell 7b nedenfor) og
 - B) en rullebanesikt på minst 350/400 meter (se tabell 7b nedenfor).
- iii) Det ILS-/MLS-anlegg som benyttes ved en operasjon etter andre standardvilkår enn kategori II, skal være et anlegg uten begrensninger med rett innflyging ($\leq 3^\circ$ vinkel), og ILS skal være sertifisert for
 - A) klasse I/T/1 for drift ned til 450 meter RVR og DH på minst 200 fot, eller
 - B) klasse II/D/2 for drift ved RVR på under 450 meter eller til en DH på under 200 fot.

ILS-anlegg uten reservesender er godtakbare bare dersom ytelse på nivå 2 tilbys.

2. Beslutningshøyde. Operatøren skal sørge for at beslutningshøyden for

- i) operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II og etter kategori II er minst
 - A) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM), eller
 - B) den minste høyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser, eller
 - C) OCH for den kategori av fly som benyttes, eller
 - D) beslutningshøyden som flygebesetningen har godkjenning til å gjennomføre innflygingen til, eller
 - E) 100 fot,
- idet den høyeste verdien velges.

3. Visuell referanse. En flyger kan fortsette en innflyging under beslutningshøyden for kategori II eller beslutningshøyden etter andre standardvilkår enn kategori II fastsatt i samsvar med punkt d) 2 ovenfor bare dersom det er oppnådd og opprettholdes en visuell referanse i form av et segment på minst tre påfølgende lys som utgjøres av midtlinjen av innflygingslysene, rullebanesenterlinjelysene, landingssonelysene, rullebanekantlysene eller en kombinasjon av dem. Denne visuelle referansen skal omfatte et lateralt element av bakkemønsteret, f.eks. en tverrstripe på innflygingslysene eller rullebaneterskelen eller lysrekke i landingssonen, med mindre operasjonen foretas ved hjelp av et godkjent HUDLS ned til landingsøyeblikket.
4. i) Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for kategori II-drift, er

Tabell 7a

RVR for KAT II-innflyging i forhold til beslutningshøyde (DH)

Minsteverdier for kategori II		
DH (fot)	Automatisk innflyging til under DH / godkjent HUDLS (Merknad 1a)	
	RVR Fly i kategori A, B og C	RVR Fly i kategori D
100-120	300 m	300/350 m (Merknad 2a)
121-140	400 m	400 m
141 og over	450 m	450 m

Merknad 1a: Henvisningen til «automatisk innflyging til under DH / godkjent HUDLS» i denne tabellen betyr fortsatt bruk av det automatiske flygekontrollsystemet eller HUDLS ned til en høyde som er 80 % av DH. Dermed kan luftdyktighetskrav på grunn av minste innkoplingshøyde for det automatiske flygekontrollsystemet ha betydning for DH som skal benyttes.

Merknad 2a: 300 meter kan benyttes for et kategori D-fly som gjennomfører en automatisk landing.

- ii) Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for operasjoner etter andre standardvilkår enn Kategori II, er

Tabell 7b

Minste RVR for operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II i forhold til innflygingslysanlegg

Minsteverdier etter andre standardvilkår enn kategori II					
	Automatisk landing eller bruk av et godkjent HUDLS til landingsøyeblikket				
	Klasse av lysanlegg				
	FALS	IALS	BALS	NALS	
	Se punkt d) 5, 6 og 10 for RVR < 750m				
	Kategori A-C	Kategori D	Kategori A-D	Kategori A-D	Kategori A-D
DH (fot)	RVR (meter)				
100-120	350	400	450	600	700
121-140	400	450	500	600	700
141-160	450	500	500	600	750
161-199	450	500	550	650	750

Merknad: De visuelle hjelpemidlene som er nødvendige for å gjennomføre operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II omfatter standard rullebanemerking for dagflyginger og innflygings- og rullebanelys (rullebanekantlys, terskellys, rullebaneendelys). For drift med RVR på høyst 400 meter er senterlinjelys påkrevd. Innflygingslyskonfigurasjonene er klassifisert og oppført i tabell 4 ovenfor.

- iii) For å gjennomføre operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II skal operatøren påse at egnede prosedyrer ved dårlig sikt er fastsatt og i bruk på vedkommende landingsflyplass.

g) Presisjonsinnflyging — kategori III-drift

1. Alminnelige bestemmelser. Kategori III-drift inndeles som følger:

- i) Kategori III A-drift. En presisjonsinnflyging og -landing ved hjelp av ILS eller MLS med

A) en beslutningshøyde på under 100 fot, og

B) en rullebanesikt på minst 200 meter.

- ii) Kategori III B-drift. En presisjonsinnflyging og -landing ved hjelp av ILS eller MLS med

A) en beslutningshøyde på under 100 fot, eller ingen beslutningshøyde, og

B) en rullebanesikt på under 200 meter, men ikke under 75 meter.

Merknad: Dersom beslutningshøyde (DH) og rullebanesikt (RVR) ikke faller innenfor samme kategori, er det RVR som avgjør hvilken kategori driften anses å tilhøre.

2. Beslutningshøyde. For drift der det blir benyttet en beslutningshøyde, skal en operatør sikre at beslutningshøyden ikke er lavere enn

- i) laveste beslutningshøyde dersom den er angitt i flygehåndboken (AFM), eller
- ii) den minstehøyden der hjelpemiddelet for presisjonsinnflyging kan brukes uten nødvendige visuelle referanser, eller
- iii) beslutningshøyden som flygebesetningen har godkjenning til å gjennomføre innflygingen til.

3. Drift uten beslutningshøyde. Drift uten beslutningshøyde kan gjennomføres bare dersom

- i) drift uten beslutningshøyde er godkjent i flygehåndboken, og
- ii) innflygingshjelpemiddelet og flyplassens anlegg tillater drift uten beslutningshøyde, og
- iii) operatøren er godkjent for operasjoner etter kategori III uten beslutningshøyde.

Merknad: For kategori III-rullebaner kan det forutsettes at operasjoner uten beslutningshøyde er mulig med mindre særlige begrensninger er offentliggjort i AIP eller NOTAM.

4. Visuell referanse

- i) For operasjoner etter kategori IIIA, og etter kategori IIIB som gjennomføres enten med sviktsikre flygekontrollsystemer eller ved bruk av godkjent HUDLS, kan en flyger fortsette en innflyging under beslutningshøyden fastsatt i samsvar med punkt e) 2 ovenfor bare dersom det er oppnådd og kan opprettholdes en visuell referanse i form av et segment på minst tre påfølgende lys som utgjøres av midtlinjen av innflygingslysene, rullebanesenterlysene, landingssonelysene, rullebanekantlysene eller en kombinasjon av dem.
- ii) For kategori IIIB-drift enten med driftssikre flygekontrollsystemer eller med driftsikkert hybridlandingssystem (som for eksempel omfatter HUDLS), der det benyttes en beslutningshøyde, kan en flyger ikke fortsette en innflyging under beslutningshøyden fastsatt i samsvar med punkt e) 2 ovenfor med mindre en visuell referanse i form av minst ett senterlinjelys er oppnådd og kan opprettholdes.

5. Nødvendig RVR. De laveste minsteverdier en operatør kan bruke for kategori III-drift, er

Tabell 8

RVR for operasjoner etter kategori III i forhold til beslutningshøyde (DH) og kontroll-/veiledningssystem for utrulling

Minsteverdier for Kategori III			
Kategori	Beslutningshøyde (fot) (Merknad 2)	Kontroll-/veiledningssystem for utrulling	RVR (m)
IIIA	Mindre enn 100 fot	Kreves ikke	200 m
IIIB	Mindre enn 100 fot	Sviktsikkert	150 m
			<i>Merknad 1</i>
IIIB	Mindre enn 50 fot	Sviktsikkert	125 m
IIIB	Mindre enn 50 fot eller ingen beslutningshøyde	Sviktsikkert (Merknad 3)	75 m

Merknad 1: For fly som er sertifisert i samsvar med CS-AWO 321(b)3. eller tilsvarende.

Merknad 2: Redundans i flygekontrollsystemet bestemmes i henhold til CS-AWO ut fra minste sertifiserte beslutningshøyde.

Merknad 3: Det nevnte sviktsikre systemet kan bestå av et sviktsikkert hybridssystem.

h) Siktforbedringssystemer

1. En flyger som bruker et siktforbedringssystem som er sertifisert med henblikk på dette punkt og brukes i samsvar med prosedyrene og begrensningene i den godkjente flygehåndboken, kan
 - i) fortsette en innflyging under DH eller MDH til 100 fot over rullebanens terskelhøyde, forutsatt at minst én av følgende visuelle referanser vises og er identifiserbar i siktforbedringssystemet:
 - A) deler av innflygingslysene, eller
 - B) rullebaneterskelen, som kan fastsettes av minst ett av følgende elementer: begynnelsen av rullebanedekket, terskellysene, identifikasjonslysene for rullebaneterskel, og landingssonen, som identifiseres av minst ett av følgende elementer: rullebanedekket i landingssonen, landingssonelysene, merkingen av landingssonen eller rullebanelysene,
 - ii) redusere beregnet RVR/CMV for innflygingen fra verdien i kolonne 1 i tabell 9 nedenfor til verdien i kolonne 2:

Tabell 9

Innflyging med bruk av EVS – redusert RVR/CMV i forhold til normal RVR/CMV

RVR/CMV som normalt er nødvendig	RVR/CMV for innflyging med bruk av EVS
550	350
600	400
650	450
700	450
750	500
800	550
900	600
1000	650
1100	750
1200	800
1300	900
1400	900
1500	1000
1600	1100
1700	1100

RVR/CMV som normalt er nødvendig	RVR/CMV for innflyging med bruk av EVS
1800	1200
1900	1300
2000	1300
2100	1400
2200	1500
2300	1500
2400	1600
2500	1700
2600	1700
2700	1800
2800	1900
2900	1900
3000	2000
3100	2000
3200	2100
3300	2200
3400	2200
3500	2300
3600	2400
3700	2400
3800	2500
3900	2600
4000	2600
4100	2700
4200	2800
4300	2800
4400	2900
4500	3000
4600	3000
4700	3100
4800	3200
4900	3200
5000	3300

2. Punkt h) 1 ovenfor kan bare benyttes for drift med ILS, MLS, PAR, GLS og APV med en DH på minst 200 fot eller en innflyging med godkjent sideveis flygebaneveiledning til en MDH eller DH på minst 250 fot.
3. En flyger kan ikke fortsette en innflyging under 100 fot over rullebanens terskelhøyde på vedkommende rullebane med mindre minst én av de visuelle referansene angitt nedenfor er tydelig synlig og identifiserbar for flygeren uten støtte fra siktforbedringssystemet:

- A) terskellysene eller terskelmerkingen, eller
- B) landingssonelysene eller landingssonemerkingen.

- i) Åpen
- j) Sirkling

1. Minstehøyde for nedstigning (MDH). MDH for sirkling skal være den høyeste av
 - i) den offentliggjorte OCH for sirkling for flykategorien, eller

- ii) den laveste sirklingshøyden beregnet på grunnlag av tabell 10 nedenfor, eller
 - iii) DH/MDH fra den foregående instrumentinnflygingsprosedyren.
2. Minstehøyde for nedstigning (MDA). MDA for sirkling skal beregnes ved at den offentliggjorte høyden for flyplassen legges til MDH, som fastsatt i punkt 1 ovenfor.
 3. Sikt. Minste sikt for sirkling skal være den høyeste av
 - i) sikten for sirkling for flykategorien, dersom den er offentliggjort, eller
 - ii) minste sikt beregnet på grunnlag av tabell 10 nedenfor, eller
 - iii) RVR/CMV beregnet på grunnlag av tabell 5 og 6 for den foregående instrumentinnflygingprosedyren.
 4. Uten hensyn til kravene i punkt 3 ovenfor kan en Myndighet fritta en operatør fra kravet om å øke sikten over den som er beregnet på grunnlag av tabell 10.
 5. Unntakene i punkt 4 skal begrenses til steder der det klart er i offentlighetens interesse at nåværende drift fortsetter. Unntakene skal bygge på operatørens erfaring, opplæringsprogram og flygebesetningens kvalifikasjoner. Unntakene skal revideres regelmessig.

Tabell 10

Minste sikt og MDH for sirkling i forhold til flykategori

	Flykategori			
	A	B	C	D
MDH (fot)	400	500	600	700
Minste meteorologiske sikt (m)	1500	1600	2400	3600

2. Sirkling i fastsatte baner er en akseptert prosedyre i henhold til dette punkt.
- k) Visuell innflyging. Operatøren skal ikke bruke en RVR på mindre enn 800 meter for en visuell innflyging.
- l) Omregning av rapportert meteorologisk sikt til RVR/CMV.
1. Operatøren skal påse at en meteorologisk sikt omregnet til RVR/CMV ikke brukes ved start, til å beregne andre nødvendige minsteverdier for RVR under 800 meter eller når rapportert RVR er tilgjengelig.
- Merknad:* Dersom RVR er rapportert å være over høyeste verdi fastsatt av flyplassoperatøren, f.eks. «RVR over 1 500 meter», anses ikke dette å være en rapportert RVR i forbindelse med dette punkt.
2. Ved omregning av meteorologisk sikt til RVR under alle andre forhold enn dem i punkt l) 1 ovenfor skal operatøren påse at følgende tabell brukes:

Tabell 11

Omregning av meteorologisk sikt til RVR/CMV.

Belysningsinnretninger i drift	RVR/CMV = Rapportert meteorologisk sikt ×	
	Dag	Natt
HI-innflygings- og rullebanelbelysning	1,5	2,0
All annen belysning enn nevnt ovenfor	1,0	1,5
Ingen belysning	1,0	Gjelder ikke

*Tillegg 2 til OPS 1.430 c)***Flykategorier — Allværsdrift**

a) Klassifisering av fly

Kriteriene som tas i betraktning ved klassifisering av fly i kategorier, er angitt flygehastighet ved rullebaneterskel (VAT), som tilsvarer steilehastighet (VSO) multiplisert med 1,3 eller VS1G multiplisert med 1,23 i landingskonfigurasjon ved største sertifiserte landingsmasse. Dersom både VSO og VS1G er tilgjengelig, skal den høyeste VAT-verdien benyttes. Flykategoriene og deres tilsvarende VAT-verdier er vist i tabellen nedenfor.

Flykategori	VAT
A	Under 91 knop
B	Fra 91 til 120 knop
C	Fra 121 til 140 knop
D	Fra 141 til 165 knop
E	Fra 166 til 210 knop

Landingskonfigurasjonen som brukes i beregningen, skal defineres av operatøren eller av flyprodusenten.

b) Varig endring av kategori (største landingsmasse)

1. En operatør kan pålegge en varig lavere landingsmasse og bruke denne massen ved fastsettelse av VAT, dersom myndigheten har godkjent det.
2. Fastsatt kategori for et gitt fly skal være en varig verdi og dermed uavhengig av skiftende forhold i den daglige driften.

*Tillegg 1 til OPS 1.440***Drift i dårlig sikt — Alminnelige driftsregler**

- a) Alminnelige bestemmelser. Prosedyrene nedenfor gjelder for innføring og godkjenning av drift i dårlig sikt.
- b) Driftsdemonstrasjon. Hensikten med driftsdemonstrasjonen er å bestemme eller validere bruken og effektiviteten av vedkommende flys flygeveiledningssystemer, herunder ev. HUDLS, opplæring, flygebesetningens prosedyrer, vedlikeholdsprogrammer og håndbøker som gjelder kategori II/III-programmet som skal godkjennes.
 - 1. Minst 30 innflygninger og landinger skal gjennomføres ved drift med bruk av kategori II/III-systemene installert i hver luftfartøytype dersom anmodet DH er 50 fot eller høyere. Dersom DH er lavere enn 50 fot, skal minst 100 innflygninger og landinger gjennomføres, med mindre myndigheten har godkjent noe annet.
 - 2. Dersom en operatør har flere varianter av samme type luftfartøy med samme grunnleggende flygekontroll- og visningssystemer, eller forskjellige grunnleggende flygekontroll- og visningssystemer på samme type luftfartøy, skal operatøren vise at de ulike variantene har tilfredsstillende ytelse, men operatøren behøver ikke å gjennomføre en fullstendig driftsdemonstrasjon for hver variant. Myndigheten kan også godta en reduksjon i antallet innflygninger og landinger på grunnlag av godskriving gitt for erfaring opparbeidet av en annen operatør med et AOC utstedt i samsvar med OPS 1 som bruker samme flytype eller variant og samme prosedyrer.
 - 3. Dersom antall mislykkede innflygninger overstiger 5 % av det samlede antallet (dvs. utilfredsstillende landinger, systemutkoplinger), skal evalueringsprogrammet utvides i steg på minst ti innflygninger og landinger inntil den samlede feilandelen ikke overskrider 5 %.
- c) Datainnsamling til driftsdemonstrasjoner. Hver søker skal utvikle en metode for datainnsamling (f.eks. et skjema som flygebesetningen skal bruke) som lagrer innflygings- og landingsytelse. Resultatene og et sammendrag av demonstrasjonsdataene skal gjøres tilgjengelig for myndigheten for evaluering.
- d) Dataanalyse. Utilfredsstillende innflygninger og/eller automatiske landinger skal dokumenteres og analyseres.
- e) Kontinuerlig overvåking
 - 1. Etter å ha oppnådd førstegangstillatelse skal operatøren overvåke driften kontinuerlig for å avdekke eventuelle uønskede tendenser før de blir farlige. Rapporter fra flygebesetningen kan brukes til dette formålet.
 - 2. Følgende opplysninger skal oppbevares i et tidsrom på tolv måneder:
 - i) Samlet antall innflygninger, gruppert etter flytype, der flybåret kategori II- eller III-utstyr er brukt til å utføre tilfredsstillende innflygninger til minsteverdier for kategori II eller III, enten de er reelle eller simulerte.
 - ii) Rapporter om utilfredsstillende innflygninger og/eller automatiske landinger, fordelt på flyplass og flyregistrering, i følgende kategorier:
 - A) feil på flybåret utstyr,
 - B) problemer med bakkeanlegg,
 - C) avbrutte innflygninger grunnet ATC-instrukser, eller
 - D) andre årsaker.
 - 3. Operatøren skal fastsette prosedyrer for overvåking av ytelsen til det automatiske landingssystemet eller HUDLS til landingsøyeblikket, for hvert fly.

f) Overgangsperioder

1. Operatører uten tidligere kategori II- eller III-erfaring
 - i) En operatør uten tidligere operativ kategori II- eller III-erfaring kan godkjennes for kategori II- eller III-drift etter å ha opparbeidet minst seks måneders erfaring med kategori I-drift med flytypen.
 - ii) Etter å ha gjennomført seks måneder med kategori II eller IIIA-drift med flytypen, kan operatøren godkjennes for kategori IIIB-drift. Når slik godkjenning gis, kan myndigheten pålegge høyere minsteverdier enn de laveste gjeldende i en tilleggsperiode. Økningen i minsteverdier vil vanligvis bare gjelde for RVR og/eller en begrensning på drift uten beslutningshøyde, og skal velges slik at det ikke krever noen endring i driftsprosedylene.
2.
 - i) Operatører med tidligere kategori II- eller III-erfaring. En operatør med tidligere kategori II- eller III-erfaring kan få godkjenning for en redusert overgangsperiode etter søknad til myndigheten.
 - ii) En operatør som er godkjent for kategori II- eller III-drift med autokoplede innflygingsprosedyrer, med eller uten automatisk landing, og som senere innfører manuell kategori II- eller III-drift med bruk av HUDLS, skal anses som en «ny kategori II/III-operatør» med hensyn til bestemmelsene om påvisningsperioden.
- g) Vedlikehold av kategori II-, kategori III- og LVTO-utstyr. Vedlikeholdsinstrukser for veiledningssystemene om bord skal utarbeides av operatøren, i samarbeid med produsenten, og inkluderes i operatørens flyvedlikeholdsprogram som angitt i del M avsnitt M.A.302, som skal godkjennes av myndigheten.

h) Egnede flyplasser og rullebaner

1. Alle kombinasjoner av flytype og rullebane skal verifiseres ved at det gjennomføres minst én vellykket innflyging og landing ved kategori II-forhold eller bedre før kategori III-drift kan begynnes.
2. For rullebaner med ujevnt terreng utenfor rullebaneterskelen eller andre forutsigbare eller kjente mangler skal alle kombinasjoner av flytype og rullebane verifiseres ved operasjoner etter kategori I eller bedre forhold, før operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter kategori II, eller andre vilkår enn kategori II eller etter kategori III begynnes.
3. Dersom en operatør har flere varianter av samme flytype i samsvar med punkt 4 med samme grunnleggende flygekontroll- og visningssystemer, eller forskjellige grunnleggende flygekontroll- og visningssystemer på samme flytype i samsvar med punkt 4, skal operatøren vise at variantene har tilfredsstillende driftsmessig ytelse, men operatøren behøver ikke å gjennomføre en fullstendig driftsdemonstrasjon for hver variant/rullebanekombinasjon.
4. Ved anvendelse av h) skal en flytype eller en variant av en flytype anses å være samme type eller variant dersom denne typen eller varianten har samme eller lignende
 - i) teknisk nivå, herunder
 - A) FGS og tilhørende visningsinnretninger og betjeningsinnretninger,
 - B) FMS og nivået av integrasjon med FGS,
 - C) bruk av HUDLS.
 - ii) Driftsprosedyrer, herunder
 - A) varslingshøyde,
 - B) manuell landing/automatisk landing,
 - C) drift uten beslutningshøyde,
 - D) bruk av HUD/HUDLS ved hybridoperasjoner.

iii) Manøvreringsegenskaper, herunder

- A) manuell landing fra automatisk innflyging eller innflyging ved hjelp av HUDLS,
- B) manuell avbrutt landing fra automatisk innflyging,
- C) automatisk/manuell utrulling.

- 5. Operatører som bruker samme flytype/-klasse eller variant av en type i samsvar med punkt 4 ovenfor, kan utnytte hverandres erfaringer og rapporter ved overholdelse av bestemmelsene i dette punkt.
 - 6. Operatører som gjennomfører operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II, skal etterkomme tillegg 1 til OPS 1.440 – Drift i dårlig sikt – Alminnelige driftsregler som gjelder for operasjoner etter kategori II.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.450***Drift i dårlig sikt — Opplæring og kvalifikasjoner**

- a) Alminnelige bestemmelser: Operatøren skal sikre at flygebesetningsmedlemmenes opplæringsprogrammer for drift i dårlig sikt omfatter strukturerte kurs i bakkeopplæring, flygesimulatoropplæring og/eller flygeopplæring. Operatøren kan forkorte kursets innhold som beskrevet i nr. 2 og 3 nedenfor, forutsatt at innholdet i det forkortede kurset er godtakbart for myndigheten.

1. Flygebesetningsmedlemmer uten kategori II- eller kategori III-erfaring skal gjennomføre hele opplæringsprogrammet beskrevet i bokstav b), c) og d) nedenfor.

2. Flygebesetningsmedlemmer med kategori II eller kategori III-erfaring fra lignende type drift (automatisk innflyging / automatisk landing, HUDLS/ hybrid HUDLS eller EVS), eller fra kategori II-drift med manuell landing, eventuelt fra en annen fellesskapsoperatør, kan gjennomføre

- i) forkortet kurs i bakkeopplæring dersom de tjenestegjør på en annen flytype/-klasse enn den flytypen/-klassen de opparbeidet seg sin tidligere kategori II- eller kategori III-erfaring på,
- ii) forkortet kurs i bakkeopplæring, flygesimulatoropplæring og/eller flygeopplæring dersom de tjenestegjør på den samme flytypen/-klassen og varianten av den samme flytypen eller -klassen som de opparbeidet seg sin tidligere kategori II- eller kategori III-erfaring på. Det forkortede kurset skal omfatte minst kravene i punkt d) 1), d) 2) i) eller ii), etter relevans, og d) 3) i). Operatøren kan med godkjenning fra myndigheten redusere antallet innflyginger/landinger som kreves i henhold til bokstav d) nr. 2 i), dersom flytypen/-klassen eller varianten av flytypen eller -klassen har samme eller lignende

A) tekniske nivå – flygekontroll-/veiledningssystem (FGS) og

B) driftsprosedyrer,

C) manøvreringsegenskaper (se punkt 4 nedenfor),

som den tidligere brukte flytypen eller -klassen, i motsatt tilfelle skal kravene i punkt d) 2) i) oppfylles i sin helhet,

D) bruk av HUDLS/hybrid-HUDLS,

E) bruk av EVS.

3. Flygebesetningsmedlemmer med kategori II- eller kategori III-erfaring fra operatøren kan gjennomgå et forkortet kurs i bakkeopplæring, flygesimulatoropplæring og/eller flygeopplæring.

Det forkortede kurset skal ved bytte

- i) av flytype/-klasse omfatte minst kravene i punkt d) 1), punkt d) 2) i) eller ii), etter relevans, og punkt d) 3) i),

- ii) til en annen flyvariant innenfor samme type- eller klasserettighet som har samme eller lignende

A) tekniske nivå – flygekontroll-/veiledningssystem (FGS) og

B) driftsprosedyrer – integritet,

C) betjeningsegenskaper (se nr. 4 nedenfor),

D) bruk av HUDLS/hybrid-HUDLS,

E) bruk av EVS,

som den tidligere brukte typen eller klassen, i så fall oppfyller differanseopplæring eller tilvenningsopplæring som har relevans for byttet av variant, kravene til forkortet opplæring,

iii) til en annen flyvariant innenfor samme type- eller klasserettighet som har betydelig forskjellig

- A) tekniske nivå – flygekontroll-/veiledningssystem (FGS) og
- B) driftsprosedyrer – integritet,
- C) betjeningsegenskaper (se nr. 4 nedenfor),
- D) bruk av HUDLS/hybrid HUDLS,
- E) bruk av EVS,

skal kravene i punkt d) 1), d) 2) i) eller ii), etter relevans, og d) 3) i) oppfylles. Operatøren kan med godkjenning fra myndigheten redusere antallet innflyginger/landinger som kreves i henhold til punkt d) 2 i).

4. Ved gjennomføring av operasjoner etter kategori II eller kategori III med forskjellige flyvariant(er) innenfor samme type- eller klasserettighet må operatøren sikre at forskjellene og/eller likhetene mellom de berørte flyene berettiger slike operasjoner, idet det tas hensyn til minst følgende:

i) teknisk nivå, herunder

- A) FGS og tilhørende visningsinnretninger og betjeningsinnretninger,
- B) FMS og dets integrasjon eller manglende integrasjon med FGS,
- C) bruk av HUD/HUDLS med hybridsystemer og/eller EVS,

ii) driftsprosedyrer, herunder

- A) sviktsikker/driftssikker, varslingshøyde,
- B) manuell landing/automatisk landing,
- C) drift uten beslutningshøyde,
- D) bruk av HUD/HUDLS med hybridsystemer,

iii) manøvreringsegenskaper, herunder

- A) manuell landing fra automatisk innflyging ved hjelp av HUDLS og/eller innflyging ved hjelp av EVS,
- B) manuell avbrutt innflyging fra automatisk innflyging,
- C) automatisk/manuell utrulling.

b) Bakkeopplæring. Operatøren skal sikre at førstegangs bakkeopplæringskurs for drift i dårlig sikt omfatter minst følgende:

1. egenskapene til og begrensningene ved ILS og/eller MLS,
2. egenskapene til visuelle hjelpemidler,
3. typer av tåke og deres egenskaper,
4. driftsmuligheter og -begrensninger med de aktuelle flybårne systemene som eventuelt skal omfatte HUD-symboler og EVS-egenskaper,
5. virkningene av nedbør, isdannelse, vindskjær i lav høyde og turbulens,
6. virkningene av bestemte tilfeller av funksjonssvikt flyet/systemet,

7. bruk av og begrensninger ved vurderingssystemer for RVR,
 8. prinsipper for hinderklaringskrav,
 9. identifikasjon av og tiltak ved svikt i bakkeutstyr,
 10. prosedyrer og forholdsregler som skal følges med hensyn til manøvrering på bakken under drift når RVR er 400 meter eller mindre og nødvendig tilleggsprosedyrer for avgang når sikten er under 150 meter (200 meter for fly i kategori D),
 11. betydningen av beslutningshøyder basert på radiohøydemålere, og den virkningen terrengprofilen i innflygingsområdet har på radiohøydemåleravlesninger og på det automatiske innflygings-/landingssystemet,
 12. viktigheten og betydningen av varslingshøyde, om relevant, og tiltak som skal treffes ved enhver svikt over og under varslingshøyden,
 13. kvalifikasjonskravene til flygere for å oppnå og opprettholde godkjenning for å gjennomføre avganger i dårlig sikt og kategori II- eller III-drift, og
 14. viktigheten av riktig sittestilling og riktig øyeposisjon.
- c) Flygesimulatoropplæring og/eller flygeopplæring
1. Operatøren skal sikre at flygesimulator- og/eller flygeopplæring for drift i dårlig sikt omfatter
 - i) kontroll av at utstyret fungerer tilfredsstillende, både på bakken og under flyging,
 - ii) virkninger for minsteverdier som følge av statusendringer på bakkeinstallasjoner,
 - iii) overvåking av
 - A) det automatiske indikatorene for flygekontrollsystemet og systemet for automatisk landing, med vekt på tiltak ved svikt i slike systemer, og
 - B) veiledningsstatus og indikatorer for HUD/HUDLS/EVS, etter relevans, herunder HDD (Head Down Displays),
 - iv) tiltak som skal treffes ved svikt, f.eks. i motorer, elektriske systemer, hydraulikk eller flygekontrollsystem,
 - v) virkning av kjente utstyrsmangler og bruk av minsteutstyrliste,
 - vi) driftsbegrensninger på grunn av luftdyktighetssertifisering,
 - vii) veiledning om de visuelle referansene som kreves på beslutningshøyde, sammen med opplysninger om største tillatte avvik for glidebaneindikator eller retningsindikator, og
 - viii) viktigheten og betydningen av varslingshøyde, om relevant, og tiltak som skal treffes ved enhver svikt over og under varslingshøyden.
 2. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer er opplært til å utføre sine oppgaver og er instruert i nødvendig samordning med øvrige besetningsmedlemmer. Det bør gjøres mest mulig bruk av flygesimulator.
 3. Opplæringen skal inndeles i faser som omfatter normal drift uten svikt ved fly eller utstyr, men omfatter alle værforhold som kan forekomme og detaljerte scenarier for svikt ved fly og utstyr som kan ha betydning for kategori II- eller III-drift. Dersom flysystemene omfatter bruk av hybrid- eller andre spesialsystemer (som HUD/HUDLS eller siktforbedringsutstyr), skal flygebesetningsmedlemmene øve på bruk av disse systemene ved normale og unormale driftsforhold i løpet av flygesimulatordelen av opplæringen.

4. Det skal øves på prosedyrer ved svikt hos en flyger ved avganger i dårlig sikt og ved kategori II- og III-drift.
5. For fly der det ikke finnes noen flygesimulator som kan representere vedkommende fly, skal operatørene sikre at flygeopplæringsfasen med vekt på visuelle scenarier i kategori II-drift gjennomføres i en særskilt godkjent flygesimulator. Slik opplæring skal omfatte minst fire innflyginger. Opplæringen og prosedyrene som er særskilte for flytypen, skal øves i flyet.
6. Innledende kategori II- og III-opplæring skal omfatte minst følgende øvinger:
 - i) innflyging ved hjelp av de egnede flygeveilednings-, autopilot- og kontrollsystemer som er installert i flyet til gjeldende beslutningshøyde, inkludert overgang til visuell flyging og landing,
 - ii) innflyging med alle motorer i drift ved hjelp av egnede flygeveiledningssystemer, autopilotsystemer, HUDLS og/eller EVS og kontrollsystemer som er installert i flyet, til gjeldende beslutningshøyde fulgt av en avbrutt innflyging; alt uten utvendig visuell referanse,
 - iii) eventuelt innflyginger ved hjelp av automatiske flygesystemer for automatisk utføring, landing og utrulling, og
 - iv) normal bruk av det aktuelle system, både med og uten oppnåelse av visuell kontakt ved beslutningshøyde.
7. Etterfølgende opplæringsfaser skal omfatte minst
 - i) innflyginger med motorsvikt i forskjellige faser av innflygingen,
 - ii) innflyginger med kritisk utstyrssvikt (f.eks. i elektriske systemer, automatiske flygesystemer, ILS/MLS på bakken og/eller om bord og statusindikatorer),
 - iii) innflyginger der svikt i autoflygeutstyret og eller i HUD/HUDLS/EVS i lav høyde krever enten
 - A) at man går tilbake til manuell styring for å kontrollere utføring, landing og utrulling eller avbrutt innflyging, eller
 - B) at man går tilbake til manuell styring eller en nedgradert automatisk modus for å kontrollere avbrutte innflyginger fra, på eller under beslutningshøyde, herunder dem som kan føre til at flyet settes ned på rullebanen,
 - iv) systemsvikt som vil forårsake betydelige avvik for retningsindikator og/eller glidebane, både over og under beslutningshøyde, ved visuelle minsteforhold godkjent for driften. I tillegg skal fortsettelse til manuell landing utføres dersom et projiserte flygedata viser en nedgradert modus av det automatiske systemet eller de projiserte flygedataene utgjør den eneste utføringsmetoden, og
 - v) feil og prosedyrer som er særskilte for flytype eller variant.
8. Opplæringsprogrammet skal omfatte øvelse i å håndtere feil som krever at man går tilbake til høyere minsteverdier.
9. Opplæringsprogrammet skal omfatte manøvrering av flyet når det under en sviktsikker kategori III-innflyging oppstår feil som forårsaker at autopiloten koples ut ved eller under beslutningshøyde når siste rapporterte RVR er 300 meter eller mindre.
10. Når avganger gjennomføres i RVR på 400 meter og mindre, skal opplæringen omfatte systemfeil og motorfeil som kan føre til både fortsatt og avbrutt avgang.
11. Opplæringsprogrammet skal om nødvendig omfatte innflyginger der svikt i HUDLS- og/eller EVS-utstyret i lav høyde krever enten
 - i) at man går tilbake til HDD for å gjennomføre avbrutt innflyging, eller
 - ii) at man går tilbake til flyging uten HUDLS-veiledning, eller med nedgradert HUDLS-veiledning, for å kontrollere avbrutte innflyginger fra, på eller under beslutningshøyde, herunder dem som kan føre til at flyet settes ned på rullebanen.

12. Operatøren skal ved gjennomføring av avgang i dårlig sikt, operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II og etter kategori II og III ved bruk av HUD/HUDLS eller hybrid HUD/HUDLS eller EVS, påse at opplærings- og kontrollprogrammet omfatter bruk av HUD/HUDLS ved normal drift i alle faser av flygingen.
- d) Krav til omstillingsopplæring for å gjennomføre avganger i dårlig sikt, operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II, innflyginger med bruk av EVS og operasjoner etter kategori II og III. Operatøren skal påse at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomfører følgende opplæring i prosedyrer ved dårlig sikt ved omstilling til en ny flytype eller -variant der det gjennomføres avgang i dårlig sikt og operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, etter andre standardvilkår enn kategori II, innflyging ved hjelp av EVS med en RVR på høyst 800 meter og operasjoner etter kategori II og III. Den erfaring som kreves av flygebesetningsmedlemmene for å gjennomgå et forkortet kurs er beskrevet i a) nr. 2–4.
1. Bakkeopplæring. Relevante krav angitt i b) ovenfor, der det tas hensyn til flygebesetningsmedlemmenes opplæring og erfaring fra kategori II og kategori III.
2. Flygesimulatoropplæring og/eller flygeopplæring
 - i) Minst seks (åtte for HUDLS med eller uten EVS) innflyginger og/eller landinger i en flygesimulator. Kravet om åtte HUDLS-innflyginger kan reduseres til seks ved gjennomføring av hybrid HUDLS-drift. Se 4 i) nedenfor.
 - ii) Dersom ingen flygesimulator som representerer vedkommende fly er tilgjengelig, kreves minst tre (fem for HUDLS og/eller EVS) innflyginger i flyet, herunder minst én avbrutt innflyging. For hybrid HUDLS-drift kreves minst tre innflyginger, herunder minst én avbrutt innflyging.
 - iii) Hensiktsmessig tilleggsoplæring dersom spesialutstyr er påkrevd, for eksempel projiserte flygedata eller siktforbedringsutstyr. Når innflyginger ved hjelp av EVS foretas med RVR under 800 meter, kreves minst fem innflyginger i flyet, herunder minst én avbrutt innflyging.
3. Flygebesetningens kvalifikasjoner. Kravene til flygebesetningens kvalifikasjoner er særskilte for operatøren og flytypen som brukes.
 - i) Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer tar en prøve før de gjennomfører kategori II- eller III-drift.
 - ii) Prøven i henhold til i) ovenfor kan erstattes med en vellykket gjennomføring av flygesimulator- og/eller flygeopplæring i henhold til d) 2 ovenfor.
4. Linjeflyging under tilsyn. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår følgende linjeflyging under tilsyn (LIFUS):
 - i) For kategori II, når det kreves manuell landing eller HUDLS-innflyging fram til landingsøyeblikket, minst
 - A) tre landinger etter at autopilot er frakoplet,
 - B) fire landinger med bruk av HUDLS fram til landingsøyeblikket,bortsett fra at det kreves bare én manuell landing (to ved bruk av HUDLS fram til landingsøyeblikket) dersom opplæringen som kreves i punkt d) 2) ovenfor, er gjennomført i en flygesimulator godkjent for omstilling uten flygetid.
 - ii) For kategori III minst to automatiske landinger med følgende unntak:
 - A) Det kreves bare én automatisk landing dersom opplæringen som kreves i punkt d) 2) ovenfor, er gjennomført i en flygesimulator som er godkjent for omstilling uten flygetid.
 - B) Det kreves ingen automatisk landing under LIFUS når opplæringen som kreves i punkt d) 2) ovenfor, er gjennomført i en flygesimulator som er godkjent for omstilling uten flygetid (ZFT) og flygebesetningsmedlemmene med positivt resultat har gjennomført ZFT-typerettighetsomstillingskurset.

- C) Flygebesetningsmedlemmene som har fått opplæring og er kvalifisert i samsvar med B) ovenfor, er kvalifisert til drift under utførelse av LIFUS ved laveste godkjente DA(H) og RVR som fastsatt i driftshåndboken.
- iii) For kategori III-innflyginger ved hjelp av HUDLS fram til landingsøyeblikket, minst fire innflyginger.
- e) Erfaring med flytype og som fartøysjef
1. Før kategori II-drift begynnes, gjelder følgende tilleggskrav for fartøysjefer, eller flygere som har fått flygingen delegert, som er nye for flytypen/klassen:
 - i) 50 timer eller 20 sektorer på typen, herunder linjeflyging under tilsyn.
 - ii) 100 meter skal tilføyes gjeldende RVR-minsteverdier for kategori II når driften krever en manuell kategori II-landing eller bruk av HUDLS fram til landingsøyeblikket, inntil
 - A) til sammen 100 timer eller 40 sektorer, herunder LIFUS, er oppnådd på typen, eller
 - B) til sammen 50 timer eller 20 sektorer, herunder LIFUS, er oppnådd på typen, der flygebesetningsmedlemmet tidligere har vært kvalifisert for manuell kategori II-landing hos en fellesskapsoperatør,
 - C) for HUDLS-drift skal sektorkravene i e) 1 og 2 i) alltid gjelde; kravet oppfylles ikke gjennom timene på typen/klassen.
 2. Før kategori III-drift begynnes, gjelder følgende tilleggskrav for fartøysjefer, eller flygere som har fått flygingen delegert, som er nye for flytypen:
 - i) 50 timer eller 20 sektorer på typen, herunder linjeflyging under tilsyn.
 - ii) 100 meter må tilføyes til gjeldende RVR-minsteverdier for kategori II eller kategori III, med mindre vedkommende tidligere har vært kvalifisert for kategori II- eller III-drift hos en fellesskapsoperatør; dette kravet gjelder inntil 100 timer eller 40 sektorer, herunder linjeflyging under tilsyn, er oppnådd på typen.
 3. Myndigheten kan godkjenne en reduksjon i kravene til fartøysjeferfaring for flygebesetningsmedlemmer som har kategori II- eller kategori III-erfaring som fartøysjef.
- f) Avgang i dårlig sikt ved RVR mindre enn 150/200 m
1. Operatøren skal sikre at følgende opplæring gjennomføres forut for godkjenning til å gjennomføre avganger ved RVR på under 150 meter (under 200 meter for fly i kategori D):
 - i) normal avgang ved godkjente RVR-minsteforhold,
 - ii) avgang ved godkjente RVR-minsteforhold med motorsvikt mellom V1 og V2, eller så snart det er sikkerhetsmessig forsvarlig, og
 - iii) avgang ved godkjente RVR-minsteforhold med motorsvikt før V1 som resulterer i en avbrutt avgang.
 2. Operatøren skal påse at opplæringen som kreves i henhold til 1 ovenfor, gjennomføres i en flygesimulator. Denne opplæringen skal omfatte bruk av eventuelle særlige prosedyrer og utstyr. Dersom det ikke finnes noen flygesimulator som representerer vedkommende fly, kan myndigheten godkjenne slik opplæring i et fly uten krav til RVR-minsteforhold (se tillegg 1 til OPS 1.965).
 3. Operatøren skal sikre at flygebesetningsmedlemmene har avlagt en prøve for gjennomføring av avganger i dårlig sikt ved RVR mindre enn 150 meter (mindre enn 200 meter for fly i kategori D), om relevant. Prøven kan bare erstattes med bestått flygesimulator- og/eller flygeopplæring i henhold til punkt f) 1 for omstilling til en flytype.

g) Gjentatt opplæring og kontroll — Drift i dårlig sikt

1. Operatøren skal i tilknytning til vanlig gjentatt opplæring og operatørens ferdighetskontroller sikre at en flygers kunnskaper og evne til å utføre oppgavene knyttet til de bestemte driftskategorier som vedkommende er godkjent for, blir kontrollert. Det nødvendige antallet innflyginger som skal foretas i flygesimulatoren innenfor gyldighetsperioden for operatørens ferdighetskontroll (i henhold til OPS 1.965 b)) skal være minst to (fire når HUDLS og/eller EVS brukes fram til landingsøyeblikket), hvorav én skal være landing ved lavest tillatte RVR. I tillegg kan én (to for HUDLS og/eller EVS-drift) av disse innflygingene erstattes med en innflyging og en landing i flyet i henhold til godkjente kategori II- og III-prosedyrer. Én avbrutt innflyging skal flys under gjennomføringen av operatørens ferdighetskontroll. Dersom operatøren er autorisert til å gjennomføre avganger med RVR på mindre enn 150/200 meter, skal minst én LVTO ved laveste gjeldende minsteverdier flys i løpet av operatørens ferdighetskontroll.
2. For kategori III-drift skal en operatør bruke en flygesimulator.
3. Operatøren skal sikre at det for kategori III-drift med fly med et sviktsikkert flygekontrollsystem, herunder HUDLS, blir gjennomført en avbrutt innflyging som følge av autopilotsvikt ved eller under beslutningshøyde når siste rapporterte RVR var 300 meter eller lavere, minst én gang i et tidsrom på tre påfølgende ferdighetskontroller hos operatøren.
4. Myndigheten kan tillate at gjentatt opplæring og kontroll gjennomføres for kategori II- og LVTO-drift i en flytype der ingen flygesimulator som representerer vedkommende flytype, eller et godtakbart alternativ, er tilgjengelig.

Merknad: Aktuell erfaring med LVTO og kategori II/III basert på automatiske innflyginger og/eller automatiske landinger vedlikeholdes ved gjentatt opplæring og kontroll som angitt i dette tillegg.

h) Ytterligere opplæringskrav til operatører som utfører operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, innflyginger med bruk av EVS og operasjoner andre vilkår enn kategori II.

1. Operatører som gjennomfører operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I, skal oppfylle kravene i tillegg 1 til OPS 1.450 — Drift i dårlig sikt — Opplæring og kvalifikasjoner som gjelder for kategori II-drift, herunder gjeldende krav til HUDLS (om relevant). Operatøren kan eventuelt kombinere disse tilleggskravene, forutsatt at driftsprosedyrer er forenlige. Under omstillingsopplæring skal det totale antallet innflyginger som kreves, ikke komme i tillegg til kravene i OPS-kapittel N, forutsatt at opplæringen gjennomføres ved bruk av laveste gjeldende RVR. Under gjentatt opplæring og kontroll kan operatøren også kombinere de særlige kravene, forutsatt at ovennevnte krav til driftsprosedyrer er oppfylt, og forutsatt at det gjennomføres minst én innflyging med bruk av lavere minsteverdier enn etter kategori I hver 18. måned.
2. Operatører som gjennomfører operasjoner etter andre vilkår enn kategori II, skal oppfylle kravene i tillegg 1 til OPS 1.450 — Drift i dårlig sikt — Opplæring og kvalifikasjoner som gjelder for kategori II-drift, herunder gjeldende krav til HUDLS (om relevant). Operatøren kan eventuelt kombinere disse tilleggskravene, forutsatt at driftsprosedyrer er forenlige. Under omstillingsopplæring skal det totale antallet innflyginger som kreves, ikke være mindre enn det som kreves for å fullføre kategori II-opplæring ved bruk av HUD/HUDLS. Under gjentatt opplæring og kontroll kan operatøren også kombinere de særlige kravene, forutsatt at ovennevnte krav til driftsprosedyrer er oppfylt, og forutsatt at det foretas minst én innflyging med bruk av minsteverdier etter andre standardvilkår enn kategori II hver 18. måned.
3. Operatører som foretar innflyging ved bruk av EVS ved en RVR på høyst 800 meter, skal oppfylle kravene i tillegg 1 til OPS 1.450 — Drift i dårlig sikt — Opplæring og kvalifikasjoner som gjelder for kategori II-drift, herunder kravene til HUD (om relevant). Operatøren kan eventuelt kombinere disse tilleggskravene, forutsatt at driftsprosedyrer er forenlige. Under omstillingsopplæring skal det totale antallet innflyginger som kreves, ikke være mindre enn det som kreves for å fullføre kategori II-opplæring ved bruk av HUD. Under gjentatt opplæring og kontroll kan operatøren også kombinere de særlige kravene, forutsatt at ovennevnte krav til driftsprosedyrer er oppfylt, og forutsatt at det foretas minst én innflyging med bruk av EVS minst hver 12. måned.

*Tillegg 1 til OPS 1.455***Drift i dårlig sikt — Driftsprosedyrer**

a) Alminnelige bestemmelser. Drift i dårlig sikt omfatter

1. manuell avgang (med eller uten elektronisk veiledningssystem eller HUDLS/hybrid HUD/HUDLS),
2. automatisk innflyging til under DH fulgt av manuell utflating, landing og utrulling,
3. innflyging med bruk av HUDLS/hybrid HUD/HUDLS og/eller EVS),
4. automatisk innflyging fulgt av automatisk utflating, automatisk landing og manuell utrulling, og
5. automatisk innflyging fulgt av automatisk utflating, automatisk landing og automatisk utrulling, når gjeldende RVR er mindre enn 400 meter.

Merknad 1: Et hybridssystem kan brukes ved alle disse driftsformer.

Merknad 2: Andre former for veiledningssystemer eller former for visning kan sertifiseres og godkjennes.

b) Prosedyrer og driftsinstruksjoner

1. Nøyaktig art og omfang av de prosedyrer og instruksjoner som gis, avhenger av hvilket flybåret utstyr som brukes og hvilke prosedyrer som følges i førerkabinen. Operatøren skal i driftshåndboken klart fastsette flygebesetningsmedlemmenes oppgaver under avgang, innflyging, utflating, utrulling og avbrutt innflyging. Det skal legges særlig vekt på flygebesetningens ansvar under overgang fra ikke-visuelle forhold til visuelle forhold, og på prosedyrene som benyttes når siktforholdene blir dårligere eller tekniske feil inntreffer. Særlig oppmerksomhet skal vies fordelingen av oppgaver i førerkabinen for å sikre at arbeidsbelastningen for flygeren som treffer beslutningen om å lande eller avbryte innflygingen, gjør at vedkommende kan vie sin fulle oppmerksomhet til overvåking og til beslutningsprosessen.
2. Operatøren skal angi de detaljerte driftsprosedyrer og -instruksjoner i driftshåndboken. Instruksene skal være i samsvar med begrensninger og obligatoriske prosedyrer som står i flygehåndboken, og skal særlig omfatte følgende punkter:
 - i) kontroll av at utstyret i flyet fungerer tilfredsstillende, både før avgang og under flyging,
 - ii) virkninger for minsteverdier som følge av statusendringer ved bakkeanlegg og flybåret utstyr,
 - iii) prosedyrer ved avgang, innflyging, utflating, landing, utrulling og avbrutt innflyging,
 - iv) prosedyrer som skal følges ved svikt, alarmer, herunder HUD/HUDLS/EVS, og andre unormale situasjoner,
 - v) minste visuelle referanse som kreves,
 - vi) viktigheten av riktig sittestilling og riktig øyeposisjon,
 - vii) tiltak som kan bli nødvendig på grunn av forverret visuell referanse,
 - viii) tildeling av besetningens oppgaver under gjennomføringen av prosedyrer i henhold til punkt i)–iv) og vi) ovenfor, for at fartøysjefen hovedsakelig skal kunne konsentrere seg om overvåking og beslutningstaking,
 - ix) krav om at alle høydemeldinger under 200 fot skal bygge på radiohøydemåleren, og at én flyger kontinuerlig overvåker flygeinstrumentene inntil landingen er fullført,
 - x) krav om beskyttelse av det sensitive området for retningsindikatoren,
 - xi) bruk av opplysninger som gjelder vindhastighet, vindskjær, turbulens, forurensning av rullebanen og bruk av flere RVR-målinger,

- xii) prosedyrer som skal følges ved
 - A) operasjoner etter lavere standardvilkår enn kategori I,
 - B) operasjoner etter andre standardvilkår enn kategori II,
 - C) innflyginger med bruk av EVS, og
 - D) opplæringsinnflyginger og -landinger på runnbaner der flyplassprosedyrer for kategori II eller kategori III ikke er innført i sin helhet,
 - xiii) driftsbegrensninger knyttet til luftdyktighetssertifisering, og
 - xiv) opplysninger om største tillatte avvik for ILS-glidebarindikator og/eller retningsindikator.
- _____

*Tillegg 1 til OPS 1.465***Minstesikt for VFR-drift**

Luftromklasse		A B C D E (Merknad 1)	F G	
			Over 900 m (3 000 fot) AMSL eller over 300 m (1 000 fot) over bakken, idet det høyeste velges	Over 900 m (3 000 fot) AMSL eller over 300 m (1 000 fot) over bakken, idet det høyeste velges
Avstand fra skyer		1 500 m vannrett 300 m (1 000 fot) loddrett	Klar av skyer og med jordoverflaten i sikte	
Flysikt		8 km ved og over 3 050 m (10 000 fot) AMSL (merknad 2), 5 km under 3 050 m (10 000 fot) AMSL	5 km (merknad 3)	

Merknad 1: VMC-minsteverdier for klasse A-luftrom er tatt med som veiledning, men det innebærer ikke godkjenning av VFR-flyginger i klasse A-luftrom.

Merknad 2: Når gjennomgangshøyden er lavere enn 3 050 meter (10 000 fot) AMSL, skal FL 100 brukes istedenfor 10 000 fot.

Merknad 3: Fly i kategori A og B kan drives med flysikt ned til 3 000 meter, forutsatt at vedkommende lufttrafikkjenesteenhet tillater bruk av en flysikt mindre enn 5 km, og at forholdene er slik at sannsynligheten for å møte annen trafikk er liten, og IAS er 140 knop eller mindre.

KAPITTEL F

ALMINNELIG YTELSE

OPS 1.470

Virkeområde

- a) Operatøren skal sikre at flermotors turbopropdrevne fly med et største godkjente passasjerseantall på ni eller mer, eller største masse ved avgang på over 5 700 kg, og alle flermotors turbojetdrevne fly, drives i samsvar med kapittel G (ytelsesklasse A).
- b) Operatøren skal sikre at propelldrevne fly med et største godkjent passasjerseantall på ni eller mindre og største masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre, drives i samsvar med kapittel H (ytelsesklasse B).
- c) Operatøren skal sikre at fly drevet av stempelmotorer og med et største godkjente passasjerseantall på minst ni eller største masse ved avgang på over 5 700 kg, drives i samsvar med kapittel I (ytelsesklasse C).
- d) Dersom det ikke er mulig fullt ut å oppfylle kravene i det aktuelle kapittel på grunn av særlige egenskaper ved konstruksjonen (f.eks. overlydsfly eller sjøfly), skal operatøren anvende godkjente ytelsesstandarder som sikrer et sikkerhetsnivå tilsvarende det som kreves i det aktuelle kapittel.

OPS 1.475

Alminnelige bestemmelser

- a) Operatøren skal sikre at flyets masse
 - 1. idet avgangen begynnes, eller ved endring av planene underveis,
 - 2. ved det punkt som den reviderte driftsreiseplanen gjelder fra, ikke er større enn at kravene til masse i det aktuelle kapittelet kan oppfylles for den flygingen som skal utføres, idet det tas hensyn til forventede massereduksjoner utover i flygingen samt til slik drivstoffdumping som det gis adgang til i det aktuelle kravet.
- b) Operatøren skal sikre at godkjente ytelsesdata i flygehåndboken brukes til å fastslå om kravene i det aktuelle kapittelet er oppfylt, om nødvendig supplert med andre data som kan aksepteres av luftfartsmyndigheten, slik det er angitt i det relevante kapittelet. Ved anvendelse av faktorene beskrevet i det relevante kapittelet kan det tas hensyn til eventuelle driftsfaktorer som det allerede er korrigert for i flygehåndbokens ytelsesdata, slik at man unngår å korrigere for de samme faktorene to ganger.
- c) Ved overholdelse av kravene i det relevante kapittelet skal det tas tilstrekkelig hensyn til flyets konfigurasjon, miljøforholdene og bruk av systemer som har negativ innvirkning på ytelsen.
- d) For ytelsesformål kan en fuktig rullebane som ikke er gressrullebane, anses som tørr.
- e) Operatøren skal ta hensyn til kartenes nøyaktighet når vedkommende vurderer oppfyllelse av avgangskravene i det relevante kapittelet.

OPS 1.480

Terminologi

- a) Uttrykkene som er brukt i kapittel F, G, H, I og J, har følgende betydning:
 - 1. «Tilgjengelig akselerasjon-stopp-strekning (ASDA)» Lengden av tilgjengelig avgangsrullestrekning pluss lengden av stoppbanen, dersom en slik stoppbane er erklært tilgjengelig av vedkommende myndighet og er i stand til å bære flyets vekt under de rådende driftsforhold.

2. «Forurenset rullebane» En rullebane ansees å være forurenset dersom mer enn 25 % av rullebanens overflate, (uansett om det er på avgrensede områder eller ikke), innenfor den påkrevde lengden og bredden som brukes, er dekket av følgende:
 - i) overflatevann av mer enn 3 mm (0,125 tommers) dybde, eller av snøslaps eller løssnø, tilsvarende mer enn 3 mm (0,125 tommers) vann,
 - ii) snø som er blitt sammenpresset til en fast masse som motstår ytterligere sammenpressing og vil holde seg sammen eller brette opp i klumper dersom den tas opp (sammenpresset snø), eller
 - iii) is, herunder våt is.
 3. «Fuktig rullebane» En rullebane ansees å være fuktig dersom overflaten ikke er tørr, men fuktigheten på den ikke gjør den blank.
 4. «Tørr rullebane» En tørr rullebane er en rullebane som verken er våt eller forurenset, og omfatter de rullebaner med fast dekke som er særlig preparert med riller eller porøst dekke og vedlikeholdt for å kunne opprettholde bremseeffekt «som for tørr rullebane» selv når det er fuktighet til stede.
 5. «Tilgjengelig landingsstrekning (LDA)» Den lengde av rullebanen som er erklært tilgjengelig av vedkommende myndighet, og som er egnet til utrulling for et fly som lander.
 6. «Største godkjent passasjerseateantall» Største passasjerseatekapasitet som anvendes av operatøren for ett enkelt fly, bortsett fra flygerseter eller seter i førerkabinen og eventuelt seter for kabinbesetningen, som er godkjent av myndigheten og angitt i driftshåndboken.
 7. «Tilgjengelig avgangsstrekning (TODA)» Lengden av tilgjengelig avgangsrullestrekning pluss lengden av tilgjengelig hinderfritt stigeområde.
 8. «Masse ved avgang» Massen av et fly ved avgang er flyets masse, herunder samtlige gjenstander og personer om bord, idet rulling ved avgang begynnes.
 9. «Tilgjengelig avgangsrullestrekning (TORA)» Den lengde av rullebanen som er erklært tilgjengelig av relevant myndighet, og som er egnet til rulling for et fly ved avgang.
 10. «Våt rullebane» En rullebane ansees å være våt dersom rullebanen er dekket med vann eller tilsvarende, men i mindre mengder enn angitt i punkt a) 2, eller dersom det er tilstrekkelig med fuktighet på rullebanedekket til at det blir speilende, men uten nevneverdige områder med stillestående vann.
- b) Betydningen av uttrykkene «akselerasjon-stopp-strekning», «avgangsstrekning», «avgangsrullestrekning», «netto flygebane etter avgang», «netto flygebane underveis med én motor ute av drift» og «netto flygebane underveis med to motorer ute av drift», slik de gjelder flyet, er definert i luftdyktighetskravene som flyet er sertifisert i henhold til, eller angitt av myndigheten dersom den anser at definisjonen er utilstrekkelig for overholdelse av driftsmessige ytelsesbegrensninger.
-

KAPITTEL G

YTELSESKLASSE A

OPS 1.485

Alminnelige bestemmelser

- a) Operatøren skal, for å fastslå om kravene i dette kapittel er oppfylt, sikre at de godkjente ytelsesdata i flygehåndboken om nødvendig suppleres med andre data som kan aksepteres av luftfartsmyndigheten, dersom de godkjente ytelsesdata i flygehåndboken er utilstrekkelige med hensyn til punkter som
1. å ta hensyn til dårlige driftsforhold som med rimelighet kan forventes, for eksempel avgang og landing på forurensede rullebaner, og
 2. å ta hensyn til muligheten for motorsvikt i alle faser av flygingen.
- b) Operatøren skal for våte og forurensede rullebaner sikre at det benyttes ytelsesdata som er bestemt i samsvar med gjeldende krav til sertifisering av store fly eller tilsvarende som kan aksepteres av myndigheten.

OPS 1.490

Avgang

- a) Operatøren skal sikre at massen ved avgang ikke overstiger største masse ved avgang som angitt i flygehåndboken for trykkehøyden og temperaturen i omgivelsene på avgangsflyplassen.
- b) Operatøren skal oppfylle følgende krav ved fastsettelse av største tillatte masse ved avgang:
1. Akselerasjon-stopp-strekningen skal ikke overstige tilgjengelig akselerasjon-stopp-strekning.
 2. Avgangsstrekningen skal ikke overstige tilgjengelig avgangsstrekning, med et hinderfritt stigeområde som ikke overstiger halvparten av tilgjengelig avgangsstrekning.
 3. Strekningen for rulling ved avgang skal ikke overstige tilgjengelig strekning for rulling ved avgang.
 4. Verdiene for hastigheten V1 skal være de samme for både avbrutt og fortsatt avgang ved overholdelse av dette punkt.
 5. På en våt eller forurenset rullebane skal massen ved avgang ikke overstige den som er tillatt for avgang på en tørr rullebane under de samme forhold.
- c) Ved overholdelse av punkt b) ovenfor skal en operatør ta hensyn til følgende:
1. flyplassens trykkehøyde,
 2. omgivelsestemperaturen på flyplassen,
 3. rullebaneforhold og type rullebanedekke,
 4. rullebanehellingen i avgangsretningen,
 5. høyst 50 % av den rapporterte motvindkomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvindskomponenten, og
 6. en eventuell reduksjon av rullebanelengden på grunn av oppstillingen av flyet før avgang.

*OPS 1.495***Hinderklaring ved avgang**

- a) Operatøren skal sikre at netto stigebane etter avgang klarer alle hindringer med en loddrett avstand på minst 35 fot eller med en vannrett avstand på minst 90 meter pluss $0,125 \times D$, der D er den vannrette avstanden flyet har tilbakelagt fra enden av tilgjengelig avgangsstrekning, eller enden av avgangsstrekningen dersom en sving er planlagt før enden av tilgjengelig avgangsstrekning. For fly med vingespenn på mindre enn 60 meter kan det anvendes en vannrett hinderklaring på halvparten av flyets vingespenn pluss 60 meter pluss $0,125 \times D$.
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal operatøren ta hensyn til følgende:
1. flyets masse idet avgangsstrekningen begynnes,
 2. flyplassens trykkehøyde,
 3. omgivelsestemperaturen på flyplassen, og
 4. høyst 50 % av den rapporterte motvindskomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvindskomponenten.
- c) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor gjelder følgende:
1. Kursendringer skal ikke tillates opp til det punkt der netto stigebane etter avgang har nådd en høyde som tilsvarer halvparten av vingespennet, men minst 50 fot over høyden til enden av tilgjengelig avgangsstrekning. Deretter, opptil en høyde av 400 fot, antas det at flyet ikke krenge mer enn 15° . Høyere enn 400 fot kan det planlegges med krenkning på mer enn 15° , men ikke mer enn 25° .
 2. Alle deler av netto flygebane etter avgang der flyet må krenge mer enn 15° skal klare alle hindringer innenfor de vannrette avstander angitt i a), d) og e) i dette punkt, med en loddrett avstand på minst 50 fot.
 3. Operatøren skal anvende særlige prosedyrer, godkjent av myndigheten, for å kunne benytte økte krenkningsvinkler på høyst 20° mellom 200 fot og 400 fot, eller høyst 30° over 400 fot (Se tillegg 1 til OPS 1.495 c) 3)).
 4. Det skal tas tilstrekkelig hensyn til krenkningens innvirkning på flygehastigheter og flygebane, herunder økte strekninger som følge av økte operasjonshastigheter.
- d) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor, i tilfeller der planlagt flygebane ikke krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 300 meter, dersom flygeren er i stand til å opprettholde nødvendig navigasjonsnøyaktighet gjennom det hinderbegrensede området, eller
 2. 600 meter for flyginger under alle andre forhold.
- e) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor, i tilfeller der planlagt flygebane ikke krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 600 meter, dersom flygeren er i stand til å opprettholde nødvendig navigasjonsnøyaktighet gjennom det hinderbegrensede området, eller
 2. 900 meter for flyginger under alle andre forhold.
- f) Operatøren skal fastsette beredskapsprosedyrer for å oppfylle kravene i OPS 1.495 og gi en sikker rute der hindringer unngås, slik at flyet er i stand til å oppfylle underveiskravene i OPS 1.500 eller lande på enten avgangsflyplassen eller på en alternativ avgangsflyplass.

*OPS 1.500***Underveis — Én motor ute av drift**

- a) Operatøren skal sikre at data for netto flygebane underveis med én motor ute av drift som angitt i flygehåndboken, som er tilfredsstillende ut fra forventede værforhold for flygingen, oppfyller punkt b) eller c) ved alle punktene langs ruten. Netto flygebane skal ha en positiv gradient ved 1 500 fot over den flyplassen der landingen antas utført etter motorsvikt. Under værforhold der systemer for forebygging av isdannelse er påkrevd, skal innvirkningen av slik bruk på netto flygebane tas i betraktning.

- b) Gradienten til netto flygebane skal være positiv minst 1 000 fot over alt terreng og alle hindringer langs ruten, innenfor en avstand på 9,3 km (5 NM) på hver side av planlagt rutetrasé.
- c) Netto flygebane skal være slik at flyet kan fortsette flygingen fra marsjhøyden til en flyplass der en landing kan gjennomføres i samsvar med OPS 1.515 eller 1.520, etter relevans; netto flygebane skal med minst 2 000 fot loddrett klare alt terreng og alle hindringer langs ruten innenfor en avstand på 9,3 km (5 NM) på hver side av rutetraseen, i samsvar med punkt 1-4:
1. Motoren antas å svikte på det mest kritiske punktet på ruten.
 2. Det tas hensyn til vindens virkning på flygebanen.
 3. Drivstoffdumping er tillatt i et omfang som gjør flyet i stand til å nå flyplassen med nødvendige drivstoffreserver, forutsatt at det anvendes en sikker prosedyre.
 4. Flyplassen der det antas at flyet vil lande etter motorsvikt, skal oppfylle følgende kriterier:
 - i) Ytelseskravene ved beregnet landingsmasse er oppfylt.
 - ii) Værreporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, samt rapporter om rullebaneforholdene viser at en sikker landing kan gjennomføres på det beregnede landingstidspunktet.
- d) Ved overholdelse av OPS 1.500 skal en operatør øke breddemarginene i punkt b) og c) til 18,5 km (10 NM), dersom navigasjonsnøyaktigheten ikke er innenfor 95 %.

OPS 1.505

Underveis – Fly med tre eller flere motorer, to motorer ute av drift

- a) Operatøren skal sikre at et fly som har tre eller flere motorer, ved standard temperatur i vindstille og ved marsjhastighet for langdistanseflyging med alle motorer i drift, ikke på noe sted langs den planlagte rutetrasé befinner seg mer enn 90 minutters flyging fra en flyplass der gjeldende ytelseskrav for beregnet landingsmasse oppfylles, med mindre flyet overholder punkt b)–f) nedenfor.
- b) Data for netto flygebane underveis med to motorer ute av drift skal være slik at flyet kan fortsette flygingen under de forventede værforhold, fra det punkt der to motorer antas å svikte samtidig, til en flyplass der det er mulig å lande og stanse flyet helt ved hjelp av angitt prosedyre for landing med to motorer ute av drift. Netto flygebane skal, innenfor en avstand på 9,3 km (5 NM) på hver side av den planlagte rutetraseen, ha en loddrett klaring på minst 2 000 fot til alle forhøyninger på bakken og alle hindringer langs ruten. Ved høyder og i værforhold der det er nødvendig å bruke systemer for beskyttelse mot isdannelse, skal det tas hensyn til virkningen av slike systemer på data for netto flygebane. Dersom navigasjonsnøyaktigheten ikke ligger innenfor grensen på 95 %, skal operatøren øke breddemarginen gitt ovenfor til 18,5 km (10 NM).
- c) De to motorene antas å svikte på det mest kritiske punkt av den del av rutetraseen der flyet, ved standard temperatur i vindstille og ved marsjhastighet for langdistanseflyging med alle motorer i drift, er mer enn 90 minutter fra en flyplass der gjeldende ytelseskrav for beregnet landingsmasse er oppfylt.
- d) Netto flygebane skal ha en positiv gradient ved 1 500 fot over den flyplassen der landingen antas utført etter svikt i to motorer.
- e) Drivstoffdumping er tillatt i et omfang som gjør flyet i stand til å nå flyplassen med nødvendige drivstoffreserver, forutsatt at det anvendes en sikker prosedyre.
- f) Flyets beregnede masse på det punkt der de to motorene antas å svikte, skal ikke være mindre enn den som inkluderer tilstrekkelig drivstoff til å fortsette til den flyplass der en landing planlegges foretatt samt ankomme flyplassen i en høyde på minst 1 500 fot direkte over landingsområdet, og deretter fly i denne høyden i 15 minutter.

*OPS 1.510***Landing – Bestemmelsesflyplass og alternative flyplasser**

- a) Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) ikke overstiger den største landingsmassen som er angitt for den høyde og den aktuelle temperatur som er forventet på beregnet tidspunkt for landing ved bestemmelsesflyplassen og alternativ(e) flyplass(er).
- b) For instrumentinnflyginger med en stigegradient for avbrutt innflyging på mer enn 2,5 % skal en operatør kontrollere at flyets beregnede landingsmasse muliggjør en avbrutt innflyging med en stigegradient lik eller større enn gjeldende stigegradient for avbrutt innflyging med én motor ute av drift og ved hastighet og konfigurasjon for avbrutt innflyging (se gjeldende krav til sertifisering av store fly). Bruk av en alternativ metode skal være godkjent av myndigheten.
- c) For instrumentinnflyginger med beslutningshøyder lavere enn 200 fot skal en operatør kontrollere at flyets beregnede landingsmasse muliggjør en stigegradient for avbrutt innflyging med svikt i kritisk motor og ved den hastighet og konfigurasjon som anvendes i forbindelse med avbrutt innflyging, på minst den høyeste verdien av 2,5 % eller offentliggjort gradient (se CS AWO 243). Bruk av en alternativ metode skal være godkjent av myndigheten.

*OPS 1.515***Landing - Tørre rullebaner**

- a) Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) for beregnet landingstidspunkt ved bestemmelsesflyplassen og ved en alternativ flyplass muliggjør landing med full stopp fra 50 fot over rullebaneterskelen
 - 1. for turbojetfly, innenfor 60 % av tilgjengelig landingsstrekning,
 - 2. for turbopropfly, innenfor 70 % av tilgjengelig landingsstrekning, eller
 - 3. for prosedyrer for bratte innflyginger kan luftfartsmyndigheten godkjenne bruk av data for landingsstrekning utregnet i samsvar med punkt a) 1 eller 2 ovenfor, etter relevans, basert på en høyde over baneterskelen på under 50 fot, men ikke under 35 fot (se tillegg 1 til OPS 1.515 a) 3)),
 - 4. ved oppfyllelse av kravene i punkt a) 1 og 2 ovenfor kan myndigheten unntaksvis, etter å ha forvisset seg om at det finnes et behov (se tillegg 1), godkjenne kortbanelandinger i samsvar med tillegg 1 og 2, sammen med eventuelle andre tilleggskrav som myndigheten anser nødvendige for å sikre et godtakbart sikkerhetsnivå i hvert enkelt tilfelle.
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal operatøren ta hensyn til følgende:
 - 1. flyplassens høyde over havet,
 - 2. høyst 50 % av motvindskomponenten eller minst 150 % av medvindskomponenten, og
 - 3. rullebanehellningen i landingsretningen, dersom den er større enn +/-2 %.
- c) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal det antas at
 - 1. flyet lander på den mest fordelaktige rullebanen i vindstille, og
 - 2. flyet lander på den rullebanen som mest sannsynlig blir tildelt for bruk, basert på antatt vindretning og vindstyrke og flyets manøvreringsegenskaper på bakken samt andre forhold som landingshjelpemidler og terreng.
- d) Dersom en operatør ikke kan oppfylle kravene i punkt c) 1) ovenfor for en bestemmelsesflyplass som har én enkelt rullebane der landing avhenger av en bestemt vindkomponent, kan et fly klareres dersom det er angitt to alternative flyplasser der punkt a), b) og c) kan oppfylles fullt ut. Før innflyging for landing på bestemmelsesflyplassen begynnes, skal fartøysjefen forvisse seg om at landing kan foretas ved fullstendig overholdelse av OPS 1.510 og punkt a) og b) ovenfor.

- e) Dersom operatøren ikke kan oppfylle kravene i punkt c) 2) ovenfor for bestemmelsesflyplassen, kan flyet klareres dersom det er angitt en alternativ flyplass som gjør det mulig fullt ut å overholde punkt a), b) og c).

OPS 1.520

Landing — Våte og forurensede rullebaner

- a) Operatøren skal, når aktuelle værreporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være våt, sikre at tilgjengelig landingsstrekning tilsvarer minst 115 % av landingsstrekningen som kreves, bestemt i samsvar med OPS 1.515.
- b) Operatøren skal, når aktuelle værreporter eller værvarsler eller en kombinasjon av dem, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være forurenset, sikre at tilgjengelig landingsstrekning er minst den høyeste av landingsstrekningen bestemt i samsvar med punkt a) ovenfor, og minst 115 % av landingsstrekningen bestemt i samsvar med godkjente data for landingsstrekning på forurensede rullebaner eller tilsvarende som er akseptert av myndigheten.
- c) En landingsstrekning på en våt rullebane som er kortere enn det som kreves i punkt a) ovenfor, men ikke mindre enn det som kreves av OPS 1.515 a), kan brukes dersom flygehåndboken inneholder særskilt tilleggsinformasjon om landingsstrekninger på våte rullebaner.
- d) En landingsstrekning på en særlig preparert forurenset rullebane som er kortere enn det som kreves av punkt b) ovenfor, men ikke mindre enn det som kreves av OPS 1.515 a), kan brukes dersom flygehåndboken inneholder særlig tilleggsinformasjon om landingsstrekninger på forurensede rullebaner.
- e) Ved overholdelse av punkt b), c) og d) ovenfor får kriteriene i OPS 1.515 anvendelse, med det unntak at OPS 1.515 bokstav a) 1 og 2 ikke får anvendelse på punkt b) ovenfor.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.495 c) 3***Godkjenning av økte krenningsvinkler**

- a) Ved bruk av økte krenningsvinkler som krever særskilt godkjenning, skal følgende kriterier oppfylles:
1. Flygehåndsboken skal inneholde godkjente data for nødvendig økning i flygehastigheter og data som gjør det mulig å beskrive flygebanen idet det tas hensyn til økte krenningsvinkler og hastigheter.
 2. Visuell veiledning skal være tilgjengelig for tilstrekkelig navigeringsnøyaktighet.
 3. Minsteverdier for vær og vindbegrensninger skal angis for hver rullebane og være godkjent av myndigheten.
 4. Opplæring skal være i samsvar med OPS 1.975.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.515 a) 3***Prosedyrer for bratte innflyginger**

- a) Myndigheten kan godkjenne anvendelse av prosedyrer for bratte innflyginger med glidebanevinkler på 4,5° eller mer og med høyder over baneterskelen på under 50 fot, men ikke under 35 fot, forutsatt at følgende kriterier oppfylles:
1. Flygehåndboken skal angi største godkjente glidebanevinkel, enhver annen begrensning, normale prosedyrer, prosedyrer for unormale situasjoner og nødssituasjoner knyttet til bratt innflyging samt endringer i data for rullebanelengde ved bruk av kriterier for bratt innflyging.
 2. Et egnet referansesystem for glidebane, som omfatter minst et visuelt glidebaneindikasjonssystem, skal være tilgjengelig på enhver flyplass der prosedyrer for bratte innflyginger skal gjennomføres.
 3. Minsteverdiene for vær skal være angitt og godkjent for enhver rullebane som skal benyttes til bratt innflyging. Det skal tas hensyn til følgende:
 - i) situasjonen med hensyn til hindringer,
 - ii) typen glidebanereferanse og retningsreferanse mot rullebanen som visuelle hjelpemidler, MLS, 3D-NAV, ILS, LLZ, VOR, NDB,
 - iii) minste visuelle referanse som kreves ved DH og MDA,
 - iv) tilgjengelig utstyr om bord,
 - v) flygerens kvalifikasjoner og særlig kjennskap til flyplassen,
 - vi) begrensninger og prosedyrer i flygehåndboken, og
 - vii) kriterier for avbrutt innflyging.
-

Tillegg 1 til OPS 1.515 punkt a) 4).

Drift med korte landinger

- a) Strekningen som brukes til beregning av tillatt landingsmasse kan med hensyn til OPS 1.550 a) 4) bestå av den anvendbare lengden av det erklærte sikkerhetsområdet pluss erklært tilgjengelig landingsstrekning. Myndigheten kan godkjenne slik drift etter følgende kriterier:
1. Påvisning av behov for korte landinger. Det skal foreligge en klar offentlig interesse for og driftsmessig nødvendighet av operasjonen, på grunn av flyplassens avsides beliggenhet eller fysiske begrensninger for forlengelse av rullebanen.
 2. Kriterier for fly og drift
 - i) Korte landinger kan godkjennes bare for fly der den loddrette avstanden mellom banen til flygerens øye og banen til laveste del av hjulene, med flyet etablert på normal glidebane, ikke overstiger tre meter.
 - ii) Ved fastsettelse av flyplassens driftsmessige minstekriterier skal sikt/RVR ikke være mindre enn 1,5 km. Dessuten skal vindbegrensninger være angitt i driftshåndboken.
 - iii) Flygerens minsteerfaring, opplæringskrav og særlige flyplasskjennskap skal angis i driftshåndboken for slik drift.
 3. Det antas at krysningshøyden over begynnelsen av den anvendbare delen av det erklærte sikkerhetsområdet er 50 fot.
 4. Tilleggs-kriterier. Myndigheten kan pålegge de tilleggsvilkår den anser nødvendig for trygg drift, idet det tas hensyn til flytypens egenskaper, orografiske egenskaper ved innflygingsområdet, tilgjengelige innflygingshjelpemidler og vurderinger i forbindelse med avbrutt innflyging og landing. Slike tilleggsvilkår kan for eksempel være krav om visuelt glidebanesystem som VASI/PAPI.
-

*Tillegg 2 til OPS 1.515 a) 4)***Flyplasskriterier for korte landinger**

- a) Bruk av sikkerhetsområdet skal være godkjent av lufthavnsmyndigheten.
 - b) Lengden av det anvendbare, erklærte sikkerhetsområdet i henhold til bestemmelsene i 1.515 a) 4) og dette tillegg skal ikke overstige 90 meter.
 - c) Bredden på det erklærte sikkerhetsområdet skal ikke være mindre enn det dobbelte av rullebanebredden eller det dobbelte av vingespennet, idet den største verdien velges, sentrert om forlengelsen av rullebanesenterlinjen.
 - d) Det erklærte sikkerhetsområdet skal være fritt for hindringer eller fordypninger som kan utgjøre en fare for fly som kommer inn for lavt, og ingen mobil gjenstand skal tillates inne på det erklærte sikkerhetsområdet mens rullebanen brukes til korte landinger.
 - e) Hellingen på det erklærte sikkerhetsområdet skal ikke overstige 5 % oppover eller 2 % nedover i landingsretningen.
 - f) Ved denne type drift får ikke bærestyrkekravet i OPS 1.480 a) 5) anvendelse på det erklærte sikkerhetsområdet.
-

KAPITTEL H

YTELSESKLASSE B

OPS 1.525

Alminnelige bestemmelser

a) Operatøren skal ikke drive et enmotorsfly

1. om natten, eller
2. ved instrumentværforhold, bortsett fra etter særlige regler for visuell flyging (VFR).

Merknad: Begrensninger i drift av enmotorsfly omfattes av OPS 1.240 a) 6).

b) Operatøren skal behandle tomotorsfly som ikke oppfyller stigekravene i tillegg 1 til OPS 1.525 b), som enmotorsfly.

OPS 1.530

Avgang

a) Operatøren skal sikre at massen ved avgang ikke overstiger største masse ved avgang som angitt i flygehåndboken for trykkehøyden og temperaturen i omgivelsene på avgangsflyplassen.

b) Operatøren skal sikre at den nominelle avgangsstrekningen, slik den er angitt i flygehåndboken, ikke overstiger

1. ved multiplikasjon med en faktor på 1,25, tilgjengelig avgangsrullebane, eller
2. dersom en stoppbane og/eller et hinderfritt stigeområde er tilgjengelig, følgende:
 - i) tilgjengelig avgangsrullebane,
 - ii) ved multiplikasjon med en faktor på 1,15, tilgjengelig avgangsstrekning, eller
 - iii) ved multiplikasjon med en faktor på 1,3, tilgjengelig akselerasjon-stopp-strekning.

c) Ved overholdelse av punkt b) skal en operatør ta hensyn til følgende:

1. flyets masse idet rulling ved avgang begynnes,
2. flyplassens trykkehøyde,
3. omgivelsestemperaturen på flyplassen,
4. rullebaneforhold og type rullebanedekke,
5. rullebanehellingen i avgangsretningen, og
6. høyst 50 % av den rapporterte motvindskomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvinds-komponenten.

OPS 1.535

Hinderklaring ved avgang — Flermotorsfly

- a) Operatøren skal sikre at avgangsflygebanen for fly med to eller flere motorer som fastsatt i samsvar med dette nummer, klarer alle hindringer med en loddrett margin på minst 50 fot, eller med en vannrett avstand på minst 90 meter pluss $0,125 \times D$, der D er den vannrette avstanden som flyet tilbakelegger fra enden av tilgjengelig avgangsstrekning, eller dersom en sving er planlagt før enden av tilgjengelig avgangsstrekning, enden av avgangsstrekningen, med mindre noe annet er fastsatt i punkt b) og c). For fly med vingespenn på mindre enn 60 meter kan det anvendes en vannrett hinderklaring på halvparten av flyets vingespenn pluss 60 meter pluss $0,125 \times D$. Ved overholdelse av dette punkt skal det antas
1. at stigebanen etter avgang begynner i en høyde på 50 fot over bakkenivået ved enden av avgangsstrekningen som kreves i OPS 1.530 b), og slutter i en høyde av 1 500 fot over bakkenivået,
 2. at flyet ikke krenger før det har nådd en høyde på 50 fot over bakkenivået, og at krenningsvinkelen deretter ikke overstiger 15° ,
 3. at det oppstår svikt i kritisk motor på det punkt av avgangsflygebanen med alle motorer i drift der den visuelle referansen med sikte på å unngå hindringer, forventes tapt,
 4. at avgangsflygebanens gradient fra 50 fot til høyden for antatt motorsvikt er lik gjennomsnittlig gradient med alle motorer i drift under stigning og overgang til underveiskonfigurasjonen multiplisert med en faktor på 0,77, og
 5. at avgangsflygebanens gradient fra høyden som nås i samsvar med punkt 4, til enden av avgangsflygebanen er lik den stigegradient underveis med en motor ute av drift som er vist i flygehåndboken.
- b) Ved overholdelse av punkt a) , i tilfeller der planlagt flygebane ikke krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 300 m, dersom flygingen utføres under forhold som muliggjør navigering basert på visuelle referanser, eller dersom det finnes navigasjonshjelpemidler til rådighet som gjør flygeren i stand til å opprettholde den planlagte flygebanen med samme nøyaktighet (se tillegg 1 til OPS 1.535 b) og c) 1), eller
 2. 600 meter for flyginger under alle andre forhold.
- c) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor, i tilfeller der planlagt flygebane ikke krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 600 m for flyginger under forhold som muliggjør navigering basert på visuelle referanser (se tillegg 1 til OPS 1.535 b) 1) og c) 1),
 2. 900 meter for flyginger under alle andre forhold.
- d) Ved overholdelse av punkt a), b) og c) ovenfor skal en operatør ta hensyn til følgende:
1. flyets masse idet avgangsstrekningen begynnes,
 2. flyplassens trykkhøyde,
 3. omgivelsestemperaturen på flyplassen, og
 4. høyst 50 % av den rapporterte motvindkomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvindskomponenten.

OPS 1.540

Underveis — Flermotorsfly

- a) Operatøren skal sikre at flyet, ved de værforhold som forventes for flygingen, og i tilfelle én motor skulle svikte mens resten av motorene fungerer innenfor angitt største kontinuerlige motoreffekt, er i stand til å fortsette flygingen ved eller over de relevante minstehøyder som er angitt for sikker flyging i driftshåndboken, til et punkt 1 000 fot over en flyplass der ytelseskravene kan oppfylles.

b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor gjelder følgende:

1. skal flyet ikke antas å fly ved en høyde som overstiger den høyde der stighastigheten tilsvarer 300 fot per minutt med alle motorer i drift innenfor angitte vilkår for største kontinuerlige motoreffekt, og
2. skal antatt underveisgradient med én motor ute av drift være bruttogradienten for nedstigning eller stigning, etter relevans, henholdsvis økt med en gradient på 0,5 % eller redusert med en gradient på 0,5 %.

OPS 1.542

Underveis — Enmotorsfly

- a) Operatøren skal sikre at flyet ved de værforhold som forventes for flygingen, og i tilfelle motorsvikt, er i stand til å nå fram til et sted der det kan gjennomføres en sikker nødlanding. For landfly kreves et sted på land, med mindre myndigheten har godkjent noe annet.
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor gjelder følgende:

1. skal flyet ikke antas å fly ved en høyde som overstiger den høyde der stighastigheten tilsvarer 300 fot per minutt med motoren i drift innenfor angitte vilkår for største kontinuerlige motoreffekt, og
2. skal underveisgradienten antas å være bruttogradienten for nedstigning redusert med en gradient på 0,5 %.

OPS 1.545

Landing – Bestemmelsesflyplass og alternative flyplasser

Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) ikke overstiger den største landingsmassen som er angitt for den høyde og den aktuelle temperatur som er forventet på beregnet tidspunkt for landing ved bestemmelsesflyplassen og alternativ(e) flyplass(er).

OPS 1.550

Landing — Tørre rullebaner

- a) Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) for beregnet landingstidspunkt muliggjør landing med full stopp fra 50 fot over rullebaneterskelen innenfor 70 % av landingsstrekningen som er tilgjengelig ved bestemmelsesflyplassen og ved en alternativ flyplass.
1. Myndigheten kan godkjenne bruk av landingsstrekningsdata som er faktorisert i samsvar med dette punkt på grunnlag av en høyde over terskelen på mindre enn 50 fot, men ikke under 35 fot (se tillegg 1 til OPS 1.550 a)).
 2. Myndigheten kan godkjenne korte landinger i samsvar med kriteriene i tillegg 2 til OPS 1.550 a).
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal en operatør ta hensyn til følgende:
1. flyplassens høyde over havet,
 2. høyst 50 % av motvindskomponenten eller minst 150 % av medvindskomponenten,
 3. rullebaneforhold og type rullebanedekke, og
 4. rullebanehellingen i landingsretningen.
- c) Ved klarering av et fly i henhold til punkt a) skal det antas at
1. flyet lander på den mest fordelaktige rullebanen i vindstille, og
 2. flyet lander på den rullebanen som mest sannsynlig blir tildelt for bruk, basert på antatt vindretning og vindstyrke og flyets manøvreringsegenskaper på bakken samt andre forhold som landingshjelpemidler og terreng.

- d) Dersom operatøren ikke kan oppfylle kravene i punkt c) 2) ovenfor for bestemmelsesflyplassen, kan flyet klareres dersom det er angitt en alternativ flyplass som gjør det mulig fullt ut å overholde punkt a), b) og c).

OPS 1.555

Landing — Våte og forurensede rullebaner

- a) Operatøren skal, når aktuelle værreporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være våt, sikre at tilgjengelig landingsstrekning minst tilsvarer landingsstrekningen som kreves, bestemt i samsvar med OPS 1.515, multiplisert med en faktor på 1,15.
- b) Operatøren skal, når aktuelle værreporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være forurensset, sikre at landingsstrekningen, som bestemmes ved hjelp av data som kan myndigheten kan akseptere, ikke overstiger tilgjengelig landingsstrekning.
- c) En landingsstrekning på en våt rullebane som er kortere enn det som kreves i punkt a) ovenfor, men ikke mindre enn det som kreves av OPS 1.550 a), kan brukes dersom flygehåndboken inneholder særskilt tilleggsinformasjon om landingsstrekninger på våte rullebaner.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.525 b)***Alminnelige bestemmelser — Stigning ved avgang og landing****a) Stigning ved avgang****1. Alle motorer i drift****i) Stabil stigegradient etter avgang skal være minst 4 % med**

- A) avgangseffekt på hver enkelt motor,
- B) understellet nedfelt, men dersom understellet kan trekkes opp på høyst sju sekunder, kan det antas å være trukket opp,
- C) vingeklaffene i avgangsposisjon(er), og
- D) en stigehastighet som minst er høyere enn 1,1 VMC og 1,2 VS1.

2. Én motor ute av drift**i) Stabil stigegradient ved en høyde på 400 fot over avgangsnivået skal være målbart positiv med**

- A) den kritiske motoren ute av drift og dens propell i stilling for minste motstand,
- B) gjenværende motor på avgangseffekt,
- C) landingsunderstellet trukket opp,
- D) vingeklaffene i avgangsposisjon(er), og
- E) en stigehastighet tilsvarende den som oppnås ved 50 fot.

ii) Stabil stigegradient skal ikke være mindre enn 0,75 % ved en høyde på 1 500 fot over avgangsnivået med

- A) den kritiske motoren ute av drift og dens propell i stilling for minste motstand,
- B) gjenværende motor høyst på største kontinuerlige effekt,
- C) landingsunderstellet trukket opp,
- D) vingeklaffene trukket opp, og
- E) en stigehastighet på minst 1,2 VS1.

b) Stigning ved landing**1. Alle motorer i drift****i) Stabil stigegradient skal være minst 2,5 % med**

- A) ikke mer enn den motoreffekt eller skyvekraft som er tilgjengelig åtte sekunder etter at hastighetsregulatoren begynner å beveges fra stilling for laveste tomgangseffekt,
- B) landingsunderstellet nedfelt,
- C) vingeklaffene i landingsposisjon, og
- D) en stigehastighet tilsvarende VREF.

2. Én motor ute av drift

- i) Stabil stigegradient skal ikke være mindre enn 0,75 % ved en høyde på 1 500 fot over landingsnivået med
 - A) den kritiske motoren ute av drift og dens propell i stilling for minste motstand,
 - B) gjenværende motor høyst på største kontinuerlige effekt,
 - C) landingsunderstellet trukket opp,
 - D) vingeklaffene trukket opp, og
 - E) en stigehastighet på minst 1,2 VS1.
- _____

*Tillegg 1 til OPS 1.535 b) 1) og c) 1)***Avgangsstigebane — Navigering basert på visuelle referanser**

For å muliggjøre navigering basert på visuelle referanser skal en operatør sikre at de rådende værforhold på driftstidspunktet, herunder skydekkehøyde og sikt, er slik at hinder- og/eller bakkereferansepunkter kan ses og identifiseres. Driftshåndboken skal for den eller de berørte flyplasser angi de minsteværforhold som gjør det mulig for flygebesetningen å bestemme og opprettholde korrekt flygevei i forhold til bakkereferansepunktene, slike at det sikres margin til hindringer og terreng som følger:

- a) prosedyren skal være klart definert ut fra bakkereferansepunkter, slik at kursen som skal følges, kan analyseres med hensyn til krav til hinderklaring,
 - b) prosedyren skal ta hensyn til flyets begrensninger med hensyn til hastighet framover, krengningsvinkel og vindens påvirkning,
 - c) besetningen skal ha til rådighet en skriftlig beskrivelse og/eller en bildebeskrivelse av prosedyren, og
 - d) de begrensende miljøforhold skal være angitt (f.eks. vind, skydekke, sikt, dag/natt, omgivelsesbelysning, lysmarkering av hindringer).
-

*Tillegg 1 til OPS 1.005 a)***Prosedyrer for bratte innflyginger**

- a) Myndigheten kan godkjenne anvendelse av prosedyrer for bratte innflyginger med glidebanevinkler på 4,5° eller mer og med høyder over baneterskelen på under 50 fot, men ikke under 35 fot, forutsatt at følgende kriterier oppfylles:
1. Flygehåndboken skal angi største godkjente glidebanevinkel, enhver annen begrensning, normale prosedyrer, prosedyrer for unormale situasjoner og nødssituasjoner knyttet til bratt innflyging samt endringer i data for rullebanelengde ved bruk av kriterier for bratt innflyging.
 2. Et egnet referansesystem for glidebane, som omfatter minst et visuelt glidebaneindikasjonssystem, skal være tilgjengelig på enhver flyplass der prosedyrer for bratte innflyginger skal gjennomføres.
 3. Minsteverdiene for vær skal være angitt og godkjent for enhver rullebane som skal benyttes til bratt innflyging. Det skal tas hensyn til følgende:
 - i) situasjonen med hensyn til hindringer,
 - ii) typen glidebanereferanse og retningsreferanse mot rullebanen som visuelle hjelpemidler, MLS, 3D-NAV, ILS, LLZ, VOR, NDB,
 - iii) minste visuelle referanse som kreves ved DH og MDA,
 - iv) tilgjengelig utstyr om bord,
 - v) flygerens kvalifikasjoner og særlig kjennskap til flyplassen,
 - vi) begrensninger og prosedyrer i flygehåndboken, og
 - vii) kriterier for avbrutt innflyging.
-

*Tillegg 2 til OPS 1.550 a)***Drift med korte landinger**

- a) Strekningen som brukes til beregning av tillatt landingsmasse kan med hensyn til OPS 1.550 a) 2) bestå av den anvendbare lengden av det erklærte sikkerhetsområdet pluss erklært tilgjengelig landingsstrekning. Myndigheten kan godkjenne slik drift etter følgende kriterier:
1. Bruk av sikkerhetsområdet skal være godkjent av flyplassmyndigheten.
 2. Det erklærte sikkerhetsområdet skal være fritt for hindringer eller fordypninger som kan utgjøre en fare for fly som kommer inn for lavt, og ingen mobil gjenstand skal tillates inne på det erklærte sikkerhetsområdet mens rullebanen brukes til korte landinger.
 3. Hellingen på det erklærte sikkerhetsområdet skal ikke overstige 5 % oppover eller 2 % nedover i landingsretningen.
 4. Det erklærte sikkerhetsområdets anvendbare lengde i henhold til bestemmelsene i dette tillegg skal ikke overstige 90 meter.
 5. Bredden på det erklærte sikkerhetsområdet skal minst være den dobbelte av rullebanebredden, sentrert om rullebanens forlengede midtlinje.
 6. Det antas at krysningshøyden over begynnelsen av den anvendbare delen av det erklærte sikkerhetsområdet er på minst 50 fot.
 7. Ved denne type drift får ikke bærestyrkekravet i OPS 1.480 a) 5) anvendelse på det erklærte sikkerhetsområdet.
 8. Minsteverdiene for vær skal angis og godkjennes for hver rullebane som skal brukes, og skal minst tilsvare det som er størst av VFR og minsteverdiene for ikke-presisjonsinnflyging.
 9. Krav til flyger skal angis (jf. OPS 1.975 a)).
 10. Myndigheten kan pålegge tilleggsvilkår som den anser nødvendige av hensyn til driftssikkerheten, idet det tas hensyn til flytypens egenskaper, innflygingshjelpemidler og vurderinger i forbindelse med avbrutt innflyging/landing.
-

KAPITTEL I

YTELSESKLASSE C

OPS 1.560

Alminnelige bestemmelser

Operatøren skal, for å fastslå om kravene i dette kapittel er oppfylt, sikre at de godkjente ytelsesdata i flygehåndboken om nødvendig suppleres med andre data som kan aksepteres av myndigheten, dersom de godkjente ytelsesdata i flygehåndboken er utilstrekkelige.

OPS 1.565

Avgang

- a) Operatøren skal sikre at massen ved avgang ikke overstiger største masse ved avgang som angitt i flygehåndboken for trykkehøyden og temperaturen i omgivelsene på avgangsflyplassen.
- b) Operatøren skal, for fly som har data for avgangsbanens lengde i sine flygehåndbøker som ikke tar hensyn til muligheten for motorsvikt, sikre at den strekningen som flyet krever fra begynnelsen av rulling ved avgang for å nå en høyde på 50 fot over bakkenivået med alle motorer i drift og innenfor angitte forhold med største motoreffekt ved avgang, multiplisert med en faktor på
 1. 1,33 for fly med to motorer, eller
 2. 1,25 for fly med tre motorer, eller
 3. 1,18 for fly med fire motorer,ikke overstiger tilgjengelig avgangsrullebane ved avgangsflyplassen.
- c) Operatøren skal, for fly som har data for avgangsbanens lengde i sine flygehåndbøker som tar hensyn til muligheten for motorsvikt, sikre at følgende krav er oppfylt i samsvar med spesifikasjonene i flygehåndboken:
 1. Akselerasjon-stopp-strekningen skal ikke overstige tilgjengelig akselerasjon-stopp-strekning.
 2. Avgangsstrekningen skal ikke overstige tilgjengelig avgangsstrekning, med et hinderfritt stigeområde som ikke overstiger halvparten av tilgjengelig avgangsstrekning.
 3. Strekningen for rulling ved avgang skal ikke overstige tilgjengelig strekning for rulling ved avgang.
 4. Verdiene for hastigheten V1 skal være de samme for både avbrutt og fortsatt avgang ved overholdelse av dette punkt.
 5. På en våt eller forurenset rullebane skal massen ved avgang ikke overstige den som er tillatt for avgang på en tørr rullebane under de samme forhold.
- d) Ved overholdelse av bestemmelsene i punkt b) og c) ovenfor skal operatøren ta hensyn til følgende:
 1. flyplassens trykkehøyde,
 2. omgivelsestemperaturen på flyplassen,
 3. rullebaneforhold og type rullebanedekke,
 4. rullebanehellingen i avgangsretningen,
 5. høyst 50 % av den rapporterte motvindkomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvindskomponenten, og
 6. en eventuell reduksjon av rullebanelengden på grunn av oppstillingen av flyet før avgang.

*OPS 1.570***Hinderklaring ved avgang**

- a) Operatøren skal sikre at stigebanen ved avgang med én motor er ute av drift, klarer alle hindringer med en loddrett avstand på minst 50 fot pluss $0,01 \times D$, eller med en vannrett avstand på minst 90 meter pluss $0,125 \times D$, der D er den vannrette strekningen som flyet har tilbakelagt fra enden av tilgjengelig avgangsstrekning. For fly med vingspenn på mindre enn 60 meter kan det anvendes en vannrett hinderklaring på halvparten av flyets vingspenn pluss 60 meter pluss $0,125 \times D$.
- b) Stigebanen ved avgang skal begynne i en høyde på 50 fot over bakkenivået ved enden av avgangsstrekningen som kreves i OPS 1.565 b) eller c), etter relevans, og slutter i en høyde av 1 500 fot over bakkenivået.
- c) Ved overholdelse av punkt a) skal operatøren ta hensyn til følgende:
1. flyets masse idet avgangsstrekningen begynnes,
 2. flyplassens trykkehøyde,
 3. omgivelsestemperaturen på flyplassen, og
 4. høyst 50 % av den rapporterte motvindskomponenten eller minst 150 % av den rapporterte medvindskomponenten.
- d) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor er kursendringer ikke tillatt før det punkt på stigebanen der en høyde på 50 fot over bakkenivået er nådd. Deretter, opptil en høyde av 400 fot, antas det at flyet ikke krenger mer enn 15° . Høyere enn 400 fot kan det planlegges med krenkning på mer enn 15° , men ikke mer enn 25° . Det skal tas tilstrekkelig hensyn til krenkningens innvirkning på flygehastigheter og flygebane, herunder økte strekninger som følge av økte operasjonshastigheter.
- e) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor, i tilfeller der den planlagte flygebanen ikke krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 300 meter, dersom flygeren er i stand til å opprettholde nødvendig navigasjonsnøyaktighet gjennom det hinderbegrensede området, eller
 2. 600 meter for flyginger under alle andre forhold.
- f) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor, i tilfeller der den planlagte flygebanen krever kursendringer på mer enn 15° , behøver en operatør ikke ta hensyn til hindringer som har en sideveis avstand større enn
1. 600 meter, dersom flygeren er i stand til å opprettholde nødvendig navigasjonsnøyaktighet gjennom det hinderbegrensede området, eller
 2. 900 meter for flyginger under alle andre forhold.
- g) Operatøren skal fastsette beredskapsprosedyrer for å oppfylle kravene i OPS 1.570 og gi en sikker rute der hindringer unngås, slik at flyet er i stand til å oppfylle underveiskravene i OPS 1.580 eller lande på enten avgangsflyplassen eller på en alternativ avgangsflyplass.

*OPS 1.575***Underveis — Alle motorer i drift**

- a) Operatøren skal sikre at flyet, ved de værforhold som forventes for flygingen, på et hvilket som helst punkt langs ruten eller ethvert planlagt avvik fra denne, er i stand til å oppnå en stigehastighet på minst 300 fot per minutt med alle motorer i drift innenfor angitte vilkår for største kontinuerlige motoreffekt ved
1. minstehøydene for sikker flyging for hver del av ruten som skal flys, eller ethvert planlagt avvik fra den som er angitt i eller beregnet på grunnlag av opplysninger i driftshåndboken for flyet, og
 2. de minstehøyder som er nødvendige for å oppfylle vilkårene i OPS 1.580 og 1.585, etter relevans.

*OPS 1.580***Underveis — Én motor ute av drift**

- a) Operatøren skal sikre at flyet ved de værforhold som forventes for flygingen, og i tilfelle én motor skulle svikte ved et punkt langs ruten eller et planlagt avvik fra denne, mens den andre eller de øvrige motorene fungerer innenfor angitt største kontinuerlige motoreffekt, er i stand til å fortsette flygingen fra marsjhøyden til en flyplass der landing kan gjennomføres i samsvar med OPS 1.595 eller OPS 1.600, etter relevans, og klare hindringer innen 9,3 km (5 NM) på hver side av planlagt rutetrasé med en loddrett klaring på minst

1 000 fot dersom stigehastigheten er null eller større, eller

2 000 fot dersom stigehastigheten er mindre enn null.

- b) Flygebanen skal ha en positiv helling i en høyde på 450 meter (1 500 fot) over den flyplassen der landingen antas utført etter svikt i én motor.
- c) I forbindelse med dette punkt skal flyets tilgjengelige stigehastighet antas å være 150 fot per minutt mindre enn angitt brutto stigehastighet.
- d) Ved overholdelse av dette avsnitt skal en operatør øke breddemarginene i punkt a) ovenfor til 18,5 km (10 NM), dersom navigasjonsnøyaktigheten ikke er innenfor 95 %.
- e) Drivstoffdumping er tillatt i et omfang som gjør flyet i stand til å nå flyplassen med nødvendige drivstoffreserver, forutsatt at det anvendes en sikker prosedyre.

*OPS 1.585***Underveis – Fly med tre eller flere motorer, to motorer ute av drift**

- a) Operatøren skal sikre at et fly som har tre eller flere motorer, ved standard temperatur i vindstille og ved marsjhastighet for langdistanseflyging med alle motorer i drift, ikke på noe sted langs den planlagte rutetrasé befinner seg mer enn 90 minutters flyging fra en flyplass der gjeldende ytelseskrav for beregnet landingsmasse oppfylles, med mindre flyet overholder punkt b)-e) nedenfor.
- b) Den viste flygebanen med to motorer ute av drift skal tillate at flyet ved de forventede værforhold og med klaring av alle hindre innenfor 9,3 km (5 NM) på hver side av planlagt rutetrasé med en loddrett avstand på minst 2 000 fot kan fortsette flygingen til en flyplass der gjeldende ytelseskrav med beregnet landingsmasse oppfylles.
- c) De to motorene antas å svikte på det mest kritiske punkt av den del av rutetraseen der flyet, ved standard temperatur i vindstille og ved marsjhastighet for langdistanseflyging med alle motorer i drift, er mer enn 90 minutter fra en flyplass der gjeldende ytelseskrav for beregnet landingsmasse er oppfylt.
- d) Flyets beregnede masse på det punkt der de to motorene antas å svikte, skal ikke være mindre enn den som inkluderer tilstrekkelig drivstoff til å fortsette til den flyplass der en landing planlegges foretatt samt ankomme flyplassen i en høyde på minst 450 meter (1 500 fot) direkte over landingsområdet, og deretter fly i denne høyden i 15 minutter.
- e) I tilknytning til dette punkt skal flyets tilgjengelige stigehastighet antas å være 150 fot per minutt mindre enn angitt.
- f) Ved overholdelse av dette avsnitt skal en operatør øke breddemarginene i punkt a) ovenfor til 18,5 km (10 NM), dersom navigasjonsnøyaktigheten ikke er innenfor 95 %.
- g) Drivstoffdumping er tillatt i et omfang som gjør flyet i stand til å nå flyplassen med nødvendige drivstoffreserver, forutsatt at det anvendes en sikker prosedyre.

*OPS 1.590***Landing – Bestemmelsesflyplass og alternative flyplasser**

Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) ikke overstiger den største landingsmassen som er angitt i flygehåndboken for den høyde, og dersom dette er angitt i flygehåndboken, den omgivelsestemperatur som er forventet på beregnet tidspunkt for landing ved bestemmelsesflyplassen og en alternativ flyplass.

*OPS 1.595***Landing — Tørr rullebane**

- a) Operatøren skal sikre at flyets landingsmasse bestemt i henhold til OPS 1.475 a) for beregnet landingstidspunkt muliggjør landing med full stopp fra 50 fot over rullebaneterskelen innenfor 70 % av landingsstrekningen som er tilgjengelig ved bestemmelsesflyplassen og ved en alternativ flyplass.
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal operatøren ta hensyn til følgende:
 - 1. flyplassens høyde over havet,
 - 2. høyst 50 % av motvindskomponenten eller minst 150 % av medvindskomponenten,
 - 3. typen rullebanedekke, og
 - 4. rullebanehellingen i landingsretningen.
- c) Ved klarering av et fly i henhold til punkt a) skal det antas at
 - 1. flyet lander på den mest fordelaktige rullebanen i vindstille, og
 - 2. flyet lander på den rullebanen som mest sannsynlig blir tildelt for bruk, basert på antatt vindretning og vindstyrke og flyets manøvreringsegenskaper på bakken samt andre forhold som landingshjelpemidler og terreng.
- d) Dersom operatøren ikke kan oppfylle kravene i punkt c) 2) ovenfor for bestemmelsesflyplassen, kan flyet klareres dersom det er angitt en alternativ flyplass som gjør det mulig fullt ut å overholde punkt a), b) og c).

*OPS 1.600***Landing — Våte og forurensede rullebaner**

- a) Operatøren skal, når aktuelle værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av dem, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være våt, sikre at tilgjengelig landingsstrekning minst tilsvarer landingsstrekningen som kreves, bestemt i samsvar med OPS 1.595, multiplisert med en faktor på 1,15.
 - b) Operatøren skal, når aktuelle værrapporter eller værvarsler, eller en kombinasjon av disse, viser at rullebanen ved beregnet ankomsttid kan være forurensset, sikre at landingsstrekningen, som bestemmes ved hjelp av data som kan myndigheten kan akseptere, ikke overstiger tilgjengelig landingsstrekning.
-

KAPITTEL J

MASSE OG BALANSE

OPS 1.605

Alminnelige bestemmelser

(Se tillegg 1 til OPS 1.605)

- a) Operatøren skal under enhver fase av driften sikre at flyets last, masse og tyngdepunkt overholder de begrensninger som er angitt i den godkjente flygehåndboken, eller i driftshåndboken dersom denne er mer restriktiv.
- b) Operatøren skal bestemme et flys masse og tyngdepunkt ved faktisk veiing før flyet tas i bruk første gang, og deretter med fire års mellomrom dersom de enkelte flys masse anvendes, og med ni års mellomrom dersom flåtens masse anvendes. De akkumulerte virkninger av endringer og reparasjoner på massen og balansen skal tas i betraktning og dokumenteres. Dessuten skal flyene veies på nytt dersom virkningen av endringer på massen og balansen ikke er nøyaktig kjent.
- c) Operatøren skal bestemme massen av alt driftsutstyr og alle besetningsmedlemmer, herunder i flyets tørre driftsmasse, ved veiing eller ved bruk av standardmasser. Innvirkningen av deres plassering på flyets tyngdepunkt skal bestemmes.
- d) Operatøren skal bestemme massen av nyttelasten, herunder enhver ballast, ved faktisk veiing eller bestemme massen av nyttelasten i samsvar med standard passasjer- og bagasjemasser som angitt i OPS 1.620.
- e) Operatøren skal bestemme drivstoffmengdens masse ved hjelp av faktisk tetthet, eller dersom denne ikke er kjent, tettheten beregnet etter en metode som er angitt i driftshåndboken.

OPS 1.607

Terminologi

- a) Tørr driftsmasse: Den samlede massen av et fly som er klart for en bestemt type drift, ikke medregnet nyttbart drivstoff og nyttelast. Denne massen omfatter for eksempel
 - 1. besetning og besetningens bagasje,
 - 2. proviant og flyttbart utstyr til betjening av passasjerer, og
 - 3. drikkevann og toalettkemikalier.
- b) Største masse uten drivstoff: Største tillatte masse for et fly uten nyttbart drivstoff. Massen av drivstoff i særlige tanker skal inkluderes i massen uten drivstoff dersom dette er uttrykkelig angitt i begrensningene i flygehåndboken.
- c) Største strukturelle landingsmasse: Største tillatte samlede flymasse ved landing under normale omstendigheter.
- d) Største strukturelle masse ved avgang: Største tillatte samlede flymasse ved begynnelse av rulling ved avgang.
- e) Passasjerklassifisering:
 - 1. Voksne, menn og kvinner, er definert som personer i alderen tolv år og oppover.
 - 2. Barn er definert som personer med en alder på to år og mer, men under tolv år.
 - 3. Spedbarn er definert som personer under to år.
- f) Nyttelast: Samlet masse av passasjerer, bagasje og frakt, herunder all ikke-kommersiell last.

*OPS 1.610***Lasting, masse og balanse**

Operatøren skal i driftshåndboken angi de prinsipper og metoder som er anvendt ved lasting og for masse- og balansesystemet som oppfyller kravene i OPS 1.605. Dette systemet skal omfatte alle typer planlagt virksomhet.

*OPS 1.615***Masseverdier for besetning**

- a) Operatøren skal bruke følgende masseverdier for å bestemme tørr driftsmasse:
1. besetningens faktiske masse, herunder dens bagasje, eller
 2. standardmasser, herunder håndbagasje, på 85 kg for flygebesetningsmedlemmer og 75 kg for kabinbesetningsmedlemmer, eller
 3. andre standardmasser som myndigheten kan godta.
- b) Operatøren skal korrigere tørr driftsmasse for å ta hensyn til eventuell tilleggsbagasje. Det skal tas hensyn til denne tilleggsbagasjens plassering når flyets tyngdepunkt bestemmes.

*OPS 1.620***Masseverdier for passasjerer og bagasje**

- a) Operatøren skal beregne massen av passasjerer og innsjekket bagasje ved hjelp av enten den faktiske massen av hver person og den faktiske veide bagasjemassen, eller standard masseverdier som angitt i tabell 1 til 3, unntatt når antallet passasjer seter er mindre enn ti. I slike tilfeller kan passasjermassen bestemmes ved hjelp av muntlig utsagn fra eller på vegne av hver passasjer med tilføyelse av en forhåndsfastsatt konstant for å ta hensyn til håndbagasje og klær. (Proseduren for å angi når faktiske masser eller standardmasser skal velges, og prosedyren som skal følges ved bruk av muntlige utsagn, skal inkluderes i driftshåndboken.)
- b) Ved bestemmelse av faktisk masse ved veiing skal operatøren sikre at passasjerenes personlige eiendeler og håndbagasje inkluderes. Slik veiing skal utføres umiddelbart før ombordstigning og på et nærliggende sted.
- c) Ved veiing av passasjerenes masse ved hjelp av standardmasseverdier skal standardmasseverdiene i tabell 1 og 2 nedenfor anvendes. Standardmassene omfatter håndbagasje og massen av eventuelle spedbarn under to år som bæres av en voksen i et passasjer sete. Spedbarn som opptar egne passasjer seter, anses som barn i henhold til dette punkt.
- d) Masseverdier for passasjerer — 20 eller flere seter
1. Dersom det samlede antallet tilgjengelige passasjer seter i et fly er 20 eller høyere, får standardmassene for menn og kvinner i tabell 1 anvendelse. Som alternativ i tilfeller der det samlede antallet tilgjengelige passasjer seter er 30 eller høyere, får «alle voksne»-masseverdiene i tabell 1 anvendelse.
 2. I henhold til tabell 1 betyr «feriecharterflyging» en charterflyging som utelukkende er beregnet å inngå i en feriepakketur. Masseverdiene for feriecharterflyging gjelder forutsatt at høyst 5 % av passasjer setene i flyet benyttes til ikke-kommersiell frakt av visse kategorier av passasjerer.

Tabell 1

Passasjer seter	20 og flere		30 og flere
	Menn	Kvinner	Alle voksne
Alle flyginger unntatt feriecharterflyginger	88 kg	70 kg	84 kg
Feriecharterflyginger	83 kg	69 kg	76 kg
Barn	35 kg	35 kg	35 kg

e) Masseverdier for passasjerer — 19 eller færre seter

1. Dersom det samlede antallet tilgjengelige passasjer seter i et fly er 19 eller lavere, får standardmassene for menn og kvinner i tabell 2 anvendelse.

Tabell 2

Passasjer seter	1-5	6-9	10-19
Menn	104 kg	96 kg	92 kg
Kvinner	86 kg	78 kg	74 kg
Barn	35 kg	35 kg	35 kg

2. På flygingen der det ikke medbringes håndbagasje i kabinen, eller der håndbagasje beregnes for seg, kan 6 kg trekkes fra ovennevnte masser for menn og kvinner. Gjenstander som frakk, paraply, en liten veske eller håndveske, lesestoff eller et lite kamera anses ikke som håndbagasje i henhold til dette punkt.

f) Masseverdier for bagasje

1. Dersom det samlede antallet tilgjengelige passasjer seter er 20 eller høyere, får standardmasseverdiene gitt i tabell 3 anvendelse på hvert kolli innsjekket bagasje. For fly med 19 eller færre passasjer seter skal den faktiske innsjekkede bagasjen bestemt ved veiing, anvendes.
2. I tabell 3
 - i) betyr «innenriksflyging» en flyging med opprinnelses- og bestemmelsessted innenfor grensene til én stat,
 - ii) betyr «flyginger innen den europeiske region» andre flyginger enn innenriksflyginger med opprinnelses- og bestemmelsessted innen området angitt i tillegg 1 til OPS 1.620 f), og
 - iii) betyr «interkontinentale flyginger» flyginger som ikke er flyginger innen den europeiske region, og som har opprinnelses- og bestemmelsessted på forskjellige kontinenter.

Tabell 3

20 eller flere seter

Type flyging	Standardmasse for bagasje
Innenriks	11 kg
Innen den europeiske region	13 kg
Interkontinental	15 kg
Alle andre	13 kg

- g) Dersom operatøren ønsker å anvende andre standardmasseverdier enn dem i tabell 1-3, skal vedkommende underrette myndigheten om sine begrunnelser og innhente forhåndstillatelse. Vedkommende skal også inngi for godkjenning en detaljert plan for veiingsundersøkelse og anvende den statistiske analysemetoden som er gitt i tillegg 1 til OPS 1.620 g). Etter at myndigheten har verifisert og godkjent resultatene av veiingsundersøkelsen, får de reviderte standardmasseverdiene anvendelse bare for denne operatøren. De reviderte standardmasseverdiene kan benyttes bare under omstendigheter som tilsvarer dem som undersøkelsen er utført for. Dersom standardmassene overstiger dem i tabell 1 til 3, skal slike høyere verdier benyttes.
- h) Ved alle flyginger der det fraktes et betydelig antall passasjerer hvis masse, herunder håndbagasje, antas å overstige standardverdien for passasjer masse, skal operatøren bestemme den faktiske massen av passasjerene ved veiing eller ved å legge til en tilstrekkelig massetilleggsverdi.
- i) Dersom standardmasseverdiene for innsjekket bagasje anvendes, og et betydelig antall passasjerer sjekker inn bagasje som forventes å overstige standardbagasjemassen, skal operatøren bestemme den faktiske massen av slik bagasje ved veiing eller ved å legge til en tilstrekkelig massetilleggsverdi.
- j) Operatøren skal sikre at en fartøysjef blir underrettet dersom en ikke-standardmetode er benyttet for å bestemme massen av lasten, og at denne metoden angis i masse- og balansedokumentasjonen.

*OPS 1.625***Masse- og balansedokumentasjon**

(Se tillegg 1 til OPS 1.625)

- a) Operatøren skal før hver flyging fastsette masse- og balansedokumentasjon der lasten og fordelingen av den angis. Masse- og balansedokumentasjonen skal gjøre det mulig for fartøysjefen å fastslå at lasten og fordelingen av den er slik at flyets masse- og balansegrenser ikke er overskredet. Den som fastsetter masse- og balansedokumentasjonen, skal navngis i dokumentet. Den som fører tilsyn med lastingen av flyet, skal bekrefte ved underskrift at lasten og fordelingen av den er i samsvar med masse- og balansedokumentasjonen. Dette dokumentet skal kunne godtas av fartøysjefen, idet vedkommendes godkjenning angis ved kontrasingnering eller tilsvarende. (Se også OPS 1.1055 a) 12.)
 - b) Operatøren skal angi prosedyrer for endringer i lasten som skjer i siste øyeblikk.
 - c) Med forbehold om myndighetens godkjenning kan operatøren anvende alternative prosedyrer i forhold til dem som kreves i punkt a) og b).
-

*Tillegg 1 til OPS 1.605***Masse og balanse — Alminnelige bestemmelser**

(Se OPS 1.605)

a) Bestemmelse av et flys tørre driftsmasse

1. Veieing av et fly

- i) Nye fly veies vanligvis ved fabrikken, og kan settes i drift uten å veies på nytt dersom masse- og balanseregistre er justert for eventuelle endringer eller justeringer på flyet. Fly som overføres fra en operatør med et godkjent massekontrollprogram til en annen operatør med et godkjent massekontrollprogram, behøver ikke veies på ny før de tas i bruk av mottakende operatør, med mindre det er gått over fire år siden siste veiing.
- ii) Hvert flys masse og tyngdepunktplassering skal regelmessig bestemmes på nytt. Største intervall mellom to veiinger skal fastsettes av operatøren i samsvar med kravene i OPS 1.605 b). Dessuten skal massen og tyngdepunktet til hvert fly bestemmes på nytt ved
 - A) veiing, eller
 - B) beregning, dersom operatøren kan begrunne gyldigheten av valgt beregningsmetode, når kumulative endringer i tørr driftsmasse overstiger $\pm 0,5$ % av største landingsmasse, eller når kumulativ endring i tyngdepunktplasseringen overstiger 0,5 % av aerodynamisk middelkorde.

2. Flåtens masse og tyngdepunktplassering

- i) For en flåte eller en gruppe av fly av samme modell og konfigurasjon kan det anvendes en gjennomsnittlig tørr driftsmasse og tyngdepunktplassering for flåtens masse og tyngdepunktplassering, forutsatt at de enkelte flys tørre driftsmasse og tyngdepunktplasseringer overholder toleransene som er angitt i punkt ii) nedenfor. Videre får kriteriene angitt punkt iii), iv) og bokstav A) nr. 3 nedenfor, anvendelse.
- ii) Toleranser
 - A) Dersom tørr driftsmasse for et gitt fly som blir veid, eller beregnet tørr driftsmasse for et gitt fly i en flåte avviker med mer enn $\pm 0,5$ % av største strukturelle landingsmasse fra fastsatt tørr driftsmasse for flåten, eller dersom tyngdepunktplasseringen avviker med mer enn $\pm 0,5$ % av den aerodynamiske middelkorden i forhold til flåtens tyngdepunktplassering, skal flyet tas ut av flåten. Det kan opprettes separate flåter, som hver har ulik gjennomsnittlig flåtemasse.
 - B) I tilfeller der flyets masse er innenfor flåtens toleranse for tørr driftsmasse, men tyngdepunktplasseringen er utenfor tillatt flåtetoleranse, kan flyet fortsatt drives i henhold til gjeldende tørr driftsflåtemasse, men med en egen verdi for tyngdepunktplassering.
 - C) Dersom et bestemt fly, sammenlignet med andre fly i flåten, har en fysisk forskjell som det kan gjøres nøyaktig rede for (f.eks. pantry- eller setekonfigurasjon), og som fører til en overskridelse av flåtetoleransene, kan dette flyet fortsatt være i flåten, dersom de nødvendige korreksjoner utføres for flyets masse og/eller tyngdepunktplassering.
 - D) Fly som det ikke er offentliggjort noen aerodynamisk middelkorde for, skal drives på grunnlag av verdiene for egen masse og tyngdepunktplassering eller underkastes en særskilt undersøkelse og godkjenning.
- iii) Bruk av flåteverdier
 - A) Etter veiing av et fly, eller etter at det forekommer en endring i flyets utstyr eller konfigurasjon, skal operatøren kontrollere at flyet faller innenfor toleransene angitt i punkt 2 ii).
 - B) Fly som ikke er blitt veid siden siste vurdering av flåtens masse, kan fortsatt være i en flåte som drives med flåteverdier, forutsatt at de individuelle verdiene revideres ved beregning og holdes innenfor toleransene som er definert i punkt 2) ii). Dersom disse individuelle verdiene ikke lenger faller innenfor de tillatte toleransene, skal operatøren enten bestemme nye flåteverdier som oppfyller vilkårene i punkt 2) i) og 2 ii), eller drive fly som ikke faller innenfor grensene, med deres individuelle verdier.

- C) For å kunne tilføye et fly i en flåte med flåteverdier skal en operatør ved hjelp av veiing eller beregning verifisere at de faktiske verdiene faller innenfor toleransene angitt i punkt 2 ii).

- iv) Ved overholdelse av punkt 2 i) skal flåteverdier oppdateres senest ved avslutningen av hver flåtemasseevaluering.

3. Antall fly som skal veies for å utarbeide flåteverdier

- i) Dersom «n» er antallet fly i flåten som anvender flåteverdier, skal operatøren i tidsrommet mellom to flåtemasseevalueringer minst veie et visst antall fly som fastsatt i følgende tabell:

Antall fly i flåten	Minste antall veiinger
2 eller 3	n
4-9	$(n + 3)/2$
10 eller flere	$(n + 51)/10$

- ii) Ved valg av fly til veiing skal de fly i flåten som det er lengst siden ble veid, velges.

- iii) Intervallet mellom to flåtemasseevalueringer skal ikke overstige 48 måneder.

4. Prosedyre for veiing

- i) Veiingen skal utføres enten av produsenten eller av en godkjent vedlikeholdsorganisasjon.

- ii) Normale forholdsregler skal treffes i samsvar med god praksis, for eksempel

- A) kontroll av at fly og utstyr er komplett,
- B) kontroll av at det er redegjort for væsker,
- C) sikring av at flyet er rent, og
- D) sikring av at veiingen skjer i en lukket bygning

- iii) Alt utstyr som brukes til veiing, skal være kalibrert og nullstilt, og skal brukes i samsvar med produsentens retningslinjer. Hver vekt skal kalibreres av produsenten, av et offentlig organ for mål og vekt eller av en godkjent organisasjon innen to år eller i løpet av et tidsrom fastsatt av produsenten av veiestyret, idet korteste tidsrom velges. Utstyret skal gjøre det mulig å bestemme flyets masse nøyaktig.

- b) Særlige standardmasser for nyttelast. I tillegg til standardmassene for passasjerer og innsjekket bagasje kan operatøren søke myndigheten om godkjenning for standardmasser for andre typer last.

c) Lasting av fly

1. Operatøren skal sikre at lastingen av vedkommendes fly utføres under tilsyn av kvalifisert personell.
2. Operatøren skal sikre at lastingen av gods samsvarer med dataene som anvendes til å beregne flyets masse og balanse.
3. Operatøren skal overholde ytterligere strukturelle begrensninger som gulvstyrkebegrensninger, største last per løpometer, største last per lasterom og/eller største antall seter.

d) Tyngdepunktsbegrensninger

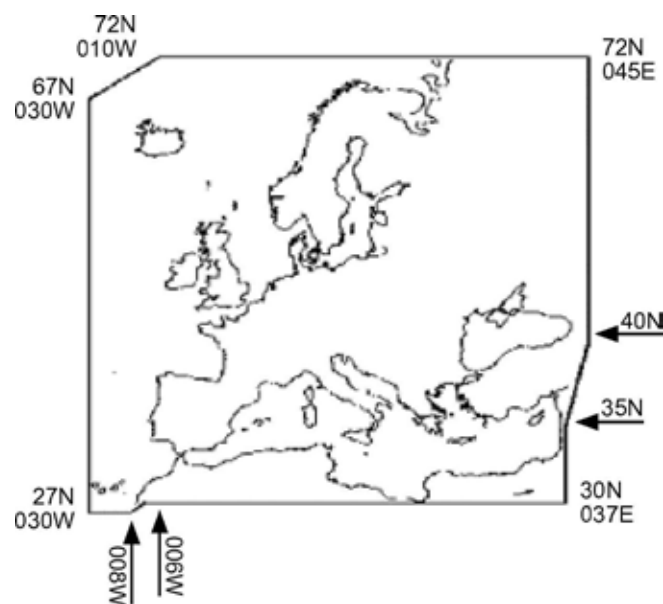
1. Driftsmessig tyngdepunktsområde. Med mindre det gjøres bruk av setefordeling, og med mindre det i balanseberegningen er gjort nøyaktig rede for virkningen av antall passasjerer per seterad, last i de enkelte lasterom og drivstoff i de enkelte tanker, skal det benyttes driftsmessige marginer på det sertifiserte tyngdepunktsområdet. Ved bestemmelsen av tyngdepunktmarginene skal det tas hensyn til mulige avvik fra antatt lastfordeling. Dersom det gjøres bruk av fritt setevalg, skal operatøren innføre prosedyrer for å sikre at flyge- eller kabinbesetningen iverksetter korrigerende tiltak dersom det forekommer et setevalg som er ekstremt i lengderetningen. Tyngdepunktmarginene og tilknyttede driftsprosedyrer, herunder beregnet fordeling av passasjerer på setene, skal kunne godtas av myndigheten.
 2. Tyngdepunkt under flyging. Utover punkt d) 1) skal operatøren vise at prosedyrene fullt ut tar hensyn til den ekstreme variasjonen i tyngdepunktforskyvning under flygingen som følge av passasjerenes/besetningens bevegelser og forbruk/overføring av drivstoff.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.620 f)***Definisjon av området for flyginger innen den europeiske region**

Etter OPS 1.620 f) er flyginger innen den europeiske region, utover innenriksflyginger, flyginger som gjennomføres innen det området som er avgrenset av følgende punkter:

— N7200	E04500
— N4000	E04500
— N3500	E03700
— N3000	E03700
— N3000	W00600
— N2700	W00900
— N2700	W03000
— N6700	W03000
— N7200	W01000
— N7200	E04500

som vist i figur 1 nedenfor.

*Figur 1***Den europeiske region**

*Tillegg 1 til OPS 1.620 g)***Prosedyre for å bestemme reviderte standardmasseverdier for passasjerer og bagasje****a) Passasjerer**

1. Veiing på grunnlag av stikkprøvetaking. Gjennomsnittlig masse av passasjerer og deres håndbagasje skal bestemmes ved veiing, på grunnlag av stikkprøver. Utvalget av stikkprøvene skal i art og omfang være representativt for passasjervolumet, idet det tas hensyn til typen drift, hyppigheten av flyginger på forskjellige ruter, ut- og hjemreiseflyginger, aktuell årstid og flyets setekapasitet.
2. Utvalgets omfang. Prøveplanen skal minst omfatte vekting av den største av følgende verdier:
 - i) et antall passasjerer beregnet ut fra en pilotprøve ved bruk av vanlige statistiske prosedyrer og basert på et relativt konfidensintervall (nøyaktighet) på 1 % for alle voksne og 2 % for hver enkelt gjennomsnittsmasse for henholdsvis menn og kvinner, og
 - ii) for fly:
 - A) med en passasjersetekapasitet på 40 eller mer, til sammen 2 000 passasjerer, eller
 - B) med en passasjersetekapasitet på mindre enn 40, et samlet antall på $50 \times$ passasjersetekapasiteten.
3. Passasjerenes masse. Passasjerenes masse skal omfatte massen av passasjerenes eiendeler som medbringes ved ombordstigning i flyet. Ved stikkprøvetaking for å fastsette passasjerenes masse skal spedbarn veies sammen med ledsagende voksen (se også OPS 1.620 c), d) og e)).
4. Veiested. Stedet som velges for veiing av passasjerer skal være nærmest mulig flyet, på et sted der en endring i passasjermassen, ved at passasjerer kvitter seg med eller skaffer flere personlige eiendeler, er usannsynlig før ombordstigning.
5. Veiutstyr. Veiutstyret som skal brukes til veiing av passasjerer, skal ha en kapasitet på minst 150 kg. Massen skal angis med høyst 500 g deling. Veiutstyret skal ha en nøyaktighet på 0,5 % eller 200 g, idet høyeste verdi velges.
6. Registrering av masseverdier. For hver flyging i undersøkelsen skal passasjerenes masse, tilsvarende passasjerkategori (dvs. menn/kvinner/barn) og rutenummer, registreres.

- b) Innsjekket bagasje. Den statistiske prosedyren for å bestemme revidert standard bagasjemasseverdier på grunnlag av gjennomsnittlige bagasjemasser for det minste påkrevde prøveantallet, er i hovedsaken den samme som for passasjerer, som angitt i a) 1). For bagasje er relativt konfidensintervall (nøyaktighet) 1 %. Minst 2 000 kolloi innsjekket bagasje skal veies.

c) Bestemmelse av reviderte standardmasseverdier for passasjerer og innsjekket bagasje

1. For å sikre at bruken av reviderte standardmasseverdier for passasjerer og innsjekket bagasje, framfor bruk av faktiske masser bestemt ved veiing, ikke påvirker driftssikkerheten negativt, skal det gjennomføres en statistisk analyse. En slik analyse vil generere gjennomsnittlige masseverdier for passasjerer og bagasje samt andre data.
2. På fly med 20 eller flere passasjer seter gjelder disse gjennomsnittene som reviderte masseverdier for menn og kvinner.
3. På mindre fly skal følgende tilleggsverdier legges til den gjennomsnittlige passasjermassen for å komme fram til reviderte standardmasseverdier:

Antall passasjer seter	Nødvendig masseøkning
1–5	16 kg
6–9	8 kg
10–19	4 kg

Alternativt kan alle reviderte standard (gjennomsnittlige) masseverdier for voksne benyttes for fly med 30 eller flere passasjerseater. Reviderte standard (gjennomsnittlige) masseverdier for innsjekket bagasje benyttes for fly med 20 eller flere passasjerseater.

4. Operatører har mulighet til å inngi en detaljert undersøkelsesplan til myndigheten for godkjenning og deretter mulighet til å avvike fra den reviderte standardmasseverdien, forutsatt at denne avvikende verdien er bestemt ved hjelp av den prosedyre som er forklart i dette tillegg. Slike avvik skal vurderes på nytt med høyst fem års mellomrom.
 5. Alle reviderte standardmasseverdier for voksne skal bygge på et forhold mellom menn og kvinner på 80/20 for alle flyginger, unntatt feriecharterflyginger, der det er 50/50. Dersom en operatør ønsker å oppnå godkjenning for bruk av et annet forhold på bestemte ruter eller flyginger, skal det inngis data til myndigheten som viser at det alternative forholdstallet menn/kvinner er et forsiktig anslag, og dekker minst 84 % av den faktiske fordelingen menn/kvinner i en stikkprøve på minst 100 representative flyginger.
 6. Gjennomsnittlige masseverdier som blir funnet, rundes av til nærmeste heltall i kg. Masseverdier for innsjekket bagasje rundes av til nærmeste 0,5 kg, etter relevans.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.625***Masse- og balansedokumentasjon**

a) Masse- og balansedokumentasjon

1. Innhold

i) Masse- og balansedokumentasjonen skal inneholde følgende opplysninger:

- A) flyets registreringsmerke og type,
- B) rutenummer og dato,
- C) fartøysjefens identitet,
- D) identiteten til personen som har utarbeidet dokumentet,
- E) tørr driftsmasse og tilsvarende tyngdepunkt for flyet,
- F) drivstoffmassen ved avgang og massen av drivstoff til flygingen,
- G) massen av andre forbruksvarer enn drivstoff,
- H) lastens sammensetning, herunder passasjerer, bagasje, gods og ballast,
- I) masse ved avgang, landingsmasse og masse uten drivstoff,
- J) lastens fordeling,
- K) gjeldende tyngdepunktposisjoner for flyet, og
- L) grenseverdier for masse og tyngdepunkt.

ii) Med forbehold om myndighetens godkjenning kan en operatør utelate enkelte av disse dataene fra masse- og balansedokumentasjonen.

2. Endring i siste øyeblikk. Dersom det forekommer en endring i siste øyeblikk etter at masse- og balansedokumentasjonen er fullført, skal fartøysjefen gjøres oppmerksom på denne endringen, og den skal inkluderes i masse- og balansedokumentasjonen. Største tillatte endring i antallet passasjerer eller last i lasterom som kan godtas som en endring i siste øyeblikk, skal angis i driftshåndboken. Dersom dette antallet overskrides, skal det utarbeides ny masse- og balansedokumentasjon.

- b) Edb-baserte systemer. Dersom masse- og balansedokumentasjon utarbeides av et edb-basert system for masse og balanse, skal operatøren verifisere utdataenes integritet. Vedkommende skal utarbeide et system for å kontrollere at endringer i inndata innarbeides riktig i systemet, og at systemet virker korrekt på kontinuerlig basis, ved å verifisere utdataene med høyst seks måneders mellomrom.
 - c) Masse- og balansesystemer om bord. Operatøren skal innhente myndighetens godkjenning dersom vedkommende ønsker å bruke et edb-basert masse- og balansesystem om bord som hovedkilde for klarering.
 - d) Dataforbindelse. Dersom masse- og balansedokumentasjonen sendes til fly via en dataforbindelse, skal en kopi av den endelige masse- og balansedokumentasjonen som er godkjent av fartøysjefen, være tilgjengelig på bakken.
-

KAPITTEL K

INSTRUMENTER OG UTSTYR

OPS 1.630

Alminnelig innledning

- a) Operatøren skal sikre at en flyging ikke begynnes med mindre nødvendige instrumenter og utstyr i dette kapittel
1. er godkjent, unntatt som angitt i punkt c), og installert i samsvar med gjeldende krav, herunder minsteytelsesstandard og krav til drift og luftdyktighet, og
 2. er i funksjonsdyktig stand for typen drift som gjennomføres, unntatt som angitt i MEL (jf. OPS 1.030).
- b) Minstestandardene for instrumentenes og utstyrets ytelse er som angitt i gjeldende ETSO (European Technical Standard Orders), som oppført i gjeldende CS-TSO (Specifications on European Technical Standard Orders), med mindre andre ytelsesstandarder kreves i drifts- og luftdyktighetsbestemmelsene. Instrumenter og utstyr som overholder andre spesifikasjoner for utforming og ytelse enn ETSO på dagen for OPS-gjennomføring, kan fortsatt brukes, eller installeres, med mindre det er fastsatt tilleggskrav i dette kapittel. Instrumenter og utstyr som allerede er godkjent, behøver ikke å overholde en revidert ETSO eller en annen revidert spesifikasjon enn ETSO, med mindre det er fastsatt bestemmelser med tilbakevirkende kraft.
- c) For følgende utstyr kreves det ikke utstyrsgodkjenning:
1. sikringer som omhandlet i OPS 1.635,
 2. håndlykter som omhandlet i OPS 1.640 a) 4),
 3. presisjonsur som omhandlet i OPS 1.650 b) og 1.652 b),
 4. kartholder som omhandlet i OPS 1.652 n),
 5. førstehjelpsskrin som omhandlet i OPS 1.745,
 6. medisinsk nødutstyr som omhandlet i OPS 1.755,
 7. megafoner som omhandlet i OPS 1.810,
 8. overlevingsutstyr og pyroteknisk signaleringsutstyr som omhandlet i 1.835 a) og c),
 9. drivankre og utstyr til fortøying, forankring eller manøvrering av sjøfly og amfibiefly på vann som omhandlet i OPS 1.840,
 10. barnesikringsinnretninger som omhandlet i OPS 1.730 a) 3).
- d) Dersom utstyr skal brukes av et flygebesetningsmedlem ved vedkommendes plass under flyging, skal det lett kunne betjenes fra denne plassen. Dersom det kreves at en utstyrsdel skal betjenes av flere enn ett besetningsmedlem, skal det være slik installert at utstyret er klart til bruk fra et hvilket som helst sted der utstyret må kunne brukes.
- e) Instrumenter som brukes av alle flygebesetningsmedlemmer skal være slik innrettet at flygebesetningsmedlemmene fra sin posisjon lett kan se hva instrumentene viser, med minst mulig avvik fra stillingen og synslinjen som vedkommende vanligvis har med blikket rettet forover langs flygebanen. Når bare et enkeltinstrument kreves i et fly som flys av flere enn ett flygebesetningsmedlem, skal det være slik installert at instrumentet er synlig fra hvert aktuelt flygebesetningsmedlems plass.

*OPS 1.635***Elektriske sikringer**

Operatøren skal ikke benytte et fly der det brukes sikringer, med mindre det finnes reservesikringer til bruk under flyging som minst tilsvarer 10 % av antallet sikringer av hver styrke eller tre for hver styrke, idet det største tallet gjelder.

*OPS 1.640***Flyets driftslys**

Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er utstyrt med

a) for flyging om dagen:

1. antikollisjonslys-system,
2. belysning fra flyets elektriske system for å gi tilstrekkelig belysning av alle instrumenter og utstyr som er avgjørende for sikker drift av flyet,
3. belysning fra flyets elektriske system for å gi belysning i alle passasjerkabiner, og
4. en elektrisk håndlykt for hvert besetningsmedlem som kreves om bord, som er lett tilgjengelig for besetningsmedlemmene når de sitter ved sine plasser,

b) for nattflyging, i tillegg til utstyret som er angitt i punkt a) ovenfor:

1. navigasjons-/posisjonslys, og
2. to landingslys eller ett enkelt lys med to glødetråder med separat strømforsyning, og
3. lys som overholder internasjonale bestemmelser for å hindre kollisjoner til sjøs, dersom flyet er et sjøfly eller amfibiefly.

*OPS 1.645***Vindusviskere**

Operatøren kan benytte et fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg bare dersom det ved hver flygerplass er utstyrt med en vindusvisker eller et tilsvarende hjelpemiddel til å holde en del av frontruten fri for nedbør.

*OPS 1.650***VFR-drift om dagen — Flyge- og navigasjonsinstrumenter og tilhørende utstyr**

Operatøren kan benytte et fly om dagen i samsvar med regler for visuell flyging (VFR) bare dersom det er utstyrt med flyge- og navigasjonsinstrumenter samt tilhørende utstyr, og om relevant, i samsvar med vilkårene i følgende punkter:

- a) et magnetisk kompass,
- b) et presisjonsur som viser tiden i timer, minutter og sekunder,
- c) en følsom trykkhøydemåler kalibrert i fot, med innstilling av referansetrykk kalibrert i hektopascal/millibar og justerbar for ethvert lufttrykk som med rimelighet kan forventes under flyging,
- d) en fartsmåler kalibrert i knop,
- e) en stigehastighetsmåler,

- f) en sving- og krenningsindikator eller en svingkoordinator som omfatter en krenningsindikator,
- g) en flygestillingsindikator,
- h) en stabilisert retningsgyro,
- i) et hjelpemiddel i førerkabinen som viser utvendig lufttemperatur kalibrert i grader Celsius,
- j) for flyginger som ikke varer lenger enn 60 minutter, som har avgang og landing på samme flyplass, og som ikke går lenger enn 50 NM fra denne flyplassen, kan instrumentene angitt i punkt f), g) og h) ovenfor og punkt k) 4), k) 5) og k) 6) nedenfor i sin helhet erstattes med enten en sving- og krenningsindikator, eller en svingkoordinator som omfatter en krenningsindikator, eller både en flygestillingsindikator og en krenningsindikator.
- k) Dersom det kreves to flygere, skal styrmannens plass ha egne instrumenter som følger:
 - 1. en følsom trykkhøydemåler kalibrert i fot, med innstilling av referansetrykk kalibrert i hektopascal/millibar og justerbar for ethvert lufttrykk som med rimelighet kan forventes under flyging,
 - 2. en fartsmåler kalibrert i knop,
 - 3. en stigeastighetsmåler,
 - 4. en sving- og krenningsindikator eller en svingkoordinator som omfatter en krenningsindikator,
 - 5. en flygestillingsindikator, og
 - 6. en stabilisert retningsgyro.
- l) Hvert fartsmålersystem skal være utstyrt med et oppvarmet pitotrør eller et tilsvarende hjelpemiddel til å forebygge funksjonsfeil på grunn av enten kondensering eller isdannelse for
 - 1. fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg eller et største godkjent passasjerseantall på minst ni,
 - 2. fly som første gang fikk utstedt et eget luftdyktighetsbevis 1. april 1999 eller senere.
- m) Dersom det er obligatorisk med doble instrumenter, omfatter kravene atskilte visninger for hver flyger samt atskilte funksjonsvelgere eller annet tilhørende utstyr dersom dette er relevant.
- n) Alle fly skal være utstyrt med hjelpemidler som viser når strømforsyningen til de nødvendige flygeinstrumentene ikke er tilstrekkelig, og
- o) Alle fly med kompressibilitetsbegrensinger som ellers ikke vises av de påkrevde fartsmålerne, skal være utstyrt med en mach-tallindikator på hver flygerplass.
- p) Operatøren kan gjennomføre VFR-drift om dagen bare dersom flyet er utstyrt med hodetelefoner med svanehalsmikrofon eller tilsvarende for hvert flygebesetningsmedlem som tjenestegjør i førerkabinen.

OPS 1.652

IFR-drift om natten — Flyge- og navigasjonsinstrumenter og tilhørende utstyr

Operatøren kan benytte et fly i samsvar med instrumentflygereglene (IFR) eller om dagen i samsvar med reglene for visuell flyging (VFR) bare dersom det er utstyrt med flyge- og navigasjonsinstrumenter samt tilhørende utstyr, og om relevant, i henhold til følgende vilkår:

- a) et magnetisk kompass,
- b) et presisjonsur som viser tiden i timer, minutter og sekunder,
- c) to følsomme trykkhøydemålere kalibrert i fot, med innstilling av referansetrykk kalibrert i hektopascal/millibar og justerbar for ethvert lufttrykk som med rimelighet kan forventes under flyging. Disse høydemålerne skal ha telleverk, trommel og visere (counter drum-pointer) eller tilsvarende visning.

- d) Et hastighetsmålersystem med pitotrørvarmer eller tilsvarende hjelpemiddel for forebygging av funksjonsfeil på grunn av enten kondensering eller isdannelse, herunder varselindikasjon i tilfelle svikt i pitotrørvarmer. Kravet om varselindikasjon ved svikt i pitotrørvarmer gjelder ikke for fly med et største godkjent passasjerseantall på høyst ni, eller med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre, som fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 1. april 1998,
- e) en stigeastighetsmåler,
- f) en sving- og krenningsindikator,
- g) en flygestillingsindikator,
- h) en stabilisert retningsgyro,
- i) et hjelpemiddel i førerkabinen som viser utvendig lufttemperatur kalibrert i grader Celsius, og
- j) to uavhengige statiske trykksystemer, bortsett fra at det for propell-drevne fly med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre er tillatt med ett statisk trykksystem og én alternativ kilde for statisk trykk.
- k) Dersom det kreves to flygere, skal styrmannens plass ha egne instrumenter som følger:
 - 1. en følsom trykkhøydemåler kalibrert i fot, med innstilling av referansetrykk kalibrert i hektopascal/millibar og justerbar for ethvert lufttrykk som med rimelighet kan forventes under flyging; denne kan være en av de to høydemålerne som kreves i punkt c) ovenfor. Disse høydemålerne skal ha telleverk, trommel og visere (counter drum-pointer) eller tilsvarende visning.
 - 2. Et hastighetsmålersystem med pitotrørvarmer eller tilsvarende hjelpemiddel for forebygging av funksjonsfeil på grunn av enten kondensering eller isdannelse, herunder varselindikasjon i tilfelle svikt i pitotrørvarmer. Kravet om varselindikasjon ved svikt i pitotrørvarmer gjelder ikke for fly med et største godkjent passasjerseantall på høyst ni, eller med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre, som fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 1. april 1998,
 - 3. en stigeastighetsmåler,
 - 4. en sving- og krenningsindikator,
 - 5. en flygestillingsindikator, og
 - 6. en stabilisert retningsgyro.
- l) Fly som har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, eller som har et største godkjent passasjerseantall på minst ni, skal i tillegg være utstyrt med en enkel flygestillingsindikator (kunstig horisont) i reserve, som kan betjenes fra begge flygerplassene, og som
 - 1. drives kontinuerlig under normal drift, og som etter en totalsvikt i det ordinære elektriske systemet får strømforsyning fra en kilde som er uavhengig av det ordinære elektriske systemet,
 - 2. virker pålitelig i minst 30 minutter etter en totalsvikt i det ordinære elektriske systemet, når det tas hensyn til annen belastning på nødstrømforsyningen samt driftsprosedyrer,
 - 3. virker uavhengig av ethvert annet indikatorsystem for flygestilling,
 - 4. virker automatisk etter en totalsvikt i det ordinære elektriske systemet, og
 - 5. er tilstrekkelig belyst under alle driftsfaser, med unntak for fly med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre, som allerede var registrert i en medlemsstat 1. april 1995, og som er utstyrt med en reserveflygestillingsindikator på venstre side av instrumentpanelet.
- m) Ved overholdelse av punkt l) skal det framgå tydelig for flygebesetningen når reserveflygestillingsindikatoren som kreves i nevnte punkt, drives av nødstrømforsyningen. Dersom reserveflygestillingsindikatoren har sin egen strømforsyning, skal det være en tilhørende indikasjon, enten på instrumentet eller på instrumentpanelet, som viser når denne strømforsyningen er i bruk.
- n) En kartholder i en lett lesbar posisjon som kan belyses ved nattdrift.

- o) Dersom reserveflygestillingsindikatoren er sertifisert i henhold til CS 25.1303 b) 4) eller tilsvarende, kan sving- og krengningsindikatorer erstattes med krengningsindikatorer.
- p) Dersom det er obligatorisk med doble instrumenter, omfatter kravene atskilte visninger for hver flyger samt atskilte funksjonsvelgere eller annet tilhørende utstyr dersom dette er relevant.
- q) Alle fly skal være utstyrt med hjelpemidler som viser når strømforsyningen til de nødvendige flygeinstrumentene ikke er tilstrekkelig, og
- r) Alle fly med kompressibilitetsbegrensinger som ellers ikke vises av de påkrevde fartsmålerne, skal være utstyrt med en mach-tallindikator på hver flygerplass.
- s) Operatøren kan gjennomføre IFR- eller nattdrift bare dersom flyet er utstyrt med hodetelefoner med svanehalsmikrofon eller tilsvarende for hvert flygebesetningsmedlem i tjeneste i førerkabinen og for hver flyger som er påkrevd, en sendeknapp på rattet.

OPS 1.655

Tilleggsutstyr for enkeltflygerdrift i henhold til IFR eller om natten

Operatøren kan gjennomføre enkeltflygerdrift i henhold til IFR bare dersom flyet er utstyrt med en autopilot som minst har høydehold- og styrekursfunksjon.

OPS 1.660

Høydevarslingssystem

- a) Operatøren kan benytte et turbopropfly med største sertifiserte masse ved avgang på over 5 700 kg eller med et største godkjent passasjerseantall på over ni, eller et turbojetfly, bare dersom det er utstyrt med et høydevarslingssystem som er i stand til

- 1. å varsle flygebesetningen når flyet nærmer seg forhåndsvalgt høyde, og
- 2. å varsle flygebesetningen med minst et lydsignal ved avvik over eller under en forhåndsvalgt høyde,

unntatt for fly med en største sertifisert masse ved avgang på høyst 5 700 kg og et største godkjent passasjerseantall på over ni, og som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 1. april 1972 og allerede var registrert i en medlemsstat 1. april 1995.

OPS 1.665

Terrengvarslingssystem

- a) Operatøren kan benytte et turbopropfly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg eller et største godkjent passasjerseantall på mer enn ni bare dersom det er utstyrt med et terrengvarslingssystem med en funksjon som forutser kommende terrengfarer (TAWS, Terrain Awareness and Warning System).
- b) Terrengvarslingssystemet skal automatisk, i form av lydsignaler som kan suppleres med visuelle signaler, kunne gi tydelige varsler i rett tid til flygebesetningen om nedstigningshastighet, nærhet til bakken, høydetap etter avgang eller avbrutt innflyging, feil landingskonfigurasjon og nedadgående avvik fra glidebane.
- c) Terrengvarslingssystemet (TAWS) skal automatisk, i form av lydsignaler og visuelle signaler samt på et skjermbilde, varsle flygebesetningen i tilstrekkelig tid til at kollisjon med terrenget ved kontrollert flyging unngås, og gi besetningen oversikt over terrenget framover for å overholde sikkerhetsmarginen til bakken.

*OPS 1.668***Flybåret antikollisjonssystem**

Operatøren kan benytte et turbindrevet fly som har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, men høyst 15 000 kg, eller et største godkjent passasjerseantall på over 19, bare dersom det er utstyrt med et luftbåret antikollisjonssystem med et laveste ytelsesnivå som minst tilsvarer ACAS II.

*OPS 1.670***Flybåret værradarutstyr**

- a) Operatøren kan benytte
1. et fly med trykkabin, eller
 2. et fly uten trykkabin med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, eller
 3. et fly uten trykkabin som har et største godkjent passasjerseantall på over ni, bare dersom det er utstyrt med flybåren værradar, når slike fly er i drift om natten eller ved IFR-forhold i områder der det langs ruten kan forventes tordenvær eller andre potensielt farlige værforhold som det anses mulig å oppdage med flybåren værradar.
- b) For propellrevne fly med trykkabin og en største sertifisert masse ved avgang på høyst 5 700 kg samt et største godkjent passasjerseantall på høyst ni kan den flybåre værradaren erstattes med annet utstyr som er i stand til å oppdage tordenvær og andre potensielt farlige værforhold som det anses mulig å oppdage med flybåren værradar, forutsatt at dette er godkjent av myndigheten.

*OPS 1.675***Utstyr for drift under forhold med isdannelse**

- a) Operatøren kan benytte et fly under forventet eller faktiske forhold med isdannelse bare dersom det er sertifisert og utstyrt for drift under forhold med isdannelse.
- b) Operatøren kan benytte et fly under forventet eller faktisk isdannelse om natten bare dersom det er utstyrt med et hjelpemiddel for å belyse eller oppdage isdannelse. Enhver belysning som benyttes, skal være av en type som ikke blander eller gir refleksjoner som kan hemme besetningsmedlemmene i deres tjenesteutøvelse.

*OPS 1.680***Utstyr for påvisning av kosmisk stråling**

- a) Operatøren skal ikke benytte et fly over 15 000 meter (49 000 fot), med mindre:
1. flyet er utstyrt med et instrument som kontinuerlig måler og indikerer doserate for samlet mottatt kosmisk stråling (dvs. summen av ioniserende stråling og nøytronstråling av galaktisk og solar opprinnelse) og akkumulert dose for hver enkelt flyging, eller
 2. det er innført et system for kvartalsvis prøvetaking av stråling som myndigheten kan godta.

*OPS 1.685***Flytelefonssystem for flygebesetningen**

Operatøren kan benytte et fly som krever flere enn ett flygebesetningsmedlem bare dersom det er utstyrt med et flytelefonssystem for hele flygebesetningen som omfatter hodetelefoner og mikrofoner og ikke er av håndholdt type.

*OPS 1.690***Flytelefonsystem for besetningsmedlemmene**

- a) Operatøren kan benytte et fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 15 000 kg eller et største godkjent passasjerseantall på over 19, bare dersom det er utstyrt med et flytelefonsystem for besetningsmedlemmene, unntatt for fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 1. april 1965, og som allerede var registrert i en medlemsstat 1. april 1995.
- b) Flytelefonsystemet for besetningsmedlemmer som kreves i dette punkt, skal
1. fungere uavhengig av personvarslingssystemet, med unntak av håndsett, hodetelefoner, mikrofoner, velgerbrytere og signalinnretninger,
 2. sørge for toveiskommunikasjon mellom førerkabinen og
 - i) hver passasjerkabin,
 - ii) hvert pantry som befinner seg andre steder enn på passasjerdekknivå, og
 - iii) hver avsidesliggende besetningskabin som ikke befinner seg på passasjerdekket og ikke er lett tilgjengelig fra en passasjerkabin,
 3. være lett tilgjengelig for bruk fra hver av de obligatoriske flygebesetningsplassene i førerkabinen,
 4. være lett tilgjengelig for bruk på obligatoriske plasser for kabinbesetningsmedlemmer i nærheten av hver enkelt eller hvert par av nødutganger på gulvnivå,
 5. ha et varslingssystem med lydsignaler eller visuelle signaler som flygebesetningsmedlemmer bruker for å varsle kabinbesetningen, og som kabinbesetningsmedlemmer bruker for å varsle flygebesetningen,
 6. ha et hjelpemiddel som gjør at anropsmottakeren kan fastslå hvorvidt det dreier seg om et normalt anrop eller et nødanrop, og
 7. på bakken, sørge for toveiskommunikasjon mellom bakkepersonellet og minst to flygebesetningsmedlemmer.

*OPS 1.695***Personvarslingssystem**

- a) Operatøren kan benytte et fly med et største godkjent passasjerseantall på over 19 bare dersom det er installert et personvarslingssystem.
- b) Personvarslingssystemet som kreves i dette punkt, skal
1. fungere uavhengig av flytelefonsystemene, med unntak av håndsett, hodetelefoner, mikrofoner, velgerbrytere og signalinnretninger,
 2. være lett tilgjengelig for øyeblikkelig bruk fra plassen til hvert påkrevd flygebesetningsmedlem,
 3. for hver påkrevd nødutgang for passasjerer som ligger på gulvnivå i nærheten av et sete for kabinbesetningsmedlemmer, omfatte en mikrofon som er lett tilgjengelig for kabinbesetningsmedlemmet når vedkommende sitter i sitt sete, bortsett fra at én mikrofon kan betjene mer enn én utgang, forutsatt at utgangene ligger så nær hverandre at det er mulig for kabinbesetningsmedlemmer som sitter i sine seter å kommunisere muntlig uten hjelpemidler,
 4. kunne betjenes av et kabinbesetningsmedlem i løpet av 10 sekunder på alle plassene i kabinen der det er tilgjengelig for bruk, og
 5. gi hørbar og forståelig lyd ved alle passasjerseater, på toalettene og ved setene og arbeidsstasjonene til kabinbesetningen.

*OPS 1.700***Taleregistratører — 1**

- a) Operatøren kan benytte et fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis 1. april 1998 eller senere, dersom flyet
1. er et flermotors turbindrevet fly med et største godkjent passasjerseantall på over ni, eller
 2. har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg,
- bare dersom det er utstyrt med en taleregistratør som med henvisning til en tidsskala gjør opptak av
- i) talekommunikasjon via radio, sendt fra eller mottatt i førerkabinen,
 - ii) lydbildet i førerkabinen, herunder uavbrutte lydsignaler fra hver svanehalsmikrofon og maskemikrofon som er i bruk,
 - iii) talekommunikasjon mellom flygebesetningsmedlemmer i førerkabinen via flyets flytelefonsystem,
 - iv) tale- eller lydsignaler som identifiserer navigasjons- eller innflygingshjelpemidler og høres i en hodetelefon eller en høyttaler, og
 - v) talekommunikasjon i førerkabinen via personvarslingssystemet, dersom et slikt er installert.
- b) Taleregistratøren skal kunne lagre opptak fra minst de to siste timene den har vært i drift, bortsett fra at dette tidsrommet kan reduseres til 30 minutter for fly med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre.
- c) Taleregistratøren skal automatisk begynne registreringen før flyet setter seg i bevegelse av egen kraft, og fortsette registreringen til flygingen er avsluttet, når flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft. Videre skal taleregistratøren, avhengig av tilgjengeligheten på strømforsyning, begynne å registrere så tidlig som mulig under kontrollen i førerkabinen før start av motor ved begynnelsen av flygingen, inntil kontrollene i førerkabinen umiddelbart etter stans av motor ved avslutning av flygingen.
- d) Taleregistratøren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.

*OPS 1.705***Taleregistratører — 2**

- a) Operatøren kan benytte et flermotors turbindrevet fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis i tidsrommet 1. januar 1990 til og med 31. mars 1998, og som har en største sertifisert masse ved avgang på høyst 5 700 kg og et største godkjent passasjerseantall på over ni, bare dersom det er utstyrt med en taleregistratør som gjør opptak av
1. talekommunikasjon via radio, sendt fra eller mottatt i førerkabinen,
 2. lydbildet i førerkabinen, herunder uavbrutte lydsignaler fra hver svanehals- og maskemikrofon som er i bruk, dersom det er gjennomførbart,
 3. talekommunikasjon mellom flygebesetningsmedlemmer i førerkabinen via flyets flytelefonsystem,
 4. tale- eller lydsignaler som identifiserer navigasjons- eller innflygingshjelpemidler og høres i en hodetelefon eller en høyttaler, og
 5. talekommunikasjon i førerkabinen via personvarslingssystemet, dersom et slikt er installert.
- b) Taleregistratøren skal kunne lagre opptak fra minst de siste 30 minuttene den har vært i drift.

- c) Taleregistratoren skal begynne å gjøre opptak før flyet setter seg i bevegelse av egen kraft, og fortsette å gjøre opptak til flygingen er avsluttet, når flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft. Videre skal taleregistratoren, avhengig av tilgjengeligheten på strømforsyning, begynne å gjøre opptak så tidlig som mulig under kontroller i førerkabinen, før flygingen og til kontrollene i førerkabinen umiddelbart etter stans av motor ved avslutning av flygingen.
- d) Taleregistratoren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.

OPS 1.710

Taleregistratorer — 3

- a) Operatøren kan benytte et fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 1. april 1998 bare dersom det er utstyrt med en taleregistratur som registrerer
 - 1. talekommunikasjon via radio, sendt fra eller mottatt i førerkabinen,
 - 2. lydbildet i førerkabinen,
 - 3. talekommunikasjon mellom flygebesetningsmedlemmer i førerkabinen via flyets flytelefonsystem,
 - 4. tale- eller lydsignaler som identifiserer navigasjons- eller innflygingshjelpemidler og høres i en hodetelefon eller en høyttaler, og
 - 5. talekommunikasjon i førerkabinen via personvarslingssystemet, dersom et slikt er installert.
- b) Taleregistratoren skal kunne lagre opptak fra minst de siste 30 minuttene den har vært i drift.
- c) Taleregistratoren skal begynne å gjøre opptak før flyet setter seg i bevegelse av egen kraft, og fortsette å gjøre opptak til flygingen er avsluttet, når flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft.
- d) Taleregistratoren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.

OPS 1.715

Ferdsskrivere — 1

(Se tillegg 1 til OPS 1.715)

- a) Operatøren kan benytte et fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis 1. april 1998 eller senere, som
 - 1. er et flermotors turbindrevet fly med et største godkjent passasjerseantall på over ni, eller
 - 2. har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg,

bare dersom det er utstyrt med en ferdsskriver som ved hjelp av en digital metode registrerer og lagrer data, og en metode er tilgjengelig for enkel framhenting av dataene fra lagringsmediet.
- b) Ferdsskriveren skal kunne lagre data registrert i løpet av minst de siste 25 timene den har vært i drift, bortsett fra at dette tidsrommet kan reduseres til ti timer for fly med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre.
- c) Ferdsskriveren skal, med henvisning til en tidsskala, registrere følgende:
 - 1. Parametrene i tabell A1 eller A2, etter relevans, i tillegg 1 til OPS 1.715.
 - 2. For fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg, også parametrene i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.715.

3. For flyene som er angitt i a), skal ferdsskriveren registrere alle egne parametere knyttet til helt nye eller unike egenskaper ved flyets konstruksjon eller dets driftsegenskaper, slik myndigheten har fastsatt ved typesertifisering eller supplerende typesertifisering.
4. For fly utstyrt med elektronisk visningssystem, parametrene i tabell C i tillegg 1 til OPS 1.715, bortsett fra at det for fly som først fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis før 20. august 2002, ikke er nødvendig å registrere slike parametere dersom
 - i) føleren ikke er tilgjengelig, eller
 - ii) systemet eller utstyret i flyet som genererer data må justeres, eller
 - iii) signalene ikke er kompatible med registreringssystemet,dersom myndigheten kan godta dette.
- d) Data skal hentes fra kilder i flyet som muliggjør nøyaktig korrelasjon med opplysningene som vises for flygebesetningen.
- e) Ferdsskriveren skal automatisk begynne å registrere data før flyet kan sette seg i bevegelse av egen kraft, og stoppe automatisk etter at flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft.
- f) Ferdsskriveren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.
- g) Fly som først fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis 1. april 1998 eller senere, men senest 1. april 2001, behøver ikke oppfylle kravet i OPS 1.715 c) dersom myndigheten godkjenner dette, forutsatt at
 1. OPS 1.715 c) ikke kan overholdes uten omfattende endringer i flyets systemer og utstyr utover ferdsskriveren, og
 2. flyet overholder OPS 1.720 c), bortsett fra at det ikke er nødvendig å registrere parameter 15b i tabell A i tillegg 1 til OPS 1.720.

OPS 1.720

Ferdsskrivere — 2

(Se tillegg 1 til OPS 1.720)

- a) Operatøren kan drive et fly som fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis første gang mellom 1. juni 1990 og 31. mars 1998, og som har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, bare dersom det er utstyrt med en ferdsskriver som ved hjelp av en digital metode registrerer og lagrer data og har et system for enkel framhenting av disse dataene fra lagringsmediet.
- b) Ferdsskriveren skal kunne lagre data fra minst de siste 25 timene den har vært i drift.
- c) Ferdsskriveren skal, med henvisning til en tidsskala, registrere følgende:
 1. parametrene i tabell A i tillegg 1 til OPS 1.720, og
 2. for fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg, også parametrene i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.720.
- d) For fly med en største sertifisert masse ved avgang på høyst 27 000 kg, dersom det er godtakbart for myndigheten, er det ikke nødvendig å registrere parameter 14 og 15b i tabell A i tillegg 1 til OPS 1.720, dersom et av følgende vilkår er oppfylt:
 1. Føleren er ikke lett tilgjengelig.
 2. Det er ikke tilstrekkelig kapasitet i ferdsskriversystemet.
 3. Det kreves en endring i utstyret som genererer data.

- e) For fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg, dersom det er godtakbart for myndigheten, er det ikke nødvendig å registrere følgende parametre: 15b i tabell A i tillegg 1 til OPS 1.720, og 23–31 i tabell B i tillegg 1, dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:
1. Føleren er ikke lett tilgjengelig.
 2. Det er ikke tilstrekkelig kapasitet i ferdsskriversystemet.
 3. Det kreves en endring i utstyret som genererer data.
 4. Signaler knyttet til navigasjonsdata (NAV-frekvensvalg, DME-avstand, breddegrad, lengdegrad, bakkefart og avdrift) er ikke tilgjengelige i digital form.
- f) Det er ikke nødvendig å registrere enkeltparametre som ved beregninger kan utledes fra andre registrerte parametre, dersom myndigheten kan godta dette.
- g) Data skal hentes fra kilder i flyet som muliggjør nøyaktig korrelasjon med opplysningene som vises for flygebesetningen.
- h) Ferdsskriveren skal begynne å registrere data før flyet kan sette seg i bevegelse av egen kraft, og stoppe automatisk etter at flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft.
- i) Ferdsskriveren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.

OPS 1.725

Ferdsskrivere — 3

(Se tillegg 1 til OPS 1.725)

- a) Operatøren kan drive et turbindrevet fly som fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis første gang før 1. juni 1990, og som har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, bare dersom det er utstyrt med en ferdsskriver som ved hjelp av en digital metode registrerer og lagrer data og har et system for enkel framhenting av dataene fra lagringsmediet.
- b) Ferdsskriveren skal kunne lagre data fra minst de siste 25 timene den har vært i drift.
- c) Ferdsskriveren skal, med henvisning til en tidsskala, registrere følgende:
1. parametrene i tabell A i tillegg 1 til OPS 1.725,
 2. for fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg som er av en type som første gang ble typesertifisert etter 30. september 1969, også parameter 6-15b i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.725. Det er ikke nødvendig å registrere følgende parametre dersom myndigheten kan godta det: 13, 14 og 15b i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.725 når et av følgende vilkår er oppfylt:
 - i) Føleren er ikke lett tilgjengelig.
 - ii) Det er ikke tilstrekkelig kapasitet i ferdsskriversystemet.
 - iii) Det kreves en endring i utstyret som genererer data, og
 3. når tilstrekkelig kapasitet er tilgjengelig i ferdsskriversystemet, føleren er lett tilgjengelig, og det ikke kreves en endring i utstyret som genererer data:
 - i) for fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis 1. januar 1989 eller senere, med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg, men ikke over 27 000 kg, parameter 615b i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.725, og
 - ii) for fly som første gang fikk utstedt eget luftdyktighetsbevis 1. januar 1987 eller senere, med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg, resten av parametrene i tabell B i tillegg 1 til OPS 1.725.

- d) Det er ikke nødvendig å registrere enkeltparametere som ved beregninger kan utledes fra andre registrerte parametere, dersom myndigheten kan godta dette.
- e) Data skal hentes fra kilder i flyet som muliggjør nøyaktig korrelasjon med opplysningene som vises for flygebesetningen.
- f) Ferdsskriveren skal begynne å registrere data før flyet kan sette seg i bevegelse av egen kraft, og stoppe automatisk etter at flyet ikke lenger kan bevege seg av egen kraft.
- g) Ferdsskriveren skal ha en innretning som bidrar til at den kan gjenfinnes i vann.

OPS 1.727

Kombinasjonsregistrator

- a) Kravene om taleregistrator og ferdsskriver kan oppfylles ved
 - 1. én kombinasjonsregistrator, dersom et fly skal være utstyrt med bare en taleregistrator eller en ferdsskriver, eller
 - 2. én kombinasjonsregistrator, dersom et fly med en største sertifisert masse ved avgang på høyst 5 700 kg skal være utstyrt med en taleregistrator og en ferdsskriver, eller
 - 3. to kombinasjonsregistratorer, dersom et fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg skal være utstyrt med en taleregistrator og en ferdsskriver.
- b) En kombinasjonsregistrator er en ferdsskriver som registrerer
 - 1. all talekommunikasjonen og lydbildet som kreves i det relevante punkt om taleregistratorer, og
 - 2. alle parametere som kreves i det relevante punkt om ferdsskrivere, med de samme spesifikasjoner som kreves i disse punktene.

OPS 1.730

Seter, sikkerhetsbelter, sikkerhetsseler og barnesikringsinnretninger

- a) Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er utstyrt med
 - 1. et sete eller en køye for alle personer som er to år eller eldre,
 - 2. et sikkerhetsbelte, med eller uten diagonal skulderseler, eller en sikkerhetssele, til bruk i hvert passasjer sete for alle passasjerer som er to år eller eldre,
 - 3. et ekstra sikkerhetsbelte eller annet festeutstyr for hvert barn, som er godtakbart for myndigheten,
 - 4. uten at c) berøres, et sikkerhetsbelte med skulderseler for hvert flygebesetningssete og for seter ved siden av flygerisetet, med en innretning som ved hurtig retardasjon automatisk holder igjen brystpartiet til den som sitter i setet,
 - 5. uten at c) berøres, et sikkerhetsbelte med skulderseler for hvert kabinbesetningssete og observatørsete. Dette kravet utelukker likevel ikke at kabinbesetningsmedlemmer utover det påkrevde minsteantallet benytter passasjer seter, og
 - 6. seter til kabinbesetningsmedlemmer nær påkrevde nødutganger på gulvnivå, men dersom nødevakuering av passasjerer vil være mer hensiktsmessig med en annen plassering av disse setene, kan en annen plassering aksepteres. Slike seter skal være rettet framover eller bakover innenfor 15° av flyets lengdeakse.
- b) Alle sikkerhetsbelter med skulderseler skal ha en ettpunkts utløsermekanisme.

- c) For fly med en største sertifisert masse ved avgang på høyst 5 700 kg kan et sikkerhetsbelte med diagonal skulderseler tillates, eller for fly med en største sertifisert masse ved avgang på høyst 2 730 kg, et sikkerhetsbelte, istedenfor et sikkerhetsbelte med skulderseler, dersom det av praktiske grunner ikke er rimelig å installere et sikkerhetsbelte med skulderseler.

OPS 1.731

Skiltene «Fest sikkerhetsbeltene» og «Røyking forbudt»

Operatøren kan benytte et fly der ikke alle passasjer seter er synlige fra førerkabinen, bare dersom det er utstyrt med et signalsystem som viser alle passasjerer og kabinbesetningen når sikkerhetsbeltene skal være festet, og når røyking er forbudt.

OPS 1.735

Innvendige dører og gardiner

Operatøren kan benytte et fly bare dersom følgende utstyr er installert:

- a) I et fly med et største godkjent passasjerseateantall på over 19, en dør mellom passasjerkabinen og førerkabinen skiltet med «Bare besetning» og utstyrt med en låsemekanisme for å hindre passasjerer i å åpne den uten tillatelse fra et flygebesetningsmedlem.
- b) Et hjelpemiddel for å åpne enhver dør som skiller en passasjerkabin fra en annen kabin som har nødutgang. Hjelpemiddelet for å åpne slike dører skal være lett tilgjengelig.
- c) Dersom det er nødvendig å passere gjennom en døråpning eller et forheng som skiller passasjerkabinen fra andre områder for å kunne nå enhver obligatorisk nødutgang fra ethvert passasjer sete, skal døren eller forhenget kunne sikres i åpen stilling.
- d) Et skilt på hver innvendige dør eller ved siden av hvert forheng som må passeres for å få adgang til en nødutgang for passasjerer, som angir at døren eller forhenget må sikres i åpen stilling under avgang og landing.
- e) Et hjelpemiddel som alle besetningsmedlemmer kan bruke til å låse opp enhver dør som normalt er tilgjengelig for passasjerer og som kan låses av passasjerer.

OPS 1.745

Førstehjelpsskrin

- a) Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er utstyrt med førstehjelpsutstyr som er lett tilgjengelig for bruk, i samsvar med følgende tabell:

Antall passasjer seter	Antall førstehjelpsskrin som kreves
0-99	1
100-199	2
200-299	3
300 og flere	4

- b) Operatøren skal sikre at førstehjelpsskrinene
- inspiseres regelmessig for å sikre, i den grad det er mulig, at innholdet holdes i den stand som kreves for den bruk utstyret er beregnet på, og
 - kompletteres regelmessig som angitt på utstyrets etiketter, eller slik omstendighetene tilsier.

*OPS 1.755***Medisinsk nødutstyr**

- a) Operatøren kan drive et fly med et største godkjent passasjerseantall på over 30, bare dersom det er utstyrt med medisinsk nødutstyr når noe punkt på den planlagte ruten ligger mer enn 60 minutters flygetid (ved normal marsjhastighet) fra en flyplass der kvalifisert legehjelp kan forventes å være tilgjengelig.
- b) Fartøysjefen skal sikre at legemidler ikke deles ut av andre enn kvalifiserte leger, sykepleiere eller tilsvarende kvalifisert personell.
- c) Transportkrav
 - 1. Det medisinske nødutstyret skal være pakket støvtett og fuktighetsbeskyttet, og skal medbringes på en sikker måte, om praktisk mulig i førerkabinen, og
 - 2. operatøren skal sikre at det medisinske nødutstyret
 - i) inspiseres regelmessig for, i den grad det er mulig, å sikre at innholdet holdes i den stand som kreves for den bruk utstyret er beregnet på, og
 - ii) kompletteres regelmessig som angitt på utstyrets etiketter, eller slik omstendighetene tilsier.

*OPS 1.760***Oksygen til førstehjelp**

- a) En operatør kan drive et fly med trykkabin, ved høyder over 25 000 fot, når det kreves at et kabinbesetningsmedlem er med, bare dersom det er utstyrt med en forsyning av ufortynnet oksygen til bruk for passasjerer som av fysiologiske årsaker kan ha behov for oksygen etter et trykkfall i passasjerkabinen. Oksygenmengden skal beregnes ved å bruke en gjennomsnittlig tilførselshastighet på minst tre liter per minutt per person ved STPD (Standard Temperature Pressure Dry) for hele flygingen etter trykkfall i kabinen ved kabinhøyder på mer enn 8 000 fot, men høyst 15 000 fot, for minst 2 % av passasjerene om bord, men aldri for færre enn én person. Det skal være et tilstrekkelig antall uttak, men aldri færre enn to, som gjør det mulig for kabinbesetningen å bruke forsyningen. Tilførselsenhetene kan være bærbare.
- b) Mengden oksygen til bruk ved førstehjelp som kreves for en bestemt flyging skal bestemmes på grunnlag av trykkhøyder og flygingens varighet, i samsvar med driftsprosedyrer fastsatt for hver type drift og hver rute.
- c) Det tilgjengelige oksygenutstyret skal være i stand til å generere en tilførselsmengde til hver bruker på minst fire liter per minutt, ved STPD-vilkår. Det kan brukes innretninger for å redusere tilførselen til et minstenivå på to liter per minutt, ved STPD-vilkår, i enhver høyde.

*OPS 1.770***Tilleggsoksygen — Fly med trykkabin**

(Se tillegg 1 til OPS 1.770)

- a) Alminnelige bestemmelser
 - 1. Operatøren kan drive et fly med trykkabin ved høyder på over 10 000 fot bare dersom det har tilgjengelig ekstra oksygenutstyr som kan lagre og fordele den oksygenforsyning som kreves i dette punkt.
 - 2. Nødvendig mengde tilleggsoksygen skal bestemmes på bakgrunn av kabinhøyden, flygingens varighet og den forutsetning at kabintrykket tapes i den høyde eller på det punkt som er mest kritisk ut fra oksygenbehovet samt at flyet etter trykksvikt, i samsvar med nødprosedyrene angitt i flygehåndboken, skal gå ned til en sikker høyde for ruten som skal flys, og som tillater fortsatt sikker flyging og landing.

3. Trykkehøyden som oppstår i kabinen etter trykksvikt, skal ansees å være den samme som flyets trykkehøyde, med mindre det er godtgjort overfor myndigheten at ingen sannsynlig svikt i kabinen eller trykksystemet vil føre til at trykkehøyden i kabinen blir lik flyets trykkehøyde. Under disse omstendighetene kan denne lavere trykkehøyden i kabinen brukes som et grunnlag for fastsettelse av oksygenforsyningen.
- b) Krav til oksygenutstyr og oksygenforsyning
1. Flygebesetningsmedlemmer
- i) Alle flygebesetningsmedlemmer som tjenestegjør i førerkabinen, skal forsynes med tilleggsoksygen i samsvar med tillegg 1. Dersom alle som sitter i seter i førerkabinen, forsynes fra flygebesetningens oksygenkilde, skal de ansees som flygebesetningsmedlemmer i tjeneste i førerkabinen med hensyn til oksygenforsyningen. De som sitter i et sete i førerkabinen og ikke forsynes fra flygebesetningens oksygenkilde, skal ansees som passasjerer med hensyn til oksygenforsyningen.
 - ii) Flygebesetningsmedlemmer som ikke omfattes av punkt b) 1) i), skal ansees som passasjerer med hensyn til oksygenforsyningen.
 - iii) Oksygenmasker skal være slik plassert at de er innenfor umiddelbar rekkevidde for flygebesetningsmedlemmene når de sitter på sine plasser.
 - iv) Oksygenmasker beregnet på bruk av flygebesetningsmedlemmer i fly med trykkabin som drives over 25 000 fot, skal være av en masketype som kan tas på hurtig.
2. Kabinbesetningsmedlemmer, ekstra besetningsmedlemmer og passasjerer
- i) Kabinbesetningsmedlemmer og passasjerer skal forsynes med tilleggsoksygen i samsvar med tillegg 1, unntatt når punkt v) nedenfor får anvendelse. Ekstra kabinbesetningsmedlemmer om bord utover minste påkrevde besetning samt ekstra besetningsmedlemmer skal ansees som passasjerer med hensyn til oksygenforsyningen.
 - ii) Fly beregnet på drift ved trykkehøyder over 25 000 fot skal utstyres med et tilstrekkelig antall reserveuttak og masker og/eller tilstrekkelig antall bærbare oksygenenheter med masker til bruk av alle påkrevde kabinbesetningsmedlemmer. Reserveuttakene og/eller de bærbare oksygenenheter skal fordeles jevnt i kabinen, for å sikre umiddelbar tilgjengelighet av oksygen til hvert påkrevd kabinbesetningsmedlem, uavhengig av hvor vedkommende befinner seg når en trykksvikt inntreffer i kabinen.
 - iii) I fly beregnet på drift ved trykkehøyder over 25 000 fot skal det finnes en oksygenforsyningsenhet forbundet med et oksygenuttak som er umiddelbart tilgjengelig for alle om bord, uansett hvor de sitter. Samlet antall tilførselsenheter og uttak skal være minst 10 % høyere enn antall seter. De ekstra enhetene skal fordeles jevnt i kabinen.
 - iv) I fly som er beregnet på drift ved trykkehøyder over 25 000 fot, eller som ved drift ved eller under 25 000 fot ikke kan foreta en nedstigning til 13 000 fot på en trygg måte i løpet av fire minutter, og som første gang fikk utstedt luftdyktighetsbevis 9. november 1998 eller senere, skal det finnes oksygenutstyr som kan utløses automatisk og være øyeblikkelig tilgjengelig for alle om bord, uansett hvor de sitter. Samlet antall tilførselsenheter og uttak skal være minst 10 % høyere enn antall seter. De ekstra enhetene skal fordeles jevnt i kabinen.
 - v) Kravene til oksygenforsyning som er angitt i tillegg 1 for fly som ikke er sertifisert til å fly over 25 000 fot, kan reduseres til hele flyetiden mellom 10 000 og 13 000 fots kabinhøyde for alle påkrevde kabinbesetningsmedlemmer og for minst 10 % av passasjerene, dersom det på alle punkter langs ruten som skal flys, er mulig for flyet å foreta en sikker nedstigning til en kabinhøyde på 13 000 fot i løpet av fire minutter.

OPS 1.775

Tilleggsoksygen — Fly uten trykkabin

(Se tillegg 1 til OPS 1.775)

a) Alminnelige bestemmelser

1. Operatøren kan drive et fly uten trykkabin ved trykkehøyder på over 10 000 fot bare dersom det er utstyrt med et system for lagring og fordeling av den nødvendige oksygenforsyning.

2. Mengden av nødvendig tilleggsoksygen som kreves for en bestemt operasjon, skal bestemmes på grunnlag av flygehøyder og flygingens varighet, i samsvar med driftsprosedylene som er fastsatt for hver operasjon i driftshåndboken, med rutene som skal flys, og med nødprosedyrene angitt i driftshåndboken.
 3. Et fly som planlegges drevet over 10 000 fot, skal ha utstyr som kan lagre og fordele den nødvendige oksygenforsyning.
- b) Krav med hensyn til oksygenforsyning
1. Flygebesetningsmedlemmer: Alle flygebesetningsmedlemmer som tjenestegjør i førerkabinen, skal forsynes med tilleggsoksygen i samsvar med tillegg 1. Dersom alle som sitter i seter i førerkabinen, forsynes fra flygebesetningens oksygenkilde, skal de anses som flygebesetningsmedlemmer i tjeneste i førerkabinen med hensyn til oksygenforsyningen.
 2. Kabinbesetningsmedlemmer, ekstra besetningsmedlemmer og passasjerer: Kabinbesetningsmedlemmer og passasjerer skal forsynes med oksygen i samsvar med tillegg 1. Ekstra kabinbesetningsmedlemmer om bord utover minste påkrevde besetning samt ekstra besetningsmedlemmer skal ansees som passasjerer med hensyn til oksygenforsyningen.

OPS 1.780

Åndedrettsvern for besetningen

- a) Operatøren kan drive et fly med trykkabin eller et fly uten trykkabin som har en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg eller største godkjent passasjerseantall på over 19, bare dersom
1. det har utstyr som beskytter øynene, nesen og munnen til alle flygebesetningsmedlemmer mens de tjenestegjør i førerkabinen samt sørger for oksygen i et tidsrom på minst 15 minutter. Forsyningen for åndedrettsvernet kan være tilleggsoksygen som kreves i henhold til OPS 1.770 b) 1) eller OPS 1.775 b) 1). Dessuten skal det, når det er flere enn én i flygebesetningen og det ikke er kabinbesetningsmedlemmer om bord, medbringes bærbart åndedrettsvern for å beskytte øynene, nesen og munnen til ett medlem av flygebesetningen samt sørge for pustegass i et tidsrom på minst 15 minutter, og
 2. det har tilstrekkelig bærbart åndedrettsvern til å beskytte øynene, nesen og munnen til alle påkrevde kabinbesetningsmedlemmer samt å sørge for pustegass i et tidsrom på minst 15 minutter.
- b) Åndedrettsvern beregnet brukt av flygebesetningen skal være hensiktsmessig plassert i førerkabinen, og skal være lett tilgjengelig for umiddelbar bruk av alle påkrevde flygebesetningsmedlemmer når de sitter ved sine plasser.
- c) Åndedrettsvern beregnet brukt av kabinbesetningen skal være plassert i nærheten av plassen til alle påkrevde kabinbesetningsmedlemmer.
- d) I tillegg skal lett tilgjengelig bærbart åndedrettsvern være tilgjengelig og plassert ved eller i nærheten av håndsløkkingsapparatene som kreves i henhold til OPS 1.790 c) og d), bortsett fra når brannsløkkingsapparatet er plassert inne i et lasterom, da åndedrettsvernet skal plasseres utenfor, men i nærheten av inngangen til dette lasterommet.
- e) Når åndedrettsvern er i bruk, skal det ikke hindre kommunikasjonen som kreves i henhold til OPS 1.685, OPS 1.690, OPS 1.810 og OPS 1.850.

OPS 1.790

Håndholdte brannsløkkingsapparater

Operatøren kan benytte et fly bare dersom håndholdte brannsløkkingsapparater finnes tilgjengelig for bruk i besetningskabiner, passasjerkabiner, og om relevant, i lasterom og pantry, i samsvar med følgende:

- a) Typen og mengden sløkkemiddel skal være egnet for de brann typer som kan tenkes å forekomme i kabinen der brannsløkkingsapparatet planlegges brukt, og for besetningskabiner skal sløkkemiddelet minimere faren for giftig gasskonsentrasjon.

- b) Minst ett håndholdt brannsløkkingsapparat som inneholder halon 1211 (bromklordifluormetan, CBrClF₂) eller tilsvarende som slökkemiddel, skal være hensiktsmessig plassert i førerkabinen til bruk for flygebesetningen.
- c) Minst ett håndholdt brannsløkkingsapparat skal være plassert i, eller lett tilgjengelig for bruk i ethvert pantry som ikke ligger på hoveddekket for passasjerer.
- d) Minst ett lett tilgjengelig håndholdt brannsløkkingsapparat skal være tilgjengelig for bruk i hvert klasse A- eller klasse B-lasterom eller bagasjerom, og i hvert klasse E-lasterom som er tilgjengelig for besetningsmedlemmer under flyging.
- e) Minst følgende antall håndholdte brannsløkkingsapparater skal være hensiktsmessig plassert i passasjerkabinen(e):

Største godkjent passasjerseantall	Antall brannsløkkingsapparater
7-30	1
31-60	2
61-200	3
201-300	4
301-400	5
401-500	6
501-600	7
601 eller flere	8

Når det er krav om to eller flere brannsløkkingsapparater, skal de fordeles jevnt i passasjerkabinen.

- f) Minst ett av brannsløkkingsapparatene som kreves plassert i passasjerkabinen i et fly med et største godkjent passasjerseantall på minst 31, men høyst 60, og minst to av brannsløkkingsapparatene plassert i passasjerkabinen i et fly med største godkjent passasjerseantall på minst 61, skal inneholde halon 1211 (bromklordifluormetan, CBrClF₂) eller tilsvarende, som slökkemiddel.

OPS 1.795

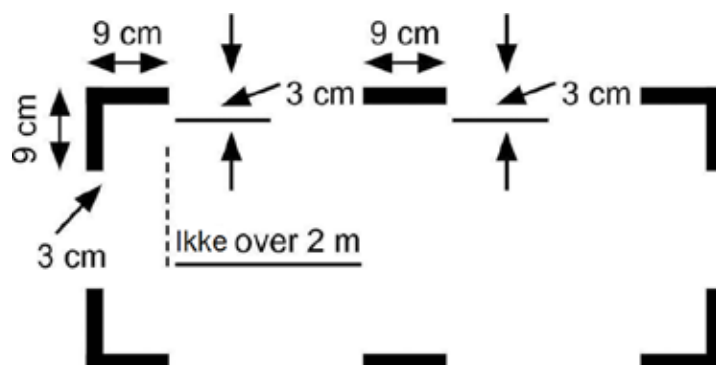
Brannøkser og brekkjern

- a) Operatøren kan drive et fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg eller et største godkjent passasjerseantall på over ni, bare dersom det er utstyrt med minst én brannøkse eller ett brekkjern plassert i førerkabinen. Dersom største godkjent passasjerseantall er over 200, skal ytterligere én brannøkse eller ett brekkjern finnes om bord, plassert i eller nær det pantryområdet som er lengst bak i flyet.
- b) Brannøkser og brekkjern som er plassert i passasjerkabinen, skal ikke være synlige for passasjerene.

OPS 1.800

Merking av gjennombruddspunkter

Dersom det på et fly er egne områder på flykroppen som er egnet til at redningsmannskaper i nødssituasjoner kan bryte seg inn i flyet, skal operatøren sørge for at slike områder merkes som vist nedenfor. Fargen på merkingen skal være rød eller gul, og om nødvendig skal den uthves med hvitt for å skape kontrast mot bakgrunnen. Dersom hjørnemerkenes er mer enn to meter fra hverandre, skal mellomliggende merker på 9 cm × 3 cm settes inn, slik at det ikke er mer enn to meter mellom nabomerker.

*OPS 1.805***Hjelpemidler for nødevakuering**

- a) Operatøren skal ikke benytte et fly der terskelen i passasjerenes nødutganger
- er mer enn 1,83 meter (6 fot) over bakken når flyet står på bakken med understellet ute, eller
 - vil være mer enn 1,83 meter (6 fot) over bakken dersom ett eller flere bein i understellet bryter sammen eller ikke lar seg senke, og søknad om typesertifikat for flyet ble inngitt første gang 1. april 2000 eller senere,
- med mindre det har utstyr eller innretninger tilgjengelig ved alle utganger som 1 eller 2 får anvendelse på, som gjør det mulig for passasjerer og besetning å nå bakken trygt i en nødssituasjon.
- b) Slikt utstyr eller slike innretninger behøver ikke være tilgjengelig ved utganger over vingene dersom det påtenkte stedet på flyet der rømningsveien slutter, er mindre enn 1,83 meter (6 fot) over bakken når flyet står på bakken med understellet ute og vingeklaffene i posisjon for avgang eller landing, idet den vingeklaffeposisjonen som er høyest over bakken, gjelder.
- c) I fly der det kreves en separat nødutgang for flygebesetningen, og
- der det laveste punktet i nødutgangen er mer enn 1,83 meter (6 fot) over bakken med understellet ute, eller
 - som det første gang ble inngitt søknad om typesertifikat for 1. april 2000 eller senere, og der det laveste punktet i nødutgangen vil være mer enn 1,83 meter (6 fot) over bakken dersom ett eller flere bein i understellet bryter sammen eller ikke lar seg senke,
- skal det finnes en innretning som hjelper alle flygebesetningsmedlemmer trygt å nå bakken i en nødssituasjon.

*OPS 1.810***Megafoner**

- a) Operatøren kan benytte et fly med et største godkjent passasjerseantall på over 60 og som transporterer én eller flere passasjerer, bare dersom det er utstyrt med bærbar batteridrevne megafoner som er lett tilgjengelige til bruk for besetningsmedlemmene under en nødevakuering, i følgende antall:
- For hvert passasjerdekk:
Passasjerseantall	Antall megafoner som kreves
61-99	1
100 eller flere	2
- For fly med flere enn ett passasjerdekk med et samlet passasjerseantall på over 60, kreves det i alle tilfeller minst én megafon.

*OPS 1.815***Nødbelysning**

- a) Operatøren kan drive et passasjerfly med et største godkjente passasjerseantall på over ni, bare dersom det er utstyrt med et nødbelysningssystem med uavhengig strømforsyning for å lette evakuering av flyet. Nødbelysningssystemet skal omfatte følgende:
- For fly med et største godkjent passasjerseantall på over 19:
 - Kilder til generell kabinbelysning.
 - Innvendig belysning i områder med nødutganger på gulvnivå.
 - Belyst merking av nødutganger og lysskilt som viser hvor nødutgangene befinner seg.

- iv) For fly som det er søkt om typesertifikat eller tilsvarende for før 1. mai 1972, kreves ved flyging om natten utvendig nødbelysning ved alle utganger over vinger og ved utganger der det kreves hjelpemidler for avstigning.
 - v) For fly som det ble innlevert søknad om typesertifikat eller tilsvarende for 1. mai 1972 eller senere, kreves ved nattflyging utvendig nødbelysning ved alle nødutganger for passasjerer.
 - vi) For fly der typesertifikatet første gang ble utstedt 1. januar 1958 eller senere, kreves det i passasjerkabinen(e) et system for merking av nødevakueringsvei ved gulvet.
2. For fly som har et største godkjent passasjerseteantall på høyst 19 og som er sertifisert i henhold til CS-23 eller CS-25:
- i) Kilder til generell kabinbelysning.
 - ii) Innvendig belysning i områder med nødutganger.
 - iii) Belyst merking av nødutganger og lysskilt som viser hvor nødutgangene befinner seg.
3. For fly som har et største godkjent passasjerseteantall på høyst 19 og som er sertifisert i henhold til CS-23 eller CS-25, kilder til generell kabinbelysning.
- b) Operatøren skal ikke drive passasjerfly som har et største godkjent passasjerseteantall på høyst ni, om natten, med mindre det er utstyrt med en kilde til generell kabinbelysning som letter evakuering av flyet. Systemet kan benytte seg av takbelysning eller andre kilder til belysning som allerede er montert i flyet, og som kan forbli i drift etter at flyets batteri er frakoplet.

OPS 1.820

Automatisk nødpeilesender

- a) Operatøren kan benytte et fly som er godkjent for transport av flere enn 19 passasjerer bare dersom det er utstyrt med minst
- 1. én automatisk nødpeilesender (ELT) eller to ELT-er av hvilken som helst type, eller
 - 2. to ELT-er, hvorav den ene skal være automatisk for fly som første gang fikk utstedt et eget luftdyktighetsbevis etter 1. juli 2008.
- b) Operatøren kan benytte et fly som er godkjent for transport av 19 passasjerer eller færre bare dersom det er utstyrt med minst
- 1. én ELT av hvilken som helst type, eller
 - 2. en automatisk ELT for fly som første gang fikk utstedt et eget luftdyktighetsbevis etter 1. juli 2008.
- c) Operatøren skal påse at alle ELT-er som medbringes for å oppfylle ovennevnte krav, fungerer i samsvar med de relevante bestemmelsene i ICAO-vedlegg 10, bind III.

OPS 1.825

Redningsvester

- a) Landfly. Operatøren kan drive et landfly
- 1. ved flyging over vann i en avstand på mer enn 50 nautiske mil fra kystlinjen, eller
 - 2. ved avgang eller landing på en flyplass der flygebanen for avgang eller innflyging går over vann på en slik måte at det ved et uhell vil være sannsynlig med en nødlanding på vannet,

bare dersom det er utstyrt med redningsvester med lys for å lette ettersøkningen, til alle personer om bord. Alle redningsvester skal være slik oppbevart at de er lett tilgjengelige fra setet eller køyeplassen til den personen redningsvesten er beregnet på. Redningsvester for spedbarn kan erstattes med andre godkjente flyteinnretninger som er utstyrt med lys for å lette ettersøkningen.

- b) Sjøfly og amfibiefly. Operatøren kan drive et sjøfly eller et amfibiefly på vann bare dersom det er utstyrt med redningsvester med lys for å lette ettersøkningen, til alle personer om bord. Alle redningsvester skal være slik oppbevart at de er lett tilgjengelige fra setet eller køyeplassen til den personen redningsvesten er beregnet på. Redningsvester for spedbarn kan erstattes med andre godkjente flyeinnetninger som er utstyrt med lys for å lette ettersøkningen.

OPS 1.830

Redningsflåter og nødpeilesendere (ELT) for langdistanseflyging over vann

- a) Ved flyginger over vann kan operatøren ikke benytte et fly i en større avstand fra land som egner seg for nødlanding, enn det som tilsvarer
1. korteste avstand av 120 minutters flyging i marsjhastighet og 400 nautiske mil for fly som er i stand til å fortsette flygingen til en flyplass dersom kritisk(e) motor(er) svikter på et hvilket som helst punkt langs ruten eller på planlagte strekninger som avviker fra den, eller
 2. for alle andre fly, korteste avstand av 30 minutters flyging i marsjhastighet og 100 nautiske mil,
- med mindre utstyret angitt i punkt b) og c) nedenfor medbringes.
- b) Tilstrekkelige redningsflåter til å transportere alle personer om bord. Med mindre ekstra redningsflåter med tilstrekkelig kapasitet er tilgjengelig, skal flyteevnen og setekapasiteten utover redningsflåtens sertifiserte kapasitet kunne romme alle om bord i flyet i tilfelle en av redningsflåtene med høyest angitt kapasitet går tapt. Redningsflåtene skal være utstyrt med
1. et lys for å lette ettersøkningen, og
 2. livredningsutstyr, herunder midler til livsopphold tilpasset vedkommende flyging, og
- c) minst to nødpeilesendere som kan sende på nødfrekvensene angitt i ICAO-vedlegg 10 bind V kapittel 2.

OPS 1.835

Overlevingsutstyr

Operatøren kan benytte et fly over områder der søk og redning ville være særlig vanskelig, bare dersom det er utstyrt med følgende:

- a) signalutstyr for å sende de pyrotekniske nødsignalene beskrevet i ICAO-vedlegg 2,
- b) minst to nødpeilesendere som kan sende på nødfrekvensene angitt i ICAO-vedlegg 10 bind V kapittel 2, og
- c) ytterligere overlevingsutstyr for ruten som skal flys, idet det tas hensyn til antallet personer om bord,
- med det unntak at utstyret som er angitt i punkt c), ikke behøver å medbringes dersom flyet enten
1. holder seg innenfor en viss avstand fra et område der søk og redning ikke er særlig problematisk, tilsvarende
 - i) 120 minutter flyging i marsjhastighet med én motor ute av drift, for fly som er i stand til å fortsette flygingen til en flyplass dersom kritisk(e) motor(er) svikter på et hvilket som helst punkt langs ruten eller under planlagt omdirigering, eller
 - ii) 30 minutter ved marsjhastighet for alle andre fly, eller
 2. for fly sertifisert i henhold til CS-25 eller tilsvarende, ikke større avstand enn den som tilsvarer 90 minutter i marsjhastighet fra et område som er egnet for nødlanding.

*OPS 1.840***Sjøfly og amfibiefly — Diverse utstyr**

- a) Operatøren kan drive et sjøfly eller et amfibiefly på vann bare dersom det er utstyrt med
1. et drivanker og annet utstyr som er nødvendig for å lette fortøyning, forankring eller manøvrering av luftfartøyet på vann, og som er egnet ut fra luftfartøyet's størrelse, vekt og manøvreringsegenskaper, og
 2. om relevant, utstyr for å lage lydsignalene angitt i internasjonale bestemmelser om forebygging av sammenstøt til sjøs.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.715***Ferdsskrivere — 1 — Liste over parametere som skal registreres****Tabell A1 — Fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg***Merknad:* Tallene i venstre kolonne gjenspeiler serienumrene i EUROCAE-dokument ED55.

Nr.	PARAMETER
1	TIDSPUNKT ELLER RELATIV TIDSANGIVELSE
2	TRYKKHØYDE
3	ANGITT FLYGEHASTIGHET
4	STYREKURS
5	NORMAL AKSELERASJON
6	FLYGESTILLING RUNDT TVERRAKSEN
7	FLYGESTILLING RUNDT LENGDEAKSEN
8	MANUELL BETJENING AV RADIOSENDERKNAPPER
9	SKYVEKRAFT/EFFEKT PÅ HVER ENKELT MOTOR OG EVENTUELT POSISJONEN TIL REGULATOREN FOR SKYVEKRAFT/EFFEKT I FØRERKABINEN
10	BAKKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
11	FORKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
12	STATUS FOR MOTORKRAFTREVERSERING
13	POSIJON FOR BAKKESPOILER OG/ELLER INNSTILLING AV LUFTBREMS
14	SAMLET ELLER UTVENDIG TEMPERATUR
15	FUNKSJON OG INNKOPLINGSSTATUS FOR AUTOPILOT, AUTOMATISK FARTSSTYRING OG AFCS
16	AKSELERASJON I LENGDERETNINGEN
17	AKSELERASJON I SIDERETNINGEN

Tabell A2 — Fly med en største sertifisert masse ved avgang på 5 700 kg eller mindre*Merknad:* Tallene i venstre kolonne gjenspeiler serienumrene i EUROCAE-dokument ED55.

Nr.	PARAMETER
1	TIDSPUNKT ELLER RELATIV TIDSANGIVELSE
2	TRYKKHØYDE
3	ANGITT FLYGEHASTIGHET
4	STYREKURS
5	NORMAL AKSELERASJON
6	FLYGESTILLING RUNDT TVERRAKSEN
7	FLYGESTILLING RUNDT LENGDEAKSEN
8	MANUELL BETJENING AV RADIOSENDERKNAPPER
9	SKYVEKRAFT/EFFEKT PÅ HVER ENKELT MOTOR OG EVENTUELT POSISJONEN TIL REGULATOREN FOR SKYVEKRAFT/EFFEKT I FØRERKABINEN
10	BAKKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
11	FORKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
12	STATUS FOR MOTORKRAFTREVERSERING
13	POSIJON FOR BAKKESPOILER OG/ELLER INNSTILLING AV LUFTBREMS
14	SAMLET ELLER UTVENDIG TEMPERATUR
15	INNKOPLINGSSTATUS FOR AUTOPILOT/AUTOMATISK FARTSSTYRING
16	ANGREPSVINKEL (DERSOM EN EGNET FØLER ER TILGJENGELIG)
17	AKSELERASJON I LENGDERETNINGEN

Tabell B — Tilleggsparametrer for fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg

Merknad: Tallene i venstre kolonne gjenspeiler serienumrene i EUROCAE-dokument ED55.

Nr.	PARAMETER
18	VIKTIGSTE BETJENINGSINNRETNINGER — RORFLATENES POSISJON OG/ELLER FLYGERENS SIGNAL (HØYDE, KRENGNING, GIRING)
19	HØYDETRIMPOSISJON
20	RADIOHØYDE
21	LODDRETT STRÅLEAVVIK (ILS-GLIDEBANE ELLER MLS-HØYDE)
22	VANNRETT STRÅLEAVVIK (ILS-RETNINGSINDIKATOR ELLER MLS-RETNING)
23	PASSERING AV MERKEFYR
24	ADVARSLER
25	RESERVERT (VALG AV FREKVENNS FOR NAVIGASJONSMOTTAKER ANBEFALES)
26	RESERVERT (DME-AVSTAND ANBEFALES)
27	STATUS FOR BRYTER FOR UNDERSTELLET'S POSISJON, I LUFTEN / PÅ BAKKEN-TILSTAND
28	TERRENGVARSLINGSSYSTEM
29	ANGREPSVINKEL
30	VARSEL OM LAVT TRYKK (HYDRAULISK OG PNEUMATISK)
31	HASTIGHET PÅ BAKKEN
32	POSISJON FOR UNDERSTELL ELLER SPAK FOR UNDERSTELL

Tabell C — Fly utstyrt med elektroniske visningssystemer

Merknad: Tallet i midtkolonnen gjenspeiler serienumrene i EUROCAE-dokument ED55 tabell A1.5.

Nr.	Nr.	PARAMETER
33	6	VALGT BAROMETERINNSTILLING (FOR HVER FLYGERPLASS)
34	7	VALGT HØYDE
35	8	VALGT HASTIGHET
36	9	VALGT MACH-TALL
37	10	VALGT LODDRETT HASTIGHET
38	11	VALGT STYREKURS
39	12	VALGT FLYGEBANE
40	13	VALGT BESLUTNINGSHØYDE
41	14	EFIS-VISNINGSFORMAT
42	15	MULTIFUNKSJON-/MOTOR-/ALARMVISNINGSFORMAT

*Tillegg 1 til OPS 1.720***Ferdsskrivere — 2 — Liste over parametere som skal registreres****Tabell A — Fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg**

Nr.	PARAMETER
1	TIDSPUNKT ELLER RELATIV TIDSANGIVELSE
2	TRYKKHØYDE
3	ANGITT FLYGEHASTIGHET
4	STYREKURS
5	NORMAL AKSELERASJON
6	FLYGESTILLING RUNDT TVERRAKSEN
7	FLYGESTILLING RUNDT LENGDEAKSEN
8	MANUELL BETJENING AV RADIOSENDERKNAPPER, MED MINDRE ET ALTERNATIVT HJELPEMIDDEL FOR SYNKRONISERING AV FDR- OG CVR-REGISTRERINGER ER TILGJENGELIG
9	EFFEKT PÅ HVER ENKELT MOTOR
10	BAKKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
11	FORKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
12	POSIJON FOR MOTORKRAFTREVERSERING (BARE FOR TURBOJETFLY)
13	POSIJON FOR BAKKESPOILER OG/ELLER INNSTILLING AV LUFTBREMS
14	UTVENDIG LUFTTEMPERATUR ELLER SAMLET LUFTTEMPERATUR
15a	INNKOPLINGSSTATUS FOR AUTOPILOT
15b	DRIFTSMODI FOR AUTOPILOT, KONTAKTSTATUS OG DRIFTSMODI FOR AUTOMATISK FARTSSTYRING OG AFCS-SYSTEMER

Tabell B — Tilleggsparametere for fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg

Nr.	PARAMETER
16	AKSELERASJON I LENGDERETNINGEN
17	AKSELERASJON I SIDERETNINGEN
18	VIKTIGSTE BETJENINGSINNRETNINGER — RORFLATENES POSISJON OG/ELLER FLYGERENS SIGNAL (HØYDE, KRENGNING OG GIRING)
19	HØYDETRIMPOSIJON
20	RADIOHØYDE
21	GLIDEBANEAVVIK
22	RETNINGSINDIKATORAVVIK
23	PASSERING AV MERKEFYR
24	HOVEDALARM
25	VALG AV FREKVENSER FOR NAV 1 OG NAV 2
26	DME 1- OG DME 2-AVSTAND
27	STATUS FOR BRYTER FOR UNDERSTELLET'S POSISJON
28	TERRENGVARSLINGSSYSTEM
29	ANGREPSVINKEL
30	HYDRAULIKK, HVERT SYSTEM (LAVT TRYKK)
31	NAVIGASJONSDATA
32	POSIJON FOR UNDERSTELL ELLER SPAK FOR UNDERSTELL

*Tillegg 1 til OPS 1.725***Ferdsskrivere — 3 — Liste over parametere som skal registreres*****Tabell A — Fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 5 700 kg***

Nr.	PARAMETER
1	TIDSPUNKT ELLER RELATIV TIDSANGIVELSE
2	TRYKKHØYDE
3	ANGITT FLYGEHASTIGHET
4	STYREKURS
5	NORMAL AKSELERASJON

Tabell B — Tilleggsparametere for fly med en største sertifisert masse ved avgang på over 27 000 kg

Nr.	PARAMETER
6	FLYGESTILLING RUNDT TVERRAKSEN
7	FLYGESTILLING RUNDT LENGDEAKSEN
8	MANUELL BETJENING AV RADIOSENDERKNAPPER, MED MINDRE ET ALTERNATIVT HJELPEMIDDEL FOR SYNKRONISERING AV FDR- OG CVR-REGISTRERINGER ER TILGJENGELIG
9	EFFEKT PÅ HVER ENKELT MOTOR
10	BAKKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
11	FORKANTKLAFFENES POSISJON ELLER BRYTERNES POSISJON I FØRERKABINEN
12	POSIJON FOR MOTORKRAFTREVERSERING (BARE FOR TURBOJETFLY)
13	POSIJON FOR BAKKESPOILER OG/ELLER INNSTILLING AV LUFTBREMS
14	UTVENDIG LUFTTEMPERATUR ELLER SAMLET LUFTTEMPERATUR
15a	INNKOPLINGSSTATUS FOR AUTOPILOT
15b	DRIFTSMODI FOR AUTOPILOT, KONTAKTSTATUS OG DRIFTSMODI FOR AUTOMATISK FARTSSTYRING OG AFCS-SYSTEMER
16	AKSELERASJON I LENGDERETNINGEN
17	AKSELERASJON I SIDERETNINGEN
18	VIKTIGSTE BETJENINGSINNRETNINGER — RORFLATENES POSISJON OG/ELLER FLYGERENS SIGNAL (HØYDE, KRENGNING OG GIRING)
19	HØYDETRIMPOSIJON
20	RADIOHØYDE
21	GLIDEBANEAVVIK
22	RETNINGSINDIKATORAVVIK
23	PASSERING AV MERKEFYR
24	HOVEDALARM
25	VALG AV FREKVENSER FOR NAV 1 OG NAV 2
26	DME 1- OG DME 2-AVSTAND
27	STATUS FOR BRYTER FOR UNDERSTELLET'S POSISJON
28	TERRENGVARSLINGSSYSTEM
29	ANGREPSVINKEL
30	HYDRAULIKK, HVERT SYSTEM (LAVT TRYKK)
31	NAVIGASJONSDATA (BREDDEGRAD, LENGDEGRAD, BAKKEFART OG AVDRIFTSVINKEL)
32	POSIJON FOR UNDERSTELL ELLER SPAK FOR UNDERSTELL

Tillegg 1 til OPS 1.770

Oksygen — Minstekrav til ekstra oksygen til fly med trykkabin under og etter nødnedstigning

Tabell 1

a)		b)
TILFØRSEL TIL		VARIGHET OG KABINHØYDE
1.	Alle som tjenestegjør i førerkabinen	Hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 13 000 fot og hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 10 000 fot, men ikke over 13 000 fot etter de første 30 minuttene ved disse høydene, men uansett ikke under <ul style="list-style-type: none"> i) 30 minutter for fly sertifisert for flyging i høyder som ikke overstiger 25 000 fot (<i>merknad 2</i>) ii) to timer for fly sertifisert for flyging i høyder over 25 000 fot (<i>merknad 3</i>)
2.	Alle påkrevde kabinbesetningsmedlemmer	Hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 13 000 fot, men ikke under 30 minutter (<i>merknad 2</i>), og hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 10 000 fot, men ikke over 13 000 fot etter de første 30 minuttene ved disse høydene.
3.	100 % av passasjerene (<i>merknad 5</i>)	Hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 15 000 fot, men uansett ikke under 10 minutter (<i>merknad 4</i>).
4.	30 % av passasjerene (<i>merknad 5</i>)	Hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 14 000 fot, men ikke over 15 000 fot.
5.	10 % av passasjerene (<i>merknad 5</i>)	Hele flygetiden dersom kabinhøyden er over 10 000 fot, men ikke over 14 000 fot etter de første 30 minuttene ved disse høydene.

Merknad 1: Den tilgjengelige tilførselen skal ta hensyn til kabinhøyden og nedstigningsprofilen for de berørte rutene.

Merknad 2: Den påkrevde minstetilførselen er den oksygenmengden som er nødvendig for en konstant nedstigningshastighet fra flyets største sertifiserte driftshøyde ned til 10 000 fot på ti minutter og deretter 20 minutter ved 10 000 fot.

Merknad 3: Den påkrevde minstetilførselen er den oksygenmengden som er nødvendig for en konstant nedstigningshastighet fra flyets største sertifiserte driftshøyde ned til 10 000 fot på ti minutter og deretter 110 minutter ved 10 000 fot. Den oksygenmengden som kreves i henhold til OPS 1.780 a) 1), kan inkluderes ved bestemmelse av nødvendig forsyning.

Merknad 4: Den påkrevde minstetilførselen er den oksygenmengden som er nødvendig for en konstant nedstigningshastighet fra flyets største sertifiserte driftshøyde ned til 15 000 fot på ti minutter.

Merknad 5: I denne tabellen menes med «passasjerer» de passasjerer som faktisk er om bord, herunder spedbarn.

*Tillegg 1 til OPS 1.775***Tilleggsoksygen til fly uten trykkabin***Tabell 1*

a)		b)
TILFØRSEL TIL		VARIGHET OG TRYKKHØYDE
1.	Alle som tjenestegjør i førerkabinen	Hele flygetiden ved trykkhøyder over 10 000 fot
2.	Alle påkrevde kabinbesetnings-medlemmer	Hele flygetiden ved trykkhøyder over 13 000 fot samt for ethvert tidsrom på over 30 minutter ved trykkhøyder over 10 000 fot, men høyst 13 000 fot.
3.	100 % av passasjerene (<i>se merknad</i>)	Hele flygetiden ved trykkhøyder over 13 000 fot
4.	10 % av passasjerene (<i>se merknad</i>)	Hele flygetiden etter 30 minutter ved trykkhøyder over 10 000 fot, men høyst 13 000 fot.

Merknad: I denne tabellen menes med «passasjerer» de passasjerer som faktisk er om bord, herunder spedbarn under to år.

KAPITTEL L

KOMMUNIKASJONS- OG NAVIGASJONSUTSTYR

OPS 1.845

Alminnelig innledning

- a) Operatøren skal sikre at en flyging ikke begynnes med mindre nødvendig kommunikasjons- og navigasjonsutstyr som kreves i henhold til dette kapittel,
1. er godkjent og installert i samsvar med gjeldende krav, herunder minste ytelsesstandard og krav til drift og luftdyktighet,
 2. er slik installert at svikt i en enkelt enhet som er nødvendig for kommunikasjons- og/eller navigasjonsformål, ikke gjør det umulig å kommunisere og/eller navigere sikkert langs ruten som flys,
 3. er i funksjonsdyktig stand for den typen drift som gjennomføres, unntatt som angitt i MEL (jf. OPS 1.030), og
 4. er slik tilrettelagt at det er lett å betjene for et flybesetningsmedlem, fra vedkommendes plass dersom utstyret skal være klart til bruk på dette stedet. Dersom det kreves at en utstyrsdel skal betjenes av flere enn ett besetningsmedlem, skal det være slik installert at utstyret er klart til bruk fra et hvilket som helst sted der utstyret må kunne brukes.
- b) Minstestandardene for kommunikasjons- og navigasjonsutstyrets ytelse er som angitt i gjeldende ETSO (European Technical Standard Orders), som oppført i gjeldende CS-TSO (Specifications on European Technical Standard Orders), med mindre andre ytelsesstandarder kreves i drifts- og luftdyktighetsbestemmelsene. Kommunikasjons- og navigasjonsutstyr som overholder andre spesifikasjoner for utforming og ytelse enn ETSO på dagen for OPS-gjennomføring, kan fortsatt brukes, eller installeres, med mindre det er fastsatt tilleggskrav i dette kapittel. Kommunikasjons- og navigasjonsutstyr som allerede er godkjent, behøver ikke å overholde en revidert ETSO eller en annen revidert spesifikasjon enn ETSO, med mindre det er fastsatt bestemmelser med tilbakevirkende kraft.

OPS 1.850

Radioutstyr

- a) Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er utstyrt med nødvendig radio for den typen drift som gjennomføres.
- b) Der det i henhold til dette kapittel kreves to uavhengige (atskilte og komplette) radiosystemer, skal hvert system ha en uavhengig antenneinstallasjon, men dersom det anvendes fastmonterte antenner uten antennenråd, eller annen antenneinstallasjon med tilsvarende pålitelighet, kreves det bare én antenne.
- c) Radiokommunikasjonsutstyret som kreves for å overholde punkt a), skal også kunne kommunisere på luftfartens nødfrekvens, 121,5 MHz.

OPS 1.855

Lydbetjeningspanel

Operatøren kan benytte et fly i henhold til IFR bare dersom det er utstyrt med et lydbetjeningspanel som er tilgjengelig for hvert påkrevd flygebesetningsmedlem.

*OPS 1.860***Radioutstyr for VFR-drift langs ruter der det navigeres etter visuelle landemerker**

Operatøren kan benytte et fly i henhold til VFR langs ruter der det kan navigeres etter visuelle landemerker, bare dersom det er utstyrt med det radiokommunikasjonsutstyr som kreves under normale driftsforhold for å oppnå følgende:

- a) kommunisere med relevante bakkestasjoner,
- b) kommunisere med relevante flygekontrollenheter fra ethvert punkt innenfor kontrollert luftrom der flyginger er planlagt, og
- c) motta værinformasjon.

*OPS 1.865***Kommunikasjons- og navigasjonsutstyr for drift i henhold til IFR, eller i henhold til VFR langs ruter der det ikke navigeres etter visuelle landemerker**

- a) Operatøren kan benytte fly i henhold til IFR, eller i henhold til VFR på ruter der det ikke kan navigeres etter visuelle landemerker bare dersom flyet er utstyrt med radiokommunikasjons- og SSR-transponder og navigasjonsutstyr i samsvar med kravene gitt av lufttrafikkjenestene i driftsområdet eller -områdene.
- b) Radioutstyr. Operatøren skal sikre at radioutstyret omfatter minst
 - 1. to uavhengige radiokommunikasjonssystemer i samsvar med det som under normale driftsforhold er nødvendig for å kommunisere med relevant bakkestasjon fra ethvert punkt på ruten, herunder omdirigering, og
 - 2. SSR-transponderutstyr som kreves for ruten som flys.
- c) For kortdistanseoperasjoner i NAT MNPS-luftrommet som ikke passerer over Nord-Atlanteren, kan et fly utstyres med et system for langdistansekommunikasjon (HF-system) bare dersom alternative prosedyrer for kommunikasjon er offentliggjort for det aktuelle luftrommet.
- d) Navigasjonsutstyr. Operatøren skal sikre at navigasjonsutstyret
 - 1. omfatter minst
 - i) et VOR-mottakersystem, et ADF-system, en DME, men det er ikke nødvendig å installere et ADF-system dersom bruk av ADF ikke kreves i noen fase av den planlagte flygingen,
 - ii) en ILS eller MLS, dersom ILS eller MLS kreves for navigasjon under innflyging,
 - iii) et mottakersystem for merkefyr, dersom merkefyr kreves for navigasjon ved innflyging,
 - iv) et områdenavigasjonssystem, dersom områdenavigasjon kreves for ruten som flys,
 - v) et ekstra DME-system på enhver rute, eller del av denne, der navigasjon bare bygger på DME-signaler,
 - vi) et ekstra VOR-mottakersystem på enhver rute, eller del av denne, der navigasjon bare bygger på VOR-signaler,
 - vii) et ekstra ADF-system på enhver rute, eller del av denne, der navigasjon bare bygger på NDB-signaler, eller
 - 2. oppfyller kravet til navigasjonsytelse (RNP) for drift i det aktuelle luftrommet.

- e) Operatøren kan benytte et fly som ikke er utstyrt med ADF eller navigasjonsutstyret som er angitt i punkt c) i vi) og/eller vii) ovenfor, forutsatt at flyet er utstyrt med alternativt utstyr som er godkjent av myndigheten for ruten som flys. Det alternative utstyret skal være tilstrekkelig pålitelig og nøyaktig til at sikker navigasjon for den planlagte ruten er mulig.
- f) Operatøren skal sikre at VHF-kommunikasjonsutstyr, ILS-retningsindikator og VOR-mottakere som er installert i flyet for drift i henhold til IFR, er av godkjent type som overholder ytelsesstandarder for FM-immunitet.
- g) Operatøren skal sørge for at fly som gjennomfører ETOPS-flyginger har et kommunikasjonsmiddel som kan kommunisere med en relevant bakkestasjon ved normale flygehøyder og planlagte flygehøyder ved uforutsette hendelser. På ETOPS-ruter der systemer for talekommunikasjon er tilgjengelig, skal det sørges for talekommunikasjon. For alle ETOPS-flyginger som varer lenger enn 180 minutter, skal det installeres pålitelig kommunikasjonsteknikk, basert på enten tale eller dataoverføring. Når talekommunikasjonssystemer ikke er tilgjengelig og når talekommunikasjon ikke er mulig eller av dårlig kvalitet, må kommunikasjonen sikres ved bruk av alternative systemer.

OPS 1.866

Transponderutstyr

- a) Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er utstyrt med
 - 1. en SSR-transponder som rapporterer trykkehøyde, og
 - 2. annet SSR-transponderutstyr som kreves for ruten som flys.

OPS 1.870

Ytterligere navigasjonsutstyr for drift i MNPS-luftrom

- a) Operatøren kan benytte et fly i MNPS-luftrom bare dersom det er utstyrt med navigasjonsutstyr som oppfyller minstespesifikasjoner for navigasjonsytelse som angitt i ICAO Doc 7030 i form av regionale tilleggsprosedyrer.
- b) Navigasjonsutstyret som kreves i dette punkt, skal være synlig for og kunne brukes av enhver flyger fra vedkommendes plass.
- c) For uinnskrenket drift i MNPS-luftrom skal et fly være utstyrt med to uavhengige navigasjonssystemer for langdistanseflyging (LRNS).
- d) For drift i MNPS-luftrom langs kunngjorte spesialruter skal et fly være utstyrt med ett navigasjonssystem for langdistanseflyging (LRNS), med mindre annet er angitt.

OPS 1.872

Utstyr for drift i avgrenset luftrom med reduserte minsteverdier for loddrett atskillelse (RVSM)

- a) Operatøren skal sikre at fly som drives i RVSM-luftrom, er utstyrt med
 - 1. to uavhengige høydemålersystemer,
 - 2. et høydevarslingssystem,
 - 3. et automatisk høydekontrollsystem, og
 - 4. en transponder for sekundær overvåkingsradar (SSR), med høyderapporteringssystem som kan tilkoples høydemålersystemet og brukes til å opprettholde høyde.

*OPS 1.873***Elektronisk håndtering av navigasjonsdata**

- a) Operatøren skal ikke bruke en navigasjonsdatabase som er beregnet på anvendelse av luftbåren navigasjon som et primært navigasjonssystem, med mindre leverandøren av navigasjonsdatabasen er innehaver av et akseptbrev (LoA) av type 2 eller tilsvarende.
 - b) Dersom operatørens leverandør ikke er innehaver av et akseptbrev av type 2 eller tilsvarende, skal ikke operatøren bruke de elektroniske navigasjonsdataproduktene med mindre myndigheten har godkjent operatørens framgangsmåter for å sikre at den anvendte prosessen og de leverte produktene har oppfylt tilsvarende integritetsstandarder.
 - c) Operatøren skal ikke bruke elektroniske navigasjonsdataprodukter til andre navigasjonsanvendelser med mindre myndigheten har godkjent operatørens prosedyrer for å sikre at den anvendte prosessen og produktene som er levert, oppfyller integritetsstandarder som er godtakbare med hensyn til dataenes planlagte bruk.
 - d) Operatøren skal fortsette å overvåke både prosessen og produktene i samsvar med kravene i OPS 1.035.
 - e) Operatøren skal innføre prosedyrer som sikrer rettidig distribusjon og innføring av aktuelle og uforandrede elektroniske navigasjonsdata til alle fly som har behov for det.
-

KAPITTEL M

*VEDLIKEHOLD AV FLY**OPS 1.875***Alminnelige bestemmelser**

- a) Operatøren kan benytte et fly bare dersom det er vedlikeholdt og frigitt for ibruktaking av en organisasjon som er godkjent/godtatt i henhold til del 145, men det er ikke nødvendig at inspeksjoner før flyging utføres av organisasjonen som er godkjent i henhold til del 145.
 - b) Kravene til flyets kontinuerlige luftdyktighet som er nødvendige for å oppfylle operatørsertifiseringskravene i OPS 1.180, er gjengitt i del M.
-

KAPITTEL N

FLYGEBESETNING

OPS 1.940

Flygebesetningens sammensetning

(Se tillegg 1 og 2 til OPS 1.940)

- a) Operatøren skal sikre at
1. sammensetningen av og antallet flygebesetningsmedlemmer på angitte plasser er i samsvar med, og ikke mindre enn, det minstetall som er angitt i flygehåndboken,
 2. flygebesetningen omfatter tilleggsmedlemmer dersom driftstypen krever det, og at den ikke er mindre enn det antallet som er angitt i driftshåndboken,
 3. alle flygebesetningsmedlemmer innehar et relevant og gyldig sertifikat som er godkjent av myndigheten, og er kvalifisert og skikket til å gjennomføre de oppgaver de pålegges,
 4. det er fastsatt prosedyrer som myndigheten kan godta, for å hindre at besetningen blir sammensatt av uerfarne flygebesetningsmedlemmer,
 5. en flyger blant flygebesetningen som er kvalifisert til å være fartøysjef i samsvar kravene som regulerer flygebesetningssertifikatene, utpekes som fartøysjef og kan delegere gjennomføringen av flygingen til en annen kvalifisert flyger, og
 6. flygebesetningen, dersom det i henhold til flygehåndboken kreves en systemoperatør, omfatter et besetningsmedlem som innehar et flymaskinistsertifikat, eller et kvalifisert flygebesetningsmedlem som kan godtas av myndigheten.
 7. kravene i kapittel N oppfylles dersom det engasjeres flygebesetningsmedlemmer som er selvstendig næringsdrivende og/eller arbeider frilans eller deltid. I den forbindelse skal det tas særlig hensyn til det samlede antallet luftfartøytyper eller -varianter som et flygebesetningsmedlem kan fly i kommersiell lufttransport, som ikke kan overstige kravene i OPS 1.980 og OPS 1.981, medregnet tjenester som vedkommende yter for en annen operatør. For besetningsmedlemmer som tjenestegjør som fartøysjef hos operatøren, skal operatørens grunnleggende opplæring i administrasjon av besetningsressurser (CRM) være gjennomført før linjeflyging uten tilsyn begynnes, med mindre besetningsmedlemmet tidligere har fullført en operatørs grunnleggende CRM-kurs.
- b) Minsteflygebesetning for drift i henhold til IFR eller om natten. For drift i henhold til IFR eller om natten skal operatøren sikre at
1. minsteflygebesetningen er to flygere for alle turbopropfly med et største godkjent passasjerseantall på over ni, og for alle turbojetfly, eller
 2. andre fly enn dem som omfattes av punkt b) 1) ovenfor, føres av én flyger, forutsatt at kravene i tillegg 2 til OPS 1.940 er oppfylt. Dersom kravene i tillegg 2 ikke er oppfylt, er minsteflygebesetning to flygere.

OPS 1.943

Operatørens grunnleggende opplæring i administrasjon av besetningsressurser (CRM)

- a) Dersom et flygebesetningsmedlem ikke tidligere har gjennomført operatørens grunnleggende opplæring i administrasjon av besetningsressurser (CRM) (gjelder både nye medarbeidere og eksisterende personale), skal operatøren sikre at flygebesetningsmedlemmet gjennomfører et grunnleggende CRM-opplæringskurs. Nye medarbeidere skal gjennomføre operatørens CRM-opplæring i løpet av det første året hos operatøren.

- b) Dersom flygebesetningsmedlemmet ikke tidligere har fått opplæring innen menneskelige faktorer, skal vedkommende gjennomføre et teorikurs som bygger på ATPL-programmet for menneskelige ytelser og begrensninger (se kravene som gjelder for utstedelse av flygebesetningssertifikat), og som skal gjennomføres forut for eller i kombinasjon med operatørens grunnleggende CRM-opplæring.
- c) Grunnleggende CRM-opplæring skal gis av minst én CRM-instruktør som er godtakbar for myndigheten, og som kan bistås av eksperter for å gå nærmere inn på bestemte områder.
- d) Grunnleggende CRM-opplæring skal gis i samsvar med en detaljert kursplan som er inkludert i driftshåndboken.

OPS 1.945

Omstillingsopplæring og kontroll

(Se tillegg 1 til OPS 1.945)

- a) Operatøren skal sikre at
 - 1. et flygebesetningsmedlem fullfører et typerettighetskurs som oppfyller gjeldende krav ved utstedelse av flygebesetningssertifikater i forbindelse med overgang fra én flytype til en annen type eller klasse der det kreves ny type- eller klasserettighet,
 - 2. et flygebesetningsmedlem fullfører operatørens omstillingskurs før linjeflyging uten tilsyn begynnes,
 - i) ved bytte til en flytype der det kreves ny type- eller klasserettighet, eller
 - ii) ved overgang til en annen operatør,
 - 3. omstillingsopplæring gis av kvalifisert personale i samsvar med en detaljert kursplan som er tatt med i driftshåndboken. Operatøren skal sikre at personale som integrerer CRM-elementer i omstillingsopplæring, er tilstrekkelig kvalifisert,
 - 4. omfanget av opplæring som kreves for operatørens omstillingskurs, fastsettes ut fra en vurdering av flygebesetningsmedlemmets tidligere opplæring slik denne er registrert i vedkommendes opplæringslogg som angitt i OPS 1.985,
 - 5. minstestandarder for flygebesetningsmedlemmenes kvalifikasjoner og erfaring før begynnelse av omstillingsopplæring er angitt i driftshåndboken,
 - 6. alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår kontrollene som kreves i henhold til OPS 1.965 b) samt opplæringen og kontrollene som kreves i henhold til OPS 1.965 d) før linjeflyging under tilsyn begynnes,
 - 7. kontrollen som kreves i henhold til OPS 1.965 c), gjennomføres etter fullført linjeflyging under tilsyn,
 - 8. flygebesetningsmedlemmet, etter å ha begynt operatørens omstillingskurs, ikke utfører flygetjeneste på en annen flytype eller klasse før kurset er fullført eller avsluttet, og
 - 9. elementer av CRM-opplæring integreres i omstillingskurset.
- b) Ved overgang til en annen flytype eller klasse kan kontrollen som kreves i henhold til 1.965 b), kombineres med ferdighetskontrollen for type- eller klasserettighet i henhold til kravene som gjelder for utstedelse av flygebesetningssertifikat.
- c) Operatørens omstillingskurs og type- eller klasserettighetskurset som kreves for utstedelse av flygebesetnings-sertifikat, kan kombineres.
- d) En flyger som gjennomgår et omstillingskurs, skal
 - 1. begynne linjeflyging under tilsyn så snart som mulig innen 21 dager etter at ferdighetskontrollen er fullført.

Dersom linjeflyging under tilsyn ikke er påbegynt innen 21 dager, skal operatøren sørge for nødvendig opplæring som myndigheten kan godta.

2. fullføre seks avganger og landinger i flygesimulator, som oppfyller kravene til simuleringsbaserte opplæringsinnretninger og er godkjent av myndigheten, senest 21 dager etter at ferdighetskontrollen er fullført.

Simulatoropplæringen skal gjennomføres med en typerettighetsinstruktør for fly (TRI(A)) i ett av flygersetene.

Når det anbefales av et Joint Operational Evaluation Board (JOEB) og godkjennes av myndigheten, kan antallet avganger og landinger reduseres.

Dersom disse avgangene og landingene ikke er gjennomført innen 21 dager, skal operatøren sørge for nødvendig oppfriskningsopplæring som myndigheten kan godta.

3. Gjennomføre sine første fire avganger og landinger for linjeflyging under tilsyn av en TRI(A) sittende i et flygersete.

Når det anbefales av et Joint Operational Evaluation Board (JOEB) og godkjennes av myndigheten, kan antallet avganger og landinger reduseres.

OPS 1.950

Differanseopplæring og tilvenningsopplæring

- a) Operatøren skal sikre at et flygebesetningsmedlem gjennomfører
 1. differanseopplæring som krever tilleggskunnskap og opplæring, på en hensiktsmessig opplæringsinnretning for vedkommende fly,
 - i) ved drift av en annen variant av et fly av samme type eller annen type av samme klasse som det som drives fra før, eller
 - ii) ved endring av utstyr og/eller prosedyrer for typer eller varianter i drift,
 2. tilvenningsopplæring som krever tilegnelse av tilleggskunnskaper,
 - i) ved drift av et annet fly av samme type eller variant, eller
 - ii) ved endring av utstyr og/eller prosedyrer for typer eller varianter i drift.
- b) Operatøren skal i driftshåndboken angi når slik differanseopplæring eller tilvenningsopplæring er påkrevd.

OPS 1.955

Utnevnelse til fartøysjef

- a) Operatøren skal sikre at styrmann som oppgraderes til fartøysjef, og de som engasjeres som fartøysjef,
 1. har et minstenivå av erfaring, som kan aksepteres av myndigheten, og som er angitt i driftshåndboken, og
 2. for flerflygerdrift, at flygeren fullfører et relevant fartøysjefkurs.
- b) Fartøysjefkurset som kreves i punkt a) 2) ovenfor, skal være angitt i driftshåndboken og omfatte minst følgende:
 1. opplæring i en STD (herunder linjeflygingstrening) og/eller flygetrening,
 2. operatørens ferdighetskontroll som fartøysjef,

3. fartøysjefens ansvar,
4. linjeopplæring som fartøysjef under tilsyn. Det kreves minst ti sektorer for flygere som allerede er kvalifisert på flytypen,
5. gjennomføring av linjekontroll for fartøysjef som angitt i OPS 1.965 c), og bevis på rute- og flyplasskompetanse som angitt i OPS 1.975, og
6. elementer av administrasjon av besetningsressurser (CRM).

OPS 1.960

Fartøysjefer som er CPL-innehavere

- a) Operatøren skal sikre at
1. en CPL-innehaver tjenestegjør som fartøysjef på fly sertifisert i flygehåndboken for flyging med én flyger bare dersom
 - i) flygeren har minst 500 timer total flygetid på fly eller er innehaver av gyldig instrumentrettighet ved befordring av passasjerer etter regler for visuell flyging (VFR) utenfor en radius på 50 NM fra en avgangsflyplass, eller
 - ii) flygeren, ved drift av et flermotorsfly i henhold til instrumentflygeregler (IFR), har minst 700 timer total flygetid på fly, herunder 400 timer som fartøysjef (i samsvar med kravene som regulerer flygebesetningssertifikatet), hvorav 100 timer i henhold til IFR, herunder 40 timer i flermotorsdrift. De 400 timene som fartøysjef kan erstattes med flygetid som styrmann, basert på at to timer som styrmann tilsvarer én time som fartøysjef, forutsatt at disse timene ble opparbeidet i et etablert besetningssystem med flere flygere som er angitt i driftshåndboken,
 2. kravene angitt i tillegg 2 til OPS 1.940 er oppfylt, i tillegg til punkt a) 1) ii) ovenfor, ved drift i henhold til IFR med én flyger, og
 3. fartøysjefkurset angitt i OPS 1.955 a) 2) er fullført ved drift med flere flygere, i tillegg til punkt a) 1) ovenfor og før flygeren begynner å fungere som fartøysjef.

OPS 1.965

Gjentatt opplæring og kontroll

(Se tillegg 1 og 2 til OPS 1.965)

- a) Alminnelige bestemmelser Operatøren skal sikre at
1. alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår gjentatt opplæring og kontroll, og at all slik opplæring og kontroll er relevant for flytypen eller varianten av fly som besetningsmedlemmet er sertifisert til å tjenestegjøre på,
 2. et program for gjentatt opplæring og kontroll er fastsatt i driftshåndboken og godkjent av myndigheten,
 3. gjentatt opplæring gis av følgende personell:
 - i) bakke- og oppfriskingsopplæring — av kvalifisert personell,
 - ii) fly/STD-opplæring – av en typerettighetsinstruktør (TRI), klasserettighetsinstruktør (CRI), eller for STD-innholdet, en instruktør i simuleringsbasert flygeopplæring (SFI), forutsatt at vedkommende TRI, CRI eller SFI oppfyller operatørens krav til erfaring og kunnskap i tilstrekkelig grad til å gi instruksjon på de punktene som er angitt i punkt a) 1 i) A) og B) i tillegg 1 til OPS 1.965,
 - iii) opplæring i bruk av nød- og sikkerhetsutstyr – av kvalifisert personell, og

- iv) administrasjon av besetningsressurser (CRM):
 - A) integrasjon av CRM-elementer i alle faser av den gjentatte opplæringen — av alt personell som gir gjentatt opplæring. Operatøren skal sikre for at alt personell som gir gjentatt opplæring, er kvalifisert til å integrere CRM-elementer i denne opplæringen,
 - B) modulbasert CRM-opplæring – av minst én CRM-instruktør som er godtakbar for myndigheten, og som kan bistås av eksperter for å gå nærmere inn på bestemte områder,
- 4. gjentatt kontroll utføres av følgende personell:
 - i) operatørens ferdighetskontroll – av en typerettighetskontrollør (TRE), klasserettighetskontrollør (CRE), eller dersom kontrollen utføres i en STD, en TRE, en CRE eller en kontrollør for simuleringsbasert flyging (SFE), opplært i CRM-begreper og i vurdering av CFM-ferdigheter,
 - ii) linjekontroll — av kvalifiserte fartøysjefer oppnevnt av operatøren og godtakbare for myndigheten,
 - iii) kontroll av nød- og sikkerhetsutstyr — av kvalifisert personell.
- b) Operatørens ferdighetskontroll
 - 1. Operatøren skal sikre at
 - i) alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår operatørens ferdighetskontroller og demonstrerer sin kompetanse i utførelsen av prosedyrer for normale situasjoner, unormale situasjoner og nødssituasjoner, og
 - ii) kontrollen gjennomføres uten utvendig visuell referanse når det er krav om at flygebesetningsmedlemmene skal kunne drive i henhold til IFR, og
 - iii) hvert flygebesetningsmedlem gjennomgår operatørens ferdighetskontroller som medlem av en vanlig fullt bemannet flygebesetning.
 - 2. Gyldighetsperioden til operatørens ferdighetskontroll skal være seks kalendermåneder fra utstedelsesmånedens utløp. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av gyldighetsperioden til en tidligere operatørs ferdighetskontroll, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til seks kalendermåneder etter utløpsdatoen for den foregående kontrollen.
- c) Linjekontroll. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår en linjekontroll på flyet for å demonstrere sin kompetanse i å gjennomføre normal linjedrift som angitt i driftshåndboken. Gyldighetsperioden til en linjekontroll skal være tolv kalendermåneder, i tillegg til resten av utstedelsesmåned. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av gyldighetsperioden til en tidligere linjekontroll, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til tolv kalendermåneder etter utløpsdatoen for tidligere linjekontroll.
- d) Opplæring i bruk av nød- og sikkerhetsutstyr samt kontroll. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår opplæring og kontroll når det gjelder plassering og bruk av alt nød- og sikkerhetsutstyr om bord. Gyldighetsperioden til en kontroll av nød- og sikkerhetsutstyr skal være tolv kalendermåneder, i tillegg til resten av utstedelsesmåned. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av gyldighetsperioden til en tidligere nød- og sikkerhetskontroll, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til tolv kalendermåneder etter utløpsdatoen for den tidligere nød- og sikkerhetskontrollen.
- e) CRM. Operatøren skal sikre at
 - 1. CRM-elementer integreres i alle relevante faser av den gjentatte opplæringen, og at
 - 2. alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår en egen modulbasert CRM-opplæring. Alle de viktigste emnene i CRM-opplæringen skal dekkes i løpet av en periode på høyst tre år.
- f) Bakke- og oppfriskingsopplæring. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår bakke- og oppfriskingsopplæring minst hver 12. kalendermåned. Dersom opplæringen er gjennomført innenfor tre kalendermåneder før utløpet av perioden på tolv kalendermåneder, skal neste bakke- og oppfriskingsopplæring gjennomføres innenfor tolv kalendermåneder etter den opprinnelige utløpsdatoen for forrige bakke- og oppfriskingsopplæring.

- g) Fly/STD-opplæring. Operatøren skal sikre at alle flygebesetningsmedlemmer gjennomgår fly/STD-opplæring minst hver 12. kalendermåned. Dersom opplæringen er gjennomført innenfor tre kalender måneder før utløpet av tidsrommet på tolv kalender måneder, skal neste fly/STD-opplæring gjennomføres innenfor tolv kalender måneder etter den opprinnelige utløpsdatoen for forrige fly/STD-opplæring.

OPS 1.968

Flygere kvalifisert til å tjenestegjøre i begge flygerseter

(Se tillegg 1 til OPS 1.968)

- a) Operatøren skal sikre at
1. en flyger som kan bli pålagt å tjenestegjøre i hvert flygersete, gjennomfører nødvendig opplæring og kontroll, og at
 2. opplærings- og kontrollprogrammet er angitt i driftshåndboken og er godtakbart for myndigheten.

OPS 1.970

Aktuell erfaring

- a) Operatøren skal sikre at
1. en flyger pålegges tjeneste på et fly som del av minste godkjente besetning, som faktisk fører av flyet eller ikke, bare dersom vedkommende har gjennomført tre avganger og tre landinger i løpet av de foregående 90 dagene, enten som fører av et fly eller i en flygesimulator av samme type/klasse, og
 2. en flyger som ikke innehar gyldig instrumentrettighet, pålegges tjeneste på et fly som fartøysjef om natten bare dersom vedkommende har gjennomført minst én nattlanding i løpet av de foregående 90 dagene, enten som fører av et fly eller i en flygesimulator av samme type/klasse.
- b) 90-dagersperioden nevnt i punkt a) 1 og 2 kan forlenges til høyst 120 dager ved linjeflyging under tilsyn av en typerettighetsinstruktør eller typerettighetskontrollør. For perioder utover 120 dager oppfylles kravet til aktuell erfaring gjennom en opplæringsflyging eller bruk av en flygesimulator på flytypen som skal brukes.

OPS 1.975

Bevis på rute- og flyplasskompetanse

- a) Operatøren skal sikre at en flyger, før vedkommende utnevnes til fartøysjef eller til flyger som av fartøysjefen kan få delegert ansvaret for flygingen, har oppnådd tilstrekkelig kjennskap til ruten som skal flys og om flyplasser (herunder alternative flyplasser), innretninger og prosedyrer som skal anvendes.
- b) Gyldigheten av bevis på rute- og flyplasskompetanse er tolv kalender måneder i tillegg til gjenstående del av
1. kvalifiseringsmåned, eller
 2. måneden da siste drift på ruten eller til flyplassen fant sted.
- c) Bevis på rute- og flyplasskompetanse fornyes gjennom drift på ruten eller til flyplassen i løpet av gyldighetsperioden angitt i b) ovenfor.
- d) Dersom beviset fornyes i løpet av de siste tre kalendermånedene av gyldigheten av et tidligere bevis på rute- og flyplasskompetanse, skal gyldighetsperioden løpe fra fornyelsesdatoen til tolv kalender måneder etter utløpsdatoen for det tidligere beviset på rute- og flyplasskompetanse.

*OPS 1.978***Alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram**

(Se tillegg 1 til OPS 1.978)

- a) Etter minst to års sammenhengende drift kan en operatør erstatte de kravene til opplæring og kontroll for flygebesetningen som er angitt i tillegg 1 til OPS 1.978 a), med et alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram (ATQP) godkjent av myndigheten. Kravet om to års sammenhengende drift kan reduseres etter myndighetens valg.
- b) Det alternative opplærings- og kvalifikasjonsprogrammet (ATQP) må omfatte opplæring og kontroll som fastsetter og vedlikeholder et ferdighetsnivå som minst like høyt som det nivået som oppnås ved å følge bestemmelsene i OPS 1.945, 1.965 og 1.970. Standarden for flygebesetningens opplæring og kvalifikasjoner skal fastsettes før ATQP innføres. Standardene for opplæring og kvalifikasjoner i henhold til ATQP skal også angis.
- c) En operatør som søker om godkjenning til å gjennomføre et alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram (ATQP), skal legge fram for myndigheten en gjennomføringsplan i samsvar med punkt c) i tillegg 1 til OPS 1.978.
- d) I tillegg til kontrollene som kreves av OPS 1.965 og 1.970, skal operatøren sørge for at hvert enkelt medlem av flygebesetningen gjennomgår en linjeflygingsevaluering (LOE).
 - 1. Linjeflygingsevalueringen skal gjennomføres i simulator. Linjeflygingsevalueringen kan gjennomføres sammen med annen godkjent alternativ ATQP-opplæring.
 - 2. Gyldighetsperioden til en linjeflygingsevaluering skal være tolv kalendermåneder, i tillegg til resten av utstedelsesmåneden. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av forrige linjeflygingsevalueringens gyldighetsperiode, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til tolv kalendermåneder etter utløpsdatoen for forrige linjeflygingsevaluering.
- e) Etter to års drift innenfor et godkjent alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram (ATQP), kan operatøren med myndighetens godkjenning utvide gyldighetsperioden for OPS 1.965 og 1.970 som følger:
 - 1. Operatørens ferdighetskontroll – tolv kalendermåneder i tillegg til det som gjenstår av utstedelsesmåneden. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av gyldighetsperioden til en tidligere operatørs ferdighetskontroll, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til seks kalendermåneder etter utløpsdatoen på den tidligere operatørs ferdighetskontroll.
 - 2. Linjekontroll – 24 kalendermåneder i tillegg til det som gjenstår av utstedelsesmåneden. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste seks kalendermånedene av gyldighetsperioden til en tidligere linjekontroll, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til 24 kalendermåneder etter utløpsdatoen for forrige linjekontroll. Linjekontrollen kan kombineres med en linjeorientert kvalitetsvurdering (LOQE) med myndighetens godkjenning.
 - 3. Kontroll av nød- og sikkerhetsutstyr – 24 kalendermåneder i tillegg til det som gjenstår av utstedelsesmåneden. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste seks kalendermånedene av forrige kontrollers gyldighetsperiode, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til 24 kalendermåneder etter utløpsdatoen for forrige kontroll.
- f) En utnevnt stillingsinnehaver skal ha ansvaret for det alternative opplærings- og kvalifikasjonsprogrammet (ATQP).

*OPS 1.980***Tjeneste på flere enn én type eller variant**

(Se tillegg 1 til OPS 1.980)

- a) Operatøren skal sikre at et flygebesetningsmedlem ikke tjenestegjør på flere enn én flytype eller variant, med mindre flygebesetningsmedlemmet er kvalifisert til dette.
- b) Når det vurderes drift på flere enn én type eller variant, skal operatøren sikre at forskjeller på og/eller likheter mellom de aktuelle flyene forsvares slik drift, idet det tas hensyn til følgende:
 - 1. teknisk nivå,
 - 2. driftsprosedyrer,
 - 3. manøvreringsegenskaper.

- c) Operatøren skal sikre at et flygebesetningsmedlem som tjenestegjør på flere enn én type eller variant, oppfyller alle krav angitt i kapittel N for hver type eller variant, med mindre myndigheten har godkjent bruk av godskriving i forbindelse med trening, kontroll og krav til aktuell erfaring.
- d) Operatøren skal i driftshåndboken angi egnede prosedyrer og/eller driftsbegrensninger, godkjent av myndigheten, for all tjeneste på flere enn én type eller variant som omfatter
 - 1. laveste erfaringsnivå for flygebesetningsmedlemmer,
 - 2. laveste erfaringsnivå på en type eller variant for opplæring på og drift av en annen type eller variant kan begynnes,
 - 3. prosessen som ligger til grunn for at flygebesetninger kvalifisert på én type eller variant opplæres og kvalifiseres for en ny type eller variant, og
 - 4. alle relevante krav til aktuell erfaring for hver type eller variant.

OPS 1.981

Drift av helikopter og fly

- a) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør både på helikoptre og fly,
 - 1. skal operatøren sikre at flygingen med helikopter og fly begrenses til én type av hver,
 - 2. skal operatøren i driftshåndboken angi hensiktsmessige prosedyrer og/eller driftsbegrensninger som er godkjent av myndigheten.

OPS 1.985

Opplæringslogger

- a) Operatøren skal
 - 1. bevare opplysninger om all opplæring, kontroll og kvalifisering som angitt i OPS 1.945, 1.955, 1.965, 1.968 og 1.975 som et flygebesetningsmedlem har gjennomgått, og
 - 2. på anmodning stille alle bevarte opplysninger om flygebesetningsmedlemmets omstillingskurs, gjentatt opplæring og kontroller til rådighet for vedkommende flygebesetningsmedlem.

*Tillegg 1 til OPS 1.940***Flygebesetningsmedlemmers avløsning under flyging**

- a) Et flygebesetningsmedlem kan under flyging bli avløst fra sine plikter ved betjeningsinnretningene av et annet kvalifisert flygebesetningsmedlem.
 - b) Avløsning av fartøysjefen
 - 1. Fartøysjefen kan delegere gjennomføringen av flygingen til
 - i) en annen kvalifisert fartøysjef, eller
 - ii) bare for drift over flygenivå 200, en flyger med kvalifikasjoner som beskrevet i punkt c) nedenfor.
 - c) Minstekrav til en flyger som avløser fartøysjefen
 - 1. gyldig ATPL,
 - 2. omstillingsopplæring og kontroll (herunder typerettighetsopplæring) som angitt i OPS 1.945,
 - 3. all gjentatt opplæring og kontroll som angitt i OPS 1.965 og JAR-OPS 1.968, og
 - 4. kvalifikasjon for kjennskap til ruter som angitt i OPS 1.975.
 - d) Avløsning av styrmannen
 - 1. Styrmannen kan avløses av
 - i) en annen kvalifisert flyger, eller
 - ii) en avløsningsstyrmann med kvalifikasjoner som beskrevet i punkt e) nedenfor.
 - e) Minstekrav til avløsningsstyrmann underveis:
 - 1. gyldig CPL med instrumentrettighet,
 - 2. omstillingsopplæring og kontroll, herunder typerettighetsopplæring, som angitt i OPS 1.945, unntatt kravet om avgangs- og landingsopplæring,
 - 3. all gjentatt opplæring og kontroll som angitt i OPS 1.965, unntatt krav om avgangs- og landingsopplæring, og
 - 4. bare fungere i rollen som styrmann underveis og ikke under FL 200,
 - 5. det kreves ikke aktuell erfaring som angitt i OPS 1.970. Flygeren skal imidlertid gjennomgå opplæring i flygesimulator som gir aktuell erfaring og oppfrisking av flygeferdigheter med intervaller på høyst 90 dager. Denne oppfriskingsopplæringen kan kombineres med opplæringen angitt i OPS 1.965.
 - f) Avløsning av systemoperatøren. En systemoperatør kan avløses under flyging av et besetningsmedlem som er innehaver av et flymaskinistsertifikat, eller av et kvalifisert flygebesetningsmedlem som kan aksepteres av myndigheten.
-

*Tillegg 2 til OPS 1.940***Enkeltflygeroperasjoner i henhold til IFR eller om natten**

- a) Flyene nevnt i OPS 1.940 b) 2 kan drives med én flyger i henhold til IFR eller om natten dersom følgende krav er oppfylt:
1. Operatøren skal i driftshåndboken inkludere flygeres program for omstilling og gjentatt opplæring, som omfatter tilleggskravene for enkeltflygeroperasjon.
 2. Prosedyrene for førerkabinen skal særlig omfatte
 - i) motorbetjening og håndtering av motorene i nødssituasjoner,
 - ii) bruk av kontrollister for prosedyrer for normale situasjoner, unormale situasjoner og nødssituasjoner,
 - iii) ATC-kommunikasjon,
 - iv) prosedyrer ved avgang og innflyging,
 - v) betjening av autopilot, og
 - vi) bruk av forenklet underveisdokumentasjon.
 3. De gjentatte kontroller som kreves i henhold til OPS 1.965, skal utføres i enkeltflygerrollen på den typen eller klassen av fly under forhold som er representative for operasjonen.
 4. Flygeren skal ha minst 50 timer flygetid på den bestemte typen eller klassen av fly i henhold til IFR, hvorav ti timer som fartøysjef og
 5. Minste påkrevde aktuelle erfaring for en flyger som er engasjert i en enkeltflygeroperasjon i henhold til IFR eller om natten, er fem IFR-flyginger, herunder tre instrumentinnflyginger, i enkeltflygerrollen, utført i løpet av de siste 90 dagene på typen eller klassen av fly. Dette kravet kan erstattes med en IFR-instrumentinnflygingskontroll på typen eller klassen av fly.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.945***Operatørens omstillingskurs**

- a) En operatørs omstillingskurs skal omfatte
 - 1. bakkeopplæring og -kontroll, herunder flysystemer og prosedyrer for normale situasjoner, unormale situasjoner og nødssituasjoner,
 - 2. nød- og sikkerhetsutstyrstrening samt kontroller som må gjennomføres før flyopplæring begynnes,
 - 3. fly/STD-opplæring og -kontroll, og
 - 4. linjeflyging under tilsyn og linjekontroll.
 - b) Omstillingskurset skal gjennomføres i den rekkefølge som er fastsatt i punkt a).
 - c) CRM-elementer skal integreres i omstillingskurset og formidles av tilstrekkelig kvalifisert personell.
 - d) Dersom et flygebesetningsmedlem ikke tidligere har gjennomført operatørens omstillingskurs, skal operatøren sikre at flygebesetningsmedlemmet i tillegg til punkt a) gjennomgår alminnelig førstehjelpsopplæring, og om relevant, opplæring i prosedyrer for nødlanding på vann med bruk av utstyret i vann.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.965***Gjentatt opplæring og kontroll — Flygere**

- a) Gjentatt opplæring. Gjentatt opplæring skal omfatte
1. Bakke- og oppfriskingsopplæring.
 - i) Programmet for teori- og gjenoppfriskingsopplæring skal omfatte
 - A) flysystemer,
 - B) prosedyrer og krav knyttet til drift, herunder avising og forebygging av isdannelse på bakken samt svikt hos flygeren, og
 - C) gjennomgåelse av ulykker og hendelser.
 - ii) ervervede kunnskaper fra teori- og oppfriskingsopplæringen skal verifiseres ved et spørreskjema eller andre egnede metoder,
 2. Fly/STD-opplæring.
 - i) Programmet for fly/STD-opplæring skal være slik utformet at alle de viktigste feilsituasjonene i flysystemene og tilknyttede prosedyrer vil være gjennomgått i løpet av den siste treårsperioden.
 - ii) Dersom manøvrer med motor ute av drift gjennomføres i et fly, skal motorsvikten simuleres.
 - iii) Fly/STD-opplæring kan kombineres med operatørens ferdighetskontroll,
 3. Opplæring i bruk av nød- og sikkerhetsutstyr
 - i) Opplæring i bruk av nød- og sikkerhetsutstyr kan kombineres med kontroll av nød- og sikkerhetsutstyr, og skal gjennomføres i et fly eller en egnet alternativ opplæringsinnretning.
 - ii) Programmet for opplæring i nød- og sikkerhetsutstyr skal hvert år omfatte følgende elementer:
 - A) faktisk iføre seg redningsvest, dersom slike finnes om bord,
 - B) faktisk iføre seg åndedrettsvern, dersom slikt finnes om bord,
 - C) faktisk håndtering av branslokkingsapparater,
 - D) instruksjon i plassering og bruk av alt nød- og sikkerhetsutstyr om bord i flyet,
 - E) instruksjon i plassering og bruk av alle typer utganger, og
 - F) sikkerhetsprosedyrer.
 - iii) Opplæringsprogrammet skal hvert tredje år omfatte følgende elementer:
 - A) praktisk betjening av alle typer utganger,
 - B) demonstrasjon av prosedyren for håndtering av en evakueringsskille, dersom flyet er slik utstyrt,
 - C) praktisk brannslukking ved hjelp av utstyr som er representativt for det som finnes om bord i flyet, på en virkelig eller simulert brann, med det unntak at det for halonslukkere kan anvendes en alternativ metode som er godtakbar for myndigheten,
 - D) virkningene av røyk i et lukket rom og praktisk bruk av alt relevant utstyr i et simulert røykfylt miljø,
 - E) faktisk håndtering av pyroteknisk utstyr, virkelig eller simulert, dersom flyet er slik utstyrt, og
 - F) demonstrasjon av bruk av redningsflåte(r), dersom flyet er slik utstyrt,

4. Opplæring i administrasjon av besetningsressurser (CRM)
 - i) CRM-elementer integreres i alle relevante faser av den gjentatte opplæringen, og
 - ii) et eget modulbasert CRM-opplæringsprogram skal etableres, slik at alle de viktigste emnene i CRM-opplæringen blir gjennomgått i løpet av et tidsrom på høyst tre år, som følger:
 - A) menneskelige feil og pålitelighet, feilkjede, forebygging og gjenkjenning av feil,
 - B) foretakets sikkerhetskultur, SOP-er, organisasjonsfaktorer,
 - C) stress, stresshåndtering, tretthet og årvåkenhet,
 - D) innhenting og bearbeiding av informasjon, situasjonsbevissthet, håndtering av arbeidsbyrde,
 - E) beslutningstaking,
 - F) kommunikasjon og samordning i og utenfor førerkabinen,
 - G) lederskap og gruppeatferd, synergi,
 - H) automatisering og automatiseringsfilosofi (om relevant for typen),
 - I) bestemte typerrelaterte forskjeller,
 - J) undersøkelser basert på faktiske tilfeller,
 - K) andre områder som krever ekstra oppmerksomhet, som angitt i programmet for ulykkesforebygging og flysikkerhet (se OPS 1.037).
 - iii) Operatører skal fastsette framgangsmåter for ajourføring av sitt periodiske CRM-opplæringsprogram. Programmet skal revideres i et tidsrom på høyst tre år. Ved revisjon av programmet skal det tas hensyn til anonymiserte resultater fra CRM-vurderingene av besetning, samt informasjon som er påvist gjennom programmet for forebygging av ulykker og for flysikkerhet.
- b) Gjentatt kontroll. Gjentatt kontroll skal omfatte
 1. Operatørens ferdighetskontroll
 - i) Dersom det er relevant, skal operatørens ferdighetskontroll omfatte følgende manøvrer:
 - A) avbrutt avgang dersom en flygesimulator er tilgjengelig, ellers bare trening av håndgrep,
 - B) avgang med motorsvikt mellom V1 og V2, eller så snart sikkerhetshensyn tillater det,
 - C) presisjonsinstrumentinnflyging til minstekriterier, med én motor ute av drift for flermotorsfly,
 - D) ikke-presisjonsinnflyging til minstekriterier,
 - E) avbrutt instrumentinnflyging fra minstekriterier, med én motor ute av drift for flermotorsfly, og
 - F) landing med én motor ute av drift. For enmotorsfly kreves trening på simulert nødlanding.
 - ii) Dersom manøvrer med motor ute av drift gjennomføres i et fly, skal motorsvikten simuleres.
 - iii) I tillegg til kontrollene fastsatt i punkt i) A)–F) skal kravene som gjelder utstedelse av flygebesetnings-sertifikater oppfylles hver tolvte måned; dette kan kombineres med operatørens ferdighetskontroll.

- iv) For en flyger som driver bare i henhold til VFR, kan kontrollene angitt i punkt i) C)–E) ovenfor utelates, unntatt en innflyging og avbrutt innflyging i et flermotorsfly med én motor ute av drift.
 - v) Operatørens ferdighetskontroller skal utføres av en typerettighetskontrollør,
2. Kontroll av nød- og sikkerhetsutstyr. Punktene som skal kontrolleres, er de det er gitt opplæring i i samsvar med punkt a) 3.
3. Linjekontroller
- i) Linjekontroller skal fastslå evnen til å kunne gjennomføre tilfredsstillende en fullstendig linjeflyging, herunder prosedyrer før og etter flyging samt bruk av tilgjengelig utstyr, slik det er angitt i driftshåndboken.
 - ii) Flygebesetningens CRM-ferdigheter skal vurderes etter en metode som er godtakbar for myndigheten og angitt i driftshåndboken. Hensikten med en slik vurdering er
 - A) å gi samlet og individuell tilbakemelding til besetningen og avdekke områder der repetisjonsopplæring er nødvendig, og
 - B) å forbedre systemet for CRM-opplæring.
 - iii) CRM-vurderinger alene skal ikke brukes som begrunnelse for at linjekontrollen svikter.
 - iv) Dersom flygere er tildelt tjeneste som flygende flyger (PF) og ikke-flygende flyger (PNF), skal de kontrolleres i begge funksjoner.
 - v) Linjekontroller skal utføres i et fly.
 - vi) Linjekontroller skal utføres av kvalifiserte fartøysjefer som er utnevnt av operatøren og godtakbare for myndigheten. Personen som gjennomfører linjekontrollen, som er beskrevet i OPS 1.965 a) 4 ii), skal ha fått opplæring i CRM-begreper og i vurdering av CRM-ferdigheter, og skal sitte i et observatørsete dersom et slikt finnes. For langdistansedrift med ekstra driftsflygebesetning om bord kan personen utføre rollen som avløsningsflyger, og skal ikke sitte i noe flygersete under avgang, utflyging, innledende stigning, nedstigning, innflyging og landing. Vedkommendes vurderinger som gjelder CRM skal utelukkende bygge på observasjoner som gjøres under innledende orientering, kabinorientering, førerkabinorientering og i de fasene der vedkommende sitter i observatørsetet.
-

*Tillegg 2 til OPS 1.965***Gjentatt opplæring og kontroll — Systemoperatører**

- a) Gjentatt opplæring og kontroll for systemoperatører skal oppfylle kravene til flygere og andre særlige tilleggsoppgaver, med unntak av punkter som ikke gjelder systemoperatører.
 - b) Gjentatt opplæring og kontroll for systemoperatører skal om mulig finne sted samtidig med at en flyger gjennomgår gjentatt opplæring og kontroll.
 - c) En linjekontroll skal utføres av en fartøysjef som er utnevnt av operatøren og godtakbar for myndigheten, eller av en typerettighetsinstruktør eller typerettighetskontrollør for systemoperatører.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.968***Flygere kvalifisert til å tjenestegjøre i begge flygerseter**

- a) Fartøysjefer med oppgaver som også krever at de tjenestegjør i høyre sete og utfører oppgaver som styrmann, eller fartøysjefer som skal forestå opplæring eller utføre plikter som kontrollør fra høyre sete, skal gjennomføre tilleggsopplæring og kontroll som angitt i driftshåndboken samtidig med operatørens ferdighetskontroller angitt i OPS 1.965 b). Denne tilleggsopplæringen skal omfatte minst følgende:
1. en motorsvikt under avgang,
 2. innflyging og avbrutt innflyging med én motor ute av drift, og
 3. landing med én motor ute av drift.
- b) Dersom manøvrer med motor ute av drift gjennomføres i et fly, skal motorsvikten simuleres.
- c) Ved flyging fra høyre sete skal dessuten kontrollene som kreves av OPS for tjenesteutøvelse i venstre sete, være gyldige og i samsvar med bestemmelsene.
- d) En flyger som avløser fartøysjefen, skal samtidig med luftfartsforetakets ferdighetskontroll angitt i OPS 1.965 b) ha demonstrert utførelse av øvelser og prosedyrer som normalt ikke vil være avløsende flygers ansvar. Dersom forskjellene mellom venstre og høyre sete ikke er betydelige (for eksempel på grunn av bruk av autopilot), kan øvelsen utføres fra hvilket som helst av setene.
- e) En annen flyger enn fartøysjefen som sitter i venstre sete, skal samtidig med operatørens ferdighetskontroller beskrevet i OPS 1.965 b) demonstrere utførelse av øvelser og prosedyrer som ellers ville ha vært fartøysjefens ansvar, når vedkommende fungerer som ikke-flygende flyger (PNF). Dersom forskjellene mellom venstre og høyre sete ikke er betydelige (for eksempel på grunn av bruk av autopilot), kan øvelsen utføres fra hvilket som helst av setene.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.978***Alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram**

- a) Operatørens alternative opplærings- og kvalifikasjonsprogram (ATQP) kan anvendes på følgende opplærings- og kvalifikasjonskrav:
1. OPS 1.450 og tillegg 1 til OPS 1.450 — lavsiktsdrift – opplæring og kvalifikasjoner,
 2. OPS 1.945 Omstillingsopplæring og kontroll samt tillegg 1 til OPS 1.945,
 3. OPS 1.950 Differanseopplæring og tilvenningsopplæring,
 4. OPS 1.955 b) — Utnevnelse til fartøysjef,
 5. OPS 1.965 Periodisk opplæring og kontroll samt tillegg 1 og 2 til OPS 1.965,
 6. OPS 1.980 Drift på flere enn én type eller variant samt tillegg 1 til OPS 1.980.
- b) ATQP-komponenter — Alternativt opplærings- og kvalifikasjonsprogram skal omfatte følgende:
1. Dokumentasjon med nærmere opplysninger om programmets omfang og krav.
 2. En oppgaveanalyse som fastslår hvilke oppgaver som skal analyseres med hensyn til
 - i) kunnskap,
 - ii) ferdigheter som kreves,
 - iii) tilhørende ferdighetsbasert opplæring,og om relevant
 - iv) validerte markører for samarbeidsatferd.
 3. Kursplaner — deres struktur og innhold skal fastsettes gjennom oppgaveanalyse og skal omfatte ferdighetsmål, herunder når og hvordan disse målene skal nås. Prosessen for utarbeiding av kursplaner skal kunne godtas av myndigheten.
 4. Et særlig opplæringsprogram for
 - i) hver enkelt flytype/-klasse innenfor ATQP,
 - ii) instruktørene (klasserettighetsinstruktør/godkjenning av instruktør i simuleringsbasert flygeopplæring/ typerettighetsinstruktør — CRI/SFI/TRI) samt annet personell som driver instruksjon av flygebesetningen,
 - iii) sensorer (klasserettighetssensor/sensor for simuleringsbasert flyging/typerettighetssensor — CRE/SFE/TRE), som omfatter en metode for å standardisere instruktører og sensorer.
 5. En tilbakemeldingssløyfe for godkjenning og forbedring av kursplaner, og for å sikre at programmet oppfyller sine ferdighetsmål.
 6. En metode for vurdering av flygebesetningen, både ved omstilling og periodisk opplæring og kontroll. Vurderingsprosessen skal omfatte hendelsesbasert vurdering som en del av linjeflygingsevalueringen. Vurderingsmetoden skal være i samsvar med bestemmelsene i OPS 1.965.
 7. Et integrert system for kvalitetskontroll som sikrer at det er samsvar med samtlige av programmets krav, prosesser og framgangsmåter.
 8. En prosess som beskriver metodene som skal anvendes dersom overvåkings- og evalueringsprogrammene ikke sikrer at det er samsvar med de fastsatte ferdighets- og kvalifikasjonskravene til flygebesetningen.
 9. Et program for dataovervåking/-analyse.

- c) Gjennomføring — Operatøren skal utarbeide en evaluerings- og gjennomføringsstrategi som myndigheten kan godta, og som oppfyller følgende krav:
1. Gjennomføringsprosessen skal omfatte følgende stadier:
 - i) En sikkerhetsutredning som dokumenterer gyldigheten av
 - A) de reviderte opplærings- og kvalifikasjonsstandardene sammenlignet med standardene som oppnås i henhold til OPS 1 før innføring av ATQP.
 - B) eventuelle nye opplæringsmetoder som gjennomføres som en del av ATQP.Dersom myndigheten godkjenner det, kan operatøren fastsette en annen metode som tilsvarer en formell sikkerhetsutredning.
 - ii) Gjennomføre en oppgaveanalyse slik det kreves i henhold til punkt b) 2 ovenfor, for å fastsette operatørens program for målrettet opplæring og tilknyttede opplæringsmål.
 - iii) En driftsperiode under datainnsamlingen og dataanalysen som skal sikre at sikkerhetsutredningen eller tilsvarende er effektiv samt validere oppgaveanalysen. I denne perioden skal operatøren fortsatt drive i henhold til OPS 1-kravene som gjaldt før ATQP. Periodens varighet skal avtales med myndigheten.
 2. Operatøren kan da få godkjenning til å utføre opplæring og kvalifisering som angitt i ATQP.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.980***Tjeneste på flere enn én type eller variant**

- a) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør på flere enn én klasse, type eller variant av fly angitt i henhold til relevante krav til flygebesetningssertifikatet og tilhørende framgangsmåter for enkeltpilotklasser og/eller typer, men ikke innen én enkelt sertifikatpåtegning, skal operatøren overholde følgende:

1. Et flygebesetningsmedlem skal ikke flyge flere enn
 - i) tre typer eller varianter av fly med stempelmotor, eller
 - ii) tre typer eller varianter av turbopropfly, eller
 - iii) én type eller variant av turbopropfly og en type eller variant av stempelmotorfly, eller
 - iv) én type eller variant av turbopropfly og et hvilket som helst fly innenfor en bestemt klasse.
2. OPS 1.965 for hver type eller variant som flys, med mindre operatøren har demonstrert egne prosedyrer og/eller driftsbegrensninger som er godtakbare for myndigheten.

- b) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør på flere enn én flytype eller variant på én eller flere sertifikatpåtegnelser som definert i bestemmelsene om flygebesetningssertifikatet og tilknyttede prosedyrer for type flerpilot, skal operatøren sikre at

1. den minsteflygebesetningen som er angitt i driftshåndboken, er den samme for hver type eller variant som skal drives,
2. et flygebesetningsmedlem ikke flyr flere enn to flytyper eller -varianter som krever separat sertifikatpåtegning, og
3. bare fly på samme sertifikatpåtegning flys i én enkelt flygetjenesteperiode, med mindre operatøren har fastsatt prosedyrer som sikrer tilstrekkelig tid til forberedelser.

Merknad: I tilfeller der det dreier seg om flere enn én sertifikatpåtegning, vises det til punkt c) og d) nedenfor.

- c) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør på flere enn én flytype eller -variant som er oppført i bestemmelsene om flygebesetningssertifikatet og tilknyttede prosedyrer for type enkeltpilot og type flerpilot, men ikke innen én enkelt sertifikatpåtegning, skal operatøren overholde følgende:

1. punkt b) 1, 2 og 3 ovenfor,
2. punkt d) nedenfor.

- d) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør på flere enn én flytype eller -variant som er oppført i bestemmelsene om flygebesetningssertifikatet og tilknyttede prosedyrer for type flerpilot, men ikke innen én enkelt sertifikatpåtegning, skal operatøren overholde følgende:

1. punkt b) 1, 2 og 3 ovenfor,
2. før rettighetene for to sertifikatpåtegnelser utøves,
 - i) skal flygebesetningsmedlemmene ha gjennomført to påfølgende ferdighetskontroller hos operatøren, og ha fløyet 500 timer i den relevante besetningsplasseringen i kommersiell lufttransport hos samme operatør,
 - ii) er minstekravet til erfaring som fartøysjef, for en flyger som har erfaring hos en operatør og utøver rettighetene til to sertifikatpåtegnelser, og så blir forfremmet til fartøysjef hos samme operatør på en av disse typene, seks måneder og 300 flytimer, og flygeren skal ha gjennomført to påfølgende ferdighetskontroller hos operatøren før vedkommende igjen er kvalifisert til å utøve rettighetene for to sertifikatpåtegnelser.

3. Før opplæring for og drift av en annen type eller variant begynnes, skal flygebesetningsmedlemmene ha fullført tre måneder og 150 flytimer på basisflyet, herunder minst én ferdighetskontroll.
4. Etter fullføring av førstegangs linjekontroll på den nye typen skal 50 flytimer eller 20 sektorer oppnås utelukkende på fly for den nye typerettigheten.
5. OPS 1.970 for hver type som drives, med mindre myndigheten har tillatt godskriving i samsvar med punkt 7 nedenfor.
6. Tidsrommet som det kreves linjeerfaring innenfor, skal for hver type angis i driftshåndboken.
7. Dersom det ønskes godskriving for å redusere kravene til opplæring og kontroll samt til aktuell erfaring når det gjelder forskjellige flytyper, skal operatøren vise overfor myndigheten hvilke punkter som på grunn av likheter ikke behøver å repeteres for hver type eller variant.
 - i) OPS 1.965 b) krever to ferdighetskontroller hos operatøren hvert år. Dersom godskriving gis i samsvar med punkt 7 ovenfor, slik at operatørens ferdighetskontroller veksler mellom to typer, vil hver ferdighetskontroll gi forlenget gyldighet for ferdighetskontrollen foretatt på den andre typen. Forutsatt at tidsrommet mellom ferdighetskontrollene ikke overstiger det som er fastsatt i relevant bestemmelse om flygebesetningssertifikat for hver type, er relevante krav til flygebesetningssertifikat oppfylt. I tillegg skal relevant og godkjent gjentatt opplæring angis i driftshåndboken.
 - ii) OPS 1.965 c) krever én linjekontroll per år. Dersom godskriving gis i samsvar med punkt 7 ovenfor slik at operatørens linjekontroller veksler mellom to typer eller varianter, vil hver linjekontroll gi forlenget gyldighet for linjekontrollen foretatt på den andre typen eller varianten.
 - iii) Årlig opplæring og kontroll for nød- og sikkerhetsutstyr skal omfatte alle krav for hver type.
8. OPS 1.965 får anvendelse på hver type eller variant som drives, med mindre myndigheten har tillatt godskriving i samsvar med punkt 7 ovenfor.
- e) Dersom et flygebesetningsmedlem tjenestegjør på kombinasjoner av flytyper eller -varianter som definert i bestemmelsene om flygebesetningssertifikat og tilknyttede prosedyrer for klasse enkeltpilot og type flerpilot, skal operatøren påvise at egne prosedyrer og/eller driftsbegrensninger er godkjent i henhold til OPS 1.980 d).

KAPITTEL O

KABINBESETNING

OPS 1.988

Virkeområde

Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer oppfyller kravene i dette kapittel og alle andre sikkerhetskrav som gjelder for kabinbesetninger.

I denne forordning menes med «kabinbesetningsmedlem» et annet besetningsmedlem enn flygebesetningsmedlemmene, som av hensyn til passasjerenes sikkerhet utfører de oppgaver i en flykabin vedkommende har fått tildelt av operatøren eller fartøysjefen.

OPS 1.989

Identifikasjon

- a) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer bærer operatørens kabinbesetningsuniform og klart kan identifiseres av passasjerene som et medlem av kabinbesetningen.
- b) Annet personell, som medisinsk personell, sikkerhetspersonell, barnepassere, ledsagere, teknisk personell, underholdere og tolker, som utfører oppgaver i kabinen, skal ikke bære en uniform som kan føre til at passasjerene anser dem som kabinbesetningsmedlemmer, med mindre de oppfyller kravene i dette kapittel og alle andre gjeldende krav i denne forordning.

OPS 1.990

Kabinbesetningens antall og sammensetning

- a) Operatøren kan benytte et fly med et største godkjent passasjerseateantall på over 19, ved transport av én eller flere passasjerer, bare dersom besetningen omfatter minst ett kabinbesetningsmedlem som utfører oppgaver som angitt i driftshåndboken for å ivareta passasjerenes sikkerhet.
- b) Ved overholdelse av punkt a) ovenfor skal operatøren sikre at minsteantallet kabinbesetningsmedlemmer er det høyeste av følgende to tall:
 - 1. ett kabinbesetningsmedlem for hvert 50. passasjerseate eller brøkdel av 50 passasjerseater installert på samme dekk i flyet, eller
 - 2. det antall kabinbesetningsmedlemmer som aktivt deltok i flypassasjerkabinen under en relevant nødevakueringsdemonstrasjon, eller som ble antatt å ha deltatt i den relevante analysen, men dersom største godkjent passasjerseateantall er minst 50 seter lavere enn det antallet som ble evakuert under demonstrasjonen, kan antallet kabinbesetningsmedlemmer reduseres med ett for hvert 50. sete av differansen mellom største godkjent passasjerseateantall og største sertifiserte antall.
- c) Myndigheten kan ved særlige omstendigheter kreve at en operatør inkluderer ytterligere kabinbesetningsmedlemmer i besetningen.
- d) Under uforutsette omstendigheter kan påkrevd minsteantall kabinbesetningsmedlemmer reduseres, forutsatt at
 - 1. antallet passasjerer er redusert i samsvar med prosedyrer som er angitt i driftshåndboken, og
 - 2. en rapport inngis til myndigheten etter at flygingen er gjennomført.
- e) Operatøren skal sikre at kravene i kapittel O er oppfylt, dersom det engasjeres kabinbesetningsmedlemmer som er selvstendig næringsdrivende og/eller arbeider frilans eller deltid. I denne sammenhengen skal det tas særlig hensyn til det samlede antallet luftfartøytyper eller -varianter som et kabinbesetningsmedlem kan fly i kommersiell lufttransport, som ikke kan overstige kravene i OPS 1.1030, medregnet tjenester som vedkommende yter for en annen operatør.

*OPS 1.995***Minstekrav**

Operatøren skal sikre at et kabinbesetningsmedlem

- a) er minst 18 år,
- b) med jevne mellomrom har gjennomgått en legeundersøkelse eller medisinsk vurdering slik myndigheten krever, for å kontrollere at vedkommende er medisinsk skikket til å utføre sine oppgaver,
- c) med positivt resultat har gjennomgått grunnleggende opplæring i samsvar med OPS 1.1005 og innehar en attest for sikkerhetsopplæring,
- d) har gjennomført relevant omstillings- og/eller differanseopplæring som omfatter minst emnene oppført i OPS 1.1010,
- e) skal gjennomgå gjentatt opplæring i tråd med bestemmelsene i OPS 1.1015,
- f) er kvalifisert til å utføre sine oppgaver etter prosedyrene angitt i driftshåndboken.

*OPS 1.1000***Kabinsjefer**

- a) Operatøren skal utpeke en kabinsjef dersom flere enn ett kabinbesetningsmedlem er i tjeneste. For flyginger der flere enn ett kabinbesetningsmedlem er i tjeneste, men der bare ett kabinbesetningsmedlem kreves, skal operatøren utpeke ett kabinbesetningsmedlem til å være ansvarlig overfor fartøysjefen.
- b) Kabinsjefen skal ha ansvar overfor fartøysjefen for utførelse og samordning av prosedyrer for normale situasjoner og nødssituasjoner som angitt i driftshåndboken. Under turbulens, i fravær av veiledning fra flygebesetningen, har kabinsjefen rett til å avslutte oppgaver som ikke er knyttet til sikkerhet, og underrette flygebesetningen om nivået på turbulensen som oppleves, og behovet for at skiltet om å feste setebeltet slås på. Deretter skal kabinbesetningen sørge for å sikre passasjerkabinen og andre aktuelle områder.
- c) Dersom det i henhold til OPS 1.990 kreves mer enn ett kabinbesetningsmedlem om bord, skal operatøren ikke utnevne en person til stillingen som kabinsjef med mindre vedkommende har minst ett års erfaring fra operativ tjeneste som kabinbesetningsmedlem og har gjennomført et relevant kurs som omfatter minst
 - 1. orientering før flyging:
 - i) tjenestegjøring som besetning,
 - ii) fordeling av kabinbesetningsplasser og ansvarsfordeling,
 - iii) vurderinger for den bestemte flygingen, herunder flytype, utstyr, område for og art av flyging samt passasjerkategorier med særlig oppmerksomhet rettet mot funksjonshemmede, spedbarn og bærepassasjerer, og
 - 2. samarbeid innen besetningen:
 - i) disiplin, ansvar og tjenestevei,
 - ii) betydningen av samordning og kommunikasjon,
 - iii) svikt hos flyger, og
 - 3. gjennomgåelse av operatørens krav og juridiske forpliktelser,
 - i) sikkerhetsorientering til passasjerer, sikkerhetskort,
 - ii) sikring av pantryer,

- iii) stuing av kabinbagasje,
 - iv) elektronisk utstyr,
 - v) prosedyrer ved fylling av drivstoff med passasjerer om bord,
 - vi) turbulens,
 - vii) dokumentasjon, og
- 4. menneskelige faktorer og administrasjon av bemanningsressurser (CRM),
 - 5. rapportering av ulykker og hendelser, og
 - 6. flyge- og tjenestetidsbegrensninger og hvilekrav.
- d) Operatøren skal fastsette prosedyrer for å velge ut nest best kvalifiserte kabinbesetningsmedlem til å fungere som kabinsjef i tilfelle utnevnt kabinsjef er ute av stand til å utføre sine oppgaver. Slike prosedyrer skal være godtakbare for myndigheten og ta hensyn til kabinbesetningsmedlemmets driftserfaring.
- e) CRM-opplæring: Et luftfartsforetak skal sikre at alle relevante elementer i tillegg 2 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 tabell 1 kolonne (a) integreres i opplæringen, og behandles på det nivå som kreves i henhold til kolonne f) Kabinsjefkurs.

OPS 1.1002

Drift med bare ett kabinbesetningsmedlem

- a) Operatøren skal sikre at hvert kabinbesetningsmedlem som ikke har tidligere sammenlignbar erfaring, fullfører følgende før vedkommende utfører oppgaver som eneste kabinbesetningsmedlem:
- 1. Opplæring utover det som kreves av OPS 1.1005 og 1.1010, skal særlig legge vekt på følgende for å gjenspeile drift med bare ett kabinbesetningsmedlem:
 - i) ansvar overfor fartøysjefen for utførelse av den eller de prosedyrer for kabinsikkerhet og nødssituasjoner som er angitt i driftshåndboken,
 - ii) betydningen av samordning og kommunikasjon med flygebesetningen, håndtering av uregjerlige eller forstyrrende passasjerer,
 - iii) gjennomgåelse av operatørens krav og juridiske forpliktelser,
 - iv) dokumentasjon,
 - v) rapportering av ulykker og hendelser,
 - vi) flyge- og tjenestetidsbegrensninger.
 - 2. tilvenningsflyging i minst 20 timer og 15 sektorer. Tilvenningsflyginger skal gjennomføres under tilsyn av et erfarent kabinbesetningsmedlem i flytypen som skal flys.
- b) Operatøren skal sikre at et kabinbesetningsmedlem, før vedkommende blir tildelt tjeneste som eneste kabinbesetningsmedlem, er kvalifisert til å utføre sine oppgaver i samsvar med de prosedyrer som er angitt i driftshåndboken. Egnethet for drift med ett enkelt kabinbesetningsmedlem skal inngå i kriteriene for kabinbesetningsvalg, -rekruttering, -opplæring og -kompetansevurdering.

OPS 1.1005

Grunnleggende sikkerhetsopplæring

(Se tillegg 1 til OPS 1.1005 og tillegg 3 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015)

- a) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer fullfører en grunnleggende sikkerhetsopplæring som omfatter minst emnene som er gjengitt i tillegg 1 til OPS 1.1005 før de begynner omstillingsopplæring.

- b) Opplæringskursene skal, etter myndighetens valg og godkjenning, gis enten
1. av operatøren
 - direkte, eller
 - indirekte gjennom en opplæringsorganisasjon som opptrer på operatørens vegne, eller
 2. av en godkjent opplæringsorganisasjon.
- c) Programmet for og strukturen i de grunnleggende opplæringskursene skal være i samsvar med gjeldende krav og skal på forhånd være godkjent av myndigheten.
- d) Etter myndighetens skjønn skal myndigheten, operatøren eller den godkjente opplæringsorganisasjonen som gir opplæringskurset, dele ut en attest for sikkerhetsopplæring til et kabinbesetningsmedlem når vedkommende har fullført den grunnleggende sikkerhetsopplæringen og bestått kontrollen omhandlet i OPS 1.1025.
- e) Dersom myndigheten tillater at en operatør eller en godkjent opplæringsorganisasjon deler ut attesten for sikkerhetsopplæringen til et kabinbesetningsmedlem, skal attesten inneholde en klar henvisning til myndighetens godkjenning.

OPS 1.1010

Omstillings- og differanseopplæring

(Se tillegg 1 til OPS 1.1010 og tillegg 3 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015)

- a) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer har fullført relevant omstillings- og differanseopplæring som angitt i driftshåndboken, i samsvar med gjeldende regler og for minst de emnene som er oppført i tillegg 1 til OPS 1.1010. Opplæringskurset skal angis i driftshåndboken. Programmet for og strukturen i opplæringskurset skal være forhåndsgodkjent av myndigheten.
1. Omstillingsopplæring: Et omstillingskurs skal være gjennomført før vedkommende
 - i) første gang pålegges tjeneste som kabinbesetningsmedlem av operatøren, eller
 - ii) pålegges tjeneste på en annen flytype.
 2. Differanseopplæring: Differanseopplæring skal være gjennomført før vedkommende tjenestegjør
 - i) på en annen variant av en flytype der vedkommende for tiden gjør tjeneste, eller
 - ii) med forskjellig sikkerhetsutstyr, plassering av sikkerhetsutstyr eller prosedyrer for normale situasjoner og nødssituasjoner enn for de flytypene eller -variantene der vedkommende for tiden tjenestegjør.
- b) Operatøren skal sikre at innholdet i omstillings- og differanseopplæringen tar hensyn til kabinbesetningsmedlemmets tidligere opplæring slik den er registrert i kabinbesetningsmedlemmets opplæringslogg i henhold til OPS 1.1035.
- c) Uten at OPS 1.995 c) berøres kan elementer knyttet til både grunnleggende opplæring (OPS 1.1005) og omstillings- og differanseopplæring (OPS 1.1010), kombineres.
- d) Operatøren skal sikre at
1. omstillingsopplæringen gjennomføres på en strukturert og realistisk måte, i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.1010,
 2. differanseopplæringen utføres på en strukturert måte, og
 3. omstillingsopplæring, og om nødvendig, differanseopplæring, omfatter bruk av alt sikkerhetsutstyr og alle prosedyrer for normale situasjoner og nødssituasjoner som gjelder for flytypen eller -varianten, og omfatter opplæring i og øvelse på enten en representativ opplæringsinnretning eller i det aktuelle flyet.

- e) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer før vedkommende første gang pålegges tjeneste, gjennomfører operatørens CRM-opplæring og flytypespesifikk CRM, i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.1010 j). Kabinbesetningsmedlemmer som allerede tjenestegjør som kabinbesetningsmedlemmer hos en operatør, og som ikke tidligere har gjennomført operatørens CRM-opplæring, skal gjennomføre denne opplæringen innen neste påkrevde periodevisse opplæring og kontroll i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.1010 j), herunder flytypespesifikk CRM, dersom dette er relevant.

OPS 1.1012

Tilvenning

Operatøren skal sikre at hvert kabinbesetningsmedlem, etter fullføring av omstillingsopplæring, fullfører tilvenningsflyginger før vedkommende tjenestegjør som del av det minste antall kabinbesetningsmedlemmer som kreves i henhold til OPS 1.990.

OPS 1.1015

Gjentatt opplæring

(Se tillegg 1 til OPS 1.1015 og tillegg 3 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015)

- a) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer gjennomgår gjentatt opplæring som omfatter de oppgaver hvert enkelt besetningsmedlem tildeles i prosedyrer for normale situasjoner og nødssituasjoner samt øvelser som er relevante for typen(e) og/eller varianten(e) av fly de skal tjenestegjøre på, i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.1015.
- b) Operatøren skal sikre at det programmet for den gjentatte opplæringen som myndigheten har godkjent, omfatter teoretisk og praktisk undervisning samt individuelle øvelser, som angitt i tillegg 1 til OPS 1.1015.
- c) Gyldighetsperioden for gjentatt opplæring og den tilhørende kontroll som kreves i henhold til OPS 1.1025, er tolv kalendermåneder, i tillegg til resten av utstedelsesmåneden. Dersom utstedelsen skjer i løpet av de siste tre kalendermånedene av forrige kontrollers gyldighetsperiode, skal gyldighetsperioden løpe fra utstedelsesdatoen til tolv kalendermåneder etter utløpsdatoen for forrige kontroll.

OPS 1.1020

Oppfriskingsopplæring

(Se tillegg 1 til OPS 1.1020)

- a) Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer som har vært borte fra all flygetjeneste i mer enn seks måneder og fortsatt befinner seg innenfor tidsrommet for forrige påkrevde kontroll i henhold til OPS 1.1025 b 3, gjennomgår oppfriskingsopplæringen nevnt i driftshåndboken som angitt i tillegg 1 til OPS 1.1020.
- b) Operatøren skal sikre at et kabinbesetningsmedlem, dersom vedkommende ikke har vært borte fra all flygetjeneste, men i løpet av de siste seks måneder ikke har utført tjeneste på en flytype som kabinbesetningsmedlem som påkrevd i henhold til OPS 1.990 b), før slik tjeneste på denne flytypen begynnes, enten
1. gjennomfører oppfriskingsopplæring for denne typen, eller
 2. gjennomfører to tilvenningssektorer ved kommersiell drift på denne typen.

OPS 1.1025

Kontroll

- a) Etter myndighetens skjønn skal myndigheten, operatøren eller den godkjente opplæringsorganisasjonen som gir opplæringskurset, sikre at hvert kabinbesetningsmedlem under eller etter gjennomføringen av opplæringen som kreves i henhold til OPS 1.1005, 1.1010, 1.1015 og 1.1020, gjennomgår en kontroll som omfatter opplæringen som er gitt, for å kontrollere vedkommendes evne til å utføre sikkerhetsoppgaver for normal- og nødssituasjoner.

Etter myndighetens skjønn skal myndigheten, operatøren eller den godkjente opplæringsorganisasjonen som gir opplæringskurset, sikre at personellet som utfører disse kontrollene, er tilstrekkelig kvalifisert.

b) Operatøren skal sikre at hvert kabinbesetningsmedlem gjennomgår følgende kontroll:

1. grunnleggende sikkerhetsopplæring. Punktene oppført i tillegg 1 til OPS 1.1005,
2. omstillings- og differanseopplæring. Punktene oppført i tillegg 1 til OPS 1.1010,
3. gjentatt opplæring. Punktene oppført i tillegg 1 til OPS 1.1015, etter relevans, og
4. oppfriskingsopplæring. Punktene oppført i tillegg 1 til OPS 1.1020.

OPS 1.1030

Tjeneste på flere enn én type eller variant

a) Operatøren skal sikre at intet kabinbesetningsmedlem tjenestegjør på flere enn tre flytyper; et kabinbesetningsmedlem kan likevel, med myndighetens godkjenning, tjenestegjøre på fire flytyper, forutsatt at, for minst to av typene,

1. ikke-typespesifikke prosedyrer for normal- og nødssituasjoner er identiske, og
2. sikkerhetsutstyr og typespesifikke prosedyrer for normal- og nødssituasjoner ligner hverandre.

b) I tilknytning til punkt a) anses varianter av en flytype å være forskjellige typer dersom de ikke ligner hverandre på følgende punkter:

1. bruk av nødutganger,
2. plassering av og type bærbart sikkerhetsutstyr, og
3. typespesifikke nødprosedyrer.

OPS 1.1035

Opplæringslogger

Operatøren skal

1. ajourføre registre over all opplæring og kontroll som kreves i henhold til OPS 1.1005, 1.1010, 1.1015, 1.1020 og 1.1025, og
2. bevare en kopi av attesten for sikkerhetsopplæring, og
3. ajourføre opplæringslogger og journaler over legeundersøkelser eller vurderinger, idet det for opplæringsloggene angis datoer for og innholdet i mottatt omstillingsopplæring, differanseopplæring og gjentatt opplæring, og
4. på anmodning stille dokumentasjon av all grunnleggende opplæring, omstillingsopplæring og kontroll til rådighet for vedkommende kabinbesetningsmedlem.

*Tillegg 1 til OPS 1.1005***Grunnleggende sikkerhetsopplæring**

Et kurs i grunnleggende sikkerhetsopplæring som omhandlet i OPS 1.1005 skal omfatte minst følgende emner:

a) Opplæring i brann- og røykbekjempelse

1. Framheving av kabinbesetningens ansvar for å ta seg hurtig av nødssituasjoner med brann og røykdannelse, og særlig betydningen av å identifisere den faktiske brannkilden.
2. Betydningen av å underrette flygebesetningen umiddelbart samt særlige tiltak som er nødvendig for samordning og assistanse, når brann eller røyk oppdages.
3. Nødvendigheten av hyppig kontroll av potensielt brannfarlige områder, herunder toalettene, og tilknyttede røykvarslere.
4. Klassifisering av branner og egnede typer slökkemidler, prosedyrer for bestemte brannsituasjoner, teknikker for anvendelse av slökkemidler, konsekvenser av feilaktig bruk og bruk i et lukket rom.
5. Alminnelige prosedyrer for bakkebaserte nødmeldingstjenester på flyplassene.

b) Opplæring i å overleve i vann

Det å ta på og bruke personlig flyteutstyr i vann. Før første tjenestegjøring på et fly utstyrt med redningsflåter eller lignende utstyr skal det gis opplæring i bruk av dette utstyret samt praktisk øvelse i vann.

c) Overlevingsopplæring

Overlevingsopplæringen skal være tilpasset områdene for tjenestegjøring (f.eks. polar-, ørken-, jungel- eller havområder).

d) Medisinske forhold og førstehjelp

1. Opplæring om medisinske forhold og førstehjelp, førstehjelpsskrin, medisinske nødhjelpsskrin, innholdet i disse og medisinsk nødutstyr.
2. Førstehjelp i tilknytning til overlevingsopplæring og riktig hygiene.
3. Fysiologiske virkninger av flyging, med særlig vekt på hypoksi.

e) Passasjerbehandling

1. Råd om gjenkjenning og håndtering av passasjerer som er eller blir beruset av alkohol, som er påvirket av narkotika eller er aggressive.
2. Metoder til å motivere passasjerer og nødvendig håndtering av menneskeansamlinger for å evakuere flyet.
3. Bestemmelser om sikker stuing av kabinbagasje (herunder kabinutstyr) og risikoen for at den skal utgjøre en fare for dem som oppholder seg i kabinen, eller på annen måte blokkere eller skade nødutstyr eller fly.
4. Betydningen av korrekt setetildeling, med henvisning til flyets masse og balanse. Det skal legges særlig vekt på plassering av funksjonshemmede passasjerer og nødvendigheten av å plassere forlige passasjerer ved siden av ikke-overvåkede utganger.
5. Oppgaver som skal ivaretas i tilfelle turbulens, herunder sikring av kabinen.
6. Forholdsregler som skal treffes når levende dyr fraktes i kabinen.
7. Opplæring i håndtering av farlig gods, herunder bestemmelsene i kapittel R.
8. Sikkerhetsprosedyrer, herunder bestemmelsene i kapittel S.

f) Kommunikasjon

Det skal under opplæringen legges vekt på betydningen av effektiv kommunikasjon mellom kabinbesetning og flygebesetning, herunder teknikk, felles språk og terminologi.

g) Disiplin og ansvarsområder

1. Betydningen av at kabinbesetningen utfører sine oppgaver i samsvar med driftshåndboken.
2. Opprettholdt fysisk skikkethet og evne til å tjenestegjøre som kabinbesetningsmedlem, idet det tas særlig hensyn til begrensningene i flyge- og tjenestetid samt hvilekrav.
3. Kunnskap om luftfartsbestemmelsene som gjelder kabinbesetningens og luftfartsmyndighetens rolle.
4. Alminnelig kunnskap som relevant luftfartsterminologi, flygeteori, passasjerfordeling, meteorologi og driftsområder.
5. Orientering til kabinbesetningen før flyging og tilgang på nødvendig sikkerhetsinformasjon i tilknytning til deres bestemte oppgaver.
6. Betydningen av å sikre at relevante dokumenter og håndbøker holdes à jour med rettelser gitt av operatøren.
7. Betydningen av å fastslå når kabinbesetningsmedlemmene har myndighet til og ansvar for å iverksette en evakuering og andre nødprosedyrer.
8. Betydningen av sikkerhetsrelaterte oppgaver og ansvar samt behovet for å reagere hurtig og effektivt i nødssituasjoner.
9. Kunnskap om virkningene av overflateforurensning og behovet for å informere flygebesetningen om enhver observert overflateforurensning.

h) Administrasjon av besetningsressurser (CRM).

1. Innføringskurs i CRM

- i) Et kabinbesetningsmedlem skal ha fullført et innføringskurs i CRM før vedkommende første gang tjenestegjør som kabinbesetningsmedlem. Kabinpersonale som allerede tjenestegjør som kabinbesetningsmedlemmer i kommersiell luftfart, og som ikke tidligere har fullført et innføringskurs, skal fullføre et innføringskurs i CRM i tide til neste pålagte gjentatte opplæring og/eller kontroll.
 - ii) Opplæringsdelene i tillegg 2 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 tabell 1, kolonne a) skal dekkes til det nivå som kreves i kolonne b) Innføringskurs i CRM.
 - iii) Innføringskurset i CRM skal ledes av minst én CRM-instruktør for kabinbesetning.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.1010***Omstillings- og differanseopplæring**

a) Alminnelige bestemmelser

Operatøren skal sikre at

1. omstillings- og differanseopplæringen ledes av kvalifisert personell, og
2. det under omstillings- og differanseopplæring gis opplæring i plassering, fjerning og bruk av alt nød- og overlevingsutstyr om bord i flyet samt alle prosedyrer for normal- og nødssituasjoner knyttet til den flytype, variant og konfigurasjon som skal drives.

b) Opplæring i brann- og røykbekjempelse

Operatøren skal sikre at

1. alle kabinbesetningsmedlemmer gis realistisk og praktisk opplæring i bruk av alt brannsløkkingsutstyr, herunder vernetøy som er representativt for det som finnes om bord i flyet. Opplæringen skal omfatte
 - i) slukking av en brann som er karakteristisk for en brann inne i flyet, der det for halonslokkere kan benyttes et alternativt slökkemiddel, og
 - ii) det å ta på og bruke åndedrettsvern i et lukket, simulert røykfylt miljø.

c) Betjening av dører og utganger

Operatøren skal sikre at

1. alle kabinbesetningsmedlemmer betjener og faktisk åpner alle vanlige utganger og nødutganger under vanlig drift og i nødtilfeller, herunder bruk av systemer for assistert døråpning der dette er montert. Formålet er at de handlingene og den styrken som kreves for å betjene og utløse evakueringssklien, skal omfattes. Denne opplæringen skal foregå i et fly eller i en representativ opplæringsinnretning, og
2. bruk av alle andre utganger, for eksempel vinduer i førerkabinen, blir demonstrert.

d) Opplæring i bruk av evakueringsskler

Operatøren skal sikre at

1. alle kabinbesetningsmedlemmer sklir på en evakueringssklier fra en høyde som er representativ for terskelhøyden på flyets hoveddekk,
2. evakueringssklier er montert i et fly eller en representativ opplæringsinnretning, og
3. det foretas enda en øvelse i bruk av evakueringssklier når kabinbesetningsmedlemmet kvalifiserer seg til en flytype der hoveddekkets terskelhøyde avviker vesentlig fra terskelhøyden i de flytypene vedkommende tidligere har tjenestegjort på.

e) Prosedyrer for evakuering og andre nødssituasjoner

Operatøren skal sikre at

1. opplæringen i nødevakuering omfatter gjenkjenning av planlagte eller ikke-planlagte evakueringer på land eller vann. Denne opplæringen skal omfatte gjenkjenning av når utganger ikke er brukbare, eller når evakueringsutstyr ikke er funksjonsdyktig, og
2. alle kabinbesetningsmedlemmer blir opplært i å håndtere følgende:
 - i) en brann under flyging, med særlig vekt på å oppdage den faktiske brannkilden,

- ii) kraftig turbulens,
- iii) brått trykkfall, herunder at alle kabinbesetningsmedlemmene tar på bærbart oksygenutstyr, og
- iv) andre nødssituasjoner under flyging.

f) Håndtering av en menneskeansamling

Operatøren skal sikre at det gis opplæring i praktiske forhold ved håndtering av en menneskeansamling i de forskjellige nødssituasjoner som kan oppstå i vedkommende flytype.

g) Svikt hos flyger

Med mindre laveste antall flygebesetningsmedlemmer er større enn to, skal operatøren sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer er opplært i prosedyren ved svikt hos flygebesetningsmedlem, og kan betjene sete- og selemekanismene. Opplæring i bruk av flygebesetningsmedlemmenes oksygensystem og kontrollister skal, dersom det kreves av operatørens SOP-er, gjennomføres i form av en praktisk demonstrasjon.

h) Sikkerhetsutstyr

Operatøren skal sikre at alle kabinbesetningsmedlemmer får realistisk opplæring i og demonstrasjon av sikkerhetsutstyrets plassering og bruk, herunder følgende:

1. evakueringssklier, og dersom ikke-selv bærende sklier finnes om bord, bruk av tilhørende tau,
2. redningsflåter og kombinerte redningsflåter og evakueringssklier, herunder utstyr festet til og/eller om bord i redningsflåten,
3. redningsvester, barneredningsvester og flytesenger,
4. oksygensystem som felles ut,
5. oksygen til førstehjelp,
6. brannslukningsapparater,
7. brannøks eller brekkjern,
8. nødlys, herunder håndlykter,
9. kommunikasjonsutstyr, herunder megafoner,
10. overlevingspakker, herunder innhold,
11. pyroteknisk utstyr (faktiske eller representative innretninger),
12. førstehjelpsskrin, medisinske nødhjelpsskrin, deres innholdet samt medisinsk nødutstyr og
13. annet relevant sikkerhetsutstyr eller systemer i kabinen.

i) Informasjon til passasjerene/sikkerhetsdemonstrasjon

Operatøren skal sikre at det gis opplæring i å forberede passasjerer på normale situasjoner og nødssituasjoner, i samsvar med OPS 1.285.

j) Dersom den grunnleggende opplæringen i medisinske forhold og førstehjelp ikke har omfattet hvordan man unngår infeksjonssykdommer, særlig i et tropisk og subtropisk klima, skal slik opplæring gis dersom operatørens rutenett utvides eller endres slik at det omfatter slike områder.

k) Administrasjon av besetningsressurser (CRM). Operatøren skal sikre

1. at hvert kabinbesetningsmedlem gjennomfører operatørens CRM-opplæring som dekker opplæringselementene i tillegg 2 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 tabell 1, kolonne a) til det nivå som kreves i kolonne c) før vedkommende gjennomgår påfølgende flytypespesifikk CRM-opplæring og/eller gjentatt CRM-opplæring,
 2. når et kabinbesetningsmedlem gjennomgår et omstillingskurs for en annen flytype, at opplæringselementene i tillegg 1 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 tabell 1, kolonne a) dekkes til det nivå som kreves i kolonne d) Flytypespesifikk CRM,
 3. at operatørens CRM-opplæring og flytypespesifikk CRM gjennomføres av minst én CRM-instruktør for kabinbesetningsmedlemmene.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.1015***Gjentatt opplæring**

- a) Operatøren skal sikre at gjentatt opplæring ledes av kvalifiserte personer.
- b) Operatøren skal sikre at programmet for praktisk opplæring hver 12. kalendermåned omfatter følgende:
1. nødprosedyrer, herunder svikt hos flyger,
 2. prosedyrer for evakuering, herunder teknikker for håndtering av en menneskeansamling,
 3. trening på håndgrep, for alle kabinbesetningsmedlemmer, for å åpne vanlige utganger og nødutganger for evakuering av passasjerer,
 4. plassering og håndtering av nødutstyr, herunder oksygensystemer, og at hvert kabinbesetningsmedlem tar på redningsvest, bærbart oksygenutstyr og åndedrettsvern (PBE),
 5. medisinske forhold og førstehjelp, førstehjelpsskrin, nødhjelpsskrin, innholdet i dem og medisinsk nødutstyr,
 6. stuing av gjenstander i kabinen,
 7. sikkerhetsprosedyrer,
 8. gjennomgåelse av ulykker og hendelser,
 9. kunnskap om virkningene av overflateforurensning og behovet for å informere flygebesetningen om enhver observert overflateforurensning, og
 10. administrasjon av besetningsressurser (CRM). Operatøren skal sikre at CRM-opplæringen overholder følgende:
 - i) Opplæringsdelene i tillegg 2 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015 tabell 1, kolonne a) skal dekkes innen en treårsyklus til det nivå som kreves i kolonne e) Årlig gjentatt CRM-opplæring.
 - ii) Definisjonen og gjennomføringen av dette pensumet skal administreres av en CRM-instruktør for kabinbesetningsmedlemmer.
 - iii) Når CRM-opplæringen gis i selvstendige moduler, skal den ledes av minst én CRM-instruktør for kabinbesetningsmedlemmer.
- c) Operatøren skal sikre at den gjentatte opplæringen i intervaller på høyst tre år også omfatter
1. at alle kabinbesetningsmedlemmer betjener og faktisk åpner alle vanlige utganger og nødutganger under vanlig drift og i nødtilfeller, herunder bruk av systemer for assistert døråpning der dette er montert. Formålet er at de handlingene og den styrken som kreves for å betjene og utløse evakueringskliene, skal omfattes. Denne opplæringen skal foregå i et fly eller i en representativ opplæringsinnretning,
 2. demonstrasjon av betjening av alle andre utganger, herunder vinduer i førerkabinen,
 3. at alle kabinbesetningsmedlemmer gis realistisk og praktisk opplæring i bruk av alt brannslukkingsutstyr, herunder vernetøy, som er representativt for det som finnes om bord i flyet.
- Opplæringen skal omfatte
- i) at hvert enkelt kabinbesetningsmedlem slukker en brann som er karakteristisk for en brann inne i flyet, der det for halonslokkere kan benyttes et alternativt slökkemiddel, og
 - ii) at hvert kabinbesetningsmedlem tar på og bruker åndedrettsvern i et lukket, simulert røykfylt miljø,

4. bruk av pyroteknisk utstyr (faktiske eller representative innretninger), og
 5. demonstrasjon av bruk av redningsflåter eller kombinerte sklier/redningsflåter, dersom flyet er slik utstyrt,
 6. med mindre laveste antall flygebesetningsmedlemmer er større enn to, at operatøren sikrer at alle kabinbesetningsmedlemmer er opplært i prosedyren ved svikt hos flygebesetningsmedlem, og kan betjene sete- og selemekanismene. Opplæring i bruk av flygebesetningsmedlemmenes oksygensystem og kontrollister skal, dersom det kreves av operatørens SOP-er, gjennomføres i form av en praktisk demonstrasjon.
- d) Operatøren skal sikre at alle relevante krav i vedlegg III OPS 1 inkluderes i opplæringen av kabinbesetningsmedlemmene.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.1020***Oppfriskingsopplæring**

Operatøren skal sikre at oppfriskingsopplæringen ledes av kvalifiserte personer, og at opplæringen omfatter minst følgende elementer for alle kabinbesetningsmedlemmer:

1. nødprosedyrer, herunder svikt hos flyger,
 2. prosedyrer for evakuering, herunder teknikker for håndtering av en menneskeansamling,
 3. betjening og faktisk åpning av alle vanlige utganger og nødutganger under vanlig drift og i nødtilfeller, herunder bruk av systemer for assistert døråpning der dette er montert. Formålet er at de handlingene og den styrken som kreves for å betjene og utløse evakueringskliene, skal omfattes. Denne opplæringen skal foregå i et fly eller i en representativ opplæringsinnretning,
 4. demonstrasjon av betjening av alle andre utganger, herunder vinduer i førerkabinen, og
 5. plassering og håndtering av nødutstyr, herunder oksygensystemer, og hvordan å ta på seg redningsvest, bærbart oksygenutstyr og åndedrettsvern.
-

Tillegg 2 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015

Opplæring

1. Planen for CRM-opplæringen, sammen med CRM-metodikken og -terminologien, skal inkluderes i driftshåndboken.
2. Tabell 1 viser hvilke deler av CRM som skal inkluderes i hver type opplæring.

Tabell 1

CRM-opplæring

Opplæringsdel	Innføringskurs i CRM	Operatørens CRM-opplæring	Flytypespesifikk CRM	Årlig gjentatt CRM-opplæring	Kabinsjefkurs
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Allmenne prinsipper					
Menneskelige faktorer i luftfart Alminnelig undervisning i CRM-prinsipper og -mål	Utførlig	Kreves ikke	Kreves ikke	Kreves ikke	Oversikt
Menneskers prestasjoner og begrensninger					
Fra det enkelte kabinbesetningsmedlems synsvinkel					
Personforståelse, menneskers feil og pålitelighet, holdninger og atferd, egenvurdering	Utførlig	Kreves ikke	Kreves ikke	Oversikt (Treårssyklus)	Kreves ikke
Stress og stresshåndtering					
Tretthet og årvåkenhet					
Selvsikkerhet					
Situasjonsbevissthet, innhenting og bearbeiding av informasjon					
Fra hele flybesetningens synsvinkel					
Forebygging og oppdaging av feil	Kreves ikke	Utførlig	Relevant for type(r)	Oversikt (Treårssyklus)	Fordypning (relevant for kabinsjefoppgaver)
Felles situasjonsbevissthet, innhenting og bearbeiding av informasjon					
Håndtering av arbeidsbyrde					
Effektiv kommunikasjon og samordning mellom alle besetningsmedlemmer, herunder uerfarne kabinbesetningsmedlemmer, kulturelle forskjeller					
Lederskap, samarbeid, synergi, beslutningstaking, delegering					
Enkeltpersoners og gruppens ansvar, beslutningstaking og handlinger					
Identifikasjon og håndtering av menneskelige faktorer hos passasjerer: håndtering av en menneskeansamling, passasjerstress, konflikthåndtering, medisinske faktorer					
Bestemte forhold knyttet til flytyper (smal/bred flykropp, ett/flere dekk), sammensetning av flygebesetning og kabinbesetning og antall passasjerer		Kreves ikke	Utførlig		

Opplæringsdel	Innføringskurs i CRM	Operatørens CRM- opplæring	Flytypespesi- fikk CRM	Årlig gjentatt CRM- opplæring	Kabinsjefkurs
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Fra operatørens og organisasjonens synsvinkel					
Selskapets sikkerhetskultur, SOP-er, organisasjonsfaktorer knyttet til typen drift	Kreves ikke	Utførlig	Relevant for type(r)	Oversikt (Treårssyklus)	Fordypning (relevant for kabinsjef-oppgaver)
Effektiv kommunikasjon og samordning med annet driftspersonell og bakketjenester					
Deltaking i rapportering av sikkerhetshendelser og ulykker i kabinen					
Undersøkelser basert på enkelttilfeller (se merknad)		Kreves		Kreves	
Merknad: Kolonne d): Dersom det ikke foreligger relevante flytypespesifikke undersøkelser basert på enkelttilfeller, skal det tas hensyn til undersøkelser basert på enkelttilfeller som er relevante for driftens størrelse og omfang.					

*Tillegg 3 til OPS 1.1005/1.1010/1.1015***Opplæring i medisinske forhold og førstehjelp**

- a) Opplæring i medisinske forhold og førstehjelp skal omfatte følgende emner:
1. Flygefysiologi, herunder oksygenkrav og hypoksi.
 2. Medisinske nødssituasjoner innenfor luftfarten, herunder
 - i) astma,
 - ii) kvelning,
 - iii) hjerteanfall,
 - iv) stressreaksjoner og allergiske reaksjoner,
 - v) sjokk,
 - vi) slag,
 - vii) epilepsi,
 - viii) sukkersyke,
 - ix) flysyke,
 - x) hyperventilering,
 - xi) mage- og tarmforstyrrelser og
 - xii) akutt fødsel.
 3. Praktisk hjerte-lunge-gjenoppliving utført av hvert kabinbesetningsmedlem innenfor flyets særlige miljø og ved bruk av en særskilt utformet dukke.
 4. Grunnleggende opplæring i førstehjelp og overleving, herunder pleie av
 - i) bevisstløse personer,
 - ii) brannskader,
 - iii) sår og
 - iv) brudd og bløtvevsskader.
 5. Helse og hygiene på reiser, herunder
 - i) risikoen for kontakt med smittsomme sykdommer, særlig ved drift i tropiske og subtropiske områder. Rapportering av smittsomme sykdommer, vern mot smitte og forebygging av sykdom som overføres gjennom vann eller næringsmidler. Opplæringen skal omfatte midler for å redusere slike risikoer,
 - ii) hygiene om bord,
 - iii) dødsfall om bord,
 - iv) håndtering av klinisk avfall,
 - v) desinfisering av luftfartøy og
 - vi) Bevaring av årvåkenhet, fysiologiske virkninger av tretthet, søvnfysiologi, døgnrytme og bytte av tidssoner.
 6. Bruk av egnet flyutstyr, herunder førstehjelpsskrin, medisinske nødhjelpsskrin, oksygen til førstehjelp og medisinsk nødutstyr.
-

KAPITTEL P

*HÅNDBØKER, LOGGBØKER OG JOURNALER**OPS 1.1040***Alminnelige regler for driftshåndbøker**

- a) Operatøren skal sikre at driftshåndboken inneholder alle instruksjoner og all informasjon som er nødvendig for at driftspersonellet skal kunne utføre sine oppgaver.
- b) Operatøren skal sikre at innholdet i driftshåndboken, herunder alle endringer eller rettelser, ikke fraviker vilkårene i AOC eller enhver annen gjeldende bestemmelse, og er godtakbart for, eller om relevant, godkjent av myndigheten.
- c) Med mindre annet er godkjent av myndigheten, eller angitt i nasjonal lovgivning, skal operatøren utarbeide driftshåndboken på engelsk. I tillegg kan operatøren oversette og bruke driftshåndboken, eller deler av den, på et annet språk.
- d) Skulle det bli nødvendig for en operatør å utarbeide nye driftshåndbøker eller større deler av den, skal operatøren overholde punkt c) ovenfor.
- e) Operatøren kan utgi en driftshåndbok i atskilte deler.
- f) Operatøren skal sikre at alt driftspersonell har lett tilgang til et eksemplar av alle deler av driftshåndboken som er relevante for deres oppgaver. I tillegg skal operatøren utstyre besetningsmedlemmene med et personlig eksemplar av, eller relevante utdrag av, del A og B av driftshåndboken til egen bruk.
- g) Operatøren skal sikre at driftshåndboken er slik rettet eller revidert at instruksene og informasjonen i den er à jour. Operatøren skal sikre at alt driftspersonell gjøres oppmerksom på endringer som er relevante for deres oppgaver.
- h) Alle innehavere av en driftshåndbok, eller relevante deler av den, skal holde den à jour med de endringer eller revisjoner som operatøren leverer.
- i) Operatøren skal underrette myndigheten om planlagte endringer og revisjoner før ikrafttredelsesdatoen. Dersom endringen gjelder deler av driftshåndboken som må godkjennes i samsvar med OPS, skal slik godkjenning innhentes før endringen trer i kraft. Dersom det av sikkerhetshensyn kreves umiddelbare endringer eller revisjoner, kan disse offentliggjøres og gjøres gjeldende umiddelbart, forutsatt at det er søkt om den nødvendige godkjenning.
- j) Operatøren skal innarbeide alle endringer og revisjoner som myndigheten krever.
- k) Operatøren skal sikre at opplysninger som er hentet fra godkjente dokumenter, og alle endringer i slik godkjent dokumentasjon, gjengis korrekt i driftshåndboken, og at driftshåndboken ikke inneholder opplysninger som er i strid med annen godkjent dokumentasjon. Dette kravet skal likevel ikke hindre en operatør i å bruke mer forsiktige opplysninger og prosedyrer.
- l) Operatøren skal sikre at innholdet i driftshåndboken er presentert på en slik måte at det kan brukes uten vanskeligheter. Utformingen av driftshåndboken skal ta hensyn til prinsipper om menneskelige faktorer.
- m) Operatøren kan få tillatelse fra myndigheten til å utgi driftshåndboken eller deler av den i en annen form enn trykt på papir. I slike tilfeller skal det sikres et godtakbart nivå for tilgjengelighet, anvendelighet og pålitelighet.
- n) Bruk av en forkortet form av driftshåndboken fritar ikke operatøren for kravene i OPS 1.130.

*OPS 1.1045***Driftshåndbok — Oppbygning og innhold**

(Se tillegg 1 til OPS 1.1045)

- a) Operatøren skal sikre at hovedstrukturen i driftshåndboken er som følger:
- Del A — Allment/grunnleggende
- Denne delen skal omfatte alle ikke-typerelaterte driftsrelaterte retningslinjer, instruksjoner og prosedyrer som er nødvendige for sikker drift.
- Del B: Driftsforhold knyttet til flyet
- Denne delen skal omfatte alle typerelaterte instruksjoner og prosedyrer som er nødvendige for sikker drift. Den skal ta hensyn til alle forskjeller mellom typer, varianter eller enkeltfly som operatøren anvender.
- Del C: Rute- og flyplassinstruksjoner og -opplysninger
- Denne delen skal omfatte alle instruksjoner og opplysninger som er nødvendig for driftsområdet.
- Del D: Opplæring
- Denne delen skal omfatte alle instruksjoner om personelloplæring som kreves for sikker drift.
- b) Operatøren skal sikre at innholdet i driftshåndboken er i samsvar med tillegg 1 til OPS 1.1045 og relevant for driftsområde og driftstype.
- c) Operatøren skal sikre at driftshåndbokens detaljstruktur er godtakbar for myndigheten.

*OPS 1.1050***Flygehåndbok**

Operatøren skal til enhver tid ha en ajourført og godkjent flygehåndbok eller et tilsvarende dokument for hvert fly vedkommende benytter.

*OPS 1.1055***Reisedagbok**

- a) Operatøren skal oppbevare følgende opplysninger for hver flyging i form av en reisedagbok:
1. flyets registreringsmerke,
 2. dato,
 3. navn på besetningsmedlem(mer),
 4. besetningsmedlem(mer)s funksjon,
 5. avgangssted,
 6. ankomststed,
 7. avgangstid (blokk ut-tid),
 8. ankomsttid (blokk inn-tid),

9. flytid,
 10. flygingens art,
 11. hendelser, ev. observasjoner, og
 12. fartøysjefens underskrift (eller tilsvarende).
- b) Operatøren kan få tillatelse fra myndigheten til ikke å føre reisedagbok eller deler av den, dersom relevante opplysninger er tilgjengelig i annen dokumentasjon.
- c) Operatøren skal sikre at alle nedtegnelser gjøres fortløpende, og at de er av varig art.

OPS 1.1060

Driftsreiseplan

- a) Operatøren skal sikre at driftsreiseplanen som anvendes og nedtegnelser som gjøres underveis, inneholder følgende punkter:
1. flyets registreringsmerke,
 2. flytype og -variant,
 3. flygingens dato,
 4. rutenummer,
 5. navn på flygebesetningsmedlemmer,
 6. flygebesetningsmedlemmenes oppgaver,
 7. avgangssted,
 8. avgangstid (faktisk blokk ut-tid, starttid),
 9. ankomststed (planlagt og faktisk),
 10. ankomsttid (faktisk landingstid og blokk inn-tid),
 11. driftstype (ETOPS, VFR, overføringsflyging osv.),
 12. rute og rutesegment med kontrollpunkter/rutepunkter, avstander, tidspunkter og ruter,
 13. planlagt marsjhastighet og flygetider mellom kontrollpunkter/rutepunkter. Beregnet og faktisk tid over punktene,
 14. sikre flygehøyder og minste flygenivåer,
 15. planlagte flygehøyder og flygenivåer,
 16. drivstoffberegninger (logg for drivstoffkontroller underveis),
 17. drivstoff om bord idet motorer startes,
 18. alternativ(er) for bestemmelsessted, og om relevant, for avgangssted og underveis, herunder opplysninger som kreves i punkt 12–15,
 19. første ATS-reiseplan-klarering og etterfølgende reklareringer,
 20. beregninger ved endring av planene underveis, og
 21. relevant værinformasjon.

- b) Punkter som er lett tilgjengelige i annen dokumentasjon eller fra en annen godtakbar kilde, eller som er irrelevant for driftstypen, kan utelates fra driftsreiseplanen.
- c) Operatøren skal sikre at driftsreiseplanen og dens bruk er beskrevet i driftshåndboken.
- d) Operatøren skal sikre at alle nedtegnelser i driftsreiseplanen gjøres fortløpende, og at de er av permanent art.

OPS 1.1065

Tidsrom for oppbevaring av dokumenter

Operatøren skal sikre at alle journaler/logger og all relevant driftsmessig og teknisk informasjon for hver enkelt flyging blir oppbevart i de tidsrom som er angitt i tillegg 1 til OPS 1.1065.

OPS 1.1070

Operatørens håndbok for sikring av kontinuerlig luftdyktighet

Operatøren skal til enhver tid føre en oppdatert og godkjent vedlikeholdshåndbok (MME), i samsvar med del M avsnitt M.A. 704 Sikring av kontinuerlig luftdyktighet.

OPS 1.1071

Flyets tekniske logg

Operatøren skal føre en teknisk logg for flyet, som angitt i del M avsnitt M.A. 306, operatørens tekniske loggsystem.

*Tillegg 1 til OPS 1.1045***Driftshåndbokens innhold**

Operatøren skal sikre at driftshåndboken inneholder følgende:

A. ALLMENT/GRUNNLEGGENDE

0. ADMINISTRASJON OG KONTROLL AV DRIFTSHÅNDBOKEN

0.1. Innledning

- a) En erklæring om at håndboken overholder alle gjeldende forskrifter samt alle vilkår i gjeldende AOC.
- b) En erklæring om at håndboken inneholder driftsinstrukser som skal følges av relevant personell.
- c) En liste og en kortfattet beskrivelse av de forskjellige delene, deres innhold, anvendelsesområde og bruk.
- d) Forklaringer på og definisjoner av betegnelser og ord som er nødvendige for å bruke håndboken.

0.2. System for endring og revisjon

- a) Angivelse av den eller de som er ansvarlig for å utferdige og innarbeide endringer og revisjoner.
- b) En fortegnelse over endringer og revisjoner, med dato for innarbeiding og ikrafttredelse.
- c) En erklæring om at håndskrevne endringer og revisjoner ikke er tillatt, unntatt i situasjoner der det av sikkerhetshensyn kreves umiddelbar endring eller revisjon.
- d) En beskrivelse av systemet for sidemerknader og deres dato for ikrafttredelse.
- e) En liste over gyldige sider.
- f) Kommentarer til endringer (på tekstsider og så langt som praktisk mulig, på skjema og diagrammer).
- g) Midlertidige revisjoner.
- h) En beskrivelse av distribusjonssystemet for håndbøker, endringer og revisjoner.

1. ORGANISASJON OG ANSVARFORHOLD

- 1.1. Organisasjonsstruktur. En beskrivelse av organisasjonsstrukturen, herunder organisasjonsplan for selskapet generelt og for driftsavdelingen. Organisasjonsplanen skal vise sammenhengen mellom driftsavdelingen og de andre avdelingene i foretaket. Særlig skal det framheves hvilke hierarkistrukturer og rapporteringslinjer som gjelder for alle divisjoner, avdelinger osv. som er av betydning for flygeoperasjonenes sikkerhet.
- 1.2. Utnevnte fagsjefer. Navn på hver enkelt fagsjef som er ansvarlig for flygeoperasjoner, vedlikeholdssystem, opplæring av besetninger og bakkearbeid, som angitt i OPS 1.175 punkt i). En beskrivelse av fagsjefenes oppgaver og ansvarsområder skal inkluderes.
- 1.3. Ansvarsområder og oppgaver for driftsledelsespersonellet. En beskrivelse av driftsledelsespersonellets oppgaver, ansvarsområder og myndighet som gjelder flygeoperasjonenes sikkerhet og overholdelse av gjeldende regler.
- 1.4. Fartøysjefens myndighet, oppgaver og ansvarsområder. En erklæring som definerer fartøysjefens myndighet, oppgaver og ansvarsområder.
- 1.5. Oppgaver og ansvarsområder for andre besetningsmedlemmer enn fartøysjefen.

2. DRIFTSKONTROLL OG TILSYN

2.1. Luftfartsforetakets tilsyn med driftsvirksomhet. En beskrivelse av operatørens system for tilsyn med driftsvirksomhet (se OPS 1.175 g)). Det skal framgå av den hvordan det føres tilsyn med flygeoperasjonenes sikkerhet og personellens kvalifikasjoner. Spesielt skal prosedyrene knyttet til følgende punkter beskrives:

- a) gyldigheten av sertifikater og kvalifikasjoner,
- b) driftspersonellens kompetanse, og
- c) kontroll, analyse og oppbevaring av journaler/logger, flygedokumenter, tilleggsinformasjon og andre data.

2.2. System for kunngjøring av ytterligere driftsmessige instruksjoner og informasjon. En beskrivelse av et eventuelt system for kunngjøring av informasjon som kan være av driftsmessig art, men som supplerer det som står i driftshåndboken. Anvendeligheten av denne informasjonen og ansvaret for kunngjøringen skal inkluderes.

2.3. Forebygging av ulykker og program for flysikkerhet. En beskrivelse av hovedpunktene i programmet for flysikkerhet.

2.4. Driftsmessig ledelse. En beskrivelse av prosedyrer og ansvarsforhold som er nødvendig for å utøve driftsmessig ledelse med hensyn til flysikkerhet.

2.5. Myndighetens fullmakter. En beskrivelse av luftfartsmyndighetens fullmakter samt veiledninger til ansatte om tilrettelegging for inspeksjoner ved myndighetens personell.

3. KVALITETSSYSTEM

En beskrivelse av det kvalitetssystem som er innført, herunder minst

- a) kvalitetsmål,
- b) en beskrivelse av kvalitetssystemets oppbygning, og
- c) fordeling av oppgaver og ansvar.

4. BESETNINGENS SAMMENSETNING

4.1. Besetningens sammensetning. En forklaring av metoden for å bestemme besetningers sammensetning, idet det tas hensyn til følgende:

- a) flytypen som benyttes,
- b) aktuelt driftsområde og -type,
- c) flygefasen,
- d) krav til minstebesetning og planlagt flygetjenesteperiode,
- e) besetningsmedlemmenes erfaring (samlet og på type), aktuell erfaring og kvalifikasjoner,
- f) utnevnelse av fartøysjefen, og om nødvendig på grunn av flygingens varighet, prosedyrene for avløsning av fartøysjefen eller andre flygebesetningsmedlemmer (se tillegg 1 til OPS 1.940), og
- g) utnevnelse av kabinsjef, og om nødvendig på grunn av flygingens varighet, prosedyrene for avløsning av kabinsjefen og andre kabinbesetningsmedlemmer.

4.2. Utnevnelse av fartøysjefen. Gjeldende regler for utnevnelse av fartøysjef.

4.3. Svikt hos flygebesetningsmedlem. Instruksjoner for kommandorekkefølgen i tilfelle svikt hos et flygebesetningsmedlem.

- 4.4. Drift av flere enn én type. En erklæring som angir hvilke flytyper som anses som én type med hensyn til
 - a) flygebesetningsplanlegging, og
 - b) kabinbesetningsplanlegging.
- 5. KVALIFIKASJONSKRAV
- 5.1. En beskrivelse av de sertifikater, bevis, kvalifisering/kompetanse (f.eks. for ruter og flyplasser), erfaring, opplæring, kontroll og aktuell erfaring som kreves av driftspersonellet for at de skal kunne utføre sine oppgaver. Det skal tas hensyn til flytype, driftstype og besetningens sammensetning.
- 5.2. Flygebesetning
 - a) Fartøysjef
 - b) Flyger som avløser fartøysjefen
 - c) Styrmann
 - d) Flyger under tilsyn
 - e) Systemoperatør
 - f) Tjeneste på flere enn én type eller variant
- 5.3. Kabinbesetning
 - a) Kabinsjef
 - b) Kabinbesetningsmedlem
 - i) Obligatorisk kabinbesetningsmedlem
 - ii) Ekstra kabinbesetningsmedlem og kabinbesetningsmedlem under tilvenningsflyging
 - c) Tjeneste på flere enn én type eller variant
- 5.4. Personell for opplæring, kontroll og tilsyn
 - a) For flygebesetning.
 - b) For kabinbesetning.
- 5.5. Annet driftspersonell
- 6. FORHOLDSREGLER FOR BESETNINGENS HELSE
- 6.1. Forholdsregler for besetningens helse. Relevante bestemmelser og veiledning til besetningsmedlemmer når det gjelder helsen, som omfatter følgende:
 - a) alkohol og andre alkoholholdige drikker,
 - b) narkotika,
 - c) legemidler,
 - d) sovetabletter,
 - e) farmasøytiske preparater,
 - f) vaksiner,
 - g) dypdykking,

- h) blodgivning,
- i) forholdsregler som gjelder måltider før og under flyging,
- j) søvn og hvile og
- k) kirurgiske inngrep.

7. FLYGETIDSBEGRENSNINGER

- 7.1. Flyge- og tjenestetidsbegrensninger og hvilekrav. Ordning utviklet av operatøren i samsvar med gjeldende bestemmelser.
- 7.2. Overskridelse av flyge- og tjenestetidsbegrensninger og/eller forkortelse av hvileperioder. Forhold der flyge- og tjenestetid kan overskrides eller hvileperioder kan forkortes, og prosedyrene som anvendes for å rapportere disse endringene.

8. DRIFTSPROSEDYRER

- 8.1. Instrukser for flygeforberedelser. Etter type drift:
 - 8.1.1. Minsteflygehøyder. En beskrivelse av metoden for å bestemme og anvende minsteflygehøyder, herunder
 - a) en prosedyre for å fastsette minstehøyder/-flygenivåer for VFR-flyginger, og
 - b) en prosedyre for å fastsette minstehøyder/-flygenivåer for IFR-flyginger.
 - 8.1.2. Kriterier og ansvar for tillatelse til bruk av flyplasser, idet det tas hensyn til gjeldende krav i kapittel D, E, F, G, H, I og J.
 - 8.1.3. Metoder for å fastsette flyplassens driftsmessige minstekriterier. Metoden som anvendes til å fastsette flyplassens driftsmessige minstekriterier for IFR-flyginger i samsvar med OPS 1 kapittel E. Det skal vises til prosedyrer for å fastslå sikt og/eller rullebanesikt og for anvendelse av faktisk sikt observert av flygerne, rapportert sikt og rapportert rullebanesikt.
 - 8.1.4. Driftsmessige minstekriterier underveis for VFR-flyginger eller VFR-deler av en flyging, og dersom enmotorsfly anvendes, instrukser for valg av rute med hensyn til tilgjengeligheten av områder som muliggjør en sikker nødlanding.
 - 8.1.5. Presentasjon og anvendelse av driftsmessige minstekriterier for flyplass og underveis.
 - 8.1.6. Tolkning av meteorologisk informasjon. Forklarende materiale om tolkning av MET-varsler og MET-rapporter som er relevante for driftsområdet, herunder tolkning av vilkårsuttrykk.
 - 8.1.7. Fastsettelse av beholdningene av drivstoff, olje og utblandet metanol om bord. Metodene som anvendes til å fastslå og overvåke beholdningen av drivstoff, olje og utblandet metanol under flyging. Denne delen skal også omfatte instrukser for måling og distribusjon av væsker medbrakt om bord. Slike instrukser skal ta hensyn til alle omstendigheter som det er sannsynlig å oppleve under flygingen, herunder muligheten for endring av planene underveis og for svikt i én eller flere av flyets motorer. Systemet for føring av drivstoff- og oljelogg skal også beskrives.
 - 8.1.8. Masse og tyngdepunkt. Alminnelige prinsipper for masse og tyngdepunkt, herunder
 - a) definisjoner
 - b) metoder, prosedyrer og ansvar for utarbeiding og godkjenning av beregninger av masse og tyngdepunkt,
 - c) retningslinjer for bruk av standardmasser og/eller faktiske masser,
 - d) metoder for fastsettelse av passasjers, bagasjens og lastens faktiske masse,
 - e) de passasjer- og bagasjemasser som får anvendelse for forskjellige driftstyper og flytyper,

- f) alminnelige instruksjoner og opplysninger som er nødvendige for verifisering av de forskjellige typer av masse- og balansedokumentasjon som er i bruk,
 - g) prosedyrer for endringer i siste øyeblikk,
 - h) massetetthet for drivstoff, olje og utvannet metanol, og
 - i) retningslinjer/prosedyrer for seteplassering.
- 8.1.9. ATS-reiseplan. Prosedyrer og ansvarsforhold for utarbeiding og inngivelse av reiseplan til lufttrafikkjenesten. Blant faktorene som skal vurderes, er hvordan inngivelse av både individuelle og repetitive reiseplaner skal foregå.
- 8.1.10. Driftsreiseplan. Prosedyrer for og ansvarsforhold ved utarbeiding og godkjenning av driftsreiseplan. Bruken av driftsreiseplan skal være beskrevet, herunder praktiske eksempler på formater for driftsreiseplan.
- 8.1.11. Operatørens tekniske logg for flyet. Ansvarsforhold og bruk av operatørens tekniske logg for flyet skal beskrives, herunder eksempler på formatet som benyttes.
- 8.1.12. Oversikt over dokumenter, skjemaer og tilleggsopplysninger som skal medbringes.
- 8.2. Instruksjoner for bakkearbeid
- 8.2.1. Prosedyrer for drivstoffylling. En beskrivelse av prosedyrene for fylling av drivstoff, herunder
- a) sikkerhetsforholdsregler under påfylling og avtanking av drivstoff, herunder når APU er i drift, eller når en turbinmotor går og propellbremsene er på,
 - b) påfylling og avtanking av drivstoff mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet, og
 - c) forholdsregler som skal treffes for å unngå blanding av drivstofftyper.
- 8.2.2. Sikkerhetsrelaterte prosedyrer for håndtering av fly, passasjerer og last. En beskrivelse av prosedyrene som skal anvendes ved tildeling av seter når passasjerer går om bord i eller forlater flyet, og ved lasting og lossing av flyet. Andre prosedyrer rettet mot sikkerhet mens flyet er på oppstillingsplassen, skal også gis. Prosedyrene for håndtering skal omfatte
- a) barn/spedbarn, syke passasjerer og bevegelseshemmede personer,
 - b) transport av avviste passasjerer, utviste personer eller personer i forvaring,
 - c) håndbagasjens tillatte størrelse og vekt,
 - d) lasting og sikring av gjenstander i flyet,
 - e) spesiallast og klassifisering av lasterom,
 - f) plassering av bakkeutstyr,
 - g) betjening av flydører,
 - h) sikkerhet på oppstillingsplassen, herunder forebygging av brann samt områder med eksosstrømmer og innsugning fra jetmotorer,
 - i) prosedyrer for oppstart og ut- og innkjøring på oppstillingsplassen, herunder skyving og tauing,
 - j) flyservice,
 - k) dokumenter og skjemaer for håndtering av fly,
 - l) flere personer i samme sete.

- 8.2.3. Prosedyrer ved nektet ombordstigning. Prosedyrer for å sikre at personer som virker beruset, eller som gjennom sin oppførsel eller ut fra fysiske kjennetegn viser at de er under påvirkning av rusmidler, unntatt pasienter under medisinsk behandling, nektes ombordstigning. Dette gjelder ikke for pasienter som er under medisinsk behandling.
- 8.2.4. Avising og forebygging av isdannelse på bakken. En beskrivelse av prinsipper og prosedyrer for avising av og forebygging av isdannelse på fly på bakken. Disse skal omfatte en beskrivelse av typer isdannelse og andre former for forurensning og den virkning de har på fly som står stille, beveger seg på bakken eller tar av. I tillegg skal det gis en beskrivelse av væsketyper som anvendes, herunder
- a) varemerker eller handelsnavn,
 - b) egenskaper,
 - c) virkninger på flyets ytelse,
 - d) virketid og
 - e) forholdsregler ved bruk.
- 8.3. Prosedyrer ved flyging
- 8.3.1. VFR/IFR-retningslinjer. En beskrivelse av retningslinjene for å gi tillatelse til at flyginger gjennomføres i samsvar med VFR, eller for å kreve at flyginger gjennomføres i samsvar med IFR, eller for å bytte mellom de to.
- 8.3.2. Prosedyrer for navigasjon. En beskrivelse av alle prosedyrer for navigasjon som er relevante for driftstypen og -området. Det skal tas hensyn til
- a) standard prosedyrer for navigasjon, herunder retningslinjer for å utføre uavhengige krysskontroller av tastetrykk som påvirker flyets flygevei,
 - b) MNPS- og POLAR-navigasjon og navigasjon i andre angitte områder,
 - c) RNAV,
 - d) endring av planene underveis,
 - e) prosedyrer i tilfelle nedsatt funksjonsdyktighet for systemet, og
 - f) RVSM.
- 8.3.3. Prosedyrer for høydemålerinnstilling, herunder, dersom det er relevant, bruk av
- metrisk høydemåling og omregningstabeller,
- og
- prosedyrer for QFE-drift.
- 8.3.4. Prosedyrer for høydevarslingssystem
- 8.3.5. Terrengvarslingssystem. Nødvendige prosedyrer og instruksjoner for å unngå kontrollert flyging inn i terrenget, herunder begrensninger på høy nedstigningshastighet nær overflaten (tilknyttede opplæringskrav er dekket i D.2.1).
- 8.3.6. Retningslinjer og prosedyrer for bruk av TCAS/ACAS
- 8.3.7. Retningslinjer og prosedyrer for kontroll og overvåking av drivstofforbruk under flyging

- 8.3.8. Ugunstige og potensielt farlige atmosfæriske forhold. Prosedyrer for drift i og/eller unngåelse av potensielt farlige atmosfæriske forhold, herunder
- a) tordenvær,
 - b) forhold med isdannelse,
 - c) turbulens,
 - d) vindskjær,
 - e) jetstrøm,
 - f) skyer av vulkansk aske,
 - g) kraftig nedbør,
 - h) sandstormer,
 - i) fjellbølger og
 - j) betydelige temperaturinversjoner.
- 8.3.9. Vingeirvilturbulens. Separasjonskriterier for vingeirvilturbulens, idet det tas hensyn til flytyper, vindforhold og rullebanens beliggenhet.
- 8.3.10. Besetningsmedlemmer ved sine arbeidsplasser. Kravene om at besetningsmedlemmer oppholder seg på sine tildelte plasser eller seter under de forskjellige faser av flygingen eller når det anses nødvendig av sikkerhetshensyn, herunder også prosedyrer for kontrollert hvile i førerkabinen.
- 8.3.11. Bruk av sikkerhetsbelter for besetning og passasjerer. Kravene om at besetningsmedlemmer og passasjerer bruker sikkerhetsbelter og/eller -seler under de forskjellige faser av flygingen eller når det ansees nødvendig av sikkerhetshensyn.
- 8.3.12. Adgang til førerkabinen. Vilkår for at andre personer enn flygebesetningen gis adgang til førerkabinen. Retningslinjer med hensyn til adgang for inspektører fra myndigheten skal også inkluderes.
- 8.3.13. Bruk av ledige besetningsseter. Vilkår og prosedyrer for bruk av ledige besetningsseter.
- 8.3.14. Svikt hos besetningsmedlemmer. Prosedyrene som skal følges i tilfelle svikt hos besetningsmedlemmer under flyging. Eksempler på typer svikt og hvordan de kan oppdages, skal inkluderes.
- 8.3.15. Kabinsikkerhetskrav. Prosedyrer som omfatter
- a) klargjøring av kabinen før flyging, krav under flyging og klargjøring før landing, herunder prosedyrer for sikring av kabin og pantry,
 - b) prosedyrer for å sikre at passasjerer blir plassert der de i tilfelle en nødevakuering best kan bidra til, og ikke hindre, evakuering av flyet,
 - c) prosedyrer som skal følges når passasjerer går om bord i og forlater flyet,
 - d) prosedyrer for påfylling/avtanking av drivstoff mens passasjerer går om bord i, er om bord i eller forlater flyet, og
 - e) røyking om bord.
- 8.3.16. Prosedyrer for informasjon til passasjerene. Innhold, metoder og tidspunkt for informasjon til passasjerene i samsvar med PS 1.285.
- 8.3.17. Prosedyrer for fly som drives når det er krav om at påvisningsutstyr for kosmisk stråling eller solstråling medbringes. Prosedyrer for bruk av påvisningsutstyr for kosmisk stråling eller solstråling og for registrering av avlesningene, herunder tiltak som må iverksettes i tilfelle grenseverdiene som er angitt i driftshåndboken, overskrides. Dessuten prosedyrer, herunder ATS-prosedyrer, som skal følges i tilfelle det treffes beslutning om nedstigning eller ruteendring.

- 8.3.18. Retningslinjer for bruk av autopilot og automatisk fartsstyring.
- 8.4. Allværsdrift. En beskrivelse av prosedyrer knyttet til allværsdrift (se også OPS-kapittel D og E).
- 8.5. ETOPS. En beskrivelse av prosedyrer for ETOPS-drift.
- 8.6. Bruk av minsteutstyrslistor og lister over godtatte konfigurasjonsavvik.
- 8.7. Ikke-kommersielle flyginger. Prosedyrer og begrensninger for
- a) opplæringsflyginger,
 - b) prøveflyginger,
 - c) leveringsflyginger,
 - d) overføringsflyginger,
 - e) demonstrasjonsflyginger, og
 - f) posisjoneringsflyginger, herunder hva slags personer som kan være om bord ved slike flyginger.
- 8.8. Oksygenkrav
- 8.8.1. En beskrivelse av omstendigheter der oksygen skal være tilgjengelig og brukes.
- 8.8.2. Oksygenkrav angitt for
- a) flygebesetning,
 - b) kabinbesetning og
 - c) passasjerer.
9. FARLIG GODS OG VÅPEN
- 9.1. Informasjon, instruksjoner og alminnelig veiledning om transport av farlig gods, herunder
- a) operatørens retningslinjer for transport av farlig gods,
 - b) veiledning om kravene til godkjenning, merking, håndtering, stuing og isolering av farlig gods,
 - c) krav om melding av ulykker eller hendelser under transport av farlig gods,
 - d) prosedyrer for håndtering av nødssituasjoner der farlig gods inngår,
 - e) alle involverte besetningsmedlemmers oppgaver i henhold til OPS 1.1215, og
 - f) instruksjoner for transport av operatørens arbeidstakere.
- 9.2. Vilkår for å kunne transportere våpen, krigsmateriell og sportsvåpen.
10. SIKKERHET
- 10.1. Sikkerhetsinstruksjoner og -retningslinjer av ikke-konfidensiell art som skal omfatte myndighet og ansvar for driftspersonellet. Retningslinjer og prosedyrer for håndtering og rapportering av forbrytelser om bord, som ulovlig inngrep, sabotasje, bombetrusler og kapring, skal også inkluderes.
- 10.2. En beskrivelse av sikkerhetsmessige forholdsregler og opplæring.

Merknad: Deler av sikkerhetsinstruksene og -retningslinjene kan være konfidensielle.

11. HÅNDTERING, VARSLING OG RAPPORTERING AV HENDELSER

Prosedyrer for håndtering, varsling og rapportering av hendelser. Denne delen skal omfatte

- a) definisjoner av hendelser og av relevante ansvarsområder for alle involverte personer,
- b) beskrivelse av skjemaer som brukes til rapportering av alle typer hendelser (eller kopier av selve skjemaene), instruks for hvordan de skal fylles ut, adressene de skal sendes til, og hvor lang tid man har på seg til å gjøre dette,
- c) i tilfelle av en ulykke, beskrivelser av hvilke avdelinger i selskapet, myndigheter og andre organisasjoner som skal underrettes, hvordan dette skal skje, og i hvilken rekkefølge,
- d) prosedyrer for muntlig underretning til enheter for lufttrafikkjenester om hendelser knyttet til ACAS RA, fuglefare og farlige forhold,
- e) prosedyrer for inngivelse av skriftlige rapporter om lufttrafikkhendelser, ACAS RA, sammenstøt med fugler, hendelser eller ulykker med farlig gods, og ulovlige inngrep,
- f) prosedyrer for rapportering for å sikre samsvar med OPS 1.085 b) og 1.420. Disse skal omfatte interne sikkerhetsrelaterte rapporteringsprosedyrer som skal følges av besetningsmedlemmer, utarbeidet for å sikre at fartøysjefen underrettes umiddelbart om enhver hendelse som har satt eller kan sette sikkerheten i fare under flyging, og at fartøysjefen får alle relevante opplysninger.

12. LUFTTRAFIKKREGLER

Lufttrafikkregler, herunder

- a) regler for visuell flyging og instrumentflyging,
- b) territoriell anvendelse av lufttrafikkreglene,
- c) prosedyrer for kommunikasjon, herunder prosedyrer ved svikt i sambandet,
- d) informasjon og instruks om avskjæring av sivile fly,
- e) omstendigheter der radiolyttevakt skal opprettholdes,
- f) signaler,
- g) tidssystem som anvendes i driften,
- h) ATC-klareringer, overholdelse av reiseplan og posisjonsrapporter,
- i) visuelle signaler som benyttes til å varsle et uautorisert fly som flyr i eller er i ferd med å fly inn i et sikkerhetsbegrenset område, forbudt område eller farlig område,
- j) prosedyrer for flygere som observerer en ulykke eller mottar en nødmelding,
- k) de visuelle bakke-/luftsignaler som kan anvendes av overlevende, beskrivelse og bruk av signalhjelpemidler, og
- l) nød- og hastesignaler.

13. LEIE

En beskrivelse av driftsmessige bestemmelser for leie, tilknyttede prosedyrer og ledelsens ansvar.

B. DRIFTSFORHOLD KNYTTET TIL FLYET — TYPERELATERT

Det skal tas hensyn til forskjellene mellom typer og varianter av typer, under følgende overskrifter:

0. ALMINNELIGE OPPLYSNINGER OG MÅLENHETER

- 0.1. Alminnelige opplysninger (f.eks. flyets dimensjoner), herunder en beskrivelse av målenhetene som anvendes ved driften av vedkommende flytype samt omregningstabeller.

1. BEGRENSNINGER

- 1.1. En beskrivelse av sertifiserte begrensninger og gjeldende driftsbegrensninger, herunder

- a) sertifiseringsstatus (f.eks. CS-23, CS-25, ICAO-vedlegg 16 (CS-36 og CS-34) osv.),
- b) passasjerseateantall for hver enkelt flytype, herunder en presentasjon i bildeform,
- c) type drift som er godkjent (f.eks. VFR/IFR, KAT II/III, RNP, flyginger under kjente forhold med isdannelse osv.),
- d) besetningens sammensetning,
- e) masse og tyngdepunkt,
- f) hastighetsbegrensninger,
- g) flyets manøvreringsbegrensning(er),
- h) vindbegrensninger, herunder drift på forurensede rullebaner,
- i) ytelsesbegrensninger for relevante konfigurasjoner,
- j) rullebanehelling,
- k) begrensninger på våte eller forurensede rullebaner,
- l) flyskrogforurensning og
- m) systembegrensninger.

2. NORMALE PROSEDYRER

- 2.1. Normale prosedyrer og oppgaver som pålegges besetningen, relevante kontrollister, systemet for bruk av kontrollistene og en erklæring som dekker nødvendige prosedyrer for samordning mellom flyge- og kabinbesetning. Følgende normale prosedyrer og oppgaver skal inkluderes:

- a) før flyging,
- b) før avgang,
- c) høydemålerinnstilling og kontroll,
- d) taksing, avgang og stigning,
- e) støyreduksjon,
- f) marsj og nedstigning,
- g) innflyging og forberedelser og orientering for landing,
- h) VFR-innflyging,
- i) instrumentinnflyging,
- j) visuell innflyging og sirkling,

- k) avbrutt innflyging,
- l) normal landing,
- m) etter landing og
- n) drift på våte og forurensede rullebaner.

3. PROSEDYRER FOR UNORMALE SITUASJONER OG NØDSSITUASJONER

3.1. Prosedyrene for unormale situasjoner og nødssituasjoner samt oppgaver pålagt besetningen, relevante kontrollister, systemet for bruk av kontrollistene og en erklæring som dekker nødvendige prosedyrer for samordning mellom flyge- og kabinbesetning. Følgende prosedyrer for unormale situasjoner og nødssituasjoner samt oppgaver skal inkluderes:

- a) svikt hos besetningen,
- b) brann- og røykøvelser,
- c) flyging uten eller delvis uten bruk av trykkabin,
- d) overskridelse av strukturelle begrensninger, som landing med overvekt,
- e) overskridelse av begrensninger for kosmisk stråling,
- f) lynnedslag,
- g) nødkommunikasjon og varsling av nødssituasjoner til ATC,
- h) motorsvikt,
- i) systemsvikt,
- j) veiledning i omdirigering underveis i tilfelle alvorlig teknisk svikt,
- k) terrengvarsling,
- l) TCAS-varsling,
- m) vindskjær,
- n) nødlanding på land/vann, og
- o) beredskapsprosedyrer for avgang.

4. YTELSE

4.0. Ytelsesdata skal gis i en form som gjør at de kan brukes uten vanskeligheter.

4.1. Ytelsesdata, ytelse som gir de data som er nødvendige for å oppfylle ytelseskravene beskrevet i OPS 1 kapittel F, G, H og I, skal inkluderes, slik at det kan fastsettes

- a) stigningsbegrensninger — masse, høyde, temperatur,
- b) avgangsbanelengder (tørr, våt, forurensset),
- c) data for netto flygebane for beregning av hinderklaring, eller om relevant, stigebane etter avgang,
- d) gradienttap ved utflyging med krenkning,
- e) stigningsbegrensninger underveis,
- f) stigningsbegrensninger ved innflyging,

- g) stigningsbegrensninger ved landing,
 - h) rullebanelengde for landing (tørr, våt, forurenset), herunder virkningene av svikt i et system eller en innretning under flyging, dersom dette påvirker landingsstrekningen,
 - i) bremseenergiebegrensninger og
 - j) hastigheter som gjelder for forskjellige faser av flygingen (som også tar hensyn til våte eller forurensete rullebaner).
- 4.1.1. Utfyllende data for flyginger under forhold med isdannelse. Alle sertifiserte ytelser knyttet til en tillatt konfigurasjon, eller godtatte konfigurasjonsavvik, som antiskli-innretning ute av drift, skal inkluderes.
- 4.1.2. Dersom ytelsesdata i henhold til kravet for den relevante ytelsesklassen ikke er tilgjengelige i den godkjente flygehåndboken, skal andre data som er godtakbare for myndigheten, inkluderes. Alternativt kan driftshåndboken inneholde kryssreferanser til godkjente data i flygehåndboken, dersom det er sannsynlig at slike data ikke blir brukt ofte eller i en nødsituasjon.
- 4.2. Ytterligere ytelsesdata. Ytterligere relevante ytelsesdata, herunder
- a) stigegradienter med alle motorer i drift,
 - b) data for gjennomsynking med motor ute av drift,
 - c) virkninger av avisingsvæsker/ væsker for forebygging av isdannelse,
 - d) flyging med nedfelt landingsunderstell,
 - e) for fly med tre eller flere motorer, overføringsflyginger med én motor ute av drift, og
 - f) flyginger som utføres i henhold til CDL-bestemmelsene.
5. FLYGEPLANLEGGING
- 5.1. Data og instruksjoner som er nødvendige for planlegging før flyging og underveis, herunder faktorer som hastighetstabeller og motorinnstillinger. Dersom det er relevant, skal prosedyrer ved motor(er) ute av drift, ETOPS (særlig marsjhastighet med én motor ute av drift og lengste distanse til en egnet flyplass, fastsatt i samsvar med OPS 1.245) og flyging til avsidesliggende flyplasser, inkluderes.
- 5.2. Metoden for beregning av drivstoffbehovet for de forskjellige faser av flygingen, i samsvar med OPS 1.255.
- 5.3. Ytelsesdata for kritisk drivstoffreserve og driftsområder ved ETOPS-drift, herunder tilstrekkelige data til å kunne beregne kritisk drivstoffreserve og driftsområde på grunnlag av godkjente ytelsesdata for flyet. Følgende data kreves:
- a) Detaljerte ytelsesdata for flyging med én eller flere motorer ute av drift, herunder drivstoffstrøm ved normale og unormale atmosfæriske forhold og som en funksjon av flygehastighet og motorinnstillinger, om relevant, som skal omfatte
 - i) gjennomsynkning med motor ute av drift (herunder nettoytelse), se OPS 1.505 om relevant,
 - ii) marsjhøyde til og med 10 000 fot,
 - iii) venting,
 - iv) største flygehøyde (også nettoytelse) og
 - v) avbrutt innflyging.
 - b) Detaljerte ytelsesdata for flyging med alle motorer i drift, herunder data om nominell drivstoffstrøm ved normale og unormale atmosfæriske forhold og som en funksjon av flygehastighet og motorinnstillinger, om relevant, som skal omfatte
 - i) marsjhøyde (til og med 10 000 fot) og
 - ii) venting.

- c) Nærmere opplysninger om alle andre forhold som er av betydning for ETOPS-drift og som kan forårsake betydelig forringet ytelse, som isdannelse på flyets ubeskyttede overflater, utfelling av Ram air-turbin (RAT), aktivering av mekanismen for motorkraftreversering.

De flygehøyder, flygehastigheter, skyvekraftinnstillinger og den drivstoffstrøm som legges til grunn ved fastsettelsen av ETOPS-driftsområde for hver kombinasjon av skrog-motor, må brukes for å påvise tilsvarende klaring av terreng og hindringer i samsvar med denne forordning.

6. MASSE OG BALANSE

Instrukser og data for beregning av masse og balanse, herunder

- a) beregningssystem (f.eks. indekssystem),
- b) informasjon og instrukser for utarbeiding og bruk av masse- og balansedokumentasjon, herunder manuelle og datagenererte former,
- c) grenseverdier for masser og tyngdepunkt for typer av, varianter av eller individuelle fly som benyttes av operatøren, og
- d) tørr driftsmasse og tilsvarende tyngdepunkt eller tilsvarende indeks.

7. LASTING

Prosedyrer og utstyr for lasting og sikring av lasten i flyet.

8. LISTE OVER GODTATTE KONFIGURASJONSAVVIK

Liste(r) over godtatte konfigurasjonsavvik (CDL), dersom denne stilles til rådighet av produsenten, der det tas hensyn til flytyper og -varianter som drives, herunder prosedyrer som skal følges når et fly klareres på vilkårene i sin CDL.

9. MINSTEUTSTYRSLISTE

Minsteutstyrliste (MEL) som tar hensyn til flytyper og -varianter som drives, og driftstype(r)/-område(r). MEL skal omfatte navigasjonsutstyret og ta hensyn til krav til navigasjonsytelse for ruten og driftsområdet.

10. OVERLEVINGS- OG NØDUTSTYR, HERUNDER OKSYGEN

- 10.1. En liste over overlevingsutstyret som skal medbringes på rutene som skal flys, og prosedyrer for kontroll av dette utstyrets funksjonsdyktighet før avgang. Instrukser for plassering, tilgjengelighet og bruk av overlevings- og nødutstyr og tilhørende kontrolliste(r), skal også inkluderes.
- 10.2. Prosedyrer for fastsettelse av påkrevd og tilgjengelig oksygenmengde. Flygeprofil, antall passasjerer og mulig kabindekompresjon skal tas i betraktning. Informasjon som gis, skal ha en form som kan brukes uten vanskeligheter.

11. PROSEDYRER FOR NØDEVAKUERING

- 11.1. Instrukser for forberedelse til nødevakuering, herunder besetningssamordning og tildeling av nødstasjoner.
- 11.2. Prosedyrer for nødevakuering. En beskrivelse av alle besetningsmedlemmenes oppgaver for å sikre en hurtig evakuering av et fly og håndtering av passasjerene ved en nødlanding på land, nødlanding på vann eller andre nødssituasjoner.

12. FLYSYSTEMER

En beskrivelse av flyets systemer, tilhørende betjeningsinnretninger og angivelser og deres driftsinstrukser.

C: RUTE- OG FLYPLASSINSTRUKSER OG -OPPLYSNINGER

1. Instrukser og opplysninger om kommunikasjon, navigasjon og flyplasser, herunder minste-flygenivå og høyder for hver rute som skal flys samt driftsminstekriterier for hver flyplass som planlegges anvendt, herunder
 - a) minste-flygenivå/-høyde,
 - b) minsteverdiene for drift for avgangsflyplasser, bestemmelsesflyplasser og alternative bestemmelsesflyplasser,
 - c) kommunikasjonsutstyr og navigasjonshjelpemidler,
 - d) rullebanedata og flyplassanlegg,
 - e) prosedyrer for innflyging, avbrutt innflyging og utflyging, herunder støyforebygging,
 - f) prosedyrer ved COM-svikt,
 - g) søke- og redningsmidler i det området flyet skal fly over,
 - h) en beskrivelse av flykart som skal medbringes om bord, knyttet til type flyging og ruten som skal flys, herunder hvordan kartenes gyldighet kontrolleres,
 - i) tilgjengelighet av luftfartsinformasjon og MET-tjenester,
 - j) COM/NAV-prosedyrer underveis,
 - k) flyplasskategorisering for godkjenning av flygebesetningens kvalifikasjoner,
 - l) særlige flyplassbegrensninger (ytelsesbegrensninger og driftsprosedyrer osv.).

D. OPPLÆRING

1. Opplæringsplaner og kontrollprogrammer for alt driftspersonell som er pålagt driftsoppgaver i tilknytning til forberedelse til og/eller gjennomføring av en flyging.
2. Opplæringsplaner og kontrollprogrammer skal omfatte følgende:
 - 2.1. For flygebesetning: Alle relevante punkter angitt i kapittel E og N.
 - 2.2. For kabinbesetning: Alle relevante punkter angitt i kapittel O.
 - 2.3. For berørt driftspersonell, herunder besetningsmedlemmer:
 - a) Alle relevante punkter angitt i kapittel R (lufttransport av farlig gods).
 - b) Alle relevante punkter angitt i kapittel S (sikkerhet).
 - 2.4. For annet driftspersonell enn besetningsmedlemmer (f.eks. klareringspersonell, bakketjenestepersonell osv.): Alle andre relevante punkter angitt i OPS om deres oppgaver.
3. Prosedyrer
 - 3.1. Prosedyrer for opplæring og kontroll.
 - 3.2. Prosedyrer som skal anvendes dersom personellet ikke når eller opprettholder påkrevd standard.
 - 3.3. Prosedyrer for å sikre at simulering av unormale situasjoner eller nødssituasjoner som krever delvis eller full anvendelse av prosedyrer for unormale situasjoner eller nødssituasjoner og at simulering av instrumentflygingsværførhold (IMC) ved kunstige midler, ikke foretas under kommersielle lufttransportflyginger.
4. Beskrivelse av dokumentasjon som skal oppbevares samt arkiveringsperioder (se tillegg 1 til OPS 1.1065).

*Tillegg 1 til OPS 1.1065***Tidsrom for oppbevaring av dokumenter**

Operatøren skal sikre at følgende informasjon/dokumentasjon oppbevares i godtakbar form og er tilgjengelig for myndigheten i de tidsrom som framgår av tabellene nedenfor.

Merknad: Tilleggsopplysninger om vedlikeholdsjournaler er beskrevet i del M avsnitt M.A. 306 c), operatørens tekniske loggsystem.

*Tabell 1***Informasjon for forberedelse og gjennomføring av en flyging**

Informasjonen som brukes til forberedelse og gjennomføring av flygingen, er beskrevet i OPS 1.135	
Driftsreiseplan	Tre måneder
Flyets tekniske logg	36 måneder etter datoen for siste nedtegnelse, i samsvar med del M M.A.306 c)
Ruteavhengig NOTAM/AIS-orienteringsdokumentasjon, dersom den er redigert av operatøren	Tre måneder
Masse- og balansedokumentasjon	Tre måneder
Underretning om særlig last, herunder skriftlig informasjon til fartøysjefen om farlig gods	Tre måneder

*Tabell 2***Rapporter**

Rapporter	
Reisedagbok	Tre måneder
Flygerapport(er) for registrering av opplysninger om hendelser, som angitt i OPS 1.420, eller hendelser som fartøysjefen anser det nødvendig å rapportere/registrere	Tre måneder
Rapporter om overskridelser av tjenestetid og/eller for korte hvileperioder	Tre måneder

*Tabell 3***Flygebesetningsjournaler**

Flygebesetningsjournaler	
Flyge-, tjeneste- og hviletid	15 måneder
Sertifikat	Så lenge flygebesetningsmedlemmet utøver sine rettigheter etter sertifikatet hos operatøren
Omstillingsopplæring og kontroll	Tre år
Fartøysjefkurs (herunder kontroll)	Tre år
Gjentatt opplæring og kontroll	Tre år
Opplæring og kontroll for å tjenestegjøre i begge flygerseter	Tre år
Aktuell erfaring (jf. OPS 1.970)	15 måneder
Rute- og flyplasskompetanse (jf. OPS 1.975)	Tre år
Opplæring og kvalifisering for bestemte former for drift dersom dette kreves av OPS (f.eks. ETOPS KAT II/III-drift)	Tre år
Opplæring for farlig gods, etter relevans	Tre år

Tabell 4

Kabinbesetningsjournaler

Kabinbesetningsjournaler	
Flyge-, tjeneste- og hviletid	15 måneder
Grunnleggende opplæring, omstillings- og differanseopplæring (herunder kontroll)	Så lenge kabinbesetningsmedlemmet er i operatørens tjeneste
Gjentatt opplæring og oppfrisking (herunder kontroll)	Til tolv måneder etter at kabinbesetningsmedlemmet har sluttet i operatørens tjeneste
Opplæring for farlig gods, etter relevans	Tre år

Tabell 5

Journaler for annet driftspersonell

Journaler for annet driftspersonell	
Opplærings-/kvalifikasjonsjournaler for annet personell som det kreves et godkjent opplæringsprogram for i henhold til OPS.	Siste to opplæringsjournaler

Tabell 6

Andre journaler

Andre journaler	
Registre over doser av kosmisk stråling og solstråling	Til tolv måneder etter at besetningsmedlemmet har sluttet i operatørens tjeneste
Kvalitetssystemjournaler	Fem år
Transportdokument for farlig gods	Tre måneder etter at flygingen er fullført
Kontrolliste for mottak av farlig gods	Tre måneder etter at flygingen er fullført

KAPITTEL Q

*FLYGE- OG TJENESTETIDSBEGRENSNINGER OG HVILEKRAV**OPS 1.1090***Formål og virkeområde**

1. Operatøren skal utarbeide en plan for besetningsmedlemmenes flyge- og tjenestetidsbegrensninger samt hvilebestemmelser (FTL).
2. Operatøren skal sikre følgende for alle sine flyginger:
 - 2.1. Planen for flyge- og tjenestetidsbegrensninger samt hvilebestemmelser skal være i samsvar med
 - a) bestemmelsene i dette kapittel, og
 - b) eventuelle tilleggsbestemmelser som myndigheten anvender i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel for å ivareta sikkerheten.
 - 2.2. Flygingene skal være slik planlagt at de fullføres innenfor tillatt flygetjenesteperiode, idet det tas hensyn til nødvendig tid til forberedelse av flygingen, flygetiden og bakketid.
 - 2.3. Tjenesteplaner utarbeides og offentliggjøres på forhånd for å gi besetningsmedlemmene tid til å planlegge tilstrekkelig hvile.
3. Operatørens ansvar
 - 3.1. Operatøren skal utpeke en hjemmebase for hvert besetningsmedlem.
 - 3.2. Operatøren skal forventes å ha kjennskap til sammenhengen mellom hyppighet og mønster for flygetjenesteperioder og hvileperioder, og å ta hensyn til den kumulative virkningen av lang tjenestetid med et minimum av hvile.
 - 3.3. Operatøren skal tildele tjenestetid slik at uønsket praksis, som skifte mellom dag- og nattjeneste eller plassering av besetningsmedlemmene på en slik måte at det oppstår alvorlig forstyrrelse i etablert søvn-/arbeidsmønster, unngås.
 - 3.4. Operatøren skal planlegge lokale tjenestefrie dager og underrette besetningsmedlemmer på forhånd om dette.
 - 3.5. Operatøren skal sikre at hvileperiodene gir tilstrekkelig tid til å sette besetningen i stand til å overvinne virkningene av forrige tjeneste og være uthvilt ved begynnelsen av neste flygetjenesteperiode.
 - 3.6. Operatøren skal sikre at flygetjenesteperioder planlegges slik at besetningsmedlemmene har fått tilstrekkelig hvile til at de kan tjenestegjøre med et tilfredsstillende sikkerhetsnivå under enhver omstendighet.
4. Besetningsmedlemmenes ansvar
 - 4.1. Et besetningsmedlem skal ikke tjenestegjøre på et fly dersom besetningsmedlemmet vet at vedkommende lider av eller kan lide av tretthet eller føler seg uopplagt i en slik grad at flygingen kan settes i fare.
 - 4.2. Besetningsmedlemmer skal utnytte best mulig eksisterende muligheter og bekvemmeligheter for hvile og bruke hvileperiodene bevisst.
5. Sivile luftfartsmyndigheters ansvar
 - 5.1. Avvik
 - 5.1.1. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8 kan myndigheten tillate avvik fra kravene i dette kapittel i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i berørte medlemsstater og i samråd med berørte parter.

- 5.1.2. Hver operatør skal godtgjøre overfor myndigheten, ved hjelp av driftserfaring og idet det tas hensyn til andre relevante faktorer som aktuell teknisk kunnskap, at vedkommendes søknad om avvik gir et tilsvarende sikkerhetsnivå.

Slike avvik skal om relevant ledsages av egnede risikoreduserende tiltak.

OPS 1.1095

Definisjoner

I denne forordning menes med:

1.1. Utvidet flygebesetning

En flygebesetning som består av flere enn det påkrevde minsteantall for driften av flyet og der hvert besetningsmedlem kan forlate sin plass og avløses av et annet kvalifisert flygebesetningsmedlem.

1.2. Blokketid

Tidsrommet fra et fly først beveger seg fra oppstillingsplassen med sikte på avgang til det stanser ved den oppstillingsplassen det har fått tildelt, og alle motorer eller propeller er stanset.

1.3. Pause

Et tidsrom som er fritt for alle oppgaver, men som teller som tjeneste, fordi det er kortere enn en hvileperiode.

1.4. Tjeneste

Enhver oppgave som et flygebesetningsmedlem må utføre i tilknytning til virksomhet som AOC-innehaver. Med mindre det er fastsatt særlige regler i denne forordning, skal myndigheten fastsette om og i hvilket omfang beredskap skal regnes som tjeneste.

1.5. Tjenesteperiode

Et tidsrom som begynner idet operatøren pålegger et besetningsmedlem å begynne tjeneste, og som slutter idet besetningsmedlemmet fritas for alle oppgaver.

1.6. Flygetjenesteperiode

En flygetjenesteperiode (FDP) er et hvilket som helst tidsrom da en person utfører oppgaver i et luftfartøy som medlem av dets besetning. FDP begynner idet operatøren krever at et besetningsmedlem melder seg for flyging eller en rekke av flyginger, og slutter ved avslutningen av siste flyging der vedkommende er et tjenestegjørende besetningsmedlem.

1.7. Hjemmebase

Et sted som operatøren har utpekt for besetningsmedlemmet, der besetningsmedlemmet vanligvis begynner og avslutter en tjenesteperiode eller en rekke tjenesteperioder, og der operatøren under normale omstendigheter ikke er ansvarlig for besetningsmedlemmets innkvartering.

1.8. Lokal dag

Et tidsrom på 24 timer som begynner kl. 00.00 lokal tid.

1.9. Lokal natt

Et tidsrom på åtte timer mellom kl. 22.00 og 08.00 lokal tid.

1.10. Tjenestefri dag

Én enkelt dag fri for tjeneste omfatter to lokale netter. En hvileperiode kan inkluderes som del av den tjenestefrie dagen.

1.11. Tjenestegjørende besetningsmedlem

Et besetningsmedlem som utfører sine oppgaver i et luftfartøy under en flyging eller en del av en flyging.

1.12 Posisjonering

Overføring, på operatørens beordring, av et ikke-tjenestegjørende besetningsmedlem fra ett sted til et annet, unntatt reisetid. Reisetid er definert som

- tid fra hjemmet til et utpekt meldingssted og omvendt,
- tid for lokal overføring fra et hvilested til tjeneste begynnes og omvendt.

1.13. Hvileperiode

Et uavbrutt og nærmere avgrenset tidsrom da et besetningsmedlem er fritatt for alle oppgaver og flyplassberedskap.

1.14. Beredskap

Et nærmere avgrenset tidsrom da et besetningsmedlem på operatørens ordre skal stå til rådighet for å motta innkalling til flyging, posisjonering eller annen tjeneste uten mellomliggende hvileperiode.

1.15. Window of Circadian Low (WOCL)

WOCL er tidsrommet mellom kl. 02.00 og kl. 05.59. Innenfor tre sammenhengende tidssoner viser WOCL til hjemmebasens tidssone. Utenfor disse tre tidssonene viser WOCL til hjemmebasens tidssone for de første 48 timene etter avgang fra hjemmebasens tidssone, og deretter til lokal tid.

*OPS 1.1100***Flyge- og tjenestebegrensninger****1.1. Akkumulert tjenestetid**

Operatøren skal sikre at de samlede tjenesteperioder som et besetningsmedlem pålegges, ikke overstiger

- a) 190 tjenestetimer i løpet av 28 påfølgende dager, fordelt så jevnt som mulig over denne perioden, og
- b) 60 tjenestetimer i løpet av sju påfølgende dager.

1.2. Begrensning av samlet blokketid

Operatøren skal sikre at samlet blokketid for flyginger der ett enkelt besetningsmedlem tjenestegjør, ikke overstiger

- a) 900 blokktimer i et kalenderår, eller
- b) 100 blokktimer i løpet av 28 påfølgende dager.

*OPS 1.1105***Lengste daglige flygetjenestetid (FDP)**

1.1. Denne OPS gjelder ikke for enkeltflygeroperasjoner og medisinske nødtjenester.

1.2. Operatøren skal angi meldingstider som realistisk gjenspeiler den nødvendige tid til sikkerhetsoppgaver på bakken, som godkjent av myndigheten.

- 1.3. Lengste grunnleggende FDP er 13 timer.
- 1.4. Disse 13 timene reduseres med 30 minutter for hver sektor fra tredje sektor av, med en største samlet reduksjon på to timer.
- 1.5. Dersom FDP begynnes i WOCL, blir maksimumsverdien angitt i punkt 1.3 og 1.4 redusert med 100 % av overlappingsperiode opp til høyst to timer. Dersom FDP avsluttes i eller helt overlapper WOCL, reduseres FDP angitt i punkt 1.3 og 1.4 med 50 % av overlappingsperioden.
2. Forlengelser
 - 2.1. Lengste daglige FDP kan forlenges med inntil én time.
 - 2.2. Forlengelser tillates ikke for en grunnleggende FDP på seks sektorer eller mer.
 - 2.3. Dersom en FDP overlapper med WOCL med inntil to timer, er forlengelsene begrenset til inntil fire sektorer.
 - 2.4. Dersom en FDP overlapper med WOCL med mer enn to timer, er forlengelsene begrenset til inntil to sektorer.
 - 2.5. Største antall forlengelser er to i løpet av sju påfølgende dager.
 - 2.6. Dersom FDP planlegges forlenget, forlenges minste hviletid før og etter flygingen med to timer, eller minste hviletid etter flygingen forlenges med fire timer. Dersom forlengelser anvendes for påfølgende FDP-er, skal hvileperiodene før og etter mellom de to flygingene henge sammen.
 - 2.7. Dersom en FDP med forlengelse begynner i tidsrommet 22.00 til 04.59, skal operatøren begrense FDP til 11 timer og 45 minutter.
3. Kabinbesetning
 - 3.1. Dersom en kabinbesetning settes inn på en flyging eller en rekke flyginger, kan kabinbesetningens FDP forlenges med differansen mellom kabinbesetningens og flygebesetningens meldingstidspunkt, forutsatt at differansen ikke overstiger en time.
4. Driftens stabilitet
 - 4.1. Ruteplanene skal være slik utformet at flyginger kan avsluttes innenfor den lengste tillatte flygetjenesteperioden. I tilknytning til dette skal operatøren treffe tiltak for å endre ruteplanen eller besetningsplanen senest på det tidspunkt da den egentlige flygingen overskrider lengste FDP på flere enn 33 % av flygingene i ruteplanen i sesongen for planen.
5. Posisjonering
 - 5.1. All tid som anvendes til posisjonering, regnes som tjeneste.
 - 5.2. Posisjonering etter melding, men før tjeneste skal regnes med i FDP, men ikke regnes som en sektor.
 - 5.3. En posisjoneringssektor umiddelbart etter en driftssektor inngår i beregningen av minste hvileperiode som definert i OPS 1.1110 punkt 1.1 og 1.2 nedenfor.
6. Forlenget FDP (oppdelt tjeneste)
 - 6.1. Myndigheten kan godkjenne drift basert på forlenget FDP, herunder en pause, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8.
 - 6.2. Hver operatør skal godtgjøre overfor myndigheten, ved hjelp av driftserfaring og idet det tas hensyn til andre relevante faktorer som aktuell teknisk kunnskap, at vedkommendes søknad om forlenget FDP gir et tilsvarende sikkerhetsnivå.

*OPS 1.1110***Hvile**

1. Minste hviletid
 - 1.1. Minste hviletid før en flygetjenesteperiode som begynnes ved hjemmebasen, skal være minst like lang som forrige tjenesteperiode, men minst tolv timer.
 - 1.2. Minste hviletid før en flygetjenesteperiode som begynnes borte fra hjemmebasen, skal være minst like lang som forrige tjenesteperiode, men minst ti timer; dersom en minste hvileperiode tilbringes på et annet sted enn hjemmebasen, skal operatøren sikre mulighet for søvn i åtte timer, samtidig som det tas hensyn til nødvendig reisetid og andre fysiologiske behov.
 - 1.3. Operatøren skal sikre at virkningen av tidssoneforskjeller på besetningsmedlemmer bli kompensert med ekstra hvile, som fastsatt av myndigheten, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8.
 - 1.4.1. Uten hensyn til punkt 1.1 og 1.2 og med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8 kan myndigheten tillate ordninger med redusert hvile.
 - 1.4.2. Hver operatør skal godtgjøre overfor myndigheten, ved hjelp av driftserfaring og idet det tas hensyn til andre relevante faktorer som aktuell teknisk kunnskap, at vedkommendes søknad om ordninger med redusert hvile gir et tilsvarende sikkerhetsnivå.
2. Hvileperioder
 - 2.1. Operatøren skal sikre at minste hvileperiode fastsatt ovenfor forlenges periodisk til en ukentlig hvileperiode, som er en 36-timersperiode medregnet to lokale netter, slik at det aldri er mer enn 168 timer mellom avslutningen av én ukentlig hvileperiode og begynnelsen av neste. Som unntak fra OPS 1.1095 punkt 1.9 kan myndigheten beslutte at den andre av disse lokale nettene kan starte kl. 20.00, dersom den ukentlige hvileperioden har en varighet på minst 40 timer.

*OPS 1.1115***Forlengelse av flygetjenesteperiode på grunn av hvile underveis**

1. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8, og forutsatt at hver operatør godtgjør overfor myndigheten, ved hjelp av driftserfaring og idet det tas hensyn til andre relevante faktorer som aktuell teknisk kunnskap, at vedkommendes søknad gir et tilsvarende sikkerhetsnivå, gjelder følgende:
 - 1.1. Utvidet flygebesetning

Myndigheten skal fastsette krav i forbindelse med utvidelsen av en grunnleggende flygebesetning med sikte på å forlenge flygetjenesteperioden utover begrensningene i OPS 1.1105 ovenfor.
 - 1.2. Kabinbesetning

Myndigheten skal fastsette krav til kabinbesetningsmedlemmers minste hvileperiode under flyging når FDP overskrider begrensningene i OPS 1.1105 ovenfor.

*OPS 1.1120***Uforutsette omstendigheter under faktiske flygeoperasjoner — Fartøysjefens skjønn**

1. Idet det tas hensyn til behovet for nøye kontroll med tilfellene omhandlet nedenfor, kan de angitte grenser for flygetjeneste-, tjeneste- og hvileperioder under selve gjennomføringen av flygingen, som begynnes ved meldingstidspunktet, endres i tilfelle uforutsette omstendigheter. Enhver slik endring skal være godtakbar for fartøysjefen etter samråd med alle de øvrige besetningsmedlemmene, og skal i alle tilfeller overholde følgende:

- 1.1. Lengste FDP omhandlet i OPS 1.1105 punkt 1.3 ovenfor kan ikke forlenges med mer enn to timer med mindre flygebesetningen er utvidet; i så fall kan lengste flygetjenesteperiode forlenges med høyst tre timer.
- 1.1.1. Dersom det i den siste sektoren innenfor en FDP inntreffer uforutsette omstendigheter etter avgang som gjør at den tillatte forlengelsen overskrides, kan flygingen fortsette til planlagt bestemmelsesflyplass eller til alternativ bestemmelsesflyplass.
- 1.1.2. I tilfelle slike omstendigheter kan hvileperioden etter FDP reduseres, men aldri til mindre enn minste hvileperiode fastsatt i OPS 1.1110, punkt 1.2 i dette kapittel.
- 1.2. Under særlige omstendigheter som kan føre til sterk tretthet, skal fartøysjefen etter samråd med de berørte besetningsmedlemmer redusere den faktiske flygetjenestetiden og/eller forlenge hvileperioden for å unngå enhver negativ innvirkning på flysikkerheten.
- 1.3. Operatøren skal sikre at
 - 1.3.1. fartøysjefen inngir en rapport til operatøren dersom en FDP forlenges etter vedkommendes valg, eller dersom en hvileperiode reduseres under selve flygingen, og
 - 1.3.2. det ved forlengelse av en FDP eller reduksjon av en hvileperiode som overstiger én time, sendes en kopi av rapporten, der operatøren skal tilføye sine kommentarer, til myndigheten senest 28 dager etter hendelsen.

OPS 1.1125

Beredskap

1. Beredskap i lufthavn
 - 1.1. Et besetningsmedlem er i lufthavnberedskap fra vedkommende melder seg ved vanlig meldingspunkt til avslutningen av den angitte beredskapsperioden.
 - 1.2. Lufthavnberedskap teller fullt ut ved beregning av samlet tjenestetid.
 - 1.3. Dersom lufthavnberedskap umiddelbart følges av flygetjeneste, skal myndigheten definere forholdet mellom slik lufthavnberedskap og pålagt flygetjeneste. I et slikt tilfelle skal lufthavnberedskap legges til tjenesteperioden omhandlet i OPS 1.1110 under punkt 1.1) og 1.2) med sikte på beregning av minste hvileperiode.
 - 1.4. Dersom det i løpet av lufthavnberedskap ikke tildeles flygetjeneste, skal beredskapen minst følges av den hvileperioden som myndigheten har fastsatt.
 - 1.5. Under lufthavnberedskapen skal operatøren tilby besetningsmedlemmet et rolig og komfortabelt sted der offentligheten ikke har adgang.
2. Andre former for beredskap (herunder beredskap på hotell)
 - 2.1. Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 8 skal alle andre former for beredskap reguleres av myndigheten, idet det tas hensyn til følgende:
 - 2.1.1. All virksomhet skal føres på tjenestelisten og/eller meldes på forhånd.
 - 2.1.2. Tidspunktet for begynnelse og avslutning av beredskap skal fastsettes og meldes på forhånd.
 - 2.1.3. Den lengste varigheten av enhver beredskap andre steder enn ved angitt meldingspunkt skal fastsettes.
 - 2.1.4. Idet det tas hensyn til hvileanlegg for besetningsmedlemmer og andre relevante faktorer, skal forholdet mellom beredskap og flygetjenestetid som tildeles i tilknytning til beredskapsperioden, fastsettes.
 - 2.1.5. Beregningen av beredskapstid i tilknytning til akkumulert tjenestetid skal fastsettes.

*OPS 1.1130***Næring**

Et besetningsmedlem skal ha mulighet til å innta mat og drikke for å unngå enhver uheldig virkning på vedkommendes yteevne, særlig når FDP overstiger seks timer.

*OPS 1.1135***Registrering av flygetjeneste-, tjeneste- og hvileperioder**

1. Operatøren skal sikre at besetningsmedlemmets journal omfatter
 - a) blokktider,
 - b) begynnelse, varighet og avslutning av hver tjeneste- eller flygetjenesteperiode,
 - c) hvileperioder og tjenestefrie dager,og at de ajourføres for å sikre at kravene i dette kapittel oppfylles; kopier av disse journalene skal på anmodning stilles til rådighet for besetningsmedlemmet.
 2. Dersom journalen som operatøren fører i henhold til nr. 1 ikke omfatter alle besetningsmedlemmets flygetjeneste-, tjeneste- og hvileperioder, skal vedkommende besetningsmedlem føre egen journal over
 - a) blokktider,
 - b) begynnelse, varighet og avslutning, og
 - c) hvileperioder og tjenestefrie dager.
 3. Et besetningsmedlem skal på anmodning framlegge sine journaler for enhver operatør som har vedkommende i sin tjeneste før en flygetjenesteperiode begynnes.
 4. Journalene skal oppbevares i minst 15 kalendermåneder fra datoen for siste relevante nedtegnelse, eller lenger dersom nasjonal lovgivning krever det.
 5. Dessuten skal operatører hver for seg oppbevare alle luftfartøysjefers skjønnsrapporter for forlengede flygetjenesteperioder, forlengede flygetider og reduserte hvileperioder i minst seks måneder etter hendelsen.
-

KAPITTEL R

LUFTRANSPORT AV FARLIG GODS

OPS 1.1145

Generelt

Operatøren må oppfylle de gjeldende bestemmelser i de tekniske forskriftene, uten hensyn til om

- a) flygingen finner sted helt eller delvis utenfor en stats territorium, eller
- b) han har godkjenning til å føre farlig gods i samsvar med OPS 1.1155.

OPS 1.1150

Terminologi

a) I dette kapittel menes med:

1. «Kontrolliste for mottak av farlig gods» Et dokument som anvendes som hjelp til å kontrollere utseendet utvendig på forsendelser av farlig gods og tilhørende dokumenter for å fastslå at alle relevante krav er oppfylt.
2. «Godkjenning» For overholdelse av kravene i OPS 1.1165 b) 2, en tillatelse omhandlet i de tekniske forskriftene og utstedt av en myndighet, til å transportere farlig gods som vanligvis er forbudt å transportere eller forbudt av andre grunner, som angitt i de tekniske forskriftene,
3. «Fraktfly» Et luftfartøy som frakter gods eller eiendom, men ikke passasjerer. I den forbindelse anses følgende ikke som passasjerer:
 - i) et besetningsmedlem,
 - ii) en operatørs arbeidstaker som tillates og transporteres i samsvar med instruksjonene i driftshåndboken,
 - iii) en bemyndiget representant for en myndighet, eller
 - iv) en person med oppgaver i tilknytning til en særskilt last om bord.
4. «Farlig gods» Gjenstander eller stoffer som kan utgjøre en fare for helse, sikkerhet, eiendom eller miljø, og som er oppført i listen over farlig gods i de tekniske forskriftene eller klassifisert i samsvar med nevnte forskrifter.
5. «Ulykke med farlig gods» En hendelse i forbindelse med og knyttet til transport av farlig gods som fører til dødsfall eller alvorlig personskade eller omfattende skade på eiendom.
6. «Hendelse med farlig gods» En annen hendelse enn ulykke med farlig gods, i tilknytning til og i sammenheng med transport av farlig god, som ikke nødvendigvis oppstår om bord i et luftfartøy, og som fører til personskade, skade på eiendom, brann, ødeleggelse, spill, lekkasje av væske eller stråling, eller andre tegn på at emballasje ikke er intakt. Enhver hendelse knyttet til transport av farlig gods som bringer et luftfartøy eller dem som er om bord i alvorlig fare, anses også for å utgjøre en hendelse med farlig gods.
7. «Transportdokument for farlig gods» Et dokument som er angitt i de tekniske forskriftene. Det fylles ut av den person som leverer inn farlig gods for transport med luftfartøy, og inneholder opplysninger om det farlige godset.
8. «Unntak» Utelukkende for formålet med overholdelse av kravene i dette underavsnitt, en tillatelse nevnt i de tekniske forskriftene og utstedt av samtlige berørte myndigheter som gir fritak fra kravene i de tekniske forskriftene.
9. «Transportcontainer» En transportcontainer er en gjenstand for transport av radioaktivt materiale som er utformet for å lette transporten av slikt materiale, emballert eller ikke, på ett eller flere transportmidler. (Merknad: Se «lasteenhet» for transport av farlig gods som ikke er radioaktivt.)

10. «Lokal representant» Et foretak som på operatørens vegne utfører noen av eller alle sistnevnte oppgaver, herunder mottak, lasting, lossing, overføring eller annen behandling av frakt,
11. «Samleemballasje» En pakning som inneholder ett eller flere kolli og utgjør én håndteringsenhet, og som anvendes av én enkelt avsender for å lette håndtering og stuing. (Merknad: En enhetslasteinnretning omfattes ikke av denne definisjonen.)
12. «Kolli» Det endelige resultatet av pakkeprosessen, bestående av emballasjen og dens innhold klargjort for transport.
13. «Emballasje» Beholdere og andre deler eller materialer som er nødvendige for at beholderen skal kunne oppfylle sin funksjon som beholder.
14. «Alvorlig skade» En skade som en person pådrar seg i en ulykke, og som
 - i) krever et sykehusopphold på mer enn 48 timer, der innleggelse skjer innen sju dager etter den dag skaden oppstod, eller
 - ii) innebærer brudd på en knokkel (med unntak av ukompliserte brudd på fingrer, tær eller nese), eller
 - iii) innebærer flenger som forårsaker kraftig blødning, eller skade på nerver, muskler eller sener, eller
 - iv) innebærer skade på et indre organ, eller
 - v) innebærer annen- eller tredjegradsforbrenning eller forbrenning som omfatter mer enn 5 % av kroppens overflate, eller
 - vi) skyldes at vedkommende beviselig er blitt utsatt for smittsomme stoffer eller skadelig stråling.
15. «Tekniske forskrifter» Seneste gyldige utgave av de tekniske retningslinjer for sikker transport av farlig gods med luftfartøy, herunder tillegget og eventuelle tilføyelser, som er godkjent og offentliggjort ved beslutning i Rådet til Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart (ICAO Doc 9284–AN/905).
16. «Lasteenhet» Enhver type flycontainer, flypall med nett eller flypall med nett over en iglo. (Merk: samleemballasje omfattes ikke av denne definisjonen; se definisjonen av transportcontainer for en container som inneholder radioaktivt materiale.)

OPS 1.1155

Godkjenning for å transportere farlig gods

- a) Operatøren skal ikke transportere farlig gods med mindre vedkommende er godkjent for dette av myndigheten.
- b) Før det utstedes en godkjenning av transport av farlig gods, skal operatøren forsikre myndigheten om at tilstrekkelig opplæring er gitt, at alle relevante dokumenter (f.eks. om bakkearbeid, håndtering av fly, opplæring) inneholder opplysninger og instruksjoner om farlig gods, og at det foreligger prosedyrer for å sikre at farlig gods håndteres på en sikker måte i alle stadier av lufttransporten.

Merk: Unntaket eller godkjenningen angitt i OPS 1.1165 b) 1 eller 2 kommer i tillegg til godkjenningen nevnt ovenfor, og vilkårene i punkt b) får ikke nødvendigvis anvendelse.

OPS 1.1160

Virkeområde

Gjenstander og stoffer som ellers ville ha blitt klassifisert som farlig gods, men som ikke er omfattet av bestemmelsene i de tekniske forskriftene i samsvar med del 1 og 8 i nevnte forskrifter, er unntatt fra bestemmelsene i dette underavsnitt, så langt de

- a) når de er plassert om bord etter operatørens godkjenning for å gi medisinsk hjelp til pasienten under flyging,
1. medbringes for bruk under flygingen eller er en del av flyets faste utstyr når flyet er blitt tilpasset for spesialisert bruk ved medisinsk evakuering, eller medbringes under en flyging der samme fly skal hente en pasient eller etter at pasienten er blitt avlevert og det er upraktisk å laste eller losse godset under flygingen der pasienten fraktes, men der hensikten er at de skal losses så snart det er praktisk mulig, og

2. når de er plassert om bord etter operatørens godkjenning for å gi medisinsk hjelp til en pasient under flygingen, begrenses til følgende, og plasseres på en slik måte at de benyttes eller stues på en sikker måte når de ikke er i bruk, og sikres ordentlig under avgang og landing samt ved alle andre tidspunkter som fartøysjefen anser som nødvendig av hensyn til sikkerheten:
 - i) gassflasker må være produsert særskilt for å inneholde og transportere den bestemte gassen,
 - ii) legemidler og andre medisinske stoffer må være under kontroll av utdannet personale den tiden de er i bruk i flyet,
 - iii) utstyr som inneholder våtcellebatterier, må oppbevares, og om nødvendig, festes i stående stilling for å hindre elektrolyttlekkasje,
- b) når det er nødvendig at de befinner seg om bord i flyet og er i samsvar med de relevante krav eller av driftshensyn, mens gjenstander og stoffer som er beregnet som erstatninger eller er blitt fjernet for å erstattes, må fraktes om bord i et fly som angitt i de tekniske forskriftene.
- c) når de befinner seg i bagasje
 1. som tilhører passasjerer eller flygebebesetningsmedlemmer i samsvar med de tekniske forskriftene, eller
 2. som er blitt skilt fra eieren i transitt (f.eks. tapt eller feilsendt bagasje), men som fraktes av operatøren.

OPS I.1165

Begrensninger for transport av farlig gods

- a) Operatøren skal treffe alle rimelige tiltak for å sikre at gjenstander eller andre stoffer som er erklært som farlig gods, er særlig identifisert ved navn eller generisk beskrivelse i de tekniske forskriftene som forbudt å transportere under enhver omstendighet, ikke transporteres på noe fly.
- b) Operatøren skal ikke medbringe gjenstander og stoffer eller annet gods som er erklært som farlig gods og er identifisert i de tekniske forskriftene som forbudt å transportere under normale omstendigheter, med mindre følgende krav i nevnte forskrifter er oppfylt:
 1. de er unntatt av alle berørte stater i henhold til bestemmelsene i de tekniske forskriftene, eller
 2. alle berørte stater har utstedt en godkjenning i de tilfeller der de tekniske forskriftene angir at en slik godkjenning kreves.

OPS I.1190

Åpen

OPS I.1195

Mottak av farlig gods

- a) Operatøren skal ikke motta farlig gods med mindre
 1. kolli, samleemballasje eller transportbeholder er inspisert i samsvar med framgangsmåtene for mottak i de tekniske forskriftene,
 2. det farlig godset er ledsaget av et transportdokument i to eksemplarer, dersom ikke annet er angitt i de tekniske forskriftene,
 3. engelsk anvendes som språk på
 - i) merking og etikettering av kolli,
 - og
 - ii) transportdokumentet for farlig gods
- i tillegg til eventuelle andre språklige krav.

- b) Operatøren skal benytte en kontrolliste for mottak, som skal gjøre det mulig å kontrollere alle relevante detaljer, og som skal ha en slik form at det er mulig å registrere resultater av mottakskontrollen manuelt, mekaniske eller med et EDB-basert hjelpemiddel.

OPS 1.1200

Inspeksjon for skade, lekkasje eller forurensning

- a) Operatøren skal sikre at
1. kolli, samleemballasje og transportbeholdere inspiseres for tegn til lekkasje eller skade umiddelbart før lasting om bord i fly eller i en lasteenhet, som angitt i de tekniske forskriftene,
 2. en lasteenhet ikke lastes om bord i et fly med mindre den er kontrollert slik det kreves i de tekniske forskriftene, og funnet å være fri for tegn til lekkasje fra eller skade på det farlige godset,
 3. kolli, samleemballasje eller transportcontainere som lekker eller er skadet, ikke lastes om bord i et fly,
 4. emballasje med farlig gods som finnes om bord i et fly, og som ser ut til å være skadet eller lekker, fjernes, eller det treffes tiltak for fjerning ved relevant myndighet eller organisasjon. I et slikt tilfelle skal resten av forsendelsen inspiseres for å sikre at det er i tilfredsstillende stand for transport, og at ingen skade eller forurensning har skjedd i flyet eller dets last, og
 5. kolli, samleemballasje og transportcontainere inspiseres for tegn til skade eller lekkasje ved lossing fra et fly eller fra en lasteenhet, og dersom det er tegn til skade, området der det farlige godset var stuet, blir inspisert for skade og forurensning.

OPS 1.1205

Fjerning av forurensning

- a) Operatøren skal sikre at
1. enhver forurensning som blir funnet som følge av lekkasje eller skade på artikler eller kolli av farlig gods, fjernes snarest, og at det treffes tiltak for å fjerne alle farer, som angitt i de tekniske forskriftene, og
 2. et fly som er forurenset av radioaktive materialer, umiddelbart tas ut av tjeneste og ikke settes inn igjen for strålingsnivået på enhver tilgjengelig flate og den ikke-faste forurensningen ikke overstiger verdiene som er angitt i de tekniske forskriftene.
- b) Dersom en av grenseverdiene for strålingsnivå eller kontaminering i de tekniske forskriftene ikke er overholdt,
1. må operatøren
 - i) sikre at avsender informeres dersom den manglende overholdelsen ble identifisert under transporten,
 - ii) umiddelbart treffe tiltak for å redusere følgene av den manglende overholdelsen,
 - iii) underrette avsenderen og vedkommende myndighet(er) om den manglende overholdelsen så snart det er praktisk mulig, og umiddelbart dersom en nødssituasjon har oppstått eller er under utvikling,
 2. må operatøren også, innenfor sitt ansvarsområde,
 - i) undersøke årsakene til, omstendighetene rundt og følgene av den manglende overholdelsen,

- ii) treffe egnede tiltak for å utbedre de årsakene og omstendighetene som førte til at det manglende samsvaret oppstod, og for å forhindre at lignende omstendigheter oppstår på nytt,
- iii) underrette vedkommende myndighet(er) om årsakene til det manglende samsvaret og om hva som er eller vil bli gjort for å rette opp eller forebygge skaden.

OPS 1.1210

Lastebegrensninger

- a) Passasjerkabin og førerkabin. Operatøren skal sikre at farlig gods ikke fraktes i en flykabin der passasjerer oppholder seg, eller i førerkabinen, med mindre annet er angitt i de tekniske forskriftene.
- b) Lasterom. Operatøren skal sikre at farlig gods lastes, atskilles, stues og sikres i flyet som angitt i de tekniske forskriftene.
- c) Farlig gods beregnet transportert bare med fraktfly. Operatøren skal sikre at kolli med farlig gods som er merket med «Bare fraktfly», fraktes med fraktfly og lastes som angitt i de tekniske forskriftene.

OPS 1.1215

Formidling av opplysninger

- a) Opplysninger til bakkepersonale. Operatøren skal sikre at det gis opplysninger til bakkepersonalet i driftshåndboken og/eller andre relevante håndbøker slik at de kan utføre sine oppgaver med hensyn til transport av farlig gods som angitt i de tekniske forskriftene, herunder tiltak som skal treffes i tilfelle nødssituasjoner i forbindelse med det farlige godset. Der det er relevant skal slike opplysninger også gis til den lokale representanten.
- b) Opplysninger til passasjerer og andre personer
 - 1. Operatøren skal sikre at det offentliggjøres opplysninger i samsvar med de tekniske forskriftene, slik at passasjerer blir advart om typer av gods som de forbys å transportere om bord i flyet.
 - 2. Operatøren skal sikre at det underrettes ved mottakspunkter for last med opplysninger om transport av farlig gods.
- c) Opplysninger til fartøysjefen. Operatøren skal sikre at
 - 1. fartøysjefen får skriftlige opplysninger om farlig gods som skal transporteres om bord i et fly, slik det er angitt i de tekniske forskriftene,
 - 2. det foreligger opplysninger til bruk ved håndtering av nødssituasjoner under flyging, slik det er angitt i de tekniske forskriftene,
 - 3. en leselig kopi av de skriftlige opplysningene til fartøysjefen foreligger på bakken, oppbevart på et lett tilgjengelig sted, inntil flygingen som de skriftlige opplysningene gjelder, er avsluttet. Denne kopien, eller opplysningene som den inneholder, må være lett tilgjengelig ved siste avgangsflyplass og neste oppsatte ankomstflyplass, inntil den aktuelle flygingen er avsluttet,
 - 4. Dersom farlig gods transporteres på en flyging som finner sted helt eller delvis utenfor en stats territorium, skal engelsk språk brukes i de skriftlige opplysningene til fartøysjefen, i tillegg til eventuelle andre språklige krav.

(Se tabell 1 i tillegg 1 til OPS 1.1065 for dokumentlagringsperioden.)

- d) Opplysninger i tilfelle en hendelse eller ulykke med fly
 - 1. Operatøren av et fly som er innblandet i en flyhendelse, skal på oppfordring gi alle de opplysninger som kreves i henhold til de tekniske forskriftene.

2. Operatøren av et fly som er innblandet i en flyulykke eller alvorlig hendelse, skal umiddelbart gi alle de opplysninger som kreves i henhold til de tekniske forskriftene.
 3. Operatøren av et fly skal sørge for at de aktuelle håndbøkene og beredskapsplanene inneholder prosedyrer som skal sikre at disse opplysningene blir gitt.
- e) Opplysninger i tilfelle nødssituasjoner under flyging.
1. Dersom det oppstår en nødssituasjon under flyging, skal fartøysjefen så snart situasjonen gjør det mulig, underrette de relevante enhetene innenfor lufttrafikkjenestene om det fins farlig gods i lasten om bord i flyet, som angitt i de tekniske forskriftene.

OPS 1.1220

Opplæringsprogrammer

- a) Operatøren skal utarbeide og ajourføre opplæringsprogrammer for personellet, slik det kreves i de tekniske forskriftene, som skal være godkjent av myndigheten.
- b) Operatøren må sikre at personale får en opplæring i kravene som står i forhold til deres ansvarsområde.
- c) Operatøren må sikre at opplæring blir gitt eller dokumentert når en ny person tilsettes i en stilling som omfatter lufttransport av farlig gods.
- d) Operatøren skal sikre at alt personell som får opplæring, gjennomgår en prøve for å kontrollere at de har forstått sitt ansvar.
- e) Operatøren skal sikre at alt personell som trenger opplæring i farlig gods, får gjentatt opplæring med høyst to års mellomrom.
- f) Operatøren skal sikre at det føres et register over opplæring i behandling av farlig gods, som fastsatt i de tekniske forskriftene.
- g) Operatøren skal sikre at personalet hos hans lokale representant får den opplæring som kreves av de tekniske forskriftene.

OPS 1.1225

Rapporter om hendelser og ulykker med farlig gods

- a) Operatøren skal rapportere hendelser og ulykker i forbindelse med farlig gods til vedkommende myndighet i staten der hendelsen eller ulykken fant sted, som fastsatt i tillegg 1 til OPS 1.1225. Den første rapporten skal sendes innen 72 timer fra det tidspunkt da hendelsen fant sted, med mindre særlige omstendigheter forhindrer dette, og skal inneholde de opplysninger som er kjent på dette tidspunktet. Om nødvendig skal en etterfølgende rapport sendes inn så snart som mulig, med eventuelle tilleggsopplysninger.
 - b) Operatøren skal også rapportere til myndigheten og til vedkommende myndighet i staten der hendelsen eller ulykken skjedde, om funn av udeklart eller feildeklart farlig gods som er oppdaget i lasten eller passasjerenes bagasje, som fastsatt i tillegg 1 til OPS 1.1225. Den første rapporten skal sendes innen 72 timer fra det tidspunkt da hendelsen ble oppdaget, med mindre særlige omstendigheter forhindrer dette, og skal inneholde de opplysninger som er kjent på dette tidspunktet. Om nødvendig skal en etterfølgende rapport sendes inn så snart som mulig, med eventuelle tilleggsopplysninger.
-

*Tillegg 1 til OPS 1.1225***Rapporter om hendelser og ulykker med farlig gods**

1. Operatøren skal sikre at alle typer hendelser eller ulykker med farlig gods rapporteres, uansett om det farlige godset befinner seg i last eller post, eller i passasjerers eller besetningsmedlemmers bagasje. Funn av udeklart eller feildeklart farlig gods i last, post eller bagasje skal også rapporteres.
2. En første rapport skal sendes innen 72 timer etter det inntrufne, med mindre særlige omstendigheter hindrer dette. Den kan sendes på alle måter, herunder e-post, telefon eller telefaks. Denne rapporten skal inneholde nærmere opplysninger om det som er kjent på dette tidspunktet, under de overskrifter som er angitt i punkt 3. Om nødvendig skal en etterfølgende rapport utarbeides så snart som mulig, med alle detaljer som ikke var kjent på tidspunktet da den første rapporten ble sendt. Dersom rapporteringen har foregått muntlig, skal skriftlig bekreftelse sendes så snart som mulig.
3. Den første og eventuelle etterfølgende rapporter skal være mest mulig presise, og inneholde følgende relevante opplysninger:
 - a) Datoen da hendelsen eller ulykken fant sted, eller da udeklart eller feildeklart bagasje ble funnet.
 - b) Sted, rutenummer og flygingens dato.
 - c) En beskrivelse av godset samt referansenummeret til luftfraktbrev, postveske, bagasjemerke, billett osv.
 - d) Offisielt forsendelsesnavn (herunder eventuelt teknisk navn) og UN/ID-nummer dersom dette er kjent.
 - e) Klasse eller risikogruppe samt eventuell sekundær risiko.
 - f) Emballeringsmåte og emballasjemerking.
 - g) Mengde.
 - h) Navn og adresse til avsender, passasjer osv.
 - i) Eventuelle andre relevante opplysninger.
 - j) Mulig årsak til hendelsen eller ulykken.
 - k) Tiltak som er truffet.
 - l) Eventuelle andre rapporteringstiltak som er truffet.
 - m) Navn, tittel, adresse og telefonnummer til den personen som utarbeider rapporten.
4. Kopier av relevante dokumenter og eventuelle fotografier bør legges ved rapporten.

KAPITTEL 5

SIKKERHET

OPS 1.1235

Sikkerhetskrav

Operatøren skal sikre at alt relevant personell er kjent med og overholder relevante krav i de nasjonale sikkerhetsprogrammer i operatørens stat.

OPS 1.1240

Opplæringsprogrammer

Operatøren skal utarbeide, ajourføre og utføre godkjente opplæringsprogrammer som skal gjøre operatørens besetningsmedlemmer i stand til å treffe egnede tiltak for å hindre ulovlige inngrep som sabotasje eller ulovlig overtakelse av fly samt å minimere konsekvensene av slike handlinger, dersom de skulle forekomme. Opplæringsprogrammet skal være forenlig med det nasjonale programmet for luftfartssikkerhet. Hvert enkelt besetningsmedlem skal ha kunnskap om og kvalifikasjoner i alle relevante deler av opplæringsprogrammet.

OPS 1.1245

Rapporter om ulovlige inngrep

Etter et ulovlig inngrep om bord i et fly skal fartøysjefen, eller i vedkommendes fravær operatøren, snarest inngi en rapport om handlingen til vedkommende lokale myndighet og til myndigheten i operatørens stat.

OPS 1.1250

Kontrolliste for gjennom søking av flyet

Operatøren skal sikre at det om bord finnes en kontrolliste for prosedyrene som skal følges ved gjennom søking etter en bombe eller et improvisert sprenglegeme (IED) i tilfelle mistanke om sabotasje, eller ved gjennom søking av fly etter skjulte våpen, eksplosiver eller andre farlige innretninger dersom det foreligger velbegrunnet mistanke om at flyet kan være mål for et ulovlig inngrep. Kontrollisten skal også inneholde en veiledning i hvilke tiltak som bør iverksettes dersom det blir funnet en bombe eller mistenkelig gjenstand samt informasjon om hvilken plassering av den som innebærer minst risiko for vedkommende fly, dersom dette er angitt av innehaveren av typesertifikatet.

OPS 1.1255

Sikkerhet i førerkabinen

- a) I alle fly som er utstyrt med dør til førerkabinen, skal det være mulig å låse denne døren, og det skal finnes eller iverksettes hjelpemidler eller prosedyrer, godtakbare for myndigheten, som kabinbesetningen kan benytte for å varsle flygebesetningen i tilfelle mistenkelig aktivitet eller brudd på sikkerhetsregler i kabinen.
- b) Alle passasjerfly med en største sertifisert masse ved avgang på over 45 500 kg eller med største godkjent passasjerseantall på over 60 skal være utstyrt med en godkjent dør til førerkabinen som kan låses og låses opp fra hver flygerplass, og som er slik utformet at den overholder relevante driftskrav for luftdyktighet med tilbakevirkende kraft. Døren skal være slik utformet at den ikke er til hinder for nød drift, slik det kreves i relevante driftskrav for luftdyktighet med tilbakevirkende kraft.

- c) I alle fly som er utstyrt med en dør til førerkabinen i samsvar med bokstav b),
1. skal denne døren låses før motorene startes før avgang, og den skal være låst når det kreves i henhold til sikkerhetsprosedyrer eller av fartøysjefen, inntil motorene stanses etter landing, unntatt når det anses nødvendig for autorisert personell å komme inn eller gå ut i samsvar med det nasjonale programmet for luftfartssikkerhet,
 2. skal det finnes hjelpemidler til overvåking, fra hver flygerplass, av området utenfor førerkabinen i den grad det er nødvendig for å identifisere personer som ber om å få adgang, og for å oppdage mistenkelig atferd eller en mulig trussel.»
-

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 820/2008**2014/EØS/56/37****av 8. august 2008****om fastsettelse av tiltak for gjennomføring av felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESSKAP
HAR —

medlemsstat eller av Kommisjonen. Ved senere endringer av forordning (EF) nr. 622/2003 er det fastsatt at denne bestemmelsen også får anvendelse på slike endringer.

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2320/2002 av 16. desember 2002 om fastsettelse av felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart⁽¹⁾, særlig artikkel 4 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I henhold til artikkel 4 nr. 2 i forordning (EF) nr. 2320/2002 skal Kommisjonen om nødvendig vedta tiltak for gjennomføring av felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet i hele Fellesskapet. Kommisjonsforordning (EF) nr. 622/2003 av 4. april 2003 om fastsettelse av tiltak for gjennomføring av felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet⁽²⁾ var den første rettsakten som inneholdt slike tiltak.
- 2) Forordning (EF) nr. 622/2003 er endret 14 ganger siden den ble vedtatt. Av klarhetshensyn og av praktiske årsaker bør alle endringene konsolideres i en ny forordning.
- 3) I henhold til artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 2320/2002 skal gjennomføringstiltak som Kommisjonen vedtar i samsvar med artikkel 4 nr. 2 i nevnte forordning, være hemmelige og ikke offentliggjøres dersom de gjelder ytelseskriterier og godkjenningsprøving av utstyr, detaljerte framgangsmåter som inneholder følsomme opplysninger, eller detaljerte kriterier for unntak fra sikkerhetstiltak. I henhold til artikkel 3 i forordning (EF) nr. 622/2003 skal dessuten gjennomføringstiltakene fastsatt i vedlegget til forordningen være hemmelige og ikke offentliggjøres, og de skal være tilgjengelige bare for personer som er gitt behørig tillatelse av en

- 4) Med sikte på å bedre innsynet i de gjennomføringstiltakene som hittil er vedtatt i samsvar med artikkel 4 nr. 2 i forordning (EF) nr. 2320/2002, har Kommisjonen foretatt en ny vurdering av tiltakene i vedlegget til forordning (EF) nr. 622/2003 og de påfølgende endringene av disse, i lys av kriteriene fastsatt i artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 2320/2002. Denne vurderingen har vist at mange av disse tiltakene ikke behøver å holdes hemmelige og derfor bør offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*.

- 5) Likevel er det fortsatt nødvendig å holde visse tiltak hemmelige dersom offentliggjøring kan gjøre det lettere å omgå tiltakene og begå ulovlige inngrep. Slike tiltak omfatter særlig visse detaljerte framgangsmåter for gjennom søking av kjøretøyer som ankommer sikkerhetsbegrensede områder, gjennom søking av luftfartøyer og passasjerer, håndtering av passasjerer som opptrer forstyrrende, gjennom søking av ledsaget og uledsaget innsjekket bagasje ved hjelp av systemer for påvisning av eksplosiver, kontroll av frakt og post, og unntak fra disse detaljerte framgangsmåtene, samt tekniske spesifikasjoner for gjennom søkingsutstyr. Slike tiltak bør vedtas for seg, gjennom et vedtak rettet til alle medlemsstatene.

- 6) Det bør være anledning til å skille mellom lufthavner ut fra en lokal risikovurdering. Kommisjonen bør derfor underrettes om lufthavner som anses å utgjøre en mindre risiko.

- 7) Det bør dessuten kunne vedtas forskjellige gjennomføringstiltak alt etter type luftfartsvirksomhet. Kommisjonen bør underrettes når det anvendes utjevningstiltak for å sikre likeverdige sikkerhetsnivåer.

- 8) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for sikkerhet i sivil luftfart —

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 221 av 19.8.2008, s. 8, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 67/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 24.

⁽¹⁾ EFT L 355 av 30.12.2002, s. 1. Forordningen endret ved forordning (EF) nr. 849/2004 (EUT L 158 av 30.4.2004, s. 1, rettet i EUT L 229 av 29.6.2004, s. 3).

⁽²⁾ EUT L 89 av 5.4.2003, s. 9. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 358/2008 (EFT L 111 av 23.4.2008, s. 5).

VEDTATT DENNE FORORDNING:

*Artikkel 1***Mål**

I denne forordning fastsettes tiltak for gjennomføring og teknisk tilpasning av de felles grunnleggende standardene for luftfartssikkerhet som skal innarbeides i de nasjonale sikkerhetsprogrammene for sivil luftfart.

*Artikkel 2***Definisjoner**

I denne forordning menes med:

- «nasjonalt sikkerhetsprogram for sivil luftfart» de regler, den praksis og de framgangsmåter som medlemsstatene gjennomfører i henhold til artikkel 5 i forordning (EF) nr. 2320/2002 for å ivareta sikkerheten i sivil luftfart på sitt territorium,
- «vedkommende myndighet» den nasjonale myndighet som en medlemsstat har utpekt i henhold til artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 2320/2002 til å ha ansvaret for å samordne og overvåke gjennomføringen av det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart.

Artikkel 3

Tiltakene nevnt i artikkel 1 er oppført i vedlegget.

*Artikkel 4***Nye tekniske metoder og prosesser**

1. Medlemsstatene kan tillate bruk av nye tekniske metoder eller prosesser for sikkerhetskontroller i stedet for dem som er oppført i vedlegget, dersom

- a) formålet er å vurdere nye måter å utføre de berørte sikkerhetskontrollene på, og
- b) det generelle sikkerhetsnivået som oppnås, ikke påvirkes negativt.

2. Den berørte medlemsstaten skal minst fire måneder før den planlagte innføringen underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene skriftlig om den nye metoden eller prosessen

som den har til hensikt å tillate, og skal vedlegge en vurdering som viser hvordan det skal garanteres at den nye metoden eller prosessen oppfyller kravet i nr. 1 bokstav b). Meldingen skal også inneholde detaljerte opplysninger om hvor metoden eller prosessen vil bli brukt og om vurderingsperiodens planlagte lengde.

3. Dersom medlemsstaten får et positivt svar fra Kommisjonen, eller dersom den ikke har mottatt noe svar innen tre måneder etter at Kommisjonen mottok den skriftlige anmodningen, kan medlemsstaten tillate at den nye metoden eller prosessen innføres.

Dersom Kommisjonen ikke er overbevist om at den nye metoden eller prosessen som foreslås, gir tilstrekkelige garantier for at det generelle luftfartssikkerhetsnivået i Fellesskapet vil bli opprettholdt, skal den underrette medlemsstaten om årsakene til dette innen tre måneder etter at den mottok meldingen nevnt i nr. 2. I dette tilfellet skal den berørte medlemsstaten ikke begynne å bruke den nye metoden eller prosessen før den har gitt Kommisjonen tilstrekkelige garantier.

4. Den lengste vurderingsperioden for hver teknisk metode eller prosess skal være 18 måneder. Kommisjonen kan forlenge vurderingsperioden med inntil tolv måneder dersom medlemsstaten gir en tilfredsstillende begrunnelse for dette.

5. Minst hver sjette måned i løpet av vurderingsperioden skal vedkommende myndighet i medlemsstaten sende Kommisjonen en framdriftsrapport. Kommisjonen skal underrette de andre medlemsstatene om innholdet i framdriftsrapporten.

6. Vurderingsperioden kan uansett ikke vare lenger enn 30 måneder.

*Artikkel 5***Melding**

Medlemsstatene skal skriftlig underrette Kommisjonen om alle lufthavner der de har benyttet seg av den mulighet som er gitt i artikkel 4 nr. 3 bokstav a) eller c) i forordning (EF) nr. 2320/2002.

*Artikkel 6***Utjevningstiltak**

Medlemsstatene skal skriftlig underrette Kommisjonen om utjevningstiltak som anvendes i samsvar med punkt 4.2 i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002.

Artikkel 7

Kommisjonsforordning (EF) nr. 622/2003 oppheves.

Artikkel 8

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 8. august 2008.

For Kommisjonen

Antonio TAJANI

Visepresident

VEDLEGG⁽¹⁾

1. DEFINISJONER

I tillegg til definisjonene fastsatt i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002 menes med:

- 1.1. «ACAMS» (Access Control and Alarm Monitoring System) adgangskontroll- og alarmsystem som elektronisk skal kontrollere adgangen til dører, sperringer og andre innpasseringspunkter som direkte eller indirekte leder til sikkerhetsbegrensede områder, og varsle vedkommende myndighet når ulovlig innpassering har skjedd,
- 1.2. «lufthavnbruker» enhver fysisk eller juridisk person som er ansvarlig for lufttransport av passasjerer, post og/eller frakt fra eller til den aktuelle lufthavnen, som definert i artikkel 2 i rådsdirektiv 96/67/EF⁽²⁾,
- 1.3. «lufthavnrelaterte tjenester» de tjenester som ytes lufthavnbrukere i lufthavner som beskrevet i vedlegget til direktiv 96/67/EF,
- 1.4. «luftfartsselskap» et lufttransportforetak med gyldig lisens som utfører flyginger,
- 1.5. «serviceluke» et adgangspunkt utvendig på luftfartøyet som brukes ved betjening av luftfartøyet, f.eks. luker for vann, avløp, bakkestrøm og adgang til andre servicerom, og som har utvendig lukkemekanisme,
- 1.6. «luftfartøy som ikke er i bruk» et luftfartøy som er parkert i mer enn tolv timer, eller som ikke overvåkes tilstrekkelig til at ulovlig adgang kan oppdages.

2. SIKKERHET I LUFTHAVNER

2.1. **Krav ved planlegging av lufthavner**

Ingen bestemmelser i denne forordning.

2.2. **Adgangskontroll**2.2.1. *Sikkerhetsbegrensede områder og andre områder på flyside*

1. Vedkommende myndighet skal sørge for at adgangen til sikkerhetsbegrensede områder kontrolleres.

Når områder på flyside som ikke er sikkerhetsbegrensede, grenser til og gjør det mulig å få adgang til sikkerhetsbegrensede områder, skal det opprettes hindringer og kontroller som er tilstrekkelige til å oppdage ulovlig adgang og treffe egnede tiltak.

2. Vedkommende myndighet som tillater adgang til sikkerhetsbegrensede områder, skal påse at alt personale med adgang til disse områdene retter seg etter strenge tiltak for adgangskontroll. Disse tiltakene omfatter følgende:
 - a) Personale med identitetskort for lufthavnen som gir adgang til sikkerhetsbegrensede områder, skal være fortrolige med de identitetskortene som utstedes av lufthavnen, og godkjente identitetskort som utstedes av andre instanser, og vite om de gir gyldig adgang til sikkerhetsbegrensede områder.
 - b) Personalet skal stanse alle personer som befinner seg i sikkerhetsbegrensede områder uten gyldig identitetskort, eller melde dem til vedkommende myndighet.
 - c) Personalet skal stanse alle kjøretøyer uten tillatelse som observeres i sikkerhetsbegrensede områder, eller melde dem til vedkommende myndighet.

⁽¹⁾ Dette vedlegg har samme oppbygning og nummerering som vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002. Der det i denne forordning ikke fastsettes noen bestemmelser om gjennomføring eller teknisk tilpasning av de felles grunnleggende standardene, er dette uttrykkelig angitt under den tilsvarende overskriften.

⁽²⁾ EFT L 272 av 25.10.1996, s. 36.

3. Vedkommende myndighet skal i det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart sikre at identitetskort for lufthavnen som gir adgang til sikkerhetsbegrensede områder, kontrolleres som følger:
 - a) Identitetskort for lufthavnen skal gi personalet adgang bare til områder som de må ha adgang til av driftshensyn.
 - b) Når et ansettelsesforhold opphører eller endres, skal den ansattes identitetskort for lufthavnen returneres til lufthavnmyndigheten og destrueres.
 - c) Ved tap eller tyveri av et identitetskort for lufthavnen skal innehaveren umiddelbart underrette arbeidsgiveren og den utstedende myndigheten. Kortet skal deretter umiddelbart deaktiveres.
4. Vedkommende myndighet skal sørge for at dører som benyttes utelukkende ved avstigning, og som gir mulighet for adgang til rampeområder eller sikkerhetsbegrensede områder, er åpne bare under selve avstigningen.
5. Sikkerhetskrollpunktene skal beskyttes med vakter eller egnet overvåkingsutstyr for å ha en avskrekkende virkning og hindre brudd på sikkerhetsreglene ved passasjene til og fra kontrollpunktene, og for å beskytte personalet som deltar i sikkerhetskrollen.
6. Materiell som oppbevares i sikkerhetsbegrensede områder og andre flysideområder, og som brukes ved håndtering av passasjerer og innsjekket bagasje, skal beskyttes eller overvåkes til enhver tid for å hindre ulovlig adgang. Kassert materiell skal destrueres for å sikre at det ikke benyttes av uvedkommende.

Avgangskontrollsystemer og innsjekkingssystemer i lufthavner skal kontrolleres for å hindre ulovlig adgang.

Innsjekkingssystemer og relevante Internett-hjelpemidler som kan benyttes av passasjerer, skal anses som behørig adgang til slikt materiell eller slike systemer.

2.2.2. Terminalområder

Kravene fastsatt i punkt 2.2.1.6 får også anvendelse på terminalområder som er åpne for offentligheten.

2.2.3. Andre offentlige områder

Ingen bestemmelser i denne forordning.

2.3. Gjennomsøking av personale, gjenstander de bringer med seg, og kjøretøyer

2.3.1. Gjennomsøking av personale og gjenstander de bringer med seg

Sikkerhetspersonalet kan nekte ethvert medlem av personalet adgang til et sikkerhetsbegrenset område dersom vedkommende er i besittelse av en gjenstand som det finner mistenkelig.

2.3.2. Gjennomsøking av kjøretøyer

1. Kjøretøyer skal undersøkes for forbudte gjenstander og uvedkommende personer.
2. Føreren og eventuelle passasjerer skal ikke oppholde seg i kjøretøyet når det undersøkes.

2.3.3. Sikkerhetsprosedyrer for væske- og forseglingsposeforsyninger

Alminnelige bestemmelser

1. Med «væskeforsyninger» menes væsker som skal selges på utsalgssteder som befinner seg enten i et flysideområde etter det punktet der ombordstigningskortene kontrolleres, eller i et sikkerhetsbegrenset område, fra de først mottas på flyside, til de leveres til disse utsalgsstedene.
2. Med «forseglingposeforsyninger» menes forseglingsposer som skal brukes på utsalgssteder som befinner seg på et flysideområde etter det punktet der ombordstigningskortene kontrolleres, fra de først mottas på flyside, til de tas i bruk.

Kontroll av forsyninger

Ingen bestemmelser i denne forordning.

Kjent leverandør

Ingen bestemmelser i denne forordning.

Forseglingsposer

3. Forseglingsposeforsyninger skal leveres i forseglet emballasje til utsalgssteder som befinner seg i et flysideområde etter det punktet der ombordstigningskortene kontrolleres.
4. Etter at de mottas på utsalgsstedene og til de tas i bruk, skal forseglingsposene beskyttes mot ulovlige inngrep.

2.4. Fysisk sikkerhet og patruljering

Ingen bestemmelser i denne forordning.

3. SIKKERHET KNYTTET TIL LUTFARTØYET**3.1. Gjennom søking og sjekk av luftfartøyer**

Luftfartsselskapet skal sikre at personale som utfører sikkerhetsgjennom søking og sikkerhetssjekk av luftfartøyer, er fortrolig med den luftfartøytypen som kontrolleres, og har gjennomgått passende opplæring i slikt arbeid.

3.1.1. Sikkerhetssjekk av luftfartøy

Når en sikkerhetssjekk av et luftfartøy er gjennomført, skal luftfartsselskapet oppbevare en rapport om sikkerhetssjekken i 24 timer eller så lenge flygingen varer, avhengig av hvilket tidsrom som er lengst.

3.1.2. Sikkerhetsgjennom søking av luftfartøy

1. Når en sikkerhetsgjennom søking av et luftfartøy er gjennomført, skal luftfartsselskapet oppbevare en rapport om sikkerhetsgjennom søkingen i 24 timer eller så lenge flygingen varer, avhengig av hvilket tidsrom som er lengst.
2. Luftfartøyet kabin skal være tom mens sikkerhetsgjennom søkingen gjennomføres.

3.2. Beskyttelse av luftfartøyer

Luftfartsselskapet skal ha ansvaret for beskyttelse av sine luftfartøyer.

4. PASSASJERER OG HÅNDBAGASJE**4.1. Gjennom søking av passasjerer****4.1.1. Forbudte gjenstander**

1. Det er forbudt for passasjerer å bringe følgende gjenstander inn i det sikkerhetsbegrensede området eller i et luftfartøys kabin:

a) Skytevåpen og andre våpen

Alle gjenstander som kan, eller som tilsynelatende kan, avfyre et prosjektil eller forårsake skade, herunder:

- alle typer ildvåpen (pistoler, revolvere, rifler, haglgewærer osv.),
- kopier og etterligninger av skytevåpen,
- deler til skytevåpen (unntatt kikkertsikter og andre sikteinne retninger),
- luftpistoler, luftgewærer og andre trykkluftvåpen,
- signalpistoler,
- startpistoler,
- alle typer leketøypistoler og -gewærer,
- luftvåpen med runde prosjektiler,
- industrielle bolte- og spikerpistoler,
- armbrøster,

- spretterter,
- harpungeværer,
- slaktepistoler,
- bedøvende innretninger eller elektrosjokkinnretninger (f.eks. elektriske drivstaver og elektrosjokkvåpen),
- lightere utformet som skytevåpen.

b) Spisse eller skarpe våpen og gjenstander

Spisse eller skarpe gjenstander som kan forårsake skade, herunder:

- økser,
- piler, herunder kastepiler,
- kramponger,
- harpuner og spyd,
- isøkser og ishakker,
- skøyter,
- foldekniver eller springkniver, uansett bladlengde,
- kniver, herunder seremonielle kniver, med blad på over 6 cm, av metall eller et annet materiale som er sterkt nok til at kniven kan brukes som våpen,
- kjøttøkser,
- macheter,
- barberkniver og barberblader (unntatt sikkerhetsbarberhøvler og engangsbarberhøvler der bladene er montert i en kassett),
- sabler, sverd og kårdestokker,
- skalpeller,
- sakser med blader på over 6 cm,
- skistaver og gå-/vandrestaver,
- kastestjerner,
- verktøy kan brukes som et spisst eller skarpt våpen (f.eks. bor og borhoder, tapetkniver, universalkniver, alle typer sager, skrutrekkere, brekkjern, hammere, tenger, skrunøkler, blåselamper).

c) Stumpe gjenstander

Alle stumpe gjenstander som kan forårsake skade, herunder:

- balltrær til baseball og softball,
- køller og batonger – stive eller myke (f.eks. politikøller, totenschlägere),
- cricketballtrær,
- golfkøller,
- hockeykøller,

- lacrossekøller,
- kajakk- og kanoårer,
- rullebrett,
- biljard-, snooker- og poolkøer,
- fiskestenger,
- kampsportsutstyr (f.eks. knokejern, køller, gummibatonger, «num chuck», «kubaton», «kubasaunt»).

d) Eksplosiver og brannfarlige stoffer

Alle eksplosjonsfarlige eller brannfarlige stoffer som utgjør en risiko for passasjerenes og besetningens helse eller for sikkerheten til luftfartøyer eller eiendom, herunder:

- ammunisjon,
- fenghetter,
- detonatorer og lunter,
- eksplosiver og eksplosive innretninger,
- kopier eller etterligninger av eksplosiver eller eksplosive innretninger,
- miner og andre militære eksplosiver,
- alle typer granater,
- gass og gassbeholdere (f.eks. butan, propan, acetylen, oksygen) i store volumer,
- fyrverkeri, alle former for signalbluss og annet pyroteknisk utstyr (herunder smellbongbonger og kruttlapper),
- andre fyrstikker enn sikkerhetsfyrstikker,
- røykbomber og røykpatroner,
- brennbart flytende drivstoff (f.eks. bensin, diesel, lightervæske, alkohol, etanol),
- maling i aerosolbeholdere,
- terpentin og malingstynner,
- alkoholholdige drikker med over 70 volumprosent alkohol.

e) Kjemikalier og giftige stoffer

Alle kjemikalier eller giftige stoffer som kan utgjøre en risiko for passasjerenes og besetningens helse eller for sikkerheten til luftfartøyer eller eiendom, herunder:

- syrer og baser (f.eks. våtbatterier som kan lekke),
- etsende stoffer eller blekemidler (f.eks. kvikksølv, klor),
- spray som kan lamme eller bedøve (f.eks. pepperspray, tåregass),
- radioaktivt materiale (f.eks. isotoper til medisinsk eller kommersiell bruk),
- gift,
- smittsomme eller biologisk farlige stoffer (f.eks. infisert blod, bakterier og virus),
- selvantennelig materiale,
- brannslukkingsapparater.

f) Væsker

Væsker, unntatt i enkeltbeholdere med en kapasitet på høyst 100 milliliter eller tilsvarende, i en gjennomiktig, gjenlukkbar plastpose med en kapasitet på høyst 1 liter. Det skal være god plass til innholdet i plastposen, og posen skal være helt lukket. Væsker omfatter geleer, masser, lotion, blandinger av væsker og faste stoffer og innholdet i trykkbeholdere, f.eks. tannkrem, hårgelé, drikke, suppe, sirup, parfyme, barberskum, aerosoler og andre produkter med lignende konsistens.

Unntak kan innvilges dersom væsken

1. skal brukes i løpet av flygingen og er nødvendig til medisinske formål eller for å dekke et spesielt ernæringsmessig behov, herunder barnemat. Passasjeren skal på anmodning framlegge bevis på den unntatte væskens ekthet,
 2. er kjøpt på flyside etter det punktet der ombordstigningskortene kontrolleres, på utsalgssteder som er omfattet av godkjente sikkerhetsprosedyrer innenfor rammen av lufthavnens sikkerhetsprogram, forutsatt at den er pakket i en forseglest pose forsynt med tilfredsstillende bevis for at den er kjøpt i vedkommende lufthavn samme dag,
 3. er kjøpt i det sikkerhetsbegrensede området på utsalgssteder som er omfattet av godkjente sikkerhetsprosedyrer innenfor rammen av lufthavnens sikkerhetsprogram,
 4. er kjøpt i en annen lufthavn i Fellesskapet, forutsatt at den er pakket i en forseglest pose forsynt med tilfredsstillende bevis for at den er kjøpt på flyside i vedkommende lufthavn samme dag,
 5. er kjøpt om bord i et EF-luftfartsselskaps luftfartøy, forutsatt at den er pakket i en forseglest pose forsynt med tilfredsstillende bevis for at den er kjøpt om bord i vedkommende luftfartøy samme dag, eller
 6. er kjøpt på et utsalgssted som befinner seg i et flysideområde etter det punktet der ombordstigningskortene kontrolleres, eller i et sikkerhetsbegrenset område i en lufthavn beliggende i en tredjestat oppført i tillegg 1. Kommisjonen kan etter framgangsmåten nevnt i artikkel 9 nr. 2 i forordning (EF) nr. 2320/2002 beslutte å oppføre en lufthavn i en tredjestat i tillegg 1, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:
 - tredjestaten har hatt et godt samarbeid med Fellesskapet og medlemsstatene,
 - Kommisjonen har etter kontroll fastslått at
 - a) tredjestaten anvender tilfredsstillende standarder for luftfartssikkerhet,
 - b) det anvendes sikkerhetstiltak i lufthavnen som tilsvarer tiltakene fastsatt i punkt 2.3.3 i dette vedlegg og nr. 2.3.6 i kommisjonsvedtak av 8. august 2008⁽¹⁾,
 - c) de anbefalte retningslinjene for sikkerhetskontroll fra Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart med hensyn til gjennom søking av væsker, geleer og aerosoler er innført ved lufthavnen, som fastsatt i brev av 1. desember 2006 (referanse: AS 8/11-06/100 Fortrolig) og i brev av 30. mars 2007 (referanse: AS 8/11-07/26 Fortrolig) eller, når det gjelder forseglingsposer, tilsvarende spesifikasjoner, og
 - d) den forseglede posen som væsken er pakket i, er forsynt med tilfredsstillende bevis for at væsken er kjøpt på flyside i tredjestatlufthavnen i løpet av de foregående 36 timene.
2. En passasjer kan unntas fra kravene i punkt 4.1.1.1, forutsatt at
- a) vedkommende myndighet på forhånd er underrettet og har godkjent at gjenstanden(e) medbringes, og
 - b) kapteinen på luftfartøyet er underrettet om passasjeren og den eller de forbudte gjenstandene som vedkommende medbringer.

Den eller de forbudte gjenstandene skal eventuelt plasseres på et sikkert sted.

⁽¹⁾ Vedtaket er ennå ikke offentliggjort i EUT.

3. Listen over forbudte gjenstander nevnt i punkt 4.1.1.1 og opplysninger om de tillatte unntakene skal gjøres tilgjengelige for offentligheten.
4. Vedkommende myndighet kan forby gjenstander utover dem som omfattes av punkt 4.1.1.1. Vedkommende myndighet skal treffe rimelige tiltak for å underrette passasjerer om slike gjenstander før de har sjekket inn bagasjen.
5. Gjenstander som er forbudt i henhold til punkt 4.1.1.1 eller 4.1.1.4, men som ikke er forbudt i henhold til punkt 5.2.3.1, kan medbringes i innsjekket bagasje, forutsatt at passasjerene ikke har uovervåket adgang til denne bagasjen fra den sjekkes inn til den hentes ved ankomst.
6. Sikkerhetspersonalet kan nekte enhver passasjer adgang til et sikkerhetsbegrenset område og til kabinen i et luftfartøy dersom vedkommende er i besittelse av en gjenstand som ikke omfattes av punkt 4.1.1.3, men som det finner mistenkelig.

4.1.2. *Kalibrering av metalledetektorrammer*

Ingen bestemmelser i denne forordning.

4.1.3. *Gjennom søking av bevegelseshemmede passasjerer*

Ingen bestemmelser i denne forordning.

4.1.4. *Sikkerhetstiltak for passasjerer som er potensielt forstyrrende*

1. Det skal iverksettes særskilte sikkerhetstiltak for lufttransport av følgende tre kategorier av passasjerer som er potensielt forstyrrende:
 - a) Utviste personer:
 - Personer som myndighetene i en medlemsstat har gitt lovlig adgang, eller som har reist ulovlig inn i en medlemsstat, og som på et senere tidspunkt formelt er blitt beordret av myndighetene til å forlate medlemsstaten.
 - b) Avviste personer:
 - Personer som vedkommende myndigheter har nektet innreise til en medlemsstat, og som transporteres tilbake til avreisestaten eller til en annen stat som de ikke er nektet innreise til.
 - c) Personer i lovlig forvaring:
 - Personer som enten er arrestert eller er dømt av en domstol, og som må transporteres.
2. Vedkommende myndigheter skal skriftlig og i god tid underrette det berørte luftfartsselskapet om når de planlegger å ta om bord passasjerer som er potensielt forstyrrende.
3. Den skriftlige meldingen til luftfartsselskapet og til fartøysjefen skal inneholde følgende opplysninger:
 - personens identitet,
 - begrunnelse for transporten,
 - eventuelt navn og tittel på ledsagere,
 - vedkommende myndigheters risikovurdering (herunder begrunnelse for bruk eller manglende bruk av ledsagere),
 - setereservasjon om nødvendig og
 - type av tilgjengelige dokumenter.
4. Det skal iverksettes særskilte sikkerhetstiltak for uregjerlige passasjerer. Uregjerlige passasjerer er personer som om bord i et sivilt luftfartøy, i tidsrommet fra luftfartøyetets dør stenges før avgang til den åpnes igjen etter landing, begår en av følgende handlinger:
 - voldelig, skremmende eller truende atferd eller bevisst uaktsomhet som forstyrrer ro og orden eller setter sikkerheten til eiendom eller personer i fare,

- voldelig, skremmende, truende eller forstyrrende atferd overfor et besetningsmedlem som hindrer vedkommende i å utføre sine oppgaver eller gjør dette vanskelig,
- bevisst uaktsomhet eller skadeverk mot luftfartøyet, dets utstyr eller tilhørende strukturer og utstyr, som forstyrrer ro og orden og setter sikkerheten til luftfartøyet eller personene om bord i fare,
- bevisst formidling av feilaktige opplysninger som medfører at sikkerheten til et luftfartøy under flyging settes i fare,
- manglende overholdelse av rettmessige ordre eller instruksjoner som gis for å ivareta sikker, ordnet og effektiv drift.

5. Personer i lovlig forvaring skal alltid ha ledsager.

4.2. Atskillelse av passasjerer

Dersom en del av terminalanlegget mellom sikkerhetskontrollene og ombordstigningspunktet er blitt benyttet av ankomende passasjerer som ikke er blitt gjennomført etter bestemmelsene i forordning (EF) nr. 2320/2002, skal dette området gjennomføres før gjennomførte passasjerer slippes om bord, for å sikre at det ikke er etterlatt noen forbudte gjenstander der.

4.3. Gjennomføring av håndbagasje

1. Alle væsker skal forevises for undersøkelse ved sikkerhetskontrollpunktene.
2. Bærbare datamaskiner og andre store elektriske apparater skal tas ut av håndbagasjen og gjennomføres separat.
3. Passasjerenes frakker, kapper, kåper og jakker skal gjennomføres som separat håndbagasje.

4.3.1. Gjennomføring av håndbagasje med høyoppløsningsrøntgenutstyr der bildeprojeksjon (TIP) er installert og aktivert

Ingen bestemmelser i denne forordning.

4.4. Gjennomføring av diplomater

Ingen bestemmelser i denne forordning.

5. INNSJEKKET BAGASJE

5.1. Tilknytning mellom passasjerer og innsjekket bagasje

Ingen bestemmelser i denne forordning.

5.2. Gjennomføring av innsjekket bagasje

5.2.1. Ledsaget innsjekket bagasje

1. Luftfartsselskapet skal sikre at hver passasjer reiser med samme flyging som sin innsjekkede bagasje. Når dette ikke er tilfellet, skal den innsjekkede bagasjen anses som uledsaget bagasje.
2. Vedkommende myndighet skal i sitt nasjonale sikkerhetsprogram for sivil luftfart fastsette detaljerte framgangsmåter for hvordan gjennomføringen skal gjennomføres dersom gjennomføringsutstyret svikter.

5.2.2. Uledsaget innsjekket bagasje

Et luftfartsselskap som aksepterer uledsaget innsjekket bagasje fra et annet luftfartsselskap, skal innhente skriftlig bekreftelse på at denne bagasjen har gjennomgått de sikkerhetskontrollene som er beskrevet i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002, før den aksepterer for transport.

5.2.3. Gjenstander som er forbudt i innsjekket bagasje

1. Følgende gjenstander er forbudt i innsjekket bagasje:
 - eksplosiver, herunder detonatorer, lunter, granater og miner,
 - gass, herunder propan og butan,
 - brennbare væsker, herunder bensin og metanol,
 - brennbare faste stoffer og reaktive stoffer, herunder magnesium, tennere, fyrverkeri og signalbluss,

- oksiderende midler og organiske peroksider, herunder blekemidler og reparasjonssett til bilkarosserier,
 - giftige og smittsomme stoffer, herunder rottegift og infisert blod,
 - radioaktivt materiale, herunder isotoper til medisinsk eller kommersiell bruk,
 - etsende stoffer, herunder kvikksølv og bilbatterier,
 - deler fra kjøretøyers drivstoffsystemer som har inneholdt drivstoff.
2. Listen over forbudte gjenstander nevnt i punkt 5.2.3.1 skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved luftfartsselskapenes kontorer og på andre hensiktsmessige måter.
 3. Vedkommende myndighet kan forby gjenstander utover dem som omfattes av punkt 5.2.3.1. Vedkommende myndighet skal treffe rimelige tiltak for å underrette passasjerer om slike gjenstander.
 4. Sikkerhetspersonalet kan nekte transport av innsjekket bagasje som inneholder en gjenstand som ikke omfattes av punkt 5.2.3.1, men som det finner mistenkelig.
- 5.2.4. *Gjennom søking av innsjekket bagasje ved hjelp av systemer for påvisning av eksplosiver (EDS)*

Ingen bestemmelser i denne forordning.

- 5.2.5. *Gjennom søking av innsjekket bagasje ved hjelp av konvensjonelt røntgenutstyr der bildeprojeksjon (TIP) er installert og aktivert.*

Ingen bestemmelser i denne forordning.

5.3. Beskyttelse av innsjekket bagasje

1. Adgangen til sorterings- og oppbevaringsområder for bagasje skal være forbeholdt personale som må ha adgang til områdene av driftshensyn. Dette omfatter blant annet personale som deltar i lasting, lossing og beskyttelse av innsjekket bagasje, og personer som vedkommende myndighet har gitt adgang til sorterings- og oppbevaringsområdene for bagasje.
2. Passasjerer kan om nødvendig gis adgang til sin egen gjennom søkte innsjekkede bagasje, forutsatt at de hele tiden er under oppsyn for å sikre at ingen forbudte gjenstander
 - a) plasseres i den innsjekkede bagasjen eller
 - b) fjernes fra den innsjekkede bagasjen og tas med inn i luftfartøyets kabin eller et sikkerhetsbegrenset område.

6. FRAKT, KURERPOST OG EKSPRESSPAKKER

6.1. Anvendelse

I denne forordning menes med:

«registrert avsender» en avsender hvis forsendelser med sikkerhet utelukkende skal sendes med fraktfly, som nevnt i punkt 6.5 i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002.

6.2. Krav til en sikkerhetsgodkjent fraktleverandør

Utpeking, godkjenning eller registrering av vedkommende myndighet

- 6.2.1. For at vedkommende myndighet skal kunne utpeke, godkjenne eller registrere et foretak som sikkerhetsgodkjent fraktleverandør, skal medlemsstatene påse at følgende framgangsmåte innføres:

- a) Foretaket skal søke vedkommende myndighet i den medlemsstaten der foretaket befinner seg, om status som sikkerhetsgodkjent fraktleverandør.

Søkeren skal legge fram et sikkerhetsprogram for vedkommende myndighet. Dette programmet skal inneholde en beskrivelse av de metodene og framgangsmåtene som fraktleverandøren skal følge for å oppfylle kravene både i denne forordning og i det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart i den medlemsstaten der fraktleverandøren befinner seg. Programmet skal dessuten inneholde en beskrivelse av hvordan fraktleverandøren selv skal føre kontroll med at disse metodene og framgangsmåtene følges.

Søkeren skal også legge fram en skriftlig erklæring der vedkommende forplikter seg til å opprettholde de sikkerhetsstandardene som er angitt i programmet, og til umiddelbart å underrette vedkommende myndighet om endringer i dette. Denne erklæringen skal være undertegnet av søkerens lovlige representant eller av den personen som er ansvarlig for sikkerheten.

- b) Vedkommende myndighet skal undersøke sikkerhetsprogrammet for å påse at sikkerhetstiltakene i programmet er i samsvar med den fastsatte standarden. Vedkommende myndighet skal deretter foreta en kontroll av de lokalene som omfattes av søknaden, for å vurdere om søkeren er i stand til å oppfylle kravene både i denne forordning og i det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart i den medlemsstaten der lokalene befinner seg.
- c) Dersom vedkommende myndighet er tilfreds med opplysningene som framlegges i henhold til bokstav a) og b), kan den utpeke, godkjenne eller registrere søkeren som sikkerhetsgodkjent fraktleverandør for de angitte anleggene.

Denne framgangsmåten får anvendelse senest fra 1. mars 2008.

- 6.2.2. En inspeksjon som vedkommende myndighet foretar i den sikkerhetsgodkjente fraktleverandørens lokaler, kan anses som en kontroll på stedet i henhold til punkt 6.2.1 bokstav b).
- 6.2.3. Dersom vedkommende myndighet anser at den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren ikke lenger er i stand til å oppfylle kravene både i denne forordning og i det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart, skal den tilbakekalle statusen som sikkerhetsgodkjent fraktleverandør.

6.3. Sikkerhetskontroller

- 6.3.1. Når fraktleverandører eller luftfartsselskaper gjennom søker frakt i samsvar med punkt 6.3.1 bokstav b) i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002, skal de
 - a) benytte de hjelpemidlene og metodene som gir størst sannsynlighet for at forbudte gjenstander oppdages, idet det tas hensyn til forsendelsenes art, og
 - b) sørge for at de hjelpemidlene og metodene som benyttes, er tilstrekkelige til å sikre at det ikke er forbudte gjenstander skjult i frakten.
- 6.3.2. Vedkommende myndighet skal underrette Kommisjonen om eventuelle andre hjelpemidler som den tillater til gjennom søking av frakt, i samsvar med punkt 6.3.1 bokstav b) iv) i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002.

6.4. Kriterier for en kjent avsender

- 6.4.1. Den kjente avsenderens erklæring nevnt i punkt 6.4.1 bokstav b) i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002 skal avgis skriftlig en gang i året ved bruk av et nasjonalt standardskjema.

Erklæringen skal inneholde en bekreftelse på at forsendelsene ikke inneholder noen forbudte gjenstander som oppført i punkt iv) og v) i tillegget, i samsvar med punkt 6.4.1 bokstav c) i) i vedlegget til forordning (EF) nr. 2320/2002.

Den kjente avsenderen skal påta seg det fulle ansvaret for sin erklæring.

- 6.4.2. Dersom en forsendelse inneholder forbudte gjenstander, skal den kjente avsenderen alltid gi den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller luftfartsselskapet skriftlig bekreftelse på at forsendelsen inneholder slike gjenstander.
- 6.4.3. Dersom den kjente avsenderen ikke lenger er i stand til å oppfylle sine forpliktelser, skal statusen som kjent avsender trekkes tilbake av vedkommende myndighet eller av den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller det luftfartsselskapet som har ansvaret for godkjenningen.

6.5. Transport med fraktfly

- 6.5.1. For at en sikkerhetsgodkjent fraktleverandør eller et luftfartsselskap skal kunne utpeke et foretak som registrert avsender, skal medlemsstatene sørge for at følgende framgangsmåte gjennomføres:
 - a) Foretaket skal framlegge en undertegnet forpliktelseserklæring om at det
 - bekrefter å ha mottatt nasjonale sikkerhetsinstrukser for lokaler, personale og transport,
 - sørger for at de nasjonale sikkerhetsinstruksene formidles til det personalet som arbeider i foretakets lokaler,
 - sikrer frakten inntil den overleveres til den sikkerhetsgodkjente leverandøren eller til luftfartsselskapet,
 - godtar at forsendelser kan bli sikkerhetskontrollert og gjennom søkt, og

- godtar at vedkommende myndighet gjennomfører uanmeldte inspeksjoner i foretakets lokaler for å vurdere om den registrerte avsenderen etterkommer de nasjonale instruksene.

Foretaket skal utpeke minst én person som ansvarlig for sikkerheten i dets lokaler og skal underrette den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller luftfartsselskapet om denne personens navn og kontaktopplysninger.

- b) Den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller luftfartsselskapet skal innhente følgende opplysninger om foretaket:
 - nærmere opplysninger om foretaket, herunder korrekt forretningsadresse,
 - virksomhetens art,
 - kontaktopplysninger, også om den eller de personer som har ansvar for sikkerheten,
 - registreringsnummer for merverdiavgift eller foretaksnummer og
 - bankkonto.
- c) Dersom den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller luftfartsselskapet finner at opplysningene som er gitt i henhold til bokstav a) og b), er tilfredsstillende, kan foretaket utpekes som registrert avsender.

6.5.2. Den sikkerhetsgodkjente fraktleverandøren eller luftfartsselskapet skal føre en database over opplysningene nevnt i punkt 6.5.1 bokstav b). Databasen skal kunne inspiseres av vedkommende myndighet.

6.5.3. Dersom en sikkerhetsgodkjent fraktleverandør eller et luftfartsselskap anser at den registrerte avsenderen ikke lenger er i stand til å etterkomme de nasjonale instruksene, skal de tilbakekalle statusen som registrert avsender.

7. POST

Ingen bestemmelser i denne forordning.

8. LUTFARTSSELSKAPERS POST OG MATERIELL

Ingen bestemmelser i denne forordning.

9. LUTFARTSSELSKAPERS LAGER OG FORSYNINGER FOR CATERING

Ingen bestemmelser i denne forordning.

10. LUTFARTSSELSKAPERS LAGER OG FORSYNINGER FOR RENGJØRING

Ingen bestemmelser i denne forordning.

11. ALLMENNFLYGING

Ingen bestemmelser i denne forordning.

12. ANSETTELSE OG OPPLÆRING AV PERSONALE

12.1. Nasjonalt opplæringsprogram for luftfartssikkerhet

Det nasjonale opplæringsprogrammet for luftfartssikkerhet skal omfatte opplæringskrav for håndtering av uregjerligere passasjerer.

12.2. Sikkerhetspersonale

12.2.1. Sikkerhetsledelse i luftfartsselskaper og lufthavner

1. Vedkommende myndighet skal sørge for at hver lufthavn og hvert luftfartsselskap i Fellesskapet har en tilstrekkelig kvalifisert sikkerhetsledelse. Vedkommende myndighet skal sørge for at sikkerhetsledelsen er organisert på en hensiktsmessig måte. Ledere med ansvar for at sikkerhetsbestemmelsene overholdes av luftfartsselskaper eller i lufthavner, skal ha de kvalifikasjoner, kunnskaper og den erfaring som er nødvendig, herunder:

- a) erfaring på området luftfartssikkerhet eller

- b) erfaring fra andre områder knyttet til sikkerhet, for eksempel politiet, militæret eller lignende, og
- c) sertifisering eller tilsvarende godkjenning fra vedkommende myndighet og
- d) kunnskaper på følgende områder:
 - sikkerhetssystemer og adgangskontroll,
 - sikkerhet på bakken og under flyging,
 - våpen og forbudte gjenstander,
 - oversikt over terrorisme.

12.3. Annet personale

Ingen bestemmelser i denne forordning.

13. TEKNISKE SPESIFIKASJONER FOR GJENNOMSØKINGSUTSTYR

Ingen bestemmelser i denne forordning.

Tillegg 1

Lufthavner som det går flyginger fra, til lufthavner i Fellesskapet:

- Singapore lufthavn (SIN)
 - Kroatia:
 - Dubrovnik lufthavn (DBV)
 - Rijeka lufthavn (RJK)
 - Pula lufthavn (PUY)
 - Split lufthavn (SPU)
 - Zadar lufthavn (ZAD)
 - Zagreb lufthavn (ZAG)
-

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EF) nr. 300/2008**2014/EØS/56/38****av 11. mars 2008****om felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart og om oppheving av forordning (EF) nr. 2320/2002(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 16. januar 2008, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) For å beskytte personer og gods i Den europeiske union bør ulovlige inngrep som er rettet mot sivile luftfartøyer, og som setter sikkerheten i sivil luftfart i fare, forhindres ved at det fastsettes felles regler for beskyttelse av sivil luftfart. Dette målet bør nås ved å fastsette felles regler og felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet samt ordninger for å kontrollere at de overholdes.
- 2) Av hensyn til den alminnelige sikkerheten i sivil luftfart er det ønskelig å legge grunnlaget for en felles fortolkning av vedlegg 17 til Chicago-konvensjonen av 7. desember 1944 om internasjonal sivil luftfart.
- 3) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2320/2002 av 16. desember 2002 om fastsettelse av felles bestemmelser om sikkerhet i sivil luftfart⁽³⁾ ble vedtatt som følge av hendelsene i De forente stater 11. september 2001. Det er behov for en felles tilnærmingstype med hensyn til sikkerhet i sivil luftfart, og det bør undersøkes hvordan det mest effektivt kan ytes bistand etter terrorhandlinger som har stor innvirkning på transportsektoren.

4) Innholdet i forordning (EF) nr. 2320/2002 bør revideres i lys av den erfaring som er oppnådd, og selve forordningen bør oppheves og erstattes med denne forordning for å forenkle, harmonisere og klargjøre de eksisterende bestemmelsene og forbedre sikkerhetsnivåene.

5) Av hensyn til behovet for mer fleksibilitet ved vedtakelsen av sikkerhetstiltak og framgangsmåter for å ta høyde for nye risikovurderinger og innføring av ny teknologi, bør det i denne forordning fastsettes grunnleggende prinsipper for hvilke tiltak som er nødvendige for å beskytte sivil luftfart mot ulovlige inngrep, uten å gå inn på de tekniske og prosedyremessige detaljene om hvordan de skal gjennomføres.

6) Denne forordning bør få anvendelse på lufthavner som betjener sivil luftfart og ligger på en medlemsstats territorium, på operatører som yter tjenester ved slike lufthavner, og på enheter som leverer varer og/eller yter tjenester til eller gjennom slike lufthavner.

7) Uten at det berører konvensjonen om forbrytelser og visse andre handlinger begått om bord i luftfartøyer (Tokyo 1963), konvensjonen om bekjempelse av ulovlig bemektigelse av luftfartøyer (Haag 1970) og konvensjonen om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten i sivil luftfart (Montreal 1971), bør denne forordning også omfatte sikkerhetstiltak som skal gjelde om bord i luftfartøyer som tilhører luftfartsselskaper i Fellesskapet, eller under disse selskapenes flyginger.

8) Hver medlemsstat beholder sin myndighet til å beslutte om den skal benytte sikkerhetsansvarlige om bord i luftfartøyer registrert i vedkommende medlemsstat og på flyginger utført av luftfartsselskaper som er lisensiert av vedkommende medlemsstat, samt til å sikre, i samsvar med nr. 4.7.7 i vedlegg 17 til Chicago-konvensjonen om internasjonal sivil luftfart og i henhold til vilkårene i nevnte konvensjon, at slike sikkerhetsansvarlige er offentlig ansatte som er særlig utvalgt og opplært, idet det tas hensyn til de nødvendige sikkerhetsaspektene om bord i et luftfartøy.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 97 av 9.4.2008, s. 72, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 69/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 27.

⁽¹⁾ EUT C 185 av 8.8.2006, s. 17.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 15. juni 2006 (EUT C 300 E av 9.12.2006, s. 463), Rådets felles holdning av 11. desember 2006 (EUT C 70 E av 27.3.2007, s. 21) og Europaparlaments holdning av 25. april 2007 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Europaparlamentets regelverksresolusjon av 11. mars 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 4. mars 2008.

⁽³⁾ EFT L 355 av 30.12.2002, s. 1. Forordningen endret ved forordning (EF) nr. 849/2004 (EUT L 158 av 30.4.2004, s. 1, rettet i EUT L 229 av 29.6.2004, s. 3).

- 9) De ulike typene av sivil luftfart er ikke nødvendigvis utsatt for samme grad av trussel. Når det fastsettes felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet, bør det tas hensyn til størrelsen på luftfartøylene, arten av flygingene og/eller hyppigheten av flyginger ved lufthavnene, slik at det kan gis unntak.
- 10) Medlemsstatene bør også gis mulighet til, på grunnlag av en risikovurdering, å anvende strengere tiltak enn de som er fastsatt i denne forordning.
- 11) Tredjestater kan kreve at det anvendes andre tiltak enn de som er fastsatt i denne forordning, for flyginger fra en lufthavn i en medlemsstat til eller over vedkommende tredjestat. Uten at det berører eventuelle bilaterale avtaler som Fellesskapet er part i, bør det imidlertid være mulig for Kommisjonen å undersøke de tiltakene som tredjestaten krever.
- 12) Selv om det kan være to eller flere organer som har ansvar for luftfartssikkerheten i samme medlemsstat, skal hver medlemsstat utpeke én myndighet som er ansvarlig for å samordne og kontrollere gjennomføringen av sikkerhetsstandardene.
- 13) For å fastsette ansvarsfordelingen i forbindelse med gjennomføringen av de felles grunnleggende standardene for luftfartssikkerhet og beskrive hvilke tiltak som kreves av operatørene og andre enheter for dette formål, bør hver medlemsstat utarbeide et nasjonalt sikkerhetsprogram for sivil luftfart. Videre bør alle lufthavnoperatører, luftfartsselskaper og enheter som gjennomfører standarder for luftfartssikkerhet, utarbeide, anvende og opprettholde et sikkerhetsprogram for å overholde både denne forordning og det gjeldende nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart.
- 14) For å kontrollere overholdelsen av denne forordning og det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart bør hver medlemsstat utarbeide et nasjonalt program for å kontrollere nivået og kvaliteten på sikkerheten i sivil luftfart, og sikre at det gjennomføres.
- 15) For å kontrollere medlemsstatenes anvendelse av denne forordning og gi anbefalinger med sikte på å bedre luftfartssikkerheten, bør Kommisjonen foreta inspeksjoner, herunder uanmeldte inspeksjoner.
- 16) Som hovedregel bør Kommisjonen offentliggjøre tiltak som har direkte innvirkning på passasjerene. Gjennomføringsrettsakter der det fastsettes felles tiltak og framgangsmåter for gjennomføringen av de felles grunnleggende standardene for luftfartssikkerhet, og som inneholder følsomme sikkerhetsopplysninger, samt Kommisjonens inspeksjonsrapporter og svarene fra vedkommende myndigheter bør anses som graderte EU-opplysninger som definert i kommisjonsbeslutning 2001/844/EF, EKSF, Euratom av 29. november 2001 om endring av Kommisjonens forretningsorden⁽¹⁾. Disse dokumentene bør ikke offentliggjøres og bør stilles til rådighet bare for operatører og enheter med en berettiget interesse.
- 17) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽²⁾.
- 18) Kommisjonen bør særlig ha myndighet til å vedta allmenne tiltak som endrer ikke-grunnleggende bestemmelser i de felles grunnleggende standardene ved å utfylle dem, til å fastsette kriterier som gjør det mulig for medlemsstatene både å gi unntak fra de felles grunnleggende standardene og å vedta alternative sikkerhetstiltak, og til å vedta spesifikasjoner for nasjonale kvalitetskontrollprogrammer. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning eller å utfylle den med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 19) Når det foreligger grunner som nødvendiggjør hastesaksbehandling, og det ikke er mulig å overholde de normale fristene for framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll, bør Kommisjonen kunne anvende framgangsmåten for behandling av hastesaker fastsatt i artikkel 5a nr. 6 i beslutning 1999/468/EF ved vedtakelsen av felles regler for å beskytte sivil luftfart.
- 20) Målet om at alle flyginger i Den europeiske union skal sikkerhetskontrolleres bare ett sted («one-stop security»), bør fremmes.
- 21) Videre bør det ikke være nødvendig med en ny gjennom søking av passasjerer som ankommer med flyginger fra tredjestater med standarder for luftfartssikkerhet som er likeverdige med dem som fastsettes ved denne forordning, eller av deres bagasje. Uten at det berører hver medlemsstats rett til å anvende strengere tiltak eller Fellesskapets og medlemsstatenes respektive myndighet, bør det derfor oppmuntres til beslutninger truffet av Kommisjonen, og om nødvendig avtaler inngått mellom Fellesskapet og tredjestater, der det anerkjennes at de sikkerhetsstandardene som anvendes i tredjestaten, er likeverdige med de felles standardene, ettersom disse bidrar til målet om sikkerhetskontroll som utføres bare ett sted.
- 22) Denne forordning berører ikke anvendelsen av regler for flysikkerhet, herunder reglene for transport av farlig gods.

⁽¹⁾ EFT L 317 av 3.12.2001, s. 1. Beslutningen sist endret ved beslutning 2006/548/EF, Euratom (EUT L 215 av 5.8.2006, s. 38).

⁽²⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23. Beslutningen endret ved beslutning 2006/512/EF (EUT L 200 av 22.7.2006, s. 11).

- 23) Det bør fastsettes sanksjoner for overtredelser av bestemmelsene i denne forordning. Disse sanksjonene, som kan være av sivil eller administrativ art, bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
- 24) Ministererklæringen om Gibraltar lufthavn, som det ble oppnådd enighet om i Cordoba 18. september 2006 under det første ministermøtet i forumet for dialog om Gibraltar, erstatter den felles erklæringen om Gibraltar lufthavn som ble vedtatt i London 2. desember 1987, og fullt samsvar med erklæringen av 2006 anses for å utgjøre samsvar med erklæringen av 1987.
- 25) Ettersom målene for denne forordning, som er å beskytte sivil luftfart mot ulovlige inngrep og legge grunnlaget for en felles fortolkning av vedlegg 17 til Chicago-konvensjonen om internasjonal sivil luftfart, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av forordningens omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål

1. Ved denne forordning fastsettes felles bestemmelser om beskyttelse av sivil luftfart mot ulovlige inngrep som setter sikkerheten i sivil luftfart i fare.

Forordningen legger også grunnlaget for en felles fortolkning av vedlegg 17 til Chicago-konvensjonen om internasjonal sivil luftfart.

2. Målene angitt i nr. 1 skal nås gjennom
- a) fastsettelse av felles bestemmelser og felles grunnleggende standarder for luftfartssikkerhet,
- b) ordninger for å kontrollere at tiltakene overholdes.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Denne forordning får anvendelse på
- a) alle lufthavner eller deler av lufthavner som ligger på en medlemsstats territorium, og som ikke utelukkende benyttes til militære formål,

- b) alle operatører, herunder luftfartsselskaper, som yter tjenester ved lufthavnene nevnt i bokstav a),
- c) alle enheter som anvender standarder for luftfartssikkerhet, som driver virksomhet fra lokaler innenfor eller utenfor lufthavnområdet, og som leverer varer og/eller yter tjenester til eller gjennom lufthavnene nevnt i bokstav a).
2. Anvendelsen av denne forordning på Gibraltar lufthavn berører ikke Kongeriket Spanias og Det forente kongerikes rettslige stilling med hensyn til tvisten om suverenitet over territoriet der lufthavnen ligger.

Artikkel 3

Definisjoner

I denne forordning menes med:

1. «sivil luftfart» all flygevirksomhet som utføres av sivile luftfartøyer, unntatt flygevirksomhet som utføres av statlige luftfartøyer som omhandlet i artikkel 3 i Chicago-konvensjonen om internasjonal sivil luftfart,
2. «luftfartssikkerhet» kombinasjonen av tiltak og menneskelige og materielle ressurser som tar sikte på å beskytte sivil luftfart mot ulovlige inngrep som setter sikkerheten i sivil luftfart i fare,
3. «operatør» en person, organisasjon eller enhet som utfører eller tilbyr å utføre lufttransport,
4. «luftfartsselskap» et lufttransportforetak som har en gyldig lisens eller et likeverdig dokument,
5. «luftfartsselskap i Fellesskapet» et luftfartsselskap som har en gyldig lisens som er utstedt av en medlemsstat i samsvar med rådsforordning (EØF) nr. 2407/92 av 23. juli 1992 om lisenser til luftfartsselskaper⁽¹⁾,
6. «enhet» en person, en organisasjon eller et foretak som ikke er en operatør,
7. «forbudte gjenstander» våpen, eksplosiver eller andre farlige innretninger, gjenstander eller stoffer som kan brukes til å begå et ulovlig inngrep som setter sikkerheten i sivil luftfart i fare,
8. «gjennom søking» bruk av tekniske eller andre midler med sikte på å identifisere og/eller påvise forbudte gjenstander,

⁽¹⁾ EFT L 240 av 24.8.1992, s. 1.

9. «sikkerhetskontroll» bruk av metoder som kan forhindre at forbudte gjenstander tas med,
10. «adgangskontroll» bruk av metoder som kan forhindre at uvedkommende personer og/eller uvedkommende kjøretøyer får adgang,
11. «flyside» ferdelsområdet i en lufthavn, tilstøtende områder og bygninger, eller deler av disse, som det er begrenset adgang til,
12. «landside» de delene av en lufthavn, tilstøtende områder og bygninger, eller deler av disse, som ikke er flyside,
13. «sikkerhetsbegrenset område» det flyside-området der det, i tillegg til at adgangen er begrenset, også anvendes andre standarder for luftfartssikkerhet,
14. «avgrenset område» et område som ved hjelp av adgangskontroll er atskilt enten fra sikkerhetsbegrensede områder eller, dersom det avgrensede området i seg selv er et sikkerhetsbegrenset område, fra andre sikkerhetsbegrensede områder i en lufthavn,
15. «vandelskontroll» kontroll av en persons identitet, herunder eventuell kriminell fortid, som ledd i en vurdering av om en person er egnet til å ha adgang til sikkerhetsbegrensede områder uten følge,
16. «transferpassasjerer, -bagasje, -frakt eller -post» passasjerer, bagasje, frakt eller post som forlater lufthavnen med et annet luftfartøy enn de ankom med,
17. «transittpassasjerer, -bagasje, -frakt eller -post» passasjerer, bagasje, frakt eller post som forlater lufthavnen med samme luftfartøy som de ankom med,
18. «passasjer som er potensielt forstyrrende» en passasjer som enten er en utvist person, en person som antas å bli nektet innreise, eller en person i lovlig forvaring,
19. «håndbagasje» bagasje beregnet på å transporteres i luftfartøyet kabin,
20. «innsjekket bagasje» bagasje beregnet på å transporteres i luftfartøyet lasterom,
21. «ledsaget innsjekket bagasje» bagasje som transporteres i luftfartøyet lasterom, og som er innsjekket for en flyging av en passasjer som reiser med samme flyging,
22. «luftfartsselskapers post» post som har et luftfartsselskap som både avsender og mottaker,
23. «luftfartsselskapers materiell» materiell som enten har et luftfartsselskap som både avsender og mottaker, eller som brukes av et luftfartsselskap,
24. «post» forsendelser av brev og andre gjenstander, unntatt luftfartsselskapers post, som er innlevert av og beregnet på levering til posttjenester i samsvar med Verdenspostforeningens regler,
25. «frakt» annet gods beregnet på å transporteres med et luftfartøy enn bagasje, post, luftfartsselskapers post, luftfartsselskapers materiell og forsyninger til flygingen,
26. «sikkerhetsgodkjent fraktleverandør» et luftfartsselskap, en agent, speditør eller annen enhet som sikrer at det foretas sikkerhetskontroller i forbindelse med frakt eller post,
27. «kjent avsender» en avsender som sender frakt eller post for egen regning, og hvis framgangsmåter oppfyller felles sikkerhetsregler og -standarder som er tilstrekkelige til at frakten eller posten kan transporteres med ethvert luftfartøy,
28. «registrert avsender» en avsender som sender frakt eller post for egen regning, og hvis framgangsmåter oppfyller felles sikkerhetsregler og -standarder som er tilstrekkelige til at frakten kan transporteres med fraktfly eller posten kan transporteres med postfly,
29. «sikkerhetssjekk av luftfartøy» en inspeksjon av de delene av luftfartøyet indre som passasjerer kan ha hatt adgang til, og en inspeksjon av lasterommet, med sikte på å oppdage forbudte gjenstander og ulovlige inngrep mot luftfartøyet,
30. «sikkerhetsgjennomsøking av luftfartøy» en innvendig og utvendig inspeksjon av luftfartøyet med sikte på å oppdage forbudte gjenstander og ulovlige inngrep som setter luftfartøyet sikkerhet i fare,
31. «sikkerhetsansvarlig om bord» en person som er ansatt av en stat for å reise med et luftfartøy tilhørende et luftfartsselskap som er lisensiert av vedkommende stat, med det formål å beskytte vedkommende luftfartøy og personene om bord mot ulovlige inngrep som setter sikkerheten under flygingen i fare.

Artikkel 4

Felles grunnleggende standarder

1. De felles grunnleggende standardene for beskyttelse av sivil luftfart mot ulovlige inngrep som setter sikkerheten i sivil luftfart i fare, fastsettes i vedlegget.

Ytterligere felles grunnleggende standarder som ikke var fastsatt ved ikrafttredelsen av denne forordning, tilføyes i vedlegget etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251.

2. Allmenne tiltak som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i de felles grunnleggende standardene omhandlet i nr. 1 ved å utfylle dem, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 19 nr. 3.

Disse allmenne tiltakene skal omfatte

- a) tillatte metoder for gjennom søking,
- b) kategorier av gjenstander som kan forbys,
- c) med hensyn til adgangskontroll, grunner til å tillate adgang til flyside og sikkerhetsbegrensede områder,
- d) tillatte metoder for undersøkelse av kjøretøyer og for sikkerhetssjekk og sikkerhetsgjennom søking av luftfartøyer,
- e) kriterier for å anerkjenne tredjestaters sikkerhetsstandarter som likeverdige,
- f) vilkår for når frakt og post skal gjennom søkes eller underlegges andre former for sikkerhetskontroll, samt prosessen for godkjenning eller utpeking av sikkerhetsgodkjente fraktleverandører, kjente avsendere og registrerte avsendere,
- g) vilkår for når luftfartsselskapers post og luftfartsselskapers materiell skal gjennom søkes eller underlegges andre former for sikkerhetskontroll,
- h) vilkår for når forsyninger til flygingen og til lufthavnen skal gjennom søkes eller underlegges andre former for sikkerhetskontroll, samt prosessen for godkjenning eller utpeking av sikkerhetsgodkjente leverandører og kjente leverandører,
- i) kriterier for definisjon av kritiske deler av sikkerhetsbegrensede områder,
- j) kriterier for ansettelse av personale samt opplæringsmetoder,
- k) vilkår for når det kan anvendes særlige sikkerhetsframgangsmåter eller gis unntak fra sikkerhetskontroll, og
- l) eventuelle allmenne tiltak som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i de felles grunnleggende standardene omhandlet i nr. 1 ved å utfylle dem, og som ikke var fastsatt ved ikrafttredeisen av denne forordning.

Når det foreligger grunner som nødvendiggjør hastesaksbehandling, kan Kommissjonen følge framgangsmåten for behandling av hastesaker nevnt i artikkel 19 nr. 4.

3. Detaljerte tiltak for gjennom føring av de felles grunnleggende standardene omhandlet i nr. 1 og de allmenne tiltakene omhandlet i nr. 2 skal fastsettes etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Tiltakene skal særlig omfatte

- a) krav til og framgangsmåter for gjennom søking,
- b) en liste over forbudte gjenstander,
- c) krav til og framgangsmåter for adgangskontroll,
- d) krav til og framgangsmåter for undersøkelse av kjøretøyer samt sikkerhetssjekk og sikkerhetsgjennom søking av luftfartøyer,
- e) beslutninger om å anerkjenne sikkerhetsstandarter som anvendes i en tredjestat, som likeverdige,
- f) med hensyn til frakt og post, framgangsmåter for godkjenning eller utpeking av sikkerhetsgodkjente fraktleverandører, kjente avsendere og registrerte avsendere samt de forpliktelsene som disse skal oppfylle,
- g) krav til og framgangsmåter for sikkerhetskontroll av luftfartsselskapers post og luftfartsselskapers materiell,
- h) med hensyn til forsyninger til flygingen og til lufthavnen, framgangsmåter for godkjenning eller utpeking av sikkerhetsgodkjente leverandører og kjente leverandører samt de forpliktelsene som disse skal oppfylle,
- i) definisjon av kritiske deler av sikkerhetsbegrensede områder,
- j) krav til ansettelse og opplæring av personale,
- k) særlige sikkerhetsframgangsmåter eller unntak fra sikkerhetskontroll,
- l) tekniske spesifikasjoner og framgangsmåter for godkjenning og bruk av sikkerhetsutstyr og
- m) krav og framgangsmåter med hensyn til passasjerer som er potensielt forstyrrende.

4. Kommissjonen skal, gjennom å endre denne forordning ved en beslutning etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 19 nr. 3, fastsette kriterier som gjør at medlemsstatene på grunnlag av en lokal risikovurdering kan gi unntak fra de felles grunnleggende standardene omhandlet i nr. 1 og treffe alternative sikkerhetstiltak som gir tilstrekkelig beskyttelse. Slike alternative tiltak skal begrunnes ut fra luftfartøyetets størrelse eller ut fra forhold knyttet til arten, omfanget eller hyppigheten av driften eller av annen relevant virksomhet.

Når det foreligger grunner som nødvendiggjør hastesaksbehandling, kan Kommissjonen følge framgangsmåten for behandling av hastesaker nevnt i artikkel 19 nr. 4.

Medlemsstatene skal underrette Kommissjonen om slike tiltak.

5. Medlemsstatene skal sikre anvendelse på sitt territorium av de felles grunnleggende standardene omhandlet i nr. 1. Dersom en medlemsstat har grunn til å tro at luftfartssikkerheten er satt i fare på grunn av et brudd på sikkerhetsreglene, skal den påse at det umiddelbart treffes egnede tiltak for å rette opp bruddet og sørge for fortsatt sikkerhet i sivil luftfart.

Artikkel 5

Sikkerhetskostnader

Med forbehold for gjeldende regler i fellesskapsretten kan hver medlemsstat bestemme under hvilke omstendigheter og i hvilket omfang kostnadene ved sikkerhetstiltak som treffes i henhold til denne forordning for å beskytte sivil luftfart mot ulovlige inngrep, skal bæres av staten, lufthavnenhetene, luftfartsselskapene, andre ansvarlige organer eller brukerne. Dersom det er relevant, kan medlemsstatene i samsvar med fellesskapsretten bidra sammen med brukerne til å dekke kostnadene ved strengere sikkerhetstiltak som er truffet i henhold til denne forordning. Så langt det er praktisk mulig skal alle avgifter eller overføringer av sikkerhetskostnader være direkte knyttet til kostnadene ved å yte de aktuelle sikkerhetstjenestene og skal være beregnet på å dekke bare de faktiske kostnadene.

Artikkel 6

Anvendelse av strengere tiltak i medlemsstatene

1. Medlemsstatene kan anvende strengere tiltak enn de felles grunnleggende standardene omhandlet i artikkel 4. Dersom de gjør dette, skal det skje på grunnlag av en risikovurdering og i samsvar med fellesskapsretten. Slike tiltak skal være relevante, objektive, sikre likebehandling og stå i forhold til den aktuelle risikoen.

2. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om slike tiltak snarest mulig etter at de er trådt i kraft. Når Kommisjonen mottar slik informasjon, skal den oversende den til de andre medlemsstatene.

3. Medlemsstatene behøver ikke underrette Kommisjonen i tilfeller der de aktuelle tiltakene er begrenset til en bestemt flyging på et bestemt tidspunkt.

Artikkel 7

Sikkerhetstiltak som kreves av tredjestater

1. Uten at det berører eventuelle bilaterale avtaler som Fellesskapet er part i, skal en medlemsstat underrette Kommisjonen om tiltak som en tredjestat krever med hensyn til flyginger fra en lufthavn i en medlemsstat til eller over vedkommende tredjestat, dersom tiltakene avviker fra de felles grunnleggende standardene omhandlet i artikkel 4.

2. Kommisjonen skal på anmodning fra den berørte medlemsstaten eller på eget initiativ se nærmere på anvendelsen av eventuelle tiltak som den er blitt underrettet om i henhold til nr. 1, og kan etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2 utarbeide et egnet svar til den berørte tredjestaten.

3. Nr. 1 og 2 får ikke anvendelse dersom

a) den berørte medlemsstaten anvender de aktuelle tiltakene i samsvar med artikkel 6, eller

b) tredjestatens krav er begrenset til en bestemt flyging på et bestemt tidspunkt.

Artikkel 8

Samarbeid med Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart

Uten at det berører traktatens artikkel 300 kan Kommisjonen undertegne en programerklæring med Den internasjonale organisasjon for sivil luftfart (ICAO) om tilsyn, for å unngå dobbel kontroll med medlemsstatenes overholdelse av vedlegg 17 til Chicago-konvensjonen om internasjonal sivil luftfart.

Artikkel 9

Vedkommende myndighet

Dersom to eller flere organer har ansvar for sikkerheten i sivil luftfart i samme medlemsstat, skal medlemsstaten utpeke én myndighet (heretter kalt «vedkommende myndighet») som skal være ansvarlig for å samordne og kontrollere gjennomføringen av de felles grunnleggende standardene omhandlet i artikkel 4.

Artikkel 10

Nasjonalt sikkerhetsprogram for sivil luftfart

1. Hver medlemsstat skal utarbeide, anvende og opprettholde et nasjonalt sikkerhetsprogram for sivil luftfart.

Dette programmet skal definere ansvarsområder for gjennomføringen av de felles grunnleggende standardene omhandlet i artikkel 4 og skal beskrive hvilke tiltak som kreves av operatører og enheter for dette formål.

2. Vedkommende myndighet skal på grunnlag av behovet for innsyn stille de relevante delene av det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart til rådighet skriftlig for operatører og enheter som den anser for å ha en berettiget interesse.

*Artikkel 11***Nasjonalt kvalitetskontrollprogram**

1. Hver medlemsstat skal utarbeide, anvende og opprettholde et nasjonalt kvalitetskontrollprogram.

Dette programmet skal sette medlemsstaten i stand til å kontrollere kvaliteten på sikkerheten i sivil luftfart med henblikk på å overvåke overholdelsen av både denne forordning og medlemsstatens nasjonale sikkerhetsprogram for sivil luftfart.

2. Spesifikasjonene for det nasjonale kvalitetskontrollprogrammet skal vedtas ved at denne forordning endres gjennom tilføyelse av et vedlegg etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 19 nr. 3.

Når det foreligger grunner som nødvendiggjør hastesaksbehandling, kan Kommisjonen følge framgangsmåten for behandling av hastesaker nevnt i artikkel 19 nr. 4.

Programmet skal gjøre det mulig å oppdage og korrigere mangler raskt. Det skal også fastsettes i programmet at alle lufthavner, operatører og enheter med ansvar for gjennomføringen av standardene for luftfartssikkerhet som befinner seg på den berørte medlemsstatens territorium, regelmessig skal kontrolleres direkte av vedkommende myndighet eller under dennes tilsyn.

*Artikkel 12***Sikkerhetsprogram for lufthavner**

1. Hver lufthavnoperatør skal utarbeide, anvende og opprettholde et sikkerhetsprogram for lufthavnen.

Dette programmet skal beskrive de metodene og framgangsmåtene som lufthavnoperatøren skal følge for å overholde både denne forordning og det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart i den medlemsstaten der lufthavnen befinner seg.

Programmet skal omfatte bestemmelser om intern kvalitetskontroll som beskriver hvordan lufthavnoperatøren skal overvåke overholdelsen av disse metodene og framgangsmåtene.

2. Sikkerhetsprogrammet for lufthavnen skal oversendes til vedkommende myndighet, som om nødvendig kan treffe ytterligere tiltak.

*Artikkel 13***Sikkerhetsprogram for luftfartsselskaper**

1. Hvert luftfartsselskap skal utarbeide, anvende og opprettholde et sikkerhetsprogram for luftfartsselskapet.

Dette programmet skal beskrive de metodene og framgangsmåtene som luftfartsselskapet skal følge for å overholde både denne forordning og det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart i den medlemsstaten der det yter sine tjenester.

Programmet skal omfatte bestemmelser om intern kvalitetskontroll som beskriver hvordan luftfartsselskapet skal overvåke overholdelsen av disse metodene og framgangsmåtene.

2. På anmodning skal luftfartsselskapets sikkerhetsprogram oversendes til vedkommende myndighet, som om nødvendig kan treffe ytterligere tiltak.

3. Når sikkerhetsprogrammet til et luftfartsselskap i Fellesskapet er godkjent av vedkommende myndighet i den medlemsstaten som har utstedt lisensen, skal luftfartsselskapet av alle andre medlemsstater anses for å ha oppfylt kravene i nr. 1. Dette berører ikke en medlemsstats rett til å anmode om nærmere opplysninger fra ethvert luftfartsselskap om dets gjennomføring av

a) de sikkerhetstiltakene som medlemsstaten anvender i henhold til artikkel 6, og/eller

b) lokale framgangsmåter som gjelder i de lufthavnene som betjenes.

*Artikkel 14***Sikkerhetsprogram for enheter**

1. Hver enhet som i henhold til det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart omhandlet i artikkel 10 er pålagt å anvende standarder for luftfartssikkerhet, skal utarbeide, anvende og opprettholde et sikkerhetsprogram.

Dette programmet skal beskrive de metodene og framgangsmåtene som enheten skal følge for å overholde det nasjonale sikkerhetsprogrammet for sivil luftfart i vedkommende medlemsstat når det gjelder enhetens virksomhet i denne medlemsstaten.

Programmet skal omfatte bestemmelser om intern kvalitetskontroll som beskriver hvordan enheten selv skal overvåke overholdelsen av disse metodene og framgangsmåtene.

2. På anmodning skal sikkerhetsprogrammet til den enheten som anvender standarder for luftfartssikkerhet, oversendes til vedkommende myndighet, som om nødvendig kan treffe ytterligere tiltak.

*Artikkel 15***Kommisjonens inspeksjoner**

1. Kommisjonen skal i samarbeid med vedkommende myndighet i den berørte medlemsstaten foreta inspeksjoner, herunder inspeksjoner av lufthavner, operatører og enheter som anvender standarder for luftfartssikkerhet, for å overvåke medlemsstatenes anvendelse av denne forordning, og eventuelt komme med anbefalinger for å bedre luftfartssikkerheten. For dette formål skal vedkommende myndighet underrette Kommisjonen skriftlig om alle lufthavner på dens territorium som betjener annen sivil luftfart enn den som omfattes av artikkel 4 nr. 4.

Framgangsmåtene for gjennomføringen av Kommisjonens inspeksjoner skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2.

2. Kommisjonens inspeksjoner av lufthavner, operatører og enheter som anvender standarder for luftfartssikkerhet, skal skje uanmeldt. Kommisjonen skal i god tid før en inspeksjon underrette den berørte medlemsstaten om inspeksjonen.

3. Hver inspeksjonsrapport fra Kommisjonen skal oversendes til vedkommende myndighet i den berørte medlemsstaten, som i sitt svar skal angi hvilke tiltak som er truffet for å utbedre eventuelle mangler som er påvist.

Rapporten, sammen med svaret fra vedkommende myndighet, skal deretter oversendes til vedkommende myndighet i de andre medlemsstatene.

Artikkel 16

Årlig rapport

Kommisjonen skal hvert år framlegge en rapport for Europaparlamentet, Rådet og medlemsstatene om anvendelsen av denne forordning og dens virkning med hensyn til bedring av luftfartssikkerheten.

Artikkel 17

Rådgivende gruppe for berørte parter

Uten at det berører rollen til komiteen omhandlet i artikkel 19 skal Kommisjonen opprette en rådgivende gruppe for berørte parter med hensyn til luftfartssikkerhet, sammensatt av europeiske representasjonsorganisasjoner som er beskjeftiget med eller direkte berørt av luftfartssikkerhet. Denne gruppens rolle skal utelukkende være å gi råd til Kommisjonen. Komiteen omhandlet i artikkel 19 skal holde den rådgivende gruppen underrettet under hele regelverksprosessen.

Artikkel 18

Spredning av opplysninger

Som hovedregel skal Kommisjonen offentliggjøre tiltak som har direkte innvirkning på passasjerene. Følgende dokumenter skal imidlertid anses som graderte EU-opplysninger som definert i beslutning 2001/844/EF, EKSF, Euratom:

- a) tiltakene og framgangsmåtene omhandlet i artikkel 4 nr. 3 og 4, artikkel 6 nr. 1 og artikkel 7 nr. 1, dersom de inneholder følsomme sikkerhetsopplysninger,
- b) Kommisjonens inspeksjonsrapporter og svarene fra vedkommende myndigheter som omhandlet i artikkel 15 nr. 3.

Artikkel 19

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være én måned.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

4. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1, 2, 4 og 6 samt artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 20

Avtaler mellom Fellesskapet og tredjestater

Dersom det er relevant og i samsvar med fellesskapsretten, kan det i luftfartsavtaler som inngås mellom Fellesskapet og en tredjestat i samsvar med traktatens artikkel 300, gis mulighet for avtaler der det anerkjennes at de sikkerhetsstandardene som anvendes i en tredjestat, er likeverdige med Fellesskapets standarder, med sikte på å fremme målet om at alle flyginger mellom Den europeiske union og tredjestater, skal sikkerhetskontrolleres bare ett sted.

Artikkel 21

Sanksjoner

Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner ved overtredelse av bestemmelsene i denne forordning, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

Artikkel 22

Kommisjonens rapport om finansiering

Kommisjonen vil senest 31. desember 2008 framlegge en rapport om prinsippene for finansiering av kostnadene ved sikkerhetstiltak i sivil luftfart. Denne rapporten vil inneholde en vurdering av hvilke tiltak som må treffes for å sikre at sikkerhetsavgifter utelukkende brukes til å dekke sikkerhetskostnader, og for å bedre innsynet i slike avgifter. Rapporten vil også peke på de prinsipper som er nødvendige for å sikre uhindret konkurranse mellom lufthavner og mellom luftfartsselskaper, og de ulike metodene for å sikre forbrukervernet med hensyn til fordelingen av kostnadene ved sikkerhetstiltak mellom skattebetalerne og brukerne. Kommisjonens rapport vil eventuelt bli ledsaget av et forslag til regelverk.

Artikkel 23

Oppheving

Forordning (EF) nr. 2320/2002 oppheves.

*Artikkel 24***Ikrafttredelse**

1. Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

2. Den får anvendelse fra datoen angitt i de gjennomføringsbestemmelsene som vedtas etter framgangsmåtene omhandlet i artikkel 4 nr. 2 og 3, men senest 24 måneder etter ikrafttredelsen av denne forordning.

3. Som unntak fra nr. 2 får artikkel 4 nr. 2, 3 og 4, artikkel 8, artikkel 11 nr. 2, artikkel 15 nr. 1 annet ledd og artikkel 17, 19 og 22 anvendelse fra ikrafttredelsesdatoen for denne forordning.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 11. mars 2008.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

J. LENARČIČ

Formann

*VEDLEGG***FELLES GRUNNLEGGENDE STANDARDER FOR BESKYTTELSE AV SIVIL LUFTFART MOT ULOVLIGE INNGREP (ARTIKKEL 4)****1. SIKKERHET I LUFTHAVNER****1.1. Krav ved planlegging av lufthavner**

1. Ved utforming og bygging av nye lufthavnanlegg eller endring av eksisterende lufthavnanlegg skal det tas hensyn til alle krav til gjennomføring av de felles grunnleggende standardene fastsatt i dette vedlegg og dets gjennomføringsbestemmelser.
2. Følgende områder skal etableres i lufthavnene:
 - a) landside,
 - b) flyside,
 - c) sikkerhetsbegrensede områder og
 - d) kritiske deler av sikkerhetsbegrensede områder.

1.2. Adgangskontroll

1. Adgangen til flyside skal begrenses for å hindre uvedkommende personer og kjøretøyer i å komme inn på disse områdene.
2. Adgangen til sikkerhetsbegrensede områder skal kontrolleres for å sikre at ingen uvedkommende personer og kjøretøyer kan komme inn på disse områdene.
3. Personer og kjøretøyer kan gis adgang til flyside og sikkerhetsbegrensede områder bare dersom de oppfyller de nødvendige sikkerhetsvilkårene.
4. Personer, herunder flygebesetningsmedlemmer, skal ha gjennomgått en vandelskontroll med tilfredsstillende resultat før de får utstedt et identitetskort for besetningsmedlemmer eller et identitetskort for lufthavnen som gir dem adgang til sikkerhetsbegrensede områder uten følge.

1.3. Gjennomsøking av andre personer enn passasjerer og av gjenstander de bringer med seg

1. Andre personer enn passasjerer skal sammen med gjenstander de bringer med seg, gjennomføres ved bruk av løpende stikkprøvekontroll når de ankommer sikkerhetsbegrensede områder, for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn på disse områdene.
2. Alle andre personer enn passasjerer skal sammen med gjenstander de bringer med seg, gjennomføres når de ankommer kritiske deler av sikkerhetsbegrensede områder, for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn til de kritiske delene.

1.4. Undersøkelse av kjøretøyer

Kjøretøyer som ankommer et sikkerhetsbegrenset område, skal undersøkes for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn på disse områdene.

1.5. Overvåking, patruljering og andre former for fysisk kontroll

Det skal være overvåking, patruljering og andre former for fysisk kontroll i lufthavner og om nødvendig i tilstøtende områder som allmennheten har adgang til, for å identifisere mistenkelig atferd og svake punkter som vil kunne utnyttes i den hensikt å utføre et ulovlig inngrep, og for å hindre personer i å begå slike handlinger.

2. AVGRENSEDE OMRÅDER I LUFTHAVNER

Luftfartøyer som er parkert på avgrensede områder i lufthavner, og som omfattes av alternative tiltak i henhold til artikkel 4 nr. 4, skal være atskilt fra luftfartøyer som fullt ut omfattes av de felles grunnleggende standardene, for å sikre at de sikkerhetsstandardene som anvendes på sistnevnte luftfartøyer og deres passasjerer, bagasje, frakt og post, ikke settes i fare.

3. SIKKERHET KNYTTET TIL LUFTFARTØYET

1. Før avgang skal et luftfartøy underlegges en sikkerhetskontroll eller sikkerhetsgjennomsøking for å sikre at ingen forbudte gjenstander finnes om bord. Et luftfartøy i transitt kan underlegges andre egnede tiltak.
2. Alle luftfartøyer skal beskyttes mot ulovlige inngrep.

4. PASSASJERER OG HÅNDBAGASJE

4.1. Gjennomsøking av passasjerer og håndbagasje

1. Alle passasjerer som påbegynner sin reise, alle transferpassasjerer og alle transittpassasjerer samt deres håndbagasje skal gjennomsøkes for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn i sikkerhetsbegrensede områder og om bord i et luftfartøy.
2. Transferpassasjerer og deres håndbagasje kan fritas for gjennomsøking dersom
 - a) de ankommer fra en medlemsstat, med mindre Kommisjonen eller vedkommende medlemsstat har opplyst at disse passasjerene og deres håndbagasje ikke kan anses for å ha blitt gjennomsøkt i henhold til de felles grunnleggende standardene, eller
 - b) de ankommer fra en tredjestat der det anvendes sikkerhetsstandarder som er anerkjent som likeverdige med de felles grunnleggende standardene etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2.
3. Transittpassasjerer og deres håndbagasje kan fritas for gjennomsøking dersom
 - a) de forblir om bord i luftfartøyet, eller
 - b) de ikke blandes med andre gjennomsøkte avreisende passasjerer enn de som går om bord i samme luftfartøy, eller
 - c) de ankommer fra en medlemsstat, med mindre Kommisjonen eller vedkommende medlemsstat har opplyst at disse passasjerene og deres håndbagasje ikke kan anses for å ha blitt gjennomsøkt i henhold til de felles grunnleggende standardene, eller
 - d) de ankommer fra en tredjestat der det anvendes sikkerhetsstandarder som er anerkjent som likeverdige med de felles grunnleggende standardene etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2.

4.2. Beskyttelse av passasjerer og håndbagasje

1. Passasjerer og deres håndbagasje skal beskyttes mot ulovlige inngrep fra det tidspunktet de gjennomsøkes, til avgangstidspunktet for det luftfartøyet de skal reise med.
2. Gjennomsøkte avreisende passasjerer skal ikke blandes med ankomende passasjerer med mindre
 - a) passasjerene ankommer fra en medlemsstat, forutsatt at Kommisjonen eller vedkommende medlemsstat ikke har opplyst at disse ankomende passasjerene og deres håndbagasje ikke kan anses for å ha blitt gjennomsøkt i henhold til de felles grunnleggende standardene, eller
 - b) passasjerene ankommer fra en tredjestat der det anvendes sikkerhetsstandarder som er anerkjent som likeverdige med de felles grunnleggende standardene etter framgangsmåten med forskriftskomite nevnt i artikkel 19 nr. 2.

4.3. Passasjerer som er potensielt forstyrrende

Før avgang skal passasjerer som er potensielt forstyrrende, omfattes av egnede sikkerhetstiltak.

5. INNSJEKKET BAGASJE**5.1. Gjennom søking av innsjekket bagasje**

1. All innsjekket bagasje skal gjennom søkes før den lastes om bord i et luftfartøy, for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn i sikkerhetsbegrensede områder og om bord i et luftfartøy.
2. Innsjekket transferbagasje kan fritas for gjennom søking dersom
 - a) den ankommer fra en medlemsstat, med mindre Kommisjonen eller vedkommende medlemsstat har opplyst at denne innsjekkede bagasjen ikke kan anses for å ha blitt gjennom søkt i henhold til de felles grunnleggende standardene, eller
 - b) den ankommer fra en tredjestat der det anvendes sikkerhetsstandarder som er anerkjent som likeverdige med de felles grunnleggende standardene etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 19 nr. 2.
3. Innsjekket transittbagasje kan fritas for gjennom søking dersom den forblir om bord i luftfartøyet.

5.2. Beskyttelse av innsjekket bagasje

Innsjekket bagasje som skal transporteres med et luftfartøy, skal beskyttes mot ulovlige inngrep fra det tidspunktet den gjennom søkes eller luftfartsselskapet tar den i sin varetekt, til avgangstidspunktet for det luftfartøyet den skal transporteres med.

5.3. Tilknytning mellom passasjer og bagasje

1. Hvert kolli innsjekket bagasje skal identifiseres som ledsaget eller uledsaget.
2. Uledsaget innsjekket bagasje skal ikke transporteres, med mindre den er blitt atskilt fra passasjerer av grunner utenfor passasjerens kontroll eller har gjennom gått egnet sikkerhetskontroll.

6. FRAKT OG POST**6.1. Sikkerhetskontroll av frakt og post**

1. All frakt og post skal sikkerhetskontrolleres før den lastes om bord i et luftfartøy. Et luftfartsselskap skal ikke akseptere frakt eller post for transport i et luftfartøy med mindre det selv har gjennom ført sikkerhetskontrollen eller en sikkerhetsgodkjent fraktleverandør, kjent avsender eller registrert avsender har bekreftet og kvittert for at sikkerhetskontrollen er gjennom ført.
2. Transferfrakt og -post kan underlegges en alternativ sikkerhetskontroll som skal fastsettes nærmere i en gjennom føringssak.
3. Transittfrakt og -post kan fritas for sikkerhetskontroll dersom den forblir om bord i luftfartøyet.

6.2. Beskyttelse av frakt og post

1. Frakt og post som skal transporteres med et luftfartøy, skal beskyttes mot ulovlige inngrep fra det tidspunktet sikkerhetskontrollen gjennom føres, til avgangstidspunktet for det luftfartøyet den skal transporteres med.
2. Frakt og post som ikke har vært tilstrekkelig beskyttet mot ulovlige inngrep etter at sikkerhetskontrollen er gjennom ført, skal gjennom søkes.

7. LUFTFARTSSELSKAPERS POST OG MATERIELL

Luftfartsselskapers post og materiell skal sikkerhetskontrolleres og deretter beskyttes til det lastes om bord i luftfartøyet, for å hindre at forbudte gjenstander bringes om bord i et luftfartøy.

8. FORSYNINGER TIL FLYGINGEN

Forsyninger til flygingen, herunder catering, som er beregnet på å transporteres eller brukes om bord i et luftfartøy, skal sikkerhetskontrolleres og deretter beskyttes til de er lastet om bord i luftfartøyet, for å hindre at forbudte gjenstander bringes om bord i et luftfartøy.

9. FORSYNINGER TIL LUFTHAVNEN

Forsyninger som er beregnet på salg eller bruk i sikkerhetsbegrensede områder i lufthavner, herunder forsyninger til butikker med avgiftsfrie varer og til restauranter, skal sikkerhetskontrolleres for å hindre at forbudte gjenstander bringes inn i disse områdene.

10. SIKKERHETSTILTAK UNDER FLYGINGEN

1. Uten at det berører gjeldende flysikkerhetsregler
 - a) skal uvedkommende personer hindres i å komme inn i førerkabinen under en flyging,
 - b) skal passasjerer som er potensielt forstyrrende, omfattes av egnede sikkerhetstiltak under en flyging.
2. Det skal treffes egnede sikkerhetstiltak, f.eks. opplæring av flygebesetning og kabinpersonale, for å hindre ulovlige inngrep under en flyging.
3. Våpen, unntatt våpen som transporteres i lasterommet, skal ikke bringes om bord i et luftfartøy med mindre de nødvendige sikkerhetsvilkårene er oppfylt i samsvar med nasjonal lovgivning, og med mindre de berørte statene har gitt tillatelse til dette.
4. Nr. 3 får også anvendelse på sikkerhetsansvarlige om bord dersom disse bærer våpen.

11. ANSETTELSE OG OPPLÆRING AV PERSONALE

1. Personer som skal gjennomføre eller ha ansvar for gjennomføringen av gjennom søking, adgangskontroll eller annen sikkerhetskontroll, skal ansettes, læres opp og eventuelt sertifiseres på en måte som sikrer at de er egnet til ansettelse og kvalifisert for de arbeidsoppgavene de tildeles.
2. Personer, unntatt passasjerer, som behøver adgang til sikkerhetsbegrensede områder, skal gjennomgå sikkerhetsopplæring før de får utstedt enten et identitetskort for lufthavnen eller et identitetskort for besetningsmedlemmer.
3. Opplæring som nevnt i nr. 1 og 2 skal skje i form av grunnopplæring og videreopplæring.
4. Instruktører som deltar i opplæringen av personene nevnt i nr. 1 og 2, skal ha de nødvendige kvalifikasjoner.

12. SIKKERHETSUTSTYR

Utstyr som benyttes til gjennom søking, adgangskontroll og annen sikkerhetskontroll, skal være i samsvar med de fastsatte spesifikasjonene og gjøre det mulig å utføre den aktuelle sikkerhetskontrollen.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1056/2008**2014/EØS/56/39****av 27. oktober 2008****om endring av forordning (EF) nr. 2042/2003 om kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyer og luftfartøysprodukter, -deler og -utstyr og om godkjenning av organisasjoner og personell som deltar i disse oppgaver(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 80 nr. 2,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008 av 20. februar 2008 om felles regler for sivil luftfart og om opprettelse av et europeisk flysikkerhetsbyrå, og om oppheving av rådsdirektiv 91/670/EØF, forordning (EF) nr. 1592/2002 og direktiv 2004/36/EF⁽¹⁾, særlig artikkel 5 nr. 5,

og ut fra følgende betraktninger:

- 1) I samsvar med artikkel 7 nr. 6 i kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003 av 20. november 2003 om kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyer og luftfartøysprodukter, -deler og -utstyr og om godkjenning av organisasjoner og personell som deltar i disse oppgaver⁽²⁾ har Det europeiske flysikkerhetsbyrå (heretter kalt Byrået) foretatt en evaluering av virkningene av bestemmelsene i vedlegg I (del M) til nevnte forordning.
- 2) Byrået har kommet til at gjeldende bestemmelser i vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003 er for strenge for luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, særlig når det gjelder luftfartøyer som ikke er klassifisert som «motordrevet, teknisk komplisert luftfartøy».
- 3) På grunn av utløpet av det tidsrommet da medlemsstatene hadde mulighet til å anvende unntak for luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, som fastsatt i artikkel 7 nr. 3 bokstav a) i forordning (EF) nr. 2042/2003 og som de fleste medlemsstatene faktisk har anvendt, skal bestemmelsene i vedlegg I (del M) anvendes fullt ut i alle medlemsstater fra 28. september 2008, med mindre endringer blir vedtatt i tide.
- 4) Byrået har tilrådd at det foretas betydelige endringer i forordning (EF) nr. 2042/2003, særlig i forordningens vedlegg I (del M), for å tilpasse de eksisterende kravene til kompleksiteten til de ulike kategoriene av luftfartøyer og de ulike driftstypene uten å svekke sikkerhetsnivået.

- 5) For at vedkommende myndigheter i medlemsstatene og berørte parter skal kunne bli tilstrekkelig kjent med de nye kravene i del M og tilpasse seg disse, bør medlemsstatene kunne utsette anvendelsen av del M på luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, i en ytterligere periode på ett eller to år, avhengig av de berørte bestemmelsene.
- 6) Forordning (EF) nr. 2042/2003 bør derfor endres.
- 7) Bestemmelsene i denne forordning tar hensyn til Komisjonens underretning av 11. januar 2008, «En dagsorden for en bærekraftig framtid for allmenn- og forretningsflyging»⁽³⁾.
- 8) Bestemmelsene i denne forordning bygger på uttalelsen Byrået har avgitt i samsvar med artikkel 17 nr. 2 bokstav b) og artikkel 19 nr. 1 i forordning (EF) nr. 216/2008.
- 9) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra komiteen nedsatt ved artikkel 65 i forordning (EF) nr. 216/2008 —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 2042/2003 gjøres følgende endringer:

1. I artikkel 2 skal nye bokstaver k) og l) lyde:

«k) «ELA1-luftfartøy», følgende typer europeiske lette luftfartøyer (European Light Aircraft):

- i) et fly, seilfly eller motordrevet seilfly med en største tillatte startmasse (MTOM) på mindre enn 1000 kg som ikke er klassifisert som motordrevet, teknisk komplisert luftfartøy,

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 283 av 28.10.2008, s. 5, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 70/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 29.

⁽¹⁾ EUT L 79 av 19.3.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 315 av 28.11.2003, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2007) 869 endelig.

- ii) en ballong konstruert med et løftegass eller varmluftsvolum på høyst 3400 m³ for varmluftballonger, høyst 1050 m³ for gassballonger og høyst 300 m³ for forankrede gassballonger,
 - iii) et luftskip konstruert for høyst to personer og et løftegass- eller varmluftsvolum på høyst 2500 m³ for varmluftsluftskip og høyst 1000 m³ for gassfylte luftskip,
- l) «LSA-luftfartøy», et lett sportsfly (Light Sport Aeroplane) som har alle følgende egenskaper:
- i) en største tillatte startmasse på høyst 600 kg,
 - ii) en største steilehastighet i landingskonfigurasjon (VS0) på høyst 45 knop kalibrert flygehastighet (CAS) ved luftfartøyets største sertifiserte masse ved avgang og mest kritiske tyngdepunkt,
 - iii) en største setekapasitet på høyst to personer, inkludert flygeren,
 - iv) én enkelt motor som ikke er en turbinmotor, utstyrt med propell,
 - v) uten trykkabin.»

2. I artikkel 3 skal nytt nr. 4 lyde:

«4. For luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, er alle sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet eller tilsvarende dokumenter som er utstedt i samsvar med medlemsstatenes krav og gyldige 28. september 2008, fortsatt gyldige fram til deres utløpsdato eller fram til 28. september 2009, alt etter hvilket tidspunkt som inntreffer først. Etter gyldighetstidens utløp kan vedkommende myndighet én gang gjenutstede eller forlenge gyldigheten til sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet eller tilsvarende dokument i ett år, dersom dette er tillatt i henhold til medlemsstatens gjeldende bestemmelser. Etter nok et utløp av gyldighetstiden kan vedkommende myndighet nok en gang gjenutstede eller forlenge gyldigheten til sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet eller tilsvarende dokument i ett år, dersom dette er tillatt i henhold til medlemsstatens gjeldende bestemmelser. Ytterligere gjenutstedelser eller forlengelser er ikke tillatt. Dersom bestemmelsene i dette nummer er benyttet ved overføring av registrering av luftfartøy innenfor Unionen, skal et nytt sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet utstedes i samsvar med M.A.904.»

3. I artikkel 4 skal nytt nr. 4 lyde:

«4. Sertifikater for frigivelse for bruk og sertifikater for godkjent frigivelse utstedt før denne forordnings ikrafttredelse av en vedlikeholdsorganisasjon godkjent i henhold til medlemsstatens krav skal anses som tilsvarende dem som kreves i henhold til henholdsvis M.A.801 og M.A.802 i vedlegg I (del M).»

4. Artikkel 5 nr. 1 skal lyde:

«1. Sertifiserende personell skal være kvalifisert i samsvar med bestemmelsene i vedlegg III, unntatt som fastsatt i M.A.606 bokstav h), M.A.607 bokstav b), M.A.801 bokstav d) og M.A.803 i vedlegg I og i nr. 145.A.30 bokstav j) i vedlegg II (del 145) og tillegg IV til vedlegg II (del 145).»

5. I artikkel 7 gjøres følgende endringer:

a) Nr. 2 skal lyde:

«2. Som unntak fra nr. 1 får

- a) bestemmelsene i vedlegg I, unntatt M.A.201 bokstav h) nr. 2 og M.A.708 bokstav c), anvendelse fra 28. september 2005,
- b) M.A.201 bokstav f) i vedlegg I anvendelse på luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, drevet av luftfartsselskaper i tredjestater, fra 28. september 2009.»

b) I nr. 3 gjøres følgende endringer:

i) Bokstav a) skal lyde:

«a) bestemmelsene i vedlegg I på luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, inntil 28. september 2009.»

ii) Ny bokstav g) skal lyde:

«g) for luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, unntatt store luftfartøyer, krav om å etterkomme vedlegg III (del 66) i følgende bestemmelser, inntil 28. september 2010:

- M.A.606 bokstav g) og M.A.801 bokstav b) nr. 2 i vedlegg I (del M),
- 145.A.30 bokstav g) og h) i vedlegg II (del 145).»

6. Vedlegg I og II endres i samsvar med vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 27. oktober 2008.

For Kommisjonen

Antonio TAJANI

Visepresident

VEDLEGG

1. I vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003 gjøres følgende endringer:

1) I M.1 nr. 4 skal nytt punkt iii) lyde:

«iii) Som unntak fra nr. 4 i), når den kontinuerlige luftdyktigheten til et luftfartøy som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, sikres av en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), og som ikke er underlagt tilsyn av registreringsmedlemsstaten, og bare dersom dette er avtalt med registreringsmedlemsstaten før godkjenning av vedlikeholdsprogrammet:

a) den myndighet som er utpekt av medlemsstaten med ansvar for tilsyn med organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet, eller

b) Byrået, dersom organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet ligger i en tredjestat.»

2) I M.A.201 skal bokstav e) lyde:

«e) For å oppfylle sitt ansvar i henhold til bokstav a)

i) kan eieren av et luftfartøy inngå kontrakter om oppgavene knyttet til kontinuerlig luftdyktighet med en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M). I så fall påtar organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet seg ansvar for tilfredsstillende gjennomføring av disse oppgavene.

ii) En eier som på eget ansvar bestemmer seg for å sikre den kontinuerlige luftdyktigheten til luftfartøyet, uten noen kontrakt i samsvar med tillegg I, kan likevel inngå en begrenset kontrakt med en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), for utvikling av vedlikeholdsprogrammet og godkjenningen av dette i samsvar med M.A.302. I så fall overfører den begrensede kontrakten ansvaret for utvikling og godkjenning av vedlikeholdsprogrammet til den organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som kontrakten er inngått med.»

3) I M.A.201 bokstav i) skal innledningen lyde: «Når en operatør blir pålagt av en medlemsstat å inneha sertifikat for andre former for kommersiell drift enn kommersiell lufttransport, skal den»

4) I M.A.202 skal bokstav a) lyde:

«a) Alle personer eller organisasjoner som er ansvarlige i henhold til M.A.201, skal rapportere til vedkommende myndighet utpekt av registreringsstaten, til organisasjonen som er ansvarlig for typekonstruksjonen eller den supplerende typekonstruksjonen, og eventuelt til operatørens medlemsstat om enhver påvist tilstand ved et luftfartøy eller en komponent som utgjør en fare for flysikkerheten.»

5) M.A.302 skal lyde:

«M.A.302 Luftfartøyet vedlikeholdsprogram

a) Vedlikehold av hvert enkelt luftfartøy skal organiseres i samsvar med et program for vedlikehold av luftfartøy.

b) Luftfartøyet vedlikeholdsprogram og eventuelle senere endringer skal godkjennes av vedkommende myndighet.

c) Når luftfartøyet kontinuerlige luftdyktighet sikres av en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), kan luftfartøyet vedlikeholdsprogram og endringene av dette godkjennes etter en framgangsmåte for indirekte godkjenning.

i) I så fall fastsettes framgangsmåten for indirekte godkjenning av organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som del av håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet og godkjennes av vedkommende myndighet med ansvar for vedkommende organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet.

- ii) Organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet skal ikke benytte framgangsmåten for indirekte godkjenning når organisasjonen ikke er underlagt tilsyn av registreringsmedlemsstaten, med mindre det foreligger en avtale i samsvar med M.1, nr. 4 ii) eller 4 iii) som overfører ansvaret for godkjenning av luftfartøyets vedlikeholdsprogram til vedkommende myndighet med ansvar for organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet.
 - d) Luftfartøyets vedlikeholdsprogram må være i samsvar med
 - i) instruks utstedt av vedkommende myndighet,
 - ii) instruks for kontinuerlig luftdyktighet utstedt av innehavere av typesertifikat, begrenset typesertifikat, supplerende typesertifikat, godkjenning av plan for større reparasjoner, ETSO-tillatelse eller annen relevant godkjenning utstedt i henhold til forordning (EF) nr. 1702/2003 og dens vedlegg (del 21),
 - iii) supplerende eller alternative instruks foreslått av eieren eller organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet når de er godkjent i samsvar med M.A.302, unntatt intervaller for oppgaver knyttet til sikkerhet omhandlet i bokstav e), som kan trappes opp, forutsatt at de er gjenstand for tilstrekkelige gjennomganger utført i samsvar med bokstav g) og bare dersom de er underlagt direkte godkjenning i samsvar med M.A.302 bokstav b).
 - e) Luftfartøyets vedlikeholdsprogram skal inneholde nærmere opplysninger, herunder om hyppighet, om alt vedlikehold som skal utføres, herunder alle spesifikke oppgaver knyttet til virksomhetens type og egenart.
 - f) For større luftfartøyer skal luftfartøyets vedlikeholdsprogram inneholde et pålitelighetsprogram dersom vedlikeholdsprogrammet er basert på logikken til styringsgruppen for vedlikehold eller på tilstandskontroll.
 - g) Luftfartøyets vedlikeholdsprogram skal være gjenstand for periodiske gjennomganger, og skal endres ved behov. Disse gjennomgangene skal sikre at programmet fortsatt er gyldig i lys av driftserfaringen og instruksene fra vedkommende myndighet, samtidig som det tas hensyn til nye og/eller endrede vedlikeholdsinstruks som offentliggjøres av innehavere av typesertifikater og supplerende typesertifikater og andre organisasjoner som offentliggjør slike data i samsvar med vedlegget (del 21) til forordning (EF) nr. 1702/2003.»
- 6) I M.A.305 skal bokstav b) lyde:
- «b) Arkivet for luftfartøyets kontinuerlige luftdyktighet skal bestå av
- 1. en loggbok for luftfartøyet, loggbok/-bøker for motoren eller loggkort for motormoduler, loggbok/-bøker for propell(er) og loggkort for eventuelle komponenter med begrenset levetid, alt etter behov, og
 - 2. dersom det kreves i M.A.306 for kommersiell lufttransport eller av medlemsstaten for annen kommersiell virksomhet enn kommersiell lufttransport: operatørens tekniske loggbok.»
- 7) I M.A.403 bokstav b) endres «i samsvar med M.A.801 bokstav b) nr. 1, M.A.801 bokstav b) nr. 2 eller del 145» til «i samsvar med M.A.801 bokstav b) nr. 1, M.A.801 bokstav b) nr. 2, M.A.801 bokstav c), M.A.801 bokstav d) eller vedlegg II (del 145)».
- 8) I M.A.501 bokstav a) endres «angitt i del 145 og kapittel F» til «angitt i vedlegget (del 21) til forordning (EF) nr. 1702/2003 eller i vedlegg II (del 145) eller kapittel F i avsnitt A i vedlegg I til denne forordning».
- 9) M.A.502 skal lyde:
- «M.A.502 Vedlikehold av komponenter**
- a) Vedlikehold av komponenter skal utføres av vedlikeholdsorganisasjoner som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) eller med vedlegg II (del 145).

- b) Som unntak fra bokstav a) kan vedlikehold av en komponent i samsvar med luftfartøyet vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata utføres av en A-klassifisert organisasjon som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) eller med vedlegg II (del 145), samt av sertifiserende personell som omhandlet i M.A.801 bokstav b) nr. 2, men bare når slike komponenter er montert på luftfartøyet. En slik organisasjon eller slikt sertifiserende personell kan imidlertid fjerne denne komponenten midlertidig for vedlikehold, for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i denne bokstav. Komponentvedlikehold utført i samsvar med denne bokstav berettiger ikke utstedelse av EASAskjema 1 og skal være underlagt kravene i forbindelse med frigivelse av luftfartøyet fastsatt i M.A.801.
- c) Som unntak fra bokstav a) kan vedlikehold av en komponent i en motor/et hjelpeaggregat (APU) i samsvar med motorens/aggregatets vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata utføres av en B-klassifisert organisasjon som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) eller med vedlegg II (del 145), men bare når slike komponenter er montert på motoren/aggregatet. En slik B-klassifisert organisasjon kan imidlertid fjerne denne komponenten midlertidig for vedlikehold for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i denne bokstav.
- d) Som unntak fra bokstav a) og M.A.801 bokstav b) nr. 2 kan vedlikehold av en komponent mens den er installert eller midlertidig fjernet fra et ELA1 luftfartøy som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, og som utføres i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata, utføres av sertifiserende personell omhandlet i M.A.801 bokstav b) nr. 2, med unntak av

1. overhaling av andre komponenter enn motorer og propeller, og
2. overhaling av motorer og propeller for andre luftfartøyer enn CS-VLA, CS-22 og LSA.

Komponentvedlikehold utført i samsvar med bokstav d) berettiger ikke utstedelse av EASAskjema 1 og skal være underlagt kravene i forbindelse med frigivelse av luftfartøyet fastsatt i M.A.801.»

10) M.A.503 skal lyde:

«M.A.503 Komponenter med begrenset levetid

Installerte komponenter med begrenset levetid skal ikke overskride den godkjente begrensede levetiden som er angitt i det godkjente vedlikeholdsprogrammet og luftdyktighetspåleggene, unntatt i tilfellene fastsatt i M.A.504 bokstav c).»

11) I M.A.504 skal bokstav b) lyde:

- «b) Ikke-funksjonsdyktige komponenter skal identifiseres og lagres på et sikkert sted under kontroll av en godkjent vedlikeholdsorganisasjon til det er truffet beslutning om komponentenes framtidige status. For andre luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, unntatt store luftfartøyer, kan imidlertid personen eller organisasjonen som har erklært at komponenten ikke er funksjonsdyktig, etter å ha identifisert den som ikke-funksjonsdyktig overdra oppbevaringen av den til eieren av luftfartøyet, forutsatt at en slik overdragelse blir vist i loggboken for luftfartøyet, loggboken for motoren eller loggboken for komponenten.»

12) M.A.601 skal lyde:

«M.A.601 Virkeområde

I dette kapittel fastsettes krav som en organisasjon må oppfylle for å være berettiget til utstedelse eller forlengelse av en godkjenning for vedlikehold av luftfartøyer og komponenter som ikke er oppført i M.A.201 bokstav g).»

13) I M.A.604 bokstav a) skal nr. 5 og 6 lyde:

- «5. en liste over sertifiserende personell med deres virkeområde for godkjenning, og
6. en liste over steder der vedlikehold blir utført, sammen med en generell beskrivelse av anleggene.».

14) I M.A.606 skal ny bokstav h) lyde:

«h) Som unntak fra bokstav g) kan organisasjonen benytte sertifiserende personell som er kvalifisert i samsvar med følgende bestemmelser, når den yter vedlikeholdsstøtte til operatører som deltar i kommersiell drift, forutsatt at det benyttes egnede framgangsmåter som skal godkjennes som del av organisasjonens håndbok:

1. For et luftdyktighetspålegg om gjentatte inspeksjoner før avgang der det uttrykkelig fastslås at besetningen kan gjennomføre et slikt pålegg, kan organisasjonen utstede en begrenset sertifiseringsgodkjenning til luftfartøysjefen på grunnlag av flygebesetningssertifikatet, forutsatt at organisasjonen påser at tilstrekkelig praktisk opplæring er gjennomført til å sikre at en slik person kan gjennomføre luftdyktighetspålegget i samsvar med standarden som kreves.
2. For luftfartøyer som drives fjernt fra en støttet lufthavn, kan organisasjonen utstede en begrenset sertifiseringsgodkjenning til fartøysjefen på grunnlag av flygebesetningssertifikatet, forutsatt at organisasjonen påser at det er gjennomført tilstrekkelig praktisk opplæring til å sikre at en slik person kan gjennomføre oppgaven i samsvar med standarden som kreves.»

15) M.A.607 skal lyde:

«M.A.607 Sertifiserende personell

a) I tillegg til M.A.606 bokstav g) kan sertifiserende personell benytte sine særretter bare dersom organisasjonen har sørget for

1. at sertifiserende personell kan dokumentere at de oppfyller kravene i 66.A.20 bokstav b) i vedlegg III (del 66), med mindre vedlegg III (del 66) viser til regler i medlemsstatene, idet de i så fall skal oppfylle kravene i slike regler, og
2. at sertifiserende personell har en tilstrekkelig forståelse av det aktuelle luftfartøyet og/eller den/de aktuelle luftfartøykomponenten(e) som skal vedlikeholdes, samt tilhørende framgangsmåter for organisering.

b) Dersom et luftfartøy i følgende uforutsette tilfeller har flygeforbud på et annet sted enn hovedbasen og egnet sertifiserende personell ikke er tilgjengelig, kan en vedlikeholdsorganisasjon med kontrakt for å yte vedlikeholdsstøtte utstede en engangssertifiseringsfullmakt

1. til en av sine ansatte som innehar typekvalifikasjoner for luftfartøy med lignende teknologi, konstruksjon og systemer, eller
2. til en person med minst tre års vedlikeholdserfaring og gyldig ICAO-vedlikeholdssertifikat for luftfartøy for den luftfartøystypen som skal sertifiseres, forutsatt at det på det aktuelle stedet ikke finnes noen organisasjon som er behørig godkjent i henhold til denne del, og at den kontraktsmessig tilknyttede organisasjonen innhenter og arkiverer dokumentasjon om vedkommende persons erfaring og sertifikat.

Alle slike tilfeller skal rapporteres til vedkommende myndighet innen sju dager etter at en slik sertifiseringsfullmakt er utstedt. Den godkjente vedlikeholdsorganisasjonen som utsteder engangssertifiseringsfullmakten, skal sørge for at alt slikt vedlikehold som kan påvirke flysikkerheten, blir kontrollert på nytt.

c) Den godkjente vedlikeholdsorganisasjonen skal registrere alle detaljer med hensyn til sertifiserende personell og inneha en ajourført liste over alt sertifiserende personell sammen med deres virkeområde for godkjenning som del av organisasjonens håndbok i henhold til M.A.604 bokstav a) nr. 5.»

16) I M.A.608 bokstav a) skal nr. 1 lyde:

«1. ha det utstyr og det verktøy som er angitt i vedlikeholdsdataene som beskrevet i M.A.609, eller verifisert tilsvarende utstyr og verktøy som oppført i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok som nødvendig for daglig vedlikehold innenfor rammen av godkjenningen, og»

17) M.A.610 skal lyde:

«M.A.610 Arbeidsordrer for vedlikehold

Før vedlikeholdsarbeid begynner, skal organisasjonen og den organisasjonen som anmoder om vedlikehold, skriftlig avtale en arbeidsordre for klart å fastsette hvilket vedlikeholdsarbeid som skal utføres.»

18) I M.A.613 skal bokstav a) lyde:

- «a) Når alt komponentvedlikehold som kreves i henhold til dette kapittel, er fullført, skal det utstedes et sertifikat for frigivelse for bruk av komponenten i samsvar med M.A.802. EASAskjema 1 skal utstedes, unntatt for komponenter som vedlikeholdes i samsvar med M.A.502 bokstav b) og M.A.502 bokstav d), og komponenter produsert i samsvar med M.A.603 bokstav b).»

19) M.A.615 skal lyde:

«M.A.615 Organisasjonens særretter

Vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M), kan

- a) vedlikeholde alle luftfartøyer og/eller komponenter den er godkjent for, på de stedene som er angitt i godkjenningssertifikatet og i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok,
- b) sørge for at det ytes spesialiserte tjenester under kontroll av vedlikeholdsorganisasjonen hos en annen organisasjon med relevante kvalifikasjoner, forutsatt at det benyttes egnede framgangsmåter som er etablert som del av vedlikeholdsorganisasjonens håndbok og godkjent av vedkommende myndighet direkte,
- c) vedlikeholde ethvert luftfartøy og/eller enhver komponent den er godkjent for, på et hvilket som helst sted, forutsatt at behovet for slikt vedlikehold enten skyldes at luftfartøyet er uegnet for flyging, eller nødvendigheten av å gjennomføre leilighetsvis vedlikehold på de vilkår som er angitt i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok,
- d) utstede sertifikater for frigivelse for bruk når vedlikeholdet er fullført, i samsvar med M.A.612 eller M.A.613.»

20) I M.A.703 gjøres følgende endringer:

i) Bokstav a) skal lyde:

- «a) Godkjenning angis ved at vedkommende myndighet utsteder et sertifikat som er tatt med i tillegg VI.»

ii) Ny bokstav c) skal lyde:

- «c) Omfanget av arbeidet som anses å utgjøre godkjenningen, skal spesifiseres i håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet i samsvar med M.A.704.»

21) I M.A.704 gjøres følgende endringer:

i) Bokstav a) nr. 3 skal lyde:

- «3. tittel og navn på person(er) omhandlet i M.A.706 bokstav a), M.A.706 bokstav c), M.A.706 bokstav d) og M.A.706 bokstav i), og».

ii) I bokstav a) skal nytt nr. 9 lyde:

- «9. listen over godkjente vedlikeholdsprogrammer for luftfartøyer eller, for luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, listen over «generelle» og «grunnleggende» vedlikeholdsprogrammer.».

iii) Bokstav c) skal lyde:

- «c) Uten hensyn til bokstav b) kan mindre endringer i håndboken godkjennes indirekte etter en framgangsmåte for indirekte godkjenning. Framgangsmåten for indirekte godkjenning skal definere hvilke mindre endringer som er berettiget, etableres av organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som del av håndboken og godkjennes av vedkommende myndighet med ansvar for organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet.»

22) I M.A.706 skal nye bokstaver i) og j) lyde:

- «i) For organisasjoner som forlenger sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.711 bokstav a) nr. 4 og M.A.901 bokstav f), skal organisasjonen oppnevne personer med fullmakt til dette, med forbehold om vedkommende myndighets godkjenning.
- j) Organisasjonen skal definere og holde à jour i håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet tittel og navn på personen(e) omhandlet i M.A.706 bokstav a), M.A.706 bokstav c), M.A.706 bokstav d) og M.A.706 bokstav i).»

23) I M.A.707 skal bokstav a) lyde:

- «a) For å bli godkjent til å utføre inspeksjon av kontinuerlig luftdyktighet skal en godkjent organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet ha kvalifisert personell for inspeksjon av luftdyktighet til å utstede sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet eller anbefalinger som omhandlet i kapittel I avsnitt A.
1. For alle luftfartøyer som benyttes i kommersiell lufttransport, samt luftfartøyer med en største tillatte startmasse på over 2730 kg, unntatt ballonger, skal slikt personell ha
 - a) minst fem års erfaring innen kontinuerlig luftdyktighet, og
 - b) et relevant sertifikat i samsvar med vedlegg III (del 66) eller en nasjonalt godkjent kvalifikasjon som vedlikeholdspersonell som er relevant for vedkommende luftfartøykategori (når vedlegg III (del 66) viser til nasjonale regler), eller en ingeniørgrad innen luftfart eller tilsvarende, og
 - c) formell vedlikeholdsopplæring innen luftfart, og
 - d) en stilling i den godkjente organisasjonen med relevante ansvarsområder.
 - e) Uten hensyn til bokstav a)d) kan kravene fastsatt i M.A.707 bokstav a) nr. 1b erstattes med fem års erfaring i kontinuerlig luftdyktighet i tillegg til dem som allerede kreves av M.A.707 bokstav a) nr. 1a.
 2. For luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg samt for ballonger skal slikt personell ha
 - a) minst tre års erfaring innen kontinuerlig luftdyktighet, og
 - b) et relevant sertifikat i samsvar med vedlegg III (del 66) eller en nasjonalt godkjent kvalifikasjon som vedlikeholdspersonell som er relevant for vedkommende luftfartøykategori (når vedlegg III (del 66) viser til nasjonale regler), eller en ingeniørgrad innen luftfart eller tilsvarende, og
 - c) relevant vedlikeholdsopplæring innen luftfart, og
 - d) en stilling i den godkjente organisasjonen med relevante ansvarsområder.
 - e) Uten hensyn til bokstav a)d) kan kravene fastsatt i M.A.707 bokstav a) nr. 2b erstattes med fire års erfaring i kontinuerlig luftdyktighet i tillegg til dem som allerede kreves av M.A.707 bokstav a) nr. 2a.»

24) I M.A.708 bokstav b) skal nr. 2 lyde:

- «2. legge luftfartøyet vedlikeholdsprogram og endringer av dette fram for vedkommende myndighet for godkjenning, med mindre det omfattes av en framgangsmåte for indirekte godkjenning i henhold til M.A.302 bokstav c), og gi en kopi av programmet til eieren av luftfartøyet som ikke deltar i kommersiell lufttransport.»

25) M.A.709 skal lyde:

«M.A.709 Dokumentasjon

- a) Den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet skal ha og bruke gjeldende aktuelle vedlikeholdsdata i samsvar med M.A.401 når den utfører oppgaver knyttet til kontinuerlig luftdyktighet som omhandlet i M.A.708. Slike data kan gis av eieren eller operatøren, forutsatt at det er inngått en egnet kontrakt med en slik eier eller operatør. I et slikt tilfelle skal organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet oppbevare slike data bare så lenge kontrakten varer, unntatt i tilfeller der M.A.714 krever noe annet.
- b) For luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, kan den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet utarbeide «grunnleggende» og/eller «generelle» vedlikeholdsprogrammer for å muliggjøre førstegangsgodkjenning og/eller forlengelse av en godkjenningens omfang uten kontraktene omhandlet i tillegg I til dette vedlegg (del M). Slike «grunnleggende» og/eller «generelle» vedlikeholdsprogrammer utelukker imidlertid ikke behovet for å opprette et fyllestgjørende vedlikeholdsprogram for luftfartøyet i samsvar med M.A.302 i god tid før rettighetene omhandlet i M.A.711 utøves.»

26) M.A.711 skal lyde:

«M.A.711 Organisasjonens særretter

- a) En organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), kan
 - 1. sikre den kontinuerlige luftdyktigheten til luftfartøyer for ikke-kommersiell lufttransport som oppført på godkjenningssertifikatet,
 - 2. sikre den kontinuerlige luftdyktigheten til luftfartøyer for kommersiell lufttransport når dette er oppført både på luftfartøyet godkjenningssertifikat og på luftfartsselskapets godkjenningssertifikat (AOC),
 - 3. sørge for å utføre begrensede oppgaver i forbindelse med kontinuerlig luftdyktighet med alle underleverandører som arbeider under sitt eget kvalitetssystem, som oppført på godkjenningssertifikatet,
 - 4. forlenge, på vilkårene i M.A.901 bokstav f), et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet som er utstedt av vedkommende myndighet eller av en annen organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M).
- b) En godkjent organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er registrert i en av medlemsstatene, kan i tillegg få godkjenning til å utføre luftdyktighetsinspeksjoner som omhandlet i M.A.710 og
 - 1. utstede det tilknyttede sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet og forlenge dette i rett tid på vilkårene i M.A.901 bokstav c) nr. 2 eller M.A.901 bokstav e) nr. 2, og
 - 2. utstede en anbefaling for inspeksjon av kontinuerlig luftdyktighet til vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten.»

27) I M.A.712 skal bokstav f) lyde:

- «f) For en liten organisasjon som ikke sikrer kontinuerlig luftdyktighet til luftfartøyer som benyttes i kommersiell lufttransport, kan kvalitetssystemet erstattes med regelmessige organisasjonsgjenomgørelser underlagt godkjenning av vedkommende myndighet, unntatt dersom organisasjonen utsteder sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet for luftfartøyer med en største tillatte startmasse på over 2730 kg, unntatt ballonger. Dersom det ikke foreligger noe kvalitetssystem, skal organisasjonen ikke sette ut oppgaver for sikring av kontinuerlig luftdyktighet til andre parter.»

28) I M.A.714 skal bokstav b) lyde:

- «b) Dersom organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet har den særretten som er omhandlet i M.A.711 bokstav b), skal den oppbevare en kopi av hvert sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet og hver enkelt anbefaling som er utstedt eller eventuelt forlenget, sammen med alle underlagsdokumenter. I tillegg skal organisasjonen beholde en kopi av alle sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet som den har forlenget under særrettigheten omhandlet i M.A.711 bokstav a) nr. 4.»

29) M.A.801 skal lyde:

«M.A.801 Sertifikat for frigivelse for bruk for luftfartøy

- a) Unntatt for luftfartøyer frigitt for bruk av en vedlikeholdsorganisasjon som er godkjent i samsvar med vedlegg II (del 145), skal sertifikatet for frigivelse for bruk utstedes i samsvar med dette kapittel.
- b) Et luftfartøy kan ikke frigis for bruk med mindre et sertifikat for frigivelse for bruk er utstedt ved fullføring av vedlikehold, når det er fastslått at alt nødvendig vedlikehold er tilfredsstillende utført
 - 1. av kvalifisert sertifiserende personell på vegne av vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M), eller
 - 2. av sertifiserende personell i samsvar med kravene fastsatt i vedlegg III (del 66), unntatt for kompliserte vedlikeholdsoppgaver oppført i tillegg VII til dette vedlegg, der nr. 1 får anvendelse, eller
 - 3. av pilot-eieren i samsvar med M.A.803.
- c) Som unntak fra M.A.801 bokstav b) nr. 2 for ELA1 luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, kan kompliserte vedlikeholdsoppgaver på luftfartøyer oppført i tillegg VII frigis av sertifiserende personell som omhandlet i M.A.801 bokstav b) nr. 2.
- d) Som unntak fra M.A.801 bokstav b) i tilfelle uforutsette situasjoner der et luftfartøy er satt på bakken på et sted der ingen godkjent vedlikeholdsorganisasjon som er behørig godkjent i henhold til dette vedlegg eller vedlegg II (del 145), og der ikke noe egnet sertifiserende personell er tilgjengelig, kan eieren bemyndige enhver person med minst tre års relevant vedlikeholdserfaring som innehar de relevante kvalifikasjoner, til å utføre vedlikehold i samsvar med standardene fastsatt i kapittel D i dette vedlegg, og frigi luftfartøyet. Eieren skal i så fall
 - 1. framskaffe og oppbevare i luftfartøyet detaljerte opplysninger om alt arbeid som er utført, og de kvalifikasjonene som innehas av personen som har utstedt sertifikatet, og
 - 2. påse at alt slikt vedlikehold snarest mulig og innen sju dager blir kontrollert på nytt og frigitt av en behørig godkjent person som omhandlet i M.A.801 bokstav b) eller en organisasjon godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) eller med vedlegg II (del 145), og
 - 3. innen sju dager etter utstedelse av slik sertifiseringsfullmakt underrette organisasjonen med ansvar for sikring av kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyet når denne har kontrakt for oppgaven i samsvar med M.A.201 bokstav e), eller vedkommende myndighet i fravær av en slik kontrakt.
- e) I forbindelse med sertifikat for frigivelse for bruk i samsvar med M.A.801 bokstav b) nr. 2 eller M.A.801 bokstav c) kan sertifiserende personell bistå i utføringen av vedlikeholdsoppgavene av én eller flere personer som er underlagt vedkommendes direkte og løpende kontroll.
- f) Et sertifikat for frigivelse for bruk skal minst inneholde
 - 1. grunnleggende opplysninger om det vedlikeholdet som er utført, og
 - 2. datoen da slikt vedlikehold ble fullført, og
 - 3. identiteten til den organisasjonen og/eller personen som utsteder frigivelsen for bruk, herunder
 - i) referansenummeret for godkjenningen av vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) samt det sertifiserende personellet som utsteder et slikt sertifikat, eller
 - ii) i forbindelse med et sertifikat for frigivelse for bruk i henhold til M.A.801 bokstav b) nr. 2 eller M.A.801 bokstav c), identiteten og eventuelt sertifikatnummeret til det sertifiserende personellet som utsteder at slikt sertifikat,
 - 4. eventuelle begrensninger i luftdyktighet eller drift.

g) Som unntak fra bokstav b) og uten hensyn til bestemmelsene i bokstav h) kan et sertifikat for frigivelse for bruk dersom det fastsatte vedlikeholdet ikke kan fullføres, utstedes innenfor de godkjente begrensningene for luftfartøyet. Dette faktum sammen med alle relevante begrensninger i luftdyktighet eller drift skal føres inn i luftfartøyet's sertifikat for frigivelse for bruk før det utstedes, som del av opplysningene som kreves i henhold til bokstav f) nr. 4.

h) Det skal ikke utstedes noe sertifikat for frigivelse for bruk dersom det foreligger en kjent mangel på samsvar som utgjør en fare for flysikkerheten.»

30) M.A.802 skal lyde:

«M.A.802 Sertifikat for frigivelse for bruk for en komponent

- a) Et sertifikat for frigivelse for bruk skal utstedes når alt vedlikehold på en luftfartøykomponent er fullført i samsvar med M.A.502.
- b) Sertifikatet for godkjent frigivelse identifisert som EASAskjema 1 utgjør sertifikatet for frigivelse for bruk for komponenten, med mindre slikt vedlikehold på luftfartøykomponenter er blitt utført i samsvar med M.A.502 bokstav b) eller M.A.502 bokstav d), da vedlikeholdet omfattes av framgangsmåter for frigivelse av luftfartøyet i samsvar med M.A.801.»

31) M.A.803 skal lyde:

«M.A.803 Fullmakt til pilot-eier

- a) For å kvalifisere som pilot-eier må vedkommende person
1. ha et gyldig flysertifikat (eller tilsvarende) utstedt eller validert av en medlemsstat for luftfartøyet's type- eller klasserettighet, og
 2. eie luftfartøyet, som eieeier eller sammen med andre, og denne eieren må være
 - i) en av de fysiske personene på registreringsskjemaet, eller
 - ii) medlem av et rettssubjekt med ideelt fritidsformål, der vedkommende rettssubjekt er angitt på registreringsdokumentet som eier eller operatør, og vedkommende medlem er direkte involvert i rettssubjektets beslutningsprosess og utnevnt av vedkommende rettssubjekt til å utføre vedlikehold ved pilot-eier.
- b) For et ikkekomplisert, motordrevet luftfartøy i privat trafikk med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg, et seilfly, et motordrevet seilfly eller en ballong kan pilot-eieren utstede sertifikat for frigivelse for bruk etter begrenset vedlikehold ved pilot-eier som beskrevet i tillegg VIII.
- c) Omfanget av det begrensede vedlikeholdet ved pilot-eier skal angis i luftfartøyet's vedlikeholdsprogram omhandlet i M.A.302.
- d) Et sertifikat for frigivelse for bruk skal føres inn i loggbøkene og inneholde grunnleggende opplysninger om utført vedlikehold, hvilke vedlikeholdsdata som er benyttet, datoen da vedlikeholdet ble fullført, og identiteten, underskriften og flysertifikatnummeret til pilot-eieren som utsteder et slikt sertifikat.»

32) M.A.901 skal lyde:

«M.A.901 Inspeksjon av luftfartøyers luftdyktighet

For å sikre at fartøyet's luftdyktighetsbevis er gyldig, skal det med jevne mellomrom gjennomføres en luftdyktighetsinspeksjon av luftfartøyet og av dokumentasjonen for luftfartøyet's kontinuerlige luftdyktighet.

- a) Et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet utstedes i samsvar med tillegg III (EASA-skjema 15a eller 15b) når en tilfredsstillende luftdyktighetsinspeksjon er fullført. Sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet er gyldig i ett år.

- b) Et luftfartøy i et kontrollert miljø er et luftfartøy i) som har vært kontinuerlig kontrollert i løpet av de foregående 12 månedene av en særskilt organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), og ii) som har vært vedlikeholdt i de foregående 12 månedene av vedlikeholdsorganisasjoner som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) eller med vedlegg II (del 145). Dette omfatter vedlikeholdsoppgavene omhandlet i M.A.803 bokstav b) utført og frigitt for bruk i samsvar med M.A.801 bokstav b) nr. 2 eller M.A.801 bokstav b) nr. 3.
- c) For alle luftfartøyer benyttet i kommersiell lufttransport og luftfartøyer med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg, unntatt ballonger, som er i et kontrollert miljø, kan organisasjonen omhandlet i bokstav b) som kontrollerer luftfartøyet kontinuerlige luftdyktighet, dersom den er godkjent for dette, og forutsatt at bokstav k) overholdes,
1. utstedte et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.710, og
 2. for sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet som den har utstedt, to ganger forlenge gyldigheten av sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet, hver gang for et tidsrom på ett år dersom luftfartøyet har befunnet seg i et kontrollert miljø.
- d) For alle luftfartøyer som benyttes i kommersiell lufttransport, og luftfartøyer med en største tillatte startmasse på over 2730 kg, unntatt ballonger, som i) ikke befinner seg i et kontrollert miljø, eller ii) hvis kontinuerlige luftdyktighet sikres av en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som ikke har rettighet til å gjennomføre luftdyktighetsinspeksjoner, skal sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet utstedes av vedkommende myndighet etter en tilfredsstillende vurdering basert på en anbefaling gitt av en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er behørig godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), sendt sammen med søknaden fra eieren eller operatøren. Denne anbefalingen skal bygge på en luftdyktighetsinspeksjon utført i samsvar med M.A.710.
- e) For luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg samt for ballonger kan enhver organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M) og utnevnt av eieren eller operatøren, dersom den er godkjent for dette, og forutsatt at bokstav k) overholdes,
1. utstedte sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.710, og
 2. for sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet som den har utstedt, to ganger forlenge gyldigheten av sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet, hver gang for et tidsrom på ett år, dersom luftfartøyet har befunnet seg i et kontrollert miljø under organisasjonens kontroll.
- f) Som unntak fra M.A.901 bokstav c) nr. 2 og M.A.901 bokstav e) nr. 2 kan organisasjonen omhandlet i bokstav b) som sikrer kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyer som er i et kontrollert miljø, forutsatt at bokstav k) overholdes, to ganger forlenge gyldigheten til et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet som er utstedt av vedkommende myndighet eller av en annen organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), hver gang for et tidsrom på ett år.
- g) Som unntak fra M.A.901 bokstav e) og M.A.901 bokstav i) nr. 2 kan sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet for ELA1 luftfartøy som ikke benyttes i kommersiell lufttransport og ikke påvirkes av M.A.201 bokstav i), også utstedes av vedkommende myndighet etter en tilfredsstillende vurdering basert på en anbefaling fra sertifiserende personell som formelt er godkjent av vedkommende myndighet og i samsvar med bestemmelsene i vedlegg III (del 66), samt med krav fastsatt i M.A.707 bokstav a) nr. 2 bokstav a), sendt sammen med søknaden fra eieren eller operatøren. Denne anbefalingen skal bygge på en luftdyktighetsinspeksjon utført i samsvar med M.A.710 og skal ikke utstedes for mer enn to påfølgende år.
- h) Dersom omstendighetene viser at det foreligger en mulig sikkerhetsrisiko, skal vedkommende myndighet selv utføre luftdyktighetsinspeksjonen og selv utstedte sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet.
- i) Utover bokstav h) kan vedkommende myndighet også utføre inspeksjon av luftdyktighet og utstedte sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet selv i følgende tilfeller:
1. for luftfartøyer som ikke deltar i kommersiell lufttransport, når luftfartøyet blir kontrollert av en organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i dette vedlegg (del M), og som befinner seg i en tredjestat,
 2. for alle ballonger og andre luftfartøyer med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg, dersom den anmodes om dette av eieren.
- j) Når vedkommende myndighet utfører inspeksjon av luftdyktighet og/eller utsteder sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet selv, skal eieren eller operatøren stille følgende til rådighet for vedkommende myndighet:
1. den dokumentasjonen vedkommende myndighet krever, og
 2. hensiktsmessige lokaler på et egnet sted for dens personell, og

3. om nødvendig støtte fra personell som er behørig kvalifisert i samsvar med vedlegg III (del 66) eller tilsvarende personellkrav fastsatt i 145.A.30 bokstav j) nr. 1) og 2) i vedlegg II (del 145).

- k) Et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet skal ikke utstedes eller forlenges dersom det foreligger bevis for, eller det er grunn til å tro, at luftfartøyet ikke er luftdyktig.»

33) I M.A.904 skal bokstav a) og b) lyde:

«a) Når et luftfartøy innføres i en medlemsstats register fra en tredjestat, skal søkeren

1. søke den nye registreringsmedlemsstaten om utstedelse av et nytt luftdyktighetsbevis i samsvar med vedlegget (del 21) til forordning (EF) nr. 1702/2003, og
2. for andre luftfartøyer enn nye luftfartøyer få utført en tilfredsstillende inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.901, og
3. få utført alt vedlikehold som kreves i henhold til vedlikeholdsprogrammet godkjent i samsvar med M.A.302.

- b) Når organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet er overbevist om at luftfartøyet oppfyller de relevante kravene, skal den eventuelt sende en dokumentert anbefaling om utstedelse av sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet til registreringsmedlemsstaten.»

34) I M.B.301 gjøres følgende endringer:

- i) I bokstav b) endres «M.A.302 bokstav e)» til «M.A.302 bokstav c)».
- ii) I bokstav d) endres «M.A.302 bokstav c) og d)» til «M.A.302 bokstav d), e) og f)».

35) I M.B.302 endres «artikkel 10 nr. 3» til «artikkel 14 nr. 4».

36) I M.B.303 skal bokstav a) lyde:

- «a) Vedkommende myndighet skal utvikle et undersøkelsesprogram for overvåking av luftdyktighetsstatusen til luftfartøyparken i dens register.»

37) I M.B.303 skal ny bokstav i) lyde:

- «i) For å legge forholdene til rette for egnede håndhevingstiltak skal vedkommende myndigheter utveksle informasjon om tilfeller av manglende overholdelse som fastslås i samsvar med bokstav h).»

38) M.B.606 skal lyde:

«M.B.606 Endringer

- a) Vedkommende myndighet skal oppfylle de relevante krav i den første godkjenningen for alle endringer i organisasjonen som er meldt i samsvar med M.A.617.

- b) Vedkommende myndighet kan fastsette hvilke vilkår den godkjente vedlikeholdsorganisasjonen kan drive under i forbindelse med slike endringer, med mindre den vedtar at godkjenningen skal oppheves midlertidig på grunn av endringenes art eller omfang.
- c) Følgende gjelder for enhver endring i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok:
 - 1. Ved direkte godkjenning av endringer i håndboken i samsvar med M.A.604 bokstav b) skal vedkommende myndighet før den formelt underretter den godkjente organisasjonen om godkjenningen, kontrollere at framgangsmåtene angitt i håndboken er i samsvar med dette vedlegg (del M).
 - 2. Når det benyttes en framgangsmåte for indirekte godkjenning av endringer i samsvar med M.A.604 bokstav c), skal vedkommende myndighet påse i) at endringene bare er mindre, og ii) at den har tilstrekkelig kontroll over godkjenningen av endringene til å sikre at de fortsatt oppfyller kravene i dette vedlegg (del M).»

39) M.B.706 skal lyde:

«M.B.706 Endringer

- a) Vedkommende myndighet skal oppfylle de relevante krav i den første godkjenningen med hensyn til endringer i organisasjonen meldt i samsvar med M.A.713.
- b) Vedkommende myndighet kan fastsette hvilke vilkår den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet kan drive under i forbindelse med slike endringer, med mindre den vedtar at godkjenningen skal oppheves midlertidig på grunn av endringenes art eller omfang.
- c) Følgende gjelder for enhver endring i håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet:
 - 1. Ved direkte godkjenning av endringer i håndboken i samsvar med M.A.704 bokstav b) skal vedkommende myndighet før den formelt underretter den godkjente organisasjonen om godkjenningen, kontrollere at framgangsmåtene angitt i håndboken er i samsvar med dette vedlegg (del M).
 - 2. Når det benyttes en framgangsmåte for indirekte godkjenning av endringer i samsvar med M.A.704 bokstav c), skal vedkommende myndighet påse i) at endringene bare er mindre, og ii) at den har tilstrekkelig kontroll over godkjenningen av endringene til å sikre at de fortsatt oppfyller kravene i dette vedlegg (del M).»

40) I M.B.901 endres «M.A.902 bokstav d)» til «M.A.901».

41) M.B.902 skal lyde:

«M.B.902 Inspeksjon av luftdyktighet utført av vedkommende myndighet

- a) Når vedkommende myndighet foretar en inspeksjon av luftdyktighet og utsteder sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet med EASA-skjema 15a (tillegg III), skal vedkommende myndighet utføre en inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.710.
- b) Vedkommende myndighet skal ha egnet personell for inspeksjon av luftdyktighet til å utføre luftdyktighetsinspeksjonene.
 - 1. For alle luftfartøyer som benyttes i kommersiell lufttransport, samt luftfartøyer med en største tillatte startmasse på over 2730 kg, unntatt ballonger, skal slikt personell ha
 - a) minst fem års erfaring innen kontinuerlig luftdyktighet, og
 - b) et relevant sertifikat i samsvar med vedlegg III (del 66) eller en nasjonalt godkjent kvalifikasjon som vedlikeholdspersonell som er relevant for vedkommende luftfartøykategori (når vedlegg III (del 66) viser til nasjonale regler), eller en ingeniørgrad innen luftfart eller tilsvarende, og

- c) formell vedlikeholdsoplæring innen luftfart, og
- d) en stilling med relevant ansvar.

Uten hensyn til bokstav a)d) over kan kravene fastsatt i M.B.902 bokstav b) nr. 1b erstattes med fem års erfaring i kontinuerlig luftdyktighet i tillegg til dem som allerede kreves av M.B.902 bokstav b) nr. 1a.

2. For luftfartøyer som ikke benyttes i kommersiell lufttransport, med en største tillatte startmasse på høyst 2730 kg samt for ballonger skal slikt personell ha

- a) minst tre års erfaring innen kontinuerlig luftdyktighet, og
- b) et relevant sertifikat i samsvar med vedlegg III (del 66) eller en nasjonalt godkjent kvalifikasjon som vedlikeholdspersonell som er relevant for vedkommende luftfartøykategori (når vedlegg III (del 66) viser til nasjonale regler), eller en ingeniørgrad innen luftfart eller tilsvarende, og
- c) relevant vedlikeholdsoplæring innen luftfart, og
- d) en stilling med relevant ansvar.

Uten hensyn til bokstav a)d) over kan kravene fastsatt i M.B.902 bokstav b) nr. 2b erstattes med fire års erfaring i kontinuerlig luftdyktighet i tillegg til dem som allerede kreves av M.B.902 bokstav b) nr. 2a.

- c) Vedkommende myndighet skal føre et register over alt personell knyttet til inspeksjon av luftdyktighet med nærmere opplysninger om alle relevante kvalifikasjoner disse personene har, samt en oversikt over relevant erfaring og opplæring innen sikring av kontinuerlig luftdyktighet.
- d) Vedkommende myndighet skal ha adgang til relevante data i samsvar med M.A.305, M.A.306 og M.A.401 når luftdyktighetsinspeksjonen gjennomføres.
- e) Personellet som utfører inspeksjonen av luftdyktighet, skal utstede et 15askjema når en tilfredsstillende luftdyktighetsinspeksjon er fullført.»

42) Nr. 5.1 og 5.2 i tillegg I «Avtale om kontinuerlig luftdyktighet» skal lyde:

«5.1. Den godkjente organisasjonen plikter å

- 1. sørge for at luftfartøyet type ligger innenfor virkeområdet for organisasjonens godkjenning,
- 2. oppfylle følgende vilkår for luftfartøyet kontinuerlige luftdyktighet:
 - a) utvikle et vedlikeholdsprogram for luftfartøyet, herunder eventuelle allerede utviklede pålitelighetsprogrammer,
 - b) angi hvilke vedlikeholdsoppgaver (i vedlikeholdsprogrammet) som kan utføres av pilot-eier i henhold til M.A.803 bokstav c),
 - c) organisere godkjenningen av luftfartøyet vedlikeholdsprogram,
 - d) når luftfartøyet vedlikeholdsprogram er godkjent, gi en kopi av det til eieren,

- e) organisere en overgangsinspeksjon med utgangspunkt i luftfartøyets tidligere vedlikeholdsprogram,
 - f) påse at alt vedlikehold utføres av en godkjent vedlikeholdsorganisasjon,
 - g) påse at alle gjeldende luftdyktighetspålegg anvendes,
 - h) påse at alle mangler som oppdages under planlagt vedlikehold eller en luftdyktighetsinspeksjon, eller som rapporteres av eieren, utbedres av en godkjent vedlikeholdsorganisasjon,
 - i) samordne planlagt vedlikehold, anvendelse av luftdyktighetspålegg, utskifting av deler med begrenset levetid og krav til inspeksjon av komponenter,
 - j) underrette eieren hver gang luftfartøyet skal bringes til en godkjent vedlikeholdsorganisasjon,
 - k) administrere all teknisk dokumentasjon,
 - l) arkivere all teknisk dokumentasjon,
3. påse at alle endringer på luftfartøyet i samsvar med vedlegget (del 21) til forordning (EF) nr. 1702/2003 er godkjent før de gjennomføres,
 4. påse at alle reparasjoner på luftfartøyet i samsvar med vedlegget (del 21) til forordning (EF) nr. 1702/2003 er godkjent før de gjennomføres,
 5. underrette vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten hver gang eieren ikke framviser luftfartøyet for den godkjente vedlikeholdsorganisasjonen på anmodning fra den godkjente organisasjonen,
 6. underrette vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten hver gang denne avtalen ikke overholdes,
 7. utføre inspeksjonen av luftfartøyets luftdyktighet når dette er nødvendig, og utstede sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet eller anbefalingen til vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten,
 8. innen ti dager oversende en kopi av et sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet som er utstedt eller forlenget, til vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten,
 9. utføre all hendelsesrapportering som kreves etter gjeldende bestemmelser,
 10. underrette vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten når en av partene sier opp denne avtalen.

5.2. Eieren plikter å

1. ha en generell forståelse av det godkjente vedlikeholdsprogrammet,
2. ha en generell forståelse av dette vedlegg (del M),
3. framvise luftfartøyet for den godkjente vedlikeholdsorganisasjonen som avtalt med den godkjente organisasjonen til fastsatt tid i samsvar med den godkjente organisasjonens anmodning,
4. ikke endre luftfartøyet uten først å rådført seg med den godkjente organisasjonen,
5. underrette den godkjente organisasjonen om alt ekstraordinært vedlikehold som er utført uten den godkjente organisasjonens kjennskap og kontroll,

6. rapportere til den godkjente organisasjonen via loggboken om alle feil som konstateres under driften,
7. underrette vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten når en av partene sier opp denne avtalen,
8. underrette vedkommende myndighet i registreringsmedlemsstaten og den godkjente organisasjonen når luftfartøyet blir solgt,
9. utføre all hendelsesrapportering som kreves etter gjeldende bestemmelser,
10. underrette den godkjente organisasjonen jevnlig om luftfartøyet flytimer og andre opplysninger om bruk, som avtalt med den godkjente organisasjonen,
11. føre inn sertifikatet for frigivelse for bruk i loggbøkene som nevnt i M.A.803 bokstav d) når det utføres vedlikehold ved pilot-eier, uten at begrensningene for vedlikeholdsoppgavelisten som fastsatt i det godkjente vedlikeholdsprogrammet som fastsatt i M.A.803 bokstav c) overskrides,
12. underrette den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet med ansvar for sikring av fartøyet kontinuerlige luftdyktighet senest 30 dager etter fullføringen av vedlikeholdet ved pilot-eier i samsvar med M.A.305 bokstav a).»

43) I tillegg II avsnitt 2 «UTSTEDERS UTFYLLING AV FRIGIVELSESSERTIFIKATET» gjøres følgende endringer:

- a) I felt 13 fjerde ledd skal åttende strekpunkt lyde:

«← Sertifikatet for frigivelse for bruk for en komponent som omhandlet i M.A.613.»

- b) Felt 19 skal lyde:

«Felt 19 For alt vedlikehold utført av vedlikeholdsorganisasjoner godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003 skal ruten «med mindre annet er angitt i felt 13» være kryssset av, og erklæringen om sertifikatet for frigivelse for bruk for en komponent foretas i felt 13.

Følgende erklæring om sertifikatet for frigivelse for bruk for en komponent omhandlet i M.A.613 skal tas med i felt 13:

«bekrefter at med mindre annet er angitt i dette feltet, er arbeidet identifisert i felt 12 og beskrevet i dette felt utført i samsvar med kravene i avsnitt A kapittel F i vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003, og med hensyn til nevnte arbeid er arbeidets gjenstand å anse som klar for frigivelse for bruk. DETTE ER IKKE EN FRIGIVELSE I HENHOLD TIL VEDLEGG II (DEL 145) TIL FORORDNING (EF) Nr. 2042/2003.»

Sertifiseringserklæringen «med mindre annet er angitt i dette feltet» er beregnet på følgende tilfeller:

- i) Vedlikeholdet kunne ikke fullføres.
- ii) Vedlikeholdet avvek fra standarden som kreves i dette vedlegg (del M).
- iii) Vedlikeholdet ble utført i samsvar med et annet krav enn det som er angitt i dette vedlegg (del M). I så fall skal felt 13 angi de særlige nasjonale bestemmelsene.

Ethvert slikt tilfelle eller enhver kombinasjon av slike tilfeller skal angis i felt 13.»

44) Tillegg III skal lyde:

«Tillegg III

Sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet

[MEDLEMSSTAT]

Medlem av Det europeiske flysikkerhetsbyrå

SERTIFIKAT FOR INSPEKSJON AV LUFTDYKTIGHET

ARC-referanse:

I henhold til gyldig europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008 har følgende organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet, som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel G i vedlegg I (avdeling M) til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003,

[NAVN OG ADRESSE TIL GODKJENT ORGANISASJON]

Referanse for godkjenning: [MEDLEMSSTATSKODE].MG.NNNN.

utført en inspeksjon av luftdyktighet i samsvar med M.A.710 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003 på følgende luftfartøy:

Luftfartøyet produsent:

Produsentens betegnelse:

Luftfartøyet registreringsnummer:

Luftfartøyet serienummer:

og dette luftfartøyet anses som luftdyktig på inspeksjonstidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Godkjenningssnr.:

1. forlengelse: Luftfartøyet har det siste året vært i et kontrollert miljø i samsvar med M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på utstedelsestidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr.:

Firma: Godkjenningssnr.:

2. forlengelse: Luftfartøyet har det siste året vært i et kontrollert miljø i samsvar med M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på utstedelsestidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr.:

Firma: Godkjenningssnr.:

[MEDLEMSSTAT]

Medlem av Det europeiske flysikkerhetsbyrå

SERTIFIKAT FOR INSPEKSJON AV LUFTDYKTIGHET

ARC-referanse:

I henhold til gyldig europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008 bekrefter [VEDKOMMENDE MYNDIGHET I MEDLEMSSTATEN] at følgende luftfartøy:

Luftfartøyet produsent:

Produsentens betegnelse:

Luftfartøyet registreringsnummer:

Luftfartøyet serienummer:

anses som luftdyktig på inspeksjonstidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr.:

1. forlengelse: Luftfartøyet har det siste året vært i et kontrollert miljø i samsvar med M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på utstedelsestidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr.:

Firma: Godkjenningsnr:

2. forlengelse: Luftfartøyet har det siste året vært i et kontrollert miljø i samsvar med M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på utstedelsestidspunktet.

Ustedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr.:

Firma: Godkjenningsnr:

45) I tillegg IV skal nr. 4 og nr. 5 lyde:

- «4. En klasserettighet med klassifikasjon A innebærer at vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M), kan utføre vedlikehold på luftfartøyet og alle komponenter (herunder motorer og/eller hjelpeaggregater (APU-er)) i samsvar med luftfartøyet vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata, men bare når slike komponenter er montert på luftfartøyet. En slik A-klassifisert vedlikeholdsorganisasjon kan imidlertid fjerne en komponent midlertidig for vedlikehold for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i dette nummer. Dette forutsetter en framgangsmåte for kontroll i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok som kan godtas av vedkommende medlemsstat. Avsnittet med begrensninger angir omfanget av slikt vedlikehold og viser dermed godkjenningens omfang.
5. En klasserettighet med klassifikasjon B innebærer at vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M), kan utføre vedlikehold på den umonterte motoren og/eller hjelpeaggregatet (APU) og motor- og/eller APU-komponenter i samsvar med motorens eller hjelpeaggregatets vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata, men bare når slike komponenter er montert på motoren eller hjelpeaggregatet. En slik B-klassifisert vedlikeholdsorganisasjon kan imidlertid fjerne en komponent midlertidig for vedlikehold for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i dette nummer. Avsnittet med begrensninger angir omfanget av slikt vedlikehold og viser dermed godkjenningens omfang. En vedlikeholdsorganisasjon som er godkjent i samsvar med avsnitt A kapittel F i dette vedlegg (del M) og har en klasserettighet med klassifikasjon B, kan også utføre vedlikehold på en montert motor ved grunnleggende vedlikehold og linjevedlikehold som omfattes av en framgangsmåte for kontroll i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok. Arbeidsomfanget i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok skal innbefatte slik virksomhet dersom medlemsstaten tillater det.»

46) Tillegg VI skal lyde:

Tillegg VI

Godkjenningssertifikat for organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet i henhold til vedlegg I (del M) kapittel G

[MEDLEMSSTAT]

Medlem av Det europeiske flysikkerhetsbyrå

ORGANISASJON FOR SIKRING AV KONTINUERLIG LUFTDYKTIGHET

GODKJENNINGSSERTIFIKAT

Referanse: XX.MG.XXXX (ref. AOC XX.XXXX)

I henhold til gyldig europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008 og kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003 og på vilkårene nedenfor bekrefter [VEDKOMMENDE MYNDIGHET I MEDLEMSSTATEN] følgende:

[SELSKAPETS NAVN OG ADRESSE]

er, som organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet i samsvar med vedlegg I (del M) avsnitt A kapittel G i forordning (EF) nr. 2042/2003, godkjent til å kontrollere den kontinuerlige luftdyktigheten til luftfartøyet oppført i vedlagte skjema for godkjenning og til å utstede anbefalinger eller sertifikater for inspeksjon av luftdyktighet etter en inspeksjon av luftdyktighet som angitt i M.A. 710 i vedlegg I til forordning (EF) nr. 2042/2003 når dette er fastsatt.

VILKÅR

1. Denne godkjenningen er begrenset til det som er angitt i avsnittet om godkjenningens omfang i den godkjente håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som omhandlet i vedlegg I (del M) avsnitt A kapittel G i forordning (EF) nr. 2042/2003.
2. Denne godkjenningen krever overholdelse av de framgangsmåtene som er angitt i godkjent håndbok for sikring av kontinuerlig luftdyktighet i vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003.
3. Denne godkjenningen er gyldig så lenge den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet overholder vedlegg I (del M) til forordning (EF) nr. 2042/2003.
4. Forutsatt at vilkår 13 over er oppfylt, er denne godkjenningen fortsatt gyldig og har ubegrenset varighet, med mindre godkjenningen tidligere er gitt avkall på, erstattet, opphevet midlertidig eller tilbakekalt.

Dersom dette skjemaet også benyttes for innehavere av godkjenningssertifikater for luftfartsselskap (Air Operator Certificate — AOC), skal nevnte sertifikats AOCnummer tilføyes til referansen i tillegg til standardnummeret, og vilkår 4 skal erstattes med følgende tilleggsvilkår:

5. Denne godkjenningen utgjør ingen tillatelse til å drive de typene av luftfartøy som er omhandlet i nr. 1. Tillatelsen til å drive luftfartøyet er godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap (AOC).
6. Når organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet under sitt kvalitetssystem setter bort tjenesten til én eller flere organisasjoner, er denne godkjenningen fortsatt gyldig under forutsetning av at denne (disse) organisasjonen(e) oppfyller sine gjeldende kontraktsmessige forpliktelser.
7. Opphør, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av godkjenningssertifikatet for luftfartsselskap vil automatisk gjøre gjeldende godkjenning i tilknytning til luftfartøyets registreringer angitt i AOC-en ugyldig, med mindre noe annet er uttrykkelig fastsatt av vedkommende myndighet.
8. Forutsatt at vilkårene over er oppfylt, er denne godkjenningen fortsatt gyldig og har ubegrenset varighet, med mindre godkjenningen tidligere er gitt avkall på, erstattet, opphevet midlertidig eller tilbakekalt.

Opprinnelig utstedelsesdato:

Underskrift:

Dato for denne revisjonen: Revisjonsnr.:

For vedkommende myndighet:

Side ... av ...

ORGANISASJON FOR SIKRING AV KONTINUERLIG LUFTDYKTIGHET**GODKJENNINGSPLAN**

Referanse: XX.MG.XXXX (ref. AOC XX.XXXX)

Organisasjon: [SELSKAPETS NAVN OG ADRESSE]

Type/serie/gruppe luftfartøy	Godkjent inspeksjon av luftdyktighet	Organisasjon(er) som arbeider etter et kvalitetssystem
	[JA/NEI]	

Denne godkjenningssplanen er begrenset til det som er angitt i avsnittet om godkjenningens omfang i den godkjente håndboken for sikring av kontinuerlig luftdyktighet i vedlegg I (del M) avsnitt A kapittel G i forordning (EF) nr. 2042/2003:

Referanse til håndbok for sikring av kontinuerlig luftdyktighet:

Dato for første utstedelse:

Underskrift:

Dato for denne revisjonen: Revisjonsnr.:

For vedkommende myndighet:

Side ... av ...

EASA-skjema 14»

47) I tillegg VII gjøres følgende endringer:

a) Første punktum skal lyde: «De kompliserte vedlikeholdsoppgavene nevnt i M.A.502 bokstav d) nr. 3, M.A.801 bokstav b) nr. 2 og M.A.801 bokstav c) består av følgende:»

b) Nye nr. 3, 4 og 5 skal lyde:

«3. Utføring av følgende vedlikehold på en stempelmotor:

- a) demontering og påfølgende remontering av stempelmotor av andre grunner enn i) for å få tilgang til stempel-/sylindereenheter, eller ii) for å fjerne det bakre tilbehørsdekselet for å inspisere og/eller erstatte oljepumpeenheter, når slikt arbeid ikke innebærer å fjerne og montere interne tannhjul,
- b) demontering og påfølgende remontering av reduksjonsgir,
- c) sveising og slaglodding av skjøter, bortsett fra mindre sveisereparasjoner på eksosenheter utført av en behørig godkjent eller autorisert sveiser, men ikke utskifting av komponenter,
- d) inngrep i enkeltdele i enheter som leveres som ferdig utprøvde enheter, bortsett fra utskifting eller justering av deler som normalt kan skiftes ut eller justeres når det utføres service.

4. Balansering av en propell, med unntak av
 - a) sertifisering av statisk balansering der dette kreves i henhold til vedlikeholdshåndboken,
 - b) dynamisk balansering på monterte propeller ved hjelp av elektronisk balanseringsutstyr der dette er tillatt i henhold til vedlikeholdshåndboken eller andre godkjente luftdyktighetsdata.
5. Andre tilleggsoppgaver som krever
 - a) spesialisert verktøy, utstyr eller anlegg, eller
 - b) omfattende framgangsmåter for samordning på grunn av oppgavenes utvidede varighet samt at flere personer er involvert.»

48) Tillegg VIII skal lyde:

«Tillegg VIII

Begrenset vedlikehold ved pilot-eier

I tillegg til kravene i vedlegg I (del M) skal følgende grunnleggende prinsipper overholdes før noen vedlikeholdsoppgave blir utført på vilkårene for vedlikehold ved pilot-eier:

a) Kompetanse og ansvar

1. Pilot-eier er alltid ansvarlig for alt vedlikehold som vedkommende utfører.
2. Før det utføres noe vedlikehold ved pilot-eier, må pilot-eier forvisse seg om at han/hun er kompetent til å utføre oppgaven. Det er pilot-eiers ansvar å gjøre seg kjent med standard vedlikeholdspraksis for eget luftfartøy og med luftfartøyets vedlikeholdsprogram. Dersom pilot-eier ikke er kompetent til å utføre oppgaven, kan oppgaven ikke frigis av pilot-eier.
3. Pilot-eier (eller den organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet som pilot-eier har inngått kontrakt med, omhandlet i kapittel G avsnitt A i dette vedlegg) er ansvarlig for å identifisere pilot-eiers oppgaver i samsvar med de grunnleggende prinsippene i vedlikeholdsprogrammet og for å påse at dokumentet blir ajourført i rett tid.
4. Godkjenning av vedlikeholdsprogrammet skal utføres i samsvar med M.A.302.

b) Oppgaver

Pilot-eier kan utføre enkle visuelle inspeksjoner eller operasjoner for å kontrollere for generelle forhold, tydelige skader og normal drift ved skrog, motorer, systemer og komponenter.

Vedlikeholdsoppgaver skal ikke utføres av pilot-eier dersom oppgaven

1. er kritisk og for sikkerheten og feilaktig utføring på dramatisk måte vil påvirke luftfartøyets luftdyktighet, eller det er en flysikkerhetsfølsom vedlikeholdsoppgave som nærmere angitt i M.A.402 bokstav a), og/eller
2. krever at det fjernes viktige komponenter eller viktige enheter, og/eller
3. blir utført i samsvar med et luftdyktighetspålegg eller en bestemmelse om luftdyktighetsbegrensninger, med mindre dette uttrykkelig tillates i de nevnte pålegg eller bestemmelse, og/eller
4. krever bruk av spesialverktøy, kalibrerte verktøy (bortsett fra skiftenøkler og krympeverktøy), og/eller
5. krever bruk av prøvingsutstyr eller spesialisert prøving (f.eks. ikke-destruktiv prøving (NDT — Non-Destructive Testing), systemprøvinger eller driftsmessige kontroller for avionikkutstyr), og/eller

6. består av særlige ikke-planlagte inspeksjoner (f.eks. kontroll ved hard landing), og/eller
7. påvirker systemer som er grunnleggende for IFR-operasjonene, og/eller
8. er oppført i tillegg VII eller er en komponentvedlikeholdsoppgave i henhold til M.A.502.

Kriteriene 18 over kan ikke overstyres av mindre restriktive instruksjoner utstedt i samsvar med «M.A.302 bokstav d) Vedlikeholdsprogram».

Alle oppgaver som er beskrevet i luftfartøyet flygehåndbok som å forberede luftfartøyet for flyging (for eksempel montering av seilflyvinger eller inspeksjon før flyging), anses for å være en oppgave for flygeren og ikke en vedlikeholdsoppgave for pilot-eier, og krever derfor ikke noe sertifikat for frigivelse for bruk.

c) Utføring av vedlikeholdsoppgaver ved pilot-eier og dokumentasjon

Vedlikeholdsdata som angitt i M.A.401 skal alltid være tilgjengelige når vedlikehold ved pilot-eier blir utført, og skal overholdes. De detaljerte opplysningene som det vises til ved utføringen av vedlikehold ved pilot-eier, må tas med i sertifikatet for frigivelse for bruk i samsvar med M.A.803 bokstav d).

Pilot-eier skal eventuelt underrette den godkjente organisasjonen for sikring av kontinuerlig luftdyktighet med ansvar for kontroll av luftfartøyet kontinuerlige luftdyktighet senest 30 dager etter fullføringen av vedlikeholdet ved pilot-eier i samsvar med M.A.305 bokstav a).»

2. I vedlegg II (del 145) til forordning (EF) nr. 2042/2003 gjøres følgende endringer:

1) Nr. 145.A.50 bokstav a) skal lyde:

«a) Et sertifikat for frigivelse for bruk skal utstedes av sertifiserende personell med behørig fullmakt på vegne av organisasjonen når det er kontrollert at alt bestilt vedlikehold er korrekt utført av organisasjonen i samsvar med framgangsmåtene beskrevet i 145.A.70, idet det tas hensyn til tilgjengelighet og bruk av vedlikeholdsdataene omhandlet i 145.A.45, og forutsatt at det ikke foreligger noen kjent mangel på samsvar som setter flysikkerheten i fare.»

2) I tillegg II «Klasse- og klassifiseringssystemer for godkjenning av organisasjonene» skal nr. 4 og nr. 5 lyde:

«4. En klasserettighet med klassifikasjon A innebærer at vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med vedlegg II (del 145), kan utføre vedlikehold på luftfartøyet og alle komponenter (herunder motorer og/eller hjelpeaggregater (APU-er)) i samsvar med luftfartøyet vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata, men bare når slike komponenter er montert på luftfartøyet. En slik A-klassifisert organisasjon som er godkjent i samsvar med vedlegg II (del 145), kan imidlertid fjerne en komponent midlertidig for vedlikehold for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i dette nummer. Dette forutsetter en framgangsmåte for kontroll i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok som kan godtas av vedkommende medlemsstat. Avsnittet med begrensninger angir omfanget av slikt vedlikehold og viser dermed godkjenningens omfang.

5. En klasserettighet med klassifikasjon B innebærer at vedlikeholdsorganisasjonen som er godkjent i samsvar med del 145, kan utføre vedlikehold på den umonterte motoren og/eller hjelpeaggregater (APU-er) og motor og/eller komponenter til hjelpeaggregater i samsvar med motorens eller hjelpeaggregatets vedlikeholdsdata eller, dersom dette er avtalt med vedkommende myndighet, i samsvar med komponentens vedlikeholdsdata, men bare når slike komponenter er montert på luftfartøyet og/eller hjelpeaggregatet. En slik B-klassifisert organisasjon som er godkjent i samsvar med vedlegg II (del 145), kan imidlertid fjerne en komponent midlertidig for vedlikehold for å gi bedre tilgang til komponenten, med mindre slik fjerning fører til behov for ytterligere vedlikehold som ikke er berettiget etter bestemmelsene i dette nummer. Avsnittet med begrensninger angir omfanget av slikt vedlikehold og viser dermed godkjenningens omfang. En vedlikeholdsorganisasjon som er godkjent i samsvar med vedlegg II (del 145) og har en klasserettighet med klassifikasjon B, kan også utføre vedlikehold på en montert motor ved grunnleggende vedlikehold og linjevedlikehold som omfattes av en framgangsmåte for kontroll i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok. Arbeidsomfanget i vedlikeholdsorganisasjonens håndbok skal innbefatte slik virksomhet dersom medlemsstaten tillater det.»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1057/2008**2014/EØS/56/40****av 27. oktober 2008****om endring av tillegg II i vedlegget til forordning (EF) nr. 1702/2003 med hensyn til sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet (EASA-skjema 15a)(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning
(EF) nr. 216/2008 av 20. februar 2008 om felles regler for sivil
luftfart og om opprettelse av et europeisk flysikkerhetsbyrå, og
om oppheving av rådsdirektiv 91/670/EØF, forordning (EF) nr.
1592/2002 og direktiv 2004/36/EF⁽¹⁾, særlig artikkel 5 nr. 5, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003 av
20. november 2003 om kontinuerlig luftdyktighet for
luftfartøyer og luftfartøysprodukter, -deler og -utstyr
og om godkjenning av organisasjoner og personell som
deltar i disse oppgaver⁽²⁾ har blitt endret ved forordning
(EF) nr. 1056/2008⁽³⁾.
- 2) Sertifikatet for inspeksjon av luftdyktighet som er angitt
i tillegg II i vedlegget til kommisjonsforordning (EF)
nr. 1702/2003 av 24. september 2003 om fastsettelse
av gjennomføringsregler for luftdyktighets- og

miljøsertifisering av luftfartøyer og tilhørende produkter,
deler og utstyr, og for sertifisering av konstruksjons-
og produksjonsorganisasjoner⁽⁴⁾, bør erstattes for å
gjenspeile endringene av forordning (EF) nr. 2042/2003.

- 3) Tiltakene fastsatt i denne forordning bygger på
uttalelsene Byrået har avgitt⁽⁵⁾ i samsvar med artikkel
17 nr. 2 bokstav b) og artikkel 19 nr. 1 i forordning (EF)
nr. 216/2008.
- 4) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med
uttalelse fra Komiteen nedsatt ved artikkel 65 i forordning
(EF) nr. 216/2008 —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Tillegg II (Sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet,
EASA-skjema 15a) i vedlegget (del 21) til forordning (EF)
nr. 1702/2003 erstattes med teksten i vedlegget til denne
forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i
Den europeiske unions tidende.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 27. oktober 2008.

For Kommisjonen

Antonio TAJANI

Visepresident

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 283 av 28.10.2008, s. 30,
er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 70/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den
europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 29.

⁽¹⁾ EUT L 79 av 19.3.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 315 av 28.11.2003, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 283 av 28.10.2008, s. 5.

⁽⁴⁾ EUT L 243 av 27.9.2003, s. 6.

⁽⁵⁾ Uttalelse nr. 02/2008.

VEDLEGG

«TILLEGG II

Sertifikat for inspeksjon av luftdyktighet

[MEDLEMSSTAT]

Medlem av Det europeiske flysikkerhetsbyrå

SERTIFIKAT FOR INSPEKSJON AV LUFTDYKTIGHET

ARC-referanse:

I henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 216/2008, som for tiden er gyldig, attesterer [VEDKOMMENDE MYNDIGHET I MEDLEMSSTATEN] herved at følgende luftfartøy:

Luftfartøyet produsent:

Produsentens betegnelse:

Luftfartøyet registreringsnummer:

Luftfartøyet serienummer:

anses som luftdyktig på tidspunktet for inspeksjonen:

Utstedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr:

1. forlengelse: Luftfartøyet har i det seneste år befunnet seg i et kontrollert miljø i samsvar med nr. M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på tidspunktet for utstedelsen.

Utstedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr:

Firma: Godkjenningssnr:

2. forlengelse: Luftfartøyet har i det seneste år befunnet seg i et kontrollert miljø i samsvar med nr. M.A.901 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2042/2003. Luftfartøyet anses som luftdyktig på tidspunktet for utstedelsen.

Utstedelsesdato: Utløpsdato:

Underskrift: Fullmakt nr:

Firma: Godkjenningssnr:

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 298/2009**2014/EØS/56/41****av 8. april 2009****om endring av forordning (EF) nr. 474/2006 om opprettelse av fellesskapslisten over luftfartsselskaper som er underlagt driftsforbud i Fellesskapet(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2111/2005 av 14. desember 2005 om opprettelse av en fellesskapsliste over luftfartsselskaper underlagt driftsforbud i Fellesskapet og om informasjon til lufttransportpassasjerer om identiteten til utførende luftfartsselskaper, og om oppheving av artikkel 9 i direktiv 2004/36/EF⁽¹⁾, særlig artikkel 4, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Fellesskapslisten over luftfartsselskaper som er underlagt driftsforbud i Fellesskapet, omhandlet i kapittel II i forordning (EF) nr. 2111/2005, ble opprettet ved kommisjonsforordning (EF) nr. 474/2006 av 22. mars 2006⁽²⁾.
- 2) I samsvar med artikkel 4 nr. 3 i forordning (EF) nr. 2111/2005 har visse medlemsstater oversendt Kommisjonen opplysninger som er relevante for ajourføring av fellesskapslisten. Relevante opplysninger er også oversendt av tredjestater. På grunnlag av dette bør fellesskapslisten ajourføres.
- 3) Kommisjonen har underrettet alle berørte luftfartsselskaper enten direkte eller, dersom det ikke var praktisk mulig, gjennom myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn med dem, om de vesentlige fakta og årsaker som ville bli lagt til grunn for en beslutning om å pålegge dem driftsforbud i Fellesskapet eller endre vilkårene i et driftsforbud for et luftfartsselskap som er oppført på fellesskapslisten.
- 4) Kommisjonen har gitt de berørte luftfartsselskapene mulighet til å gjennomgå dokumenter framlagt av medlemsstatene, framlegge skriftlige merknader og innen ti virkedager gi en muntlig redegjørelse for Kommisjonen og Flysikkerhetskomiteen opprettet ved rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 av 16. desember 1991 om harmonisering av tekniske krav og administrative framgangsmåter i sivil luftfart⁽³⁾.

5) Kommisjonen, og i særskilte tilfeller enkelte medlemsstater, har rådført seg med myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn med de berørte luftfartsselskapene.

6) Forordning (EF) nr. 474/2006 bør derfor endres.

Luftfartsselskaper i Fellesskapet

- 7) På bakgrunn av resultater fra SAFA-inspeksjoner på bakken av luftfartøyer fra visse luftfartsselskaper i Fellesskapet, samt inspeksjoner og undersøkelser foretatt av selskapenes nasjonale luftfartsmyndigheter på særlige områder, har noen medlemsstater truffet visse håndhevingstiltak. De har underrettet Kommisjonen og Flysikkerhetskomiteen om disse tiltakene: Sveriges vedkommende myndigheter har tilbakekalt Nordic Regionals godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) og midlertidig opphevet AOC-et til luftfartsselskapene Fly Excellent og Aero Syncros; Spanias vedkommende myndigheter har tilbakekalt luftfartsselskapet Bravo Airlines' AOC og lisens; Portugals vedkommende myndigheter avsluttet den midlertidige opphevingen av AOC-et til luftfartsselskapet Luzair 22. januar 2009 etter å ha kontrollert at luftfartsselskapet hadde gjennomført vellykkede korrigerende tiltak; Hellas' vedkommende myndigheter avsluttet den midlertidige opphevingen av AOC-et til luftfartsselskapet Hellenic Imperial Airways 18. desember 2008 etter å ha kontrollert at luftfartsselskapet hadde gjennomført vellykkede korrigerende tiltak, og 28. januar 2009 opphevet de AOC-et til luftfartsselskapet Euroair Ltd midlertidig på luftfartsselskapets anmodning og etter at godkjenningen av luftfartsselskapets organisasjon for sikring av kontinuerlig luftdyktighet ble midlertidig opphevet.

Luftfartsselskaper fra Republikken Kasakhstan*Starline KZ*

- 8) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Starline KZ, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Bulgaria og andre ECAC-stater har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽⁴⁾. Disse gjentatte tilfellene av manglende overholdelse tyder på gjennomgripende sikkerhetsmangler på området drift og vedlikehold.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 95 av 9.4.2009, s. 16, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 71/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIII (Transport), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 31.

⁽¹⁾ EUT L 344 av 27.12.2005, s. 15.

⁽²⁾ EUT L 84 av 23.3.2006, s. 14.

⁽³⁾ EFT L 373 av 31.12.1991, s. 4.

⁽⁴⁾ DGCA-2007-357, DGCA-2007-359, DGCA-2008-166, BUL-2008-8, BUL-2008-9.

- 9) Starline KZ svarte ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Bulgarias sivile luftfartsmyndighet med hensyn til selskapets manglende kommunikasjon i forbindelse med sikkerhetsaspektene ved driften, som kom til uttrykk ved at brev fra medlemsstaten ikke er blitt tilstrekkelig besvart. Starline KZ har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.
- 10) På bakgrunn av ovennevnte mangler innledet Kommisjonen 27. januar 2009 samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykte alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av Starline KZ, og ba i samsvar med artikkel 7 i forordning (EF) nr. 2111/2005 om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter og luftfartsselskapet har truffet for å utbedre disse manglene.
- 11) Myndighetene svarte ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Kommisjonen med hensyn til sikkerhetstilsynet med Starline KZ, ettersom Kommisjonen ikke mottok opplysningene den hadde bedt om innen den fastsatte fristen, særlig luftfartsselskapets AOC samt de fullstendige driftsspesifikasjonene, kravene og begrensningene knyttet til dette.
- 12) Starline KZ ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009. Det ble imidlertid ikke ført tilstrekkelig bevis i høringen for at de korrigerende tiltakene var gjennomført på tilfredsstillende måte. Under høringen framla Kasakhstans vedkommende myndigheter for Kommisjonen sin beslutning av 4. februar 2009 om å innføre driftsbegrensninger for Starline KZ som innebærer at selskapet bare kan fly utenfor det europeiske luftrommet.
- 13) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Starline KZ ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarter, og bør derfor oppføres i vedlegg A.
- East Wing*
- 14) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos East Wing, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike og Romania har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽¹⁾. Den gjentatte forekomsten av disse inspeksjonsresultatene tyder på gjennomgripende sikkerhetsmangler.
- 15) East Wing svarte ikke godt nok på en henvendelse fra Frankrikes sivile luftfartsmyndighet med hensyn til selskapets manglende kommunikasjon i forbindelse med sikkerhetsaspektene ved driften, som kom til uttrykk ved at brev fra medlemsstaten ikke er blitt tilstrekkelig besvart. East Wing har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.
- 16) På bakgrunn av ovennevnte mangler har Kommisjonen innledet samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av East Wing og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter og luftfartsselskapet har truffet for å utbedre disse manglene.
- 17) Det foreligger bevis på at East Wing har overtatt driften fra luftfartsselskapet GST Aero, som ble oppført i vedlegg A 22. mars 2006⁽²⁾ og slettet derfra etter at Kasakhstans vedkommende myndigheter underrettet Kommisjonen om at de hadde tilbakekalt selskapets AOC i mars 2007⁽³⁾.
- 18) Kasakhstans vedkommende myndigheter har underrettet Kommisjonen om at de 4. februar 2009 innførte driftsbegrensninger for East Wing som innebærer at selskapet bare kan fly utenfor det europeiske luftrommet. Myndighetene svarte imidlertid ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Kommisjonen med hensyn til sikkerhetstilsynet med East Wing, idet de ikke framla tilstrekkelige opplysninger om luftfartsselskapets AOC samt de fullstendige driftsspesifikasjonene, kravene og begrensningene knyttet til dette.
- 19) East Wing ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009. Det ble imidlertid ikke ført tilstrekkelig bevis i høringen for at de korrigerende tiltakene var gjennomført på tilfredsstillende måte, og det framgikk at luftfartsselskapet ikke er klar over de at det er innført driftsbegrensninger for selskapet i det europeiske luftrommet. I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at East Wing ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarter og derfor bør oppføres i vedlegg A.
- ATMA Airlines*
- 20) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos ATMA Airlines, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Tyskland, Norge og Tyrkia har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽⁴⁾. Den gjentatte forekomsten av disse inspeksjonsresultatene tyder på gjennomgripende sikkerhetsmangler.
- 21) ATMA Airlines svarte ikke godt nok på en henvendelse fra Tysklands og Norges sivile luftfartsmyndighet med hensyn til selskapets manglende kommunikasjon i forbindelse med sikkerhetsaspektene ved driften, som kom til uttrykk ved at brev fra disse medlemsstatene ikke er blitt tilstrekkelig besvart. ATMA Airlines har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.

⁽¹⁾ DGAC/F-2007-2509, RCAARO-2008-36, RCAARO-2008-54.

⁽²⁾ Betraktning 38-43 i forordning (EF) nr. 474/2006 av 22. mars 2006 (EUT L 84 av 23.3.2006, s. 14).

⁽³⁾ Betraktning 17 i forordning (EF) nr. 235/2007 av 5. mars 2007 (EUT L 66 av 6.3.2007, s. 3).

⁽⁴⁾ LBA/D-2008-13, CAA-N-2007-137, DGCATR-2008-25.

22) På bakgrunn av ovennevnte mangler har Kommisjonen innledet samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av ATMA Airlines og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter og luftfartsselskapet har truffet for å utbedre disse manglene.

23) Kasakhstans vedkommende myndigheter har underrettet Kommisjonen om at de 4. februar 2009 innførte driftsbegrensninger for ATMA Airlines som innebærer at selskapet bare kan fly utenfor det europeiske luftrommet. Myndighetene svarte imidlertid ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Kommisjonen med hensyn til sikkerhetstilsynet med ATMA Airlines, idet de ikke framla tilstrekkelige opplysninger om luftfartsselskapets AOC samt de fullstendige driftsspesifikasjonene, kravene og begrensningene knyttet til dette.

24) ATMA Airlines ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009. Det ble imidlertid ikke ført tilstrekkelig bevis i høringene for at de korrigerende tiltakene var gjennomført på tilfredsstillende måte.

25) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at ATMA Airlines ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarder og derfor bør oppføres i vedlegg A.

Berkut Air

26) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Berkut Air, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike og Romania har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽¹⁾. Den gjentatte forekomsten av disse inspeksjonsresultatene tyder på gjennomgripende sikkerhetsmangler.

27) Berkut Air svarte ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Romanias sivile luftfartsmyndighet med hensyn til selskapets manglende kommunikasjon i forbindelse med sikkerhetsaspektene ved driften, som kom til uttrykk ved at brev fra medlemsstaten ikke er blitt tilstrekkelig besvart. Berkut Air har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.

28) På bakgrunn av ovennevnte mangler har Kommisjonen innledet samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av Berkut Air og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter har truffet for å utbedre disse manglene.

29) Kasakhstans vedkommende myndigheter har meddelt at de i februar 2009 midlertidig opphevet AOC-et til BEK Air, tidligere Berkut Air. Myndighetene svarte imidlertid ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Kommisjonen om sikkerhetstilsynet med Berkut Air, idet de på Kommisjonens anmodning ikke framla dokumentasjon på gjennomførte håndhevingstiltak.

30) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Berkut Air ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarder og derfor bør oppføres i vedlegg A.

Air Company Kokshetau

31) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Air Company Kokshetau, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Italia har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽²⁾. Manglene gjelder luftfartøyer av typen IL-62, som ikke er utstyrt med TAWS (E-GPWS), ikke er utstyrt med sikkerhetsbelter, ikke er utstyrt med oksygenmasker som man raskt kan iføre seg ved flyginger over FL 250, og ikke er utstyrt med et egnet system for belysning av rømningsveier.

32) Air Company Kokshetau svarte ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Italias sivile luftfartsmyndighet med hensyn til selskapets manglende kommunikasjon i forbindelse med sikkerhetsaspektene ved driften, som kom til uttrykk ved at brev fra medlemsstaten ikke er blitt tilstrekkelig besvart. Air Company Kokshetau har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.

33) På bakgrunn av ovennevnte mangler har Kommisjonen innledet samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av Air Company Kokshetau og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter har truffet for å utbedre disse manglene.

34) Kasakhstans vedkommende myndigheter har underrettet Kommisjonen om at de 13. februar 2009 besluttet å slette luftfartøylene av type IL-62M med serienumrene 1138234 og 1748445 fra AOC-et til Air Company Kokshetau, og at de dessuten hadde til hensikt å tilbakekalle dette luftfartsselskapets AOC fra og med 24. mars på grunn av konkurs. Myndighetene svarte imidlertid ikke godt nok på en henvendelse fra Kommisjonen angående dokumentasjon på tilbakekallingen av AOC-et.

⁽¹⁾ RCAARO-2008-35, RCAARO-2008-37, RCAARO-2008-75.

⁽²⁾ ENAC-IT-2007-785

- 35) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Air Company Kokshetau ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarder og derfor bør oppføres i vedlegg A.

Sayat Air

- 36) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Sayat Air, som er sertifisert i Kasakhstan. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som en ECAC-stat har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽¹⁾. Manglene gjelder luftfartøyer av typen IL-62, som ikke er utstyrt med a) TAWS (E-GPWS), b) oksygenmasker som besetningen raskt kan iføre seg, c) flyteinnretninger og d) et egnet system for belysning av rømningsveier. Dessuten ble luftfartøyene fløyet uten kontrollister for nødssituasjoner, med en NAV-database som ikke var ajourført på over to år, og uten vedlikeholdsattest.
- 37) Sayat Air har vist manglende evne til å utbedre disse sikkerhetsmanglene, som fortsatt ikke er utbedret.
- 38) Kasakhstans vedkommende myndigheter svarte ikke godt nok eller i rett tid på en henvendelse fra Kommisjonen om sikkerhetstilsynet med Sayat Air. Dette viste manglende kommunikasjon som kom til uttrykk ved at brev fra Kommisjonen ikke er blitt godt nok besvart, særlig med hensyn til framlegging av luftfartsselskapets AOC samt de fullstendige driftsspesifikasjonene, kravene og begrensningene knyttet til dette.
- 39) Kasakhstans vedkommende myndigheter har ikke vist at de fører tilstrekkelig tilsyn med dette luftfartsselskapet, slik de er forpliktet til i henhold til Chicago-konvensjonen.
- 40) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Sayat Air ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarder og derfor bør oppføres i vedlegg A.

Scat

- 41) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Scat, som er sertifisert i Kasakhstan. Blant annet er luftfartøyet av typen Yak-42 med registreringsmerke UP-Y4205 ikke utstyrt med TAWS (E-GPWS), slik ICAO-bestemmelsene krever. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som en ECAC-stat har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽²⁾.
- 42) På bakgrunn av ovennevnte mangler har Kommisjonen innledet samråd med Kasakhstans vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av Scat og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som vedkommende myndigheter har truffet for å utbedre disse manglene.

- 43) Kasakhstans vedkommende myndigheter framla bevis på at de har slettet luftfartøyet av typen Yak-42 med registreringsmerke UP-Y4205 fra registeret.

- 44) Scat ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009, og bekreftet under høringen at dette luftfartøyet ikke lenger var i drift.

- 45) På bakgrunn av dette anser Kommisjonen at det ikke er behov for ytterligere tiltak med hensyn til dette luftfartsselskapet.

Generelt sikkerhetstilsyn med luftfartsselskaper fra Republikken Kasakhstan

- 46) Kommisjonen gjorde Kasakhstans vedkommende myndigheter oppmerksomme på at overvåkingen av en rekke andre luftfartsselskaper som har lisens i Kasakhstan, fortsatt viser foruroligende resultater ved inspeksjoner på bakken. Kasakhstans vedkommende myndigheter ble oppfordret til å framlegge klargjørende opplysninger og treffe eventuelle nødvendige tiltak.
- 47) Kasakhstans vedkommende myndigheter har meddelt en rekke håndhevingstiltak som er truffet overfor en rekke kasakhstanske luftfartsselskaper. Myndighetene meddelte blant annet at de 4. februar 2009 innførte driftsbegrensninger for Investavia, Skybus og Aytirau Aye Zholy som innebærer at selskapene bare kan fly utenfor det europeiske luftrommet. Kommisjonen vil umiddelbart innlede samråd med de kasakhstanske myndighetene og iverksette framgangsmåten fastsatt i artikkel 7 i forordning (EF) nr. 2111/2005 overfor disse luftfartsselskapene.
- 48) Kommisjonen oppfordrer Kasakhstans vedkommende myndigheter sterkt til å øke sin innsats for å reformere sitt system for sivil luftfart og til å styrke sikkerhetstilsynet med alle luftfartsselskaper som er sertifisert i denne staten. Kommisjonen vil fortsette samrådet med disse myndighetene for å vurdere kasakhstanske luftfartsselskapers situasjon, og er beredt til, sammen med medlemsstatene, å undersøke all dokumentasjon som framlegges i rett tid i den forbindelse.

Orient Thai Airlines og One Two Go Airlines

- 49) Etter ulykken med One Two Gos flyging OG 269 i Phuket 16. september 2007, der luftfartøyet av type MD-80 ble totalskadet og 90 mennesker omkom, innledet Kommisjonen samråd med de vedkommende myndigheter i Thailand som har ansvaret for sikkerhetstilsynet med dette luftfartsselskapet.

⁽¹⁾ SDAT-2007-36.

⁽²⁾ GDCA-2008-10.

- 50) 5. mars 2009 sendte Kommisjonen et brev til disse luftfartsselskapene i samsvar med artikkel 7 i forordning (EF) nr. 2111/2005.
- 51) Thailands vedkommende myndigheter (Thailands departement for sivil luftfart – DCA) har underrettet Kommisjonen om at det ved undersøkelsene som ble gjennomført etter ulykken, ble avslørt at både Orient Thai og dets datterselskap One Two Go brøt luftfartslovgivningen, særlig ved å forfalske ferdighetskontroller for ni av luftfartsselskapenes flygere. Thailands DCA gav derfor One Two Go og Orient Thai forbud mot å fly med luftfartøyer av typen MD-80, og anmodet disse luftfartsselskapene om å treffe en rekke korrigerende tiltak.
- 52) Thailands DCA har også underrettet Kommisjonen om at det 25. november 2008 besluttet å reaktivere One Two Gos AOC. Morselskapet Orient Thai hadde allerede fått tillatelse til å starte opp igjen flyginger med luftfartøyer av typen MD-80 fra 7. oktober 2008.
- 53) Fra 10. til 13. mars 2009 var en gruppe europeiske sakkyndige på et inspeksjonsbesøk i Kongeriket Thailand som omfattet luftfartsoperasjoner og sertifisering av flybesetninger, for å kontrollere at luftfartsselskapene hadde truffet korrigerende tiltak med henblikk på å utbedre de sikkerhetsmanglene som Thailands DCA tidligere hadde identifisert. Gruppen kunne konstatere at One Two Go ikke driver luftfartsoperasjoner. One Two Go driver salg av flyginger som i virkeligheten opereres av Orient Thai i henhold til en avtale om leie av luftfartøyer med besetning, der One Two Go er leier og Orient Thai er utleier. Orient Thai stiller luftfartøyer til rådighet for One Two Go med full besetning, og står for vedlikehold og forsikringer. Alt personale som deltar i Orient Thais virksomhet på vegne av One Two Go, er ansatt hos Orient Thai.
- 54) Rapporten fra inspeksjonsbesøket viser også at Orient Thai hittil har truffet korrigerende tiltak, og at Thailands DCA har truffet tiltak for å utbedre sikkerhetsmanglene som tidligere er påvist. Kommisjonen vil overvåke Orient Thais sikkerhetssituasjon nøye. For dette formål bør Thailands DCA senest innen to måneder framlegge for Kommisjonen alle nødvendige opplysninger om virkningen av nevnte tiltak.
- 55) 19. mars 2009 underrettet Thailands DCA Kommisjonen om at One Two Go har til hensikt å drive egne luftfartsoperasjoner fra og med juli 2009. Rapporten fra EU-gruppen viser imidlertid at Thailands DCA har tildelt One Two Go et AOC til tross for at myndigheten ikke var i stand til å vurdere selskapets evne til å drive sikre luftfartsoperasjoner, ettersom dette luftfartsselskapet aldri har framlagt den detaljerte dokumentasjonen som kreves i henhold til de thailandske reglene for innføring av ICAO-standarder. Thailands DCA meddelte også at

det hadde til hensikt å tilbakekalle One Two Gos AOC 29. mars 2009. Luftfartsselskapet ville imidlertid fortsette å chartre ruteflyginger fra Orient Thai i henhold til sitt AOC.

- 56) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er derfor vurderingen at luftfartsselskapet One Two Go ikke oppfyller de gjeldende sikkerhetsstandarder. Luftfartsselskapet bør pålegges driftsforbud og derfor oppføres i vedlegg A.

Luftfartsselskaper fra Republikken Benin

- 57) Det foreligger bevis på at myndighetene som er ansvarlige for tilsynet med luftfartsselskaper som har lisens i Benin, har vist manglende evne til å utbedre sikkerhetsmangler, slik det framgår av resultatene fra revisjonen av Benin som ICAO foretok i mars 2007 innenfor rammen av det verdensomspennende kontrollprogram for tilsyn med sikkerhet (USOAP). Revisjonen avdekket et stort antall alvorlige mangler når det gjelder Benins sivile luftfartsmyndigheters evne til å utøve sitt ansvar for tilsynet med flysikkerheten. Da ICAO-revisjonen ble avsluttet, var 80,22 % av ICAO-standardene ikke gjennomført. På visse kritiske punkter, for eksempel tilgang på kvalifisert teknisk personale, var over 98 % av ICAO-standardene ikke gjennomført på en effektiv måte. Med hensyn til løsning av sikkerhetsproblemer var over 93 % av ICAO-standardene ikke gjennomført på en effektiv måte.
- 58) Det foreligger bevis på at Benins vedkommende myndigheter ikke har tilstrekkelig evne til effektivt å utbedre de tilfellene av manglende overholdelse som ICAO har påvist, noe som kommer til uttrykk ved at ICAO i sin endelige rapport av desember 2007 påpeker at en betydelig andel av de korrigerende tiltak som myndighetene har foreslått eller truffet, i virkeligheten ikke utbedrer de mangler som er påvist. Særlig på området luftfartsoperasjoner anså ICAO at 50 % av de som tiltak Benin foreslo, ikke fullt ut kunne godtas.
- 59) På bakgrunn av ICAOs endelige rapport har Kommisjonen innledet samråd med Benins vedkommende myndigheter, uttrykt alvorlig bekymring for sikkerheten i forbindelse med driften av luftfartsselskapene denne staten og bedt om ytterligere opplysninger om de tiltak som Benins vedkommende myndigheter har truffet for å imøtekomme ICAOs konklusjoner og observasjoner med hensyn til om de korrigerende tiltakene kan godtas.
- 60) Under høringen i Flysikkerhetskomiteen 25. mars 2009 opplyste Benins vedkommende myndigheter at gjennomføringen av de korrigerende tiltak som var forventet avsluttet i 2008, i virkeligheten er utsatt til august-september 2009.

- 61) Det framgår av dokumentasjonen som ble framlagt av Benins vedkommende myndigheter, at de AOC-er som utstedes til luftfartsselskaper som er sertifisert i Benin, ikke er i samsvar med ICAO-standardene for internasjonale flyginger, og dette bekrefter at de mangler som ICAO har påvist, ennå ikke er utbedret på en effektiv måte. En undersøkelse av situasjonen med hensyn til AOC-ene og de tilhørende driftsspesifikasjonene til luftfartsselskapene Aero Benin, Africa Airways, Benin Golf Air, Benin Littoral Airways, Cotair, Royal Air og Trans Air Benin avdekker forhold som gir grunn til alvorlig bekymring. Det ble ikke framlagt AOC for Africa Airways. I de øvrige AOC-ene nevnes ikke de gjeldende regler som ligger til grunn for sertifiseringen, og driftsområdene tillater drift i hele verden, til tross for at Benins vedkommende myndigheter fastholder at disse er begrenset til Benin og/eller underregionen. Videre ser det ut til at virksomheten til Aero Benin, Benin Golf Air, Benin Littoral Airways, Cotair og Trans Air Benin bare er underlagt visuellflygereglene (VFR), som ikke er tilstrekkelige til å garantere sikre flyginger i Europa, og at disse selskapene mangler de særskilte tillatelsene RVSM, RNAV og RNP, som kreves for flyging i det europeiske luftrom. Benins vedkommende myndigheter har opplyst at de har begrenset gyldigheten av AOC-ene til seks måneder og har til hensikt å avklare situasjonen raskt. I påvente av at disse luftfartsselskapene blir sertifisert på nytt i fullt samsvar med ICAO-standardene anser Kommisjonen at de bør pålegges driftsforbud og derfor bør oppføres i vedlegg A på grunnlag av de felles kriterier.
- 62) Luftfartsselskapet Alafia Jet har anmodet om å bli hørt av Flysikkerhetskomiteen. Selskapet fikk mulighet til å gi en muntlig redegjørelse for Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009, og oversendte skriftlig dokumentasjon om sin virksomhet. I sin redegjørelse presiserte luftfartsselskapet at dets flyginger til Den europeiske union er begrenset til nødhelsetjenester på anmodning, og selskapet framla opplysninger om en rekke tiltak det har truffet for å utbedre manglene som er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽¹⁾. Gjentatte forekomster av alvorlige sikkerhetsmangler ved inspeksjoner på bakken av luftfartøyer som opererer i Fellesskapet, tyder imidlertid på at dette luftfartsselskapets virksomhet har gjennomgripende sikkerhetsmangler. De tiltak selskapet hittil har truffet, har ikke gjort det mulig å utbedre disse manglene.
- 63) Tatti betraktning de mange og gjentatte sikkerhetsmanglene som er påvist ved inspeksjoner på bakken av luftfartøyer som benyttes av Alafia Jet, samt Benins vedkommende myndigheters manglende evne til å føre tilstrekkelig tilsyn med luftfartsselskaper som er sertifisert i Benin, anser Kommisjonen at luftfartsselskapet Alafia Jet ikke bør gis tillatelse til å fortsette sine flyginger til Fellesskapet. På grunnlag av de felles kriterier er derfor vurderingen at Alafia Jet bør oppføres i vedlegg A.

- 64) Kommisjonen gir sin fulle støtte til den innsats Benins vedkommende myndigheter har gjort for å forbedre sikkerhetstilsynet med denne statens luftfartsselskaper, og anser at det betydelige bidraget som Verdensbanken har meddelt at den vil gi Republikken Benin, vil bane veien for vesentlige framskritt med hensyn til overholdelse av ICAO-standardene.

Luftfartsselskaper fra Republikken Gabon

Gabon Airlines

- 65) Gabon Airlines har siden juli 2008 bare hatt tillatelse til å fly i EU med luftfartøyet av typen Boeing 767-200 med registreringsmerke TR-LHP på vilkårene angitt i betraktning 15 i forordning (EF) nr. 715/2008⁽²⁾.
- 66) Siden da har det framkommet bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Gabon Airlines, som er sertifisert i Gabon. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽³⁾.
- 67) Gabon Airlines har imidlertid svart tilfredsstillende og i rett tid på henvendelser fra Frankrikes sivile luftfartsmyndighet når det gjelder sikkerhetsaspektene ved selskapets drift.
- 68) Gabon Airlines ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 25. mars 2009. Kommisjonen merket seg at Gabons vedkommende myndigheter foretok en revisjon av Gabon Airlines i februar 2009 i forbindelse med ny sertifisering, at det ved revisjonen ble påvist visse tilfeller av manglende overholdelse, og at det på høringstidspunktet ikke forelå tilfredsstillende dokumentasjon på at disse var utbedret. Gabons vedkommende myndigheter opplyste at luftfartøyet for øyeblikket er tatt ut av drift på grunn av basevedlikehold, og at de har til hensikt å kontrollere at disse manglene er utbedret på tilfredsstillende måte for luftfartøyet med registreringsmerke TR-LHP settes i drift igjen.
- 69) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Gabon Airlines fortsatt bør være oppført i vedlegg B, og at vedlegget bør endres for å ta hensyn til situasjonen for luftfartøyet med registreringsmerke TR-LHP, samt for å sikre at det nåværende omfanget av flyginger til Fellesskapet opprettholdes.

Afrijet

- 70) Afrijet, som er sertifisert i Gabon, har siden juli 2008 bare hatt tillatelse til å fly i Fellesskapet med luftfartøyene av typen Falcon 50 med registreringsmerke TR-LGV og TR-LGY samt luftfartøyet av typen Falcon 900 med registreringsmerke TR-AFJ på vilkårene angitt i betraktning 15 i forordning (EF) nr. 715/2008⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ DGAC/F-2008-2143, DGAC/F-2009-368, DGAC/F-2009-434, DGAC/F-2009-582.

⁽²⁾ Forordning (EF) nr. 715/2008 av 24. juli 2008 (EUT L 197 av 25.7.2008, s. 36).

⁽³⁾ DGAC/F-2008-1757, DGAC/F-2008-2126, DGAC/F-2008-2127, DGAC/F-2008-2451, DGAC/F-2009-140, DGAC/F-2009-161.

⁽⁴⁾ Forordning (EF) nr. 715/2008 av 24. juli 2008 (EUT L 197 av 25.7.2008, s. 36).

- 71) Siden da har det framkommet bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Afrijet. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽¹⁾.
- 72) Afrijet har imidlertid svart tilfredsstillende og i rett tid på henvendelser fra Frankrikes sivile luftfartsmyndighet når det gjelder sikkerhetsaspektene ved selskapets drift.
- 73) Kommisjonen merket seg at Gabons vedkommende myndigheter foretok en revisjon av Afrijet i januar 2009 i forbindelse med ny sertifisering. Etter at det var fastslått at alle mangler som ble påvist ved denne revisjonen, var utbedret, fikk luftfartsselskapet et nytt AOC i februar 2009 som omfatter ytterligere et luftfartøy av typen Falcon 900 med registreringsmerke TR-AFR.
- 74) I lys av ovenstående og på grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Afrijet fortsatt bør være oppført i vedlegg B, og at vedlegget bør endres for å ta hensyn til endringen av AOC-et, samt for å sikre at det nåværende omfanget av flyginger til Fellesskapet opprettholdes.

Société Nouvelle Air Affaires Gabon (SN2AG)

- 75) SN2AG ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 25. mars 2009. Kommisjonen merket seg at selskapet har foretatt ytterligere omstrukturering og innført en rekke utbedringstiltak for å oppnå bedre samsvar med internasjonale standarder. Kommisjonen merket seg også at Gabons vedkommende myndigheter foretok en revisjon av SN2AG i januar 2009 i forbindelse med ny sertifisering. Etter at det var fastslått at alle mangler som ble påvist ved denne revisjonen, var utbedret, fikk luftfartsselskapet et nytt AOC i februar 2009.
- 76) Det foreligger bevis på at visse av ICAOs sikkerhetskrav ennå ikke er oppfylt. Eksempelvis hadde luftfartsselskapet på høringstidspunktet ennå ikke på en effektiv måte gjennomført den overvåkingen av flygedata som kreves for luftfartøyet av typen Fokker 28-0100 (Fokker 100).
- 77) Det foreligger bevis på at SN2AG ikke har svart klart eller i rett tid på henvendelser fra Kommisjonen. SN2AG hevdet at selskapet ikke har vært omfattet av noen rapporter om alvorlige mangler påvist ved inspeksjoner på bakken utført innenfor rammen av programmet for sikkerhetsvurdering av utenlandske luftfartøyer (SAFA-programmet), til tross for at Frankrike hadde påvist atskillige mangler ved inspeksjoner på bakken utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽²⁾.
- 78) På grunnlag av de felles kriterier er derfor vurderingen at SN2AG fortsatt bør være oppført i vedlegg A.

- 79) Likevel er Kommisjonen beredt til å undersøke dette luftfartsselskapets situasjon på nytt i lys av eventuelle nye opplysninger som på tilfredsstillende måte dokumenterer at sikkerhetsmanglene er blitt utbedret.

Generelt sikkerhetstilsyn med luftfartsselskaper fra Gabon

- 80) Kommisjonen merker seg at Gabons nye vedkommende myndigheter («Agence Nationale de l'Aviation Civile», heretter kalt «ANAC»), som ble opprettet av Republikken Gabon i juli 2008, begynte sin virksomhet 23. januar 2009. ANAC befinner seg i en innledende fase i sin utvikling og arbeider i øyeblikket med å skaffe tilstrekkelige økonomiske midler og ansette tilstrekkelig med kvalifisert personale til effektivt å kunne oppfylle sine forpliktelser overfor ICAO.
- 81) Kommisjonen gjorde Gabons vedkommende myndigheter oppmerksomme på at overvåkingen av luftfartsselskaper som har lisens i Gabon, til tross for myndighetenes økte tilsynsvirksomhet fortsatt viser foruroligende resultater ved inspeksjoner på bakken. Gabons vedkommende myndigheter ble oppfordret til å framlegge klagjørende opplysninger og treffe eventuelle nødvendige tiltak.
- 82) Kommisjonen støtter den innsats som Gabons vedkommende myndigheter gjør for å reformere sitt system for sivil luftfart, og særlig den pågående nye sertifiseringen av alle luftfartsselskaper, for å sikre fullt samsvar med ICAOs sikkerhetsstandarder. Kommisjonen er rede til å vurdere et besøk på stedet på et passende tidspunkt for å kontrollere de framskritt som er gjort.

Luftfartsselskaper fra Ukraina

Motor Sich JSC Airlines

- 83) Det foreligger bevis på alvorlige sikkerhetsmangler hos Motor Sich, som er sertifisert i Ukraina. Manglene er påvist ved inspeksjoner på bakken som Frankrike og en ECAC-stat (Tyrkia) har utført innenfor rammen av SAFA-programmet⁽³⁾. Den gjentatte forekomsten av disse inspeksjonsresultatene tyder på gjennomgripende sikkerhetsmangler.
- 84) Tyrkias vedkommende myndigheter besluttet 27. november 2008 å pålegge dette luftfartsselskapet et umiddelbart driftsforbud.
- 85) Motor Sich besvarte henvendelsen fra Tyrkias sivile luftfartsmyndighet ved å bekjentgjøre at de har besluttet å innstille flyginger med luftfartøyer av typen AN-24 til denne staten, og beslutningen er iverksatt.

⁽¹⁾ DGAC/F-2008-564, DGATR-2008-572.

⁽²⁾ DGAC/F-2007-1325, DGAC/F-2008-174.

⁽³⁾ DGAC/F-2008-564, DGCATR-2008-512.

- 86) Motor Sich svarte i rett tid på en henvendelse fra Frankrikes sivile luftfartsmyndighet, og angav hvilke korrigerende tiltak selskapet har iverksatt etter inspeksjonen på bakken som ble utført 12. mars 2008 i Frankrike. Dette svaret var imidlertid ikke tilfredsstillende, ettersom luftfartsselskapet ikke framla noen underlagsdokumenter.
- 87) Kommisjonen mottok opplysninger fra Tyrkias vedkommende myndigheter om at Ukrainas vedkommende myndigheter etter en uanmeldt inspeksjon hos operatøren har besluttet å tilbakekalle denne operatørens AOC. Disse myndighetene besluttet senere å gi Motor Sich tillatelse til å fortsette å fly til denne staten med visse driftsbegrensninger for luftfartøyene av typen AN-24.
- 88) Ukrainas vedkommende myndigheter svarte 16. mars 2009 på en henvendelse fra Kommisjonen angående sikkerhetstilsynet med Motor Sich, der de opplyste om at dette luftfartsselskapets AOC ble tilbakekalt 22. januar, og at den statlige luftfartsmyndigheten etter at luftfartsselskapet hadde fullført korrigerende tiltak gav det tillatelse til fortsatt drift, med unntak for luftfartøyene av typen AN-24 i selskapets flåte. Det er ikke opplyst på hvilken dato et slikt AOC med begrensninger er utstedt, og det foreligger heller ingen bevis på at selskapet er innsisert for å sikre at de relevante sikkerhetskravene er oppfylt for noen del av flåten. Endelig, ifølge ovennevnte brevveksling med den statlige luftfartsmyndigheten, fornyet disse myndighetene luftfartsselskapets AOC og tillot det å fly med AN-24 etter å ha utført inspeksjoner med positive resultater som viste at luftfartsselskapet hadde utbedret dette luftfartøyet mangler.
- 89) Opplysningene i denne brevvekslingen anses ikke for å være et tilfredsstillende svar, da de ikke stemmer overens med de opplysninger Ukrainas vedkommende myndigheter framla 2. februar 2009, der det framgår at Motor Sich Airlines' AOC ble utstedt 8. november 2008 og er gyldig til 8. november 2010, og at driftsspesifikasjonene ble utstedt 23. desember 2008 og er gyldige til 8. november 2010.
- 90) Motor Sich ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009. I sin redegjørelse for Flysikkerhetskomiteen viste Motor Sich manglende evne til å utbedre de påviste sikkerhetsmanglene på grunn av manglende klarhet og utilstrekkelig kommunikasjon med hensyn til selskapets flyginger til Fellesskapet.
- 91) I lys av ovenstående anser Kommisjonen at Ukrainas vedkommende myndigheter ikke har vist tilstrekkelig evne til å føre tilsyn med luftfartsselskapets virksomhet, slik de er forpliktet til i henhold til Chicago-konvensjonen.
- 92) På grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at Motor Sich ikke har vist evne til å treffe alle de tiltak som er nødvendige for å oppfylle de gjeldende sikkerhetsstandarder og derfor bør oppføres i vedlegg A.
- Ukraine Cargo Airways*
- 93) Luftfartsselskapet Ukraine Cargo Airways (UCA) ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009.
- 94) På grunnlag av dokumentasjon som selskapet framla for Kommisjonen 16. mars 2009, foreligger det bevis på at selskapet hadde truffet tiltak for å utbedre tidligere påviste mangler på dets luftfartøyer som ble benyttet til flyginger i Fellesskapet. Ifølge selskapets opplysninger ble UCA revidert av Ukrainas statlige luftfartsmyndighet i november 2008. Etter denne revisjonen ble selskapets AOC fornyet for en periode på to år fram til november 2010. Kommisjonen har imidlertid ikke mottatt noen opplysninger fra Ukrainas vedkommende myndigheter om den revisjonen de gjennomførte før de fornyet luftfartsselskapets AOC, eller om resultatene av revisjonen.
- 95) Dessuten hevdet luftfartsselskapet i sin redegjørelse for Kommisjonen og Flysikkerhetskomiteen at det har mottatt skriftlig bekreftelse fra flere medlemsstater på at UCA på tilfredsstillende måte har utbedret de sikkerhetsmangler som disse medlemsstatenes inspeksjonsmyndigheter har påvist. Med unntak for én medlemsstat med hensyn til ett luftfartøy av typen AN-12 som ble slettet fra AOC-et, ble UCAs påstander imidlertid ikke bekreftet av de andre berørte medlemsstatene.
- 96) Kommisjonen er av den oppfatning at det er nødvendig å avlegge selskapet et besøk for fullt ut å kunne vurdere luftfartsselskapets evne til å utarbeide en egnet tiltaksplan og til å iverksette den på en effektiv måte. Dessverre var det ikke mulig å gjennomføre et slikt besøk før møtet i Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009 på grunn av manglende samarbeidsvilje fra Ukrainas vedkommende myndigheter. I møtet i Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009 sa Ukrainas statlige luftfartsmyndighet seg villig til å ta imot dette besøket fra Kommisjonen og medlemsstatene. Kommisjonen vil treffe en beslutning om en eventuell endring av driftsforbudet som er pålagt luftfartsselskapet, på grunnlag av de opplysninger som innhentes ved dette framtidige besøket.
- 97) På grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at dette luftfartsselskapet på det nåværende tidspunkt ikke kan slettes fra vedlegg A.
- Ukrainian Mediterranean Airlines*
- 98) Luftfartsselskapet Ukrainian Mediterranean Airlines (UMAir) ble på anmodning hørt av Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009.

- 99) På grunnlag av dokumentasjon som selskapet framla for Kommisjonen 16. oktober 2008, foreligger det bevis på at selskapet hadde truffet tiltak for å utbedre tidligere påviste mangler på dets luftfartøyer som ble benyttet til flyginger i Fellesskapet.
- 100) 5. november 2008 sendte Ukrainas vedkommende myndigheter et brev til Kommisjonen med opplysning om at gyldighetstiden for luftfartsselskapets AOC hadde blitt forlenget til 15. desember 2008 i påvente av at framgangsmåten for å fornye det etter denne dato for en periode på to år, fram til 15. desember 2010, skulle fullføres. Sammen med dette brevet oversendte de også sertifiseringsdokumentet for UMAir etter en revisjon utført 31. oktober 2008. Imidlertid har verken selskapet eller Ukrainas vedkommende myndigheter framlagt revisjonsrapporten som lå til grunn for utstedelsen av luftfartsselskapets AOC.
- 101) Videre hevdet luftfartsselskapet i sin redegjørelse for Kommisjonen og Flysikkerhetskomiteen at det har iverksatt de nødvendige tiltak for å utbedre alle de sikkerhetsmangler som førte til at driftsforbudet ble ilagt i september 2007.
- 102) Kommisjonen er av den oppfatning at det er nødvendig å avlegge selskapet et besøk for fullt ut å kunne vurdere luftfartsselskapets evne til å utarbeide en egnet tiltaksplan og til å iverksette den på en effektiv måte. Dessverre var det ikke mulig å gjennomføre et slikt besøk før møtet i Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009 på grunn av manglende samarbeidsvilje fra Ukrainas vedkommende myndigheter. I møtet i Flysikkerhetskomiteen 24. mars 2009 sa Ukrainas statlige luftfartsmyndighet seg villig til å ta imot dette besøket fra Kommisjonen og medlemsstatene. Kommisjonen vil treffe en beslutning om en eventuell endring av driftsforbudet som er pålagt luftfartsselskapet, på grunnlag av de opplysninger som innhentes ved dette besøket.
- 103) På grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at dette luftfartsselskapet på det nåværende tidspunkt ikke kan slettes fra vedlegg A.

Generelt sikkerhetstilsyn med luftfartsselskaper fra Ukraina

- 104) Kommisjonen gjorde Ukrainas vedkommende myndigheter oppmerksomme på at overvåkingen av luftfartsselskaper som har lisens i Ukraina, til tross for myndighetenes økte tilsynsvirksomhet fortsatt viser foruroligende resultater ved inspeksjoner på bakken. I møtet i Flysikkerhetskomiteen i november 2008 ble Ukrainas vedkommende myndigheter oppfordret til å framlegge klargjørende opplysninger og treffe de nødvendige tiltak. Myndighetene sa seg også villige til å få foretatt en sikkerhetsvurdering som skulle organiseres av Kommisjonen i samarbeid med medlemsstatene. Ukrainas statlige luftfartsmyndighet framla imidlertid

ikke for Kommisjonen den framdriftsrapporten om gjennomføringen av tiltaksplanen for å forbedre og styrke utøvelsen av sikkerhetstilsynet i Ukraina som den i henhold til forordning (EF) nr. 715/2008⁽¹⁾ er forpliktet til å framlegge hver tredje måned.

- 105) Vedkommende myndigheter viste også manglende samarbeidsvilje ved forberedelsene til kontrollbesøket, noe som kom til uttrykk ved at myndighetene ikke framla den påkrevde dokumentasjonen på luftdyktighet og avviste Kommisjonens forslag til besøksprogram. Kommisjonen måtte derfor avlyse kontrollbesøket, som var planlagt å finne sted 913. februar 2009.
- 106) Kommisjonen merker seg at Ukrainas vedkommende myndigheter har sagt seg villige til å ta imot et felles besøk fra Kommisjonen, medlemsstatene og EASA, og at de bekrefter sin vilje til å samarbeide om å tilrettelegge for en vellykket sikkerhetsvurdering for å vise sin evne til å føre tilsyn med alle luftfartsselskaper som har lisens i Ukraina, i fullstendig samsvar med de gjeldende ICAO-krav.

Bangkok Airways

- 107) En gruppe europeiske sakkyndige foretok en inspeksjonsreise til Kongeriket Thailand 10.–13. mars 2009 for å innhente fakta om det aktuelle sikkerhetsnivået på luftfartsselskapet Bangkok Airways' driftsstandarder og om det tilsyn Thailands departement for sivil luftfart (DCA) fører med luftfartsselskapet. Formålet med besøket var særlig å fastslå om noen av luftfartsselskapets luftfartøyer brukes av luftfartsselskapet Siem Reap Airways International, som er lisensiert av vedkommende myndigheter i Kongeriket Kambodsja og er oppført i vedlegg A til fellesskapslisten i henhold til kommisjonsforordning (EF) nr. 1131/2008 av 14. november 2008⁽²⁾.
- 108) Rapporten viser at luftfartsselskapet på det nåværende tidspunkt har den reelle kontrollen over sin virksomhet, og at alt personalet har lisens fra Thailands vedkommende myndigheter. Dessuten viser den at Thailands DCA fører tilfredsstillende tilsyn med luftfartsselskapet. På grunnlag av de felles kriterier anser derfor Kommisjonen at det ikke er behov for ytterligere tiltak på det nåværende tidspunkt.

Luftfartsselskaper fra Kambodsja

- 109) Kambodsjas vedkommende myndigheter har underrettet Kommisjonen om at de gjør framskritt når det gjelder gjennomføringen av tiltaksplanen for å utbedre de manglene ICAO påviste i sin seneste USOAP-rapport, og at de legger særlig vekt på de manglene som gjelder luftfartsoperasjoner, for det formål å sikre at sikkerhetstilsynet med luftfartsselskaper i Kambodsja er i samsvar med ICAO-standardene.

⁽¹⁾ EUT L 197 av 25.7.2008, s. 36.

⁽²⁾ EUT L 306 av 15.11.2008, s. 47.

- 110) Kambodsjas vedkommende myndigheter har underrettet Kommisjonen om at de midlertidig har opphevet følgende luftfartsselskapers AOC: Siem Reap Airways International i desember 2008 og Cambodia Angkor Airways i februar 2009. Det bekreftet også at alle utstedte AOC-er nå enten er blitt tilbakekalt eller midlertidig opphevet, med unntak av Helicopter Cambodia og Sokha Airlines.
- 111) Siem Reap Airways International har søkt om å få avsluttet den midlertidige opphevingen av sitt AOC. Ettersom Kambodsjas vedkommende myndigheter har erklært at de ikke har fullført vurderingen av samsvar med de gjeldende krav, bør imidlertid luftfartsselskapet fortsatt være oppført i vedlegg A.

Luftfartsselskaper fra Den demokratiske republikk Kongo

- 112) Ved brev av 4. mars 2009 underrettet generaldirektøren for sivil luftfart i Den demokratiske republikk Kongo Kommisjonen om at visse luftfartsselskaper oppført i vedlegg A til kommisjonsforordning (EF) nr. 1131/2008 har innstilt sin virksomhet, og at det er utstedt AOC til følgende luftfartsselskaper: Air Katanga, Busy Bee Congo, Entreprise World Airways (EWA), Gilembe Air Soutenance (Gisair), Kin Avia og Swala Aviation. Det vil bli foretatt en evaluering av de luftfartsselskapene som fortsatt driver flyginger, med henblikk på å fornye deres AOC-er.
- 113) På bakgrunn av ovenstående bør derfor vedlegg A til fellesskapslisten ajourføres, slik at det omfatter de luftfartsselskapene som har fått utstedt AOC fra vedkommende myndigheter i Den demokratiske republikk Kongo. Imidlertid kan ikke de luftfartsselskapene som har innstilt sin virksomhet, slettes fra fellesskapslisten, ettersom det ikke foreligger bevis på at de har fått tilbakekalt eller opphevet sitt AOC eller har levert det tilbake.
- 114) I sitt brev anmodet dessuten generaldirektøren for sivil luftfart i Den demokratiske republikk Kongo Kommisjonen om å flytte luftfartsselskapet Hewa Bora fra vedlegg A til vedlegg B for å tillate at det gjenopptar flyginger på ruten mellom Kinshasa og Brussel med ett luftfartøy av typen Boeing 767 med registreringsmerke 9Q-CJD. Ettersom det ikke ble framlagt bevis på at de gjeldende sikkerhetsstandarter overholdes av luftfartsselskapet og den myndigheten som har ansvar for det regelverksbaserte tilsynet og sikkerhetstilsynet, kan det ikke treffes noen beslutning på dette tidspunktet, og Hewa Bora Airways bør derfor fortsatt være oppført i vedlegg A.

Luftfartsselskaper fra Republikken Angola

- 115) Angolas vedkommende myndigheter har bedt om å få framlegge en framdriftsrapport for Kommisjonen og Flysikkerhetskomiteen om gjennomføringen av den tiltaksplan de har utarbeidet for å utbedre de sikkerhetsmanglene som ICAO har påvist innenfor

rammen av sitt verdensomspennende kontrollprogram for tilsyn med sikkerhet (USOAP). I sin redegjørelse 26. mars 2009 uttalte Angolas vedkommende myndigheter seg særlig om de endringer som er gjort i primærlovgivningen og lovgivningen om sivil luftfart, om myndighetens organisasjon, oppbygning og personale, om fastsettelse av standarder på områdene lisensiering og opplæring av personale, samt om luftfartsoperasjoner og luftdyktighet. I denne sammenheng har de allerede satt i gang en prosess for ny sertifisering av alle luftfartsselskaper som er etablert i Angola. De vedkommende myndigheter opplyste videre om endringer i lovgivningen med hensyn til etterforskning av ulykker og hendelser.

- 116) Angolas vedkommende myndigheter opplyste også at luftfartsselskapet TAAG fortsatt gjennomgår vesentlige endringer på flere ulike nivåer, blant annet når det gjelder drift, ledelse, kvalitet og kostnadsrasjonalisering.
- 117) Kommisjonen tar framdriftsrapporten fra Angolas vedkommende myndigheter til etterretning, og vil foreta en nærmere undersøkelse av situasjonen for luftfartsselskaper sertifisert i Angola ved et senere møte i Flysikkerhetskomiteen.

Luftfartsselskaper fra Republikken Indonesia

- 118) Etter at den nye luftfartsloven ble vedtatt 12. januar 2009 har Indonesias vedkommende myndigheter oversendt Kommisjonen de gjeldende sikkerhetsreglene for sivil luftfart (Civil Aviation Safety Regulations – CASR) og veiledende materiale, samt en detaljert ajourføring med hensyn til framdriften i gjennomføringen av tiltaksplanen for å utbedre de manglene som ICAO har påvist innenfor rammen av sitt verdensomspennende kontrollprogram for tilsyn med sikkerhet (USOAP).
- 119) Etter anmodning fra Indonesias direktorat for sivil luftfart (DGCA) foretok en gruppe europeiske sakkyndige en inspeksjonsreise til Indonesia 23.-27. februar 2009. I den forbindelse ble det også avlagt besøk hos fire luftfartsselskaper (Garuda Indonesia, Mandala Airlines, Airfast Indonesia og Ekspres Transportasi Antarbenua) med henblikk på å kontrollere DGCAs evne til å utøve sitt sikkerhetstilsyn i samsvar med de relevante standarder.
- 120) Rapporten fra besøket viser vesentlige forbedringer med hensyn til DGCAs oppbygning og personale, noe som kan tyde på at DGCA vil være i stand til å utføre sine regelverksbaserte oppgaver og tilsynsoppgaver på en tilfredsstillende måte. Rapporten viser imidlertid også at tilsynsvirksomheten til tross for disse forbedringene ikke utøves fullt ut på det nåværende tidspunkt. Det eksisterende tilsynssystemet gir ikke rom for en tilstrekkelig oppfølging av mangler som DGCA påviser hos indonesiske luftfartsselskaper. Særlig ser det ut til at DGCA i øyeblikket ikke har mulighet til å fastslå innen hvilken frist en mangel skal være utbedret, på hvilken dato den faktisk blir utbedret, og om det eventuelt er gitt en forlengelse av fristen for å utbedre den. Som følge av dette anses det på det nåværende tidspunkt at effektiviteten i DGCAs overvåking av indonesiske luftfartsselskaper fortsatt er utilfredsstillende og har behov for forbedringer.

- 121) Kommisjonen merker seg innholdet i forskjellene fra vedlegg 6 til Chicago-konvensjonen, som Indonesia underrettet ICAO om 20. februar 2009. Blant disse forskjellene er manglende gjennomføring av en rekke krav fra ICAO med hensyn til vedlegg 6, som i noen tilfeller har direkte innvirkning på sikkerheten i indonesiske luftfartsselskapers virksomhet. Kommisjonen merker seg imidlertid også at de luftfartsselskapene som ble besøkt av gruppen av europeiske sakkyndige (med noen få unntak som gjelder bestemte luftfartøyer), på frivillig basis oppfyller ICAOs krav til utstyr.
- 122) På grunnlag av de felles kriterier er vurderingen at den nåværende effektiviteten i DGCAs overvåkingsvirksomhet ikke i tilstrekkelig grad gjør det mulig å håndheve de gjeldende sikkerhetsstandarder og sikre at de overholdes av luftfartsselskaper som er sertifisert i Indonesia. På det nåværende tidspunkt kan derfor ingen av de indonesiske luftfartsselskapene slettes fra fellesskapslisten. Kommisjonen vil samarbeide tett med Indonesias vedkommende myndigheter med henblikk på å foreta en ny vurdering av effektiviteten i overvåkingsvirksomheten på neste møte i Flysikkerhetskomiteen.
- 123) Indonesias vedkommende myndigheter har også framlagt for Kommisjonen en ajourført liste over luftfartsselskaper som har fått utstedt AOC. På det nåværende tidspunkt er følgende luftfartsselskaper sertifisert i Indonesia: Garuda Indonesia, Merpati Nusantara, Kartika Airlines, Mandala Airlines, Trigana Air Service, Metro Batavia, Pelita Air Service, Indonesia Air Asia, Lion Mentari Airlines, Wing Adabi Nusantara, Riau Airlines, Transwisata Prima Aviation, Tri MG Airlines, Ekspres Transportasi Antar Benua, Manunggal Air Service, Megantara Airlines, Linus Airways, Indonesia Air Transport, Sriwijaya Air, Cardig Air, Travel Ekspres Aviation Service, Republic Express Airlines, KAL Star, Airfast Indonesia, Sayap Garuda Indah, Survei Udara Penas, Nusantara Buana Air, Nyaman Air, Travira Utama, Derazona Air Service, National Utility Helicopter, Deraya Air Taxi, Dirgantara Air Service, SMAC, Kura-Kura Aviation, Gatari Air

Service, Intan Angkasa Air Service, Air Pacific Utama, Transwisata Prima Aviation, Asco Nusa Air, Atlas Delta Satya, Pura Wisata Baruna, Penerbangan Angkasa Semesta, ASI Pudjiastuti, Aviastar Mandiri, Dabi Air, Balai Kalibrasi Penerbangan, Sampoerna Air Nusantara, Mimika Air, ALFA Trans Dirgantara og Eastindo. Fellesskapslisten bør derfor ajourføres og nevnte luftfartsselskaper oppføres i vedlegg A.

Alminnelige betraktninger om øvrige luftfartsselskaper i vedlegg A og B

- 124) Til tross for uttrykkelige anmodninger fra Kommisjonen har det så langt ikke kommet inn noen bevis på den fullstendige gjennomføringen av egnede utbedringstiltak hos de andre luftfartsselskapene som er oppført på fellesskapslisten som ble ajourført 14. november 2008, eller hos myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn med disse luftfartsselskapene. På grunnlag av de felles kriterier er vurderingen derfor at disse luftfartsselskapene fortsatt bør være underlagt henholdsvis driftsforbud (vedlegg A) eller driftsbegrensninger (vedlegg B).
- 125) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Flysikkerhetskomiteen —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I forordning (EF) nr. 474/2006 gjøres følgende endringer:

1. Vedlegg A erstattes med vedlegg A til denne forordning.
2. Vedlegg B erstattes med vedlegg B til denne forordning.

Artikkel 2

Denne forordning trer i kraft dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 8. april 2009.

For Kommisjonen

Antonio TAJANI

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG A

**LISTE OVER LUFTFARTSSELSKAPER SOM ER UNDERLAGT ET FULLSTENDIG DRIFTSFORBUD I
FELLESSKAPET⁽¹⁾**

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
AIR COMPANY KOKSHETAU	AK-0357-08	KRT	Republikken Kasakhstan
Air Koryo	Ukjent	KOR	Den demokratiske folkerepublikk Korea
Air West Co. Ltd	004/A	AWZ	Republikken Sudan
Ariana Afghan Airlines	009	AFG	Den islamske republikk Afghanistan
ATMA AIRLINES	AK-0372-08	AMA	Republikken Kasakhstan
BERKUT AIR/BEK AIR	AK-0311-07	BKT	Republikken Kasakhstan
EAST WING	AK-0332-07	EWZ	Republikken Kasakhstan
MOTOR SICH	025	MSI	Ukraina
ONE TWO GO AIRLINES COMPANY LIMITED	15/2549	OTG	Kongeriket Thailand
SAYAT AIR	AK-0351-08	SYM	Republikken Kasakhstan
SIEM REAP AIRWAYS INTERNATIONAL	AOC/013/00	SRH	Kongeriket Kambodsja
Silverback Cargo Freighters	Ukjent	VRB	Republikken Rwanda
STARLINE KZ	AK-0373-08	LMZ	Republikken Kasakhstan
UKRAINE CARGO AIRWAYS	145	UKS	Ukraina
UKRAINIAN MEDITERRANEAN AIRLINES	164	UKM	Ukraina
VOLARE AVIATION ENTREPRISE	143	VRE	Ukraina
Alle luftfartsselskaper sertifisert myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Angola, herunder			Republikken Angola
AEROJET	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
AIR26	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
AIR GEMINI	02/2008	Ukjent	Republikken Angola
Air Gicango	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola

⁽¹⁾ Luftfartsselskaper oppført i vedlegg A kan få tillatelse til å utøve trafikkrettigheter ved å leie et luftfartøy med besetning («wet-lease») fra et luftfartsselskap som ikke er underlagt driftsforbud, forutsatt at det oppfyller gjeldende sikkerhetsstandarder.

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
AIR JET	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
AIR NAVE	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
ALADA	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
ANGOLA AIR SERVICES	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
Diexim	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
GIRA GLOBO	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
HELIANG	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
HELIMALONGO	11/2008	Ukjent	Republikken Angola
MAVEWA	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
RUI & CONCEICAO	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
SAL	Ukjent	Ukjent	Republikken Angola
SONAIR	14/2008	Ukjent	Republikken Angola
TAAG ANGOLA AIRLINES	001	DTA	Republikken Angola
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Benin, herunder			Republikken Benin
AERO BENIN	PEA No 014/MDCTTATP-PR/ANAC/DEA/SCS	Ukjent	Republikken Benin
AFRICA AIRWAYS	Ukjent	Ukjent	Republikken Benin
ALAFIA JET	PEA No 014/ANAC/MDCTTATP-PR/DEA/SCS	IGA	Republikken Benin
BENIN GOLF AIR	PEA No 012/MDCTTP-PR/ANAC/DEA/SCS.	Ukjent	Republikken Benin
BENIN LITTORAL AIRWAYS	PEA No 013/MDCTTATP-PR/ANAC/DEA/SCS.	BLA	Republikken Benin
COTAIR	PEA No 015/MDCTTATP-PR/ANAC/DEA/SCS.	Ukjent	Republikken Benin
ROYAL AIR	PEA No 11/ANAC/MDCTTP-PR/DEA/SCS	Ukjent	Republikken Benin
TRANS AIR BENIN	PEA No 016/MDCTTATP-PR/ANAC/DEA/SCS	TNB	Republikken Benin

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Den demokratiske republikk Kongo, herunder			Den demokratiske republikk Kongo
Africa One	409/CAB/MIN/TC/0114/2006	CFR	Den demokratiske republikk Kongo
AFRICAN AIR SERVICES COMMUTER	409/CAB/MIN/TVC/051/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIGLE AVIATION	409/CAB/MIN/TC/0042/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR BENI	409/CAB/MIN/TC/0019/2005	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR BOYOMA	409/CAB/MIN/TC/0049/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR INFINI	409/CAB/MIN/TC/006/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR KASAI	409/CAB/MIN/TVC/036/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR KATANGA	409/CAB/MIN/TVC/031/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR NAVETTE	409/CAB/MIN/TC/015/2005	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
AIR TROPIQUES	409/CAB/MIN/TVC/029/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
BEL GLOB AIRLINES	409/CAB/MIN/TC/0073/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
BLUE AIRLINES	409/CAB/MIN/TVC/028/08	BUL	Den demokratiske republikk Kongo
BRAVO AIR CONGO	409/CAB/MIN/TC/0090/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
BUSINESS AVIATION	409/CAB/MIN/TVC/048/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
BUSY BEE CONGO	409/CAB/MIN/TVC/052/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
BUTEMBO AIRLINES	409/CAB/MIN/TC/0056/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
CARGO BULL AVIATION	409/CAB/MIN/TC/0106/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
CETRACA AVIATION SERVICE	409/CAB/MIN/TVC/026/08	CER	Den demokratiske republikk Kongo
CHC STELLAVIA	409/CAB/MIN/TC/0050/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
COMAIR	409/CAB/MIN/TC/0057/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
COMPAGNIE AFRICAINE D'AVIATION (CAA)	409/CAB/MIN/TVC/035/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
DOREN AIR CONGO	409/CAB/MIN/TVC/0032/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
EL SAM AIRLIFT	409/CAB/MIN/TC/0002/2007	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
ENTREPRISE WORLD AIRWAYS (EWA)	409/CAB/MIN/TVC/003/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
ESPACE AVIATION SERVICE	409/CAB/MIN/TC/0003/2007	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
FilaIR	409/CAB/MIN/TVC/037/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
FREE AIRLINES	409/CAB/MIN/TC/0047/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
GALAXY KAVATSI	409/CAB/MIN/TVC/027/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
GILEMBE AIR SOUTENANCE (GISAIR)	409/CAB/MIN/TVC/053/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
GOMA EXPRESS	409/CAB/MIN/TC/0051/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
GOMAIR	409/CAB/MIN/TVC/045/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
GREAT LAKE BUSINESS COMPANY	409/CAB/MIN/TC/0048/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
HEWA BORA AIRWAYS (HBA)	409/CAB/MIN/TVC/038/08	ALX	Den demokratiske republikk Kongo
International Trans Air Business (ITAB)	409/CAB/MIN/TVC/033/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
KATANGA AIRWAYS	409/CAB/MIN/TC/0088/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
KIN AVIA	409/CAB/MIN/TVC/042/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
KIVU AIR	409/CAB/MIN/TC/0044/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
Lignes Aériennes Congolaises (LAC)	Ministerens underskrift (forskrift nr. 78/205)	LCG	Den demokratiske republikk Kongo
MALU AVIATION	409/CAB/MIN/TVC/04008	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
Malila Airlift	409/CAB/MIN/TC/0112/2006	MLC	Den demokratiske republikk Kongo
MANGO AVIATION	409/CAB/MIN/TVC/034/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
PIVA AIRLINES	409/CAB/MIN/TC/0001/2007	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
RWAKABIKA BUSHI EXPRESS	409/CAB/MIN/TC/0052/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
SAFARI LOGISTICS SPRL	409/CAB/MIN/TC/0076/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
SAFE AIR COMPANY	409/CAB/MIN/TVC/025/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
SERVICES AIR	409/CAB/MIN/TVC/030/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
SUN AIR SERVICES	409/CAB/MIN/TC/0077/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
SWALA AVIATION	409/CAB/MIN/TVC/050/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
TEMBO AIR SERVICES	409/CAB/MIN/TC/008/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
Thom's Airways	409/CAB/MIN/TC/0009/2007	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
TMK AIR COMMUTER	409/CAB/MIN/TVC/044/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
TRACEP CONGO AVIATION	409/CAB/MIN/TVC/046/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
TRANS AIR CARGO SERVICE	409/CAB/MIN/TVC/024/08	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
TRANSPORTS AERIENS CONGOLAIS (TRACO)	409/CAB/MIN/TC/0105/2006	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
VIRUNGA AIR CHARTER	409/CAB/MIN/TC/018/2005	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
WIMBI DIRA AIRWAYS	409/CAB/MIN/TVC/039/08	WDA	Den demokratiske republikk Kongo
ZAABU INTERNATIONAL	409/CAB/MIN/TVC/049/09	Ukjent	Den demokratiske republikk Kongo
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Ekvatorial-Guinea, herunder			Ekvatorial-Guinea
Cronos AIRLINES	Ukjent	Ukjent	Ekvatorial-Guinea
CEIBA INTERCONTINENTAL	Ukjent	CEL	Ekvatorial-Guinea
EGAMS	Ukjent	EGM	Ekvatorial-Guinea
EUROGUINEANA DE AVIACION y transportes	2006/001/MTTCT/DGAC/SOPS	EUG	Ekvatorial-Guinea
General work aviacion	002/ANAC	Ikke relevant	Ekvatorial-Guinea
GETRA — Guinea Ecuatorial de Transportes Aereos	739	GET	Ekvatorial-Guinea
GUINEA AIRWAYS	738	Ikke relevant	Ekvatorial-Guinea
STAR EQUATORIAL AIRLINES	Ukjent	Ukjent	Ekvatorial-Guinea
UTAGE — Union de Transport Aereo de Guinea Ecuatorial	737	UTG	Ekvatorial-Guinea
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Indonesia, herunder			Republikken Indonesia
AIR PACIFIC UTAMA	135-020	Ukjent	Republikken Indonesia
AIRFAST INDONESIA	135-002	AFE	Republikken Indonesia
ALFA TRANS DIRGANTATA	135-012	Ukjent	Republikken Indonesia

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
ASCO NUSA AIR TRANSPORT	135-022	Ukjent	Republikken Indonesia
ASI PUDJIASTUTI	135-028	Ukjent	Republikken Indonesia
ATLAS DELTA SATYA	135-023	Ukjent	Republikken Indonesia
AVIASTAR MANDIRI	135-029	Ukjent	Republikken Indonesia
BALAI KALIBRASI FASITAS PENERBANGAN	135-031	Ukjent	Republikken Indonesia
CARDIG AIR	121-013	Ukjent	Republikken Indonesia
DABI AIR	135-030	Ukjent	Republikken Indonesia
DERAYA AIR TAXI	135-013	DRY	Republikken Indonesia
DERAZONA AIR SERVICE	135-010	Ukjent	Republikken Indonesia
DIRGANTARA AIR SERVICE	135-014	DIR	Republikken Indonesia
EASTINDO	135-038	Ukjent	Republikken Indonesia
EKSPRESS TRANSPORTASI ANTAR BENUA	135-032	Ukjent	Republikken Indonesia
GARUDA INDONESIA	121-001	GIA	Republikken Indonesia
GATARI AIR SERVICE	135-018	GHS	Republikken Indonesia
INDONESIA AIR ASIA	121-009	AWQ	Republikken Indonesia
INDONESIA AIR TRANSPORT	135-017	IDA	Republikken Indonesia
INTAN ANGKASA AIR SERVICE	135-019	Ukjent	Republikken Indonesia
KAL STAR	121-037	Ukjent	Republikken Indonesia
KARTIKA AIRLINES	121-003	KAE	Republikken Indonesia
KURA-KURA AVIATION	135-016	Ukjent	Republikken Indonesia
LION MENTARI AIRLINES	121-010	LNI	Republikken Indonesia
LINUS AIRWAYS	121-029	Ukjent	Republikken Indonesia
MANDALA AIRLINES	121-005	MDL	Republikken Indonesia
MANUNGAL AIR SERVICE	121-020	Ukjent	Republikken Indonesia
MEGANTARA AIRLINES	121-025	Ukjent	Republikken Indonesia
MERPATI NUSANTARA AIRLINES	121-002	MNA	Republikken Indonesia

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
METRO BATAVIA	121-007	BTV	Republikken Indonesia
MIMIKA AIR	135-007	Ukjent	Republikken Indonesia
NATIONAL UTILITY HELICOPTER	135-011	Ukjent	Republikken Indonesia
NUSANTARA BUANA AIR	135-041	Ukjent	Republikken Indonesia
NYAMAN AIR	135-042	Ukjent	Republikken Indonesia
PELITA AIR SERVICE	121-008	PAS	Republikken Indonesia
PENERBANGAN ANGKASA SEMESTA	135-026	Ukjent	Republikken Indonesia
PURA WISATA BARUNA	135-025	Ukjent	Republikken Indonesia
REPUBLIC EKSPRESS	121-040	RPH	Republikken Indonesia
RIAU AIRLINES	121-017	RIU	Republikken Indonesia
SAMPOERNA AIR NUSANTARA	135-036	Ukjent	Republikken Indonesia
SAYAP GARUDA INDAH	135-004	Ukjent	Republikken Indonesia
SMAC	135-015	SMC	Republikken Indonesia
SRIWIJAYA AIR	121-035	SJY	Republikken Indonesia
SURVEI UDARA PENAS	135-006	Ukjent	Republikken Indonesia
TRANSWISATA PRIMA AVIATION	135-021	Ukjent	Republikken Indonesia
TRAVEL EKSPRESS AVIATION SERVICE	121-038	XAR	Republikken Indonesia
TRAVIRA UTAMA	135-009	Ukjent	Republikken Indonesia
TRI MG INTRA AIRLINES	121-018	TMG	Republikken Indonesia
TRIGANA AIR SERVICE	121-006	TGN	Republikken Indonesia
WING ABADI NUSANTARA	121-012	WON	Republikken Indonesia
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Kirgisistan, herunder			Republikken Kirgisistan
AIR MANAS	17	MBB	Republikken Kirgisistan
Avia Traffic Company	23	AVJ	Republikken Kirgisistan
AEROSTAN (EX Bistair-FEZ Bishkek)	08	BSC	Republikken Kirgisistan

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
Click Airways	11	CGK	Republikken Kirgisistan
DAMES	20	DAM	Republikken Kirgisistan
EASTOK AVIA	15	Ukjent	Republikken Kirgisistan
Golden Rule Airlines	22	GRS	Republikken Kirgisistan
ITEK Air	04	IKA	Republikken Kirgisistan
KYRGYZ TRANS AVIA	31	KTC	Republikken Kirgisistan
Kirgisistan	03	LYN	Republikken Kirgisistan
MAX Avia	33	MAI	Republikken Kirgisistan
S GROUP AVIATION	6	Ukjent	Republikken Kirgisistan
Sky Gate International Aviation	14	SGD	Republikken Kirgisistan
Sky Way air	21	SAB	Republikken Kirgisistan
Tenir Airlines	26	TEB	Republikken Kirgisistan
Trast Aero	05	TSJ	Republikken Kirgisistan
VALOR AIR	07	Ukjent	Republikken Kirgisistan
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Liberia			Liberia
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Republikken Gabon, med unntak av Gabon Airlines og Afrijet, herunder			Republikken Gabon
AIR SERVICES SA	0002/MTACCMDH/SGACC/DTA	Ukjent	Republikken Gabon
AIR TOURIST (ALLEGIANCE)	0026/MTACCMDH/SGACC/DTA	NIL	Republikken Gabon
NATIONALE ET REGIONALE TRANSPORT (NATIONALE)	0020/MTACCMDH/SGACC/DTA	NRT	Republikken Gabon
NOUVELLE AIR AFFAIRES GABON (SN2AG)	CTA 0003/MTAC/ANAC-G/DSA	NVS	Republikken Gabon
SCD AVIATION	0022/MTACCMDH/SGACC/DTA	Ukjent	Republikken Gabon
SKY GABON	0043/MTACCMDH/SGACC/DTA	SKG	Republikken Gabon
SOLENTA AVIATION GABON	0023/MTACCMDH/SGACC/DTA	Ukjent	Republikken Gabon

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfartsselskap (AOC) eller lisens	Luftfarts-selskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Sierra Leone, herunder			Sierra Leone
AIR RUM, Ltd	Ukjent	RUM	Sierra Leone
DESTINY AIR SERVICES, Ltd	Ukjent	DTY	Sierra Leone
HEAVYLIFT CARGO	Ukjent	Ukjent	Sierra Leone
ORANGE AIR SIERRA LEONE LTD	Ukjent	ORJ	Sierra Leone
PARAMOUNT AIRLINES, Ltd	Ukjent	PRR	Sierra Leone
SEVEN FOUR EIGHT AIR SERVICES LTD	Ukjent	SVT	Sierra Leone
TEEBAH AIRWAYS	Ukjent	Ukjent	Sierra Leone
Alle luftfartsselskaper sertifisert av myndighetene som har ansvar for regelverksbasert tilsyn i Swaziland, herunder			Swaziland
AERO AFRICA (PTY) LTD	Ukjent	RFC	Swaziland
Jet Africa Swaziland	Ukjent	OSW	Swaziland
ROYAL SWAZI NATIONAL AIRWAYS CORPORATION	Ukjent	RSN	Swaziland
SCAN AIR CHARTER, Ltd	Ukjent	Ukjent	Swaziland
SWAZI EXPRESS AIRWAYS	Ukjent	SWX	Swaziland
SWAZILAND AIRLINK	Ukjent	SZL	Swaziland

VEDLEGG B

LISTE OVER LUFTFARTSSELSKAPER SOM ER UNDERLAGT DRIFTSBEGRENSNINGER I FELLESKAPET⁽¹⁾

Luftfartsselskapets navn som rettssubjekt som angitt i selskapets AOC (samt handelsnavn, dersom det avviker)	Nummer på godkjenningssertifikat for luftfarts-selskap (AOC)	Luftfartsselskapets ICAO-kode	Selskapets hjemstat	Type luftfartøy	Registrerings-merke og eventuelt serienummer	Registreringsstat
AFRIJET ⁽¹⁾	CTA 0002/MTAC/ANAC-G/DSA		Republikken Gabon	Hele flåten med unntak av: to luftfartøyer av typen Falcon 50, ett luftfartøy av typen Falcon 900	Hele flåten med unntak av: TR-LGV, TR-LGY, TR-AFJ	Republikken Gabon
Air Bangladesh	17	BGD	Bangladesh	B747-269B	S2-ADT	Bangladesh
Air Service Comores	06-819/TA-15/DGACM	KMD	Komorene	Hele flåten med unntak av: LET 410 UVP	Hele flåten med unntak av: D6-CAM (851336)	Komorene
GABON AIRLINES ⁽²⁾	CTA 0001/MTAC/ANAC	GBK	Republikken Gabon	Hele flåten med unntak av: ett luftfartøy av typen Boeing B-767-200	Hele flåten med unntak av: TR-LHP	Republikken Gabon

⁽¹⁾ Afrijet har bare tillatelse til å bruke det angitte luftfartøyet i sin nåværende virksomhet i Det europeiske fellesskap.

⁽²⁾ Gabon Airlines har bare tillatelse til å bruke det angitte luftfartøyet i sin nåværende virksomhet i Det europeiske fellesskap.

⁽¹⁾ Luftfartsselskaper oppført i vedlegg B kan få tillatelse til å utøve trafikkrettigheter ved å leie et luftfartøy med besetning («wet-lease») fra et luftfartsselskap som ikke er underlagt driftsforbud, forutsatt at det oppfyller gjeldende sikkerhetsstandarder.

KOMMISJONSVEDTAK

2014/EØS/56/42

av 18. november 2008

om endring av vedtak 2002/747/EF, 2003/31/EF, 2005/342/EF, 2005/344/EF og 2005/360/EF om lenging av det tidsrommet som miljøkriteria for tildeling av fellesskapsmiljømerket til visse produkt, skal gjelde for(*)

[meldt under nummeret K(2008) 6941]

(2008/889/EF)

KOMMISJONEN FOR DEI EUROPEISKE FELLESSKAPA
HAR —

endring av vedtak 1999/427/EF⁽³⁾ går ut 31. desember 2008.

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske fellesskapet,

med tilvising til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1980/2000 av 17. juli 2000 om ei revidert fellesskapsordning for tildeling av miljømerke⁽¹⁾, særleg artikkel 6 nr. 1 andre leddet, og

etter samråd med Utvalet for miljømerking i Den europeiske unionen og

ut frå desse synsmåtane:

1) Kommisjonsvedtak 2002/747/EF av 9. september 2002 om fastsetjing av reviderte miljøkriterium for tildeling av fellesskapsmiljømerket til lypærer, og om endring av vedtak 1999/568/EF⁽²⁾ går ut 28. februar 2009.

2) Kommisjonsvedtak 2003/31/EF av 29. november 2002 om fastsetjing av reviderte miljøkriterium for tildeling av fellesskapsmiljømerket til maskinoppvaskmiddel, og om

3) Kommisjonsvedtak 2005/342/EF av 23. mars 2005 om fastsettelse av reviderte miljøkriterier for tildeling av fellesskapsmiljømerket til håndoppvaskmidler⁽⁴⁾ går ut 31. desember 2008.

4) Kommisjonsvedtak 2005/344/EF av 23. mars 2005 om fastsettelse av miljøkriterier for tildeling av fellesskapsmiljømerket til allrensjøringsmidler og sanitærrensjøringsmidler⁽⁵⁾ går ut 31. desember 2008.

5) Kommisjonsvedtak 2005/360/EF av 26. april 2005 om fastsettelse av miljøkriterier og tilhørende krav til vurdering og kontroll for tildeling av fellesskapsmiljømerket til smøremidler⁽⁶⁾ går ut 31. mai 2009.

6) I medhald av forordning (EF) nr. 1980/2000 er det i god tid vorte gjennomført ein revisjon av miljøkriteria og av dei tilhøyrande krava til vurdering og kontroll som vart innførte ved dei nemnde vedtaka.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 318 av 28.11.2008, s. 12, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 72/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XX (Miljø), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 32.

⁽¹⁾ TEF L 237 av 21.9.2000, s. 1.

⁽²⁾ TEF L 242 av 10.9.2002, s. 44.

⁽³⁾ TEF L 9 av 15.1.2003, s. 11.

⁽⁴⁾ TEU L 115 av 4.5.2005, s. 9.

⁽⁵⁾ TEU L 115 av 4.5.2005, s. 42.

⁽⁶⁾ TEU L 118 av 5.5.2005, s. 26.

- 7) Ettersom revisjonen av disse vedtaka er på ulike stadium, bør det tidsrommet som miljøkriteria og krava skal gjelde for, lengjast med 24 månader for vedtak 2003/31/EF, 2005/342/EF og 2005/344/EF, og med 14 månader for vedtak 2002/747/EF og 2005/360/EF.
- 8) Ettersom den pliktige revisjonen i medhald av forordning (EF) nr. 1980/2000 berre gjeld miljøkriteria og krava til vurdering og kontroll, bør vedtak 2002/747/EF, 2003/31/EF, 2005/342/EF, 2005/344/EF og 2005/360/EF halde fram med å gjelde.
- 9) Vedtak 2000/747/EF, 2003/31/EF, 2005/342/EF, 2005/344/EF og 2005/360/EF bør difor endrast.
- 10) Dei tiltaka som er fastsette i dette vedtaket, er i samsvar med fråsegna frå det utvalet som er oppnemnt i medhald av artikkel 17 i forordning (EF) nr. 1980/2000 —

GJORT DETTE VEDTAKET:

Artikkel 1

I vedtak 2002/747/EF skal artikkel 5 lyde:

«Artikkel 5

Miljøkriteria for produktgruppa «lyspærer» og dei tilhøyrande krava til vurdering og kontroll skal gjelde fram til 30. april 2010.»

Artikkel 2

I vedtak 2003/31/EF skal artikkel 5 lyde:

«Artikkel 5

Miljøkriteria for produktgruppa «maskinoppvaskmiddel» og dei tilhøyrande krava til vurdering og kontroll skal gjelde fram til 31. desember 2010.»

Artikkel 3

I vedtak 2005/342/EF skal artikkel 3 lyde:

«Artikkel 3

Miljøkriteriene for produktgruppen «håndoppvaskmidler» og de tilhørende krav til vurdering og kontroll skal gjelde til 31. desember 2010.»

Artikkel 4

I vedtak 2005/344/EF skal artikkel 3 lyde:

«Artikkel 3

Miljøkriteriene for produktgruppen «allrengjøringsmidler og sanitærrengjøringsmidler» og de tilhørende krav til vurdering og kontroll skal gjelde til 31. desember 2010.»

Artikkel 5

I vedtak 2005/360/EF skal artikkel 4 lyde:

«Artikkel 4

Miljøkriteriene for produktgruppen «smøremidler» og de tilhørende krav til vurdering og kontroll skal gjelde til 31. juli 2010.»

Artikkel 6

Dette vedtaket er retta til medlemsstatane.

Utferda i Brussel, 18. november 2008.

For Kommisjonen

Stavros DIMAS

Medlem av Kommisjonen

KOMMISJONSVEDTAK**2014/EØS/56/43****av 29. oktober 2008****om nærmere regler for gjennomføring av rådsdirektiv 95/64/EF om statistiske oppgaver over transport av gods og passasjerer til sjøs***[meddelt under nummer K(2008) 6203]***(kodifisert utgave)****(2008/861/EF)(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til rådsdirektiv 95/64/EF av 8. desember 1995 om statistiske oppgaver over transport av gods og passasjerer til sjøs⁽¹⁾, særlig artikkel 4, 10 og 12, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonsvedtak 98/385/EF av 13. mai 1998 om nærmere regler for gjennomføringen av rådsdirektiv 95/64/EF om statistiske oppgaver over transport av gods og passasjerer til sjøs⁽²⁾ er blitt betydelig endret flere ganger⁽³⁾. Av klarhetshensyn og av praktiske årsaker bør vedtaket kodifiseres.
- 2) Kommisjonen bør utarbeide en liste over havner som er kodet og klassifisert etter stat og havkystsone.
- 3) Tiltakene fastsatt i dette vedtak er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for statistikkprogrammet, nedsatt ved rådsbeslutning 89/382/EØF, Euratom⁽⁴⁾ —

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Listen over havner som er kodet og klassifisert etter stat og havkystsone, er oppført i vedlegg I.

Artikkel 2

Vedtak 98/385/EF oppheves.

Henvisninger til det opphevede vedtaket skal forstås som henvisninger til dette vedtak og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg III.

Artikkel 3

Dette vedtak er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 29. oktober 2008.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 306 av 15.11.2008, s. 66, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 73/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXI (Statistikk), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 34.

⁽¹⁾ EFT L 320 av 30.12.1995, s. 25.

⁽²⁾ EFT L 174 av 18.6.1998, s. 1.

⁽³⁾ Se vedlegg II.

⁽⁴⁾ EFT L 181 av 28.6.1989, s. 47.

VEDLEGG I

EUROSTATS LISTE OVER EUROPEISKE HAVNER

Forklaring til listen over havner

Statistikkhavnene og havneavdelingene klassifiseres i alfabetisk rekkefølge for hver medlemsstat.

Oppbygning

<i>Kolonneoverskrift</i>	<i>Forklaring</i>
CTRY	stat (ISO alfa-2 standardkode)
MCA	havkystsonen der havnen ligger (vedlegg IV til direktiv 95/64/EF)
MODIFIC.	endret siden vedtak 2000/363/EF
PORT NAME	navnet på havnen
LOCODE	kode (alfabetisk) fra UN/LOCODE eller kode (numerisk) som er midlertidig tildelt av Eurostat til havner uten LOCODE
NAT. STAT. GROUP	for en havn som ikke er en statistikkhavn, er den nasjonale statistiske gruppe (nat. stat. group) koden for den statistikkhavnen som omfatter denne havnen
STATISTICAL PORT	statistikkhavn
NATIONAL CODE	kode som er tildelt statistikkhavnen i de nasjonale statistikkene i medlemsstaten der havnen ligger

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
BE	BE00	X	Albertkanaal	BEABK	BEZEE	X	
BE	BE00	X	Antwerpen	BEANR		X	
BE	BE00	X	Brugge	BEBGS			
BE	BE00	X	Bruxelles (Brussel)	BEBRU		X	
BE	BE00	X	Gent	BEGNE		X	
BE	BE00	X	Liège	BELGG		X	
BE	BE00	X	Nieuwpoort	BENIE		X	
BE	BE00	X	Oostende	BEOST	BEBRU	X	
BE	BE00	X	Rupel	BERUP			
BE	BE00	X	Zeebrugge	BEZEE	BEGNE	X	
BE	BE00	X	Zelzate	BEZEL			
BE	BE00	X	BE offshore installations	BE88P			
BE	BE00	X	Other — Belgium	BE888			
			11	11	3	8	
BG	BG00	X	Akhotopol (Ахтопол)	BGAKH	BGBOJ	X	
BG	BG00	X	Balchik (Балчик)	BGBAL	BGVAR		
BG	BG00	X	Burgas (Бургас)	BGBOJ			
BG	BG00	X	Lom (Лом)	BGLOM			
BG	BG00	X	Nesebar (Несебър)	BGNES	BGBOJ		
BG	BG00	X	Orehovo (Оряхово)	BGORE	BGLOM		
BG	BG00	X	Pomorie (Поморие)	BGPOR	BGBOJ		
BG	BG00	X	Ruse (Русе)	BGRDU			
BG	BG00	X	Silistra (Силистра)	BGSLS	BGRDU		
BG	BG00	X	Somovit (Сомовит)	BGSOM	BGRDU		
BG	BG00	X	Sozopol (Созопол)	BGSOZ	BGBOJ		
BG	BG00	X	Svistov (Свищов)	BGSVI	BGRDU		
BG	BG00	X	Toutracan (Тутракан)	BGTRP	BGRDU		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
BG	BG00	X	Tzarevo (Царево)	BGMIC	BGBOJ		
BG	BG00	X	Varna (Варна)	BGVAR		X	
BG	BG00	X	Varna-Zapad (Варна-Запад)	BGVAZ	BGVAR		
BG	BG00	X	Vidin (Видин)	BGVID	BGLOM		
BG	BG00	X	BG offshore installations	BG88P			
BG	BG00	X	Other — Bulgaria	BG888			
			17	17	13	4	
DK	DK00	X	Aabenraa	DKAAB		X	885-00
DK	DK00	X	Aalborg	DKAAL		X	970-00
DK	DK00	X	Aalborg Portland (Cementfabrikken Rørdal)	DKROR		X	971-00
DK	DK00	X	Århus	DKAAR		X	980-00
DK	DK00	X	Årø	DKARO		X	363-02
DK	DK00	X	Årøsund	DKARD		X	363-01
DK	DK00	X	Ærøskøbing	DKARK		X	864-00
DK	DK00	X	Agersø	DKAGO		X	493-01
DK	DK00	X	Agger Havn	DKAGH		X	896-00
DK	DK00	X	Aggersund Havn	DKASH		X	976-00
DK	DK00	X	Anholt	DKANH		X	982-01
DK	DK00	X	Askø	DKASK		X	599-02
DK	DK00	X	Asnæsværkets Havn	DKASV		X	462-00
DK	DK00	X	Assens	DKASN		X	285-00
DK	DK00	X	Augustenborg	DKAUB		X	881-00
DK	DK00	X	Avedøreværkets Havn	DKAVE		X	045-00
DK	DK00	X	Avernakø/Lyø	DKAVK		X	869-03
DK	DK00	X	Bågø	DKBGO		X	287-00
DK	DK00	X	Bagenkop	DKBAG		X	867-00
DK	DK00	X	Ballebro	DKBLB		X	888-01
DK	DK00	X	Bandholm (Maribo)	DKBDX		X	592-00
DK	DK00	X	Bogø	DKBOG		X	636-00
DK	DK00	X	Bøjden	DKBOS		X	869-01
DK	DK00	X	Branden Havn	DKBRH		X	801-01
DK	DK00	X	Cementfabrikken Danias Havn	DKDAN		X	674-01
DK	DK00	X	Cementfabrikken Kongsdal Havn	DKKON		X	674-02
DK	DK00	X	Dansk Salts Havn	DKDAS		X	675-00
DK	DK00	X	Dragør	DKDRA		X	044-00
DK	DK00	X	Ebeltoft	DKEBT		X	985-00
DK	DK00	X	Egense	DKEGN		X	
DK	DK00	X	Egernsund	DKEND		X	883-00
DK	DK00	X	Endelave	DKEDL		X	452-00
DK	DK00	X	Enstedværkets Havn	DKENS		X	886-00
DK	DK00	X	Esbjerg	DKEBJ		X	260-00
DK	DK00	X	Fåborg Havn	DKFAA		X	861-00
DK	DK00	X	Fakse Ladeplads Havn	DKFAK		X	637-00
DK	DK00	X	Feggesund	DKFGS		X	897-01
DK	DK00	X	Fejø	DKFEJ		X	598-01
DK	DK00	X	Femø	DKFMO		X	598-02
DK	DK00	X	Fredericia (Og Shell-Havnen)	DKFRC		X	280-00
DK	DK00	X	Frederikshavn	DKFDH		X	290-00
DK	DK00	X	Frederikssund Havn	DKFDS		X	371-00
DK	DK00	X	Frederiksværk Havn (Frederiksværk Stålvalseværk)	DKSVV		X	374-00
DK	DK00	X	Fur	DKFUH		X	803-00
DK	DK00	X	Fynshav	DKFYH		X	887-00
DK	DK00	X	Gedser	DKGED		X	593-00
DK	DK00	X	Gråsten	DKGRA		X	882-00
DK	DK00	X	Grenå	DKGRE		X	986-00
DK	DK00	X	Gulfhavnen	DKGFH		X	592-01

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
DK	DK00	X	Haderslev	DKHAD		X	360-00
DK	DK00	X	Hadsund	DKHSU		X	969-00
DK	DK00	X	Hals	DKHAS		X	
DK	DK00	X	Hanstholm	DKHAN		X	891-00
DK	DK00	X	Hardeshøj	DKHDH		X	888-02
DK	DK00	X	Hasle	DKHSL		X	744-00
DK	DK00	X	Havneby	DKHNB		X	366-00
DK	DK00	X	Havnsø	DKHVN		X	467-00
DK	DK00	X	Helsingør (Elsinore)	DKHLS		X	370-00
DK	DK00	X	Hirtshals	DKHIR		X	291-00
DK	DK00	X	Hobro	DKHBO		X	979-00
DK	DK00	X	Holbæk	DKHBK		X	463-01
DK	DK00	X	Holstebro-Struer Havn	DKSTR		X	444-00
DK	DK00	X	Horsens	DKHOR		X	450-00
DK	DK00	X	Hou Havn	DKHOH		X	982-02
DK	DK00	X	Hundested	DKHUN		X	375-00
DK	DK00	X	Hvalpsund	DKHVA		X	977-00
DK	DK00	X	Juelsminde Havn	DKJUE		X	451-00
DK	DK00	X	Kalundborg	DKKAL		X	460-00
DK	DK00	X	Kastrup	DKKTP		X	043-00
DK	DK00	X	Kerteminde	DKKTD		X	643-00
DK	DK00	X	Kleppen	DK102		X	
DK	DK00	X	Københavns Havn	DKCPH		X	040-00
DK	DK00	X	Køge	DKKOG		X	510-00
DK	DK00	X	Kolby Kås Havn	DKKOK		X	984-00
DK	DK00	X	Kolding	DKKOL		X	480-00
DK	DK00	X	Korsør	DKKRR		X	490-00
DK	DK00	X	Kragenæs	DKKRA		X	599-03
DK	DK00	X	Kyndbyværkets Havn	DKKBY		X	372-00
DK	DK00	X	Lemvig	DKLVG		X	441-00
DK	DK00	X	Lindø Havn	DKLIN		X	641-00
DK	DK00	X	Løgstør	DKLGR		X	975-00
DK	DK00	X	Lohals	DKLOH		X	866-00
DK	DK00	X	Lyngs Odde Havn	DKLYO		X	283-00
DK	DK00	X	Marbæk Havn	DKMRB		X	377-00
DK	DK00	X	Mariager	DKMRR	DKDAS		
DK	DK00	X	Marstal	DKMRS		X	862-00
DK	DK00	X	Masnedøværkets Havn	DKMAS	DKVOR	X	634-00
DK	DK00	X	Masnedund	DKMNS			
DK	DK00	X	Masnedø Gødningshavn (Uno-X Havn)	DKUNX		X	835-00
DK	DK00	X	Middelfart	DKMID		X	284-00
DK	DK00	X	Mommark	DKMOM		X	888-03
DK	DK00	X	Næssund	DKNUD		X	897-02
DK	DK00	X	Næstved	DKNVD		X	630-00
DK	DK00	X	Nakskov	DKNAK		X	594-00
DK	DK00	X	Neksø	DKNEX		X	742-00
DK	DK00	X	Nordby Havn, Fanø	DKNDB		X	261-00
DK	DK00	X	Nordjyllandsværkets Havn	DKVSV	DKAAL	X	974-00
DK	DK00	X	Nørresundby	DKNRS			
DK	DK00	X	Nyborg	DKNBG		X	870-00
DK	DK00	X	Nykøbing Falster	DKNYF		X	590-00
DK	DK00	X	Nykøbing Mors	DKNYM		X	892-00
DK	DK00	X	Nysted	DKNTD		X	597-00
DK	DK00	X	Odense	DKODE		X	640-00
DK	DK00	X	Omø	DKOMO		X	593-02
DK	DK00	X	Orehoved, Falster	DKORE	DKNYF		591-00
DK	DK00	X	Orø	DKORO		X	563-02
DK	DK00	X	Randers	DKRAN		X	670-00

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
DK	DK00	X	Rødby	DKROD		X	599-01
DK	DK00	X	Rødby (Færgehavn)	DKROF		X	730-00
DK	DK00	X	Rønne	DKRNN		X	740-00
DK	DK00	X	Rørvig	DKRRV		X	469-02
DK	DK00	X	Rudkøbing	DKRKB		X	863-00
DK	DK00	X	Sælvig Havn	DKSLV		X	984-03
DK	DK00	X	Sakskøbing	DKSAX		X	595-00
DK	DK00	X	Sejersø	DKSEO		X	468-00
DK	DK00	X	Sjællands Odde	DKSJO		X	469-01
DK	DK00	X	Skælskør	DKSSK		X	490-00
DK	DK00	X	Skærbækværkets Havn	DKSKB		X	282-00
DK	DK00	X	Skagen	DKSKA		X	292-00
DK	DK00	X	Skarø/Drejø	DKSDO		X	869-05
DK	DK00	X	Skive	DKSKV		X	800-00
DK	DK00	X	Snekkersten	DKSNE		X	376-00
DK	DK00	X	Søby Havn	DKSOB		X	868-00
DK	DK00	X	Sønderborg	DKSGD		X	880-00
DK	DK00	X	Spodsbjerg Havn	DKSPB		X	867-00
DK	DK00	X	Statoil-Havnen	DKSTT		X	461-00
DK	DK00	X	Stege	DKSTE		X	632-00
DK	DK00	X	Stigsnæs	DKSTN		X	492-03
DK	DK00	X	Stigsnæsværkets Havn	DKSTG		X	492-02
DK	DK00	X	Strib Havn	DKSTB		X	286-00
DK	DK00	X	Strynø	DKSNO		X	869-04
DK	DK00	X	Stubbekøbing Havn	DKSBK		X	596-00
DK	DK00	X	Studstrupværkets Havn	DKSSV		X	981-00
DK	DK00	X	Sundsøre	DKSUE		X	801-02
DK	DK00	X	Svendborg	DKSVE		X	860-00
DK	DK00	X	Tårs	DKTRS		X	599-04
DK	DK00	X	Thisted	DKTED		X	890-00
DK	DK00	X	Thyborøn	DKTYB		X	635-00
DK	DK00	X	Tuborg	DKTUB		X	042-00
DK	DK00	X	Tunø	DKTNO		X	982-03
DK	DK00	X	Vang Havn	DKVNG		X	747-00
DK	DK00	X	Vejle	DKVEJ		X	920-00
DK	DK00	X	Venø Havn	DKVEN		X	445-00
DK	DK00	X	Vesterø Havn, Læsø	DKVES		X	294-00
DK	DK00	X	Vordingborg Havn	DKVOR		X	633-00
DK	DK00	X	DK offshore installations	DK88P			
DK	DK00	X	Other — Denmark	DK888			
			145	145	4	141	
DE	DE01	X	Amrum I.	DEAMR		X	01301
DE	DE03	X	Andernach	DEAND		X	13202
DE	DE02	X	Anklam	DEANK		X	23301
DE	DE02	X	Baltic Sea (other ports)	DE115		X	01684
DE	DE01	X	Baltrum I.	DEBMR		X	04102
DE	DE03	X	Beddingen — zu Salzgitter —	DEBZS		X	05101
DE	DE01	X	Beidenfleth	DEBEI		X	01401
DE	DE01	X	Bensersiel	DEBEN		X	04204
DE	DE03	X	Berlin	DEBER		X	22229
DE	DE02	X	Berndshof	DEBOF		X	23331
DE	DE01	X	Blumenthal	DEBLM	DEBRE		06101
DE	DE01	X	Borkum I.	DEBMK		X	04103
DE	DE01	X	Brake	DEBKE		X	04206
DE	DE03	X	Braunschweig	DEBWE		X	05103
DE	DE01	X	Bremen	DEBRE		X	06101
DE	DE01	X	Bremerhaven	DEBRV		X	06201

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
DE	DE01	X	Brunsbüttel	DEBRB		X	01404
DE	DE01	X	Büsum	DEBUM		X	01405
DE	DE01	X	Bützfleth	DEBUZ		X	03108
DE	DE02	X	Burgstaaken/Fehmarn	DEBSK		X	01701
DE	DE01	X	Carolinensiel	DECAR		X	04208
DE	DE03	X	Castrop-Rauxel	DECRL		X	08205
DE	DE01	X	Cuxhaven	DECUX		X	03110
DE	DE01	X	Dagebüll	DEDAG		X	01302
DE	DE02	X	Damp-Ostseebad	DEDAP	DE115		01684
DE	DE02	X	Demmin	DEDMN		X	23332
DE	DE03	X	Dormagen	DEDMG		X	09301
DE	DE03	X	Dorsten	DEDON		X	08208
DE	DE03	X	Dortmund	DEDTM		X	08302
DE	DE02	X	Dranske	DEDRA	DE075		23175
DE	DE01	X	Drochtersen	DEDRO	DE116		03182
DE	DE03	X	Düsseldorf	DEDUS		X	09201
DE	DE03	X	Duisburg	DEDUI		X	08101
DE	DE02	X	Eckernförde	DEECK		X	01602
DE	DE01	X	Eiderdam	DEEDD	DE118		01318
DE	DE01	X	Elbe (other ports)	DE116		X	03182
DE	DE01	X	Emden	DEEME		X	04105
DE	DE03	X	Emmelsum	DEESU		X	07226
DE	DE02	X	Flensburg	DEFLF		X	01201
DE	DE02	X	Flensburger Förde (other ports)	DE117		X	01282
DE	DE01	X	Föhr I.	DE017		X	01303
DE	DE01	X	Friedrichstadt	DEFRI		X	01304
DE	DE03	X	Fürst Leopold-Baldur, Zeche — zu Dorsten —	DE102		X	08213
DE	DE03	X	Gelsenkirchen	DEGEK		X	08215
DE	DE02	X	Gelting	DEGEL		X	01202
DE	DE01	X	Gieselaukanal and Eider (other ports)	DE118		X	01381
DE	DE02	X	Glücksburg, Langballigau, Neukirchen	DEN EK	DE117		01282
DE	DE01	X	Glückstadt	DEGLU		X	01408
DE	DE02	X	Greifswald, Landkreis	DEGRD		X	23372
DE	DE01	X	Hamburg	DEHAM		X	02001
DE	DE03	X	Hanau	DEHAU		X	12310
DE	DE01	X	Harburg	DEHBU	DEHAM		02001
DE	DE01	X	Haren/Ems	DEHRN		X	04409
DE	DE02	X	Heiligenhafen	DEHHF		X	01704
DE	DE01	X	Helgoland I.	DEHGL		X	01409
DE	DE01	X	Hochdonn	DEHOD		X	01410
DE	DE01	X	Hörnum/Sylt	DEHRM		X	01305
DE	DE01	X	Hohenhoern	DEHHS		X	01412
DE	DE03	X	Homburg	DEHOM		X	08106
DE	DE01	X	Husum	DEHUS		X	01306
DE	DE01	X	Itzehoe	DEITZ		X	01413
DE	DE01	X	Juist	DEJUI		X	04108
DE	DE02	X	Kappeln	DEKAP		X	01203
DE	DE02	X	Kiel	DEKEL		X	01501
DE	DE03	X	Köln	DECGN		X	09505
DE	DE03	X	Krefeld	DEKRE		X	09302
DE	DE01	X	Langeoog, Insel	DELGO		X	04220
DE	DE02	X	Lauterbach	DELAU		X	23110
DE	DE01	X	Leer	DELEE		X	04109
DE	DE01	X	List/Sylt	DELIS		X	01307
DE	DE01	X	Lohesch	DELOH		X	04414
DE	DE02	X	Lübeck	DELBC		X	01801
DE	DE03	X	Lülsdorf	DELLF		X	09507

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
DE	DE03	X	Minden	DEMID	DESAS	X	10110
DE	DE03	X	Mülheim an der Ruhr	DEMUH		X	08231
DE	DE02	X	Mukran	DEMUX			23111
DE	DE01	X	Nessmersiel	DENES		X	04113
DE	DE01	X	Neuharlingersiel	DENHS		X	04223
DE	DE03	X	Neuss	DENSS		X	09303
DE	DE02	X	Neustadt/Holstein	DENHO		X	01705
DE	DE01	X	Norddeich	DENOE		X	04114
DE	DE01	X	Nordenham	DENHA		X	04224
DE	DE01	X	Norderney I.	DENRD		X	04115
DE	DE01	X	Oldenburg/Oldenburg	DEOLO		X	04225
DE	DE03	X	Orsoy	DEORS		X	07212
DE	DE02	X	Orth/Fehmarn	DEORT		X	01706
DE	DE01	X	Papenburg	DEPAP		X	04417
DE	DE03	X	Peine	DEPEI		X	05106
DE	DE01	X	Pellworm I.	DEPEL	DERSK	X	01309
DE	DE02	X	Petersdorf	DEPTD			23115
DE	DE02	X	Puttgarden	DEPUT		X	01707
DE	DE02	X	Rendsburg	DEREN		X	01607
DE	DE03	X	Rheinberg-Ossenberg	DERBH		X	07217
DE	DE02	X	Rostock	DERSK		X	23118
DE	DE02	X	Rügen (Inneres Gewässer)	DE075		X	23175
DE	DE02	X	Rügen (Östl. Stralsunder Fahrw.)	DE055		X	23180
DE	DE03	X	Salzgitter	DESAR		X	05108
DE	DE02	X	Sassnitz	DESAS		X	23120
DE	DE01	X	Schülpersiel	DESPS		X	01422
DE	DE01	X	Schwarzenhütten, Hemmoor	DEHMO		X	03126
DE	DE03	X	Schwedt	DESDT		X	24217
DE	DE03	X	Sehnde	DESNE		X	05215
DE	DE01	X	Spieckeroog I.	DESPI	DEAMR	X	04230
DE	DE03	X	Spyck	DE061		X	07218
DE	DE01	X	Stade	DESTA		X	03127
DE	DE01	X	Stadersand	DESTS		X	03128
DE	DE01	X	Steenodde	DESDD			01301
DE	DE02	X	Stralsund	DESTL		X	23124
DE	DE01	X	Travemünde	DETRV	DELBC		01801
DE	DE03	X	Uelzen	DEUEL		X	03217
DE	DE01	X	Upschört	DEUPS		X	04233
DE	DE02	X	Vitte/Hiddensee	DE070		X	23125
DE	DE03	X	Walsum	DEWLS		X	08109
DE	DE01	X	Wangerooge I.	DEAGE		X	04235
DE	DE02	X	Warnemünde	DEWAR	DERSK		23126
DE	DE01	X	Wedel-Schulau	DEWED		X	01424
DE	DE03	X	Wesel	DEWES		X	07224
DE	DE01	X	Wilhelmshaven	DEWVN		X	04236
DE	DE01	X	Wilster	DEWIL		X	01426
DE	DE01	X	Wischhafen	DEWIF		X	03131
DE	DE02	X	Wismar	DEWIS		X	23213
DE	DE02	X	Wolgast	DEWOL		X	23328
DE	DE01	X	Wyk/Föhr	DEWYK	DE017		01303
DE	DE01	X	DE offshore installations	DE88P			
DE	DE02	X	DE offshore installations	DE88P			
DE	DE01	X	Other — Germany North Sea	DE888			
DE	DE02	X	Other — Germany Baltic	DE888			
DE	DE03	X	Other — Germany Inland	DE888			
DE	DE09	X	Other — Germany (unknown MCA)	DE888			
			123	123	13	110	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
EE	EE00	X	Kunda	EEKUN		X	
EE	EE00	X	Miiduranna	EEMID		X	
EE	EE00	X	Pärnu	EEPAR		X	
EE	EE00	X	Tallinn (including Vanasadam (Old City), Muuga, Paljassaare, Paldiski Lõunasadam (Paldiski South))	EETLL		X	
EE	EE00	X	Vene-Balti	EEVEB		X	
EE	EE00	X	EE offshore installations	EE88P			
EE	EE00	X	Other — Estonia	EE888			
			5	5		5	
IE	IE00	X	Arklow	IEARK		X	00ARKL
IE	IE00	X	Arklow Head Port	IE009		X	
IE	IE00	X	Bantry Bay	IEBYT		X	
IE	IE00	X	Castletown Bere	IECTB		X	
IE	IE00	X	Cork	IEORK		X	00CORK
IE	IE00	X	Drogheda	IEDRO		X	00DROG
IE	IE00	X	Dublin	IEDUB		X	00DUBL
IE	IE00	X	Dun Laoghaire	IEDLG		X	00DUNL
IE	IE00	X	Dundalk	IEDDK		X	00DUND
IE	IE00	X	Foynes	IEFOV		X	00FOYN
IE	IE00	X	Galway	IEGWY		X	00GALW
IE	IE00	X	Greenore	IEGRN		X	00GREE
IE	IE00	X	Killybegs	IEKBS		X	
IE	IE00	X	Kilrush	IEKLR		X	
IE	IE00	X	Kinsale	IEKLN		X	
IE	IE00	X	Limerick	IELMK		X	00LIME
IE	IE00	X	New Ross	IENTRS		X	00NEWR
IE	IE00	X	Rosslare Harbour	IEROS		X	00ROSS
IE	IE00	X	Sligo	IESLI		X	00SLIG
IE	IE00	X	Tralee	IETRA		X	
IE	IE00	X	Waterford	IEWAT		X	00WATE
IE	IE00	X	Wicklow	IEWIC		X	00WICK
IE	IE00	X	Youghal	IEYOU		X	
IE	IE00	X	IE offshore installations	IE88P			
IE	IE00	X	Other — Ireland	IE888			
			23	23	0	23	
GR	GR00	X	Achladi (Αχλάδι Φθιώτιδας)	GRACL	GRSYS		072
GR	GR00	X	Aegina (Αίγινα)	GRAEG		X	025
GR	GR00	X	Aegio (Αίγιο)	GRAEN		X	027
GR	GR00	X	Agia Marina Aiginas (Αγία Μαρίνα Αίγινας)	GR868		X	868
GR	GR00	X	Agia Marina Attikis (Αγία Μαρίνα Αττικής)	GR883		X	883
GR	GR00	X	Agia Marina Fthiotidas (Αγία Μαρίνα Φθιώτιδας)	GRAGM		X	006
GR	GR00	X	Agia Pelagia (Αγία Πελαγία)	GRAPE		X	019
GR	GR00	X	Agia Roumeli Chanion (Αγία Ρούμελη Χανίων)	GR704		X	704
GR	GR00	X	Agii Theodori (Άγιοι Θεόδωροι)	GRAGT		X	008
GR	GR00	X	Agioiokampos Larissas (Αγιοκάμπος Λάρισας)	GR879		X	879
GR	GR00	X	Agios Konstantinos (Άγιος Κωνσταντίνος)	GRAKO		X	013
GR	GR00	X	Agios Kyrikos (Άγιος Κύρικος)	GRAKI		X	011
GR	GR00	X	Agios Nikolaos Creta (Άγιος Νικόλαος Κρήτης)	GRANI		X	015
GR	GR00	X	Agios Eustratios Lesvou (Άγιος Ευστράτιος Λέσβου)	GR703		X	703
GR	GR00	X	Agios Nikolaos Fokidas (Άγιος Νικόλαος Φωκίδας)	GR876		X	876

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GR	GR00	X	Agistri Aiginas (Αγκίστρι Αίγινας)	GR708	GREEU	X	708
GR	GR00	X	Aigiali Amorgou (Αιγιάλη Αμοργού)	GR710		X	710
GR	GR00	X	Aktio Vonitsas (Άκτιο Βόνιτσας)	GR880		X	880
GR	GR00	X	Alexandroupolis (Αλεξανδρούπολις)	GRAXD		X	031
GR	GR00	X	Aliverio (Αλιβέριο)	GRLVR		X	033
GR	GR00	X	Almyros Volou (Αλμυρός Βόλου)	GRALM		X	
GR	GR00	X	Alonissos (Αλόνησος)	GRALO		X	035
GR	GR00	X	Amfilochia (Αμφιλοχία)	GRAMF		X	047
GR	GR00	X	Amoliani (Αμολιανή)	GRAMI		X	043
GR	GR00	X	Amorgos (Αμοργός)	GRAMO		X	045
GR	GR00	X	Anafi Kyklades (Ανάφη Κυκλάδες)	GR716		X	716
GR	GR00	X	Andros (Άνδρος)	GRAND		X	055
GR	GR00	X	Antikyra (Αντίκυρα)	GRATK		X	057
GR	GR00	X	Antiparos (Αντίπαρος)	GRANP		X	059
GR	GR00	X	Antirio (Αντίριο)	GRANT		X	060
GR	GR00	X	Araxos (Άραξος)	GR870		X	870
GR	GR00	X	Argostoli (Αργοστόλι)	GREFL		X	185
GR	GR00	X	Arkitsa Fthiotidas (Αρκίτσα Φθιώτιδας)	GR877		X	877
GR	GR00	X	Aspropyrgos (Ασπρόπυργος)	GRAPY			
GR	GR00	X	Astakos (Αστακός)	GRAST		X	065
GR	GR00	X	Astypalea (Αστυπάλαια)	GRJTY		X	069
GR	GR00	X	Bassiliki Leykados (Βασιλική Λευκάδας)	GR722		X	722
GR	GR00	X	Chanea (Χανιά)	GRCHQ	GRSUD		
GR	GR00	X	Chalki Dodekanissou (Χάλκη Δωδεκανήσων)	GR846		X	846
GR	GR00	X	Chalkida (Χαλκίδα)	GRCLK		X	515
GR	GR00	X	Chios (Χίος)	GRJKH		X	521
GR	GR00	X	Chora Sfakion (Χώρα Σφακίων)	GRCSF		X	525
GR	GR00	X	Corfu (Κέρκυρα)	GRCFU		X	183
GR	GR00	X	Dafni Agiou Orous (Δάφνη Αγίου Όρους)	GR728		X	728
GR	GR00	X	Diafani Karpathou (Διαφανή Κάρπαθου)	GR729		X	729
GR	GR00	X	Donoussa Kyklades (Δονούσσα Κυκλάδες)	GR733		X	733
GR	GR00	X	Drapetsona (Δραπετσώνα)	GRDPA	GRPIR		
GR	GR00	X	Edipsos (Αιδηψός)	GREDI		X	029
GR	GR00	X	Elafonissos Lakonias (Ελαφώνησος Λακωνίας)	GR734		X	734
GR	GR00	X	Eleftheres (Ελευθερές)	GRELT		X	103
GR	GR00	X	Eleusina (Ελευσίνα)	GREEU		X	105
GR	GR00	X	Eretria Evoias (Ερέτρια Ευβοίας)	GR882		X	882
GR	GR00	X	Eydilos (Εύδηλος)	GREYD		X	115
GR	GR00	X	Faneromeni Salaminas (Φανερωμένη Σαλαμίνας)	GR891		X	891
GR	GR00	X	Fiskardo Kefallinias (Φισκάρδο Κεφαλληνίας)	GR842		X	842
GR	GR00	X	Folegandros Kyklades (Φολέγανδρος Κυκλάδες)	GR843		X	843
GR	GR00	X	Fourni Samou (Φούρνοι Σάμου)	GR844		X	844
GR	GR00	X	Frikes Ithakis (Φρίκες Ιθάκης)	GR845		X	845
GR	GR00	X	Galatas Trizinias (Γαλατάς Τροιζηνίας)	GR884		X	884
GR	GR00	X	Gavrio (Γαύριο)	GRGAV		X	085
GR	GR00	X	Gerakas Lakonias (Γέρακας Λακωνίας)	GR857		X	857
GR	GR00	X	Glossa Skopelou (Γλώσσα Σκοπέλου)	GRGLO		X	091
GR	GR00	X	Glyfa Fthiotidas (Γλύφα Φθιώτιδας)	GR878		X	878
GR	GR00	X	Gythio (Γύθειο)	GRGYT		X	093
GR	GR00	X	Heraklio (Ηράκλειο)	GRHER		X	121
GR	GR00	X	Hydra (Υδρα)	GRHYD		X	501
GR	GR00	X	Igoumenitsa (Ηγουμενίτσα)	GRIGO		X	119
GR	GR00	X	Inousses (Οινούσες)	GRINO		X	365
GR	GR00	X	Ios (Ιος)	GRIOS		X	137
GR	GR00	X	Iraklia Kyklades (Ηρακλεία Κυκλάδες)	GR738		X	738
GR	GR00	X	Istmia (Ισθμία)	GRITM		X	139

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GR	GR00	X	Itea (Ιτέα)	GRITA	GRPIR	X	141
GR	GR00	X	Ithaki (Ιθάκη)	GRITH		X	135
GR	GR00	X	Kalamata (Καλαμάτα)	GRK LX		X	145
GR	GR00	X	Kalymnos (Κάλυμνος)	GRKMI		X	151
GR	GR00	X	Karlovassi (Καρλόβασι)	GRKAR		X	159
GR	GR00	X	Karpathos (Κάρπαθος)	GRAOK		X	161
GR	GR00	X	Karra Chalkidikis (Καρρά Χαλκιδικής)	GR854		X	854
GR	GR00	X	Karystos (Κάρυστος)	GRKST		X	163
GR	GR00	X	Kassos (Κάσος)	GRKSI		X	167
GR	GR00	X	Kastelli Kissamou (Καστέλλι Κισσάμου)	GRKIS		X	171
GR	GR00	X	Katakolo (Κατάκολο)	GRKAK		X	173
GR	GR00	X	Kavala (Καβάλα)	GRKVA		X	143
GR	GR00	X	Kea (Κέα)	GRKEA		X	177
GR	GR00	X	Keramoti (Κεραμωτή)	GRKER		X	181
GR	GR00	X	Keratsini (Κερατσίνι)	GRKTS			
GR	GR00	X	Kiato (Κιάτο)	GRKIO		X	189
GR	GR00	X	Kimolos (Κίμωλος)	GRKMS		X	193
GR	GR00	X	Korinthos (Κόρινθος)	GRCRG		X	203
GR	GR00	X	Kos (Κως)	GRKGS		X	225
GR	GR00	X	Kosta Ermionidos (Κόστα Ερμιονίδας)	GR881		X	881
GR	GR00	X	Koufonissi Kyklades (Κουφονήσι Κυκλάδες)	GR761		X	761
GR	GR00	X	Kylini (Κυλήνη)	GRKYL		X	217
GR	GR00	X	Kymi (Κύμη)	GRKIM		X	219
GR	GR00	X	Kythnos (Κύθνος)	GRKYT		X	099
GR	GR00	X	Larymna (Λάρυμνα)	GRLRY		X	231
GR	GR00	X	Lavrio (Λαύριο)	GRLAV		X	233
GR	GR00	X	Lefkimi (Λευκίμη Κερκύρας)	GRLFK		X	214
GR	GR00	X	Leros (Λέρος)	GRLRS		X	237
GR	GR00	X	Lipsi Dodekanissou (Λειψοί Δωδεκανήσων)	GR766		X	766
GR	GR00	X	Lixouri (Ληξούρι Κεφαλληνίας)	GRLIX		X	245
GR	GR00	X	Loutro Chania (Λουτρό Χανίων)	GR850		X	850
GR	GR00	X	Marmari (Μαρμάρι)	GRMRM		X	261
GR	GR00	X	Meganissi (Μεγανήσι)	GRMGN		X	253
GR	GR00	X	Megara (Μέγαρα)	GRMGR		X	267
GR	GR00	X	Megisti Kastelorizou (Μεγίστη Καστελόριζου)	GR775		X	775
GR	GR00	X	Menidi Etoloakarnanias (Μενίδι Αιτωλοακαρνανίας)	GRMEN		X	277
GR	GR00	X	Messologi (Μεσολόγγι)	GRMEL	GRKVA	X	281
GR	GR00	X	Methana (Μέθανα)	GRMET		X	
GR	GR00	X	Milos (Μήλος)	GRMLO		X	287
GR	GR00	X	Moudros (Μούδρος Λήμνου)	GRMDR		X	299
GR	GR00	X	Mykonos (Μύκονος)	GRJMK		X	311
GR	GR00	X	Myrina (Μύρινα)	GRMYR		X	315
GR	GR00	X	Mytilene (Μυτιλήνη)	GRMJT		X	319
GR	GR00	X	Nafplio (Ναύπλιο)	GRNAF		X	327
GR	GR00	X	Naxos (Νάξος)	GRJNX		X	321
GR	GR00	X	Nea Karvali (Νέα Καρβάλη Καβάλας)	GRNKV			
GR	GR00	X	Nea Moudania (Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής)	GRNMA		X	345
GR	GR00	X	Nea Styra (Νέα Στύρα)	GRNST		X	349
GR	GR00	X	Neapoli Lakonias (Νεάπολις Λακωνίας)	GRNEA		X	329
GR	GR00	X	Nidri (Νυδρί)	GRNID		X	359
GR	GR00	X	Nissyros (Νίσσυρος)	GRNIS		X	355
GR	GR00	X	Orei (Ωρεοί)	GRORE		X	529
GR	GR00	X	Oropos (Ωρωπός)	GRORO		X	531
GR	GR00	X	Ouranoupoli Chalkidikis (Ουρανόπολις Χαλκιδικής)	GR801		X	801
GR	GR00	X	Paleochora Sfakion (Παλαιοχώρα Σφακίων)	GRPSF		X	371
GR	GR00	X	Paloukia Salaminas (Παλούκια Σαλαμίνας)	GR890		X	890

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GR	GR00	X	Paros (Πάρος)	GRPAS	GRPIR	X	389
GR	GR00	X	Patmos (Πάτμος)	GRPMS		X	391
GR	GR00	X	Patras (Πάτρα)	GRGPA		X	393
GR	GR00	X	Paxi (Παξοί)	GRPAX		X	385
GR	GR00	X	Perama (Πέραμα)	GRPER			399
GR	GR00	X	Pessada Kefallinias (Πεσσάδα Κεφαλληνίας)	GR887		X	887
GR	GR00	X	Petra Lesvou (Πέτρα Λέσβου)	GR812		X	812
GR	GR00	X	Pireus (Πειραιάς)	GRPIR		X	397
GR	GR00	X	Pissaetos Ithakis (Πισαετός Ιθάκης)	GR852		X	852
GR	GR00	X	Politika (Πολιτικά)	GRPTK		X	414
GR	GR00	X	Poros Trizinias (Πόρος Τροιζηνίας)	GRPTR		X	417
GR	GR00	X	Poros Kefallinias (Πόρος Κεφαλληνίας)	GRPKE		X	419
GR	GR00	X	Porto Lagos (Πόρτο Λάγος)	GRPTL		X	421
GR	GR00	X	Preveza (Πρέβεζα)	GRPVK		X	423
GR	GR00	X	Psara (Ψαρά)	GR804		X	804
GR	GR00	X	Rafina (Ραφήνα)	GRRAF		X	433
GR	GR00	X	Rethymno (Ρέθυμνο)	GRRET		X	437
GR	GR00	X	Rhodes (Ρόδος)	GRRHO		X	439
GR	GR00	X	Rio (Ρίο)	GRRIO		X	
GR	GR00	X	Sami (Σάμη)	GRSMI		X	445
GR	GR00	X	Samothraki (Σαμοθράκη)	GRSAM		X	447
GR	GR00	X	Schinoussa Kyklades (Σχοινούσα Κυκλάδες)	GR836	GRPIR	X	836
GR	GR00	X	Seriphos (Σέριφος)	GRSER		X	451
GR	GR00	X	Shinari Zakyntou (Σχινάρι Ζακύνθου)	GR892		X	892
GR	GR00	X	Sifnos (Σίφνος)	GRSIF		X	461
GR	GR00	X	Sikinos Kyklades (Σίκινος)	GR829		X	829
GR	GR00	X	Sitia (Σητεία)	GRJSH		X	453
GR	GR00	X	Skaramagas (Σκαραμαγκάς)	GRSKA			
GR	GR00	X	Skiathos (Σκιάθος)	GRJSI		X	465
GR	GR00	X	Skopelos (Σκόπελος)	GRSKO		X	467
GR	GR00	X	Skyros (Σκύρος)	GRSKU		X	469
GR	GR00	X	Souda Bay (Σούδα)	GRSUD		X	470
GR	GR00	X	Sougia (Σούγια)	GR873		X	873
GR	GR00	X	Souvala Aiginas (Σουβάλα Αίγινας)	GR832		X	832
GR	GR00	X	Spetses (Σπέτσες)	GRSPE		X	473
GR	GR00	X	Stratonio (Στρατόνιο Χαλκιδικής)	GRSTI		X	479
GR	GR00	X	Stylida (Στυλίδα)	GRSYS		X	481
GR	GR00	X	Symi (Σύμη)	GRSYM		X	487
GR	GR00	X	Syros (Σύρος)	GRJSY		X	489
GR	GR00	X	Thassos (Θάσος)	GRTSO		X	123
GR	GR00	X	Thessaloniki (Θεσσαλονίκη)	GRSKG		X	125
GR	GR00	X	Thira (Θήρα)	GRJTR	GRNMA	X	127
GR	GR00	X	Tilos Dodekanissou (Τήλος Δωδεκανήσων)	GR837		X	837
GR	GR00	X	Tinos (Τήνος)	GRTIN		X	493
GR	GR00	X	Trypiti Chalkidikis (Τρυπητή Χαλκιδικής)	GR885		X	885
GR	GR00	X	Vathy Samou (Βαθύ Σάμου)	GRVTH		X	449
GR	GR00	X	Volos (Βόλος)	GRVOL		X	079
GR	GR00	X	Yerakini (Γερακινή Χαλκιδικής)	GRYER			
GR	GR00	X	Zakynthos (Ζάκυνθος)	GRZTH		X	117
GR	GR00	X	GR offshore installations	GR88P			
GR	GR00	X	Other Greece	GR888		X	
			176	176	9	167	
ES	ES02	X	Alcudia	ESALD		X	
ES	ES02	X	Algeciras	ESALG		X	
ES	ES02	X	Alicante	ESALC		X	
ES	ES02	X	Almería	ESLEI		X	
ES	ES02	X	Arguineguin	ESARI		X	
ES	ES02	X	Arrecife de Lanzarote	ESACE		X	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
ES	ES01	X	Avilés	ESAVS		X	
ES	ES02	X	Barcelona	ESBCN		X	
ES	ES01	X	Bilbao	ESBIO		X	
ES	ES02	X	Cabezuela	ESCBZ		X	
ES	ES02	X	Cádiz	ESCAD		X	
ES	ES02	X	Cala Sabina	ESCBS		X	
ES	ES02	X	Carboneras	ESCRS		X	
ES	ES02	X	Cartagena	ESCAR		X	
ES	ES02	X	Castellón	ESCAS		X	
ES	XC00	X	Ceuta	XCCEU		X	
ES	ES02	X	Escombreras	ESESC		X	
ES	ES01	X	Ferrol	ESFER		X	
ES	ES02	X	Gandía	ESGAN		X	
ES	ES01	X	Gijón	ESGIJ		X	
ES	ES02	X	Hierro	ESHIE		X	
ES	ES02	X	Huelva	ESHUV		X	
ES	ES02	X	Ibiza	ESIBZ		X	
ES	ES01	X	La Coruña	ESLCG		X	
ES	ES02	X	La Estaca	ESLES		X	
ES	ES02	X	Las Palmas	ESLPA		X	
ES	ES02	X	Los Cristianos	ESLCR		X	
ES	ES02	X	Mahón	ESMAH		X	
ES	ES02	X	Málaga	ESAGP		X	
ES	ES01	X	Marín (Pontevedra)	ESMPG		X	
ES	XL00	X	Melilla	XLMLN		X	
ES	ES02	X	Motril	ESMOT		X	
ES	ES02	X	Palma de Mallorca	ESPMI		X	
ES	ES01	X	Pasajes	ESPAS		X	
ES	ES02	X	Puerto de Santa Maria	ESPSM		X	
ES	ES02	X	Puerto del Rosario	ESFUE		X	
ES	ES02	X	Rota	ESROT		X	
ES	ES02	X	Sagunto	ESSAG		X	
ES	ES01	X	San Ciprián	ESSCI		X	
ES	ES02	X	San Sebastian de la Gomera	ESSSG		X	
ES	ES02	X	Santa Cruz de la Palma	ESSPC		X	
ES	ES02	X	Santa Cruz de Tenerife	ESSCT		X	
ES	ES01	X	Santander	ESSDR		X	
ES	ES02	X	Sevilla	ESSVQ		X	
ES	ES02	X	Tarifa	ESTRF		X	
ES	ES02	X	Tarragona	ESTAR		X	
ES	ES02	X	Torre Vieja	ESTOR		X	
ES	ES02	X	Valencia	ESVLC		X	
ES	ES01	X	Vigo	ESVGO		X	
ES	ES01	X	Villagarcía (de Arosa)	ESVIL		X	
ES	ES02	X	Vinaroz	ESVZR		X	
ES	ES02	X	Zona Franca de Cadiz	ESZFR		X	
ES	ES01	X	ES offshore installations	ES88P			
ES	ES02	X	ES offshore installations	ES88P			
ES	ES01	X	Other — Spain Atlantic (North of Portugal)	ES888			
ES	ES02	X	Other — Spain Mediterranean	ES888			
ES	ES09	X	Other — Spain (unknown MCA)	ES888			
			52	52	0	52	
FR	FR02	X	Ajaccio	FRAJA		X	76
FR	FR01	X	Basse-Indre	FRBAI	FRNTE		
FR	FR01	X	Bassens	FRBAS	FRBOD		
FR	FR04	X	Basse-Terre (Guadeloupe)	GPBBR	GP001		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
FR	FR02	X	Bastia	FRBIA		X	73
FR	FR01	X	Bayonne	FRBAY		X	57
FR	FR01	X	Bec d'Ambes	FRBEC	FRBOD		
FR	FR02	X	Berre	FRBEE	FRMRS		
FR	FR01	X	Blaye	FRBYE	FRBOD		
FR	FR02	X	Bonifacio	FRBON		X	78
FR	FR01	X	Bonsecours	FRBSC	FRURO		
FR	FR01	X	Bordeaux	FRBOD		X	56
FR	FR01	X	Boulogne-sur-Mer	FRBOL		X	04
FR	FR01	X	Brest	FRBES		X	29
FR	FR01	X	Caen	FRCFR		X	13
FR	FR01	X	Calais	FRCQF		X	03
FR	FR02	X	Calvi	FRCLY		X	75
FR	FR01	X	Camaret	FRCAM		X	32
FR	FR02	X	Cannes	FRCEQ		X	68
FR	FR01	X	Carteret	FRCRT		X	15
FR	FR01	X	Cherbourg	FRCER		X	14
FR	FR03	X	Dégrad-des-Cannes (Guyane française)	GFDDC		X	94
FR	FR01	X	Concarneau	FRCOC		X	38
FR	FR01	X	Dieppe	FRDPE		X	07
FR	FR01	X	Donges	FRDON	FRNTE		
FR	FR01	X	Douarnenez	FRDRZ		X	33
FR	FR01	X	Dunkerque	FRDKK		X	1
FR	FR02	X	Étang-de-Berre	FRETB	FRMRS		
FR	FR01	X	Fécamp	FRFEC		X	08
FR	FR04	X	Fort-de-France (Martinique)	MQFDF		X	93
FR	FR02	X	Fos-sur-Mer	FRFOS	FRMRS		
FR	FR01	X	Gonfreville-l'Orcher	FRGLO	FRLEH		
FR	FR04	X	Guadeloupe (Guadeloupe)	GP001		X	90
FR	FR01	X	Granville	FRGFR		X	16
FR	FR01	X	Gravelines	FRGRV		X	02
FR	FR01	X	Harfleur	FRHRF	FRLEH		
FR	FR01	X	Hennebont	FRHET		X	40
FR	FR01	X	Honfleur	FRHON		X	11
FR	FR04	X	Jarry (Guadeloupe)	GPJAR	GP001		
FR	FR03	X	Kourou (Guyane française)	GFQKR		X	96
FR	FR02	X	L'Île Rousse	FRILR		X	74
FR	FR02	X	La Ciotat	FRLCT		X	65
FR	FR03	X	Larivot (Guyane française)	GFLVT		X	91
FR	FR01	X	La Pallice	FRLPE	FRLRH		
FR	FR01	X	La Rochelle	FRLRH		X	49
FR	FR01	X	Landerneau	FRLDN		X	30
FR	FR01	X	Lannion	FRLAI		X	26
FR	FR02	X	Lavéra	FRLAV	FRMRS		
FR	FR01	X	Le Fret (Crozon)	FRLFR		X	31
FR	FR01	X	Le Guildo (Créhen)	FRLGU		X	20
FR	FR01	X	Le Havre	FRLEH		X	09
FR	FR01	X	Le Légué (Saint-Brieuc)	FRSBK		X	22
FR	FR01	X	Le Tréport	FRLTR		X	06
FR	FR01	X	Le Verdon	FRLVE	FRBOD		
FR	FR01	X	Les Sables-d'Olonne	FRLSO		X	47
FR	FR01	X	Lézardrieux	FRLEZ		X	19
FR	FR01	X	Lorient	FRLRT		X	39
FR	FR02	X	Marseille	FRMRS		X	64
FR	FR01	X	Montoir de Bretagne	FRMTX	FRNTE		
FR	FR01	X	Morlaix	FRMXN		X	27
FR	FR01	X	Mortagne-sur-Gironde	FRMSG		X	54
FR	FR01	X	Nantes Saint-Nazaire	FRNTE		X	44

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
FR	FR02	X	Nice-Villefranche	FRNCE		X	70
FR	FR01	X	Paimbœuf	FRPBF	FRNTE		
FR	FR01	X	Paimpol	FRPAI		X	23
FR	FR01	X	Pauillac-Port	FRPAP	FRBOD		
FR	FR04	X	Pointe-à-Pitre (Guadeloupe)	GPPTP	GP001		
FR	FR01	X	Petit-Couronne	FRPET	FRURO		
FR	FR01	X	Pontrieux	FRPOX		X	24
FR	FR02	X	Port-de-Bouc	FRPDB	FRMRS		
FR	FR01	X	Port Jérôme	FRPJE	FRURO		
FR	FR05	X	Port Réunion (ex Pointe-des-Galets) (Réunion)	REPDG		X	97
FR	FR02	X	Port Vendres	FRPOV		X	61
FR	FR01	X	Port-Joinville (Île d'Yeu)	FRPRJ		X	46
FR	FR02	X	Port-la-Nouvelle	FRNOU		X	62
FR	FR02	X	Porto Vecchio	FRPVO		X	79
FR	FR02	X	Propriano	FRPRP		X	77
FR	FR01	X	Quimper	FRUIP		X	37
FR	FR01	X	Redon	FRRDN		X	42
FR	FR01	X	Rochefort	FRRCO		X	51
FR	FR01	X	Roscoff	FRROS		X	28
FR	FR01	X	Rouen	FRURO		X	10
FR	FR01	X	Royan	FRRYN		X	53
FR	FR03	X	Saint-Laurent-du-Maroni (Guyane française)	GFSLM		X	95
FR	FR02	X	Sète	FRSET		X	63
FR	FR02	X	Saint-Louis (Rhône)	FRPSL	FRMRS		
FR	FR01	X	Saint-Malo	FRSML		X	17
FR	FR01	X	Saint-Nazaire	FRSNR	FRNTE		
FR	FR02	X	Saint-Raphaël	FRSRL		X	67
FR	FR01	X	Saint-Valéry-sur-Somme	FRSVS		X	05
FR	FR01	X	Saint-Wandrille	FRSWD	FRURO		
FR	FR01	X	Tonnay Charente	FRTON		X	52
FR	FR02	X	Toulon	FRTLN		X	66
FR	FR01	X	Tréguier	FRTRE		X	25
FR	FR01	X	Vannes	FRVNE		X	41
FR	FR01	X	FR offshore installations	FR88P			
FR	FR02	X	FR offshore installations	FR88P			
FR	FR01	X	Other — France Atlantic/North Sea	FR888			
FR	FR02	X	Other — France Mediterranean	FR888			
FR	FR03	X	Other — France Guyane française	GF888			
FR	FR04	X	Other — France Guadeloupe	GP888			
FR	FR04	X	Other — France Martinique	MQ888			
FR	FR05	X	Other — France Réunion	RE888			
FR	FR09	X	Other — France (unknown MCA)	FR888			
			95	95	26	69	
IT	IT00	X	Alghero	ITAHO		X	
IT	IT00	X	Alicudi	ITALI		X	
IT	IT00	X	Amalfi	ITAMA		X	
IT	IT00	X	Ancona	ITAOI		X	
IT	IT00	X	Anzio	ITANZ		X	
IT	IT00	X	Arbatax	ITATX		X	
IT	IT00	X	Augusta	ITAUG		X	
IT	IT00	X	Bari	ITBRI		X	
IT	IT00	X	Barletta	ITBLT		X	
IT	IT00	X	Brindisi	ITBDS		X	
IT	IT00	X	Cagliari	ITCAG		X	
IT	IT00	X	Calasetta	ITCLS		X	
IT	IT00	X	Capraia	ITCPA		X	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
IT	IT00	X	Capri	ITPRJ		X	
IT	IT00	X	Carloforte	ITCLF		X	
IT	IT00	X	Casamicciola	ITCML		X	
IT	IT00	X	Castellammare del Golfo	ITCTR		X	
IT	IT00	X	Castellammare di Stabia	ITCAS		X	
IT	IT00	X	Catania	ITCTA		X	
IT	IT00	X	Cavo	ITCVX		X	
IT	IT00	X	Chioggia	ITCHI		X	
IT	IT00	X	Civitavecchia	ITCVV		X	
IT	IT00	X	Crotone	ITCRV		X	
IT	IT00	X	Falconara Marittima	ITFAL		X	
IT	IT00	X	Favignana	ITFAV		X	
IT	IT00	X	Filicudi Porto	ITFPO		X	
IT	IT00	X	Fiumicino	ITFCO		X	
IT	IT00	X	Formia	ITFOM		X	
IT	IT00	X	Gaeta	ITGAE		X	
IT	IT00	X	Gallipoli	ITGAL		X	
IT	IT00	X	Gela	ITGEA		X	
IT	IT00	X	Genova	ITGOA		X	
IT	IT00	X	Giannutri	ITGII		X	
IT	IT00	X	Giardini	ITGIA		X	
IT	IT00	X	Gioia Tauro	ITGIT		X	
IT	IT00	X	Golfo Aranci	ITGAI		X	
IT	IT00	X	Gorgona	ITGOR		X	
IT	IT00	X	Grado	ITGRD		X	
IT	IT00	X	Isola del Giglio	ITIDG		X	
IT	IT00	X	La Maddalena	ITMDA		X	
IT	IT00	X	La Spezia	ITSPE		X	
IT	IT00	X	Lampedusa	ITLMP		X	
IT	IT00	X	Levanzo	ITLEV		X	
IT	IT00	X	Licata	ITLIC		X	
IT	IT00	X	Linosa	ITLIU		X	
IT	IT00	X	Lipari	ITLIP		X	
IT	IT00	X	Livorno	ITLIV		X	
IT	IT00	X	Manfredonia	ITMFR		X	
IT	IT00	X	Marettimo	ITMMO		X	
IT	IT00	X	Marina di Carrara	ITMDC		X	
IT	IT00	X	Marsala	ITMRA		X	
IT	IT00	X	Mazara del Vallo	ITMAZ		X	
IT	IT00	X	Messina	ITMSN		X	
IT	IT00	X	Milazzo	ITMLZ		X	
IT	IT00	X	Molfetta	ITMOL		X	
IT	IT00	X	Monfalcone	ITMNF		X	
IT	IT00	X	Monopoli	ITMNP		X	
IT	IT00	X	Napoli	ITNAP		X	
IT	IT00	X	Olbia	ITOLB		X	
IT	IT00	X	Oneglia	ITONE		X	
IT	IT00	X	Oristano	ITQOS		X	
IT	IT00	X	Ortona	ITOTN		X	
IT	IT00	X	Otranto	ITOTO		X	
IT	IT00	X	Palau	ITPAU		X	
IT	IT00	X	Palermo	ITPMO		X	
IT	IT00	X	Panarea	ITPAN		X	
IT	IT00	X	Pantelleria	ITPNL		X	
IT	IT00	X	Pesaro	ITPES		X	
IT	IT00	X	Pescara	ITPSR		X	
IT	IT00	X	Peschici	ITPCH		X	
IT	IT00	X	Pianosa	ITPIA		X	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
IT	IT00	X	Piombino	ITPIO		X	
IT	IT00	X	Ponte Fornaci	ITPFO		X	
IT	IT00	X	Ponza	ITPNZ		X	
IT	IT00	X	Portiglioni	ITPGL		X	
IT	IT00	X	Porto Azzurro	ITPAZ		X	
IT	IT00	X	Porto d'Ischia	ITPDI		X	
IT	IT00	X	Porto Empedocle	ITPEM		X	
IT	IT00	X	Porto Foxi	ITPFX		X	
IT	IT00	X	Porto Garibaldi	ITPGA		X	
IT	IT00	X	Porto Lignano	ITPLI		X	
IT	IT00	X	Porto Maurizio	ITPMZ		X	
IT	IT00	X	Porto Nogaro	ITPNG		X	
IT	IT00	X	Porto Santo Stefano	ITPSS		X	
IT	IT00	X	Porto Torres	ITPTO		X	
IT	IT00	X	Portoferraio	ITPFE		X	
IT	IT00	X	Portofino	ITPTF		X	
IT	IT00	X	Portovesme	ITPVE		X	
IT	IT00	X	Positano	ITPOS		X	
IT	IT00	X	Pozzallo	ITPZL		X	
IT	IT00	X	Pozzuoli	ITPOZ		X	
IT	IT00	X	Procida	ITPRO		X	
IT	IT00	X	Ravenna	ITRAN		X	
IT	IT00	X	Reggio di Calabria	ITREG		X	
IT	IT00	X	Rimini	ITRMI		X	
IT	IT00	X	Rio Marina	ITRMA		X	
IT	IT00	X	Riposto	ITRPT		X	
IT	IT00	X	Rodi Garganico	ITRGG		X	
IT	IT00	X	Salerno	ITSAL		X	
IT	IT00	X	Salina	ITSLA		X	
IT	IT00	X	San Benedetto del Tronto	ITSDB		X	
IT	IT00	X	Sanremo	ITSRE		X	
IT	IT00	X	Santa Margherita Ligure	ITSML		X	
IT	IT00	X	Santa Panagia	ITSPA		X	
IT	IT00	X	Santa Teresa di Gallura	ITSTE		X	
IT	IT00	X	Sant'Antioco	ITSAT		X	
IT	IT00	X	San Vito Lo Capo	ITSVC		X	
IT	IT00	X	Savona — Vado	ITSVN		X	
IT	IT00	X	Siracusa	ITSIR		X	
IT	IT00	X	Sorrento	ITRRO		X	
IT	IT00	X	Stromboli	ITSTR		X	
IT	IT00	X	Talamone	ITTAL		X	
IT	IT00	X	Taranto	ITTAR		X	
IT	IT00	X	Termini Imerese	ITTRI		X	
IT	IT00	X	Termoli	ITTMI		X	
IT	IT00	X	Terracina	ITTRC		X	
IT	IT00	X	Torre Annunziata	ITTOA		X	
IT	IT00	X	Torregrande	ITTGR		X	
IT	IT00	X	Torviscosa	ITTVS		X	
IT	IT00	X	Trani	ITTNI		X	
IT	IT00	X	Trapani	ITTPS		X	
IT	IT00	X	Tremiti	ITTMT		X	
IT	IT00	X	Trieste	ITTRS		X	
IT	IT00	X	Ustica	ITUST		X	
IT	IT00	X	Vada	ITVDA		X	
IT	IT00	X	Vasto	ITVSO		X	
IT	IT00	X	Venezia	ITVCE		X	
IT	IT00	X	Ventotene	ITVTT		X	
IT	IT00	X	Viareggio	ITVIA		X	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
IT	IT00	X	Vibo Valentia	ITVVA		X	
IT	IT00	X	Vieste	ITVIE		X	
IT	IT00	X	Vulcano Porto	ITVUL		X	
IT	IT00	X	IT offshore installations	IT88P			
IT	IT00	X	Other — Italy	IT888			
			132	132	0	132	
CY	CY00	X	Larnaca (Λάρνακα)	CYLCA		X	
CY	CY00	X	Larnaca Oil Terminal (Σταθμός Πετρελαιοειδών Λάρνακας)	CY01M		X	
CY	CY00	X	Latsi (Λατσί)	CYLAT			
CY	CY00	X	Lemesos (Λεμεσός)	CYLMs		X	
CY	CY00	X	Moni Anchorage (Μονή)	CYMOI		X	
CY	CY00	X	Pafos (Πάφος)	CYPFO			
CY	CY00	X	Vasilico (Βασιλικό)	CYVAS		X	
CY	CY00	X	Zygi (Ζύγι)	CYZYY			
CY	CY00	X	CY offshore installations	CY88P			
CY	CY00	X	Other — Cyprus	CY888			
			8	8	0	5	
LV	LV00	X	Liepāja	LVLPX		X	
LV	LV00	X	Rīga	LVRIX		X	
LV	LV00	X	Ventspils	LVVNT		X	
LV	LV00	X	LV offshore installations	LV88P			
LV	LV00	X	Other — Latvia	LV888			
			3	3		3	
LT	LT00	X	Būtingė	LTBOT		X	
LT	LT00	X	Klaipėda	LTKLJ		X	
LT	LT00	X	LT offshore installations	LT88P			
LT	LT00	X	Other — Lithuania	LT888			
			2	2		2	
MT	MT00	X	Marsaxlokk	MTMAR		X	
MT	MT00	X	Malta (La Valletta)	MTMLA		X	
MT	MT00	X	MT — offshore installations	MT88P			
MT	MT00	X	Other — Malta	MT888			
			2	2		2	
NL	NL00	X	Alblasserdam	NLABL		X	0482
NL	NL00	X	Ameland	NLAML		X	0060
NL	NL00	X	Amsterdam	NLAMS		X	0363
NL	NL00	X	Appingedam	NLAPP		X	0003
NL	NL00	X	Bergambacht	NLBGB		X	0491
NL	NL00	X	Bergen	NLBEG		X	0893
NL	NL00	X	Bergen op Zoom	NLBZM		X	0748
NL	NL00	X	Beverwijk	NLBEV		X	0375
NL	NL00	X	Binnenmaas	NLBNM		X	0585
NL	NL00	X	Born	NLBON		X	0897
NL	NL00	X	Borsele	NLBOR		X	0654
NL	NL00	X	Brakel	NLBRK		X	0212
NL	NL00	X	Breda	NLBRD		X	0758
NL	NL00	X	Breskens	NLBRS		X	0692
NL	NL00	X	Budel	NLBUD		X	0759
NL	NL00	X	Capelle aan den IJssel	NLCPI		X	0502
NL	NL00	X	Cuijk	NLCUY		X	1684
NL	NL00	X	Delfzijl/Eemshaven	NLDZL		X	0010
NL	NL00	X	Den Haag ('s-Gravenhage)	NLHAG	NLSCI		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
NL	NL00	X	Den Helder	NLDHR	NLDZL NLRTM	X	0400
NL	NL00	X	Deventer	NLDEV		X	0150
NL	NL00	X	Dinteloord en Prinsenland	NLDIN		X	0851
NL	NL00	X	Dordrecht	NLDOR		X	0505
NL	NL00	X	Druten	NLDRU		X	0225
NL	NL00	X	Duiven	NLDUI		X	1676
NL	NL00	X	Echteld	NLECD		X	0227
NL	NL00	X	Eemshaven	NLEEM			
NL	NL00	X	Europoort	NLEUR			
NL	NL00	X	Fijnaart en Heijninge	NLFFJ		X	0878
NL	NL00	X	Franekeradeel	NLFRK		X	0070
NL	NL00	X	Gennep	NLGEN		X	0907
NL	NL00	X	Goedereede	NLGDR		X	0511
NL	NL00	X	Gorinchem	NLGOR		X	0512
NL	NL00	X	Gouda	NLGOU		X	0513
NL	NL00	X	Groningen	NLGRQ		X	0014
NL	NL00	X	Haarlem	NLHAA		X	0392
NL	NL00	X	Hardinxveld-Giessendam	NLHRX		X	0523
NL	NL00	X	Harlingen	NLHAR		X	0072
NL	NL00	X	Hasselt	NLHAS		X	0161
NL	NL00	X	Hendrik-Ido-Ambacht	NLHIA		X	0531
NL	NL00	X	Hengelo	NLHGL		X	0164
NL	NL00	X	Hontenisse	NLHTN		X	0675
NL	NL00	X	Hooge en Laage Zwaluwe	NLHOZ	NLMOE		
NL	NL00	X	IJmuiden	NLIJM	NLVEL		
NL	NL00	X	Kampen	NLKAM		X	0166
NL	NL00	X	Kessel	NLKSL		X	0929
NL	NL00	X	Klundert	NLKLK	NLMOE		
NL	NL00	X	Krimpen aan den IJssel	NLKRK		X	0542
NL	NL00	X	Lelystad	NLLEY		X	0995
NL	NL00	X	Lemsterland	NLLEM		X	0082
NL	NL00	X	Lienden	NLLIE		X	0261
NL	NL00	X	Lith	NLLIT		X	0808
NL	NL00	X	Lochem	NLLCH		X	0262
NL	NL00	X	Maarssen	NLMSS		X	0333
NL	NL00	X	Maasbracht	NLMSB		X	0933
NL	NL00	X	Maassluis	NLMSL		X	0556
NL	NL00	X	Maastricht	NLMST		X	0935
NL	NL00	X	Meerlo-Wansum	NLMEW		X	0993
NL	NL00	X	Meppel	NLMEP		X	0119
NL	NL00	X	Middelburg	NLMID		X	0687
NL	NL00	X	Middelharnis	NLMIH		X	0559
NL	NL00	X	Mierlo	NLMIE		X	0814
NL	NL00	X	Moerdijk	NLMOE		X	0878
NL	NL00	X	Nieuw-Lekkerland	NLNLK		X	0571
NL	NL00	X	Nijkerk	NLNKK		X	0267
NL	NL00	X	Nijmegen	NLNIJ		X	0268
NL	NL00	X	Oosterhout	NLOOS		X	0826
NL	NL00	X	Oss	NLOSS		X	0828
NL	NL00	X	Oud en Nieuw Gastel	NLOUG		X	1655
NL	NL00	X	Ouderkerk	NLOAI		X	0644
NL	NL00	X	Papendrecht	NLPAP		X	0590
NL	NL00	X	Raamsdonk	NLRAA		X	0779
NL	NL00	X	Reimerswaal	NLREW		X	0703
NL	NL00	X	Renkum	NLRNK		X	0274
NL	NL00	X	Rheden	NLRHD		X	0275
NL	NL00	X	Rhenen	NLRHE		X	0340
NL	NL00	X	Ridderkerk	NLRID		X	0597

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
NL	NL00	X	Roermond	NLOMD		X	0957
NL	NL00	X	Rotterdam	NLRMT		X	0599
NL	NL00	X	Rozenburg	NLROZ		X	0600
NL	NL00	X	Sas van Gent	NLSVG		X	0704
NL	NL00	X	Scheveningen	NLSCE		X	0518
NL	NL00	X	Schiedam	NLSCI		X	0606
NL	NL00	X	's-Gravendeel	NLGRA		X	0517
NL	NL00	X	's-Hertogenbosch	NLHTB		X	0796
NL	NL00	X	Smallingerland	NLSML		X	0090
NL	NL00	X	Sneek	NLSNK		X	0091
NL	NL00	X	Stein	NLSTI		X	0791
NL	NL00	X	Swalmen	NLSWM		X	0975
NL	NL00	X	Tegelen	NLTEG		X	0976
NL	NL00	X	Terneuzen	NLTNZ		X	0715
NL	NL00	X	Texel	NLTEX		X	0448
NL	NL00	X	Tiel	NLTIE		X	0281
NL	NL00	X	Utrecht	NLUTC		X	0344
NL	NL00	X	Velsen/IJmuiden	NLVEL		X	0453
NL	NL00	X	Venlo	NLVEN		X	0983
NL	NL00	X	Vierlingsbeek	NLVIE		X	0756
NL	NL00	X	Vlaardingen	NLVLA		X	0622
NL	NL00	X	Vlieland	NLVLL		X	0096
NL	NL00	X	Vlissingen	NLVLI		X	0718
NL	NL00	X	Waalwijk	NLWLK		X	0867
NL	NL00	X	Wageningen	NLWGW		X	0289
NL	NL00	X	Werkendam	NLWKD		X	0870
NL	NL00	X	Zaanstad	NLZAA		X	0479
NL	NL00	X	Zutphen	NLZUT		X	0301
NL	NL00	X	Zwijndrecht	NLZWI		X	0642
NL	NL00	X	Zwolle	NLZWO		X	0193
NL	NL00	X	NL offshore installations	NL88P			
NL	NL00	X	Other — Netherlands	NL888			
			107	107	6	101	
PL	PL00	X	Darlowo (Darłowo)	PLDAR		X	
PL	PL00	X	Elbląg (Elbląg)	PLELB		X	
PL	PL00	X	Gdańsk	PLGDN		X	
PL	PL00	X	Gdynia	PLGDY		X	
PL	PL00	X	Kołobrzeg (Kołobrzeg)	PLKOL		X	
PL	PL00	X	Nowe Warpno	PLNWA		X	
PL	PL00	X	Police	PLPLC		X	
PL	PL00	X	Stepnica	PLSPA		X	
PL	PL00	X	Swinoujście (Świnoujście)	PLSWI		X	
PL	PL00	X	Szczecin	PLSZZ		X	
PL	PL00	X	Trzebiez (Trzebież)	PL001		X	
PL	PL00	X	Ustka	PLUST		X	
PL	PL00	X	Władysławowo (Władysławowo)	PLWLA		X	
PL	PL00	X	PL offshore installation	PL88P			
PL	PL00	X	Other — Poland	PL888			
			13	13	0	13	
PT	PT00	X	Angra do Heroísmo (ilha Terceira, Açores)	PTADH		X	60
PT	PT00	X	Aveiro	PTAVE		X	09
PT	PT00	X	Cais do Pico (ilha do Pico, Açores)	PTCDP		X	80
PT	PT00	X	Calheta (ilha de S. Jorge, Açores)	PTCAL		X	67
PT	PT00	X	Cascais	PTCAS		X	16
PT	PT00	X	Douro (Oporto)	PTOPO		X	08

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
PT	PT00	X	Faro	PTFAO		X	27
PT	PT00	X	Figueira da Foz	PTFDF		X	10
PT	PT00	X	Funchal (Madeira)	PTFNC		X	90
PT	PT00	X	Horta (ilha das Flores, Açores)	PTHOR		X	75
PT	PT00	X	Lagos	PTLOS		X	
PT	PT00	X	Lajes das Flores (ilha das Flores, Açores)	PTLAJ		X	
PT	PT00	X	Lajes da Picola (ilha da Pico, Açores)	PTLDP		X	
PT	PT00	X	Leixões	PTLEI		X	07
PT	PT00	X	Lisboa	PTLIS		X	14
PT	PT00	X	Madalena (ilha do Pico, Açores)	PTMAD		X	82
PT	PT00	X	Ponta Delgada (ilha de S. Miguel, Açores)	PTPDL		X	55
PT	PT00	X	Portimão	PTPRM		X	25
PT	PT00	X	Porto Santo (ilha de Porto Santo, Madeira)	PTPXO		X	91
PT	PT00	X	Praia da Graciosa (ilha da Graciosa, Açores)	PTPRG		X	71
PT	PT00	X	Praia da Vitória (ilha Terceira, Açores)	PTPRV		X	61
PT	PT00	X	Santa Cruz da Graciosa (ilha da Graciosa, Açores)	PTSCG		X	
PT	PT00	X	Santa Cruz das Flores (ilha das Flores, Açores)	PTSCF		X	
PT	PT00	X	Setúbal	PTSET		X	20
PT	PT00	X	Sines	PTSIN		X	22
PT	PT00	X	Velas (ilha de S. Jorge, Açores)	PTVEL		X	65
PT	PT00	X	Viana do Castelo	PTVDC		X	03
PT	PT00	X	Vila do Porto (ilha de Sta Maria, Açores)	PTVDP		X	
PT	PT00	X	Vila Nova do Corvo (ilha do Corvo, Açores)	PTVNC		X	
PT	PT00	X	Vila Real de Santo António	PTVRL		X	32
PT	PT00	X	Zona Franca da Madeira	PTZFM		X	
PT	PT00	X	PT offshore installations	PT88P			
PT	PT00	X	Other — Portugal	PT888			
			31	31	0	31	
RO	RO00	X	Agigea	ROAGI	ROCND		
RO	RO00	X	Basarabi	ROBAB		X	
RO	RO00	X	Brăila	ROBRA		X	
RO	RO00	X	Cernavodă	ROCEV		X	
RO	RO00	X	Constanța	ROCND		X	
RO	RO00	X	Galați	ROGAL		X	
RO	RO00	X	Mangalia	ROMAG		X	
RO	RO00	X	Medgidia	ROMED		X	
RO	RO00	X	Midia	ROMID		X	
RO	RO00	X	Sulina	ROSUL		X	
RO	RO00	X	Tulcea	ROTCE		X	
RO	RO00	X	RO offshore installations	RO88P			
RO	RO00	X	Other — Romania	RO888			
			11	11	1	10	
SI	SI00	X	Izola	SIIZO		X	
SI	SI00	X	Koper	SIKOP		X	
SI	SI00	X	Piran	SIPIR		X	
SI	SI00	X	Portorož	SIPOW		X	
SI	SI00	X	SI offshore installations	SI88P			
SI	SI00	X	Other — Slovenia	SI888			
			4	4	0	4	
FI	FI00	X	Brändö	FIBRA		X	
FI	FI00	X	Dragsfjärd	FIDRA		X	
FI	FI00	X	Eckerö	FIECK		X	
FI	FI00	X	Enonkoski	FIENK	FI001		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
FI	FI00	X	Espoo	FIESP		X	
FI	FI00	X	Eurajoki	FIEJO		X	
FI	FI00	X	Färjsund	FIFAR		X	
FI	FI00	X	Föglö	FIFOG		X	
FI	FI00	X	Förby	FIFOR		X	
FI	FI00	X	Godby	FIGDB		X	
FI	FI00	X	Hamina	FIHMN		X	
FI	FI00	X	Hanko	FIHKO		X	
FI	FI00	X	Haukipudas	FIHAU		X	
FI	FI00	X	Helsinki	FIHEL		X	
FI	FI00	X	Houtskär	FIHOU		X	
FI	FI00	X	Iisalmi	FIHIS	FI001		
FI	FI00	X	Imatra	FIIMA	FI001		
FI	FI00	X	Iniö	FIINI		X	
FI	FI00	X	Inkoo	FIINK		X	
FI	FI00	X	Inland Ports	FI001		X	
FI	FI00	X	Isnäs	FIISN		X	
FI	FI00	X	Joensuu	FIJOE	FI001		
FI	FI00	X	Joutseno	FIJOU	FI001		
FI	FI00	X	Kalajoki	FIKJO		X	
FI	FI00	X	Kantvik	FIKNT		X	
FI	FI00	X	Kaskinen	FIKAS		X	
FI	FI00	X	Kemi	FIKEM		X	
FI	FI00	X	Kemiö	FIKIM		X	
FI	FI00	X	Kitee	FIKTQ	FI001		
FI	FI00	X	Kökar	FIKKR		X	
FI	FI00	X	Kokkola	FIKOK		X	
FI	FI00	X	Korppoo	FIKOR		X	
FI	FI00	X	Kotka	FIKTK		X	
FI	FI00	X	Koverhar	FIKVH		X	
FI	FI00	X	Kristiinankaupunki	FIKRS		X	
FI	FI00	X	Kronvik	FIKRO		X	
FI	FI00	X	Kumlinge	FIKUM		X	
FI	FI00	X	Kuopio	FIKUO	FI001		
FI	FI00	X	Kustavi	FIKUS		X	
FI	FI00	X	Langnäs	FILAN		X	
FI	FI00	X	Lappohja	FILAP		X	
FI	FI00	X	Lappeenranta	FILPP	FI001		
FI	FI00	X	Loviisa	FILOV		X	
FI	FI00	X	Luvia	FILUV		X	
FI	FI00	X	Maaninka	FIMAA	FI001		
FI	FI00	X	Mariehamn	FIMHQ		X	
FI	FI00	X	Merikarvia	FIMER		X	
FI	FI00	X	Mikkeli	FIMIK	FI001		
FI	FI00	X	Naantali	FINLI		X	
FI	FI00	X	Nauvo	FINAU		X	
FI	FI00	X	Nurmes	FINUR	FI001		
FI	FI00	X	Oulu	FIOUL		X	
FI	FI00	X	Parainen	FIPAR		X	
FI	FI00	X	Pernaja	FIPER		X	
FI	FI00	X	Pietarsaari	FIPRS		X	
FI	FI00	X	Pohjankuru	FIPOH		X	
FI	FI00	X	Pori	FIPOR		X	
FI	FI00	X	Porvoo	FIPRV		X	
FI	FI00	X	Puumala	FIPUU	FI001		
FI	FI00	X	Raahe	FIRAA		X	
FI	FI00	X	Rauma	FIRAU		X	
FI	FI00	X	Rautaruukki/Rahe	FIRTR		X	

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
FI	FI00	X	Ristiina	FIRIS	FI001		
FI	FI00	X	Ruotsinpyhtää	FIRUO		X	
FI	FI00	X	Rymättylä	FIRYM		X	
FI	FI00	X	Salo	FISAL		X	
FI	FI00	X	Savonlinna	FISVL	FI001		
FI	FI00	X	Siilinjärvi	FISII	FI001		
FI	FI00	X	Sipoonlahti	FISIP		X	
FI	FI00	X	Sköldvik	FISKV		X	
FI	FI00	X	Skogby	FISKB		X	
FI	FI00	X	Strömma	FISTR		X	
FI	FI00	X	Taalintehdas	FIDLS		X	
FI	FI00	X	Taivassalo	FITVS		X	
FI	FI00	X	Tammisaari	FITAI		X	
FI	FI00	X	Teijo	FITEI		X	
FI	FI00	X	Tolkkinen	FITOK		X	
FI	FI00	X	Tornio	FITOR		X	
FI	FI00	X	Turku	FITKU		X	
FI	FI00	X	Uimaharju	FIUIM	FI001		
FI	FI00	X	Uusikaarlepyy	FIUKP		X	
FI	FI00	X	Uusikaupunki	FIUKI		X	
FI	FI00	X	Vaasa	FIVAA		X	
FI	FI00	X	Varkaus	FIVRK	FI001		
FI	FI00	X	Velkua	FIVEL		X	
FI	FI00	X	FI offshore installations	FI88P			
FI	FI00	X	Other — Finland	FI888			
			85	85	17	68	
SE	SE01	X	Åhus	SEAHU		X	51100
SE	SE01	X	Åla	SEALA		X	21100
SE	SE02	X	Älvenäs	SEALN		X	71703
SE	SE02	X	Åmål	SEAMA		X	71600
SE	SE01	X	Bäckviken	SEBAC	SELAA		56120
SE	SE01	X	Bällstaviken	SEBLV		X	28143
SE	SE01	X	Bålsta	SEBAA		X	30103
SE	SE01	X	Bergkvara	SEBEA		X	40100
SE	SE01	X	Bergs Oljehamn	SEBER		X	28213
SE	SE02	X	Bohus	SEBOH		X	60123
SE	SE01	X	Bollstabruk	SEBOL		X	16100
SE	SE01	X	Borgholm	SEBOM		X	40210
SE	SE02	X	Brofjorden Scanraff	SEBRO		X	66303
SE	SE01	X	Bureå	SEBUR	SESFT		
SE	SE01	X	Burgsvik	SEBUV		X	43910
SE	SE01	X	Byxelkrok	SEBYX		X	40220
SE	SE01	X	Degerhamn	SEDEG		X	40300
SE	SE01	X	Djurön	SEDJN	SENrk		37910
SE	SE01	X	Domsjö	SEDOM		X	15100
SE	SE02	X	Donsö	SEDON		X	60910
SE	SE01	X	Enhörna	SE954		X	35903
SE	SE01	X	Enköping	SEENK		X	30200
SE	SE01	X	Fagerviken	SEFAK		X	23910
SE	SE02	X	Falkenberg	SEFAG		X	63100
SE	SE01	X	Färösund	SEFSD		X	43920
SE	SE02	X	Fjällbacka	SEFJA		X	67910
SE	SE01	X	Forsmark	SEFOR		X	26923
SE	SE01	X	Gamleby	SEGAM		X	38200
SE	SE01	X	Gävle	SEGVX		X	22100
SE	SE02	X	Göta	SEGOA		X	68323
SE	SE02	X	Göteborg	SEGOT		X	59100

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
SE	SE02	X	Grebbestad	SEGRE		X	67920
SE	SE01	X	Grisslehamn	SEGRH		X	26990
SE	SE02	X	Grundsund	SEGRD		X	66970
SE	SE02	X	Gruvön (ports)	SEGRU		X	7211
SE	SE01	X	Gunnebo	SEGUN		X	38933
SE	SE01	X	Gustavberg	SEGUB		X	28923
SE	SE01	X	Hallstavik	SEHAK		X	26100
SE	SE02	X	Halmstad	SEHAD		X	62100
SE	SE01	X	Haraholmen	SEHAH	SEPIT		
SE	SE01	X	Hargshamn	SEHAN		X	26200
SE	SE01	X	Härnösand	SEHND		X	16200
SE	SE01	X	Hässelbyverket	SEHBV	SESTO		28133
SE	SE01	X	Helsingborg	SEHEL		X	57100
SE	SE02	X	Höganäs	SEHOG		X	58203
SE	SE01	X	Holmsund	SEHLD	SEUME		
SE	SE02	X	Hönsäter	SEHON		X	69100
SE	SE01	X	Hudiksvall	SEHUV	SEIGG		20100
SE	SE02	X	Hunnebostrand	SEHUN		X	66940
SE	SE01	X	Husum	SEHUS		X	15200
SE	SE02	X	Hyppeln	SEHYP		X	60920
SE	SE01	X	Iggesund	SEIGG		X	20200
SE	SE01	X	Jättersön	SEJAT		X	39100
SE	SE01	X	Kagghamra	SE977		X	35210
SE	SE01	X	Kalix	SEKAX		X	10901
SE	SE01	X	Kalmar	SEKLR		X	40500
SE	SE01	X	Kalmarsand	SE950		X	30303
SE	SE01	X	Kappelshamn	SEKPH		X	43930
SE	SE01	X	Kappelskär	SEKPS		X	26303
SE	SE01	X	Karlsborg Axelvik	SEKXV		X	10200
SE	SE01	X	Karlshamn	SEKAN		X	48100
SE	SE01	X	Karlskrona	SEKAA		X	47100
SE	SE02	X	Karlstad	SEKSD		X	71300
SE	SE01	X	Klintehamn	SEKLI		X	42300
SE	SE01	X	Köping	SEKOG		X	32100
SE	SE01	X	Kopparverkshamnen	SEKVH	SEHEL		57100
SE	SE02	X	Kristinehamn	SEKHN		X	73100
SE	SE01	X	Kubikenborg	SEKUB		X	18200
SE	SE02	X	Kungshamn (ports)	SEKUN		X	6693
SE	SE01	X	Kungsör	SEKGR		X	32920
SE	SE01	X	Kvarnholmen	SEKVA		X	28233
SE	SE01	X	Landskrona	SELAA		X	56100
SE	SE02	X	Lidköping	SELDK		X	69200
SE	SE02	X	Lilla Edet	SELED		X	68333
SE	SE01	X	Limhamn	SELIM	SEMMA		55100
SE	SE01	X	Lomma	SELOM		X	55200
SE	SE01	X	Löten	SE951		X	28153
SE	SE01	X	Loudden	SELOU	SESTO		28263
SE	SE01	X	Luleå	SELLA		X	11100
SE	SE01	X	Luleå SSAB	SENJA	SELLA		11200
SE	SE01	X	Lugnvik	SELUG		X	16400
SE	SE02	X	Lysekil	SELYS		X	66100
SE	SE01	X	Malmö	SEMMA		X	54100
SE	SE02	X	Mariestad	SEMAP		X	69300
SE	SE01	X	Mönsterås	SEMON	SEJAT		
SE	SE01	X	Mörbylånga	SEMOD		X	40600
SE	SE02	X	Nol (ports)	SENOI		X	601
SE	SE01	X	Nordmaling	SENOG		X	14930
SE	SE01	X	Norrköping	SENRK		X	37100

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
SE	SE01	X	Norrundet	SENOT		X	23100
SE	SE01	X	Norrtälje	SENOE		X	26400
SE	SE01	X	Nyköping	SENYO		X	36200
SE	SE01	X	Nynäshamn (ports)	SENYN		X	29100
SE	SE01	X	Nynäshamns Oljehamn	SE131	SENYN		29200
SE	SE01	X	Obbola	SEOB	SEUME		14300
SE	SE02	X	Öckerö	SEOCO		X	60980
SE	SE01	X	Öregrund	SEOGR		X	26910
SE	SE01	X	Örnsköldsvik	SEOER		X	15400
SE	SE01	X	Ortviken	SEORT	SESDL		18300
SE	SE01	X	Oskarshamn	SEOSK		X	39300
SE	SE01	X	Östrand	SEOST		X	19300
SE	SE02	X	Otterbäcken	SEOTT		X	73200
SE	SE01	X	Oxelösund (ports)	SEOXE		X	36500
SE	SE01	X	Oxelösund SSAB	SE134	SEOXE		36500
SE	SE01	X	Piteå	SEPIT		X	12100
SE	SE01	X	Ronehamn	SERNH		X	42400
SE	SE01	X	Ronneby	SERNB		X	48300
SE	SE01	X	Rönnskär	SEROR	SESFT		
SE	SE01	X	Rundvik	SERUV		X	14400
SE	SE02	X	Säffle	SESAF		X	71803
SE	SE01	X	Sandarne	SESAE	SESOO		21400
SE	SE01	X	Simrishamn	SESIM		X	52100
SE	SE02	X	Skattkärr	SESKT		X	71963
SE	SE01	X	Skellefteå	SESFT		X	13200
SE	SE01	X	Skelleftehamn	SESKE	SESFT		
SE	SE02	X	Skoghall (ports)	SESKO		X	71503
SE	SE01	X	Skutskär	SESSR		X	23200
SE	SE01	X	Slite (ports)	SESLI		X	42500
SE	SE01	X	Slite Industrihamn	SE139	SESLI		42600
SE	SE01	X	Söderhamn	SESOO		X	21200
SE	SE01	X	Södertälje	SESOE		X	35200
SE	SE01	X	Sölvesborg	SESOL		X	50100
SE	SE01	X	Söråker	SESOR		X	18800
SE	SE02	X	Stenungsund (ports)	SESTE		X	61000
SE	SE01	X	Stockholm	SESTO		X	27100
SE	SE01	X	Stockvik	SESTK		X	18400
SE	SE01	X	Stora Vika	SESTV		X	29300
SE	SE01	X	Storugns	SESUS		X	42703
SE	SE01	X	Strängnäs	SESTQ		X	33100
SE	SE02	X	Strömstad	SESMD		X	67100
SE	SE01	X	Stugsund	SESTU	SESOO		
SE	SE01	X	Sundsvall	SESDL		X	18500
SE	SE02	X	Surte	SESUR		X	60163
SE	SE01	X	Töre	SETOE		X	10400
SE	SE01	X	Trelleborg	SETRG		X	53100
SE	SE02	X	Trollhättan (Ports)	SETHN		X	681, 688
SE	SE01	X	Tunadal	SETUN		X	19100
SE	SE02	X	Uddevalla	SEUDD		X	65100
SE	SE01	X	Umeå	SEUME		X	14500
SE	SE01	X	Uppsala	SEUPP		X	30400
SE	SE01	X	Utansjö	SEUTA		X	16700
SE	SE01	X	Väja	SEVAJ		X	16800
SE	SE01	X	Valdemarsvik	SEVAK		X	37940
SE	SE01	X	Vallvik	SEVAL		X	21300
SE	SE02	X	Vänersborg (Ports)	SEVAN		X	68200
SE	SE02	X	Varberg	SEVAG		X	64100
SE	SE02	X	Vargön	SEVGN		X	68963

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
SE	SE01	X	Västerås	SEVST		X	31100
SE	SE01	X	Västervik	SEVVK		X	38200
SE	SE01	X	Verkeback	SEVER		X	38210
SE	SE01	X	Visby	SEVBY		X	43100
SE	SE01	X	Vivstavarv	SEVIV		X	19200
SE	SE02	X	Wallhamn	SEWAL		X	61100
SE	SE01	X	Ystad	SEYST		X	52200
SE	SE01	X	SE offshore installations	SE88P			
SE	SE02	X	SE offshore installations	SE88P			
SE	SE01	X	Other — Sweden Baltic	SE888			
SE	SE02	X	Other — Sweden North Sea	SE888			
SE	SE09	X	Other — Sweden (unknown MCA)	SE888			
			154	154	21	133	
GB	GB01	X	Aberdeen	GBABD		X	0806
GB	GB01	X	Amble	GBAMB		X	
GB	GB01	X	Appledore	GBAPP		X	0412
GB	GB01	X	Arbroath	GBARB		X	
GB	GB01	X	Ardrishaig	GBASG		X	0711
GB	GB01	X	Ardrossan	GBARD	GBCLY		
GB	GB01	X	Armadales	GBARE	GBUIG		
GB	GB01	X	Arran	GB085	GBCLY		0753
GB	GB01	X	Avonmouth	GBAVO	GBBRS		
GB	GB01	X	Ayr	GBAYR		X	0702
GB	GB01	X	Ballylumford	GB017		X	1310
GB	GB01	X	Baltasound	GBBSN	GBSUL		
GB	GB01	X	Baltic Wharf	GBBAW	GBRFD		
GB	GB01	X	Bangor	GBBNG	GBPPE		
GB	GB01	X	Barking	GBBKG	GBLON		
GB	GB01	X	Barnstaple	GBBND		X	0414
GB	GB01	X	Barra Castlebay	GB162		X	0721
GB	GB01	X	Barrow-in-Furness	GBBIF		X	0610
GB	GB01	X	Barrow on Humber	GBBHR	GB221		
GB	GB01	X	Barry	GBBAD		X	0408
GB	GB01	X	Barton on Humber	GBBNH	GB221		
GB	GB01	X	Battlesbridge	GBBAT	GBRFD		
GB	GB01	X	Beaumaris	GBBMR		X	
GB	GB01	X	Beckingham	GBBEC	GBSCP		
GB	GB01	X	Belfast	GBBEL		X	1313
GB	GB01	X	Bellport	GB114	GBGWE		
GB	GB01	X	Berwick upon Tweed	GBBWK		X	0901
GB	GB01	X	Bideford	GBBID		X	0413
GB	GB01	X	Billingham	GBBHW	GBTEE		
GB	GB01	X	Birkenhead	GBBRK	GBLIV		
GB	GB01	X	Blyth	GBBLY		X	0903
GB	GB01	X	Boston	GBBOS		X	1101
GB	GB01	X	Bowling	GBBOW	GBCLY		
GB	GB01	X	Braefoot Bay	GBBFB	GBFOR		
GB	GB01	X	Bridgwater	GBBRW		X	0402
GB	GB01	X	Brightlingsea	GBBLS		X	0109
GB	GB01	X	Bristol	GBBRS		X	0403
GB	GB01	X	Briton Ferry	GBBFY	GBNEA		
GB	GB01	X	Brixham	GBBRX		X	0319
GB	GB01	X	Bromborough	GBBHK	GBLIV		
GB	GB01	X	Buckie	GBBUC		X	0815
GB	GB01	X	Burghead	GBBUH		X	0813
GB	GB01	X	Burnham-on-Crouch	GBBOC	GBRFD		
GB	GB01	X	Burntisland	GBBTL	GBFOR		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Burray Pier	GB234		X	
GB	GB01	X	Burton-upon-Stather	GBBUS	GB203		
GB	GB01	X	Cairnryan	GBCYN		X	0706
GB	GB01	X	Caldaire Terminal	GB113	GBGOO		
GB	GB01	X	Canvey Island	GBCAN	GBLON		
GB	GB01	X	Cantley	GBCNL	GBGYT		
GB	GB01	X	Cardiff	GBCDF		X	0406
GB	GB01	X	Carrickfergus	GBCFG		X	1312
GB	GB01	X	Cattewater Harbour	GB144	GBPLY		
GB	GB01	X	Charlestown	GBCHF		X	0312
GB	GB01	X	Chatham	GBCTM	GBMED		
GB	GB01	X	Chepstow	GBCHT		X	
GB	GB01	X	Chichester	GBCST		X	0208
GB	GB01	X	Cliffe	GBCLF	GBLON		
GB	GB01	X	Cloghan	GB218	GB017		
GB	GB01	X	Clydebank	GBCLY	GBCYP		
GB	GB01	X	Clydeport	GBCYP		X	
GB	GB01	X	Coaltainers, Belfast	GB181		X	1322
GB	GB01	X	Colchester	GBCOL		X	0101
GB	GB01	X	Coleraine	GBCLR		X	1302
GB	GB01	X	Coll	GB027		X	0722
GB	GB01	X	Colonsay	GBCSA		X	0724
GB	GB01	X	Convoys Wharf	GB124	GBLON		
GB	GB01	X	Corpach	GBCOR		X	0713
GB	GB01	X	Coryton	GBCOY	GBLON		
GB	GB01	X	Cowes, Isle of Wight	GBCOW		X	0206
GB	GB01	X	Craignure	GBCNU		X	0736
GB	GB01	X	Creeksea	GB149	GBRFD		
GB	GB01	X	Cromarty Firth	GBCRN		X	
GB	GB01	X	Cumbræ	GB086	GBCYP		
GB	GB01	X	Dagenham	GBDAG	GBLON		
GB	GB01	X	Dartford	GBDFD	GBLON		
GB	GB01	X	Dartmouth	GBDTM		X	0310
GB	GB01	X	Dean Point Quarry	GBDNQ		X	3016
GB	GB01	X	Deptford	GBDEP	GBLON		
GB	GB01	X	Dover	GBDVR		X	0106
GB	GB01	X	Dundee	GBDUN		X	0808
GB	GB01	X	Dunoon	GBDNU	GBCYP		
GB	GB01	X	Dutch River Wharf	GB230		X	
GB	GB01	X	Eastham	GBEAM	GBMNC		
GB	GB01	X	Eday	GBEOI	GBKWL		
GB	GB01	X	Edinburgh	GBEDI	GBFOR		0809
GB	GB01	X	Egilsay	GB175	GBKWL		
GB	GB01	X	Eigg	GB166		X	0727
GB	GB01	X	Ellesmere Port	GBELL	GBMNC		
GB	GB01	X	Erith	GBERI	GBLON		
GB	GB01	X	Exeter	GBEXE	GBEXM		
GB	GB01	X	Exmouth	GBEXM		X	0302
GB	GB01	X	Falmouth	GBFAL		X	0307
GB	GB01	X	Fareham	GBFHM		X	0207
GB	GB01	X	Faslane	GBFAS	GBCYP		
GB	GB01	X	Faversham	GBFAV	GBMED		
GB	GB01	X	Fawley	GBFAW	GBSOU		
GB	GB01	X	Felixstowe	GBFXT		X	1202
GB	GB01	X	Fingringhoe	GBFRH	GBCOL		
GB	GB01	X	Finnart	GBFNT	GBCYP		
GB	GB01	X	Fishguard	GBFIS		X	0502
GB	GB01	X	Fleetwood	GBFLE		X	0603

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Flixborough	GBFLW	GB203		
GB	GB01	X	Flotta Terminal	GBFLH	GBKWL		
GB	GB01	X	Folkestone	GBFOL		X	0107
GB	GB01	X	Forth	GBFOR		X	
GB	GB01	X	Fosdyke	GBFDK		X	1106
GB	GB01	X	Fowey	GBFOY		X	0305
GB	GB01	X	Fraserburgh	GBFRB		X	0817
GB	GB01	X	Gainsborough	GBGAI	GBSCP		
GB	GB01	X	Garston	GBGTN		X	0609
GB	GB01	X	Gillingham	GBGIL	GBMED		
GB	GB01	X	Girvan	GBGIR		X	0707
GB	GB01	X	Glasgow	GBGLW	GBCYP		0703
GB	GB01	X	Glasson Dock	GBGLD	GBLAN		
GB	GB01	X	Glensanda	GBGSA		X	0740
GB	GB01	X	Gloucester	GBGLO	GBSSS		
GB	GB01	X	Goole	GBGOO		X	1004
GB	GB01	X	Gourock	GBGUR	GBCYP		
GB	GB01	X	Graemsay	GBGAE		X	
GB	GB01	X	Grangemouth	GBGRG	GBFOR		
GB	GB01	X	Granton	GBGRN	GBFOR		
GB	GB01	X	Gravesend	GBGVS	GBLON		
GB	GB01	X	Great Yarmouth	GBGTY		X	1104
GB	GB01	X	Greenhithe	GBGHI	GBLON		
GB	GB01	X	Greenock	GBGRK	GBCYP		
GB	GB01	X	Greenwich	GBGNW	GBLON		
GB	GB01	X	Grimsby	GBGSY	GBIMM		
GB	GB01	X	Grove Wharves	GBGRW	GB203		
GB	GB01	X	Gunness	GBGUW	GB203		
GB	GB01	X	Hamble	GBHAM	GBSOU		
GB	GB01	X	Hartlepool	GBHTP	GBMME		
GB	GB01	X	Harwich	GBHRW		X	1203
GB	GB01	X	Harwich Navyard	GB115	GBHRW		
GB	GB01	X	Hayle	GBHAY		X	
GB	GB01	X	Heysham	GBHYM		X	0604
GB	GB01	X	Hole Haven	GBHHN	GBLON		
GB	GB01	X	Holyhead	GBHLY		X	0503
GB	GB01	X	Hound Point	GBHPT	GBFOR		
GB	GB01	X	Howdendyke	GBHDD	GB222		
GB	GB01	X	Hull	GBHUL		X	1001
GB	GB01	X	Hunterston	GBHST	GBCYP		
GB	GB01	X	Immingham	GBIMM		X	1006
GB	GB01	X	Invergordon	GBIVG	GBCRN		0803
GB	GB01	X	Inverkeithing	GBINK		X	0819
GB	GB01	X	Inverness	GBINV		X	0804
GB	GB01	X	Ipswich	GBIPS		X	1201
GB	GB01	X	Islay	GBIYP		X	0737
GB	GB01	X	Isle of Grain	GBIOG	GBMED		
GB	GB01	X	Isle of Skye	GBSKY	GBUIG		
GB	GB01	X	Itchenor	GBITC	GBCST		
GB	GB01	X	Keadby	GBKEA	GB203		
GB	GB01	X	Kennacraig	GBKCG		X	0732
GB	GB01	X	Kilchoan	GBKOA		X	0765
GB	GB01	X	Killingholme	GBKGH	GBIMM		
GB	GB01	X	Kilroot	GBKLR		X	1311
GB	GB01	X	Kings Ferry	GB211	GB203		
GB	GB01	X	King's Lynn	GBKLN		X	1103
GB	GB01	X	Kingsnorth	GBKNK	GBMED		
GB	GB01	X	Kingston-upon-Hull	GBKUH	GBHUL		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Kinlochbervie	GBKBE		X	
GB	GB01	X	Kirkcaldy	GBKKD	GBFOR		
GB	GB01	X	Kirkcudbright	GBKBT		X	0715
GB	GB01	X	Kirkwall	GBKWL		X	0801
GB	GB01	X	Lancaster	GBLAN		X	0608
GB	GB01	X	Largs	GBLGS	GBCYP		
GB	GB01	X	Larne	GBLAR		X	1307
GB	GB01	X	Larne Bank Quays	GB120		X	1308
GB	GB01	X	Laxo	GBLAX	GBSUL		
GB	GB01	X	Leigh-on-Sea	GBLOS	GBLON		
GB	GB01	X	Leith	GBLEI	GBFOR		
GB	GB01	X	Lerwick	GBLER		X	0821
GB	GB01	X	Lismore	GB164		X	0764
GB	GB01	X	Littlehampton	GBLIT		X	0205
GB	GB01	X	Liverpool	GBLIV		X	0601
GB	GB01	X	Llandulas	GBLLD		X	0510
GB	GB01	X	Llanelli	GBLLN		X	
GB	GB01	X	Loch Carnan	GB231		X	
GB	GB01	X	Loch Katrine	GB233		X	
GB	GB01	X	Lochaline	GBLOL		X	0741
GB	GB01	X	Lochinver	GBLOV		X	
GB	GB01	X	Lochmaddy	GBLMA		X	0738
GB	GB01	X	London	GBLON		X	0102
GB	GB01	X	Londonderry	GBLDY		X	1301
GB	GB01	X	Longhope	GBLHP	GBKWL		
GB	GB01	X	Lossiemouth	GBLSS		X	0814
GB	GB01	X	Lowestoft	GBLOW		X	1105
GB	GB01	X	Lydney	GBLYD	GBSSS		
GB	GB01	X	Lymington	GBLYM		X	
GB	GB01	X	Macduff	GBMCD		X	0816
GB	GB01	X	Magheramorne	GBMGO		X	1309
GB	GB01	X	Maldon	GBMAL		X	0110
GB	GB01	X	Mallaig	GBMLG		X	0719
GB	GB01	X	Manchester	GBMNC		X	0602
GB	GB01	X	Medway	GBMED		X	0103
GB	GB01	X	Menai Bridge	GBMEB		X	
GB	GB01	X	Methil	GBMTH	GBFOR		
GB	GB01	X	Middlesbrough	GBMID	GBMME		
GB	GB01	X	Milford Docks	GB138	GBMLF		
GB	GB01	X	Milford Haven	GBMLF		X	0501
GB	GB01	X	Millbay Docks	GB145	GBPLY		
GB	GB01	X	Millom	GBMLM		X	
GB	GB01	X	Mistley	GBMIS		X	1205
GB	GB01	X	Montrose	GBMON		X	0807
GB	GB01	X	Mostyn	GBCHE		X	0505
GB	GB01	X	Mull	GBMUL	GBCNU		
GB	GB01	X	Neap House	GBNEH	GB203		
GB	GB01	X	Neath	GBNEA		X	0410
GB	GB01	X	New Holland	GBNHO	GB221		1002
GB	GB01	X	Newburgh	GBNBU		X	
GB	GB01	X	Newcastle upon Tyne	GBNCL	GBTYN		
GB	GB01	X	Newhaven	GBNHV		X	0201
GB	GB01	X	Newlyn	GBNYL		X	0318
GB	GB01	X	Newport, Gwent	GBNPT		X	0405
GB	GB01	X	Newport, Isle of Wight	GBNPO		X	0209
GB	GB01	X	North Ronaldsday	GBNRO		X	
GB	GB01	X	North Shields	GBNSH	GBTYN		
GB	GB01	X	North Uist	GB153	GBLMA		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Northfleet	GBNFT	GBLON		
GB	GB01	X	Northwich	GBNTH	GBMNC		
GB	GB01	X	Norwich	GBNRW	GBGTY		
GB	GB01	X	Oban	GBOBA		X	0729
GB	GB01	X	Otterham Quay	GB134	GBMED		
GB	GB01	X	Padstow	GBPAD		X	0311
GB	GB01	X	Papa Westray	GBPPW	GBKWL		
GB	GB01	X	Par	GBPAR		X	0306
GB	GB01	X	Parkeston Quay	GBPST	GBHRW		
GB	GB01	X	Partington	GBPTT	GBMNC		
GB	GB01	X	Pembroke	GBPEM	GBMLF		
GB	GB01	X	Pembroke Dock	GBPED	GBMLF		
GB	GB01	X	Penryn	GBPRY	GBFAL		
GB	GB01	X	Penzance	GBPEN		X	0317
GB	GB01	X	Perth	GBPER		X	0810
GB	GB01	X	Peterhead	GBPHD		X	0805
GB	GB01	X	Peterhead Bay	GB143	GBPHD		
GB	GB01	X	Plymouth	GBPLY		X	0304
GB	GB01	X	Poole	GBPOO		X	0301
GB	GB01	X	Port Askaig	GBPAK		X	0710
GB	GB01	X	Port Ellen	GBPLN	GBIYP		
GB	GB01	X	Port Glasgow	GB091	GBCYP		
GB	GB01	X	Port Penrhyn	GBPPE		X	0508
GB	GB01	X	Port Sutton Bridge	GBPSB		X	1109
GB	GB01	X	Port Talbot	GBPTB		X	0409
GB	GB01	X	Portbury	GBPRU	GBBRS		
GB	GB01	X	Portishead	GBPTH	GBBRS		
GB	GB01	X	Portland	GBPTL	GBWEY		
GB	GB01	X	Portree	GBPRT	GBUIG		
GB	GB01	X	Portrush	GBPTR		X	1303
GB	GB01	X	Portsmouth	GBPME		X	0203
GB	GB01	X	Purfleet	GBPFT	GBLON		
GB	GB01	X	Queenborough	GBQUB	GBMED		
GB	GB01	X	Rainham	GBRAH	GBMED		
GB	GB01	X	Ramsgate	GBRMG		X	0105
GB	GB01	X	Red Bay	GB070		X	1304
GB	GB01	X	Redcar	GBRER	GBMME		
GB	GB01	X	Renfrew	GBREN	GBCYP		
GB	GB01	X	Rhyl	GBRHY		X	
GB	GB01	X	Richborough	GB188	GBSDW		
GB	GB01	X	Ridham Dock	GBRID	GBMED		
GB	GB01	X	River Hull and Humber	GB221		X	
GB	GB01	X	River Ouse	GB222		X	
GB	GB01	X	Rochester	GBRCS	GBMED		
GB	GB01	X	Rochford	GBRFD		X	0108
GB	GB01	X	Rosyth	GBROY	GBEDI		
GB	GB01	X	Rotherham	GBRTH		X	
GB	GB01	X	Rothesay	GBRAY	GBCYP		
GB	GB01	X	Rousay	GB170	GBKWL		
GB	GB01	X	Rowhedge	GBROW	GBCOL		
GB	GB01	X	Runcorn	GBRUN	GBMNC		
GB	GB01	X	Rye	GBRYE		X	0112
GB	GB01	X	Salt End	GBSED	GBHUL		
GB	GB01	X	Saltburn	GBSLN	GBIVG		
GB	GB01	X	Sanday	GBNDY	GBKWL		
GB	GB01	X	Sandwich	GBSDW		X	0111
GB	GB01	X	Scalloway	GBSWY	GBSUL		
GB	GB01	X	Scapa Flow	GBSFW	GBKWL		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Scarborough	GBSCA	GBWTB		
GB	GB01	X	Scrabster	GBSCR		X	0811
GB	GB01	X	Scunthorpe	GBSCP	GB203		1003
GB	GB01	X	Seaforth	GBSEF	GBLIV		
GB	GB01	X	Seaham	GBSEA		X	0906
GB	GB01	X	Selby	GBSLB	GB222		1005
GB	GB01	X	Shapinsay	GBSPY		X	
GB	GB01	X	Sharpness	GBSSS		X	0404
GB	GB01	X	Sheerness	GBSHS	GBMED		
GB	GB01	X	Shell Haven	GBSHV	GBLON		
GB	GB01	X	Shetlands	GB010	GBSUL		
GB	GB01	X	Shoreham	GBSHO		X	0202
GB	GB01	X	Shotton	GBSHT		X	0509
GB	GB01	X	Silloth	GBSIL		X	0607
GB	GB01	X	Silvertown	GBSVT	GBLON		
GB	GB01	X	Skerries	GB180	GBSUL		
GB	GB01	X	South Bank	GB215	GBMME		
GB	GB01	X	South Shields	GBSSH	GBTYN		
GB	GB01	X	Southampton	GBSOU		X	0204
GB	GB01	X	Southend	GBSND	GBLON		
GB	GB01	X	Southwold	GBSWD		X	
GB	GB01	X	St Margaret's Hope	GB232		X	
GB	GB01	X	Stanlow	GBSOW	GBMNC		
GB	GB01	X	Stockton	GBSCT	GBMME		
GB	GB01	X	Stornoway	GBSTO		X	0714
GB	GB01	X	Stranraer	GBSTR		X	0701
GB	GB01	X	Stromness	GBSNS	GBKWL		
GB	GB01	X	Stronsay	GBSOY	GBKWL		
GB	GB01	X	Strood	GBSTD	GBMED		
GB	GB01	X	Sullom Voe	GBSUL		X	0802
GB	GB01	X	Sunderland	GBSUN		X	0905
GB	GB01	X	Sutton Harbour	GBSUS	GBPLY		
GB	GB01	X	Swansea	GBSWA		X	0411
GB	GB01	X	Symbister	GBSYM	GBSUL		
GB	GB01	X	Tarbert	GBTAB	GBCYP		0718
GB	GB01	X	Tayport	GBTAY	GBDUN		
GB	GB01	X	Tees and Hartlepool	GBMME		X	0907
GB	GB01	X	Tees River	GB202	GBMME		
GB	GB01	X	Teesport	GBTEE	GBMME		
GB	GB01	X	Teignmouth	GBTNM		X	0303
GB	GB01	X	Tetney Terminal	GBTTL	GB221		
GB	GB01	X	Thamesport	GBTHP	GBMED		
GB	GB01	X	Thurso	GBTHR	GBSCR		
GB	GB01	X	Tilbury	GBTIL	GBLON		
GB	GB01	X	Tingwall	GBTWL	GBKWL		
GB	GB01	X	Tobermory	GBTOB	GB031		
GB	GB01	X	Topsham	GBTHM	GBEXM		
GB	GB01	X	Torquay	GBTOR	GBBRX		
GB	GB01	X	Totnes	GBTTS	GBDTM		
GB	GB01	X	Tranmere	GBTRA	GBLIV		
GB	GB01	X	Trent River	GB203		X	
GB	GB01	X	Troon	GBTRN		X	
GB	GB01	X	Truro	GBTRU		X	0313
GB	GB01	X	Tyne	GBTYN		X	0904
GB	GB01	X	Tynemouth	GBTYM	GBTYN		
GB	GB01	X	Uig	GBUIG		X	0730
GB	GB01	X	Ullapool	GBULL		X	0720
GB	GB01	X	Wallasea	GBWLA	GBRFD		

CTRY	MCA	MODIFIC.	PORT NAME	LOCODE	NAT. STAT. GROUP	STATISTICAL PORT	NATIONAL CODE
GB	GB01	X	Warrenpoint	GBWPT	GBMNC	X	1321
GB	GB01	X	Warrington	GBWRN			
GB	GB01	X	Watchet	GBWAT		X	0401
GB	GB01	X	Wells	GBWLS		X	1107
GB	GB01	X	Wemyss Bay	GBWMB	GBCYP		
GB	GB01	X	Weston Point	GBWSP	GBMNC		
GB	GB01	X	Westray	GBWRY	GBKWL		
GB	GB01	X	Weymouth	GBWEY		X	0308
GB	GB01	X	Whitby	GBWTB		X	0908
GB	GB01	X	Whitehaven	GBWHV		X	0605
GB	GB01	X	Whitstable	GBWTS		X	0104
GB	GB01	X	Wick	GBWIC		X	0812
GB	GB01	X	Wisbech	GBWIS		X	1102
GB	GB01	X	Wivenhoe	GBWIV	GBCOL		
GB	GB01	X	Workington	GBWOR		X	0606
GB	GB01	X	Wyre	GB176	GBKWL		
GB	GB01	X	Yarmouth	GBYMO		X	
GB	GB01	X	Yelland	GBYLL	GBBND		
GB	GB01	X	GB offshore installations	GB88P			
GB	GB01	X	Other — United Kingdom (Great Britain and Northern Ireland)	GB888			
GB	GB02	X	Other — United Kingdom Isle of Man	GB888			
GB	GB03	X	Other — United Kingdom Channel Islands	GB888			
GB	GB09	X	Other — United Kingdom (unknown MCA)	GB888			
			352	352	177	175	

*VEDLEGG II***Opphevet vedtak med liste over endringer**

Kommisjonsvedtak 98/385/EF
(EFT L 174 av 18.6.1998, s. 1).

Kommisjonsvedtak 2000/363/EF
(EFT L 132 av 5.6.2000, s. 1).

Bare artikkel 2 og vedlegg II

Punkt 10.14 i vedlegg II til tiltredelsesakten av
2003
(EUT L 236 av 23.9.2003, s. 573).

Kommisjonsvedtak 2005/366/EF
(EUT L 123 av 17.5.2005, s. 1).

Bare artikkel 2 og vedlegg VII

Kommisjonsforordning (EF) nr. 1792/2006
(EUT L 362 av 20.12.2006, s. 1).

Bare punkt 8 nr. 3 i vedlegget

*VEDLEGG III***Sammenligningstabell**

Vedtak 98/385/EF	Dette vedtak
Artikkel 1	—
Artikkel 2	Artikkel 1
Artikkel 3	—
—	Artikkel 2
Artikkel 4	Artikkel 3
Vedlegg I	—
Vedlegg II	Vedlegg I
Vedlegg III	—
—	Vedlegg II
—	Vedlegg III

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1126/2008**2014/EØS/56/44****av 3. november 2008****om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF)
nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale
regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

1) I forordning (EF) nr. 1606/2002 kreves det at for hvert
regnskapsår som begynner 1. januar 2005 eller senere,
skal selskaper med offentlig omsatte verdipapirer som
er underlagt en medlemsstats lovgivning, på visse
vilkår utarbeide sitt konsernregnskap i samsvar med
internasjonale regnskapsstandarter som definert i
artikkel 2 i nevnte forordning.

2) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1725/2003 av
29. september 2003 om vedtakelse av visse internasjonale
regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments-
og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002⁽²⁾ ble visse
internasjonale standarter og tolkninger som forelå
14. september 2002, vedtatt. Etter å ha rådført seg med
gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG
(European Financial Reporting Advisory Group), har
Kommisjonen endret nevnte forordning for å ta med
alle standarter framlagt av International Accounting
Standards Board (IASB) samt alle tolkninger framlagt
av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell
rapportering (IFRIC), og som i sin helhet ble vedtatt i
Felleskapet innen 15. oktober 2008, bortsett fra IAS 39
(om innregning og måling av finansielle instrumenter),
der enkelte deler er utelatt.

3) De forskjellige internasjonale standardene er blitt vedtatt
ved en rekke endringsforordninger. Dette medfører
rettslig usikkerhet og gjør det vanskelig å anvende de
internasjonale regnskapsstandarter på en korrekt måte
i Felleskapet. For å forenkle Felleskapets regelverk
for regnskapsstandarter er det av hensyn til klarhet og
åpenhet hensiktsmessig at de standarter som i dag inngår i
forordning (EF) nr. 1725/2003 med endringsforordninger,
samles i én rettsakt.

4) Forordning (EF) nr. 1725/2003 bør derfor erstattes med
denne forordning.

5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med
uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:*Artikkel 1*

De internasjonale regnskapsstandarter som definert i
artikkel 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002, skal vedtas som
fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Forordning (EF) nr. 1725/2003 oppheves.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som
henvisninger til denne forordning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1,
er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til
Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 261 av 13.10.2003, s. 1.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 3. november 2008.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

VEDLEGG

INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER

	Side
IAS 1 <i>Presentasjon av finansregnskap</i>	6
IAS 2 <i>Beholdninger</i>	32
IAS 7 <i>Kontantstrømoppstilling</i>	40
IAS 8 <i>Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil</i>	51
IAS 10 <i>Hendelser etter balansedagen</i>	64
IAS 11 <i>Anleggskontrakter</i>	70
IAS 12 <i>Inntektsskatt</i>	80
IAS 16 <i>Eiendom, anlegg og utstyr</i>	110
IAS 17 <i>Leieavtaler</i>	126
IAS 18 <i>Driftsinntekter</i>	141
IAS 19 <i>Ytelser til ansatte</i>	149
IAS 20 <i>Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte</i>	197
IAS 21 <i>Virkningene av valutakursendringer</i>	203
IAS 23 <i>Låneutgifter</i>	216
IAS 24 <i>Opplysninger om nærstående parter</i>	221
IAS 26 <i>Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger</i>	228
IAS 27 <i>Konsernregnskap og separat finansregnskap</i>	237
IAS 28 <i>Investeringer i tilknyttede foretak</i>	245
IAS 29 <i>Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon</i>	254
IAS 31 <i>Andeler i felleskontrollert virksomhet</i>	260
IAS 32 <i>Finansielle instrumenter — presentasjon</i>	272
IAS 33 <i>Resultat per aksje</i>	298
IAS 34 <i>Delårsrapportering</i>	317
IAS 36 <i>Verdifall på eiendeler</i>	237
IAS 37 <i>Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler</i>	366
IAS 38 <i>Immaterielle eiendeler</i>	383
IAS 39 <i>Finansielle instrumenter — innregning og måling</i>	412
IAS 40 <i>Investeringseiendom</i>	497
IAS 41 <i>Landbruk</i>	516
IFRS 1 <i>Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering</i>	527
IFRS 2 <i>Aksjebasert betaling</i>	549
IFRS 3 <i>Virksomhetssammenslutninger</i>	576
IFRS 4 <i>Forsikringskontrakter</i>	603
IFRS 5 <i>Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet</i>	627
IFRS 6 <i>Leting etter og evaluering av mineralressurser</i>	638
IFRS 7 <i>Finansielle instrumenter — opplysninger</i>	643
IFRS 8 <i>Driftssegmenter</i>	665

	Side
IFRIC 1 <i>Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser.....</i>	675
IFRIC 2 <i>Medlemsandeler i samvirkeforetak og tilsvarende instrumenter</i>	678
IFRIC 4 <i>Fastsettelse av hvorvidt en avtale inneholder en leieavtale</i>	686
IFRIC 5 <i>Rettigheter til andeler i stengnings-, rehabiliterings- og miljørehabiliteringsfond.....</i>	691
IFRIC 6 <i>Forpliktelser som oppstår av deltakelse i et særskilt marked — avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr</i>	694
IFRIC 7 <i>Anvendelse av metoden for inflasjonsjustering i henhold til IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»</i>	696
IFRIC 8 <i>Virkeområdet for IFRS 2.....</i>	698
IFRIC 9 <i>Revurdering av innebygde derivater.....</i>	701
IFRIC 10 <i>Delårsrapportering og verdifall.....</i>	703
IFRIC 11 <i>IFRS 2 — Transaksjoner med konsernets aksjer og egne aksjer.....</i>	705
SIC-7 <i>Innføring av euro</i>	708
SIC-10 <i>Offentlig støtte — ingen spesiell tilknytning til foretakets driftsaktiviteter</i>	710
SIC-12 <i>Konsolidering — foretak for særskilte formål</i>	711
SIC-13 <i>Felleskontrollerte foretak — ikke-monetære overføringer fra deltakere</i>	714
SIC-15 <i>Operasjonelle leieavtaler — incentiver</i>	717
SIC-21 <i>Inntektsskatt — gjenvinning av ikke-avskrivbare verdiregulerte eiendeler</i>	719
SIC-25 <i>Inntektsskatt — endringer i skattemessig status for et foretak eller foretakets aksjonærer.....</i>	721
SIC-27 <i>Vurdering av innholdet i transaksjoner som har juridisk form av en leieavtale.....</i>	723
SIC-29 <i>Opplysningskrav — tjenesteutsettingsordninger</i>	727
SIC-31 <i>Driftsinntekter — byttehandel vedrørende reklametjenester</i>	730
SIC-32 <i>Immaterielle eiendeler — utgifter vedrørende nettsteder</i>	732

Kopiering er tillatt innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde. Alle eksisterende rettigheter forbeholdes utenfor EØS, unntatt retten til å kopiere til privat bruk eller i samsvar med god praksis. Nærmere opplysninger kan skaffes fra IASB på www.iasb.org.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 1***Presentasjon av finansregnskap*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette grunnlaget for presentasjon av finansregnskap til allmenn bruk, med sikte på å sikre sammenlignbarhet både med foretakets eget finansregnskap i tidligere perioder og med finansregnskap fra andre foretak. For å oppnå dette setter denne standard opp overordnede krav til presentasjon av finansregnskap, retningslinjer for dets struktur og minstekrav til dets innhold. Innregning og måling av samt opplysninger om spesielle transaksjoner og andre hendelser omhandles i andre standarder og i tolkninger.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes på alle typer finansregnskap til allmenn bruk som utarbeides og presenteres i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er).
- 3 Finansregnskap til allmenn bruk er regnskap som er ment å fylle behovet til brukere som ikke er i en slik stilling at de kan kreve rapporter som er spesialtilpassede for å oppfylle deres særlige informasjonsbehov. Finansregnskap til allmenn bruk omfatter regnskap som enten presenteres separat eller i et offentlig tilgjengelig dokument, for eksempel en årsrapport eller et prospekt. Denne standard får ikke anvendelse på strukturen og innholdet i delårsregnskap utarbeidet i samsvar med IAS 34: «Delårsrapportering». Nr. 13-41 får imidlertid anvendelse på slike finansregnskap. Denne standard får i samme omfang anvendelse på alle foretak uansett om de skal utarbeide konsernregnskap eller separat finansregnskap, som definert i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap».
- 4 [Opphevet]
- 5 I denne standard benyttes terminologi som er egnet for foretak som har overskudd som mål, herunder offentlige forretningsdrivende foretak. Private, offentlige eller statlige foretak som ikke har overskudd som mål, og som ønsker å anvende denne standard, kan måtte endre beskrivelsene av enkelte av postene i finansregnskapet og av selve finansregnskapet.
- 6 Tilsvarende kan det for foretak som ikke har egenkapital som definert i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» (for eksempel visse verdipapirfond), og foretak hvis andelskapital ikke består av egenkapital (for eksempel visse samvirkeforetak), være nødvendig å tilpasse presentasjonen av medlemmenes eller andelseiernes andeler i finansregnskapet.

FORMÅLET MED FINANSREGNSKAP

- 7 Finansregnskap er en strukturert representasjon av et foretaks finansielle stilling og finansielle inntjening. Formålet med finansregnskap til allmenn bruk er å gi opplysninger om et foretaks finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer, som er nyttig for en stor gruppe av brukere som skal ta økonomiske beslutninger. Finansregnskapet viser også resultatet av ledelsens forvaltning av de ressurser den er betrodd. For å ivareta dette mål må finansregnskapet gi opplysninger om foretakets

- a) eiendeler,
- b) forpliktelser,
- c) egenkapital,
- d) inntekter og kostnader, herunder gevinster og tap,
- e) andre endringer i egenkapital, og
- f) kontantstrømmer.

Denne informasjonen, sammen med annen informasjon i noter til finansregnskapet, er til hjelp for brukere av finansregnskap som ønsker å kunne forutsi foretakets framtidige kontantstrømmer, særlig med hensyn til tidfesting og sikkerhet.

FINANSREGNSKAPETS BESTANDDELER

- 8 Et fullstendig finansregnskap inneholder
- a) en balanse,
 - b) et resultatregnskap,

- c) en oppstilling over endringer i egenkapital som viser enten
 - i) alle endringer i egenkapital, eller
 - ii) endringer i egenkapital bortsett fra endringer som oppstår som følge av transaksjoner med eiere som handler i egenskap av at de er eiere,
 - d) en kontantstrømoppstilling, og
 - e) noter, som består av en oversikt over viktige regnskapsprinsipper og andre forklarende noter.
- 9 I tillegg til finansregnskapet presenterer mange foretak en finansiell beretning fra ledelsen som beskriver og forklarer de viktigste trekkene ved foretakets finansielle inntjening og finansielle stilling, samt de vesentligste usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor. En slik rapport kan blant annet inneholde en gjennomgåelse av
- a) hovedfaktorer og påvirkninger som bestemmer finansiell inntjening, herunder endringer i rammene for foretakets virksomhet, foretakets reaksjoner på slike endringer og virkningen av disse, samt foretakets retningslinjer for investering med sikte på å opprettholde og styrke den finansielle inntjeningen, herunder foretakets utbyttepolitikk,
 - b) foretakets finansieringskilder og målsetting når det gjelder gjeldsgrad, og
 - c) de av foretakets ressurser som ikke er innregnet i balansen i samsvar med IFRS.
- 10 Mange foretak presenterer dessuten rapporter og oppstillinger i tillegg til finansregnskapet, for eksempel miljørapporter og verdiskapningsregnskap, spesielt i næringer der miljøfaktorer er betydningsfulle og der de ansatte anses å være en viktig brukergruppe. Rapporter og oppstillinger som presenteres utenom finansregnskapet, omfattes ikke av IFRS-ene.

DEFINISJONER

- 11 Følgende begreper anvendes i denne standard|
- «Ikke praktisk mulig». Det er ikke praktisk mulig å overholde et krav når foretaket etter å ha gjort alle rimelige anstrengelser fortsatt ikke kan overholde kravet.
- «Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)» er standarder og tolkninger vedtatt av IASB (International Accounting Standards Board). Disse omfatter
- a) internasjonale standarder for finansiell rapportering,
 - b) internasjonale regnskapsstandarder, og
 - c) tolkninger utarbeidet av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) eller dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC).
- «Vesentlig». Utelatelser eller feilaktige opplysninger om poster anses som vesentlige dersom de hver for seg eller samlet kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet. Vesentlighet avhenger av utelatelsens eller den feilaktige opplysningens størrelse og art vurdert ut fra de rådende omstendigheter. Postens størrelse eller art, eller en kombinasjon av disse, kan være den avgjørende faktor.
- «Noter» inneholder opplysninger utover dem som presenteres i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstillingen. Notene inneholder forklarende beskrivelser eller utskilling av poster som det er opplyst om i de nevnte regnskapsoppstillingene, samt opplysninger om poster som ikke oppfyller kravene til innregning i disse regnskapsoppstillingene.
- 12 Ved vurdering av hvorvidt en utelatelse eller feilaktig opplysning kan påvirke brukernes økonomiske beslutninger og dermed er vesentlig, må det tas hensyn til brukernes egenskaper. I henhold til nr. 25 i «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» forutsettes det at brukerne har et rimelig kjennskap til forretningsvirksomhet, økonomi og regnskapsførsel samt vilje til å studere opplysningene med rimelig grundighet. Derfor må vurderingen ta hensyn til hvordan brukere med slike egenskaper med rimelighet kan forventes å bli påvirket i sine økonomiske beslutninger.

OVERORDNEDE HENSYN

Dekkende framstilling og samsvar med IFRS-er

- 13 Finansregnskap skal gi en dekkende framstilling av foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer. En dekkende framstilling forutsetter en tro gjengivelse av virkningene av transaksjoner, andre

hendelser og forhold i samsvar med definisjonene og innregningskriteriene for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader som fastsatt i «Rammen». Anvendelsen av IFRS-er, om nødvendig med tilleggsopplysninger, forventes å føre til finansregnskap som gir en dekkende framstilling.

- 14 Et foretak der finansregnskapet er i samsvar med IFRS-er, skal gi en uttrykkelig og uforbeholden erklæring om dette i notene. Det skal ikke angis at finansregnskap er i samsvar med IFRS-er med mindre regnskapet overholder alle kravene i IFRS-ene.
- 15 I praktisk talt alle tilfeller oppnås en dekkende framstilling ved at de relevante IFRS-er overholdes. En dekkende framstilling krever dessuten at et foretak
- a) velger og anvender regnskapsprinsipper i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil». IAS 8 fastsetter et hierarki av bindende retningslinjer som ledelsen skal ta i betraktning ved fravær av en standard eller tolkning som gjelder særskilt for en post,
 - b) presenterer informasjon, herunder regnskapsprinsipper, på en måte som gir relevant, pålitelig, sammenlignbar og forståelig informasjon,
 - c) gir tilleggsopplysninger når oppfyllelsen av de særskilte kravene i IFRS-er ikke er tilstrekkelig til å sikre at brukerne forstår hvilken virkning bestemte transaksjoner og andre hendelser og forhold har på foretakets finansielle stilling og finansielle inntjening.
- 16 Ukorrekte regnskapsprinsipper kan ikke rettes opp verken ved opplysninger om hvilke regnskapsprinsipper som er anvendt, eller ved noter eller forklarende materiale.
- 17 I de svært sjeldne tilfellene der ledelsen konkluderer med at samsvar med et krav i en standard eller en tolkning ville gi en så misvisende framstilling at den ville være så villedende at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen», skal foretaket fravike dette kravet som fastsatt i nr. 18 dersom de relevante rammereglene krever eller på annen måte ikke forbyr slik fravikelse.
- 18 Når et foretak fraviker et krav i en standard eller en tolkning i samsvar med nr. 17, skal det opplyse om
- a) at ledelsen har konkludert med at finansregnskapet gir en dekkende framstilling av foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer,
 - b) at finansregnskapet er i samsvar med de relevante standarder og tolkninger, men at foretaket har valgt å fravike et bestemt krav for å oppnå en dekkende framstilling,
 - c) tittelen på den standard eller tolkning som foretaket har fraveket, arten av fravikelsen, herunder hvilken regnskapsmessig behandling som ville følge av standarden eller tolkningen, begrunnelsen for hvorfor denne behandlingen under disse omstendighetene ville være så misvisende at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen», samt hvilken regnskapsmessig behandling som er valgt,
 - d) for hver periode som presenteres, den finansielle virkningen fravikelsen har på hver post i finansregnskapet som skulle ha vært presentert i samsvar med kravet.
- 19 Når et foretak har fraveket et krav i en standard eller tolkning i en tidligere periode, og fravikelsen påvirker beløpene som er innregnet i finansregnskapet for innværende periode, skal foretaket gi de opplysningene som er fastsatt i nr. 18 c) og d).
- 20 Nr. 19 får for eksempel anvendelse når et foretak i en tidligere periode har fraveket et krav i en standard eller en tolkning med hensyn til måling av eiendeler eller forpliktelser, og fravikelsen påvirker målingen av endringer i eiendeler og forpliktelser som er innregnet i finansregnskapet for innværende periode.
- 21 I de svært sjeldne tilfeller der ledelsen fastslår at oppfyllelsen av et krav i en standard eller en tolkning ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen», men de relevante rammeregler forbyr at kravet fravikes, skal foretaket i størst mulig grad redusere de misvisende aspektene som forventes å oppstå ved overholdelse av kravet, ved å opplyse om
- a) navnet på standarden eller tolkningen, fravikelsens art og årsaken til at ledelsen har konkludert med at overholdelse av kravet under omstendighetene ville gi en så misvisende framstilling at den er i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen», og
 - b) for hver periode som presenteres, hvilke justeringer av de enkelte poster i finansregnskapet som ledelsen mener er nødvendige for å oppnå en dekkende framstilling.

- 22 I henhold til nr. 17-21 er en opplysning i strid med målsettingen med finansregnskap når den ikke gir en tro gjengivelse av de transaksjoner og andre hendelser og forhold som den enten påstås å representere eller med rimelighet kan forventes å representere, og derfor kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukerne av finansregnskapet. Ved vurdering av hvorvidt overholdelse av et bestemt krav i en standard eller tolkning ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen», skal ledelsen ta hensyn til

- a) hvorfor formålet med finansregnskapet ikke nås under de bestemte omstendighetene, og
- b) hvordan foretakets omstendigheter skiller seg fra omstendighetene til andre foretak som overholder kravet. Dersom andre foretak under lignende omstendigheter oppfyller kravet, forutsettes det, om ikke annet kan påvises, at foretakets overholdelse av kravet ikke ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i «Rammen».

Fortsatt drift

- 23 Ved utarbeiding av finansregnskapet skal ledelsen foreta en vurdering av et foretaks evne til fortsatt drift. Finansregnskapet skal utarbeides under forutsetning om fortsatt drift, med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle foretaket eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette. Dersom ledelsen, når den foretar sin vurdering, har kjennskap til vesentlige usikkerheter knyttet til hendelser eller forhold som kan så betydelig tvil om foretakets evne til fortsatt drift, skal det opplyses om denne usikkerheten. Når finansregnskap ikke er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, skal det opplyses om dette og om grunnlaget som finansregnskapet er utarbeidet etter, samt gis en begrunnelse for hvorfor foretaket ikke anses for å være i fortsatt drift.
- 24 Ved vurdering av om forutsetningen om fortsatt drift passer eller ikke, skal ledelsen ta hensyn til all tilgjengelig informasjon om framtiden, som minst er, men ikke er begrenset til, tolv måneder fra balansedagen. Omfanget av vurderingen avhenger av forholdene i hvert enkelt tilfelle. Når et foretak har en forhistorie med lønnsom virksomhet og lett tilgang til finansielle ressurser, kan det normalt konkluderes med at forutsetningen om fortsatt drift passer uten at det foretas detaljerte analyser. I andre tilfeller kan ledelsen ha behov for å vurdere en lang rekke faktorer i forbindelse med nåværende og forventet lønnsomhet, avdragsplaner for gjeld og mulige refinansieringskilder før den kan konkludere med at forutsetningen om fortsatt drift passer.

Periodiseringsprinsipp

- 25 Et foretak skal utarbeide finansregnskapet, med unntak av informasjon om kontantstrømmer, ved anvendelse av periodiseringsprinsippet.
- 26 Når periodiseringsprinsippet anvendes, innregnes poster som eiendeler, forpliktelser, egenkapital, inntekter og kostnader (finansregnskapets bestanddeler) når de oppfyller definisjonene og innregningskriteriene for disse bestanddelene i «Rammen».

Konsistent presentasjon

- 27 Presentasjon og klassifisering av poster i finansregnskapet skal være de samme fra én regnskapsperiode til den neste, med mindre
- a) det etter en betydelig endring i arten av foretakets virksomhet eller en gjennomgåelse av dets finansregnskap, er åpenbart at en annen presentasjon eller klassifisering ville være mer egnet ut fra kriteriene for valg og anvendelse av regnskapsprinsipper i IAS 8, eller
 - b) en standard eller en tolkning krever en endring av presentasjonen.
- 28 En betydelig overtakelse eller avhendelse, eller en gjennomgåelse av finansregnskapets presentasjon, kan antyde at finansregnskapet bør presenteres på en annen måte. Et foretak skal bare endre presentasjonen av sitt finansregnskap dersom den endrede presentasjonen gir informasjon som er pålitelig og mer relevant for brukerne av finansregnskapet, og den endrede strukturen forventes å være varig, slik at sammenlignbarheten ikke forringes. Når det foretas en slik endring av presentasjonen, skal foretaket omklassifisere sammenligningsinformasjonen i samsvar med nr. 38 og 39.

Vesentlighet og sammenslåing

- 29 Hver klasse av ensartede poster som er vesentlige, skal presenteres separat i finansregnskapet. Poster av forskjellig art eller med forskjellig funksjon skal presenteres separat med mindre de er uvesentlige.

- 30 Finansregnskap er resultatet av bearbeiding av et stort antall transaksjoner eller andre hendelser som er slått sammen i klasser etter art eller funksjon. Siste trinn i sammenslåings- og klassifiseringsprosessen er presentasjonen av sammenslåtte og klassifiserte data som utgjør poster i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstillingen eller i notene. Dersom en post ikke anses som vesentlig i seg selv, kan den slås sammen med andre poster enten i disse regnskapsoppstillingene eller i notene. En post som ikke er vesentlig nok til å bli spesifisert som egen post i disse regnskapsoppstillingene, kan likevel være tilstrekkelig vesentlig til å bli presentert separat i notene.
- 31 Vesentlighetsprinsippet betyr at et bestemt opplysningskrav i en standard eller en tolkning ikke nødvendigvis må oppfylles dersom informasjonen ikke er vesentlig.

Motregning

- 32 Eiendeler og forpliktelser samt inntekter og kostnader skal ikke motregnes med mindre det kreves eller tillates i henhold til en standard eller en tolkning.
- 33 Det er viktig at eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader rapporteres separat. Motregning i enten resultatregnskapet eller balansen vil, unntatt i de tilfellene der motregning gjenspeiler innholdet i en transaksjon eller en annen hendelse, redusere brukeres mulighet både til å forstå de transaksjoner og andre hendelser og forhold som har oppstått, samt til å vurdere foretakets framtidige kontantstrømmer. Måling av eiendeler netto etter verdiregulering, for eksempel fradrag for ukurante beholdninger eller fradrag for tap på tapsutsatte fordringer, er ikke motregning.
- 34 IAS 18: «Driftsinntekter» definerer driftsinntekter og krever at de måles til virkelig verdi av vederlag som er mottatt eller skal mottas, idet det tas hensyn til eventuelle avslag og volumrabatter som foretaket innrømmer. Et foretak vil i sin ordinære virksomhet gjennomføre andre transaksjoner som ikke skaper driftsinntekter, og som anses perifere i forhold til foretakets primære inntektsskapende virksomhet. Resultatet av slike transaksjoner presenteres ved å nettoføre inntektene mot tilhørende kostnader som oppstår ved samme transaksjon eller hendelse, når denne presentasjonsmåten gjenspeiler det reelle innholdet i transaksjonen eller hendelsen. Eksempler:
- a) gevinster og tap ved avhending av anleggsmidler, herunder investeringer og driftsmidler, rapporteres ved at eiendelens balanseførte verdi og tilhørende salgskostnader trekkes fra provenyet ved avhendingen, og
 - b) utgifter knyttet til en avsetning som innregnes i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler», og refunderes etter en kontraktsregulert ordning med tredjemann (for eksempel en leverandørgaranti), kan nettoføres mot den tilknyttede utgiftsrefusjonen.
- 35 I tillegg rapporteres gevinster og tap som oppstår av en gruppe av lignende transaksjoner, på nettogrunnlag, for eksempel valutagevinster eller –tap, eller gevinster eller tap som oppstår av finansielle instrumenter som holdes for omsetning. Slike gevinster og tap skal imidlertid rapporteres separat dersom de er vesentlige.

Sammenligningsinformasjon

- 36 Med mindre en standard eller en tolkning tillater eller krever noe annet, skal det gis sammenligningsinformasjon for foregående regnskapsperiode for alle tallstørrelser som presenteres i finansregnskapet. Sammenligningsinformasjon skal inkluderes for forklarende og beskrivende informasjon når dette er relevant for en forståelse av inneværende periodes finansregnskap.
- 37 I noen tilfeller kan forklarende informasjon som finnes i finansregnskapet for én eller flere tidligere perioder, fortsatt være relevant for inneværende periode. For eksempel kan detaljer om en rettsvist hvis utfall var usikkert ved forrige balansedag og som fremdeles ikke er avgjort, også tas med for inneværende periode. Brukere har nytte av informasjon om at det forelå en usikkerhet ved forrige balansedag, og om hvilke tiltak som er truffet i løpet av perioden for å bote på denne usikkerheten.
- 38 Når presentasjonen eller klassifiseringen av poster i finansregnskapet endres, skal sammenligningstallene omklassifiseres med mindre det ikke er praktisk mulig å gjøre dette. Når sammenligningstall omklassifiseres, skal foretaket opplyse om følgende:
- a) arten av omklassifiseringen,
 - b) størrelsen på hver post eller klasse av poster som omklassifiseres, og
 - c) grunnen til omklassifiseringen.

- 39 Når det ikke er praktisk mulig å omklassifisere sammenligningstall, skal foretaket opplyse om følgende:
- a) grunnen til at beløpene ikke er omklassifisert, og
 - b) arten av de endringer som ville ha blitt foretatt dersom beløpene hadde blitt omklassifisert.
- 40 Forbedret sammenlignbarhet mellom informasjon for ulike perioder hjelper brukerne i deres økonomiske beslutninger, særlig fordi det gjør det mulig å vurdere tendenser i finansiell informasjon med henblikk på prognoser. I noen tilfeller er det ikke praktisk mulig å omklassifisere sammenligningsinformasjon for en bestemt tidligere periode for å oppnå sammenlignbarhet med inneværende periode. Et eksempel er at det ikke har vært samlet inn data i tidligere periode(r) på en måte som gjør det mulig å omklassifisere, og det kan vise seg praktisk vanskelig å rekonstruere denne informasjonen.
- 41 IAS 8 omhandler de justeringer av sammenligningsinformasjon som kreves når et foretak endrer regnskapsprinsipper eller korreterer feil.

STRUKTUR OG INNHOLD

Innledning

- 42 Denne standard krever at visse opplysninger spesifiseres i balansen, resultatregnskapet og oppstillingen over endringer i egenkapital samt opplysninger om andre regnskapsposter i disse oppstillingene eller i notene. IAS 7: «Kontantstrømoppstilling» fastsetter krav til presentasjon av en kontantstrømoppstilling.
- 43 I denne standard benyttes begrepet «opplysninger» noen ganger i vid forstand, slik at det omfatter poster som spesifiseres i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstillingen, samt i notene. Også andre standarder og tolkninger krever at det gis opplysninger. Med mindre noe annet er angitt andre steder i denne standard eller i en annen standard eller tolkning, skal slike opplysninger spesifiseres enten i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital eller kontantstrømoppstillingen (alt etter hva som er relevant), eller i notene.

Identifisering av finansregnskap

- 44 Finansregnskapet skal lett kunne identifiseres og skilles fra annen informasjon som gis i det samme offentliggjorte dokumentet.
- 45 IFRS-er gjelder bare for finansregnskap, og ikke for annen informasjon som presenteres i en årsrapport eller et annet dokument. Det er derfor viktig at brukere kan skille den informasjon som er utarbeidet i henhold til IFRS-er, fra annen informasjon som kan være nyttig for brukere, men som ikke omfattes av disse kravene.
- 46 Hver bestanddel av finansregnskapet klart skal kunne identifiseres. I tillegg skal følgende informasjon gis på en framtrædende plass, og om nødvendig gjentas for å gi en riktig forståelse av informasjonen som presenteres:
- a) navnet på det rapporterende foretaket eller annen form for identifikasjon, samt eventuelle endringer i disse opplysningene fra foregående balansedag,
 - b) om finansregnskapet gjelder ett enkelt foretak eller et konsern,
 - c) balansedag eller regnskapsperioden som finansregnskapet dekker, alt etter hva som er mest hensiktsmessig i den aktuelle bestanddelen,
 - d) presentasjonsvaluta, som definert i IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer», og
 - e) graden av avrunding som er benyttet ved presentasjon av beløp i finansregnskapet.
- 47 Kravene i nr. 46 oppfylles normalt ved å benytte sideoverskrifter og forkortede kolonneoverskrifter på hver side i finansregnskapet. Det kreves et visst skjønn ved avgjørelsen av hvordan slik informasjon best kan presenteres. Dersom finansregnskapet for eksempel presenteres elektronisk, vil det ikke alltid være benyttet egne sider, og de ovennevnte opplysningene bør da presenteres ofte nok til å sikre en korrekt forståelse av informasjonen i finansregnskapet.
- 48 Finansregnskap blir ofte gjort mer forståelig ved at informasjon presenteres i hele tusen eller hele millioner enheter av den aktuelle presentasjonsvalutaen. Dette er akseptabelt så lenge det opplyses om graden av avrunding som er benyttet i presentasjonen, og så lenge relevant informasjon ikke er utelatt.

Rapporteringsperiode

- 49 Finansregnskap skal presenteres minst hvert år. Når et foretak endrer balansedag og årsregnskapet presenteres for en periode som er lengre eller kortere enn ett år, skal foretaket, i tillegg til opplysninger om perioden finansregnskapet gjelder for, gi opplysninger om
- a) årsaken til at det benyttes en kortere eller lengre periode, og
 - b) at sammenligningstall i resultatregnskapet, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrømpoppstilling og tilhørende noter ikke er fullt ut sammenlignbare.
- 50 Normalt vil finansregnskap konsekvent utarbeides for en regnskapsperiode på ett år. Imidlertid er det noen foretak som av praktiske grunner foretrekker å rapportere i perioder på for eksempel 52 uker. Denne standard er ikke til hinder for slik praksis, ettersom finansregnskapet etter en slik praksis ikke vil være vesentlig forskjellig fra et finansregnskap som presenteres for ett år.

Balanse*Sondringen kortsiktig/langsiktig*

- 51 Et foretak skal presentere omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser som separate klassifiseringer i balansen i samsvar med nr. 57-67, unntatt når en presentasjon basert på likviditet gir informasjon som er pålitelig og mer relevant. Når det foreligger et slikt unntak, skal alle eiendeler og forpliktelser presenteres i hovedtrekk etter likviditet.
- 52 Uavhengig av hvilken presentasjonsform som er valgt, skal foretaket for hver eiendelspost og forpliktelsspost som er satt sammen av beløp med forventet gjenvinning eller oppgjør a) innen tolv måneder etter balansedagen og b) mer enn tolv måneder etter balansedagen, opplyse om hvilket beløp som forventes å bli gjenvunnet eller gjort opp etter mer enn tolv måneder.
- 53 Når et foretak leverer varer eller yter tjenester innenfor en klart avgrenset driftssyklus, vil en egen klassifisering av omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser spesifisert i balansen gi nyttig informasjon ved at det skilles mellom nettoeiendeler som til enhver tid sirkulerer som arbeidskapital i foretaket, og de eiendelene som benyttes i foretakets langsiktige drift. Dette framhever også eiendeler som forventes å bli realisert innen nåværende driftssyklus, samt forpliktelser som forfaller til betaling innenfor samme periode.
- 54 For noen foretak, for eksempel finansinstitusjoner, gir en presentasjon av eiendeler og forpliktelser i stigende eller synkende rekkefølge etter likviditet informasjon som er pålitelig og mer relevant enn en sontring mellom omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser, fordi foretaket ikke leverer varer eller yter tjenester innenfor en klart avgrenset driftssyklus.
- 55 Ved anvendelse av nr. 51 er det tillatt for et foretak å presentere noen av sine eiendeler og forpliktelser ved å sondre mellom omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser, mens det presenterer andre eiendeler og forpliktelser etter likviditet, når dette gir informasjon som er pålitelig og mer relevant. Behovet for et blandet presentasjonsgrunnlag kan oppstå når et foretak har flere forskjellige virksomheter.
- 56 Informasjon om forventede realisasjonsdatoer for eiendeler og forpliktelser er nyttig ved vurdering av et foretaks likviditet og solvens. IAS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger» krever at det gis opplysninger om forfallsdag for både finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Finansielle eiendeler omfatter kundefordringer og andre fordringer, og finansielle forpliktelser omfatter leverandørgjeld og andre kortsiktige betalingsforpliktelser. Informasjon om forventet dato for gjenvinning og oppgjør for ikke-monetære eiendeler og forpliktelser, slik som beholdninger og avsetninger, er også nyttig, uavhengig av om eiendeler og forpliktelser klassifiseres som kortsiktige eller langsiktige. For eksempel bør et foretak opplyse om balanseført verdi av beholdninger som foretaket forventer å gjenvinne mer enn tolv måneder etter balansedagen.

Omløpsmidler

- 57 En eiendel skal klassifiseres som omløpsmiddel når den oppfyller ett av følgende kriterier:
- a) den forventes å bli realisert i, eller holdes for salg eller forbruk i, foretakets ordinære driftssyklus,
 - b) den primært holdes for omsetning,
 - c) den forventes å bli realisert innen tolv måneder etter balansedagen, eller
 - d) den er i form av kontanter eller en kontantekvivalent (som definert i IAS 7), med mindre den er underlagt en begrensning som gjør at den ikke kan veksles eller benyttes til å gjøre opp en forpliktelse i minst tolv måneder etter balansedagen.

Alle andre eiendeler skal klassifiseres som anleggsmidler.

- 58 I denne standard omfatter begrepet «anleggsmidler» materielle og immaterielle eiendeler, driftsmidler og finansielle eiendeler av langsiktig art. Denne standard forbyr ikke bruk av alternative beskrivelser så lenge meningen er klar.
- 59 Et foretaks driftssyklus er tiden mellom anskaffelse av eiendeler som skal bearbeides, og realisasjon av eiendelene i kontanter eller kontantekvivalenter. Når det ikke er mulig å foreta en klar avgrensning av foretakets ordinære driftssyklus, antas den å vare i tolv måneder. Omløpsmidler omfatter eiendeler (for eksempel beholdninger og kundefordringer) som selges, forbrukes eller realiseres som en del av den ordinære driftssyklusen, selv om de ikke forventes å bli realisert innen tolv måneder etter balansedagen. Omløpsmidler omfatter også eiendeler som holdes primært for omsetning (finansielle eiendeler i denne kategorien klassifiseres som eiendeler som holdes omsetning i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»), og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle eiendeler.

Kortsiktige forpliktelser

- 60 En forpliktelse skal klassifiseres som kortsiktig når den oppfyller ett av følgende kriterier:
- a) den forventes å bli gjort opp i foretakets ordinære driftssyklus,
 - b) den primært holdes for omsetning,
 - c) den forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter balansedagen, eller
 - d) foretaket har ingen ubetinget rett til å utsette oppjøret av forpliktelsen i minst tolv måneder etter balansedagen.
- Alle andre forpliktelser skal klassifiseres som langsiktige.
- 61 Enkelte kortsiktige forpliktelser, for eksempel leverandørgjeld og visse avsetninger til lønn og andre driftsutgifter, er en del av arbeidskapitalen som benyttes i foretakets ordinære driftssyklus. Slike driftsposter klassifiseres som kortsiktige forpliktelser selv om de forfaller til oppgjør mer enn tolv måneder etter balansedagen. Den samme ordinære driftssyklusen gjelder for klassifisering av et foretaks eiendeler og forpliktelser. Når det ikke er mulig å foreta en klar avgrensning av foretakets ordinære driftssyklus, antas den å vare i tolv måneder.
- 62 Andre kortsiktige forpliktelser gjøres ikke opp som en del av den ordinære driftssyklusen, men forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter balansedagen eller holdes primært for omsetning. Eksempler på dette er finansielle forpliktelser klassifisert som forpliktelser som holdes for omsetning i samsvar med IAS 39, kassekreditt og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle forpliktelser, vedtatt utbytte, inntektsskatt og annen kortsiktig gjeld som ikke er leverandørgjeld. Finansielle forpliktelser som utgjør langsiktig finansiering (dvs. som ikke er en del av arbeidskapitalen som benyttes i foretakets ordinære driftssyklus), og som ikke forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter balansedagen, er langsiktige forpliktelser i henhold til nr. 65 og 66.
- 63 Et foretak skal klassifisere sine finansielle forpliktelser som kortsiktige når de forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter balansedagen, selv om
- a) den opprinnelige løpetiden var en periode på mer enn tolv måneder, og
 - b) en avtale om refinansiering eller om å endre betalingsplanen på lang sikt er inngått etter balansedagen og for finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring.
- 64 Dersom et foretak forventer, og har mulighet til, å refinansiere eller forlenge en forpliktelse i minst tolv måneder etter balansedagen i henhold til en eksisterende lånefasilitet, skal foretaket klassifisere forpliktelsen som langsiktig selv om den ellers ville ha forfalt innenfor en kortere periode. Dersom foretaket derimot ikke har mulighet til å refinansiere eller forlenge forpliktelsen (for eksempel dersom det ikke foreligger noen avtale om refinansiering), skal muligheten for å refinansiere ikke tas i betraktning, og forpliktelsen skal klassifiseres som kortsiktig.
- 65 Når et foretak bryter en bestemmelse i en langsiktig låneavtale på balansedagen eller tidligere, med den virkning at forpliktelsen forfaller til betaling umiddelbart, skal forpliktelsen klassifiseres som kortsiktig, selv om långiveren etter balansedagen og før finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring har forpliktet seg til ikke å kreve betaling selv om bestemmelsen er brutt. Forpliktelsen klassifiseres som kortsiktig fordi foretaket på balansedagen ikke har en ubetinget rett til å utsette oppjøret av forpliktelsen i minst tolv måneder etter dette tidspunktet.
- 66 Forpliktelsen skal imidlertid klassifiseres som langsiktig dersom långiveren innen balansedagen har innvilget henstand med utløp minst tolv måneder etter balansedagen, innenfor hvilken periode foretaket kan utbedre avtalebruddet og långiveren ikke kan kreve umiddelbar tilbakebetaling.

67 Når det gjelder lån som er klassifisert som kortsiktige forpliktelser, skal følgende hendelser, dersom de oppstår mellom balansedagen og dagen da finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring, anses som opplysninger som det ikke skal tas hensyn til, i samsvar med IAS 10: «Hendelser etter balansedagen»:

- a) langsiktig refinansiering,
- b) utbedring av brudd på en langsiktig låneavtale, og
- c) innvilgning av henstand fra långiveren med utløp minst tolv måneder etter balansedagen, for å utbedre brudd på en langsiktig låneavtale.

Informasjon som skal spesifiseres i balansen

68 Som et minstekrav skal balansen omfatte poster som spesifiserer følgende beløp, i den utstrekning de ikke er presentert i samsvar med nr. 68A:

- a) eiendom, anlegg og utstyr,
- b) investeringseiendommer,
- c) immaterielle eiendeler,
- d) finansielle eiendeler (unntatt beløp som angitt i bokstav e), h) og i)),
- e) investeringer som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden,
- f) biologiske eiendeler,
- g) beholdninger,
- h) kundefordringer og andre fordringer,
- i) kontanter og kontantekvivalenter,
- j) leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser,
- k) avsetninger,
- l) finansielle forpliktelser (unntatt beløp som angis i bokstav j) og k)),
- m) forpliktelser ved periodeskatt og eiendeler ved periodeskatt, som definert i IAS 12: «Inntektsskatt»,
- n) forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt, som definert i IAS 12,
- o) minoritetsinteresser presentert under egenkapital, og
- p) selskapskapital og fond som kan henføres til morforetakets eiere.

68A Balansen skal også omfatte poster som spesifiserer følgende beløp:

- a) samlede eiendeler klassifisert som holdt for salg og eiendeler inkludert i avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet», og
- b) forpliktelser inkludert i avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5.

69 Ytterligere poster, overskrifter og mellomsummer skal spesifiseres i balansen når det er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling.

70 Når et foretak presenterer omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser som separate klassifiseringer i balansen, skal det ikke klassifisere eiendeler (forpliktelser) ved utsatt skatt som omløpsmidler (kortsiktige forpliktelser).

71 Denne standard inneholder ingen bestemmelser om rekkefølgen av eller formatet på postene som skal presenteres. Nr. 68 gir bare en liste over poster som av art og funksjon er tilstrekkelig forskjellige til at de bør spesifiseres separat i balansen. I tillegg

- a) inkluderes poster når størrelsen, arten eller funksjonen av en post eller sammenslåingen av ensartede poster er slik at separat presentasjon er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling, og

- b) kan beskrivelsene som benyttes, og rekkefølgen av poster eller sammenslåingen av ensartede poster endres i henhold til foretakets art og dets transaksjoner, for å gi opplysninger som er relevante for forståelsen av foretakets finansielle stilling. En finansinstitusjon kan for eksempel endre ovenstående beskrivelser for å gi informasjon som er relevant for en finansinstitusjons virksomhet.
- 72 Avgjørelsen om hvorvidt ytterligere poster skal presenteres separat, skal baseres på en vurdering av følgende:
- a) eiendelenes art og likviditet,
 - b) eiendelenes funksjon i foretaket, og
 - c) forpliktelsen beløp, art og tidsprofil.
- 73 Bruk av forskjellige målegrunnlag for ulike eiendelsklasser kan tyde på at de er av så forskjellig art eller funksjon at de bør presenteres som separate poster. For eksempel kan forskjellige klasser av eiendom, anlegg og utstyr regnskapsføres til anskaffelseskost eller verdiregulert beløp i samsvar med IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr».
- Informasjon som skal spesifiseres i balansen eller i notene*
- 74 Et foretak skal i balansen eller i notene spesifisere opplysninger om ytterligere underklassifisering av postene som presenteres, klassifisert på en måte som er hensiktsmessig i forhold til foretakets virksomhet.
- 75 Detaljeringsgraden ved underklassifiseringene avhenger av kravene i IFRS-er og av de involverte beløpenes størrelse, art og funksjon. De forhold som er nevnt i nr. 72, benyttes også til å fastsette grunnlaget for underklassifisering. Opplysningene varierer for hver enkelt post, for eksempel slik:
- a) eiendom, anlegg og utstyr deles opp i klasser i samsvar med IAS 16,
 - b) fordringer inndeles i kundefordringer, fordringer på nærstående parter, forskuddsbetalinger og andre beløp,
 - c) beholdninger klassifiseres i samsvar med IAS 2: «Beholdninger» i handelsvarer, produksjonsmaterieill, råvarer, arbeid under utføring og ferdigvarer,
 - d) avsetninger inndeles i avsetninger til poster for ytelser til ansatte og andre poster, og
 - e) innskutt egenkapital og fond inndeles i ulike klasser, for eksempel innbetalt aksjekapital, overkurs og fond.
- 76 Et foretak skal gi opplysninger om følgende, enten spesifisert i balansen eller i notene:
- a) for hver aksjekapitalklasse:
 - i) antall aksjer utstedt i henhold til vedtektene,
 - ii) antall aksjer som er utstedt og fullt innbetalt, samt antall aksjer som er utstedt, men ikke fullt innbetalt,
 - iii) pariverdi per aksje, eller opplysninger om at aksjen ikke har noen pariverdi,
 - iv) en avstemming av antall utestående aksjer ved begynnelsen og slutten av perioden,
 - v) rettigheter, fortrinnsretter og restriksjoner som er knyttet til hver aksjeklasse, herunder restriksjoner i utdeling av utbytte og tilbakebetaling av kapital,
 - vi) aksjer i foretaket som holdes av foretaket eller av datterforetak eller tilknyttede foretak, og
 - vii) aksjer som er øremerket for utstedelse ved opsjoner eller kontrakter, herunder deres respektive vilkår og beløp, og
 - b) en beskrivelse av arten av og formålet med hvert enkelt fond i egenkapitalen.
- 77 Et foretak uten aksjekapital, for eksempel et ansvarlig selskap eller et fond, skal gi tilsvarende informasjon som angitt i nr. 76 a), og den skal vise periodens endringer i hver kategori av egenkapital samt rettigheter, fortrinnsretter og restriksjoner knyttet til den enkelte kategori av egenkapitalinteresser.

Resultatregnskap*Periodens resultat*

- 78 Alle inntekts- og kostnadsposter som er innregnet i en periode, skal inngå i resultatet med mindre noe annet kreves av en standard eller tolkning.
- 79 Alle inntekts- og kostnadsposter som er innregnet i en periode, inngår normalt i resultatet. Dette omfatter virkningene av endringer i regnskapsmessige estimater. Det kan imidlertid forekomme tilfeller der bestemte poster kan utelates fra den inneværende periodens resultat. IAS 8 omhandler to slike tilfeller: korrigering av feil og virkningen av endringer i regnskapsprinsipper.
- 80 Andre standarder omhandler poster som oppfyller definisjonene av inntekter eller kostnader i «Rammen», men som vanligvis ikke inngår i resultatet. Eksempler på dette er verdireguleringsreserver (se IAS 16), bestemte gevinster og tap som oppstår ved omregning av et utenlandsk foretaks finansregnskap (se IAS 21), og gevinster eller tap ved ny måling av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg (se IAS 39).

Informasjon som skal spesifiseres i resultatregnskapet

- 81 Som et minstekrav skal resultatregnskapet omfatte poster som spesifiserer følgende beløp for perioden:
- a) driftsinntekter,
 - b) finanskostnader,
 - c) resultatandeler fra tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter, regnskapsført etter egenkapitalmetoden,
 - d) kostnad ved skatt,
 - e) et enkeltbeløp som omfatter summen av i) resultatet etter skatt for avviklet virksomhet, og ii) gevinst eller tap etter skatt som er innregnet ved måling til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller ved avhending av eiendelene eller avhendingsgruppen(e) som utgjør den avviklede virksomheten, og
 - f) resultat.
- 82 Følgende poster skal spesifiseres i resultatregnskapet som fordeling av periodens resultat:
- a) resultat som kan henføres til minoritetsinteresser, og
 - b) resultat som kan henføres til morforetakets eiere.
- 83 Ytterligere poster, overskrifter og mellomsummer skal spesifiseres i resultatregnskapet når det er relevant for forståelsen av foretakets finansielle inntjening.
- 84 Ettersom virkningene av et foretaks ulike aktiviteter, transaksjoner og andre hendelser varierer med hensyn til hyppighet, gevinst- eller tapspotensial og forutsigbarhet, bidrar opplysninger om forhold som påvirker den finansielle inntjeningen, til forståelsen av oppnådd finansiell inntjening og til utarbeiding av prognoser for framtidige resultater. Ytterligere poster kan spesifiseres i resultatregnskapet, og beskrivelser og rekkefølge kan endres når dette er nødvendig for å forklare forholdene omkring finansiell inntjening. Forhold som må tas i betraktning, omfatter vesentlighet samt inntektenes og kostnadenes art og funksjon. En finansinstitusjon kan for eksempel endre beskrivelsene for å gi informasjon som er relevant for en finansinstitusjons virksomhet. Inntekts- og kostnadsposter motregnes ikke med mindre kriteriene i nr. 32 er oppfylt.
- 85 Et foretak skal ikke presentere noen inntekts- eller kostnadsposter som ekstraordinære poster, verken spesifisert i resultatregnskapet eller i notene.

Informasjon som skal spesifiseres i resultatregnskapet eller i notene

- 86 Når inntekts- og kostnadsposter er vesentlige, skal det opplyses separat om deres art og størrelse.
- 87 Følgende tilfeller kan gi grunnlag for separat opplysning om inntekts- og kostnadsposter:
- a) nedskrivning av beholdninger til netto realisasjonsverdi eller av eiendom, anlegg og utstyr til gjenvinnbart beløp, samt reversering av slike nedskrivninger,

- b) omstrukturering av et foretaks virksomhet og reversering av avsetninger til omstrukturingsutgifter,
- c) avhending av eiendom, anlegg og utstyr,
- d) avhending av investeringer,
- e) avviklet virksomhet,
- f) tvisteløsninger, og
- g) annen reversering av avsetninger.
- 88 Et foretak skal spesifisere en inndeling av kostnader klassifisert enten på grunnlag av kostnadenes art eller deres funksjon i foretaket, alt etter hva som gir informasjon som er pålitelig og mest relevant.
- 89 Foretak oppfordres til å spesifisere kostnadsinndelingen i nr. 88 i resultatregnskapet.
- 90 Kostnader inndeles i underposter for å belyse bestanddeler av den finansielle inntjeningen, som kan variere med hensyn til hyppighet, gevinst- eller tapspotensial og forutsigbarhet. Denne inndelingen foretas på én av to måter.
- 91 Den første inndelingsmetoden kalles «kostnadsinndeling etter art». Kostnadene slås sammen i resultatregnskapet etter deres art (for eksempel avskrivning, varekjøp, transportutgifter, ytelser til ansatte og reklameutgifter), og fordeles ikke i henhold til de ulike funksjonene i foretaket. Denne metoden kan være enkel å anvende fordi det ikke er nødvendig å fordele kostnadene etter funksjon. Nedenfor følger et eksempel på kostnadsinndeling etter art:
Driftsinntekter		X
Andre inntekter		X
Endring i beholdning av ferdigvarer og arbeid under utføring	X	
Forbruk av råvarer og forbruksvarer	X	
Ytelser til ansatte	X	
Avskrivningskostnader	X	
Andre kostnader	X	
Totale kostnader		(X)
Overskudd		X
- 92 Den andre inndelingsmetoden kalles «kostnadsinndeling etter funksjon», eller «kostnad solgte varer», og inndeler kostnader etter deres funksjon som del av kostnad solgte varer, eller for eksempel distribusjonskostnader eller administrasjonskostnader. Etter denne metoden skal et foretak som et minstekrav opplyse om kostnad solgte varer separat fra andre kostnader. Denne metoden kan gi mer relevante opplysninger til brukerne enn inndeling etter kostnadenes art, men fordeling av utgifter på funksjoner kan kreve vilkårlige fordelinger og innebære en betydelig grad av skjønn. Nedenfor følger et eksempel på kostnadsinndeling etter funksjon:
Driftsinntekter		X
Kostnad solgte varer		(X)
Bruttofortjeneste		X
Andre inntekter		X
Distribusjonskostnader		(X)
Administrative kostnader		(X)
Andre kostnader		(X)
Overskudd		X
- 93 Foretak som klassifiserer kostnader etter funksjon, skal gi ytterligere opplysninger om kostnadenes art, herunder avskrivningskostnader samt kostnader ved ytelser til ansatte.
- 94 Valget mellom kostnadsinndeling etter funksjon og kostnadsinndeling etter art vil være avhengig av både historiske og bransjemessige faktorer, samt av foretakets art. Begge metoder gir en indikasjon på hvilke utgifter som kan variere, direkte eller indirekte, med foretakets salgs- eller produksjonsnivå. Ettersom begge presentasjonsmetodene kan være egnet for ulike typer foretak, krever denne standard at ledelsen velger den

mest relevante og pålitelige presentasjonen. Fordi opplysninger om kostnadenes art er nyttig for å forutsi framtidige kontantstrømmer, kreves det tilleggsopplysninger når kostnadsinndeling etter funksjon benyttes. I nr. 93 har «ytelser til ansatte» samme betydning som i IAS 19: «Ytelser til ansatte».

- 95 Et foretak skal, enten spesifisert i resultatregnskapet, i oppstillingen over endringer i egenkapital eller i notene, opplyse om størrelsen på utbytte som er innregnet som utdeling til eiere i perioden, og om det tilhørende beløpet per aksje.

Oppstilling over endringer i egenkapital

- 96 Et foretak skal presentere en oppstilling over endringer i egenkapital som viser
- a) periodens resultat,
 - b) enhver inntekts- og kostnads-, gevinst- eller tapspost for perioden som, når det er påkrevd i henhold til andre standarder eller i henhold til tolkninger, er innregnet direkte i egenkapitalen, samt totalsummen av disse postene,
 - c) samlede inntekter og kostnader for perioden (beregnet som summen av a) og b)), som viser separat de samlede beløp som kan henføres til morforetakets eiere og til minoritetsinteresser, og
 - d) for hver post under egenkapitalen, virkningene av endringer i regnskapsprinsipper og korreksjoner av feil innregnet i samsvar med IAS 8.

En oppstilling over endringer i egenkapital som omfatter bare disse postene, skal kalles en oppstilling over innregnede inntekter og kostnader.

- 97 Et foretak skal også presentere følgende, enten spesifisert i oppstillingen over endringer i egenkapital eller i notene:
- a) beløpene for transaksjoner med eiere som handler i egenskap av at de er eiere, med separat presentasjon av utdeling til eiere,
 - b) saldo for opptjent egenkapital (dvs. opparbeidet resultat) i begynnelsen av perioden og på balansedagen, samt endringene i perioden, og
 - c) en avstemming mellom balanseført verdi for hver klasse av innskutt egenkapital og hvert fond i begynnelsen og slutten av perioden, med separat presentasjon av hver endring.

- 98 Endringer i et foretaks egenkapital mellom to balansedager gjenspeiler økningen eller reduksjonen i nettoeiendeler i perioden. Bortsett fra endringer som skyldes transaksjoner med eiere som handler i egenskap av at de er eiere (for eksempel egenkapitalbidrag, tilbakekjøp av foretakets egne egenkapitalinstrumenter og utbytte), og transaksjonsutgifter direkte knyttet til slike transaksjoner, vil den samlede endringen i egenkapital i en periode representere de samlede inntekter og kostnader, herunder gevinster og tap, som er generert av foretakets virksomhet i løpet av denne perioden (enten disse inntekts- og kostnadspostene er innregnet i resultatet eller direkte som endringer i egenkapitalen).

- 99 Denne standard krever at alle inntekts- og kostnadsposter som er innregnet i en periode, inngår i resultatet med mindre noe annet kreves i henhold til en annen standard eller en tolkning. Andre standarder krever at enkelte gevinster og tap (for eksempel økninger eller reduksjoner ved verdireguleringer, særlig valutakursdifferanser, gevinster eller tap ved ny måling av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, og beløp knyttet til periodeskatt og utsatt skatt) innregnes direkte som endringer i egenkapitalen. Fordi det er viktig å ta hensyn til alle inntekts- og kostnadsposter ved vurdering av endringer i et foretaks finansielle stilling mellom to balansedager, krever denne standard at det presenteres en oppstilling over endringer i egenkapital som framhever foretakets samlede inntekter og kostnader, herunder slike som innregnes direkte i egenkapitalen.

- 100 IAS 8 krever tilbakevirkende justeringer for å gjenspeile endringer i regnskapsprinsipper, i det omfang det er praktisk mulig, unntatt når annet kreves i overgangsbestemmelsene i en annen standard eller en tolkning. IAS 8 krever også at omarbeidinger for å korrigere feil foretas med tilbakevirkende kraft, i det omfang dette er praktisk mulig. Tilbakevirkende justeringer og tilbakevirkende omarbeidinger skal foretas i balansen for opptjent egenkapital, unntatt når en standard eller tolkning krever tilbakevirkende justering av en annen post under egenkapitalen. Nr. 96 d) krever separat opplysning i oppstillingen over endringer i egenkapital om den samlede justeringen av hver post under egenkapitalen som foretas som følge av endringer i regnskapsprinsipper og korreksjoner av feil. Det gis opplysninger om disse justeringene for hver tidligere periode og for periodens begynnelse.

- 101 Kravene i nr. 96 og 97 kan oppfylles på flere måter. Ett eksempel er et kolonneformat som viser en avstemming mellom åpningssaldo og sluttsaldo for hvert element i egenkapitalen. En annen mulighet er å presentere bare de postene som er angitt i nr. 96, i oppstillingen over endringer i egenkapital. Med denne metoden vises postene beskrevet i nr. 97 i notene.

Kontantstrømoppstilling

- 102 Informasjon om kontantstrømmer er nyttig for å gi brukere av finansregnskap grunnlag for å vurdere foretakets evne til å generere kontanter og kontantekvivalenter, samt foretakets behov for å utnytte disse kontantstrømmene. IAS 7 inneholder krav til presentasjonen av kontantstrømoppstillingen og tilknyttede opplysninger.

Noter

Struktur

- 103 Notene skal
- a) presentere informasjon om grunnlaget for utarbeidingen av finansregnskapet og de særlige regnskapsprinsipper som er anvendt i samsvar med nr. 108-115,
 - b) gi de opplysninger som kreves i IFRS-er, og som ikke framgår av balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital eller kontantstrømoppstillingen, og
 - c) gi ytterligere informasjon som ikke spesifiseres i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital eller kontantstrømoppstillingen, men som er relevante for forståelsen av disse.
- 104 Notene skal så langt det er praktisk mulig presenteres på en systematisk måte. Hver post som spesifiseres i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstillingen, skal ha krysshenvisninger til all tilhørende informasjon i notene.
- 105 For å hjelpe brukere til å forstå finansregnskap og å sammenligne dem med finansregnskap i andre foretak, blir notene normalt presentert i rekkefølgen nedenfor:
- a) erklæring om samsvar med IFRS-er (se nr. 14),
 - b) oversikt over viktige regnskapsprinsipper som er anvendt (se nr. 108),
 - c) underbyggende informasjon for poster som er spesifisert i balansen, resultatregnskapet, oppstillingen over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstillingen, i samme rekkefølge som hver oppstilling og hver post presenteres, og
 - d) andre opplysninger, herunder
 - i) betingede forpliktelser (se IAS 37) og uinnregnede kontraktsregulerte bindinger, og
 - ii) ikke-finansielle opplysninger, for eksempel foretakets mål og politikk for finansiell risikohåndtering (se IFRS 7).
- 106 I noen tilfeller kan det være nødvendig eller ønskelig å variere rekkefølgen på bestemte poster i notene. For eksempel kan informasjon om endringer i virkelig verdi som er innregnet i resultatet, slås sammen med informasjon om forfall for finansielle instrumenter, selv om de førstnevnte opplysningene gjelder resultatregnskapet, og de sistnevnte gjelder balansen. En systematisk struktur for notene må uansett beholdes så langt det er praktisk mulig.
- 107 Noter som gir informasjon om grunnlaget for utarbeidingen av finansregnskapet og særlige regnskapsprinsipper, kan presenteres som en separat bestanddel av finansregnskapet.

Opplysninger om regnskapsprinsipper

- 108 Et foretak skal opplyse om følgende i oversikten over viktige regnskapsprinsipper:
- a) målegrunnlaget (-grunnlagene) som er benyttet ved utarbeiding av finansregnskapet, og
 - b) andre anvendte regnskapsprinsipper som er relevante for forståelsen av finansregnskapet.

- 109 Det er viktig at brukerne blir informert om hvilke(t) målegrunnlag som er benyttet i finansregnskapet (for eksempel historisk kost, dagsverdi, netto realisasjonsverdi, virkelig verdi eller gjenvinnbart beløp), fordi grunnlaget for utarbeidingen av finansregnskapet har betydelig innvirkning på analysen av det. Når det benyttes flere målegrunnlag i finansregnskapet, for eksempel ved regulering av verdien av enkelte eiendelsklasser, er det tilstrekkelig å gi en indikasjon på hvilke kategorier av eiendeler og forpliktelser som de ulike målegrunnlagene er benyttet for.
- 110 Ved avgjørelsen av om det skal opplyses om et bestemt regnskapsprinsipp, skal ledelsen vurdere om opplysninger vil hjelpe brukere å forstå hvordan transaksjoner, andre hendelser og forhold gjenspeiles i rapportert finansiell inntjening og finansiell stilling. Opplysninger om bestemte regnskapsprinsipper er særlig nyttige for brukere når disse prinsippene velges blant flere tillatte alternativer i standarder og tolkninger. Et eksempel er opplysning om hvorvidt en deltaker i et felleskontrollert foretak innregner sin interesse i det felleskontrollerte foretaket ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden (se IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»). Noen standarder krever spesifikt at det opplyses om bestemte regnskapsprinsipper, herunder ledelsens valg av regnskapsprinsipper blant flere tillatte prinsipper. For eksempel krever IAS 16 opplysning om målegrunnlagene som er benyttet for klasser av eiendom, anlegg og utstyr. IAS 23: «Låneutgifter» krever at det opplyses om hvorvidt låneutgifter innregnes umiddelbart som kostnad, eller kapitaliseres som en del av de kvalifiserende eiendelenes anskaffelseskost.
- 111 Hvert foretak vurderer arten av sin virksomhet og de regnskapsprinsippene som brukerne av dets finansregnskap vil forvente å finne opplysninger om, for de respektive typene foretak. For eksempel forventes det at et foretak som er inntektsskattepliktig, opplyser om sine regnskapsprinsipper for inntektsskatt, herunder de prinsipper som anvendes for forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt. Når et foretak har en betydelig virksomhet i utlandet eller transaksjoner i utenlandsk valuta, forventes det opplysninger om regnskapsprinsippene for innregning av valutagevinster og –tap. Når virksomhetssammenslutninger har skjedd, skal det opplyses om hvilke regnskapsprinsipper som er anvendt for måling av goodwill og minoritetsinteresser.
- 112 Et regnskapsprinsipp kan være viktig på grunn av arten av foretakets virksomhet, selv om beløpene for inneværende periode og tidligere perioder ikke er vesentlige. Det er også hensiktsmessig å opplyse om alle viktige regnskapsprinsipper som ikke spesifikt kreves i IFRS-er, men som er valgt og anvendt i samsvar med IAS 8.
- 113 Et foretak skal i oversikten over viktige regnskapsprinsipper eller andre noter opplyse om de vurderinger, foruten vurderinger som innebærer estimater (se nr. 116), som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, og som har mest betydelig innvirkning på beløpene som innregnes i finansregnskapet.
- 114 Som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, foretar ledelsen forskjellige vurderinger, foruten vurderinger som innebærer estimater, som kan ha betydelig innvirkning på beløpene som innregnes i finansregnskapet. Ledelsen foretar for eksempel vurderinger ved avgjørelser om
- a) hvorvidt finansielle eiendeler er investeringer som holdes til forfall,
 - b) når praktisk talt alle betydelige risikoer og fordeler ved eierskap av finansielle eiendeler og leide eiendeler overdras til andre foretak,
 - c) hvorvidt visse salg av varer i praksis er finansieringsordninger og derfor ikke gir inntekter, og
 - d) hvorvidt forholdet mellom foretaket og et foretak for særskilte formål indikerer at sistnevnte i realiteten kontrolleres av foretaket.
- 115 Noen av opplysningene som skal gis i samsvar med nr. 113, kreves av andre standarder. IAS 27 krever for eksempel at et foretak opplyser om årsakene til at foretakets eierandel ikke utgjør kontroll, med hensyn til et foretak som det er investert i, men som ikke er et datterforetak, selv om over halvparten av dets stemmeretter eller potensielle stemmeretter eies direkte eller indirekte gjennom datterforetak. IAS 40 krever opplysning om de kriteriene som er utviklet av foretaket for å skille investeringseiendom fra eierbenyttet eiendom og fra eiendom som holdes for salg som en del av ordinær virksomhet, når klassifiseringen av eiendommen er vanskelig.

Viktige kilder til estimeringsusikkerhet

- 116 Et foretak skal i notene opplyse om de viktigste forutsetningene om framtiden og andre viktige kilder til estimeringsusikkerhet på balansedagen som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av eiendeler og forpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret. Når det gjelder disse eiendelene og forpliktelsene, skal notene inneholde detaljer om
- a) deres art, og

- b) deres balanseførte verdi på balansedagen.
- 117 Ved beregning av visse eiendelers og forpliktelses balanseførte verdi kreves det estimer av virkningene av usikre framtidige hendelser på disse eiendelene og forpliktelsene på balansedagen. Ved fravær av aktuelle opplysninger om markedspriser til måling av eiendeler og forpliktelser, er det for eksempel nødvendig å foreta framtidsrettede estimer for å måle gjenvinnbart beløp for klasser av eiendom, anlegg og utstyr, virkningen av teknologisk ukurans på beholdninger, avsetninger som er avhengige av det framtidige utfallet av pågående rettsvister, samt langsiktige ytelser til ansatte, for eksempel pensjonsforpliktelser. Disse estimatene innebærer forutsetninger om forhold som risikojusteringer av kontantstrømmer eller anvendte diskonteringsrenter, framtidige lønnsendringer og framtidige prisendringer som påvirker andre utgifter.
- 118 De viktigste forutsetningene og de viktigste andre kildene til estimeringsusikkerhet som det opplyses om i samsvar med nr. 116, gjelder estimer som krever ledelsens vanskeligste eller mest subjektive eller komplekse vurderinger. I takt med at antallet variabler og forutsetninger som påvirker den mulige framtidige avklaringen av usikkerhetene øker, blir disse vurderingene mer subjektive og komplekse, og risikoen for at dette medfører en vesentlig justering av den balanseførte verdien av eiendeler og forpliktelser, øker vanligvis tilsvarende.
- 119 Opplysningene nevnt i nr. 116 kreves ikke for eiendeler og forpliktelser der det er en betydelig risiko for at deres balanseførte verdi kan endre seg vesentlig i løpet av det neste regnskapsåret, dersom de på balansedagen måles til virkelig verdi basert på aktuelle opplysninger om markedspriser (deres virkelige verdi kan endre seg vesentlig i løpet av det neste regnskapsåret, men disse endringene vil ikke oppstå som følge av forutsetninger eller andre kilder til estimeringsusikkerhet på balansedagen).
- 120 Opplysningene nevnt i nr. 116 skal presenteres på en måte som hjelper brukere av finansregnskap til å forstå de vurderinger ledelsen foretar om framtiden og om andre viktige kilder til estimeringsusikkerhet. Arten og omfanget av opplysningene varierer avhengig av arten av forutsetningen og andre forhold. Følgende er eksempler på typer av opplysninger:
- a) arten av forutsetningen eller annen estimeringsusikkerhet,
 - b) de balanseførte verdienes sensitivitet overfor metodene, forutsetningene og estimatene som ligger til grunn for beregningen av dem, herunder årsakene til sensitiviteten,
 - c) den forventede avklaringen av en usikkerhet samt angivelse av hvilke utfall innenfor et rimelig mulighetsområde som kan forventes i løpet av det neste regnskapsåret med hensyn til den balanseførte verdien av de berørte eiendelene og forpliktelsene, og
 - d) en forklaring av endringer som er foretatt av tidligere forutsetninger med hensyn til disse eiendelene og forpliktelsene, dersom usikkerheten forblir uavklart.
- 121 Det er ikke nødvendig å gi informasjon om budsjetter eller prognoser i opplysningene nevnt i nr. 116.
- 122 Dersom det ikke er praktisk mulig å opplyse om omfanget av de mulige virkningene av en viktig forutsetning eller en annen viktig kilde til estimeringsusikkerhet på balansedagen, skal foretaket opplyse om at det på grunnlag av eksisterende kunnskap er en rimelig mulighet for at faktorer i løpet av det neste regnskapsåret som er forskjellige fra forutsetningene, kan kreve en vesentlig justering av den balanseførte verdien av den berørte eiendelen eller forpliktelsen. I alle tilfeller skal foretaket opplyse om arten og den balanseførte verdien av den særskilte eiendelen eller forpliktelsen (eller klassen av eiendeler eller forpliktelser) som påvirkes av forutsetningen.
- 123 Opplysningene nevnt i nr. 113 om visse vurderinger som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, gjelder ikke opplysningene om viktige kilder til estimeringsusikkerhet nevnt i nr. 116.
- 124 Noen av de viktige forutsetningene som ellers ville ha blitt krevd i samsvar med nr. 116, kreves av andre standarder. For eksempel krever IAS 37 i gitte tilfeller at det gis opplysninger om viktige forutsetninger om framtidige hendelser som påvirker klasser av avsetninger. IFRS 7 krever opplysninger om betydelige forutsetninger som er anvendt for å estimere virkelig verdi av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som regnskapsføres til virkelig verdi. IAS 16 krever opplysninger om betydelige forutsetninger som er anvendt for å estimere virkelig verdi av verdiregulerte enheter av eiendom, anlegg og utstyr.

Kapital

- 124A Et foretak skal gi opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere foretakets mål, prinsipper og framgangsmåter for kapitalforvaltning.

124B For å overholde kravet i nr. 124A skal foretaket gi følgende opplysninger:

- a) kvalitativ informasjon om sine mål, prinsipper og framgangsmåter for kapitalforvaltning, herunder (men ikke begrenset til)
 - i) en beskrivelse av hva det forvalter som kapital,
 - ii) når et foretak er underlagt eksternt pålagte kapitalkrav, disse kravenes art samt hvordan kravene innarbeides i kapitalforvaltningen, og
 - iii) hvordan det oppfyller målene for kapitalforvaltningen,
- b) et sammendrag av kvantitative data om hva foretaket forvalter som kapital. Noen foretak betrakter visse finansielle forpliktelser (for eksempel visse former for uprioritert gjeld) som del av kapitalen. Andre foretak utelater visse egenkapitalbestanddelene fra kapitalen (for eksempel komponenter som oppstår av kontantstrømssikringer),
- c) eventuelle endringer i bokstav a) og b) fra forrige periode,
- d) hvorvidt foretaket i perioden har overholdt de eksternt pålagte kapitalkravene som det er underlagt,
- e) når foretaket ikke har overholdt slike eksternt pålagte kapitalkrav, skal det opplyses om følgene av slik manglende overholdelse.

Opplysningene skal bygge på den informasjon som gis internt til nøkkelpersoner i foretakets ledelse.

124C Et foretak kan forvalte kapital på mange forskjellige måter, og være underlagt en rekke forskjellige kapitalkrav. Et konglomerat kan for eksempel omfatte foretak som driver forsikrings- og bankvirksomhet, og disse foretakene kan også drive virksomhet i flere jurisdiksjoner. Dersom samlede opplysninger om kapitalkrav og om måten kapital forvaltes på, ikke gir nyttig informasjon eller fører til at en bruker av finansregnskapet får en misvisende forståelse av foretakets kapitalressurser, skal foretaket gi separate opplysninger for hvert av kapitalkravene som det er underlagt.

Andre opplysninger

125 Et foretak skal gi opplysninger om følgende i notene:

- a) størrelsen på utbytte som er foreslått eller besluttet før finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring, men som ikke er innregnet som utdeling til eiere i perioden, samt det tilhørende beløpet per aksje, og
- b) størrelsen på eventuelt akkumulert preferanseutbytte som ikke er innregnet.

126 Et foretak skal gi opplysninger om følgende dersom dette ikke er gjort andre steder i opplysninger som offentliggjøres sammen med finansregnskapet:

- a) foretakets hjemsted og juridiske form, hvilken stat foretaket er registrert i, samt foretakets forretningskontor (eller hovedstedet for virksomheten, dersom dette er forskjellig fra foretakets registrerte forretningskontor),
- b) en beskrivelse av arten av foretakets virksomhet og hovedaktiviteter, og
- c) navnet på morforetaket og det overordnede morforetaket i konsernet.

IKRAFTTREDELSE

127 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

127A Et foretak skal anvende endringene i nr. 96 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender endringene i IAS 19: «Ytelser til ansatte — aktuariessige gevinster og tap, samstyrte pensjonsordninger og opplysninger» på en tidligere periode, får denne endringen anvendelse på den tidligere perioden.

127B Et foretak skal anvende kravene i nr. 124A-124C på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2007 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse.

OPPHEVING AV IAS 1 (REVIDERT I 1997)

128 Denne standard erstatter IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap», revidert i 1997.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 2***Beholdninger*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av beholdninger. Et avgjørende spørsmål ved regnskapsføring av beholdninger er hvilke utgifter som skal innregnes som eiendeler inntil de tilknyttede inntektene innregnes. Denne standard gir veiledning i fastsettelse av anskaffelseskost og etterfølgende innregning av denne som kostnad, herunder nedskrivning til netto realisasjonsverdi. Den gir også veiledning i metodene som anvendes ved tilordning av anskaffelseskost til beholdninger.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard får anvendelse på alle beholdninger, unntatt
- a) arbeid under utføring i henhold til anleggskontrakter, herunder direkte tilknyttede tjenestekontrakter (se IAS 11: «Anleggskontrakter»),
 - b) finansielle instrumenter (se IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» og IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»), og
 - c) biologiske eiendeler knyttet til landbruksvirksomhet, og landbruksprodukter på innhøstingstidspunktet (se IAS 41: «Landbruk»).
- 3 Denne standard får ikke anvendelse på måling av beholdninger som holdes av
- a) produsenter av jordbruks- og skogbruksprodukter, landbruksprodukter etter innhøsting samt mineraler og mineralprodukter, i det omfang disse måles til netto realisasjonsverdi i samsvar med fast praksis i disse næringene. Når slike beholdninger måles til netto realisasjonsverdi, innregnes endringer i denne verdien i endringsperiodens resultat,
 - b) varemeglere eller –forhandlere som måler sine beholdninger til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Når slike beholdninger måles til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, skal endringer i virkelig verdi fratrukket salgsutgifter innregnes i endringsperiodens resultat.
- 4 Beholdningene nevnt i nr. 3 a) måles til netto realisasjonsverdi ved visse produksjonsstadier. Dette skjer for eksempel når landbruksavlinger er høstet eller mineraler utvunnet, og salget er sikret i henhold til en terminkontrakt eller en statsgaranti, eller når det finnes et aktivt marked, og risikoen for ikke å få solgt varene er ubetydelig. Disse beholdningene omfattes ikke av målingskravene i denne standarden.
- 5 Meglere og forhandlere er de som kjøper eller selger varer for andres eller for egen regning. Beholdningene som nevnes i nr. 3 b), er i prinsippet anskaffet for at de skal selges i nær framtid og generere fortjeneste fra prissvingninger eller svingninger i meglerens eller forhandlerens margin. Når disse beholdningene måles til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, utelates de bare fra målingskravene i denne standard.

DEFINISJONER

- 6 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Beholdninger» er eiendeler

- a) som holdes for salg som en del av ordinær virksomhet,
- b) som er under produksjon med henblikk på slikt salg, eller
- c) i form av råvarer eller produksjonsmateriell til bruk i produksjonsprosessen eller ved tjenesteytingen.

«Netto realisasjonsverdi» er estimert salgspris i ordinær virksomhet med fradrag for beregnede utgifter for ferdigstilling og beregnede nødvendige utgifter for gjennomføring av salget.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

- 7 Netto realisasjonsverdi er nettobeløpet som et foretak forventer å realisere ved salg av beholdninger som en del av ordinær virksomhet. Virkelig verdi gjenspeiler beløpet som den samme beholdningen kunne omsettes for mellom velinformerte, villige kjøpere og selgere i markedet. Førstnevnte er en foretaksspesifikk verdi, sistnevnte er det ikke. Netto realisasjonsverdi for beholdninger kan være ulik virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.
- 8 Beholdninger omfatter varer som er kjøpt og holdes for videresalg, herunder for eksempel handelsvarer kjøpt av en detaljist, eller grunn og annen fast eiendom som holdes for videresalg. Beholdninger omfatter også egenproduserte ferdigvarer eller varer i arbeid, herunder råvarer og produksjonsmateriell som er beregnet for bruk i produksjonsprosessen. Tjenesteyteres beholdninger omfatter tjenestenes anskaffelseskost som beskrevet i nr. 19, der foretaket ennå ikke har innregnet de tilknyttede inntektene (se IAS 18: «Driftsinntekter»).

MÅLING AV BEHOLDNINGER

- 9 Beholdninger skal måles til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

Anskaffelseskost for beholdninger

- 10 Anskaffelseskost for beholdninger skal omfatte alle kjøpsutgifter, bearbeidingsutgifter og andre utgifter pådratt for å bringe beholdningene til deres nåværende plassering og tilstand.

Kjøpsutgifter

- 11 Kjøpsutgiftene for beholdninger omfatter kjøpspris, importavgifter og andre avgifter (unntatt avgifter som foretaket senere kan få tilbake fra skattemyndighetene), samt transport, håndtering og andre utgifter som er direkte forbundet med anskaffelse av ferdigvarer, råvarer og tjenester. Forhandlerrabatter, prisavslag og lignende fratrekkes ved beregning av kjøpsutgiftene.

Bearbeidingsutgifter

- 12 Beholdningers bearbeidingsutgifter omfatter utgifter som er direkte knyttet til de produserte enhetene, for eksempel direkte lønnsutgifter. De omfatter også systematisk fordeling av faste og variable fellesutgifter i produksjon av råvarer til ferdigvarer. Faste fellesutgifter i produksjon er indirekte produksjonsutgifter som holder seg relativt konstante uansett produksjonsvolum, for eksempel avskrivning og vedlikehold av fabrikkbygninger og –utstyr samt utgifter til fabrikkledelse og -administrasjon. Variable fellesutgifter i produksjon er indirekte produksjonsutgifter som varierer direkte eller tilnærmet direkte med produksjonsvolumet, for eksempel indirekte råvarer og indirekte lønnsutgifter.
- 13 Fordelingen av faste fellesutgifter i produksjon er basert på produksjonsanleggenes normale kapasitet. Normal kapasitet er forventet gjennomsnittsproduksjon over flere perioder under normale forhold, idet det tas hensyn til tapt kapasitet som følge av planmessig vedlikehold. Det faktiske produksjonsnivå kan brukes dersom det tilsvarende normal kapasitet. Det totale omfang av faste fellesutgifter som fordeles på hver produksjonsenhet, skal ikke økes som følge av liten produksjon eller uvirksomt anlegg. Ikke-fordelte fellesutgifter innregnes som kostnad i perioden da de har påløpt. I perioder med unormalt stor produksjon reduseres omfanget av faste fellesutgifter som fordeles på hver produksjonsenhet, slik at beholdningene ikke måles til et høyere beløp enn anskaffelseskost. Variable fellesutgifter til bearbeiding fordeles på hver produksjonsenhet på grunnlag av den faktiske utnyttelsen av produksjonsanleggene.
- 14 En produksjonsprosess kan medføre at det produseres flere produkter samtidig. Dette er for eksempel tilfellet ved produksjon av sideordnede produkter eller når det produseres et hovedprodukt og et biprodukt. Når det ikke er mulig å skille de enkelte produktenes bearbeidingsutgifter fra hverandre, fordeles de mellom produktene på en rasjonell og konsekvent måte. Fordelingen kan for eksempel baseres på de enkelte produktenes relative salgsverdi, enten på det stadiet i produksjonen der det blir mulig å skille produktene fra hverandre, eller ved produksjonens avslutning. De fleste biprodukter er av uvesentlig art. Når det er tilfellet, måles de ofte til netto realisasjonsverdi, og denne verdien fratrekkes hovedproduktets anskaffelseskost. Dermed blir ikke den balanseførte verdien av hovedproduktet vesentlig forskjellig fra dets anskaffelseskost.

Andre utgifter

- 15 Andre utgifter inngår bare i anskaffelseskost for beholdninger i den utstrekning de har påløpt for å bringe beholdningene til deres nåværende plassering og tilstand. Det kan for eksempel være rimelig å inkludere generelle utgifter uten tilknytning til produksjonen, eller utgifter til kundespesifikk produktutforming i anskaffelseskost for beholdninger.

- 16 Følgende er eksempler på utgifter som skal utelates fra anskaffelseskost for beholdninger og innregnes som kostnader i perioden da de har påløpt:
- a) unormalt høyt svinn av råvarer, unormalt høye lønnsutgifter eller andre bearbeidingsutgifter,
 - b) lagringsutgifter, med mindre de er en nødvendig del av produksjonsprosessen før et videre stadium i produksjonen,
 - c) fellesutgifter til administrasjon som ikke bidrar til å bringe beholdningene til deres nåværende plassering og tilstand, og
 - d) salgsutgifter.
- 17 IAS 23: «Låneutgifter» identifiserer de avgrensede omstendighetene der låneutgifter inkluderes i beholdningers anskaffelseskost.
- 18 Et foretak kan kjøpe inn beholdninger på avbetalingsvilkår. Når oppgjøret faktisk inneholder et finansieringselement, for eksempel en differanse mellom kjøpspris på vanlige kredittvilkår og beløpet som betales, innregnes dette elementet som rentekostnad i finansieringsperioden.

Tjenesteyteres anskaffelseskost for beholdninger

- 19 I den grad tjenesteytere har beholdninger, skal disse måles til produksjonsutgiftene. Disse utgiftene består hovedsakelig av lønnsutgifter og andre utgifter til personell som er direkte sysselsatt med tjenesteytingen, herunder tilsynspersonell, samt henførbare fellesutgifter. Lønnsutgifter og andre utgifter i forbindelse med salg og alminnelig administrasjonspersonell inngår ikke, men innregnes som kostnader i perioden da de har påløpt. For tjenesteytere omfatter anskaffelseskost for beholdninger ikke fortjenestemarginer eller ikke-henførbare fellesutgifter som ofte inngår i tjenesteyternes priser.

Anskaffelseskost for landbruksprodukter høstet fra biologiske eiendeler

- 20 I henhold til IAS 41: «Landbruk» skal beholdninger som består av landbruksprodukter som et foretak har høstet fra sine biologiske eiendeler, ved førstegangsinnregning måles til virkelig verdi, med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, på innhøstingstidspunktet. Ved bruk av denne standard vil dette være anskaffelseskost for beholdningene på dette tidspunktet.

Metoder for måling av anskaffelseskost

- 21 Metoder for måling av anskaffelseskost, for eksempel standardkostmetoden eller salgsprismetoden, kan brukes som hjelpemiddel for måling av anskaffelseskost for beholdninger dersom metoden gir en god tilnærming til anskaffelseskost. Ved beregning av standardkost tas det hensyn til normale nivåer av råvarer og produksjonsmaterieell, lønnsutgifter, effektivitet og kapasitetsutnyttning. Disse kontrolleres regelmessig og revideres om nødvendig i henhold til de aktuelle forhold.
- 22 Salgsprismetoden brukes ofte i detaljhandel til måling av beholdninger som består av et stort antall enheter med høy omsetningshastighet og omtrent samme marginer, og der det ikke er praktisk mulig å bruke andre kostberegningsmetoder. Anskaffelseskost for beholdninger fastsettes ved å redusere salgsverdien med den relevante prosentvis bruttomarginen. I prosentsatsen som brukes, tas det hensyn til beholdninger med nedsatt salgspris. Det brukes ofte en gjennomsnittlig prosentsats for hver salgsavdeling.

Metoder for tilordning av anskaffelseskost

- 23 Anskaffelseskost for enheter som vanligvis ikke er innbyrdes ombyttbare, og for varer og tjenester som er produsert og atskilt for særskilte prosjekter, skal tilordnes på grunnlag av en spesifikk identifikasjon av deres individuelle anskaffelseskost.
- 24 Spesifikk identifikasjon av anskaffelseskost betyr at spesifikke utgifter henføres til identifiserte vareenheter. Dette er en egnet metode for enheter som er atskilt for et særskilt prosjekt, uansett om de er innkjøpt eller produsert. Spesifikk identifikasjon av anskaffelseskost er imidlertid uegnet når det dreier seg om et stort antall enheter som vanligvis er innbyrdes ombyttbare. I slike tilfeller kan utvelgelsen av gjenværende vareenheter foretas på en slik måte at det oppnås en forutbestemt påvirkning av periodens resultat.
- 25 Med unntak av beholdningene omhandlet i nr. 23 skal anskaffelseskost for beholdninger tilordnes ved bruk av metoden først inn, først ut (FIFO) eller metoden for veid gjennomsnitt. Et foretak skal benytte samme metode for tilordning av anskaffelseskost for alle beholdninger av tilsvarende art og for tilsvarende bruk for foretaket. For beholdninger av en annen art eller for annen bruk, kan ulike metoder for tilordning av anskaffelseskost være berettiget.

- 26 Beholdninger som foretaket benytter i ett driftssegment, kan for eksempel ha et bruksområde som er forskjellig fra samme type beholdninger benyttet i et annet driftssegment. En forskjell i geografisk plassering av beholdninger (eller i de respektive skatteregler) er imidlertid i seg selv ikke tilstrekkelig til å berettigede bruk av ulike metoder for tilordning av anskaffelseskost.
- 27 FIFO-metoden forutsetter at de først innkjøpte vareenheter selges først, slik at enhetene som er igjen i beholdningen ved periodens slutt, er de enheter som sist ble kjøpt inn eller produsert. Etter metoden for veid gjennomsnitt fastsettes hver enhets anskaffelseskost ut fra det veide gjennomsnittet av lignende varers anskaffelseskost ved begynnelsen av perioden og anskaffelseskost for lignende enheter innkjøpt eller produsert i løpet av perioden. Gjennomsnittet kan beregnes periodisk eller ved mottak av hver ytterligere leveranse, avhengig av forholdene i det enkelte foretak.

Netto realisasjonsverdi

- 28 Anskaffelseskost for beholdninger kan ikke nødvendigvis gjenvinnes dersom beholdningene er skadet, er blitt helt eller delvis ukurante eller dersom salgsprisene har falt. Likeledes kan anskaffelseskost for beholdninger ikke nødvendigvis gjenvinnes dersom det har vært en økning i beregnede utgifter for ferdigstilling eller beregnede utgifter til å gjennomføre salget. Nedskrivning av anskaffelseskost for beholdninger til netto realisasjonsverdi er i samsvar med det synspunktet at eiendeler ikke skal regnskapsføres til en høyere verdi enn de forventes å innbringe ved salg eller bruk.
- 29 Beholdninger nedskrives vanligvis til netto realisasjonsverdi for hver enkelt enhet. I noen tilfeller kan det imidlertid være hensiktsmessig å gruppere lignende eller beslektede enheter. Dette kan være tilfellet med varer fra samme produktlinje som har samme formål eller bruksområde, som produseres og markedsføres i samme geografiske område, og som det ikke er praktisk mulig å vurdere atskilt fra andre enheter i samme produktlinje. Det vil ikke være korrekt å nedskrive beholdninger på grunnlag av beholdningenes inndeling i klasser, for eksempel ferdigvarer, eller alle beholdninger innenfor et visst driftssegment. Tjenesteytere akkumulerer normalt utgifter for hver tjeneste som det vil bli krevd en separat salgspris for. Derfor behandles hver slik tjeneste som en atskilt enhet.
- 30 Estimer på netto realisasjonsverdi baseres på de mest pålitelige opplysningene som foreligger når estimatene foretas, om hva beholdningene forventes å innbringe. Ved slike estimer tas det hensyn til svingninger i priser eller utgifter som er direkte knyttet til hendelser som inntreffer etter slutten av perioden, såfremt slike hendelser bekrefter forhold som forelå ved slutten av perioden.
- 31 Ved estimer av netto realisasjonsverdi tas det også hensyn til formålet med lagerholdet. For eksempel baseres netto realisasjonsverdi for beholdninger som holdes for å oppfylle bindende salgs- eller tjenestekontrakter, på kontraktsprisen. Dersom salgskontraktene omfatter mindre enn beholdningen, baseres netto realisasjonsverdi for den overskytende mengden på alminnelige salgspriser. Avsetninger kan oppstå i forbindelse med bindende salgskontrakter som omfatter mer enn beholdningen, eller i forbindelse med bindende kjøpskontrakter. Slike avsetninger omhandles i IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler».
- 32 Råvarer og annet produksjonsmaterieell som holdes for bruk i produksjonen av beholdninger, nedskrives ikke til en lavere verdi enn anskaffelseskost dersom ferdigvarene de skal inngå i, forventes å bli solgt for en pris som tilsvarende eller overstiger anskaffelseskost. Dersom en nedgang i råvareprisene tyder på at anskaffelseskost for ferdigvarene vil overstige netto realisasjonsverdi, nedskrives imidlertid råvarene til netto realisasjonsverdi. I slike tilfeller kan råvarenes gjenanskaffelseskost være det beste uttrykket for deres netto realisasjonsverdi.
- 33 En ny vurdering av netto realisasjonsverdi foretas i hver etterfølgende periode. Når forholdene som tidligere har forårsaket nedskrivning av beholdninger til under anskaffelseskost, ikke lenger foreligger, eller når det klart kan dokumenteres at det foreligger en økning i netto realisasjonsverdi som følge av endringer i økonomiske forhold, reverseres det nedskrevne beløpet (dvs. reverseringen begrenses til omfanget av den opprinnelige nedskrivningen) slik at den nye balanseførte verdien utgjør den laveste verdien av anskaffelseskost og ajourført netto realisasjonsverdi. Dette forekommer for eksempel når en vare som er innregnet til netto realisasjonsverdi fordi salgsprisen har gått ned, fortsatt ikke er solgt i etterfølgende periode, samtidig som salgsprisen har gått opp.

INNREGNING SOM KOSTNAD

- 34 Når beholdninger selges, skal deres balanseførte verdi innregnes som kostnad i perioden da de tilknyttede inntektene innregnes. Nedskrivning av beholdninger til netto realisasjonsverdi og beholdningstap skal innregnes som kostnad i perioden da nedskrivningen eller tapet oppstår. Reversering av nedskrivning av beholdninger som følge av økning i netto realisasjonsverdi skal innregnes som reduksjon av det beholdningsbeløpet som innregnes som kostnad i perioden da reverseringen foretas.

- 35 Visse beholdninger kan henføres til andre eiendelskonti, for eksempel beholdninger som brukes som komponent i egenprodusert eiendom, anlegg og utstyr. Beholdninger som på denne måten henføres til andre eiendeler, innregnes som kostnad under den aktuelle eiendelens utnyttbare levetid.

OPPLYSNINGER

- 36 Finansregnskapet skal inneholde følgende opplysninger:
- a) regnskapsprinsippene som er anvendt ved måling av beholdninger, herunder den anvendte metode for beregning av anskaffelseskost,
 - b) beholdningenes samlede balanseførte verdi og den balanseførte verdien inndelt på en måte som passer for foretaket,
 - c) balanseført verdi av beholdninger som regnskapsføres til virkelig verdi fratrasket salgsutgifter,
 - d) beholdninger innregnet som kostnad i perioden,
 - e) eventuell nedskrivning av beholdninger som innregnes som kostnad i perioden, i samsvar med nr. 34,
 - f) reversering av nedskrivning av beholdninger som innregnes som reduksjon av det beholdningsbeløpet som innregnes som kostnad i perioden, i samsvar med nr. 34,
 - g) forholdene eller hendelsene som har medført reversering av en nedskrivning av beholdninger i samsvar med nr. 34, og
 - h) balanseført verdi av beholdninger som er stilt som sikkerhet for forpliktelser.
- 37 Opplysninger om balanseført verdi av forskjellige klasser av beholdninger og omfanget av endringer av disse eiendelene er nyttige for brukere av finansregnskap. Vanlig inndeling av beholdninger er handelsvarer, produksjonsmateriell, råvarer, arbeid under utføring og ferdigvarer. En tjenesteyters beholdninger kan beskrives som arbeid under utføring.
- 38 Beholdningers anskaffelseskost som er innregnet som kostnad i perioden, som ofte kalles kostnad solgte varer, består av utgiftene som tidligere inngikk ved måling av beholdninger som er solgt, samt ikke-fordelte fellesutgifter til bearbeiding og unormale utgifter til bearbeiding. Det kan finnes forhold i foretaket som gjør det berettiget å innregne også andre utgifter, for eksempel distribusjonsutgifter.
- 39 Noen foretak anvender en annen oppstillingsplan for resultatet som medfører at det opplyses om andre beløp enn anskaffelseskost for beholdninger som er innregnet som kostnad i perioden. Med denne oppstillingsformen gir foretaket en analyse av kostnadene inndelt etter art I dette tilfellet opplyser foretaket om utgiftene som er innregnet som kostnad for råvarer og forbruksvarer, lønnsutgifter og andre driftsutgifter, sammen med periodens netto endring i beholdninger.

IKRAFTTREDELSE

- 40 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 41 Denne standard erstatter IAS 2: «Beholdninger» (revidert i 1993).
- 42 Denne standard erstatter SIC-1: «Konsistent anvendelse — forskjellige metoder for tilordning av anskaffelseskost».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 7***Kontantstrømoppstilling*****FORMÅL**

Informasjon om et foretaks kontantstrømmer er nyttig for å gi brukere av finansregnskap grunnlag for å vurdere foretakets evne til å generere kontanter og kontantekvivalenter, samt foretakets behov for å utnytte disse kontantstrømmene. De økonomiske beslutninger som treffes av brukerne, krever en vurdering av et foretaks evne til å generere kontanter og kontantekvivalenter, og av sikkerheten for at de genereres.

Formålet med denne standard er å kreve at et foretak framlegger informasjon om historiske endringer i sine kontanter og kontantekvivalenter, i form av en kontantstrømoppstilling der foretakets kontantstrømmer i regnskapsperioden inndeles i kontantstrømmer fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Et foretak skal utarbeide en kontantstrømoppstilling i samsvar med kravene i denne standard og presentere denne som en integrert del av sitt finansregnskap for hver periode som det presenteres regnskap for.
- 2 Denne standard erstatter IAS 7: «Oppstilling over endringer i finansiell stilling», godkjent i juli 1977.
- 3 Brukere av et foretaks finansregnskap er interessert i hvordan foretaket genererer og bruker kontanter og kontantekvivalenter. Dette gjelder uansett hva slags virksomhet foretaket driver, og uansett om kontanter kan bli ansett som foretakets produkt, noe som for eksempel kan være tilfellet for finansinstitusjoner. Foretakene trenger kontanter til stort sett de samme formål, uansett hvor forskjellige deres viktigste inntektsskapende virksomheter måtte være. De trenger kontanter til å drive virksomheten, innfri forpliktelser og skape avkastning til investorer. Derfor krever denne standard at alle foretak presenterer en kontantstrømoppstilling.

FORDELER VED INFORMASJON OM KONTANTSTRØMMER

- 4 En kontantstrømoppstilling gir, sammen med resten av finansregnskapet, informasjon som setter brukerne i stand til å evaluere endringene i et foretaks nettoeiendeler, dets økonomiske struktur (herunder dets likviditet og solvens) og dets evne til å påvirke kontantstrømmenes størrelse og genereringstidspunkt for å tilpasse seg endrede omstendigheter og muligheter. Informasjon om kontantstrømmer er nyttig ved vurdering av et foretaks evne til å generere kontanter og kontantekvivalenter, og gir brukerne mulighet til å utarbeide modeller for å vurdere og sammenligne nåverdien av forskjellige foretaks framtidige kontantstrømmer. Opplysninger om kontantstrømmer forbedrer også mulighetene for å sammenligne forskjellige foretaks driftsresultat, fordi de eliminerer virkningene av ulike regnskapsmessig behandling av de samme transaksjoner og hendelser.
- 5 Historisk informasjon om kontantstrømmer brukes ofte som indikator på framtidige kontantstrømmers størrelse, tidspunkt og sikkerhet. Den er også nyttig ved kontroll av riktigheten av tidligere vurderinger av framtidige kontantstrømmer, og ved undersøkelse av sammenhengen mellom lønnsomhet og netto kontantstrømmer, samt virkningen av prisendringer.

DEFINISJONER

- 6 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Kontanter» omfatter kontantbeholdning og bankinnskudd på anfordring.

«Kontantekvivalenter» er kortsiktige, svært likvide investeringer som lett kan omgjøres i kjente kontantbeløp og som har ubetydelig risiko for verdiendringer.

«Kontantstrømmer» er strømmer av kontanter og kontantekvivalenter til og fra foretaket.

«Driftsaktiviteter» er et foretaks viktigste inntektsskapende aktiviteter samt andre aktiviteter som ikke er knyttet til investerings- eller finansieringsaktiviteter.

«Investeringsaktiviteter» er anskaffelse og avhending av anleggsmidler og andre investeringer som ikke inngår i kontantekvivalenter.

«Finansieringsaktiviteter» er aktiviteter som medfører endringer i størrelsen på og sammensetningen av foretakets innskutte egenkapital og lån.

Kontanter og kontantekvivalenter

- 7 Formålet med å ha kontantekvivalenter er å innfri kortsiktige betalingsforpliktelser snarere enn å foreta investeringer eller lignende. For at en investering skal regnes som kontantekvivalent, må den lett kunne omgjøres i et kjent kontantbeløp og ha ubetydelig risiko for verdiendringer. Derfor kan en investering normalt regnes som kontantekvivalent bare dersom den har en kort løpetid, for eksempel tre måneder eller mindre fra anskaffelsestidspunktet. Egenkapitalinvesteringer unntas fra kontantekvivalenter med mindre de reelt sett er kontantekvivalenter, for eksempel preferanseaksjer med en kort restløpetid på anskaffelsestidspunktet og en fast innløsningsdag.
- 8 Banklån anses generelt som finansieringsaktiviteter. I noen stater inngår imidlertid kassekreditt som skal tilbakebetales på anfordring, som en integrert del av et foretaks likviditetsstyring. I slike tilfeller inngår kassekreditt som en bestanddel av kontanter og kontantekvivalenter. Et kjennetegn ved slike bankavtaler er at saldoen ofte svinger mellom å være positiv og negativ.
- 9 Kontantstrømmer omfatter ikke bevegelser mellom poster som utgjør kontanter eller kontantekvivalenter, idet disse bestanddelene inngår i et foretaks likviditetsstyring snarere enn i dets drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter. Likviditetsstyring omfatter investering av overskytende kontanter i kontantekvivalenter.

PRESENTASJON AV EN KONTANTSTRØMOPPSTILLING

- 10 Kontantstrømoppstillingen skal vise periodens kontantstrømmer inndelt i drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter.
- 11 Et foretak presenterer sine kontantstrømmer fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter på den best egnede måte for dets virksomhet. Klassifisering etter aktivitet gir informasjon som gjør det mulig for regnskapsbrukerne å vurdere virksomhetenes innvirkning på foretakets finansielle stilling og omfanget av dets kontanter og kontantekvivalenter. Denne informasjonen kan også brukes til å bedømme sammenhengen mellom aktivitetene.
- 12 En enkelt transaksjon kan omfatte kontantstrømmer som klassifiseres forskjellig. Når for eksempel kontant innfrielse av et lån omfatter både renter og hovedstol, kan renteelementet klassifiseres som driftsaktivitet, mens hovedstolelementet klassifiseres som finansieringsaktivitet.

Driftsaktiviteter

- 13 Omfanget av kontantstrømmer fra driftsaktiviteter er en viktig indikator på om foretakets drift har generert tilstrekkelige kontantstrømmer til å tilbakebetale lån, opprettholde foretakets drift, utbetale utbytte og foreta nye investeringer uten bruk av eksterne finansieringskilder. Informasjon om de spesifikke bestanddeler av historiske kontantstrømmer fra drift kan sammen med annen informasjon være nyttig ved prognoser av framtidige kontantstrømmer fra drift.
- 14 Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter er hovedsakelig avledet av foretakets viktigste inntektsskapende virksomhet. Derfor stammer de vanligvis fra transaksjoner og andre hendelser som inngår i fastsettelsen av resultatet. Eksempler på kontantstrømmer fra driftsaktiviteter er:
- a) innbetalinger fra varesalg og tjenesteyting,
 - b) innbetalinger fra royalties, honorarer, provisjoner og andre inntekter,
 - c) utbetalinger til leverandører for varer og tjenester,
 - d) utbetalinger til og på vegne av ansatte,
 - e) forsikringsselskapers inn- og utbetalinger i forbindelse med premier, krav, livrenter og andre forsikringsytelser,
 - f) utbetalinger eller tilbakebetalinger av inntektsskatt, med mindre de kan henføres direkte til finansierings- eller investeringsaktiviteter, og
 - g) inn- og utbetalinger i forbindelse med kontrakter som holdes for handel eller omsetning.

Noen transaksjoner, for eksempel salg av et anlegg, kan medføre en gevinst eller et tap som inngår i beregningen av resultatet. Kontantstrømmer i forbindelse med slike transaksjoner er imidlertid kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter.

- 15 Et foretak kan ha verdipapirer og lån som holdes for handel eller omsetning, som i så fall kan likestilles med beholdninger anskaffet spesielt med henblikk på videresalg. Derfor klassifiseres kontantstrømmer fra kjøp og salg av slike verdipapirer som driftsaktiviteter. Likeledes klassifiseres vanligvis forskudd og lån gitt av finansinstitusjoner som driftsaktiviteter, ettersom de inngår i den viktigste inntektsskapende aktiviteten i slike foretak.

Investeringsaktiviteter

- 16 Separat opplysning om kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter er viktig, fordi kontantstrømmene er et uttrykk for hvilke utgifter foretaket har hatt til ressurser beregnet på å skape framtidige inntekter og kontantstrømmer. Eksempler på kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter er:
- a) utbetalinger til anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og andre langsiktige eiendeler. Disse omfatter utbetalinger i forbindelse med kapitaliserte utviklingsutgifter og egenprodusert eiendom, anlegg og utstyr,
 - b) innbetalinger fra salg av eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og andre langsiktige eiendeler,
 - c) utbetalinger til anskaffelse av andre foretaks egenkapital- eller gjeldsinstrumenter, samt andeler i felleskontrollert virksomhet (unntatt utbetalinger i forbindelse med instrumenter som anses for å være kontantekvivalenter, eller instrumenter som holdes for handel eller omsetning),
 - d) innbetalinger fra salg av andre foretaks egenkapital- eller gjeldsinstrumenter, samt andeler i felleskontrollert virksomhet (unntatt innbetalinger i forbindelse med instrumenter som anses for å være kontantekvivalenter, og instrumenter som holdes for handel eller omsetning),
 - e) forskudd og lån til andre parter (unntatt forskudd og lån gitt i en finansinstitusjon),
 - f) innbetalinger fra tilbakebetaling av forskudd og lån til andre parter (unntatt forskudd og lån i en finansinstitusjon),
 - g) utbetalinger til børsomsatte og ikke-børsomsatte terminkontrakter, opsjonsavtaler og bytteavtaler, unntatt når de holdes for handel eller omsetning, eller dersom utbetalingene klassifiseres som finansieringsaktiviteter, og
 - h) innbetalinger fra børsomsatte og ikke-børsomsatte terminkontrakter, opsjonsavtaler og bytteavtaler, unntatt når de holdes for handel eller omsetning, eller dersom innbetalingene klassifiseres som finansieringsaktiviteter.

Når en kontrakt regnskapsføres som en sikring av en identifiserbar posisjon, klassifiseres kontantstrømmene i forbindelse med kontrakten på samme måte som den sikrede posisjonens kontantstrømmer.

Finansieringsaktiviteter

- 17 Separat opplysning om kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter er viktig, fordi den kan brukes til å forutsi framtidige krav om kontantstrømmer fra foretakets kapitalinnskytere. Eksempler på kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter er:
- a) innbetalinger fra utstedelse av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter,
 - b) utbetalinger til aksjonærer til anskaffelse eller innløsning av foretakets aksjer,
 - c) innbetalinger fra utstedelse av obligasjoner, lån, gjeldsbrev, pantelån og annen kort- eller langsiktige innlån,
 - d) tilbakebetaling av lån, og
 - e) utbetalinger fra leietaker til reduksjon av den utestående forpliktelsen i forbindelse med en finansiell leieavtale.

PRESENTASJON AV KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL DRIFTSAKTIVITETER

- 18 Et foretak skal presentere kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved enten
- a) den direkte metode, som gir opplysninger om vesentlige klasser av brutto inn- og utbetalinger, eller

- b) den indirekte metode, der resultatet justeres for virkningen av transaksjoner uten kontant oppgjør, utsettelse eller periodisering av framtidige inn- eller utbetalinger knyttet til drift, samt inntekter eller kostnader knyttet til kontantstrømmer fra investering eller finansiering.
- 19 Foretakene oppfordres til å presentere kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved bruk av den direkte metode. Den direkte metode gir informasjon som kan være nyttig ved estimering av framtidige kontantstrømmer, og som ikke framkommer ved bruk av den indirekte metode. Ved anvendelse av den direkte metode kan informasjon om vesentlige klasser av brutto inn- og utbetalinger innhentes enten
- a) fra foretakets regnskap, eller
- b) ved å justere salg, kostnad solgte varer (renter og lignende inntekter samt rentekostnader og lignende utgifter i en finansinstitusjon) og andre poster i resultatregnskapet for
- i) periodens endringer i beholdninger og fordringer og gjeld i forbindelse med driften,
- ii) andre ikke-kontante poster, og
- iii) andre poster der inn- og utbetalingene er kontantstrømmer knyttet til investering eller finansiering.
- 20 Ved den indirekte metode fastsettes netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved justering av resultatet for
- a) periodens endringer i beholdninger og fordringer og gjeld i forbindelse med driften,
- b) ikke-kontante poster som avskrivning, avsetninger, utsatt skatt, urealiserte valutagevinst og -tap, tilbakeholdt overskudd fra tilknyttede foretak og minoritetsinteresser, og
- c) alle andre poster der inn- og utbetalingene er kontantstrømmer fra investering eller finansiering.
- Alternativt kan netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres ved bruk av den indirekte metode ved å vise inntekter og kostnader fra resultatregnskapet og periodens endringer i beholdninger og fordringer og gjeld i forbindelse med driften.

PRESENTASJON AV KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL INVESTERINGS- OG FINANSIERINGS-AKTIVITETER

- 21 Et foretak skal separat presentere vesentlige klasser av brutto inn- og utbetalinger knyttet til investerings- og finansieringsaktiviteter, unntatt i den utstrekning kontantstrømmene beskrevet i nr. 22 og 24 presenteres som nettobeløp.

PRESENTASJON AV KONTANTSTRØMMER SOM NETTOBELØP

- 22 Kontantstrømmer fra følgende drifts-, investerings- eller finansieringsaktiviteter kan presenteres som nettobeløp:
- a) inn- og utbetalinger på vegne av kunder når kontantstrømmene gjelder kundens virksomhet snarere enn foretakets, og
- b) inn- og utbetalinger for poster som er lett omsettelige, omfatter store beløp og har kort løpetid.
- 23 Følgende er eksempler på inn- og utbetalinger som nevnt i nr. 22 a):
- a) en banks mottak og tilbakebetaling av bankinnskudd på anfordring,
- b) midler deponert på vegne av kunder hos et investeringsforetak, og
- c) leieinntekter innkrevd på vegne av og overført til eiere av eiendommer.
- Eksempler på inn- og utbetalinger som nevnt i nr. 22 b) er forskudd knyttet til tilbakebetaling av
- a) hovedstolen på kredittkortlån,
- b) anskaffelse og avhending av investeringer, og
- c) andre kortsiktige lån, for eksempel lån med en restløpetid på tre måneder eller mindre.

- 24 Kontantstrømmer fra følgende aktiviteter i finansinstitusjoner kan presenteres som nettobeløp:
- a) inn- og utbetalinger i forbindelse med mottak og tilbakebetaling av innskudd med fast løpetid,
 - b) plassering av innskudd hos og uttak av innskudd fra andre finansinstitusjoner, og
 - c) forskudd og lån til kunder og tilbakebetaling av disse.

KONTANTSTRØMMER I UTENLANDSK VALUTA

- 25 Kontantstrømmer fra transaksjoner i utenlandsk valuta skal registreres i et foretaks funksjonelle valuta ved at beløpet i utenlandsk valuta omregnes til gjeldende valutakurs mellom den funksjonelle valuta og den utenlandske valuta på transaksjonstidspunktet.
- 26 Kontantstrømmer i et utenlandsk datterforetak skal omregnes til gjeldende valutakurs mellom den funksjonelle valuta og den utenlandske valuta på transaksjonstidspunktet.
- 27 Kontantstrømmer i utenlandsk valuta skal presenteres i samsvar med IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer». Det innebærer at det anvendes en valutakurs som er tilnærmet lik den faktiske kursen. For eksempel kan en veid gjennomsnittskurs for en periode anvendes ved regnskapsføring av transaksjoner i utenlandsk valuta eller omregning av kontantstrømmer i utenlandske datterforetak. IAS 21 tillater imidlertid ikke at valutakursen på balansedagen anvendes ved omregning av kontantstrømmer i utenlandske datterforetak.
- 28 Urealisert gevinst og tap på valutakursendringer er ikke kontantstrømmer. Virkningen av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter som besittes eller er forfalt i utenlandsk valuta, skal imidlertid presenteres i kontantstrømoppstillingen for å avstemme kontanter og kontantekvivalenter ved begynnelsen og slutten av perioden. Beløpet skal presenteres atskilt fra kontantstrømmer fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter, og inkluderer de eventuelle forskjeller som hadde vært til stede dersom kontantstrømmene hadde blitt omregnet til balansedagens valutakurser.
- 29 [Opphevet]
- 30 [Opphevet]

RENTER OG UTBYTTE

- 31 Kontantstrømmer fra inn- og utbetalinger av renter og utbytte skal presenteres som separate poster. Hver av disse skal klassifiseres på en ensartet måte fra periode til periode som enten knyttet til drifts-, investerings- eller finansieringsaktiviteter.
- 32 Det samlede beløp for rentebetalinger i en periode opplyses i kontantstrømoppstillingen, enten det er innregnet som kostnad i resultatregnskapet eller kapitalisert i samsvar med den tillatte alternative metode i IAS 23: «Låneutgifter».
- 33 Rentebetalinger og mottatte renter og utbytte klassifiseres vanligvis som kontantstrømmer knyttet til drift for finansinstitusjoner. Det er imidlertid ikke oppnådd konsensus om klassifiseringen av slike kontantstrømmer for andre foretak. Rentebetalinger og mottatte renter og utbytte kan klassifiseres som kontantstrømmer fra driftsaktiviteter, fordi de inngår i fastsettelsen av resultatet. Alternativt kan rentebetalinger og mottatte renter og utbytte klassifiseres som kontantstrømmer fra henholdsvis finansierings- og investeringsaktiviteter, fordi de er utgifter til framskaffelse av finansielle ressurser eller avkastning på investeringer.
- 34 Utbetalt utbytte kan klassifiseres som kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter, fordi de er utgifter til framskaffelse av finansielle ressurser. Alternativt kan utbetalt utbytte klassifiseres som en del av kontantstrømmer fra driftsaktiviteter, for å hjelpe regnskapsbrukerne i vurderingen av et foretaks evne til å betale utbytte av kontantstrømmer knyttet til drift.

INNTEKTSSKATT

- 35 Kontantstrømmer fra inntektsskatt skal presenteres separat og klassifiseres som kontantstrømmer knyttet til driftsaktiviteter, med mindre de spesifikt kan henføres til finansierings- eller investeringsaktiviteter.
- 36 Inntektsskattebetalinger oppstår i forbindelse med transaksjoner som medfører kontantstrømmer som klassifiseres som drifts-, investerings- eller finansieringsaktiviteter i kontantstrømoppstillingen. Selv om kostnad ved skatt kan være lett å henføre til investerings- eller finansieringsaktiviteter, kan det ofte være ikke praktisk mulig å identifisere de tilhørende skattemessige kontantstrømmene, som kan oppstå i en annen periode

enn kontantstrømmene fra den underliggende transaksjonen. Derfor klassifiseres skattebetalinger vanligvis som kontantstrømmer fra driftsaktiviteter. Når det er mulig å henføre skattemessige kontantstrømmer til en spesifikk transaksjon som medfører kontantstrømmer klassifisert som investerings- eller finansieringsaktiviteter, klassifiseres imidlertid de skattemessige kontantstrømmene som henholdsvis investerings- eller finansieringsaktivitet. Når skattemessige kontantstrømmer fordeles på flere klasser av aktiviteter, opplyses det samlede beløpet av betalt skatt.

INVESTERINGER I DATTERFORETAK, TILKNYTTETE FORETAK OG FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

- 37 Ved regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak eller datterforetak etter egenkapital- eller kostmetoden, presenterer investoren bare kontantstrømmene mellom seg selv og det foretak det er investert i, i kontantstrømoppstillingen, for eksempel utbytte og forskudd.
- 38 Et foretak som presenterer sine interesser i et felleskontrollert foretak (se IAS 31: «Finansiell rapportering av andeler i felleskontrollert virksomhet») ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering, inkluderer sin forholdsmessige andel av det felleskontrollerte foretakets kontantstrømmer i sin konsoliderte kontantstrømoppstilling. Et foretak som presenterer slike interesser ved anvendelse av egenkapitalmetoden, inkluderer kontantstrømmene i forbindelse med investeringen i det felleskontrollerte foretaket, samt utdelinger og andre ut- og innbetalinger mellom foretaket og det felleskontrollerte foretaket, i kontantstrømoppstillingen.

OVERTAKELSE OG AVHENDING AV DATTERFORETAK OG ANDRE FORRETNINGSENHETER

- 39 De samlede kontantstrømmer fra overtakelse og avhending av datterforetak eller andre forretningsenheter skal presenteres separat og klassifiseres som investeringsaktiviteter.
- 40 Et foretak skal opplyse om følgende med hensyn til de samlede overtakelser og avhendelser av datterforetak eller andre forretningsenheter i perioden:
- a) den samlede kjøps- eller avhendingsprisen,
 - b) andelen av kjøps- eller avhendingsprisen som er betalt med kontanter og kontantekvivalenter,
 - c) kontanter og kontantekvivalenter i datterforetakene eller forretningsenhetene som er overtatt eller avhendet, og
 - d) andre eiendeler og forpliktelser enn kontanter og kontantekvivalenter i datterforetakene eller forretningsenhetene som er overtatt eller avhendet, spesifisert i hovedkategorier.
- 41 Presentasjon av virkningene av kontantstrømmer ved overtakelse og avhending av datterforetak og andre forretningsenheter som separate poster, sammen med separat presentasjon av samlede overtatte eller avhendede eiendeler og forpliktelser, innebærer at det blir mulig å skille disse kontantstrømmene fra kontantstrømmer fra andre aktiviteter knyttet til drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter. Virkningene av kontantstrømmer fra avhendelser fratrekkes ikke virkningene av kontantstrømmer fra overtakelser.
- 42 Det samlede beløp betalt som kjøps- eller salgspris presenteres i kontantstrømoppstillingen med fradrag for overtatte eller avhendede kontanter og kontantekvivalenter.

TRANSAKSJONER UTEN KONTANT OPPGJØR

- 43 Investerings- og finansieringstransaksjoner som ikke krever bruk av kontanter eller kontantekvivalenter, skal ikke tas med i kontantstrømoppstillingen. Slike transaksjoner skal presenteres andre steder i finansregnskapet på en slik måte at all relevant informasjon om slike aktiviteter knyttet til investerings- og finansieringsaktiviteter framkommer.
- 44 En stor del av investerings- og finansieringsaktivitetene har ingen direkte innvirkning på de aktuelle kontantstrømmene, selv om den påvirker et foretaks kapital- og eiendelsstruktur. Utelukkelse av transaksjoner uten kontant oppgjør fra kontantstrømoppstillingen er i samsvar med kontantstrømoppstillingens formål, da slike poster ikke medfører kontantstrømmer i den aktuelle perioden. Følgende er eksempler på transaksjoner uten kontant oppgjør:
- a) anskaffelse av eiendeler enten ved overtakelse av direkte tilknyttede forpliktelser eller ved en finansiell leieavtale,
 - b) overtakelse av et foretak ved aksjeemisjon, og
 - c) konvertering av gjeld til egenkapital.

BESTANDDELER AV KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

- 45 Et foretak skal opplyse om kontantenes og kontantekvivalentenes bestanddeler og presentere en avstemming mellom beløpene i kontantstrømoppstillingen og de tilsvarende postene i balansen.
- 46 På bakgrunn av forskjellene i likviditetsstyringspraksis og bankordninger rundt i verden, og for å være i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap», skal et foretak opplyse om de prinsipper det anvender ved bestemmelse av sammensetningen av kontanter og kontantekvivalenter.
- 47 Virkningen av endringer i prinsippene for bestemmelse av kontanters og kontantekvivalenters bestanddeler, for eksempel en endring i klassifiseringen av finansielle instrumenter, som tidligere har vært ansett som en del av et foretaks investeringsportefølje, presenteres i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil.»

ANDRE OPPLYSNINGER

- 48 Et foretak skal opplyse om og gi ledelsens kommentarer til eventuelle vesentlige beløp i kontanter og kontantekvivalenter som besittes av foretaket, men som ikke er tilgjengelige for bruk av konsernet.
- 49 Det finnes flere omstendigheter der kontanter og kontantekvivalenter som besittes av et foretak, ikke er tilgjengelige for bruk av konsernet. Eksempler på dette kan være kontanter og kontantekvivalenter som holdes av et datterforetak som driver virksomhet i en stat der det gjelder valutarestriksjoner eller andre juridiske restriksjoner som medfører at beløpene ikke er til fri disposisjon for morforetaket eller for andre datterforetak.
- 50 Tilleggsinformasjon kan være relevant for regnskapsbrukernes forståelse av et foretaks finansielle stilling og likviditet. Det oppfordres til å gi slik informasjon, sammen med en kommentar fra ledelsen, og denne informasjonen kan for eksempel omfatte
- a) ubrukte lånefasiliteter som kan være tilgjengelige for framtidige driftsaktiviteter og til oppgjør av kapitalinnskudd, med angivelse av eventuelle restriksjoner for bruk av disse ordningene,
 - b) de samlede kontantstrømmer fra henholdsvis drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter knyttet til andeler i felleskontrollert virksomhet presentert ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering,
 - c) de samlede kontantstrømmer som representerer en økning i driftskapasiteten, atskilt fra de kontantstrømmer som er nødvendige for å opprettholde driftskapasiteten, og
 - d) kontantstrømmene fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter i hvert enkelt rapporteringspliktig segment (se IFRS 8: «Driftssegmenter»).
- 51 Separat opplysning om kontantstrømmer som representerer en økning i driftskapasiteten og kontantstrømmer som er nødvendige for å opprettholde driftskapasiteten, er nyttig for regnskapsbrukerne ved vurdering av hvorvidt foretaket investerer tilstrekkelig i opprettholdelse av sin driftskapasitet. Et foretak som ikke investerer tilstrekkelig i opprettholdelse av sin driftskapasitet, kan skade den framtidige lønnsomhet til fordel for den aktuelle likviditet og utdelinger til eiere.
- 52 Opplysning om segmentinndelte kontantstrømmer gir regnskapsbrukerne en bedre forståelse av forholdet mellom kontantstrømmene i foretaket som helhet og i dets enkelte deler, samt kontantstrømmenes tilgjengelighet og variabilitet.

IKRAFTTREDELSE

- 53 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1994 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 8***Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette kriteriene for valg og endring av regnskapsprinsipper samt for regnskapsmessig behandling av og opplysning om endringer i regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og korreksjoner av feil. Standarden har til hensikt å forbedre relevansen og påliteligheten av et foretaks finansregnskap samt finansregnskapets sammenlignbarhet over tid og med andre foretaks finansregnskap.
- 2 Kravene til opplysninger om regnskapsprinsipper, unntatt opplysninger om endringer i regnskapsprinsipper, er fastsatt i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne standard får anvendelse på valg og anvendelse av regnskapsprinsipper samt regnskapsføring av endringer i regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og korreksjoner av feil i tidligere perioder.
- 4 De skattemessige virkningene av korreksjoner av feil i tidligere perioder og av justeringer med tilbakevirkende kraft som er foretatt for å gjennomføre endringer i regnskapsprinsipper, skal regnskapsføres og opplyses i samsvar med IAS 12: «Inntektsskatt».

DEFINISJONER

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Regnskapsprinsipper» er de særlige prinsipper, målegrunnlag, konvensjoner, regler og den praksis som et foretak anvender ved utarbeiding og presentasjon av finansregnskapet.

En «endring i et regnskapsmessig estimat» er en regulering av den balanseførte verdien av en eiendel eller en forpliktelse, eller av størrelsen på det periodiske forbruket av en eiendel som følge av en vurdering av nåværende status, samt av forventede framtidige fordeler og plikter forbundet med eiendeler og forpliktelser. Endringer i regnskapsmessige estimater har sitt opphav i ny informasjon eller ny utvikling og skal derfor ikke anses som korreksjoner av feil.

«Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)» er standarder og tolkninger vedtatt av IASB (International Accounting Standards Board). Disse omfatter

- a) internasjonale standarder for finansiell rapportering,
- b) internasjonale regnskapsstandarder, og
- c) tolkninger utarbeidet av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) eller dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC).

«Vesentlig». Utelatelser eller feilaktige opplysninger om poster anses som vesentlige dersom de hver for seg eller samlet kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet. Vesentlighet avhenger av utelatelens eller den feilaktige opplysningens størrelse og art vurdert ut fra de rådende omstendigheter. Postens størrelse eller art, eller en kombinasjon av disse, kan være den avgjørende faktor.

«Feil i tidligere regnskapsperioder» er utelatelser fra og feilaktige opplysninger i foretakets finansregnskap for én eller flere perioder som skyldes manglende eller feilaktig bruk av pålitelig informasjon som

- a) var tilgjengelig da finansregnskapet for disse periodene ble godkjent for offentliggjøring, og
- b) med rimelighet kunne forventes å ha blitt innhentet og tatt i betraktning ved utarbeidingen og presentasjonen av finansregnskapene.

Slike feil omfatter regnefeil, feil anvendelse av regnskapsprinsipper, forglemmelser, feiltolkninger av fakta samt bedrageri.

«Tilbakevirkende anvendelse» er anvendelse av nye regnskapsprinsipper på transaksjoner og andre hendelser og forhold som om disse prinsippene alltid hadde vært anvendt.

«Tilbakevirkende omarbeiding» er korreksjon av innregning og måling av, og opplysning om beløpene for, bestanddeler i finansregnskapet som om feil i en tidligere periode aldri hadde forekommet.

«Ikke praktisk mulig». Det er ikke praktisk mulig å overholde et krav når foretaket etter å ha gjort alle rimelige anstrengelser fortsatt ikke kan overholde kravet. For en bestemt tidligere periode er det ikke praktisk mulig å anvende en endring i regnskapsprinsipper med tilbakevirkende kraft eller å foreta tilbakevirkende omarbeiding for å korrigere en feil dersom

- a) det ikke er mulig å beregne virkningene av den tilbakevirkende anvendelsen eller den tilbakevirkende omarbeidingen,
- b) den tilbakevirkende anvendelsen eller den tilbakevirkende omarbeidingen krever antakelser om hva som ville ha vært ledelsens hensikt i denne perioden, eller
- c) den tilbakevirkende anvendelsen eller den tilbakevirkende omarbeidingen krever betydelige estimater av beløp, og det er umulig å objektivt skille informasjon om disse estimatene som
 - i) dokumenterer omstendigheter som forelå på det tidspunktet eller tidspunktene da disse beløpene skal innregnes, måles eller opplyses, og
 - ii) ville ha vært tilgjengelig da finansregnskapet for denne tidligere perioden ble godkjent for offentliggjøring,

fra annen informasjon.

«Fremadrettet anvendelse» av henholdsvis en endring i regnskapsprinsipper og av innregningen av virkningen av en endring i et regnskapsmessig estimat er

- a) anvendelse av de nye regnskapsprinsippene på transaksjoner og andre hendelser og forhold som finner sted etter datoen for endringen av prinsippene, og
 - b) innregning av virkningen av endringen i det regnskapsmessige estimatet i inneværende og framtidige perioder som påvirkes av endringen.
- 6 Ved vurdering av hvorvidt en utelatelse eller feilaktig opplysning kan påvirke brukernes økonomiske beslutninger og dermed er vesentlig, må det tas hensyn til brukernes egenskaper. I henhold til nr. 25 i «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» forutsettes det at brukerne har et rimelig kjennskap til forretningsvirksomhet, økonomi og regnskapsførsel samt vilje til å studere opplysningene med rimelig grundighet. Derfor må vurderingen ta hensyn til hvordan brukere med slike egenskaper med rimelighet kan forventes å bli påvirket i sine økonomiske beslutninger.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Valg og anvendelse av regnskapsprinsipper

- 7 Når en standard eller tolkning gjelder særskilt for transaksjoner og andre hendelser eller forhold, skal regnskapsprinsippene som anvendes på denne posten, fastsettes ved anvendelse av standarden eller tolkningen, og det skal tas hensyn til en eventuell veiledning utgitt av IASB for gjennomføring av standarden eller tolkningen.
- 8 I IFRS-er fastsettes regnskapsprinsipper som ifølge IASB gir finansregnskap som inneholder relevant og pålitelig informasjon om de transaksjoner og andre hendelser og forhold som standardene gjelder for. Det er ikke nødvendig å anvende disse prinsippene når anvendelsen av dem har en uvesentlig virkning. Det er imidlertid ukorrekt å foreta eller unnlate å korrigere uvesentlige avvik fra IFRS-er for å oppnå en bestemt framstilling av et foretaks finansielle stilling, finansielle inntjening eller kontantstrømmer.
- 9 Veiledninger utstedt av IASB for gjennomføring av standarder utgjør ikke en del av disse standardene, og inneholder derfor ikke krav til finansregnskap.
- 10 I mangel av en standard eller tolkning som gjelder særskilt for transaksjoner eller andre hendelser eller forhold, skal ledelsen utøve skjønn ved utarbeidingen og anvendelsen av regnskapsprinsipper som gir opplysninger som er
 - a) relevante for brukernes økonomiske behov når de tar beslutninger, og
 - b) pålitelige, ved at finansregnskapet
 - i) på en troverdig måte gjenspeiler foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer,
 - ii) gjenspeiler det økonomiske innholdet i transaksjoner og andre hendelser og forhold, og ikke bare deres juridiske form,

- iii) er nøytrale, dvs. uten systematiske skjevheter,
 - iv) er forsiktige, og
 - v) er fullstendige i alle vesentlige henseender.
- 11 Når ledelsen utøver skjønn som beskrevet i nr. 10, skal den vise til og ta hensyn til anvendeligheten av følgende kilder i synkende rekkefølge:
- a) krav og veiledning i standarder og tolkninger som omhandler lignende og tilknyttede spørsmål, og
 - b) definisjoner, innregningskriterier og målingsprinsipper for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i «Rammen.»
- 12 Når ledelsen utøver skjønn som beskrevet i nr. 10, kan den også ta hensyn til de seneste uttalelsene fra andre organer som fastsetter standarder, og som benytter en lignende begrepsramme til utarbeiding av regnskapsstandarder, samt annen litteratur om regnskapsføring og vedtatt bransjepraksis, i den utstrekning disse ikke er i strid med kildene i nr. 11.

Konsistent anvendelse av regnskapsprinsipper

- 13 Et foretak skal velge og anvende sine regnskapsprinsipper konsistent for ensartede transaksjoner og andre hendelser og forhold, med mindre en standard eller tolkning spesifikt krever eller tillater en kategorisering av poster der det kan være hensiktsmessig å anvende andre regnskapsprinsipper. Dersom en standard eller tolkning krever eller tillater en slik kategorisering, skal det velges hensiktsmessige regnskapsprinsipper som skal anvendes konsistent på hver kategori.

Endringer i regnskapsprinsipper

- 14 Et foretak skal endre regnskapsprinsipper bare dersom endringen
- a) kreves av en standard eller tolkning, eller
 - b) medfører finansregnskap som gir pålitelig og mer relevant informasjon om virkningen av transaksjoner og andre hendelser og forhold som gjelder foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening eller kontantstrømmer.
- 15 Brukere av finansregnskap skal kunne sammenligne et foretaks finansregnskap over tid for å se utviklingstrekk i foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer. Derfor anvendes de samme regnskapsprinsipper innenfor hver periode og fra én periode til en annen, med mindre en endring i regnskapsprinsipper oppfyller et av kriteriene i nr. 14.
- 16 Følgende er ikke endringer i regnskapsprinsipper:
- a) anvendelse av regnskapsprinsipper for transaksjoner og andre hendelser eller forhold som skiller seg vesentlig fra transaksjoner, hendelser eller forhold som har forekommet tidligere, og
 - b) anvendelse av nye regnskapsprinsipper for transaksjoner og andre hendelser eller transaksjoner som ikke har forekommet tidligere, eller som tidligere har vært uvesentlige.
- 17 Førstegangsanvendelse av regnskapsprinsipper for verdiregulering av eiendeler i samsvar med IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» eller IAS 38: «Immaterielle eiendeler» er en endring i regnskapsprinsipper som skal behandles som verdiregulering i samsvar med IAS 16 eller IAS 38, og ikke i samsvar med denne standard.
- 18 Nr. 19-31 får ikke anvendelse på endringen i regnskapsprinsipper beskrevet i nr. 17.

Anvendelse av endringer i regnskapsprinsipper

- 19 I henhold til nr. 23
- a) skal et foretak regnskapsføre en endring i regnskapsprinsipper som følger av førstegangsanvendelse av en standard eller tolkning, i samsvar med eventuelle spesifikke overgangsbestemmelser i standarden eller tolkningen, og
 - b) skal et foretak, når det endrer regnskapsprinsipper etter førstegangsanvendelse av en standard eller tolkning som ikke inneholder spesifikke overgangsbestemmelser for den endringen, eller når det frivillig endrer regnskapsprinsipper, gjennomføre endringen med tilbakevirkende kraft.

- 20 I denne standard anses tidlig anvendelse av en standard eller tolkning ikke som en frivillig endring i regnskapsprinsipper.
- 21 I mangel av en standard eller en tolkning som gjelder særskilt for bestemte transaksjoner eller andre hendelser eller forhold, kan ledelsen i samsvar med nr. 12 anvende regnskapsprinsipper som er angitt i de seneste uttalelsene fra andre organer som fastsetter standarder, og som benytter en lignende ramme til utarbeiding av regnskapsstandarder. Dersom foretaket etter en endring i en slik uttalelse velger å endre regnskapsprinsipper, skal denne endringen regnskapsføres og opplyses som en frivillig endring i regnskapsprinsipper.

Tilbakevirkende anvendelse

- 22 I henhold til nr. 23 skal foretaket, dersom en endring i regnskapsprinsipper anvendes med tilbakevirkende kraft i samsvar med nr. 19 a) eller b), justere åpningssaldoen for hver berørte bestanddel av egenkapitalen for den første tidligere perioden som presenteres, og de andre sammenligningstallene som er opplyst for hver tidligere periode som presenteres, som om de nye regnskapsprinsippene alltid hadde vært anvendt.

Begrensninger på tilbakevirkende anvendelse

- 23 Når det i henhold til nr. 19 a) eller b) kreves tilbakevirkende anvendelse, skal en endring i regnskapsprinsipper anvendes med tilbakevirkende kraft, unntatt når det ikke er praktisk mulig å beregne enten de periodespesifikke virkningene eller den samlede virkningen av endringen.
- 24 Når det ikke er praktisk mulig å beregne de periodespesifikke virkningene av en endring i regnskapsprinsipper på sammenligningsinformasjon for én eller flere tidligere perioder som presenteres, skal foretaket anvende de nye regnskapsprinsippene på den balanseførte verdien av eiendeler og forpliktelser ved begynnelsen av den tidligste perioden da tilbakevirkende anvendelse er praktisk mulig, som kan være den inneværende perioden, og foreta en tilsvarende justering av åpningssaldoen for hver berørte bestanddel av egenkapitalen for den perioden.
- 25 Når det ved begynnelsen av inneværende periode ikke er praktisk mulig å beregne den samlede virkningen av å anvende nye regnskapsprinsipper på alle tidligere perioder, skal foretaket justere sammenligningsinformasjonen for å anvende de nye regnskapsprinsippene fremadrettet fra det tidligste tidspunktet som det er praktisk mulig.
- 26 Når et foretak anvender nye regnskapsprinsipper med tilbakevirkende kraft, skal det anvende de nye regnskapsprinsippene på sammenligningsinformasjonen for tidligere perioder så langt tilbake som det er praktisk mulig. Tilbakevirkende anvendelse for en tidligere periode er ikke praktisk mulig med mindre det er praktisk mulig å beregne den samlede virkningen på beløpene både i åpnings- og sluttbalansen for perioden. Størrelsen på den derav følgende justeringen for perioder forut for dem som presenteres i finansregnskapet, innregnes i åpningssaldoen for hver berørte bestanddel av egenkapitalen for den første tidligere perioden som presenteres. Justeringen foretas vanligvis i opptjent egenkapital. Justeringen kan imidlertid foretas i en annen bestanddel av egenkapitalen (for eksempel for å overholde en standard eller tolkning). All annen informasjon om tidligere perioder, for eksempel historiske sammendrag av finansielle data, justeres også så langt tilbake som det er praktisk mulig.
- 27 Når det ikke er praktisk mulig for et foretak å anvende nye regnskapsprinsipper med tilbakevirkende kraft, fordi det ikke er mulig å beregne den samlede virkningen av å anvende prinsippene på alle tidligere perioder, skal foretaket i samsvar med nr. 25 anvende de nye regnskapsprinsippene fremadrettet fra begynnelsen av den tidligste perioden som det er praktisk mulig. Foretaket skal derfor se bort fra den delen av den samlede justeringen av eiendeler, forpliktelser og egenkapital som har oppstått før dette tidspunktet. Det er tillatt å endre regnskapsprinsipper selv om det ikke er praktisk mulig å anvende prinsippene fremadrettet for alle tidligere perioder. Nr. 50-53 gir veiledning om når det ikke er praktisk mulig å anvende nye regnskapsprinsipper på én eller flere tidligere perioder.

Opplysninger

- 28 Når førstegangsanvendelse av en standard eller tolkning har virkning på den inneværende perioden eller tidligere perioder, eller ville hatt slik virkning bortsett fra at det ikke er praktisk mulig å beregne størrelsen på justeringen, eller kan få virkning på framtidige perioder, skal foretaket gi følgende opplysninger:
- a) tittelen på standarden eller tolkningen,
 - b) at endringen i regnskapsprinsipper er foretatt i samsvar med overgangsbestemmelsene, dersom dette er relevant,
 - c) arten av endringen i regnskapsprinsipper,

- d) en beskrivelse av overgangsbestemmelsene, dersom dette er relevant,
- e) overgangsbestemmelser som kan ha virkning på framtidige perioder, dersom dette er relevant,
- f) for inneværende periode og hver tidligere periode som presenteres, og i den utstrekning det er praktisk mulig, størrelsen på justeringen
 - i) av hver post i finansregnskapet som påvirkes, og
 - ii) av basisresultat og utvannet resultat per aksje, dersom IAS 33: «Resultat per aksje» får anvendelse på foretaket,
- g) størrelsen på justeringen for perioder som ligger forut for dem som presenteres, i den utstrekning det er praktisk mulig, og
- h) dersom tilbakevirkende anvendelse i henhold til nr. 19 a) eller b) ikke er praktisk mulig for en bestemt tidligere periode eller for perioder som ligger forut for dem som presenteres, omstendighetene som førte til dette forholdet, og en beskrivelse av hvordan og fra hvilket tidspunkt endringen i regnskapsprinsipper har vært anvendt.

Finansregnskap for etterfølgende perioder trenger ikke gjenta disse opplysningene.

- 29 Når en frivillig endring i regnskapsprinsipper har virkning på inneværende periode eller tidligere perioder, eller ville hatt virkning på perioden bortsett fra at det ikke er praktisk mulig å beregne størrelsen på justeringen, eller kan få virkning på framtidige perioder, skal foretaket gi følgende opplysninger:

- a) arten av endringen i regnskapsprinsipper,
- b) årsaken til at anvendelsen av de nye regnskapsprinsippene gir pålitelig og mer relevant informasjon,
- c) for inneværende periode og hver tidligere periode som presenteres, og i den utstrekning det er praktisk mulig, størrelsen på justeringen
 - i) av hver post i finansregnskapet som påvirkes, og
 - ii) av basisresultat og utvannet resultat per aksje, dersom IAS 33 får anvendelse på foretaket,
- d) størrelsen på justeringen for perioder som ligger forut for dem som presenteres, i den utstrekning det er praktisk mulig, og
- e) dersom tilbakevirkende anvendelse ikke er praktisk mulig for en bestemt tidligere periode eller for perioder som ligger forut for dem som presenteres, omstendighetene som førte til dette forholdet, og en beskrivelse av hvordan og fra hvilket tidspunkt endringen i regnskapsprinsipper har vært anvendt.

Finansregnskap for etterfølgende perioder trenger ikke gjenta disse opplysningene.

- 30 Når et foretak ikke har anvendt en ny standard eller tolkning som er offentliggjort, men ennå ikke har trådt i kraft, skal foretaket opplyse om

- a) dette faktum, og
- b) kjent informasjon eller informasjon som med rimelighet kan estimeres, som er relevant for en vurdering av den mulige virkningen som anvendelsen av den nye standarden eller tolkningen vil ha på foretakets finansregnskap i den perioden da standarden eller tolkningen anvendes første gang.

- 31 I samsvar med nr. 30 skal foretaket overveie å opplyse om

- a) navnet på den nye standarden eller tolkningen,
- b) arten av den eller de forestående endringene i regnskapsprinsipper,
- c) tidspunktet da anvendelsen av standarden eller tolkningen kreves påbegynt,
- d) tidspunktet da foretaket planlegger å anvende standarden eller tolkningen første gang, og
- e) enten
 - i) en drøftelse av den virkning førstegangsanvendelsen av standarden eller tolkningen forventes å ha på foretakets finansregnskap, eller

- ii) dersom denne virkningen ikke er kjent eller ikke med rimelighet kan estimeres, en angivelse av dette faktum.

ENDRINGER I REGNSKAPSMESSIGE ESTIMATER

- 32 På grunn av den usikkerhet som er forbundet med forretningsvirksomhet, kan mange regnskapsposter ikke måles nøyaktig, men bare estimeres. Slik estimering omfatter vurderinger basert på de seneste pålitelige opplysninger som er tilgjengelige. Estimerer kan for eksempel være nødvendige med hensyn til
- a) usikre fordringer,
 - b) ukurante beholdninger,
 - c) den virkelige verdien av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser,
 - d) utnyttbar levetid eller forventet profil på forbruket av framtidige økonomiske fordeler knyttet til avskrivbare eiendeler, og
 - e) garantiløfter.
- 33 Bruk av rimelige estimerer er en viktig del av utarbeidingen av finansregnskapet, og påvirker ikke dets pålitelighet.
- 34 Det kan være nødvendig å revidere et estimat dersom det skjer endringer i forholdene som lå til grunn for estimatet, eller som følge av nye opplysninger eller mer erfaring. Revisjon av estimerer omfatter av natur ikke tidligere perioder og anses ikke som korreksjoner av feil.
- 35 En endring i det benyttede målegrunnlaget er en endring i regnskapsprinsipper, og ikke en endring i et regnskapsmessig estimat. Når det er vanskelig å skille mellom en endring i regnskapsprinsipper og en endring i et regnskapsmessig estimat, skal endringen behandles som en endring i et regnskapsmessig estimat.
- 36 Virkningen av en endring i et regnskapsmessig estimat, bortsett fra endringer som omfattes av nr. 37, skal innregnes fremadrettet ved at den inkluderes i resultatet for
- a) perioden da endringen finner sted, dersom endringen bare påvirker denne perioden, eller
 - b) perioden da endringen finner sted og framtidige perioder, dersom endringen påvirker begge.
- 37 I den utstrekning en endring i et regnskapsmessig estimat medfører endringer i eiendeler og forpliktelser, eller knytter seg til en egenkapitalpost, skal endringen innregnes ved justering av den balanseførte verdien av den tilknyttede eiendelen, forpliktelsen eller egenkapitalposten i perioden da endringen finner sted.
- 38 Fremadrettet innregning av virkningen av en endring i et regnskapsmessig estimat betyr at endringen anvendes på transaksjoner og andre hendelser og forhold fra tidspunktet da endringen i estimatet foretas. En endring i et regnskapsmessig estimat kan påvirke resultatet for bare den inneværende perioden, eller resultatet for både den inneværende perioden og framtidige perioder. Eksempelvis vil en endring i et estimat av størrelsen på usikre fordringer bare påvirke resultatet for den inneværende perioden, og innregnes derfor i den inneværende perioden. En endring i estimert utnyttbar levetid eller forventet profil på forbruket av framtidige økonomiske fordeler knyttet til avskrivbare eiendeler påvirker imidlertid avskrivningskostnad for den inneværende perioden og alle framtidige perioder i eiendelens gjenværende utnyttbare levetid. I begge tilfeller innregnes virkningen av endringen med hensyn til den inneværende perioden som inntekt eller kostnad i inneværende periode. Eventuell virkning på framtidige perioder innregnes som inntekt eller kostnad i disse framtidige periodene.

Opplysninger

- 39 Et foretak skal opplyse om arten og omfanget av en endring i et regnskapsmessig estimat som har virkning i den inneværende perioden, eller som forventes å ha virkning i framtidige perioder, bortsett fra opplysninger om virkningen på framtidige perioder når det ikke er praktisk mulig å estimere denne virkningen.
- 40 Dersom et foretak ikke opplyser om størrelsen på virkningen i framtidige perioder fordi det ikke er praktisk mulig å estimere den, skal foretaket opplyse om dette.

FEIL

- 41 Det kan oppstå feil i forbindelse med innregning, måling og presentasjon av eller i opplysningene om finansregnskapets bestanddeler. Et finansregnskap er ikke i samsvar med IFRS-er dersom det inneholder enten vesentlige eller uvesentlige feil som er gjort med hensikt for å oppnå en bestemt framstilling av et foretaks

finansielle stilling, finansielle inntjening eller kontantstrømmer. Mulige feil som gjelder inneværende periode, og som oppdages i denne perioden, skal korrigeres før finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring. Noen ganger oppdages imidlertid vesentlige feil først i en etterfølgende periode, og slike feil i tidligere perioder skal korrigeres i sammenligningsinformasjonen som presenteres i finansregnskapet for den etterfølgende perioden (se nr. 42-47).

- 42 I henhold til nr. 43 skal et foretak korrigere vesentlige feil i tidligere perioder med tilbakevirkende kraft i det første finansregnskapet som godkjennes for offentliggjøring etter at feilene oppdages, ved å
- a) omarbeide sammenligningstallene for den eller de presenterte tidligere perioder da feilen oppstod, eller
 - b) dersom feilen oppstod før den første tidligere perioden som presenteres, omarbeide åpningssaldoene for eiendeler, forpliktelser og egenkapital for den første tidligere perioden som presenteres.

Begrensninger av tilbakevirkende omarbeiding

- 43 En feil i en tidligere periode skal korrigeres ved tilbakevirkende omarbeiding, unntatt når det ikke er praktisk mulig å beregne enten de periodespesifikke virkningene eller den samlede virkningen av feilen.
- 44 Når det ikke er praktisk mulig å beregne de periodespesifikke virkningene av en feil i sammenligningsinformasjonen for én eller flere tidligere perioder som presenteres, skal foretaket omarbeide åpningssaldoene for eiendeler, forpliktelser og egenkapital for den tidligste perioden da tilbakevirkende omarbeiding er praktisk mulig (som kan være inneværende periode).
- 45 Når det ved begynnelsen av inneværende periode ikke er praktisk mulig å beregne den samlede virkningen av en feil på alle tidligere perioder, skal foretaket omarbeide sammenligningsinformasjonen for å korrigere feilen fremadrettet fra det tidligste tidspunktet da dette er praktisk mulig.
- 46 Korreksjon av en feil i en tidligere periode utelates fra resultatet for perioden da feilen oppdages. All informasjon som presenteres om tidligere perioder, herunder historiske sammendrag av finansielle data, omarbeides så langt tilbake som det er praktisk mulig.
- 47 Når det ikke er praktisk mulig å beregne beløpet for en feil (for eksempel feilaktig anvendelse av regnskapsprinsipper) for alle tidligere perioder, skal foretaket i samsvar med nr. 45 omarbeide sammenligningsinformasjonen fremadrettet fra det tidligste tidspunktet da dette er praktisk mulig. Foretaket skal derfor se bort fra den delen av den samlede omarbeidingen av eiendeler, forpliktelser og egenkapital som har oppstått før dette tidspunktet. Nr. 50-53 gir veiledning om når det ikke er praktisk mulig å korrigere en feil i én eller flere tidligere perioder.
- 48 Det skilles mellom korreksjoner av feil og endringer i regnskapsmessige estimater. Regnskapsmessige estimater er av natur omtrentlige tall som det kan være nødvendig å revidere når det framkommer utfyllende informasjon. En gevinst eller et tap som innregnes som følge av en eventuell betingelse, utgjør for eksempel ikke en korreksjon av en feil.

Opplysninger om feil i tidligere perioder

- 49 Ved anvendelse av nr. 42 skal et foretak opplyse om
- a) arten av feilen i den tidligere perioden,
 - b) for hver tidligere periode som presenteres, dersom det er praktisk mulig, størrelsen på korreksjonen
 - i) av hver post i finansregnskapet som påvirkes, og
 - ii) av basisresultat og utvannet resultat per aksje, dersom IAS 33 får anvendelse på foretaket,
 - c) størrelsen på korreksjonen ved begynnelsen av den første tidligere perioden som presenteres, og
 - d) dersom tilbakevirkende omarbeiding ikke er praktisk mulig for en bestemt tidligere periode, omstendighetene som førte til dette forholdet, og en beskrivelse av hvordan og fra hvilket tidspunkt feilen er korrigert.

Finansregnskap for etterfølgende perioder trenger ikke gjenta disse opplysningene.

PRAKTISK UMULIGHET MED HENSYN TIL TILBAKEVIRKENDE ANVENDELSE OG TILBAKEVIRKENDE OMARBEIDING

- 50 I noen tilfeller er det ikke praktisk mulig å justere sammenligningsinformasjon for én eller flere tidligere perioder for å oppnå sammenlignbarhet med inneværende periode. Et eksempel er at det ikke har vært samlet

inn data i den eller de tidligere periodene på en måte som muliggjør tilbakevirkende anvendelse av nye regnskapsprinsipper (herunder, når det gjelder nr. 51-53, fremadrettet anvendelse for tidligere perioder), eller tilbakevirkende omarbeiding for å korrigere en feil i en tidligere periode, og at det ikke er praktisk mulig å rekonstruere denne informasjonen.

- 51 Det er ofte nødvendig å foreta estimater ved anvendelse av regnskapsprinsipper på bestanddeler av finansregnskapet som innregnes eller opplyses med hensyn til transaksjoner og andre hendelser eller forhold. Estimater er av natur subjektive, og de kan utarbeides etter balansedagen. Utarbeiding av estimater kan være vanskeligere når regnskapsprinsipper anvendes med tilbakevirkende kraft eller når det foretas tilbakevirkende omarbeiding for å korrigere en feil i en tidligere periode, fordi det kan ha gått lengre tid siden den aktuelle transaksjonen, en annen hendelse eller et annet forhold fant sted. Formålet med estimater i forbindelse med tidligere perioder er imidlertid det samme som for estimater som foretas i den inneværende perioden, nemlig å gjenspeile de rådende omstendighetene på tidspunktet da transaksjonen, hendelsen eller forholdet fant sted.
- 52 Ved tilbakevirkende anvendelse av nye regnskapsprinsipper eller korrigering av feil i tidligere perioder er det derfor nødvendig å skille informasjon som
- a) dokumenterer omstendigheter som forelå på tidspunktet eller tidspunktene da transaksjonen, en annen hendelse eller et annet forhold fant sted, og
 - b) ville ha vært tilgjengelig da finansregnskapet for denne tidligere perioden ble godkjent for offentliggjøring,
- fra annen informasjon. For noen typer estimater (for eksempel et estimat av virkelig verdi som ikke er basert på observert pris eller observerte innsatsvarer) er det ikke praktisk mulig å skille mellom disse typene informasjon. Når tilbakevirkende anvendelse eller tilbakevirkende omarbeiding ville kreve betydelige estimater uten mulighet for å skille mellom disse to typene informasjon, er det ikke praktisk mulig å anvende de nye regnskapsprinsippene eller korrigere feil i tidligere perioder med tilbakevirkende kraft.
- 53 Senere kunnskap skal ikke benyttes ved anvendelse av nye regnskapsprinsipper på eller korreksjon av beløp for en tidligere periode, verken ved antakelser om hva som ville ha vært ledelsens hensikt i en tidligere periode, eller ved estimering av beløp som er innregnet, målt eller opplyst i en tidligere periode. Dersom et foretak eksempelvis korrigerer en feil i et tidligere regnskapsår i forbindelse med måling av finansielle eiendeler som tidligere er klassifisert som investeringer som holdes til forfall, i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» skal foretaket ikke endre sitt målegrunnlag for denne perioden dersom ledelsen senere har besluttet ikke å holde investeringene til forfall. Et foretak skal dessuten, dersom det korrigerer en feil i en tidligere periode i forbindelse med beregning av sin forpliktelse for ansattes samlede sykefravær i samsvar med IAS 19: «Ytelser til ansatte», se bort fra informasjon om en særlig alvorlig influensaepidemi i den neste perioden som ble tilgjengelig etter at finansregnskapet for den tidligere perioden ble godkjent for offentliggjøring. Selv om betydelige estimater ofte er nødvendige ved endring av sammenligningsinformasjon for tidligere perioder, er dette ingen hindring for pålitelig justering eller korrigering av sammenligningsinformasjonen.

IKRAFTTREDELSE

- 54 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 55 Denne standard erstatter IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil», revidert i 1993.
- 56 Denne standard erstatter følgende tolkninger:
- a) SIC-2: «Konsistent anvendelse — balanseføring av låneutgifter», og
 - b) SIC-18: «Konsistent anvendelse — alternative metoder».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 10***Hendelser etter balansedagen*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette
- når et foretak skal justere sitt finansregnskap for hendelser etter balansedagen, og
 - hvilke opplysninger et foretak skal gi om tidspunktet da finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring og om hendelser etter balansedagen.

Denne standard krever også at foretaket ikke skal utarbeide finansregnskapet under forutsetning om fortsatt drift dersom hendelser etter balansedagen indikerer at forutsetningen om fortsatt drift ikke lenger passer.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av og for opplysninger om hendelser etter balansedagen.

DEFINISJONER

- 3 Følgende begreper anvendes i denne standard:
- «Hendelser etter balansedagen» er de hendelser, både gunstige og ugunstige, som finner sted mellom balansedagen og tidspunktet da finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring. To typer hendelser kan identifiseres:
- hendelser som gir kunnskap om forhold som forelå på balansedagen (hendelser etter balansedagen som det skal tas hensyn til), og
 - hendelser som vedrører forhold som oppstod etter balansedagen (hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til).
- 4 Prosessen vedrørende godkjenning av finansregnskapet for offentliggjøring vil variere avhengig av ledelsesstruktur, av lovfestede krav og av framgangsmåter som følges for å utarbeide og ferdigstille finansregnskapet.
- 5 I noen tilfeller er et foretak pålagt å oversende sitt finansregnskap til foretakets aksjeeiere for godkjenning etter at finansregnskapet er offentliggjort. I disse tilfellene anses finansregnskapet for å være godkjent for offentliggjøring på tidspunktet da det ble offentliggjort, og ikke på tidspunktet da foretakets aksjeeiere godkjenner finansregnskapet.

Eksempel

Ledelsen i et foretak ferdigstiller 28. februar 20X2 utkast til finansregnskap for regnskapsåret som avsluttes 31. desember 20X1. Styret behandler finansregnskapet 18. mars 20X2 og godkjenner det for offentliggjøring. Foretaket kunngjør sitt resultat og annen utvalgt finansiell informasjon 19. mars 20X2. Finansregnskapet blir gjort tilgjengelig for foretakets aksjeeiere og andre 1. april 20X2. Aksjonærene godkjenner finansregnskapet på den årlige generalforsamlingen 15. mai 20X2, og det godkjente finansregnskapet blir deretter innsendt til en reguleringsmyndighet 17. mai 20X2.

Finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring 18. mars 20X2 (tidspunktet for styrets godkjenning for offentliggjøring).

- 6 I noen tilfeller er ledelsen i et foretak pålagt å offentliggjøre sitt finansregnskap til et tilsynsorgan (i sin helhet sammensatt av eksterne medlemmer) for godkjenning. I disse tilfellene anses finansregnskapet som godkjent for offentliggjøring når ledelsen godkjenner det for offentliggjøring til det aktuelle tilsynsorgan.

Eksempel

Ledelsen i et foretak godkjenner 18. mars 20X2 finansregnskapet for offentliggjøring til foretakets tilsynsorgan. Tilsynsorganet består i sin helhet av eksterne medlemmer, og kan også omfatte representanter for de ansatte og for andre utenforstående interesser. Tilsynsorganet godkjenner finansregnskapet

26. mars 20X2. Finansregnskapet blir gjort tilgjengelig for foretakets aksjeeiere og andre 1. april 20X2. Aksjonærene godkjenner finansregnskapet på den årlige generalforsamlingen 15. mai 20X2, og finansregnskapet blir deretter innsendt til en reguleringsmyndighet 17. mai 20X2.

Finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring 18. mars 20X2 (tidspunktet for styrets godkjenning for offentliggjøring til tilsynsorganet).

- 7 Hendelser etter balansedagen omfatter alle hendelser fram til tidspunktet da finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring, selv om disse hendelsene skjer etter at foretaket kunngjør sitt resultat eller annen utvalgt finansiell informasjon.

INNREGNING OG MÅLING

Hendelser etter balansedagen som det skal tas hensyn til

- 8 Et foretak skal justere beløp innregnet i foretakets finansregnskap for å gjenspeile hendelser etter balansedagen som det skal tas hensyn til.
- 9 Følgende er eksempler på hendelser etter balansedagen som det skal tas hensyn til, og som krever at et foretak justerer de beløp som er innregnet i foretakets finansregnskap, eller at foretaket innregner poster som tidligere ikke var innregnet:
- a) En kjennelse gitt etter balansedagen i en rettssak som bekrefter at foretaket hadde en eksisterende plikt på balansedagen. Foretaket justerer en eventuell tidligere innregnet avsetning knyttet til denne rettssaken i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler», eller innregner en ny avsetning. Foretaket skal ikke utelukkende opplyse om en betinget forpliktelse, ettersom kjennelsen gir tilleggs kunnskap som må vurderes i samsvar med nr. 16 i IAS 37.
 - b) Ny informasjon som foretaket mottar etter balansedagen, og som indikerer at en eiendel har falt i verdi på balansedagen, eller at det beløpet som tidligere var innregnet som et tap ved verdifall, må justeres. Eksempler:
 - i) når en kunde går konkurs og dette skjer etter balansedagen, bekrefter dette vanligvis at det allerede forelå et tap på en kundefordringskonto på balansedagen, og at foretaket må justere den balanseførte verdien av kundefordringskontoen, og
 - ii) salg av beholdninger etter balansedagen kan gi ny kunnskap om varenes netto realiserbare verdi på balansedagen.
 - c) En fastsettelse etter balansedagen av anskaffelseskost for eiendeler som er kjøpt, eller proveny for eiendeler som er solgt før balansedagen.
 - d) En beregning etter balansedagen av størrelsen på overskuddsdeling eller bonusutbetaling, dersom foretaket hadde en eksisterende juridisk eller underforstått plikt på balansedagen til å foreta slike utbetalinger som et resultat av hendelser før balansedagen (se IAS 19: «Ytelser til ansatte»).
 - e) Oppdagelsen av bedrageri eller feil som viser at finansregnskapet ikke er riktig.

Hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til

- 10 Et foretak skal ikke justere beløp innregnet i foretakets finansregnskap for å gjenspeile hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til.
- 11 Et eksempel på en hendelse etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til, er et fall i markedsverdien av investeringer mellom balansedagen og tidspunktet da finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring. Fallet i markedsverdi vil normalt ikke være knyttet til forhold vedrørende investeringene på balansedagen, men gjenspeile omstendigheter som har inntrådt senere. Et foretak skal derfor ikke justere de beløp som er innregnet i finansregnskapet for disse investeringene. Tilsvarende skal foretaket heller ikke ajourføre de beløp som angår investeringene som det gis opplysninger om på balansedagen, selv om det kan være nødvendig å gi tilleggsopplysninger i henhold til nr. 21.

Utbytte

- 12 Dersom et foretak vedtar utbytte til eiere av egenkapitalinstrumenter (som definert i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon») etter balansedagen, skal foretaket ikke innregne dette utbyttet som forpliktelse på balansedagen.

- 13 Dersom det er vedtatt at det skal utdeles utbytte (dvs. utbyttet er behørig godkjent og ikke lenger underlagt foretakets skjønn) etter balansedagen, men før finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring, skal utbyttet ikke innregnes som forpliktelse på balansedagen, fordi det oppfyller ikke kriteriene for en eksisterende plikt i IAS 37. Opplysninger om slikt utbytte skal gis i notene i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».

FORTSATT DRIFT

- 14 Et foretak skal utarbeide sitt finansregnskap under forutsetning om fortsatt drift, med mindre ledelsen etter balansedagen enten har til hensikt å avvike foretaket eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.
- 15 Et svekket driftsresultat eller en svakere finansiell stilling etter balansedagen kan indikere at det er nødvendig å vurdere om forutsetningen om fortsatt drift fremdeles passer. Dersom forutsetningen om fortsatt drift ikke lenger kan legges til grunn, vil virkningen av dette være av så gjennomgripende betydning at denne standard krever en grunnleggende endring i grunnlaget for regnskapsføringen, og ikke bare en justering av de beløp som er innregnet i samsvar med det opprinnelige grunnlaget for regnskapsføring.
- 16 IAS 1 angir at det kreves opplysninger dersom
- a) finansregnskapet ikke er utarbeidet under forutsetningen om fortsatt drift, eller
 - b) ledelsen er kjent med vesentlige usikkerhetsmomenter knyttet til hendelser eller forhold som kan reise betydelig tvil om foretakets videre evne til fortsatt drift. Hendelser eller forhold som gir grunnlag for slike tilleggsopplysninger, kan oppstå etter balansedagen.

OPPLYSNINGER

Tidspunkt for godkjenning for offentliggjøring

- 17 Et foretak skal opplyse om tidspunktet for godkjenning av finansregnskapet for offentliggjøring, og hvem som gav slik godkjenning. Dersom foretakets eiere eller andre har myndighet til å endre finansregnskapet etter offentliggjøring, skal foretaket opplyse om dette.
- 18 Det er viktig for brukere å vite når finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring, fordi finansregnskapet ikke gjenspeiler hendelser etter denne dagen.

Ajourføring av opplysninger om forhold på balansedagen

- 19 Dersom et foretak etter balansedagen mottar informasjon om forhold som forelå på balansedagen, skal foretaket ajourføre opplysninger som vedrører disse forholdene i lys av den nye informasjonen.
- 20 I noen tilfeller må et foretak ajourføre opplysninger som er gitt i foretakets finansregnskap for å gjenspeile informasjon som er mottatt etter balansedagen, selv når denne informasjonen ikke påvirker de beløp som foretaket innregner i sitt finansregnskap. Et eksempel på behovet for ajourføring av opplysninger er når ny kunnskap blir tilgjengelig etter balansedagen om en betinget forpliktelse som allerede forelå på balansedagen. I tillegg til å vurdere om det skal innregne eller endre en avsetning i henhold til IAS 37, må et foretak ajourføre opplysningene om den betingede forpliktelsen i lys av den nye kunnskapen.

Hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til

- 21 Dersom hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til, er vesentlige, kan manglende opplysninger påvirke de økonomiske beslutningene som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet. Derfor skal et foretak opplyse om følgende for hver vesentlige kategori av de nevnte hendelser etter balansedagen:
- a) hendelsens art, og
 - b) et estimat på hendelsens finansielle virkning, eller en uttalelse om at det ikke kan foretas noe slikt estimat.
- 22 Nedenfor følger eksempler på hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til, og som vanligvis ville innebære at det skal gis opplysninger:
- a) En større virksomhetssammenslutning etter balansedagen (IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger» krever tilleggsopplysninger i slike tilfeller) eller avhending av et større datterforetak.
 - b) Kunngjøring av en plan om å avvike en virksomhet.

- c) Større kjøp av eiendeler, klassifisering av eiendeler som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet», andre avhendinger av eiendeler eller en offentlig myndighets ekspropriasjon av større eiendeler.
- d) En brann etter balansedagen som resulterer i ødeleggelse av et større produksjonsanlegg.
- e) En kunngjøring om eller en påbegynt gjennomføring av en større omstrukturering (se IAS 37).
- f) Større ordinære aksjetransaksjoner og mulige ordinære aksjetransaksjoner etter balansedagen (IAS 33: «Resultat per aksje» krever at et foretak gir opplysninger om slike transaksjoner, bortsett fra i tilfeller der slike transaksjoner innebærer fonds- eller bonusemisjoner, aksjesplitt eller motsatt aksjesplitt, som alle krever justering i henhold til IAS 33).
- g) Uvanlig store endringer i priser på eiendeler eller i valutakurser etter balansedagen.
- h) Endringer i skattesatser eller skatteregler som er vedtatt eller kunngjort etter balansedagen og som vil ha vesentlig innvirkning på eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt og utsatt skatt (se IAS 12: «Inntektsskatt»).
- i) Et foretak påtar seg betydelige plikter eller betingede forpliktelser, for eksempel ved å utstede vesentlige garantier.
- j) Igangsetting av større rettslige prosesser som utelukkende har sitt utspring i hendelser etter balansedagen.

IKRAFTTREDELSE

- 23 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 10 (REVIDERT I 1999)

- 24 Denne standard erstatter IAS 10: «Hendelser etter balansedagen» (revidert i 1999).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 11***Anleggskontrakter*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å fastsette hvordan driftsinntekter og utgifter i forbindelse med anleggskontrakter skal behandles regnskapsmessig. På grunn av arten av den virksomhet som utføres i forbindelse med anleggskontrakter, vil tidspunktet for kontraktens inngåelse og tidspunktet for fullføring av virksomheten normalt falle i to ulike regnskapsperioder. Det primære spørsmålet i regnskapsføring av anleggskontrakter er derfor fordelingen av kontraktsinntekter og kontraktsutgifter på de regnskapsperiodene som anleggsarbeidet utføres i. Denne standard benytter innregningskriteriene fastsatt i «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» til å bestemme når kontraktsinntekter og kontraktsutgifter skal innregnes som driftsinntekter og kostnader i resultatregnskapet. Den gir også praktisk veiledning i anvendelsen av disse kriteriene.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard får anvendelse på regnskapsføring av anleggskontrakter i finansregnskap for entreprenører.
- 2 Denne standard erstatter IAS 11: «Regnskapsføring av anleggskontrakter», godkjent i 1978.

DEFINISJONER

- 3 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Anleggskontrakt» er en kontrakt som er særlig framforhandlet for tilvirkning av en eiendel eller en kombinasjon av eiendeler som er tett innbyrdes forbundet eller innbyrdes avhengige når det gjelder utforming, teknologi og funksjon eller endelig hensikt eller bruk.

«Fastpriskontrakt» er en anleggskontrakt der entreprenøren samtykker i en fast kontraktspris eller en fast sats per produsert enhet, som i noen tilfeller er underlagt bestemmelser om utgiftsregulering.

«Kost-pluss-kontrakt» er en anleggskontrakt der entreprenøren får refundert tillatte eller på andre måter definerte utgifter, pluss en prosentvis andel av disse utgiftene eller et fast honorar.
- 4 En anleggskontrakt kan framforhandles for tilvirkning av én enkelt eiendel som en bro, en bygning, en dam, en rørledning, en vei, et skip eller en tunnel. En anleggskontrakt kan også gjelde tilvirkning av flere eiendeler som er innbyrdes tett forbundet eller innbyrdes avhengige med hensyn til utforming, teknologi og funksjon eller endelig hensikt eller bruk, og eksempler på slike kontrakter omfatter kontrakter for bygging av raffinerier og andre komplekse enheter av fabrikker eller utstyr.
- 5 I denne standard omfatter anleggskontrakter følgende:
 - a) kontrakter for yting av tjenester som er direkte knyttet til tilvirkning av eiendelen, for eksempel kontrakter for tjenester som ytes av prosjektledere og arkitekter, og
 - b) kontrakter for destruksjon eller rehabilitering av eiendeler, samt rehabilitering av miljøet etter riving av eiendeler.
- 6 Anleggskontrakter er formulert på flere ulike måter som i denne standard klassifiseres som fastpriskontrakter og kost-pluss-kontrakter. Enkelte anleggskontrakter kan inneholde egenskaper fra både en fastpriskontrakt og en kost-pluss-kontrakt, for eksempel en kost-pluss-kontrakt med avtalt maksimalpris. Under slike omstendigheter må en entreprenør vurdere alle betingelsene i nr. 23 og 24 for å avgjøre når kontraktsinntekter og kontraktsutgifter skal innregnes.

SAMMENSLÅING OG OPPDELING AV ANLEGGSKONTRAKTER

- 7 Kravene i denne standard blir normalt anvendt separat på hver enkelt anleggskontrakt. Under visse omstendigheter er det imidlertid nødvendig å anvende standarden på de separate identifiserbare komponentene i én enkelt kontrakt eller på en gruppe kontrakter under ett for å gjenspeile innholdet i en kontrakt eller en gruppe kontrakter.

- 8 Når en kontrakt omfatter et antall eiendeler, skal tilvirkningen av hver enkelt eiendel behandles som en separat anleggskontrakt når
- a) det er framlagt separate forslag for hver enkelt eiendel,
 - b) hver eiendel har vært underlagt separate forhandlinger, og entreprenøren og kunden har kunnet akseptere eller forkaste den delen av kontrakten som gjelder for hver enkelt eiendel, og
 - c) utgiftene og driftsinntektene ved hver enkelt eiendel kan identifiseres.
- 9 En gruppe kontrakter, enten med én enkelt kunde eller med flere kunder, skal behandles som én enkelt anleggskontrakt når
- a) kontraktene er framforhandlet som en enkeltstående pakke,
 - b) kontraktene er så tett innbyrdes forbundet at de rent faktisk er del av et enkeltstående prosjekt med en overordnet fortjenestemargin, og
 - c) kontraktene blir utført samtidig eller i en sammenhengende sekvens.
- 10 En kontrakt kan inneholde bestemmelser om tilvirkning av en eiendel i tillegg etter kundens ønske, eller kan endres til å omfatte tilvirkning av en eiendel i tillegg. Tilvirkningen av tilleggseiendelen skal behandles som en separat anleggskontrakt når
- a) eiendelen i utforming, teknologi eller funksjon i vesentlig grad skiller seg fra eiendelen(e) som var omfattet av den opprinnelige kontrakten, eller
 - b) prisen på eiendelen blir framforhandlet uten hensyn til den opprinnelige kontraktsprisen.

KONTRAKTSINNTEKTER

- 11 Kontraktsinntekter skal omfatte
- a) det opprinnelige inntektsbeløpet som ble avtalt i kontrakten, og
 - b) forandringer i kontraktsarbeid, krav og innsatsgodtgjørelser
 - i) i den utstrekning det er sannsynlig at de vil føre til driftsinntekter, og
 - ii) det er mulig å måle disse på en pålitelig måte.
- 12 Kontraktsinntekter måles som den virkelige verdien av vederlaget som er mottatt eller til gode. Målingen av kontraktsinntekter påvirkes av en rekke usikkerhetsfaktorer som er avhengig av utfallet av framtidige hendelser. Estimerer må ofte revideres etter hvert som hendelser forekommer og usikkerhetsfaktorer blir avklart. Beløpet for kontraktsinntekter kan derfor øke eller minske fra én regnskapsperiode til den neste. Eksempler:
- a) En entreprenør og en kunde kan avtale forandringer eller krav som øker eller minker kontraktsinntektene i en regnskapsperiode som følger etter regnskapsperioden der kontrakten i utgangspunktet ble avtalt.
 - b) Det avtalte inntektsbeløpet i en fastpriskontrakt kan øke som et resultat av bestemmelser om utgiftsregulering.
 - c) Kontraktsinntektsbeløpet kan bli redusert som følge av sanksjoner knyttet til forsinkelser i fullføring av kontrakten som skyldes entreprenøren.
 - d) Når en fastpriskontrakt innebærer en fast pris per produksjonsenhet, øker kontraktsinntektene når antallet enheter øker.
- 13 En forandring er en instruksjon fra kunden om en endring i omfanget av arbeidet som skal utføres i henhold til kontrakten. En forandring kan føre til en økning eller en nedsettelse av kontraktsinntekter. Eksempler på slike forandringer er endringer i spesifikasjonene for eller utformingen av eiendelen samt endringer i kontraktens varighet. En forandring inngår i kontraktsinntektene når
- a) det er sannsynlig at kunden vil godkjenne forandringen og inntektsbeløpet som oppstår på grunn av forandringen, og
 - b) inntektsbeløpet kan måles på en pålitelig måte.

- 14 Et krav er et beløp som entreprenøren vil kreve inn fra kunden eller fra en annen part som refusjon av utgifter som ikke inngår i kontraktsprisen. Et krav kan for eksempel oppstå på grunn av forsinkelser som skyldes kunden, feil i spesifikasjoner eller utforming samt omstridte forandringer i kontraktsarbeidet. Målingen av inntektsbeløpet som oppstår på grunn av krav, er gjenstand for en høy grad av usikkerhet og avhenger ofte av utfallet av forhandlingene. Derfor inngår krav i kontraktsinntektene bare når
- a) forhandlingene har nådd et så framskredent nivå at det er sannsynlig at kunden vil akseptere kravet, og
 - b) beløpet som det er sannsynlig at kunden vil akseptere, kan måles på en pålitelig måte.
- 15 Innsatsgodtgjørelser er tilleggsbeløp betalt til entreprenøren dersom de spesifiserte kravene til ytelse oppfylles eller overskrides. En kontrakt kan for eksempel ta hensyn til en innsatsgodtgjørelse til entreprenøren for tidlig fullføring av kontrakten. Innsatsgodtgjørelser inngår i kontraktsinntektene når
- a) kontrakter er kommet tilstrekkelig langt til at det er sannsynlig at de spesifiserte kravene til ytelse vil oppfylles eller overskrides, og
 - b) størrelsen på innsatsgodtgjørelsen kan måles på en pålitelig måte.

KONTRAKTSUTGIFTER

- 16 Kontraktsutgifter skal omfatte
- a) utgifter som er direkte knyttet til den angitte kontrakten,
 - b) utgifter som kan regnes til kontraktsvirksomhet generelt, og som kan henføres kontrakten, samt
 - c) andre utgifter som skal dekkes av kunden i henhold til kontraktsvilkårene.
- 17 Utgifter som er direkte knyttet til en angitt kontrakt, omfatter
- a) utgifter til arbeidskraft, herunder ledelse, på anleggsstedet,
 - b) utgifter til materialer som benyttes i tilvirkningen,
 - c) avskrivning på anlegg og utstyr benyttet i kontraktsarbeidet,
 - d) utgifter ved flytting av anlegg, utstyr og materialer til og fra anleggsstedet,
 - e) utgifter til leie av maskiner og utstyr,
 - f) utgifter ved utforming og teknisk bistand som er direkte knyttet til kontrakten,
 - g) estimerte utgifter ved endrings- og garantiarbeid, herunder forventede garantiutgifter, og
 - h) krav fra tredjemann.
- Disse utgiftene kan bli redusert ved tilfeldige inntekter som ikke inngår i kontraktsinntektene, for eksempel inntekter fra salg av overskuddsmaterialer og avhending av anlegg og utstyr ved avslutning av kontrakten.
- 18 Utgifter som kan regnes til kontraktsvirksomhet generelt, og som kan henføres bestemte kontrakter, omfatter
- a) forsikring,
 - b) utgifter til utforming og teknisk bistand som ikke er direkte knyttet til en bestemt kontrakt, og
 - c) faste kostnader knyttet til anleggskontrakten.

Slike utgifter henføres ved hjelp av systematiske og rasjonelle metoder, og anvendes konsekvent på alle utgifter som har de samme egenskaper. Fordelingen er basert på normalt aktivitetsnivå for anleggsvirksomhet. Faste kostnader omfatter utgifter som utarbeiding og behandling av lønn til anleggspersonell. Utgifter som kan regnes til kontraktsvirksomhet generelt, og som kan henføres bestemte kontrakter, omfatter også låneutgifter når entreprenøren benytter den tillatte alternative metode i IAS 23: «Låneutgifter».

- 19 Utgifter som skal dekkes av kunden i henhold til kontraktsvilkårene, kan omfatte enkelte generelle administrasjonsutgifter og utviklingsutgifter som det er angitt refusjon for i kontraktsvilkårene.
- 20 Utgifter som ikke kan regnes til kontraktsvirksomhet, eller som ikke kan henføres en kontrakt, inngår ikke i utgiftene til en anleggskontrakt. Slike utgifter omfatter
- a) generelle administrasjonsutgifter som det ikke er angitt refusjon for i kontrakten,
 - b) salgsutgifter,
 - c) forsknings- og utviklingsutgifter som det ikke er angitt refusjon for i kontrakten, og
 - d) avskrivning av uvirksomt anlegg og utstyr som ikke er i bruk i en bestemt kontrakt.
- 21 Kontraktsutgifter omfatter de utgiftene som kan regnes til en kontrakt i perioden fra tidspunktet for kontraktsinngåelse og fram til endelige fullføring av kontrakten. Imidlertid vil utgifter som er knyttet direkte til en kontrakt for å sikre kontraktsinngåelsen, også omfattes som del av kontraktsutgiftene dersom de kan identifiseres separat og måles på en pålitelig måte, og det er sannsynlig at kontrakten vil bli inngått. Når utgifter som har påløpt for å sikre kontraktsinngåelsen, blir innregnet som kostnad i den regnskapsperioden de har påløpt, inngår de ikke i kontraktsutgiftene når kontrakten blir inngått i en etterfølgende regnskapsperiode.

INNREGNING AV KONTRAKTSINNTEKTER OG -KOSTNADER

- 22 Når utfallet av en anleggskontrakt kan estimeres på en pålitelig måte, skal kontraktsinntekter og kontraktsutgifter tilknyttet anleggskontrakten innregnes som henholdsvis driftsinntekter og kostnader med henvisning til kontraktsvirksomhetens fullføringsgrad på balansedagen. Et forventet underskudd på anleggskontrakten skal innregnes som kostnad umiddelbart, i samsvar med nr. 36.
- 23 Når det gjelder en fastpriskontrakt, kan utfallet av en anleggskontrakt estimeres på en pålitelig måte når alle vilkårene nedenfor er oppfylt:
- a) de totale kontraktsinntektene kan måles på en pålitelig måte,
 - b) det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til kontrakten vil tilflyte foretaket,
 - c) både kontraktsutgiftene ved å fullføre kontrakten og kontraktsens fullføringsgrad på balansedagen kan måles på en pålitelig måte, og
 - d) kontraktsutgiftene som kan regnes til kontrakten, klart kan identifiseres og måles på en pålitelig måte, slik at de faktiske kontraktsutgiftene som har påløpt, kan sammenlignes med tidligere estimerater.
- 24 Når det gjelder en kost-pluss-kontrakt, kan utfallet av en anleggskontrakt estimeres på en pålitelig måte når begge vilkårene nedenfor er oppfylt:
- a) det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til kontrakten vil tilflyte foretaket, og
 - b) kontraktsutgiftene som kan regnes til kontrakten, enten de spesifikt skal refunderes eller ikke, klart kan identifiseres og måles på en pålitelig måte.
- 25 Driftsinntekts- og kostnadsinnregning på grunnlag av kontraktsens fullføringsgrad omtales ofte som metoden for løpende avregning. I henhold til denne metoden blir kontraktsinntekter sammenstilt med de kontraktsutgiftene som har påløpt så langt i kontraktsens fullføringsgrad, noe som fører til at det rapporteres driftsinntekter, kostnader og overskudd som kan regnes til den forholdsmessige delen av det fullførte arbeidet. Denne metoden gir nyttig informasjon om omfanget av kontraktsvirksomhet og inntjening i løpet av en regnskapsperiode.
- 26 I henhold til metoden for løpende avregning innregnes kontraktsinntekter som driftsinntekter i resultatregnskapet i de regnskapsperiodene som arbeidet blir utført i. Kontraktsutgifter blir normalt innregnet som kostnad i resultatregnskapet i de regnskapsperiodene der det tilhørende arbeidet blir utført. Derimot innregnes alle forventede totale kontraktsutgifter som overstiger totale kontraktsinntekter for kontrakten som kostnad umiddelbart, i samsvar med nr. 36.

- 27 En entreprenør kan ha pådratt seg kontraktsutgifter som er knyttet til framtidig virksomhet i henhold til kontrakten. Slike kontraktsutgifter blir innregnet som eiendel, forutsatt at det er sannsynlig at de vil bli gjenvunnet. Slike utgifter representerer en kundefordring, og klassifiseres ofte som kontraktsarbeid under utføring.
- 28 Utfallet av en anleggskontrakt kan bare estimeres på en pålitelig måte når det er sannsynlig at de økonomiske fordelene i forbindelse med kontrakten vil tilflyte foretaket. Dersom det imidlertid oppstår usikkerhet knyttet til inndrivelsen av et beløp som allerede inngår i kontraktsinntektene og allerede er innregnet i resultatregnskapet, skal beløp som ikke kan inndrives, eller beløp hvor gjenvinning ikke lenger er sannsynlig, innregnes som kostnad og ikke som justering av kontraktsinntektsbeløpet.
- 29 Et foretak er vanligvis i stand til å utarbeide pålitelige estimater etter at det har inngått en kontrakt som fastsetter
- a) hver av partenes håndhevbare rettigheter vedrørende eiendelen som skal tilvirkes,
 - b) vederlaget som skal utveksles, og
 - c) oppgjørsform og -vilkår.
- Vanligvis er det også nødvendig for foretaket å ha et effektivt system for intern budsjettering og rapportering. Foretaket går gjennom og foretar om nødvendig en revurdering av estimerte kontraktsinntekter og kontraktsutgifter etter hvert som kontrakten utføres. Behovet for slike revurderinger indikerer ikke nødvendigvis at utfallet av kontrakten ikke kan estimeres på en pålitelig måte.
- 30 Fullføringsgraden for en kontrakt kan fastsettes på mange ulike måter. Foretaket bruker den metoden som måler utført arbeid på en pålitelig måte. Avhengig av kontraktens art kan disse metodene omfatte
- a) forholdet mellom hittil påløpte kontraktsutgifter for utført arbeid og de estimerte totale kontraktsutgiftene,
 - b) kartlegging av utført arbeid, eller
 - c) fullføring av en fysisk del av kontraktsarbeidet.
- Delbetalinger og forskudd som mottas fra kunder, gjenspeiler ikke alltid det arbeidet som er utført.
- 31 Når fullføringsgraden er fastslått med utgangspunkt i de hittil påløpte kontraktsutgiftene, omfattes bare de kontraktsutgiftene som gjenspeiler utført arbeid av hittil påløpte kostnader. Eksempler på kontraktsutgifter som ikke inngår, er:
- a) kontraktsutgifter som gjelder framtidig virksomhet i henhold til kontrakten, for eksempel utgifter til materialer som er levert til anleggsstedet eller er satt av for bruk i henhold til en kontrakt, men som ennå ikke er montert eller anvendt i utførelsen av kontrakten, med mindre materialene er framstilt spesielt for kontrakten, og
 - b) betalinger som er foretatt til underleverandør på forhånd for arbeid utført i henhold til underleverandørkontrakten.
- 32 Når utfallet av en anleggskontrakt ikke kan estimeres på en pålitelig måte,
- a) skal driftsinntekter bare innregnes i det omfang påløpte kontraktsutgifter med sannsynlighet vil bli gjenvunnet, og
 - b) kontraktsutgifter skal innregnes som kostnad i den regnskapsperioden de påløp.
- Et forventet underskudd på anleggskontrakten skal innregnes som kostnad umiddelbart, i samsvar med nr. 36.
- 33 I tidlige faser av en kontrakt er situasjonen ofte at utfallet av kontrakten ikke kan estimeres på en pålitelig måte. Likevel kan det være sannsynlig at foretaket vil få gjenvunnet påløpte kontraktsutgifter. Derfor skal kontraktsinntekter bare innregnes med et beløp som tilsvarer påløpte utgifter som kan forventes å bli gjenvunnet. Ettersom utfallet av kontrakten ikke kan estimeres på en pålitelig måte, skal det ikke innregnes noe overskudd. Men selv om utfallet av kontrakten ikke kan estimeres på en pålitelig måte, kan det være sannsynlig at de totale kontraktsutgiftene vil overstige de totale kontraktsinntektene. I slike tilfeller innregnes alle forventede totale kontraktsutgifter som overstiger totale kontraktsinntekter for kontrakten, som kostnad umiddelbart, i samsvar med nr. 36.

- 34 Kontraktsutgifter som ikke med sannsynlighet kan gjenvinnes, innregnes som kostnad umiddelbart. Eksempler på omstendigheter der påløpte kontraktsutgifter trolig ikke kan gjenvinnes, og der kontraktsutgifter kan måtte innregnes som kostnad umiddelbart, omfatter kontrakter
- a) som ikke fullt ut er rettsgyldige, det vil si at det stilles vesentlige spørsmål vedrørende kontraktens gyldighet,
 - b) der fullføringen av kontrakten er underlagt utfallet av verserende tvister eller av lovgivning,
 - c) som gjelder eiendommer som trolig vil bli kondemnert eller ekspropriet,
 - d) der kunden ikke kan oppfylle sine plikter, eller
 - e) der entreprenøren ikke kan fullføre kontrakten eller på annen måte oppfylle sine plikter i henhold til kontrakten.
- 35 Når usikkerhetsmomentene som har forhindret et pålitelig estimat over utfallet av kontrakten ikke lenger foreligger, skal driftsinntekter og kostnader i forbindelse med anleggskontrakten heller innregnes i samsvar med nr. 22 enn i samsvar med nr. 32.

INNREGNING AV FORVENTEDE UNDERSKUDD

- 36 Når det er sannsynlig at totale kontraktsutgifter vil overstige de totale kontraktsinntektene, skal det forventede underskuddet innregnes som kostnad umiddelbart.
- 37 Omfanget av et slikt underskudd fastsettes uten hensyn til
- a) om arbeidet i henhold til kontrakten er påbegynt eller ikke,
 - b) fullføringsgraden for kontraktsvirksomheten, eller
 - c) overskuddsbeløpene som forventes å oppstå i henhold til andre kontrakter som ikke behandles som én enkelt anleggskontrakt i samsvar med nr. 9.

ENDRINGER I ESTIMATER

- 38 Metoden for løpende avregning anvendes på kumulativ basis i hver regnskapsperiode på de gjeldende estimatene over kontraktsinntekter og kontraktsutgifter. Derfor regnskapsføres virkningen av en endring i estimatet over kontraktsinntekter eller kontraktsutgifter, eller virkningen av en endring i estimatet over utfallet av en kontrakt, som en endring i regnskapsmessig estimat (se IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»). De endrede estimatene benyttes ved fastsettelsen av beløp for inntekter og kostnader innregnet i resultatregnskapet i regnskapsperioden der endringen blir foretatt samt i etterfølgende regnskapsperioder.

OPPLYSNINGER

- 39 Et foretak skal opplyse om
- a) omfanget av kontraktsinntekter innregnet som driftsinntekter i regnskapsperioden,
 - b) de metoder som er benyttet til å fastsette kontraktsinntektene innregnet i regnskapsperioden, og
 - c) de metoder som er benyttet til å fastsette fullføringsgraden for løpende kontrakter.
- 40 Et foretak skal opplyse om følgende for løpende kontrakter på balansedagen:
- a) samlet omfang av påløpte utgifter og innregnede overskudd (minus innregnede underskudd) til dato,
 - b) omfanget av mottatte forskudd, og
 - c) tilbakeholdte beløp.
- 41 Tilbakeholdte beløp er akontofakturerte beløp som ikke blir betalt før vilkår som er angitt i kontrakten for betaling av slike beløp, er oppfylt eller før feil er rettet opp. Akontofakturerte beløp er beløp som er fakturert for utført arbeid på en kontrakt, enten de er blitt betalt av kunden eller ikke. Forskudd er beløp som er mottatt av entreprenøren før det tilhørende arbeidet er utført.

- 42 Et foretak skal gi opplysninger om
- a) bruttobeløp skyldig fra kunder for kontraktsarbeid som en eiendel, og
 - b) bruttobeløp skyldig til kunder for kontraktsarbeid som en forpliktelse.
- 43 Bruttobeløp skyldig fra kunder for kontraktsarbeid er nettobeløpet av
- a) påløpte utgifter pluss innregnede overskudd, minus
 - b) summen av innregnede underskudd og akontofakturerte beløp
- for alle løpende kontrakter der påløpte utgifter pluss innregnede overskudd (minus innregnede underskudd) overstiger akontofakturerte beløp.
- 44 Bruttobeløp skyldig til kunder for kontraktsarbeid er nettobeløpet av
- a) påløpte utgifter pluss innregnede overskudd, minus
 - b) summen av innregnede underskudd og akontofakturerte beløp
- for alle løpende kontrakter der akontofakturerte beløp overstiger påløpte utgifter pluss innregnede overskudd (minus innregnede underskudd).
- 45 Et foretak skal gi opplysninger om betingede forpliktelser og betingede eiendeler i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler». Betingede forpliktelser og betingede eiendeler kan for eksempel oppstå som følge av poster som garantiutgifter, krav, dagbøter eller mulige tap.

IKRAFTTREDELSE

- 46 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1995 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 12**Inntektsskatt****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av inntektsskatt. Det viktigste spørsmålet i regnskapsføring av inntektsskatt er regnskapsføringen av periodeskatt og framtidige skattemessige konsekvenser av

- a) framtidig gjenvinning (oppgjør) av den balanseførte verdien av eiendeler (forpliktelser) som er innregnet i et foretaks balanse, og
- b) transaksjoner og andre hendelser i inneværende periode som innregnes i et foretaks finansregnskap.

Det ligger i innregningen av en eiendel eller en forpliktelse at det rapporterende foretaket forventer å gjenvinne eller gjøre opp den balanseførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen. Dersom det er sannsynlig at gjenvinningen eller oppgjøret av den balanseførte verdien vil gjøre framtidige skattebetalinger større (mindre) enn de ville vært dersom slik gjenvinning eller slikt oppgjør ikke fikk skattemessige konsekvenser, krever denne standard at et foretak generelt innregner en forpliktelse (eiendel) ved utsatt skatt, med visse begrensede unntak.

Denne standard krever at et foretak regnskapsfører de skattemessige konsekvensene av transaksjoner og andre hendelser på samme måte som det regnskapsfører selve transaksjonen og hendelsen. For transaksjoner og andre hendelser innregnet i resultatet blir derfor alle tilknyttede skattemessige virkninger også innregnet i resultatet. For transaksjoner og andre hendelser innregnet direkte i egenkapitalen blir alle tilknyttede skattemessige virkninger også innregnet direkte i egenkapitalen. På samme måte påvirker innregningen av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt i en virksomhetssammenslutning beløpet for goodwill som oppstår i virksomhetssammenslutningen, eller et eventuelt overskytende beløp av det overtakende foretakets andel av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til sammenslutningens anskaffelseskost.

Denne standard omhandler også innregning av eiendeler ved utsatt skatt som oppstår av utnyttede skattemessige underskudd eller utnyttede skattefradrag, presentasjon av inntektsskatt i finansregnskapet og opplysninger tilknyttet inntektsskatt.

VIKKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av inntektsskatt.
- 2 I denne standard skal «inntektsskatt» omfatte alle innenlandske og utenlandske skatter som er basert på skattepliktige inntekter. Inntektsskatt omfatter også andre skatter, for eksempel kildeskatt, som skal betales av et datterforetak, tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet ved utdeling til det rapporterende foretaket.
- 3 [Opphevet]
- 4 Denne standard omhandler ikke metodene for regnskapsføring av offentlige tilskudd (se IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte») eller fradrag knyttet til investeringer. Denne standard omhandler imidlertid regnskapsføring av midlertidige forskjeller som kan oppstå av slike tilskudd eller av skattefradrag knyttet til investeringer.

DEFINISJONER

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Regnskapsmessig overskudd» er periodens resultat før fradrag av kostnad ved skatt.

«Skattepliktig inntekt» («skattemessig underskudd») er inntekt (underskudd) over en periode, utregnet i samsvar med regler fastsatt av skattemyndighetene, og som det skal betales (gjenvinnes) inntektsskatt av.

«Kostnad ved skatt» («inntekt ved skatt») er det samlede beløp som inngår i beregningen av periodens resultat med hensyn til periodeskatt og utsatt skatt.

«Periodeskatt» er beløpet for inntektsskatt som skal betales (gjenvinnes) knyttet til skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) i en periode.

«Forpliktelser ved utsatt skatt» er beløpene for inntektsskatt som skal betales i framtidige perioder knyttet til skatteøkende midlertidige forskjeller.

«Eiendeler ved utsatt skatt» er beløpene for inntektsskatt som er gjenvinnbart i framtidige perioder knyttet til

- a) skattereduserende midlertidige forskjeller,
- b) overføring av uutnyttede skattemessige underskudd, og
- c) overføring av uutnyttede skattefradrag.

«Midlertidige forskjeller» er forskjeller mellom det balanseførte beløpet til en eiendel eller en forpliktelse i balansen og eiendelens eller forpliktelsens skattemessige verdi. Midlertidige forskjeller kan være enten

- a) «skatteøkende midlertidige forskjeller», som er midlertidige forskjeller som vil resultere i skattepliktige beløp ved beregning av skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) for framtidige perioder når den balanseførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen gjenvinnes eller gjøres opp, eller
- b) «skattereduserende midlertidige forskjeller», som er midlertidige forskjeller som vil resultere i beløp som er fradragsberettiget ved beregning av skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) for framtidige perioder når den balanseførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen gjenvinnes eller gjøres opp.

Den skattemessige verdien av en eiendel eller en forpliktelse er beløpet som skattemessig kan regnes til denne eiendelen eller forpliktelsen.

- 6 Kostnad (inntekt) ved skatt omfatter kostnad (inntekt) ved periodeskatt og kostnad (inntekt) ved utsatt skatt.

Skattemessig verdi

- 7 Den skattemessige verdien av en eiendel er det beløpet som vil være fradragsberettiget i forhold til eventuelle skattepliktige økonomiske fordeler som vil tilflytte et foretak når den balanseførte verdien av eiendelen gjenvinnes. Dersom disse økonomiske fordelene ikke vil bli skattepliktige, er den skattemessige verdien av eiendelen lik eiendelens balanseførte verdi.

Eksempler

1. En maskin koster 100. Skattemessig er en avskrivning på 30 allerede kommet til fradrag i inneværende og tidligere perioder, og den gjenværende kostnaden vil være fradragsberettiget i framtidige perioder, enten som avskrivning eller som fradrag ved avhending av eiendelen. Inntekter som blir generert av bruken av maskinen er skattepliktige, eventuell gevinst ved avhendingen av maskinen vil være skattepliktig og et eventuelt tap ved avhendingen vil være skattemessig fradragsberettiget. *Den skattemessige verdien av maskinen er 70.*
2. Renter til gode har en balanseført verdi på 100. Den tilknyttede renteinntekten vil bli beskattet etter kontantprinsippet. *Den skattemessige verdien av rentene til gode er lik null.*
3. Kundefordringer har en balanseført verdi på 100. Den tilknyttede inntekten inngår allerede i skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd). *Den skattemessige verdien av kundefordringene er 100.*
4. Krav på utbytte fra et datterforetak har en balanseført verdi på 100. Utbyttet er ikke skattepliktig. I realiteten er hele den balanseførte verdien av eiendelen fradragsberettiget mot de økonomiske fordelene. Følgelig er den skattemessige verdien av kravet på utbytte lik 100^(a).
5. Et utlån har en balanseført verdi på 100. Tilbakebetalingen av lånet vil ikke få noen skattemessige konsekvenser. *Den skattemessige verdien av lånet er 100.*

^(a) I henhold til denne analysen er det ingen skattbar midlertidig forskjell. En alternativ analyse er at de påløpte kravet på utbytte har en skattemessig verdi lik null, og at en skattesats lik null anvendes på den skatteøkende midlertidige forskjellen på 100. I henhold til begge analysene er det ingen forpliktelse ved utsatt skatt.

- 8 Den skattemessige verdien av en forpliktelse er dens balanseførte verdi, minus eventuelle beløp som vil være skattemessig fradragsberettiget for denne forpliktelsen i framtidige perioder. Når det gjelder inntekter som er mottatt på forhånd, er den skattemessige verdien av forpliktelsen som dette fører til, lik forpliktelsens balanseførte verdi, minus eventuelle beløp av inntekten som ikke vil bli skattepliktige i framtidige perioder.

Eksempler

1. Kortsiktige forpliktelser omfatter påløpte kostnader med en balanseført verdi lik 100. Den tilknyttede kostnaden vil bli trukket fra skattemessig etter kontantprinsippet. *Den skattemessige verdien av de påløpte kostnadene er lik null.*
2. Kortsiktige forpliktelser omfatter forskuddsbetalte renteinntekter som har en balanseført verdi lik 100. Den tilknyttede renteinntekten ble beskattet etter kontantprinsippet. *Den skattemessige verdien av de forskuddsbetalte rentene er lik null.*
3. Kortsiktige forpliktelser omfatter påløpte kostnader med en balanseført verdi lik 100. Den tilknyttede kostnaden er allerede trukket fra skattemessig. *Den skattemessige verdien av de påløpte kostnadene er lik 100.*
4. Kortsiktige forpliktelser omfatter påløpte bøter og andre sanksjoner med en balanseført verdi lik 100. Bøter og andre sanksjoner er ikke skattemessig fradragsberettiget. *Den skattemessige verdien av de påløpte bøkene og sanksjonene er lik 100^(a).*
5. Et innlån har en balanseført verdi på 100. Tilbakebetalingen av lånet vil ikke få noen skattemessige konsekvenser. *Den skattemessige verdien av lånet er 100.*

^(a) I henhold til denne analysen er det ingen fradragsberettiget midlertidig forskjell. En alternativ analyse er at de påløpte bøkene og sanksjonene har en skattemessig verdi lik null, og at en skattesats lik null anvendes på den fradragsberettigede midlertidige forskjellen på 100. I henhold til begge analysene er det ingen eiendel ved utsatt skatt.

- 9 Enkelte poster har en skattemessig verdi, men innregnes ikke som eiendeler og forpliktelser i balansen. Et eksempel kan være at forskningsutgifter innregnes som kostnad ved beregning av regnskapsmessig overskudd i den perioden da de påløp, men tillates ikke som fradrag ved beregning av skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) før i en senere periode. Forskjellen mellom den skattemessige verdien av forskningsutgiftene, som er det beløpet skattemyndighetene vil tillate som fradrag i framtidige perioder, og den balanseførte verdien på null, er en skattereduserende midlertidig forskjell som resulterer i en eiendel ved utsatt skatt.
- 10 Når den skattemessige verdien av en eiendel eller en forpliktelse ikke er umiddelbart tydelig, er det nyttig å se nærmere på det grunnleggende prinsippet som denne standard er basert på, nemlig at et foretak, med visse begrensede unntak, skal innregne en forpliktelse (eiendel) ved utsatt skatt når gjenvinning eller oppgjør av den balanseførte verdien av en eiendel eller forpliktelse vil gjøre framtidige skattebetalinger større (mindre) enn de ville vært dersom slik gjenvinning eller slikt oppgjør ikke fikk noen skattemessige konsekvenser. Eksempel C i nr. 52 viser omstendigheter der det er nyttig å vurdere dette grunnleggende prinsippet, for eksempel når den skattemessige verdien av en eiendel eller forpliktelse avhenger av den forventede måten som gjenvinning eller oppgjør skjer på.
- 11 I konsernregnskapet fastsettes midlertidige forskjeller ved å sammenholde de balanseførte verdiene til eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet med den tilsvarende skattemessige verdien. Den skattemessige verdien fastsettes ved henvisning til konsernets selvangivelse i de jurisdiksjonene der denne leveres. I andre jurisdiksjoner fastsettes den skattemessige verdien med henvisning til selvangivelsen til hvert enkelt foretak i konsernet.

INNREGNING AV FORPLIKTELSE OG EIENDELER VED PERIODESKATT

- 12 Periodeskatt for inneværende og tidligere perioder skal, i den utstrekning den ikke er betalt, innregnes som forpliktelse. Dersom beløpet som allerede er betalt for inneværende og tidligere perioder, overstiger det skyldige beløpet for disse periodene, skal det overskytende innregnes som eiendel.
- 13 Fordelen tilknyttet et skattepliktig underskudd som kan tilbakeføres for å gjenvinne periodeskatt i en tidligere periode, skal innregnes som eiendel.
- 14 Når et skattemessig underskudd benyttes til å gjenvinne periodeskatt for en tidligere periode, innregner foretaket fordelen som eiendel i den perioden der det skattemessige underskuddet forekommer, fordi det er sannsynlig at fordelen vil tilflytte foretaket og fordelen kan vurderes på en pålitelig måte.

INNREGNING AV FORPLIKTELSE OG EIENDELER VED UTSATT SKATT**SKATTEØKENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER**

- 15 En forpliktelse ved utsatt skatt skal innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller, unntatt i den utstrekning forpliktelsen ved utsatt skatt oppstår av:
 - a) førstegangsinnregning av goodwill, eller

- b) førstegangsinnregning av en eiendel eller forpliktelse i en transaksjon som
 - i) ikke er en virksomhetssammenslutning, og
 - ii) som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskapsmessig overskudd eller skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd).

For skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, skal imidlertid en forpliktelse ved utsatt skatt innregnes i samsvar med nr. 39.

- 16 Det ligger i innregningen av en eiendel at dens balanseførte verdi vil bli gjenvunnet i form av økonomiske fordeler som tilflyter foretaket i framtidige perioder. Når en eiendels balanseførte verdi overstiger dens skattemessige verdi, vil beløpet for skattepliktige økonomiske fordeler overstige beløpet som tillates benyttet som skattemessig fradrag. Denne forskjellen er en skatteøkende midlertidig forskjell, og forpliktelsen til å betale den inntektsskatt som er et resultat av dette i framtidige perioder, er en forpliktelse ved utsatt skatt. Etter hvert som foretaket gjenvinner eiendelens balanseførte verdi, vil den skatteøkende midlertidige forskjellen reverseres, og foretaket vil få en skattepliktig inntekt. Dette gjør det sannsynlig at økonomiske fordeler vil flyte fra foretaket i form av skattebetalinger. Derfor krever denne standard at alle forpliktelser ved utsatt skatt innregnes, bortsett fra under visse omstendigheter som er beskrevet i nr. 15 og 39.

Eksempel

En eiendel som kostet 150, har en balanseført verdi på 100. Kumulativ skattemessig avskrivning er 90 og skattesatsen 25 %.

Eiendelens skattemessige verdi er 60 (anskaffelseskost på 150 minus kumulativ skattemessig avskrivning på 90). For å gjenvinne den balanseførte verdien på 100 må foretaket opptjene en skattepliktig inntekt på 100, men vil bare kunne få fradrag for en skattemessig avskrivning på 60. Følgelig vil foretaket betale en inntektsskatt på 10 (25 % av 40) når eiendelens balanseførte verdi gjenvinnes. Forskjellen mellom den balanseførte verdien på 100 og den skattemessige verdien på 60 er en skatteøkende midlertidig forskjell på 40. Derfor innregner foretaket en forpliktelse ved utsatt skatt på 10 (25 % av 40) som utgjør den inntektsskatten som det vil betale når eiendelens balanseførte verdi skal gjenvinnes.

- 17 Noen midlertidige forskjeller oppstår når inntekt eller kostnad inngår i regnskapsmessig overskudd i én periode, men i skattepliktig inntekt i en annen periode. Slike midlertidige forskjeller betegnes ofte som tidsforskjeller. Nedenfor følger eksempler på midlertidige forskjeller av denne typen som er skatteøkende midlertidige forskjeller, og som derfor fører til forpliktelser ved utsatt skatt:
- a) Renteinntekt inngår i regnskapsmessig overskudd etter hvert som de opptjenes, men kan i enkelte jurisdiksjoner inngå i skattepliktig inntekt når kontanter mottas. Den skattemessige verdien av alle fordringer innregnet i balansen med hensyn til slike inntekter er lik null, fordi inntektene ikke påvirker skattepliktig inntekt før de mottas i kontanter.
 - b) Avskrivning som er benyttet for å beregne skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd), kan være forskjellig fra avskrivning som benyttes til å beregne regnskapsmessig overskudd. Den midlertidige forskjellen er forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og dens skattemessige verdi, som er eiendelens opprinnelige anskaffelseskost, minus alle fradrag for eiendelen som tillates av skattemyndighetene ved beregning av skattepliktig inntekt i inneværende og tidligere perioder. En skatteøkende midlertidig forskjell oppstår, og fører til en forpliktelse ved utsatt skatt ved akselerert skattemessig avskrivning (dersom den skattemessige avskrivningen er langsommere enn regnskapsmessig avskrivning, oppstår det en skattereduserende midlertidig forskjell som fører til en eiendel ved utsatt skatt).
 - c) Utviklingsutgifter kan balanseføres og avskrives over framtidige perioder ved beregning av regnskapsmessig overskudd, men kommer til fradrag ved beregning av skattepliktig inntekt i perioden da de påløp. Slike utviklingsutgifter har en skattemessig verdi lik null, ettersom de allerede er trukket fra i den skattepliktige inntekten. Den midlertidige forskjellen er forskjellen mellom utviklingsutgiftenes balanseførte verdi og deres skattemessige verdi på null.
- 18 Midlertidige forskjeller oppstår også når
- a) en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost fordeles ved å innregne de identifiserbare eiendelene som er anskaffet og forpliktelsene som er overtatt, til deres virkelige verdi, men uten at det foretas en tilsvarende skattemessig justering (se nr. 19),
 - b) eiendeler blir verdiregulert og det ikke foretas noen tilsvarende skattemessig justering (se nr. 20),
 - c) goodwill oppstår i en virksomhetssammenslutning (se nr. 21),

- d) den skattemessige verdien av en eiendel eller en forpliktelse ved førstegangsinnregning er forskjellig fra dens første balanseførte verdi, for eksempel når et foretak drar fordel av ikke-skattepliktige offentlige tilskudd tilknyttet eiendeler (se nr. 22 og 33), eller
- e) den balanseførte verdien av investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt av andeler i felleskontrollert virksomhet blir forskjellig fra den skattemessige verdien av investeringen eller interessen (se nr. 38-45).

Virksomhetssammenslutninger

- 19 En virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost fordeles ved å innregne de identifiserbare eiendelene som er anskaffet og forpliktelsene som er overtatt, til deres virkelige verdi på overtakelsestidspunktet. Midlertidige forskjeller oppstår når de skattemessige verdiene til identifiserbare eiendeler som er anskaffet og forpliktelser som er overtatt, ikke påvirkes av virksomhetssammenslutningen eller påvirkes på annen måte. Når for eksempel en eiendels balanseførte verdi økes til virkelig verdi, men eiendelens skattemessige verdi blir værende lik anskaffelseskost for den tidligere eieren, oppstår det en skatteøkende midlertidig forskjell som resulterer i en forpliktelse ved utsatt skatt. Denne forpliktelser ved utsatt skatt påvirker goodwill (se nr. 66).

Eiendeler regnskapsført til virkelig verdi

- 20 IFRS-er tillater eller krever at visse eiendeler regnskapsføres til virkelig verdi eller at de verdireguleres (se for eksempel IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr», IAS 38: «Immaterielle eiendeler», IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» og IAS 40: «Investerings eiendom»). I enkelte jurisdiksjoner vil en verdiregulering eller annen verdiendring av en eiendel til virkelig verdi påvirke den skattepliktige inntekten (det skattemessige underskuddet) i inneværende periode. Som et resultat av dette blir eiendelens skattemessige verdi justert, og det oppstår ingen midlertidig forskjell. I andre jurisdiksjoner vil ikke verdiregulering eller annen verdiendring av en eiendel påvirke den skattepliktige inntekten i perioden da verdireguleringen eller annen verdiendring fant sted, og følgelig blir ikke eiendelens skattemessige verdi justert. Likevel vil framtidig gjenvinning av balanseført verdi føre til en skattepliktig strøm av økonomiske fordeler til foretaket, og beløpet som vil være skattemessig fradragsberettiget, vil være forskjellig fra beløpet som utgjør disse økonomiske fordelene. Forskjellen mellom balanseført verdi for en verdiregulert eiendel og dens skattemessige verdi er en midlertidig forskjell, og fører til en forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt. Dette er tilfellet selv om
- a) foretaket ikke har til hensikt å avhende eiendelen. I slike tilfeller vil eiendelens verdiregulerte balanseførte verdi gjenvinnes ved bruk, og dette vil generere skattepliktige inntekter som overstiger den tillatte skattemessige avskrivningen i framtidige perioder, eller
 - b) skatt på kapitalgevinster blir utsatt dersom provenyet av avhendingen av eiendelen blir investert i lignende eiendeler. I disse tilfellene vil skatten til slutt måtte betales ved salg eller bruk av de lignende eiendelene.

Goodwill

- 21 Goodwill som oppstår i en virksomhetssammenslutning, måles som det overskytende av sammenslutningens anskaffelseskost i forhold til det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser. Mange skattemyndigheter tillater ikke reduksjoner i den balanseførte verdien av goodwill som fradragsberettiget kostnad ved beregning av skattepliktig inntekt. Videre er anskaffelseskost for goodwill i slike jurisdiksjoner ofte ikke fradragsberettiget når et datterforetak avhender sin underliggende virksomhet. I slike jurisdiksjoner har goodwill en skattemessig verdi lik null. En forskjell mellom den balanseførte verdien av goodwill og den skattemessige verdien lik null er en skatteøkende midlertidig forskjell. Denne standard tillater imidlertid ikke innregning av forpliktelser ved utsatt skatt som følger av dette, fordi goodwill måles som en restverdi, og innregningen av forpliktelser ved utsatt skatt dermed ville øke den balanseførte verdien av goodwill.
- 21A Etterfølgende reduksjoner i en forpliktelse ved utsatt skatt som ikke innregnes fordi den oppstår ved førstegangsinnregning av goodwill, anses også for å ha oppstått ved førstegangsinnregningen av goodwill, og innregnes derfor ikke i henhold til nr. 15 a). Dersom goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning for eksempel har en anskaffelseskost på 100, men en skattemessig verdi lik null, forbyr nr. 15 a) at foretaket innregner den forpliktelser ved utsatt skatt som følger av dette. Dersom foretaket senere innregner et tap ved verdifall på 20 for denne goodwillen, reduseres beløpet for den skatteøkende midlertidige forskjellen tilknyttet goodwillen fra 100 til 80, noe som medfører en reduksjon i verdien av den uinnregnede forpliktelser ved utsatt skatt. Denne reduksjonen i verdien av den uinnregnede forpliktelser ved utsatt skatt anses også for å være tilknyttet førstegangsinnregningen av goodwillen, og det er derfor forbudt å innregne den i henhold til nr. 15 a).
- 21B Forpliktelser ved utsatt skatt for skatteøkende midlertidige forskjeller knyttet til goodwill innregnes imidlertid i den utstrekning de ikke oppstår ved førstegangsinnregning av goodwill. Dersom goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning for eksempel har en anskaffelseskost på 100 som er skattemessig

fradragsberettiget til en sats på 20 prosent per år fra overtakelsesåret, er goodwillens skattemessige verdi 100 ved førstegangsinnregning og 80 ved slutten av overtakelsesåret. Dersom den balanseførte verdien av goodwill ved slutten av overtakelsesåret holder seg uendret på 100, oppstår det en skatteøkende midlertidig forskjell på 20 ved slutten av året. Ettersom denne skatteøkende midlertidige forskjellen ikke er tilknyttet førstegangsinnregning av goodwillen, innregnes forpliktelsen ved utsatt skatt som følger av dette.

Førstegangsinnregning av en eiendel eller forpliktelse

- 22 En midlertidig forskjell kan oppstå ved førstegangsinnregning av en eiendel eller forpliktelse, for eksempel dersom del av eller hele anskaffelseskost for en eiendel ikke vil være skattemessig fradragsberettiget. Metoden for regnskapsføring av en slik midlertidig forskjell avhenger av arten av den transaksjonen som førte til førstegangsinnregning av eiendelen eller forpliktelsen:
- a) I en virksomhetssammenslutning innregner et foretak alle forpliktelser eller eiendeler ved utsatt skatt, og dette påvirker beløpet for goodwill eller et eventuelt overskytende beløp av det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til sammenslutningens anskaffelseskost (se nr. 19),
 - b) Dersom transaksjonen påvirker enten regnskapsmessig overskudd eller skattepliktig inntekt, innregner et foretak alle forpliktelser eller eiendeler ved utsatt skatt samt kostnad eller inntekt ved skatt som følger av dette, i resultatregnskapet (se nr. 59).
 - c) Dersom transaksjonen ikke er en virksomhetssammenslutning, og verken påvirker regnskapsmessig overskudd eller skattepliktig inntekt, ville et foretak, dersom unntakene i nr. 15 og 24 ikke hadde vært der, ha innregnet forpliktelsen eller eiendelen ved utsatt skatt, og justert den balanseførte verdien av eiendelen eller forpliktelsen med samme beløp. Slike justeringer ville ha gjort finansregnskapet mindre oversiktlig. Derfor tillater denne standard ikke at et foretak innregner forpliktelsen eller eiendelen ved utsatt skatt, verken ved førstegangsinnregning eller senere (se eksempelet nedenfor). Videre skal et foretak ikke innregne etterfølgende endringer i den uinnregnede forpliktelsen eller eiendelen ved utsatt skatt etter hvert som eiendelen blir avskrevet.

Eksempel som illustrerer nr. 22 c)

Et foretak har til hensikt å bruke en eiendel som koster 1 000, i hele eiendelens utnyttbare levetid på fem år, og deretter avhende den til en restverdi lik null. Skattesatsen er 40 %. Avskrivning av eiendelen er ikke skattemessig fradragsberettiget. Ved avhendingen vil en eventuell kapitalgevinst ikke være skattepliktig, og et eventuelt kapitaltap vil ikke være fradragsberettiget.

Når foretaket gjenvinner den balanseførte verdien av eiendelen, vil det opptjene en skattepliktig inntekt på 1 000 og betale en skatt på 400. Foretaket innregner ikke forpliktelsen ved utsatt skatt på 400 fordi den følger av førstegangsinnregning av eiendelen.

I det påfølgende året vil den balanseførte verdien av eiendelen være 800. Ved å opptjene en skattepliktig inntekt på 800, vil foretaket betale en skatt på 320. Foretaket innregner ikke den tilhørende forpliktelsen ved utsatt skatt på 320 fordi den følger av førstegangsinnregning av eiendelen.

- 23 I samsvar med IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» klassifiserer utstederen av et sammensatt finansielt instrument (for eksempel en konvertibel obligasjon) instrumentets forpliktelsesdel som forpliktelse og egenkapitaldelen som egenkapital. I enkelte jurisdiksjoner er den skattemessige verdien av forpliktelsesdelen ved førstegangsinnregning lik den første balanseførte verdien av summen av forpliktelses- og egenkapitaldelen. Den skatteøkende midlertidige forskjellen som følger av dette, oppstår ved førstegangsinnregning av egenkapitaldelen alene, atskilt fra forpliktelsesdelen. Derfor kommer ikke unntaket i nr. 15 b) til anvendelse. Følgelig innregner et foretak den derav følgende forpliktelsen ved utsatt skatt. I samsvar med nr. 61 blir den utsatte skatten ført direkte mot den balanseførte verdien av egenkapitaldelen. I samsvar med nr. 58 innregnes påfølgende endringer i forpliktelsen ved utsatt skatt i resultatregnskapet som kostnad (inntekt) ved utsatt skatt.

Skattereduserende midlertidige forskjeller

- 24 En eiendel ved utsatt skatt skal innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den utstrekning det er sannsynlig at det vil foreligge en skattepliktig inntekt som den skattereduserende midlertidige forskjellen kan utnyttes mot, med mindre eiendelen ved utsatt skatt er oppstått ved førstegangsinnregning av en eiendel eller forpliktelse i en transaksjon som
- a) ikke er en virksomhetssammenslutning, og
 - b) som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskapsmessig overskudd eller skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd).

For skattereduserende midlertidige forskjeller som er tilknyttet investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, skal imidlertid en eiendel ved utsatt skatt innregnes i samsvar med nr. 44.

- 25 Det ligger i innregningen av en forpliktelse at den balanseførte verdien vil bli gjort opp i framtidige perioder ved en strøm fra foretaket av ressurser som inneholder økonomiske fordeler. Når ressurser strømmer fra foretaket, kan deler av eller alle disse størrelsene delvis eller i sin helhet være fradragsberettiget ved beregning av skattepliktig inntekt for en senere periode enn den perioden der forpliktelsen innregnes. I slike tilfeller finnes det en midlertidig forskjell mellom den balanseførte verdien av forpliktelsen og dens skattemessige verdi. Slik oppstår det en eiendel ved utsatt skatt med hensyn til den inntektsskatt som det vil være mulig å gjenvinne i framtidige perioder, når den delen av forpliktelsen tillates benyttet som fradrag ved beregning av skattepliktig inntekt. Tilsvarende, dersom den balanseførte verdien av en eiendel er mindre enn dens skattemessige verdi, medfører forskjellen en eiendel ved utsatt skatt med hensyn til de delene av inntektsskatten som vil kunne gjenvinnnes i framtidige perioder.

Eksempel

Et foretak innregner en forpliktelse på 100 for periodiserte garantiutgifter for et produkt. Garantiutgiftene for produktet vil ikke være skattemessig fradragsberettigede før foretaket yter erstatning. Skattesatsen er 25 %.

Den skattemessige verdien av forpliktelsen er lik null (balanseført verdi lik 100, minus beløpet som vil være skattemessig fradragsberettiget med hensyn til denne forpliktelsen i framtidige perioder). Ved oppgjør av forpliktelsen til sin balanseførte verdi vil foretaket redusere sin framtidige skattepliktige inntekt med et beløp lik 100, og følgelig redusere sine framtidige skattebetalinger med 25 (25 % av 100). Forskjellen mellom den balanseførte verdien på 100 og den skattemessige verdien på null er en skattereduserende midlertidig forskjell på 100. Derfor innregner foretaket en eiendel ved utsatt skatt på 25 (25 % av 100), forutsatt at det er sannsynlig at foretaket vil opptjene et tilstrekkelig skattepliktig inntekt i framtidige perioder til at det kan dra nytte av en reduksjon i skattebetalingene.

- 26 Nedenfor følger eksempler på skattereduserende midlertidige forskjeller som fører til eiendeler ved utsatt skatt:
- a) Pensjonskostnader kommer til fradrag ved beregning av regnskapsmessig overskudd etter hvert som tjenesten ytes av arbeidstakeren, men kommer til fradrag ved beregning av skattepliktig inntekt, enten når foretaket betaler inn bidragene til et fond, eller når foretaket utbetaler pensjonsytelser. Det eksisterer en midlertidig forskjell mellom den balanseførte verdien av forpliktelsen og dens skattemessige verdi, for forpliktelsens skattemessige verdi er normalt lik null. En slik skattereduserende midlertidig forskjell medfører en eiendel ved utsatt skatt, ettersom økonomiske fordeler vil tilflyte foretaket i form av et fradrag i skattepliktige inntekter når bidragene eller pensjonsytelsene blir utbetalt.
 - b) Forskningsutgifter innregnes som kostnad ved beregning av regnskapsmessig overskudd i perioden da de påløp, men tillates ofte ikke som fradrag ved beregning av skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) før i en senere periode. Forskjellen mellom den skattemessige verdien av forskningsutgiftene, som er det beløpet skattemyndighetene vil tillate som fradrag i framtidige perioder, og den balanseførte verdien på null er en skattereduserende midlertidig forskjell som medfører en eiendel ved utsatt skatt.
 - c) En virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost fordeles ved å innregne de identifiserbare eiendelene som er anskaffet og forpliktelsene som er overtatt, til deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet. Når en overtatt forpliktelse innregnes på overtakelsestidspunktet, men de tilknyttede kostnadene ikke kommer til fradrag ved beregning av skattepliktige inntekter før i en senere periode, oppstår det en skattereduserende midlertidig forskjell som medfører en eiendel ved utsatt skatt. En eiendel ved utsatt skatt oppstår også når den virkelige verdien av en identifiserbar eiendel som er anskaffet, er mindre enn dens skattemessige verdi. I begge tilfeller vil den medførende forpliktelsen ved utsatt skatt påvirke goodwill (se nr. 66).
 - d) Visse eiendeler kan regnskapsføres til virkelig verdi eller verdireguleres uten at det foretas en tilsvarende justering av skattemessige grunner (se nr. 20). Det oppstår en skattereduserende midlertidig forskjell dersom eiendelens skattemessige verdi overstiger dens balanseførte verdi.
- 27 Reverseringen av skattereduserende midlertidige forskjeller fører til fradrag ved beregning av skattepliktige inntekter i framtidige perioder. Men økonomiske fordeler i form av reduserte skatteinnbetalinger vil bare tilflyte foretaket dersom det opptjener tilstrekkelig store skattepliktige inntekter som fradragene kan motregnes mot. Derfor innregner et foretak eiendeler ved utsatt skatt bare når det er sannsynlig at skattepliktige inntekter som den skattereduserende midlertidige forskjellen kan utnyttes mot, vil bli tilgjengelige.
- 28 Det er sannsynlig at en skattepliktig inntekt som en skattereduserende midlertidig forskjell kan utnyttes mot, vil være tilgjengelig når det er tilstrekkelige skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet samme skattemyndighet og samme skattepliktige foretak som forventes å reversere
- a) i samme periode som den forventede reverseringen av den skattereduserende midlertidige forskjellen, eller

- b) i perioder som et skattemessig underskudd som oppstår av eiendelen ved utsatt skatt, kan tilbake- eller framføres til.

Under slike omstendigheter innregnes eiendelen ved utsatt skatt i perioden da de skattereduserende midlertidige forskjellene oppstår.

- 29 Når det ikke er tilstrekkelige skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet samme skattemyndighet og samme skattepliktige foretak, innregnes eiendelen ved utsatt skatt i den utstrekning

a) det er sannsynlig at foretaket vil ha en tilstrekkelig skattepliktig inntekt som er tilknyttet samme skattemyndighet og samme skattepliktige foretak i samme periode som reverseringen av den skattereduserende midlertidige forskjellen (eller i de periodene som et skattemessig underskudd som oppstår av eiendelen ved utsatt skatt, kan tilbake- eller framføres til). Ved vurderingen av om foretaket vil ha tilstrekkelig skattepliktig inntekt i framtidige perioder, ser foretaket bort ifra skattepliktige beløp som oppstår av skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å oppstå i framtidige perioder, fordi eiendeler ved utsatt skatt som følger av disse skattereduserende midlertidige forskjellene, selv vil kreve en framtidig skattepliktig inntekt for å kunne benyttes, eller

- b) foretaket har muligheter for skatteplanlegging som vil skape skattepliktige inntekter i egnede perioder.

- 30 Muligheter for skatteplanlegging er handlinger som foretaket vil kunne foreta for å skape eller øke skattepliktig inntekt i en bestemt periode før fristen for en overføring av et skattemessig underskudd eller skattemessig fradrag utløper. I enkelte jurisdiksjoner kan for eksempel skattepliktig inntekt skapes eller økes ved å

- a) velge å få renteinntekter beskattet på grunnlag av enten mottatte eller kommende renter,
- b) utsette krav om visse fradrag i skattepliktig inntekt,
- c) selge, og kanskje leie tilbake, eiendeler som er steget i verdi, men der den skattemessige verdien ikke er justert for å gjenspeile denne verdistigningen, og
- d) selge en eiendel som genererer ikke-skattepliktig inntekt (for eksempel statsobligasjoner i enkelte jurisdiksjoner) for å erverve en annen investering som genererer skattepliktig inntekt.

Der muligheter for skatteplanlegging framskynder skattepliktig inntekt fra en senere til en tidligere periode, avhenger utnyttelsen av overføringen av et skattemessig underskudd eller skattemessig fradrag fremdeles av om det vil foreligge en framtidig skattepliktig inntekt fra andre kilder enn framtidige midlertidige forskjeller.

- 31 Når et foretak har hatt et forløp med underskudd i nær fortid, bør det ta i betraktning veiledningen i nr. 35 og 36.

- 32 [Opphevet]

Førstegangsinnregning av en eiendel eller forpliktelse

- 33 Et tilfelle der en eiendel ved utsatt skatt oppstår ved førstegangsinnregning av en eiendel, er når et ikke-skattepliktig offentlig tilskudd tilknyttet en eiendel blir trukket fra ved beregningen av den balanseførte verdien av eiendelen, men for skattemessige formål ikke trekkes fra i eiendelens avskrivbare beløp (dvs. dens skattemessige verdi). Offentlige tilskudd kan også føres som utsatt inntekt, og i så fall utgjør forskjellen mellom den utsatte inntekten og dens skattemessige verdi på null en skattereduserende midlertidig forskjell. Uansett hvilken presentasjonsmetode et foretak benytter, innregner det ikke den resulterende eiendelen ved utsatt skatt av grunner angitt i nr. 22.

Uutnyttede skattemessige underskudd og uutnyttede skattefradrag

- 34 En eiendel ved utsatt skatt skal innregnes for framføring av uutnyttede skattemessige underskudd og uutnyttede skattefradrag i den utstrekning det er sannsynlig at det vil bli tilgjengelig framtidig skattepliktig inntekt som uutnyttede skattemessige underskudd og uutnyttede skattemessige fradrag kan utnyttes mot.

- 35 Kriteriene for innregning av eiendeler ved utsatt skatt fra uutnyttede skattemessige underskudd og skattefradrag er de samme som kriteriene for innregning av eiendeler ved utsatt skatt som oppstår av skattereduserende midlertidige forskjeller. Det faktum at det forekommer uutnyttede skattemessige underskudd, er imidlertid et tydelig tegn på at framtidig skattepliktig inntekt ikke nødvendigvis vil være tilgjengelig. Når et foretak derfor har hatt et forløp med underskudd i nær fortid, innregner foretaket en utsatt skatteeiendel som oppstår på grunn

av utnyttede skattemessige underskudd og skattefradrag bare i den utstrekning foretaket har tilstrekkelige skatteøkende midlertidige forskjeller, eller det foreligger en overbevisende annen begrunnelse for at det vil bli tilgjengelig tilstrekkelig skattemessig overskudd som foretaket kan utnytte utnyttede skattemessige underskudd og utnyttede skattemessige fradrag mot. I slike tilfeller kreves det i nr. 82 opplysninger om beløpet for eiendelen ved utsatt skatt samt en begrunnelse for hvorfor denne bør innregnes.

- 36 Et foretak anvender følgende kriterier når det vurderer sannsynligheten for at det vil bli tilgjengelig skattepliktig inntekt som utnyttede skattemessige underskudd eller skattefradrag kan utnyttes mot
- a) om foretaket har tilstrekkelige skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet samme skattemyndighet og samme skattepliktige foretak, noe som vil føre til skattepliktige beløp som utnyttede skattemessige underskudd eller utnyttede skattefradrag kan utnyttes mot før de forfaller,
 - b) om det er sannsynlig at foretaket vil få skattepliktige inntekter før utnyttede skattemessige underskudd eller utnyttede skattefradrag forfaller,
 - c) om de utnyttede skattemessige underskuddene er resultatet av identifiserbare årsaker som det er sannsynlig at vil gjenta seg, og
 - d) om foretaket har muligheter for skatteplanlegging (se nr. 30), som vil skape en skattepliktig inntekt i perioden da utnyttede skattemessige underskudd eller utnyttede skattefradrag kan utnyttes.

I den utstrekning det ikke er sannsynlig at skattepliktig inntekt som utnyttede skattemessige underskudd eller utnyttede skattefradrag kan utnyttes mot, vil være tilgjengelig, skal det ikke innregnes noen eiendel ved utsatt skatt.

Revurdering av uinnregnede eiendeler ved utsatt skatt

- 37 På hver balansedag skal et foretak revurdere uinnregnede eiendeler ved utsatt skatt. Foretaket innregner en tidligere uinnregnet eiendel ved utsatt skatt i den utstrekning det er sannsynlig at framtidig skattepliktig inntekt vil tillate at eiendelen ved utsatt skatt gjenvinnes. En forbedring i forretnings situasjonen kan for eksempel gjøre det mer sannsynlig at foretaket vil kunne generere en tilstrekkelig framtidig skattepliktig inntekt til at eiendelen ved utsatt skatt oppfyller innregningskriteriene fastsatt i nr. 24 eller 34. Et annet eksempel på dette er når et foretak revurderer eiendeler ved utsatt skatt på tidspunktet for en virksomhetssammenslutning eller like etter dette (se nr. 67 og 68).

Investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet

- 38 Midlertidige forskjeller oppstår når balanseført verdi av investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet (nemlig morforetakets eller investors andel av nettoeiendeler i datterforetaket, filialen, det tilknyttede foretaket eller foretaket som det er investert i, herunder den balanseførte verdien av goodwill) blir forskjellig fra den skattemessige verdien (som ofte er lik anskaffelseskost) av investeringen eller andelen. Slike forskjeller kan oppstå under en rekke ulike forhold, for eksempel:
- a) forekomst av tilbakeholdt overskudd i datterforetak, filialer, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet
 - b) Endringer i valutakurser når et morforetak og dets datterforetak er basert i forskjellige stater,
 - c) fall i den balanseførte verdien av en investering i et tilknyttet foretak til gjenvinnbart beløp.

I konsernregnskapet kan den midlertidige forskjellen være forskjellig fra den midlertidige forskjellen tilknyttet den aktuelle investeringen i morforetakets separate finansregnskap dersom morforetaket fører investeringen i sitt separate finansregnskap til anskaffelseskost eller et verdiregulert beløp.

- 39 Et foretak skal innregne en forpliktelse ved utsatt skatt for alle skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, bortsett fra i den utstrekning begge vilkårene nedenfor er oppfylt:
- a) morforetaket, investoren eller deltakeren i felleskontrollert virksomhet er i stand til å kontrollere tidspunktet for reversering av den midlertidige forskjellen, og
 - b) det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reversere i overskuelig framtid.

- 40 Ettersom et morforetak kontrollerer sitt datterforetaks utbyttepolitikk, vil det kunne kontrollere tidspunktet for reversering av midlertidige forskjeller tilknyttet den aktuelle investeringen (herunder de midlertidige

forskjellene som oppstår, ikke bare av tilbakeholdt overskudd, men også av alle valutaomregningsforskjeller). Videre vil det ofte ikke være praktisk mulig å fastsette beløp for inntektsskatt som skal betales når den midlertidige forskjellen reverserer. Når morforetaket derfor har fastsatt at slike overskudd ikke vil bli utdelt i overskuelig framtid, innregner morforetaket heller ikke noen eiendel ved utsatt skatt. De samme vurderingene får anvendelse på investeringer i filialer.

- 41 Et foretaks ikke-monetære eiendeler og forpliktelser måles i dets funksjonelle valuta (se IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer»). Dersom foretakets skattepliktige inntekt eller skattemessige underskudd (og dermed den skattemessige verdien av dets ikke-monetære eiendeler og forpliktelser) fastsettes i en annen valuta, gir valutakursendringer opphav til midlertidige forskjeller som fører til en forpliktelse ved utsatt skatt eller (i henhold til nr. 24) en eiendel ved utsatt skatt. Den utsatte skatten som følger av dette, resultatføres (se nr. 58).
- 42 En investor i et tilknyttet foretak kontrollerer ikke foretaket, og har normalt ikke noen mulighet til å fastsette dets utbyttepolitikk. Med mindre det foreligger en avtale som innebærer at overskuddet fra det tilknyttede foretaket ikke skal utdeles i overskuelig framtid, innregner en investor derfor en forpliktelse ved utsatt skatt som oppstår av skatteøkende midlertidige forskjeller tilknyttet investeringen i det tilknyttede foretaket. I enkelte tilfeller kan det forekomme at en investor ikke er i stand til å beregne det skattebeløpet som vil måtte betales dersom anskaffelseskost ved investeringen i et tilknyttet foretak skal gjenvinnes, men kan slå fast at det vil være lik eller overstige et minstebeløp. I slike tilfeller settes forpliktelsen ved utsatt skatt lik dette beløpet.
- 43 Avtalen mellom partene i en felleskontrollert virksomhet omhandler normalt deling av overskudd, og om avgjørelser i slike saker krever samtykke fra alle eller et nærmere angitt flertall av deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten. Når en deltaker i den felleskontrollerte virksomheten kan kontrollere hvordan overskuddet skal deles, og det er sannsynlig at overskuddet ikke skal utdeles i overskuelig framtid, innregnes det ikke noen forpliktelse ved utsatt skatt.
- 44 Et foretak skal innregne en eiendel ved utsatt skatt for alle skattereduserende midlertidige forskjeller som oppstår av investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, utelukkende i den utstrekning det er sannsynlig at
- a) den midlertidige forskjellen vil reversere i overskuelig framtid, og
 - b) det vil være tilgjengelig skattepliktig inntekt som den midlertidige forskjellen vil kunne utnyttes mot.
- 45 Når det skal avgjøres om en eiendel ved utsatt skatt skal innregnes for skattereduserende midlertidige forskjeller tilknyttet foretakets investering i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, foretar det en vurdering i henhold til veiledningen i nr. 28–31.

MÅLING

- 46 Forpliktelser (eiendeler) ved periodeskatt for inneværende og tidligere perioder skal vurderes til det beløpet som forventes å måtte betales til (gjenvinnes fra) skattemyndighetene, ved bruk av de skattesatser (og skatteregler) som er vedtatt eller i hovedsak vedtatt innen balansedagen.
- 47 Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt skal vurderes til de skattesatser som forventes å gjelde for perioden da eiendelen realiseres eller forpliktelsen gjøres opp, basert på skattesatser (og skatteregler) som er vedtatt eller i hovedsak vedtatt innen balansedagen.
- 48 Eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt og utsatt skatt måles normalt ved bruk av de skattesatser (og skatteregler) som er vedtatt. I enkelte jurisdiksjoner har imidlertid offentlige myndigheters kunngjøring av skattesatser (og skatteregler) den samme virkningen som faktisk vedtakelse, noe som i praksis kan skje flere måneder etter kunngjøringen. I slike tilfeller vurderes skatteeiendeler og skatteforpliktelser ved bruk av de kunngjorte skattesatsene (og skattereglene).
- 49 Når ulike skattesatser gjelder for ulike nivåer av skattepliktig inntekt, måles eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt ved bruk av de gjennomsnittssatser som forventes å gjelde for skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) i periodene da de midlertidige forskjellene forventes å reversere.
- 50 [Opphevet]
- 51 Målingen av forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt skal gjenspeile de skattemessige konsekvensene som er følgene av hvordan foretaket på balansedagen forventer å gjenvinne eller gjøre opp den balanseførte verdien av sine eiendeler og forpliktelser.

52 I enkelte jurisdiksjoner kan måten et foretak gjenvinner (gjør opp) den balanseførte verdien av en eiendel (forpliktelse) påvirke

- a) skattesatsen som skal anvendes når foretaket gjenvinner (gjør opp) den balanseførte verdien til eiendelen (forpliktelsen), og/eller
- b) den skattemessige verdien av eiendelen (forpliktelsen).

I slike tilfeller vurderer et foretak forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt ved bruk av den skattesats og den skattemessige verdi som er i overensstemmelse med måten gjenvinning eller oppgjør forventes å skje på.

Eksempel A

En eiendel har en balanseført verdi på 100 og en skattemessig verdi på 60. En skattesats på 20 % ville gjelde dersom eiendelen ble solgt, og en skattesats på 30 % ville gjelde for annen inntekt.

Foretaket innregner en forpliktelse ved utsatt skatt på 8 (20 % av 40) dersom det forventer å selge eiendelen uten ytterligere bruk, og en forpliktelse ved utsatt skatt på 12 (30 % av 40) dersom det forventer å beholde eiendelen og gjenvinne dens balanseførte verdi ved bruk.

Eksempel B

En eiendel med en anskaffelseskost på 100 og en balanseført verdi på 80 blir verdiregulert til 150. Det gjøres ingen tilsvarende skattemessig justering. Kumulativ skattemessig avskrivning er 30 og skattesatsen 30 %. Dersom eiendelen blir solgt for mer enn anskaffelseskost, vil den kumulative skattemessige avskrivningen på 30 inngå i skattepliktig inntekt, mens salgsprovenyet som overstiger anskaffelseskost, ikke vil være skattepliktig.

Den skattemessige verdien av eiendelen er 70, og det er en skatteøkende midlertidig forskjell på 80. Dersom foretaket forventer å gjenvinne den balanseførte verdien ved bruk av eiendelen, må det generere en skattepliktig inntekt på 150, men vil bare få en fradragsberettiget avskrivning på 70. På dette grunnlaget foreligger det en forpliktelse ved utsatt skatt på 24 (30 % av 80). Dersom foretaket forventer å gjenvinne den balanseførte verdien ved å selge eiendelen umiddelbart for et salgsproveny på 150, beregnes forpliktelsen ved utsatt skatt på følgende måte:

	Skatteøkende midlertidige forskjeller	Skattesats	Forpliktelse ved utsatt skatt
Kumulativ skattemessig avskrivning	30	30 %	9
Proveny som overstiger anskaffelseskost	50	null	—
Totalt	80		9

(Merknad: I samsvar med nr. 61 blir tillegget i utsatt skatt som oppstår ved verdireguleringen, belastet egenkapitalen direkte)

Eksempel C

Det faktiske forhold er som i eksempel B, bortsett fra at dersom eiendelen selges for mer enn anskaffelseskost, vil den kumulative skattemessige avskrivningen inngå i skattepliktig inntekt (som har en skattesats på 30 %), og salgsprovenyet vil bli beskattet med 40 %, etter fradrag for en inflasjonsjustert anskaffelseskost på 110.

Dersom foretaket forventer å gjenvinne den balanseførte verdien ved bruk av eiendelen, må det generere en skattepliktig inntekt på 150, men vil bare få en fradragsberettiget avskrivning på 70. På dette grunnlag er den skattemessige verdien lik 70, det er en skatteøkende midlertidig forskjell på 80 og det er en forpliktelse ved utsatt skatt på 24 (30 % av 80), som i eksempel B.

Dersom foretaket forventer å gjenvinne den balanseførte verdien ved å selge eiendelen umiddelbart for et proveny på 150, vil foretaket kunne trekke fra den indekserte anskaffelseskosten på 110. Netto salgsproveny på 40 vil bli beskattet med 40 %. I tillegg vil den kumulative skattemessige avskrivningen på 30 inngå i skattepliktig inntekt og beskattet med 30 %. På dette grunnlag er den skattemessige verdien lik 80 (110 minus 30), det er en skatteøkende midlertidig forskjell på 70 og det er en forpliktelse ved utsatt skatt på 25 (40 % av 40 pluss 30 % av 30). Dersom den skattemessige verdien ikke er umiddelbart tydelig i dette eksempelet, kan det være nyttig å se nærmere på det grunnleggende prinsippet som er fastsatt i nr. 10.

(Merknad: I samsvar med nr. 61 blir tillegget i utsatt skatt som oppstår ved verdireguleringen, belastet egenkapitalen direkte)

- 52A I enkelte jurisdiksjoner skal det betales en høyere eller lavere sats for inntektsskatt dersom en del av eller hele nettooverskuddet eller den opptjente egenkapitalen blir utbetalt som utbytte til aksjeeierne i foretaket. I andre jurisdiksjoner kan inntektsskatt bli refundert eller måtte betales dersom en del av eller hele nettooverskuddet eller den opptjente egenkapitalen blir utbetalt som utbytte til aksjeeierne i foretaket. I slike tilfeller vurderes eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt og utsatt skatt til den skattesats som gjelder for tilbakeholdt overskudd.
- 52B I de tilfellene som er beskrevet i nr. 52A, blir de skattemessige konsekvensene av utbytte innregnet når en forpliktelse om å utbetale utbyttet blir innregnet. De skattemessige konsekvensene av utbytte er mer direkte knyttet til tidligere transaksjoner eller hendelser enn til utdeling til eiere. Derfor innregnes de skattemessige konsekvensene av utbytte i periodens resultat, slik det kreves i henhold til nr. 58, bortsett fra i den utstrekning de skattemessige konsekvensene av utbytte oppstår ved omstendigheter som beskrevet i nr. 58 a) og b).

Eksempel som illustrerer nr. 52A og 52B

Følgende eksempel omhandler måling av eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt og utsatt skatt for et foretak i en jurisdiksjon der det skal betales inntektsskatt til en høyere sats på tilbakeholdt overskudd (50 %) med et beløp som refunderes når overskuddet utdeles. Skattesatsen for utdelt overskudd er 35 %. På balansedagen, 31. desember 20X1, innregner foretaket ikke noen forpliktelse for utbytte som er foreslått eller besluttet etter balansedagen. Følgelig blir det ikke innregnet noe utbytte for året 20X1. Skattepliktig inntekt for 20X1 er 100 000. Netto skatteøkende midlertidig forskjell for året 20X1 er 40 000.

Foretaket innregner en forpliktelse ved periodeskatt og en kostnad ved periodeskatt på 50 000. Ingen eiendel innregnes for det beløp som det kan bli mulig å gjenvinne som en følge av framtidig utbytte. Foretaket innregner også en forpliktelse ved utsatt skatt og en kostnad ved utsatt skatt på 20 000 (50 % av 40 000) som representerer den inntektsskatt som foretaket vil betale når det gjenvinner eller gjør opp de balanseførte verdiene på sine eiendeler og forpliktelser basert på den skattesats som gjelder for tilbakeholdt overskudd.

Deretter, på den 15. mars 20X2, innregner foretaket utbytte på 10 000 fra forrige driftsoverskudd som forpliktelse.

Den 15. mars 20X2 innregner foretaket gjenvinning av inntektsskatt på 1500 (15 % av utbyttet som er innregnet som forpliktelse) som en eiendel ved periodeskatt og som en reduksjon av kostnad ved periodeskatt for 20X2.

- 53 Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt skal ikke diskonteres.
- 54 En pålitelig beregning av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt på diskontert grunnlag krever detaljert tidfesting for reversering av alle midlertidige forskjeller. I mange tilfeller er en slik tidfesting ikke praktisk mulig eller svært komplisert. Det er derfor ikke hensiktsmessig å kreve diskontering av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt. Å tillate, men ikke kreve, diskontering ville medføre eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som ikke ville være sammenlignbare fra ett foretak til et annet. Derfor krever eller tillater denne standard ikke diskontering av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt.
- 55 Midlertidige forskjeller fastsettes med henvisning til den balanseførte verdien av en eiendel eller en forpliktelse. Dette gjelder også der den balanseførte verdien selv fastsettes på diskontert grunnlag, for eksempel i tilfeller med avtalte fratredelesytelser (se IAS 19: «Ytelser til ansatte»).
- 56 Den balanseførte verdien av en eiendel ved utsatt skatt skal gjennomgås ved hver balansedag. Et foretak skal redusere den balanseførte verdien av en utsatt skatteeiendel i den grad det ikke lenger er sannsynlig at det vil være en tilstrekkelig skattepliktig inntekt tilgjengelig til at fordelen eiendelen ved utsatt skatt helt eller delvis kan utnyttes. Enhver slik reduksjon skal reverseres i det omfang det blir sannsynlig at en tilstrekkelig skattepliktig inntekt vil være tilgjengelig.

INNREGNING AV PERIODESKATT OG UTSATT SKATT

- 57 Regnskapsføring av virkningene av periodeskatt og utsatt skatt av en transaksjon eller en annen hendelse skal være i overensstemmelse med regnskapsføringen av selve transaksjonen eller hendelsen. Nr. 58-68C gjennomfører dette prinsippet.

Resultatregnskap

- 58 Periodeskatt og utsatt skatt skal innregnes som inntekt eller kostnad og inngå i periodens resultat, bortsett fra i den utstrekning skatten oppstår som følge av
- a) en transaksjon eller hendelse som er innregnet direkte i egenkapitalen (se nr. 61-65) i samme periode eller en annen periode, eller
 - b) en virksomhetssammenslutning (se nr. 66-68).
- 59 De fleste forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt oppstår når inntekt eller kostnad inngår i regnskapsmessig overskudd i én periode, men i skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) i en annen periode. Den utsatte skatten dette fører til, innregnes i resultatregnskapet. Eksempler på dette er når
- a) renter, royalties eller utbytte mottas etterskuddsvis, og inngår i regnskapsmessig overskudd på grunnlag av fordeling over tid i samsvar med IAS 18: «Driftsinntekter», men inngår i skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd) etter kontantprinsippet, og
 - b) anskaffelseskost for immaterielle eiendeler er balanseført i samsvar med IAS 38 og avskrives i resultatregnskapet, men kom skattemessig til fradrag da de påløp.
- 60 Den balanseførte verdien til eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt kan endres selv om det ikke foreligger noen endring i beløpet for de tilknyttede midlertidige forskjellene. Dette kan for eksempel skyldes
- a) en endring i skattesatser eller skatteregler,
 - b) en revurdering av om eiendeler ved utsatt skatt kan gjenvinnes, eller
 - c) en endring i en eiendels forventede gjenvinningsmåte.

Den utsatte skatten som følger av dette, innregnes i resultatregnskapet, bortsett fra i den utstrekning den gjelder poster som tidligere er godskrevet eller har belastet egenkapitalen (se nr. 63).

Poster som godskrives eller belaster egenkapitalen

- 61 Periodeskatt og utsatt skatt skal godskrives eller belaste egenkapitalen dersom skatten gjelder poster som i samme eller en annen periode er godskrevet eller har belastet egenkapitalen.
- 62 De internasjonale standardene for finansiell rapportering krever eller tillater at visse poster godskrives eller belaster egenkapitalen. Eksempler på slike poster er
- a) en endring i balanseført verdi som oppstår ved verdiregulering av varige driftsmidler (se IAS 16),
 - b) en justering av åpningssaldoen for opptjent egenkapital som et resultat av enten en endring i regnskapsprinsipper som blir anvendt med virkning for tidligere perioder eller korreksjon av en feil (se IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»),
 - c) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet til en utenlandsk virksomhet (se IAS 21), og
 - d) beløp som oppstår ved førstegangsinnregning av egenkapitaldelen til et sammensatt finansielt instrument (se nr. 23).
- 63 I unntakstilfeller kan det være vanskelig å fastsette beløpet for periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som godskrives eller belaster egenkapital. Dette kan være tilfellet for eksempel når
- a) det er forskjellige satser for inntektsskatt, og det er umulig å fastslå hvilken skattesats en bestemt del av den skattepliktige inntekten (det skattemessige underskuddet) er beskattet med,
 - b) en endring i skattesatsen eller andre skatteregler påvirker en eiendel eller forpliktelse ved utsatt skatt som (helt eller delvis) gjelder en post som tidligere er godskrevet eller har belastet egenkapitalen, eller

- c) et foretak bestemmer at en eiendel ved utsatt skatt skal innregnes, eller ikke lenger skal innregnes fullt ut, og eiendelen ved utsatt skatt (helt eller delvis) gjelder en post som tidligere er godskrevet eller har belastet egenkapitalen.

I slike tilfeller blir periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som er godskrevet eller har belastet egenkapitalen, basert på en rimelig proratarisk fordeling av periodeskatt og utsatt skatt for foretaket i den aktuelle skattejurisdiksjonen, eller på andre metoder som under disse omstendighetene gir en mer egnet fordeling.

- 64 IAS 16 angir ikke om et foretak hvert år skal overføre fra verdireguleringsreserven til opptjent egenkapital et beløp lik forskjellen mellom avskrivningen av en verdiregulert eiendel og avskrivningen basert på denne eiendelens anskaffelseskost. Dersom et foretak foretar en slik overføring, er det overførte beløpet et nettobeløp uten noen tilknyttet utsatt skatt. Lignende betraktninger gjelder for overføringer foretatt ved avhending av eiendom, anlegg eller utstyr.
- 65 Når en eiendel blir verdiregulert skattemessig, og denne verdireguleringen er tilknyttet en regnskapsmessig verdiregulering i en tidligere periode, eller til en verdiregulering som forventes å bli utført i en framtidig periode, skal de skattemessige virkningene av både verdireguleringen av eiendelen og justeringen av den skattemessige verdien godskrives eller belastes egenkapitalen i periodene da de finner sted. Men dersom den skattemessige verdireguleringen ikke er tilknyttet en regnskapsmessig verdiregulering i en tidligere periode eller en verdiregulering som forventes å bli utført i en framtidig periode, blir de skattemessige virkningene av justeringen av den skattemessige verdien innregnet i resultatregnskapet.
- 65A Når et foretak utbetaler utbytte til sine aksjeeiere, kan det være pålagt å betale en del av utbyttet til skattemyndighetene på vegne av aksjeeierne. I mange jurisdiksjoner kalles dette beløpet kildeskatt. Et slikt beløp som er betalt eller skal betales til skattemyndighetene, belaster egenkapitalen som en del av utbyttet.

Utsatt skatt som følge av en virksomhetssammenslutning

- 66 Som forklart i nr. 19 og 26 c) kan det oppstå midlertidige forskjeller i en virksomhetssammenslutning. I samsvar med IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger» innregner et foretak alle resulterende eiendeler (i den utstrekning de oppfyller kriteriene for innregning i nr. 24) eller forpliktelser ved utsatt skatt som identifiserbare eiendeler og forpliktelser på overtakelsestidspunktet. Følgelig påvirker slike eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt goodwill eller et eventuelt overskytende beløp av det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til sammenslutningens anskaffelseskost. I samsvar med nr. 15 a) skal et foretak imidlertid ikke innregne forpliktelser ved utsatt skatt som oppstår ved førstegangsinnregning av goodwill.
- 67 Som resultat av en virksomhetssammenslutning kan et overtakende foretak vurdere om det er sannsynlig at det vil kunne gjenvinne sin egen eiendel ved utsatt skatt som ikke ble innregnet før virksomhetssammenslutningen fant sted. Det overtakende foretaket kan for eksempel benytte fordelene av sine utnyttede skattemessige underskudd mot framtidig skattepliktig inntekt i det overtatte foretaket. I slike tilfeller innregner det overtakende foretaket en eiendel ved utsatt skatt, men inkluderer den ikke som en del av regnskapsføringen av virksomhetssammenslutningen, og tar derfor ikke hensyn til den ved fastsettelse av goodwill eller et eventuelt overskytende beløp av det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til sammenslutningens anskaffelseskost.
- 68 Dersom den mulige fordelene for et overtatt foretak ved overføring av et skattemessig underskudd eller andre eiendeler ved utsatt skatt ikke oppfyller kriteriene i IFRS 3 for separat innregning ved førstegangsinnregning av en virksomhetssammenslutning, men deretter realiseres, skal det overtakende foretaket innregne den medfølgende inntekten ved utsatt skatt i resultatet. I tillegg skal det overtakende foretaket
- a) redusere den balanseførte verdien av goodwill til det beløpet som ville ha blitt innregnet dersom eiendelen ved utsatt skatt hadde blitt innregnet som en identifiserbar eiendel fra anskaffelsestidspunktet, og
- b) innregne reduksjonen i balanseført verdi for goodwill som kostnad.

Denne framgangsmåten skal imidlertid ikke medføre at beløpet for det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser overstiger sammenslutningens anskaffelseskost, og skal heller ikke øke beløpet som tidligere er innregnet for et eventuelt slikt overskytende beløp.

Eksempel

Et foretak overtok et datterforetak som hadde skattereduserende midlertidige forskjeller på 300. Skattesatsen på overtakelsestidspunktet var 30 prosent. Eiendelen ved utsatt skatt på 90 ble ikke innregnet som en identifiserbar eiendel ved beregning av en goodwill på 500 som oppstod ved virksomhetssammenslutningen. To år etter sammenslutningen estimerer foretaket at framtidig skattepliktig inntekt trolig vil være tilstrekkelig til å gjenvinne fordelene ved alle de skattereduserende midlertidige forskjellene.

Foretaket innregner en eiendel ved utsatt skatt på 90 samt en inntekt ved utsatt skatt på 90 i resultatregnskapet. Foretaket reduserer også den balanseførte verdien av goodwill med 90 og innregner dette beløpet som kostnad i resultatet. Følgelig reduseres anskaffelseskost for goodwill til 410, som er det beløpet som ville ha blitt innregnet dersom eiendelen ved utsatt skatt på 90 hadde blitt innregnet som en identifiserbar eiendel på overtakelsestidspunktet.

Dersom skattesatsen hadde økt til 40 prosent, ville foretaket ha innregnet en eiendel ved utsatt skatt på 120 (40 prosent av 300) og en inntekt ved utsatt skatt på 120 i resultatet. Dersom skattesatsen hadde økt til 20 prosent, ville foretaket ha innregnet en eiendel ved utsatt skatt på 60 (20 prosent av 300) og en inntekt ved utsatt skatt på 60 i resultatet. Foretaket reduserer også den balanseførte verdien av goodwill med 90 og innregner dette beløpet som kostnad i resultatet.

Periodeskatt og utsatt skatt som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjoner

- 68A I enkelte skattejurisdiksjoner mottar et foretak et skattefradrag (dvs. et beløp som kommer til fradrag ved fastsettelse av skattepliktig inntekt) som er knyttet til godtgjørelse betalt i aksjer, aksjeopsjoner eller andre av foretakets egenkapitalinstrumenter. Beløpet for dette skattefradraget kan være forskjellig fra den tilknyttede kumulative kostnaden til godtgjørelse, og kan oppstå i en senere regnskapsperiode. I enkelte jurisdiksjoner kan et foretak for eksempel innregne en kostnad for forbruket av mottatte tjenester fra ansatte som vederlag for tildelte aksjeopsjoner, i samsvar med IFRS 2: «Aksjebasert betaling», og ikke få noe skattefradrag for aksjeopsjonene blir utøvd, med måling av skattefradraget på grunnlag av foretakets aksjekurs på utøvelsestidspunktet.
- 68B På samme måte som for forskningsutgifter som nevnt i nr. 9 og 26 b) i denne standard, er forskjellen mellom den skattemessige verdien av tjenestene mottatt fra ansatte fram til dette tidspunktet (som er det beløpet skattemyndighetene vil tillate som fradrag i framtidige perioder) og den balanseførte verdien på null, en skattereduserende midlertidig forskjell som fører til en eiendel ved utsatt skatt. Dersom det beløpet som skattemyndighetene vil tillate som et fradrag i framtidige perioder ikke er kjent ved utløpet av perioden, skal det estimeres på grunnlag av tilgjengelig informasjon ved utløpet av perioden. Dersom det beløpet som skattemyndighetene vil tillate som et fradrag i framtidige perioder for eksempel er avhengig av foretakets aksjekurs på et framtidig tidspunkt, skal målingen av den skattereduserende midlertidige forskjellen være basert på foretakets aksjekurs ved utløpet av perioden.
- 68C Som nevnt i nr. 68A kan beløpet for skattefradraget (eller det estimerte framtidige skattefradraget, målt i samsvar med nr. 68B) være forskjellig fra de tilknyttede akkumulerte kostnadene til godtgjørelse. Nr. 58 i denne standard krever at periodeskatt og utsatt skatt skal innregnes som inntekt eller kostnad og inngå i periodens resultat, bortsett fra i den utstrekning skatten oppstår som følge av a) en transaksjon eller hendelse som er innregnet direkte i egenkapitalen i samme periode eller en annen periode, eller b) en virksomhetssammenslutning. Dersom beløpet for skattefradraget (eller det estimerte framtidige skattefradraget) overstiger beløpet for de tilknyttede akkumulerte kostnadene til godtgjørelse, indikerer dette at skattefradraget ikke bare knytter seg til kostnadene til godtgjørelse, men også til en egenkapitalpost. I slike tilfeller skal den overskytende tilknyttede periodeskatten eller utsatte skatten innregnes direkte i egenkapitalen.

PRESENTASJON**Eiendeler og forpliktelser ved skatt**

69 [Opphevet]

70 [Opphevet]

Nettopresentasjon

71 Et foretak skal nettopresentere eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt dersom, og bare dersom, foretaket

- a) har en juridisk håndhevbar rett til å motregne de innregnede beløpene, og
- b) har til hensikt enten å gjøre dem opp på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

- 72 Selv om eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt innregnes og vurderes separat, nettopresenteres de i balansen i henhold til kriterier som ligner de som er fastsatt for finansielle instrumenter i IAS 32. Et foretak vil normalt ha en juridisk håndhevbar rett til å nettoppresentere en eiendel ved periodeskatt mot en forpliktelse ved periodeskatt når det gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet, og skattemyndigheten tillater at foretaket foretar eller mottar én enkelt nettobetaling.
- 73 I konsernregnskapet nettoppresenteres en eiendel ved periodeskatt i ett konsernforetak, mot en forpliktelse ved periodeskatt i et annet konsernforetak dersom, og bare dersom, de berørte foretakene har en juridisk håndhevbar rett til å foreta eller motta en enkelt nettobetaling, og foretakene har til hensikt å foreta eller motta en slik nettobetaling eller å gjenvinne eiendelen og gjøre opp forpliknelsen samtidig.
- 74 Et foretak skal nettoppresentere eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt dersom, og bare dersom
- a) foretaket har en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved periodeskatt mot forpliktelser ved periodeskatt, og
 - b) eiendelene og forpliktelsene ved utsatt skatt gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet for enten
 - i) samme skattepliktige foretak, eller
 - ii) forskjellige skattepliktige foretak, som har til hensikt enten å gjøre opp forpliktelser og eiendeler ved periodeskatt på nettogrunnlag, eller å realisere eiendelene og gjøre opp forpliktelsene under ett, i hver framtidige periode da betydelige skattebeløp for forpliktelser eller eiendeler ved utsatt skatt forventes gjort opp eller gjenvunnet.
- 75 For å unngå behovet for detaljert tidfesting av reverseringen av hver enkelt midlertidig forskjell, krever denne standard at et foretak nettopresenterer en eiendel ved utsatt skatt mot en forpliktelse ved utsatt skatt for samme skattepliktige foretak dersom, og bare dersom, de gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet, og foretaket har en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved periodeskatt mot forpliktelser ved periodeskatt.
- 76 I sjeldne tilfeller kan et foretak ha en juridisk håndhevbar rett til å motregne, og ha til hensikt å gjøre opp netto i noen perioder, men ikke i andre. I slike sjeldne tilfeller kan det være nødvendig med detaljert tidfesting for på en pålitelig måte å slå fast om forpliknelsen ved utsatt skatt for et skattepliktig foretak vil føre til økte skattebetalinger i samme periode da en eiendel ved utsatt skatt for et annet skattepliktig foretak vil føre til mindre skattebetalinger for det andre skattepliktige foretaket.

Kostnad ved skatt

Kostnad (inntekt) ved skatt tilknyttet resultat av ordinær virksomhet

- 77 Kostnad (inntekt) ved skatt tilknyttet resultatet av ordinær virksomhet skal spesifiseres i resultatregnskapet.
- Valutakursdifferanser på forpliktelser eller eiendeler ved utenlandsk utsatt skatt*
- 78 IAS 21 krever at visse valutakursdifferanser blir innregnet som inntekt eller kostnad, men angir ikke hvor slike differanser skal presenteres i resultatregnskapet. Tilsvarende kan slike differanser, der valutakursdifferanser på forpliktelser eller eiendeler ved utenlandsk utsatt skatt innregnes i resultatregnskapet, klassifiseres som kostnad (inntekt) ved utsatt skatt dersom denne presentasjonen anses å være den mest nyttige for brukere av finansregnskapet.

OPPLYSNINGER

- 79 De viktigste bestanddelene av kostnad (inntekt) ved skatt skal opplyses separat.
- 80 Bestanddeler av kostnad (inntekt) ved skatt kan omfatte
- a) kostnad (inntekt) ved periodeskatt,
 - b) eventuelle justeringer innregnet i perioden for periodeskatt for tidligere perioder,
 - c) omfanget av kostnad (inntekt) ved utsatt skatt som gjelder etablering og reversering av midlertidige forskjeller,
 - d) omfanget av kostnad (inntekt) ved utsatt skatt som gjelder endring i skattesatser eller innføring av nye skatter,

- e) omfanget av fordelene som oppstår av et tidligere innregnet skattemessig underskudd, skattefradrag eller midlertidig forskjell for en tidligere periode som benyttes til å redusere kostnaden ved periodeskatt,
 - f) omfanget av fordelene fra et tidligere innregnet skattemessig underskudd, skattemessig fradrag eller midlertidig forskjell for en tidligere periode som benyttes til å redusere kostnad ved utsatt skatt,
 - g) kostnad ved utsatt skatt som oppstår av nedskrivning, eller reversering av tidligere nedskrivning, av en eiendel ved utsatt skatt i samsvar med nr. 56, og
 - h) omfanget av kostnad (inntekt) ved skatt som gjelder de endringer i regnskapsprinsipper og feil som inngår i resultatet i samsvar med IAS 8, fordi de ikke kan regnskapsføres med tilbakevirkende kraft.
- 81 Følgende skal det også opplyses om separat:
- a) samlet periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som er godskrevet eller har belastet egenkapitalen,
 - b) [opphevet]
 - c) en forklaring på forholdet mellom kostnad (inntekt) ved skatt og regnskapsmessig overskudd på en av eller begge følgende måter:
 - i) en tallmessig avstemming mellom kostnad (inntekt) ved skatt og produktet av regnskapsmessig overskudd multiplisert med aktuell(e) skattesats(er), med angivelse av grunnlaget for beregning av de(n) aktuelle skattesatsen(e), eller
 - ii) en tallmessig avstemming mellom den gjennomsnittlige effektive skattesatsen og den aktuelle skattesatsen, med angivelse av grunnlaget for beregning av den aktuelle skattesatsen,
 - d) en forklaring på endringene i aktuell(e) skattesats(er) sammenlignet med forrige periode,
 - e) omfanget av (og eventuelt forfallsdato for) skattereduserende midlertidige forskjeller, utnyttede skattemessige underskudd og utnyttede skattefradrag som det ikke er innregnet noen eiendel ved utsatt skatt for i balansen,
 - f) det samlede omfanget av midlertidige forskjeller tilknyttet investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet, som det ikke er innregnet noen forpliktelser ved utsatt skatt for (se nr. 39),
 - g) for hver enkelt type midlertidig forskjell, samt for hver type utnyttede skattemessige underskudd og utnyttede skattefradrag:
 - i) omfanget av eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som er innregnet i balansen for hver periode som presenteres,
 - ii) omfanget av inntekter eller kostnader ved utsatt skatt som er innregnet i resultatregnskapet, dersom dette ikke framgår tydelig av endringene i beløpene som er innregnet i balansen,
 - h) når det gjelder avviklet virksomhet, kostnad ved skatt som gjelder
 - i) gevinst eller tap ved avviklingen, og
 - ii) resultatet av den avviklede virksomhetens ordinære virksomhet i perioden, sammen med tilsvarende beløp for hver foregående regnskapsperiode som presenteres, og
 - i) omfanget av skattemessige konsekvenser av utbytte til aksjeeiere i foretaket som ble foreslått eller besluttet før finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring, men som ikke er innregnet som forpliktelse i finansregnskapet.
- 82 Et foretak skal opplyse om omfanget av en eiendel ved utsatt skatt, og gi en begrunnelse som støtter innregningen av denne når
- a) utnyttelsen av eiendelen ved utsatt skatt er avhengig av framtidige skattepliktige inntekter ut over de overskudd som oppstår ved reversering av eksisterende skatteøkende midlertidige forskjeller, og
 - b) foretaket har hatt underskudd enten i inneværende eller foregående periode i den skattemessige jurisdiksjon som eiendelen ved utsatt skatt er tilknyttet.
- 82A I de tilfellene som er beskrevet i nr. 52A, skal et foretak opplyse om arten av mulige skattemessige konsekvenser som vil være en følge av utbetaling av utbytte til foretakets aksjeeiere. I tillegg skal foretaket opplyse om beløpene for de mulige skattemessige konsekvensene som i praksis lar seg beregne, samt om det er eventuelle mulige skattemessige konsekvenser som i praksis ikke lar seg beregne.

- 83 [Opphevet]
- 84 Opplysningene som kreves i henhold til nr. 81 c), setter brukere av finansregnskapet i stand til å forstå om forholdet mellom kostnad (inntekt) ved skatt og regnskapsmessig overskudd er uvanlig, og å forstå hvilke faktorer av betydning som kan påvirke dette forholdet i framtiden. Forholdet mellom kostnad (inntekt) ved skatt og regnskapsmessig overskudd kan påvirkes av faktorer så som inntekt som er fritatt for beskatning, kostnader som ikke er fradragsberettigede ved beregning av skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd), virkningen av skattemessige underskudd og virkningene av utenlandske skattesatser.
- 85 I forklaringen på forholdet mellom kostnad (inntekt) ved skatt og regnskapsmessig overskudd anvender et foretak den skattesats som gir mest mulig meningsfull informasjon til brukerne av finansregnskapet. Ofte er den mest meningsfylte skattesatsen den innenlandske skattesatsen i foretakets hjemstat, idet en slår sammen skattesatsen for nasjonale skatter og skattesatsene for eventuelle lokale skatter som blir beregnet på i hovedsak lignende nivå for skattepliktig inntekt (skattemessig underskudd). For et foretak som driver virksomhet i flere jurisdiksjoner, kan det imidlertid være mer meningsfylt å slå sammen separate avstemminger som er foretatt ved bruk av den innenlandske skattesatsen i hver enkelt jurisdiksjon. Eksempelet nedenfor viser hvordan valget av aktuell skattesats påvirker presentasjonen av den tallmessige avstemmingen.

Eksempel som illustrerer nr. 85

I 19X2 har et foretak et regnskapsmessig overskudd i sin egen jurisdiksjon (stat A) på 1 500 (19X1: 2 000) og i stat B på 1 500 (19X1: 500). Skattesatsen er 30 % i stat A og 20 % i stat B. I stat A er kostnader på 100 (19X1: 200) ikke skattemessig fradragsberettigede.

Følgende viser et eksempel på en avstemming etter den innenlandske skattesatsen.

	19X1	19X2
Regnskapsmessig overskudd	2 500	3 000
Skatt etter innenlandsk skattesats på 30 %	750	900
Skattemessig virkning av kostnader som ikke er fradragsberettigede	60	30
Virkning av lavere skattesatser i stat B	(50)	(150)
Kostnad ved skatt	760	780

Følgende er et eksempel på en avstemming som er utarbeidet ved å slå sammen separate avstemminger for hver nasjonal jurisdiksjon. Etter denne metoden vil virkningene av forskjeller mellom det rapporterende foretakets egen innenlandske skattesats og den innenlandske skattesatsen i andre jurisdiksjoner ikke framgå som egen post i avstemmingen. Et foretak kan måtte diskutere virkningene av betydelige endringer i enten skattesatser eller blandingen av overskudd opptjent i ulike jurisdiksjoner for å forklare endringer i aktuell(e) skattesats(er), slik det kreves i henhold til nr. 81 d).

Regnskapsmessig overskudd	2 500	3 000
Skatt etter innenlandske satser som gjelder overskudd i den aktuelle stat	700	750
Skattemessig virkning av kostnader som ikke er fradragsberettigede	60	30
Kostnad ved skatt	760	780

- 86 Gjennomsnittlig effektiv skattesats er kostnad (inntekt) ved skatt dividert med regnskapsmessig overskudd.
- 87 Det vil ofte ikke være praktisk mulig å beregne omfanget av uinnregnede eiendeler ved utsatt skatt som oppstår av investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak samt andeler i felleskontrollert virksomhet (se nr. 39). Derfor krever denne standard at et foretak opplyser om det samlede beløpet for de underliggende midlertidige forskjellene, men krever ikke at det opplyses om forpliktelser ved utsatt skatt. Ikke desto mindre oppfordres foretak, der det er praktisk gjennomførbart, å opplyse om beløpene for uinnregnede forpliktelser ved utsatt skatt, fordi brukere av finansregnskapet kan ha nytte av slik informasjon.
- 87A Nr. 82A krever at et foretak opplyser om mulige skattemessige konsekvenser som vil være en følge av utbetaling av utbytte til foretakets aksjeeiere. Et foretak opplyser om de viktige trekkene ved systemene for inntektsskatt samt hvilke faktorer som vil påvirke omfanget av mulige skattemessige konsekvenser av utbytte.

- 87B Det vil enkelte ganger ikke være praktisk mulig å beregne det samlede omfanget av mulige skattemessige konsekvenser som vil være en følge av utbetaling av utbytte til foretakets aksjeeiere. Dette kan for eksempel være tilfelle der et foretak har et stort antall utenlandske datterforetak. Men selv under slike forhold kan det være enkelt å beregne visse deler av dette totalbeløpet. I et konsern kan for eksempel et morforetak og enkelte av dets datterforetak ha betalt inntektsskatt til en høyere skattesats på tilbakeholdt overskudd, og kjenne til det beløpet som vil bli refundert ved utbetaling av framtidig utbytte til aksjeeiere fra den konsoliderte opptjente egenkapitalen. I dette tilfellet skal det opplyses om beløpet som blir refundert. Foretaket bør eventuelt også opplyse om at det er andre mulige skattemessige konsekvenser som det ikke er praktisk mulig å beregne. I morforetakets eventuelle separate finansregnskap gjelder opplysning om mulige skattemessige konsekvenser morforetakets opptjente egenkapital.
- 87C Et foretak som må legge fram opplysninger som nevnt i nr. 82A, kan også måtte legge fram opplysninger som gjelder midlertidige forskjeller tilknyttet investeringer i datterforetak, filialer og tilknyttede foretak eller andeler i felleskontrollert virksomhet. I disse tilfellene vurderer et foretak dette ved beregning av hvilke opplysninger som skal gis i henhold til nr. 82A. Et foretak kan for eksempel måtte opplyse om det samlede omfanget av midlertidige forskjeller tilknyttet investeringer i datterforetak som det ikke er innregnet noen forpliktelser ved utsatt skatt for (se nr. 81 f)). Dersom det ikke er praktisk mulig å beregne omfanget av uinnregnede forpliktelser ved utsatt skatt (se nr. 87), kan det være et omfang av mulige skattemessige konsekvenser av utbytte som gjelder disse datterforetakene, og som i praksis ikke lar seg beregne.
- 88 Et foretak skal gi opplysninger om eventuelle skattetilknyttede betingede forpliktelser og betingede eiendeler i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler». Betingede forpliktelser og betingede eiendeler kan for eksempel oppstå av uløste tvister med skattemyndighetene. På samme måte kan endringer i skattesatser eller skatteregler som er innført eller kunngjort etter balansedagen, føre til at et foretak opplyser om eventuelle vesentlige virkninger av dette for eiendeler og forpliktelser ved periodeskatt og utsatt skatt (se IAS 10: «Hendelser etter balansedagen»).

IKRAFTTREDELSE

- 89 Denne standard trer i kraft for finansregnskap for regnskapsperioder som begynner 1. januar 1995 eller senere, med de unntak som framgår av nr. 91. Dersom et foretak anvender denne standard på finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner tidligere enn 1. januar 1998, skal foretaket opplyse om at det har anvendt denne standard istedenfor den tidligere IAS 12: «Regnskapsføring av skatt på inntekt», godkjent i 1979.
- 90 Denne standard erstatter IAS 12: «Regnskapsføring av skatt på inntekt», godkjent i 1979.
- 91 Nr. 52A, 52B, 65A, 81 i), 82A, 87A, 87B, 87C og de opphevede nr. 3 og 50 trer i kraft for årsregnskap⁽¹⁾ som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 2001 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom tidligere anvendelse påvirker finansregnskapet, skal et foretak opplyse om dette.

⁽¹⁾ Nr. 91 viser til «årsregnskap» i samsvar med den mer presise måten å angi iverksettelse på, vedtatt i 1998. Nr. 89 viser til «finansregnskap».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 16***Eiendom, anlegg og utstyr*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av eiendom, anlegg og utstyr, slik at brukere av finansregnskap kan skille mellom opplysninger om et foretaks investering i foretakets eiendom, anlegg og utstyr og endringene i en slik investering. De viktigste spørsmålene ved regnskapsføring av eiendom, anlegg og utstyr er innregningen av eiendelene, beregning av eiendelenes balanseførte verdier samt eiendelenes avskrivningsbeløp og tap ved verdifall som skal innregnes.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes på regnskapsføring av eiendom, anlegg og utstyr, med mindre en annen standard krever eller tillater annen regnskapsmessig behandling.
- 3 Denne standard får ikke anvendelse på
- a) eiendom, anlegg og utstyr klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»;
 - b) biologiske eiendeler knyttet til landbruksvirksomhet (se IAS 41: «Landbruk»);
 - c) innregning og måling av lete- og evalueringseiendeler (se IFRS 6: «Leting etter og evaluering av mineralressurser»), eller
 - d) mineralrettigheter og mineralreserver, for eksempel olje, naturgass og lignende ikke-fornybare ressurser.
- Standarden får imidlertid anvendelse på eiendom, anlegg og utstyr som benyttes til utvikling eller vedlikehold av eiendeler som omfattes av b)-d).
- 4 Andre standarder kan kreve at en enhet av eiendom, anlegg og utstyr innregnes etter en annen metode enn metoden i denne standard. For eksempel krever IAS 17: «Leieavtaler» at et foretak evaluerer sin innregning av en enhet av leid eiendom, anlegg og utstyr på grunnlag av overføringen av risikoer og fordeler. I slike tilfeller blir imidlertid andre sider ved den regnskapsmessige behandlingen av disse eiendelene, herunder avskrivning, fastsatt av denne standard.
- 5 Et foretak skal anvende denne standard på eiendom som tilvirkes eller utvikles for framtidig bruk som investeringseiendom, men som ennå ikke tilfredsstiller definisjonen av «investeringseiendom» i IAS 40: «Investeringseiendom». Når tilvirkningen eller utviklingen er fullført, blir eiendommen til en investeringseiendom, og foretaket skal anvende IAS 40. IAS 40 kommer også til anvendelse på investeringseiendom som er under ombygging for fortsatt framtidig bruk som investeringseiendom. Et foretak som anvender anskaffelseskostmodellen for investeringseiendom i samsvar med IAS 40, skal anvende anskaffelseskostmodellen i denne standard.

DEFINISJONER

- 6 Følgende begreper anvendes i denne standard:
- «Balanseført verdi» er det beløp som en eiendel er innregnet med etter fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.
- «Anskaffelseskost» er det beløp i kontanter eller i kontantekvivalenter som er betalt, eller den virkelige verdien av annet vederlag som er avgitt, for å anskaffe en eiendel på tidspunktet for anskaffelse eller tilvirkning, eller, der det er hensiktsmessig, det beløp som henføres til denne eiendelen når den innregnes for første gang i samsvar med de særlige kravene i andre IFRS-er, for eksempel IFRS 2: «Aksjebasert betaling».
- «Avskrivbart beløp» er eiendelens anskaffelseskost, eller et annet beløp som tilsvarer anskaffelseskost, fratrasket eiendelens restverdi.
- «Avskrivning» er den systematiske fordelingen av en eiendels avskrivbare beløp over eiendelens utnyttbare levetid.
- «Foretaksspesifikk verdi» er nåverdi av framtidige kontantstrømmer som et foretak forventer at skal oppstå i forbindelse med fortsatt bruk av en eiendel og ved avhending av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid, eller som forventes å påløpe når en forpliktelse skal gjøres opp.
- «Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Tap ved verdifall» er det beløp som eiendelens balanseførte verdi overstiger dens gjenvinnbare beløp med.

«Eiendom, anlegg og utstyr» er materielle enheter som

- a) holdes av foretaket til bruk i produksjon eller til levering av varer eller tjenester, for utleie til andre eller til administrative formål, og
- b) som er forventet å være i bruk i mer enn én regnskapsperiode.

«Gjenvinnbart beløp» er høyeste verdi av en eiendels netto salgspris og dens bruksverdi.

«Restverdi» av en eiendel er det estimerte beløpet som et foretak i øyeblikket forventer å oppnå ved avhending av eiendelen, etter fradrag for estimerte avhendingsutgifter, dersom eiendelen allerede var av forventet alder og i forventet tilstand ved slutten av dens utnyttbare levetid.

«Utnyttbar levetid» er

- a) den perioden en eiendel forventes å være tilgjengelig for bruk av et foretak, eller
- b) antall produserte enheter eller lignende enheter som foretaket forventer at eiendelen skal generere.

INNREGNING

- 7 Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr skal bare innregnes som eiendel dersom
 - a) det er sannsynlig at framtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og
 - b) eiendelens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte.
- 8 Reservedeler og serviceutstyr balanseføres vanligvis som beholdninger og innregnes i resultatet etter hvert som de forbrukes. Større reservedeler og serviceutstyr kvalifiserer imidlertid som eiendom, anlegg og utstyr når foretaket forventer at de skal brukes i mer enn én regnskapsperiode. Tilsvarende, dersom reservedelene og serviceutstyret bare kan brukes i sammenheng med en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, skal de regnskapsføres som eiendom, anlegg og utstyr.
- 9 Denne standard fastsetter ikke målingsenheten for innregning, dvs. hva som utgjør en enkelt enhet av eiendom, anlegg og utstyr. Det kreves derfor skjønn for å kunne anvende innregningskriteriene på de særlige omstendighetene omkring et foretak. Det kan være hensiktsmessig å slå sammen isolert sett ubetydelige poster, for eksempel former, verktøy og stanser, og anvende kriteriene på den samlede verdien.
- 10 Et foretak evaluerer i henhold til dette innregningsprinsippet alle sine utgifter vedrørende eiendom, anlegg og utstyr på det tidspunktet de påløper. Disse utgiftene omfatter utgifter som opprinnelig er påløpt for å overta eller tilvirke en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, og utgifter påløpt i etterhånd for å legge noe til, erstatte en del av eller gi service til eiendelen.

Førstegangsutgifter

- 11 Enheter av eiendom, anlegg og utstyr kan være anskaffet av sikkerhetsmessige eller miljømessige grunner. Selv om det ikke direkte øker de framtidige økonomiske fordelene av noen bestemt eksisterende enhet av eiendom, anlegg eller utstyr, kan anskaffelsen av slike former for eiendom, anlegg og utstyr være nødvendig for at foretaket skal kunne oppnå framtidige økonomiske fordeler av foretakets øvrige eiendeler. Slike enheter av eiendom, anlegg og utstyr kvalifiserer for innregning som eiendeler, fordi de gjør at framtidige økonomiske fordeler av tilknyttede eiendeler kan oppnås for foretaket utover det som hadde vært tilfelle dersom de ikke var blitt anskaffet. For eksempel kan en produsent av kjemiske stoffer måtte ta i bruk nye kjemiske håndteringsprosesser for å overholde miljøkrav for produksjon og lagring av farlige kjemiske stoffer, og tilknyttede anleggsforbedringer innregnes dermed som eiendel fordi foretaket ikke hadde kunnet produsere eller selge kjemiske stoffer uten å gjøre disse forbedringene. Den balanseførte verdien av en slik eiendel og tilknyttede eiendeler som følger av dette, blir imidlertid gjennomgått for tap ved verdifall i samsvar med IAS 36: «Verdifall på eiendeler».

Etterfølgende utgifter

- 12 I henhold til innregningsprinsippet i nr. 7 skal et foretak ikke innregne utgiftene til den daglige service av eiendelen i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr. Disse utgiftene skal isteden innregnes i resultatet etter hvert som de påløper. Utgifter til den daglige service er primært utgifter til lønn og forbruksvarer, og kan omfatte anskaffelseskost av små deler. Formålet med disse utgiftene er ofte beskrevet som «reparasjoner og vedlikehold» av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr.
- 13 Bestanddeler av enkelte enheter av eiendom, anlegg og utstyr kan kreve utskiftning med jevne mellomrom. For eksempel kan det være nødvendig at en smelteovn bygges opp på nytt etter et fastsatt antall timer i bruk, eller at flyinteriør som seter og pantry må skiftes ut flere ganger i løpet av flyskrogets levetid. Enheter av

eiendom, anlegg og utstyr kan også måtte anskaffes for å foreta mindre hyppige, men gjentatte utskiftninger, for eksempel utskifting av innerveggene i en bygning, eller for å foreta en utskifting som ikke skal gjentas senere. I henhold til innregningsprinsippet i nr. 7 skal et foretak, dersom innregningskriteriene er oppfylt, innregne utgiftene til utskifting av enkeltdeler i en slik enhet i den balanseførte verdien av en enhet for eiendom, anlegg og utstyr når denne utgiften påløper. Den balanseførte verdien av de enkeltdelene som blir skiftet ut, fraregnes i samsvar med fraregningsbestemmelsene i denne standard (se nr. 67–72).

- 14 Et vilkår for fortsatt drift av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr (for eksempel et luftfartøy) kan være at det skal utføres regelmessige større inspeksjoner for feil, uansett om enkeltdeler av enheten blir skiftet ut eller ikke. Når en slik større inspeksjon blir utført, innregnes utgiftene i den balanseførte verdien av enheten av eiendom, anlegg og utstyr som en utskifting dersom innregningskriteriene er oppfylt. Eventuelle gjenstående balanseførte verdier av utgiften til forrige inspeksjon (bortsett fra fysiske deler) blir fraregnet. Dette skjer uansett om utgiftene til forrige inspeksjon ble identifisert i transaksjonen der enheten ble anskaffet eller tilvirket, eller ikke. Om nødvendig kan den estimerte utgiften til en framtidig lignende inspeksjon benyttes som en indikasjon på hva utgiftene til den eksisterende inspeksjonen var da enheten ble anskaffet eller tilvirket.

MÅLING VED INNREGNING

- 15 En enhet av eiendom, anlegg og utstyr som kvalifiserer for innregning som eiendel, skal måles til anskaffelseskost.

Bestandddeler av anskaffelseskost

- 16 Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr omfatter
- a) eiendelens innkjøpspris, herunder importavgifter og ikke-refunderbare skatter og avgifter ved kjøp, etter fradrag for forhandlerrabatter og prisavslag,
 - b) eventuelle direkte henførbare utgifter som er nødvendige for å frakte eiendelen til riktig sted og sette den i stand til å kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen,
 - c) førstegangsestimatet på utgiftene til å demontere og fjerne enheten og å rehabilitere tomten der enheten er plassert til opprinnelig stand, for plikter som et foretak pådrar seg enten når enheten anskaffes eller som en følge av at enheten i løpet av en bestemt periode er benyttet til andre formål enn til å produsere beholdninger i løpet av perioden.
- 17 Eksempler på direkte henførbare utgifter er
- a) utgifter til ytelser til ansatte (som definert i IAS 19: «Ytelser til ansatte») som oppstår direkte av tilvirkningen eller anskaffelsen av enheten for eiendom, anlegg og utstyr,
 - b) utgifter til opparbeiding av tomt,
 - c) innledende leverings- og håndteringsutgifter,
 - d) installasjons- og monteringsutgifter,
 - e) utgifter til utprøving av eiendelens virkemåte, etter fradrag for nettoprovenyet ved salget av enheter produsert mens eiendelen ble brakt til riktig sted og satt i riktig stand (for eksempel prøver produsert under utprøvingen av utstyret), og
 - f) honorarer til fagfolk.
- 18 Et foretak anvender IAS 2: «Beholdninger» på de pliktige utgiftene til demontering og fjerning av enheten og til rehabilitering av tomten til opprinnelig stand, som påløper i løpet av en bestemt periode som følge av at enheten er benyttet til å produsere beholdninger i løpet av perioden. Forpliktelser knyttet til utgifter som er regnskapsført i samsvar med IAS 2 eller IAS 16, innregnes og måles i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler».
- 19 Eksempler på utgifter som ikke er anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, er
- a) utgifter til å åpne et nytt anlegg,
 - b) utgifter til å introdusere et nytt produkt eller en ny tjeneste (herunder utgifter til annonsering og salgsfremmende tiltak),
 - c) utgifter til å drive virksomheten på et nytt sted eller med en ny klasse av kunder (herunder utgifter til opplæring av personale), og
 - d) administrasjonsutgifter og andre generelle fellesutgifter.

- 20 Innregning av utgifter i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr opphører når eiendelen er på det sted og i den stand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Derfor inngår ikke utgifter som påløper ved bruk eller omplassering av en slik enhet i denne eiendelens balanseførte verdi. Følgende utgifter inngår for eksempel ikke i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr:
- a) utgifter påløpt mens en eiendel som er i stand til å virke slik den var tiltenkt av ledelsen, ennå ikke er tatt i bruk eller drives til mindre enn full kapasitet,
 - b) driftstap i oppstartfasen, som for eksempel kan påløpe mens etterspørselen etter eiendelens produkter bygges opp, og
 - c) utgifter til omplassering eller omorganisering av deler av eller hele foretakets virksomhet.
- 21 Enkelte operasjoner skjer i forbindelse med tilvirkning eller utvikling av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, men uten å være nødvendige for å bringe eiendelen til stedet og sette den i den stand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Disse tilfeldige operasjonene kan skje før eller under tilvirknings- eller utviklingsaktivitetene. For eksempel kan det opptjenes inntekter ved å bruke en byggeplass som parkeringsplass fram til byggingen begynner. Fordi tilfeldige operasjoner ikke er nødvendige for å bringe eiendelen til stedet og sette den i den stand som er nødvendig for at den skal virke slik den var tiltenkt av ledelsen, blir inntekter og tilknyttede kostnader fra tilfeldige operasjoner innregnet i resultatet og inngår i de respektive klassifiseringene av inntekter og kostnader.
- 22 Anskaffelseskost for en egentilvirket eiendel beregnes etter de samme prinsipper som for en anskaffet eiendel. Dersom et foretak i sin normale virksomhet tilvirker lignende eiendeler for salg, er eiendelens anskaffelseskost vanligvis det samme som tilvirkningskost for eiendelene som skal selges (se IAS 2). Internfortjeneste medregnes dermed ikke ved beregning av slike utgifter. Tilsvarende skal utgifter ved unormalt høyt svinn av råvarer, arbeid eller andre ressurser påløpt ved produksjon av en egentilvirket eiendel, ikke inngå i eiendelens anskaffelseskost. IAS 23: «Låneutgifter» fastsetter kriterier for innregning av renter som en bestanddel av den balanseførte verdien av en egenprodusert enhet av eiendom, anlegg og utstyr.

Måling av anskaffelseskost

- 23 Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr er kontantprisekvivalenten på innregningsdagen. Dersom betaling blir utsatt utover vanlige kredittbetingelser, blir differansen mellom kontantprisekvivalenten og de totale betalingene innregnet som renter over kredittperioden, med mindre slike renter blir innregnet i den balanseførte verdien av enheten i samsvar med den tillatte alternative regnskapsmessige behandlingen i IAS 23.
- 24 En eller flere enheter av eiendom, anlegg og utstyr kan være anskaffet ved bytte mot én eller flere ikke-monetære eiendeler, eller en kombinasjon av monetære og ikke-monetære eiendeler. Den følgende diskusjonen viser til et bytte av én ikke-monetær eiendel mot en annen, men kommer også til anvendelse på alle bytter beskrevet i forrige setning. Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr blir målt til virkelig verdi, med mindre a) transaksjonen ikke har noe forretningsmessig innhold, eller b) verken den mottatte eller avgitte eiendelens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Den anskaffede eiendelen blir målt på denne måten selv om et foretak ikke umiddelbart kan fraregne den avgitte eiendelen. Dersom den anskaffede eiendelen ikke blir målt til virkelig verdi, blir eiendelens anskaffelseskost målt til den avgitte eiendelens balanseførte verdi.
- 25 Et foretak fastsetter om en transaksjon har et forretningsmessig innhold ved at det tas i betraktning i hvilken utstrekning foretakets framtidige kontantstrømmer forventes endret som resultat av transaksjonen. En transaksjon har et forretningsmessig innhold dersom
- a) konfigurasjonen (dvs. risiko, tidsplan og beløp) for den mottatte eiendelens kontantstrømmer skiller seg fra konfigurasjonen av den overførte eiendelens kontantstrømmer, eller
 - b) den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, blir endret som et resultat av transaksjonen, og
 - c) differansen i bokstav a) eller b) er betydelig i forhold til den virkelige verdien av eiendelene som ble byttet.

For å avgjøre om en transaksjon har et forretningsmessig innhold, skal den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, gjenspeile kontantstrømmer etter skatt. Resultatet av disse analysene kan være klart uten at foretaket må foreta detaljerte beregninger.

- 26 Den virkelige verdien av en eiendel som det ikke finnes sammenlignbare markedsstransaksjoner for, blir målt på en pålitelig måte dersom a) variabiliteten innenfor området av rimelige estimater av virkelig verdi ikke er betydelig for eiendelen, eller b) sannsynligheten av de ulike estimatene innenfor området kan vurderes på en

rimelig måte og benyttes for å estimere virkelig verdi. Dersom et foretak på en pålitelig måte kan beregne den mottatte eller avgitte eiendelens virkelige verdi, benyttes den avgitte eiendelens virkelige verdi for å måle den mottatte eiendelens anskaffelseskost, med mindre den mottatte eiendelens virkelige verdi framgår mest tydelig.

- 27 Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr som innehas av en leietaker i henhold til en finansiell leieavtale, skal beregnes i samsvar med IAS 17.
- 28 Den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr kan bli redusert ved offentlige tilskudd i samsvar med IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte».

MÅLING ETTER INNREGNING

- 29 Et foretak skal velge enten anskaffelseskostmodellen i nr. 30 eller verdireguleringsmodellen i nr. 31 som foretakets regnskapsprinsipp, og skal anvende dette prinsippet på en hel klasse av eiendom, anlegg og utstyr.

Anskaffelseskostmodellen

- 30 Etter innregning som eiendel skal en enhet av eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.

Verdireguleringsmodellen

- 31 Etter innregning som eiendel skal en enhet av eiendom, anlegg og utstyr hvis virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte, balanseføres til et verdiregulert beløp, som er den virkelige verdien på tidspunktet da beløpet ble verdiregulert, med fradrag for eventuell senere akkumulert avskrivning og eventuelle senere akkumulerte tap ved verdifall. Verdireguleringer skal gjøres med en tilstrekkelig hyppighet til at den balanseførte verdien ikke avviker vesentlig fra den verdi som ville ha blitt beregnet ved hjelp av den virkelige verdien på balansedagen.
- 32 Den virkelige verdien av tomt og bygninger blir vanligvis fastsatt ut fra markedsbasert dokumentasjon ved en taksering som normalt foretas av profesjonelle takstmenn. Den virkelige verdien av enheter av anlegg og utstyr er vanligvis deres markedsverdi beregnet ved taksering.
- 33 Dersom det ikke foreligger noen markedsbasert dokumentasjon på virkelig verdi fordi enheten av eiendom, anlegg og utstyr sjelden omsettes, unntatt som del av igangværende virksomhet, kan et foretak måtte estimere virkelig verdi etter resultatmetoden eller metoden for avskrevet gjenanskaffelseskost.
- 34 Hyppigheten av verdireguleringer avhenger av endringene i den virkelige verdien av de enhetene av eiendom, anlegg og utstyr som verdireguleres. Dersom den virkelige verdien av en verdiregulert eiendel avviker vesentlig fra balanseført verdi, skal ytterligere verdiregulering foretas. For enkelte enheter av eiendom, anlegg og utstyr kan det forekomme betydelige og flyktige endringer i den virkelige verdien, noe som nødvendiggjør årlige verdireguleringer. Det er ikke nødvendig med så hyppige verdireguleringer av enheter av eiendom, anlegg og utstyr som bare har ubetydelige endringer i virkelig verdi. I slike tilfeller kan det bare være nødvendig med en verdiregulering av eiendelen hvert tredje eller femte år.
- 35 Når en enhet av eiendom, anlegg og utstyr verdireguleres, blir en eventuell akkumulert avskrivning på verdireguleringstidspunktet behandlet på en av følgende måter:
- a) Den omarbeides proporsjonalt med endringen i eiendelens brutto balanseførte verdi, slik at eiendelens balanseførte verdi etter verdireguleringen tilsvarer verdiregulert beløp. Denne metoden benyttes ofte når en eiendel verdireguleres ved at det benyttes en indeks for å fastsette avskrevet gjenanskaffelseskost.
 - b) Den elimineres mot eiendelens brutto balanseførte verdi, og nettobeløpet omarbeidet til eiendelens verdiregulerte beløp. Denne metoden benyttes ofte for bygninger.
- Den beløpsmessige justeringen som følger av omarbeiding eller eliminering av akkumulert avskrivning, utgjør en del av økningen eller reduksjonen i balanseført verdi, som regnskapsføres i samsvar med nr. 39 og 40.
- 36 Dersom en enhet av eiendom, anlegg og utstyr verdireguleres, skal alt øvrig av eiendom, anlegg og utstyr som inngår i samme klasse som denne eiendelen, også verdireguleres.
- 37 En klasse av eiendom, anlegg og utstyr er en gruppering av eiendeler av lignende art og for lignende bruk i et foretaks virksomhet. Følgende er eksempler på separate klasser:
- a) tomt,
 - b) tomt og bygninger,
 - c) maskiner,

- d) skip,
 - e) luftfartøyer,
 - f) motorvogner,
 - g) inventar og innredning, og
 - h) kontorutstyr.
- 38 Alle enheter innenfor samme klasse av eiendom, anlegg og utstyr verdireguleres samtidig for å unngå en selektiv verdiregulering av eiendeler og rapportering av beløp i finansregnskap som viser en blanding av anskaffelseskost og verdier på ulike datoer. En eiendelsklasse kan imidlertid verdireguleres rullerende, under forutsetning av at verdiregulering av klassen av eiendeler er fullført i løpet av kort tid, og at verdireguleringene til enhver tid er ajourført.
- 39 Dersom en eiendels balanseførte verdi øker som følge av en verdiregulering, skal økningen føres direkte mot egenkapitalen under betegnelsen verdireguleringsreserve. En positiv verdiregulering skal imidlertid innregnes i resultatet i den utstrekning den reverserer en negativ verdiregulering av den samme eiendelen som tidligere er innregnet i resultatet.
- 40 Dersom en eiendels balanseførte verdi reduseres som følge av en verdiregulering, skal reduksjonen innregnes i resultatet. Reduksjonen skal imidlertid debiteres direkte mot egenkapitalen under verdireguleringsreserve i den utstrekning det foreligger en kreditsaldo i den verdireguleringsreserven som er knyttet til denne eiendelen.
- 41 Verdireguleringsreserven som er inkludert i egenkapitalen for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, kan overføres direkte til opptjent egenkapital når eiendelen fraregnes. Dette kan innebære at hele reserven overføres når eiendelen blir tatt ut av bruk eller avhendet. Noe av reserven kan imidlertid overføres når eiendelen blir brukt av et foretak. I slike tilfeller vil beløpet for den overførte reserven være differansen mellom avskrivning basert på eiendelens verdiregulerte balanseførte verdi og avskrivning basert på eiendelens opprinnelige anskaffelseskost. Overføringer fra verdireguleringsreserve til opptjent egenkapital skal ikke føres over resultatet.
- 42 Eventuell innvirkning på inntektsskatt som følge av verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr, skal innregnes og opplyses om i samsvar med IAS 12: «Inntektsskatt».

Avskrivning

- 43 Hver enkeltdel av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr med en anskaffelseskost som er betydelig i forhold til enhetens samlede anskaffelseskost, skal avskrives separat.
- 44 Et foretak fordeler det beløpet som ble førstegangsinnregnet for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr til dets betydelige enkeltdeler, og avskriver hver slik enkeltdel separat. Det kan for eksempel være hensiktsmessig å avskrive flyskroget og motorene til et luftfartøy separat, enten det er eid eller underlagt en finansiell leieavtale.
- 45 En betydelig enkeltdel av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr kan ha en utnyttbar levetid og en avskrivningsmetode som er den samme som den utnyttbare levetiden og avskrivningsmetoden til en annen betydelig enkeltdel av samme enhet. Slike enkeltdeler kan grupperes ved beregning av avskrivningen.
- 46 I den utstrekning et foretak avskriver enkeltdeler av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr separat, avskriver det også den gjenværende delen av enheten separat. Den gjenværende delen består av enkeltdelene av enheten som hver for seg ikke er betydelige. Dersom et foretak har ulike forventninger til disse enkeltdelene, kan det være nødvendig med tilnærmingsteknikker for å avskrive de gjenværende delene på en måte som representerer forbruksmønsteret til og/eller utnyttbar levetid for disse enkeltdelene på en fyllestgjørende måte.
- 47 Et foretak kan velge å avskrive separat de enkeltdelene av en enhet som ikke har en anskaffelseskost som er betydelig i forhold til total anskaffelseskost for enheten.
- 48 Avskrivningen for hver periode skal innregnes i resultatet, med mindre den inngår i den balanseførte verdien av en annen eiendel.
- 49 Avskrivningsbeløpet for en regnskapsperiode innregnes vanligvis i resultatet. Enkelte ganger vil imidlertid de framtidige økonomiske fordelene som ligger i en eiendel, inngå i produksjonen av andre eiendeler. I dette tilfellet utgjør avskrivningen en del av de andre eiendelens anskaffelseskost, og inngår i disse eiendelens balanseførte verdi. For eksempel skal avskrivning av fabrikkbygg og produksjonsutstyr inkluderes i beholdningens bearbeidingsutgifter (se IAS 2). På samme måte kan avskrivning av eiendom, anlegg og utstyr brukt til utviklingsaktiviteter inkluderes i anskaffelseskost for en immateriell eiendel som er innregnet i samsvar med IAS 38: «Immaterielle eiendeler».

Avskrivbart beløp og avskrivningsperiode

- 50 Avskrivbart beløp for en eiendel skal fordeles systematisk over eiendelens utnyttbare levetid.
- 51 Restverdien og utnyttbar levetid for en eiendel skal gjennomgås minst ved avslutningen av hvert regnskapsår, og dersom forventningene skiller seg fra tidligere estimater, skal endringen(e) regnskapsføres som en endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimater og feil».
- 52 Avskrivning blir innregnet selv om den virkelige verdien av eiendelen overstiger eiendelens balanseførte verdi, så lenge eiendelens restverdi ikke overstiger dens balanseførte verdi. Reparasjon og vedlikehold av en eiendel påvirker ikke behovet for å avskrive eiendelen.
- 53 En eiendels avskrivbare beløp fastsettes etter fradrag for eiendelens restverdi. I praksis er restverdien av en eiendel ofte ubetydelig og således ubetydelig ved beregningen av avskrivbart beløp.
- 54 Restverdien av en eiendel kan øke til et beløp som er lik eller større enn eiendelens balanseførte verdi. Dersom dette skjer, er eiendelens avskrivningsbeløp lik null, med mindre og inntil eiendelens restverdi deretter reduseres til et lavere beløp enn eiendelens balanseførte verdi.
- 55 Avskrivning av en eiendel begynner når eiendelen er tilgjengelig for bruk, dvs. når den er på det sted og i den stand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Avskrivning av en eiendel opphører på det tidligste tidspunktet for enten at eiendelen blir klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5, eller tidspunktet da eiendelen fraregnes. Avskrivning opphører derfor ikke når eiendelen blir uvirksom eller tas ut av aktiv bruk, med mindre eiendelen er avskrevet fullt ut. I henhold til bruksmetoder for avskrivning kan imidlertid avskrivningen være lik null mens det ikke skjer noen produksjon.
- 56 De framtidige økonomiske fordelene som en eiendel representerer, forbrukes i hovedsak av et foretak gjennom bruk av eiendelen. Andre faktorer, for eksempel teknisk eller kommersiell ukurans og slit og elde mens en eiendel er uvirksom, bidrar imidlertid ofte til en reduksjon av de økonomiske fordelene som det var forventet at foretaket kunne oppnå fra eiendelen. Som en konsekvens av dette må alle følgende faktorer tas i betraktning når en eiendels utnyttbare levetid skal beregnes:
- a) Forventet bruk av eiendelen. Bruk vurderes ut fra eiendelens forventede kapasitet eller fysiske produkter.
 - b) Forventet fysisk slitasje, som avhenger av operasjonelle faktorer som for eksempel antall skift eiendelen skal benyttes i, reparasjons- og vedlikeholdsprogram samt pass og vedlikehold mens eiendelen står uvirksom.
 - c) Teknisk eller kommersiell ukurans som følge av endringer eller forbedringer i produksjonsprosessen, eller som følge av en endring i markedets etterspørsel etter det produkt eller den tjeneste som eiendelen genererer.
 - d) Juridiske eller lignende begrensninger på bruken av eiendelen, for eksempel utløpsdato for tilknyttede leieavtaler.
- 57 En eiendels utnyttbare levetid fastsettes på bakgrunn av eiendelens forventede nytte for foretaket. Foretakets retningslinjer for bruk av eiendeler kan innebære at eiendeler skal avhendes etter et nærmere angitt tidsrom eller etter at en viss andel av de forventede økonomiske fordelene ved eiendelen er forbrukt. Derfor kan den utnyttbare levetiden til en eiendel godt være kortere enn eiendelens økonomiske levetid. Estimater på utnyttbar levetid for en eiendel er et skjønn som baseres på foretakets erfaring med tilsvarende eiendeler.
- 58 Tomter og bygninger er separate eiendeler og regnskapsføres separat, selv om de er anskaffet sammen. Med enkelte unntak, for eksempel steinbrudd og områder som benyttes som fyllplasser, har tomter en ubegrenset utnyttbar levetid, og avskrives derfor ikke. Bygninger har begrenset utnyttbar levetid, og er derfor avskrivbare eiendeler. En økning av verdien av tomten der en bygning er oppført, har ingen innvirkning på beregningen av bygningens avskrivbare beløp.
- 59 Dersom anskaffelseskost for tomt omfatter utgifter til å avvikle området, fjerne eiendelen og rehabilitere tomten, blir denne delen av eiendelen som utgjør tomten, avskrevet over den perioden da det oppnås fordeler ved at disse utgiftene pådras. I enkelte tilfeller kan tomten i seg selv ha en begrenset utnyttbar levetid, og blir da avskrevet på en måte som gjenspeiler de fordelene som kan oppnås av den.

Avskrivningsmetode

- 60 Avskrivningsmetoden som benyttes, skal gjenspeile mønsteret for hvordan eiendelens framtidige økonomiske fordeler forventes å bli forbrukt av foretaket.

- 61 Avskrivningsmetoden som anvendes for en eiendel, skal minst gjennomgås ved avslutningen av hvert regnskapsår og dersom det har vært en betydelig endring i det forventede mønsteret av forbruket av framtidige økonomiske fordeler ved eiendelen, skal avskrivningsmetoden endres for å gjenspeile det endrede mønsteret. En slik endring skal regnskapsføres som en endring i regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8.
- 62 Mange ulike avskrivningsmetoder kan benyttes for å fordele en eiendels avskrivbare beløp systematisk over eiendelens utnyttbare levetid. Eksempler på slike metoder er den lineære metoden, den degressive metoden og produksjonsenhetsmetoden. Lineær avskrivning innebærer et konstant avskrivningsbeløp over eiendelens utnyttbare levetid dersom eiendelens restverdi ikke blir endret. Den degressive metoden innebærer et avtakende avskrivningsbeløp over eiendelens utnyttbare levetid. Produksjonsenhetsmetoden fører til at avskrivningsbeløpet baseres på eiendelens forventede bruk eller produserte enheter. Foretaket velger den metoden som best gjenspeiler det forventede mønsteret for forbruk av framtidige økonomiske fordeler som ligger i eiendelen. Den valgte metoden anvendes konsekvent fra periode til periode, med mindre det skjer en endring i det forventede mønsteret for forbruk av eiendelens framtidige økonomiske fordeler.

Tap ved verdifall

- 63 For å avgjøre om en enhet av eiendom, anlegg og utstyr har falt i verdi, skal foretaket anvende IAS 36: «Verdifall på eiendeler». Nevnte standard forklarer hvordan et foretak gjennomgår den balanseførte verdien av sine eiendeler, hvordan foretaket beregner en eiendels gjenvinnbare beløp og når foretaket innregner eller reverserer innregningen av et tap ved verdifall.
- 64 [Opphevet]

Erstatning for tap ved verdifall

- 65 Erstatning fra tredjemann for eiendom, anlegg og utstyr som har falt i verdi, gått tapt eller er oppgitt, skal inngå i resultatet når erstatningen blir mottakbar.
- 66 Verdifall på eller tap av enheter av eiendom, anlegg og utstyr, tilknyttede krav om eller betaling av erstatning fra tredjemann samt eventuelle senere innkjøp eller tilvirkning av erstatningseiendeler er separate økonomiske hendelser, og skal regnskapsføres på følgende måter:
- a) tap ved verdifall på enheter av eiendom, anlegg og utstyr innregnes i samsvar med IAS 36,
 - b) fraregning av enheter av eiendom, anlegg og utstyr som tas ut av bruk eller avhendes, beregnes i samsvar med denne standard,
 - c) erstatning fra tredjemann for enheter av eiendom, anlegg og utstyr som har falt i verdi, gått tapt eller er oppgitt, inngår ved beregning av resultatet når erstatningen blir mottakbar, og
 - d) anskaffelseskost for enheter av eiendom, anlegg og utstyr som er rehabilitert, innkjøpt eller tilvirket som utskiftning, beregnes i samsvar med denne standard.

FRAREGNING

- 67 Den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr skal fraregnes
- a) ved avhending, eller
 - b) når det ikke forventes flere framtidige økonomiske fordeler fra eiendelens bruk eller avhending.
- 68 Gevinst eller tap som oppstår ved fraregning av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, skal inngå i resultatet når den fraregnes (med mindre IAS 17 krever noe annet i tilfeller av salg og tilbakeleie). Gevinster skal ikke klassifiseres som driftsinntekt.
- 69 Avhending av eiendom, anlegg og utstyr kan skje på ulike måter (for eksempel ved salg, ved å inngå en finansiell leieavtale eller ved donasjon). Når avhendingstidspunktet for en slik eiendel skal fastsettes, anvender et foretak kriteriene i IAS 18: «Driftsinntekter» for innregning av driftsinntekt fra salget av varer. IAS 17 kommer til anvendelse på avhending ved en avtale om salg og tilbakeleie.

- 70 Dersom et foretak, i samsvar med innregningsprinsippet i nr. 7, i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr innregner anskaffelseskost for en erstatning av en del av en slik enhet, skal foretaket fraregne den erstattede delens balanseførte verdi, uansett om den erstattede delen var avskrevet separat, eller ikke. Dersom det ikke er praktisk mulig for et foretak å beregne den erstattede delens balanseførte verdi, kan foretaket benytte anskaffelseskost for erstatningsdelen som en indikasjon på hva anskaffelseskost for den erstattede delen var på tidspunktet da den ble anskaffet eller tilvirket.
- 71 Gevinst eller tap som oppstår av fraregning av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, skal beregnes som differansen mellom et eventuelt netto avhendingsproveny og eiendelens balanseførte verdi.
- 72 Vederlaget ved avhending av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr blir førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Dersom betaling for enheten av eiendom, anlegg og utstyr blir utsatt, blir det mottatte vederlaget førstegangsinnregnet til enhetens kontantprisekvivalent. Differansen mellom det nominelle beløpet for vederlaget og kontantprisekvivalenten innregnes som renteinntekt i samsvar med IAS 18, idet det tas hensyn til tilgodehavendets effektive avkastning.

OPPLYSNINGER

- 73 Finansregnskapet skal inneholde følgende opplysninger for hver klasse av eiendom, anlegg og utstyr:
- a) målegrunnlagene som er benyttet for å beregne brutto balanseført verdi,
 - b) hvilke avskrivningsmetoder som er benyttet,
 - c) utnyttbar levetid eller avskrivningssatsene som er benyttet,
 - d) brutto balanseført verdi og akkumulert avskrivning (herunder akkumulerte tap ved verdifall) ved begynnelsen og slutten av perioden, og
 - e) en avstemming av balanseført verdi ved begynnelsen og slutten av perioden som viser
 - i) tilganger,
 - ii) eiendeler klassifisert som holdt for salg eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, samt andre avhendinger,
 - iii) anskaffelser i forbindelse med virksomhetssammenslutninger,
 - iv) økninger eller reduksjoner som skyldes verdireguleringer i henhold til nr. 31, 39 og 40, samt eventuelle tap ved verdifall innregnet eller reversert direkte i egenkapitalen i samsvar med IAS 36,
 - v) tap ved verdifall innregnet i resultatet i samsvar med IAS 36,
 - vi) tap ved verdifall reversert i resultatet i samsvar med IAS 36,
 - vii) avskrivning,
 - viii) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet fra den funksjonelle valutaen til en annen presentasjonsvaluta, herunder omregning av en utenlandsk virksomhet til det rapporterende foretakets presentasjonsvaluta, og
 - ix) andre endringer.
- 74 Finansregnskapet skal også opplyse om
- a) eventuell forekomst og omfang av begrensninger i eiendomsrett, samt heftelser knyttet til eiendom, anlegg og utstyr som er stilt som sikkerhet for forpliktelser,
 - b) omfanget av utgifter innregnet i den balanseførte verdien av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr under tilvirkning,
 - c) omfanget av kontraktsregulerte plikter til anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr, og
 - d) dersom det ikke er opplyst om dette separat i resultatregnskapet, omfanget av erstatning fra tredjemann for eiendom, anlegg og utstyr som er falt i verdi, er gått tapt eller er oppgitt, og som inngår i resultatet.

- 75 Valg av avskrivningsmetode og estimat over eiendelers utnyttbare levetid bygger på en skjønnsmessig vurdering. Derfor vil opplysninger om hvilke metoder som er anvendt og om den estimerte utnyttbare levetiden eller avskrivningssatsene, gi brukere av finansregnskapet opplysninger til å kunne vurdere de regnskapsprinsippene som ledelsen har valgt, og til å kunne foreta sammenligninger med andre foretak. Av tilsvarende grunner er det nødvendig å opplyse om
- a) avskrivning, om denne er innregnet i resultatet eller som en del av anskaffelseskost for andre eiendeler, i løpet av en periode, og
 - b) akkumulert avskrivning ved utgangen av perioden.
- 76 I samsvar med IAS 8 skal et foretak gi opplysninger om arten og virkningen av en endring i et regnskapsmessig estimat som har innvirkning i inneværende periode, eller som forventes å få innvirkning i etterfølgende regnskapsperioder. Når det gjelder eiendom, anlegg og utstyr kan slike opplysninger være en følge av endringer i estimater med hensyn til
- a) restverdier,
 - b) estimerte utgifter ved å avvikle, fjerne eller tilbakeføre enheter av eiendom, anlegg og utstyr,
 - c) utnyttbar levetid, og
 - d) avskrivningsmetoder.
- 77 Dersom enheter av eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til verdiregulerte beløp, skal det gis følgende opplysninger:
- a) tidspunktet da verdireguleringen trådte i kraft,
 - b) om en uavhengig takstmann ble benyttet,
 - c) metodene og betydelige forutsetninger som er anvendt for å estimere eiendelenes virkelige verdi,
 - d) i hvilket omfang eiendelenes virkelige verdi beregnes direkte med henvisning til observerbare priser i et aktivt marked eller nylige markedstransaksjoner på armlengdes avstand, eller om de ble estimert med andre verdissettingsmetoder,
 - e) for hver verdiregulerte klasse av eiendom, anlegg og utstyr, den balanseførte verdien som ville vært innregnet dersom eiendelen hadde vært balanseført i henhold til anskaffelseskostmodellen, og
 - f) verdireguleringsreserven, som viser endringen i reserven i perioden og eventuelle begrensninger i utdeling av saldoen til aksjonærer.
- 78 Et foretak skal i henhold til IAS 36 gi opplysninger om eiendom, anlegg og utstyr som har vært gjenstand for verdifall, i tillegg til de opplysningene som kreves av nr. 73 e) iv)–vi).
- 79 Brukere av finansregnskap vil også kunne finne følgende opplysninger relevante:
- a) balanseført verdi av eiendom, anlegg og utstyr som midlertidig er ute av drift,
 - b) brutto balanseført verdi av eiendom, anlegg og utstyr som er avskrevet fullt ut, men som fortsatt er i bruk,
 - c) balanseført verdi av eiendom, anlegg og utstyr som ikke lenger er i aktiv bruk, og som ikke er klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, og
 - d) når anskaffelseskostmodellen er benyttet, virkelig verdi av eiendom, anlegg og utstyr når denne er vesentlig forskjellig fra balanseført verdi.
- Foretak oppfordres derfor til å opplyse om disse beløpene.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 80 Kravene i nr. 24–26 vedrørende førstegangsmåling av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr anskaffet i en transaksjon for eiendeler får bare fremadrettet anvendelse på framtidige transaksjoner.

IKRAFTTREDELSE

- 81 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

- 81A Et foretak skal anvende endringene i nr. 3 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRS 6 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse for den tidligere perioden.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 82 Denne standard erstatter IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 1998).
- 83 Denne standard erstatter følgende tolkninger:
- a) SIC-6: «Utgifter til endring av eksisterende programvare»,
 - b) SIC-14: «Eiendom, anlegg og utstyr — erstatning for verdifall på eller tap av enheter», og
 - c) SIC-23: «Eiendom, anlegg og utstyr — utgifter til større inspeksjoner og overhalinger».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 17***Leieavtaler*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette, både for leietakere og utleiere, hensiktsmessige regnskapsprinsipper og opplysningskrav til anvendelse i forbindelse med leieavtaler.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av alle leieavtaler som ikke er
- a) leieavtaler om utvinning eller bruk av mineraler, olje, naturgass og lignende ikke-fornybare ressurser, og
 - b) lisensavtaler for eksempelvis kinofilmer, videoopptak, skuespill, manuskripter, patenter og opphavsretter.
- Denne standard skal imidlertid ikke anvendes som grunnlag for måling av
- a) eiendom som holdes av leietaker, og som regnskapsføres som investeringseiendom (se IAS 40: «Investeringsiendom»),
 - b) investeringseiendom som leies ut av utleier i henhold til operasjonelle leieavtaler (se IAS 40),
 - c) biologiske eiendeler som holdes av leietakere i henhold til finansielle leieavtaler (se IAS 41: «Landbruk»), eller
 - d) biologiske eiendeler som leies ut av utleier i henhold til operasjonelle leieavtaler (se IAS 41).
- 3 Denne standard får anvendelse på avtaler som overfører bruksretten til eiendeler, selv om vesentlige tjenester utført av utleier kan være nødvendige i forbindelse med drift eller vedlikehold av slike eiendeler. Denne standard får ikke anvendelse på avtaler som er kontrakter for tjenester som ikke overfører bruksrett til eiendeler fra én avtalepart til en annen.

DEFINISJONER

- 4 Følgende begreper anvendes i denne standard:
- En «leieavtale» er en avtale der utleier mot én eller en serie betalinger overfører til leietaker retten til å bruke en eiendel i en nærmere avtalt periode.
- En «finansiell leieavtale» er en leieavtale som i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler som er forbundet med eierskap av en eiendel. Eiendomsretten kan eventuelt, men behøver ikke, bli overført.
- En «operasjonell leieavtale» er en leieavtale som ikke er en finansiell leieavtale.
- En «uoppsigelig leieavtale» er en leieavtale som bare kan sies opp
- a) dersom en usannsynlig betingelse inntreffer,
 - b) med utleiers tillatelse,
 - c) dersom leietaker trer inn i en ny leieavtale vedrørende den samme eller en tilsvarende eiendel med samme utleier, eller
 - d) ved leietakers betaling av et så stort tilleggsbeløp at det ved leieavtalens begynnelse er rimelig sikkert at leieavtalen vil videreføres.
- «Leieavtalens begynnelse» er tidspunktet da leieavtalen ble underskrevet, eller tidspunktet da en bindende avtale mellom partene om de viktigste bestemmelsene i leieavtalen ble inngått. Fra og med dette tidspunkt:
- a) blir en leieavtale klassifisert som enten en operasjonell eller en finansiell leieavtale, og
 - b) beregnes beløpene som skal innregnes ved leieperiodens begynnelse for en finansiell leieavtale.

«Leieperiodens begynnelse» er tidspunktet da leietaker har rett til å utøve sin rett til å bruke den leide eiendelen fra. Leieperiodens begynnelse er tidspunktet for førstegangsinnregning av leieavtalen (dvs. innregning av eventuelle eiendeler, forpliktelser, inntekter eller kostnader som følger av leieavtalen).

«Leieperioden» er den uoppsigelige perioden som leietaker har inngått avtale om leie av eiendelen for, sammen med eventuelle videre perioder da leietaker kan velge å fortsette å leie eiendelen, med eller uten ytterligere betaling, dersom det ved leieavtalens begynnelse er rimelig sikkert at leietaker vil benytte seg av dette.

«Minsteleie» er de betalingene som leietaker skal betale eller kan bli avkrevd i løpet av leieperioden, unntatt variabel leie, utgifter til tjenester og skatter som skal betales av og refunderes utleieren, samt

- a) når det gjelder leietaker, ethvert beløp som garanteres av leietaker eller av en part knyttet til leietaker, eller
- b) når det gjelder utleier, enhver restverdi garantert til utleier av
 - i) leietaker,
 - ii) en part knyttet til leietaker, eller
 - iii) tredjemann som ikke har et nærstående forhold til utleier, og som er økonomisk i stand til å oppfylle pliktene i henhold til garantien.

Dersom leietaker imidlertid kan velge å kjøpe eiendelen til en pris som forventes å være så mye lavere enn virkelig verdi på tidspunktet da leietaker kan velge å kjøpe eiendelen at det, ved leieavtalens begynnelse, er rimelig sikkert at leietaker vil benytte seg av dette, omfatter minsteleien det som minst skal betales i løpet av leieperioden og fram til tidspunktet da det kan forventes at leietaker kan velge å utøve kjøpsopsjonen, samt den betalingen som kreves for å utøve kjøpsopsjonen.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Økonomisk levetid» er enten

- a) den perioden en eiendel forventes å være økonomisk anvendbar for én eller flere brukere, eller
- b) antallet produserte enheter eller lignende enheter som én eller flere brukere forventer å oppnå fra eiendelen.

«Utnyttbar levetid» er den estimerte gjenværende perioden fra leieperiodens begynnelse, men ikke begrenset til denne, som de økonomiske fordelene i eiendelen forventes å bli forbrukt av foretaket i.

«Garantert restverdi» er

- a) når det gjelder leietaker, den del av restverdien som er garantert av leietaker eller av en part knyttet til leietaker (garantibeløpet er det høyeste beløpet som i ethvert tilfelle kan bli betalbart), og
- b) når det gjelder utleier, den del av restverdien som er garantert av leietaker eller av tredjemann som ikke har et nærstående forhold til utleier, og som er økonomisk i stand til å oppfylle pliktene i henhold til garantien.

«Ikke-garantert restverdi» er den delen av restverdien av den leide eiendelen som utleier ikke er sikret å realisere, eller som bare er garantert av en part som er knyttet til utleier.

«Direkte utgifter til avtaleinngåelse» er marginale utgifter som er direkte henførbare til framforhandling og utarbeiding av en leieavtale, bortsett fra slike utgifter som utleiere som er produsenter eller forhandlere, pådrar seg.

«Bruttoinvestering i leieavtalen» er summen av

- a) utleiers krav på minsteleie i henhold til en finansiell leieavtale, og
- b) eventuell ikke-garantert restverdi som tilfaller utleier.

«Nettoinvestering i leieavtalen» er bruttoinvesteringen i leieavtalen, neddiskontert med den renten som er implisitt i leieavtalen.

«Ikke-opptjent finansinntekt» er differansen mellom

- a) bruttoinvesteringen i leieavtalen, og
- b) nettoinvesteringen i leieavtalen.

«Rente implisitt i leieavtalen» er den diskonteringsrente som ved leieavtalens begynnelse gjør at samlet nåverdi av a) minsteleie og b) ikke-garantert restverdi blir lik summen av i) den leide eiendelens virkelige verdi, og ii) utleiers eventuelle direkte utgifter til avtaleinngåelse.

«Leietakers marginale lånerente» er renten som leietaker ville måtte betale for en lignende leieavtale eller, dersom dette ikke lar seg fastslå, renten som leietaker ved leieavtalens begynnelse ville pådra seg for å låne, i en tilsvarende periode og med tilsvarende sikkerhet, nødvendige midler til å kjøpe eiendelen.

«Variabel leie» er den delen av betalingene i leieavtalen som ikke er i faste beløp, men som er basert på den framtidige størrelsen på en annen faktor som endrer seg på en annen måte enn bare ved tidsforløpet (for eksempel prosentandel av framtidige salg, omfanget av framtidig bruk, framtidige prisindekser, framtidige markedsrenter).

- 5 En leieavtale eller et løfte om leieavtale kan omfatte en bestemmelse om å justere leiebetalingene for endringer i tilvirknings- eller anskaffelseskost for den leide eiendommen eller for endringer i et annet mål for anskaffelseskost eller verdi, for eksempel generelle prisnivåer, eller i utleiers utgifter ved finansiering av leieavtalen, i løpet av perioden mellom leieavtalens begynnelse og leieperiodens begynnelse. Dersom dette er tilfellet, skal virkningene av alle slike endringer for denne standards formål anses for å ha funnet sted ved leieavtalens begynnelse.
- 6 Definisjonen av en leieavtale omfatter også kontrakter for leie av en eiendel som inneholder en bestemmelse der leieren kan velge å overta eiendomsretten til eiendelen ved oppfyllelsen av de avtalte vilkårene. Slike kontrakter kalles noen ganger leieavtaler med kjøpsopsjon.

KLASSIFISERING AV LEIEAVTALER

- 7 Klassifiseringen av leieavtaler som er vedtatt i denne standard, er basert på i hvilken utstrekning risikoer og fordeler forbundet med eierskap av en leid eiendel ligger hos utleier eller leietaker. Risiko omfatter mulighetene for tap på grunn av uutnyttet kapasitet eller teknologisk ukurans samt for variasjoner i avkastning på grunn av endrede økonomiske forhold. Fordeler kan representeres ved forventningen om lønnsom drift i løpet av eiendelens økonomisk levetid og om gevinst på grunn av verdistigning eller realisasjon av en restverdi.
- 8 En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap. En leieavtale klassifiseres som operasjonell leieavtale dersom den ikke i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap.
- 9 Ettersom transaksjonen mellom en utleier og en leietaker er basert på en leieavtale mellom partene, er det hensiktsmessig å benytte konsekvente definisjoner. Anvendelsen av disse definisjonene på ulike omstendigheter vedrørende utleier og leietaker kan noen ganger føre til at samme leieavtale blir klassifisert forskjellig av utleier og leietaker. Dette kan for eksempel være tilfellet dersom utleier nyter godt av en restverdigaranti som gis av en part som ikke har et nærstående forhold til leietaker.
- 10 Om en leieavtale er en finansiell leieavtale eller en operasjonell leieavtale avhenger av innholdet i transaksjonen mer enn kontraktens form⁽¹⁾. Eksempler på situasjoner som hver for seg eller i kombinasjon med andre vanligvis vil føre til at en leieavtale blir klassifisert som en finansiell leieavtale, er når
 - a) leieavtalen overfører eierskap til eiendelen til leietaker ved utløpet av leieperioden,
 - b) leietaker kan velge å kjøpe eiendelen til en pris som forventes å være så mye lavere enn virkelig verdi på tidspunktet da leietaker kan velge å kjøpe eiendelen, at det ved leieavtalens begynnelse er rimelig sikkert at leietaker vil benytte seg av dette,
 - c) leieperioden strekker seg over mesteparten av eiendelens økonomiske levetid, selv om eiendomsretten ikke blir overført,
 - d) nåverdien av minsteleien overstiger så godt som hele den virkelige verdien av den leide eiendelen ved leieavtalens begynnelse, og
 - e) de leide eiendelene er av en så spesialisert art at bare leietaker kan benytte dem uten større endringer.

⁽¹⁾ Se også SIC-27: «Vurdering av innholdet i transaksjoner som har juridisk form av en leieavtale».

- 11 Indikasjoner på situasjoner som hver for seg eller i kombinasjon med andre også kan føre til at en leieavtale blir klassifisert som en finansiell leieavtale, er
- a) dersom leietaker kan si opp leieavtalen, og utleiers tap i tilknytning til oppsigelsen bæres av leietaker,
 - b) når gevinster eller tap fra svingninger i den virkelige verdien av restverdien tilfaller leietaker (for eksempel i form av en leierabatt som tilsvare mesteparten av salgsprovenyet ved avslutningen av leieavtalen), og
 - c) når leietaker kan fornye leieavtalen i nok en periode til en leie som er vesentlig lavere enn markedsleien.
- 12 Eksempelene og indikasjonene i nr. 10 og 11 er ikke alltid avgjørende. Dersom det er klart ut fra andre omstendigheter at leieavtalen ikke i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap, klassifiseres leieavtalen som en operasjonell leieavtale. Dette kan for eksempel være tilfellet dersom eierskapet til eiendelen overføres ved avslutningen av leieavtalen for en variabel betaling som er lik dens virkelige verdi, eller dersom det er variable leier, og leietaker som et resultat av dette ikke i det vesentlige har alle disse risikoene og fordelene.
- 13 Klassifisering av en leieavtale gjøres ved leieavtalens begynnelse. Dersom leietaker og utleier på noe tidspunkt avtaler å endre bestemmelsene i leieavtalen, bortsett fra ved en fornyelse av leieavtalen, på en måte som ville føre til en annen klassifisering av leieavtalen i henhold til kriteriene i nr. 7–12, dersom de endrede vilkårene hadde vært gjeldende ved leieavtalens begynnelse, anses den reviderte avtalen som en ny avtale for den leieperiode den er inngått for. Endrede estimater (for eksempel endrede estimater for den økonomiske levetiden til eller restverdien av den leide eiendelen) eller endrede omstendigheter (for eksempel mislighold fra leietakers side) fører imidlertid ikke til noen ny regnskapsmessig klassifisering av en leieavtale.
- 14 Leieavtaler for tomt og bygninger klassifiseres som operasjonelle eller finansielle leieavtaler på samme måte som leieavtaler for andre eiendeler. Et særtrekk ved tomt er imidlertid at den vanligvis har ubestemt økonomisk levetid, og dersom eiendomsretten ikke forventes å bli overført til leietaker ved leieperiodens utløp, overtar leietaker vanligvis ikke i det vesentlige alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap, og leie av tomt vil dermed være en operasjonell leieavtale. En betaling som foretas ved inngåelse av avtale om eller overtakelse av et leieobjekt som regnskapsføres som en operasjonell leieavtale, representerer forhåndsbetalte leiebetalinger som blir amortisert i løpet av leieperioden i samsvar med mønsteret for de fordelene som leveres.
- 15 Tomt og bygninger i en leieavtale for tomt og bygninger vurderes separat med hensyn til klassifisering av leieavtaler. Dersom eiendomsretten til begge bestanddelene forventes å bli overført til leietaker ved utløpet av leieperioden, blir de begge klassifisert som en finansiell leieavtale, enten de analyseres som én leieavtale eller som to leieavtaler, med mindre det er klart ut fra andre omstendigheter at leieavtalen ikke i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av én av eller begge bestanddelene. Når den faste eiendommen har ubestemt økonomisk levetid, blir tomt vanligvis klassifisert som en operasjonell leieavtale, med mindre eiendomsretten forventes å bli overført til leietaker ved utløpet av leieperioden, i samsvar med nr. 14. Bygninger klassifiseres som en finansiell eller operasjonell leieavtale i samsvar med nr. 7–13.
- 16 Når det er nødvendig for å klassifisere og regnskapsføre en leieavtale for tomt og bygninger, skal minsteleien (herunder eventuelle forhåndsbetalte engangssummer) fordeles mellom tomt og bygninger i forhold til de relative virkelige verdiene av leieobjektinteressene i tomt og bygninger i leieavtalen ved leieavtalens begynnelse. Dersom leiebetingene ikke kan fordeles på en pålitelig måte mellom disse to bestanddelene, klassifiseres hele leieavtalen som en finansiell leieavtale, med mindre det er klart at begge bestanddelene er operasjonelle leieavtaler; i så fall blir hele leieavtalen klassifisert som en operasjonell leieavtale.
- 17 For en leieavtale for tomt og bygninger der beløpet som i utgangspunktet ville ha blitt innregnet som tomt i samsvar med nr. 20, er uvesentlig, kan den faste eiendommen og bygningene behandles som én enhet i klassifiseringen av leieavtalen, og klassifiseres som en finansiell eller operasjonell leieavtale i samsvar med nr. 7–13. I et slikt tilfelle anses bygningenes økonomiske levetid som hele den leide eiendelens økonomiske levetid.
- 18 Separat måling av tomt og bygninger kreves ikke når leietakers interesse i både tomt og bygninger blir klassifisert som en investeringseiendom i samsvar med IAS 40, og modellen med virkelig verdi er anvendt. Denne vurderingen krever bare detaljerte beregninger dersom klassifiseringen av én av eller begge bestanddelene ellers er usikker.

- 19 I samsvar med IAS 40 er det mulig for en leietaker å klassifisere som investeringseiendom en eiendomsinteresse som innehas i henhold til en operasjonell leieavtale. Dersom dette er tilfellet, regnskapsføres eiendomsinteressen som om den var en finansiell leieavtale, og modellen for virkelig verdi i tillegg er benyttet for den innregnede eiendelen. Leietaker skal fortsette å regnskapsføre leieavtalen som en finansiell leieavtale, selv om en senere hendelse endrer arten av leietakers eiendomsinteresse slik at den ikke lenger blir klassifisert som en investeringseiendom. Dette vil for eksempel være tilfellet dersom leietaker
- a) anvender seg av eiendommen, som da overføres til eierbenyttet eiendom til en estimert anskaffelseskost lik dens virkelige verdi på tidspunktet for bruksendring, eller
 - b) overdrar en framleieavtale som i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av interessen til en ikke-nærstående tredjemann. En slik framleieavtale regnskapsføres av leietaker som en finansiell leieavtale til tredjemann, selv om den kan regnskapsføres som en operasjonell leieavtale av tredjemann.

LEIEAVTALER I LEIETAKERES FINANSREGNSKAP

Finansielle leieavtaler

Førstegangsinnregning

- 20 Ved leieperiodens begynnelse skal leietakere innregne finansielle leieavtaler som eiendeler og forpliktelser i sine respektive balanser til beløp lik den leide eiendommens virkelige verdi eller, dersom verdien er lavere, til minsteleienes nåverdi, hver av disse beregnet ved leieavtalens begynnelse. Diskonteringsrenten som skal benyttes ved beregning av minsteleiens nåverdi er den renten som er implisitt i leieavtalen dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall skal leietakers marginale lånerente benyttes. Eventuelle direkte utgifter til avtaleinngåelse for leietaker legges til beløpet som blir innregnet som eiendel.
- 21 Transaksjoner og andre hendelser regnskapsføres og presenteres i samsvar med deres innhold og finansielle realitet og ikke bare i samsvar med deres juridiske form. Selv om leieavtalens juridiske form er slik at leietaker ikke får noen juridisk eiendomsrett til den leide eiendelen, er innholdet i og den økonomiske realiteten ved finansielle leieavtaler at leietaker får de økonomiske fordelene ved bruken av den leide eiendelen i mesteparten av eiendelens økonomiske levetid mot å påta seg en plikt til å betale et beløp for denne retten, som ved leieavtalens begynnelse beløper seg til eiendelens virkelige verdi, samt den tilknyttede finansieringsutgiften.
- 22 Dersom slike leietransaksjoner ikke gjenspeiles i leietakers balanse, vil de økonomiske ressursene og nivået av plikter i et foretak være undervurdert, og de finansielle nøkkeltallene blir dermed misvisende. Det er derfor hensiktsmessig at en finansiell leieavtale innregnes i leietakers balanse både som en eiendel og som en plikt til å betale framtidige leiebetalinger. Ved leieperiodens begynnelse blir eiendelen og forpliktelsen for de framtidige leiebetalingene innregnet i balansen med samme beløp, bortsett fra leietakers eventuelle direkte utgifter til avtaleinngåelse, som legges til beløpet som innregnes som eiendel.
- 23 Det er ikke hensiktsmessig at forpliktelsene for leide eiendeler presenteres i finansregnskapet som et fradrag i de leide eiendelene. Dersom det for presentasjonen av forpliktelser i balanseoppstillingen er gjort en sontring mellom kortsiktige og langsiktige forpliktelser, gjøres den samme sontringen for leieforpliktelser.
- 24 Direkte utgifter til avtaleinngåelse påløper ofte i forbindelse med spesifikke aktiviteter vedrørende leieavtalen, som ved framforhandling og sikring av leieordninger. Utgifter som blir identifisert som direkte henførbare til aktiviteter utført av leietaker i forbindelse med en finansiell leieavtale, legges til beløpet som innregnes som eiendel.

Etterfølgende måling

- 25 Minsteleiene skal fordeles mellom finansieringsutgiften og reduksjonen av den utestående forpliktelsen. Finansieringsutgiften skal fordeles på enkeltperioder i løpet av leieperioden, slik at den gir en konstant periodisk rente for forpliktelsens gjenstående saldo. Variabel leie skal belastes som kostnad i den perioden den påløp.
- 26 I praksis kan en leietaker benytte en tilnærminingsmetode for å forenkle beregningen ved fordelingen av finansieringsutgifter på enkeltperioder i løpet av leieperioden.
- 27 En finansiell leieavtale fører til avskrivningskostnader for avskrivbare eiendeler og dessuten finanskostnader for hver regnskapsperiode. Avskrivningsprinsippene for avskrivbare leide eiendeler skal være i overensstemmelse med prinsippene som gjelder for avskrivbare eiendeler som foretaket eier, og avskrivningen som innregnes, skal beregnes i samsvar med IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» og IAS 38: «Immaterielle eiendeler». Dersom det ikke foreligger noen rimelig sikkerhet for at leietaker vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, skal eiendelen være fullt avskrevet over den korteste av periodene for leieavtalens løpetid og for eiendelens utnyttbare levetid.

- 28 Det avskrivbare beløpet for en leid eiendel blir fordelt på hver regnskapsperiode over tidsrommet for forventet bruk på systematisk grunnlag og i overensstemmelse med de avskrivningsprinsippene som leietaker anvender for avskrivbare eiendeler som leietaker eier. Dersom det foreligger en rimelig sikkerhet for at leietaker vil oppnå eierskap ved utløpet av leieperioden, er perioden for forventet bruk lik eiendelens utnyttbare levetid, mens i andre tilfeller avskrives eiendelen over den korteste av periodene for leieavtalens løpetid og for eiendelens utnyttbare levetid.
- 29 Summen av avskrivningskostnaden for eiendelen og finanskostnaden for perioden er sjelden den samme som leiebetingene som skal betales for perioden, og det er derfor ikke hensiktsmessig bare å innregne disse leiebetingene som kostnad. Likedan er det ikke sannsynlig at eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen er like med hensyn til beløp etter leieperiodens begynnelse.
- 30 For å beregne om en leid eiendel har falt i verdi eller ikke, skal et foretak anvende IAS 36: «Verdifall på eiendeler».
- 31 Leietakere skal, i tillegg til å oppfylle kravene i IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger», gi følgende opplysninger om finansielle leieavtaler:
- a) netto balanseført verdi på balansedagen for hver klasse av eiendeler,
 - b) en avstemming mellom totalsummen av framtidig minsteleie på balansedagen og dens nåverdi. I tillegg skal et foretak opplyse om totalsummen av framtidig minsteleie på balansedagen og dens nåverdi for hver av de følgende periodene:
 - i) ikke mer enn ett år,
 - ii) mer enn ett år og ikke mer enn fem år,
 - iii) mer enn fem år,
 - c) variabel leie innregnet som kostnad i regnskapsperioden,
 - d) totalsummen av framtidig minsteleie for framleie som forventes mottatt under uoppsigelige framleieavtaler på balansedagen,
 - e) en generell beskrivelse av leietakers vesentlige leieordninger, herunder, men ikke avgrenset til
 - i) beregningsgrunnlaget for betalbar variabel leie,
 - ii) forekomst av og vilkår ved fornyelses- eller kjøpsopsjoner, samt bestemmelser om leieregulering, og
 - iii) restriksjoner pålagt gjennom leieordninger, for eksempel når det gjelder utbytte, ytterligere gjeld og ytterligere leieavtaler.
- 32 I tillegg kommer opplysningskravene i IAS 16, IAS 36, IAS 38, IAS 40 og IAS 41 til anvendelse på leietakere for eiendeler leid i henhold til finansielle leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler

- 33 Leiebetalinger i henhold til en operasjonell leieavtale skal innregnes som kostnad på lineært grunnlag i løpet av leieperioden, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for tidsmønsteret for brukerens fordeler⁽¹⁾.
- 34 Leiebetalinger i henhold til operasjonelle leieavtaler (unntatt utgifter for tjenester som forsikring og vedlikehold) skal innregnes som kostnad på lineært grunnlag, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for forløpet av brukerens fordeler, selv om betalingene ikke skjer på dette grunnlaget.
- 35 Leietakere skal, i tillegg til å oppfylle kravene i IFRS 7, gi følgende opplysninger om operasjonelle leieavtaler:
- a) totalsummen av framtidig minsteleie under uoppsigelige operasjonelle leieavtaler for hver av de følgende periodene
 - i) ikke mer enn ett år,
 - ii) mer enn ett år og ikke mer enn fem år,
 - iii) mer enn fem år,

⁽¹⁾ Se også SIC-15: «Operasjonelle leieavtaler – incentiver».

- b) totalsummen av framtidig minsteleie for framleie som forventes mottatt under uoppsigelige framleieavtaler på balansedagen,
- c) leie- og framleiebetalinger innregnet som kostnad for perioden, med separate beløp for minsteleie, variabel leie og framleiebetalinger,
- d) en generell beskrivelse av leietakers betydelige leieordninger, herunder, men ikke avgrenset til, følgende:
 - i) beregningsgrunnlaget for betalbar variabel leie,
 - ii) forekomst av og vilkår ved fornyelses- eller kjøpsopsjoner, samt bestemmelser om leieregulering, og
 - iii) restriksjoner pålagt gjennom leieordninger, for eksempel når det gjelder utbytte, ytterligere gjeld og ytterligere leieavtaler.

LEIEAVTALER I UTELEIERES FINANSREGNSKAP

Finansielle leieavtaler

Førstegangsinnregning

- 36 Utleier skal innregne eiendeler som holdes av utleier i henhold til en finansiell leieavtale i balansen, og presentere dem som en fordring til et beløp lik nettoinvesteringen i leieavtalen.
- 37 I henhold til en finansiell leieavtale overfører utleier i det vesentlige alle risikoer og fordeler som er forbundet med juridisk eierskap, og leiebetalingsfordringen blir dermed behandlet av utleier som tilbakebetaling av hovedstol og finansinntekt for å refundere og belønne utleier for dennes investering og tjenester.
- 38 Utleiere pådrar seg ofte direkte utgifter til avtaleinngåelse som omfatter beløp som for eksempel provisjoner, juridiske avgifter og interne utgifter som er marginale og direkte henførbare til framforhandling og utarbeiding av en leieavtale. De utelukker generelle fellesutgifter som dem som et salgs- og markedsføringsteam pådrar seg. For andre finansielle leieavtaler enn slike som omfatter utleiere som er produsenter eller forhandlere, er direkte utgifter til avtaleinngåelse inkludert i førstegangsmålingen av fordringer tilknyttet den finansielle leieavtalen, og reduserer inntektsbeløpet innregnet i løpet av leieperioden. Renten implisitt i leieavtalen blir definert på en slik måte at direkte utgifter til avtaleinngåelse automatisk inkluderes i fordringer som er tilknyttet den finansielle leieavtalen; det er ikke noe behov for å legge dem til separat. Utgifter som utleiere pådrar seg som er produsenter eller forhandlere i forbindelse med framforhandling og utarbeiding av en leieavtale, omfattes ikke av definisjonen av direkte utgifter til avtaleinngåelse. Følgelig ekskluderes de fra nettoinvesteringen i leieavtalen, og innregnes som kostnad når fortjenesten ved salget blir innregnet, noe som for en finansiell leieavtale vanligvis er ved leieperiodens begynnelse.

Etterfølgende måling

- 39 Innregning av finansinntekt skal baseres på et mønster som gjenspeiler en konstant periodisk avkastning på utleiers nettoinvestering i den finansielle leieavtalen.
- 40 En utleier har som mål å fordele finansinntekt i løpet av leieperioden på et systematisk og rasjonelt grunnlag. Denne inntektsfordelingen er basert på et mønster som gjenspeiler en konstant periodisk avkastning på utleiers nettoinvestering i den finansielle leieavtalen. Leiebetalinger som gjelder perioden, eksklusive utgifter for tjenester, føres mot bruttoinvesteringen i leieavtalen for å redusere både hovedstolen og den ikke-opptjente finansinntekten.
- 41 Estimerte ikke-garanterte restverdier som benyttes i beregningen av utleiers bruttoinvestering i leieavtalen, blir gjennomgått regelmessig. Dersom det har vært en reduksjon i den estimerte, ikke-garanterte restverdien, blir inntektsfordelingen over leieperioden revidert og en eventuell reduksjon når det gjelder beløp som er resultatført, innregnes umiddelbart.
- 41A En eiendel i henhold til en finansiell leieavtale som er klassifisert som holdt for salg (eller er inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5. «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet», skal regnskapsføres i samsvar med nevnte IFRS.
- 42 Utleiere som er produsenter eller forhandlere, skal innregne fortjeneste eller tap ved salg for perioden i samsvar med de regnskapsprinsippene som foretaket følger for direkte salg. Dersom det benyttes kunstig lave renter, skal fortjeneste ved salg være avgrenset til det som ville ha vært utfallet dersom en markedsrente hadde vært benyttet. Utgifter som utleiere pådrar seg som er produsenter eller forhandlere i forbindelse med framforhandling og utarbeiding av en leieavtale, skal innregnes som kostnad når fortjenesten ved salget blir innregnet.
- 43 Produsenter eller forhandlere tilbyr ofte kunder valget mellom enten å kjøpe eller leie en eiendel. En finansiell leieavtale for en eiendel som en produsent eller forhandler tilbyr som utleier, fører til to former for inntekt:
 - a) fortjeneste eller tap som tilsvarer fortjeneste eller tap av et direkte salg av eiendelen som leies, til normale salgspriser og som gjenspeiler eventuelle gjeldende volum- eller forhandlerrabatter, og

b) finansinntekt i løpet av leieperioden.

- 44 Salgsinntekter som er regnskapsført i begynnelsen av leieperioden av en produsent eller forhandler som opptrer som utleier, er eiendelens virkelige verdi eller, dersom denne er lavere, nåverdien av minsteleie inntjent av utleier, beregnet ved markedsrente. Kostnad solgt eiendel innregnet ved begynnelsen av leieperioden er anskaffelseskost eller, dersom denne er forskjellig, den leide eiendelens balanseførte verdi, med fradrag for den ikke-garanterte restverdiens nåverdi. Differansen mellom salgsinntekt og kostnad solgt eiendel er fortjenesten ved salget, som innregnes i samsvar med foretakets regnskapsprinsipper for direkte salg.
- 45 Utleiere som er produsenter eller forhandlere, oppgir enkelte ganger kunstig lave renter for å tiltrekke seg kunder. Bruken av en slik rente ville ha ført til at en altfor stor del av den totale inntekten av transaksjonen ble innregnet på tidspunktet for salget. Dersom kunstig lave renter benyttes, er fortjeneste ved salg avgrenset til det som ville vært utfallet dersom en markedsrente hadde vært benyttet.
- 46 Utgifter som en utleier som er produsent eller forhandler pådrar seg i forbindelse med framforhandling og utarbeiding av en finansiell leieavtale, blir innregnet som kostnad ved begynnelsen av leieperioden fordi de i hovedsak er knyttet til opptjeningen av produsentens eller forhandlerens overskudd ved salg.
- 47 Utleiere skal, i tillegg til å oppfylle kravene i IFRS 7, gi følgende opplysninger om finansielle leieavtaler:
- a) En avstemming mellom bruttoinvesteringen i leieavtalen på balansedagen og nåverdien av utestående minsteleie på balansedagen. I tillegg skal et foretak opplyse om bruttoinvesteringen i leieavtalen og nåverdien av utestående minsteleie på balansedagen for hver av de følgende periodene:
 - i) ikke mer enn ett år,
 - ii) mer enn ett år og ikke mer enn fem år,
 - iii) mer enn fem år.
 - b) Ikke-opptjent finansinntekt.
 - c) De ikke-garanterte restverdiene som er opptjent til gode for utleier.
 - d) Akkumulert tapsavsetning på utestående minsteleie som ikke kan innføres.
 - e) Variabel leie innregnet som inntekt i regnskapsperioden.
 - f) En generell beskrivelse av utleiers vesentlige leieordninger.
- 48 Som en indikator på vekst er det ofte nyttig også å opplyse om bruttoinvestering med fradrag for ikke-opptjent inntekt i nye forretninger som er tilkommet i løpet av regnskapsperioden, med fradrag for relevante beløp for oppsagte leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler

- 49 Utleiere skal presentere eiendeler som er omfattet av operasjonelle leieavtaler i balansen i samsvar med eiendelens art.
- 50 Leieinntekt fra operasjonelle leieavtaler skal innregnes i inntekten på lineært grunnlag i løpet av leieperioden, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for forløpet for hvordan fordelingen av å nytte den leide eiendelen blir oppbrukt⁽¹⁾.
- 51 Utgifter, herunder avskrivning, som har påløpt ved opptjening av leieinntekten, blir innregnet som kostnad. Leieinntekt (eksklusive mottatte beløp for ytte tjenester, for eksempel forsikring og vedlikehold) blir innregnet på lineært grunnlag i løpet av leieperioden, selv om beløpene ikke er mottatt på et slikt grunnlag, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for tidsmønsteret for hvordan fordelingen av å bruke den leide eiendelen blir oppbrukt.
- 52 Direkte utgifter til avtaleinngåelse som utleiere pådrar seg ved framforhandling og utarbeiding av en operasjonell leieavtale, skal legges til den balanseførte verdien av den leide eiendelen, og innregnes som kostnad i løpet av leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.
- 53 Avskrivningsprinsippene for avskrivbare leide eiendeler skal være i overensstemmelse med utleiers normale avskrivningsprinsipp for tilsvarende eiendeler, og avskrivningen skal beregnes i samsvar med IAS 16 og IAS 38.
- 54 For å beregne om en leid eiendel har vært utsatt for et verdifall, skal et foretak anvende IAS 36.

⁽¹⁾ Se også SIC-15: «Operasjonelle leieavtaler – incentiver».

- 55 En utleier som er produsent eller forhandler, skal ikke innregne noen fortjeneste ved salg ved inngåelse av en operasjonell leieavtale ettersom denne ikke er det samme som et salg.
- 56 Utleiere skal, i tillegg til å oppfylle kravene i IFRS 7, gi følgende opplysninger om operasjonelle leieavtaler:
- a) Framtidig minsteleie under uoppsigelige operasjonelle leieavtaler samlet og for hver av de følgende periodene:
 - i) ikke mer enn ett år,
 - ii) mer enn ett år og ikke mer enn fem år,
 - iii) mer enn fem år.
 - b) Samlet variabel leie innregnet som inntekt i regnskapsperioden.
 - c) En generell beskrivelse av utleiers leieordninger.
- 57 I tillegg kommer opplysningskravene i IAS 16, IAS 36, IAS 38, IAS 40 og IAS 41 til anvendelse for utleiere for eiendeler som er utleid i henhold til operasjonelle leieavtaler.

SALGS- OG TILBAKELEIETRANSAKSJONER

- 58 En salgs- og tilbakeleietransaksjon innebærer salg av en eiendel og deretter tilbakeleie av den samme eiendelen. Leiebetalingen og salgsprisen er vanligvis innbyrdes avhengige ettersom de framforhandles som en pakke. Den regnskapsmessige behandlingen av en salgs- og tilbakeleietransaksjon avhenger av hvilken type leieavtale det dreier seg om.
- 59 Dersom en salgs- og tilbakeleietransaksjon fører til en finansiell leieavtale, skal en eventuell overskytende del av salgsprovenyet i forhold til balanseført verdi ikke innregnes umiddelbart som inntekt av en selgende leietaker. Den skal isteden utsettes og amortiseres i løpet av leieperioden.
- 60 Dersom salgs- og tilbakeleietransaksjonen er en finansiell leieavtale, er transaksjonen en måte for utleier å yte finansiering til leietaker med eiendelen som sikkerhet. Av denne grunn er det ikke hensiktsmessig å se på en overskytende del av salgsprovenyet i forhold til den balanseførte verdien som inntekt. Et slikt overskytende beløp skal utsettes og amortiseres i løpet av leieperioden.
- 61 Dersom en salgs- og tilbakeleietransaksjon fører til en operasjonell leieavtale, og det er klart at transaksjonen er utført til virkelig verdi, skal ethvert resultat av transaksjonen innregnes umiddelbart. Dersom salgsprisen er lavere enn virkelig verdi, skal et eventuelt resultat innregnes umiddelbart, bortsett fra i de tilfeller der et tap blir kompensert ved framtidige leiebetalinger som ligger under markedsprisen, som i så fall skal utsettes og amortiseres i forhold til leiebetalingene i løpet av den perioden som eiendelen forventes å bli brukt i. Dersom salgsprisen er høyere enn virkelig verdi, skal det overskytende beløp i forhold til virkelig verdi utsettes og amortiseres i løpet av den perioden som eiendelen forventes å bli brukt i.
- 62 Dersom en salgs- og tilbakeleietransaksjon er en operasjonell leieavtale, og leiebetalingene og salgsprisen blir fastsatt til virkelig verdi, har det faktisk funnet sted en normal salgstransaksjon, og et eventuelt resultat av transaksjonen innregnes umiddelbart.
- 63 Når det gjelder operasjonelle leieavtaler, og dersom virkelig verdi på tidspunktet for en salgs- og tilbakeleietransaksjon er lavere enn eiendelens balanseførte verdi, skal et tap tilsvarende beløpet som utgjør differansen mellom balanseført verdi og virkelig verdi, innregnes umiddelbart.
- 64 Når det gjelder finansielle leieavtaler, er det ikke nødvendig med noen slik justering med mindre det har skjedd et verdifall, og i så fall blir den balanseførte verdien redusert til gjenvinnbart beløp i samsvar med IAS 36.
- 65 Opplysningskravene for leietakere og utleiere gjelder også ved salgs- og tilbakeleietransaksjoner. Den beskrivelsen av vesentlige leieordninger som kreves, fører til at det skal opplyses om unike eller uvanlige bestemmelser i avtalen eller i vilkårene for salgs- og tilbakeleietransaksjonene.
- 66 Salgs- og tilbakeleietransaksjoner kan utløse de særlige opplysningskriteriene i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 67 I henhold til nr. 68 oppfordres det til, men kreves ikke, at denne standard anvendes med tilbakevirkende kraft. Dersom denne standard ikke anvendes med tilbakevirkende kraft, anses saldoen for enhver tidligere eksisterende finansiell leieavtale for å ha vært riktig beregnet av utleier, og skal etter dette regnskapsføres i samsvar med bestemmelsene i denne standard.

- 68 Et foretak som tidligere har anvendt IAS 17 (revidert i 1997), skal anvende endringene i standard med tilbakevirkende kraft på alle leieavtaler, eller, dersom IAS 17 (revidert i 1997) ikke ble anvendt med tilbakevirkende kraft, på alle leieavtaler som er inngått etter at foretaket første gang anvendte IAS 17.

IKRAFTTREDELSE

- 69 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 17 (REVIDERT I 1997)

- 70 Denne standard erstatter IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 1997).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 18***Driftsinntekter*****FORMÅL**

Inntekt defineres i «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» som økninger i økonomiske fordeler i løpet av regnskapsperioden i form av tilgang eller økning av eiendeler eller reduksjon av forpliktelser som fører til økt egenkapital, bortsett fra i tilfeller som gjelder innskudd fra eierne. Inntekt omfatter både driftsinntekter og gevinster. Driftsinntekter er inntekt som oppstår i sammenheng med foretakets ordinære virksomhet, og omtales under en rekke ulike betegnelser, herunder salgsinntekt, honorarinntekt, rente, utbytte og royalties. Formålet med denne standard er å redegjøre for regnskapsmessig behandling av driftsinntekter som oppstår av bestemte typer transaksjoner og hendelser.

Den viktigste problemstillingen ved regnskapsføring av driftsinntekter er å fastslå når driftsinntekter skal innregnes. Driftsinntekter innregnes når det er sannsynlig at framtidige økonomiske fordeler vil tilflyte foretaket, og disse fordelene kan måles på en pålitelig måte. Denne standard identifiserer omstendighetene omkring oppfyllelse av disse kriteriene, og dermed når driftsinntekter skal innregnes. Den gir også praktisk veiledning i anvendelsen av disse kriteriene.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal benyttes ved regnskapsføring av driftsinntekter som oppstår av følgende transaksjoner og hendelser:
 - a) varesalg,
 - b) tjenesteyting, og
 - c) andres bruk av foretakets eiendeler som gir renteinntekt, royalties og utbytte.
- 2 Denne standard erstatter IAS 18: «Innregning av driftsinntekter», godkjent i 1982.
- 3 Varer omfatter varer produsert av foretaket med henblikk på salg, samt varer innkjøpt for videre salg, for eksempel handelsvarer som kjøpes av en detaljist, eller jord og annen fast eiendom som holdes for videre salg.
- 4 Tjenesteyting vil typisk omfatte foretakets utførelse av en avtalt oppgave i løpet av et avtalt tidsrom. Tjenestene kan ytes innenfor én enkelt periode eller over flere perioder. Enkelte kontrakter om tjenesteyting er direkte knyttet til anleggskontrakter, for eksempel kontrakter om tjenester som ytes av prosjektledere og arkitekter. Driftsinntekter som oppstår som følge av slike kontrakter, omhandles ikke i denne standard, men skal behandles i samsvar med kravene til anleggskontrakter som angitt i IAS 11: «Anleggskontrakter».
- 5 Andres bruk av foretakets eiendeler er opphav til driftsinntekter i form av
 - a) rente — vederlag for bruk av kontanter eller kontantekvivalenter, eller beløp som foretaket har utestående,
 - b) royalties — vederlag for bruk av foretakets anleggsmidler, for eksempel patenter, varemerker, opphavsretter og programvare, og
 - c) utbytte — utdeling av overskudd til innehavere av egenkapitalinvesteringer, i forhold til deres respektive eierandeler i ulike kapitalklasser.
- 6 Denne standard omhandler ikke driftsinntekter som oppstår av
 - a) leieavtaler (se IAS 17: «Leieavtaler»),
 - b) utbytte som oppstår av investeringer som er regnskapsført ved bruk av egenkapitalmetoden (se IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak»),
 - c) forsikringskontrakter som omfattes av IFRS 4: «Forsikringskontrakter»,
 - d) endringer i den virkelige verdien av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser eller avhending av disse (se IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»),
 - e) endringer i verdien av andre omløpsmidler,

- f) førstegangsinnregning og endringer i den virkelige verdien av biologiske eiendeler knyttet til landbruksvirksomhet (se IAS 41: «Landbruk»),
- g) førstegangsinnregning av landbruksprodukter (se IAS 41), og
- h) utvinning av mineraler.

DEFINISJONER

- 7 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Driftsinntekter» er bruttotilgang av økonomiske fordeler som tilflyter foretaket i løpet av regnskapsperioden som følge av den ordinære virksomheten når denne fører til økt egenkapital, bortsett fra økninger som gjelder innskudd fra eiere.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

- 8 Driftsinntekter omfatter bare bruttotilgang av økonomiske fordeler som foretaket selv mottar eller har til gode. Beløp som innkreves på vegne av tredjemann, for eksempel omsetningsavgift, skatter og avgifter på varer og tjenester samt merverdiavgift, er ikke økonomiske fordeler som tilflyter foretaket, og fører dermed ikke til økning av egenkapitalen. Disse omfattes derfor ikke av begrepet driftsinntekter. Tilsvarende vil bruttotilgang av økonomiske fordeler i et agentforhold omfatte beløp som er innkrevd på vegne av oppdragsgiver, og som ikke fører til økning av foretakets egenkapital. Beløp som innkreves på vegne av oppdragsgiver, er derfor ikke å anse som driftsinntekter. Driftsinntekter er i slike tilfeller provisjonsbeløpet.

MÅLING AV DRIFTSINNTEKTER

- 9 Driftsinntekter skal måles til den virkelige verdien av det vederlag som virksomheten mottar eller har til gode⁽¹⁾.
- 10 Inntektsbeløpet som oppstår av en transaksjon, fastsettes vanligvis på grunnlag av avtale mellom foretaket og kjøperen eller brukeren av eiendelen. Det måles til den virkelige verdien av vederlaget som foretaket mottar eller har krav på, medregnet alle avslag eller volumrabatter som foretaket gir.
- 11 I de fleste tilfeller har vederlaget form av kontanter eller kontantekvivalenter, og inntektsbeløpet tilsvarer det beløpet i kontanter eller kontantekvivalenter som foretaket mottar eller har krav på. Når tilgangen av kontanter eller kontantekvivalenter utsettes, kan imidlertid vederlagets virkelige verdi være lavere enn det nominelle kontantbeløpet som foretaket mottar eller har krav på. Et foretak kan for eksempel gi en kjøper rentefri kreditt, eller akseptere et gjeldsbevis fra kjøperen med en rentesats som er under markedsnivå som vederlag for varesalget. Når avtalen i realiteten er en finanstransaksjon, vil den virkelige verdien av vederlaget fastsettes ved å diskontere alle framtidige betalinger til foretaket med en implisitt rentesats. Den implisitte rentesatsen lar seg mest tydelig fastsette ved enten
- a) den gjeldende rentesatsen for et lignende instrument fra en utsteder med lignende kredittverdighet, eller
 - b) en rentesats som diskonterer det nominelle beløpet på instrumentet til gjeldende pris på varen eller tjenesten ved kontant salg.

Forskjellen mellom vederlagets virkelige verdi og nominelle beløp innregnes som renteinntekt i samsvar med nr. 29 og 30, og i samsvar med IAS 39.

- 12 Når varer eller tjenester utveksles eller byttes mot varer eller tjenester av lignende art og verdi, anses ikke byttet som en transaksjon som genererer driftsinntekter. Dette er ofte tilfellet med råvarer som olje eller melk, der leverandører utveksler eller bytter beholdninger på ulike steder for å dekke etterspørselen til riktig tid på et bestemt sted. Når varer selges eller tjenester ytes i bytte mot varer eller tjenester av en annen art, anses dette byttet som en transaksjon som genererer driftsinntekter. Driftsinntektene måles til den virkelige verdien av varene eller tjenestene som mottas, justert for beløpet av eventuelle kontanter eller kontantekvivalenter som overføres. Når den virkelige verdien av mottatte varer eller tjenester ikke kan måles på en pålitelig måte, måles driftsinntektene til den virkelige verdien av de varer og tjenester som er gitt i bytte, justert for beløpet av eventuelle kontanter eller kontantekvivalenter som overføres.

⁽¹⁾ Se også SIC-31: «Driftsinntekter — byttehandel vedrørende reklametjenester».

IDENTIFISERING AV TRANSAKSJONEN

- 13 Innregningskriteriene i denne standard anvendes vanligvis separat på hver enkelt transaksjon. I visse tilfeller er det imidlertid nødvendig å anvende innregningskriteriene på de enkelte identifiserbare bestanddelene i hver transaksjon for å gjenspeile innholdet i den. Når for eksempel et produkts salgspris også omfatter et identifiserbart beløp for etterfølgende tjenester, blir dette beløpet utsatt og innregnet som driftsinntekter i løpet av perioden som tjenesten ytes i. Motsatt anvendes innregningskriteriene på to eller flere transaksjoner samlet når transaksjonene er forbundet på en slik måte at den økonomiske virkningen ikke kan forstås uten å se serien av transaksjoner i sammenheng. For eksempel kan et foretak selge varer og samtidig inngå en separat avtale om gjenkjøp av varene på et senere tidspunkt, og på denne måten oppheve den faktiske virkningen av transaksjonen; følgelig må de to transaksjonene behandles under ett.

VARESALG

- 14 Driftsinntekter fra varesalg skal innregnes når samtlige av vilkårene nedenfor er oppfylt:
- a) foretaket har overført betydelige risikoer og fordeler ved eierskapet til kjøperen,
 - b) foretaket står ikke lenger for den løpende forvaltningen som vanligvis forbindes med eierskap, og har heller ikke faktisk kontroll over de solgte varene,
 - c) inntektsbeløpet kan måles på en pålitelig måte,
 - d) det er sannsynlig at de økonomiske fordelene som er knyttet til transaksjonen, vil tilflyte foretaket, og
 - e) utgiftene som er påløpt eller vil påløpe i forbindelse med transaksjonen, kan måles på en pålitelig måte.
- 15 Vurderingen av når et foretak har overført betydelige risikoer og fordeler ved eierskapet til kjøperen, krever at omstendighetene omkring transaksjonen undersøkes. I de fleste tilfeller vil overføring av risikoer og fordeler ved eierskapet være sammenfallende med overføring av de juridiske rettighetene til eller fysisk overlevering av varene til kjøper. Dette er tilfellet i de fleste former for detaljsalg. I andre tilfeller skjer overføringen av risikoer og fordeler ved eierskapet på et annet tidspunkt enn tidspunktet for overføring av juridiske rettigheter til eller fysisk overlevering av varene.
- 16 Dersom foretaket beholder betydelige risikoer ved eierskapet, utgjør transaksjonen ikke et salg, og driftsinntektene av den skal ikke innregnes. Et foretak kan beholde en betydelig risiko ved eierskapet på flere måter. Nedenfor følger noen eksempler der foretaket kan være i en situasjon der betydelige risikoer og fordeler ved eierskapet beholdes:
- a) foretaket er fortsatt ansvarlig for mangler som ikke dekkes av normale garantivilkår,
 - b) mottak av inntekter av et bestemt salg er betinget av at kjøperen oppnår inntekter ved videresalg av de samme varene,
 - c) varene leveres under forutsetning om installasjon, og installasjonen er en betydelig del av kontrakten som ennå ikke er fullført av foretaket, og
 - d) kjøperen har rett til å heve kjøpet av grunner angitt i salgskontrakten, og foretaket er usikker på sannsynligheten for at varene vil bli returnert.
- 17 Dersom et foretak bare beholder en ubetydelig risiko ved eierskapet, anses transaksjonen som et salg, og driftsinntektene innregnes. For eksempel kan en selger beholde juridisk rett til varene utelukkende for å sikre muligheten for inndrivelse av utestående beløp. I slike tilfeller, dersom foretaket har overført betydelige risikoer og fordeler ved eierskapet, anses transaksjonen som et salg, og driftsinntektene av den innregnes. Et annet eksempel på at et foretak bare beholder en ubetydelig risiko ved eierskapet, kan være et detaljsalg der det tilbys en refusjon dersom kunden ikke er fornøyd. I slike tilfeller innregnes driftsinntektene på salgstidspunktet, under forutsetning av at selgeren kan gi et pålitelig estimat av framtidig retur av varer, og en forpliktelse innregnes for returvarer basert på tidligere erfaring og andre relevante faktorer.
- 18 Driftsinntekter innregnes bare i de tilfeller det er sannsynlig at de økonomiske fordelene som er knyttet til transaksjonen, vil tilflyte foretaket. I noen tilfeller er dette ikke sannsynlig for vederlaget er mottatt eller en usikkerhet er fjernet. For eksempel kan det være usikkert om en utenlandsk offentlig myndighet vil gi tillatelse til utbetaling av vederlag for et salg i en annet stat. Når tillatelsen blir gitt, faller usikkerheten bort og driftsinntektene innregnes. Dersom det imidlertid oppstår usikkerhet knyttet til inndrivelsen av et beløp som allerede omfattes av driftsinntektene, skal beløpet som ikke blir betalt, eller beløpet der betaling ikke lenger er sannsynlig, innregnes som kostnad og ikke som justering av det inntektsbeløp som opprinnelig ble innregnet.

- 19 Driftsinntekter og kostnader som gjelder samme transaksjon eller hendelse, skal innregnes samtidig; denne prosessen omtales vanligvis som sammenstilling av inntekter og kostnader. Kostnader, herunder garantier og andre utgifter som påløper etter at varene er levert, kan normalt måles på en pålitelig måte når de andre vilkårene for innregning av driftsinntekter er oppfylt. Driftsinntekter kan imidlertid ikke innregnes når kostnadene ikke kan måles på en pålitelig måte, og i slike tilfeller skal ethvert vederlag som allerede er mottatt for salget av varene, innregnes som forpliktelse.

TJENESTEYTING

- 20 Når utfallet av en transaksjon som omfatter tjenesteyting kan estimeres på en pålitelig måte, skal driftsinntekter tilknyttet transaksjonen innregnes i samsvar med transaksjonens fullføringsgrad på balansedagen. Utfallet av en transaksjon kan estimeres på en pålitelig måte når samtlige vilkår nedenfor er oppfylt:

- a) inntektsbeløpet kan måles på en pålitelig måte,
- b) det er sannsynlig at de økonomiske fordelene tilknyttet transaksjonen vil tilflyte foretaket,
- c) transaksjonens fullføringsgrad på balansedagen kan måles på en pålitelig måte, og
- d) utgiftene som er påløpt i forbindelse med transaksjonen, og utgiftene som vil påløpe for at transaksjonen skal fullføres, kan måles på en pålitelig måte⁽¹⁾.

- 21 Innregning av driftsinntekter på grunnlag av en transaksjons fullføringsgrad omtales ofte som metoden for løpende avregning. I henhold til denne metoden innregnes inntekten i de regnskapsperiodene der tjenestene ytes. Innregning av driftsinntekter på dette grunnlaget gir nyttig informasjon om omfanget av tjenestevirksomhet og inntjening i løpet av en periode. IAS 11 krever også at driftsinntekter innregnes på dette grunnlaget. Kravene i IAS 11 kan generelt anvendes for innregning av driftsinntekter og de tilknyttede kostnadene ved en transaksjon som omfatter tjenesteytelser.

- 22 Driftsinntekter innregnes bare i de tilfeller det er sannsynlig at de økonomiske fordelene som er knyttet til transaksjonen, vil tilflyte foretaket. Dersom det imidlertid oppstår usikkerhet knyttet til inn drivelsen av et beløp som allerede omfattes av driftsinntektene, skal beløpet som ikke blir betalt, eller der betaling ikke lenger er sannsynlig, innregnes som kostnad og ikke som justering av det inntektsbeløp som opprinnelig ble innregnet.

- 23 Et foretak er vanligvis i stand til å utarbeide pålitelige estimater etter at det har avtalt følgende med de andre partene i transaksjonen:

- a) hver av partenes håndhevbare rettigheter vedrørende tjenesten som skal ytes og mottas av partene,
- b) vederlaget som skal utveksles, og
- c) oppgjørsform og -vilkår.

Vanligvis er det også nødvendig for foretaket å ha et effektivt system for intern budsjettering og rapportering. Foretaket går gjennom og foretar om nødvendig en revurdering av estimerte driftsinntekter etter hvert som tjenesten ytes. Behovet for slike revurderinger indikerer ikke nødvendigvis at utfallet av transaksjonen ikke kan estimeres på en pålitelig måte.

- 24 Fullføringsgraden for en transaksjon kan fastsettes ved hjelp av en rekke ulike metoder. Et foretak bruker den metoden som på en pålitelig måte måler utførte tjenester. Avhengig av transaksjonens art kan disse metodene blant annet omfatte

- a) kartlegging av utført arbeid,
- b) hittil utførte tjenester som en prosentdel av de samlede tjenester som skal ytes, eller
- c) forholdet mellom hittil påløpte utgifter og samlede estimerte utgifter i forbindelse med transaksjonen. Bare utgifter som gjenspeiler tjenester som hittil er utført, skal inngå i hittil påløpte utgifter. Bare utgifter som gjenspeiler tjenester som er utført eller skal utføres, skal inngå i de samlede utgiftsestimaterne ved transaksjonen.

Delbetalinger og forskudd mottatt fra kunder gjenspeiler ofte ikke tjenestene som er utført.

⁽¹⁾ Se også SIC-27: «Vurdering av innholdet i transaksjoner som har juridisk form av en leieavtale» og SIC-31: «Driftsinntekter — byttehandel vedrørende reklametjenester».

- 25 Av praktiske grunner skal driftsinntekter, når tjenestene utføres som et ikke nærmere fastsatt antall handlinger i løpet av en nærmere angitt periode, innregnes lineært for den aktuelle perioden, med mindre det ikke kan godtgjøres at en annen metode gir et bedre bilde av fullføringsgraden. Dersom en nærmere angitt handling er av vesentlig større betydning enn andre handlinger, skal innregning av driftsinntekter først skje når den nærmere angitte handlingen er utført.
- 26 Når utfallet av en transaksjon som gjelder tjenesteyting, ikke kan estimeres på en pålitelig måte, skal innregning av driftsinntekter bare skje i den utstrekning innregnede kostnader kan inndeckes.
- 27 I de tidlige fasene av en transaksjon er situasjonen ofte at utfallet av transaksjonen ikke kan estimeres på en pålitelig måte. Likevel kan det være sannsynlig at foretaket vil få gjenvunnet påløpte transaksjonsutgifter. Derfor skal driftsinntekter bare innregnes i den utstrekning påløpte utgifter kan forventes å bli inndekket. Ettersom utfallet av transaksjonen ikke kan estimeres på en pålitelig måte, skal det ikke innregnes noe overskudd.
- 28 Når utfallet av en transaksjon ikke kan estimeres på en pålitelig måte, og det ikke er sannsynlig at påløpte utgifter vil bli inndekket, skal driftsinntekter ikke innregnes, og påløpte utgifter skal innregnes som kostnad. Når det ikke lenger foreligger usikkerhetsmomenter som forhindrer at utfallet av kontrakten ikke kunne estimeres på en pålitelig måte, skal driftsinntekter innregnes i samsvar med nr. 20 snarere enn i samsvar med nr. 26.

RENTE, ROYALTIES OG UTBYTTE

- 29 Driftsinntekter som oppstår av andres bruk av foretakets eiendeler og gir rente, royalties eller utbytte, skal innregnes på grunnlagene er angitt i nr. 30 når
- a) det er sannsynlig at de økonomiske fordelene som er knyttet til transaksjonen, vil tilflyte foretaket, og
 - b) inntektsbeløpet kan måles på en pålitelig måte.
- 30 Driftsinntekter skal innregnes på følgende grunnlag:
- a) rente skal innregnes ved hjelp av en effektiv rente-metode, som fastsatt i IAS 39 nr. 9 og AG5–AG8,
 - b) royalties skal innregnes etter hvert som de påløper i samsvar med innholdet i den aktuelle avtalen, og
 - c) utbytte skal innregnes når aksjonærenes rett til å motta betaling er etablert.
- 31 [Opphevet]
- 32 Når ikke-betalt rente har påløpt før overtakelse av en rentebærende investering, skal etterfølgende mottatt rente fordeles mellom periodene før og etter overtakelse, og bare den andelen som gjelder perioden etter overtakelse, skal innregnes som driftsinntekter. Når utbytte på egenkapitalinstrumenter utdeles på grunnlag av netto fortjeneste før overtakelse, skal dette utbyttet trekkes fra anskaffelseskost for instrumentene. Dersom det er vanskelig å foreta en slik fordeling på andre måter enn ved en vilkårlig fordeling, skal utbytte innregnes som driftsinntekter, med mindre det klart representerer en delvis inndecking av anskaffelseskost for egenkapitalinstrumentene.
- 33 Royalties påløper i samsvar med vilkårene i den aktuelle avtalen, og innregnes vanligvis på dette grunnlag, med mindre det med utgangspunkt i avtalens reelle innhold er mer hensiktsmessig å innregne driftsinntektene på et annet systematisk og rasjonelt grunnlag.
- 34 Driftsinntekter innregnes bare i de tilfeller det er sannsynlig at de økonomiske fordelene som er knyttet til transaksjonen, vil tilflyte foretaket. Dersom det imidlertid oppstår usikkerhet knyttet til inndrivelsen av et beløp som allerede omfattes av driftsinntektene, skal beløpet som ikke blir betalt, eller der betaling ikke lenger er sannsynlig, innregnes som kostnad og ikke som justering av det inntektsbeløp som opprinnelig ble innregnet.

OPPLYSNINGER

- 35 Et foretak skal opplyse om
- a) hvilke regnskapsprinsipper som er anvendt for innregning av driftsinntekter, herunder hvilke metoder som er vedtatt for å fastslå fullføringsgraden av transaksjoner som gjelder tjenesteyting,

- b) innregnet beløp for hver betydelige inntektskategori i løpet av perioden, herunder driftsinntekter som oppstår av
 - i) varesalg,
 - ii) tjenesteyting,
 - iii) rente,
 - iv) royalties,
 - v) utbytte, og
 - c) inntektsbeløp som oppstår av bytte av varer og tjenester som omfattes av hver betydelig inntektskategori.
- 36 Et foretak skal gi opplysninger om betingede forpliktelser og betingede eiendeler i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler». Betingede forpliktelser og betingede eiendeler kan oppstå av poster som garantiutgifter, krav, dagbøter eller mulige tap.

IKRAFTTREDELSE

- 37 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1995 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 19***Ytelser til ansatte*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av og opplysninger om ytelser til ansatte. Standarden krever at et foretak innregner

- a) en forpliktelse når en ansatt har utført arbeid i bytte mot ytelser som skal betales i framtiden, og
- b) en kostnad når foretaket forbruker den økonomiske fordel som oppstår av arbeid som en ansatt har utført i bytte mot ytelser.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes av arbeidsgiver ved regnskapsføring av alle ytelser til ansatte, bortsett fra ytelser som omfattes av IFRS 2: «Aksjebasert betaling».
- 2 Denne standard omhandler ikke pensjonsinnretningers egen regnskapsrapportering (se IAS 26: «Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger»).
- 3 De ytelser til ansatte som denne standard kommer til anvendelse på, omfatter slike som ytes
 - a) i henhold til formelle ordninger eller andre formelle avtaler mellom et foretak og den enkelte ansatte, grupper av ansatte eller deres representanter,
 - b) i henhold til lovgivningsmessige krav eller gjennom bransjeavtaler, der det kreves at foretak bidrar til nasjonale eller offentlige pensjonsordninger, bransjeordninger eller andre flerforetaksordninger, eller
 - c) av slik uformell praksis som fører til en underforstått plikt. Uformell praksis fører til en underforstått plikt i de tilfeller der foretaket ikke har annet realistisk alternativ enn å betale ytelser til ansatte. Et eksempel på en underforstått plikt er der en endring i foretakets uformelle praksis ville føre til uakseptabel skade for foretakets forhold til de ansatte.
- 4 Ytelser til ansatte omfatter
 - a) kortsiktige ytelser til ansatte, for eksempel lønn og trygdeavgifter, ferie og sykefravær med lønn, overskuddsdeling og bonusutbetalinger (dersom disse skal utbetales innen tolv måneder fra regnskapsperiodens slutt), samt ikke-monetære ytelser (for eksempel legehjelp, bolig, bil og gratis eller subsidierte varer eller tjenester) for nåværende ansatte,
 - b) pensjonsytelser, for eksempel pensjoner, andre fratredelsesytelser, livsforsikring og legehjelp etter fratredelse,
 - c) andre langsiktige ytelser til ansatte, herunder permisjon knyttet til ansiennitet eller tjenestefri (sabbatsår), ytelser knyttet til jubileer eller andre ytelser knyttet til ansiennitet, ytelser ved langsiktig arbeidsuførhet og, dersom de ikke skal utbetales i sin helhet innen tolv måneder etter regnskapsperiodens slutt, overskuddsdeling, bonusutbetalinger og utsatt kompensasjon, og
 - d) sluttvederlag.

På grunn av at hver enkelt kategori i bokstav a)–d) ovenfor har ulike egenskaper, fastsetter denne standard separate krav for hver enkelt kategori.
- 5 Ytelser til ansatte omfatter ytelser til enten ansatte eller deres forsørgede som kan gjøres opp ved betalinger (eller ved levering av varer eller tjenester) enten direkte til de ansatte, til deres ektefeller, barn eller andre forsørgede eller til andre, for eksempel til forsikringsselskaper.
- 6 En ansatt kan utføre arbeid for et foretak på fulltid eller deltid eller på fast, tilfeldig eller midlertidig grunnlag. I denne standard omfatter ansatte også styremedlemmer og annet ledelsespersonell.

DEFINISJONER

7 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Ytelser til ansatte» er alle former for vederlag som utbetales av et foretak som motytelse for arbeid som utføres av ansatte.

«Kortsiktige ytelser til ansatte» er ytelser til ansatte (bortsett fra sluttvederlag og aksjebaserte ytelser) som i sin helhet forfaller til utbetaling innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utførte det tilknyttede arbeidet.

«Pensjonsytelser» er ytelser til ansatte (bortsett fra sluttvederlag og aksjebaserte ytelser) som skal utbetales etter at ansettelsesforholdet er avsluttet.

«Pensjonsordninger» er formelle eller uformelle ordninger for et foretaks pensjonsytelser til én eller flere ansatte.

«Innskuddsbaserte pensjonsordninger» er pensjonsordninger der et foretak betaler inn faste bidrag til et atskilt foretak (et fond), og ikke har noen juridisk eller underforstått plikt til å utbetale ytterligere bidrag dersom fondet ikke har tilstrekkelige eiendeler til å betale alle ytelser til ansatte knyttet til arbeid som ansatte utfører eller har utført i inneværende og tidligere regnskapsperioder.

«Ytelserbaserte pensjonsordninger» er pensjonsordninger som ikke er innskuddsbaserte pensjonsordninger.

«Flerforetaksordninger» er innskuddsbaserte eller ytelsesbaserte pensjonsordninger (andre ordninger enn lovregulerte pensjonsordninger) som

- a) slår sammen eiendeler fra foretak som ikke er under samme kontroll, og
- b) bruker disse eiendelene til ytelser til ansatte i flere enn ett foretak, på en slik måte at bidrags- og ytelsesnivået fastsettes uten hensyn til hvilket foretak som sysselsetter de berørte ansatte.

«Andre langsiktige ytelser til ansatte» er ytelser til ansatte (bortsett fra pensjonsytelser og sluttvederlag) som ikke i sin helhet forfaller innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utførte det tilknyttede arbeidet.

«Sluttvederlag» er ytelser til ansatte som skal utbetales som et resultat av enten

- a) et foretaks avgjørelse om å avslutte en ansatts ansettelsesforhold før normal fratredelsesdato, eller
- b) en ansatts avgjørelse om å godta frivillig oppsigelse i bytte mot et slikt vederlag.

«Innvunne ytelser til ansatte» er ytelser til ansatte som ikke er betinget av framtidig ansettelse.

«Nåverdi av en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse» er nåverdien, uten fradrag av eventuelle pensjonsmidler, av forventede framtidige betalinger som er nødvendige for å gjøre opp plikten knyttet til arbeid som ansatte utfører eller har utført i inneværende eller tidligere perioder.

«Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening» er den økning i nåverdien av en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse som følger av arbeid som ansatte utfører i inneværende periode.

«Rentekostnader» er økningen i løpet av en periode i nåverdien av en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse som oppstår på grunn av at ytelsene er én periode nærmere oppgjør.

«Pensjonsmidler» omfatter

- a) eiendeler i pensjonskasse, og
- b) kvalifiserende forsikringspoliser.

«Eiendeler i pensjonskasse» er eiendeler (unntatt ikke-overførbare finansielle instrumenter utstedt av det rapporterende foretaket) som

- a) befinner seg i et foretak (et fond) som er juridisk atskilt fra det rapporterende foretaket og bare eksisterer for å betale for eller finansiere ytelser til ansatte, og

b) er tilgjengelige bare for utbetaling eller finansiering av ytelser til ansatte, ikke er tilgjengelige for det rapporterende foretakets egne kreditorer (selv ikke ved konkurs) og ikke kan tilbakeføres til det rapporterende foretaket, med mindre

- i) de gjenværende eiendelene i fondet enten er tilstrekkelig til å oppfylle alle tilknyttede plikter om ytelser til ansatte i ordningen eller det rapporterende foretaket, eller
- ii) eiendelene tilbakeføres til det rapporterende foretaket som refusjon av ytelser til ansatte som foretaket allerede har utbetalt.

«Kvalifiserende forsikringspolise» er en forsikringspolise⁽¹⁾ utstedt av en forsikringsgiver som ikke er en nærstående part (som definert i IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter») til det rapporterende foretaket, dersom utkommet av polisen

- a) bare kan benyttes til betaling eller finansiering av ytelser til ansatte i henhold til en ytelsesbasert pensjonsordning, og
- b) ikke er tilgjengelige for det rapporterende foretakets egne kreditorer (selv ikke ved konkurs) og ikke kan utbetales til det rapporterende foretaket, med mindre
 - i) utkommet enten representerer overskuddseiendeler som ikke er nødvendige for at polisen skal oppfylle alle tilknyttede plikter om ytelser til ansatte, eller
 - ii) utkommet tilbakeføres til det rapporterende foretaket som refusjon av ytelser til ansatte som foretaket allerede har utbetalt.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse kan gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Avkastning på pensjonsmidler» er renter, utbytte og annen inntekt som skrives seg fra pensjonsmidlene, sammen med realiserte og urealiserte gevinster eller tap på pensjonsmidlene, minus eventuelle utgifter ved administrering av ordningen og minus eventuell skatt som skal dekkes av ordningen selv.

«Aktuarmessige gevinster og tap» omfatter

- a) erfaringsavvik (virkningene av differanser mellom de tidligere aktuarmessige forutsetningene og hva som faktisk skjedde), og
- b) virkningene av endringer i aktuarmessige forutsetninger.

«Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening» er økning i nåverdien av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser for arbeid som ansatte har utført i tidligere perioder, som skyldes innføring av eller endringer i pensjonsytelser eller andre langsiktige ytelser til ansatte i inneværende periode. Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening kan enten være positiv (der ytelsene innføres eller forbedres) eller negativ (der eksisterende ytelser reduseres).

KORTSIKTIGE YTELSE TIL ANSATTE

8 Kortsiktige ytelser til ansatte omfatter poster som

- a) lønn og trygdeavgifter,
- b) kortsiktig betalt fravær (for eksempel ferie og sykefravær med lønn) der fraværet forventes å finne sted innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet,
- c) overskuddsdeling og bonusutbetalinger som skal utbetales innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet, og
- d) ikke-monetære ytelser (for eksempel legehjelp, bolig, bil og gratis eller subsidierte varer eller tjenester) for nåværende ansatte.

9 Regnskapsføring av kortsiktige ytelser til ansatte er generelt ukomplisert fordi det ikke kreves noen aktuarmessige forutsetninger for å måle forpliktelsen eller kostnaden, og fordi det ikke foreligger noen mulighet for aktuarmessige gevinster eller tap. Plikter knyttet til kortsiktige ytelser til ansatte måles dessuten på udiskontert grunnlag.

⁽¹⁾ En kvalifiserende forsikringspolise er ikke nødvendigvis en forsikringskontrakt som definert i IFRS 4: «Forsikringskontrakter».

Innregning og måling*Alle kortsiktige ytelser til ansatte*

- 10 Når en ansatt har utført arbeid for et foretak i løpet av en regnskapsperiode, skal foretaket innregne det udiskonterte beløpet for kortsiktige ytelser til ansatte som forventes å bli utbetalt som motytelse for arbeidet
- a) som forpliktelse (påløpt kostnad), etter fradrag for eventuelle beløp som allerede er utbetalt. Dersom beløpet som allerede er betalt, overstiger det udiskonterte beløpet for ytelsene, skal et foretak innregne det overskytende som en eiendel (førtidig betalt kostnad) i den utstrekning den førtidige betalingen for eksempel vil føre til en reduksjon i framtidige utbetalinger eller en kontantrefusjon, og
 - b) som kostnad, med mindre en annen standard krever eller tillater at ytelsene inkluderes i en eiendels anskaffelseskost (se for eksempel IAS 2: «Beholdninger» og IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr»).
- Nr. 11, 14 og 17 forklarer hvordan et foretak skal anvende dette kravet på kortsiktige ytelser til ansatte i form av betalt fravær og overskuddsdelings- og bonusordninger.

Kortsiktig betalt fravær

- 11 Et foretak skal innregne den forventede utgiften ved kortsiktige ytelser til ansatte i form av betalt fravær i henhold til nr. 10 på følgende måte:
- a) for det som gjelder akkumulerbart betalt fravær, etter hvert som de ansatte utfører arbeid som øker deres rettighet til framtidig betalt fravær, og
 - b) for det som gjelder ikke-akkumulerbart betalt fravær, når fraværet skjer.
- 12 Et foretak kan gi ansatte betalt fravær av ulike grunner som ferie, sykdom og kortsiktig arbeidsuførhet, fødselspermisjon, jurytjeneste og militærtjeneste. Det er to kategorier av rettighet til betalt fravær:
- a) akkumulerbart, og
 - b) ikke-akkumulerbart.
- 13 Akkumulerbart betalt fravær kan overføres og benyttes i framtidige perioder dersom rettigheten i inneværende periode ikke er benyttet fullt ut. Akkumulerbart betalt fravær kan være enten innvunnet (med andre ord, ansatte har rett til en kontantutbetaling for en ubenyttet rettighet når de forlater foretaket), eller ikke-innvunnet (når ansatte ikke har rett til en kontantutbetaling for en ubenyttet rettighet når de forlater foretaket). Det oppstår en plikt når ansatte utfører arbeid som øker deres rett til betalt fravær i framtiden. Plikten eksisterer og innregnes selv om det betalte fraværet ikke er innvunnet, men muligheten for at ansatte kan forlate foretaket før de benytter en akkumulerbar ikke-innvunnet rettighet, påvirker målingen av plikten.
- 14 Et foretak skal måle den forventede utgiften ved akkumulerbart betalt fravær som det tilleggsbeløpet som foretaket forventer å måtte utbetale som følge av den ubenyttede rettigheten som er akkumulert på balansedagen.
- 15 Metoden som er angitt i forrige nummer, måler plikten til størrelsen på tilleggsutbetalingene som forventes å oppstå bare ut fra det faktum at ytelsene akkumuleres. I mange tilfeller trenger et foretak ikke å foreta detaljerte beregninger for å estimere at det ikke foreligger noen vesentlig plikt ved ubenyttet fravær. For eksempel er plikten ved sykefravær sannsynligvis bare vesentlig dersom det er en formell eller uformell forståelse om at ubenyttet sykefravær med lønn kan tas ut som ferie med lønn.

Eksempel som illustrerer nr. 14 og 15

Et foretak har 100 ansatte som har rett til fem arbeidsdagers sykefravær med lønn per år. Ubenyttet sykefravær kan overføres ett kalenderår fram i tid. Sykefravær tas først ut av inneværende års rett og deretter fra en eventuell ubenyttet saldo for ubenyttet fravær fra forrige år (på grunnlag av LIFO-metoden, «sist inn, først ut»). Den 30. desember 20X1 er gjennomsnittlig ubenyttet rettighet til sykefravær på to dager per ansatt. Foretaket forventer, basert på relevant erfaring fra tidligere, at 92 ansatte ikke vil ta ut mer enn fem dagers sykefravær med lønn i 20X2, og at de gjenværende åtte ansatte vil ta ut i gjennomsnitt seks og en halv dag hver.

Foretaket forventer at det vil betale for tolv dagers ekstra sykefravær som følge av den ubenyttede rettigheten som er akkumulert 31. desember 20X1 (en og en halv dag hver for åtte ansatte). Derfor innregner foretaket en forpliktelse lik tolv dagers sykefravær med lønn.

- 16 Ikke-akkumulerbart betalt fravær blir ikke overført, det bortfaller dersom inneværende periodes rettighet ikke er benyttet fullt ut, og gir ikke ansatte rettighet til en kontantutbetaling for en ubenyttet rettighet når de forlater foretaket. Dette er vanligvis tilfellet for sykefravær med lønn (i den utstrekning ubenyttede tidligere rettigheter ikke øker en framtidig rett), fødselspermisjon og betalt fravær for jurytjeneste eller militærtjeneste. Et foretak innregner ikke noen forpliktelse eller kostnad for fraværet skjer, fordi arbeid som ansatte utfører, ikke øker omfanget av ytelsen.

Overskuddsdelings- og bonusordninger

- 17 Et foretak skal innregne den forventede utgiften av overskuddsdeling og bonusutbetalinger i henhold til nr. 10 når, og bare når
- a) foretaket har en eksisterende juridisk eller underforstått plikt til å foreta slike utbetalinger som et resultat av tidligere hendelser, og
 - b) det kan gjøres et pålitelig estimat avplikten.
- En eksisterende plikt foreligger når, og bare når, foretaket ikke har noe annet realistisk alternativ enn å foreta utbetalingene.
- 18 I henhold til enkelte overskuddsdelingsordninger mottar ansatte en andel av overskuddet bare dersom de blir værende i foretaket i en nærmere angitt periode. Slike ordninger skaper en underforstått plikt etter hvert som ansatte utfører arbeid som øker beløpet som skal utbetales, dersom de blir værende i foretaket til utgangen av den angitte perioden. Målingen av slike underforståtte plikter gjenspeiler også muligheten for at enkelte ansatte kan forlate foretaket uten å motta utbetalinger knyttet til overskuddsdeling.

Eksempel som illustrerer nr. 18

En ordning for overskuddsdeling krever at et foretak utbetaler en nærmere angitt del av årets resultat til ansatte som utfører arbeid i løpet av året. Dersom ingen av de ansatte forlater foretaket i løpet av året, vil de samlede årlige utbetalingene som følge av overskuddsdelingen være 3 % av resultatet. Foretaket estimerer at avgangshyppighet vil redusere utbetalingene til 2,5 % av resultatet.

Foretaket innregner en forpliktelse og en kostnad på 2,5 % av resultatet.

- 19 I noen tilfeller har et foretak ingen juridisk plikt til å utbetale en bonus. Like fullt har et foretak i enkelte tilfeller en praksis med bonusutbetalinger. I slike tilfeller har foretaket en underforstått plikt fordi foretaket ikke har noe annet realistisk alternativ enn å utbetale bonusen. Målingen av den underforståtteplikten skal også gjenspeile at enkelte ansatte kan forlate foretaket uten å motta bonusutbetalinger.
- 20 Et foretak kan gjøre et pålitelig estimat av sin juridiske eller underforståtte plikt i henhold til en overskuddsdelings- eller bonusordning når, og bare når
- a) de formelle betingelsene i ordningen inneholder en formel for fastsettelse av ytelsesbeløpet,
 - b) foretaket fastsetter beløpet som skal utbetales før finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring, eller
 - c) tidligere praksis klart angir omfanget av foretakets underforståtte plikt.
- 21 En plikt i under overskuddsdelings- og bonusordninger er en følge av arbeid som ansatte utfører, og ikke av en transaksjon med foretakets eiere. Derfor innregner ikke et foretak utgiften ved overskuddsdelings- og bonusordninger som utdeling av overskudd, men som kostnad.
- 22 Dersom overskuddsdeling og bonusutbetalinger ikke forfaller i sin helhet innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet, er disse utbetalingene å anse som andre langsiktige ytelser til ansatte (se nr. 126–131).

Opplysninger

- 23 Selv om denne standard ikke krever særskilte opplysninger om kortsiktige ytelser til ansatte, kan det være andre standarder som krever slike opplysninger. IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter» krever for eksempel at det gis opplysninger om ytelser til ansatte for nøkkelpersoner i ledelsen. IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» krever opplysninger om kostnader til ytelser til ansatte.

PENSJONSYTSELSE: SONDRINGEN MELLOM INNSKUDSBASERTE OG YTSELSESBASERTE
PENSJONSORDNINGER

24 Pensjonsytelser omfatter for eksempel

- a) fratreddesytelser, for eksempel pensjoner, og
- b) andre pensjonsytelser, for eksempel livsforsikring og legehjelp etter fratreddelse.

Ordninger der et foretak sørger for pensjonsytelser, er pensjonsordninger. Et foretak skal anvende denne standard på alle slike ordninger, enten de innebærer at det opprettes et separat foretak som skal motta bidrag og utbetale ytelser, eller ikke.

25 Pensjonsordninger klassifiseres som enten innskuddsbaserte eller ytelsesbaserte, avhengig av det økonomiske innholdet i pensjonsordningen, slik det kan utledes av ordningens hovedvilkår. I innskuddsbaserte pensjonsordninger er

- a) foretakets juridiske eller underforståtte plikt begrenset til det beløp som foretaket avtaler å bidra med til fondet. Derfor er størrelsen på pensjonsytelsene som de ansatte får utbetalt etter ansettelsesperioden lik størrelsen på bidragene som innbetales av foretaket (og eventuelt også av den ansatte) til en pensjonsordning eller til et forsikringsselskap, sammen med avkastningen som oppstår av disse, og
- b) følgelig faller den aktuariemessige risikoen (at ytelsene vil bli mindre enn forventet) og investeringsrisikoen (at investerte eiendeler ikke vil være tilstrekkelig til å oppfylle forventede ytelser) på den ansatte.

26 Eksempler på tilfeller der et foretaks plikt ikke er begrenset til det beløpet som foretaket avtaler å bidra med til fondet, er når foretaket har en juridisk eller underforstått plikt i form av

- a) en opptjeningsformel for ordningen som ikke bare er knyttet til størrelsen på bidragene,
- b) en garanti, enten indirekte ved en egen ordning eller direkte, om en nærmere angitt avkastning på bidragene, eller
- c) en uformell praksis som fører til en underforstått plikt. En underforstått plikt kan for eksempel oppstå der et foretak hittil har økt ytelsene for tidligere ansatte for å holde tritt med inflasjonen, selv i tilfeller der foretaket ikke har noen juridisk plikt til å gjøre dette.

27 I ytelsesbaserte pensjonsordninger vil

- a) foretakets plikt være å sørge for de avtalte ytelsene til nåværende og tidligere ansatte, og
- b) den aktuariemessige risikoen (at ytelsene vil koste mer enn forventet) og investeringsrisikoen i realiteten vil falle på foretaket. Dersom den aktuariemessige eller investeringsmessige utviklingen blir dårligere enn forventet, kan foretakets plikt øke.

28 Nr. 29–42 nedenfor forklarer sontringen mellom innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger i sammenheng med flerforetaksordninger, lovregulerte pensjonsordninger og forsikrede ytelser.

Flerforetaksordninger

29 Et foretak skal klassifisere en flerforetaksordning som en innskuddsbasert eller en ytelsesbasert pensjonsordning basert på vilkårene i ordningen (herunder eventuelle underforståtte plikter som går utover de formelle vilkårene). Der en flerforetaksordning er en ytelsesbasert pensjonsordning, skal et foretak

- a) regnskapsføre sin forholdsmessige andel av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler og kostnader tilknyttet pensjonsordningen på samme måte som alle andre ytelsesbaserte pensjonsordninger, og
- b) gi de opplysninger som kreves av nr. 120A.

30 Når det ikke finnes tilstrekkelig informasjon til å regnskapsføre en flerforetaksordning som en ytelsesbasert pensjonsordning, skal et foretak

- a) regnskapsføre ordningen i henhold til nr. 44–46 som om den var en innskuddsbasert pensjonsordning,

- b) gi opplysninger om
 - i) det faktum at ordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning, og
 - ii) grunnen til at det ikke finnes tilstrekkelig informasjon til å gjøre foretaket i stand til å regnskapsføre ordningen som en ytelsesbasert pensjonsordning, og
 - c) i den utstrekning et overskudd eller et underskudd i ordningen kan påvirke størrelsen på framtidige bidrag, i tillegg opplyse om
 - i) eventuell tilgjengelig informasjon om slikt overskudd eller underskudd,
 - ii) grunnlaget som er benyttet til å fastsette dette overskuddet eller underskuddet, og
 - iii) eventuelle konsekvenser av dette for foretaket.
- 31 Ett eksempel på en flerforetaksordning er en pensjonsordning der
- a) mange lovpliktige offentlige pensjonsordninger blir inndecket løpende, slik at bidrag fastsettes til et nivå som forventes å være tilstrekkelig til å betale for periodens ytelser, og slik at framtidige ytelser opptjent i løpet av inneværende periode, vil bli betalt av framtidige bidrag, og
 - b) ytelser til ansatte blir fastsatt ut fra hvor lenge de har utført arbeid, og de deltakende foretakene ikke har noen realistiske måter å trekke seg fra ordningen på uten å måtte innbetale et bidrag for de ytelsene som ansatte har opptjent fram til tidspunktet da foretaket trekker seg fra ordningen. En slik ordning skaper en aktuarmessig risiko for foretaket: dersom de endelige utgiftene knyttet til ytelser som allerede er opptjent på balansedagen, er større enn forventet, vil foretaket enten måtte øke sine bidrag eller overtale de ansatte til å godta en reduksjon av ytelsene. Derfor er en slik ordning en ytelsesbasert pensjonsordning.
- 32 Der det finnes tilstrekkelig informasjon tilgjengelig om en flerforetaksordning som er en ytelsesbasert pensjonsordning, regnskapsfører et foretak sin forholdsmessige andel av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidlene og pensjonskostnadene tilknyttet ordningen på samme måte som for alle andre ytelsesbaserte pensjonsordninger. I visse tilfeller kan det imidlertid være at et foretak ikke er i stand til å identifisere sin andel av ordningens underliggende økonomiske stilling og resultat med tilstrekkelig grad av pålitelighet for regnskapsmessige formål. Dette kan forekomme dersom
- a) foretaket ikke har tilgang til informasjon om pensjonsordningen som tilfredsstiller kravene i denne standard, eller
 - b) pensjonsordningen utsetter de deltakende foretakene for aktuarmessig risiko tilknyttet nåværende og tidligere ansatte i andre foretak, med det resultat at det ikke er noe konsekvent og pålitelig grunnlag for å fordele forpliktelsen, pensjonsmidlene og kostnadene på de enkelte foretakene som deltar i pensjonsordningen.
- I slike tilfeller regnskapsfører et foretak pensjonsordningen som om den var en innskuddsbasert pensjonsordning, og gir dessuten den tilleggsinformasjon som kreves av nr. 30.
- 32A Det kan være inngått en avtale mellom flerforetaksordningen og dens deltakere som fastsetter hvordan ordningens overskudd skal fordeles til deltakerne (eller hvordan underskuddet skal finansieres). En deltaker i en flerforetaksordning der det finnes en slik avtale, og som regnskapsfører ordningen som en innskuddsbasert pensjonsordning i samsvar med nr. 30, skal innregne i resultatet den eiendel eller forpliktelse som oppstår av avtalen, og den inntekt eller kostnad som følger av dette.

Eksempel som illustrerer nr. 32A

Et foretak deltar i en ytelsesbasert flerforetaksordning som ikke utarbeider en verdsetting av ordningen på grunnlag av IAS 19. Ordningen regnskapsføres derfor som om den var en innskuddsbasert pensjonsordning. En verdsetting av finansieringen som ikke er foretatt på grunnlag av IAS 19, viser at ordningen har et underskudd på 100 millioner. I henhold til en avtale innebærer ordningen at de deltakende arbeidsgivere bidrar på en slik måte at underskuddet vil bli eliminert i løpet av neste femårsperiode. Foretakets samlede bidrag i henhold til avtalen er 8 millioner.

Foretaket innregner bidragene som forpliktelse, justert for pengers tidsverdi og en tilsvarende kostnad i resultatet.

- 32B IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» krever at et foretak innregner eller gir opplysninger om visse betingede forpliktelser. I sammenheng med en flerforetaksordning kan en betinget forpliktelse for eksempel oppstå av
- a) aktuarmessige tap knyttet til andre deltakende foretak, fordi hvert enkelt foretak som deltar i en flerforetaksordning, deler den aktuarmessige risikoen til alle de andre deltakende foretakene, eller
 - b) ethvert ansvar i henhold til vilkårene i en pensjonsordning om å finansiere en eventuell underdekning dersom andre foretak trekker seg fra ordningen.
- 33 Flereforetaksordninger er forskjellige fra samstyrte pensjonsordninger. En samstyrt pensjonsordning er bare en samling av ordninger for enkeltarbeidsgivere for å sette de deltakende arbeidsgiverne i stand til å slå sammen sine midler for investeringsformål og redusere investeringens forvaltnings- og administrasjonsutgifter, men kravene fra de ulike arbeidsgiverne er atskilt og kan bare benyttes til ytelser for deres egne ansatte. Samstyrte pensjonsordninger utgjør ikke noe spesielt regnskapsmessig problem fordi det allerede finnes tilgjengelig informasjon til å behandle dem på samme måte som andre ordninger for enkeltarbeidsgivere, og fordi slike ordninger ikke utsetter de deltakende foretakene for noen aktuarmessig risiko tilknyttet nåværende og tidligere ansatte i andre foretak. Definisjonene i denne standard krever at et foretak klassifiserer en samstyrt pensjonsordning som en innskuddsbasert eller en ytelsesbasert pensjonsordning i samsvar med vilkårene i pensjonsordningen (herunder eventuelle underforståtte plikter som går utover de formelle vilkårene).

Ytelsesbaserte pensjonsordninger som deler risiko mellom ulike foretak under samme kontroll

- 34 Ytelsesbaserte pensjonsordninger som deler risiko mellom ulike foretak under samme kontroll, for eksempel et morforetak og dets datterforetak, er ikke flerforetaksordninger.
- 34A Et foretak som deltar i en slik ordning, skal ha informasjon om ordningen i sin helhet, målt i samsvar med IAS 19 på grunnlag av de forutsetninger som gjelder for ordningen som helhet. Dersom det finnes en avtale eller et fast prinsipp om at ordningens ytelsesbaserte netto pensjonskostnader som helhet, målt i samsvar med IAS 19, skal pålegges konsernforetakene enkeltvis, skal foretaket innregne slike pålagte ytelsesbaserte netto pensjonskostnader i sitt separate eller individuelle finansregnskap. Dersom det ikke finnes noen slik avtale eller et slikt prinsipp, skal den ytelsesbaserte netto pensjonskostnaden innregnes i det separate eller individuelle finansregnskapet til det konsernforetaket som juridisk sett er den arbeidsgiver som finansierer ordningen. De andre konsernforetakene skal innregne en kostnad som tilsvarer det bidraget som skal betales i denne perioden, i sitt separate eller individuelle finansregnskap.
- 34B Deltakelse i en slik ordning utgjør en transaksjon mellom nærstående parter for hvert enkelt konsernforetak. Et foretak skal derfor gi følgende opplysninger i sitt separate eller individuelle finansregnskap:
- a) Avtalen eller det faste prinsippet som danner grunnlag for å pålegge en ytelsesmessig netto pensjonskostnad, eller det faktum at det ikke finnes noen slik avtale eller et slikt prinsipp.
 - b) Prinsippene for å beregne størrelsen på foretakets bidrag.
 - c) Dersom foretaket regnskapsfører en fordeling av den ytelsesbaserte netto pensjonskostnaden i samsvar med nr. 34A, skal all informasjon om ordningen som helhet gis i samsvar med nr. 120-121.
 - d) Dersom foretaket regnskapsfører det bidraget som skal betales i perioden, i samsvar med nr. 34A, kreves det informasjon om ordningen som helhet i samsvar med nr. 120A b)-e), j), n), o) og q) samt nr. 121. De øvrige opplysningene som kreves av nr. 120A, får ikke anvendelse.
- 35 [Opphevet]

Lovregulerte pensjonsordninger

- 36 Et foretak skal regnskapsføre lovregulerte pensjonsordninger på samme måte som en flerforetaksordning (se nr. 29 og 30).
- 37 Lovregulerte pensjonsordninger er opprettet ved lov for å omfatte alle foretak (eller alle foretak i en bestemt kategori, for eksempel i én næring), og drives av nasjonale eller lokale myndigheter eller av et annet organ (for eksempel et frittstående organ som er opprettet spesielt for dette formålet) som ikke er underlagt det rapporterende foretakets kontroll eller innflytelse. Noen pensjonsordninger som er opprettet av et foretak, sørger for både lovfestede ytelser som erstatter ytelser som ellers ville være omfattet av en lovregulert pensjonsordning, og for frivillige tilleggsettelser. Disse pensjonsordningene anses ikke som lovregulerte pensjonsordninger.

- 38 Lovregulerte pensjonsordninger anses etter sin art som ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte, avhengig av foretakets forpliktelser i henhold til ordningen. Mange lovregulerte pensjonsordninger blir innekket løpende, slik at bidrag fastsettes til et nivå som forventes å være tilstrekkelig til å betale for periodens ytelser, og slik at framtidige ytelser opptjent i løpet av inneværende periode, vil bli betalt av framtidige bidrag. Likevel har foretaket i de fleste lovregulerte pensjonsordninger ingen rettslig eller underforstått plikt til å betale disse framtidige ytelsene; foretakets eneste plikt er å betale bidragene etter hvert som de forfaller, og dersom foretaket ikke lenger sysselsetter medlemmer av den lovregulerte pensjonsordningen, vil det ikke være forpliktet til å betale for de ytelsene som foretakets ansatte har opptjent i tidligere år. Av denne grunn er lovregulerte pensjonsordninger vanligvis innskuddsbaserte pensjonsordninger. I de sjeldne tilfellene der en lovregulert pensjonsordning er en ytelsesbasert pensjonsordning, skal et foretaket anvende den behandling som er fastsatt i nr. 29 og 30.

Forsikrede ytelser

- 39 Et foretak kan betale forsikringspremier for å finansiere en pensjonsordning. Foretaket skal behandle en slik pensjonsordning som en innskuddsbasert pensjonsordning, med mindre foretaket har (enten direkte, eller indirekte i henhold til ordningen) en juridisk eller underforstått plikt til enten
- a) å betale ytelsene til ansatte direkte når de forfaller, eller
 - b) å betale ytterligere beløp dersom forsikringsgiver ikke betaler alle framtidige ytelser til ansatte som gjelder arbeid som ansatte utfører eller har utført i inneværende og tidligere perioder.
- Dersom foretaket beholder en slik juridisk eller underforstått plikt, skal foretaket behandle ordningen som en ytelsesbasert pensjonsordning.
- 40 Ytelser som er forsikret gjennom en forsikringskontrakt, trenger ikke ha noe direkte eller automatisk forhold til foretakets plikter med hensyn til ytelser til ansatte. Pensjonsordninger som omfatter forsikringskontrakter, er underlagt den samme sonningen mellom regnskapsføring og finansiering som andre fondsfinansierte pensjonsordninger.
- 41 Dersom et foretak finansierer en pensjonsforpliktelse ved å betale på en forsikringspolise der foretaket (enten direkte, indirekte gjennom ordningen, ved mekanismer for å fastsette framtidige premier eller ved et nærstående forhold til forsikringsgiver) beholder en juridisk eller underforstått plikt, er ikke betalingen av premiene ensbetydende med en innskuddsbasert ordning. Av dette følger at foretaket
- a) regnskapsfører en kvalifiserende forsikringspolise som pensjonsmidler (se nr. 7), og
 - b) innregner andre forsikringspoliser som refusjonsrettigheter (dersom polisene oppfyller kriteriene i nr. 104A).
- 42 Der en forsikringspolise står i navnet til en nærmere angitt deltaker eller gruppe deltakere i ordningen, og foretaket ikke har noen rettslig eller underforstått plikt til å dekke tap på polisen, har foretaket heller ingen plikt til å betale ytelser til de ansatte, mens forsikringsgiveren har eneansvar for utbetaling av ytelsene. Betalingen av faste premier i henhold til slike kontrakter er i realiteten et oppgjør av plikten til ytelser til ansatte, og ikke en investering for å oppfylle plikten. Følgelig har foretaket ikke lenger noen eiendel eller forpliktelse. Derfor behandler et foretak slike betalinger regnskapsmessig som bidrag til en innskuddsbasert pensjonsordning.

PENSJONSYTELSER: INNSKUDDSBASERTE PENSJONSORDNINGER

- 43 Regnskapsføring av innskuddsbaserte pensjonsordninger er ukomplisert fordi det rapporterende foretakets forpliktelse i hver enkelt periode bestemmes av beløpene som foretaket skal bidra med i denne perioden. Følgelig kreves det ikke noen aktuariemessige forutsetninger for å måle forpliktelsen eller kostnaden, og det kan ikke oppstå aktuariemessige gevinster eller tap. Videre måles forpliktelsene på udiskontert grunnlag, bortsett fra tilfeller der de ikke i sin helhet forfaller innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet.

Innregning og måling

- 44 Når en ansatt har utført arbeid for et foretak i løpet av en regnskapsperiode, skal foretaket innregne bidraget som skal betales til en innskuddsbasert pensjonsordning som motytelse for arbeidet
- a) som forpliktelse (påløpt kostnad), etter fradrag for eventuelle bidrag som allerede er betalt. Dersom bidraget som allerede er betalt, overstiger det skyldige bidraget for arbeidet før balansedagen, skal et foretak innregne det overskytende som eiendel (førtidig betalt kostnad) i den utstrekning den førtidige betalingen for eksempel vil føre til en reduksjon i framtidige betalinger eller en kontantrefusjon, og

- b) som kostnad, med mindre en annen standard krever eller tillater at ytelsene inkluderes i en eiendels anskaffelseskost (se for eksempel IAS 2: «Beholdninger» og IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr»).
- 45 Dersom bidragene til en innskuddsbasert pensjonsordning ikke forfaller i sin helhet innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet, skal bidragene diskonteres med en diskonteringsrente som angitt i nr. 78.

Opplysninger

- 46 Et foretak skal opplyse om hvilket beløp som er innregnet som kostnad for innskuddsbaserte pensjonsordninger.
- 47 Der det kreves av IAS 24, skal et foretak gi opplysninger om bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger for nøkkelpersoner i ledelsen.

PENSJONSYTELSE: YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

- 48 Regnskapsføring av ytelsesbaserte pensjonsordninger er komplisert fordi det kreves aktuariemessige forutsetninger for å måle forpliktelsen og kostnaden, og det dessuten kan oppstå aktuariemessige gevinster eller tap. Videre måles forpliktelsene på diskontert grunnlag, fordi de kan bli gjort opp mange år etter at de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet.

Innregning og måling

- 49 Ytelsesbaserte pensjonsordninger kan være ikke-fondsbasert eller de kan være helt eller delvis fondsbasert ved bidrag fra et foretak, og enkelte ganger foretakets ansatte, til et foretak eller et fond som er juridisk atskilt fra det rapporterende foretaket og som ytelser til ansatte betales fra. Framtidige utbetalinger av fondsbaserte ytelser avhenger ikke bare av fondets finansielle stilling og investeringsresultat, men også av foretakets evne (og vilje) til å dekke eventuell underdekning i fondets eiendeler. Derfor garanterer foretaket i realiteten for de aktuariemessige og investeringsmessige risikoene som er tilknyttet ordningen. Følgelig er kostnaden som blir innregnet for en ytelsesbasert pensjonsordning, ikke nødvendigvis lik det skyldige bidragsbeløpet for perioden.
- 50 Foretakets regnskapsføring av ytelsesbaserte pensjonsordninger innebærer at foretaket
- a) benytter aktuariemessige teknikker for å foreta et pålitelig estimat av størrelsen på ytelsen som ansatte har opptjent som motytelse for arbeid i inneværende og tidligere perioder. Dette krever at foretaket fastsetter hvor stor del av ytelsene som kan henføres inneværende og tidligere perioder (se nr. 67–71) og foretar estimer (aktuariemessige forutsetninger) om demografiske variabler (for eksempel avgangshyppighet og dødelighet) og økonomiske variabler (for eksempel framtidige økninger i lønn og legehjelpsutgifter) som vil ha betydning for utgiften ved ytelsene (se nr. 72–91),
 - b) diskonterer disse ytelsene ved hjelp av «påløpte ytelsers metode» for å beregne nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen og kostnadene knyttet til inneværende periodes pensjonsopptjening (se nr. 64–66),
 - c) beregner virkelig verdi på alle pensjonsmidler (se nr. 102–104),
 - d) beregner den totale størrelsen på aktuariemessige gevinster og tap, og størrelsen på de aktuariemessige gevinstene og tapene som skal innregnes (se nr. 92–95),
 - e) beregner kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening dersom en ordning er blitt etablert eller endret (se nr. 96–101), og
 - f) beregner tilknyttet gevinst eller tap, dersom en ordning er blitt avkortet eller gjort opp (se nr. 109–115).

Når et foretak har flere ytelsesbaserte pensjonsordninger, anvender foretaket disse framgangsmåtene for hver vesentlige pensjonsordning separat.

- 51 I noen tilfeller kan estimer, gjennomsnittstall og beregningsmessige forenklinger gi en pålitelig tilnærming for de detaljerte beregningene som vises i denne standard.

Regnskapsføring av en underforstått plikt

- 52 Et foretak skal ikke bare regnskapsføre sin juridiske plikt i henhold til de formelle vilkårene i en ytelsesbasert pensjonsordning, men også enhver underforstått plikt som oppstår av foretakets uformelle praksis. Uformell praksis fører til en underforstått plikt i de tilfeller der foretaket ikke har annet realistisk alternativ enn å betale

ytelser til ansatte. Et eksempel på en underforstått plikt er der en endring i foretakets uformelle praksis ville føre til uakseptabel skade for foretakets forhold til de ansatte.

- 53 De formelle vilkårene i en ytelsesbasert pensjonsordning kan tillate at et foretak avslutter sin plikt i henhold til pensjonsordningen. Likevel er det vanligvis vanskelig for et foretak å si opp en ordning dersom det skal holde på de ansatte. I mangel av en begrunnelse om det motsatte forutsetter regnskapsføring av pensjonsytelser at et foretak som nå lover slike ytelser, vil fortsette å gjøre dette i løpet av den forventede gjenværende tjenestetiden til de ansatte.

Balanse

- 54 Beløpene som er innregnet som netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse, skal være samlet nettoverdi av følgende beløp:

- a) nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen på balansedagen (se nr. 64),
- b) pluss eventuelle aktuarmessige gevinster (minus eventuelle aktuarmessige tap) som ikke er innregnet på grunn av den behandlingen som er fastsatt i nr. 92 og 93,
- c) minus eventuell kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som ennå ikke er innregnet (se nr. 96),
- d) minus den virkelige verdien på balansedagen av (eventuelle) pensjonsmidler som pliktene skal gjøres opp direkte i (se nr. 102–104).

- 55 Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen er bruttostørrelsen, før fradrag av den virkelige verdien av eventuelle pensjonsmidler.

- 56 Et foretak skal beregne nåverdien av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og den virkelige verdien av alle pensjonsmidler tilstrekkelig regelmessig til at beløpene som innregnes i finansregnskapet, ikke avviker vesentlig fra de beløpene som ville blitt fastsatt på balansedagen.

- 57 Denne standard oppfordrer til, men krever ikke, at et foretak benytter en kvalifisert aktuar i målingen av alle vesentlige ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser. Av praktiske årsaker kan et foretak anmode om at en kvalifisert aktuar utfører en detaljert verdsetting av forpliktelsen før balansedagen. Resultatene av denne verdsettingen skal likevel ajourføres ved alle vesentlige transaksjoner og andre vesentlige endringer i omstendigheter (herunder endringer i markedspriser og rentesatser) fram til balansedagen.

- 58 Beløpet som beregnes i henhold til nr. 54, kan være negativt (en eiendel). Et foretak skal måle en slik eiendel som den laveste verdien av

- a) beløpet fastsatt i henhold til nr. 54, og
- b) totalsummen av
 - i) eventuelle kumulative uinnregnede netto aktuarmessige tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening (se nr. 92, 93 og 96), og
 - ii) nåverdien av alle økonomiske fordeler som materialiseres i form av tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i framtidige bidrag til ordningen. Nåverdien av disse økonomiske fordelene skal fastsettes ved hjelp av diskonteringsrenten angitt i nr. 78.

- 58A Anvendelsen av nr. 58 skal ikke føre til innregning av gevinst bare som følge av inneværende periodes aktuarmessige tap eller kostnad ved tidligere pensjonsopptjening, eller til innregning av tap bare som følge av inneværende periodes aktuarmessige gevinst. Foretaket skal derfor umiddelbart innregne følgende i henhold til nr. 54, i den utstrekning de oppstår samtidig med at netto ytelsesbasert eiendel blir fastsatt i samsvar med nr. 58 b):

- a) Inneværende periodes netto aktuarmessige tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, i den utstrekning de overstiger eventuelle reduksjoner i nåverdien av de økonomiske fordelene som er angitt i nr. 58 b) ii). Dersom det ikke er noen endring eller en økning i nåverdien av de økonomiske fordelene, skal inneværende periodes netto aktuarmessige tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening i sin helhet innregnes umiddelbart i henhold til nr. 54.
- b) Inneværende periodes netto aktuarmessige gevinster etter fradrag for inneværende periodes kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, i den utstrekning de overstiger eventuelle økninger i nåverdien av de økonomiske fordelene angitt i nr. 58 b) ii). Dersom det ikke er noen endring eller reduksjon i nåverdien av de økonomiske fordelene, skal inneværende periodes netto aktuarmessige gevinster etter fradrag for inneværende periodes kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening i sin helhet innregnes umiddelbart i henhold til nr. 54.

- 58B Nr. 58A gjelder bare for et foretak som i begynnelsen eller slutten av regnskapsperioden har en overdekning⁽¹⁾ i en ytelsesbasert pensjonsordning og, basert på gjeldende vilkår i pensjonsordningen, ikke kan gjenvinne denne overdekningen fullt ut gjennom refusjoner av eller reduksjoner i framtidige bidrag. I slike tilfeller vil kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening og aktuariemessige tap som oppstår i perioden, og der innregningen av disse utsettes i henhold til nr. 54, øke det beløpet som er angitt i nr. 58 b) i). Dersom denne økningen ikke utlignes av en like stor reduksjon i nåverdien av de økonomiske fordelene som kvalifiserer for innregning i henhold til nr. 58 b) ii), vil det bli en økning i det samlede nettobeløpet som er angitt i nr. 58 b), og dermed en innregnet gevinst. Nr. 58A forbyr under slike omstendigheter innregning av en gevinst. Den motsatte virkningen oppstår med aktuariemessige gevinster som oppstår i perioden, og der innregningen av disse blir utsatt i henhold til nr. 54, i den utstrekning de aktuariemessige gevinstene reduserer kumulative uinnregnede aktuariemessige tap. Nr. 58A forbyr under slike omstendigheter innregning av et tap. Eksempler på anvendelsen av dette nummer finnes i vedlegg C.
- 59 En eiendel kan oppstå der en ytelsesbasert pensjonsordning er overfinansiert eller i spesielle tilfeller der aktuariemessige gevinster blir innregnet. Et foretak innregner i disse tilfellene en eiendel fordi
- a) foretaket kontrollerer en ressurs, som er evnen til å benytte overdekningen til å generere framtidige fordeler,
 - b) denne kontrollen er et resultat av tidligere hendelser (bidrag betalt av foretaket samt arbeid som de ansatte har utført), og
 - c) framtidige økonomiske fordeler materialiseres for foretaket i form av en reduksjon i framtidige bidrag eller en refusjon i kontanter, enten direkte til foretaket eller indirekte til en annen ordning med en underdekning.
- 60 Begrensningen i nr. 58 b) overstyrer ikke den forsinkede innregningen av visse aktuariemessige tap (se nr. 92 og 93) og visse kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening (se nr. 96), bortsett fra i de tilfeller som er angitt i nr. 58A. Begrensningen overstyrer imidlertid overgangsbestemmelsen i nr. 155 b). Nr. 120 c) vi) krever at et foretak opplyser om alle beløp som ikke blir innregnet som eiendel på grunn av begrensningen i nr. 58 b).

Eksempel som illustrerer nr. 60

En ytelsesbasert pensjonsordning har følgende kjennetegn:

Forpliktelsens nåverdi	1 100
Pensjonsmidlenes virkelige verdi	(1 190)
	(90)
Uinnregnede aktuariemessige tap	(110)
Uinnregnet kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening	(70)
Uinnregnet økning i forpliktelsen ved førstegangsanvendelse av standarden i henhold til nr. 155 b)	(50)
Negativt beløp fastsatt i henhold til nr. 54	(320)
Tilgjengelige framtidige refusjoners nåverdi, samt reduksjoner i framtidige bidrag	90
<i>Begrensningen i henhold til nr. 58 b) beregnes slik:</i>	
<i>Uinnregnede aktuariemessige tap</i>	<i>110</i>
<i>Uinnregnet kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening</i>	<i>70</i>
<i>Tilgjengelige framtidige refusjoners nåverdi, samt reduksjoner i framtidige bidrag</i>	<i>90</i>
<i>Begrensning</i>	<i>270</i>

270 er mindre enn 320. Derfor innregner foretaket en eiendel lik 270 og opplyser om at begrensningen har redusert den balanseførte verdien av eiendelen med 50 (se nr. 120 f) iii)).

⁽¹⁾ En overdekning i denne sammenheng er det beløp den virkelige verdien av pensjonsmidlene overstiger nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen.

Resultat

- 61 Et foretak skal innregne det samlede nettobeløpet av følgende beløp i resultatet, bortsett fra i den utstrekning en annen standard krever eller tillater at det inkluderes i en eiendels anskaffelseskost:
- a) kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening (se nr. 63–91),
 - b) rentekostnader (se nr. 82),
 - c) forventet avkastning på alle pensjonsmidler (se nr. 105–107) og av alle refusjonsrettigheter (se nr. 104A),
 - d) aktuarmessige gevinster og tap, slik det kreves i samsvar med foretakets regnskapsprinsipper (se nr. 92–93D),
 - e) kostnad ved tidligere periodes pensjonsopptjening (se nr. 96),
 - f) virkningen av eventuelle avkortinger eller oppgjør (se nr. 109 og 110), og
 - g) virkningen av begrensningen i nr. 58 b), med mindre den innregnes utenfor resultatet i samsvar med nr. 93C.
- 62 Andre standarder krever at det inkluderes visse utgifter for ytelser til ansatte i anskaffelseskost for eiendeler som beholdninger eller varige driftsmidler (se IAS 2 og IAS 16). Alle pensjonskostnader som er inkludert i anskaffelseskost for slike eiendeler, omfatter den relevante andelen av bestanddelene på listen i nr. 61.

Innregning og måling, nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening

- 63 De endelige utgiftene knyttet til en ytelsesbasert pensjonsordning kan påvirkes av en rekke variabler, for eksempel sluttlønn, avgangshyppighet og dødelighet, utvikling i legehjelpsutgifter og, for en fondsfinansiert pensjonsordning, avkastningen på pensjonsmidlene. Ordningens endelige utgifter er usikre, og det er sannsynlig at denne usikkerheten vil vedvare over lang tid. For å kunne måle pensjonsforpliktelsens nåverdi og den tilknyttede kostnaden ved inneværende periodes pensjonsopptjening, må
- a) en aktuarmessig verdsettingsmetode anvendes (se nr. 64–66),
 - b) ytelser henføres til tjenesteperioder (se nr. 67–71), og
 - c) aktuarmessige forutsetninger gjøres (se nr. 72–91).

Aktuarmessig verdsettingsmetode

- 64 Et foretak skal bruke «påløpte ytelsers metode» for å beregne nåverdien av sine ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og kostnaden ved inneværende periodes pensjonsopptjening, samt eventuell kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening.
- 65 Ved bruk av «påløpte ytelsers metode» betraktes hver tjenesteperiode som om den fører til at det oppstår en ekstra enhet av rettighet til ytelse (se nr. 67–71), og hver enhet måles separat for å bygge opp den endelige forpliktelsen (se nr. 72–91).

Eksempel som illustrerer nr. 65

En ytelse i form av en engangssum utbetales ved arbeidsforholdets slutt og er lik 1 % av sluttlønnen for hvert tjenesteår. Lønnen i år 1 er lik 10 000, og antas å øke med 7 % (beregnet på foregående års lønn) per år. Diskonteringsrenten som benyttes, er 10 % pro anno. Tabellen nedenfor viser hvordan forpliktelsen bygger seg opp for en ansatt som forventes å fratre i slutten av år 5, under forutsetning om at det ikke blir noen endringer i de aktuarmessige forutsetningene. For enkelthets skyld tar dette eksempelet ikke hensyn til tilleggsjusteringen som er nødvendig for å gjenspeile sannsynligheten for at den ansatte kan komme til å forlate foretaket på et tidligere eller senere tidspunkt.

År	1	2	3	4	5
<i>Ytelse henført til:</i>					
– tidligere år	0	131	262	393	524
– inneværende år (1 % av sluttlønn)	131	131	131	131	131
– inneværende og tidligere år	131	262	393	524	655
<i>Inngående forpliktelse</i>	—	89	196	324	476
<i>Rente lik 10 %</i>	—	9	20	33	48

År	1	2	3	4	5
Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening	89	98	108	119	131
Utgående forpliktelse	89	196	324	476	655
Merknad: 1. Den inngående forpliktelsen er nåverdien av ytelser henført til tidligere år. 2. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening er nåverdien av ytelser henført til inneværende år. 3. Den utgående forpliktelsen er nåverdien av ytelser henført til inneværende og tidligere år.					

- 66 Et foretak diskonterer hele pensjonsforpliktelsen, selv om en del av denne forfaller innen tolv måneder etter balansedagen.

Henføring av ytelser til tjenesteperioder

- 67 For å beregne nåverdien av foretakets ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening, samt eventuelt kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, skal et foretak henføre ytelser til tjenesteperioder i samsvar med pensjonsordningens ytelsesformel. Men dersom en ansatts arbeid i senere år vil føre til ytelser på et betydelig høyere nivå enn i tidligere år, skal et foretak henføre ytelser lineært fra

- tidspunktet da den ansattes arbeid først fører til ytelser under ordningen (uansett om ytelsene er betinget av framtidig arbeid eller ikke), og inntil
- tidspunktet da ytterligere arbeid fra den ansattes side ikke vil føre til ytterligere ytelser av vesentlig omfang under ordningen, bortsett fra slike som skyldes ytterligere lønnsøkninger.

- 68 «Påløpte ytelsers metode» innebærer at et foretak henfører ytelser til inneværende periode (for å kunne beregne kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening) og inneværende og tidligere perioder (for å kunne beregne nåverdien av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser). Et foretak henfører ytelser til perioder da det oppstår en plikt til å sørge for pensjonsytelser. Denneplikten oppstår når ansatte utfører arbeid mot pensjonsytelser som et foretak forventer å betale ut i framtidige regnskapsperioder. Aktuarmessige teknikker gjør det mulig for et foretak å måle denne forpliktelsen med en tilstrekkelig grad av pålitelighet til å rettferdiggjøre innregning av en forpliktelse.

Eksempler som illustrerer nr. 68

- En ytelsesbasert pensjonsordning gir en ytelse i form av en engangssum på 100 for hvert tjenesteår, som utbetales ved fratredelse.

En ytelse på 100 henføres hvert enkelt år. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening er nåverdien av 100. Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen er nåverdien av 100, multiplisert med antall tjenesteår fram til balansedagen.

Dersom ytelsen skal utbetales umiddelbart når den ansatte forlater foretaket, vil kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen gjenspeile tidspunktet da den ansatte forventes å fratre. På grunn av virkningen av diskontering vil de derfor være lavere enn beløpene som ville blitt beregnet dersom den ansatte fratrådte på balansedagen.

- En ordning gir en månedlig pensjon på 0,2 % av sluttlønnen for hvert tjenesteår. Pensjonen kan utbetales fra oppnådde 65 år.

Ytelser tilsvarende nåverdien på forventet fratredelsesdato av en månedlig pensjon på 0,2 % av estimert sluttlønn, betalbar fra forventet fratredelsesdato og fram til forventet dødsdato, henføres hvert tjenesteår. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening er denne ytelsens nåverdi. Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen er nåverdien av månedlige pensjonsutbetalinger på 0,2 % av sluttlønnen, multiplisert med antall tjenesteår fram til balansedagen. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen blir diskontert fordi pensjonsutbetalinger begynner ved oppnådde 65 år.

- 69 Arbeid som ansatte utfører, fører til en plikt under en ytelsesbasert pensjonsordning, selv om arbeidet er betinget av framtidig sysselsetting (med andre ord er det ikke innvunnet). Arbeid som ansatte utfører før tidspunktet for innvinning, fører til en underforstått plikt fordi på hver av de påfølgende balansedagene reduseres omfanget av framtidig arbeid som en ansatt skal utføre før hun/han får rett til pensjonsytelsen. Ved måling av foretakets ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse vurderer foretaket sannsynligheten for at enkelte av de ansatte ikke vil oppfylle kravene til at ytelsene blir innvunnet. Selv om visse pensjonsytelser, for eksempel legehjelp etter fratreddelse, bare kommer til utbetaling dersom en nærmere angitt hendelse inntreffer når en arbeidstaker ikke lenger er ansatt, vil det oppstå en plikt når den ansatte utfører arbeid som vil gi rettighet til ytelsen dersom den angitte hendelsen inntreffer. Sannsynligheten for at den angitte hendelsen vil forekomme, påvirker målingen av plikten, men avgjør ikke om plikten faktisk eksisterer.

Eksempler som illustrerer nr. 69

1. En ordning betaler en ytelse på 100 for hvert tjenesteår. Ytelsene blir innvunnet etter ti tjenesteår.

En ytelse på 100 henføres hvert enkelt år. I hvert av de første ti årene gjenspeiler kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og nåverdien av forpliktelsen sannsynligheten for at den ansatte ikke kommer til å fullføre ti tjenesteår.

2. En ordning utbetaler en ytelse på 100 for hvert tjenesteår, unntatt tjenestegjøring før fylte 25 år. Ytelsene er innvunnet umiddelbart.

Ingen ytelser henføres tjenestegjøring før fylte 25 år, fordi tjenestegjøring før dette tidspunktet ikke fører til ytelser (betingede eller ubetingede). En ytelse på 100 henføres hvert av de påfølgende årene.

- 70 Forpliktelsen øker fram til den dato ytterligere tjenestegjøring fra den ansattes side ikke lenger vil føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. Derfor henføres alle ytelser til perioder som avsluttes på eller tidligere enn dette tidspunktet. Ytelser henføres til de enkelte regnskapsperiodene i henhold til ordningens ytelsesformel. Men dersom en ansatts arbeid i senere år vil føre til ytelser på et betydelig høyere nivå enn i tidligere år, skal et foretak henføre ytelser lineært fram til tidspunktet da ytterligere arbeid som den ansatte utfører, ikke vil føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. Dette skyldes at den ansattes tjenestegjøring i hele perioden til slutt vil føre til ytelser på dette høyere nivået.

Eksempler som illustrerer nr. 70

1. En ordning utbetaler en ytelse i form av en engangssum på 1 000, som innvinnes etter ti tjenesteår. Ordningen medfører ikke ytterligere ytelser for etterfølgende tjenestegjøring.

En ytelse på 100 (1 000 dividert på 10) henføres hvert av de første ti årene. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening i hvert av de første ti årene gjenspeiler sannsynligheten for at den ansatte ikke kommer til å fullføre ti tjenesteår. Det henføres ingen ytelser for de påfølgende årene.

2. En ordning utbetaler en pensjonsytelse på 2 000 i form av en engangssum til alle ansatte som fremdeles er ansatt ved oppnådde 55 år etter 20 tjenesteår, eller til alle som fremdeles er ansatt ved oppnådde 65 år, uansett lengden av deres tjenestetid.

For ansatte som tiltrer før de fyller 35 år, vil arbeidsforholdet først føre til ytelser i henhold til ordningen ved oppnådde 35 år (en ansatt kan fratre ved oppnådde 30 år og tiltre igjen ved oppnådde 33 år; uten at dette påvirker ytelsens beløp eller tidspunktet for utbetaling av ytelsene). Disse ytelsene er betinget av ytterligere arbeidsforhold. Tilsvarende vil ikke arbeidsforhold utover oppnådde 55 år føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. For disse ansatte henfører foretaket ytelser lik 100 (2 000 dividert med 20) for hvert år fra oppnådde 35 til oppnådde 55 år.

For ansatte som tiltrer mellom oppnådde 35 og 45, år vil ikke arbeidsforhold utover 20 år føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. For disse ansatte henfører foretaket ytelser lik 100 (2 000 dividert med 20) for hvert av de første 20 årene.

For en ansatt som tiltrer ved oppnådde 55 år, vil ikke arbeidsforhold utover ti år føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. For denne ansatte henfører foretaket ytelser lik 200 (2 000 dividert med 10) for hvert av de første ti årene.

For alle ansatte gjenspeiler kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og nåverdien av forpliktelsen sannsynligheten for at den ansatte ikke vil fullføre den nødvendige tjenesteperioden.

3. En ordning for legehjelp etter fratreddelse refunderer 40 % av en ansatts legehjelpsutgifter etter fratreddelse dersom den ansatte forlater foretaket etter mer enn ti og mindre enn 20 tjenesteår, og 50 % av disse utgiftene dersom den ansatte forlater foretaket etter 20 tjenesteår eller mer.

I henhold til ordningens ytelsesformel henfører foretaket 4 % av nåverdien av de forventede legehjelpsutgiftene (40 % dividert med 10) til hvert av de ti første årene og 1 % (10 % dividert med 10) til hvert av de neste ti årene. Kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening for hvert år gjenspeiler sannsynligheten for at den ansatte ikke vil fullføre den nødvendige tjenesteperioden til å opptjene en del av eller hele ytelsen. For ansatte som forventes å fratre innen ti år, henføres ingen ytelser.

4. En ordning for legehjelp etter fratreddelse refunderer 10 % av en ansatts legehjelpsutgifter etter fratreddelse dersom den ansatte forlater foretaket etter mer enn 10 og mindre enn 20 tjenesteår, og 50 % av disse utgiftene dersom den ansatte forlater foretaket etter 20 tjenesteår eller mer.

Tjenestegjøring i senere år vil føre til ytelser på et betydelig høyere nivå enn i tidligere år. For ansatte som forventes å fratre etter 20 år eller mer, henfører foretaket derfor ytelser lineært i henhold til nr. 68. Tjenestegjøring utover 20 år vil ikke føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang. Derfor er ytelsene som henføres hvert av de første 20 årene, lik 2,5 % av nåverdien av de forventede legehjelpsutgiftene (50 % dividert med 20).

For ansatte som forventes å fratre etter mellom 10 og 20 år, er ytelsen som henføres til hvert av de første ti årene, lik 1 % av nåverdien av de forventede legehjelpsutgiftene. For disse ansatte blir ingen ytelser henført til tjenestegjøring mellom slutten av det tiende året og den estimerte fratreddelsesdagen.

For ansatte som forventes å fratre innen 10 år, henføres ingen ytelser.

- 71 I tilfeller der omfanget av ytelsen er en konstant forholdsmessig andel av sluttlønnen for hvert tjenesteår, vil framtidige lønnsøkninger påvirke beløpet som kreves for å gjøre opp den plikten som eksisterer for tjenestegjøring forut for balansedagen, men skaper ingen tilleggsplikt. Derfor

- a) fører ikke lønnsøkninger i henhold til nr. 67 b) til ytterligere ytelser, selv om ytelsesbeløpet er avhengig av sluttlønnen, og
- b) er ytelsesbeløpet som henføres hver regnskapsperiode, en konstant forholdsmessig andel av lønnen som ytelsen er knyttet til.

Eksempel som illustrerer nr. 71

Ansatte har rett til en ytelse på 3 % av sluttlønnen for hvert tjenesteår før oppnådde 55 år.

En ytelse på 3 % av estimert sluttlønn henføres hvert år fram til oppnådde 55 år. Dette er tidspunktet da ytterligere arbeid fra den ansattes side ikke vil føre til ytterligere ytelser av noe vesentlig omfang under ordningen. Det henføres ingen ytelser for tjenestegjøring etter oppnådde 55 år.

Aktuarmessige forutsetninger

- 72 Aktuarmessige forutsetninger skal være objektive og konsistente.
- 73 Aktuarmessige forutsetninger er et foretaks beste estimer av de variablene som vil bestemme de endelige utgiftene knyttet til foretakets pensjonsytelser. Aktuarmessige forutsetninger omfatter
- a) demografiske forutsetninger om framtidige egenskaper ved nåværende og tidligere ansatte (og deres forsørgede) som gir rett til ytelser. Demografiske forutsetninger gjelder elementer som
- i) dødelighet, både under og etter ansettelse,
- ii) grad av avgangshyppighet, uførhet og førtidspensjonering,
- iii) den forholdsmessige andelen av ordningens medlemmer med forsørgede som vil ha rett til ytelser, og
- iv) hyppigheten av krav i henhold til legehjelpsordninger, og

- b) økonomiske forutsetninger, som gjelder elementer som
 - i) diskonteringsrenten (se nr. 78–82),
 - ii) framtidige lønns- og ytelsesnivåer (se nr. 83–87),
 - iii) når det gjelder legehjelp, framtidige legehjelpsutgifter, herunder og der de er vesentlige, utgifter til å administrere krav og ytelsesutbetalinger (se nr. 88–91), og
 - iv) forventet avkastning på pensjonsmidler (se nr. 105–107).

- 74 Aktuarmessige forutsetninger er objektive dersom de verken er uforsiktede eller overdrevent forsiktige.
- 75 Aktuarmessige forutsetninger er konsistente dersom de gjenspeiler de økonomiske sammenhengene mellom faktorer som inflasjon, lønnsvekst, avkastning på pensjonsmidler og diskonteringsrenter. Alle forutsetninger som for eksempel avhenger av et visst inflasjonsnivå (som forutsetninger om rentesatser og lønns- og ytelsesøkninger) i en gitt framtidig periode, forutsetter det samme inflasjonsnivået i denne perioden.
- 76 Et foretak fastsetter diskonteringsrenten og andre økonomiske forutsetninger i nominelle størrelser, med mindre estimater basert på reelle (inflasjonsjusterte) tall er mer pålitelige, for eksempel i en økonomi med høyinflasjon (se IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»), eller der ytelsene er indeksregulert og det er et omfattende marked for indeksregulerte obligasjoner i samme valuta og med samme vilkår.
- 77 Økonomiske forutsetninger skal baseres på markedets forventninger på balansedagen for den regnskapsperioden som forpliktelsene skal gjøres opp i.

Aktuarmessige forutsetninger: diskonteringsrente

- 78 Renten som skal benyttes til å diskontere pensjonsforpliktelser (både fondsbaserte og ikke-fondsbaserte) skal fastsettes med henvisning til markedsrenten på balansedagen på foretaksobligasjoner av høy kvalitet. I stater der det ikke er noe likvid marked i slike obligasjoner, skal markedsrenten (på balansedagen) på statsobligasjoner benyttes. Valutaen og vilkårene til foretaksobligasjonene eller statsobligasjonene skal være i samsvar med valutaen og de estimerte vilkårene til pensjonsforpliktelsene.
- 79 En aktuarmessig forutsetning som har en vesentlig betydning, er diskonteringsrenten. Diskonteringsrenten gjenspeiler tidsverdien av penger, men ikke den aktuarmessige eller investeringsmessige risikoen. Videre gjenspeiler ikke diskonteringsrenten den foretaksspesifikke kredittrisikoen som foretakets kreditorer bærer, og heller ikke risikoen for at framtidig utvikling kan vise seg å avvike fra aktuarmessige forutsetninger.
- 80 Diskonteringsrenten gjenspeiler det estimerte tidspunktet for utbetaling av ytelsen. I praksis oppnår et foretak ofte dette ved å anvende en enkelt veid gjennomsnittlig diskonteringsrente som gjenspeiler estimerte tidspunkter og utbetalingsbeløp for ytelsene, samt valutaen som ytelsene skal betales i.
- 81 I noen tilfeller vil det ikke være noe likvid marked i obligasjoner med en løpetid som er tilstrekkelig lang til å stemme overens med den estimerte løpetiden til alle ytelsesutbetalingene. I slike tilfeller skal foretaket benytte gjeldende markedsrenter med passende løpetid til å diskontere kortsiktige betalinger, og estimere diskonteringsrenten for utbetalinger med lengre løpetid ved å ekstrapolere gjeldende markedsrenter langs rentekurven. Den samlede nåverdien av en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse er sannsynligvis ikke særlig sensitiv overfor diskonteringsrenten som anvendes på den delen av ytelsene som skal utbetales etter det seneste forfallet på tilgjengelige foretaks- eller statsobligasjoner.
- 82 Rentekostnader beregnes ved å multiplisere diskonteringsrenten fastsatt i begynnelsen av perioden med nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen gjennom hele perioden, idet det tas hensyn til alle vesentlige endringer i pensjonsforpliktelsen. Nåverdien av plikten vil være forskjellig fra den plikten som innregnes i balansen, fordi plikten blir innregnet etter fradrag for den virkelige verdien av alle pensjonsmidler og fordi enkelte aktuarmessige gevinster og tap, og dessuten enkelte kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening, ikke innregnes umiddelbart. [Vedlegg A viser blant annet eksempler på beregning av rentekostnadene.]

Aktuarmessige forutsetninger: lønn, ytelser og legehjelpsutgifter

- 83 Pensjonsforpliktelser skal måles på et grunnlag som gjenspeiler
- a) estimert framtidig lønnsvekst,
 - b) ytelsene som er fastsatt i vilkårene i ordningen (eller som er følge av eventuelle underforståtte plikter som går utover disse vilkårene) på balansedagen, og

- c) estimerte framtidige endringer i nivået for eventuelle offentlige ytelser som påvirker de ytelsene som utbetales i henhold til en ytelsesbasert pensjonsordning, dersom, og bare dersom
- i) disse endringene enten ble innført før balansedagen, eller
 - ii) tidligere erfaringer eller et annet pålitelig grunnlag indikerer at disse offentlige ytelsene vil bli endret på en eller annen forutsigbar måte, for eksempel i takt med framtidige endringer i det generelle prisnivået eller det generelle lønnsnivået.
- 84 Estimerer av framtidig lønnsvekst tar hensyn til inflasjon, ansiennitet, forfremmelser og andre relevante faktorer, for eksempel tilbud og etterspørsel i arbeidsmarkedet.
- 85 Dersom de formelle vilkårene for en ordning (eller en underforstått plikt som går lenger enn disse vilkårene) krever at et foretak endrer ytelsene i framtidige regnskapsperioder, vil målingen av forpliktelsen gjenspeile disse endringene. Dette er for eksempel tilfellet når
- a) foretaket tidligere har økt ytelsene, for eksempel for å minske virkningene av inflasjonen, og det ikke foreligger noen indikasjon på at denne praksisen vil bli endret i framtiden, eller
 - b) aktuariemessige gevinster er innregnet i finansregnskapet og foretaket er forpliktet, enten av de formelle vilkårene i ordningen (eller en underforstått plikt som går lenger enn disse vilkårene) eller av lovgivningen, til å bruke et eventuelt overskudd i ordningen til beste for ordningens deltakere (se nr. 98 c)).
- 86 Aktuariemessige forutsetninger gjenspeiler ikke framtidige endringer i ytelsene som ikke er fastsatt i de formelle vilkårene i ordningen (eller i en underforstått plikt) på balansedagen. Slike endringer vil føre til
- a) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, i den utstrekning den endrer ytelser for arbeid som er utført før endringen skjer, og
 - b) kostnad ved inneværende perioders pensjonsopptjening, i den utstrekning den endrer ytelser for arbeid som utføres etter at endringen har skjedd.
- 87 Enkelte pensjonsytelser er knyttet til variabler som for eksempel nivået for offentlige fratreddesytelser eller offentlig legehjelp. Målingen av slike ytelser gjenspeiler forventede endringer i slike variabler, basert på tidligere erfaringer og andre pålitelige opplysninger.
- 88 Forutsetninger om legehjelpsutgifter skal ta hensyn til estimerte framtidige endringer i utgiftene til legetjenester, som et resultat av både inflasjonen og særlige endringer i legehjelpsutgiftene.
- 89 Måling av utgiftene for legehjelp etter fratreddelse nødvendiggjør forutsetninger om nivået og hyppigheten av framtidige krav samt utgiftene ved å oppfylle disse kravene. Et foretak estimerer framtidige legehjelpsutgifter på grunnlag av historiske data om foretakets egen erfaring, om nødvendig supplert med historiske data fra andre foretak, forsikringsselskaper, selskaper som utfører medisinske tjenester eller andre kilder. Estimerer av framtidige legehjelpsutgifter skal ta hensyn til virkningen av teknologiske fremskritt, endringer i utnyttelsen av helsetjenesten eller leveringsmønstre samt endringer i helsestatusen til deltakerne i ordningen.
- 90 Nivået og hyppigheten av krav er særlig sensitive overfor faktorer som ansattes (og deres forsørgedes) alder, helsestatus og kjønn, og kan være sensitive overfor andre faktorer som geografisk bosted. Derfor justeres historiske data i den utstrekning den demografiske sammensetningen av populasjonen skiller seg ut fra den demografiske sammensetningen av den populasjonen som benyttes som grunnlag for de historiske dataene. Den justeres også der det på pålitelig måte er sannsynliggjort at historiske trender ikke vil fortsette.
- 91 Enkelte ordninger for helsetjenester etter fratreddelse krever at de ansatte bidrar til de legehjelpsutgiftene som ordningen omfatter. Estimerer av framtidige legehjelpsutgifter tar hensyn til alle slike bidrag, basert på vilkårene i ordningen på balansedagen (eller basert på eventuelle underforståtte plikter som går lenger enn disse vilkårene). Endringer i disse bidragene fra de ansatte fører til kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening eller eventuelle avkortinger. Utgiftene ved å oppfylle krav kan reduseres ved ytelser fra det offentlige eller fra andre selskaper som utfører legetjenester (se nr. 83 c) og nr. 87).
- Aktuariemessige gevinster og tap*
- 92 Ved måling av et foretaks ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse i samsvar med nr. 54, skal foretaket, i henhold til nr. 58A, innregne en del (som nærmere angitt i nr. 93) av sine aktuariemessige gevinster og tap som inntekt eller kostnad dersom netto akkumulerte, uinnregnede aktuariemessige gevinster og tap ved slutten av forrige regnskapsperiode oversteg det største av følgende beløp:
- a) 10 % av nåverdien av den brutto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen på dette tidspunktet (for fradrag av pensjonsmidler), og

- b) 10 % av den virkelige verdien av alle pensjonsmidler på dette tidspunktet.

Disse grensene skal beregnes og anvendes separat for hver ytelsesbasert pensjonsordning.

- 93 Andelen av aktuarmessige gevinster og tap som skal innregnes for hver ytelsesbasert pensjonsordning, er det overskytende, fastsatt i samsvar med nr. 92, dividert på forventet gjennomsnittlig gjenværende tjenestetid for de ansatte som deltar i pensjonsordningen. Et foretak kan imidlertid anvende systematiske metoder som fører til raskere innregning av aktuarmessige gevinster og tap, forutsatt at det samme grunnlaget anvendes for både gevinster og tap og at grunnlaget anvendes konsistent fra én regnskapsperiode til den neste. Et foretak kan anvende slike systematiske metoder for aktuarmessige gevinster og tap selv om de er innenfor grensene angitt i nr. 92.
- 93A Dersom et foretak vedtar prinsipper om innregning av aktuarmessige gevinster og tap i perioden da de oppstår, som tillatt etter nr. 93, kan foretaket innregne dem utenfor resultatet i samsvar med nr. 93B-93D, forutsatt at dette også gjøres for
- a) alle dets ytelsesbaserte pensjonsordninger, og
- b) alle dets aktuarmessige gevinster og tap.
- 93B Aktuarmessige gevinster og tap som er innregnet utenfor resultatet, som tillatt etter nr. 93A, skal presenteres i en oppstilling over endringer i egenkapital kalt «oppstilling over innregnede inntekter og kostnader» som bare omfatter postene angitt i nr. 96 i IAS 1 (revidert i 2003). Foretaket skal ikke presentere aktuarmessige gevinster og tap i en oppstilling over endringer i egenkapital i kolonneformat som nevnt i nr. 101 i IAS 1, eller i noe annet format som omfatter postene angitt i nr. 97 i IAS 1.
- 93C Et foretak som innregner aktuarmessige gevinster og tap i samsvar med nr. 93A, skal også innregne eventuelle justeringer som følger av begrensningen i nr. 58 b) utenfor resultatet, i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader.
- 93D Aktuarmessige gevinster og tap samt justeringer som følger av begrensningen i nr. 58 b) som er blitt innregnet direkte i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader, skal innregnes umiddelbart i opptjent egenkapital. De skal ikke innregnes i resultatet i en etterfølgende periode.
- 94 Aktuarmessige gevinster og tap kan være resultatet av økninger eller reduksjoner enten i nåverdien av en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse eller i den virkelige verdien av tilknyttede pensjonsmidler. Årsaker til aktuarmessige gevinster og tap omfatter for eksempel
- a) uventet høy eller lav grad av avgangshyppighet, førtidspensjonering eller dødelighet eller økninger i lønn, ytelser (dersom de formelle eller underforståtte vilkårene i en ordning inneholder inflasjonsjusterte ytelsesøkninger) eller legehjelpsutgifter,
- b) virkningene av endringer i estimert framtidig avgangshyppighet, førtidspensjonering eller dødelighet eller av økninger i lønn, ytelser (dersom de formelle eller underforståtte vilkårene i en ordning inneholder inflasjonsjusterte ytelsesøkninger) eller legehjelpsutgifter,
- c) virkningene av endringer i diskonteringsrenten, og
- d) differanser mellom den faktiske avkastningen på pensjonsmidler og forventet avkastning på pensjonsmidler (se nr. 105–107).

- 95 På lang sikt kan aktuarmessige gevinster og tap utligne hverandre. Derfor kan estimerer på pensjonsforpliktelser best betraktes som et område (eller en «korridor») rundt beste estimat. Det er tillatt, men ikke påkrevd, for et foretak å innregne aktuarmessige gevinster og tap som faller innenfor dette området. Denne standard krever at et foretak som et minstekrav innregner en angitt andel av aktuarmessige gevinster og tap som faller utenfor en «korridor» på pluss/minus 10 %. [Vedlegg A viser blant annet eksempler på behandling av aktuarmessige gevinster og tap.] Denne standard tillater også systematiske metoder for raskere innregning, forutsatt at disse metodene oppfyller betingelsene fastsatt i nr. 93. Slike tillatte metoder omfatter for eksempel umiddelbar innregning av alle aktuarmessige gevinster og tap, både innenfor og utenfor «korridoren». Nr. 155 b) iii) forklarer behovet for å vurdere alle uinnregnede deler av overgangsforpliktelsen i regnskapsføring av påfølgende aktuarmessige gevinster.

Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening

- 96 Ved måling av sin ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse i henhold til nr. 54 skal et foretak, i henhold til nr. 58A, innregne kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som kostnad lineært over den gjennomsnittlige perioden fram til ytelsene er innvunnet. I den utstrekning ytelsene blir innvunnet allerede umiddelbart etter innføringen av alle endringer i en ytelsesbasert pensjonsordning, skal et foretak innregne kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening umiddelbart.

- 97 Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening oppstår når et foretak innfører en ytelsesbasert pensjonsordning eller endrer ytelsene som skal betales under en eksisterende ytelsesbasert pensjonsordning. Slike endringer er motytelser for tjenester fra de ansatte over perioden fram til de ytelsene det dreier seg om, blir innvunnet. Derfor blir kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening innregnet over denne perioden, uansett om kostnadene refererer seg til tjenester fra de ansatte i tidligere perioder, eller ikke. Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening måles som endring i den forpliktelsen som skyldes planendringen (se nr. 64).

Eksempel som illustrerer nr. 97

Et foretak har en pensjonsordning som gir en pensjon på 2 % av sluttlønnen for hvert tjenesteår. Ytelsene blir innvunnet etter fem års tjeneste. 1. januar 20X5 øker foretaket pensjonen til 2,5 % av sluttlønnen for hvert tjenesteår fra og med 1. januar 20X1. På tidspunktet for økningen blir nåverdien av tilleggsytelsene for tjeneste fra 1. januar 20X1 til 1. januar 20X5 som følger:

Ansatte med mer enn fem års tjeneste 1/1/X5	150
Ansatte med mindre enn fem års tjeneste 1/1/X5 (gjennomsnittlig periode fram til ytelsen er innvunnet, er tre år)	120
	270

Foretaket innregner 150 umiddelbart fordi disse ytelsene allerede er innvunnet. Foretaket innregner 120 lineært over tre år fra og med 1. januar 20X5.

- 98 Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening omfatter ikke
- virkningene av differanser mellom faktisk og tidligere antatt lønnsvekst på plikten til å utbetale ytelser for tjenestegjøring i tidligere år (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi aktuariemessige forutsetninger tar hensyn til forventet lønn),
 - under- og overvurderinger av diskresjonære pensjonsøkninger der et foretak har en underforstått plikt til å foreta slike økninger (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi aktuariemessige forutsetninger tar hensyn til slike økninger),
 - estimerer på ytelsesforbedringer som er følge av aktuariemessige gevinster som allerede er innregnet i finansregnskapet, dersom foretaket er forpliktet, enten av de formelle vilkårene i ordningen (eller en underforstått plikt som går lenger enn disse vilkårene) eller av lovgivningen, til å bruke et eventuelt overskudd i ordningen til beste for planens deltakere, selv om ytelsesøkningen ikke er formelt tildelt ennå (økningen som dette fører til for plikten, er et aktuariemessig tap og ikke kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, se nr. 85 b),
 - økningen i innvunne ytelser når ansatte, i mangel av nye eller forbedrede ytelser, fullfører kravene til innvinning av ytelsene (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi de estimerte utgiftene til ytelsene ble innregnet som kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening da arbeidet ble utført), og
 - virkingen av endringer i ordningen som reduserer ytelser for framtidig arbeid (en avkorting).
- 99 Et foretak oppretter en amortiseringsplan for kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening når ytelsene blir innført eller endret. Det ville ikke være praktisk mulig å opprettholde de detaljerte registrene som er nødvendige for å identifisere og gjennomføre påfølgende endringer i denne amortiseringsplanen. Videre blir virkingen sannsynligvis bare vesentlig i tilfelle av en avkorting eller et oppgjør. Derfor endrer et foretak avskrivningsplanen for kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening bare dersom det foreligger en avkorting eller et oppgjør.
- 100 Når et foretak reduserer ytelser det skal utbetale i henhold til en eksisterende ytelsesbasert pensjonsordning, blir den tilknyttede reduksjonen i netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse innregnet som (negativ) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening over den gjennomsnittlige perioden fram til den reduserte delen av ytelsene blir innvunnet.
- 101 Der et foretak reduserer visse ytelsesutbetalinger i henhold til en eksisterende ytelsesbasert pensjonsordning, og samtidig øker andre ytelser som skal utbetales i henhold til pensjonsordningen for de samme ansatte, behandler foretaket endringen som en endring i nettostørrelser.

Innregning og måling: pensjonsmidler*Virkelig verdi av pensjonsmidler*

- 102 Den virkelige verdien av alle pensjonsmidler trekkes fra ved fastsettelse av beløpet som skal innregnes i balansen i henhold til nr. 54. Når ingen markedspris er tilgjengelig, estimeres den virkelige verdien av pensjonsmidler for eksempel ved å diskontere forventede framtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente som gjenspeiler både risikoen tilknyttet pensjonsmidlene og forfallsdag eller forventet avhendelsesdag for disse midlene (eller, dersom de ikke har noen forfallsdag, den forventede perioden fram til oppgjør av den tilknyttede forpliktelsen).
- 103 Pensjonsmidler omfatter ikke ubetalte forfalte bidrag fra det rapporterende foretaket til fondet, og heller ikke eventuelle ikke-overførbare finansielle instrumenter som foretaket har utstedt, og som er i fondets eie. Pensjonsmidler fratrekkes alle forpliktelser i fondet som ikke er knyttet til ytelser til ansatte, for eksempel leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser samt forpliktelser som skyldes finansielle derivater.
- 104 Når pensjonsmidler omfatter kvalifiserende forsikringspoliser som nøyaktig tilsvarer beløpet, og betalingstidspunktet for noen av eller alle de ytelsene som skal utbetales i henhold til ordningen, anses den virkelige verdien av forsikringspolisene å være nåverdien av de tilknyttede forpliktelsene, slik det er beskrevet i nr. 54 (med forbehold om en eventuell reduksjon dersom kravene under forsikringspolisene ikke kan gjenvinnes fullt ut).

Refusjoner

- 104A Når og bare når det er praktisk talt sikkert at en annen part vil refundere noen av eller alle de utgiftene som kreves for å gjøre opp en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse, skal et foretak innregne sin rett til refusjon som en separat eiendel. Foretaket skal måle eiendelen til virkelig verdi. I alle andre henseender skal et foretak behandle en slik eiendel på samme måte som pensjonsmidler. I resultatregnskapet kan kostnaden ved en ytelsesbasert pensjonsordning presenteres som nettobeløpet etter innregning av en refusjon.
- 104B Enkelte ganger kan et foretak forvente at en annen part, for eksempel en forsikringsgiver, betaler en del av eller alle utgiftene som kreves for å gjøre opp en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse. Kvalifiserende forsikringspoliser slik de er definert i nr. 7, er pensjonsmidler. Et foretak regnskapsfører kvalifiserende forsikringspoliser på samme måte som alle andre pensjonsmidler, og nr. 104A gjelder derfor ikke (se nr. 39–42 og 104).
- 104C Når en forsikringspolise ikke er en kvalifiserende forsikringspolise, anses den ikke som pensjonsmidler. Nr. 104A omhandler disse tilfellene; foretaket innregner sin rett til refusjon i henhold til forsikringspolisen som en separat eiendel, istedenfor som et fradrag ved beregning av den netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen som er innregnet i henhold til nr. 54, og i alle andre henseender behandler foretaket denne eiendelen regnskapsmessig på samme måte som pensjonsmidler. Spesielt nevnes at den netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen som er innregnet i henhold til nr. 54, øker (minker) i den utstrekning netto kumulative aktuarmessige gevinster (tap) på den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen og på den tilknyttede retten til refusjon forblir uinnregnet i henhold til nr. 92 og 93. Nr. 120A f) iv) krever at foretaket gir en kort beskrivelse av forbindelsen mellom retten til refusjon og den tilknyttede forpliktelsen.

Eksempel som illustrerer nr. 104A-104C

Forpliktelsens nåverdi	1 241
Uinnregnede aktuarmessige gevinster	17
Forpliktelse innregnet i balansen	1 258
Rettigheter i henhold til forsikringspoliser som nøyaktig stemmer med beløpet og tidspunktet for noen av de ytelsene som skal betales i henhold til ordningen. Disse ytelsene har en nåverdi på 1 092.	1 092
<i>De uinnregnede aktuarmessige gevinstene på 17 er netto kumulative aktuarmessige gevinster på forpliktelsen og på retten til refusjon.</i>	

- 104D Dersom retten til refusjon oppstår i henhold til en forsikringspolise som nøyaktig tilsvarer beløpet og tidspunktet for noen av eller alle de ytelsene som skal utbetales i henhold til en ytelsesbasert pensjonsordning, anses den virkelige verdien av retten til refusjon å være nåverdien av den tilknyttede forpliktelsen, som beskrevet i nr. 54 (med forbehold om en eventuell påkrevd reduksjon dersom refusjonen ikke kan gjenvinnes fullt ut).

Avkastning på pensjonsmidler

- 105 Den forventede avkastningen på pensjonsmidler er én bestanddel av kostnaden som innregnes i resultatregnskapet. Differansen mellom forventet og faktisk avkastning på pensjonsmidler er aktuariemessig gevinst eller tap, den er inkludert i de aktuariemessige gevinstene og tapene på den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen ved fastsettelse av det nettobeløpet som holdes opp mot grensene i «korridoren» på 10 % som angis i nr. 92.
- 106 Den forventede avkastningen på pensjonsmidler er ved begynnelsen av perioden basert på markedets forventninger til avkastning over hele levetiden til den tilknyttede forpliktelsen. Den forventede avkastningen på foretakets pensjonsmidler gjenspeiler endringer i den virkelige verdien av pensjonsmidlene i løpet av perioden, som et resultat av faktiske bidrag innbetalt til fondet og faktiske ytelser utbetalt fra fondet.

Eksempel som illustrerer nr. 106

1. januar 20X1 var den virkelige verdien av pensjonsmidlene 10 000, og netto kumulative, uinnregnede aktuariemessige gevinster var 760. 30. juni 20X1 utbetalte ordningen ytelser på 1 900 og mottok bidrag på 4 900. 31. desember 20X1 var den virkelige verdien av pensjonsmidlene 15 000, og nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen var 14 792. Aktuariemessige tap på pensjonsforpliktelsen for 20X1 var 60.

1. januar 20X1 foretok det rapporterende foretaket følgende estimater, basert på prisene i markedet denne dagen:

	%
Inntekt av renter og utbytte, etter skatt som fondet skal betale	9,25
Realiserte og urealiserte gevinster på pensjonsmidler (etter skatt)	2,00
Administrasjonsutgifter	(1,00)
Forventet avkastningssats	10,25
<i>For 20X1 er den forventede og faktiske avkastningen på pensjonsmidler som følger:</i>	
<i>Avkastning på 10 000 i tolv måneder til 10,25 %</i>	<i>1 025</i>
<i>Avkastning på 3 000 i seks måneder til 5 % (tilsvarende 10,25 % pro anno, beregnet hver sjette måned)</i>	<i>150</i>
<i>Forventet avkastning på pensjonsmidler for 20X1</i>	<i>1 175</i>
<i>Pensjonsmidlers virkelige verdi 31. desember 20X1</i>	<i>15 000</i>
<i>Minus virkelig verdi av pensjonsmidler 1. januar 20X1</i>	<i>(10 000)</i>
<i>Minus mottatte bidrag</i>	<i>(4 900)</i>
<i>Pluss utbetalte ytelser</i>	<i>1 900</i>
<i>Faktisk avkastning på pensjonsmidler</i>	<i>2 000</i>

Differansen mellom den forventede avkastningen på pensjonsmidler (1 175) og den faktiske avkastningen på pensjonsmidler (2 000) er en aktuariemessig gevinst på 825. Derfor er de kumulative netto uinnregnede aktuariemessige gevinster lik 1 525 (760 pluss 825 minus 60). I henhold til nr. 92 er grensene til «korridoren» satt til 1 500 (lik det største beløpet av i) 10 % av 15 000, og ii) 10 % av 14 792). Året etter (20X2) innregner foretaket i resultatregnskapet en aktuariemessig gevinst på 25 (1 525 minus 1 500), dividert på forventet gjennomsnitt for gjenværende tjenestetid for de berørte ansatte.

Den forventede avkastningen på pensjonsmidler for 20X2 vil bli basert på markedets forventning 1/1/X2 til avkastning over hele levetiden til forpliktelsen.

- 107 Ved fastsettelse av forventet og faktisk avkastning på pensjonsmidler trekker et foretak fra forventede administrasjonsutgifter, bortsett fra slike som omfattes av de aktuariemessige forutsetningene som benyttes til å måle forpliktelsen.

Virksomhetssammenslutninger

- 108 I en virksomhetssammenslutning innregner et foretak eiendeler og forpliktelser som oppstår av pensjonsytelser, til nåverdien av forpliktelsen minus den virkelige verdien av eventuelle pensjonsmidler (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»). Nåverdien av forpliktelsen omfatter alt av det følgende, selv om det overtatte foretaket ennå ikke hadde innregnet dem på overtakelsestidspunktet:
- a) aktuarmessige gevinster og tap som oppstod før overtakelsestidspunktet (enten de falt innenfor «korridoren» på 10 % eller ikke),
 - b) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som oppstod av endringene av en ytelse eller av innføringen av en ordning før overtakelsestidspunktet, og
 - c) beløp som det overtatte foretaket ikke hadde innregnet ennå, i henhold til overgangsbestemmelsene i nr. 155 b).

Avkortinger og oppgjør

- 109 Et foretak skal innregne gevinster eller tap på avkorting eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning når avkorting eller oppgjøret skjer. Gevinsten eller tapet på en avkorting eller et oppgjør skal omfatte
- a) alle endringer i nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen som avkorting eller oppgjøret fører til,
 - b) alle endringer i den virkelige verdien av pensjonsmidlene som avkorting eller oppgjøret fører til,
 - c) alle tilknyttede aktuarmessige gevinster og tap, samt kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som i henhold til nr. 92 og 96, ikke er innregnet tidligere.
- 110 Før foretaket beregner virkningene av en avkorting eller et oppgjør, skal det måle forpliktelsen på nytt (samt eventuelle tilknyttede pensjonsmidler) ved hjelp av løpende aktuarmessige forutsetninger (herunder løpende markedsrenter og andre løpende markedspriser).
- 111 En avkorting forekommer når et foretak enten
- a) har klart forpliktet seg til å foreta en vesentlig reduksjon i antallet ansatte som omfattes av en ordning, eller
 - b) endrer vilkårene i en ytelsesbasert pensjonsordning slik at et vesentlig element i de nåværende ansattes framtidige arbeid ikke lenger vil kvalifisere for ytelser, eller bare vil kvalifisere for reduserte ytelser.

En avkorting kan skje som følge av en isolert hendelse, for eksempel stengning av en fabrikk, opphør av en virksomhet eller avvikling eller utsettelse av en ordning. En hendelse er vesentlig nok til å kvalifisere som en avkorting dersom innregningen av gevinst eller tap i forbindelse med avkorting ville hatt en vesentlig innvirkning på finansregnskapet. Avkortinger er ofte koblet til omstruktureringer. Derfor regnskapsfører et foretak en avkorting på samme tid som en tilknyttet omstrukturering.

- 112 Et oppgjør forekommer når et foretak trer inn i en transaksjon som fjerner alle ytterligere rettslige eller underforståtte plikter for en del av eller alle ytelsene som hører inn under en ytelsesbasert pensjonsordning, for eksempel når en engangsutbetaling i konanter foretas til eller på vegne av deltakerne i en ordning som motytelse for deres rett til å motta nærmere angitte pensjonsytelser.
- 113 I noen tilfeller tegner et foretak en forsikringspolise for å finansiere noen av eller alle ytelsene til ansatte som gjelder arbeid som ansatte utfører eller har utført i inneværende og tidligere perioder. Tegningen av en slik polise er ikke et oppgjør dersom foretaket beholder en rettslig eller underforstått plikt (se nr. 39) til å betale ytterligere beløp dersom forsikringsgiver ikke betaler de ytelsene til ansatte som er angitt i forsikringspolisen. Nr. 104A–104D omhandler innregning og måling av retter til refusjon i henhold til forsikringspoliser som ikke er pensjonsmidler.
- 114 Et oppgjør forekommer sammen med en avkorting dersom en ordning blir avviklet på en slik måte at plikten blir gjort opp og ordningen opphører å eksistere. Avviklingen av en ordning er imidlertid ikke en avkorting eller et oppgjør dersom ordningen erstattes av en ny ordning som tilbyr ytelser som i realiteten er identiske.
- 115 Der en avkorting bare gjelder for noen av de ansatte som omfattes av en ordning, eller der bare en del av en plikt blir gjort opp, inneholder gevinsten eller tapet en forholdsmessig andel av tidligere uinnregnede utgifter knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening og aktuarmessige gevinster og tap (samt av overgangsbetøp som fortsatt ikke er innregnet i henhold til nr. 155 b)). Den forholdsmessige andelen fastsettes på grunnlag

av nåverdien av forpliktelsene før og etter avkorting eller oppgjøret, med mindre et annet grunnlag er mer rasjonelt under de gjeldende omstendighetene. Det kan for eksempel være hensiktsmessig å anvende en eventuell gevinst som oppstår av en avkorting eller et oppgjør av den samme ordningen, til først å kvitte seg med eventuelle uinnregnede kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening som er tilknyttet den samme ordningen.

Eksempel som illustrerer nr. 115

Et foretak avvikler et driftssegment, og ansatte i dette avviklede segmentet vil heretter ikke opptjene noen rett til ytterligere ytelser. Dette er en avkorting uten noe oppgjør. I henhold til gjeldende aktuariessige forutsetninger (herunder løpende rente og andre løpende priser i markedet) har foretaket umiddelbart før avkorting en ytelsesbasert pensjonsforpliktelse med en netto nåverdi på 1 000, pensjonsmidler med en virkelig verdi på 820 og netto kumulative uinnregnede aktuariessige gevinster på 50. Foretaket hadde første gang anvendt denne standarden ett år tidligere. Dette økte nettoforpliktelsen med 100, som foretaket valgte å innregne over fem år (se nr. 155 b)). Avkortingens reduserer forpliktelsens netto nåverdi med 100 til 900.

Av de tidligere uinnregnede aktuariessige gevinstene og overgangsbeløpene gjelder 10 % (100/1 000) den delen av forpliktelsen som ble fjernet ved avkorting. Virkningen av avkorting er dermed som følger:

	Før avkorting	Gevinst ved avkorting	Etter avkorting
Forpliktelsens netto nåverdi	1 000	(100)	900
Pensjonsmidlenes virkelige verdi	(820)	—	(820)
	180	(100)	80
Uinnregnede aktuariessige gevinster	50	(5)	45
Uinnregnet overgangsbeløp (100 × 4/5)	(80)	8	(72)
Nettoforpliktelse innregnet i balansen	150	(97)	53

Presentasjon

Motregning

- 116 Et foretak skal motregne en eiendel som gjelder én ordning mot en forpliktelse som gjelder en annen ordning når, og bare når, foretaket
- a) har en juridisk håndhevbar rett til å benytte overdekning i én ordning til å gjøre opp forpliktelser under den andre ordningen, og
 - b) har til hensikt enten å gjøre opp forpliktelsene på nettogrunnlag eller å realisere overdekningen i én ordning og gjøre opp forpliktelsen i henhold til den andre ordningen under ett.
- 117 Kriteriene for nettopresentasjon er tilsvarende dem som gjelder for finansielle instrumenter i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon».

Sondringen kortsiktig/langsiktig

- 118 Enkelte foretak skiller mellom omløpsmidler / kortsiktige forpliktelser og anleggsmidler / langsiktige forpliktelser. Denne standard angir ikke om et foretak skal skille mellom kortsiktige og langsiktige deler av eiendeler og forpliktelser som oppstår av pensjonsytelser.

Finansielle bestanddeler av pensjonskostnader

- 119 Denne standard angir ikke om et foretak skal presentere kostnad ved innværende periodes pensjonsopptjening, rentekostnader og forventet avkastning av pensjonsmidler som bestanddeler av ett enkelt inntekts- eller kostnadselement i resultatoppstillingen.

Opplysninger

- 120 Et foretak skal gi følgende opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere hvilken type ytelsesbaserte pensjonsordninger det har, samt de økonomiske virkningene av endringer i disse ordningene i løpet av perioden.

- 120A Et foretak skal opplyse om følgende når det gjelder ytelsesbaserte pensjonsordninger:
- a) Foretakets regnskapsprinsipper for innregning av aktuarmessige gevinster og tap.
 - b) En generell beskrivelse av typen ordning.
 - c) En avstemming av åpnings- og sluttsaldo for den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsens nåverdi, med separat presentasjon av eventuelle virkninger i løpet av perioden som kan henføres til hvert av følgende elementer:
 - i) kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening,
 - ii) rentekostnader,
 - iii) bidrag fra deltakere i ordningen,
 - iv) aktuarmessige gevinster og tap,
 - v) kursendringer i utenlandsk valuta for ordninger som måles i en annen valuta enn foretakets presentasjonsvaluta,
 - vi) utbetalte ytelser,
 - vii) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening,
 - viii) virksomhetssammenslutninger,
 - ix) avkortinger, og
 - x) oppgjør.
 - d) En oppdeling av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i beløp fra ordninger som i sin helhet er ikke-fondsbaserte, og beløp fra ordninger som helt eller delvis er fondsbaserte.
 - e) En avstemming mellom åpnings- og sluttsaldoen for pensjonsmidlenes virkelige verdi og åpnings- og sluttsaldoen for eventuelle retter til refusjon som er innregnet som eiendel i samsvar med nr. 104A, og som eventuelt viser separat hvilke virkninger i løpet av perioden som kan henføres til hvert av følgende elementer:
 - i) forventet avkastning på pensjonsmidler,
 - ii) aktuarmessige gevinster og tap,
 - iii) kursendringer i utenlandsk valuta for ordninger som måles i en annen valuta enn foretakets presentasjonsvaluta,
 - iv) bidrag fra arbeidsgiver,
 - v) bidrag fra deltakere i ordningen,
 - vi) utbetalte ytelser,
 - vii) virksomhetssammenslutninger, og
 - viii) oppgjør.
 - f) En avstemming av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsens nåverdi angitt i c) og pensjonsmidlenes virkelige verdi angitt i e) til de eiendelene og forpliktelsene som er innregnet i balansen, som viser minst
 - i) netto aktuarmessige gevinster eller tap som ikke er innregnet i balansen (se nr. 92),
 - ii) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som ennå ikke er innregnet i balansen (se nr. 96),
 - iii) alle beløp som ikke er innregnet som eiendel på grunn av begrensningen i nr. 58 b),
 - iv) den virkelige verdien på balansedagen av eventuelle retter til refusjon innregnet som eiendel i samsvar med nr. 104A (med en kort beskrivelse av forbindelsen mellom retten til refusjon og den tilknyttede forpliktelsen), og
 - v) de andre beløpene som er innregnet i balansen.

- g) Den samlede kostnaden innregnet i resultatet for hvert av følgende punkter, samt linjen(e) der de er ført:
- i) kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening,
 - ii) rentekostnader,
 - iii) forventet avkastning på pensjonsmidler,
 - iv) forventet avkastning på eventuelle retter til refusjon som er innregnet som eiendel i samsvar med nr. 104A,
 - v) aktuarmessige gevinster og tap,
 - vi) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening,
 - vii) virkningen av eventuelle avkortinger eller oppgjør, og
 - viii) virkningen av begrensningen i nr. 58 b).
- h) Det samlede beløpet som er innregnet i oppstillingen over inntekter og kostnader for hvert av følgende elementer:
- i) aktuarmessige gevinster og tap, og
 - ii) virkningen av begrensningen i nr. 58 b).
- i) For foretak som innregner aktuarmessige gevinster og tap i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader i samsvar med nr. 93A, det akkumulerede beløpet av aktuarmessige gevinster og tap som er innregnet i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader.
- j) For hver hovedkategori av pensjonsmidler, som skal omfatte, men ikke er begrenset til å omfatte, egenkapitalinstrumenter, gjeldsinstrumenter, eiendom og alle andre eiendeler, den prosentdel eller det beløp som hver hovedkategori utgjør av pensjonsmidlenes virkelige verdi.
- k) Beløpene som omfattes av den virkelige verdien av pensjonsmidler:
- i) for hver kategori av foretakets egne finansielle instrumenter, og
 - ii) for alle faste eiendommer eller andre eiendeler som anvendes av foretaket.
- l) En forklarende beskrivelse av det grunnlag som er brukt for å beregne den samlede forventede avkastningen på eiendelene, herunder virkningen av hovedkategoriene av ordningens eiendeler.
- m) Den faktiske avkastning på pensjonsmidlene samt den faktiske avkastningen på eventuelle retter til refusjon som er innregnet som eiendel i samsvar med nr. 104A.
- n) De viktigste aktuarmessige forutsetningene som er benyttet på balansedagen, herunder der de har gyldighet:
- i) diskonteringsrenter,
 - ii) forventet avkastning på alle pensjonsmidler for de regnskapsperiodene som presenteres i finansregnskapet,
 - iii) forventet avkastning på de regnskapsperiodene som presenteres i finansregnskapet på eventuelle retter til refusjon som er innregnet som eiendel i samsvar med nr. 104A,
 - iv) forventet lønnsvekst (og endring i en indeks eller en annen variabel som er angitt i de formelle eller underforståtte vilkårene for en ordning som grunnlag for framtidige økninger av ytelsene),
 - v) utvikling av legehjelpsutgifter, og
 - vi) alle andre vesentlige aktuarmessige forutsetninger som det er tatt hensyn til.
- Et foretak skal opplyse om alle aktuarmessige forutsetninger i absolutte verdier (for eksempel som et absolutt prosenttall) og ikke bare som en margin mellom ulike prosenttall eller andre variabler:
- o) Virkningen av en økning på ett prosentpoeng og virkningen av en reduksjon på ett prosentpoeng i antatt utvikling i legehjelpsutgifter på
- i) kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og bestanddeler av rentekostnader ved netto periodevise kostnader til legehjelp etter fratredelse, og

- ii) kumulative ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som gjelder legehjelpsutgifter.

Med henblikk på disse opplysningene skal alle andre forutsetninger holdes konstante. Når det gjelder ordninger i økonomier med høy inflasjon, skal opplysningene angi virkningen av en prosentvis økning eller reduksjon i den antatte utviklingen av legehjelpsutgifter som har samme betydning som en økning eller en reduksjon på ett prosentpoeng i en økonomi med lav inflasjon.

- p) Beløpene for inneværende periode og de fire tidligere årsregnskapsperiodene når det gjelder
 - i) nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, nåverdien av pensjonsmidlene samt ordningens overskudd eller underskudd, og
 - ii) erfaringsavvik som følge av
 - A) ordningens forpliktelser uttrykt enten som 1) et beløp, eller 2) en prosentdel av ordningens forpliktelser på balansedagen, og
 - B) ordningens eiendeler uttrykt enten som 1) et beløp, eller 2) en prosentdel av ordningens eiendeler på balansedagen.
- q) Så snart det med rimelighet kan beregnes, arbeidsgiverens beste estimat på de bidrag som forventes innbetalt til ordningen i den årsregnskapsperiode som begynner etter balansedagen.

121 Nr. 120A b) krever en generell beskrivelse av typen ordning. En slik beskrivelse sonderer for eksempel mellom pensjonsordninger beregnet ut fra avtalt lønn og pensjonsordninger beregnet ut fra sluttlønn, og mellom pensjonsordninger for dekning av legehjelpsutgifter etter fratrede. Beskrivelsen av ordningen skal omfatte uformell praksis som medfører at underforståtte plikter tas med ved måling av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i samsvar med nr. 52. Ytterligere detaljer er ikke nødvendig.

122 Når et foretak har flere ytelsesbaserte pensjonsordninger, kan opplysningene gis samlet, separat for hver enkelt pensjonsordning eller gruppert på den måten som anses mest hensiktsmessig. Det kan være nyttig å sondre mellom de ulike grupperingene ved hjelp av følgende kriterier:

- a) den geografiske plasseringen av ordningene, for eksempel ved å skille mellom innenlandske og utenlandske ordninger, eller
- b) hvorvidt ordningene er underlagt vesentlig forskjellig risiko, for eksempel ved å skille mellom pensjonsordninger beregnet ut fra avtalt lønn og pensjonsordninger beregnet ut fra sluttlønn og mellom pensjonsordninger for dekning av legehjelpsutgifter etter fratrede.

Når et foretak gir opplysninger samlet for en gruppering av ordninger, gis slike opplysninger i form av veide gjennomsnitt eller innenfor relativt smale områder.

123 Nr. 30 krever tilleggsopplysninger om ytelsesbaserte flerforetaksordninger som behandles som om de var innskuddsbaserte pensjonsordninger.

124 Der det kreves av IAS 24, skal et foretak gi opplysninger om

- a) transaksjoner med nærstående parter som gjelder pensjonsordninger, og
- b) pensjonsytelser for nøkkelpersoner i ledelsen.

125 Der det kreves av IAS 37, skal et foretak opplyse om betingede forpliktelser som oppstår av pensjonsforpliktelser.

ANDRE LANGSIKTIGE YTELSE TIL ANSATTE

126 Andre langsiktige ytelser til ansatte omfatter for eksempel

- a) langsiktig betalt fravær, for eksempel ansiennitetspermisjon eller tjenestefri (sabbatsår),
- b) ytelser knyttet til jubileer eller andre ytelser knyttet til ansiennitet,
- c) ytelser ved langsiktig arbeidsuførhet,
- d) overskuddsdeling og bonusutbetalinger som skal utbetales tolv måneder eller mer etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører det tilknyttede arbeidet, og
- e) utsatt kompensasjon utbetalt tolv måneder eller mer etter avslutning av den regnskapsperioden da kompensasjonen er opptjent.

- 127 Målingen av andre langsiktige ytelser til ansatte er normalt ikke gjenstand for samme grad av usikkerhet som målingen av pensjonsytelser. Videre er innføring av eller endringer i andre langsiktige ytelser til ansatte sjelden opphav til vesentlige beløp når det gjelder kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening. Av denne grunn krever denne standard en forenklet metode for regnskapsføring av andre langsiktige ytelser til ansatte. Denne metoden skiller seg fra regnskapsføring av pensjonsytelser på følgende måter:

- a) aktuarmessige gevinster og tap blir innregnet umiddelbart og det benyttes ingen «korridor», og
- b) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening innregnes umiddelbart.

Innregning og måling

- 128 Beløpet som innregnes som en forpliktelse for andre langsiktige ytelser til ansatte, skal være den samlede nettoverdien av følgende beløp:

- a) nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen på balansedagen (se nr. 64),
- b) minus den virkelige verdien på balansedagen av (eventuelle) pensjonsmidler som pliktene skal gjøres opp direkte i (se nr. 102–104).

Ved måling av forpliktelsen skal et foretak anvende nr. 49–91, bortsett fra nr. 54 og 61. Et foretak skal anvende nr. 104A ved innregning og måling av eventuelle retter til refusjon.

- 129 For andre langsiktige ytelser til ansatte skal et foretak innregne det samlede nettobeløpet av følgende beløp som kostnad eller (underlagt nr. 58) inntekt, bortsett fra i den utstrekning en annen standard krever eller tillater at de inkluderes i en eiendels anskaffelseskost:

- a) kostnad ved inneværende perioders pensjonsopptjening (se nr. 63–91),
- b) rentekostnader (se nr. 82),
- c) forventet avkastning på alle pensjonsmidler (se nr. 105–107) og av alle retter til refusjon innregnet som eiendeler (se nr. 104A),
- d) aktuarmessige gevinster og tap, som alle skal innregnes umiddelbart,
- e) kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, som alle skal innregnes umiddelbart, og
- f) virkningen av eventuelle avkortinger eller oppgjør (se nr. 109 og 110).

- 130 En annen form for langsiktige ytelser til ansatte er ytelser ved langsiktig arbeidsuførhet. Dersom ytelsesnivået avhenger av tjenestetiden, oppstår en plikt når den ansatte utfører arbeidet. Måling av denne plikten gjenspeiler sannsynligheten for at det vil bli nødvendig med en utbetaling og over hvor lang tid betalingen forventes å måtte foretas. Dersom ytelsesnivået er det samme for alle uføre ansatte uansett tjenestetid, blir den forventede utgiften til disse ytelsene innregnet når det skjer noe som forårsaker en langvarig uførhet.

Opplysninger

- 131 Selv om denne standard ikke krever at det opplyses spesielt om andre langsiktige ytelser til ansatte, kan det være andre standarder som krever slike opplysninger, for eksempel der kostnaden som er resultatet av slike ytelser, er vesentlig, og dermed krever opplysninger i samsvar med IAS 1. Der det kreves av IAS 24, skal et foretak gi opplysninger om andre langsiktige ytelser til ansatte for nøkkelpersoner i ledelsen.

SLUTTVEDERLAG

- 132 Denne standard omhandler sluttvederlag atskilt fra andre ytelser til ansatte fordi hendelsen som fører til at det oppstår en plikt, er avslutningen av arbeidsforholdet og ikke den ansattes arbeid.

Innregning

- 133 Et foretak skal innregne sluttvederlag som forpliktelse og kostnad når, og bare når, foretaket er påviselig forpliktet til enten å

- a) avslutte arbeidsforholdet til en ansatt eller en gruppe ansatte før normal fratredelsesdato, eller

- b) yte sluttvederlag som følge av et tilbud som er framsatt for å oppmuntre til frivillig oppsigelse.
- 134 Et foretak er påviselig forpliktet til en avslutning av arbeidsforholdet når, og bare når, foretaket har en detaljert formell ordning for avslutning av arbeidsforholdet og ikke har realistiske muligheter til å trekke ordningen tilbake. Denne detaljerte ordningen skal minst omfatte
- a) plasseringen av, funksjonen til og det tilnærmede antallet ansatte hvis arbeidsforhold skal avsluttes,
- b) sluttvederlaget for hver arbeidskategori eller -funksjon, og
- c) tidspunktet for gjennomføringen av ordningen. Gjennomføringen skal begynne så snart som mulig og tidsrommet for å fullføre gjennomføringen skal være slik at vesentlige endringer i ordningen ikke er sannsynlig.
- 135 Et foretak kan gjennom lovgivning, ved avtalefestet eller annen overenskomst med ansatte eller deres representanter eller ved en underforstått plikt basert på forretningspraksis, skikk og bruk eller et ønske om å opptre rettfærdig, ha forpliktet seg til å foreta utbetalinger (eller sørge for andre ytelser) til ansatte når foretaket avslutter deres arbeidsforhold. Slike utbetalinger kalles sluttvederlag. Sluttvederlag er typisk engangsutbetalinger, men kan andre ganger også omfatte
- a) forhøyelse av fratreddesytelser eller andre pensjonsytelser, enten direkte eller indirekte gjennom en ordning for ytelser til de ansatte, og
- b) lønn fram til avslutningen av en nærmere angitt oppsigelsesperiode dersom den ansatte ikke utfører ytterligere arbeid som gir økonomiske fordeler for foretaket.
- 136 Enkelte ytelser til ansatte skal utbetales uansett grunnen til den ansattes fratreddelse. Utbetalingen av slike ytelser er sikker (med forbehold om eventuelle krav til innvinning eller minstekrav til arbeidsforholdet), men tidspunktet for utbetalingen er usikkert. Selv om slike ytelser i noen stater omtales som sluttvederlag eller sluttgratiale, er de pensjonsytelser og ikke sluttvederlag, og et foretak skal regnskapsføre dem som pensjonsytelser. Enkelte foretak gir en lavere ytelse for frivillig fratreddelse etter den ansattes ønske (i realiteten en pensjonsytelse) enn for tvungen fratreddelse etter foretakets ønske. Tilleggsytelsen som utbetales ved tvungen fratreddelse, er et sluttvederlag.
- 137 Sluttvederlag gir ikke et foretak framtidige økonomiske fordeler og innregnes umiddelbart som kostnad.
- 138 Der et foretak innregner sluttvederlag, kan foretaket også måtte regnskapsføre en avkorting i pensjonsytelser eller i andre ytelser til ansatte (se nr. 109).

Måling

- 139 Sluttvederlag som forfaller mer enn tolv måneder etter balansedagen, skal diskonteres med diskonteringsrenten angitt i nr. 78.
- 140 I tilfelle av tilbud som er framsatt for å oppmuntre til frivillig oppsigelse, skal målingen av sluttvederlagene baseres på antallet ansatte som forventes å godta tilbudet.

Opplysninger

- 141 Dersom det råder usikkerhet om antallet ansatte som vil godta tilbudet om sluttvederlag, er det oppstått en betinget forpliktelse. IAS 37 krever at et foretak skal opplyse om den betingede forpliktelsen, med mindre det er svært usannsynlig at oppgjør med en utgående strøm av ressurser vil finne sted.
- 142 IAS 1 krever at et foretak skal opplyse om en kostnads art og omfang dersom den er vesentlig. Sluttvederlag kan føre til en kostnad som det må opplyses om for å oppfylle dette kravet.
- 143 Når det kreves av IAS 24, skal et foretak gi opplysninger om sluttvederlag for nøkkelpersoner i ledelsen.
- 144-152 [Opphevet]

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 153 Dette avsnitt angir overgangsbestemmelser for ytelsesbaserte pensjonsordninger. Når et foretak for første gang tar i bruk denne standard for andre ytelser til ansatte, skal foretaket anvende IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil».

- 154 Ved førstegangsanvendelse av denne standard skal foretaket beregne sin overgangsforpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger på dette tidspunktet som
- nåverdien av forpliktelsen (se nr. 64) på overgangstidspunktet,
 - minus den virkelige verdien på overgangstidspunktet av (eventuelle) pensjonsmidler som pliktene skal gjøres opp direkte i (se nr. 102–104),
 - minus eventuell kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som i henhold til nr. 96 skal innregnes i senere perioder.
- 155 Dersom overgangsforpliktelsen er større enn forpliktelsen som ville blitt innregnet på samme tidspunkt i henhold til foretakets tidligere regnskapsprinsipper, skal foretaket foreta et ugjenkallelig valg om å innregne denne økningen som en del av foretakets netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse i henhold til nr. 54
- umiddelbart, i henhold til IAS 8, eller
 - som kostnad periodisert lineært over opptil fem år fra overgangstidspunktet. Dersom et foretak velger b), skal foretaket
 - anvende den begrensningen som er beskrevet i nr. 58 b) ved måling av eventuelle eiendeler som er innregnet i balansen,
 - på hver balansedag opplyse om 1) størrelsen på økningen som fremdeles ikke er innregnet, og 2) størrelsen som er innregnet i innværende periode,
 - begrense innregningen av påfølgende aktuariemessige gevinster (men ikke negative kostnader ved tidligere perioders pensjonsopptjening) på følgende måte: Dersom en aktuariemessig gevinst skal innregnes i henhold til nr. 92 og 93, skal et foretak bare innregne denne aktuariemessige gevinsten i den utstrekning de netto kumulative, uinnregnede aktuariemessige gevinstene (før innregning av den aktuariemessige gevinsten) overstiger den uinnregnede delen av overgangsforpliktelsen, og
 - inkludere den tilknyttede delen av den uinnregnede overgangsforpliktelsen ved beregningen av eventuelle påfølgende gevinster eller tap ved oppgjør eller avkorting.
- Dersom overgangsforpliktelsen er mindre enn forpliktelsen som ville blitt innregnet på samme tidspunkt i henhold til foretakets tidligere regnskapsprinsipper, skal foretaket innregne denne reduksjonen umiddelbart i henhold til IAS 8.
- 156 Ved førstegangsanvendelse av denne standard omfatter virkningene av endringen i regnskapsprinsippene alle aktuariemessige gevinster og tap som har oppstått i tidligere perioder, selv om de faller innenfor «korridoren» på 10 % som er angitt i nr. 92.

Eksempel som illustrerer nr. 154-156

31. desember 1998 inneholder et foretaks balanse en pensjonsforpliktelse på 100. Foretaket anvender denne standard fra og med 1. januar 1999, når nåverdien av plikten i henhold til standarden er 1 300 og den virkelige verdien av pensjonsmidlene er 1 000. 1. januar 1993 forbedret foretaket pensjonene (utgifter til ytelser som er ikke-innvunnet: 160, og gjennomsnittlig gjenværende varighet til de er innvunnet på dette tidspunktet: 10 år).

Overgangsvirkningene blir som følger:

<i>Forpliktelsens nåverdi</i>	<i>1 300</i>
<i>Pensjonsmidlenes virkelige verdi</i>	<i>(1 000)</i>
<i>Minus kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som skal innregnes i senere perioder ($160 \times 4/10$)</i>	<i>(64)</i>
<i>Overgangsforpliktelse</i>	<i>236</i>
<i>Forpliktelse som allerede er innregnet</i>	<i>100</i>
<i>Økning av forpliktelse</i>	<i>136</i>

Foretaket kan velge å enten innregne økningen på 136 umiddelbart, eller over opptil fem år. Dette valget er ugjenkallelig.

31. desember 1999 er nåverdien av plikten i henhold til standarden 1 400, og den virkelige verdien av pensjonsmidler er 1 050. Netto kumulative, uinnregnede aktuarmessige gevinster siden tidspunktet for overgang til standarden er 120. Forventet gjennomsnittlig gjenværende tjenestetid for de ansatte som deltar i ordningen, var åtte år. Foretaket har vedtatt et prinsipp om å innregne alle aktuarmessige gevinster og tap umiddelbart, slik nr. 93 tillater.

Virkningen av begrensningen i nr. 155 b) iii) blir som følger:

<i>Netto kumulative uinnregnede aktuarmessige gevinster</i>	<i>120</i>
<i>Uinnregnet del av overgangsforpliktelsen (136 × 4/5)</i>	<u><i>(109)</i></u>
<i>Maksimal gevinst som kan innregnes (nr. 155 b) iii))</i>	<u><u><i>11</i></u></u>

IKRAFTTREDELSE

- 157 Denne standard trer i kraft for finansregnskap for regnskapsperioder som begynner 1. januar 1999 eller senere, med de unntak som framgår av nr. 159-159C. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på pensjonskostnader i finansregnskap for regnskapsperioder som begynner 1. januar 1999 eller tidligere, skal foretaket opplyse om at det har anvendt denne standard istedenfor den tidligere IAS 19: «Pensjonskostnader», godkjent i 1993.
- 158 Denne standard erstatter IAS 19: «Pensjonskostnader», godkjent i 1993.
- 159 Følgende bestemmelser trer i kraft for årsregnskap⁽¹⁾ for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2001 eller senere:
- a) den reviderte definisjonen av pensjonsmidler i nr. 7 og de tilknyttede definisjonene av eiendeler som innehas av en pensjonskasse, samt av en kvalifiserende forsikringspolise, og
 - b) krav til innregning og måling for refusjoner i nr. 104A, 128 og 129, samt tilknyttede opplysninger i nr. 120 c) vii), nr. 120 f) iv), nr. 120 g) og nr. 120 h) iii).
- Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom tidligere anvendelse påvirker finansregnskapet, skal et foretak opplyse om dette.
- 159A Endringen i nr. 58A trer i kraft for årsregnskap for regnskapsperioder som avsluttes 31. mai 2002 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom tidligere anvendelse påvirker finansregnskapet, skal et foretak opplyse om dette.
- 159B Et foretak skal anvende endringene i nr. 32A, 34-34B, 61 og 120-121 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender disse endringer på en periode som begynner tidligere enn 1. januar 2006, skal foretaket opplyse om dette.
- 159C Alternativet i nr. 93A-93D kan anvendes på årsregnskap som omfatter perioder som avsluttes 16. desember 2004 eller senere. Et foretak som anvender alternativet for årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller tidligere, skal anvende endringene i nr. 32A, 34-34B, 61 og 120-121.
- 160 IAS 8 kommer til anvendelse når et foretak endrer sine regnskapsprinsipper for å gjenspeile endringene angitt i nr. 159-159C. Dersom disse endringene anvendes med tilbakevirkende kraft slik det kreves av IAS 8, behandler foretaket disse endringene som om de var vedtatt samtidig som resten av denne standard, bortsett fra at et foretak kan opplyse om de beløp som kreves av nr. 120A p), ettersom disse beløpene beregnes fremadrettet for hver årsregnskapsperiode regnet fra den første perioden som presenteres i finansregnskapet der foretaket først anvender endringene i nr. 120A.

⁽¹⁾ Nr. 159 og 159A henviser til «årsregnskap» i samsvar med den mer presise måten å angi iverksettelse på, vedtatt i 1998. Nr. 157 henviser til «finansregnskap».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 20***Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av og opplysninger om offentlige tilskudd, samt ved opplysninger om andre former for offentlig støtte.
- 2 Denne standard omhandler ikke
 - a) de særlige problemene som oppstår ved regnskapsføring av offentlige tilskudd i finansregnskap som gjenspeiler virkningene av varierende priser eller i tilleggsopplysninger av lignende art,
 - b) offentlig støtte som ytes til et foretak i form av fordeler ved fastsettelse av skattbar inntekt, eller som fastsettes eller begrenses på grunnlag av forpliktelser ved inntektsskatt (som tidsbegrenset skattefritak, skattefradrag knyttet til investeringer, framskutte avskrivninger og reduserte satser for inntektsskatt),
 - c) offentlig deltakelse i et foretaks eierskap,
 - d) offentlige tilskudd som omfattes av IAS 41: «Landbruk».

DEFINISJONER

- 3 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Offentlige myndigheter» viser til offentlige organer, offentlige institusjoner og lignende lokale, nasjonale eller internasjonale organer.

«Offentlig støtte» er handlinger utført av offentlige myndigheter, som har som formål å yte en bestemt økonomisk fordel til ett eller flere foretak som kvalifiserer til dette i henhold til visse kriterier. Offentlig støtte i denne standard omfatter ikke fordeler som bare ytes indirekte gjennom handlinger som påvirker generelle handelsvilkår, som at det sørges for infrastruktur i områder under utvikling eller at det innføres handelsrestriksjoner for konkurrenter.

«Offentlige tilskudd» er støtte fra offentlige myndigheter i form av overføringer av ressurser til et foretak som motytelse for tidligere eller framtidig oppfyllelse av visse vilkår som gjelder foretakets driftsaktiviteter. De omfatter ikke slike former for offentlig støtte som det ikke med rimelighet kan knyttes en verdi til, samt transaksjoner med offentlige myndigheter som ikke kan skilles fra foretakets normale handelstransaksjoner⁽¹⁾.

«Tilskudd knyttet til eiendeler» er offentlige tilskudd der hovedvilkåret er at foretaket som kvalifiserer for disse, skal kjøpe, bygge eller på annen måte anskaffe langsiktige eiendeler. Det kan også være knyttet tilleggsvilkår som begrenser typen eller plasseringen av eiendelene eller i hvilke tidsrom disse skal anskaffes eller holdes.

«Tilskudd knyttet til resultat» er andre offentlige tilskudd enn dem som er knyttet til eiendeler.

«Lån med potensiell ettergivelse» er lån der utlåneren påtar seg å frafalle tilbakebetalingen under visse nærmere angitte vilkår.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

- 4 Offentlig støtte forekommer i mange former, både når det gjelder arten av den gitte støtten og i vilkårene som normalt er knyttet til støtten. Formålet med denne støtten kan være å oppmuntre et foretak til å sette i gang virksomhet som det normalt ikke ville ha satt i gang dersom slik støtte ikke hadde blitt gitt.
- 5 Det at et foretak mottar offentlig støtte kan være av betydning for utarbeiding av finansregnskapet av to grunner. For det første, dersom ressursene er overført, må det finnes en egnet metode for å regnskapsføre overføringen på. For det andre er det ønskelig å gi en indikasjon på i hvor stor utstrekning foretaket har nytt godt av slik støtte i løpet av rapporteringsperioden. Dette letter sammenligningen av et foretaks finansregnskap med dets finansregnskap fra tidligere regnskapsperioder og med andre foretaks finansregnskap.
- 6 Offentlige tilskudd kalles enkelte ganger også subsidier, subvensjoner eller premier.

⁽¹⁾ SIC-10: «Offentlig støtte — ingen spesiell tilknytning til foretakets driftsaktiviteter».

OFFENTLIGE TILSKUDD

- 7 Offentlige tilskudd, herunder ikke-monetære tilskudd til virkelig verdi, skal ikke innregnes før det er foreligger rimelig sikkerhet for at
- a) foretaket vil oppfylle vilkårene knyttet til tilskuddene, og
 - b) tilskuddene vil bli mottatt.
- 8 Et offentlig tilskudd blir ikke innregnet før det er rimelig sikkerhet for at foretaket vil oppfylle vilkårene som er knyttet til tilskuddet, og at tilskuddet vil bli mottatt. Det at et offentlig tilskudd mottas, utgjør ikke i seg selv avgjørende bevis for at vilkårene knyttet til tilskuddet er eller vil bli oppfylt.
- 9 Måten et tilskudd blir mottatt på, påvirker ikke regnskapsmetoden som benyttes med hensyn til tilskuddet. Et tilskudd blir dermed regnskapsført på samme måte enten det mottas kontant eller som reduksjon av en forpliktelse overfor offentlige myndigheter.
- 10 Et lån med potensiell ettergivelse fra offentlige myndigheter blir behandlet som et offentlig tilskudd når det er rimelig sikkerhet for at foretaket vil oppfylle vilkårene for å få ettergitt lånet.
- 11 Når et offentlig tilskudd blir innregnet, blir alle tilknyttede betingede forpliktelser eller betingede eiendeler behandlet i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler».
- 12 Offentlige tilskudd skal innregnes som inntekt over de regnskapsperiodene som er nødvendig for å sammenstille dem med de tilknyttede kostnadene som de er ment å kompensere for på systematisk grunnlag. Tilskuddene skal ikke krediteres aksjeeiernes interesser direkte.
- 13 To generelle framgangsmåter kan anvendes for regnskapsmessige behandling av offentlige tilskudd, nemlig kapitalmetoden, der et offentlig tilskudd krediteres aksjeeiernes interesser direkte, og resultatmetoden, der et offentlig tilskudd behandles som inntekt i én eller flere regnskapsperioder.
- 14 Følgende momenter støtter kapitalmetoden:
- a) offentlige tilskudd er en finansieringsordning og bør behandles som dette i balansen istedenfor å føres gjennom resultatregnskapet for å utligne de kostnadspostene som de finansierer. Ettersom det ikke forventes noen tilbakebetaling, bør tilskuddene krediteres aksjeeiernes interesser direkte, og
 - b) det er ikke hensiktsmessig å innregne offentlige tilskudd i resultatregnskapet ettersom de ikke er opptjent, men representerer en bonus fra offentlige myndigheter uten noen tilknyttede kostnader.
- 15 Følgende momenter støtter resultatmetoden:
- a) ettersom offentlige tilskudd ikke er mottatt fra aksjeeierne, bør slike tilskudd ikke krediteres aksjeeiernes interesser direkte, men innregnes som inntekt i passende regnskapsperioder,
 - b) offentlige tilskudd er sjelden vederlagsfrie. Foretaket gjør seg fortjent til dem ved at det overholder vilkårene deres og oppfyller de planlagte forpliktelsene. Tilskuddene bør derfor innregnes som inntekt og sammenstilles med de tilknyttede kostnadene som tilskuddet er ment å kompensere for, og
 - c) ettersom inntektsskatt og andre skatter og avgifter føres mot inntekt, er det logisk at også offentlige tilskudd, som er en utvidelse av skattepolitikken, behandles i resultatregnskapet.
- 16 Det er grunnleggende for resultatmetoden at offentlige tilskudd innregnes som inntekt på et systematisk og rasjonelt grunnlag over de regnskapsperiodene som er nødvendig for å sammenstille dem med de tilknyttede kostnadene. Innregning av inntekt når offentlige tilskudd mottas er ikke i samsvar med periodiseringsprinsippet (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»), og vil bare være akseptabelt dersom det ikke er noe grunnlag for å tilordne et tilskudd til andre regnskapsperioder enn den det ble mottatt i.
- 17 I de fleste tilfeller er det enkelt å fastslå hvilke regnskapsperioder et foretak innregner utgiftene eller kostnadene knyttet til et offentlig tilskudd i, og tilskudd som ytes for å dekke konkrete kostnader, innregnes dermed som inntekt i samme regnskapsperiode som de aktuelle kostnadene. På samme måte innregnes tilskudd knyttet til avskrivbare eiendeler normalt som inntekt over de samme regnskapsperiodene og i samme forhold som avskrivningene av disse eiendelene.

- 18 Tilskudd knyttet til ikke-avskrivbare eiendeler kan også kreve at visse forpliktelser oppfylles, og vil da bli innregnet som inntekt over de regnskapsperiodene som inneholder utgiften ved å oppfylle forpliktelsene. Som et eksempel kan et tilskudd knyttet til tomt være betinget av at det settes opp en bygning på tomten, og det kan derfor være hensiktsmessig å innregne tilskuddet som inntekt over bygningens levetid.
- 19 Offentlige tilskudd blir enkelte ganger mottatt som del av en pakke av finansiell eller skattemessig støtte som det er knyttet en rekke vilkår til. I slike tilfeller kreves det en omhyggelig identifisering av de vilkårene som fører til utgifter og kostnader, som bestemmer hvilke regnskapsperioder tilskuddet inntjenes over. Det kan være hensiktsmessig å tildele én del av et offentlig tilskudd på ett grunnlag og en annen del på et annet.
- 20 Et offentlig tilskudd som blir mottakbart som kompensasjon for kostnader eller underskudd som allerede er påløpt, eller i den hensikt å gi umiddelbar finansiell støtte til foretaket uten framtidige tilknyttede utgifter, skal innregnes som inntekt i den regnskapsperioden det blir mottakbart.
- 21 Under noen omstendigheter kan et offentlig tilskudd tildeles i den hensikt å gi umiddelbar finansiell støtte til et foretak istedenfor som et incentiv til å påta seg bestemte utgifter. Slike tilskudd kan være begrenset til et enkelt foretak, og dermed ikke tilgjengelige for en hel gruppe av tilskuddsmottakere. I slike tilfeller kan det være påkrevd at et offentlig tilskudd regnes som inntekt i den regnskapsperioden da foretaket kvalifiserer til mottakelse av tilskuddet, sammen med opplysninger som skal sikre at virkningene av tilskuddet blir klart forstått.
- 22 Et offentlig tilskudd kan bli mottakbart for et foretak som kompensasjon for utgifter eller underskudd påløpt i en tidligere periode. Et slikt tilskudd innregnes som inntekt i den regnskapsperioden det blir mottakbart for foretaket, sammen med opplysninger som skal sikre at virkningene av tilskuddet blir klart forstått.

Ikke-monetære offentlige tilskudd

- 23 Et offentlig tilskudd kan være i form av en overføring av en ikke-monetær eiendel, for eksempel fast eiendom eller andre ressurser, som foretaket kan benytte. Under slike omstendigheter er det vanlig å verdsette den ikke-monetære eiendelen til virkelig verdi, og regnskapsføre både tilskuddet og eiendelen til virkelig verdi. Et alternativ som av og til benyttes, er at både eiendel og tilskudd registreres til et nominelt beløp.

Presentasjon av tilskudd knyttet til eiendeler

- 24 Offentlige tilskudd knyttet til eiendeler, herunder ikke-monetære tilskudd til virkelig verdi, skal presenteres i balansen enten ved at tilskuddet settes opp som utsatt inntekt, eller ved at tilskuddet trekkes fra ved fastsettelse av eiendelens balanseførte verdi.
- 25 To metoder for presentasjon av tilskudd i finansregnskapet (eller de hensiktsmessige delene av tilskuddene) knyttet til eiendeler som anses som akseptable alternativer.
- 26 Etter den ene metoden settes tilskuddet opp som utsatt inntekt som innregnes som inntekt på systematisk og rasjonelt grunnlag over eiendelens utnyttbare levetid.
- 27 Etter den andre metoden trekkes tilskuddet fra ved beregning av eiendelens balanseførte verdi. Tilskuddet innregnes som inntekt over levetiden til en avskrivbar eiendel ved en redusert avskrivning.
- 28 Kjøp av eiendeler og mottak av tilknyttede tilskudd kan føre til større bevegelser i et foretaks kontantstrøm. Av denne grunn, og for å vise bruttoinvesteringen i eiendeler, opplyses det ofte om slike bevegelser som separate poster i kontantstrømpoppstillingen, uansett om tilskuddet i balansepresentasjonen blir trukket fra i den tilknyttede eiendelen eller ikke.

Presentasjon av tilskudd knyttet til resultat

- 29 Tilskudd knyttet til resultat blir enkelte ganger presentert som en kreditpost i resultatregnskapet, enten separat eller under en generell overskrift som «Annen inntekt», eller de blir trukket fra ved rapportering av den tilknyttede kostnaden.
- 30 De som støtter den første metoden, hevder at det ikke er hensiktsmessig å nettoføre inntekts- og kostnadsposter, og at en oppdeling av tilskuddet fra kostnadene legger forholdene bedre til rette for en sammenligning med andre kostnader som ikke påvirkes av et tilskudd. Til fordel for den andre metoden hevdes det at foretaket ikke ville pådratt seg disse kostnadene dersom tilskuddet ikke hadde vært tilgjengelig, og at presentasjon av kostnaden uten å trekke fra tilskuddet derfor kan være misvisende.

- 31 Begge metoder anses som akseptable for presentasjon av tilskudd knyttet til resultat. Opplysninger om tilskuddet kan være nødvendig for å kunne forstå finansregnskapet ordentlig. Det er vanligvis hensiktsmessig å opplyse om virkningene av tilskuddet på alle inntekts- eller kostnadsposter som det kreves separat opplysning om.

Tilbakebetaling av offentlige tilskudd

- 32 Når et offentlig tilskudd må betales tilbake, skal dette regnskapsføres som en endring i et regnskapsmessig estimat (se IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»). Tilbakebetaling av et tilskudd knyttet til resultat skal først føres mot alle ikke-amortiserte periodiseringsposter som er avsatt i tilknytning til tilskuddet. I den utstrekning tilbakebetalingen overstiger en slik periodiseringspost, eller det ikke finnes noen slik periodiseringspost, skal tilbakebetalingen innregnes umiddelbart som kostnad. Tilbakebetaling av et tilskudd knyttet til en eiendel skal føres ved å øke eiendelens balanseførte verdi, eller ved å redusere den utsatte inntekten med det beløp som skal tilbakebetales. Den økte kumulative avskrivningen som ville vært innregnet til dato som kostnad dersom det ikke hadde vært for tilskuddet, skal umiddelbart innregnes som kostnad.
- 33 Omstendigheter som fører til tilbakebetaling av et tilskudd, kan kreve en vurdering av et mulig verdifall i eiendelens nye balanseførte verdi.

OFFENTLIG STØTTE

- 34 Definisjonen av offentlige tilskudd i nr. 3 omfatter ikke visse former for offentlig støtte som det med rimelighet ikke kan knyttes en verdi til, og heller ikke transaksjoner med offentlige myndigheter som ikke kan skilles fra foretakets normale transaksjoner.
- 35 Eksempler på slik støtte som det med rimelighet ikke kan knyttes en verdi til, er kostnadsfri teknisk rådgivning eller markedsrådgivning samt garantier fra offentlige myndigheter. Et eksempel på støtte som ikke kan skilles ut fra foretakets normale transaksjoner er en offentlig innkjøpspolitikk som står for en del av foretakets salg. Det ville ikke ha vært tvil om fordelene ved dette, men ethvert forsøk på å skille mellom foretakets virksomhet og offentlig støtte ville lett kunne bli vilkårlig.
- 36 Betydningen av fordelene i eksemplene ovenfor kan være slik at opplysninger om støttens art, omfang og varighet vil være nødvendig for at finansregnskapet ikke skal være misvisende.
- 37 Lån til ingen eller lav rente er en form for offentlig støtte, men denne fordelene kvantifiseres ikke ved beregning av renter.
- 38 I denne standard omfatter offentlig støtte ikke infrastruktur ved at det generelle transport- og kommunikasjonsnettverket forbedres, og ved at forbedrede installasjoner som vannings- eller vannforsyningsanlegg stilles til rådighet for et helt lokalsamfunn på permanent basis.

OPPLYSNINGER

- 39 Det skal opplyses om følgende:
- a) regnskapsprinsippene som er anvendt for offentlige tilskudd, herunder presentasjonsmetodene anvendt i finansregnskapet,
 - b) de offentlige tilskuddenes art og omfang med hensyn til deres innregning i finansregnskapet, samt en angivelse av andre former for offentlig støtte som foretaket har nytt direkte godt av, og
 - c) uoppfylte vilkår og andre betingelser knyttet til offentlig støtte som er innregnet.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 40 Et foretak som anvender denne standard første gang, skal
- a) etterleve kravene til opplysninger der dette er hensiktsmessig, og
 - b) enten
 - i) justere sitt finansregnskap for endringen i regnskapsprinsipper i samsvar med IAS 8, eller
 - ii) bare anvende regnskapsbestemmelsene i standarden på offentlige tilskudd eller deler av slike tilskudd som blir mottakbare eller kan tilbakebetales etter ikrafttredelsestidspunktet for denne standard.

IKRAFTTREDELSE

- 41 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1984 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 21***Virkningene av valutakursendringer*****FORMÅL**

- 1 Et foretak kan drive virksomhet i utlandet på to måter. Det kan foreta transaksjoner i utenlandsk valuta, eller det kan ha utenlandske virksomheter. I tillegg kan et foretak presentere sitt finansregnskap i utenlandsk valuta. Formålet med denne standard er å fastsette hvordan transaksjoner i utenlandsk valuta og utenlandske virksomheter skal innregnes i et foretaks finansregnskap, og hvordan finansregnskap skal omregnes til en presentasjonsvaluta.
- 2 De viktigste problemene er hvilken valutakurs eller hvilke valutakurser som skal anvendes, og hvordan virkningene av valutakursendringer skal presenteres i finansregnskapet.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne standard får anvendelse på⁽¹⁾
 - a) regnskapsføring av transaksjoner og saldoer i utenlandsk valuta, unntatt avledede transaksjoner og saldoer som omfattes av IAS 39: «Finansielle instrumenter: innregning og måling»,
 - b) omregning av utenlandske virksomheters resultater og finansielle stilling som er inkludert i foretakets finansregnskap, ved konsolidering, forholdsmessig konsolidering eller etter egenkapitalmetoden, og
 - c) omregning av et foretaks resultater og finansielle stilling til en presentasjonsvaluta.
- 4 IAS 39 får anvendelse på mange derivater i utenlandsk valuta, og disse er derfor ikke omfattet av denne standard. De derivater i utenlandsk valuta som ikke er omfattet av IAS 39 (for eksempel enkelte derivater i utenlandsk valuta som er innebygd i andre kontrakter), er imidlertid omfattet av denne standard. I tillegg får denne standard anvendelse når et foretak omregner beløp som er knyttet til derivater, fra foretakets funksjonelle valuta til dets presentasjonsvaluta.
- 5 Denne standard får ikke anvendelse på sikringsbokføring av poster i utenlandsk valuta, herunder sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet. IAS 39 får anvendelse på sikringsbokføring.
- 6 Denne standard får anvendelse på presentasjon av et foretaks finansregnskap i utenlandsk valuta og fastsetter krav som må være oppfylt for at slike finansregnskap kan anses å være i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering. Når det gjelder omregning av finansiell informasjon til utenlandsk valuta som ikke oppfyller disse kravene, angir denne standard hvilke opplysninger som skal gis.
- 7 Denne standard får ikke anvendelse på presentasjon i en kontantstrømpoppstilling over kontantstrømmer som kommer fra transaksjoner i utenlandsk valuta, eller på omregning av kontantstrømmer i en utenlandsk virksomhet (se IAS 7: «Kontantstrømpoppstilling»).

DEFINISJONER

- 8 Følgende begreper anvendes i denne standard:
 - «Sluttkurs» er dagskursen på balansedagen.
 - «Valutakursdifferanse» er den differanse som framkommer ved omregning av et gitt antall enheter i en valuta til en annen valuta til forskjellige valutakurser.
 - «Valutakurs» er vekslingsforholdet mellom to valutaer.
 - «Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.
 - «Utenlandsk valuta» er en annen valuta enn foretakets funksjonelle valuta.
- En «utenlandsk virksomhet» er et foretak som er et datterforetak, et tilknyttet foretak, en felleskontrollert virksomhet eller en filial av et rapporterende foretak, hvis aktiviteter er basert i eller utøves i et annet land eller en annen valuta enn det rapporterende foretakets.

⁽¹⁾ Se også SIC-7: «Innføring av euro».

«Funksjonell valuta» er valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der foretaket driver sin virksomhet.

Et «konsern» er et morforetak og alle dets datterforetak.

«Monetære poster» er valutaenheter som besittes og eiendeler og forpliktelser som skal mottas eller betales i et antall valutaenheter som er fastsatt eller vil kunne fastsettes.

«Nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet» er omfanget av det rapporterende foretakets andel av virksomhetens nettoeiendeler.

«Presentasjonsvaluta» er den valuta som finansregnskapet presenteres i.

«Dagskurs» er valutakursen ved umiddelbar levering.

Utdyping av definisjonene

Funksjonell valuta

- 9 Det primære økonomiske miljøet der et foretak driver sin virksomhet er vanligvis det miljøet der foretaket primært genererer og forbruker kontanter. Et foretak skal ta hensyn til følgende faktorer ved fastsettelse av sin funksjonelle valuta:
- a) Den valuta
 - i) som hovedsakelig påvirker salgsprisene på varer og tjenester (som ofte vil være den valuta som salgsprisene på foretakets varer og tjenester angis og gjøres opp i), og
 - ii) som gjelder i landet hvis markedskrefter og lovgivning hovedsakelig bestemmer salgsprisene på foretakets varer og tjenester.
 - b) Den valuta som hovedsakelig påvirker lønnsutgifter, råvareutgifter og andre utgifter forbundet med levering av varer og tjenester (som ofte vil være den valuta som slike utgifter angis og gjøres opp i).
- 10 Følgende faktorer kan også være en indikasjon på et foretaks funksjonelle valuta:
- a) Den valuta som midler fra finansieringsaktiviteter (dvs. utstedelse av gjelds- og egenkapitalinstrumenter) genereres i.
 - b) Den valuta som innbetalinger fra driftsaktiviteter vanligvis foretas i.
- 11 I tillegg skal følgende faktorer tas i betraktning ved fastsettelse av en utenlandsk virksomhets funksjonelle valuta og ved beslutning om hvorvidt virksomhetens funksjonelle valuta er den samme som det rapporterende foretakets (dersom det rapporterende foretaket i denne sammenheng er det foretak som har den utenlandske virksomheten som et datterforetak, en filial, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet):
- a) Hvorvidt den utenlandske virksomhetens aktiviteter utøves som en forlengelse av det rapporterende foretaket, og ikke med en betydelig grad av selvstendighet. Et eksempel på det førstnevnte kan være når den utenlandske virksomheten bare selger varer som er importert fra det rapporterende foretaket, og overfører salgsvederlaget til det rapporterende foretaket. Et eksempel på det sistnevnte kan være når virksomheten genererer kontanter og andre monetære poster, pådrar seg kostnader, genererer inntekter og opptar lån, alt hovedsakelig i lokal valuta.
 - b) Hvorvidt transaksjonene med det rapporterende foretaket utgjør en stor eller liten del av den utenlandske virksomhetens aktiviteter.
 - c) Hvorvidt kontantstrømmer fra den utenlandske virksomhetens aktiviteter direkte påvirker det rapporterende foretakets kontantstrømmer og er tilgjengelige for overføring til det rapporterende foretaket.
 - d) Hvorvidt kontantstrømmene fra den utenlandske virksomhetens aktiviteter er tilstrekkelige til å betjene eksisterende og normalt forventede gjeldsforpliktelser uten at det rapporterende foretaket stiller midler til rådighet.

- 12 Når ovennevnte indikatorer er blandet og det ikke klart framgår hva som er den funksjonelle valutaen, skal ledelsen utøve skjønn for å velge den funksjonelle valuta som best gjenspeiler den økonomiske virkningen av de underliggende transaksjoner, hendelser og forhold. Som et ledd i denne tilnærmingen skal ledelsen prioritere de primære indikatorene i nr. 9 før den tar hensyn til indikatorene i nr. 10 og 11, som er beregnet på å gi ytterligere veiledning ved fastsettelse av et foretaks funksjonelle valuta.
- 13 Et foretaks funksjonelle valuta gjenspeiler de underliggende transaksjoner, hendelser og forhold som er relevante for foretaket. Når den funksjonelle valutaen er fastsatt, skal den derfor ikke endres med mindre det skjer en endring i disse underliggende transaksjoner, hendelser eller forhold.
- 14 Dersom den funksjonelle valutaen er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, skal foretakets finansregnskap omarbeides i samsvar med IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon». Et foretak kan ikke unngå omarbeiding i samsvar med IAS 29 ved for eksempel å anvende som sin funksjonelle valuta en annen valuta enn den funksjonelle valuta som er fastsatt i samsvar med denne standard (for eksempel morforetakets funksjonelle valuta).

Nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet

- 15 Et foretak kan ha monetære poster som er fordringer på eller gjeld til en utenlandsk virksomhet. En post hvis oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig framtid, er i realiteten en del av foretakets nettoinvestering i den utenlandske virksomheten, og skal regnskapsføres i samsvar med nr. 32 og 33. Slike monetære poster kan omfatte langsiktige fordringer eller lån. De omfatter ikke kundefordringer eller leverandørgjeld.
- 15A Foretaket som har en monetær post til gode fra eller skyldig en utenlandsk virksomhet som beskrevet i nr. 15, kan være et hvilket som helst av konsernets datterforetak. Et foretak har for eksempel to datterforetak, A og B. Datterforetak B er en utenlandsk virksomhet. Lånet som datterforetak A har til gode fra datterforetak B, vil være del av foretakets nettoinvestering i datterforetak B dersom oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig framtid. Dette ville også være tilfellet dersom datterforetak A også var en utenlandsk virksomhet.

Monetære poster

- 16 Det avgjørende kjennetegnet ved en monetær post er en rett til å motta (eller en forpliktelse til å levere) et antall valutaenheter som er fastsatt eller vil kunne fastsettes. Eksempler på dette er pensjoner og andre ytelser til ansatte som skal betales kontant, avsetninger som skal gjøres opp kontant, og kontant utbytte som innregnes som forpliktelse. Som en monetær post regnes også en kontrakt om mottak (eller levering) av et variabelt antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter eller et variabelt antall eiendeler der den virkelige verdien som skal mottas (eller leveres), tilsvarer et antall valutaenheter som er fastsatt eller vil kunne fastsettes. Derimot er det avgjørende kjennetegnet ved en ikke-monetær post en manglende rett til å motta (eller en forpliktelse til å levere) et antall valutaenheter som er fastsatt eller vil kunne fastsettes. Eksempler på dette er forhåndsbetalte beløp for varer og tjenester (for eksempel forhåndsbetalt leie), goodwill, immaterielle eiendeler, beholdninger, eiendom, anlegg og utstyr samt avsetninger som skal gjøres opp ved levering av en ikke-monetær eiendel.

SAMMENDRAG AV FRAMGANGSMÅTEN SOM KREVES AV DENNE STANDARD

- 17 Ved utarbeiding av finansregnskap skal hvert foretak — enten det er et frittstående foretak, et foretak med utenlandske virksomheter (for eksempel et morforetak) eller en utenlandsk virksomhet (for eksempel et datterforetak eller en filial) — fastsette sin funksjonelle valuta i samsvar med nr. 9-14. Foretaket skal omregne poster i utenlandsk valuta til sin funksjonelle valuta og rapportere virkningene av slike omregninger i samsvar med nr. 20-37 og 50.
- 18 Mange rapporterende foretak består av flere individuelle foretak (et konsern består for eksempel av et morforetak og ett eller flere datterforetak). Forskjellige typer foretak, uansett om de er en del av et konsern eller ikke, kan ha investeringer i tilknyttede foretak eller felleskontrollerte virksomheter. De kan også ha filialer. Resultatene og den finansielle stillingen til hvert enkelt foretak som er omfattet av det rapporterende foretaket, skal omregnes til den valuta som det rapporterende foretaket presenterer sitt finansregnskap i. Denne standard tillater at et rapporterende foretaks presentasjonsvaluta kan være en hvilken som helst valuta (eller flere valutaer). Resultatene og den finansielle stillingen til et enkelt foretak som er omfattet av det rapporterende foretaket, og hvis funksjonelle valuta er en annen enn presentasjonsvalutaen, skal omregnes i samsvar med nr. 38-50.
- 19 Denne standard tillater også at et frittstående foretak som utarbeider finansregnskap eller et foretak som utarbeider separat finansregnskap i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap» presenterer sitt finansregnskap i en hvilken som helst valuta (eller flere valutaer). Dersom foretakets presentasjonsvaluta er forskjellig fra dets funksjonelle valuta, skal foretakets resultater og finansielle stilling også omregnes til presentasjonsvalutaen i samsvar med nr. 38-50.

PRESENTASJON AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA I DEN FUNKSJONELLE VALUTAEN

Førstegangsinnregning

- 20 En transaksjon i utenlandsk valuta er en transaksjon som er uttrykt i eller krever oppgjør i utenlandsk valuta, herunder transaksjoner som oppstår når et foretak
- a) kjøper eller selger varer eller tjenester der prisen er uttrykt i utenlandsk valuta,
 - b) låner eller låner ut midler der beløp skyldig eller til gode er uttrykt i utenlandsk valuta, eller
 - c) på annen måte anskaffer eller avhender eiendeler eller pådrar seg eller gjør opp forpliktelser i utenlandsk valuta.
- 21 En transaksjon i utenlandsk valuta skal ved førstegangsinnregning i den funksjonelle valutaen registreres ved at beløpet i utenlandsk valuta omregnes til den dagskurs som gjelder mellom den funksjonelle valutaen og den utenlandske valutaen på transaksjonstidspunktet.
- 22 Transaksjonstidspunktet er tidspunktet da transaksjonen første gang kvalifiserer for innregning i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering. Av praktiske årsaker anvendes ofte en kurs som er tilnærmet lik den faktiske kursen på transaksjonstidspunktet, for eksempel ved at en gjennomsnittlig kurs for en uke eller måned anvendes på alle transaksjoner i hver utenlandsk valuta i løpet av perioden. Anvendelse av en gjennomsnittlig kurs for en periode er imidlertid ikke korrekt dersom det er betydelige svingninger i valutakursene.

Presentasjon på etterfølgende balansedager

- 23 På hver balansedag skal
- a) monetære poster i utenlandsk valuta omregnes til sluttkursen,
 - b) ikke-monetære poster som måles til historisk kost uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen på transaksjonstidspunktet, og
 - c) ikke-monetære poster som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursene som gjaldt da den virkelige verdien ble fastsatt.
- 24 Den balanseførte verdi av en post fastsettes i sammenheng med andre relevante standarder. Eiendom, anlegg og utstyr kan for eksempel måles til virkelig verdi eller historisk kost i samsvar med IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr». Uansett om den balanseførte verdien fastsettes på grunnlag av historisk kost eller virkelig verdi, skal beløpet, dersom det er fastsatt i utenlandsk valuta, omregnes til den funksjonelle valutaen i samsvar med denne standard.
- 25 Den balanseførte verdien av noen poster fastsettes ved å sammenligne to eller flere beløp. Den balanseførte verdien av beholdninger utgjør for eksempel den laveste verdien av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi i samsvar med IAS 2: «Beholdninger». Tilsvarende utgjør den balanseførte verdien av en eiendel der det er indikasjon på verdifall, den laveste verdien av eiendelens balanseførte verdi før mulige tap ved verdifall, og dens gjenvinnbare beløp, i samsvar med IAS 36: «Verdifall på eiendeler». Når en slik eiendel er ikke-monetær og måles i utenlandsk valuta, skal den balanseførte verdien fastsettes ved å sammenligne
- a) anskaffelseskost eller balanseført verdi, alt etter hva som passer, omregnet til valutakursen som gjaldt på tidspunktet da beløpet ble fastsatt (dvs. kursen på transaksjonstidspunktet for en post som måles til historisk kost), og
 - b) netto realisasjonsverdi eller gjenvinnbart beløp, alt etter hva som passer, omregnet til valutakursen som gjaldt på tidspunktet da verdien ble fastsatt (for eksempel sluttkursen på balansedagen).
- Virkningen av denne sammenligningen kan være at et tap ved verdifall blir innregnet i den funksjonelle valutaen som ikke ville ha blitt innregnet i den utenlandske valutaen, eller omvendt.
- 26 Når det er flere mulige valutakurser, benyttes den kursen som de framtidige kontantstrømmene som representeres av transaksjonen eller saldoen, ville ha blitt gjort opp til dersom disse kontantstrømmene hadde funnet sted på måletidspunktet. Dersom det midlertidig ikke er mulig å veksle mellom to valutaer, benyttes den første påfølgende kursen som veksling ville ha vært mulig i.

Innregning av valutakursdifferanser

- 27 Som nevnt i nr. 3, får IAS 39 anvendelse på sikringsbokføring av poster i utenlandsk valuta. Anvendelse av sikringsbokføring krever at et foretak regnskapsfører noen valutakursdifferanser på en annen måte enn den behandling av valutakursdifferanser som kreves av denne standard. For eksempel krever IAS 39 at valutakursdifferanser på monetære poster som kvalifiserer som sikringsinstrumenter ved kontantstrømssikring, ved førstegangsinnregning inkluderes i egenkapitalen i det omfang sikringen er effektiv.

- 28 Valutakursdifferanser som følge av oppgjør av monetære poster eller omregning av monetære poster til andre valutakurser enn dem som ble anvendt da postene første gang ble innregnet i perioden eller presentert i tidligere finansregnskap, skal innregnes i resultatet i den perioden de oppstår, bortsett fra i tilfellene beskrevet i nr. 32.
- 29 Når monetære poster oppstår som følge av en transaksjon i utenlandsk valuta, og det skjer en endring i valutakursen mellom transaksjonstidspunktet og oppgjørstidspunktet, oppstår det en valutakursdifferanse. Når transaksjonen gjøres opp innenfor samme regnskapsperiode som den har oppstått, innregnes alle valutakursdifferanser i denne perioden. Når transaksjonen gjøres opp i en etterfølgende regnskapsperiode, fastsettes imidlertid valutakursdifferansen som innregnes i hver periode fram til oppgjørstidspunktet, ut fra valutakursendringene i løpet av hver periode.
- 30 Når en gevinst eller et tap på en ikke-monetær post innregnes direkte i egenkapitalen, skal ethvert valutakurselement av gevinsten eller tapet innregnes direkte i egenkapitalen. I motsatt fall, når en gevinst eller et tap på en ikke-monetær post innregnes i resultatet, skal ethvert valutakurselement av gevinsten eller tapet innregnes i resultatet.
- 31 Andre standarder krever at visse gevinster og tap innregnes direkte i egenkapitalen. IAS 16 krever for eksempel at visse gevinster og tap som oppstår som følge av verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr, innregnes direkte i egenkapitalen. Når en slik eiendel måles i utenlandsk valuta, krever nr. 23 c) i denne standard at det verdiregulerte beløpet omregnes til valutakursen som gjaldt da verdien ble fastsatt, hvilket medfører en valutakursdifferanse som også innregnes i egenkapitalen.
- 32 Valutakursdifferanser som stammer fra en monetær post som utgjør en del av et rapporterende foretaks nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet (se nr. 15), skal enten innregnes i resultatet i det rapporterende foretakets individuelle finansregnskap eller i de enkelte utenlandske virksomhetenes finansregnskap, alt etter hvilken valuta posten er uttrykt i. I finansregnskap som omfatter både den utenlandske virksomheten og det rapporterende foretaket (for eksempel konsernregnskap når den utenlandske virksomheten er et datterforetak), skal slike valutakursdifferanser førstegangsinnregnes som en atskilt egenkapitalpost og innregnes i resultatet ved avhending av nettoinvesteringen i samsvar med nr. 48.
- 33 Når en monetær post utgjør en del av et rapporterende foretaks nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet og er uttrykt i det rapporterende foretakets funksjonelle valuta, oppstår det en valutakursdifferanse i den utenlandske virksomhetens individuelle finansregnskap i samsvar med nr. 28. Dersom en slik post er uttrykt i den utenlandske virksomhetens funksjonelle valuta, oppstår det en valutakursdifferanse i det rapporterende foretakets separate finansregnskap, i samsvar med nr. 28. Dersom en slik post uttrykkes i en annen valuta enn den funksjonelle valutaen til enten det rapporterende foretaket eller den utenlandske virksomheten, oppstår det en valutakursdifferanse i det rapporterende foretakets separate finansregnskap og i den utenlandske virksomhetens individuelle finansregnskap, i samsvar med nr. 28. Slike valutakursdifferanser omklassifiseres til en atskilt egenkapitalpost i det finansregnskapet som omfatter både den utenlandske virksomheten og det rapporterende foretaket (dvs. at det finansregnskapet der den utenlandske virksomheten konsolideres, konsolideres forholdsmessig eller regnskapsføres etter egenkapitalmetoden).
- 34 Når et foretak foretar bokføring og registrering i en annen valuta enn sin funksjonelle valuta, skal alle beløp omregnes til foretakets funksjonelle valuta på det tidspunkt foretaket utarbeider sitt finansregnskap, i samsvar med nr. 20-26. Denne framgangsmåten gir de samme beløpene i den funksjonelle valutaen som ville ha oppstått dersom postene opprinnelig hadde blitt registrert i den funksjonelle valutaen. Eksempelvis omregnes monetære poster til den funksjonelle valutaen ved anvendelse av sluttkursen, og ikke-monetære poster som måles til historisk kost, omregnes ved anvendelse av den gjeldende valutakursen på tidspunktet for den transaksjonen som førte til at postene ble innregnet.

Endring i funksjonell valuta

- 35 Når et foretaks funksjonelle valuta endres, skal omregningsprinsippene som gjelder for den nye funksjonelle valutaen, anvendes fremadrettet av foretaket fra tidspunktet for endringen.
- 36 Som nevnt i nr. 13 gjenspeiler et foretaks funksjonelle valuta de underliggende transaksjoner, hendelser og forhold som er relevante for foretaket. Når den funksjonelle valutaen er fastsatt, kan den derfor bare endres dersom det skjer en endring i disse underliggende transaksjoner, hendelser eller forhold. Eksempelvis kan en endring i den valutaen som hovedsakelig påvirker salgsprisene på varer og tjenester, føre til en endring i foretakets funksjonelle valuta.
- 37 Virkningen av en endring i funksjonell valuta regnskapsføres fremadrettet. Et foretak omregner med andre ord alle poster til den nye funksjonelle valutaen ved anvendelse av den gjeldende valutakursen på tidspunktet for endringen. De omregnede beløp som framkommer for ikke-monetære poster, behandles som historisk kost. Valutakursdifferanser som stammer fra omregning av en utenlandsk virksomhet som tidligere er blitt klassifisert i egenkapitalen i samsvar med nr. 32 og nr. 39 c), innregnes ikke i resultatet før virksomheten avhendes.

ANVENDELSE AV EN ANNEN PRESENTASJONSVALUTA ENN DEN FUNKSJONELLE VALUTAEN

Omregning til presentasjonsvalutaen

- 38 Et foretak kan presentere sitt finansregnskap i en hvilken som helst valuta (eller flere valutaer). Dersom presentasjonsvalutaen er en annen enn foretakets funksjonelle valuta, skal foretaket omregne sine resultater og sin finansielle stilling til presentasjonsvalutaen. Når for eksempel et konsern omfatter individuelle foretak med forskjellige funksjonelle valutaer, skal hvert enkelt foretaks resultater og finansielle stilling uttrykkes i en felles valuta, slik at det kan presenteres et konsernregnskap.
- 39 Resultatene og den finansielle stillingen til et foretak hvis funksjonelle valuta ikke er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, skal omregnes til en annen presentasjonsvaluta etter følgende framgangsmåte:
- a) eiendeler og forpliktelser i hver balanse som presenteres (herunder sammenligningstall), skal omregnes til sluttkursen på den aktuelle balansedagen,
 - b) inntekter og kostnader i hvert resultatregnskap (herunder sammenligningstall) skal omregnes til valutakursene på transaksjonstidspunktene, og
 - c) alle valutakursdifferanser som framkommer, skal innregnes som en atskilt egenkapitalpost.
- 40 Av praktiske årsaker anvendes ofte en kurs som er tilnærmet lik valutakursen på transaksjonstidspunktene, for eksempel en gjennomsnittlig kurs for perioden, ved omregning av en utenlandsk virksomhets inntekts- og kostnadsposter. Anvendelse av en gjennomsnittlig kurs for en periode er imidlertid ikke korrekt dersom det er betydelige svingninger i valutakursene.
- 41 Valutakursdifferansene nevnt i nr. 39 c) oppstår som følge av
- a) at inntekter og kostnader omregnes til valutakursene på transaksjonstidspunktene, mens eiendeler og forpliktelser omregnes til sluttkursen. Slike valutakursdifferanser oppstår både på inntekts- og kostnadsposter som innregnes i resultatet, og på inntekts- og kostnadsposter som innregnes direkte i egenkapitalen,
 - b) at nettoeiendelene ved periodens begynnelse omregnes til en sluttkurs som er forskjellig fra den foregående sluttkursen.
- Disse valutakursdifferansene innregnes ikke i resultatet, fordi valutakursendringene har liten eller ingen innvirkning på eksisterende og framtidige kontantstrømmer fra driften. Når valutakursdifferansene gjelder en utenlandsk virksomhet som er konsolidert, men ikke heleid, skal akkumulerte valutakursdifferanser som skyldes omregning og er knyttet til minoritetsinteresser, henføres til og innregnes som en del av minoritetsinteressene i den konsoliderte balansen.
- 42 Resultatene og den finansielle stillingen til et foretak hvis funksjonelle valuta er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, skal omregnes til en annen presentasjonsvaluta etter følgende framgangsmåte:
- a) alle beløp (dvs. eiendeler, forpliktelser, egenkapitalposter, inntekter og kostnader, herunder sammenligningstall) skal omregnes til sluttkursen på tidspunktet for den seneste balansen, bortsett fra at
 - b) når beløp omregnes til valutaen til en økonomi uten høyinflasjon, skal sammenligningstallene være de beløp som ble presentert som inneværende regnskapsårs beløp i finansregnskapet for relevante tidligere regnskapsår (dvs. ikke justert for etterfølgende endringer i prisnivået eller etterfølgende valutakursendringer).
- 43 Når et foretaks funksjonelle valuta er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, skal foretaket omarbeide sitt finansregnskap i samsvar med IAS 29 for det anvender omregningsmetoden fastsatt i nr. 42, med unntak av sammenligningstall som omregnes til valutaen til en økonomi uten høyinflasjon (se nr. 42 b)). Når økonomien ikke lenger har høyinflasjon, og foretaket ikke lenger omarbeider sitt finansregnskap i samsvar med IAS 29, skal foretaket som historisk kost for omregning til presentasjonsvalutaen benytte beløp som er omarbeidet til prisnivået på tidspunktet da foretaket sluttet å omarbeide sitt finansregnskap.

Omregning av en utenlandsk virksomhet

- 44 Nr. 45-47 får anvendelse i tillegg til nr. 38-43 når resultatene og den finansielle stillingen til en utenlandsk virksomhet omregnes til en presentasjonsvaluta slik at den utenlandske virksomheten kan inkluderes i det rapporterende foretakets finansregnskap ved konsolidering, forholdsmessig konsolidering eller etter egenkapitalmetoden.
- 45 Innarbeiding av en utenlandsk virksomhets resultater og finansielle stilling i det rapporterende foretakets resultater og finansielle stilling foretas etter vanlige konsolideringsprinsipper, for eksempel eliminering av konserninterne saldoer og konserninterne transaksjoner i et datterforetak (se IAS 27 og IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»). En konsernintern monetær eiendel (eller forpliktelse), enten den er kortsiktig eller langsiktig, kan imidlertid ikke elimineres mot den tilsvarende konserninterne forpliktelsen (eller eiendelen)

uten at resultatene av valutasingninger framkommer i konsernregnskapet. Dette skyldes at den monetære posten utgjør en plikt til å veksle en valuta til en annen, og utsetter det rapporterende foretaket for mulige gevinster eller et tap som følge av valutasingninger. I det rapporterende foretakets finansregnskap skal følgende slike valutakursdifferanser fortsatt innregnes i resultatet, eller, dersom de oppstår som følge av omstendighetene beskrevet i nr. 32, klassifiseres som egenkapital inntil den utenlandske virksomheten avhendes.

- 46 Når en utenlandsk virksomhets finansregnskap er utarbeidet per et annet tidspunkt enn det rapporterende foretakets finansregnskap, utarbeider den utenlandske virksomheten ofte tilleggsberetninger per samme tidspunkt som det rapporterende foretakets finansregnskap. Når dette ikke gjøres, tillater IAS 27 at et annet rapporteringstidspunkt benyttes, forutsatt at forskjellen ikke er større enn tre måneder og at det foretas justeringer for virkningene av eventuelle betydelige transaksjoner eller andre hendelser som skjer mellom de forskjellige tidspunktene. I slike tilfeller omregnes den utenlandske virksomhetens eiendeler og forpliktelser til valutakursen på den utenlandske virksomhetens balansedag. Det foretas justeringer for betydelige valutakursendringer fram til det rapporterende foretakets balansedag i samsvar med IAS 27. Samme framgangsmåte benyttes ved anvendelse av egenkapitalmetoden på tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter, og ved forholdsmessig konsolidering i felleskontrollerte virksomheter, i samsvar med IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» og IAS 31.
- 47 Eventuell goodwill som følge av overtakelse av en utenlandsk virksomhet og eventuelle reguleringer av eiendelers og forpliktelers balanseførte verdi til virkelig verdi ved overtakelsen av den utenlandske virksomheten, skal behandles som eiendeler og forpliktelser i den utenlandske virksomheten. De skal således uttrykkes i den utenlandske virksomhetens funksjonelle valuta og omregnes til sluttkursen i samsvar med nr. 39 og 42.

Avhending av en utenlandsk virksomhet

- 48 Ved avhending av en utenlandsk virksomhet skal det akkumulerte beløpet for valutakursdifferanser som er utsatt i den atskilte egenkapitalposten for den utenlandske virksomheten, innregnes i resultatet når gevinsten eller tapet ved avhendingen innregnes.
- 49 Et foretak kan avhende sin andel i en utenlandsk virksomhet ved salg, avvikling, tilbakebetaling av aksjekapital eller nedleggning av hele eller deler av foretaket. Utbetaling av utbytte er bare en del av avhendingen når den utgjør en avkastning på investeringen, for eksempel når utbyttet utbetales av overskudd før en overtakelse. Ved delvis avhending inkluderes bare den forholdsmessige andelen av den tilknyttede akkumulerte valutakursdifferansen i gevinsten eller tapet. En nedskrivning av en utenlandsk virksomhets balanseførte verdi utgjør ikke en delvis avhending. Derfor innregnes ikke noen del av den utsatte kursgevinsten eller det utsatte kurstapet i resultatet når nedskrivningen foretas.

SKATTEMESSIGE VIRKNINGER AV ALLE VALUTAKURSDIFFERANSER

- 50 Gevinster og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta og valutakursdifferanser som følge av omregning av et foretaks (herunder en utenlandsk virksomhets) resultater og finansielle stilling til en annen valuta, kan ha skattemessige virkninger. IAS 12: «Inntektsskatt» får anvendelse på slike skattemessige virkninger.

OPPLYSNINGER

- 51 I nr. 53 og 55-57 gjelder henvisninger til «funksjonell valuta», når det gjelder et konsern, morforetakets funksjonelle valuta.
- 52 Et foretak skal opplyse om
- a) beløpet for valutakursdifferanser som er innregnet i resultatet, unntatt når disse stammer fra finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IAS 39, og
 - b) netto valutakursdifferanser som er klassifisert i en atskilt egenkapitalpost, og en avstemming av beløpet for slike valutakursdifferanser ved begynnelsen og slutten av perioden.
- 53 Når presentasjonsvalutaen er forskjellig fra den funksjonelle valutaen, skal det opplyses om dette, samt om den funksjonelle valutaen og årsaken til at det anvendes en annen presentasjonsvaluta.
- 54 Når det foretas en endring av enten det rapporterende foretakets eller en betydelig utenlandsk virksomhets funksjonelle valuta, skal det opplyses om dette, samt om årsaken til endringen.

- 55 Når et foretak presenterer sitt finansregnskap i en annen valuta enn sin funksjonelle valuta, skal foretaket bare angi at finansregnskapet er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering dersom det er i samsvar med alle bestemmelser i alle relevante standarder og alle relevante tolkninger av disse standardene, herunder omregningsmetoden fastsatt i nr. 39 og 42.
- 56 Et foretak presenterer noen ganger sitt finansregnskap eller annen finansiell informasjon i en annen valuta enn sin funksjonelle valuta uten å oppfylle kravene i nr. 55. Et eksempel på dette er et foretak som omregner bare utvalgte poster fra sitt finansregnskap til en annen valuta. Et annet eksempel er et foretak hvis funksjonelle valuta ikke er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, som omregner finansregnskapet til en annen valuta ved å omregne alle postene til den seneste sluttkursen. Slik omregning er ikke i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, og det kreves derfor opplysninger som fastsatt i nr. 57.
- 57 Når et foretak presenterer sitt finansregnskap eller annen finansiell informasjon i en valuta som er forskjellig fra enten dets funksjonelle valuta eller dets presentasjonsvaluta, og kravene i nr. 55 ikke er oppfylt, skal foretaket
- a) angi tydelig at denne informasjonen er tilleggsinformasjon, for å skille den fra den informasjon som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering,
 - b) opplyse om i hvilken valuta tilleggsinformasjonen blir vist, og
 - c) opplyse om foretakets funksjonelle valuta og hvilken omregningsmetode som er benyttet for å utarbeide tilleggsinformasjonen.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 58 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.
- 58A Ved «Nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet» (endring av IAS 21), utgitt i desember 2005, ble nr. 15A tilføyd og nr. 33 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse.
- 59 Et foretak skal anvende nr. 47 fremadrettet på alle overtakelser som finner sted etter begynnelsen av regnskapsperioden da denne standard anvendes første gang. Tilbakevirkende anvendelse av nr. 47 på tidligere overtakelser er tillatt. Ved overtakelse av en utenlandsk virksomhet som behandles fremadrettet, men som fant sted før tidspunktet for førstegangsanvendelse av denne standard, skal foretaket ikke omarbeide tidligere regnskapsår, og kan følgelig, når det er hensiktsmessig, behandle reguleringer av goodwill og virkelig verdi som stammer fra overtakelsen, som foretakets eiendeler og forpliktelser i stedet for som den utenlandske virksomhetens eiendeler og forpliktelser. Disse reguleringene av goodwill og virkelig verdi er derfor enten allerede uttrykt i foretakets funksjonelle valuta, eller så er de ikke-monetære poster i utenlandsk valuta, som skal presenteres til valutakursen på overtakelsestidspunktet.
- 60 Alle andre endringer som oppstår som følge av anvendelsen av denne standard, skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil».

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 61 Denne standard erstatter IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» (revidert i 1993).
- 62 Denne standard erstatter følgende tolkninger:
- a) SIC-11: «Utenlandsk valuta — balanseføring av tap som følge av betydelige devalueringer»
 - b) SIC-19: «Rapporteringsvaluta — måling og presentasjon av finansregnskap etter IAS 21 og IAS 29», og
 - c) SIC-30: «Rapporteringsvaluta — omregning fra målingsvaluta til presentasjonsvaluta».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 23***Låneutgifter*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av låneutgifter. Denne standard krever generelt at låneutgifter kostnadsføres umiddelbart. Standarden tillater imidlertid, som tillatt alternativ metode, kapitalisering av låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av låneutgifter.
- 2 Denne standard erstatter IAS 23: «Kapitalisering av låneutgifter», godkjent i 1983.
- 3 Denne standard omhandler ikke faktiske eller implisitte utgifter knyttet til egenkapital, herunder preferansekapital som ikke er klassifisert som forpliktelse.

DEFINISJONER

- 4 Følgende begreper anvendes i denne standard:
«Låneutgifter» er renteutgifter og andre utgifter som et foretak pådrar seg i forbindelse med lån av midler.
En «kvalifiserende eiendel» er en eiendel som krever en lang periode for å bli klar for påtenkt bruk eller salg.
- 5 Låneutgifter kan omfatte
 - a) rente på kassekreditt samt kortsiktige og langsiktige lån,
 - b) amortisering av kursgevinst eller kurstap knyttet til lån,
 - c) amortisering av tilleggsgutgifter som har påløpt i forbindelse med lån,
 - d) finansutgifter knyttet til finansielle leieavtaler innregnet i samsvar med IAS 17: «Leieavtaler», og
 - e) kursdifferanser fra lån i utenlandsk valuta, i den grad de regnes som en justering av renteutgiftene.
- 6 Eksempler på kvalifiserende eiendeler er beholdninger som krever en lang periode før de er klar til å selges, produksjonsanlegg, energiproduksjonsanlegg og investeringseiendom. Andre investeringer, samt beholdninger som rutinemessig og regelmessig framstilles eller på annen måte produseres i store mengder over en kort periode, er ikke kvalifiserende eiendeler. Eiendeler som er klar for påtenkt bruk eller salg når de anskaffes, er heller ikke kvalifiserende eiendeler.

LÅNEUTGIFTER — ANBEFALT METODE**Innregning**

- 7 Låneutgifter skal innregnes som kostnad i regnskapsperioden da de har påløpt.
- 8 I henhold til anbefalt metode innregnes låneutgifter som kostnad i den perioden de har påløpt, uansett hvordan lånet anvendes.

Opplysninger

- 9 Finansregnskapet skal opplyse om hvilke regnskapsprinsipper som er anvendt for låneutgifter.

LÅNEUTGIFTER — TILLATT ALTERNATIV METODE**Innregning**

- 10 Låneutgifter skal innregnes som kostnad i perioden da de har påløpt, unntatt i den utstrekning de er kapitalisert i samsvar med nr. 11.

- 11 Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel, skal kapitaliseres som del av den aktuelle eiendelens anskaffelseskost. Beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres, skal fastsettes i samsvar med denne standard.
- 12 I henhold til tillatt alternativ metode inngår låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en eiendel, i denne eiendelens anskaffelseskost. Slike låneutgifter kapitaliseres som del av eiendelens anskaffelseskost når det er sannsynlig at de vil føre til framtidige økonomiske fordeler for foretaket, og utgiftene kan måles på en pålitelig måte. Andre låneutgifter skal innregnes som kostnad i regnskapsperioden da de har påløpt.

Låneutgifter som kan kapitaliseres

- 13 Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel, er de låneutgifter som ville ha vært unngått dersom den kvalifiserende eiendelen ikke hadde medført anskaffelsesutgifter. Når et foretak låner midler spesielt med sikte på anskaffelse av en bestemt kvalifiserende eiendel, er det enkelt å identifisere de låneutgiftene som har direkte tilknytning til den aktuelle kvalifiserende eiendelen.
- 14 Det kan være vanskelig å identifisere et direkte forhold mellom bestemte lån og en kvalifiserende eiendel, og å fastslå hvilke lån som ellers kunne ha vært unngått. Slike vanskeligheter oppstår for eksempel når et foretaks finansieringsaktiviteter samordnes sentralt. Vanskeligheter oppstår også når et konsern benytter en rekke gjeldsinstrumenter for å låne midler til ulike rentesatser, og låner disse midlene på forskjellige grunnlag til andre foretak i konsernet. Andre komplikasjoner oppstår gjennom bruk av lån i eller knyttet til utenlandske valutaer, når konsernet driver virksomhet innenfor økonomier med høyinflasjon, samt i forbindelse med svingninger i valutakurser. Konklusjonen er at det vanskelig å fastsette beløpet for låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse av en kvalifiserende eiendel, og det er nødvendig å utøve skjønn.
- 15 I den grad midler lånes spesielt med sikte på anskaffelse av en kvalifiserende eiendel, skal beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres, svare til de faktiske låneutgiftene som påløper det aktuelle lånet i perioden, med fradrag for eventuelle kapitalinntekter fra midlertidig investering av lånene.
- 16 Finansieringsordningene for en kvalifiserende eiendel kan føre til at et foretak låner midler og pådrar seg tilknyttede låneutgifter før noen eller alle midlene benyttes til å betale utgifter knyttet til den kvalifiserende eiendelen. I slike tilfeller investeres ofte midlene midlertidig i påvente av at utgiftene knyttet til den kvalifiserende eiendelen skal betales. Ved fastsettelse av beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres i en periode, skal eventuelle kapitalinntekter fra slike midler trekkes fra de påløpte låneutgiftene.
- 17 I den grad midler lånes inn på generelt grunnlag og brukes for å anskaffe en kvalifiserende eiendel, skal beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres, fastsettes ved å anvende en kapitaliseringssats på utgiftene til denne eiendelen. Kapitaliseringssatsen skal være lik det veide gjennomsnittet av låneutgiftene til foretakets utestående lån i perioden, bortsett fra lån som er tatt opp spesielt med sikte på anskaffelse av en kvalifiserende eiendel. Beløpet for låneutgiftene som er kapitalisert i løpet av en periode, skal ikke overstige beløpet for låneutgifter som har påløpt i samme periode.
- 18 I noen tilfeller er det hensiktsmessig å inkludere alle lån som morforetaket og dets datterforetak har tatt opp, når det veide gjennomsnittet av låneutgiftene skal beregnes, mens det i andre tilfeller er hensiktsmessig at hvert datterforetak bruker et veid gjennomsnitt av låneutgiftene knyttet til deres egne lån.

Når en kvalifiserende eiendels balanseførte verdi overstiger gjenvinnbart beløp

- 19 Når en kvalifiserende eiendels balanseførte verdi eller forventede endelige anskaffelseskost overstiger eiendelens gjenvinnbare beløp eller netto realisasjonsverdi, skal eiendelens balanseførte verdi nedskrives eller føres ut av balansen i samsvar med kravene i andre standarder. I visse tilfeller tilbakeføres det beløp som er nedskrevet eller ført ut av balansen, i samsvar disse standardene.

Oppstart av kapitalisering

- 20 Kapitalisering av låneutgifter som del av en kvalifiserende eiendels anskaffelseskost startes opp når
- a) utgiftene til anskaffelse av eiendelen påløper,
 - b) låneutgiftene påløper, og

c) aktiviteter som er nødvendige for å forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, er igangsatt.

- 21 Utgifter knyttet til en kvalifiserende eiendel omfatter bare de utgifter som har medført betalinger i kontanter, overføringer av andre eiendeler eller en forutsetning om rentebærende forpliktelser. Utgifter reduseres gjennom eventuelle delbetalinger og tilskudd som mottas i forbindelse med eiendelen (se IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»). En eiendels gjennomsnittlige balanseførte verdi i en periode, herunder låneutgifter som er kapitalisert tidligere, er vanligvis en rimelig tilnærming av de utgiftene som kapitaliseringssatsen anvendes på i samme periode.
- 22 De aktiviteter som er nødvendige for å forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, omfatter mer enn eiendelens fysiske tilvirkning. De omfatter teknisk og administrativt arbeid før den fysiske tilvirkningen begynner, for eksempel aktiviteter knyttet til innhenting av tillatelser før den fysiske tilvirkningen begynner. Slike aktiviteter omfatter imidlertid ikke at en eiendel innehas mens det ikke pågår noen form for produksjon eller utvikling som endrer eiendelens tilstand. Låneutgifter som påløper under utbygging av en tomt, kapitaliseres for eksempel i den perioden da det pågår aktiviteter knyttet til utbyggingen. Låneutgifter som påløper mens tomter anskaffet for utbyggingsformål beholdes uten at det pågår noen form for tilknyttet utviklingsaktivitet, oppfyller imidlertid ikke kriteriene for kapitalisering.

Midlertidig opphør av kapitalisering

- 23 Kapitalisering av låneutgifter skal opphøre midlertidig i lengre perioder da den aktive utviklingen avbrytes.
- 24 Låneutgifter kan påløpe i en lengre periode da de aktivitetene som er nødvendige for å forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, avbrytes. Slike utgifter er utgifter knyttet til besittelse av delvis fullførte eiendeler, og oppfyller ikke kriteriene for kapitalisering. Det er imidlertid ikke vanlig at kapitalisering av låneutgifter opphører i en periode da det utføres omfattende teknisk og administrativt arbeid. Kapitalisering av låneutgifter opphører heller ikke dersom en midlertidig forsinkelse er en nødvendig del av prosessen med å klargjøre en eiendel for dens påtenkte bruk eller salg. Kapitalisering kan for eksempel fortsette i en lengre periode som er nødvendig for at beholdninger skal modnes, eller i en lengre periode byggingen av en bro forsinkes av høy vannstand, dersom slik høy vannstand er vanlig i byggeperioden i det aktuelle geografiske området.

Opphør av kapitalisering

- 25 Kapitalisering av låneutgifter skal opphøre når praktisk talt alle aktiviteter som er nødvendige for å forberede den kvalifiserende eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, er fullført.
- 26 En eiendel er vanligvis klar til påtenkt bruk eller salg når eiendelens fysiske tilvirkning er fullført, selv om det fremdeles pågår administrativt rutinearbeid. I tilfeller der det bare gjenstår mindre endringer, så som utsmykning av en eiendom etter kjøperens eller brukerens anvisninger, innebærer dette at praktisk talt alle aktiviteter er fullført.
- 27 Når tilvirkningen av en kvalifiserende eiendel fullføres i deler, og hver del kan benyttes mens tilvirkningen av andre deler fortsetter, skal kapitalisering av låneutgifter opphøre når praktisk talt alle aktiviteter som er nødvendige for å forberede den aktuelle delen til dens påtenkte bruk eller salg, er fullført.
- 28 En næringspark som består av flere bygninger, der hver bygning kan benyttes separat, er et eksempel på en kvalifiserende eiendel der hver del kan benyttes samtidig som tilvirkningen av andre deler fortsetter. Et eksempel på en kvalifiserende eiendel som må fullføres før andre deler benyttes, er et industrianlegg der flere prosesser utføres i en bestemt rekkefølge ved ulike deler av anlegget innenfor samme anleggssted, så som et stålverk.

OPPLYSNINGER

- 29 Finansregnskapet skal inneholde følgende opplysninger:
- a) regnskapsprinsippene som er anvendt for låneutgifter,
 - b) beløpet for låneutgifter som er kapitalisert i perioden, og
 - c) kapitaliseringssatsen som er benyttet for å fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 30 Når anvendelse av denne standard innebærer en endring i regnskapsprinsipper, oppfordres foretaket til å justere sitt finansregnskap i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil». Som alternativ skal foretaket kapitalisere bare de låneutgiftene som har påløpt etter ikrafttredelsestidspunktet for den standard som oppfyller kriteriene for kapitalisering.

IKRAFTTREDELSE

- 31 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1995 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 24***Opplysninger om nærstående parter*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å sikre at et foretaks finansregnskap inneholder de nødvendige opplysninger til å rette oppmerksomhet mot muligheten for at foretakets finansielle stilling og resultat kan ha blitt påvirket av nærstående parter, og av transaksjoner og mellomværender med slike parter.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved
- a) identifisering av forhold til og transaksjoner med nærstående parter,
 - b) identifisering av mellomværender i forholdet mellom et foretak og dets nærstående parter,
 - c) identifisering av omstendigheter der det kreves opplysninger om forhold nevnt i bokstav a) og b),
 - d) fastsettelse av hvilke opplysninger som skal gis om disse forholdene.
- 3 Denne standard krever at opplysninger om transaksjoner og mellomværender med nærstående parter i det separate finansregnskapet til et morforetak, en deltaker i felleskontrollert virksomhet eller en investor skal presenteres i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap».
- 4 Transaksjoner og mellomværender med nærstående parter i andre foretak i et konsern skal opplyses i et foretaks finansregnskap. Konserninterne transaksjoner og mellomværender med nærstående parter blir eliminert ved utarbeidelse av konsernets konsernregnskap.

FORMÅLET MED OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

- 5 Forhold mellom nærstående parter er et normalt trekk ved handel og forretninger. Foretak utfører for eksempel ofte deler av sine aktiviteter gjennom datterforetak, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede foretak. Under slike omstendigheter ligger foretakets evne til å påvirke de finansielle og operasjonelle prinsippene til virksomheten det er investert i, gjennom kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse.
- 6 Et forhold mellom nærstående parter kan ha innvirkning på et foretaks resultat og finansielle stilling. Nærstående parter kan inngå transaksjoner som ikke-nærstående parter ikke ville inngå. Et foretak som for eksempel selger varer til sitt morforetak til anskaffelseskost, selger kanskje ikke på de samme betingelsene til en annen kunde. Dessuten kan det være at transaksjoner mellom nærstående parter ikke blir utført i samme omfang som mellom ikke-nærstående parter.
- 7 Resultatet for og den finansielle stillingen til et foretak kan påvirkes av et forhold til nærstående parter, selv om det ikke forekommer transaksjoner med nærstående parter. Det at et slikt forhold eksisterer, kan være tilstrekkelig til å påvirke foretakets transaksjoner med andre parter. Et datterforetak kan for eksempel avslutte forretningsforhold med en handelspartner ved at morforetaket overtar et søsterforetak innenfor samme virksomhetsgren som den tidligere handelspartneren. En part kan også avstå fra å handle på grunn av en annen parts betydelige innflytelse, for eksempel kan et datterforetak instrueres av sitt morforetak om ikke å engasjere seg i forskning og utvikling.
- 8 Av disse grunnene kan kunnskap om transaksjoner med, mellomværender med og forhold til nærstående parter påvirke brukere av finansregnskaps vurderinger av et foretaks virksomhet, herunder vurderinger av risiko og muligheter som foretaket står overfor.

DEFINISJONER

- 9 Følgende begreper anvendes i denne standard:
- «Nærstående part»: en part er nærstående part til et foretak dersom
- a) parten direkte eller indirekte gjennom én eller flere mellommenn
 - i) kontrollerer, blir kontrollert av eller er under samme kontroll som foretaket (dette inkluderer morforetak, datterforetak og søsterforetak),
 - ii) har en interesse i foretaket som gir det betydelig innflytelse over foretaket, eller

- iii) har felles kontroll over foretaket,
- b) parten er et tilknyttet foretak (som definert i IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak»),
- c) parten er en felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltaker (se IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»),
- d) parten er en av nøkkelpersonene i foretakets eller dets morforetaks ledelse,
- e) parten er et nært medlem av familien til en hvilken som helst enkeltperson som det vises til i bokstav a) eller d),
- f) parten er et foretak som, direkte eller indirekte, er under kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse av en enkeltperson som det vises til i bokstav d) eller e), eller
- g) parten er en pensjonsordning for de ansatte i foretaket eller for ethvert foretak som er en nærstående part til foretaket.

En «transaksjon mellom nærstående parter» er en overføring av ressurser, tjenester eller plikter mellom nærstående parter, uansett om det tas en pris for dette eller ikke.

«Nære medlemmer av en enkeltpersons familie» er familiemedlemmer som kan forventes å påvirke eller blir påvirket av denne enkeltpersonen i deres forretninger med foretaket. Slike familiemedlemmer kan omfatte

- a) enkeltpersonens partner og barn,
- b) barn av enkeltpersonens partner, og
- c) personer som forsørges av enkeltpersonen eller dennes partner.

«Godtgjørelse» omfatter alle ytelser til ansatte (som definert i IAS 19: «Ytelser til ansatte»), herunder ytelser til ansatte som IFRS 2: «Aksjebasert betaling» kommer til anvendelse på. Ytelser til ansatte er alle former for vederlag som er betalt, skal betales eller gis av foretaket, eller på vegne av foretaket, som motytelse for tjenester som utføres for foretaket. Det omfatter også vederlag som betales på vegne av et morforetak til foretaket når det dreier seg om foretaket selv. Godtgjørelse omfatter

- a) kortsiktige ytelser til ansatte, for eksempel lønn og trygdeavgifter, ferie og sykefravær med lønn, overskuddsdeling og bonusutbetalinger (dersom disse skal utbetales innen tolv måneder fra regnskapsperiodens slutt), samt ikke-monetære ytelser (for eksempel legehjelp, bolig, bil og gratis eller subsidierte varer eller tjenester) for nåværende ansatte,
- b) pensjonsytelser så som pensjoner, andre fratredelsesytelser, livsforsikring og legehjelp etter fratredelse,
- c) andre langsiktige ytelser til ansatte, herunder permisjon knyttet til ansiennitet eller tjenestefri (sabbatsår), ytelser knyttet til jubileer eller andre ytelser knyttet til ansiennitet, ytelser ved langsiktig arbeidsuførhet og, dersom de ikke skal utbetales i sin helhet innen tolv måneder etter regnskapsperiodens slutt, overskuddsdeling, bonusutbetalinger og utsatt kompensasjon,
- d) sluttvederlag, og
- e) aksjebasert betaling.

«Kontroll» er makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter.

«Felles kontroll» er den avtalte delingen av kontroll over en økonomisk aktivitet.

«Nøkkelpersoner i ledelsen» er de personer som har myndighet til og ansvar for å planlegge, styre og kontrollere foretakets aktiviteter direkte eller indirekte, herunder alle foretakets styremedlemmer (enten de er ansatt i foretaket eller ikke). «Betydelig innflytelse» er makt til å delta i de finansielle og driftsmessige prinsippavgjørelsene til et foretak, men er ikke kontroll over disse prinsippene. Betydelig innflytelse kan oppnås ved aksjeeierskap, vedtekter eller avtaler.

- 10 Ved vurdering av et mulig forhold mellom nærstående parter skal oppmerksomheten rettes mot det reelle innholdet i forholdet og ikke bare mot forholdets juridiske form.
- 11 I denne standard er følgende ikke nødvendigvis å anse som nærstående parter:
 - a) To foretak bare fordi de har et styremedlem eller en annen nøkkelperson i ledelsen felles, uavhengig av bokstav d) og f) i definisjonen av «nærstående part».

- b) To deltakere i felleskontrollert virksomhet bare fordi de deler felles kontroll over en felleskontrollert virksomhet.
- c) i) Selskaper som sørger for finansiering,
 - ii) fagforeninger,
 - iii) foretak for offentlige tjenester, og
 - iv) offentlige departementer og organer,utelukkende i kraft av deres ordinære forbindelser med et foretak (selv om de kan påvirke et foretaks handlefrihet eller delta i foretakets beslutningstakingsprosess).
- d) En kunde, leverandør, franchisegiver, distributør eller generalagent som et foretak har en betydelig mengde forretninger med, bare gjennom den økonomiske avhengigheten dette skaper.

OPPLYSNINGER

- 12 Det skal opplyses om forhold mellom morforetak og datterforetak, uansett om det har forekommet transaksjoner mellom disse nærstående partene eller ikke. Et foretak skal opplyse om navnet på foretakets morforetak og, dersom dette er et annet foretak enn morforetaket, navnet på det overordnede morforetaket. Dersom ingen av foretakets morforetak eller det overordnede morforetaket avlegger finansregnskap som er offentlig tilgjengelige, skal det også opplyses om navnet på det neste overordnede morforetaket som avlegger finansregnskap.
- 13 For at en bruker av finansregnskap skal kunne danne seg en oppfatning av hvilke virkninger forhold mellom nærstående parter har for et foretak, er det hensiktsmessig å opplyse om forholdet mellom nærstående parter der det foreligger kontroll, uansett om det har forekommet transaksjoner mellom de nærstående partene eller ikke.
- 14 Identifiseringen av forhold mellom nærstående parter mellom morforetak og datterforetak kommer i tillegg til opplysningskravene i IAS 27, IAS 28 og IAS 31, som krever en hensiktsmessig oppstilling og beskrivelse av betydelige investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak.
- 15 Når verken foretakets morforetak eller det overordnede morforetaket avlegger finansregnskap som er offentlig tilgjengelige, skal foretaket også opplyse om navnet på det neste overordnede morforetaket som avlegger finansregnskap. Det neste overordnede morforetaket er det første morforetaket i konsernet over det umiddelbare morforetaket som utgir offentlig tilgjengelige konsernregnskap.
- 16 Et foretak skal opplyse om godtgjørelse til nøkkelpersoner i ledelsen samlet og for hver av følgende kategorier:
 - a) kortsiktige ytelser til ansatte,
 - b) pensjonsytelser,
 - c) andre langsiktige ytelser,
 - d) sluttvederlag, og
 - e) aksjebasert betaling.
- 17 Dersom det har forekommet transaksjoner mellom nærstående parter, skal foretaket opplyse om hva slags forhold det har til den nærstående parten, og gi informasjon om transaksjoner og mellomværender som er nødvendige for en forståelse av forholdets mulige virkninger på finansregnskapet. Disse opplysningskravene kommer i tillegg til kravene i nr. 16 om å opplyse om godtgjørelse til nøkkelpersoner i ledelsen. Disse opplysningene skal minst inneholde
 - a) størrelsen på transaksjonene,
 - b) størrelsen på mellomværender, og
 - i) tilknyttede vilkår og betingelser, herunder om de er sikret, samt hvilken form for vederlag oppgjøret skal bestå av, og
 - ii) detaljer om eventuelle garantier som er gitt eller mottatt,
 - c) avsetninger for tapsutsatte fordringer knyttet til mellomværender, og
 - d) kostnaden som er innregnet i løpet av perioden med hensyn til usikre eller tapsutsatte fordringer som er utestående hos nærstående parter.

- 18 Opplysningene som kreves av nr. 17, skal gis separat for hver av følgende kategorier:
- a) morforetaket,
 - b) foretak med felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket,
 - c) datterforetak,
 - d) tilknyttede foretak,
 - e) felleskontrollert virksomhet der foretaket er deltaker,
 - f) nøkkelpersonell i ledelsen av foretaket eller foretakets morforetak, og
 - g) andre nærstående parter.
- 19 Klassifiseringen av beløp som skal betales til og mottas fra nærstående parter i de ulike kategoriene, slik det kreves i henhold til nr. 18, er en utvidelse av kravene i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» om informasjon som skal presenteres enten i balansen eller i notene. Kategoriene er utvidet for å gi en mer omfattende analyse av balanser vis-à-vis nærstående parter, og kommer til anvendelse på transaksjoner med nærstående parter.
- 20 Følgende er eksempler på transaksjoner som det skal gis opplysninger om dersom de utføres med en nærstående part:
- a) kjøp eller salg av varer (ferdige eller uferdige),
 - b) kjøp eller salg av eiendom og andre eiendeler,
 - c) tjenesteyting eller mottatte tjenester,
 - d) leieavtaler,
 - e) overføring av forskning og utvikling,
 - f) overføringer i henhold til lisensordninger,
 - g) overføringer i henhold til finansieringsordninger (herunder lån og egenkapitalbidrag i kontanter eller i naturalia),
 - h) avsetning for garantier eller sikkerhetsstillelse, og
 - i) oppgjør av forpliktelser på vegne av foretaket eller av foretaket på vegne av en annen part.
- Et morforetaks eller datterforetaks deltakelse i en ytelsesbasert pensjonsordning som deler risikoen mellom konsernforetak, regnes som en transaksjon mellom nærstående parter (se IAS 19 nr. 34B).
- 21 Opplysninger om at transaksjoner med nærstående parter ble foretatt på vilkår som tilsvarer dem som gjelder i transaksjoner på armlengdes avstand, skal bare gis dersom disse vilkårene kan begrunnes.
- 22 Det kan i foretakets finansregnskap opplyses samlet om poster av tilsvarende art, bortsett fra der det er nødvendig med separate opplysninger for en forståelse av virkningene av transaksjoner mellom nærstående parter.

IKRAFTTREDELSE

- 23 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.
- 23A Et foretak skal anvende endringene i nr. 20 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender endringene i IAS 19: «Ytelser til ansatte — aktuarmessige gevinster og tap, samstyrte pensjonsordninger og opplysninger» på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse på den tidligere perioden.

OPPHEVING AV IAS 24 (AJOURFØRT I 1994)

- 24 Denne standard erstatter IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter» (ajourført i 1994).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 26***Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard får anvendelse på finansregnskap for pensjonsinnretninger, der slike finansregnskap utarbeides.
- 2 Pensjonsinnretninger omtales noen ganger med andre betegnelser, for eksempel «pensjonsplaner». I denne standard anses en pensjonsinnretning som et selvstendig rapporterende foretak som er atskilt fra arbeidsgiverne til pensjonsordningens deltakere. Alle andre standarder får anvendelse på finansregnskap for pensjonsinnretninger, i den utstrekning disse standardene ikke er erstattet av denne standard.
- 3 Denne standard omhandler regnskapsføring av innretningen og innretningens rapportering til alle deltakere under ett. Den omhandler ikke opplysninger til enkelt deltakere om deres rett til pensjonsytelser.
- 4 IAS 19: «Ytelser til ansatte» omhandler beregning av kostnader til pensjonsytelser i årsregnskapet til arbeidsgivere som har slike pensjonsordninger. Denne standard utfyller derfor IAS 19.
- 5 Pensjonsinnretninger kan være innskuddsbaserte eller ytelsesbaserte pensjonsordninger. Mange pensjonsordninger krever at det opprettes separate fond som kan være særlige rettssubjekter, og kan ha en fondsforvalter som mottar bidrag og utbetaler pensjonsytelser. Denne standard får anvendelse uansett om det opprettes et slik fond, og uansett om det utnevnes fondsforvalter.
- 6 Pensjonsinnretninger som har eiendeler investert hos forsikringsselskaper, er underlagt de samme bestemmelser for regnskapsføring og finansiering som pensjonsordninger som foretar private investeringer. Derfor er slike pensjonsinnretninger omfattet av denne standard, med mindre avtalen med forsikringsselskapet er inngått i en enkelt deltakers eller en gruppe deltakers navn, og forsikringsselskapet har eneansvar for pensjonsytelsene.
- 7 Denne standard omhandler ikke andre former for ytelser til ansatte, for eksempel sluttvederlag, utsatt kompensasjon, ansiennitetspermisjon, særskilte ordninger for førtidspensjonering eller oppsigelse, helse- og velferdsordninger eller bonusordninger. Offentlige trygdeordninger er heller ikke omfattet av denne standard.

DEFINISJONER

- 8 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Pensjonsinnretninger» er pensjonsordninger der et foretak sørger for ytelser til ansatte i forbindelse med eller etter tjenesteslutt (enten i form av en årlig inntekt eller som en engangssum), når slike ytelser eller bidrag til dem kan beregnes eller estimeres før fratredelsen ut fra vilkårene i en avtale eller ut fra foretakets praksis.

«Innskuddsbaserte pensjonsordninger» er pensjonsinnretninger der beløpene som skal utbetales som pensjonsytelser, fastsettes ut fra innbetalinger til et fond, sammen med fondets investeringsinntjening.

«Ytelsesbaserte pensjonsordninger» er pensjonsinnretninger der beløpene som skal utbetales som pensjonsytelser, fastsettes ut fra en formel som vanligvis er basert på de ansattes lønn og/eller ansiennitet.

«Fondering» er overføring av eiendeler til et foretak (*fondet*) som er atskilt fra arbeidsgiverens foretak, med henblikk på å oppfylle framtidige plikter med hensyn til utbetaling av pensjonsytelser.

Følgende begreper anvendes også i denne standard:

«Deltakere» er medlemmene av en pensjonsinnretning og andre som er berettiget til ytelser under pensjonsordningen.

«Nettoeiendeler som er disponible til ytelser» er pensjonsordningens eiendeler med fradrag for forpliktelser utover den aktuariemessige nåverdien av lovede pensjonsytelser.

«Aktuariemessig nåverdi av lovede pensjonsytelser» er nåverdien av de forventede utbetalinger fra en pensjonsinnretning til nåværende og tidligere ansatte, som er henførbare til allerede utførte tjenester.

«Ytelser som er innvunnet» er ytelser der rettighetene i henhold til pensjonsinnretningens vilkår ikke er betinget av fortsatt ansettelse.

- 9 Noen pensjonsinnretninger blir finansiert av andre enn arbeidsgiver. Denne standard gjelder også for finansregnskap for slike pensjonsordninger.
- 10 De fleste pensjonsinnretninger er basert på formelle avtaler. Noen pensjonsordninger er uformelle, men er pålagt en viss plikt som følge av arbeidsgiverens faste praksis. Selv om noen pensjonsordninger tillater at arbeidsgiveren begrenser sine plikter under ordningen, er det vanligvis vanskelig for en arbeidsgiver å oppheve en ordning dersom de ansatte skal beholdes. De samme regnskaps- og rapporteringsprinsipper gjelder både for uformelle og formelle pensjonsordninger.
- 11 Mange pensjonsinnretninger krever at det opprettes et separat fond som det betales bidrag til og utbetales ytelser fra. Slike fond kan forvaltes av uavhengige parter. I noen stater kalles slike parter for fondsforvaltere. Begrepet «fondsforvalter» brukes i denne standard for å beskrive slike parter, uansett om det er opprettet et fond eller ikke.
- 12 Pensjonsinnretninger beskrives normalt som enten innskuddsbaserte eller ytelsesbaserte pensjonsordninger, som hver har særlige kjennetegn. I enkelte tilfeller kan en pensjonsordning ha kjennetegn fra begge typer. Slike blandingsordninger anses i denne standard som ytelsesbaserte pensjonsordninger.

INNSKUDDSBASERTE PENSJONSORDNINGER

- 13 Finansregnskapet for en innskuddsbasert pensjonsordning skal inneholde en oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, og en beskrivelse av prinsippene for fondering.
- 14 I en innskuddsbasert pensjonsordning bestemmes størrelsen på deltakernes framtidige ytelser av de bidrag som innbetales av arbeidsgiveren og/eller deltakerne, og av fondets driftseffektivitet og investeringsinntjening. En arbeidsgivers plikt oppfylles normalt ved bidragene til fondet. Rådgivning fra en aktuar er normalt ikke påkrevd, men slik rådgivning benyttes i noen tilfeller for å estimere framtidige ytelser som kan oppnås, basert på nåværende bidrag og varierende framtidige bidrag og investeringsinntjening.
- 15 Deltakerne er interessert i pensjonsordningens aktiviteter, fordi de har direkte innvirkning på størrelsen på deres framtidige ytelser. Deltakerne er interessert i å vite om bidragene er mottatt, og om det er iverksatt tilstrekkelige kontrolltiltak for å beskytte de begunstigedes interesser. Arbeidsgiveren er interessert i at pensjonsordningen drives effektivt og rimelig.
- 16 Formålet med rapportering fra en innskuddsbasert pensjonsordning er periodisk å gi informasjon om ordningen og inntjeningen av dens investeringer. Dette formål oppnås vanligvis ved å presentere finansregnskap som inneholder følgende:
 - a) en beskrivelse av vesentlige aktiviteter i perioden og virkningen av eventuelle endringer i pensjonsordningen, samt medlemskap i pensjonsordningen og ordningens vilkår,
 - b) oppstillinger som viser periodens transaksjoner og investeringsinntjening samt pensjonsordningens finansielle stilling ved utgangen av perioden, og
 - c) en beskrivelse av investeringsprinsippene.

YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

- 17 Finansregnskapet for en ytelsesbasert pensjonsordning skal inneholde enten
 - a) en oppstilling som viser
 - i) nettoeiendelene som er disponible til ytelser,
 - ii) den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser, idet det skilles mellom ytelser som er innvunnet og ytelser som er ikke-innvunnet, og
 - iii) den tilhørende overdekning eller underdekning, eller
 - b) en oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, herunder enten
 - i) en note som opplyser om den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser, idet det skilles mellom ytelser som er innvunnet og ytelser som er ikke-innvunnet, eller
 - ii) en henvisning til denne informasjonen i en tilhørende aktuarrapport.

Dersom det ikke er utarbeidet en aktuarmessig verdsetting på tidspunktet for finansregnskapet, skal den seneste verdsettingen benyttes som grunnlag, og det skal opplyses om tidspunktet for verdsettingen.

- 18 Den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser fastsatt i nr. 17 skal baseres på de ytelser som er lovet i henhold til pensjonsordningens vilkår for tjenestene som er utført til dato, ved anvendelse av enten det nåværende lønnsnivå eller det forventede lønnsnivå, med angivelse av hvilken metode som er benyttet. Det skal også opplyses om virkningen av eventuelle endringer i aktuarmessige forutsetninger som har hatt en vesentlig innvirkning på den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser.
- 19 Finansregnskapet skal inneholde en forklaring på forholdet mellom den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser og nettoeiendelene som er disponible til ytelser, samt prinsippene for fondering av de lovede ytelsene.
- 20 I en ytelsesbasert pensjonsordning avhenger betalingen av lovede pensjonsytelser av ordningens finansielle stilling og deltakernes evne til å yte framtidige bidrag til ordningen, samt ordningens investeringsinntjening og driftseffektivitet.
- 21 En ytelsesbasert pensjonsordning har periodevis behov for rådgivning fra en aktuar for å vurdere ordningens finansielle stilling, gjennomgå forutsetningene og anbefale framtidige bidragsnivåer.
- 22 Formålet med rapportering fra en ytelsesbasert pensjonsordning er periodisk å gi informasjon om ordningens finansielle ressurser og aktiviteter, som er nyttig ved vurdering av forholdet mellom akkumuleringen av ressurser og ordningens ytelser over tid. Dette formål oppnås vanligvis ved å presentere finansregnskap som inneholder følgende:
- a) en beskrivelse av vesentlige aktiviteter i perioden og virkningen av eventuelle endringer i pensjonsordningen, samt medlemskap i pensjonsordningen og ordningens vilkår,
 - b) oppstillinger som viser periodens transaksjoner og investeringsinntjening samt pensjonsordningens finansielle stilling ved utgangen av perioden,
 - c) aktuarmessig informasjon, enten som en del av oppstillingen eller i en separat rapport, og
 - d) en beskrivelse av investeringsprinsippene.

Aktuarmessig nåverdi av lovede pensjonsytelser

- 23 Nåverdien av de forventede utbetalinger fra en pensjonsinnretning kan beregnes og rapporteres på grunnlag av nåværende lønnsnivå eller forventet lønnsnivå fram til tidspunktet for deltakernes fratredelse.
- 24 Følgende er begrunnelser for å velge metoden med nåværende lønnsnivå:
- a) den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser, som er summen av de beløp som i øyeblikket er henførbare til hver deltaker i pensjonsordningen, kan beregnes mer objektivt enn ved å benytte forventet framtidig lønnsnivå, fordi beregningen omfatter færre forutsetninger,
 - b) økninger i ytelser som kan henføres til en lønnsøkning, blir en plikt for pensjonsordningen på tidspunktet for lønnsøkningen, og
 - c) beløpet for den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser ved anvendelse av nåværende lønnsnivåer er vanligvis nærmere det beløp som skal utbetales ved opphør eller avvikling av pensjonsordningen.
- 25 Følgende er begrunnelser for å velge metoden med forventet framtidig lønnsnivå:
- a) finansiell informasjon skal utarbeides under forutsetning om fortsatt drift, uansett hvilke antakelser og estimater som må gjøres,
 - b) i pensjonsordninger beregnet ut fra sluttlønn bestemmes ytelsene med utgangspunkt i lønnsnivået på eller nær fratredelsesdatoen. Derfor må lønns-, bidrags- og avkastningsnivåer framskrives, og
 - c) dersom foretaket unnlater å innarbeide lønnsframskrivninger når det meste av fonderingen er basert på lønnsframskrivninger, kan dette medføre rapportering av en tilsynelatende overfinansiering, selv om pensjonsordningen ikke er overfinansiert, eller rapportering av tilstrekkelig finansiering når pensjonsordningen er underfinansiert.

- 26 Finansregnskapet for pensjonsordningen skal inneholde opplysninger om den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser basert på nåværende lønnsnivå, for å indikere plikten knyttet til ytelser som er opptjent fram til tidspunktet for finansregnskapet. Det opplyses om den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser basert på lønnsframskrivninger for å indikere omfanget av mulige plikter under forutsetning om fortsatt drift, som vanligvis danner grunnlaget for fonderingen. I tillegg til opplysninger om den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser kan det være nødvendig å gi en nærmere forklaring for klart å indikere hvilken sammenheng den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser skal leses i. En slik forklaring kan gis i form av informasjon om tilstrekkeligheten av den planlagte framtidige fonderingen og om fonderingsprinsippene basert på lønnsframskrivninger. Slik informasjon kan inkluderes i finansregnskapet eller i aktuarrapporten.

Hyppighet av aktuarmessig verdsetting

- 27 I mange stater utarbeides det ikke aktuarmessige verdsettinger oftere enn hvert tredje år. Dersom det ikke er utarbeidet en aktuarmessig verdsetting på tidspunktet for finansregnskapet, benyttes den seneste verdsettingen som grunnlag, og det skal opplyses om tidspunktet for verdsettingen.

Finansregnskapets innhold

- 28 For ytelsesbaserte pensjonsordninger presenteres informasjonen i ett av følgende formater, som gjenspeiler forskjellig praksis med hensyn til opplysning om og presentasjon av aktuarmessig informasjon:

- a) finansregnskapet inneholder en oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser og den tilhørende overdekning eller underdekning. Pensjonsordningens finansregnskap inneholder også fortegnelser over endringer i nettoeiendeler som er disponible til ytelser og endringer i den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser. Finansregnskapet kan ledsages av en separat aktuarrapport som underbygger den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser,
- b) et finansregnskap som inneholder en oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, og en oppstilling over endringer i nettoeiendeler som er disponible til ytelser. Det opplyses om den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser i en note til oppstillingen. Finansregnskapet kan også ledsages av en aktuarrapport som underbygger den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser, og
- c) finansregnskap som inneholder en oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, og en oppstilling over endringer i nettoeiendeler som er disponible til ytelser, med angivelse av den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser i en separat aktuarrapport.

I hvert format kan finansregnskapet ledsages av en rapport fra fondsforvalteren i form av en rapport fra ledelsen eller styret, samt en investeringsrapport.

- 29 De som foretrekker formatene beskrevet i nr. 28 a) og b), mener at kvantifiseringen av lovede pensjonsytelser og annen informasjon som gis i disse formatene, hjelper brukerne å vurdere pensjonsordningens nåværende status og sannsynligheten for at ordningens plikter vil bli oppfylt. De mener også at finansregnskapet skal være komplett i seg selv og ikke være avhengig av supplerende opplysninger. Noen mener imidlertid at formatene beskrevet i nr. 28 b) kan gi inntrykk av at det foreligger en forpliktelse, mens den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser etter deres mening ikke har alle kjennetegnene til en forpliktelse.
- 30 De som foretrekker formatet beskrevet i nr. 28 c), mener at den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser ikke skal inkluderes i en fortegnelse over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, slik som i formatet beskrevet i nr. 28 a), og heller ikke opplyses i en note, som i nr. 28 b), fordi den vil bli sammenlignet direkte med pensjonsordningens eiendeler, og en slik sammenligning kan være misvisende. De hevder at aktuarer ikke nødvendigvis sammenligner den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser med investeringenes markedsverdi, men i stedet vurderer nåverdien av forventede kontantstrømmer fra investeringene. Derfor mener de som foretrekker dette formatet, at en slik sammenligning sannsynligvis ikke gjenspeiler aktuarens overordnede vurdering av pensjonsordningen, og at sammenligningen kan misforstås. Noen mener også at informasjon om lovede pensjonsytelser utelukkende skal inkluderes i den separate aktuarrapporten dersom det kan gis en behørig forklaring, uansett om informasjonen er kvantifisert eller ikke.
- 31 Denne standard godtar synspunktene om at det bør tillates å opplyse om lovede pensjonsytelser i en separat aktuarrapport. Den avviser argumentene mot en kvantifisering av den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser. Formatene beskrevet i nr. 28 a) og b) anses derfor som akseptable i henhold til denne standard, i likhet med formatet beskrevet i nr. 28 c), så lenge finansregnskapet inneholder en henvisning til og er ledsaget av en aktuarrapport som inneholder den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser.

ALLE PENSJONSORDNINGER

Verdsetting av pensjonsmidler

- 32 Pensjonsinnretningers investeringer skal regnskapsføres til virkelig verdi. For omsettelige verdipapirer er den virkelige verdien lik markedsverdien. Dersom pensjonsordningen har investeringer som det ikke er mulig å estimere den virkelige verdien av, skal det opplyses om årsaken til at virkelig verdi ikke er benyttet.
- 33 Når det gjelder omsettelige verdipapirer, er den virkelige verdien vanligvis markedsverdien, da denne anses for å gi den beste målingen av verdipapirene på rapporteringstidspunktet og av investeringsinntjeningen for perioden. Verdipapirer som har en fast innløsningsverdi og som er anskaffet for å svare til pensjonsordningens plikter eller bestemte deler av disse, kan regnskapsføres med beløp basert på deres endelige innløsningsverdi, under forutsetning av en konstant avkastning til forfall. Dersom pensjonsordningen har investeringer som det ikke er mulig å estimere den virkelige verdien av, for eksempel fullt eierskap av et foretak, skal det opplyses om årsaken til at virkelig verdi ikke er benyttet. I den utstrekning investeringer regnskapsføres med andre beløp enn markedsverdi eller virkelig verdi, opplyses vanligvis også virkelig verdi. Eiendeler som brukes i driften av fondet, regnskapsføres i samsvar med de relevante standarder.

Opplysninger

- 34 Finansregnskapet for en pensjonsinnretning, enten den er ytelsesbasert eller innskuddsbasert, skal også inneholde følgende informasjon:
- a) en oppstilling over endringer i nettoeiendeler som er disponible til ytelser,
 - b) en oversikt over vesentlige regnskapsprinsipper, og
 - c) en beskrivelse av pensjonsordningen og virkningen av eventuelle endringer i ordningen i løpet av perioden.
- 35 Finansregnskap som presenteres for pensjonsinnretninger, kan inneholde følgende dersom det er relevant:
- a) En oppstilling over nettoeiendeler som er disponible til ytelser, med opplysninger om
 - i) eiendeler ved utgangen av perioden, med passende klassifisering,
 - ii) grunnlaget for verdsettingen av eiendelene,
 - iii) enkeltinvesteringer som enten overstiger 5 % av nettoeiendelene som er disponible til ytelser, eller 5 % av hver klasse eller type av verdipapirer,
 - iv) eventuelle investeringer i arbeidsgiverens foretak, og
 - v) forpliktelser utover den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser,
 - b) En fortegnelse over endringer i nettoeiendelene som er disponible til ytelser, med opplysninger om:
 - i) bidrag fra arbeidsgiver,
 - ii) bidrag fra ansatte,
 - iii) inntekter av investeringer, for eksempel renter og utbytte,
 - iv) andre inntekter,
 - v) ytelser som er utbetalt eller skal utbetales (for eksempel inndelt i ytelser ved fratredelse, død og arbeidsuførhet samt engangsutbetalinger),
 - vi) administrative kostnader,
 - vii) andre kostnader,
 - viii) inntektsskatt,
 - ix) gevinster og tap ved avhending av investeringer og endringer i verdien av investeringer, og
 - x) overføringer fra og til andre pensjonsordninger.
 - c) En beskrivelse av fonderingsprinsippene.

- d) For ytelsesbaserte pensjonsordninger, den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser (som kan inndeles i ytelser som er innvunnet og ytelser som er ikke-innvunnet) basert på de ytelser som er lovet i henhold til pensjonsordningens vilkår for tjenester som er utført til dato, ved anvendelse av enten det nåværende lønnsnivå eller det forventede lønnsnivå.
 - e) For ytelsesbaserte pensjonsordninger, en beskrivelse av de vesentlige aktuarmessige forutsetningene og metoden som er benyttet ved beregning av den aktuarmessige nåverdien av lovede pensjonsytelser.
- 36 Årsrapporten for en pensjonsinnretning skal inneholde en beskrivelse av pensjonsordningen, enten som en del av finansregnskapet eller i en separat rapport. Den kan inneholde følgende:
- a) navnene på arbeidsgiverne og de gruppene av ansatte som omfattes,
 - b) antallet deltakere som mottar ytelser, og antall andre deltakere, med passende klassifisering,
 - c) ordningens type — ytelsesbasert eller innskuddsbasert,
 - d) opplysning om hvorvidt deltakerne bidrar til pensjonsordningen,
 - e) en beskrivelse av de pensjonsytelser deltakerne er blitt lovet,
 - f) en beskrivelse av eventuelle vilkår for opphør av pensjonsordningen, og
 - g) endringer i bokstav a)-f) i løpet av perioden som omfattes av rapporten.

Det er ikke uvanlig å vise til andre dokumenter som er tilgjengelige for brukerne og beskriver pensjonsordningen, og bare inkludere informasjon om etterfølgende endringer.

IKRAFTTREDELSE

- 37 Denne standard trer i kraft for pensjonsinnretningers finansregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 1988 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 27***Konsernregnskap og separat finansregnskap*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard skal anvendes ved utarbeiding og presentasjon av konsernregnskapet til et konsern som kontrolleres av et morforetak.
- 2 Denne standard omhandler ikke metoder for regnskapsføring av virksomhetssammenslutninger og deres virkning på konsolidering, herunder goodwill som oppstår av en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»).
- 3 Denne standard skal også anvendes på regnskapsføring av investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak når et foretak selv velger, eller er pålagt ved lokale bestemmelser, å presentere separat finansregnskap.

DEFINISJONER

- 4 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Konsernregnskap» er et konserns finansregnskap, presentert som regnskapet til en enkelt økonomisk foretaksenhet.

«Kontroll» er makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter.

«Kostmetoden» er en metode for regnskapsføring av en investering der investeringen registreres til anskaffelseskost. Investor innregner bare inntekt fra investeringen i den utstrekning investor mottar utdelinger fra akkumulerte overskudd i foretaket som det er investert i, og som oppstår etter overtakelsestidspunktet. Utdelinger som er mottatt ut over dette overskuddet, anses som inndekking av investeringen, og innregnes som en reduksjon i investeringens anskaffelseskost.

Et «konsern» er et morforetak og alle dets datterforetak.

«Minoritetsinteresse» er den del av resultatet av og nettoeiendelene til et datterforetak som er henførbare til egenkapitalinteresser og som ikke eies av morforetaket, direkte eller indirekte gjennom datterforetak.

Et «morforetak» er et foretak som har ett eller flere datterforetak.

«Separat finansregnskap» er finansregnskap som presenteres av et morforetak, en investor i et tilknyttet foretak eller en deltaker i et felleskontrollert foretak, der investeringene regnskapsføres på grunnlag av den direkte egenkapitalinteressen istedenfor på grunnlag av de rapporterte resultatene og nettoeiendelene til foretakene som det er investert i.

Et «datterforetak» er et foretak, herunder et foretak uten begrenset ansvar, for eksempel et ansvarlig selskap, som kontrolleres av et annet foretak (kalt morforetaket).

- 5 Et morforetak eller dets datterforetak kan være en investor i et tilknyttet foretak eller en deltaker i et felleskontrollert foretak. I disse tilfellene skal konsernregnskap utarbeidet og presentert i samsvar med denne standard også utarbeides slik at de er i samsvar med IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» og IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet».
- 6 For et foretak som beskrevet i nr. 5 er separat finansregnskap det som utarbeides og presenteres i tillegg til finansregnskap som det er vist til i nr. 5. Et separat finansregnskap trenger ikke vedlegges eller følge med disse regnskapene.
- 7 Finansregnskapet til et foretak som ikke har noe datterforetak, tilknyttet foretak eller deltakerandel i et felleskontrollert foretak, er ikke et separat finansregnskap.
- 8 Et morforetak som i samsvar med nr. 10 er unntatt fra å presentere konsernregnskap, kan presentere separat finansregnskap som sitt eneste finansregnskap.

PRESENTASJON AV KONSERNREGNSKAP

- 9 Et morforetak, bortsett fra et morforetak som beskrevet i nr. 10, skal presentere konsernregnskap der det konsoliderer sine investeringer i datterforetak i samsvar med denne standard.
- 10 Et morforetak trenger ikke presentere konsernregnskap dersom, og bare dersom
- a) morforetaket selv er et heleid datterforetak, eller er et deleid datterforetak til et annet foretak og dets andre eiere, herunder dem som ellers ikke har stemmerett, er informert om og ikke har innvendinger mot at morforetaket ikke presenterer konsernregnskap,
 - b) morforetakets gjelds- eller egenkapitalinstrumenter ikke omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder),
 - c) morforetaket ikke har innsendt, og heller ikke er i ferd med å innsende, sitt finansregnskap til et børstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede en klasse av instrumenter i et offentlig marked, og
 - d) det overordnede morforetaket eller et mellomliggende morforetak for det aktuelle morforetaket avlegger konsernregnskap som er offentlig tilgjengelige, og som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering.
- 11 Et morforetak som i samsvar med nr. 10 velger ikke å presentere konsernregnskap og bare presenterer separat finansregnskap, gjør dette i samsvar med nr. 37–42.

VIRKEOMRÅDE FOR KONSERNREGNSKAPET

- 12 Konsernregnskap skal omfatte alle morforetakets datterforetak⁽¹⁾.
- 13 Kontroll antas å foreligge når morforetaket eier, direkte eller indirekte gjennom datterforetak, mer enn halvparten av stemmerettene i et foretak, med mindre og bare i unntakstilfeller det klart kan vises at et slikt eierskap ikke gir kontroll. Kontroll foreligger også når morforetaket eier en halvpart eller mindre av stemmerettene i et foretak der morforetaket har⁽²⁾
- a) makt over mer enn halvparten av stemmerettene gjennom avtale med andre investorer,
 - b) makt til å styre foretakets finansielle prinsipper og driftsprinsipper i henhold til vedtekter eller avtale,
 - c) makt til å oppnevne eller fjerne flertallet av medlemmene i styret eller i et tilsvarende styringsorgan, når kontrollen over foretaket ligger hos dette styret eller styringsorganet, eller
 - d) makt til å avgi flertallet av stemmene i styret eller i et tilsvarende styringsorgan, når kontrollen over foretaket ligger hos dette styret eller styringsorganet.
- 14 Et foretak kan eie tegningsretter, aksjekjøpsopsjoner, gjelds- eller egenkapitalinstrumenter som er konvertible til ordinære aksjer, eller andre tilsvarende instrumenter som har en mulighet, dersom denne utøves eller konverteres, til å gi foretaket stemmeretter eller redusere en annen parts stemmeretter over de finansielle og driftsmessige prinsippene til et annet foretak (potensielle stemmeretter). Tilstedeværelsen og virkningen av potensielle stemmeretter som for øyeblikket kan utøves eller er konvertible, herunder potensielle stemmeretter som innehas av et annet foretak, tas i betraktning når det skal avgjøres om et foretak har makt til å styre et annet foretaks finansielle prinsipper og driftsprinsipper. Potensielle stemmeretter kan ikke utøves eller konverteres i øyeblikket når de for eksempel ikke kan utøves eller konverteres før på et framtidig tidspunkt, eller før en framtidig hendelse inntreffer.
- 15 Når det skal avgjøres om potensielle stemmeretter bidrar til kontroll eller ikke, skal foretaket undersøke alle fakta og omstendigheter (herunder betingelsene for utøvelse av de potensielle stemmerettene og eventuelle andre kontraktsregulerte ordninger, enten hver for seg eller samlet) som påvirker potensielle stemmeretter, bortsett fra ledelsens hensikt med og den finansielle evnen til å utøve eller konvertere potensielle stemmeretter.

⁽¹⁾ Dersom et datterforetak ved overtakelsen oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet», skal det regnskapsføres i samsvar med nevnte standard.

⁽²⁾ Se også SIC-12: «Konsolidering — foretak for særskilte formål».

- 16 [Opphevet]
- 17 [Opphevet]
- 18 [Opphevet]
- 19 Et datterforetak blir ikke ekskludert fra konsolidering bare fordi investor er en risikokapitalorganisasjon, et investeringsfond, et aksjefond eller et lignende foretak.
- 20 Et datterforetak blir ikke ekskludert fra konsernet fordi dets forretningsvirksomhet er forskjellig fra den virksomhet som drives av andre foretak innenfor konsernet. Relevant informasjon kan gis ved at slike datterforetak konsolideres, og ved at tilleggsinformasjon om datterforetakenes ulike former for forretningsvirksomhet gis i konsernregnskapet. For eksempel vil de opplysningene som kreves av IFRS 8: «Driftssegmenter», bidra til å forklare betydningen av ulike former for forretningsvirksomhet innenfor konsernet.
- 21 Et morforetak taper kontroll når det mister makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for foretaket som det er investert i, slik at morforetaket kan oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Tap av kontroll kan forekomme med eller uten en endring i absolutte eller relative eierskapsnivåer. Det vil for eksempel forekomme når et datterforetak blir underlagt kontroll av en offentlig myndighet, rettsinstans, forvalter eller reguleringsmyndighet. Det kan også skje som følge av en avtale.

KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

- 22 Ved utarbeiding av konsernregnskapet slår et foretak sammen finansregnskapet til morforetaket og dets datterforetak post for post ved at like poster for eiendeler, forpliktelser, egenkapital, inntekter og kostnader legges sammen. For at konsernregnskapet skal kunne presentere finansiell informasjon om konsernet sett under ett som ett enkelt foretak, skal følgende foretas:
- a) den balanseførte verdien av morforetakets investering i hvert enkelt datterforetak samt morforetakets andel av egenkapitalen i hvert enkelt datterforetak elimineres (se IFRS 3, som beskriver behandlingen av eventuell goodwill som er resultat av virksomhetssammenslutningen),
 - b) minoritetsinteresser i resultatet til konsoliderte datterforetak for rapporteringsperioden identifiseres, og
 - c) minoritetsinteresser i nettoeiendelene i konsoliderte datterforetak identifiseres, men atskilt fra morforetakets aksjeeieres egenkapital. Minoritetsinteresser i nettoeiendelene består av
 - i) beløpet for disse minoritetsinteressene på tidspunktet for den opprinnelige virksomhetssammenslutningen, beregnet i samsvar med IFRS 3, og
 - ii) minoritetens andel av endringer i egenkapitalen etter tidspunktet for virksomhetssammenslutningen.
- 23 Når det foreligger potensielle stemmeretter, skal andelen av resultatet og endringer i egenkapital henført til morforetaket og minoritetsinteressene fastsettes på grunnlag av nåværende eierandeler, og gjenspeiler ikke en mulig utøvelse eller konvertering av potensielle stemmeretter.
- 24 Konserninterne saldoer, transaksjoner, inntekter og kostnader skal elimineres i sin helhet.
- 25 Konserninterne saldoer og transaksjoner, herunder inntekter, kostnader og utbytte, skal elimineres i sin helhet. Resultat av konserninterne transaksjoner som innregnes i eiendeler, så som beholdninger og anleggsmidler, skal elimineres i sin helhet. Konserninterne tap kan indikere et tap ved verdifall som krever innregning i konsernregnskapet. IAS 12: «Inntektsskatt» får anvendelse på midlertidige differanser som oppstår ved eliminering av fortjeneste og tap som resultat av konserninterne transaksjoner.
- 26 Finansregnskapet til morforetaket og dets datterforetak som benyttes ved utarbeiding av konsernregnskapet, skal utarbeides på samme rapporteringstidspunkt. Når rapporteringstidspunktene til morforetaket og et datterforetak er forskjellige, utarbeider datterforetaket for konsolideringsformål ekstra finansregnskap for det samme tidspunktet som finansregnskapet til morforetaket, med mindre dette ikke er praktisk mulig.
- 27 Når et datterforetaks finansregnskap som benyttes ved utarbeiding av konsernregnskap i samsvar med nr. 26, blir utarbeidet på et annet rapporteringstidspunkt enn morforetakets, skal det foretas justeringer for virkningene av betydelige transaksjoner eller hendelser som forekommer mellom dette tidspunktet og tidspunktet for morforetakets finansregnskap. I alle tilfeller skal det ikke være mer enn tre måneder mellom datterforetakets og morforetakets rapporteringstidspunkter. Lengden på rapporteringsperiodene og en eventuell forskjell i rapporteringstidspunktene skal være den samme fra periode til periode.

- 28 Konsernregnskapet skal utarbeides ved anvendelse av ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og andre hendelser under lignende forhold.
- 29 Dersom et foretak i konsernet anvender andre regnskapsprinsipper enn dem som er vedtatt i konsernregnskapet for like transaksjoner og hendelser under lignende forhold, foretas det hensiktsmessige justeringer i dette foretakets finansregnskap ved utarbeidingen av konsernregnskapet.
- 30 Et datterforetaks inntekter og kostnader inngår i konsernregnskapet fra overtakelsestidspunktet, som definert i IFRS 3. Et datterforetaks inntekter og kostnader inngår i konsernregnskapet fram til tidspunktet da morforetakets kontroll over datterforetaket opphører. Differansen mellom provenyet fra avhendingen av datterforetaket og dets balanseførte verdi på avhendingsdagen, herunder det kumulative beløpet for eventuelle valutakursdifferanser som er tilknyttet datterforetaket og innregnet i egenkapitalen i samsvar med IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer», innregnes i konsernregnskapet som gevinst eller tap ved avhendingen av datterforetaket.
- 31 En investering i et foretak skal regnskapsføres i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» fra tidspunktet da det ikke lenger er et datterforetak, forutsatt at det ikke blir til et tilknyttet foretak som definert i IAS 28 eller et felleskontrollert foretak som beskrevet i IAS 31.
- 32 Den balanseførte verdien av investeringen på tidspunktet da foretaket opphører å være et datterforetak, skal anses som anskaffelseskost ved førstegangsmåling av en finansiell eiendel i samsvar med IAS 39.
- 33 Minoritetsinteresser skal i konsernbalansen presenteres i egenkapitalen, atskilt fra egenkapitalen til aksjeeierne i morforetaket. Minoritetsinteresser i konsernets resultat skal også opplyses separat.
- 34 Resultatet henføres til morforetakets aksjeeiere og minoritetsinteresser. Fordi begge disse er egenkapital, er beløpet som er henført til minoritetsinteresser, ikke inntekt eller kostnad.
- 35 Underskudd som kan henføres til minoriteten i et konsolidert datterforetak, kan overstige minoritetsinteressen i datterforetakets egenkapital. Det overskytende, samt eventuelle ytterligere underskudd som kan henføres til minoriteten, blir ført mot majoritetsinteressen, bortsett fra i den utstrekning minoritetsinteressen har en bindende plikt til og er i stand til å foreta ytterligere investeringer for å dekke underskuddene. Dersom datterforetaket senere rapporterer om overskudd, blir slike overskudd ført mot majoritetsinteressen fram til minoritetens andel av underskuddene som majoriteten tidligere har dekket, er gjenvunnet.
- 36 Dersom et datterforetak har utestående kumulative preferanseaksjer som eies av minoritetsinteresser og klassifiseres som egenkapital, beregner morforetaket sin andel av resultatet etter en justering for utbyttet av slike aksjer, enten det er vedtatt å utdele utbytte eller ikke.

REGNSKAPSFØRING AV INVESTERINGER I DATTERFORETAK, FELLESKONTROLLERTE FORETAK OG TILKNYTTETE FORETAK I SEPARAT FINANSREGNSKAP

- 37 Når et separat finansregnskap blir utarbeidet, skal investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak som ikke er klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5, regnskapsføres enten
- a) til anskaffelseskost, eller
 - b) i samsvar med IAS 39.
- Den samme regnskapsføringen skal anvendes på hver enkelt kategori av investeringer. Investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5, skal regnskapsføres i samsvar med nevnte IFRS.
- 38 Denne standard foreskriver ikke hvilke foretak som skal avlegge separate finansregnskap som er offentlig tilgjengelige. Nr. 37 og 39–42 kommer til anvendelse når et foretak utarbeider separat finansregnskap som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering. Foretaket avlegger også konsernregnskap som er offentlig tilgjengelige slik det kreves av nr. 9, med mindre unntaket i nr. 10 kommer til anvendelse.
- 39 Investeringer i felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak som regnskapsføres i samsvar med IAS 39 i konsernregnskapet, skal regnskapsføres på samme måte i investors separate finansregnskap.

OPPLYSNINGER

- 40 Følgende opplysninger skal gis i konsernregnskap:
- a) [opphevet]
 - b) [opphevet]
 - c) arten av forholdet mellom morforetaket og et datterforetak der morforetaket ikke eier, direkte eller indirekte gjennom andre datterforetak, mer enn halvparten av stemmerettene,
 - d) grunnene til at eierskap, direkte eller indirekte gjennom andre datterforetak, av mer enn halvparten av stemmerettene eller de potensielle stemmerettene i et foretak som det er investert i, ikke utgjør kontroll,
 - e) rapporteringstidspunktet for finansregnskapet til et datterforetak når slike finansregnskap benyttes til å utarbeide konsernregnskap og gjelder for et rapporteringstidspunkt eller for en regnskapsperiode som er forskjellig fra dem som gjelder for morforetaket, samt grunnen til at det benyttes et annet rapporteringstidspunkt eller en annen regnskapsperiode, og
 - f) arten og omfanget av eventuelle betydelige restriksjoner (for eksempel som resultat av låneordninger eller lovbestemte krav) på datterforetakenes evne til å overføre midler til morforetaket i form av kontantutbytte eller til å tilbakebetale lån eller forskudd.
- 41 Når det utarbeides separat finansregnskap for et morforetak som i samsvar med nr. 10 velger ikke å utarbeide konsernregnskap, skal det i et slikt separat finansregnskap opplyses om
- a) det faktum at finansregnskapet er et separat finansregnskap, at unntaket fra konsolidering er benyttet, navnet på og registreringsstat eller bostedsstat for foretaket hvis konsernregnskap, som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, er gjort offentlig tilgjengelige, samt adressen der disse konsernregnskapene kan fås,
 - b) en liste over betydelige investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak, herunder navn, registreringsstat eller bostedsstat, eierandel og, dersom dette er forskjellig, andel av stemmeretter, og
 - c) en beskrivelse av metoden som er benyttet til å regnskapsføre investeringene nevnt i bokstav b).
- 42 Når et morforetak (bortsett fra et morforetak som omfattes av nr. 41), en deltaker med en interesse i et felleskontrollert foretak eller en investor i et tilknyttet foretak utarbeider separat finansregnskap, skal det i et slikt separat finansregnskap opplyses om:
- a) det faktum at regnskapet er et separat finansregnskap, samt grunnene til at regnskapet blir utarbeidet når dette ikke er lovpålagt,
 - b) en liste over betydelige investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak, herunder navn, registreringsstat eller bostedsstat, eierandel og, dersom dette er forskjellig, andel av stemmeretter, og
 - c) en beskrivelse av metoden som er benyttet til å regnskapsføre investeringene nevnt i bokstav b),
- og skal identifisere tilknyttede finansregnskap som er utarbeidet i samsvar med nr. 9 i denne standard, eventuelt i samsvar med IAS 28 og IAS 31.

IKRAFTTREDELSE

- 43 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 44 Denne standard erstatter IAS 27: «Konsernregnskap og regnskapsføring av investeringer i datterforetak» (revidert i 2000).
- 45 Denne standard erstatter SIC-33: «Konsolidering og egenkapitalmetoden — potensielle stemmeretter og plassering av eierandeler».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 28***Investeringer i tilknyttede foretak*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak. Den får imidlertid ikke anvendelse på investeringer i tilknyttede foretak som innehas av

- a) risikokapitalorganisasjoner, eller
- b) investeringsfond, aksjefond og lignende foretak, herunder investeringstilknyttede forsikringsfond,

som ved førstegangsinnregning er øremerket til virkelig verdi over resultatet, eller er klassifisert som holdt for omsetning og regnskapsført i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling». Slike investeringer skal måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 39, med endringer i virkelig verdi innregnet i resultatet i perioden for endringen.

DEFINISJONER

- 2 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Et «tilknyttet foretak» er et foretak, herunder et foretak uten begrenset ansvar, for eksempel et ansvarlig selskap, der investor har betydelig innflytelse, og som verken er et datterforetak eller en andel i felleskontrollert virksomhet.

«Konsernregnskap» er et konserns finansregnskap, presentert som regnskapet til en enkelt økonomisk foretaksenhet.

«Kontroll» er makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter.

«Egenkapitalmetoden» er en metode for regnskapsføring der investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og deretter justeres for endringen etter anskaffelsen i investors andel av nettoeiendelene til foretaket som det er investert i. Investors resultat omfatter dennes andel av resultatet i foretaket som det er investert i.

«Felles kontroll» er den avtalte delingen av kontroll over en økonomisk aktivitet, og foreligger bare når de strategiske finansielle og driftsmessige beslutningene knyttet til aktiviteten krever enstemmighet mellom partene som deler kontrollen (deltakerne).

«Separat finansregnskap» er finansregnskap som presenteres av et morforetak, en investor i et tilknyttet foretak eller en deltaker i et felleskontrollert foretak, der investeringene regnskapsføres på grunnlag av den direkte egenkapitalinteressen istedenfor på grunnlag av de rapporterte resultatene og nettoeiendelene til foretakene som det er investert i.

«Betydelig innflytelse» er makt til å delta i de finansielle og driftsmessige prinsippavgjørelsene til foretaket som det er investert i, men er ikke kontroll eller felles kontroll over disse prinsippene.

Et «datterforetak» er et foretak, herunder et foretak uten begrenset ansvar, for eksempel et ansvarlig selskap, som kontrolleres av et annet foretak (kalt morforetaket).

- 3 Finansregnskap der egenkapitalmetoden blir benyttet, er ikke et separat finansregnskap, og heller ikke finansregnskap for et foretak som ikke har noe datterforetak, tilknyttet foretak eller deltakerandel i en felleskontrollert virksomhet.
- 4 Separat finansregnskap er et finansregnskap som presenteres i tillegg til konsernregnskap, finansregnskap der investeringer regnskapsføres ved hjelp av egenkapitalmetoden og finansregnskap der deltakeres andeler i felleskontrollert virksomhet blir forholdsmessig konsolidert. Et separat finansregnskap trenger ikke vedlegges eller følge med disse regnskapene.
- 5 Foretak som er unntatt fra konsolidering i samsvar med nr. 10 i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», fra å anvende forholdsmessig konsolidering i samsvar med nr. 2 i IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet» eller fra å anvende egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 13 c) i denne standard, kan presentere separat finansregnskap som eneste finansregnskap.

Betydelig innflytelse

- 6 Dersom en investor kontrollerer, direkte eller indirekte (for eksempel gjennom datterforetak), 20 prosent eller mer av stemmerettene i foretaket som det er investert i, antas det at investor har en betydelig innflytelse, med mindre det klart kan godtgjøres at dette ikke er tilfellet. Motsatt gjelder at dersom en investor kontrollerer, direkte eller indirekte (for eksempel gjennom datterforetak), mindre enn 20 prosent av stemmerettene i foretaket som det er investert i, antas det at investor ikke har noen betydelig innflytelse, med mindre det klart kan godtgjøres at investor har en slik innflytelse. Det at en investor eier en vesentlig del eller en flertallsandel, utelukker imidlertid ikke at en annen investor kan ha en betydelig innflytelse.
- 7 Hvorvidt det foreligger en betydelig innflytelse fra en investors side, kan vanligvis godtgjøres på én eller flere av følgende måter:
- a) representasjon i styret eller tilsvarende styrende organ i foretaket som det er investert i,
 - b) deltakelse i prosesser for prinsippfastsetting, herunder deltakelse i avgjørelser om utbytte eller andre utdelinger,
 - c) vesentlige transaksjoner mellom investor og foretaket som det er investert i,
 - d) gjensidig utveksling av ledende personale, eller
 - e) levering av viktig teknisk informasjon.
- 8 Et foretak kan eie tegningsretter, aksjekjøpsopsjoner, gjelds- eller egenkapitalinstrumenter som er konvertible til ordinære aksjer, eller andre tilsvarende instrumenter som har en mulighet, dersom denne utøves eller konverteres, til å gi foretaket ekstra stemmeretter eller redusere en annen parts stemmeretter over de finansielle og driftsmessige prinsippene til et annet foretak (dvs. potensielle stemmeretter). Tilstedeværelsen og virkningen av potensielle stemmeretter som for øyeblikket kan utøves eller er konvertible, herunder potensielle stemmeretter som innehas av et annet foretak, tas i betraktning når det skal avgjøres om et foretak har betydelig innflytelse eller ikke. Potensielle stemmeretter kan ikke utøves eller konverteres i øyeblikket når de for eksempel ikke kan utøves eller konverteres før på et framtidig tidspunkt, eller før en framtidig hendelse inntreffer.
- 9 Når det skal avgjøres om potensielle stemmeretter bidrar til betydelig innflytelse eller ikke, skal foretaket undersøke alle fakta og omstendigheter (herunder betingelsene for utøvelse av de potensielle stemmerettene og eventuelle andre kontraktsregulerte ordninger, enten hver for seg eller samlet) som påvirker potensielle stemmeretter, bortsett fra ledelsens hensikt med og den finansielle evnen til å utøve eller konvertere potensielle stemmeretter.
- 10 Et foretak taper betydelig innflytelse over en virksomhet det er investert i når det mister makt til å delta i de finansielle og driftsmessige prinsippavgjørelsene i foretaket som det er investert i. Tap av betydelig innflytelse kan forekomme med eller uten en endring i absolutte eller relative eierskapsnivåer. Det vil for eksempel forekomme når et tilknyttet foretak underlegges kontroll av en offentlig myndighet, rettsinstans, forvalter eller reguleringsmyndighet. Det kan også skje som følge av en avtale.

Egenkapitalmetoden

- 11 Ved bruk av egenkapitalmetoden blir investeringen i et tilknyttet foretak førstegangsinnregnet til anskaffelseskost, og den balanseførte verdien settes opp eller ned for å innregne investors andel av resultatet etter overtakelsestidspunktet i foretaket som det er investert i. Investors andel av resultatet i foretaket som det er investert i, innregnes i investors resultat. Utdelinger som er mottatt fra et foretak som det er investert i, reduserer investeringens balanseførte verdi. Justeringer av den balanseførte verdien kan også være nødvendig for endringer i investors forholdsmessige interesse i foretaket som det er investert i, som oppstår etter endringer i egenkapitalen til foretaket som det er investert i, og som ikke er innregnet i foretakets resultat. Slike endringer omfatter endringer som oppstår av verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr og av valutaomregningsforskjeller. Investors andel av disse endringene blir innregnet direkte i investors egenkapital.
- 12 Når det foreligger potensielle stemmeretter, skal investors andel av resultatet i foretaket som det er investert i samt av endringer i egenkapital i foretaket som det er investert i, fastsettes på grunnlag av nåværende eierandeler, og gjenspeiler ikke en mulig utøvelse eller konvertering av potensielle stemmeretter.

ANVENDELSE AV EGENKAPITALMETODEN

- 13 En investering i et tilknyttet foretak skal regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden, unntatt når
- a) investeringen blir klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»,
 - b) unntaket i IAS 27 nr. 10, som tillater at et morforetak som også har en investering i et tilknyttet foretak, ikke presenterer konsernregnskap, kommer til anvendelse, eller

- c) samtlige av følgende forhold gjelder:
- i) investor er et heleid datterforetak, eller er et deleid datterforetak til et annet foretak og dets andre eiere, herunder dem som ellers ikke har stemmerett, er informert om og ikke har innvendinger mot at investor ikke anvender egenkapitalmetoden,
 - ii) investors gjelds- eller egenkapitalinstrumenter ikke omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder),
 - iii) investor ikke har innsendt, og heller ikke er i ferd med å innsende, sitt finansregnskap til et børstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede en klasse av instrumenter i et offentlig marked, og
 - iv) det overordnede morforetaket eller et mellomliggende morforetak for investor avlegger konsernregnskap som er offentlig tilgjengelige, og som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering.
- 14 Investeringer som beskrevet i nr. 13 a) skal regnskapsføres i samsvar med IFRS 5.
- 15 Når en investering i et tilknyttet foretak som tidligere ble klassifisert som holdt for salg, ikke lenger oppfyller kriteriene for å klassifiseres på denne måten, skal den regnskapsføres ved hjelp av egenkapitalmetoden fra og med det tidspunktet da den ble klassifisert som holdt for salg. Finansregnskap for regnskapsperiodene etter at den ble klassifisert som holdt for salg, endres tilsvarende.
- 16 [Opphevet]
- 17 Det kan være at innregning av inntekt på grunnlag av mottatte utdelinger ikke gir en fornuftig måling av den inntekten en investor har opptjent på en investering i et tilknyttet foretak, fordi de mottatte utdelingene kan i bare liten grad stå i forhold til det tilknyttede foretakets inntjening. Ettersom investor har betydelig innflytelse over det tilknyttede foretaket, har investor en interesse i det tilknyttede foretakets inntjening og, som et resultat av dette, i avkastningen av sin egen investering. Investor regnskapsfører denne interessen ved å utvide virkeområdet for sitt finansregnskap til å omfatte investors andel av resultatet i et slikt tilknyttet foretak. Som et resultat av dette gir anvendelsen av egenkapitalmetoden mer informativ rapportering av investors nettoeiendeler og resultat.
- 18 En investor skal ikke lenger benytte egenkapitalmetoden fra tidspunktet da investor ikke lenger har betydelig innflytelse over et tilknyttet foretak, og skal regnskapsføre investeringen i samsvar med IAS 39 fra dette tidspunktet, forutsatt at det tilknyttede foretaket ikke blir til et datterforetak eller en felleskontrollert virksomhet, slik det er definert i IAS 31.
- 19 Den balanseførte verdien av investeringen på tidspunktet da foretaket ikke lenger er et tilknyttet foretak, skal anses som anskaffelseskost ved førstegangsmåling som en finansiell eiendel i samsvar med IAS 39.
- 20 Mange av de framgangsmåtene som er relevante for anvendelsen av egenkapitalmetoden, ligner på de framgangsmåtene for konsolidering som er beskrevet i IAS 27. Videre blir de samme prinsippene som ligger til grunn for framgangsmåtene som benyttes ved regnskapsføring av overtakelse av et datterforetak, også benyttet ved regnskapsføring av overtakelsen av en investering i et tilknyttet foretak.
- 21 Et konserns andel i et tilknyttet foretak er morforetakets og morforetakets datterforetaks samlede respektive eierandeler i det tilknyttede foretaket. De respektive eierandelene av konsernets andre tilknyttede foretak eller felleskontrollerte virksomheter blir ignorert for dette formålet. Når et tilknyttet foretak har datterforetak, tilknyttede foretak eller felleskontrollerte virksomheter, er de resultater og nettoeiendeler som tas hensyn til ved anvendelsen av egenkapitalmetoden, de som innregnes i det tilknyttede foretakets finansregnskap (herunder det tilknyttede foretakets andel av resultatene og nettoeiendelene i sine tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter), etter eventuelle justeringer som er nødvendige for å gjengi ensartede regnskapsprinsipper (se nr. 26 og 27).
- 22 Resultater fra «oppstrøms»- og «nedstrømstransaksjoner» mellom en investor (herunder dennes konsoliderte datterforetak) og et tilknyttet foretak innregnes bare i investors finansregnskap i samme utstrekning som ikke-tilknyttede investorers interesser i det tilknyttede foretaket. «Oppstrømstransaksjoner» er for eksempel salg av eiendeler fra et tilknyttet foretak til investor. «Nedstrømstransaksjoner» er for eksempel salg av eiendeler fra investor til et tilknyttet foretak. Investors andel i det tilknyttede foretakets resultat som følge av disse transaksjonene blir eliminert.

- 23 En investering i et tilknyttet foretak regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden fra tidspunktet da foretaket blir til et tilknyttet foretak. Ved overtakelsen av investeringen regnskapsføres en eventuell forskjell mellom investeringens anskaffelseskost og investors andel av netto virkelig verdi av det tilknyttede foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, i samsvar med IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger». Derfor
- a) inkluderes goodwill som gjelder et tilknyttet foretak, i investeringens balanseførte verdi. Avskrivning av slik goodwill er imidlertid ikke tillatt, og inngår derfor ikke i beregningen av investors andel av det tilknyttede foretakets resultat,
 - b) fraregnes et eventuelt overskytende av investors andel av det tilknyttede foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til sammenslutningens anskaffelseskost, fra investeringens balanseførte verdi, og inkluderes i stedet som inntekt ved beregning av investors andel av det tilknyttede foretakets resultat i perioden da investeringen anskaffes.

Hensiktsmessige justeringer av investors andel av det tilknyttede foretakets resultat etter overtakelsen blir også foretatt for å regnskapsføre eksempelvis avskrivning av avskrivbare eiendeler basert på deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet. Tilsvarende foretas det hensiktsmessige justeringer av investors andel av det tilknyttede foretakets resultat etter overtakelsen med hensyn til tap ved verdifall innregnet av det tilknyttede foretaket, for eksempel goodwill eller eiendom, anlegg og utstyr.

- 24 Ved anvendelse av egenkapitalmetoden skal investor benytte det nyeste tilgjengelige finansregnskapet for det tilknyttede foretaket. Når rapporteringstidspunktene til investor og det tilknyttede foretaket er forskjellige, utarbeider det tilknyttede foretaket for investors bruk finansregnskap med samme tidspunkt som tidspunktet for avslutning av investors finansregnskap, med mindre dette ikke er praktisk mulig.
- 25 Når et tilknyttet foretaks finansregnskap som benyttes ved anvendelse av egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 24, blir utarbeidet på et annet rapporteringstidspunkt enn investors, skal det foretas justeringer for virkningene av betydelige transaksjoner eller hendelser som forekommer mellom dette tidspunktet og tidspunktet for avslutning av investors finansregnskap. I alle tilfeller skal det ikke gå mer enn tre måneder mellom rapporteringstidspunktene for det tilknyttede foretaket og for investor. Lengden på rapporteringsperiodene og en eventuell forskjell i rapporteringstidspunktene skal være den samme fra periode til periode.
- 26 Investors finansregnskap skal utarbeides ved anvendelse av ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og andre hendelser under lignende forhold.
- 27 Dersom et tilknyttet foretak benytter andre regnskapsprinsipper enn de som benyttes av investor for like transaksjoner og hendelser under lignende forhold, skal det foretas justeringer for å samordne det tilknyttede foretakets regnskapsprinsipper til investors regnskapsprinsipper når det tilknyttede foretakets finansregnskap benyttes av investor ved anvendelse av egenkapitalmetoden.
- 28 Dersom et tilknyttet foretak har kumulative preferanseaksjer i omløp som eies av andre parter enn investor og som klassifiseres som egenkapital, beregner investor sin andel av resultatet etter justering for utbyttet av slike aksjer, enten det er vedtatt å utdele utbytte eller ikke.
- 29 Dersom en investors andel av tapene til et tilknyttet foretak er lik eller overstiger investors interesse i det tilknyttede foretaket, vil investor opphøre å innregne sin andel av ytterligere tap. Interessen i et tilknyttet foretak er den balanseførte verdien av investeringen i det tilknyttede foretaket ved bruk av egenkapitalmetoden, sammen med eventuelle langsiktige interesser som reelt sett utgjør en del av investors nettoinvestering i det tilknyttede foretaket. En post hvis oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig framtid, er for eksempel i realiteten en økning av foretakets investering i det tilknyttede selskapet. Slike poster kan omfatte preferanseaksjer og langsiktige fordringer eller lån, men omfatter ikke kundefordringer, leverandørgjeld eller eventuelle langsiktige fordringer som det finnes tilstrekkelig sikkerhet for, for eksempel sikrede lån. Tap innregnet ved bruk av egenkapitalmetoden ut over investors investering i ordinære aksjer blir henført til de andre bestanddelene av investors interesse i et tilknyttet foretak i motsatt rekkefølge av deres prioritert ved avvikling.
- 30 Etter at investors interesse er redusert til null, blir det bare tatt hensyn til ytterligere tap, og innregnet en forpliktelse for, i den utstrekning investor har pådratt seg juridiske eller underforståtte plikter eller foretatt betalinger på vegne av det tilknyttede foretaket. Dersom det tilknyttede foretaket deretter rapporterer overskudd, vil investor bare gjenoppta innregning av sin andel av disse overskuddene etter at investors andel av overskuddet er lik den andelen av underskuddet som ikke er innregnet.

Tap ved verdifall

- 31 Etter anvendelse av egenkapitalmetoden, herunder innregning av det tilknyttede foretakets underskudd i samsvar med nr. 29, anvender investor kravene i IAS 39 for å avgjøre om det er nødvendig å innregne eventuelle ytterligere tap ved verdifall når det gjelder investors nettoinvestering i det tilknyttede foretaket.
- 32 Investor anvender også kravene i IAS 39 for å avgjøre om eventuelle ytterligere tap ved verdifall blir innregnet med hensyn til investors interesse i det tilknyttede foretaket, som ikke utgjør en del av nettoinvesteringen og beløpet for dette tapet ved verdifall.
- 33 Ettersom goodwill som er inkludert i den balanseførte verdien av en investering i et tilknyttet foretak, ikke innregnes separat, testes den ikke separat for verdifall ved anvendelse av kravene for testing av goodwill for verdifall i IAS 36: «Verdifall på eiendeler». I stedet blir hele den balanseførte verdien av investeringen testet for verdifall i henhold til IAS 36, ved at investeringens gjenvinnbare beløp (høyeste verdi av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter) sammenlignes med dens balanseførte verdi, når anvendelsen av kravene i IAS 39 indikerer at investeringen kan ha falt i verdi. Ved beregning av investeringens bruksverdi skal et foretak estimere
- a) sin andel av nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer som forventes å bli generert av det tilknyttede foretaket, herunder kontantstrømmene fra det tilknyttede foretakets drift, samt provenyet ved endelig avhending av investeringen, eller
 - b) nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene som forventes å oppstå av utbytte som investeringen vil gi, og fra investeringens endelige avhending.

Under hensiktsmessige forutsetninger vil begge metoder gi samme resultat.

- 34 Det gjenvinnbare beløpet for en investering i et tilknyttet foretak vurderes for hvert enkelt tilknyttet foretak, med mindre det tilknyttede foretaket ikke genererer tilgang av inngående kontantstrømmer fra fortsatt bruk, som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra foretakets andre eiendeler.

SEPARAT FINANSREGNSKAP

- 35 En investering i et tilknyttet foretak skal regnskapsføres i investors separate finansregnskap i samsvar med nr. 37–42 i IAS 27.
- 36 Denne standard foreskriver ikke hvilke foretak som skal avlegge separate finansregnskap som er offentlig tilgjengelige.

OPPLYSNINGER

- 37 Følgende opplysninger skal gis:
- a) den virkelige verdien av investeringer i tilknyttede foretak som det foreligger kunngjorte prisnoteringer for,
 - b) et sammendrag av finansiell informasjon for tilknyttede foretak, herunder de samlede beløpene for eiendeler, forpliktelser, inntekter og resultat,
 - c) grunnene til at antakelsen om at en investor ikke har betydelig innflytelse, ikke gjelder dersom investor, direkte eller indirekte gjennom datterforetak, kontrollerer mindre enn 20 prosent av stemmerettene eller de potensielle stemmerettene i foretaket som det er investert i, men konkluderer at investor har en slik betydelig innflytelse,
 - d) grunnene til at antakelsen om at en investor har betydelig innflytelse, ikke gjelder dersom investor, direkte eller indirekte gjennom datterforetak, kontrollerer 20 prosent eller mer av stemmerettene eller de potensielle stemmerettene i foretaket som det er investert i, men konkluderer at investor ikke har en slik betydelig innflytelse,
 - e) rapporteringstidspunktet for finansregnskapet til et tilknyttet foretak når slike finansregnskap benyttes ved anvendelse av egenkapitalmetoden og gjelder for et rapporteringstidspunkt eller for en regnskapsperiode som er forskjellig fra det som gjelder for investor, samt grunnen til at det benyttes et annet rapporteringstidspunkt eller en annen regnskapsperiode,
 - f) arten og omfanget av eventuelle betydelige restriksjoner (for eksempel som resultat av låneordninger eller lovbestemte krav) på de tilknyttede foretakenes evne til å overføre midler til investor i form av kontantutbytte eller til å tilbakebetale lån eller forskudd,

- g) den uinnregnede andelen av tapene til et tilknyttet foretak, både for inneværende periode og kumulativt, dersom investor har opphørt å innregne sin andel av tapene i et tilknyttet foretak,
 - h) det faktum at et tilknyttet foretak ikke er regnskapsført ved hjelp av egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 13, og
 - i) et sammendrag av finansiell informasjon for tilknyttede foretak, enten separat eller i grupper, som ikke er regnskapsført ved hjelp av egenkapitalmetoden, herunder beløpene for samlede eiendeler, samlede forpliktelser, driftsinntekter og resultat.
- 38 Investeringer i tilknyttede foretak som regnskapsføres ved hjelp av egenkapitalmetoden skal klassifiseres som anleggsmidler. Det skal opplyses separat om investors andel av resultatet i slike tilknyttede foretak, samt slike investeringers balanseførte verdi. Det skal også opplyses separat om investors andel av eventuell avviklet virksomhet for slike tilknyttede foretak.
- 39 Investors andel av endringer innregnet direkte i det tilknyttede foretakets egenkapital skal innregnes direkte i egenkapitalen av investor, og det skal opplyses om dette i oppstillingen over endringer i egenkapitalen, slik det kreves av IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».
- 40 I samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» skal investor opplyse om
- a) investors andel av de betingede forpliktelsene til et tilknyttet foretak pådratt i fellesskap med andre investorer, og
 - b) de betingede forpliktelsene som oppstår fordi investor er solidarisk ansvarlig for alle eller en del av det tilknyttede foretakets forpliktelser.

IKRAFTTREDELSE

- 41 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 42 Denne standard erstatter IAS 28: «Regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak» (revidert i 2000).
- 43 Denne standard erstatter følgende tolkninger:
- a) SIC-3: «Eliminering av urealisert fortjeneste og tap på transaksjoner med tilknyttede foretak»,
 - b) SIC-20: «Egenkapitalmetoden — innregning av tap», og
 - c) SIC-33: «Konsolidering og egenkapitalmetoden — potensielle stemmeretter og plassering av eierandeler».

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 29***Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard skal anvendes på finansregnskap, herunder konsernregnskap, i ethvert foretak hvis funksjonelle valuta er valutaen til en økonomi med høyinflasjon.
- 2 I økonomier med høyinflasjon er det lite hensiktsmessig å rapportere driftsresultater og finansiell stilling i lokal valuta uten inflasjonsjustering. Pengene mister kjøpekraft i en slik grad at sammenligning med beløp fra transaksjoner og andre hendelser som har funnet sted til ulike tidspunkter, selv innenfor samme regnskapsperiode, er villedende.
- 3 Denne standard fastsetter ingen absolutt grense for hva som skal anses for å være høyinflasjon. Det beror på skjønn å bestemme når inflasjonsjustering av finansregnskapet er nødvendig i samsvar med denne standard. Ved høyinflasjon foreligger det visse kjennetegn ved en stats økonomi som blant annet omfatter følgende:
 - a) befolkningen foretrekker å ha sin formue i ikke-monetære eiendeler eller i en relativt stabil utenlandsk valuta. Beløp i lokal valuta investeres straks for å bevare kjøpekraften,
 - b) befolkningen vurderer pengebeløp i en relativt stabil utenlandsk valuta og ikke i sin egen lokale valuta. Priser kan være oppgitt i den utenlandske valutaen,
 - c) salg og kjøp på kreditt finner sted til priser som kompenserer for forventet tap av kjøpekraft i kredittperioden, til tross for at perioden er kort,
 - d) rentesatser, lønn og priser reguleres etter en prisindeks, og
 - e) den akkumulerte inflasjonstakten over tre år nærmer seg eller overstiger 100 prosent.
- 4 Det er å foretrekke at alle foretak som rapporterer i valutaen til en økonomi med høyinflasjon, anvender denne standard fra samme tidspunkt. Denne standard får likevel anvendelse på finansregnskapet til alle foretak fra begynnelsen av den rapporteringsperiode da det fastslås at staten i hvis valuta foretaket utarbeider sitt regnskap, har høyinflasjon.

INFLASJONSJUSTERING AV FINANSREGNSKAP

- 5 Priser endrer seg over tid som resultat av ulike spesifikke eller generelle politiske, økonomiske og sosiale krefter. Spesifikke krefter som endringer i tilbud og etterspørsel samt teknologiske endringer kan være årsak til at enkelte priser øker eller faller betydelig og uavhengig av hverandre. I tillegg kan generelle krefter føre til endringer i det generelle prisnivået og derfor i pengers generelle kjøpekraft.
- 6 I de fleste stater utarbeides finansregnskapet på grunnlag av historisk kost for regnskapsføring, uten hensyn verken til endringer i det generelle prisnivået eller til økninger i særlige priser på eiendeler, bortsett fra i den utstrekning eiendom, anlegg og utstyr kan ha blitt verdiregulert. Noen foretak presenterer imidlertid finansregnskapet på grunnlag av dagsverdimetoden, som gjenspeiler virkningene av endringer i særlige priser på eiendeler.
- 7 I en økonomi med høyinflasjon er finansregnskapet, enten det er basert på historisk kost-metoden eller dagsverdimetoden, bare til nytte dersom det uttrykkes i den målenhet som gjelder på balansedagen. Derfor skal denne standard anvendes på finansregnskapet til foretak som rapporterer i valutaen til en økonomi med høyinflasjon. Presentasjon av den informasjon som kreves i henhold til denne standard som tillegg til finansregnskap som ikke er inflasjonsjustert, tillates ikke. Dessuten frarådes separat presentasjon av finansregnskapet før inflasjonsjustering.
- 8 Finansregnskapet til et foretak hvis funksjonelle valuta er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, enten det benytter historisk kost-metoden eller en dagsverdimetode, skal angis i den målenhet som gjelder på balansedagen. Tilsvarende tall for forrige periode som kreves i henhold til IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap», samt eventuell informasjon med hensyn til tidligere perioder, skal også angis i den målenhet som gjelder på balansedagen. For presentasjon av sammenligningstall i en annen presentasjonsvaluta anvendes nr. 42 b) og nr. 43 i IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» (revidert i 2003).
- 9 Opplysninger om gevinster eller tap på netto monetær stilling skal inngå i resultatet og angis separat.

- 10 Inflasjonsjustering av finansregnskap i samsvar med denne standard krever anvendelse av visse framgangsmåter og av skjønn. Det er viktigere med en konsistent anvendelse av slike framgangsmåter og slikt skjønn fra periode til periode enn med en nøyaktig angivelse av de beløp som inngår i det inflasjonsjusterte finansregnskapet.

Finansregnskap basert på historisk kost

Balanse

- 11 Beløp i balansen som ikke allerede er uttrykt i den målenhet som gjelder på balansedagen, inflasjonsjusteres ved hjelp av en generell prisindeks.
- 12 Monetære poster inflasjonsjusteres ikke, fordi de allerede er uttrykt i den pengeenhet som gjelder på balansedagen. Monetære poster er likvide midler samt poster som skal mottas eller betales i penger.
- 13 Eiendeler og forpliktelser som ved avtale er knyttet til prisendringer, så som indeksregulerte obligasjoner og lån, justeres i samsvar med avtalen for å fastslå utestående beløp på balansedagen. Disse postene balanseføres med justert beløp i den inflasjonsjusterte balansen.
- 14 Alle andre eiendeler og forpliktelser er ikke-monetære. Noen ikke-monetære poster balanseføres som de beløp som gjelder på balansedagen, så som netto realisasjonsverdi og markedsverdi, slik at de ikke inflasjonsjusteres. Alle andre ikke-monetære eiendeler og forpliktelser inflasjonsjusteres.
- 15 De fleste ikke-monetære poster balanseføres til anskaffelseskost eller til anskaffelseskost med fradrag for avskrivning, derfor uttrykkes de i de beløp som gjelder på overtakelsestidspunktet. Inflasjonsjustert anskaffelseskost, eller anskaffelseskost med fradrag for avskrivning, fastsettes for hver enkelt post ved å regulere historisk kost og akkumulert avskrivning i henhold til endringer i den generelle prisindeksen fra overtakelsestidspunktet fram til balansedagen. Derfor inflasjonsjusteres eiendom, anlegg og utstyr, investeringer, beholdninger av råvarer og varer, goodwill, patenter, varemerker og lignende eiendeler fra kjøpstidspunktet. Beholdninger av halvfabrikater og ferdigvarer inflasjonsjusteres fra tidspunktet da kjøpsutgiftene og bearbeidingsutgiftene påløp.
- 16 Detaljert dokumentasjon om overtakelsestidspunktet for enheter av eiendom, anlegg og utstyr er ikke alltid tilgjengelig eller mulig å estimere. I slike sjeldne tilfeller kan det i den første perioden denne standard anvendes, være nødvendig å bruke en uavhengig profesjonell vurdering av disse enhetenes verdi som grunnlag for inflasjonsjusteringen.
- 17 En generell prisindeks kan være utilgjengelig for de periodene da denne standard krever inflasjonsjustering av eiendom, anlegg og utstyr. I disse tilfellene kan det være nødvendig å benytte et estimat som for eksempel bygger på endringene i valutakursene mellom den funksjonelle valuta og en relativt stabil utenlandsk valuta.
- 18 Noen ikke-monetære poster balanseføres som beløp som gjelder på andre tidspunkter enn tidspunktet for overtakelsen eller balansen, for eksempel eiendom, anlegg og utstyr som er blitt verdiregulert på et tidligere tidspunkt. I disse tilfellene inflasjonsjusteres beløpenes balanseførte verdi fra verdireguleringstidspunktet.
- 19 Det inflasjonsjusterte beløpet for en ikke-monetær post reduseres i samsvar med de relevante standarder når det overstiger det beløp som kan gjenvinnes fra postens framtidige bruk (herunder salg eller annen avhending). I slike tilfeller reduseres derfor inflasjonsjusterte beløp for eiendom, anlegg og utstyr, goodwill, patenter og varemerker til gjenvinnbart beløp, inflasjonsjusterte beløp for beholdninger reduseres til netto realisasjonsverdi og inflasjonsjusterte beløp for løpende investeringer reduseres til markedsverdi.
- 20 Et foretak som det er investert i, og som regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden, kan rapportere i valutaen til en økonomi med høyinflasjon. Balansen og resultatregnskapet til et slikt foretak, inflasjonsjusteres i samsvar med denne standard for å beregne investorens andel av sine nettoeiendeler og driftsresultater. Dersom det inflasjonsjusterte finansregnskapet til foretaket som det er investert i, uttrykkes i en utenlandsk valuta, omregnes regnskapet til sluttkurs.
- 21 Virkningen av inflasjon innregnes vanligvis som låneutgifter. Det er ikke hensiktsmessig både å inflasjonsjustere kapitalutgifter som finansieres ved lån, og å balanseføre den delen av låneutgiftene som kompenserer for inflasjon i samme periode. Denne delen av låneutgiftene innregnes som kostnad i regnskapsperioden de har påløpt.
- 22 Et foretak kan anskaffe eiendeler i henhold til en avtale som tillater at foretaket utsetter betalingen uten at det påløper eksplisitte renter. Dersom det ikke er praktisk mulig med en implisitt rentesats, inflasjonsjusteres slike eiendeler fra betalingstidspunktet og ikke fra kjøpstidspunktet.
- 23 [Opphevet]

- 24 I begynnelsen av den første perioden da denne standard anvendes, inflasjonsjusteres elementene i eierens egenkapital, unntatt opptjent egenkapital og eventuelle verdireguleringsreserver, ved at en generell prisindeks anvendes fra tidspunktet da elementene ble tilført eller på annen måte oppstod. Eventuelle verdireguleringsreserver som oppstod i tidligere perioder, medregnes ikke. Inflasjonsjustert opptjent egenkapital utledes fra alle andre beløp i den inflasjonsjusterte balansen.
- 25 Ved slutten av første regnskapsperiode og i alle etterfølgende perioder skal alle elementer i eierens egenkapital omarbeides ved at en generell prisindeks anvendes fra begynnelsen av perioden eller fra innskuddstidspunktet, dersom dette er senere. Det skal gis opplysninger om bevegelsene i eierens egenkapital i perioden i samsvar med IAS 1.

Resultatregnskap

- 26 Denne standard krever at alle poster i resultatregnskapet uttrykkes i den målenhet som gjelder på balansedagen. Derfor må alle beløp inflasjonsjusteres ved anvendelse av endringen i den generelle prisindeksen fra tidspunktene da inntekts- og kostnadspostene først ble registrert i finansregnskapet.

Gevinster eller tap på netto monetær stilling

- 27 I en periode med inflasjon vil et foretak som innehar flere monetære eiendeler enn monetære forpliktelser, tape kjøpekraft, mens et foretak som innehar flere monetære forpliktelser enn monetære eiendeler, vil vinne kjøpekraft i den grad eiendelene og forpliktelsene ikke er knyttet til et prisnivå. Slike gevinster eller tap på netto monetær stilling kan utledes som differansen mellom omarbeiding av ikke-monetære eiendeler, eiers egenkapital og poster i resultatregnskapet samt justering av indeksregulerte eiendeler og forpliktelser. Gevinster eller tap kan estimeres ved at en endring i en generell prisindeks anvendes på det veide gjennomsnittet av forskjellen mellom monetære eiendeler og monetære forpliktelser for perioden.
- 28 Gevinster eller tap på netto monetær stilling inngår i nettoinntekten. Justeringen av eiendeler og forpliktelser som ved avtale er knyttet til prisendringer foretatt i samsvar med nr. 13, motregnes mot gevinster eller tap på netto monetær stilling. Andre poster i resultatregnskapet, for eksempel renteinntekter og –kostnader samt forskjeller i forbindelse med investerte eller lånte midler, er også knyttet til netto monetær stilling. Til tross for at det skal opplyses separat om slike poster, kan det være nyttig dersom de presenteres i resultatregnskapet sammen med gevinster eller tap på netto monetær stilling.

Finansregnskap basert på dagsverdi

Balanse

- 29 Poster som balanseføres til dagsverdi, inflasjonsjusteres ikke, fordi de allerede er uttrykt i den målenhet som gjelder på balansedagen. Andre poster i balansen inflasjonsjusteres i samsvar med nr. 11-25.

Resultatregnskap

- 30 I resultatregnskap basert på dagsverdi før inflasjonsjustering rapporteres løpende utgifter på tidspunktet da de underliggende transaksjonene eller hendelsene fant sted. Solgte varers kost og avskrivninger føres som løpende utgifter på forbruk, mens salg og andre kostnader føres som nominelle beløp når de finner sted. Derfor må alle beløp inflasjonsjusteres ved anvendelse av en generell prisindeks, og til den målenhet som gjelder på balansedagen.

Gevinster eller tap på netto monetær stilling

- 31 Gevinster eller tap på netto monetær stilling regnskapsføres i samsvar med nr. 27 og 28.

Skatter og avgifter

- 32 Inflasjonsjustering av finansregnskapet i samsvar med denne standard kan føre til forskjeller mellom den balanseførte verdien av de enkelte eiendelene og forpliktelsene i balansen og i deres skattegrunnlag. Disse forskjellene regnskapsføres i samsvar med IAS 12: «Inntektsskatt».

Kontantstrømoppstilling

- 33 Denne standard krever at alle poster i kontantstrømoppstillingen uttrykkes i den målenhet som gjelder på balansedagen.

Tilsvarende tall

- 34 Tilsvarende tall for foregående rapporteringsperiode, enten de var basert på en historisk kost-metode eller en dagsverdimetode, inflasjonsjusteres ved at en generell prisindeks anvendes på en slik måte at sammenligningstallene i finansregnskapet presenteres i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. Opplysninger som skal gis om tidligere perioder, uttrykkes også i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. For presentasjon av sammenligningstall i en annen presentasjonsvaluta anvendes nr. 42 b) og nr. 43 i IAS 21 (revidert i 2003).

Konsernregnskap

- 35 Et morforetak som rapporterer i valutaen til en økonomi med høyinflasjon, kan ha datterforetak som også rapporterer i valutaen til en økonomi med høyinflasjon. Finansregnskapet til alle slike datterforetak må inflasjonsjusteres ved anvendelse av en generell prisindeks for staten hvis valuta foretakene rapporterer i, før det inkluderes i morforetakets konsernregnskap. Dersom datterforetaket er utenlandsk, inflasjonsjusteres foretakets finansregnskap og omregnes til sluttkurs. Finansregnskapet til datterforetak som ikke rapporterer i valutaen til økonomier med høyinflasjon, behandles i samsvar med IAS 21.
- 36 Ved konsolidering av finansregnskap der rapporteringstidspunktene er ulike, må alle poster, enten de er monetære eller ikke, inflasjonsjusteres til den målenhet som gjelder på konsernregnskapets balansedag.

Valg og bruk av generell prisindeks

- 37 Inflasjonsjustering av finansregnskapet i samsvar med denne standard krever bruk av en generell prisindeks som gjenspeiler endringer i generell kjøpekraft. Alle foretak som rapporterer i valutaen til samme økonomi, bør benytte samme indeks.

ØKONOMIER SOM IKKE LENGER HAR HØYINFLASJON

- 38 Når en økonomi ikke lenger har høyinflasjon, og et foretak ikke lenger utarbeider og presenterer sitt finansregnskap i samsvar med denne standard, skal foretaket benytte de beløpene som ble uttrykt i målenheten som gjelder ved slutten av forrige rapporteringsperiode, som grunnlag for balanseførte verdier i etterfølgende finansregnskap.

OPPLYSNINGER

- 39 Følgende opplysninger skal gis:
- a) opplysninger om at finansregnskapet og de tilsvarende tallene for foregående perioder er blitt inflasjonsjustert for endringene i den funksjonelle valutaens generelle kjøpekraft, og som følgelig er angitt i den målenhet som gjelder på balansedagen,
 - b) hvorvidt finansregnskapet er basert på en historisk kost-metode eller en dagsverdimetode, og
 - c) betegnelsen på og arten av den prisindeks som ble benyttet på balansedagen, samt indeksens utvikling i løpet av inneværende og foregående rapporteringsperiode.
- 40 Opplysningene som kreves av denne standard, er nødvendige for å tydeliggjøre grunnlaget for hvordan virkningene av inflasjon behandles i finansregnskapet. De har også til hensikt å gi annen informasjon som er nødvendig for å forstå dette grunnlaget og de beløpene som framkommer.

IKRAFTTREDELSE

- 41 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1990 eller senere.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 31***Andeler i felleskontrollert virksomhet*****VIRKEOMRÅDE**

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av andeler i felleskontrollert virksomhet og ved rapportering av den felleskontrollerte virksomhetens eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i finansregnskapet til deltakere og investorer i felleskontrollert virksomhet, uansett i hvilke strukturer eller former den felleskontrollerte virksomhetens aktiviteter finner sted. Denne standard får imidlertid ikke anvendelse på deltakeres andeler i felleskontrollerte foretak som innehas av

- a) risikokapitalorganisasjoner, eller
- b) investeringsfond, aksjefond og lignende foretak, herunder investeringstilknyttede forsikringsfond,

som ved førstegangsinnregning er øremerket til virkelig verdi over resultatet, eller er klassifisert som holdt for omsetning og regnskapsført i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling». Slike investeringer skal måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 39, med endringer i virkelig verdi innregnet i resultatet i perioden for endringen.

- 2 En deltaker i felleskontrollert virksomhet med en andel i et felleskontrollert foretak er unntatt fra bestemmelsene i nr. 30 (forholdsmessig konsolidering) og nr. 38 (egenkapitalmetoden) når deltakeren oppfyller følgende betingelser:

- a) andelen klassifiseres som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»,
- b) unntaket i nr. 10 i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», som tillater at et morforetak som også har en andel i et felleskontrollert foretak, ikke presenterer konsernregnskap, kommer til anvendelse, eller
- c) samtlige av følgende forhold gjelder:
 - i) deltakeren er et heleid datterforetak, eller er et deleid datterforetak til et annet foretak og dets andre eiere, herunder dem som ellers ikke har stemmerett, er informert om og ikke har innvendinger mot, at deltakeren ikke anvender forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden,
 - ii) deltakerens gjelds- eller egenkapitalinstrumenter ikke omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder),
 - iii) deltakeren ikke har innsendt, og heller ikke er i ferd med å innse, sitt finansregnskap til et børstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede en klasse av instrumenter i et offentlig marked, og
 - iv) det overordnede morforetaket eller et mellomliggende morforetak for deltakeren avlegger konsernregnskap som er offentlig tilgjengelige, og som er i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering.

DEFINISJONER

- 3 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Kontroll» er makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for en økonomisk aktivitet i den hensikt å oppnå fordeler av aktiviteten.

«Egenkapitalmetoden» er en metode for regnskapsføring der en andel i et felleskontrollert foretak i utgangspunktet blir registrert til anskaffelseskost, og deretter justert for endringer etter anskaffelsen i deltakerens andel av det felleskontrollerte foretakets nettoeiendeler. Deltakerens resultat omfatter dennes andel av resultatet i den felleskontrollerte virksomheten.

En «investor i felleskontrollert virksomhet» er en part i en felleskontrollert virksomhet, og har ikke felles kontroll over denne felleskontrollerte virksomheten.

«Felles kontroll» er den avtalte delingen av kontroll over en økonomisk aktivitet, og foreligger bare når de strategiske finansielle og driftsmessige beslutningene knyttet til aktiviteten krever enstemmighet mellom partene som deler kontrollen (deltakerne).

En «felleskontrollert virksomhet» er en kontraktsregulert ordning der to eller flere parter påtar seg en økonomisk aktivitet som er underlagt felles kontroll.

«Forholdsmessig konsolidering» er en metode for regnskapsføring i et felleskontrollert foretak der en deltakers andel av de enkelte eiendelene, forpliktelsene, inntektene og kostnadene til et felleskontrollert foretak blir slått sammen post for post med lignende poster i deltakerens finansregnskap, eller rapportert som separate poster i deltakerens finansregnskap.

«Separat finansregnskap» er finansregnskap som presenteres av et morforetak, en investor i et tilknyttet foretak eller en deltaker i et felleskontrollert foretak, der investeringene regnskapsføres på grunnlag av den direkte egenkapitalinteressen istedenfor på grunnlag av de rapporterte resultatene og nettoeiendelene til foretakene som det er investert i.

«Betydelig innflytelse» er makt til å delta i de finansielle og driftsmessige prinsippavgjørelsene som angår en økonomisk aktivitet, men er ikke det samme som kontroll eller felles kontroll over disse prinsippene.

En «deltaker i felleskontrollert virksomhet» er en part i en felleskontrollert virksomhet, og har felles kontroll over denne felleskontrollerte virksomheten.

- 4 Finansregnskap der forholdsmessig konsolidering benyttes, er ikke et separat finansregnskap, og heller ikke finansregnskap for et foretak som ikke har noe datterforetak, tilknyttet foretak eller deltakerandel i et felleskontrollert foretak.
- 5 Separat finansregnskap er et finansregnskap som presenteres i tillegg til konsernregnskap, finansregnskap der investeringer regnskapsføres ved hjelp av egenkapitalmetoden og finansregnskap der deltakeres andeler i felleskontrollert virksomhet blir forholdsmessig konsolidert. Et separat finansregnskap trenger ikke vedlegges eller følge med disse regnskapene.
- 6 Foretak som er unntatt fra konsolidering i samsvar med IAS 27 nr. 10, unntatt fra anvendelse av egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 13 c) i IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak», eller unntatt fra å anvende forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 2 i denne standard, kan presentere separat finansregnskap som sitt eneste finansregnskap.

Former for felleskontrollert virksomhet

- 7 Felleskontrollerte virksomheter har mange ulike former og strukturer. Denne standard identifiserer tre generelle typer — felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak — som vanligvis blir beskrevet som, og oppfyller definisjonen av felleskontrollerte virksomheter. Følgende kjennetegn er felles for alle felleskontrollerte virksomheter:

- a) to eller flere deltakere i den felleskontrollerte virksomheten er bundet av en kontraktsregulert ordning, og
- b) den kontraktsregulerte ordningen oppretter felles kontroll.

Felles kontroll

- 8 Felles kontroll kan være utelukket når foretaket som det er investert i, er inne i en juridisk omorganisering eller under konkurs, eller driver under strenge langsiktige restriksjoner som gjelder virksomhetens evne til å overføre midler til deltakeren. Dersom det fortsatt foreligger felles kontroll, er disse hendelsene i seg selv ikke tilstrekkelige til å begrunne at felleskontrollerte virksomheter ikke skal regnskapsføres i samsvar med denne standard.

Kontraktsregulert ordning

- 9 Det faktum at det foreligger en kontraktsregulert ordning, skiller interesser som involverer felles kontroll, fra investeringer i tilknyttede foretak der investor har en betydelig innflytelse (se IAS 28). Aktiviteter som ikke er underlagt en kontraktsregulert ordning for opprettelse av felles kontroll, er ikke felleskontrollerte virksomheter i henhold til denne standard.

- 10 Den kontraktsregulerte ordningen kan være godtgjort på en rekke måter, for eksempel ved en kontrakt mellom deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten, eller protokoller fra drøftingene mellom deltakerne. I noen tilfeller er ordningen innarbeidet i den felleskontrollerte virksomhetens statutter eller andre regler. Uansett form er den kontraktsregulerte ordningen vanligvis skriftlig og omhandler saker som
- a) den felleskontrollerte virksomhetens aktivitet, varighet og rapporteringsplikter,
 - b) oppnevning av styret eller et tilsvarende styrende organ for den felleskontrollerte virksomheten, samt stemmerettene til deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten,
 - c) kapitalinnskudd som foretas av deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten, og
 - d) deltakernes deling av den felleskontrollerte virksomhetens produkter, inntekter, kostnader eller resultater.
- 11 Den kontraktsregulerte ordningen oppretter felles kontroll over den felleskontrollerte virksomheten. Et slikt krav sikrer at ingen enkeltstående deltaker i den felleskontrollerte virksomheten er i en slik stilling at denne ensidig kan kontrollere aktiviteten.
- 12 Den kontraktsregulerte ordningen kan identifisere én deltaker som driftsansvarlig eller leder for den felleskontrollerte virksomheten. Den driftsansvarlige kontrollerer ikke den felleskontrollerte virksomheten, men opptrer innenfor de finansielle og driftsmessige prinsipper som er avtalt av deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten i samsvar med den kontraktsregulerte ordningen, og som er delegert til den driftsansvarlige. Dersom den driftsansvarlige har makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for den økonomiske aktiviteten, kontrollerer denne den felleskontrollerte virksomheten, og denne er dermed et datterforetak i forhold til den driftsansvarlige og ikke en felleskontrollert virksomhet.

FELLESKONTROLLERT DRIFT

- 13 Driften av enkelte felleskontrollerte virksomheter innebærer bruk av eiendeler og andre ressurser som tilhører deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten istedenfor at det opprettes aksjeselskaper, ansvarlige selskaper eller andre foretak, eller en finansiell struktur som er atskilt fra deltakerne selv. Hver deltaker i den felleskontrollerte virksomheten benytter egen eiendom, egne anlegg og eget utstyr og holder egne beholdninger. Deltakeren pådrar seg også egne kostnader og forpliktelser og ordner egen finansiering, som representerer deltakerens egne plikter. Aktivitetene i den felleskontrollerte virksomheten kan utføres av deltakerens ansatte side om side med deltakerens lignende aktiviteter. Avtalen for den felleskontrollerte virksomheten inneholder vanligvis bestemmelser om hvordan inntektene av salg av det felles produktet og eventuelle kostnader de har pådratt seg i fellesskap, skal deles mellom deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten.
- 14 Et eksempel på felleskontrollert drift er når to eller flere deltakere slår sammen sine virksomheter, ressurser og sin ekspertise for sammen å produsere, markedsføre og distribuere et bestemt produkt, for eksempel et luftfartøy. Ulike deler av produksjonsprosessen blir utført av hver av deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten. Hver deltaker bærer sine egne utgifter og tar en andel av inntektene fra salget av luftfartøyet, og denne andelen blir fastsatt i samsvar med den kontraktsregulerte ordningen.
- 15 Når det gjelder andelene i felleskontrollert drift, skal en deltaker i felleskontrollert virksomhet innregne følgende i sitt finansregnskap:
- a) eiendelene som deltakeren kontrollerer, og forpliktelsene som deltakeren pådrar seg, og
 - b) kostnadene som deltakeren pådrar seg, og deltakerens andel av den inntekt han har på salget av den felleskontrollerte virksomhetens varer eller tjenester.
- 16 Fordi eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader er innregnet i deltakerens finansregnskap, kreves det ingen justeringer eller andre konsolideringsprosedyrer når det gjelder disse postene når deltakeren i den felleskontrollerte virksomheten presenterer konsernregnskapet.
- 17 Det kan være at det ikke kreves separat regnskapsføring for selve den felleskontrollerte virksomheten, og tilsvarende at det ikke kreves at det utarbeides finansregnskap for den felleskontrollerte virksomheten. Deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten kan imidlertid utarbeide driftsregnskap, slik at de kan vurdere den felleskontrollerte virksomhetens inntjening.

FELLESKONTROLLERTE EIENDELER

- 18 Enkelte felleskontrollerte virksomheter innebærer at deltakerne har felles kontroll over, og ofte felles eierskap til, én eller flere eiendeler som er overført til eller anskaffet for den felleskontrollerte virksomheten og beregnet til den felleskontrollerte virksomhetens formål. Eiendelene benyttes til å oppnå fordeler for deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten. Hver enkelt deltaker kan ta del i produksjonen som eiendelene er opphav til, og hver av deltakerne bærer også en avtalt andel av de kostnadene som de pådrar seg.

- 19 Disse felleskontrollerte virksomhetene innebærer ikke at det opprettes et aksjeselskap, ansvarlig selskap eller et annet foretak, eller en finansiell struktur som er atskilt fra deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten selv. Hver deltaker har kontroll over sin andel av framtidige økonomiske fordeler gjennom sin andel i den felleskontrollerte eiendelen.
- 20 Mange aktiviteter innenfor olje-, gass og mineralutvinningsindustrien involverer felleskontrollerte eiendeler. For eksempel kan en rekke oljeproduksjonsselskaper i fellesskap kontrollere og drive en oljeledning. Hver deltaker i den felleskontrollerte virksomheten bruker oljeledningen til å transportere sitt eget produkt, og bærer til gjengjeld en avtalt del av kostnadene ved å drive oljeledningen. Et annet eksempel på en felleskontrollert eiendel er når to foretak i fellesskap kontrollerer en fast eiendom, der hvert av dem tar inn en andel av de leiene de mottar og bærer en andel av kostnadene.
- 21 Når det gjelder andelene i felleskontrollerte eiendeler, skal en deltaker i en felleskontrollert virksomhet innregne følgende i sitt finansregnskap:
- a) deltakerens andel av de felleskontrollerte eiendelene, klassifisert i henhold til eiendelenes art,
 - b) eventuelle forpliktelser deltakeren har pådratt seg,
 - c) deltakerens andel av eventuelle forpliktelser denne har pådratt seg i fellesskap med de andre deltakerne i forhold til den felleskontrollerte virksomheten,
 - d) eventuelle inntekter av salg eller bruk av deltakerens andel av produksjonen til den felleskontrollerte virksomheten, sammen med deltakerens andel av eventuelle kostnader den felleskontrollerte virksomheten har pådratt seg, og
 - e) eventuelle kostnader deltakeren har pådratt seg med hensyn til sin andel i den felleskontrollerte virksomheten.
- 22 Når det gjelder andelene i felleskontrollerte eiendeler, skal hver enkelt deltaker i en felleskontrollert virksomhet inkludere følgende i sine regnskaper og innregne dette i sitt finansregnskap:
- a) deltakerens andel av de felleskontrollerte eiendelene, klassifisert i henhold til eiendelenes art, og ikke som en investering. En andel av en felles kontrollert oljeledning klassifiseres for eksempel som eiendom, anlegg og utstyr,
 - b) eventuelle forpliktelser som deltakeren har pådratt seg, for eksempel forpliktelser i forbindelse med finansiering av deltakerens andel av eiendelene,
 - c) deltakerens andel av eventuelle forpliktelser denne har pådratt seg i fellesskap med de andre deltakerne i tilknytning til den felleskontrollerte virksomheten,
 - d) eventuelle inntekter av salg eller bruk av deltakerens andel av den felleskontrollerte virksomhetens produksjon, sammen med deltakerens andel av eventuelle kostnader den felleskontrollerte virksomheten har pådratt seg,
 - e) eventuelle kostnader deltakeren har pådratt seg med hensyn til sine andeler i den felleskontrollerte virksomheten, for eksempel slike som er tilknyttet finansiering av deltakerens andeler i eiendelene og salg av deltakerens andel av produksjonen.
- Fordi eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader er innregnet i deltakerens finansregnskap, kreves det ingen justeringer eller andre konsolideringsprosedyrer når det gjelder disse postene når deltakeren i den felleskontrollerte virksomheten presenterer konsernregnskapet.
- 23 Behandlingen av felleskontrollerte eiendeler gjenspeiler den felleskontrollerte virksomhetens innhold og økonomiske realitet samt vanligvis dens juridiske form. Separat regnskapsføring for den felleskontrollerte virksomheten selv kan være begrenset til de kostnader som deltakerne pådrar seg i fellesskap og til slutt blir båret av deltakerne i samsvar med deres avtalte andeler. Det kan være at finansregnskap ikke blir utarbeidet for den felleskontrollerte virksomheten, selv om deltakerne kan utarbeide driftsregnskap slik at de kan vurdere den felleskontrollerte virksomhetens inntjening.

FELLESKONTROLLERTE FORETAK

- 24 Et felleskontrollert foretak er en felleskontrollert virksomhet som innebærer at det opprettes et aksjeselskap, et ansvarlig selskap eller et annet foretak som hver av deltakerne har en andel i. Foretaket driver på samme måte som andre foretak, bortsett fra at det opprettes felles kontroll over foretakets økonomiske aktivitet ved en kontraktsregulert ordning mellom deltakerne i det felleskontrollerte foretaket.
- 25 Et felleskontrollert foretak kontrollerer eiendelene til den felleskontrollerte virksomheten, pådrar seg forpliktelser og kostnader og opptjener inntekter. Foretaket kan inngå kontrakter i eget navn og ordne finansiering for formålene til den felleskontrollerte virksomhetens aktivitet. Hver av deltakerne har rett til en andel av overskuddet til det felleskontrollerte foretaket, selv om enkelte felleskontrollerte foretak også innebærer en deling av den felleskontrollerte virksomhetens produksjon.

- 26 Et vanlig eksempel på et felleskontrollert foretak er når to foretak slår sammen sine aktiviteter innenfor en bestemt virksomhetsgren ved at relevante eiendeler og forpliktelser overføres til et felleskontrollert foretak. Et annet eksempel oppstår når et foretak starter virksomhet i en annen stat sammen med myndighetene eller andre organer i denne staten, ved å opprette et separat foretak som kontrolleres i fellesskap av foretaket og myndigheten eller organet.
- 27 Mange felleskontrollerte foretak ligner i innhold de felleskontrollerte virksomhetene som det er vist til som felleskontrollert drift eller felleskontrollerte eiendeler. Deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten kan av skattemessige eller andre grunner overføre en felleskontrollert eiendel som for eksempel en oljeledning, til et felleskontrollert foretak. Tilsvarende kan deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten overføre eiendeler som skal benyttes til det felleskontrollerte foretakets felles aktiviteter. Enkelte former for felleskontrollert drift innebærer også opprettelse av et felleskontrollert foretak for å ta seg av særlige sider ved aktiviteten, for eksempel utforming, markedsføring og distribusjon av eller service etter salg av produktet.
- 28 Et felleskontrollert foretak skal ha sin egen regnskapsføring, og utarbeider og presenterer finansregnskapet på samme måte som andre foretak i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering.
- 29 Hver deltaker i den felleskontrollerte virksomheten overfører vanligvis kontanter eller andre ressurser til det felleskontrollerte foretaket. Disse overføringene inngår i deltakerens regnskap, og innregnes i deltakerens finansregnskap som en investering i det felleskontrollerte foretaket.

Finansregnskap for en deltaker i felleskontrollert virksomhet

Forholdsmessig konsolidering

- 30 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal innregne sin andel i et felleskontrollert foretak ved hjelp av forholdsmessig konsolidering eller den alternative metoden beskrevet i nr. 38. Når forholdsmessig konsolidering benyttes, skal ett av de to rapporteringsformatene nedenfor benyttes.
- 31 En deltaker innregner sin andel i et felleskontrollert foretak ved hjelp av ett av de to rapporteringsformatene for forholdsmessig konsolidering, uansett om deltakeren også har investeringer i datterforetak eller om deltakeren betegner sitt finansregnskap som konsernregnskap.
- 32 Når en deltaker innregner en andel i et felleskontrollert foretak, er det viktig at deltakeren gjenspeiler innholdet i og den økonomiske realiteten til ordningen, og ikke den felleskontrollerte virksomhetens særlige struktur eller form. I et felleskontrollert foretak har en deltaker kontroll over sin andel av framtidige økonomiske fordeler gjennom sin andel i eiendelene og forpliktelsene til den felleskontrollerte virksomheten. Innholdet og den økonomiske realiteten gjenspeiles i deltakerens konsernregnskap når deltakeren innregner sine andeler i det felleskontrollerte foretakets eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader ved å benytte ett av de to rapporteringsformatene for forholdsmessig konsolidering som er beskrevet i nr. 34.
- 33 Anvendelsen av forholdsmessig konsolidering betyr at deltakerens balanse inneholder deltakerens andel av de eiendelene som deltakeren kontrollerer i fellesskap samt andelen av de forpliktelsene som deltakeren er felles ansvarlig for. Deltakerens andel av det felleskontrollerte foretakets inntekter og kostnader inngår i deltakerens resultatregnskap. Mange av de framgangsmåtene som er relevante for anvendelsen av forholdsmessig konsolidering, ligner på framgangsmåtene for konsolidering av investeringer i datterforetak, slik det framgår av IAS 27.
- 34 Det kan benyttes ulike rapporteringsformater for forholdsmessig konsolidering. Deltakeren i en felleskontrollert virksomhet kan post for post slå sammen sin andel av hver av eiendelene, forpliktelsene, inntektene og kostnadene til det felleskontrollerte foretaket med de tilsvarende postene i sitt eget finansregnskap, post for post. Deltakeren kan for eksempel slå sammen sin andel av det felleskontrollerte foretakets beholdning med sin egen beholdning og sin andel av det felleskontrollerte foretakets eiendom, anlegg og utstyr. Deltakeren i en felleskontrollert virksomhet kan også inkludere separate poster for sin andel av det felleskontrollerte foretakets eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i sitt finansregnskap. Deltakeren kan for eksempel vise sin andel av det felleskontrollerte foretakets omløpsmidler separat som en del av sine omløpsmidler, eller han kan vise sin andel av det felleskontrollerte foretakets eiendom, anlegg og utstyr separat som en del av sin eiendom, anlegg og utstyr. Begge disse rapporteringsformatene fører til rapportering av identiske resultater og av alle større klassifiseringer av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader, og begge formatene kan aksepteres i henhold til formålene i denne standard.

- 35 Uansett format som benyttes for å gjengi forholdsmessig konsolidering, er det ikke hensiktsmessig å motregne noen eiendeler eller forpliktelser ved fradrag av andre forpliktelser eller eiendeler, eller inntekter og kostnader ved fradrag av andre kostnader og inntekter, med mindre det foreligger en juridisk rett til å motregne, og motregningen representerer forventningen med hensyn til realisasjon av eiendelen eller oppgjør av forpliktelsen.
- 36 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal ikke lenger gjøre bruk av forholdsmessig konsolidering fra tidspunktet da denne opphører å ha felles kontroll over et felleskontrollert foretak.
- 37 En deltaker i felleskontrollert virksomhet gjør ikke lenger bruk av forholdsmessig konsolidering fra tidspunktet da denne opphører å ta del i kontrollen over et felleskontrollert foretak. Dette kan for eksempel skje når deltakeren avhender sine andeler eller når det blir lagt slike eksterne restriksjoner på det felleskontrollerte foretaket, slik at deltakeren ikke lenger har felles kontroll.

Egenkapitalmetoden

- 38 Som et alternativ til forholdsmessig konsolidering som beskrevet i nr. 30, kan en deltaker i en felleskontrollert virksomhet innregne sin andel i et felleskontrollert foretak ved hjelp av egenkapitalmetoden.
- 39 En deltaker innregner sin andel i et felleskontrollert foretak ved hjelp av egenkapitalmetoden, uansett om deltakeren også har investeringer i datterforetak eller om deltakeren betegner sitt finansregnskap som konsernregnskap.
- 40 Enkelte deltakere innregner sine andeler i felleskontrollerte foretak ved hjelp av egenkapitalmetoden, slik det er beskrevet i IAS 28. Bruken av egenkapitalmetoden støttes av de som hevder at det ikke er hensiktsmessig å slå sammen kontrollerte poster med felleskontrollerte poster og av de som mener at deltakere bare har betydelig innflytelse og ikke felles kontroll over et felleskontrollert foretak. Denne standard anbefaler ikke bruken av egenkapitalmetoden, fordi forholdsmessig konsolidering på en bedre måte gjenspeiler innholdet i og den økonomiske realiteten bak en deltakers andel i et felleskontrollert foretak, det vil si kontroll over deltakerens andel av de framtidige økonomiske fordelene. Ikke desto mindre tillater denne standard at egenkapitalmetoden kan brukes som en alternativ metode ved innregning av andeler i felleskontrollerte foretak.
- 41 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal ikke lenger gjøre bruk av egenkapitalmetoden fra tidspunktet da deltakeren opphører å ha felles kontroll over eller betydelig innflytelse på et felleskontrollert foretak.

Unntak fra forholdsmessig konsolidering og egenkapitalmetoden

- 42 Andeler i felleskontrollerte foretak klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, skal regnskapsføres i samsvar med nevnte IFRS.
- 43 Når en andel i en felleskontrollert virksomhet som tidligere ble klassifisert som holdt for salg, ikke lenger oppfyller kriteriene for slik klassifisering, skal den regnskapsføres ved hjelp av forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden fra og med tidspunktet da den ble klassifisert som holdt for salg. Finansregnskap for regnskapsperiodene etter at den ble klassifisert som holdt for salg, endres tilsvarende.
- 44 [Opphevet]
- 45 Fra tidspunktet da et felleskontrollert foretak blir datterforetaket til en deltaker i felleskontrollert virksomhet, skal deltakeren regnskapsføre sin andel i samsvar med IAS 27. Fra tidspunktet da et felleskontrollert foretak blir det tilknyttede foretaket til en deltaker i felleskontrollert virksomhet, skal deltakeren regnskapsføre sin andel i samsvar med IAS 28.

Separat finansregnskap for en deltaker i felleskontrollert foretak

- 46 En investering i et felleskontrollert foretak skal regnskapsføres i deltakerens separate finansregnskap i samsvar med nr. 37–42 i IAS 27.
- 47 Denne standard foreskriver ikke hvilke foretak som skal avlegge separate finansregnskap som er offentlig tilgjengelige.

TRANSAKSJONER MELLOM EN DELTAKER I FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET OG DEN FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETEN

- 48 Når en deltaker i felleskontrollert virksomhet overfører eller selger eiendeler til en felleskontrollert virksomhet, skal innregningen av alle deler av en gevinst eller et tap fra transaksjonen gjenspeile transaksjonens innhold. Når eiendelene innehas av den felleskontrollerte virksomheten, og forutsatt at deltakeren i den felleskontrollerte virksomheten har overført betydelige risikoer og fordeler ved eierskapet, skal deltakeren bare innregne den del av gevinsten eller tapet som er henførbart til de andre deltakernes andeler⁽¹⁾. Deltakeren i en felleskontrollert virksomhet skal innregne det fulle beløpet for eventuelle tap når bidraget eller salget godtgjør en reduksjon i netto realiserbar verdi av omløpsmidler eller tap ved verdifall.
- 49 Når en deltaker i felleskontrollert virksomhet kjøper eiendeler fra en felleskontrollert virksomhet, skal deltakeren ikke innregne sin andel av overskuddet i den felleskontrollerte virksomheten fra transaksjonen før det skjer et salg til en uavhengig part. En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal innregne sin andel av de tap som er resultatet av disse transaksjonene på samme måte som overskudd, bortsett fra at tap skal innregnes umiddelbart når de representerer en reduksjon i netto realiserbar verdi av omløpsmidler eller et tap ved verdifall.
- 50 For å kunne vurdere om en transaksjon mellom en deltaker i felleskontrollert virksomhet og den felleskontrollerte virksomheten godtgjør verdifall på en eiendel, fastsetter deltakeren det gjenvinnbare beløpet for eiendelen i henhold til IAS 36: «Verdifall på eiendeler». Ved fastsettelse av bruksverdi estimeres deltakerens framtidige kontantstrømmer fra eiendelen, basert på fortsatt bruk av og den felleskontrollerte virksomhetens endelige avhenging av eiendelen.

RAPPORTERING AV ANDELER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER I EN INVESTORS FINANSREGNSKAP

- 51 En investor i felleskontrollert virksomhet som ikke har felles kontroll, skal regnskapsføre denne investeringen i samsvar med IAS 39 eller, dersom investor har en betydelig innflytelse i den felleskontrollerte virksomheten, i samsvar med IAS 28.

DRIFTSANSVARLIGE FOR FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

- 52 Driftsansvarlige eller ledere for en felleskontrollert virksomhet skal regnskapsføre alle honorarinntekter i samsvar med IAS 18: «Driftsinntekter».
- 53 Én eller flere av deltakerne i en felleskontrollert virksomhet kan opptre som driftsansvarlig eller leder for en felleskontrollert virksomhet. Driftsansvarlige blir vanligvis betalt et ledelseshonorar for slike tjenester. Honorarene regnskapsføres av den felleskontrollerte virksomheten som kostnad.

OPPLYSNINGER

- 54 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal opplyse om det samlede beløpet for følgende betingede forpliktelser atskilt fra beløpet for andre betingede forpliktelser, med mindre sannsynligheten for å lide tap er liten:
- a) alle betingede forpliktelser som deltakeren i en felleskontrollert virksomhet har pådratt seg i tilknytning til sine andeler i felleskontrollert virksomhet, samt deltakerens andel i hver av de betingede forpliktelsene som de har pådratt seg i fellesskap med andre deltakere,
 - b) deltakerens andel av de betingede forpliktelsene til selve de felleskontrollerte virksomhetene som deltakeren er betinget ansvarlig for, og
 - c) de betingede forpliktelsene som oppstår fordi deltakeren er betinget ansvarlig for forpliktelsene til de andre deltakerne i en felleskontrollert virksomhet.
- 55 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal opplyse om det samlede beløpet for følgende tilsagn med hensyn til sine andeler i felleskontrollert virksomhet atskilt fra andre tilsagn:
- a) alle tilsagn om kapitalinnskudd som deltakeren i en felleskontrollert virksomhet har i tilknytning til sine andeler i felleskontrollert virksomhet, samt deltakerens andel i de tilsagn om kapitalinnskudd som de har pådratt seg i fellesskap med andre deltakere, og
 - b) deltakerens andel av de felleskontrollerte virksomhetenes egne tilsagn om kapitalinnskudd.

⁽¹⁾ Se også SIC-13: «Felleskontrollerte foretak — ikke-monetære overføringer fra deltakere».

- 56 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal gi opplysninger i form av en oversikt over og en beskrivelse av andeler i betydelige felleskontrollerte virksomheter og eierandel i felleskontrollerte foretak. En deltaker i en felleskontrollert virksomhet som innregner sine andeler i felleskontrollerte foretak ved hjelp av et rapporteringsformat post for post for forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden, skal opplyse om det samlede beløpet for alle omløpsmidler, anleggsmidler, kortsiktige forpliktelser, langsiktige forpliktelser, inntekter og kostnader knyttet til deltakerens andeler i felleskontrollerte virksomheter.
- 57 En deltaker i felleskontrollert virksomhet skal opplyse om hvilken metode som benyttes til å innregne dennes andeler i felleskontrollerte foretak.

IKRAFTTREDELSE

- 58 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 31 (REVIDERT I 2000)

- 59 Denne standard erstatter IAS 31: «Finansiell rapportering av andeler i felleskontrollert virksomhet» (revidert i 2000).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 32***Finansielle instrumenter — presentasjon*****FORMÅL**

- 1 [Opphevet]
- 2 Formålet med denne standard er å etablere prinsipper for presentasjon av finansielle instrumenter som forpliktelser eller egenkapital og for nettopresentasjon av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Standarden kommer til anvendelse på klassifisering av finansielle instrumenter, fra utstederens perspektiv, i finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser og egenkapitalinstrumenter, klassifisering av tilhørende renter, utbytte, tap og gevinster, samt hvilke omstendigheter som finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser skal kunne nettopresenteres under.
- 3 Prinsippene i denne standard utfyller prinsippene for innregning og måling av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser i IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling», og for opplysninger om disse i IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger».

VIRKEOMRÅDE

- 4 Denne standard skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- a) Andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet som regnskapsføres i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» eller IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet». I noen tilfeller tillater imidlertid IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 at et foretak regnskapsfører en andel i et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet i henhold til IAS 39, og i disse tilfellene skal foretakene anvende opplysningskravene i IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 i tillegg til kravene i denne standard. Foretak skal også anvende denne standard på alle derivater på andeler knyttet til andeler i datterforetak og tilknyttede foretak eller andeler i felleskontrollert virksomhet.
 - b) Arbeidsgiveres rettigheter og plikter i henhold til ordninger for ytelser til ansatte, der IAS 19: «Ytelser til ansatte» kommer til anvendelse.
 - c) Kontrakter om betinget vederlag i en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»). Dette unntaket får bare anvendelse på det overtakende foretaket.
 - d) Forsikringskontrakter, som definert i IFRS 4: «Forsikringskontrakter». Denne standard får imidlertid anvendelse på derivater som er innebygd i forsikringskontrakter, dersom IAS 39 krever at foretaket regnskapsfører dem separat. Videre skal en utsteder anvende denne standard på finansielle garantikontrakter dersom utstederen anvender IAS 39 ved innregning og måling av kontrakter, men IFRS 4 skal anvendes dersom utstederen i samsvar med nr. 4 d) i IFRS 4 velger å anvende IFRS 4 ved innregning og måling av kontrakter.
 - e) Finansielle instrumenter som hører inn under virkeområdet for IFRS 4, fordi de inneholder en skjønsmessig del. Utstederen av disse instrumentene er fritatt fra å anvende nr. 15-32 og AG25-AG35 i denne standard på disse elementene når det gjelder sontringen mellom finansielle forpliktelser og egenkapitalinstrumenter. Disse instrumentene er imidlertid underlagt alle andre krav i denne standard. Denne standard får dessuten anvendelse på derivater som er innebygd i disse instrumentene (se IAS 39).
 - f) finansielle instrumenter, kontrakter og plikter i henhold til aksjebaserte betalingstransaksjoner der IFRS 2: «Aksjebasert betaling» kommer til anvendelse, med følgende unntak:
 - i) kontrakter som omfattes av nr. 8–10 i denne standard, som denne standard kommer til anvendelse på,
 - ii) nr. 33 og 34 i denne standard, som skal anvendes på egne aksjer som er innkjøpt, solgt, utstedt eller oppsagt i forbindelse med ordninger for ansattes aksjeopsjoner, ansattes aksjekjøpsordninger og alle andre aksjebaserte betalingsordninger.
- 5-7 [Opphevet]
- 8 Denne standard kommer til anvendelse på kontrakter om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand som kan gjøres opp netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument eller ved bytte av finansielle instrumenter, som om kontraktene var finansielle instrumenter, unntatt kontrakter som er inngått og fortsatt innehas med det formål å motta eller levere en ikke-finansiell gjenstand i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov.

- 9 Det er ulike måter en kontrakt om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand kan gjøres opp på: netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, eller ved bytte av finansielle instrumenter. Eksempler på dette er
- a) når vilkårene i kontrakten tillater begge parter å gjøre opp kontrakten netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument eller ved å bytte finansielle instrumenter,
 - b) når adgangen til å gjøre opp netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, eller ved å bytte finansielle instrumenter, ikke er eksplisitt i vilkårene i kontrakten, men foretaket har en praksis for å gjøre opp tilsvarende kontrakter netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument eller ved å bytte finansielle instrumenter (enten med motparten, ved å inngå motposisjoner eller ved å selge kontrakten for den utøves eller forfaller),
 - c) når foretaket for tilsvarende kontrakter har en praksis for å motta det underliggende og selge dette innen en kort periode etter levering med det formål å generere et overskudd fra kortsiktige svingninger i pris eller salgsmarginer, og
 - d) når den ikke-finansielle gjenstanden som kontrakten omfatter, lett kan omgjøres i kontanter.

En kontrakt der bokstav b) eller c) kommer til anvendelse, er ikke inngått med det formål å motta eller levere den ikke-finansielle gjenstanden i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov, og faller dermed innenfor virkeområdet for denne standard. Andre kontrakter der nr. 8 kommer til anvendelse, blir vurdert for å avgjøre om de ble inngått og fortsatt innehas med det formål å motta eller levere ikke-finansielle gjenstander i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov, for å ta stilling til om de derfor omfattes av denne standard.

- 10 En utstedt opsjon om å kjøpe eller selge en ikke-finansiell gjenstand som kan gjøres opp i kontanter eller et annet finansielt instrument eller ved bytte av finansielle instrumenter, i samsvar med nr. 9 a) eller d), faller inn under virkeområdet for denne standard. En slik kontrakt kan ikke inngås med det formål å motta eller levere ikke-finansielle gjenstander i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov.

DEFINISJONER (SE OGSÅ AG3–AG24)

- 11 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Et «finansielt instrument» er enhver kontrakt som fører til både en finansiell eiendel for ett foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak.

En «finansiell eiendel» er enhver eiendel i form av

- a) kontanter,
- b) et egenkapitalinstrument i et annet foretak,
- c) en kontraktsregulert rett til å
 - i) motta kontanter eller en annen finansiell eiendel fra et annet foretak, eller
 - ii) bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med et annet foretak på vilkår som kan være gunstige for foretaket, eller
- d) en kontrakt som vil eller kan bli gjort opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter og som er
 - i) et ikke-derivat som foretaket er eller kan bli forpliktet til å motta et variabelt antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter for, eller
 - ii) et derivat som vil bli eller kan bli gjort opp på en annen måte enn ved et bytte av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter. Av denne grunn omfatter ikke foretakets egne egenkapitalinstrumenter instrumenter som selv er kontrakter for framtidig mottak eller levering av foretakets egne egenkapitalinstrumenter.

En «finansiell forpliktelse» er enhver forpliktelse som er

- a) en kontraktsregulert plikt til å
 - i) levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til et annet foretak, eller
 - ii) bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med et annet foretak på vilkår som kan være ugunstige for foretaket, eller

- b) en kontrakt som vil eller kan bli gjort opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter og som er
- i) et ikke-derivat som foretaket er eller kan bli forpliktet til å levere et variabelt antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter for, eller
 - ii) et derivat som vil bli eller kan bli gjort opp på en annen måte enn ved et bytte av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter. Av denne grunn omfatter ikke foretakets egne egenkapitalinstrumenter instrumenter som selv er kontrakter for framtidig mottak eller levering av foretakets egne egenkapitalinstrumenter.

Et «egenkapitalinstrument» er enhver kontrakt som uttrykker en residualinteresse i et foretaks eiendeler etter fradrag for alle foretakets forpliktelser.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

- 12 Følgende begreper er definert i nr. 9 i IAS 39, og benyttes i denne standard i den betydning som er fastsatt i IAS 39:

- amortisert kost for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse,
- finansielle eiendeler tilgjengelige for salg,
- fraregning,
- derivat,
- effektiv rente-metode,
- finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet,
- finansiell garantikontrakt,
- bindende tilsagn,
- forventet transaksjon,
- sikringseffektivitet,
- sikringsobjekt,
- sikringsinstrument,
- investeringer som holdes til forfall,
- utlån og fordringer,
- alminnelige kjøp og salg,
- transaksjonsutgifter.

- 13 I denne standard viser «kontrakt» og «kontraktsregulert» til en avtale mellom to eller flere parter som har klare økonomiske konsekvenser som partene har liten, om i det hele tatt noen, mulighet til å unngå, vanligvis fordi avtalen kan fullbyrdes ved dom. Kontrakter, og dermed finansielle instrumenter, kan ha en rekke ulike former og trenger ikke foreligge skriftlig.

- 14 I denne standard omfatter «foretak» enkeltpersoner, ansvarlige selskaper, organer med begrenset ansvar, forvaltningsselskaper og offentlige organer.

PRESENTASJON

Forpliktelser og egenkapital (se også AG25–AG29)

- 15 Utstederen av et finansielt instrument skal ved førstegangsinnregning klassifisere instrumentet eller instrumentets bestanddeler, som finansiell forpliktelse, finansiell eiendel eller egenkapitalinstrument i samsvar med det faktiske innholdet i den kontraktsregulerte ordningen og definisjonene av finansiell forpliktelse, finansiell eiendel eller egenkapitalinstrument.

- 16 Når en utsteder anvender definisjonene i nr. 11 til å avgjøre om et finansielt instrument er et egenkapitalinstrument og ikke en finansiell forpliktelse, er instrumentet bare et egenkapitalinstrument dersom begge betingelsene i bokstav a) og b) nedenfor er oppfylt.
- a) Instrumentet inneholder ingen kontraktsregulert plikt til å
 - i) levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til et annet foretak, eller
 - ii) bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med et annet foretak på vilkår som kan være ugunstige for utstederen.
 - b) Dersom instrumentet vil eller kan bli gjort opp i utstederens egne egenkapitalinstrumenter, må det være
 - i) et ikke-derivat som ikke inneholder noen kontraktsregulert plikt for utstederen til å levere et variabelt antall av utstедers egne egenkapitalinstrumenter, eller
 - ii) et derivat som bare vil bli gjort opp av utstederen ved et bytte av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av utstедers egne egenkapitalinstrumenter. Av denne grunn omfatter ikke utstederens egne egenkapitalinstrumenter instrumenter som selv er kontrakter for framtidig mottak eller levering av utstедers egne egenkapitalinstrumenter.

En kontraktsregulert plikt, herunder en plikt som oppstår av et finansielt derivat, som vil eller kan føre til framtidig mottak eller levering av utstедers egne egenkapitalinstrumenter, men ikke oppfyller betingelsene i bokstav a) og b) ovenfor, er ikke et egenkapitalinstrument.

Ingen kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel (nr. 16 a))

- 17 Et kritisk trekk ved forskjellen mellom en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument er tilstedeværelsen av en kontraktsregulert plikt hos det finansielle instrumentets ene part (utstederen) til enten å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til den annen part (innehaveren), eller å bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med innehaveren på vilkår som kan være ugunstige for utstederen. Selv om innehaveren av et egenkapitalinstrument kan ha rett til å motta en proratarisk andel av et eventuelt utbytte eller andre utdelinger av egenkapital, har ikke utstederen noen kontraktsregulert plikt til å foreta slike utdelinger, ettersom denne ikke kan avkreves å utlevere kontanter eller en annen finansiell eiendel til en annen part.
- 18 Det reelle innholdet i et finansielt instrument, og ikke dets juridiske form, styrer klassifiseringen av instrumentet i foretakets balanse. Reelt innhold og juridisk form er ofte, men ikke alltid, overensstemmende. Enkelte finansielle instrumenter har en juridisk form som tilsvarer egenkapital, men er i realiteten forpliktelser, mens andre kan kombinere trekk knyttet til egenkapitalinstrumenter og trekk knyttet til finansielle forpliktelser. Eksempler:
- a) En preferanseaksje som fastsetter obligatorisk innløsning av utsteder til et beløp som er fast eller som kan fastsettes, på et framtidig tidspunkt som er fast eller som kan fastsettes, eller som gir innehaver rett til å kreve at utsteder løser inn instrumentet på eller etter et bestemt tidspunkt til et beløp som er fast eller som kan fastsettes, er en finansiell forpliktelse.
 - b) Et finansielt instrument som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel (et «instrument med innløsningsrett»), er en finansiell forpliktelse. Dette er tilfellet selv om beløpet i kontanter eller andre finansielle eiendeler blir fastsatt på grunnlag av en indeks eller et annet element som kan øke eller minske, eller når den juridiske formen på instrumentet med innløsningsrett gir innehaver rett til en residualinteresse i en utstедers eiendeler. Det faktum at det finnes en mulighet som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel, betyr at instrumentet med innløsningsrett oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse. Verdipapirfond med variabel kapital, aksjefond, ansvarlige selskaper og visse samvirkeforetak kan for eksempel gi andelseiere eller medlemmer rett til å innløse sine interesser hos utsteder når som helst mot et kontantbeløp lik deres forholdsmessige andel av verdien av utstедers eiendeler. Klassifisering som en finansiell forpliktelse er imidlertid ikke til hinder for bruk av benevnelser som «netto eiendelsverdi henførbart til andelseiere» og «endring i netto eiendelsverdi henførbart til andelseiere» som er spesifisert i regnskapsoppstillingene til et foretak som ikke har noen innskutt egenkapital (for eksempel enkelte verdipapirfond og aksjefond, se *Illustrative Example* nr. 7), eller bruk av tilleggsopplysninger for å vise at de samlede medlemsinteressene omfatter poster, for eksempel reserver, som oppfyller definisjonen av egenkapital, og instrumenter med innløsningsrett, som ikke oppfyller denne definisjonen (se *Illustrative Example* nr. 8).

- 19 Dersom et foretak ikke har noen ubetinget rett til å unngå levering av kontanter eller en annen finansiell eiendel for å gjøre opp en kontraktsregulert plikt, oppfyller plikten definisjonen av en finansiell forpliktelse. Eksempler:
- a) En restriksjon på et foretaks evne til å oppfylle en kontraktsregulert plikt, for eksempel manglende tilgang til utenlandsk valuta eller nødvendigheten av å få godkjenning for betaling fra en reguleringsmyndighet, påvirker ikke foretakets kontraktsregulerte plikt eller innehavers kontraktsregulerte rettighet i henhold til instrumentet.
 - b) En kontraktsregulert plikt som er betinget av at en motpart utøver sin rett til innløsning, er en finansiell forpliktelse fordi foretaket ikke har noen ubetinget rett til å unngå å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel.
- 20 Et finansielt instrument som ikke eksplisitt etablerer en kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel, kan etablere en slik plikt indirekte gjennom instrumentets vilkår og betingelser. Eksempler:
- a) Et finansielt instrument kan inneholde en ikke-finansiell plikt som bare må gjøres opp dersom foretaket unnlater å foreta utdelinger eller å innløse instrumentet. Dersom et foretak bare kan unngå en overføring av kontanter eller en annen finansiell eiendel ved å gjøre opp den ikke-finansielle plikten, er det finansielle instrumentet en finansiell forpliktelse.
 - b) Et finansielt instrument er en finansiell forpliktelse dersom det fastsetter at foretaket ved oppgjøret skal levere enten
 - i) kontanter eller en annen finansiell eiendel, eller
 - ii) foretakets egne aksjer hvis verdi i vesentlig grad anses for å overstige verdien av kontantene eller en annen finansiell eiendel.

Selv om foretaket ikke har noen eksplisitt kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel, er verdien av oppgjøret i aksjer slik at foretaket vil gjøre opp i kontanter. I realiteten er innehaver uansett garantert mottak av et beløp som minst er lik alternativet for oppgjør i kontanter (se nr. 21).

Oppgjør i foretakets egne egenkapitalinstrumenter (nr. 16 b))

- 21 En kontrakt er ikke et egenkapitalinstrument bare fordi den kan føre til mottak eller levering av foretakets egne egenkapitalinstrumenter. Et foretak kan ha en kontraktsregulert rett eller plikt til å motta eller levere sine egne aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter i et antall som varierer, slik at den virkelige verdien av foretakets egne egenkapitalinstrumenter som skal mottas eller leveres, er lik beløpet for den kontraktsregulerte retten eller plikten. En slik kontraktsregulert rett eller plikt kan være for et fast beløp eller et beløp som svinger helt eller delvis i takt med endringer i en annen variabel enn markedskursen på foretakets egne egenkapitalinstrumenter (for eksempel en rentesats, en råvarepris eller prisen på et finansielt instrument). To eksempler på dette er a) en kontrakt om å levere så mange av foretakets egne egenkapitalinstrumenter som i verdi tilsvarer VE 100⁽¹⁾, og b) en kontrakt om å levere så mange av foretakets egne egenkapitalinstrumenter som i verdi tilsvarer 100 unser gull. En slik kontrakt er en finansiell forpliktelse for foretaket selv om foretaket må eller kan gjøre den opp ved å levere sine egne egenkapitalinstrumenter. Den er ikke et egenkapitalinstrument, fordi foretaket bruker et variabelt antall av sine egne egenkapitalinstrumenter som et middel til å gjøre opp kontrakten. Derfor uttrykker kontrakten ikke noen residualinteresse i et foretaks eiendeler etter at alle foretakets forpliktelser er fratrasket.
- 22 En kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at foretaket (mottar eller) leverer et fast antall av egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, er et egenkapitalinstrument. En utstedt aksjeopsjon som for eksempel gir motparten en rett til å kjøpe et fast antall av foretakets aksjer til en fast pris eller til en fast pålydende hovedstol for en obligasjon, er et egenkapitalinstrument. Endringer i den virkelige verdien av en kontrakt som oppstår av variasjoner i markedsrenten, men som ikke påvirker beløpet av kontanter eller andre finansielle eiendeler som skal betales eller mottas, eller antallet egenkapitalinstrumenter som skal mottas eller leveres, ved oppgjør av kontrakten, utelukker ikke at kontrakten kan være et egenkapitalinstrument. Alle vederlag som mottas (for eksempel mottatt premie for en utstedt opsjon eller tegningsrett for foretakets egne aksjer) legges direkte til egenkapitalen. Alle betalte vederlag (for eksempel betalt premie for en kjøpt opsjon) trekkes direkte fra egenkapitalen. Endringer i den virkelige verdien av et egenkapitalinstrument blir ikke innregnet i finansregnskapet.

⁽¹⁾ I denne standard angis beløp i «valutaenheter» (VE).

- 23 En kontrakt som innebærer en plikt for et foretak til å kjøpe sine egne egenkapitalinstrumenter for kontanter eller en annen finansiell eiendel, fører til en finansiell forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet (for eksempel for nåverdien av framtidig gjenkjøpspris, opsjonens utøvelseskurs eller et annet innløsningsbeløp). Dette er tilfellet selv om selve kontrakten er et egenkapitalinstrument. Et eksempel er et foretaks plikt i henhold til en ikke-børsomsatt terminkontrakt til å kjøpe sine egne egenkapitalinstrumenter for kontanter. Når den finansielle forpliktelsen førstegangsinnregnes i henhold til IAS 39, blir dens virkelige verdi (nåverdien av innløsningsbeløpet) omklassifisert fra egenkapitalen. Følgelig måles den finansielle forpliktelsen i samsvar med IAS 39. Dersom kontrakten utløper uten levering, blir den finansielle forpliktelsens balanseførte verdi omklassifisert til egenkapitalen. Et foretaks kontraktsregulerte plikt til å kjøpe sine egne egenkapitalinstrumenter fører til en finansiell plikt for nåverdien av innløsningsbeløpet, selv omplikten til å kjøpe er betinget av at motparten utøver en rett til innløsning (for eksempel en utstedt salgsoptjon som gir motparten rett til å selge et foretaks egne egenkapitalinstrumenter tilbake til foretaket til en fast pris).
- 24 En kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at det leverer eller mottar et fast antall av egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot et variabelt beløp av kontanter eller andre finansielle eiendeler, er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. Et eksempel er en kontrakt om at foretaket skal levere 100 av sine egne egenkapitalinstrumenter mot et kontantbeløp beregnet til å være lik verdien av 100 unser gull.

Vilkår for betinget oppgjør

- 25 Et finansielt instrument kan tvinge foretaket til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel eller til å på foreta oppgjør på annen måte slik at det vil utgjøre en finansiell forpliktelse, i tilfelle det inntreffer eller ikke inntreffer noen usikre framtidige hendelser (eller avhengig av utfallet av usikre omstendigheter) som ligger utenfor kontrollen til både utsteder og innehaver av instrumentet, som for eksempel en endring i en aksjemarkedsindeks, konsumprisindeks, rentesats eller skattekrav, eller utstедers framtidige inntekter, nettoinntekt eller forholdstallet mellom gjeld og egenkapital. Utsteder av et slikt instrument har ikke en ubetinget rett til å unngå levering av kontanter eller en annen finansiell eiendel (eller på annen måte gjøre den opp slik at det vil utgjøre en finansiell forpliktelse). Derfor er den en finansiell forpliktelse for utsteder, med mindre
- a) den delen av bestemmelsen om betinget oppgjør som ville kunne framtvinge oppgjør i kontanter eller en annen finansiell eiendel (eller på en annen måte slik at det ville utgjøre en finansiell forpliktelse), ikke er reell, eller
 - b) utsteder kan bli tvunget til å gjøre oppplikten i kontanter eller i en annen finansiell eiendel (eller å gjøre den opp på en annen måte slik at det ville utgjøre en finansiell forpliktelse) bare ved en eventuell oppløsning.

Oppgjørsalternativer

- 26 Når et finansielt derivat gir én part rett til å velge hvordan oppgjør skal skje (for eksempel når utsteder eller innehaver kan velge nettooppgjør i kontanter eller ved å bytte aksjer mot kontanter), foreligger det en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse med mindre alle oppgjørsalternativene ville føre til at det finansielle derivatet ble et egenkapitalinstrument.
- 27 Et eksempel på et finansielt derivat med et oppgjørsalternativ som er en finansiell forpliktelse, er en aksjeopsjon der utsteder kan bestemme om den skal gjøres opp i kontanter eller ved bytte av utstедers egne aksjer mot kontanter. Tilsvarende faller enkelte kontrakter om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand i bytte mot foretakets egne egenkapitalinstrumenter inn under denne standards virkeområde, fordi de kan gjøres opp enten ved levering av den ikke-finansielle gjenstanden eller netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument (se nr. 8–10). Slike kontrakter er finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser og ikke egenkapitalinstrumenter.

Sammensatte finansielle instrumenter (se også AG30–AG35 og *Illustrative Example* nr. 9–12)

- 28 Utsteder av ikke-derivative finansielle instrumenter skal evaluere vilkårene for det finansielle instrumentet for å fastslå om det inneholder både en forpliktelsesdel og en egenkapitaldel. Slike bestanddeler skal klassifiseres separat som finansielle forpliktelser, finansielle eiendeler eller egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 15.
- 29 Et foretak innregner separat de delene av et finansielt instrument som a) skaper en finansiell forpliktelse for foretaket, og b) gir innehaver av instrumentet valget om denne vil konvertere det til et egenkapitalinstrument i foretaket. En obligasjon eller et tilsvarende instrument som innehaver kan konvertere til et fast antall ordinære aksjer i foretaket, er for eksempel et sammensatt finansielt instrument. Sett fra foretakets side omfatter et slikt instrument to deler: en finansiell forpliktelse (en kontraktsregulert ordning for levering av kontanter eller en annen finansiell eiendel) og et egenkapitalinstrument (en kjøpsopsjon som gir innehaver rett til, i en nærmere angitt periode, å konvertere den til et fast antall ordinære aksjer i foretaket). Den økonomiske virkningen av å utstede

et slikt instrument er i alt vesentlig det samme som samtidig å utstede et gjeldsinstrument med en bestemmelse om tidlig oppgjør og tegningsretter til å kjøpe ordinære aksjer, eller å utstede et gjeldsinstrument med separate aksjetegningsretter. I samsvar med dette presenterer foretaket alltid forpliktelsen og egenkapitaldelene separat i foretakets balanse.

- 30 Klassifisering av forpliktelsesdelene og egenkapitaldelene av et konvertibelt instrument blir ikke revidert som følge av en endring i sannsynligheten for at en konverteringsrett vil bli utøvd, selv når utøvelsen av retten kan synes å ha blitt økonomisk fordelaktig for enkelte innehavere. Det kan være at innehavere ikke alltid opptrer slik det forventes av dem, fordi de skattemessige konsekvensene av en slik konvertering for eksempel kan være ulik for ulike innehavere. Videre vil sannsynligheten for konvertering endre seg over tid. Foretakets kontraktsregulerte plikt til å foreta framtidige betalinger vil fortsatt være utestående inntil den opphører ved konvertering, instrumentets forfall eller ved en annen transaksjon.
- 31 IAS 39 omhandler måling av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Egenkapitalinstrumenter er instrumenter som uttrykker en residualinteresse i et foretaks eiendeler etter fradrag for alle foretakets forpliktelser. Når den opprinnelige balanseførte verdien av et sammensatt finansielt instrument blir fordelt på instrumentets egenkapital- og forpliktelsesdeler, blir egenkapitaldelen henført til restbeløpet etter fradrag for det beløpet som er fastsatt separat for forpliktelsesdelen i instrumentets virkelige verdi under ett. Verdien av eventuelle andre derivatdeler (for eksempel en kjøpsopsjon) innebygd i det sammensatte finansielle instrumentet i tillegg til egenkapitaldelen (for eksempel en egenkapitalkonverteringsrett), inkluderes i forpliktelsesdelen. Summen av de balanseførte verdiene henført til forpliktelses- og egenkapitaldelene ved førstegangsinnregning er alltid lik den virkelige verdien som ville blitt tildelt instrumentet som helhet. Ingen gevinster eller tap oppstår ved at bestanddelene i instrumentet førstegangsinnregnes separat.
- 32 I henhold til tilnærmingsmåten beskrevet i nr. 31 beregner utsteder av en obligasjon som er konvertibel til ordinære aksjer, først forpliktelsesdelens balanseførte verdi ved å måle den virkelige verdien av en tilsvarende forpliktelse (herunder eventuelle innebygde derivatdeler som ikke er egenkapital) som ikke har noen tilknyttet egenkapitaldel. Den balanseførte verdien av egenkapitalinstrumentet som retten til å konvertere instrumentet til ordinære aksjer representerer, beregnes deretter ved at den virkelige verdien av den finansielle forpliktelsen trekkes fra den virkelige verdien av det sammensatte finansielle instrumentet som helhet.

Egne aksjer (se også AG36)

- 33 Dersom et foretak kjøper tilbake sine egne egenkapitalinstrumenter, skal disse instrumentene (egne aksjer) trekkes fra i egenkapitalen. Det skal ikke innregnes noen gevinst eller noe tap i resultatet ved kjøp, salg, utstedelse eller annullering av et foretaks egne egenkapitalinstrumenter. Slike egne aksjer kan kjøpes og innehas av foretaket eller av andre medlemmer i konsernet. Vederlag som er betalt eller mottatt, skal innregnes direkte i egenkapitalen.
- 34 Det skal opplyses separat om mengden av egne aksjer som innehas, enten i balansen eller i notene, i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap». Et foretak skal gi opplysninger i samsvar med IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter» dersom foretaket kjøper tilbake sine egne egenkapitalinstrumenter fra nærstående parter.

Rente, utbytte, tap og gevinster (se også AG37)

- 35 Rente, utbytte, tap og gevinster tilknyttet et finansielt instrument eller en bestanddel som er en finansiell forpliktelse, skal innregnes som inntekt eller kostnad i resultatet. Utdelinger til innehavere av et egenkapitalinstrument skal debiteres av foretaket direkte i egenkapitalen, fratrasket eventuelle tilknyttede skattemessige fordeler. Transaksjonsutgifter for en egenkapitaltransaksjon skal regnskapsføres som et fradrag i egenkapitalen, fratrasket eventuelle tilknyttede skattemessige fordeler.
- 36 Klassifiseringen av et finansielt instrument som en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument avgjør om rente, utbytte, tap og gevinster tilknyttet det finansielle instrumentet skal innregnes som inntekt eller kostnad i resultatet. Utbetaling av utbytte på aksjer som i sin helhet er innregnet som forpliktelser, skal dermed innregnes som kostnader på samme måte som renter på en obligasjon. Tilsvarende blir gevinster og tap tilknyttet innløsning eller refinansiering av finansielle forpliktelser innregnet i resultatet, mens innløsning eller refinansiering av egenkapitalinstrumenter blir innregnet som endringer i egenkapitalen. Endringer i den virkelige verdien av et egenkapitalinstrument blir ikke innregnet i finansregnskapet.
- 37 Et foretak vil typisk pådra seg ulike utgifter i forbindelse med utstedelse eller kjøp av sine egne egenkapitalinstrumenter. Disse utgiftene kan omfatte registrering og andre reguleringsavgifter, beløp betalt til juridiske rådgivere, regnskapsrådgivere og andre profesjonelle rådgivere, samt trykkeutgifter og stempelavgifter. Transaksjonsutgiftene for en egenkapitaltransaksjon regnskapsføres som et fradrag i egenkapitalen (fratrasket eventuelle tilknyttede skattemessige fordeler) i den utstrekning de er marginale utgifter direkte henførbare til egenkapitaltransaksjonen som ellers ikke ville ha påløpt. Utgifter til en egenkapitaltransaksjon som ikke gjennomføres, skal innregnes som kostnad.

- 38 Transaksjonsutgifter som er knyttet til utstedelse av et sammensatt finansielt instrument, blir fordelt på forpliktelses- og egenkapitaldelen av instrumentet i forhold til fordelingen av provenyet. Transaksjonsutgifter som er felles for mer enn én transaksjon (for eksempel utgifter til samtidig salg av noen aksjer og børsnotering av andre aksjer) fordeles på disse transaksjonene ut fra et fordelingsgrunnlag som er rasjonelt og i overensstemmelse med tilsvarende transaksjoner.
- 39 Beløpet for transaksjonsutgifter regnskapsført som et fradrag i egenkapitalen i perioden skal opplyses separat i henhold til IAS 1. Det tilknyttede beløpet for inntektsskatt innregnet direkte i egenkapitalen, inkluderes i det samlede beløpet for periodeskatt og utsatt skatt som er godskrevet eller belastet egenkapitalen, som det opplyses om i henhold til IAS 12: «Inntektsskatt».
- 40 Utbytte klassifisert som kostnad kan presenteres i resultatregnskapet enten sammen med renter på andre forpliktelser eller som en separat post. I tillegg til kravene i denne standard er opplysninger om renter og utbytte underlagt kravene i IAS 1 og IFRS 7. På grunn av forskjeller mellom rente og utbytte med hensyn til skattemessig fradragsrett er det under enkelte omstendigheter ønskelig å opplyse om disse separat i resultatregnskapet. Opplysninger om skattemessige virkninger skal gis i samsvar med IAS 12.
- 41 Gevinster og tap knyttet til endringer i den balanseførte verdien av en finansiell forpliktelse innregnes som inntekt eller kostnad i resultatet selv når disse er knyttet til et instrument som inneholder en rettighet til residualinteressen i foretakets eiendeler i bytte mot kontanter eller en annen finansiell eiendel (se nr. 18 b)). I henhold til IAS 1 skal foretaket presentere eventuelle gevinster eller tap som oppstår ved ny måling av et slikt instrument separat i resultatregnskapet når det er relevant for å forklare foretakets inntjening.

Nettopresentasjon av en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse (se også AG38 og AG39)

- 42 En finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse skal nettopresenteres og nettobeløpet presenteres i balansen dersom, og bare dersom, et foretak
- a) for inneværende har en juridisk håndhevbar rett til å motregne de innregnede beløpene, og
 - b) har til hensikt enten å gjøre dem opp på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.
- Ved regnskapsføring av en overføring av en finansiell eiendel som ikke kvalifiserer til fraregning, skal foretaket ikke motregne den overførte eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen (se IAS 39 nr. 36).
- 43 Denne standard krever presentasjon av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser på nettogrunnlag når dette gjenspeiler foretakets forventede framtidige kontantstrømmer ved oppgjør av to eller flere separate finansielle instrumenter. Når et foretak har rett til å motta eller betale et enkelt nettobeløp og har til hensikt å gjøre dette, har foretaket faktisk bare én enkel finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse. Under andre omstendigheter presenteres finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser separat i overensstemmelse med deres respektive kjennetegn som foretakets ressurser eller plikter.
- 44 Nettopresentasjon av en innregnet finansiell eiendel og en innregnet finansiell forpliktelse og presentasjon av nettobeløpet skiller seg fra fraregning av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. Selv om nettopresentasjon ikke fører til at en gevinst eller et tap innregnes, fører fraregning av et finansielt instrument ikke bare til at den tidligere innregnede posten blir fjernet fra balansen, men kan også føre til at det innregnes en gevinst eller et tap.
- 45 En rett til å motregne er en debitors juridiske rett, enten ved kontrakt eller på annen måte, til å gjøre opp eller på annen måte utligne hele eller en del av det beløp denne skylder en kreditor ved å føre mot dette beløpet et beløp som kreditor skylder debitor. I sjeldnere tilfeller kan en debitor ha en juridisk rett til å benytte et beløp som tredjemann skylder debitor, til å føre mot beløpet debitor skylder en kreditor, forutsatt at det foreligger en avtale mellom de tre partene som helt klart fastsetter debitors rett til å motregne. Fordi retten til å motregne er en juridisk rett, kan betingelsene knyttet til denne retten variere fra én jurisdiksjon til en annen, og rettsreglene som anvendes på forholdene mellom partene må tas i betraktning.
- 46 Det faktum at det foreligger en håndhevbar rett til å motregne en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse, vil påvirke de rettighetene og pliktene som er tilknyttet en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse, og kan påvirke et foretaks eksponering for kreditt- og likviditetsrisiko. Det at det foreligger en slik rett, er imidlertid i seg selv ikke et tilstrekkelig grunnlag for nettopresentasjon. I fravær av en hensikt om å utøve denne retten eller å foreta et oppgjør samtidig, skjer det ingen påvirkning av omfanget av og forløpet for et foretaks framtidige kontantstrømmer. Når et foretak har til hensikt å utøve denne retten eller å foreta et oppgjør samtidig, vil en presentasjon av eiendelen og forpliktelsen på nettogrunnlag gjenspeile omfanget av og forløpet for de forventede framtidige kontantstrømmene på en mer hensiktsmessig måte, i tillegg til den risiko som disse kontantstrømmene er eksponert for. En parts eller begge parter hensikt om å gjøre opp på nettogrunnlag uten å ha noen juridisk rett til dette, er ikke tilstrekkelig til å godtgjøre nettopresentasjon, fordi de rettighetene og pliktene som er knyttet til den enkelte finansielle eiendelen og den enkelte finansielle forpliktelsen, forblir uendret.

- 47 Et foretaks hensikter med hensyn til oppgjør av visse eiendeler og forpliktelser kan påvirkes av foretakets normale forretningspraksis, kravene i finansmarkedene og andre omstendigheter som kan begrense muligheten til å gjøre opp på netto grunnlag eller samtidig. Når et foretak har en rett til å motregne, men ikke har til hensikt å gjøre opp på netto grunnlag eller realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen samtidig, skal det opplyses om hvilken virkning denne retten har for foretakets eksponering for kredittrisiko, i samsvar med IFRS 7 nr. 36.
- 48 Samtidig oppgjør av to finansielle instrumenter kan for eksempel skje gjennom en oppgjørssentral i et organisert finansmarked eller ved et direkte bytte. Under slike omstendigheter er kontantstrømmene faktisk tilsvarende et enkelt nettobeløp, og det foreligger ingen eksponering for kreditt- eller likviditetsrisiko. Under andre omstendigheter kan et foretak gjøre opp to instrumenter ved å motta og utbetale separate beløp, og dermed bli eksponert for kredittrisiko for hele beløpet for eiendelen eller likviditetsrisiko for hele beløpet for forpliktelsen. Slike risikoeksponeringer kan være betydelige selv om de er relativt kortvarige. Dermed blir realisering av en finansiell eiendel og oppgjør av en finansiell forpliktelse bare behandlet som samtidige når transaksjonene faktisk skjer samtidig.
- 49 Vilkårene i nr. 42 blir generelt ikke oppfylt og motregning er vanligvis uegnet når
- a) flere ulike finansielle instrumenter benyttes til å etterligne egenskapene til et enkelt finansielt instrument (et «syntetisk instrument»),
 - b) finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser oppstår av finansielle instrumenter som har samme primære risikoeksponering (for eksempel eiendeler og forpliktelser i en portefølje av ikke-børsomsatte terminkontrakter eller andre derivater), men som omfatter andre motparter,
 - c) finansielle eller andre eiendeler er stilt som sikkerhet for finansielle forpliktelser uten regressrett,
 - d) finansielle eiendeler blir stilt i depot av en debitor for å oppfylle en plikt, uten at disse eiendelene er akseptert av kreditor som oppgjør for plikten (for eksempel visse fondsordninger), eller
 - e) plikter som oppstår som følge av hendelser som fører til tap, forventes å kunne gjenvinnes fra tredjemann ved hjelp av et krav i henhold til en forsikringskontrakt.
- 50 Et foretak som påtar seg et antall transaksjoner med finansielle instrumenter med en enkelt motpart, kan tre inn i en «nettooppgjørsordning» med denne motparten. En slik ordning sikrer et enkelt nettooppgjør av alle finansielle instrumenter som omfattes av ordningen i tilfelle av mislighold eller avslutning av en enkelt kontrakt. Slike ordninger brukes ofte av finansinstitusjoner som beskyttelse mot tap i tilfelle av konkurs eller andre omstendigheter som fører til at en motpart ikke lenger kan oppfylle sine plikter. En nettooppgjørsordning skaper ofte en rett til å motregne som blir håndhevbar og påvirker realiseringen eller oppgjøret av enkeltstående finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser, men bare etter en nærmere angitt misligholdshendelse eller under andre omstendigheter som ikke forventes å oppstå i normal virksomhet. En nettooppgjørsordning gir ikke noe grunnlag for nettopresentasjon med mindre begge kriteriene i nr. 42 er oppfylt. Når finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser underlagt en nettooppgjørsordning ikke nettopresenteres, skal det opplyses om virkningene av ordningen på et foretaks eksponering for kredittrisiko i samsvar med IFRS 7 nr. 36.

OPPLYSNINGER

51-95 [Opphevet]

IKRAFTTREDELSE

- 96 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Et foretak skal ikke anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner før 1. januar 2005, med mindre foretaket også anvender IAS 39 (utgitt i 2003), herunder endringene utgitt i mars 2004. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.
- 97 Denne standard skal anvendes med tilbakevirkende kraft.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 98 Denne standard erstatter IAS 32: «Finansielle instrumenter — opplysninger og presentasjon», revidert i 2000⁽¹⁾.

⁽¹⁾ I august 2005 flyttet IASB alle opplysninger knyttet til finansielle instrumenter til IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger».

- 99 Denne standard erstatter følgende tolkninger:
- a) SIC-5: «Klassifisering av finansielle instrumenter — vilkår for betinget oppgjør»,
 - b) SIC-16: «Aksjekapital — tilbakekjøp av egne egenkapitalinstrumenter (egne aksjer)», og
 - c) SIC-17: «Egenkapital — utgifter til egenkapitaltransaksjoner».
- 100 Denne standard opphever utkast til SIC-tolkning D34: «Finansielle instrumenter — instrumenter eller rettigheter som kan innløses av innehaver».

Vedlegg

VEILEDNING I ANVENDELSE

IAS 32: Finansielle instrumenter — presentasjon

Dette vedlegg er en integrert del av denne standard.

- AG1 Denne veiledningen i anvendelse forklarer anvendelsen av visse sider ved denne standard.
- AG2 Standarden omhandler ikke innregning eller måling av finansielle instrumenter. Krav om innregning og måling av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser er fastsatt i IAS 39.

DEFINISJONER (NR. 11–14)

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser

- AG3 Valuta (kontanter) er en finansiell eiendel fordi de representerer et byttemiddel og er derfor grunnlaget som alle transaksjoner blir målt til og innregnet med i finansregnskapet. Et kontantinnskudd i en bank eller tilsvarende finansinstitusjon er en finansiell eiendel fordi den representerer en kontraktsregulert rett for innskyteren til å motta kontanter fra institusjonen eller til å utstede en sjekk eller et tilsvarende instrument mot sitt innestående til en kreditor som betaling for en finansiell forpliktelse.
- AG4 Vanlige eksempler på finansielle eiendeler som representerer en kontraktsregulert rett til å motta kontanter i framtiden og tilsvarende finansielle forpliktelser som representerer en kontraktsregulert plikt til å levere kontanter i framtiden, er
- a) kundefordringer og leverandørgjeld,
 - b) gjeldsbrev som innehas eller er utstedt,
 - c) utlån og innlån, og
 - d) obligasjoner som innehas eller er utstedt.

I hvert enkelt tilfelle svarer den ene parts kontraktsregulerte rett til å motta (eller plikt til å betale) til den annen parts tilsvarende plikt til å betale (eller rett til å motta).

- AG5 En annen type finansielt instrument er et instrument der den økonomiske fordelingen som skal mottas eller avgis, er en annen finansiell eiendel enn kontanter. Et gjeldsbrev som for eksempel skal betales i statsobligasjoner, gir innehaveren kontraktsregulert rett til å motta og utsteder en kontraktsregulert plikt til å levere statsobligasjoner, ikke kontanter. Obligasjonene er finansielle eiendeler fordi de representerer en plikt for det utstedende offentlige myndighet til å betale i kontanter. Gjeldsbrevet er derfor en finansiell eiendel for gjeldsbrevinnehaveren og en finansiell forpliktelse for gjeldsbrevutstederen.
- AG6 «Evigvarende» gjeldsinstrumenter (som for eksempel «evigvarende» obligasjoner, ordinære obligasjoner og kapitalgjeldsbrev) gir vanligvis innehaveren en kontraktsregulert rett til å motta akontobetalinger av renter på fastsatte tidspunkter i framtiden på ubestemt tid, enten uten noen rett til å motta tilbakebetaling av hovedstolen, eller med rett til å motta tilbakebetaling av hovedstolen på vilkår som gjør dette svært usannsynlig eller som ligger svært langt inn i framtiden. Et foretak kan for eksempel utstede et finansielt instrument som krever at foretaket foretar evigvarende betalinger tilsvarende en fast rentesats på 8 prosent av en pålydende pariverdi eller hovedstol på VE 1 000⁽¹⁾. Dersom markedsrenten antas å være 8 % for instrumentet når det utstedes, antas det at utsteder påtar seg en kontraktsregulert plikt til å foreta en strøm av framtidige rentebetalinger som har en virkelig verdi (nåverdi) på VE 1 000 ved førstegangsinnregning. Innehaver og utsteder av instrumentet har henholdsvis en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse.

⁽¹⁾ I denne veiledningen er beløp angitt i «valutaenheter» (VE).

- AG7 En kontraktsregulert rett eller kontraktsregulert plikt til å motta, levere eller bytte finansielle instrumenter er i seg selv et finansielt instrument. En kjede av kontraktsregulerte rettigheter eller kontraktsregulerte plikter oppfyller definisjonen av et finansielt instrument dersom den til slutt vil føre til at det mottas eller betales kontanter eller til at det anskaffes eller utstedes et egenkapitalinstrument.
- AG8 Evnen til å utøve en kontraktsregulert rett eller kravet om å oppfylle en kontraktsregulert plikt kan være absolutt eller betinget av en framtidig hendelse. En finansiell garanti er for eksempel en kontraktsregulert rett for långiveren til å motta kontanter fra garantisten, og en tilsvarende kontraktsregulert plikt for garantisten til å betale långiveren, dersom låntakeren misligholder. Den kontraktsregulerte retten og plikten foreligger på grunn av en tidligere transaksjon eller hendelse (aksept av garantien), selv om långiverens evne til å utøve sin rett og kravet mot garantisten om å levere i henhold til sin plikt begge er betinget av en framtidig misligholdshandling av låntakeren. En betinget rett og plikt oppfyller definisjonen av henholdsvis en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse, selv om slike eiendeler og forpliktelser ikke alltid blir innregnet i finansregnskapet. Noen av disse betingede rettighetene og pliktene kan være forsikringskontrakter som omfattes av IFRS 4.
- AG9 I henhold til IAS 17: «Leieavtaler» blir en finansiell leieavtale i hovedsak ansett som en rett for utleieren til å motta, og en plikt for leietakeren til å betale, en strøm av betalinger som i realiteten er det samme som blandede betalinger av hovedstol og renter i henhold til en låneavtale. Utleieren regnskapsfører sin investering i det beløpet som skal mottas i henhold til leiekontrakten istedenfor selve den leide eiendelen. En operasjonell leieavtale blir på den annen side ansett som i hovedsak en ikke fullført kontrakt som binder utleieren til å levere bruken av en eiendel i framtidige perioder i bytte mot vederlag tilsvarende et honorar for en tjeneste. Utleieren fortsetter å regnskapsføre selve den leide eiendelen og ikke de framtidige beløp som skal mottas i henhold til kontrakten. Derfor blir en finansiell leieavtale ansett som et finansielt instrument og en operasjonell leieavtale ikke ansett som et finansielt instrument (bortsett fra når det gjelder de enkelte betalingene som i øyeblikket er forfalt og skal betales).
- AG10 Fysiske eiendeler (for eksempel beholdninger, eiendom, anlegg og utstyr), leide eiendeler og immaterielle eiendeler (for eksempel patenter og varemerker) er ikke finansielle eiendeler. Kontroll over slike fysiske og immaterielle eiendeler gir mulighet til å generere en inngående kontantstrøm eller en annen finansiell eiendel, men innebærer ingen rett til i øyeblikket å motta kontanter eller en annen finansiell eiendel.
- AG11 Eiendeler (for eksempel forhåndsbetalte kostnader) der den framtidige økonomiske fordel er mottak av varer eller tjenester, ikke retten til å motta kontanter eller en annen finansiell eiendel, er ikke finansielle eiendeler. Tilsvarende er poster som utsatt inntekt og de fleste garantiløfter ikke finansielle forpliktelser, fordi den utgående strømmen av økonomiske fordeler tilknyttet disse er levering av varer og tjenester og ikke en kontraktsregulert plikt til å betale kontanter eller en annen finansiell eiendel.
- AG12 Forpliktelser eller eiendeler som ikke er kontraktsregulerte (for eksempel inntektsskatt som oppstår som en følge av lovfestede krav pålagt av offentlige myndigheter), er ikke finansielle forpliktelser eller finansielle eiendeler. Regnskapsføring av inntektsskatt omhandles i IAS 12. Tilsvarende oppstår ikke underforståtte plikter som definert i IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» av kontrakter, og er dermed ikke finansielle forpliktelser.

Egenkapitalinstrumenter

- AG13 Eksempler på egenkapitalinstrumenter omfatter ordinære aksjer uten innløsningsrett, enkelte typer preferanseaksjer (se AG25 og AG26), og tegningsretter eller utstedte kjøpsopsjoner som tillater innehaver å tegne seg for eller kjøpe et fast antall ordinære aksjer uten innløsningsrett i det utstedende foretaket i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel. Et foretaks plikt til å utstede eller kjøpe et fast antall av egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel er et egenkapitalinstrument for foretaket. Dersom en slik kontrakt imidlertid medfører en plikt for foretaket til å betale i kontanter eller med en annen finansiell eiendel, medfører den også at det oppstår en forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet (se AG27 a)). En utsteder av ordinære aksjer uten innløsningsrett påtar seg en forpliktelse når denne gjør de formelle handlinger for å foreta en utdeling og blir rettslig forpliktet overfor aksjonærene til dette. Dette kan være tilfellet etter en erklæring om utbytte eller når foretaket kommer under likvidasjon og eventuelle eiendeler som er igjen etter at forpliktelsene er oppfylt, utdeles til aksjonærene.
- AG14 En kjøpt kjøpsopsjon eller en annen tilsvarende kontrakt anskaffet av et foretak som gir foretaket rett til å gjenanskaffe et fast antall av sine egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot levering av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, er ikke en finansiell eiendel for foretaket. Et eventuelt vederlag som ble betalt for en slik kontrakt, blir isteden fratrukket i egenkapitalen.

Finansielle derivater

- AG15 Finansielle instrumenter omfatter primære instrumenter (for eksempel fordringer, gjeld og egenkapitalinstrumenter) og finansielle derivater (som for eksempel finansielle opsjoner, børsomsatte terminkontrakter («futures») og ikke-børsomsatte terminkontrakter («forwards»), rentebytteavtaler og valutabytteavtaler). Finansielle derivater oppfyller definisjonen av et finansielt instrument, og faller dermed innenfor denne standards virkeområde.

- AG16 Finansielle derivater skaper rettigheter og plikter som har som virkning at de mellom partene i instrumentet overfører en eller flere av de finansielle risikomomentene som ligger i et underliggende primært finansielt instrument. Fra starten av gir finansielle derivater én part en kontraktsregulert rett til å bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med en annen part på vilkår som er potensielt gunstige, eller en kontraktsregulert plikt til å bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med en annen part på vilkår som er potensielt ugunstige. Disse fører imidlertid generelt⁽¹⁾ ikke til en overføring av det underliggende primære finansielle instrumentet ved starten av kontrakten, og en slik overføring finner ikke nødvendigvis sted ved kontraktens forfall. Enkelte instrumenter inneholder både en rett og en plikt til å foreta et bytte. Fordi vilkårene for byttet blir fastsatt ved starten av det finansielle derivatet, kan disse vilkårene bli gunstige eller ugunstige etter som prisene i finansmarkedene endrer seg.
- AG17 En salgsoption eller en kjøpsoption om å bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser (dvs. andre finansielle instrumenter enn foretakets egne egenkapitalinstrumenter) gir innehaver en rett til å oppnå potensielle framtidige økonomiske fordeler knyttet til endringer i den virkelige verdien av det finansielle instrumentet som er kontraktens underliggende. Motsatt påtar utstederen av en option seg en plikt til å gi avkall på potensielle framtidige økonomiske fordeler eller å ta på seg potensielle tap av økonomiske fordeler knyttet til endringer den virkelige verdien av det underliggende finansielle instrumentet. Innehaverens kontraktsregulerte rett og utstederens plikt oppfyller definisjonen av henholdsvis en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse. Det finansielle instrumentet som er underliggende i en optionskontrakt, kan være en hvilken som helst finansiell eiendel, herunder aksjer i andre foretak og rentebærende instrumenter. En option kan tvinge utstederen til å utstede et gjeldsinstrument istedenfor å overføre en finansiell eiendel, men det underliggende instrumentet i optionen vil utgjøre en finansiell eiendel for innehaveren dersom optionen ble utøvd. Optionsinnehaverens rett til å bytte den finansielle eiendelen på potensielt gunstige vilkår, og utstederens plikt til å bytte den finansielle eiendelen på potensielt ugunstige vilkår, er vesensforskjellige fra den underliggende finansielle eiendelen som skal byttes ved utøvelsen av optionen. Arten av innehaverens rett og av utstederens plikt påvirkes ikke av sannsynligheten for at optionen vil bli utøvd.
- AG18 Et annet eksempel på et finansielt derivat er en ikke-børsomsatt terminkontrakt som skal gjøres opp om seks måneder og der én part (kjøperen) lover å levere VE 1 000 000 i kontanter i bytte mot et pålydende beløp på VE 1 000 000 i statsobligasjoner med fast rente, og den annen part (selgeren) lover å levere et pålydende beløp på VE 1 000 000 i statsobligasjoner med fast rente i bytte mot VE 1 000 000 i kontanter. I løpet av de seks månedene har begge parter en kontraktsregulert rett og en kontraktsregulert plikt til å bytte finansielle instrumenter. Dersom markedskursen på statsobligasjonene stiger til over VE 1 000 000, vil betingelsene være gunstige for kjøperen og ugunstige for selgeren, men dersom markedskursen faller til under VE 1 000 000, vil virkningen være motsatt. Kjøperen har en kontraktsregulert rett (en finansiell eiendel) tilsvarende en rettighet i henhold til en kjøpsoption som innehas og en kontraktsregulert plikt (en finansiell forpliktelse) tilsvarende en plikt i henhold til en utstedt salgsoption, og selgeren har en kontraktsregulert rett (en finansiell eiendel) tilsvarende en rettighet i henhold til en salgsoption som innehas og en kontraktsregulert plikt (en finansiell forpliktelse) tilsvarende en plikt i henhold til en utstedt kjøpsoption. På samme måte som med optioner utgjør disse kontraktsregulerte rettighetene og pliktene finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser atskilt og forskjellig fra de underliggende finansielle instrumentene (obligasjonene og kontantene som skal byttes). Begge parter i en ikke-børsomsatt terminkontrakt har en plikt til å yte på avtalt tidspunkt, mens ytelse i henhold til en optionskontrakt bare forekommer dersom og når innehaveren av optionen velger å utøve den.
- AG19 Mange andre typer finansielle derivater inneholder en rett eller plikt til å foreta et framtidig bytte, herunder rentebytteavtaler og valutabytteavtaler, avtaler om rentetak og –golv og kombinasjon av disse, lånetilsagn, sertifikatprogrammer og kredittrammer. En rentebytteavtale kan betraktes som en variant av en ikke-børsomsatt terminkontrakt der partene avtaler å foreta en serie framtidige bytter av kontantbeløp, ett beløp beregnet med henvisning til flytende rente og det andre med henvisning til fast rente. Børsomsatte terminkontrakter er en annen variant av terminkontrakter, som i hovedsak skiller seg fra disse ved at kontraktene er standardiserte og omsettes på en børs.

Kontrakter om å kjøpe eller selge ikke-finansielle gjenstander (nr. 8–10)

- AG20 Kontrakter om å kjøpe eller selge ikke-finansielle gjenstander oppfyller ikke definisjonen av et finansielt instrument fordi den kontraktsregulerte rettigheten til den ene part til å motta en ikke-finansiell eiendel eller tjeneste, og den tilsvarende plikten til den annen part, ikke oppretter noen gjeldende rett eller plikt for noen av partene til å motta, levere eller bytte en finansiell eiendel. Kontrakter som for eksempel bestemmer at oppgjør bare kan skje ved mottak eller levering av en ikke-finansiell gjenstand (for eksempel en option, terminkontrakt på sølv, børsomsatt eller ikke-børsomsatt), er ikke finansielle instrumenter. Mange varekontrakter er av denne typen. Noen er standardiserte i form og omsettes i organiserte markeder på stort sett samme måte som enkelte finansielle derivater. En børsomsatt råvareterminkontrakt kan for eksempel kjøpes og selges enkelt for kontanter fordi den er notert på børs og kan skifte eier mange ganger. Partene som kjøper og selger kontrakten, omsetter imidlertid faktisk den underliggende råvaren. Muligheten til å kunne kjøpe eller selge en råvarekontrakt for

⁽¹⁾ Dette er tilfellet for de fleste, men ikke alle derivater, for eksempel i enkelte rentebytteavtaler på tvers av valutaer blir hovedstolen byttet ved inngåelsen (og byttet tilbake ved forfall).

kontanter, hvor enkelt en slik kontrakt kan kjøpes eller selges og muligheten for forhandling av et kontant oppgjør av plikten til å motta eller levere råvaren endrer ikke kontraktens fundamentale karakter på en måte som skaper et finansielt instrument. Ikke desto mindre faller enkelte kontrakter om kjøp og salg av ikke-finansielle gjenstander som kan gjøres opp netto eller ved bytte av finansielle instrumenter, eller der den ikke-finansielle gjenstanden enkelt kan konverteres til kontanter, inn under virkeområdet for denne standard på samme måte som om de var finansielle instrumenter (se nr. 8).

- AG21 En kontrakt som involverer mottak eller levering av fysiske eiendeler, fører ikke til noen finansiell eiendel hos den ene part og en finansiell forpliktelse hos den annen part, med mindre den tilhørende betalingen blir utsatt ut over tidspunktet da de fysiske eiendelene blir overført. Dette er for eksempel tilfellet med kjøp eller salg av varer på kreditt.
- AG22 Enkelte kontrakter er råvaretilknyttet, men medfører ikke oppgjør ved fysisk mottak eller levering av en råvare. Disse kontraktene angir oppgjør ved kontantbetalinger i henhold til en formel i kontrakten, og ikke ved betaling av faste beløp. Hovedstolen til en obligasjon kan for eksempel beregnes ved å anvende markedsprisen på olje som gjelder ved obligasjonens forfall på en fast mengde olje. Hovedstolen indeksfastsettes med henvisning til en råvarepris, men gjøres bare opp i kontanter. En slik kontrakt utgjør et finansielt instrument.
- AG23 Definisjonen av et finansielt instrument omfatter også en kontrakt som fører til en ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse i tillegg til en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. Slike finansielle instrumenter gir ofte én part en opsjon om å bytte en finansiell eiendel mot en ikke-finansiell eiendel. En oljetilknyttet obligasjon kan for eksempel gi innehaveren rett til å motta en strøm av faste periodiske rentebetalinger og et fast beløp i kontanter ved forfall, med en opsjon om å bytte hovedstolen med en fast mengde olje. Ønskeligheten av å utøve denne opsjonen vil variere fra tid til annen, avhengig av oljens virkelige verdi i forhold til bytteforholdet mellom kontanter og olje (bytteprisen) som ligger i obligasjonen. Hensikten hos innehaveren av obligasjonen med hensyn til utøvelse av opsjonen påvirker ikke det reelle innholdet i eiendelens ulike bestanddeler. Innehaverens finansielle eiendel og utstederens finansielle forpliktelse gjør obligasjonen til et finansielt instrument, uansett hvilke andre typer av eiendeler og forpliktelser som skapes samtidig.
- AG24 [Opphevet]

PRESENTASJON

Forpliktelser og egenkapital (nr. 15–27)

Ingen kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel (nr. 17–20)

- AG25 Preferanseaksjer kan utstedes med ulike rettigheter. Når det skal fastsettes om en preferanseaksje er en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument, vurderer en utsteder de særlige rettighetene som er knyttet til aksjen for å avgjøre om den utviser de grunnleggende kjennetegnene på en finansiell forpliktelse. En preferanseaksje som for eksempel inneholder bestemmelser om innløsning på et bestemt tidspunkt eller etter innehaverens valg, inneholder en finansiell forpliktelse fordi utstederen har en plikt til å overføre finansielle eiendeler til innehaveren av aksjen. En utstедers mulige manglende evne til å oppfylle en plikt om å innløse en preferanseaksje når utstederen i henhold til kontrakt er forpliktet til dette, enten på grunn av mangel på midler, en lovfestet restriksjon eller tilstrekkelige overskudd eller reserver, vil ikke fjerne denne plikten. En opsjon for utsteder til å innløse aksjene i kontanter oppfyller ikke definisjonen av en finansiell forpliktelse fordi utstederen ikke har noen eksisterende plikt til å overføre finansielle eiendeler til aksjonærene. I dette tilfellet ligger valget om innløsning av aksjene fullt og helt hos utstederen. Det kan imidlertid oppstå en plikt når utstederen av aksjene utøver sin opsjon, vanligvis ved at aksjonærene blir varslet formelt om en intensjon om å innløse aksjene.
- AG26 Når preferanseaksjer er ikke-innløsbare, blir den korrekte klassifiseringen bestemt av de andre rettighetene som er knyttet til dem. Klassifisering er basert på en vurdering av det reelle innholdet i de kontraktsregulerte ordningene og definisjonene av en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument. Når avgjørelsen om utdeling til innehavere av preferanseaksjene, enten denne er kumulativ eller ikke-kumulativ, fullt og helt er opp til utstederen, er aksjene egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av en preferanseaksje som egenkapitalinstrument eller finansiell forpliktelse påvirkes for eksempel ikke av
- tidligere utdelinger,
 - en intensjon om framtidige utdelinger,
 - en mulig negativ innvirkning på prisen på utstederens ordinære aksjer dersom utdelinger ikke skjer (på grunn av restriksjoner på utbetaling av utbytte på de ordinære aksjene dersom utbytte ikke blir betalt på preferanseaksjene),
 - omfanget av utstederens reserver,

- e) en utsteders forventning til periodens resultat, eller
- f) utstederens evne eller manglende evne til å øve innflytelse på omfanget av periodens resultat.

Oppgjør i foretakets egne egenkapitalinstrumenter (nr. 21–24)

AG27 Følgende eksempler viser hvordan ulike typer av kontrakter som gjelder et foretaks egne egenkapitalinstrumenter klassifiseres:

- a) En kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at det mottar eller leverer et fast antall av egne aksjer uten noe framtidig vederlag, eller bytter et fast antall av egne aksjer mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, er et egenkapitalinstrument. Derfor blir et eventuelt vederlag som mottas eller betales for en slik kontrakt, lagt til eller trukket fra direkte i egenkapitalen. Et eksempel er en utstedt aksjeopsjon som gir motparten en rett til å kjøpe et fast antall av foretakets aksjer til et fast kontantbeløp. Dersom kontrakten imidlertid krever at foretaket kjøper (innløser) sine egne aksjer for kontanter eller en annen finansiell eiendel på et tidspunkt som er fastsatt eller lar seg fastsette, eller ved påkrav, skal foretaket også innregne en finansiell forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet. Et eksempel er et foretaks plikt i henhold til en ikke-børsomsatt terminkontrakt til å kjøpe tilbake et fastsatt antall egne aksjer til et fastsatt kontantbeløp.
- b) Et foretaks plikt til å kjøpe sine egne aksjer for kontanter fører til en finansiell forpliktelse for innløsningsbeløpets nåverdi, selv om antallet aksjer som foretaket er forpliktet til å kjøpe tilbake, ikke er fast, eller plikten er betinget av at motparten utøver en innløsningsrett. Ett eksempel på en betinget plikt er et utstedt opsjon som krever at foretaket kjøper tilbake sine egne aksjer for kontanter dersom motparten utøver sin opsjon.
- c) En kontrakt som skal gjøres opp i kontanter eller med en annen finansiell eiendel, er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse selv om kontantbeløpet eller en annen finansiell eiendel som vil mottas eller leveres, er basert på endringer i markedsprisen på foretakets egen egenkapital. Et eksempel på dette er en aksjeopsjon som skal gjøres opp netto i kontanter.
- d) En kontrakt som vil bli gjort opp i et varierende antall av foretakets egne aksjer hvis verdi er lik et fast beløp eller et beløp basert på endringer i en underliggende variabel (for eksempel en råvarepris), er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. Et eksempel er en utstedt opsjon om å kjøpe gull som, dersom den utøves, skal gjøres opp netto i foretakets egne instrumenter ved at foretaket leverer så mange av disse instrumentene at det tilsvarer verdien av opsjonskontrakten. En slik kontrakt er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse selv om den underliggende variabelen er foretakets egen aksjekurs og ikke gull. Tilsvarende er en kontrakt som vil bli gjort opp i et fast antall av foretakets egne aksjer, men rettighetene knyttet til disse aksjene vil variere, slik at oppgjørsverdien tilsvarer et fast beløp eller et beløp basert på endringer i en underliggende variabel, en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse.

Vilkår for betinget oppgjør (nr. 25)

AG28 Nr. 25 krever at dersom en del av en bestemmelse om betinget oppgjør som kan framtvinge oppgjør i kontanter eller en annen finansiell eiendel (eller på en annen måte som ville føre til at instrumentet ble en finansiell forpliktelse) ikke er reell, påvirker ikke oppgjørsbestemmelsen klassifiseringen av et finansielt instrument. En kontrakt som bare krever oppgjør i kontanter eller i et variabelt antall av foretakets egne aksjer når det forekommer en hendelse som er ekstremt sjelden, svært unormal og meget usannsynlig, er dermed et egenkapitalinstrument. Tilsvarende kan oppgjør i et fast antall av et foretaks egne aksjer i henhold til kontrakt være utelukket ved omstendigheter som ligger utenfor foretakets kontroll, men dersom det ikke er noen reell mulighet for at disse omstendighetene vil inntreffe, er det korrekt med klassifisering som egenkapitalinstrument.

Behandling i konsernregnskap

AG29 I konsernregnskap presenterer et foretak minoritetsinteresser — dvs. andre parters interesser i egenkapital og inntekter til foretakets datterforetak — i samsvar med IAS 1 og IAS 27. Når et finansielt instrument (eller en bestanddel av dette) skal klassifiseres i konsernregnskap, tar et foretak i betraktning alle avtalte vilkår og betingelser mellom medlemmer av konsernet og innehaverne av instrumentet ved avgjørelsen av om konsernet som helhet har noen plikt til å avlevere kontanter eller en annen finansiell eiendel med hensyn til instrumentet eller til å gjøre det opp på en måte som fører til en klassifisering som forpliktelse. Når et datterforetak i et konsern utsteder et finansielt instrument og et morforetak eller et annet foretak i konsernet avtaler tilleggsvilkår direkte med innehaverne av instrumentet (for eksempel en garanti), kan det være at konsernet ikke har noen valgdagang med hensyn til utdelinger eller innløsning. Selv om det er korrekt for datterforetaket å klassifisere instrumentet uten hensyn til disse tilleggsvilkårene i sitt individuelle finansregnskap, må virkningen for

andre avtaler mellom medlemmer i konsernet og innehaverne av instrumentet tas i betraktning for å sikre at konsernregnskap gjenspeiler de kontraktene og transaksjonene som konsernet som helhet har inngått. I den utstrekning det foreligger en slik bestemmelse om plikt eller oppgjør, blir instrumentet (eller den bestanddelen av det som er underlagt plikten) klassifisert som en finansiell forpliktelse i konsernregnskapet.

Sammensatte finansielle instrumenter (nr. 28–32)

- AG30 Nr. 28 kommer bare til anvendelse for utstedere av sammensatte ikke-derivative finansielle instrumenter. Nr. 28 omhandler ikke sammensatte finansielle instrumenter fra innehaverens perspektiv. IAS 39 omhandler skillet mellom innebygde derivater fra perspektivet til innehavere av sammensatte finansielle instrumenter som inneholder gjelds- og egenkapitaldeler.
- AG31 En vanlig form for sammensatt finansielt instrument er et gjeldsinstrument med innebygd konverteringsopsjon, for eksempel en obligasjon som er konverterbar til ordinære aksjer hos utsteder, og uten andre innebygde derivatdeler. Nr. 28 krever at utsteder av et slikt finansielt instrument presenterer forpliktelsesdelen og egenkapitaldelen separat i balansen, på følgende måte:
- a) Utstедers plikt til å foreta planmessige betalinger av renter og hovedstol er en finansiell forpliktelse som eksisterer så lenge instrumentet ikke er konvertert. Ved førstegangsinnregning er den virkelige verdien av forpliktelsesdelen nåverdien av den kontraktsmessig fastsatte strømmen av framtidige kontantstrømmer, diskontert med den renten som anvendes i markedet på dette tidspunkt på instrumenter med sammenlignbar kredittstatus, og som i hovedsak gir de samme kontantstrømmene på samme vilkår, men uten konverteringsopsjonen.
 - b) Egenkapitalinstrumentet er en innebygd opsjon om å konvertere forpliktelsen til utstедers egenkapital. Den virkelige verdien av denne opsjonen omfatter dens tidsverdi og dens eventuelle egenverdi. Denne opsjonen har verdi ved førstegangsinnregning selv om den er dårlig posisjonert for utøvelse.
- AG32 Ved konvertering av et konvertibelt instrument ved forfall fraregner foretaket forpliktelsesdelen og innregner den som egenkapital. Den opprinnelige egenkapitaldelen gjenstår som egenkapital (selv om den kan overføres fra én post i egenkapitalen til en annen). Det foreligger ingen gevinster eller tap ved konvertering ved forfall.
- AG33 Når et foretak bringer et konvertibelt instrument til opphør før forfall ved en tidlig innløsning eller et tidlig tilbakekjøp der de opprinnelige konverteringsrettighetene ikke blir endret, fordeler foretaket det betalte vederlaget samt eventuelle transaksjonsutgifter ved tilbakekjøpet eller innløsningen på instrumentets forpliktelses- og egenkapitaldeler på tidspunktet for transaksjonen. Den metoden som benyttes til fordeling av det betalte vederlaget samt transaksjonsutgiftene på de separate bestanddelene er i overensstemmelse med den metoden som ble benyttet i den opprinnelige fordelingen for de separate bestanddelene av provenyet mottatt av foretaket da det konvertible instrumentet ble utstedt, i samsvar med nr. 28–32.
- AG34 Når fordelingen av vederlaget er foretatt, blir eventuelle gevinster eller tap behandlet i samsvar med de regnskapsprinsippene som kommer til anvendelse på den tilknyttede bestanddelen, på følgende måte:
- a) omfanget av gevinster eller tap knyttet til forpliktelsesdelen blir innregnet i resultatet, og
 - b) omfanget av vederlaget knyttet til egenkapitaldelen blir innregnet i egenkapitalen.
- AG35 Et foretak kan endre vilkårene til et konvertibelt instrument for å fremme tidlig konvertering, for eksempel ved å tilby et mer fordelaktig konverteringsforhold eller betale et annet tilleggsvederlag i tilfellet av konvertering før et nærmere angitt tidspunkt. Differansen på tidspunktet da vilkårene blir endret mellom den virkelige verdien av det betalte vederlaget innehaveren mottar ved konvertering av instrumentet i henhold til de reviderte vilkårene og den virkelige verdien av vederlaget som innehaveren ville ha mottatt i henhold til de opprinnelige vilkårene, innregnes som tap i resultatet.

Egne aksjer (nr. 33 og 34)

- AG36 Et foretaks egne egenkapitalinstrumenter blir ikke innregnet som finansiell eiendel uansett grunnen til at de kjøpes tilbake. Nr. 33 krever at et foretak som kjøper tilbake sine egne egenkapitalinstrumenter, skal trekke fra disse egenkapitalinstrumentene i egenkapitalen. Men når et foretak holder sin egenkapital på vegne av andre, for eksempel en finansinstitusjon som holder sin egenkapital på vegne av en klient, foreligger det et agentforhold, og som følge av dette skal slike beholdninger ikke inkluderes i foretakets balanse.

Rente, utbytte, tap og gevinster (nr. 35–41)

- AG37 Følgende eksempel viser anvendelsen av nr. 35 på et sammensatt finansielt instrument. Anta at en ikke-kumulativ preferanseaksje skal innløses mot kontanter om fem år, men at det er valgfritt for foretaket å betale utbytte før innløsningsstidspunktet. Et slikt instrumentet er et sammensatt finansielt instrument, der forpliktelsesdelen er nåverdien av innløsningsbeløpet. Avviklingen av diskonteringen for denne bestanddel blir innregnet i resultatet og klassifisert som rentekostnad. Eventuelt utbytte som ble betalt, er tilknyttet egenkapitaldelen og blir dermed innregnet som en utdeling av resultatet. En lignende behandling ville anvendes dersom innløsningen ikke var tvungen, men opp til innehaveren, eller dersom aksjen var tvungent konvertibel til et varierende antall ordinære aksjer beregnet til å tilsvare et fast beløp eller et beløp basert på endringer i en underliggende variabel (for eksempel en råvare). Men dersom et eventuelt ubetalt utbytte blir lagt til innløsningsbeløpet, er hele instrumentet en forpliktelse. I et slikt tilfelle blir alt utbytte klassifisert som rentekostnad.

Motregning av en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse (nr. 42–50)

- AG38 For å motregne en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse må et foretak ha en gjeldende håndhevbar juridisk rett til å motregne de innregnede beløpene. Et foretak kan ha en betinget rett til å motregne innregnede beløp, som for eksempel i en nettooppgjørsavtale eller i enkelte former for gjeld uten regressrett, men slike retter er bare håndhevbare dersom en framtidig hendelse inntreffer, vanligvis mislighold hos motparten. En slik ordning oppfyller dermed ikke betingelsene for motregning.
- AG39 Denne standard foreskriver ikke noen særlig behandling for såkalte «syntetiske instrumenter», som er grupper av separate finansielle instrumenter som er anskaffet og innehas for å etterligne et annet instruments kjennetegn. For eksempel utgjør en langsiktig gjeld med flytende rente kombinert med en rentebytteavtale som involverer mottak av flytende betalinger og faste innbetalinger, en langsiktig gjeld med fast rente. Hvert av de enkeltstående finansielle instrumentene som sammen utgjør et «syntetisk instrument», representerer en kontraktsregulert rett eller plikt med egne vilkår og betingelser, og hver av disse instrumentene kan overføres eller gjøres opp separat. Hvert enkelt finansielt instrument er eksponert for risiko som kan være forskjellige fra den risikoen andre finansielle instrumenter er eksponert for. Når ett finansielt instrument i et «syntetisk instrument» er en eiendel og et annet er en forpliktelse, blir de ikke motregnet og presentert i et foretaks balanse på nettogrunnlag med mindre de oppfyller kriteriene for motregning i nr. 42.

OPPLYSNINGER**Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser satt til virkelig verdi over resultatet (nr. 94 f))**

- AG40 [Opphevet]

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 33***Resultat per aksje*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å sette opp prinsipper for fastsettelse og presentasjon av resultat per aksje for å forbedre muligheten for sammenligning av inntjening mellom ulike foretak i samme rapporteringsperiode og mellom ulike rapporteringsperioder for samme foretak. Selv om opplysninger om resultat per aksje inneholder begrensninger på grunn av ulike regnskapsprinsipper som kan benyttes for fastsettelse av «resultat», gir en konsekvent fastsatt nevner bedre finansiell rapportering. Fokus for denne standard ligger på nevneren i beregningen av resultat per aksje.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard får anvendelse på
- a) det separate eller individuelle finansregnskapet til et foretak
 - i) hvis ordinære eller potensielle ordinære aksjer omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder), eller
 - ii) som innsender sitt finansregnskap til et børsstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede ordinære aksjer i et offentlig marked, og
 - b) konsernregnskapet til et konsern med et morforetak
 - i) hvis ordinære eller potensielle ordinære aksjer omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder), eller
 - ii) som innsender sitt finansregnskap til et børsstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede ordinære aksjer i et offentlig marked.
- 3 Et foretak som opplyser om resultat per aksje, skal beregne og opplyse om resultat per aksje i samsvar med denne standard.
- 4 Når et foretak presenterer både konsernregnskap og separat finansregnskap utarbeidet i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», trenger opplysningene som kreves av denne standard, bare presenteres på grunnlag av konsolidert informasjon. Et foretak som velger å opplyse om resultat per aksje basert på sitt separate finansregnskap, skal bare presentere slike opplysninger om resultat per aksje i foretakets oppstilling av separat resultatregnskap. Et foretak skal ikke presentere slike opplysninger om resultat per aksje i konsernregnskapet.

DEFINISJONER

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Motsatt utvanning» er en økning i resultat per aksje eller en reduksjon i tap per aksje som en følge av forutsetningen om at konvertible instrumenter konvertertes, at opsjoner eller tegningsretter benyttes eller at ordinære aksjer utstedes ved oppfyllelse av nærmere angitte betingelser.

En «betinget aksjeavtale» er en avtale om å utstede aksjer som er avhengig av at nærmere angitte betingelser blir oppfylt.

«Ordinære aksjer med betinget utstedelse» er ordinære aksjer som kan utstedes for en liten eller ingen kontantsum eller annet vederlag ved oppfyllelse av nærmere angitte betingelser i en betinget aksjeavtale.

«Utvanning» er en reduksjon i resultat per aksje eller en økning i tap per aksje som et resultat av forutsetningen om at konvertible instrumenter konverteres, at opsjoner eller tegningsretter benyttes eller at ordinære aksjer utstedes ved oppfyllelse av nærmere angitte betingelser.

«Opsjoner, tegningsretter og tilsvarende» er finansielle instrumenter som gir innehaveren rett til å kjøpe ordinære aksjer.

En «ordinær aksje» er et egenkapitalinstrument som er underordnet alle andre klasser av egenkapitalinstrumenter.

En «potensiell ordinær aksje» er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som kan gi innehaveren rett til ordinære aksjer.

«Salgsopsjoner» på ordinære aksjer er kontrakter som gir innehaveren rett til å selge ordinære aksjer til en nærmere angitt kurs i en gitt periode.

- 6 Ordinære aksjer tar del i periodens overskudd først etter andre typer av aksjer, for eksempel preferanseaksjer. Et foretak kan ha flere enn én klasse av ordinære aksjer. Ordinære aksjer av samme klasse har samme rett til å motta utbytte.
- 7 Eksempler på potensielle ordinære aksjer er:
- a) finansielle forpliktelser eller egenkapitalinstrumenter, herunder preferanseaksjer, som er konvertible til ordinære aksjer,
 - b) opsjoner og tegningsretter,
 - c) aksjer som vil bli utstedt ved oppfyllelse av visse betingelser som følge av kontraktsregulerte ordninger, for eksempel kjøp av en virksomhet eller andre eiendeler.
- 8 Dersom ikke annet er angitt, anvendes begreper slik de er definert i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» i denne standard, med de betydninger som er angitt i IAS 32 nr. 11. IAS 32 definerer begrepene «finansielt instrument», «finansiell eiendel», «finansiell forpliktelse», «egenkapitalinstrument» og «virkelig verdi», og gir veiledning i anvendelsen av disse definisjonene.

MÅLING

Basisresultat per aksje

- 9 Et foretak skal beregne beløp for basisresultat per aksje for resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere og, dersom dette presenteres, resultat fra videreført virksomhet som er henførbart til disse eierne.
- 10 Basisresultat per aksje skal beregnes ved å dividere resultatet henførbart til morforetakets ordinære eiere (telleren) med veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer (nevneren) i løpet av perioden.
- 11 Formålet med informasjon om basisresultat per aksje er å gi et mål på andelen av foretakets inntjening i rapporteringsperioden for hver ordinær aksje i morforetaket.

Resultat

- 12 For å beregne basisresultat per aksje skal de beløp som er henførbare til morforetakets eiere for
- a) resultat fra videreført virksomhet som er henførbart til morforetaket, og
 - b) resultat henførbart til morforetaket,
- være beløpene i bokstav a) og b), justert for etter skatt-beløpene for preferanseutbytte, differanser som oppstår ved oppgjør av preferanseaksjer og andre tilsvarende virkninger av preferanseaksjer klassifisert som egenkapital.
- 13 Alle inntekts- og kostnadsposter som er henførbare til morforetakets ordinære eiere, og som innregnes i en periode, herunder kostnad ved skatt og utbytte på preferanseaksjer klassifisert som forpliktelser, inkluderes i beregningen av resultatet i perioden som er henførbart til morforetakets ordinære eiere (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»).
- 14 Etter skatt-beløpene for preferanseutbytte som trekkes fra periodens resultat, er
- a) etter skatt-beløpet for alt preferanseutbytte vedtatt for perioden på ikke-kumulative preferanseaksjer, og

- b) etter skatt-beløpet for preferanseutbytte som har påløpt på kumulative preferanseaksjer i perioden, enten utbytte er vedtatt eller ikke. Beløpet for preferanseutbytte for perioden omfatter ikke eventuelt preferanseutbytte på kumulative preferanseaksjer for tidligere perioder som er betalt eller vedtatt i inneværende periode.
- 15 Preferanseaksjer som i begynnelsen gir rett til et lavt utbytte for å kompensere et foretak for å ha solgt preferanseaksjene med rabatt, eller rett til et utbytte over markedsnivået i senere perioder for å kompensere investorer for kjøp av preferanseaksjer til overkurs, omtales noen ganger som preferanseaksjer med stigende utbytte. Eventuell rabatt eller overkurs ved den opprinnelige utstedelsen av preferanseaksjer med stigende utbytte blir amortisert til opptjent egenkapital ved en effektiv rente-metode, og behandlet som preferanseutbytte i beregningen av resultat per aksje.
- 16 Preferanseaksjer kan kjøpes tilbake i henhold til et foretaks offentlige overtakelsestilbud til innehaverne. Det som den virkelige verdien av vederlaget betalt til eierne av preferanseaksjene overstiger den balanseførte verdien av preferanseaksjene med, representerer en avkastning for innehaverne av preferanseaksjene og en belastning av opptjent egenkapital for foretaket. Dette beløpet blir fratrasket i beregningen av resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere.
- 17 En tidlig konvertering av konvertible preferanseaksjer kan framtvinges av et foretak gjennom gunstige endringer i de opprinnelige konverteringsvilkårene eller ved betaling av et tilleggsvederlag. Det overskytende av den virkelige verdien av de ordinære aksjene eller annet betalt vederlag utover den virkelige verdien av de ordinære aksjene som kan utstedes i henhold til de opprinnelige konverteringsvilkårene, er en avkastning for eierne av preferanseaksjene, og trekkes fra i beregningen av resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere.
- 18 Et eventuelt overskytende av preferanseaksjenes balanseførte verdi utover den virkelige verdien av det vederlaget som ble betalt for å gjøre opp for dem, legges til i beregningen av resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere.

Aksjer

- 19 For å beregne basisresultat per aksje skal antallet ordinære aksjer være lik veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer i perioden.
- 20 Bruken av veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer i perioden gjenspeiler at størrelsen på aksjekapitalen kan ha variert i løpet av perioden som følge av at et større eller mindre antall aksjer til enhver tid har vært utestående. Det veide gjennomsnittlige antallet ordinære utestående aksjer i løpet av perioden er antallet ordinære utestående aksjer i begynnelsen av perioden, justert med antallet ordinære aksjer som er kjøpt tilbake eller utstedt i løpet av perioden og multiplisert med en tidsveifaktor. Tidsveifaktoren er antallet dager som aksjene er utestående i forhold til det totale antallet dager i perioden, men en rimelig tilnærming av det veide gjennomsnittet er i mange tilfeller tilstrekkelig.
- 21 Aksjer inkluderes vanligvis i veid gjennomsnittlig antall aksjer fra tidspunktet da vederlaget for dem skal mottas (som generelt er tidspunktet da de utstedes), for eksempel slik:
- a) ordinære aksjer som er utstedt i bytte mot kontanter, inkluderes når kontantene skal mottas,
 - b) ordinære aksjer som er utstedt ved frivillig reinvestering av utbytte på ordinære aksjer eller preferanseaksjer, inkluderes når utbyttet blir reinvestert,
 - c) ordinære aksjer som er utstedt som følge av konvertering av et gjeldsinstrument til ordinære aksjer, inkluderes fra og med tidspunktet da renter ikke lenger påløper,
 - d) ordinære aksjer som er utstedt i stedet for renter eller hovedstol for andre finansielle instrumenter, inkluderes fra og med tidspunktet da renter ikke lenger påløper,
 - e) ordinære aksjer som er utstedt som oppgjør av foretakets forpliktelse, inkluderes fra og med oppgjørstidspunktet,
 - f) ordinære aksjer som er utstedt som vederlag for overtakelsen av en annen eiendel enn kontanter, er inkludert fra og med tidspunktet da overtakelsen blir innregnet, og
 - g) ordinære aksjer som er utstedt for yting av tjenester til foretaket, inkluderes etter hvert som tjenestene ytes.

Tidsplanen for inkludering av ordinære aksjer fastsettes av de vilkår og betingelser som er knyttet til utstedelsen av dem. Det skal tas tilstrekkelig hensyn til det reelle innholdet i enhver kontrakt som er knyttet til utstedelsen.

- 22 Ordinære aksjer utstedt som en del av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost blir inkludert i det veide gjennomsnittlige antallet aksjer fra og med overtakelsestidspunktet. Dette skyldes at det overtakende foretaket inkorporerer det overtatte foretakets resultat i sitt resultatregnskap fra dette tidspunktet.
- 23 Ordinære aksjer som skal utstedes ved konvertering av et instrument med tvungen konvertering, inkluderes i beregningen av basisresultat per aksje fra og med tidspunktet da kontrakten inngås.
- 24 Aksjer med betinget utstedelse behandles som utestående og inkluderes bare i beregningen av basisresultat per aksje fra og med tidspunktet da alle nødvendige betingelser er oppfylt (dvs. hendelsene har inntruffet). Aksjer som bare kan utstedes etter at det har gått en tid, er ikke aksjer med betinget utstedelse, fordi tidsforløp er en sikker faktor. Utestående ordinære aksjer som er betinget innløsbare (dvs. som kan tilbakekalles), blir ikke behandlet som utestående, og ekskluderes fra beregningen av basisresultat per aksje fram til det tidspunktet da aksjene ikke lenger kan tilbakekalles.
- 25 [Opphevet]
- 26 Veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer i perioden og i alle de presenterte periodene, skal justeres for alle hendelser, bortsett fra konverteringen av potensielle ordinære aksjer, som har endret antallet ordinære utestående aksjer uten noen tilsvarende endring i ressurser.
- 27 Ordinære aksjer kan bli utstedt, eller antallet utestående ordinære aksjer kan bli redusert, uten noen tilsvarende endring i ressurser. Eksempler på dette er
- a) en fonds- eller bonusemisjon (noen ganger kalt fondsemisjon),
 - b) et bonuselement i en annen utstedelse, for eksempel et bonuselement i en tegningsrettsemisjon til eksisterende aksjeeiere,
 - c) en aksjesplitt, og
 - d) en motsatt aksjesplitt (aksjespleis).
- 28 I en fonds- eller bonusemisjon eller en aksjesplitt blir ordinære aksjer utstedt til eksisterende aksjeeiere uten noe tilleggsvederlag. Derfor økes antallet ordinære utestående aksjer uten noen tilsvarende økning i ressurser. Antallet ordinære utestående aksjer før hendelsen blir justert for den forholdsmessige endringen i antallet ordinære utestående aksjer som om hendelsen hadde forekommet i begynnelsen av den tidligste presenterte perioden. I en to-for-en-bonusutstedelse blir for eksempel antallet ordinære utestående aksjer før utstedelsen multiplisert med en faktor på tre for å få det nye samlede antallet ordinære aksjer, eller med en faktor på to for å få antallet ekstra ordinære aksjer.
- 29 En sammenslåing av ordinære aksjer reduserer generelt antallet ordinære utestående aksjer uten noen tilsvarende reduksjon i ressurser. Likevel, når den overordnede virkningen er et gjenkjøp av aksjer til virkelig verdi, er reduksjonen i antallet ordinære utestående aksjer resultatet av en tilsvarende reduksjon i ressurser. Et eksempel er en aksjesammenslåing kombinert med et særlig utbytte. Det veide gjennomsnittlige antallet ordinære utestående aksjer for perioden da den kombinerte transaksjonen finner sted, blir justert for reduksjonen i antallet ordinære aksjer fra og med tidspunktet da det særlige utbyttet blir innregnet.

Utvannet resultat per aksje

- 30 Et foretak skal beregne utvannet basisresultat per aksje for resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere og, dersom dette presenteres, resultat fra videreført virksomhet henførbart til de samme eierne.
- 31 For å beregne utvannet resultat per aksje skal et foretak justere resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere og veid gjennomsnittlig antall utestående aksjer for virkningene av alle utvannende potensielle ordinære aksjer.
- 32 Formålet med utvannet resultat per aksje er det samme som formålet med basisresultat per aksje — å gi et mål på hver enkelt ordinær aksjes andel i et foretaks inntjening — med virkning for alle utvannende potensielle ordinære aksjer utestående i løpet av perioden. Som en følge av dette
- a) økes resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere med etter skatt-beløp for utbytte og renter innregnet i perioden når det gjelder de utvannende potensielle ordinære aksjene, og justeres for eventuelle andre endringer i inntekt eller kostnad som ville følge av konvertering av de utvannende potensielle ordinære aksjene,

- b) økes veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer med veid gjennomsnittlig antall ekstra ordinære aksjer som ville vært utestående under forutsetning av konvertering av alle utvannende potensielle ordinære aksjer.

Resultat

- 33 For å beregne utvannet resultat per aksje skal et foretak justere resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere, slik det er beregnet i samsvar med nr. 12, for etter skatt-virkningene av
- a) alt utbytte eller andre poster knyttet til utvannende potensielle ordinære aksjer som er trukket fra for å komme fram til et resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere, slik det er beregnet i samsvar med nr. 12,
 - b) alle renter knyttet til de utvannende potensielle ordinære aksjene som er innregnet i perioden, og
 - c) eventuelle andre endringer i inntekt eller kostnad som ville ha vært en følge av konvertering av de utvannende potensielle ordinære aksjene.
- 34 Etter at de potensielle ordinære aksjene er konvertert til ordinære aksjer, oppstår ikke lenger de postene som er identifisert i nr. 33 a)–c). De nye ordinære aksjene får isteden rett til å ta del i resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere. Derfor blir resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere beregnet i samsvar med nr. 12, justert for de postene som er identifisert i nr. 33 a)–c) samt eventuelle tilknytte skattebeløp. Kostnadene tilknyttet potensielle ordinære aksjer omfatter transaksjonsutgifter og rabatter regnskapsført i samsvar med en effektiv rente-metode (se nr. 9 i IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling», revidert i 2003).
- 35 Konvertering av potensielle ordinære aksjer kan medføre endringer i annen inntekt eller kostnad. Reduksjon av rentekostnad knyttet til potensielle ordinære aksjer og økningen i resultat som følger av dette, kan for eksempel føre til en økning i kostnad knyttet til en ikke-diskresjonær overskuddsdelingsordning for de ansatte. For å beregne utvannet resultat per aksje blir resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere justert for alle slike konsekvensendringer i inntekt eller kostnad.

Aksjer

- 36 For å beregne utvannet resultat per aksje skal antallet ordinære aksjer være lik veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer beregnet i samsvar med nr. 19 og 26, pluss veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer som ville blitt utstedt ved konverteringen av alle utvannende potensielle ordinære aksjer til ordinære aksjer. Utvannende potensielle ordinære aksjer skal anses for å ha blitt konvertert til ordinære aksjer ved begynnelsen av perioden eller, dersom det skjer senere, på tidspunktet for utstedelse av de potensielle ordinære aksjene.
- 37 Utvannende potensielle ordinære aksjer skal fastsettes separat for hver av periodene som presenteres. Antallet utvannende potensielle ordinære aksjer som omfattes av innværende regnskapsperiode og hittil i år, er ikke et veid gjennomsnitt av de utvannende potensielle ordinære aksjene som omfattes av hver av delårsberegningene.
- 38 Potensielle ordinære aksjer vektes med den perioden de er utestående. Potensielle ordinære aksjer som blir kansellert eller tillatt å bortfalle i løpet av perioden, inkluderes bare i beregningen av utvannet resultat per aksje for den delen av perioden de er utestående. Potensielle ordinære aksjer som blir konvertert til ordinære aksjer i løpet av perioden, inkluderes i beregningen av utvannet resultat per aksje fra begynnelsen av perioden og fram til konverteringsdatoen, og fra og med konverteringsdatoen inkluderes de konverterte ordinære aksjene i både basisresultat og utvannet resultat per aksje.
- 39 Antallet ordinære aksjer som ville blitt utstedt ved konvertering av utvannende potensielle ordinære aksjer, fastsettes ut fra vilkårene til de potensielle ordinære aksjene. Når det foreligger flere enn ett grunnlag for konvertering, forutsetter beregningen den mest fordelaktige konverteringssatsen eller utøvelseskursen sett fra ståstedet til innehaveren av de potensielle ordinære aksjene.
- 40 Et datterforetak, en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet foretak kan, til andre parter enn morforetaket, deltakere i felleskontrollert virksomhet eller investorer, utstede potensielle ordinære aksjer som er konvertible til enten ordinære aksjer i datterforetaket, i den felleskontrollerte virksomheten eller i det tilknyttede foretaket, eller til ordinære aksjer i morforetaket, i deltakeren i felleskontrollert virksomhet eller i investor (det rapporterende foretaket). Dersom disse potensielle ordinære aksjene i datterforetaket, i det tilknyttede foretaket eller i den felleskontrollerte virksomheten har en utvannende virkning på basisresultatet per aksje i det rapporterende foretaket, blir de inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje.

Utvannende potensielle ordinære aksjer

- 41 Potensielle ordinære aksjer skal behandles som utvannende når, og bare når, konverteringen av slike aksjer til ordinære aksjer ville ha redusert resultat per aksje fra videreført virksomhet.
- 42 Et foretak bruker resultat fra videreført virksomhet henførbart til morforetaket som det kontrolltallet som benyttes til å slå fast om potensielle ordinære aksjer er utvannende eller motsatt utvannende. Resultatet av videreført virksomhet henførbart til morforetaket, blir justert i samsvar med nr. 12 og utelukker poster tilknyttet avvirket virksomhet.
- 43 Potensielle ordinære aksjer er motsatt utvannende når konverteringen av dem til ordinære aksjer vil øke resultat per aksje fra videreført virksomhet. Beregningen av utvannet resultat per aksje forutsetter ikke konvertering, utøvelse eller annen utstedelse av potensielle ordinære aksjer som ville hatt en motsatt utvannende virkning på resultat per aksje.
- 44 Ved vurdering av om potensielle ordinære aksjer er utvannende eller motsatt utvannende, blir hver utstedelse eller serie av potensielle ordinære aksjer betraktet separat og ikke under ett. Rekkefølgen som potensielle ordinære aksjer blir behandlet i, kan påvirke om de er utvannende eller ikke. For derfor å gjøre utvanningen av basisresultat per aksje størst mulig, blir hver enkelt utstedelse eller serie av potensielle ordinære aksjer betraktet i rekkefølge fra den mest utvannende til den minst utvannende, dvs. utvannende potensielle ordinære aksjer med det laveste «resultat per marginale aksje» blir inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje før aksjer med et høyere resultat per marginal aksje. Opsjoner og tegningsretter inkluderes vanligvis først, ettersom de ikke påvirker telleren i beregningen.

Opsjoner, tegningsretter og tilsvarende

- 45 For å beregne utvannet resultat per aksje skal et foretak forutsette utøvelse av utvannende opsjoner og tegningsretter i foretaket. Det antatte provenyet fra disse instrumentene skal anses som om det var blitt mottatt ved utstedelse av ordinære aksjer til gjennomsnittlig markedskurs på ordinære aksjer i løpet av perioden. Differansen mellom antallet utstedte ordinære aksjer og antallet ordinære aksjer som ville ha blitt utstedt til gjennomsnittlig markedskurs på ordinære aksjer i løpet av perioden, skal behandles som en utstedelse av ordinære aksjer uten vederlag.
- 46 Opsjoner og tegningsretter er utvannende når de vil føre til at det utstedes ordinære aksjer for mindre enn gjennomsnittlig markedskurs på ordinære aksjer i løpet av perioden. Omfanget av utvanningen er gjennomsnittlig markedskurs på ordinære aksjer i løpet av perioden med fradrag for utstedelseskursen. For å beregne utvannet resultat per aksje skal potensielle ordinære aksjer derfor behandles som om de bestod av følgende:
- a) En kontrakt om å utstede et visst antall ordinære aksjer til aksjenes gjennomsnittlige markedskurs i løpet av perioden. Slike ordinære aksjer antas å være verdsatt til virkelig verdi, og antas å være verken utvannende eller motsatt utvannende. De ses bort ifra ved beregningen av utvannet resultat per aksje.
 - b) En kontrakt om å utstede de gjenværende ordinære aksjene uten vederlag. Slike ordinære aksjer genererer ikke noe proveny, og har ingen virkning på resultat henførbart til ordinære utestående aksjer. Slike aksjer er derfor utvannende og legges til antallet ordinære utestående aksjer i beregningen av utvannet resultat per aksje.
- 47 Opsjoner og tegningsretter har bare en utvannende virkning når gjennomsnittlig markedskurs på ordinære aksjer i løpet av perioden overstiger utøvelseskursen på opsjonene eller tegningsrettene (dvs. de er godt posisjonert for utøvelse). Tidligere rapportert resultat per aksje blir ikke justert med tilbakevirkende kraft for å gjenspeile endringer i kurser på ordinære aksjer.
- 47A For aksjeopsjoner og andre aksjebaserte betalingsordninger der IFRS 2: «Aksjebasert betaling» kommer til anvendelse, skal utstedelseskursen nevnt i nr. 46 og utøvelseskursen nevnt i nr. 47 omfatte den virkelige verdien av alle varer eller tjenester som i fremtiden skal leveres til foretak i henhold til aksjeopsjonen eller andre aksjebaserte betalingsordninger.
- 48 Ansattes aksjeopsjoner med vilkår som er fastsatt eller kan fastsettes, samt ordinære aksjer som ikke er innvunnet, blir behandlet som opsjoner i beregningen av utvannet resultat per aksje, selv om de kan være betinget av at de innvinnes. De behandles som utestående på tildelingstidspunktet. Inntjeningsbaserte aksjeopsjoner for ansatte blir behandlet som aksjer med betinget utstedelse fordi utstedelsen av dem er betinget av at særlige betingelser blir oppfylt i tillegg til tidsforløpet.

Konvertible instrumenter

- 49 Den utvannende virkningen av konvertible instrumenter skal gjenspeiles i utvannet resultat per aksje i samsvar med nr. 33 og 36.
- 50 Konvertible preferanseaksjer er motsatt utvannende når vedtatt eller akkumulert utbyttebeløp for slike aksjer for inneværende periode per ordinære aksje som mottas ved konvertering, overstiger basisresultat per aksje. Likedan er konvertibel gjeld motsatt utvannende når dens rente (etter skatt og andre endringer i inntekt eller kostnad) per ordinære aksje som mottas ved konvertering, overstiger basisresultat per aksje.
- 51 Innløsning eller framtvinget konvertering av konvertible preferanseaksjer kan bare påvirke en del av de tidligere utestående konvertible preferanseaksjene. I slike tilfeller blir ethvert overskytende vederlag som nevnt i nr. 17, henførbart til de aksjene som blir innløst eller konvertert for å avgjøre om de gjenværende utestående preferanseaksjene er utvannende eller ikke. De innløste eller konverterte aksjene vurderes atskilt fra de aksjene som ikke er innløst eller konvertert.

Aksjer med betinget utstedelse

- 52 Som i beregningen av basisresultat per aksje blir aksjer med betinget utstedelse behandlet som utestående og bare inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje dersom betingelsene er oppfylt (dvs. hendelsene har inntruffet). Aksjer med betinget utstedelse skal inkluderes fra og med begynnelsen av perioden (eller fra og med tidspunktet for inngåelse av den betingede aksjeavtalen, dersom dette er senere). Dersom betingelsene ikke er oppfylt, blir antallet aksjer med betinget utstedelse inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje, basert på antallet aksjer som ville kunne utstedes dersom avslutningen av rapporteringsperioden var lik slutten på perioden for betingelsen. Omarbeiding er ikke tillatt dersom betingelsene ikke er oppfylt ved slutten av perioden for betingelsen.
- 53 Dersom betingelsen for betinget utstedelse er at det oppnås eller opprettholdes et bestemt beløp for resultat per aksje over en periode, og dersom dette beløpet er oppnådd ved slutten av rapporteringsperioden, men må opprettholdes i en tilleggsperiode etter slutten av rapporteringsperioden, blir de ekstra ordinære aksjene behandlet som utestående, forutsatt at virkningen er utvannende, når utvannet resultat per aksje skal beregnes. I så fall blir beregningen av utvannet resultat per aksje basert på antallet ordinære aksjer som ville blitt utstedt dersom resultatbeløpet ved slutten av rapporteringsperioden var lik resultatbeløpet ved slutten av perioden for betingelsen. Fordi resultat per aksje kan endres i en framtidig periode, omfatter ikke beregningen av basisresultat per aksje slike ordinære aksjer med betinget utstedelse før slutten av perioden for betingelsen, fordi ikke alle nødvendige betingelser er oppfylt.
- 54 Antallet ordinære aksjer med betinget utstedelse kan avhenge av den framtidige markedskursen på ordinære aksjer. I så fall, og dersom virkningen er utvannende, blir beregningen av utvannet resultat per aksje basert på antallet ordinære aksjer som ville ha blitt utstedt dersom markedskursen ved slutten av rapporteringsperioden var lik markedskursen ved slutten av perioden for betingelsen. Dersom betingelsen er basert på et gjennomsnitt av markedskurser over en viss periode som strekker seg ut over slutten av rapporteringsperioden, benyttes gjennomsnittet for den perioden som er gått. Fordi markedskursen kan endres i en framtidig periode, omfatter ikke beregning av basisresultat per aksje slike ordinære aksjer med betinget utstedelse før slutten av perioden for betingelsen, fordi ikke alle nødvendige betingelser er oppfylt.
- 55 Antallet ordinære aksjer med betinget utstedelse kan avhenge av framtidige resultater og framtidige markedskurser på ordinære aksjer. I slike tilfeller er antallet ordinære aksjer inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje basert på begge betingelsene (dvs. resultatet fram til dette tidspunktet samt gjeldende markedskurs ved slutten av rapporteringsperioden). Ordinære aksjer med betinget utstedelse er ikke inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje med mindre begge betingelsene er oppfylt.
- 56 I andre tilfeller avhenger antallet ordinære aksjer med betinget utstedelse av en annen betingelse enn resultat eller markedskurs (for eksempel åpning av et nærmere bestemt antall detaljhandler). I slike tilfeller og under forutsetning av at betingelsens nåværende status forblir uendret fram til slutten av perioden for betingelsen, er ordinære aksjer med betinget utstedelse inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje i samsvar med betingelsens status ved slutten av rapporteringsperioden.
- 57 Ordinære aksjer med betinget utstedelse (bortsett fra de som omfattes av en betinget aksjeavtale, for eksempel konvertible instrumenter med betinget utstedelse) inkluderes i beregningen av utvannet resultat per aksje på følgende måte:
- a) et foretak avgjør om potensielle ordinære aksjer kan antas å ville kunne utstedes på grunnlag av de betingelsene som er angitt for utstedelsen av dem i samsvar med bestemmelsene om betingede ordinære aksjer i nr. 52–56, og

- b) dersom disse potensielle ordinære aksjene skal gjenspeiles i utvannet resultat per aksje, bestemmer foretaket aksjenes innvirkning på beregningen av utvannet resultat per aksje ved å følge bestemmelsene om opsjoner og tegningsretter i nr. 45–48, bestemmelsene om konvertible instrumenter i nr. 49–51, bestemmelsene om kontrakter som kan gjøres opp i ordinære aksjer eller kontanter i nr. 58–61, eller andre relevante bestemmelser.

Utøvelse eller konvertering forutsettes imidlertid ikke for beregning av utvannet resultat per aksje, med mindre det forutsettes utøvelse eller konvertering av tilsvarende utestående potensielle ordinære aksjer uten betinget utstedelse.

Kontrakter som kan gjøres opp i ordinære aksjer eller kontanter

- 58 Når et foretak har utstedt en kontrakt som etter foretakets eget valg kan gjøres opp i ordinære aksjer eller kontanter, skal foretaket forutsette at kontrakten vil bli gjort opp i ordinære aksjer, og resultatet i form av potensielle ordinære aksjer skal inkluderes i utvannet resultat per aksje dersom virkningen av dette er utvannende.
- 59 Når en slik kontrakt blir lagt fram for regnskapsmessige formål som eiendel eller forpliktelse eller inneholder en egenkapitalandel og en forpliktelsesdel, skal foretaket justere telleren for eventuelle endringer i resultatet som ville vært en følge av dette i løpet av perioden dersom kontrakten i sin helhet var blitt klassifisert som egenkapitalinstrument. Denne justeringen ligner justeringen som kreves i henhold til nr. 33.
- 60 For kontrakter som kan gjøres opp i ordinære aksjer eller kontanter etter innehaverens eget valg, skal det alternativet som er mest utvannende av et oppgjør i kontanter og et oppgjør i aksjer benyttes i beregningen av utvannet resultat per aksje.
- 61 Et eksempel på en kontrakt som kan gjøres opp i ordinære aksjer eller i kontanter er et gjeldsinstrument som ved forfall gir foretaket en ubegrenset rett til å gjøre opp hovedstolen i kontanter eller i sine egne ordinære aksjer. Et annet eksempel er en utstedt salgsopsjon som gir innehaveren et valg mellom oppgjør i ordinære aksjer eller kontanter.

Kjøpte opsjoner

- 62 Kontrakter som for eksempel kjøpte salgsopsjoner og kjøpte kjøpsopsjoner (dvs. opsjoner som foretaket innehar på sine egne ordinære aksjer) er ikke inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje, fordi virkningen av å inkludere dem ville være motsatt utvannende. Salgsopsjoner ville bare bli utøvd dersom utøvelseskursen var høyere enn markedskursen, og kjøpsopsjonen ville bare bli utøvd dersom utøvelseskursen var lavere enn markedskursen.

Utstedte salgsopsjoner

- 63 Kontrakter som krever at foretaket kjøper tilbake sine egne aksjer, så som utstedte salgsopsjoner og terminkjøpskontrakter, gjenspeiles i beregningen av utvannet resultat per aksje dersom virkningen er utvannende. Dersom disse kontraktene er godt posisjonert for utøvelse i perioden (dvs. utøvelses- eller oppgjørskursen ligger over den gjennomsnittlige markedskursen for denne perioden), skal den potensielle utvannende virkningen på resultat per aksje beregnes slik:
- a) det skal forutsettes at det ved begynnelsen av perioden vil bli utstedt et tilstrekkelig antall ordinære aksjer (til gjennomsnittlig markedskurs i løpet av perioden) til å framskaffe nødvendig proveny for å oppfylle kontrakten,
 - b) det skal også forutsettes at provenyet fra utstedelsen av benyttes til å oppfylle kontrakten (dvs. å kjøpe tilbake ordinære aksjer), og
 - c) de marginale ordinære aksjene (differansen mellom antallet ordinære aksjer som forutsettes utstedt og antallet ordinære aksjer som mottas ved oppfyllelse av kontrakten) skal inkluderes i beregningen av utvannet resultat per aksje.

TILBAKEVIRKENDE JUSTERINGER

- 64 Dersom antallet ordinære aksjer eller potensielle ordinære utestående aksjer øker som følge av en fonds- eller busemisjon eller en aksjesplitt, eller minsker som et resultat av en motsatt aksjesplitt, skal beregningen av basisresultat og utvannet resultat per aksje for alle de presenterte periodene justeres med tilbakevirkende kraft. Dersom disse endringene skjer etter balansedagen, men før finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring, skal beregningene per aksje for finansregnskapet og for finansregnskap som eventuelt er presentert for tidligere perioder, baseres på det nye antallet aksjer. Når beregninger per aksje viser slike endringer i antallet aksjer, skal det opplyses om dette. I tillegg skal basisresultat og utvannet resultat per aksje for alle de presenterte periodene justeres for virkningene av feil og justeringer som skyldes endringer i regnskapsprinsipper som regnskapsføres med tilbakevirkende kraft.

- 65 Et foretak omarbeider ikke utvannet resultat per aksje for noen av de foregående presenterte periodene for endringer i de forutsetningene som er benyttet i beregninger av resultat per aksje eller for konvertering av potensielle ordinære aksjer til ordinære aksjer.

PRESENTASJON

- 66 Et foretak skal i resultatregnskapet presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje for resultat fra videreført virksomhet henførbart til morforetakets ordinære eiere, og for resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere for perioden, for hver klasse av ordinære aksjer som har en annen rett til å ta del i periodens overskudd. Et foretak skal presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje på like fot for alle de presenterte periodene.
- 67 Resultat per aksje presenteres for hver periode som det legges fram et resultatregnskap for. Dersom utvannet resultat per aksje blir rapportert for minst én periode, skal det rapporteres for alle de presenterte periodene, selv om det er lik basisresultat per aksje. Dersom basisresultat og utvannet resultat per aksje er likt, kan begge deler presenteres på én linje i resultatregnskapet.
- 68 Et foretak som rapporterer om avvirket virksomhet, skal opplyse om basisresultat og utvannet resultat per aksje for denne virksomheten, enten i resultatregnskapet eller i notene.
- 69 Et foretak skal presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje, selv om beløpene er negative (dvs. et underskudd per aksje).

OPPLYSNINGER

- 70 Et foretak skal opplyse om følgende:
- a) Beløpene benyttet som tellere i beregningen av basisresultat og utvannet resultat per aksje, samt en avstemming av disse beløpene til periodens resultat henførbart til morforetaket. Avstemmingen skal omfatte de individuelle virkningene av hver klasse av instrumenter som påvirker resultat per aksje.
 - b) Veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer benyttet som nevner i beregningen av basisresultat og utvannet resultat per aksje, samt en avstemming av disse nevnerne til hverandre. Avstemmingen skal omfatte de individuelle virkningene av hver klasse av instrumenter som påvirker resultat per aksje.
 - c) Instrumenter (herunder aksjer med betinget utstedelse) som muligvis vil kunne utvanne basisresultat per aksje i framtiden, men som ikke ble omfattet av beregningen av utvannet resultat per aksje fordi de er motsatt utvannende for den presenterte perioden eller de presenterte periodene.
 - d) En beskrivelse av transaksjoner med ordinære aksjer eller potensielle ordinære aksjer, bortsett fra de transaksjonene som er regnskapsført i samsvar med nr. 64, som skjer etter balansedagen og som vesentlig ville ha endret antallet ordinære aksjer eller potensielle ordinære utestående aksjer ved slutten av perioden dersom disse transaksjonene hadde skjedd før slutten av rapporteringsperioden.
- 71 Eksempler på transaksjoner i nr. 70 d) omfatter
- a) utstedelse av aksjer mot kontanter,
 - b) utstedelse av aksjer når provenyet benyttes til å betale tilbake gjeld eller utestående preferanseaksjer på balansedagen,
 - c) innløsning av ordinære utestående aksjer,
 - d) konvertering eller utøvelse av potensielle ordinære aksjer som er utestående på balansedagen, til ordinære aksjer,
 - e) utstedelse av opsjoner, tegningsretter eller konvertible instrumenter, og
 - f) det faktum at det foreligger betingelser som ville ha ført til utstedelse av aksjer med betinget utstedelse.

Beløp for resultat per aksje blir ikke justert for slike transaksjoner som skjer etter balansedagen, fordi slike transaksjoner påvirker ikke omfanget av kapital som brukes til å produsere periodens resultat.

- 72 Finansielle instrumenter og andre kontrakter som genererer potensielle ordinære aksjer, kan inneholde vilkår og betingelser som påvirker målingen av basisresultat og utvannet resultat per aksje. Slike vilkår og betingelser kan avgjøre hvorvidt potensielle ordinære aksjer er utvannende, og dersom de er det, virkningen på veid gjennomsnittlig antall utestående aksjer samt eventuelle konsekvensjusteringer av resultat henførbart til ordinære eiere. Det oppfordres til at opplysninger om vilkår og betingelser vedrørende slike finansielle instrumenter og andre kontrakter gis, selv om det ellers ikke er påkrevd (se IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger»).
- 73 Dersom et foretak, i tillegg til basisresultat og utvannet resultat per aksje, opplyser om beløp per aksje for en annen rapportert resultatstørrelse i resultatregnskapet enn den som kreves av denne standard, skal slike beløp beregnes ved hjelp av veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer fastsatt i samsvar med denne standard. Det skal opplyses om basisresultat og utvannet resultat per aksje knyttet til en slik resultatstørrelse på like fot, og dette presenteres i notene. Et foretak skal angi på hvilket grunnlag telleren (tellerne) blir fastsatt, herunder om beløp per aksje er før skatt eller etter skatt. Dersom det benyttes en resultatstørrelse i resultatregnskapet som ikke blir rapportert som en post i resultatregnskapet, skal det legges fram en avstemming mellom den benyttede størrelsen og en post som rapporteres i resultatregnskapet.

IKRAFTTREDELSE

- 74 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 75 Denne standard erstatter IAS 33: «Resultat per aksje» (utstedt i 1997).
- 76 Denne standard erstatter SIC-24: «Resultat per aksje — finansielle instrumenter og andre avtaler som kan gjøres opp med aksjer».

Vedlegg A

VEILEDNING I ANVENDELSE

Dette vedlegg er en integrert del av denne standard.

RESULTAT SOM ER HENFØRBART TIL MORFORETAKET

- A1 For å beregne resultat per aksje på grunnlag av konsernregnskapet, viser resultat henførbart til morforetaket til det konsoliderte foretakets resultat etter justering for minoritetsinteresser.

TEGNINGSRETTEMISJONER

- A2 Utstedelse av ordinære aksjer på tidspunktet for utøvelse eller konvertering av potensielle ordinære aksjer fører ikke normalt til et bonuselement. Dette skyldes at de potensielle ordinære aksjene vanligvis utstedes til full verdi, noe som fører til en forholdsmessig endring i ressursene som er tilgjengelige for foretaket. I en tegningsrettsemisjon er imidlertid utøvelseskursen ofte lavere enn aksjenes virkelige verdi. Derfor inneholder en slik tegningsrettsemisjon et bonuselement, som nevnt i nr. 27 b). Dersom en tegningsrettsemisjon tilbys alle aksjeeiere, er antallet ordinære aksjer som skal benyttes i beregningen av basisresultat, og utvannet resultat per aksje for alle periodene før emisjon av tegningsretten, lik antallet ordinære utestående aksjer før emisjonen, multiplisert med følgende faktor:

Virkelig verdi per aksje umiddelbart før utøvelse av tegningsrettene

Teoretisk virkelig verdi per aksje etter utøvelse av tegningsrettene

Den teoretiske virkelige verdien per aksje etter utøvelse av tegningsretten beregnes ved å legge sammen den samlede markedsverdien av aksjene umiddelbart før utøvelse av rettene og provenyet fra utøvelsen av rettene, og dividere dette med antallet utestående aksjer etter utøvelse av rettene. Der rettene skal omsettes offentlig, atskilt fra aksjene før utøvelsetidspunktet, fastsettes den virkelige verdien for denne beregningen ved avslutningen av den siste dagen da aksjene blir omsatt sammen med tegningsrettene.

KONTROLLTALL

- A3 For å illustrere anvendelsen av begrepet kontrolltall beskrevet i nr. 42 og 43 forutsettes at et foretak har et overskudd fra videreført virksomhet henførbart til morforetaket på 4 800 VE⁽¹⁾, et tap fra avviklet virksomhet henførbart til morforetaket på (7 200 VE), et tap henførbart til morforetaket på (2 400 VE), samt 2 000 ordinære aksjer og 400 potensielle ordinære utestående aksjer. Foretakets basisresultat per aksje er 2,40 VE for videreført virksomhet, (3,60 VE) for avviklet virksomhet og (1,20 VE) for tapet. De 400 potensielle ordinære aksjene er inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje fordi utfallet av dette på 2,00 VE i resultat per aksje for videreført virksomhet er utvannende, idet det ikke forutsettes noen påvirkning fra resultatet på disse 400 potensielle ordinære aksjene. Fordi overskudd fra videreført virksomhet henførbart til morforetaket er lik kontrolltallet, inkluderer foretaket også de 400 potensielle ordinære aksjene i beregningen av de andre beløpene for resultat per aksje, selv om beløpene for resultat per aksje er motsatt utvannende sett i forhold til deres sammenlignbare beløp for basisresultat per aksje, dvs. underskuddet per aksje er mindre [(3,00 VE) per aksje for underskuddet fra avviklet virksomhet og (1,00 VE) per aksje for underskuddet].

GJENNOMSNITTLIG MARKEDSKURS PÅ ORDINÆRE AKSJER

- A4 For å beregne utvannet resultat per aksje blir den gjennomsnittlige markedskursen på ordinære aksjer som antas å bli utstedt, beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig markedskurs på de ordinære aksjene i løpet av perioden. Teoretisk ville alle markedstransaksjoner for et foretaks ordinære aksjer kunne inkluderes i fastsettelsen av gjennomsnittlig markedskurs. I praksis vil imidlertid et enkelt gjennomsnitt av ukentlige eller månedlige kurser vanligvis være tilstrekkelig.
- A5 Generelt er sluttkursene tilstrekkelige til at gjennomsnittlig markedskurs kan beregnes. Når kursene svinger mye, vil et gjennomsnitt av høyeste og laveste kurser vanligvis gi en mer representativ kurs. Metoden som benyttes til å beregne gjennomsnittlig markedskurs, benyttes konsekvent med mindre den ikke lenger er representativ på grunn av endrede forhold. Et foretak som for eksempel har benyttet sluttkurser i markedet til å beregne gjennomsnittlig markedskurs over flere år med relativt stabile kurser, kan skifte til et gjennomsnitt av høye og lave kurser dersom kursene begynner å svinge mye, og sluttkursene i markedet ikke lenger gir en representativ gjennomsnittskurs.

OPSJONER, TEGNINGSRETTER OG TILSVARENDE

- A6 Opsjoner eller tegningsretter til kjøp av konvertible instrumenter antas å bli utøvd for å kjøpe det konvertible instrumentet når gjennomsnittlig kurs på både det konvertible instrumentet og de ordinære aksjene som kan mottas ved konverteringen, er høyere enn utøvelseskursen på opsjonene eller tegningsrettene. Slik utøvelse forutsettes imidlertid ikke med mindre en eventuell konvertering av tilsvarende utestående konvertible instrumenter også forutsettes.
- A7 Opsjoner eller tegningsretter kan tillate eller kreve overtakelse av gjeld eller instrumenter i foretaket (eller i morforetaket eller et datterforetak) i betaling for hele eller en del av utøvelseskursen. I beregningen av utvannet resultat per aksje har disse opsjonene eller tegningsrettene en utvannende virkning dersom a) gjennomsnittlig markedskurs på de tilknyttede ordinære aksjene i perioden overstiger utøvelseskursen, eller b) salgskursen på instrumentet som skal overtas, er lavere enn kursen som instrumentet kan overtas til i henhold til opsjons- eller tegningsrettsavtalen, og den rabatten som dette gir, etablerer en effektiv utøvelseskurs som ligger under markedskursen på de ordinære aksjene som kan fås ved utøvelsen. I beregningen av utvannet resultat per aksje forutsettes disse opsjonene eller tegningsrettene å bli utøvd, og gjeldsinstrumentene eller andre instrumenter forutsettes å bli overtatt. Dersom overtakelse av kontanter er mer fordelaktig for innehaveren av opsjonen eller tegningsretten, og kontrakten tillater overtakelse av kontanter, forutsettes det en overtakelse av kontanter. Renter (etter skatt) på gjeld som antas å bli overtatt, tilbakeføres som en justering av telleren.
- A8 Preferanseaksjer med tilsvarende bestemmelser eller andre instrumenter med konverteringsopsjoner som tillater investor å betale i kontanter for en mer fordelaktig konverteringskurs, behandles på tilsvarende måte.
- A9 De underliggende vilkårene i visse opsjoner eller tegningsretter kan kreve at provenyet som mottas fra utøvelsen av disse instrumentene, anvendes til å løse inn gjeld eller andre instrumenter i foretaket (eller i morforetaket eller et datterforetak). I beregningen av utvannet resultat per aksje forutsettes disse opsjonene eller tegningsrettene å bli utøvd, og provenyet anvendt til å kjøpe gjelden til gjennomsnittlig markedskurs istedenfor å kjøpe ordinære aksjer. Det overskytende provenyet som mottas fra den forutsatte utøvelsen ut over det beløpet som anvendes til det forutsatte kjøpet av gjeld, tas i betraktning (dvs. forutsettes å bli benyttet til tilbakekjøp av ordinære aksjer) i beregningen av utvannet resultat per aksje. Renter (etter skatt) på gjeld som antas å bli kjøpt opp, tilbakeføres som en justering av telleren.

⁽¹⁾ I denne veiledningen er beløp angitt i «valutaenheter» (VE).

UTSTEDTE SALGSOPSJONER

- A10 For å illustrere anvendelsen av nr. 63, forutsettes det at et foretak har utestående 120 utstedte salgsopsjoner på sine ordinære aksjer med en utøvelseskurs på 35 VE. Gjennomsnittlig markedskurs på de ordinære aksjene i perioden er 28 VE. I beregningen av utvannet resultat per aksje forutsetter foretaket at det har utstedt 150 aksjer til 28 VE per aksje i begynnelsen av perioden for å oppfylle sin salgsplikt på 4 200 VE. Differansen mellom de utstedte 150 ordinære aksjene og de 120 ordinære aksjene som ble mottatt ved oppfyllelsen av salgsopsjonen (30 marginale ordinære aksjer) legges til telleren i beregningen av utvannet resultat per aksje.

INSTRUMENTER I DATTERFORETAK, FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET ELLER TILKNYTTETE FORETAK

- A11 Potensielle ordinære aksjer i et datterforetak, i en felleskontrollert virksomhet eller i et tilknyttet foretak som er konvertible til enten ordinære aksjer i datterforetaket, i den felleskontrollerte virksomheten eller i det tilknyttede foretaket, eller til ordinære aksjer i morforetak, i deltakeren i felleskontrollert virksomhet eller i investor (det rapporterende foretaket) blir inkludert i beregningen av utvannet resultat per aksje på følgende måte:
- a) Instrumenter utstedt av et datterforetak, en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet foretak som setter innehaverne av disse i stand til å få ordinære aksjer i datterforetaket, den felleskontrollerte virksomheten eller det tilknyttede foretaket, blir inkludert i beregningen av informasjon om utvannet resultat per aksje i datterforetaket, den felleskontrollerte virksomheten eller det tilknyttede foretaket. Disse resultatene per aksje blir deretter inkludert i det rapporterende foretakets beregning av resultat per aksje, basert på det rapporterende foretakets beholdning av instrumenter i datterforetaket, den felleskontrollerte virksomheten eller det tilknyttede foretaket.
 - b) Instrumenter i et datterforetak, en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet foretak som er konvertible til det rapporterende foretakets ordinære aksjer, blir tatt i betraktning blant de potensielle ordinære aksjene i det rapporterende foretaket for beregning av utvannet resultat per aksje. Likedan blir opsjoner eller tegningsretter utstedt av et datterforetak, en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet foretak om å kjøpe det rapporterende foretakets ordinære aksjer, tatt i betraktning blant de potensielle ordinære aksjene i det rapporterende foretaket for beregning av konsolidert utvannet resultat per aksje.
- A12 For å fastsette virkningen av resultat per aksje på instrumenter utstedt av et rapporterende foretak som er konvertible til ordinære aksjer i et datterforetak, en felleskontrollert virksomhet eller et tilknyttet foretak, forutsettes instrumentene å bli konvertert, og telleren (resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere) om nødvendig justert i samsvar med nr. 33. I tillegg til disse justeringene blir telleren justert for alle endringer i resultatet som registreres av det rapporterende foretaket (for eksempel utbytteinntekt eller inntekt etter egenkapitalmetoden) som er henførbare til økningen i antallet ordinære aksjer i datterforetaket, den felleskontrollerte virksomheten eller det tilknyttede foretaket som er utestående som følge av den forutsatte konverteringen. Telleren i beregningen av utvannet resultat per aksje påvirkes ikke fordi antallet utestående ordinære aksjer i det rapporterende foretaket ikke endres ved den antatte konverteringen.

DELTAKENDE EGENKAPITALINSTRUMENTER OG ORDINÆRE AKSJER I TO KATEGORIER

- A13 Egenkapitalen i enkelte foretak omfatter
- a) instrumenter som inngår i utbyttet sammen med ordinære aksjer i samsvar med en på forhånd fastsatt formel (for eksempel to for en), noen ganger med en øvre grense for omfanget av slik deltakelse (for eksempel opp til, men ikke over, et bestemt beløp per aksje),
 - b) en klasse av ordinære aksjer som har en annen utbyttesats enn en annen klasse av ordinære aksjer, men uten fortrinnsretter eller andre særlige rettigheter.
- A14 For å beregne utvannet resultat per aksje forutsettes konvertering for de instrumentene som er beskrevet i A13 og som er konvertible til ordinære aksjer, dersom virkningen er utvannende. For de instrumentene som ikke er konvertible til en klasse av ordinære aksjer, fordeles periodens resultat på de ulike klassene av aksjer og deltakende egenkapitalinstrumenter i samsvar med deres utbytteretter eller andre retter til å ta del i tilbakeholdt resultat. Slik beregnes basisresultat og utvannet resultat per aksje:

- a) Resultat henførbart til morforetakets ordinære eiere, justeres (overskudd reduseres og underskudd økes) med det utbyttet som er vedtatt for perioden for hver klasse av aksjer og med det kontraktsregulerte utbyttebeløpet (eller renter på deltakende obligasjoner) som må betales i perioden (for eksempel ubetalt kumulativt utbytte).
- b) Det gjenstående resultatet fordeles på ordinære aksjer og deltakende egenkapitalinstrumenter i det omfang hvert instrument inngår i resultat per aksje, som om hele resultatet for perioden var blitt utdelt. Det samlede resultatet som fordeles på hver klasse av egenkapitalinstrumenter, beregnes ved å legge sammen det beløpet som er tilordnet utbytte med det beløpet som er tilordnet annen deltakelse.
- c) Det samlede resultatet som fordeles på hver klasse av egenkapitalinstrumenter, divideres med det antallet utestående instrumenter som resultat per aksje er fordelt på, for å fastsette instrumentets resultat per aksje.

For beregning av utvannet resultat per aksje inkluderes alle potensielle ordinære aksjer som forutsettes å være blitt utstedt, i utestående ordinære aksjer.

DELVIS BETALTE AKSJER

- A15 Når ordinære aksjer er utstedt, men ikke fullt ut innbetalt, blir de i beregningen av basisresultat per aksje behandlet som en brøkdel av en ordinær aksje som uttrykker deres rett til å ta del i utbyttet i regnskapsperioden, sett i forhold til en ordinær aksje som er innbetalt i sin helhet.
- A16 I den utstrekning delvis betalte aksjer ikke gir rett til å ta del i utbyttet i løpet av perioden, blir de i beregningen av utvannet resultat per aksje behandlet som om de var tegningsretter eller opsjoner. Det ubetalte beløpet forutsettes å representere proveny benyttet til å kjøpe ordinære aksjer. Antallet aksjer inkludert i utvannet resultat per aksje er differansen mellom antallet tegnede aksjer og antallet aksjer som antas å bli kjøpt.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 34***Delårsrapportering*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å foreskrive minstekravene til innhold i en delårsrapport og foreskrive innregnings- og målingsprinsippene for et fullstendig eller sammendratt finansregnskap for en delårsperiode. Aktuelle og pålitelige delårsrapporter gjør det lettere for investorer, kreditorer og andre å forstå et foretaks evne til å skape fortjeneste og generere kontantstrømmer, samt dets finansielle stilling og likviditet.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard foreskriver ikke hvilke foretak som skal offentliggjøre delårsrapporter, eller hvor ofte eller hvor raskt etter avslutningen av en delårsperiode offentliggjøringen skal skje. Offentlige myndigheter, verdipapirtilsyn, børser og regnskapsorganer krever imidlertid ofte at foretak hvis verdipapirer knyttet til gjeld eller egenkapital omsettes offentlig, skal offentliggjøre delårsrapporter. Denne standard får anvendelse dersom et foretak er pålagt eller velger å offentliggjøre en delårsrapport i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering. IASC (International Accounting Standards Committee)⁽¹⁾ oppfordrer foretak hvis verdipapirer omsettes offentlig, til å framlegge delårsrapporter som er i samsvar med prinsippene for innregning, måling og opplysninger fastsatt i denne standard. Foretak hvis verdipapirer omsettes offentlig, oppfordres særlig til å
 - a) framlegge delårsrapport minst per utgangen av første halvdel av regnskapsåret, og
 - b) gjøre delårsrapporten tilgjengelig senest 60 dager etter utgangen av delårsperioden.
- 2 Hver rapport, enten det er en årsrapport eller en delårsrapport, vurderes for seg med hensyn til samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering. Dersom et foretak ikke har framlagt delårsrapporter i løpet av et bestemt regnskapsår eller har framlagt delårsrapporter som ikke er i samsvar med denne standard, forhindrer dette ikke foretakets årsregnskap fra å være i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering dersom dette ellers er tilfellet.
- 3 Dersom et foretaks delårsrapport angis å være i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, må den være i samsvar med alle bestemmelsene i denne standard. I denne forbindelse kreves det visse opplysninger i henhold til nr. 19.

DEFINISJONER

- 4 Følgende begreper anvendes i denne standard:

En «delårsperiode» er en finansiell rapporteringsperiode som er kortere enn et helt regnskapsår.

En «delårsrapport» er en finansiell rapport som enten inneholder et fullstendig finansregnskap (som beskrevet i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap») eller et sammendratt finansregnskap (som beskrevet i denne standard) for en delårsperiode.

INNHOOLD I EN DELÅRSRAPPORT

- 5 I henhold til IAS 1 skal et fullstendig finansregnskap inneholde følgende bestanddeler:
 - a) en balanse,
 - b) et resultatregnskap,
 - c) en oppstilling over endringer i egenkapital som viser enten
 - i) alle endringer i egenkapital, eller
 - ii) endringer i egenkapital bortsett fra endringer som oppstår som følge av transaksjoner med eiere som handler i egenskap av at de er eiere,

⁽¹⁾ IASC (International Accounting Standards Committee) ble etterfulgt av IASB (International Accounting Standards Board), som startet sin virksomhet i 2001.

- d) en kontantstrømoppstilling, og
 - e) noter, som består av en oversikt over viktige regnskapsprinsipper og andre forklarende noter.
- 6 Av hensyn til aktualitet og kostnader og for å unngå gjentakelse av tidligere presentert informasjon, kan et foretak pålegges eller velge å framlegge mindre informasjon i delårsrapporter enn i årsregnskapet. I denne standard defineres minstekravet til innhold i en delårsrapport som et sammendratt finansregnskap og utvalgte forklarende noter. Hensikten med delårsrapporten er å gi en oppdatering av det siste fullstendige årsregnskapet. Delårsrapporten fokuserer derfor på nye aktiviteter, nye hendelser og nye omstendigheter, og gjentar ikke informasjon som tidligere er rapportert.
- 7 Ingen del av denne standard er ment å forby eller fraråde at foretak i sine delårsrapporter offentliggjør et fullstendig finansregnskap (som beskrevet i IAS 1) framfor et sammendratt finansregnskap og utvalgte forklarende noter. Standarden forbyr eller fraråder heller ikke at foretakene inkluderer mer i et sammendratt delårsregnskap enn det minimum av poster eller forklarende noter som er fastsatt i denne standard. Veiledningen til innregning og måling i denne standard gjelder også for et fullstendig finansregnskap for en delårsperiode, og et slikt regnskap skal omfatte alle opplysninger som kreves i henhold til denne standard (særlig de utvalgte notene i nr. 16), samt de opplysninger som kreves i henhold til andre internasjonale standarder for finansiell rapportering.

Minstekrav til bestanddeler i en delårsrapport

- 8 En delårsrapport skal minst inneholde følgende bestanddeler:
- a) sammendratt balanse,
 - b) sammendratt resultatregnskap,
 - c) sammendratt oppstilling som viser enten i) alle endringer i egenkapital, eller ii) andre endringer i egenkapital enn dem som skyldes kapitaltransaksjoner med og utdeling til eiere,
 - d) sammendratt kontantstrømoppstilling, og
 - e) utvalgte forklarende noter.

Delårsregnskapets form og innhold

- 9 Dersom et foretak offentliggjør et fullstendig finansregnskap i delårsrapporten, skal dette regnskapets form og innhold være i samsvar med kravene til et fullstendig finansregnskap som fastsatt i IAS 1.
- 10 Dersom et foretak offentliggjør et sammendratt finansregnskap i delårsrapporten, skal dette sammendratte regnskapet minst omfatte hver av de overskrifter og delsummer som er inkludert i dets siste årsregnskap, samt de utvalgte forklarende noter som fastsatt i denne standard. Ytterligere poster eller noter skal inkluderes dersom utelatelse av disse ville gjøre det sammendratte delårsregnskapet misvisende.
- 11 Basisresultat og utvannet resultat per aksje skal presenteres i resultatregnskapet for en delårsperiode, uansett om resultatregnskapet er fullstendig eller sammendratt.
- 12 IAS 1 gir veiledning om oppbygningen av finansregnskap. Veiledningen for gjennomføring av IAS 1 viser forskjellige måter som balansen, resultatregnskapet og oppstillingen over endringer i egenkapital kan presenteres på.
- 13 IAS 1 krever at en oppstilling over endringer i egenkapital skal presenteres som en atskilt bestanddel av et foretaks finansregnskap, og tillater at informasjon om endringer i egenkapital som oppstår som følge av transaksjoner med eiere i deres egenskap av å være eiere (herunder utdeling til innehavere av egenkapital) gis enten i oppstillingen eller i notene. Foretaket følger samme format på oppstillingen over endringer i egenkapital i delårsrapporten, som i sitt siste årsregnskap.
- 14 Delårsrapporten utarbeides som konsernregnskap dersom foretakets siste årsregnskap var et konsernregnskap. Morforetakets finansregnskap er ikke i samsvar med eller sammenlignbart med konsernregnskapet i den siste årsrapporten. Dersom et foretaks årsrapport inneholdt morforetakets finansregnskap i tillegg til konsernregnskapet, verken krever eller forbyr denne standard at morforetakets finansregnskap inkluderes i delårsrapporten.

Utvalgte forklarende noter

- 15 Brukere av et foretaks delårsrapport har også tilgang til foretakets siste årsrapport. Det er derfor unødvendig at notene til en delårsrapport inneholder relativt uvesentlige ajourføringer av informasjon som allerede er gitt i notene til siste årsrapport. I en delårsrapport er det mer nyttig med en forklaring av hendelser og transaksjoner som er vesentlige for å forstå endringene i foretakets finansielle stilling og inntjening siden tidspunktet for forrige årsrapportering.
- 16 Et foretak skal minst inkludere informasjonen angitt nedenfor i notene til delårsregnskapet, dersom den er vesentlig og ikke er gitt andre steder i delårsrapporten. Normalt skal informasjonen rapporteres basert på regnskapet hittil i år. Foretaket skal imidlertid også opplyse om eventuelle hendelser eller transaksjoner som er vesentlige for å forstå inneværende delårsperiode:
- a) en erklæring om at de samme regnskapsprinsipper og beregningsmetoder er fulgt i delårsregnskapet som i siste årsregnskap, eller, dersom disse prinsipper eller metoder er endret, en beskrivelse av arten og virkningen av endringene,
 - b) forklarende kommentarer til den sesongmessige eller sykliske arten av delårsperiodens virksomhet,
 - c) arten og omfanget av poster som påvirker eiendeler, forpliktelser, nettoinntekter eller kontantstrømmer som er uvanlige på grunn av sin art, størrelse eller hyppighet,
 - d) arten og omfanget av endringer i estimater av beløp som er rapportert i tidligere delårsperioder i inneværende regnskapsår, eller endringer i estimater av beløp som er rapportert i tidligere regnskapsår, dersom disse endringene har vesentlig innvirkning i inneværende delårsperiode,
 - e) utstedelser, gjenkjøp og tilbakebetalinger av obligasjoner og egenkapitalinstrumenter,
 - f) utbetalt utbytte (samlet eller per aksje) separat for ordinære aksjer og andre aksjer,
 - g) følgende segmentinformasjon (segmentinformasjon er bare påkrevd i et foretaks delårsrapport dersom det i henhold til IFRS 8: «Driftssegmenter» kreves at foretaket gir segmentinformasjon i årsregnskapet):
 - i) driftsinntekter fra eksterne kunder, dersom de er inkludert i målingen av segmentresultatet som gjennomgås av øverste beslutningstaker eller på annen måte innberettes regelmessig til øverste beslutningstaker,
 - ii) driftsinntekter fra andre segmenter, dersom de er inkludert i målingen av segmentresultatet som gjennomgås av øverste beslutningstaker eller på annen måte innberettes regelmessig til øverste beslutningstaker,
 - iii) en måling av segmentresultatet,
 - iv) samlede eiendeler der det har vært en vesentlig endring fra det beløpet som det ble opplyst om i det siste årsregnskapet,
 - v) en beskrivelse av forskjeller fra det siste årsregnskapet når det gjelder grunnlaget for segmentering, eller i grunnlaget for måling av segmentresultatet,
 - vi) en avstemming mellom målingene av de rapporteringspliktige segmentenes samlede resultat og foretakets resultat før kostnad (inntekt) ved skatt og avviklet virksomhet. Dersom et foretak fordeler poster som for eksempel kostnad (inntekt) ved skatt på rapporteringspliktige segmenter, kan imidlertid foretaket avstemme segmentenes samlede målinger av resultatet til foretakets resultat etter disse postene. Vesentlige avstemmingsposter skal identifiseres separat og beskrives i avstemmingen,
 - h) vesentlige hendelser etter utgangen av delårsperioden som ikke er gjenspeilt i delårsregnskapet,
 - i) virkningen av endringer i foretakets sammensetning i løpet av delårsperioden, herunder virksomhetssammenslutninger, overtakelse eller avhending av datterforetak og langsiktige investeringer, omstruktureringer og avviklet virksomhet. Med hensyn til virksomhetssammenslutninger skal foretaket gi de opplysningene som kreves i henhold til nr. 66-73 i IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger», og
 - j) endringer i betingede forpliktelser eller betingede eiendeler siden forrige årlige balansedag.

- 17 Nedenfor følger eksempler på de typer opplysninger som kreves i henhold til nr. 16. De enkelte standarder og tolkninger gir veiledning om mange av disse:
- a) nedskrivning av beholdninger til netto realisasjonsverdi og reversering av en slik nedskrivning,
 - b) innregning av et tap ved verdifall på eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler eller andre eiendeler, og reversering av et slikt tap ved verdifall,
 - c) reversering av avsetninger til omstrukturingsutgifter,
 - d) anskaffelse og avhending av enheter av eiendom, anlegg og utstyr,
 - e) bindinger knyttet til kjøp av eiendom, anlegg og utstyr,
 - f) tvisteløsninger,
 - g) korreksjoner av feil i tidligere perioder,
 - h) [opphevet]
 - i) mislighold av lån eller brudd på en låneavtale som ikke er korrigert på balansedagen eller tidligere, og
 - j) transaksjoner med nærstående parter.
- 18 Andre standarder angir hvilke opplysninger som skal gis i finansregnskapet. I denne sammenheng betyr finansregnskap et komplett finansregnskap av den typen som normalt inkluderes i en årsrapport og noen ganger inkluderes i andre rapporter. Bortsett fra de opplysningene som kreves i henhold til nr. 16 i), kreves det ikke opplysninger i henhold til disse andre standardene dersom et foretaks delårsrapport bare inneholder et sammendrett finansregnskap og utvalgte forklarende noter, og ikke et fullstendig finansregnskap.

Opplysning om samsvar med IFRS-er

- 19 Dersom et foretaks delårsrapport er i samsvar med denne standard, skal det opplyses om dette. En delårsrapport skal ikke angis som å være i samsvar med standardene med mindre den er i samsvar med samtlige krav i de internasjonale standardene for finansiell rapportering.

Perioder da det kreves presentasjon av delårsregnskap

- 20 Delårsrapporter skal inneholde delårsregnskap (sammendrett eller fullstendig) i henhold til følgende:
- a) balanse ved utgangen av inneværende delårsperiode, og sammenlignbare tall for balansen ved utgangen av foregående regnskapsår,
 - b) resultatregnskap for inneværende delårsperiode og hittil i år, med sammenlignbare tall for tilsvarende delårsperioder i foregående regnskapsår,
 - c) oppstilling over endringer i egenkapital hittil i år, med sammenlignbare tall for tilsvarende periode i foregående regnskapsår, og
 - d) kontantstrømpoppstilling hittil i år, med sammenlignbare tall for tilsvarende periode i foregående regnskapsår.
- 21 For foretak med svært sesongpreget virksomhet kan det være nyttig med finansiell informasjon for de tolv månedene fram til og med tidspunktet for delårsrapporteringen, og informasjon for foregående tolv månedersperiode til sammenligning. Derfor oppfordres foretak med svært sesongpreget virksomhet til å gi slik informasjon i tillegg til den informasjon som kreves i forrige nummer.
- 22 Vedlegg A illustrerer de perioder som skal presenteres av foretak som rapporterer halvårlig, og av foretak som rapporterer kvartalsvis.

Vesentlighet

- 23 Ved beslutning om hvordan en post skal innregnes, måles, klassifiseres eller opplyses i forbindelse med delårsrapportering, skal vesentligheten vurderes på bakgrunn av de finansielle dataene for delårsperioden. Ved vurdering av vesentlighet skal det tas hensyn til at målinger i delårsrapporter i større grad kan avhenge av estimater enn målinger av finansielle data i årsregnskapet.
- 24 IAS 1 og IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil» definerer en post som vesentlig dersom utelatelse av eller feilaktig opplysning i posten kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere av finansregnskapet. IAS 1 krever at det gis separate opplysninger om vesentlige poster, herunder (for eksempel) avviklet virksomhet, og IAS 8 krever at det gis opplysninger om endringer i regnskapsmessige estimater, feil og endringer i regnskapsprinsipper. De to standardene inneholder ikke kvantifisert veiledning med hensyn til vesentlighet.
- 25 Mens det alltid må utøves skjønn ved vurdering av vesentlighet, baseres beslutningen om innregning og opplysninger i denne standard på data for delårsperioden for seg, av hensyn til forståeligheten av delårstallene. Derfor blir for eksempel uvanlige eller ekstraordinære poster, endringer i regnskapsprinsipper eller estimater samt feil innregnet og opplyst på grunnlag av vesentlighet i forhold til data for delårsperioden, for å unngå at det trekkes misvisende konklusjoner fordi opplysninger er utelatt. Det overveiende målet er å sikre at delårsrapporten inneholder all informasjon som er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling og inntjening i delårsperioden.

OPPLYSNINGER I ÅRSREGNSKAP

- 26 Dersom et estimat av et beløp som er rapportert i en delårsperiode, endrer seg vesentlig i løpet av regnskapsårets siste delårsperiode, men det ikke offentliggjøres en egen delårsrapport for den siste delårsperioden, skal arten og omfanget av endringen i estimatet opplyses i en note til årsregnskapet.
- 27 IAS 8 krever at det gis opplysninger om arten og (dersom det er praktisk mulig) omfanget av en endring i et estimat som har vesentlig innvirkning i inneværende regnskapsperiode eller forventes å få vesentlig innvirkning i etterfølgende regnskapsperioder. Nr. 16 d) i denne standard krever at det gis lignende opplysninger i en delårsrapport. Eksempler på slike opplysninger er endringer i estimater i den siste delårsperioden med hensyn til nedskrivning av beholdninger, omstruktureringer eller tap ved verdifall som er rapportert i en tidligere delårsperiode i regnskapsåret. Opplysningskravene i forrige nummer er i samsvar med kravet i IAS 8 og er ment å anvendes snevert, det vil si bare på endringer i estimater. Det kreves ikke at foretaket inkluderer ytterligere finansiell informasjon for delårsperiodene i årsregnskapet.

INNREGNING OG MÅLING**Samme regnskapsprinsipper som for årsregnskapet**

- 28 Et foretaket skal anvende de samme regnskapsprinsipper i delårsregnskapet som i årsregnskapet, bortsett fra endringer i regnskapsprinsipper som er foretatt etter tidspunktet for siste delårsregnskap og vil bli gjenspeilt i neste årsregnskap. Hyppigheten av et foretaks rapportering (årlig, halvårlig eller kvartalsvis) må imidlertid ikke påvirke målingen av dets årsresultat. For dette formål skal måling i forbindelse med delårsrapportering foretas basert på regnskapet hittil i år.
- 29 Kravet om at et foretak anvender de samme regnskapsprinsipper i delårsregnskapet som i årsregnskapet kan synes å innebære at måling i delårsperioden foretas som om hver delårsperiode er en uavhengig rapporteringsperiode. Kravet i nr. 28 om at hyppigheten av et foretaks rapportering ikke må påvirke målingen av dets årsresultat, er imidlertid en erkjennelse av at en delårsperiode er en del av et større regnskapsår. Målinger basert på regnskapet hittil i år kan omfatte endringer i estimater av beløp som er rapportert i tidligere delårsperioder i inneværende regnskapsår. Prinsippene for innregning av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i delårsperioder er imidlertid de samme som i årsregnskapet.
- 30 Dette kan illustreres på følgende måte:
- a) prinsippene for innregning og måling av tap ved nedskrivning av beholdninger, omstruktureringer eller verdifall i en delårsperiode er de samme som et foretak følger dersom det bare utarbeider årsregnskap. Dersom slike poster innregnes og måles i en delårsperiode og estimatet endres i en etterfølgende delårsperiode i samme regnskapsår, endres imidlertid det opprinnelige estimatet i den etterfølgende delårsperioden enten ved periodisering av et ytterligere tap eller ved reversering av det tidligere innregnede beløpet,

- b) en utgift som ved utgangen av en delårsperiode ikke oppfyller definisjonen av en eiendel, utsettes ikke i balansen i påvente av framtidig informasjon om hvorvidt den har oppfylt definisjonen av en eiendel, eller for å utjevne inntjeningen over flere delårsperioder i et regnskapsår, og
- c) skattekostnader innregnes i hver delårsperiode basert på beste estimat av den veide gjennomsnittlige skattesats som forventes for hele regnskapsåret. Det kan være nødvendig å justere periodiserte skattekostnader for en delårsperiode i en etterfølgende delårsperiode i samme regnskapsår, dersom estimatet av den årlige skattesatsen endres.
- 31 I henhold til «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» («Rammen») er innregning det å innta i balansen eller resultatregnskapet en post som oppfyller definisjonen av et element og tilfredsstiller kriteriene for innregning. Definisjonene av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader er grunnleggende for innregning, både ved presentasjon av årsregnskap og ved delårsrapportering.
- 32 For eiendeler gjelder de samme tester av framtidige økonomiske fordeler i delårsrapporter som ved utgangen av et foretaks regnskapsår. Utgifter som på grunn av sin art ikke kan betegnes som eiendeler ved utgangen av regnskapsåret, vil heller ikke kunne betegnes som eiendeler i delårsrapporter. Likeledes må en forpliktelse på et tidspunkt for delårsrapportering utgjøre en eksisterende forpliktelse på dette tidspunktet, på samme måte som på et tidspunkt for årsrapportering.
- 33 Et avgjørende kjennetegn ved inntekter og kostnader er at de tilknyttede inngående og utgående strømmene av eiendeler og forpliktelser allerede har funnet sted. Dersom slike inngående og utgående strømmer har funnet sted, innregnes de tilknyttede inntektene og kostnadene, og ellers innregnes de ikke. I henhold til «Rammen» skal kostnader innregnes i resultatregnskapet når det har oppstått en reduksjon i framtidige økonomiske fordeler som følge av en reduksjon av verdien på en eiendel eller en økning av verdien på en forpliktelse, som kan måles pålitelig. «Rammen» tillater ikke innregning av poster i balansen som ikke oppfyller definisjonen av eiendeler eller forpliktelser.
- 34 Når et foretak som bare avlegger årsregnskap, måler eiendelene, forpliktelsene, inntektene, kostnadene og kontantstrømmene som er presentert i finansregnskapet, kan det ta hensyn til informasjon som blir tilgjengelig i løpet av regnskapsåret. Foretakets målinger foretas i realiteten basert på regnskapet hittil i år.
- 35 Et foretak som rapporterer halvårlig, benytter informasjon som er tilgjengelig ved utgangen av første halvår eller like deretter, ved måling i finansregnskapet for første halvår, og informasjon som er tilgjengelig ved utgangen av året eller like deretter, i årsregnskapet. Målingene i årsregnskapet gjenspeiler eventuelle endringer i estimater av beløp som er rapportert i første halvår. Beløp som er rapportert i delårsrapporten for første halvår, justeres ikke med tilbakevirkende kraft. I henhold til nr. 16 d) og nr. 26 skal det imidlertid opplyses om arten og omfanget av eventuelle betydelige endringer i estimater.
- 36 Et foretak som rapporterer oftere enn hvert halvår, måler inntekter og kostnader basert på regnskapet hittil i år for hver delårsperiode, basert på informasjon som er tilgjengelig ved utarbeidingen av det enkelte finansregnskap. Inntekter og kostnader som er rapportert i inneværende delårsperiode, gjenspeiler eventuelle endringer av estimater av beløp som er rapportert i tidligere delårsperioder i regnskapsåret. Beløpene som er rapportert i tidligere delårsperioder, justeres ikke med tilbakevirkende kraft. I henhold til nr. 16 d) og nr. 26 skal det imidlertid opplyses om arten og omfanget av eventuelle betydelige endringer i estimater.

Sesongmessige, sykliske eller leilighetsvise inntekter

- 37 Inntekter som oppstår sesongmessig, i sykluser eller leilighetsvis i løpet av et regnskapsår, skal ikke forskuddsføres eller utsettes i en delårsrapport dersom forskuddsføringen eller utsettelsen ikke vil være relevant ved utgangen av foretakets regnskapsår.
- 38 Eksempler på dette er utbytte, royalties og offentlige tilskudd. Dessuten har noen foretak alltid større inntekter i noen av regnskapsårets delårsperioder enn i andre, for eksempel detaljister med sesongmessige inntektsvariasjoner. Slike inntekter innregnes når de oppstår.

Utgifter som påløper uregelmessig i løpet av regnskapsåret

- 39 Utgifter som påløper uregelmessig i løpet av et foretaks regnskapsår, skal forskuddsføres eller utsettes i forbindelse med delårsrapportering dersom, og bare dersom, det også er relevant å forskuddsføre eller utsette denne typen utgifter ved utgangen av regnskapsåret.

Anvendelse av innregnings- og målingsprinsippene

- 40 Vedlegg B inneholder eksempler på anvendelse av de generelle innregnings- og målingsprinsippene fastsatt i nr. 28-39.

Bruk av estimater

- 41 Framgangsmåtene for måling som følges i en delårsrapport, skal sikre at målingene gir pålitelig informasjon, og at all vesentlig finansiell informasjon som er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling eller inntjening, opplyses på hensiktsmessig måte. Selv om målinger i både årsrapporter og delårsrapporter ofte baseres på rimelige estimater, kreves det generelt mer omfattende bruk av estimeringsmetoder ved utarbeidingen av delårsrapporter enn ved utarbeidingen av årsrapporter.
- 42 Vedlegg C inneholder eksempler på bruk av estimater i delårsperioder.

OMARBEIDING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE DELÅRSPERIODER

- 43 En endring i regnskapsprinsipper, unntatt en endring der overgangen er spesifisert i en ny standard eller tolkning, skal gjenspeiles ved
- a) omarbeiding av finansregnskapet for tidligere delårsperioder i inneværende regnskapsår og tilsvarende delårsperioder i eventuelle tidligere regnskapsår som vil bli omarbeidet i årsregnskapet i samsvar med IAS 8, eller
 - b) når det ved begynnelsen av regnskapsåret ikke er praktisk mulig å beregne den samlede virkningen av å anvende nye regnskapsprinsipper på alle tidligere delårsperioder i inneværende regnskapsår, justering av finansregnskapet for tidligere delårsperioder i inneværende regnskapsår og tilsvarende delårsperioder i tidligere regnskapsår, for å anvende de nye regnskapsprinsippene fremadrettet fra det tidligste tidspunktet der dette er praktisk mulig.
- 44 Ett av formålene med ovennevnte prinsipp er å sikre at de samme regnskapsprinsipper anvendes på en bestemt klasse av transaksjoner gjennom hele regnskapsåret. I henhold til IAS 8 gjenspeiles en endring i regnskapsprinsipper med tilbakevirkende kraft, ved omarbeiding av tidligere perioders finansielle data så langt tilbake som det er praktisk mulig. Dersom det ikke er praktisk mulig å beregne det samlede justeringsbeløpet for tidligere regnskapsår, får imidlertid de nye prinsippene fremadrettet anvendelse i henhold til IAS 8 fra det tidligste tidspunktet der dette er praktisk mulig. Virkningen av prinsippet i nr. 43 er et krav om at enhver endring i regnskapsprinsipper enten får tilbakevirkende anvendelse, eller dersom dette ikke er praktisk mulig, fremadrettet anvendelse senest fra regnskapsårets begynnelse.
- 45 Dersom det var tillatt å gjenspeile endringer i regnskapsprinsipper i en delårsrapport i løpet av regnskapsåret, ville det bety at to forskjellige regnskapsprinsipper kunne anvendes på en bestemt klasse av transaksjoner innenfor samme regnskapsår. Dette ville vanskeliggjøre fordeling på delårsperioder, medføre utydelige driftsresultater og gjøre det komplisert å analysere og forstå informasjon om delårsperioden.

IKRAFTTREDELSE

- 46 Denne standard trer i kraft for finansregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1999 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 36*Verdifall på eiendeler***FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette de framgangsmåter som et foretak skal anvende for å sikre at deres eiendeler ikke regnskapsføres høyere enn deres gjenvinnbare beløp. En eiendel er regnskapsført høyere enn gjenvinnbart beløp dersom dens balanseførte verdi overstiger det beløp som kan gjenvinnes ved bruk eller salg av eiendelen. Dersom dette er tilfellet, betegnes eiendelen som falt i verdi, og denne standard krever at foretaket innregner et tap ved verdifall. Standarden angir også når et foretak skal reversere et tap ved verdifall, og fastsetter hvilke opplysninger som skal gis.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av tap ved verdifall for alle eiendeler, unntatt
- a) beholdninger (se IAS 2: «Beholdninger»),
 - b) eiendeler som oppstår som følge av anleggskontrakter (se IAS 11: «Anleggskontrakter»),
 - c) eiendeler ved utsatt skatt (se IAS 12: «Inntektsskatt»),
 - d) eiendeler som oppstår som følge av ytelser til ansatte (se IAS 19: «Ytelser til ansatte»),
 - e) finansielle eiendeler som omfattes av IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»,
 - f) investeringseiendom som måles til virkelig verdi (se IAS 40: «Investeringseiendom»),
 - g) biologiske eiendeler som er knyttet til landbruk og måles til virkelig verdi, med fradrag for estimerte omsetningsutgifter (se IAS 41: «Landbruk»),
 - h) periodiserte anskaffelsesutgifter, samt immaterielle eiendeler, som oppstår av en forsikringsgivers kontraktsregulerte rettigheter i henhold til forsikringskontrakter innenfor virkeområdet for IFRS 4: «Forsikringskontrakter», og
 - i) anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet».
- 3 Denne standard får ikke anvendelse på beholdninger, eiendeler som oppstår som følge av anleggskontrakter, eiendeler ved utsatt skatt, eiendeler som oppstår som følge av ytelser til ansatte eller eiendeler klassifisert som holdt for salg (eller som er inkludert i en avhendingsgruppe som er klassifisert som holdt for salg), fordi eksisterende standarder som gjelder for disse eiendelene, inneholder krav om innregning og måling av dem.
- 4 Denne standard får anvendelse på finansielle eiendeler klassifisert som
- a) datterforetak, som definert i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»,
 - b) tilknyttede foretak, som definert i IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak»,
 - c) felleskontrollert virksomhet, som definert i IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet».

Verdifall på andre finansielle eiendeler er omfattet av IAS 39.

- 5 Denne standard får ikke anvendelse på finansielle eiendeler innenfor virkeområdet for IAS 39, for investeringseiendom målt til virkelig verdi i samsvar med IAS 40 eller for biologiske eiendeler knyttet til landbruk målt til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter i samsvar med IAS 41. Denne

standard får imidlertid anvendelse på eiendeler som balanseføres til regulert verdi (dvs. virkelig verdi) i samsvar med andre standarder, for eksempel verdireguleringsmodellen i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr». Identifikasjon av hvorvidt en verdiregulert eiendel har falt i verdi, avhenger av grunnlaget for beregningen av virkelig verdi:

- a) Dersom eiendelens virkelige verdi er dens markedsverdi, er den eneste forskjellen mellom eiendelens virkelige verdi og dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter, de marginale utgifter som er direkte knyttet til avhendingen av eiendelen
 - i) dersom avhendingsutgiftene er ubetydelige, er den verdiregulerte eiendelens gjenvinnbare beløp nødvendigvis nær eller større enn dens verdiregulerte beløp (dvs. virkelige verdi). I så fall er det etter anvendelse av kravene om verdiregulering ikke sannsynlig at den verdiregulerte eiendelen har falt i verdi, og det er ikke nødvendig å estimere det gjenvinnbare beløpet,
 - ii) dersom avhendingsutgiftene ikke er ubetydelige, er den verdiregulerte eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter nødvendigvis mindre enn dens virkelige verdi. Derfor har den verdiregulerte eiendelen falt i verdi dersom dens bruksverdi er mindre enn dens regulerte verdi (dvs. virkelige verdi). I så fall skal et foretak etter anvendelse av kravene om verdiregulering anvende denne standard for å beregne om eiendelen har falt i verdi.
- b) Dersom eiendelens virkelige verdi fastsettes på annet grunnlag enn markedsverdien, kan dens regulerte verdi (dvs. virkelige verdi) være større eller mindre enn dens gjenvinnbare beløp. Etter å ha anvendt kravene om verdiregulering anvender foretaket derfor denne standard for å beregne om eiendelen har falt i verdi.

DEFINISJONER

- 6 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Et «aktivt marked» er et marked der samtlige av følgende vilkår foreligger:

- a) varene som omsettes i markedet, er ensartede,
- b) villige kjøpere og selgere kan vanligvis finnes til enhver tid, og
- c) prisene er tilgjengelige for allmennheten.

«Avtaletidspunkt» for en virksomhetssammenslutning er det tidspunktet da det oppnås en faktisk avtale mellom partene som slutter seg sammen, og, når det gjelder børsnoterte foretak, dette kunngjøres offentlig. Når det gjelder en fiendtlig overtakelse, er det tidligste tidspunktet for når det oppnås en faktisk avtale mellom partene som slutter seg sammen, på tidspunktet da et tilstrekkelig antall av det overtatte foretakets eiere har akseptert det overtakende foretakets tilbud til at det overtakende foretaket kan oppnå kontroll over det overtatte foretaket.

«Balanseført verdi» er det beløp som en eiendel er innregnet med, etter fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.

En «kontantgenererende enhet» er den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer, og som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler.

«Felleseiendeler» er eiendeler unntatt goodwill som bidrar til framtidige kontantstrømmer både i den aktuelle kontantgenererende enhet og i andre kontantgenererende enheter.

«Avhendingsutgifter» er marginale utgifter direkte knyttet til avhendingen av en eiendel eller en kontantgenererende enhet, eksklusive finansieringsutgifter og skatteutgifter.

«Avskrivbart beløp» er eiendelens anskaffelseskost, eller et annet beløp som tilsvarer anskaffelseskost i finansregnskapet, minus eiendelens restverdi.

«Avskrivning» er den systematiske fordelingen av en eiendels avskrivbare beløp over eiendelens utnyttbare levetid.

«Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter» er det beløp som kan oppnås ved salg av en eiendel i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, med fradrag for avhendingsutgifter.

Et «tap ved verdifall» er det beløp som en eiendels eller en kontantgenererende enhets balanseførte verdi overstiger dens gjenvinnbare beløp med.

En kontantgenererende enhets eller en eiendels «gjenvinnbare beløp» er den høyeste verdi av den kontantgenererende enhetens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og enhetens bruksverdi.

«Utnyttbar levetid» er enten

- a) den perioden en eiendel forventes å være tilgjengelig for bruk av et foretak, eller
- b) antall produserte enheter eller lignende enheter som foretaket forventer at eiendelen skal generere.

«Bruksverdi» er nåverdien av framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå av en eiendel eller en kontantgenererende enhet.

IDENTIFIKASJON AV MULIG VERDIFALL PÅ EN EIENDEL

- 7 Nr. 8–17 angir når gjenvinnbart beløp skal beregnes. I disse kravene brukes begrepet «eiendel», men kravene gjelder for både en enkelt eiendel eller en kontantgenererende enhet. Resten av denne standard er strukturert på følgende måte:
- a) I nr. 18–57 fastsettes kravene for måling av gjenvinnbart beløp. I disse kravene brukes begrepet «eiendel», men kravene gjelder for både en enkelt eiendel og en kontantgenererende enhet.
 - b) I nr. 58–108 fastsettes kravene for innregning og måling av tap ved verdifall. Innregning og måling av tap ved verdifall for andre enkelteiendeler enn goodwill behandles i nr. 58–64. Nr. 65–108 omhandler innregning og måling av tap ved verdifall for kontantgenererende enheter og goodwill.
 - c) I nr. 109–116 angis kravene for reversering av et tap ved verdifall som er innregnet for en eiendel eller en kontantgenererende enhet i tidligere perioder. I disse kravene brukes begrepet «eiendel», men kravene gjelder også her for både en enkelt eiendel og en kontantgenererende enhet. Ytterligere krav for en enkelt eiendel er angitt i nr. 117–121, for en kontantgenererende enhet i nr. 122 og 123 og for goodwill i nr. 124 og 125.
 - d) I nr. 126–133 angis hvilke opplysninger som skal gis om tap ved verdifall og reverseringer av tap ved verdifall for eiendeler og kontantgenererende enheter. I nr. 134–137 angis ytterligere opplysningskrav for kontantgenererende enheter som goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid er fordelt på for å teste om de har falt i verdi.
- 8 En eiendel har falt i verdi når dens balanseførte verdi overstiger dens gjenvinnbare beløp. I nr. 12–14 beskrives noen indikasjoner på at det kan ha skjedd et tap ved verdifall. Dersom slike indikasjoner foreligger, skal foretaket foreta et formelt estimat på gjenvinnbart beløp. Bortsett fra i tilfellene beskrevet i nr. 10 krever denne standard ikke at foretaket foretar et formelt estimat på gjenvinnbart beløp dersom det ikke foreligger indikasjoner på et tap ved verdifall.
- 9 Et foretak skal på hvert rapporteringstidspunkt vurdere om det finnes indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi. Dersom slike indikasjoner foreligger, skal foretaket estimere eiendelens gjenvinnbare beløp.
- 10 Uansett om det foreligger en indikasjon på tap ved verdifall, skal et foretak også
- a) hvert år teste en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid eller en immateriell eiendel som ennå ikke er tilgjengelig for bruk for tap ved verdifall, ved å sammenligne eiendelens balanseførte verdi med dens gjenvinnbare beløp. Denne testingen av tap ved verdifall kan utføres når som helst i løpet av en årsperiode, forutsatt at den utføres på samme tid hvert år. Ulike immaterielle eiendeler kan testes for tap ved verdifall til ulik tid. Dersom en slik immateriell eiendel imidlertid ble innregnet første gang i løpet av inneværende årsperiode, skal den immaterielle eiendelen testes for tap ved verdifall før slutten av inneværende årsperiode,
 - b) hvert år teste goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning for tap ved verdifall i samsvar med nr. 80–99.

- 11 En immateriell eiendels evne til å generere tilstrekkelige framtidige økonomiske fordeler til at eiendelens balanseførte verdi kan gjenvinnes, er vanligvis underlagt større usikkerhet før eiendelen er tilgjengelig for bruk enn etter at den er tilgjengelig for bruk. Derfor krever denne standard at et foretak minst én gang per år tester den balanseførte verdien for tap ved verdifall av en immateriell eiendel som ennå ikke er tilgjengelig for bruk.
- 12 Ved vurdering av om det foreligger indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi, skal et foretak minst ta hensyn til følgende indikasjoner:
- Eksterne informasjonskilder
- a) Eiendelens markedsverdi har i løpet av perioden falt vesentlig mer enn det som kunne forventes som følge av alder eller normal bruk.
 - b) Betydelige endringer med negativ innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden, eller vil skje i nær framtid, i foretakets teknologiske, markedsmessige, økonomiske eller juridiske omgivelser, eller i det marked som eiendelen er beregnet på.
 - c) Markedsrenter eller annen markedsmessig avkastning på investeringer har økt i løpet av perioden, og det er sannsynlig at disse økningene vil påvirke diskonteringsrenten som er benyttet ved beregning av eiendelens bruksverdi, og redusere eiendelens gjenvinnbare beløp vesentlig.
 - d) Den balanseførte verdien av foretakets nettoeiendeler er høyere enn dets børsverdi.
- Interne informasjonskilder
- e) Det foreligger dokumentasjon på at en eiendel er ukurant eller fysisk skadet.
 - f) Vesentlige endringer med negativ innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden eller vil skje i nær framtid, med hensyn til omfanget eller arten av en eiendels bruk eller forventet bruk. Slike endringer omfatter at eiendelen blir uvirksom, planer om opphør eller omstrukturering av den virksomhet som eiendelen tilhører, planer om avhending av en eiendel på et tidligere tidspunkt enn tidligere forventet samt en revurdering av en eiendels utnyttbare levetid som bestemt istedenfor ubestemt⁽¹⁾.
 - g) Det foreligger dokumentasjon fra intern rapportering på at en eiendels inntjening er eller vil bli lavere enn forventet.
- 13 Listen i nr. 12 er ikke uttømmende. Et foretak kan finne andre indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi, og disse krever også at foretaket beregner eiendelens gjenvinnbare beløp eller når det gjelder goodwill, utfører en test for tap ved verdifall i samsvar med nr. 80–99.
- 14 Dokumentasjon fra intern rapportering som indikerer at en eiendel har falt i verdi, omfatter at det foreligger
- a) kontantstrømmer til anskaffelse av eiendelen eller etterfølgende behov for kontanter i forbindelse med drift eller vedlikehold av den, som er betydelig høyere enn opprinnelig budsjettert,
 - b) faktiske netto kontantstrømmer eller driftsresultat fra eiendelen som er betydelig lavere enn budsjettert,
 - c) et vesentlig fall i budsjetterte netto kontantstrømmer eller driftsresultat eller en vesentlig økning i budsjetterte tap fra eiendelen, eller
 - d) driftstap eller netto utgående kontantstrømmer for eiendelen når beløpene for inneværende periode summeres med budsjetterte beløp for framtidige perioder.
- 15 Som angitt i nr. 10 krever denne standard at en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid, eller en eiendel som ennå ikke er tilgjengelig for bruk, og goodwill blir testet for tap ved verdifall minst hvert år. Bortsett fra i de tilfeller der kravene i nr. 10 kommer til anvendelse, får vesentlighetsprinsippet anvendelse ved vurdering av hvorvidt en eiendels gjenvinnbare beløp må estimeres. Dersom tidligere beregninger for eksempel viser at en eiendels gjenvinnbare beløp er betydelig høyere enn dens balanseførte verdi, trenger ikke foretaket å foreta en ny estimering av eiendelens gjenvinnbare beløp dersom det ikke har inntruffet hendelser som utligner forskjellen. Likeledes kan tidligere analyser vise at en eiendels gjenvinnbare beløp ikke påvirkes av en (eller flere) av indikasjonene nevnt i nr. 12.

⁽¹⁾ Når en eiendel oppfyller kriteriene til at den kan klassifiseres som holdt for salg (eller omfattes av en avhendingsgruppe som er klassifisert som holdt for salg), ekskluderes den fra virkeområdet for denne standard og regnskapsføres i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet».

- 16 Som en forklaring til nr. 15 kan nevnes at dersom markedsrenter eller annen markedsmessig avkastning på investeringer har økt i løpet av perioden, kreves det ikke at foretaket foretar et formelt estimat på en eiendels gjenvinnbare beløp i følgende tilfeller:
- a) Dersom det er usannsynlig at diskonteringsrenten som er benyttet ved beregning av eiendelens bruksverdi, vil bli påvirket av økningen i markedsmessig avkastning. Eksempelvis har økninger i den kortsiktige renten ikke nødvendigvis en vesentlig virkning på den diskonteringsrenten som brukes på en eiendel med lang gjenværende utnyttbar levetid.
 - b) Dersom det er sannsynlig at diskonteringsrenten som er benyttet ved beregning av eiendelens bruksverdi, vil bli påvirket av økningen i markedsmessig avkastning, men tidligere sensitivitetsanalyser av gjenvinnbart beløp viser at
 - i) det er usannsynlig at det gjenvinnbare beløpet vil falle vesentlig, ettersom det er sannsynlig at framtidige kontantstrømmer vil stige (i noen tilfeller vil for eksempel et foretak kunne dokumentere at den justerer sine driftsinntekter for å kompensere for økt avkastning), eller
 - ii) det er usannsynlig at reduksjonen i gjenvinnbart beløp vil medføre et vesentlig tap ved verdifall.
- 17 Dersom det finnes indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi, kan det bety at eiendelens gjenværende utnyttbare levetid, avskrivningsmetode eller restverdi må gjennomgås og justeres i samsvar med den standard som gjelder for eiendelen, selv om det ikke er innregnet tap ved verdifall for eiendelen.

MÅLING AV GJENVINNBART BELØP

- 18 I denne standard defineres gjenvinnbart beløp som den høyeste verdi av en eiendels eller en kontantgenererende enhets virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og dens bruksverdi. I nr. 19–57 fastsettes kravene for måling av gjenvinnbart beløp. I disse kravene brukes begrepet «eiendel», men kravene gjelder for både en enkelt eiendel og en kontantgenererende enhet.
- 19 Det er ikke alltid nødvendig å beregne både eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og dens bruksverdi. Dersom ett av disse beløpene overstiger eiendelens balanseførte verdi, har eiendelen ikke falt i verdi, og det er ikke nødvendig å estimere det andre beløpet.
- 20 Det kan være mulig å beregne virkelig verdi fratrukket salgsutgifter selv om eiendelen ikke omsettes i et aktivt marked. Noen ganger er det imidlertid umulig å beregne virkelig verdi fratrukket salgsutgifter fordi det ikke finnes grunnlag for å foreta et pålitelig estimat på det beløp som kan oppnås ved salg av eiendelen i en transaksjon på vanlige konkurransevilkår mellom velinformerte, villige parter. I dette tilfellet kan foretaket bruke eiendelens bruksverdi som dens gjenvinnbare beløp.
- 21 Dersom det ikke er grunn til å tro at en eiendels bruksverdi i vesentlig grad overstiger dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter, kan eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter benyttes som dens gjenvinnbare beløp. Dette er ofte tilfellet for eiendeler som holdes med sikte på avhending. Dette skyldes at bruksverdien av en eiendel som holdes med sikte på avhending, hovedsakelig består av netto avhendingsproveny, idet de framtidige kontantstrømmene ved fortsatt bruk av eiendelen fram til den avhendes, sannsynligvis vil være ubetydelige.
- 22 Gjenvinnbart beløp beregnes for en enkelt eiendel, med mindre eiendelen ikke genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. I så fall beregnes gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enhet som eiendelen tilhører (se nr. 65–103), med mindre
- a) eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter enten er høyere enn dens balanseførte verdi, eller
 - b) eiendelens bruksverdi kan estimeres til å være nær dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter, og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter kan beregnes.
- 23 I noen tilfeller kan estimerer, gjennomsnitt og forenklete beregninger gi en rimelig tilnærming av de detaljerte beregningene beskrevet i denne standard, ved fastsettelse av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller bruksverdi.

Måling av gjenvinnbart beløp for en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid

- 24 I nr. 10 kreves det at en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid skal testes for tap ved verdifall hvert år ved å sammenligne eiendelens balanseførte verdi med dens gjenvinnbare beløp, uansett om det foreligger noen indikasjon på at den har falt i verdi eller ikke. Den nyeste detaljerte beregningen av en slik eiendels gjenvinnbare beløp foretatt i en tidligere periode kan imidlertid benyttes i testen for tap ved verdifall for eiendelen i innværende periode, forutsatt at alle følgende kriterier er oppfylt:
- a) dersom den immaterielle eiendelen ikke genererer inngående kontantstrømmer fra fortsatt bruk som er i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler, eller grupper av eiendeler og derfor blir testet for tap ved verdifall som del av den kontantgenererende enheten den tilhører, er eiendelene og forpliktelsene som utgjør denne enheten ikke endret i betydelig grad siden den siste beregningen av gjenvinnbart beløp,
 - b) den siste beregningen av gjenvinnbart beløp førte til et beløp som i vesentlig grad oversteg eiendelens balanseførte verdi, og
 - c) sannsynligheten er liten for at fastsatt gjeldende gjenvinnbare beløp vil være mindre enn eiendelens balanseførte verdi, basert på en analyse av hendelser som har skjedd og omstendigheter som er endret siden den siste beregningen av gjenvinnbart beløp.

Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter

- 25 Den beste indikasjon på en eiendels virkelige verdi fratrukket salgsutgifter er prisen i en bindende salgsavtale i en transaksjon på armlengdes avstand, justert for marginale utgifter direkte knyttet til avhending av eiendelen.
- 26 Dersom det ikke foreligger noen bindende salgsavtale, men eiendelen omsettes i et aktivt marked, er virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eiendelens markedspris minus avhendingsutgiftene. Den relevante markedsprisen er vanligvis lik løpende kjøpskurs. Når løpende kjøpskurser ikke er tilgjengelige, kan prisen i den nærmest forutgående transaksjonen gi grunnlag for et estimat på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, forutsatt at det ikke har skjedd en betydelig endring i de økonomiske omstendighetene mellom transaksjonstidspunktet og tidspunktet for estimatet.
- 27 Dersom det ikke foreligger en bindende salgsavtale eller et aktivt marked for en eiendel, baseres virkelig verdi fratrukket salgsutgifter på beste tilgjengelige informasjon om det beløp foretaket kan oppnå på balansedagen for avhendingen av eiendelen i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, med fradrag for avhendingsutgiftene. Ved fastsettelsen av dette beløpet skal et foretak ta hensyn til utfallet av de seneste transaksjonene med tilsvarende eiendeler innenfor samme bransje. Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter gjenspeiler ikke et tvungent salg, med mindre ledelsen er nødt til å selge eiendelen umiddelbart.
- 28 Avhendingsutgifter som ikke allerede er innregnet som forpliktelser, trekkes fra ved fastsettelsen av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Eksempler på slike utgifter er utgifter til juridisk bistand, stempelavgift og lignende avgifter forbundet med transaksjonen, utgifter til fjerning av eiendelen og marginale utgifter direkte knyttet til å bringe eiendelen i salgsklar stand. Sluttvederlag (som definert i IAS 19: «Ytelser til ansatte») og utgifter knyttet til nedskjæring eller omstrukturering av et foretak etter avhending av en eiendel, er imidlertid ikke utgifter direkte knyttet til avhending av eiendelen.
- 29 I noen tilfeller krever avhendingen av en eiendel at kjøperen påtar seg en forpliktelse, og den eneste prisen som er tilgjengelig, er en samlet virkelig verdi fratrukket salgsutgifter for både eiendelen og forpliktelsen. I nr. 78 angis framgangsmåten i slike tilfeller.

Bruksverdi

- 30 Følgende elementer skal gjenspeiles i beregningen av en eiendels bruksverdi:
- a) et estimat på de framtidige kontantstrømmene som foretaket forventer å motta fra eiendelen,
 - b) forventninger om mulige variasjoner i beløpet eller tidsplanen for disse framtidige kontantstrømmene,
 - c) tidsverdien av penger, representert ved gjeldende markedssats for risikofrie renter,
 - d) prisen på å bære usikkerheten som ligger i eiendelen, og
 - e) andre faktorer, for eksempel illikviditet, som deltakerne i markedet vil gjenspeile ved prisingen de framtidige kontantstrømmene som foretaket forventer å motta fra eiendelen.

- 31 Estimering av en eiendels bruksverdi omfatter følgende trinn:
- a) estimering av framtidige inngående og utgående kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen og fra dens endelige avhending, og
 - b) anvendelse av en egnet diskonteringsrente på disse framtidige kontantstrømmene.
- 32 Elementene beskrevet i nr. 30 b), d) og e) kan gjenspeiles enten som justeringer av de framtidige kontantstrømmene eller som justeringer av diskonteringsrenten. Uansett hvilken metode et foretak anvender for å vise forventningene om mulige variasjoner i beløpet eller tidsplanen for framtidige kontantstrømmer, skal resultatet være at det gjenspeiler den forventede nåverdien av de framtidige kontantstrømmene, dvs. det veide gjennomsnittet av alle mulige utfall. Vedlegg A gir ytterligere veiledning om bruken av nåverditeknikker ved måling av en eiendels bruksverdi.

Grunnlag for estimater på framtidige kontantstrømmer

- 33 Ved måling av bruksverdi skal et foretak gjøre følgende:
- a) Basere framskrivning av kontantstrømmer på rimelige og dokumenterbare forutsetninger som representerer ledelsens beste estimat på de ulike økonomiske forhold som vil foreligge i eiendelens gjenværende utnyttbare levetid. Ekstern dokumentasjon skal tillegges størst vekt.
 - b) Basere framskrivning av kontantstrømmer på de siste finansielle budsjetter/prognoser som er godkjent av ledelsen, men skal ekskludere eventuelle estimerte framtidige inngående eller utgående kontantstrømmer som forventes å oppstå av framtidige omstruktureringer eller av at eiendelens inntjening forbedres. Framskrivning basert på disse budsjetter/prognoser skal omfatte en periode på høyst fem år, med mindre en lengre periode er berettiget.
 - c) Estimere framskrivning av kontantstrømmer ut over perioden som omfattes av de siste budsjetter/prognoser, ved å ekstrapolere framskrivningene basert på budsjettene/prognosene ved anvendelse av en stabil eller fallende vekstrate for etterfølgende år, med mindre en stigende vekstrate er berettiget. Denne vekstraten skal ikke overstige den langsiktige gjennomsnittlige vekstraten for de produkter, næringer eller stater som omfattes av foretakets virksomhet, eller for det marked der eiendelen brukes, med mindre en høyere vekstrate er berettiget.
- 34 Ledelsen vurderer rimeligheten av de forutsetningene som de gjeldende kontantstrømmene er basert på ved å undersøke årsakene til differansene mellom tidligere framskrivninger av kontantstrømmer og faktiske kontantstrømmer. Ledelsen skal sikre at forutsetningene som de gjeldende framskrivningene av kontantstrømmer er basert på, stemmer overens med tidligere faktiske utfall, forutsatt at virkningene av senere hendelser eller omstendigheter som ikke forelå da disse faktiske kontantstrømmene ble generert, gjør dette hensiktsmessig.
- 35 Detaljerte, uttrykkelige og pålitelige budsjetter/prognoser for framtidige kontantstrømmer for lengre perioder enn fem år er vanligvis ikke tilgjengelige. Derfor baseres ledelsens estimater på framtidige kontantstrømmer på de siste budsjetter/prognoser for høyst fem år. Ledelsen kan bruke framskrivning av kontantstrømmer basert på budsjetter/prognoser for en lengre periode enn fem år dersom ledelsen er sikker på at de er pålitelige, og den på bakgrunn av tidligere erfaringer kan dokumentere sin evne til å gi korrekte prognoser av kontantstrømmer over en slik lengre periode.
- 36 Framskrivning av kontantstrømmer til slutten av en eiendels utnyttbare levetid estimeres ved å ekstrapolere framskrivningen av kontantstrømmer basert på budsjettene/prognosene ved anvendelse av en vekstrate for etterfølgende år. Denne raten er stabil eller fallende, med mindre en stigning i raten gjenspeiler objektiv informasjon om mønsteret for et produkts eller en bransjes levetid. Dersom det er relevant, kan vekstraten være null eller negativ.
- 37 Når forholdene er gunstige, er det sannsynlig at konkurrenter vil tre inn i markedet og begrense veksten. Derfor vil det være vanskelig for foretak å overstige den gjennomsnittlige historiske vekstraten på lang sikt (for eksempel 20 år) for de produkter, næringer eller stater som omfattes av foretakets virksomhet, eller for det marked der eiendelen brukes.
- 38 Ved bruk av informasjon fra budsjetter/prognoser skal foretaket vurdere om opplysningene gjenspeiler rimelige og dokumenterbare forutsetninger og representerer ledelsens beste estimat på de økonomiske forhold som vil foreligge i eiendelens gjenværende utnyttbare levetid.

Sammensetning av estimater på framtidige kontantstrømmer

- 39 Estimater på framtidige kontantstrømmer skal omfatte følgende:
- a) Framskrivning av inngående kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen.

- b) Framskrivning av påløpte, utgående kontantstrømmer som er nødvendige for å generere inngående kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen (herunder utgående kontantstrømmer for å forberede eiendelen til bruk), og som kan knyttes direkte til eiendelen eller henføres til eiendelen på en rimelig og ensartet måte.
 - c) Eventuelle netto kontantstrømmer som vil bli mottatt (eller betalt) ved avhending av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid.
- 40 Estimerer på framtidige kontantstrømmer og diskonteringsrenten gjenspeiler ensartede forutsetninger om prisøkninger som skyldes generell inflasjon. Dersom diskonteringsrenten omfatter virkningen av prisøkninger som skyldes generell inflasjon, estimeres derfor framtidige kontantstrømmer i nominelle priser. Dersom diskonteringsrenten ikke omfatter virkningen av prisøkninger som skyldes generell inflasjon, estimeres framtidige kontantstrømmer i faste priser (men omfatter framtidige spesifikke prisøkninger eller prisfall).
- 41 Framskrivning av utgående kontantstrømmer omfatter den daglige service av eiendelen, og dessuten framtidige fellesutgifter som kan knyttes direkte til bruken av eiendelen eller henføres til bruken av eiendelen på en rimelig og ensartet måte.
- 42 Når en eiendels balanseførte verdi ennå ikke omfatter alle utgående kontantstrømmer som vil påløpe fram til eiendelen er klar til bruk eller salg, omfatter estimatet på framtidige utgående kontantstrømmer et estimat på alle forventede utgående kontantstrømmer fram til eiendelen er klar til bruk eller salg. Dette er for eksempel tilfellet for en bygning som er under oppføring, eller et utviklingsprosjekt som ennå ikke er fullført.
- 43 For å unngå dobbeltregning skal estimerer på framtidige kontantstrømmer ikke omfatte
- a) inngående kontantstrømmer fra eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra den aktuelle eiendelen (for eksempel finansielle eiendeler som fordringer), og
 - b) utgående kontantstrømmer tilknyttet plikter som allerede er innregnet som forpliktelser (for eksempel gjeld, pensjoner eller avsetninger).
- 44 Framtidige kontantstrømmer skal estimeres for eiendelen i dens aktuelle tilstand. Estimerer på framtidige kontantstrømmer skal ikke omfatte framtidige inngående eller utgående kontantstrømmer som forventes å oppstå som følge av
- a) en framtidig omstrukturering som foretaket ennå ikke har forpliktet seg til, eller
 - b) forbedring eller oppgradering av eiendelens inntjening.
- 45 Fordi framtidige kontantstrømmer estimeres for eiendelen i dens aktuelle tilstand, gjenspeiler bruksverdien ikke
- a) framtidige utgående kontantstrømmer eller tilknyttede kostnadsbesparelser (for eksempel reduserte personalkostnader) eller fordeler som forventes å oppstå som følge av en framtidig omstrukturering som foretaket ennå ikke har forpliktet seg til, eller
 - b) framtidige utgående kontantstrømmer som vil forbedre eller oppgradere eiendelens inntjening, eller tilknyttede inngående kontantstrømmer som forventes å oppstå av slike utgående kontantstrømmer.
- 46 En omstrukturering er en prosess som er planlagt og kontrollert av ledelsen, og som i vesentlig grad endrer enten omfanget av foretakets virksomhet eller måten virksomheten drives på. IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» gir veiledning som klargjør når et foretak har forpliktet seg til å foreta en omstrukturering.
- 47 Når et foretak har forpliktet seg til å foreta en omstrukturering, vil noen eiendeler sannsynligvis bli påvirket av denne omstruktureringen. Så snart foretaket har forpliktet seg til å foreta omstruktureringen
- a) gjenspeiler estimerer på framtidige inngående og utgående kontantstrømmer ved fastsettelse av bruksverdi, kostnadsbesparelser og andre fordeler ved omstruktureringen (basert på de siste budsjetter/prognoser som er godkjent av ledelsen), og
 - b) estimerer på framtidige utgående kontantstrømmer knyttet til omstrukturering omfattes av en omstrukturingsavsetning i samsvar med IAS 37.

Illustrative Example nr. 5 forklarer virkningen av en framtidig omstrukturering på beregningen av bruksverdi.

- 48 Inntil et foretak pådrar seg utgående kontantstrømmer som forbedrer en eiendels ytelse, omfatter estimerer på framtidige kontantstrømmer ikke de estimerte framtidige inngående kontantstrømmene som forventes å oppstå fra økningen i økonomiske fordeler tilknyttet den utgående kontantstrømmen (se *Illustrative Example* nr. 6).
- 49 Estimerer på framtidige kontantstrømmer omfatter framtidige utgående kontantstrømmer som er nødvendige for å opprettholde nivået av økonomiske fordeler som forventes å oppstå av eiendelen i dens nåværende tilstand. Når en kontantgenererende enhet består av eiendeler med ulik estimert utnyttbar levetid, og alle er essensielle for enhetens daglige drift, anses en utskifting av eiendeler med kortere utnyttbar levetid for å være en del av enhetens daglige vedlikehold når de framtidige kontantstrømmene tilknyttet enheten skal estimeres. Tilsvarende når en enkelt eiendel består av bestanddeler med ulik estimert utnyttbar levetid, anses en utskifting til bestanddeler med kortere utnyttbar levetid for å være en del av den daglige service av eiendelen når de framtidige kontantstrømmene som genereres av eiendelen, skal estimeres.
- 50 Estimerer på framtidige kontantstrømmer skal ikke omfatte
- a) inngående eller utgående kontantstrømmer knyttet til finansiering, eller
 - b) inn- eller utbetalinger av inntektsskatt.
- 51 Estimerte framtidige kontantstrømmer gjenspeiler forutsetninger som stemmer overens med måten diskonteringsrenten fastsettes på. Hvis ikke, ville virkningen av noen av forutsetningene bli tatt med to ganger eller oversett. Ettersom pengenes tidsverdi tas i betraktning ved at estimerte framtidige kontantstrømmer diskonteres, omfatter disse kontantstrømmene ikke inngående eller utgående kontantstrømmer knyttet til finansiering. Likeledes estimeres framtidige kontantstrømmer før skatt, ettersom diskonteringsrenten fastsettes før skatt.
- 52 Estimert på netto kontantstrømmer som skal mottas (eller betales) for avhending av en eiendel ved slutten av dens utnyttbare levetid, skal tilsvare det beløp foretaket forventer å oppnå ved avhending av eiendelen i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, med fradrag for estimerte avhendingsutgifter.
- 53 Estimert på netto kontantstrømmer som skal mottas (eller betales) ved avhending av en eiendel ved slutten av dens utnyttbare levetid, beregnes på samme måte som en eiendels virkelige verdi fratrukket salgsutgifter, bortsett fra at følgende gjelder ved estimering av disse netto kontantstrømmene:
- a) Et foretak anvender de priser som gjelder på estimeringstidspunktet for tilsvarende eiendeler som har nådd slutten av sin utnyttbare levetid, og som har vært brukt under tilsvarende forhold som eiendelen skal brukes under.
 - b) Foretaket justerer disse prisene for virkningen av både framtidige prisstigninger som skyldes generell inflasjon, og spesifikke framtidige prisstigninger eller prisfall. Men dersom estimerer på framtidige kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen og diskonteringsrenten ikke omfatter virkningen av generell inflasjon, skal foretaket også utelukke denne virkningen fra estimert på netto kontantstrømmer ved avhending.

Framtidige kontantstrømmer i utenlandsk valuta

- 54 Framtidige kontantstrømmer estimeres i den valuta de vil bli generert, og diskonteres deretter ved bruk av en diskonteringsrente som er relevant for den valutaen. Et foretak regner om nåverdien ved hjelp av dagskursen på tidspunktet for beregning av bruksverdien.

Diskonteringsrente

- 55 Diskonteringsrenten(e) skal være satsen(e) før skatt som gjenspeiler gjeldende markedsvurderinger av
- a) pengers tidsverdi, og
 - b) eiendelens særlige risiko som de framtidige kontantstrømostimatene ikke er justert for.
- 56 En sats som gjenspeiler aktuelle markedsvurderinger av pengenes tidsverdi og de særskilte risikoer forbundet med eiendelen, er den avkastning investorer vil kreve dersom de skulle velge en investering som med hensyn til beløp, tidspunkter og risikoprofil ville generere kontantstrømmer som tilsvare de kontantstrømmene foretaket forventer å oppnå fra eiendelen. Denne satsen estimeres ut fra den sats som er implisitt i aktuelle markedstransaksjoner for lignende eiendeler, eller ut fra den veide gjennomsnittlige kapitalkostnaden for et børsnotert foretak som har en enkelt eiendel (eller en portefølje av eiendeler) som med hensyn til potensiell yteevne og risiko svarer til den aktuelle eiendelen. Diskonteringsrenten(e) som benyttes til å måle en eiendels bruksverdi, skal imidlertid ikke gjenspeile risiko som de framtidige kontantstrømostimatene er justert for. I så fall vil virkningen av noen av forutsetningene bli tatt med to ganger.

- 57 Når en sats som er spesifikk for eiendelen, ikke er direkte tilgjengelig i markedet, bruker foretaket en sats med tilsvarende trekk for å estimere diskonteringsrenten. Vedlegg A gir ytterligere veiledning om estimering av diskonteringsrenten under slike omstendigheter.

INNREGNING OG MÅLING AV TAP VED VERDIFALL

- 58 I nr. 59–64 angis kravene for innregning og måling av tap ved verdifall for en enkelt eiendel, bortsett fra for goodwill. Innregning og måling av tap ved verdifall for kontantgenererende enheter og goodwill behandles i nr. 65–108.
- 59 En eiendels balanseførte verdi skal bare nedskrives til dens gjenvinnbare beløp dersom eiendelens gjenvinnbare beløp er mindre enn dens balanseførte verdi. Reduksjonen er et tap ved verdifall.
- 60 Et tap ved verdifall skal umiddelbart innregnes i resultatet, med mindre eiendelen balanseføres til regulert verdi i samsvar med en annen standard (for eksempel i samsvar med verdireguleringsmetoden i IAS 16. Tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel skal behandles som negativ verdiregulering i samsvar med den andre standarden.
- 61 Et tap ved verdifall på en ikke-verdiregulert eiendel innregnes i resultatet. Et tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel innregnes imidlertid direkte mot en eventuell verdireguleringsreserve for eiendelen, i den utstrekning verdifallet ikke overstiger beløpet for verdireguleringsreserven for den samme eiendelen.
- 62 Når beløpet for det estimerte tapet ved verdifall er større enn den balanseførte verdien av eiendelen det er tilknyttet, skal foretaket bare innregne en forpliktelse dersom dette kreves i henhold til en annen standard.
- 63 Etter innregning av et tap ved verdifall skal satsene for avskrivning av eiendelen justeres i framtidige perioder, slik at eiendelens endrede balanseførte verdi, med fradrag for eventuell restverdi, fordeles systematisk på eiendelens gjenværende utnyttbare levetid.
- 64 Dersom det innregnes et tap ved verdifall, beregnes eventuelle tilknyttede eiendeler eller forpliktelser ved utsatt skatt i henhold til IAS 12: «Inntektsskatt» ved å sammenligne eiendelens endrede balanseførte verdi med dens skattemessige verdi (se *Illustrative Example* nr. 3).

KONTANTGENERERENDE ENHETER OG GOODWILL

- 65 I nr. 66–108 angis kravene for identifikasjon av den kontantgenererende enhet som en eiendel tilhører, samt fastsettelse av den balanseførte verdien av og innregning av tap ved verdifall for kontantgenererende enheter og goodwill.

Identifikasjon av den kontantgenererende enheten som en eiendel tilhører

- 66 Dersom det finnes indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi, skal gjenvinnbart beløp estimeres for den enkelte eiendelen. Dersom det ikke er mulig å estimere den enkelte eiendels gjenvinnbare beløp, skal foretaket beregne det gjenvinnbare beløpet for den kontantgenererende enhet som eiendelen tilhører (eiendelens kontantgenererende enhet).
- 67 Det gjenvinnbare beløpet for en enkelt eiendel kan ikke beregnes dersom
- a) eiendelens bruksverdi ikke kan estimeres til å være nær dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter (for eksempel når de framtidige kontantstrømmene fra fortsatt bruk av eiendelen ikke kan estimeres til å være ubetydelige), og
 - b) eiendelen ikke genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av kontantstrømmer fra andre eiendeler.

I slike tilfeller kan bruksverdien, og dermed det gjenvinnbare beløpet, bare fastsettes for eiendelens kontantgenererende enhet.

Eksempel

Et gruveforetak eier en privat jernbane til bruk i sin gruve drift. Den private jernbanen kan bare selges til skrapverdi og genererer ikke inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengig av kontantstrømmer fra andre eiendeler i gruen.

Det er ikke mulig å estimere den private jernbanens gjenvinnbare beløp, fordi dens bruksverdi ikke kan beregnes, og fordi bruksverdien sannsynligvis avviker fra skrapverdien. Derfor estimerer foretaket det gjenvinnbare beløpet for den kontantgenererende enheten som den private jernbanen tilhører, dvs. graven som helhet.

- 68 Som definert i nr. 6 er en eiendels kontantgenererende enhet den minste gruppen av eiendeler som omfatter eiendelen og som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengig av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. Identifikasjon av en eiendels kontantgenererende enhet innebærer skjønn. Dersom det gjenvinnbare beløpet ikke kan beregnes for en enkelt eiendel, identifiserer foretaket den minste samling av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer, som i all vesentlighet er uavhengige.

Eksempel

Et busselskap har kontrakt med en kommune om drift av minst fem forskjellige bussruter. Eiendeler tilhørende hver rute og kontantstrømmene fra hver rute kan identifiseres separat. En av rutene drives med et betydelig tap.

Fordi foretaket ikke har mulighet til å nedlegge en av bussrutene, er den minste gruppen av identifiserbare inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler, de inngående kontantstrømmene som genereres av de fem rutene til sammen. Den kontantgenererende enheten for hver rute er busselskapet som helhet.

- 69 Inngående kontantstrømmer er innstrømmende kontanter og kontantekvivalenter fra parter utenfor foretaket. Ved vurdering av om hvorvidt inngående kontantstrømmer fra en eiendel (eller en gruppe av eiendeler) i all vesentlighet er uavhengig av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler (eller grupper av eiendeler), tar foretaket hensyn til forskjellige faktorer, herunder hvordan ledelsen styrer foretakets drift (for eksempel etter produktlinje, virksomhetsområde, plassering, distrikt eller region), eller hvordan ledelsen treffer beslutninger om fortsatt bruk eller avhending av foretakets eiendeler og virksomheter. *Illustrative Example* nr. 1 viser hvordan en kontantgenererende enhet kan identifiseres.
- 70 Dersom det finnes et aktivt marked for produktene som produseres ved hjelp av en eiendel eller en gruppe av eiendeler, skal denne eiendelen eller gruppen av eiendeler identifiseres som en kontantgenererende enhet, selv om noen av eller alle produktene brukes internt. Dersom de inngående kontantstrømmene som blir generert av en eiendel eller en kontantgenererende enhet, påvirkes av intern prising av overføringer, skal et foretak benytte ledelsens beste estimat på framtidig(e) pris(er) som kunne oppnås i en transaksjon på armlengdes avstand når foretaket skal estimere
- a) de framtidige inngående kontantstrømmene som benyttes til å beregne eiendelens eller den kontantgenererende enhetens bruksverdi, og
 - b) de framtidige utgående kontantstrømmene som benyttes til å beregne bruksverdien av eventuelle andre eiendeler eller kontantgenererende enheter som påvirkes av intern prising av overføringer.
- 71 Selv om noen av eller alle produktene fra en eiendel eller en gruppe av eiendeler brukes av andre enheter i foretaket (for eksempel produkter på et mellomstadium i en produksjonsprosess), utgjør denne eiendelen eller gruppen av eiendeler en separat kontantgenererende enhet dersom foretaket kan selge disse produktene i et aktivt marked. Dette skyldes at eiendelen eller gruppen av eiendeler kan generere inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler. Ved bruk av opplysninger basert på budsjetter/prognoser for en slik kontantgenererende enhet eller for en annen eiendel eller kontantgenererende enhet som påvirkes av intern prising av overføringer, justerer foretaket disse opplysningene dersom interne overføringspriser ikke gjenspeiler ledelsens beste estimat på framtidige priser som ville kunne oppnås i en transaksjon på armlengdes avstand.
- 72 Kontantgenererende enheter skal identifiseres på samme måte fra periode til periode for samme eiendel eller type av eiendeler, med mindre en endring er berettiget.
- 73 Dersom et foretak finner at en eiendel tilhører en annen kontantgenererende enhet enn eiendelen gjorde i tidligere perioder, eller at sammensetningen av typer eiendeler i eiendelens kontantgenererende enhet har endret seg, krever nr. 130 at det legges fram opplysninger om den kontantgenererende enheten dersom et tap ved verdifall innregnes eller reverseres for den kontantgenererende enheten.

Gjenvinnbart beløp og balanseført verdi av en kontantgenererende enhet

- 74 En kontantgenererende enhets gjenvinnbare beløp er den høyeste verdien av den kontantgenererende enhetens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter og dens bruksverdi. Ved fastsettelse av en kontantgenererende enhets gjenvinnbare beløp skal alle henvisninger til «eiendel» i nr. 19-57 leses som en henvisning til «kontantgenererende enhet».
- 75 En kontantgenererende enhets balanseførte verdi skal beregnes på et grunnlag som stemmer overens med hvordan dens gjenvinnbare beløp er beregnet.
- 76 En kontantgenererende enhets balanseførte verdi
- a) omfatter bare den balanseførte verdien av de eiendeler som kan henføres direkte til den kontantgenererende enheten eller tildeles denne på en rimelig og ensartet måte, og som vil generere de framtidige inngående kontantstrømmene som benyttes ved beregning av den kontantgenererende enhetens bruksverdi, og
 - b) omfatter ikke den balanseførte verdien av eventuelle innregnede forpliktelser, med mindre den kontantgenererende enhetens gjenvinnbare beløp ikke kan beregnes uten å ta hensyn til slike forpliktelser.
- Årsaken til dette er at en kontantgenererende enhets virkelige verdi fratrasket salgsutgifter og dens bruksverdi beregnes uten hensyn til kontantstrømmer knyttet til eiendeler som ikke er en del av den kontantgenererende enheten, og forpliktelser som allerede er innregnet (se nr. 28 og 43).
- 77 Når eiendeler grupperes med henblikk på vurdering av gjenvinnbart beløp, er det viktig at alle eiendeler som genererer eller benyttes til å generere relevante inngående kontantstrømmer, tas med i den kontantgenererende enheten. I motsatt fall kan den kontantgenererende enheten synes å være fullt gjenvinnbar, selv om det faktisk har oppstått et tap ved verdifall. Selv om noen eiendeler bidrar til en kontantgenererende enhets estimerte framtidige kontantstrømmer, finnes det tilfeller der de ikke kan tildeles den kontantgenererende enheten på en rimelig og ensartet måte. Dette kan være tilfellet for goodwill eller felleseiendeler, for eksempel eiendeler i tilknytning til hovedkontoret. I nr. 80-103 angis behandlingen av slike eiendeler når en kontantgenererende enhet testes for verdifall.
- 78 Det kan være nødvendig å ta hensyn til visse innregnede forpliktelser for å kunne beregne en kontantgenererende enhets gjenvinnbare beløp. Dette kan forekomme dersom avhendingen av en kontantgenererende enhet krever at kjøperen må overta en forpliktelse. I dette tilfellet tilsvarer den kontantgenererende enhetens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter (eller den estimerte kontantstrømmen fra endelig avhending) den estimerte salgsprisen for eiendelene i den kontantgenererende enheten, samt tilhørende forpliktelser, med fradrag for avhendingsutgiftene. For å kunne foreta en meningsfull sammenligning mellom en kontantgenererende enhets balanseførte verdi og dens gjenvinnbare beløp, fratrekkes den balanseførte verdien av forpliktelsen ved fastsettelsen av både den kontantgenererende enhetens bruksverdi og dens balanseførte verdi.

Eksempel

Et selskap driver en gruve i en stat der lovgivningen krever at eieren rehabiliterer grunnen når gruvedriften opphører. Utgiftene til rehabilitering omfatter tilbakelegging av det overliggende jordlaget, som må fjernes før gruvedriften kan påbegynnes. Det ble gjort en avsetning for utgiftene til tilbakelegging av det overliggende jordlaget så snart jorden ble fjernet. Beløpet ble innregnet som en del av gruvens anskaffelseskost og avskrives over gruvens utnyttbare levetid. Den balanseførte verdien av avsetningene til rehabilitering er VE 500^(a), som tilsvarer rehabiliteringsutgiftenes nåverdi.

Foretaket tester gruva for verdifall. Gruvens kontantgenererende enhet er gruva som helhet. Foretaket har mottatt ulike tilbud om kjøp av gruva til en pris rundt VE 800. I denne prisen er det tatt hensyn til at kjøper vil overta forpliktelsen til å legge tilbake det overliggende jordlaget. Avhendingsutgiftene for gruva er ubetydelige. Bruksverdien av gruva er omtrent VE 1 200, eksklusive rehabiliteringsutgifter. Gruvens balanseførte verdi er VE 1 000.

Den kontantgenererende enhetens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter er VE 800. Dette beløpet tar i betraktning rehabiliteringsutgifter som det allerede er tatt hensyn til. Derfor beregnes bruksverdien av den kontantgenererende enheten etter at det er tatt hensyn til rehabiliteringsutgiftene, og den estimeres til å være VE 700 (VE 1 200 minus VE 500). Den kontantgenererende enhetens balanseførte verdi er VE 500, som tilsvarer gruvens balanseførte verdi (VE 1 000) minus den balanseførte verdien av avsetningen til rehabiliteringsutgifter (VE 500). Derfor overstiger den kontantgenererende enhetens gjenvinnbare beløp dens balanseførte verdi.

^(a) I denne standard angis beløp i «valutaenheter» (VE).

- 79 Av praktiske årsaker tas det ved beregningen av en kontantgenererende enhets gjenvinnbare beløp noen ganger hensyn til eiendeler som ikke er en del av den kontantgenererende enheten (for eksempel fordringer eller andre finansielle eiendeler), eller forpliktelser som allerede er innregnet (for eksempel gjeld, pensjoner og andre avsetninger). I slike tilfeller økes den kontantgenererende enhetens balanseførte verdi med den balanseførte verdien av slike eiendeler, og reduseres med den balanseførte verdien av slike forpliktelser.

Goodwill

Fordeling av goodwill på kontantgenererende enheter

- 80 Når det gjelder testing for tap ved verdifall, skal goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning fra overtakelsestidspunktet fordeles på hver av det overtakende foretakets kontantgenererende enheter, eller grupper av kontantgenererende enheter, som forventes å nyte godt av synergieffektene av sammenslutningen, uansett om andre av det overtatte foretakets eiendeler eller forpliktelser er henført til disse enhetene eller gruppene av enheter. Hver enhet eller gruppe av enheter som goodwill fordeles på, skal

- a) representere det laveste nivået innenfor foretaket der goodwill blir overvåket for interne ledelsesformål, og
- b) ikke være større enn et driftssegment beregnet i samsvar med IFRS 8: «Driftssegmenter».

- 81 Goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning representerer en betaling foretatt av et overtakende foretak i påvente av framtidige økonomiske fordeler fra eiendeler som ikke kan identifiseres enkeltvis og innregnes separat. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og bidrar ofte til kontantstrømmene til flere kontantgenererende enheter. Enkelte ganger kan goodwill ikke fordeles på et ikke-vilkårlig grunnlag på enkeltstående kontantgenererende enheter, men bare på grupper av kontantgenererende enheter. Som et resultat omfatter det laveste nivået innenfor enheten der goodwill blir overvåket for interne ledelsesformål en rekke kontantgenererende enheter som goodwill er tilknyttet, men som goodwill ikke kan fordeles på. Henvisningene i nr. 83–99 til en «kontantgenererende enhet» som goodwill er fordelt på, skal også leses som henvisninger til en «gruppe av kontantgenererende enheter» som goodwill er fordelt på.

- 82 Anvendelse av kravene i nr. 80 fører til at goodwill blir testet for tap ved verdifall på et nivå som gjenspeiler måten et foretak driver sin virksomhet og som goodwill naturlig vil være forbundet med. Derfor er utvikling av ytterligere rapporteringssystemer typisk ikke nødvendig.

- 83 En kontantgenererende enhet som goodwill fordeles på for testing for tap ved verdifall, trenger ikke sammenfalle med det nivået der goodwill fordeles i samsvar med IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» for måling av gevinster og tap i utenlandsk valuta. Dersom det for eksempel i henhold til IAS 21 kreves at et foretak fordeler goodwill til relativt lave nivåer for måling av gevinster og tap i utenlandsk valuta, er det ikke nødvendig å teste goodwill for tap ved verdifall på samme nivå, med mindre foretaket også overvåker goodwill på dette nivået for interne ledelsesformål.

- 84 Dersom førstegangsfordeling av goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning ikke kan fullføres før utgangen av årsperioden der virksomhetssammenslutningen ble gjennomført, skal førstegangsfordelingen fullføres før utgangen av den første årsperioden som begynner etter overtakelsestidspunktet.

- 85 I samsvar med IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger», og dersom en virksomhetssammenslutning første gang regnskapsføres foreløpig ved utgangen av perioden da sammenslutningen ble gjennomført, skal det overtakende foretaket

- a) regnskapsføre sammenslutningen med disse foreløpige verdiene, og
- b) innregne eventuelle justeringer av disse foreløpige verdiene som resultat av fullføringen av første regnskapsføring innen tolv måneder etter overtakelsestidspunktet.

Under slike omstendigheter kan det også hende at det ikke er mulig å fullføre førstegangsfordeling av goodwill anskaffet ved virksomhetssammenslutningen før utgangen av årsperioden da virksomhetssammenslutningen ble gjennomført. I slike tilfeller skal foretaket gi de opplysningene som kreves av nr. 133.

- 86 Dersom goodwill er fordelt på en kontantgenererende enhet, og foretaket avhender en virksomhet innenfor denne enheten, skal goodwill tilknyttet den avhendede virksomheten

- a) inkluderes i virksomhetens balanseførte verdi ved fastsettelse av gevinst eller tap ved avhending, og
- b) måles på grunnlag av de relative verdiene av den avhendede virksomheten og den andel av den kontantgenererende enheten som beholdes, med mindre foretaket kan påvise at en annen metode bedre gjenspeiler goodwill som er knyttet til den avhendede virksomheten.

Eksempel

For VE 100 selger et foretak en virksomhet som var en del av en kontantgenererende enhet som goodwill er blitt fordelt på. Goodwill fordelt på enheten kan ikke identifiseres til eller tilknyttes en gruppe av eiendeler på et lavere nivå enn denne enheten, bortsett fra på vilkårlig grunnlag. Det gjenvinnbare beløpet for den andelen av den kontantgenererende enheten som beholdes, er VE 300.

Fordi goodwill som er fordelt på den kontantgenererende enheten på et ikke-vilkårlig grunnlag, ikke kan identifiseres til eller tilknyttes en gruppe av eiendeler på et lavere nivå enn denne enheten, blir goodwill tilknyttet den avhendede virksomheten målt på grunnlag av de relative verdiene av den avhendede virksomheten og andelen av enheten som beholdes. Derfor inkluderes 25 prosent av goodwill fordelt på den kontantgenererende enheten i den balanseførte verdien av virksomheten som blir solgt.

- 87 Dersom et foretak omorganiserer sin rapporteringsstruktur på en måte som endrer sammensetningen av én eller flere kontantgenererende enheter som goodwill er fordelt på, skal goodwill fordeles på nytt på de enhetene som påvirkes av dette. Denne nye fordelingen skal utføres ved hjelp av en metode for relativ verdi tilsvarende den som benyttes når et foretak avhender en virksomhet innenfor en kontantgenererende enhet, med mindre foretaket kan påvise at en annen metode bedre gjenspeiler goodwill tilknyttet de omorganiserte enhetene.

Eksempel

Goodwill var tidligere fordelt på kontantgenererende enhet A. Goodwill fordelt på A kan ikke identifiseres til eller tilknyttes en gruppe av eiendeler på et lavere nivå enn A, bortsett fra på vilkårlig grunnlag. A skal deles opp og integreres i tre andre kontantgenererende enheter, B, C og D.

Fordi goodwill fordelt på A på et ikke-vilkårlig grunnlag ikke kan identifiseres til eller tilknyttes en gruppe av eiendeler på et lavere nivå enn A, fordeles goodwill på nytt på enhetene B, C og D på grunnlag av de relative verdiene av de tre andelene av A før disse andelene integreres i B, C og D.

Testing av kontantgenererende enheter med goodwill for tap ved verdifall

- 88 Når goodwill, slik det er beskrevet i nr. 81, gjelder en kontantgenererende enhet, men ikke er fordelt på denne enheten, skal enheten testes for tap ved verdifall hver gang det foreligger en indikasjon på at enheten kan ha falt i verdi ved å sammenligne enhetens balanseførte verdi, ekskludert eventuell goodwill, med enhetens gjenvinnbare beløp. Et eventuelt tap ved verdifall skal innregnes i samsvar med nr. 104.
- 89 Dersom en kontantgenererende enhet som beskrevet i nr. 88, i sin balanseførte verdi inkluderer en immateriell eiendel som har ubestemt utnyttbar levetid, eller som ennå ikke er tilgjengelig for bruk, og denne eiendelen bare kan testes for tap ved verdifall som en del av den kontantgenererende enheten, krever nr. 10 at enheten også hvert år testes for tap ved verdifall.
- 90 En kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på, skal testes for tap ved verdifall hvert år, og dessuten hver gang det foreligger en indikasjon på at enheten kan ha falt i verdi, ved å sammenligne enhetens balanseførte verdi, inkludert goodwill, med enhetens gjenvinnbare beløp. Dersom enhetens gjenvinnbare beløp overstiger enhetens balanseførte verdi, skal enheten og goodwill fordelt på enheten anses som ikke å ha falt i verdi. Dersom enhetens balanseførte verdi overstiger enhetens gjenvinnbare beløp, skal foretaket innregne tapet ved verdifall i samsvar med nr. 104.

Minoritetsinteresse

- 91 I samsvar med IFRS 3 representerer goodwill innregnet ved en virksomhetssammenslutning den goodwill som ble overtatt av et morforetak, basert på morforetakets eierandeler, heller enn det beløpet for goodwill som ble kontrollert av morforetaket som resultat av virksomhetssammenslutningen. Derfor blir goodwill som kan henføres til en minoritetsinteresse, ikke innregnet i morforetakets konsernregnskap. Tilsvarende, dersom det foreligger en minoritetsinteresse i en kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på, omfatter den balanseførte verdien av denne enheten
- a) både morforetakets interesse og minoritetsinteressen i enhetens identifiserbare nettoeiendeler, og
 - b) morforetakets andel i goodwill.

En del av den kontantgenererende enhetens gjenvinnbare beløp, beregnet i samsvar med denne standard, skal imidlertid henføres til minoritetsinteressen i goodwill.

- 92 Følgelig, for å teste en ikke-heleid kontantgenererende enhet med goodwill for tap ved verdifall, blir denne enhetens balanseførte verdi justert før den blir sammenlignet med dens gjenvinnbare beløp. Dette skjer ved å regne om balanseført verdi av goodwill fordelt på enheten slik at den omfatter goodwill som kan henføres til minoritetsinteressen. Denne justerte balanseførte verdien blir deretter sammenlignet med enhetens gjenvinnbare beløp for å beregne om den kontantgenererende enheten har falt i verdi. Dersom dette er tilfellet, fordeler foretaket først tapet ved verdifall i samsvar med nr. 104 for å redusere den balanseførte verdien av goodwill som er tildelt enheten.
- 93 Men fordi goodwill bare innregnes i den utstrekning den omfattes av morforetakets eierandeler, blir et eventuelt tap ved verdifall knyttet til goodwill fordelt mellom det som kan regnes til morforetaket og det som kan regnes til minoritetsinteressen, men bare den første av disse innregnes som tap ved verdifall for goodwill.
- 94 Dersom det totale tapet ved verdifall knyttet til goodwill er mindre enn det beløpet som den kontantgenererende enhetens justerte balanseførte verdi overstiger dens gjenvinnbare beløp med, krever nr. 104 at det gjenstående overskytende fordeles på enhetens andre eiendeler proratarisk på grunnlag av den balanseførte verdien av hver av eiendelene i enheten.
- 95 *Illustrative Example* nr. 7 viser testing for tap ved verdifall av en ikke-heleid kontantgenererende enhet med goodwill.

Tidsplan for testing av tap ved verdifall

- 96 Den årlige testen for tap ved verdifall av en kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på, kan utføres når som helst i løpet av en årsperiode, forutsatt at den utføres på samme tid hvert år. Ulike kontantgenererende enheter kan testes for tap ved verdifall til ulik tid. Men dersom en del av eller hele goodwill som er fordelt på en kontantgenererende enhet, ble anskaffet ved en virksomhetssammenslutning i løpet av inneværende årsperiode, skal enheten testes for tap ved verdifall før utgangen av inneværende årsperiode.
- 97 Dersom eiendelene som utgjør den kontantgenererende enheten som goodwill er fordelt på, testes for tap ved verdifall samtidig med den enheten som inneholder goodwill, skal eiendelene testes for tap ved verdifall før enheten som inneholder goodwill. Likedan, dersom de kontantgenererende enhetene som utgjør en gruppe av kontantgenererende enheter som goodwill er fordelt på, testes for tap ved verdifall samtidig som den gruppen av enheter som inneholder goodwill, skal de enkelte enhetene testes for tap ved verdifall før gruppen av enheter som inneholder goodwill.
- 98 På tidspunktet for testing for tap ved verdifall av en kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på, kan det foreligge en indikasjon på et tap ved verdifall for en eiendel innenfor enheten som inneholder goodwill. Under slike omstendigheter tester foretaket eiendelen for tap ved verdifall først, og innregner et eventuelt tap ved verdifall for denne eiendelen før den tester den kontantgenererende enheten som inneholder goodwill for tap ved verdifall. Likedan kan det foreligge en indikasjon på et tap ved verdifall på en kontantgenererende enhet innenfor en gruppe av enheter som inneholder goodwill. Under slike omstendigheter tester foretaket den kontantgenererende enheten for tap ved verdifall først, og innregner et eventuelt tap ved verdifall for denne enheten før det tester gruppen av enheter som goodwill er fordelt på, for tap ved verdifall.
- 99 Den nyeste detaljerte beregningen foretatt i en tidligere periode av gjenvinnbart beløp for en kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på, kan benyttes i testen for tap ved verdifall for den enheten i inneværende periode, forutsatt at alle de følgende kriteriene er oppfylt:
- a) eiendelene og forpliktelsene som utgjør enheten, har ikke endret seg i betydelig grad siden den forrige beregningen av gjenvinnbart beløp,
 - b) den nyeste beregningen av gjenvinnbart beløp førte til et beløp som i vesentlig grad oversteg enhetens balanseførte verdi, og
 - c) sannsynligheten er liten for at fastsatt gjeldende gjenvinnbare beløp vil være mindre enn enhetens gjeldende balanseførte verdi, basert på en analyse av hendelser som har skjedd og omstendigheter som er endret siden den siste beregningen av gjenvinnbart beløp.

Felleseiendeler

- 100 Felleseiendeler omfatter et konserns eller en divisjons eiendeler, for eksempel hovedkvarterets eller divisjonens bygninger, EDB-utstyr eller et forskningssenter. Foretakets oppbygning bestemmer om en eiendel oppfyller denne standards definisjon av felleseiendeler for en bestemt kontantgenererende enhet. Viktige kjennetegn ved felleseiendeler er at de ikke genererer inngående kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og at deres balanseførte verdi ikke fullt ut kan regnes til den aktuelle kontantgenererende enheten.
- 101 Ettersom felleseiendeler ikke genererer inngående kontantstrømmer separat, kan ikke det gjenvinnbare beløpet for en enkelt felleseiendel beregnes, med mindre ledelsen har besluttet å avhende eiendelen. Dersom det finnes indikasjoner på at en felleseiendel har falt i verdi, beregnes derfor gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten eller gruppen av kontantgenererende enheter som felleseiendelen tilhører, og det gjenvinnbare beløpet sammenlignes med denne kontantgenererende enhetens eller denne gruppen av kontantgenererende enheters balanseførte verdi. Et eventuelt tap ved verdifall skal innregnes i samsvar med nr. 104.
- 102 Ved testing av en kontantgenererende enhet for tap ved verdifall skal et foretak identifisere alle felleseiendeler som er knyttet til den aktuelle kontantgenererende enheten. Dersom en andel av en felleseiendels balanseførte verdi
- a) kan tildeles denne enheten på et rimelig og ensartet grunnlag, skal foretaket sammenligne enhetens balanseførte verdi, herunder den andelen av den balanseførte verdien av felleseiendelen som er tildelt enheten, med dens gjenvinnbare beløp. Et eventuelt tap ved verdifall skal innregnes i samsvar med nr. 104,
 - b) ikke kan tildeles denne enheten på et rimelig og ensartet grunnlag, skal foretaket
 - i) sammenligne enhetens balanseførte verdi, ekskludert felleseiendelen, med dens gjenvinnbare beløp og innregne et eventuelt tap ved verdifall i samsvar med nr. 104,
 - ii) identifisere den minste gruppen av kontantgenererende enheter som omfatter den aktuelle kontantgenererende enheten, og som en andel av den balanseførte verdien av felleseiendelen på et rimelig og ensartet grunnlag kan tildeles, og
 - iii) sammenligne den balanseførte verdien av denne gruppen av kontantgenererende enheter, herunder den andelen av den balanseførte verdien av felleseiendelen som er tildelt denne gruppen av enheter, med det gjenvinnbare beløpet til gruppen av enheter. Et eventuelt tap ved verdifall skal innregnes i samsvar med nr. 104.
- 103 *Illustrative Example* nr. 8 viser hvordan disse kravene anvendes på felleseiendeler.

Tap ved verdifall for en kontantgenererende enhet

- 104 Et tap ved verdifall skal innregnes for en kontantgenererende enhet (den minste gruppen av kontantgenererende enheter som goodwill eller en felleseiendel er fordelt på) dersom, og bare dersom gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er mindre enn den balanseførte verdien av enheten (gruppen av enheter). Tapet ved verdifall skal fordeles for å redusere den balanseførte verdien av eiendelene i enheten (gruppen av enheter) i denne rekkefølgen:
- a) først reduseres den balanseførte verdien av eventuell goodwill som er tildelt den kontantgenererende enheten (gruppen av enheter), og
 - b) deretter fordeles dette proratarisk på de andre eiendelene i enheten (gruppen av enheter), på grunnlag av den balanseførte verdien av hver eiendel i enheten (gruppen av enheter).
- Disse reduksjonene i balanseført verdi skal behandles som tap ved verdifall på enkelteieendeler og innregnes i samsvar med nr. 60.
- 105 Ved fordeling av et tap ved verdifall i henhold til nr. 104 skal et foretak ikke redusere den balanseførte verdien av en eiendel til mindre enn den høyeste av følgende verdier:
- a) eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter (dersom den kan fastsettes),
 - b) dens bruksverdi (dersom den kan fastsettes), og
 - c) null.

Beløpet for tapet ved verdifall som ellers skulle vært fordelt på eiendelen, skal fordeles proratarisk på de andre eiendelene i enheten (gruppen av enheter).

- 106 Dersom det ikke er praktisk mulig å estimere gjenvinnbart beløp for hver enkelt eiendel i en kontantgenererende enhet, krever denne standard en tilfeldig fordeling av et tap ved verdifall mellom eiendelene i enheten, med unntak av goodwill, fordi alle eiendelene i en kontantgenererende enhet virker sammen.
- 107 Dersom gjenvinnbart beløp for en enkelt eiendel ikke kan beregnes (se nr. 67):
- innregnes et tap ved verdifall på eiendelen dersom dens balanseførte verdi er høyere enn den høyeste verdi av dens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter og resultatet av fordelingsprosedyrene beskrevet i nr. 104 og 105, og
 - innregnes det ikke noe tap ved verdifall for eiendelen dersom den tilknyttede kontantgenererende enheten ikke har falt i verdi. Dette gjelder selv om eiendelens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter er lavere enn dens balanseførte verdi.

Eksempel

En maskin er fysisk skadet. Den fungerer fortsatt, men ikke like godt som før. Maskinens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter er lavere enn dens balanseførte verdi. Maskinen genererer ikke uavhengige inngående kontantstrømmer. Den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som omfatter maskinen, og som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler, er produksjonslinjen som maskinen tilhører. Det gjenvinnbare beløpet for produksjonslinjen viser at produksjonslinjen som helhet ikke har falt i verdi.

Forutsetning 1: budsjetter/prognoser som er godkjent av ledelsen, tyder ikke på at ledelsen har til hensikt å skifte ut maskinen.

Maskinens gjenvinnbare beløp kan ikke estimeres separat, ettersom maskinens bruksverdi:

- kan avvike fra dens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter, og*
- bare kan beregnes for den kontantgenererende enhet som maskinen tilhører (produksjonslinjen).*

Produksjonslinjen har ikke falt i verdi. Derfor skal det ikke innregnes noe tap ved verdifall for maskinen. Likevel kan det være nødvendig for foretaket å revurdere avskrivningsperioden eller avskrivningsmetoden for maskinen. En kortere avskrivningsperiode eller raskere avskrivningsmetode kan være nødvendig for å gjenspeile maskinens forventede gjenværende utnyttbare levetid eller mønsteret for hvordan foretaket forbruker økonomiske fordeler.

Forutsetning 2: budsjetter/prognoser godkjent av ledelsen gjenspeiler at ledelsen har til hensikt å skifte ut maskinen og selge den i nær framtid. Kontantstrømmene fra fortsatt bruk av maskinen og fram til den avhendes estimeres til å være ubetydelige.

Maskinens bruksverdi kan estimeres til å være nær dens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter. Derfor kan maskinens gjenvinnbare beløp fastsettes, og det tas ikke hensyn til den kontantgenererende enhet som maskinen tilhører (dvs. produksjonslinjen). Ettersom maskinens virkelige verdi fratrasket salgsutgifter er lavere enn dens balanseførte verdi, innregnes det et tap ved verdifall for maskinen.

- 108 Etter at kravene i nr. 104 og 105 er anvendt, skal det bare innregnes en forpliktelse for et eventuelt resterende tap ved verdifall for en kontantgenererende enhet dersom dette kreves i henhold til en annen standard.

REVERSERING AV ET TAP VED VERDIFALL

- 109 I nr. 110–116 angis kravene for reversering av et tap ved verdifall som er innregnet for en eiendel eller en kontantgenererende enhet i tidligere perioder. I disse kravene brukes begrepet «eiendel», men kravene gjelder for både en enkelt eiendel og en kontantgenererende enhet. Ytterligere krav for enkelte eiendeler er angitt i nr. 117–121, for kontantgenererende enheter i nr. 122 og 123 og for goodwill i nr. 124 og 125.
- 110 Et foretak skal på hvert rapporteringstidspunkt vurdere om det finnes indikasjoner på at et tap ved verdifall som er innregnet for en annen eiendel enn goodwill i tidligere år, ikke lenger finnes eller er redusert. Dersom slike indikasjoner foreligger, skal foretaket estimere denne eiendelens gjenvinnbare beløp.

- 111 Ved vurdering av om det finnes indikasjoner på at et tap ved verdifall som er innregnet for en annen eiendel enn goodwill i tidligere perioder, ikke lenger finnes eller er redusert, skal foretaket som et minimum ta følgende indikasjoner i betraktning:

Eksterne informasjonskilder

- a) Eiendelens markedsverdi har steget vesentlig i perioden.
- b) Betydelige endringer med gunstig innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden, eller vil skje i nær framtid, i foretakets teknologiske, markedsmessige, økonomiske eller juridiske omgivelser, eller i det markedet som eiendelen er beregnet på.
- c) Markedsrenter eller annen markedsmessig avkastning på investeringer har falt i løpet av perioden, og det er sannsynlig at disse reduksjonene vil påvirke diskonteringsrenten som er benyttet ved beregning av eiendelens bruksverdi, og øke eiendelens gjenvinnbare beløp vesentlig.

Interne informasjonskilder

- d) Betydelige endringer med gunstig innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden, eller forventes å skje i nær framtid, med hensyn til omfanget eller arten av eiendelens bruk eller forventede bruk. Disse endringene omfatter utgifter som har påløpt i løpet av perioden for å forbedre eiendelens inntjening eller omstrukturere virksomheten som eiendelen tilhører.
 - e) Det foreligger dokumentasjon fra intern rapportering på at eiendelens inntjening er eller vil bli høyere enn forventet.
- 112 Indikasjonene på en mulig reduksjon av et tap ved verdifall i nr. 111 tilsvarer i hovedsak indikasjonene på et mulig tap ved verdifall i nr. 12.
- 113 Dersom det foreligger indikasjon på at et tap ved verdifall som er innregnet for en annen eiendel enn goodwill, ikke lenger finnes eller er redusert, kan det bety at eiendelens gjenværende utnyttbare levetid, avskrivningsmetode eller restverdi må gjennomgås og justeres i henhold til den standard som gjelder for eiendelen, selv om det ikke reverseres noe tap ved verdifall for eiendelen.
- 114 Et tap ved verdifall som er innregnet for en annen eiendel enn goodwill i tidligere perioder, skal bare reverseres dersom det etter innregning av siste tap ved verdifall har skjedd en endring i estimatene som ble brukt ved beregningen av eiendelens gjenvinnbare beløp. Dersom dette er tilfellet, skal eiendelens balanseførte verdi økes til dens gjenvinnbare beløp, bortsett fra i tilfellene beskrevet i nr. 117. Denne økningen er en reversering av et tap ved verdifall.
- 115 En reversering av et tap ved verdifall gjenspeiler en økning i eiendelens estimerte potensielle yteevne, enten ved bruk eller salg, siden tidspunktet da foretaket sist innregnet et tap ved verdifall for denne eiendelen. I henhold til nr. 130 kreves det at et foretak identifiserer endringen i estimerer som forårsaker økningen i estimert potensiell yteevne. Følgende er eksempler på endringer i estimerer:
- a) en endring i grunnlaget for gjenvinnbart beløp (dvs. om gjenvinnbart beløp er basert på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller på bruksverdi),
 - b) en endring i beløpet eller tidspunktet for estimerte framtidige kontantstrømmer eller en endring i diskonteringsrenten, dersom gjenvinnbart beløp var basert på bruksverdi, eller
 - c) en endring i estimatet på bestanddeler av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, dersom gjenvinnbart beløp var basert på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.
- 116 En eiendels bruksverdi kan bli høyere enn dens balanseførte verdi av den enkle grunn at nåverdien av framtidige inngående kontantstrømmer stiger etter hvert som de kommer nærmere i tid. Eiendelens potensielle yteevne stiger imidlertid ikke. Derfor reverseres ikke et tap ved verdifall bare på grunn av tidens gang (noen ganger omtalt som «avvikling» av diskontering), selv om eiendelens gjenvinnbare beløp blir høyere enn dens balanseførte verdi.

Reversering av et tap ved verdifall for en enkelt eiendel

- 117 Den økte balanseførte verdien av en annen eiendel enn goodwill på grunn av reversering av et tap ved verdifall skal ikke overstige den balanseførte verdien som ville blitt beregnet (med fradrag for avskrivning) dersom det ikke var innregnet noe tap ved verdifall for eiendelen i tidligere år.

- 118 Enhver økning i balanseført verdi av en annen eiendel enn goodwill utover den balanseførte verdien som ville blitt beregnet (med fradrag for avskrivning) dersom det ikke var innregnet noe tap ved verdifall for eiendelen i tidligere år, er en verdiregulering. Ved regnskapsføring av en slik verdiregulering anvender foretaket den standard som gjelder for eiendelen.
- 119 En reversering av et tap ved verdifall for en annen eiendel enn goodwill skal umiddelbart innregnes i resultatet, med mindre eiendelen balanseføres til regulert verdi i henhold til en annen standard (for eksempel i henhold til modellen for verdiregulering i IAS 16. Enhver reversering av et tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel skal behandles som en positiv verdiregulering i samsvar med den andre standarden.
- 120 En reversering av et tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel krediteres direkte mot egenkapital under verdireguleringsreserven. I det omfang et tap ved verdifall på samme verdiregulerte eiendel tidligere ble innregnet i resultatet, innregnes en reversering av dette tapet ved verdifall også i resultatet.
- 121 Etter innregning av en reversering av et tap ved verdifall skal satsene for avskrivning av eiendelen justeres i framtidige perioder, slik at eiendelens endrede balanseførte verdi, med fradrag av eventuell restverdi, fordeles systematisk over eiendelens gjenværende utnyttbare levetid.

Reversering av et tap ved verdifall for en kontantgenererende enhet

- 122 En reversering av et tap ved verdifall for en kontantgenererende enhet skal, bortsett fra goodwill, fordeles proratarisk på enhetens eiendeler med de balanseførte verdiene av disse eiendelene. Disse økningene i balanseførte verdier skal behandles som reverseringer av tap ved verdifall for enkelte eiendeler og innregnes i samsvar med nr. 119.
- 123 Når en reversering av et tap ved verdifall for en kontantgenererende enhet fordeles i henhold til nr. 122 skal en eiendels balanseførte verdi ikke økes til mer enn den laveste av følgende verdier:
- a) dens gjenvinnbare beløp (dersom det kan fastsettes), og
 - b) den balanseførte verdien som ville ha blitt beregnet (med fradrag for avskrivning) dersom det ikke var innregnet noe tap ved verdifall for eiendelen i tidligere perioder.

Reverseringsbeløpet for tapet ved verdifall som ellers skulle vært henført til eiendelen, skal fordeles proratarisk på de andre eiendelene i enheten, bortsett fra goodwill.

Reversering av et tap ved verdifall for goodwill

- 124 Et tap ved verdifall innregnet for goodwill skal ikke reverseres i en etterfølgende periode.
- 125 IAS 38: «Immaterielle eiendeler» tillater ikke innregning av internt opparbeidet goodwill. Enhver økning i det gjenvinnbare beløpet for goodwill i periodene etter innregning av et tap ved verdifall for slik goodwill er sannsynligvis en økning i internt opparbeidet goodwill, snarere enn en reversering av et tap ved verdifall innregnet for overtatt goodwill.

OPPLYSNINGER

- 126 For hver klasse av eiendeler skal et foretak gi følgende opplysninger:
- a) Omfanget av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet i løpet av perioden, samt under hvilken (hvilke) post(er) i resultatregnskapet disse tapene ved verdifall er ført.
 - b) Omfanget av reverseringer av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet i løpet av perioden, samt under hvilken (hvilke) post(er) i resultatregnskapet disse tapene ved verdifall er reversert.
 - c) Omfanget av tap ved verdifall for verdiregulerte eiendeler som er innregnet direkte mot egenkapital i løpet av perioden.
 - d) Omfanget av reverseringer av tap ved verdifall for verdiregulerte eiendeler som er innregnet direkte mot egenkapital i løpet av perioden.
- 127 En eiendelsklasse er en gruppe eiendeler som er av likeartet type og brukes på likeartet måte i foretakets virksomhet.

- 128 Informasjonen som kreves i henhold til nr. 126, kan framlegges sammen med andre opplysninger som gis om eiendelsklassen. Slik informasjon kan for eksempel inngå i en avstemming av den balanseførte verdien av eiendom, anlegg og utstyr ved begynnelsen og slutten av perioden, slik det kreves i henhold til IAS 16.
- 129 Et foretak som rapporterer segmentinformasjon i samsvar med IFRS 8, skal opplyse om følgende for hvert enkelt rapporteringspliktig segment:
- a) omfanget av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet og direkte mot egenkapital i løpet av perioden, og
 - b) omfanget av reverseringer av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet og direkte mot egenkapital i løpet av perioden.
- 130 Et foretak skal opplyse om følgende for alle vesentlige tap ved verdifall innregnet eller reversert i løpet av perioden for en enkelteiendel, herunder goodwill, eller en kontantgenererende enhet:
- a) De hendelser og omstendigheter som førte til innregning eller reversering av tapet ved verdifall.
 - b) Omfanget av det innregnede eller reverserte tapet ved verdifall.
 - c) For en enkelt eiendel:
 - i) eiendelens natur, og
 - ii) dersom foretaket rapporterer segmentinformasjon i samsvar med IFRS 8, det rapporteringspliktige segmentet som eiendelen tilhører,
 - d) For en kontantgenererende enhet:
 - i) en beskrivelse av den kontantgenererende enheten (for eksempel om den er en produksjonslinje, et anlegg, et virksomhetsområde, et geografisk område eller et rapporteringspliktig segment som definert i IFRS 8),
 - ii) omfanget av det innregnede eller reverserte tapet ved verdifall etter klasse av eiendeler og, dersom foretaket rapporterer segmentinformasjon i samsvar med IFRS 8, etter rapporteringspliktig segment, og
 - iii) dersom sammensetningen av eiendeler ved identifikasjonen av den kontantgenererende enheten har endret seg siden siste estimat på den kontantgenererende enhetens eventuelle gjenvinnbare beløp, en beskrivelse av den nåværende og tidligere måten å sette sammen eiendeler på, og årsaken til endring av metoden for å identifisere den kontantgenererende enheten.
 - e) Hvorvidt eiendelens (den kontantgenererende enhetens) gjenvinnbare beløp er dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter eller dens bruksverdi.
 - f) Dersom gjenvinnbart beløp er virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, grunnlaget som ble brukt for å beregne virkelig verdi fratrukket salgsutgifter (for eksempel om virkelig verdi ble beregnet med henvisning til et aktivt marked).
 - g) Dersom gjenvinnbart beløp er lik bruksverdi, diskonteringsrenten(e) som ble brukt i det aktuelle estimatet og eventuelle tidligere estimater på bruksverdien.
- 131 Et foretak skal opplyse om følgende for de samlede tap ved verdifall og de samlede reverseringene av tap ved verdifall innregnet i løpet av perioden, som det ikke er gitt noen informasjon om i samsvar med nr. 130:
- a) De viktigste eiendelsklassene som påvirkes av tap ved verdifall, og de viktigste eiendelsklassene som påvirkes av reverseringer av tap ved verdifall.
 - b) De viktigste hendelsene og omstendighetene som førte til innregning eller reversering av disse tapene ved verdifall.
- 132 Et foretak oppfordres til å opplyse om forutsetningene som ble benyttet ved beregningen av gjenvinnbart beløp for eiendelene (de kontantgenererende enhetene) i løpet av perioden. Imidlertid krever nr. 134 at et foretak opplyser om de estimatene som ble benyttet til å måle det gjenvinnbare beløpet av en kontantgenererende enhet når goodwill eller en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid inkluderes i denne enhetens balanseførte verdi.

- 133 Dersom en andel av goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning i løpet av perioden ikke er fordelt på en kontantgenererende enhet (gruppe av enheter) på rapporteringstidspunktet, skal det, i samsvar med nr. 84, opplyses om beløpet for ikke-fordelt goodwill sammen med grunnene til at dette beløpet ikke er fordelt.

Estimater brukt til å måle gjenvinnbare beløp for kontantgenererende enheter som inneholder goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid

- 134 Et foretak skal gi følgende opplysninger som kreves av bokstav a)–f) for hver enkelt kontantgenererende enhet (gruppe av enheter) der den balanseførte verdien av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid som er fordelt på denne enheten (gruppen av enheter), er betydelig sammenlignet med foretakets samlede balanseførte verdi av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid:
- a) Den balanseførte verdien av goodwill fordelt på enheten (gruppen av enheter).
 - b) Den balanseførte verdien av immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid fordelt på enheten (gruppen av enheter).
 - c) Grunnlaget som gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er beregnet ut fra (dvs. bruksverdi eller virkelig verdi fratrukket salgsutgifter).
 - d) Dersom gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er basert på bruksverdi:
 - i) en beskrivelse av hver av de viktigste forutsetningene som ledelsen har basert sine framskrivninger av kontantstrømmer på for perioden som omfattes av de siste budsjetter/prognoser. De viktigste forutsetningene er de som gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er mest sensitive overfor,
 - ii) en beskrivelse av ledelsens metode for å fastsette verdien(e) knyttet til hver av de viktigste forutsetningene, enten denne verdien (disse verdiene) gjenspeiler tidligere erfaringer eller, dersom dette er hensiktsmessig, er i samsvar med eksterne informasjonskilder, og i motsatt fall, hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer eller eksterne informasjonskilder,
 - iii) perioden som ledelsen har framskrevet kontantstrømmer for, basert på finansielle budsjetter/prognoser godkjent av ledelsen og, når det benyttes en lengre periode enn fem år for en kontantgenererende enhet (gruppe av enheter), en forklaring på hvorfor det er berettiget med en slik lengre periode,
 - iv) vekstraten som benyttes til å ekstrapolere framskrivninger av kontantstrømmer ut over perioden som omfattes av de siste budsjettene/prognosene, samt begrunnelsen for å bruke en vekstrate som overstiger den langsiktige gjennomsnittlige vekstraten for produktene, industriegrenene eller staten(e) der foretaket driver sin virksomhet, eller for markedet som enheten (gruppen av enheter) er beregnet på,
 - v) den (de) diskonteringsrenten(e) som benyttes på framskrivningene av kontantstrømmer.
 - e) Dersom gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er basert på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, hvilken metode som er benyttet til å beregne virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Dersom virkelig verdi fratrukket salgsutgifter ikke beregnes ved hjelp av en observerbar markedspris for enheten (gruppen av enheter), skal det også gis følgende opplysninger:
 - i) en beskrivelse av hver av de viktigste forutsetningene som ledelsen har basert sin fastsettelse av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter på. De viktigste forutsetningene er de som gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er mest sensitive overfor,
 - ii) en beskrivelse av ledelsens metode for å fastsette verdien(e) knyttet til hver av de viktigste forutsetningene, enten denne verdien (disse verdiene) gjenspeiler tidligere erfaringer eller, dersom dette er hensiktsmessig, er i samsvar med eksterne informasjonskilder, og i motsatt fall, hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer eller eksterne informasjonskilder.
 - f) Dersom en endring innenfor et rimelig mulighetsområde av en viktig forutsetning som ledelsen har basert sin fastsettelse av gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) på, ville føre til at balanseført verdi av enheten (gruppen av enheter) overstiger dens gjenvinnbare beløp:
 - i) beløpet som gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) overstiger dens balanseførte verdi med,

- ii) verdien som er henført til den viktigste forutsetningen,
 - iii) beløpet som verdien henført til de viktigste forutsetningene må endres med, etter innarbeiding av eventuelle påfølgende virkninger av denne endringen på de andre variablene som ble benyttet til å måle gjenvinnbart beløp, for at gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) skal være lik dens balanseførte verdi.
- 135 Dersom noen eller alle balanseførte verdier av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid fordeles på flere kontantgenererende enheter (grupper av enheter), og beløpet som fordeles på hver enhet (gruppe av enheter) ikke er betydelig i sammenligning med foretakets samlede balanseførte verdier av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid, skal det opplyses om dette, samt om den samlede balanseførte verdien av goodwill eller immateriell eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid som er fordelt på disse enhetene (gruppene av enheter). Dersom de gjenvinnbare beløpene for noen av disse enhetene (gruppene av enheter) i tillegg er basert på den(de) samme viktigste forutsetningen(e) og den samlede balanseførte verdien av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid fordelt på disse enhetene (gruppene av enheter) er betydelig i sammenligningen med foretakets samlede balanseførte verdi av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid, skal foretaket opplyse om dette, og dessuten om følgende:
- a) Samlet balanseført verdi av goodwill fordelt på disse enhetene (gruppene av enheter).
 - b) Samlet balanseført verdi av immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid fordelt på disse enhetene (gruppene av enheter).
 - c) En beskrivelse av den (de) viktigste forutsetningen(e).
 - d) En beskrivelse av ledelsens metode for å fastsette verdien(e) knyttet til den (de) viktigste forutsetningen(e), enten denne verdien (disse verdiene) gjenspeiler tidligere erfaringer eller, dersom dette er hensiktsmessig, er i samsvar med eksterne informasjonskilder, og, dersom de ikke er det, hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer eller eksterne informasjonskilder.
 - e) Dersom en endring innenfor et rimelig mulighetsområde av den (de) viktigste forutsetningen(e) ville føre til at de samlede balanseførte verdiene av enhetene (gruppene av enheter) overstiger deres samlede gjenvinnbare beløp:
 - i) beløpet som det samlede gjenvinnbare beløpet for enhetene (gruppene av enheter) overstiger deres samlede balanseførte verdi med,
 - ii) verdien(e) som er henført til den (de) viktigste forutsetningen(e),
 - iii) beløpet som verdien(e) knyttet til den (de) viktigste forutsetningen(e) må endres med, etter innarbeiding av eventuelle påfølgende virkninger av endringen på de andre variablene som ble benyttet til å måle gjenvinnbart beløp, for at samlet gjenvinnbart beløp for enhetene (gruppene av enheter) skal være lik deres samlede balanseførte verdier.
- 136 Den nyeste detaljerte beregningen av gjenvinnbart beløp for en kontantgenererende enhet (gruppe av enheter) foretatt i en tidligere periode, kan i samsvar med nr. 24 eller 99, overføres og benyttes i testen for tap ved verdifall for enheten (gruppen av enheter) i inneværende periode, forutsatt at nærmere angitte kriterier er oppfylt. Når dette er tilfellet, gjelder opplysningene for enheten (gruppen av enheter) som innarbeides i de opplysningene som kreves av nr. 134 og 135, også for den overførte beregningen av gjenvinnbart beløp.
- 137 *Illustrative Example* nr. 9 viser hvilke opplysninger som kreves av nr. 134 og 135.

Overgangsbestemmelser og ikrafttredelse

- 138 Dersom et foretak i samsvar med nr. 85 i IFRS 3 velger å anvende IFRS 3 fra et tidligere tidspunkt enn ikrafttredelsestidspunktene fastsatt i nr. 78-84 i IFRS 3, skal foretaket også anvende denne standard fremadrettet fra samme tidspunkt.
- 139 I alle andre tilfeller skal et foretak anvende denne standard:
- a) på goodwill og immaterielle eiendeler anskaffet ved virksomhetssammenslutninger der avtaletidspunktet er 31. mars 2004 eller senere, og
 - b) fremadrettet på alle andre eiendeler for begynnelsen av det første årsregnskapet som begynner 31. mars 2004 eller senere.

- 140 Foretak som nr. 139 kommer til anvendelse på, oppfordres til å anvende kravene i denne standard før ikrafttredelsestidspunktene angitt i nr. 139. Dersom et foretak imidlertid anvender denne standard før de samme ikrafttredelsestidspunktene, skal foretaket også anvende IFRS 3 og IAS 38 (revidert i 2004) fra de samme tidspunktene.

Oppheving av IAS 36 (utgitt i 1998)

- 141 Denne standard erstatter IAS 36: «Verdifall på eiendeler» (utgitt i 1998).

Vedlegg A

BRUK AV NÅVERDITEKNIKKER FOR Å MÅLE BRUKSVERDI

Dette vedlegg er en integrert del av denne standard. Det gir veiledning om bruken av nåverditeknikker ved måling av bruksverdi. Selv om begrepet «eiendel» brukes i veiledningen, gjelder det også for en gruppe av eiendeler som utgjør en kontantgenererende enhet.

Bestanddelene i en nåverdimåling

- A1 Følgende elementer gir til sammen uttrykk for de økonomiske differansene mellom eiendeler:
- a) et estimat på den framtidige kontantstrømmen, eller i mer komplekse tilfeller, serier av framtidige kontantstrømmer som foretaket forventer å motta fra eiendelen,
 - b) forventninger om mulige variasjoner i beløpet eller tidsplanen for disse kontantstrømmene,
 - c) tidsverdien av penger, representert ved gjeldende markedssats for risikofrie renter,
 - d) prisen på å bære usikkerheten som ligger i eiendelen, og
 - e) andre, noen ganger uidentifiserbare, faktorer (for eksempel illikviditet) som deltakerne i markedet vil gjenspeile ved prisingen de framtidige kontantstrømmene som foretaket forventer å motta fra eiendelen.
- A2 Dette vedlegg viser to metoder for beregning av nåverdi, og begge disse kan benyttes til å estimere bruksverdien av en eiendel, avhengig av omstendighetene. I henhold til den «tradisjonelle» metoden er justeringer for faktorene b)–e) som beskrevet i nr. A1, innebygd i diskonteringsrenten. I henhold til metoden for «forventet kontantstrøm» er faktorene b), d) og e) årsak til justeringer når de risikojusterte forventede kontantstrømmene skal beregnes. Uansett hvilken metode et foretak anvender for å vise forventningene om mulige variasjoner i beløpet eller tidsplanen for framtidige kontantstrømmer, skal resultatet være en gjenspeiling av den forventede nåverdien av de framtidige kontantstrømmene, dvs. det veide gjennomsnittet av alle mulige utfall.

Generelle prinsipper

- A3 Teknikkene som benyttes til å estimere framtidige kontantstrømmer og rentesatser, vil variere fra én situasjon til en annen, avhengig av omstendighetene omkring den relevante eiendelen. Følgende generelle prinsipper styrer imidlertid enhver anvendelse av nåverditeknikker ved måling av eiendeler:
- a) Rentesatser som benyttes til å diskontere kontantstrømmer, skal gjenspeile forutsetninger som stemmer overens med dem som ligger i de estimerte kontantstrømmene. Hvis ikke, vil virkningen av noen av forutsetningene bli tatt med to ganger eller oversett. En diskonteringsrente på 12 prosent kan for eksempel anvendes på kontraktsregulerte kontantstrømmer på et utlån. Denne renten gjenspeiler forventninger om framtidige mislighold av lån med særlige kjennetegn. Den samme rentesatsen på 12 prosent skal ikke benyttes til å diskontere forventede kontantstrømmer fordi disse kontantstrømmene allerede gjenspeiler forutsetninger om framtidig mislighold.
 - b) Estimerte kontantstrømmer og diskonteringsrenter skal være uten systematiske skjevheter og uten faktorer som ikke har noen tilknytning til den relevante eiendelen. En overlagt undervurdering av estimerte netto kontantstrømmer for å forbedre den tilsynelatende framtidige lønnsomheten av en eiendel gir for eksempel en systematisk skjevhet ved målingen.
 - c) Estimerte kontantstrømmer eller diskonteringsrenter skal gjenspeile området av mulig utfall heller enn et enkelt, mest sannsynlig beløp, eller et mulig høyeste eller laveste beløp.

Beregning av nåverdi med tradisjonell metode og med metode for forventet kontantstrøm*Tradisjonell metode*

- A4 Ved regnskapsmessig anvendelse av nåverdi har det tradisjonelt vært benyttet et enkelt sett av estimerte kontantstrømmer og en enkelt diskonteringsrente, ofte beskrevet som «rente i samsvar med risiko». Den tradisjonelle metoden forutsetter i virkeligheten at en enkelt konvensjon for diskonteringsrente kan inneholde alle forventningene om framtidige kontantstrømmer og tilhørende risikopremie. Derfor legger den tradisjonelle metoden mest vekt på valg av diskonteringsrenten.
- A5 Under noen omstendigheter, for eksempel der sammenlignbare eiendeler kan observeres i markedet, er en tradisjonell metode relativt enkel å anvende. For eiendeler med kontraktsregulerte kontantstrømmer er metoden i samsvar med den måten som deltakere i markedet beskriver eiendeler på, som «en 12 prosents obligasjon».
- A6 Det kan imidlertid være at den tradisjonelle metoden ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til enkelte komplekse målingsproblemer, for eksempel måling av ikke-finansielle eiendeler der det ikke finnes noe marked for elementet eller sammenlignbare elementer. En grundig søking etter «rente i samsvar med risiko» krever analyse av minst to elementer — en eiendel som eksisterer i markedet og som har en observert rentesats, og eiendelen som blir målt. Den hensiktsmessige diskonteringsrenten for kontantstrømmene som måles, må kunne utledes fra den observerbare rentesatsen i denne andre eiendelen. For å kunne utlede dette må kjennetegnene til den andre eiendelens kontantstrømmer være tilsvarende dem som gjelder for eiendelen som måles. Derfor må den som utfører målingen, gjøre følgende:
- identifisere settet med kontantstrømmer som skal diskonteres,
 - identifisere en annen eiendel i markedet som synes å ha tilsvarende kjennetegn med hensyn til kontantstrømmer,
 - sammenligne settene med kontantstrømmer fra de to elementene for å sikre at de ligner hverandre (er for eksempel begge settene kontraktsregulerte kontantstrømmer, eller er ett av dem en kontraktsregulert kontantstrøm og det andre en estimert kontantstrøm?),
 - vurdere om det er et element i en post som ikke er til stede i den andre (er for eksempel den ene mindre likvid enn den andre?), og
 - vurdere om begge settene av kontantstrømmer med sannsynlighet vil oppføre seg (dvs. variere) på lignende måte under endrede økonomiske forhold.

Metode for forventet kontantstrøm

- A7 Metoden for forventet kontantstrøm er i enkelte situasjoner et mer effektivt måleverktøy enn den tradisjonelle metoden. Ved utviklingen av en måling bruker metoden for forventet kontantstrøm alle forventninger om mulige kontantstrømmer istedenfor en enkelt, mest sannsynlig kontantstrøm. En kontantstrøm kan for eksempel være VE 100, VE 200 eller VE 300 med sannsynligheter på henholdsvis 10 prosent, 60 prosent og 30 prosent. Den forventede kontantstrømmen er VE 220. Metoden for forventet kontantstrøm skiller seg på denne måten fra den tradisjonelle metoden ved at den fokuserer på direkte analyse av de relevante kontantstrømmene og på mer eksplisitte opplysninger om forutsetningene som benyttes i målingen.
- A8 Metoden for forventet kontantstrøm tillater også bruk av nåverditeknikker når tidsplanen for kontantstrømmer er usikker. En kontantstrøm på VE 1 000 kan for eksempel mottas om ett år, to år eller tre år med sannsynligheter på henholdsvis 10 prosent, 60 prosent og 30 prosent. Eksempelen nedenfor viser beregningen av forventet nåverdi i en slik situasjon.

Nåverdi av VE 1 000 om 1 år til 5 %	VE 952,38	
Sannsynlighet	10,00 %	VE 95,24
Nåverdi av VE 1 000 om 2 år til 5,25 %	VE 902,73	
Sannsynlighet	60,00 %	VE 541,64
Nåverdi av VE 1 000 om 3 år til 5,50 %	VE 851,61	
Sannsynlighet	30,00 %	VE 255,48
Forventet nåverdi		VE 892,36

- A9 Den forventede nåverdien på VE 892,36 skiller seg fra den tradisjonelle ideen om et beste estimat på VE 902,73 (med en sannsynlighet på 60 prosent). En beregning av tradisjonell nåverdi som anvendes på dette eksempelet, krever at det tas en avgjørelse om hvilken av de mulige tidsplanene for kontantstrømmer som skal benyttes, og vil dermed ikke gjenspeile sannsynlighetene ved andre tidsplaner. Dette skyldes at diskonteringsrenten i en tradisjonell nåverdiberegning ikke kan gjenspeile usikkerhet med hensyn til tidsplaner.

- A10 Bruken av sannsynligheter er et viktig element i metoden for forventet kontantstrøm. Enkelte spørsmål med hensyn til fordeling av sannsynligheter på svært subjektive estimater kan vise en større grad av presisjon enn den som faktisk foreligger. Korrekt anvendelse av den tradisjonelle metoden (slik den er beskrevet i nr. A6) krever imidlertid de samme estimatene og den samme subjektiviteten uten at den gir den beregningsmessige åpenheten som metoden for forventet kontantstrøm gir.
- A11 Mange estimater utviklet i gjeldende praksis har allerede innarbeidet i seg elementene i forventede kontantstrømmer på en uformell måte. I tillegg står regnskapsførere ofte overfor behovet for å kunne måle en eiendel ved hjelp av begrenset informasjon om sannsynlighetene for mulig kontantstrømmer. En regnskapsfører kan for eksempel stå overfor følgende situasjoner:
- a) Det estimerte beløpet faller et eller annet sted mellom VE 50 og VE 250, men ingen av beløpene innenfor dette området er mer sannsynlig enn et annet beløp. Basert på disse begrensede opplysningene er den estimerte forventede kontantstrømmen $VE\ 150 [(50 + 250)/2]$.
 - b) Det estimerte beløpet faller et eller annet sted mellom VE 50 og VE 250, og det mest sannsynlige beløpet er VE 100. Sannsynlighetene knyttet til hvert enkelt beløp er imidlertid ukjente. Basert på disse begrensede opplysningene er den estimerte forventede kontantstrømmen $VE\ 133,33 [(50 + 100 + 250)/3]$.
 - c) Det estimerte beløpet vil bli VE 50 (10 prosent sannsynlighet), VE 250 (30 prosent sannsynlighet) eller VE 100 (60 prosent sannsynlighet). Basert på disse begrensede opplysningene er den estimerte forventede kontantstrømmen $VE\ 140 [(50 \times 0,10) + (250 \times 0,30) + (100 \times 0,60)]$.
- I hvert enkelt tilfelle vil den estimerte forventede kontantstrømmen sannsynligvis gi et bedre estimat på bruksverdien enn det laveste beløpet, det mest sannsynlige beløpet eller det høyeste beløpet alene.
- A12 Anvendelsen av metoden for forventet kontantstrøm er underlagt en nytte-/kostnadsrestriksjon. I noen tilfeller kan et foretak ha tilgang til omfattende opplysninger og vil kunne utvikle en rekke kontantstrømsscenarier. I andre tilfeller kan det være at et foretak ikke er i stand til å utvikle noe mer enn generell informasjon om kontantstrømmenes variabilitet uten å pådra seg betydelige utgifter. Foretaket må veie utgiftene ved å få tak i tilleggsinformasjon opp mot den ekstra påliteligheten som slik informasjon vil gi til målingen.
- A13 Enkelte hevder at teknikker for forventet kontantstrøm ikke er egnede for å måle en enkelt post eller en post med et begrenset antall mulige utfall. De gir et eksempel med en eiendel med to mulige utfall, en 90 prosent sannsynlighet for at kontantstrømmen vil bli VE 10 og en 10 prosent sannsynlighet for at kontantstrømmen vil bli VE 1 000. De observerer at den forventede kontantstrømmen i eksempelet er VE 109, og kritiserer dette resultatet for ikke å representere noen av beløpene som til slutt vil bli betalt.
- A14 Påstander som den foregående gjenspeiler en underliggende uenighet med hensyn til målingens formål. Dersom formålet er akkumulering av utgifter som vil påløpe, kan det være at forventede kontantstrømmer ikke gir et representativt pålitelig estimat på den forventede utgiften. Denne standard dreier seg imidlertid om å måle en eiendels gjenvinnbare beløp. Det er ikke sannsynlig at det gjenvinnbare beløpet for eiendelen i dette eksempelet vil bli VE 10, selv om det er den mest sannsynlige kontantstrømmen. Dette skyldes at en måling på VE 10 ikke inkorporerer usikkerheten ved kontantstrømmen i målingen av eiendelen. Den usikre kontantstrømmen blir isteden presentert som om den var en sikker kontantstrøm. Ingen rasjonelle foretak ville selge en eiendel med disse kjennetegnene for VE 10.

Diskonteringsrente

- A15 Uansett hvilken metode et foretak benytter for å måle bruksverdien av en eiendel, skal rentesatser som brukes til å diskontere kontantstrømmer, ikke gjenspeile risiko som de estimerte kontantstrømmene allerede er justert for. I så fall vil virkningen av noen av forutsetningene bli tatt med to ganger.
- A16 Når en sats som er spesifikk for eiendelen, ikke er direkte tilgjengelig i markedet, bruker foretaket en sats med tilsvarende trekk for å estimere diskonteringsrenten. Formålet er i størst mulig grad å foreta en markedsvurdering av
- a) pengenes tidsverdi for alle perioder fram til slutten av eiendelens utnyttbare levetid, og
 - b) faktorene b), d) og e) beskrevet i nr. A1, i den grad disse faktorene ikke har medført justeringer når de komme estimerte kontantstrømmene skal beregnes.
- A17 Som utgangspunkt for å gjøre et slikt estimat kan foretaket ta følgende satser i betraktning:
- a) foretakets veide gjennomsnittlige kapitalkostnader beregnet ved bruk av teknikker som «Capital Asset Pricing Model»,
 - b) foretakets marginale lånerente, og
 - c) andre lånerenter i markedet.

- A18 Disse satsene må imidlertid justeres
- a) for å gjenspeile markedets vurdering av de særskilte risikofaktorene knyttet til eiendelens estimerte kontantstrømmer, og
 - b) for å ekskludere risiko som ikke er relevant for eiendelens estimerte kontantstrømmer, eller som de estimerte kontantstrømmene allerede er justert for.
- Det skal tas hensyn til risiko knyttet til stat, valuta og priser.
- A19 Diskonteringsrenten er uavhengig av foretakets kapitalstruktur og måten foretaket finansierte kjøpet av eiendelen, fordi de framtidige kontantstrømmene som forventes å oppstå fra eiendelen, ikke er avhengige av hvordan foretaket har finansiert kjøpet av eiendelen.
- A20 Nr. 55 krever at diskonteringsrenten som benyttes, er en sats før skatt. Når grunnlaget for å estimere diskonteringsrenten er etter skatt, justeres dette grunnlaget for å gjenspeile satsen før skatt.
- A21 Et foretak bruker normalt én enkelt diskonteringsrente ved estimering av en eiendels bruksverdi. Imidlertid bruker foretaket separate diskonteringsrenter for forskjellige framtidige perioder når bruksverdien er sensitiv overfor forskjeller i risiko i forskjellige perioder, eller overfor rentens terminstruktur.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 37***Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å sikre at det anvendes egnede innregningskriterier og målegrunnlag på avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler, og at det gis tilstrekkelige opplysninger om dette i notene til at brukere av regnskapet kan forstå arten av, oppgjørstidspunktet for og beløpet for avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes av alle foretak ved regnskapsføring av avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler, unntatt
 - a) dem som er resultatet av gjensidig uoppfylte kontrakter, unntatt der kontrakten er tapsbringende, og
 - b) [opphevet]
 - c) dem som omfattes av en annen standard.
- 2 Denne standard får ikke anvendelse på finansielle instrumenter (herunder garantier) som omfattes av IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling».
- 3 Gjensidig uoppfylte kontrakter er kontrakter der ingen av partene har utført noen av sine plikter, eller der begge parter delvis og i like stor grad har utført sine plikter. Denne standard skal ikke anvendes på gjensidig uoppfylte kontrakter, med mindre de er tapsbringende.
- 4 [Opphevet]
- 5 Der en annen standard omhandler en særlig type avsetning, betinget forpliktelse eller betinget eiendel, skal et foretak anvende den relevante standard istedenfor denne standard. IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger» omhandler for eksempel et overtakende foretaks behandling av betingede forpliktelser som er overtatt ved en virksomhetssammenslutning. Tilsvarende er visse typer avsetninger også omhandlet i standarder som omhandler
 - a) anleggskontrakter (se IAS 11: «Anleggskontrakter»),
 - b) inntektsskatt (se IAS 12: «Inntektsskatt»),
 - c) leieavtaler (se IAS 17: «Leieavtaler»). Ettersom IAS 17 imidlertid ikke inneholder spesifikke krav til behandling av operasjonelle leieavtaler som er blitt tapsbringende, får denne standard anvendelse på slike tilfeller,
 - d) ytelser til ansatte (se IAS 19: «Ytelser til ansatte»), og
 - e) forsikringskontrakter (se IFRS 4: «Forsikringskontrakter»). Denne standard får imidlertid anvendelse på en forsikringsgivers avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler, unntatt dem som stammer fra forsikringsgiverens kontraktsregulerte plikter og rettigheter i henhold til forsikringskontrakter innenfor virkeområdet for IFRS 4.
- 6 Enkelte beløp som behandles som avsetninger, kan gjelde innregning av driftsinntekter, for eksempel der et foretak stiller garantier mot et vederlag. Denne standard omhandler ikke innregning av driftsinntekter. IAS 18: «Driftsinntekter» identifiserer under hvilke omstendigheter driftsinntekter innregnes, og gir praktisk veiledning for anvendelsen av innregningskriteriene. Denne standard endrer ikke kravene i IAS 18.
- 7 Denne standard definerer avsetninger som forpliktelser med usikkert oppgjørstidspunkt eller beløp. I enkelte stater benyttes begrepet «avsetning» også i sammenheng med poster som avskrivning, verdifall på eiendeler og tapsutsatte utlån, men dette er justeringer av balanseførte verdier av eiendeler, og omhandles ikke i denne standard
- 8 Andre standarder angir om utgifter skal behandles som eiendeler eller som kostnader. Disse spørsmålene omhandles ikke av denne standard. Følgelig verken forbyr eller krever denne standard balanseføring av utgifter som innregnes når en avsetning foretas.
- 9 Denne standard får anvendelse på avsetninger til omstrukturering (herunder avviklet virksomhet). Der en omstrukturering tilfredsstiller definisjonen av en avviklet virksomhet, kan det være at det kreves tilleggsopplysninger i henhold til IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet».

DEFINISJONER

10 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Avsetning» er en forpliktelse med usikkert oppgjørstidspunkt eller beløp.

«Forpliktelse» er en eksisterende plikt for foretaket som oppstår av tidligere hendelser, og oppgjør av disse forventes å føre til en strøm av ressurser ut fra foretaket som omfatter økonomiske fordeler.

«Forpliktende hendelse» er en hendelse som skaper en juridisk eller underforstått plikt som fører til at et foretak ikke har annet realistisk alternativ enn å gjøre opp denneplikten.

«Juridisk plikt» er en plikt som oppstår av

- a) en kontrakt (ved de eksplisitte eller implisitte betingelsene i denne),
- b) lovgivning, eller
- c) annen rettspraksis.

«Underforstått plikt» er en plikt som oppstår av et foretaks handlinger

- a) der foretaket i henhold til et etablert mønster av tidligere praksis, offentliggjorte retningslinjer eller en tilstrekkelig spesifikk uttalelse har tilkjennegitt overfor andre parter at det vil påta seg et visst ansvar, og
- b) som et resultat av at foretaket har skapt en berettiget forventning hos de andre partene om at det vil innfri dette ansvaret.

«Betinget forpliktelse» er

- a) en mulig plikt som oppstår av tidligere hendelser, og hvis eksistens bare vil bli bekreftet ved at det i framtiden inntreffer eller ikke inntreffer én eller flere usikre hendelser som ikke i sin helhet er innenfor foretakets kontroll, eller
- b) en eksisterende plikt som oppstår av tidligere hendelser, men som ikke er innregnet fordi
 - i) det ikke er sannsynlig at en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, vil kreves for å gjøre oppplikten, eller
 - ii) forpliktelsesbeløpet ikke kan måles på en pålitelig måte.

«Betinget eiendel» er en mulig eiendel som oppstår av tidligere hendelser, og hvis eksistens bare vil bli bekreftet ved at det i framtiden inntreffer eller ikke inntreffer én eller flere usikre hendelser som ikke i sin helhet er innenfor foretakets kontroll.

«Tapsbringende kontrakt» er en kontrakt der de uunngåelige utgiftene ved å oppfylle pliktene i henhold til kontrakten overstiger de økonomiske fordelene som forventes å bli mottatt i henhold til samme kontrakt.

«Omstrukturering» er et program som er planlagt og kontrollert av ledelsen, og som i vesentlig grad endrer enten

- a) omfanget av en virksomhet i foretaket, eller
- b) måten denne virksomheten drives på.

Avsetninger og andre forpliktelser

11 Avsetninger kan skilles fra andre forpliktelser som for eksempel leverandørgjeld og påløpte utgifter fordi det er usikkerhet omkring oppgjørstidspunktet eller beløpet for de framtidige utgiftene som kreves for å gjøre opp avsetningen. Derimot er

- a) «leverandørgjeld» forpliktelser til å betale for mottatte eller leverte varer eller tjenester som er fakturert eller formelt avtalt med leverandøren, og
- b) «påløpte utgifter» forpliktelser til å betale for varer eller tjenester som er mottatt eller levert, men som ennå ikke er betalt, fakturert eller formelt avtalt med leverandøren, herunder beløp som ansatte har til gode (for eksempel beløp som gjelder opptjent betalt ferie). Selv om det enkelte ganger er nødvendig å estimere beløpet eller oppgjørstidspunktet for påløpte utgifter, er usikkerheten generelt mye lavere enn for avsetninger.

Påløpte utgifter rapporteres ofte som del av leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser, mens avsetninger rapporteres separat.

Forholdet mellom avsetninger og betingede forpliktelser

- 12 Generelt er alle avsetninger betingede fordi de er usikre med hensyn til oppgjørstidspunkt eller beløp. I denne standard benyttes imidlertid begrepet «betinget» for forpliktelser og eiendeler som ikke blir innregnet fordi deres eksistens bare vil bli bekreftet ved at det i framtiden inntreffer eller ikke inntreffer én eller flere usikre hendelser som ikke i sin helhet er innenfor foretakets kontroll. I tillegg benyttes begrepet «betinget forpliktelse» om forpliktelser som ikke oppfyller innregningskriteriene.
- 13 Denne standard skiller mellom
- a) avsetninger — som innregnes som forpliktelser (forutsatt at det kan foretas et pålitelig estimat) fordi de er eksisterende plikter og det er sannsynlig at det vil kreves en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket for å gjøre opp pliktene, og
 - b) betingede forpliktelser — som ikke innregnes som forpliktelser fordi de enten er
 - i) mulige plikter, ettersom det fortsatt gjenstår å få bekreftet om foretaket har en eksisterende plikt som vil kunne føre til en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, eller
 - ii) eksisterende plikter som ikke oppfyller innregningskriteriene i denne standard (enten fordi det ikke er sannsynlig at det vil kreves en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket for å gjøre opp plikten, eller fordi det ikke kan foretas et tilstrekkelig pålitelig estimat av forpliktelsesbeløpet).

INNREGNING

Avsetninger

- 14 En avsetning skal innregnes når
- a) et foretak har en eksisterende plikt (juridisk eller faktisk) som er resultat av en tidligere hendelse,
 - b) det er sannsynlig at en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, vil kreves for å gjøre opp plikten, og
 - c) det kan foretas et pålitelig estimat av forpliktelsesbeløpet.

Dersom disse vilkårene ikke er oppfylt, skal det ikke innregnes noen avsetning.

Eksisterende plikt

- 15 I noen sjeldne tilfeller er det uklart om det foreligger en eksisterende plikt. I slike tilfeller anses en hendelse i fortiden å føre til en eksisterende plikt dersom, alle tilgjengelige opplysninger tatt i betraktning, det er mer sannsynlig at en eksisterende plikt foreligger på balansedagen enn at den ikke gjør det.
- 16 I nesten alle tilfeller vil det være klart om en tidligere hendelse har ført til en eksisterende plikt. I sjeldne tilfeller, for eksempel i en rettsak, kan det være uklart om visse hendelser har inntruffet eller om disse hendelsene fører til en eksisterende plikt. I et slikt tilfelle avgjør et foretak om en eksisterende plikt foreligger på balansedagen ved at alle tilgjengelige opplysninger tas i betraktning, herunder for eksempel uttalelser fra sakkyndige. Opplysningene som tas i betraktning, omfatter eventuell tilleggsinformasjon om hendelser etter balansedagen. På grunnlag av slik informasjon, og
- a) når det er mer sannsynlig at en eksisterende plikt foreligger på balansedagen enn at den ikke gjør det, innregner foretaket en avsetning (dersom innregningskriteriene er oppfylt), og
 - b) når det er mer sannsynlig at det ikke foreligger noen eksisterende plikt på balansedagen, opplyser foretaket om en betinget forpliktelse, med mindre muligheten for en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, er svært usannsynlig (se nr. 86).

Tidligere hendelse

- 17 En tidligere hendelse som fører til en eksisterende plikt, kalles en forpliktende hendelse. For at en hendelse skal anses som forpliktende, er det nødvendig at foretaket ikke har noe annet realistisk alternativ enn å gjøre opp plikten som hendelsen er årsak til. Dette er bare tilfellet
- a) der oppgjøret av plikten kan fullbyrdes ved dom, eller
 - b) når det gjelder en underforstått plikt, der hendelsen (som kan være en handling foretaket har utført) skaper berettigede forventninger hos andre parter om at foretaket vil innfri plikten.
- 18 Finansregnskap omhandler et foretaks økonomiske stilling ved slutten av rapporteringsperioden, og ikke foretakets mulige stilling i framtiden. Derfor blir det ikke innregnet noen avsetninger for utgifter som må påløpe for å drive framtidig virksomhet. De eneste forpliktelsene som innregnes i balansen til et foretak, er de forpliktelser som foreligger på balansedagen.
- 19 Bare de plikter som oppstår av tidligere hendelser og som eksisterer uavhengig av et foretaks framtidige handlinger (dvs. hvordan foretaket driver sin virksomhet i framtiden), innregnes som avsetninger. Eksempler på slike plikter er sanksjoner eller opprensningsutgifter for rettsstridig miljøskade, der begge deler ville føre til en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket for å gjøre opp plikten, uansett foretakets framtidige handlinger. Likeledes innregner foretaket en avsetning for stengningsutgifter ved en oljeinstallasjon eller et kjernekraftverk i den utstrekning foretaket er forpliktet til å rette opp skade som allerede er skjedd. Omvendt kan et foretak, på grunn av forretningsmessig påtrykk eller krav i lovgivningen, ha til hensikt eller være nødt til å påta seg utgifter for å drive på en spesiell måte i framtiden (for eksempel ved å montere røykfiltre i visse typer fabrikker). Fordi foretaket kan unngå framtidige utgifter gjennom sine framtidige handlinger, for eksempel ved å endre sin driftsmetode, har det ingen eksisterende plikt i forhold til disse framtidige utgiftene, og derfor innregnes det heller ikke noen avsetning.
- 20 En plikt omfatter alltid en annen part, nemlig den som foretaket er forpliktet overfor. Det er imidlertid ikke nødvendig å kjenne identiteten til den part som foretaket er forpliktet overfor — plikten kan for eksempel være overfor allmennheten. Fordi en plikt alltid omfatter en annen part, medfører et ledelses- eller styrevedtak ikke noen underforstått plikt på balansedagen, med mindre vedtaket er meddelt for balansedagen til dem som vil berøres av det, og på en tilstrekkelig spesifikk måte til at det oppstår en berettiget forventning hos disse om at foretaket vil innfri sitt ansvar.
- 21 En hendelse som i seg selv ikke medfører noen umiddelbar plikt, kan medføre en plikt på et senere tidspunkt på grunn av lovendring eller fordi en handling foretaket foretar (for eksempel en tilstrekkelig spesifikk offentliggjøring) fører til en underforstått plikt. Når et foretak for eksempel er årsak til miljøskade, kan det være at det ikke foreligger noen plikt til å utbedre skaden. Det faktum at foretaket er årsak til miljøskaden vil imidlertid bli en forpliktende hendelse når en ny lovbestemmelse krever at eksisterende skade skal utbedres, eller når foretaket offentlig påtar seg ansvaret for utbedringene på en måte som skaper en underforstått plikt.
- 22 Når detaljene om nye lovforslag ennå ikke er ferdigstilte, oppstår en plikt bare når det er så godt som sikkert at loven blir vedtatt som foreslått. I denne standard blir en slik plikt behandlet som en juridisk plikt. Ulikheter i måten lovgivningen foregår på, gjør det umulig å angi en enkelt hendelse som ville gjøre vedtakelsen av en lov så godt som sikker. I mange tilfeller vil det være umulig å være sikker på om en lov vil bli vedtatt før den faktisk vedtas.

Mulig strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket

- 23 For at en forpliktelse skal kvalifisere for innregning, må det ikke bare foreligge en eksisterende plikt, men også en sannsynlighet for en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket for å gjøre opp denne plikten. I denne standard(*) anses en strøm av ressurser eller en annen hendelse som sannsynlig dersom det er mer sannsynlig at hendelsen inntreffer enn at den ikke inntreffer, dvs. sannsynligheten for at hendelsen vil inntreffe er større enn sannsynligheten for at den ikke vil inntreffe. Når det ikke er sannsynlig at det foreligger en eksisterende plikt, opplyser foretaket om en betinget forpliktelse, med mindre muligheten for en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, er svært usannsynlig (se nr. 86).
- 24 Der det foreligger en rekke lignende plikter (for eksempel ved produktgarantier eller lignende kontrakter), blir sannsynligheten for at det vil kreves en strøm ut fra foretaket for å gjøre opp plikten, bestemt av en vurdering av klassen av plikter under ett. Selv om sannsynligheten kan synes å være liten for en strøm ut fra foretaket for én enkel post, kan det godt være sannsynlig at en viss strøm ut fra foretaket vil være nødvendig for å gjøre opp hele klassen av plikter sett under ett. Dersom dette er tilfellet, innregner foretaket en avsetning (dersom de andre innregningskriteriene er oppfylt).

(*) Tolkningen av «sannsynlig» i denne standard som «mer sannsynlig at noe inntreffer enn at det ikke inntreffer» gjelder ikke nødvendigvis for andre standarder.

Pålitelig estimat av plikten

- 25 Bruken av estimater er en viktig del av utarbeidelsen av finansregnskap, og påvirker ikke regnskapenes pålitelighet. Dette gjelder spesielt for avsetninger, som av natur er mer usikre enn de fleste andre elementer i balansen. Bortsett fra i svært sjeldne tilfeller vil et foretak kunne fastsette en sammenhengende rekke av mulige utfall, og foretaket kan derfor foreta et estimat av plikten som er tilstrekkelig pålitelig til at det kan benyttes ved innregning av en avsetning.
- 26 I de svært sjeldne tilfellene der det ikke kan foretas noe pålitelig estimat, foreligger det en forpliktelse som ikke kan innregnes. En slik forpliktelse skal opplyses om som en betinget forpliktelse (se nr. 86).

Betingede forpliktelser

- 27 Et foretak skal ikke innregne en betinget forpliktelse.
- 28 Et foretak skal opplyse om en betinget forpliktelse slik det kreves i henhold til nr. 86, med mindre muligheten for en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, er svært usannsynlig.
- 29 Når et foretak er solidarisk ansvarlig for en plikt, skal den delen av plikten som forventes oppfylt av andre parter, behandles som en betinget forpliktelse. Foretaket innregner en avsetning for den del av plikten som det er sannsynlig at det vil forekomme en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket for, unntatt i de svært sjeldne tilfellene der et pålitelig estimat ikke kan foretas.
- 30 Betingede forpliktelser kan utvikle seg på en måte som i utgangspunktet ikke var forventet. Derfor vurderes de fortløpende for å avgjøre om det er blitt sannsynlig at det vil forekomme en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket. Dersom det blir sannsynlig at det vil kreves en strøm ut fra foretaket av framtidige økonomiske fordeler for en post som tidligere ble behandlet som en betinget forpliktelse, blir en avsetning innregnet i finansregnskap for perioden da endringen med all sannsynlighet vil inntreffe (bortsett fra i de svært sjeldne tilfellene der et pålitelig estimat ikke kan foretas).

Betingede eiendeler

- 31 Et foretak skal ikke innregne en betinget eiendel.
- 32 Betingede eiendeler oppstår normalt som følge av ikke-planlagte eller andre uventede hendelser som fører til en mulig strøm av økonomiske fordeler til foretaket. Et eksempel på dette er et krav som et foretak forfølger gjennom en rettslig prosess der utfallet er usikkert.
- 33 Betingede eiendeler innregnes ikke i finansregnskapet, ettersom dette kan føre til at det innregnes inntekt som kanskje aldri blir realisert. Når realisasjonen av inntekt er så godt som sikker, er den relaterte eiendelen ikke lenger en betinget eiendel, og den skal dermed innregnes.
- 34 Det skal opplyses om en betinget eiendel i henhold til nr. 89 når en strøm av økonomiske fordeler til foretaket er sannsynlig.
- 35 Betingede eiendeler vurderes fortløpende for å sikre at utviklingen av dem gjenspeiles på riktig måte i finansregnskapet. Dersom det er blitt så godt som sikkert at det vil oppstå en strøm av økonomiske fordeler til foretaket, innregnes eiendelen og den tilknyttede inntekten i finansregnskapet for den regnskapsperiode da endringen inntreffer. Dersom en strøm av økonomiske fordeler til foretaket er sannsynlig, skal foretaket opplyse om den betingede eiendelen (se nr. 89).

MÅLING**Beste estimat**

- 36 Det beløp som innregnes som avsetning, skal være beste estimat av de utgifter som kreves for å gjøre opp den eksisterende plikten på balansedagen.
- 37 Beste estimat av de utgifter som kreves for å gjøre opp den eksisterende plikten, er det beløp et foretak ut fra en rasjonell betraktning ville måtte betale for å gjøre opp plikten på balansedagen, eller for å overdra den til tredjemann på samme tidspunkt. Det vil ofte være umulig eller uoverkommelig kostbart å gjøre opp eller overdra en plikt på balansedagen. Estimatet på det beløp som et foretak ut fra en rasjonell betraktning ville måtte betale for å gjøre opp eller overdra plikten, gir imidlertid det beste estimatet på de utgifter som vil kreves for å gjøre opp den eksisterende plikten på balansedagen.
- 38 Estimaten av utfallet og den finansielle virkningen fastsettes ved at ledelsen i foretaket utøver skjønn, supplert med erfaring fra lignende transaksjoner og i noen tilfeller med rapporter fra uavhengige sakkyndige. Opplysningene som tas i betraktning, omfatter eventuell tilleggsinformasjon om hendelser etter balansedagen.

- 39 Usikkerheter omkring det beløp som skal innregnes som avsetning, behandles på ulike måter, avhengig av omstendighetene. Når avsetningen som måles, omfatter en stor mengde elementer, estimeres plikten ved at alle mulige utfall vektet med deres tilhørende sannsynlighet. Denne statistiske estimeringsmetoden kalles en «forventningsverdi». Avsetningen vil derfor bli forskjellig, avhengig av om sannsynligheten for et tap av et gitt beløp er for eksempel 60 prosent eller 90 prosent. Der det er en sammenhengende rekke av mulige utfall, og hvert punkt i denne rekken er like sannsynlig som noe annet, benyttes midtpunktet i rekken.

Eksempel

Et foretak selger varer med en garanti som dekker kundens utgifter til reparasjoner av produksjonsfeil som framkommer innenfor de første seks måneder etter kjøpet. Dersom mindre feil ble oppdaget i alle de solgte produktene, ville resultatet være reparasjonsutgifter på 1 million. Dersom større feil ble oppdaget i alle de solgte produktene, ville resultatet være reparasjonsutgifter på 4 millioner. Foretakets tidligere erfaring samt framtidige forventninger indikerer at i kommende år vil 75 prosent av de solgte varene være uten feil, 20 prosent av de solgte varene vil ha mindre feil og 5 prosent av de solgte varene vil ha større feil. I samsvar med nr. 24 vurderer et foretak sannsynligheten for en strøm ut av foretaket for garantiløftene som en helhet.

Forventningsverdien av reparasjonsutgiftene er:

$$(75 \% \text{ av null}) + (20 \% \text{ av } 1 \text{ million}) + (5 \% \text{ av } 4 \text{ millioner}) = 400\,000$$

- 40 Der det er én enkelt plikt som måles, kan det mest sannsynlige utfallet være det beste estimatet på forpliktelsen. Men til og med i slike tilfeller skal foretaket ta andre mulige utfall i betraktning. Der andre mulige utfall for det meste enten er høyere eller lavere enn det mest sannsynlige utfallet, vil beste estimat være henholdsvis et høyere eller lavere beløp. Dersom et foretak for eksempel må rette opp en alvorlig feil i et større fabrikkbygg som det har bygd for en kunde, kan det enkelte mest sannsynlige utfallet være at reparasjonen lykkes ved første forsøk med en utgift på 1 000, men at det foretas en avsetning for et større beløp dersom det er en betydelig risiko for at ytterligere reparasjonsforsøk vil bli nødvendig.
- 41 Avsetningen måles før skatt, ettersom de skattemessige virkningene av og endringer i avsetningen behandles i henhold til IAS 12.

Risiko og usikkerhet

- 42 Den risiko og usikkerhet som nødvendigvis omgir mange hendelser og omstendigheter, skal tas i betraktning for å komme fram til beste estimat av en avsetning.
- 43 Risiko uttrykker variabiliteten i utfall. En risikjustering kan øke beløpet som en forpliktelse måles til. Det er nødvendig med en viss varsomhet når det skal foretas vurderinger under usikre forhold, slik at inntekt eller eiendeler ikke blir overvurdert og kostnader eller forpliktelser ikke blir undervurdert. Usikkerheter rettferdiggjør imidlertid ikke at det foretas for store avsetninger eller at det bevisst fastsettes for høye forpliktelser. Dersom de forventede utgiftene ved et særlig negativt utfall for eksempel estimeres på et forsiktig grunnlag, behandles ikke dette utfallet deretter bevisst som mer sannsynlig enn det som faktisk er tilfellet. Det er nødvendig med en viss forsiktighet for å unngå å duplisere justeringer for risiko og usikkerhet med en påfølgende overvurdering av en avsetning.
- 44 Opplysninger om usikkerhet omkring utgiftenes størrelse skal gis i henhold til nr. 85 b).

Nåverdi

- 45 Når virkningen av tidsverdien av penger er vesentlig, skal størrelsen på en avsetning være nåverdien av de utgiftene som forventes å bli nødvendige for å gjøre opp plikten.
- 46 På grunn av pengers tidsverdi er avsetninger som gjelder utlegg av kontanter som oppstår kort tid etter balansedagen, mer tapsbringende enn avsetninger der utlegg av kontanter av samme omfang oppstår på et senere tidspunkt. Avsetninger blir derfor diskontert i de tilfeller der virkningen er vesentlig.
- 47 Diskonteringsrenten(e) skal være renten(e) før skatt som gjenspeiler gjeldende markedsvurderinger av pengers tidsverdi og forpliktelsens særlige risiko. Diskonteringsrenten(e) skal ikke gjenspeile risikoer som er justert ved estimater på framtidige kontantstrømmer.

Framtidige hendelser

- 48 Framtidige hendelser som kan påvirke det beløpet som vil være nødvendig for å gjøre opp en plikt, skal gjenspeiles i avsetningsbeløpet der det er godtgjort på en tilstrekkelig objektiv måte at hendelsene vil inntreffe.
- 49 Forventede framtidige hendelser kan være særlig viktige ved måling av avsetninger. Et foretak kan for eksempel mene at utgiften ved å rense opp på en tomt ved slutten av dens levetid, vil bli redusert av framtidige endringer i teknologi. Beløpet som innregnes, gjenspeiler en rimelig forventning hos teknisk kvalifiserte, objektive sakkyndige, og tar hensyn til all tilgjengelig informasjon når det gjelder teknologi som vil være tilgjengelig når opprensingen skal skje. Det er derfor hensiktsmessig å inkludere for eksempel forventede utgiftsreduksjoner i forbindelse med økende erfaring i anvendelsen av eksisterende teknologi, eller forventede utgifter ved å anvende eksisterende teknologi på en større eller mer kompleks opprensningsoperasjon enn det som har vært utført tidligere. Et foretak kan imidlertid ikke forvente at det blir utviklet en fullstendig ny renseteknologi, med mindre dette støttes av tilstrekkelig objektiv informasjon.
- 50 Virkningen av eventuell ny lovgivning tas i betraktning ved måling av en eksisterende plikt når det foreligger tilstrekkelig objektiv informasjon om at det er så godt som sikkert at lovgivningen vedtas. De ulike omstendighetene som oppstår i praksis, gjør det umulig å angi en enkelthendelse som i ethvert tilfelle vil utgjøre tilstrekkelig objektiv informasjon. Det vil kreves informasjon både om hva lovgivningen vil kreve og om det er så godt som sikkert at den blir vedtatt og gjennomført til rett tid. I mange tilfeller vil det ikke forefinnes tilstrekkelig objektiv informasjon før den nye lovgivningen faktisk er vedtatt.

Forventet avhending av eiendeler

- 51 Gevinster ved forventet avhending av eiendeler skal ikke tas i betraktning ved måling av en avsetning.
- 52 Gevinster ved forventet avhending av eiendeler tas ikke i betraktning ved måling av en avsetning, selv om den forventede avhendingen er nært knyttet til hendelsen som er årsak til avsetningen. Et foretak skal isteden innregne gevinster ved forventet avhending av eiendeler på det tidspunktet som angis av den standard som omhandler de aktuelle eiendelene.

REFUSJONER

- 53 Når noen eller alle utgifter som er nødvendige for å gjøre opp en avsetning, forventes refundert av en annen part, skal refusjonen innregnes når, og bare når, det er så godt som sikkert at refusjonen vil bli mottatt dersom foretaket gjør opp plikten. Refusjonen skal behandles som separat eiendel. Beløpet som innregnes for refusjonen, skal ikke overstige beløpet for avsetningen.
- 54 I resultatregnskapet kan kostnaden knyttet til en avsetning presenteres netto etter innregning av en refusjon.
- 55 Enkelte ganger kan et foretak regne med at en annen part dekker noen av eller alle de utgifter som er nødvendige for å gjøre opp en avsetning (for eksempel ved forsikringskontrakter, klausuler om skadeerstatning eller leverandørgarantier). Den annen part kan enten refundere foretaket for beløp som foretaket har betalt, eller betale beløpene direkte.
- 56 I de fleste tilfeller vil foretaket fortsatt være ansvarlig for hele det aktuelle beløpet, slik at foretaket kan komme til å måtte gjøre opp med fullt beløp dersom tredjemann av en eller annen grunn ikke betaler. I dette tilfellet innregnes en avsetning med forpliktelsens fulle beløp, og en separat eiendel innregnes for den forventede refusjonen når det er så godt som sikkert at refusjonen blir mottatt dersom foretaket gjør opp forpliktelsen.
- 57 I noen tilfeller vil foretaket ikke være ansvarlig for de aktuelle utgiftene dersom tredjemann ikke betaler. I et slikt tilfelle har foretaket ikke noen forpliktelse for disse utgiftene, og de omfattes ikke av avsetningen.
- 58 Som det framgår av nr. 29 utgjør en plikt som et foretak er solidarisk ansvarlig for, en betinget forpliktelse i den grad det forventes at plikten vil bli gjort opp av de andre partene.

ENDRINGER I AVSETNINGER

- 59 Avsetninger skal gjennomgås på hver balansedag og justeres for å gjenspeile gjeldende beste estimat. Dersom det ikke lenger er sannsynlig at det for å gjøre opp plikten blir nødvendig med en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, skal avsetningen reverseres.
- 60 Når diskontering benyttes, øker den balanseførte verdien av en avsetning i hver periode for å gjenspeile tidsforløpet. Denne økningen innregnes som lånekostnad.

BRUK AV AVSETNINGER

- 61 En avsetning skal bare benyttes for utgifter som avsetningen opprinnelig ble innregnet for.
- 62 Bare utgifter knyttet til den opprinnelige avsetningen, føres mot denne. Ved å føre utgifter mot en avsetning som opprinnelig ble innregnet for et annet formål, tilsløres innvirkningen av to ulike hendelser.

ANVENDELSE AV REGLENE FOR INNREGNING OG MÅLING**Framtidige driftstap**

- 63 Avsetninger skal ikke innregnes for framtidige driftstap.
- 64 Framtidige driftstap oppfyller ikke definisjonen av en forpliktelse i nr. 10 og de generelle innregningskriteriene for avsetninger i nr. 14.
- 65 En forventning om framtidige driftstap er en indikasjon på at det kan foreligge et verdifall for visse eiendeler tilknyttet driften. Et foretak tester disse eiendelene for verdifall i henhold til IAS 36: «Verdifall på eiendeler».

Tapsbringende kontrakter

- 66 Dersom et foretak har en tapsbringende kontrakt, skal den eksisterende plikten i henhold til kontrakten innregnes og måles som avsetning.
- 67 Mange kontrakter (for eksempel enkelte rutinemessige innkjøpsordrer) kan kanselleres uten at det utbetales noen form for kompensasjon til den annen part, og det foreligger derfor ingen plikt. Andre kontrakter fastsetter både rettigheter og plikter for hver av kontraktspartene. Der hendelser gjør en slik kontrakt tapsbringende, faller kontrakten innenfor denne standards virkeområde, og det foreligger en forpliktelse som så skal innregnes. Gjensidig uoppfylte kontrakter som ikke er tapsbringende, faller utenfor denne standards virkeområde.
- 68 I denne standard defineres en tapsbringende kontrakt som en kontrakt der de uunngåelige utgiftene ved å oppfylle pliktene i henhold til kontrakten, overstiger de økonomiske fordelene som forventes mottatt i henhold til samme kontrakt. De uunngåelige utgiftene i henhold til en kontrakt gjenspeiler minste netto utgift for å kunne tre ut av kontrakten, som er det laveste beløpet av enten utgiftene ved å oppfylle den, samt eventuelle kompensasjoner eller sanksjoner som oppstår dersom kontrakten ikke blir oppfylt.
- 69 Før en separat avsetning for en tapsbringende kontrakt fastsettes, innregner et foretak eventuelle tap ved verdifall som har skjedd for eiendeler knyttet til den aktuelle kontrakten (se IAS 36).

Omstrukturering

- 70 Følgende er eksempler på hendelser som faller inn under definisjonen av omstrukturering:
- a) salg eller avvikling av en virksomhet,
 - b) stengning av virksomheter i en stat eller en region, eller flytting av aktiviteter fra én stat eller én region til en annen,
 - c) endringer i ledelsesstruktur, for eksempel ved at et ledelsessjikt fjernes, og
 - d) grunnleggende omorganiseringer som har en vesentlig innvirkning på arten av og fokuset for foretakets drift.
- 71 En avsetning for omstrukturingsutgifter innregnes bare når de generelle innregningskriteriene for avsetninger i nr. 14 er oppfylt. Nr. 72–83 fastsetter hvordan de generelle innregningskriteriene anvendes på omstruktureringer.
- 72 En underforstått plikt til omstrukturering oppstår bare når et foretak
- a) har en detaljert formell plan for omstruktureringen som minst identifiserer
 - i) hvilken virksomhet eller del av virksomhet det gjelder,
 - ii) de viktigste driftssteder som berøres,

- iii) plasseringen av, funksjonen til og det omtrentlige antallet ansatte som vil få kompensasjon for å avslutte sine tjenester,
 - iv) utgifter som foretaket vil pådra seg, og
 - v) når planen skal gjennomføres, og
- b) har skapt en berettiget forventning hos dem som berøres av omstruktureringen om at omstruktureringen skal utføres, ved å begynne å gjennomføre planen eller ved å kunngjøre hovedtrekkene i omstruktureringen for dem som berøres av den.
- 73 Det at et foretak faktisk har begynt å gjennomføre en omstrukturingsplan, vil for eksempel vises ved at foretaket demonterer anlegg eller selger eiendeler, eller ved en offentlig kunngjøring om hovedtrekkene ved planen. En offentlig kunngjøring om en detaljert omstrukturingsplan utgjør en underforstått plikt til å omstrukturere bare dersom den gjøres på en slik måte og i tilstrekkelig detalj (dvs. framlegging av hovedtrekkene ved planen) til at det oppstår berettigede forventninger hos andre parter så som kunder, leverandører og ansatte (eller deres representanter) om at foretaket vil gjennomføre omstruktureringen.
- 74 For at en plan skal være tilstrekkelig til at det oppstår en underforstått plikt når den kunngjøres for dem som berøres av planen, må gjennomføringen av planen være planlagt å begynne så snart som mulig og planen må være fullført innenfor en tidsramme som gjør at betydelige endringer av planen ikke er sannsynlig. Dersom omstruktureringen forventes å bli forsinket eller ta urimelig lang tid, er det usannsynlig at planen vil føre til en berettiget forventning hos andre om at foretaket nå har bestemt seg for å omstrukturere, fordi tidsrammen gjør det mulig for foretaket å endre sine planer.
- 75 Et ledelses- eller styrevedtak om omstrukturering som fattes før balansedagen, fører ikke til noen underforstått plikt på balansedagen, med mindre foretaket forut for balansedagen har
- a) begynt å gjennomføre omstrukturingsplanen, eller
 - b) kunngjort hovedtrekkene ved omstrukturingsplanen overfor dem som vil bli berørt av den på en tilstrekkelig spesifikk måte til at det oppstår en berettiget forventning hos disse om at foretaket vil gjennomføre omstruktureringen.
- Dersom et foretak begynner å gjennomføre en omstrukturingsplan, eller først etter balansedagen kunngjør hovedtrekkene ved planen for dem som berøres av den, kreves det opplysninger i henhold til IAS 10: «Hendelser etter balansedagen», dersom omstruktureringen er vesentlig og vil kunne påvirke de økonomiske beslutningene som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet.
- 76 Selv om en underforstått plikt ikke utelukkende skapes av et vedtak fra ledelsens side, kan en slik plikt være resultat av andre tidligere hendelser i tillegg til et slikt vedtak. For eksempel kan forhandlinger med de ansattes representanter om sluttvederlag, eller med kjøpere om salg av en virksomhet, være sluttført, men med forbehold for styrets godkjenning. Når slik godkjenning er gitt og kunngjort for de andre partene, har foretaket en underforstått plikt til å omstrukturere dersom vilkårene i nr. 72 er oppfylt.
- 77 I enkelte stater er den endelige myndigheten tillagt et styre der medlemmene omfatter representanter for andre interesser enn ledelsens (for eksempel de ansattes), eller varsel til slike representanter kan være nødvendig før styrevedtaket kan fattes. Fordi et vedtak fattet av et slikt styre innebærer kunngjøring til disse representantene, kan det føre til en underforstått plikt til omstrukturering.
- 78 Det oppstår ikke noen plikt med hensyn til salg av en virksomhet før foretaket har bundet seg til å selge, dvs. at det foreligger en bindende salgsavtale.
- 79 Selv når et foretak har tatt en beslutning om å selge en virksomhet og offentlig kunngjort denne beslutningen, kan foretaket ikke være bundet til å selge før en kjøper er funnet og det foreligger en bindende salgsavtale. Inntil det foreligger en bindende salgsavtale, vil foretaket kunne ombestemme seg og vil faktisk måtte foreta seg noe annet dersom det ikke kan finnes noen kjøper på vilkår som kan godtas av foretaket. Når salg av en virksomhet er planlagt som en del av en omstrukturering, blir virksomhetens eiendeler gjennomgått for verdifall i henhold til IAS 36. Når et salg bare er en del av en omstrukturering, kan en underforstått plikt oppstå for de andre partene i omstruktureringen før en bindende salgsavtale foreligger.
- 80 En omstrukturingsavsetning skal bare omfatte de direkte utgiftene som oppstår av omstruktureringen, dvs. utgifter som er både
- a) en nødvendig følge av omstruktureringen, og
 - b) ikke knyttet til foretakets løpende virksomhet.

- 81 En omstrukturingsavsetning omfatter ikke utgifter så som
- a) ny opplæring og omplassering av personale som blir værende i foretaket,
 - b) markedsføring, eller
 - c) investering i nye systemer og distribusjonsnett.
- Disse utgiftene gjelder framtidig drift av virksomheten, og er ikke forpliktelser for omstrukturering på balansedagen. Slike utgifter innregnes på samme grunnlag som om de oppstod uavhengig av en omstrukturering.
- 82 Identifiserbare framtidige driftstap fram til datoen for en omstrukturering inkluderes ikke i en avsetning, med mindre de er tilknyttet en tapsbringende kontrakt som definert i nr. 10.
- 83 Som fastsatt i nr. 51 tas gevinster ved forventet avhending av eiendeler ikke i betraktning ved måling av en omstrukturingsavsetning, selv om salget av eiendeler er planlagt som en del av omstruktureringen.

OPPLYSNINGER

- 84 For hver klasse av avsetninger skal et foretak opplyse om
- a) balanseført verdi ved periodens begynnelse og slutt,
 - b) ekstra avsetninger foretatt i perioden, herunder økninger i eksisterende avsetninger,
 - c) beløp som er benyttet (dvs. som har påløpt og er regnskapsført mot avsetningen) i løpet av perioden,
 - d) ubenyttede beløp som er reversert i løpet av perioden, og
 - e) økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten.
- Sammenligningsinformasjon kreves ikke.
- 85 For hver klasse av avsetninger skal et foretak gi følgende opplysninger:
- a) en kort beskrivelse av pliktens art og forventet oppgjørstidspunkt for en eventuell strøm av økonomiske fordeler ut av foretaket,
 - b) en indikasjon på usikkerhetsmomenter omkring beløpet eller for oppgjørstidspunktet for slike strømmer ut av foretaket. Der det er nødvendig for å kunne legge fram fullgod informasjon, skal et foretak opplyse om de viktigste forutsetningene som er gjort om framtidige hendelser, slik det er fastsatt i nr. 48, og
 - c) beløpet for en eventuell forventet refusjon, med angivelse av beløpet for alle eiendeler som er innregnet for den forventede refusjonen.
- 86 Med mindre det er svært usannsynlig at oppgjør med en utgående strøm av ressurser vil finne sted, skal et foretak for hver klasse av betingede forpliktelser på balansedagen gi en kort beskrivelse av den betingede forpliktelsens art, samt der det er praktisk mulig, angi
- a) et estimat av forpliktelsens økonomiske virkning, målt i henhold til nr. 36–52,
 - b) en indikasjon på usikkerhetsmomenter som gjelder beløpet eller oppgjørstidspunktet for eventuelle strømmer ut av foretaket, og
 - c) muligheten for eventuell refusjon.
- 87 Ved fastsettelsen av hvilke avsetninger eller betingede forpliktelser som kan slås sammen og utgjøre en klasse, må det vurderes om de enkelte postenes art er tilstrekkelig like til at en samlet beskrivelse av dem oppfyller kravene i nr. 85 a) og b) og nr. 86 a) og b). Det kan således være hensiktsmessig å behandle avsetningsbeløp med tilknytning til garantier for ulike produkter som én enkelt klasse, mens det ikke vil være hensiktsmessig å behandle beløp med tilknytning til normale garantier og beløp som det pågår rettssaker om, som én enkelt klasse.
- 88 Der en avsetning og en betinget forpliktelse oppstår av samme sett av omstendigheter, skal et foretak gi de opplysninger som kreves i henhold til nr. 84–86 på en slik måte at de viser forbindelsen mellom avsetningen og den betingede forpliktelsen.

- 89 Der en strøm av økonomiske fordeler til foretaket er sannsynlig, skal et foretak gi en kort beskrivelse av arten av de betingede eiendelene på balansedagen, og der det er praktisk mulig, et estimat av deres økonomiske virkning, målt ved hjelp av de prinsipper som er fastsatt for avsetninger i nr. 36–52.
- 90 Det er viktig at opplysninger om betingede eiendeler unngår å gi villedende indikasjoner om sannsynligheten for at det oppstår inntekter.
- 91 I tilfeller der informasjon som kreves i henhold til nr. 86 og 89 ikke gis fordi det ikke er praktisk mulig, skal det opplyses om dette.
- 92 I svært sjeldne tilfeller kan opplysninger om en del av eller all den informasjon som kreves i henhold til nr. 84–89 i vesentlig grad forventes å påvirke foretakets stilling i en tvist med en annen part om grunnlaget for avsetningen, den betingede forpliktelsen eller den betingede eiendelen. I slike tilfeller er det ikke nødvendig at et foretak utgir slike opplysninger, men det skal gis generelle opplysninger om tvistens art, sammen med det faktum at, samt grunnen til, at disse opplysningene ikke er gitt.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 93 Virkningene av å anvende denne standard fra dens ikrafttredelsestidspunkt (eller tidligere) skal rapporteres som en justering av åpningssaldoen for opptjent egenkapital for perioden da standarden anvendes første gang. Foretak oppfordres til, men avkreves ikke, å justere åpningssaldoen for opptjent egenkapital for den tidligste perioden som presenteres, og å omarbeide sammenligningsinformasjon. Dersom sammenligningsinformasjon ikke omarbeides, skal det opplyses om dette.
- 94 [Opphevet]

IKRAFTTREDELSE

- 95 Denne standard trer i kraft for årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. juli 1999 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. juli 1999, skal foretaket opplyse om dette.
- 96 [Opphevet]

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 38***Immaterielle eiendeler*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling av immaterielle eiendeler som ikke omhandles spesielt i en annen standard. Denne standard krever at et foretak innregner en immateriell eiendel dersom, og bare dersom, visse kriterier er oppfylt. Denne standard angir hvordan den balanseførte verdien av immaterielle eiendeler skal måles, og krever dessuten at det gis visse opplysninger om immaterielle eiendeler.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av immaterielle eiendeler, unntatt
- a) immaterielle eiendeler som hører inn under virkeområdet for en annen standard,
 - b) finansielle eiendeler som definert i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»,
 - c) innregning og måling av lete- og evalueringseiendeler (se IFRS 6: «Leting etter og evaluering av mineralressurser»), og
 - d) utgifter til utvikling og utvinning av mineraler, olje, naturgass og lignende ikke-fornybare ressurser.
- 3 Dersom en annen standard fastsetter hvordan en bestemt type immateriell eiendel skal regnskapsføres, skal et foretak anvende den relevante standarden istedenfor denne standard. Denne standard får for eksempel ikke anvendelse på følgende:
- a) Immaterielle eiendeler som holdes av et foretak for salg som del av foretakets ordinære virksomhet (se IAS 2: «Beholdninger» og IAS 11: «Anleggskontrakter»).
 - b) Eiendeler ved utsatt skatt (se IAS 12: «Inntektsskatt»).
 - c) Leieavtaler som hører inn under virkeområdet for IAS 17: «Leieavtaler».
 - d) Eiendeler som oppstår som følge av ytelser til ansatte (se IAS 19: «Ytelser til ansatte»).
 - e) Finansielle eiendeler som definert i IAS 32. Innregning og måling av enkelte finansielle eiendeler omhandles av IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» og IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet».
 - f) Goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»).
 - g) Periodiserte anskaffelsesutgifter, samt immaterielle eiendeler, som oppstår av en forsikringsgivers kontraktsregulerte rettigheter i henhold til forsikringskontrakter innenfor virkeområdet for IFRS 4: «Forsikringskontrakter». IFRS 4 fastsetter særlig opplysningskrav for slike periodiserte anskaffelsesutgifter, men ikke for tilsvarende immaterielle eiendeler. Derfor kommer opplysningskravene i denne standard til anvendelse for slike immaterielle eiendeler.
 - h) Immaterielle anleggsmidler klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet».
- 4 Enkelte immaterielle eiendeler kan omfattes av eller ha fysisk substans, for eksempel en kompaktplate (CD) (når det gjelder dataprogramvare), juridisk dokumentasjon (når det gjelder en lisens eller et patent) eller film. Når det skal avgjøres hvorvidt en eiendel som inneholder både immaterielle og materielle elementer, skal behandles i henhold til IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» eller som immateriell eiendel i henhold til denne standard, må et foretak utøve skjønn med hensyn til hvilket element som må anses som mest betydningsfullt. Dataprogramvare for et datamaskinkontrollert maskinverktøy som ikke kan benyttes uten denne spesielle programvaren, er for eksempel en integrert del av maskinvaren som den er tilknyttet, og behandles derfor som eiendom, anlegg og utstyr. Det samme gjelder for operativsystemet til en datamaskin. I tilfeller der programvaren ikke er en integrert del av den tilknyttede maskinvaren, behandles programvare som en immateriell eiendel.
- 5 Denne standard får blant annet anvendelse på utgifter til annonsering, opplæring og oppstart samt forsknings- og utviklingsaktiviteter. Forsknings- og utviklingsaktiviteter er rettet mot utvikling av kunnskap. Selv om slik virksomhet kan føre til en eiendel med fysisk substans (for eksempel en prototyp), er den fysiske bestanddelen av eiendelen derfor sekundært i forhold til den immaterielle bestanddelen, dvs. den kunnskap som ligger i eiendelen.

- 6 Når det gjelder en finansiell leieavtale, kan den underliggende eiendelen være enten materiell eller immateriell. Etter førstegangsinnregning regnskapsfører en leietaker en immateriell eiendel som holdes i henhold til en finansiell leieavtale, i samsvar med denne standard. Rettigheter i henhold til lisensavtaler for enheter som kinofilmer, videoopptak, skuespill, manuskripter, patenter og opphavsretter, faller utenfor virkeområdet for IAS 17 og innenfor virkeområdet for denne standard.
- 7 Avgrensning av en standards virkeområde kan forekomme dersom aktiviteter eller transaksjoner er så spesialiserte at de fører til regnskapsmessige spørsmål som det kan være nødvendig å behandle på en helt annen måte. Slike spørsmål oppstår ved regnskapsføring av utgifter til utvinning av eller utvikling og raffinering av olje, naturgass og mineralforekomster i utvinningsindustrien, og når det gjelder forsikringskontrakter. Denne standard får derfor ikke anvendelse på utgifter ved slike aktiviteter og kontrakter. Denne standard får imidlertid anvendelse på andre immaterielle eiendeler (for eksempel programvare) som benyttes i og for andre utgifter (for eksempel oppstartsutgifter) som påløper i utvinningsindustrien eller hos forsikringsgivere.

DEFINISJONER

- 8 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Et «aktivt marked» er et marked der samtlige av følgende vilkår foreligger

- a) enhetene som omsettes i markedet, er ensartede,
- b) villige kjøpere og selgere kan vanligvis finnes til enhver tid, og
- c) prisene er tilgjengelige for allmennheten.

«Avtaletidspunkt» for en virksomhetssammenslutning er det tidspunktet da det oppnås en faktisk avtale mellom partene som slutter seg sammen, og, når det gjelder børsnoterte foretak, dette kunngjøres offentlig. Når det gjelder en fiendtlig overtakelse, er det tidligste tidspunktet for når det oppnås en faktisk avtale mellom partene som slutter seg sammen, på tidspunktet da et tilstrekkelig antall av det overtatte foretakets eiere har akseptert overtakerens tilbud til at overtakeren kan oppnå kontroll over det overtatte foretaket.

«Avskrivning» er systematisk fordeling av en immateriell eiendels avskrivbare beløp over eiendelens utnyttbare levetid.

En «eiendel» er en ressurs

- a) som kontrolleres av et foretak som et resultat av tidligere hendelser, og
- b) som framtidige økonomiske fordeler forventes å tilflyte foretaket fra.

«Balansført verdi» er det beløp som en eiendel er innregnet med i balansen etter fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.

«Anskaffelseskost» er det beløp i kontanter eller i kontantekvivalenter som er betalt, eller den virkelige verdien av et annet vederlag som er avgitt for å anskaffe en eiendel på tidspunktet for anskaffelse eller tilvirkning, eller, der det er hensiktsmessig, det beløpet som henføres til denne eiendelen når den innregnes for første gang i samsvar med de særlige kravene i andre IFRS-er, for eksempel IFRS 2: «Aksjebasert betaling».

«Avskrivbart beløp» er eiendelens anskaffelseskost, eller et annet beløp som tilsvarer anskaffelseskost, fratrukket eiendelens restverdi.

«Utvikling» er anvendelse av forskningsfunn eller annen kunnskap på en plan eller et design for produksjon av nye eller vesentlig forbedrede materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester for kommersiell produksjon eller bruk kommer i gang.

«Foretaksspesifikk verdi» er nåverdi av framtidige kontantstrømmer som et foretak forventer at skal oppstå i forbindelse med fortsatt bruk av en eiendel og ved avhending av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid, eller som forventes å påløpe når en forpliktelse skal gjøres opp.

«Virkelig verdi» av en eiendel er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Tap ved verdifall» er det beløp som eiendelens balanserte verdi overstiger dens gjenvinnbare beløp med.

En «immateriell eiendel» er en identifiserbar, ikke-monetær eiendel uten fysisk substans.

«Monetære eiendeler» er penger som holdes og eiendeler som skal mottas i beløp som er fastsatt eller vil kunne fastsettes.

«Forskning» er originale og planlagte undersøkelser som foretas med utsikt til å oppnå ny vitenskapelig eller teknisk kunnskap og forståelse.

«Restverdi» av en immateriell eiendel er det estimerte beløpet som et foretak i øyeblikket forventer å få ved avhending av eiendelen, etter fradrag for estimerte avhendingsutgifter, dersom eiendelen allerede var av forventet alder og i forventet tilstand ved slutten av dens utnyttbare levetid.

«Utnyttbar levetid» er

- a) den perioden en eiendel forventes å være tilgjengelig for bruk av et foretak, eller
- b) antallet produserte enheter eller lignende enheter som foretaket forventer at eiendelen skal generere.

Immaterielle eiendeler

- 9 Foretak forbruker ofte ressurser eller pådrar seg forpliktelser til kjøp, utvikling, vedlikehold eller forbedring av immaterielle ressurser, for eksempel vitenskapelig eller teknisk kunnskap, utforming og gjennomføring av nye prosesser eller systemer, lisenser, intellektuell kapital, markeds kunnskap og varemerker (herunder varenavn og utgivelsestitler). Vanlige eksempler på enheter som omfattes av disse vide grupperingene, er dataprogramvare, patenter, opphavsretter, kinofilmer, kundelister, rettigheter ved betjening av pantelån, fiskerettigheter, importkvoter, franchiseavtaler, kunde- eller leverandørforhold, kundelojalitet, markedsandels- og markedsføringsrettigheter.
- 10 Ikke alle enheter nevnt i nr. 9 oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel, dvs. identifiserbarhet, kontroll over en ressurs og at det foreligger framtidige økonomiske fordeler. Dersom en enhet som faller innenfor virkeområdet for denne standard, ikke oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel, blir utgifter til å anskaffe eiendelen eller utvikle den internt, innregnet som kostnad når de påløper. Dersom enheten imidlertid er anskaffet ved en virksomhetssammenslutning, utgjør den en del av foretakets goodwill som innregnes på overtakelsestidspunktet (se nr. 68).

Identifiserbarhet

- 11 Definisjonen av en immateriell eiendel krever at en immateriell eiendel skal kunne identifiseres og skilles fra goodwill. Goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning representerer en betaling foretatt av det overtakende foretaket i forventning om framtidige økonomiske fordeler fra eiendeler som ikke kan identifiseres enkeltvis og innregnes separat. De framtidige økonomiske fordelene kan være et resultat av synergi mellom de identifiserbare eiendelene som anskaffes, eller fra eiendeler som enkeltvis ikke kvalifiserer for innregning i finansregnskapet, men som det overtakende foretaket er forberedt på å betale for ved virksomhetssammenslutningen.
- 12 En eiendel oppfyller kriteriet for identifiserbarhet i definisjonen av en immateriell eiendel når eiendelen
 - a) er utskillbar, dvs. kan skilles ut fra eller deles fra foretaket og selges, overføres, lisensieres, leies ut eller byttes, enten separat eller sammen med en tilknyttet kontrakt, eiendel eller forpliktelse, eller
 - b) oppstår av kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter, uansett om disse rettighetene er overførbare eller kan skilles ut fra foretaket eller fra andre rettigheter og plikter.

Kontroll

- 13 Et foretak kontrollerer en eiendel dersom det tilligger foretaket å nyte godt av de framtidige økonomiske fordelene som tilflyter foretaket fra den underliggende ressursen, og foretaket dessuten kan begrense andres tilgang til disse fordelene. Et foretaks evne til å kontrollere de framtidige økonomiske fordelene av en immateriell eiendel vil vanligvis ha sitt utspring i juridiske rettigheter som kan fullbyrdes ved dom. I mangel av juridiske rettigheter er det vanskeligere å vise at foretaket har kontroll. At en rettighet kan håndheves juridisk er imidlertid ikke noe nødvendig vilkår for kontroll, ettersom et foretak trolig vil kunne kontrollere de framtidige økonomiske fordelene på andre måter.
- 14 Markeds kunnskap og teknisk kunnskap kan føre til framtidige økonomiske fordeler. Et foretak kontrollerer disse fordelene dersom slik kunnskap for eksempel er beskyttet av juridiske rettigheter som f.eks. opphavsretter, en begrensning i en handelsavtale (der dette er tillatt) eller av en juridisk plikt om taushetsplikt som pålegges de ansatte.
- 15 Et foretak kan ha et team av faglært personale, og vil kunne identifisere en økning i personalets faglige ferdigheter som fører til framtidige økonomiske fordeler som følge av opplæring. Foretaket kan også forvente at personalet fortsatt vil gjøre sine faglige ferdigheter tilgjengelige for foretaket. Vanligvis har et foretak imidlertid ikke tilstrekkelig kontroll over de forventede framtidige økonomiske fordelene av et team av faglært personale og av

opplæring, til at disse enhetene oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel. Av en lignende årsak er det lite sannsynlig at et særlig ledelsestalent eller teknisk talent vil kunne tilfredsstille definisjonen av en immateriell eiendel, med mindre dette talentet er beskyttet av juridiske rettigheter med hensyn til å utnytte det og få de forventede framtidige økonomiske fordelene av det, og dette talentet samtidig tilfredsstiller de andre delene av definisjonen av en immateriell eiendel.

- 16 Et foretak kan ha en portefølje av kunder eller en bestemt markedsandel, og forvente at kundene, på grunn av foretakets evne til å bygge kundeforhold og lojalitet, fortsatt vil handle med foretaket. Men i fravær av juridiske rettigheter til å beskytte eller på andre måter kontrollere forholdet til kundene eller kundenes lojalitet overfor foretaket, har foretaket vanligvis ikke tilstrekkelig kontroll over de forventede økonomiske fordelene av kundeforhold og lojalitet til å anse at slike enheter (for eksempel kundeportefølje, markedsandeler, kundeforhold, kundelojalitet) tilfredsstiller definisjonen av immaterielle eiendeler. I mangel av juridiske rettigheter til å beskytte kundeforhold vil transaksjoner for samme eller lignende ikke-kontraktsregulerte kundeforhold (bortsett fra som en del av en virksomhetssammenslutning) indikere at foretaket ikke desto mindre er i stand til å kontrollere de forventede framtidige økonomiske fordelene som tilflyter foretaket fra kundeforholdene. Fordi slike transaksjoner også indikerer at kundeforholdene er utskillbare, oppfyller slike kundeforhold definisjonen av en immateriell eiendel.

Framtidige økonomiske fordeler

- 17 De framtidige økonomiske fordelene som tilflyter foretaket fra en immateriell eiendel, kan omfatte inntekt fra salg av produkter eller tjenester, utgiftsbesparelser eller andre fordeler som er resultat av foretakets utnyttning av eiendelen. Bruken av intellektuell kapital i en produksjonsprosess kan for eksempel redusere framtidige produksjonsutgifter framfor å øke framtidige inntekter.

INNREGNING OG MÅLING

- 18 Innregningen av en enhet som immateriell eiendel krever at et foretak kan vise at enheten oppfyller

- a) definisjonen av en immateriell eiendel (se nr. 8–17), og
- b) innregningskriteriene (se nr. 21–23).

Dette kravet gjelder utgifter påløpt i utgangspunktet for å overta eller internt å utvikle en immateriell eiendel, og utgifter påløpt i etterhånd for å legge noe til, erstatte en del av eller gi service til eiendelen.

- 19 Nr. 25–32 omhandler anvendelse av innregningskriteriene på separat overtatte immaterielle eiendeler, og nr. 33–43 omhandler innregningskriterienes anvendelse på immaterielle eiendeler overtatt ved en virksomhetssammenslutning. Nr. 44 omhandler førstegangsmåling av immaterielle eiendeler anskaffet ved et offentlig tilskudd, nr. 45–47 omhandler bytte av immaterielle eiendeler, og nr. 48–50 omhandler behandlingen av internt utviklet goodwill. Nr. 51–67 omhandler førstegangsinngregning og -måling av internt utviklede immaterielle eiendeler.
- 20 De immaterielle eiendelene er av en slik art at det i mange tilfeller ikke kan gjøres tillegg til en slik eiendel eller erstatte en del av den. Følgelig vil de fleste etterfølgende utgiftene mest sannsynlig opprettholde de forventede framtidige økonomiske fordelene som ligger i en eksisterende immateriell eiendel heller enn å oppfylle definisjonen av en immateriell eiendel og innregningskriteriene i denne standard. I tillegg er det ofte vanskelig å henhøre etterfølgende utgifter direkte til en bestemt immateriell eiendel istedenfor til virksomheten som helhet. Derfor er det bare i sjeldne tilfeller at etterfølgende utgifter — utgifter som er påløpt etter førstegangsinngregning av en anskaffet immateriell eiendel eller etter ferdigstilling av en internt utviklet immateriell eiendel — blir innregnet i den immaterielle eiendelens balanseførte verdi. I samsvar med nr. 63 innregnes etterfølgende utgifter til varenavn, avisnavn og utgivelsestittel, kundelister og lignende enheter (enten de er anskaffet eksternt eller utviklet internt), alltid i resultatet etter hvert som de påløper. Dette er fordi slike utgifter ikke kan skilles fra utgifter til å utvikle virksomheten som helhet.
- 21 En immateriell eiendel skal bare innregnes dersom
- a) det er sannsynlig at de forventede framtidige økonomiske fordelene som kan henføres til eiendelen, vil tilflyte foretaket, og
 - b) eiendelens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte.
- 22 Et foretak skal vurdere sannsynligheten for forventede framtidige økonomiske fordeler ved hjelp av fornuftige og dokumenterbare forutsetninger som representerer ledelsens beste estimat på det settet av økonomiske forhold som vil foreligge over eiendelens utnyttbare levetid.
- 23 Et foretak skal bruke skjønn til å vurdere graden av sikkerhet som er knyttet til flyten av framtidige økonomiske fordeler som er henførbare til utnyttningen av eiendelen på grunnlag av den dokumentasjon som er tilgjengelig på tidspunktet for førstegangsinngregning, og det skal legges større vekt på eksternt dokumentasjon.

- 24 En immateriell eiendel skal ved førstegangsmåling måles til anskaffelseskost.

Separat kjøp

- 25 Normalt vil den prisen et foretak betaler for å overta en immateriell eiendel separat, gjenspeile forventninger om sannsynligheten for at de forventede framtidige økonomiske fordelene som ligger i eiendelen, vil tilflyte foretaket. Med andre ord, virkningene av sannsynligheten gjenspeiles i eiendelens anskaffelseskost. Derfor anses sannsynlighetskriteriet for innregning i nr. 21 a) alltid for å være oppfylt for separat anskaffede immaterielle eiendeler.
- 26 Dessuten kan anskaffelseskost for en separat anskaffet immateriell eiendel vanligvis måles på en pålitelig måte. Dette er særlig tilfellet når vederlaget for innkjøpet har form av kontanter eller andre monetære eiendeler.
- 27 Anskaffelseskost for en separat anskaffet immateriell eiendel omfatter
- a) eiendelens innkjøpspris, herunder importavgifter og ikke-refunderbare skatter og avgifter ved kjøp, etter fradrag for forhandlerrabatter og prisavslag, og
 - b) eventuelle direkte henførbare utgifter til å forberede eiendelen til dens påtenkte formål.
- 28 Eksempler på direkte henførbare utgifter er
- a) utgifter til ytelser til ansatte (som definert i IAS 19) som oppstår direkte av at eiendelen settes i stand til dens planlagte bruk,
 - b) honorarer til fagfolk som er direkte knyttet til å sette eiendelen i stand til dens planlagte bruk, og
 - c) utgifter til å teste om eiendelen virker på riktig måte.
- 29 Eksempler på utgifter som ikke er en del av anskaffelseskost for en immateriell eiendel, er
- a) utgifter til å introdusere et nytt produkt eller en ny tjeneste (herunder utgifter til annonsering og salgsfremmende tiltak),
 - b) utgifter til å drive virksomheten på et nytt sted eller med en ny klasse av kunder (herunder utgifter til opplæring av personale), og
 - c) administrasjonsutgifter og andre generelle fellesutgifter.
- 30 Innregning av utgifter i den balanseførte verdien av en immateriell eiendel opphører når eiendelen er i den tilstand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Derfor inngår ikke utgifter som påløper ved bruk eller omplassering i en immateriell eiendel av den balanseførte verdien av denne eiendelen. Følgende utgifter inngår for eksempel ikke i en immateriell eiendels balanseførte verdi:
- a) utgifter påløpt mens en eiendel som er i stand til å virke slik den var tiltenkt av ledelsen, ennå ikke er tatt i bruk, og
 - b) driftstap i oppstartfasen, som for eksempel påløper mens etterspørselen etter eiendelens produkter bygges opp.
- 31 Enkelte operasjoner skjer i forbindelse med utvikling av en immateriell eiendel uten å være nødvendige for å sette eiendelen i den stand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Disse tilfeldige operasjonene kan skje før eller under utviklingsaktivitetene. Fordi tilfeldige operasjoner ikke er nødvendige for å sette eiendelen i den stand som er nødvendig for at den skal virke slik den var tiltenkt av ledelsen, blir inntekter og tilknyttede kostnader fra tilfeldige operasjoner innregnet umiddelbart i resultatet, og inkludert i de respektive klassifiseringene av inntekter og kostnader.
- 32 Dersom betaling for en immateriell eiendel blir utsatt utover vanlige kredittbetingelser, er den immaterielle eiendelens anskaffelseskost lik dens kontantpriskvivalent. Differansen mellom dette beløpet og de samlede betalingene innregnes som rentekostnad over kredittperioden, med mindre den blir kapitalisert i samsvar med den tillatte kapitaliseringsbehandlingen i IAS 23: «Låneutgifter».

Anskaffelse som del av en virksomhetssammenslutning

- 33 Dersom en immateriell eiendel blir anskaffet ved en virksomhetssammenslutning, er anskaffelseskost for den immaterielle eiendelen i henhold til IFRS 3 dens virkelige verdi på overtakelsestidspunktet. En immateriell eiendels virkelige verdi gjenspeiler markedets forventninger om sannsynligheten for at de framtidige økonomiske fordelene som ligger i eiendelen, vil tilflyte foretaket. Med andre ord, virkningene av sannsynligheten gjenspeiles i målingen av den immaterielle eiendelens virkelige verdi. Derfor anses sannsynlighetskriteriet for innregning i nr. 21 a) alltid for å være oppfylt for immaterielle eiendeler som er anskaffet ved en virksomhetssammenslutning.

- 34 I samsvar med denne standard og IFRS 3 innregner et overtakende foretak derfor på overtakelsestidspunktet og atskilt fra goodwill en immateriell eiendel fra det overtatte foretaket dersom eiendelens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte, uansett om eiendelen har vært innregnet av det overtatte foretaket før virksomhetssammenslutningen. Dette betyr at det overtakende foretaket innregner som en eiendel atskilt fra goodwill, et løpende forsknings- og utviklingsprosjekt i det overtatte foretaket dersom prosjektet oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel, og dets virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Et løpende forsknings- og utviklingsprosjekt i det overtatte foretaket oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel når eiendelen
- a) oppfyller definisjonen av en eiendel, og
 - b) er identifiserbar, dvs. kan skilles ut eller oppstår av kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter.

Måling av virkelig verdi av en immateriell eiendel anskaffet ved en virksomhetssammenslutning

- 35 Den virkelige verdien av immaterielle eiendeler anskaffet ved virksomhetssammenslutninger kan vanligvis måles med tilstrekkelig pålitelighet til å kunne innregnes atskilt fra goodwill. Når det for de estimatene som benyttes til å måle en immateriell eiendels virkelige verdi, er en rekke mulige utfall med ulike grader av sannsynlighet, vil denne usikkerheten medtas i målingen av eiendelens virkelige verdi, heller enn å vise en manglende evne til å måle virkelig verdi på en pålitelig måte. Dersom en immateriell eiendel anskaffet ved en virksomhetssammenslutning har bestemt utnyttbar levetid, kan dens virkelige verdi, om ikke annet kan påvises, måles på en pålitelig måte.
- 36 En immateriell eiendel anskaffet ved en virksomhetssammenslutning kan av og til skilles ut, men da bare sammen med en tilknyttet materiell eller immateriell eiendel. Et magasins utgivelsestittel kan for eksempel ikke alltid selges atskilt fra en tilknyttet abonnentdatabase, eller en varemerke for naturlig kildevann kan være tilknyttet en bestemt kilde og kan ikke selges atskilt fra denne. I slike tilfeller innregner det overtakende foretaket gruppen av eiendeler som én enkelt eiendel atskilt fra goodwill dersom de individuelle virkelige verdiene av eiendelene i gruppen ikke kan måles på en pålitelig måte.
- 37 På samme måte benyttes begrepene «vare» («brand») og «varenavn» («brand name») ofte som synonymer for varemerker og andre merkenavn. De førstnevnte er imidlertid generelle markedsføringsbegreper som typisk benyttes til å vise til en gruppe av komplementære eiendeler, for eksempel et varemerke (eller tjenestemerke) og dets tilknyttede firmanavn, formler, oppskrifter og teknologiske ekspertise. Det overtakende foretaket innregner en gruppe av ekstra immaterielle eiendeler som utgjør et varenavn som en enkelt eiendel dersom de komplementære eiendelens virkelige verdier ikke kan måles på en pålitelig måte. Dersom de enkelte virkelige verdiene av de ekstra eiendelene er målt på en pålitelig måte, kan et overtakende foretak innregne dem som en enkelt eiendel, forutsatt at de enkelte eiendelene har lignende utnyttbare levetider.
- 38 De eneste omstendighetene der det kanskje ikke er mulig å måle den virkelige verdien av en immateriell eiendel anskaffet ved en virksomhetssammenslutning på en pålitelig måte, er når den immaterielle eiendelen oppstår som følge av juridiske eller andre kontraktsregulerte rettigheter og enten
- a) ikke kan skilles ut, eller
 - b) kan skilles ut, men det er ingen historikk eller dokumentasjon på transaksjoner for de samme eller lignende eiendeler, og estimering av virkelig verdi på en annen måte vil være avhengig av ikke-målbare variabler.
- 39 Noterte markedspriser i et aktivt marked gir det mest pålitelige estimatet av en immateriell eiendels virkelige verdi (se også nr. 78). Den relevante markedsprisen er vanligvis lik løpende kjøpskurs. Dersom løpende kjøpskurser ikke er tilgjengelige, kan prisen i den nærmest forutgående lignende transaksjonen gi grunnlag for estimatet på den virkelige verdien, forutsatt at det ikke har skjedd en betydelig endring i de økonomiske omstendighetene mellom transaksjonstidspunktet og tidspunktet da eiendelens virkelige verdi blir estimert.
- 40 Dersom det ikke finnes noe aktivt marked for en immateriell eiendel, gjenspeiler eiendelens virkelige verdi det beløp som foretaket ville ha betalt på eiendelens overtakelsestidspunkt i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, på grunnlag av beste tilgjengelige informasjon. Ved fastsettelse av dette beløpet tar et foretak i betraktning utfallet av nylig utførte transaksjoner for lignende eiendeler.
- 41 Foretak som regelmessig er involvert i kjøp og salg av unike immaterielle eiendeler, kan ha utviklet teknikker for indirekte å kunne estimere slike eiendelers virkelige verdi. Disse teknikkene kan benyttes ved førstegangsmåling av en immateriell eiendel som er anskaffet ved en virksomhetssammenslutning, dersom deres formål er å estimere virkelig verdi, og dersom teknikkene gjenspeiler løpende transaksjoner og praksis i den industrisektoren som eiendelen tilhører. Slike teknikker omfatter, der dette er hensiktsmessig
- a) anvendelse av multipler basert på nylige markedstransaksjoner på indikatorer som har sammenheng med eiendelens lønnsomhet (for eksempel inntekt, markedsandeler, driftsoverskudd osv.) eller på strømmen av royalty som vil kunne oppnås ved å lisensiere den immaterielle eiendelen til en annen part i en transaksjon på armlengdes avstand (som i metoden «relief from royalty»),

- b) diskontering av estimerte framtidige netto kontantstrømmer fra eiendelen.

Etterfølgende utgifter ved et anskaffet løpende forsknings- og utviklingsprosjekt

- 42 Utgifter til forskning eller utvikling
- a) som er knyttet til et løpende forsknings- eller utviklingsprosjekt anskaffet separat eller ved en virksomhetssammenslutning og innregnet som immateriell eiendel, og
- b) som er påløpt etter overtakelsen av prosjektet,
- skal regnskapsføres i samsvar med nr. 54-62.
- 43 Anvendelse av kravene i nr. 54-62 betyr at etterfølgende utgifter ved et løpende forsknings- eller utviklingsprosjekt som er anskaffet separat eller ved en virksomhetssammenslutning og innregnet som immateriell eiendel
- a) innregnes som kostnad når de påløper dersom det dreier seg om forskningsutgifter,
- b) innregnes som kostnad når de påløper dersom det dreier seg om utviklingsutgifter som ikke oppfyller kriteriene for innregning som immateriell eiendel i nr. 57, og
- c) legges til det anskaffede løpende forsknings- eller utviklingsprosjektets balanseførte verdi dersom det dreier seg om utviklingsutgifter som oppfyller innregningskriteriene i nr. 57.

Anskaffelse ved hjelp av offentlige tilskudd

- 44 I noen tilfeller kan en immateriell eiendel være anskaffet gratis eller for et nominelt vederlag ved hjelp av et offentlig tilskudd. Dette kan forekomme når en myndighet overfører eller tildeler immaterielle eiendeler til et foretak, for eksempel landingsrettigheter i en lufthavn, lisenser til å drive radio- eller fjernsynsstasjoner, importlisenser eller kvoter, eller rettigheter til å få tilgang til andre begrensede ressurser. I samsvar med IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte» kan et foretak første gang velge å innregne både den immaterielle eiendelen og det offentlige tilskuddet til virkelig verdi. Dersom et foretak velger ikke å innregne eiendelen første gang til virkelig verdi, innregner foretaket eiendelen første gang til et nominelt beløp (i henhold til den andre metoden som IAS 20 tillater), pluss eventuelle utgifter som er direkte henførbare til å forberede eiendelen til dens påtenkte formål.

Bytte av eiendeler

- 45 Én eller flere immaterielle eiendeler kan være anskaffet i bytte mot én eller flere ikke-monetære eiendeler eller mot en kombinasjon av monetære og ikke-monetære eiendeler. Den følgende diskusjonen viser ganske enkelt til et bytte av én ikke-monetær eiendel mot en annen, men kommer også til anvendelse på alle bytter beskrevet i forrige setning. Anskaffelseskost for en slik immateriell eiendel måles til virkelig verdi med mindre a) transaksjonen ikke har noe forretningsmessig innhold, eller b) verken den mottatte eller den avgitte eiendelens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Den anskaffede eiendelen blir målt på denne måten, selv om et foretak ikke umiddelbart kan fraregne den avgitte eiendelen. Dersom den anskaffede eiendelen ikke blir målt til virkelig verdi, måles eiendelens anskaffelseskost til den avgitte eiendelens balanseførte verdi.
- 46 Et foretak fastsetter om en transaksjon har et forretningsmessig innhold ved at det tas i betraktning i hvilken utstrekning foretakets framtidig kontantstrømmer forventes å bli endret som et resultat av transaksjonen. En transaksjon har et forretningsmessig innhold dersom
- a) konfigurasjonen (dvs. risiko, tidsplan og beløp) for den mottatte eiendelens kontantstrømmer skiller seg fra konfigurasjonen av den overførte eiendelens kontantstrømmer, eller
- b) den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, blir endret som et resultat av transaksjonen, og
- c) differansen i a) eller b) er betydelig i forhold til den virkelige verdien av eiendelene som ble byttet.

For å avgjøre om en transaksjon har et forretningsmessig innhold, skal den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, gjenspeile kontantstrømmer etter skatt. Resultatet av disse analysene kan være klart uten at foretaket må foreta detaljerte beregninger.

- 47 Nr. 21 b) angir at en betingelse for innregning av en immateriell eiendel er at eiendelens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte. Den virkelige verdien av en immateriell eiendel som det ikke finnes sammenlignbare markedstransaksjoner for, blir målt på en pålitelig måte dersom: a) variabiliteten innenfor

området av rimelige estimater av virkelig verdi ikke er betydelig for denne eiendelen, eller b) sannsynligheten for at de ulike estimatene innenfor området kan vurderes på en rimelig måte og benyttes for å estimere virkelig verdi. Dersom et foretak på en pålitelig måte kan beregne den virkelige verdien av enten den mottatte eller den avgitte eiendelen, benyttes den avgitte eiendelens virkelige verdi til å måle anskaffelseskost, med mindre den mottatte eiendelens virkelige verdi framgår mest tydelig.

Internt utviklet goodwill

- 48 Internt utviklet goodwill skal ikke innregnes som eiendel.
- 49 I enkelte tilfeller påløper det utgifter for å generere framtidige økonomiske fordeler, men dette fører ikke til at det skapes en immateriell eiendel som oppfyller innregningskriteriene i denne standard. Slike utgifter beskrives ofte som bidrag til internt utviklet goodwill. Internt utviklet goodwill innregnes ikke som eiendel fordi det ikke finnes noen identifiserbar ressurs (dvs. den kan ikke skilles ut eller er ikke oppstått av kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter) som kontrolleres av foretaket, som kan måles til anskaffelseskost på en pålitelig måte.
- 50 Differanser mellom markedsverdien av et foretak og balanseført verdi av foretakets identifiserbare nettoeiendeler på ethvert tidspunkt kan være resultat av en rekke faktorer som påvirker foretakets verdi. Slike differanser representerer imidlertid ikke anskaffelseskost for immaterielle eiendeler som foretaket kontrollerer.

Internt utviklede immaterielle eiendeler

- 51 Det er noen ganger vanskelig å vurdere om en internt utviklet immateriell eiendel kvalifiserer for innregning på grunn av problemer med å
- a) identifisere om og når det foreligger en identifiserbar eiendel som vil generere forventede framtidige økonomiske fordeler, og
 - b) fastsette eiendelens anskaffelseskost på en pålitelig måte. I noen tilfeller kan ikke utgiftene som er knyttet til å utvikle en immateriell eiendel internt, skilles fra utgiftene som er knyttet til å opprettholde eller forbedre foretakets internt utviklede goodwill eller utgiftene knyttet til den daglige driften.
- I tillegg til å oppfylle de generelle kravene til innregning og førstegangsmåling av en immateriell eiendel, anvender et foretak derfor kravene og veiledningen i nr. 52–67 på alle internt utviklede immaterielle eiendeler.
- 52 For å vurdere om en internt utviklet immateriell eiendel oppfyller kriteriene for innregning, klassifiserer et foretak utviklingen av eiendelen i
- a) en forskningsfase, og
 - b) en utviklingsfase.
- Selv om begrepene «forskning» og «utvikling» er definert ovenfor, har begrepene «forskningsfase» og «utviklingsfase» i denne standard en videre betydning.
- 53 Dersom et foretak ikke kan skille forskningsfasen fra utviklingsfasen for et internt prosjekt med det formål å skape en immateriell eiendel, behandler foretaket utgiftene til prosjektet som om det bare påløp i forskningsfasen.

Forskningsfase

- 54 En immateriell eiendel som oppstår av forskning (eller av forskningsfasen i et internt prosjekt), skal ikke innregnes. Utgifter til forskning (eller til forskningsfasen i et internt prosjekt), skal innregnes som kostnad når de påløper.
- 55 I et internt prosjekts forskningsfase kan ikke et foretak påvise at det foreligger noen immateriell eiendel som med sannsynlighet vil generere framtidige økonomiske fordeler. Slike utgifter innregnes derfor som kostnad når de påløper.
- 56 Eksempler på forskningsvirksomhet er
- a) virksomhet rettet mot å oppnå ny kunnskap,
 - b) søking etter, evaluering av og endelig valg av anvendelsesområder for forskningsfunn eller annen kunnskap,
 - c) søking etter alternativer når det gjelder materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester, og
 - d) formulering, utforming, evaluering og endelig valg av mulige alternativer for nye eller forbedrede materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester.

Utviklingsfase

- 57 En immateriell eiendel som oppstår av utvikling (eller av utviklingsfasen i et internt prosjekt), skal innregnes dersom, og bare dersom, et foretak kan dokumentere alle følgende punkter:
- a) De tekniske forutsetningene for å fullføre den immaterielle eiendelen med sikte på at den vil bli tilgjengelig for bruk eller salg.
 - b) Foretaket har til hensikt å fullføre den immaterielle eiendelen og ta den i bruk eller selge den.
 - c) Foretakets evne til å ta den immaterielle eiendelen i bruk eller selge den.
 - d) Hvordan den immaterielle eiendelen med sannsynlighet vil generere framtidige økonomiske fordeler. Blant annet kan foretaket vise til at det eksisterer et marked for produktene av den immaterielle eiendelen eller av den immaterielle eiendelen i seg selv, eller dersom den skal anvendes internt, nytten av den immaterielle eiendelen.
 - e) Tilgjengeligheten av tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser til å fullføre utviklingen og til å ta i bruk eller selge den immaterielle eiendelen.
 - f) Foretakets evne til på en pålitelig måte å måle de utgiftene som er henførbare på den immaterielle eiendelen mens den er under utvikling.
- 58 I utviklingsfasen til et internt prosjekt kan et foretak i enkelte tilfeller identifisere en immateriell eiendel og vise at eiendelen med sannsynlighet vil generere framtidige økonomiske fordeler. Dette skyldes at utviklingsfasen til et prosjekt er kommet lenger enn forskningsfasen.
- 59 Eksempler på utviklingsaktiviteter er
- a) utforming, konstruksjon og utprøving av prototyper og modeller forut for produksjon eller bruk,
 - b) utforming av verktøy, herunder oppspenningsverktøy, støpeformer og stanser som innebærer ny teknologi,
 - c) utforming, konstruksjon og drift av et prøveproduksjonsanlegg som ikke er i tilstrekkelig stor skala til å være økonomisk lønnsomt for kommersiell produksjon, og
 - d) utforming, konstruksjon og utprøving av et valgt alternativ for nye eller forbedrede materialer, innretninger, produkter, prosesser, systemer eller tjenester.
- 60 For å dokumentere hvordan en immateriell eiendel med sannsynlighet vil generere framtidige økonomiske fordeler, vurderer et foretak de framtidige økonomiske fordelene som det vil motta av eiendelen ved hjelp av prinsippene i IAS 36: «Verdifall på eiendeler». Dersom eiendelen bare vil generere økonomiske fordeler i kombinasjon med andre eiendeler, anvender foretaket begrepet «kontantgenererende enheter», som fastsatt i IAS 36.
- 61 Tilgjengeligheten av ressurser til å fullføre, ta i bruk og motta fordelene av en immateriell eiendel kan for eksempel dokumenteres ved en forretningsplan som viser hvilke tekniske, finansielle og andre ressurser som det er behov for, samt foretakets evne til å sikre seg disse ressursene. I visse tilfeller kan et foretak dokumentere at ekstern finansiering er tilgjengelig ved å få en långivers indikasjon på dennes vilje til å finansiere planen.
- 62 Et foretaks kalkulasjonssystemer kan ofte på en pålitelig måte måle utgiftene ved å utvikle en immateriell eiendel internt, for eksempel lønn og andre utgifter som påløper i arbeidet med å sikre opphavsretter eller lisenser eller utvikle programvare.
- 63 Internt utviklede varenavn, avisnavn og utgivelsestitler, kundelister og lignende enheter skal ikke innregnes som immaterielle eiendeler.
- 64 Utgifter til internt utviklede varenavn, avisnavn og utgivelsestitler, kundelister og enheter med lignende innhold kan ikke skilles fra utgiftene ved å utvikle virksomheten som helhet. Derfor innregnes ikke slike elementer som immaterielle eiendeler.

Anskaffelseskost for en internt utviklet immateriell eiendel

- 65 Anskaffelseskost for en internt utviklet immateriell eiendel i henhold til nr. 24 er summen av utgifter som påløper fra tidspunktet da den immaterielle eiendelen første gang oppfyller innregningskriteriene i nr. 21, 22 og 57. Nr. 71 forbyr balanseføring av utgifter som tidligere er innregnet som kostnad.
- 66 Anskaffelseskost for en internt utviklet immateriell eiendel omfatter alle direkte henførbare utgifter som er nødvendige for å skape, produsere og forberede eiendelen slik at den er i stand til å virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Eksempler på direkte henførbare utgifter er:
- a) utgifter til materialer og tjenester som er benyttet eller forbrukt ved utvikling av den immaterielle eiendelen,

- b) utgifter til ytelser til ansatte (som definert i IAS 19) som oppstår av utviklingen av den immaterielle eiendelen,
- c) avgifter for registrering av en juridisk rett, og
- d) avskrivning av patenter og lisenser som benyttes til å utvikle den immaterielle eiendelen.

IAS 23 angir kriterier for innregning av renter som en bestanddel av utgiftene til en internt utviklet immateriell eiendel.

67 Følgende er ikke bestanddeler av anskaffelseskost ved en internt utviklet immateriell eiendel:

- a) salgs- og administrasjonsutgifter og andre generelle fellesutgifter, med mindre disse utgiftene er direkte henførbare til forberedelse av eiendelen for bruk,
- b) identifiserte utgifter ved ineffektivitet og driftstap i oppstartfasen som påløper før eiendelen oppnår planlagt ytelse, og
- c) utgifter til opplæring av personale til å drifte eiendelen.

Eksempel som illustrerer nr. 65

Et foretak utvikler en ny produksjonsprosess. I løpet av 20X5 var påløpte utgifter VE 1 000^(a), hvorav VE 900 påløp før 1. desember 20X5, og VE 100 påløp mellom 1. desember 20X5 og 31. desember 20X5. Foretaket kan dokumentere at produksjonsprosessen den 1. desember 20X5 oppfylte kriteriene for innregning som immateriell eiendel. Det gjenvinnbare beløpet for fagkunnskap («know-how») som ligger i prosessen (herunder framtidige utlegg av kontanter for å fullføre prosessen før den blir tilgjengelig for bruk), estimeres til VE 500.

Ved utgangen av 20X5 blir produksjonsprosessen innregnet som immateriell eiendel til en anskaffelseskost på VE 100 (utgifter påløpt siden tidspunktet da innregningskriteriene ble oppfylt, dvs. 1. desember 20X5). Utgiftene på VE 900 som påløp før 1. desember 20X5, innregnes som kostnad fordi innregningskriteriene ikke ble oppfylt før 1. desember 20X5. Disse utgiftene utgjør ikke en del av anskaffelseskost for produksjonsprosessen som er innregnet i balansen.

I løpet av 20X6 er påløpte utgifter lik VE 2 000. Ved utgangen av 20X6 blir det gjenvinnbare beløpet for fagkunnskap («know-how») som er nedfelt i prosessen (herunder framtidige utlegg av kontanter for å fullføre prosessen før den blir tilgjengelig for bruk), estimert til VE 1 900.

Ved utgangen av 20X6 er anskaffelseskost for produksjonsprosessen lik VE 2 100 (utgifter på VE 100 innregnet ved utgangen av 20X5 pluss utgifter på VE 2 000 innregnet i 20X6). Foretaket innregner et tap ved verdifall på VE 200 for å justere den balanseførte verdien av prosessen før tap ved verdifall (VE 2 100) til dens gjenvinnbare beløp (VE 1 900). Dette tapet ved verdifall vil bli reversert i en etterfølgende regnskapsperiode dersom kravene til reversering av et tap ved verdifall i henhold til IAS 36 er oppfylt.

^(a) I denne standard angis beløp i «valutaenheter» (VE).

INNREGNING AV KOSTNAD

68 Utgifter til en immateriell enhet skal innregnes som kostnad når de påløper, med mindre

- a) de utgjør en del av anskaffelseskost for en immateriell eiendel som oppfyller innregningskriteriene (se nr. 18–67), eller
- b) eiendelen er anskaffet ved en virksomhetssammenslutning og kan ikke innregnes som immateriell eiendel. Dersom det siste er tilfellet, skal disse utgiftene (som inngår i anskaffelseskost for virksomhetssammenslutningen) utgjøre en del av det beløp som er henførbart til goodwill på overtakelsestidspunktet (se IFRS 3).

69 I enkelte tilfeller påløper det utgifter for å sørge for framtidige økonomiske fordeler for et foretak, uten at det er anskaffet eller skapt noen immateriell eiendel eller annen eiendel som kan innregnes. I slike tilfeller innregnes utgifter som kostnad når de påløper. For eksempel innregnes utgifter til forskning som kostnad når de påløper (se nr. 54), unntatt når de utgjør en del av anskaffelseskost for en virksomhetssammenslutning. Andre eksempler på utgifter som innregnes som kostnad når de påløper, er:

- a) Utgifter i forbindelse med oppstart (dvs. oppstartsutgifter), med mindre disse utgiftene inngår i anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr i samsvar med IAS 16. Oppstartsutgifter kan bestå av etableringsutgifter som juridiske utgifter og sekretærutgifter påløpt ved etableringen av en juridisk enhet, utgifter i forbindelse med åpning av et nytt anlegg eller en ny virksomhet (dvs. utgifter forut for åpning) eller utgifter i forbindelse med oppstart av ny drift eller lansering av nye produkter eller prosesser (dvs. utgifter forut for drift).

- b) Utgifter til opplæringsvirksomhet.
 - c) Utgifter til annonsering og salgsfremmende tiltak.
 - d) Utgifter til omplassering eller omorganisering av deler av eller hele foretaket.
- 70 Nr. 68 utelukker ikke innregning av en forskuddsbetaling som eiendel når betaling for levering av varer eller tjenester er gjort forut for varelevering eller tjenesteyting.

Tidligere kostnader som ikke skal innregnes som eiendel

- 71 Utgifter til en immateriell enhet som opprinnelig ble innregnet som kostnad, skal ikke innregnes som del av anskaffelseskost for en immateriell eiendel på et senere tidspunkt.

MÅLING ETTER INNREGNING

- 72 Et foretak skal velge enten anskaffelseskostmodellen i nr. 74 eller verdireguleringsmodellen i nr. 75 som foretakets regnskapsprinsipp. Dersom en immateriell eiendel blir regnskapsført i henhold til verdireguleringsmodellen, skal alle de andre eiendelene i samme klasse også regnskapsføres etter samme modell, med mindre det ikke finnes noe aktivt marked for disse eiendelene.
- 73 En klasse av immaterielle eiendeler er en gruppering av eiendeler av lignende art og for lignende bruk i foretakets virksomhet. Alle enheter innenfor samme klasse av immaterielle eiendeler verdireguleres samtidig for å unngå selektiv verdiregulering av eiendeler og rapportering av beløp i finansregnskapet med en blanding av anskaffelseskost og verdier på ulike tidspunkter.

Anskaffelseskostmodellen

- 74 Etter førstegangsinnregning skal en immateriell eiendel balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte avskrivninger og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.

Verdireguleringsmodellen

- 75 Etter førstegangsinnregning skal en immateriell eiendel balanseføres til et verdiregulert beløp, som er eiendelens virkelige verdi på verdireguleringstidspunktet, med fradrag for eventuelle etterfølgende akkumulerte avskrivninger og eventuelle etterfølgende akkumulerte tap ved verdifall. Når det gjelder verdireguleringer i henhold til denne standard, skal virkelig verdi fastsettes med henvisning til et aktivt marked. Verdireguleringer skal gjøres med en slik hyppighet at den balanseførte verdien ikke avviker vesentlig fra eiendelens virkelige verdi på balansedagen.
- 76 Verdireguleringsmodellen tillater ikke
- a) verdiregulering av immaterielle eiendeler som ikke tidligere er innregnet som eiendeler, eller
 - b) førstegangsinnregning av immaterielle eiendeler til andre beløp enn anskaffelseskost.
- 77 Verdireguleringsmodellen anvendes etter at en eiendel er innregnet første gang til anskaffelseskost. Men dersom bare en del av anskaffelseskost for en immateriell eiendel innregnes som eiendel fordi eiendelen ikke oppfylte kriteriene for innregning før den er kommet delvis gjennom prosessen (se nr. 65), kan verdireguleringsmodellen benyttes på eiendelen i sin helhet. Dessuten kan verdireguleringsmodellen anvendes på en immateriell eiendel som ble mottatt ved et offentlig tilskudd og innregnet til et nominelt beløp (se nr. 44).
- 78 Det er uvanlig at det finnes et aktivt marked med de kjennetegn som er beskrevet i nr. 8 for en immateriell eiendel, men det kan forekomme. I visse jurisdiksjoner kan det for eksempel finnes et aktivt marked for fritt overførbare drosjeløyver, fiskerettigheter eller produksjonskvoter. Det kan imidlertid ikke eksistere noe aktivt marked for varenavn, avisnavn, utgivelsesretter for musikk og film, patenter eller varemerker, fordi enhver slik eiendel er unik. Selv om immaterielle eiendeler blir kjøpt og solgt, blir slike kontrakter forhandlet fram mellom enkeltstående kjøpere og selgere, og slike transaksjoner er relativt lite hyppige. Av disse grunnene kan prisen som er betalt for én eiendel, ikke tilstrekkelig dokumentere en annen eiendels virkelige verdi. Prisene er dessuten ofte ikke tilgjengelige for allmennheten.
- 79 Hyppigheten av verdireguleringer avhenger av volatiliteten i den virkelige verdien av de immaterielle eiendelene som verdireguleres. Dersom den virkelige verdien av en verdiregulert eiendel avviker vesentlig fra balanseført verdi, skal ytterligere verdiregulering foretas. For enkelte immaterielle eiendeler kan det forekomme vesentlige og flyktige bevegelser i den virkelige verdien, noe som nødvendiggjør årlige verdireguleringer. Det er ikke nødvendig med så hyppige verdireguleringer av immaterielle eiendeler som bare har ubetydelige bevegelser i virkelig verdi.

- 80 Dersom en immateriell eiendel verdireguleres, blir en eventuell akkumulert avskrivning på verdireguleringstidspunktet enten
- a) omarbeidet proporsjonalt med endringen i eiendelens brutto balanseførte verdi, slik at eiendelens balanseførte verdi etter verdireguleringen tilsvarer eiendelens verdiregulerte beløp, eller
 - b) den elimineres mot eiendelens brutto balanseførte verdi, og nettobeløpet omarbeidet til eiendelens verdiregulerte beløp.
- 81 Dersom en immateriell eiendel i en klasse av verdiregulerte immaterielle eiendeler ikke kan verdireguleres fordi det ikke eksisterer noe aktivt marked for denne eiendelen, skal eiendelen balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte avskrivninger og eventuelle tap ved verdifall.
- 82 Dersom en verdiregulert immateriell eiendels virkelige verdi ikke lenger kan fastsettes med henvisning til et aktivt marked, skal eiendelens balanseførte verdi være dens verdiregulerte beløp på tidspunktet for siste verdiregulering med henvisning til det aktive markedet, med fradrag for eventuelle etterfølgende akkumulerte avskrivninger og eventuelle etterfølgende akkumulerte tap ved verdifall.
- 83 Det faktum at det ikke lenger finnes noe aktivt marked for en verdiregulert immateriell eiendel, kan indikere at eiendelen har hatt et verdifall, og at den må testes i samsvar med IAS 36.
- 84 Dersom eiendelens virkelige verdi kan fastsettes med henvisning til et aktivt marked på et senere måletidspunkt, anvendes verdireguleringsmodellen fra dette tidspunktet.
- 85 Dersom en immateriell eiendels balanseførte verdi øker som følge av en verdiregulering, skal økningen føres direkte mot egenkapitalen under betegnelsen verdireguleringsreserve. En positiv verdiregulering skal imidlertid innregnes i resultatet i den utstrekning den reverserer en negativ verdiregulering av den samme eiendelen som tidligere er innregnet i resultatet.
- 86 Dersom en immateriell eiendels balanseførte verdi reduseres som følge av en verdiregulering, skal reduksjonen innregnes i resultatet. Reduksjonen skal imidlertid debiteres direkte mot egenkapitalen under verdireguleringsreserve i den utstrekning det foreligger en kreditsaldo i verdireguleringsreserven som er knyttet til denne eiendelen.
- 87 Den kumulative verdireguleringsreserven som inngår i egenkapitalen, kan overføres direkte til opptjent egenkapital når reserven realiseres. Hele verdireguleringsreserven kan realiseres ved utrangering eller avhending av eiendelen. Noe av verdireguleringsreserven kan imidlertid realiseres etter hvert som foretaket forbruker eiendelen, og i et slikt tilfelle er beløpet for den realiserte reserven differansen mellom avskrivning basert på eiendelens verdiregulerte balanseførte verdi og avskrivning som ville vært innregnet på grunnlag av eiendelens historiske anskaffelseskost. Overføring fra verdireguleringsreserve til opptjent egenkapital skal ikke føres over resultatregnskapet.

UTNYTTBAR LEVETID

- 88 Et foretak skal vurdere om en immateriell eiendels utnyttbare levetid er bestemt eller ubestemt, og dersom den er bestemt, lengden av eller antallet produksjonseenheter eller lignende enheter som utgjør eiendelens utnyttbare levetid. En immateriell eiendel skal av foretaket anses for å ha ubestemt utnyttbar levetid når det, ut fra en analyse av alle relevante faktorer, ikke er noen overskuelig begrensning på den perioden da eiendelen forventes å generere netto inngående kontantstrømmer for foretaket.
- 89 Regnskapsføringen av en immateriell eiendel er basert på eiendelens utnyttbare levetid. En immateriell eiendel med bestemt utnyttbar levetid blir avskrevet (se nr. 97–106), og en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid blir ikke avskrevet (se nr. 107–110). Eksempelene (*Illustrative Examples*) vedlagt denne standard viser hvordan utnyttbar levetid for ulike immaterielle eiendeler beregnes, samt etterfølgende regnskapsføring av disse eiendelene basert på beregning av utnyttbar levetid.
- 90 Mange faktorer må tas i betraktning når en eiendels utnyttbare levetid skal beregnes, blant annet
- a) foretakets forventede bruk av eiendelen, og om eiendelen kan anvendes effektivt av en annen foretaksledelse,
 - b) typiske produktlivssykluser for eiendelen, samt offentlig informasjon om estimer for utnyttbar levetid for lignende eiendeler som benyttes på lignende måte,
 - c) teknisk, teknologisk, kommersiell eller annen type ukurans,
 - d) stabiliteten i industrien der eiendelen benyttes, samt endringer i markedets etterspørsel etter produkter eller tjenester som eiendelen er opphav til,
 - e) forventet opptreden hos konkurrenter eller mulige konkurrenter,

- f) nivået for utgifter til vedlikehold som kreves for å oppnå de forventede framtidige økonomiske fordelene fra eiendelen, samt foretakets evne til og intensjon om å nå dette nivået,
- g) perioden for kontroll over eiendelen, samt juridiske eller lignende begrensninger på bruken av eiendelen, for eksempel utløpsdato for tilhørende leieavtaler, og
- h) om eiendelens utnyttbare levetid avhenger av den utnyttbare levetiden til andre av foretakets eiendeler.
- 91 Begrepet «ubestemt» betyr ikke «uendelig». En immateriell eiendels utnyttbare levetid gjenspeiler bare hvilket nivå av framtidige vedlikeholdsutgifter som vil kreves for å opprettholde eiendelens yteevne, slik denne ble vurdert på tidspunktet for estimering av eiendelens utnyttbare levetid, samt foretakets evne til og intensjon om å nå et slikt nivå. En konklusjon om at en immateriell eiendels utnyttbare levetid er ubestemt skal ikke være avhengig av planlagte framtidige utgifter ut over det som kreves for å opprettholde eiendelens yteevne.
- 92 Med tanke på de raske endringene som er skjedd i teknologi, programvare og på mange andre områder er immaterielle eiendeler utsatt for teknologisk ukurans. Det er derfor sannsynlig at eiendelens utnyttbare levetid vil være kort.
- 93 En immateriell eiendels utnyttbare levetid kan være svært lang, eller til og med ubestemt. Usikkerhet kan begrunne et forsiktig estimat av en immateriell eiendels utnyttbare levetid, men dette er ingen grunn til å velge en levetid som er urealistisk kort.
- 94 En immateriell eiendels utnyttbare levetid som oppstår av kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter, skal ikke overstige perioden for de kontraktsregulerte rettighetene eller andre juridiske rettigheter, men kan være kortere enn disse, avhengig av lengden på perioden da foretaket forventer å bruke eiendelen. Dersom de kontraktsregulerte rettighetene eller andre juridiske rettigheter er overdratt for en avgrenset periode som kan fornyes, skal den immaterielle eiendelens utnyttbare levetid bare omfatte fornyelsesperioden(e) dersom det kan dokumenteres at fornyelse fra foretakets side kan skje uten betydelige utgifter.
- 95 Både økonomiske og juridiske faktorer kan virke inn på en immateriell eiendels utnyttbare levetid. Økonomiske faktorer avgjør i hvilken periode framtidige økonomiske fordeler vil mottas av foretaket. Juridiske faktorer kan begrense perioden da foretaket kontrollerer tilgangen til disse fordelene. Den utnyttbare levetiden er den korteste av de periodene som avgjøres av disse faktorene.
- 96 Dersom blant annet følgende faktorer foreligger, er dette en indikasjon på at et foretak ville kunne fornye kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter uten betydelige utgifter for foretaket:
- a) det kan dokumenteres, om mulig på grunnlag av erfaring, at kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter vil bli fornyet. Dersom fornyelse er betinget av samtykke fra en tredjemann, må det også kunne dokumenteres at tredjemann vil gi sitt samtykke,
 - b) det kan dokumenteres at eventuelle betingelser som er nødvendige for å oppnå en fornyelse, vil bli oppfylt, og
 - c) foretakets utgifter ved fornyelsen ikke er betydelige, sammenlignet med de framtidige økonomiske fordelene som forventes å tilflyte foretaket etter fornyelsen.

Dersom utgiftene knyttet til fornyelsen er betydelige sammenlignet med de framtidige økonomiske fordelene som forventes å tilflyte foretaket etter fornyelsen, representerer «fornyelsesutgiftene» reelt sett anskaffelseskost for å anskaffe en ny immateriell eiendel på fornyelsestidspunktet.

IMMATERIELLE EIENDELER MED BESTEMT UTNYTTBAR LEVETID

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode

- 97 Avskrivbart beløp for en immateriell eiendel med bestemt utnyttbar levetid skal fordeles systematisk over eiendelens utnyttbare levetid. Avskrivningen skal begynne når eiendelen er tilgjengelig for bruk, dvs. når den er på det stedet og i den tilstand som er nødvendig for at den skal kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen. Avskrivning opphører på det tidligste tidspunktet for enten at eiendelen blir klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5, eller tidspunktet da eiendelen fraregnes. Avskrivningsmetoden som benyttes, skal avspeile mønsteret for hvordan eiendelens framtidige økonomiske fordeler forventes å bli forbrukt av foretaket. Dersom mønsteret ikke kan fastsettes på en pålitelig måte, skal den lineære metoden benyttes. Avskrivningsbeløpet for hver periode skal innregnes i resultatet, med mindre denne eller en annen standard tillater eller krever at dette beløpet skal inngå i en annen eiendels balanseførte verdi.
- 98 Mange ulike avskrivningsmetoder kan benyttes for å fordele en eiendels avskrivbare beløp systematisk over eiendelens utnyttbare levetid. Eksempler på slike metoder er den lineære metoden, den degressive metoden og produksjonshetsmetoden. Den metoden som benyttes, skal velges ut fra foretakets forventede mønster for forbruk av de forventede framtidige økonomiske fordelene som ligger i eiendelen, og anvendes konsekvent fra

én periode til en annen, med mindre det skjer en endring i det forventede forbruksmønsteret for disse framtidige økonomiske fordelene. Det vil sjelden, om i det hele tatt, foreligge overbevisende dokumentasjon som støtter en avskrivningsmetode for immaterielle eiendeler med bestemt utnyttbar levetid som fører til et lavere beløp for akkumulert avskrivning enn i henhold til den lineære metoden.

- 99 Avskrivning innregnes vanligvis i resultatet. I enkelte tilfeller vil imidlertid de framtidige økonomiske fordelene av en eiendel inngå i produksjonen av andre eiendeler. I dette tilfellet utgjør avskrivningen en del av den andre eiendelens anskaffelseskost, og inngår i den andre eiendelens balanseførte verdi. For eksempel skal avskrivning av immaterielle eiendeler som benyttes i en produksjonsprosess, inkluderes i beholdningers balanseførte verdi (se IAS 2: «Beholdninger»).

Restverdi

- 100 Restverdien av en immateriell eiendel med bestemt utnyttbar levetid skal antas å være lik null, med mindre
- a) det foreligger en bindende avtale med tredjemann om kjøp av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid, eller
 - b) det finnes et aktivt marked for eiendelen, og
 - i) restverdien kan fastsettes med henvisning til dette markedet, og
 - ii) det er trolig at et slikt marked vil finnes ved slutten av eiendelens utnyttbare levetid.
- 101 Det avskrivbare beløpet for en eiendel med bestemt utnyttbar levetid fastsettes etter fradrag for eiendelens restverdi. En annen restverdi enn null innebærer at et foretak forventer å avhende den immaterielle eiendelen før slutten av eiendelens økonomiske levetid.
- 102 Et estimat på eiendelens restverdi er basert på det beløpet som kan gjenvinnes ved avhending av eiendelen ved hjelp av priser som gjelder på estimattidspunktet for salg av en lignende eiendel som har nådd slutten av sin utnyttbare levetid, og som har vært benyttet under tilsvarende forhold som dem eiendelen vil bli brukt under. Restverdien skal minst gjennomgås ved avslutningen av hvert regnskapsår. En endring i eiendelens restverdi blir regnskapsført som endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimater og feil».
- 103 Restverdien av en immateriell eiendel kan øke til et beløp som er lik eller større enn eiendelens balanseførte verdi. Dersom dette skjer, er eiendelens avskrivningsbeløp lik null, med mindre og inntil eiendelens restverdi deretter reduseres til et lavere beløp enn eiendelens balanseførte verdi.

Gjennomgåelse av avskrivningsperiode og avskrivningsmetode

- 104 Avskrivningsperioden og avskrivningsmetoden for en immateriell eiendel med bestemt utnyttbar levetid skal gjennomgås minst ved avslutningen av hvert regnskapsår. Dersom eiendelens forventede utnyttbare levetid er endret i forhold til tidligere estimater, skal avskrivningsperioden endres tilsvarende. Dersom det har vært en endring i det forventede mønsteret for forbruk av de framtidige økonomiske fordelene som ligger i eiendelen, skal avskrivningsmetoden endres for å gjenspeile det endrede mønsteret. Slike endringer skal regnskapsføres som endringer i regnskapsmessige estimater i samsvar med IAS 8.
- 105 I løpet av en immateriell eiendels levetid kan det bli klart at det tidligere estimatet for eiendelens utnyttbare levetid ikke lenger stemmer. Innregning av et tap ved verdifall kan for eksempel indikere at det er behov for å endre avskrivningsperioden.
- 106 Over tid kan det også skje en endring i mønsteret for framtidige økonomiske fordeler som forventes å tilflyte et foretak fra en immateriell eiendel. Det kan for eksempel bli klart at en degressiv avskrivningsmetode er mer hensiktsmessig enn en lineær metode. Et annet eksempel er dersom bruken av rettigheter som en lisens representerer, blir utsatt i påvente av bevegelse i andre bestanddeler i forretningsplanen. I dette tilfellet kan det være at økonomiske fordeler som tilflyter foretaket fra eiendelen, ikke vil bli mottatt før i senere perioder.

IMMATERIELLE EIENDELER MED UBESTEMT UTNYTTBAR LEVETID

- 107 En immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid skal ikke avskrives.
- 108 I samsvar med IAS 36 kreves det at et foretak tester en immateriell eiendel med ubestemt utnyttbar levetid for tap ved verdifall ved å sammenligne eiendelens gjenvinnbare beløp med dens balanseførte verdi
- a) hvert år, og
 - b) når det foreligger en indikasjon på at den immaterielle eiendelen kan ha falt i verdi.

Gjennomgåelse av vurdering av utnyttbar levetid

- 109 Den utnyttbare levetiden til en immateriell eiendel som ikke blir avskrevet, skal gjennomgås i hver periode for å avgjøre om hendelser og omstendigheter fortsatt støtter en vurdering om at eiendelen har ubestemt utnyttbar levetid. Dersom dette ikke er tilfellet, skal en endring i vurderingen med hensyn til utnyttbar levetid fra å være ubestemt til å bli bestemt, regnskapsføres som endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8.
- 110 I samsvar med IAS 36 er en revurdering av en immateriell eiendels utnyttbar levetid fra ubestemt til bestemt en indikator på at eiendelen kan ha falt i verdi. Som et resultat av dette tester foretaket eiendelen for tap ved verdifall ved å sammenligne eiendelens gjenvinnbare beløp, fastsatt i samsvar med IAS 36, med dens balanseførte verdi, og innregner deretter et eventuelt overskytende av den balanseførte verdien i forhold til gjenvinnbart beløp som tap ved verdifall.

GJENVINNING AV BALANSEFØRT VERDI – TAP VED VERDIFALL

- 111 For å avgjøre om en immateriell eiendel har falt i verdi, skal et foretak anvende IAS 36. Nevnte standard forklarer når og hvordan et foretak gjennomgår den balanseførte verdien av sine eiendeler, hvordan foretaket fastsetter en eiendels gjenvinnbare beløp og når foretaket innregner eller reverserer et tap ved verdifall.

UTRANGERING OG AVHENDING

- 112 En immateriell eiendel skal fraregnes
- a) ved avhending, eller
 - b) når det ikke forventes flere framtidige økonomiske fordeler fra eiendelens bruk eller avhending.
- 113 Gevinst eller tap som oppstår ved fraregning av en immateriell eiendel, skal beregnes som differansen mellom et eventuelt netto avhendingsproveny og eiendelens balanseførte verdi. Dette skal innregnes i resultatet når eiendelen fraregnes (med mindre IAS 17 krever noe annet ved en avtale om salg og tilbakeleie). Gevinster skal ikke klassifiseres som driftsinntekt.
- 114 Avhending av en immateriell eiendel kan skje på ulike måter (for eksempel ved salg, ved å inngå en finansiell leieavtale eller ved donasjon). Når avhendingsstidspunktet for en slik eiendel skal fastsettes, anvender et foretak kriteriene i IAS 18: «Driftsinntekter» for innregning av driftsinntekt fra salget av varer. IAS 17 kommer til anvendelse på avhending ved en avtale om salg og tilbakeleie.
- 115 Dersom et foretak, i samsvar med innregningsprinsippet i nr. 21, i den balanseførte verdien av en eiendel innregner anskaffelseskost for en erstatning av en del av en immateriell eiendel, skal foretaket fraregne den erstattede delens balanseførte verdi. Dersom det ikke er praktisk mulig for et foretak å beregne den erstattede delens balanseførte verdi, kan foretaket benytte anskaffelseskost for erstatningsdelen som en indikasjon på hva anskaffelseskost for den erstattede delen var på tidspunktet da den ble anskaffet eller utviklet internt.
- 116 Vederlaget ved avhending av en immateriell eiendel blir førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Dersom betaling for den immaterielle eiendelen blir utsatt, blir det mottatte vederlaget førstegangsinnregnet til eiendelens kontantpriskvivalent. Differansen mellom det nominelle beløpet for vederlaget og kontantpriskvivalenten innregnes som renteinntekt i samsvar med IAS 18, idet det tas hensyn til tilgodehavendets effektive avkastning.
- 117 Avskrivning av en immateriell eiendel med bestemt utnyttbar levetid opphører ikke når den immaterielle eiendelen ikke lenger er i bruk, med mindre eiendelen er avskrevet fullt ut eller er klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5.

OPPLYSNINGER**Alminnelige bestemmelser**

- 118 Et foretak skal opplyse om følgende for hver enkelt klasse av immaterielle eiendeler, idet det skilles mellom internt utviklede immaterielle eiendeler og andre immaterielle eiendeler:
- a) Om utnyttbar levetid er ubestemt eller bestemt, og dersom den er bestemt, hvilken utnyttbar levetid eller hvilke avskrivningssatser som er benyttet.
 - b) Hvilke avskrivningsmetoder som er benyttet for immaterielle eiendeler med bestemt utnyttbar levetid.
 - c) Brutto balanseført verdi og eventuell akkumulert avskrivning (herunder akkumulerte tap ved verdifall) ved begynnelsen og slutten av perioden.

- d) Hvilken post eller hvilke poster i resultatregnskapet som omfatter eventuell avskrivning av immaterielle eiendeler.
- e) En avstemming av balanseført verdi ved begynnelsen og slutten av perioden som viser
- i) tilganger, med separate oppgaver over dem som er oppstått ved intern utvikling, de som er anskaffet separat, og de som er anskaffet ved virksomhetssammenslutninger,
 - ii) eiendeler klassifisert som holdt for salg eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, samt andre avhendinger,
 - iii) økninger eller reduksjoner i løpet av perioden som skyldes verdireguleringer i henhold til nr. 75, 85 og 86, samt eventuelle tap ved verdifall innregnet eller reversert direkte mot egenkapitalen i samsvar med IAS 36,
 - iv) eventuelle tap ved verdifall innregnet i resultatet i løpet av perioden i samsvar med IAS 36,
 - v) eventuelle tap ved verdifall reversert i resultatet i løpet av perioden i samsvar med IAS 36,
 - vi) eventuell avskrivning som er innregnet i løpet av perioden,
 - vii) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet til presentasjonsvalutaen, og ved omregning av en utenlandsk virksomhet til foretakets presentasjonsvaluta, og
 - viii) andre endringer i balanseført verdi i løpet av perioden.
- 119 En klasse av immaterielle eiendeler er en gruppering av eiendeler av lignende art og for lignende bruk i foretakets virksomhet. Eksempler på slike separate klasser kan være
- a) varenavn,
 - b) avisnavn og utgivelsestitler,
 - c) programvare,
 - d) lisenser og franchiseavtaler,
 - e) opphavsretter, patenter og andre industrielle eiendomsretter, samt tjeneste- og driftsrettigheter,
 - f) oppskrifter, formler, modeller, design og prototyper, og
 - g) immaterielle eiendeler under utvikling.
- Klassene som det henvises til ovenfor, kan deles opp (eller slås sammen) i mindre (eller større) klasser dersom dette fører til mer relevant informasjon for brukerne av finansregnskapet.
- 120 Et foretak skal gi opplysninger om immaterielle eiendeler som har vært utsatt for verdifall i samsvar med IAS 36, i tillegg til de opplysningene som kreves av nr. 118 e) iii)–v).
- 121 IAS 8 krever at et foretak gir opplysninger om arten og omfanget av en endring i et regnskapsmessig estimat som har vesentlig innvirkning i inneværende regnskapsperiode, eller forventes å få vesentlig innvirkning i etterfølgende regnskapsperioder. Krav til slike opplysninger kan oppstå ved endringer i
- a) vurderingen av en immateriell eiendels utnyttbare levetid,
 - b) avskrivningsmetoden, eller
 - c) restverdier.
- 122 Et foretak skal også opplyse om følgende:
- a) For en immateriell eiendel vurdert til å ha ubestemt utnyttbar levetid, eiendelens balanseførte verdi og grunnene som støtter vurderingen av at eiendelen har ubestemt utnyttbar levetid. Når et foretak opplyser om disse grunnene, skal det beskrive hvilken faktor eller hvilke faktorer som spilte en betydelig rolle da det ble fastsatt at eiendelen har ubestemt utnyttbar levetid,
 - b) en beskrivelse av, den balanseførte verdien av samt gjenstående avskrivningsperiode for eventuelle enkeltstående immaterielle eiendeler som er vesentlige for foretakets finansregnskap,

- c) for immaterielle eiendeler anskaffet ved hjelp av et offentlig tilskudd og førstegangsinnregnet til virkelig verdi (se nr. 44):
 - i) den virkelige verdien som ble førstegangsinnregnet for disse eiendelene,
 - ii) eiendelenes balanseførte verdi, og
 - iii) om eiendelene måles etter innregning i henhold til anskaffelseskostmodellen eller verdireguleringsmodellen,
 - d) eventuell forekomst og omfang av balanseført verdi av immaterielle eiendeler hvis eiendomsrett er underlagt restriksjoner, samt den balanseførte verdien av immaterielle eiendeler som er stilt som sikkerhet for forpliktelser,
 - e) omfanget av kontraktsregulerte plikter til anskaffelse av immaterielle eiendeler.
- 123 Når et foretak beskriver den (de) faktoren(e) som spilte en betydelig rolle ved fastsettelsen av at en immateriell eiendels utnyttbare levetid er ubestemt, skal foretaket ta i betraktning listen med faktorer i nr. 90.

Immaterielle eiendeler målt etter innregning med verdireguleringsmodellen

- 124 Dersom immaterielle eiendeler regnskapsføres til verdiregulerte beløp, skal et foretak opplyse om følgende:
- a) etter klasse av immaterielle eiendeler:
 - i) tidspunktet da verdireguleringen trådte i kraft,
 - ii) den balanseførte verdien av verdiregulerte immaterielle eiendeler, og
 - iii) den balanseførte verdien som ville ha vært innregnet dersom den verdiregulerte klassen av immaterielle eiendelene hadde vært målt etter innregning ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i nr. 74,
 - b) beløpet for verdireguleringsreserve som gjelder immaterielle eiendeler ved begynnelsen og slutten av regnskapsperioden, samtidig som endringene i løpet av perioden og eventuelle restriksjoner på utdelingen av beløp til aksjonærer indikeres, og
 - c) metodene og betydelige forutsetninger som er anvendt for å estimere eiendelenes virkelige verdier.
- 125 Av hensyn til opplysningskravene kan det være nødvendig å slå sammen klasser av verdiregulerte eiendeler til større klasser. Klasser skal imidlertid ikke slås sammen dersom resultatet av dette ville bli en klasse av immaterielle eiendeler som omfatter både beløp målt i henhold til kostmetoden og i henhold til verdireguleringsmetoden.

Utgifter til forskning og utvikling

- 126 Et foretak skal opplyse om det samlede beløpet for utgifter til forskning og utvikling som innregnes som kostnad i løpet av perioden.
- 127 Utgifter til forskning og utvikling omfatter alle utgifter som er direkte henførbare til forsknings- eller utviklingsaktiviteter (se nr. 66 og 67 for veiledning om hvilken type utgifter som skal tas med for å oppfylle opplysningskravet i nr. 126).

Annen informasjon

- 128 Et foretak oppfordres til, men er ikke pålagt, å gi følgende opplysninger:
- a) en beskrivelse av alle immaterielle eiendeler som er avskrevet fullt ut, og som fremdeles er i bruk, og
 - b) en kort beskrivelse av betydelige immaterielle eiendeler som kontrolleres av foretaket, men som ikke er innregnet som eiendeler fordi de ikke oppfylte innregningskriteriene i denne standard, eller fordi de ble anskaffet eller utviklet før den versjonen av IAS 38: «Immaterielle eiendeler» som ble utgitt i 1998, trådte i kraft.

OVERGANGSBESTEMMELSER OG IKRAFTTREDELSE

- 129 Dersom et foretak i samsvar med nr. 85 i IFRS 3 velger å anvende IFRS 3 fra et tidligere tidspunkt enn ikrafttredelsestidspunktene fastsatt i nr. 78–84 i IFRS 3, skal foretaket også anvende denne standard fremadrettet fra samme tidspunkt. Foretaket skal derfor ikke justere den balanseførte verdien av immaterielle eiendeler som

ble innregnet på dette tidspunktet. Foretaket skal imidlertid på dette tidspunktet anvende denne standard til å revurdere den utnyttbare levetiden til foretakets innregnede immaterielle eiendeler. Dersom foretaket som følge av revurderingen endrer sin vurdering med hensyn til en eiendels utnyttbar levetid, skal denne endringen regnskapsføres som endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8.

- 130 I alle andre tilfeller skal et foretak anvende denne standard
- a) ved regnskapsføring av immaterielle eiendeler anskaffet ved virksomhetssammenslutninger der avtaletidspunktet er 31. mars 2004 eller senere, og
 - b) ved fremadrettet regnskapsføring av alle andre immaterielle eiendeler fra begynnelsen av det første årsregnskapet som begynner 31. mars 2004 eller senere. Foretaket skal derfor ikke justere den balanseførte verdien av immaterielle eiendeler som ble innregnet på dette tidspunktet. Foretaket skal imidlertid på dette tidspunktet anvende denne standard til å revurdere slike immaterielle eiendelsers utnyttbare levetid. Dersom foretaket som følge av revurderingen endrer sin vurdering med hensyn til en eiendels utnyttbar levetid, skal denne endringen regnskapsføres som endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8.
- 130A Et foretak skal anvende endringene i nr. 2 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRS 6 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse på den tidligere perioden.

Bytte av lignende eiendeler

- 131 Kravet i nr. 129 og nr. 130 b) om fremadrettet anvendelse av denne standard betyr at dersom et bytte av eiendeler for denne standard trådte i kraft, ble målt på grunnlag av den balanseførte verdien av den avgitte eiendelen, skal foretaket ikke omarbeide den anskaffede eiendelens balanseførte verdi for å gjenspeile dens virkelige verdi på overtakelsestidspunktet.

Tidlig anvendelse

- 132 Foretak som nr. 130 kommer til anvendelse på, oppfordres til å anvende kravene i denne standard før ikrafttredelsestidspunktene angitt i nr. 130. Dersom et foretak imidlertid anvender denne standard før de samme ikrafttredelsestidspunktene, skal foretaket også anvende IFRS 3 og IAS 36 (revidert i 2004) fra de samme tidspunktene.

OPPHEVING AV IAS 38 (UTGITT I 1998)

- 133 Denne standard erstatter IAS 38: «Immaterielle eiendeler» (utgitt i 1998).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 39***Finansielle instrumenter — innregning og måling*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å etablere prinsipper for innregning og måling av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser og enkelte kontrakter vedrørende kjøp eller salg av ikke-finansielle gjenstander. Krav til presentasjon av opplysninger om finansielle instrumenter er fastsatt i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon». Krav til opplysninger om finansielle instrumenter er fastsatt i IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger».

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- a) Andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet som regnskapsføres i henhold til IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» eller IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet». Foretak skal imidlertid anvende denne standard på en andel i et datterforetak, i et tilknyttet foretak eller i felleskontrollert virksomhet som i samsvar med IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 regnskapsføres i henhold til denne standard. Foretak skal også anvende denne standard på derivater på en andel i et datterforetak, i et tilknyttet foretak eller i felleskontrollert virksomhet, med mindre derivatet oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument for foretaket i henhold til IAS 32.
 - b) Rettigheter og plikter i henhold til leieavtaler der IAS 17: «Leieavtaler» kommer til anvendelse. Derimot er
 - i) fordringer tilknyttet leieavtaler som er innregnet av en utleier, underlagt bestemmelsene om fraregning og verdifall i denne standard (se nr. 15–37, 58, 59, 63–65 samt AG36–AG52 og AG84–AG93 i vedlegg A),
 - ii) gjeld tilknyttet finansielle leieavtaler som er innregnet av en leietaker, underlagt bestemmelsene om fraregning i denne standard (se nr. 39–42 og AG57–AG63 i vedlegg A), og
 - iii) derivater som er innebygd i leieavtaler, underlagt bestemmelsene om innebygde derivater i denne standard (se nr. 10–13 og AG27–AG33 i vedlegg A).
 - c) Arbeidsgiveres rettigheter og plikter i henhold til ordninger for ytelser til ansatte, der IAS 19: «Ytelser til ansatte» kommer til anvendelse.
 - d) Finansielle instrumenter utstedt av foretaket som oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument i IAS 32 (herunder opsjoner og tegningsretter). Innehaveren av slike egenkapitalinstrumenter skal imidlertid anvende denne standard på disse instrumentene, med mindre de omfattes av unntaket i bokstav a) ovenfor.
 - e) Rettigheter og plikter som oppstår i henhold til i) en forsikringskontrakt som definert i IFRS 4: «Forsikringskontrakter», men som ikke er en utstедers rettigheter og plikter som oppstår i henhold til en forsikringskontrakt som er i overensstemmelse med definisjonen av en finansiell forsikringskontrakt i nr. 9, eller ii) en kontrakt som er innenfor virkeområdet for IFRS 4 fordi den omfatter en skjønsmessig del. Denne standard får imidlertid anvendelse på et derivat som er innebygd i en slik kontrakt dersom derivatet i seg selv ikke er en kontrakt som hører inn under virkeområdet for IFRS 4 (se nr. 10–13 og AG27–AG33 i vedlegg A til denne standard). Dersom en utsteder av finansielle garantikontrakter tidligere uttrykkelig har opplyst at han betrakter slike kontrakter som forsikringskontrakter og har regnskapsført dem som forsikringskontrakter, kan han velge om han vil anvende enten denne standard eller IFRS 4 på slike finansielle garantikontrakter (se AG4 og AG4A). Utstедeren kan foreta dette valget kontrakt for kontrakt, men valget som gjøres for hver enkelt kontrakt, kan ikke gjøres om.
 - f) Kontrakter om betinget vederlag i en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»). Dette unntaket får bare anvendelse på det overtakende foretaket.
 - g) Kontrakter mellom et overtakende foretak og en selger i en virksomhetssammenslutning om å kjøpe eller selge et overtatt foretak på et framtidig tidspunkt.

- h) Andre lånetilsagn enn dem som beskrives i nr. 4. En utsteder av lånetilsagn skal anvende IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» på lånetilsagn som ikke omfattes av denne standard. Alle lånetilsagn er imidlertid underlagt fraregningsbestemmelsene i denne standard (se nr. 15–42 og AG36–AG63 i vedlegg A).
 - i) Finansielle instrumenter, kontrakter og plikter i henhold til aksjebaserte betalingstransaksjoner der IFRS 2: «Aksjebasert betaling» kommer til anvendelse, med unntak av kontrakter som omfattes av nr. 5–7 i denne standard, der denne standard kommer til anvendelse.
 - j) Rettigheter til betalinger for å refundere utgifter som foretaket krever refundert for å gjøre opp en forpliktelse som foretaket innregner som avsetning i samsvar med IAS 37, eller som foretaket i en tidligere periode har innregnet som avsetning i samsvar med IAS 37.
- 3 [Opphevet]
- 4 Følgende lånetilsagn omfattes av denne standards virkeområde:
- a) Ytte lånetilsagn som foretaket øremerker som finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet. Et foretak som kort tid etter at lånetilsagnet er mottatt, har en tidligere praksis med å selge de eiendelene som følger av foretakets lånetilsagn, skal anvende denne standard på alle sine lånetilsagn i samme klasse.
 - b) Ytte lånetilsagn som kan gjøres opp netto i kontanter eller ved å levere eller utstede et annet finansielt instrument. Disse lånetilsagnene er derivater. Et lånetilsagn anses ikke som oppgjort netto bare fordi lånet er utbetalt i porsjoner (for eksempel et byggelån i form av et pantelån som er utbetalt i porsjoner i forhold til framdriften i byggearbeidet).
 - c) Tilsagn om å yte et lån til under markedsrente. Nr. 47 d) angir hvordan forpliktelser som oppstår av slike lånetilsagn, skal måles.
- 5 Denne standard kommer til anvendelse på kontrakter om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand som kan gjøres opp netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument eller ved bytte av finansielle instrumenter, som om kontraktene var finansielle instrumenter, unntatt kontrakter som er inngått og fortsatt innehas med det formål å motta eller levere en ikke-finansiell gjenstand i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov.
- 6 Det er ulike måter en kontrakt om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand kan gjøres opp på: netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, eller ved bytte av finansielle instrumenter. Eksempler på dette er
- a) når vilkårene i kontrakten tillater begge parter å gjøre opp kontrakten netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument eller ved å bytte finansielle instrumenter,
 - b) når adgangen til å gjøre opp netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, eller ved å bytte finansielle instrumenter, ikke er eksplisitt i vilkårene i kontrakten, men foretaket har en praksis for å gjøre opp tilsvarende kontrakter netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, eller ved å bytte finansielle instrumenter (enten med motparten, ved å inngå motposisjoner eller ved å selge kontrakten før den utøves eller forfaller),
 - c) når foretaket for tilsvarende kontrakter har en praksis for å motta det underliggende og selge dette innen en kort periode etter levering med det formål å generere et overskudd fra kortsiktige svingninger i pris eller salgsmarginer, og
 - d) når den ikke-finansielle gjenstanden som kontrakten omfatter, lett kan omgjøres i kontanter.

En kontrakt der bokstav b) eller c) kommer til anvendelse, er ikke inngått med det formål å motta eller levere den ikke-finansielle gjenstanden i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov, og faller dermed innenfor virkeområdet for denne standard. Andre kontrakter der nr. 5 kommer til anvendelse, blir vurdert for å avgjøre om de ble inngått og fortsatt innehas med det formål å motta eller levere ikke-finansielle gjenstander i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov, og om de derfor omfattes av denne standard.

- 7 En utstedt opsjon om å kjøpe eller selge en ikke-finansiell gjenstand som kan gjøres opp i kontanter eller et annet finansielt instrument eller ved bytte av finansielle instrumenter, i samsvar med nr. 6 a) eller d), faller inn under virkeområdet for denne standard. En slik kontrakt kan ikke inngås med det formål å motta eller levere ikke-finansielle gjenstander i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov.

DEFINISJONER

- 8 Begrepene som er definert i IAS 32, benyttes i denne standard i den betydning som er fastsatt i IAS 32 nr. 11. IAS 32 definerer følgende begreper:

- finansielt instrument,
- finansiell eiendel,
- finansiell forpliktelse,
- egenkapitalinstrument,

og gir veiledning i anvendelsen av disse definisjonene.

- 9 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Definisjon av et derivat

Et «derivat» er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som omfattes av denne standard (se nr. 2–7), og som har alle de tre følgende kjennetegnene:

- a) derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks eller en annen variabel, forutsatt, når det gjelder en ikke-finansiell variabel, at variabelen ikke er spesifikk for en kontraktspart (ofte kalt «underliggende»),
- b) det krever ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer, og
- c) det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt.

Definisjoner av fire kategorier av finansielle instrumenter

En «finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet» er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som oppfyller en av følgende betingelser:

- a) Den er klassifisert som holdt for omsetning. En finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir klassifisert som holdt for omsetning dersom den
 - i) i hovedsak er anskaffet eller pådratt med kortsiktig salg eller gjenkjøp som formål,
 - ii) er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
 - iii) er et derivat (bortsett fra et derivat som er en finansiell garantikontrakt eller et øremerket og effektivt sikringsinstrument).
- b) Når den førstegangsinnregnes, skal den øremerkes av foretaket til virkelig verdi over resultatet. Et foretak kan bare bruke slik øremerking når det tillates etter nr. 11A, eller når slik øremerking gir mer relevant informasjon, enten fordi
 - i) den eliminerer eller i vesentlig grad reduserer en uoverensstemmelse i måling eller innregning (noen ganger kalt «et regnskapsmessig misforhold») som ellers ville oppstå av måling av eiendeler eller forpliktelser eller av innregning av gevinster eller tap på disse på ulikt grunnlag, eller
 - ii) en gruppe av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler forvaltes, og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi, i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi, og informasjonen om konsernet gis internt på dette grunnlag til foretakets nøkkelpersoner i ledelsen (som definert i IAS 24: «Opplysninger til nærstående parter» (revidert i 2003), for eksempel foretakets styre og daglige leder.

I IFRS 7 krever nr. 9-11 og B4 at foretaket opplyser om finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som det har ørmerket til virkelig verdi over resultatet, herunder hvordan disse betingelsene er oppfylt. For instrumenter som kvalifiserer i samsvar med ii) ovenfor, skal disse opplysningene omfatte en forklarende beskrivelse av hvordan ørmerkingen til virkelig verdi over resultatet er konsistent med foretakets dokumenterte risikohåndterings- eller investeringsstrategi.

Investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen notert markedspris i et aktivt marked, og hvis virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte (se nr. 46 c) og AG80 og AG81 i vedlegg A), skal ikke ørmerkes til virkelig verdi over resultatet.

Det bør bemerkes at nr. 48, 48A, 49 og AG69-AG82 i vedlegg A, som fastsetter krav til hvordan den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse skal beregnes på en pålitelig måte, skal anvendes likt på alle poster som måles til virkelig verdi, enten ved ørmerking eller på annen måte, eller om det gis opplysninger om dens virkelige verdi.

«Investeringer som holdes til forfall» er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall (se AG16–AG25 i vedlegg A), unntatt

- a) dem som foretaket ved førstegangsinnregning ørmerker til virkelig verdi over resultatet,
- b) dem som foretaket ørmerker som tilgjengelige for salg, og
- c) dem som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer.

Et foretak skal ikke klassifisere finansielle eiendeler som holdt til forfall dersom foretaket, i løpet av inneværende regnskapsår eller de to foregående regnskapsårene har solgt eller omklassifisert mer enn en ubetydelig mengde av investeringer som holdes til forfall før forfall (mer enn ubetydelig i forhold til den totale mengden av investeringer som holdes til forfall), med unntak av salg eller omklassifiseringer som

- i) er så nær opptil forfall eller den finansielle eiendelens innløsningstidspunkt (for eksempel mindre enn tre måneder før forfall) at endringer i markedsrenten ikke ville ha noen vesentlig innvirkning på den finansielle eiendelens virkelige verdi,
- ii) skjer etter at foretaket har innkrevd praktisk talt hele den finansielle eiendelens opprinnelige hovedstol gjennom planlagte eller førtidige betalinger, eller
- iii) er henførbare til en isolert hendelse som ligger utenfor foretakets kontroll, som ikke vil gjentas og som foretaket ikke med rimelighet kunne forventet.

«Utlån og fordringer» er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt

- a) dem som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning ørmerker til virkelig verdi over resultatet,
- b) dem som foretaket ved førstegangsinnregning ørmerker som tilgjengelige for salg, eller
- c) dem som innehaveren kanskje ikke vil kunne gjenvinne praktisk talt hele sin opprinnelige investering i, bortsett fra på grunn av svekket kreditt, og som skal klassifiseres som tilgjengelige for salg.

En andel anskaffet i en samling av eiendeler som ikke er utlån eller fordringer (for eksempel en andel i et investeringsfond eller et tilsvarende fond), er ikke et utlån eller en fordring.

«Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg» er ikke-derivative finansielle eiendeler som er ørmerket som tilgjengelige for salg eller ikke er klassifisert som a) utlån og fordringer, b) investeringer som holdes til forfall, eller c) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

Definisjon av en finansiell garantikontrakt

En «finansiell garantikontrakt» er en kontrakt som krever at utstederen utbetaler spesifiserte beløp for å erstatte innehaveren for tap som denne pådrar seg fordi en bestemt debitor unnlater å betale ved forfall i henhold til de opprinnelige eller endrede vilkårene i et gjeldsinstrument.

Definisjoner knyttet til innregning og måling

«En finansiell eiendels eller finansiell forpliktelses amortiserte kost» er det beløp som den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen måles til ved førstegangsinnregning, minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering ved en effektiv rente-metode, av enhver differanse mellom dette førstegangsbeløpet og forfallsbeløpet, og minus en eventuell reduksjon (direkte eller ved bruk av en avsetningskonto) for verdifall eller tapsutsatthet.

En «effektiv rente-metode» benyttes til å beregne amortisert kost for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse (eller en gruppe av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser) og for å fordele renteinntekt eller rentekostnad over en relevant periode. Den «effektive renten» er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid, eller over en kortere periode der dette passer, til netto balanseført verdi av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Ved beregning av den effektive renten skal et foretak estimere kontantstrømmer og ta i betraktning alle kontraktsvilkår ved det finansielle instrumentet (for eksempel førtidig betaling, kjøpsopsjoner og tilsvarende opsjoner), men skal ikke ta hensyn til framtidige kredittap. Beregningen omfatter alle honorarer og punkter betalt eller mottatt mellom parter i kontrakten som er en integrert del av den effektive renten (se IAS 18: «Driftsinntekter»), transaksjonsutgifter og alle andre merbetalinger eller rabatter. Det antas at kontantstrømmene og den forventede levetiden til en gruppe av tilsvarende finansielle instrumenter kan estimeres på en pålitelig måte. I de sjeldne tilfellene der det imidlertid ikke er mulig å estimere kontantstrømmene eller den forventede levetiden til et finansielt instrument (eller gruppe av finansielle instrumenter) på en pålitelig måte, skal foretaket benytte de kontraktsregulerte kontantstrømmene over hele den avtalte levetiden til det finansielle instrumentet (eller gruppen av finansielle instrumenter).

«Fraregning» er fjerning av en tidligere innregnet finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse fra et foretaks balanse.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter⁽¹⁾.

Et «alminnelig kjøp eller salg» er kjøp eller salg av en finansiell eiendel i henhold til en kontrakt hvis vilkår krever levering av eiendelen innenfor den tidsrammen som generelt er etablert gjennom regulering eller sedvane i det aktuelle markedet.

«Transaksjonsutgifter» er marginale utgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, utstedelse eller avhending av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse (se AG13 i vedlegg A). En marginal utgift er en utgift som ikke ville påløpt dersom foretaket ikke hadde anskaffet, utstedt eller avhendet det finansielle instrumentet.

Definisjoner knyttet til sikringsbokføring

Et «bindende tilsagn» er en bindende avtale om utveksling av en nærmere angitt mengde ressurser til en nærmere angitt pris på ett eller flere nærmere angitte framtidige tidspunkter.

En «forventet transaksjon» er en ikke-bindende, men forventet framtidig transaksjon.

Et «sikringsinstrument» er et øremerket derivat eller (for en sikring av bare risikoen for endringer i utenlandske valutakurser) en øremerket ikke-derivativ finansiell eiendel eller ikke-derivativ finansiell forpliktelse hvis virkelige verdi eller kontantstrømmer forventes å utligne endringer i den virkelige verdien av eller kontantstrømmene til et øremerket sikringsobjekt (nr. 72–77 og AG94–AG97 i vedlegg A inneholder en utfyllende definisjon av et sikringsinstrument).

Et «sikringsobjekt» er en eiendel, en forpliktelse, et bindende tilsagn, en svært sannsynlig forventet transaksjon eller en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet som a) eksponerer foretaket for risiko for endringer i virkelig verdi eller framtidige kontantstrømmer, og b) er øremerket som sikret (nr. 78–84 og AG98–AG101 i vedlegg A inneholder en utfyllende definisjon av sikringsobjekter).

«Sikringseffektivitet» er i hvilken grad endringer i den virkelige verdien av eller kontantstrømmene for sikringsobjektet som er henførbare til en sikret risiko, blir utlignet ved endringer i den virkelige verdien av eller kontantstrømmene for sikringsinstrumentet (se AG105–AG113 i vedlegg A).

INNEBYGDE DERIVATER

- 10 Et innebygd derivat er en bestanddel av et hybridinstrument (kombinert instrument) som også omfatter en ikke-derivativ vertskontrakt — med den virkning at noe av kontantstrømmene til det kombinerte instrumentet varierer på en tilsvarende måte som for et frittstående derivat. Et innebygd derivat er årsak til at noen eller alle kontantstrømmene som kontrakten ellers ville kreve, blir endret i samsvar med en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel, forutsatt, når det gjelder en ikke-finansiell variabel, at variabelen ikke

⁽¹⁾ Nr. 48, 49 og AG69–AG82 i vedlegg A inneholder krav til fastsettelse av en finansiell eiendels eller finansiell forpliktelses virkelige verdi.

er spesifikk for en kontraktspart. Et derivat som er knyttet til et finansielt instrument, men som ved kontrakt er overførbart uavhengig av instrumentet, eller har en annen motpart enn instrumentet er ikke et innebygd derivat, men et separat finansielt instrument.

- 11 Et innebygd derivat skal skilles fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat i henhold til denne standard dersom, og bare dersom
- a) de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innebygde derivatet ikke er nært knyttet til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved vertskontrakten (se AG30 og AG33 i vedlegg A),
 - b) et separat instrument med de samme vilkårene som det innebygde derivatet ville oppfylt definisjonen av et derivat, og
 - c) hybridinstrumentet (det kombinerte instrumentet) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i den virkelige verdien innregnet i resultatet (dvs. at et derivat som er innebygd i en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, ikke blir skilt ut).
- Dersom et innebygd derivat blir skilt ut, skal vertskontrakten regnskapsføres i henhold til denne standard dersom det er et finansielt instrument, og i samsvar med andre egnede standarder dersom det ikke er et finansielt instrument. Denne standard omhandler ikke hvorvidt et innebygd derivat skal presenteres separat i regnskapsoppstillingene.
- 11A Uavhengig av nr. 11 kan et foretak, dersom en kontrakt inneholder ett eller flere innebygde derivater, øremerke hele hybridinstrumentet (det kombinerte instrumentet) som finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, med mindre
- a) det innebygde derivatet (de innebygde derivatene) ikke i vesentlig grad endrer de kontantstrømmene som ellers ville ha vært påkrevd i henhold til kontrakten, eller
 - b) det med liten eller ingen analyse tydelig framgår når et tilsvarende hybridinstrument (kombinert instrument) første gang vurderes, at det er forbudt å skille det innebygde derivatet (eller derivatene), for eksempel en opsjon på førtidig tilbakebetaling innebygd i et lån som gir innehaveren mulighet til å løse inn lånet til dets anslåtte amortiserte kost.
- 12 Dersom det i henhold til denne standard kreves at et foretak skiller ut et innebygd derivat fra dets vertskontrakt, men ikke er i stand til å måle det innebygde derivatet separat, verken ved anskaffelsen eller på et senere tidspunkt for finansiell rapportering, skal foretaket øremerke hele hybridkontrakten (den kombinerte kontrakten) til virkelig verdi over resultatet.
- 13 Dersom et foretak ikke på en pålitelig måte er i stand til å fastsette den virkelige verdien av et innebygd derivat på grunnlag av derivatets vilkår og betingelser (for eksempel fordi det innebygde derivatet er basert på et unotert egenkapitalinstrument), er den virkelige verdien av det innebygde derivatet differansen mellom hybridinstrumentets og vertskontraktens virkelige verdier, dersom disse verdiene kan fastsettes i henhold til denne standard. Dersom foretaket ikke er i stand til å fastsette den virkelige verdien av det innebygde derivatet ved hjelp av denne metoden, kommer nr. 12 til anvendelse, og hybridinstrumentet (det kombinerte instrumentet) angis som øremerket til virkelig verdi over resultatet.

INNREGNING OG FRAREGNING

Førstegangsinnregning

- 14 Et foretak skal bare innregne en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse i balansen når foretaket blir part i instrumentets kontraktsbestemmelser. (Se nr. 38 når det gjelder alminnelige kjøp av finansielle eiendeler.)

Fraregning av en finansiell eiendel

- 15 I konsernregnskap kommer nr. 16–23 og AG34–AG52 i vedlegg A til anvendelse på konsernnivå. Derfor konsoliderer et foretak først alle datterforetak i samsvar med IAS 27 og SIC-12: «Konsolidering — foretak for særskilte formål», og anvender deretter nr. 16–23 og AG34–AG52 i vedlegg A på konsernet.
- 16 Før et foretak evaluerer om og i hvilket omfang fraregning er hensiktsmessig i henhold til nr. 17–23, skal foretaket avgjøre om disse numrene skal anvendes på en del av en finansiell eiendel (eller en del av en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler) eller på en finansiell eiendel (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler) i sin helhet, på følgende måte:
- a) Nr. 17–23 kommer bare til anvendelse på en del av en finansiell eiendel (eller en del av en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler) dersom den delen som vurderes for fraregning, oppfyller en av de følgende tre betingelsene:

- i) Delen omfatter bare særlig identifiserte kontantstrømmer fra en finansiell eiendel (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler). Når et foretak for eksempel inngår i en «rente-strip» der motparten får retten til rentekontantstrømmene, men ikke kontantstrømmene av hovedstolen, fra et gjeldsinstrument, kommer nr. 17–23 til anvendelse på rentekontantstrømmene.
 - ii) Delen omfatter bare en fullt ut forholdsmessig (prorata) andel av kontantstrømmene fra en finansiell eiendel (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler). Når et foretak for eksempel inngår i en ordning der motparten får retten til en andel på 90 prosent av alle kontantstrømmene fra et gjeldsinstrument, kommer nr. 17–23 til anvendelse på 90 prosent av disse kontantstrømmene. Dersom det er flere enn én motpart, kreves det ikke at hver enkelt motpart har en forholdsmessig andel av kontantstrømmene, forutsatt at det overførende foretaket innehar en entydig forholdsmessig andel.
 - iii) Delen omfatter bare en fullt ut forholdsmessig (prorata) andel av særlig identifiserte kontantstrømmer fra en finansiell eiendel (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler). Når et foretak for eksempel inngår i en ordning der motparten får retten til en andel på 90 prosent av rentekontantstrømmene fra en finansiell eiendel, kommer nr. 17–23 til anvendelse på 90 prosent av disse rentekontantstrømmene. Dersom det er flere enn én motpart, kreves det ikke at hver enkelt motpart har en forholdsmessig andel av de særlig identifiserte kontantstrømmene, forutsatt at det overførende foretaket innehar en full forholdsmessig andel.
- b) I alle andre tilfeller kommer nr. 17–23 til anvendelse på den finansielle eiendelen i sin helhet (eller på gruppen av tilsvarende finansielle eiendeler i sin helhet). Når et foretak for eksempel overfører i) rettene til de første eller de siste 90 prosent av innbetalingene i kontanter fra en finansiell eiendel (eller en gruppe av finansielle eiendeler), eller ii) rettene til 90 prosent av kontantstrømmene fra en gruppe av fordringer, men gir en garanti om å kompensere kjøperen for eventuelle kredittap opptil 8 prosent av fordringenes hovedstol, kommer nr. 17–23 til anvendelse på den finansielle eiendelen (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler) i sin helhet.

I nr. 17–26 viser begrepet «finansiell eiendel» enten til en del av en finansiell eiendel (eller en del av en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler), slik den er identifisert under bokstav a) ovenfor, eller til en finansiell eiendel (eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler) i sin helhet.

- 17 Et foretak skal fraregne en finansiell eiendel bare når
- a) en kontraktsregulert rett til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller
 - b) foretaket overfører den finansielle eiendelen som angitt i nr. 18 og 19, og overføringen oppfyller kravene til fraregning i samsvar med nr. 20.
- (Se nr. 38 når det gjelder alminnelige salg av finansielle eiendeler.)
- 18 Et foretak overfører en finansiell eiendel dersom, og bare dersom det enten
- a) overfører en kontraktsregulert rett til å motta kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen, eller
 - b) beholder en kontraktsregulert rett til å motta kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen, men påtar seg en kontraktsregulert plikt til å betale kontantstrømmene til én eller flere mottakere i en ordning som oppfyller betingelsene i nr. 19.
- 19 Når et foretak beholder en kontraktsregulert rett til å motta kontantstrømmene fra en finansiell eiendel («den opprinnelige eiendelen»), men påtar seg en kontraktsregulert plikt til å betale disse kontantstrømmene til ett eller flere foretak («de endelige mottakerne»), skal foretaket bare behandle transaksjonen som en overføring av en finansiell eiendel dersom alle følgende tre betingelser er oppfylt:
- a) Foretaket har ingen plikt til å betale beløp til de endelige mottakerne med mindre det innkasserer tilsvarende beløp fra den opprinnelige eiendelen. Kortsiktige forskudd fra foretaket med rett til full gjenvinning av det utlånte beløpet pluss opptjente renter til markedskurs vil ikke komme i strid med denne betingelsen.
 - b) Foretaket forbyr av vilkårene i overføringskontrakten å selge den opprinnelige eiendelen eller stille den som sikkerhet på annen måte enn som sikkerhet overfor de endelige mottakerne for plikten til å betale disse mottakerne kontantstrømmer.
 - c) Foretaket har en plikt til å overføre eventuelle kontantstrømmer det innkrever på vegne av de endelige mottakerne uten vesentlig forsinkelse. I tillegg har foretaket ikke rett til å reinvestere slike kontantstrømmer, bortsett fra investeringer i kontanter eller kontantekvivalenter (som definert i IAS 7: «Kontantstrømpoppstilling») i løpet av den korte oppgjørsperioden fra innkrevingstidspunktet til tidspunktet for påkrevd overføring til de endelige mottakerne, og renter opptjent på slike investeringer blir overført til de endelige mottakerne.

- 20 Når et foretak overfører en finansiell eiendel (se nr. 18), skal det vurdere i hvilket omfang det beholder risikoene og fordelene ved eierskap til den finansielle eiendelen. I så fall:
- a) Dersom foretaket overfører praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den finansielle eiendelen, skal foretaket fraregne den finansielle eiendelen og innregne alle rettigheter og plikter som ble skapt eller beholdt ved overføringen, separat som eiendeler eller forpliktelser.
 - b) Dersom foretaket beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den finansielle eiendelen, skal foretaket fortsatt innregne den finansielle eiendelen.
 - c) Dersom foretaket verken overfører eller beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den finansielle eiendelen, skal foretaket avgjøre om det har beholdt kontroll over den finansielle eiendelen. I så fall:
 - i) dersom foretaket ikke har beholdt kontroll, skal det fraregne den finansielle eiendelen og innregne separat som eiendeler eller forpliktelser alle rettigheter og plikter skapt eller beholdt ved overføringen,
 - ii) dersom foretaket har beholdt kontroll, skal det fortsatt innregne den finansielle eiendelen i det omfang foretaket har et vedvarende engasjement i den finansielle eiendelen (se nr. 30).
- 21 Overføring av risikoer og fordeler (se nr. 20) blir vurdert ved å sammenligne foretakets eksponering før og etter overføringen med variabilitet i størrelsen på og forløpet for den overførte eiendelens netto kontantstrømmer. Et foretak har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskapet til en finansiell eiendel dersom foretakets eksponering for variabilitet i nåverdien av framtidige netto kontantstrømmer fra den finansielle eiendelen ikke endres vesentlig som et resultat av overføringen (for eksempel fordi foretaket har solgt en finansiell eiendel i henhold til en avtale om å kjøpe den tilbake til en fastsatt pris eller salgspris pluss långivers avkastning). Et foretak har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til en finansiell eiendel dersom foretakets eksponering for en slik variabilitet ikke lenger er vesentlig i forhold til den samlede variabiliteten i nåverdien av framtidige netto kontantstrømmer knyttet til den finansielle eiendelen (for eksempel fordi foretaket har solgt en finansiell eiendel bare underlagt en opsjon om å kjøpe den tilbake til eiendelens virkelige verdi på gjenkjøpstidspunktet eller har overført en fullt ut forholdsmessig andel av kontantstrømmene fra en større finansiell eiendel i en ordning, for eksempel underdeltakelse i et lån, som oppfyller betingelsene i nr. 19).
- 22 Det vil ofte framgå klart om foretaket har overført eller beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap eller ikke, og det vil dermed ikke være behov for å utføre noen beregninger. I andre tilfeller vil det være nødvendig å beregne og sammenligne foretakets eksponering for variabilitet i nåverdien av framtidige netto kontantstrømmer før og etter overføringen. Beregningen og sammenligningen skal gjøres ved å benytte en egnet løpende markedsrente som diskonteringsrente. All variabilitet som med rimelighet er mulig i netto kontantstrømmer skal tas i betraktning, og det skal legges mest vekt på de utfallene som med størst sannsynlighet vil inntreffe.
- 23 Om foretaket har beholdt kontroll (se nr. 20 c)) over den overførte eiendelen, avhenger av erververens mulighet for å selge eiendelen. Dersom det i praksis er mulig for erververen å selge eiendelen i sin helhet til en ikke-nærstående tredjemann, og erververen kan utøve denne muligheten ensidig og uten å måtte legge tilleggsrestriksjoner på overføringen, har foretaket ikke beholdt kontroll. I alle andre tilfeller har foretaket beholdt kontroll.
- Overføringer som oppfyller kravene til fraregning (se nr. 20 a) og c) i)).*
- 24 Dersom et foretak overfører en finansiell eiendel i en overføring som oppfyller kravene til fraregning i sin helhet, og beholder retten til å forvalte den finansielle eiendelen mot et honorar, skal foretaket innregne enten en forvaltningseiendel eller en forvaltningsforpliktelse for denne forvaltningskontrakten. Dersom honoraret som skal mottas, ikke forventes å kompensere foretaket i tilstrekkelig grad for å utføre forvaltningen, skal en forvaltningsforpliktelse for forvaltningsplikten innregnes til virkelig verdi. Dersom honoraret som skal mottas, forventes å være mer enn tilstrekkelig kompensasjon for forvaltningen, skal det innregnes en forvaltningseiendel for forvaltningsretten med et beløp fastsatt på grunnlag av en fordeling av den balanseførte verdien av den større finansielle eiendelen, i samsvar med nr. 27.
- 25 Dersom en finansiell eiendel som følge av en overføring blir fraregnet i sin helhet, men overføringen fører til at foretaket får en ny finansiell eiendel eller påtar seg en ny finansiell forpliktelse eller en forvaltningsforpliktelse, skal foretaket innregne den nye finansielle eiendelen, finansielle forpliktelsen eller forvaltningsforpliktelsen til virkelig verdi.
- 26 Ved fraregning av en finansiell eiendel i sin helhet, skal differansen mellom
- a) eiendelenes balanseførte verdi, og

- b) summen av i) det mottatte vederlaget (herunder eventuelle nye eiendeler som er tilkommet og med fradrag for eventuelle nye forpliktelser som er overtatt), og ii) eventuelle kumulative gevinster eller tap som er blitt innregnet direkte i egenkapitalen (se nr. 55 b)),

skal innregnes i resultatet.

- 27 Dersom den overførte eiendelen er en del av en større finansiell eiendel (for eksempel når et foretak overfører rentekontantstrømmer som er en del av et gjeldsinstrument, se nr. 16 a)) og den overførte delen i sin helhet oppfyller kravene til fraregning, skal den tidligere balanseførte verdien av den større finansielle eiendelen fordeles mellom den delen som fortsatt er innregnet og den delen som blir fraregnet, basert på de relative virkelige verdiene av disse delene på overføringstidspunktet. Av denne grunn skal en beholdt forvaltningseiendel behandles som en del som fortsatt blir innregnet. Differansen mellom

- a) den balanseførte verdien fordelt på den delen som fraregnes, og
- b) summen av i) det mottatte vederlaget for den fraregnede delen (herunder eventuelle nye eiendeler som er tilkommet og med fradrag for eventuelle nye forpliktelser som er overtatt), og ii) eventuelle kumulative gevinster eller tap som er fordelt på denne delen og som var innregnet direkte i egenkapitalen (se nr. 55 b)),

skal innregnes i resultatet. Kumulative gevinster eller tap som er blitt innregnet i egenkapitalen, blir fordelt mellom den delen som fortsatt blir innregnet og den delen som blir fraregnet, basert på disse delenes relative virkelige verdier.

- 28 Når et foretak fordeler den tidligere balanseførte verdien av en større finansiell eiendel mellom den delen som fortsatt blir innregnet og den delen som blir fraregnet, må den virkelige verdien av den delen som fortsatt blir innregnet, fastsettes. Når foretaket tidligere har solgt deler tilsvarende den delen som fortsatt blir innregnet eller det foreligger andre markedstransaksjoner for slike deler, gir nylig oppnådde priser i faktiske transaksjoner det beste estimatet av delens virkelige verdi. Når det ikke foreligger noen noterte priser eller nylig foretatte markedstransaksjoner som støtte for den virkelige verdien av den delen som fortsatt blir innregnet, er det beste estimatet av den virkelige verdien differansen mellom den virkelige verdien av den større finansielle eiendelen som helhet og vederlaget mottatt fra erververen for den delen som er fraregnet.

Overføringer som ikke oppfyller kravene til fraregning (se nr. 20 b))

- 29 Dersom en overføring ikke fører til fraregning fordi foretaket har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den overførte eiendelen, skal foretaket fortsatt innregne den overførte eiendelen i sin helhet og skal dessuten innregne en finansiell forpliktelse for det mottatte vederlaget. I etterfølgende perioder skal foretaket innregne eventuell inntekt fra den overførte eiendelen og en eventuell kostnad påløpt fra den finansielle forpliktelsen.

Vedvarende engasjement i overførte eiendeler (se nr. 20 c) ii))

- 30 Dersom et foretak verken overfører eller beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til en overført eiendel, men beholder kontroll over den overførte eiendelen, skal foretaket fortsatt innregne den overførte eiendelen i det omfang foretaket har et vedvarende engasjement. I hvilket omfang et foretak fortsatt er engasjert i den overførte eiendelen bestemmes av i hvilket omfang foretaket fremdeles er eksponert for endringer i den overførte eiendelens verdi. Eksempler:

- a) Når foretakets vedvarende engasjement har form av å garantere for den overførte eiendelen, er omfanget av foretakets vedvarende engasjement den laveste verdien av i) eiendelens beløp, og ii) det høyeste beløpet for det mottatte vederlaget som foretaket kan kreves å tilbakebetale («garantibeløpet»).
- b) Når foretakets vedvarende engasjement har form av en utstedt eller kjøpt opsjon (eller begge deler) vedrørende den overførte eiendelen, er omfanget av foretakets vedvarende engasjement lik beløpet for den overførte eiendelen som foretaket kan kjøpe tilbake. Men i tilfellet av en utstedt salgsoptjon for en eiendel som blir målt til virkelig verdi, er omfanget av foretakets vedvarende engasjement begrenset til den laveste verdien av den overførte eiendelens virkelige verdi og opsjonens utøvelseskurs (se AG48).
- c) Når foretakets vedvarende engasjement har form av en opsjon gjort opp i kontanter eller tilsvarende bestemmelser om den overførte eiendelen, blir omfanget av foretakets vedvarende engasjement målt på samme måte som det som ville vært resultatet av opsjoner som ikke blir gjort opp i kontanter, slik det framgår av bokstav b) ovenfor.

- 31 Når et foretak fortsatt innregner en eiendel i det omfang foretaket har et vedvarende engasjement i eiendelen, skal foretaket også innregne en tilknyttet forpliktelse. Til tross for de andre målingskravene i denne standard blir den overførte eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen målt på et grunnlag som gjenspeiler de rettighetene og pliktene som foretaket har beholdt. Den tilknyttede forpliktelsen blir målt på en slik måte at netto balanseført verdi av den overførte eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen er lik
- a) amortisert kost for de rettighetene og pliktene som foretaket beholder, dersom den overførte eiendelen måles til amortisert kost, eller
 - b) den virkelige verdien av de rettighetene og pliktene som foretaket beholder når de måles på frittstående grunnlag, dersom den overførte eiendelen blir målt til virkelig verdi.
- 32 Foretaket skal fortsatt innregne eventuell inntekt som oppstår av den overførte eiendelen i det omfang foretaket har et vedvarende engasjement, og dessuten innregne enhver kostnad som er påløpt den tilknyttede forpliktelsen.
- 33 For senere måling blir innregnede endringer i den virkelige verdien av den overførte eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen regnskapsført i overensstemmelse med hverandre i samsvar med nr. 55, og de skal ikke presenteres netto.
- 34 Dersom et foretaks vedvarende engasjement bare er i en del av en finansiell eiendel (for eksempel når et foretak beholder en opsjon om å kjøpe tilbake en del av en overført eiendel, eller beholder en residualinteresse som ikke fører til at det beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap og foretaket dessuten beholder kontroll), fordeler foretaket de tidligere balanseførte verdiene av den finansielle eiendelen mellom den delen som det fortsatt innregner i henhold til sitt vedvarende engasjement, og den delen som det ikke lenger innregner på grunnlag av de relative virkelige verdiene av disse delene på overføringstidspunktet. Kravene i nr. 28 kommer derfor til anvendelse. Differansen mellom
- a) den balanseførte verdien fordelt på den delen som ikke lenger er innregnet, og
 - b) summen av i) det mottatte vederlaget for den delen som ikke lenger innregnes, og ii) eventuelle kumulative gevinster eller tap som er fordelt på denne delen og som har vært innregnet direkte i egenkapitalen (se nr. 55 b)),
- skal innregnes i resultatet. Kumulative gevinster eller tap som var blitt innregnet i egenkapitalen, blir fordelt mellom den delen som fortsatt blir innregnet, og den delen som ikke lenger blir innregnet, basert på de relative virkelige verdien av disse delene.
- 35 Dersom den overførte eiendelen måles til amortisert kost, kan alternativet i denne standard til å øremerke en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, ikke anvendes på den tilknyttede forpliktelsen.

Alle overføringer

- 36 Dersom en overført eiendel fortsatt blir innregnet, skal eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen ikke nettopresenteres. Tilsvarende skal foretaket ikke nettopresentere en eventuell inntekt som oppstår av den overførte eiendelen mot en eventuell kostnad som påløper den tilknyttede forpliktelsen (se IAS 32 nr. 42).
- 37 Dersom avhenderen sørger for annen sikkerhet enn kontanter (for eksempel gjelds- eller egenkapitalinstrumenter) overfor erververen, vil avhenderens og erververens regnskapsføring av sikkerheten avhenge av om erververen har rett til å selge sikkerheten eller stille den som sikkerhet på nytt, og om det foreligger mislighold hos avhenderen. Avhender og erverver skal regnskapsføre sikkerheten som følger:
- a) Dersom erververen i henhold til kontrakt eller sedvane har rett til å selge sikkerheten eller stille den som sikkerhet på nytt, skal avhenderen omklassifisere eiendelen i sin balanse (for eksempel som en utlånt eiendel, egenkapitalinstrumenter stilt som sikkerhet, eller en gjenkjøpbar fordring) atskilt fra andre eiendeler.
 - b) Dersom erververen selger sikkerhet som er stilt overfor denne, skal erververen innregne provenyet fra salget og en forpliktelse målt til virkelig verdi for erververens plikt til å returnere sikkerheten.
 - c) Dersom avhenderen misligholder i henhold til vilkårene i kontrakten og ikke lenger har rett til å løse inn sikkerheten, skal avhenderen fraregne sikkerheten, og erververen skal innregne sikkerheten som sin eiendel i utgangspunktet målt til virkelig verdi, eller dersom sikkerheten allerede er solgt, fraregne sin plikt til å returnere sikkerheten.
 - d) Bortsett fra i de tilfeller som er angitt under bokstav c), skal avhenderen fortsatt balanseføre sikkerheten som sin eiendel, og erververen skal ikke innregne sikkerheten som eiendel.

Alminnelig kjøp eller salg av en finansiell eiendel

- 38 Et alminnelig kjøp eller salg av finansielle eiendeler skal henholdsvis innregnes og fraregnes ved hjelp av regnskapsføring på avtaletidspunktet eller regnskapsføring på oppgjørstidspunktet (se AG53 –AG56 i vedlegg A).

Fraregning av en finansiell forpliktelse

- 39 Et foretak skal bare fjerne en finansiell forpliktelse (eller en del av en finansiell forpliktelse) fra balansen når den har opphørt — dvs. når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.
- 40 Et bytte mellom en eksisterende låntaker og långiver av gjeldsinstrumenter med svært ulike vilkår skal regnskapsføres som et opphør av den opprinnelige finansielle forpliktelsen og innregning av en ny finansiell forpliktelse. Tilsvarende skal en vesentlig endring av vilkårene til en eksisterende finansiell forpliktelse eller en del av denne (enten denne er henførbare til debtors finansielle vanskeligheter eller ikke) regnskapsføres som et opphør av den opprinnelige finansielle forpliktelsen og innregning av en ny finansiell forpliktelse.
- 41 Differansen mellom den balanseførte verdien av en finansiell forpliktelse (eller en del av en finansiell forpliktelse) som har opphørt eller er overført til en annen part og det betalte vederlaget, herunder eventuelle overførte eiendeler eller overtatte forpliktelser i andre former enn kontanter, skal innregnes i resultatet.
- 42 Dersom et foretak kjøper tilbake en del av en finansiell forpliktelse, skal foretaket fordele den finansielle forpliktelsens tidligere balanseførte verdi mellom den delen som fortsatt blir innregnet, og den delen som blir fraregnet, basert på de relative virkelige verdiene av delene på gjenkjøpstidspunktet. Differansen mellom a) den balanseførte verdien fordelt på den fraregnede delen, og b) det betalte vederlaget, herunder eventuelle overførte eiendeler eller overtatte forpliktelser i andre former enn kontanter for den fraregnede delen, skal innregnes i resultatet.

MÅLING**Førstegangsmåling av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser**

- 43 Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet, skal et foretak måle den til virkelig verdi pluss, i tilfellet av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som ikke er til virkelig verdi over resultatet, transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.
- 44 Når et foretak anvender regnskapsføring på oppgjørstidspunktet for en eiendel som deretter blir målt til anskaffelseskost eller amortisert kost, blir eiendelen førstegangsinnregnet til dens virkelige verdi på avtaletidspunktet (se AG53–AG56 i vedlegg A).

Etterfølgende måling av finansielle eiendeler

- 45 For å måle en finansiell eiendel etter førstegangsinnregning, klassifiserer denne standard finansielle eiendeler i følgende fire kategorier etter definisjonen i nr. 9:
- a) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet,
 - b) investeringer som holdes til forfall,
 - c) utlån og fordringer, og
 - d) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg.
- Disse kategoriene kommer til anvendelse på måling og resultatinnregning i henhold til denne standard. Foretaket kan benytte andre beskrivelser av disse kategoriene eller andre kategoriseringer ved presentasjon av informasjon som er spesifisert i regnskapsoppstillingene. Foretaket skal i notene gi de opplysningene som kreves av IFRS 7.
- 46 Etter førstegangsinnregning skal et foretak måle finansielle eiendeler, herunder derivater som er eiendeler, til virkelig verdi, uten eventuelle fradrag for transaksjonsutgifter som måtte påløpe ved salg eller annen avhending, bortsett fra for følgende finansielle eiendeler:
- a) utlån og fordringer som definert i nr. 9, som skal måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rente-metode,
 - b) investeringer som holdes til forfall, som definert i nr. 9, som skal måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rente-metode, og

- c) investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen notert markedspris i et aktivt marked og hvis virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte, samt derivater som er koblet til og må gjøres opp ved levering av slike unoterte egenkapitalinstrumenter, som skal måles til anskaffelseskost (se AG80 og AG81 i vedlegg A).

Finansielle eiendeler som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring i nr. 89–102. Alle finansielle eiendeler, unntatt dem som måles til virkelig verdi over resultatet, er underlagt kravet om gjennomgåelse for verdifall i samsvar med nr. 58–70 og AG84–AG93 i vedlegg A.

Etterfølgende måling av finansielle forpliktelser

- 47 Etter førstegangsinnregning skal et foretak måle alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved en effektiv rente-metode, med følgende unntak:
- a) Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet. Slike forpliktelser, herunder derivater som er forpliktelser, skal måles til virkelig verdi, bortsett fra en derivativ forpliktelse som er knyttet til og må gjøres opp ved levering av et unotert egenkapitalinstrument hvis virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte, som skal måles til anskaffelseskost.
 - b) Finansielle forpliktelser som oppstår når en overføring av en finansiell eiendel ikke oppfyller kravene til fraregning, eller når metoden for vedvarende engasjement kommer til anvendelse. Nr. 29 og 31 kommer til anvendelse på måling av slike finansielle forpliktelser.
 - c) Finansielle garantikontrakter som definert i nr. 9. Etter førstegangsinnregning skal en utsteder av en slik kontrakt (med mindre nr. 47 a) eller b) kommer til anvendelse) måle den til det høyeste av
 - i) det beløp som er beregnet i samsvar med IAS 37, og
 - ii) det førstegangsinnregnede beløpet (se nr. 43), med fradrag for eventuelle akkumulerte amortiseringer innregnet i samsvar med IAS 18.
 - d) Tilsagn om å yte et lån til under markedsrente. Etter førstegangsinnregning skal en utsteder av et slikt tilsagn (med mindre nr. 47 a) kommer til anvendelse) måle den til det høyeste av
 - i) det beløp som er beregnet i samsvar med IAS 37, og
 - ii) det førstegangsinnregnede beløpet (se nr. 43), med fradrag for eventuelle akkumulerte amortiseringer innregnet i samsvar med IAS 18.

Finansielle forpliktelser som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring i nr. 89–102.

Betraktninger om måling av virkelig verdi

- 48 Når den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse skal beregnes for anvendelse av denne standard eller av IAS 32 eller IFRS 7, skal et foretak anvende AG69–AG82 i vedlegg A.
- 48A Den beste uttrykket for virkelig verdi er noterte priser i et aktivt marked. Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsetter et foretak den virkelige verdien ved hjelp av en verdsettingsmetode. Formålet med å benytte en verdsettingsmetode er å fastsette hva transaksjonskursen ville ha vært på måletidspunktet i et bytte på armlengdes avstand motivert av normale forretningsmessige vurderinger. Verdsettingsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømsberegning og opsjonsprisinde modeller. Dersom det er en verdsettingsmetode som er i vanlig bruk av deltakerne i markedet for å prissette instrumentet, og denne teknikken har vist seg å gi pålitelige estimater av priser oppnådd i faktiske markedstransaksjoner, benytter foretaket denne teknikken. Den utvalgte verdsettingsmetoden gjør størst mulig bruk av markedsdata, og legger minst mulig vekt på foretaksspesifikke data. Den inkorporerer alle faktorer som deltakerne i markedet vil ta i betraktning ved prisfastsettelse, og er konsistent med aksepterte økonomiske metoder for prissetting av finansielle instrumenter. Et foretak vil jevnlig justere verdsettingsmetoden og teste dens gyldighet ved hjelp av priser fra alle observerbare løpende markedstransaksjoner i det samme instrumentet (dvs. uten å endre instrumentet eller endre sammensetningen av det) eller basert på all tilgjengelig observerbar markedsinformasjon.
- 49 Den virkelige verdien av en finansiell forpliktelse med et anfordringselement (for eksempel et bankinnskudd på anfordring) er ikke mindre enn det beløpet som skal betales umiddelbart, diskontert fra det første tidspunktet da beløpet kan kreves betalt.

Omklassifiseringer

- 50 Et foretak
- a) skal ikke omklassifisere et derivat fra kategorien virkelig verdi over resultatet mens instrumentet holdes eller blir utstedt,
 - b) skal ikke omklassifisere et finansielt instrument fra kategorien virkelig verdi over resultatet dersom foretaket ved førstegangsinnregning har øremerket instrumentet til virkelig verdi over resultatet, og
 - c) kan, dersom en finansiell eiendel ikke lenger holdes for kortsiktig salg eller gjenkjøp (uavhengig av om den finansielle eiendelen i hovedsak kan ha vært anskaffet med tanke på kortsiktig salg eller gjenkjøp), omklassifisere denne finansielle eiendelen fra kategorien virkelig verdi over resultatet dersom kravene i nr. 50B eller 50D er oppfylt.
- Et foretak skal ikke omklassifisere et finansielt instrument til kategorien virkelig verdi over resultatet etter førstegangsinnregning.
- 50B En finansiell eiendel som nr. 50C anvendes på (unntatt en finansiell eiendel av den typen som er omhandlet i nr. 50D), kan bare i sjeldne tilfeller omklassifiseres fra kategorien virkelig verdi over resultatet.
- 50C Dersom et foretak i samsvar med nr. 50B omklassifiserer en finansiell eiendel fra kategorien virkelig verdi over resultatet, skal den finansielle eiendelen omklassifiseres til virkelig verdi på tidspunktet for omklassifisering. Eventuelle gevinster eller tap som allerede er innregnet i resultatet, skal ikke reverseres. Den finansielle eiendelens virkelige verdi på tidspunktet for omklassifisering blir eiendelens nye anskaffelseskost eller eventuelt dens amortiserte kost.
- 50D En finansiell eiendel som nr. 50C anvendes på, og som ville ha svart til definisjonen av lån og kundefordringer (dersom det ikke ble stilt krav om at den finansielle eiendelen skulle holdes for omsetning ved førstegangsinnregning), kan omklassifiseres fra kategorien virkelig verdi over resultatet dersom foretaket har til hensikt samt evne til å beholde den finansielle eiendelen i overskuelig framtid eller inntil forfall.
- 50E En finansiell eiendel som er tilgjengelig for salg, og som ville ha svart til definisjonen av lån og kundefordringer (dersom den ikke hadde vært øremerket som tilgjengelig for salg), kan omklassifiseres fra kategorien tilgjengelig for salg til kategorien lån og kundefordringer dersom foretaket har til hensikt samt evne til å beholde den finansielle eiendelen i overskuelig framtid eller inntil forfall.
- 50F Dersom et foretak omklassifiserer en finansiell eiendel fra kategorien virkelig verdi over resultatet i samsvar med nr. 50D, eller fra kategorien tilgjengelig for salg i samsvar med nr. 50E, skal foretaket omklassifisere den finansielle eiendelen til virkelig verdi på tidspunktet for omklassifisering. For en finansiell eiendel som er omklassifisert i samsvar med nr. 50D, skal eventuelle gevinster eller tap som allerede er innregnet i resultatet, ikke reverseres. Den finansielle eiendelens virkelige verdi på tidspunktet for omklassifisering blir eiendelens nye anskaffelseskost eller eventuelt dens amortiserte kost. Når det gjelder en finansiell eiendel som i samsvar med nr. 50E er omklassifisert fra kategorien tilgjengelig for salg, skal eventuelle tidligere gevinster eller tap på denne eiendelen som er innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 55 b), regnskapsføres i samsvar med nr. 54.
- 51 Dersom det på grunn av en endring i intensjon eller evne ikke lenger passer å klassifisere en investering som holdt til forfall, skal den omklassifiseres som tilgjengelig for salg og måles på nytt til virkelig verdi, og differansen mellom investeringens balanseførte verdi og dens virkelige verdi skal regnskapsføres i samsvar med nr. 55 b).
- 52 Når salg eller omklassifisering av mer enn et ubetydelig beløp av investeringer som holdes til forfall, ikke oppfyller noen av betingelsene i nr. 9, skal eventuelle gjenværende investeringer som holdes til forfall, omklassifiseres som tilgjengelige for salg. Ved en slik omklassifisering skal differansen mellom deres balanseførte verdi og virkelige verdi regnskapsføres i samsvar med nr. 55 b).
- 53 Dersom en pålitelig måling blir tilgjengelig for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som en slik måling tidligere ikke var tilgjengelig for, og det kreves at eiendelen eller forpliktelsen blir målt til virkelig verdi dersom en pålitelig måling er tilgjengelig (se nr. 46 c) og nr. 47), skal eiendelen eller forpliktelsen måles på nytt til virkelig verdi, og differansen mellom deres balanseførte verdi og virkelige verdi skal regnskapsføres i samsvar med nr. 55.
- 54 Dersom det på grunn av en endring i intensjon eller evne eller i det sjeldne tilfellet at en pålitelig måling av den virkelige verdien ikke lenger er tilgjengelig (se nr. 46 c) og nr. 47), eller fordi de «to foregående regnskapsårene» det er vist til i nr. 9 har forløpt, blir passende å balanseføre en finansiell eiendel eller en

finansiell forpliktelse til anskaffelseskost eller amortisert kost og ikke til virkelig verdi, blir den balanseførte virkelige verdien av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen på dette tidspunktet henholdsvis dens nye anskaffelseskost eller dens amortiserte kost. Eventuelle tidligere gevinster eller tap på den eiendelen som er blitt innregnet direkte i egenkapitalen i samsvar med nr. 55 b), skal regnskapsføres som følger:

- a) For en finansiell eiendel med et fastsatt forfall skal gevinsten eller tapet amortiseres over resultat over den gjenværende levetiden til investeringen som holdes til forfall ved en effektiv rente-metode. Eventuelle differanser mellom ny amortisert kost og forfallsbeløpet skal også amortiseres over den finansielle eiendelens gjenværende levetid ved en effektiv rente-metode, tilsvarende amortiseringen av en overkurs og en rabatt. Dersom den finansielle eiendelen senere har falt vesentlig i verdi, skal eventuelle gevinster eller tap som er innregnet direkte i egenkapitalen, innregnes i resultatet i samsvar med nr. 67.
- b) For en finansiell eiendel som ikke har noe fast forfall, skal gevinster eller tap bli værende i egenkapitalen til den finansielle eiendelen blir solgt eller avhendet på annen måte og da bli innregnet i resultatet. Dersom den finansielle eiendelen senere har falt vesentlig i verdi, skal eventuelle tidligere gevinster eller tap som er innregnet direkte i egenkapitalen, innregnes i resultatet i samsvar med nr. 67.

Gevinster og tap

55 En gevinst eller et tap som oppstår av en endring i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som ikke er en del av et sikringsforhold (se nr. 89–102), skal innregnes som følger:

- a) En gevinst eller et tap på en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse, klassifisert til virkelig verdi over resultatet, skal innregnes i resultatet.
- b) En gevinst eller et tap på en finansiell eiendel tilgjengelig for salg skal innregnes direkte i egenkapitalen, over oppstillingen over endringer i egenkapitalen (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»), bortsett fra tap ved verdifall (se nr. 67–70) og gevinster eller tap på utenlandsk valuta (se AG83 i vedlegg A), inntil den finansielle eiendelen blir fraregnet, da kumulative gevinster eller tap som tidligere var innregnet i egenkapitalen, skal innregnes i resultatet. Rente som er beregnet ved hjelp av en effektiv rente-metode (se nr. 9), blir imidlertid innregnet i resultatet (se IAS 18). Utbytte på et egenkapitalinstrument som er tilgjengelig for salg, blir innregnet i resultatet når foretakets rett til å motta betaling er fastsatt (se IAS 18).

56 For finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost (se nr. 46 og 47) blir en gevinst eller et tap innregnet i resultatet når den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen blir fraregnet eller faller i verdi, og dessuten i amortiseringsprosessen. Når det imidlertid gjelder finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som er sikringsobjekter (se nr. 78–84 og AG98–AG101 i vedlegg A), skal regnskapsføringen av gevinsten eller tapet følge nr. 89–102.

57 Dersom et foretak innregner finansielle eiendeler ved regnskapsføring på oppgjørstidspunktet (se nr. 38 og AG53 og AG56 i vedlegg A), blir endringer i den virkelige verdien av eiendel som skal mottas i løpet av perioden mellom avtaletidspunktet og oppgjørstidspunktet, ikke innregnet for eiendeler som er balanseført til anskaffelseskost eller til amortisert kost (bortsett fra ved tap ved verdifall). For eiendeler som balanseføres til virkelig verdi skal imidlertid endringen i virkelig verdi innregnes i resultatet eller i egenkapitalen etter hva som passer i henhold til nr. 55.

Verdifall og tapsutsatthet på finansielle eiendeler

58 Et foretak skal på hver balansedag vurdere om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Dersom det foreligger slike indikasjoner, skal foretaket anvende nr. 63 (for finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost), nr. 66 (for finansielle eiendeler balanseført til anskaffelseskost) eller nr. 67 (for finansielle eiendeler tilgjengelige for salg) for å fastslå beløpet for et eventuelt tap ved verdifall.

59 En finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi og tap ved verdifall pådras dersom, og bare dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall som følge av én eller flere hendelser som har funnet sted etter førstegangsinnregning av eiendelen (en «tapshendelse») og tapshendelsen(e) har innvirkning på de estimerte framtidige kontantstrømmene til den finansielle eiendelen eller gruppen av finansielle eiendeler som kan estimeres på en pålitelig måte. Det kan være at det ikke er mulig å identifisere en enkelt, separat

hendelse som årsak til verdifallet. Isteden kan den samlede virkningen av flere hendelser ha vært årsak til verdifallet. Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet. Objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av eiendeler har falt i verdi inkluderer observerbare opplysninger som innehaveren av eiendelen blir oppmerksom på vedrørende følgende tapshendelser:

- a) vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller debitor,
 - b) kontraktsbrudd, for eksempel mislighold eller manglende betaling av forfalte renter eller forfalt hovedstol,
 - c) når långiver, av økonomiske eller juridiske grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter, gir låntaker en innrømmelse som långiver ellers ikke ville ha vurdert,
 - d) når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering,
 - e) når et aktivt marked for den finansielle eiendelen forsvinner på grunn av finansielle vanskeligheter, eller
 - f) når observerbare opplysninger indikerer at det har vært en målbar nedgang i de estimerte framtidige kontantstrømmene fra en gruppe av finansielle eiendeler siden førstegangsinnregningen av disse eiendelene, selv om nedgangen ennå ikke kan identifiseres til de enkelte finansielle eiendelene i gruppen,
 - i) negative endringer i betalingsstatus for låntakere i gruppen (for eksempel et økt antall av for sene betalinger eller et økt antall kredittkortlåntakere som har nådd deres respektive kredittgrenser og betaler det minste månedsbeløpet), eller
 - ii) nasjonale eller lokale økonomiske forhold som står i forbindelse med mislighold av eiendelene i gruppen (for eksempel en økning i arbeidsløsheten i det geografiske området til låntakerne, en nedgang i eiendomsprisene for pantelån i det relevante området, en nedgang i oljeprisene for lån på eiendeler til oljeprodusenter eller negative endringer i forholdene for industrien som påvirker låntakerne i gruppen).
- 60 Bortfall av et aktivt marked på grunn av at et foretaks finansielle instrumenter ikke lenger omsettes offentlig, er ingen indikasjon på verdifall. En nedgradering av et foretaks kredittverdighet er i seg selv ikke noen indikasjon på verdifall, selv om det kan være en indikasjon på verdifall når det vurderes sammen med annen tilgjengelig informasjon. En nedgang i den virkelige verdien av en finansiell eiendel til under eiendelens anskaffelseskost eller amortiserte kost er ikke nødvendigvis en indikasjon på verdifall (for eksempel en nedgang i den virkelige verdien av en investering i et gjeldsinstrument som en følge av en økning i den risikofrie renten).
- 61 I tillegg til de typene hendelser som er nevnt i nr. 59, omfatter objektive indikasjoner på verdifall i en investering i et egenkapitalinstrument informasjon om betydelige endringer med negativ innvirkning som har funnet sted i det teknologiske, markedsmessige, økonomiske eller juridiske miljøet der utstederen opererer, og som indikerer at anskaffelseskost for investeringen i egenkapitalinstrumentet kanskje ikke kan gjenvinnes. En vesentlig eller lengre nedgang i den virkelige verdien av en investering i et egenkapitalinstrument til under instrumentets anskaffelseskost er også en objektiv indikasjon på verdifall.
- 62 I noen tilfeller kan de observerbare opplysningene som kreves for å estimere beløpet for et tap ved verdifall på en finansiell eiendel, være begrenset eller ikke lenger fullt ut relevant for de rådende omstendighetene. Dette kan for eksempel være tilfellet når en låntaker er i økonomiske vanskeligheter, og det er få tilgjengelige historiske opplysninger knyttet til tilsvarende låntakere. I slike tilfeller bruker et foretak sitt erfaringsmessige skjønn til å estimere beløpet for et eventuelt tap ved verdifall. Tilsvarende bruker et foretak sitt erfaringsmessige skjønn til å justere observerbare opplysninger for en gruppe av finansielle eiendeler for å gjenspeile rådende omstendigheter (se AG89). Bruk av rimelige estimater er en viktig del av utarbeidingen av finansregnskapet, og påvirker ikke dets pålitelighet.

Finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost

- 63 Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall på utlån og fordringer eller på investeringer som holdes til forfall og er balanseført til amortisert kost, har påløpt, skal beløpet for dette tapet måles som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kreditttap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (dvs. den effektive renten beregnet ved førstegangsinnregning). Eiendelens balanseførte verdi skal reduseres enten direkte eller ved bruk av en avsetningskonto. Tapsbeløpet skal innregnes i resultatet.
- 64 Et foretak vurderer først om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall enkeltvis for finansielle eiendeler som hver for seg er vesentlige, og enkeltvis eller samlet for finansielle eiendeler som ikke hver for seg er vesentlige (se nr. 59). Dersom et foretak slår fast at det ikke foreligger noen objektive indikasjoner på verdifall

for en enkeltstående vurdert finansiell eiendel, enten denne er vesentlig eller ikke, inkluderer foretaket eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med tilsvarende kredittrisiko-trekk og vurderer dem samlet for verdifall. Eiendeler som blir vurdert enkeltvis for verdifall, og som det skal innregnes eller fortsatt blir innregnet et tap ved verdifall for, skal ikke omfattes av en samlet vurdering av verdifall.

- 65 Dersom beløpet for tap ved verdifall i en etterfølgende periode reduseres, og reduksjonen kan knyttes objektivt til en hendelse som skjer etter at verdifallet ble innregnet (for eksempel en forbedring av debtors kredittverdighet), skal det tidligere innregnede tapet ved verdifall reverseres, enten direkte eller ved å justere en avsetningskonto. Reverseringen skal ikke føre til at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da verdifallet blir reversert. Det reverserte beløpet skal innregnes i resultatet.

Finansielle eiendeler balanseført til anskaffelseskost

- 66 Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall er pådratt på et unotert egenkapitalinstrument som ikke blir balanseført til virkelig verdi fordi instrumentets virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte, eller på en derivativ eiendel som er knyttet til og må gjøres opp ved levering av et slikt unotert egenkapitalinstrument, blir beløpet for tapet ved verdifall målt som differansen mellom den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer diskontert med markedets løpende avkastningskrav for en tilsvarende finansiell eiendel (se nr. 46 c) og AG80 og AG81 i vedlegg A). Slike tap ved verdifall skal ikke reverseres.

Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg

- 67 Når en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel tilgjengelig for salg er innregnet direkte i egenkapitalen, og det foreligger objektive indikasjoner på at eiendelen har falt i verdi (se nr. 59), blir det kumulative tapet som er innregnet direkte i egenkapitalen, ført ut av egenkapitalen og innregnet i resultatet, selv om den finansielle eiendelen ikke er fraregnet.
- 68 Beløpet for det kumulative tapet som blir ført ut av egenkapitalen og innregnet i resultatet i henhold til nr. 67, skal være differansen mellom anskaffelseskost (med fradrag for eventuell tilbakebetaling og amortisering av hovedstolen) og løpende virkelige verdi, med fradrag for et eventuelt tap ved verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere var innregnet i resultatet.
- 69 Tap ved verdifall innregnet i resultatet for en investering i et egenkapitalinstrument klassifisert som tilgjengelig for salg, skal ikke reverseres over resultatet.
- 70 Dersom den virkelige verdien av et gjeldsinstrument klassifisert som tilgjengelig for salg i en etterfølgende periode øker, og økningen objektivt kan knyttes til en hendelse som skjedde etter at tapet ved verdifall var innregnet i resultatet, skal tapet ved verdifall reverseres, med beløpet for reverseringen innregnet i resultatet.

SIKRING

- 71 Dersom det foreligger et øremerket sikringsforhold mellom et sikringsinstrument og et sikringsobjekt, slik det er beskrevet i nr. 85–88 og i AG102–AG104 i vedlegg A, skal gevinsten eller tapet på sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsføres i samsvar med nr. 89–102.

Sikringsinstrumenter

Poster som oppfyller kravene til sikringsinstrumenter

- 72 Denne standard begrenser ikke de forhold der et derivat kan øremerkes som et sikringsinstrument, forutsatt at betingelsene i nr. 88 er oppfylt, bortsett fra for enkelte utstedte opsjoner (se AG94 i vedlegg A). En ikke-derivativ finansiell eiendel eller en ikke-derivativ finansiell forpliktelse kan imidlertid bare øremerkes som et sikringsinstrument for sikring av valutarisiko.
- 73 Når det gjelder sikringsbokføring, kan bare instrumenter som involverer en ekstern part i forhold til det rapporterende foretaket (dvs. ekstern i forhold til konsernet, segmentet eller det enkelte foretaket som det rapporteres om), øremerkes som sikringsinstrumenter. Selv om enkeltstående foretak i et konsern eller divisjoner innenfor et foretak kan inngå sikringstransaksjoner med andre foretak innenfor konsernet eller divisjoner innenfor foretaket, blir alle slike transaksjoner innenfor konsernet eliminert ved konsolideringen. Derfor

oppfyller ikke slike sikringstransaksjoner kravene til sikringsbokføring i konsernregnskapet. De kan imidlertid oppfylle kravene til sikringsbokføring i det individuelle eller separate finansregnskapet til enkeltstående foretak innenfor konsernet eller i segmentrapportering, forutsatt at de er eksterne i forhold til det enkelte foretaket eller segmentet som det blir rapportert om.

Øremerking av sikringsinstrumenter

- 74 Det foreligger vanligvis ett enkelt mål på virkelig verdi for et sikringsinstrument i sin helhet, og de faktorene som er årsak til endringer i virkelig verdi, er innbyrdes avhengige. Et sikringsforhold blir dermed øremerket av et foretak for et sikringsinstrument i sin helhet. De eneste tillatte unntakene er
- a) å skille egenverdien og tidsverdien til en opsjonskontrakt og bare øremerke endringen i en opsjons egenverdi som sikringsinstrument og å ekskludere en endring i opsjonens tidsverdi, og
 - b) å skille renteelementet og spotprisen i en ikke-børsomsatt terminkontrakt.
- Disse unntakene er tillatt fordi opsjonens egenverdi og premien i terminkontrakten vanligvis kan måles separat. En dynamisk sikringsstrategi som vurderer både egenverdien og tidsverdien av en opsjonskontrakt, kan oppfylle kravene til sikringsbokføring.
- 75 En andel av hele sikringsinstrumentet, for eksempel 50 prosent av det nominelle beløpet, kan øremerkes som sikringsinstrumentet i et sikringsforhold. Et sikringsforhold kan imidlertid ikke øremerkes for bare en del av perioden som et sikringsinstrument er utestående.
- 76 Et enkelt sikringsinstrument kan øremerkes som en sikring av mer enn én type risiko, forutsatt at a) den sikrede risikoen klart kan identifiseres, b) sikringens effektivitet kan påvises, og c) det er mulig å sikre at det foreligger en særlig øremerking av sikringsinstrumentet og ulike risikoposisjoner.
- 77 To eller flere derivater, eller andeler av disse (eller når det gjelder en sikring av valutarisiko, to eller flere ikke-derivater eller andeler av disse, eller en kombinasjon av derivater og ikke-derivater eller andeler av disse) kan ses i sammenheng og sammen øremerkes som sikringsinstrumentet, også når risikoen som oppstår av enkelte derivater, utligner risiko som oppstår av andre derivater. En avtale om en rentekorridor eller et annet derivat som kombinerer en utstedt opsjon og en kjøpt opsjon, oppfylle imidlertid ikke kravene til et sikringsinstrument dersom den faktisk er en netto utstedt opsjon (dvs. som det mottas en netto premie for). Tilsvarende kan to eller flere instrumenter (eller andeler av disse) bare øremerkes som sikringsinstrumentet dersom ingen av dem er en utstedt opsjon eller en netto utstedt opsjon.

Sikringsobjekter

Poster som oppfylle kravene til sikringsobjekter

- 78 Et sikringsobjekt kan være en innregnet eiendel eller forpliktelse, et uinnregnet bindende tilsagn, en svært sannsynlig forventet transaksjon eller en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet. Sikringsobjektet kan være a) en enkelt eiendel, en forpliktelse, et bindende tilsagn, en svært sannsynlig forventet transaksjon eller en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet, eller b) en gruppe av eiendeler, forpliktelser, bindende tilsagn, svært sannsynlige forventede transaksjoner eller nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter med tilsvarende risikoprofiler, eller c) i en porteføljesikring av bare renterisiko, en andel av porteføljen av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som deler den risikoen som blir sikret.
- 79 Til forskjell fra utlån og fordringer kan en investering som holdes til forfall, ikke være et sikringsobjekt med hensyn til renterisiko eller risiko for førtidig innløsning, fordi øremerking av en investering som øremerkes som holdt til forfall, krever en intensjon om at investeringen holdes til forfall uten hensyn til endringer i den virkelige verdien eller kontantstrømmene til en slik investering som er henførbare til renteendringer. En investering som holdes til forfall, kan imidlertid være et sikringsobjekt når det gjelder risiko for endringer i valutakurser og kredittrisiko.
- 80 Når det gjelder sikringsbokføring kan bare eiendeler, forpliktelser, bindende tilsagn eller svært sannsynlige forventede transaksjoner som involverer en ekstern part i forhold til foretaket, øremerkes som sikringsobjekter. Av dette følger at sikringsbokføring kan anvendes på transaksjoner mellom foretak eller segmenter innenfor samme konsern, men bare i disse foretakenes eller segmentenes enkeltstående eller separate finansregnskap og ikke i selve konsernregnskapet. Som et unntak fra dette kan valutarisikoen til en konsernintern monetær post (for eksempel lån/fordringer mellom to datterforetak) oppfylle kravene til et sikringsobjekt i konsernregnskapet dersom den fører til en eksponering for valutagevinster eller -tap som ikke blir fullt ut eliminert ved konsolidering i henhold til IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer». I henhold til IAS 21 blir valutakursgevinster og -tap på konserninterne monetære poster ikke fullt ut eliminert ved konsolidering når

den konserninterne monetære posten forekommer i en transaksjon mellom to foretak i konsernet som har ulike funksjonelle valutaer. I tillegg kan valutarisikoen ved en svært sannsynlig forventet konsernintern transaksjon kvalifisere som et sikringsobjekt i konsernregnskap under forutsetning av at transaksjonen skjer i en annen valuta enn den funksjonelle valutaen til det foretaket som trer inn i denne transaksjonen, og valutarisikoen vil påvirke konsernresultatet.

Øremerking av finansielle poster som sikringsobjekter

- 81 Dersom sikringsobjektet er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse, kan den være et sikringsobjekt med hensyn til den risiko som er tilknyttet bare en andel av dens kontantstrømmer eller virkelige verdi (for eksempel én eller flere utvalgte kontraktsregulerte kontantstrømmer eller andeler av disse eller en prosentandel av den virkelige verdien), forutsatt at effektiviteten kan måles. For eksempel kan en identifiserbar og separat målbar andel av renteesponeringen til en rentebærende eiendel eller rentebærende forpliktelse være øremerket som den sikrede risikoen (for eksempel en del av risikofri rente eller referanserente av den samlede renteesponeringen for et sikret finansielt instrument).
- 81A I en virkelig verdi-sikring av renteesponeringen for en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser (og bare i forbindelse med en slik sikring), kan den sikrede andelen øremerkes som et beløp i en valuta (for eksempel et beløp i dollar, euro, pund eller rand) istedenfor som enkelte eiendeler (eller -forpliktelser). Selv om porteføljen for risikohåndteringsformål kan inneholde eiendeler og forpliktelser, er det øremerkede beløpet et beløp av eiendeler eller et beløp av forpliktelser. Øremerking av et nettobeløp som inkluderer eiendeler og forpliktelser er ikke tillatt. Foretaket kan sikre en andel av renterisikoen som er knyttet til dette øremerkede beløpet. For eksempel kan foretaket, i tilfellet med en sikring av en portefølje som inneholder eiendeler med mulig førtidig innløsning, sikre den endringen i virkelig verdi som er henførbare til en endring i den sikrede renten på grunnlag av forventede i stedet for avtalte tidspunkter for reprising. [...].

Øremerking av ikke-finansielle poster som sikringsobjekter

- 82 Dersom et sikringsobjekt er en ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse, skal det øremerkes som sikringsobjekt a) for valutarisiko eller b) i sin helhet for all risiko, ettersom det er vanskelig å isolere og måle den relevante andelen av kontantstrømmene eller endringene i virkelig verdi som er henførbare til en særlig risiko, bortsett fra valutarisiko.

Øremerking av grupper av poster som sikringsobjekter

- 83 Like eiendeler eller like forpliktelser skal bare slås sammen og sikres som en gruppe dersom de enkelte eiendelene eller forpliktelsene i gruppen deler den risikoeksponeringen som blir øremerket som sikret. Videre skal endringen i virkelig verdi som er henførbare til den sikrede risikoen for hver av de enkelte postene i gruppen, forventes å være tilnærmet proporsjonal med den generelle endringen i virkelig verdi som er henførbare til den sikrede risikoen for gruppen av poster.
- 84 På grunn av at et foretak vurderer sikringseffektivitet ved å sammenligne endringen i den virkelige verdien av eller kontantstrømmene til et sikringsinstrument (eller gruppe av tilsvarende sikringsinstrumenter) og et sikringsobjekt (eller gruppe tilsvarende sikringsobjekter), vil sammenligning av et sikringsinstrument med en generell nettoposisjon (for eksempel nettoverdien av alle eiendeler og forpliktelser med fast rente og med tilsvarende forfall), og ikke med et bestemt sikringsobjekt, ikke oppfylle kravene til sikringsbokføring.

Sikringsbokføring

- 85 Sikringsbokføring innregner de utlignende virkningene på resultatet knyttet til endringer i de virkelige verdiene av sikringsinstrumentet og sikringsobjektet.
- 86 Det er tre typer sikringsforhold:
- a) «Virkelig verdi-sikring»: en sikring av eksponeringen for endringer i virkelig verdi av en innregnet eiendel eller forpliktelse eller et innregnet bindende tilsagn, eller en identifisert andel av en slik eiendel, forpliktelse eller bindende tilsagn som er henførbare til en særlig risiko, og som kan påvirke resultatet.
 - b) «Kontantstrømssikring»: en sikring av eksponeringen for variabilitet i kontantstrømmer som i) er henførbare til en særlig risiko tilknyttet en innregnet eiendel eller forpliktelse (for eksempel alle eller noen framtidige rentebetalinger til variabel rente) eller en svært sannsynlig forventet transaksjon, og ii) kan påvirke resultatet.
 - c) «Sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet», som definert i IAS 21.
- 87 En sikring av valutarisikoen ved et bindende tilsagn kan regnskapsføres som en virkelig verdi-sikring eller som en kontantstrømssikring.

- 88 Et sikringsforhold oppfylder kravene til sikringsbokføring i henhold til nr. 89–102 dersom, og bare dersom alle de følgende betingelsene er oppfylt:
- a) Ved inngåelse av sikringen skjer det en formell øremerking og dokumentasjon av sikringsforholdet og foretakets mål og strategi for risikohåndtering ved å påta seg sikringen. Denne dokumentasjonen skal omfatte identifisering av sikringsinstrumentet, sikringsobjektet eller transaksjonen, arten av risiko som sikres og hvordan foretaket vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet med hensyn til å utligne eksponering for endringer i sikringsobjektets virkelige verdi eller kontantstrømmer henførbare til den sikrede risikoen.
 - b) Sikringen forventes å være svært effektiv (se AG105–AG113 i vedlegg A) med hensyn til å oppnå utlignende endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer henførbare til den sikrede risikoen, i overensstemmelse med den opprinnelige dokumenterte risikohåndteringsstrategien for dette bestemte sikringsforholdet.
 - c) For kontantstrømssikringer må den forventede transaksjonen som er sikringens motpost, være svært sannsynlig og må inneha en eksponering for variasjoner i kontantstrømmer som til slutt vil kunne påvirke resultatet.
 - d) Sikringens effektivitet kan måles på en pålitelig måte, dvs. den virkelige verdien av eller kontantstrømmene til sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen og den virkelige verdien av sikringsinstrumentet kan måles på en pålitelig måte (se nr. 46 og 47 og AG80 og AG81 i vedlegg A for veiledning for beregning av virkelig verdi).
 - e) Sikringen blir vurdert på løpende grunnlag og blir faktisk ansett for å ha vært svært effektiv i de finansielle rapporteringsperiodene som sikringen var øremerket for.

Virkelig verdi-sikring

- 89 Dersom en virkelig verdi-sikring oppfylder betingelsene i nr. 88 i løpet av perioden, skal den regnskapsføres på følgende måte:
- a) gevinst eller tap fra ny måling av sikringsinstrumentet til virkelig verdi (for et derivativt sikringsinstrument) eller av valutadelen av dets balanseførte verdi målt i samsvar med IAS 21 (for et ikke-derivativt sikringsinstrument) skal innregnes i resultatet, og
 - b) gevinst eller tap på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, skal justere sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet. Dette gjelder dersom sikringsobjektet ellers blir målt til anskaffelseskost. Innregning i resultatet av gevinst eller tap som er henførbare til den sikrede risikoen, gjelder dersom sikringsobjektet er en finansiell eiendel tilgjengelig for salg.
- 89A Ved virkelig verdi-sikring av renteeksponeringen for en del av en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser (og bare i forbindelse med slik sikring) kan kravene i nr. 89 b) oppfylles ved at gevinsten eller tapet som er henførbare til sikringsobjektet, presenteres enten
- a) i en enkelt separat post under eiendeler for de repriseringsperiodene da sikringsobjektet er en eiendel, eller
 - b) i en enkelt separat post under forpliktelser, for de repriseringsperiodene da sikringsobjektet er en forpliktelse.
- De separate postene som er nevnt under bokstav a) og b) ovenfor, skal presenteres i tilknytning til finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser. Beløp inkludert i disse postene skal fjernes fra balansen når de tilknyttede eiendelene eller forpliktelsene blir fraregnet.
- 90 Dersom bare spesielle risikoer henførbare til et sikringsobjekt er sikret, blir innregnede endringer i den virkelige verdien av sikringsobjektet som ikke er knyttet til den sikrede risikoen, innregnet slik det framgår av nr. 55.
- 91 Et foretak skal med fremadrettet virkning opphøre med sikringsbokføring som angitt i nr. 89 dersom
- a) sikringsinstrumentet utløper eller selges, avsluttes eller utøves (i denne sammenheng regnes fornying eller rullering av et sikringsinstrument til et annet sikringsinstrument ikke som utløp eller avslutning dersom en slik erstatning eller overflytning er en del av foretakets dokumenterte sikringsstrategi),
 - b) sikringen ikke lenger oppfylder kriteriene for sikringsbokføring i nr. 88, eller
 - c) foretaket tilbakekaller øremerkingen.

- 92 Enhver justering som oppstår av nr. 89 b) i den balanseførte verdien av et sikret finansielt instrument som effektiv rente-metoden er anvendt på (eller når det gjelder en porteføljesikring av renterisiko, i den separate balanseposten som beskrevet i nr. 89A), skal amortiseres i resultatet. Amortiseringen kan begynne så snart det foreligger en justering, og skal begynne ikke senere enn på tidspunktet da sikringsobjektet opphører å bli justert for endringer i dens virkelige verdi som er henførbart til den risikoen som blir sikret. Justeringen skal baseres på en rekalkulert effektiv rente på tidspunktet da amortiseringen begynner. Dersom det i tilfelle av en virkelig verdi-sikring av renteeksponeringen for en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser (og bare i forbindelse med en slik sikring) ikke er praktisk mulig med en amortisering som benytter en rekalkulert effektiv rente, skal justeringen amortiseres lineært. Justeringen skal være fullt ut amortisert ved forfall av det finansielle instrumentet eller, i tilfelle av en porteføljesikring av renterisiko, ved utløpet av den relevante perioden for reprising.
- 93 Når et innregnet bindende tilsagn blir øremerket som et sikringsobjekt, blir den påfølgende kumulative endringen i den virkelige verdien av det bindende tilsagnet som er henførbart til den sikrede risikoen, innregnet som eiendel eller forpliktelse med en tilsvarende gevinst eller et tilsvarende tap innregnet i resultatet (se nr. 89 b)). Endringene i sikringsinstrumentets virkelige verdi blir også innregnet i resultatet.
- 94 Når et foretak inngår i et bindende tilsagn om å anskaffe en eiendel eller påta seg en forpliktelse og dette er sikringsobjekt i en virkelig verdi-sikring, blir førstegangs balanseført verdi av eiendelen eller forpliktelsen som følger av at foretaket oppfyller det bindende tilsagnet, justert for å inkludere den kumulative endringen i den virkelige verdien av det bindende tilsagnet henførbart til den sikrede risikoen som ble innregnet i balansen.

Kontantstrømssikring

- 95 Dersom en kontantstrømssikring oppfyller betingelsene i nr. 88 i løpet av perioden, skal den regnskapsføres på følgende måte:
- a) den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring (se nr. 88), skal innregnes direkte i egenkapitalen gjennom oppstillingen over endringer i egenkapitalen (se IAS 1), og
 - b) den ikke-effektive andelen av gevinsten eller tapet på sikringsinstrumentet skal innregnes i resultatet.
- 96 En kontantstrømssikring regnskapsføres nærmere bestemt som følger:
- a) den separate bestanddelen av egenkapitalen tilknyttet sikringsobjektet blir justert til det minste av følgende beløp (i absolutte størrelser):
 - i) kumulativ gevinst eller kumulativt tap på sikringsinstrumentet fra inngåelse av sikringen, og
 - ii) kumulativ endring i virkelig verdi (nåverdi) av de forventede framtidige kontantstrømmene for sikringsobjektet fra inngåelse av sikringen,
 - b) eventuelle gjenværende gevinster eller tap på sikringsinstrumentet eller øremerkede bestanddeler av instrumentet (som ikke er en effektiv sikring) blir innregnet i resultatet, og
 - c) dersom et foretaks dokumenterte risikohåndteringsstrategi for et bestemt sikringsforhold utelukker en bestemt bestanddel av gevinsten eller tapet eller tilknyttede kontantstrømmer for sikringsinstrumentet (se nr. 74, 75 og 88 a)) fra vurderingen av sikringseffektiviteten, skal den utelukkede bestanddelen av gevinst eller tap innregnes i samsvar med nr. 55.
- 97 Dersom en sikring av en forventet transaksjon senere fører til innregning av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse, skal tilknyttede gevinster eller tap som ble innregnet direkte i egenkapitalen i samsvar med nr. 95, omklassifiseres i resultatet i den samme perioden eller de samme periodene da den anskaffede eiendelen eller den overtatte forpliktelsen påvirker resultatet (for eksempel i de periodene da renteinntekt eller rentekostnad blir innregnet). Dersom et foretak imidlertid forventer at hele eller en andel av et tap innregnet direkte i egenkapitalen ikke vil bli gjenvunnet i løpet av én eller flere framtidige perioder, skal foretaket i resultatet omklassifisere det beløpet som ikke forventes å bli gjenvunnet.

- 98 Dersom en sikring av en forventet transaksjon senere fører til innregning av en ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse, eller en forventet transaksjon vedrørende en ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse blir til et bindende tilsagn der det anvendes sikringsbokføring av virkelig verdi, skal foretaket anvende bokstav a) eller b) nedenfor:
- a) Foretaket omklassifiserer de tilknyttede gevinstene eller tapene som ble innregnet direkte i egenkapitalen i samsvar med nr. 95 i resultatet i den samme perioden eller de samme periodene der den anskaffede eiendelen eller den overtatte forpliktelsen påvirker resultatet (for eksempel i de periodene der avskrivningskostnad eller kostnad solgte varer blir innregnet). Dersom et foretak imidlertid forventer at hele eller en andel av et tap innregnet direkte i egenkapitalen ikke vil bli gjenvunnet i løpet av én eller flere framtidige perioder, skal foretaket i resultatet omklassifisere det beløpet som ikke forventes å bli gjenvunnet.
 - b) Foretaket fjerner tilknyttede gevinster og tap som ble innregnet direkte i egenkapitalen i samsvar med nr. 95, og inkluderer disse i opprinnelig anskaffelseskost eller i en annen balanseført verdi av eiendelen eller forpliktelsen.
- 99 Et foretak skal anvende enten bokstav a) eller b) i nr. 98 som sitt regnskapsprinsipp, og skal anvende dette konsistent på alle sikringer som nr. 98 omfatter.
- 100 For andre kontantstrømssikringer enn dem som omfattes av nr. 97 og 98, skal beløp som har vært innregnet direkte i egenkapitalen, innregnes i resultatet i den samme perioden eller de samme periodene der den sikrede forventede transaksjonen påvirker resultatet (for eksempel når et forventet salg skjer).
- 101 Et foretak skal under følgende omstendigheter med fremadrettet virkning opphøre med sikringsbokføring som angitt i nr. 95–100:
- a) Sikringsinstrumentet utløper eller selges, avsluttes eller utøves (i denne sammenheng regnes fornying eller rullering av et sikringsinstrument til et annet sikringsinstrument ikke som et utløp eller en avslutning dersom en slik fornying eller rullering er en del av foretakets dokumenterte sikringsstrategi). I så fall skal kumulative gevinster eller tap på sikringsinstrumentet som fortsatt er innregnet direkte i egenkapitalen fra den perioden da sikringen var effektiv (se nr. 95 a)), fortsatt være separat innregnet i egenkapitalen fram til den forventede transaksjonen skjer. Når transaksjonen skjer, kommer nr. 97, 98 eller 100 til anvendelse.
 - b) Sikringen oppfyller ikke lenger kriteriene for sikringsbokføring i nr. 88. I så fall skal kumulative gevinster eller tap på sikringsinstrumentet som fortsatt er innregnet direkte i egenkapitalen fra den perioden da sikringen var effektiv (se nr. 95 a)), fortsatt være separat innregnet i egenkapitalen fram til den forventede transaksjonen skjer. Når transaksjonen skjer, kommer nr. 97, 98 eller 100 til anvendelse.
 - c) Når det ikke lenger forventes at den forventede transaksjonen vil skje, skal eventuelle tilknyttede kumulative gevinster eller tap på sikringsinstrumentet som fortsatt er innregnet direkte i egenkapitalen fra den perioden sikringen var effektiv (se nr. 95 a)), innregnes i resultatet. En forventet transaksjon som ikke lenger er svært sannsynlig (se nr. 88 c)), kan fremdeles forventes å skje.
 - d) Foretaket opphever øremerkingen. Når det gjelder sikringer av en forventet transaksjon, skal kumulative gevinster eller tap på sikringsinstrumentet som fortsatt er innregnet direkte i egenkapitalen fra den perioden da sikringen var effektiv (se nr. 95 a)), fortsatt være separat innregnet i egenkapitalen fram til den forventede transaksjonen skjer eller ikke lenger forventes å skje. Når transaksjonen skjer, kommer nr. 97, 98 eller 100 til anvendelse. Dersom transaksjonen ikke lenger forventes å skje, skal kumulative gevinster eller tap som var innregnet direkte i egenkapitalen, innregnes i resultatet.

Sikring av en nettoinvestering

- 102 Sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet, herunder en sikring av en monetær post som regnskapsføres som en del av nettoinvesteringen (se IAS 21), skal regnskapsføres på tilsvarende måte som kontantstrømssikring:
- a) den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring (se nr. 88), skal innregnes direkte i egenkapitalen gjennom oppstillingen over endringer i egenkapitalen (se IAS 1), og
 - b) den ikke-effektive andelen skal innregnes i resultatet.

Gevinsten eller tapet på sikringsinstrumentet knyttet til den effektive andelen av sikringen som har vært innregnet direkte i egenkapitalen, skal innregnes i resultatet ved avhendingen av den utenlandske virksomheten.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 103 Et foretak skal anvende denne standard (herunder endringene utgitt i mars 2004) på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Et foretak skal ikke anvende denne standard (herunder endringene utgitt i mars 2004) på årsregnskap som omfatter perioder som begynner før 1. januar 2005, med mindre foretaket også anvender IAS 32 (utgitt i desember 2003). Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.
- 103A Et foretak skal anvende endringene i nr. 2 j) på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRIC 5. «Rettigheter til andeler i stengnings-, rehabiliterings- og miljørehabiliteringsfond» på en tidligere periode, får denne endringen anvendelse på den tidligere perioden.
- 103B Ved «Finansielle garantikontrakter» (endringer av IAS 39 og IFRS 4), utgitt i august 2005, ble nr. 2 e) og h) samt nr. 4, 47 og AG4 endret, AG4A tilføyd, ny definisjon av «finansielle garantikontrakter» tilføyd i nr. 9, og nr. 3 opphevet. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal det opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene i IAS 32⁽¹⁾ og IFRS 4.
- 103G Ved «Omklassifisering av finansielle eiendeler» (endringer av IAS 39 og IFRS 7), utgitt i oktober 2008, ble nr. 50 og AG8 endret og nr. 50B–50F tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene fra 1. juli 2008. Et foretak skal ikke omklassifisere en finansiell eiendel i samsvar med nr. 50B, 50D eller 50E før 1. juli 2008. Eventuell omklassifisering av en finansiell eiendel som er gjort i perioder som begynner 1. november 2008 eller senere, skal få virkning fra tidspunktet da omklassifiseringen finner sted. Eventuell omklassifisering av en finansiell eiendel i samsvar med nr. 50B, 50D eller 50E skal ikke anvendes med tilbakevirkende kraft på rapporteringsperioder som avsluttes før ikrafttredelsestidspunktet fastsatt i dette nummer.
- 104 Denne standard skal anvendes med tilbakevirkende kraft, med de unntak som er angitt i nr. 105–108. Åpningssaldoen for opptjent egenkapital for den tidligste foregående perioden som presenteres og alle andre sammenligningstall skal justeres som om denne standard alltid hadde vært anvendt, med mindre en omarbeiding av informasjonen ikke er praktisk mulig. Dersom omarbeiding ikke er praktisk mulig, skal foretaket opplyse om dette og indikere i hvilken utstrekning informasjonen ble omarbeidet.
- 105 Når denne standard anvendes første gang, tillates et foretak å øremerke en tidligere innregnet finansiell eiendel som tilgjengelig for salg. For alle slike finansielle eiendeler skal foretaket innregne alle kumulative endringer i virkelig verdi i en separat bestanddel av egenkapitalen fram til senere fraregning eller verdifall, da foretaket skal overføre slike kumulative gevinster eller tap til resultatet. Foretaket skal også
- a) omarbeide den finansielle eiendelen ved hjelp av den nye øremerkingen i sammenligningstallene i finansregnskapet, og
 - b) opplyse om den virkelige verdien av de finansielle eiendelene ved tidspunktet for øremerkingen, samt deres klassifisering og balanseførte verdi i tidligere finansregnskap.
- 105A Et foretak skal anvende nr. 11A, 48A, AG4B-AG4K, AG33A og AG33B samt endringene fra 2005 i nr. 9, 12 og 13 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse.
- 105B Et foretak som første gang anvender nr. 11A, 48A, AG4B-AG4K, AG33A og AG33B samt endringene fra 2005 i nr. 9, 12 og 13 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller tidligere,
- a) har tillatelse til, når de nye og endrede numrene anvendes første gang, å angi at enhver tidligere innregnet finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som oppfyller vilkårene for dette, kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet. Når årsregnskapsperioden begynner før 1. september 2005, er det ikke nødvendig å fullføre slike øremerkinger før 1. september 2005, og de kan også omfatte finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er innregnet mellom begynnelsen av den nevnte årsregnskapsperioden og 1. september 2005. Uavhengig av nr. 91 skal enhver finansiell eiendel og finansiell forpliktelse som er øremerket til virkelig verdi over resultatet i samsvar med denne bokstav, og som tidligere var øremerket som sikringsobjekt i forbindelse med sikringsbokføring av virkelig verdi, opphøre å være øremerket i slike forbindelser, samtidig som den øremerkes til virkelig verdi over resultatet,
 - b) skal opplyse om den virkelige verdien av alle finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som er øremerket i samsvar med bokstav a) på tidspunktet for øremerkingen, samt deres klassifisering og balanseførte verdi i det forrige finansregnskapet,

⁽¹⁾ Når et foretak anvender IFRS 7, erstattes henvisningen til IAS 32 med en henvisning til IFRS 7.

- c) skal fjerne øremerkingen av enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som tidligere var øremerket til virkelig verdi over resultatet dersom den ikke kvalifiserer til slik øremerking i samsvar med de nye og endrede numrene. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse skal måles til amortisert kost etter at øremerkingen fjernes, regnes tidspunktet for fjerning av øremerkingen som likt tidspunktet for førstegangsinnregning,
 - d) skal opplyse om den virkelige verdien av enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som ikke lenger er øremerket i samsvar med bokstav c), på tidspunktet da øremerkingen ble fjernet, samt om eiendelenes eller forpliktelsenes nye klassifisering.
- 105C Et foretak som første gang anvender nr. 11A, 48A, AG4B-AG4K, AG33A og AG33B samt endringene fra 2005 i nr. 9, 12 og 13 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere,
- a) skal fjerne øremerkingen av enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som tidligere var øremerket til virkelig verdi over resultatet bare dersom den ikke kvalifiserer til slik øremerking i samsvar med de nye og endrede numrene. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse skal måles til amortisert kost etter at øremerkingen fjernes, regnes tidspunktet for fjerning av øremerkingen som likt tidspunktet for førstegangsinnregning,
 - b) skal ikke øremerke eventuelle tidligere innregnede finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet,
 - c) skal opplyse om den virkelige verdien av enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som ikke lenger er øremerket i samsvar med bokstav a), på tidspunktet da øremerkingen ble fjernet, samt om eiendelens eller forpliktelsenes nye klassifisering.
- 105D Et foretak skal omarbeide sammenligningstallene i sitt finansregnskap ved hjelp av de nye øremerkingene i nr. 105B eller 105C, forutsatt at — når det gjelder en finansiell eiendel, en gruppe av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler som er øremerket til virkelig verdi over resultatet — disse postene eller gruppene ville ha oppfylt kriteriene i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A ved begynnelsen av sammenligningsperioden eller, dersom de er anskaffet etter begynnelsen av sammenligningsperioden, de ville ha oppfylt kriteriene i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A på tidspunktet for førstegangsinnregning.
- 106 Med de unntak som tillates av nr. 107 skal et foretak anvende fraregningskravene i nr. 15–37 og i AG36–AG52 i vedlegg A med fremadrettet virkning. Dersom foretaket fraregnet finansielle eiendeler i henhold til IAS 39 (revidert i 2000) som en følge av en transaksjon som skjedde før 1. januar 2004 og disse eiendelene ikke ville vært fraregnet i henhold til denne standard, skal foretaket følgelig ikke innregne disse eiendelene.
- 107 Uavhengig av nr. 106 kan et foretak anvende fraregningskravene i nr. 15–37 og i AG36–AG52 i vedlegg A med tilbakevirkende kraft fra et tidspunkt som foretaket selv velger, forutsatt at den nødvendige informasjonen for å anvende IAS 39 på eiendeler og forpliktelser som er fraregnet som følge av tidligere transaksjoner, forelå på tidspunktet for den opprinnelige regnskapsføringen av disse transaksjonene.
- 107A Uavhengig av nr. 104 kan et foretak anvende kravene i AG76 siste punktum samt i AG76A på én av følgende måter:
- a) fremadrettet på transaksjoner inngått etter 25. oktober 2002, eller
 - b) fremadrettet på transaksjoner inngått etter 1. januar 2004.
- 108 Et foretak skal ikke justere den balanseførte verdien av ikke-finansielle eiendeler og ikke-finansielle forpliktelser for å utelukke gevinster og tap knyttet til kontantstrømssikring som var inkludert i den balanseførte verdien før begynnelsen av regnskapsåret da denne standard først ble anvendt. I begynnelsen av regnskapsperioden da denne standard først blir anvendt, skal alle beløp innregnet direkte i egenkapitalen for en sikring av et bindende tilsagn som i henhold til denne standard regnskapsføres som virkelig verdi-sikring, omklassifiseres som eiendel eller forpliktelse, bortsett fra en sikring av valutarisiko som fortsatt blir behandlet som en kontantstrømssikring.
- 108A Et foretak skal anvende nr. 80 siste punktum samt AG99A og AG99B på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak har øremerket en ekstern forventet transaksjon som sikringsobjekt som
- a) angis i den funksjonelle valutaen til foretaket som trer inn i transaksjonen,
 - b) fører til en eksponering som vil innvirke på konsernresultatet (dvs. angis i en annen valuta enn konsernets presentasjonsvaluta), og

- c) ville ha kvalifisert til sikringsbokføring dersom den ikke hadde vært i den funksjonelle valutaen til det foretaket som trår inn i den,

kan foretaket anvende sikringsbokføring i konsernregnskapet i perioden(e) før tidspunktet for anvendelse av nr. 80 siste punktum samt av AG99A og AG99B.

- 108B Et foretak trenger ikke anvende AG99B på sammenligningsinformasjon for perioder før tidspunktet for anvendelse av nr. 80 siste punktum og av AG99A.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 109 Denne standard erstatter IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling», revidert i oktober 2000.
- 110 Denne standard og den tilhørende veiledningen for gjennomføring erstatter veiledningen for gjennomføring utgitt av Komiteen for gjennomføringsveiledning for IAS 39, opprettet av det tidligere IASC.

Vedlegg A

Veiledning i anvendelse

Dette vedlegg er en integrert del av denne standard.

VIRKEOMRÅDE (NR. 2–7)

- AG1 Noen kontrakter krever betaling basert på klimatiske, geologiske eller andre fysiske variabler. (De som er basert på klimatiske variabler, omtales noen ganger som «værdierivater».) Dersom disse kontraktene ikke hører inn under virkeområdet for IFRS 4, hører de inn under denne standards virkeområde.
- AG2 Denne standard endrer ikke kravene knyttet til ordninger for ytelser til ansatte som er i overensstemmelse med IAS 26: «Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger» og royaltavtaler basert på salgsvolum eller tjenesteinntekter som regnskapsføres i henhold til IAS 18.
- AG3 Enkelte ganger gjør et foretak hva det anser som en «strategisk investering» i egenkapitalinstrumenter utstedt av et annet foretak, i den hensikt å etablere eller opprettholde et langsiktig driftsforhold med foretaket der investeringen er gjort. Investorforetaket benytter IAS 28 til å avgjøre om egenkapitalmetoden er en hensiktsmessig regnskapsmessig behandling av en slik investering. Tilsvarende benytter investorforetaket IAS 31 til å avgjøre om forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden er en hensiktsmessig regnskapsføring av en slik investering. Dersom verken egenkapitalmetoden eller forholdsmessig konsolidering er hensiktsmessig, anvender foretaket denne standard på den strategiske investeringen.
- AG3A Denne standard kommer til anvendelse på de finansielle eiendelene og de finansielle forpliktelsene til forsikringssivere, bortsett fra rettigheter og plikter som utelukkes av nr. 2 e) fordi de oppstår i henhold til kontrakter som omfattes av IFRS 4.
- AG4 Finansielle garantikontrakter kan ha forskjellige juridiske former, som for eksempel en garanti, enkelte former for kredittrammer, en kredittmisligholdskontrakt eller en forsikringskontrakt. Den regnskapsmessige behandlingen av slike kontrakter avhenger ikke av deres juridiske form. Følgende er eksempler på korrekt behandling (se nr. 2 e)):
- a) Selv om en finansiell garantikontrakt oppfyller definisjonen av en forsikringskontrakt i IFRS 4, skal utstederen anvende denne standard dersom den risiko som overføres, er betydelig. Dersom utstederen tidligere uttrykkelig har opplyst at han betrakter slike kontrakter som forsikringskontrakter og har regnskapsført dem som forsikringskontrakter, kan han anvende enten denne standard eller IFRS 4 på slike finansielle garantikontrakter. Dersom denne standarden anvendes, krever nr. 43 at utstederen første gang innregner en finansiell garantikontrakt til virkelig verdi. Dersom den finansielle garantikontrakten ble utstedt til en ikke-nærstående part i en frittstående transaksjon på armlengdes avstand, vil kontraktens virkelige verdi ved inngåelsen forventes å være lik den mottatte premien, med mindre det motsatte kan dokumenteres. Med mindre den finansielle garantikontrakten ved inngåelsen er øremerket til virkelig verdi over resultatet, eller med mindre nr. 29–37 og AG47–AG52 anvendes (når overføringen av en finansiell eiendel ikke kvalifiserer til fraregning, eller når metoden for vedvarende engasjement anvendes, skal følgelig utsteder måle den til det høyeste av
- i) det beløp som er beregnet i samsvar med IAS 37, og

- ii) det førstegangsinnregnede beløpet, med fradrag for eventuelle akkumulerte amortiseringer innregnet i samsvar med IAS 18 (se nr. 47 c)).
- b) Noen kredittrelaterte garantier krever ikke at innehaveren, som kontraktsregulert forutsetning for utbetaling, utsettes for eller har pådratt seg et tap på som følge av at debitoren har unnlatt å betale ved forfall. Et eksempel på dette er en garanti som krever utbetaling som reaksjon på endringer i en angitt kredittverdighet eller kredittindeks. Slike garantier er ikke finansielle garantikontrakter som definert i denne standard, og er ikke forsikringskontrakter som definert i IFRS 4. Slike garantier er derivater, og utstederen skal anvende denne standard på dem.
- c) Dersom en finansiell garantikontrakt ble utstedt i forbindelse med salg av varer, skal utstederen anvende IAS 18 til å avgjøre når driftsinntektene fra garantien og fra salget av varene skal innregnes.

AG4A Påstander om at en utsteder betrakter kontrakter som forsikringskontrakter, vil gjerne forekomme i utstedeers korrespondanse med kunder og myndigheter, samt i utstedeers kontrakter, forretningsdokumenter og finansregnskap. I tillegg er ofte forsikringskontrakter underlagt regnskapskrav som er annerledes enn de krav som gjelder andre typer transaksjoner, for eksempel kontrakter som er utstedt av banker eller kommersielle selskaper. I slike tilfeller vil en utstedeers finansregnskap normalt inneholde en erklæring om at utstederen har anvendt disse regnskapskravene.

DEFINISJONER (NR. 8 OG 9)

Øremerking til virkelig verdi over resultatet

AG4B Etter nr. 9 i denne standard er det tillatt for et foretak å øremerke en finansiell eiendel, en finansiell forpliktelse eller en gruppe av finansielle instrumenter (finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler) til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at dette gir mer relevant informasjon.

AG4C Et foretaks beslutning om å øremerke en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet tilsvarer et valg av regnskapsprinsipper (selv om det til forskjell fra et valg av regnskapsprinsipper ikke kreves konsistent anvendelse på alle lignende transaksjoner). Når et foretak har et slikt valg, krever nr. 14 b) i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil» at de valgte regnskapsprinsippene skal føre til finansregnskap som gir pålitelig og mer relevant informasjon om virkningen av transaksjoner og andre hendelser og forhold som gjelder foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening eller kontantstrømmer. I tilfeller med øremerking til virkelig verdi over resultatet, fastsetter nr. 9 to forhold der kravet til mer relevant informasjon oppfylles. Tilsvarende må foretaket, for å velge slik øremerking i samsvar med nr. 9, vise at det omfattes av en av (eller begge) disse to forholdene.

Nr. 9 b) i): Øremerking eliminerer eller i vesentlig grad reduserer en inkonsistens i måling eller innregning som ellers ville oppstå

AG4D I henhold til IAS 39 bestemmes målingen av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse og klassifiseringen av innregnede endringer i dennes verdi av objektets klassifisering og hvorvidt objektet er en del av et øremerket sikringsforhold. Disse kravene kan skape en inkonsistens i måling eller innregning (noen ganger kalt et «regnskapsmessig misforhold») når for eksempel en finansiell eiendel, i fravær av en øremerking til virkelig verdi over resultatet, ville blitt klassifisert som tilgjengelig for salg (der de fleste endringer i virkelig verdi er innregnet direkte i egenkapitalen), og en forpliktelse som foretaket betrakter som tilknyttet, ville blitt målt til amortisert kost (der endringer i virkelig verdi ikke er innregnet). I slike tilfeller kan et foretak konkludere med at finansregnskapet ville gi mer relevant informasjon dersom både eiendelen og forpliktelsen var klassifisert til virkelig verdi over resultatet.

AG4E Eksempelene nedenfor viser når denne betingelsen kan oppfylles. I alle tilfeller kan et foretak bruke denne betingelsen til å øremerke finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet bare dersom prinsippet i nr. 9 b) i) er oppfylt.

- a) Et foretak har forpliktelser der kontantstrømmene ved kontrakt er basert på inntjeningen fra eiendeler som ellers ville ha vært klassifisert som tilgjengelige for salg. En forsikringsgiver kan for eksempel ha forpliktelser som inneholder en skjønnsmessig del der ytelser skal utbetales på grunnlag av realiserte og/eller urealiserte investeringsavkastninger på en bestemt gruppe av forsikringsgiverens eiendeler. Dersom målingen av disse forpliktelsene gjenspeiler priser i markedet, innebærer en klassifisering av eiendelen til virkelig verdi over resultatet at endringer i de finansielle eiendelenes virkelige verdi innregnes i resultatet i samme periode som tilknyttede endringer i forpliktelsenes verdi.

- b) Et foretak har forpliktelser i henhold til forsikringskontrakter der målingen inneholder aktuell informasjon (som tillatt i henhold til nr. 24 i IFRS 4), og finansielle eiendeler som foretaket betrakter som tilknyttet, og som ellers ville ha vært klassifisert som tilgjengelige for salg eller målt til amortisert kost.
- c) Et foretak har finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler som har en felles risiko, for eksempel en renterisiko, som fører til motsatte endringer i virkelig verdi som har en tendens til å bli motregnet mot hverandre. Bare noen av instrumentene vil imidlertid bli målt til virkelig verdi over resultatet (dvs. de er derivater eller klassifisert som holdt for omsetning). Det kan også hende at kravene til sikringsbokføring ikke er oppfylt, for eksempel fordi kravene til effektivitet i nr. 88 ikke er oppfylt.
- d) Et foretak har finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler som har en felles risiko, for eksempel en renterisiko, som fører til motsatte endringer i virkelig verdi som har en tendens til å bli motregnet mot hverandre, og foretaket kvalifiserer ikke til sikringsbokføring fordi ingen av instrumentene er et derivat. I fravær av sikringsbokføring er det videre en betydelig inkonsistens i innregningen av gevinster og tap. Eksempler:
- i) Foretaket har finansiert en portefølje av eiendeler med fast rente som ellers ville vært klassifisert som tilgjengelig for salg med obligasjoner til fast rente der endringer i virkelig verdi har en tendens til å bli motregnet mot hverandre. Rapportering av både eiendelene og obligasjonene til virkelig verdi over resultatet vil korrigere den inkonsistens som ellers ville oppstå når eiendelene måles til virkelig verdi når endringene rapporteres i egenkapitalen og obligasjonene rapporteres til amortisert kost.
- ii) Foretaket har finansiert en angitt gruppe av lån ved å utstede omsettelige obligasjoner der endringene i virkelig verdi har en tendens til å bli motregnet mot hverandre. Dersom foretaket dessuten regelmessig kjøper og selger obligasjonene, men sjelden eller aldri kjøper eller selger lånene, vil rapportering av både lånene og obligasjonene til virkelig verdi over resultatet eliminere den inkonsistens i tidspunktene for innregning av resultat som ellers ville oppstå som følge av at de begge måles til amortisert kost og innregnes som gevinst eller tap hver gang en obligasjon kjøpes tilbake.

AG4F I slike tilfeller som beskrives i forrige nummer, kan øremerking ved førstegangsinnregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som ellers ikke ville bli målt til virkelig verdi over resultatet, eliminere eller i vesentlig grad redusere inkonsistens i måling eller innregning og gi mer relevant informasjon. For praktiske formål er det ikke nødvendig for foretaket å angi alle de eiendelene og forpliktelsene som forårsaker inkonsistens i måling eller innregning på nøyaktig samme tidspunkt. En rimelig forsinkelse tillates, forutsatt at hver enkelt transaksjon øremerkes til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning, og at det på samme tidspunkt forventes at eventuelle resterende transaksjoner vil finne sted.

AG4G Det ville ikke være akseptabelt at bare noen av de finansielle eiendelene og finansielle forpliktelsene som forårsaker inkonsistensen, ble øremerket til virkelig verdi over resultatet dersom dette ikke ville eliminere eller i vesentlig grad redusere inkonsistensen, og derfor ikke ville gi mer relevant informasjon. Det ville imidlertid være akseptabelt å øremerke bare noen av en rekke lignende finansielle eiendeler eller lignende finansielle forpliktelser dersom dette ville føre til en vesentlig reduksjon (og muligens en større reduksjon enn andre tillatte øremerking) i inkonsistensen. Anta for eksempel at et foretak har en rekke tilsvarende finansielle forpliktelser som samlet utgjør VE 100⁽¹⁾, og en rekke tilsvarende finansielle eiendeler som samlet utgjør VE 50, men som måles på forskjellig grunnlag. Foretaket kan i vesentlig grad redusere inkonsistensen i måling dersom det ved førstegangsinnregning øremerker alle eiendelene, men bare noen av forpliktelsene (for eksempel enkelte forpliktelser som samlet utgjør VE 45) til virkelig verdi over resultatet. Ettersom øremerking til virkelig verdi over resultatet bare kan anvendes på et finansielt instrument i sin helhet, må foretaket i dette eksempelet øremerke én eller flere forpliktelser i sin helhet. Det kan ikke øremerke enten en av forpliktelsens komponenter (for eksempel verdiendringer som er direkte henførbare til bare én risiko, så som endringer i en referanserente) eller en av forpliktelsens andeler (dvs. en prosentdel).

Nr. 9 b) ii): En gruppe av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler forvaltes, og dens inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi, i samsvar med en risikohåndterings- eller investeringsstrategi

AG4H Et foretak kan forvalte og vurdere inntjeningen fra en gruppe av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler på en slik måte at når gruppen måles til virkelig verdi over resultatet, vil dette gi mer relevant informasjon. I dette tilfellet fokuseres det mer på hvordan foretaket forvalter og vurderer inntjeningen enn på hvilken type finansielle instrumenter det dreier seg om.

⁽¹⁾ I denne standard angis beløp i «valutaenheter» (VE).

- AG4I Eksemplene nedenfor viser når denne betingelsen kan oppfylles. I alle tilfeller kan et foretak bruke denne betingelsen til å øremerke finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet bare dersom prinsippet i nr. b) ii) er oppfylt.
- a) Foretaket er en risikokapitalorganisasjon, et investeringsfond, et aksjefond eller et lignende foretak som investerer i finansielle eiendeler med sikte på inntjening fra samlet avkastning i form av renter eller utbytte og endringer i virkelig verdi. IAS 28 og IAS 31 tillater at slike investeringer utelates fra deres virkeområde, forutsatt at de måles til virkelig verdi over resultatet. Et foretak kan anvende de samme regnskapsprinsippene på andre investeringer som forvaltes på grunnlag av samlet avkastning, men som det ikke har tilstrekkelig innflytelse på til at de faller inn under virkeområdet for IAS 28 eller IAS 31.
 - b) Foretaket har finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som har én eller flere felles risikoer, og disse risikoene forvaltes og vurderes på grunnlag av virkelig verdi i samsvar med dokumenterte prinsipper for forvaltning av eiendeler og forpliktelser. Et eksempel kan være at et foretak har utstedt «strukturerte produkter» som inneholder flere innebygde derivater, og forvalter de resulterende risikoene på grunnlag av virkelig verdi ved å benytte en blanding av finansielle derivater og ikke-derivative finansielle instrumenter. Et tilsvarende eksempel kan være et foretak som oppretter lån til fast rente og forvalter det resulterende renterisikoen for referanserenten ved å benytte en blanding av finansielle derivater og ikke-derivative finansielle instrumenter.
 - c) Foretaket er en forsikringsgiver som innehar en portefølje av finansielle eiendeler, og som forvalter denne porteføljen med sikte på å oppnå høyest mulig samlet avkastning (dvs. renter eller utbytte og endringer i virkelig verdi), og vurderer inntjeningen på grunnlag av dette. Porteføljen kan innehas for å sikre særskilte forpliktelser, særskilt egenkapital eller begge deler. Dersom porteføljen holdes for å sikre særskilte forpliktelser, kan betingelsen i nr. 9 b) ii) oppfylles når det gjelder eiendelene, uansett om forsikringsgiveren også forvalter og vurderer forpliktelsene på grunnlag av virkelig verdi. Betingelsen i nr. 9 b) ii) kan oppfylles når forsikringsgiverens mål er å få høyest mulig langsiktig avkastning på eiendelene, til tross for at beløpene som er utbetalt til innehavere av deltakende kontrakter, er avhengige av andre faktorer som for eksempel størrelsen på gevinster som er realisert i en kortere periode (for eksempel et år), eller som er underlagt forsikringsgiverens skjønn.
- AG4J Som angitt ovenfor er denne betingelsen avhengig av hvordan foretaket forvalter og vurderer inntjeningen til den aktuelle gruppen av finansielle instrumenter. Følgelig (og underlagt kravet om øremerking ved førstegangsinnregning) skal et foretak som øremerker finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet på grunnlag av denne betingelsen, øremerke alle finansielle instrumenter som oppfyller kriteriene og forvaltes og vurderes sammen, på samme måte.
- AG4K Dokumentasjonen for foretakets strategi trenger ikke å være omfattende, men bør være tilstrekkelig til å kunne vise at nr. 9 b) ii) overholdes. Slik dokumentasjon kreves ikke for hver enkelt post, men kan vurderes på grunnlag av porteføljen. Dersom for eksempel forvaltningssystemet for en avdelings inntjening — slik det er godkjent av foretakets nøkkelpersoner i ledelsen — viser klart at inntjeningen vurderes på grunnlag av samlet avkastning, kreves det ingen ytterligere dokumentasjon for å vise at nr. 9 b) ii) overholdes.

Effektiv rente

- AG5 I noen tilfeller blir finansielle eiendeler anskaffet med betydelig rabatt som gjenspeiler påløpte kredittap. Foretak inkluderer slike påløpte kredittap i de estimerte kontantstrømmene ved beregningen av effektiv rente.
- AG6 Når en effektiv rente-metode benyttes, vil et foretak generelt nedskrive eventuelle honorarer, punkter betalt eller mottatt, transaksjonsutgifter og andre merbetalinger eller rabatter inkludert i beregningen av effektiv rente over instrumentets forventede levetid. En kortere periode benyttes imidlertid dersom dette er den perioden som honorarene, betalte eller mottatte punkter, transaksjonsutgiftene, merbetalingene og rabattene er knyttet til. Dette vil være tilfellet når variabelen som honorarene, betalte eller mottatte punkter, transaksjonsutgiftene, merbetalingene og rabattene er knyttet til, blir priset om til markedskurs for instrumentets forventede forfall. I et slikt tilfelle er hensiktsmessig amortiseringsperiode perioden fram til det neste tidspunktet for reprising. Dersom en merbetaling eller en rabatt på et instrument med flytende rente for eksempel gjenspeiler renter som har påløpt på instrumentet siden rentene sist ble betalt, eller endringer i markedskursen siden den flytende renten ble fastsatt på nytt til markedskurs, vil den bli amortisert til det neste tidspunktet da den flytende renten blir fastsatt på nytt til markedskurs. Dette skyldes at merbetaling eller rabatt er knyttet til perioden fram til neste tidspunkt for rentejustering fordi variabelen på det tidspunktet som merbetaling eller rabatt er knyttet til (dvs. renten), blir fastsatt på nytt til markedskursene. Men dersom merbetalingen eller rabatten er et resultat av en endring i kredittrisikotillegget utover den flytende renten som ble angitt i instrumentet, eller andre variabler som ikke er fastsatt på nytt til markedskurs, blir den amortisert over instrumentets forventede levetid.

- AG7 For finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser med flytende rente vil periodiske omestimeringer av kontantstrømmer for å gjenspeile bevegelser i markedsrenten endre den effektive renten. Dersom en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse med flytende rente blir førstegangsinnregnet med et beløp som er lik skyldig eller tilgodehavende hovedstol ved forfall, har en omestimering av de framtidige rentebetalingene vanligvis ingen vesentlig virkning på eiendelens eller forpliktelsens balanseførte verdi.
- AG8 Dersom et foretak reviderer sine estimater av ut- eller innbetalinger, skal foretaket justere den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen (eller en gruppe av finansielle instrumenter) for å gjenspeile faktiske og reviderte estimerte kontantstrømmer. Foretaket omberegner den balanseførte verdien ved å beregne nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer til det finansielle instrumentets opprinnelige effektive rente. Justeringen blir innregnet som inntekt eller kostnad i resultatet. Dersom en finansiell eiendel omklassifiseres i samsvar med nr. 50B, 50D eller 50E, og foretaket senere øker sine estimater for framtidige kontantbetalinger som skal mottas som følge av at disse innbetalingene er blitt mer gjenvinnbare, skal virkningen av denne økningen innregnes som en justering av den effektive renten fra tidspunktet da estimatet ble endret, og ikke som en justering av eiendelens balanseførte verdi på tidspunktet da estimatet ble endret.

Derivater

- AG9 Typiske eksempler på derivater er børsomsatte og ikke-børsomsatte terminkontrakter, rentebytteavtaler og opsjonskontrakter. Et derivat har vanligvis et nominelt beløp, som er et beløp i en valuta, et antall aksjer, et antall vekt- eller volumenheter eller andre enheter angitt i kontrakten. Et derivat krever imidlertid ikke at innehaveren eller utstederen investerer eller mottar det nominelle beløpet ved inngåelsen av kontrakten. Som et alternativ kan et derivat kreve en fast betaling eller betaling av et beløp som kan endres (men ikke proporsjonalt med en endring i det underliggende) som en følge av en framtidig hendelse som ikke er knyttet til et nominelt beløp. En kontrakt kan for eksempel kreve en fast betaling på VE 1 000⁽¹⁾ dersom seksmåneders LIBOR-renter øker med 100 basispoeng. En slik kontrakt er et derivat selv om det ikke er angitt noe nominelt beløp.
- AG10 Definisjonen av et derivat i denne standard omfatter kontrakter som gjøres opp brutto ved levering av det underliggende (for eksempel en ikke-børsomsatt terminkontrakt om å kjøpe et gjeldsinstrument med fast rente). Et foretak kan ha en kontrakt om å kjøpe eller selge en ikke-finansiell gjenstand som kan gjøres opp netto i kontanter eller et annet finansielt instrument, eller ved bytte av finansielle instrumenter (for eksempel en kontrakt om å kjøpe eller selge en råvare til en fastsatt pris på et framtidig tidspunkt). En slik kontrakt omfattes av denne standard, med mindre den ble inngått og fortsatt innehas med det formål å levere en ikke-finansiell gjenstand i samsvar med foretakets forventede innkjøps-, salgs- eller bruksbehov (se nr. 5–7).
- AG11 Et av de definerende kjennetegnene på et derivat er at det har en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som ville forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer. En opsjonskontrakt oppfyller denne definisjonen fordi premien er mindre enn investeringen som ville kreves for å få hånd om det underliggende finansielle instrumentet som opsjonen er koblet til. En valutabytteavtale («currency swap») som krever et innledende bytte av ulike valutaer av lik virkelig verdi, oppfyller definisjonen fordi den har en innledende nettoinvestering lik null.
- AG12 Et alminnelig kjøp eller salg fører til en fastprisavtale mellom avtaletidspunktet og oppgjørstidspunktet som oppfyller definisjonen av et derivat. Men på grunn av den korte varigheten av en slik avtale blir den ikke innregnet som et finansielt derivat. Denne standard inneholder derfor særlig regnskapsføring av slike alminnelige kontrakter (se nr. 38 og AG53–AG56).
- AG12A Definisjonen av et derivat henviser til ikke-finansielle variabler som ikke er spesifikke for en kontraktpart. Slike variabler omfatter en indeks over tap ved jordskjelv i en bestemt region og en indeks over temperaturer i en bestemt by. Ikke-finansielle variabler som er spesifikke for en kontraktpart, omfatter hvorvidt det oppstår eller ikke oppstår en brann som skader eller ødelegger en eiendel som tilhører en kontraktpart. En endring i den virkelige verdien av en ikke-finansiell eiendel er spesifikk for eieren dersom den virkelige verdien ikke bare gjenspeiler endringer i markedspriser for slike eiendeler (en finansiell variabel), men også tilstanden til den spesifikke ikke-finansielle eiendelen som innehas (en ikke-finansiell variabel). Dersom en garanti for restverdien av en bestemt bil for eksempel utsetter garantisten for en risiko for endringer i bilens fysiske tilstand, er endringen i denne restverdien spesifikk for bilens eier.

Transaksjonsutgifter

- AG13 Transaksjonsutgifter omfatter honorarer og provisjoner til agenter (herunder ansatte som opptrer som salgsagenter), rådgivere, meglere og forhandlere, avgifter til reguleringsmyndigheter og verdipapirbørser, samt overføringsskatter og -avgifter. Transaksjonsutgifter omfatter ikke overkurs eller underkurs på gjeld, finansieringsutgifter eller interne administrasjons- eller innehaverutgifter.

⁽¹⁾ I denne standard angis beløp i «valutaenheter» (VE).

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser holdt for omsetning

- AG14 Omsetning gjenspeiler generelt aktive og hyppige kjøp og salg, og finansielle instrumenter holdt for omsetning, blir generelt benyttet med det formål å generere et overskudd fra kortsiktige svingninger i pris eller salgsmarginer.
- AG15 Finansielle forpliktelser holdt for omsetning omfatter
- a) derivatforpliktelser som ikke regnskapsføres som sikringsinstrumenter,
 - b) plikt til å levere finansielle eiendeler lånt av en short-selger (dvs. et foretak som selger finansielle eiendeler det har lånt og ennå ikke eier),
 - c) finansielle forpliktelser som foretaket har pådratt seg med det formål at de skal kjøpes tilbake på kort sikt (for eksempel et notert gjeldsinstrument som utstederen kan kjøpe tilbake på kort sikt, avhengig av endringer i instrumentets virkelige verdi), og
 - d) finansielle forpliktelser som er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir behandlet sammen og som det er godtgjort at det foreligger et nylig mønster for kortsiktig realisering av overskudd for.

Det faktum at en forpliktelse blir benyttet til å finansiere omsetningsvirksomhet, fører ikke i seg selv til at forpliktelsen blir en forpliktelse holdt for omsetning.

Investeringer som holdes til forfall

- AG16 Et foretak har ingen positiv intensjon om å holde en investering i en finansiell eiendel med et fast forfall, fram til forfall dersom
- a) foretaket har til hensikt å holde på den finansielle eiendelen i en ikke-definert periode,
 - b) foretaket står klar til å selge den finansielle eiendelen (bortsett fra dersom det oppstår en situasjon som ikke vil gjentas og ikke med rimelighet kunne vært forventet av foretaket) som reaksjon på endringer i markedsrentene eller markedsrisikoen, likviditetsbehov, endringer i tilgjengelighet av og avkastning på alternative investeringer, endringer i finansieringskilder og -vilkår eller endringer i valutarisiko, eller
 - c) utstederen har rett til å gjøre opp den finansielle eiendelen til et beløp som ligger vesentlig under dens amortiserte kost.
- AG17 Et gjeldsinstrument med variabel rente kan oppfylle kriteriene for en investering som holdes til forfall. Egenkapitalinstrumenter kan ikke være investeringer som holdes til forfall, ettersom de kan ha en ubegrenset levetid (for eksempel ordinære aksjer) eller fordi de beløpene innehaveren kan motta, kan variere på en måte som ikke lar seg bestemme på forhånd (for eksempel for aksjeopsjoner, tegningsretter og tilsvarende rettigheter). Når det gjelder definisjonen av investeringer som holdes til forfall, betyr betalinger som er faste eller lar seg fastsette og fast forfall at en kontraktsregulert ordning definerer betalingsbeløp og -tidspunkter for innehaveren, for eksempel betalinger av rente og hovedstol. En vesentlig risiko for manglende betaling utelukker ikke klassifisering av en finansiell eiendel som holdt til forfall så lenge dens kontraktsregulerte betalinger er faste eller lar seg fastsette, og de andre kriteriene for denne klassifiseringen er oppfylt. Dersom vilkårene til et evigvarende gjeldsinstrument fastsetter rentebetalinger i en ubegrenset periode, kan instrumentet ikke klassifiseres som holdt til forfall fordi det ikke finnes noe forfallstidspunkt.
- AG18 Kriteriene for klassifisering som en investering som holdes til forfall er oppfylt for en finansiell eiendel som kan innløses av utstederen, dersom innehaveren har til hensikt og er i stand til å holde den til den kreves innløst eller til forfall, og innehaveren ville kunne gjenvinne praktisk talt hele investeringens balanseførte verdi. Utstederens krav om innløsning vil, dersom det utøves, bare framskynde eiendelens forfall. Men dersom den finansielle eiendelen kan kreves innløst på et grunnlag som ville føre til at innehaveren ikke gjenvinner praktisk talt hele investeringens balanseførte verdi, kan den finansielle eiendelen ikke klassifiseres som en investering som holdes til forfall. Foretaket tar i betraktning all betalt overkurs og kapitaliserte transaksjonsutgifter når det skal avgjøre om det vesentligste av den balanseførte verdien ville kunne gjenvinnes.
- AG19 En finansiell eiendel med innløsningsrett (dvs. at innehaveren har rett til å kreve at utstederen betaler tilbake eller innløser den finansielle eiendelen før forfall), kan ikke klassifiseres som en investering som holdes til forfall fordi betaling for en salgsopsjon i en finansiell eiendel ikke er i overensstemmelse med en intensjon om å holde på den finansielle eiendelen fram til forfall.
- AG20 For de fleste finansielle eiendeler er virkelig verdi et mer hensiktsmessig mål enn amortisert kost. Klassifiseringen som en investering som holdes til forfall er et unntak, men bare dersom foretaket har en positiv intensjon om og evne til å holde på investeringen fram til forfall. Når et foretaks handlinger kaster tvil om dets intensjon om og evne til å holde slike investeringer fram til forfall, utelukker nr. 9 bruken av unntaket i en rimelig periode.

- AG21 Et katastrofescenario som bare har en fjern mulighet for å inntreffe, for eksempel et masseuttak fra en bank eller en tilsvarende situasjon som påvirker en forsikringsgiver, er ikke noe som skal tas i betraktning av et foretak når det skal avgjøre om det har en positiv intensjon om og evne til å holde på en investering fram til forfall.
- AG22 Salg før forfall kan oppfylle betingelsen i nr. 9 — slik at det ikke blir noe spørsmål om foretakets intensjon om å holde på andre investeringer til forfall — dersom de kan henføres til følgende:
- a) En vesentlig svekkelse av utsteders kredittverdighet. Et salg som for eksempel kommer etter en nedgradering i kredittverdighet av et eksternt kredittvurderingsorgan, vil ikke nødvendigvis reise spørsmål ved foretakets intensjon om å holde på andre investeringer fram til forfall dersom nedgraderingen godtgjør en vesentlig svekkelse av utstederens kredittverdighet, sammenholdt med kredittverdigheten ved førstegangsinnregning. Tilsvarende, dersom et foretak bruker interne vurderinger for å anslå eksponeringer, kan endringer i disse interne vurderingene være til hjelp med å identifisere utstedere der det har skjedd en vesentlig svekkelse av kredittverdigheten, forutsatt at foretakets metode for å tildele interne vurderinger og endringer i disse vurderingene gir en konsistent, pålitelig og objektiv måling av utstedernes kredittkvalitet. Dersom det er godtgjort at en finansiell eiendel har falt i verdi (se nr. 58 og 59), blir svekkelsen av kredittverdigheten ofte sett på som vesentlig.
 - b) En endring i skattelovgivningen som eliminerer eller i vesentlig grad reduserer skattefritaksstatus for renter på investeringer som holdes til forfall (men ikke en endring i skattelovgivningen som reviderer de marginale skattesatsene som kommer til anvendelse på renteinntekter).
 - c) En større virksomhetssammenslutning eller større disposisjon (for eksempel et salg av et segment) som nødvendiggjør salg eller overføring av investeringer som holdes til forfall for å opprettholde foretakets eksisterende renterisikoposisjon eller kredittrisikopolitikk (selv om virksomhetssammenslutningen er en hendelse innenfor foretakets kontroll, kan endringene av foretakets investeringsportefølje for å opprettholde en renterisikoposisjon eller kredittrisikopolitikk være en følgehendelse og ikke en forventet hendelse).
 - d) En endring i lovfestede krav eller i reguleringskrav som i vesentlig grad endrer enten hva som utgjør en tillatt investering eller det høyeste nivået for visse typer av investeringer, og som derved gjør at et foretak må avhende en investering som holdes til forfall.
 - e) En vesentlig økning i industriens regulerte kapitalkrav som fører til at foretaket må nedskalere sin virksomhet ved å selge investeringer som holdes til forfall.
 - f) En vesentlig økning i risikovektning av investeringer som holdes til forfall og som brukes til regulerte risikobaserte kapitalformål.
- AG23 Et foretak har ingen påviselig evne til å holde en investering i en finansiell eiendel med et fast forfall, fram til forfall dersom
- a) foretaket ikke har de tilgjengelige finansielle ressursene til fortsatt å kunne finansiere investeringen fram til forfall, eller
 - b) foretaket er underlagt en eksisterende juridisk eller annen restriksjon som kan hindre dets intensjon om å holde på den finansielle eiendelen fram til forfall. (En utsteders kjøpsopsjon vil ikke nødvendigvis hindre foretakets intensjon om å holde på en finansiell eiendel fram til forfall — se AG18.)
- AG24 Andre omstendigheter enn dem som er beskrevet i AG16–AG23, kan indikere at et foretak ikke har noen positiv intensjon om eller evne til å holde på en investering til forfall.
- AG25 Et foretak skal vurdere sin intensjon om og evne til å holde foretakets investering som holdes til forfall, inntil den forfaller, ikke bare når disse finansielle eiendelene blir førstegangsinnregnet, men også ved hver av de etterfølgende balansedagene.

Utlån og fordringer

- AG26 Alle ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette (herunder låneiendeler, kundefordringer, investeringer i gjeldsinstrumenter og innskudd i banker), vil kunne oppfylle definisjonen av utlån og fordringer. En finansiell eiendel som er notert i et aktivt marked (for eksempel et notert gjeldsinstrument, se AG71), oppfyller imidlertid ikke kravene til klassifisering som et utlån eller en fordring. Finansielle eiendeler som ikke oppfyller definisjonen av utlån og fordringer, kan klassifiseres som investeringer som holdes til forfall dersom de oppfyller betingelsene for slik klassifisering (se nr. 9 og AG16–AG25). Ved førstegangsinnregning av en finansiell eiendel som ellers ville vært klassifisert som et utlån eller en fordring, kan et foretak identifisere den som en finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet, eller som tilgjengelige for salg.

INNEBYGDE DERIVATER (NR. 10–13)

- AG27 Dersom en vertskontrakt ikke har noe fastsatt eller forhåndsbestemt forfall og representerer en residualinteresse i et foretaks nettoeiendeler, er vertskontraktens økonomiske kjennetegn og risiko de samme som hos et egenkapitalinstrument, og et innebygd derivat vil måtte ha de egenkapitalkjennetegnene som er knyttet til samme foretak for å bli ansett som nært tilknyttet. Dersom en vertskontrakt ikke er et egenkapitalinstrument og oppfyller definisjonen av et finansielt instrument, er kontraktens økonomiske kjennetegn og risiko de samme som for et gjeldsinstrument.
- AG28 En innebygd derivat som ikke er en opsjon (for eksempel en innebygd terminkontrakt eller rentebyteavtale), blir skilt fra sin vertskontrakt på grunnlag av sine uttrykte eller innforståtte vesentlige vilkår, slik at det har en virkelig verdi lik null ved førstegangsinnregning. Et innebygd opsjonsbasert derivat (for eksempel en innebygd salgsopsjon, kjøpsopsjon, rentetak, rentegulv eller «swaption») blir skilt fra sin vertskontrakt på grunnlag av de uttrykte vilkårene i opsjonen. Den opprinnelige balanseførte verdien av vertsinstrumentet er restbeløpet etter at det innebygde derivatet er utskilt.
- AG29 Vanligvis blir flere innebygde derivater i ett enkelt instrument behandlet som ett enkelt sammensatt innebygd derivat. Innebygde derivater som er klassifisert som egenkapital (se IAS 32), blir imidlertid regnskapsført atskilt fra dem som klassifiseres som eiendeler eller forpliktelser. Dersom et instrument i tillegg har flere enn ett innebygd derivat og disse derivatene er knyttet til ulike risikoeksponeringer og klart kan skilles fra og er uavhengige av hverandre, blir de regnskapsført separat.
- AG30 De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til et innebygd derivat er i de følgende eksemplene ikke nært knyttet til vertskontrakten (nr. 11 a)). I disse eksemplene, og under forutsetning om at betingelsene i nr. 11 b) og c) er oppfylt, regnskapsfører et foretak det innebygde derivatet atskilt fra vertskontrakten.
- a) En salgsopsjon innebygd i et instrument som gjør at innehaveren kan kreve av utstederen at denne kjøper tilbake instrumentet for et beløp i kontanter eller i andre eiendeler som varierer på grunnlag av endringen i en egenkapital- eller råvarepris eller –indeks, er ikke nært knyttet til et vertsinstrument i form av gjeld.
 - b) En kjøpsopsjon innebygd i et egenkapitalinstrument som gjør at utstederen kan kjøpe tilbake dette egenkapitalinstrumentet til en angitt pris, er fra innehaverens synsvinkel ikke nært knyttet til vertsinstrumentet i form av egenkapital (fra utstederens synsvinkel er kjøpsopsjonen et egenkapitalinstrument forutsatt at den oppfyller betingelsene for slik klassifisering i henhold til IAS 32, og omfattes i så fall ikke av denne standard).
 - c) En opsjon eller en automatisk bestemmelse om å utvide den gjenværende tiden fram til forfall for et gjeldsinstrument er ikke nært knyttet til vertsinstrumentet i form av gjeld, med mindre det skjer en samtidig justering omtrent til den løpende markedsrenten på tidspunktet for utvidelsen. Dersom et foretak utsteder et gjeldsinstrument og innehaveren av dette gjeldsinstrumentet utsteder en kjøpsopsjon på gjeldsinstrumentet til en tredjemann, anser gjeldsutstederen kjøpsopsjonen som en utvidelse av tiden fram til forfall for gjeldsinstrumentet, forutsatt at det kan kreves at utstederen deltar i eller legger forholdene til rette for ny markedsføring av gjeldsinstrumentet som en følge av at kjøpsopsjonen blir utøvd.
 - d) Aksjeindekserte betalinger av rente eller hovedstol innebygd i et vertsinstrument i form av gjeld eller en forsikringskontrakt — der rentebeløpet eller hovedstolen er indeksert med verdien av egenkapitalinstrumenter — er ikke nært knyttet til vertsinstrumentet fordi den iboende risikoen i vertsinstrumentet og det innebygde derivatet er forskjellig.
 - e) Råvareindekserte betalinger av rente eller hovedstol innebygd i et vertsinstrument i form av gjeld eller forsikringskontrakt — der rentebeløpet eller hovedstolen er indeksert med prisen på en råvare (for eksempel gull) — er ikke nært knyttet til vertsinstrumentet fordi den iboende risikoen i vertsinstrumentet og det innebygde derivatet er forskjellig.
 - f) En aksjekonverteringsrett innebygd i et konvertibelt gjeldsinstrument er fra innehaverens synsvinkel ikke nært knyttet til vertsinstrumentet i form av gjeld (fra utstederens synsvinkel er konverteringsretten et egenkapitalinstrument og omfattes ikke av denne standard, forutsatt at den oppfyller betingelsene for slik klassifisering i henhold til IAS 32).
 - g) En kjøpsopsjon, salgsopsjon eller opsjon på førtidig tilbakebetaling i en vertskontrakt i form av gjeld eller vertsforsikringskontrakt er ikke nært knyttet til vertskontrakten, med mindre opsjonens utøvelseskurs på hvert utøvelsetidspunkt er omtrent lik amortisert kost for vertsinstrumentet i form av gjeld eller vertsforsikringskontraktens balanseførte verdi. Sett fra synsvinkelen til utstederen av et konvertibelt gjeldsinstrument med en innebygd kjøps- eller salgsopsjon, foretas vurderingen av hvorvidt kjøps- eller salgsopsjonen er nært knyttet til vertskontrakten i form av gjeld, før egenkapitalelementet skilles ut i henhold til IAS 32.

- h) Kredittderivater som er innebygd i et vertsinstrument i form av gjeld, og tillater at den ene part (den «begunstigede») overfører kredittrisikoen i en særlig referanseieendel, som denne parten kanskje ikke eier, til en annen part («garantisten»), er ikke nært knyttet til vertsinstrumentet i form av gjeld. Slike kredittderivater tillater garantisten å påta seg kredittrisikoen tilknyttet referanseieendelen uten å eie den direkte.

AG31 Et eksempel på et hybridinstrument er et finansielt instrument som gir innehaveren en rett til å selge det finansielle instrumentet tilbake til utstederen i bytte mot et beløp i kontanter eller i andre finansielle eiendeler som varierer på grunnlag av endringen i en egenkapital- eller råvareindeks som kan øke eller reduseres (et «instrument med innløsningsrett»). Med mindre utstederen ved førstegangsinnregning øremerker instrumentet med innløsningsrett som finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, er det nødvendig å skille et innebygd derivat (dvs. den indekserte hovedstolbetalingen) i henhold til nr. 11 ettersom vertskontrakten er et gjeldsinstrument i henhold til AG27 og den indekserte hovedstolbetalingen ikke er nært knyttet til et vertsinstrument i form av gjeld i henhold til AG30 a). Fordi hovedstolbetalingen kan øke eller reduseres, er det innebygde derivatet ikke en opsjon, og dets verdi blir indeksert med den underliggende variabelen.

AG32 Når det gjelder et instrument med innløsningsrett som kan innløses når som helst mot kontanter lik en forholdsmessig andel av nettoeiendelsverdien av et foretak, for eksempel enheter i et verdipapirfond med variabel kapital eller enkelte andelsbaserte investeringsprodukter («unit-linked»), er virkningen av å skille ut et innebygd derivat og regnskapsføre hver bestanddel å måle det kombinerte instrumentet til det innløsningsbeløpet som skal betales på balansedagen dersom innehaveren utøver sin rett til å innløse instrumentet hos utstederen.

AG33 De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til et innebygd derivat er i de følgende eksemplene nært knyttet til vertskontraktens økonomiske kjennetegn og risiko. I disse eksemplene skal et foretak ikke regnskapsføre den innebygde derivatet atskilt fra vertskontrakten.

- a) Et innebygd derivat der det underliggende er en rente eller renteindeks som kan endre rentebeløpet som ellers ville ha blitt betalt eller mottatt i henhold til en vertskontrakt i form av rentebærende gjeld eller en vertsforsikringskontrakt, er nært knyttet til vertskontrakten, med mindre den samlede kontrakten kan gjøres opp på en slik måte at innehaveren ikke ville gjenvinne praktisk talt hele sin innregnede investering, eller at det innebygde derivatet minst kunne fordoble innehaverens opprinnelige avkastning på vertskontrakten og kunne medføre en avkastning som er minst det dobbelte av det som ville være markedsavkastningen for en kontrakt med samme vilkår som vertskontrakten.
- b) Et innebygd rentegulv eller rentetak i en lånekontrakt eller forsikringskontrakt er nært knyttet til vertskontrakten, forutsatt at taket tilsvarer eller er høyere enn markedsrenten, og gulvet tilsvarer eller er lavere enn markedsrenten når kontrakten utstedes, og forutsatt at gulvet eller taket ikke gjelder et større beløp enn vertskontrakten. Tilsvarende er bestemmelser i en kontrakt om kjøp eller salg av en eiendel (for eksempel en råvare) som fastsetter en høyeste og en laveste verdi på prisen som skal betales eller mottas for eiendelen, nært knyttet til vertskontrakten dersom begge disse verdiene var dårlig posisjonert for utøvelse ved inngåelsen og ikke gjelder et større beløp enn vertskontrakten.
- c) Et innebygd valutaderivat som gir en strøm av hovedstol- eller rentebetalinger denominert i utenlandsk valuta og er innebygd i et vertsinstrument i form av gjeld (for eksempel en obligasjon i to valutaer), er nært knyttet til vertsinstrumentet i form av gjeld. Et slik derivat blir ikke skilt fra vertsinstrumentet fordi IAS 21 krever at valutagevinster og valutatap på monetære poster skal innregnes i resultatet.
- d) Et innebygd valutaderivat i en vertskontrakt som er en forsikringskontrakt eller ikke et finansielt instrument (for eksempel en kontrakt om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand der prisen er angitt i utenlandsk valuta), er nært knyttet til vertskontrakten, forutsatt at det ikke gjelder et større beløp, ikke inneholder et opsjonselement, og krever betalinger i en av følgende valutaer:
- i) den funksjonelle valutaen til en vesentlig part i denne kontrakten,
 - ii) valutaen som prisen på den tilhørende varen eller tjenesten som anskaffes eller leveres, rutinemessig angis i ved kommersielle transaksjoner over hele verden (for eksempel amerikanske dollar for råoljetransaksjoner), eller
 - iii) en valuta som ofte brukes i kontrakter om kjøp eller salg av ikke-finansielle gjenstander i det økonomiske miljøet der transaksjonen finner sted (som for eksempel en relativt stabil og likvid valuta som ofte brukes i lokale forretningstransaksjoner eller utenrikshandel).

- e) En innebygd opsjon på førtidig betaling i en «strip» som bare omfatter renter eller bare hovedstol, er nært knyttet til vertskontrakten, forutsatt at vertskontrakten i) i utgangspunktet var et resultat av en utskillelse av retten til å motta kontraktsregulerte kontantstrømmer fra et finansielt instrument som i seg selv ikke inneholdt noe innebygd derivat, og ii) ikke inneholder vilkår som ikke er til stede i den opprinnelige vertskontrakten i form av gjeld.
- f) Et innebygd derivat i en vertskontrakt i form av en leieavtale er nært knyttet til vertskontrakten dersom det innebygde derivatet er i) en inflasjonstilknyttet indeks, for eksempel en indeksering av leiebetalinger med konsumprisindeksen (forutsatt at leieavtalen gjelder det samme beløpet og indeksen er knyttet til inflasjon i foretakets eget økonomiske miljø), ii) betinget leiebetaling basert på tilknyttede salg, eller iii) betinget leiebetaling basert på variable renter.
- g) Et «unit link»-element (livsforsikring med investeringsvalg) som er innebygd i et finansielt vertsinstrument eller en vertsforsikringskontrakt, er nært knyttet til vertsinstrumentet eller vertskontrakten dersom betalingene angitt i andeler måles til gjeldende andelsverdier som gjenspeiler de virkelige verdiene av fondets eiendeler. Et «unit link»-element er et kontraktsvilkår som krever betalinger i form av andeler i et internt eller eksternt investeringsfond.
- h) Et derivat som er innebygd i en forsikringskontrakt, er nært knyttet til vertsforsikringskontrakten dersom det innebygde derivatet og vertsforsikringskontrakten er så avhengige av hverandre at et foretak ikke kan måle det innebygde derivatet separat (dvs. uten å ta vertskontrakten i betraktning).

Instrumenter som inneholder innebygde derivater

AG33A Når et foretak blir part i et hybridinstrument (kombinert instrument) som inneholder ett eller flere innebygde derivater, krever nr. 11 at foretaket identifiserer ethvert slikt innebygd derivat, vurderer om det skal skilles fra vertskontrakten og for derivater som kreves atskilt, måle dem til virkelig verdi ved førstegangsinnregning og senere. Disse kravene kan være mer komplekse eller føre til mindre pålitelige målinger enn om hele instrumentet var blitt målt til virkelig verdi over resultatet. Derfor tillater denne standard at hele instrumentet øremerkes til virkelig verdi over resultatet.

AG33B Slik øremerking kan brukes uansett om nr. 11 krever at innebygde derivater skal skilles fra vertskontrakten eller om et slikt skille er forbudt. Nr. 11A rettferdiggjør imidlertid ikke at hybridinstrumentet (det kombinerte instrumentet) øremerkes til virkelig verdi over resultatet i de tilfellene som er fastsatt i nr. 11A a) og b), fordi dette verken ville redusere kompleksiteten eller øke påliteligheten.

INNREGNING OG FRAREGNING (NR. 14–42)

Førstegangsinnregning (nr. 14)

AG34 Som en konsekvens av prinsippet i nr. 14 innregner et foretak alle sine kontraktsregulerte rettigheter og plikter i henhold til derivater i balansen som henholdsvis eiendeler og forpliktelser, bortsett fra derivater som forhindrer en overføring av finansielle eiendeler i å bli regnskapsført som et salg (se AG49). Dersom en overføring av en finansiell eiendel ikke oppfyller kravene til fraregning, innregner erververen ikke den overførte eiendelen som sin eiendel (se AG50).

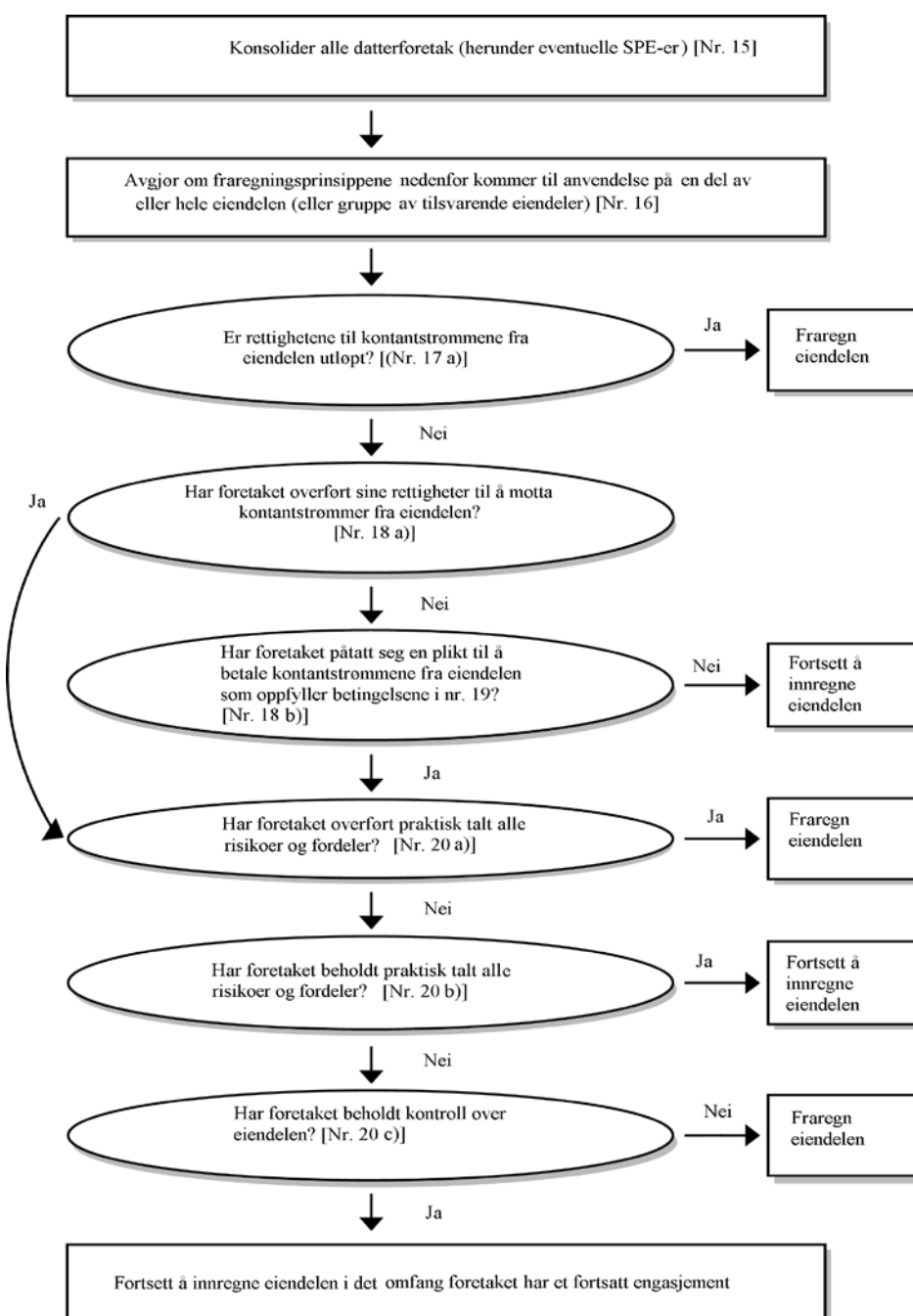
AG35 Følgende er eksempler på anvendelse av prinsippet i nr. 14:

- a) Ubetingede fordringer og ubetinget gjeld blir innregnet som eiendeler eller forpliktelser når foretaket blir part i kontrakten og som en følge av dette har en juridisk rett til å motta eller en juridisk plikt til å betale kontant.
- b) Eiendeler som skal anskaffes og forpliktelser som skal pådras som en følge av et bindende tilsagn om å kjøpe eller selge varer eller tjenester, blir vanligvis ikke innregnet før minst en av partene har utført det som er angitt i avtalen. Et foretak som for eksempel mottar en bindende ordre, vil ikke vanligvis innregne en eiendel (og foretaket som plasserer ordren innregner ikke en forpliktelse) på tidspunktet for forpliktelsen, men venter heller med innregningen til de bestilte varene eller tjenestene er sendt, levert eller ytt. Dersom et bindende tilsagn om å kjøpe eller selge ikke-finansielle gjenstander omfattes av denne standard i henhold til nr. 5–7, blir det bindende tilsagnets netto virkelige verdi innregnet som eiendel eller forpliktelse på tidspunktet for det bindende tilsagnet (se bokstav c) nedenfor). Dersom et tidligere uinnregnet bindende tilsagn i tillegg er øremerket som sikringsobjekt i en virkelig verdi-sikring, blir enhver endring i netto virkelig verdi henførbart til den sikrede risikoen innregnet som eiendel eller forpliktelse etter inngåelse av sikringen (se nr. 93 og 94).

- c) En ikke-børsomsatt terminkontrakt som omfattes av denne standard (se nr. 2–7), blir innregnet som eiendel eller forpliktelse på tidspunktet for det bindende tilsagnet, og ikke på tidspunktet da oppgjøret finner sted. Når et foretak blir part i en ikke-børsomsatt terminkontrakt, er de virkelige verdiene av retten og plikten ofte like, slik at netto virkelig verdi av terminkontrakten er lik null. Dersom netto virkelig verdi av retten og plikten ikke er lik null, blir kontrakten innregnet som eiendel eller forpliktelse.
- d) Opsjonskontrakter som omfattes av denne standard (se nr. 2–7), blir innregnet som eiendeler eller forpliktelser når innehaveren eller utstederen blir part i kontrakten.
- e) Planlagte framtidige transaksjoner, uansett grad av sannsynlighet, er ikke eiendeler og forpliktelser fordi foretaket ennå ikke er blitt part i en kontrakt.

Fraregning av en finansiell eiendel (nr. 15–37)

AG36 Flytdiagrammet nedenfor viser vurderingen av om og i hvilken utstrekning en finansiell eiendel blir fraregnet.

Ordninger der et foretak beholder en kontraktsregulert rett til å motta kontantstrømmene fra en finansiell eiendel, men påtar seg en kontraktsregulert plikt til å betale kontantstrømmene til én eller flere mottakere (nr. 18 b)).

- AG37 Situasjonen som er beskrevet i nr. 18 b) (der et foretak beholder en kontraktsregulert rett til å motta kontantstrømmer fra den finansielle eiendelen, men påtar seg en kontraktsregulert plikt til å betale kontantstrømmene til én eller flere mottakere), foreligger for eksempel dersom foretaket er et foretak for særskilte formål (SPE) eller et fond, og utsteder til investorer økonomiske interesser i de underliggende finansielle eiendelene som foretaket eier og betjener disse finansielle eiendelene. I så fall oppfyller de finansielle eiendelene kravene til fraregning dersom betingelsene i nr. 19 og 20 er oppfylt.
- AG38 Ved anvendelsen av nr. 19 kan den finansielle eiendelen for eksempel ha sitt opphav i foretaket, eller foretaket kan være et konsern som inkluderer et konsolidert foretak for særskilte formål som har anskaffet den finansielle eiendelen og videregiver kontantstrømmer til ikke-nærstående tredjemanninvestorer.

Vurdering av overføringen av risikoer og fordeler ved eierskap (nr. 20)

- AG39 Nedenfor følger noen eksempler der foretaket har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap
- a) et ubetinget salg av en finansiell eiendel,
 - b) et salg av en finansiell eiendel sammen med en opsjon om å kjøpe tilbake den finansielle eiendelen til eiendelens virkelige verdi på gjenkjøpstidspunktet, og
 - c) et salg av en finansiell eiendel sammen med en salgs- eller kjøpsoppsjon som er så dårlig posisjonert for utøvelse (dvs. en opsjon som er så dårlig posisjonert for utøvelse at det er svært usannsynlig at den vil komme i posisjon for utøvelse før den utløper).
- AG40 Nedenfor følger noen eksempler der foretaket har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap
- a) en salgs- og gjenkjøpstransaksjon der gjenkjøpsprisen er en fast pris eller er lik salgpris pluss långivers avkastning,
 - b) en låneordning som omhandler verdipapirer,
 - c) et salg av en finansiell eiendel sammen med en såkalt «total return swap» som overfører eksponeringen for markedsrisiko tilbake til foretaket,
 - d) et salg av en finansiell eiendel sammen med en salgs- eller kjøpsoppsjon som er så godt posisjonert for utøvelse (dvs. en opsjon som er så godt posisjonert for utøvelse at det er svært usannsynlig at den vil komme ut av posisjon for utøvelse før den utløper), og
 - e) et salg av kortsiktige fordringer der foretaket garanterer å kompensere erververen for kreditttap som med sannsynlighet vil skje.
- AG41 Dersom et foretak bestemmer at det som et resultat av overføringen har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den overførte eiendelen, skal foretaket ikke innregne den overførte eiendelen igjen i en framtidig periode, med mindre det kjøper tilbake den overførte eiendelen i en ny transaksjon.

Vurdering av overføring av kontroll

- AG42 Et foretak har ikke beholdt kontroll over en overført eiendel dersom erververen i praksis har mulighet til å selge den overførte eiendelen. Et foretak har beholdt kontroll over en overført eiendel dersom erververen i praksis ikke har mulighet til å selge den overførte eiendelen. En erverver har i praksis mulighet til å selge den overførte eiendelen dersom eiendelen omsettes i et aktivt marked, fordi erververen vil kunne kjøpe tilbake den overførte eiendelen i markedet dersom erververen har behov for å returnere eiendelen til foretaket. En erverver kan for eksempel i praksis ha mulighet til å selge en overført eiendel dersom den overførte eiendelen er underlagt en opsjon som tillater foretaket å kjøpe den tilbake, men erververen raskt kan få hånd om den overførte eiendelen i markedet dersom denne opsjonen blir utøvd. En erverver har i praksis ikke mulighet til å selge den overførte eiendelen dersom foretaket forbeholder seg en slik opsjon og erververen ikke raskt kan få hånd om den overførte eiendelen i markedet dersom foretaket utøver sin opsjon.
- AG43 Det er i praksis bare mulig for erververen å selge den overførte eiendelen dersom erververen kan selge den overførte eiendelen i sin helhet til en ikke-nærstående tredjemann og er i stand til å utøve denne muligheten ensidig og uten å legge tilleggsrestriksjoner på overføringen. Det kritiske spørsmålet er hva erververen i praksis er i stand til å foreta seg, ikke hvilke kontraktsregulerte rettigheter erververen har med hensyn til hva denne kan gjøre med den overførte eiendelen, eller hvilke kontraktsregulerte forbud som foreligger. Dette gjelder særlig for

- a) en kontraktsregulert rett til å avhende den overførte eiendelen, som i praksis bare har liten innvirkning dersom det ikke finnes noe marked for den overførte eiendelen, og
- b) en mulighet til å avhende den overførte eiendelen, som i praksis bare har liten innvirkning dersom den ikke kan utøves fritt. Av denne grunn
 - i) må erververens mulighet til å avhende den overførte eiendelen være uavhengig av andres handlinger (dvs. det må være en ensidig mulighet),
 - ii) erververen må være i stand til å avhende den overførte eiendelen uten å måtte knytte restriktive betingelser eller forbehold til overføringen (for eksempel betingelser om hvordan en låneeiendel blir betjent eller en opsjon som gir erververen rett til å kjøpe tilbake eiendelen).

AG44 Det faktum at det ikke er sannsynlig at erververen vil selge den overførte eiendelen betyr i seg selv ikke at avhenderen har beholdt kontroll over den overførte eiendelen. Dersom en salgsopsjon eller en garanti legger restriksjoner på erververen når det gjelder å selge den overførte eiendelen, har avhenderen beholdt kontroll over den overførte eiendelen. Dersom en salgsopsjon eller en garanti for eksempel er tilstrekkelig verdifull, legger den restriksjoner på erververen når det gjelder å selge den overførte eiendelen, fordi erververen i praksis ikke ville selge den overførte eiendelen til en tredjemann uten å knytte en lignende opsjon eller andre restriktive betingelser til eiendelen. Erververen vil isteden holde på den overførte eiendelen slik at han får betalinger i henhold til garantien eller salgsopsjonen. Under disse omstendighetene har avhenderen beholdt kontroll over den overførte eiendelen.

Overføringer som oppfyller kravene til fraregning

AG45 Et foretak kan beholde retten til en del av rentebetalingene på overførte eiendeler som kompensasjon for forvaltning av disse eiendelene. Den delen av rentebetalingene som foretaket ville avgi ved avslutning eller overføring av forvaltningskontrakten, blir fordelt på forvaltningseiendelen eller forvaltningsforpliktelsen. Den delen av rentebetalingen som foretaket ikke ville avgi, er en «strip»-fordring med bare renter. Dersom foretaket for eksempel ikke ville avgi en interesse ved avslutning eller overføring av forvaltningskontrakten, er hele rentemarginen en «strip»-fordring med bare renter. For anvendelsen av nr. 27 blir de virkelige verdiene av forvaltningseiendelen og «strip»-fordringen med bare renter benyttet til å fordele den balanseførte verdien av fordringen mellom den delen av eiendelen som er fraregnet og den delen som fortsatt er innregnet. Dersom det ikke er noe forvaltningshonorar som skal mottas eller honoraret som skal mottas ikke forventes å kompensere foretaket i tilstrekkelig grad for utførelsen av forvaltningen, skal en forpliktelse for forvaltningsplikten innregnes til virkelig verdi.

AG46 Ved estimeringen av de virkelige verdiene av den delen som fortsatt skal innregnes og den delen som blir fraregnet for anvendelsen av nr. 27, skal et foretak anvende målskravene til virkelig verdi i nr. 48-49 og i AG69-AG82 i tillegg til nr. 28.

Overføringer som ikke oppfyller kravene til fraregning

AG47 Følgende er eksempler på anvendelse av prinsippet i nr. 29: Dersom en garanti gitt av foretak for tap ved mislighold på den overførte eiendelen forhindrer at en overført eiendel blir fraregnet fordi foretaket har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den overførte eiendelen, skal den overførte eiendelen fortsatt innregnes i sin helhet og det mottatte vederlaget skal innregnes som forpliktelse.

Vedvarende engasjement i overførte eiendeler

AG48 Følgende er eksempler på hvordan et foretak måler en overført eiendel og den tilknyttede forpliktelsen i henhold til nr. 30.

Alle eiendeler

- a) Dersom en garanti gitt av et foretak om å betale for tap ved mislighold for en overført eiendel, forhindrer at den overførte eiendelen blir fraregnet i det omfang foretaket har et vedvarende engasjement, blir den overførte eiendelen på tidspunktet for overføringen målt til den laveste verdien av i) eiendelens balanseførte beløp, og ii) det maksimale beløpet av det mottatte vederlaget i overføringen som foretaket kan kreves å tilbakebetale («det garanterte beløpet»). Den tilknyttede forpliktelsen blir i utgangspunktet målt til garantibeløpet pluss den virkelige verdien av garantien (som vanligvis er vederlaget mottatt for garantien). Deretter blir førstegangs virkelige verdi av garantien innregnet i resultatet proporsjonalt over tid (se IAS 18), og den balanseførte verdien av eiendelen blir redusert ved eventuelle tap ved verdifall.

Eiendeler målt til amortisert kost

- b) Dersom en salgsopsjonsplikt utstedt av et foretak eller en kjøpsopsjonsrett holdt av et foretak forhindrer at en overført eiendel blir fraregnet, og foretaket måler den overførte eiendelen til amortisert kost, blir den tilknyttede forpliktelsen målt til anskaffelseskost (dvs. det mottatte vederlaget), justert for amortiseringen av en eventuell differanse mellom nevnte anskaffelseskost og amortisert kost for den overførte eiendelen på opsjonens utløpstidspunkt. Anta for eksempel at amortisert kost og balanseført verdi av eiendelen på

overføringstidspunktet er VE 98, og at det mottatte vederlaget er VE 95. Amortisert kost for eiendelen på opsjonens utøvelsetidspunkt vil være VE 100. Førstegangs balanseført verdi av den tilknyttede forpliktelsen er VE 95 og differansen mellom VE 95 og VE 100 blir innregnet i resultatet ved hjelp av en effektiv rente-metode. Dersom opsjonen blir utøvd, blir enhver differanse mellom den balanseførte verdien av den tilknyttede forpliktelsen og utøvelseskursen innregnet i resultatet.

Eiendeler målt til virkelig verdi

- c) Dersom en kjøpsopsjonsrett som beholdes av et foretak, hindrer at en overført eiendel blir fraregnet og foretaket måler den overførte eiendelen til virkelig verdi, skal eiendelen fortsatt måles til sin virkelige verdi. Den tilknyttede forpliktelsen blir målt til i) opsjonens utøvelseskurs med fradrag for opsjonens tidsverdi dersom den er posisjonert for eller nærmer seg en posisjon for utøvelse, eller ii) den overførte eiendelens virkelige verdi, med fradrag for opsjonens tidsverdi dersom opsjonen er dårlig posisjonert for utøvelse. Justeringen av målingen av den tilknyttede forpliktelsen sikrer at netto balanseført verdi av eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen er lik den virkelige verdien av kjøpsopsjonsretten. Dersom den virkelige verdien av den underliggende eiendelen for eksempel er VE 80, opsjonens utøvelseskurs er VE 95 og opsjonens tidsverdi er VE 5, er den balanseførte verdien av den tilknyttede forpliktelsen VE 75 ($VE\ 80 - VE\ 5$) og den balanseførte verdien av den overførte eiendelen er VE 80 (dvs. dens virkelige verdi).
- d) Dersom en salgsopsjon utstedt av et foretak hindrer at en overført eiendel blir fraregnet, og foretaket måler den overførte eiendelen til virkelig verdi, blir den tilknyttede forpliktelsen målt til opsjonens utøvelseskurs pluss opsjonens tidsverdi. Målingen av eiendelen til virkelig verdi er begrenset til den laveste verdien av den virkelige verdien og opsjonens utøvelseskurs, fordi foretaket ikke har noen rett til økninger i den virkelige verdien av den overførte eiendelen ut over opsjonens utøvelseskurs. Dette sikrer at netto balanseført verdi av eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen er den virkelige verdien av salgsopsjonsplikten. Dersom den virkelige verdien av den underliggende eiendelen for eksempel er VE 120, opsjonens utøvelseskurs er VE 100 og opsjonens tidsverdi er VE 5, er den balanseførte verdien av den tilknyttede forpliktelsen $VE\ 105$ ($VE\ 100 + VE\ 5$) og den balanseførte verdien av eiendelen VE 100 (i dette tilfellet opsjonens utøvelseskurs).
- e) Dersom en rentekorridor i form av en kjøpt kjøpsopsjon og utstedt salgsopsjon hindrer at en overført eiendel blir fraregnet og foretaket måler eiendelen til virkelig verdi, skal eiendelen fortsatt måles til virkelig verdi. Den tilknyttede forpliktelsen blir målt til i) summen av kjøpsopsjonens utøvelseskurs og salgsopsjonens virkelige verdi minus kjøpsopsjonens tidsverdi, dersom kjøpsopsjonen er på utøvelseskurs eller i posisjon for utøvelse, eller ii) summen av eiendelens virkelige verdi og salgsopsjonens virkelige verdi minus kjøpsopsjonens tidsverdi dersom kjøpsopsjonen er utenfor posisjon for utøvelse. Justeringen av målingen av den tilknyttede forpliktelsen sikrer at netto balanseført verdi av eiendelen og den tilknyttede forpliktelsen er lik den virkelige verdien av de opsjonene som innehas og utstedes av foretaket. Anta for eksempel at et foretak overfører en finansiell eiendel som måles til virkelig verdi, og samtidig kjøper en kjøpsopsjon med en utøvelseskurs på VE 120 og utsteder en salgsopsjon med en utøvelseskurs på VE 80. Anta videre at den virkelige verdien av eiendelen er VE 100 på overføringstidspunktet. Tidsverdien av salgs- og kjøpsopsjonen er henholdsvis VE 1 og VE 5. I dette tilfellet innregner foretaket en eiendel på VE 100 (den virkelige verdien av eiendelen) og en forpliktelse på VE 96 [$(VE\ 100 + VE\ 1) - VE\ 5$]. Dette gir en netto eiendelsverdi på VE 4, som er den virkelige verdien av de opsjonene som foretaket holder eller har utstedt.

Alle overføringer

- AG49 I den utstrekning en overføring av en finansiell eiendel ikke oppfyller kravene til fraregning, blir avhenderens kontraktsregulerte rettigheter eller plikter knyttet til overføringen ikke regnskapsført separat som derivater dersom en innregning av både derivatet og den overførte eiendelen eller forpliktelsen som oppstår av overføringen ville føre til innregning av de samme rettighetene eller pliktene to ganger. En kjøpsopsjon som for eksempel beholdes av avhender, kan hindre en overføring av finansielle eiendeler i å bli regnskapsført som et salg. I det tilfellet blir kjøpsopsjonen ikke innregnet separat som en derivativ eiendel.
- AG50 I den utstrekning en overføring av en finansiell eiendel ikke oppfyller kravene til fraregning, innregner ikke erververen den overførte eiendelen som sin eiendel. Erververen fraregner kontanter eller annet betalt vederlag og innregner en fordring på avhenderen. Dersom avhenderen både har en rett og en plikt til å kjøpe tilbake kontroll over hele den overførte eiendelen for et fast beløp (for eksempel i henhold til en gjenkjøpsavtale), kan erververen regnskapsføre sin fordring som utlån eller fordring.

Eksempler

- AG51 Følgende eksempler viser anvendelsen av fraregningsprinsippene i denne standard.
 - a) *Gjenkjøpsavtaler og verdipapirlån.* Dersom en finansiell eiendel blir solgt i henhold til en avtale om å kjøpe eiendelen tilbake til en fastsatt pris eller til salgspris pluss långivers avkastning, eller dersom eiendelen er lånt i henhold til en avtale om å returnere den til avhenderen, blir eiendelen ikke fraregnet

fordi avhenderen beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap. Dersom erververen får rett til å selge eiendelen eller stille den som sikkerhet, omklassifiserer avhenderen eiendelen i sin balanse, for eksempel som en utlånt eiendel eller gjenkjøpsfordring.

- b) *Gjenkjøpsavtaler og verdipapirlån — eiendeler som praktisk talt er de samme.* Dersom en finansiell eiendel blir solgt i henhold til en avtale om å kjøpe den samme eller praktisk talt den samme eiendelen tilbake til en fastsatt pris eller til salgspris pluss långivers avkastning, eller dersom eiendelen er lånt inn eller ut i henhold til en avtale om å returnere den samme eller praktisk talt den samme eiendelen til avhenderen, blir eiendelen ikke fraregnet fordi avhenderen beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.
- c) *Gjenkjøpsavtaler og verdipapirlån — rett til utskifting.* Dersom en gjenkjøpsavtale til en fast gjenkjøpspris eller en pris lik salgspris pluss långivers avkastning, eller en tilsvarende verdipapirlåntransaksjon, gir erververen rett til å skifte ut eiendeler som er tilsvarende og av samme virkelige verdi som den overførte eiendelen på gjenkjøpstidspunktet, blir eiendelen som ble solgt eller lånt ut i henhold til en gjenkjøps- eller verdipapirlåntransaksjon ikke fraregnet fordi avhenderen beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.
- d) *Gjenkjøpsrett med forkjøpsrett til virkelig verdi.* Dersom et foretak selger en finansiell eiendel og bare beholder en forkjøpsrett til gjenkjøp av den overførte eiendel til virkelig verdi dersom erververen senere selger den, skal foretaket fraregne eiendelen fordi det har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.
- e) *Oppblåsingstransaksjon («wash sale transaction»).* Gjenkjøp av en finansiell eiendel kort tid etter at den er solgt blir enkelte ganger vist til som en oppblåsingstransaksjon. Et slikt gjenkjøp forhindrer ikke fraregning, forutsatt at den opprinnelige transaksjonen oppfyller kravene til fraregning. Men dersom en avtale om å selge en finansiell eiendel blir inngått samtidig med en avtale om å kjøpe tilbake den samme eiendelen til en fastsatt pris eller salgspris pluss långivers avkastning, blir eiendelen ikke fraregnet.
- f) *Salgsopsjoner og kjøpsopsjoner som er svært godt posisjonert for utøvelse.* Dersom en overført finansiell eiendel kan kjøpes tilbake av avhenderen, og kjøpsopsjonen er svært godt posisjonert for utøvelse, oppfyller ikke overføringen kravene til fraregning fordi avhenderen har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap. På samme måte, dersom den finansielle eiendelen kan selges tilbake av erververen, og salgsopsjonen er svært godt posisjonert for utøvelse, oppfyller ikke overføringen kravene til fraregning fordi avhenderen har beholdt praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.
- g) *Salgsopsjoner og kjøpsopsjoner som er svært dårlig posisjonert for utøvelse.* En finansiell eiendel som blir overført bare underlagt en salgsopsjon holdt av erververen som er svært dårlig posisjonert for utøvelse, eller en kjøpsopsjon holdt av avhenderen som er svært dårlig posisjonert for utøvelse, blir fraregnet. Dette skyldes at avhenderen har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.
- h) *Lett tilgjengelige eiendeler underlagt en kjøpsopsjon som verken er svært godt eller svært dårlig posisjonert for utøvelse.* Dersom et foretak innehar en kjøpsopsjon på en eiendel som er lett tilgjengelig på markedet og opsjonen verken er svært godt eller svært dårlig posisjonert for utøvelse, blir eiendelen fraregnet. Dette skyldes at foretaket i) verken har beholdt eller overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap, og ii) ikke har beholdt kontroll. Men dersom eiendelen ikke er lett tilgjengelig i markedet, er fraregning utelukket for den delen av eiendelen som beløpsmessig er underlagt kjøpsopsjonen, fordi foretaket har beholdt kontroll over eiendelen.
- i) *En vanskelig tilgjengelig eiendel underlagt en salgsopsjon utstedt av et foretak som verken er svært godt eller svært dårlig posisjonert for utøvelse.* Dersom et foretak overfører en finansiell eiendel som er vanskelig tilgjengelig i markedet, og utsteder en salgsopsjon som verken er svært godt eller svært dårlig posisjonert for utøvelse, vil foretaket verken beholde eller overføre praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap på grunn av den utstedte salgsopsjonen. Foretaket beholder kontroll over eiendelen dersom salgsopsjonen er tilstrekkelig verdifull til å hindre erververen i å selge eiendelen, og eiendelen fortsetter i så fall å bli innregnet i det omfang avhenderen har et vedvarende engasjement (se AG44). Foretaket overfører kontroll over eiendelen dersom salgsopsjonen ikke er tilstrekkelig verdifull til å hindre erververen i å selge eiendelen, og eiendelen blir i så fall fraregnet.
- j) *Eiendeler underlagt en salgs- eller kjøpsopsjon til virkelig verdi eller en framtidig gjenkjøpsavtale.* En overføring av en finansiell eiendel som bare er underlagt en salgs- eller kjøpsopsjon eller en framtidig gjenkjøpsavtale som har en utøvelses- eller gjenkjøpspris lik den virkelige verdien av den finansielle eiendelen på gjenkjøpstidspunktet, fører til fraregning på grunn av overføringen av praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap.

- k) *Kjøpsopsjoner eller salgsopsjoner med kontant oppgjør*. Et foretak vurderer overføringen av en finansiell eiendel som er underlagt en salgs- eller kjøpsopsjon eller en framtidig gjenkjøpsavtale med nettooppgjør i kontanter, for å avgjøre om foretaket har beholdt eller overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap. Dersom foretaket ikke har beholdt praktisk talt alle risiko og fordeler ved eierskap til den overførte eiendelen, avgjør det om det har beholdt kontroll over den overførte eiendelen. At salgs- eller kjøpsopsjonen eller den framtidige gjenkjøpsavtalen blir gjort opp netto i kontanter betyr ikke automatisk at foretaket har overført kontroll (se AG44 og bokstav g), h) og i) ovenfor).
- l) *En «removal of accounts»-avtale*. En «removal of accounts»-avtale er et ubetinget gjenkjøpsopsjon (kjøpsopsjon) som gir et foretak rett til å kreve tilbake overførte eiendeler, underlagt visse restriksjoner. Forutsatt at en slik opsjon fører til at foretaket verken beholder eller overfører praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap, utelukker den fraregning bare for det beløpet som gjenkjøpet omfatter (forutsatt at erververen ikke kan selge eiendelene). Dersom den balanseførte verdien og provenyet fra overføringen av de utlånte eiendelene for eksempel er VE 100 000, og enhver utlånt eiendel kan tilbakekalles, men det samlede omfanget av utlånte eiendeler som vil kunne kjøpes tilbake, ikke kan overstige VE 10 000, vil VE 90 000 av de utlånte eiendelene oppfylle kravene til fraregning.
- m) *«Clean-up calls»*. Et foretak, som kan være en avhender, som forvalter overførte eiendeler, kan inneha en såkalt «clean-up call» om å kjøpe tilbake gjenværende overførte eiendeler når omfanget av utestående eiendeler faller til et nærmere angitt nivå, der utgiften ved å betjene disse eiendelene blir bebyrdende i forhold til fordelene ved å forvalte dem. Forutsatt at en slik «clean up call» fører til at foretaket verken beholder eller overfører praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap og erververen ikke kan selge eiendelene, utelukker den bare fraregning så langt gjelder beløpet for eiendelene som er omfattet av kjøpsopsjonen.
- n) *Upprioriterte beholdte andeler og kredittgarantier*. Et foretak kan sørge for kredittforbedring hos erververen ved å gi noen eller alle sine andeler som er beholdt i den overførte eiendelen lavere prioritet. Som et alternativ kan et foretak sørge for kredittforbedring hos erververen i form av en kredittgaranti som kan være ubegrenset eller begrenset til et nærmere angitt beløp. Dersom foretaket beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap til den overførte eiendelen, blir eiendelen fortsatt innregnet i sin helhet. Dersom foretak beholder noe av, men ikke praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap og har beholdt kontroll, er fraregning utelukket så langt gjelder beløpet i kontanter eller andre eiendeler som det vil kunne kreves at foretaket betaler.
- o) *«Total return swaps»*. Et foretak kan selge en finansiell eiendel til en erverver og tre inn i en «total return swap» med erververen, hvorved alle kontantstrømmene av rentebetalinger fra den underliggende eiendelen blir overført til foretaket i bytte mot en fast betaling eller betaling med variabel sats, og eventuelle økninger eller reduksjoner i den virkelige verdien av den underliggende eiendelen blir dekket av foretaket. I dette tilfellet er fraregning av hele eiendelen forbudt.
- p) *Rentebytteavtaler («interest rate swaps»)*. Et foretak kan overføre til en erverver en finansiell eiendel med fast rente og inngå en rentebytteavtale («interest rate swap») med erververen om å motta en fast rente og betale en variabel rente basert på et nominelt beløp som er lik hovedstolen til den overførte finansielle eiendelen. Rentebyttet utelukker ikke fraregning av den overførte eiendelen, forutsatt at betalingene av byttet ikke er betinget av at det foretas betalinger for den overførte eiendelen.
- q) *Avtaler om amortiserende rentebytte («amortising interest rate swaps»)*. Et foretak kan overføre til en erverver en finansiell eiendel med fast rente som nedbetales over tid, og inngå avtale om et amortiserende rentebytte («amortising interest rate swap») med erververen om å motta en fast rente og betale en variabel rente basert på et nominelt beløp. Dersom det nominelle beløpet for byttet blir amortisert slik at det blir lik hovedstolen til den overførte finansielle eiendelen som er utestående til ethvert tidspunkt, vil byttet generelt føre til at foretaket beholder en vesentlig betalingsrisiko, og i så fall vil foretaket enten fortsette å innregne hele den overførte eiendelen eller fortsette å innregne den overførte eiendelen i det omfang foretaket fremdeles er engasjert. Motsatt, dersom amortiseringen av det nominelle beløpet for byttet ikke er tilknyttet til hovedstolen som er utestående for den overførte eiendelen, vil et slikt bytte ikke føre til at foretaket beholder risikoen for forhåndsbetaling for eiendelen. Dette utelukker dermed ikke fraregning av den overførte eiendelen, forutsatt at betalingene på byttet ikke er betinget av at det blir foretatt rentebetalinger på den overførte eiendelen og byttet ikke fører til at foretaket beholder praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap av den overførte eiendelen.

AG52 Dette avsnittet viser anvendelsen av metoden for vedvarende engasjement når foretakets vedvarende engasjement er en del av en finansiell eiendel.

Anta at et foretak har en portefølje av lån med rett til førtidig tilbakebetaling hvis kupongrente og effektive rente er 10 prosent og hvis hovedstol og amortiserte kost er VE 10 000. Foretaket inngår en transaksjon der erververen, i bytte mot en betaling på VE 9 115, får rettigheten til VE 9 000 av eventuelle innkrevinger av hovedstol pluss rente på dette til 9,5 prosent. Foretaket beholder rettighetene til VE 1 000 av eventuelle innkrevinger av hovedstol pluss rente på dette til 10 prosent, pluss den overskytende marginen på 0,5 prosent på de resterende VE 9 000 av hovedstolen. Innkrevinger fra førtidige innbetalinger blir fordelt forholdsmessig mellom foretaket og erververen i forholdet 1:9, men eventuelle mislighold blir trukket fra foretakets andel på VE 1 000 inntil denne andelen er uttømt. Den virkelige verdien av lånene på transaksjonstidspunktet er VE 10 100 og den estimerte virkelige verdien av det overskytende marginen på 0,5 prosent er VE 40.

Foretaket fastslår at det har overført en betydelig del av alle risikoer og fordeler ved eierskap (for eksempel vesentlig risiko ved førtidig tilbakebetaling), men har også beholdt en betydelig del av alle risikoer og fordeler ved eierskap (på grunn av foretakets uprioriterte beholdte andel) og har beholdt kontroll. Foretaket anvender derfor metoden for vedvarende engasjement.

For å anvende denne standard analyserer foretaket transaksjonen som a) en tilbakeholdelse av en fullt ut forholdsmessig beholdt andel på VE 1 000, pluss b) prioritetsvikelsen for denne beholdte andelen for å gi en kredittforbedring for erververen med hensyn til kredittap.

Foretaket beregner at VE 9 090 (90 prosent av VE 10 100) av det mottatte vederlaget på VE 9 115 representerer vederlaget for en fullt ut forholdsmessig andel på 90 prosent. Resten av det mottatte vederlaget (VE 25) representerer vederlag mottatt for å etterprioritere foretakets tilbakeholdte andel for å gi kredittforbedring til erververen med hensyn til kredittap. I tillegg representerer det overskytende marginen på 0,5 prosent vederlag mottatt for kredittforbedringen. Dermed blir det samlede mottatte vederlaget for kredittforbedringen VE 65 (VE 25 + VE 40).

Foretaket beregner gevinsten eller tapet på salget av andelen på 90 prosent av kontantstrømmer. Det antas at separate virkelige verdier på den overførte andelen på 90 prosent og den tilbakeholdte andelen på 10 prosent ikke er tilgjengelige på overføringstidspunktet, og foretaket fordeler derfor eiendelens balanseførte verdi i samsvar med nr. 28, slik:

	<i>Estimert virkelig verdi</i>	<i>Prosent-andel</i>	<i>Fordelt balanseført verdi</i>
Andel overført	9 090	90 %	9 000
Andel beholdt	1 010	10 %	1000
Totalt	10 100		10 000

Foretaket beregner sin gevinst eller sitt tap på salget av andelen på 90 prosent av kontantstrømmene ved å trekke den fordelte balanseførte verdien av den overførte andelen fra det mottatte vederlaget, dvs. VE 90 (VE 9 090 - VE 9 000). Den balanseførte verdien av den andelen som beholdes av foretaket, er VE 1 000.

I tillegg innregner foretaket det vedvarende engasjementet som følger av etterprioriteringen av sin tilbakeholdte andel med hensyn til kredittap. Foretaket innregner dermed en eiendel på VE 1 000 (det største beløpet av kontantstrømmer foretaket ikke vil motta som følge av etterprioriteringen), og en tilknyttet forpliktelse på VE 1 065 (som er det største beløpet av kontantstrømmer foretaket ikke vil motta som følge av etterprioriteringen, dvs. VE 1 000 pluss den virkelige verdien av etterprioriteringen på VE 65).

Foretaket bruker all informasjonen ovenfor til å regnskapsføre transaksjonen, på følgende måte:

	Debet	Kredit
Opprinnelig eiendel	—	9 000
Eiendel innregnet for etterprioritering eller residualinteresse	1 000	—
Eiendel for det mottatte vederlaget i form av overskytende margin	40	—
Resultat (gevinst på overføring)	—	90
Forpliktelse	—	1 065
Mottatte kontanter	9 115	—
Totalt	10 155	10 155

Umiddelbart etter transaksjonen er den balanseførte verdien av eiendelen VE 2040 som utgjøres av VE 1 000, som representerer anskaffelseskost tilordnet den tilbakeholdte andelen, og VE 1 040, som representerer foretakets vedvarende engasjement i tillegg fra etterprioriteringen med hensyn til kredittap for foretakets tilbakeholdte andel (som inkluderer en overskytende margin på VE 40).

I etterfølgende perioder innregner foretaket det mottatte vederlaget for kredittforbedringen (VE 65) etter hvert som den opptjenes, det opptjener renter på den innregnede eiendelen med en effektiv rente-metode og det innregner eventuelle kredittverdifall på de innregnede eiendelene. Som et eksempel på det siste kan det antas at i det påfølgende året foreligger det et kredittverdifall på de underliggende lånene på VE 300. Foretaket reduserer sin innregnede eiendel med VE 600 (VE 300 knyttet til sin tilbakeholdte andel og VE 300 knyttet til det vedvarende engasjementet i tillegg som følger av etterprioriteringen med hensyn til kredittavsettning av foretakets tilbakeholdte andel kredittavsettning), og reduserer sin innregnede forpliktelse med VE 300. Nettoresultatet er en belastning i resultatet for kredittverdifall på VE 300.

Alminnelig kjøp eller salg av en finansiell eiendel (nr. 38)

- AG53 Et alminnelig kjøp eller salg av finansielle eiendeler skal innregnes ved hjelp av enten regnskapsføring på avtaletidspunktet eller regnskapsføring på oppgjørstidspunktet, som beskrevet i AG53 og AG56. Den metoden som benyttes, skal anvendes konsistent for alle kjøp og salg av finansielle eiendeler som tilhører samme kategori av finansielle eiendeler definert i nr. 9. Av denne grunn utgjør eiendeler holdt for omsetning en atskilt kategori fra eiendeler som ble øremerket til virkelig verdi over resultatet.
- AG54 En kontrakt som krever eller tillater nettooppgjør av endringen i kontraktens verdi, er ikke en alminnelig kontrakt. En slik kontrakt skal isteden regnskapsføres som derivat i perioden mellom avtaletidspunktet og oppgjørstidspunktet.
- AG55 Avtaletidspunktet er det tidspunktet da et foretak forplikter seg til å kjøpe eller selge en eiendel. Regnskapsføring på avtaletidspunktet innebærer a) innregning av en eiendel som skal mottas og forpliktelsen om å betale for den på avtaletidspunktet, og b) fraregning av en eiendel som er solgt, innregning av eventuelle gevinster eller tap ved avhendingen og innregning av en fordring fra kjøperen for betaling på avtaletidspunktet. Vanligvis begynner ikke renter å påløpe eiendelen og den tilsvarende forpliktelsen før oppgjørstidspunktet når eiendomsretten blir overført.
- AG56 Oppgjørstidspunktet er tidspunktet da en eiendel blir levert til eller av et foretak. Regnskapsføring på oppgjørstidspunktet innebærer a) innregning av en eiendel på den dagen den mottas av foretaket, og b) fraregning av en eiendel og innregning av eventuelle gevinster eller tap ved avhendingen på tidspunktet da den blir levert av foretaket. Når regnskapsføring på oppgjørstidspunktet anvendes, regnskapsfører et foretak enhver endring i den virkelige verdien av eiendel som skal mottas i løpet av perioden mellom avtaletidspunktet og oppgjørstidspunktet, på samme måte som foretaket regnskapsfører den anskaffede eiendelen. Med andre ord, endringen i verdi blir ikke innregnet for eiendeler som balanseføres til anskaffelseskost eller amortisert kost; den blir innregnet i resultatet for eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, og innregnet i egenkapitalen for eiendeler klassifisert som tilgjengelige for salg.

Fraregning av en finansiell forpliktelse (nr. 39–42)

- AG57 En finansiell forpliktelse (eller en del av denne) opphører når debitor enten
- a) innfrir forpliktelsen (eller en del av denne) ved å betale kreditor, vanligvis i kontanter, andre finansielle eiendeler, varer eller tjenester, eller
 - b) blir rettslig løst fra det primære ansvaret for forpliktelsen (eller en del av denne) enten ved en rettsprosess eller av kreditor. (Dersom debitor har gitt en garanti, kan denne betingelsen fremdeles oppfylles.)
- AG58 Dersom en utsteder av et gjeldsinstrument kjøper tilbake dette instrumentet, opphører gjelden selv om utstederen er en markedspleier i dette instrumentet eller har til hensikt å selge det videre på kort sikt.
- AG59 Betaling til tredjemann, herunder en forvalter (noen ganger kalt «in-substance defeasance»), vil ikke i seg selv rettslig fritta debitor for hans primære plikt overfor kreditor.
- AG60 Dersom en debitor betaler tredjemann for å påta seg en plikt og varsler sin kreditor om at tredjemann har påtatt seg debitors gjeldsplikt, skal debitor ikke fraregne gjeldsplikten med mindre betingelsen i AG57 b) er oppfylt. Dersom debitor betaler tredjemann for å påta seg en plikt, og får et rettslig fritak fra sin kreditor, har debitor brakt gjelden til opphør. Men dersom debitor aksepterer å foreta betalinger på gjelden til tredjemann eller direkte til den opprinnelige kreditor, skal debitor innregne en ny gjeldsplikt overfor tredjemann.

- AG61 Selv om et rettslig fritak, enten juridisk eller ved kreditor, fører til fraregning av en forpliktelse, kan foretaket innregne en ny forpliktelse dersom fraregningskriteriene i nr. 15–37 ikke er oppfylt for de finansielle eiendelene som ble overført. Dersom disse kriteriene ikke er oppfylt, blir de overførte eiendelene ikke fraregnet, og foretaket innregner en ny forpliktelse knyttet til de overførte eiendelene.
- AG62 Med hensyn til nr. 40 er vilkårene vesentlig forskjellige dersom den diskonterte nåverdien av kontantstrømmene i henhold til de nye vilkårene, herunder eventuelle betalte honorarer med fradrag for eventuelle mottatte honorarer og diskontert med den opprinnelige effektive renten, utgjør en forskjell på minst 10 prosent i forhold til den diskonterte nåverdien av de gjenværende kontantstrømmene under den opprinnelige finansielle forpliktelsen. Dersom et bytte av gjeldsinstrumenter eller en endring av vilkårene blir regnskapsført som et opphør, skal eventuelle påløpte utgifter og honorarer innregnes som en del av gevinsten eller tapet ved opphøret. Dersom byttet eller endringen ikke blir regnskapsført som et opphør, skal eventuelle påløpte utgifter eller honorarer justere den balanseførte verdien av forpliktelsen og nedskrives over den gjenværende tiden for den endrede forpliktelsen.
- AG63 I noen tilfeller løser en kreditor en debitor fra dennes eksisterende plikt til å foreta betalinger, mens debitor påtar seg en garantiplikt om å betale dersom den parten som påtar seg primært ansvar misligholder. Under slike omstendigheter vil debitor
- a) innregne en ny finansiell forpliktelse basert på den virkelige verdien av plikten for garantien, og
 - b) innregne en gevinst eller et tap basert på differansen mellom i) ethvert betalt proveny, og ii) den balanseførte verdien av den opprinnelige finansielle forpliktelsen, med fradrag for den virkelige verdien av den nye finansielle forpliktelsen.

MÅLING (NR. 43–70)

Førstegangsmåling av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser (nr. 43)

- AG64 Den virkelige verdien av et finansielt instrument ved førstegangsinnregningen er vanligvis transaksjonsprisen (dvs. den virkelige verdien av avgitt eller mottatt vederlag, se også AG76). Men dersom en del av det avgitte eller mottatte vederlaget er for noe annet enn det finansielle instrumentet, blir den virkelige verdien av det finansielle instrumentet estimert ved hjelp av en verdsettingsmetode (se AG74–AG79). For eksempel kan den virkelige verdien av et langsiktig utlån eller fordring som ikke gir renter, estimeres som nåverdien av alle framtidige kontantbetalinger som skal mottas, diskontert med løpende markedsrente(r) for et tilsvarende instrument (tilsvarende med hensyn til valuta, vilkår, type rentesats og andre faktorer) med en tilsvarende kredittvurdering. Eventuelle utlånsbeløp i tillegg er en kostnad eller en inntektsreduksjon, med mindre det oppfyller kravene til innregning som en annen type eiendel.
- AG65 Dersom et foretak er opphav til et lån med en rente som avviker fra markedsrenten (for eksempel 5 prosent når markedsrenten for tilsvarende utlån er 8 prosent), og mottar ved etableringen et honorar som kompensasjon, innregner foretaket utlånet til virkelig verdi, dvs. med fradrag for honoraret det mottar. Foretaket periodiserer rabatten i resultatet ved hjelp av en effektiv rente-metode.

Etterfølgende måling av finansielle eiendeler (nr. 45 og 46)

- AG66 Dersom et finansielt instrument som tidligere har vært innregnet som finansiell eiendel, blir målt til virkelig verdi og instrumentets virkelige verdi faller under null, er dette en finansiell forpliktelse i samsvar med nr. 47.
- AG67 Følgende eksempel viser regnskapsføring av transaksjonsutgifter ved førstegangsmåling og etterfølgende måling av en finansiell eiendel tilgjengelig for salg. En eiendel anskaffes for VE 100 pluss en kjøpsprovisjon på VE 2. I utgangspunktet innregnes eiendelen til VE 102. Neste finansielle rapporteringstidspunkt er en dag senere, da den noterte markedsprisen på eiendelen er VE 100. Dersom eiendelen ble solgt, ville det måtte betales en provisjon på VE 3. Samme dag blir eiendelen målt til VE 100 (uten hensyn til en mulig provisjon på salget), og det innregnes et tap på VE 2 i egenkapitalen. Dersom den finansielle eiendelen tilgjengelig for salg har faste betalinger eller de lar seg fastsette, blir transaksjonsutgiftene amortisert over resultatet ved hjelp av en effektiv rente-metode. Dersom den finansielle eiendelen tilgjengelig for salg ikke har faste betalinger eller de ikke lar seg fastsette, blir transaksjonsutgiftene innregnet i resultatet når eiendelen blir fraregnet eller har falt i verdi.
- AG68 Instrumenter som er klassifisert som utlån og fordringer, blir målt til amortisert kost uten hensyn til foretakets intensjon om å holde dem til forfall.

Betraktninger om måling til virkelig verdi (nr. 48-49)

- AG69 Under definisjonen av virkelig verdi ligger en antakelse om fortsatt drift av foretaket og uten noen intensjon om eller behov for å avvike foretaket, i vesentlig grad begrense omfanget av foretakets virksomhet eller gjennomføre en transaksjon på negative vilkår. Virkelig verdi er derfor ikke det beløpet et foretak ville motta eller betale i en påtvinget transaksjon, en ufrivillig avvikling eller et nødssalg. Den virkelige verdien gjenspeiler imidlertid instrumentets kredittkvalitet.
- AG70 Denne standard benytter begrepene «kjøpskurs» og «salgskurs» (enkelte ganger vist til som «løpende tilbudskurs») i betydningen noterte markedskurser og begrepet «kjøpskurs-salgskurs-margin» for bare å omfatte transaksjonsutgifter. Andre justeringer for å komme fram til virkelig verdi (for eksempel for kredittrisiko hos motparten) omfattes ikke av begrepet «kjøpskurs-salgskurs-margin».

Aktivt marked — notert pris

- AG71 Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Virkelig verdi er definert som en kurs avtalt i en transaksjon på armlengdes avstand mellom en villig kjøper og en villig selger. Formålet med å fastsette den virkelige verdien av et finansielt instrument som omsettes i et aktivt marked, er å komme fram til den kursen som en transaksjon i vedrørende instrumentet ville finne sted til på balansedagen (dvs. uten å endre instrumentet eller endre sammensetningen av det) i det mest fordelaktige aktive markedet som foretaket har umiddelbar tilgang til. Foretaket justerer imidlertid kursen i det mest fordelaktige markedet for å gjenspeile eventuelle differanser i motpartens kredittrisiko mellom instrumenter omsatt i dette markedet og det markedet som vurderes. Det faktum at det foreligger offentliggjorte kursnoteringer i et aktivt marked er den beste dokumentasjonen av virkelig verdi, og når slike noteringer foreligger, benyttes de til å måle den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.
- AG72 Den egnede noterte markedskursen for en eiendel som innehas eller en forpliktelse som skal utstedes, er vanligvis løpende kjøpskurs og, for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, salgskurs. Når et foretak har eiendeler og forpliktelser med markedsrisiko som utligner hverandre, kan det benytte middelkurser som grunnlag for å fastsette virkelige verdier for foretakets utlignende risikoposisjoner og kjøps- eller salgskursen, alt etter hva som passer, for den åpne nettoposisjonen. Når løpende kjøps- eller salgskurser ikke er tilgjengelige, kan kursen for den seneste transaksjonen godtgjøre løpende virkelige verdi så lenge det ikke har skjedd noen betydelig endring i de økonomiske omstendighetene siden transaksjonstidspunktet. Dersom betingelsene er endret siden transaksjonstidspunktet (for eksempel en endring i den risikofrie renten etter den seneste prisnoteringen for en foretaksobligasjon), skal den virkelige verdien gjenspeile endringen i betingelsene med henvisning til løpende kurser eller satser for tilsvarende finansielle instrumenter. Tilsvarende, dersom foretaket kan vise at den siste transaksjonskursen ikke er lik virkelig verdi (for eksempel fordi den gjenspeilte det beløpet et foretak ville motta eller betale i en tvungen transaksjon, ufrivillig avvikling eller nødssalg), blir denne kursen justert. Den virkelige verdien av en portefølje av finansielle instrumenter er produktet av antallet enheter av instrumentet og dets noterte markedskurs. Dersom det ikke finnes en offentliggjort prisnotering i et aktivt marked for et finansielt instrument i sin helhet, men det finnes aktive markeder for instrumentets bestanddeler, fastsettes virkelig verdi på grunnlag av de relevante markedskursene for bestanddelene.
- AG73 Dersom en sats (og ikke en kurs) er notert i et aktivt marked, benytter foretaket denne markedsnoterte satsen som data i en verdsettingsmetode for å fastsette virkelig verdi. Dersom den markedsnoterte kursen ikke omfatter kredittrisiko eller andre faktorer som deltakerne i markedet ville tatt med i verdsettingen av instrumentet, justerer foretaket kursen for disse faktorene.

Manglende aktivt marked — verdsettingsmetode

- AG74 Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsetter et foretak den virkelige verdien ved hjelp av en verdsettingsmetode. Verdsettingsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømsberegning og opsjonsprisinde modeller. Dersom det er en verdsettingsmetode som er i vanlig bruk av deltakerne i markedet for å prissette instrumentet, og denne teknikken har vist seg å gi pålitelige estimater av priser oppnådd i faktiske markedstransaksjoner, benytter foretaket denne teknikken.
- AG75 Formålet med å benytte en verdsettingsmetode er å fastsette hva transaksjonskursen ville ha vært på måletidspunktet i et bytte på armlengdes avstand motivert av normale forretningsmessige vurderinger. Virkelig verdi blir estimert på grunnlag av resultatene av en verdsettingsmetode som i størst mulig grad gjør bruk av markedsdata, og legger så lite vekt som mulig på foretaksspesifikke data. En verdsettingsmetode vil forventes å komme fram til et realistisk estimat av den virkelige verdien dersom a) den i rimelig grad gjenspeiler hvordan markedet kan forventes å prissette instrumentet, og b) verdsettingsmetodens data i rimelig grad representerer markedets forventninger til og mål for de risiko- og avkastningsfaktorer som ligger i det finansielle instrumentet.

- AG76 Derfor skal en verdsettingsmetode a) inkorporere alle faktorer som deltakerne i markedet vil ta i betraktning ved prisfastsettelse, og b) være konsistent med aksepterte økonomiske metoder for prissetting av finansielle instrumenter. Et foretak vil jevnlig justere verdsettingsmetoden og teste dens gyldighet ved hjelp av priser fra alle observerbare løpende markedstransaksjoner i det samme instrumentet (dvs. uten å endre instrumentet eller endre sammensetningen av det) eller basert på all tilgjengelig observerbar markedsinformasjon. Den beste dokumentasjonen av den virkelige verdien av et finansielt instrument ved førstegangsinnregning er transaksjonsprisen (dvs. den virkelige verdien av det avgitte eller mottatte vederlaget), med mindre den virkelige verdien av dette instrumentet blir dokumentert ved en sammenligning med andre observerbare løpende markedstransaksjoner i det samme instrumentet (dvs. uten noen modifisering og med uendret sammensetning) eller basert på en verdsettingsmetode hvis variabler bare omfatter opplysninger fra observerbare markeder.
- AG76A Den etterfølgende målingen av den finansielle eiendelen eller finansielle forpliktelsen og den etterfølgende innregningen av resultat skal være konsistent med kravene i denne standard. Anvendelsen av AG76 kan medføre at det ikke blir innregnet noe resultat ved førstegangsinnregning av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. I slike tilfeller krever IAS 39 at resultatet skal innregnes etter førstegangsinnregning bare i den grad det oppstår av en endring i en faktor (herunder tid) som markedsdeltakere ville ta i betraktning ved prisfastsettelse.
- AG77 Den opprinnelige anskaffelsen av eller opphavet til en finansiell eiendel eller pådragelse av en finansiell forpliktelse er en markedstransaksjon som gir et grunnlag for å estimere den virkelige verdien av det finansielle instrumentet. I særdeleshet, dersom det finansielle instrumentet er et gjeldsinstrument (for eksempel et utlån), kan dets virkelige verdi fastsettes med henvisning til markedsforholdene som forelå ved instrumentets anskaffelses- eller opphavstidspunkt, og gjeldende markedsforhold eller renter som i øyeblikket tas av foretaket eller av andre for tilsvarende gjeldsinstrumenter (dvs. med tilsvarende gjenværende tid til forfall, kontantstrømmønster, valuta, kredittrisiko, sikkerhet og rentegrunnlag). Alternativt og forutsatt at ikke er skjedd noen endring i kredittrisikoen til debitor og gjeldende kredittrisiko tillegg etter at gjeldsinstrumentet oppstod, kan et estimat av løpende markedsrente beregnes ved å benytte en referanserente som gjenspeiler en bedre kredittkvalitet enn det underliggende gjeldsinstrumentet, og justere med endringen fra opphavstidspunktet i denne referanserenten mens kredittrisiko tillegg holdes konstant. Dersom forholdene har endret seg siden den seneste markedstransaksjonen, blir den tilsvarende endringen i den virkelige verdien av det finansielle instrumentet som verdsettes, fastsatt med henvisning til løpende priser eller satser for tilsvarende finansielle instrumenter, justert, der dette passer, for eventuelle forskjeller mellom instrumentene som verdsettes.
- AG78 Den samme informasjonen er kanskje ikke tilgjengelig på hvert måletidspunkt. På tidspunktet da et foretak for eksempel gav et utlån eller anskaffet et gjeldsinstrument som ikke omsettes aktivt, har foretaket en transaksjonspris som også er en markedspris. Det kan imidlertid være at ny informasjon om transaksjonen ikke er tilgjengelig på neste måletidspunkt og, selv om foretaket kan fastsette det generelle nivået for markedsrenter kan det være at foretaket ikke kjenner til hvilket nivå på kredittrisiko eller annen risiko deltakerne i markedet vil ta i betraktning ved prissetting av instrumentet på dette tidspunktet. Et foretak har kanskje ikke informasjon fra nylige transaksjoner for å fastsette et relevant kredittrisiko tillegg til basisrenten som skal benyttes ved fastsettelsen av en diskonteringsrente for nåverdiregning. Det ville være rimelig å anta, i mangel av klare tegn på det motsatte, at det ikke er skjedd noen endringer i det risikotillegg som forelå på det tidspunktet utlånet ble gitt. Det vil imidlertid forventes at foretaket gjør rimelige anstrengelser for å slå fast om det foreligger klare tegn på at det er skjedd en endring av disse faktorene. Der det foreligger klare tegn på slike endringer, tar foretaket i betraktning virkningene av endringen ved fastsettelsen av den virkelige verdien av det finansielle instrumentet.
- AG79 Ved anvendelse av diskontert kontantstrømsberegning benytter et foretak én eller flere diskonteringsrenter tilsvarende gjeldende avkastningskrav for finansielle instrumenter som har praktisk talt samme vilkår og kjennetegn, herunder kredittkvaliteten til instrumentet, den gjenværende tiden der den avtalte renten er fast, den gjenværende tiden til tilbakebetaling av hovedstolen og valutaen som betalingene skal gjøres i. Kortsiktige fordringer og kortsiktig gjeld uten fastsatt rente kan måles til det opprinnelige fakturabeløpet dersom virkningen av diskonteringen er uvesentlig.

Manglende aktivt marked — egenkapitalinstrumenter

- AG80 Den virkelige verdien av investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen notert markedspris i et aktivt marked og derivater som er koblet til og må gjøres opp ved levering av et slikt unotert egenkapitalinstrument (se nr. 46 c) og nr. 47), kan måles på en pålitelig måte dersom a) variabiliteten i området for rimelige estimater av virkelig verdi ikke er vesentlige for dette instrumentet eller b) sannsynligheten for de ulike estimatene innenfor området kan vurderes på en rimelig måte og benyttes til å estimere virkelig verdi.
- AG81 Det er mange situasjoner der variabiliteten i området for rimelige estimater av virkelig verdi av investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen notert markedspris, og derivater som er koblet til og må gjøres opp ved levering av et slikt unotert egenkapitalinstrument (se nr. 46 c og nr. 47), sannsynligvis ikke er vesentlig. Vanligvis er det mulig å estimere den virkelige verdien av en finansiell eiendel som et foretak har anskaffet fra en utenforstående part. Men dersom området for rimelige estimater av virkelig verdi er vesentlig og sannsynligheten til de ulike estimatene ikke med rimelighet kan vurderes, er et foretak utelukket fra å kunne måle instrumentet til virkelig verdi.

Data for verdsettingsmetoder

AG82 En egnet teknikk for å estimere den virkelige verdien av et bestemt finansielt instrument vil omfatte observerbare markedsdata om markedsforholdene og andre faktorer som sannsynligvis vil påvirke instrumentets virkelige verdi. Den virkelige verdien av et finansielt instrument vil bli basert på én eller flere av følgende faktorer (og kanskje andre faktorer):

- a) *Tidsverdien av penger (dvs. basisrente eller risikofri rente).* Basisrenter kan vanligvis utledes fra observerbare priser på statsobligasjoner og blir ofte notert i økonomiske publikasjoner. Slike renter varierer typisk med forventede tidspunkter for framskrevne kontantstrømmer langs en avkastningskurve for renter for ulike tidshorisonter. Av praktiske grunner kan et foretak benytte en allment akseptert og lett observerbar generell rente, for eksempel LIBOR eller en «swap»-rente, som anbefalt rente. (Fordi en rente som LIBOR ikke er en risikofri rente, blir den kredittrisikojusteringen som passer for et særlig finansielt instrument, fastsatt på grunnlag av dets kredittrisiko i forhold til kredittrisikoen i referanserenten.) I enkelte stater kan sentrale myndigheters obligasjoner inneholde en betydelig kredittrisiko og ikke gi en stabil alternativ basisrente for instrumenter i den nevnte valutaen. Noen foretak i disse statene kan ha en bedre kredittverdighet og en lavere lånerente enn de sentrale myndighetene. I dette tilfellet kan basisrentene fastsettes på en mer hensiktsmessig måte med henvisning til renter for de høyest rangerte foretaksobligasjonene som er utstedt i valutaen til den nevnte jurisdiksjonen.
- b) *Kredittrisiko.* Virkningen på virkelig verdi av kredittrisiko (dvs. premien over basisrenten for kredittrisiko) kan utledes av observerbare markedscurser for omsatte instrumenter med ulik kredittkvalitet eller fra observerbare rentesatser som tas av långivere for lån av varierende kredittverdighet.
- c) *Valutakurser.* Aktive valutamarkeder finnes for de fleste større valutaene, og kursene noteres daglig i økonomiske publikasjoner.
- d) *Råvarepriser.* Det finnes observerbare markedspriser for mange råvarer.
- e) *Egenkapitalpriser.* Priser (og prisindekser) på omsatte egenkapitalinstrumenter er lett observerbare i enkelte markeder. Teknikker basert på nåverdi kan benyttes til å estimere løpende markedspriser på egenkapitalinstrumenter som det ikke finnes noen observerbare priser for.
- f) *Volatilitet (dvs. størrelsen på framtidige endringer i pris på det finansielle instrumentet eller en annen gjenstand).* Mål på volatilitet i aktivt omsatte gjenstander kan vanligvis estimeres med rimelighet på grunnlag av historiske markedsdata eller ved hjelp av volatilitet som er innbakt i løpende markedspriser.
- g) *Risiko for førtidig tilbakebetaling og tilbakekjøpsrisiko.* Forventede mønstre for førtidig tilbakebetaling på finansielle eiendeler og forventede mønstre for tilbakekjøp for finansielle forpliktelser kan estimeres på grunnlag av historiske data. (Den virkelige verdien av en finansiell forpliktelse som kan kjøpes tilbake av motparten, kan ikke være mindre enn nåverdien av tilbakekjøpsbeløpet — se nr. 49.)
- h) *Forvaltningsutgifter for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse.* Utgifter til forvaltning kan estimeres ved hjelp av sammenligninger med gjeldende honorarer som tas av andre markedsdeltakere. Dersom utgiftene ved forvaltning av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse er vesentlige og andre markedsdeltakere vil stå overfor tilsvarende utgifter, skal utstederen ta dem med i betraktning ved beregning av den virkelige verdien av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Det er sannsynlig at den virkelige verdien ved inngåelse av en kontraktsregulert rett til framtidige honorarer tilsvarer de betalte etableringsutgiftene, med mindre framtidige honorarer og tilknyttede utgifter ikke er i overensstemmelse med vanlige markedsvilkår.

Gevinster og tap (nr. 55–57)

AG83 Et foretak anvender IAS 21 på finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er monetære poster i samsvar med IAS 21 og angitt i en utenlandsk valuta. I henhold til IAS 21 blir alle gevinster og tap i utenlandsk valuta på monetære eiendeler og monetære forpliktelser innregnet i resultatet. Et unntak er en monetær post som er øremerket som sikringsinstrument, enten i en kontantstrømssikring (se nr. 95–101) eller en sikring av en nettoinvestering (se nr. 102). For å innregne gevinster og tap i utenlandsk valuta i henhold til IAS 21, blir en monetær finansiell eiendel tilgjengelig for salg behandlet som om den ble balanseført til amortisert kost i den utenlandske valutaen. Tilsvarende blir valutakursdifferanser for en slik finansiell eiendel som skyldes endringer i amortisert kost, innregnet i resultatet og andre endringer i balanseført verdi blir innregnet i samsvar med nr. 55 b). For finansielle eiendeler tilgjengelige for salg som ikke er monetære poster i henhold til IAS 21 (for eksempel egenkapitalinstrumenter), omfatter gevinsten eller tapet som blir innregnet direkte i egenkapitalen i henhold til nr. 55 b), enhver tilknyttet bestanddel i utenlandsk valuta. Dersom det er et sikringsforhold mellom en ikke-derivativ monetær eiendel og en ikke-derivativ monetær forpliktelse, blir endringer i bestanddelen i utenlandsk valuta til disse finansielle instrumentene innregnet i resultatet.

Verdifall på og tapsutsatthet på finansielle eiendeler (nr. 58–70)*Finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost (nr. 63–65)*

- AG84 Verdifall på en finansiell eiendel balanseført til amortisert kost blir målt ved hjelp av det finansielle instrumentets opprinnelige effektive rente, fordi diskontering til løpende markedsrente i praksis vil pålegge måling til virkelig verdi av finansielle eiendeler som ellers blir målt til amortisert kost. Dersom vilkårene for et lån, en fordring eller en investering som holdes til forfall, blir reforhandlet eller endret på annen måte på grunn av finansielle vanskeligheter hos låntaker eller utsteder, blir verdifallet målt ved hjelp av den opprinnelige effektive renten før vilkårene ble endret. Kontantstrømmer knyttet til kortsiktige fordringer blir ikke diskontert dersom virkningen av diskonteringen er uvesentlig. Dersom et lån, en fordring eller en investering som holdes til forfall har en variabel rente, er diskonteringsrenten for måling av et eventuelt tap ved verdifall i henhold til nr. 63 de(n) løpende effektive renten(e) fastsatt i henhold til kontrakten. I praksis kan en kreditor måle verdifall på en finansiell eiendel balanseført til amortisert kost på grunnlag av et instruments virkelig verdi ved hjelp av en observerbar markedspris. Beregningen av nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene til en finansiell eiendel som det er stilt sikkerhet for, gjenspeiler de kontantstrømmene som kan være resultatet av oppsigelse med fradrag for utgifter for å få tak i og selge sikkerheten, uansett om oppsigelse er sannsynlig eller ikke.
- AG85 Prosessen for estimering av verdifall tar i betraktning alle kreditteksponeringer, ikke bare de som skyldes lav kredittkvalitet. Dersom et foretak for eksempel benytter et internt system for kredittgradering, tar det i betraktning alle kredittgraderinger, ikke bare de som gjenspeiler en alvorlig kredittsvkkelse.
- AG86 Prosessen for estimering av beløpet for et tap ved verdifall kan resultere i enten et enkeltbeløp eller et intervall av mulige beløp. I det siste tilfellet innregner foretaket et tap ved verdifall lik det beste estimatet innenfor intervallet⁽¹⁾, idet det tas hensyn til all relevant informasjon som er tilgjengelig for finansregnskapet offentliggjøres, om forhold som forelå på balansedagen.
- AG87 For en samlet vurdering av verdifall blir finansielle eiendeler gruppert på grunnlag av like kredittrisiko-trekk vedrørende debitors evne til å betale alle forfalte beløp i samsvar med kontraktsvilkårene (for eksempel på grunnlag av en prosess for kredittrisikovurdering eller –gradering som tar i betraktning arten av eiendel, næringsgren, geografisk plassering, sikkerhetstype, forfallsstatus og andre relevante faktorer). De valgte trekkene er relevante for estimeringen av framtidige kontantstrømmer for grupper av slike eiendeler ved at de indikerer debitors evne til å betale alle forfalte beløp i samsvar med kontraktsvilkårene for eiendelene som blir vurdert. Sannsynlighet for tap og annen tapsstatistikk er imidlertid forskjellig på gruppenivå mellom a) eiendeler som er blitt individuelt vurdert for verdifall og er funnet ikke å ha falt i verdi, og b) eiendeler som er ikke blitt individuelt vurdert for verdifall, med det resultat at et annet beløp for verdifall kan være påkrevd. Derom et foretak ikke har en gruppe eiendeler med like risikotrekk, skal det ikke foreta denne tilleggsvurderingen.
- AG88 Tap ved verdifall innregnet på gruppebasis representerer et mellomliggende trinn i påvente av en identifisering av tap ved verdifall for de enkelte eiendelene i gruppen av finansielle eiendeler som vurderes samlet for tap ved verdifall. Så snart det foreligger informasjon som spesifikt identifiserer tap på enkeltstående eiendeler i en gruppe som har falt i verdi, fjernes disse eiendelene fra gruppen.
- AG89 Framtidige kontantstrømmer i en gruppe av finansielle eiendeler som blir vurdert samlet for verdifall, blir estimert på grunnlag av historiske erfaringer med tap på eiendeler med kjennetegn for kredittrisiko som svarer til eiendelene i gruppen. Foretak som ikke har noen egen erfaring med tap eller tilstrekkelig erfaring med tap, bruker erfaring fra tilsvarende foretak for sammenlignbare grupper av finansielle eiendeler. Historisk erfaring med tap blir justert på grunnlag av løpende observerbare opplysninger for å gjenspeile virkningene av gjeldende forhold som ikke har påvirket den perioden som den historiske erfaringen med tap er basert på og for å fjerne virkningene av forhold i den historiske perioden som ikke foreligger lenger. Estimer på endringer i framtidige kontantstrømmer skal gjenspeile og være retningsmessig i overensstemmelse med endringer i tilknyttede observerbare opplysninger fra periode til periode (for eksempel endringer i sysselsettingen, eiendomspriser, råvarepriser, betalingsstatus eller andre faktorer som peker på tap som gruppen har pådratt seg, samt omfanget av slike tap). Metodene og forutsetningene som benyttes til estimering av framtidige kontantstrømmer, blir gjennomgått regelmessig for å redusere eventuelle forskjeller mellom tapsestimatene og faktisk erfarte tap.
- AG90 Som et eksempel på anvendelsen av AG89 kan et foretak slå fast, på grunnlag av historisk erfaring, at en av hovedårsakene til mislighold av kredittkortlån er låntakers død. Foretaket kan se at dødsraten er uendret fra et år til det neste. Ikke desto mindre kan noen av låntakerne i foretakets gruppe av kredittkortlån ha dødd i løpet av året, noe som indikerer at det er skjedd et tap ved verdifall på disse lånene, selv om foretaket ved årets

⁽¹⁾ IAS 37 nr. 39 inneholder en veiledning for hvordan det beste estimatet i et område av mulige utfall kan fastsettes.

avslutning ennå ikke er oppmerksom på hvilke bestemte låntakere som er døde. Det vil være hensiktsmessig at et tap ved verdifall blir innregnet for disse «påløpte, men ikke rapporterte» tapene. Det ville imidlertid ikke være hensiktsmessig å innregne et tap ved verdifall for dødsfall som forventes å skje i en framtidig periode, fordi den nødvendige tapshendelsen (låntakers dødsfall) ennå ikke har skjedd.

- AG91 Når historiske tapstall benyttes ved estimering av framtidige kontantstrømmer, er det viktig at informasjon om slike tapstall blir anvendt på grupper som er definert på en måte som er konsistent med hensyn til de gruppene som de historiske tapstallene gjaldt. Den metoden som skal brukes, skal derfor føre til at hver gruppe blir knyttet til informasjon om erfaringer med tidligere tap i grupper av eiendeler med kredittrisiko-trekk og relevante observerbare data som gjenspeiler gjeldende forhold.
- AG92 Formelbaserte eller statistiske metoder kan benyttes for å fastslå tap ved verdifall i en gruppe av finansielle eiendeler (for eksempel for mindre utlånssaldoer) så lenge de er i overensstemmelse med kravene i nr. 63–65 og AG87–AG91. En benyttet modell vil innarbeide virkningen av pengers tidsverdi, ta i betraktning kontantstrømmene for hele den gjenværende levetiden til en eiendel (ikke bare det neste året), vurdere alderen på lån i porteføljen og ikke føre til et tap ved verdifall ved førstegangsinnregning av en finansiell eiendel.

Renteinntekt etter innregning av verdifall

- AG93 Når en finansiell eiendel eller en gruppe av tilsvarende finansielle eiendeler er nedskrevet som følge av et tap ved verdifall, blir renteinntekt etter dette innregnet ved hjelp av den rentesatsen som ble benyttet til å diskontere de framtidige kontantstrømmene for målingen av tapet ved verdifall.

SIKRING (NR. 71–102)

Sikringsinstrumenter (nr. 72–77)

Poster som oppfyller kravene til sikringsinstrumenter (nr. 72 og 73)

- AG94 Det potensielle tapet på en opsjon som et foretak utsteder, kan være vesentlig større enn den potensielle gevinsten i verdien av et tilknyttet sikringsobjekt. Med andre ord, en utstedt opsjon er ikke effektiv når det gjelder å redusere resultateksponeringen av et sikringsobjekt. En utstedt opsjon oppfyller derfor ikke kravene til et sikringsinstrument med mindre det er øremerket som en motpost til en kjøpt opsjon, herunder en opsjon som er innebygd i et annet finansielt instrument (for eksempel en utstedt kjøpsopsjon som benyttes til å sikre en innløsbar forpliktelse). Motsatt har en kjøpt opsjon potensielle gevinster lik eller større enn tap og har derfor potensialet til å redusere resultateksponeringen for endringer i virkelige verdier eller kontantstrømmer. Følgelig oppfyller den kravene til et sikringsinstrument.
- AG95 En investering som holdes til forfall, balanseført til amortisert kost kan øremerkes som et sikringsinstrument i en sikring av en valutarisiko.
- AG96 En investering i et unotert egenkapitalinstrument som ikke er balanseført til virkelig verdi fordi instrumentets virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte eller et derivat som er koblet til og må gjøres opp ved levering av et slikt unotert egenkapitalinstrument (se nr. 46 c) og nr. 47), kan ikke øremerkes som et sikringsinstrument.
- AG97 Et foretaks egne egenkapitalinstrumenter er ikke finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser for foretaket og kan derfor ikke øremerkes som sikringsinstrumenter.

Sikringsobjekter (nr. 78–84)

Poster som oppfyller kravene til sikringsobjekter (nr. 78–80)

- AG98 Et bindende tilsagn om å anskaffe en virksomhet ved en virksomhetssammenslutning kan ikke være et sikringsobjekt, unntatt når det gjelder valutarisiko, fordi risikoen som skal sikres, ikke spesifikt kan identifiseres og måles. Disse andre typene risiko er generell virksomhetsrisiko.

AG99 En investering etter egenkapitalmetoden kan ikke være et sikringsobjekt i en virkelig verdi-sikring fordi egenkapitalmetoden innregner i resultatet investors andel av det tilknyttede foretakets resultat, og ikke endringer i investeringens virkelige verdi. Av tilsvarende grunn kan en investering i et konsolidert datterforetak ikke være et sikringsobjekt i en virkelig verdi-sikring fordi konsolidering i resultatet innregner datterforetakets resultat, og ikke endringer i investeringens virkelige verdi. En sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet er annerledes fordi den er en sikring av valutaeksponering, ikke en virkelig verdi-sikring for endringen i investeringens verdi.

AG99A Nr. 80 slår fast at i konsernregnskap kan valutarisikoen ved en svært sannsynlig forventet konsernintern transaksjon kvalifisere som et sikringsobjekt i en kontantstrømssikring under forutsetning av at transaksjonen angis i en annen valuta enn den funksjonelle valutaen til det foretaket som inngår denne transaksjonen, og at valutarisikoen vil påvirke konsernresultatet. For dette formål kan et foretak være et morforetak, et datterforetak, et tilknyttet foretak, en felleskontrollert virksomhet eller en filial. Dersom valutarisikoen ved en forventet konsernintern transaksjon ikke påvirker konsernresultatet, vil den konserninterne transaksjonen ikke kunne kvalifisere som et sikringsobjekt. Dette er vanligvis tilfellet for utbetalinger av royalty, av renter eller ledelseskostnader mellom medlemmer av samme konsern, med mindre det foreligger en tilknyttet ekstern transaksjon. Men når valutarisikoen ved en forventet konsernintern transaksjon vil påvirke konsernresultatet, vil den konserninterne transaksjonen kunne kvalifisere som et sikringsobjekt. Et eksempel er forventede konserninterne salg eller kjøp av beholdninger dersom det skjer et videresalg av beholdningen til en part som er utenfor konsernet. Tilsvarende kan et forventet konserninternt salg av anlegg og utstyr fra det konsernforetaket som har framstilt dette, til det konsernforetaket som skal bruke anlegget og utstyret i sin virksomhet, påvirke konsernresultatet. Dette vil for eksempel kunne skje fordi anlegg og utstyr vil bli avskrevet av det innkjøpende foretaket, og beløpet som ble førstegangsinnregnet for anlegg og utstyr, kan endres dersom den forventede konserninterne transaksjonen angis i en annen valuta enn den funksjonelle valutaen til det innkjøpende foretaket.

AG99B Dersom en sikring av en forventet konsernintern transaksjon kvalifiserer for sikringsbokføring, skal alle gevinster eller tap som innregnes direkte i egenkapitalen i samsvar med nr. 95 a), omklassifiseres over resultatet i samme periode(r) som valutarisikoen til den sikrede transaksjonen påvirker konsernresultatet.

Øremerking av finansielle poster som sikringsobjekter (nr. 81 og 81A)

AG99C [...] Foretaket kan imidlertid øremerke alle kontantstrømmene til hele den finansielle eiendelen eller finansielle forpliktelsen som et sikringsobjekt og sikre dem mot bare én særlig risiko (for eksempel bare mot endringer som kan henføres til endringer i LIBOR). Dersom en finansiell forpliktelse har en effektiv rente som er 100 basispoeng under LIBOR, kan et foretak for eksempel øremerke hele forpliktelsen som sikringsobjekt (dvs. hovedstol pluss renter til LIBOR minus 100 basispoeng), og sikre endringen i den virkelige verdien eller kontantstrømmene til hele denne forpliktelsen som kan henføres til endringer i LIBOR. Foretaket kan også velge et annet sikringsforhold enn en-til-en for å bedre sikringens effektivitet, slik det er beskrevet i AG100.

AG99D I tillegg, dersom et finansielt instrument med fast rente blir sikret en tid etter inngåelsen og rentene i mellomtiden er endret, kan foretaket øremerke en andel lik en referanserente [...]. Anta for eksempel at et foretak er opphav til en finansiell eiendel med fast rente til VE 100 som har en effektiv rente på 6 prosent på det tidspunktet LIBOR er på 4 prosent. Foretaket begynner å sikre denne eiendelen en tid senere når LIBOR er økt til 8 prosent, og eiendelens virkelige verdi er redusert til VE 90. Foretaket beregner at dersom det hadde kjøpt eiendelen på tidspunktet da det først øremerkete den som sikringsobjekt for eiendelens daværende virkelige verdi på VE 90, ville den effektive avkastningen ha vært 9,5 prosent. [...]. Foretaket kan øremerke en LIBOR-andel på 8 prosent som består dels av kontantstrømmene for den avtalte renten og dels av differansen mellom løpende virkelig verdi (dvs. VE 90) og det beløpet som skal betales tilbake ved forfall (dvs. VE 100).

Øremerking av ikke-finansielle poster som sikringsobjekter (nr. 82)

AG100 Endringer i prisen på en ingrediens eller bestanddel av en ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse har vanligvis ingen forutsigbar, separat målbar virkning på prisen på gjenstanden som er sammenlignbar med virkningen av for eksempel en endring i markedsrentene på prisen på en obligasjon. En ikke-finansiell eiendel eller en ikke-finansiell forpliktelse er dermed bare sikringsobjekt enten i sin helhet eller for valutarisiko. Dersom det er en forskjell mellom vilkårene til sikringsinstrumentet og sikringsobjektet (for eksempel for en sikring av et forventet kjøp av brasiliansk kaffe ved hjelp av en ikke-børsomsatt terminkontrakt om å kjøpe colombiansk kaffe på ellers like vilkår), kan sikringsforholdet oppfylle kravene til et sikringsforhold forutsatt at alle betingelsene i nr. 88 er oppfylt, også at sikringen forventes å være svært effektiv. For dette formål kan beløpet på sikringsinstrumentet være større eller mindre enn beløpet på sikringsobjektet dersom dette bedrer effektiviteten til sikringsforholdet. Det kan for eksempel utføres en regresjonsanalyse for å slå fast et statistisk forhold mellom sikringsobjektet (for eksempel en transaksjon i brasiliansk kaffe) og sikringsinstrumentet (for eksempel en transaksjon i colombiansk kaffe). Dersom det er et gyldig statistisk forhold mellom de to variablene (dvs. mellom enhetsprisen på brasiliansk kaffe og colombiansk kaffe), kan stigningen på regresjonskurven

benyttes til å fastsette det sikringsforholdet som vil maksimere forventet effektivitet. Dersom stigningen på regresjonskurven for eksempel er 1,02, vil et sikringsforhold basert på 0,98 mengder av sikringsobjekter til 1,00 mengder av sikringsinstrumentet maksimere forventet effektivitet. Sikringsforholdet kan imidlertid føre til en ineffektivitet som skal innregnes i resultatet i løpet av perioden for sikringsforholdet.

Øremerking av grupper av poster som sikringsobjekter (nr. 83 og 84)

- AG101 En sikring av en generell nettoposisjon (for eksempel netto av alle eiendeler med fast rente og forpliktelser med fast rente med likt forfall), og ikke av et særlig sikringsobjekt, oppfyller ikke kravene til sikringsbokføring. Omtrent den samme virkningen på resultatet i sikringsbokføring for denne typen sikringsforhold kan imidlertid oppnås ved å øremerke en del av de underliggende objektene som sikringsobjekt. Dersom en bank for eksempel har eiendeler for VE 100 og forpliktelser for VE 90 med risiko og vilkår av lignende art, og sikrer nettoeksponeringen på VE 10, kan banken øremerke VE 10 av disse eiendelene som sikringsobjekt. Denne metoden kan benyttes dersom slike eiendeler og forpliktelser er instrumenter med fast rente, og i så fall er det tale om en virkelig verdi-sikring, eller dersom de er instrumenter med variabel rente, er de en kontantstrømssikring. Tilsvarende kan et foretak som har et bindende tilsagn om å foreta et kjøp i en utenlandsk valuta på VE 100 og et bindende tilsagn om å foreta et salg i den samme valutaen på VE 90, sikre nettobeløpet på VE 10 ved å anskaffe et derivat og øremerke dette som et sikringsinstrument tilknyttet VE 10 av den bindende kjøpsavtalen på VE 100.

Sikringsbokføring (nr. 85–102)

- AG102 Et eksempel på en virkelig verdi-sikring er en sikring av eksponering for endringer i den virkelige verdien av et gjeldsinstrument med fast rente som en følge av renteendringer. En slik sikring kan inngås av utsteder eller av innehaver.
- AG103 Et eksempel på kontantstrømssikring er bruken av en bytteavtale for å endre gjeld med flytende rente til gjeld med fast rente (dvs. en sikring av en framtidig transaksjon der de framtidige kontantstrømmene som blir sikret, er de framtidige rentebetalingerne).
- AG104 En sikring av et bindende tilsagn (for eksempel en sikring av endringen i brenselprisen tilknyttet et kraftverks uinnregnede kontraktsregulerte plikt til å kjøpe inn brensel til en fast pris) er en sikring av en eksponering for endring i virkelig verdi. Derfor er en slik sikring en virkelig verdi-sikring. I henhold til nr. 87 kan imidlertid en sikring av valutarisikoen ved et bindende tilsagn også regnskapsføres som kontantstrømssikring.

Vurdering av sikringseffektivitet

- AG105 En sikring vil bare anses som svært effektiv dersom begge de to betingelsene nedenfor er oppfylt:
- Ved inngåelse av sikringen og i etterfølgende perioder forventes det at sikringen er svært effektiv når det gjelder å oppnå utlignende endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer som er henførbare til den sikrede risikoen i løpet av perioden som sikringen er øremerket for. En slik forventning kan vises på ulike måter, herunder en sammenligning av tidligere endringer i sikringsobjektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som er henførbare til den sikrede risikoen med tidligere endringer i sikringsinstrumentets virkelige verdi eller kontantstrømmer, eller ved å vise en høy statistisk korrelasjon mellom sikringsobjektets og sikringsinstrumentets virkelige verdi eller kontantstrømmer. Foretaket kan velge et annet sikringsforhold enn en-til-en for å bedre sikringens effektivitet, slik det er beskrevet i AG100.
 - De faktiske resultatene av sikringen faller innenfor et område på 80–125 prosent. Dersom faktiske resultater for eksempel er slik at tapet på sikringsinstrumentet er VE 120 og gevinsten på kontantinstrumentet VE 100, kan utligningsvirkningen måles med 120/100, som er 120 prosent, eller med 100/120, som er 83 prosent. I dette eksempelet og under forutsetning om at sikringen oppfyller betingelsen i bokstav a), vil foretaket konkludere med at sikringen har vært svært effektiv.
- AG106 Effektiviteten skal som et minimum vurderes på det tidspunktet et foretak utarbeider sine årsregnskap eller delårsregnskap.
- AG107 Denne standard angir ikke noen enkelt metode for vurdering av sikringseffektivitet. Den metoden et foretak anvender for vurdering av sikringseffektivitet avhenger av foretakets risikohåndteringsstrategi. Dersom et foretaks risikohåndteringsstrategi for eksempel er å justere beløpet for sikringsinstrumentet periodisk for å gjenspeile endringer i den sikrede posisjonen, må foretaket vise at sikringen bare forventes å være svært effektiv for perioden fram til beløpet for sikringsinstrumentet blir justert neste gang. I enkelte tilfeller anvender et foretak ulike metoder for ulike typer av sikringer. Et foretaks dokumentasjon av sin sikringsstrategi omfatter hvordan foretaket går fram for å vurdere effektivitet. Disse framgangsmåtene angir om vurderingen omfatter alle gevinster eller tap på et sikringsinstrument eller om instrumentets tidsverdi er ekskludert.

AG107A [...].

AG108 Dersom de viktigste vilkårene for sikringsinstrumentet og for den sikrede eiendelen, forpliktelsen, det bindende tilsagnet eller den svært sannsynlige forventede transaksjonen er de samme, kan endringene i virkelig verdi og kontantstrømmer henførbare til den risikoen som blir sikret, sannsynligvis utligne hverandre fullt ut, både når sikringen inngås og senere. For eksempel vil en rentebytteavtale («interest rate swap») sannsynligvis være en effektiv sikring dersom de nominelle beløpene og hovedstolen, vilkår, tidspunkter for reprising, tidspunkter for mottak og betaling av renter og hovedstol, samt grunnlaget for måling av renter er de samme for sikringsinstrumentet og sikringsobjektet. I tillegg er det sannsynlig at en sikring av et svært sannsynlig forventet kjøp av en råvare med en ikke-børsomsatt terminkontrakt er svært effektiv dersom

- a) terminkontrakten er for kjøp av samme mengde av samme råvare på samme tid og samme sted som det sikrede forventede kjøpet,
- b) terminkontraktens virkelige verdi ved inngåelsen er lik null, og
- c) endringen i rabatt eller premie på terminkontrakten er enten holdt utenfor vurderingen av effektivitet og innregnet i resultatet, eller endringen i forventede kontantstrømmer for den svært sannsynlige forventede transaksjonen er basert på terminprisen for råvaren.

AG109 Enkelte ganger utligner sikringsinstrumentet bare en del av den sikrede risikoen. En sikring vil for eksempel ikke være fullt ut effektiv dersom sikringsinstrumentet og sikringsobjektet er angitt i ulike valutaer som ikke beveger seg parallelt. Dessuten vil en sikring av renterisiko ved hjelp av et derivat ikke være fullt ut effektiv dersom en del av endringen i derivatets virkelige verdi er henførbart til motpartens kredittrisiko.

AG110 For å oppfylle kravene til sikringsbokføring må sikringen være knyttet til en spesifikk identifisert og øremerket risiko, og ikke bare til foretakets generelle virksomhetsrisiko, og må til slutt påvirke foretakets resultat. En sikring av risikoen for ukurs av en fysisk eiendel eller risikoen for ekspropriasjon av eiendom av en offentlig myndighet gir ikke rett til sikringsbokføring, ettersom effektivitet ikke kan måles fordi slik risiko ikke kan måles på en pålitelig måte.

AG111 Når det gjelder renterisiko kan sikringseffektivitet vurderes ved å utarbeide en forfallsplan for finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som viser netto renteeksponering for hver periode, forutsatt at nettoeksponeringen er tilknyttet en særskilt eiendel eller forpliktelse (eller en særskilt gruppe av eiendeler eller forpliktelser eller en særlig del av disse) som er opphav til nettoeksponeringen, og sikringseffektiviteten blir så vurdert opp mot denne eiendelen eller forpliktelsen.

AG112 Ved vurdering av effektiviteten til en sikring tar et foretak generelt i betraktning tidsverdien av penger. Den faste renten på et sikringsobjekt trenger ikke nøyaktig tilsvare den faste renten på en bytteavtale («swap») som er øremerket som en virkelig verdi-sikring. Den variable renten på en rentebærende eiendel eller forpliktelse trenger heller ikke være den samme som den variable renten på en bytteavtale øremerket som en kontantstrømssikring. Den virkelige verdien av en bytteavtale oppstår ved dens nettooppgjør. De faste og variable rentene på en bytteavtale kan endres uten å påvirke nettooppgjøret dersom begge blir endret med samme beløp.

AG113 Dersom et foretak ikke oppfyller kriteriene for sikringseffektivitet, avslutter foretaket sikringsbokføringen fra den siste datoen der det ble vist at sikringseffektiviteten ble overholdt. Men dersom foretaket identifiserer hendelsen eller endringen i omstendigheter som var årsak til at sikringsforholdet ikke oppfylte effektivitetskriteriene, og viser at sikringen var effektiv før hendelsen eller endringen i omstendigheter skjedde, opphører foretaket med sikringsbokføring fra og med tidspunktet for hendelsen eller endringen i omstendigheter.

Regnskapsføring av virkelig verdi-sikring for porteføljesikring av renterisiko

AG114 For en virkelig verdi-sikring av renterisiko tilknyttet en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser vil et foretak oppfylle kravene i denne standard dersom foretaket overholder de framgangsmåter som er fastsatt i bokstav a)-i) og i AG115–AG132 nedenfor.

- a) Som en del av foretakets risikohåndteringsprosess identifiserer foretaket en portefølje av gjenstander hvis renterisiko det ønsker å sikre. Porteføljen kan omfatte bare eiendeler, bare forpliktelser eller både eiendeler og forpliktelser. Foretaket kan identifisere to eller flere porteføljer (for eksempel kan foretaket gruppere dets eiendeler tilgjengelig for salg i en separat portefølje), og i så fall anvender foretaket veiledningen nedenfor på hver enkelt portefølje.
- b) Foretaket inndeler porteføljen i perioder for reprising basert på forventede reprisingstidspunkter, og ikke på avtalte tidspunkter. Inndelingen i perioder for reprising kan utføres på ulike måter, ved fordeling av kontantstrømmer i de periodene der de forventes å skje, eller fordeling av nominelle hovedstolbeløp i alle perioder fram til det forventes å skje en reprising.

- c) På grunnlag av denne inndelingen bestemmer foretaket hvilket beløp det vil sikre. Foretaket øremerker som sikringsobjekt et beløp for eiendeler eller forpliktelser (men ikke et nettobeløp) fra den identifiserte porteføljen som tilsvarende det beløpet som foretaket ønsker å øremerke som sikret. [...].
- d) Foretaket øremerker den renterisikoen som det sikrer. Denne risikoen kan være en andel av renterisikoen i hver av postene i den sikrede posisjonen, for eksempel en referanserente (så som LIBOR).
- e) Foretaket øremerker ett eller flere sikringsinstrumenter for hver periode for reprising.
- f) Ved hjelp av de øremerkinger som er gjort i bokstav c)–e) ovenfor, vurderer foretaket, ved inngåelsen og i etterfølgende perioder, om sikringen kan forventes å være svært effektiv i løpet av perioden som sikringen er øremerket for.
- g) Foretaket måler jevnlig endringen i den virkelige verdien av sikringsobjektet (som angitt i bokstav c)) som er henførbart til den sikrede risikoen (som angitt i bokstav d)), [...]. Forutsatt at det fastsettes at sikringen faktisk har vært svært effektiv når den vurderes ved hjelp av foretakets dokumenterte metode for vurdering av effektivitet, innregner foretaket endringen i sikringsobjektets virkelige verdi som gevinst eller tap i resultatet og i en av de to postene i balansen, slik det er beskrevet i nr. 89A. Endringen i virkelig verdi trenger ikke fordeles på enkelte eiendeler eller -forpliktelser.
- h) Foretaket måler endringen i den virkelige verdien av sikringsinstrumentene (som angitt i bokstav e)) og innregner den som gevinst eller et tap i resultatet. Den virkelige verdien av sikringsinstrumentene blir innregnet som eiendel eller forpliktelse i balansen.
- i) Enhver ineffektivitet⁽¹⁾ skal innregnes i resultatet som differansen mellom endringen i virkelig verdi som det er vist til i bokstav g), og endringen som det er vist til i bokstav h).

AG115 Denne metoden er beskrevet mer detaljert nedenfor. Metoden skal bare anvendes på en virkelig verdi-sikring av renterisiko tilknyttet en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser.

AG116 Porteføljen som er identifisert i AG114 a), kan inneholde eiendeler og forpliktelser. Den kan også være en portefølje som inneholder bare eiendeler eller bare forpliktelser. Porteføljen blir benyttet til å fastsette beløpet for de eiendelene eller forpliktelsene som foretaket ønsker å sikre. Porteføljen i seg selv er imidlertid ikke øremerket som sikringsobjekt.

AG117 Ved anvendelse av AG114 b) fastsetter foretaket det forventede reprisingstidspunkt av en post som det tidligste av tidspunktene for når posten forventes å forfalle eller reprises til markedsrente. De forventede reprisingstidspunktene blir estimert ved inngåelse av sikringen og gjennom hele sikringens løpetid, basert på historisk erfaring og annen tilgjengelig informasjon, herunder informasjon og forventninger om førtidig innløsning, renter og samspillet mellom disse. Foretak som ikke har noen egen foretaksspesifikk erfaring eller utilstrekkelig erfaring, bruker erfaring fra tilsvarende foretak for sammenlignbare grupper av finansielle instrumenter. Disse estimatene blir gjennomgått jevnlig og ajourført i lys av erfaring. I tilfelle av en post med fast rente med rett til førtidig innløsning, er det forventede reprisingstidspunktet lik tidspunktet for forventet førtidig innløsning, med mindre den reprises til markedsrente på et tidligere tidspunkt. For en gruppe av ensartede poster kan inndelingen i perioder basert på forventede reprisingstidspunkter ta form av en fordeling av en prosentandel av gruppen, og ikke av individuelle poster, til hver periode. Et foretak kan anvende andre metoder for slike fordelingsformål. Det kan for eksempel benytte en koeffisient for førtidig innløsning for fordeling av nedbetalingslån til perioder basert på forventede reprisingstidspunkter. Metoden for en slik fordeling skal imidlertid være i samsvar med foretakets risikohåndteringsprosedyrer og -formål.

AG118 Som eksempel på øremerkingen i AG114 c), dersom et foretak i en bestemt periode for reprising estimerer at det har eiendeler med fast rente til VE 100 og forpliktelser med fast rente til VE 80, og bestemmer seg for å sikre hele nettoposisjonen på VE 20, øremerker foretaket eiendeler for et beløp på VE 20 (en andel av eiendelene)⁽²⁾ som sikringsobjekt. Øremerkingen er uttrykt som et «beløp i en valuta» (for eksempel et beløp i dollar, euro, pund eller rand) og ikke som enkelte eiendeler. Det følger av dette at alle eiendelene (eller forpliktelsene) som det sikrede beløpet er trukket fra — dvs. alle de VE 100 i eiendeler i eksempelet ovenfor — må være poster hvis virkelige verdi endrer seg som reaksjon på endringer i den rentesatsen som sikres [...].

⁽¹⁾ De samme betraktningene vedrørende vesentlighet gjelder i denne sammenheng som i alle andre IFRS-er.

⁽²⁾ Denne standard tillater at et foretak øremerker et hvilket som helst beløp av de tilgjengelige eiendelene eller forpliktelsene som oppfyller kravene til sikring, dvs. i dette eksempelet ethvert beløp for eiendeler mellom VE 0 og VE 100.

AG119 Foretaket skal også overholde de andre øremerkings- og dokumentasjonskravene i nr. 88 a). For en porteføljesikring av renterisiko spesifiserer denne øremerkingen og dokumentasjonen foretakets prinsipper for alle variablene som blir benyttet til å identifisere beløpet som blir sikret, samt hvordan effektivitet blir målt, herunder følgende:

- a) hvilke eiendeler og forpliktelser som skal omfattes av porteføljesikringen og grunnlaget som skal benyttes for å fjerne dem fra porteføljen,
- b) hvordan foretaket estimerer reprisingtidspunkter, herunder hvilke renteantakelser som ligger til grunn for estimer av førtidige betalinger og grunnlaget for endring av disse estimatene. Den samme metoden blir benyttet for både førstegangsestimer foretatt på det tidspunktet en eiendel eller en forpliktelse blir inkludert i den sikrede porteføljen og for alle senere revisjoner av disse estimatene,
- c) antall og varighet for perioder for reprising,
- d) hvor ofte foretaket vil teste effektiviteten [...],
- e) metoden som benyttes av foretaket til å fastsette beløpet for de eiendelene eller forpliktelsene som blir øremerket som sikringsobjekt [...],
- f) [...] om foretaket vil teste effektiviteten for hver periode for reprising enkeltvis, for alle periodene samlet eller ved en kombinasjon av begge.

De prinsippene som er angitt ved øremerking og dokumentasjon av sikringsforholdet, skal være i samsvar med foretakets risikohåndteringsprosedyrer og -formål. Endringer i prinsipper skal ikke foretas på vilkårlig grunnlag. De skal begrunnes på grunnlag av endringer i markedsforhold og andre faktorer og basert på og i overensstemmelse med foretakets risikohåndteringsprosedyrer og -formål.

AG120 Sikringsinstrumentet som det er vist til i AG114 e), kan være et enkelt derivat eller en portefølje av derivater som alle inneholder eksponering for den sikrede renterisikoen som øremerket i AG114 d) (for eksempel en portefølje av rentebytteavtaler («interest rate swaps») som alle inneholder eksponering for LIBOR). En slik portefølje av derivater kan inneholde utlignende risikoposisjoner. Den kan imidlertid ikke inneholde utstedte opsjoner eller netto utstedte opsjoner, fordi standarden⁽¹⁾ ikke tillater at slike opsjoner blir øremerket som sikringsinstrumenter (unntatt når en utstedt opsjon blir øremerket som utligning av en kjøpt opsjon). Dersom sikringsinstrumentet sikrer det beløpet som er øremerket i AG114 c) i mer enn én periode for reprising, blir det fordelt på alle periodene som instrumentet sikrer. Hele sikringsinstrumentet må imidlertid være fordelt på disse periodene for reprising, fordi standarden⁽²⁾ ikke tillater at et sikringsforhold blir øremerket bare for en andel av perioden da et sikringsinstrument fortsatt er utstående.

AG121 Når foretaket måler endring i den virkelige verdien av en post med rett til førtidig innløsning i samsvar med AG114 g), påvirker en endring av rentene den virkelige verdien av denne posten på to måter: den påvirker den virkelige verdien av de kontraktsregulerte kontantstrømmene og den virkelige verdien av opsjonen på førtidig tilbakebetaling som ligger i en post med rett til førtidig innløsning. Nr. 81 i standarden tillater at et foretak øremerker en andel av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som deler en felles risikoeksponering, som sikringsobjekt, forutsatt at effektiviteten kan måles. [...].

AG122 Standarden angir ikke hvilke teknikker som skal benyttes til å fastsette det beløpet det blir vist til i AG114 g), nemlig endringen i sikringsobjektets virkelige verdi som er henførbart til den sikrede risikoen. [...]. Det er ikke hensiktsmessig å anta at endringer i sikringsobjektets virkelige verdi er lik endringer i sikringsinstrumentets verdi.

AG123 Nr. 89A krever at dersom sikringsobjektet for en bestemt periode for reprising er en eiendel, skal endringen av dets verdi presenteres i en separat post innenfor eiendeler. I motsatt fall, dersom sikringsobjektet for en bestemt periode for reprising er en forpliktelse, skal endringen av dens verdi presenteres i en separat post innenfor forpliktelser. Dette er de to separate postene som det vises til i AG114 g). Det kreves ikke noen spesifikk fordeling på enkelteideler (eller -forpliktelser).

AG124 AG114 i) bemerker at ineffektivitet oppstår i den utstrekning endringen i den virkelige verdien av sikringsobjektet som er henførbart til den sikrede risikoen, skiller seg fra endringen i den virkelige verdien av sikringsderivatet. En slik forskjell kan oppstå av en rekke grunner, herunder

- a) [...];
- b) poster i den sikrede porteføljen som faller i verdi eller blir fraregnet,
- c) betalingstidspunktene for sikringsinstrumentet og sikringsobjektet er forskjellige, og
- d) andre årsaker [...].

⁽¹⁾ Se nr. 77 og AG94

⁽²⁾ Se nr. 75.

Slik ineffektivitet⁽¹⁾ skal identifiseres og innregnes i resultatet.

AG125 Generelt vil effektiviteten av sikringen bedres

- a) dersom foretaket fordeler poster med forskjellige kjennetegn for førtidig betaling på en måte som tar hensyn til forskjeller i atferd med hensyn til førtidig betaling,
- b) når antallet poster i porteføljen er større. Når porteføljen bare inneholder noen få poster, er en relativt høy grad av ineffektivitet sannsynlig dersom bare én av postene får en førtidig betaling tidligere eller senere enn forventet. I motsatt fall, når porteføljen inneholder mange poster, kan atferden med hensyn til førtidig betaling forutsies på en mer nøyaktig måte,
- c) når de benyttede periodene for reprising er smalere (for eksempel én måneds i forhold til tremåneders perioder for reprising). Smalere perioder for reprising reduserer virkningen av en eventuell manglende samstemmighet mellom reprisings- og betalingstidspunkter (innenfor perioden for reprising) for sikringsobjektet og for sikringsinstrumentet,
- d) jo hyppigere sikringsinstrumentets beløp blir justert for å gjenspeile endringer i sikringsobjektet (for eksempel på grunn av endringer i forventninger til førtidig betaling).

AG126 Et foretak skal teste effektiviteten periodisk. [...]

AG127 Når effektivitet skal måles, skiller foretaket revisjoner av de estimerte tidspunkter for reprising av eksisterende eiendeler (eller forpliktelser) fra anskaffelse av nye eiendeler (eller forpliktelser), der bare det førstnevnte tilfellet fører til ineffektivitet. Når ineffektivitet er oppdaget som angitt ovenfor, fastsetter foretaket et nytt estimat av de samlede eiendelene (eller forpliktelsene) i hver periode for reprising, herunder nye eiendeler (eller forpliktelser) som er anskaffet siden foretaket sist testet effektivitet, og øremerker et nytt beløp som sikringsobjekt og en ny prosentandel som sikret prosentandel. [...]

AG128 Poster som opprinnelig ble fordelt på en periode for reprising, kan bli fraregnet på grunn av en førtidig tilbakebetaling som kom tidligere enn forventet eller føres ut av balansen som følge av verdifall eller salg. Når dette skjer, skal beløpet for endringen i virkelig verdi som ble inkludert i den separate posten det er vist til i AG114 g), og som er tilknyttet den fraregnede posten, fjernes fra balansen og inkluderes i gevinsten eller tapet som oppstår ved fraregning av posten. Av denne grunn er det nødvendig å vite i hvilke(n) periode(r) for reprising som den fraregnede posten ble planlagt til, fordi dette bestemmer fra hvilke(n) periode(r) for prising den skal fjernes fra og dermed hvilket beløp som skal fjernes fra den separate posten som det er vist til i AG114 g). Når en post blir fraregnet, og dersom det kan fastslås i hvilken periode den ble inkludert, skal den fjernes fra den relevante perioden. Hvis ikke, skal den fjernes fra den tidligste perioden dersom fraregningen var en følge av førtidige innbetalinger som var høyere enn forventet, eller fordeles på alle periodene som inneholder den fraregnede posten på et systematisk og rasjonelt grunnlag dersom posten ble solgt eller redusert i verdi.

AG129 I tillegg blir ethvert beløp knyttet til en bestemt periode som ikke var fraregnet ved periodens utløp, innregnet i resultatet på det aktuelle tidspunktet (se nr. 89A). [...]

AG130 [...].

AG131 Dersom det sikrede beløpet for en periode for reprising blir redusert uten at de tilknyttede eiendelene (eller forpliktelsene) blir fraregnet, skal beløpet som er inkludert i den separate posten som det er vist til i AG114 g) og er knyttet til reduksjonen, nedskrives i samsvar med nr. 92.

AG132 Et foretak kan ønske å anvende tilnærmingsmåten i AG114–AG131 på en porteføljesikring som tidligere var regnskapsført som kontantstrømssikring i samsvar med IAS 39. Et slikt foretak skal tilbakekalle den tidligere øremerkingen av en kontantstrømssikring i samsvar med nr. 101 d), og anvende kravene i nevnte nummer. Det skal også øremerke sikringen på nytt som en virkelig verdi-sikring og anvende tilnærmingsmåten i AG114–AG131 fremadrettet på senere regnskapsperioder.

OVERGANGSBESTEMMELSER (NR. 103-108B)

AG133 Et foretak kan ha øremerket en forventet konsernintern transaksjon som et sikringsobjekt i begynnelsen av en årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2005 eller senere (eller, for å omarbeide sammenligningsinformasjon, begynnelsen av en tidligere sammenligningsperiode) i en sikring som vil kunne kvalifisere til sikringsbokføring i samsvar med denne standard (slik det framgår etter endringen av nr. 80 siste punktum). Et slikt foretak kan benytte denne øremerkingen til å anvende sikringsbokføring i konsernregnskap fra begynnelsen av den årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2005 eller senere (eller begynnelsen av den tidligere sammenligningsperioden). Et slikt foretak skal også anvende AG99A og AG99B fra begynnelsen av den årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2005 eller senere. I samsvar med nr. 108B trenger foretaket imidlertid ikke anvende AG99B på sammenligningsinformasjon for tidligere perioder.

⁽¹⁾ De samme betraktningene vedrørende vesentlighet gjelder i denne sammenheng som i alle andre IFRS-er.

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 40***Investerings eiendom*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette den regnskapsmessige behandlingen av investerings eiendom og de tilknyttede opplysningskravene.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes ved innregning av, måling av og opplysninger om investerings eiendom.
- 3 Denne standard får blant annet anvendelse på måling i en leietakers finansregnskap av investerings eiendomsinteresser som innehas i henhold til en leieavtale som regnskapsføres som en finansiell leieavtale, samt måling i en utleiers finansregnskap av investerings eiendom som er leid ut til en leietaker i henhold til en operasjonell leieavtale. Denne standard får ikke anvendelse på saker som omfattes av IAS 17: «Leieavtaler», herunder
- a) klassifisering av leieavtaler som finansielle leieavtaler eller operasjonelle leieavtaler,
 - b) innregning av leieinntekt fra investerings eiendom (se også IAS 18: «Driftsinntekter»),
 - c) måling i en leietakers finansregnskap av eiendomsinteresser som innehas i henhold til en leieavtale som regnskapsføres som en operasjonell leieavtale,
 - d) måling i en utleiers finansregnskap av utleiers nettoinvestering i en finansiell leieavtale,
 - e) regnskapsføring av salgs- og tilbakeleietransaksjoner, og
 - f) opplysninger om finansielle leieavtaler og operasjonelle leieavtaler.
- 4 Denne standard får ikke anvendelse på
- a) biologiske eiendeler knyttet til landbruksvirksomhet (se IAS 41: «Landbruk»), og
 - b) mineralrettigheter og mineralreserver, for eksempel olje, naturgass og lignende ikke-fornybare ressurser.

DEFINISJONER

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Balansført verdi» er det beløp som en eiendel er innregnet med i balansen.

«Anskaffelseskost» er det beløp i kontanter eller i kontantekvivalenter som er betalt, eller den virkelige verdien av annet vederlag som er avgitt, for å anskaffe en eiendel på tidspunktet for anskaffelse eller tilvirkning, eller, der det er hensiktsmessig, det beløp som henføres til denne eiendelen når den innregnes for første gang i samsvar med de særlige kravene i andre IFRS-er, for eksempel IFRS 2: «Aksjebasert betaling».

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Investerings eiendom» er eiendom (tomt eller bygning eller del av en bygning, eller begge deler) som benyttes (av eieren eller av leietakeren i henhold til en finansiell leieavtale) for å opptjene leieinntekter eller for verdistigning eller begge deler, heller enn for

- a) bruk i produksjon eller levering av varer eller tjenester eller for administrative formål, eller
- b) for salg som en del av ordinær virksomhet.

«Eierbenyttet eiendom» er eiendom som benyttes (av eieren eller av leietakeren i henhold til en finansiell leieavtale) for bruk i produksjon eller levering av varer eller tjenester eller for administrative formål.

- 6 En eiendomsinteresse som innehas av en leietaker i henhold til en operasjonell leieavtale, kan bare klassifiseres og regnskapsføres som investerings eiendom dersom eiendommen ellers ville oppfylt definisjonen av en investerings eiendom, og leietaker benytter modellen med virkelig verdi fastsatt i nr. 33–55 for den innregnede eiendelen. Dette klassifiseringsalternativet er tilgjengelig for hver enkelt eiendom. Når dette

klassifiseringsalternativet imidlertid er valgt for én slik eiendomsinteresse som innehas i henhold til en operasjonell leieavtale, skal all eiendom som er klassifisert som investeringseiendom, regnskapsføres ved hjelp av modellen med virkelig verdi. Når dette klassifiseringsalternativet er valgt, omfattes enhver interesse som er klassifisert på denne måten, av opplysningskravene i nr. 74–78.

- 7 Investeringseiendom innehas for å opptjene leieinntekter eller for verdistigning, eller begge deler. En investeringseiendom genererer derfor kontantstrømmer som stort sett er uavhengige av de andre eiendelene som foretaket innehar. Dette skiller investeringseiendom fra eierbenyttet eiendom. Produksjon eller levering av varer eller tjenester (eller bruk av eiendom for administrative formål) genererer kontantstrømmer som ikke bare er henførbare til eiendom, men også til andre eiendeler som benyttes i produksjons- eller leveringsprosessen. IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» gjelder for eierbenyttet eiendom.
- 8 Følgende er eksempler på investeringseiendom:
- a) Tomt som holdes for langsiktig verdistigning heller enn for kortsiktig salg som en del av ordinær virksomhet.
 - b) Tomt som holdes for framtidig bruk som for tiden ikke er fastsatt. (Dersom et foretak ikke har bestemt at det vil benytte tomten enten som eierbenyttet eiendom eller for kortsiktig salg som en del av ordinær virksomhet, anses tomten som anvendt for verdistigning.)
 - c) En bygning som eies av foretaket (eller innehas av foretaket i henhold til en finansiell leieavtale), og som leies ut i henhold til én eller flere operasjonelle leieavtaler.
 - d) En bygning som ikke er i bruk, men som innehas for utleie i henhold til én eller flere operasjonelle leieavtaler.
- 9 Følgende er eksempler på poster som ikke er investeringseiendom, og som derfor faller utenfor virkeområdet for denne standard:
- a) Eiendom som holdes for salg som en del av ordinær virksomhet eller som en del av en bygge- eller utviklingsprosess for slikt salg (se IAS 2: «Beholdninger»), for eksempel eiendom som bare er anskaffet for påfølgende avhending i nær framtid, eller for utvikling og videresalg.
 - b) Eiendom som bygges eller utvikles på vegne av tredjemann (se IAS 11: «Anleggskontrakter»).
 - c) Eierbenyttet eiendom (se IAS 16), herunder (blant annet) eiendom som holdes for framtidig bruk som eierbenyttet eiendom, eiendom som holdes for framtidig utvikling og påfølgende bruk som eierbenyttet eiendom, eiendom der ansatte holder til (enten de ansatte betaler leie til markedspris eller ikke), og eierbenyttet eiendom som holdes i påvente av avhending.
 - d) Eiendom som er under bygging eller utvikling for framtidig bruk som investeringseiendom. IAS 16 anvendes på slik eiendom fram til bygging eller utvikling er fullført; på det tidspunktet blir eiendommen til en investeringseiendom, og denne standard kommer til anvendelse. Denne standard får imidlertid anvendelse på eksisterende investeringseiendommer som er under ombygging for fortsatt framtidig bruk som investeringseiendom (se nr. 58).
 - e) Eiendom som leies ut til et annet foretak i henhold til en finansiell leieavtale.
- 10 Visse eiendommer omfatter en del som benyttes til å opptjene leieinntekter eller for verdistigning, og en annen del som benyttes til bruk i produksjon eller levering av varer eller tjenester eller for administrative formål. Dersom disse delene kan selges hver for seg (eller leies ut hver for seg i henhold til en finansiell leieavtale), regnskapsfører et foretak delene hver for seg. Dersom delene ikke kan selges hver for seg, er eiendommen en investeringseiendom bare dersom en ubetydelig del innehas for bruk i produksjon eller levering av varer eller tjenester, eller for administrative formål.
- 11 I visse tilfeller leverer et foretak tilleggstjenester til leietakerne av en eiendom som innehas av foretaket. Et foretak behandler en slik eiendom som investeringseiendom dersom tjenestene er ubetydelige i forhold til ordningen som helhet. Et eksempel kan være der eieren av en kontorbygning sørger for sikkerhets- og vedlikeholdstjenester for leietakerne som holder til i bygningen.
- 12 I andre tilfeller leveres betydelige tjenester. Dersom et foretak for eksempel eier og driver et hotell, er tjenester som leveres til gjestene betydelige i forhold til ordningen som helhet. Et eierdrevet hotell er derfor eierbenyttet eiendom, og ikke investeringseiendom.
- 13 Det kan være vanskelig å avgjøre om tilleggstjenester er så betydelige at en eiendom ikke kvalifiserer som investeringseiendom. For eksempel overfører eieren av et hotell noen ganger ansvarsområder til tredjemann i henhold til en driftskontrakt. Vilåårene i slike kontrakter varierer mye. I den ene enden av spekteret kan eierens

stilling i realiteten være som passiv investor. I den andre enden av spekteret kan eieren ganske enkelt ha satt ut de daglige funksjonene, og samtidig beholdt en betydelig eksponering for variasjoner i kontantstrømmene som driften av hotellet genererer.

- 14 Det er nødvendig med utøvelse av skjønn for å avgjøre om en eiendom kvalifiserer som investeringseiendom. Et foretak utvikler kriterier slik at det kan utøve et slikt skjønn konsekvent og i samsvar med definisjonen av investeringseiendom, og med den tilhørende veiledningen i nr. 7–13. Nr. 75 c) krever at et foretak opplyser om disse kriteriene når klassifiseringen er vanskelig.
- 15 I noen tilfeller eier et foretak eiendom som blir utleid til og benyttes av foretakets morforetak eller et annet datterforetak. Eiendommen kvalifiserer dermed ikke som investeringseiendom i konsernregnskapet, fordi eiendommen er en eierbenyttet eiendom sett fra perspektivet til konsernet som helhet. Sett fra perspektivet til foretaket som eier den, er eiendommen imidlertid en investeringseiendom dersom den oppfyller definisjonen i nr. 5. Utleieren behandler derfor eiendommen som investeringseiendom i sitt individuelle finansregnskap.

INNREGNING

- 16 Investeringseiendom skal innregnes som eiendel når, og bare når
- a) det er sannsynlig at de framtidige økonomiske fordelene knyttet til investeringseiendommen vil tilflyte foretaket, og
 - b) investeringseiendommens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte.
- 17 Et foretak evaluerer i henhold til dette innregningsprinsippet alle sine utgifter vedrørende investeringseiendom på det tidspunktet de påløp. Disse utgiftene omfatter utgifter som opprinnelig er påløpt for å anskaffe en investeringseiendom, og utgifter påløpt i etterhånd for å legge noe til, erstatte en del av eller gi service til eiendommen.
- 18 I henhold til innregningsprinsippet i nr. 16 skal et foretak i den balanseførte verdien av en investeringseiendom ikke innregne utgiftene til den daglige service av en slik eiendom. Disse utgiftene skal isteden innregnes i resultatet etter hvert som de påløper. Utgifter til den daglige service er primært utgifter til lønn og forbruksvarer, og kan omfatte anskaffelseskost av mindre deler. Formålet med disse utgiftene er ofte beskrevet som for «reparasjoner og vedlikehold» av eiendommen.
- 19 Deler av investeringseiendommer kan være anskaffet ved utskifting. Vegger innvendig kan for eksempel være en utskifting av de opprinnelige veggene. I henhold til innregningsprinsippet skal et foretak, dersom innregningskriteriene er oppfylt, innregne utgiftene til utskifting av enkeltdeler av en investeringseiendom i den balanseførte verdien av en investeringseiendom når denne utgiften påløper. Den balanseførte verdien av de enkeltdelene som blir skiftet ut, fraregnes i samsvar med fraregningsbestemmelsene i denne standard.

MÅLING VED INNREGNING

- 20 En investeringseiendom skal i utgangspunktet måles til anskaffelseskost. Transaksjonsutgifter skal inkluderes i førstegangsmålingen.
- 21 Anskaffelseskost for en kjøpt investeringseiendom omfatter kjøpsprisen og alle direkte henførbare utgifter. Direkte henførbare utgifter omfatter for eksempel advokathonorarer for juridiske tjenester, avgifter for overføring av eiendom og andre transaksjonsutgifter.
- 22 Anskaffelseskost for en egenbygd investeringseiendom er eiendommens anskaffelseskost på tidspunktet da byggingen eller utviklingen er fullført. Fram til dette tidspunktet skal et foretak anvende IAS 16. På dette tidspunktet blir eiendommen en investeringseiendom, og denne standard kommer til anvendelse (se nr. 57 e) og nr. 65).
- 23 Anskaffelseskost for en investeringseiendom økes ikke som følge av
- a) oppstartutgifter (med mindre de er nødvendige for å klargjøre eiendommen for planlagt bruk slik at den er i stand til å kunne virke slik den var tiltenkt av ledelsen),
 - b) driftstap i oppstartfasen som pådras før investeringseiendommen kommer opp på planlagt utleienivå, eller
 - c) unormalt høyt svinn av råvarer, arbeidskraft eller andre ressurser som pådras ved bygging eller utvikling av eiendommen.
- 24 Dersom betaling for en investeringseiendom blir utsatt, er investeringseiendommens anskaffelseskost lik dens kontantprisekvivalent. Differansen mellom dette beløpet og de samlede betalingene innregnes som rentekostnad over kredittperioden.

- 25 Opprinnelig anskaffelseskost for en eiendomsinteresse som innehas i henhold til en leieavtale og klassifiseres som investeringseiendom, skal være slik det er fastsatt for en finansiell leieavtale i nr. 20 i IAS 17, dvs. at eiendelen skal innregnes til det laveste beløpet av eiendommens virkelige verdi og nåverdien av minsteleien. Et tilsvarende beløp skal innregnes som forpliktelse i samsvar med samme nummer.
- 26 For dette formål behandles en merpris betalt for en leieavtale som en del av minsteleien, og den inkluderes derfor i eiendelens anskaffelseskost, men ikke i eiendelens forpliktelse. Dersom en eiendomsinteresse som innehas i henhold til en leieavtale, blir klassifisert som investeringseiendom, er det denne interessen som regnskapsføres til virkelig verdi, og ikke den underliggende eiendommen. Veiledning vedrørende fastsettelse av en eiendomsinteresses virkelige verdi finnes for modellen med virkelig verdi angitt i nr. 33–52. Denne veiledningen er også relevant for fastsettelse av virkelig verdi når denne verdien benyttes som anskaffelseskost ved førstegangsinnregningen.
- 27 Én eller flere investeringseiendommer kan være anskaffet i bytte mot én eller flere ikke-monetære eiendeler eller mot en kombinasjon av monetære og ikke-monetære eiendeler. Den følgende diskusjonen viser til et bytte av én ikke-monetær eiendel mot en annen, men kommer også til anvendelse på alle bytter beskrevet i forrige setning. Anskaffelseskost for en slik investeringseiendom måles til virkelig verdi med mindre a) transaksjonen ikke har noe forretningsmessig innhold, eller b) verken den mottatte eller den avgitte eiendelens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Den anskaffede eiendelen blir målt på denne måten selv om et foretak ikke umiddelbart kan fraregne den avgitte eiendelen. Dersom den anskaffede eiendelen ikke blir målt til virkelig verdi, måles eiendelens anskaffelseskost til den avgitte eiendelens balanseførte verdi.
- 28 Et foretak fastsetter om en transaksjon har et forretningsmessig innhold ved at det tas i betraktning i hvilken utstrekning foretakets framtidige kontantstrømmer forventes endret som resultat av transaksjonen. En transaksjon har et forretningsmessig innhold dersom
- a) konfigurasjonen (dvs. risiko, tidsplan og beløp) for den mottatte eiendelens kontantstrømmer skiller seg fra konfigurasjonen av den overførte eiendelens kontantstrømmer, eller
 - b) den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, blir endret som et resultat av transaksjonen, og
 - c) differansen i bokstav a) eller b) er betydelig i forhold til den virkelige verdien av eiendelene som ble byttet.
- For å avgjøre om en transaksjon har et forretningsmessig innhold, skal den foretaksspesifikke verdien av den delen av foretakets virksomhet som ble påvirket av transaksjonen, gjenspeile kontantstrømmer etter skatt. Resultatet av disse analysene kan være klart uten at foretaket må foreta detaljerte beregninger.
- 29 Den virkelige verdien av en eiendel som det ikke finnes sammenlignbare markedstransaksjoner for, blir målt på en pålitelig måte dersom: a) variabiliteten innenfor området av rimelige estimater av virkelig verdi ikke er betydelig for eiendelen, eller b) sannsynligheten av de ulike estimatene innenfor området kan vurderes på en rimelig måte og benyttes for å estimere virkelig verdi. Dersom foretaket på en pålitelig måte kan beregne den virkelige verdien av enten den mottatte eller den avgitte eiendelen, benyttes den avgitte eiendelens virkelige verdi til å måle anskaffelseskost, med mindre den mottatte eiendelens virkelige verdi framgår mest tydelig.

MÅLING ETTER INNREGNING

Regnskapsprinsipp

- 30 Med unntakene nevnt i nr. 32A og 34 skal et foretak velge enten modellen med virkelig verdi i nr. 33-55 eller anskaffelseskostmodellen i nr. 56 som regnskapsprinsipp, og skal anvende dette prinsippet på alle foretakets investeringseiendommer.
- 31 IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimater og feil» slår fast at en frivillig endring av regnskapsprinsipper bare skal gjøres dersom endringen vil føre til en mer hensiktsmessig presentasjon av transaksjoner, andre hendelser eller forhold i foretakets finansregnskap. Det er svært lite sannsynlig at en endring fra modellen med virkelig verdi til anskaffelseskostmodellen vil føre til en mer hensiktsmessig presentasjon.
- 32 Denne standard krever at alle foretak skal fastsette den virkelige verdien av investeringseiendom, enten for målingsformål (dersom foretaket benytter modellen med virkelig verdi) eller for opplysningsformål (dersom det benytter anskaffelseskostmodellen). Det oppfordres til, men kreves ikke, at et foretak fastsetter investeringseiendommens virkelige verdi på grunnlag av en verdsetting foretatt av en uavhengig takstmann som har en anerkjent og relevant faglig kvalifikasjon og har nylig erfaring med lokaliseringen og kategorien til den investeringseiendommen som takseres.

- 32A Et foretak kan
- a) velge enten modellen med virkelig verdi eller anskaffelseskostmodellen for alle investeringseiendommer som ligger bak forpliktelser som gir en avkastning som er direkte knyttet til den virkelige verdien av, eller driftsinntektene fra, spesifiserte eiendeler, herunder disse investeringseiendommene, og
 - b) velge enten modellen med virkelig verdi eller anskaffelseskostmodellen for alle andre investeringseiendommer, uansett hva som er valgt i bokstav a).
- 32B Noen forsikringsgivere og andre foretak driver et internt eiendomsfond som utsteder nominelle andeler, hvorav noen andeler eies av investorer gjennom tilknyttede kontrakter, og andre eies av foretaket. Nr. 32A tillater ikke at et foretak måler eiendommen som eies av fondet, delvis til anskaffelseskost og delvis til virkelig verdi.
- 32C Dersom et foretak velger forskjellige modeller for de to kategoriene beskrevet i nr. 32A, skal salg av investeringseiendommer mellom grupper av eiendeler som måles ved hjelp av forskjellige modeller, innregnes til virkelig verdi, og den samlede endringen i virkelig verdi skal innregnes i resultatet. Dersom en investeringseiendom selges fra en gruppe der modellen med virkelig verdi er brukt, til en gruppe der anskaffelseskostmodellen er brukt, blir altså eiendommens virkelige verdi på salgstidspunktet dens estimerte anskaffelseskost.

Modell med virkelig verdi

- 33 Etter førstegangsinnregning skal et foretak som velger modellen med virkelig verdi, måle alle sine investeringseiendommer til virkelig verdi, bortsett fra i de tilfellene som er beskrevet i nr. 53.
- 34 Når en eiendomsinteresse som innehas av en leietaker i henhold til en operasjonell leieavtale, klassifiseres som investeringseiendom i henhold til nr. 6, kommer nr. 30 ikke til anvendelse og modellen med virkelig verdi skal benyttes.
- 35 En gevinst eller et tap som oppstår ved en endring i den virkelige verdien av investeringseiendom, skal innregnes i resultatet i perioden da gevinsten eller tapet oppstår.
- 36 Den virkelige verdien av investeringseiendom er den prisen eiendommen kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter (se nr. 5). Virkelig verdi utelukker spesifikt en estimert pris som er inflatert eller deflatert av særlige vilkår eller omstendigheter som atypisk finansiering, ordninger for salg og tilbakeleie, særlige vederlag eller ordninger fra alle som har tilknytning til salget.
- 37 Et foretak fastsetter den virkelige verdien uten fradrag for transaksjonsutgifter som det måtte pådra seg ved salg eller annen avhending.
- 38 Den virkelige verdien av investeringseiendom skal gjenspeile markedsforholdene på balansedagen.
- 39 Virkelig verdi er tidsspesifikk til et gitt tidspunkt. Fordi markedsforhold kan endre seg, kan beløpet som rapporteres som virkelig verdi være ukorrekt eller uegnet dersom det estimeres på et annet tidspunkt. Definisjonen av virkelig verdi forutsetter også overdragelse og fullføring av salgskontrakten på samme tid uten noen prisjusteringer som kan bli gjort i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter dersom overdragelse og fullføring ikke skjer på samme tid.
- 40 Den virkelige verdien av investeringseiendom gjenspeiler blant annet utleieinntekt fra løpende leieavtaler og rimelige og dokumenterbare forutsetninger som representerer hva velinformerte, villige parter ville forutsette om leieinntekter fra framtidige leieavtaler i lys av gjeldende forhold i markedet. Det gjenspeiler også, på tilsvarende grunnlag, eventuelle utgående kontantstrømmer (herunder leiebetalinger og andre utgående strømmer) som kan forventes med hensyn til eiendommen. Enkelte av disse utgående strømmene gjenspeiles i forpliktelsen, mens andre er knyttet til utgående strømmer som ikke blir innregnet i finansregnskapet for på et senere tidspunkt (for eksempel periodiske betalinger som variable leier).
- 41 Nr. 25 fastsetter grunnlaget for førstegangsinnregning av anskaffelseskost for en interesse i en leid eiendom. Nr. 33 krever at interessen i den leide eiendommen om nødvendig måles på nytt til virkelig verdi. I en leieavtale som er framforhandlet til satsene i markedet, skal den virkelige verdien av en interesse i en leid eiendom ved overtakelsen, eksklusive alle forventede leiebetalinger (men inklusive de som vedrører innregnede forpliktelser), være lik null. Denne virkelige verdien endres ikke, uansett om en leid eiendel og forpliktelse av regnskapsmessige årsaker innregnes til virkelig verdi eller til nåverdien av minsteleien, i samsvar med IAS 17 nr. 20. Derfor skal en ny måling av en leid eiendel fra anskaffelseskost i samsvar med nr. 25 til virkelig verdi i samsvar med nr. 33, ikke føre til førstegangsgevinst eller -tap, med mindre den virkelige verdien blir målt på forskjellige tidspunkter. Dette kan forekomme når et foretak velger å anvende modellen med virkelig verdi etter førstegangsinnregning.

- 42 Definisjonen av virkelig verdi viser til «velinformerte, villige parter». I denne sammenhengen betyr «velinformerte» at både den villige kjøperen og den villige selgeren er rimelig informert om investeringseiendommens art og egenskaper, dens faktiske og potensielle bruk og markedsforholdene på balansedagen. En villig kjøper er motivert, men ikke tvunget til å kjøpe. Denne kjøperen er verken overivrig eller fast bestemt på å kjøpe til enhver pris. Den antatte kjøperen vil ikke betale en høyere pris enn det et marked av velinformerte, villige kjøpere og selgere krever.
- 43 En villig selger er verken overivrig eller tvunget til å selge, beredt til å selge til enhver pris eller innstilt på å vente på en pris som ikke kan anses som rimelig under de gjeldende markedsforholdene. En villig selger er motivert til å selge investeringseiendommen på markedets vilkår for den beste prisen det er mulig å oppnå. De faktiske omstendighetene omkring eieren av den aktuelle investeringseiendommen er ikke en del av denne betraktningen fordi den villige selgeren er en hypotetisk eier (for eksempel vil en villig selger ikke ta i betraktning de særlige skattemessige omstendighetene til eieren av den aktuelle investeringseiendommen).
- 44 Definisjonen av virkelig verdi viser til «transaksjoner på armlengdes avstand». En transaksjon på armlengdes avstand er en transaksjon mellom parter som ikke har noe bestemt eller særlig forhold til hverandre som gjør prisene i transaksjonene atypiske i forhold til markedet. Transaksjonen forutsettes å være mellom ikke-nærstående parter, der hver av partene opptrer selvstendig.
- 45 Den beste kunnskapen om virkelig verdi gis av gjeldende priser i et aktivt marked for en tilsvarende eiendom på samme sted og i samme stand og underlagt tilsvarende leieavtaler og andre kontrakter. Et foretak skal være påpasselig med å identifisere eventuelle ulikheter i eiendommens art, plassering eller tilstand, eller i kontraktsvilkårene i leieavtaler og andre kontrakter knyttet til eiendommen.
- 46 I mangel av gjeldende priser i et aktivt marked av den typen som er beskrevet i nr. 45, tar et foretak i betraktning informasjon fra en rekke ulike kilder, herunder
- a) gjeldende priser i et aktivt marked for eiendommer av en annen art, med andre betingelser eller med en annen plassering (eller underlagt andre leieavtaler eller andre kontrakter), justert for å vise disse ulikhetene,
 - b) priser nylig oppnådd for tilsvarende eiendommer i mindre aktive markeder, med justeringer som gjenspeiler eventuelle endringer i økonomiske forhold etter tidspunktet for transaksjonene som skjedde til de nevnte prisene, og
 - c) diskonterte kontantstrømningsprognoser basert på pålitelige estimater av framtidige kontantstrømmer, og støttet av vilkårene i eventuelle eksisterende leieavtaler og andre kontrakter, samt (der dette er mulig) av ekstern kunnskap som gjeldende markedsleier for tilsvarende eiendommer med samme plassering og under samme forhold, og bruk av diskonteringsrenter som gjenspeiler gjeldende markedsvurderinger av usikkerheten i beløpet og tidsplanen for kontantstrømmene.
- 47 I noen tilfeller kan de ulike kildene nevnt i forrige nummer gi ulike konklusjoner med hensyn til en investeringseiendoms virkelige verdi. Et foretak tar i betraktning grunnene til disse ulikhetene for å komme fram til det mest pålitelige estimatet av den virkelige verdien innenfor et område av rimelige estimater av virkelig verdi.
- 48 I unntakstilfeller kan det klart dokumenteres når et foretak først anskaffer en investeringseiendom (eller når en eksisterende eiendom først blir til en investeringseiendom etter at byggingen eller utviklingen av den er fullført, eller etter en endring av bruken) at variabiliteten i området med rimelige estimater av virkelige verdier vil være så stor og sannsynligheten for at de ulike utfallene vil være så vanskelige å vurdere at nytten av et enkelt estimat av virkelig verdi ikke vil være til stede. Dette kan indikere at den virkelige verdien av eiendommen ikke kan la seg fastsette på en pålitelig måte framover (se nr. 53).
- 49 Virkelig verdi skiller seg fra bruksverdi slik dette er definert i IAS 36: «Verdifall på eiendeler». Virkelig verdi gjenspeiler kunnskapen og estimatene til velinformerte, villige kjøpere og selgere. Til sammenligning gjenspeiler bruksverdi foretakets estimater, herunder virkningene av faktorer som kan være særegne for foretaket og som ikke kan anvendes på foretak generelt. For eksempel vil virkelig verdi ikke gjenspeile følgende faktorer i den utstrekning de ikke vil være generelt tilgjengelige for velinformerte, villige kjøpere og selgere:
- a) tilleggsv Verdi som oppnås ved at det skapes en portefølje av eiendommer på ulike steder,
 - b) synergieffekter mellom investeringseiendom og andre eiendeler,
 - c) juridiske rettigheter eller rettslige restriksjoner som bare gjelder for nåværende eier, og
 - d) skattemessige fordeler eller skattemessige ulemper som bare gjelder for nåværende eier.

- 50 Ved fastsettelse av den virkelige verdien av investeringseiendom skal et foretak unngå dobbeltregning av eiendeler eller forpliktelser som er innregnet som separate eiendeler eller forpliktelser. Eksempler:
- a) Utstyr som heiser eller klimaanlegg er ofte en integrert del av en bygning og er generelt inkludert i investeringseiendommens virkelige verdi, og ikke innregnes separat som eiendom, anlegg og utstyr.
 - b) Dersom et kontor leies ut møblert, omfatter kontorets virkelige verdi generelt den virkelige verdien av møblement, fordi leieinntektene er knyttet til det møblerte kontoret. Når møblement inkluderes i investeringseiendommens virkelige verdi, skal et foretak ikke innregne dette møblelementet som en separat eiendel.
 - c) Den virkelige verdien av investeringseiendom utelukker forhåndsbetalt eller påløpt inntekt av operasjonelle leieavtaler, ettersom foretaket innregner dette som en separat forpliktelse eller eiendel.
 - d) Den virkelige verdien av investeringseiendom som innehas i henhold til en leieavtale, gjenspeiler forventede kontantstrømmer (herunder variable leiebetalinger som forventes å komme til betaling). Av dette følger at dersom en verdsettelse innhentet for en eiendom som er eksklusiv alle utbetalinger, må eventuelle innregnede leieavtaleforpliktelser tilbakeføres for å komme fram til investeringseiendommens virkelige verdi for regnskapsmessige formål.
- 51 Den virkelige verdien av investeringseiendom viser ikke framtidige kapitalutlegg som vil forbedre eller oppgradere eiendommen, og viser heller ikke de tilknyttede framtidige fordelene fra dette framtidige utlegget.
- 52 I noen tilfeller forventer et foretak at nåverdien av foretakets betalinger knyttet til en investeringseiendom (bortsett fra betalinger som er knyttet til innregnede forpliktelser) vil overstige nåverdien av de tilknyttede kontantstrømmene. Et foretak anvender IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» for å avgjøre om foretaket skal innregne en forpliktelse og hvordan foretaket eventuelt måler en slik forpliktelse.

Tilfeller der virkelig verdi ikke kan fastsettes på en pålitelig måte

- 53 Om ikke annet kan påvises, kan et foretak fastsette en investeringseiendoms virkelige verdi på en pålitelig måte framover i tid. I unntakstilfeller kan det imidlertid klart dokumenteres når et foretak først anskaffer en investeringseiendom (eller når en eksisterende eiendom først blir til en investeringseiendom etter at byggingen eller utviklingen av den er fullført, eller etter en bruksendring) at investeringseiendommens virkelige verdi framover ikke vil kunne fastsettes på en pålitelig måte. Slike tilfeller oppstår når, og bare når, sammenlignbare markedstransaksjoner er sjeldne, og alternative, pålitelige estimater av virkelig verdi (for eksempel basert på diskonterte kontantstrømprognoser) ikke er tilgjengelige. I disse tilfellene skal et foretak måle denne investeringseiendommen ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i IAS 16. Restverdien av investeringseiendommen skal antas å være lik null. Foretaket skal anvende IAS 16 fram til investeringseiendommen avhendes.
- 54 I de unntakstilfellene der et foretak, av den grunn som er angitt i forrige nummer, er tvunget til å måle en investeringseiendom ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i samsvar med IAS 16, skal foretaket måle alle sine andre investeringseiendommer til virkelig verdi. I disse tilfellene skal foretaket, selv om det kan benytte anskaffelseskostmodellen for én investeringseiendom, fortsatt regnskapsføre hver av de resterende eiendommene ved hjelp av modellen med virkelig verdi.
- 55 Dersom et foretak tidligere har målt en investeringseiendom til virkelig verdi, skal det fortsette å måle eiendommen til virkelig verdi fram til den avhendes (eller inntil eiendommen blir til en eierbenyttet eiendom, eller foretaket begynner å utvikle eiendommen for senere salg som en del av ordinær virksomhet), selv om sammenlignbare markedstransaksjoner er blitt mindre hyppige eller markedspriser er blitt mindre tilgjengelige.

Anskaffelseskostmodellen

- 56 Etter førstegangsinnregning skal et foretak som velger anskaffelseskostmodellen, måle alle sine investeringseiendommer i samsvar med kravene i IAS 16 for denne modellen, bortsett fra dem som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg (eller inkluderes i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet». Investeringseiendom som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg (eller er inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) skal måles i samsvar med IFRS 5.

OVERFØRINGER

- 57 Overføringer til eller fra investeringseiendom skal bare foretas når det foreligger en bruksendring, dokumentert ved
- a) påbegynt overtakelse av eier, for en overføring fra investeringseiendom til eierbenyttet eiendom,
 - b) påbegynt utvikling med henblikk på salg, for en overføring fra investeringseiendom til beholdninger,
 - c) avsluttet eierbenyttelse, for en overføring fra eierbenyttet eiendom til investeringseiendom,
 - d) påbegynt operasjonell leieavtale til en annen part, for en overføring fra beholdninger til investeringseiendom, eller
 - e) avslutning av bygging eller utvikling, for en overføring fra eiendom under bygging eller utvikling (omfattet av IAS 16) til investeringseiendom.
- 58 Nr. 57 b) krever at et foretak overfører en eiendom fra investeringseiendom til beholdninger når, og bare når, det foreligger en bruksendring, dokumentert ved påbegynt utvikling med henblikk på salg. Når et foretak bestemmer seg for å avhende en investeringseiendom uten utvikling av denne, fortsetter foretaket å behandle eiendommen som en investeringseiendom fram til den er fraregnet (tatt ut av balansen), og foretaket behandler den ikke som beholdning. Tilsvarende, dersom et foretak begynner ombygging av en eksisterende investeringseiendom for fortsatt framtidig bruk som investeringseiendom, forblir eiendommen en investeringseiendom, og den blir under ombyggingen ikke omklassifisert til eierbenyttet eiendom.
- 59 Nr. 60–65 omhandler spørsmål vedrørende innregning og måling som oppstår når et foretak benytter modellen med virkelig verdi for investeringseiendom. Når et foretak benytter anskaffelseskostmodellen, vil overføringer mellom investeringseiendom, eierbenyttet eiendom og beholdninger ikke endre den overførte eiendommens balanseførte verdi, og dette vil heller ikke endre denne eiendommens anskaffelseskost for målings- eller opplysningsformål.
- 60 Når det gjelder en overføring fra investeringseiendom regnskapsført til virkelig verdi til eierbenyttet eiendom eller til beholdninger, skal eiendommens estimerte anskaffelseskost for etterfølgende regnskapsføring i samsvar med IAS 16 eller IAS 2 være eiendommens virkelige verdi på tidspunktet for bruksendringen.
- 61 Dersom en eierbenyttet eiendom blir til en investeringseiendom som skal regnskapsføres til virkelig verdi, skal et foretak anvende IAS 16 fram til tidspunktet for bruksendringen. Foretaket skal behandle eventuelle differanser på dette tidspunktet mellom eiendommens balanseførte verdi i samsvar med IAS 16 og eiendommens virkelige verdi på samme måte som en verdiregulering i samsvar med IAS 16.
- 62 Fram til tidspunktet da en eierbenyttet eiendom blir til en investeringseiendom som regnskapsføres til virkelig verdi, avskriver et foretak eiendommen og innregner eventuelle tap ved verdifall. Foretaket skal behandle eventuelle differanser på dette tidspunktet mellom eiendommens balanseførte verdi i samsvar med IAS 16 og eiendommens virkelige verdi på samme måte som en verdiregulering i samsvar med IAS 16. Med andre ord:
- a) En eventuell påfølgende nedgang i eiendommens balanseførte verdi blir innregnet i resultatet. Men i den utstrekning et beløp blir inkludert i verdireguleringsreserven for eiendommen, skal nedgangen føres mot denne verdireguleringsreserven.
 - b) En eventuell påfølgende økning i balanseført verdi blir behandlet som følger:
 - i) i den utstrekning økningen reverserer et tidligere tap ved verdifall for denne eiendommen, blir økningen innregnet i resultatet. Beløpet som innregnes i resultatet, overstiger ikke det beløpet som er nødvendig for å gjenopprette den balanseførte verdien til den balanseførte verdien som ville blitt fastsatt (med fradrag for avskrivning) dersom det ikke hadde vært innregnet noe tap ved verdifall,
 - ii) en eventuell gjenværende del av økningen blir kreditert direkte mot egenkapitalen i verdireguleringsreserve. Ved senere avhending av investeringseiendommen kan verdireguleringsreserven som er inkludert i egenkapitalen, overføres til opptjent egenkapital. Overføringen fra verdireguleringsreserve til opptjent egenkapital skal ikke føres over resultatet.
- 63 Når det gjelder en overføring fra beholdninger til investeringseiendom som skal regnskapsføres til virkelig verdi, skal en eventuell differanse mellom den virkelige verdien av eiendommen på det tidspunktet og eiendommens tidligere balanseførte verdi innregnes i resultatet.
- 64 Behandlingen av overføringer fra beholdninger til investeringseiendom som skal regnskapsføres til virkelig verdi, er i overensstemmelse med behandlingen av salg av beholdninger.

- 65 Når et foretak fullfører byggingen eller utviklingen av en selvbygd investeringseiendom som skal regnskapsføres til virkelig verdi, skal en eventuell differanse mellom eiendommens virkelige verdi på det tidspunktet og eiendommens tidligere balanseførte verdi innregnes i resultatet.

AVHENDINGER

- 66 En investeringseiendom skal fraregnes (tas ut av balansen) ved avhending eller når investeringseiendommen er tatt ut av bruk med endelig virkning, og foretaket ikke forventer ytterligere økonomiske fordeler ved avhending av eiendommen.
- 67 Avhendingen av en investeringseiendom kan skje ved salg eller ved at det inngås en finansiell leieavtale. Ved fastsettelse av tidspunktet for avhendingen av investeringseiendom anvender et foretak kriteriene i IAS 18 for innregning av inntekter fra salget av varer, og tar i betraktning den tilhørende veiledningen i vedlegget til IAS 18. IAS 17 kommer til anvendelse på en avhending som skjer ved at det inngås en finansiell leieavtale og dessuten på en avtale om salg og tilbakeleie.
- 68 Dersom et foretak, i samsvar med innregningsprinsippet i nr. 16, i en eiendels balanseførte verdi innregner anskaffelseskost for en erstatning av en del av en investeringseiendom, skal foretaket fraregne den erstattede delens balanseførte verdi. For investeringseiendom som regnskapsføres ved hjelp av anskaffelseskostmodellen, kan det være at en utskiftet del ikke er en del som ble avskrevet separat. Dersom det ikke er praktisk mulig for et foretak å beregne den erstattede delens balanseførte verdi, kan foretaket benytte anskaffelseskost for utskiftningen som en indikasjon på hva anskaffelseskost for den utskiftede enkelt delen var på tidspunktet da den ble anskaffet eller tilvirket. I henhold til modellen med virkelig verdi kan investeringseiendommens virkelige verdi gjenspeile at den delen som skal skiftes ut, allerede har mistet sin verdi. I andre tilfeller kan det være vanskelig å fastsette hvor mye den virkelige verdien skal reduseres med for delen som skal skiftes ut. Et alternativ til å redusere virkelig verdi for delen som skal skiftes ut når det ikke er praktisk mulig å gjøre dette, er å inkludere anskaffelseskost for erstatningsdelen i eiendelens balanseførte verdi, og deretter revurdere den virkelige verdien, slik det ville kreves for tilleggsdeler som ikke omfatter utskiftninger.
- 69 Gevinster eller tap som oppstår ved utrangering eller avhending av investeringseiendom, skal fastsettes som differansen mellom netto vederlag ved avhending og eiendelens balanseførte verdi, og skal innregnes i resultatet (med mindre IAS 17 krever noe annet for en avtale om salg og tilbakeleie) i perioden for utrangeringen eller avhendingen.
- 70 Vederlaget ved avhending av en investeringseiendom blir førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Spesielt dersom betaling for en investeringseiendom blir utsatt, blir vederlaget førstegangsinnregnet som eiendommens kontantpriskvivalent. Differansen mellom det nominelle beløpet for vederlaget og kontantpriskvivalenten blir innregnet som renteinntekt i samsvar med IAS 18 ved hjelp av en effektiv rente-metode.
- 71 Et foretak anvender IAS 37 eller andre egnede standarder på alle forpliktelser som foretaket beholder etter avhending av en investeringseiendom.
- 72 Erstatning fra tredjemann for investeringseiendom som har falt i verdi, gått tapt eller er oppgitt, skal innregnes i resultatet når erstatningen blir mottakbar.
- 73 Verdifall på eller tap av investeringseiendom, tilknyttede krav om eller betaling av erstatning fra tredjemann samt eventuelle senere innkjøp eller tilvirkning av erstatningseiendeler er separate økonomiske hendelser, og skal regnskapsføres separat på følgende måter:
- a) tap ved verdifall på investeringseiendom innregnes i samsvar med IAS 36,
 - b) utrangering eller avhending av investeringseiendom innregnes i samsvar med nr. 66–71 i denne standard,
 - c) erstatning fra tredjemann for investeringseiendom som har falt i verdi, gått tapt eller er oppgitt, innregnes i resultatet når erstatningen blir mottakbar, og
 - d) anskaffelseskost for eiendeler som ble tilbakeført, innkjøpt eller tilvirket som utskiftning, beregnes i samsvar med nr. 20–29 i denne standard.

OPPLYSNINGER

Modell med virkelig verdi, samt anskaffelseskostmodellen

- 74 Opplysningskravene nedenfor kommer i tillegg til kravene i IAS 17. I samsvar med IAS 17 skal eieren av en investeringseiendom gi de opplysningene som skal gis av en utleier om leieavtaler som denne har inngått. Et foretak som innehar en investeringseiendom i henhold til en finansiell eller operasjonell leieavtale, skal gi de opplysningene som skal gis av en leietaker, for finansielle leieavtaler og opplysninger som skal gis av utleier, for eventuelle operasjonelle leieavtaler som foretaket har inngått.

- 75 Et foretak skal opplyse
- a) om foretaket anvender modellen med virkelig verdi eller anskaffelseskostmodellen,
 - b) dersom det anvender modellen med virkelig verdi, om og under hvilke omstendigheter eiendomsinteresser som innehas i henhold til operasjonelle leieavtaler, er klassifisert og regnskapsført som investeringseiendom,
 - c) når klassifiseringen er vanskelig (se nr. 14), om hvilke kriterier som benyttes av foretaket for å skille investeringseiendom fra eierbenyttet eiendom og fra eiendom som holdes for salg som en del av ordinær virksomhet,
 - d) om de metodene og betydelige forutsetningene som er benyttet ved fastsettelse av den virkelige verdien av investeringseiendom, herunder en uttalelse om hvorvidt fastsettelse av virkelig verdi ble underbygd av markedsdokumentasjon eller om den i større grad var basert på andre faktorer (som foretaket skal opplyse om) på grunn av eiendommens art og mangel på sammenlignbar markedsinformasjon,
 - e) om i hvilket omfang den virkelige verdien av investeringseiendom (slik den er målt eller opplyst om i finansregnskapet) er basert på en verdsetting foretatt av en uavhengig takstmann med en anerkjent og relevant faglig kvalifikasjon og som nylig har hatt erfaring med lokaliseringen og kategorien av den investeringseiendommen som blir taksert. Dersom det ikke har skjedd noen slik verdsetting, skal det opplyses om dette,
 - f) om hvilke beløp som er innregnet i resultatet for
 - i) leieinntekt fra investeringseiendommen,
 - ii) direkte driftskostnader (herunder reparasjoner og vedlikehold) knyttet til en investeringseiendom som genererte leieinntekt i løpet av perioden, og
 - iii) direkte driftskostnader (herunder reparasjoner og vedlikehold) knyttet til en investeringseiendom som ikke genererte leieinntekt i løpet av perioden,
 - iv) den samlede endringen i virkelig verdi som er innregnet i resultatet ved salg av investeringseiendom fra en gruppe eiendeler der anskaffelsesmodellen er brukt, til en gruppe der modellen med virkelig verdi er brukt (se nr. 32C),
 - g) om eventuell forekomst og omfang av begrensninger i investeringseiendommens realiserbarhet, eller begrensninger i leiebetalinger og avhendelsesvederlag,
 - h) om kontraktsregulerte plikter til å kjøpe, bygge eller utvikle investeringseiendom eller til reparasjoner, vedlikehold eller utbedringer.

Modell med virkelig verdi

- 76 I tillegg til de opplysningene som kreves av nr. 75, skal et foretak som anvender modellen med virkelig verdi i nr. 33–55, også legge fram en avstemming mellom de balanseførte verdiene av investeringseiendom i begynnelsen og i slutten av perioden, som viser følgende:
- a) tilganger, opplyst separat fra de tilganger som er resultatet av anskaffelser, og de som er resultatet av etterfølgende utgifter innregnet i en eiendels balanseførte verdi,
 - b) tilganger som er resultatet av anskaffelser i forbindelse med virksomhetssammenslutninger,
 - c) eiendeler klassifisert som holdt for salg eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, samt andre avhendinger,
 - d) netto gevinster eller tap ved justeringer av virkelig verdi,
 - e) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet til en annen presentasjonsvaluta og ved omregning av en utenlandsk virksomhet til det rapporterende foretakets presentasjonsvaluta,
 - f) overføringer til og fra beholdninger og til og fra eierbenyttet eiendom, og
 - g) andre endringer.

- 77 Når en verdsetting av investeringseiendom i vesentlig grad blir justert for finansregnskapets formål, for eksempel for å unngå dobbeltregning av eiendeler eller forpliktelser som er innregnet som separate eiendeler og forpliktelser som beskrevet i nr. 50, skal foretaket gi opplysninger om en avstemming mellom den nevnte verdsettingen og den justerte verdsettingen som er inkludert i finansregnskapet, og som viser det samlede omfanget av alle innregnede leieplikter som er tilbakeført, samt eventuelle andre vesentlige justeringer.

78 I de unntakstilfellene som det vises til i nr. 53, der et foretak måler investeringseiendom ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i IAS 16, skal den avstemmingen som kreves av nr. 76, opplyse om beløp knyttet til denne investeringseiendommen atskilt fra beløp knyttet til andre investeringseiendommer. I tillegg skal et foretak gi opplysninger som omfatter

- a) en beskrivelse av investeringseiendommen,
- b) en forklaring på hvorfor virkelig verdi ikke kan fastsettes på en pålitelig måte,
- c) om mulig, det estimatområdet som den virkelige verdien mest sannsynlig vil ligge innenfor, og
- d) ved avhending av investeringseiendom som ikke er regnskapsført til virkelig verdi:
 - i) det faktum at foretaket har avhendet investeringseiendom som ikke er regnskapsført til virkelig verdi,
 - ii) den balanseførte verdien av denne investeringseiendommen på salgstidspunktet, og
 - iii) beløpet for de gevinster eller tap som er innregnet.

Anskaffelseskostmodellen

79 I tillegg til de opplysningene som kreves av nr. 75, skal et foretak som anvender anskaffelseskostmodellen i nr. 56, også gi opplysninger om

- a) hvilke avskrivningsmetoder som er benyttet,
- b) utnyttbar levetid eller avskrivningssatsene som er benyttet,
- c) brutto balanseført verdi og akkumulert avskrivning (herunder akkumulerte tap ved verdifall) ved begynnelsen og slutten av perioden,
- d) en avstemming av den balanseførte verdien av investeringseiendom ved begynnelsen og slutten av perioden som viser
 - i) tilganger, opplyst separat fra tilganger som er resultatet av anskaffelser, og tilganger som er resultatet av etterfølgende utgifter innregnet som eiendel,
 - ii) tilganger som er resultatet av anskaffelser i forbindelse med virksomhetssammenslutninger,
 - iii) eiendeler klassifisert som holdt for salg eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, samt andre avhendinger,
 - iv) avskrivning,
 - v) beløpet for tap ved verdifall som er innregnet, samt beløpet for reverserte tap ved verdifall i løpet av perioden, i samsvar med IAS 36,
 - vi) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet til en annen presentasjonsvaluta og ved omregning av en utenlandsk virksomhet til det rapporterende foretakets presentasjonsvaluta,
 - vii) overføringer til og fra beholdninger og til og fra eierbenyttet eiendom, og
 - viii) andre endringer, og
- e) den virkelige verdien av investeringseiendom. I unntakstilfellene beskrevet i nr. 53 skal et foretak, når det ikke kan fastsette investeringseiendommens virkelige verdi på en pålitelig måte, gi følgende opplysninger:
 - i) en beskrivelse av investeringseiendommen,
 - ii) en forklaring på hvorfor virkelig verdi ikke kan fastsettes på en pålitelig måte, og
 - iii) om mulig, det estimatområdet som den virkelige verdien mest sannsynlig vil ligge innenfor.

OVERGANGSBESTEMMELSER

Modell med virkelig verdi

- 80 Et foretak som tidligere har anvendt IAS 40 (2000) og for første gang velger å klassifisere og regnskapsføre noen eller alle relevante eiendomsinteresser som innehas i henhold til operasjonelle leieavtaler som investeringseiendom, skal innregne virkningen av denne avgjørelsen som en justering i åpningssaldoen for opptjent egenkapital for den perioden da denne avgjørelsen tas første gang. I tillegg:
- a) dersom foretaket tidligere har offentlig kunngjort (i finansregnskapet eller på annen måte) den virkelige verdien av disse eiendomsinteressene i tidligere perioder (fastsatt på et grunnlag som oppfyller definisjonen av virkelig verdi i nr. 5 og veiledningen i nr. 36–52), oppfordres foretaket, uten at det er påkrevd, til å
 - i) justere åpningssaldoen for opptjent egenkapital for den tidligste perioden som blir presentert og der den før omtalte virkelige verdien ble offentlig kunngjort, og
 - ii) omarbeide sammenligningsinformasjon for disse periodene, og
 - b) dersom foretaket ikke tidligere har offentlig kunngjort den informasjon som det vises til i bokstav a), skal foretaket ikke omarbeide sammenligningsinformasjon og dessuten opplyse om dette.
- 81 Denne standard krever en annen behandling enn den som kreves i henhold til IAS 8. IAS 8 krever at sammenligningsinformasjon omarbeides med mindre slik omarbeiding ikke er praktisk mulig.
- 82 Når et foretak første gang anvender denne standard, omfatter justeringene av åpningssaldoen for opptjent egenkapital omklassifisering av eventuelle beløp som holdes som verdireguleringsreserve for investeringseiendom.

Anskaffelseskostmodellen

- 83 IAS 8 gjelder alle endringer i regnskapsprinsipper som skjer når et foretak første gang anvender denne standard og velger å benytte anskaffelseskostmodellen. Virkningen av endringen i regnskapsprinsipper omfatter omklassifisering av eventuelle beløp som holdes som verdireguleringsreserve for investeringseiendom.
- 84 Kravene i nr. 27–29 vedrørende førstegangsmåling av en investeringseiendom anskaffet i en transaksjon for eiendeler, får bare fremadrettet anvendelse på framtidige transaksjoner.

IKRAFTTREDELSE

- 85 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 40 (2000)

- 86 Denne standard erstatter IAS 40: «Investeringseiendom» (utstedt i 2000).

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 41***Landbruk*****FORMÅL**

Formålet med denne standard er å fastsette regnskapsmessig behandling og opplysninger med hensyn til landbruksvirksomhet.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes på regnskapsføring av følgende når de er knyttet til landbruksvirksomhet:
 - a) biologiske eiendeler,
 - b) landbruksprodukter på innhøstingstidspunktet, og
 - c) offentlige tilskudd i henhold til nr. 34-35.
- 2 Denne standard får ikke anvendelse på
 - a) jord knyttet til landbruksvirksomhet (se IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» og IAS 40: «Investerings eiendom»), og
 - b) immaterielle eiendeler knyttet til landbruksvirksomhet (se IAS 38: «Immaterielle eiendeler»).
- 3 Denne standard får bare anvendelse på landbruksprodukter, som er de innhøstede produktene fra foretakets biologiske eiendeler, på innhøstingstidspunktet. Deretter får IAS 2: «Beholdninger» eller en annen relevant standard anvendelse. Derfor omhandler denne standard ikke bearbeiding av landbruksprodukter etter innhøsting, for eksempel en vindyrkers bearbeiding av egenproduserte druer til vin. Selv om slik bearbeiding kan være en naturlig og logisk forlengelse av landbruksvirksomheten og ha en viss likhet med biologisk omdanning, omfattes den ikke av definisjonen av landbruksvirksomhet i denne standard.
- 4 Tabellen nedenfor viser eksempler på biologiske eiendeler, landbruksprodukter og produkter som er et resultat av bearbeiding etter innhøsting.

Biologiske eiendeler	Landbruksprodukter	Produkter som er et resultat av bearbeiding etter innhøsting
Sauer	Ull	Garn, tepper
Trær i en skogbeplantning	Tømmer	Trelast
Planter	Bomull	Tråd, klær
	Sukkerør	Sukker
Melkekyr	Melk	Ost
Svin	Skrotter	Pølser, konservert skinke
Busker	Blader	Te, modnet tobakk
Vinranker	Druer	Vin
Frukttrær	Plukket frukt	Bearbeidet frukt

DEFINISJONER**Definisjoner knyttet til landbruk**

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Landbruksvirksomhet» er et foretaks forvaltning av den biologiske omdanning av biologiske eiendeler som er beregnet på salg, til landbruksprodukter eller nye biologiske eiendeler.

«Landbruksprodukter» er de innhøstede produktene fra foretakets biologiske eiendeler.

En «biologisk eiendel» er et levende dyr eller en levende plante.

«Biologisk omdanning» omfatter vekst, nedbryting, produksjon og avl som forårsaker kvalitative eller kvantitative endringer i en biologisk eiendel.

En «gruppe av biologiske eiendeler» er en samling av ensartede levende dyr eller planter.

«Innhøsting» er atskillelse av landbruksprodukter fra en biologisk eiendel eller opphør av en biologisk eiendels livsfunksjoner.

- 6 Landbruksvirksomhet omfatter en rekke forskjellige aktiviteter, for eksempel dyreavl, skogbruk, dyrking av ett- eller flerårige planter, dyrking av frukthager og beplantninger, blomsterdyrking og akvakultur (herunder fiskeoppdrett). Disse forskjelligartede aktivitetene har visse fellestrekk:

- a) *Evne til endring*: levende dyr og planter er i stand til å omdanne seg biologisk.
- b) *Forvaltning av endring*: forvaltning letter den biologiske omdanningen ved å forsterke eller i det minste stabilisere de betingelser som er nødvendige for at prosessen kan finne sted (for eksempel næringsinnhold, fuktighet, temperatur, fruktbarhet og lys). Slik forvaltning skiller landbruksvirksomhet fra annen virksomhet. Innhøsting fra ikke-forvaltede kilder (for eksempel havfiske og avskoging) er for eksempel ikke landbruksvirksomhet.
- c) *Måling av endring*: endringer i kvalitet (for eksempel genetisk verdi, densitet, modenhet, fettinnhold, proteininnhold og fiberstyrke) eller kvantitet (for eksempel avkom, vekt, kubikkmeter, fiberlengde eller -diameter og antall knopper) som følge av biologisk omdanning måles og overvåkes rutinemessig som en del av forvaltningsfunksjonen.

- 7 Biologisk omdanning gir følgende typer resultater:

- a) endringer i eiendelene gjennom i) vekst (økt kvantitet eller forbedret kvalitet for et dyr eller en plante), ii) nedbryting (reduert kvantitet eller forringet kvalitet for et dyr eller en plante, eller iii) avl (frambringelse av nye levende dyr eller planter), eller
- b) produksjon av landbruksprodukter som lateks, teblader, ull og melk.

Generelle definisjoner

- 8 Følgende begreper anvendes i denne standard:

Et «aktivt marked» er et marked der samtlige av følgende vilkår foreligger:

- a) varene som omsettes i markedet, er ensartede,
- b) villige kjøpere og selgere kan vanligvis finnes til enhver tid, og
- c) prisene er tilgjengelige for allmennheten.

«Balanseført verdi» er det beløp som en eiendel er innregnet med i balansen.

«Virkelig verdi» er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

«Offentlige tilskudd» er som definert IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte».

- 9 En eiendels virkelige verdi er basert på dens nåværende plassering og tilstand. Derfor utgjøres for eksempel den virkelige verdien av storfe på en gård av prisen på storfeet i det relevante markedet, med fradrag for transportkostnader og andre utgifter for å bringe storfeet til det aktuelle markedet.

INNREGNING OG MÅLING

- 10 Et foretak skal innregne en biologisk eiendel eller et landbruksprodukt når, og bare når

- a) foretaket har kontroll over eiendelen som følge av tidligere hendelser,
- b) det er sannsynlig at framtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og
- c) eiendelens virkelige verdi eller anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte.

- 11 I landbruket kan kontroll for eksempel dokumenteres ved juridisk eierskap av storfe og merking av storfeet ved overtakelse, fødsel eller avvenning. De framtidige fordelene vurderes vanligvis ved måling av de viktigste fysiske egenskapene.

- 12 En biologisk eiendel skal måles ved førstegangsinnregning og på hver balansedag til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, unntatt i tilfellet beskrevet i nr. 30, der virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte.
- 13 Landbruksprodukter høstet fra foretakets biologiske eiendeler skal måles til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter på innhøstingstidspunktet. En slik måling er anskaffelseskost på det aktuelle tidspunktet i henhold til IAS 2: «Beholdninger», eller en annen relevant standard.
- 14 Omsetningsutgifter omfatter provisjon til meglere og forhandlere, avgifter til reguleringsmyndigheter og varebørser, samt skatter og avgifter. Omsetningsutgifter omfatter ikke transportutgifter og andre utgifter som er nødvendige for å få eiendelene fram til et marked.
- 15 Fastsettelsen av virkelig verdi av biologiske eiendeler eller landbruksprodukter kan lettes ved at de biologiske eiendelene eller landbruksproduktene grupperes etter viktige egenskaper, for eksempel alder eller kvalitet. Et foretak velger egenskapene i samsvar med de egenskaper som brukes i markedet som grunnlag for prissetting.
- 16 Foretak inngår ofte kontrakter om å selge sine biologiske eiendeler eller landbruksprodukter på et framtidig tidspunkt. Kontraktsprisene er ikke nødvendigvis relevante for fastsettelsen av virkelig verdi, fordi virkelig verdi gjenspeiler det aktuelle markedet der en villig kjøper og selger ville ha foretatt en transaksjon. Derfor justeres ikke virkelig verdi for en biologisk eiendel eller et landbruksprodukt fordi det er inngått en kontrakt. I noen tilfeller kan en kontrakt om salg av biologiske eiendeler eller landbruksprodukter være en tapsbringende kontrakt, som definert i IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler». IAS 37 får anvendelse på tapsbringende kontrakter.
- 17 Dersom det finnes et aktivt marked for en biologisk eiendel eller et landbruksprodukt, er den gjeldende prisen i dette markedet et egnet grunnlag for fastsettelse av eiendelens virkelige verdi. Dersom foretaket har tilgang til forskjellige aktive markeder, brukes det mest relevante. Dersom et foretak for eksempel har tilgang til to aktive markeder, bruker det prisen i det markedet som det forventer å benytte.
- 18 Dersom det ikke finnes et aktivt marked, bruker foretaket én eller flere av følgende metoder til å fastsette virkelig verdi:
- a) den siste transaksjonsprisen i markedet, forutsatt at det ikke har skjedd en betydelig endring i de økonomiske forhold mellom transaksjonstidspunktet og balansedagen,
 - b) markedspriser for tilsvarende eiendeler med justering for å gjenspeile forskjeller, og
 - c) referanseverdier innenfor bransjen, for eksempel verdien av en frukthage uttrykt per kasse, liter eller hektar, og verdien av storfe uttrykt per kilo kjøtt.
- 19 I noen tilfeller kan informasjonskildene nevnt i nr. 18 lede til forskjellige konklusjoner med hensyn til biologiske eiendelers eller landbruksprodukters virkelige verdi. Foretaket vurderer årsakene til disse forskjellene for å komme fram til det mest pålitelige estimatet på virkelig verdi innenfor et relativt snevert intervall av rimelige estimater.
- 20 I noen tilfeller finnes det ingen markedsbestemte priser eller verdier for en biologisk eiendel i dens aktuelle tilstand. For å fastsette virkelig verdi i slike tilfeller, bruker foretaket nåverdien av forventede netto kontantstrømmer fra eiendelen, diskontert med en aktuell markedsbestemt sats før skatt.
- 21 Formålet med en beregning av nåverdien av framtidige kontantstrømmer er å fastsette virkelig verdi av en biologisk eiendel med dens nåværende plassering og i dens nåværende tilstand. Et foretak tar hensyn til dette ved fastsettelse av en egnet diskonteringsrate og ved estimering av forventede netto kontantstrømmer. En biologisk eiendels nåværende tilstand omfatter ikke eventuelle verdiøkninger som følge av ytterligere biologisk omdanning eller framtidig virksomhet i foretaket, for eksempel virksomhet i forbindelse med forbedring av framtidig biologisk omdanning, innhøsting og salg.
- 22 Et foretak innregner ikke kontantstrømmer fra finansiering av eiendelene, beskatning eller gjenoppretting av biologiske eiendeler etter innhøsting (for eksempel utgifter til gjenplantning av trær i en skogbeplantning etter innhøsting).
- 23 Når velinformerte, villige kjøpere og selgere blir enige om en transaksjonspris på armlengdes avstand, tar de hensyn til mulige variasjoner i kontantstrømmene. Følgelig gjenspeiler virkelig verdi muligheten for slike variasjoner. Derfor innregner foretaket forventninger om mulige variasjoner i kontantstrømmene enten i de forventede kontantstrømmene eller i diskonteringsraten, eller en kombinasjon av disse. Ved fastsettelse av en diskonteringsrate bruker foretaket de samme forutsetninger som ved estimering av de forventede kontantstrømmene, for å unngå at virkningen av noen av forutsetningene innregnes to ganger eller overses.

- 24 Anskaffelseskost kan noen ganger være tilnærmet lik virkelig verdi, særlig når
- a) det har skjedd liten biologisk omdanning siden den opprinnelige utgiften oppstod (for eksempel kimplanter til frukttrær som ble plantet umiddelbart før balansedagen), eller
 - b) den biologiske omdanningens virkning på prisen ikke forventes å være vesentlig (for eksempel den innledende veksten i en furubeplantning med en produksjonssyklus på 30 år).
- 25 Biologiske eiendeler er ofte fysisk forbundet med jord (for eksempel trær i en skogbeplantning). Det finnes ikke nødvendigvis et eget marked for eiendelene som er forbundet med jorden, men det kan finnes et marked for de kombinerte eiendelene, det vil si for de biologiske eiendelene, ubearbeidet mark og markforbedringer under ett. Et foretak kan bruke informasjon om de kombinerte eiendelene ved fastsettelsen av de biologiske eiendelenes virkelige verdi. For eksempel kan de biologiske eiendelenes virkelige verdi fastsettes ved at den virkelige verdien av ubearbeidet mark og markforbedringer trekkes fra den virkelige verdien av de kombinerte eiendelene.

Gevinster og tap

- 26 En gevinst eller et tap som oppstår ved førstegangsinnregning av en biologisk eiendel til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, og ved en endring i den virkelige verdien av en biologisk eiendel med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, skal inngå i resultatet for den perioden da gevinsten eller tapet oppstår.
- 27 Det kan oppstå et tap ved førstegangsinnregning av en biologisk eiendel, fordi estimerte omsetningsutgifter fratrekkes ved fastsettelsen av en biologisk eiendels virkelige verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter. Det kan oppstå en gevinst ved førstegangsinnregning av en biologisk eiendel, for eksempel når en kalv blir født.
- 28 En gevinst eller et tap som oppstår ved førstegangsinnregning av landbruksprodukter til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, skal inngå i resultatet i den perioden da gevinsten eller tapet oppstår.
- 29 Det kan oppstå en gevinst eller et tap ved førstegangsinnregning av landbruksprodukter som følge av innhøsting.

Tilfeller der virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte

- 30 Det antas at det er mulig å foreta en pålitelig måling av en biologisk eiendels virkelige verdi. Denne antakelsen kan bare tilbakevises ved førstegangsinnregning av en biologisk eiendel der det ikke finnes markedsbaserte priser eller verdier, og der alternative estimater på virkelig verdi vurderes å være klart upålitelige. I slike tilfeller skal den biologiske eiendelen måles til anskaffelseskost fratrukket eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Når det blir mulig å foreta en pålitelig måling av en slik biologisk eiendels virkelige verdi, skal foretaket måle den til dens virkelige verdi fratrukket estimerte omsetningsutgifter. Når et biologisk anleggsmiddel oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe som er klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet», antas det at virkelig verdi kan måles på en pålitelig måte.
- 31 Antakelsen i nr. 30 kan bare tilbakevises ved førstegangsinnregning. Et foretak som tidligere har målt en biologisk eiendel til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, skal fortsette å måle den slik inntil den avhendes.
- 32 I alle tilfeller skal et foretak måle landbruksprodukter på innhøstingstidspunktet til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter. Denne standard gjenspeiler det synspunkt at den virkelige verdien av landbruksprodukter på innhøstingstidspunktet alltid kan måles på en pålitelig måte.
- 33 Ved fastsettelsen av anskaffelseskost, akkumulert avskrivning og tap ved verdifall skal foretaket ta hensyn til IAS 2: «Beholdninger», IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» og IAS 36: «Verdifall på eiendeler».

OFFENTLIGE TILSKUDD

- 34 Et offentlig tilskudd uten betingelser, knyttet til en biologisk eiendel som måles til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, skal innregnes som inntekt når, og bare når, det offentlige tilskuddet blir mottakbart.
- 35 Dersom et offentlig tilskudd knyttet til en biologisk eiendel som måles til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, medfører betingelser, herunder en betingelse om at foretaket unnlater å drive en nærmere angitt type landbruksvirksomhet, skal foretaket innregne det offentlige tilskuddet som inntekt når, og bare når, betingelsene knyttet til det offentlige tilskuddet er oppfylt.

- 36 Betingelsene for offentlige tilskudd varierer. Et offentlig tilskudd kan for eksempel ha som betingelse at foretaket driver landbruk på et bestemt sted i fem år, og at foretaket tilbakebetaler hele det offentlige tilskuddet dersom det driver landbruk i mindre enn fem år. I dette tilfellet innregnes det offentlige tilskuddet som inntekt først når de fem årene har gått. Dersom det offentlige tilskuddet tillater at deler av tilskuddet holdes tilbake på grunnlag av tidsforløpet, innregner foretaket det offentlige tilskuddet som inntekt proporsjonalt over tid.
- 37 Dersom et offentlig tilskudd er knyttet til en biologisk eiendel som måles til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall (se nr. 30), får IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte» anvendelse.
- 38 Denne standard krever en annen behandling enn IAS 20 dersom et offentlig tilskudd er knyttet til en biologisk eiendel som måles til virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, eller dersom et offentlig tilskudd er betinget av at foretaket unnlater å drive en nærmere angitt type landbruksvirksomhet. IAS 20 får bare anvendelse på offentlige tilskudd knyttet til biologiske eiendeler som måles til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.

OPPLYSNINGER

- 39 [Opphevet]

Alminnelige bestemmelser

- 40 Et foretak skal opplyse om de samlede gevinster eller tap som oppstår i inneværende periode ved førstegangsinnregning av biologiske eiendeler og landbruksprodukter, og som oppstår som følge av en endring i de biologiske eiendelenes virkelige verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter.
- 41 Et foretak skal gi en beskrivelse av hver gruppe av biologiske eiendeler.
- 42 Opplysningene som kreves i henhold til nr. 41, kan enten være verbale eller kvantifiserte beskrivelser.
- 43 Et foretak oppfordres til å gi en kvantifisert beskrivelse av hver gruppe av biologiske eiendeler, idet det skilles mellom biologiske eiendeler til forbruk og produserende biologiske eiendeler, eller mellom modne og umodne biologiske eiendeler. Foretaket kan for eksempel opplyse om den balanseførte verdien av biologiske eiendeler til forbruk og produserende biologiske eiendeler, inndelt etter gruppe. Foretaket kan videre inndele disse balanseførte verdiene etter modne og umodne eiendeler. Disse inndelingene gir opplysninger som kan være nyttige ved tidsmessig vurdering av framtidige kontantstrømmer. Foretaket skal opplyse om bakgrunnen for hver inndeling.
- 44 Biologiske eiendeler til forbruk er eiendeler som høstes som landbruksprodukter eller selges som biologiske eiendeler. Eksempler på biologiske eiendeler til forbruk er slaktedyr, dyr som holdes for salg, fisk i oppdrettsanlegg, avlinger som mais og hvete samt trær som skal brukes til tømmer. Produserende biologiske eiendeler er biologiske eiendeler som ikke forbrukes, for eksempel melkekyr, vinstokker, frukttrær og trær som ikke felles, men som beskjæres med henblikk på salg av ved. Produserende biologiske eiendeler er ikke landbruksprodukter, men snarere selvregenererende eiendeler.
- 45 Biologiske eiendeler kan klassifiseres som enten modne eller umodne. Modne biologiske eiendeler er eiendeler som er klare til innhøsting (når det gjelder biologiske eiendeler til forbruk), eller som gir mulighet for regelmessig innhøsting (når det gjelder produserende biologiske eiendeler).
- 46 Et foretak skal gi opplysninger om følgende, dersom dette ikke er gjort andre steder i informasjon som offentliggjøres sammen med finansregnskapet:
- a) arten av den virksomhet der hver gruppe av biologiske eiendeler inngår, og
 - b) ikke-finansielle mål eller estimater på de fysiske mengder av
 - i) hver gruppe av foretakets biologiske eiendeler ved utgangen av perioden, og
 - ii) produksjonen av landbruksprodukter i perioden.
- 47 Et foretak skal opplyse om de metoder og vesentlige forutsetninger som er anvendt ved fastsettelsen av virkelig verdi for hver gruppe av landbruksprodukter på innhøstingstidspunktet, og for hver gruppe av biologiske eiendeler.
- 48 Et foretak skal opplyse om den virkelige verdi av landbruksprodukter innhøstet i perioden, med fradrag for estimerte omsetningsutgifter, fastsatt på innhøstingstidspunktet.

- 49 Et foretak skal opplyse om
- a) eksistensen av og balanseførte verdier av biologiske eiendeler hvis eiendomsrett er underlagt restriksjoner, samt den balanseførte verdien av biologiske eiendeler som er stilt som sikkerhet for forpliktelser,
 - b) omfanget av bindinger knyttet til utvikling eller anskaffelse av biologiske eiendeler, og
 - c) strategiene for håndtering av finansiell risiko i forbindelse med landbruksvirksomhet.
- 50 Et foretak skal presentere en avstemming av endringer i den balanseførte verdien av biologiske eiendeler mellom begynnelsen og slutten av inneværende periode. Avstemmingen skal inneholde
- a) gevinster eller tap som følge av endringer i virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter,
 - b) økninger som følge av kjøp,
 - c) reduksjoner som er henførbare til salg, samt biologiske eiendeler klassifisert som holdt for salg (eller som er inkludert i en avhendingsgruppe som er klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5,
 - d) reduksjoner som følge av innhøsting,
 - e) økninger som følge av virksomhetssammenslutninger,
 - f) netto valutakursdifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskap til en annen presentasjonsvaluta, og ved omregning av en utenlandsk virksomhet til det rapporterende foretakets presentasjonsvaluta, og
 - g) andre endringer.
- 51 En biologisk eiendels virkelige verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter kan endre seg som følge av både fysiske endringer og prisendringer i markedet. Separat opplysning om fysiske endringer og prisendringer er nyttig ved vurdering av inntjeningen i inneværende periode og av framtidsutsiktene, særlig når produksjonssyklusen er lengre enn ett år. I slike tilfeller oppfordres foretaket til å opplyse om den endring i virkelig verdi med fradrag for estimerte omsetningsutgifter som inngår i resultatet som følge av fysiske endringer og prisendringer, inndelt enten etter gruppe eller på annen måte. Slike opplysninger er vanligvis mindre nyttige når produksjonssyklusen er kortere enn ett år (for eksempel ved kyllingoppdrett eller korndyrking).
- 52 Biologisk omdanning medfører en rekke fysiske endringer – vekst, nedbryting, produksjon og avl, som alle kan observeres og måles. Hver enkelt av disse fysiske endringene står i direkte forhold til framtidige økonomiske fordeler. En endring i en biologisk eiendels virkelige verdi som følge av innhøsting er også en fysisk endring.
- 53 Landbruksvirksomhet er ofte utsatt for klimarisiko, sykdomsrisiko og andre naturlige risikoer. Dersom det oppstår en hendelse som er opphav til en vesentlig inntekts- eller kostnadspost, skal det opplyses om postens art og størrelse i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap». Eksempler på slike hendelser er utbrudd av en virussykdom, oversvømmelse, alvorlig tørke eller frost og insektangrep.

Tilleggsopplysninger om biologiske eiendeler der virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte

- 54 Dersom et foretak måler biologiske eiendeler til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall (se nr. 30) ved utgangen av perioden, skal foretaket gi følgende opplysninger om de biologiske eiendelene:
- a) en beskrivelse av de biologiske eiendelene,
 - b) en forklaring på hvorfor virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte,
 - c) det estimatområdet som den virkelige verdien mest sannsynlig vil ligge innenfor, om mulig,
 - d) hvilken avskrivningsmetode som er benyttet,
 - e) utnyttbar levetid eller avskrivningssatsene som er benyttet, og
 - f) brutto balanseført verdi og akkumulert avskrivning (herunder akkumulerte tap ved verdifall) ved begynnelsen og slutten av perioden,

- 55 Dersom et foretak i løpet av inneværende periode måler biologiske eiendeler til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle tap ved verdifall (se nr. 30), skal foretaket opplyse om gevinster eller tap som er innregnet ved avhending av slike biologiske eiendeler, og i avstemmingen som kreves i henhold til nr. 50, skal det gis separat opplysning om beløp knyttet til slike biologiske eiendeler. Dessuten skal avstemmingen inneholde følgende beløp som inngår i resultatet og er knyttet til de biologiske eiendelene:
- a) tap ved verdifall,
 - b) reverseringer av tap ved verdifall, og
 - c) avskrivning.
- 56 Dersom det for biologiske eiendeler som tidligere er målt til anskaffelseskost med fradrag for eventuell akkumulert avskrivning og eventuelle akkumulerte tap ved verdifall, blir mulig å måle den virkelige verdien pålitelig i løpet av inneværende periode, skal et foretak gi følgende opplysninger om de biologiske eiendelene:
- a) en beskrivelse av de biologiske eiendelene,
 - b) en forklaring på hvorfor det er blitt mulig å måle den virkelige verdien pålitelig, og
 - c) virkningen av endringen.

Offentlige tilskudd

- 57 Et foretak skal opplyse om følgende med hensyn til landbruksvirksomhet som omfattes av denne standard:
- a) arten og omfanget av offentlige tilskudd som er innregnet i finansregnskapet,
 - b) uoppfylte vilkår og andre betingelser knyttet til offentlige tilskudd, og
 - c) vesentlige forventede reduksjoner i omfanget av offentlige tilskudd.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 58 Denne standard trer i kraft for årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 2003 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2003, skal foretaket opplyse om dette.
- 59 Denne standard inneholder ingen særskilte overgangsbestemmelser. Anvendelsen av denne standard regnskapsføres i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil».

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 1***Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering*****FORMÅL**

- 1 Formålet med IFRS 1 er å sikre at et foretaks *første IFRS-finansregnskap*, samt foretakets delårsrapporter for den del av perioden som omfattes av dette finansregnskapet, inneholder opplysninger av høy kvalitet som
- a) er oversiktlige for brukere og sammenlignbare for alle periodene som presenteres,
 - b) utgjør et egnet utgangspunkt for regnskapsføring i henhold til *internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)*, og
 - c) kan framskaffes uten at kostnadene overstiger nytten for brukere.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Et foretak skal anvende denne IFRS på
- a) sitt første IFRS-finansregnskap, og
 - b) alle eventuelle delårsrapporter som det presenterer i henhold til IAS 34: «Delårsrapportering» for den del av perioden som omfattes av foretakets første IFRS-finansregnskap.
- 3 Et foretaks første IFRS-finansregnskap er det første årsregnskapet der foretaket anvender IFRS-er ved å gi en eksplisitt og uforbeholden erklæring om at finansregnskapet er i samsvar med IFRS-er. Finansregnskap i henhold til IFRS-er betyr foretakets første IFRS-finansregnskap dersom foretaket for eksempel
- a) har presentert sitt seneste finansregnskap
 - i) i henhold til nasjonale krav som ikke i alle henseender er i samsvar med IFRS-er,
 - ii) i alle henseender i samsvar med IFRS-er, bortsett fra at finansregnskapet ikke inneholdt en eksplisitt og uforbeholden erklæring om at det er i samsvar med IFRS-er,
 - iii) med en eksplisitt erklæring om samsvar med noen, men ikke alle IFRS-er,
 - iv) i henhold til nasjonale krav som ikke er i samsvar med IFRS-er, men der det er benyttet enkeltstående IFRS-er til regnskapsføring av poster som det ikke fantes nasjonale krav for, eller
 - v) i henhold til nasjonale krav, med en avstemming av enkelte beløp til de beløp som ble fastsatt i henhold til IFRS-er,
 - b) har utarbeidet finansregnskap i henhold til IFRS-er bare for intern bruk, uten å gjøre det tilgjengelig for foretakets eiere eller andre eksterne brukere,
 - c) har utarbeidet en rapporteringspakke i henhold til IFRS-er for konsolideringsformål, uten å utarbeide et fullstendig sett av finansregnskaper slik det er definert i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap», eller
 - d) ikke har presentert finansregnskap for tidligere regnskapsperioder.
- 4 Denne standard kommer til anvendelse når et foretak første gang anvender IFRS-er. Den kommer for eksempel ikke til anvendelse når et foretak
- a) slutter å presentere finansregnskap i henhold til nasjonale krav, og foretaket tidligere har presentert disse samt et annet sett av finansregnskaper som inneholdt en eksplisitt og uforbeholden erklæring om samsvar med IFRS-er,
 - b) har presentert finansregnskap foregående år i henhold til nasjonale krav, og dette finansregnskapet inneholdt en eksplisitt og uforbeholden erklæring om samsvar med IFRS-er, eller
 - c) har presentert finansregnskap foregående år som inneholdt en eksplisitt og uforbeholden erklæring om samsvar med IFRS-er, selv om revisorene i sin revisjonsberetning har tatt forbehold om dette finansregnskapet.

- 5 Denne standard kommer ikke til anvendelse på endringer i regnskapsprinsipper foretatt av et foretak som allerede anvender IFRS-er. Slike endringer er underlagt
- a) krav som gjelder endringer i regnskapsprinsipper i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil», og
 - b) særlige overgangsbestemmelser i andre IFRS-er.

INNREGNING OG MÅLING

IFRS-åpningsbalanse

- 6 Et foretak skal utarbeide en *IFRS-åpningsbalanse* på *tidspunktet for overgang til IFRS-er*. Dette er utgangspunktet for foretakets regnskapsføring i henhold til IFRS-er. Det kreves ikke at et foretak presenterer sin IFRS-åpningsbalanse i sitt første IFRS-finansregnskap.

Regnskapsprinsipper

- 7 Et foretak skal benytte de samme regnskapsprinsippene i sin IFRS-åpningsbalanse og i alle perioder som presenteres i foretakets første IFRS-finansregnskap. Disse regnskapsprinsippene skal være i samsvar med alle IFRS-er som er trådt i kraft på *rapporteringstidspunktet* for foretakets første IFRS-finansregnskap, bortsett fra i de tilfeller som framgår av nr. 13-34B, 36A-36C og 37.
- 8 Et foretak skal ikke anvende ulike versjoner av IFRS-er som har vært i kraft tidligere. Et foretak kan anvende en ny IFRS som ennå ikke er påbudt dersom standarden tillater tidligere anvendelse.

Eksempel: Konsistent anvendelse av de nyeste versjonene av IFRS-er

Bakgrunn

Rapporteringstidspunkt for foretak As første IFRS-finansregnskap er 31. desember 2005. Foretak A bestemmer at i dette finansregnskapet skal det bare presenteres sammenligningsinformasjon for ett år (se nr. 36). Foretakets tidspunkt for overgang til IFRS-er er derfor ved igangsetting av foretakets aktiviteter 1. januar 2004 (eller tilsvarende ved avslutningen av foretakets aktiviteter 31. desember 2003). Foretak A presenterte den 31. desember hvert år og fram til og med 31. desember 2004 sitt finansregnskap i henhold til sine tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

Anvendelse av krav

Det kreves at foretak A anvender de IFRS-er som er i kraft for perioder som avsluttes 31. desember 2005 ved:

- a) utarbeidelse av foretakets IFRS-åpningsbalanse 1. januar 2004, og
- b) utarbeidelse og presentasjon av foretakets balanse 31. desember 2005 (herunder sammenligningstall for 2004), resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for året fram til 31. desember 2005 (herunder sammenligningstall for 2004) og opplysninger (herunder sammenligningsinformasjon for 2004).

Dersom en ny IFRS ennå ikke er påbudt, men tillater tidligere anvendelse, tillates foretak A, men pålegges ikke, å anvende den aktuelle standarden på foretakets første IFRS-finansregnskap.

- 9 Overgangsbestemmelsene i andre IFRS-er kommer til anvendelse på endringer i regnskapsprinsipper foretatt av et foretak som allerede benytter IFRS-er. De kommer ikke til anvendelse for en *førstegangsbrukers* overgang til IFRS-er, bortsett fra slik det er angitt i nr. 25D, 34A og 34B.
- 10 Bortsett fra i de tilfeller som er beskrevet i nr. 13-34B og 36A-36C, skal et foretak i sin IFRS-åpningsbalanse
- a) innregne alle eiendeler og forpliktelser som IFRS-er krever innregnet,
 - b) ikke innregne poster som eiendeler eller forpliktelser dersom IFRS-er ikke tillater slik innregning,
 - c) omklassifisere poster som foretaket har innregnet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som én type eiendel, forpliktelsesdel eller bestanddel av egenkapitalen, men som er en annen type eiendel, forpliktelse eller bestanddel av egenkapitalen i henhold til IFRS-er, og
 - d) anvende IFRS-er ved måling av alle innregnede eiendeler og forpliktelser.

- 11 Regnskapsprinsippene som et foretak benytter i sin IFRS-åpningsbalanse, kan skille seg fra tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som ble benyttet for samme tidspunkt. Justeringene som følger av dette, oppstår av hendelser og transaksjoner før tidspunktet for overgang til IFRS-er. Et foretak skal derfor innregne disse justeringene direkte i opptjent egenkapital (eller eventuelt i en annen egenkapitalkategori) på tidspunktet for overgang til IFRS-er.
- 12 Denne standard oppstiller to kategorier av unntak fra prinsippet om at et foretaks IFRS-åpningsbalanse skal være i samsvar med hver enkelt standard:
- a) nr. 13–25G og 36A–36C gir unntak fra enkelte krav i andre IFRS-er,
 - b) nr. 26–34B forbyr tilbakevirkende anvendelse av enkelte bestemmelser i andre IFRS-er.

Unntak fra andre IFRS-er

- 13 Et foretak kan velge å benytte ett eller flere av følgende unntak:
- a) virksomhetssammenslutninger (nr. 15),
 - b) *virkelig verdi* eller verdiregulering som *estimert anskaffelseskost* (nr. 16–19),
 - c) ytelser til ansatte (nr. 20 og 20A),
 - d) kumulative omregningsforskjeller (nr. 21 og 22),
 - e) sammensatte finansielle instrumenter (nr. 23),
 - f) eiendeler og forpliktelser i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet (nr. 24 og 25),
 - g) øremerking av tidligere innregnede finansielle instrumenter (nr. 25A),
 - h) aksjebaserte betalingstransaksjoner (nr. 25B og 25C),
 - i) forsikringskontrakter (nr. 25D),
 - j) stengningsforpliktelser inkludert i anskaffelseskost for eiendom, anlegg og utstyr (nr. 25E),
 - k) leieavtaler (nr. 25F), og
 - l) måling av finansielle eiendelers eller finansielle forpliktelsers virkelige verdi ved førstegangsinnregning (nr. 25G).

Et foretak skal ikke anvende disse unntakene analogt på andre poster.

- 14 Noen unntak nedenfor henviser til *virkelig verdi*. IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger» forklarer hvordan de virkelige verdiene av identifiserbare eiendeler som er anskaffet og forpliktelser som er overtatt ved en virksomhetssammenslutning, skal fastsettes. Et foretak skal anvende disse forklaringene ved fastsettelse av virkelige verdier i henhold til denne standard, med mindre en annen IFRS inneholder mer spesifikk veiledning om fastsettelse av virkelige verdier for den aktuelle eiendelen eller forpliktelsen. De virkelige verdiene skal gjenspeile forhold som forelå på tidspunktet som de ble fastsatt for.

Virksomhetssammenslutninger

- 15 Et foretak skal anvende kravene i vedlegg B på virksomhetssammenslutninger som foretaket har innregnet før tidspunktet for overgang til IFRS-er.

Virkelig verdi eller verdiregulering som estimert anskaffelseskost

- 16 Et foretak kan velge å måle en enhet av eiendom, anlegg og utstyr på tidspunktet for overgang til IFRS-er til enhetens virkelige verdi, og benytte denne virkelige verdien som estimert anskaffelseskost på dette tidspunkt.
- 17 En førstegangsbruker kan velge å benytte et tidligere nasjonalt regnskapsprinsipp for verdiregulering av en enhet av eiendom, anlegg og utstyr på eller før tidspunktet for overgang til IFRS-er som estimert anskaffelseskost på verdireguleringstidspunktet, dersom verdireguleringen på verdireguleringstidspunktet i hovedtrekk var sammenlignbar med
- a) *virkelig verdi*, eller
 - b) anskaffelseskost eller avskrevet anskaffelseskost i henhold til IFRS-er, justert for å gjenspeile for eksempel endringer i en generell eller spesifikk prisindeks.

- 18 Alternativene i nr. 16 og 17 er også tilgjengelige for
- a) investeringseiendom, dersom et foretak velger å benytte anskaffelseskostmodellen i IAS 40: «Investeringseiendom», og
 - b) immaterielle eiendeler som oppfyller
 - i) innregningskriteriene i IAS 38: «Immaterielle eiendeler» (herunder pålitelig måling av opprinnelig anskaffelseskost), og
 - ii) kriteriene i IAS 38 for verdiregulering (herunder forekomsten av et aktivt marked).

Et foretak skal ikke benytte disse alternativene for andre eiendeler eller for forpliktelser.

- 19 En førstegangsbruker kan ha fastsatt en estimert anskaffelseskost i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper for noen av eller alle sine eiendeler og forpliktelser ved å måle dem til virkelig verdi på et bestemt tidspunkt på grunn av en hendelse, så som privatisering eller første gang de børsnoteres. Foretaket kan benytte slike hendelsesdrevne målinger av virkelig verdi som estimert anskaffelseskost for IFRS-er på tidspunktet for denne målingen.

Ytelser til ansatte

- 20 I henhold til IAS 19: «Ytelser til ansatte» kan et foretak velge å benytte en «korridormetode» som lar enkelte aktuariessige gevinster og tap være uinnregnet. Tilbakevirkende anvendelse av denne metoden krever at et foretak skiller de kumulative aktuariessige gevinstene og tapene fra pensjonsordningens begynnelse og fram til tidspunktet for overgang til IFRS-er i en innregnet og en uinnregnet del. En førstegangsbruker kan imidlertid velge å innregne alle kumulative aktuariessige gevinster og tap på tidspunktet for overgang til IFRS-er, selv om den benytter «korridormetoden» for senere aktuariessige gevinster og tap. Dersom en førstegangsbruker benytter dette alternativet, skal det anvendes på alle pensjonsordninger.
- 20A Et foretak kan opplyse om de beløpene som kreves av nr. 120A p) i IAS 19 som beløp som er beregnet fremadrettet for hver regnskapsperiode regnet fra tidspunktet for overgang til IFRS-er.

Kumulative omregningsforskjeller

- 21 IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» krever at et foretak
- a) klassifiserer enkelte omregningsforskjeller som en separat bestanddel av egenkapitalen, og
 - b) ved avhending av en utenlandsk virksomhet overfører den kumulative omregningsforskjellen for den utenlandske virksomheten (eventuelt medregnet gevinster og tap på tilknyttet sikring) til resultatregnskapet som en del av gevinsten eller tapet ved avhendingen.
- 22 Det kreves imidlertid ikke at en førstegangsbruker skal etterkomme kravene for kumulative omregningsforskjeller som forelå på tidspunktet for overgang til IFRS-er. Dersom en førstegangsbruker benytter seg av dette unntaket,
- a) blir de kumulative omregningsforskjellene for alle utenlandske virksomheter estimert til å være lik null på tidspunktet for overgang til IFRS-er, og
 - b) skal gevinsten eller tapet på en senere avhending av en utenlandsk virksomhet utelukke omregningsforskjeller som oppstod før tidspunktet for overgang til IFRS-er, og skal ta med senere omregningsforskjeller.

Sammensatte finansielle instrumenter

- 23 IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» krever at et foretak fra starten av deler opp et sammensatt finansielt instrument i separate forpliktelses- og egenkapitaldeler. Dersom forpliktelsesdelen ikke lenger er utestående, innebærer en tilbakevirkende anvendelse av IAS 32 at to deler av egenkapitalen skilles ut. Den første delen er i opptjent egenkapital, og representerer kumulativ samlet rente påløpt på forpliktelsesdelen. Den andre delen representerer den opprinnelige egenkapitaldelen. En førstegangsbruker trenger i henhold til IFRS 1 imidlertid ikke å atskille disse to delene dersom forpliktelsesdelen ikke lenger er utestående på tidspunktet for overgang til IFRS-er.

Eiendeler og forpliktelser i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

- 24 Dersom et datterforetak er førstegangsbruker på et senere tidspunkt enn dets morforetak, skal datterforetaket i sitt finansregnskap måle foretakets eiendeler og forpliktelser til enten
- a) de balanseførte verdiene som ville blitt tatt med i morforetakets konsernregnskap, basert på tidspunktet da morforetaket gikk over til IFRS-er, dersom ingen justeringer var blitt foretatt for konsolideringsprinsipper og for virkningene av virksomhetssammenslutningen der morforetaket overtok datterforetaket, eller

- b) de balanseførte verdiene som ellers kreves av denne standard, basert på tidspunktet da datterforetaket gikk over til IFRS-er. Disse balanseførte verdiene kan være forskjellige fra dem som er beskrevet under bokstav a)
 - i) når unntakene i denne standard fører til målinger som er avhengige av tidspunktet for overgang til IFRS-er,
 - ii) når regnskapsprinsippene som ble benyttet i datterforetakets finansregnskap, er forskjellige fra prinsippene i konsernregnskapet. Datterforetaket kan for eksempel som sitt regnskapsprinsipp benytte anskaffelseskostmodellen i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr», mens konsernet kan benytte verdireguleringsmodellen.

Et lignende valg er mulig for et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet som er førstegangsbruker på et senere tidspunkt enn et foretak som har betydelig innflytelse på eller felles kontroll over foretaket.

- 25 Dersom et foretak er førstegangsbruker på et senere tidspunkt enn foretakets datterforetak (eller tilknyttede foretak eller felleskontrollert virksomhet), skal foretaket i sitt konsernregnskap måle eiendelene og forpliktelsene til datterforetaket (eller det tilknyttede foretaket eller den felleskontrollert virksomheten) til den samme balanseførte verdi som i finansregnskapet til datterforetaket (eller det tilknyttede foretaket eller den felleskontrollert virksomheten), etter å ha justert for konsoliderings- og egenkapitaljusteringer og for virkningene av virksomhetssammenslutningen der foretaket overtok datterforetaket. På samme måte skal et morforetak som er førstegangsbruker, for sitt separate finansregnskap på et tidligere eller senere tidspunkt enn for sitt konsernregnskap, måle sine eiendeler og forpliktelser til de samme beløpene i begge finansregnskapene, unntatt for konsolideringsjusteringer.

Øremerking av tidligere innregnede finansielle instrumenter

- 25A IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» tillater at en finansiell eiendel ved førstegangsinnregning øremerkes som tilgjengelig for salg, eller at et finansielt instrument (forutsatt at det oppfyller visse kriterier) øremerkes som finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet. Til tross for dette kravet kan unntak anvendes i følgende tilfeller:
- a) Et foretak tillates å øremerke en finansiell eiendel som tilgjengelig for salg på tidspunktet for overgang til IFRS-er.
 - b) *Et foretak som presenterer sitt første IFRS-finansregnskap for en årsregnskapsperiode som begynner 1. september 2006 eller senere* — tillates på tidspunktet for overgang til IFRS å øremerke enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at eiendelen eller forpliktelsen oppfyller kriteriene i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A i IAS 39 på dette tidspunktet.
 - c) *Et foretak som presenterer sitt første IFRS-finansregnskap for en årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2006 eller senere og før 1. september 2006* — tillates på tidspunktet for overgang til IFRS å øremerke enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at eiendelen eller forpliktelsen oppfyller kriteriene i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A i IAS 39 på dette tidspunktet. Når tidspunktet for overgang til IFRS er før 1. september 2005, er det ikke nødvendig å fullføre slike øremerkinger før 1. september 2005, og de kan også omfatte finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er innregnet mellom tidspunktet for overgang til IFRS og 1. september 2005.
 - d) *Et foretak som presenterer sitt første IFRS-finansregnskap for en årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2006 eller tidligere og før 1. september 2006, og som anvender nr. 11A, 48A, AG4B-AG4K, AG33A og AG33B samt endringene for 2005 i nr. 9, 12 og 13 i IAS 39* — tillates ved begynnelsen av sin første IFRS-rapporteringsperiode å øremerke enhver finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at eiendelen eller forpliktelsen kvalifiserer til slik øremerking i samsvar med disse nye og endrede numrene på det nevnte tidspunktet. Når foretakets første IFRS-rapporteringsperiode begynner før 1. september 2005, er det ikke nødvendig å fullføre slike øremerkinger før 1. september 2005, og de kan også omfatte finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er innregnet mellom begynnelsen av den nevnte årsregnskapsperioden og 1. september 2005. Dersom foretaket omarbeider sammenligningsinformasjon for IAS 39, skal det omarbeide denne informasjonen for de finansielle eiendelene, de finansielle forpliktelsene eller for gruppen av finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler, som ble øremerket ved begynnelsen av foretakets første IFRS-rapporteringsperiode. Slik omarbeiding av sammenligningsinformasjon skal foretas bare dersom de øremerkede postene eller gruppene ville ha oppfylt kriteriene for slik øremerking i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A i IAS 39 på tidspunktet for overgang til IFRS eller, dersom de ble anskaffet etter tidspunktet for overgang til IFRS, de ville ha oppfylt kriteriene i nr. 9 b) i), nr. 9 b) ii) eller nr. 11A på tidspunktet for førstegangsinnregning.
 - e) *For et foretak som presenterer sitt første IFRS-finansregnskap for en årsregnskapsperiode som begynner 1. januar 2006 eller tidligere* — uavhengig av nr. 91 i IAS 39, skal enhver finansiell eiendel og finansiell

forpliktelse som er øremerket til virkelig verdi over resultatet i samsvar med bokstav c) eller d) ovenfor, og som tidligere var øremerket som sikringsobjekt i forbindelse med sikringsbokføring av virkelig verdi, opphøre å være øremerket i slike forbindelser, samtidig som de øremerkes til virkelig verdi over resultatet.

Aksjebaserte betalingstransaksjoner

- 25B En førstegangsbruker oppfordres til, men er ikke pålagt, å anvende IFRS 2: «Aksjebasert betaling» på egenkapitalinstrumenter som ble tildelt 7. november 2002 eller tidligere. En førstegangsbruker oppfordres også til, men er ikke pålagt, å anvende IFRS 2 på egenkapitalinstrumenter tildelt etter 7. november 2002, men som ble innvunnet tidligere enn det seneste av a) tidspunktet for overgang til IFRS, og b) 1. januar 2005. Dersom en førstegangsbruker imidlertid velger å anvende IFRS 2 på slike egenkapitalinstrumenter, kan han gjøre dette dersom foretaket offentlig har kunngjort den virkelige verdien av disse egenkapitalinstrumentene, fastsatt på måletidspunktet, slik det er definert i IFRS 2. For alle tildelinger av egenkapitalinstrumenter der IFRS 2 ikke kommer til anvendelse (for eksempel egenkapitalinstrumenter tildelt 7. november 2002 eller tidligere), skal en førstegangsbruker likevel gi de opplysningene som kreves av nr. 44 og 45 i IFRS 2. Dersom en førstegangsbruker endrer vilkårene eller betingelsene for en tildeling av egenkapitalinstrumenter der IFRS 2 ikke kom til anvendelse, er foretaket ikke pålagt å anvende nr. 26–29 i IFRS 2 dersom endringen skjedde tidligere enn det seneste av a) tidspunktet for overgang til IFRS og b) 1. januar 2005.
- 25C En førstegangsbruker oppfordres til, men er ikke pålagt, å anvende IFRS 2 på forpliktelser som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjoner som ble gjort opp før tidspunktet for overgang til IFRS-er. En førstegangsbruker oppfordres også til, men er ikke pålagt, å anvende IFRS 2 på forpliktelser som ble gjort opp før 1. januar 2005. For forpliktelser der IFRS 2 kom til anvendelse, er en førstegangsbruker ikke pålagt å omarbeide sammenligningsinformasjon i den utstrekning slik informasjon gjelder en periode eller et tidspunkt før 7. november 2002.

Forsikringskontrakter

- 25D En førstegangsbruker kan anvende overgangsbestemmelsene i IFRS 4: «Forsikringskontrakter». IFRS 4 begrenser endringer i regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter, herunder endringer som foretas av en førstegangsbruker.

Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser inkludert i anskaffelseskost for eiendom, anlegg og utstyr

- 25E IFRIC 1: «Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser» krever nærmere spesifiserte endringer i stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser eller tilsvarende forpliktelser som skal legges til eller trekkes fra anskaffelseskost for den tilknyttede eiendelen, og eiendelens justerte avskrivbare beløp blir deretter avskrevet framover over eiendelens gjenværende utnyttbare levetid. Det kreves ikke at en førstegangsbruker etterkommer disse kravene for endringer i slike forpliktelser som skjedde før tidspunktet for overgang til IFRS-er. En førstegangsbruker som benytter seg av dette unntaket, skal
- måle forpliktelsen på tidspunktet for overgang til IFRS-ene i samsvar med IAS 37,
 - estimere, i den utstrekning forpliktelsen faller inn under virkeområdet for IFRIC 1, det beløpet som ville vært inkludert i anskaffelseskost for den tilknyttede eiendelen da forpliktelsen oppstod første gang, ved å diskontere forpliktelsen til det tidspunktet ved å benytte det best mulige estimatet for de(n) historiske risikojusterte diskonteringsrenten(e) som ville vært gjeldende for denne forpliktelsen over den mellomliggende perioden,
 - beregne den akkumulerte avskrivningen for dette beløpet på tidspunktet for overgang til IFRS-ene, på grunnlag av det gjeldende estimatet av eiendelens utnyttbare levetid og ved hjelp av det avskrivningsprinsippet som foretaket har vedtatt i henhold til IFRS-ene.

Leieavtaler

- 25F En førstegangsbruker kan anvende overgangsbestemmelsene i IFRIC 4: «Fastsettelse av hvorvidt en avtale inneholder en leieavtale». Derfor kan en førstegangsbruker fastsette hvorvidt en avtale som foreligger på tidspunktet for overgang til IFRS-er, inneholder en leieavtale, på grunnlag av de foreliggende fakta og omstendigheter på dette tidspunkt.

Måling av finansielle eiendelers eller finansielle forpliktelers virkelige verdi

- 25G Uavhengig av kravene i nr. 7 og 9 kan et foretak anvende kravene i IAS 39 AG76 siste punktum og AG76A på én av følgende måter:
- fremadrettet på transaksjoner inngått etter 25. oktober 2002, eller

- b) fremadrettet på transaksjoner inngått etter 1. januar 2004.

Unntak fra kravet om tilbakevirkende anvendelse av andre IFRS-er

- 26 Denne standard forbyr tilbakevirkende anvendelse av enkelte bestemmelser i andre IFRS-er som gjelder
- a) fraregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser (nr. 27 og 27A),
 - b) sikringsbokføring (nr. 28–30),
 - c) estimater (nr. 31–34), og
 - d) eiendeler klassifisert som holdt for salg og avviklet virksomhet (nr. 34A og 34B).

Fraregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser

- 27 Bortsett fra i de tilfeller som tillates av nr. 27A, skal en førstegangsbruker anvende fraregningskravene i IAS 39 fremadrettet for transaksjoner som skjer 1. januar 2004 eller senere. Med andre ord, dersom en førstegangsbruker har fraregnet ikke-derivative finansielle eiendeler eller ikke-derivative finansielle forpliktelser i henhold til sine tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som følge av transaksjoner som skjedde før 1. januar 2004, skal førstegangsbrukeren ikke innregne disse eiendelene og forpliktelsene i henhold til IFRS-er (med mindre de oppfyller kravene til innregning som følge av en senere transaksjon eller hendelse).
- 27A Uavhengig av nr. 27 kan et foretak anvende fraregningskravene i IAS 39 med tilbakevirkende kraft fra et tidspunkt som foretaket selv velger, forutsatt at den informasjonen som er nødvendig for anvendelse av IAS 39 på finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er fraregnet som en følge av tidligere transaksjoner, ble gitt på tidspunktet da disse transaksjonene opprinnelig ble regnskapsført.

Sikringsbokføring

- 28 Slik det kreves av IAS 39 skal et foretak på tidspunktet for overgang til IFRS-er
- a) måle alle derivater til virkelig verdi, og
 - b) eliminere alle utsatte tap og gevinster som oppstår av derivater som har vært rapportert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, som om de var eiendeler eller forpliktelser.
- 29 Et foretak skal i sin IFRS-åpningsbalanse ikke gjenspeile et sikringsforhold av en type som ikke kvalifiserer til regnskapsføring av sikring i henhold til IAS 39 (for eksempel mange sikringsforhold der sikringsinstrumentet er et kontantinstrument eller en utstedt opsjon, der det sikrede elementet er en nettoposisjon eller der sikringen dekker renterisiko i en «holde-til-forfall»-investering). Dersom et foretak har øremerket en nettoposisjon som en sikret post i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, kan den øremerke en enkeltpost innenfor nettoposisjonen som en sikret post i henhold til IFRS-er, forutsatt at den ikke gjør dette senere enn på tidspunktet for overgang til IFRS-er.
- 30 Dersom et foretak før tidspunktet for overgang til IFRS-er hadde øremerket en transaksjon som sikring, men sikringen ikke oppfyller betingelsene for sikringsbokføring i IAS 39, skal foretaket anvende nr. 91 og 101 i IAS 39 (revidert i 2003) for å avslutte sikringsbokføringen. Transaksjoner inngått før tidspunktet for overgang til IFRS-er skal ikke øremerkes med tilbakevirkende kraft som sikringer.

Estimater

- 31 Et foretaks estimater i henhold til IFRS-er på tidspunktet for overgang til IFRS-er skal stemme overens med estimater som er foretatt for samme tidspunkt i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper (etter justering for å gjenspeile en eventuell forskjell i regnskapsprinsipper), med mindre det foreligger objektiv dokumentasjon om at disse estimatene var feil.
- 32 Et foretak kan motta opplysninger etter tidspunktet for overgang til IFRS-er om estimater som det hadde foretatt i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. I henhold til nr. 31 skal et foretak behandle mottak av slike opplysninger på samme måte som hendelser etter balansedagen som det ikke skal tas hensyn til i henhold til IAS 10: «Hendelser etter balansedagen». Et eksempel på dette er at et foretaks tidspunkt for overgang til IFRS-er er 1. januar 2004, og nye opplysninger av 15. juli 2004 krever endring av et estimat foretatt 31. desember 2003 i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. Foretaket skal ikke gjenspeile de nye opplysningene i sin IFRS-åpningsbalanse (med mindre estimatene trenger justering for eventuelle forskjeller i regnskapsprinsipper, eller det foreligger objektiv dokumentasjon om at disse estimatene var feil). Foretaket skal i stedet gjenspeile disse nye opplysningene i sitt resultatregnskap (eller eventuelle andre endringer i egenkapitalen) for året som ble avsluttet 31. desember 2004.

- 33 Et foretak kan ha behov for å foreta estimater i henhold til IFRS-er på tidspunktet for overgang til IFRS-er som ikke var påkrevd på samme tidspunkt i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. For å oppnå samsvar med IAS 10 skal estimatene i henhold til IFRS-er gjenspeile forhold som forelå på tidspunktet for overgang til IFRS-er. Særlig skal estimater på tidspunktet for overgang til IFRS-er for markedspriser, rentesatser eller valutakurser gjenspeile markedsforholdene på dette tidspunktet.
- 34 Nr. 31–33 kommer til anvendelse på IFRS-åpningsbalansen. De kommer også til anvendelse på en sammenligningsperiode presentert i et foretaks første IFRS-finansregnskap, der henvisningene til tidspunktet for overgang til IFRS-er blir erstattet med henvisninger til avslutningen av sammenligningsperioden.

Eiendeler klassifisert som holdt for salg og avvirket virksomhet

- 34A IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet» krever at nevnte standard skal få fremadrettet anvendelse på anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, samt på virksomhet som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som avvirket etter at denne IFRS har trådt i kraft. IFRS 5 tillater at et foretak kan anvende kravene i denne IFRS på alle anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, samt på virksomhet som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som avvirket etter ikrafttredelse av denne IFRS, under den forutsetning at verdsettingene og annen informasjon som er nødvendig for å anvende denne IFRS, ble framskaffet på tidspunktet da disse kriteriene opprinnelig ble oppfylt.
- 34B Et foretak som har et tidspunkt for overgang til internasjonale standarder for finansiell rapportering som er for 1. januar 2005, skal anvende overgangsbestemmelsene i IFRS 5. Et foretak som har et tidspunkt for overgang til internasjonale standarder for finansiell rapportering som er 1. januar 2005 eller senere, skal anvende IFRS 5 med tilbakevirkende kraft.

PRESENTASJON OG OPPLYSNINGER

- 35 Bortsett fra i tilfellene beskrevet i nr. 36A–37 inneholder denne standard ingen unntak fra kravene til presentasjon og opplysninger i andre IFRS-er.

Sammenligningsinformasjon

- 36 For å være i samsvar med IAS 1 skal et foretaks første IFRS-finansregnskap inneholde minst ett års sammenligningsinformasjon i henhold til IFRS-er.

Unntak fra kravet om å omarbeide sammenligningsinformasjon for IAS 39 og IFRS 4

- 36A Et foretak som anvender IFRS-er første gang før 1. januar 2006, skal i sitt første IFRS-finansregnskap presentere sammenligningsinformasjon for minst ett år, men denne sammenligningsinformasjonen trenger ikke å være i samsvar med IAS 32, IAS 39 eller IFRS 4. Et foretak som velger å presentere sammenligningsinformasjon som ikke er i samsvar med IAS 32, IAS 39 eller IFRS 4 i sitt første overgangså, skal
- a) anvende innregnings- og målingskravene i sine tidligere nasjonale regnskapsprinsipper i sammenligningsinformasjonen på finansielle instrumenter som omfattes av IAS 32 og IAS 39, og på forsikringskontrakter som omfattes av IFRS 4,
 - b) opplyse om dette, sammen med grunnlaget som er brukt til å utarbeide slik informasjon, og
 - c) opplyse om arten av de viktigste justeringene som ville ha ført til at informasjonen ble i samsvar med IAS 32, IAS 39 og IFRS 4. Foretaket trenger ikke kvantifisere disse justeringene. Foretaket skal imidlertid behandle eventuelle justeringer mellom balansen på sammenligningsperiodens rapporteringstidspunkt (dvs. balansen som omfatter sammenligningsinformasjon i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper) og balansen ved begynnelsen av den første IFRS-rapporteringsperioden (dvs. den første perioden som er i samsvar med IAS 32, IAS 39 og IFRS 4) som om de var resultat av en endring i regnskapsprinsipper, og gi opplysningene som kreves av nr. 28 a)–e) og f) i) i IAS 8. Nr. 28 f) i) får bare anvendelse på beløp som presenteres i balansen på sammenligningsperiodens rapporteringstidspunkt.

For foretak som velger å presentere sammenligningsinformasjon som ikke er i samsvar med IAS 32, IAS 39 og IFRS 4, betyr henvisninger til «tidspunktet for overgangen til IFRS» begynnelsen av den første IFRS-rapporteringsperioden, men bare når det gjelder disse standardene. Det kreves at disse foretakene overholder IAS 1 nr. 15 c) og gir tilleggsopplysninger når oppfyllelsen av de særskilte kravene i IFRS-ene ikke er tilstrekkelig til å sikre at brukerne forstår hvilken virkning bestemte transaksjoner og andre hendelser og forhold har på foretakets finansielle stilling og finansielle inntjening.

Unntak fra kravet om å presentere sammenligningsinformasjon for IFRS 6

- 36B Et foretak som anvender IFRS-er før 1. januar 2006 og velger å anvende IFRS 6: «Leting etter og evaluering av mineralressurser» før 1. januar 2006, trenger ikke å anvende kravene i IFRS 6 på sammenligningsinformasjon som presenteres i foretakets første IFRS-finansregnskap.

Unntak fra kravet om å presentere sammenligningsinformasjon for IFRS 7

- 36C Et foretak som anvender IFRS-er før 1. januar 2006 og velger å anvende IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger» i sitt første IFRS-finansregnskap, trenger ikke å presentere sammenligningsinformasjon som kreves av IFRS 7 i dette IFRS-finansregnskapet.

Sammenligningsinformasjon og historiske sammendrag som ikke utarbeides i henhold til IFRS

- 37 Enkelte foretak presenterer historiske sammendrag av utvalgte data for perioder forut for den første perioden da de presenterer fullstendig sammenligningsinformasjon i henhold til IFRS-er. IFRS 1 krever ikke slike sammendrag for at den skal være i samsvar med kravene til innregning og måling i IFRS-er. Videre presenterer enkelte foretak sammenligningsinformasjon i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, samt den sammenligningsinformasjonen som krevdes av IAS 1. I alle finansregnskaper som inneholder historiske sammendrag eller sammenligningsinformasjon i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, skal et foretak
- a) tydelig angi at opplysninger i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ikke er utarbeidet i henhold til IFRS-er, og
 - b) opplyse om arten av de viktigste justeringene som ville ha ført til samsvar med IFRS-er. Et foretak trenger ikke kvantifisere disse justeringene.

Forklaring på overgang til IFRS-er

- 38 Et foretak skal forklare hvordan overgangen fra tidligere nasjonale regnskapsprinsipper til IFRS-er har påvirket foretakets rapporterte finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer.

Avstemminger

- 39 For å være i samsvar med nr. 38 skal et foretaks første IFRS-finansregnskap inneholde
- a) avstemminger av foretakets egenkapital rapportert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper mot foretakets egenkapital i henhold til IFRS-er for begge de følgende tidspunkter:
 - i) tidspunktet for overgang til IFRS-er, og
 - ii) slutten på den siste perioden som ble presentert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper i foretakets siste årsregnskap,
 - b) en avstemming av foretakets resultat rapportert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper for den siste perioden i foretakets siste årsregnskap mot dens resultat i henhold til IFRS-er for den samme perioden, og
 - c) dersom foretaket første gang har innregnet eller reversert eventuelle tap ved verdifall ved utarbeidelsen av sin IFRS-åpningsbalanse, de opplysningene som IAS 36: «Verdifall på eiendeler» ville ha krevd dersom foretaket hadde innregnet disse tapene ved verdifall eller reverseringene i den perioden som begynner med tidspunktet for overgang IFRS-er.
- 40 De avstemmingene som kreves av nr. 39 a) og b), skal inneholde tilstrekkelige detaljer til at brukere settes i stand til å forstå de vesentligste justeringene i balansen og resultatregnskapet. Dersom et foretak presenterte en kontantstrømoppstilling i henhold til sine tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, skal det også forklare de vesentligste justeringene av kontantstrømoppstillingen.
- 41 Dersom et foretak blir oppmerksom på feil som er gjort i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, skal avstemmingen som kreves av nr. 39 a) og b), skille ut opprettingen av disse feilene fra endringer i regnskapsprinsipper.
- 42 IAS 8 omhandler ikke endringer i regnskapsprinsipper som skjer når et foretak anvender IFRS-er første gang. Derfor gjelder ikke kravene i IAS 8 om opplysninger om endringer i regnskapsprinsipper for et foretaks første IFRS-finansregnskap.

- 43 Dersom et foretak ikke har presentert noe finansregnskap for tidligere perioder, skal foretakets første IFRS-finansregnskap opplyse om dette.

Øremerking av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser

- 43A Det er tillatt for et foretak å øremerke en tidligere innregnet finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse som finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, eller en finansiell eiendel som tilgjengelig for salg i samsvar med nr. 25A. Foretaket skal på tidspunktet for øremerkingen opplyse om den virkelige verdien av alle finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som er øremerket i hver kategori, samt deres klassifisering og balanseførte verdi i tidligere finansregnskap.

Bruk av virkelig verdi som estimert anskaffelseskost

- 44 Dersom et foretak i sin IFRS-åpningsbalanse bruker virkelig verdi som estimert anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr, en investeringseiendom eller en immateriell eiendel (se nr. 16 og 18), skal foretakets IFRS-finansregnskap for hver post i IFRS-åpningsbalansen opplyse om
- a) det samlede beløpet for disse virkelige verdiene, og
 - b) de samlede justeringene av de balanseførte verdiene som var rapportert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

Delårsrapporter

- 45 Dersom et foretak presenterer en delårsrapport i henhold til IAS 34 for en del av perioden som omfattes av foretakets første IFRS-finansregnskap, skal foretaket, for å være i samsvar med nr. 38, oppfylle følgende krav i tillegg til kravene i IAS 34:
- a) Hver slik delårsrapport skal, dersom foretaket presenterte en delårsrapport for den sammenlignbare delårsperioden i det umiddelbart foregående regnskapsåret, inneholde avstemminger av
 - i) foretakets egenkapital i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ved avslutningen av den sammenlignbare delårsperioden mot foretakets egenkapital i henhold til IFRS-er på dette tidspunktet, og
 - ii) foretakets resultat i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper for den sammenlignbare delårsperioden (inneværende og hittil i år) mot foretakets resultat i henhold til IFRS-er for denne perioden.
 - b) I tillegg til de avstemmingene som kreves av bokstav a), skal et foretaks første delårsrapport i henhold til IAS 34 for den delen av perioden som omfattes av foretakets første IFRS-finansregnskap, omfatte de avstemmingene som er beskrevet i nr. 39 a) og b) (supplert av de detaljopplysningene som kreves av nr. 40 og 41), eller en krysshenvisning til et annet offentliggjort dokument som inneholder disse avstemmingene.
- 46 IAS 34 setter opp minstekrav til opplysninger som er basert på forutsetningen om at brukere av delårsrapporten også har tilgang til det siste årsregnskapet. IAS 34 krever imidlertid også at et foretak opplyser om «eventuelle hendelser eller transaksjoner som er vesentlige for å forstå inneværende delårsperiode». Dersom en førstegangsbruker i sitt siste årsregnskap i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ikke har gitt opplysninger som er vesentlige for en forståelse av gjeldende delårsperiode, skal dette foretakets delårsrapport gi disse opplysningene, eller inneholde en krysshenvisning til et annet offentliggjort dokument som inneholder disse opplysningene.

IKRAFTTREDELSE

- 47 Et foretak skal anvende IFRS 1 dersom foretakets første IFRS-finansregnskap omfatter en periode som begynner 1. januar 2004 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretaks første IFRS-finansregnskap gjelder for en periode som begynner før 1. januar 2004, og foretaket anvender IFRS 1 istedenfor SIC-8: «Førstegangsanvendelse av IAS som hovedgrunnlag for regnskapsføring», skal foretaket opplyse om dette.
- 47A Et foretak skal anvende endringene i nr. 13 j) og nr. 25E på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. september 2004 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRIC 1 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse for den tidligere perioden.
- 47B Et foretak skal anvende endringene i nr. 13 k) og nr. 25F på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRIC 4 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse for den tidligere perioden.
- 47C Et foretak skal anvende endringene i nr. 36B på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRS 6 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse for den tidligere perioden.

- 47D Et foretak skal anvende endringene i nr. 20A på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Dersom et foretak anvender endringene i IAS 19: «Ytelser til ansatte — aktuariessige gevinster og tap, samstyrte pensjonsordninger og opplysninger» på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse på den tidligere perioden.
- 47E Et foretak skal anvende endringene i nr. 13 l) og nr. 25G på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Dersom et foretak anvender endringene i IAS 39: «Finansielle instrumenter: innregning og måling — overgang til og førstegangsinnregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser» på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse på den tidligere perioden.

Vedlegg A

Definisjoner

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Tidspunkt for overgang til IFRS-er	Begynnelsen av den tidligste perioden da et foretak presenterer fullstendig sammenligningsinformasjon i henhold til IFRS-er i sitt første IFRS-finansregnskap.
Estimert anskaffelseskost	Et beløp brukt som et surrogat for anskaffelseskost eller avskrevet anskaffelseskost på et gitt tidspunkt. Påfølgende avskrivning forutsetter at foretaket i utgangspunktet hadde innregnet eiendelen eller forpliktelsen på det gitte tidspunktet, og at dens anskaffelseskost var lik estimert anskaffelseskost.
Virkelig verdi	Det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.
Første IFRS-finansregnskap	Det første årsregnskapet der et foretak anvender internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er) ved å gi en eksplisitt og uforbeholden erklæring om samsvar med disse standardene.
Første IFRS-rapporteringsperiode	Rapporteringsperioden som slutter på rapporteringstidspunktet for foretakets første IFRS-finansregnskap.
Førstegangsbruker	Et foretak som presenterer sitt første IFRS-finansregnskap.
Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)	Standarder og tolkninger vedtatt av IASB (International Accounting Standards Board). Disse omfatter: <ol style="list-style-type: none"> internasjonale standarder for finansiell rapportering, internasjonale regnskapsstandarder, og tolkninger utarbeidet av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) eller dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC).
IFRS-åpningsbalanse	Et foretaks åpningsbalanse (offentliggjort eller ikke offentliggjort) på tidspunktet for overgang til IFRS-er.
Tidligere nasjonale regnskapsprinsipper	Grunnlaget for regnskapsføring som en førstegangsbruker benyttet umiddelbart før anvendelse av IFRS-er.
Rapporteringstidspunkt	Avslutningen av den seneste perioden som omfattes av finansregnskapet eller av en delårsrapport.

Vedlegg B

Virksomhetssammenslutninger

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

- B1 En førstegangsbruker kan velge ikke å anvende IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger» med tilbakevirkende kraft på tidligere virksomhetssammenslutninger (virksomhetssammenslutninger som skjedde før tidspunktet for overgang til IFRS-er). Men dersom en førstegangsbruker omregner en virksomhetssammenslutning slik at den blir i samsvar med IFRS 3, skal førstegangsbrukeren omregne alle senere virksomhetssammenslutninger og dessuten anvende IAS 36: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004) og IAS 38: «Immaterielle eiendeler» (revidert i 2004) fra samme tidspunkt. En førstegangsbruker som velger å omregne en virksomhetssammenslutning som fant sted 30. juni 2002, skal for eksempel omregne alle virksomhetssammenslutninger som fant sted mellom 30. juni 2002 og tidspunktet for overgang til IFRS-er, og skal dessuten anvende IAS 36 (revidert i 2004) og IAS 38 (revidert i 2004) fra 30. juni 2002.

- B1A Et foretak trenger ikke å anvende IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» (revidert i 2003) med tilbakevirkende kraft på reguleringer av virkelig verdi og goodwill som stammer fra virksomhetssammenslutninger som fant sted før tidspunktet for overgang til IFRS-er. Dersom foretaket ikke anvender IAS 21 med tilbakevirkende kraft på disse reguleringene av virkelig verdi og goodwill, skal foretaket behandle dem som eiendeler og forpliktelser i foretaket i stedet for som eiendeler og forpliktelser i det overtatte foretaket. Disse reguleringene av goodwill og virkelig verdi er derfor enten allerede uttrykt i foretakets funksjonelle valuta, eller de er ikke-monetære poster i utenlandsk valuta, som skal presenteres til den valutakurs som ble anvendt i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.
- B1B Et foretak kan anvende IAS 21 med tilbakevirkende kraft på justeringer av virkelig verdi og goodwill som stammer fra enten
- a) alle virksomhetssammenslutninger som fant sted før tidspunktet for overgang til IFRS-er, eller
 - b) alle virksomhetssammenslutninger som foretaket velger å omarbeide for å oppnå samsvar med IFRS 3, som tillatt etter B1 ovenfor.
- B2 Dersom en førstegangsbruker ikke anvender IFRS 3 med tilbakevirkende kraft på en tidligere virksomhetssammenslutning, får dette følgende konsekvenser for virksomhetssammenslutningen:
- a) Førstegangsbrukeren skal beholde den samme klassifiseringen (som en overtakelse foretatt av det juridisk overtakende foretaket, en omvendt overtakelse foretatt av det juridisk overtatte foretaket eller en sammenslåing av andeler) som i sitt forrige finansregnskap i henhold til nasjonale regnskapsprinsipper.
 - b) Førstegangsbrukeren skal på tidspunktet for overgang til IFRS-er innregne alle eiendeler og forpliktelser som han har anskaffet eller overtatt ved en tidligere virksomhetssammenslutning, bortsett fra
 - i) enkelte finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er fraregnet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper (se nr. 27), og
 - ii) eiendeler, herunder goodwill, og forpliktelser som ikke ble innregnet i det overtakende foretakets konsernregnskap i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, og som heller ikke ville kvalifisere til innregning i henhold til IFRS-er i det overtatte foretakets separate balanse (se nr. B2 f)–i)).
- Førstegangsbrukeren skal innregne en eventuell endring ved å justere opptjent egenkapital (eller eventuelt en annen kategori av egenkapital), med mindre endringen er resultat av innregning av en immateriell eiendel som tidligere inngikk i goodwill (se nr. B2 g) i)).
- c) Førstegangsbrukeren skal fra sin IFRS-åpningsbalanse utelukke alle poster innregnet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som ikke kvalifiserer til innregning som eiendel eller forpliktelse i henhold til IFRS-er. Førstegangsbrukeren skal regnskapsføre endringer som følger av dette på følgende måte:
 - i) Førstegangsbrukeren kan ha klassifisert en tidligere virksomhetssammenslutning som en overtakelse, og innregnet som immateriell eiendel en post som ikke kvalifiserer til innregning som eiendel i henhold til IAS 38. Førstegangsbrukeren skal omklassifisere denne posten (og eventuell tilknyttet utsatt skatt samt minoritetsinteresser) som en del av goodwill (med mindre goodwill er trukket direkte fra egenkapitalen i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, se nr. B2 g) i) og B2 ii)).
 - ii) Førstegangsbrukeren skal innregne alle andre endringer som følger av dette i opptjent egenkapital⁽¹⁾.
 - d) IFRS-er krever etterfølgende måling av enkelte eiendeler og forpliktelser på et grunnlag som ikke er basert på opprinnelig anskaffelseskost, for eksempel virkelig verdi. Førstegangsbrukeren skal måle disse eiendelene og forpliktelsene på dette grunnlaget i sin IFRS-åpningsbalanse, selv om de ble anskaffet eller overtatt ved en tidligere virksomhetssammenslutning. Førstegangsbrukeren skal innregne eventuelle endringer som følger av dette i den balanseførte verdien ved å justere opptjent egenkapital (eller eventuelt en annen kategori av egenkapital), og ikke goodwill.
 - e) Umiddelbart etter virksomhetssammenslutningen skal balanseført verdi i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper av eiendeler som er anskaffet og forpliktelser som er overtatt ved denne virksomhetssammenslutningen, være deres estimerte anskaffelseskost på det aktuelle tidspunktet i henhold til IFRS-er. Dersom IFRS-er krever at disse eiendelene og forpliktelsene måles til anskaffelseskost på et senere tidspunkt, skal estimert anskaffelseskost være grunnlaget for avskrivning eller amortisering basert på anskaffelseskost fra og med tidspunktet for virksomhetssammenslutningen.

⁽¹⁾ Slike endringer omfatter omklassifiseringer fra eller til immaterielle eiendeler dersom goodwill ikke ble innregnet som eiendel i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. Denne situasjonen oppstår dersom foretaket i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper a) trakk goodwill direkte fra egenkapitalen, eller b) ikke behandlet virksomhetssammenslutningen som en overtakelse.

- f) Dersom en eiendel som ble anskaffet eller en forpliktelse som ble overtatt ved en tidligere virksomhetssammenslutning, ikke ble innregnet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, har den ikke en estimert anskaffelseskost lik null i IFRS-åpningsbalansen. Det overtakende foretaket skal i stedet innregne og måle denne i sitt konsernregnskap på det grunnlag som IFRS-er ville kreve i det overtatte foretakets balanse. Eksempel: Dersom det overtakende foretaket i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ikke hadde balanseført finansielle leieavtaler som ble overtatt i en tidligere virksomhetssammenslutning, skal det overtakende foretaket kapitalisere disse leieavtalene i sitt konsernregnskap, slik IAS 17: «Leieavtaler» ville krevd at det overtatte foretaket gjør i sin IFRS-balanse. Motsatt gjelder at dersom en eiendel eller forpliktelse ble tatt inn i goodwill i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, men ville ha vært innregnet separat i henhold til IFRS 3, blir denne eiendelen eller forpliktelsen værende i goodwill, med mindre IFRS-er krever innregning av denne i det overtatte foretakets finansregnskap.
- g) Den balanseførte verdien av goodwill i IFRS-åpningsbalansen skal være dens balanseførte verdi i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper på tidspunktet for overgang til IFRS-er, etter følgende tre justeringer:
- i) dersom det kreves av B2 c) i) ovenfor, skal førstegangsbrukerne øke den balanseførte verdien av goodwill ved omklassifisering av en post som er innregnet som immateriell eiendel i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper. Dersom B2 f) på samme måte krever at førstegangsbrukeren innregner en immateriell eiendel som var omfattet av innregnet goodwill i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper, skal førstegangsbrukeren redusere den balanseførte verdien av goodwill tilsvarende (og eventuelt justere utsatt skatt og minoritetsinteresser),
 - ii) en betingelse som påvirker omfanget av kjøpsvederlaget for en tidligere virksomhetssammenslutning, kan ha blitt oppfylt før tidspunktet for overgang til IFRS-er. Dersom det kan foretas et pålitelig estimat av den betingede justeringen, og det er sannsynlig at den vil bli betalt, skal førstegangsbrukeren justere goodwill med dette beløpet. På samme måte skal førstegangsbrukeren justere den balanseførte verdien av goodwill dersom en tidligere innregnet betinget justering ikke lenger kan måles på en pålitelig måte, eller dersom det ikke lenger er sannsynlig at den blir betalt,
 - iii) uansett om det foreligger en indikasjon på at goodwill kan ha hatt et verdifall eller ikke, skal førstegangsbrukeren anvende IAS 36 ved prøving av hvorvidt goodwill har vært utsatt for verdifall på tidspunktet for overgang til IFRS-er og ved innregning av eventuelle påfølgende tap ved verdifall i opptjent egenkapital (eller, dersom IAS 36 krever det, i verdireguleringsreserven). Testen for et eventuelt verdifall skal baseres på forhold som forelå på tidspunktet for overgang til IFRS-er.
- h) Ingen andre justeringer skal foretas i den balanseførte verdien av goodwill på tidspunktet for overgang til IFRS-er. Førstegangsbrukeren skal for eksempel ikke omregne den balanseførte verdien av goodwill:
- i) for å utelukke løpende forskning og utvikling som ble overtatt i virksomhetssammenslutningen (med mindre den tilknyttede immaterielle eiendelen ville kvalifisert til innregning i henhold til IAS 38 i det overtatte foretakets balanse),
 - ii) for å justere tidligere avskrivning av goodwill,
 - iii) for å reversere justeringer av goodwill som IFRS 3 ikke ville tillate, men som har vært gjort i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper på grunn av justeringer av eiendeler og forpliktelser mellom tidspunktet for virksomhetssammenslutningen og tidspunktet for overgang til IFRS-er.
- i) Dersom førstegangsbrukeren har innregnet goodwill i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som fradrag i egenkapitalen:
- i) skal det ikke innregnes slik goodwill i IFRS-åpningsbalansen. Videre skal førstegangsbrukeren ikke overføre slik goodwill til resultatregnskapet dersom datterforetaket avhendes, eller dersom investeringen i datterforetaket er utsatt for et tap ved verdifall,
 - ii) skal justeringer som skyldes en senere oppfyllelse av en betingelse som påvirker kjøpsvederlaget, innregnes i opptjent egenkapital.
- j) I henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper kan det forekomme at førstegangsbrukeren ikke har konsolidert et datterforetak som ble overtatt i en tidligere virksomhetssammenslutning (for eksempel fordi morforetaket ikke anså det som et datterforetak i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper,

eller ikke utarbeidet konsernregnskap). Førstegangsbrukeren skal justere de balanseførte verdiene av datterforetakets eiendeler og forpliktelser til de beløpene som IFRS-er ville ha krevd i datterforetakets balanse. Estimert anskaffelseskost for goodwill er lik differansen på tidspunktet for overgang til IFRS-er mellom

i) morforetakets andel i disse justerte balanseførte verdiene, og

ii) anskaffelseskost i morforetakets separate finansregnskap på dets investering i datterforetaket.

k) Måling av minoritetsinteresser og utsatt skatt følger av målingen av andre eiendeler og forpliktelser. Derfor vil justeringer av innregnede eiendeler og forpliktelser også påvirke minoritetsinteresser og utsatt skatt.

B3 Unntaket for tidligere virksomhetssammenslutninger kommer også til anvendelse på tidligere overtakelser av investeringer i tilknyttede foretak og av andeler i felleskontrollert virksomhet. Videre gjelder tidspunktet valgt i B1 også for alle slike overtakelser.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 2

Aksjebasert betaling

FORMÅL

- 1 Formålet med denne IFRS er å angi et foretaks finansielle rapportering når foretaket gjennomfører *aksjebasert betalingstransaksjon*. Denne standard krever i særdeleshet at et foretak i resultatet og i dets finansielle stilling viser virkningene av aksjebaserte betalingstransaksjoner, herunder kostnader tilknyttet transaksjoner der det tildeles *aksjeopsjoner* til ansatte.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Et foretak skal anvende denne IFRS ved regnskapsføring av alle aksjebaserte betalingstransaksjoner, herunder

- a) *aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital*, der foretaket mottar varer eller tjenester som vederlag for foretakets *egenkapitalinstrumenter* (herunder aksjer eller aksjeopsjoner),
- b) *aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i kontanter*, der foretaket anskaffer varer eller tjenester ved å pådra seg forpliktelser til leverandøren av disse varene eller tjenestene for beløp som er basert på kursen (eller verdien) av foretakets aksjer eller andre av foretakets egenkapitalinstrumenter,
- c) transaksjoner der foretak mottar eller anskaffer varer eller tjenester, og vilkårene for ordningen gir enten foretaket eller leverandøren av disse varene eller tjenestene et valg mellom at foretaket gjør opp transaksjonen i kontanter (eller andre eiendeler) eller ved å utstede egenkapitalinstrumenter,

bortsett fra i de tilfellene som det vises til i nr. 5 og 6.

- 3 I denne IFRS anses overføringer av et foretaks egenkapitalinstrumenter av foretakets aksjonærer til parter som har levert varer eller tjenester til foretaket (herunder ansatte) som aksjebaserte betalingstransaksjoner, med mindre overføringen klart har et annet formål enn betaling for varer eller tjenester levert til foretaket. Dette gjelder også for overføringer av foretakets morforetaks egenkapitalinstrumenter, eller egenkapitalinstrumenter tilhørende et annet foretak i samme konsern som foretaket, til parter som har levert varer eller tjenester til foretaket.
- 4 I denne IFRS anses en transaksjon med en ansatt (eller en annen part) i dennes egenskap som innehaver av foretakets egenkapitalinstrumenter, ikke som en aksjebasert betalingstransaksjon. Dersom et foretak for eksempel gir alle innehavere av en bestemt klasse av foretakets egenkapitalinstrumenter rett til å anskaffe flere av foretakets egenkapitalinstrumenter til en kurs som er lavere enn disse egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi, og en ansatt får en slik rett fordi denne er innehaver av egenkapitalinstrumenter av den bestemte klassen, er det å få eller å utøve denne retten ikke underlagt kravene i denne IFRS.
- 5 Som nevnt i nr. 2 får denne IFRS anvendelse på aksjebaserte betalingstransaksjoner der et foretak anskaffer eller mottar varer eller tjenester. Varer omfatter beholdninger, forbruksvarer, eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og andre ikke-finansielle eiendeler. Et foretak skal imidlertid ikke anvende denne IFRS på transaksjoner der foretaket anskaffer varer som den del av de nettoeiendelene som overtas ved en virksomhetssammenslutning som omfattes av IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger». Derfor omfattes ikke egenkapitalinstrumenter utstedt ved en virksomhetssammenslutning i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket av denne IFRS. Egenkapitalinstrumenter som er tildelt ansatte i det overtatte foretaket i deres egenskap som ansatte (for eksempel mot fortsatt tjeneste) omfattes imidlertid av denne IFRS. Tilsvarende skal oppsigelse, utskiftning eller annen endring av *aksjebaserte betalingsordninger* på grunn av en virksomhetssammenslutning eller annen omstrukturering av egenkapital, regnskapsføres i samsvar med denne IFRS.
- 6 Denne IFRS kommer ikke til anvendelse på aksjebaserte betalingstransaksjoner der foretaket mottar eller anskaffer varer eller tjenester i henhold til en kontrakt som omfattes av nr. 8–10 i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» (revidert i 2003)⁽¹⁾ eller nr. 5–7 i IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» (revidert i 2003).

⁽¹⁾ Tittelen på IAS 32 ble endret i 2005.

INNREGNING

- 7 Et foretak skal innregne varer eller tjenester mottatt eller anskaffet i en aksjebasert betalingstransaksjon når foretaket mottar varene eller tjenestene. Foretaket skal innregne en tilsvarende økning i egenkapital dersom varene eller tjenestene ble mottatt i en aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i egenkapital, eller en forpliktelse dersom varene eller tjenestene ble anskaffet i en aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i kontanter.
- 8 Når varene eller tjenestene som er mottatt eller anskaffet i en aksjebasert betalingstransaksjon, ikke oppfyller kravene til innregning av eiendeler, skal de innregnes som kostnad.
- 9 En kostnad oppstår gjerne av forbruk av varer eller tjenester. Tjenester forbrukes for eksempel gjerne umiddelbart, og en kostnad innregnes dermed når motparten yter tjenesten. Varer kan forbrukes over tid, eller når det gjelder beholdninger, solgt på et senere tidspunkt, og dermed innregnes en kostnad når varene forbrukes eller blir solgt. Enkelte ganger er det imidlertid nødvendig å innregne en kostnad før varene eller tjenestene er forbrukt eller solgt, fordi de ikke oppfyller kravene til innregning som eiendeler. Et foretak kan for eksempel anskaffe varer som en del av forskningsfasen til et prosjekt for å utvikle et nytt produkt. Selv om disse varene ikke er forbrukt, oppfyller de trolig ikke kravene til innregning som eiendeler i henhold til den relevante IFRS.

AKSJEBASERTE BETALINGSTRANSAKSJONER SOM GJØRES OPP I EGENKAPITAL

Oversikt

- 10 For aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital, skal foretaket måle de mottatte varene eller tjenestene, samt den tilsvarende økningen i egenkapital, direkte til de mottatte varenes eller tjenestenes virkelige verdi, med mindre denne virkelige verdien ikke kan estimeres på en pålitelig måte. Dersom foretaket ikke kan estimere den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene på en pålitelig måte, skal foretaket måle deres verdi og den tilsvarende økningen i egenkapital, indirekte med henvisning ⁽¹⁾ til den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene.
- 11 Ved anvendelse av kravene i nr. 10 på transaksjoner med *ansatte og andre som yter tilsvarende tjenester*⁽²⁾, skal foretaket måle den virkelige verdien av de mottatte tjenestene med henvisning til den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene, fordi det gjerne ikke er mulig å estimere den virkelige verdien av de mottatte tjenestene på en pålitelig måte, som forklart i nr. 12. Den virkelige verdien av disse egenkapitalinstrumentene skal måles på *tildelingstidspunktet*.
- 12 Aksjer, aksjeopsjoner eller andre egenkapitalinstrumenter blir gjerne tildelt ansatte som del av deres godtgjørelsespakke i tillegg til lønn i kontanter og andre ytelser til ansatte. Vanligvis er det ikke mulig å måle direkte de mottatte tjenestene for særlige bestanddeler av den ansattes godtgjørelsespakke. Det kan også vise seg å være umulig å måle den samlede godtgjørelsespakkens virkelige verdi separat, uten å direkte måle de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi. Videre blir aksjer eller aksjeopsjoner enkelte ganger tildelt som del av en bonusordning, og ikke som del av grunn godtgjørelsen, for eksempel som et incentiv til de ansatte om å bli værende i foretakets ansettelse eller for å belønne dem for deres innsats i å bedre foretakets inntjening. Ved å tildele aksjer eller aksjeopsjoner i tillegg til annen godtgjørelse, betaler foretaket en tilleggsgodtgjørelse for å oppnå tilleggsfordeler. Estimering av disse tilleggsfordelens virkelige verdi vil gjerne være vanskelig. På grunn av vanskelighetene med å måle direkte de mottatte tjenestenes virkelige verdi, skal foretaket måle den virkelige verdien av de mottatte tjenestene fra ansatte med henvisning til den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene.
- 13 Ved anvendelse av kravene i nr. 10 på transaksjoner med andre parter enn ansatte, skal det, om ikke annet kan påvises, antas at den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene kan estimeres på en pålitelig måte. Denne virkelige verdien skal måles på tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten. I sjeldne tilfeller, dersom foretaket tilbakeviser denne antakelsen fordi det ikke kan estimere den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene på en pålitelig måte, skal foretaket måle de mottatte varene eller tjenestene, samt den tilsvarende økningen i egenkapital, indirekte med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi, målt på tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten.

Transaksjoner der det mottas tjenester

- 14 Dersom de tildelte egenkapitalinstrumentene *innvinnes* umiddelbart, kreves det ikke at motparten fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode før denne får en ubetinget rett til disse egenkapitalinstrumentene. I mangel

⁽¹⁾ I denne IFRS benyttes uttrykket «med henvisning til» istedenfor «til», fordi transaksjonen til slutt blir målt ved å multiplisere den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene, målt på det tidspunkt som er angitt i nr. 11 eller 13 (avhengig av sammenhengen), med antall egenkapitalinstrumenter som blir innvunnet, som forklart i nr. 19.

⁽²⁾ I resten av denne IFRS omfatter henvisninger til «ansatte» også «andre som yter tilsvarende tjenester».

av dokumentasjon på det motsatte skal foretaket gå ut fra at tjenester som motparten har ytt som vederlag for egenkapitalinstrumentene, er mottatt. I så fall skal foretaket på tildelingstidspunktet innregne de mottatte tjenestene fullt ut, med en tilsvarende økning i egenkapital.

- 15 Dersom de tildelte egenkapitalinstrumentene ikke innvunnes før motparten fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode, skal foretaket anta at tjenestene som skal ytes av motparten som vederlag for de samme egenkapitalinstrumentene, vil bli mottatt i framtiden, i løpet av *innvinningsperioden*. Foretaket skal regnskapsføre disse tjenestene som om de var ytt av motparten i løpet av innvinningsperioden, med en tilsvarende økning i egenkapital. Eksempler:
- a) Dersom en ansatt får tildelt aksjeopsjoner som er betinget av at denne fullfører tre års tjeneste, skal foretaket anta at tjenestene som skal ytes av den ansatte som vederlag for aksjeopsjonene, vil bli mottatt i framtiden i løpet av den nevnte innvinningsperioden på tre år.
 - b) Dersom en ansatt får tildelt aksjeopsjoner som er betinget av at denne oppnår en inntjeningsbetingelse og blir værende i foretaket inntil denne inntjeningsbetingelsen er oppfylt, og innvinningsperiodens varighet varierer avhengig av når denne inntjeningsbetingelsen er oppfylt, skal foretaket anta at tjenestene som skal ytes av den ansatte som vederlag for aksjeopsjonene, vil bli mottatt i framtiden, i løpet av den forventede innvinningsperioden. Foretaket skal på tildelingstidspunktet estimere den forventede innvinningsperiodens varighet, basert på det mest sannsynlige utfallet av inntjeningsbetingelsen. Dersom inntjeningsbetingelsen er en *markedsbetingelse*, skal estimatet på den forventede innvinningsperiodens varighet være i samsvar med de forutsetningene som ble benyttet ved estimering av de tildelte opsjonenes virkelige verdi, og skal ikke revideres senere. Dersom inntjeningsbetingelsen ikke er en markedsbetingelse, skal foretaket om nødvendig revidere sitt estimat av innvinningsperiodens varighet, dersom nyere informasjon indikerer at innvinningsperiodens varighet er forskjellig fra tidligere estimater.

Transaksjoner målt med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi

Fastsettelse av tildelte egenkapitalinstrumenters virkelige verdi

- 16 For transaksjoner målt med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi skal et foretak måle de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi på *måletidspunktet*, basert på markedskurser dersom slike er tilgjengelige, og ta i betraktning de vilkår og betingelser som lå til grunn for tildelingen av disse egenkapitalinstrumentene (i henhold til kravene i nr. 19-22).
- 17 Dersom markedskurser ikke er tilgjengelige, skal foretaket estimere den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene ved hjelp av en verdsettingsteknikk for å estimere hva kursen på disse egenkapitalinstrumentene ville ha vært på måletidspunktet i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter. Verdsettingsteknikken skal stemme overens med generelt aksepterte verdsettingsmetoder for prissetting av finansielle instrumenter, og skal omfatte alle faktorer og forutsetninger som velinformerte, villige markedsdeltakere ville ta i betraktning ved fastsettelse av kursen (i henhold til kravene i nr. 19-22).
- 18 Vedlegg B inneholder ytterligere veiledning om måling av den virkelige verdien av aksjer og aksjeopsjoner, og fokuserer på de særlige vilkår og betingelser som er felles for tildeling av aksjer eller aksjeopsjoner til ansatte.

Behandling av innvinningsbetingelser

- 19 En tildeling av egenkapitalinstrumenter kan være betinget av at nærmere angitte *innvinningsbetingelser* blir oppfylt. En tildeling av aksjer eller aksjeopsjoner til en ansatt er for eksempel gjerne betinget av at den ansatte blir værende i foretaket i en nærmere angitt periode. Det kan være inntjeningsbetingelser som må oppfylles, som for eksempel at foretaket oppnår en nærmere angitt vekst i overskuddet eller en nærmere angitt økning i foretakets aksjekurs. Innvinningsbetingelser, bortsett fra markedsbetingelser, skal ikke tas i betraktning ved estimering av den virkelige verdien av aksjene eller aksjeopsjonene på måletidspunktet. Isteden skal innvinningsbetingelser tas i betraktning ved å justere antallet egenkapitalinstrumenter som blir inkludert i målingen av transaksjonsbeløpet, slik at det beløpet som til slutt innregnes for mottatte varer eller tjenester som vederlag for de tildelte egenkapitalinstrumentene, skal være basert på antallet egenkapitalinstrumenter som til slutt innvinnes. Dermed blir det på et kumulativt grunnlag ikke innregnet noe beløp for mottatte varer eller tjenester dersom de tildelte egenkapitalinstrumentene ikke innvinnes på grunn av manglende oppfyllelse av en innvinningsbetingelse, for eksempel ved at motparten unnlater å fullføre en nærmere angitt tjenesteperiode, eller en inntjeningsbetingelse ikke blir oppfylt, i henhold til kravene i nr. 21.
- 20 Ved anvendelse av kravene i nr. 19 skal foretaket innregne et beløp for varene eller tjenestene som blir mottatt i løpet av innvinningsperioden, basert på det best tilgjengelige estimatet av antallet egenkapitalinstrumenter som forventes innvunnet, og skal om nødvendig revidere dette estimatet dersom nyere informasjon indikerer

at antallet egenkapitalinstrumenter som forventes innvunnet, er forskjellig fra tidligere estimer. På innvinningstidspunktet skal foretaket revidere estimatet slik at det blir lik antallet egenkapitalinstrumenter som til slutt innvinnes, i henhold til kravene i nr. 21.

- 21 Markedsbetingelser, som for eksempel oppnåelse av en aksjekurs som innvinningen (eller utøvelsen) er betinget av, skal tas i betraktning når foretaket skal estimere den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene. For tildelinger av egenkapitalinstrumenter med markedsbetingelser skal foretaket derfor innregne varene eller tjenestene som er mottatt fra en motpart som oppfyller alle andre innvinningsbetingelser (for eksempel tjenester mottatt fra en ansatt som blir værende i tjeneste i den nærmere angitte tjenesteperioden), uansett om denne markedsbetingelsen er oppfylt eller ikke.

Behandling av innehavers rett til å få tildelt nye opsjoner («reload feature»)

- 22 For opsjoner der innehaver har en rett til å få tildelt nye opsjoner («reload feature») skal denne retten til å få tildelt nye opsjoner ikke tas i betraktning når de tildelte opsjonenes virkelige verdi skal estimeres på målingstidspunktet. En opsjon som gir innehaver rett til å få tildelt nye opsjoner («reload option») skal isteden regnskapsføres som en ny opsjonstildeling, dersom og når en slik opsjon senere blir tildelt.

Etter innvinningstidspunktet

- 23 Etter å ha innregnet de mottatte varene eller tjenestene i samsvar med nr. 10-22 samt en tilsvarende økning i egenkapital, skal foretaket etter innvinningstidspunktet ikke foreta noen senere justeringer av samlet egenkapital. Foretaket skal for eksempel ikke senere reversere det beløpet som ble innregnet for tjenester mottatt fra en ansatt dersom retten til de egenkapitalinstrumentene som er innvunnet, senere går tapt eller, når det gjelder aksjeopsjoner, opsjonene ikke blir utøvd. Dette kravet utelukker imidlertid ikke at foretaket innregner en overføring innenfor egenkapitalen, dvs. en overføring fra én bestanddel av egenkapitalen til en annen.

Egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi kan ikke estimeres på en pålitelig måte

- 24 Kravene i nr. 16-23 kommer til anvendelse når det kreves at foretaket måler en aksjebasert betalingstransaksjon med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi. I sjeldne tilfeller kan det være at foretaket ikke kan estimere den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene på måletidspunktet på en pålitelig måte, i samsvar med kravene i nr. 16-22. I disse sjeldne tilfellene, og bare i disse, skal foretaket isteden

- a) måle egenkapitalinstrumentene til deres *egenverdi*, i utgangspunktet på tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten, og senere på hvert rapporteringstidspunkt og på tidspunktet for endelig oppgjør, med eventuelle endringer i egenverdi innregnet i resultatet. For en tildeling av aksjeopsjoner blir den aksjebaserte betalingstransaksjonen endelig oppgjort når opsjonene blir utøvd, når retten til dem går tapt (for eksempel ved opphør av ansettelsesforholdet) eller bortfaller (for eksempel ved utløpet av opsjonens levetid),
- b) innregne de mottatte varene eller tjenestene basert på antallet egenkapitalinstrumenter som til slutt innvinnes, eller (der dette er relevant) som til slutt utøves. For å anvende dette kravet på aksjeopsjoner skal foretaket for eksempel innregne eventuelle mottatte varer eller tjenester i løpet av innvinningsperioden i samsvar med nr. 14 og 15, bortsett fra at kravene i nr. 15 b) vedrørende en markedsbetingelse ikke kommer til anvendelse. Det innregnede beløpet for mottatte varer eller tjenester i løpet av innvinningsperioden skal være basert på antallet aksjeopsjoner som forventes innvunnet. Foretaket skal om nødvendig revidere dette estimatet dersom nyere informasjon indikerer at antallet aksjeopsjoner som forventes innvunnet, skiller seg fra tidligere estimer. På innvinningstidspunktet skal foretaket revidere estimatet slik at det blir lik antallet egenkapitalinstrumenter som til slutt innvinnes. Etter innvinningstidspunktet skal foretaket reversere beløpet som ble innregnet for mottatte varer eller tjenester dersom retten til aksjeopsjonene senere går tapt, eller bortfaller ved utløpet av aksjeopsjonens levetid.

- 25 Dersom et foretak anvender nr. 24, er det ikke nødvendig å anvende nr. 26–29, fordi alle endringer av vilkårene og betingelsene som egenkapitalinstrumentene ble tildelt i henhold til, vil bli tatt i betraktning ved anvendelsen av metoden for egenverdi i nr. 24. Dersom et foretak imidlertid gjør opp en tildeling av egenkapitalinstrumenter der nr. 24 har vært anvendt, gjelder følgende:

- a) Dersom oppgjøret skjer i løpet av innvinningsperioden, skal foretaket regnskapsføre oppgjøret som en akselerasjon av innvinningen, og derfor umiddelbart innregne det beløpet som ellers ville blitt innregnet for tjenester mottatt over resten av innvinningsperioden.

- b) All betaling foretatt ved oppgjøret skal regnskapsføres som gjenkjøp av egenkapitalinstrumenter, dvs. som et fradrag i egenkapital, bortsett fra i den utstrekning betalingen overstiger egenverdien av egenkapitalinstrumentene, målt på gjenkjøpstidspunktet. Alle slike overskytende beløp skal innregnes som kostnad.

Endringer av vilkår og betingelser som egenkapitalinstrumenter ble tildelt etter, herunder oppsigelser og oppgjør

- 26 Et foretak kan endre vilkårene og betingelsene som egenkapitalinstrumentene ble tildelt i henhold til. Foretaket kan for eksempel redusere utøvelseskursen på opsjoner tildelt ansatte (dvs. endre kursen på opsjonene), noe som øker disse opsjonenes virkelige verdi. Kravene i nr. 27-29 om å regnskapsføre virkningene av endringene blir uttrykt i sammenheng med aksjebaserte betalingstransaksjoner med ansatte. Kravene skal imidlertid også anvendes på aksjebaserte betalingstransaksjoner med andre parter enn ansatte, der disse transaksjonene blir målt med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi. I det sistnevnte tilfellet skal alle henvisninger i nr. 27-29 til tildelingstidspunkt isteden vise til tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten.
- 27 Foretaket skal på tildelingstidspunktet minst innregne de mottatte tjenestene målt til virkelig verdi av de tildelte egenkapitalinstrumentene, med mindre disse egenkapitalinstrumentene ikke blir innvunnet på grunn av manglende oppfyllelse av en innvinningsbetingelse (bortsett fra en markedsbetingelse) som ble angitt på tildelingstidspunktet. Dette gjelder uansett endringer i vilkårene og betingelsene som egenkapitalinstrumentene ble tildelt i henhold til, eller en oppsigelse eller et oppgjør av denne tildelingen av egenkapitalinstrumenter. I tillegg skal foretaket innregne virkningene av endringer som øker den samlede virkelige verdien av den aksjebaserte betalingsordningen eller på annen måte er til fordel for den ansatte. Veiledning med hensyn til anvendelse av dette kravet er gitt i vedlegg B.
- 28 Dersom foretak sier opp eller gjør opp en tildeling av egenkapitalinstrumenter i løpet av innvinningsperioden (bortsett fra en tildeling som er sagt opp ved bortfall av en rett når innvinningsbetingelsene ikke er oppfylt), skjer følgende:
 - a) Foretaket skal regnskapsføre oppsigelsen eller oppgjøret som en akselerasjon av innvinningen, og skal derfor umiddelbart innregne det beløpet som ellers ville blitt innregnet for tjenester som er mottatt over resten av innvinningsperioden.
 - b) All betaling som er foretatt til den ansatte ved oppsigelsen eller oppgjøret av tildelingen, skal regnskapsføres som gjenkjøp av egenkapitalinteresse, dvs. som et fradrag i egenkapital, bortsett fra i den utstrekning betalingen overstiger de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi, målt på gjenkjøpstidspunktet. Alle slike overskytende beløp skal innregnes som kostnad.
 - c) Dersom nye egenkapitalinstrumenter blir tildelt den ansatte og foretaket, på tidspunktet da disse nye egenkapitalinstrumentene blir tildelt, identifiserer de nye tildelte egenkapitalinstrumentene som erstatningsegenkapitalinstrumenter for de oppsagte egenkapitalinstrumentene, skal foretaket regnskapsføre tildelingen av erstatningsegenkapitalinstrumenter på samme måte som en endring av den opprinnelige tildelingen av egenkapitalinstrumenter, i samsvar med nr. 27 og veiledningen i vedlegg B. Den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien er differansen mellom erstatningsegenkapitalinstrumentenes virkelige verdi og netto virkelig verdi av de oppsagte egenkapitalinstrumentene, på tidspunktet da erstatningsegenkapitalinstrumentene blir tildelt. Netto virkelig verdi av de oppsagte egenkapitalinstrumentene er deres virkelige verdi, umiddelbart før oppsigelsen, med fradrag for beløp som utgjøres av eventuelle betalinger foretatt til den ansatte ved oppsigelse av egenkapitalinstrumentene som blir regnskapsført som et fradrag i egenkapital i samsvar med bokstav b) ovenfor. Dersom foretaket ikke identifiserer nye egenkapitalinstrumenter tildelt som erstatningsegenkapitalinstrumenter for de oppsagte egenkapitalinstrumentene, skal foretaket regnskapsføre disse nye egenkapitalinstrumentene som en ny tildeling av egenkapitalinstrumenter.
- 29 Dersom et foretak kjøper tilbake egenkapitalinstrumenter som er innvunnet, skal all betaling foretatt til den ansatte regnskapsføres som et fradrag i egenkapital, bortsett fra i den utstrekning betalingen overstiger den virkelige verdien av de gjenkjøpte egenkapitalinstrumentene, målt på gjenkjøpstidspunktet. Alle slike overskytende beløp skal innregnes som kostnad.

AKSJEBASERTE BETALINGSTRANSAKSJONER SOM GJØRES OPP I KONTANTER

- 30 For aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i kontanter, skal foretaket måle de anskaffede varene eller tjenestene og forpliktelsen det har pådratt seg til forpliktelsens virkelige verdi. Fram til forpliktelsen gjøres opp skal foretaket måle forpliktelsens virkelige verdi på nytt på hvert rapporteringstidspunkt og på oppgjørstidspunktet, og med eventuelle endringer i virkelig verdi innregnet i periodens resultat.

- 31 Et foretak kan for eksempel tildele aksjeoppskrivingsretter til ansatte som en del av deres godtgjørelsespakke, der de ansatte vil få rett til en framtidig kontantutbetaling (og ikke et egenkapitalinstrument), basert på økningen i foretakets aksjekurs fra et bestemt nivå over en nærmere angitt periode. Et foretak kan også tildele sine ansatte en rett til å motta en framtidig kontantutbetaling ved å tildele dem en rett til aksjer (herunder aksjer som skal utstedes ved utøvelse av aksjeopsjoner) som er innløsbare, enten tvungent (for eksempel ved opphør av ansettelsesforholdet) eller når den ansatte måtte ønske det.
- 32 Foretaket skal innregne de mottatte tjenestene, samt en forpliktelse om å betale for disse tjenestene, etter hvert som de ansatte yter tjenestene. Enkelte aksjeoppskrivingsretter blir for eksempel innvunnet umiddelbart, og det kreves derfor ikke at de ansatte fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode for å få rett til kontantutbetalingen. I mangel av dokumentasjon på det motsatte skal foretaket gå ut ifra at tjenestene som de ansatte har ytt i bytte mot aksjeoppskrivingsrettene, er mottatt. Foretaket skal derfor umiddelbart innregne de mottatte tjenestene, samt en forpliktelse om å betale for dem. Dersom aksjeoppskrivingsrettene ikke blir innvunnet før de ansatte har fullført en nærmere angitt tjenesteperiode, skal foretaket innregne de mottatte tjenestene, samt en forpliktelse om å betale for dem, etter hvert som de ansatte yter tjenestene i løpet av perioden.
- 33 Forpliktelsen skal, i utgangspunktet og på hvert rapporteringstidspunkt fram til den gjøres opp, måles til den virkelige verdien av aksjeoppskrivingsrettene, ved å anvende en opsjonsprissettingsmodell, idet det tas hensyn til de vilkårene og betingelsene som aksjeoppskrivingsrettene ble tildelt i henhold til, og omfanget av de ansattes tjenesteyting fram til dette tidspunkt.

AKSJEBASERTE BETALINGSTRANSAKSJONER MED KONTANTALTERNATIVER

- 34 For aksjebaserte betalingstransaksjoner der vilkårene for ordningen gir enten foretaket eller motparten valget mellom at foretaket gjør opp transaksjonen i kontanter (eller andre eiendeler) eller ved at det utsteder egenkapitalinstrumenter, skal foretaket regnskapsføre denne transaksjonen eller bestanddelene av denne transaksjonen som en aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i kontanter dersom, og i den utstrekning, foretaket har pådratt seg en forpliktelse til å gjøre opp i kontanter eller andre eiendeler, eller som en aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i egenkapital dersom, og i den utstrekning foretaket ikke har pådratt seg en slik forpliktelse.

Aksjebaserte betalingstransaksjoner der vilkårene for ordningen gir motparten et valg med hensyn til oppgjør

- 35 Dersom et foretak har gitt motparten retten til å velge om en aksjebasert betalingstransaksjon skal gjøres opp i kontanter⁽¹⁾ eller ved at foretaket utsteder egenkapitalinstrumenter, har foretaket tildelt et sammensatt finansielt instrument, som omfatter en gjeldsdel (dvs. motpartens rett til å kreve betaling i kontanter) og en egenkapitaldel (dvs. motpartens rett til å kreve oppgjør i egenkapitalinstrumenter og ikke i kontanter). For transaksjoner med andre parter enn ansatte, der den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene blir målt direkte, skal foretaket måle egenkapitaldelen av det sammensatte finansielle instrumentet som differansen mellom den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene og den virkelige verdien av gjeldsdelen, på tidspunktet da varene eller tjenestene mottas.
- 36 Når det gjelder andre transaksjoner, herunder transaksjoner med ansatte, skal foretaket måle den virkelige verdien av det sammensatte finansielle instrumentet på måletidspunktet, idet det tas hensyn til de vilkårene og betingelsene som rettene til kontanter eller egenkapitalinstrumenter ble tildelt i henhold til.
- 37 For å anvende nr. 36 skal foretaket først måle den virkelige verdien av gjeldsdelen og deretter måle egenkapitaldelens virkelige verdi — idet det tas hensyn til at motparten må gi avkall på retten til å motta kontanter for å motta egenkapitalinstrumentet. Den virkelige verdien av det sammensatte finansielle instrumentet er summen av de virkelige verdiene av disse to bestanddelene. Aksjebaserte betalingstransaksjoner der motparten kan velge oppgjørsform, er imidlertid ofte strukturert slik at den virkelige verdien av ett oppgjørsalternativ er den samme som det andre oppgjørsalternativet. Motparten kan for eksempel ha valget mellom å motta aksjeopsjoner eller aksjeoppskrivingsretter som gjøres opp i kontanter. I slike tilfeller er den virkelige verdien av egenkapitaldelen lik null, og den virkelige verdien av det sammensatte finansielle instrumentet er dermed den samme som den virkelige verdien av gjeldsdelen. I motsatt fall, dersom de virkelige verdiene av oppgjørsalternativene er ulike, vil den virkelige verdien av egenkapitaldelen vanligvis være større enn null, og i så fall vil den virkelige verdien av det sammensatte finansielle instrumentet være større enn den virkelige verdien av gjeldsdelen.

⁽¹⁾ I nr. 35–43 omfatter alle henvisninger til kontanter også andre av foretakets eiendeler.

- 38 Foretaket skal regnskapsføre varene eller tjenestene som er mottatt eller anskaffet separat for hver bestanddel av det sammensatte finansielle instrumentet. Når det gjelder gjeldsdelen, skal foretaket innregne de anskaffede varene eller tjenestene, samt en forpliktelse til å betale for disse varene eller tjenestene, etter hvert som motparten leverer varer eller yter tjenester, i samsvar med kravene som gjelder for aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i kontanter (nr. 30–33). Når det gjelder en eventuell egenkapitaldel, skal foretaket innregne de mottatte varene eller tjenestene, samt en økning i egenkapital, etter hvert som motparten leverer varer eller yter tjenester, i samsvar med kravene som gjelder for aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital (nr. 10-29).
- 39 På oppgjørstidspunktet skal foretaket måle forpliktelsen på nytt til dens virkelige verdi. Dersom foretaket utsteder egenkapitalinstrumenter ved oppgjøret istedenfor å betale ut kontanter, skal forpliktelsen overføres direkte til egenkapital som vederlag for de utstedte egenkapitalinstrumentene.
- 40 Dersom foretaket ved oppgjøret betaler i kontanter istedenfor å utstede egenkapitalinstrumenter, skal denne betalingen benyttes til å gjøre opp forpliktelsen i sin helhet. Eventuelle tidligere innregnede egenkapitaldeler skal bli værende i egenkapitalen. Ved å velge å motta kontanter ved oppgjøret har motparten gitt avkall på retten til å motta egenkapitalinstrumenter. Dette kravet utelukker imidlertid ikke at foretaket innregner en overføring innenfor egenkapitalen, dvs. en overføring fra én bestanddel av egenkapitalen til en annen.

Aksjebaserte betalingstransaksjoner der vilkårene for ordningen gir foretaket et valg med hensyn til oppgjør

- 41 Når det gjelder en aksjebasert betalingstransaksjon der vilkårene for ordningen gir et foretak valget mellom å gjøre opp i kontanter eller ved å utstede egenkapitalinstrumenter, skal foretaket slå fast om det har en eksisterende plikt til å gjøre opp i kontanter og regnskapsføre den aksjebaserte betalingstransaksjonen deretter. Foretaket har en eksisterende plikt til å gjøre opp i kontanter dersom valget om oppgjør i egenkapitalinstrumenter ikke har noe forretningsmessig innhold (for eksempel fordi foretaket er underlagt et rettslig forbud mot å utstede aksjer), eller dersom foretaket har en tidligere praksis eller et fast prinsipp om å gjøre opp i kontanter, eller generelt gjør opp i kontanter når motparten anmoder om oppgjør i kontanter.
- 42 Dersom foretaket har en eksisterende plikt til å gjøre opp i kontanter, skal det regnskapsføre transaksjonen i samsvar med de kravene i nr. 30-33 som gjelder for aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i kontanter.
- 43 Dersom foretaket ikke har noen slik plikt, skal det regnskapsføre transaksjonen i samsvar med de kravene i nr. 10-29 som gjelder for aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital. Følgende skjer da ved oppgjør:
- a) Dersom foretaket velger å gjøre opp i kontanter, skal kontantbetalingen regnskapsføres som gjenkjøp av en egenkapitalinteresse, dvs. som et fradrag i egenkapital, bortsett fra i tilfellene under bokstav c) nedenfor.
 - b) Dersom foretaket velger å gjøre opp ved å utstede egenkapitalinstrumenter, kreves det ingen ytterligere regnskapsføring (bortsett fra en overføring fra én del av egenkapitalen til en annen, dersom dette er nødvendig), bortsett fra i tilfellene under bokstav c) nedenfor.
 - c) Dersom foretaket velger det oppgjørsalternativet med høyeste virkelige verdi på oppgjørstidspunktet, skal foretaket innregne en tilleggskostnad for den gitte overskuddsverdien, dvs. differansen mellom den betalte kontantsummen og den virkelige verdien av egenkapitalinstrumentene som ellers ville blitt utstedt, eller differansen mellom den virkelige verdien av de utstedte egenkapitalinstrumentene og det kontantbeløpet som ellers ville blitt betalt, eller det av disse alternativene som er relevant.

OPPLYSNINGER

- 44 Et foretak skal gi opplysninger som setter brukere av foretakets finansregnskap i stand til å forstå arten og omfanget av aksjebaserte betalingsordninger som forelå i løpet av perioden.
- 45 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 44 skal foretaket minst gi følgende opplysninger:
- a) En beskrivelse av hver type aksjebasert betalingsordning som forelå på ethvert tidspunkt i løpet av perioden, herunder de generelle vilkårene og betingelsene for hver enkelt ordning, som for eksempel innvinningskrav og maksimal løpetid for tildelte opsjoner, samt oppgjørsmetode (for eksempel i kontanter eller egenkapital). Et foretak med i det vesentligste tilsvarende typer av aksjebaserte betalingsordninger kan aggregere denne informasjonen, med mindre separate opplysninger for hver ordning er nødvendig for å oppfylle prinsippet i nr. 44.

- b) Antall av og veide gjennomsnittlige utøvelseskurser for aksjeopsjoner for hver av følgende grupper av opsjoner:
 - i) utestående opsjoner ved begynnelsen av perioden,
 - ii) opsjoner som er tildelt i løpet av perioden,
 - iii) opsjoner som er gått tapt i løpet av perioden,
 - iv) opsjoner som er utøvd i løpet av perioden,
 - v) opsjoner som er utløpt i løpet av perioden,
 - vi) utestående opsjoner ved slutten av perioden, og
 - vii) opsjoner som kan utøves ved slutten av perioden.
 - c) For aksjeopsjoner som er utøvd i løpet av perioden, den veide gjennomsnittlige aksjekursen på utøvelsestidspunktet. Dersom opsjoner ble utøvd på regelmessig grunnlag gjennom hele perioden, kan foretaket isteden opplyse om den veide gjennomsnittlige aksjekursen i løpet av perioden.
 - d) For aksjeopsjoner som er utestående ved utløpet av perioden, området for utøvelseskurser og veid gjennomsnittlig gjenværende avtalt levetid. Dersom området for utøvelseskurser er stort, skal de utestående opsjonene deles opp i områder som er meningsfylte for en vurdering av antallet av og tidsplanen for tilleggsaksjer som kan bli utstedt, samt kontantene som kan bli mottatt ved utøvelse av disse opsjonene.
- 46 Et foretak skal gi opplysninger som setter brukere av finansregnskapet i stand til å forstå hvordan den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene, eller den virkelige verdien av tildelte egenkapitalinstrumentene, ble fastsatt i løpet av perioden.
- 47 Dersom foretaket har målt den virkelige verdien av varer eller tjenester mottatt som vederlag for foretakets egenkapitalinstrumenter indirekte, med henvisning til de tildelte egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi, skal foretaket for å anvende prinsippet i nr. 46 minst opplyse om følgende:
- a) For aksjeopsjoner tildelt i løpet av perioden, den veide gjennomsnittlige virkelige verdien av disse opsjonene på måletidspunktet, samt informasjon om hvordan denne virkelige verdien ble målt, herunder
 - i) den benyttede opsjonsprissettingsmodellen og data for denne modellen, herunder veid gjennomsnittlig aksjekurs, utøvelseskurs, forventet volatilitet, opsjonens levetid, forventet utbytte, risikofri rente og eventuelle andre data for modellen, herunder hvilken metode som ble benyttet til og forutsetningene for å innarbeide virkningene av forventet tidlig utøvelse,
 - ii) hvordan forventet volatilitet ble fastsatt, herunder en forklaring på i hvilken utstrekning forventet volatilitet var basert på historisk volatilitet, og
 - iii) om og hvordan eventuelle andre sider av opsjonstildelingen ble innarbeidet i målingen av virkelig verdi, for eksempel en markedsbetingelse.
 - b) For andre egenkapitalinstrumenter tildelt i løpet av perioden (bortsett fra aksjeopsjoner), antallet av og den veide gjennomsnittlige virkelige verdien av disse egenkapitalinstrumentene på måletidspunktet, samt informasjon om hvordan denne virkelige verdien ble målt, herunder
 - i) hvordan virkelig verdi ble fastsatt, dersom den ikke ble målt på grunnlag av en observerbar markedskurs,
 - ii) om og hvordan forventet utbytte ble innarbeidet i målingen av virkelig verdi, og
 - iii) om og hvordan eventuelle andre sider av de tildelte egenkapitalinstrumentene ble innarbeidet i målingen av virkelig verdi.
 - c) For aksjebaserte betalingsordninger som ble endret i løpet av perioden:
 - i) en forklaring på disse endringene,
 - ii) den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien (som et resultat av disse endringene), og
 - iii) informasjon om hvordan den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien ble målt, i samsvar med kravene under bokstav a) og b) ovenfor, der dette er relevant.
- 48 Dersom foretaket har målt den virkelige verdien av mottatte varer eller tjenester direkte i løpet av perioden, skal foretaket opplyse om hvordan denne virkelige verdien ble fastsatt, for eksempel om virkelig verdi ble målt til en markedskurs for de nevnte varene eller tjenestene.

- 49 Dersom foretaket har tilbakevist antakelsen i nr. 13, skal foretaket opplyse om dette og gi en forklaring på hvorfor antakelsen ble tilbakevist.
- 50 Et foretak skal gi opplysninger som setter brukere av foretakets finansregnskap i stand til å forstå virkningen av aksjebaserte betalingstransaksjoner på foretakets resultat i perioden, samt på foretakets finansielle stilling.
- 51 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 50 skal foretaket minst gi følgende opplysninger:
- a) Den samlede kostnaden som ble innregnet for perioden, og som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjoner der de mottatte varene eller tjenestene ikke oppfylte vilkårene for innregning som eiendeler og dermed ble innregnet umiddelbart som kostnad, herunder separate opplysninger om denne delen av den samlede kostnaden som oppstår av transaksjoner regnskapsført som aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital.
 - b) For forpliktelser som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjoner:
 - i) samlet balanseført verdi ved periodens slutt, og
 - ii) samlet egenverdi ved slutten av perioden for forpliktelser der motpartens rett til kontanter eller andre eiendeler var innvunnet ved utløpet av perioden (for eksempel aksjeoppskrivingsretter som er innvunnet).
- 52 Dersom opplysningene som kreves av denne IFRS, ikke tilfredsstiller prinsippene i nr. 44, 46 og 50, skal foretaket gi tilleggsinformasjon slik at prinsippene oppfylles.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 53 Når det gjelder aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital, skal foretaket anvende denne IFRS på tildelinger av aksjer, aksjeopsjoner eller andre egenkapitalinstrumenter som ble tildelt etter 7. november 2002 og ennå ikke var innvunnet ved ikrafttredelse av denne IFRS.
- 54 Et foretak oppfordres til, men er ikke pålagt, å anvende denne IFRS på andre tildelinger av egenkapitalinstrumenter dersom foretaket offentlig har kunngjort disse egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi, fastsatt på måletidspunktet.
- 55 For alle tildelinger av egenkapitalinstrumenter som denne IFRS kommer til anvendelse på, skal foretaket omarbeide sammenligningsinformasjon og, der dette er relevant, justere åpningsbalansen for opptjent egenkapital for den tidligste presenterte perioden.
- 56 For alle tildelinger av egenkapitalinstrumenter som denne IFRS ikke er anvendt på (for eksempel egenkapitalinstrumenter tildelt 7. november 2002 eller tidligere), skal foretaket likevel gi de opplysningene som kreves av nr. 44 og 45.
- 57 Dersom et foretak, etter at denne IFRS trådte i kraft, endrer vilkårene eller betingelsene for en tildeling av egenkapitalinstrumenter som denne IFRS ikke er anvendt på, skal foretaket likevel anvende nr. 26-29 ved regnskapsføring av slike eventuelle endringer.
- 58 For forpliktelser som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjon som forelå ved ikrafttredelsen av denne IFRS, skal foretaket anvende denne IFRS med tilbakevirkende kraft. For disse forpliktelsene skal foretaket omarbeide sammenligningsinformasjon, herunder en justering av åpningsbalansen for opptjent egenkapital i den tidligste presenterte perioden som sammenligningsinformasjon ble omarbeidet for, men med det unntak at foretaket ikke er pålagt å omarbeide sammenligningsinformasjon i den grad slik informasjon gjelder en periode eller et tidspunkt som er tidligere enn 7. november 2002.
- 59 Et foretak oppfordres til, men er ikke pålagt, å anvende denne IFRS med tilbakevirkende kraft på andre forpliktelser som oppstår av aksjebaserte betalingstransaksjoner, for eksempel på forpliktelser som ble gjort opp i løpet av en periode som det presenteres sammenligningsinformasjon for.

IKRAFTTREDELSE

- 60 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på en periode som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

*Vedlegg A***Definisjoner**

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i kontanter	En aksjebasert betalingstransaksjon der foretaket anskaffer varer eller tjenester ved å pådra seg en forpliktelse til å overføre kontanter eller andre eiendeler til leverandøren av disse varene eller tjenestene for beløp som er basert på kursen (eller verdien) av foretakets aksjer eller andre av foretakets egenkapitalinstrumenter.
Ansatte og andre som yter tilsvarende tjenester	Enkelpersoner som yter personlige tjenester til foretaket og der enten a) personene anses som ansatte av juridiske eller skattemessige årsaker, b) personene arbeider for foretaket under dets ledelse på samme måte som enkeltpersoner som anses som ansatte av juridiske eller skattemessige årsaker eller c) de tjenestene som ytes, tilsvarer de tjenestene som ytes av ansatte. Denne definisjonen omfatter for eksempel alle i ledelsen, dvs. de personene som har myndighet og ansvar for planlegging, styring og kontroll av foretakets aktiviteter, herunder styremedlemmer som ikke er ansatt i foretaket.
Egenkapitalinstrument	En kontrakt som uttrykker en residualinteresse i et foretaks eiendeler etter fradrag for alle foretakets forpliktelser ⁽¹⁾ .
Tildelt egenkapitalinstrument	Rettigheten (betinget eller ubetinget) til et av foretakets egenkapitalinstrumenter, overdratt av foretaket til en annen part i henhold til en aksjebasert betalingsordning.
Aksjebasert betalingstransaksjon som gjøres opp i egenkapital	En aksjebasert betalingstransaksjon der foretaket mottar varer eller tjenester som vederlag for foretakets egenkapitalinstrumenter (herunder aksjer eller aksjeopsjoner).
Virkelig verdi	Det beløp en eiendel kan omsettes for, en forpliktelse innfris til eller et tildelt egenkapitalinstrument omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.
Tildelingstidspunkt	Det tidspunktet da foretaket og en annen part (herunder en ansatt) inngår avtale om en aksjebasert betalingsordning, som er når foretaket og motparten har en felles forståelse av vilkårene og betingelsene i ordningen. På tildelingstidspunktet overdrar foretaket til motparten retten til foretakets kontanter, andre eiendeler eller egenkapitalinstrumenter, forutsatt at de nærmere angitte innvinningsbetingelsene eventuelt er oppfylt. Dersom denne avtalen er underlagt en godkjenningssprosess (for eksempel ved aksjonærene), er tildelingstidspunktet lik tidspunktet da denne godkjennelsen foreligger.
Egenverdi	Differansen mellom den virkelige verdien av aksjene som motparten har en (betinget eller ubetinget) rettighet til å tegne seg for eller som motparten har rett til å motta, og en (eventuell) pris som motparten må (eller vil måtte) betale for disse aksjene. En aksjeopsjon med en utøvelseskurs på VE 15 ⁽²⁾ for en aksje med en virkelig verdi på VE 20, har en egenverdi på VE 5.
Markedsbetingelse	En betingelse som utøvelseskursen, innvinning eller utøvelse av et egenkapitalinstrument avhenger av, og som er knyttet til markedskursen for foretakets egenkapitalinstrumenter, som for eksempel å oppnå en nærmere angitt aksjekurs eller et særskilt beløp for egenverdi av en aksjeopsjon, eller å oppnå et nærmere angitt mål som er basert på markedskursen til foretakets egenkapitalinstrumenter i forhold til en indeks av markedskurser på andre foretaks egenkapitalinstrumenter.
Måletidspunkt	Tidspunktet da den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene måles i henhold til denne IFRS. For transaksjoner med ansatte og andre som yter tilsvarende tjenester er måletidspunktet lik tildelingstidspunktet. For transaksjoner med andre parter enn ansatte (og andre som yter tilsvarende tjenester) er måletidspunktet lik tidspunktet da foretaket får varene eller motparten yter tjenesten.
Innehavers rett til å få tildelt nye opsjoner («reload feature»)	Et vilkår som gir en automatisk tildeling av ekstra aksjeopsjoner når opsjonsinnehaveren utøver tidligere tildelte opsjoner ved hjelp av foretakets aksjer, og ikke med kontanter, for å oppfylle utøvelseskursen.

⁽¹⁾ *Rammen* definerer en forpliktelse som en eksisterende plikt for foretaket som oppstår av tidligere hendelser, og der forpliktelsens oppgjør forventes å føre til en utgående strøm av ressurser fra foretaket som omfatter økonomiske fordeler (dvs. en utgående strøm av kontanter eller andre eiendeler fra foretaket).

⁽²⁾ I dette vedlegg er beløp angitt i «valutaenheter» (VE).

Opsjon som gir innehaver rett til å få tildelt nye opsjoner («reload option»)	En ny aksjeopsjon som tildeles når en aksje blir benyttet til å oppfylle en tidligere aksjeopsjons utøvelseskurs.
Aksjebasert betalingsordning	En avtale mellom foretaket og en annen part (herunder en ansatt) om å inngå en aksjebasert betalingstransaksjon, som dermed gir den annen part rett til å motta kontanter eller andre av foretakets eiendeler for beløp som er basert på kursen på foretakets aksjer eller andre av foretakets egenkapitalinstrumenter, eller til å motta foretakets egenkapitalinstrumenter, eventuelt under forutsetning av at nærmere angitte innvinningsbetingelser er oppfylt.
Aksjebasert betalingstransaksjon	En transaksjon der foretaket mottar varer eller tjenester som vederlag for foretakets egenkapitalinstrumenter (herunder aksjer eller aksjeopsjoner), eller anskaffer varer eller tjenester ved å pådra seg forpliktelser til leverandører av disse varene eller tjenestene for beløp som er basert på kursen til foretakets aksjer eller andre av foretakets egenkapitalinstrumenter.
Aksjeopsjoner	En kontrakt som gir innehaveren en rett, men ingen plikt, til å tegne foretakets aksjer til en kurs som er fast eller lar seg fastsette i en nærmere angitt periode.
Innvinnes	Å bli en rett. I henhold til en aksjebasert betalingsordning vil en motparts rett til å motta foretakets kontanter, andre eiendeler eller egenkapitalinstrumenter innvinnes ved oppfyllelse av eventuelle nærmere angitte innvinningsbetingelser.
Innvinningsbetingelser	Betingelser som må oppfylles for at motparten skal få rett til å motta foretakets kontanter, andre eiendeler eller egenkapitalinstrumenter i henhold til en aksjebasert betalingsordning. Innvinningsbetingelser omfatter tjenestebetingelser, som krever at den annen part fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode, og inntjeningsbetingelser, som krever at nærmere angitte inntjeningsmål skal oppfylles (for eksempel en nærmere angitt økning i foretakets overskudd over en bestemt periode).
Innvinningsperiode	Den perioden som alle de nærmere angitte innvinningsbetingelsene ved en aksjebasert betalingsordning skal oppfylles i løpet av.

Vedlegg B

Veiledning i anvendelse

Dette vedlegg er en integrert del denne IFRS.

Estimering av den virkelige verdien av tildelte egenkapitalinstrumenter

- B1 I nr. B2–B41 i dette vedlegg omtales måling av den virkelige verdien av tildelte aksjer og aksjeopsjoner, og fokuserer på særlige vilkår og betingelser som er felles for en tildeling av aksjer eller aksjeopsjoner til ansatte. Dette vedlegg er derfor ikke uttømmende. Ettersom de verdsettingsspørsmålene som er omtalt nedenfor, setter fokus på aksjer og aksjeopsjoner tildelt ansatte, forutsettes det videre at den virkelige verdien av aksjene eller aksjeopsjonene blir målt på tildelingstidspunktet. Mange av de verdsettingsspørsmålene som er omtalt nedenfor (for eksempel fastsetting av forventet volatilitet) kommer også til anvendelse i sammenheng med en estimering av den virkelige verdien av aksjer eller aksjeopsjoner som er tildelt andre parter enn ansatte på tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten.

Aksjer

- B2 For aksjer som er tildelt ansatte, skal den virkelige verdien av aksjene måles til markedskursen for foretakets aksjer (eller en estimert markedskurs, dersom foretakets aksjer ikke blir offentlig omsatt), justert for å ta hensyn til de vilkår og betingelser som lå til grunn for tildelingen av aksjene (bortsett fra for innvinningsbetingelser som er utelukket fra målingen av virkelig verdi i samsvar med nr. 19-21).
- B3 Dersom den ansatte for eksempel ikke har rett til å motta utbytte i løpet av innvinningsperioden, skal denne faktoren tas i betraktning ved estimering av de tildelte aksjenes virkelige verdi. Dersom aksjene er underlagt restriksjoner på overføring etter innvinningstidspunktet, skal denne faktoren tas i betraktning, men bare i den utstrekning restriksjonene etter innvinningen påvirker kursen som en velinformert, villig markedsdeltaker ville betale for denne aksjen. Dersom aksjene for eksempel blir aktivt handlet med i et omfattende og likvid marked, kan det være at restriksjoner på overføring etter innvinningen har liten, om noen, innvirkning på den kursen en velinformert, villig markedsdeltaker ville betale for disse aksjene. Restriksjoner på overføringer eller andre restriksjoner som foreligger i løpet av innvinningsperioden, skal ikke tas i betraktning ved estimering av de tildelte aksjenes virkelige verdi på tildelingstidspunktet, fordi disse restriksjonene skyldes at det forelå innvinningsbetingelser, som blir regnskapsført i samsvar med nr. 19-21.

Aksjeopsjoner

- B4 Når det gjelder aksjeopsjoner tildelt ansatte, er markedskurser i mange tilfeller ikke tilgjengelige, fordi de tildelte opsjonene er underlagt vilkår og betingelser som ikke gjelder for handlede opsjoner. Dersom handlede opsjoner med tilsvarende vilkår og betingelser ikke eksisterer, skal den virkelige verdien av de tildelte opsjonene estimeres ved anvendelse av en opsjonsprissettingsmodell.
- B5 Foretaket skal vurdere faktorer som velinformerte, villige markedsdeltakere ville ta i betraktning ved valget av hvilken opsjonsprissettingsmodell som skal anvendes. Mange opsjoner for ansatte har for eksempel lang levetid, de kan vanligvis utøves i løpet av perioden mellom innvinningstidspunktet og slutten av opsjonenes levetid og blir ofte utøvd tidlig. Disse faktorene skal tas i betraktning ved estimering av opsjonenes virkelige verdi på tildelingstidspunktet. For mange foretak kan dette utelukke bruken av Black-Scholes-Merton-formelen, som ikke tillater muligheten av utøvelse før avslutningen av opsjonens levetid og ikke i tilstrekkelig grad kan gjenspeile virkningene av forventet tidlig utøvelse. Den tillater heller ikke muligheten for at forventet volatilitet og andre data for modellen kan variere over opsjonens levetid. Men for aksjeopsjoner med relativt kort avtalt levetid, eller aksjeopsjoner som må utøves innenfor en kort periode etter innvinningstidspunktet, kan det være at de faktorene som er identifisert ovenfor, ikke kommer til anvendelse. I disse tilfellene kan Black-Scholes-Merton-formelen gi en verdi som er i det vesentligste er den samme som en mer fleksibel opsjonsprissettingsmodell.
- B6 Alle opsjonsprissettingsmodeller skal minst ta hensyn til følgende faktorer:
- a) opsjonens utøvelseskurs,
 - b) opsjonens levetid,
 - c) de underliggende aksjenes gjeldende kurs,
 - d) aksjekursens forventede volatilitet,
 - e) aksjenes forventede utbytte (dersom dette er relevant), og
 - f) den risikofrie renten i opsjonens levetid.
- B7 Andre faktorer som velinformerte, villige markedsdeltakere ville ta i betraktning ved fastsettelse av kursen, skal også tas hensyn til (bortsett fra innvinningsbetingelser og innehavers rett til å få tildelt nye opsjoner («reload feature»)) som er utelukket fra målingen av virkelig verdi i samsvar med nr. 19-22).
- B8 En aksjeopsjon tildelt en ansatt kan for eksempel gjerne ikke utøves i løpet av nærmere angitte perioder (for eksempel i løpet av innvinningsperioden eller i løpet av perioder angitt av verdipapirtilsyn). Denne faktoren skal tas i betraktning dersom den anvendte opsjonsprissettingsmodellen ellers forutsetter at opsjonen kan utøves når som helst i løpet av opsjonens levetid. Dersom et foretak imidlertid benytter en opsjonsprissettingsmodell som bare verdsetter opsjoner som kan utøves ved slutten av opsjonens levetid, er det ikke nødvendig med noen justering for at opsjonene ikke kan utøves i løpet av innvinningsperioden (eller andre perioder i løpet av opsjonenes levetid), fordi modellen forutsetter at opsjonene ikke kan utøves i løpet av disse periodene.

- B9 En annen faktor som er felles for ansattes aksjeopsjoner, er muligheten for tidlig utøvelse av opsjonen, for eksempel fordi opsjonen ikke kan overføres fritt, eller fordi den ansatte ved opphør av arbeidsforholdet må utøve alle opsjoner som er innvunnet. Virkningene av forventet tidlig utøvelse skal tas i betraktning, slik det er omtalt nærmere i B16–B21.
- B10 Faktorer som en velinformert, villig markedsdeltaker ikke ville ta i betraktning ved fastsettelsen av kursen på en aksjeopsjon (eller et annet egenkapitalinstrument), skal ikke tas i betraktning ved estimering av den virkelige verdien av tildelte aksjeopsjoner (eller andre tildelte egenkapitalinstrumenter). Når det for eksempel gjelder aksjeopsjoner tildelt ansatte, er faktorer som bare påvirker opsjonens verdi fra den enkelte ansattes perspektiv, ikke relevant for estimering av den kursen som ville bli fastsatt av en velinformert, villig markedsdeltaker.

Data for opsjonsprissettingsmodeller

- B11 Ved estimering av forventet volatilitet for og utbytte av de underliggende aksjene er formålet å gjengi de forventningene som ville gjenspeiles i en rådende markedskurs eller forhandlet byttekurs for opsjonen. Ved estimering av virkningene av tidlig utøvelse av ansattes aksjeopsjoner, er formålet også å gjengi de forventningene som en utenforstående part med tilgang til detaljerte opplysninger om de ansattes utøvelsesatferd, ville utvikle basert på tilgjengelige opplysninger på tildelingstidspunktet.
- B12 Det er ofte sannsynlig at det foreligger en rekke rimelige forventninger om framtidig volatilitet, utbytte og utøvelsesatferd. Dersom dette er tilfellet, skal en forventningsverdi beregnes ved å veie hvert beløp innenfor dette området med beløpets tilknyttede sannsynlighet for at det inntreffer.
- B13 Forventninger om framtiden er generelt basert på erfaring, som blir endret dersom framtiden med rimelighet kan forventes å bli forskjellig fra fortiden. Under slike omstendigheter kan identifiserbare faktorer indikere at ikke-justert historisk erfaring er relativt dårlig til å forutse framtidig erfaring. Dersom et foretak med to vidt forskjellige virksomheter for eksempel avhender den ene av dem som var vesentlig mindre risikoutsatt enn den andre, kan det være at historisk volatilitet ikke gir de beste opplysningene som rimelige forventninger til framtiden baseres på.
- B14 Under andre omstendigheter kan det være at historisk informasjon ikke er tilgjengelig. Et nylig notert foretak vil for eksempel ha svært få, om noen, historiske data om volatiliteten på foretakets aksjekurs. Unoterte og nylig noterte foretak er omtalt nedenfor.
- B15 Som oppsummering skal et foretak ikke basere estimer av volatilitet, utøvelsesatferd og utbytte på historisk informasjon alene uten å vurdere i hvilken utstrekning tidligere erfaring med rimelighet kan forventes å forutsi framtidig erfaring.

Forventet tidlig utøvelse

- B16 Av en rekke grunner utøver ansatte ofte aksjeopsjoner på et tidlig tidspunkt. Ansattes aksjeopsjoner er for eksempel gjerne ikke-overførbare. Dette får ofte ansatte til å utøve sine aksjeopsjoner tidlig, fordi dette er den eneste måten for de ansatte til å avvike deres posisjon på. Det kreves også vanligvis at ansatte som avslutter ansettelsesforholdet, innen en kort periode utøver eventuelle opsjoner som er innvunnet, ellers går retten til aksjeopsjonen tapt. Denne faktoren fører også til tidlig utøvelse av ansattes aksjeopsjoner. Andre faktorer som er årsak til tidlig utøvelse, er en motvilje mot risiko og mangel på formuesspredning.
- B17 De midlene som virkningene av forventet tidlig utøvelse tas i betraktning for, avhenger av hvilken type opsjonsprissettingsmodell som anvendes. For eksempel kan forventet tidlig utøvelse tas i betraktning ved at det benyttes et estimat av opsjonens forventede levetid (som for en ansatts aksjeopsjon er perioden fra tildelingstidspunktet til tidspunktet da opsjonen forventes utøvd) som data for en opsjonsprissettingsmodell (for eksempel «Black-Scholes-Merton»-formelen). Forventet tidlig utøvelse kan også modelleres i en binomial eller tilsvarende opsjonsprissettingsmodell som benytter avtalt levetid som data.
- B18 Faktorer som tas i betraktning ved estimering av tidlig utøvelse omfatter følgende:
- Innvinningsperiodens varighet, fordi aksjeopsjonen gjerne ikke kan utøves før utløpet av innvinningsperioden. Fastsettelsen av verdsettingskonsekvensene ved forventet tidlig utøvelse er derfor basert på forutsetningen om at opsjonene vil bli innvunnet. Konsekvensene av innvinningsbetingelser er omtalt i nr. 19-21.
 - Gjennomsnittlig tid som tilsvarende opsjoner tidligere har vært utestående.
 - Kursen på de underliggende aksjene. Erfaring kan indikere at de ansatte har en tendens til å utøve opsjoner når aksjekursen når et nærmere angitt nivå over utøvelseskursen.

- d) Den ansattes plassering innenfor organisasjonen. Erfaring kan for eksempel indikere at ansatte på høyere nivåer har en tendens til utøve opsjoner senere enn ansatte på lavere nivåer (dette er nærmere omtalt under B21).
- e) Forventet volatilitet på de underliggende aksjene. Ansatte vil i større grad ha en tendens til å utøve opsjoner på aksjer med høy volatilitet tidligere enn opsjoner på aksjer med lav volatilitet.
- B19 Som nevnt i B17 kan virkningene av tidlig utøvelse tas i betraktning ved å benytte et estimat av opsjonens forventede levetid som data for en opsjonsprissettingsmodell. Ved estimering av den forventede levetiden av aksjeopsjoner tildelt en gruppe av ansatte kan foretaket basere dette estimatet på en tilnærmet, veid gjennomsnittlig forventet levetid for hele gruppen av ansatte, eller på tilnærmet, veid gjennomsnittlig levetid for undergrupper av ansatte innenfor den før nevnte gruppen, basert på mer detaljerte data om ansattes utøvelsesatferd (se nærmere om dette nedenfor).
- B20 Det kan være viktig å dele opp en opsjonstildeling i grupper for ansatte med relativt lik utøvelsesatferd. Opsjonsverdi er ikke en lineær funksjon av opsjonens løpetid; verdien øker i avtakende grad etter hvert som løpetiden blir lenger. Selv om en toårig opsjon er verd mer enn en ettårig opsjon og alle andre forutsetninger ellers er like, er den ikke verd dobbelt så mye. Dette betyr at å beregne estimert opsjonsverdi på grunnlag av en enkelt, veid gjennomsnittlig levetid som omfatter svært ulike individuelle levetider, ville overvurdere den samlede virkelige verdien av de tildelte aksjeopsjonene. Ved å skille tildelte opsjoner i flere grupper, der hver av disse har et relativt smalt område med hensyn til levetid inkludert i hver gruppes veide gjennomsnittlige levetid, reduseres denne overvurderingen.
- B21 Tilsvarende vurderinger anvendes når det benyttes en binomial eller en tilsvarende modell. Erfaringen til et foretak som tildeler opsjoner til alle nivåer av ansatte, kan for eksempel indikere at styremedlemmer på høyt nivå har en tendens til å holde på sine opsjoner lenger enn det ansatte på et mellomnivå i ledelsen holder på sine, og at ansatte på et lavere nivå har en tendens til å utøve sine opsjoner tidligere enn noen av de andre gruppene. I tillegg kan ansatte som oppfordres til eller pålegges å inneha et minstebeløp av sin arbeidsgivers egenkapitalinstrumenter, herunder opsjoner, i gjennomsnitt utøve opsjoner senere enn ansatte som ikke er underlagt den samme bestemmelsen. I slike situasjoner vil en spredning av opsjoner etter grupper av mottakere med relativt lik utøvelsesatferd føre til et mer nøyaktig estimat av den samlede virkelige verdien av de tildelte aksjeopsjonene.

Forventet volatilitet

- B22 Forventet volatilitet er et mål på det beløpet som en kurs er forventet å fluktuere i løpet av en periode. Målet på volatilitet som benyttes i opsjonsprissettingsmodeller er det årlige standardavviket for den til enhver tid samlede avkastning på aksjen over en periode. Volatilitet uttrykkes gjerne i årlige beløp som er sammenlignbare uansett hvilken periode som er benyttet i beregningen, for eksempel daglige, uktelige eller månedlige kursobservasjoner.
- B23 Avkastningen (som kan være positiv eller negativ) på en aksje over en periode måler hvor mye en aksjonær har nytt godt av utbytte og verdistigning (eller verdifall) på aksjekursen.
- B24 En aksjes forventede årlige volatilitet er det området som den til enhver tid samlede avkastning på aksjen er forventet å falle innenfor i tilnærmedesvis til tredeler av perioden. En aksje som for eksempel har en forventet og til enhver tid samlet avkastning på 12 prosent, har en volatilitet på 30 prosent, som betyr at sannsynligheten for at avkastningen på aksjen i løpet av ett år vil ligge mellom -18 prosent ($12\% - 30\%$) og 42 prosent ($12\% + 30\%$) som er tilnærmedesvis til tredeler av tilfellene. Dersom aksjekursen er VE 100 i begynnelsen av året og det ikke utbetales noe utbytte, vil aksjekursen ved årets slutt forventes å være mellom VE 83,53 ($VE 100 \times e^{-0,18}$) og VE 152,20 ($VE 100 \times e^{0,42}$) tilnærmedesvis til tredeler av tiden.
- B25 Faktorer som tas i betraktning ved estimering av forventet volatilitet, omfatter følgende:
- Implisitt volatilitet fra handlede aksjeopsjoner på foretakets aksjer, eller andre av foretakets handlede instrumenter som eventuelt omfatter opsjonsmuligheter (for eksempel konvertibel gjeld).
 - Aksjekursens historiske volatilitet over den seneste perioden som generelt er sammenfallende med opsjonens forventede løpetid (idet det tas hensyn til opsjonens gjenværende avtalte levetid og virkningene av forventet tidlig utøvelse).
 - Den tiden et foretaks aksjer har vært offentlig omsatt. Et nylig notert foretak kan ha en høy historisk volatilitet, sammenlignet med tilsvarende foretak som har vært notert lenger. Ytterligere veiledning for nylig noterte foretak finnes nedenfor.
 - Volatilitetens tendens til å svinge tilbake til middelverdien, dvs. dens langsiktige gjennomsnittlige nivå, og andre faktorer som indikerer at forventet framtidig volatilitet kan bli forskjellig fra tidligere volatilitet. Dersom et foretaks aksjekurser for eksempel hadde en uvanlig stor kurssvingning for en identifiserbar periode på grunn av et mislykket overtakelsesforsøk eller en større omstrukturering, kan den perioden ses bort fra ved beregningen av historisk gjennomsnittlig årlig volatilitet.

- e) Hensiktsmessige og regelmessige intervaller for prisobservasjoner. Prisobservasjonene skal være konsekvente fra én periode til den neste. Et foretak kan for eksempel benytte sluttkursen for hver uke eller den høyeste kursen hver uke, men det skal ikke benytte sluttkursen for noen uker og den høyeste kursen for andre uker. Prisobservasjonene skal også uttrykkes i samme valuta som utøvelseskursen.

Nylig noterte foretak

- B26 Som nevnt i B25 skal et foretak vurdere historisk volatilitet for aksjekursen over den seneste perioden som er generelt sammenfallende med opsjonens forventede løpetid. Dersom et nylig notert foretak ikke har tilstrekkelig informasjon om historisk volatilitet, skal det likevel beregne historisk volatilitet for den lengste perioden som det finnes tilgjengelig informasjon om handelsaktivitet for. Det kan også vurdere historisk volatilitet for tilsvarende foretak etter en sammenlignbar periode i deres respektive levetid. Et foretak som for eksempel bare har vært notert i ett år, og som tildeler opsjoner med en gjennomsnittlig forventet levetid på fem år, kan vurdere mønsteret og nivået for historisk volatilitet for foretak i samme industrigren i de første seks årene som aksjene til disse foretakene ble offentlig omsatt.

Unoterte foretak

- B27 Et unotert foretak vil ikke ha historisk informasjon som det kan vurdere når det skal foreta en estimering av forventet volatilitet. Noen faktorer som isteden kan tas i betraktning, er omtalt nedenfor.
- B28 I enkelte tilfeller kan et unotert foretak som regelmessig utsteder opsjoner eller aksjer til ansatte (eller til andre parter), ha opprettet et internt marked for sine egne aksjer. Disse aksjekursenes volatilitet kan tas i betraktning ved estimering av forventet volatilitet.
- B29 Alternativt kan foretaket vurdere historisk eller implisitt volatilitet for tilsvarende noterte foretak som informasjon om aksjekurser eller opsjonskurser er tilgjengelig for, og benytte disse ved estimering av forventet volatilitet. Dette ville være hensiktsmessig dersom foretaket har basert verdien av sine aksjer på aksjekursene til tilsvarende noterte foretak.
- B30 Dersom foretaket ikke har basert sitt estimat av verdien av sine aksjer på aksjekursene til tilsvarende noterte foretak, og isteden har benyttet en annen verdsettingsmetode for å fastsette verdien av sine aksjer, kan foretaket utlede et estimat av forventet volatilitet i overensstemmelse med denne verdsettingsmetoden. Foretaket kan for eksempel fastsette verdien av sine aksjer på grunnlag av nettoeiendeler eller resultat per aksje. Det kan vurdere forventet volatilitet for disse nettoeiendelsverdiene eller resultat per aksje.

Forventet utbytte

- B31 Hvorvidt forventet utbytte skal tas i betraktning ved måling av den virkelige verdien av tildelte aksjer eller opsjoner, avhenger av om motparten har rett til utbytte eller utbytteekvivalenter eller ikke.
- B32 Dersom ansatte for eksempel ble tildelt opsjoner og har rett til utbytte på de underliggende aksjene eller utbytteekvivalentene (som kan betales i kontanter eller benyttes til å redusere utøvelseskursen) mellom tildelingstidspunktet og utøvelsestidspunktet, skal de tildelte opsjonene verdsettes som om det ikke vil bli utbetalt utbytte på de underliggende aksjene, dvs. data for forventet utbytte skal være null.
- B33 Tilsvarende, når den virkelige verdien på tildelingstidspunktet av aksjer som er tildelt ansatte blir estimert, kreves det ingen justeringer for forventet utbytte dersom den ansatte har rett til å motta utbytte utbetalt i løpet av innvinningsperioden.
- B34 Og motsatt, dersom de ansatte ikke har rett til utbytte eller utbytteekvivalenter i løpet av innvinningsperioden (eller før utøvelse når det gjelder en opsjon), skal verdsetting på tildelingstidspunktet av rettene til aksjer eller opsjoner ta hensyn til forventet utbytte. Det vil si at når den virkelige verdien av en opsjonstildeling blir estimert, skal forventet utbytte inkluderes i anvendelsen av en opsjonsprissettingsmodell. Når den virkelige verdien av en aksjetildeling blir estimert, skal denne verdsettingen reduseres med nåverdien av utbytte som forventes å bli utbetalt i løpet av innvinningsperioden.
- B35 Opsjonsprissettingsmodeller krever generelt forventede utbytterater. Modellene kan imidlertid endres til å benytte et forventet utbyttebeløp istedenfor en utbytterate. Et foretak kan benytte enten foretakets forventede utbytterate eller dets forventede utbetalinger. Dersom foretaket benytter det sistnevnte, skal foretaket vurdere sitt historiske mønster for økninger i utbytte. Dersom et foretaks prinsipp for eksempel generelt har vært å øke utbyttet med omtrent 3 prosent per år, skal foretakets estimerte opsjonsverdi ikke forutsette et fast utbyttebeløp gjennom hele opsjonens levetid, med mindre det foreligger dokumentasjon som støtter denne forutsetningen.

- B36 Generelt skal forutsetningen om forventet utbytte være basert på offentlig tilgjengelig informasjon. Et foretak som ikke utbetaler utbytte og ikke har planer om å gjøre dette, skal forutsette en forventet utbytterate lik null. Et nytt foretak uten noen historikk om utbetaling av utbytte kan imidlertid forvente å begynne å utbetale utbytte i løpet av den forventede levetiden til aksjeopsjonene til foretakets ansatte. Slike foretak kan benytte et gjennomsnitt av tidligere utbytterate (null) og middelverdien for utbytterate for en hensiktsmessig sammenlignbar gruppe av tilsvarende foretak.

Risikofri rente

- B37 Den risikofrie renten er gjerne den implisitte avkastningen som i øyeblikket er tilgjengelig for offentlig utstedte nullkupongobligasjoner i staten til den valutaen som utøvelseskursen er uttrykt i, med en gjenværende løpetid lik den forventede løpetiden til den opsjonen som blir verdsatt (basert på opsjonens gjenværende avtalte levetid og idet det tas hensyn til virkningene av forventet tidlig utøvelse). Det kan være nødvendig å benytte et egnet alternativ dersom det ikke finnes noen slike offentlige utstedelser eller omstendighetene ellers indikerer at den implisitte avkastningen på offentlig utstedte nullkupongobligasjoner ikke er representativ for den risikofrie renten (for eksempel i økonomier med høyinflasjon). Det skal også benyttes et egnet alternativ dersom markedsdeltakere gjerne vil fastsette den risikofrie renten ved hjelp av dette alternativet, og ikke den implisitte avkastningen på offentlig utstedte nullkupongobligasjoner, ved estimering av den virkelige verdien av en opsjon med en levetid som er lik den forventede løpetiden til den opsjonen som blir verdsatt.

Virkninger på kapitalstrukturen

- B38 Det er gjerne tredjemann, ikke foretaket, som utsteder handlede aksjeopsjoner. Når disse aksjeopsjonene blir utøvd, leverer utstederen aksjer til opsjonsinnehaveren. Disse aksjene er anskaffet fra eksisterende aksjonærer. Derfor har utøvelse av handlede aksjeopsjoner ingen utvannende virkning.
- B39 Til sammenligning, dersom aksjeopsjoner blir utstedt av foretaket, blir det utstedt nye aksjer når disse aksjeopsjonene blir utøvd (enten faktisk utstedt eller utstedt reelt sett, dersom det benyttes aksjer som tidligere ble gjenkjøpt og holdt som egne aksjer). Gitt at aksjene vil bli utstedt til utøvelseskurs istedenfor til gjeldende markedskurs på utøvelses tidspunktet, kan denne faktiske eller potensielle utvanningen redusere aksjekursen, slik at opsjonsinnehaveren ikke oppnår en så stor gevinst på utøvelsen som på utøvelse av en ellers tilsvarende handlet opsjon som ikke utvanner aksjekursen.
- B40 Om dette har en betydelig innvirkning på de tildelte aksjeopsjonenes verdi eller ikke, er avhengig av ulike faktorer, for eksempel antallet nye aksjer som vil bli utstedt ved utøvelsen av opsjonene sammenlignet med antallet aksjer som allerede er utstedt. Dersom markedet allerede forventer at opsjonstildelingen vil finne sted, kan markedet dessuten allerede ha innarbeidet den potensielle utvanningen i aksjekursen på tildelingstidspunktet.
- B41 Foretaket skal imidlertid vurdere om den mulige utvannende virkningen av den framtidige utøvelsen av de tildelte aksjeopsjonene kan ha en påvirkning på deres estimerte virkelige verdi på tildelingstidspunktet. Opsjonsprissettingsmodeller kan tilpasses for å ta hensyn til denne potensielle utvannende virkningen.

Endringer av aksjebaserte betalingsordninger som gjøres opp i egenkapital

- B42 Nr. 27 krever at uansett endringer i vilkårene og betingelsene for tildelingen av egenkapitalinstrumentene, eller en oppsigelse eller et oppgjør av den samme tildelingen av egenkapitalinstrumenter, skal foretaket minst innregne de mottatte tjenestene målt til virkelig verdi på tildelingstidspunktet av de tildelte egenkapitalinstrumentene, med mindre disse egenkapitalinstrumentene ikke blir innvunnet på grunn av manglende oppfyllelse av en innvinningsbetingelse (bortsett fra en markedsbetingelse) som ble angitt på tildelingstidspunktet. I tillegg skal foretaket innregne virkningene av endringer som øker den samlede virkelige verdien av den aksjebaserte betalingsordningen eller på annen måte er til fordel for den ansatte.
- B43 Kravene i nr. 27 anvendes som følger:
- a) Dersom endringen øker den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene (for eksempel ved å redusere utøvelseskursen), målt umiddelbart før og etter endringen, skal foretaket inkludere den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien i målingen av det beløp som ble innregnet for mottatte tjenester som vederlag for de tildelte egenkapitalinstrumentene. Den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien er differansen mellom den virkelige verdien av det endrede egenkapitalinstrumentet og den virkelige verdien av det opprinnelige egenkapitalinstrumentet, begge estimert på endringstidspunktet. Dersom endringen skjer i løpet av innvinningsperioden, blir den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien inkludert i målingen av det beløpet som ble innregnet for mottatte tjenester over perioden fra endringstidspunktet og fram til det tidspunktet da det endrede egenkapitalinstrumentet blir innvunnet, i tillegg til det beløpet som er basert på den virkelige verdien på tildelingstidspunktet av de opprinnelige egenkapitalinstrumentene, som blir innregnet over den gjenværende delen av den opprinnelige innvinningsperioden. Dersom endringen skjer etter innvinningsperioden, blir den direkte tilknyttede, tildelte virkelige verdien innregnet umiddelbart, eller over innvinningsperioden dersom den ansatte er pålagt å fullføre en ekstra tjenesteperiode før denne får en ubetinget rett til de endrede egenkapitalinstrumentene.

- b) Dersom endringen øker antallet tildelte egenkapitalinstrumenter, skal foretaket på samme måte inkludere den virkelige verdien av de ekstra tildelte egenkapitalinstrumentene, målt på endringstidspunktet, i målingen av det beløp som blir innregnet for mottatte tjenester som vederlag for de tildelte egenkapitalinstrumentene, i samsvar med kravene i bokstav a) ovenfor. Dersom endringen for eksempel skjer i løpet av innvinningsperioden, blir den virkelige verdien av de ekstra tildelte egenkapitalinstrumentene inkludert i målingen av det beløp som ble innregnet for mottatte tjenester over perioden fra endringstidspunktet og fram til tidspunktet da de ekstra egenkapitalinstrumentene blir innvunnet, i tillegg til det beløp som er basert på den virkelige verdien på tildelingstidspunktet av de opprinnelig tildelte egenkapitalinstrumentene, som blir innregnet over den gjenværende delen av den opprinnelige innvinningsperioden.
 - c) Dersom foretaket endrer innvinningsbetingelsene på en måte som er til fordel for den ansatte, for eksempel ved å redusere innvinningsperioden eller ved å endre eller fjerne en inntjeningsbetingelse (bortsett fra en markedsbetingelse, der endringer av slike skal regnskapsføres i samsvar med bokstav a) ovenfor), skal foretaket ta hensyn til de endrede innvinningsbetingelsene ved anvendelse av kravene i nr. 19-21.
- B44 Dessuten, dersom foretaket endrer vilkårene eller betingelsene for de tildelte egenkapitalinstrumentene på en måte som reduserer den samlede virkelige verdien av den aksjebaserte betalingsordningen, eller på annen måte ikke er til fordel for den ansatte, skal foretaket likevel fortsatt regnskapsføre de mottatte tjenestene som vederlag for de tildelte egenkapitalinstrumentene som om den nevnte endringen ikke var skjedd (bortsett fra en oppsigelse av noen av eller alle de tildelte egenkapitalinstrumentene, som skal regnskapsføres i samsvar med nr. 28). Eksempler:
- a) Dersom endringen reduserer den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene, målt umiddelbart før og etter endringen, skal foretaket ikke ta hensyn til denne reduksjonen av virkelig verdien og skal fortsatt måle det beløp som ble innregnet for mottatte tjenester som vederlag for egenkapitalinstrumentene basert på den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene på tildelingstidspunktet.
 - b) Dersom endringen reduserer antallet egenkapitalinstrumenter tildelt en ansatt, skal denne reduksjonen regnskapsføres som en oppsigelse av den delen av tildelingen, i samsvar med kravene i nr. 28.
 - c) Dersom foretaket endrer innvinningsbetingelsene på en måte som ikke er til fordel for den ansatte, for eksempel ved å øke innvinningsperioden eller ved å endre eller legge til en inntjeningsbetingelse (bortsett fra en markedsbetingelse, der endringer av slike skal regnskapsføres i samsvar med bokstav a) ovenfor), skal foretaket ikke ta de endrede innvinningsbetingelsene i betraktning ved anvendelse av kravene i nr. 19-21.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 3

Virksomhetssammenslutninger

FORMÅL

- 1 Formålet med denne IFRS er å fastsette et foretaks finansielle rapportering når foretaket gjennomfører en *virksomhetssammenslutning*. Standarden angir særlig at alle virksomhetssammenslutninger skal regnskapsføres ved anvendelse av oppkjøpsmetoden. Det overtakende foretaket skal derfor innregne det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og *betingede forpliktelser* til *virkelig verdi* på *overtakelsestidspunktet* og dessuten innregne *goodwill*, som senere skal testes for verdifall og ikke avskrives.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Unntatt i tilfellene beskrevet i nr. 3 skal foretak anvende denne IFRS ved regnskapsføring av virksomhetssammenslutninger.
- 3 Denne IFRS får ikke anvendelse på
- a) virksomhetssammenslutninger der separate foretak eller *virksomheter* slås sammen til en *felleskontrollert virksomhet*,
 - b) *virksomhetssammenslutninger som omfatter foretak eller virksomheter under samme kontroll*,
 - c) virksomhetssammenslutninger som omfatter to eller flere *gjensidige foretak*,
 - d) virksomhetssammenslutninger der separate foretak eller virksomheter slås sammen til et *rapporterende foretak* utelukkende på grunnlag av en kontrakt, uten anskaffelse av en eierandel (for eksempel sammenslutninger der separate foretak slås sammen utelukkende på grunnlag av en kontrakt for å danne et dobbeltnotert foretak).

Identifikasjon av en virksomhetssammenslutning

- 4 En virksomhetssammenslutning er sammenslåing av separate foretak eller virksomheter til ett rapporterende foretak. Resultatet av nesten alle virksomhetssammenslutninger er at ett foretak, det overtakende foretaket, oppnår *kontroll* over én eller flere andre virksomheter, det overtatte foretaket. Dersom et foretak oppnår kontroll over ett eller flere foretak som ikke er virksomheter, utgjør sammenslåing av disse foretakene ikke en virksomhetssammenslutning. Når et foretak overtar en gruppe eiendeler eller nettoeiendeler som ikke utgjør en virksomhet, skal det fordele gruppens anskaffelseskost på de enkelte identifiserbare eiendelene og forpliktelsene i gruppen basert på deres relative virkelige verdier på overtagelsestidspunktet.
- 5 En virksomhetssammenslutning kan være strukturert på en rekke ulike måter av juridiske, skattemessige eller andre grunner. Den kan innebære et foretaks kjøp av et annet foretaks egenkapital, kjøp av alle nettoeiendelene i et annet foretak, overtakelse av et annet foretaks forpliktelser eller kjøp av noen av nettoeiendelene i et annet foretak som til sammen utgjør én eller flere virksomheter. Den kan gjennomføres ved utstedelse av egenkapitalinstrumenter eller ved overføring av kontanter, kontantekvivalenter eller andre eiendeler, eller ved en kombinasjon av disse. Transaksjonen kan være mellom aksjeeierne i de sammensluttende foretakene eller mellom ett foretak og aksjeeierne i et annet foretak. Den kan innebære opprettelse av et nytt foretak som skal kontrollere de sammensluttende foretakene eller nettoeiendelene som overføres, eller omstrukturering av ett eller flere av de sammensluttende foretakene.
- 6 En virksomhetssammenslutning kan føre til mor-/datterforetaksforhold der det overtakende foretaket blir *morforetaket* og det overtatte foretaket blir et *datterforetak* i forhold til det overtakende foretaket. Under slike forhold kommer denne IFRS til anvendelse for det overtakende foretaket i dettes konsernregnskap. Det overtakende foretaket fører sin andel av det overtatte foretaket som en investering i et datterforetak i sitt eventuelle separate finansregnskap (se IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»).
- 7 En virksomhetssammenslutning kan innebære kjøp av nettoeiendeler, herunder eventuell goodwill, i et annet foretak istedenfor kjøp av egenkapitalen i det andre foretaket. En slik sammenslutning fører ikke til noe mor-/datterforetaksforhold.
- 8 Definisjonen av en virksomhetssammenslutning, og dermed også virkeområdet for denne IFRS, omfatter virksomhetssammenslutninger der ett foretak oppnår kontroll over et annet foretak, men der tidspunktet for oppnåelse av kontroll (dvs. overtagelsestidspunktet) ikke faller sammen med tidspunktet eller tidspunktene for anskaffelse av en eierandel (dvs. *byttetidspunktet* eller *-punktene*). Denne situasjonen kan for eksempel oppstå når et foretak som det er investert i, inngår ordninger for tilbakekjøp av aksjer med noen av sine investorer, og kontrollen over foretaket det er investert i, dermed endres.
- 9 Denne IFRS fastsetter ikke deltakeres regnskapsføring av andeler i felleskontrollerte virksomheter (se IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»).

Virksomhetssammenslutninger som omfatter foretak under samme kontroll

- 10 En virksomhetssammenslutning som omfatter foretak eller virksomheter under samme kontroll, er en virksomhetssammenslutning der alle de sammensluttende foretakene eller virksomhetene kontrolleres av samme øverste part eller parter både før og etter virksomhetssammenslutningen, og der denne kontrollen ikke er midlertidig.
- 11 En gruppe personer skal anses for å ha kontroll over et foretak når de som følge av kontraktsregulerte ordninger samlet har makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for foretaket i den hensikt å oppnå fordeler av dets aktiviteter. En virksomhetssammenslutning faller derfor utenfor virkeområdet for denne IFRS når den samme gruppen personer som følge av kontraktsregulerte ordninger samlet har overordnet makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for hvert enkelt av de sammensluttende foretakene i den hensikt å oppnå fordeler av deres aktiviteter, og denne overordnede makten ikke er midlertidig.
- 12 Et foretak kan kontrolleres av en person eller av en gruppe personer som opptrer samlet etter en kontraktsregulert ordning, og denne personen eller gruppen av personer er ikke nødvendigvis underlagt kravene om finansiell rapportering i IFRS-er. Det er derfor ikke nødvendig at sammensluttende foretak inngår som en del av samme konsernregnskap for at en virksomhetssammenslutning skal anses for å omfatte foretak under samme kontroll.
- 13 Omfanget av *minoritetsinteresser* i hvert av de sammensluttende foretakene før og etter virksomhetssammenslutningen er ikke relevant for å bestemme om sammenslutningen omfatter foretak under samme kontroll. Tilsvarende er det faktum at ett av de sammensluttende foretakene er et datterforetak som er utelatt fra konsernregnskapet i samsvar med IAS 27, ikke relevant for å bestemme om en sammenslutning omfatter foretak under samme kontroll.

REGNSKAPSMETODE

- 14 Alle virksomhetssammenslutninger skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden.
- 15 Oppkjøpsmetoden ser en virksomhetssammenslutning fra synsvinkelen til det sammensluttende foretaket som identifiseres som det overtakende foretaket. Det overtakende foretaket kjøper nettoeiendeler og innregner de anskaffede eiendelene samt de forpliktelsene og betingede forpliktelsene som er overtatt, herunder eiendeler og forpliktelser som tidligere ikke er innregnet av det overtatte foretaket. Målingen av det overtakende foretakets eiendeler og forpliktelser påvirkes ikke av transaksjonen, og eventuelle ytterligere eiendeler eller forpliktelser i det overtakende foretaket som innregnes som følge av transaksjonen, påvirkes heller ikke, da de ikke er gjenstand for transaksjonen.

ANVENDELSE AV OPPKJØPSMETODEN

- 16 Anvendelse av oppkjøpsmetoden omfatter følgende trinn:
- a) identifikasjon av et overtakende foretak,
 - b) måling av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost, og
 - c) fordeling på overtakelsestidspunktet av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost på anskaffede eiendeler samt forpliktelser og betingede forpliktelser som er overtatt.

Identifikasjon av det overtakende foretaket

- 17 Det skal identifiseres et overtakende foretak for alle virksomhetssammenslutninger. Det overtakende foretaket er det sammensluttende foretaket som oppnår kontroll over de andre sammensluttende foretakene eller virksomhetene.
- 18 Ettersom oppkjøpsmetoden ser en virksomhetssammenslutning fra det overtakende foretakets synsvinkel, forutsetter den at én av partene i transaksjonen kan identifiseres som det overtakende foretaket.
- 19 Kontroll er makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for et foretak eller en virksomhet i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets eller virksomhetens aktiviteter. Et sammensluttende foretak skal anses for å ha oppnådd kontroll over et annet sammensluttende foretak når det overtar mer enn halvparten av det andre foretakets stemmerett, med mindre det kan påvises at et slikt eierskap ikke utgjør kontroll. Selv om ett av de sammensluttende foretakene ikke overtar mer enn halvparten av stemmerettene til et annet sammensluttende foretak, kan det likevel ha oppnådd kontroll over det andre foretaket dersom det som følge av sammenslutningen oppnår
- a) makt over mer enn halvparten av stemmerettene i det andre foretaket gjennom en avtale med andre investorer, eller

- b) makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene til det andre foretaket i henhold til vedtekter eller en avtale, eller
 - c) makt til å oppnevne eller fjerne flertallet av medlemmene i styret eller i et tilsvarende styringsorgan i det andre foretaket, eller
 - d) makt til å avgi et flertall av stemmene på møter i styret eller i et tilsvarende styringsorgan i det andre foretaket.
- 20 Selv om det enkelte ganger kan være vanskelig å identifisere et overtakende foretak, finnes det vanligvis indikasjoner på at det finnes et overtakende foretak. Eksempler:
- a) dersom den virkelige verdien av ett av de sammensluttende foretakene er vesentlig høyere enn den virkelige verdien av det andre sammensluttende foretaket, er det sannsynlig at foretaket med den høyeste virkelige verdien er det overtakende foretaket,
 - b) dersom virksomhetssammenslutningen gjennomføres ved et bytte av ordinære egenkapitalinstrumenter med stemmerett mot kontanter eller andre eiendeler, er det sannsynlig at foretaket som avgir kontanter eller andre eiendeler, er det overtakende foretaket, og
 - c) dersom virksomhetssammenslutningen fører til at ledelsen i ett av de sammensluttende foretakene er i stand til å dominere valget av ledelsessammensetning i det sammenslåtte foretaket, er det sannsynlig at foretaket med den dominerende ledelsen er det overtakende foretaket.
- 21 I en virksomhetssammenslutning som gjennomføres ved et bytte av egenkapitalinteresser, er foretaket som utsteder egenkapitalinteressene, normalt det overtakende foretaket. Alle relevante fakta og omstendigheter skal imidlertid tas i betraktning ved vurdering av hvilket av de sammensluttende foretakene som har makt til å styre det andre foretakets (eller de andre foretakenes) finansielle og driftsmessige prinsipper med henblikk på å oppnå fordeler fra dets (eller deres) aktiviteter. Ved enkelte virksomhetssammenslutninger, vanligvis omtalt som omvendte overtakelser, er det overtakende foretaket det foretaket hvis egenkapitalinteresser er blitt overtatt, mens det utstedende foretaket er det overtatte foretaket. Dette kan for eksempel være tilfellet når et privat foretak lar seg «overta» av et mindre børsnotert foretak for på den måten å oppnå børsnotering. Selv om det utstedende børsnoterte foretaket juridisk anses for å være morforetaket, og det private foretaket anses for å være datterforetaket, er det juridiske datterforetaket det overtakende foretaket dersom det har makt til å styre det juridiske morforetakets finansielle og driftsmessige prinsipper for å oppnå fordeler av dets aktiviteter. Det overtakende foretaket er vanligvis det største foretaket. Fakta og omstendigheter i forbindelse med en sammenslutning tilsier imidlertid noen ganger at et mindre foretak overtar et større foretak. Veiledning om regnskapsføring av omvendte overtakelser er gitt i B1-B15 i vedlegg B.
- 22 Når et nytt foretak dannes for å utstede egenkapitalinstrumenter med henblikk på å gjennomføre en virksomhetssammenslutning, skal ett av de sammensluttende foretakene som eksisterte før sammenslutningen, identifiseres som det overtakende foretaket på grunnlag av de tilgjengelige opplysningene.
- 23 Tilsvarende gjelder det at når en virksomhetssammenslutning omfatter flere enn to sammensluttende foretak, skal ett av de sammensluttende foretakene som eksisterte før sammenslutningen, identifiseres som det overtakende foretaket på grunnlag av de tilgjengelige opplysningene. Fastsettelsen av hvilket som er det overtakende foretaket i slike tilfeller, skal blant annet omfatte en vurdering av hvilket av de sammensluttende foretakene som tok initiativet til sammenslutningen, og hvorvidt eiendelene eller inntektene til ett av de sammensluttende foretakene er vesentlig større enn de andres.

En virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost

- 24 Det overtakende foretaket skal måle en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost som summen av
- a) de virkelige verdiene på byttetidspunktet av eiendeler som avgis, forpliktelser som påløper eller overtas og egenkapitalinstrumenter som utstedes av det overtakende foretaket, i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket, og
 - b) eventuelle utgifter som er direkte henførbare til virksomhetssammenslutningen.
- 25 Overtakelsestidspunktet er det tidspunktet da det overtakende foretaket faktisk oppnår kontroll over det overtatte foretaket. Når kontroll oppnås ved en enkelt transaksjon, sammenfaller byttetidspunktet med overtakelsestidspunktet. En virksomhetssammenslutning kan imidlertid innebære flere enn én transaksjon, for eksempel når transaksjonen gjennomføres litt etter litt ved trinnvise aksjekjøp. Når dette er tilfellet
- a) er sammenslutningens anskaffelseskost summen av de enkelte transaksjonene, og
 - b) byttetidspunktet er tidspunktet for hver transaksjon (dvs. tidspunktet da hver enkelt investering innregnes i det overtakende foretakets finansregnskap), mens overtakelsestidspunktet er tidspunktet da det overtakende foretaket oppnår kontroll over det overtatte foretaket.

- 26 I henhold til nr. 24 skal eiendeler som avgis og forpliktelser som påløper eller overtas av det overtakende foretaket i bytte mot kontroll over det overtakende foretaket, måles til virkelig verdi på byttetidspunktet. Når oppgjør for hele eller en del av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost utsettes, skal derfor den utsatte komponentens virkelige verdi beregnes ved å diskontere de utestående beløpene til deres nåverdi på byttetidspunktet, idet det tas hensyn til eventuelle overbetalinger eller rabatter som med sannsynlighet aktualiseres ved oppjøret.
- 27 Den kunngjorte prisen på byttetidspunktet for et notert egenkapitalinstrument gir den beste dokumentasjonen på instrumentets virkelige verdi og skal derfor benyttes, bortsett fra i sjeldne tilfeller. Annen dokumentasjon og andre verdsettingsmetoder skal bare tas i betraktning i de sjeldne tilfeller der det overtakende foretaket kan påvise at den kunngjorte prisen på byttetidspunktet er en upålitelig indikator på virkelig verdi, og at annen dokumentasjon og andre verdsettingsmetoder gir en mer pålitelig måling av egenkapitalinstrumentets virkelige verdi. Den kunngjorte prisen på byttetidspunktet er bare en upålitelig indikator når den er påvirket av at markedet er tynt. Dersom den kunngjorte prisen på byttetidspunktet er en upålitelig indikator, eller dersom det ikke finnes noen kunngjort pris for egenkapitalinstrumenter utstedt av det overtakende foretaket, kan den virkelige verdien av disse instrumentene for eksempel estimeres med henvisning til deres forholdsmessige andel av den virkelige verdien av det overtakende foretaket, eller med henvisning til den forholdsmessige andelen av den virkelige verdien av det overtatte foretaket, avhengig av hvilken av disse som framgår mest tydelig. Den virkelige verdien på byttetidspunktet av monetære eiendeler som er gitt til innehavere av egenkapital i det overtatte foretaket som et alternativ til egenkapitalinstrumenter, kan også utgjøre dokumentasjon på den samlede virkelige verdien som det overtakende foretaket har gitt i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket. Uansett skal alle sidene ved sammenslutningen, herunder betydelige faktorer som påvirker forhandlingene, tas i betraktning. Ytterligere veiledning om fastsettelse av virkelig verdi av egenkapitalinstrumenter er gitt i IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling».
- 28 En virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost omfatter forpliktelser som det overtakende foretaket har pådratt seg eller overtatt i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket. Framtidige tap eller andre utgifter som forventes påløpt som resultat av overtakelsen, er ikke forpliktelser som det overtakende foretaket har pådratt seg eller overtatt i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket, og regnes derfor ikke som en del av sammenslutningens anskaffelseskost.
- 29 En virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost omfatter eventuelle utgifter som er direkte henførbare til sammenslutningen, for eksempel honorarer til regnskapsførere, juridiske rådgivere, takstmenn og andre konsulenter for å gjennomføre sammenslutningen. Generelle administrative utgifter, herunder utgiftene ved å opprettholde en avdeling for overtakelser, og andre utgifter som ikke direkte kan henføres til den aktuelle sammenslutningen som regnskapsføres, skal ikke inkluderes i sammenslutningens anskaffelseskost, men innregnes som kostnad etter hvert som de påløper.
- 30 Utgiftene ved å organisere og utstede finansielle forpliktelser er en integrert del av forpliktelsesutstedelsen, selv når forpliktelsene utstedes for å gjennomføre en virksomhetssammenslutning, og er ikke utgifter som er direkte henførbare til sammenslutningen. Foretakene skal derfor ikke inkludere slike utgifter i en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost. I samsvar med IAS 39 skal slike utgifter inkluderes i førstegangs målingen av forpliktelsen.
- 31 På samme måte er utgiftene ved å utstede egenkapitalinstrumenter en integrert del av utstedelsen av egenkapitalinstrumenter, selv når egenkapitalinstrumentene utstedes for å gjennomføre en virksomhetssammenslutning, og er ikke utgifter som er direkte henførbare til sammenslutningen. Foretakene skal derfor ikke inkludere slike utgifter i en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost. I samsvar med IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» reduserer slike utgifter provenyet fra utstedelsen av egenkapitalinstrumenter.

Justering av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost betinget av framtidige hendelser

- 32 Når en avtale om en virksomhetssammenslutning tillater en justering av sammenslutningens anskaffelseskost betinget av framtidige hendelser, skal det overtakende foretaket inkludere denne justeringen i sammenslutningens anskaffelseskost på overtakelsestidspunktet dersom justeringen er *sannsynlig* og kan måles på en pålitelig måte.
- 33 En avtale om en virksomhetssammenslutning kan tillate justeringer av sammenslutningens anskaffelseskost som er betinget av én eller flere framtidige hendelser. Justeringen kan for eksempel være betinget av at et nærmere angitt nivå av overskudd opprettholdes eller oppnås i framtidige perioder, eller av at markedsprisen for de utstedte instrumentene opprettholdes. Det er vanligvis mulig å estimere omfanget av eventuelle slike justeringer når sammenslutningen regnskapsføres første gang, uten å redusere informasjonens pålitelighet, selv om det foreligger en viss usikkerhet. Dersom de framtidige hendelsene ikke blir en realitet, eller estimatet må revideres, skal virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost justeres tilsvarende.
- 34 Når en avtale om en virksomhetssammenslutning tillater en slik justering, skal justeringen imidlertid ikke inkluderes i sammenslutningens anskaffelseskost når sammenslutningen regnskapsføres første gang, dersom den enten ikke er sannsynlig eller ikke kan måles på en pålitelig måte. Dersom justeringen senere blir sannsynlig og kan måles på en pålitelig måte, skal tilleggsvederlaget behandles som en justering av sammenslutningens anskaffelseskost.

- 35 Under noen omstendigheter kan det overtakende foretaket bli avkrevd en etterfølgende betaling til selgeren som kompensasjon for en reduksjon i verdien av eiendelene som avgis, egenkapitalinstrumentene som utstedes eller forpliktelsene som påløper eller overtas av det overtakende foretaket i bytte mot kontroll over det overtatte foretaket. Dette er for eksempel tilfellet når det overtakende foretaket garanterer markedsprisen til egenkapital- eller gjeldsinstrumenter utstedt som en del av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost, og må utstede ytterligere egenkapital- eller gjeldsinstrumenter for å gjenopprette opprinnelig beregnet anskaffelseskost. I slike tilfeller skal det ikke innregnes noen økning i virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost. Når det gjelder egenkapitalinstrumenter, motvirkes den virkelige verdien av tilleggsbetalingen mot en tilsvarende reduksjon i den verdien som kan henføres til de opprinnelig utstedte instrumentene. Når det gjelder gjeldsinstrumenter, anses tilleggsbetalingen som en reduksjon i overkursen eller en økning av underkursen på den opprinnelige utstedelsen.

Fordeling av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost på anskaffede eiendeler og på forpliktelser og betingede forpliktelser som er overtatt

- 36 Det overtakende foretaket skal på overtakelsestidspunktet fordele en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost ved å innregne det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som oppfyller innregningskriteriene i nr. 37, til deres virkelige verdier på dette tidspunktet, med unntak av anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som er klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet», som skal innregnes til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. En eventuell forskjell mellom virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost og det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av de identifiserbare eiendelene, forpliktelsene og betingede forpliktelsene som er innregnet på denne måten, skal regnskapsføres i samsvar med nr. 51-57.
- 37 Det overtakende foretaket skal bare foreta separat innregning av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser på overtakelsestidspunktet dersom de oppfyller følgende kriterier på dette tidspunktet:
- a) Når det gjelder en eiendel som ikke er en *immateriell eiendel*, at det er sannsynlig at eventuelle tilknyttede framtidige økonomiske fordeler vil tilflyte det overtakende foretaket, og dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte.
 - b) Når det gjelder en forpliktelse som ikke er en betinget forpliktelse, at det er sannsynlig at en strøm ut fra foretaket av ressurser som omfatter økonomiske fordeler, vil kreves for å gjøre opp forpliknelsen, og dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte.
 - c) Når det gjelder en immateriell eiendel eller en betinget forpliktelse, at dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte.
- 38 Det overtakende foretakets resultatregnskap skal inkorporere det overtatte foretakets resultat etter overtakelsestidspunktet, ved å inkludere det overtatte foretakets inntekter og kostnader basert på det overtakende foretakets anskaffelseskost for virksomhetssammenslutningen. Eksempelvis skal avskrivninger som er innregnet i det overtakende foretakets resultatregnskap etter overtakelsestidspunktet, og som er knyttet til det overtatte foretakets avskrivbare eiendeler, baseres på disse avskrivbare eiendelenes virkelige verdi på overtakelsestidspunktet, dvs. på deres anskaffelseskost for det overtakende foretaket.
- 39 Anvendelsen av oppkjøpsmetoden begynner fra overtakelsestidspunktet, som er tidspunktet da det overtakende foretaket faktisk oppnår kontroll over det overtatte foretaket. Ettersom kontroll er makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for et foretak eller en virksomhet i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets eller virksomhetens aktiviteter, er det ikke nødvendig at en transaksjon er rettslig avsluttet eller fullført før det overtakende foretaket oppnår kontroll. Alle relevante fakta og omstendigheter i forbindelse med en virksomhetssammenslutning skal tas i betraktning ved vurdering av når det overtakende foretaket har oppnådd kontroll.
- 40 Fordi det overtakende foretaket innregner det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som oppfyller innregningskriteriene i nr. 37, til deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet, skal en eventuell minoritetsinteresse i det overtakende foretaket angis som minoritetens andel av disse postenes netto virkelig verdi. B16 og B17 i vedlegg B gir veiledning om fastsettelse av de virkelige verdiene av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser med henblikk på fordeling av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost.

Det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler og forpliktelser

- 41 I samsvar med nr. 36 skal det overtakende foretaket bare foreta separat innregning som en del av fordelingen av anskaffelseskost av de av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som eksisterte på overtakelsesdagen, og som oppfyller innregningskriteriene i nr. 37. Derfor
- a) skal det overtakende foretaket bare innregne forpliktelser for avslutning eller reduksjon av det overtatte foretakets aktiviteter som en del av fordelingen av sammenslutningens anskaffelseskost, dersom det overtatte foretaket på overtakelsestidspunktet har en eksisterende forpliktelse for omstrukturering som er innregnet i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»,

- b) skal det overtakende foretaket ved fordeling av sammenslutningens anskaffelseskost ikke innregne forpliktelser for framtidige tap eller andre utgifter som forventes påløpt som resultat av virksomhetssammenslutningen.
- 42 En utbetaling som et foretak i henhold til kontrakt er pålagt å foreta, for eksempel til ansatte eller leverandører dersom foretaket overtas ved en virksomhetssammenslutning, er en eksisterende plikt som anses som en betinget forpliktelse for foretaket inntil det blir sannsynlig at en virksomhetssammenslutning vil bli gjennomført. Foretaket innregner den kontraktsregulerte plikten som forpliktelse i samsvar med IAS 37 når en virksomhetssammenslutning blir sannsynlig og forpliktelsen kan måles på en pålitelig måte. Når virksomhetssammenslutningen gjennomføres, blir derfor denne forpliktelsen for det overtatte foretaket innregnet av det overtakende foretaket som en del av fordelingen av sammenslutningens anskaffelseskost.
- 43 Et overtatt foretaks omstrukturingsplan hvis gjennomføring er betinget av at foretaket overtas ved en virksomhetssammenslutning, utgjør imidlertid ikke en eksisterende plikt for det overtatte foretaket umiddelbart før virksomhetssammenslutningen. Den utgjør heller ikke en betinget forpliktelse for det overtatte foretaket umiddelbart før sammenslutningen, fordi den ikke er en mulig plikt som oppstår av en tidligere hendelse hvis eksistens bare vil bli bekreftet ved at det i framtiden inntreffer eller ikke inntreffer én eller flere usikre hendelser som ikke i sin helhet er innenfor det overtatte foretakets kontroll. Et overtakende foretak skal derfor ikke innregne en forpliktelse for slike omstrukturingsplaner som en del av fordelingen av sammenslutningens anskaffelseskost.
- 44 De identifiserbare eiendelene og forpliktelsene som innregnes i samsvar med nr. 36, omfatter alle det overtatte foretakets eiendeler og forpliktelser som det overtakende foretaket kjøper eller pådrar seg, herunder alle dets finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. De kan også omfatte eiendeler og forpliktelser som ikke tidligere er innregnet i det overtatte foretakets finansregnskap, for eksempel fordi de ikke oppfylte kravene for innregning før overtakelsen. En skattemessig fordel som har oppstått av skattemessige underskudd hos det overtatte foretaket og som ikke er innregnet av det overtatte foretaket før virksomhetssammenslutningen, kvalifiserer for eksempel til innregning som en identifiserbare eiendel i samsvar med nr. 36 dersom det er sannsynlig at det overtakende foretaket vil få framtidige skattepliktige inntekter som den uinnregnede skattemessige fordelen kan utnyttes mot.

Det overtatte foretakets immaterielle eiendeler

- 45 I samsvar med nr. 37 skal det overtakende foretaket bare foreta separat innregning av en immateriell eiendel i det overtatte foretaket på overtakelsestidspunktet dersom den oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel i IAS 38: «Immaterielle eiendeler», og dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Dette betyr at overtakeren innregner som en eiendel atskilt fra goodwill, et løpende forsknings- og utviklingsprosjekt i det overtatte foretaket dersom prosjektet oppfyller definisjonen av en immateriell eiendel, og dets virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. IAS 38 gir veiledning om fastsettelse av hvorvidt den virkelige verdien av en immateriell eiendel som er overtatt ved en virksomhetssammenslutning, kan måles på en pålitelig måte.
- 46 En ikke-monetær eiendel uten fysisk substans må være identifiserbar for å oppfylle definisjonen av en immateriell eiendel. I samsvar med IAS 38 oppfyller en eiendel bare kriteriet om identifiserbarhet i definisjonen av en immateriell eiendel dersom den
- a) er utskilbar, dvs. kan skilles ut fra eller deles fra foretaket og selges, overføres, lisensieres, leies ut eller byttes, enten separat eller sammen med en tilknyttet kontrakt, eiendel eller forpliktelse, eller
 - b) oppstår av kontraktsregulerte eller andre juridiske rettigheter, uansett om disse rettighetene er overførbare eller kan skilles ut fra foretaket eller fra andre retter og plikter.

Det overtatte foretakets betingede forpliktelser

- 47 Nr. 37 angir at det overtakende foretaket bare skal foreta separat innregning av en betinget forpliktelse hos det overtatte foretaket som en del av fordelingen av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost dersom den betingede forpliktelsens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Dersom den virkelige verdien ikke kan måles på en pålitelig måte,
- a) påvirkes beløpet som innregnes som goodwill eller regnskapsføres i samsvar med nr. 56, og
 - b) det overtakende foretaket skal gi de opplysningene om den betingede forpliktelsen som kreves av IAS 37. B16 l) i vedlegg B gir veiledning om fastsettelse av den virkelige verdien av en betinget forpliktelse.
- 48 Etter førstegangsinnregning skal det overtakende foretaket måle betingede forpliktelser som innregnes separat i samsvar med nr. 36, som det høyeste beløpet av
- a) beløpet som ville ha blitt innregnet i samsvar med IAS 37, og

- b) det førstegangsinnregnede beløpet med fradrag for eventuelle akkumulerte amortiseringer innregnet i samsvar med IAS 18: «Driftsinntekter».
- 49 Kravet i nr. 48 gjelder ikke for kontrakter som regnskapsføres i samsvar med IAS 39. Lånetilsagn som ikke omfattes av IAS 39, og som ikke er tilsagn om å yte lån til en lavere rente enn markedsrenten, regnskapsføres som betingede forpliktelser dersom det på overtakelsestidspunktet ikke er sannsynlig at en strøm av ressurser ut fra foretaket som omfatter økonomiske fordeler, vil kreves for å gjøre opp plikten, eller dersom pliktens beløp ikke kan måles med tilstrekkelig grad av pålitelighet. I samsvar med nr. 37 innregnes et slikt lånetilsagn bare separat som en del av fordelingen av en sammenslutnings anskaffelseskost dersom dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte.
- 50 Betingede forpliktelser som innregnes separat som en del av fordelingen av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost, omfattes ikke av IAS 37. Det overtakende foretaket skal imidlertid gi de opplysningene om disse betingede forpliktelsene som kreves av IAS 37, for hver klasse av avsetninger.

Goodwill

- 51 På overtakelsestidspunktet skal det overtakende foretaket
- a) innregne goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning som eiendel, og
- b) foreta førstegangsmåling av denne goodwill til anskaffelseskost, hvilket er det overskytende av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost i forhold til det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av de identifiserbare eiendelene, forpliktelsene og betingede forpliktelsene som er innregnet i samsvar med nr. 36.
- 52 Goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning representerer en betaling foretatt av overtakeren i forventning om framtidige økonomiske fordeler fra eiendeler som ikke kan identifiseres enkeltvis og innregnes separat.
- 53 I den utstrekning det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser eller betingede forpliktelser ikke oppfyller kriteriene i nr. 37 for separat innregning på overtakelsestidspunktet, påvirkes beløpet som innregnes som goodwill (eller regnskapsføres i samsvar med nr. 56). Dette skyldes at goodwill måles som restverdien av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost etter innregning av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser.
- 54 Etter førstegangsinnregning skal det overtakende foretaket måle goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte tap ved verdifall.
- 55 Goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning skal ikke avskrives. I stedet skal det overtakende foretaket teste goodwillen for verdifall årlig, eller oftere dersom hendelser eller endrede omstendigheter tilsier at den kan ha falt i verdi, i samsvar med IAS 36: «Verdifall på eiendeler».

Overskytende av det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til anskaffelseskost

- 56 Dersom det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av de identifiserbare eiendelene, forpliktelsene og betingede forpliktelsene som innregnes i samsvar med nr. 36, overstiger virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost, skal det overtakende foretaket
- a) revurdere identifikasjonen og målingen av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser samt målingen av sammenslutningens anskaffelseskost, og
- b) umiddelbart innregne i resultatet et eventuelt overskytende beløp etter denne revurderingen.
- 57 En gevinst innregnet i samsvar med nr. 56 kan omfatte ett eller flere av følgende elementer:
- a) Feil i målingen av den virkelige verdien av enten sammenslutningens anskaffelseskost eller det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser eller betingede forpliktelser. Eventuelle framtidige utgifter som kan henføres til det overtatte foretaket, og som ikke er gjenspeilt korrekt i den virkelige verdien av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser eller betingede forpliktelser, er en mulig årsak til slike feil.
- b) Et krav i en regnskapsstandard om å måle anskaffede identifiserbare nettoeiendeler til et beløp som ikke er virkelig verdi, men som behandles som virkelig verdi med henblikk på fordeling av sammenslutningens anskaffelseskost. Eksempelvis krever veiledningen i vedlegg B om fastsettelse av de virkelige verdiene av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler og forpliktelser at beløpet som henføres til eiendeler og forpliktelser ved skatt, er udiskontert.

- c) Et kjøp på gunstige vilkår.

Virksomhetssammenslutninger som gjennomføres trinnvis

- 58 En virksomhetssammenslutning kan innebære flere enn én transaksjon, for eksempel når den gjennomføres litt etter litt ved trinnvis aksjekjøp. I så fall skal det overtakende foretaket behandle hver transaksjon separat ved bruk av opplysninger om transaksjonens anskaffelseskost og virkelige verdi på hvert transaksjonstidspunkt, for å beregne beløpet for eventuell goodwill knyttet til transaksjonen. Dette fører til en trinnvis sammenligning av de enkelte investeringenes anskaffelseskost med det overtakende foretakets andel av de virkelige verdiene av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser ved hvert trinn.
- 59 Når en virksomhetssammenslutning innebærer flere enn én transaksjon, kan de virkelige verdiene av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser være forskjellige på hvert transaksjonstidspunkt, ettersom
- a) det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser omregnes teoretisk til deres virkelige verdier på hvert transaksjonstidspunkt for å beregne beløpet for eventuell goodwill knyttet til transaksjonen, og
 - b) det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser da må innregnes av det overtakende foretaket til deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet,
- utgjør enhver justering av disse virkelige verdiene som gjelder de andelene som det overtakende foretaket holdt fra før, en verdiregulering og skal regnskapsføres som en slik regulering. Fordi denne verdireguleringen oppstår ved det overtakende foretakets førstegangsinnregning av det overtatte foretakets eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, innebærer den imidlertid ikke at det overtakende foretaket har valgt å anvende et regnskapsprinsipp med verdiregulering av disse postene etter førstegangsinnregning i samsvar med for eksempel IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr».
- 60 Før en transaksjon oppfyller kriteriene for en virksomhetssammenslutning, kan den oppfylle kriteriene for en investering i et tilknyttet foretak og regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i samsvar med IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak». I så fall vil de virkelige verdiene av de identifiserbare nettoeiendelene i foretaket det er investert i, på hvert tidligere transaksjonstidspunkt ha blitt beregnet tidligere ved anvendelse av egenkapitalmetoden på investeringen.

Foreløpig fastsettelse av første regnskapsføring

- 61 Første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning innebærer identifikasjon og fastsettelse av de virkelige verdiene som skal henføres til det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, og sammenslutningens anskaffelseskost.
- 62 Dersom første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning bare kan fastsettes foreløpig ved slutten av perioden da sammenslutningen gjennomføres, fordi enten de virkelige verdiene som skal henføres til det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, eller sammenslutningens anskaffelseskost bare kan fastsettes foreløpig, skal det overtakende foretaket regnskapsføre sammenslutningen ved bruk av disse foreløpige verdiene. Det overtakende foretaket skal innregne eventuelle justeringer av disse foreløpige verdiene som følge av gjennomføringen av første regnskapsføring:
- a) innen tolv måneder etter overtakelsestidspunktet, og
 - b) fra overtakelsestidspunktet. Derfor
 - i) skal den balanseførte verdien av en identifiserbar eiendel, forpliktelse eller betinget forpliktelse som innregnes eller justeres som følge av at første regnskapsføring er gjennomført, beregnes som om dens virkelige verdi på overtakelsestidspunktet hadde vært innregnet fra dette tidspunktet,
 - ii) skal goodwill eller eventuell gevinst som er innregnet i samsvar med nr. 56, justeres fra overtakelsestidspunktet med et beløp som tilsvarer justeringen av den virkelige verdien på overtakelsestidspunktet av den identifiserbare eiendelen, forpliktelsen eller betingede forpliktelsen som innregnes eller justeres,
 - iii) skal sammenligningsinformasjon som presenteres for periodene før sammenslutningens første regnskapsføring er gjennomført, presenteres som om første regnskapsføring hadde vært gjennomført fra overtakelsestidspunktet. Dette omfatter eventuelle ytterligere avskrivninger eller andre innvirkninger på resultatet som er innregnet som følge av at første regnskapsføring er gjennomført.

Justering etter at første regnskapsføring er gjennomført

- 63 Bortsett fra som skissert i nr. 33, 34 og 65, skal justeringer av første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning etter at slik første regnskapsføring er gjennomført, bare innregnes for å rette en feil i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil». Justeringer av første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning etter at slik regnskapsføring er gjennomført, skal ikke innregnes for virkningen av endringer i estimater. I samsvar med IAS 8 skal virkningen av en endring i estimater innregnes i inneværende og framtidige perioder.
- 64 IAS 8 krever at et foretak regnskapsfører en korreksjon av en feil med tilbakevirkende kraft, og presenterer finansregnskapet som om feilen aldri hadde forekommet, ved at sammenligningsinformasjonen omarbeides for den eller de tidligere periodene som feilen oppstod i. Derfor skal den balanseførte verdien av en identifiserbar eiendel, forpliktelse eller betinget forpliktelse hos det overtatte foretaket som innregnes eller justeres som følge av korreksjon av en feil, beregnes som om dens virkelige verdi eller justerte virkelige verdi på overtakelsestidspunktet hadde vært innregnet fra dette tidspunktet. Goodwill eller eventuell gevinst som er innregnet i en tidligere periode i samsvar med nr. 56, skal justeres med tilbakevirkende kraft med et beløp som tilsvarer den virkelige verdien på overtakelsestidspunktet (eller justeringen av den virkelige verdien på overtakelsestidspunktet) av den identifiserbare eiendelen, forpliktelsen eller betingede forpliktelsen som innregnes (eller justeres).

Innregning av eiendeler ved utsatt skatt etter at første regnskapsføring er gjennomført

- 65 Dersom den mulige fordelene for et overtatt foretak ved overføring av et skattemessig underskudd eller andre eiendeler ved utsatt skatt ikke oppfylte kriteriene i nr. 37 for separat innregning ved førstegangsinnregning av en virksomhetssammenslutning, men deretter realiseres, skal det overtakende foretaket innregne denne fordelene som inntekt i samsvar med IAS 12: «Inntektskatt». I tillegg skal det overtakende foretaket
- a) redusere den balanseførte verdien av goodwill til det beløpet som ville ha blitt innregnet dersom eiendelen ved utsatt skatt hadde blitt innregnet som en identifiserbar eiendel fra anskaffelsestidspunktet, og
 - b) innregne reduksjonen i balanseført verdi for goodwill som kostnad.

Denne framgangsmåten skal imidlertid ikke medføre at det skapes et overskytende beløp som beskrevet i nr. 56, og heller ikke øke en eventuell gevinst som tidligere er innregnet i samsvar med nr. 56.

OPPLYSNINGER

- 66 Et overtakende foretak skal gi opplysninger som setter brukere av dets finansregnskap i stand til å evaluere arten og den finansielle virkningen av virksomhetssammenslutninger som er gjennomført
- a) i løpet av perioden,
 - b) etter balansedagen, men før finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring.
- 67 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 66 a) skal det overtakende foretaket opplyse om følgende for hver virksomhetssammenslutning som er gjennomført i løpet av perioden:
- a) Navnene på og beskrivelsene av de sammensluttende foretakene eller virksomhetene.
 - b) Overtakelsestidspunktet.
 - c) Den prosentvise andelen av overtatte egenkapitalinstrumenter med stemmerett.
 - d) Sammenslutningens anskaffelseskost og en beskrivelse av dens bestanddeler, herunder eventuelle utgifter som er direkte henførbare til sammenslutningen. Når egenkapitalinstrumenter utstedes eller kan utstedes som en del av anskaffelseskosten, skal det også opplyses om
 - i) antall egenkapitalinstrumenter som er utstedt eller kan utstedes, og
 - ii) disse instrumentenes virkelige verdi og grunnlaget for fastsettelsen av denne virkelige verdien. Dersom det ikke finnes noen kunngjort pris for instrumentene på byttetidspunktet, skal det opplyses om de viktige forutsetningene som er brukt for å beregne virkelig verdi. Dersom det finnes en kunngjort pris på byttetidspunktet, men denne ikke ble brukt som grunnlag for fastsettelse av sammenslutningens anskaffelseskost, skal det opplyses om dette og om årsakene til at den kunngjorte prisen ikke ble brukt, metoden og de viktige forutsetningene som ble brukt for å henføre en verdi til egenkapitalinstrumentene, samt det samlede beløpet for forskjellen mellom den verdien som er henført til egenkapitalinstrumentene, og deres kunngjorte pris.
 - e) Eventuelle virksomheter som foretaket har besluttet å avhende som følge av sammenslutningen.

- f) Beløpene som er innregnet på overtakelsestidspunktet for hver klasse av det overtatte foretakets eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, samt den balanseførte verdien av hver av disse klassene beregnet i samsvar med IFRS-er umiddelbart før sammenslutningen, med mindre det ikke er praktisk mulig å opplyse om dette. Dersom det ikke er praktisk mulig å gi disse opplysningene, skal det opplyses om dette og gis en forklaring på hvorfor dette er tilfellet.
- g) Størrelsen på et eventuelt overskytende beløp som er innregnet i resultatet i samsvar med nr. 56, og i hvilken post i resultatregnskapet det overskytende beløpet er innregnet.
- h) En beskrivelse av de faktorene som har bidratt til en anskaffelseskost som medførte innregning av goodwill — en beskrivelse av hver immateriell eiendel som ikke er innregnet atskilt fra goodwill, samt en forklaring på hvorfor den immaterielle eiendelens virkelige verdi ikke kunne måles på en pålitelig måte — eller en beskrivelse av arten av et eventuelt overskytende beløp som er innregnet i resultatet i samsvar med nr. 56.
- i) Beløpet for det overtatte foretakets resultat siden overtakelsestidspunktet som er inkludert i det overtakende foretakets resultat for perioden, med mindre det ikke er praktisk mulig å opplyse om dette. Dersom det ikke er praktisk mulig å gi disse opplysningene, skal det opplyses om dette og gis en forklaring på hvorfor dette er tilfellet.
- 68 Opplysningene som kreves av nr. 67, skal gis samlet for virksomhetssammenslutninger gjennomført i løpet av perioden som hver for seg er uvesentlige.
- 69 Dersom første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning som ble gjennomført i løpet av perioden, bare ble fastsatt foreløpig som beskrevet i nr. 62, skal det også opplyses om dette og gis en forklaring på hvorfor dette er tilfellet.
- 70 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 66 a) skal det overtakende foretaket opplyse om følgende, med mindre det ikke er praktisk mulig:
- a) det sammenslåtte foretakets driftsinntekter for perioden, som om overtakelsestidspunktet for alle virksomhetssammenslutninger som er gjennomført i løpet av perioden, var periodens begynnelse,
 - b) det sammenslåtte foretakets resultat for perioden, som om overtakelsestidspunktet for alle virksomhetssammenslutninger som er gjennomført i løpet av perioden, var periodens begynnelse.
- Dersom det ikke er praktisk mulig å gi disse opplysningene, skal det opplyses om dette og gis en forklaring på hvorfor dette er tilfellet.
- 71 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 66 b) skal det overtakende foretaket gi opplysningene som kreves av nr. 67 for hver virksomhetssammenslutning som er gjennomført etter balansedagen, men før finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring, med mindre det ikke er praktisk mulig. Dersom det ikke er praktisk mulig å gi noen av disse opplysningene, skal det opplyses om dette og gis en forklaring på hvorfor dette er tilfellet.
- 72 Et overtakende foretak skal gi opplysninger som setter brukere av dets finansregnskap i stand til å evaluere de finansielle virkningene av gevinster, tap, korreksjoner av feil og andre justeringer innregnet i inneværende periode som gjelder virksomhetssammenslutninger som ble gjennomført i inneværende periode eller tidligere perioder.
- 73 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 72 skal det overtakende foretaket opplyse om følgende:
- a) beløpet for og en forklaring på eventuelle gevinster eller tap innregnet i inneværende periode som
 - i) gjelder de identifiserbare eiendelene som er anskaffet eller forpliktelsene eller de betingede forpliktelsene som er overtatt ved en virksomhetssammenslutning som ble gjennomført i inneværende periode eller en tidligere periode, og
 - ii) er av en slik størrelse, art eller hyppighet at opplysninger om disse er relevante for forståelsen av det sammenslåtte foretakets finansielle inntjening,
 - b) dersom første regnskapsføring av en virksomhetssammenslutning som ble gjennomført i den umiddelbart foregående perioden, bare ble fastsatt foreløpig ved slutten av den perioden, beløpene for og forklaringer på de justeringene av de foreløpige verdiene som er innregnet i løpet av inneværende periode,
 - c) de opplysningene som kreves av IAS 8 om korreksjoner av feil i det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser, eller endringer i verdiene som er tildelt disse postene, og som det overtakende foretaket innregner i løpet av inneværende periode i samsvar med nr. 63 og 64.
- 74 Et foretak skal gi opplysninger som setter brukere av dets finansregnskap i stand til å evaluere endringer i den balanseførte verdien av goodwill i løpet av perioden.

- 75 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 74 skal foretaket legge fram en avstemming av den balanseførte verdien av goodwill ved begynnelsen og slutten av perioden, som separat viser
- a) brutto balanseført verdi og akkumulerte tap ved verdifall ved periodens begynnelse,
 - b) ytterligere goodwill innregnet i løpet av perioden, unntatt goodwill som er inkludert i en avhendingsgruppe som ved overtakelsen oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5,
 - c) justeringer som skyldes senere innregning av eiendeler ved utsatt skatt i løpet av perioden, i samsvar med nr. 65,
 - d) goodwill inkludert i en avhendingsgruppe som er klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5, og goodwill som er fraregnet i løpet av perioden uten tidligere å ha vært inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som at den er holdt for salg,
 - e) tap ved verdifall som er innregnet i løpet av perioden i samsvar med IAS 36,
 - f) netto valutakursdifferanser som har oppstått i løpet av perioden, i samsvar med IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer»,
 - g) eventuelle andre endringer i balanseført verdi i løpet av perioden, og
 - h) brutto balanseført verdi og akkumulerte tap ved verdifall ved periodens slutt.
- 76 Foretaket skal gi opplysninger om gjenvinnbart beløp for og verdifall på goodwill i samsvar med IAS 36, i tillegg til opplysningene som kreves av nr. 75 e).
- 77 Dersom opplysningene som kreves av denne IFRS, uansett situasjon, ikke oppfyller formålene fastsatt i nr. 66, 72 og 74, skal foretaket gi ytterligere opplysninger slik at formålene oppfylles.

OVERGANGSBESTEMMELSER OG IKRAFTTREDELSE

- 78 Unntatt som angitt i nr. 85, får denne IFRS anvendelse på regnskapsføring av virksomhetssammenslutninger der avtaletidspunktet er 31. mars 2004 eller senere. Denne IFRS får også anvendelse på regnskapsføring av
- a) goodwill som oppstår ved en virksomhetssammenslutning der avtaletidspunktet er 31. mars 2004 eller senere, eller
 - b) et eventuelt overskytende av det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i forhold til anskaffelseskost for en virksomhetssammenslutning der avtaletidspunktet er 31. mars 2004 eller senere.

Tidligere innregnet goodwill

- 79 Et foretak skal anvende denne IFRS fremadrettet fra begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, på goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning der avtaletidspunktet var før 31. mars 2004, og på goodwill som oppstår av en interesse i et felleskontrollert foretak som er anskaffet før 31. mars 2004 og regnskapsført ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering. Derfor skal foretaket
- a) fra begynnelsen av første regnskapsperiode som begynner 31. mars 2004 eller senere, slutte å avskrive slik goodwill,
 - b) ved begynnelsen av første regnskapsperiode som begynner 31. mars 2004 eller senere, utligne den tilknyttede akkumulerte avskrivningens balanseførte verdi med en tilsvarende reduksjon av goodwill, og
 - c) fra begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, teste goodwillen for verdifall i samsvar med IAS 36 (revidert i 2004).
- 80 Dersom et foretak tidligere har innregnet goodwill som fradrag i egenkapitalen, skal det ikke innregne denne goodwillen i resultatet når det avhender hele eller en del av virksomheten som goodwillen er tilknyttet, eller når det oppstår verdifall på en kontantgenererende enhet som goodwillen er tilknyttet.

Tidligere innregnet negativ goodwill

- 81 Den balanseførte verdien av negativ goodwill ved begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, og som oppstod av enten
- a) en virksomhetssammenslutning der avtaletidspunktet var før 31. mars 2004, eller
 - b) en andel i et felleskontrollert foretak som er anskaffet før 31. mars 2004 og regnskapsført ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering,
- skal innregnes ved begynnelsen av denne perioden, med en tilsvarende justering av åpningssaldoen for opptjent egenkapital.

Tidligere innregnede immaterielle eiendeler

- 82 Den balanseførte verdien av en post som er klassifisert som en immateriell eiendel som enten
- a) ble anskaffet ved en virksomhetssammenslutning der avtaletidspunktet var før 31. mars 2004, eller
 - b) oppstår av en andel i et felleskontrollert foretak som er anskaffet før 31. mars 2004 og regnskapsført ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering,
- skal omklassifiseres som goodwill ved begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, dersom denne immaterielle eiendelen på dette tidspunktet ikke oppfyller kriteriet om identifiserbarhet i IAS 38 (revidert i 2004).

Investeringer regnskapsført etter egenkapitalmetoden

- 83 For investeringer som er regnskapsført ved anvendelse av egenkapitalmetoden og anskaffet 31. mars 2004 eller senere, skal et foretak anvende denne IFRS på regnskapsføring av
- a) eventuell anskaffet goodwill som er inkludert i investeringens balanseførte verdi. Avskrivning av slik teoretisk goodwill skal derfor ikke inkluderes ved fastsettelsen av foretakets andel av resultatet i foretaket det er investert i,
 - b) et eventuelt overskytende av den balanseførte verdien av investeringen i foretakets andel av netto virkelig verdi av identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser i foretaket det er investert i, i forhold til investeringens anskaffelseskost. Et foretak skal derfor inkludere dette overskytende beløpet som inntekt ved fastsettelsen av foretakets andel av resultatet i foretaket det er investert i, i den perioden investeringen anskaffes.
- 84 For investeringer som regnskapsføres ved anvendelse av egenkapitalmetoden, og som er anskaffet før 31. mars 2004
- a) skal et foretak anvende denne IFRS fremadrettet fra begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, på eventuell anskaffet goodwill som er inkludert i den virkelige verdien av investeringen. Et foretak skal derfor fra dette tidspunktet slutte å inkludere avskrivning av denne goodwillen ved fastsettelsen av foretakets andel av resultatet i foretaket det er investert i,
 - b) skal et foretak fraregne eventuell negativ goodwill som er inkludert i den virkelige verdien av investeringen ved begynnelsen av den første regnskapsperioden som begynner 31. mars 2004 eller senere, og foreta en tilsvarende justering av åpningssaldoen for opptjent egenkapital.

Begrenset tilbakevirkende anvendelse

- 85 Det er tillatt for et foretak å anvende kravene i denne IFRS på goodwill som eksisterer på eller anskaffes etter, og på virksomhetssammenslutninger som gjennomføres fra, et hvilket som helst tidspunkt før ikrafttredelsestidspunktene nevnt i nr. 78-84, forutsatt at
- a) verdsettingene og de øvrige opplysningene som kreves for å anvende IFRS på tidligere virksomhetssammenslutninger, ble innhentet ved førstegangsinnregning av disse sammenslutningene, og
 - b) foretaket også anvender IAS 36 (revidert i 2004) og IAS 38 (revidert i 2004) fremadrettet fra samme tidspunkt, samt at foretaket tidligere har innhentet verdsettingene og de øvrige opplysningene som kreves for å anvende disse standardene fra dette tidspunktet, slik at det ikke er nødvendig å fastsette estimater som skulle ha vært foretatt på et tidligere tidspunkt.

OPPHEVING AV ANDRE UTTALELSER

- 86 Denne IFRS erstatter IAS 22: «Virksomhetssammenslutninger» (utgitt i 1998).

87 Denne IFRS erstatter følgende tolkninger:

- a) SIC-9: «Virksomhetssammenslutninger — klassifisering som oppkjøp eller sammenslåing av interesser»,
- b) SIC-22: «Virksomhetssammenslutninger — etterfølgende justering av opprinnelig rapporterte virkelige verdier og goodwill», og
- c) SIC-28: «Virksomhetssammenslutninger — «byttetidspunkt» og virkelig verdi av egenkapitalinstrumenter».

Vedlegg A

Definisjoner

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Overtakelsestidspunkt	Tidspunktet da det overtakende foretaket faktisk oppnår kontroll over det overtatte foretaket.
Avtaletidspunkt	Tidspunktet da en faktisk avtale mellom de partene som slutter seg sammen, oppnås, og når det gjelder børsnoterte foretak, offentlig kunngjøres. Når det gjelder en fiendtlig overtakelse, er det tidligste tidspunktet for når det oppnås en faktisk avtale mellom partene som slutter seg sammen, på tidspunktet da et tilstrekkelig antall av det overtatte foretakets eiere har akseptert det overtakende foretakets tilbud til at det overtakende foretaket kan oppnå kontroll over det overtatte foretaket.
Virksomhet	<p>Et integrert sett av aktiviteter og eiendeler som utføres og styres med henblikk på å frambringe</p> <ul style="list-style-type: none"> a) avkastning til investorer, eller b) lavere utgifter eller andre økonomiske fordeler direkte og forholdsmessig til forsikringstakere eller deltakere. <p>En virksomhet består vanligvis av innsatsfaktorer, prosesser som utøves på disse innsatsfaktorene og en resulterende produksjon som brukes eller vil bli brukt til å generere driftsinntekter. Dersom det foreligger goodwill i et overført sett av aktiviteter og eiendeler, skal det overførte settet antas å være en virksomhet.</p>
Virksomhetssammenslutning	Sammenslåing av separate foretak eller virksomheter til ett rapporterende foretak.
Virksomhetssammenslutning som omfatter foretak eller virksomheter under samme kontroll	En virksomhetssammenslutning der alle de sammensluttende foretakene eller virksomhetene kontrolleres av samme øverste part eller parter både før og etter sammenslutningen, og der denne kontrollen ikke er midlertidig.
Betinget forpliktelse	<p>Betinget forpliktelse har den betydningen som er angitt i IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler», dvs.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) en mulig plikt som oppstår av tidligere hendelser, og hvis eksistens bare vil bli bekreftet ved at det i framtiden inntreffer eller ikke inntreffer én eller flere usikre hendelser som ikke i sin helhet er innenfor foretakets kontroll, eller b) en eksisterende plikt som oppstår av tidligere hendelser, men som ikke er innregnet fordi <ul style="list-style-type: none"> i) det ikke er sannsynlig at en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket, vil kreves for å gjøre opp plikten, eller ii) forpliktelsesbeløpet ikke kan måles på en pålitelig måte.
Kontroll	Makt til å styre de finansielle og driftsmessige prinsippene for et foretak eller en virksomhet i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets eller virksomhetens aktiviteter.
Byttetidspunkt	Når en virksomhetssammenslutning oppnås ved én enkelt transaksjon, er byttetidspunktet lik overtakelsestidspunktet. Når en virksomhetssammenslutning innebærer flere enn én transaksjon, for eksempel når den gjennomføres litt etter litt ved trinnvise aksjekjøp, er byttetidspunktet det tidspunktet da hver enkelt investering innregnes i det overtakende foretakets finansregnskap.
Virkelig verdi	Det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.

Goodwill	Framtidige økonomiske fordeler fra eiendeler som ikke kan identifiseres enkeltvis og innregnes separat.
Immateriell eiendel	Immateriell eiendel har den betydningen som er angitt i IAS 38: «Immaterielle eiendeler», dvs. en identifiserbar ikke-monetær eiendel uten fysisk substans.
Felleskontrollert virksomhet	Felleskontrollert virksomhet har den betydningen som er angitt i IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet», dvs. en kontraktsregulert ordning der to eller flere parter påtar seg en økonomisk aktivitet som er underlagt felles kontroll.
Minoritetsinteresse	Den delen av et datterforetaks resultat og nettoeiendeler som er henførbare til egenkapitalinteresser som ikke eies av morforetaket, direkte eller indirekte gjennom datterforetak.
Gjensidig foretak	Et foretak som ikke er eid av investorer, for eksempel et gjensidig forsikringsselskap eller gjensidig kooperativt foretak, som gir lavere utgifter eller andre økonomiske fordeler direkte og forholdsmessig til sine forsikringstakere eller deltakere.
Morforetak	Et foretak som har ett eller flere datterforetak.
Sannsynlig	Mer sannsynlig at noe inntreffer enn at det ikke inntreffer.
Rapporterende foretak	Et foretak som har brukere som er avhengige av foretakets finansregnskap til allmenn bruk for å innhente opplysninger som er nyttige for dem når de skal ta avgjørelser om fordeling av ressurser. Et rapporterende foretak kan være ett enkelt foretak eller et konsern som består av et morforetak og alle dets datterforetak.
Datterforetak	Et foretak, herunder et foretak uten begrenset ansvar, for eksempel et ansvarlig selskap, som er kontrollert av et annet foretak (kalt morforetaket).

Vedlegg B

Anvendelsestillegg

Dette vedlegg er en integrert del denne IFRS.

Omvendte overtakelser

- B1 Som nevnt i nr. 21 forekommer det enkelte virksomhetssammenslutninger, vanligvis omtalt som omvendte overtakelser, der det overtakende foretaket er det foretaket hvis egenkapitalinteresser er blitt overtatt, og det utstedende foretaket er det overtatte foretaket. Dette kan for eksempel være tilfellet når et privat foretak lar seg «overta» av et mindre børsnotert foretak for på den måten å oppnå børsnotering. Selv om det utstedende børsnoterte foretaket juridisk anses for å være morforetaket, og det private foretaket anses for å være datterforetaket, er det juridiske datterforetaket det overtakende foretaket dersom det har makt til å styre det juridiske morforetakets finansielle og driftsmessige prinsipper for å oppnå fordeler av dets aktiviteter.
- B2 Et foretak skal følge veiledningen i B3-B15 ved regnskapsføring av omvendte overtakelser.
- B3 Regnskapsføring av omvendte overtakelser fastsetter fordelingen av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost på overtakelsestidspunktet, og omfatter ikke transaksjoner som finner sted etter sammenslutningen.

Virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost

- B4 Når egenkapitalinstrumenter utstedes som en del av virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost, kreves det av nr. 24 at sammenslutningens anskaffelseskost skal omfatte disse egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi på byttetidspunktet. I henhold til nr. 27 kan egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi i mangel av en pålitelig kunngjort pris estimeres med henvisning til den virkelige verdien av det overtakende foretaket eller det overtatte foretaket, avhengig av hvilken av disse som framgår mest tydelig.
- B5 Ved en omvendt overtakelse anses virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost for å ha blitt overtatt av det juridiske datterforetaket (dvs. det overtakende foretaket i regnskapsmessig forstand) i form av egenkapitalinstrumenter utstedt til eierne av det juridiske morforetaket (dvs. det overtatte foretaket i regnskapsmessig forstand). Dersom den kunngjorte prisen på det juridiske datterforetakets egenkapitalinstrumenter brukes for å fastsette sammenslutningens anskaffelseskost, skal det foretas en beregning av hvor mange egenkapitalinstrumenter det juridiske datterforetaket måtte ha utstedt for å gi eierne av det juridiske morforetaket den samme prosentvise eierandelen i det sammensluttede foretaket som de har i det sammensluttede foretaket som følge av den omvendte overtakelsen. Den virkelige verdien av det antallet egenkapitalinstrumenter som er beregnet på denne måten, skal brukes som sammenslutningens anskaffelseskost.
- B6 Dersom den virkelige verdien av egenkapitalinstrumentene i det juridiske datterforetaket ikke framgår tydelig på annen måte, skal den samlede virkelige verdien av alle de utstedte egenkapitalinstrumentene i det juridiske morforetaket for virksomhetssammenslutningen brukes som grunnlag for fastsettelse av sammenslutningens anskaffelseskost.

Utarbeiding og presentasjon av konsernregnskap

- B7 Et konsernregnskap som er utarbeidet etter en omvendt overtakelse, skal utgis i det juridiske morforetakets navn, men beskrives i notene som en fortsettelse av finansregnskapet til det juridiske datterforetaket (dvs. det overtakende foretaket i regnskapsmessig forstand). Ettersom et slikt konsernregnskap utgjør en fortsettelse av det juridiske datterforetakets finansregnskap
- a) skal det juridiske datterforetakets eiendeler og forpliktelser innregnes og måles i konsernregnskapet til deres balanseførte verdi for sammenslutningen,
 - b) skal opptjent egenkapital og andre egenkapitalposter som er innregnet i konsernregnskapet, være det juridiske datterforetakets opptjente egenkapital og andre egenkapitalposter umiddelbart for virksomhetssammenslutningen,
 - c) skal beløpet som innregnes som utstedte egenkapitalinstrumenter i konsernregnskapet, fastsettes ved at sammenslutningens anskaffelseskost fastsatt som beskrevet i B4-B6 legges til det juridiske datterforetakets utstedte egenkapitalinstrumenter umiddelbart for virksomhetssammenslutningen. Egenkapitalstrukturen som framgår av konsernregnskapet (dvs. antallet og arten av utstedte egenkapitalinstrumenter), skal gjenspeile egenkapitalstrukturen i det juridiske morforetaket, herunder de egenkapitalinstrumentene som er utstedt av det juridiske morforetaket for å gjennomføre sammenslutningen,
 - d) skal sammenligningsinformasjonen som presenteres i konsernregnskapet, være det juridiske datterforetakets sammenligningsinformasjon.
- B8 Regnskapsføring av omvendte overtakelser får bare anvendelse på konsernregnskap. Derfor skal det juridiske morforetaket regnskapsføre investeringen i det juridiske datterforetaket i sitt eventuelle separate finansregnskap, i samsvar med kravene i IAS 27 med hensyn til regnskapsføring av investeringer i en investors separate finansregnskap.
- B9 Et konsernregnskap som er utarbeidet etter en omvendt overtakelse, skal gjenspeile de virkelige verdiene av eiendelene, forpliktelsene og de betingede forpliktelsene i det juridiske morforetaket (dvs. det overtatte foretaket i regnskapsmessig forstand). Derfor skal virksomhetssammenslutningens anskaffelseskost fordeles ved å måle det juridiske morforetakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som oppfyller innregningskriteriene i nr. 37, til deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet. Et eventuelt overskytende av sammenslutningens anskaffelseskost i forhold til det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av disse postene skal regnskapsføres i samsvar med nr. 51-55. Et eventuelt overskytende av sammenslutningens anskaffelseskost i forhold til det overtakende foretakets andel av netto virkelig verdi av disse postene skal regnskapsføres i samsvar med nr. 56.

Minoritetsinteresse

- B10 Ved enkelte omvendte overtakelser forekommer det at noen av eierne av det juridiske datterforetaket ikke bytter sine egenkapitalinstrumenter mot egenkapitalinstrumenter i det juridiske morforetaket. Selv om foretaket der slike eiere innehar egenkapitalinstrumenter (det juridiske datterforetaket) overtar et annet foretak (det juridiske

morforetaket), skal disse eierne behandles som en minoritetsinteresse i konsernregnskapet som utarbeides etter den omvendte overtakelsen. Dette skyldes at de eierne av det juridiske datterforetaket som ikke bytter sine egenkapitalinstrumenter mot egenkapitalinstrumenter i det juridiske morforetaket, bare har en andel av det juridiske datterforetakets resultater og nettoeiendeler, og ikke i det sammensluttede foretakets resultater og nettoeiendeler. Motsatt gjelder at alle eierne av det juridiske morforetaket, til tross for at det juridiske morforetaket anses som det overtatte foretaket, har en andel av det sammensluttede foretakets resultater og nettoeiendeler.

- B11 Ettersom det juridiske datterforetakets eiendeler og forpliktelser innregnes og måles i konsernregnskapet til deres balanseførte verdi før sammenslutningen, skal minoritetsinteressen gjenspeile mindretallsaksjeeiernes andel av de balanseførte verdiene av det juridiske datterforetakets nettoeiendeler før sammenslutningen.

Resultat per aksje

- B12 Som nevnt i B7 c) gjenspeiler egenkapitalstrukturen som framgår av det konsernregnskapet som er utarbeidet etter en omvendt overtakelse, egenkapitalstrukturen i det juridiske morforetaket, herunder de egenkapitalinstrumentene som er utstedt av det juridiske morforetaket for å gjennomføre virksomhetssammenslutningen.
- B13 Ved beregning av veid gjennomsnittlig antall ordinære utestående aksjer (nevneren) i perioden da den omvendte overtakelsen finner sted
- a) skal antall ordinære utestående aksjer fra begynnelsen av perioden til overtakelsestidspunktet anses for å være det antall aksjer som det juridiske morforetaket har utstedt til eierne av det juridiske datterforetaket, og
 - b) antall ordinære utestående aksjer fra overtakelsestidspunktet til slutten av perioden skal være det faktiske antall ordinære utestående aksjer i det juridiske morforetaket i perioden.
- B14 Det opplyste basisresultatet per aksje for hver sammenligningsperiode forut for overtakelsestidspunktet som presenteres i konsernregnskapet etter en omvendt overtakelse, skal beregnes ved å dividere det juridiske datterforetakets resultat henførbart til ordinære aksjeeiere i hver av disse periodene, med det antall ordinære aksjer som det juridiske morforetaket har utstedt til eierne av det juridiske datterforetaket ved den omvendte overtakelsen.
- B15 I beregningene som er skissert i B13 og B14, antas det at det ikke har skjedd noen endringer i antall ordinære aksjer utstedt av det juridiske datterforetaket i sammenligningsperiodene samt i tidsrommet mellom begynnelsen av den perioden da den omvendte overtakelsen fant sted og overtakelsestidspunktet. Det skal foretas en passende justering av beregningen av resultatet per aksje for å ta hensyn til virkningen av en endring i antall ordinære aksjer utstedt av det juridiske datterforetaket i disse periodene.

Fordeling av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost

- B16 Denne IFRS krever at det overtakende foretaket innregner det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser som oppfyller innregningskriteriene, til deres virkelige verdier på overtakelsestidspunktet. Ved fordeling av en virksomhetssammenslutnings anskaffelseskost skal det overtakende foretaket behandle følgende mål som virkelige verdier:
- a) For finansielle instrumenter som omsettes i et aktivt marked, skal det overtakende foretaket bruke gjeldende markedsverdier.
 - b) For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, skal det overtakende foretaket bruke estimerte verdier som tar i betraktning P/E-verdi, utbytte og forventede vekstrater for sammenlignbare instrumenter i foretak med tilsvarende egenskaper.
 - c) For fordringer, fordelaktige kontrakter og andre identifiserbare eiendeler skal det overtakende foretaket bruke nåverdiene for de beløpene som skal mottas, fastsatt med egnede gjeldende rentesatser, om nødvendig med fradrag for tapsutsatthet og for innkrevingsutgifter. Diskontering kreves imidlertid ikke for kortsiktige fordringer, fordelaktige kontrakter og andre identifiserbare eiendeler når differansen mellom det nominelle beløpet og det diskonterte beløpet ikke er vesentlig.
 - d) For beholdninger av
 - i) ferdigvarer og handelsvarer skal det overtakende foretaket bruke salgsprisen, med fradrag for summen av 1) avhendingsutgiftene og 2) en rimelig fortjeneste av det overtakende foretakets salgsarbeid, basert på fortjenesten ved tilsvarende ferdigvarer og handelsvarer,

- ii) varer i arbeid skal det overtakende foretaket bruke salgsprisen for ferdigvarer med fradrag for summen av 1) utgiftene ved fullføring, 2) avhendingsutgiftene og 3) et rimelig overskudd for fullføring og salgsarbeid, basert på overskudd for tilsvarende ferdigvarer, og
 - iii) råmaterialer skal det overtakende foretaket bruke gjeldende gjenanskaffelseskost.
- e) For tomt og bygninger skal det overtakende foretaket bruke markedsverdier.
- f) For anlegg og utstyr skal det overtakende foretaket bruke markedsverdier, vanligvis fastsatt ved taksering. Dersom det ikke foreligger noen markedsbasert dokumentasjon på virkelig verdi fordi enheten av anlegg og utstyr sjelden omsettes, unntatt som del av igangværende virksomhet, kan et overtakende foretak måtte estimere virkelig verdi etter resultatmetoden eller metoden for avskrevet gjenanskaffelseskost.
- g) For immaterielle eiendeler skal det overtakende foretaket fastsette virkelig verdi:
- i) med henvisning til et aktivt marked slik det er definert i IAS 38, og
 - ii) dersom det ikke finnes noe aktivt marked, på et grunnlag som gjenspeiler beløpet det overtakende foretaket ville ha betalt for eiendelen i en transaksjon mellom velinformerte, villige parter på armlengdes avstand, basert på best mulig tilgjengelig informasjon (se IAS 38 for ytterligere veiledning om fastsettelse av den virkelige verdien av immaterielle eiendeler anskaffet ved en virksomhetssammenslutning).
- h) For nettoeiendeler eller forpliktelser for ytelsesbaserte pensjonsordninger skal det overtakende foretaket bruke nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, med fradrag for eventuelle pensjonsmidlers virkelige verdi. En eiendel innregnes imidlertid bare i den utstrekning det er sannsynlig at den vil være tilgjengelig for det overtakende foretaket i form av refusjoner fra ordningen eller reduksjon i framtidige bidrag.
- i) For eiendeler og forpliktelser ved skatt skal det overtakende foretaket bruke beløpet for den skattemessige fordel som oppstår av skattemessige underskudd eller skatter som skal betales med hensyn til resultat i samsvar med IAS 12 vurdert ut fra det sammenslåtte foretaket. Eiendelen eller forpliktelsen ved skatt fastsettes etter at det er tatt hensyn til den skattemessige virkningen av omarbeiding av identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser til deres virkelige verdi, og skal ikke diskonteres.
- j) For leverandørgjeld og gjeldsbrev, langsiktig gjeld, forpliktelser, påløpte kostnader og andre krav som skal betales, skal det overtakende foretaket bruke nåverdiene av de beløp som skal utbetales ved oppgjør av forpliktelsen, beregnet med egnede gjeldende rentesatser. Diskontering kreves imidlertid ikke for kortsiktige forpliktelser når differansen mellom det nominelle beløpet og det diskonterte beløpet ikke er vesentlig.
- k) For tapsbringende kontrakter og andre identifiserbare forpliktelser i det overtatte foretaket skal det overtakende foretaket bruke nåverdiene av de beløp som skal utbetales ved oppgjør av pliktene, beregnet med egnede gjeldende rentesatser.
- l) For det overtatte foretakets betingede forpliktelser skal det overtakende foretaket bruke beløpene en tredjemann ville kreve for å overta disse betingede forpliktelsene. Slike beløp skal gjenspeile alle forventninger om mulige kontantstrømmer, og ikke bare den mest sannsynlige kontantstrømmen eller de forventede høyeste eller laveste kontantstrømmer.
- B17 Noen av retningslinjene ovenfor krever at de virkelige verdiene estimeres ved bruk av nåverdiberegninger. Dersom retningslinjene for en bestemt post ikke viser til nåverdiberegninger, kan slike beregninger benyttes til å estimere postens virkelige verdi.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 4

Forsikringskontrakter

FORMÅL

1 Formålet med denne standard er å fastsette den finansielle rapporteringen av *forsikringskontrakter* i foretak som utsteder slike kontrakter (i denne standard betegnet som *forsikringsgivere*) fram til at Styret fullfører andre fase av sitt prosjekt for forsikringskontrakter. Denne standard krever særlig

- a) begrensede forbedringer av forsikringsgiveres regnskapsføring av forsikringskontrakter,
- b) opplysninger som identifiserer og forklarer de beløpene i en forsikringsgivers finansregnskap som stammer fra forsikringskontrakter, og som hjelper brukere av slike finansregnskap å forstå størrelsen på, tidspunktene for og usikkerheten i framtidige kontantstrømmer fra forsikringskontrakter.

VIRKEOMRÅDE

2 Et foretak skal anvende denne standard på

- a) forsikringskontrakter (herunder *gjenforsikringskontrakter*) som det utsteder, og gjenforsikringskontrakter som det innehar,
- b) finansielle instrumenter som det utsteder med en *skjønnsmessig del* (se nr. 35). IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger» krever opplysninger om finansielle instrumenter, herunder finansielle instrumenter som inneholder slike elementer.

3 Denne standard omhandler ikke andre sider ved forsikringsgiveres regnskapsføring, for eksempel regnskapsføring av finansielle eiendeler som eies av forsikringsgivere, eller finansielle forpliktelser som utstedes av forsikringsgivere (se IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon», IAS 39: «Finansielle instrumenter – inngreping og måling» og IFRS 7), unntatt i overgangsbestemmelsene i nr. 45.

4 Et foretak skal ikke anvende denne standard på

- a) produktgarantier som utstedes direkte av en produsent, forhandler eller detaljist (se IAS 18: «Driftsinntekter» og IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»),
- b) arbeidsgiveres eiendeler og forpliktelser i forbindelse med pensjonsinnretninger (se IAS 19: «Ytelser til ansatte» og IFRS2: «Aksjebasert betaling») og avtalte fratredelsesytelser som rapporteres av ytelsesbaserte pensjonsinnretninger (se IAS 26: «Regnskapsføring og rapportering av pensjonsinnretninger»),
- c) kontraktsregulerte rettigheter eller kontraktsregulerte plikter som er betinget av framtidig bruk av, eller rett til å bruke, en ikke-finansiell gjenstand (for eksempel visse lisensavgifter, royalties, betingede leiebetalinger og lignende poster), samt leietakeres restverdigaranti som er innebygd i en finansiell leieavtale (se IAS 17: «Leieavtaler», IAS 18: «Driftsinntekter» og IAS 38: «Immaterielle eiendeler»),
- d) finansielle garantikontrakter, med mindre utstederen tidligere uttrykkelig har opplyst at han betrakter slike kontrakter som forsikringskontrakter og har regnskapsført dem som forsikringskontrakter; i slike tilfeller kan utstederen velge om han vil anvende enten IAS 39, IAS 32 og IFRS 7 eller denne standard på slike finansielle garantikontrakter. Utstederen kan foreta dette valget kontrakt for kontrakt, men valget som gjøres for hver enkelt kontrakt, kan ikke gjøres om,
- e) skyldig eller tilgodehavende betinget vederlag ved en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»),
- f) *direkte forsikringskontrakter* som foretaket innehar (dvs. direkte forsikringskontrakter der foretaket er *forsikringstaker*). En *cedent* skal imidlertid anvende denne standard på sine gjenforsikringskontrakter.

5 For å lette henvisningen betegner denne standard ethvert foretak som utsteder en forsikringskontrakt, som en forsikringsgiver, uansett om utstederen anses som en forsikringsgiver i juridisk eller tilsynsmessig sammenheng eller ikke.

6 En gjenforsikringskontrakt er en type forsikringskontrakt. Derfor gjelder alle henvisninger til forsikringskontrakter i denne standard også for gjenforsikringskontrakter.

Innebygde derivater

- 7 IAS 39 krever at et foretak atskiller visse innebygde derivater fra vertskontrakten, måler dem til *virkelig verdi* og inkluderer endringer i deres virkelige verdi i resultatet. IAS 39 får anvendelse på derivater som er innebygd i en forsikringskontrakt, med mindre det innebygde derivatet selv er en forsikringskontrakt.
- 8 Som et unntak fra kravet i IAS 39 er det ikke påkrevd for en forsikringsgiver å atskille en forsikringstakers opsjon om gjenkjøp av en forsikringskontrakt til et fast beløp (eller til et beløp basert på et fast beløp og en rentesats) og måle denne til virkelig verdi, selv om utøvelseskursen er forskjellig fra *vertsforsikringsforpliktelses* balanseførte verdi. Kravet i IAS 39 får imidlertid anvendelse på en salgsoptjon eller en opsjon om kontant gjenkjøpsopsjon som er innebygd i en forsikringskontrakt dersom gjenkjøpsverdien varierer med endringen i en finansiell variabel (for eksempel egenkapital- eller råvarepris eller -indeks) eller en ikke-finansiell variabel som ikke er spesifikk for en kontraktspart. Dessuten får dette kravet anvendelse dersom innehaverens evne til å utøve en salgsoptjon eller kontant gjenkjøpsopsjon utløses av en endring i en slik variabel (for eksempel en salgsoptjon som kan utøves dersom en børsindeks når et spesifisert nivå).
- 9 Nr. 8 gjelder også for opsjoner om gjenkjøp av finansielle instrumenter som inneholder en skjønnsmessig del.

Dekomponering av innskuddskomponenter

- 10 Noen forsikringskontrakter inneholder både en forsikringskomponent og en *innskuddskomponent*. I noen tilfeller er det påkrevd eller tillatt for en forsikringsgiver å *dekomponere* disse komponentene:
- a) Dekomponering kreves dersom begge de følgende vilkårene er oppfylt:
 - i) forsikringsgiveren kan måle innskuddskomponenten (herunder eventuelle innebygde gjenkjøpsopsjoner) separat (dvs. uten å ta hensyn til forsikringskomponenten),
 - ii) forsikringsgiverens regnskapsprinsipper krever ikke på annen måte innregning av alle plikter og rettigheter som stammer fra innskuddskomponenten.
 - b) Dekomponering er tillatt, men ikke påkrevd, dersom forsikringsgiveren kan måle innskuddskomponenten separat som i bokstav a) i), men forsikringsgiverens regnskapsprinsipper krever innregning av alle plikter og rettigheter som stammer fra innskuddskomponenten, uansett hvilket grunnlag som brukes for å måle disse rettighetene og pliktene.
 - c) Dekomponering er forbudt dersom en forsikringsgiver ikke kan måle innskuddskomponenten separat som i bokstav a) i).
- 11 Følgende er et eksempel på et tilfelle der en forsikringsgivers regnskapsprinsipper ikke krever innregning av alle plikter som stammer fra en innskuddskomponent. En cedent mottar erstatning for tap fra en *gjenforsikrer*, men kontrakten forplikter gjenforsikringstakeren til å tilbakebetale erstatningen i framtidige år. Denne plikten stammer fra en innskuddskomponent. Dersom cedentens regnskapsprinsipper ellers ville ha tillatt ham å innregne erstatningen som inntekt uten å innregne den medfølgende forpliktelsen, er dekomponering påkrevd.
- 12 For å dekomponere en kontrakt skal en forsikringsgiver
- a) anvende denne standard på forsikringskomponenten,
 - b) anvende IAS 39 på innskuddskomponenten.

INNREGNING OG MÅLING**Midlertidig unntak fra visse andre IFRS-er**

- 13 Nr. 10-12 i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil» angir kriterier som et foretak skal anvende ved utarbeiding av regnskapsprinsipper dersom det ikke finnes noen standard som gjelder spesifikt for en post. Denne standard fritar imidlertid en forsikringsgiver fra å anvende disse kriteriene på sine regnskapsprinsipper for
- a) forsikringskontrakter som forsikringsgiveren utsteder (herunder tilknyttede anskaffelsesutgifter og tilknyttede immaterielle eiendeler, for eksempel de som er beskrevet i nr. 31 og 32), og
 - b) gjenforsikringskontrakter som forsikringsgiveren innehar.

- 14 Denne standard fritar likevel ikke en forsikringsgiver fra visse konsekvenser av kriteriene i nr. 10-12 i IAS 8. Særlig gjelder det at en forsikringsgiver
- a) ikke skal innregne eventuelle avsetninger til mulige framtidige erstatningskrav som forpliktelse dersom disse kravene oppstår i henhold til forsikringskontrakter som ikke finnes på rapporteringstidspunktet (for eksempel katastrofeavsetninger og utjevningsavsetninger),
 - b) skal utføre *testen av forpliktelsers tilstrekkelighet* som er beskrevet i nr. 15-19,
 - c) skal fjerne en forsikringsforpliktelse (eller en del av en forsikringsforpliktelse) fra balansen når, og bare når, den har opphørt, dvs. når forpliktelsen angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt,
 - d) ikke skal nettoppresentere
 - i) *gjenforsikringseiendeler* mot de tilknyttede forsikringsforpliktelsene, eller
 - ii) inntekter eller kostnader fra gjenforsikringskontrakter mot kostnadene eller inntektene fra de tilknyttede forsikringskontraktene,
 - e) skal vurdere om forsikringsgiverens gjenforsikringseiendeler har falt i verdi (se nr. 20).

Test av forpliktelsers tilstrekkelighet

- 15 En forsikringsgiver skal på hvert rapporteringstidspunkt vurdere om de innregnede forsikringsforpliktelsene er tilstrekkelige, ved hjelp av gjeldende estimater av framtidige kontantstrømmer i henhold til forsikringsgiverens forsikringskontrakter. Dersom denne vurderingen viser at den balanseførte verdien av forsikringsgiverens forsikringsforpliktelser (med fradrag for tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter og tilknyttede immaterielle eiendeler, for eksempel dem som er omtalt i nr. 31 og 32) er utilstrekkelig sett i lys av de estimerte framtidige kontantstrømmene, skal hele forskjellen innregnes i resultatet.
- 16 Dersom en forsikringsgiver anvender en test av forpliktelsers tilstrekkelighet som oppfyller angitte minstekrav, stiller denne standard ikke ytterligere krav. Minstekravene er følgende:
- a) Testen tar hensyn til gjeldende estimater av alle kontraktsregulerte kontantstrømmer og av tilknyttede kontantstrømmer, for eksempel utgifter til behandling av erstatningskrav, samt kontantstrømmer som følger av innebygdte opsjoner og garantier.
 - b) Dersom testen viser at forpliktelsen er utilstrekkelig, skal hele underskuddet innregnes i resultatet.
- 17 Dersom en forsikringsgivers regnskapsprinsipper ikke krever en test av forpliktelsers tilstrekkelighet som oppfyller minstekravene i nr. 16, skal forsikringsgiveren
- a) fastsette den balanseførte verdien av de relevante forsikringsforpliktelsene⁽¹⁾, med fradrag for den balanseførte verdien av
 - i) eventuelle tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter, og
 - ii) eventuelle tilknyttede immaterielle eiendeler, for eksempel immaterielle eiendeler anskaffet ved en virksomhetssammenslutning eller porteføljeoverdragelse (se nr. 31 og 32). Det tas imidlertid ikke hensyn til tilknyttede gjenforsikringseiendeler, da forsikringsgiveren regnskapsfører disse separat (se nr. 20),
 - b) avgjøre om beløpet beskrevet i bokstav a) er mindre enn den balanseførte verdien som ville ha blitt krevd dersom de relevante forsikringsforpliktelsene hørte inn under virkeområdet for IAS 37. Dersom beløpet er mindre, skal forsikringsgiveren innregne hele forskjellen i resultatet og redusere den balanseførte verdien av de tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgiftene eller de tilknyttede immaterielle eiendelene, eller øke den balanseførte verdien av de relevante forsikringsforpliktelsene.
- 18 Dersom en forsikringsgivers test av forpliktelsers tilstrekkelighet oppfyller minstekravene i nr. 16, skal testen anvendes på det aggregeringsnivået som er angitt i testen. Dersom testen av forpliktelsers tilstrekkelighet ikke oppfyller disse minstekravene, skal sammenligningen beskrevet i nr. 17 foretas for en portefølje av kontrakter som er forbundet med stort sett de samme risikoene, og som forvaltes samlet som en enkelt portefølje.
- 19 Beløpet beskrevet i nr. 17 b) (dvs. resultatet av anvendelsen av IAS 37) skal gjenspeile framtidige investeringsmarginer (se nr. 27-29) dersom, og bare dersom, beløpet beskrevet i nr. 17 a) også gjenspeiler disse marginene.

⁽¹⁾ De relevante forsikringsforpliktelsene er de forsikringsforpliktelsene (og tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter og tilknyttede immaterielle eiendeler) der forsikringsgiverens regnskapsprinsipper ikke krever en test av forpliktelsers tilstrekkelighet som oppfyller minstekravene i nr. 16.

Verdifall på gjenforsikringseiendeler

- 20 Dersom en cedents gjenforsikringseiendel har falt i verdi, skal han redusere eiendelens balanseførte verdi tilsvarende og innregne dette tapet ved verdifall i resultatet. En gjenforsikringseiendel har falt i verdi dersom, og bare dersom
- a) det foreligger objektiv dokumentasjon, som følge av en hendelse som oppstod etter førstegangsinnregning av eiendelen, på at cedenten kanskje ikke vil motta alle beløpene som han har krav på etter kontraktens vilkår, og
 - b) at hendelsen har en virkning som kan måles på en pålitelig måte, på beløpene som cedenten vil motta fra gjenforsikreren.

Endringer i regnskapsprinsipper

- 21 Nr. 22-30 gjelder både for endringer foretatt av en forsikringsgiver som allerede anvender IFRS, og for endringer foretatt av en forsikringsgiver som anvender IFRS første gang.
- 22 En forsikringsgiver kan endre regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter dersom, og bare dersom, endringene medfører at finansregnskapet blir mer relevant for brukernes behov når de tar økonomiske beslutninger, uten at det blir mindre pålitelig, eller blir mer pålitelig uten at det blir mindre relevant for disse behovene. Forsikringsgiveren skal vurdere relevans og pålitelighet ut fra kriteriene i IAS 8.
- 23 For å rettferdiggjøre endringer i sine regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter skal en forsikringsgiver dokumentere at endringene bringer finansregnskapet nærmere en oppfyllelse av kriteriene i IAS 8, men endringene trenger ikke å medføre fullstendig oppfyllelse av disse kriteriene. Følgende særskilte spørsmål drøftes nedenfor:
- a) gjeldende rentesatser (nr. 24),
 - b) fortsatt anvendelse av eksisterende praksis (nr. 25),
 - c) forsiktighet (nr. 26),
 - d) framtidige investeringsmarginer (nr. 27-29), og
 - e) skyggeregnskap (nr. 30).

Løpende markedsrenter

- 24 Det er tillatt, men ikke påkrevd, for en forsikringsgiver å endre sine regnskapsprinsipper slik at øremerkede forsikringsforpliktelser⁽¹⁾ måles på nytt for å gjenspeile løpende markedsrenter, og endringer i disse forpliktelsene innregnes i resultatet. På dette tidspunktet kan forsikringsgiveren også innføre regnskapsprinsipper som krever andre gjeldende estimater og forutsetninger for de øremerkede forpliktelsene. Valget i dette nummer tillater at en forsikringsgiver endrer sine regnskapsprinsipper for øremerkede forpliktelser uten å anvende disse prinsippene konsekvent på alle tilsvarende forpliktelser, som ellers ville ha vært påkrevd i henhold til IAS 8. Dersom en forsikringsgiver øremerker forpliktelser i henhold til dette valget, skal forsikringsgiveren fortsette å anvende løpende markedsrenter (og eventuelt de andre løpende estimatene og forutsetningene) konsekvent i alle perioder på alle slike forpliktelser inntil de opphører.

Fortsatt anvendelse av eksisterende praksis

- 25 En forsikringsgiver kan fortsette å anvende følgende typer praksis, men kravet i nr. 22 oppfylles ikke ved å innføre noen av dem:
- a) Måling av forsikringsforpliktelser på udiskontert grunnlag.
 - b) Måling av kontraktsregulerte rettigheter til framtidige honorarer for investeringsforvaltning, til et beløp som overstiger deres virkelige verdi basert på en sammenligning med gjeldende honorarer som kreves av andre markedsdeltakere for lignende tjenester. Det er sannsynlig at den virkelige verdien ved inngåelse av disse kontraktsregulerte rettighetene tilsvarer de påløpte etableringsutgiftene, med mindre framtidige honorarer for investeringsforvaltning og tilknyttede utgifter ikke stemmer overens med sammenlignbare markedssatser.

⁽¹⁾ I dette nummer omfatter forsikringsforpliktelser tilknyttede anskaffelsesutgifter og tilknyttede immaterielle eiendeler, for eksempel de som er beskrevet i nr. 31 og 32.

- c) Bruk av uensartede regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter (og tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter og eventuelle tilknyttede immaterielle eiendeler) i datterforetak, unntatt det som er tillatt etter nr. 24. Dersom disse regnskapsprinsippene ikke er ensartede, kan en forsikringsgiver endre dem, forutsatt at endringene ikke gjør regnskapsprinsippene mer forskjellige, og forutsatt at regnskapsprinsippene også oppfyller de øvrige kravene i denne standard.

Forsiktighet

- 26 En forsikringsgiver trenger ikke å endre sine regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter for å eliminere overdreven forsiktighet. Dersom en forsikringsgiver allerede måler sine forsikringskontrakter med tilstrekkelig forsiktighet, skal forsikringsgiveren imidlertid ikke innføre ytterligere forsiktighet.

Framtidige investeringsmarginer

- 27 En forsikringsgiver trenger ikke å endre sine regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter for å eliminere framtidige investeringsmarginer. Om ikke annet kan påvises, gjelder imidlertid antakelsen om at en forsikringsgivers finansregnskap vil bli mindre relevant og pålitelig dersom forsikringsgiveren innfører regnskapsprinsipper som gjenspeiler framtidige investeringsmarginer i målingen av forsikringskontrakter, med mindre disse marginene påvirker de kontraktsregulerte betalingene. Følgende er to eksempler på regnskapsprinsipper som gjenspeiler slike marginer:

- a) bruk av en diskonteringsrente som gjenspeiler den estimerte avkastningen på forsikringsgiverens eiendeler, eller
- b) framskrivning av avkastningen på disse eiendelene til en estimert sats, diskontering av denne framskrevne avkastningen til en annen sats, og inkludering av resultatet i målingen av forpliktelsen.
- 28 En forsikringsgiver kan tilsidesette antakelsen beskrevet i nr. 27 dersom, og bare dersom, endringene i regnskapsprinsipper for øvrig øker relevansen og påliteligheten av finansregnskapet tilstrekkelig til å veie opp for den reduksjonen i relevans og pålitelighet som forårsakes av at framtidige investeringsmarginer inkluderes. Det kan for eksempel være tilfeller der en forsikringsgivers regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter omfatter overdrevent forsiktige forutsetninger som er satt opp ved inngåelsen, samt en diskonteringsrente som er foreskrevet av en reguleringsmyndighet uten direkte henvisning til markedsforholdene, og der regnskapsprinsippene ikke tar høyde for visse innebygde opsjoner og garantier. Forsikringsgiveren kan gjøre sitt finansregnskap mer relevant uten å gjøre det mindre pålitelig ved å skifte til et omfattende, investorrettet grunnlag for regnskapsføring som er i utstrakt bruk og omfatter
- a) gjeldende estimater og forutsetninger,
- b) en rimelig (men ikke overdrevent forsiktig) justering for å gjenspeile risiko og usikkerhet,
- c) målinger som gjenspeiler både egenverdien og tidsverdien av innebygde opsjoner og garantier, og
- d) en gjeldende markedsrente for diskontering, selv om denne diskonteringsrenten gjenspeiler den estimerte avkastningen på forsikringsgiverens eiendeler.

- 29 Med noen målemetoder brukes diskonteringsrenten til å fastsette nåverdien av en framtidig fortjenestemargin. Denne fortjenestemarginen henføres deretter til forskjellige perioder etter en formel. Med disse metodene har diskonteringsrenten bare indirekte innvirkning på målingen av forpliktelsen. Særlig har bruk av en mindre hensiktsmessig diskonteringsrente begrenset eller ingen innvirkning på målingen av forpliktelsen ved inngåelsen. Med andre metoder bestemmes imidlertid målingen av forpliktelsen direkte av diskonteringsrenten. I sistnevnte tilfelle er det svært usannsynlig at en forsikringsgiver kan tilsidesette antakelsen beskrevet i nr. 27, ettersom innføringen av en eiendelsbasert diskonteringsrente har en mer vesentlig innvirkning.

Skyggeregnskap

- 30 I noen regnskapsmodeller har realiserte gevinster eller tap på en forsikringsgivers eiendeler direkte innvirkning på målingen av noen av eller alle a) forsikringsgiverens forsikringsforpliktelser, b) tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter, og c) tilknyttede immaterielle eiendeler, for eksempel de som er beskrevet i nr. 31 og 32. Det er tillatt, men ikke påkrevd, for en forsikringsgiver å endre sine regnskapsprinsipper slik at innregnede men urealiserte gevinster eller tap på en eiendel påvirker disse målingene på samme måte som realiserte gevinster eller tap. Den tilknyttede justeringen av forsikringsforpliktelsen (eller periodiserte anskaffelsesutgifter eller immaterielle eiendeler) skal innregnes i egenkapitalen dersom, og bare dersom, de urealiserte gevinstene eller tapene innregnes direkte i egenkapitalen. Denne praksisen betegnes noen ganger som «skyggeregnskap».

Forsikringskontrakter anskaffet ved en virksomhetssammenslutning eller porteføljeoverdragelse

- 31 For å oppfylle kravene i IFRS 3 skal en forsikringsgiver måle forsikringsforpliktelsene og *forsikringseiendelene* som overtas ved en virksomhetssammenslutning, til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Det er imidlertid tillatt, men ikke påkrevd, for en forsikringsgiver å bruke en utvidet presentasjon som deler den virkelige verdien av anskaffede forsikringskontrakter i to komponenter:
- a) en forpliktelse som måles i samsvar med forsikringsgiverens regnskapsprinsipper for utstedte forsikringskontrakter, og
 - b) en immateriell eiendel, som utgjør forskjellen mellom i) den virkelige verdien av de overtatte kontraktsregulerte forsikringsrettighetene og -pliktene, og ii) beløpet beskrevet i bokstav a). Den etterfølgende målingen av denne eiendelen skal være i samsvar med målingen av den tilknyttede forsikringsforpliktelsen.
- 32 En forsikringsgiver som anskaffer en portefølje av forsikringskontrakter, kan bruke den utvidede presentasjonen beskrevet i nr. 31.
- 33 De immaterielle eiendelene beskrevet i nr. 31 og 32 ligger utenfor virkeområdet for IAS 36: «Verdifall på eiendeler» og IAS 38. IAS 36 og IAS 38 får imidlertid anvendelse på kundelister og kundeforhold som gjenspeiler forventningen om framtidige kontrakter som ikke er en del av de kontraktsregulerte forsikringsrettighetene og -pliktene som eksisterte på tidspunktet for en virksomhetssammenslutning eller porteføljeoverdragelse.

Skjønnsmessige deler*Skjønnsmessige deler i forsikringskontrakter*

- 34 Noen forsikringskontrakter inneholder en skjønnsmessig del og et *garantert element*. Utstederen av en slik kontrakt
- a) kan, men trenger ikke, innregne det garanterte elementet separat fra den skjønnsmessige delen. Dersom utstederen ikke innregner disse elementene separat, skal hele kontrakten klassifiseres som forpliktelse. Dersom utstederen klassifiserer dem separat, skal det garanterte elementet klassifiseres som forpliktelse,
 - b) skal, dersom den skjønnsmessige delen innregnes separat fra det garanterte elementet, klassifisere denne delen som enten en forpliktelse eller en egen post under egenkapitalen. Denne standard angir ikke hvordan utstederen skal avgjøre om dette elementet er en forpliktelse eller egenkapital. Utstederen kan dele elementet inn i en forpliktelsesdel og en egenkapitaldel og skal anvende ensartede regnskapsprinsipper for denne delingen. Utstederen skal ikke klassifisere elementet som en mellomkategori som verken er en forpliktelse eller egenkapital,
 - c) kan innregne alle mottatte premier som driftsinntekt uten å skille ut eventuelle deler som hører til egenkapitaldelen. De medfølgende endringene i det garanterte elementet og i den skjønnsmessige delen som klassifiseres som forpliktelse, skal innregnes i resultatet. Dersom en skjønnsmessig del helt eller delvis klassifiseres i egenkapitalen, kan en del av resultatet være henførbart til denne delen (på samme måte som en del kan være henførbart til minoritetsinteresser). Utstederen skal innregne den delen av resultatet som er henførbart til egenkapitaldelen av en skjønnsmessig del, som en fordeling av resultatet, og ikke som kostnad eller inntekt (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»),
 - d) skal, dersom kontrakten inneholder et innebygd derivat som omfattes av IAS 39, anvende IAS 39 på dette innebygde derivatet,
 - e) skal i alle tilfeller som ikke er omtalt i nr. 14-20 og nr. 34 a)-d), fortsette å anvende sine eksisterende regnskapsprinsipper for slike kontrakter, med mindre utstederen endrer disse regnskapsprinsippene på en måte som er i samsvar med nr. 21-30.

Skjønnsmessige deler i finansielle instrumenter

- 35 Kravene i nr. 34 får også anvendelse på finansielle instrumenter som inneholder en skjønnsmessig del. I tillegg,
- a) dersom utstederen klassifiserer hele den skjønnsmessige delen som forpliktelse, skal utstederen anvende testen av forpliktelsers tilstrekkelighet omhandlet i nr. 15-19 på hele kontrakten (dvs. både på det garanterte elementet og den skjønnsmessige delen), Utstederen trenger ikke å bestemme beløpet som ville ha framkommet ved anvendelse av IAS 39 på det garanterte elementet,
 - b) dersom utstederen klassifiserer hele eller en del av dette elementet som en egen post under egenkapitalen, skal forpliktelsen som innregnes for hele kontrakten, ikke være mindre enn beløpet som ville ha framkommet

ved anvendelse av IAS 39 på det garanterte elementet. Dette beløpet skal omfatte egenverdien av en opsjon om gjenkjøp av kontrakten, men trenger ikke å omfatte tidsverdien dersom opsjonen er unntatt fra måling til virkelig verdi i henhold til nr. 9. Utstederen trenger ikke å opplyse om beløpet som ville ha framkommet ved anvendelse av IAS 39 på det garanterte elementet, og trenger heller ikke å presentere beløpet separat. Utstederen trenger heller ikke å bestemme dette beløpet dersom den samlede innregnede forpliktelsen er klart høyere,

- c) selv om disse kontraktene er finansielle instrumenter, kan utstederen fortsette å innregne premiene for disse kontraktene som driftsinntekt og innregne den medfølgende økningen i forpliktelsens balanseførte verdi som kostnad,
- d) selv om disse kontraktene er finansielle instrumenter, skal en utsteder som anvender nr. 20 b) i IFRS 7 på kontrakter med en skjønsmessig del, opplyse om den samlede rentekostnaden innregnet i resultatet, men trenger ikke beregne slik rentekostnad ved hjelp av effektiv rente-metoden.

OPPLYSNINGER

Forklaring på innregnede beløp

- 36 En forsikringsgiver skal gi opplysninger som identifiserer og forklarer de beløpene i finansregnskapet som stammer fra forsikringskontrakter.
- 37 For å overholde nr. 36 skal en forsikringsgiver opplyse om følgende:
 - a) Sine regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter og tilknyttede eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader.
 - b) De innregnede eiendelene, forpliktelsene, inntektene og kostnadene (og kontantstrømmene, dersom forsikringsgiveren presenterer kontantstrømpoppstillingen ved hjelp av den direkte metode) som stammer fra forsikringskontrakter. Dersom forsikringsgiveren er cedent, skal det dessuten opplyses om
 - i) gevinster og tap ved kjøp av gjenforsikring som er innregnet i resultatet, og
 - ii) amortiseringen for perioden og de ikke-amortiserte beløpene ved periodens begynnelse og slutt, dersom cedenten periodiserer og amortiserer gevinster og tap som oppstår ved kjøp av gjenforsikring.
 - c) Framgangsmåten som er brukt for å fastsette de forutsetninger som har størst virkning på målingen av de innregnede beløpene beskrevet i bokstav b). Dersom det er praktisk mulig, skal en forsikringsgiver også gi kvantifiserte opplysninger om disse forutsetningene.
 - d) Virkningen av endringer i forutsetninger som er brukt ved måling av forsikringseiendeler og forsikringsforpliktelser, med separat angivelse av virkningen av hver endring som har vesentlig innvirkning på finansregnskapet.
 - e) Avstemming av endringer i forsikringsforpliktelser, gjenforsikringseiendeler og eventuelle periodiserte anskaffelsesutgifter.

Art og omfang av risiko som oppstår av forsikringskontrakter

- 38 En forsikringsgiver skal gi opplysninger som gjør brukere av forsikringsgiverens finansregnskap i stand til å evaluere arten og omfanget av risiko som oppstår av forsikringskontrakter.
- 39 For å overholde nr. 38 skal en forsikringsgiver opplyse om følgende:
 - a) Foretakets formål med, prinsipper for og prosesser for å håndtere risiko som oppstår av forsikringskontrakter og hvilke metoder som benyttes til å håndtere slik risiko.
 - b) [Opphevet]
 - c) Informasjon om *forsikringsrisiko* (både før og etter at risikoen er minsket gjennom gjenforsikring), herunder informasjon om
 - i) sensitivitet overfor forsikringsrisiko (se nr. 39A),
 - ii) konsentrasjoner av forsikringsrisiko, herunder en beskrivelse av hvordan ledelsen fastsetter konsentrasjoner, og en beskrivelse av de felles kjennetegnene som identifiserer hver konsentrasjon (for eksempel type forsikret hendelse, geografisk område eller valuta),

- iii) faktiske erstatningskrav sammenlignet med tidligere estimater (dvs. utvikling i erstatningskrav). Opplysningene om erstatningskravenes utvikling skal gå tilbake til perioden da det første vesentlige kravet oppstod og der det fortsatt er usikkerhet med hensyn til størrelsen på og tidspunktene for betalingene, men trenger ikke gå lenger tilbake enn ti år. En forsikringsgiver trenger ikke å gi disse opplysningene for erstatningskrav der usikkerhet med hensyn til størrelsen på og tidspunktene for betalingene vanligvis avklares innen ett år.
 - d) Informasjon om kreditt risiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko som ville ha vært påkrevd i henhold til IFRS 7 nr. 31-42 dersom forsikringskontraktene var omfattet av IFRS 7. Imidlertid
 - i) trenger en forsikringsgiver ikke å legge fram forfallsanalyse slik det kreves av nr. 39 a) i IFRS 7 dersom denne isteden opplyser om estimert tidsplan for netto utgående kontantstrømmer som er resultatet av innregnede forsikringsforpliktelser. Dette kan skje i form av en analyse, med en estimert tidsplan, av de beløp som innregnes i balansen,
 - ii) dersom en forsikringsgiver benytter en alternativ metode til å håndtere sensitivitet overfor markedsvilkår, for eksempel en innebygd verdianalyse, kan forsikringsgiveren benytte denne sensitivitetsanalysen til å oppfylle kravene i nr. 40 a) i IFRS 7. En slik forsikringsgiver skal også gi de opplysningene som kreves av nr. 41 i IFRS 7.
 - e) Informasjon om eksponering for markedsrisiko som oppstår av innebygde derivater som omfattes av en vertsforsikringskontrakt, dersom forsikringsgiveren ikke er påkrevd å måle og faktisk ikke måler, de innebygde derivatene til virkelig verdi.
- 39A For å overholde nr. 39 b) i) skal en forsikringsgiver legge fram opplysninger som beskrevet i bokstav a) eller b) nedenfor:
- a) En sensitivitetsanalyse som viser hvordan resultatet og egenkapital ville vært påvirket dersom endringer i relevant risikovariabel som var innenfor et rimelig mulighetsområde på balansedagen, hadde forekommet; de metoder og forutsetninger som er benyttet i utarbeidelsen av sensitivitetsanalysen samt eventuelle endringer fra tidligere periode i de metoder og forutsetninger som er benyttet. Men dersom en forsikringsgiver benytter en alternativ metode til å håndtere sensitivitet overfor markedsvilkår, for eksempel en innebygd verdianalyse, kan forsikringsgiveren oppfylle dette kravet ved å opplyse om denne alternative sensitivitetsanalysen samt de opplysningene som kreves av nr. 41 i IFRS 7.
 - b) Kvalitative opplysninger om sensitivitet samt informasjon om de vilkårene og betingelsene i forsikringskontrakter som har vesentlig innvirkning på størrelsen på, tidspunktene for og usikkerheten i forsikringsgiverens framtidige kontantstrømmer.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 40 Overgangsbestemmelsene i nr. 41-45 får anvendelse både på et foretak som allerede anvender IFRS når det anvender denne standard første gang, og på et foretak som anvender IFRS første gang (en førstegangsbruker).
- 41 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.
- 41A Ved «Finansielle garantikontrakter» (endringer av IAS 39 og IFRS 4), utgitt i august 2005, ble nr. 4 d), B18 g) og B19 f) endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene i IAS 39 and IFRS 32⁽¹⁾.

Opplysninger

- 42 Et foretak trenger ikke å anvende opplysningskravene i denne standard på sammenligningsinformasjon knyttet til årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner før 1. januar 2005, med unntak av opplysningene som kreves av nr. 37 a) og b) om regnskapsprinsipper og innregnede eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader (og kontantstrømmer, dersom den direkte metode anvendes).
- 43 Dersom det ikke er praktisk mulig å anvende et bestemt krav i nr. 10-35 på sammenligningsinformasjon knyttet til årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette. Noen ganger er det ikke praktisk mulig å anvende testen av forpliktelsers tilstrekkelighet (nr. 15-19) på slik sammenligningsinformasjon, men det er svært lite sannsynlig at det ikke er praktisk mulig å anvende de øvrige kravene i nr. 10-35 på slik sammenligningsinformasjon. I IAS 8 forklares begrepet «ikke praktisk mulig».

⁽¹⁾ Når et foretak anvender IFRS 7, erstattes henvisningen til IAS 32 med en henvisning til IFRS 7.

- 44 Ved anvendelse av nr. 39 c) iii) trenger ikke et foretak å opplyse om utvikling i erstatningskrav som fant sted mer enn fem år før begynnelsen av det første regnskapsåret det anvender denne standard. Dersom det ved førstegangsanvendelse av denne standard ikke er praktisk mulig for et foretak å utarbeide informasjon om utvikling i erstatningskrav som fant sted før begynnelsen av den første perioden som et foretak presenterer fullstendig sammenligningsinformasjon for som er i samsvar med denne standard, skal foretaket opplyse om dette.

Ny øremerking av finansielle eiendeler

- 45 Når en forsikringsgiver endrer sine regnskapsprinsipper for forsikringsforpliktelser, er det tillatt, men ikke påkrevd, å omklassifisere noen av eller alle forsikringsgiverens finansielle eiendeler som «til virkelig verdi over resultatet». Denne omklassifiseringen er tillatt dersom en forsikringsgiver endrer regnskapsprinsipper ved førstegangsanvendelse av denne standard, og dersom forsikringsgiveren senere foretar en endring i regnskapsprinsipper som er tillatt i henhold til nr. 22. Omklassifiseringen er en endring i regnskapsprinsipper og omfattes av IAS 8.

Vedlegg A

Definisjoner

Dette vedlegg er en integrert del denne IFRS.

Cedent	Forsikringstakeren i henhold til en gjenforsikringskontrakt.
Innskuddskomponent	En del av en kontrakt som ikke innregnes som derivat i henhold til IAS 39, og som ville ha hørt inn under virkeområdet for IAS 39 dersom den hadde vært et separat instrument.
Direkte forsikringskontrakt	En forsikringskontrakt som ikke er en gjenforsikringskontrakt.
Skjønnsmessig del	En kontraktsregulert rett til å motta, som supplement til garanterte ytelser, tilleggssytelser: <ul style="list-style-type: none"> a) som sannsynligvis vil utgjøre en vesentlig del av de samlede kontraktsregulerte ytelsene, b) hvis størrelse eller tidspunkter i henhold til kontrakt er underlagt utstederens skjønn, og c) som i henhold til kontrakt er basert på <ul style="list-style-type: none"> i) inntjeningen fra en bestemt gruppe kontrakter eller en bestemt kontraktstype, ii) realiserte og/eller urealiserte investeringsavkastninger på en bestemt gruppe eiendeler som holdes av utstederen, eller iii) resultatet til selskapet, fondet eller et annet foretak som utsteder kontrakten.
Virkelig verdi	Det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.
Finansiell garantikontrakt	En kontrakt som krever at utstederen utbetaler spesifiserte beløp for å erstatte innehaveren for tap som denne pådrar seg fordi en bestemt debitor unnlater å betale ved forfall i henhold til de opprinnelige eller endrede vilkårene i et gjeldsinstrument.
Finansiell risiko	Risiko knyttet til en mulig framtidig endring i en eller flere av en bestemt rente, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks eller annen variabel, forutsatt, når det gjelder en ikke-finansiell variabel, at variabelen ikke er spesifikk for en kontraktspart.
Garanterte ytelser	Betalinger eller andre ytelser som en bestemt forsikringstaker eller investor har en ubetinget rett til, og der denne retten ikke i henhold til kontrakt er underlagt utstederens skjønn.
Garantert element	En plikt til å betale garanterte ytelser som omfattes av en kontrakt som inneholder en skjønnsmessig del.
Forsikringseiendel	En forsikringsgivers netto kontraktsregulerte rettigheter i henhold til en forsikringskontrakt.

Forsikringskontrakt	En kontrakt der den ene parten (forsikringsgiveren) påtar seg en betydelig forsikringsrisiko for en annen part (forsikringstakeren) ved å samtykke i å betale erstatning til forsikringstakeren dersom en angitt usikker framtidig hendelse (den forsikrede hendelsen) påvirker forsikringstakeren negativt. (Se vedlegg B for veiledning om denne definisjonen.)
Forsikringsforpliktelse	En forsikringsgivers netto kontraktsregulerte plikter i henhold til en forsikringskontrakt.
Forsikringsrisiko	Risiko, unntatt finansiell risiko, som overføres fra innehaveren av en kontrakt til utstederen.
Forsikret hendelse	En usikker framtidig hendelse som dekkes av en forsikringskontrakt og skaper forsikringsrisiko.
Forsikringsgiver	Den parten som i henhold til en forsikringskontrakt har plikt til å betale erstatning til en forsikringstaker dersom en forsikret hendelse inntreffer.
Test av forpliktelsers tilstrekkelighet	En vurdering av hvorvidt den balanseførte verdien av en forsikringsforpliktelse må økes (eller den balanseførte verdien av tilknyttede periodiserte anskaffelsesutgifter eller tilknyttede immaterielle eiendeler må reduseres), basert på en undersøkelse av framtidige kontantstrømmer.
Forsikringstaker	En part som i henhold til en forsikringskontrakt har rett til erstatning dersom en forsikret hendelse inntreffer.
Gjenforsikringseiendeler	En cedents netto kontraktsregulerte rettigheter i henhold til en gjenforsikringskontrakt.
Gjenforsikringskontrakt	En forsikringskontrakt som er utstedt av en forsikringsgiver (gjenforsikreren) for å betale erstatning til en annen forsikringsgiver (cedenten) for tap på en eller flere kontrakter som er utstedt av cedenten.
Gjenforsikrer	Den parten som i henhold til en gjenforsikringskontrakt har plikt til å betale erstatning til en cedent dersom en forsikret hendelse inntreffer.
Dekomponere	Å regnskapsføre komponentene i en kontrakt som om de var separate kontrakter.

Vedlegg B

Definisjon av en forsikringskontrakt

Dette vedlegg er en integrert del denne IFRS.

- B1 Dette vedlegg gir veiledning om definisjonen av en forsikringskontrakt i vedlegg A. Det omhandler følgende spørsmål:
- a) begrepet «usikker framtidig hendelse» (B2-B4),
 - b) betaling i naturalier (B5-B7),
 - c) forsikringsrisiko og andre risikoer (B8-B17),
 - d) eksempler på forsikringskontrakter (B18-B21),
 - e) betydelig forsikringsrisiko (B22-B28), og
 - f) endringer i nivået på forsikringsrisiko (B29 og B30).

Usikker framtidig hendelse

- B2 Usikkerhet (eller risiko) er kjernen i en forsikringskontrakt. Følgelig er minst ett av følgende forhold usikkert ved inngåelsen av en forsikringskontrakt:
- a) hvorvidt en *forsikret hendelse* vil inntreffe,

- b) når den vil inntreffe, eller
 - c) hvor mye forsikringsgiveren må betale dersom den inntreffer.
- B3 I noen forsikringskontrakter er den forsikrede hendelsen oppdagelsen av et tap i løpet av kontraktens løpetid, selv om tapet stammer fra en hendelse som inntraff før kontrakten ble inngått. I andre forsikringskontrakter er den forsikrede hendelsen en hendelse som inntreffer i løpet av kontraktens løpetid, selv om det medfølgende tapet oppdages etter utløpet av kontrakten.
- B4 Noen forsikringskontrakter dekker hendelser som allerede har inntruffet, men hvis finansielle virkning fortsatt er usikker. Et eksempel er en gjenforsikringskontrakt som dekker den direkte forsikringsgiveren mot negativ utvikling i erstatningskrav som allerede er meldt av forsikringstakere. I slike kontrakter er den forsikrede hendelsen oppdagelsen av de endelige utgiftene i forbindelse med disse erstatningskravene.

Betaling i naturalier

- B5 Noen forsikringskontrakter krever eller tillater at betalinger foretas i naturalier. Et eksempel er når forsikringsgiveren erstatter en stjålet gjenstand direkte, i stedet for å refundere forsikringstakeren. Et annet eksempel er når en forsikringsgiver bruker egne sykehus og eget medisinsk personale til å yte de medisinske tjenestene som dekkes av kontraktene.
- B6 Noen tjenestekontrakter med fast avgift der nivået på tjenesten avhenger av en usikker hendelse, oppfyller definisjonen av en forsikringskontrakt i denne standard, men reguleres ikke som forsikringskontrakter i visse stater. Ett eksempel er en vedlikeholdskontrakt der tjenesteyteren skal reparere spesifisert utstyr etter en funksjonssvikt. Den faste tjenesteavgiften er basert på forventet antall tilfeller av funksjonssvikt, men det er usikkert om en bestemt maskin vil bryte sammen. Utstyrets funksjonssvikt påvirker eieren av utstyret negativt, og eieren mottar erstatning i henhold til kontrakten (i naturalier framfor i kontanter). Et annet eksempel er en avtale om tjenester dersom en bil bryter sammen, der tjenesteyteren mot en fast årlig avgift skal gi vei hjelp eller taue bilen til et nærliggende verksted. Sistnevnte kontrakt kan oppfylle definisjonen av en forsikringskontrakt selv om tjenesteyteren i henhold til kontrakten ikke er pålagt å utføre reparasjoner eller skifte ut deler.
- B7 Det er ikke sannsynlig at det er mer krevende å anvende denne standard på kontraktene beskrevet i nr. B6 enn det ville ha vært å anvende de standarder som hadde fått anvendelse dersom slike kontrakter ikke var omfattet av denne standard:
- a) Det er ikke sannsynlig at det vil være vesentlige forpliktelser for funksjonssvikt og sammenbrudd som allerede har inntruffet.
 - b) Dersom IAS 18: «Driftsinntekter» hadde fått anvendelse, ville tjenesteyteren innregne driftsinntekter med henvisning til fullføringsgraden (og i henhold til andre spesifiserte kriterier). Denne metoden er også akseptabel i henhold til denne standard, som tillater at tjenesteyteren i) fortsetter å anvende sine eksisterende regnskapsprinsipper for disse kontraktene, med mindre de omfatter praksis som er forbudt i henhold til nr. 14, og ii) forbedrer sine regnskapsprinsipper dersom dette er tillatt i henhold til nr. 22-30.
 - c) Tjenesteyteren vurderer om utgiftene ved å oppfylle den kontraktsregulerte plikten om å yte tjenester, overstiger driftsinntekten som er mottatt på forhånd. For dette formål anvender tjenesteyteren testen av forpliktelsers tilstrekkelighet beskrevet i nr. 15-19 i denne standard. Dersom denne standard ikke hadde fått anvendelse på slike kontrakter, skulle tjenesteyteren ha anvendt IAS 37 for å avgjøre om kontraktene var tapsbringende.
 - d) For disse kontraktene er det ikke sannsynlig at opplysningskravene i denne standard ville gi opplysninger som var mer utfyllende enn dem som kreves av andre standarder.

Sondring mellom forsikringsrisiko og andre risikoer

- B8 Definisjonen av en forsikringskontrakt viser til forsikringsrisiko, som i denne standard defineres som risiko, unntatt *finansiell risiko*, som overføres fra innehaveren av en kontrakt til utstederen. En kontrakt som utsetter utstederen for finansiell risiko uten betydelig forsikringsrisiko, er ikke en forsikringskontrakt.
- B9 Definisjonen av finansiell risiko i vedlegg A omfatter en liste over finansielle og ikke-finansielle variabler. Listen inneholder ikke-finansielle variabler som ikke er spesifikke for en kontraktspart, for eksempel en indeks over tap ved jordskjelv i en bestemt region eller en indeks over temperaturer i en bestemt by. Den utelater ikke-finansielle variabler som er spesifikke for en kontraktspart, for eksempel om det oppstår eller ikke oppstår en

brann som skader eller ødelegger en eiendel som tilhører denne parten. Dessuten er risikoen for endringer i den virkelige verdien av en ikke-finansiell eiendel ikke en finansiell risiko dersom den virkelige verdien ikke bare gjenspeiler endringer i markedsprisen for slike eiendeler (en finansiell variabel), men også tilstanden til en bestemt ikke-finansiell eiendel som innehas av en kontraktspart (en ikke-finansiell variabel). Dersom en garanti for restverdien av en bestemt bil for eksempel utsetter garantisten for en risiko for endringer i bilens fysiske tilstand, er denne risikoen en forsikringsrisiko, og ikke en finansiell risiko.

- B10 Noen kontrakter utsetter utstederen for finansiell risiko i tillegg til betydelig forsikringsrisiko. Mange livsforsikringskontrakter garanterer for eksempel en minsteavkastning til forsikringstakerne (og skaper dermed finansiell risiko) og lover erstatning ved dødsfall som vesentlig overstiger forsikringstakerens kontobeholdning (og skaper dermed forsikringsrisiko i form av dødelighetsrisiko). Slike kontrakter er forsikringskontrakter.
- B11 I henhold til visse kontrakter utløser en forsikret hendelse utbetaling av et beløp knyttet til en prisindeks. Slike kontrakter er forsikringskontrakter, forutsatt at utbetalingen som er betinget av den forsikrede hendelsen, kan være betydelig. En livrente knyttet til en levekostnadsindeks overfører for eksempel forsikringsrisiko, ettersom utbetaling utløses av en usikker hendelse – at livrentemottakeren overlever. Koblingen til prisindeksen er et innebygd derivat, men den overfører også forsikringsrisiko. Dersom den følgende overføringen av forsikringsrisiko er betydelig, oppfyller det innebygde derivatet definisjonen av en forsikringskontrakt, og det er derfor ikke nødvendig å skille det ut og måle det til virkelig verdi (se nr. 7 i denne standard).
- B12 Definisjonen av forsikringsrisiko viser til risiko som forsikringsgiveren påtar seg for forsikringstakeren. Forsikringsrisiko er med andre ord en allerede eksisterende risiko som overføres fra forsikringstakeren til forsikringsgiveren. Ny risiko som skapes av kontrakten, er derfor ikke forsikringsrisiko.
- B13 Definisjonen av en forsikringskontrakt viser til negativ påvirkning av forsikringstakeren. Definisjonen begrenser ikke forsikringsgiverens utbetaling til et beløp som tilsvarer den finansielle virkningen av den negative hendelsen. Definisjonen utelukker for eksempel ikke «nytt-for-gammelt»-dekning som betaler forsikringstakeren tilstrekkelig til å erstatte en skadet, gammel eiendel med en ny eiendel. Tilsvarende begrenser definisjonen ikke utbetaling i henhold til en tidsbegrenset livsforsikringskontrakt til det finansielle tapet som avdødes etterlatte har lidd, og den utelukker heller ikke utbetaling av forutbestemte beløp for å dekke tapet som er forårsaket av dødsfall eller en ulykke.
- B14 Noen kontrakter krever utbetaling dersom en spesifisert usikker hendelse inntreffer, men krever ikke negativ påvirkning av forsikringstakeren som en forutsetning for utbetaling. En slik kontrakt er ikke en forsikringskontrakt selv om innehaveren bruker kontrakten til å begrense en underliggende risikoeksponering. Dersom innehaveren for eksempel bruker et derivat for å sikre en underliggende ikke-finansiell variabel som er innbyrdes forbundet med kontantstrømmer fra en av foretakets eiendeler, er derivatet ikke en forsikringskontrakt, ettersom utbetalingen ikke er betinget av at innehaveren påvirkes negativt av en reduksjon i kontantstrømmene fra eiendelen. Motsatt viser definisjonen av en forsikringskontrakt til en usikker hendelse der negativ påvirkning av forsikringstakeren er en kontraktsregulert forutsetning for utbetaling. Denne kontraktsregulerte forutsetningen krever ikke at forsikringsgiveren undersøker om hendelsen faktisk forårsaket negativ påvirkning, men tillater at forsikringsgiveren nekter utbetaling dersom denne ikke er overbevist om at hendelsen forårsaket negativ påvirkning.
- B15 Risiko for bortfall eller opprettholdelse (dvs. risiko for at motparten vil si opp kontrakten tidligere eller senere enn utstederen forventet ved prissetting av kontrakten) er ikke forsikringsrisiko, ettersom utbetalingen til motparten ikke er betinget av en usikker framtidig hendelse som påvirker motparten negativt. Tilsvarende er kostnadsrisiko (dvs. risiko for uventede økninger i de administrative utgiftene knyttet til forvaltningen av en kontrakt, framfor økninger i utgiftene forbundet med forsikrede hendelser) ikke forsikringsrisiko, ettersom en uventet økning i kostnadene ikke påvirker motparten negativt.
- B16 En kontrakt som utsetter utstederen for bortfalls-, opprettholdelses- eller kostnadsrisiko, er derfor ikke en forsikringskontrakt med mindre den også utsetter utstederen for forsikringsrisiko. Dersom utstederen av kontrakten begrenser denne risikoen ved hjelp av en annen kontrakt for å overføre deler av risikoen til en annen part, utsetter imidlertid den andre kontrakten denne andre parten for forsikringsrisiko.
- B17 En forsikringsgiver kan bare påta seg betydelig forsikringsrisiko for forsikringstakeren dersom forsikringsgiveren er et foretak som er atskilt fra forsikringstakeren. Når det gjelder en gjensidig forsikringsgiver, påtar denne seg risiko for hver forsikringstaker og slår denne risikoen sammen. Selv om forsikringstakerne i fellesskap bærer denne samlede risikoen i sin egenskap av eiere, har den gjensidige forsikringsgiveren likevel påtatt seg den risikoen som er kjernen i en forsikringskontrakt.

Eksempler på forsikringskontrakter

B18 Følgende er eksempler på kontrakter som er forsikringskontrakter dersom overføringen av forsikringsrisiko er betydelig:

- a) Forsikring mot tyveri eller skade på eiendom.
- b) Forsikring mot produktansvar, yrkesansvar, erstatningsansvar eller rettshjelp.
- c) Livsforsikring og forhåndsbetalte begravellesordninger (selv om døden er sikker, er det usikkert når den vil inntreffe eller, for noen typer livsforsikring, om den vil inntreffe i løpet av perioden som dekkes av forsikringen).
- d) Livrenter og pensjoner (dvs. kontrakter som gir erstatning for den usikre framtidige hendelsen – at livrentemottakeren eller pensjonisten overlever – for å hjelpe livrentemottakeren eller pensjonisten å opprettholde en gitt levestandard, som ellers ville ha blitt påvirket negativt av at han eller hun overlevde).
- e) Uføredækning og dekning av behandlingsutgifter.
- f) Kausjoner, garantiforsikringer, fullføringsgarantier og tilbudsgarantier (dvs. kontrakter som gir erstatning dersom en annen part unnlater å oppfylle en kontraktsregulert plikt, for eksempel en plikt til å oppføre en bygning).
- g) Kredittforsikring som fastsetter utbetaling av spesifiserte beløp for å erstatte innehaveren for tap som denne pådrar seg fordi en bestemt debitor unnlater å betale ved forfall i henhold til de opprinnelige eller endrede vilkårene i et gjeldsinstrument. Disse kontraktene kan ha forskjellige juridiske former, for eksempel en garanti, enkelte former for kredittrammer, en kredittmisligholdsderivatkontrakt eller en forsikringskontrakt. Selv om slike kontrakter oppfyller definisjonen av en forsikringskontrakt, oppfyller de også definisjonen av en finansiell garantikontrakt i IAS 39 og er innenfor virkeområdet for IAS 32⁽¹⁾ og IAS 39, ikke innenfor denne standards virkeområde (se nr. 4 d)). Dersom en utsteder av finansielle garantikontrakter tidligere uttrykkelig har opplyst at han betrakter slike kontrakter som forsikringskontrakter og har regnskapsført dem som forsikringskontrakter, kan utstederen velge om han vil anvende enten IAS 39 og IAS 32⁽¹⁾ eller denne standard på slike finansielle garantikontrakter.
- h) Produktgarantier. Produktgarantier utstedt av en annen part for varer som selges av en produsent, forhandler eller detaljist, omfattes av denne standard. Produktgarantier som utstedes direkte av en produsent, forhandler eller detaljist, omfattes imidlertid ikke av denne standard, ettersom de omfattes av IAS 18: «Driftsinntekter» og IAS 37.
- i) Eiendomsrettsforsikring (dvs. forsikring mot oppdagelse av mangler i eiendomsretten til fast eiendom som ikke var åpenbare da forsikringskontrakten ble opprettet). I dette tilfellet er den forsikrede hendelsen oppdagelsen av en mangel i eiendomsretten, og ikke selve mangelen.
- j) Reiseforsikring (dvs. erstatning i kontanter eller naturalier til forsikringstakere for tap som de pådrar seg under reiser). B6 og B7 omhandler noen kontrakter av denne typen.
- k) Katastrofegarantier som fastsetter reduserte betalinger av hovedstol eller rente eller begge deler dersom utstederen av garantien påvirkes negativt av en spesifisert hendelse (med mindre den spesifiserte hendelsen ikke skaper betydelig forsikringsrisiko, for eksempel dersom hendelsen er en renteendring eller valutakursendring).
- l) Forsikringsbytteavtaler (forsikringsswaps) og andre kontrakter som krever betaling basert på endringer i klimatiske, geologiske eller andre fysiske variabler som er spesifikke for en kontraktspart.
- m) Gjenforsikringskontrakter.

B19 Følgende er eksempler på elementer som ikke er forsikringskontrakter:

- a) Investeringskontrakter som har samme juridiske form som en forsikringskontrakt, men som ikke utsetter forsikringsgiveren for betydelig forsikringsrisiko, for eksempel livsforsikringskontrakter der forsikringsgiveren ikke bærer noen vesentlig dødelighetsrisiko (slike kontrakter er finansielle instrumenter som ikke utgjør forsikring, eller tjenestekontrakter, se B20 og B21).

⁽¹⁾ Når et foretak anvender IFRS 7, erstattes henvisningen til IAS 32 med en henvisning til IFRS 7.

- b) Kontrakter som har samme juridiske form som forsikringskontrakter, men som tilbakefører all betydelig forsikringsrisiko til forsikringstakeren via uoppsigelige og håndhevbare mekanismer som justerer framtidige betalinger fra forsikringstakeren som et direkte resultat av forsikrede tap, for eksempel visse finansielle gjenforsikringskontrakter og visse gruppeforsikringskontrakter (slike kontrakter er vanligvis finansielle instrumenter som ikke utgjør forsikring, eller tjenestekontrakter, se B20 og B21).
 - c) Egenforsikring, med andre ord opprettholdelse av en risiko som kunne ha vært dekket av forsikring (det foreligger ingen forsikringskontrakt fordi det ikke er inngått avtale med en annen part).
 - d) Kontrakter (for eksempel spillkontrakter) som krever utbetaling dersom en usikker framtidig hendelse inntreffer, men som ikke har som en kontraktsregulert forutsetning for utbetaling at hendelsen påvirker forsikringstakeren negativt. Dette er imidlertid ikke til hinder for at det angis en forutbestemt utbetaling til dekning av tapet som er forårsaket av en spesifisert hendelse, for eksempel dødsfall eller en ulykke (se også B13).
 - e) Derivater som utsetter en part for finansiell risiko, men ikke for forsikringsrisiko, fordi de krever at parten skal foreta utbetaling utelukkende på grunnlag av endringer i en eller flere av en bestemt rente, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks eller annen variabel, forutsatt, når det gjelder en ikke-finansiell variabel, at variabelen ikke er spesifikk for en kontraktspart (se IAS 39).
 - f) En kredittrelatert garanti (eller en kredittramme, en kredittmisligholdsderivatkontrakt eller en kredittforsikringskontrakt) som krever utbetalinger selv om innehaveren ikke har pådratt seg et tap som følge av at debitoren har unnlatt å betale ved forfall (se IAS 39).
 - g) Kontrakter som krever utbetaling på grunnlag av en klimatisk, geologisk eller annen fysisk variabel som ikke er spesifikk for en kontraktspart (vanligvis beskrevet som værderivat).
 - h) Katastrofegarantier som fastsetter reduserte betalinger av hovedstol eller rente eller begge deler, basert på en klimatisk, geologisk eller annen fysisk variabel som ikke er spesifikk for en kontraktspart.
- B20 Dersom kontraktene beskrevet i B19 skaper finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser, hører de inn under virkeområdet for IAS 39. Dette betyr blant annet at kontraktspartene anvender det som av og til kalles innskuddsregnskapsføring, som innebærer følgende:
- a) Én part innregner det mottatte vederlaget som finansiell forpliktelse og ikke som driftsinntekt.
 - b) Den andre parten innregner det utbetalte vederlaget som finansiell eiendel og ikke som kostnad.
- B21 Dersom kontraktene beskrevet i B19 ikke skaper finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser, får IAS 18 anvendelse. I henhold til IAS 18 skal driftsinntekter tilknyttet transaksjoner som omfatter tjenesteyting, innregnes i samsvar med transaksjonens fullføringsgrad dersom utfallet av transaksjonen kan estimeres på en pålitelig måte.

Betydelig forsikringsrisiko

- B22 En kontrakt er bare en forsikringskontrakt dersom den overfører betydelig forsikringsrisiko. Forsikringsrisiko omhandles i B8-B21. De følgende numrene omhandler vurdering av hvorvidt forsikringsrisiko er betydelig.
- B23 Forsikringsrisiko er betydelig dersom, og bare dersom, en forsikret hendelse kan medføre at en forsikringsgiver må betale vesentlige tilleggsytelser i et hvilket som helst scenario, unntatt scenarier som ikke har noe forretningsmessig innhold (dvs. som ikke har noen merkbar virkning på transaksjonens økonomiske sider). Dersom vesentlige tilleggsytelser skulle ha vært betalt i scenarier med forretningsmessig innhold, vil vilkåret i forrige punktum kunne være oppfylt selv om den forsikrede hendelsen er svært usannsynlig, eller selv om den forventede (dvs. den sannsynlighetsvurderte) nåverdien av betingede kontantstrømmer utgjør en liten andel av den forventede nåverdien av alle de resterende kontraktsregulerte kontantstrømmene.
- B24 Tilleggsytelsene beskrevet i B23 viser til beløp som overskrider beløpene som skulle ha vært betalt dersom ingen forsikret hendelse inntraff (med unntak av scenarier uten forretningsmessig innhold). Slike overskytende beløp omfatter utgifter til behandling og vurdering av erstatningskrav, men omfatter ikke følgende:
- a) Tap av evnen til å kreve betaling av forsikringstakeren for framtidige tjenester. I en investeringstilknyttet livsforsikringskontrakt innebærer for eksempel forsikringstakerens død at forsikringsgiveren ikke lenger kan utføre investeringsforvaltningstjenester og kreve honorar for dette. Dette økonomiske

tapet for forsikringsgiveren gjenspeiler imidlertid ikke forsikringsrisiko, på samme måte som at en investeringsfondsforvalter ikke påtar seg forsikringsrisiko med hensyn til klientens mulige død. Potensielt tap av framtidige honorarer for investeringsforvaltning er derfor ikke relevant for vurderingen av hvor stor forsikringsrisiko som overføres ved en kontrakt.

- b) Fraskrivelse ved dødsfall av vederlag som skulle ha vært betalt ved oppsigelse eller gjenkjøp. Ettersom kontrakten var årsaken til at disse vederlagene eksisterte, utgjør fraskrivelsen av disse vederlagene ikke en erstatning til forsikringstakeren for en allerede eksisterende risiko. Derfor er de ikke relevante for vurderingen av hvor stor forsikringsrisiko som overføres ved en kontrakt.
 - c) En utbetaling som er betinget av en hendelse som ikke påfører innehaveren av kontrakten et betydelig tap. Et eksempel er en kontrakt som krever at utstederen utbetaler en million valutaenheter dersom en eiendel får en fysisk skade som påfører innehaveren et ubetydelig økonomisk tap på én valutaenhet. Ved denne kontrakten overfører innehaveren den ubetydelige risikoen for å tape én valutaenhet til forsikringsgiveren. Samtidig skaper kontrakten en ikke-forsikringsmessig risiko for at utstederen må betale 999 999 valutaenheter dersom den spesifiserte hendelsen inntreffer. Da utstederen ikke påtar seg betydelig forsikringsrisiko for innehaveren, er denne kontrakten ikke en forsikringskontrakt.
 - d) Eventuelle gjenvinninger av gjenforsikring. Forsikringsgiveren regnskapsfører disse separat.
- B25 En forsikringsgiver skal vurdere betydningen av forsikringsrisiko fra kontrakt til kontrakt, og ikke med henvisning til vesentlighet for finansregnskapet⁽¹⁾. Forsikringsrisiko kan derfor være betydelig selv om det er minimal sannsynlighet for vesentlige tap for en hel kontraktportefølje. En slik vurdering fra kontrakt til kontrakt gjør det enklere å klassifisere en kontrakt som en forsikringskontrakt. Dersom det er kjent at en relativt homogen portefølje av små kontrakter består av kontrakter som alle overfører forsikringsrisiko, trenger forsikringsgiveren imidlertid ikke å undersøke hver enkelt kontrakt i denne porteføljen for å identifisere noen få ikke-derivative kontrakter som overfører ubetydelig forsikringsrisiko.
- B26 Det følger av B23-B25 at dersom det i henhold til en kontrakt utbetales en erstatning ved dødsfall som overstiger beløpet som skal betales ved overlevelse, er kontrakten en forsikringskontrakt med mindre tilleggsytelsen ved dødsfall er ubetydelig (vurdert under henvisning til kontrakten, og ikke til en hel kontraktportefølje). Som nevnt i B24 b) er fraskrivelse ved dødsfall av oppsigelses- eller gjenkjøpsvederlag ikke inkludert i denne vurderingen dersom denne fraskrivelsen ikke utgjør en erstatning til forsikringstakeren for en allerede eksisterende risiko. Tilsvarende er en livrentekontrakt der det utbetales regelmessige beløp i resten av en forsikringstakers levetid en forsikringskontrakt, med mindre de samlede livsbetingede utbetalingene er ubetydelige.
- B27 B23 viser til tilleggsytelser. Disse tilleggsytelsene kan omfatte et krav om å utbetale ytelser tidligere dersom den forsikrede hendelsen inntreffer tidligere, og utbetalingen ikke justeres for pengenes tidsverdi. Et eksempel er en livsvarig livsforsikring for et fast beløp (med andre ord en forsikring der det utbetales en fast ytelse uansett når forsikringstakeren dør, uten noe utløpstidspunkt for dekningen). Det er sikkert at forsikringstakeren vil dø, men tidspunktet for dødsfallet er usikkert. Forsikringsgiveren vil lide et tap på de enkeltkontraktene der forsikringstakerne dør tidlig, selv om det ikke er noe generelt tap på hele kontraktporteføljen.
- B28 Dersom en forsikringskontrakt dekomponeres i en innskuddskomponent og en forsikringskomponent, vurderes betydningen av den overførte forsikringsrisikoen under henvisning til forsikringskomponenten. Betydningen av forsikringsrisiko som overføres ved et innebygd derivat, vurderes under henvisning til det innebygde derivatet.

Endringer i nivået på forsikringsrisiko

- B29 Noen kontrakter overfører ingen forsikringsrisiko til utstederen ved inngåelsen, selv om de overfører forsikringsrisiko på et senere tidspunkt. Et eksempel er en kontrakt som gir en spesifisert investeringsavkastning og omfatter en opsjon for forsikringstakeren om å bruke utbyttet av investeringen ved forfall til å kjøpe en livrente til de livrentepremiene som forsikringsgiveren krever av andre nye livrentemottakere, når forsikringstakeren utøver opsjonen. Kontrakten overfører ingen forsikringsrisiko til utstederen før opsjonen utøves, fordi forsikringsgiveren fortsatt står fritt til å prissette livrenten på et grunnlag som gjenspeiler forsikringsrisikoen som overføres til forsikringsgiveren på dette tidspunktet. Dersom kontrakten gjenspeiler livrentepremiene (eller et grunnlag for fastsettelse av livrentepremiene), overfører kontrakten forsikringsrisiko til utstederen ved inngåelsen.
- B30 En kontrakt som oppfyller vilkårene for en forsikringskontrakt, forblir en forsikringskontrakt til alle rettigheter eller plikter opphører eller utløper.

⁽¹⁾ I denne sammenheng utgjør kontrakter som er inngått samtidig med én enkelt motpart (eller kontrakter som ellers er avhengige av hverandre), én enkelt kontrakt.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 5

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

FORMÅL

- 1 Formålet med denne internasjonale standard for finansiell rapportering er å angi regnskapsmessig behandling av eiendeler holdt for salg, samt presentasjon og opplysninger om *avviklet virksomhet*. Denne standard krever særlig
- a) at eiendeler som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, skal måles til den laveste verdien av balanseført verdi og *virkelig verdi fratrukket salgsutgifter*, og at avskrivning av slike eiendeler skal opphøre, og
 - b) at eiendeler som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, skal presenteres separat i balansen, og resultatene av avviklet virksomhet skal presenteres separat i resultatregnskapet.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Kravene til klassifisering og presentasjon i denne IFRS kommer til anvendelse på alle innregnede *anleggsmidler*⁽¹⁾ og på alle *avhendingsgrupper* i et foretak. Målingskravene i denne IFRS kommer til anvendelse på alle innregnede anleggsmidler og avhendingsgrupper (som fastsatt i nr. 4), bortsett fra eiendelene oppført i nr. 5, som fortsatt skal måles i samsvar med nevnte standard.
- 3 Eiendeler klassifisert som anleggsmidler i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003) skal ikke omklassifiseres som *omløpsmidler* før de oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg i samsvar med denne IFRS. Eiendeler av en klasse som et foretak vanligvis ville anse som anleggsmidler, og som utelukkende blir anskaffet for videresalg, skal ikke klassifiseres som omløpsmidler med mindre de oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg i samsvar med denne IFRS.
- 4 Enkelte ganger avhender et foretak en gruppe av eiendeler, eventuelt med enkelte direkte tilknyttede forpliktelser, sammen i én enkelt transaksjon. En slik avhendingsgruppe kan være en gruppe av *kontantgenererende enheter*, en enkelt kontantgenererende enhet eller en del av en kontantgenererende enhet⁽²⁾. Gruppen kan omfatte alle eiendeler og alle forpliktelser i foretaket, herunder omløpsmidler, kortsiktige forpliktelser og eiendeler som av nr. 5 utelukkes fra målingskravene i denne IFRS. Dersom anleggsmidler innenfor virkeområdet for målingskravene i denne IFRS er en del av en avhendingsgruppe, kommer målingskravene i denne standard til anvendelse på gruppen som helhet, slik at gruppen måles til den laveste verdien av dens balanseførte verdi og dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter. Kravene for måling av de enkelte eiendelene og forpliktelsene innenfor avhendingsgruppen er fastsatt i nr. 18, 19 og 23.
- 5 Målingsbestemmelsene i denne standard⁽³⁾ kommer ikke til anvendelse på eiendelene nedenfor, som isteden omfattes av de respektive angitte standardene, enten som enkeltstående eiendeler eller som en del av en avhendingsgruppe:
- a) eiendeler ved utsatt skatt (IAS 12: «Inntektsskatt»),
 - b) eiendeler som oppstår av ytelser til ansatte (IAS 19: «Ytelser til ansatte»),
 - c) finansielle eiendeler under virkeområdet for IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»,
 - d) anleggsmidler som regnskapsføres i samsvar med modellen med virkelig verdi i IAS 40: «Investeringseiendom»,
 - e) anleggsmidler som måles til virkelig verdi, fratrukket estimerte omsetningsutgifter i samsvar med IAS 41: «Landbruk»,
 - f) kontraktsregulerte rettigheter i henhold til forsikringskontrakter, slik det er definert i IFRS 4: «Forsikringskontrakter».

⁽¹⁾ For eiendeler klassifisert i samsvar med en likviditetspresentasjon, er anleggsmidler eiendeler som omfatter beløp som forventes gjenvunnet mer enn tolv måneder etter balansedagen. Nr. 3 anvendes på klassifiseringen av slike eiendeler.

⁽²⁾ Når kontantstrømmene fra en eiendel eller gruppe av eiendeler imidlertid forventes å oppstå i hovedsak som følge av salget heller enn fra fortsatt bruk, blir de mindre avhengige av kontantstrømmer som oppstår av andre eiendeler, og en avhendingsgruppe som var en del av en kontantgenererende enhet, blir en separat kontantgenererende enhet.

⁽³⁾ Bortsett fra nr. 18 og 19, som krever at de aktuelle eiendelene måles i samsvar med andre relevante IFRS-er.

KLASSIFISERING AV ANLEGGSMIDLER (ELLER AVHENDINGSGRUPPER) SOM HOLDT FOR SALG

- 6 Et foretak skal klassifisere et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) som holdt for salg dersom deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk.
- 7 For at dette skal være tilfellet må eiendelen (eller avhendingsgruppen) være tilgjengelig for umiddelbart salg i dens nåværende tilstand, bare med forbehold for vilkår som er vanlige og i samsvar med gjeldende praksis for salg av slike eiendeler (eller avhendingsgrupper), og salget av dem må være *svært sannsynlig*.
- 8 For at salget skal være svært sannsynlig må det relevante ledelsesnivået ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen (eller avhendingsgruppen), og det må aktivt være truffet tiltak for å finne en kjøper og for å fullføre planen. Videre må eiendelen (eller avhendingsgruppen) være aktivt markedsført for salg til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelens løpende virkelige verdi. I tillegg forventes det at salget kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering, med det unntak som tillates av nr. 9, og det forventes at handlinger for å fullføre planen skal indikere at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planen eller at planen vil bli trukket tilbake.
- 9 Hendelser eller omstendigheter kan utvide perioden for fullføringen av salget ut over ett år. En utvidelse av den perioden som kreves for å fullføre et salg, utelukker ikke at en eiendel (eller avhendingsgruppe) klassifiseres som holdt for salg dersom forsinkelsen skyldes hendelser eller omstendigheter utenfor foretakets kontroll, og det er tilstrekkelig godt gjort at foretaket fortsatt anser seg bundet av planen om å selge eiendelen (eller avhendingsgruppen). Dette vil være tilfellet når kriteriene i vedlegg B er oppfylt.
- 10 Salgstransaksjoner omfatter bytte av anleggsmidler mot andre anleggsmidler når byttet har et kommersielt innhold i samsvar med IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr».
- 11 Når et foretak overtar et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) utelukkende med det formål å avhende det senere, skal foretaket bare klassifisere anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen) som holdt for salg på overtakelsestidspunktet dersom ettårskravet i nr. 8 er oppfylt (med de unntak som tillates i henhold til nr. 9), og det er svært sannsynlig at eventuelle andre kriterier i nr. 7 og 8 som ikke er oppfylt på dette tidspunktet, vil bli oppfylt innen en kort periode etter overtakelsen (vanligvis innen tre måneder).
- 12 Dersom kriteriene i nr. 7 og 8 blir oppfylt etter balansedagen, skal et foretak ikke klassifisere et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) som holdt for salg i dette finansregnskapet når det offentliggjøres. Men når disse kriteriene blir oppfylt etter balansedagen, men før vedtak om offentliggjøring av finansregnskapet, skal foretaket gi de opplysningene som er fastsatt i nr. 41 a), b) og d) i notene.

Anleggsmidler som skal avvikles

- 13 Et foretak skal ikke klassifisere et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) som skal avvikles, som holdt for salg. Dette skyldes at deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved fortsatt bruk. Men dersom avhendingsgruppen som skal avvikles, oppfyller kriteriene i nr. 32 a)–c), skal foretaket presentere avhendingsgruppens resultater og kontantstrømmer som avviklet virksomhet i samsvar med nr. 33 og 34 på det tidspunktet den opphører å være i bruk. Anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som skal avvikles, omfatter anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som skal brukes fram til utløpet av deres respektive økonomiske levetid og anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som skal nedlegges heller enn selges.
- 14 Et foretak skal ikke regnskapsføre anleggsmidler som er tatt midlertidig ut av bruk, som om de var avviklet.

MÅLING AV ANLEGGSMIDLER (ELLER AVHENDINGSGRUPPER) KLASSIFISERT SOM HOLDT FOR SALG

Måling av et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe)

- 15 Et foretak skal måle et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) klassifisert som holdt for salg til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.
- 16 Dersom en nylig anskaffet eiendel (eller avhendingsgruppe) oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg (se nr. 11), vil en anvendelse av nr. 15 føre til at eiendelen (eller avhendingsgruppen) ved førstegangsinnregning måles til den laveste verdien av balanseført verdi, dersom den ikke var klassifisert slik (for eksempel som anskaffelseskost), og til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Dersom eiendelen (eller avhendingsgruppen) derfor er anskaffet som en del av en virksomhetssammenslutning, skal den måles til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

- 17 Når salget forventes å skje etter mer enn ett år, skal foretaket måle salgsutgiftene til deres nåverdi. En eventuell økning i nåverdien av salgsutgiftene som oppstår etter et tidsforløp, skal presenteres i resultatet som en finansieringsutgift.
- 18 Umiddelbart før førstegangsklassifisering av eiendelen (eller avhendingsgruppen) som holdt for salg, skal de balanseførte verdiene av eiendelen (eller alle eiendelene og forpliktelsene i gruppen) måles i samsvar med relevante IFRS-er.
- 19 Ved senere målinger av en avhendingsgruppe skal de balanseførte verdiene av eventuelle eiendeler og forpliktelser som ikke faller inn under virkeområdet for målingskravene i denne IFRS, men som er inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, måles i samsvar med relevante IFRS-er før den virkelige verdien fratrukket salgsutgifter for avhendingsgruppen blir målt på nytt.

Innregning av tap ved verdifall og reverseringer

- 20 Et foretak skal innregne et tap ved verdifall for alle førstegangsnedskrivninger eller senere nedskrivninger av eiendelen (eller avhendingsgruppen) til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, i den utstrekning tapet ikke er innregnet i samsvar med nr. 19.
- 21 Et foretak skal innregne en gevinst for en eventuell senere økning i virkelig verdi fratrukket salgsutgifter av en eiendel, men ikke ut over det kumulative tapet ved verdifall som er innregnet enten i samsvar med denne IFRS eller tidligere i samsvar med IAS 36: «Tap ved verdifall».
- 22 Et foretak skal innregne en gevinst for en eventuell senere økning i virkelig verdi fratrukket salgsutgifter for en avhendingsgruppe
- a) i den utstrekning den ikke er innregnet i samsvar med nr. 19, men
 - b) ikke ut over det kumulative tapet ved verdifall som er innregnet, enten i samsvar med denne IFRS eller tidligere i samsvar med IAS 36, av de anleggsmidler som faller inn under virkeområdet for målingskravene i denne IFRS.
- 23 Et tap ved verdifall (eller en eventuell senere gevinst) innregnet for en avhendingsgruppe skal redusere (eller øke) den balanseførte verdien av anleggsmidlene i gruppen som faller inn under virkeområdet for målingskravene i denne IFRS, i den fordelingsrekkefølgen som er fastsatt i nr. 104 a) og b) og i nr. 122 i IAS 36 (revidert i 2004).
- 24 En gevinst eller et tap som ikke tidligere er innregnet innen tidspunktet for salget av et anleggsmiddel (eller avhendingsgruppe), skal innregnes på fraregningstidspunktet. Krav vedrørende fraregning er fastsatt i
- a) nr. 67–72 i IAS 16 (revidert i 2003) for eiendom, anlegg og utstyr, og
 - b) nr. 112–117 i IAS 38: «Immaterielle eiendeler» (revidert i 2004) for immaterielle eiendeler.
- 25 Et foretak skal ikke avskrive (eller amortisere) anleggsmidler så lenge disse blir klassifisert som holdt for salg eller så lenge de er en del av en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg. Renter og andre kostnader som er henførbare til forpliktelsene i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, skal fortsatt innregnes.

Endringer av en plan om salg

- 26 Dersom et foretak har klassifisert en eiendel (eller avhendingsgruppe) som holdt for salg, men kriteriene i nr. 7–9 ikke lenger er oppfylt, skal foretaket opphøre å klassifisere eiendelen (eller avhendingsgruppen) som holdt for salg.
- 27 Foretaket skal måle anleggsmidler som opphører å være klassifisert som holdt for salg (eller som opphører å være en del av en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) til det laveste beløpet av
- a) deres balanseførte verdi for eiendelen (eller avhendingsgruppen) ble klassifisert som holdt for salg, justert for eventuelle avskrivninger eller verdireguleringer som ville blitt innregnet dersom eiendelen (eller avhendingsgruppen) ikke var blitt klassifisert som holdt for salg, og
 - b) deres *gjenvinnbare beløp* på tidspunktet for den påfølgende avgjørelsen om ikke å selge⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Dersom anleggsmidlene er en del av en kontantgenererende enhet, er deres gjenvinnbare beløp lik den balanseførte verdien som ville vært innregnet etter fordelingen av et eventuelt tap ved verdifall som oppstår for den kontantgenererende enheten i samsvar med IAS 36.

- 28 Foretaket skal inkludere alle nødvendige justeringer av den balanseførte verdien av anleggsmidler som opphører å være klassifisert som holdt for salg i resultatet⁽¹⁾ for videreført virksomhet for den perioden da kriteriene i nr. 7–9 ikke lenger er oppfylt. Foretaket skal presentere denne justeringen under den samme overskriften i resultatregnskapet som benyttes til å presentere en eventuell gevinst eller et eventuelt tap innregnet i samsvar med nr. 37.
- 29 Dersom et foretak fjerner en enkelt eiendel eller forpliktelse fra en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, skal de gjenværende eiendelene og forpliktelsene i avhendingsgruppen som skal selges, fortsatt bare måles som en gruppe dersom gruppen oppfyller kriteriene i nr. 7–9. I motsatt fall skal de gjenværende anleggsmidlene i gruppen som hver for seg oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, måles enkeltvis til den laveste verdien av anleggsmidlenes balanseførte verdi og deres virkelige verdi fratrukket salgsutgifter på det tidspunktet. Alle anleggsmidler som ikke oppfyller kriteriene, skal opphøre å være klassifisert som holdt for salg i samsvar med nr. 26.

PRESENTASJON OG OPPLYSNINGER

- 30 Et foretak skal presentere og utgi informasjon som setter brukere av finansregnskapet i stand til å vurdere de finansielle virkningene av avviklet virksomhet og avhendinger av anleggsmidler (eller avhendingsgrupper).

Presentasjon av avviklet virksomhet

- 31 En *foretaksdel* omfatter virksomhet og kontantstrømmer som virksomhetsmessig og for finansielle rapporteringsformål klart kan skilles fra resten av foretaket. Med andre ord vil en foretaksdel ha vært en kontantgenererende enhet eller en gruppe av kontantgenererende enheter mens den ble holdt for bruk.
- 32 En avviklet virksomhet er en foretaksdel som enten er avhendet, eller er klassifisert som holdt for salg, og
- a) som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,
 - b) som er en del av én enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
 - c) som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg.
- 33 Et foretak skal opplyse om følgende:
- a) Et enkeltbeløp i resultatregnskapet som omfatter summen av
 - i) resultatet etter skatt for avviklet virksomhet, og
 - ii) gevinst eller tap etter skatt som innregnes ved måling til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller ved avhending av eiendelene eller avhendingsgruppen(e) som utgjør den avviklede virksomheten.
 - b) En spesifikasjon av enkeltbeløpet i bokstav a) i
 - i) driftsinntekter, kostnader og resultat før skatt for avviklet virksomhet,
 - ii) tilknyttet kostnad ved skatt, slik det kreves av IAS 12 nr. 81 h),
 - iii) gevinst eller tap som innregnes ved måling til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller ved avhending av eiendelene eller avhendingsgruppen(e) som utgjør den avviklede virksomheten, og
 - iv) tilknyttet kostnad ved skatt, slik det kreves av IAS 12 nr. 81 h).

Spesifikasjonen kan presenteres i notene eller i resultatregnskapet. Dersom den presenteres i resultatregnskapet, skal den presenteres i et avsnitt som viser at den er identifisert som avviklet virksomhet, dvs. atskilt fra videreført virksomhet. Spesifikasjonen er ikke nødvendig for avhendingsgrupper som er nylig anskaffede datterforetak som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg ved anskaffelsen (se nr. 11).

⁽¹⁾ Med mindre eiendelen er eiendom, anlegg og utstyr eller en immateriell eiendel som er blitt verdiregulert i samsvar med IAS 16 eller IAS 38 for klassifisering som holdt for salg, i så fall skal justeringen behandles som positiv eller negativ verdiregulering.

- c) Netto kontantstrømmer som er henførbare til drifts-, investerings- og finansieringsaktivitetene til avviklet virksomhet. Disse opplysningene kan enten presenteres i notene eller spesifiseres i regnskapsoppstillingene. Disse opplysningene er ikke nødvendige for avhendingsgrupper som er nylig anskaffede datterforetak som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg ved anskaffelsen (se nr. 11).
- 34 Et foretak skal omarbeide opplysningene i nr. 33 for tidligere perioder som presenteres i finansregnskapet, slik at opplysningene gjelder all virksomhet som er avviklet innen balansedagen for den sist presenterte perioden.
- 35 Justeringer i inneværende periode av beløp som er presentert tidligere for avviklet virksomhet, og som er direkte knyttet til avhendingen av en avviklet virksomhet i en tidligere periode, skal klassifiseres separat for avviklet virksomhet. Det skal opplyses om arten av og beløpet for slike justeringer. Følgende situasjoner er eksempler på omstendigheter der slike justeringer kan oppstå:
- a) Avklaring av usikkerheter som oppstår av vilkårene i avhendingstransaksjonen, for eksempel avklaring av justeringer av kjøpsprisen og spørsmål om skadesløshet i forhold til kjøperen.
- b) Avklaring av usikkerheter som oppstår av og er direkte knyttet til virksomhetene til foretaksdelen for avhendingen av dem, for eksempel miljø- og produktgarantiløfter som selgeren har avgitt.
- c) Oppgjør av forpliktelser vedrørende ordninger for ytelser til ansatte, forutsatt at oppjøret er direkte knyttet til avhendingstransaksjonen.
- 36 Dersom et foretak opphører å klassifisere en foretaksdel som holdt for salg, skal driftsresultatene til foretaksdelen som tidligere ble presentert under avviklet virksomhet i samsvar med nr. 33–35, omklassifiseres og inkluderes i driftsinntekten fra videreført virksomhet for alle de presenterte periodene. Det skal oppgis at beløpene for tidligere perioder er omarbeidet.

Gevinster eller tap tilknyttet videreført virksomhet

- 37 Eventuelle gevinster eller tap ved ny måling av et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) klassifisert som holdt for salg og som ikke oppfyller definisjonen av en avviklet virksomhet, skal inkluderes i resultatet fra videreført virksomhet.

Presentasjon av anleggsmidler eller avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg

- 38 Et foretak skal presentere anleggsmidler klassifisert som holdt for salg samt eiendeler i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, atskilt fra andre eiendeler i balansen. Forpliktelsene til en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, skal presenteres separat fra andre forpliktelser i balansen. Disse eiendelene og forpliktelsene skal ikke motregnes og presenteres netto som et enkeltbeløp. Det skal opplyses separat om de vesentligste klassene av eiendeler og forpliktelser klassifisert som holdt for salg, enten spesifisert i balansen eller i notene, med unntak av det som tillates av nr. 39. Et foretak skal presentere separat eventuelle kumulative inntekter eller kostnader innregnet direkte i egenkapitalen som er knyttet til et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) klassifisert som holdt for salg.
- 39 Dersom avhendingsgruppen er et nylig anskaffet datterforetak som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg ved anskaffelsen (se nr. 11), kreves det ikke opplysninger om de vesentlige klassene av eiendeler og forpliktelser.
- 40 Et foretak skal ikke omklassifisere eller omarbeide beløp som allerede er presentert for anleggsmidler eller for eiendelene og forpliktelsene i avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg i balansen for tidligere perioder for å gjenspeile klassifiseringen i balansen for den sist presenterte perioden.

Tilleggsopplysninger

- 41 Et foretak skal opplyse om følgende i notene i den perioden da et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) enten er klassifisert som holdt for salg eller er solgt:
- a) En beskrivelse av anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen).
- b) En beskrivelse av fakta og omstendigheter omkring salget, eller fakta og omstendigheter som fører til den forventede avhendingen, samt forventet måte og tidsplan for denne avhendingen.

- c) Gevinsten eller tapet som ble innregnet i samsvar med nr. 20–22 og, dersom det ikke er presentert separat i resultatregnskapet, hvilken overskrift i resultatregnskapet som omfatter denne gevinsten eller dette tapet.
- d) Dersom det er relevant, det rapporteringspliktige segmentet der anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen) blir presentert i samsvar med IFRS 8: «Driftssegmenter».
- 42 Dersom enten nr. 26 eller 29 kommer til anvendelse, skal et foretak, i perioden for avgjørelsen om å endre planen om å selge anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen), gi en beskrivelse av de fakta og omstendigheter som førte til avgjørelsen, samt virkningen av denne avgjørelsen på driftsresultatene i perioden og på eventuelle tidligere presenterte perioder.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 43 Denne IFRS får fremadrettet anvendelse på anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, samt på virksomhet som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som avviklede etter ikrafttredelse av denne IFRS. Et foretak kan anvende kravene i denne IFRS på alle anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, samt på virksomhet som oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som avviklede etter et hvilket som helst tidspunkt før ikrafttredelse av denne IFRS, under den forutsetning at verdsettingene og annen informasjon som er nødvendig for å anvende denne standard, ble framskaffet på tidspunktet da disse kriteriene opprinnelig ble oppfylt.

IKRAFTTREDELSE

- 44 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som begynner 1. januar 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på en periode som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 35

- 45 Denne IFRS erstatter IAS 35: «Virksomhet under avvikling».

Vedlegg A

Definisjoner

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Kontantgenererende enhet	Den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler.
Foretaksdel	Virksomhet og kontantstrømmer som virksomhetsmessig og for finansielle rapporteringsformål klart kan skilles fra resten av foretaket.
Salgsutgifter	Marginale utgifter direkte knyttet til avhendingen av en eiendel (eller en avhendingsgruppe), eksklusive finansieringsutgifter og kostnad ved skatt.
Omløpsmiddel	En eiendel som oppfyller ett eller flere av følgende kriterier: <ul style="list-style-type: none">a) den forventes å bli realisert i, eller holdes for salg eller forbruk i, foretakets ordinære driftssyklus,b) den primært holdes for omsetning,c) den forventes å bli realisert innen tolv måneder etter balansedagen, ellerd) den er i form av kontanter eller en kontantekvivalent, med mindre den er underlagt en begrensning som gjør at den ikke kan veksles eller benyttes til å gjøre opp en forpliktelse i minst tolv måneder etter balansedagen.

Avviklet virksomhet	<p>En foretaksdel som enten er avhendet eller er klassifisert som holdt for salg, og</p> <ul style="list-style-type: none">a) representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,b) er en del av én enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, ellerc) som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg.
Avhendingsgruppe	<p>En gruppe av eiendeler som skal avhendes sammen som en gruppe i en enkelt transaksjon ved salg eller på annen måte, samt forpliktelser direkte tilknyttet disse eiendelene som vil bli overført i transaksjonen. Gruppen omfatter goodwill anskaffet ved en virksomhetssammenslutning dersom gruppen er en kontantgenererende enhet som goodwill er fordelt på i samsvar med kravene i nr. 80–87 i IAS 36: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004) eller dersom den er en virksomhet innenfor en slik kontantgenererende enhet.</p>
Virkelig verdi	<p>Det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, villige parter.</p>
Bindende kjøpsavtale	<p>En avtale med en ikke-nærstående part, bindende for begge parter og vanligvis juridisk håndhevbar, som a) angir alle vesentlige vilkår, herunder pris og tidsplan for transaksjonene, og b) inneholder et negativt incentiv vedrørende manglende oppfyllelse som er tilstrekkelig kraftig til å gjør oppfyllelsen av forpliktelsen svært sannsynlig.</p>
Svært sannsynlig	<p>Betydelig mer trolig enn sannsynlig.</p>
Anleggsmiddel	<p>En eiendel som ikke oppfyller definisjonen av et omløpsmiddel.</p>
Sannsynlig	<p>Mer sannsynlig at noe inntreffer enn at det ikke inntreffer.</p>
Gjenvinnbart beløp	<p>Den høyeste verdien av en eiendels virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og dens bruksverdi.</p>
Bruksverdi	<p>Nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå i forbindelse med fortsatt bruk av en eiendel, samt ved avhending av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid.</p>

Vedlegg B

Anvendelsestillegg

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

UTVIDELSE AV PERIODEN SOM KREVES FOR Å FULLFØRE ET SALG

B1 Som nevnt i nr. 9 utelukker en utvidelse av den perioden som kreves for å fullføre et salg, ikke at en eiendel (eller avhendingsgruppe) klassifiseres som holdt for salg dersom forsinkelsen skyldes hendelser eller omstendigheter utenfor foretakets kontroll, og det er tilstrekkelig godtgjort at foretaket fortsatt anser seg forpliktet til planen om å selge eiendelen (eller avhendingsgruppen). Et unntak fra kravet til ett år i nr. 8 skal derfor komme til anvendelse i følgende situasjoner der slike hendelser eller omstendigheter oppstår:

- a) på det tidspunkt et foretak forplikter seg til en plan om å selge et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe), vil det med rimelighet forvente at andre (men ikke en kjøper) legger vilkår på overføringen av anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen) som vil utvide den perioden som kreves for å fullføre salget, og
 - i) handlinger som er nødvendig for å tilpasse seg disse vilkårene ikke kan påbegynnes før etter at det foreligger en *bindende kjøpsavtale*, og
 - ii) en bindende kjøpsavtale er svært sannsynlig innen ett år,

- b) et foretak oppnår en bindende kjøpsavtale, og som et resultat av dette pålegger kjøper eller andre vilkår for overføringen av et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) som tidligere var klassifisert som holdt for salg, og som vil utvide den perioden som kreves for fullføring av salget, og
 - i) det er i tide foretatt handlinger som er nødvendige for å reagere på betingelsene, og
 - ii) det forventes en gunstig løsning for de forsinkende faktorene,
- c) i løpet av den første ettårsperioden oppstår det omstendigheter som tidligere ble ansett for å være usannsynlige, og som et resultat av dette blir et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) som tidligere ble klassifisert som holdt for salg, ikke solgt ved utløpet av denne perioden, og
 - i) i løpet av den første ettårsperioden har foretaket foretatt seg det som er nødvendig for å reagere på de endrede omstendighetene,
 - ii) anleggsmiddelet (eller avhendingsgruppen) blir aktivt markedsført til en pris som er rimelig i forhold til de endrede omstendighetene, og
 - iii) kriteriene i nr. 7 og 8 er oppfylt.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 6***Leting etter og evaluering av mineralressurser*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne standard er å fastsette finansiell rapportering av *leting etter og evaluering av mineralressurser*.
- 2 Denne IFRS krever særlig
 - a) begrensede forbedringer av eksisterende regnskapsprinsipper for *utgifter til leting og evaluering*,
 - b) at foretak som innregner *lete- og evalueringseiendeler*, tester slike eiendeler for verdifall i samsvar med denne standard og måler et eventuelt verdifall i samsvar med IAS 36: «Verdifall på eiendeler»,
 - c) opplysninger som identifiserer og forklarer de beløpene i foretakets finansregnskap som oppstår av leting etter og evaluering av mineralressurser, og som hjelper brukere av slike finansregnskap å forstå størrelsen på, tidspunktene for og sikkerheten i framtidige kontantstrømmer fra innregnede lete- og evalueringseiendeler.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Et foretak skal anvende denne standard på lete- og evalueringsutgifter som det pådrar seg.
- 4 Standarden omhandler ikke andre sider ved regnskapsføringen til foretak som driver leting etter og evaluering av mineralressurser.
- 5 Et foretak skal ikke anvende denne standard på utgifter som det pådrar seg
 - a) før leting etter og evaluering av mineralressurser, for eksempel utgifter som foretaket pådrar seg før det har oppnådd de juridiske rettene til å drive leting i et bestemt område,
 - b) etter at de tekniske forutsetningene for og den kommersielle levedyktigheten av å utvinne en mineralressurs kan påvises.

INNREGNING AV LETE- OG EVALUERINGSEIENDELER**Midlertidig unntak fra IAS 8 nr. 11 og 12**

- 6 Ved utarbeiding av sine regnskapsprinsipper skal et foretak som innregner lete- og evalueringseiendeler, anvende nr. 10 i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimer og feil».
- 7 IAS 8 nr. 11 og 12 angir hvilke kilder til myndighetskrav og retningslinjer som ledelsen skal ta hensyn til ved utarbeiding av regnskapsprinsipper for en post dersom det ikke finnes noen standard som gjelder spesifikt for denne posten. I henhold til nr. 9 og 10 nedenfor fritar denne standard et foretak fra å anvende disse numrene på sine regnskapsprinsipper for innregning og måling av lete- og evalueringseiendeler.

MÅLING AV LETE- OG EVALUERINGSEIENDELER**Måling ved innregning**

- 8 Lete- og evalueringseiendeler skal måles til anskaffelseskost.

Bestanddel av anskaffelseskost for lete- og evalueringseiendeler

- 9 Et foretak skal fastsette regnskapsprinsipper som angir hvilke utgifter som innregnes som lete- og evalueringseiendeler, og anvende prinsippene ensartet. Ved denne fastsettelsen tar foretaket hensyn til i hvilken grad utgiftene kan knyttes til funn av særskilte mineralressurser. Følgende er eksempler på utgifter som kan inkluderes ved førstegangsmåling av lete- og evalueringseiendeler (listen er ikke uttømmende):
 - a) anskaffelse av rettigheter til å drive leting,
 - b) topografiske, geologiske, geokjemiske og geofysiske undersøkelser,

- c) leteboring,
 - d) grøfting,
 - e) prøvetaking, og
 - f) aktiviteter i forbindelse med vurdering av de tekniske forutsetningene for og den kommersielle levedyktigheten av å utvinne en mineralressurs.
- 10 Utgifter knyttet til utvikling av mineralressurser skal ikke innregnes som lete- og evalueringseiendeler. «Rammen» og IAS 38: «Immaterielle eiendeler» gir veiledning om innregning av eiendeler som oppstår av utvikling.
- 11 I samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» skal et foretak innregne alle forpliktelser til fjerning og rehabilitering som det påtar seg i løpet av en bestemt periode som følge av å ha drevet leting etter og evaluering av mineralressurser.

Måling etter innregning

- 12 Etter innregning skal et foretak enten anvende anskaffelseskostmodellen eller verdireguleringsmodellen på lete- og evalueringseiendelene. Dersom verdireguleringsmodellen anvendes (enten modellen i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» eller modellen i IAS 38), skal den være i overensstemmelse med klassifiseringen av eiendelene (se nr. 15).

Endringer i regnskapsprinsipper

- 13 Et foretak kan endre sine regnskapsprinsipper for utgifter til leting og evaluering dersom endringene medfører at finansregnskapet blir mer relevant for brukernes behov når de tar økonomiske beslutninger, uten at det blir mindre pålitelig, eller blir mer pålitelig uten at det blir mindre relevant for disse behovene. Et foretak skal vurdere relevans og pålitelighet ut fra kriteriene i IAS 8.
- 14 For å rettferdiggjøre endringer i sine regnskapsprinsipper for utgifter til leting og evaluering skal et foretak dokumentere at endringene bringer finansregnskapet nærmere en oppfyllelse av kriteriene i IAS 8, men endringene trenger ikke å medføre fullstendig oppfyllelse av disse kriteriene.

PRESENTASJON

Klassifisering av lete- og evalueringseiendeler

- 15 Et foretak skal klassifisere lete- og evalueringseiendeler som materielle eller immaterielle i henhold til de anskaffede eiendelens art, og anvende klassifiseringen ensartet.
- 16 Noen lete- og evalueringseiendeler behandles som immaterielle (for eksempel borerettigheter), mens andre er materielle (for eksempel kjøretøyer og boreplattformer). I den utstrekning en materiell eiendel forbrukes ved utvikling av en immateriell eiendel, inngår beløpet som gjenspeiler dette forbruket, i den immaterielle eiendelens anskaffelseskost. Bruk av en materiell eiendel til å utvikle en immateriell eiendel endrer imidlertid ikke en materiell eiendel til en immateriell eiendel.

Omklassifisering av lete- og evalueringseiendeler

- 17 En lete- og evalueringseiendel skal ikke lenger klassifiseres som dette når det kan påvises tekniske forutsetninger for og kommersiell levedyktighet av å utvinne en mineralressurs. Før omklassifisering skal lete- og evalueringseiendeler testes for verdifall og et eventuelt tap ved verdifall innregnes.

VERDIFALL

Innregning og måling

- 18 Lete- og evalueringseiendeler skal testes for verdifall når fakta og omstendigheter tyder på at den balanseførte verdien av en lete- og evalueringseiendel kan overstige dens gjenvinnbare beløp. Når fakta og omstendigheter tyder på at balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp, skal foretaket måle, presentere og opplyse om eventuelle tilknyttede tap ved verdifall i samsvar med IAS 36, unntatt i tilfellene fastsatt i nr. 21 nedenfor.

- 19 Utelukkende i forbindelse med lete- og evalueringseiendeler skal nr. 20 i denne standard anvendes i stedet for nr. 8-17 i IAS 36 ved identifikasjon av mulig verdifall på en lete- og evalueringseiendel. I nr. 20 brukes begrepet «eiendeler», men dette finner anvendelse på både enkeltstående lete- og evalueringseiendeler og kontantgenererende enheter.
- 20 Én eller flere av følgende fakta og omstendigheter tyder på at et foretak skal teste lete- og evalueringseiendeler for tap ved verdifall (listen er ikke uttømmende):
- a) Perioden da foretaket har rett til å drive leting i det bestemte området har utløpt i løpet av perioden eller vil utløpe i nær framtid, og forventes ikke å bli fornyet.
 - b) Det er verken budsjettert med eller planlagt vesentlige utgifter til ytterligere leting etter og evaluering av mineralressurser i det bestemte området.
 - c) Leting etter og evaluering av mineralressurser i det bestemte området har ikke medført påvisning av kommersielt levedyktige mengder av mineralressurser, og foretaket har besluttet å slutte med slik virksomhet i det bestemte området.
 - d) Det foreligger tilstrekkelige opplysninger som tyder på at det, selv om det er sannsynlig at det fortsatt vil skje en utvikling i det bestemte området, er usannsynlig at den balanseførte verdien av lete- og evalueringseiendelen vil bli gjenfunnet fullt ut gjennom en vellykket utvikling eller ved salg.
- I alle slike eller lignende tilfeller skal foretaket utføre en test for tap ved verdifall i samsvar med IAS 36. Et eventuelt tap ved verdifall skal innregnes som kostnad i samsvar med IAS 36.

Angivelse av på hvilket nivå lete- og evalueringseiendeler skal testes for verdifall

- 21 Et foretak skal fastsette regnskapsprinsipper for fordeling av lete- og evalueringseiendeler på kontantgenererende enheter eller grupper av kontantgenererende enheter med henblikk på å teste slike eiendeler for verdifall. Hver kontantgenererende enhet eller gruppe av kontantgenererende enheter som en lete- og evalueringseiendel fordeles på, skal ikke være større enn et driftssegment beregnet i samsvar med IFRS 8: «Driftssegmenter».
- 22 Det nivå som identifiseres av foretaket med henblikk på å teste lete- og evalueringseiendelene for tap ved verdifall, kan omfatte én eller flere kontantgenererende enheter.

OPPLYSNINGER

- 23 Et foretak skal gi opplysninger som identifiserer og forklarer de beløpene i finansregnskapet som oppstår av leting etter og evaluering av mineralressurser.
- 24 For å overholde nr. 23 skal et foretak opplyse om følgende:
- a) Sine regnskapsprinsipper for utgifter til leting og evaluering, herunder innregning av lete- og evalueringseiendeler.
 - b) Omfanget av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader samt kontantstrømmer knyttet til drift og investeringer som oppstår av leting etter og evaluering av mineralressurser.
- 25 Et foretak skal behandle lete- og evalueringseiendeler som en egen eiendelsklasse og gi opplysningene som kreves av enten IAS 16 eller IAS 38 i overensstemmelse med klassifiseringen av eiendelene.

IKRAFTTREDELSE

- 26 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på en periode som begynner tidligere enn 1. januar 2006, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 27 Dersom det ikke er praktisk mulig å anvende et bestemt krav i nr. 18 på sammenligningsinformasjon knyttet til årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 2006 eller tidligere, skal foretaket opplyse om dette. IAS 8 forklarer begrepet «ikke praktisk mulig».

*Vedlegg A***Definisjoner**

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Lete- og evalueringseiendeler	Utgifter til leting og evaluering som innregnes som eiendeler i samsvar med foretakets regnskapsprinsipper.
Utgifter til leting og evaluering	Utgifter som et foretak har pådratt seg i forbindelse med leting etter og evaluering av mineralressurser før de tekniske forutsetningene for og den kommersielle levedyktigheten av å utvinne en mineralressurs kan påvises.
Leting etter og evaluering av mineralressurser	Leting etter mineralressurser, herunder mineraler, olje, naturgass og lignende ikke-fornybare ressurser, etter at foretaket har fått de juridiske rettene til å drive leting i et bestemt område, samt fastsettelse av de tekniske forutsetningene for og den kommersielle levedyktigheten av å utvinne mineralressursen.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 7***Finansielle instrumenter — opplysninger*****FORMÅL**

- 1 Formålet med denne IFRS er å pålegge foretak å gi opplysninger i sitt finansregnskap som setter brukere i stand til å vurdere
 - a) betydningen av finansielle instrumenter for foretakets finansielle stilling og inntjening, og
 - b) arten og omfanget av risiko som oppstår av finansielle instrumenter og som foretaket utsettes for i løpet av perioden og på rapporteringstidspunktet, og hvordan foretaket håndterer slik risiko.
- 2 Prinsippene i denne IFRS utfyller prinsippene for innregning, måling og presentasjon av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» og IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling».

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne IFRS skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
 - a) Andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet som regnskapsføres i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» eller IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet». I noen tilfeller tillater imidlertid IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 at et foretak regnskapsfører en andel i et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet i henhold til IAS 39, og i disse tilfellene skal foretakene anvende opplysningskravene i IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 i tillegg til kravene i denne standard. Foretak skal også anvende denne standard på alle derivater knyttet til andeler i datterforetak, i tilknyttede foretak eller i felleskontrollert virksomhet, med mindre derivatet oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument i henhold til IAS 32.
 - b) Arbeidsgiveres rettigheter og plikter som oppstår av ordninger for ytelser til ansatte, der IAS 19: «Ytelser til ansatte» kommer til anvendelse.
 - c) Kontrakter om betinget vederlag ved en virksomhetssammenslutning (se IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»). Dette unntaket får bare anvendelse på det overtakende foretaket.
 - d) Forsikringskontrakter som definert i IFRS 4: «Forsikringskontrakter». Denne IFRS får imidlertid anvendelse på derivater som er innebygd i forsikringskontrakter, dersom IAS 39 krever at foretaket regnskapsfører dem separat. Videre skal en utsteder anvende denne IFRS på *finansielle garantikontrakter* dersom utstederen anvender IAS 39 ved innregning og måling av kontrakter, men IFRS 4 skal anvendes dersom utstederen i samsvar med nr. 4 d) i IFRS 4 velger å anvende IFRS 4 ved innregning og måling av kontrakter.
 - e) Finansielle instrumenter, kontrakter og plikter i henhold til aksjebaserte betalingstransaksjoner der IFRS 2: «Aksjebasert betaling» kommer til anvendelse, med det unntak at denne standard kommer til anvendelse på kontrakter som faller inn under virkeområdet for IAS 39 nr. 5–7.
- 4 Denne standard kommer til anvendelse på både innregnede og uinnregnede finansielle instrumenter. Innregnede finansielle instrumenter omfatter finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som faller inn under virkeområdet for IAS 39. Uinnregnede finansielle instrumenter omfatter enkelte finansielle instrumenter som, selv om de faller utenfor virkeområdet for IAS 39, likevel faller inn under virkeområdet for denne standard (for eksempel enkelte lånetilsagn).
- 5 Denne standard kommer til anvendelse på kontrakter om kjøp eller salg av en ikke-finansiell gjenstand som faller inn under virkeområdet for IAS 39 (se IAS 39 nr. 5-7).

KLASSER AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG NIVÅ AV OPPLYSNINGER

- 6 Når denne standard krever opplysninger i henhold til klasser av finansielle instrumenter, skal et foretak gruppere finansielle instrumenter i klasser som er hensiktsmessige for arten av de opplysninger som gis, og som tar hensyn til disse finansielle instrumentenes kjennetegn. Et foretak skal gi tilstrekkelig informasjon til at det er mulig å foreta en avstemming av postene som presenteres i balansen.

FINANSIELLE INSTRUMENTERS BETYDNING FOR FINANSIELL STILLING OG INNTJENING

- 7 Et foretak skal gi opplysninger som setter brukere av dets finansregnskap i stand til å evaluere finansielle instrumenters betydning for foretakets finansielle stilling og inntjening.

Balanse*Kategorier av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser*

- 8 Det skal gis opplysninger om den balanseførte verdien av hver av følgende kategorier som definert i IAS 39, enten i balansen eller i notene:
- a) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, som hver for seg viser i) de finansielle eiendelene som ble øremerket som slike ved førstegangsinnregning, og ii) de som ble klassifisert som holdt for omsetning i samsvar med IAS 39,
 - b) investeringer som holdes til forfall,
 - c) utlån og fordringer,
 - d) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg,
 - e) finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, som hver for seg viser i) de finansielle forpliktelsene som ble øremerket som slike ved førstegangsinnregning, og ii) de som ble klassifisert som holdt for omsetning i samsvar med IAS 39, og
 - f) finansielle forpliktelser målt til amortisert kost.

Finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet

- 9 Dersom foretaket har øremerket et utlån eller en fordring (eller en gruppe av utlån eller fordringer) til virkelig verdi over resultatet, skal foretaket opplyse om følgende:
- a) Maksimal eksponering for *kredittrisiko* (se nr. 36 a)) på rapporteringstidspunktet for utlånet eller fordringen (eller gruppen av utlån eller fordringer).
 - b) Det beløp som eventuelle tilknyttede kredittderivater eller tilsvarende instrumenter minsker denne maksimale eksponeringen for *kredittrisiko* med.
 - c) Endring i løpet av perioden og kumulativt i den virkelige verdien av utlånet eller fordringen (eller gruppen av utlån eller fordringer) som er henførbart til endringer i den finansielle eiendelens *kredittrisiko*, beregnet enten:
 - i) som den endringen i forpliktelsens virkelige verdi som ikke er henførbart til endringer i markedsforhold som fører til *markedsrisiko*, eller
 - ii) ved hjelp av en alternativ metode som foretaket mener på en mer fyllestgjørende måte representerer endringen i dens virkelige verdi som er henførbart til endringer i eiendelens *kredittrisiko*.Endringer i markedsforhold som kan føre til *markedsrisiko*, omfatter endringer i en observert rente (referanserente), råvarepris, valutakurs eller indeks for priser eller satser.
 - d) Endringen i den virkelige verdien av eventuelle tilknyttede kredittderivater eller tilsvarende instrumenter, som har skjedd i løpet av perioden og kumulativt etter at lånet eller fordringen ble øremerket.
- 10 Dersom foretaket har øremerket en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IAS 39 nr. 9, skal foretaket opplyse om følgende:
- a) Endringen i løpet av perioden og kumulativt, i den virkelige verdien av den finansielle forpliktelsen som er henførbart til endringer i denne forpliktelsens *kredittrisiko*, beregnet enten
 - i) som den endringen i forpliktelsens virkelige verdi som ikke er henførbart til endringer i markedsforhold som fører til *markedsrisiko* (se nr. B4 i vedlegg B), eller
 - ii) ved hjelp av en alternativ metode som foretaket mener på en mer fyllestgjørende måte representerer endringen i deres virkelige verdi som er henførbart til endringer i forpliktelsens *kredittrisiko*.Endringer i markedsforhold som kan føre til *markedsrisiko*, omfatter endringer i en referanserente, prisen på et annet foretaks finansielle instrument, en råvarepris, en valutakurs eller en indeks for priser eller satser. Når det gjelder kontrakter som omfatter et «unit link»-element, omfatter endringer i markedsforhold også endringer i inntjeningen til et tilknyttet internt eller eksternt investeringsfond.

- b) Differansen mellom den finansielle forpliktelsens balanseførte verdi og det beløpet foretaket i henhold til kontrakt ville være forpliktet til å betale til pliktens innehaver ved forfall.

11 Foretaket skal opplyse om følgende:

- a) Hvilke metoder det benytter til å overholde kravene i nr. 9 c) og 10 a).
- b) Dersom foretaket vurderer det slik at opplysninger det har gitt for å overholde kravene i nr. 9 c) eller nr. 10 a), ikke på en fyllestgjørende måte representerer endringen i den virkelige verdien av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen som er henførbart til endringer i kredittrisiko, grunnene for å komme til denne konklusjonen samt de faktorer som foretaket mener er relevante.

Omklassifisering

12 Dersom foretaket har omklassifisert en finansiell eiendel (i samsvar med nr. 51--54 i IAS 39) til en eiendel målt

- a) til kost eller amortisert kost istedenfor til virkelig verdi, eller
- b) til virkelig verdi istedenfor til kost eller amortisert kost,

skal foretaket opplyse om hvilket beløp som er omklassifisert til og fra hver kategori, samt grunnen til denne omklassifisering.

12A Dersom et foretak har omklassifisert en finansiell eiendel fra kategorien virkelig verdi over resultatet i samsvar med IAS 39 nr. 50B eller 50D, eller fra kategorien tilgjengelig for salg i samsvar med IAS 39 nr. 50E, skal foretaket opplyse om

- a) hvilket beløp som er omklassifisert til og fra hver kategori,
- b) for hver rapporteringsperiode inntil fraregning, hvilke balanseførte og virkelige verdier av alle finansielle eiendeler som er blitt omklassifisert i inneværende og tidligere rapporteringsperioder,
- c) dersom en finansiell eiendel ble omklassifisert i samsvar med nr. 50B, hvilket sjeldent tilfelle som har inntruffet samt fakta og omstendigheter som bekrefter at tilfellet var sjeldent,
- d) for rapporteringsperioden da den finansielle eiendelen ble omklassifisert, hvilke gevinster eller tap på den finansielle eiendelen som ble innregnet som virkelig verdi over resultatet eller som andre inntekter og kostnader i den aktuelle og forrige rapporteringsperioden,
- e) for hver rapporteringsperiode etter omklassifisering (herunder rapporteringsperioden da den finansielle eiendelen ble omklassifisert) og inntil den finansielle eiendelen fraregnes, hvilke gevinster eller tap på den finansielle eiendelen som ville ha blitt innregnet som virkelig verdi over resultatet eller som andre inntekter og kostnader dersom den finansielle eiendelen ikke var blitt omklassifisert, samt gevinster, tap, inntekter og kostnader innregnet i resultatet, og
- f) hvilken effektiv rente og hvilke estimerte kontantstrømmer foretaket venter å gjenvinne, regnet fra tidspunktet for omklassifisering av den finansielle eiendelen.

Fraregning

13 Et foretak kan ha overført finansielle eiendeler på en slik måte at en del av eller alle de finansielle eiendelene ikke lenger kvalifiserer for fraregning (se nr. 15-37 i IAS 39). For hver klasse av slike eiendeler skal foretaket gi følgende opplysninger:

- a) eiendelenes art,
- b) arten av risikoer og fordeler ved eierskap som foretaket fortsatt er eksponert for,
- c) de balanseførte verdiene av eiendelene og de tilknyttede forpliktelsene, når foretaket fortsatt innregner alle eiendelene, og
- d) den samlede balanseførte verdien av de opprinnelige eiendelene, det beløpet for eiendelene som foretaket fortsetter å innregne og de tilknyttede forpliktelsenes balanseførte verdi, når foretaket fortsetter å innregne eiendelene i samme forhold som foretakets vedvarende engasjement.

Sikkerhetsstillelse

- 14 Et foretak skal opplyse om
- a) den balanseførte verdien av finansielle eiendeler som foretaket har stilt som sikkerhet for forpliktelse eller betingede forpliktelser, herunder beløp som er omklassifisert i samsvar med IAS 39 nr. 37 a), og
 - b) vilkår og betingelser knyttet til foretakets sikkerhetsstillelse.
- 15 Når et foretak har akseptert en sikkerhetsstillelse (av finansielle eller ikke-finansielle eiendeler) som det har tillatelse til å selge eller stille som sikkerhet på nytt, uansett om det foreligger mislighold fra eieren av sikkerheten eller ikke, skal foretaket opplyse om
- a) den virkelige verdien av sikkerhetsstillelsen,
 - b) den virkelige verdien av sikkerhet som er solgt eller stilt som sikkerhet på nytt, samt om foretaket har en plikt til å returnere den, og
 - c) vilkår og betingelser tilknyttet foretakets bruk av sikkerhetsstillelsen.

Avsetningskonto for kredittap

- 16 Når finansielle eiendeler har falt i verdi som følge av kredittap, og foretaket registrerer verdifallet på en separat konto (for eksempel en avsetningskonto benyttet til å registrere enkeltstående verdifall eller en tilsvarende konto benyttet til å registrere et samlet verdifall på eiendeler) istedenfor å direkte redusere eiendelens balanseførte verdi, skal foretaket vise en avstemming av endringene på denne kontoen i løpet av perioden for hver klasse av finansielle eiendeler.

Sammensatte finansielle instrumenter med flere innebygde derivater

- 17 Dersom et foretak har utstedt et instrument som inneholder både en forpliktelsesdel og en egenkapitaldel (se IAS 32 nr. 28), og instrumentet har flere innebygde derivater hvis verdier er innbyrdes avhengige (for eksempel et innløsbart konvertibelt gjeldsinstrument), skal foretaket opplyse om dette.

Mislighold og manglende oppfyllelse

- 18 For *innlån* innregnet på rapporteringstidspunktet skal et foretak gi opplysninger om
- a) detaljer om eventuelle mislighold i løpet av perioden når det gjelder hovedstol, rente, fondsoppbygging eller innløsningsbestemmelser for disse innlånene,
 - b) den balanseførte verdien av misligholdte innlån på rapporteringstidspunktet, og
 - c) hvorvidt misligholdet er blitt rettet opp eller vilkårene for innlånene er reforhandlet før finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring.
- 19 Dersom det i løpet av perioden har foreligget manglende oppfyllelse av andre låneavtalevilkår enn dem som er nevnt i nr. 18, skal et foretak gi den samme informasjon som kreves i henhold til nr. 18 dersom slik manglende oppfyllelse har ført til at utlåneren kunne kreve framskyndet tilbakebetaling (med mindre slik manglende oppfyllelse er blitt rettet opp eller lånevilkårene er blitt reforhandlet på eller før rapporteringstidspunktet).

Resultatregnskap og egenkapital*Inntekts-, kostnads-, gevinst- eller tapsposter*

- 20 Et foretak skal gi følgende opplysninger om inntekts-, kostnads-, gevinst- eller tapsposter enten spesifisert i regnskapsoppstillingene eller i notene:
- a) netto gevinster eller tap på
 - i) finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, som hver for seg viser netto gevinster eller tap på de finansielle eiendelene eller finansielle forpliktelsene som ble øremerket som slike ved førstegangsinnregning, samt netto gevinster eller tap på finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som ble klassifisert som holdt for omsetning i samsvar med IAS 39,
 - ii) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, og separat vise beløpet for netto gevinster eller tap innregnet direkte i egenkapitalen i løpet av perioden samt beløpet som ble ført ut av egenkapitalen og innregnet i resultatet for perioden,

- iii) investeringer som holdes til forfall,
- iv) utlån og fordringer, og
- v) finansielle forpliktelser målt til amortisert kost,
- b) samlet renteinntekt og samlet rentekostnad (beregnet ved hjelp av effektiv rente-metoden) for finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet,
- c) provisjonsinntekter og -kostnader (bortsett fra beløp som er inkludert ved fastsettelsen av effektiv rente) som oppstår av
 - i) finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, og
 - ii) forvaltningsaktiviteter og andre betroddede aktiviteter som fører til at foretaket innehar eller investerer eiendeler på vegne av enkeltpersoner, forvaltningsselskaper, pensjonsinnretninger og andre institusjoner,
- d) renteinntekt opptjent på finansielle eiendeler som har falt i verdi, i samsvar med AG93 i IAS 39, og
- e) beløpet for tap ved verdifall for hver klasse av finansielle eiendeler.

Andre opplysninger*Regnskapsprinsipper*

- 21 I samsvar med nr. 108 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» skal et foretak i oversikten over viktige regnskapsprinsipper gi opplysninger om hvilke(t) målegrunnlag som ble benyttet ved utarbeidelsen av finansregnskapet, samt andre benyttede regnskapsprinsipper som er relevante for en forståelse av finansregnskapet.

Sikringsbokføring

- 22 Et foretak skal opplyse separat om følgende for hver type sikring som er beskrevet i IAS 39 (dvs. virkelig verdi-sikring, kontantstrømssikring og sikring av nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet):
- a) en beskrivelse av hver enkelt type sikring,
 - b) en beskrivelse av de finansielle instrumentene som er øremerket som sikringsinstrumenter, samt deres virkelige verdi på rapporteringstidspunktet, og
 - c) arten av risiko som sikres.
- 23 For kontantstrømssikringer skal et foretak gi følgende opplysninger:
- a) i hvilke perioder kontantstrømmene forventes å finne sted og når de forventes å påvirke resultatet,
 - b) en beskrivelse av eventuelle forventede transaksjoner som det tidligere var benyttet sikringsbokføring for, men som ikke lenger forventes å finne sted,
 - c) hvilket beløp som er blitt innregnet i egenkapitalen i løpet av perioden,
 - d) hvilket beløp som er blitt ført ut av egenkapitalen og inkludert i resultatet for perioden, og hvilket beløp som er blitt inkludert i hver enkelt post i resultatregnskapet, og
 - e) hvilket beløp som er blitt ført ut av egenkapitalen i løpet av perioden og inkludert i opprinnelig anskaffelseskost eller en annen balanseført verdi av en ikke-finansiell eiendel eller ikke-finansiell forpliktelse hvis overtakelse eller pådragelse var en sikret, svært sannsynlig forventet transaksjon.
- 24 Et foretak skal gi følgende opplysninger separat
- a) om gevinster eller tap i virkelig verdi-sikringer
 - i) på sikringsinstrumentet, og
 - ii) på den sikrede posten henførbart til sikret risiko,
 - b) om ineffektivitet innregnet i resultatet som oppstår av kontantstrømsikringer, og

- c) om ineffektivitet innregnet i resultatet som oppstår av sikring av nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet.

Virkelig verdi

- 25 Bortsett fra de forhold som framgår av nr. 29, skal et foretak for hver klasse av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser (se nr. 6) opplyse om den virkelige verdien av klassen av eiendeler og forpliktelser på en måte som gjør at den kan sammenlignes med tilsvarende balanseførte verdi.
- 26 Når det opplyses om virkelige verdier, skal et foretak gruppere finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser i klasser, men bare presentere dem netto i den utstrekning deres balanseførte verdier blir presentert netto i balansen.
- 27 Et foretak skal opplyse om følgende:
- a) Hvilke metoder og, når det benyttes en verdsettingsmetode, hvilke forutsetninger som er anvendt ved beregning av virkelige verdier for hver klasse av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser. Et foretak kan for eksempel opplyse om hvilke forutsetninger som er knyttet til førtidig innløsning, satser for estimerte kredittap og rente- eller diskonteringssatser.
 - b) Hvorvidt virkelige verdier blir beregnet direkte, fullt ut eller delvis, ved en henvisning til offentliggjorte kursnoteringer i et aktivt marked, eller de blir estimert ved hjelp av en verdsettingsmetode (se AG71–AG79 i IAS 39).
 - c) Hvorvidt de virkelige verdiene som er innregnet eller opplyst om i finansregnskapet, blir beregnet fullt ut eller delvis ved hjelp av en verdsettingsmetode basert på forutsetninger som ikke støttes av priser fra observerbare løpende markedstransaksjoner i samme instrument (dvs. uten å endre instrumentet eller dets sammensetning), og ikke er basert på tilgjengelige observerbare markedsdata. For virkelige verdier som blir innregnet i finansregnskapet, skal foretaket, dersom en endring av én eller flere av disse forutsetningene til alternative forutsetninger innenfor et rimelig mulighetsområde ville medføre vesentlige endringer i virkelig verdi, opplyse om dette samt om virkningene av disse endringene. Av denne grunn skal betydningen bedømmes ut fra resultatet og de samlede eiendelene eller forpliktelsene, eller, når endringer i virkelig verdi blir innregnet i egenkapitalen, samlet egenkapital.
 - d) Dersom bokstav c) kommer til anvendelse, det samlede beløpet for endringen i virkelig verdi, estimert ved hjelp av en verdsettingsmetode som ble innregnet i resultatet i løpet av perioden.
- 28 Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsetter et foretak instrumentets virkelige verdi ved hjelp av en verdsettingsmetode (se AG74–AG79 i IAS 39). Den beste indikasjonen på virkelig verdi ved førstegangsinnregning er likevel transaksjonsprisen (dvs. den virkelige verdien av avgitt eller mottatt vederlag), med mindre vilkårene beskrevet i AG76 i IAS 39 er oppfylt. Derav følger at det vil kunne foreligge en differanse mellom virkelig verdi ved førstegangsinnregning og det beløp som vil kunne beregnes på det tidspunktet ved hjelp av verdsettingsmetoden. Dersom det foreligger en slik differanse, skal et foretak, etter klasse av finansielle instrumenter, opplyse om
- a) foretakets regnskapsprinsipper for innregning av denne differansen i resultatet for å gjenspeile en endring av faktorer (herunder tid) som deltakerne i markedet ville ta i betraktning ved fastsettelsen av en pris (se AG76A i IAS 39), og
 - b) den samlede differansen som skal innregnes i resultatet ved begynnelsen og slutten av perioden, og en avstemming av endringer av denne differansen i saldoen.
- 29 Opplysninger om virkelig verdi kreves ikke
- a) når den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming av virkelig verdi, for eksempel for finansielle instrumenter som kortsiktige kundefordringer og -gjeld,
 - b) for en investering i egenkapitalinstrumenter som ikke har noen markedspris som er notert i et aktivt marked, eller derivater knyttet til slike egenkapitalinstrumenter, som blir målt til anskaffelseskost i samsvar med IAS 39 fordi den virkelige verdien ikke kan måles på en pålitelig måte, eller
 - c) for en kontrakt som inneholder en skjønsmessig del (som beskrevet i IFRS 4), dersom den virkelige verdien av denne skjønsmessige delen ikke kan måles på en pålitelig måte.
- 30 I de tilfeller som er beskrevet i nr. 29 b) og c), skal et foretak gi informasjon for å hjelpe brukere av finansregnskapet til å gjøre egne vurderinger om omfanget av mulige differanser mellom den balanseførte verdien av disse finansielle eiendelene og finansielle forpliktelsene og deres virkelige verdi, herunder
- a) det faktum at det ikke er gitt opplysninger om virkelig verdi for disse instrumentene fordi deres virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte,

- b) en beskrivelse av de finansielle instrumentene, deres balanseførte verdier og en forklaring på hvorfor virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig måte,
- c) informasjon om markedet for instrumentene,
- d) informasjon om hvorvidt og hvordan foretaket har til hensikt å avhende de finansielle instrumentene, og
- e) dersom finansielle instrumenter hvis virkelige verdi tidligere ikke kunne måles på en pålitelig måte, blir fraregnet, opplysninger om dette, samt om den balanseførte verdien på fraregningstidspunktet og det innregnede beløpet for gevinst eller tap.

ART OG OMFANG AV RISIKO SOM OPPSTÅR AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

- 31 Et foretak skal gi opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere arten og omfanget av risiko som oppstår av finansielle instrumenter, og som foretaket er eksponert for på rapporteringstidspunktet.
- 32 Opplysningene som kreves av nr. 33–42, fokuserer på den risiko som oppstår av finansielle instrumenter og hvordan de har vært håndtert. Disse formene for risiko omfatter typisk, men er ikke begrenset til, kredittrisiko, *likviditetsrisiko* og markedsrisiko.

Kvalitative opplysninger

- 33 For hver type risiko som oppstår av finansielle instrumenter skal et foretak gi følgende opplysninger:
- a) risikoeksponeringer og hvordan disse oppstår,
 - b) foretakets formål med, prinsipper for og prosesser for å håndtere risiko og hvilke metoder som benyttes til å måle risiko, og
 - c) eventuelle endringer av bokstav a) eller b) fra forrige periode.

Kvantitative opplysninger

- 34 For hver type risiko som oppstår av finansielle instrumenter skal et foretak gi følgende opplysninger:
- a) Et sammendrag av kvantitative data om sin eksponering for denne risikoen på rapporteringstidspunktet. Disse opplysningene skal være basert på den informasjonen som gis internt til nøkkelpersoner i foretakets ledelse (som definert i IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter»), for eksempel foretakets styre eller daglige leder.
 - b) Opplysningene som kreves av nr. 36–42, i det omfang dette ikke framgår av bokstav a), med mindre risikoen ikke er vesentlig (se IAS 1 nr. 29–31 for en drøfting av begrepet «vesentlighet»).
 - c) Andre konsentrasjoner av risiko der dette ikke framgår av bokstav a) og b).
- 35 Dersom de kvantitative dataene det opplyses om på rapporteringstidspunktet ikke er representative for et foretaks eksponering for risiko i løpet av perioden, skal foretaket legge fram ytterligere informasjon som er representativ.

Kredittrisiko

- 36 Et foretak skal per klasse av finansielle instrumenter opplyse om
- a) det beløpet som best representerer foretakets maksimale eksponering for kredittrisiko på rapporteringstidspunktet, uten å ta hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer (for eksempel avregningsavtaler som ikke kvalifiserer til nettoppresentasjon i samsvar med IAS 32),
 - b) når det gjelder det beløpet det opplyses om i bokstav a), en beskrivelse av sikkerhetsstillelse og andre kredittforbedringer,
 - c) kredittkvaliteten til finansielle eiendeler som verken er *forfalt* eller har falt i verdi, og
 - d) den balanseførte verdien av finansielle eiendeler som ellers ville ha vært forfalt eller ha falt i verdi og hvis vilkår er reforhandlet.

Finansielle eiendeler som enten er forfalt eller har falt i verdi

- 37 Et foretak skal per klasse av finansielle eiendeler opplyse om
- a) en analyse av alderen på finansielle eiendeler som er forfalt på rapporteringstidspunktet, men som ikke har falt i verdi,
 - b) en analyse av finansielle eiendeler som hver for seg anses for å falt i verdi på rapporteringstidspunktet, herunder de faktorer som foretaket tok hensyn til ved avgjørelsen om at de var falt i verdi, og
 - c) for de beløp det er vist til i bokstav a) og b), en beskrivelse av foretakets sikkerhetsstillelse samt andre kredittforbedringer og, med mindre dette ikke er praktisk mulig, et estimat av deres virkelige verdi.

Sikkerhetsstillelse og andre kredittforbedringer

- 38 Når et foretak kommer i besittelse av finansielle eller ikke-finansielle eiendeler i løpet av perioden ved å ta over pantsatte eiendeler foretaket har som sikkerhet, eller tar i bruk andre kredittforbedringer (for eksempel garantier), og slike eiendeler oppfyller innregningskriteriene i andre IFRS-er, skal et foretak opplyse om
- a) arten og den balanseførte verdien av eiendelene som foretaket kom i besittelse av, og
 - b) når eiendelene ikke lett kan omgjøres i kontanter, foretakets prinsipper for avhending av slike eiendeler, eller for bruk av eiendelene i sin virksomhet.

Likviditetsrisiko

- 39 Et foretak skal gi følgende opplysninger:
- a) en forfallsanalyse av finansielle forpliktelser som viser de gjenværende kontraktsregulerte forfallene, og
 - b) en beskrivelse av hvordan det håndterer den iboende likviditetsrisikoen i de forfall det er vist til i bokstav a).

Markedsrisiko

Sensitivitetsanalyse

- 40 Med mindre et foretak opptre i samsvar med nr. 41, skal det gi følgende opplysninger:
- a) En sensitivitetsanalyse for hver type markedsrisiko som foretaket er eksponert for på rapporteringstidspunktet, som viser hvordan resultatet og egenkapitalen ville blitt påvirket av endringer i den relevante risikovariabelen innenfor et rimelig mulighetsområde på det tidspunktet.
 - b) Metodene og forutsetningene som ble benyttet ved utarbeidelse av sensitivitetsanalysen.
 - c) Endringene fra forrige periode i metodene og forutsetningene som ble benyttet, og grunnene til slike endringer.
- 41 Dersom et foretak utarbeider en sensitivitetsanalyse, som for eksempel «value-at-risk», som gjenspeiler gjensidig avhengighet mellom risikovariabler (for eksempel renter og valutakurser) og benytter denne til å håndtere finansiell risiko, kan foretaket benytte denne sensitivitetsanalysen istedenfor den analysen som angis i nr. 40. Foretaket skal også gi følgende opplysninger:
- a) en forklaring på metoden som ble benyttet ved utarbeidelsen av en slik sensitivitetsanalyse, samt de viktigste parameterne og forutsetningene som ligger til grunn for de opplysninger som legges fram, og
 - b) en forklaring på formålet med den metoden som ble benyttet og av begrensninger som ville kunne føre til at informasjonen ikke fullt ut gjenspeiler den virkelige verdien av de involverte eiendelene og forpliktelsene.

Andre opplysninger om markedsrisiko

- 42 Når den sensitivitetsanalysen som det ble opplyst om i samsvar med nr. 40 eller 41, ikke er representativ for en iboende risiko i et finansielt instrument (for eksempel fordi eksponeringen ved utgangen av året ikke gjenspeiler eksponeringen i løpet av året), skal foretaket opplyse om dette, samt om grunnen til at det mener at sensitivitetsanalysene ikke er representative.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 43 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som begynner 1. januar 2007 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne standard på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

- 44 Dersom et foretak anvender denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner før 1. januar 2006, kreves det ikke at foretaket legger fram sammenligningsinformasjon for de opplysningene som kreves av nr. 31–42 om arten og omfanget av risiko som oppstår av finansielle instrumenter.
- 44E «Omklassifisering av finansielle eiendeler» (endringer av IAS 39 og IFRS 7), utgitt i oktober 2008, medførte endringer av nr. 12 samt tilføyelse av nr. 12A. Et foretak skal anvende disse endringene fra 1. juli 2008.

OPPHEVING AV IAS 30

- 45 Denne IFRS erstatter IAS 30: «Opplysninger i finansregnskapet til banker og tilsvarende finansinstitusjoner».

Vedlegg A

Definisjoner

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Kredittrisiko	Risikoen for at en part i et finansielt instrument vil påføre den annen part et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en plikt.
Valutarisiko	Risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi eller framtidige kontantstrømmer vil svinge på grunn av valutakursendringer.
Renterisiko	Risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi eller framtidige kontantstrømmer vil svinge på grunn av endringer i markedsrenten.
Likviditetsrisiko	Risikoen for at et foretak vil støte på vanskeligheter med å oppfylle plikter tilknyttet finansielle forpliktelser.
Innlån	Innlån er andre finansielle forpliktelser enn kortsiktig leverandørgjeld med normale kredittvilkår.
Markedsrisiko	Risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi eller framtidige kontantstrømmer vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko: valutarisiko, renterisiko og annen prisisiko.
Annen prisisiko	Risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi eller framtidige kontantstrømmer vil svinge på grunn av endringer i markedspriser (bortsett fra endringer som skyldes renterisiko eller valutarisiko), uansett om disse endringene forårsakes av faktorer som er spesifikke for det enkelte finansielle instrumentet eller instrumentets utsteder, eller av faktorer som påvirker alle tilsvarende finansielle instrumenter som omsettes i markedet.
Forfalt	En finansiell eiendel er forfalt når en motpart har unnlatt å foreta en betaling når denne er forfalt i henhold til kontrakt.

Følgende begreper er definert i IAS 32 nr. 11 eller i IAS 39 nr. 9, og benyttes i denne standard i den betydning som er fastsatt i IAS 32 og IAS 39:

- amortisert kost for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse,
- finansielle eiendeler tilgjengelige for salg,
- fraregning,
- derivat,
- effektiv rente-metode,
- egenkapitalinstrument,
- virkelig verdi,
- finansiell eiendel,
- finansielt instrument,
- finansiell forpliktelse,

- finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet,
- finansiell garantikontrakt,
- finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse holdt for omsetning,
- forventet transaksjon,
- sikringsinstrument,
- investeringer som holdes til forfall,
- utlån og fordringer,
- alminnelige kjøp og salg.

Vedlegg B

Veiledning i anvendelse

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

KLASSER AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG NIVÅ AV OPPLYSNINGER (NR. 6)

- B1 Nr. 6 krever at et foretak grupperer finansielle instrumenter i klasser som er hensiktsmessige for arten av de opplysninger som gis, og som tar hensyn til disse finansielle instrumentenes kjennetegn. Klassene som beskrives i nr. 6, fastsettes av foretaket og er dermed forskjellige fra de kategorier av finansielle instrumenter som angis i IAS 39 (som bestemmer hvordan finansielle instrumenter blir målt, og hvor endringer i virkelig verdi blir innregnet).
- B2 Ved fastsettelse av klasser av finansielle instrumenter skal et foretak minst
- a) skille instrumenter målt til amortisert kost fra instrumenter målt til virkelig verdi,
 - b) behandle de finansielle instrumentene som faller utenfor virkeområdet for denne IFRS, som én eller flere separate klasser.
- B3 Et foretak avgjør selv, i lys av omstendighetene, hvor detaljerte opplysninger som skal gis for å oppfylle kravene i denne IFRS, hvor mye vekt det legger på ulike sider av kravene og hvordan det aggregerer informasjon for å vise det overordnede bildet uten å sammenstille informasjonen med ulike kjennetegn. Det er nødvendig å få til en balanse mellom det å overbelaste finansregnskaper med altfor mange detaljer som ikke er til hjelp for brukere av finansregnskapet, og det å skjule viktig informasjon som et resultat av for mye aggregering. Et foretak skal for eksempel ikke tildekke viktig informasjon ved å sette den inn sammen med en stor mengde uvesentlige detaljer. Tilsvarende skal et foretak ikke gi opplysninger som er så aggregerte at de tildekker viktige forskjeller mellom ulike enkelttransaksjoner eller tilknyttet risiko.

FINANSIELLE INSTRUMENTERS BETYDNING FOR FINANSIELL STILLING OG INNTJENING

Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet (nr. 10 og 11)

- B4 Dersom et foretak øremerker en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, krever nr. 10 a) at foretaket opplyser om beløpet for endringen i den virkelige verdien av forpliktelsen som er henførbart til endringer i forpliktelsens kredittrisiko. Nr. 10 a) i) tillater at et foretak fastsetter dette beløpet som beløpet for endringen i forpliktelsens virkelige verdi som ikke er henførbart til endringer i markedsforhold som fører til markedsrisiko. Dersom den eneste endringen i markedsforhold som er relevant for en forpliktelse, er endringer i en observert rente (referanserente), kan dette beløpet estimeres på følgende måte:
- a) Først beregner foretaket forpliktelsens internrente ved periodens begynnelse ved hjelp av den observerte markedsprisen på forpliktelsen og forpliktelsens kontraktsregulerte kontantstrømmer ved periodens begynnelse. Fra denne internrenten trekker foretaket den observerte renten (referansenrenten) ved periodens begynnelse for å komme fram til en instrument-spesifikk bestanddel av internrenten.

- b) Deretter beregner foretaket nåverdien av kontantstrømmene som er tilknyttet forpliktelsen ved hjelp av forpliktelsens kontraktsregulerte kontantstrømmer ved periodens begynnelse og en diskonteringssats lik summen av i) den observerte renten (referanserenten) ved periodens slutt, og ii) den instrument-spesifikke bestanddelen av internrenten som fastsatt i bokstav a).
- c) Differansen mellom den observerte markedsprisen på forpliktelsen ved slutten av perioden og det beløpet som ble fastsatt i bokstav b), er endringen i virkelig verdi som ikke er henførbart til endringer i den observerte renten (referanserenten). Det er dette beløpet som det skal opplyses om.

I eksempelet ovenfor antas det at endringer i virkelig verdi som oppstår av andre faktorer enn endringer i instrumentets kredittrisiko eller av endringer i rentesatser, ikke er betydelige. Dersom instrumentet i eksempelet ovenfor inneholdt et innebygd derivat, blir endringen i det innebygde derivatets virkelig verdi ikke omfattet ved fastsettelsen av beløpet som det skal opplyses om i samsvar med nr. 10 a).

Andre opplysninger — regnskapsprinsipper (nr. 21)

B5 Nr. 21 krever at det opplyses om hvilke(t) målegrunnlag som ble benyttet ved utarbeidelse av finansregnskapet, samt andre benyttede regnskapsprinsipper som er relevante for en forståelse av finansregnskapet. For finansielle instrumenter kan slike opplysninger omfatte følgende:

- a) Når det gjelder finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet:
 - i) arten av de finansielle eiendelene eller de finansielle forpliktelsene som foretaket har øremerket til virkelig verdi over resultatet,
 - ii) kriteriene for denne øremerkingen av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser ved førstegangsinnregning, og
 - iii) hvordan foretaket har oppfylt betingelsene i nr. 9, 11A eller 12 i IAS 39 for slik øremerking. For instrumenter som er øremerket i samsvar med bokstav b) i) i definisjonen av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet i IAS 39, skal disse opplysningene omfatte en forklarende beskrivelse av de omstendigheter som ligger til grunn for den inkonsistens i måling eller innregning som ellers ville oppstå. For instrumenter som er øremerket i samsvar med bokstav b) ii) i definisjonen av en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet i IAS 39, skal disse opplysningene omfatte en forklarende beskrivelse av hvordan øremerkingen til virkelig verdi over resultatet stemmer overens med foretakets dokumenterte risikohåndtering eller investeringsstrategi.
- b) Kriteriene for øremerkingen av finansielle eiendeler som tilgjengelige for salg.
- c) Hvorvidt alminnelige kjøp og salg av finansielle eiendeler blir regnskapsført på avtaletidspunktet eller på oppgjørstidspunktet (se IAS 39 nr. 38).
- d) Når en avsetningskonto blir benyttet til å redusere den balanseførte verdien av finansielle eiendeler som har falt i verdi på grunn av kredittap:
 - i) kriteriene for å fastsette når den balanseførte verdien av finansielle eiendeler som har falt i verdi, blir redusert direkte (eller når det gjelder en reversering av en nedskrivning, økt direkte) og når avsetningskontoen blir benyttet, og
 - ii) kriteriene for å føre ut av balansen beløp belastet avsetningskontoen mot den balanseførte verdien av finansielle eiendeler som har falt i verdi (se nr. 16).
- e) Hvordan netto gevinster eller tap for hver kategori av finansielle instrumenter blir fastsatt (se nr. 20 a)), for eksempel hvorvidt netto gevinster eller tap på poster til virkelig verdi over resultatet omfatter rente- eller utbytteinntekt.
- f) Hvilke kriterier foretaket benytter til å fastslå at det foreligger objektive indikasjoner på at det har skjedd et tap ved verdifall (se nr. 20 e)).
- g) Når vilkårene for finansielle eiendeler som ellers ville ha vært forfalt eller ha falt i verdi, er blitt reforhandlet, regnskapsprinsippet for finansielle eiendeler som er underlagt reforhandlede vilkår (se nr. 36 d)).

Nr. 113 i IAS 1 krever også at foretak i oversikten over viktige regnskapsprinsipper eller i andre noter opplyser om de vurderinger, foruten vurderinger som innebærer estimer, som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper og som har mest betydelig innvirkning på beløpene som innregnes i finansregnskapet.

ART OG OMFANG AV RISIKO SOM OPPSTÅR AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (NR. 31-42)

- B6 Opplysningene som kreves av nr. 31–42 skal enten gis i finansregnskapet eller innarbeidet med en krysshenvisning fra finansregnskapet til en annen uttalelse, som for eksempel en kommentar fra ledelsen eller en risikorapport, som er tilgjengelig for brukere av finansregnskapet på samme vilkår og til samme tid som finansregnskapet. Uten den informasjon som innarbeides med en krysshenvisning, er finansregnskapet ikke fullstendig.

Kvantitative opplysninger (nr. 34)

- B7 Nr. 34 a) krever at det legges fram sammendrag av kvantitative data om et foretaks eksponering for risiko basert på den informasjon som gis internt til nøkkelpersoner i foretakets ledelse. Når et foretak benytter flere ulike metoder for å håndtere en risikoeksponering, skal foretaket opplyse om dette ved hjelp av den eller de metodene som gir mest relevant og pålitelig informasjon. IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimer og feil» drøfter relevans og pålitelighet.
- B8 Nr. 34 c) krever at det opplyses om konsentrasjoner av risiko. Konsentrasjoner av risiko oppstår av finansielle instrumenter som har tilsvarende kjennetegn og som påvirkes på samme måte ved endringer i økonomiske eller andre forhold. Identifisering av konsentrasjoner av risiko krever skjønn, idet foretakets omstendigheter tas i betraktning. Opplysninger om konsentrasjoner av risiko skal omfatte
- a) en beskrivelse av hvordan ledelsen bestemmer konsentrasjoner,
 - b) en beskrivelse av de felles kjennetegn som identifiserer hver konsentrasjon (for eksempel motpart, geografisk område, valuta eller marked), og
 - c) beløpet for risikoeksponeringen tilknyttet alle finansielle instrumenter som har dette kjennetegnet til felles.

Maksimal eksponering for kredittrisiko (nr. 36 a))

- B9 Nr. 36 a) krever at det opplyses om det beløp som best representerer foretakets maksimale eksponering for kredittrisiko. For en finansiell eiendel er dette typisk brutto balanseført verdi, fratrukket
- a) alle beløp som er nettopresentert i samsvar med IAS 32, og
 - b) eventuelle tap ved verdifall innregnet i samsvar med IAS 39.
- B10 Aktiviteter som fører til kredittrisiko og en tilknyttet maksimal eksponering for kredittrisiko omfatter, men er ikke begrenset til følgende:
- a) Utlån og fordringer til kunder og plassering av innskudd i andre foretak. I disse tilfellene er maksimal eksponering for kredittrisiko lik de tilknyttede finansielle eiendelenes balanseførte verdi.
 - b) Å inngå derivative kontrakter, for eksempel valutakontrakter, rentebytteavtaler og kredittderivater. Når eiendelen som er resultat av dette, blir målt til virkelig verdi, vil den maksimale eksponeringen for kredittrisiko på rapporteringstidspunktet være lik balanseført verdi.
 - c) Å gi finansielle garantier. I dette tilfellet er den maksimale eksponeringen for kredittrisiko det høyeste beløpet foretaket vil måtte betale dersom garantien kreves innfridd, og som kan være vesentlig høyere enn det beløpet som er innregnet som forpliktelse.

- d) Å komme med et lånetilsagn som er ugjenkallelig i løpet av lånefasilitetens levetid eller som bare er gjenkallelig som respons på en vesentlig negativ endring. Dersom utsteder ikke kan gjøre opp lånetilsagnet netto i kontanter eller i et annet finansielt instrument, er maksimal eksponering for kredittrisiko det fulle beløpet for lånetilsagnet. Dette skyldes at det er usikkert om beløpet for en eventuell ubrukt del kan bli benyttet i framtiden. Dette beløpet kan være vesentlig høyere enn det beløpet som er innregnet som forpliktelse.

Analyse av kontraktsregulerte forfall (nr. 39 a))

- B11 Ved utarbeidelse av analysen av kontraktsregulerte forfall for finansielle forpliktelser, slik det kreves av nr. 39 a), bruker foretaket skjønn for å fastsette et egnet antall tidsperioder. Et foretak kan for eksempel bestemme at følgende tidsperioder er hensiktsmessige:
- a) ikke mer enn en måned,
 - b) mer enn en måned og ikke mer enn tre måneder,
 - c) mer enn tre måneder og ikke mer enn ett år, og
 - d) mer enn ett år og ikke mer enn fem år.
- B12 Når en motpart kan velge når beløpet skal betales, inkluderes forpliktelsen på grunnlag av det tidligste tidspunktet der foretaket kan kreves for betaling. Finansielle forpliktelser som et foretak kan bli avkrevd å betale tilbake ved påkrav (for eksempel bankinnskudd på anfordring), inkluderes i den tidligste tidsperioden.
- B13 Når et foretak har forpliktet seg til å gjøre beløp tilgjengelig i avdrag, blir hvert avdrag tildelt den tidligste perioden da foretaket kan bli avkrevd betaling. Et ubrukt lånetilsagn inkluderes for eksempel i perioden som omfatter det tidligste tidspunktet da det kan benyttes.
- B14 Beløpene som det gis opplysninger om i forfallsanalysen, er de kontraktsregulerte udiskonterte kontantstrømmene, for eksempel
- a) brutto finansielle leieplikter (før fradrag av finanskostnader),
 - b) priser angitt i framtidige avtaler om kjøp av finansielle eiendeler mot kontanter,
 - c) nettobeløp for rentebytteavtaler av typen «betal flytende/motta fast», der netto kontantstrømmer blir byttet,
 - d) kontraktsregulerte beløp som skal byttes i et derivativt finansielt instrument (for eksempel en valutabytteavtale) der brutto kontantstrømmer blir byttet, og
 - e) brutto lånetilsagn.

Slike udiskonterte kontantstrømmer er forskjellige fra det beløpet som tas med i balansen, fordi beløp i balansen er basert på diskonterte kontantstrømmer.

- B15 Dersom det er hensiktsmessig, skal et foretak gi opplysninger om analysen av derivative finansielle instrumenter separat fra analysen av ikke-derivative finansielle instrumenter i analysen av kontraktsregulerte forfall for finansielle forpliktelser, slik det kreves av nr. 39 a). Det vil for eksempel være hensiktsmessig å skille kontantstrømmer fra derivative finansielle instrumenter og ikke-derivative finansielle instrumenter dersom kontantstrømmene som oppstår av de derivative finansielle instrumentene, blir gjort opp brutto. Dette skyldes at brutto utgående kontantstrømmer kan stå i sammenheng med en tilknyttet inngående kontantstrøm.
- B16 Når beløpet som skal betales ikke er fast, skal det beløpet som blir oppgitt, beregnes med henvisning til de vilkår som forelå på rapporteringstidspunktet. Når det beløpet som skal betales, for eksempel varierer med endringer i en indeks, kan det beløpet som det opplyses om, være basert på indeksens nivå på rapporteringstidspunktet.

Markedsrisiko — sensitivitetsanalyse (nr. 40 og 41)

- B17 Nr. 40 a) krever en sensitivitetsanalyse for hver type markedsrisiko som foretaket er eksponert for. I samsvar med B3 bestemmer et foretak hvordan det aggregerer informasjon for å vise det overordnede bildet uten å sammenstille informasjon med ulike kjennetegn om eksponeringer for risiko fra vesentlig forskjellige økonomiske miljøer. Eksempler:
- a) Et foretak som omsetter finansielle instrumenter, kan opplyse om dette separat for finansielle instrumenter som holdes for omsetning, og for dem som ikke holdes for omsetning.
 - b) Et foretak vil ikke aggregere sin eksponering for markedsrisiko fra områder med høyinflasjon med sin eksponering for den samme markedsrisikoen fra områder med svært lav inflasjon.

Dersom et foretak bare blir eksponert for én type markedsrisiko i bare ett økonomisk miljø, vil det vise aggregert informasjon.

- B18 Nr. 40 a) krever at sensitivitetsanalysen viser virkningen i resultatet og egenkapital for endringer innenfor et rimelig mulighetsområde i den relevante risikovariabelen (for eksempel gjeldende markedsrenter, valutakurser, egenkapitalpriser eller råvarepriser). Derfor
- a) kreves det ikke at foretak fastsetter hva periodens resultat ville ha vært dersom de relevante risikovariablene hadde vært annerledes. Foretak opplyser isteden om innvirkningen på resultatet og på egenkapitalen på balansedagen under forutsetning om at en endring innenfor et rimelig mulighetsområde i den relevante risikovariabelen hadde foreligget på balansedagen og var anvendt på den risikoeksponeringen som forelå på det tidspunktet. Dersom et foretak for eksempel hadde en forpliktelse med flytende rente ved slutten av året, vil foretaket opplyse om innvirkningen på resultatet (dvs. rentekostnad) for inneværende år dersom renten hadde variert med beløp innenfor et rimelig mulighetsområde,
 - b) kreves det ikke at foretak opplyser om innvirkningen på resultatet og egenkapital for hver endring innenfor et område av endringer innenfor et rimelig mulighetsområde i den relevante risikovariabelen. Opplysninger om virkningene av endringene på grensene for det området som ligger innenfor et rimelig mulighetsområde vil være tilstrekkelig.
- B19 For å avgjøre hva en endring innenfor et rimelig mulighetsområde i den relevante risikovariabelen betyr, bør et foretak ta i betraktning følgende:
- a) De økonomiske miljøene som foretaket driver innenfor. En endring innenfor et rimelig mulighetsområde bør ikke omfatte søkte eller «verst mulige» scenarier eller «stresstester». Dersom endringsraten i den underliggende risikovariabelen i tillegg er stabil, trenger foretaket ikke endre den endringen som ble valgt innenfor et rimelig mulighetsområde for risikovariabelen. Sett for eksempel at renten er 5 prosent, og et foretak avgjør at en rentesvingning på ± 50 basispoeng er innenfor et rimelig mulighetsområde. Foretaket vil dermed opplyse om innvirkningen på resultatet og egenkapital dersom renten endrer seg til 4,5 prosent eller 5,5 prosent. I neste periode har renten økt til 5,5 prosent. Foretaket mener fortsatt at renten kan svinge med ± 50 basispoeng (dvs. at rentens endringsrate er stabil). Foretaket vil dermed opplyse om innvirkningen på resultatet og egenkapital dersom renten endrer seg til 5 prosent eller 6 prosent. Foretaket vil ikke måtte revidere sin vurdering om at renten med rimelighet vil svinge med ± 50 basispoeng, med mindre det godtgjøres at renten er blitt betydelig mer flyktig.
 - b) Tidsrammen som foretaket gjør sin vurdering innenfor. Sensitivitetsanalysen skal vise virkningene av endringer som anses for å ligge innenfor et rimelig mulighetsområde i løpet av perioden og fram til foretaket neste gang presenterer disse opplysningene, som vanligvis er neste årsrapporteringsperiode.
- B20 Nr. 41 tillater at et foretak benytter en sensitivitetsanalyse som gjenspeiler den gjensidige avhengigheten mellom risikovariabler, som for eksempel en «value-at-risk»-metode, dersom det benytter denne analysen til å håndtere sin eksponering for finansiell risiko. Dette gjelder også dersom en slik metode bare måler potensialet for tap og ikke måler potensialet for gevinst. Et slikt foretak kan overholde nr. 41 a) ved å opplyse om typen av «value-at-risk»-modell som ble benyttet (for eksempel om modellen baserer seg på «Monte Carlo-simuleringer»), en forklaring på hvordan modellen virker og de viktigste forutsetningene (for eksempel besittelsesperiode og tillitsnivå). Foretak kan også opplyse om historisk observasjonsperiode og vektinger som anvendes på observasjoner i denne perioden, en forklaring på hvordan opsjoner behandles i beregningene og hvilke volatiliteter og korrelasjoner (eller alternativt «Monte Carlo-simuleringer» av sannsynlighetsfordelingen) som benyttes.
- B21 Et foretak skal legge fram sensitivitetsanalyser for hele virksomheten, men kan benytte ulike typer sensitivitetsanalyser for ulike klasser av finansielle instrumenter.

Renterisiko

- B22 *Renterisiko* oppstår på rentebærende finansielle instrumenter innregnet i balansen (for eksempel utlån og fordringer og utstedte gjeldsinstrumenter) og på enkelte finansielle instrumenter som ikke er innregnet i balansen (for eksempel enkelte lånetilsagn).

Valutarisiko

- B23 *Valutarisiko* oppstår på finansielle instrumenter som er angitt i en fremmed valuta, dvs. i en annen valuta enn den funksjonelle valutaen den måles i. I denne standard oppstår ikke valutarisiko av finansielle instrumenter som er ikke-monetære poster eller fra finansielle instrumenter som angis i den funksjonelle valutaen.
- B24 Det skal legges fram en sensitivitetsanalyse for hver valuta der et foretak har en betydelig eksponering.

Annen prisrisiko

- B25 *Annen prisrisiko* oppstår på finansielle instrumenter, for eksempel på grunn av endringer i råvarepriser eller egenkapitalpriser. For å overholde nr. 40 kan et foretak opplyse om innvirkningen av en nedgang i en bestemt aksjemarkedsindeks, råvarepris eller en annen risikovariabel. Dersom et foretak for eksempel gir restverdigarantier som er finansielle instrumenter, opplyser foretaket om en økning eller reduksjon i verdien av eiendelene som garantien gjelder.
- B26 To eksempler på finansielle instrumenter som er årsak til egenkapitalprisrisiko, er a) å inneha egenkapital i et annet foretak, og b) å ha en investering i et fond, som i sin tur har investeringer i egenkapitalinstrumenter. Andre eksempler er ikke-børsomsatte terminkontrakter og opsjoner om å kjøpe eller selge nærmere angitte mengder av et egenkapitalinstrument og bytteavtaler som er indeksert til egenkapitalpriser. De virkelige verdiene av slike finansielle instrumenter påvirkes av endringer i markedsprisen på de underliggende egenkapitalinstrumentene.
- B27 I samsvar med nr. 40 a) opplyses det separat om sensitiviteten til resultatet (som for eksempel oppstår av instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet og verdifall på finansielle eiendeler tilgjengelige for salg) i forhold til sensitiviteten til egenkapitalen (som for eksempel oppstår av instrumenter klassifisert som tilgjengelige for salg).
- B28 Finansielle instrumenter som et foretak klassifiserer som egenkapitalinstrumenter, blir ikke målt på nytt. Verken resultatet eller egenkapitalen vil påvirkes av egenkapitalprisrisikoen til disse instrumentene. Dermed kreves det heller ingen sensitivitetsanalyse.

INTERNASJONAL STANDARD FOR FINANSIELL RAPPORTERING 8***Driftssegmenter*****GRUNNLEGGENDE PRINSIPP**

- 1 Et foretak skal gi opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere arten og de økonomiske virkningene av foretakets forretningsvirksomhet, samt de økonomiske miljøene som det driver sin virksomhet innenfor.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne IFRS får anvendelse på
- a) det separate eller individuelle finansregnskapet til et foretak
 - i) hvis gjelds- eller egenkapitalinstrumenter omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder), eller
 - ii) som innsender sitt finansregnskap til et børstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede en klasse av instrumenter i et offentlig marked, og
 - b) konsernregnskapet til et konsern med et morforetak
 - i) hvis gjelds- eller egenkapitalinstrumenter omsettes i et offentlig marked (på en innenlandsk eller utenlandsk børs eller i et marked utenom børs, herunder lokale og regionale markeder), eller
 - ii) som innsender sitt konsernregnskap til et børstilsyn eller en annen reguleringsmyndighet i den hensikt å utstede en klasse av instrumenter i et offentlig marked.
- 3 Dersom et foretak som ikke er pålagt å anvende denne IFRS, velger å opplyse om segmenter som ikke overholder kravene i denne IFRS, skal informasjonen ikke betegnes som segmentinformasjon.
- 4 Dersom et finansregnskap inneholder både konsernregnskapet til et morforetak som er omfattet av virkeområdet for denne IFRS, og morforetakets separate finansregnskap, kreves det segmentinformasjon bare i konsernregnskapet.

DRIFTSSEGMENTER

- 5 Et driftssegment er en bestanddel i et foretak
- a) som driver forretningsvirksomhet som gjør at foretaket får driftsinntekter og pådrar seg kostnader (herunder driftsinntekter og kostnader knyttet til transaksjoner med andre bestanddeler i samme foretak),
 - b) hvis driftsresultater gjennomgås regelmessig av foretakets øverste beslutningstaker med det formål å avgjøre hvilke ressurser som skal tilordnes segmentet og å vurdere dets inntjening, og
 - c) som det foreligger atskilt finansiell informasjon om.

Et driftssegment kan drive forretningsvirksomhet som det ennå ikke får driftsinntekter fra, for eksempel kan etableringsvirksomheter være driftssegmenter før de opptjener driftsinntekter.

- 6 Det er ikke alle deler av et foretak som nødvendigvis er et driftssegment eller del av et driftssegment. Et hovedkvarter eller enkelte driftsavdelinger kan for eksempel ikke opptjene driftsinntekter, eller de kan opptjene driftsinntekter som bare har mindre betydning for foretakets virksomhet, og vil da ikke være driftssegmenter. For formålet med denne IFRS er et foretaks pensjonsordninger ikke driftssegmenter.
- 7 Begrepet «øverste beslutningstaker» angir en funksjon, og er ikke nødvendigvis en leder med en bestemt tittel. Denne funksjonen er å tilordne ressurser til og å vurdere inntjeningen til et foretaks driftssegmenter. Et foretaks øverste beslutningstaker er ofte dets daglige leder eller driftsansvarlige, men kan for eksempel også være en gruppe av styremedlemmer eller andre.

- 8 I mange foretak vil de tre kjennetegnene ved driftssegmenter som beskrives i nr. 5, være typiske for dets driftssegmenter. Et foretak kan imidlertid utarbeide rapporter der dets forretningsvirksomhet presenteres på mange forskjellige måter. Dersom øverste beslutningstaker benytter flere sett med segmentinformasjon, kan andre faktorer identifisere ett sett med bestanddeler som utgjør et foretaks driftssegmenter, herunder arten av forretningsvirksomhet innenfor hver enkelt bestanddel, om det finnes ledere som har ansvar for dem og hvilken informasjon som presenteres for styret.
- 9 Generelt vil et driftssegment ha en segmentleder som er direkte ansvarlig overfor og holder regelmessig kontakt med øverste beslutningstaker for å diskutere driftsaktiviteter, finansielle resultater, prognoser eller planer for segmentet. Begrepet «segmentleder» angir en funksjon, og er ikke nødvendigvis en leder med en bestemt tittel. Øverste beslutningstaker kan også være segmentleder for enkelte driftssegmenter. En leder kan være segmentleder for flere driftssegmenter. Dersom kjennetegnene i nr. 5 anvendes på flere enn ett sett av bestanddeler i en organisasjon, men det bare finnes ett sett som segmentlederne er ansvarlige for, er det dette settet av bestanddeler som utgjør driftssegmentene.
- 10 Kjennetegnene i nr. 5 kan anvendes på to eller flere overlappende sett av bestanddeler som lederne er ansvarlige for. Denne strukturen kalles noen ganger en matriseorganisasjon. I noen foretak har for eksempel enkelte ledere ansvaret for forskjellige produkter og tjenestelinjer på verdensbasis, mens andre ledere har ansvaret for særskilte geografiske områder. Øverste beslutningstaker gjennomgår regelmessig driftsresultatene i begge settene av bestanddeler, og finansiell informasjon er tilgjengelig for begge. I en slik situasjon skal foretaket fastsette hvilket sett av bestanddeler som utgjør driftssegmenter i henhold til det grunnleggende prinsippet.

RAPPORTERINGSPLIKTIGE SEGMENTER

- 11 Et foretak skal gi separat informasjon om hvert enkelt driftssegment som
- a) er blitt identifisert i samsvar med nr. 5–10, eller er et resultat av å slå sammen to eller flere av disse segmentene i samsvar med nr. 12, og
 - b) overstiger de kvantitative grensene i nr. 13.
- Nr. 14–19 angir andre situasjoner der det skal gis separat informasjon om et driftssegment.

Kriterier for sammenslåing

- 12 Driftssegmenter utviser ofte en likeartet langsiktig finansiell inntjening dersom de har likeartede økonomiske kjennetegn. Det kan for eksempel ventes at to driftssegmenter vil ha likeartede langsiktige gjennomsnittlige bruttomarginer dersom de har likeartede økonomiske kjennetegn. To eller flere driftssegmenter kan slås sammen i ett driftssegment dersom sammenslåingen er i samsvar med det grunnleggende prinsippet i denne IFRS, segmentene har likeartede økonomiske kjennetegn og segmentene er likeartede i hvert av de følgende henseender:
- a) produktenes og tjenestenes art,
 - b) produksjonsprosessenes art,
 - c) produktenes eller tjenestenes kundetype og kundekategori,
 - d) metodene som benyttes til å distribuere produktene eller yte tjenestene, og
 - e) der det er relevant, arten av de lovgivningsmessige rammene, for eksempel for bankvesen, forsikring eller offentlige tjenester.

Kvantitative grenser

- 13 Et foretak skal gi separat informasjon om et driftssegment som oppfyller noen av de følgende kvantitative grensene:
- a) Driftssegmentets rapporterte driftsinntekter, herunder salg til eksterne kunder og salg eller overføringer mellom segmenter, utgjør minst ti prosent av de samlede driftsinntektene, internt og eksternt, fra alle driftssegmentene.
 - b) Det absolutte beløpet for driftssegmentets rapporterte resultat utgjør minst ti prosent av det høyeste i absoluttverdi av i) det samlede rapporterte overskuddet fra alle driftssegmentene som ikke har rapportert et underskudd, og ii) det samlede rapporterte underskuddet fra alle driftssegmenter som har rapportert et underskudd.

c) Driftssegmentets eiendeler utgjør minst ti prosent av alle driftssegmentenes samlede eiendeler.

Driftssegmenter som ikke ligger innenfor noen av de kvantitative grensene, kan anses som rapporteringspliktige, og det gis opplysninger om dem separat dersom ledelsen antar at informasjon om segmentet vil være nyttig for brukere av finansregnskapet.

- 14 For å skape et rapporteringspliktig segment, kan et foretak kombinere informasjon om driftssegmenter som ikke ligger innenfor de kvantitative grensene, med informasjon om andre driftssegmenter som ikke ligger innenfor de kvantitative grensene, men bare dersom driftssegmentene har likeartede økonomiske kjennetegn og begge oppfyller de fleste av kriteriene for sammenslåing oppført i nr. 12.
- 15 Dersom de samlede eksterne driftsinntektene som rapporteres av driftssegmentene, utgjør mindre enn 75 prosent av foretakets driftsinntekter, skal ytterligere driftssegmenter identifiseres som rapporteringspliktige segmenter (selv om de ikke oppfyller kriteriene i nr. 13) inntil minst 75 prosent av foretakets driftsinntekter er inkludert i de rapporteringspliktige segmentene.
- 16 Informasjon om annen forretningsvirksomhet og andre driftssegmenter som ikke er rapporteringspliktige, skal kombineres og opplyses om i en kategori som omfatter «alle andre segmenter» og er atskilt fra andre ikke-fordelte avstemmingsposter i de avstemminger som kreves av nr. 28. Kildene til driftsinntekter som er inkludert i kategorien «alle andre segmenter», skal beskrives.
- 17 Dersom ledelsen anser at et driftssegment som er identifisert som et rapporteringspliktig segment i den siste foregående perioden, kan være av fortsatt betydning, skal informasjonen om dette segmentet fortsatt rapporteres separat i innværende periode, selv om segmentet ikke lenger oppfyller kriteriene for rapporteringsplikt i nr. 13.
- 18 Dersom et driftssegment i samsvar med de kvantitative grensene identifiseres som et rapporteringspliktig segment i innværende periode, skal segmentinformasjon for en tidligere periode som legges fram for sammenligningsformål, omarbeides for at segmentet som nylig er blitt rapporteringspliktig, skal gjenspeiles som et separat segment, selv om dette segmentet ikke oppfylte kriteriene for rapporteringsplikt i nr. 13 i den tidligere perioden, med mindre den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den ville være urimelig store.
- 19 Det kan være en praktisk grense for hvor mange rapporteringspliktige segmenter et foretak kan opplyse om separat, da segmentinformasjonen kan bli altfor detaljert. Det er ikke fastsatt noen nøyaktig grense, men dersom antallet segmenter som er rapporteringspliktige i samsvar med nr. 13–18, overstiger ti, bør foretaket vurdere om en slik praktisk grense er nådd.

OPPLYSNINGER

- 20 Et foretak skal gi opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere arten og de økonomiske virkningene av foretakets forretningsvirksomhet, samt de økonomiske miljøene som det driver sin virksomhet innenfor.
- 21 Ved anvendelse av prinsippet i nr. 20 skal et foretak gi følgende opplysninger for hver periode som det presenteres resultatregnskap for
 - a) allmenn informasjon som beskrevet i nr. 22,
 - b) informasjon om rapporterte segmentresultater, herunder spesifiserte driftsinntekter og kostnader som er inkludert i segmentresultatet, segmenteiendelene og segmentforpliktelsene som rapporteres, samt grunnlaget for måling som beskrevet i nr. 23–27, og
 - c) avstemminger mellom de samlede segmentinntektene, segmentresultatet, segmenteiendelene, segmentforpliktelsene og andre vesentlige segmentposter som rapporteres, samt tilsvarende beløp for foretaket som beskrevet i nr. 28.

Avstemminger mellom rapporteringspliktige segmenters balanse og foretakets balanse kreves for hvert tidspunkt da en balanse presenteres. Informasjon om tidligere perioder skal omarbeides som beskrevet i nr. 29 og 30.

Allmenn informasjon

- 22 Et foretak skal opplyse om følgende:
 - a) faktorer som benyttes til å identifisere foretakets rapporteringspliktige segmenter, herunder organisasjonsgrunnlaget (for eksempel om ledelsen har valgt å organisere foretaket etter forskjeller i produkter og tjenester, geografiske områder, regelverk eller en kombinasjon av faktorer, og om driftssegmenter er blitt slått sammen), og
 - b) typer produkter og tjenester som hvert enkelt rapporteringspliktig segment får sine driftsinntekter fra.

Informasjon om resultat, eiendeler og forpliktelser

- 23 Et foretak skal rapportere en måling av resultatet og samlede eiendeler for hvert enkelt rapporteringspliktig segment. Et foretak skal rapportere en måling av forpliktelser for hvert enkelt rapporteringspliktig segment dersom et slikt beløp innberettes regelmessig til foretakets øverste beslutningstaker. Et foretak skal også gi følgende opplysninger om hvert enkelt rapporteringspliktig segment dersom de angitte beløpene er inkludert i den målingen av segmentresultatet som gjennomgås av øverste beslutningstaker, eller som på annen måte innberettes regelmessig til øverste beslutningstaker, selv om opplysningene ikke inkluderes i denne målingen av segmentets resultat:

- a) driftsinntekter fra eksterne kunder,
- b) driftsinntekter fra transaksjoner med andre driftssegmenter i samme foretak,
- c) renteinntekter,
- d) rentekostnader,
- e) avskrivninger,
- f) vesentlige poster av inntekter og kostnader som det opplyses om i samsvar med nr. 86 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»,
- g) foretakets interesse i resultatet til tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter, regnskapsført etter egenkapitalmetoden,
- h) skattekostnader eller –inntekter, og
- i) andre vesentlige ikke-kontante kostnader enn avskrivning.

Et foretak skal rapportere renteinntekter atskilt fra rentekostnader for hvert enkelt rapporteringspliktig segment, unntatt i tilfeller der størstedelen av segmentinntektene kommer fra renter, og foretakets øverste beslutningstaker først og fremst bruker netto renteinntekter til å vurdere segmentets inntjening og til å ta beslutninger om hvilke ressurser som skal tilordnes segmentet. I dette tilfellet kan et foretak rapportere det aktuelle segmentets renteinntekter minus rentekostnader, og opplyse om at dette er gjort.

- 24 Et foretak skal også gi følgende opplysninger om hvert enkelt rapporteringspliktig segment dersom de angitte beløpene er inkludert i den målingen av segmenteiendeler som gjennomgås av øverste beslutningstaker, eller som på annen måte innberettes regelmessig til øverste beslutningstaker, selv om opplysningene ikke inkluderes i denne målingen av segmenteiendeler:
- a) investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden, og
 - b) omfanget av tilganger til andre anleggsmidler⁽¹⁾ enn finansielle instrumenter, eiendeler ved utsatt skatt, eiendeler i form av pensjonsytelser (se IAS 19: «Ytelser til ansatte» nr. 54–58) og rettigheter som oppstår i henhold til forsikringskontrakter.

MÅLING

- 25 Beløpet for hver enkelt segmentpost som rapporteres, skal være det målet som rapporteres til øverste beslutningstaker, slik at denne kan ta beslutninger om tilordning av ressurser til segmentet og vurdere segmentets inntjening. Justering og eliminerings som foretas i et foretaks finansregnskap og tilordning av driftsinntekter og kostnader samt gevinster eller tap, skal inkluderes i fastsettelsen av det rapporterte segmentresultatet bare dersom de er inkludert i målingen av det segmentresultatet som benyttes av øverste beslutningstaker. Tilsvarende er det bare de eiendelene og forpliktelsene som er inkludert i målingen av segmentets eiendeler og forpliktelser, og som benyttes av øverste beslutningstaker, som skal rapporteres for det aktuelle segmentet. Dersom beløpene er tilordnet det rapporterte segmentresultatet samt rapporterte segmenteiendeler eller segmentforpliktelser, skal disse beløpene tilordnes på et rimelig grunnlag.
- 26 Dersom øverste beslutningstaker bare benytter én måling av et driftssegments resultat, segmenteiendeler eller segmentforpliktelser for å vurdere segmentets inntjening og tilordningen av ressurser, skal segmentresultatet, segmenteiendelene og segmentforpliktelsene rapporteres i samsvar med denne målingen. Dersom øverste

⁽¹⁾ For eiendeler klassifisert i samsvar med en likviditetspresentasjon, er anleggsmidler eiendeler som omfatter beløp som forventes gjenvunnet mer enn tolv måneder etter balansedagen.

beslutningstaker benytter flere målinger av et driftssegments resultat, segmentets eiendeler eller segmentets forpliktelser, skal de rapporterte målingene være dem som ledelsen antar er fastsatt i samsvar med de målingsprinsippene som er mest konsistente med dem som benyttes ved måling av tilsvarende beløp i foretakets finansregnskap.

27 Et foretak skal gi en forklaring på målingene av segmentresultatet, segmenteiendelene og segmentforpliktelsene for hvert enkelt rapporteringspliktig segment. Et foretak skal minst opplyse om følgende:

- a) Regnskapsgrunnlaget for alle transaksjoner mellom rapporteringspliktige segmenter.
- b) Arten av eventuelle forskjeller mellom målingene av rapporteringspliktige segmenters resultat og foretakets resultat før skattekostnader eller –inntekter og avviklet virksomhet (dersom dette ikke framgår av avstemmingene omhandlet i nr. 28). Disse forskjellene kan omfatte regnskapsprinsipper og prinsipper for tilordning av utgifter som har påløpt sentralt, og som er nødvendige for å forstå den rapporterte segmentinformasjonen.
- c) Arten av eventuelle forskjeller mellom målingene av det rapporteringspliktige segmentets eiendeler og foretakets eiendeler (dersom dette ikke framgår av avstemmingene omhandlet i nr. 28). Disse forskjellene kan omfatte regnskapsprinsipper og prinsipper for tilordning av utgifter som har påløpt i fellesskap, og som er nødvendige for å forstå den rapporterte segmentinformasjonen.
- d) Arten av eventuelle forskjeller mellom målingene av det rapporteringspliktige segmentets forpliktelser og foretakets forpliktelser (dersom dette ikke framgår av avstemmingene omhandlet i nr. 28). Disse forskjellene kan omfatte regnskapsprinsipper og prinsipper for tilordning av forpliktelser som regnskapsføres i fellesskap, og som er nødvendige for å forstå den rapporterte segmentinformasjonen.
- e) Arten av eventuelle endringer fra tidligere perioder i de målemetodene som benyttes til å fastsette det rapporterte segmentresultatet, og eventuelt hvilken virkning disse endringene har på segmentresultatet.
- f) Arten og virkningen av eventuelle asymmetriske tilordninger til rapporteringspliktige segmenter. Et foretak kan for eksempel tilordne avskrivingskostnader til et segment uten å fordele de tilknyttede avskrivbare eiendelene til dette segmentet.

Avstemminger

28 Et foretak skal gi følgende avstemminger:

- a) Mellom de samlede rapporteringspliktige segmentinntektene og foretakets driftsinntekter.
- b) Mellom målingene av de rapporteringspliktige segmentenes samlede resultat og foretakets resultat før kostnad (inntekt) ved skatt og avviklet virksomhet. Dersom et foretak fordeler poster som for eksempel kostnad (inntekt) ved skatt på rapporteringspliktige segmenter, kan imidlertid foretaket avstemme segmentenes samlede målinger av resultatet til foretakets resultat etter disse postene.
- c) Mellom de samlede rapporteringspliktige segmenteiendelene og foretakets eiendeler.
- d) Mellom de samlede rapporteringspliktige segmentforpliktelsene og foretakets forpliktelser dersom segmentforpliktelsene rapporteres i samsvar med nr. 23.
- e) Mellom de rapporteringspliktige segmentenes samlede beløp for hver enkelt opplysning som gis om andre vesentlige poster, og det tilsvarende beløpet for foretaket.

Alle vesentlige avstemte poster skal identifiseres og beskrives separat. Beløpet for hver enkelt vesentlig justering som kreves for å avstemme det rapporteringspliktige segmentresultatet og foretakets resultat som oppstår ved anvendelse av forskjellige regnskapsprinsipper, skal for eksempel identifiseres og beskrives separat.

Omarbeiding av tidligere rapportert informasjon

29 Dersom et foretak endrer sin interne organisasjonsstruktur på en slik måte at det rapporteringspliktige segmentets sammensetning også endrer seg, skal tilsvarende informasjon for tidligere perioder, herunder delårsperioder, omarbeides, med mindre informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide informasjonen er altfor store. Hvorvidt informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den er altfor store, skal fastsettes for hver enkelt post som det opplyses om. Når sammensetningen av rapporteringspliktige segmenter endres, skal et foretak opplyse om hvorvidt det har omarbeidet de tilsvarende postene med segmentinformasjon for tidligere perioder.

- 30 Dersom et foretak har endret sin interne organisasjonsstruktur på en slik måte at sammensetningen av foretakets rapporteringspliktige segmenter endres, og dersom segmentinformasjon for tidligere perioder, herunder delårsperioder, ikke omarbeides for å gjenspeile endringen, skal foretaket i det året da endringen skjer, gi segmentinformasjon for inneværende periode om både det gamle og det nye grunnlaget for segmentering, med mindre den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den vil være urimelig store.

OPPLYSNINGER OM HELE FORETAKET

- 31 Nr. 32–34 skal anvendes på alle foretak som er omfattet av denne IFRS, herunder foretak som bare har ett rapporteringspliktig segment. I noen foretak er forretningsvirksomheten ikke organisert på grunnlag av forskjeller mellom beslektede produkter og tjenester eller mellom geografiske virksomhetsområder. I et slikt foretak kan det hende at de rapporteringspliktige segmentene rapporterer driftsinntekter fra en rekke produkter og tjenester som er grunnleggende forskjellige, eller at flere av foretakets rapporteringspliktige segmenter kan levere produkter og tjenester som i hovedsak er like. På samme måte kan det hende at de rapporteringspliktige segmentene i et foretak kan inneha eiendeler i forskjellige geografiske områder, og rapportere driftsinntekter fra kunder i forskjellige geografiske områder, eller at flere av foretakets rapporteringspliktige segmenter kan drive virksomhet i samme geografiske område. Informasjon som kreves av nr. 32–34, skal bare gis dersom den ikke er gitt som del av den rapporteringspliktige segmentinformasjonen som kreves av denne IFRS.

Informasjon om produkter og tjenester

- 32 Et foretak skal for hvert produkt og hver tjeneste, eller for hver gruppe av lignende produkter og tjenester, rapportere om driftsinntekter fra eksterne kunder, med mindre den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den vil være urimelig store; i så fall skal det opplyses om dette. Omfanget av driftsinntektene som rapporteres, skal bygge på den finansielle informasjonen som brukes ved utarbeidelse av foretakets finansregnskap.

Informasjon om geografiske områder

- 33 Et foretak skal rapportere følgende informasjon om geografiske områder, med mindre den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den er urimelig store:
- a) Driftsinntekter fra eksterne kunder som i) kan henføres til foretakets hjemstat, og ii) kan henføres til alle andre stater som foretaket får sine driftsinntekter fra. Dersom vesentlige driftsinntekter fra eksterne kunder kan henføres til én enkelt annen stat, skal det opplyses om disse driftsinntektene separat. Et foretak skal opplyse om grunnlaget for å henføre driftsinntekter fra eksterne kunder til enkelte stater.
 - b) Andre anleggsmidler⁽¹⁾ enn finansielle instrumenter, eiendeler ved utsatt skatt, eiendeler i form av pensjonsytelser og rettigheter som oppstår i henhold til forsikringskontrakter som finnes i i) foretakets hjemstat, og ii) alle andre stater der foretaket innehar eiendeler. Dersom eiendelene i en annen stat er vesentlige, skal det opplyses om dem separat.

Beløpene som rapporteres, skal bygge på den finansielle informasjonen som brukes ved utarbeidelse av foretakets finansregnskap. Dersom den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig, og utgiftene til å utarbeide den er altfor store, skal det opplyses om dette. I tillegg til informasjonen som kreves av dette nummer, kan et foretak opplyse om grupper av stater.

Informasjon om viktige kunder

- 34 Et foretak skal gi informasjon om i hvilken grad det er avhengig av sine viktige kunder. Dersom driftsinntektene fra transaksjoner med én enkelt ekstern kunde utgjør ti prosent eller mer av foretakets driftsinntekter, skal foretaket opplyse om dette samt om de samlede driftsinntektene fra hver enkelt av disse kundene, og om hvilket segment eller hvilke segmenter som rapporterer disse driftsinntektene. Foretaket trenger ikke gi opplysninger om identiteten til en viktig kunde, eller om omfanget av de driftsinntektene som hvert enkelt segment rapporterer fra denne kunden. For formålet med denne IFRS skal en foretaksgruppe som etter hva et rapporterende foretak kjenner til, er underlagt felles kontroll, betraktes om én enkelt kunde, og en myndighet (nasjonal, statlig, regional, territoriell, lokal eller utenlandsk) samt foretak som etter hva det rapporterende foretaket kjenner til, er underlagt denne myndighetens kontroll, skal betraktes som én enkelt kunde.

⁽¹⁾ For eiendeler klassifisert i samsvar med en likviditetspresentasjon, er anleggsmidler eiendeler som omfatter beløp som forventes gjenvunnet mer enn tolv måneder etter balansedagen.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 35 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender denne IFRS på finansregnskap som omfatter perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2009, skal foretaket opplyse om dette.
- 36 Segmentinformasjon for tidligere år som rapporteres som sammenligningsinformasjon for det opprinnelige anvendelsesåret, skal omarbeides slik at den oppfyller kravene i denne IFRS, med mindre den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig og utgiftene til å utarbeide den er altfor store.

OPPHEVING AV IAS 14

- 37 Denne IFRS erstatter IAS 14: «Segmentrapportering».

*Vedlegg A***Definisjon**

Dette vedlegg er en integrert del av denne IFRS.

Driftssegment

Et driftssegment er en bestanddel i et foretak

- a) som driver forretningsvirksomhet som gjør at foretaket får driftsinntekter og pådrar seg kostnader (herunder driftsinntekter og kostnader knyttet til transaksjoner med andre bestanddeler i samme foretak),
- b) hvis driftsresultater gjennomgås regelmessig av foretakets øverste beslutningstaker med det formål å avgjøre hvilke ressurser som skal tilordnes segmentet og å vurdere dets inntjening, og
- c) som det foreligger atskilt finansiell informasjon om.

IFRIC-TOLKNING 1***Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser*****HENVISNINGER**

- IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)
- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 2003)
- IAS 23: «Låneutgifter»
- IAS 36: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004)
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»

BAKGRUNN

- 1 Mange foretak har plikt til å demontere, fjerne og rehabilitere eiendom, anlegg og utstyr. I denne tolkning vises slike plikter til som «stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser». I henhold til IAS 16 skal anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr omfatte førstegangsestimater på utgiftene til å demontere og fjerne enheten og å rehabilitere tomten der enheten er plassert til opprinnelig stand, for plikter som et foretak pådrar seg enten når enheten anskaffes eller som en følge av at enheten i løpet av en bestemt periode er benyttet til andre formål enn til å produsere beholdninger i løpet av perioden. IAS 37 inneholder krav til hvordan stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser skal måles. Denne tolkning gir veiledning om hvordan virkningene av endringer i målingen av eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser skal regnskapsføres.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne tolkning kommer til anvendelse på endringer i målingen av eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser som er både
 - a) innregnet som en del av anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr i samsvar med IAS 16, og
 - b) innregnet som forpliktelse i samsvar med IAS 37.

For eksempel kan det finnes en stengnings- eller rehabiliteringsforpliktelse eller tilsvarende forpliktelse for stengning av et anlegg, rehabilitering av en miljøskade i utvinningsindustrien eller fjerning av utstyr.

PROBLEMSTILLING

- 3 Denne tolkning omhandler hvordan virkningene av følgende hendelser som endrer målingen av eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser skal regnskapsføres:
 - a) en endring i den estimerte utgående strømmen av ressurser som omfatter økonomiske fordeler (for eksempel kontantstrømmer) som kreves for å gjøre opp plikten,
 - b) en endring i den gjeldende markedsbaserte diskonteringsrenten som definert i IAS 37 nr. 47 (dette inkluderer endringer i pengers tidsverdi og den risiko som er spesifikk for forpliknelsen), og
 - c) en økning som gjenspeiler tidsforløpet (også vist til som avvikling av diskonteringen).

KONSENSUS

- 4 Endringer i målingen av en eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelse og en tilsvarende forpliktelse som er resultat av endringer i den estimerte tidsplanen eller det estimerte beløpet for den utgående strømmen av ressurser som omfatter økonomiske fordeler som kreves for å gjøre opp plikten, eller en endring i diskonteringsrenten, skal regnskapsføres i samsvar med nr. 5–7 nedenfor.
- 5 Dersom den tilknyttede eiendelen måles ved hjelp av anskaffelseskostmodellen:
 - a) Endringer i forpliknelsen skal, med forbehold for bokstav b), legges til eller trekkes fra den tilknyttede eiendelens anskaffelseskost i inneværende periode.

- b) Beløpet som trekkes fra eiendelens anskaffelseskost, skal ikke overstige eiendelens balanseførte verdi. Dersom en nedgang i forpliktelsen overstiger eiendelens balanseførte verdi, skal det overskytende umiddelbart innregnes i resultatet.
 - c) dersom justeringen fører til et tillegg til en eiendels anskaffelseskost, skal foretaket vurdere om dette er en indikasjon på at eiendelens nye balanseførte verdi ikke vil være fullt ut gjenvinnbar. Dersom en slik indikasjon foreligger, skal foretaket teste eiendelen for verdifall ved å estimere dens gjenvinnbare beløp, og regnskapsføre et eventuelt tap ved verdifall i samsvar med IAS 36.
- 6 Dersom den tilknyttede eiendelen blir målt ved hjelp av verdireguleringsmodellen,
- a) fører endringer i forpliktelsen til endringer i verdireguleringsreserven som har vært innregnet for denne eiendelen, slik at
 - i) en nedgang i forpliktelsen (med forbehold for bokstav b)) skal krediteres direkte til verdireguleringsreserven i egenkapitalen, bortsett fra at den skal innregnes i resultatet i den utstrekning den reverserer negativ verdireguleringsreserve for eiendelen som tidligere har vært innregnet i resultatet, og
 - ii) en økning i forpliktelsen skal innregnes i resultatet, bortsett fra at den skal debiteres direkte i verdireguleringsreserven i egenkapitalen inntil et beløp tilsvarende en eventuell kreditsaldo i verdireguleringsreserven for denne eiendelen,
 - b) og i tilfelle en reduksjon i forpliktelsen overstiger den balanseførte verdien som ville ha vært innregnet dersom eiendelen var blitt balanseført i henhold til anskaffelseskostmodellen, skal det overskytende umiddelbart innregnes i resultatet,
 - c) en endring i forpliktelsen er en indikasjon på at eiendelen kan måtte verdireguleres for å sikre at den balanseførte verdien ikke avviker vesentlig fra den verdi som ville ha blitt beregnet ved hjelp av den virkelige verdien på balansedagen. Enhver slik verdiregulering skal tas hensyn til ved fastsettelsen av beløpene som skal føres i resultatet og egenkapitalen i henhold til bokstav a). Dersom en verdiregulering er nødvendig, skal alle eiendelene i denne klassen verdireguleres,
 - d) krever IAS 1 at det i regnskapet gis opplysninger om endringer i egenkapital for alle inntekts- eller kostnadsposter som blir innregnet direkte i egenkapitalen. For å oppfylle dette kravet skal endringen i verdireguleringsreserven som oppstår av en endring i forpliktelsen, identifiseres separat, og det skal gis opplysning om hva det er.
- 7 Eiendelens avskrivbare beløp blir avskrevet over eiendelens utnyttbare levetid. Når den tilknyttede eiendelen derfor har nådd slutten av sin utnyttbare levetid, skal alle påfølgende endringer i forpliktelse innregnes i resultatet etter hvert som de skjer. Dette gjelder både i henhold til anskaffelseskostmodellen og verdireguleringsmodellen.
- 8 Den periodiske avviklingen av diskonteringen skal innregnes i resultatet som en finansieringsutgift etter hvert som den skjer. Den tillatte alternative metoden for kapitalisering i henhold til IAS 23 er ikke tillatt.

IKRAFTTREDELSE

- 9 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. september 2004 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på en periode som begynner tidligere enn 1. september 2004, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 10 Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med kravene i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimer og feil»⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Dersom et foretak anvender denne tolkning for en periode som begynner 1. januar 2005 eller tidligere, skal foretaket følge kravene i den tidligere utgaven av IAS 8, som hadde tittelen «Periodens resultat, grunnleggende feil og endringer i regnskapsprinsipper», med mindre foretaket anvender den reviderte utgaven av den nevnte standarden for den tidligere perioden.

IFRIC-TOLKNING 2***Medlemsandeler i samvirkeforetak og tilsvarende instrumenter*****HENVISNINGER**

- IAS 32: «Finansielle instrumenter — opplysning og presentasjon» (revidert i 2003)⁽¹⁾
- IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» (revidert i 2003)

BAKGRUNN

- 1 Samvirker og andre lignende foretak dannes av grupper av personer med det formål å oppfylle felles økonomiske eller sosiale behov. I nasjonal lovgivning defineres gjerne et samvirkeforetak som et selskap som har til formål å fremme sine medlemmers økonomiske interesser gjennom felles forretningsdrift (prinsippet om selvhjelp). Medlemmers interesser i et samvirkeforetak beskrives ofte som medlemsandeler eller lignende, og omtales nedenfor som «medlemsandeler».
- 2 IAS 32 fastsetter prinsipper for klassifisering av finansielle instrumenter som finansielle forpliktelser eller egenkapital. Disse prinsippene skal særlig anvendes på klassifisering av instrumenter med innløsningsrett som gjør det mulig for innehaveren å innløse instrumentene hos utstederen mot kontanter eller mot et annet finansielt instrument. Disse prinsippene er vanskelige å anvende på medlemsandeler i samvirkeforetak. Noen av IASBs fullmaktsgivere har bedt om hjelp til å forstå hvordan prinsippene i IAS 32 skal anvendes på medlemsandeler og lignende instrumenter med visse egenskaper, og under hvilke omstendigheter disse egenskapene vil påvirke deres klassifisering som forpliktelser eller egenkapital.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne tolkning får anvendelse på finansielle instrumenter innenfor virkeområdet for IAS 32, herunder finansielle instrumenter utstedt til medlemmer av samvirkeforetak som bevis på medlemmenes eierandel i foretaket. Denne tolkning får ikke anvendelse på finansielle instrumenter som skal eller kan gjøres opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter.

PROBLEMSTILLING

- 4 Mange finansielle instrumenter, herunder medlemsandeler, har likhetstrekk med egenkapital, herunder stemmeretter og rett til å få utbetalt utbytte. Noen finansielle instrumenter gir innehaveren rett til å kreve innløsning mot kontanter eller mot en annen finansiell eiendel, men kan omfatte eller være underlagt begrensninger når det gjelder muligheten for innløsning av de finansielle instrumentene. Hvordan bør disse innløsningsvilkårene vurderes når det skal fastsettes om de finansielle instrumentene skal klassifiseres som forpliktelser eller egenkapital?

KONSENSUS

- 5 Den kontraktsregulerte retten som innehaveren av et finansielt instrument (herunder medlemsandeler i samvirkeforetak) har til å kreve innløsning, innebærer i seg selv ikke at det finansielle instrumentet skal klassifiseres som finansiell forpliktelse. I stedet må foretaket ta alle vilkår knyttet til det finansielle instrumentet i betraktning ved fastsettelsen av hvorvidt instrumentet skal klassifiseres som finansiell forpliktelse eller som egenkapital. Disse vilkårene omfatter relevante lokale lover og forskrifter samt foretakets vedtekter slik de gjelder på klassifiseringstidspunktet, men ikke forventede framtidige endringer i disse lovene, forskriftene eller vedtektene.
- 6 Medlemsandeler som ville ha blitt klassifisert som egenkapital dersom medlemmene ikke hadde hatt en rett til å kreve innløsning, er egenkapital såfram en av betingelsene i nr. 7 og 8 er oppfylt. Bankinnskudd på anfordring, herunder foliokonti, innskuddskonti og tilsvarende kontrakter som oppstår når medlemmer opptrer som kunder, er finansielle forpliktelser i foretaket.
- 7 Medlemsandeler er egenkapital dersom foretaket har en ubetinget rett til å nekte innløsning av andelene.
- 8 Lokale lover og forskrifter eller foretakets vedtekter kan pålegge ulike typer forbud mot innløsning av medlemsandeler, for eksempel ubetingede forbud eller forbud som bygger på likviditetskriterier. Dersom innløsning forbyes ubetinget ved lokale lover og forskrifter eller ved foretakets vedtekter, er medlemsandeler egenkapital. Bestemmelser i lokale lover og forskrifter eller i foretakets vedtekter som forhindrer innløsning bare dersom betingelser, for eksempel likviditetsbegrensninger, blir oppfylt (eller ikke oppfylt), medfører

⁽¹⁾ I august 2005 ble tittelen på IAS 32 endret til IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon».

imidlertid ikke at medlemsandeler er egenkapital.

- 9 Et ubetinget forbud kan være absolutt på den måten at all innløsning er forbudt. Et ubetinget forbud kan være partielt på den måten at det forbyr innløsning av medlemsandeler dersom en innløsning ville medføre at antallet andeler eller størrelsen på innskuddskapital fra medlemsandeler ville falle under et visst nivå. Medlemsandeler som overstiger det beløp som det er forbudt å innløse, er forpliktelser, med mindre foretaket har en ubetinget rett til å nekte innløsning som beskrevet i nr. 7. I noen tilfeller kan antallet andeler eller størrelsen på innskuddskapital som omfattes av forbudet mot innløsning, variere fra tid til annen. En slik endring i innløsningsforbudet medfører en overføring mellom finansielle forpliktelser og egenkapital.
- 10 Ved førstegangsinnregning skal foretakets innløsbare finansielle forpliktelse måles til virkelig verdi. Når det gjelder medlemsandeler med mulighet for innløsning, måler foretaket den virkelige verdien for den innløsbare finansielle forpliktelsens virkelige verdi til minst det høyeste beløpet som kan betales i henhold til innløsningsbestemmelsene i foretakets vedtekter eller gjeldende lovgivning, diskontert fra det tidligste tidspunktet da beløpet kunne kreves betalt (se eksempel 3).
- 11 I samsvar med kravet i IAS 32 nr. 35 skal utdelinger til innehavere av et egenkapitalinstrument innregnes direkte i egenkapitalen, fratrukket eventuelle tilknyttede skattemessige fordeler. Renter, utbytte og annen avkastning knyttet til finansielle instrumenter som er klassifisert som finansielle forpliktelser, er kostnader, uten hensyn til om disse beløpene juridisk beskrives som utbytte, renter eller annet.
- 12 Vedlegget, som er en integrert del av denne konsensus, inneholder eksempler på hvordan den skal anvendes.

OPPLYSNINGER

- 13 Når en endring i innløsningsforbudet medfører en overføring mellom finansielle eiendeler og egenkapital, skal foretaket opplyse separat om omfanget av, tidspunktet for og årsaken til overføringen.

IKRAFTTREDELSE

- 14 Denne tolkning har samme ikrafttredelsestidspunkt og overgangskrav som dem som gjelder for IAS 32 (revidert i 2003). Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Dersom et foretak anvender denne tolkning på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2005, skal foretaket opplyse om dette. Denne tolkning skal anvendes med tilbakevirkende kraft.

Vedlegg

Eksempler på anvendelse av denne tolknings konsensus

Dette vedlegg er en integrert del av denne tolkning.

- A1 Dette vedlegg inneholder sju eksempler på anvendelse av IFRICs konsensus. Eksempelene utgjør ikke en uttømmende liste; andre mønstre er mulige. I hvert eksempel antas det at det ikke finnes andre betingelser enn dem som er angitt som saksforhold i eksempelet, som ville kreve at det finansielle instrumentet ble klassifisert som finansiell forpliktelse.

UBETINGET RETT TIL Å NEKTE INNLØSNING (NR. 7)

Eksempel 1

Saksforhold

- A2 I henhold til foretakets vedtekter er det bare foretaket som kan treffe beslutning om innløsning. Vedtektene inneholder ingen ytterligere bestemmelser om hvordan en slik beslutning skal tas eller begrenses. Foretaket har aldri tidligere nektet å innløse medlemsandeler, selv om styret har rett til å gjøre dette.

Klassifisering

- A3 Foretaket har en ubetinget rett til å nekte innløsning, og medlemsandeler er egenkapital. IAS 32 fastsetter prinsipper for klassifisering som bygger på vilkårene for det finansielle instrumentet, og bemerker at tidligere

eller planlagte skjønnsmessige utbetalinger ikke utløser klassifisering som forpliktelse. I AG26 i IAS 32 står følgende:

Når preferanseaksjer er ikke-innløsbare, blir den korrekte klassifiseringen bestemt av de andre rettighetene som er knyttet til dem. Klassifisering er basert på en vurdering av det reelle innholdet i de kontraktsregulerte ordningene og definisjonene av en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument. Når avgjørelsen om utdeling til innehavere av preferanseaksjene, enten denne er kumulativ eller ikke-kumulativ, fullt og helt er opp til utstederen, er aksjene egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av en preferanseaksje som et egenkapitalinstrument eller en finansiell forpliktelse påvirkes for eksempel ikke av

- a) tidligere utdelinger,
- b) en intensjon om framtidige utdelinger,
- c) en mulig negativ innvirkning på prisen på utstederens ordinære aksjer dersom utdelinger ikke skjer (på grunn av restriksjoner på utbetaling av utbytte på de ordinære aksjene dersom utbytte ikke blir betalt på preferanseaksjene),
- d) omfanget av utstederens reserver,
- e) en utsteters forventning til periodens resultat, eller
- f) utstederens evne eller manglende evne til å øve innflytelse på omfanget av periodens resultat.

Eksempel 2

Saksforhold

- A4 I henhold til foretakets vedtekter er det bare foretaket som kan treffe beslutning om innløsning. I vedtektene står det imidlertid at et ønske om innløsning godkjennes automatisk med mindre foretaket ikke er i stand til å foreta utbetalinger uten å bryte lokale forskrifter med hensyn til likviditet eller reserver.

Klassifisering

- A5 Foretaket har ikke en ubetinget rett til å nekte innløsning, og medlemsandelene er en finansiell forpliktelse. Restriksjonene som beskrives ovenfor, er basert på at foretaket har evne til å gjøre opp forpliktelsen. Innløsningen begrenses bare dersom kravene til likviditet eller reserver ikke oppfylles, og da bare inntil de blir oppfylt. I henhold til de prinsipper som er fastsatt i IAS 32, fører de derfor ikke til at det finansielle instrumentet klassifiseres som egenkapital. I AG25 i IAS 32 står følgende:

Preferanseaksjer kan utstedes med ulike rettigheter. Når det skal fastsettes om en preferanseaksje er en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument, vurderer en utsteder de særlige rettighetene som er knyttet til aksjen for å avgjøre om den utviser de grunnleggende kjennetegnene på en finansiell forpliktelse. En preferanseaksje som for eksempel inneholder bestemmelser om innløsning på et bestemt tidspunkt eller etter innehaverens valg, inneholder en finansiell forpliktelse fordi utstederen har en plikt til å overføre finansielle eiendeler til innehaveren av aksjen. *En utsteters mulige manglende evne til å oppfylle en plikt om å innløse en preferanseaksje når utstederen i henhold til kontrakt er forpliktet til dette, enten på grunn av mangel på midler, en lovfestet restriksjon eller utilstrekkelige overskudd eller reserver, vil ikke fjerne denne plikten.* [Kursivering er tilføyd]

FORBUD MOT INNLØSNING (NR. 8 OG 9)

Eksempel 3

Saksforhold

- A6 Et samvirkeforetak har tidligere utstedt andeler til sine medlemmer på forskjellige tidspunkter og med forskjellig beløp, som angitt nedenfor:
- a) 1. januar 20X1: 100 000 andeler à V 10 (VE 1 000 000).
 - b) 1. januar 20X2: 100 000 andeler à VE 20 (ytterligere VE 2 000 000, slik at det samlede antallet utstedte

andeler er VE 3 000 000).

Andelene kan innløses umiddelbart til pålydende.

- A7 I henhold til foretakets vedtekter kan kumulative innløsninger ikke overstige 20 prosent av det høyeste antallet medlemsandeler som på noe tidspunkt har vært utestående. 31. desember 20X2 har foretaket 200 000 utestående andeler, som er det høyeste antallet medlemsandeler som på noe tidspunkt har vært utestående, og ingen andeler er tidligere blitt innløst. 1. januar 20X3 endrer foretaket sine vedtekter og øker det tillatte nivået for antall kumulative innløsninger til 25 prosent av det høyeste antallet medlemsandeler som på noe tidspunkt har vært utestående.

Klassifisering

Før vedtektene endres

- A8 Medlemsandeler som overstiger innløsningsforbudet, er finansielle forpliktelser. Samvirkeforetaket måler denne finansielle forpliktelsen til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Ettersom disse andelene kan innløses umiddelbart, fastsetter samvirkeforetaket den virkelige verdien av slike finansielle forpliktelser slik det kreves av IAS 39 nr. 49, der det står følgende: «Den virkelige verdien av en finansiell forpliktelse med et anfordringselement (for eksempel et bankinnskudd på anfordring) er ikke mindre enn det beløpet som skal betales umiddelbart». Følgelig klassifiserer samvirkeforetaket som finansielle forpliktelser det høyeste beløpet som kan utbetales umiddelbart i henhold til innløsningsbestemmelsene.
- A9 1. januar 20X1 er det høyeste beløpet som kan utbetales i henhold til innløsningsbestemmelsene lik 20 000 andeler à VE 10, og foretaket klassifiserer derfor VE 200 000 som finansiell forpliktelse og VE 800 000 som egenkapital. 1. januar 20X2 stiger imidlertid det høyeste beløpet som kan innløses i henhold til innløsningsbestemmelsene, til 40 000 andeler à VE 20 som følge av en ny utstedelse av andeler. Utstedelsen av ytterligere andeler til VE 20 skaper en ny forpliktelse som måles til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Etter at disse andelene er blitt utstedt, utgjør forpliktelsen 20 prosent av det samlede antallet utestående andeler (200 000), målt til VE 20, eller VE 800 000. Dette krever at en ytterligere forpliktelse på VE 600 000 innregnes. I dette eksempelet innregnes det ikke noe resultat. Derfor klassifiserer foretaket nå VE 800 000 som finansielle forpliktelser og VE 200 000 som egenkapital. I dette eksempelet antas det at disse beløpene ikke blir endret mellom 1. januar 20X1 og 31. desember 20X2.

Etter at vedtektene er endret

- A10 Som følge av endringen i vedtektene kan samvirkeforetaket nå avkreves å innløse høyst 25 prosent av sine utestående andeler, eller høyst 50 000 andeler à VE 20. 1. januar 20X3 klassifiserer derfor samvirkeforetaket som finansielle forpliktelser et beløp på VE 1 000 000, som er det høyeste beløpet som kan utbetales umiddelbart i henhold til innløsningsbestemmelsene, som fastsatt i samsvar med IAS 39 nr. 49. 1. januar 20X3 overfører foretaket derfor et beløp på VE 200 000 fra egenkapitalen til finansielle forpliktelser, mens VE 2 000 000 klassifiseres som egenkapital. I dette eksempelet innregner foretaket ikke noe resultat på overføringen.

Eksempel 4

Saksforhold

- A11 Lokal lovgivning som samvirkers drift er underlagt, eller vilkårene i samvirkeforetakets vedtekter, forbyr foretaket å innløse medlemsandeler dersom foretaket gjennom slik innløsning ville få redusert innskuddskapitalen fra andelene til under 75 prosent av det høyeste beløpet fra innskuddskapitalen til medlemsandeler. Det høyeste beløpet for et bestemt samvirkeforetak er VE 1 000 000. På balansedagen utgjør innskuddskapitalen VE 900 000.

Klassifisering

- A12 I dette tilfellet blir VE 750 000 klassifisert som egenkapital og VE 150 000 som finansielle forpliktelser. I tillegg til de numrene i IAS 32 som allerede er sitert, står det blant annet følgende i nr. 18 b):

... Et finansielt instrument som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel (et «instrument med innløsningsrett»), er en finansiell forpliktelse. Dette er tilfellet selv om beløpet i kontanter eller andre finansielle eiendeler blir fastsatt på grunnlag av en indeks eller et annet element som kan øke eller minske, eller når den juridiske formen på instrumentet med innløsningsrett gir innehaver rett til en residualinteresse i en utsteters eiendeler. Det faktum at det finnes en mulighet som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel, betyr

at instrumentet med innløsningsrett oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse.

- A13 Innløsningsforbudet som beskrives i dette eksempelet, er forskjellig fra de restriksjoner som beskrives i nr. 19 og AG25 i IAS 32. Disse restriksjonene er begrensninger på foretakets evne til å betale gjeld på en finansiell forpliktelse, dvs. de forhindrer betaling av forpliktelsen bare dersom de angitte betingelser er oppfylt. Dette eksempelet beskriver derimot et ubetinget forbud mot innløsning utover et angitt beløp, uten hensyn til foretakets evne til å innløse medlemsandeler (for eksempel kontantbeholdning, overskudd eller reserver til utdeling). I praksis vil innløsningsforbudet forhindre foretaket i å pådra seg en finansiell forpliktelse til å innløse mer enn et angitt beløp av innskuddskapitalen. Derfor vil den delen av medlemsandeler som er underlagt innløsningsforbudet, ikke utgjøre en finansiell forpliktelse. Til tross for at hver andel kan innløses enkeltvis, vil en del av de samlede utestående andelene ikke kunne innløses under noen andre omstendigheter enn ved avvikling av foretaket.

Eksempel 5

Saksforhold

- A14 Saksforholdene i dette eksempelet er de samme som i eksempel 4. I tillegg vil de likviditetskrav som pålegges foretaket gjennom lokal lovgivning, forhindre at foretaket på balansedagen må innløse eventuelle andeler, med mindre foretakets kontantbeholdning og kortsiktige investeringer overstiger et angitt beløp. Følgene av disse likviditetskravene på balansedagen er at foretaket ikke kan utbetale mer enn VE 50 000 for å innløse medlemsandelene.

Klassifisering

- A15 Som i eksempel 4 klassifiserer foretaket VE 750 000 som egenkapital og VE 150 000 som finansiell forpliktelse. Dette skyldes at det beløpet som er klassifisert som forpliktelse, er basert på foretakets ubetingede rett til å nekte innløsning og ikke på betingede restriksjoner som forhindrer innløsning bare dersom likviditetskrav eller andre betingelser ikke er oppfylt, og bare inntil tidspunktet da de er oppfylt. I dette tilfellet anvendes bestemmelsene i nr. 19 og AG25 i IAS 32.

Eksempel 6

Saksforhold

- A16 I henhold til foretakets vedtekter er det forbudt å innløse andeler med et beløp som overstiger provenyet fra utstedelsen av flere andeler til nye eller eksisterende medlemmer i løpet av de tre foregående årene. Proveny fra utstedelse av medlemsandeler skal anvendes til innløsning av andeler som medlemmene har krevd innløst. I de tre foregående årene har provenyet fra utstedelse av medlemsandeler vært VE 12 000, og ingen andeler er blitt innløst.

Klassifisering

- A17 Foretaket klassifiserer VE 12 000 av medlemsandelene som finansielle forpliktelser. I overensstemmelse med de konklusjoner som beskrives i eksempel 4, er medlemsandeler som er underlagt et ubetinget forbud mot innløsning, ikke finansielle forpliktelser. Et slikt ubetinget forbud gjelder for et beløp som tilsvarer provenyet fra andeler utstedt før de tre foregående årene, og følgelig klassifiseres dette beløpet som egenkapital. Et beløp som tilsvarer provenyet fra eventuelle andeler utstedt i de tre foregående årene, er imidlertid ikke underlagt et ubetinget innløsningsforbud. Derfor medfører provenyet fra utstedelsen av medlemsandeler i de tre foregående årene finansielle forpliktelser inntil det ikke lenger kan anvendes til innløsning av andeler. Dermed har foretaket en finansiell forpliktelse som tilsvarer provenyet fra andeler utstedt i løpet av de tre foregående årene, med fradrag for eventuelle andeler som er innløst i denne perioden.

Eksempel 7

Saksforhold

- A18 Foretaket er en samvirkebank. I henhold til lokal lovgivning om samvirkebankers drift skal minst 50 prosent av foretakets samlede «utestående forpliktelser» (en term som i bestemmelsene defineres på en slik måte at den omfatter medlemmers andelskonti) bestå av innskuddskapital fra medlemmene. Følgene av bestemmelsen

er at dersom de utestående forpliktelsene i et samvirke utelukkende består av medlemsandeler, er det i stand til å innløse samtlige andeler. 31. desember 20X1 har foretaket i alt VE 200 000 i utestående forpliktelser, der VE 125 000 representerer medlemmers andelskonti. Vilåårene for medlemmenes andelskonti tillater at innehaveren innl5ser dem på anfordring, og foretakets vedtekter inneholder ingen begrensninger på innl5sning.

Klassifisering

- A19 I dette eksempelet klassifiseres medlemsandeler som finansielle forpliktelser. Innl5sningsforbudet tilsvarer de restriksjonene som beskrives i nr. 19 og AG25 i IAS 32. Restriksjonen er en betinget begrensning på foretakets evne til å betale gjeld på en finansiell forpliktelse, dvs. den forhindrer betaling av forpliktelsen bare dersom de angitte betingelsene er oppfylt. Foretaket kan nærmere bestemt bli avkrevd å innl5se samtlige andeler (VE 125 000) dersom det betaler tilbake alle sine 5vrige forpliktelser (VE 75 000). F5lgelig vil innl5sningsforbudet ikke forhindre foretaket i å pådra seg en finansiell forpliktelse til å innl5se mer enn et angitt antall andeler eller en angitt del av innskuddskapitalen. Foretaket kan bare utsette innl5sningen inntil en betingelse er oppfylt, dvs. tilbakebetalingen av andre forpliktelser. Medlemsandeler i dette eksempelet er ikke underlagt et ubetinget innl5sningsforbud, og klassifiseres derfor som finansielle forpliktelser.

IFRIC-TOLKNING 4***Fastsettelse av hvorvidt en avtale inneholder en leieavtale*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 2003)
- IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 2003)
- IAS 28. «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004)

BAKGRUNN

- 1 Et foretak kan inngå en avtale som består av en transaksjon eller en rekke sammenhørende transaksjoner som ikke har juridisk form av en leieavtale, men som overdrar en rett til å bruke en eiendel (for eksempel en enhet av eiendom, anlegg eller utstyr) i bytte mot en betaling eller en serie betalinger. Følgende er eksempler på avtaler der ett foretak (leverandøren) kan overdra en slik rett til å bruke en eiendel til et annet foretak (kjøperen), ofte sammen med tilknyttede tjenester:
 - avtaler om utsetting (for eksempel utsetting av et foretaks databehandlingsfunksjoner),
 - avtaler i telekommunikasjonsbransjen der leverandører av nettverkskapasitet inngår kontrakter med kjøpere om å levere rettigheter til kapasitet,
 - såkalte take-or-pay-kontrakter og lignende kontrakter der kjøperne må foreta bestemte betalinger uansett om de tar imot levering av produktene eller tjenestene som omfattes av kontrakten eller ikke (for eksempel en take-or-pay-kontrakt om å kjøpe praktisk talt all kraftproduksjon fra en leverandørs kraftverk).
- 2 Denne tolkning gir veiledning om fastsettelse av hvorvidt slike avtaler er eller inneholder leieavtaler som skal regnskapsføres i overensstemmelse med IAS 17. Den gir ikke veiledning om fastsettelse av hvordan en slik leieavtale skal klassifiseres i henhold til nevnte standard.
- 3 I noen avtaler er den underliggende eiendelen som er gjenstand for leieavtalen, en del av en større eiendel. Denne tolkning behandler ikke hvordan det skal fastsettes når en del av en større eiendel i seg selv utgjør den underliggende eiendelen med henblikk på anvendelse av IAS 17. Ikke desto mindre faller avtaler der den underliggende eiendelen ville utgjøre en regneenhet i henhold til enten IAS 16 eller IAS 38, innenfor virkeområdet for denne tolkning.

VIRKEOMRÅDE

- 4 Denne tolkning får ikke anvendelse på avtaler som er eller inneholder leieavtaler som er utelatt fra virkeområdet for IAS 17.

PROBLEMSTILLINGER

- 5 Denne tolkning omhandler følgende problemstillinger:
 - a) hvordan det fastsettes hvorvidt en avtale er eller inneholder en leieavtale som definert i IAS 17,
 - b) når vurderingen eller en revurdering av hvorvidt en avtale er eller inneholder en leieavtale skal foretas, og
 - c) hvordan leiebetalingene skal atskilles fra betalinger for eventuelle andre elementer i avtalen, dersom en avtale er eller omfatter en leieavtale.

KONSENSUS**Fastsettelse av hvorvidt en avtale er eller inneholder en leieavtale**

- 6 Fastsettelsen av hvorvidt en avtale er eller inneholder en leieavtale, skal baseres på innholdet i avtalen og krever en vurdering av hvorvidt
 - a) oppfyllelse av avtalen er avhengig av bruken av en særskilt eiendel eller særskilte eiendeler (eiendelen), og

- b) avtalen overdrar en rett til å bruke eiendelen.

Oppfyllelse av avtalen er avhengig av bruken av en særskilt eiendel

- 7 Selv om en særskilt eiendel kan være uttrykkelig identifisert i en avtale, er den ikke gjenstand for en leieavtale dersom oppfyllelsen av avtalen ikke er avhengig av bruken av den nærmere angitte eiendelen. Dersom leverandøren for eksempel har forpliktet seg til å levere en angitt mengde varer eller tjenester og har retten og evnen til å levere disse varene eller tjenestene ved bruk av andre eiendeler som ikke er spesifisert i avtalen, er oppfyllelsen av avtalen ikke avhengig av den nærmere angitte eiendelen, og avtalen inneholder ikke en leieavtale. Et garantiløfte som tillater eller krever utskiftning med de samme eller lignende eiendeler når den nærmere angitte eiendelen ikke fungerer som den skal, utelukker ikke behandling som en leieavtale. Dessuten utelukker ikke en kontraktsbestemmelse (uansett om den er betinget eller ikke) som tillater eller krever at leverandøren foretar utskiftning med andre eiendeler, uansett årsak, på eller etter et bestemt tidspunkt, behandling som leieavtale før utskiftningstidspunktet.
- 8 En eiendel er implisitt angitt dersom leverandøren for eksempel eier eller leier bare én eiendel som forpliktelsen skal oppfylles med, og det ikke er økonomisk lønnsomt eller praktisk mulig for leverandøren å oppfylle sin forpliktelse ved bruk av alternative eiendeler.

Avtalen overdrar en rett til å bruke eiendelen

- 9 En avtale overdrar retten til å bruke eiendelen dersom avtalen overdrar til kjøperen (leietakeren) retten til å kontrollere bruken av den underliggende eiendelen. Retten til å kontrollere bruken av den underliggende eiendelen overdras dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:
- a) Kjøperen har evnen eller retten til å drifte eiendelen eller anviser andre til å drifte eiendelen på en måte som kjøperen bestemmer, og kjøperen oppnår eller kontrollerer mer enn en ubetydelig del av produksjonen eller annen nytte av eiendelen.
 - b) Kjøperen har evnen eller retten til å kontrollere den fysiske tilgangen til den underliggende eiendelen, og kjøperen oppnår eller kontrollerer mer enn en ubetydelig del av produksjonen eller annen nytte av eiendelen.
 - c) Fakta og omstendigheter tyder på at det er usannsynlig at én eller flere andre parter enn kjøperen vil overta mer enn en ubetydelig del av den produksjon eller annen nytte som produseres av eiendelen i avtalens løpetid, og prisen som kjøperen vil betale for produksjonen, er verken kontraktsregulert per produsert enhet eller svarende til gjeldende markedspris per produsert enhet på tidspunktet for levering av produksjonen.

Vurdering eller revurdering av hvorvidt en avtale er eller inneholder en leieavtale

- 10 Vurderingen av hvorvidt en avtale inneholder en leieavtale, skal foretas ved avtalens begynnelse, som er det tidligste av avtaletidspunktet og tidspunktet da partene forplikter seg til hovedvilkårene i avtalen, på grunnlag av alle fakta og omstendigheter. En revurdering av hvorvidt avtalen inneholder en leieavtale etter avtalens begynnelse skal bare foretas dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:
- a) Kontraktsvilkårene endres, med mindre endringen bare utgjør en fornyelse eller forlengelse av avtalen.
 - b) En fornyelsesopsjon utnyttes eller en forlengelse avtales av avtalepartene, med mindre fornyelsens eller forlengelsens varighet opprinnelig inngikk i leieperioden i samsvar med IAS 17 nr. 4. En fornyelse eller forlengelse av avtalen som ikke omfatter endring av noen av vilkårene i den opprinnelige avtalen før utløpet av den opprinnelige avtalen, skal bare vurderes i henhold til nr. 6-9 med hensyn til fornyelses- eller forlengelsesperioden.
 - c) Det foreligger en endring i fastsettelsen av hvorvidt oppfyllelsen er avhengig av en nærmere angitt eiendel.
 - d) Eiendelen endres vesentlig, for eksempel i form av en vesentlig fysisk endring av eiendom, anlegg eller utstyr.
- 11 En revurdering av en avtale skal baseres på de fakta og omstendigheter som foreligger på tidspunktet for revurderingen, herunder avtalens gjenværende løpetid. Endringer i estimater (for eksempel den estimerte mengde produksjon som skal leveres til kjøperen eller andre potensielle kjøpere) utløser ikke en revurdering. Dersom en avtale revurderes, og det fastsettes at den inneholder en leieavtale (eller ikke inneholder en leieavtale), skal den regnskapsføres som leieavtale (eller ikke lenger regnskapsføres som leieavtale) fra:
- a) Når det gjelder nr. 10 a), c) eller d), tidspunktet for den endringen i omstendigheter som fører til revurderingen.

- b) Når det gjelder nr. 10 b), begynnelsen av fornyelses- eller forlengelsesperioden.

Hvordan skille leiebetalinger fra andre betalinger

- 12 Dersom en avtale inneholder en leieavtale, skal avtalepartene anvende kravene i IAS 17 på avtalens leiedel, med mindre den er fritatt fra disse kravene i samsvar med IAS 17 nr. 2. Tilsvarende, dersom en avtale inneholder en leieavtale, skal denne leieavtalen klassifiseres som en finansiell eller operasjonell leieavtale i samsvar med IAS 17 nr. 7-9. Andre elementer i avtalen som ligger utenfor virkeområdet for IAS 17, skal regnskapsføres i samsvar med andre standarder.
- 13 Ved anvendelse av kravene i IAS 17 skal betalinger og andre vederlag som kreves i henhold til avtalen, atskilles ved avtalens begynnelse eller ved en revurdering av avtalen, og deles opp i leiebetalinger og betalinger for andre elementer i avtalen på grunnlag av deres relative virkelige verdier. Minsteleie som definert i IAS 17 nr. 4 omfatter bare leiebetalinger (dvs. rett til å bruke eiendelen), og ikke betalinger for andre elementer i avtalen (for eksempel for tjenester og anskaffelseskost for innsatsvarer).
- 14 I noen tilfeller krever utskilling av leiebetalinger fra betalinger for andre elementer i avtalen at kjøperen bruker en estimeringsteknikk. En kjøper kan for eksempel estimere leiebetalingene under henvisning til en leieavtale for en sammenlignbar eiendel som ikke inneholder andre elementer, eller ved å estimere betalingene for de andre elementene i avtalen under henvisning til sammenlignbare avtaler, og deretter trekke disse betalingene fra de samlede betalingene i henhold til avtalen.
- 15 Dersom en kjøper finner at det ikke er praktisk mulig å skille betalingene på en pålitelig måte, skal kjøperen
- a) når det gjelder en finansiell leieavtale, innregne en eiendel og en forpliktelse til et beløp tilsvarende den virkelige verdien av den underliggende eiendelen som ble identifisert i nr. 7 og 8, som gjenstand for leieavtalen. Deretter skal forpliktelsen reduseres i takt med at det foretas betalinger, og en implisitt finansieringsutgift på forpliktelsen innregnes ved bruk av kjøperens marginale lånerente⁽¹⁾,
 - b) når det gjelder en operasjonell leieavtale, behandle alle betalinger i henhold til leieavtalen som leiebetalinger med henblikk på overholdelse av opplysningskravene i IAS 17, men
 - i) opplyse om disse betalingene separat fra minsteleiebetalingene for andre avtaler som ikke omfatter betalinger for andre elementer enn leie, og
 - ii) angi at de betalingene som det er gitt opplysninger om, også omfatter betalinger for elementer i avtalen som ikke er leie.

IKRAFTTREDELSE

- 16 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2006, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 17 IAS 8 angir hvordan et foretak skal anvende en endring i regnskapsprinsipper som er resultatet av førstegangsanvendelse av en tolkning. Det kreves ikke at et foretak overholder disse kravene ved førstegangsanvendelse av denne tolkning. Dersom et foretak anvender dette unntaket, skal det anvende nr. 6-9 i tolkningen på avtaler som foreligger ved begynnelsen av den tidligste perioden som det presenteres sammenligningsinformasjon for i henhold til IFRS-er, på grunnlag av fakta og omstendigheter som foreligger ved begynnelsen av denne perioden.

⁽¹⁾ Dvs. leietakers marginale lånerente som definert i IAS 17 nr. 4.

IFRIC-TOLKNING 5***Rettigheter til andeler i stengnings-, rehabiliterings- og miljørehabiliteringsfond*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»
- IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak»
- IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»
- IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» (revidert i 2003)
- SIC-12: «Konsolidering — foretak for særskilte formål» (revidert i 2004)

BAKGRUNN

- 1 Formålet med stengnings-, rehabiliterings- og miljørehabiliteringsfond, heretter kalt «stengningsfond» eller «fond», er å skille ut eiendeler til å finansiere noen eller alle utgifter forbundet med stengning av anlegg (for eksempel kjernekraftverk) eller visse typer utstyr (for eksempel biler), eller miljørehabilitering (for eksempel rensing av forurenset vann eller rehabilitering av grunn etter gruvedrift), samlet kalt «stengning».
- 2 Innskudd til disse fondene kan være frivillige eller pålagt ved forskrift eller lov. Fondene kan være oppbygd på én av følgende måter:
 - a) Fond som er opprettet av én enkelt innskyter for å finansiere egne stengningsplikter, uansett om det dreier seg om ett bestemt sted eller en rekke geografisk spredte steder.
 - b) Fond som er opprettet med flere innskytere for å finansiere deres individuelle eller felles stengningsplikter, når innskyterne er berettiget til refusjon for stengningskostnader i et omfang som svarer til deres innskudd, pluss faktisk inntjening på disse innskuddene, minus deres andel i utgiftene til administrasjon av fondet. Innskyterne kan ha en plikt til å betale ytterligere innskudd, for eksempel dersom en annen innskyter går konkurs.
 - c) Fond som er opprettet med flere innskytere for å finansiere deres individuelle eller felles stengningsplikter, når innskuddsnivået som kreves, er basert på en innskyters nåværende virksomhet, og fordelene som oppnås fra denne innskyteren, er basert på innskyterens tidligere virksomhet. I slike tilfeller er det et potensielt misforhold mellom størrelsen på en innskyters innskudd (basert på nåværende virksomhet) og verdien som kan realiseres fra fondet (basert på tidligere virksomhet).
- 3 Et slikt fond har vanligvis følgende egenskaper:
 - a) Fondet administreres separat av uavhengige fondsforvaltere.
 - b) Foretak (innskytere) betaler innskudd til fondet, og disse investeres i en rekke eiendeler som kan omfatte både gjelds- og egenkapitalinstrumenter, og som er tilgjengelige som hjelp til betaling av innskyterens stengningsutgifter. Fondsforvalterne bestemmer hvordan innskuddene skal investeres, innenfor de begrensninger som er fastsatt i fondets vedtekter og i eventuell gjeldende lovgivning eller andre bestemmelser.
 - c) Innskyterne beholder plikten til å betale stengningsutgifter. Innskyterne kan imidlertid få refusjon for stengningsutgifter fra fondet opp til det laveste beløpet av de stengningsutgiftene som de har pådratt seg, og av innskyterens andel av eiendelene i fondet.
 - d) Innskyterne kan ha begrenset eller ingen tilgang til eventuelle overskytende eiendeler i fondet utover de eiendelene som er brukt til å dekke berettigede stengningsutgifter.

VIRKEOMRÅDE

- 4 Denne tolkning får anvendelse på regnskapsføring i en innskyters finansregnskap av andeler i stengningsfond som har begge de følgende egenskapene:
- a) eiendelene administreres separat (enten ved at de holdes i et atskilt juridisk foretak eller som atskilte eiendeler innenfor et annet foretak), og
 - b) en innskyters rett til å få tilgang til eiendelene er begrenset.
- 5 En residualinteresse i et fond som går utover en rett til refusjon, for eksempel en kontraktsregulert rett til utdelinger når all stengning er fullført eller ved nedlegging av fondet, kan være et egenkapitalinstrument som hører inn under virkeområdet for IAS 39, og omfattes ikke av denne tolkning.

PROBLEMSTILLINGER

- 6 Denne tolkning omhandler følgende problemstillinger:
- a) Hvordan skal en innskyter regnskapsføre sin andel i et fond?
 - b) Når en innskyter har en plikt til å betale ytterligere innskudd, for eksempel dersom en annen innskyter går konkurs, hvordan skal denneplikten regnskapsføres?

KONSENSUS**Regnskapsføring av andeler i et fond**

- 7 Innskyteren skal innregne sin plikt til å betale stengningsutgifter som forpliktelse og innregne sin andel i fondet separat, med mindre innskyteren er fritatt fra å betale stengningsutgifter selv om fondet ikke betaler.
- 8 Innskyteren skal fastsette om han har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse over fondet under henvisning til IAS 27, IAS 28, IAS 31 og SIC-12. Dersom dette er tilfellet, skal innskyteren regnskapsføre sin andel i fondet i samsvar med nevnte standarder.
- 9 Dersom en innskyter ikke har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse over fondet, skal han innregne retten til å motta refusjon fra fondet som en refusjon i samsvar med IAS 37. Slik refusjon skal måles til det laveste av
- a) størrelsen på den innregnede stengningsplikten, og
 - b) innskyterens andel av den virkelige verdien av de av fondets nettoeiendeler som er henførbare til innskytere.

Endringer i den balanseførte verdien av retten til å motta refusjon ut over innskudd til og utbetalinger fra fondet, skal innregnes i resultatet i den perioden endringene skjer.

Regnskapsføring av plikter til å betale ytterligere innskudd

- 10 Når en innskyter har en plikt til å betale eventuelle ytterligere innskudd, for eksempel dersom en annen innskyter går konkurs eller dersom verdien av fondets investeringseiendeler reduseres så mye at eiendelene ikke lenger er tilstrekkelige til å oppfylle fondets refusjonsplikter, er denneplikten en betinget forpliktelse som omfattes av IAS 37. Innskyteren skal innregne en forpliktelse bare dersom det er sannsynlig at det vil bli betalt inn ytterligere innskudd.

Opplysninger

- 11 En innskyter skal opplyse om arten av sin andel i et fond og om eventuelle begrensninger i tilgangen til eiendelene i fondet.
- 12 Når en innskyter har en plikt til å betale ytterligere innskudd som ikke innregnes som forpliktelse (se nr. 10), skal han gi de opplysninger som kreves av IAS 37 nr. 86.
- 13 Når en innskyter regnskapsfører sin andel i fondet i samsvar med nr. 9, skal han gi de opplysninger som kreves i IAS 37 nr. 85 c).

IKRAFTTREDELSE

- 14 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på perioder som begynner tidligere enn 1. januar 2006, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 15 Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med kravene i IAS 8.

IFRIC-TOLKNING 6***Forpliktelser som oppstår av deltakelse i et særskilt marked — avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»

BAKGRUNN

- 1 IAS 37 nr. 17 fastsetter at en forpliktende hendelse er en tidligere hendelse som fører til en eksisterende plikt der et foretak ikke har noe annet realistisk alternativ enn å gjøre oppplikten.
- 2 IAS 37 nr. 19 fastsetter at avsetninger bare blir innregnet for «de plikter som oppstår av tidligere hendelser og som eksisterer uavhengig av et foretaks framtidige handlinger».
- 3 Den europeiske unions direktiv om avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr, som regulerer innsamling, behandling, gjenvinning og miljøvennlig disponering av avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr, har ført til spørsmål om når forpliktelsen for fjerning av elektrisk og elektronisk utstyr skal innregnes. Direktivet skiller mellom «nytt» og «historisk» avfall og mellom avfall fra private husholdninger og avfall fra andre kilder enn private husholdninger. Nytt avfall gjelder produkter solgt etter 13. august 2005. Alt husholdningsutstyr solgt før dette tidspunkt anses for direktivets formål å føre til historisk avfall.
- 4 Direktivet fastsetter at utgiftene knyttet til avfallshåndtering når det gjelder historisk husholdningsutstyr bør bæres av produsenter av den aktuelle typen utstyr som finnes på markedet i en periode som skal angis i hver medlemsstats gjeldende lovgivning (målingsperioden). Direktivet fastsetter også at hver medlemsstat skal innføre en ordning for å få produsenter til å bidra forholdsmessig til utgifter «f.eks. i samsvar med deres respektive markedsandeler etter utstyrstype.»
- 5 Flere begreper som er benyttet i tolkningen, for eksempel «markedsandel» og «målingsperiode», kan defineres svært ulikt i de enkelte medlemsstatenes gjeldende lovgivning. Lengden på målingsperioden kan for eksempel være et år eller bare en måned. Tilsvarende kan målingen av markedsandel og formelen for å beregne plikten være forskjellig i de ulike nasjonale lovgivningene. Alle disse eksemplene påvirker imidlertid bare målingen av forpliktelsen, noe som ikke faller inn under denne tolknings virkeområde.

VIRKEOMRÅDE

- 6 Denne tolkning gir veiledning om innregning i produsenters finansregnskap av forpliktelser vedrørende avfallshåndtering i henhold til EU-direktivet om avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr når det gjelder salg av historisk husholdningsutstyr.
- 7 Tolkningen gjelder verken nytt avfall eller historisk avfall fra andre kilder enn private husholdninger. Forpliktelsen for slik avfallshåndtering omfattes i tilstrekkelig grad av IAS 37. Dersom nytt avfall fra private husholdninger i nasjonal lovgivning behandles på en tilsvarende måte som historisk avfall fra private husholdninger, kommer imidlertid prinsippene i tolkningen til anvendelse med henvisning til hierarkiet i IAS 8 nr. 10–12. Hierarkiet i IAS 8 er også relevant for annet regelverk som pålegger plikter på en måte som tilsvarer modellen for utgiftsfordeling i det nevnte EU-direktivet.

PROBLEMSTILLING

- 8 Når det gjelder fjerning av elektrisk og elektronisk utstyr ble IFRIC anmodet om å fastsette hva som utgjør den forpliktende hendelsen i samsvar med IAS 37 nr. 14 a) for innregning av en avsetning for utgifter til avfallshåndtering:
 - Framstilling eller salg av det historiske husholdningsutstyret?
 - Deltakelse i markedet i løpet av målingsperioden?
 - Påføring av utgifter i forbindelse med avfallshåndteringen?

KONSENSUS

- 9 Deltakelse i markedet i løpet av målingsperioden er den forpliktende hendelsen i samsvar med IAS 37 nr. 14 a). Som en følge av dette vil en forpliktelse for avfallshåndteringsutgifter for historisk husholdningsutstyr ikke oppstå når produktene blir framstilt eller solgt. Fordi plikten vedrørende historisk husholdningsutstyr er knyttet til deltagelse i markedet i løpet av målingsperioden og ikke til framstilling eller salg av de postene som skal disponeres, foreligger det ingen plikt med mindre og før det eksisterer en markedsandel i løpet av målingsperioden. Tidsplanen for den forpliktende hendelsen kan også være uavhengig av den bestemte perioden da aktiviteter for å utføre avfallshåndteringen skjer og de tilknyttede utgifter påføres.

IKRAFTTREDELSE

- 10 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. desember 2005 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på en periode som begynner tidligere enn 1. desember 2005, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 11 Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

IFRIC-TOLKNING 7***Anvendelse av metoden for inflasjonsjustering i henhold til IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»*****HENVISNINGER**

- IAS 12: «Inntektsskatt»
- IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»

BAKGRUNN

- 1 Denne tolkning gir veiledning om hvordan kravene i IAS 29 skal anvendes i en rapporteringsperiode der et foretak kan påvise⁽¹⁾ at det finnes høyinflasjon i den økonomi som ligger til grunn for foretakets funksjonelle valuta i tilfeller da denne økonomien ikke hadde høyinflasjon i foregående periode, og foretaket derfor må inflasjonsjustere sitt finansregnskap i samsvar med IAS 29.

PROBLEMSTILLINGER

- 2 De problemstillinger som behandles i denne tolkning, er følgende:
 - a) Hvordan bør kravet «...angis i den målenhet som gjelder på balansedagen» i IAS 29 nr. 8 tolkes når et foretak anvender standarden?
 - b) Hvordan bør et foretak regnskapsføre poster for utsatt skatt i åpningssaldoen i sitt inflasjonsjusterte finansregnskap?

KONSENSUS

- 3 I rapporteringsperioden da et foretak påviser høyinflasjon i den økonomi som ligger til grunn for foretakets funksjonelle valuta, og det ikke er påvist slik høyinflasjon i foregående periode, skal foretaket anvende kravene i IAS 29 som om denne økonomien alltid har hatt høyinflasjon. Ikke-monetære poster som måles til historisk kost, skal derfor inflasjonsjusteres i foretakets åpningsbalanse ved begynnelsen av den tidligste perioden som presenteres i finansregnskapet, slik at virkningene av inflasjonen gjenspeiles fra tidspunktet da eiendelene ble anskaffet og forpliktelsene påløper eller overtas og fram til rapporteringsperiodens balansedag. For ikke-monetære poster som i åpningsbalansen er innregnet som beløp som gjelder på andre tidspunkter enn overtakelses- eller pådragelsestidspunktet, skal denne inflasjonsjusteringen isteden gjenspeile inflasjonens virkninger fra tidspunktene for beregning av disse balanseførte verdiene og fram til rapporteringsperiodens balansedag.
- 4 På balansedagen skal poster for utsatt skatt innregnes og måles i samsvar med IAS 12. Beløpene for utsatt skatt i rapporteringsperiodens åpningsbalanse skal imidlertid beregnes som følger:
 - a) Foretaket skal foreta ny måling av postene for utsatt skatt i samsvar med IAS 12, etter å ha inflasjonsjustert de nominelle balanseførte verdiene for sine ikke-monetære poster på tidspunktet for rapporteringsperiodens åpningsbalanse ved å anvende den målenhet som gjelder på dette tidspunktet.
 - b) Postene for utsatt skatt som måles på nytt i samsvar med bokstav a), inflasjonsjusteres for endringen i målenhet fra tidspunktet for rapporteringsperiodens åpningsbalanse og fram til rapporteringsperiodens balansedag.

Foretaket skal anvende metoden i bokstav a) og b) for å inflasjonsjustere poster for utsatt skatt i åpningsbalansen for eventuelle sammenligningsperioder som presenteres i det inflasjonsjusterte finansregnskapet for den regnskapsperioden da foretaket anvender IAS 29.

⁽¹⁾ Påvisning av høyinflasjon bygger på foretakets vurdering av kriteriene i IAS 29 nr. 3.

- 5 Etter at et foretak har inflasjonsjustert sitt finansregnskap, skal alle tilsvarende tall i finansregnskapet for en etterfølgende rapporteringsperiode, herunder poster for utsatt skatt, inflasjonsjusteres ved at endringen i målenhet for den aktuelle etterfølgende rapporteringsperioden anvendes bare på det inflasjonsjusterte finansregnskapet for forrige rapporteringsperiode.

IKRAFTTREDELSE

- 6 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. mars 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på finansregnskap som omfatter perioder som begynner tidligere enn 1. mars 2006, skal foretaket opplyse om dette.

IFRIC-TOLKNING 8***Virkeområdet for IFRS 2*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IFRS 2: «Aksjebasert betaling»

BAKGRUNN

- 1 IFRS 2 får anvendelse på aksjebaserte betalingstransaksjoner der foretaket mottar eller anskaffer varer eller tjenester. «Varer» omfatter beholdninger, forbruksvarer, eiendom, anlegg og utstyr, immaterielle eiendeler og andre ikke-finansielle eiendeler (IFRS 2 nr. 5). Med unntak av bestemte transaksjoner som er utelatt fra dens virkeområde, får IFRS 2 dermed anvendelse på alle transaksjoner der foretaket mottar ikke-finansielle eiendeler eller tjenester som vederlag for utstedelse av foretakets egenkapitalinstrumenter. IFRS 2 får også anvendelse på transaksjoner der foretaket pådrar seg forpliktelser med hensyn til mottatte varer eller tjenester, på grunnlag av kursen til (eller verdien av) foretakets aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter.
- 2 I noen tilfeller kan det imidlertid være vanskelig å dokumentere at varer eller tjenester er (eller vil bli) mottatt. Et foretak kan for eksempel tildele aksjer til en veldedig organisasjon uten vederlag. Vanligvis er det ikke mulig å spesifisere hvilke varer eller tjenester som mottas som motytelse for en slik transaksjon. En tilsvarende situasjon kan oppstå i transaksjoner med andre parter.
- 3 IFRS 2 krever at transaksjoner der aksjebasert betaling foretas til ansatte, skal måles med henvisning til den aksjebaserte betalingens virkelige verdi på tildelingstidspunktet (IFRS 2 nr. 11)⁽¹⁾. Derfor kreves det ikke at foretaket direkte måler den virkelige verdien av mottatte tjenester som de ansatte har ytt.
- 4 Ved transaksjoner der aksjebasert betaling foretas til andre parter enn til ansatte, angir IFRS 2, om ikke annet kan påvises, at den virkelige verdien av de mottatte varene eller tjenestene skal kunne estimeres på en pålitelig måte. I slike situasjoner krever IFRS 2 at transaksjonen måles til den virkelige verdien av varene eller tjenestene på tidspunktet da foretaket mottar varene eller motparten yter tjenesten (IFRS 2 nr. 13). Derfor foreligger det en underliggende antakelse om at foretaket er i stand til å identifisere hvilke varer eller tjenester som er mottatt fra andre parter enn ansatte. Dette reiser et spørsmål om hvorvidt IFRS får anvendelse dersom det ikke foreligger identifiserbare varer eller tjenester. Dette reiser igjen et nytt spørsmål: dersom foretaket har foretatt en aksjebasert betaling, og et eventuelt mottatt identifiserbart vederlag viser seg å være mindre enn den aksjebaserte betalingens virkelige verdi, skal da varene eller tjenestene anses som mottatt, til tross for at de ikke er spesifisert og IFRS 2 følgelig ikke får anvendelse?
- 5 Det bør bemerkes at uttrykket «den aksjebaserte betalingens virkelige verdi» viser til den virkelige verdien av den bestemte aktuelle aksjebaserte betalingen. Et foretak kan for eksempel være pålagt gjennom lovgivning at en viss del av foretakets aksjer skal utstedes til borgere i en særskilt stat, og at aksjene bare kan overføres til andre borgere i samme stat. En slik overføringsrestriksjon kan påvirke de aktuelle aksjenes virkelige verdi, og derfor kan disse aksjene ha en virkelig verdi som er lavere enn den virkelige verdien av aksjer som ellers er identiske og som ikke er underlagt slike restriksjoner. Dersom spørsmålet i nr. 4 skulle oppstå i forbindelse med aksjer som er underlagt restriksjoner, henviser uttrykket «den aksjebaserte betalingens virkelige verdi» til den virkelige verdien av denne typen aksjer, og ikke til den virkelige verdien av andre aksjer som ikke er underlagt restriksjoner.

VIRKEOMRÅDE

- 6 IFRS 2 får anvendelse på transaksjoner der et foretak eller et foretaks aksjeeiere har fått tildelt egenkapitalinstrumenter⁽²⁾ eller har pådratt seg en forpliktelse til å overføre kontanter eller andre eiendeler til beløp som er basert på kursen til (eller verdien av) foretakets aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter. Denne tolkning får anvendelse på slike transaksjoner når det identifiserbare vederlaget som mottas (eller skal mottas) av foretaket, herunder kontanter og den virkelige verdien av eventuelle vederlag som ikke er kontanter, viser seg å være mindre enn den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene eller forpliktelsen som foretaket har pådratt seg. Denne tolkning får imidlertid ikke anvendelse på transaksjoner som faller utenfor virkeområdet for IFRS 2 i samsvar med nr. 3–6 i nevnte IFRS.

⁽¹⁾ I henhold til IFRS 2 skal alle henvisninger til ansatte omfatte andre som yter tilsvarende tjenester.

⁽²⁾ Disse omfatter egenkapitalinstrumenter i foretaket, i morforetaket og i andre foretak som tilhører samme konsern som foretaket.

PROBLEMSTILLING

- 7 Problemstillingen som omhandles, er hvorvidt IFRS 2 skal anvendes på transaksjoner der foretaket ikke kan spesifisere enkelte eller samtlige varer eller tjenester som er mottatt.

KONSENSUS

- 8 IFRS 2 får anvendelse på bestemte transaksjoner der varer eller tjenester mottas, for eksempel transaksjoner der et foretak mottar varer eller tjenester som vederlag for foretakets egenkapitalinstrumenter. Dette omfatter transaksjoner der foretaket ikke kan spesifisere enkelte eller samtlige varer eller tjenester som er mottatt.
- 9 Dersom det ikke finnes varer eller tjenester som kan spesifiseres, kan andre omstendigheter tyde på at varer eller tjenester er (eller vil bli) mottatt, og i slike tilfeller får IFRS 2 anvendelse. Dersom et eventuelt identifiserbart vederlag som mottas, viser seg å være lavere enn den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene eller den påløpte forpliktelsen, vil en slik omstendighet indikere at annet vederlag (dvs. uidentifiserbare varer eller tjenester) er (eller vil bli) mottatt.
- 10 Foretaket skal måle de mottatte identifiserbare varene eller tjenestene i samsvar med IFRS 2.
- 11 Foretaket skal måle de uidentifiserbare varene eller tjenestene som er (eller vil bli) mottatt, som differansen mellom den virkelige verdien av den aksjebaserte betalingen og den virkelige verdien av eventuelle identifiserbare varer eller tjenester som er (eller vil bli) mottatt.
- 12 Foretaket skal måle de mottatte uidentifiserbare varene eller tjenestene på tildelingstidspunktet. Ved transaksjoner som gjøres opp i kontanter, skal imidlertid forpliktelsen måles på nytt ved hvert rapporteringstidspunkt inntil den er gjort opp.

IKRAFTTREDELSE

- 13 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. mai 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på perioder som begynner tidligere enn 1. mai 2006, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 14 Et foretak skal anvende denne tolkning med tilbakevirkende kraft og i samsvar med IAS 8, med forbehold for overgangsbestemmelsene i IFRS 2.

IFRIC-TOLKNING 9***Revurdering av innebygde derivater*****HENVISNINGER**

- IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»
- IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering»
- IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»

BAKGRUNN

- 1 I IAS 39 nr. 10 defineres et innebygd derivat som «en bestanddel av et hybridinstrument (kombinert instrument) som også omfatter en ikke-derivativ vertskontrakt — med den virkning at noe av kontantstrømmene til det kombinerte instrumentet varierer på en tilsvarende måte som for et frittstående derivat».
- 2 IAS 39 nr. 11 krever at et innebygd derivat skal bare skilles fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat dersom
 - a) de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innebygde derivatet ikke er nært knyttet til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved vertskontrakten,
 - b) et separat instrument med de samme vilkårene som det innebygde derivatet ville oppfylt definisjonen av et derivat, og
 - c) hybridinstrumentet (det kombinerte instrumentet) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i den virkelige verdien innregnet i resultatet (dvs. at et derivat som er innebygd i en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet, ikke blir skilt ut).

VIRKEOMRÅDE

- 3 Med forbehold for nr. 4 og 5 nedenfor får denne tolkning anvendelse på alle innebygde derivater som omfattes av IAS 39.
- 4 Denne tolkning omhandler ikke spørsmål vedrørende ny måling som følge av at innebygde derivater revurderes.
- 5 Denne tolkning omhandler ikke overtakelse av kontrakter med innebygde derivater i virksomhetssammenslutninger, og heller ikke eventuell revurdering av slike kontrakter på overtakelsestidspunktet.

PROBLEMSTILLINGER

- 6 IAS 39 krever at når et foretak første gang blir part i en kontrakt, skal foretaket vurdere om kontrakten inneholder eventuelle innebygde derivater som skal skilles fra vertskontrakten og regnskapsføres som derivater i henhold til standarden. Denne tolkning omhandler følgende problemstillinger:
 - a) Krever IAS 39 at en slik vurdering foretas bare når foretaket første gang blir part i kontrakten, eller bør vurderingen foretas fortløpende gjennom hele kontraktens løpetid?
 - b) Bør en førstegangsbruker foreta sin vurdering på grunnlag av de vilkår som var gjeldende da foretaket første gang ble part i kontrakten, eller på grunnlag av de vilkår som var gjeldende da foretaket anvendte IFRS-er første gang?

KONSENSUS

- 7 Et foretak skal vurdere om et innebygd derivat skal skilles fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat når foretaket første gang blir part i kontrakten. Etterfølgende revurdering er forbudt, med mindre kontraktens vilkår er blitt endret på en måte som i vesentlig grad endrer de kontantstrømmene som ellers ville ha vært påkrevd i henhold til kontrakten; dersom dette er tilfelle, kreves revurdering. Et foretak avgjør hvorvidt en endring av kontantstrømmen er vesentlig ved å vurdere i hvilket omfang de forventede framtidige kontantstrømmene knyttet til det innebygde derivatet, vertskontrakten eller begge deler, er blitt endret, og hvorvidt endringen er vesentlig i forhold til tidligere forventede kontantstrømmer knyttet til kontrakten.

- 8 En førstegangsbruker skal vurdere hvorvidt det kreves at et innebygd derivat skilles fra vertskontrakten og regnskapsføres på grunnlag av de vilkår som var gjeldende på det seneste av de følgende to tidspunkter: tidspunktet da foretaket første gang ble part i kontrakten, og tidspunktet da en revurdering kreves i henhold til nr. 7.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 9 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. juni 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på en periode som begynner tidligere enn 1. juni 2006, skal foretaket opplyse om dette. Denne tolkning skal anvendes med tilbakevirkende kraft.

IFRIC-TOLKNING 10***Delårsrapportering og verdifall*****HENVISNINGER**

- IAS 34: «Delårsrapportering»
- IAS 36: «Verdifall på eiendeler»
- IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»

BAKGRUNN

- 1 Et foretak skal på hvert rapporteringstidspunkt vurdere om det har forekommet verdifall på goodwill og på hver balansedag vurdere om det har forekommet verdifall på investeringer i egenkapitalinstrumenter og på finansielle eiendeler som er balanseført til anskaffelseskost, og om nødvendig innregne et tap ved verdifall på det aktuelle tidspunktet i samsvar med IAS 36 og IAS 39. Ved etterfølgende rapporteringstidspunkter eller balansedager kan forholdene imidlertid ha endret seg i så stor grad at tapet ved verdifall ville ha blitt mindre eller kunne vært unngått dersom vurderingen av verdifallet hadde vært gjort først på dette tidspunktet. Denne tolkning gir veiledning i hvorvidt slike tap ved verdifall i det hele tatt bør reverseres.
- 2 Tolkningen omhandler samspillet mellom kravene i IAS 34 og innregningen av tap ved verdifall på goodwill omhandlet i IAS 39, og den virkningen som dette samspillet kan ha på etterfølgende delårsrapporter og årsregnskap.

PROBLEMSTILLING

- 3 I IAS 34 nr. 28 kreves det at et foretak anvender de samme regnskapsprinsipper i delårsregnskapet som i årsregnskapet. Det fastslås dessuten at «hyppigheten av et foretaks rapportering (årlig, halvårlig eller kvartalsvis) ikke må påvirke målingen av dets årsresultat. For dette formål skal måling i forbindelse med delårsrapportering foretas basert på regnskapet hittil i år.»
- 4 I IAS 36 nr. 124 fastslås følgende: «Et tap ved verdifall innregnet for goodwill skal ikke reverseres i en etterfølgende periode.»
- 5 I IAS 39 nr. 69 fastslås følgende: «Tap ved verdifall innregnet i resultatet for en investering i et egenkapitalinstrument klassifisert som tilgjengelig for salg, skal ikke reverseres over resultatet.»
- 6 IAS 39 nr. 66 krever at tap ved verdifall på finansielle eiendeler som er balanseført til anskaffelseskost (for eksempel et tap ved verdifall på et unotert egenkapitalinstrument som ikke blir balanseført til virkelig verdi fordi instrumentets virkelige verdi ikke kan måles på en pålitelig måte), ikke skal reverseres.
- 7 Tolkningen omhandler følgende problemstilling:

Bør et foretak reversere tap ved verdifall innregnet i en delårsperiode for goodwill, og investeringer i egenkapitalinstrumenter og finansielle eiendeler som balanseføres til anskaffelseskost dersom et tap ikke ville ha blitt innregnet, eller et mindre tap ville ha blitt innregnet dersom det hadde vært foretatt en vurdering først ved en etterfølgende balansedag?

KONSENSUS

- 8 Et foretak skal ikke reversere et tap ved verdifall innregnet i en tidligere delårsperiode når det gjelder goodwill eller en investering i enten et egenkapitalinstrument eller en finansiell eiendel balanseført til anskaffelseskost.
- 9 Et foretak skal ikke utvide denne konsensus til å gjelde analogt for andre områder der det kan være konflikt mellom IAS 34 og andre standarder.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 10 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. november 2006 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Dersom et foretak anvender denne tolkning på en periode som begynner tidligere enn 1. november 2006, skal foretaket opplyse om dette. Et foretak skal anvende tolkningen fremadrettet på goodwill fra tidspunktet da foretaket først anvendte IAS 36. Foretaket skal anvende tolkningen fremadrettet på investeringer i egenkapitalinstrumenter eller i finansielle eiendeler som balanseføres til anskaffelseskost, fra tidspunktet da det anvendte målekriteriene i IAS 39 første gang.

IFRIC-TOLKNING 11

IFRS 2 — Transaksjoner med konsernets aksjer og egne aksjer

HENVISNINGER

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»
- IFRS 2: «Aksjebasert betaling»

PROBLEMSTILLINGER

- 1 Denne tolkning omhandler to problemstillinger. Den første er hvorvidt følgende transaksjoner i henhold til kravene i IFRS 2 bør regnskapsføres som transaksjoner som gjøres opp enten i egenkapital eller i kontanter:
 - a) et foretak tildeler sine ansatte rettigheter til egenkapitalinstrumenter i foretaket (for eksempel aksjeopsjoner), og velger eller er forpliktet til å kjøpe egenkapitalinstrumenter (dvs. egne aksjer) fra en annen part for å oppfylle sine plikter overfor sine ansatte, og
 - b) et foretak tildeler sine ansatte rettigheter til egenkapitalinstrumenter i foretaket (for eksempel aksjeopsjoner), enten av foretaket selv eller av foretakets aksjonærer, og foretakets aksjonærer stiller de nødvendige egenkapitalinstrumentene til rådighet.
- 2 Den andre problemstillingen gjelder aksjebaserte betalingsordninger som omfatter to eller flere foretak innenfor samme konsern. Ansatte i et datterforetak får for eksempel tildelt rettigheter til morforetakets egenkapitalinstrumenter som vederlag for tjenester som de har ytt til datterforetaket. I IFRS 2 nr. 3 fastslås følgende:

I denne IFRS anses overføringer av et foretaks egenkapitalinstrumenter av foretakets aksjonærer til parter som har levert varer eller tjenester til foretaket (herunder ansatte) som aksjebaserte betalingstransaksjoner, med mindre overføringen klart har et annet formål enn betaling for varer eller tjenester levert til foretaket. *Dette gjelder også for overføringer av foretakets morforetaks egenkapitalinstrumenter, eller egenkapitalinstrumenter tilhørende et annet foretak i samme konsern som foretaket, til parter som har levert varer eller tjenester til foretaket.* [Kursivering er tilføyd]

IFRS 2 gir imidlertid ingen veiledning i hvordan slike transaksjoner skal regnskapsføres i det individuelle eller separate finansregnskapet til hvert enkelt konsernforetak.
- 3 Den andre problemstillingen omhandler derfor følgende aksjebaserte betalingsordninger:
 - a) et morforetak tildeler rettigheter til foretakets egenkapitalinstrumenter direkte til datterforetakets ansatte: morforetaket (ikke datterforetaket) har plikt til å gi datterselskapets ansatte de nødvendige egenkapitalinstrumentene, og
 - b) et datterforetak tildeler sine ansatte rettigheter til sine egenkapitalinstrumenter: datterforetaket har plikt til å gi sine ansatte de nødvendige egenkapitalinstrumentene.
- 4 Tolkningen omhandler hvordan de aksjebaserte betalingsordningene fastlagt i nr. 3 bør regnskapsføres i finansregnskapet til det datterforetaket som mottar tjenester fra de ansatte.
- 5 Det kan foreligge en ordning mellom et morforetak og dets datterforetak som krever at datterforetaket skal betale morforetaket for at egenkapitalinstrumentene stilles til rådighet for de ansatte. Tolkningen omhandler ikke hvordan en slik konsernintern betalingsordning skal regnskapsføres.
- 6 Selv om denne tolkning fokuserer på transaksjoner med ansatte, skal den også anvendes på lignende aksjebaserte betalingstransaksjoner med vareleverandører eller tjenesteytere som ikke er ansatt.

KONSENSUS

Aksjebaserte betalingsordninger som omfatter et foretaks egne egenkapitalinstrumenter (nr. 1)

- 7 Aksjebaserte betalingstransaksjoner der et foretak mottar tjenester som vederlag for sine egne egenkapitalinstrumenter, skal regnskapsføres som transaksjoner som gjøres opp i egenkapital. Dette gjelder uansett om foretaket selv velger eller er pålagt å kjøpe disse egenkapitalinstrumentene fra en annen part for å oppfylle sine plikter overfor sine ansatte i henhold til den aksjebaserte betalingsordningen. Dette gjelder også uansett om
- a) den ansattes rettigheter til foretakets egenkapitalinstrumenter ble tildelt av foretaket selv eller av dets aksjonær(er), eller
 - b) den aksjebaserte betalingsordningen ble innført av foretaket selv eller av dets aksjonær(er).

Aksjebaserte betalingsordninger som omfatter morforetakets egenkapitalinstrumenter*Et morforetak tildeler datterforetakets ansatte rettigheter til sine egenkapitalinstrumenter (nr. 3 a))*

- 8 Forutsatt at den aksjebaserte ordningen regnskapsføres i morforetakets konsernregnskap som oppgjort i egenkapital, skal datterforetaket måle de tjenestene det har mottatt fra sine ansatte i samsvar med de krav som gjelder for aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital, med en tilsvarende økning innregnet i egenkapitalen som bidrag fra morforetaket.
- 9 Et morforetak kan tildele de ansatte i sine datterforetak rettigheter til sine egenkapitalinstrumenter, forutsatt at de ansatte fortsetter å tjenestegjøre i konsernet i en viss periode uten opphold. En ansatt i ett datterforetak kan overføre sitt ansettelsesforhold til et annet datterforetak i den angitte innvinningsperioden, uten at den ansattes rettigheter til morforetakets egenkapitalinstrumenter i henhold til den opprinnelige aksjebaserte betalingsordningen påvirkes. Hvert datterforetak skal måle de tjenestene som mottas fra den ansatte, med henvisning til egenkapitalinstrumentenes virkelige verdi på tidspunktet da disse rettighetene til egenkapitalinstrumenter opprinnelig ble tildelt av morforetaket som definert i vedlegg A til IFRS 2, og på grunnlag av den innvinningsperioden som den ansatte har tjenestegjort i hvert av datterforetakene.
- 10 Etter en slik overføring mellom konsernforetak er det mulig at den ansatte ikke lenger oppfyller andre innvinningsbetingelser enn markedsbetingelsen definert i vedlegg A til IFRS 2, for eksempel ved at den ansatte slutter i konsernet før tjenesteperiodens utløp. I dette tilfellet skal hvert datterforetak justere det beløpet som tidligere var innregnet med hensyn til den ansattes tjenesteytelser, i samsvar med prinsippene i IFRS 2 nr. 19. Dersom morforetakets tildelte rettigheter til egenkapitalinstrumenter ikke innvinnes fordi en ansatt ikke oppfyller andre innvinningsbetingelser enn en markedsbetingelse, skal følgelig ingen beløp for den aktuelle ansattes tjenesteytelser innregnes kumulativt i noen av datterforetakenes finansregnskap.

Et datterforetak tildeler sine ansatte rettigheter til morforetakets egenkapitalinstrumenter (nr. 3 b))

- 11 Datterforetaket skal regnskapsføre transaksjonen med sine ansatte som oppgjort i kontanter. Dette kravet gjelder uansett hvordan datterforetaket oppnår de egenkapitalinstrumentene som skal oppfylle dets plikter overfor de ansatte.

IKRAFTTREDELSE

- 12 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. mars 2007 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender denne tolkning på perioder som begynner tidligere enn 1. mars 2007, skal foretaket opplyse om dette.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 13 Et foretak skal anvende denne tolkning med tilbakevirkende kraft og i samsvar med IAS 8, med forbehold for overgangsbestemmelsene i IFRS 2.

SIC-TOLKNING 7***Innføring av euro*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 10: «Hendelser etter balansedagen» (revidert i 2003)
- IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» (revidert i 2003)

PROBLEMSTILLING

- 1 Fra 1. januar 1999, som er iverksettelsestidspunkt for Den økonomiske og monetære union (ØMU), vil euro bli en egen valuta, og konverteringssatsen mellom euro og de deltakende nasjonale valutaene vil fastsettes en gang for alle, dvs. at risikoen for senere valutakursdifferanser knyttet til disse valutaene bortfaller fra og med dette tidspunkt.
- 2 Problemstillingen er hvordan av IAS 21 skal anvendes på overgangen fra de nasjonale valutaene til de deltakende medlemsstatene i Den europeiske union til euro («overgangen»).

KONSENSUS

- 3 Kravene i IAS 21 med hensyn til omregning av transaksjoner i utenlandsk valuta og finansregnskap for utenlandsk virksomhet skal anvendes strengt på overgangen. Samme begrunnelse finner anvendelse på fastsettelsen av valutakurser når stater slutter seg til ØMU på et senere tidspunkt.
- 4 I særdeleshet betyr dette at
 - a) monetære eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta som er resultat av transaksjoner, fortsatt skal omregnes til den funksjonelle valuta til sluttkurs. Eventuelle valutakursdifferanser som følger av dette, skal innregnes som inntekt eller kostnad umiddelbart, bortsett fra at et foretak fortsatt skal anvende sine eksisterende regnskapsprinsipper på valutagevinster og -tap knyttet til sikring mot valutarisikoen ved en forventet transaksjon,
 - b) kumulative valutakursdifferanser knyttet til omregning av finansregnskap for utenlandske virksomheter fortsatt skal klassifiseres som egenkapital, og skal bare innregnes som inntekt eller kostnad ved avhending av nettoinvesteringen i den utenlandske virksomheten, og
 - c) valutakursdifferanser som er resultat av omregning av forpliktelser i deltakende valutaer, skal ikke inkluderes i tilknyttede eiendelers balanseførte verdi.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Oktober 1997.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 1. juni 1998. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med kravene i IAS 8.

SIC-TOLKNING 10***Offentlig støtte — ingen spesiell tilknytning til foretakets driftsaktiviteter*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»

PROBLEMSTILLING

- 1 I enkelte stater kan offentlig støtte til foretak være rettet mot å oppmuntre eller være langsiktig støtte til forretningsaktiviteter, enten i visse regioner eller i visse industrisektorer. Vilåårene for å motta slik støtte må ikke nødvendigvis i særlig grad være knyttet til foretakets driftsaktiviteter. Eksempler på slik støtte er overføringer av ressurser fra offentlige myndigheter til foretak som
 - a) driver virksomhet innenfor en bestemt industri,
 - b) fortsetter sin drift i nylig privatiserte industrier, eller
 - c) starter eller fortsetter å drive virksomhet i lite utviklede områder.
- 2 Problemstillingen er hvorvidt slik offentlig støtte er et «offentlig tilskudd» i henhold til IAS 20 og derfor skal regnskapsføres i samsvar med nevnte standard.

KONSENSUS

- 3 Offentlig støtte til foretak oppfyller definisjonen av «offentlige tilskudd» i IAS 20, selv om det ikke foreligger andre vilkår som i særlig grad er knyttet til foretakets driftsaktiviteter enn kravet til å drive sin virksomhet i visse regioner eller industrisektorer. Slike tilskudd skal derfor ikke krediteres direkte mot egenkapitalen.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Januar 1998.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 1. august 1998. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

SIC-TOLKNING 12***Konsolidering — foretak for særskilte formål*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 19: «Ytelser til ansatte»
- IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»
- IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»
- IFRS 2: «Aksjebasert betaling»

PROBLEMSTILLING

- 1 Et foretak kan være etablert for et smalt og veldefinert formål (for eksempel for å gjennomføre en leieavtale, forsknings- og utviklingsaktiviteter eller at finansielle eiendeler overføres til verdipapirer). Et slikt foretak for særskilte formål (Special Purpose Entity – SPE) kan ha form av et aksjeselskap, forvaltningsselskap, ansvarlig selskap eller et foretak uten selvstendig rettsevne. Et SPE blir ofte etablert ved hjelp av juridiske ordninger som pålegger strenge og enkelte ganger permanente begrensninger på styrets, forvalters eller ledelsens beslutningstakende myndighet over driften til et slikt SPE. Disse bestemmelsene angir ofte at de prinsippene som styrer de løpende aktivitetene til et SPE, bortsett fra kanskje av dets grunnlegger eller sponsor (dvs. at det drives med «autopilot»).
- 2 Sponsoren (eller foretaket på hvis vegne et SPE ble etablert) overfører ofte eiendeler til, får rett til å bruke eiendeler som holdes av eller utfører tjenester for et SPE, mens andre parter («selskaper som sørger for kapital») kan stå for finansieringen. Et foretak som er engasjert i transaksjoner med et SPE (ofte dets grunnlegger eller sponsor), kan i realiteten kontrollere det.
- 3 En økonomisk interesse i et SPE kan for eksempel ha form av et gjeldsinstrument, et egenkapitalinstrument, en deltakelsesrett, en residualinteresse eller en leieavtale. Enkelte økonomiske interesser kan ganske enkelt være bare å gi innehaveren en fast eller angitt avkastningssats, mens andre gir innehaveren rett eller tilgang til andre framtidige økonomiske fordeler av SPE-ets aktiviteter. I de fleste tilfeller beholder et SPEs grunnlegger eller sponsor (eller foretaket på hvis vegne SPE-et ble etablert) en betydelig økonomisk interesse i dets aktiviteter, selv om han kanskje eier lite eller ingenting av SPE-ets egenkapital.
- 4 IAS 27 krever konsolidering av foretak som er kontrollert av det rapporterende foretaket. Standarden gir imidlertid ikke eksplisitt veiledning for konsolidering av SPE-er.
- 5 Problemstillingen er under hvilke omstendigheter et foretak skal konsolidere et SPE.
- 6 Denne tolkning kommer ikke til anvendelse på pensjonsordninger eller ordninger for aksjebaserte ytelser som omfattes av IAS 19.
- 7 En overføring av eiendeler fra et foretak til et SPE kan kvalifisere som et salg for foretaket. Selv om overføringen ikke kvalifiserer som et salg, kan bestemmelsene i IAS 27 og denne tolkning bety at foretaket skal konsolidere SPE-et. Denne tolkning omhandler ikke omstendigheter der foretaket skal behandle overføringen som et salg, eller eliminering av følgene av et slikt salg ved konsolidering.

KONSENSUS

- 8 Et SPE skal konsolideres når det reelle innholdet i forholdet mellom et foretak og SPE-et indikerer at SPE-et kontrolleres av foretaket.
- 9 Kontroll over et SPE kan utøves som følge av at dets aktiviteter er fastsatt på forhånd (det drives på «autopilot») eller på annen måte. IAS 27 nr. 13 viser til flere omstendigheter som fører til kontroll, selv i tilfeller der et foretak eier halvparten eller mindre av stemmerettene i et annet foretak. Likedan kan kontroll foreligge selv i tilfeller der et foretak eier bare litt eller ingenting av SPE-ets egenkapital. Anvendelsen av begrepet kontroll krever i ethvert tilfelle skjønn i forhold til alle relevante faktorer.

- 10 I tillegg til de situasjoner som er beskrevet i IAS 27 nr. 13, kan for eksempel følgende omstendigheter indikere et forhold der et foretak kontrollerer et SPE, og følgelig skal konsolidere SPE-et (ytterligere veiledning finnes i tillegget til denne tolkning):
- a) aktivitetene til et SPE blir i realiteten drevet på vegne av foretaket i henhold til foretakets særlige forretningsmessige behov, slik at det oppnår fordeler fra SPE-ets drift,
 - b) foretaket har i realiteten beslutningsmakt når det gjelder å oppnå størstedelen av fordelene fra aktivitetene til et SPE, eller foretaket har delegert denne beslutningsmakten ved å etablere en «autopilotmekanisme»,
 - c) foretaket har i realiteten rett til å få størstedelen av fordelene fra SPE-et, og kan derfor utsettes for risiko forbundet med SPE-ets aktiviteter, eller
 - d) foretaket beholder i realiteten størstedelen av restrisikoen eller eierrisikoen knyttet til SPE-et eller til dets eiendeler for å oppnå fordeler av dets aktiviteter.
- 11 [Opphevet]

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Juni 1998.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft for årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. juli 1999 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

Et foretak skal anvende endringene i nr. 6 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Dersom et foretak anvender IFRS 2 på en tidligere periode, får denne endring anvendelse på den tidligere perioden.

SIC-TOLKNING 13***Felleskontrollerte foretak — ikke-monetære overføringer fra deltakere*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr»
- IAS 18: «Driftsinntekter»
- IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»

PROBLEMSTILLING

- 1 IAS 31 nr. 48 viser til både overføringer fra og salg mellom en deltaker i felleskontrollert virksomhet og en felleskontrollert virksomhet på følgende måte: «Når en deltaker i felleskontrollert virksomhet overfører eller selger eiendeler til en felleskontrollert virksomhet, skal innregningen av alle deler av en gevinst eller et tap fra transaksjonen gjenspeile transaksjonens innhold». I tillegg sies det i IAS 31 nr. 24 at «et felleskontrollert foretak er en felleskontrollert virksomhet som innebærer at det opprettes et aksjeselskap, et ansvarlig selskap eller et annet foretak som hver av deltakerne har en andel i». Det foreligger ingen eksplisitt veiledning for innregning av gevinster og tap som er resultat av overføringer i form av ikke-monetære eiendeler til felleskontrollerte foretak.
- 2 Overføringer til et felleskontrollert foretak er overføringer av eiendeler av deltakere i en felleskontrollert virksomhet i bytte mot en egenkapitalinteresse i det felleskontrollerte foretaket. Slike overføringer kan ha flere ulike former. Overføringer kan foretas samtidig av deltakerne i en felleskontrollert virksomhet, enten ved opprettelsen av det felleskontrollerte foretaket eller senere. Vederlaget som deltakeren (deltakerne) mottar i bytte mot eiendeler som overføres til det felleskontrollerte foretaket, kan også omfatte kontanter eller andre vederlag som ikke er avhengige av framtidige kontantstrømmer i det felleskontrollerte foretaket («tilleggsvederlag»).
- 3 Problemstillingene er:
 - a) når den tilhørende andelen av gevinst eller tap som er resultat av overføringer i form av en ikke-monetær eiendel til et felleskontrollert foretak i bytte mot en egenkapitalinteresse i foretaket, skal innregnes i resultatregnskapet av deltakeren,
 - b) hvordan tilleggsvederlag skal regnskapsføres av deltakeren i en felleskontrollert virksomhet, og
 - c) hvordan eventuelle urealiserte gevinster eller tap skal presenteres i konsernregnskapet til deltakeren i en felleskontrollert virksomhet.
- 4 Denne tolkning omhandler deltakerens regnskapsføring av ikke-monetære overføringer til et felleskontrollert foretak i bytte mot en egenkapitalinteresse i foretaket som blir regnskapsført ved hjelp av enten egenkapitalmetoden eller forholdsmessig konsolidering.

KONSENSUS

- 5 Ved anvendelse av IAS 31 nr. 48 på ikke-monetære overføringer til et felleskontrollert foretak i bytte mot en egenkapitalinteresse i enheten, skal en deltaker i felleskontrollert virksomhet innregne i periodens resultat den andel av en gevinst eller et tap som er henførbart på egenkapitalinteressene til de andre deltakerne i den felleskontrollerte virksomheten, bortsett fra når
 - a) de betydelige risikoene og fordelene ved eierskap av de(n) overførte, ikke-monetære eiendelen(e) ennå ikke er overført til det felleskontrollerte foretaket,
 - b) gevinster eller tap på den ikke-monetære overføringen ikke kan måles på en pålitelig måte, eller
 - c) overføringstransaksjonen ikke har noe forretningsmessig innhold, slik dette begrepet er beskrevet i IAS 16.Dersom unntakene i bokstav a), b) eller c) kommer til anvendelse, vil gevinster eller tap anses som urealiserte og vil derfor ikke bli innregnet i resultatet, med mindre nr. 6 også kommer til anvendelse.
- 6 Dersom en deltaker i felleskontrollert virksomhet, i tillegg til å motta en egenkapitalinteresse i det felleskontrollerte foretaket, mottar monetære eller ikke-monetære eiendeler, skal den tilhørende andelen av gevinst eller tap på transaksjonen innregnes i resultatet av deltakeren.

- 7 Urealiserte gevinster eller tap på ikke-monetære eiendeler som er overført til felleskontrollerte foretak, skal elimineres mot de underliggende eiendelene ved bruk av forholdsmessig konsolidering, eller mot investeringen ved bruk av egenkapitalmetoden. Slike urealiserte gevinster eller tap skal ikke presenteres som utsatte gevinster eller tap i deltakerens konsernbalanse.
- 8-13 [Ikke relevant for enkeltstående tolkninger]

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Juni 1998.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft for årsregnskap som omfatter regnskapsperioder som begynner 1. januar 1999 eller senere. Det oppfordres til tidligere anvendelse. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

- 14 De endringer i regnskapsføringen av ikke-monetære overføringstransaksjoner som er angitt i nr. 5, skal anvendes fremadrettet på framtidige transaksjoner.
- 15 Et foretak skal anvende de endringene av denne tolkning som er gjort i IAS 16, på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2005 eller senere. Dersom et foretak anvender den nevnte standard på en tidligere periode, skal det også anvende disse endringene på den tidligere perioden.

SIC-TOLKNING 15***Operasjonelle leieavtaler — incentiver*****HENVISNINGER**

- IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)
- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 2003)

PROBLEMSTILLING

- 1 Ved framforhandling av en ny eller fornyet operasjonell leieavtale kan utleier sørge for incentiver for å få leietaker til å tre inn i avtalen. Eksempler på slike incentiver er kontant betaling på forhånd til leietaker, eller godtgjørelse av eller utleiers overtakelse av leietakers utgifter (som flytteutgifter, forbedringer av leieobjektet samt utgifter i forbindelse med leietakers allerede eksisterende, bindende leieavtale). Tilsvarende kan det avtales at de første periodene av leietiden skal være uten leie eller leies til et redusert beløp.
- 2 Problemstillingen er hvordan incentiver i en operasjonell leieavtale skal innregnes i både leietakers og utleiers finansregnskap.

KONSENSUS

- 3 Alle incentiver for avtale om en ny eller fornyet operasjonell leieavtale skal innregnes som en integrert del av det avtalte nettovederlaget for bruken av den leide eiendelen, uansett incentivets art eller form, eller tidsplanen for betalingene.
- 4 Utleier skal innregne de samlede utgiftene for incentiver som en reduksjon av leieinntekten på lineært grunnlag i løpet av leieperioden, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for tidsmønsteret som bruksfordelen av den leide eiendelen reduseres i.
- 5 Leietaker skal innregne de samlede fordelene av incentiver som en reduksjon av leiekostnaden på lineært grunnlag i løpet av leieperioden, med mindre et annet systematisk grunnlag er mer representativt for tidsmønsteret for leietakers fordel av bruken av den leide eiendelen.
- 6 Utgifter som leietaker pådrar seg, herunder utgifter i forbindelse med en allerede eksisterende leieavtale (for eksempel utgifter til avvikling, flytting eller forbedringer av leieobjektet), skal regnskapsføres av leietaker i samsvar med de standardene som er relevante for disse utgiftene, herunder utgifter som faktisk blir godtgjort gjennom en incentivordning.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Juni 1998.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft for leieperioder som begynner 1. januar 1999 eller senere.

SIC-TOLKNING 21***Inntektsskatt — gjenvinning av ikke-avskrivbare verdiregulerte eiendeler*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 12: «Inntektsskatt»
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 2003)
- IAS 40: «Investerings eiendom» (revidert i 2003)

PROBLEMSTILLING

- 1 I henhold til IAS 12 nr. 51 skal målingen av forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt gjenspeile de skattemessige konsekvensene som er følgene av hvordan foretaket på balansedagen forventer å gjenvinne eller gjøre opp den balanseførte verdien av de eiendelene og forpliktelsene som fører til midlertidige forskjeller.
- 2 IAS 12 nr. 20 angir at verdiregulering av en eiendel ikke alltid påvirker den skattepliktige inntekten (det skattemessige underskuddet) i perioden da verdireguleringen fant sted, og at eiendelens skattemessige verdi kanskje ikke blir justert som en følge av verdireguleringen. Dersom en framtidig gjenvinning av den balanseførte verdien vil være skattbar, er eventuelle forskjeller mellom den verdiregulerte eiendelens balanseførte verdi og dens skattemessige verdi en midlertidig forskjell, og fører til en forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt.
- 3 Spørsmålet er hvordan begrepet «gjenvinning» skal tolkes i forhold til en eiendel som ikke er avskrevet (ikke-avskrivbar eiendel), og som blir verdiregulert i samsvar med IAS 16 nr. 31.
- 4 Denne tolkning kommer også til anvendelse på investerings eiendommer som blir balanseført til verdiregulerte beløp i henhold til IAS 40 nr. 33, men som ville måtte anses som ikke-avskrivbare dersom IAS 16 kom til anvendelse.

KONSENSUS

- 5 Eiendelen eller forpliktelsen ved utsatt skatt som oppstår av verdiregulering av en ikke-avskrivbar eiendel i henhold til IAS 16 nr. 31, skal måles på grunnlag av de skattemessige konsekvensene som ville følge av en gjenvinning av denne eiendelens balanseførte verdi ved salg, uansett grunnlaget for måling av eiendelens balanseførte verdi. Dersom skattelovgivningen angir en skattesats som skal anvendes på det skattbare beløpet som er avledet av salget av en eiendel, og som er forskjellig fra skattesatsen som skal anvendes på det skattbare beløpet som er avledet av bruken av en eiendel, skal førstnevnte sats anvendes ved måling av den forpliktelsen eller eiendelen ved utsatt skatt som er knyttet til en ikke-avskrivbar eiendel.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

August 1999.

IKRAFTTREDELSE

Denne konsensus trer i kraft 15. juli 2000. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

SIC-TOLKNING 25***Inntektsskatt — endringer i skattemessig status for et foretak eller foretakets aksjonærer*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 12: «Inntektsskatt»

PROBLEMSTILLING

- 1 En endring i skattemessig status for et foretak eller for dets aksjeeiere kan få følger for foretaket ved at foretakets skattemessige forpliktelser eller eiendeler økes eller reduseres. Dette kan for eksempel skje ved en børsnotering av et foretaks egenkapitalinstrumenter, eller ved omstrukturering av et foretakets egenkapital. Det kan også skje ved at en kontrollerende aksjeeier flytter til en annen stat. Som resultat av en slik hendelse kan et foretak beskattes på en annen måte, det kan for eksempel oppnå eller miste skattemessige incentiver, eller for framtiden bli beskattet med en annen skattesats.
- 2 En endring i skattemessig status for et foretak eller for dets aksjeeiere kan få umiddelbare virkninger for foretakets nåværende skattemessige forpliktelser eller eiendeler. Endringen kan også øke eller redusere forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt som foretaket har innregnet, avhengig av hvilken virkning endringen i skattemessig status har på de skattemessige konsekvensene som måtte oppstå ved en gjenvinning eller et oppgjør av den balanseførte verdien av foretakets eiendeler og forpliktelser.
- 3 Problemstillingen er hvordan et foretak skal regnskapsføre de skattemessige konsekvensene av en endring i skattemessig status for foretaket eller foretakets aksjeeiere.

KONSENSUS

- 4 En endring i skattemessig status for et foretak eller for dets aksjeeiere fører ikke til økninger eller reduksjoner i beløp som er innregnet direkte i egenkapitalen. De skattemessige konsekvensene av nåværende og utsatt skatt på grunn av en endring i skattemessig status skal inkluderes i periodens resultat, med mindre disse konsekvensene gjelder transaksjoner og hendelser som i samme eller en annen periode fører til en direkte godskriving eller belastning av det innregnede egenkapitalbeløpet. De skattemessige konsekvensene som gjelder endringer i det innregnede egenkapitalbeløpet i samme eller en annen periode (ikke inkludert i resultatet), skal belastes eller godskrives egenkapitalen direkte.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

August 1999.

IKRAFTTREDELSE

Denne konsensus trer i kraft 15. juli 2000. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

SIC-TOLKNING 27***Vurdering av innholdet i transaksjoner som har juridisk form av en leieavtale*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 11: «Anleggskontrakter»
- IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 2003)
- IAS 18: «Driftsinntekter»
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»
- IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» (revidert i 2003)
- IFRS 4: «Forsikringskontrakter»

PROBLEMSTILLING

- 1 Et foretak kan tre inn i en transaksjon eller en serie av strukturerte transaksjoner (en ordning) med én eller flere ikke-nærstående parter (en investor) som har juridisk form av en leieavtale. Et foretak kan for eksempel leie ut eiendeler til en investor og leie de samme eiendelene tilbake, eller eventuelt lovlig selge eiendeler og leie de samme eiendelene tilbake. Formen på slike ordninger og deres vilkår og betingelser kan variere betydelig. I eksempelet med leie og tilbakeleie kan det være at ordningen er utformet for at investor skal oppnå en skattemessig fordel som deles med foretaket i form av et vederlag, og ikke for å overføre retten til å benytte en eiendel.
- 2 Når en ordning med en investor har rettslig form av en leieavtale, er problemstillingene:
 - a) hvordan det skal avgjøres hvorvidt en serie av transaksjoner er forbundet med hverandre og skal regnskapsføres som én transaksjon,
 - b) hvorvidt ordningen oppfyller definisjonen av en leieavtale i henhold til IAS 17, og dersom den ikke gjør det,
 - i) hvorvidt en eventuell separat investeringskonto og eventuelle leiebetalingsplikter representerer eiendeler og forpliktelser for foretaket (se for eksempel det eksempelet som er beskrevet i vedlegg A nr. 2 a),
 - ii) hvordan foretaket skal regnskapsføre andre plikter som følger av ordningen, og
 - iii) hvordan foretaket skal regnskapsføre et vederlag som det eventuelt mottar fra en investor.

KONSENSUS

- 3 En serie transaksjoner som har juridisk form av en leieavtale, er forbundet med hverandre og skal regnskapsføres som én transaksjon når den overordnede økonomiske virkningen ikke kan forstås uten henvisning til serien av transaksjoner under ett. Dette er for eksempel tilfellet når serien av transaksjoner er tett innbyrdes forbundet, forhandlet fram som én enkelt transaksjon, og finner sted samtidig eller i en sammenhengende sekvens. (Vedlegg A viser eksempler på anvendelse av denne tolkning.)
- 4 Regnskapsføringen skal gjenspeile ordningens reelle innhold. Alle sider og konsekvenser av en ordning skal vurderes for å avgjøre ordningens reelle innhold, med særlig vekt på de sider og konsekvenser som har en økonomisk virkning.
- 5 IAS 17 kommer til anvendelse når en ordnings reelle innhold inkluderer overdragelse av retten til å bruke en eiendel i en nærmere avtalt periode. Indikatorer som hver for seg viser at en ordning reelt ikke innebærer noen leieavtale i henhold til IAS 17 (vedlegg B har eksempler på anvendelsen av denne tolkning), omfatter tilfeller der
 - a) et foretak beholder alle risikoer og fordeler knyttet til eierskap av en underliggende eiendel og nyter godt av praktisk talt de samme rettene til bruken av eiendelen som før ordningen,

- b) hovedgrunnen til ordningen er å oppnå et bestemt skattemessig resultat, og ikke å overdra retten til å bruke en eiendel, og
 - c) det er inkludert en opsjon på vilkår som gjør det nesten sikkert at den vil bli utøvd (for eksempel en salgsopsjon som kan utøves til en pris som er vesentlig høyere enn den forventede virkelige verdien når den kan utøves).
- 6 Definisjonene og veiledningen i nr. 49–64 i «Rammen» skal anvendes når det skal avgjøres hvorvidt en separat investeringskonto og leiebetalingsplikter reelt sett representerer eiendeler og forpliktelser for foretaket. Indikatorer som sammen viser at en separat investeringskonto og leiebetalingsplikter reelt sett ikke oppfyller definisjonene av en eiendel og en forpliktelse, og dermed ikke skal innregnes av foretaket, omfatter tilfeller der
- a) foretaket ikke er i stand til å kontrollere investeringskontoen etter egne formål og ikke har noen plikt til å betale leiebetalingene. Dette forekommer for eksempel når et forhåndsbetalt beløp blir plassert på en separat investeringskonto for å beskytte investor og kun kan benyttes til å betale investor, investor avtaler at leiebetalingsplikten skal betales fra midler på investeringskontoen og foretaket ikke har mulighet til å holde tilbake betalinger til investor fra investeringskontoen,
 - b) foretaket bare løper en liten risiko for å måtte foreta en refusjon av totalbeløpet fra et eventuelt vederlag mottatt fra en investor og dessuten muligvis måtte betale et tilleggsbeløp, eller, når det ikke er mottatt noe vederlag, bare løper en liten risiko for betaling av et beløp i henhold til andre plikter (for eksempel en garanti). Bare liten risiko for betaling anses for eksempel å foreligge når vilkårene i ordningen krever at et forhåndsbetalt beløp blir investert i risikofrie eiendeler som forventes å generere tilstrekkelige kontantstrømmer til å oppfylle leiebetalingsplikten, og
 - c) bortsett fra kontantstrømmene ved begynnelsen av ordningen, de eneste kontantstrømmene som forventes i henhold til ordningen, er leiebetalingene som ene og alene oppfylles av midler trukket på den separate investeringskontoen som ble opprettet med de første kontantstrømmene.
- 7 Andre plikter i en ordning, herunder eventuelle garantier som gis og plikter som pådras ved avslutning før tiden, skal regnskapsføres i henhold til IAS 37, IAS 39 eller IFRS 4, avhengig av vilkårene.
- 8 Kriteriene i IAS 18 nr. 20 skal anvendes på de faktiske forhold i og omstendighetene omkring hver enkelt ordning når det skal avgjøres når et vederlag skal innregnes som inntekt som et foretak kan motta. Faktorer som skal tas i betraktning, er hvorvidt det foreligger et vedvarende engasjement i form av betydelig framtidige plikter til inntjening som er nødvendig for å opptjene vederlaget, om det er risiko som beholdes, vilkårene for eventuelle garantiordninger, og risikoen for tilbakebetaling av vederlaget. Indikatorer som hver for seg viser at innregning av hele vederlaget som inntekt når det mottas, dersom det mottas ved begynnelsen av ordningen, ikke er hensiktsmessig, omfatter
- a) plikter om enten å utføre eller avholde seg fra å utføre visse betydelige aktiviteter som er vilkår for å opptjene det mottatt vederlaget, og oppfyllelsen av en juridisk bindende ordning er derfor ikke den mest betydningsfulle handlingen som ordningen krever,
 - b) begrensninger som legges på bruken av den underliggende eiendelen som har som praktisk virkning å begrense og i betydelig grad endre foretakets evne til å bruke eiendelen (for eksempel bruke den opp, selge den eller stille den som sikkerhet),
 - c) en betydelig mulighet for å måtte refundere et beløp av vederlaget og muligvis betale et tilleggsbeløp. Dette forekommer for eksempel når
 - i) den underliggende eiendelen ikke er en spesialisert eiendel som er nødvendig for at foretaket skal drive sin virksomhet, og det derfor er en mulighet for at foretaket kan betale et beløp for å avvikle ordningen tidligere, eller
 - ii) foretaket er forpliktet etter vilkårene for ordningen til, eller det helt eller delvis er opp til foretaket, å investere et forhåndsbetalt beløp i eiendeler som har en mer enn ubetydelig risiko ved seg (for eksempel valuta, rentesats eller kredittrisiko). I dette tilfellet foreligger det en betydelig risiko for at investeringsens verdi ikke er tilstrekkelig til å oppfylle leiebetalingsforpliktelsen, og det er derfor en mulighet for at foretaket kan kreves å måtte betale et beløp.
- 9 Vederlaget skal presenteres i resultatregnskapet på grunnlag av dets økonomiske innhold og art.

OPPLYSNINGER

- 10 Alle sider ved en ordning som reelt sett ikke innebærer noen leieavtale i henhold til IAS 17, skal tas i betraktning ved avgjørelsen av hvilke hensiktsmessige opplysninger som er nødvendige for å forstå ordningen og den regnskapsmessige behandlingen som er anvendt. Et foretak skal opplyse om følgende i hver regnskapsperiode der det foreligger en ordning:
- a) en beskrivelse av ordningen, herunder
 - i) den underliggende eiendelen og eventuelle begrensninger på bruken av denne,
 - ii) levetiden for og andre vesentlige vilkår ved ordningen,
 - iii) de transaksjonene som er knyttet til hverandre, herunder eventuelle valg, og
 - b) den regnskapsmessige behandlingen som anvendes på eventuelle mottatte vederlag, beløpet innregnet som inntekt i perioden og posten i resultatregnskapet der den er inkludert.
- 11 Opplysningene som kreves i samsvar med nr. 10 i denne tolkning, skal gis enkeltvis for hver enkelt ordning eller samlet for hver enkelt klasse av ordninger. En klasse er en gruppering av ordninger med underliggende eiendeler av tilsvarende art (for eksempel kraftverk).

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Februar 2000.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 31. desember 2001. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

SIC-TOLKNING 29***Opplysningskrav — tjenesteutsettingsordninger*****HENVISNINGER**

- IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 2003)
- IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 2003)
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»
- IAS 28: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004)

PROBLEMSTILLING

- 1 Et foretak (en konsesjonsinnehaver) kan tre inn i ordning med et annet foretak (en konsesjongsgiver) om å levere tjenester som gir allmennheten tilgang til viktige økonomiske og sosiale tjenester. Konsesjongsgiveren kan være et foretak i offentlig eller privat sektor, herunder et offentlig organ. Eksempler på tjenesteutsettingsordninger kan være anlegg for vannbehandling og vannforsyning, motorveier, parkeringsplasser, tunneler, broer, lufthavner og telekommunikasjonsnett. Eksempler på ordninger som ikke er tjenesteutsettingsordninger, omfatter et foretak som setter ut driften av sine interne tjenester (for eksempel kantine for de ansatte, vedlikehold av bygninger og regnskaps- eller informasjonsteknologifunksjoner).
- 2 En tjenesteutsettingsordning innebærer generelt at konsesjongsgiver i konsesjonsperioden overfører til konsesjonsinnehaver
 - a) retten til å yte tjenester som vil gi allmennheten tilgang til viktige økonomiske og sosiale tjenester, og
 - b) i noen tilfeller, retten til å benytte nærmere angitte materielle eiendeler, immaterielle eiendeler eller finansielle eiendeler,i bytte mot at konsesjonsinnehaver
 - c) binder seg til i løpet av konsesjonsperioden å yte tjenestene i samsvar med nærmere bestemte vilkår og betingelser, og
 - d) der dette måtte være relevant, binder seg til ved avslutningen av konsesjonsperioden å gi tilbake de rettene denne mottok ved begynnelsen av konsesjonsperioden og/eller overtok i løpet av konsesjonsperioden.
- 3 Det felles kjennetegnet for alle tjenesteutsettingsordninger er at konsesjonsinnehaver både får en rett og pådrar seg en plikt til å yte offentlige tjenester.
- 4 Problemstillingen er hvilke opplysninger som skal gis i notene i finansregnskapet til en konsesjonsinnehaver og en konsesjongsgiver.
- 5 Visse sider og opplysninger tilknyttet enkelte tjenesteutsettingsordninger omhandles allerede av eksisterende internasjonale standarder for finansiell rapportering (for eksempel omhandler IAS 16 anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr, IAS 17 omhandler leieavtaler for eiendeler og IAS 38 omhandler anskaffelse av immaterielle eiendeler). En tjenesteutsettingsordning kan imidlertid innebære gjensidig uoppfylte kontrakter som ikke omhandles av internasjonale standarder for finansiell rapportering, med mindre disse kontraktene er tapsbringende, i så fall kommer IAS 37 til anvendelse. Denne tolkning omhandler derfor tilleggsopplysninger for tjenesteutsettingsordninger.

KONSENSUS

- 6 Alle sider ved en tjenesteutsettingsordning skal tas i betraktning ved avgjørelsen av hva som er hensiktsmessige opplysninger i notene. En konsesjonsinnehaver og en konsesjongsgiver skal gi følgende opplysninger for hver enkelt regnskapsperiode:
 - a) en beskrivelse av ordningen,
 - b) vesentlige vilkår for ordningen som kan påvirke størrelsen på, forløpet for og sikkerheten knyttet til framtidige kontantstrømmer (for eksempel konsesjonsperiodens lengde, reprisingtidspunkt og grunnlaget som reprising eller reforhandling avgjøres på),

- c) arten og omfanget (for eksempel mengde, periode eller beløp, der det er relevant) av
 - i) rett til å bruke nærmere angitte eiendeler,
 - ii) plikt til å yte eller rett til å forvente yte av tjenester,
 - iii) plikt til å anskaffe eller tilvirke eiendom, anlegg og utstyr,
 - iv) plikt til å levere eller rett til å motta nærmere angitte eiendeler ved avslutningen av konsesjonsperioden,
 - v) alternativer for fornyelse og avvikling, og
 - vi) andre rettigheter og plikter (for eksempel større overhalinger), og
 - d) endringer i ordningen som skjer i løpet av perioden.
- 7 De opplysningene som kreves i samsvar med nr. 6 i denne tolkning, skal gis enkeltvis for hver tjenesteutsettingsordning eller samlet for hver klasse av tjenesteutsettingsordninger. En klasse er en gruppering av tjenesteutsettingsordninger av tilsvarende art (for eksempel innkreving av bompenger, telekommunikasjons- og vannbehandlingstjenester).

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Mai 2001.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 31. desember 2001.

SIC-TOLKNING 31***Driftsinntekter — byttehandel vedrørende reklametjenester*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 18: «Driftsinntekter»

PROBLEMSTILLING

- 1 Et foretak (selgeren) kan tre inn i en byttehandel for å yte reklametjenester i bytte mot reklametjenester fra sin kunde (kunden). Reklamen kan vises på Internett eller på steder for oppslag av reklameplakater, kringkastes over fjernsyn eller radio, publiseres i magasiner eller aviser eller presenteres i et annet medium.
- 2 I enkelte tilfeller blir det ikke utvekslet kontanter eller annet vederlag mellom foretakene. I andre tilfeller blir det utvekslet like eller tilnærmet like beløp i kontanter eller annet vederlag.
- 3 En selger som yter reklametjenester som en del av sin ordinære virksomhet, innregner driftsinntekter i henhold til IAS 18 fra en byttehandel som innebærer reklame når, blant andre kriterier, de utvekslede tjenestene ikke tilsvarer hverandre (IAS 18 nr. 12), og inntektsbeløpet kan måles på en pålitelig måte (IAS 18 nr. 20 a)). Denne tolkning kommer bare til anvendelse på utveksling av reklametjenester som ikke tilsvarer hverandre. En utveksling av reklametjenester som tilsvarer hverandre, er ikke en transaksjon som genererer driftsinntekter i henhold til IAS 18.
- 4 Problemstillingen er under hvilke omstendigheter en selger på en pålitelig måte kan måle driftsinntekter til den virkelige verdien av de reklametjenester som mottas eller ytes i en byttehandel.

KONSENSUS

- 5 Driftsinntekter fra en byttehandel som innebærer reklame, kan ikke måles på en pålitelig måte til de mottatte reklametjenestenes virkelige verdi. En selger kan imidlertid på en pålitelig måte måle driftsinntekter til den virkelige verdien av de reklametjenestene som selgeren yter i en byttehandel, med henvisning til transaksjoner som ikke er en byttehandel og som bare
 - a) inneholder reklame som svarer til reklamen i byttehandelen,
 - b) skjer ofte,
 - c) representerer et overveiende antall transaksjoner og beløp sammenlignet med alle transaksjoner for levering av reklame som tilsvarer reklamen i byttehandelen,
 - d) inneholder kontanter og/eller en annen form for vederlag (for eksempel omsettelige verdipapir, ikke-monetære eiendeler og andre tjenester) som har en virkelig verdi som kan måles på en pålitelig måte, og
 - e) ikke har samme motpart som i byttehandelen.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Mai 2001.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 31. desember 2001. Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

SIC-TOLKNING 32***Immaterielle eiendeler — utgifter vedrørende nettsteder*****HENVISNINGER**

- IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)
- IAS 2: «Beholdninger» (revidert i 2003)
- IAS 11: «Anleggskontrakter»
- IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» (revidert i 2003)
- IAS 17: «Leieavtaler» (revidert i 2003)
- IAS 36: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004)
- IAS 28: «Verdifall på eiendeler» (revidert i 2004)
- IFRS 3: «Virksomhetssammenslutninger»

PROBLEMSTILLING

- 1 Et foretak kan pådra seg interne utgifter ved utvikling og drift av foretakets eget nettsted for intern eller ekstern tilgang. Et nettsted utformet for tilgang utenfra kan benyttes til ulike formål som å fremme og reklamere for foretakets egne produkter og tjenester, yte elektroniske tjenester og selge produkter og tjenester. Et nettsted utformet for intern tilgang kan benyttes til å lagre selskapets driftspolitik og kundeopplysninger, og til å søke etter relevant informasjon.
- 2 Trinnene i utviklingen av et nettsted kan beskrives på følgende måte:
 - a) Planlegging — omfatter det å foreta forundersøkelser, definere mål og spesifikasjoner, vurdere alternativer og velge foretrukne løsninger.
 - b) Utvikling av applikasjoner og infrastruktur — omfatter det å anskaffe et domenenavn, kjøpe inn og utvikle maskinvare og programvare til driften, installere utviklede applikasjoner og utføre stresstesting.
 - c) Utvikling av grafisk design — omfatter utforming av nettsidenes utseende.
 - d) Innholdsutvikling — omfatter det å skape, kjøpe inn, utarbeide og laste opp informasjon, enten i form av tekst eller bilder, på nettstedet før utviklingen av nettstedet fullføres. Denne informasjonen kan enten lagres i separate databaser som er integrert i (eller som har tilgang fra) nettstedet, eller kodes direkte inn i nettsidene.
- 3 Når utviklingen av et nettsted er fullført, begynner driftsfasen. I denne fasen vedlikeholder og forbedrer foretaket nettstedets applikasjoner, infrastruktur, grafiske utforming og innhold.
- 4 Når interne utgifter ved utvikling og drift av foretakets eget nettsted for intern eller ekstern bruk skal regnskapsføres, er problemstillingene:
 - a) hvorvidt nettstedet er en internt generert immateriell eiendel som er underlagt kravene i IAS 38, og
 - b) hva som er den mest hensiktsmessige regnskapsmessige behandlingen av slike utgifter.
- 5 Denne tolkning kommer ikke til anvendelse på utgifter til innkjøp, utvikling og drift av nettstedets maskinvare (for eksempel nettjenere, testjenere, produksjonstjenere og Internett-tilkoblinger). Slike utgifter regnskapsføres i henhold til IAS 16. Når et foretak dessuten pådrar seg utgifter vedrørende en Internett-tjenesteleverandør som er vert for foretakets nettsted, blir utgiftene innregnet som kostnad i henhold til IAS 1 nr. 78 og Rammen når tjenestene mottas.

- 6 IAS 38 kommer ikke til anvendelse på immaterielle eiendeler som holdes av et foretak for salg som del av foretakets ordinære virksomhet (se IAS 2 og IAS 11) eller leieavtaler som faller inn under virkeområdet for IAS 17. Denne tolkning kommer heller ikke til anvendelse på utgifter ved utvikling eller drift av et nettsted (eller programvare for nettstedet) for salg til et annet foretak. Når et nettsted leies i henhold til en operasjonell leieavtale, skal utleier anvende denne tolkning. Når et nettsted leies i henhold til en finansiell leieavtale, skal leietaker anvende denne tolkning etter førstegangsinnregning av den leide eiendelen.

KONSENSUS

- 7 Et foretaks eget nettsted som etableres som resultat av utvikling, og som er for intern eller ekstern tilgang, er en internt generert immateriell eiendel som er underlagt kravene i IAS 38.
- 8 Et nettsted som etableres som resultat av utvikling, skal innregnes som immateriell eiendel dersom, og bare dersom, et foretak, i tillegg til å være i overensstemmelse med de generelle kravene beskrevet i IAS 38 nr. 21 for innregning og førstegangsmåling, kan oppfylle kravene i IAS 38 nr. 57. Et foretak vil kunne tilfredsstille kravet om å vise hvordan foretakets nettsted vil generere sannsynlige framtidige økonomiske fordeler i samsvar med IAS 38 nr. 57 d) når nettstedet for eksempel kan generere driftsinntekter, herunder direkte driftsinntekter fra plassering av ordrer. Et foretak vil ikke kunne vise hvordan et nettsted som utelukkende eller i hovedsak er utviklet for å fremme og reklamere for foretakets egne produkter og tjenester, vil generere sannsynlige framtidige økonomiske fordeler, og følgelig skal alle utgifter ved utviklingen av et slikt nettsted innregnes som kostnad når de påløper.
- 9 Eventuelle interne utgifter ved utvikling og drift av foretakets eget nettsted skal regnskapsføres i overensstemmelse med IAS 38. Arten av hver aktivitet som foretaket pådrar seg utgifter for (for eksempel opplæring av ansatte og vedlikehold av nettstedet), og nettstedets utviklingstrinn eller etterfølgende utvikling, skal vurderes for å fastsette den mest hensiktsmessige regnskapsmessige behandlingen (ytterligere veiledning er gitt i vedlegget til denne tolkning). Eksempler:
- a) Planleggingstrinnet tilsvarer med hensyn til art forskningsfasen i IAS 38 nr. 54–56. Utgifter som påløper på dette trinnet, skal innregnes som kostnad når de påløper.
 - b) Utviklingstrinnet for applikasjoner og infrastruktur, for grafisk utforming og for innholdsutvikling, i den utstrekning dette innholdet blir utviklet for andre formål enn å reklamere for og fremme et foretaks egne produkter og tjenester, tilsvarer med hensyn til art utviklingsfasen i IAS 38 nr. 57–64. Utgifter som påløper på disse trinnene, skal inkluderes i et nettstedets anskaffelseskost og innregnes som immateriell eiendel i samsvar med nr. 8 i denne tolkning når utgiftene kan henføres direkte til og er nødvendige for å opprette, produsere eller utarbeide nettstedet slik at det kan fungere etter ledelsens hensikt. For eksempel skal utgifter til å kjøpe inn eller lage innhold (bortsett fra innhold som reklamerer for og fremmer foretakets egne produkter og tjenester) spesifikt for et nettsted, eller utgifter til å kunne gjøre bruk av innholdet (for eksempel en avgift for å anskaffe en lisens for å gjengi informasjon) på nettstedet, inkluderes i anskaffelseskost for utvikling når dette vilkåret er oppfylt. Men i overensstemmelse med IAS 38 nr. 71 skal utgifter vedrørende en immateriell post som opprinnelig ble innregnet som kostnad i tidligere finansregnskap, ikke innregnes som en del av en immateriell eiendels anskaffelseskost på et senere tidspunkt (for eksempel dersom utgiftene til opphavsrett er fullt ut avskrevet, og innholdet deretter publiseres på et nettsted).
 - c) Utgifter som har påløpt på innholdsutviklingstrinnet, i den utstrekning dette innholdet er utviklet for å reklamere for og fremme foretakets egne produkter og tjenester (for eksempel digitale fotografier av produkter), skal innregnes som kostnad når de påløper i overensstemmelse med IAS 38 nr. 69 c). For eksempel, ved regnskapsføring av utgifter til profesjonelle tjenester, som å ta digitale bilder av et foretaks egne produkter og forbedre visningen av dem, skal utgifter til dette innregnes som kostnad etter hvert som de profesjonelle tjenestene mottas under prosessen, ikke når de digitale bildene blir vist på nettstedet.
 - d) Driftsfasen begynner når utviklingen av et nettsted er fullført. Utgifter som påløper på dette trinnet, skal innregnes som kostnad når de påløper, med mindre de oppfyller innregningskriteriene i IAS 38 nr. 18.
- 10 Et nettsted som innregnes som immateriell eiendel i henhold til nr. 8 i denne tolkning, skal måles etter førstegangsinnregning ved anvendelse av kravene i IAS 38 nr. 72–87. Det beste estimatet av et nettstedets utnyttbare levetid skal være kort.

TIDSPUNKT FOR KONSENSUS

Mai 2001.

IKRAFTTREDELSE

Denne tolkning trer i kraft 25. mars 2002. Virkningene av å vedta denne tolkning skal regnskapsføres ved hjelp av overgangskravene i den versjonen av IAS 38 som ble utgitt i 1998. Når et nettsted derfor ikke oppfyller kriteriene for innregning som immateriell eiendel, men tidligere var innregnet som eiendel, skal posten fraregnes på tidspunktet da denne tolkning trer i kraft. Når et nettsted allerede eksisterer, og utgiftene til å utvikle det oppfyller kriteriene for innregning som en immateriell eiendel, men ikke tidligere var innregnet som eiendel, skal den immaterielle eiendelen ikke innregnes på tidspunktet da denne tolkning trer i kraft. Når et nettsted allerede eksisterer, og utgiftene til å utvikle det oppfyller kriteriene for innregning som immateriell eiendel, når det tidligere var innregnet som eiendel og i utgangspunktet målt til anskaffelseskost, skal det beløpet som ble innregnet første gang, anses for å være riktig fastsatt.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1260/2008**2014/EØS/56/45****av 10. desember 2008****om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 23(*)**

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) 29. mars 2007 kunngjorde IASB (International Accounting Standards Board) en revidert internasjonal regnskapsstandard (IAS) 23: «Låneutgifter», heretter kalt «den reviderte IAS 23». I henhold til den reviderte IAS 23 er det ikke lenger mulig å innregne låneutgifter umiddelbart som kostnad i den grad de er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel. Alle slike låneutgifter skal kapitaliseres og utgjøre en del av den aktuelle eiendelens anskaffelseskost. Andre låneutgifter innregnes som kostnad. Den reviderte IAS 23 erstatter IAS 23: «Låneutgifter», revidert i 1993.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at den reviderte IAS 23 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006

om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

- 4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.
- 5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 erstattes IAS 23: «Låneutgifter» (revidert i 1993) med IAS 23 «Låneutgifter» (revidert i 2007) som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende IAS 23 (revidert i 2007) som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 10. desember 2008.

For Kommisjonen

Charlie MCCREEVY

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 338 av 17.12.2008, s. 10, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

IAS 23	IAS 23: «Låneutgifter» (revidert i 2007)
--------	--

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 23***Låneutgifter*****GRUNNLEGGENDE PRINSIPP**

- 1 Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel, utgjør en del av den aktuelle eiendelens anskaffelseskost. Andre låneutgifter skal innregnes som kostnad.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Et foretak skal anvende denne standard ved regnskapsføring av låneutgifter.
- 3 Standarden omhandler ikke faktiske eller implisitte utgifter knyttet til egenkapital, herunder preferansekapital som ikke er klassifisert som forpliktelse.
- 4 Et foretak er ikke pålagt å anvende standarden på låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av
 - a) en kvalifiserende eiendel som måles til virkelig verdi, for eksempel en biologisk eiendel, eller
 - b) beholdninger som regelmessig framstilles eller på annen måte produseres i store mengder.

DEFINISJONER

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«*Låneutgifter*» er renteutgifter og andre utgifter som et foretak pådrar seg i forbindelse med lån av midler.

En «*kvalifiserende eiendel*» er en eiendel som krever en lang periode for å bli klar for påtenkt bruk eller salg.

- 6 Låneutgifter kan omfatte
 - a) rente på kassekreditt samt kortsiktige og langsiktige lån,
 - b) amortisering av kursgevinst eller kurstap knyttet til lån,
 - c) amortisering av tilleggsutgifter som har påløpt i forbindelse med lån,
 - d) finansutgifter knyttet til finansielle leieavtaler innregnet i samsvar med IAS 17: «Leieavtaler», og
 - e) kursdifferanser fra lån i utenlandsk valuta, i den grad de regnes som en justering av renteutgiftene.
- 7 Avhengig av omstendighetene kan følgende være kvalifiserende eiendeler:
 - a) beholdninger,
 - b) produksjonsanlegg,
 - c) energiproduksjonsanlegg,
 - d) immaterielle eiendeler,
 - e) investeringseiendommer.

Finansielle eiendeler samt beholdninger som framstilles eller på annen måte produseres over en kort periode, er ikke kvalifiserende eiendeler. Eiendeler som er klar for påtenkt bruk eller salg når de anskaffes, er ikke kvalifiserende eiendeler.

INNREGNING

- 8 Et foretak skal kapitalisere låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel som en del av den aktuelle eiendelens anskaffelseskost. Et foretak skal innregne andre låneutgifter som kostnad i den regnskapsperioden de er påløpt.

- 9 Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel, inkluderes i den aktuelle eiendelens anskaffelseskost. Slike låneutgifter kapitaliseres som del av eiendelens anskaffelseskost når det er sannsynlig at de vil føre til framtidige økonomiske fordeler for foretaket, og utgiftene kan måles på en pålitelig måte. Når et foretak anvender IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon», skal det innregne som kostnad den delen av låneutgiftene som kompenserer for inflasjon i samme periode, i samsvar med nr. 21 i nevnte standard.

Låneutgifter som kan kapitaliseres

- 10 Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en kvalifiserende eiendel, er de låneutgifter som ville ha vært unngått dersom den kvalifiserende eiendelen ikke hadde medført anskaffelsesutgifter. Når et foretak låner midler spesielt med sikte på anskaffelse av en bestemt kvalifiserende eiendel, er det enkelt å identifisere de låneutgiftene som har direkte tilknytning til den aktuelle kvalifiserende eiendelen.
- 11 Det kan være vanskelig å identifisere et direkte forhold mellom bestemte lån og en kvalifiserende eiendel, og å fastslå hvilke lån som ellers kunne ha vært unngått. Slike vanskeligheter oppstår for eksempel når et foretaks finansieringsaktiviteter samordnes sentralt. Vanskeligheter oppstår også når et konsern benytter en rekke gjeldsinstrumenter for å låne midler til ulike rentesatser, og låner disse midlene på forskjellige grunnlag til andre foretak i konsernet. Andre komplikasjoner oppstår gjennom bruk av lån i eller knyttet til utenlandske valutaer, når konsernet driver virksomhet innenfor økonomier med høyinflasjon, samt i forbindelse med svingninger i valutakurser. Konklusjonen er at det vanskelig å fastsette beløpet for låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse av en kvalifiserende eiendel, og det er nødvendig å utøve skjønn.
- 12 I den grad et foretak låner midler spesielt med sikte på anskaffelse av en kvalifiserende eiendel, skal foretaket fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres som de faktiske låneutgiftene som påløper det aktuelle lånet i perioden, med fradrag for eventuelle kapitalinntekter fra midlertidig investering av lånene.
- 13 Finansieringsordningene for en kvalifiserende eiendel kan føre til at et foretak låner midler og pådrar seg tilknyttede låneutgifter for noen eller alle midlene benyttes til å betale utgifter knyttet til den kvalifiserende eiendelen. I slike tilfeller investeres ofte midlene midlertidig i påvente av at utgiftene knyttet til den kvalifiserende eiendelen skal betales. Ved fastsettelse av beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres i en periode, skal eventuelle kapitalinntekter fra slike midler trekkes fra de påløpte låneutgiftene.
- 14 I den grad et foretak låner inn midler på generelt grunnlag og bruker dem for å anskaffe en kvalifiserende eiendel, skal foretaket fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres ved å anvende en kapitaliseringssats på utgiftene knyttet til denne eiendelen. Kapitaliseringssatsen skal være lik det veide gjennomsnittet av låneutgiftene til foretakets utestående lån i perioden, bortsett fra lån som er tatt opp spesielt med sikte på anskaffelse av en kvalifiserende eiendel. Beløpet for låneutgiftene som et foretak kapitaliserer i løpet av en periode, skal ikke overstige beløpet for låneutgifter som er påløpt i samme periode.
- 15 I noen tilfeller er det hensiktsmessig å inkludere alle lån som morforetaket og datterforetak har tatt opp, når det veide gjennomsnittet av låneutgiftene skal beregnes, mens det i andre tilfeller er hensiktsmessig at hvert datterforetak bruker et veid gjennomsnitt av låneutgiftene knyttet til deres egne lån.

Når en kvalifiserende eiendels balanseførte verdi overstiger gjenvinnbart beløp

- 16 Når en kvalifiserende eiendels balanseførte verdi eller forventede endelige anskaffelseskost overstiger eiendelens gjenvinnbare beløp eller netto realisasjonsverdi, skal eiendelens balanseførte verdi nedskrives eller føres ut av balansen i samsvar med kravene i andre standarder. I visse tilfeller tilbakeføres det beløp som er nedskrevet eller ført ut av balansen, i samsvar med disse standardene.

Oppstart av kapitalisering

- 17 Et foretak skal begynne kapitaliseringen av låneutgifter som del av en kvalifiserende eiendels anskaffelseskost på oppstartstidspunktet. Oppstartstidspunktet for kapitalisering er tidspunktet da foretaket for første gang oppfyller alle de følgende vilkår:
- a) utgiftene til anskaffelse av eiendelen påløper,
 - b) låneutgiftene påløper, og
 - c) aktiviteter som er nødvendige for å forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, er igangsatt.

- 18 Utgifter knyttet til en kvalifiserende eiendel omfatter bare de utgifter som har medført betalinger i kontanter, overføringer av andre eiendeler eller en forutsetning om rentebærende forpliktelser. Utgifter reduseres gjennom eventuelle delbetalinger og tilskudd som mottas i forbindelse med eiendelen (se IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»). En eiendels gjennomsnittlige balanseførte verdi i en periode, herunder låneutgifter som er kapitalisert tidligere, er vanligvis en rimelig tilnærming av de utgiftene som kapitaliseringssatsen anvendes på i samme periode.
- 19 De aktiviteter som er nødvendige for å forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, omfatter mer enn eiendelens fysiske tilvirkning. De omfatter teknisk og administrativt arbeid før den fysiske tilvirkningen begynner, for eksempel aktiviteter knyttet til innhenting av tillatelser før den fysiske tilvirkningen begynner. Slike aktiviteter omfatter imidlertid ikke at en eiendel innehas mens det ikke pågår noen form for produksjon eller utvikling som endrer eiendelens tilstand. Låneutgifter som påløper under utbygging av en tomt, kapitaliseres for eksempel i den perioden da det pågår aktiviteter knyttet til utbyggingen. Låneutgifter som påløper mens tomter anskaffet for utbyggingsformål beholdes uten at det pågår noen form for tilknyttet utviklingsaktivitet, oppfyller imidlertid ikke kriteriene for kapitalisering.

Midlertidig opphør av kapitalisering

- 20 Kapitalisering av låneutgifter skal opphøre midlertidig i lengre perioder da den aktive utviklingen avbrytes.
- 21 Låneutgifter kan påløpe i en lengre periode da de aktivitetene som er nødvendige for at foretaket skal forberede eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg, avbrytes. Slike utgifter er utgifter knyttet til besittelse av delvis fullførte eiendeler, og oppfyller ikke kriteriene for kapitalisering. Det er imidlertid ikke vanlig at kapitalisering av låneutgifter opphører i en periode da foretaket utfører omfattende teknisk og administrativt arbeid. Kapitalisering av låneutgifter opphører heller ikke dersom en midlertidig forsinkelse er en nødvendig del av foretakets prosess med å klargjøre en eiendel for dens påtenkte bruk eller salg. Kapitalisering kan for eksempel fortsette i en lengre periode da byggingen av en bro forsinkes av høy vannstand, dersom slik høy vannstand er vanlig i byggeperioden i det aktuelle geografiske området.

Opphør av kapitalisering

- 22 Kapitalisering av låneutgifter skal opphøre når foretaket har fullført praktisk talt alle aktiviteter som er nødvendige for å forberede den kvalifiserende eiendelen til dens påtenkte bruk eller salg.
- 23 En eiendel er vanligvis klar til påtenkt bruk eller salg når eiendelens fysiske tilvirkning er fullført, selv om det fremdeles pågår administrativt rutinearbeid. I tilfeller der det bare gjenstår mindre endringer, så som utsmykning av en eiendom etter kjøperens eller brukerens anvisninger, innebærer dette at praktisk talt alle aktiviteter er fullført.
- 24 Når tilvirkningen av en kvalifiserende eiendel fullføres i deler, og hver del kan benyttes mens tilvirkningen av andre deler fortsetter, skal kapitaliseringen av låneutgifter opphøre når foretaket har fullført praktisk talt alle aktiviteter som er nødvendige for å forberede den aktuelle delen til dens påtenkte bruk eller salg.
- 25 En næringspark som består av flere bygninger, der hver bygning kan benyttes separat, er et eksempel på en kvalifiserende eiendel der hver del kan benyttes samtidig som tilvirkningen av andre deler fortsetter. Et eksempel på en kvalifiserende eiendel som må fullføres før andre deler benyttes, er et industrianlegg der flere prosesser utføres i en bestemt rekkefølge ved ulike deler av anlegget innenfor samme anleggssted, for eksempel et stålverk.

OPPLYSNINGER

- 26 Et foretak skal opplyse om
- a) beløpet for låneutgifter som er kapitalisert i perioden, og
 - b) kapitaliseringssatsen som er benyttet for å fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 27 Når anvendelsen av denne standard innebærer en endring i regnskapsprinsipper, skal foretaket anvende standarden på låneutgifter knyttet til kvalifiserende eiendeler hvis oppstartstidspunkt for kapitalisering er på eller etter ikrafttredelsestidspunktet.
- 28 Et foretak kan imidlertid velge et hvilket som helst tidspunkt før ikrafttredelsestidspunktet og anvende standarden på låneutgifter knyttet til alle kvalifiserende eiendeler hvis oppstartstidspunkt for kapitalisering er på eller etter dette tidspunktet.

IKRAFTTREDELSE

- 29 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender standarden fra et tidligere tidspunkt enn 1. januar 2009, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 23 (REVIDERT I 1993)

- 30 Denne standard erstatter IAS 23: «Låneutgifter» (revidert i 1993).

Vedlegg

Endringer i andre uttalelser

Endringene i dette vedlegg skal anvendes på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender denne standard på en tidligere periode, får endringene i dette vedlegg anvendelse på den tidligere perioden. I de endrede numrene vises ny tekst som understreket og opphevet tekst som gjennomstrekhet.

- A1 I IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» gjøres følgende endringer:

Nr. 9, 12 og 13 endres, etter nr. 25H innsettes ny overskrift og nytt nr. 25I, og nytt nr. 47G tilføyes:

- «9 Overgangsbestemmelsene i andre IFRS-er kommer til anvendelse på endringer i regnskapsprinsipper foretatt av et foretak som allerede benytter IFRS-er. De kommer ikke til anvendelse for en *førstegangsbrukers* overgang til IFRS-er, bortsett fra slik det er angitt i nr. 25D, 25H, 25I, 34A og 34B.

- 12 Denne IFRS oppstiller to kategorier av unntak fra prinsippet om at et foretaks IFRS-åpningsbalanse skal være i overensstemmelse med hver enkelt standard:

- a) Nr. 13–25I og 36A–36C gir unntak fra enkelte krav i andre IFRS-er.
- b) Nr. 26–34B forbyr tilbakevirkende anvendelse av enkelte bestemmelser i andre IFRS-er.

- 13 Et foretak kan velge å benytte ett eller flere av følgende unntak:

- a) ...
- l) måling av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelsers virkelige verdi ved førstegangsinnregning (nr. 25G),
- m) en finansiell eiendel eller en immateriell eiendel som regnskapsføres i samsvar med IFRIC 12: «Tjenesteutsettingsordninger» (nr. 25H), og
- n) låneutgifter (nr. 25I).

Et foretak skal ikke anvende disse unntakene analogt på andre poster.

Låneutgifter

- 25I En førstegangsbruker kan anvende overgangsbestemmelsene fastsatt i nr. 27 og 28 i IAS 23: «Låneutgifter», revidert i 2007. I disse numrene skal henvisninger til ikrafttredelsestidspunktet forstås som 1. januar 2009 eller tidspunktet for overgang til IFRS-er, avhengig av hvilket tidspunkt som er senest.

- 47G Et foretak skal anvende endringene i nr. 13 n) og nr. 25I på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 23 på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse for den tidligere perioden.»

- A2 I IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» utgår siste punktum i nr. 110.
- A3 I IAS 7: «Kontantstrømoppstilling» skal nr. 32 lyde:
- «32 Det samlede beløp for rentebetalinger i en periode opplyses i kontantstrømoppstillingen, enten det er innregnet som kostnad i resultatregnskapet eller kapitalisert i samsvar med IAS 23: «Låneutgifter».»
- A4 I IAS 11: «Anleggskontrakter» skal siste punktum i nr. 18 lyde:
- «18 Utgifter som kan regnes til kontraktsvirksomhet generelt, og som kan henføres bestemte kontrakter, omfatter også låneutgifter.
- A5 I IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» skal nr. 23 lyde:
- «23 Anskaffelseskost for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr er kontantprisekvivalenten på innregningsdagen. Dersom betaling blir utsatt utover vanlige kredittbetingelser, blir differansen mellom kontantprisekvivalenten og de totale betalingene innregnet som renter over kredittperioden, med mindre slike renter blir kapitalisert i samsvar med IAS 23.»
- A6 I IAS 38: «Immaterielle eiendeler» skal nr. 32 lyde:
- «32 Dersom betaling for en immateriell eiendel blir utsatt utover vanlige kredittbetingelser, er den immaterielle eiendelens anskaffelseskost lik dens kontantprisekvivalent. Differansen mellom dette beløpet og de samlede betalingene innregnes som rentekostnad over kredittperioden, med mindre den blir kapitalisert i samsvar med IAS 23: «Låneutgifter».»
- A7 I IFRIC-tolkning 1: «Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser» skal nr. 8 lyde:
- «8 Den periodiske avviklingen av diskonteringen skal innregnes i resultatet som en finansieringsutgift etter hvert som den skjer. Kapitalisering i henhold til IAS 23 er ikke tillatt.»
-

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1261/2008**2014/EØS/56/46****av 16. desember 2008**

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 2(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) 17. januar 2008 kunngjorde IASB (International Accounting Standards Board) «Endringer av internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) 2: «Aksjebasert betaling»», heretter kalt «endring av IFRS 2». Endringen av IFRS 2 presiserer hva som er innvinningsbetingelser, hvordan betingelser som ikke er innvinningsbetingelser skal regnskapsføres og hvordan et foretaks eller en motparts oppsigelse av en aksjebasert betalingsordning skal regnskapsføres.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at endringen av IFRS 2 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen

med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

- 4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.
- 5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 endres IFRS 2: «Aksjebasert betaling» i samsvar med «Endring av IFRS 2: «Aksjebasert betaling», heretter kalt «endring av IFRS 2», som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende endringen av IFRS 2 som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 16. desember 2008.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 338 av 17.12.2008, s. 17, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

IFRS 2	«Endring av IFRS 2: «Aksjebasert betaling»»
--------	---

ENDRINGER AV IFRS 2***Aksjebasert betaling***

I dette dokument fastsettes endringer av IFRS 2: «Aksjebasert betaling». Endringene er resultat av forslag som ble framsatt i høringsutkast med forslag til endringer av IFRS 2 — *Innvinningsbetingelser og oppsigelser*, kunngjort i februar 2006.

Et foretak skal anvende disse endringene på alle aksjebaserte betalinger som hører inn under virkeområdet for IFRS 2, på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt.

BETINGELSER SOM IKKE ER INNVINNINGSBETINGELSER

I standarden innsettes ny overskrift og nytt nr. 21A etter nr. 21:

Behandling av betingelser som ikke er innvinningsbetingelser

- 21A Tilsvarende skal et foretak ta hensyn til alle betingelser som ikke er innvinningsbetingelser når det estimerer den virkelige verdien av de tildelte egenkapitalinstrumentene. For tildeling av egenkapitalinstrumenter med betingelser som ikke er innvinningsbetingelser, skal foretaket derfor innregne varene eller tjenestene som er mottatt fra en motpart som oppfyller alle innvinningsbetingelser som ikke er markedsbetingelser (for eksempel tjenester mottatt fra en ansatt som blir værende i tjeneste i den nærmere angitte tjenesteperioden), uansett om disse betingelsene som ikke er innvinningsbetingelser, er oppfylt eller ikke.

OPPSIGELSER

I standardens nr. 28 skal første ledd lyde:

- «28 Dersom en tildeling av egenkapitalinstrumenter sies opp eller gjøres opp i løpet av innvinningsperioden (bortsett fra en tildeling som er sagt opp ved bortfall av en rett når innvinningsbetingelsene ikke er oppfylt), skjer følgende:»

I standardens nr. 28 b) gjøres følgende endring:

«28

- b) ... Alle slike overskytende beløp skal innregnes som kostnad. Dersom den aksjebaserte betalingsordningen omfatter forpliktelsesdeler, skal foretaket imidlertid måle forpliktelsens virkelige verdi på nytt på oppsigelses- eller oppgjørstidspunktet. Eventuelle betalinger som foretas for å gjøre opp forpliktelsesdelen, skal regnskapsføres som et opphør av forpliktelsen.»

Etter standardens nr. 28 skal nytt nr. 28A lyde:

- «28A Dersom et foretak eller en motpart kan velge om de skal oppfylle en betingelse som ikke er en innvinningsbetingelse, skal foretaket behandle foretakets eller motpartens manglende oppfyllelse av denne betingelsen i løpet av innvinningsperioden, som et opphør.»

IKRAFTTREDELSE

I standarden skal nytt nr. 62 lyde:

- «62 Et foretak skal anvende følgende endringer med tilbakevirkende kraft på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere:
- a) kravene i nr. 21A med hensyn til behandlingen av betingelser som ikke er innvinningsbetingelser,
 - b) de reviderte definisjonene av begrepene «innvinnes» og «innvinningsbetingelser» i vedlegg A,
 - c) endringene av nr.28 og 28A med hensyn til oppsigelser.

Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender disse endringer på en periode som begynner tidligere enn 1. januar 2009, skal foretaket opplyse om dette.»

DEFINISJONER

I vedlegg A skal definisjonene av «innvinnes» og «innvinningsbetingelser» lyde:

- «**innvinnes** Å bli en rett. I henhold til en **aksjebasert betalingsordning** vil en motparts rett til å motta foretakets kontanter, andre eiendeler eller **egenkapitalinstrumenter** innvinnes når motpartens rett ikke lenger er betinget av at eventuelle **innvinningsbetingelser** oppfylles.
- innvinningsbetingelser** Betingelser som fastsetter hvorvidt foretaket kan motta de tjenesteytelsene som gir motparten rett til å motta foretakets kontanter, andre eiendeler eller **egenkapitalinstrumenter** i henhold til en **aksjebasert betalingsordning**. Innvinningsbetingelser er enten tjenestebetingelser eller inntjeningsbetingelser. Tjenestebetingelser krever at motparten fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode. Inntjeningsbetingelser krever at motparten fullfører en nærmere angitt tjenesteperiode og at nærmere angitte inntjeningsmål skal oppfylles (for eksempel en nærmere angitt økning i foretakets overskudd over en bestemt periode). En inntjeningsbetingelse kan omfatte en **markedsbetingelse**.»
-

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1262/2008**2014/EØS/56/47****av 16. desember 2008**

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til tolkning nr. 13 fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC)(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarder og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) 5. juli 2007 kunngjorde Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) tolkning nr. 13: «Kundelojalitetsprogrammer», heretter kalt «IFRIC 13». IFRIC 13 fjerner de nåværende uoverensstemmelsene i praksis med hensyn til regnskapsmessig behandling av varer eller tjenester som er gratis eller har nedsatt pris, og som selges i henhold til kundelojalitetsprogrammer som selskapene bruker til å belønne sine kunder i form av poeng, opptjening av flyreiser eller andre fordeler knyttet til salg av en vare eller yting av en tjeneste.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at IFRIC 13 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med

kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarder som skal bistå Kommisjonen med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

- 4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.
- 5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 innsettes tolkning nr. 13: «Kundelojalitetsprogrammer» fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende IFRIC 13 som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 16. desember 2008.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 338 av 17.12.2008, s. 21, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

*VEDLEGG***INTERNASJONALE STANDARDER FOR FINANSIELL RAPPORTERING**

IFRIC 13	«IFRIC-tolkning nr. 13: «Kundelojalitetsprogrammer»
----------	---

IFRIC-TOLKNING 13***Kundelojalitetsprogrammer*****HENVISNINGER**

- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 18: «Driftsinntekter»
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»

BAKGRUNN

- 1 Kundelojalitetsprogrammer brukes av foretak for å gi kunder incentiver til å kjøpe foretakets varer og tjenester. Dersom en kunde kjøper varer eller tjenester, tildeler foretaket kunden bonuspoeng. Bonuspoengene kan innløses av kunden i form av varer eller tjenester som er gratis eller har nedsatt pris.
- 2 Programmene fungerer på mange forskjellige måter. Det kan være stilt krav om at kundene skal samle opp et visst minsteantall bonuspoeng eller bonuspoeng til en viss verdi før poengene kan innløses. Bonuspoeng kan knyttes til individuelle kjøp eller grupper av kjøp, eller til en fortsatt kundelojalitet i en angitt periode. Foretaket kan selv håndtere kundelojalitetsprogrammet, eller delta i et program som drives av tredjemann. Bonusen som tilbys, kan omfatte varer eller tjenester som foretaket leverer selv, og/eller en rett til å kreve levering av varer eller tjenester fra tredjemann.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne tolkning skal anvendes på kundelojalitetsprogrammer med bonuspoeng som
 - a) et foretak tildeler kundene sine som del av en salgstransaksjon, dvs. salg av varer, yting av tjenester eller ved at en kunde bruker foretakets eiendeler, og
 - b) kunden i fremtiden kan innløse mot varer eller tjenester som er gratis eller har nedsatt pris, mot at ytterligere kriterier oppfylles.

Denne tolkning omhandler et foretaks regnskapsmessige behandling ved tildeling av bonuspoeng til sine kunder.

PROBLEMSTILLINGER

- 4 De problemstillinger som behandles i denne tolkning, er
 - a) hvorvidt foretakets plikt til å levere varer eller tjenester gratis eller til nedsatt pris («bonus») i fremtiden bør innregnes og måles ved å
 - i) fordele noe av det vederlaget som er mottatt eller skal mottas fra salgstransaksjonen i form av bonuspoeng, og utsette innregningen av driftsinntekter (anvendelse av nr. 13 i IAS 18), eller
 - ii) sørge for å estimere de framtidige utgiftene knyttet til levering av bonusen (anvendelse av nr. 19 i IAS 18), og
 - b) dersom vederlaget fordeles på bonuspoengene:
 - i) hvor mye bør fordeles på bonuspoeng,
 - ii) når bør driftsinntektene innregnes, og
 - iii) dersom bonusen leveres av tredjemann, hvordan bør driftsinntektene måles.

KONSENSUS

- 5 Et foretak skal anvende nr. 13 i IAS 18 og regnskapsføre bonuspoeng som en separat komponent av salgstransaksjonen(e) der de ble tildelt («det opprinnelige salget»). Den virkelige verdien av vederlaget som er mottatt eller skal mottas for det opprinnelige salget, skal fordeles mellom bonuspoengene og de andre komponentene i salget.
- 6 Vederlaget som er fordelt på bonuspoengene, skal måles med henvisning til poengenes virkelige verdi, dvs. det beløpet som bonuspoengene ville kunne selges for separat.
- 7 Dersom foretaket leverer bonusen selv, skal det innregne det vederlaget som er fordelt på bonuspoengene, som driftsinntekter når bonuspoengene innløses og foretaket oppfyller sin plikt til å levere bonusen. Beløpet for innregnede driftsinntekter skal baseres på antallet bonuspoeng som er innløst i bytte for bonuser, sett i forhold til det samlede antallet poeng som forventes innløst.

- 8 Dersom bonusen leveres av tredjemann, skal foretaket vurdere hvorvidt vederlaget som er fordelt på bonuspoeng, skal mottas for egen regning (dvs. som oppdragsgiver) eller på vegne av tredjemann (dvs. som representant for tredjemann).
- a) Dersom foretaket mottar vederlaget på vegne av tredjemann, skal det
- i) måle driftsinntektene som beholdt for egen regning, dvs. differansen mellom vederlaget som er fordelt på bonuspoengene og det beløpet som skal betales til tredjemann for levering av bonusen, og
 - ii) innregne dette nettobeløpet som driftsinntekter når tredjemann blir forpliktet til å levere bonusen og berettiget til å motta vederlag for dette. Disse hendelsene kan inntreffe så snart bonuspoengene er tildelt. Alternativt kan disse hendelsene, dersom kunden har valgt mellom å innløse bonusen enten fra foretaket eller fra tredjemann, bare inntreffe når kunden velger å kreve at tredjemann skal levere bonusen.
- b) Dersom foretaket mottar vederlaget for egen regning, skal det måle sine driftsinntekter som det bruttovederlaget som er fordelt på bonuspoeng, og innregne driftsinntektene når foretaket oppfyller sine plikter med hensyn til bonusen.
- 9 Dersom de uunngåelige utgiftene som er knyttet til oppfyllelse av pliktene til å levere bonusen, forventes å overstige det vederlaget for bonusen som er mottatt eller skal mottas (dvs. det vederlaget som er fordelt på bonuspoeng på tidspunktet for det opprinnelige salget som ennå ikke er blitt innregnet som driftsinntekter, samt eventuelle andre vederlag som skal mottas når kunden innløser bonuspoengene), betyr det at foretaket har tapsbringende kontrakter. Den overskytende delen skal innregnes som forpliktelse i samsvar med IAS 37. Behovet for å innregne en slik forpliktelse kan oppstå dersom de forventede utgiftene som er knyttet til levering av bonusen, skulle øke, for eksempel dersom foretaket justerer sine forventninger om antallet bonuspoeng som vil bli innløst.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 10 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. juli 2008 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender denne tolkning på en periode som begynner tidligere enn 1. juli 2008, skal foretaket opplyse om dette.
- 11 Endringer i regnskapsprinsipper skal regnskapsføres i samsvar med IAS 8.

Vedlegg

Veiledning i anvendelse

Dette vedlegg er en integrert del av denne tolkning.

Måling av bonuspoengenes virkelige verdi

- AG1 Nr. 6 i konsensus-delen krever at det vederlaget som fordeles på bonuspoeng, skal måles med henvisning til poengenes virkelige verdi, dvs. det beløpet som bonuspoengene ville kunne selges for separat. Dersom den virkelige verdien ikke kan observeres direkte, må den estimeres.
- AG2 Et foretak kan estimere bonuspoengenes virkelige verdi med henvisning til den virkelige verdien av den bonus som de kan innløses i. Den virkelige verdien av denne bonusen vil bli redusert for å ta hensyn til
- a) den virkelige verdien av bonus som kan bli tilbudt kunder som ikke har opptjent bonuspoeng fra et opprinnelig salg, og
 - b) den andelen av bonuspoeng som ikke forventes å bli innløst av kundene.
- Dersom kundene kan velge mellom flere forskjellige bonuser, vil bonuspoengenes virkelige verdi gjenspeile de forskjellige bonusenes virkelige verdi, veid i forhold til antallet ganger hver enkelt bonus forventes å bli valgt.
- AG3 Under noen omstendigheter kan andre estimeringsmetoder være tilgjengelige. Dersom tredjemann skal levere bonusen og foretaket betaler tredjemann for hver enkelt bonuspoeng som det tildeler, kan foretaket for eksempel estimere bonuspoengenes virkelige verdi med henvisning til det beløpet som foretaket betaler til tredjemann, og legge til en rimelig fortjenestemargin. Det kreves skjønn for å velge ut og anvende den estimeringsmetoden som oppfyller kravene i nr. 6 i konsensus-delen, og som er den mest hensiktsmessige å bruke i et gitt tilfelle.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1263/2008**2014/EØS/56/48****av 16. desember 2008**

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til tolkning nr. 14 fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC)(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) 5. juli 2007 kunngjorde Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) tolkning nr. 14: «IAS 19 — begrensninger av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel, minstekrav til finansiering og samspillet mellom dem», heretter kalt «IFRIC 14». IFRIC 14 presiserer bestemmelser i IAS 19 med hensyn til måling av en ytelsesbasert pensjonseiendel innenfor rammen av ytelsesbaserte pensjonsordninger når det foreligger et minstekrav til finansiering. En netto ytelsesbasert pensjonseiendel i denne sammenheng er det beløp som den virkelige verdien av pensjonsmidlene overstiger nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen med. IAS 19 begrenser målingen til nåverdien av de økonomiske fordelene som er tilgjengelige i form av refusjoner fra ordningen eller reduksjoner i framtidige bidrag til ordningen, som kan bli påvirket av minstekravene til finansiering.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at IFRIC 14 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3

nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.

5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 innsettes tolkning nr. 14: «IFRIC 14 — IAS 19 — begrensninger av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel, minstekrav til finansiering og samspillet mellom dem» fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende IFRIC 14 som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 338 av 17.12.2008, s. 25, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel, 16. desember 2008.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

*VEDLEGG***INTERNASJONALE STANDARDER FOR FINANSIELL RAPPORTERING**

IFRIC 14	IFRIC-tolkning nr. 14: «IAS 19 — begrensninger av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel, minstekrav til finansiering og samspillet mellom dem»
----------	---

IFRIC-TOLKNING 14***IAS 19 —begrensninger av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel, minstekrav til finansiering og samspillet mellom dem*****HENVISNINGER**

- IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».
- IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»
- IAS 19: «Ytelser til ansatte»
- IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»

BAKGRUNN

- 1 I nr. 58 i IAS 19 begrenses målingen av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel til «nåverdien av tilgjengelige økonomiske fordeler i form av tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i framtidige bidrag til ordningen» samt uinnregnede gevinster og tap. Det er reist spørsmål omkring når tilbakebetalinger eller reduksjoner i framtidige bidrag bør regnes som tilgjengelige, særlig når det foreligger et minstekrav til finansiering.
- 2 I mange stater stilles det minstekrav til finansiering for å forbedre sikkerheten ved de pensjonsytelsene som medlemmer av en pensjonsordning har fått løfte om. I slike krav angis vanligvis et minstebeløp eller minstenivå for de bidrag som skal innbetales til en ordning i et gitt tidsrom. Minstekravet til finansiering kan derfor begrense foretakets mulighet for å redusere framtidige bidrag.
- 3 I tillegg kan begrensningen på målingen av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel innebære at minstekravet til finansiering blir tapsbringende. Et krav om innbetaling av bidrag til en ordning vil vanligvis ikke påvirke målingen av den netto ytelsesbaserte pensjonseiendelen eller -forpliktelsen. Dette skyldes at bidragene, straks de er innbetalt, blir eiendeler i ordningen, slik at den ytterligere nettoforpliktelsen er lik null. Et minstekrav til finansiering kan imidlertid medføre en forpliktelse dersom de bidragene som kreves, ikke er tilgjengelige for foretaket når de er innbetalt.

VIRKEOMRÅDE

- 4 Denne tolkning får anvendelse på alle ytelsesbaserte pensjonsordninger og andre langsiktige ytelser til ansatte.
- 5 I denne tolkning menes med «minstekrav til finansiering» alle krav om finansiering av en pensjonsordning eller annen langsiktig ytelsesbasert ordning.

PROBLEMSTILLINGER

- 6 De problemstillinger som behandles i denne tolkning, er
 - a) når tilbakebetalinger eller reduksjoner i framtidige bidrag bør regnes som tilgjengelige i samsvar med nr. 58 i IAS 19,
 - b) hvordan et minstekrav til finansiering kan påvirke muligheten for reduksjoner i framtidige bidrag,
 - c) når et minstekrav til finansiering kan medføre en forpliktelse.

KONSENSUS**Mulighet for en tilbakebetaling eller en reduksjon i framtidige bidrag**

- 7 Et foretak skal vurdere muligheten for en tilbakebetaling eller en reduksjon i framtidige bidrag i samsvar med vilkårene for ordningen og eventuelle lovfestede krav som gjelder i ordningens jurisdiksjon.
- 8 En økonomisk fordel i form av en tilbakebetaling eller en reduksjon i framtidige bidrag, er tilgjengelig dersom foretaket kan realisere den på ett eller annet tidspunkt i ordningens levetid, eller når ordningens forpliktelser gjøres opp. En slik økonomisk fordel kan være tilgjengelig selv om den ikke kan realiseres umiddelbart på balansedagen.
- 9 Den tilgjengelige økonomiske fordelen er ikke avhengig av hvordan foretaket planlegger å bruke overskuddet. Et foretak skal beregne den største økonomiske fordelen som er tilgjengelig gjennom tilbakebetalinger, reduksjoner i framtidige bidrag eller en kombinasjon av begge deler. Et foretak skal ikke innregne økonomiske fordeler av en kombinasjon av tilbakebetalinger og reduksjoner i framtidige bidrag på grunnlag av forutsetninger som er gjensidig utelukkende.

- 10 I samsvar med IAS 1 skal foretaket opplyse om de viktigste kildene til estimeringsusikkerhet på balansedagen som kan innebære en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av netto eiendeler og forpliktelser. Dette kan omfatte opplysninger om eventuelle begrensninger i overskuddets realiserbarhet, eller opplysninger om grunnlaget for beregning av den tilgjengelige økonomiske fordel.

Den økonomiske fordel som er tilgjengelig som tilbakebetaling

Retten til tilbakebetaling

- 11 En tilbakebetaling er tilgjengelig for et foretak bare dersom foretaket har en ubetinget rett til tilbakebetaling
- a) i ordningens levetid, uten forutsetning av at ordningens forpliktelser må gjøres opp for at tilbakebetalingen skal oppnås (i noen jurisdiksjoner kan for eksempel foretaket ha rett til tilbakebetaling i ordningens levetid, uansett om ordningens forpliktelser er gjort opp eller ikke), eller
 - b) under forutsetning av at ordningens forpliktelser gjøres opp gradvis over tid inntil alle medlemmene har trådt ut av ordningen, eller
 - c) under forutsetning av at alle ordningens forpliktelser gjøres opp på én gang (dvs. som en avvikling av ordningen).
- En ubetinget rett til tilbakebetaling kan foreligge uansett hvilket finansieringsnivå planen har på balansedagen.
- 12 Dersom foretakets rett til tilbakebetaling av et overskudd er avhengig av at én eller flere usikre framtidige hendelser skal skje eller ikke skje, og som ikke ligger fullstendig innenfor foretakets kontroll, har foretaket ikke en ubetinget rett, og skal ikke innregne en eiendel.
- 13 Et foretak skal måle den økonomiske fordel som er tilgjengelig som en tilbakebetaling, som det overskuddsbeløpet på balansedagen (som virkelig verdi av ordningens eiendeler, minus nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen) som foretaket har rett til å motta som en tilbakebetaling, minus eventuelle tilknyttede utgifter. Dersom en tilbakebetaling for eksempel skal beskattes på annen måte enn ved inntektsskatt, skal et foretak måle tilbakebetalingsbeløpet etter at skatten er trukket fra.
- 14 Ved måling av en tilbakebetaling som var tilgjengelig da ordningen ble nedlagt (nr. 11 c)), skal et foretak inkludere de utgiftene ved ordningen som er knyttet til at ordningens forpliktelser skal gjøres opp og tilbakebetalingen foretas. Et foretak skal for eksempel trekke fra honorarer til fagfolk dersom disse er betalt gjennom ordningen og ikke av foretaket, samt utgiftene til eventuelle forsikringspremier som kan være nødvendige for å sikre forpliktelsen ved avvikling.
- 15 Dersom tilbakebetalingsbeløpet beregnes til å utgjøre hele eller en del av overskuddet istedenfor et fast beløp, skal foretaket ikke foreta noen justering for pengers tidsverdi, selv om tilbakebetalingen bare kan realiseres i framtiden.

Den økonomiske fordel som er tilgjengelig som en reduksjon i bidrag

- 16 Dersom det ikke foreligger noe minstekrav til finansiering, skal et foretak beregne den økonomiske fordel som er tilgjengelig som en reduksjon i framtidige bidrag, som det minste av
- a) ordningens overskudd, og
 - b) nåverdien av foretakets kostnad ved framtidige perioders pensjonsopptjening, dvs. fratrullet eventuelle deler av framtidige utgifter som skal dekkes av de ansatte, for hvert år av ordningens forventede levetid og foretakets forventede levetid.
- 17 Et foretak skal beregne kostnadene ved framtidige perioders pensjonsopptjening på grunnlag av forutsetninger som stemmer overens med dem som ble anvendt til å beregne den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, og på grunnlag av situasjonen slik den foreligger på balansedagen, som fastsatt i IAS 19. Derfor skal foretaket forutsette at det ikke skjer noen endring i de framtidige ytelsene som skal gis i henhold til ordningen inntil den blir endret, og at arbeidsstyrken er stabil i framtiden, med mindre foretaket på balansedagen påviselig er forpliktet til å foreta en reduksjon i antallet ansatte som er omfattet av ordningen. I sistnevnte tilfelle skal forutsetningen om den framtidige arbeidsstyrken omfatte reduksjonen. Et foretak skal beregne nåverdien av kostnader ved framtidige perioders pensjonsopptjening ved å anvende den samme diskonteringsrenten som ble anvendt ved beregning av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen på balansedagen.

Virkningen som et minstekrav til finansiering har på den økonomiske fordel som er tilgjengelig som en reduksjon i framtidige bidrag

- 18 Et foretak skal dele inn eventuelle minstekrav til finansiering på et gitt tidspunkt i bidrag som kreves for å dekke
- a) eventuell underdekning av tidligere tjenester på grunnlag av minstekravene til finansiering, og b) framtidig periodisering av ytelser.
- 19 Bidrag til dekning av eventuell eksisterende underdekning på grunnlag av minstekrav til finansiering med hensyn til tjenester som alt er mottatt, påvirker ikke framtidige bidrag til framtidige tjenester. De kan medføre en forpliktelse i samsvar med nr. 23–26.

- 20 Dersom det ikke foreligger noe minstekrav til finansiering for bidrag knyttet til framtidig periodisering av ytelser, skal et foretak beregne den økonomiske fordel som er tilgjengelig som en reduksjon i framtidige bidrag, som nåverdien av
- a) den beregnede kostnaden ved framtidige perioders pensjonsopptjening for hvert år, i samsvar med nr. 16 og 17, minus
 - b) de beregnede minstebidragene til finansiering som kreves med hensyn til framtidig periodisering av ytelser samme året.
- 21 Et foretak skal beregne de minstebidragene til finansiering som kreves med hensyn til framtidig periodisering av ytelser, og samtidig ta hensyn til virkningen av eventuelle eksisterende overskudd på grunnlag av minstekravet til finansiering. Et foretak skal anvende de forutsetningene som kreves i henhold til minstekravet til finansiering, og, for eventuelle faktorer som ikke er angitt i minstekravet til finansiering, de forutsetningene som stemmer overens med dem som anvendes til beregning av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen og med situasjonen slik den foreligger på balansedagen, som fastsatt i IAS 19. Beregningen skal omfatte eventuelle endringer som forventes som følge av at foretaket betaler de forfalte minstebidragene. Beregningen skal imidlertid ikke omfatte virkningen av forventede endringer i vilkårene for minstekrav til finansiering som ikke i hovedsak er vedtatt eller avtalt på balansedagen.
- 22 Dersom det framtidige minstebidraget for finansiering som kreves med hensyn til framtidig periodisering av ytelser, i et gitt år overstiger kostnadene ved framtidige perioders pensjonsopptjening i henhold til IAS 19, vil nåverdien av det overskytende beløpet redusere beløpet for den eiendelen som er tilgjengelig som en reduksjon i framtidige bidrag på balansedagen. Beløpet for eiendelen som er tilgjengelig som en reduksjon i framtidige bidrag, kan imidlertid aldri bli mindre enn null.

Når et minstekrav til finansiering kan medføre en forpliktelse

- 23 Dersom et foretak i henhold til et minstekrav til finansiering har en plikt til å betale bidrag for å dekke en eksisterende underdekning på grunnlag av minstekravet til finansiering med hensyn til tjenester som alt er mottatt, skal foretaket beregne hvorvidt bidragene som skal betales, vil være tilgjengelige som en tilbakebetaling eller en reduksjon i framtidige bidrag etter at de er innbetalt til ordningen.
- 24 I den grad bidragene som skal betales, ikke er tilgjengelige etter at de er innbetalt til ordningen, skal foretaket innregne den som forpliktelse når denneplikten oppstår. Forpliktelsen skal redusere den netto ytelsesbaserte pensjonseiendelen eller øke den netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen, slik at ingen gevinster eller tap forventes å oppstå som følge av anvendelsen av nr. 58 i IAS 19 når bidragene betales.
- 25 Et foretak skal anvende nr. 58A i IAS 19 før det beregner forpliktelsen i samsvar med nr. 24.
- 26 Forpliktelsen med hensyn til minstekravet til finansiering og eventuelle etterfølgende nye målinger av denne forpliktelsen, skal innregnes umiddelbart i samsvar med foretakets vedtatte retningslinjer for innregning av virkningen av begrensningen i nr. 58 i IAS 19 på målingen av den netto ytelsesbaserte pensjonseiendelen. Dette gjelder særlig for
- a) et foretak som innregner virkningen av begrensningen i nr. 58 i resultatet, som i samsvar med nr. 61 g) i IAS 19 skal innregne justeringen umiddelbart i resultatet,
 - b) et foretak som innregner virkningen av begrensningen i nr. 58 i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader i samsvar med nr. 93C i IAS 19, som skal innregne justeringen umiddelbart i oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader.

IKRAFTTREDELSE

- 27 Et foretak skal anvende denne tolkning på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2008 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt.

OVERGANGSBESTEMMELSER

- 28 Et foretak skal anvende denne tolkning fra begynnelsen av den første perioden som presenteres i det første finansregnskapet som tolkningen gjelder for. Et foretak skal innregne eventuelle førstegangsjusteringer som oppstår som følge av anvendelsen av denne tolkning, i opptjent egenkapital ved begynnelsen av den aktuelle perioden.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 1274/2008**2014/EØS/56/49****av 17. desember 2008**

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 1(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) 6. september 2007 kunngjorde IASB (International Accounting Standards Board) en revidert internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 1: «Presentasjon av finansregnskap», heretter kalt «den reviderte IAS 1». Den reviderte IAS 1 endrer noen av kravene til presentasjon av finansregnskap, og krever at det i visse tilfeller skal gis tilleggsinformasjon. I tillegg endres noen av de andre regnskapsstandartene. Den reviderte IAS 1 erstatter internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 1: «Presentasjon av finansregnskap», revidert i 2003 og endret i 2005.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at den reviderte IAS 1 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe

for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.

5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 erstattes IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003) og endret i 2005, med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007).

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende IAS 1 (revidert i 2007) som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 17. desember 2008.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 339 av 18.12.2008, s. 3, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

IAS 1	IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007).
-------	--

INTERNASJONAL REGNSKAPSSTANDARD 1***Presentasjon av finansregnskap*****FORMÅL**

- 1 Denne standard fastsetter grunnlaget for presentasjon av finansregnskap til allmenn bruk, med sikte på å sikre sammenlignbarhet både med foretakets eget finansregnskap i tidligere perioder og med finansregnskap fra andre foretak. Denne standard setter opp overordnede krav til presentasjon av finansregnskapet, retningslinjer for dets struktur og minstekrav til dets innhold.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Et foretak skal anvende denne standard til å utarbeide og presentere finansregnskap til allmenn bruk i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er).
- 3 Andre IFRS-er fastsetter krav til innregning, måling og opplysninger for spesielle transaksjoner og andre hendelser.
- 4 Denne standard får ikke anvendelse på strukturen og innholdet i delårsregnskap utarbeidet i samsvar med IAS 34: «Delårsrapportering». Nr. 15-35 får imidlertid anvendelse på slike finansregnskap. Denne standard får i samme omfang anvendelse på alle foretak, herunder de som presenterer konsernregnskap og de som presenterer separate finansregnskap, som definert i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap».
- 5 I denne standard benyttes terminologi som er egnet for foretak som har overskudd som mål, herunder offentlige forretningsdrivende foretak. Private, offentlige eller statlige foretak som ikke har overskudd som mål, og som ønsker å anvende denne standard, kan måtte endre beskrivelsene av enkelte av postene i finansregnskapet og av selve finansregnskapet.
- 6 Tilsvarende kan det for foretak som ikke har egenkapital som definert i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» (for eksempel visse verdipapirfond), og foretak hvis andelskapital ikke består av egenkapital (for eksempel visse samvirkeforetak), være nødvendig å tilpasse presentasjonen av medlemmenes eller andelseiernes andeler i finansregnskapet.

DEFINISJONER

- 7 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Finansregnskap til allmenn bruk» (vist til som finansregnskap) er finansregnskap som er ment å oppfylle behovene hos brukere som ikke er i en slik stilling at de kan kreve at et foretak skal utarbeide rapporter som er tilpasset deres særlige informasjonsbehov.

«Ikke praktisk mulig». Det er ikke praktisk mulig å overholde et krav når foretaket etter å ha gjort alle rimelige anstrengelser fortsatt ikke kan overholde kravet.

«Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er) er standarder og tolkninger vedtatt av IASB (International Accounting Standards Board). Disse omfatter

- a) internasjonale standarder for finansiell rapportering,
- b) internasjonale regnskapsstandarder, og
- c) tolkninger utarbeidet av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) eller dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC).

«Vesentlig». Utelatelse eller feilaktige opplysninger om poster anses som vesentlige dersom de hver for seg eller samlet kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet. Vesentlighet avhenger av utelatelsens eller den feilaktige opplysningens størrelse og art vurdert ut fra de rådende omstendigheter. Postens størrelse eller art, eller en kombinasjon av disse, kan være den avgjørende faktor.

Ved vurdering av hvorvidt en utelatelse eller feilaktig opplysning kan påvirke brukernes økonomiske beslutninger og dermed er vesentlig, må det tas hensyn til brukernes egenskaper. I henhold til nr. 25 i «Ramme for utarbeiding og presentasjon av finansregnskap» forutsettes det at brukerne har et rimelig kjennskap til forretningsvirksomhet, økonomi og regnskapsførsel samt vilje til å studere opplysningene med rimelig grundighet. Derfor må vurderingen ta hensyn til hvordan brukere med slike egenskaper med rimelighet kan forventes å bli påvirket i sine økonomiske beslutninger.

«Noter» inneholder opplysninger utover dem som presenteres i balanseoppstillingen, oppstillingen over totalresultat, en eventuell separat oppstilling over resultatregnskap, oppstillingen over endringer i egenkapital og oppstillingen over kontantstrømmer. Notene inneholder forklarende beskrivelser eller utskilling av poster som det er opplyst om i de nevnte oppstillingene, samt opplysninger om poster som ikke oppfyller kravene til innregning i disse regnskapsoppstillingene.

«Andre inntekter og kostnader» omfatter inntekts- og kostnadsposter (herunder omklassifiseringsjusteringer) som ikke blir innregnet i resultatet slik det kreves eller tillates i andre IFRS-er.

Bestanddelene i andre inntekter og kostnader omfatter

- a) endringer i verdireguleringsreserven (se IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr» og IAS 38: «Immaterielle eiendeler»),
- b) aktuariessige gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger innregnet i samsvar med nr. 93A i IAS 19: «Ytelser til ansatte»,
- c) gevinster og tap som oppstår av omregning av finansregnskapet til en utenlandsk virksomhet (se IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer»),
- d) gevinster og tap ved ny måling av finansielle eiendeler som er tilgjengelige for salg (se IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»),
- e) den effektive delen av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i en kontantstrømssikring (se IAS 39).

«Eiere» er innehavere av instrumenter som er klassifisert som egenkapital.

«Resultat» er det samlede beløpet for inntekter minus kostnader, unntatt bestanddelene av andre inntekter og kostnader.

«Omklassifiseringsjusteringer» er beløp som er omklassifisert til resultatet i inneværende periode, og som ble innregnet i andre inntekter og kostnader i inneværende eller tidligere perioder.

«Totalresultat» er endringen i egenkapital i løpet av en periode som er resultatet av transaksjoner og andre hendelser, bortsett fra de endringene som følger av transaksjoner med eiere i deres egenskap av eiere.

Totalresultatet omfatter alle bestanddeler av «resultat» og «andre inntekter og kostnader».

- 8 Selv om denne standard benytter begrepene «andre inntekter og kostnader», «resultat» og «totalresultat», kan et foretak benytte andre begreper til å beskrive de samlede beløpene så lenge betydningen er klar. Et foretak kan for eksempel benytte begrepet «nettoinntekt» til å beskrive resultatet.

FINANSREGNSKAP

Formålet med finansregnskap

- 9 Finansregnskap er en strukturert representasjon av et foretaks finansielle stilling og finansielle inntjening. Formålet med finansregnskap er å gi opplysninger om et foretaks finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer, som er nyttig for en stor gruppe brukere som skal ta økonomiske beslutninger. Finansregnskapet viser også resultatene av ledelsens forvaltning av de ressurser den er betrodd. For å ivareta dette mål må finansregnskapet gi opplysninger om foretakets
- a) eiendeler,
 - b) forpliktelser,
 - c) egenkapital,
 - d) inntekter og kostnader, herunder gevinster og tap,
 - e) bidrag fra og utdelinger til eiere i deres egenskap av eiere, og
 - f) kontantstrømmer.

Denne informasjonen, sammen med annen informasjon i noter til finansregnskapet, er til hjelp for brukere av finansregnskap som ønsker å kunne forutsi foretakets framtidige kontantstrømmer, særlig med hensyn til tidfesting og sikkerhet.

Fullstendig finansregnskap

10 Et fullstendig finansregnskap inneholder

- a) en balanseoppstilling ved slutten av perioden,
- b) en oppstilling over totalresultat for perioden,
- c) en oppstilling over endringer i egenkapital for perioden,
- d) en oppstilling over kontantstrømmer for perioden,
- e) noter, som består av en oversikt over viktige regnskapsprinsipper og andre forklarende noter, og
- f) en balanseoppstilling ved begynnelsen av den tidligste sammenligningsperioden da et foretak anvender et regnskapsprinsipp med tilbakevirkende kraft eller foretar en tilbakevirkende omarbeiding av poster i sitt finansregnskap, eller når foretaket omklassifiserer poster i sitt finansregnskap.

Et foretak kan benytte andre overskrifter for disse oppstillingene enn dem som er benyttet i denne standard.

11 Et foretak skal presentere på like fot alle de ulike delene av finansregnskapet i et fullstendig finansregnskap.

12 Slik nr. 81 tillater, kan et foretak presentere resultatets bestanddeler enten som del av en enkelt oppstilling over totalresultat eller i et separat resultatregnskap. Når et resultatregnskap blir presentert, er det en del av et fullstendig finansregnskap og skal vises umiddelbart foran oppstillingen over totalresultat.

13 I tillegg til finansregnskapet presenterer mange foretak en finansiell beretning fra ledelsen som beskriver og forklarer de viktigste trekkene ved foretakets finansielle inntjening og finansielle stilling, samt de vesentligste usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor. En slik rapport kan blant annet inneholde en gjennomgåelse av

- a) hovedfaktorer og påvirkninger som bestemmer finansiell inntjening, herunder endringer i rammene for foretakets virksomhet, foretakets reaksjoner på slike endringer og virkningen av disse, samt foretakets retningslinjer for investering med sikte på å opprettholde og styrke den finansielle inntjeningen, herunder foretakets utbyttepolitikk,
- b) foretakets finansieringskilder og målsetting når det gjelder gjeldsgrad, og
- c) de av foretakets ressurser som ikke er innregnet i balanseoppstillingen i samsvar med IFRS-er.

14 Mange foretak presenterer dessuten rapporter og oppstillinger i tillegg til finansregnskapet, for eksempel miljørapporter og verdiskapningsregnskap, spesielt i næringer der miljøfaktorer er betydningsfulle og der de ansatte anses å være en viktig brukergruppe. Rapporter og oppstillinger som presenteres utenom finansregnskapet, omfattes ikke av IFRS-ene.

Generelle egenskaper

Dekkende framstilling og samsvar med IFRS-er

15 Finansregnskap skal gi en dekkende framstilling av foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer. En dekkende framstilling forutsetter en tro gjengivelse av virkningene av transaksjoner, andre hendelser og forhold i samsvar med definisjonene og innregningskriteriene for eiendeler, forpliktelse, inntekter og kostnader som fastsatt i Rammen. Anvendelsen av IFRS-er, om nødvendig med tilleggsopplysninger, forventes å føre til finansregnskap som gir en dekkende framstilling.

16 Et foretak der finansregnskapet er i samsvar med IFRS-er, skal gi en uttrykkelig og uforbeholden erklæring om dette i notene. Det skal ikke angis at finansregnskapet er i samsvar med IFRS-er med mindre regnskapet overholder alle kravene i IFRS-ene.

- 17 I praktisk talt alle tilfeller oppnås en dekkende framstilling ved at de relevante IFRS-er overholdes. En dekkende framstilling krever dessuten at et foretak
- a) velger og anvender regnskapsprinsipper i samsvar med IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil». IAS 8 fastsetter et hierarki av bindende retningslinjer som ledelsen skal ta i betraktning ved fravær av en IFRS som gjelder særskilt for en post,
 - b) presenterer informasjon, herunder regnskapsprinsipper, på en måte som gir relevant, pålitelig, sammenlignbar og forståelig informasjon.
 - c) gir tilleggsopplysninger når oppfyllelsen av de særskilte kravene i IFRS-er ikke er tilstrekkelig til å sikre at brukerne forstår hvilken virkning bestemte transaksjoner og andre hendelser og forhold har på foretakets finansielle stilling og finansielle inntjening.
- 18 Ukorrekte regnskapsprinsipper kan ikke rettes opp verken ved opplysninger om hvilke regnskapsprinsipper som er anvendt, eller ved noter eller forklarende materiale.
- 19 I de svært sjeldne tilfellene der ledelsen konkluderer med at samsvar med et krav i en IFRS ville gi en så misvisende framstilling at den ville være så villedende at den ville være i strid med finansregnskapets formål som fastsatt i Rammen, skal foretaket fravike dette kravet slik det er fastsatt i nr. 20 dersom de relevante rammereglene krever eller på annen måte ikke forbyr slik fravikelse.
- 20 Når et foretak fraviker et krav i en IFRS i samsvar med nr. 19, skal foretaket opplyse om
- a) at ledelsen har konkludert med at finansregnskapet gir en dekkende framstilling av foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening og kontantstrømmer,
 - b) at finansregnskapet er i samsvar med de relevante IFRS-ene, men at foretaket har valgt å fravike et bestemt krav for å oppnå en dekkende framstilling,
 - c) tittelen på den IFRS som foretaket har fraveket, arten av fravikelsen, herunder hvilken regnskapsmessig behandling som ville følge av vedkommende IFRS, begrunnelsen for hvorfor denne behandlingen under de gitte omstendighetene ville være så misvisende at den ville være i strid med finansregnskapets formål som fastsatt i Rammen, samt hvilken regnskapsmessig behandling som er valgt, og
 - d) for hver periode som presenteres, den finansielle virkningen av fravikelsen for hver post i finansregnskapet som ville blitt rapportert for å være i samsvar med kravet.
- 21 Når et foretak har fraveket et krav i en IFRS i en tidligere periode, og denne fravikelsen påvirker beløpene som er innregnet i finansregnskapet for inneværende periode, skal foretaket gi de opplysningene som er fastsatt i nr. 20 c) og d).
- 22 Nr. 21 får for eksempel anvendelse når et foretak i en tidligere periode har fraveket et krav i en IFRS med hensyn til måling av eiendeler eller forpliktelser, og denne fravikelsen påvirker målingen av endringer i eiendeler og forpliktelser som er innregnet i finansregnskapet for inneværende periode.
- 23 I de svært sjeldne tilfeller der ledelsen fastslår at oppfyllelsen av et krav i en IFRS ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i Rammen, men de relevante rammeregler forbyr at kravet fravikes, skal foretaket i størst mulig grad redusere de misvisende aspektene som forventes å oppstå ved overholdelse av kravet, ved å opplyse om
- a) navnet på den aktuelle IFRS, fravikelsens art og årsaken til at ledelsen har konkludert med at overholdelse av kravet under omstendighetene ville gi en så misvisende framstilling at den er i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i Rammen, og
 - b) for hver periode som presenteres, hvilke justeringer av de enkelte poster i finansregnskapet som ledelsen mener er nødvendige for å oppnå en dekkende framstilling.

- 24 I henhold til nr. 19-23 er en opplysning i strid med målsettingen med finansregnskap når den ikke gir en dekkende framstilling av de transaksjoner og andre hendelser og forhold som den enten påstås å representere eller med rimelighet kan forventes å representere, og derfor kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukerne av finansregnskapet. Ved vurdering av hvorvidt overholdelse av et bestemt krav i en IFRS ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i Rammen, skal ledelsen ta hensyn til
- a) hvorfor formålet med finansregnskapet ikke nås under de bestemte omstendighetene, og
 - b) hvordan foretakets omstendigheter skiller seg fra omstendighetene til andre foretak som overholder kravet. Dersom andre foretak under lignende omstendigheter oppfyller kravet, forutsettes det, om ikke annet kan påvises, at foretakets overholdelse av kravet ikke ville gi en så misvisende framstilling at den ville være i strid med formålet med finansregnskap som fastsatt i Rammen.

Fortsatt drift

- 25 Ved utarbeiding av finansregnskapet skal ledelsen foreta en vurdering av et foretaks evne til fortsatt drift. Finansregnskapet skal utarbeides under forutsetning om fortsatt drift, med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike foretaket eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette. Dersom ledelsen, når den foretar sin vurdering, har kjennskap til vesentlige usikkerheter knyttet til hendelser eller forhold som kan så betydelig tvil om foretakets evne til fortsatt drift, skal det opplyses om denne usikkerheten. Når finansregnskapet ikke er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift, skal det opplyses om dette og om grunnlaget som finansregnskapet er utarbeidet etter, samt gis en begrunnelse for hvorfor foretaket ikke anses for å være i fortsatt drift.
- 26 Ved vurdering av om forutsetningen om fortsatt drift passer eller ikke, skal ledelsen ta hensyn til all tilgjengelig informasjon om framtiden, som minst er, men ikke er begrenset til, tolv måneder fra slutten av rapporteringsperioden. Omfanget av vurderingen avhenger av forholdene i hvert enkelt tilfelle. Når et foretak har en forhistorie med lønnsom virksomhet og lett tilgang til finansielle ressurser, kan det normalt konkluderes med at forutsetningen om fortsatt drift passer uten at det foretas detaljerte analyser. I andre tilfeller kan ledelsen ha behov for å vurdere en lang rekke faktorer i forbindelse med nåværende og forventet lønnsomhet, avdragsplaner for gjeld og mulige refinansieringskilder før den kan konkludere med at forutsetningen om fortsatt drift passer.

Periodiseringsprinsipp

- 27 Et foretak skal utarbeide finansregnskapet, med unntak av informasjon om kontantstrømmer, ved anvendelse av periodiseringsprinsippet.
- 28 Når periodiseringsprinsippet anvendes, innregner foretaket poster som eiendeler, forpliktelser, egenkapital, inntekter og kostnader (finansregnskapets bestanddeler) når de oppfyller definisjonene og innregningskriteriene for disse bestanddelene i Rammen.

Vesentlighet og sammenslåing

- 29 Et foretak skal presentere hver vesentlige klasse av ensartede poster separat. Poster av forskjellig art eller med forskjellig funksjon skal presenteres separat med mindre de er uvesentlige.
- 30 Finansregnskapet er resultatet av bearbeiding av et stort antall transaksjoner eller andre hendelser som er slått sammen i klasser etter art eller funksjon. Siste trinn i sammenslåings- og klassifiseringsprosessen er presentasjonen av sammenslåtte og klassifiserte data som utgjør poster i finansregnskapet. Dersom en post ikke anses som vesentlig i seg selv, kan den slås sammen med andre poster enten i disse regnskapsoppstillingene eller i notene. En post som ikke er vesentlig nok til å bli spesifisert som egen post i disse regnskapsoppstillingene, kan likevel være tilstrekkelig vesentlig til å bli presentert separat i notene.
- 31 Et foretak trenger ikke gi særlige opplysninger som kreves i henhold til en IFRS dersom opplysningene ikke er vesentlige.

Nettopresentasjon

- 32 Et foretak skal ikke nettoppresentere eiendeler og forpliktelser eller inntekter og kostnader med mindre det kreves eller tillates i henhold til en IFRS.
- 33 Et foretak rapporterer separat både eiendeler og forpliktelser samt inntekter og kostnader. Nettopresentasjon i enten oppstillingene over andre inntekter og kostnader eller balanseoppstillingen eller i det separate resultatregnskapet vil, unntatt i de tilfellene der det å presentere noe netto, gjenspeiler innholdet i en transaksjon eller en annen hendelse, redusere brukernes mulighet både til å forstå de transaksjoner og andre hendelser og forhold som har oppstått, og å vurdere foretakets framtidige kontantstrømmer. Måling av eiendeler netto etter verdiregulering, for eksempel fradrag for ukurante beholdninger eller fradrag for tap på tapsutsatte fordringer, er ikke nettopresentasjon.

- 34 IAS 18: «Driftsinntekter» definerer driftsinntekter og krever at et foretak måler denne til virkelig verdi av vederlag som er mottatt eller skal mottas, idet det tas hensyn til eventuelle avslag og volumrabatter som foretaket innrømmer. Et foretak vil i sin ordinære virksomhet gjennomføre andre transaksjoner som ikke skaper driftsinntekter, og som anses perifere i forhold til foretakets primære inntektsskapende virksomhet. Et foretak presenterer resultatene av slike transaksjoner ved å nettoføre inntektene mot tilhørende kostnader som oppstår ved samme transaksjon eller hendelse, når denne presentasjonsmåten gjenspeiler det reelle innholdet i transaksjonen eller hendelsen. Eksempler:
- a) et foretak presenterer gevinster og tap ved avhending av anleggsmidler, herunder investeringer og driftsmidler, ved at eiendelens balanseførte verdi og tilhørende salgskostnader trekkes fra provenyet ved avhendingen, og
 - b) et foretak kan nettoføre utgifter knyttet til en avsetning som innregnes i samsvar med IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» og refunderes etter en kontraktsregulert ordning med tredjemann (for eksempel en leverandørgaranti), mot den tilknyttede utgiftsrefusjonen.
- 35 I tillegg presenterer et foretak på nettogrunnlag de gevinster og tap som oppstår av en gruppe av lignende transaksjoner, for eksempel valutagevinster og –tap, eller gevinster eller tap som oppstår av finansielle instrumenter som holdes for omsetning. Et foretak skal imidlertid presentere slike gevinster og tap separat dersom de er vesentlige.

Rapporteringshyppighet

- 36 Et foretak skal presentere et fullstendig finansregnskap (herunder sammenligningsinformasjon) minst én gang hvert år. Når et foretak endrer slutten av sin rapporteringsperiode og finansregnskapet presenteres for en periode som er lengre eller kortere enn ett år, skal foretaket, i tillegg til opplysninger om den perioden som finansregnskapet gjelder for, gi opplysninger om
- a) årsaken til at det benyttes en kortere eller lengre periode, og
 - b) det faktum at beløp som presenteres i finansregnskapet, ikke er helt sammenlignbare.
- 37 Normalt vil et foretak konsekvent utarbeide finansregnskap for en periode på ett år. Imidlertid er det noen foretak som av praktiske grunner foretrekker å rapportere i perioder på for eksempel 52 uker. Denne standard er ikke til hinder for slik praksis.

Sammenligningsinformasjon

- 38 Med mindre en IFRS tillater eller krever noe annet, skal det gis sammenligningsinformasjon for foregående regnskapsperiode for alle tallstørrelser som presenteres i finansregnskapet. Et foretak skal inkludere sammenligningsinformasjon for forklarende og beskrivende informasjon når dette er relevant for en forståelse av inneværende periodes finansregnskap.
- 39 Et foretak som gir sammenligningsinformasjon, skal minst presentere to balanseoppstillinger, to av hver av de andre oppstillingene, samt tilhørende noter. Når et foretak anvender et regnskapsprinsipp med tilbakevirkende kraft eller foretar en tilbakevirkende omarbeiding av poster i sitt finansregnskap, eller når foretaket omklassifiserer poster i sitt finansregnskap, skal det minst presentere tre balanseoppstillinger, to av hver av de andre oppstillingene, samt tilhørende noter. Et foretak skal presentere balanseoppstillinger
- a) ved slutten av inneværende periode,
 - b) ved slutten av forrige periode (som er det samme som begynnelsen av inneværende periode), og
 - c) ved begynnelsen av den tidligste sammenligningsperioden.
- 40 I noen tilfeller kan forklarende informasjon som finnes i finansregnskapet for én eller flere tidligere perioder, fortsatt være relevant for inneværende periode. Et foretak kan for eksempel i inneværende periode opplyse om detaljer om en rettstvist hvis utfall var usikkert ved slutten av den umiddelbart foregående rapporteringsperioden, og som fremdeles ikke er avgjort. Brukere har nytte av informasjon om at det forelå en usikkerhet ved slutten av den umiddelbart foregående rapporteringsperioden, og om hvilke tiltak som er truffet i løpet av perioden for å bote på denne usikkerheten.
- 41 Når foretaket endrer presentasjonen eller klassifiseringen av poster i sitt finansregnskap, skal foretaket også omklassifisere sammenligningstall, med mindre omklassifisering ikke er praktisk mulig. Når sammenligningstall omklassifiseres, skal foretaket opplyse om
- a) arten av omklassifiseringen,

- b) størrelsen på hver post eller klasse av poster som omklassifiseres, og
 - c) grunnen til omklassifiseringen.
- 42 Når det ikke er praktisk mulig å omklassifisere sammenligningstall, skal foretaket opplyse om følgende:
- a) grunnen til at beløpene ikke er omklassifisert, og
 - b) arten av de endringer som ville ha blitt foretatt dersom beløpene hadde blitt omklassifisert.
- 43 Forbedret sammenlignbarhet mellom informasjon for ulike perioder hjelper brukerne i deres økonomiske beslutninger, særlig fordi det gjør det mulig å vurdere tendenser i finansiell informasjon med henblikk på prognoser. I noen tilfeller er det ikke praktisk mulig å omklassifisere sammenligningsinformasjon for en bestemt tidligere periode for å oppnå sammenlignbarhet med inneværende periode. Et foretak har for eksempel ikke samlet inn data i de(n) forutgående perioden(e) på en måte som gjør det mulig å omklassifisere, og det kan vise seg ikke å være praktisk mulig å rekonstruere denne informasjonen.
- 44 IAS 8 fastsetter de justeringer av sammenligningsinformasjon som kreves når et foretak endrer regnskapsprinsipper eller korrigerer feil.

Konsistent presentasjon

- 45 Et foretak skal beholde den samme presentasjon og klassifisering av poster i finansregnskapet fra én regnskapsperiode til den neste, med mindre:
- a) det etter en betydelig endring i arten av foretakets virksomhet eller en gjennomgåelse av dets finansregnskap, er åpenbart at en annen presentasjon eller klassifisering ville være mer egnet ut fra kriteriene for valg og anvendelse av regnskapsprinsipper i IAS 8, eller
 - b) en IFRS krever en endring av presentasjonen.
- 46 En betydelig overtakelse eller avhending, eller en gjennomgåelse av finansregnskapets presentasjon, kan for eksempel antyde at finansregnskapet bør presenteres på en annen måte. Et foretak skal bare endre presentasjonen av sitt finansregnskap dersom den endrede presentasjonen gir informasjon som er pålitelig og mer relevant for brukerne av finansregnskapet, og den endrede strukturen forventes å være varig, slik at sammenlignbarheten ikke forringes. Når det foretas en slik endring av presentasjonen, skal foretaket omklassifisere sammenligningsinformasjonen i samsvar med nr. 41 og 42.

STRUKTUR OG INNHOLD

Innledning

- 47 Denne standard krever at visse opplysninger spesifiseres i balanseoppstillingen eller oppstillingen over andre inntekter og kostnader, i det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres), eller i oppstillingen over endringer i egenkapital, og krever dessuten opplysninger om andre regnskapsposter enten i disse oppstillingene eller i notene. IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer» fastsetter krav til presentasjon av informasjon om kontantstrømmer.
- 48 I denne standard benyttes begrepet «opplysninger» noen ganger i vid forstand, slik at det også omfatter poster som er presentert i finansregnskapet. Også andre IFRS-er krever at det gis opplysninger. Med mindre noe annet er angitt andre steder i denne standard eller i en annen IFRS, kan slike opplysninger gis i finansregnskapet.

Identifisering av finansregnskap

- 49 Et foretak skal tydelig identifisere regnskapsoppstillingene og skille dem fra annen informasjon som gis i det samme offentliggjorte dokumentet
- 50 IFRS-er gjelder bare for finansregnskap, og ikke nødvendigvis for annen informasjon som presenteres i en årsrapport, opplysninger til myndighetene eller et annet dokument. Det er derfor viktig at brukere kan skille den informasjon som er utarbeidet i henhold til IFRS-er, fra annen informasjon som kan være nyttig for brukere, men som ikke omfattes av disse kravene.

- 51 Et foretak skal tydelig identifisere hver av regnskapsoppstillingene samt notene. I tillegg skal et foretak vise følgende informasjon på en framtrædende plass, og om nødvendig gjenta den for gi en riktig forståelse av informasjonen som presenteres:
- a) navnet på det rapporterende foretaket eller annen form for identifikasjon, samt eventuelle endringer i disse opplysningene fra slutten av den foregående rapporteringsperioden,
 - b) om finansregnskapet gjelder ett enkelt foretak eller et konsern,
 - c) tidspunktet for slutten av rapporteringsperioden eller den perioden som finansregnskapet eller notene dekker,
 - d) presentasjonsvaluta, som definert i IAS 21, og
 - e) graden av avrunding som er benyttet ved presentasjon av beløp i finansregnskapet.
- 52 Et foretak oppfyller kravene i nr. 51 ved å presentere hensiktsmessige overskrifter på sider, oppstillinger, noter, kolonner og lignende. Det kreves et visst skjønn ved avgjørelsen av hvordan slik informasjon best kan presenteres. Når et foretak for eksempel presenterer sitt finansregnskap elektronisk, blir det ikke alltid benyttet separate sider, og et foretak skal da presentere de ovennevnte opplysningene for å sikre at informasjonen i finansregnskapet kan forstås.
- 53 Et foretak gjør ofte finansregnskapet mer forståelig ved at informasjon presenteres i hele tusen eller hele millioner enheter av den aktuelle presentasjonsvalutaen. Dette er akseptabelt så lenge foretaket opplyser om graden av avrunding og ikke utelater vesentlig informasjon.

Balanseoppstilling

Informasjon som skal presenteres i balanseoppstillingen

- 54 Som et minstekrav skal balanseoppstillingen omfatte poster som presenterer følgende beløp:
- a) eiendom, anlegg og utstyr,
 - b) investeringseiendommer,
 - c) immaterielle eiendeler,
 - d) finansielle eiendeler (unntatt beløp som angitt i bokstav e), h) og i)),
 - e) investeringer som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden,
 - f) biologiske eiendeler,
 - g) beholdninger,
 - h) kundefordringer og andre fordringer,
 - i) kontanter og kontantekvivalenter,
 - j) Samlede eiendeler klassifisert som holdt for salg og eiendeler inkludert i avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»,
 - k) leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser,
 - l) avsetninger,
 - m) finansielle forpliktelser (unntatt beløp som angis i bokstav k) og l)),

- n) forpliktelser ved periodeskatt og eiendeler ved periodeskatt, som definert i IAS 12: «Inntektsskatt»,
 - o) forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt, som definert i IAS 12,
 - p) forpliktelser inkludert i avhendingsgrupper klassifisert som holdt for salg i samsvar med IFRS 5.
 - q) minoritetsinteresser presentert under egenkapital, og
 - r) selskapskapital og fond som kan henføres til morforetakets eiere.
- 55 Ytterligere poster, overskrifter og mellomsummer skal presenteres i balanseoppstillingen når det er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling.
- 56 Når et foretak presenterer omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser som separate klassifiseringer i sin balanseoppstilling, skal det ikke klassifisere eiendeler (forpliktelser) ved utsatt skatt som omløpsmidler (kortsiktige forpliktelser).
- 57 Denne standard inneholder ingen bestemmelser om rekkefølgen av eller formatet på postene som skal presenteres. Nr. 54 gir bare en liste over poster som av art og funksjon er tilstrekkelig forskjellige til at de bør spesifiseres separat i balanseoppstillingen. I tillegg:
- a) inkluderes poster når størrelsen, arten eller funksjonen av en post eller sammenslåingen av ensartede poster er slik at separat presentasjon er relevant for forståelsen av foretakets finansielle stilling, og
 - b) kan beskrivelsene som benyttes, og rekkefølgen av poster eller sammenslåingen av ensartede poster endres i henhold til foretakets art og dets transaksjoner, for å gi opplysninger som er relevante for forståelsen av foretakets finansielle stilling. En finansinstitusjon kan for eksempel endre ovenstående beskrivelser for å gi informasjon som er relevant for en finansinstitusjons virksomhet.
- 58 Et foretak foretar en bedømming av hvorvidt ytterligere poster skal presenteres separat på grunnlag av en vurdering av
- a) eiendelenes art og likviditet,
 - b) eiendelenes funksjon i foretaket, og
 - c) forpliktelsen beløp, art og tidsprofil.
- 59 Bruk av forskjellige målegrunnlag for ulike eiendelsklasser kan tyde på at de er av så forskjellig art eller funksjon at et foretak bør presentere dem som separate poster. For eksempel kan forskjellige klasser av eiendom, anlegg og utstyr regnskapsføres til anskaffelseskost eller verdiregulert beløp i samsvar med IAS 16.

Sondringen kortsiktig/langsiktig

- 60 Et foretak skal i sin balanseoppstilling presentere omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser som separate klassifiseringer i samsvar med nr. 66-76, unntatt når en presentasjon basert på likviditet gir informasjon som er pålitelig og mer relevant. Når dette unntaket gjelder, skal foretaket presentere alle eiendeler og forpliktelser i likviditetsrekkefølge.
- 61 Uavhengig av hvilken presentasjonsform som er valgt, skal et foretak opplyse om hvilket beløp som forventes å kunne gjenvinnes eller gjøres opp mer enn tolv måneder fram i tid for hver enkelt eiendels- eller forpliktelsespost som kombinerer beløp som forventes å bli gjenvunnet eller gjort opp
- a) innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, og
 - b) mer enn tolv måneder etter rapporteringsperioden.

- 62 Når et foretak leverer varer eller yter tjenester innenfor en klart avgrenset driftssyklus, vil en egen klassifisering av omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser i balanseoppstillingen gi nyttig informasjon ved at det skilles mellom nettoeiendeler som til enhver tid sirkulerer som arbeidskapital i foretaket, og de eiendelene som benyttes i foretakets langsiktige drift. Dette framhever også eiendeler som forventes å bli realisert innen nåværende driftssyklus, samt forpliktelser som forfaller til betaling innenfor samme periode.
- 63 For noen foretak, for eksempel finansinstitusjoner, gir en presentasjon av eiendeler og forpliktelser i stigende eller synkende rekkefølge etter likviditet informasjon som er pålitelig og mer relevant enn en sonndring mellom omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser, fordi foretaket ikke leverer varer eller yter tjenester innenfor en klart avgrenset driftssyklus.
- 64 Ved anvendelse av nr. 60 er det tillatt for et foretak å presentere noen av sine eiendeler og forpliktelser ved å sondre mellom omløpsmidler og anleggsmidler og kortsiktige og langsiktige forpliktelser, mens det presenterer andre eiendeler og forpliktelser etter likviditet, når dette gir informasjon som er pålitelig og mer relevant. Behovet for et blandet presentasjonsgrunnlag kan oppstå når et foretak har flere forskjellige virksomheter.
- 65 Informasjon om forventede realisasjonsdatoer for eiendeler og forpliktelser er nyttig ved vurdering av et foretaks likviditet og solvens. IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger» krever at det gis opplysninger om forfallsdag for både finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Finansielle eiendeler omfatter kundefordringer og andre fordringer, og finansielle forpliktelser omfatter leverandørgjeld og andre kortsiktige betalingsforpliktelser. Informasjon om forventet tidspunkt for gjenvinning av ikke-monetære eiendeler og forventet tidspunkt for oppgjør av forpliktelser, slik som beholdninger og avsetninger, er også nyttig, uavhengig av om eiendeler og forpliktelser klassifiseres som kortsiktige eller langsiktige. For eksempel bør et foretak opplyse om balanseført verdi av beholdninger som foretaket forventer å gjenvinne mer enn tolv måneder etter rapporteringsperioden.

Omløpsmidler

- 66 Et foretak skal klassifisere en eiendel som omløpsmiddel når
- a) foretaket forventer å realisere eiendelen eller har til hensikt å selge eller forbruke den i foretakets ordinære driftssyklus,
 - b) foretaket primært holder eiendelen for omsetning,
 - c) foretaket forventer å realisere eiendelen innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, eller
 - d) eiendelen er i form av kontanter eller en kontantekvivalent (som definert i IAS 7), med mindre eiendelen er underlagt en begrensning som gjør at den ikke kan veksles eller benyttes til å gjøre opp en forpliktelse i minst tolv måneder etter rapporteringsperioden.

Et foretak skal klassifisere alle andre eiendeler som anleggsmidler.

- 67 I denne standard omfatter begrepet «anleggsmidler» materielle og immaterielle eiendeler, driftsmidler og finansielle eiendeler av langsiktig art. Denne standard forbyr ikke bruk av alternative beskrivelser så lenge meningen er klar.
- 68 Et foretaks driftssyklus er tiden mellom anskaffelse av eiendeler som skal bearbeides, og realisasjon av eiendelene i kontanter eller kontantekvivalenter. Når det ikke er mulig å foreta en klar avgrensning av foretakets ordinære driftssyklus, antas den å være tolv måneder. Omløpsmidler omfatter eiendeler (for eksempel beholdninger og kundefordringer) som selges, forbrukes eller realiseres som en del av den ordinære driftssyklusen, selv om de ikke forventes å bli realisert innen tolv måneder etter rapporteringsperioden. Omløpsmidler omfatter også eiendeler som holdes primært for omsetning (finansielle eiendeler i denne kategorien klassifiseres som eiendeler som holdes for omsetning i samsvar med IAS 39), og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle eiendeler.

Kortsiktige forpliktelser

- 69 Et foretak skal klassifisere en forpliktelse som kortsiktig når
- a) den forventes å bli gjort opp i foretakets ordinære driftssyklus,
 - b) foretaket primært holder forpliktelsen for omsetning,
 - c) forpliktelsen forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, eller
 - d) foretaket ikke har en ubetinget rett til å utsette oppgjøret av forpliktelsen i minst tolv måneder etter rapporteringsperioden.

Et foretak skal klassifisere alle andre forpliktelser som langsiktige.

- 70 Enkelte kortsiktige forpliktelser, for eksempel leverandørgjeld og visse avsetninger til lønn og andre driftsutgifter, er en del av arbeidskapitalen som benyttes i foretakets ordinære driftssyklus. Slike driftsposter klassifiseres som kortsiktige forpliktelser selv om de forfaller til oppgjør mer enn tolv måneder etter rapporteringsperioden. Den samme ordinære driftssyklusen gjelder for klassifisering av et foretaks eiendeler og forpliktelser. Når det ikke er mulig å foreta en klar avgrensning av foretakets ordinære driftssyklus, antas den å være tolv måneder.
- 71 Andre kortsiktige forpliktelser gjøres ikke opp som en del av den ordinære driftssyklusen, men forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden eller holdes primært for omsetning. Eksempler på dette er finansielle forpliktelser klassifisert som forpliktelser som holdes for omsetning i samsvar med IAS 39, kassekreditt og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle forpliktelser, vedtatt utbytte, inntektsskatt og annen kortsiktig gjeld som ikke er leverandørgjeld. Finansielle forpliktelser som utgjør langsiktig finansiering (dvs. som ikke er en del av arbeidskapitalen som benyttes i foretakets ordinære driftssyklus), og som ikke forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, er langsiktige forpliktelser i henhold til nr. 74 og 75.
- 72 Et foretak skal klassifisere sine finansielle forpliktelser som kortsiktige når de forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, selv om
- a) den opprinnelige løpetiden var en periode på mer enn tolv måneder, og
 - b) en avtale om refinansiering eller om å endre betalingsplanen på lang sikt er inngått etter rapporteringsperioden og før finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring.
- 73 Dersom et foretak forventer, og har mulighet til, å refinansiere eller forlenge en forpliktelse i minst tolv måneder etter rapporteringsperioden i henhold til en eksisterende lånefasilitet, skal foretaket klassifisere forpliktelsen som langsiktig selv om den ellers ville ha forfalt innenfor en kortere periode. Dersom foretaket derimot ikke har mulighet til å refinansiere eller forlenge forpliktelsen (for eksempel dersom det ikke foreligger noen refinansieringsordning), skal foretaket ikke vurdere muligheten for refinansiering av forpliktelsen og klassifisere forpliktelsen som kortsiktig.
- 74 Når et foretak bryter en bestemmelse i en langsiktig låneavtale ved slutten av rapporteringsperioden eller tidligere, med den virkning at forpliktelsen forfaller til betaling umiddelbart, skal forpliktelsen klassifiseres som kortsiktig, selv om långiveren etter rapporteringsperioden og før finansregnskapet godkjennes for offentliggjøring har forpliktet seg til ikke å kreve betaling selv om vilkårene er brutt. Forpliktelsen klassifiseres som kortsiktig fordi foretaket ved slutten av rapporteringsperioden ikke har en ubetinget rett til å utsette oppgjøret av forpliktelsen i minst tolv måneder etter dette tidspunktet.
- 75 Forpliktelsen skal imidlertid klassifiseres som langsiktig dersom långiveren innen slutten av rapporteringsperioden har innvilget henstand med utløp minst tolv måneder etter rapporteringsperioden, innenfor hvilken periode foretaket kan utbedre avtalebruddet og långiveren ikke kan kreve umiddelbar tilbakebetaling.
- 76 Når det gjelder lån som er klassifisert som kortsiktige forpliktelser, skal følgende hendelser, dersom de oppstår mellom slutten av rapporteringsperioden og tidspunktet da finansregnskapet blir godkjent for offentliggjøring, anses som opplysninger som det ikke skal tas hensyn til, i samsvar med IAS 10: «Hendelser etter balansedagen»:
- a) langsiktig refinansiering,
 - b) utbedring av brudd på en langsiktig låneavtale, og
 - c) innvilgning av henstand fra långiveren med utløp minst tolv måneder etter rapporteringsperioden, for å utbedre brudd på en langsiktig låneordning.

Informasjon som skal presenteres enten i balanseoppstillingen eller i notene

- 77 Et foretak skal i balanseoppstillingen eller i notene gi opplysninger om ytterligere underklassifisering av postene som presenteres, klassifisert på en måte som er hensiktsmessig i forhold til foretakets virksomhet
- 78 Detaljeringsgraden ved underklassifiseringene avhenger av kravene i IFRS-er og av de involverte beløpenes størrelse, art og funksjon. Et foretak benytter også faktorene fastsatt i nr. 58 til å avgjøre grunnlaget for underklassifiseringen. Opplysningene varierer for hver enkelt post, for eksempel slik:
- a) eiendom, anlegg og utstyr deles opp i klasser i samsvar med IAS 16,

- b) fordringer inndeles i kundefordringer, fordringer på nærstående parter, forskuddsbetalinger og andre beløp,
 - c) beholdninger inndeles, i samsvar med IAS 2: «Beholdninger», i klassifiseringer som handelsvarer, produksjonsvarer, materialer, varer i arbeid og ferdigvarer,
 - d) avsetninger inndeles i avsetninger til poster for ytelser til ansatte og andre poster, og
 - e) egenkapital og fond inndeles i ulike klasser, for eksempel innbetalt aksjekapital, overkurs og fond.
- 79 Et foretak skal gi opplysninger om følgende, enten i balanseoppstillingen, i oppstillingen over endringer i egenkapital eller i notene:
- a) for hver aksjekapitalklasse:
 - i) antall aksjer utstedt i henhold til vedtektene,
 - ii) antall aksjer som er utstedt og fullt innbetalt, samt antall aksjer som er utstedt, men ikke fullt innbetalt,
 - iii) pariverdi per aksje, eller opplysninger om at aksjen ikke har noen pariverdi,
 - iv) en avstemming av antall utestående aksjer ved begynnelsen og slutten av perioden,
 - v) rettigheter, fortrinnsretter og restriksjoner som er knyttet til hver aksjeklasse, herunder restriksjoner i utdeling av utbytte og tilbakebetaling av kapital,
 - vi) aksjer i foretaket som holdes av foretaket eller av datterforetak eller tilknyttede foretak, og
 - vii) aksjer som er øremerket for utstedelse ved opsjoner eller kontrakter, herunder deres respektive vilkår og beløp, og
 - b) en beskrivelse av arten av og formålet med hvert enkelt fond i egenkapitalen.
- 80 Et foretak uten aksjekapital, for eksempel et ansvarlig selskap eller et fond, skal gi tilsvarende informasjon som angitt i nr. 79 a), og den skal vise periodens endringer i hver kategori av egenkapital samt rettigheter, fortrinnsretter og restriksjoner knyttet til den enkelte kategori av egenkapitalinteresser.

Oppstilling over totalresultat

- 81 Et foretak skal presentere alle poster som representerer inntekter og kostnader innregnet i en periode
- a) i en enkelt oppstilling over totalresultat, eller
 - b) i to oppstillinger — én oppstilling som viser bestanddeler av resultatet (separat resultatregnskap) og en annen oppstilling som begynner med resultatet og viser bestanddeler av andre inntekter og kostnader (oppstilling over totalresultat).

Informasjon som skal presenteres i oppstillingen over totalresultat

- 82 Som et minstekrav skal oppstillingen over totalresultat inneholde regnskapsposter som viser følgende beløp for perioden:
- a) driftsinntekter,
 - b) finanskostnader,
 - c) resultatandeler fra tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter, regnskapsført etter egenkapitalmetoden,

- d) kostnad ved skatt,
 - e) et enkeltbeløp som omfatter summen av
 - i) resultatet etter skatt for avviklet virksomhet, og
 - ii) gevinst eller tap etter skatt som innregnes ved måling til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller ved avhending av eiendelene eller avhendingsgruppen(e) som utgjør den avviklede virksomheten.
 - f) resultat,
 - g) hver bestanddel av andre inntekter og kostnader klassifisert etter art (men unntatt beløp som omfattes av bokstav h)),
 - h) andelen av andre inntekter og kostnader til tilknyttede foretak og felleskontrollerte virksomheter, regnskapsført etter egenkapitalmetoden, og
 - i) totalresultatet.
- 83 Et foretak skal gi opplysninger om følgende poster i oppstillingen over totalresultat som fordeling av resultatet for perioden:
- a) periodens resultat som er henførbart til
 - i) minoritetsinteresser, og
 - ii) eiere av morforetaket,
 - b) periodens totalresultat som er henførbart til
 - i) minoritetsinteresser, og
 - ii) eiere av morforetaket.
- 84 Et foretak kan i et separat resultatregnskap (se nr. 81) presentere postene i nr. 82 a)–f) og opplysningene i nr. 83 a).
- 85 Et foretak skal presentere ytterligere poster, overskrifter og mellomsummer i oppstillingen over totalresultat og det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres), når dette er relevant for forståelsen av foretakets finansielle inntjening.
- 86 Ettersom virkningene av et foretaks ulike aktiviteter, transaksjoner og andre hendelser varierer med hensyn til hyppighet, gevinst- eller tapspotensial og forutsigbarhet, bidrar opplysninger om forhold som påvirker den finansielle inntjeningen, til forståelsen av oppnådd finansiell inntjening og til utarbeiding av prognoser for framtidige finansiell inntjening. Et foretak skal inkludere ytterligere poster i oppstillingen over totalresultat og det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres), og endre beskrivelsene som benyttes samt rekkefølgen av poster, når dette er nødvendig for å forklare forholdene omkring finansiell inntjening. Et foretak skal vurdere forhold som omfatter vesentlighet samt inntektenes og kostnadenes art og funksjon. En finansinstitusjon kan for eksempel endre beskrivelsene for å gi informasjon som er relevant for en finansinstitusjons virksomhet. Et foretak skal ikke motregne inntekts- og kostnadsposter med mindre kriteriene i nr. 32 er oppfylt.
- 87 Et foretak skal ikke presentere noen inntekts- eller kostnadsposter som ekstraordinære poster i oppstillingen over totalresultat eller i det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres), eller i notene.

Periodens resultat

- 88 Et foretak skal innregne alle inntekts- og kostnadsposter i en periode i resultatet, med mindre en IFRS krever eller tillater noe annet.

- 89 Noen IFRS-er fastsetter tilfeller der et foretak innregner særlige poster utenfor resultatet i inneværende periode. IAS 8 omhandler to slike tilfeller: korrigering av feil og virkningen av endringer i regnskapsprinsipper. Andre IFRS-er krever eller tillater at bestanddeler av andre inntekter og kostnader som oppfyller Rammens definisjon av inntekter eller kostnader, skal utelukkes fra resultatet (se nr. 7).

Andre inntekter og kostnader for perioden

- 90 Et foretak skal opplyse om beløpet for inntektsskatt knyttet til hver enkelt bestanddel av andre inntekter og kostnader, herunder omklassifiseringsjusteringer, enten i oppstillingen over totalresultat eller i notene.
- 91 Et foretak kan presentere bestanddeler i andre inntekter og kostnader enten
- a) fratrullet tilknyttede skattemessige virkninger, eller
 - b) for tilknyttede skattemessige virkninger med ett beløp som viser det samlede beløpet for inntektsskatt knyttet til disse bestanddelene.
- 92 Et foretak skal opplyse om omklassifiseringsjusteringer knyttet til bestanddeler av andre inntekter og kostnader.
- 93 Andre IFRS-er omhandler om og når beløp som tidligere er innregnet i andre inntekter og kostnader, skal omklassifiseres til resultatet. Slike omklassifiseringer er omhandlet i denne standard som omklassifiseringsjusteringer. En omklassifiseringsjustering blir inkludert sammen med den tilknyttede bestanddelen av andre inntekter og kostnader i perioden da justeringen blir omklassifisert til resultatet. For eksempel blir gevinster realisert ved avhending av finansielle eiendeler som er tilgjengelige for salg, inkludert i resultatet i inneværende periode. Disse beløpene kan ha blitt innregnet i andre inntekter og kostnader som urealiserte gevinster i inneværende eller tidligere perioder. Disse urealiserte gevinstene må trekkes fra andre inntekter og kostnader i den perioden da de realiserede gevinstene blir omklassifisert til resultatet for å unngå å inkludere dem i totalresultatet to ganger.
- 94 Et foretak kan presentere omklassifiseringsjusteringer i oppstillingen over totalresultat eller i notene. Et foretak som presenterer omklassifiseringsjusteringer i notene, skal presentere bestanddelene av andre inntekter og kostnader etter alle tilknyttede omklassifiseringsjusteringer.
- 95 Omklassifiseringsjusteringer oppstår for eksempel ved avhending av en utenlandsk virksomhet (se IAS 21), ved fraregning av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg (se IAS 39) og når en sikret forventet transaksjon påvirker resultatet (se nr. 100 i IAS 39 i tilknytning til kontantstrømssikringer).
- 96 Omklassifiseringsjusteringer oppstår ikke ved endringer i verdireguleringsreserven som er innregnet i samsvar med IAS 16 eller IAS 38, eller på aktuarmessige gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger som er innregnet i samsvar med nr. 93A i IAS 19. Disse bestanddelene innregnes i andre inntekter og kostnader, og blir ikke omklassifisert til resultatet i etterfølgende perioder. Endringer i verdireguleringsreserven kan overføres til opptjent egenkapital i etterfølgende perioder når eiendelen er oppbrukt eller når den blir fraregnet (se IAS 16 og IAS 38). Aktuarmessige gevinster og tap blir rapportert i opptjent egenkapital i den perioden de blir innregnet som andre inntekter og kostnader (se IAS 19).

Informasjon som enten skal presenteres i oppstillingen over totalresultat eller i notene

- 97 Når inntekts- eller kostnadsposter er vesentlige, skal et foretak opplyse om deres art og beløp separat.
- 98 Følgende tilfeller kan gi grunnlag for separat opplysning om inntekts- og kostnadsposter:
- a) nedskrivning av beholdninger til netto realisasjonsverdi eller av eiendom, anlegg og utstyr til gjenvinnbart beløp, samt reversering av slike nedskrivninger,
 - b) omstrukturering av et foretaks virksomhet og reversering av avsetninger til omstrukturingsutgifter,
 - c) avhending av eiendom, anlegg og utstyr,
 - d) avhending av investeringer,
 - e) avviklet virksomhet,
 - f) tvisteløsninger, og
 - g) annen reversering av avsetninger.

- 99 Et foretak skal presentere en analyse av kostnader innregnet i resultatet ved hjelp av en klassifisering basert på enten deres art eller deres funksjon innenfor foretaket, eller den av disse som gir informasjon som er pålitelig og mest relevant.
- 100 Foretak oppfordres til å presentere analysen i nr. 99 i oppstillingen over totalresultat eller i det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres).
- 101 Kostnader inndeles i underposter for å belyse bestanddeler av den finansielle inntjeningen, som kan variere med hensyn til hyppighet, gevinst- eller tapspotensial og forutsigbarhet. Denne inndelingen foretas på én av to måter.
- 102 Den første inndelingsmetoden kalles «kostnadsinndeling etter art». Et foretak slår sammen kostnader i resultatet i samsvar med kostnadens art (for eksempel avskrivning, kjøp av materialer, transportutgifter, ytelser til ansatte og reklameutgifter), og fordeler dem ikke på nytt etter funksjon innenfor foretaket. Denne metoden kan være enkel å anvende fordi det ikke er nødvendig å fordele kostnadene etter funksjon. Nedenfor følger et eksempel på kostnadsinndeling etter art:

Driftsinntekter	X
Andre inntekter	X
Endring i beholdning av ferdigvarer og arbeid under utføring	X
Forbruk av råvarer og forbruksvarer	X
Ytelser til ansatte	X
Avskrivningskostnader	X
Andre kostnader	X
Totale kostnader	(X)
Overskudd før skatt	X

- 103 Den andre inndelingsmetoden kalles «kostnadsinndeling etter funksjon», eller «kostnad solgte varer», og inndeler kostnader etter deres funksjon som del av kostnad solgte varer, eller for eksempel distribusjonskostnader eller administrasjonskostnader. Etter denne metoden skal et foretak som et minstekrav opplyse om kostnad solgte varer separat fra andre kostnader. Denne metoden kan gi mer relevante opplysninger til brukerne enn inndeling etter kostnadens art, men fordeling av utgifter på funksjoner kan kreve vilkårlige fordelinger og innebære en betydelig grad av skjønn. Nedenfor følger et eksempel på kostnadsinndeling etter funksjon:

Driftsinntekter	X
Kostnad solgte varer	(X)
Bruttofortjeneste	X
Andre inntekter	X
Distribusjonskostnader	(X)
Administrative kostnader	(X)
Andre kostnader	(X)
Overskudd før skatt	X

- 104 Et foretak som klassifiserer kostnader etter funksjon, skal i tillegg opplyse om arten av kostnader, herunder avskrivningskostnader samt kostnader ved ytelser til ansatte.
- 105 Valget mellom kostnadsinndeling etter funksjon og kostnadsinndeling etter art vil være avhengig av både historiske og bransjemessige faktorer, samt av foretakets art. Begge metoder gir en indikasjon på hvilke utgifter som kan variere, direkte eller indirekte, med foretakets salgs- eller produksjonsnivå. Ettersom begge presentasjonsmetodene kan være egnet for ulike typer foretak, krever denne standard at ledelsen velger den mest relevante og pålitelige presentasjonen. Fordi opplysninger om kostnadens art er nyttig for å forutsi framtidige kontantstrømmer, kreves det tilleggsopplysninger når kostnadsinndeling etter funksjon benyttes. I nr. 104 har «ytelser til ansatte» samme betydning som i IAS 19.

Oppstilling over endringer i egenkapital

- 106 Et foretak skal presentere en oppstilling over endringer i egenkapital som viser
- a) periodens totalresultat, som viser separat de samlede beløpene som er henførbare til eiere av morforetaket og til minoritetsinteresser,
 - b) for hver bestanddel av egenkapitalen, virkningene av tilbakevirkende anvendelse eller tilbakevirkende omarbeiding innregnet i samsvar med IAS 8,
 - c) beløp for transaksjoner med eiere i deres egenskap av eiere, som hver for seg viser bidrag fra og utdelinger til eiere, og
 - d) for hver bestanddel av egenkapitalen, en avstemming mellom den balanseførte verdien ved begynnelsen og slutten av perioden, med separate opplysninger om hver endring.
- 107 Et foretak skal, enten i oppstillingen over endringer i egenkapital eller i notene, presentere størrelsen på utbytte som er innregnet som utdelinger til eiere i løpet av perioden, og det tilhørende beløpet per aksje.
- 108 I nr. 106 omfatter bestanddelene av egenkapitalen for eksempel hver klasse av innskutt egenkapital, akkumulert saldo for hver klasse av andre inntekter og kostnader samt opptjent egenkapital.
- 109 Endringer i et foretaks egenkapital mellom begynnelsen og slutten av rapporteringsperioden gjenspeiler økningen eller reduksjonen i nettoeiendeler i perioden. Bortsett fra endringer som skyldes transaksjoner med eiere i egenskap av at de er eiere (for eksempel egenkapitalbidrag, tilbakekjøp av foretakets egne egenkapitalinstrumenter og utbytte), og transaksjonsutgifter direkte knyttet til slike transaksjoner, vil den samlede endringen i egenkapital i en periode representere samlede inntekter og kostnader, herunder gevinster og tap, som er generert av foretakets virksomhet i løpet av denne perioden.
- 110 IAS 8 krever tilbakevirkende justeringer for å gjenspeile endringer i regnskapsprinsipper, i det omfang det er praktisk mulig, unntatt der overgangsbestemmelsene i en annen IFRS krever noe annet. IAS 8 krever også at omarbeidinger for å korrigere feil foretas med tilbakevirkende kraft, i det omfang dette er praktisk mulig. Tilbakevirkende justeringer og tilbakevirkende omarbeidinger er ikke endringer i egenkapitalen, men justeringer av åpningssaldoen for opptjent egenkapital, unntatt når en IFRS krever tilbakevirkende justering av en annen post under egenkapitalen. Nr. 106 d) krever opplysninger i oppstillingen over endringer i egenkapital om den samlede justeringen av hver post under egenkapitalen som foretas som følger av endringer i regnskapsprinsipper, samt separat for korreksjoner av feil. Det gis opplysninger om disse justeringene for hver tidligere periode og for periodens begynnelse.

Oppstilling over kontantstrømmer

- 111 Informasjon om kontantstrømmer er nyttig for å gi brukere av finansregnskap grunnlag for å vurdere foretakets evne til å generere kontanter og kontantekvivalenter, samt foretakets behov for å utnytte disse kontantstrømmene. IAS 7 inneholder krav til presentasjonen av og opplysninger om kontantstrøminformasjon.

Noter*Struktur*

- 112 Notene skal
- a) presentere informasjon om grunnlaget for utarbeidingen av finansregnskapet og de særlige regnskapsprinsipper som er anvendt i samsvar med nr. 117-124,
 - b) gi den informasjon som kreves av IFRS-er, og som ikke presenteres andre steder i finansregnskapet, og
 - c) gi informasjon som ikke presenteres andre steder i finansregnskapet, men som er relevant for en forståelse av dette.

- 113 Et foretak skal så langt det er praktisk mulig presentere noter på en systematisk måte. Et foretak skal sørge for krysshenvisninger til all tilknyttet informasjon i notene for hver post i balanseoppstillingen og oppstillingen over andre inntekter og kostnader, i det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres) og i oppstillingen over endringer i egenkapital og i kontantstrømmer.
- 114 Et foretak skal, for å hjelpe brukere til å forstå finansregnskapet og til å kunne sammenligne dette med finansregnskapet til andre foretak, normalt presentere notene i følgende rekkefølge:
- a) erklæring om samsvar med IFRS-er (se nr. 16),
 - b) oversikt over viktige regnskapsprinsipper som er anvendt (se nr. 117),
 - c) underbyggende informasjon for postene som presenteres i balanseoppstillingen og oppstillingen over andre inntekter og kostnader, i det separate resultatregnskapet (dersom dette presenteres) og i oppstillingene over endringer i egenkapital og kontantstrømmer, i samme rekkefølge som hver oppstilling og hver post presenteres, og
 - d) andre opplysninger, herunder
 - i) betingede forpliktelser (se IAS 37) og uinnregnede kontraktsregulerte bindinger, og
 - ii) ikke-finansielle opplysninger, for eksempel foretakets mål og politikk for finansiell risikohåndtering (se IFRS 7).
- 115 I noen tilfeller kan det være nødvendig eller ønskelig å variere rekkefølgen på bestemte poster i notene. Et foretak kan for eksempel slå sammen informasjon om endringer i virkelig verdi innregnet i resultatet med informasjon om forfall for finansielle instrumenter, selv om de førstnevnte opplysningene gjelder oppstillingen over totalresultat eller et separat resultatregnskap (dersom dette presenteres) og de sistnevnte gjelder balanseoppstillingen. Et foretak skal så langt det er praktisk mulig likevel beholde en systematisk struktur for notene.
- 116 Et foretak kan presentere noter som gir informasjon om grunnlaget for utarbeidingen av finansregnskapet og særlige regnskapsprinsipper som en separat del av finansregnskapet.

Opplysninger om regnskapsprinsipper

- 117 Et foretak skal opplyse om følgende i oversikten over viktige regnskapsprinsipper:
- a) målegrunnlaget (-grunnlagene) som er benyttet ved utarbeiding av finansregnskapet, og
 - b) andre anvendte regnskapsprinsipper som er relevante for forståelsen av finansregnskapet.
- 118 Det er viktig at et foretak informerer brukere om hvilke(t) målegrunnlag som er benyttet i finansregnskapet (for eksempel historisk kost, dagsverdi, netto realisasjonsverdi, virkelig verdi eller gjenvinnbart beløp), fordi grunnlaget som et foretak benytter til å utarbeide finansregnskapet, har betydelig innvirkning på brukernes analyse. Når et foretak benytter flere målegrunnlag i finansregnskapet, for eksempel når særlige klasser av eiendeler blir verdiregulert, er det tilstrekkelig å gi en indikasjon av de kategoriene av eiendeler og forpliktelser som hvert enkelt målegrunnlag er anvendt på.
- 119 Ved avgjørelsen av om det skal opplyses om et bestemt regnskapsprinsipp, skal ledelsen vurdere om opplysninger vil hjelpe brukere å forstå hvordan transaksjoner, andre hendelser og forhold gjenspeiles i rapportert finansiell inntjening og finansiell stilling. Opplysninger om bestemte regnskapsprinsipper er særlig nyttige for brukere når disse prinsippene velges blant flere tillatte alternativer i IFRS-ene. Et eksempel er opplysning om hvorvidt en deltaker i et felleskontrollert foretak innregner sin interesse i det felleskontrollerte foretaket ved anvendelse av forholdsmessig konsolidering eller egenkapitalmetoden (se IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet»). Noen IFRS-er krever spesifikt at det opplyses om bestemte regnskapsprinsipper, herunder ledelsens valg av regnskapsprinsipper blant flere tillatte prinsipper. For eksempel krever IAS 16 opplysning om målegrunnlagene som er benyttet for klasser av eiendom, anlegg og utstyr.
- 120 Hvert foretak vurderer arten av sin virksomhet og de regnskapsprinsippene som brukerne av dets finansregnskap vil forvente å finne opplysninger om, for de respektive typene foretak. For eksempel vil brukere forvente at et foretak som er inntektsskattepliktig, opplyser om sine regnskapsprinsipper for inntektsskatt, herunder de prinsipper som anvendes for forpliktelser og eiendeler ved utsatt skatt. Når et foretak har en betydelig virksomhet i utlandet eller transaksjoner i utenlandsk valuta, vil brukerne forvente opplysninger om regnskapsprinsippene for innregning av valutagevinster og –tap.

- 121 Et regnskapsprinsipp kan være viktig på grunn av arten av foretakets virksomhet, selv om beløpene for inneværende periode og tidligere perioder ikke er vesentlige. Det er også hensiktsmessig å opplyse om alle viktige regnskapsprinsipper som ikke spesifikt kreves i IFRS-er, men som foretaket har valgt og anvendt i samsvar med IAS 8.
- 122 Et foretak skal i oversikten over viktige regnskapsprinsipper eller andre noter opplyse om de vurderinger, foruten vurderinger som innebærer estimater (se nr. 125), som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, og som har mest betydelig innvirkning på beløpene som innregnes i finansregnskapet.
- 123 Som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, foretar ledelsen ulike vurderinger i tillegg til vurderinger som innebærer estimater, som kan ha betydelig innvirkning på beløpene som foretaket innregner i finansregnskapet. Ledelsen foretar for eksempel vurderinger ved avgjørelser om
- a) hvorvidt finansielle eiendeler er investeringer som holdes til forfall,
 - b) når praktisk talt alle betydelige risikoer og fordeler ved eierskap av finansielle eiendeler og leide eiendeler overdras til andre foretak,
 - c) hvorvidt visse salg av varer i praksis er finansieringsordninger og derfor ikke gir inntekter, og
 - d) hvorvidt forholdet mellom foretaket og et foretak for særskilte formål indikerer at sistnevnte i realiteten kontrolleres av foretaket.
- 124 Noen av opplysningene som skal gis i samsvar med nr. 122, kreves av andre IFRS-er. For eksempel krever IAS 27 at et foretak opplyser om årsakene til at foretakets eierandel ikke utgjør kontroll, med hensyn til et foretak som det er investert i, men som ikke er et datterforetak, selv om over halvparten av dets stemmeretter eller potensielle stemmeretter eies direkte eller indirekte gjennom datterforetak. IAS 40: «Investeringseiendom» krever opplysning om de kriteriene som er utviklet av foretaket for å skille investeringseiendom fra eierbenyttet eiendom og fra eiendom som holdes for salg som en del av ordinær virksomhet, når klassifiseringen av eiendommen er vanskelig.

Kilder til estimeringsusikkerhet

- 125 Et foretak skal opplyse om sine forutsetninger for framtiden og andre viktige kilder til estimeringsusikkerhet ved slutten av rapporteringsperioden som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av eiendeler og forpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret. Når det gjelder disse eiendelene og forpliktelsene, skal notene inneholde detaljer om
- a) deres art, og
 - b) deres balanseførte verdi ved slutten av rapporteringsperioden.
- 126 Ved beregning av visse eiendelers og forpliktelsers balanseførte verdi kreves det estimater av virkningene av usikre framtidige hendelser for disse eiendelene og forpliktelsene ved slutten av rapporteringsperioden. Ved fravær av aktuelle opplysninger om markedspriser til måling av eiendeler og forpliktelser, er det for eksempel nødvendig å foreta framtidsrettede estimater for å måle gjenvinnbart beløp for klasser av eiendom, anlegg og utstyr, virkningen av teknologisk ukurans på beholdninger, avsetninger som er avhengige av det framtidige utfallet av pågående rettstvister, samt langsiktige ytelser til ansatte, for eksempel pensjonsforpliktelser. Disse estimatene innebærer forutsetninger om forhold som risikojusteringer av kontantstrømmer eller diskonteringsrenter, framtidige lønnsendringer og framtidige prisendringer som påvirker andre utgifter.
- 127 Forutsetningene og de andre kildene til estimeringsusikkerhet som det opplyses om i samsvar med nr. 125, gjelder estimater som krever ledelsens vanskeligste eller mest subjektive eller komplekse vurderinger. I takt med at antallet variabler og forutsetninger som påvirker den mulige framtidige avklaringen av usikkerhetene øker, blir disse vurderingene mer subjektive og komplekse, og risikoen for at dette medfører en vesentlig justering av den balanseførte verdien av eiendeler og forpliktelser, øker vanligvis tilsvarende.
- 128 Opplysningene i nr. 125 kreves ikke for eiendeler og forpliktelser der det er en betydelig risiko for at deres balanseførte verdi kan endre seg vesentlig i løpet av det neste regnskapsåret dersom de ved slutten av rapporteringsperioden måles til virkelig verdi basert på aktuelle opplysninger om markedspriser. Slik virkelig verdi kan endres vesentlig i løpet av det neste regnskapsåret, men disse endringene vil ikke oppstå som følge av forutsetninger eller andre kilder til estimeringsusikkerhet ved slutten av rapporteringsperioden.

- 129 Et foretak skal presentere opplysningene i nr. 125 på en måte som hjelper brukere av finansregnskapet til å forstå de vurderinger ledelsen foretar vedrørende framtiden og andre kilder til estimeringsusikkerhet. Arten og omfanget av opplysningene varierer avhengig av arten av forutsetningen og andre forhold. Følgende er eksempler på hvilke typer opplysninger et foretak gir:
- a) arten av forutsetningen eller annen estimeringsusikkerhet,
 - b) de balanseførte verdienes sensitivitet overfor metodene, forutsetningene og estimatene som ligger til grunn for beregningen av dem, herunder årsakene til sensitiviteten,
 - c) den forventede avklaringen av en usikkerhet samt angivelse av hvilke utfall innenfor et rimelig mulighetsområde som kan forventes i løpet av det neste regnskapsåret med hensyn til den balanseførte verdien av de berørte eiendelene og forpliktelsene, og
 - d) en forklaring av endringer som er foretatt av tidligere forutsetninger med hensyn til disse eiendelene og forpliktelsene, dersom usikkerheten forblir uavklart.
- 130 Denne standard krever ikke at et foretak gir informasjon om budsjetter eller prognoser i opplysningene nevnt i nr. 125.
- 131 Enkelte ganger er det ikke praktisk mulig å opplyse om omfanget av de mulige virkningene av en forutsetning eller en annen kilde for estimeringsusikkerhet ved slutten av rapporteringsperioden. I slike tilfeller opplyser foretaket om at det på grunnlag av den kunnskap som foreligger, er en rimelig mulighet for at faktorer i løpet av det neste regnskapsåret som avviker fra forutsetningene, kan kreve en vesentlig justering av den balanseførte verdien av den berørte eiendelen eller forpliktelsen. I alle tilfeller skal foretaket opplyse om arten og den balanseførte verdien av den særskilte eiendelen eller forpliktelsen (eller klassen av eiendeler eller forpliktelser) som påvirkes av forutsetningen.
- 132 Opplysningene nevnt i nr. 122 om visse vurderinger som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper, gjelder ikke opplysningene om kilder til estimeringsusikkerhet nevnt i nr. 125.
- 133 Andre IFRS-er krever opplysninger om noen av de forutsetningene som ellers ville ha blitt krevd i samsvar med nr. 125. For eksempel krever IAS 37 i gitte tilfeller at det gis opplysninger om viktige forutsetninger om framtidige hendelser som påvirker klasser av avsetninger. IFRS 7 krever opplysninger om betydelige forutsetninger som foretaket anvender for å estimere virkelig verdi av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som regnskapsføres til virkelig verdi. IAS 16 krever opplysninger om betydelige forutsetninger som foretaket anvender for å estimere virkelig verdi av verdiregulerte poster for eiendom, anlegg og utstyr.

Kapital

- 134 Et foretak skal gi opplysninger som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere foretakets mål, prinsipper og framgangsmåter for kapitalforvaltning.
- 135 For å overholde kravet i nr. 134 skal foretaket gi følgende opplysninger:
- a) kvalitativ informasjon om sine mål, prinsipper og framgangsmåter for kapitalforvaltning, herunder
 - i) en beskrivelse av hva det forvalter som kapital,
 - ii) når et foretak er underlagt eksternt pålagte kapitalkrav, disse kravenes art samt hvordan kravene innarbeides i kapitalforvaltningen, og
 - iii) hvordan det oppfyller målene for kapitalforvaltningen.
 - b) et sammendrag av kvantitative data om hva foretaket forvalter som kapital. Noen foretak betrakter visse finansielle forpliktelser (for eksempel visse former for uprioritert gjeld) som del av kapitalen. Andre foretak utelater visse egenkapitalbestanddelene fra kapitalen (for eksempel komponenter som oppstår av kontantstrømssikringer),
 - c) eventuelle endringer av bokstav a) og b) fra forrige periode.
 - d) om foretaket i perioden har overholdt de eksternt pålagte kapitalkravene som det er underlagt.
 - e) når foretaket ikke har overholdt slike eksternt pålagte kapitalkrav, skal det opplyses om følgene av slik manglende overholdelse.

Foretaket baserer disse opplysningene på den informasjon som gis internt til nøkkelpersoner i foretakets ledelse.

- 136 Et foretak kan forvalte kapital på mange forskjellige måter, og være underlagt en rekke forskjellige kapitalkrav. Et konglomerat kan for eksempel omfatte foretak som driver forsikrings- og bankvirksomhet, og disse foretakene kan drive virksomhet i flere jurisdiksjoner. Dersom samlede opplysninger om kapitalkrav og om måten kapital forvaltes på, ikke gir nyttig informasjon eller fører til at en bruker av finansregnskapet får en misvisende forståelse av foretakets kapitalressurser, skal foretaket gi separate opplysninger for hvert av kapitalkravene som det er underlagt.

Andre opplysninger

- 137 Et foretak skal gi opplysninger om følgende i notene:
- a) størrelsen på utbytte som er foreslått eller besluttet før finansregnskapet ble godkjent for offentliggjøring, men som ikke er innregnet som utdeling til eiere i perioden, samt det tilhørende beløpet per aksje, og
 - b) størrelsen på eventuelt akkumulert preferanseutbytte som ikke er innregnet.
- 138 Et foretak skal gi opplysninger om følgende dersom dette ikke er gjort andre steder i opplysninger som offentliggjøres sammen med finansregnskapet:
- a) foretakets hjemsted og juridiske form, hvilken stat foretaket er registrert i, samt foretakets forretningskontor (eller hovedstedet for virksomheten, dersom dette er forskjellig fra foretakets registrerte forretningskontor),
 - b) en beskrivelse av arten av foretakets virksomhet og hovedaktiviteter, og
 - c) navnet på morforetaket og det overordnede morforetaket i konsernet.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 139 Et foretak skal anvende denne standard på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender denne standard på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

OPPHEVING AV IAS 1 (REVIDERT I 2003)

- 140 Denne standard erstatter IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap», revidert i 2003 og endret i 2005.

Vedlegg

Endringer i andre uttalelser

Endringene i dette vedlegg skal anvendes på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender denne standard på en tidligere periode, får disse endringene anvendelse på den tidligere perioden.

- A1 [Endringen er ikke relevant for tidligere offentliggjorte, nummererte standarder.]
- A2 [Endringen er ikke relevant for tidligere offentliggjorte, nummererte standarder.]
- A3 I internasjonale standarder for finansiell rapportering (herunder internasjonale regnskapsstandarder og tolkninger) og innledningene til IFRS-ene, skal henvisninger endres som beskrevet nedenfor, med mindre noe annet er fastsatt i dette vedlegg.
- [Endringen er ikke relevant for den norske utgaven.]
 - «resultatregnskap» endres til «oppstilling over totalresultat»,
 - «balanse» endres til «balanseoppstilling»,
 - «kontantstrømoppstilling» endres til «oppstilling over kontantstrømmer»

- «balansedagen» endres til «slutten av rapporteringsperioden»,
- «den etterfølgende balansedagen» endres til «slutten av den etterfølgende rapporteringsperioden»,
- «hver balansedag» endres til «slutten av hver rapporteringsperiode»,
- «etter balansedagen» endres til «etter rapporteringsperioden»,
- «rapporteringstidspunktet» endres til «slutten av rapporteringsperioden»,
- «hvert rapporteringstidspunkt» endres til «slutten av hver rapporteringsperiode»,
- «tidspunktet for forrige årsrapportering» endres til «slutten av forrige årsrapporteringsperiode»,
- [Endringen er ikke relevant for den norske utgaven.]
- «ført ut av egenkapitalen og innregnet i resultatet» og «ført ut av egenkapitalen og inkludert i resultatet» endres til «omklassifisert fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering»,
- «standard eller tolkning» endres til «IFRS»,
- «en standard eller en tolkning» endres til «en IFRS»,
- «standards og tolkninger» endres til «IFRS-er» (unntatt i nr. 5 i IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»),
- henvisninger til gjeldende versjon av IAS 7: «Kontantstrømsoppstilling» endres til IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer».
- henvisninger til gjeldende versjon av IAS 10: «Hendelser etter balansedagen» endres til IAS 10: «Hendelser etter rapporteringsperioden».

IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering»

A4 I IFRS 1 gjøres følgende endringer:

Nr. 6 og 7 skal lyde:

- «6 Et foretak skal utarbeide en *IFRS-åpningsbalanse* på *tidspunktet for overgang til IFRS-er*. Dette er utgangspunktet for foretakets regnskapsføring i henhold til IFRS-er.
- 7 Et foretak Disse regnskapsprinsippene skal være i samsvar med alle IFRS-er som er trådt i kraft på ved slutten av den første rapporteringsperioden for foretakets første IFRS-finansregnskap, bortsett fra i de tilfeller som framgår av nr. 13–34B og 37.»

Eksempelet etter nr. 8 endres som beskrevet nedenfor.

Henvisninger til årene «2003» til «2005» endres til henholdsvis årene «20X3» til «20X5».

I avsnittene «Bakgrunn» og «Anvendelse av krav» gjøres følgende endringer:

«Bakgrunn

Slutten av foretak As første IFRS-rapporteringsperiode er 31. desember 20X5. Foretak A bestemmer at i dette finansregnskapet skal det bare presenteres sammenligningsinformasjon for ett år (se nr. 36) ...

Anvendelse av krav

Det kreves at foretak A ... ved:

- a) utarbeidelse og presentasjon av foretakets IFRS-åpningsbalanse 1. januar 20X4, og ...»

Nr. 10, 12 a) og 21 skal lyde:

«10 Bortsett fra i de tilfeller som er beskrevet i nr. 13–34B, skal et foretak i sin IFRS-åpningsbalanse: ...»

«12 Denne IFRS oppstiller to kategorier av unntak fra prinsippet om at et foretaks IFRS-åpningsbalanse skal være i samsvar med hver enkelt IFRS:

- a) Nr. 13–251 gir unntak fra enkelte krav i andre IFRS-er.»

«21 IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer» krever at et foretak

- a) innregner enkelte omregningsforskjeller i andre inntekter og kostnader og akkumulerer disse i en separat bestanddel av egenkapitalen, og
- b) ved avhending av en utenlandsk virksomhet omklassifiserer den kumulative omregningsforskjellen for den utenlandske virksomheten (eventuelt medregnet gevinster og tap på tilknyttet sikring) fra egenkapitalen til resultatet som en del av gevinst eller tap ved avhendingen.»

I nr. 32 endres henvisninger til årene 2003 og 2004 til henholdsvis årene 20X3 og 20X5.

I nr. 32, 35 og 36 gjøres følgende endringer:

«32 Et foretak ... Foretaket skal i stedet gjenspeile disse nye opplysningene i resultatet (eller eventuelt i andre inntekter og kostnader) for året som ble avsluttet 31. desember 20X4.»

«35 Bortsett fra i tilfellene beskrevet i nr. 37 inneholder denne standard ingen unntak fra kravene til presentasjon og opplysninger i andre IFRS-er.»

«36 For å overholde IAS 1 skal et foretaks første IFRS-finansregnskap minst inneholde tre balanseoppstillinger, to oppstillinger over totalresultatet, to separate resultatregnskap (dersom disse presenteres), to oppstillinger over kontantstrømmer og to oppstillinger over endringer i egenkapital, samt tilhørende noter, herunder sammenligningsinformasjon.»

Nr. 36A–36C og overskriftene over disse, oppheves.

Nr. 39 og nr. 45 a) skal lyde:

«39 For å være i samsvar med nr. 38 skal et foretaks første IFRS-finansregnskap inneholde: ...

- a) ii) slutten ... i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.
- b) en avstemming til foretakets totalresultat i henhold til IFRS-er for den siste perioden i foretakets siste årsregnskap. Utgangspunktet for denne avstemmingen skal være totalresultatet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper for den samme perioden eller, dersom et foretak ikke rapporterte noe slikt totalresultat, resultatet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.
- c) ...»

«45 Dersom et foretak ...

- a) Hver slik delårsrapport skal, dersom foretaket presenterte en delårsrapport for den sammenlignbare delårsperioden i det umiddelbart foregående regnskapsåret, inneholde avstemminger av
 - i) foretakets egenkapital i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ved avslutningen av den sammenlignbare delårsperioden mot foretakets egenkapital i henhold til IFRS-er på dette tidspunktet, og
 - ii) en avstemming til dets totalresultat i henhold til IFRS-er for denne sammenlignbare delårsperioden (inneværende og hittil i år). Utgangspunktet for denne avstemmingen skal være totalresultatet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper for den samme perioden eller, dersom et foretak ikke rapporterte noe slikt totalresultat, resultatet i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.»

Nr. 47C oppheves.

Nytt nr. 47H skal lyde:

«47H IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 6, 7, 8 (eksempelet), 10, 12 a), 21, 32, 35, 36, 39 b) og 45 a), samt vedlegg A og nr. B2 i) i vedlegg B endret, og nr. 36A–36C og 47C opphevet. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

I vedlegg A skal de nye definerte begrepene lyde:

«første IFRS-rapporteringsperiode Den seneste rapporteringsperioden som omfattes av foretakets første IFRS-finansregnskap.

Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er) Standarder og tolkninger vedtatt av IASB (International Accounting Standards Board). Disse omfatter:

- a) ...
- b) ...
- c) tolkninger utviklet av Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) eller dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC).»

I vedlegg A skal definisjonen av IFRS-åpningsbalanse lyde:

«IFRS-åpningsbalanse Et foretaks balanseoppstilling på tidspunktet for overgang til IFRS-er.»

I vedlegg A oppheves definisjonen av «rapporteringstidspunkt».

I vedlegg B skal B2 i) lyde:

«B2 Dersom en førstegangsbruker ...

- i) Dersom førstegangsbrukeren har innregnet goodwill i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper som fradrag i egenkapitalen:
- i) skal det ikke innregnes slik goodwill i IFRS-åpningsbalanse. Videre skal førstegangsbrukeren ikke omklassifisere slik goodwill til resultatet dersom datterforetaket avhendes, eller dersom investeringen i datterforetaket er utsatt for tap ved verdifall.»

IFRS 4: «Forsikringskontrakter»

A5 I IFRS 4 gjøres følgende endringer i nr. 30 og nr. 39A a):

«30 I noen regnskapsmodeller ... Den tilknyttede justeringen av forsikringsforpliktelsen (eller periodiserte anskaffelsesutgifter eller immaterielle eiendeler) skal innregnes i andre inntekter og kostnader dersom, og bare dersom, de urealiserte gevinstene eller tapene innregnes direkte i andre inntekter og kostnader. Denne praksisen ...»

«39A For å overholde ...

- a) En sensitivitetsanalyse som viser hvordan resultatet og egenkapital ville vært påvirket dersom endringer i relevant risikovariabel som var innenfor et rimelig mulighetsområde ved slutten av rapporteringsperioden, hadde forekommet; de metoder og forutsetninger som er benyttet i utarbeidningen av sensitivitetsanalysen samt eventuelle endringer fra tidligere periode i de metoder og forutsetninger som er benyttet. Men ...»

Nytt nr. 41B skal lyde:

«41B IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 30 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»

A6 I IFRS 5 gjøres følgende endringer:

I nr. 3 utgår «(revidert i 2003)».

I nr. 28 endres «under den samme overskriften i resultatregnskapet» til «under den samme overskriften i oppstillingen over totalresultat».

Nytt nr. 33A skal lyde:

«33A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (som revidert i 2007), skal et avsnitt identifisert som avviklet virksomhet presenteres i denne separate oppstillingen.»

I nr. 38 endres «innregnet direkte i egenkapitalen» til «innregnet i andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 44A skal lyde:

«44A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 3 og 38 endret og nytt nr. 33A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

I vedlegg A gjøres følgende endring i definisjonen av «omløpsmiddel»:

«Et foretak skal klassifisere en eiendel som omløpsmiddel når

- a) foretaket forventer å realisere eiendelen, eller har til hensikt å selge eller forbruke den, i foretakets normale driftssyklus,
- b) foretaket primært holder eiendelen for omsetning,
- c) foretaket forventer å realisere eiendelen innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, eller
- d) eiendelen er i form av kontanter eller en kontantekvivalent (som definert i IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer»), med mindre den er underlagt en begrensning som gjør at den ikke kan veksles eller benyttes til å gjøre opp en forpliktelse i minst tolv måneder etter rapporteringsperioden.»

IFRS 7: «Finansielle instrumenter: opplysninger»

A7 I IFRS 7 gjøres følgende endringer:

Overskriften over nr. 20 skal lyde:

«Oppstilling over totalresultat»

I nr. 20 gjøres følgende endringer:

«20 Et foretak skal gi følgende opplysninger om inntekts-, kostnads-, gevinst- eller tapsposter, enten i oppstillingen over totalresultat eller i notene:

- a) netto gevinster eller tap på
 - i) ...
 - ii) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, og separat vise beløpet for gevinster eller tap innregnet i andre inntekter og kostnader i løpet av perioden samt beløpet som ble omklassifisert fra egenkapitalen til resultatet for perioden,
 - iii) ...»

Nr. 21 skal lyde:

«21 I samsvar med nr. 117 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) skal et foretak i oversikten over viktige regnskapsprinsipper gi opplysninger om hvilke(t) målegrunnlag som ble benyttet ved utarbeidningen av finansregnskapet, samt andre benyttede regnskapsprinsipper som er relevante for en forståelse av finansregnskapet.»

I nr. 23 skal bokstav c) og d) lyde:

«23 For kontantstrømssikringer skal et foretak gi følgende opplysninger: ...

- c) hvilket beløp som er blitt innregnet i andre inntekter og kostnader i løpet av perioden,
- d) hvilket beløp som ble omklassifisert fra egenkapitalen til resultatet for perioden, og hvilket beløp som er blitt inkludert i hver enkelt post i oppstillingen over totalresultat, og ...»

I nr. 27 endres «i egenkapitalen» til «i andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 44A skal lyde:

«44A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 20, 21, 23 c) og d), 27 c) og B5 i vedlegg B endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

I nr. B5 skal siste ledd lyde:

«B5 ... Nr. 122 i IAS 1 (revidert i 2007) krever også at foretak i oversikten over viktige regnskapsprinsipper eller i andre noter opplyser om de vurderinger, foruten vurderinger som innebærer estimer, som ledelsen har foretatt som et ledd i anvendelsen av foretakets regnskapsprinsipper og som har mest betydelig innvirkning på beløpene som innregnes i finansregnskapet.»

I siste leddet i nr. B14 i vedlegg B endres «beløp i balansen» til «beløp i balanseoppstillingen».

IFRS 8: «Driftssegmenter»

A8 I IFRS 8 skal nr. 21 siste ledd og nr. 23 f) lyde:

«21 Avstemminger av beløpene i balanseoppstillingen for rapporteringspliktige segmenter til beløpene i foretakets balanseoppstilling kreves for hvert tidspunkt da en balanseoppstilling presenteres. Informasjon om tidligere perioder skal omarbeides som beskrevet i nr. 29 og 30.»

«23 Et foretak skal ...

- f) vesentlige poster av inntekter og kostnader som det opplyses om i samsvar med nr. 97 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007).»

Nytt nr. 36A skal lyde:

«36A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 23 f) endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer».

A9 I IAS 7 gjøres følgende endringer:

Tittelen endres til «Oppstilling over kontantstrømmer».

I tittelen (som endret) over overskriften «Formål» tilføyes følgende fotnote: «I september 2007 endret IASB tittelen på IAS 7 fra «Kontantstrømoppstilling» til «Oppstilling over kontantstrømmer».

I nr. 32 endres «resultatregnskapet» til «resultatet».

IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimer og feil»

A10 I IAS 8 gjøres følgende endringer:

I nr. 5 gjøres følgende endringer:

- I definisjonen av «Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)» endres «utarbeidet» til «utviklet».
- I definisjonen av «Vesentlig» endres «som tas av brukere» til «som brukere tar».

IAS 10: «Hendelser etter rapporteringsperioden»

A11 I IAS 10 gjøres følgende endringer:

Tittelen endres til «Hendelser etter rapporteringsperioden».

I nr. 21 endres «som tas av brukere» til «som brukere tar».

IAS 11: «Anleggskontrakter»

A12 I IAS 11 nr. 26, 28 og 38 endres «resultatregnskapet» til «resultatet».

IAS 12: «Inntektsskatt»

A13 I IAS 12 gjøres følgende endringer:

I tredje ledd under «Formål» i IAS 12 gjøres følgende endring:

«... For transaksjoner og andre hendelser innregnet utenfor resultatet (enten i andre inntekter og kostnader eller direkte i egenkapitalen) blir alle tilknyttede skattemessige virkninger også innregnet utenfor resultatet (enten i henholdsvis andre inntekter og kostnader eller direkte i egenkapitalen).»

I nr. 22 b), 59, 60 og 65 endres «resultatregnskapet» til «resultatet», og i nr. 81 g) ii) endres «resultatregnskapet» til «resultatet».

I nr. 23 gjøres følgende endringer:

«23 ... I samsvar med nr. 61A blir den utsatte skatten ført direkte mot den balanseførte verdien av egenkapitaldelen. I samsvar med nr. 58 innregnes påfølgende endringer i forpliktelsen ved utsatt skatt i resultatet som kostnad (inntekt) ved utsatt skatt.»

I nr. 52 i notene til slutt i eksempel B og C endres «nr. 61» til «nr. 61A» og «belastet egenkapitalen direkte» til «innregnet i andre inntekter og kostnader».

Overskriften over nr. 58 endres, og i nr. 58 gjøres følgende endringer:

«Beløp innregnet i resultatet»

58 Perodeskatt og utsatt skatt skal innregnes som inntekt eller kostnad og inngå i periodens resultat, bortsett fra i den utstrekning skatten oppstår som følge av

- a) en transaksjon eller hendelse som i samme periode eller en annen periode er innregnet utenfor resultatet, enten i andre inntekter og kostnader eller direkte i egenkapitalen (se nr. 61-65), ...»

I nr. 60 endres «er godskrevet eller har belastet egenkapitalen» til «innregnet utenfor resultatet».

I overskriften over nr. 61 endres «godskrives eller belaster egenkapitalen» til «innregnes utenfor resultatet».

Nr. 61 oppheves og nytt nr. 61A skal lyde:

«61A Perodeskatt og utsatt skatt skal innregnes utenfor resultatet dersom skatten gjelder poster som er innregnet utenfor resultatet i samme eller en annen periode. Derfor skal perodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som blir innregnet i samme eller i en annen periode

- a) i andre inntekter og kostnader, innregnes i andre inntekter og kostnader (se nr. 62),
- b) direkte i egenkapitalen, innregnes direkte i egenkapitalen (se nr. 62A).»

Nr. 62 og 63 endres, og nytt nr. 62A skal lyde:

«62 De internasjonale standardene for finansiell rapportering krever eller tillater at visse poster innregnes i andre inntekter og kostnader. Eksempler på slike poster er

- a) en endring i balanseført verdi som oppstår ved verdiregulering av varige driftsmidler (se IAS 16), og
- b) [opphevet]
- c) netto valutadifferanser som oppstår ved omregning av finansregnskapet til en utenlandsk virksomhet (se IAS 21).
- d) [opphevet]»

«62A De internasjonale standardene for finansiell rapportering krever eller tillater at visse poster godskrives eller belaster egenkapitalen direkte. Eksempler på slike poster er

- a) en justering av åpningssaldoen for opptjent egenkapital som et resultat av enten en endring i regnskapsprinsipper som blir anvendt med virkning for tidligere perioder eller korreksjon av en feil (se IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»), og
- b) beløp som oppstår ved førstegangsinnregning av egenkapitaldelen til et sammensatt finansielt instrument (se nr. 23).»

«63 I unntakstilfeller kan det være vanskelig å fastsette beløpet for periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster innregnet utenfor resultatet (enten i andre inntekter og kostnader eller direkte i egenkapitalen). Dette kan være tilfellet for eksempel når

- a) ...
- b) en endring i skattesatsen ... til en post som tidligere ble innregnet utenfor resultatet, eller
- c) et foretak og eiendelen ved utsatt skatt er knyttet (helt eller delvis) til en post som tidligere ble innregnet utenfor resultatet.

I slike tilfeller blir periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som er innregnet i resultatet, basert på en rimelig proratarisk fordeling av periodeskatt og utsatt skatt for foretaket i den aktuelle skattejurisdiksjonen, eller på andre metoder som under disse omstendighetene gir en mer egnet fordeling.»

I nr. 65 endres «godskrives eller belaste egenkapitalen» til «innregnes i andre inntekter og kostnader».

I nr. 68C gjøres følgende endringer:

«68C ... a) en transaksjon eller hendelse som er innregnet utenfor resultatet, i samme periode eller en annen periode, eller b) en virksomhetssammenslutning. ...»

Nr. 77 og nytt nr. 77A skal lyde:

«77 Kostnad (inntekt) ved skatt tilknyttet resultatet av ordinær virksomhet skal presenteres i oppstillingen over totalresultat.

77A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007), skal det presentere kostnad (inntekt) ved skatt tilknyttet resultatet av ordinær virksomhet i denne separate oppstillingen.»

I nr. 81 gjøres følgende endringer:

«81 Følgende skal det også opplyses om separat:

- a) samlet periodeskatt og utsatt skatt som gjelder poster som er godskrevet eller har belastet egenkapitalen direkte (se nr. 62A),
- ab) beløpet for inntektsskatt knyttet til hver enkelt bestanddel av andre inntekter og kostnader (se nr. 62 og IAS 1 (revidert i 2007)),
- b) [opphevet], ...»

Nytt nr. 92 skal lyde:

«92 IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 23, 52, 58, 60, 62, 63, 65, 68C, 77 og 81 endret, nr. 61 opphevet og nr. 61A, 62A og nytt nr. 77A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 14: «Segmentrapportering»

A14 I IAS 14 gjøres følgende endringer:

Nr. 2, 52A og 54 skal lyde:

«2 Et fullstendig sett av finansregnskap omfatter en balanseoppstilling, en oppstilling over totalresultat, en oppstilling over kontantstrømmer, en oppstilling over endringer i egenkapital samt noter, som fastsatt i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007). Når et separat resultatregnskap presenteres i samsvar med IAS 1, er dette en del av det fullstendige finansregnskapet.»

«52A Et foretak ...all virksomhet som var klassifisert som avviklet ved slutten av den seneste rapporteringsperioden som ble presentert.»

«54 Et eksempel på en måling av segmentinntjening ut over segmentresultatet i oppstillingen over totalresultat er bruttomarginen for solgte varer. Eksempler på målinger av segmentinntjening under segmentresultatet i oppstillingen over totalresultat er resultat av ordinær virksomhet (enten før eller etter inntektsskatt) og nettoresultat.»

Nytt nr. 85 skal lyde:

«85 IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 2 endret. Et foretak skal anvende IAS 1 (revidert i 2007) på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr»

A15 I IAS 16 gjøres følgende endringer:

I nr. 39 og 40 gjøres følgende endringer:

«39 Dersom en eiendels balanseførte verdi øker som følge av en verdiregulering, skal økningen innregnes i andre inntekter og kostnader og akkumuleres i egenkapitalen under betegnelsen verdireguleringsreserve. En positiv ...»

40 Reduksjonen skal imidlertid innregnes i andre inntekter og kostnader i den utstrekning det foreligger en kreditsaldo i den verdireguleringsreserven som er knyttet til denne eiendelen. Reduksjonen innregnet i andre inntekter og kostnader reduserer det beløpet som er akkumulert i egenkapitalen under overskriften verdireguleringsreserve.»

I nr. 73 e) iv) endres «innregnet eller reversert direkte i egenkapitalen» til «innregnet eller reversert i andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 81B skal lyde:

«81B IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 39, 40 og 73 e) iv) endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 19: «Ytelser til ansatte»

A16 I IAS 19 gjøres følgende endringer:

I nr. 69 endres «på hver av de påfølgende balansedagene» til «ved slutten av hver påfølgende rapporteringsperiode».

I nr. 93A-93D gjøres følgende endringer:

«93A Dersom et foretak vedtar prinsipper om innregning av aktuariemessige gevinster og tap i den perioden de oppstår, som tillatt etter nr. 93, kan foretaket innregne dem i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 93B-93D, forutsatt at ...»

«93B Aktuariemessige gevinster og tap som er innregnet i andre inntekter og kostnader, som tillatt etter nr. 93A, skal presenteres i oppstillingen over totalresultat.»

«93C Et foretak som innregner aktuariemessige gevinster og tap i samsvar med nr. 93A, skal også innregne eventuelle justeringer som følger av begrensningen i nr. 58 b) i andre inntekter og kostnader.»

«93D Aktuarmessige gevinster og tap samt justeringer som følger av begrensningen i nr. 58 b) og som er blitt innregnet i andre inntekter og kostnader, skal innregnes umiddelbart i opptjent egenkapital. De skal ikke omklassifiseres til resultatet i en etterfølgende periode.»

I nr. 105 og i tredje ledd i eksempelet som illustrerer nr. 106, endres «resultatregnskapet» til «resultatet».

I nr. 120A gjøres følgende endringer:

«120A Et foretak skal opplyse om følgende når det gjelder ytelsesbaserte pensjonsordninger: ...

h) Det samlede beløpet som er innregnet i oppstillingen over andre inntekter og kostnader for hvert av følgende elementer: ...

i) For foretak som innregner aktuarmessige gevinster og tap i oppstillingen over andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 93A, det akkumulerte beløpet av aktuarmessige gevinster og tap som er innregnet i oppstillingen over andre inntekter og kostnader.»

Nytt nr. 161 skal lyde:

«161 IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 93A-93D, 106 (eksempelet) og 120A endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 20: «Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»

A17 I IAS 20 gjøres følgende endringer:

I nr. 14 og 15 endres «resultatregnskap» til «resultatet».

I nr. 28 endres «i balansepresentasjonen» til «i presentasjonen av balanseoppstillingen».

Nytt nr. 29A skal lyde:

«29A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007), skal det presentere tilskudd knyttet til resultat i denne separate oppstillingen, slik nr. 29 krever.»

Nytt nr. 42 skal lyde:

«42 IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nytt nr. 29A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer»

A18 I IAS 21 gjøres følgende endringer:

I nr. 7 endres «en kontantstrømoppstilling over kontantstrømmer som kommer fra ...» til «en oppstilling over kontantstrømmer som kommer fra ...»

I overskriften over nr. 23 endres «Presentasjon på etterfølgende balansedager» til «Presentasjon ved slutten av hver påfølgende rapporteringsperiode».

I nr. 27 endres «ved førstegangsinnregning inkluderes i egenkapitalen» til «ved førstegangsinnregning i andre inntekter og kostnader».

I nr. 30 og 31 endres «innregnes direkte i egenkapitalen» og «innregnes i egenkapitalen» til «innregnes i andre inntekter og kostnader».

I nr. 32 endres «førstegangsinnregnes som en atskilt egenkapitalpost og innregnes i resultatet» til «førstegangsinnregnes i andre inntekter og kostnader og omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet».

I nr. 33 endres «omklassifiseres til en atskilt egenkapitalpost» til «innregnes i andre inntekter og kostnader».

I nr. 37 gjøres følgende endringer:

«37 Valutakursdifferanser som stammer fra omregning av en utenlandsk virksomhet som tidligere er blitt innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 32 og 39 c), omklassifiseres ikke fra egenkapitalen til resultatet før virksomheten avhendes.»

I nr. 39 a) endres «til sluttkursen på den aktuelle balansedagen» til «til sluttkursen på tidspunktet for denne balanseoppstillingen».

I nr. 39 b) endres «hvert resultatregnskap» til «hver oppstilling over totalresultat eller separate resultatregnskap som presenteres».

I nr. 39 c) endres «som en atskilt egenkapitalpost» til «i andre inntekter og kostnader».

I nr. 41, 45, 46, 48 og 52 gjøres følgende endringer:

«41 Valutakursdifferansene nevnt i nr. 39 c) oppstår som følge av:

- a) at inntekter og kostnader omregnes til valutakursene på transaksjonstidspunktene, mens eiendeler og forpliktelser omregnes til sluttkursen.

...

Disse valutakursdifferansene innregnes ikke i resultatet, fordi valutakursendringene har liten eller ingen innvirkning på eksisterende og framtidige kontantstrømmer fra driften. Det akkumulerte beløpet for valutakursdifferansene presenteres i en separat bestanddel av egenkapitalen inntil den utenlandske virksomheten avhendes. Når valutakursdifferansene gjelder en utenlandsk virksomhet som er konsolidert, men ikke heleid, ...»

«45 Innarbeiding av I det rapporterende foretakets konsernregnskap skal følgende slike valutakursdifferanser innregnes i resultatet, eller, dersom de oppstår som følge av omstendighetene beskrevet i nr. 32, innregnes i andre inntekter og kostnader og akkumuleres i en separat bestanddel av egenkapitalen inntil den utenlandske virksomheten avhendes.»

«46 Når ... Når dette ikke gjøres, tillater IAS 27 at et annet tidspunkt benyttes, forutsatt at forskjellen ikke er større enn tre måneder og at det foretas justeringer for virkningene av eventuelle betydelige transaksjoner eller andre hendelser som skjer mellom de forskjellige tidspunktene. ...»

«48 Ved avhending av en utenlandsk virksomhet skal det akkumulerte beløpet for valutakursdifferanser som gjelder den utenlandske virksomheten og er innregnet i andre inntekter og kostnader og akkumulert i en separat bestanddel av egenkapitalen, omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet (som en omklassifiseringsjustering) når gevinsten eller tapet ved avhendingen innregnes (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)).»

«52 Et foretak skal opplyse om ...

- b) netto valutakursdifferanser som er innregnet i andre inntekter og kostnader og akkumulert i en separat bestanddel av egenkapitalen, samt en avstemming av beløpet for slike valutakursdifferanser ved begynnelsen og slutten av perioden.»

Nytt nr. 60A skal lyde:

«60A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 27, 30-33, 37, 39, 41, 45, 48 og 52 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 24: «Opplysninger om nærstående parter»

A19. I nr. 19 i IAS 24 endres «i balansen» til «i balanseoppstillingen».

IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»

A20 I IAS 27 gjøres følgende endringer:

I definisjonen av kostmetoden i nr. 4 endres «akkumulerte overskudd» til «opptjent egenkapital».

I nr. 26, 27, 30 og 40 e) gjøres følgende endringer:

- «26 Finansregnskapet til morforetaket og dets datterforetak som benyttes ved utarbeiding av konsernregnskapet, skal utarbeides på samme rapporteringstidspunkt. Når slutten av rapporteringsperioden til morforetaket og et datterforetak er forskjellige, utarbeider datterforetaket for konsolideringsformål ekstra finansregnskap for det samme tidspunktet som finansregnskapet til morforetaket, med mindre dette ikke er praktisk mulig.»
- «27 Når et datterforetaks finansregnskap som benyttes ved utarbeiding av konsernregnskap i samsvar med nr. 26, blir utarbeidet på et annet rapporteringstidspunkt enn morforetakets, skal det foretas justeringer for virkningene av betydelige transaksjoner eller hendelser som forekommer mellom dette tidspunktet og tidspunktet for morforetakets finansregnskap. I alle tilfeller skal det ikke være mer enn tre måneder mellom slutten av rapporteringsperioden til datterforetaket og morforetaket. Lengden på rapporteringsperiodene og en eventuell forskjell ved slutten av rapporteringsperiodene skal være den samme fra periode til periode.»
- «30 Et datterforetaks inntekter og kostnader ... innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer», omklassifiseres til konsernresultatet som en omklassifiseringsjustering som gevinsten eller tapet ved avhendingen av datterforetaket.»
- «40 Følgende opplysninger ...
- e) slutten av rapporteringsperioden for finansregnskapet til et datterforetak når slike finansregnskap benyttes til å utarbeide konsernregnskap og gjelder for et rapporteringstidspunkt eller for en regnskapsperiode som er forskjellig fra dem som gjelder for morforetaket, samt grunnen til at det benyttes et annet rapporteringstidspunkt eller en annen regnskapsperiode, ...»

Nytt nr. 43A skal lyde:

- «43A IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 30 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak»

A21 I IAS 28 gjøres følgende endringer:

I nr. 11, 24, 25, 37 e) og 39 gjøres følgende endringer:

- «11 Justeringer av den balanseførte verdien kan også være nødvendig for endringer i investors forholdsmessige interesse i foretaket som det er investert i, som oppstår etter endringer i andre inntekter og kostnader til foretaket som det er investert i. Slike endringer omfatter endringer som oppstår av verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr og av valutaomregningsforskjeller. Investors andel av disse endringene blir innregnet i investorens andre inntekter og kostnader (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)).»
- «24 Når slutten av investorens rapporteringsperiode er forskjellig fra slutten av rapporteringsperioden til det tilknyttede foretaket, utarbeider det tilknyttede foretaket for investors bruk finansregnskap til samme tidspunkt som investors finansregnskap, med mindre dette ikke er praktisk mulig.»
- «25 Når et tilknyttet foretaks finansregnskap som benyttes ved anvendelse av egenkapitalmetoden i samsvar med nr. 24, blir utarbeidet på et annet rapporteringstidspunkt enn investors I alle tilfeller skal det ikke gå mer enn tre måneder mellom slutten av rapporteringsperiodene for det tilknyttede foretaket og for investor. Lengden på rapporteringsperiodene og en eventuell forskjell ved slutten av rapporteringsperiodene skal være den samme fra periode til periode.»
- «37 Følgende opplysninger ...
- e) slutten av rapporteringsperioden for finansregnskapet til et tilknyttet foretak når slike finansregnskap benyttes ved anvendelse av egenkapitalmetoden og gjelder for et rapporteringstidspunkt eller en regnskapsperiode som er forskjellig fra det som gjelder for investor, samt grunnen til at det benyttes et annet rapporteringstidspunkt eller en annen regnskapsperiode,»
- «39 Investors andel av endringer innregnet i andre inntekter og kostnader av det tilknyttede foretaket skal innregnes av investor i andre inntekter og kostnader.»

Nytt nr. 41A skal lyde:

«41A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 11 og 39 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»

A22 I IAS 29 gjøres følgende endringer:

I nr. 27 endres «poster i resultatregnskapet» til «poster i oppstillingen over totalresultat».

I nr. 28 endres «poster i resultatregnskapet» til «inntekts- og kostnadsposter».

I nr. 36 endres «rapporteringstidspunkter» til «slutten av rapporteringsperiodene».

IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»

A23 I IAS 32 gjøres følgende endringer:

I nr. 18 endres «i foretakets balanse» til «i foretakets balanseoppstilling».

I nr. 29 siste ledd endres «i foretakets balanse» til «i foretakets balanseoppstilling».

I nr. 40 endres «resultatregnskapet» til «oppstillingen over totalresultat eller i separat resultatregnskap (dersom dette presenteres)» (to steder).

Nytt nr. 97A skal lyde:

«97A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 40 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

I «Veiledning i anvendelse» gjøres følgende endringer:

I AG31 endres «i balansen» til «i balanseoppstillingen».

I AG39 endres «i et foretaks balanse» til «i et foretaks balanseoppstilling».

IAS 33: «Resultat per aksje»

A24 I IAS 33 gjøres følgende endringer:

I nr. 4 endres «i foretakets separate resultatregnskap» til «i foretakets oppstilling over totalresultat».

Nytt nr. 4A skal lyde:

«4A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007), skal det bare presentere resultat per aksje i den nevnte separate oppstillingen.»

I nr. 13 utgår «Presentasjon av finansregnskap».

I nr. 67 gjøres følgende endring: «..., kan begge deler presenteres på én linje i oppstillingen over totalresultat.»

Nytt nr. 67A, 68A, 73A og 74A skal lyde:

«67A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007), skal det presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje i denne separate oppstillingen, slik nr. 66 og 67 krever.»

«68A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007), skal det presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje for den avviklede virksomheten i denne separate oppstillingen eller i notene, slik nr. 68 krever.»

«73A Nr. 73 får også anvendelse på et foretak som, i tillegg til basisresultat og utvannet resultat per aksje, opplyser om beløp per aksje for en annen rapportert resultatstørrelse i det separate resultatregnskapet enn den som kreves av denne standard (som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007)).»

«74A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 4A, 67A, 68A og 73A endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 34: «Delårsrapportering»

A25 I IAS 34 gjøres følgende endringer:

I nr. 4, 5 og 8 gjøres følgende endringer:

«4 ...

En «delårsrapport» er en finansiell rapport som enten inneholder et fullstendig finansregnskap (som beskrevet i IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)) eller et sammendratt finansregnskap (som beskrevet i denne standard) for en delårsperiode.»

«5 I henhold til IAS 1 (revidert i 2007) skal et fullstendig finansregnskap inneholde følgende bestanddeler:

- a) en balanseoppstilling ved slutten av perioden,
- b) en oppstilling over totalresultat for perioden,
- c) en oppstilling over endringer i egenkapital for perioden,
- d) en oppstilling over kontantstrømmer for perioden,
- e) noter, som omfatter et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper og annen forklarende informasjon, og
- f) en balanseoppstilling ved begynnelsen av den tidligste sammenligningsperioden da et foretak anvender et regnskapsprinsipp med tilbakevirkende kraft eller foretar en inflasjonsjustering av poster i sitt finansregnskap med tilbakevirkende kraft, eller når foretaket omklassifiserer poster i sitt finansregnskap.»

«8 En delårsrapport skal inneholde ...

- a) en sammendratt balanseoppstilling,
- b) en sammendratt oppstilling over totalresultat, presentert enten som
 - i) en sammendratt enkelt oppstilling, eller
 - ii) et sammendratt separat resultatregnskap og en sammendratt oppstilling over totalresultat,
- c) en sammendratt oppstilling over endringer i egenkapital,
- d) en sammendratt oppstilling over kontantstrømmer, og
- e) utvalgte forklarende noter.»

Nytt nr. 8A skal lyde:

«8A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007), skal det presentere komprimert informasjon fra delårsrapporten fra denne separate oppstillingen.»

Nr. 11 skal lyde:

«11 I oppstillingen som presenterer bestanddelene av resultatet for en delårsperiode, skal et foretak presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje for denne perioden.»

Nytt nr. 11A skal lyde:

«11A Dersom et foretak presenterer bestanddelene av resultatet i et separat resultatregnskap som beskrevet i nr. 81 i IAS 1 (revidert i 2007), skal det presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje i denne separate oppstillingen.»

I nr. 12 gjøres følgende endring:

«12 IAS 1 (revidert i 2007) gir veiledning om oppbygningen av finansregnskap. ...»

Nr. 13 oppheves.

I nr. 16 j) endres «forrige årlige balansedag» til «slutten av forrige årsrapporteringsperiode».

I nr. 20 gjøres følgende endringer:

«20 Delårsrapporter skal ...

- a) ... foregående regnskapsår til sammenligning.
- b) oppstillinger over andre inntekter og kostnader for inneværende delårsperiode og hittil i år, med sammenlignbare tall for tilsvarende delårsperioder i foregående regnskapsår. Som tillatt etter IAS 1 (som revidert i 2007) kan en delårsrapport for hver periode presentere enten en enkelt oppstilling over totalresultat, eller en oppstilling som viser bestanddeler av resultatet (separat resultatregnskap) og en annen oppstilling som begynner med resultatet og viser bestanddeler av andre inntekter og kostnader (oppstilling over totalresultat).
- c) oppstilling over endringer i egenkapital i foregående regnskapsår, og
- d) ...»

I nr. 21 endres «fram til og med tidspunktet for delårsrapporteringen» til «fram til slutten av delårsperioden».

I nr. 30 b) endres «i balansen» til «i balanseoppstillingen».

I nr. 31 endres «både ved presentasjon av årsregnskap og ved delårsrapportering» til «fram til slutten av både perioden for årsrapportering og for delårsrapportering».

I nr. 32 endres «på et tidspunkt for delårsrapportering» til «ved slutten av en delårsrapporteringsperiode» og «på et tidspunkt for årsrapportering» til «ved slutten av en årsrapporteringsperiode».

Nytt nr. 47 skal lyde:

«47 IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 4, 5, 8, 11, 12 og 20 endret, nr. 13 opphevet og nytt nr. 8A og 11A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 36: «Verdifall på eiendeler»

A26 I IAS 36 gjøres følgende endringer:

I nr. 61 og 120 gjøres følgende endringer:

«61 Et tap ved verdifall på en ikke-verdiregulert eiendel skal innregnes i resultatet. Et tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel innregnes imidlertid i andre inntekter og kostnader, i den utstrekning verdifallet ikke overstiger beløpet for verdireguleringsreserven for den samme eiendelen. Et slikt tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel reduserer verdireguleringsreserven for denne eiendelen.»

«120 En reversering av et tap ved verdifall på en verdiregulert eiendel innregnes i andre inntekter og kostnader og øker verdireguleringsreserven for vedkommende eiendel. I det omfang et tap ...»

I nr. 126 og 129 endres «direkte i egenkapitalen» til «i andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 140A skal lyde:

«140A IAS 1:«Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 61, 120, 126 og 129 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler»

A27 I IAS 37 gjøres følgende endringer:

I nr. 25 endres «elementer i balansen» til «elementer i balanseoppstillingen».

I nr. 75 endres «som tas av brukere» til «som brukere tar».

IAS 38: «Immaterielle eiendeler».

A28 I IAS 38 gjøres følgende endringer:

I nr. 85 og 86 gjøres følgende endringer:

«85 Dersom en immateriell eiendels balanseførte verdi øker som følge av en verdiregulering, skal økningen innregnes i andre inntekter og kostnader og akkumuleres i egenkapitalen under betegnelsen verdireguleringsreserve. En positiv ...»

«86 Dersom en immateriell eiendels Reduksjonen skal imidlertid innregnes i andre inntekter og kostnader i den utstrekning det foreligger en kreditsaldo i den verdireguleringsreserven som er knyttet til denne eiendelen. Reduksjonen innregnet i andre inntekter og kostnader reduserer det beløpet som er akkumulert i egenkapitalen under overskriften verdireguleringsreserve.»

I nr. 87 endres «over resultatregnskapet» til «over resultatet».

I nr. 118 e) iii) endres «direkte i egenkapitalen» til «i andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 130B skal lyde:

«130B IAS 1:«Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 85, 86 og 118 e) iii) endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»

A29 I IAS 39 gjøres følgende endringer:

Henvisninger til

- «innregnet i egenkapitalen» og «innregnes direkte i egenkapitalen» endres til «innregnet i andre inntekter og kostnader», og
- «den separate balanseposten» endres til «den separate posten i balanseoppstillingen».

I siste ledd i nr. 11 endres «i regnskapsoppstillingene» til «i balanseoppstillingen».

I nr. 12 endres «på et senere tidspunkt for finansiell rapportering» til «ved slutten av en påfølgende rapporteringsperiode».

I nr. 14 endres «i balansen» til «i balanseoppstillingen».

I nr. 54 og 55 gjøres følgende endringer:

«54 Dersom det på grunn av ... Eventuelle tidligere gevinster eller tap på den eiendelen som er blitt innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 55 b), skal regnskapsføres som følger:

- a) For en finansiell eiendel ... Dersom den finansielle eiendelen senere har falt vesentlig i verdi, skal eventuelle gevinster eller tap som er innregnet i andre inntekter og kostnader, omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet i samsvar med nr. 67.
- b) For en finansiell eiendel som ikke har noe fast forfall, skal gevinster eller tap innregnes i resultatet til den finansielle eiendelen blir solgt eller avhendet på annen måte. Dersom den finansielle eiendelen senere har falt vesentlig i verdi, skal en eventuell gevinst eller tap som er innregnet i andre inntekter og kostnader, omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet i samsvar med nr. 67.»

«55 En gevinst eller et tap ... skal innregnes som følger:

- a) ...
- b) En gevinst eller et tap på en finansiell eiendel tilgjengelig for salg skal innregnes i andre inntekter og kostnader, unntatt når det gjelder tap ved verdifall (se nr. 67–70) og valutagevinster og –tap (se vedlegg A AG83), inntil den finansielle eiendelen blir fraregnet. På det tidspunktet skal kumulative gevinster eller tap som tidligere er innregnet i andre inntekter og kostnader, omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)). Rente som er ...»

I nr. 68 endres «ført ut av egenkapitalen og innregnet i resultatet» til «omklassifisert fra egenkapitalen til resultatet».

I nr. 95 a) endres «innregnes direkte i egenkapitalen gjennom balanseoppstillingen i egenkapitalen (se IAS 1)» til «innregnes i andre inntekter og kostnader».

I nr. 97 endres «omklassifiseres i resultatet» til «omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1 (revidert i 2007))».

I nr. 98 og 100 gjøres følgende endringer:

«98 Dersom en sikring ...

- a) Foretaket omklassifiserer de tilknyttede gevinstene eller tapene som ble innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 95, i resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1 (revidert i 2007)) i den samme perioden eller de samme periodene da den anskaffede eiendelen eller den overtatte forpliktelsen påvirker resultatet (for eksempel i de periodene da avskrivningskostnad eller kostnad solgte varer blir innregnet). Dersom et foretak imidlertid forventer at hele eller en del av et tap innregnet i andre inntekter og kostnader ikke vil bli gjenvunnet i løpet av én eller flere framtidige perioder, skal foretaket omklassifisere det beløpet som ikke forventes å bli gjenvunnet fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering.
- b) Foretaket fjerner tilknyttede gevinster og tap som ble innregnet i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 95 ...»

«100 For andre kontantstrømssikringer enn dem som omfattes av nr. 97 og 98, skal beløp som har vært innregnet i andre inntekter og kostnader, omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1 (revidert i 2007)) i den samme perioden eller de samme periodene da den sikrede forventede transaksjonen påvirker resultatet (for eksempel når et forventet salg skjer).»

I nr. 101 endres «fortsett er innregnet direkte i egenkapitalen» til «fortsett er innregnet i andre inntekter og kostnader», «fortsett være separat innregnet i egenkapitalen» til «fortsett være oppført separat i egenkapitalen» og «innregnes i resultatet» til «omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering».

I nr. 102 gjøres følgende endringer:

«102 Sikring av en nettoinvestering ...

- a) den delen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring (se nr. 88), skal innregnes i andre inntekter og kostnader, og
- b) den ikke-effektive delen skal innregnes i resultatet.

Gevinsten eller tapet på sikringsinstrumentet knyttet til den effektive delen av sikringen som har vært innregnet i andre inntekter og kostnader, skal omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1 (revidert i 2007)) ved avhendingen av den utenlandske virksomheten.»

Nytt nr. 103C skal lyde:

«103C IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 26, 27, 34, 54, 55, 57, 67, 68, 95 a), 97, 98, 100, 102, 105, 108, AG4D, AG4E d) i), AG56, AG67, AG83 og AG99B endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

Nr. 105 og 108 skal lyde:

«105 Når denne standard ... For alle slike finansielle eiendeler skal foretaket innregne alle kumulative endringer i virkelig verdi i en separat bestanddel av egenkapitalen fram til senere fraregning eller verdifall, da foretaket skal omklassifisere slike kumulative gevinster eller tap fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering (se IAS 1 (revidert i 2007)). Foretaket ...»

«108 Et foretak skal ikke justere den balanseførte verdien av ikke-finansielle eiendeler og ikke-finansielle forpliktelser for å utelukke gevinster og tap knyttet til kontantstrømssikring som var inkludert i den balanseførte verdien før begynnelsen av regnskapsåret da denne standard først ble anvendt. Ved begynnelsen av regnskapsperioden da denne standard først blir anvendt, skal alle beløp som er innregnet utenfor resultatet (i andre inntekter og kostnader eller direkte i egenkapitalen) for en sikring av et bindende tilsagn som i henhold til denne standard regnskapsføres som virkelig-verdi-sikring, omklassifiseres som eiendel eller forpliktelse, bortsett fra en sikring av valutarisiko som fortsatt blir behandlet som en kontantstrømssikring.»

I vedlegg A «Veiledning i anvendelse» gjøres følgende endringer:

I AG4E d) i) endres «endringene rapporteres i egenkapitalen» til «endringene innregnes i andre inntekter og kostnader».

I AG25 endres «hver av de etterfølgende balansedagene» til «slutten av hver etterfølgende rapporteringsperiode».

I AG51 a) endres «i sin balanse» til «i sin balanseoppstilling».

I AG67 endres «Neste finansielle rapporteringstidspunkt» til «Slutten av rapporteringsperioden».

AG99B skal lyde:

«AG99B Dersom en sikring av en forventet konsernintern transaksjon kvalifiserer for sikringsbokføring, skal alle gevinster eller tap som innregnes i andre inntekter og kostnader i samsvar med nr. 95 a), omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet som en omklassifiseringsjustering i samme periode(r) som valutarisikoen til den sikrede transaksjonen påvirker konsernresultatet.»

I AG129 endres «i balansen» til «i balanseoppstillingen».

IAS 40: «Investeringseiendom»

A30 I nr. 62 gjøres følgende endringer:

«62 Fram til tidspunktet ... Med andre ord:

- a) En eventuell påfølgende nedgang i eiendommens balanseførte verdi blir innregnet i resultatet. Men i den utstrekning et beløp blir inkludert i verdireguleringsreserven for eiendommen, innregnes nedgangen i andre inntekter og kostnader og reduserer verdireguleringsreserven i egenkapitalen.

- b) En eventuell påfølgende økning i balanseført verdi blir behandlet som følger:
- i) ...
 - ii) en eventuell gjenværende del av økningen innregnes i andre inntekter og kostnader og øker verdireguleringsreserven i egenkapitalen. Ved senere ...»

Nytt nr. 85A skal lyde:

«85A IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 62 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IAS 41: «Landbruk»

A31 I nr. 24 a) endres «balansedagen» til «slutten av årsrapporteringsperioden».

IFRIC 1: «Endringer i eksisterende stengnings- og rehabiliteringsforpliktelser og tilsvarende forpliktelser»

A32 I IFRIC 1 gjøres følgende endringer:

I avsnittet «Henvisninger» endres «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)» til «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

I nr. 6 gjøres følgende endringer:

«6 Dersom den tilknyttede eiendelen blir målt ved hjelp av verdireguleringsmodellen:

- a) fører endringer i forpliktelsen ... , slik at:
 - i) en nedgang i forpliktelsen (med forbehold for bokstav b)) skal innregnes i andre inntekter og kostnader og øke verdireguleringsreserven i egenkapitalen, ,
 - ii) en økning i forpliktelsen skal innregnes i resultatet, bortsett fra at den skal innregnes i andre inntekter og kostnader og redusere verdireguleringsreserven i egenkapitalen inntil ... ,
- b) ...
- c) en endring i ... Enhver slik verdiregulering skal tas hensyn til ved fastsettelsen av beløpene som skal innregnes i resultatet eller i andre inntekter og kostnader i henhold til bokstav a). Dersom en verdiregulering er nødvendig, skal alle eiendelene i denne klassen verdireguleres.
- d) krever IAS 1 at det i oppstillingen over totalresultat gis opplysninger om hver enkelt bestanddel i andre inntekter og kostnader. For å oppfylle dette kravet skal endringen i verdireguleringsreserven som oppstår av en endring i forpliktelsen, identifiseres separat, og det skal gis opplysning om hva det er.»

Nytt nr. 9A skal lyde:

«9A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 6 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

IFRIC 7: «Anvendelse av metoden for inflasjonsjustering i henhold til IAS 29: «Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»

A33 I IFRIC 7 gjøres følgende endringer:

I nr. 3 endres «rapporteringsperiodens balansedag» til «slutten av rapporteringsperioden».

Inr. 4 endres «rapporteringsperiodens balansedag» til «slutten av rapporteringsperioden» og «rapporteringsperiodens balansedag» til «slutten av rapporteringsperioden».

IFRIC 10: «Delårsrapportering og verdifall»

A34 I IFRIC 10 gjøres følgende endringer:

I nr. 1 endres «på hvert rapporteringstidspunkt» til «ved slutten av hver rapporteringsperiode», «på hver balansedag» endres til «ved slutten av hver rapporteringsperiode» og «etterfølgende rapporteringstidspunkter eller balansedager» endres til «slutten av en påfølgende rapporteringsperiode».

I nr. 7 endres «ved en etterfølgende balansedag» til «ved slutten av en påfølgende rapporteringsperiode».

IFRIC 14: «IAS 19 — Begrensninger av en netto ytelsesbasert pensjonseiendel, minstekrav til finansiering og samspillet mellom dem»

A34AI IFRIC 14 gjøres følgende endringer:

I nr. 10 endres «den balanseførte verdien av netto eiendeler og forpliktelser» til «verdien av netto eiendeler og forpliktelser innregnet i balanseoppstillingen».

I nr. 26 b) endres «oppstillingen over innregnede inntekter og kostnader» til «andre inntekter og kostnader».

Nytt nr. 27A skal lyde:

«27A IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 26 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

SIC-7: «Innføring av euro»

A35 I SIC-7 gjøres følgende endringer:

I avsnittet «Henvisninger» tilføyes «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

Nr. 4 b) skal lyde:

«4 I særdeleshet betyr dette at:

- a) ...
- b) kumulative valutakursdifferanser knyttet til omregning av finansregnskap for utenlandske virksomheter, innregnet i andre inntekter og kostnader, skal akkumuleres i egenkapitalen og bare omklassifiseres fra egenkapitalen til resultatet ved avhendingen av nettoinvesteringen i den utenlandske virksomheten, og ...»

Under overskriften «Ikrafttredelse» skal nytt ledd tilføyes etter «... IAS 8»:

«IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 4 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

SIC-10: «Offentlig støtte - ingen særlige forbindelser med foretakets drift»

A36 I nr. 3 endres «egenkapitalen» til «aksjeeiernes interesser».

SIC-13: «Felleskontrollerte foretak — ikke-monetære overføringer fra deltakere».

A37 I nr. 3 a) endres «resultatregnskapet» til «resultatet».

SIC-15: «Operasjonelle leieavtaler - incentiver»

A38 I avsnittet «Henvisninger» endres «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)» til «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

SIC-25: «Inntektsskatt - endringer i skattemessig status for et foretak eller foretakets aksjonærer»

A39 I SIC-25 gjøres følgende endringer:

I avsnittet «Henvisninger» tilføyes «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

Nr. 4 skal lyde:

«4 En endring i skattemessig status for et foretak eller for dets aksjeeiere fører ikke til økninger eller reduksjoner i beløp som er innregnet utenfor resultatet. De skattemessige konsekvensene av nåværende og utsatt skatt på grunn av en endring i skattemessig status skal inkluderes i periodens resultat, med mindre disse konsekvensene gjelder transaksjoner og hendelser som i samme eller en annen periode fører til en direkte godskriving eller belastning av det innregnede egenkapitalbeløpet eller i beløp innregnet i andre inntekter og kostnader. De skattemessige konsekvensene som gjelder endringer i det innregnede egenkapitalbeløpet i samme eller en annen periode (ikke inkludert i resultatet), skal belastes eller godskrives egenkapitalen direkte. De skattemessige konsekvensene som gjelder beløp innregnet i andre inntekter og kostnader, skal innregnes i andre inntekter og kostnader.»

Under overskriften «Ikrafttredelse» skal nytt ledd tilføyes etter «.... IAS 8»:

«IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 4 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

SIC-29: «Opplysningskrav — tjenesteutsettingsordninger»

A40 I avsnittet «Henvisninger» endres «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)» til «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

SIC-32: «Immaterielle eiendeler - kostnader vedrørende nettsted»

A41 I SIC-32 gjøres følgende endringer:

I avsnittet «Henvisninger» endres «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2003)» til «IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)».

I nr. 5 gjøres følgende endringer:

«5 Denne tolkning Når et foretak dessuten pådrar seg utgifter vedrørende en Internett-tjenesteleverandør som er vert for foretakets nettsted, blir utgiftene innregnet som kostnad i henhold til IAS 1 nr. 88 og Rammen når tjenestene mottas.»

Under overskriften «Ikrafttredelse» tilføyes følgende nye ledd:

«IAS 1 (revidert i 2007) endret terminologien som ble benyttet gjennomgående i IFRS-ene. I tillegg ble nr. 5 endret. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 1 (revidert i 2007) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.»

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 53/2009

2014/EØS/56/50

av 21. januar 2009

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 32 og IAS 1(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.

2) 14. februar 2008 kunngjorde IASB (International Accounting Standards Board) endringer av internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» og IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap — finansielle instrumenter med innløsningsrett og plikter som oppstår ved avvikling», heretter kalt «endringer av IAS 32 og IAS 1». Endringene krever at visse instrumenter som er utstedt av selskaper som nå er klassifisert som forpliktelse til tross for at de har egenskaper som ligner på ordinære aksjer, skal klassifiseres som egenkapital. Det kreves tilleggsopplysninger med hensyn til slike instrumenter, og det bør gjelde nye regler for hvordan de skal omklassifiseres.

3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at endringene av IAS 32 og IAS 1 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen

med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.

5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 gjøres følgende endringer:

1. Internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

2. IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

3. Internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 7, IAS 39 og tolkning nr. 2 fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) endres i samsvar med endringene av IAS 32 og IAS 1 som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende endringene av IAS 32 og IAS 1 som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 17 av 22.1.2009, s. 23, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 21. januar 2009.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

IAS 32	Endringer av IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»
IAS 1	Endringer av IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»

ENDRINGER AV IAS 32: «FINANSIELLE INSTRUMENTER — PRESENTASJON» OG IAS 1:
«PRESENTASJON AV FINANSREGNSKAP»

**FINANSIELLE INSTRUMENTER MED INNLØSNINGSRETT OG PLIKTER SOM OPPSTÅR VED
AVVIKLING**

Endringer av IFRS-er

I dette dokument fastsettes endringer av IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon» og IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007) og konsekvensendringer av IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger», IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling» og IFRIC 2: «Medlemsandeler i samvirkeforetak og tilsvarende instrumenter». Dette dokument inneholder også endringer av konklusjonsgrunnlaget for IAS 32 og IAS 1 samt eksempler (*Illustrative Examples*) vedlagt IAS 32. Endringene bygger på forslag som ble framlagt i et høringsutkast om forslag til endringer av IAS 32 og IAS 1 — «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avvikling», kunngjort i juni 2006.

Foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal det opplyse om dette.

Endringer av IAS 32

Finansielle instrumenter — presentasjon

I nr. 11 i standarden endres definisjonene av en finansiell eiendel og en finansiell forpliktelse, og definisjonen av et instrument med innløsningsrett tilføyes etter definisjonen av virkelig verdi.

DEFINISJONER (SE OGSÅ AG3–AG23)

11 Følgende begreper anvendes i denne standard:

...

En «finansiell eiendel» er enhver eiendel i form av

a) ...

d) en kontrakt som vil eller kan bli gjort opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter og som er

i) ...

ii) et derivat som vil bli eller kan bli gjort opp på en annen måte enn ved et bytte av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter. For dette formål omfatter foretakets egne egenkapitalinstrumenter ikke finansielle instrumenter med innløsningsrett som er klassifisert som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B, instrumenter som pålegger et foretak en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling og er klassifisert som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16C og 16D, eller instrumenter som er kontrakter om framtidig mottak eller levering av foretakets egne egenkapitalinstrumenter.

En «finansiell forpliktelse» er enhver forpliktelse som er

a) en kontraktsregulert plikt til å

i) levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til et annet foretak, eller

ii) bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med et annet foretak på betingelser som kan være ugunstige for foretaket, eller

b) en kontrakt som vil eller kan bli gjort opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter og som er

i) et ikke-derivat som foretaket er eller kan bli forpliktet til å levere et variabelt antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter for, eller

- ii) et derivat som vil bli eller kan bli gjort opp på en annen måte enn ved et bytte av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av foretakets egne egenkapitalinstrumenter. For dette formål omfatter foretakets egne egenkapitalinstrumenter ikke finansielle instrumenter med innløsningsrett som er klassifisert som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B, instrumenter som pålegger et foretak en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling og er klassifisert som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16C og 16D, eller instrumenter som er kontrakter om framtidig mottak eller levering av foretakets egne egenkapitalinstrumenter.

Som et unntak kan et instrument som oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse, klassifiseres som egenkapitalinstrument dersom det har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D.

...

Et «instrument med innløsningsrett» er et finansielt instrument som gir innehaveren rett til å innløse instrumentet hos utsteder mot kontanter eller mot en annen finansiell eiendel, eller som innløses automatisk hos utsteder dersom en usikker framtidig hendelse skulle inntreffe eller dersom instrumentets innehaver dør eller går av med pensjon.

Ny overskrift tilføyes før nr. 15, og nr. 16 endres. Etter nr. 16 tilføyes ny overskrift og nytt nr. 16A og 16B, ny overskrift og nytt nr. 16C og 16D, og ny overskrift og nytt 16E og 16F.

PRESENTASJON

Forpliktelser og egenkapital (se også AG13–AG14J og AG25–AG29A)

...

- 16 Når en utsteder anvender definisjonene i nr. 11 til å avgjøre om et finansielt instrument er et egenkapitalinstrument og ikke en finansiell forpliktelse, er instrumentet et egenkapitalinstrument dersom, og bare dersom begge betingelsene i bokstav a) og b) nedenfor er oppfylt.

- a) ...
- b) Dersom instrumentet vil eller kan bli gjort opp i utstederens egne egenkapitalinstrumenter, må det være
 - i) ...
 - ii) et derivat som vil bli gjort opp bare ved at utstederen bytter et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel mot et fast antall av utstедers egne egenkapitalinstrumenter. For dette formål omfatter foretakets egne egenkapitalinstrumenter ikke instrumenter som har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D, eller instrumenter som er kontrakter om framtidig mottak eller levering av utstедers egne egenkapitalinstrumenter.

En kontraktsregulert plikt, herunder en plikt som oppstår av et finansielt derivat, som vil eller kan føre til framtidig mottak eller levering av utstедers egne egenkapitalinstrumenter, men ikke oppfyller betingelsene i bokstav a) og b) ovenfor, er ikke et egenkapitalinstrument. Som unntak kan et instrument som oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse, klassifiseres som egenkapitalinstrument dersom det har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D.

Instrumenter med innløsningsrett

- 16A Et finansielt instrument med innløsningsrett omfatter en kontraktsregulert plikt for utstедeren til å gjenkjøre eller innløse dette instrumentet mot kontanter eller mot en annen finansiell eiendel når innløsningsretten skal utøves. Som unntak fra definisjonen av en finansiell forpliktelse kan et instrument som omfatter en slik plikt, klassifiseres som egenkapitalinstrument dersom det har alle de følgende egenskapene:
- a) Det gir innehaveren rett til en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling av foretaket. Foretakets nettoeiendeler er de eiendelene som er igjen etter fradrag for alle andre krav på foretakets eiendeler. En proratarisk andel fastsettes ved at
 - i) foretakets nettoeiendeler ved avvikling inndeles i enheter på like store beløp, og
 - ii) dette beløpet multipliseres med antallet enheter som innehaveren av det finansielle instrumentet eier.
 - b) Instrumentet tilhører en klasse av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter. For at det skal tilhøre en slik klasse
 - i) må instrumentet ikke ha noen prioritet framfor andre krav på foretakets eiendeler ved avvikling, og

- ii) er det ikke nødvendig å konvertere instrumentet til et annet instrument før det tilhører den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter.
 - c) Alle finansielle instrumenter i den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter, har de samme egenskapene. Alle må for eksempel kunne innløses, og den formel eller annen metode som brukes for å beregne gjenkjøps- eller innløsningsprisen, er den samme for alle instrumentene i denne klassen.
 - d) Bortsett fra den kontraktsregulerte plikten som utsteder har til å gjenkjøpe eller innløse instrumentet mot kontanter eller mot en annen finansiell eiendel, omfatter instrumentet ikke noen kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til et annet foretak, eller til å utveksle finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med et annet foretak på betingelser som kan være ugunstige for foretaket, og det er ikke en kontrakt som vil eller kan bli gjort opp i foretakets egne egenkapitalinstrumenter som fastsatt i bokstav b) i definisjonen av en finansiell forpliktelse.
 - e) De samlede forventede kontantstrømmene som kan henføres til instrumentet i instrumentets levetid, er i hovedsak basert på resultatet, på endringen i innregnede nettoeiendeler eller på endringen i den virkelige verdien av foretakets innregnede og uinnregnede nettoeiendeler i instrumentets levetid (instrumentets eventuelle virkninger medregnes ikke).
- 16B For at et instrument skal klassifiseres som egenkapitalinstrument må det ha alle de førnevnte egenskapene, og i tillegg må utsteder ikke inneha andre finansielle instrumenter eller kontrakter der
- a) kontantstrømmene i hovedsak er basert på resultatet, på endringen i innregnede nettoeiendeler eller på endringen i den virkelige verdien av foretakets innregnede og uinnregnede nettoeiendeler i instrumentets levetid (instrumentets eventuelle virkninger medregnes ikke), og
 - b) restavkastningen i hovedsak begrenses eller fastsettes til innehaverne av instrumentene med innløsningsrett.

Ved anvendelse av denne betingelsen skal foretaket ikke vurdere ikke-finansielle kontrakter med en innehaver av et finansielt instrument som beskrevet i nr. 16A som har kontraktsvilkår som ligner kontraktsvilkårene i en tilsvarende kontrakt som kan inngås mellom en part som ikke er innehaver av et instrument og det utstedende foretaket. Dersom foretaket ikke kan fastslå at denne betingelsen er oppfylt, skal instrumentet med innløsningsrett ikke klassifiseres som egenkapitalinstrument.

Instrumenter eller deler av instrumenter som pålegger foretaket en plikt til å levere en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler til en annen part ved en eventuell avvikling

- 16C Noen finansielle instrumenter innebærer en kontraktsregulert plikt for det utstedende foretaket til å levere en proratarisk andel av sine nettoeiendeler til en annen part ved en eventuell avvikling. Denne plikten oppstår når avviklingen helt sikkert vil finne sted og ligger utenfor foretakets kontroll (for eksempel et foretak med begrenset levetid) eller det er usikkert om avviklingen vil finne sted, men når avgjørelsen om avvikling vil bli tatt av instrumentets innehaver. Som unntak fra definisjonen av en finansiell forpliktelse kan et instrument som omfatter en slik plikt, klassifiseres som egenkapitalinstrument dersom det har alle de følgende egenskapene:
- a) Det gir innehaveren rett til en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling av foretaket. Foretakets nettoeiendeler er de eiendelene som er igjen etter fradrag for alle andre krav på foretakets eiendeler. En proratarisk andel fastsettes ved at
 - i) foretakets nettoeiendeler ved avvikling inndeles i enheter på like store beløp, og
 - ii) dette beløpet multipliseres med antallet enheter som innehaveren av det finansielle instrumentet eier.
 - b) Instrumentet tilhører en klasse av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter. For at det skal tilhøre en slik klasse
 - i) må instrumentet ikke ha noen prioritet over andre krav på foretakets eiendeler ved avvikling, og
 - ii) er det ikke nødvendig å konvertere instrumentet til et annet instrument før det tilhører den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter.

- c) Alle finansielle instrumenter i den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser av instrumenter, må innebære de samme kontraktsregulerte pliktene for det utstedende foretaket til å levere en proratarisk andel av sine nettoeiendeler ved avvikling.

16D For at et instrument skal klassifiseres som egenkapitalinstrument må det ha alle de førnevnte egenskapene, og i tillegg må utsteder ikke inneha andre finansielle instrumenter eller kontrakter der

- a) kontantstrømmene i hovedsak er basert på resultatet, på endringen i innregnede nettoeiendeler eller på endringen i den virkelige verdien av foretakets innregnede og uinnregnede nettoeiendeler i instrumentets levetid (instrumentets eventuelle virkninger medregnes ikke), og
- b) restavkastningen i hovedsak begrenses eller fastsettes til instruments innehavere.

Ved anvendelse av denne betingelsen skal foretaket ikke vurdere ikke-finansielle kontrakter med en innehaver av et finansielt instrument som beskrevet i nr. 16C som har kontraktsvilkår som ligner kontraktsvilkårene i en tilsvarende kontrakt som kan inngås mellom en part som ikke er innehaver av et instrument, og det utstedende foretaket. Dersom foretaket ikke kan fastslå at denne betingelsen er oppfylt, skal instrumentet ikke klassifiseres som egenkapitalinstrument.

Omklassifisering av instrumenter med innløsningsrett og instrumenter som pålegger foretaket en plikt til å levere en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler til en annen part ved en eventuell avvikling

16E Et foretak skal klassifisere et finansielt instrument som egenkapitalinstrument i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D fra tidspunktet da instrumentet har alle egenskapene og oppfyller betingelsene fastsatt i de nevnte numrene. Et foretak skal omklassifisere et finansielt instrument fra tidspunktet da instrumentet opphører å ha alle egenskapene eller oppfylle betingelsene fastsatt i de nevnte numrene. Dersom et foretak for eksempel innløser alle sine utstedte instrumenter uten innløsningsrett samt eventuelle instrumenter med innløsningsrett som har alle egenskapene og oppfyller alle betingelsene angitt i nr. 16A og 16B, skal foretaket omklassifisere instrumentene med innløsningsrett som egenkapitalinstrumenter fra tidspunktet da foretaket innløser instrumentene uten innløsningsrett.

16F Et foretak skal regnskapsføre omklassifiseringen av et instrument i samsvar med nr. 16E på følgende måte:

- a) Foretaket skal omklassifisere et egenkapitalinstrument som finansiell forpliktelse fra tidspunktet da instrumentet opphører å ha alle egenskapene eller oppfylle betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Den finansielle forpliktelsen skal måles til instrumentets virkelige verdi på tidspunktet for omklassifisering. Foretaket skal innregne i egenkapitalen eventuelle differanser mellom egenkapitalinstrumentets balanseførte verdi og den finansielle forpliktelsens virkelige verdi på tidspunktet for omklassifisering.
- b) Foretaket skal omklassifisere en finansiell forpliktelse som egenkapital fra tidspunktet da instrumentet har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Et egenkapitalinstrument skal måles til den finansielle forpliktelsens balanseførte verdi på tidspunktet for omklassifisering.

Nr. 17–19 endres.

Ingen kontraktsregulert plikt til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel (nr. 16 a))

17 Bortsett fra de omstendigheter som beskrives i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D, er et kritisk trekk ved forskjellen mellom en finansiell forpliktelse og et egenkapitalinstrument tilstedeværelsen av en kontraktsregulert plikt hos det finansielle instrumentets ene part (utstederen) til enten å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel til den annen part (innehaveren), eller å bytte finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser med innehaveren på betingelser som kan være ugunstige for utstederen. ...

18 Det reelle innholdet i et finansielt instrument, og ikke dets juridiske form, styrer klassifiseringen av instrumentet i foretakets balanseoppstilling. Reelt innhold og juridisk form er ofte, men ikke alltid, overensstemmende. Enkelte finansielle instrumenter har en juridisk form som tilsvarer egenkapital, men er i realiteten forpliktelser, mens andre kan kombinere trekk knyttet til egenkapitalinstrumenter og trekk knyttet til finansielle forpliktelser. Eksempler:

- a) ...

- b) Et finansielt instrument som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel (et «instrument med innløsningsrett»), er en finansiell forpliktelse, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Det finansielle instrumentet er en finansiell forpliktelse selv om kontantbeløpet eller andre finansielle eiendeler blir fastsatt på grunnlag av en indeks eller et annet element som kan øke eller minske. Det faktum at det finnes en mulighet som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel, betyr at instrumentet med innløsningsrett oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Verdipapirfond med variabel kapital, aksjefond, ansvarlige selskaper og visse samvirkeforetak kan for eksempel gi andelseiere eller medlemmer rett til å innløse sine interesser hos utsteder når som helst mot et kontantbeløp, noe som medfører at andelseiernes eller medlemmenes interesser klassifiseres som finansielle forpliktelser, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Klassifisering som en finansiell forpliktelse er imidlertid ikke til hinder for bruk av benevnelser som «netto eiendelsverdi henførbart til andelseiere» og «endring i netto eiendelsverdi henførbart til andelseiere» som er spesifisert i regnskapsoppstillingene til et foretak som ikke har noen innskutt egenkapital (for eksempel enkelte verdipapirfond og aksjefond, se *Illustrative Example* nr. 7), eller bruk av tilleggssopplysninger for å vise at de samlede medlemsinteressene omfatter poster, for eksempel reserver, som oppfyller definisjonen av egenkapital, og instrumenter med innløsningsrett, som ikke oppfyller denne definisjonen (se *Illustrative Example* nr. 8).
- 19 Dersom et foretak ikke har noen ubetinget rett til å unngå levering av kontanter eller en annen finansiell eiendel for å gjøre opp en kontraktsregulert plikt, oppfyllerplikten definisjonen av en finansiell forpliktelse, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Eksempler:

...

Nr. 22, 23 og 25 endres. Etter nr. 22 tilføyes nytt nr. 22A.

Oppgjør i foretakets egne egenkapitalinstrumenter (nr. 16 b))

- 22 Unntatt som beskrevet i nr. 22A er en kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at foretaket (mottar eller) leverer et fast antall av egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, et egenkapitalinstrument. En utstedt aksjeopsjon som for eksempel ...
- 22A Dersom foretakets egne egenkapitalinstrumenter som skal mottas eller leveres av foretaket ved oppgjør av kontrakten, er finansielle instrumenter med innløsningsrett og har alle egenskapene og oppfyller betingelsene beskrevet i nr. 16A og 16B, eller er instrumenter som pålegger et foretak en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling, og har alle egenskapene og oppfyller betingelsene beskrevet i nr. 16C og 16D, er kontrakten en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse. Dette gjelder også en kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at foretaket mottar eller leverer et fast antall slike instrumenter i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel.
- 23 Bortsett fra de omstendighetene som er beskrevet i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D, fører en kontrakt som innebærer en plikt for et foretak til å kjøpe sine egne egenkapitalinstrumenter for kontanter eller en annen finansiell eiendel, til en finansiell forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet (for eksempel for nåverdien av framtidig gjenkjøpspris, opsjonens utøvelseskurs eller et annet innløsningsbeløp). Dette er tilfellet selv om selve kontrakten er et egenkapitalinstrument. Et eksempel ...

Vilkår for betinget oppgjør

- 25 Et finansielt instrument kan tvinge foretaket til å levere kontanter eller en annen finansiell eiendel eller til å på foreta oppgjør på annen måte slik at det vil utgjøre en finansiell forpliktelse, i tilfelle det inntreffer eller ikke inntreffer noen usikre framtidige hendelser (eller avhengig av utfallet av usikre omstendigheter) som ligger utenfor kontrollen til både utsteder og innehaver av instrumentet, som for eksempel en endring i en aksjemarkedsindeks, konsumprisindeks, rentesats eller skattekrav, eller utsteders framtidige inntekter, nettoinntekt eller forholdstallet mellom gjeld og egenkapital. Utsteder av et slikt instrument har ikke en ubetinget rett til å unngå levering av kontanter eller en annen finansiell eiendel (eller på annen måte gjøre den opp slik at det vil utgjøre en finansiell forpliktelse). Derfor er den en finansiell forpliktelse for utsteder, med mindre
- a) den delen av bestemmelsen om betinget oppgjør som ville kunne framtvinge oppgjør i kontanter eller en annen finansiell eiendel (eller på en annen måte slik at det ville utgjøre en finansiell forpliktelse), ikke er reell,

- b) utsteder kan bli tvunget til å gjøre opp plikten i kontanter eller i en annen finansiell eiendel (eller å gjøre den opp på en annen måte slik at det ville utgjøre en finansiell forpliktelse) bare ved en eventuell oppløsning, eller
- c) instrumentet har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B.

Overskriften foran nr. 96 endres. Etter nr. 96 tilføyes nye nr. 96A-96C. Etter nr. 97B tilføyes nytt nr. 97C.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 96A Ved «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avvikling» (endringer av IAS 32 og IAS 1), utstedt i februar 2008, ble det stilt krav om at finansielle instrumenter som inneholder alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D skal klassifiseres som egenkapitalinstrument, nr. 11, 16, 17-19, 22, 23, 25, AG13, AG14 og AG27 ble endret, og nye nr. 16A-16F, 22A, 96B, 96C, 97C, AG14A-AG14J og AG29A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene av IAS 1, IAS 39, IFRS 7 og IFRIC 2.
- 96B Ved «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avvikling» ble det innført et unntak med begrenset virkeområde. Et foretak skal derfor ikke anvende unntaket analogt.
- 96C Klassifiseringen av instrumenter i henhold til dette unntaket skal begrenses til regnskapsføring av slike instrumenter i henhold til IAS 1, IAS 32, IAS 39 og IFRS 7. Instrumentet skal ikke betraktes som et egenkapitalinstrument i henhold til andre veiledninger, for eksempel IFRS 2. «Aksjebasert betaling».
- 97C Ved anvendelse av endringene beskrevet i nr. 96A, kreves det av foretaket at et sammensatt finansielt instrument med plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling, deles inn i separate forpliktelses- og egenkapitaldeler. Dersom forpliktelsesdelen ikke lenger er utestående, innebærer en tilbakevirkende anvendelse av endringene av IAS 32 at to deler av egenkapitalen skilles ut. Den første delen er i opptjent egenkapital, og representerer kumulativ samlet rente påløpt på forpliktelsesdelen. Den andre delen representerer den opprinnelige egenkapitaldelen. Derfor trenger ikke foretaket å foreta denne todelingen dersom forpliktelsesdelen ikke lenger er utestående på tidspunktet da endringene trer i kraft.

I vedleggets «Veiledning i anvendelse» endres AG13 og AG14. Etter AG14 tilføyes en overskrift, AG14A-AG14D, en ny overskrift, AG14E, en ny overskrift, AG14F-AG14I, en ny overskrift og AG14J.

Egenkapitalinstrumenter

- AG13 Eksempler på egenkapitalinstrumenter omfatter ordinære aksjer uten innløsningsrett, enkelte typer preferanseaksjer (se nr. 16A og 16B), enkelte instrumenter som pålegger foretaket en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling (se nr. 16C og 16D), enkelte typer preferanseaksjer (se AG25 og AG26) og tegningsretter eller utstedte kjøpsopsjoner som tillater innehaver å tegne seg for eller kjøpe et fast antall ordinære aksjer uten innløsningsrett i det utstedende foretaket i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel. Et foretaks plikt til å utstede eller kjøpe et fast antall av egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel er et egenkapitalinstrument for foretaket (unntatt som beskrevet i nr. 22A). Dersom en slik kontrakt imidlertid medfører en plikt for foretaket til å betale i kontanter eller med en annen finansiell eiendel (og kontrakten ikke er klassifisert som egenkapital i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D), medfører den også at det oppstår en forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet (se AG27 a)). En utsteder av ordinære aksjer uten innløsningsrett påtar seg en forpliktelse når denne gjør de formelle handlinger for å foreta en utdeling og blir rettslig forpliktet overfor aksjonærene til dette. Dette kan være tilfellet etter en erklæring om utbytte eller når foretaket kommer under likvidasjon og eventuelle eiendeler som er igjen etter at forpliktelsene er oppfylt, utdeles til aksjonærene.
- AG14 En kjøpt kjøpsopsjon eller en annen tilsvarende kontrakt anskaffet av et foretak som gir foretaket rett til å gjenanskaffe et fast antall av sine egne egenkapitalinstrumenter i bytte mot levering av et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, er ikke en finansiell eiendel for foretaket (unntatt som beskrevet i nr. 22A). Et eventuelt vederlag som ble betalt for en slik kontrakt, blir isteden fratrukket i egenkapitalen.

Klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser (nr. 16A b) og 16C b))

AG14A Nr. 16A og 16C innebærer blant annet at det finansielle instrumentet tilhører den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser.

AG14B Når foretaket skal fastsette hvorvidt et instrument tilhører den underordnede klassen, skal foretaket evaluere instrumentets krav ved avvikling som om det skulle avvikles på tidspunktet da instrumentet klassifiseres. Et foretak skal revurdere klassifiseringen dersom relevante omstendigheter endres. Dersom foretaket utsteder eller innløser et annet finansielt instrument, kan dette for eksempel virke inn på hvorvidt det aktuelle instrumentet tilhører den klassen av instrumenter som er underordnet alle andre klasser.

AG14C Et instrument som har fortrinnsrett ved avvikling av foretaket, er ikke et instrument med rett til en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler. Et instrument har for eksempel fortrinnsrett ved avvikling dersom det gir innehaveren rett til et fast utbytte ved avvikling, i tillegg til en andel av foretakets nettoeiendeler, når andre instrumenter i den underordnede klassen som gir rett til en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler, ikke har samme rett ved avvikling.

AG14D Dersom et foretak bare har én klasse av finansielle instrumenter, skal denne klassen behandles som om den var underordnet alle andre klasser.

Samlede forventede kontantstrømmer som kan henføres til instrumentet i instrumentets levetid (nr. 16A e))

AG14E De samlede forventede kontantstrømmene som kan knyttes til instrumentet i instrumentets levetid, er i hovedsak basert på resultatet, på endringen i innregnede nettoeiendeler eller på endringen i den virkelige verdien av foretakets innregnede og uinnregnede nettoeiendeler i instrumentets levetid. Resultatet og endringen i innregnede nettoeiendeler skal måles i samsvar med de relevante IFRS-er.

Transaksjoner som inngås av en innehaver av et instrument som ikke er foretakets eier (nr. 16A og 16C)

AG14F Innehaveren av et finansielt instrument med innløsningsrett eller et instrument som pålegger foretaket en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling, kan inngå transaksjoner med foretaket i en annen rolle enn den som en eier har. Innehaveren av et instrument kan for eksempel også være ansatt i foretaket. Det er bare de kontantstrømmene og kontraktsvilkårene som er knyttet til instrumentet og berører innehaveren av instrumentet i hans rolle som foretakets eier, som skal tas hensyn til ved vurderingen av hvorvidt instrumentet skal klassifiseres som egenkapital i henhold til nr. 16A eller 16C.

AG14G Som eksempel kan nevnes et kommandittselskap med både kommandittister og komplementarer. Noen komplementarer kan stille garanti for foretaket og motta vederlag for denne garantien. I slike situasjoner vil garantien og de tilknyttede kontantstrømmene berøre instrumentets innehavere i deres rolle som garantister, og ikke i deres rolle som foretakets eiere. En slik garanti med tilknyttede kontantstrømmer vil derfor ikke medføre at komplementarene blir betraktet som underordnet kommandittistene og ikke blir tatt hensyn til ved vurderingen av hvorvidt kontraktsvilkårene for kommandittistenes og komplementarenes instrumenter er identiske.

AG14H Et annet eksempel er en resultatdelingsordning der gevinster og tap fordeles på instrumentets innehavere på grunnlag av tjenester de har ytt eller forretninger de har generert i inneværende og tidligere år. Slike ordninger er transaksjoner med innehavere av instrumenter som ikke handler i sin rolle som eiere, og skal ikke tas hensyn til ved vurderingen av de egenskaper som er oppført i nr. 16A eller 16C. Resultatdelingsordninger der gevinster og tap fordeles på instrumentenes innehavere ut fra disse instrumentenes nominelle beløp sett i forhold til andre i samme klasse, representerer transaksjoner med instrumentenes innehavere i deres rolle som eiere, og skal tas hensyn til ved vurderingen av egenskapene oppført i nr. 16A eller 16C.

AG14I Kontantstrømmene og kontraktsvilkårene for en transaksjon mellom instrumentets innehaver (ikke i dennes rolle som eier) og det utstedende foretaket må svare til en tilsvarende transaksjon som kan finne sted mellom en part som ikke er innehaver av et instrument, og det utstedende foretaket.

Ingen andre finansielle instrumenter eller kontrakter der de samlede kontantstrømmene i betydelig grad fastsetter eller begrenser restavkastningen til innehaveren av instrumentet (nr. 16B og 16D)

AG14J En av betingelsene for at et finansielt instrument som ellers oppfyller kriteriene i nr. 16A eller 16C, kan klassifiseres som egenkapital, er at foretaket ikke har noen andre finansielle instrumenter eller kontrakter a) der de samlede kontantstrømmene i hovedsak er basert på resultatet, på endringen i innregnede nettoeiendeler eller på endringen i den virkelige verdien av foretakets innregnede og uinnregnede nettoeiendeler, og b) som i stor grad begrenser eller fastlegger virkningen av restavkastningen. Det er lite sannsynlig at de følgende instrumentene, når det inngås avtale om dem på normale kommersielle vilkår mellom ikke-nærstående parter, vil forhindre at andre instrumenter som ellers oppfyller kriteriene i nr. 16A eller 16C, skal klassifiseres som egenkapital:

- a) Instrumenter der de samlede kontantstrømmene i hovedsak er basert på foretakets særskilte eiendeler.
- b) Instrumenter der de samlede kontantstrømmene er basert på en prosentdel av driftsinntektene.
- c) Kontrakter som er utformet for å belønne enkelte ansatte for tjenester de har utført for foretaket.
- d) Kontrakter som krever at en mindre prosentdel av gevinsten skal utbetales som betaling for tjenesteytelser eller leverte varer.

AG27 endres, og etter AG29 tilføyes nytt AG29A.

AG27 Følgende eksempler illustrerer hvordan ulike typer av kontrakter vedrørende et foretaks egne egenkapitalinstrumenter klassifiseres:

- a) En kontrakt som vil bli gjort opp av foretaket ved at det mottar eller leverer et fast antall av egne aksjer uten noe framtidig vederlag, eller bytter et fast antall av egne aksjer mot et fast kontantbeløp eller en annen finansiell eiendel, er et egenkapitalinstrument (unntatt som beskrevet i nr. 22A). Derfor blir et eventuelt vederlag som mottas eller betales for en slik kontrakt, lagt til eller trukket fra direkte i egenkapitalen. Et eksempel er en utstedt aksjeopsjon som gir motparten en rett til å kjøpe et fast antall av foretakets aksjer til et fast kontantbeløp. Dersom kontrakten imidlertid krever at foretaket kjøper (innløser) sine egne aksjer for kontanter eller en annen finansiell eiendel på et tidspunkt som er fastsatt eller lar seg fastsette, eller ved påkrav, skal foretaket også innregne en finansiell forpliktelse for nåverdien av innløsningsbeløpet (unntatt når det gjelder instrumenter som har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D). Et eksempel er et foretaks plikt i henhold til en ikke-børsomsatt terminkontrakt til å kjøpe tilbake et fastsatt antall egne aksjer til et fastsatt kontantbeløp.
- b) Et foretaks plikt til å kjøpe sine egne aksjer for kontanter fører til en finansiell forpliktelse for innløsningsbeløpets nåverdi, selv om antallet aksjer som foretaket er forpliktet til å kjøpe tilbake, ikke er fast, eller plikten er betinget av at motparten utøver en innløsningsrett (unntatt som beskrevet i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D). Ett eksempel på en betinget plikt er et utstedt opsjon som krever at foretaket kjøper tilbake sine egne aksjer for kontanter dersom motparten utøver sin opsjon.
- c) En kontrakt som skal gjøres opp i kontanter eller med en annen finansiell eiendel, er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse selv om kontantbeløpet eller en annen finansiell eiendel som vil mottas eller leveres, er basert på endringer i markedsprisen på foretakets egen egenkapital (unntatt som beskrevet i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D). Et eksempel på dette er en aksjeopsjon som skal gjøres opp netto i kontanter.
- d) ...

AG29A Noen typer instrumenter som pålegger foretaket en kontraktsregulert plikt, er klassifisert som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Klassifisering i samsvar med disse numrene er et unntak fra de prinsipper som ellers anvendes i denne standard for å klassifisere et instrument. Dette unntaket gjelder ikke for klassifisering av ikke-kontrollerende eierinteresser i konsernregnskapet. Instrumenter som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med enten nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i det separate eller individuelle finansregnskapet, og som er ikke-kontrollerende eierinteresser, klassifiseres derfor som forpliktelser i konsernets finansregnskap.

Endringer av IAS 1

Presentasjon av finansregnskap (revidert i 2007)

DEFINISJONER

Etter nr. 8 tilføyes nytt nr. 8A.

8A Følgende begreper er beskrevet i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon», og benyttes i denne standard i den betydning som er fastsatt i IAS 32:

- a) finansielle instrumenter med innløsningsrett som er klassifisert som egenkapitalinstrument (beskrevet i IAS 32 nr. 16A og 16B),

- b) et instrument som pålegger et foretak en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling og er klassifisert som egenkapitalinstrument (som beskrevet i IAS 32 nr. 16C og 16D).

Informasjon som skal presenteres enten i balanseoppstillingen eller i notene

Etter nr. 80 tilføyes nytt nr. 80A.

80A Dersom et foretak har omklassifisert

- a) et finansielt instrument med innløsningsrett som er klassifisert som egenkapitalinstrument, eller
- b) et instrument som pålegger et foretak en plikt til å levere til en annen part en proratarisk andel av foretakets nettoeiendeler ved en eventuell avvikling og er klassifisert som egenkapitalinstrument

mellom finansielle forpliktelser og egenkapital, skal foretaket opplyse om hvilket beløp som er omklassifisert til og fra hver kategori (finansielle forpliktelser eller egenkapital), samt tidspunktet for og årsaken til omklassifiseringen.

Etter nr. 136 tilføyes ny overskrift og nytt nr. 136A. Nr. 138 endres.

Finansielle instrumenter med innløsningsrett klassifisert som egenkapital

136A Når det gjelder finansielle instrumenter med innløsningsrett klassifisert som egenkapital, skal foretaket opplyse om følgende (i den grad opplysningene ikke er gitt et annet sted):

- a) sammendrag av kvantitative data om beløpet som er klassifisert som egenkapital,
- b) foretakets mål, politikk og framgangsmåter for å håndtere sin plikt til å gjenkjøpe eller innløse instrumentene når instrumentets innehaver krever dette, herunder eventuelle endringer fra forrige periode,
- c) den forventede utgående kontantstrømmen ved innløsning eller gjenkjøp av denne klassen av finansielle instrumenter, og
- d) informasjon om hvordan den forventede utgående kontantstrømmen ved innløsning eller gjenkjøp ble fastsatt.

Andre opplysninger

138 Et foretak skal gi opplysninger om følgende dersom dette ikke er gjort andre steder i opplysninger som offentliggjøres sammen med finansregnskapet:

- a) foretakets hjemsted og juridiske form, hvilken stat foretaket er registrert i, samt foretakets forretningskontor (eller hovedstedet for virksomheten, dersom dette er forskjellig fra foretakets registrerte forretningskontor),
- b) en beskrivelse av arten av foretakets virksomhet og hovedaktiviteter,
- c) navnet på morforetaket og det overordnede morforetaket i konsernet, og
- d) dersom det dreier seg om et foretak med begrenset levetid, informasjon om foretakets levetid.

Etter nr. 139A tilføyes nytt nr. 139B.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

139B Ved «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avvikling» (endringer av IAS 32 og IAS 1), utstedt i februar 2008, ble nr. 138 endret og nye nr. 8A, 80A og 136A tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene av IAS 32, IAS 39, IFRS 7 og IFRIC 2: «Medlemsandeler i samvirkeforetak og tilsvarende instrumenter».

Endringer av IFRS 7, IAS 39 og IFRIC 2

Foretakene skal anvende følgende endringer av IAS 7, IAS 39 og IFRIC 2 når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 32 og IAS 1.

IFRS 7***Finansielle instrumenter — opplysninger***

Nr. 3 endres.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne IFRS skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- a) ...
 - f) instrumenter som skal klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32.

Etter nr. 44B tilføyes nytt nr. 44C.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 44C Et foretak skal anvende endringene i nr. 3 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avviking» (endringer av IAS 32 og IAS 1), utstedt i februar 2008, på en tidligere periode, skal endringen av nr. 3 anvendes på denne tidligere perioden.

IAS 39***Finansielle instrumenter — innregning og måling***

Nr. 2 d) endres.

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- d) finansielle instrumenter som er utstedt av foretaket, og som oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument i IAS 32 (herunder opsjoner og tegningsretter), eller som skal klassifiseres som egenkapitalinstrument i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32. Innehaveren av slike egenkapitalinstrumenter skal imidlertid anvende denne standard på disse instrumentene, med mindre de omfattes av unntaket i bokstav a) ovenfor.

Etter nr. 103E tilføyes nytt nr. 103F.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 103F Et foretak skal anvende endringene i nr. 2 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avviking» (endringer av IAS 32 og IAS 1), utstedt i februar 2008, på en tidligere periode, skal endringen av nr. 2 anvendes på denne tidligere perioden.

IFRIC 2***Medlemsandeler i samvirkeforetak og tilsvarende instrumenter***

Under «Henvisninger» endres fotnoten.

- (*) I august 2005 ble tittelen på IAS 32 endret til IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon». I februar 2008 endret IASB IAS 32 ved å kreve at instrumenter skal klassifiseres som egenkapital dersom de har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32.

Nr. 6 og 9 endres, og nytt nr. 14A skal lyde:

KONSENSUS

- 6 Medlemsandeler som ville ha blitt klassifisert som egenkapital dersom medlemmene ikke hadde hatt en rett til å kreve innløsning, er egenkapital såfremt en av betingelsene i nr. 7 og 8 er oppfylt, eller såfremt medlemsandelen har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32. Bankinnskudd på anfordring, herunder foliokonti, innskuddskonti og tilsvarende kontrakter som oppstår når medlemmer opptre som kunder, er finansielle forpliktelser i foretaket.

- 9 Et ubetinget forbud kan være absolutt på den måten at all innløsning er forbudt. Et ubetinget forbud kan være partielt på den måten at det forbyr innløsning av medlemsandeler dersom en innløsning ville medføre at antallet andeler eller størrelsen på innskuddskapital fra medlemsandeler ville falle under et visst nivå. Medlemsandeler som overstiger det beløp som det er forbudt å innløse, er forpliktelser, med mindre foretaket har en ubetinget rett til å nekte innløsning som beskrevet i nr. 7, eller medlemsandelene har alle egenskapene og oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32. I noen tilfeller kan antallet andeler eller størrelsen på innskuddskapital som omfattes av forbudet mot innløsning, variere fra tid til annen. En slik endring i innløsningsforbudet medfører en overføring mellom finansielle forpliktelser og egenkapital.

IKRAFTTREDELSE

- 14A Et foretak skal anvende endringene i nr. 6, 9, A1 og A12 på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender «Finansielle instrumenter som kan innløses til virkelig verdi, og plikter som oppstår ved avvikling» (endringer av IAS 32 og IAS 1), utstedt i februar 2008, på en tidligere periode, skal endringene av nr. 6, 9, A1 og A12 anvendes på denne tidligere perioden.

I vedlegget (Eksempler på anvendelse av denne tolknings konsensus) endres nr. A1 og A12.

EKSEMPLER PÅ ANVENDELSE AV DENNE TOLKNINGS KONSENSUS

- A1 Dette vedlegg inneholder sju eksempler på anvendelse av IFRICs konsensus. Eksempelene utgjør ikke en uttømmende liste; andre mønstre er mulige. I hvert eksempel antas det at det ikke finnes andre betingelser enn dem som er angitt som saksforhold i eksempelet, som ville kreve at det finansielle instrumentet ble klassifisert som finansiell forpliktelse, og at det finansielle instrumentet ikke har alle egenskapene eller oppfyller betingelsene angitt i nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D i IAS 32.

Eksempel 4

Klassifisering

- A12 I dette tilfellet blir VE 750 000 klassifisert som egenkapital og VE 150 000 som finansielle forpliktelser. I tillegg til de numrene i IAS 32 som allerede er sitert, står det blant annet følgende i nr. 18 b):

... Et finansielt instrument som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel (et «instrument med innløsningsrett»), er en finansiell forpliktelse, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D. Det finansielle instrumentet er en finansiell forpliktelse selv om kontantbeløpet eller andre finansielle eiendeler blir fastsatt på grunnlag av en indeks eller et annet element som kan øke eller minske. Det faktum at det finnes en mulighet som gir innehaver rett til å kreve at utsteder innløser instrumentet mot kontanter eller en annen finansiell eiendel, betyr at instrumentet med innløsningsrett oppfyller definisjonen av en finansiell forpliktelse, bortsett fra de instrumentene som klassifiseres som egenkapitalinstrumenter i samsvar med nr. 16A og 16B eller nr. 16C og 16D.

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 69/2009

2014/EØS/56/51

av 23. januar 2009

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til endringer av standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 1 og internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 27(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) I mai 2008 kunngjorde IASB (International Accounting Standards Board) endringer av IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarter for finansiell rapportering» og IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», kalt «Anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak», heretter kalt «endringer av IFRS 1 og IAS 27». Endringene gjør det mulig for en førstegangsbruker å bruke i sitt finansregnskap enten den virkelige verdien ved tidspunktet for foretakets overgang til IFRS-er eller investeringens balanseførte verdi i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper ved samme tidspunkt. I IAS 27 utgår definisjonen av «kostmetoden», og følgelig må en investor innregne alt utbytte som mottas fra et datterselskap, et felleskontrollert foretak eller et tilknyttet foretak, som inntekt i sitt separate finansregnskap, selv om utbyttet utbetales fra reserver som forelå før overtakelsen. Endringene av IAS 27 presiserer også hvordan en investerings anskaffelseskost skal fastsettes i henhold til IAS 27 når et morforetak omorganiserer driftsstrukturen i konsernet ved å opprette et nytt foretak som morforetak, og dette nye morforetaket

kontrollerer det opprinnelige morforetaket ved å utstede egenkapitalinstrumenter i bytte for det opprinnelige morforetakets eksisterende egenkapitalinstrumenter.

- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG) innenfor EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) bekrefter at endringene av IAS 1 og IAS 27 oppfyller de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006 om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) ⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.
- 4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.
- 5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 gjøres følgende endringer:

1. Internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) nr. 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarter for finansiell rapportering» endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.
2. Internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap» endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 21 av 24.1.2009, s. 10, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

3. IAS 18, IAS 21 og IAS 36 endres i samsvar med endringene av IAS 27 som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende endringene av IFRS 1 og IAS 27 som fastsatt i vedlegget til denne forordning, senest fra første

dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 23. januar 2009.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

IFRS 1 og IAS 27	Endringer av IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» og IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap — anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak»
------------------	---

ENDRINGER AV IFRS 1: «FØRSTEGANGSANVENDELSE AV INTERNASJONALE STANDARDER FOR
FINANSIELL RAPPORTERING» OG IAS 27: «KONSERNREGNSKAP OG SEPARAT FINANSREGNSKAP»
**ANSKAFFELSESKOST FOR EN INVESTERING I ET DATTERFORETAK, FELLESKONTROLLERT
FORETAK ELLER TILKNYTTET FORETAK**

Endringer av IFRS 1

Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering

Etter nr. 13 e) tilføyes ny bokstav ea). Etter nr. 23 tilføyes ny overskrift og nytt nr. 23A og 23B. Nr. 25A og 34C endres. Etter nr. 44 tilføyes ny overskrift og nytt nr. 44A. Etter nr. 47J tilføyes nytt nr. 47K.

INNREGNING OG MÅLING

Unntak fra andre IFRS-er

13 Et foretak kan velge å benytte ett eller flere av følgende unntak:

- a) ...
- ea) investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak (nr. 23A og 23B),
- f) ...

Investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak

23A Når et foretak utarbeider sitt separate finansregnskap, krever IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap» at foretaket regnskapsfører sine investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak enten

- a) til anskaffelseskost, eller
- b) i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling».

23B Dersom en førstegangsbruker måler en slik investering til anskaffelseskost i samsvar med nr. 23A a), skal han måle denne investeringen til ett av de følgende beløpene i sin separate IFRS-åpningsbalanse:

- a) anskaffelseskost fastsatt i samsvar med IAS 27, eller
- b) estimert anskaffelseskost. Estimert anskaffelseskost for en slik investering skal være
 - i) investeringens virkelige verdi (fastsatt i samsvar med IAS 39) på tidspunktet for foretakets overgang til IFRS-er i sitt separate finansregnskap, eller
 - ii) investeringens balanseførte verdi i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper på dette tidspunktet.

En førstegangsbruker kan velge enten i) eller ii) ovenfor til å måle sin investering i hvert enkelt datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak dersom han velger å måle investeringen til estimert anskaffelseskost.

Øremerking av tidligere innregnede finansielle instrumenter

25A IAS 39 tillater...

Unntak fra kravet om tilbakevirkende anvendelse av andre IFRS-er

Ikke-kontrollerende eierinteresser

34C En førstegangsbruker skal anvende følgende krav i IAS 27 (endret i 2008) ...

PRESENTASJON OG OPPLYSNINGER

Bruk av estimert anskaffelseskost for investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak

44A Dersom et foretak i sin IFRS-åpningsbalanse bruker estimert anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak i sitt separate finansregnskap (se nr. 23B), skal foretaket i sitt første separate IFRS-regnskap opplyse om

- a) samlet estimert anskaffelseskost for de investeringene der estimert anskaffelseskost tilsvarer investeringenes balanseførte verdi i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper,

- b) samlet estimert anskaffelseskost for disse investeringene der estimert anskaffelseskost er lik balanseført verdi, og
- c) de samlede justeringene av de balanseførte verdiene som var rapportert i henhold til tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

IKRAFTTREDELSE

47K Ved «Anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak» (endringer av IFRS 1 og IAS 27), utstedt i mai 2008, ble nr. 13 ea), 23A, 23B og 44A tilføyd. Et foretak skal anvende disse numrene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender numrene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av IAS 27

Konsernregnskap og finansregnskap (endret ved forbedringer av IFRS-er i mai 2008)

I nr. 4 utgår henvisningen til «kostmetoden». Etter nr. 38 tilføyes nytt nr. 38A-38C. Etter nr. 45A tilføyes nytt nr. 45B og 45C.

DEFINISJONER

[Henvisningen til «kostmetoden» utgår.]

REGNSKAPSFØRING AV INVESTERINGER I DATTERFORETAK, FELLESKONTROLLERTE FORETAK OG TILKNYTTETE FORETAK I SEPARAT FINANSREGNSKAP

- 38A Et foretak skal innregne utbytte fra et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak i resultatet i sitt separate finansregnskap når foretakets rett til å motta utbyttet er fastlagt.
- 38B Når et morforetak omorganiserer konsernets struktur ved å opprette et nytt foretak som morforetak på en slik måte at følgende kriterier er oppfylt:
- a) det nye morforetaket oppnår kontroll over det opprinnelige morforetaket ved å utstede egenkapitalinstrumenter i bytte for det opprinnelige morforetakets eksisterende egenkapitalinstrumenter,
 - b) eiendelene og forpliktelsene til det nye konsernet og det opprinnelige konsernet er de samme like før og like etter omorganiseringen, og
 - c) eierne av det opprinnelige morforetaket før omorganiseringen har de samme absolutte og relative interessene i det opprinnelige konsernets og det nye konsernets nettoeiendeler like før og like etter omorganiseringen,
- og det nye morforetaket regnskapsfører sin investering i det opprinnelige morforetaket i samsvar med nr. 38 a) i sitt separate finansregnskap, skal det nye morforetaket måle anskaffelseskost til den balanseførte verdien av sin andel av de egenkapitalpostene som vises i det opprinnelige morforetakets separate finansregnskap på tidspunktet for omorganiseringen.
- 38C På tilsvarende måte kan et foretak som ikke er et morforetak, opprette et nytt foretak som sitt morforetak på en slik måte at det oppfyller kriteriene i nr. 38B. Kravene i nr. 38B anvendes på samme måte på slike omorganiseringer. I slike tilfeller skal henvisninger til «det opprinnelige morforetaket» og «det opprinnelige konsernet» forstås som henvisninger til «det opprinnelige foretaket».

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 45B Ved «Anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak» (endringer av IFRS 1 og IAS 27), utstedt i mai 2008, utgikk definisjonen av «kostmetoden» og nytt nr. 38A ble tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender disse endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene av IAS 18, IAS 21 og IAS 36.
- 45C Ved «Anskaffelseskost for en investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak» (endringer av IFRS 1 og IAS 27), utstedt i mai 2008, ble nr. 38B og 38C tilføyd. Et foretak skal anvende disse endringene fremadrettet på omorganiseringer som finner sted i årsregnskapsperioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. I tillegg kan et foretak velge å anvende nr. 38B og 38C med tilbakevirkende kraft på tidligere omorganiseringer innenfor disse numrenes virkeområde. Dersom et foretak omarbeider en omorganisering slik at den oppfyller kravene i nr. 38B eller 38C, skal foretaket omarbeide alle senere omorganiseringer innenfor disse numrenes virkeområde. Dersom et foretak anvender nr. 38B eller 38C på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

*Vedlegg***Endringer av andre IFRS-er**

Foretakene skal anvende følgende endringer av IAS 18, IAS 21 og IAS 36 når de anvender de tilknyttede endringene av nr. 4 og 38A i IAS 27.

IAS 18: «Driftsinntekter»

A1 IAS 18 endres som beskrevet nedenfor.

Nr. 32 endres, og nytt nr. 38 skal lyde:

- 32 Når ikke-betalt rente har påløpt før overtakelse av en rentebærende investering, skal etterfølgende mottatt rente fordeles mellom periodene før og etter overtakelse, og bare den andelen som gjelder perioden etter overtakelse, skal innregnes som driftsinntekter.
- 38 Ved «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» (endringer av IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» og IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»), utstedt i mai 2008, ble nr. 32 endret. Et foretak skal anvende denne endringen fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender de tilknyttede endringene i nr. 4 og 38A i IAS 27 på en tidligere periode, skal det samtidig anvende endringen av nr. 32.

IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer»

A2 I IAS 21 skal nr. 49 lyde:

- 49 Et foretak kan avhende eller delvis avhende sin andel i en utenlandsk virksomhet ved salg, avvikling, tilbakebetaling av aksjekapital eller nedlegging av hele eller deler av foretaket. En nedskrivning av en utenlandsk virksomhets balanseførte verdi, enten på grunn av virksomhetens egne tap eller på grunn av et verdifall som investoren har innregnet, utgjør ikke en delvis avhending. Derfor skal ingen del av kursgevinsten eller kurstapet som er innregnet i andre inntekter og kostnader, omklassifiseres i resultatet når nedskrivningen foretas.

IAS 36: «Verdifall på eiendeler»

A3 I IAS 36 tilføyes ny overskrift og nytt nr. 12 h) etter nr. 12 g). Etter nr. 140C tilføyes nytt nr. 140D.

- 12 Ved vurdering av om det foreligger indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi, skal et foretak minst ta hensyn til følgende indikasjoner:

...

Utbytte fra et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak

- h) ved investering i et datterforetak, felleskontrollert foretak eller tilknyttet foretak innregner investoren et utbytte fra investeringen, og det skal foreligge dokumentasjon på at
- i) investeringens balanseførte verdi i det separate finansregnskapet overstiger den balanseførte verdien i konsernregnskapet av nettoeiendelene til foretaket som det er investert i, herunder tilknyttet goodwill, eller
- ii) utbyttet overstiger datterforetakets, det felleskontrollerte foretakets eller det tilknyttede foretakets totalresultat i den perioden da utbyttet vedtas.

140D Ved «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» (endringer av IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering» og IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap»), utstedt i mai 2008, ble nytt nr. 12 h) tilføyd. Et foretak skal anvende denne endringen fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender de tilknyttede endringene i nr. 4 og 38A i IAS 27 på en tidligere periode, skal det samtidig anvende endringen av nr. 12 h).

KOMMISJONSFORORDNING (EF) nr. 70/2009**2014/EØS/56/52****av 23. januar 2009**

om endring av forordning (EF) nr. 1126/2008 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarter i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 med hensyn til forbedringer av internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS-er)(*)

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP
HAR —

5) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med
uttalelse fra Komiteen for regnskapsregulering —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske
felleskap,

VEDTATT DENNE FORORDNING:

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF)
nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale
regnskapsstandarter⁽¹⁾, særlig artikkel 3 nr. 1, og

Artikkel 1

ut fra følgende betraktninger:

I vedlegget til forordning (EF) nr. 1126/2008 gjøres følgende
endringer:

- 1) Ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1126/2008⁽²⁾ ble
det vedtatt visse internasjonale regnskapsstandarter og
tolkninger som forelå 15. oktober 2008.
- 2) I mai 2008 kunngjorde IASB (International Accounting
Standards Board) forbedringer av internasjonale
standarter for finansiell rapportering, heretter kalt
«forbedringene», innenfor for rammen av sin årlige
forbedringsprosess med sikte på å gjøre de internasjonale
regnskapsstandarterne mer enhetlige og klarere.
Forbedringene omfatter 35 endringer av de eksisterende
internasjonale regnskapsstandarterne, og består av to deler:
Del I inneholder endringer som medfører forandringer i
regnskapsføring med hensyn til presentasjon, innregning
og måling, og del II omhandler forandringer i terminologi
eller redigeringsendringer.
- 3) Samråd med gruppen av teknisk sakkyndige (TEG)
innenfor EFRAG (European Financial Reporting
Advisory Group) bekrefter at forbedringene oppfyller
de tekniske kriteriene for vedtakelse fastsatt i artikkel 3
nr. 2 i forordning (EF) nr. 1606/2002. I samsvar med
kommisjonsbeslutning 2006/505/EF av 14. juli 2006
om opprettelse av en rådgivende undersøkelsesgruppe
for regnskapsstandarter som skal bistå Kommisjonen
med hensyn til objektivitet og nøytralitet i uttalelser fra
European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)
⁽³⁾ har den rådgivende undersøkelsesgruppen vurdert
EFRAGs uttalelse om godkjenning for å være balansert
og objektiv, og underrettet Kommisjonen om dette.

1. Internasjonal standard for finansiell rapportering (IFRS) nr.
5 endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.
2. Internasjonal regnskapsstandard (IAS) nr. 1, IAS 8, IAS 10,
IAS 16, IAS 19, IAS 20, IAS 23, IAS 27, IAS 28, IAS 29,
IAS 31, IAS 34, IAS 36, IAS 38, IAS 39, IAS 40 og IAS 41
endres som fastsatt i vedlegget til denne forordning.
3. IFRS 1 endres i samsvar med endringene av IFRS 5 som
fastsatt i vedlegget til denne forordning.
4. IAS 7 endres i samsvar med endringene av IAS 16 som
fastsatt i vedlegget til denne forordning.
5. IFRS 7 og IAS 32 endres i samsvar med endringene av IAS
28 og IAS 31 som fastsatt i vedlegget til denne forordning.
6. IAS 16 endres i samsvar med endringene av IAS 40 som
fastsatt i vedlegget til denne forordning.

- 4) Forordning (EF) nr. 1126/2008 bør derfor endres.

7. IAS 41 endres i samsvar med endringene av IAS 20 som
fastsatt i vedlegget til denne forordning.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 21 av 24.1.2009, s. 16, er
omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 74/2009 av 29. mai 2009 om
endring av EØS-avtalens vedlegg XXII (Selskapsrett), se EØS-tillegget til
Den europeiske unions tidende nr. 47 av 3.9.2009, s. 41.

⁽¹⁾ EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 320 av 29.11.2008, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 199 av 21.7.2006, s. 33.

8. IFRS 5, IAS 2 og IAS 36 endres i samsvar med endringene
av IAS 41 som fastsatt i vedlegget til denne forordning.

Artikkel 2

Alle selskaper skal anvende endringene av standardene nevnt i artikkel 1 nr. 2 og 4-8 senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 31. desember 2008.

Alle selskaper skal anvende endringene av standardene nevnt i artikkel 1 nr. 1 og 3 senest fra første dag i det regnskapsåret som begynner etter 30. juni 2009.

Artikkel 3

Denne forordning trer i kraft den tredje dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 23. januar 2009.

For Kommisjonen

Charlie McCREEVY

Medlem av Kommisjonen

*VEDLEGG***INTERNASJONALE REGNSKAPSSTANDARDER**

	Forbedringer av internasjonale standarder for finansiell rapportering
--	---

FORBEDRINGER AV IFRS-ER**DEL I****Endringer av internasjonal standard for finansiell rapportering nr. 5*****Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet***

Nytt nr. 8A, 36A og 44C tilføyes:

KLASSIFISERING AV ANLEGGSMIDLER (ELLER AVHENDINGSGRUPPER) SOM HOLDT FOR SALG

- 8A Et foretak som har forpliktet seg til en plan om å selge som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal klassifisere alle datterforetakets eiendeler og forpliktelser som holdt for salg når kriteriene i nr. 6-8 er oppfylt, uansett om foretaket vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterforetak etter salget, eller ikke.

Presentasjon av avviklet virksomhet

- 36A Et foretak som har forpliktet seg til en plan om å selge som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal gi de opplysningene som kreves av nr. 33–36 når datterforetaket er en avhendingsgruppe som oppfyller definisjonen av en avviklet virksomhet i samsvar med nr. 32.

IKRAFTTREDELSE

- 44C Nr. 8A og 36A ble tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. juli 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Et foretak skal imidlertid ikke anvende endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner før 1. juli 2009, med mindre foretaket også anvender IAS 27 (endret i mai 2008). Dersom et foretak anvender endringene før 1. juli 2009, skal foretaket opplyse om dette. Et foretak skal anvende endringene fremadrettet fra tidspunktet da det først anvendte IFRS 5, med forbehold for overgangsbestemmelsene i nr. 45 i IAS 27 (endret i mai 2008).

Vedlegg til endringer av IFRS 5**Endringer av IFRS 1**

Foretakene skal anvende disse endringene av IFRS 1 når de anvender de tilknyttede endringene av IFRS 5.

IFRS 1: «Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering»

Nr. 34C c) endres, og nytt nr. 47L tilføyes:

INNREGNING OG MÅLING**Unntak fra kravet om tilbakevirkende anvendelse av andre IFRS-er*****Ikke-kontrollerende eierinteresser***

- 34C En førstegangsbruker skal anvende følgende krav i IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap» (endret i 2008) fremadrettet fra tidspunktet for overgang til IFRS-er:

a) ...

- c) kravene i nr. 34–37 for regnskapsføring av tap av kontroll over et datterforetak, og de tilknyttede kravene i nr. 8A i IFRS 5.

...

IKRAFTTREDELSE

- 47L Nr. 34C ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. juli 2009 eller senere. Dersom et foretak anvender IAS 27 (endret i 2008) på en tidligere periode, får endringene anvendelse på den tidligere perioden.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 1**«Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007)**

Nr. 68 og 71 endres. Nytt nr. 139C tilføyes.

Balanseoppstilling*Omløpsmidler*

- 68 Et foretaks driftssyklus er tiden mellom anskaffelse av eiendeler som skal bearbeides, og realisasjon av eiendelene i kontanter eller kontantekvivalenter. Når det ikke er mulig å foreta en klar avgrensning av foretakets ordinære driftssyklus, antas den å være tolv måneder. Omløpsmidler omfatter eiendeler (for eksempel beholdninger og kundefordringer) som selges, forbrukes eller realiseres som en del av den ordinære driftssyklusen, selv om de ikke forventes å bli realisert innen tolv måneder etter rapporteringsperioden. Omløpsmidler omfatter også eiendeler som holdes primært for omsetning (eksempler på dette er finansielle eiendeler klassifisert som eiendeler som holdes for omsetning i samsvar med IAS 39) og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle eiendeler.

Kortsiktige forpliktelser

- 71 Andre kortsiktige forpliktelser gjøres ikke opp som en del av den ordinære driftssyklusen, men forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden eller holdes primært for omsetning. Eksempler på dette er enkelte finansielle forpliktelser klassifisert som forpliktelser som holdes for omsetning i samsvar med IAS 39, kassekreditt og den kortsiktige delen av langsiktige finansielle forpliktelser, vedtatt utbytte, inntektsskatt og annen kortsiktig gjeld som ikke er leverandørgjeld. Finansielle forpliktelser som utgjør langsiktig finansiering (dvs. som ikke er en del av arbeidskapitalen som benyttes i foretakets ordinære driftssyklus), og som ikke forfaller til oppgjør innen tolv måneder etter rapporteringsperioden, er langsiktige forpliktelser i henhold til nr. 74 og 75.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 139C Nr. 68 og 71 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 16**«Eiendom, anlegg og utstyr»**

Nr. 6 og 69 endres. Nytt nr. 68A og 81D tilføyes.

DEFINISJONER

- 6 Følgende begreper anvendes i denne standard:

...

Gjenvinnbart beløp er høyeste verdi av en eiendels virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og dens bruksverdi.

...

FRAREGNING

- 68A Et foretak som i forbindelse med ordinær virksomhet rutinemessig selger eiendom, anlegg og utstyr som det har holdt for utleie til andre, skal imidlertid overføre slike eiendeler til beholdninger til balanseført verdi når de ikke lenger leies ut og blir til eiendeler holdt for salg. Provenyet fra salget av slike eiendeler skal innregnes som driftsinntekt i samsvar med IAS 18: «Driftsinntekter». IFRS 5 får ikke anvendelse når eiendeler som holdes for slag i foretakets ordinære virksomhet, blir overført til beholdninger.
- 69 Avhending av eiendom, anlegg og utstyr kan skje på ulike måter (for eksempel ved salg, ved å inngå en finansiell leieavtale eller ved donasjon). Når avhendingsstidspunktet for en slik eiendel skal fastsettes, anvender et foretak kriteriene i IAS 18 for innregning av driftsinntekt fra salget av varer. IAS 17 kommer til anvendelse på avhending ved en avtale om salg og tilbakeleie.

IKRAFTTREDELSE

- 81D Nr. 6 og 69 ble endret og nr. 68A tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal det opplyse om dette, og samtidig anvende de tilknyttede endringene i IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer».

Vedlegg til endringer av IAS 16**Endringer av IAS 7**

Foretakene skal anvende disse endringene av IAS 7 når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 16.

IAS 7: «Oppstilling over kontantstrømmer»

Nr. 14 endres. Nytt nr. 55 tilføyes.

14 Kontantstrømmer ...

...

Noen transaksjoner, for eksempel salg av et anlegg, kan medføre en gevinst eller et tap som inngår i innregnet resultat. Kontantstrømmer i forbindelse med slike transaksjoner er kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter. Derimot er kontantutbetalinger for å framstille eller anskaffe eiendeler som holdes for utleie til andre og som deretter er holdt for salg som beskrevet i nr. 68A i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr», kontantstrømmer fra foretakets driftsaktiviteter. Innbetalingene fra utleie og påfølgende salg av slike eiendeler er også kontantstrømmer fra foretakets driftsaktiviteter.

IKRAFTTREDELSE

55 Nr. 14 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette og anvende nr. 68A i IAS 16.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 19**«Ytelser til ansatte»**

Nr. 7, 8 b), 32B, 97, 98, 111 og 160 endres. Nytt nr. 111A og 159D tilføyes.

DEFINISJONER

7 ...

«Kortsiktige ytelser til ansatte» er ytelser til ansatte (bortsett fra sluttvederlag og aksjebaserte ytelser) som forfaller til utbetaling innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utførte de tilknyttede tjenestene.

...

«Andre langsiktige ytelser til ansatte» er ytelser til ansatte (bortsett fra pensjonsytelser og sluttvederlag) som ikke forfaller til utbetaling innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utførte de tilknyttede tjenestene.

...

«Avkastning på pensjonsmidler» er renter, utbytte og annen inntekt som skriver seg fra pensjonsmidlene, sammen med realiserte og urealiserte gevinster eller tap på pensjonsmidlene, minus eventuelle utgifter ved administrering av ordningen (bortsett fra utgifter som omfattes av de aktuarmessige forutsetningene som benyttes til å måle den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen) og minus eventuell skatt som skal dekkes av ordningen selv.

...

«Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening» er endringen i nåverdien av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser for tjenester som ansatte har utført i tidligere perioder, som skyldes innføring av eller endringer i pensjonsytelser eller andre langsiktige ytelser til ansatte i inneværende periode. Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening kan være enten positiv (når ytelsene innføres eller endres slik at nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen øker) eller negativ (når eksisterende ytelser endres slik at nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen reduseres).

KORTSIKTIGE YTELSE TIL ANSATTE

8 Kortsiktige ytelser til ansatte omfatter poster som

- b) kortsiktig betalt fravær (for eksempel ferie og sykefravær med lønn) der kompensasjonen for fraværet forfaller til utbetaling innen tolv måneder etter avslutning av den regnskapsperioden da de ansatte utfører de tilknyttede tjenestene,

PENSJONSYTELSE: SONDRINGEN MELLOM INNSKUDDSBASERTE OG YTELSESBASERTE PENSJONS-ORDNINGER**Flerforetaksordninger**

- 32B IAS 37: «Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler» krever at et foretak gir opplysninger om enkelte betingede forpliktelser. I sammenheng med en flerforetaksordning kan en betinget forpliktelse for eksempel oppstå av
- a) ...

PENSJONSYTELSE: YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER*Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening*

- 97 Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening oppstår når et foretak innfører en ytelsesbasert pensjonsordning som henfører ytelser til tidligere tjenester eller endrer ytelsene som skal betales for tidligere tjenester under en eksisterende ytelsesbasert pensjonsordning. Slike endringer er motytelser for tjenester fra de ansatte over perioden fram til de ytelsene det dreier seg om, blir innvunnet. Derfor skal foretaket innregne kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening over denne perioden, uansett om kostnadene refererer seg til tjenester fra de ansatte i tidligere perioder, eller ikke. Foretaket måler kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening som endring i den forpliktelsen som skyldes planendringen (se nr. 64). Negativ kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening oppstår når et foretak endrer ytelsene som er henførbare til tidligere tjenester slik at nåverdien av den eksisterende ytelsesbaserte pensjonsordningen reduseres.
- 98 Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening omfatter ikke:
- a) virkningene av differanser mellom faktisk og tidligere antatt lønnsvekst på plikten til å utbetale ytelser for tjeneste i tidligere år (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi aktuarmessige forutsetninger tar hensyn til forventet lønn),
 - b) under- og overvurderinger av diskresjonære pensjonsøkninger der et foretak har en underforstått plikt til å foreta slike økninger (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi aktuarmessige forutsetninger tar hensyn til slike økninger),
 - c) estimater på ytelsesforbedringer som er følge av aktuarmessige gevinster som er innregnet i finansregnskapet, dersom foretaket er forpliktet, enten av de formelle vilkårene i ordningen (eller en underforstått plikt som går lenger enn disse vilkårene) eller av lovgivningen, til å bruke et eventuelt overskudd i ordningen til beste for planens deltakere, selv om ytelsesøkningen ikke er formelt tildelt ennå (økningen som dette fører til for plikten, er et aktuarmessig tap og ikke kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, se nr. 85 b),
 - d) økningen i innvunne ytelser når ansatte, i mangel av nye eller forbedrede ytelser, fullfører kravene til innvinning av ytelsene (det er ingen kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening fordi foretaket innregnet de estimerte utgiftene til ytelsene som kostnad ved inneværende perioders pensjonsopptjening da tjenesten ble utført), og
 - e) virkningen av endringer i ordningen som reduserer ytelser for framtidig tjeneste (en avkorting).

Avkortinger og oppgjør

- 111 En avkorting forekommer når et foretak enten
- a) har klart forpliktet seg til å foreta en betydelig reduksjon i antallet ansatte som omfattes av en ordning, eller
 - b) endrer vilkårene i en ytelsesbasert pensjonsordning slik at et betydelig element i de nåværende ansattes framtidige tjeneste ikke lenger vil kvalifisere for ytelser, eller bare vil kvalifisere for reduserte ytelser.
- En avkorting kan skje som følge av en isolert hendelse, for eksempel stengning av en fabrikk, opphør av en virksomhet eller avvikling eller utsettelse av en ordning, eller en reduksjon i den utstrekning framtidig lønnsvekst er knyttet til ytelsene som skal betales for tidligere tjenester. Avkortinger er ofte koblet til omstruktureringer. Der dette er tilfellet, regnskapsfører et foretak en avkorting på samme tid som en tilknyttet omstrukturering.
- 111A Når en endring av ordningen medfører at ytelsene reduseres, er det bare virkningen av reduksjonen for framtidige tjenester som er en avkorting. Virkningen av eventuelle reduksjoner for tidligere tjenester er en negativ kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening.

IKRAFTTREDELSE

- 159D Nr. 7, 8 b), 32B, 97, 98 og 111 ble endret og nr. 111A tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende endringene i nr. 7, 8 b) og 32B på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette. Et foretak skal anvende endringene i nr. 97, 98, 111 og 111A på endringer i ytelser til ansatte som finner sted 1. januar 2009 eller senere.
- 160 IAS 8 kommer til anvendelse når et foretak endrer sine regnskapsprinsipper for å gjenspeile endringene angitt i nr. 159-159D. Dersom disse endringene anvendes med tilbakevirkende kraft slik det kreves av IAS 8, behandler foretaket disse endringene som om de var vedtatt samtidig som resten av denne standard. Unntaket er at et foretak kan opplyse om de beløp som kreves av nr. 120A p), ettersom beløpene beregnes fremadrettet for hver årsregnskapsperiode regnet fra den første perioden som presenteres i finansregnskapet der foretaket først anvender endringene i nr. 120A.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 20**«Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»**

Nr. 37 oppheves. Nytt nr. 10A og 43 tilføyes.

OFFENTLIGE TILSKUDD

- 10A Fordelen ved et lån fra en offentlig myndighet til under markedsrente blir behandlet som et offentlig tilskudd. Lånet skal innregnes og måles i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling». Fordelen ved en rente som ligger under markedsrente skal måles som differansen mellom den opprinnelige balanseførte verdien av lånet fastsatt i samsvar med IAS 39 og det provenyet som mottas. Fordelen regnskapsføres i samsvar med denne standard. Foretaket skal vurdere de vilkår og plikter som er oppfylt eller må oppfylles når foretaket skal identifisere utgiftene som fordelen ved lånet er ment å kompensere for.

OFFENTLIG STØTTE

- 37 [Opphevet]

IKRAFTTREDELSE

- 43 Nr. 37 ble opphevet og nr. 10A tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene fremadrettet på lån fra offentlige myndigheter som mottas i regnskapsperioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 23**«Låneutgifter» (revidert i 2007)**

Nr. 6 endres. Nytt nr. 29A tilføyes.

DEFINISJONER

- 6 Låneutgifter kan omfatte
- a) rentekostnad beregnet ved hjelp av effektiv rente-metoden som beskrevet i IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling»,
 - b) [opphevet]
 - c) [opphevet]
 - d) finansutgifter knyttet til finansielle leieavtaler innregnet i samsvar med IAS 17: «Leieavtaler», og
 - e) kursdifferanser fra lån i utenlandsk valuta, i den grad de regnes som en justering av renteutgiftene.

IKRAFTTREDELSE

- 29A Nr. 6 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 27**«Konsernregnskap og separat finansregnskap»**

Nr. 37 endres. Nytt nr. 43A tilføyes.

REGNSKAPSFØRING AV INVESTERINGER I DATTERFORETAK, FELLESKONTROLLERTE FORETAK OG TILKNYTTETE FORETAK I SEPARAT FINANSREGNSKAP

- 37 Når et foretak utarbeider separat finansregnskap, skal investeringer i datterforetak, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak regnskapsføres

- a) til anskaffelseskost, eller
- b) i samsvar med IAS 39.

Foretaket skal anvende den samme regnskapsføringen på hver enkelt kategori av investeringer. Investeringer regnskapsført til anskaffelseskost skal regnskapsføres i samsvar med IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet» når de blir klassifisert som holdt for salg (eller inkludert i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg) i samsvar med IFRS 5. Målingen av investeringer regnskapsført i samsvar med IAS 39 blir ikke endret i slike tilfeller.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 43A Nr. 37 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere, fremadrettet fra det tidspunkt foretaket første gang anvendte IFRS 5. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 28**«Investeringer i tilknyttede foretak»**

Nr. 1 og 33 og overskriften over nr. 41 endres. Nytt nr. 41C tilføyes.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak. Den får imidlertid ikke anvendelse på investeringer i tilknyttede foretak som innehas av

- a) risikokapitalorganisasjoner, eller
- b) investeringsfond, aksjefond og lignende foretak, herunder investeringstilknyttede forsikringsfond,

som ved førstegangsinnregning er øremerket til virkelig verdi over resultatet, eller er klassifisert som holdt for omsetning og regnskapsført i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling». Slike investeringer skal måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 39, med endringer i virkelig verdi innregnet i resultatet i perioden for endringen. Et foretak som innehar en slik investering, skal gi de opplysningene som kreves av nr. 37 f).

ANVENDELSE AV EGENKAPITALMETODEN**Tap ved verdifall**

- 33 Ettersom goodwill som utgjør en del av den balanseførte verdien av en investering i et tilknyttet foretak, ikke innregnes separat, testes den ikke separat for verdifall ved anvendelse av kravene for testing av goodwill for verdifall i IAS 36: «Verdifall på eiendeler». I stedet blir hele den balanseførte verdien av investeringen testet for verdifall i samsvar med IAS 36 som en enkelt eiendel, ved at investeringens gjenvinnbare beløp (høyeste verdi av bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter) sammenlignes med dens balanseførte verdi, når anvendelsen av kravene i IAS 39 indikerer at investeringen kan ha falt i verdi. Et tap ved verdifall innregnet i disse tilfellene blir ikke fordelt på noen eiendel, herunder goodwill, som utgjør en del av den balanseførte verdien av investeringen i det tilknyttede foretaket. Dermed blir enhver reversering av dette tapet ved verdifall innregnet i samsvar med IAS 36 i den utstrekning det gjenvinnbare beløpet for investeringen deretter øker. Ved beregning av investeringens bruksverdi skal et foretak estimere

- a) ...

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 41C Nr. 1 og 33 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og anvende endringene av nr. 3 i IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger», nr. 1 i IAS 31 og nr. 4 i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon», utstedt i mai 2008, på denne tidligere perioden. Et foretak kan anvende endringene fremadrettet.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 31**«Andeler i felleskontrollert virksomhet»**

Nr. 1 og overskriften over nr. 58 endres. Nytt nr. 58B tilføyes.

VIRKEOMRÅDE

- 1 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av andeler i felleskontrollert virksomhet og ved rapportering av den felleskontrollerte virksomhetens eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i finansregnskapet til deltakere og investorer i felleskontrollert virksomhet, uansett i hvilke strukturer eller former den felleskontrollerte virksomhetens aktiviteter finner sted. Denne standard får imidlertid ikke anvendelse på deltakeres andeler i felleskontrollerte foretak som innehas av

- a) risikokapitalorganisasjoner, eller
- b) investeringsfond, aksjefond og lignende foretak, herunder investeringstilknyttede forsikringsfond,

som ved førstegangsinnregning er øremerket til virkelig verdi over resultatet, eller er klassifisert som holdt for omsetning og regnskapsført i samsvar med IAS 39: «Finansielle instrumenter — innregning og måling». Slike investeringer skal måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 39, med endringer i virkelig verdi innregnet i resultatet i perioden for endringen. En deltaker i en felleskontrollert virksomhet som innehar en slik interesse, skal gi de opplysningene som kreves av nr. 55 og 56.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 58B Nr. 1 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og for denne tidligere perioden anvende endringene i nr. 3 i IFRS 7: «Finansielle instrumenter — opplysninger», nr. 1 i IAS 28 og nr. 4 i IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon», utstedt i mai 2008. Et foretak kan anvende endringen fremadrettet.

Vedlegg til endringer av IAS 28 og IAS 31**Endringer av andre IFRS-er**

Foretakene skal anvende endringene av IFRS 7 og IAS 32 i dette vedlegg når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 28 og IAS 31.

IFRS 7: «Finansielle instrumenter: opplysninger»

Nr. 3 a) endres. Nytt nr. 44D tilføyes.

VIRKEOMRÅDE

- 3 Denne IFRS skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- a) Andeler i datterforetak, tilknyttede foretak eller felleskontrollert virksomhet som regnskapsføres i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» eller IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet». I noen tilfeller tillater imidlertid IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 at et foretak regnskapsfører en andel i et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet i henhold til IAS 39, og i disse tilfellene skal foretakene anvende kravene i denne standard. Foretakene skal også anvende denne standard på alle derivater knyttet til andeler i datterforetak, i tilknyttede foretak eller i felleskontrollert virksomhet, med mindre derivatet oppfyller definisjonen av egenkapitalinstrument i henhold til IAS 32.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 44D Nr. 3 a) ble endret ved forbedringer av IFRS-er, utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal det opplyse om dette, og på denne tidligere perioden anvende endringene i nr. 1 i IAS 28, nr. 1 i IAS 31 og nr. 4 i IAS 32, utstedt i mai 2008. Et foretak kan anvende endringen fremadrettet.

IAS 32: «Finansielle instrumenter — presentasjon»

Nr. 4 a) og overskriften over nr. 96 er endret. Nytt nr. 97D tilføyes.

VIRKEOMRÅDE

- 4 Denne standard skal anvendes av alle foretak på alle typer finansielle instrumenter, med følgende unntak:
- a) Andeler i datterforetak, tilknyttede foretak eller felleskontrollert virksomhet som regnskapsføres i samsvar med IAS 27: «Konsernregnskap og separat finansregnskap», IAS 28: «Investeringer i tilknyttede foretak» eller IAS 31: «Andeler i felleskontrollert virksomhet». I noen tilfeller tillater imidlertid IAS 27, IAS 28 eller IAS 31 at et foretak regnskapsfører en andel i et datterforetak, et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet i henhold til IAS 39, og i disse tilfellene skal foretakene anvende kravene i denne standard. Foretakene skal også anvende denne standard på alle derivater på andeler knyttet til andeler i datterforetak og tilknyttede foretak eller andeler i felleskontrollert virksomhet.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 97D Nr. 4 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og på denne tidligere perioden anvende endringene i nr. 3 i IFRS 7, nr. 1 i IAS 28 og nr. 1 i IAS 31, utstedt i mai 2008. Et foretak kan anvende endringen fremadrettet.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 29**«Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»**

Nr. 6, 15 og 19 endres. Disse endringene skal anvendes på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt.

INFLASJONSJUSTERING AV FINANSREGNSKAP

- 6 Foretak som utarbeider finansregnskap på grunnlag av historisk kost for regnskapsføring, gjør dette uten hensyn verken til endringer i det generelle prisnivået eller til økninger i særlige priser på innregnede eiendeler eller forpliktelser. Unntakene er her de eiendeler og forpliktelser som foretaket har plikt til eller velger å måle til virkelig verdi. Eiendom, anlegg og utstyr kan for eksempel verdireguleres til virkelig verdi, og biologiske eiendeler skal generelt måles til virkelig verdi. Noen foretak presenterer imidlertid finansregnskapet på grunnlag av dagsverdimetoden, som gjenspeiler virkningene av endringer i særlige priser på eiendeler.
- 15 De fleste ikke-monetære poster balanseføres til anskaffelseskost eller til anskaffelseskost med fradrag for avskrivning, derfor uttrykkes de i de beløp som gjelder på overtakelsestidspunktet. Inflasjonsjustert anskaffelseskost, eller anskaffelseskost med fradrag for avskrivning, fastsettes for hver enkelt post ved å regulere historisk kost og akkumulert avskrivning i henhold til endringer i den generelle prisindeksen fra overtakelsestidspunktet fram til slutten av rapporteringsperioden. Derfor inflasjonsjusteres eiendom, anlegg og utstyr, beholdninger av råvarer og varer, goodwill, patenter, varemerker og lignende eiendeler fra kjøpstidspunktet. Beholdninger av halvfabrikater og ferdigvarer inflasjonsjusteres fra tidspunktet da kjøpsutgiftene og bearbeidingsutgiftene påløp.
- 19 Det inflasjonsjusterte beløpet for en ikke-monetær post reduseres i samsvar med de relevante standardene når det overstiger det beløp som kan gjenvinnes. I slike tilfeller reduseres derfor inflasjonsjusterte beløp for eiendom, anlegg og utstyr, goodwill, patenter og varemerker til gjenvinnbart beløp, og inflasjonsjusterte beløp for beholdninger reduseres til netto realisasjonsverdi.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 36**«Verdifall på eiendeler»**

Nr. 134 e) endres. Nytt nr. 140C tilføyes.

OPPLYSNINGER**Estimater brukt til å måle gjenvinnbare beløp for kontantgenererende enheter som inneholder goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid**

- 134 Et foretak skal gi følgende opplysninger som kreves av bokstav a)–f) for hver enkelt kontantgenererende enhet (gruppe av enheter) der den balanseførte verdien av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid som er fordelt på denne enheten (gruppen av enheter), er betydelig sammenlignet med foretakets samlede balanseførte verdi av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid:

e) Dersom gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er basert på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, hvilken metode som er benyttet til å beregne virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Dersom virkelig verdi fratrukket salgsutgifter ikke beregnes ved hjelp av en observerbar markedspris for enheten (gruppen av enheter), skal det også gis følgende opplysninger:

- i) en beskrivelse av hver av de viktigste forutsetningene som ledelsen har basert sin fastsettelse av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter på. De viktigste forutsetningene er de som gjenvinnbart beløp for enheten (gruppen av enheter) er mest sensitive overfor,
- ii) en beskrivelse av ledelsens metode for å fastsette verdien(e) knyttet til hver av de viktigste forutsetningene, enten disse verdiene gjenspeiler tidligere erfaringer eller, dersom dette er hensiktsmessig, er i samsvar med eksterne informasjonskilder, og i motsatt fall, hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer eller eksterne informasjonskilder.

Dersom virkelig verdi fratrukket salgsutgifter beregnes ved hjelp av diskonterte kontantstrømprognoser, skal det også gis følgende opplysninger:

- iii) perioden som ledelsen har utarbeidet prognoser for kontantstrømmer for,
- iv) vekstraten som er benyttet til å ekstrapolere framskrivninger av kontantstrømmer,
- v) diskonteringsrenten(e) som er benyttet for framskrivningene av kontantstrømmer,

OVERGANGSBESTEMMELSER OG IKRAFTTREDELSE

140C Nr. 134 e) ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 38

«Immaterielle eiendeler»

Nr. 69, 70 og 98 endres. Nytt nr. 69A og 130D tilføyes.

INNREGNING AV KOSTNAD

69 I enkelte tilfeller påløper det utgifter for å sørge for framtidige økonomiske fordeler for et foretak, uten at det er anskaffet eller skapt noen immateriell eiendel eller annen eiendel som kan innregnes. Når det gjelder levering av varer, skal foretaket innregne slike utgifter som kostnad når foretaket har rett til å få tilgang til disse varene. Når det gjelder tjenesteyting, skal foretaket innregne utgiftene som kostnad når foretaket mottar tjenestene. For eksempel innregnes utgifter til forskning som kostnad når de påløper (se nr. 54), unntatt når de utgjør en del av en virksomhetssammenslutning. Andre eksempler på utgifter som innregnes som kostnad når de påløper, er:

- a) ...
- c) Utgifter til annonsering og salgsfremmende tiltak (herunder postordrekataloger).
- d) ...

69A Et foretak har rett til å få tilgang til varer når det eier varene. Tilsvarende har et foretak rett til å få tilgang til varer når de er tilvirket av en leverandør i samsvar med betingelsene i en leveringskontrakt, og foretaket kan forlange levering av varene mot betaling. Tjenester er mottatt når de blir levert av en leverandør i samsvar med en kontrakt om å yte dem til foretaket, og ikke når foretaket benytter tjenestene til å yte en annen tjeneste, for eksempel til å levere reklame til kunder.

70 Nr. 68 utelukker ikke at et foretak innregner en forskuddsbetaling som eiendel når betaling for levering av varer er gjort før foretaket har oppnådd en rett til å få tilgang til disse varene. Tilsvarende utelukker nr. 68 ikke at et foretak innregner en forskuddsbetaling som eiendel når betaling for tjenester er gjort før foretaket har mottatt disse tjenestene.

IMMATERIELLE EIENDELER MED BESTEMT UTNYTTBAR LEVETID

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode

- 98 Mange ulike avskrivningsmetoder kan benyttes for å fordele en eiendels avskrivbare beløp systematisk over eiendelens utnyttbare levetid. Eksempler på slike metoder er den lineære metoden, den degressive metoden og produksjonsenhetsmetoden. Den metoden som benyttes, skal velges ut fra foretakets forventede mønster for forbruk av de forventede framtidige økonomiske fordelene som ligger i eiendelen, og anvendes konsekvent fra én periode til en annen, med mindre det skjer en endring i det forventede forbruksmønsteret for disse framtidige økonomiske fordelene.

OVERGANGSBESTEMMELSER OG IKRAFTTREDELSE

- 130D Nr. 69, 70 og 98 ble endret og nr. 69A tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 39**«Finansielle instrumenter — innregning og måling»**

Nr. 9, 73 og AG8 endres. Nytt nr. 50A og nr. 108C tilføyes.

DEFINISJONER

- 9 Følgende begreper anvendes i denne standard:

...

Definisjoner av fire kategorier av finansielle instrumenter

En «finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse til virkelig verdi over resultatet» er en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse som oppfyller en av følgende betingelser:

- a) Den er klassifisert som holdt for omsetning. En finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir klassifisert som holdt for omsetning dersom den
 - i) i hovedsak er anskaffet eller pådratt med kortsiktig salg eller gjenkjøp som formål,
 - ii) ved førstegangsinnregning er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
 - iii) er et derivat (bortsett fra et derivat som er en finansiell garantikontrakt eller et øremerket og effektivt sikringsinstrument).
- b) ...

MÅLING

Omklassifiseringer

- 50A Følgende endringer i omstendigheter regnes ikke som omklassifiseringer i henhold til nr. 50:
- a) Et derivat som tidligere var et øremerket og effektivt sikringsinstrument i en kontantstrømssikring eller nettoinvesteringssikring, kvalifiserer ikke lenger som dette.
 - b) Et derivat som blir til et øremerket og effektivt sikringsinstrument i en kontantstrømssikring eller nettoinvesteringssikring.
 - c) Finansielle eiendeler som blir omklassifisert når et forsikringsselskap endrer sine regnskapsprinsipper i samsvar med nr. 45 i IFRS 4.

SIKRING

Sikringsinstrumenter*Poster som oppfyller kravene til sikringsinstrumenter*

- 73 Når det gjelder sikringsbokføring, kan bare instrumenter som involverer en ekstern part i forhold til det rapporterende foretaket (dvs. ekstern i forhold til konsernet eller det enkelte foretaket som det rapporteres om), øremerkes som sikringsinstrumenter. Selv om enkeltstående foretak i et konsern eller divisjoner innenfor et foretak kan inngå sikringstransaksjoner med andre foretak innenfor konsernet eller divisjoner innenfor foretaket, blir alle slike transaksjoner innenfor konsernet eliminert ved konsolideringen. Derfor oppfyller ikke slike sikringstransaksjoner kravene til sikringsbokføring i konsernregnskapet. De kan imidlertid oppfylle kravene til sikringsbokføring i det individuelle eller separate finansregnskapet til enkeltstående foretak innenfor konsernet, forutsatt at de er eksterne i forhold til det enkelte foretaket som det blir rapportert om.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 108C Nr. 9, 73 og AG8 ble endret og nr. 50A tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Et foretak skal anvende endringene i nr. 9 og 50A fra samme tidspunkt og på samme måte som foretaket anvendte de endringene av 2005 som er beskrevet i nr. 105A. Tidligere anvendelse av alle endringene er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av veiledningen i anvendelse av IAS 39**«Finansielle instrumenter — innregning og måling»**

DEFINISJONER (NR. 8 OG 9)

Effektiv rente

- AG8 Dersom et foretak reviderer sine estimater av ut- eller innbetalinger, skal foretaket justere den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen (eller en gruppe av finansielle instrumenter) for å gjenspeile faktiske og reviderte estimerte kontantstrømmer. Foretaket omberegner den balanseførte verdien ved å beregne nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer til det finansielle instrumentets opprinnelige effektive rente eller, dersom dette er relevant, den reviderte effektive renten som er beregnet i samsvar med nr. 92. Justeringen blir innregnet som inntekt eller kostnad i resultatet. Dersom en finansiell eiendel omklassifiseres i samsvar med nr. 50B, 50D eller 50E, og foretaket senere øker sine estimater for framtidige kontantbetalinger som skal mottas som følge av at disse innbetalingene er blitt mer gjenvinnbare, skal virkningen av denne økningen innregnes som en justering av den effektive renten fra tidspunktet da estimatet ble endret, og ikke som en justering av eiendelens balanseførte verdi på tidspunktet da estimatet ble endret.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 40**«Investerings eiendom»**

Nr. 8, 9, 48, 53, 54 og 57 endres. Nr. 22 oppheves, og nytt nr. 53A, 53B og 85B tilføyes.

DEFINISJONER

- 8 Følgende er eksempler på investeringseiendom:
- a) ...
 - e) Eiendom som er under bygging eller utvikling for framtidig bruk som investeringseiendom.
- 9 Følgende er eksempler på poster som ikke er investeringseiendom, og som derfor faller utenfor virkeområdet for denne standard:
- a) ...
 - d) [opphevet]
 - e) ...

MÅLING VED INNREGNING

- 22 [Opphevet]

Modell med virkelig verdi

- 48 I unntakstilfeller kan det klart dokumenteres når et foretak først anskaffer en investeringseiendom (eller når en eksisterende eiendom første gang blir til en investeringseiendom etter en endring av bruken) at variabiliteten i området med rimelige estimater av virkelige verdier vil være så stor og sannsynligheten for at de ulike utfallene vil være så vanskelige å vurdere at nytten av et enkelt estimat av virkelig verdi ikke vil være til stede. Dette kan indikere at den virkelige verdien av eiendommen ikke kan la seg fastsette på en pålitelig måte framover (se nr. 53).

Tilfeller der virkelig verdi ikke kan fastsettes på en pålitelig måte

- 53 Om ikke annet kan påvises, kan et foretak fastsette en investeringseiendoms virkelige verdi på en pålitelig måte framover i tid. I unntakstilfeller kan det imidlertid klart dokumenteres når et foretak først anskaffer en investeringseiendom (eller når en eksisterende eiendom første gang blir til en investeringseiendom etter en bruksendring) at investeringseiendommens virkelige verdi framover ikke vil kunne fastsettes på en pålitelig måte. Slike tilfeller oppstår når, og bare når, sammenlignbare markedstransaksjoner er sjeldne, og alternative, pålitelige estimater av virkelig verdi (for eksempel basert på diskonterte kontantstrømprognooser) ikke er tilgjengelige. Dersom et foretak slår fast at den virkelige verdien av en investeringseiendom under bygging ikke kan fastsettes på en pålitelig måte, men forventer at den virkelige verdien av eiendommen kan fastsettes på en pålitelig måte når byggingen er fullført, skal foretaket måle investeringseiendommen som er under bygging, til kost fram til dens virkelige verdi enten kan fastsettes på en pålitelig måte eller til byggingen er fullført (det av disse tidspunktene som inntreffer først). Dersom et foretak slår fast at den virkelige verdien av en investeringseiendom (bortsett fra en investeringseiendom under bygging) ikke kan la seg fastsette på en pålitelig måte framover, skal foretaket måle investeringseiendommen ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i IAS 16. Restverdien av investeringseiendommen skal antas å være lik null. Foretaket skal anvende IAS 16 fram til investeringseiendommen avhendes.
- 53A Når et foretak blir i stand til på en pålitelig måte å måle den virkelige verdien av en investeringseiendom under bygging som tidligere er blitt målt til anskaffelseskost, skal foretaket måle denne eiendommen til dens virkelige verdi. Når byggingen av eiendommen er fullført, antas det at dens virkelige verdi kan måles på en pålitelig måte. Dersom dette ikke er tilfelle, skal eiendommen, i samsvar med nr. 53, regnskapsføres ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i samsvar med IAS 16.
- 53B Antakelsen om at den virkelige verdien av en investeringseiendom under bygging kan måles på en pålitelig måte, kan bare tilbakevises ved førstegangsinnregning. Et foretak som har målt en investeringseiendoms post under bygging til virkelig verdi, kan ikke konkludere med at den virkelige verdien av den fullførte investeringseiendommen ikke kan fastsettes på en pålitelig måte.
- 54 I de unntakstilfellene der et foretak, av den grunn som er angitt i nr. 53, er tvunget til å måle en investeringseiendom ved hjelp av anskaffelseskostmodellen i samsvar med IAS 16, skal foretaket måle alle sine andre investeringseiendommer til virkelig verdi, herunder investeringseiendom under bygging. I disse tilfellene skal foretaket, selv om det kan benytte anskaffelseskostmodellen for én investeringseiendom, fortsatt regnskapsføre hver av de resterende eiendommene ved hjelp av modellen med virkelig verdi.

OVERFØRINGER

- 57 Overføringer til eller fra investeringseiendom skal bare foretas når det foreligger en bruksendring, dokumentert ved
- a) ...
 - c) avsluttet eierbenyttelse, for en overføring fra eierbenyttet eiendom til investeringseiendom, eller
 - d) påbegynt operasjonell leieavtale til en annen part, for en overføring fra beholdninger til investeringseiendom.
 - e) [opphevet]

IKRAFTTREDELSE

- 85B Nr. 8, 9, 48, 53, 54 og 57 ble endret, nr. 22 ble opphevet og nr. 53A og 53B ble tilføyd ved «Forbedringer av IFRS-er» i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Et foretak kan anvende disse endringene på investeringseiendom under bygging fra et hvilket som helst tidspunkt før 1. januar 2009, forutsatt at de virkelige verdiene av investeringseiendommer under bygging var fastsatt på disse tidspunktene. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette, og samtidig anvende endringene av nr. 5 og 81E i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr».

Vedlegg til endringer av IAS 40**Endring av IAS 16**

Foretakene skal anvende endringen av IAS 16 i dette vedlegg når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 40.

IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr»

Nr. 5 endres. Nytt nr. 81E tilføyes:

- 5 Et foretak som anvender anskaffelseskostmodellen for investeringseiendom i samsvar med IAS 40: «Investeringseiendom», skal anvende anskaffelseskostmodellen i denne standard.

IKRAFTTREDELSE

- 81E Nr. 5 ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende denne endringen fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt dersom et foretak også samtidig anvender endringene i nr. 8, 9, 22, 48, 53, 53A, 53B, 54, 57 og 85B i IAS 40. Dersom et foretak anvender endringen på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 41

«Landbruk»

Nr. 5, 6, 17, 20 og 21 endres. Nytt nr. 60 tilføyes.

DEFINISJONER

Definisjoner knyttet til landbruk

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

«Landbruksvirksomhet» er et foretaks forvaltning av den biologiske omdanning og innhøsting av biologiske eiendeler som er beregnet på salg eller på omarbeiding til landbruksprodukter eller til ytterligere biologiske eiendeler.

...

- 6 Landbruksvirksomhet omfatter en rekke forskjellige aktiviteter, for eksempel dyreavl, skogbruk, dyrking av ett- eller flerårige planter, dyrking av frukthager og beplantninger, blomsterdyrking og akvakultur (herunder fiskeoppdrett). Disse forskjelligartede aktivitetene har visse fellestrekk:

a) ...

- c) *Måling av endring*: endringer i kvalitet (for eksempel genetisk verdi, densitet, modenhet, fettinnhold, proteininnhold og fiberstyrke) eller kvantitet (for eksempel avkom, vekt, kubikkmeter, fiberlengde eller -diameter og antall knopper) som følge av biologisk omdanning eller innhøsting, måles og overvåkes rutinemessig som en del av forvaltningsfunksjonen.

INNREGNING OG MÅLING

- 17 Dersom det finnes et aktivt marked for en biologisk eiendel eller et landbruksprodukt med dets nåværende plassering og tilstand, er den gjeldende prisen i dette markedet et egnet grunnlag for fastsettelse av eiendelens virkelige verdi. Dersom foretaket har tilgang til forskjellige aktive markeder, brukes det mest relevante. Dersom et foretak for eksempel har tilgang til to aktive markeder, bruker det prisen i det markedet som det forventer å benytte.
- 20 I noen tilfeller finnes det ingen markedsbestemte priser eller verdier for en biologisk eiendel i dens nåværende tilstand. For å fastsette virkelig verdi i slike tilfeller, bruker foretaket nåverdien av forventede netto kontantstrømmer fra eiendelen, diskontert med en aktuell markedsbestemt sats.
- 21 Formålet med en beregning av nåverdien av framtidige kontantstrømmer er å fastsette virkelig verdi av en biologisk eiendel med dens nåværende plassering og i dens nåværende tilstand. Et foretak tar hensyn til dette ved fastsettelse av en egnet diskonteringsrate og ved estimering av forventede netto kontantstrømmer. Ved fastsettelsen av nåverdien av forventede netto kontantstrømmer skal et foretak inkludere netto kontantstrømmer som markedsdeltakere ville forvente at eiendelen genererer i det mest relevante markedet.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

- 60 Nr. 5, 6, 17, 20 og 21 ble endret og nr. 14 opphevet ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008. Et foretak skal anvende disse endringene fremadrettet på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt. Dersom et foretak anvender endringene på en tidligere periode, skal foretaket opplyse om dette.

DEL II

Endringene i del II skal også anvendes på årsregnskap som omfatter perioder som begynner 1. januar 2009 eller senere. Tidligere anvendelse er tillatt.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 8**«Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»**

Nr. 7, 9 og 11 endres.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Valg og anvendelse av regnskapsprinsipper

- 7 Når en IFRS gjelder særskilt for transaksjoner og andre hendelser eller forhold, skal regnskapsprinsippene som anvendes på denne post, fastsettes ved anvendelse av denne IFRS.
- 9 IFRS-er ledsages av en veiledning for å bistå foretak ved anvendelsen av kravene i IFRS-ene. Alle slike veiledninger angir om de er en integrert del av IFRS-ene, eller ikke. Veiledninger som er en integrert del av IFRS-ene, er obligatoriske. Veiledninger som ikke er en integrert del av IFRS-ene, inneholder ikke krav til finansregnskap.
- 11 Når ledelsen utøver skjønn som beskrevet i nr. 10, skal den henvise til og ta hensyn til anvendeligheten av følgende kilder i synkende rekkefølge:
- a) krav i IFRS-er som omhandler lignende og tilknyttede spørsmål, og
 - b) definisjoner, innregningskriterier og målingsprinsipper for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader i Rammen.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 10**«Hendelser etter rapporteringsperioden»**

Nr. 13 endres.

- 13 Dersom det er vedtatt at det skal utdeles utbytte (dvs. utbyttet er behørig godkjent og ikke lenger underlagt foretakets skjønn) etter rapporteringsperioden, men før finansregnskapet er godkjent for offentliggjøring, skal utbyttet ikke innregnes som forpliktelse ved slutten av rapporteringsperioden, fordi det på dette tidspunktet ikke eksisterer noen slik plikt. Opplysninger om slikt utbytte skal gis i notene i samsvar med IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap».

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 20**«Regnskapsføring av offentlige tilskudd og opplysninger om offentlig støtte»**

En fotnote tilføyes til standardens tittel foran nr. 1, og nr. 2 b), 12–18, 20–22, 26, 27 og 32 endres.

Fotnote til standardens tittel:

- * Som del av «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008, endret Styret følgende terminologi som er benyttet i denne standard, slik at den er i overensstemmelse med andre IFRS-er:
- a) «skattepliktig inntekt» ble endret til «skattepliktig inntekt eller skattemessig underskudd»,
 - b) «innregne som inntekt/kostnad» ble endret til «innregne i resultatet»,
 - c) «kreditere aksjeeieres interesser eller egenkapitalen direkte» ble endret til «innregne utenfor resultatet», og
 - d) [Endringen er ikke relevant for den norske utgaven.]

VIRKEOMRÅDE

- 2 Denne standard omhandler ikke
- a) de særlige problemene ... lignende art,
 - b) offentlig støtte som ytes til et foretak i form av fordeler ved fastsettelse av skattepliktig inntekt eller skattemessig underskudd, eller som fastsettes eller begrenses på grunnlag av forpliktelser ved inntektsskatt. Eksempler på slike fordeler er tidsbegrenset skattefritak, skattefradrag knyttet til investeringer, framskutte avskrivninger og reduserte satser for inntektsskatt,

- c) offentlig deltakelse ... eierskap,
- d) ...

OFFENTLIGE TILSKUDD

- 12 Offentlige tilskudd skal innregnes i resultatet på systematisk grunnlag over de regnskapsperiodene da foretaket innregner som kostnad de tilknyttede kostnadene som de offentlige tilskuddene er ment å kompensere for.
- 13 Det er to generelle framgangsmåter som kan anvendes for regnskapsmessig behandling av offentlige tilskudd, nemlig kapitalmetoden, der et offentlig tilskudd innregnes utenfor resultatet, og resultatmetoden, der et offentlig tilskudd innregnes i resultatet over én eller flere regnskapsperioder.
- 14 Følgende momenter støtter kapitalmetoden:
 - a) offentlige tilskudd er en finansieringsordning og bør behandles som dette i balanseoppstillingen, istedenfor å innregnes i resultatet for å redusere de kostnadspostene som de finansierer. Fordi det ikke forventes noen tilbakebetaling, bør slike tilskudd innregnes utenfor resultatet,
 - b) det er ikke hensiktsmessig å innregne offentlige tilskudd i resultatet ettersom de ikke er opptjent, men representerer en bonus fra offentlige myndigheter uten noen tilknyttede kostnader.
- 15 Følgende momenter støtter resultatmetoden:
 - a) ettersom offentlige tilskudd ikke er mottatt fra aksjeeiere, bør slike tilskudd ikke innregnes direkte i egenkapitalen, men innregnes i resultatet i passende regnskapsperioder,
 - b) offentlige tilskudd er sjelden vederlagsfrie. Foretaket gjør seg fortjent til dem ved at det overholder vilkårene deres og oppfyller de planlagte forpliktelsene. Tilskuddene bør derfor innregnes i resultatet over de regnskapsperiodene da foretaket innregner som kostnad de tilknyttede kostnadene som de offentlige tilskuddene er ment å kompensere for,
 - c) ettersom inntektsskatt og andre skatter er kostnader, er det logisk at også offentlige tilskudd, som er en utvidelse av skattepolitikken, behandles i resultatet.
- 16 Det er grunnleggende for resultatmetoden at offentlige tilskudd bør innregnes i resultatet på systematisk grunnlag over de regnskapsperiodene da foretaket innregner som kostnad de tilknyttede kostnadene som de offentlige tilskuddene er ment å kompensere for. Innregning av offentlige tilskudd i resultatet når disse mottas er ikke i samsvar med periodiseringsprinsippet (se IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap»), og vil bare være akseptabelt dersom det ikke forelår noe grunnlag for å henføre et tilskudd til andre regnskapsperioder enn den det ble mottatt i.
- 17 I de fleste tilfeller er det enkelt å fastslå i hvilke regnskapsperioder et foretak innregner utgifter eller kostnader knyttet til et offentlig tilskudd. Offentlige tilskudd som ytes for å dekke konkrete kostnader, blir dermed innregnet i resultatet i samme regnskapsperiode som de aktuelle kostnadene. På samme måte innregnes tilskudd knyttet til avskrivbare eiendeler normalt i resultatet over de samme regnskapsperiodene og i samme forhold som avskrivningskostnadene av disse eiendelene innregnes.
- 18 Tilskudd knyttet til ikke-avskrivbare eiendeler kan også kreve at visse forpliktelser oppfylles, og vil da bli innregnet i resultatet over de regnskapsperiodene som inneholder utgiften ved å oppfylle forpliktelsene. Som et eksempel kan et tilskudd knyttet til fast eiendom være betinget av at det settes opp en bygning på tomten, og det kan derfor være hensiktsmessig å innregne tilskuddet i resultatet over bygningens levetid.
- 20 Et offentlig tilskudd som blir mottakbart som kompensasjon for kostnader eller underskudd som allerede er påløpt, eller i den hensikt å gi umiddelbar finansiell støtte til foretaket uten framtidige tilknyttede utgifter, skal innregnes i resultatet i den regnskapsperioden det blir mottakbart.

- 21 Under noen omstendigheter kan et offentlig tilskudd tildeles i den hensikt å gi umiddelbar finansiell støtte til et foretak istedenfor som et incentiv til å påta seg bestemte utgifter. Slike tilskudd kan være begrenset til et bestemt foretak, og dermed ikke tilgjengelige for en hel gruppe av tilskuddsmottakere. I slike tilfeller kan det være påkrevd at et offentlig tilskudd innregnes i resultatet i den regnskapsperioden da foretaket kvalifiserer til mottakelse av tilskuddet, sammen med opplysninger som skal sikre at virkningene av tilskuddet blir klart forstått.
- 22 Et offentlig tilskudd kan bli mottakbart for et foretak som kompensasjon for utgifter eller underskudd påløpt i en tidligere periode. Et slikt tilskudd innregnes i resultatet i den regnskapsperioden det blir mottakbart for foretaket, sammen med opplysninger som skal sikre at virkningene av tilskuddet blir klart forstått.

Presentasjon av tilskudd knyttet til eiendeler

- 26 Etter den ene metoden innregnes tilskuddet som utsatt inntekt som innregnes i resultatet på systematisk grunnlag over eiendelens utnyttbare levetid.
- 27 Etter den andre metoden trekkes tilskuddet fra ved beregning av eiendelens balanseførte verdi. Tilskuddet innregnes i resultatet over levetiden til en avskrivbar eiendel som en redusert avskrivningskostnad.

Tilbakebetaling av offentlige tilskudd

- 32 Når et offentlig tilskudd må betales tilbake, skal dette regnskapsføres som en endring i et regnskapsmessig estimat (se IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil»). Tilbakebetaling av et tilskudd knyttet til resultat skal først føres mot alle ikke-amortiserte periodiseringsposter som er innregnet i tilknytning til tilskuddet. I den utstrekning tilbakebetalingen overstiger en slik periodiseringspost, eller det ikke finnes noen slik periodiseringspost, skal tilbakebetalingen innregnes umiddelbart i resultatet. Tilbakebetaling av et tilskudd knyttet til en eiendel skal innregnes ved å øke eiendelens balanseførte verdi, eller ved å redusere den utsatte inntekten med det beløp som skal tilbakebetales. Den økte kumulative avskrivningen som ville vært innregnet i resultatet til dato som kostnad dersom det ikke hadde vært for tilskuddet, skal umiddelbart innregnes i resultatet.

Vedlegg til endringer av IAS 20

Endringer av IAS 41

Foretakene skal anvende endringene av IAS 41 i dette vedlegg når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 20.

IAS 41: «Landbruk»

Nr. 34-36 endres.

OFFENTLIGE TILSKUDD

- 34 Et offentlig tilskudd uten betingelser, knyttet til en biologisk eiendel som måles til virkelig verdi fratrasket salgsutgifter, skal innregnes i resultatet når, og bare når, det offentlige tilskuddet blir mottakbart.
- 35 Dersom et offentlig tilskudd knyttet til en biologisk eiendel som måles til virkelig verdi fratrasket salgsutgifter, medfører betingelser, herunder en betingelse om at foretaket unnlater å drive en nærmere angitt type landbruksvirksomhet, skal foretaket innregne det offentlige tilskuddet i resultatet når, og bare når, betingelsene knyttet til det offentlige tilskuddet er oppfylt.
- 36 Betingelsene for offentlige tilskudd varierer. Et offentlig tilskudd kan for eksempel ha som betingelse at foretaket driver landbruk på et bestemt sted i fem år, og at foretaket tilbakebetaler hele det offentlige tilskuddet dersom det driver landbruk i mindre enn fem år. I dette tilfellet innregnes det offentlige tilskuddet i resultatet først når de fem årene har gått. Men dersom betingelsene for det offentlige tilskuddet tillater at en del av det blir holdt tilbake i samsvar med den tiden som har gått, skal foretaket etter hvert innregne denne delen i resultatet.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 29**«Finansiell rapportering i økonomier med høyinflasjon»**

En fotnote tilføyes til standardens tittel foran nr. 1, og nr. 8, 14, 20, 28 og 34 endres.

Fotnote til standardens tittel:

- * Som del av «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008, endret Styret følgende begreper som er benyttet i IAS 29 slik at de er i overensstemmelse med andre IFRS-er: a) «markedsverdi» ble endret til «virkelig verdi», og b) «driftsresultat» og «nettoinntekt» ble endret til «resultatet».

INFLASJONJUSTERING AV FINANSREGNSKAP

- 8 Finansregnskapet til et foretak hvis funksjonelle valuta er valutaen til en økonomi med høyinflasjon, enten det benytter historisk kost-metoden eller en dagsverdimetode, skal angis i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. Tilsvarende tall for forrige periode som kreves i henhold til IAS 1: «Presentasjon av finansregnskap» (revidert i 2007), samt eventuell informasjon med hensyn til tidligere perioder, skal også angis i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. For presentasjon av sammenligningstall i en annen presentasjonsvaluta anvendes nr. 42 b) og 43 i IAS 21: «Virkningene av valutakursendringer».

Finansregnskap basert på historisk kost*Balanseoppstilling*

- 14 Alle andre eiendeler og forpliktelser er ikke-monetære. Noen ikke-monetære poster balanseføres som de beløp som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden, så som netto realisasjonsverdi og virkelig verdi, slik at de ikke inflasjonsjusteres. Alle andre ikke-monetære eiendeler og forpliktelser inflasjonsjusteres.
- 20 Et foretak som det er investert i, og som regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden, kan rapportere i valutaen til en økonomi med høyinflasjon. Et slikt foretaks balanseoppstilling og oppstilling over totalresultat inflasjonsjusteres i samsvar med denne standard for å beregne investorens andel av sine nettoeiendeler og sitt resultat. Når det inflasjonsjusterte finansregnskapet til foretaket som det er investert i, uttrykkes i en utenlandsk valuta, omregnes regnskapet til sluttkurs.

Gevinster eller tap på netto monetær stilling

- 28 Gevinster eller tap på netto monetær stilling inngår i resultatet. Justeringen av eiendeler og forpliktelser som ved avtale er knyttet til prisendringer foretatt i samsvar med nr. 13, motregnes mot gevinster eller tap på netto monetær stilling. Andre inntekts- og kostnadsposter, for eksempel renteinntekter og –kostnader samt forskjeller i forbindelse med investerte eller lånte midler, er også knyttet til netto monetær stilling. Til tross for at det skal opplyses separat om slike poster, kan det være nyttig dersom de presenteres sammen med gevinster eller tap på netto monetær stilling i oppstillingen over totalresultat.

Tilsvarende tall

- 34 Tilsvarende tall for foregående rapporteringsperiode, enten de var basert på en historisk kost-metode eller en dagsverdimetode, inflasjonsjusteres ved at en generell prisindeks anvendes på en slik måte at sammenligningstallene i finansregnskapet presenteres i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. Opplysninger som skal gis om tidligere perioder, uttrykkes også i den målenhet som gjelder ved slutten av rapporteringsperioden. For presentasjon av sammenligningstall i en annen presentasjonsvaluta anvendes nr. 42 b) og nr. 43 i IAS 21.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 34**«Delårsrapportering»**

Nr. 11 endres, og en ny fotnote tilføyes.

DELÅRSREGNSKAPETS FORM OG INNHOLD

- 11 I oppstillingen som presenterer bestanddelene av resultatet for en delårsperiode, skal et foretak presentere basisresultat og utvannet resultat per aksje for denne perioden når foretaket faller inn under virkeområdet for IAS 33: «Resultat per aksje»⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Dette nummer ble endret ved «Forbedringer av IFRS-er», utstedt i mai 2008 for å klargjøre virkeområdet for IAS 34.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 40**«Investerings eiendom»**

Nr. 31 og nr. 50 endres.

MÅLING ETTER INNREGNING**Regnskapsprinsipper**

- 31 IAS 8: «Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil» slår fast at en frivillig endring av regnskapsprinsipper bare skal gjøres dersom endringen fører til finansregnskap som gir pålitelig og mer relevant informasjon om virkningen av transaksjoner, andre hendelser eller forhold som gjelder foretakets finansielle stilling, finansielle inntjening eller kontantstrømmer. Det er svært lite sannsynlig at en endring fra modellen med virkelig verdi til anskaffelseskostmodellen vil føre til en mer relevant presentasjon.

Modell med virkelig verdi

- 50 Ved fastsettelse av den balanseførte verdien av investerings eiendom under modellen med virkelig verdi skal et foretak unngå dobbeltregning av eiendeler eller forpliktelser som er innregnet som separate eiendeler eller forpliktelser. Eksempler:
- a) ...
 - d) Den virkelige verdien av investerings eiendom som innehas i henhold til en leieavtale, gjenspeiler forventede kontantstrømmer (herunder variable leiebetalinger som forventes å komme til betaling). Av dette følger at dersom en verdsettelse innhentes for en eiendom som er eksklusiv alle forventede utbetalinger, må eventuelle innregnede leieavtaleforpliktelser tilbakeføres for å komme fram til investerings eiendommens balanseførte verdi ved hjelp av modellen med virkelig verdi.

Endringer av internasjonal regnskapsstandard nr. 41**«Landbruk»**

Nr. 4 og 5 endres og nr. 14 oppheves. Begrepene «estimerte omsetningsutgifter» og «omsetningsutgifter» endres til «salgsutgifter» på følgende steder:

— Standard (nr. 12, 13, 26-28, 30-32, 34, 35, 38, 40, 48, 50 og 51)

VIRKEOMRÅDE

- 4 Tabellen nedenfor viser eksempler på biologiske eiendeler, landbruksprodukter og produkter som er et resultat av bearbeiding etter innhøsting:

Biologiske eiendeler	Landbruksprodukter	Produkter som er et resultat av bearbeiding etter innhøsting
...		
Trær i en skogbeplantning	Felte trær	Tømmer, trelast
...		

DEFINISJONER**Definisjoner knyttet til landbruk**

- 5 Følgende begreper anvendes i denne standard:

...

«Salgsutgifter» er marginale utgifter direkte knyttet til avhendingen av en eiendel, eksklusive finansieringsutgifter og inntektsskatt.

INNREGNING OG MÅLING

- 14 [Opphevet]

Vedlegg til endringer av IAS 41**Endringer av andre IFRS-er**

Foretakene skal anvende disse endringene av IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet», IAS 2: «Beholdninger» og IAS 36: «Verdifall på eiendeler» når de anvender de tilknyttede endringene av IAS 41.

IFRS 5: «Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet»

Nr. 5 endres.

VIRKEOMRÅDE

5 Målingsbestemmelsene i denne IFRS⁽¹⁾ kommer ikke til anvendelse på eiendelene nedenfor, som isteden omfattes av de respektive angitte IFRS-ene, enten som enkeltstående eiendeler eller som en del av en avhendingsgruppe:

- a) ...
- e) anleggsmidler som måles til virkelig verdi, fratrukket salgsutgifter i samsvar med IAS 41: «Landbruk»,
- f) ...

IAS 2: «Beholdninger»

Nr. 20 endres.

20 I henhold til IAS 41: «Landbruk» skal beholdninger som består av landbruksprodukter som et foretak har høstet fra sine biologiske eiendeler, ved førstegangsinnregning måles til virkelig verdi på innhøstingstidspunktet, med fradrag for salgsutgifter. Ved bruk av denne standard vil dette være anskaffelseskost for beholdningene på dette tidspunktet.

IAS 36: «Verdifall på eiendeler»

Nr. 2 og 5 endres.

VIRKEOMRÅDE

2 Denne standard skal anvendes ved regnskapsføring av tap ved verdifall for alle eiendeler, unntatt

- a) ...
- g) biologiske eiendeler knyttet til landbruk og som måles til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter (se IAS 41: «Landbruk»),
- h) ...

5 Denne standard får ikke anvendelse på finansielle eiendeler innenfor virkeområdet for IAS 39, for investeringseiendom målt til virkelig verdi i samsvar med IAS 40 eller for biologiske eiendeler knyttet til landbruk målt til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter i samsvar med IAS 41. Denne standard gjelder imidlertid for eiendeler som balanseføres til regulert verdi (dvs. virkelig verdi) i samsvar med andre IFRS-er, for eksempel verdireguleringsmodellen i IAS 16: «Eiendom, anlegg og utstyr». Identifikasjon av hvorvidt en verdiregulert eiendel har falt i verdi, avhenger av grunnlaget for beregningen av virkelig verdi:

- a) ...

⁽¹⁾ Bortsett fra nr. 18 og 19, som krever at de aktuelle eiendelene måles i samsvar med andre relevante IFRS-er.

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSAVGJERD nr. 1351/2008/EF

2014/EØS/56/53

av 16. desember 2008

**om skiping av eit fleirårig fellesskapsprogram om vern av barn som nyttar Internett
og annan kommunikasjonsteknologi(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN
EUROPEISKE UNIONEN HAR —

med tilvising til traktaten om skipinga av Det europeiske
fellesskapet, særleg artikkel 153,

med tilvising til framlegget frå Kommisjonen,

med tilvising til fråsegna frå Det europeiske økonomi- og
sosialutvalet⁽¹⁾,

etter samråd med Regionutvalet,

etter den framgangsmåten som er fastsett i artikkel 251 i
traktaten⁽²⁾, og

ut frå desse synsmåtene:

- 1) Bruken av Internett og annan kommunikasjonsteknologi som t.d. mobiltelefonar aukar framleis kraftig i Den europeiske unionen, og gjev alle borgarane betre høve til m.a. deltaking, samverknad og kreativitet. Samstundes finst det framleis risiko for barn, og misbruken av denne teknologien held fram, og som følgje av den teknologiske utviklinga og endringar i åtferdsmønstra i samfunnet dukkar det opp nye former for risiko og misbruk. Det bør vedtakast tiltak på EU-plan for å verne den fysiske, mentale og moralske integriteten til barn, som kan verte skadd ved at dei får tilgang til upassande innhald. For å oppmuntre borgarane til betre utnytting av føremonene med Internett og annan kommunikasjonsteknologi trengst det òg tiltak for å fremje sikrare bruk.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 348 av 24.12.2008, s. 118, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 75/2009 av 29. mai 2009 om endring av EØS-avtalens protokoll 31 om samarbeid på særlege områder utenfor de fire friheter, se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 47 av 3.9.2009, s. 44.

⁽¹⁾ TEU C 224 av 30.8.2008, s. 61.

⁽²⁾ Europaparlamentsfråsegn av 22. oktober 2008 (enno ikkje offentleggjort i TEU), og rådsavgjerd av 9. desember 2008.

- 2) Kommisjonsmeldinga «i2010 – Eit europeisk informasjonssamfunn for vekst og sysselsetjing» (KOM(2005)0229), som er ei vidareutvikling av Lisboa-strategien, tek sikte på å sikre at det er samanheng i Kommisjonens politikk med omsyn til informasjonssamfunnet og media for å styrkje den viktige stillinga som informasjons- og kommunikasjonsteknologien har i økonomien til medlemsstatane. Eit av måla er å skape eit felles europeisk informasjonsområde som tilbyr rimeleg og sikker breibandskommunikasjon, eit rikt og variert innhald og digitale tenester.

- 3) Fellesskapsregelverket for å handtere utfordringane i samband med digitalt innhald i informasjonssamfunnet omfattar føresegnar om vern av mindreårige⁽³⁾, personvern⁽⁴⁾ og ansvaret til tenesteytande mellommenn⁽⁵⁾. Rådsrammevedtak 2004/68/JHA av 22. desember 2003 om motkjemping av seksuell utnytting av barn og barnepornografi⁽⁶⁾ inneheld minstekrav til medlemsstatane når det gjeld definisjon av brotsverk og høvelege straffer. Europaparlaments- og rådsrekommandasjon 2006/952/EF av 20. desember 2006 om vern av mindreårige og menneskeverdet, og om tilsvarsretten i samband med konkurranseevna til den europeiske industrien for audiovisuelle tenester og direktekopla informasjonstenester⁽⁷⁾ byggjer på rådsrekommandasjon 98/560/EF av 24. september 1998 om utviklingen av europeisk industris konkurranseevne på området audiovisuelle tenester og informasjonstenester, gjennom utarbeidelsen av nasjonale rammer som tar sikte på å nå sammenlignbar og effektiv beskyttelse av mindreårige og menneskeverdet⁽⁸⁾ ved å fastsetje retningslinjer for utviklinga av nasjonale reglar for eigenkontroll og utvide verkeområdet til å omfatte mediekunnskap, samarbeid og utveksling av røynslar og beste praksis mellom kontrollorgan og organ for felles kontroll og eigenkontroll, og tiltak for å motkjempe skilnadshandsaming i alle medium.

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/65/EF av 11. desember 2007 om endring av rådsdirektiv 89/552/EØF om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (TEU L 332 av 18.12.2007, s. 27).

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (TEF L 201 av 31.7.2002, s. 37).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (direktivet om elektronisk handel) (TEF L 178 av 17.7.2000, s. 1).

⁽⁶⁾ TEU L 13 av 20.1.2004, s. 44.

⁽⁷⁾ TEU L 378 av 27.12.2006, s. 72.

⁽⁸⁾ TEF L 270 av 7.10.1998, s. 48.

- 4) Det vil framleis vere naudsynt med tiltak mot innhald som kan vere skadeleg for barn, særleg pornografisk materiale, og mot ulovleg innhald, særleg materiale som gjeld misbruk av barn. Likeins må det gjerast tiltak for å hindre at barn vert offer for skadeleg og ulovleg åtferd som fører til fysisk og psykisk skade, og at dei vert lokka til å etterlikne slik åtferd og såleis kan skade seg sjølve og andre. Det bør gjerast særlege tiltak for å finne løysingar som kan hindre at ein vaksen ved bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi kan søkje kontakt med barn med sikte på seksuelt misbruk eller andre seksuelle brotsverk. Samstundes bør det leggjast særleg vekt på ordninga med at barn på same alder kan støtte kvarandre.
- 5) Det bør òg gjerast tiltak for å unngå at barn vert utsette for trugsmål, mobbing og audmjuking gjennom Internett og/eller interaktiv digital teknologi, medrekna mobiltelefonar.
- 6) Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 276/1999/EF av 25. januar 1999 om vedtaking av ein fleirårig fellesskapshandlingsplan for å fremje sikrare bruk av Internett og ny direktekopla teknologi ved motkjemping av ulovleg og skadeleg innhald, hovudsakleg med omsyn til vern av barn og mindreårige⁽¹⁾ (handlingsplanen for eit sikrare Internett 1998-2004) og europaparlaments- og rådsavgjerd nr. 854/2005/EF av 11. mai 2005 om skiping av eit fleirårig fellesskapsprogram om fremjing av sikrare bruk av Internett og ny direktekopla teknologi⁽²⁾ (sikrare Internet pluss-programmet 2005-2008) har fått fellesskapsfinansiering, og har på ein vellukka måte oppmuntra til ei rekkje ulike initiativ og ført til «ein europeisk tilleggsverdi», noko som går fram av dei programvurderingane som er sende over til Europaparlamentet, Rådet og Regionutvalet (KOM(2001)0690, KOM(2003)0653 og KOM(2006)0663).
- 7) I tillegg til resultata av vurderingane av føregåande program har ei rekkje Eurobarometer-granskingar og ei offentleg høyring gjort det klart at ordninga med rapportering av ulovleg innhald og haldningsskapande arbeid må haldast ved lag i medlemsstatane.
- 8) Programmet som vert skipa ved denne avgjerda, bør m.a. ta sikte på at det vert utarbeidd utdanningspakkar for foreldre, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale.
- 9) Utviklinga av teknologien, endringar i måten Internett og annan kommunikasjonsteknologi vert nytta på av vaksne og barn og endringar i sosial åtferd medfører nye former for risiko for barn. Den kunnskapsbasen som kan nyttast for å utarbeide effektive tiltak, må styrkjast slik at det vert lettare å forstå desse endringane. Fleire tiltak og åtgjerder bør kombinerast på ulike måtar, slik at dei utfyller kvarandre. Dette bør t.d. omfatte tiltak for å fremje ein sikker og ansvarleg bruk av Internett, vidareutvikling av støtteteknologi, fremjing av beste praksis som omfattar åtferdsreglar i samsvar med allment godteknne normer for åtferd, og samarbeid med bransjen om felles mål for slike reglar.
- 10) Programmet bør òg støtte tiltak som skal fremje eit positivt innhald for barn.
- 11) Medielandskapet, som er i stadig endring på grunn av ny teknologi og nyskapande medium, gjer det naudsynt å lære både barn, vaksne, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale korleis digitale informasjonstenester kan nyttast på ein sikker og verknadsfull måte.
- 12) Det bør gjerast tiltak for å verne barn ved at det vert utvikla t.d. verknadsfulle system for alderskontroll og frivillig sertifisering og merking.
- 13) Ut frå den verdsomfattande karakteren til dette problemet er internasjonalt samarbeid særskild viktig. Ulovleg innhald kan produserast i éin stat, lagrast på ei datamaskin i ein annan stat, men vere tilgjengeleg og mogleg å laste ned over heile verda. Internasjonalt samarbeid, som har vore fremja gjennom nettverksstrukturane i Fellesskapet, bør styrkjast, slik at det vert lettare å verne barn mot risiko over landegrensene som òg omfattar tredjestatar. Ei utveksling av beste praksis mellom europeiske organisasjonar og organisasjonar i andre delar av verda kan vere til ymsesidig nytte.
- 14) Alle medlemsstatane ratifiserte 20. november 1989 SN-konvensjonen av 1989 om rettane til barnet, som pålegg signatarstatane å vedta alle nasjonale tosidige og fleirsidige tiltak som er naudsynte for å hindre alle former for utnytting av barn, og å vedta alle lovgjevande, administrative og andre tiltak som er naudsynte for å verne om dei rettane som er sannkjende i medhald av denne konvensjonen, òg gjennom internasjonalt samarbeid der dette høver.
- 15) Dei tiltaka som Kommisjonen har fullmakt til å vedta i medhald av den gjennomføringsstyresmakta han har fått ved denne avgjerda, er i hovudsak forvaltingstiltak som er knytte til gjennomføringa av eit program med store budsjettmessige følgjer i medhald av artikkel 2 bokstav a) i rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere reglar for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er gitt Kommisjonen⁽³⁾. Desse tiltaka bør difor vedtakast etter den framgangsmåten med forvaltingsutval som er fastsett i artikkel 4 i den nemnde avgjerda.

⁽¹⁾ TEF L 33 av 6.2.1999, s. 1.

⁽²⁾ TEU L 149 av 11.6.2005, s. 1.

⁽³⁾ TEF L 184 av 17.7.1999, s. 23.

16) Kommisjonen bør sikre at det er komplementaritet og samverknaad med andre fellesskapsinitiativ og – program på dette området.

17) I denne avgjerda er det for gjennomføringa av dette programmet fastsett ei finansiell ramme som utgjør det viktigaste referansegrunnlaget for budsjettstyresmakta ved den årlege budsjetthandsaminga, slik det er definert i nr. 37 i den tverrinstitusjonelle avtala av 17. mai 2006 mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen om budsjettdisiplin og god økonomistyring⁽¹⁾.

18) Ettersom måla for denne avgjerda ikkje kan nåast i tilstrekkeleg grad av medlemsstatane, fordi dei aktuelle problema er av ein tverrnasjonal karakter, og difor på grunn av det europeiske omfanget og verknadene av tiltaka betre kan nåast på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak i samsvar med nærleiksprinsippet slik det er fastsett i artikkel 5 i traktaten. I samsvar med prinsippet om rimeleg samhøve, slik det er fastsett i den nemnde artikkelen, går ikkje denne avgjerda lenger enn det som er naudsynt for å nå desse måla.

19) Denne avgjerda respekterer dei grunnleggjande rettane og etterlever særleg dei prinsippa som er sannkjende i Pakta til Den europeiske unionen om grunnleggjande rettar, særleg artikkel 3 nr. 1 og artikkel 7, 8 og 24 —

TEKE DENNE AVGJERDA:

Artikkel 1

Målet for programmet

1. Ved denne avgjerda vert det skipa eit fellesskapsprogram for å fremje sikrare bruk av Internett og annan kommunikasjonsteknologi, særleg for barn, og for å motkjempe ulovleg innhald og skadeleg åtferd på direktekopla medium.

Programmet skal kallast «programmet for eit sikrare Internett» (heretter kalla «programmet»).

2. Dei følgjande tiltaksområda er fastsette:

- a) haldningsskapande arbeid blant ålmenta,
- b) motkjemping av ulovleg innhald og skadeleg åtferd på direktekopla medium,
- c) fremjing av eit sikrare Internett-miljø,
- d) skiping av ein kunnskapsbase.

Den verksemda som skal gjennomførast i medhald av desse tiltaksområda, er fastsett i vedlegg I.

Programmet skal gjennomførast i samsvar med vedlegg III.

3. For føremålet med denne avgjerda tyder «barn» personar under 18 år, med mindre dei i medhald av gjeldande nasjonal lovgjeving på visse vilkår har full rettsleg handleevne før dei når denne alderen.

Artikkel 2

Deltaking

1. Programmet skal vere ope for deltaking for juridiske personar som er etablerte i

- a) medlemsstatane,
- b) EFTA-statar som er medlemmer av EØS, i samsvar med dei vilkåra som er fastsette i EØS-avtala,
- c) tilmeldingsstatar og kandidatstatar som er omfatta av ein strategi for tidsrommet før tilmelding, i samsvar med dei allmenne prinsippa og vilkåra for deltaking for desse statane i fellesskapsprogram, som er fastsette høvesvis i rammeavtaler og i avgjerder i assosieringsråda,
- d) statar på Vest-Balkan og statar som er omfatta av den europeiske naboskapspolitikken, i samsvar med føresegnar som skal avtalast med desse statane i medhald av rammeavtalene for deltakinga deira i fellesskapsprogram,
- e) ein tredjestat som er part i ei internasjonal avtale med Fellesskapet som danner grunnlag eller gjev vilkår for å gje finansiell støtte til programmet.

2. Programmet skal òg vere ope for deltaking for internasjonale organisasjonar og juridiske personar som er etablerte i andre tredjestatar enn dei som er nemnde i nr. 1 bokstav b)-e), på dei vilkåra som er fastsette i vedlegg III.

Artikkel 3

Kompetanseområda til Kommisjonen

1. Kommisjonen er ansvarleg for gjennomføringa av programmet.

⁽¹⁾ TEU C 139 av 14.6.2006, s. 1.

2. Kommisjonen skal kvart år utarbeide arbeidsprogram på grunnlag av denne avgjerda.
3. Ved gjennomføringa av programmet skal Kommisjonen, i nært samarbeid med medlemsstatane, syte for at det i det store og heile er i samsvar med og utfyller annan relevant fellesskapspolitikk og andre relevante program og tiltak.
4. Kommisjonen skal handle i samsvar med den framgangsmåten som er nemnd i artikkel 4 nr. 2 med omsyn til følgjande:
 - a) vedtaking og endringar i arbeidsprogramma, medrekna fastsetjing av prioriterte område for internasjonalt samarbeid,
 - b) vurdering av prosjektframlegg med sikte på fellesskapsfinansiering, som følgje av utlyste innbydingar til framlegg, når det pårekna fellesskapstilskotet er på 500 000 euro eller meir,
 - c) gjennomføring av tiltak for vurdering av programmet.
5. Kommisjonen skal gje det utvalet som er nemnt i artikkel 4, melding om framdrifta i gjennomføringa av programmet. Kommisjonen skal særleg syte for at dette utvalet straks får melding om alle avgjerder om utveljing som vert tekne i saker som fell utanfor verkeområdet for nr. 4 i denne artikkelen.

Artikkel 4

Utval

1. Kommisjonen skal få hjelp av eit utval.
 2. Når det vert vist til dette nummeret, skal artikkel 4 og 7 i avgjerd 1999/468/EF nyttast, samstundes som det vert teke omsyn til føresegnene i artikkel 8 i den nemnde avgjerda.
- Det tidsrommet som er fastsett i artikkel 4 nr. 3 i avgjerd 1999/468/EF, skal vere tre månader.

Artikkel 5

Overvaking og vurdering

1. For å sikre at fellesskapsstøtta vert nytta på ein effektiv måte, skal Kommisjonen syte for at det vert utført førehandsvurdering, oppfølging og etterfølgjande vurdering av dei tiltaka som vert gjennomførte i medhald av denne avgjerda.

2. Kommisjonen skal overvake gjennomføringa av prosjekt som er sette i verk i medhald av programmet.
3. Kommisjonen skal vurdere korleis prosjekta er vortne gjennomførte og kva verknad dei har hatt, slik at han kan avgjere om dei opphavlege måla er vortne nådde.
4. Kommisjonen skal innan 24. juni 2011 leggje fram for Europaparlamentet, Rådet, Det europeiske økonomi- og sosialutvalet og Regionutvalet ein rapport om gjennomføringa av dei tiltaksområda som er nemnde i artikkel 1 nr. 2.
5. Kommisjonen leggje fram ein sluttvurderingsrapport når programmet er avslutta.

Artikkel 6

Finansielle føresegner

1. Programmet skal gjelde i eit tidsrom på fem år frå 1. januar 2009.
2. Den finansielle ramma for gjennomføringa av programmet er 55 000 000 euro for tidsrommet 1. januar 2009-31. desember 2013.
3. Dei årlege løyvingane for tidsrommet 2009-2013 skal godkjennast av budsjettstyresmakta innanfor ramma av dei finansielle overslaga.
4. I vedlegg II er det oppført ei rettleiande utgiftsfordeling.

Artikkel 7

Iverksettjing

Denne avgjerda tek til å gjelde den dagen ho vert kunngjord i *Tidend for Den europeiske unionen*.

Utferda i Strasbourg, 16. desember 2008.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

B. LE MAIRE

Formann

VEDLEGG I

TILTAK

Innleiing

Målet for programmet er å fremje sikrare bruk av Internett og annan kommunikasjonsteknologi (heretter kalla «direktekopla teknologi») for å utdanne brukarar, særleg barn, foreldre, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale på dette området, og å motkjempe ulovleg innhald og skadeleg åtferd på direktekopla medium.

For å nå dette målet skal programmet leggje vekt på praktisk hjelp til sluttbrukarane, særleg barn, foreldre, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale, ved å oppmuntre til partnerskap mellom fleire aktørar.

Programmet har som overordna mål å fremje sikrare bruk av direktekopla teknologi, særleg for barn, å fremje utviklinga av eit sikkert Internett-miljø, å redusere omfanget av ulovleg innhald som vert spreidd på Internett, å handtere potensielt skadeleg åtferd på direktekopla medium (medrekna psykologisk manipulering av barn med sikte på seksuelt misbruk, og barnelokking, dvs. at ein vaksen prøver å innleie venskap med eit barn med sikte på seksuelt misbruk, digital mobbing og elektroniske filer som viser fysisk og/eller psykologisk aggresjon), og å syte for at brukarane vert klar over kva risiko bruken av Internett inneber og kva rådgerder dei kan ta, og å utvikle pedagogiske verktøy på grunnlag av god praksis.

For å sikre ein samanhengande strategi mot risiko når innhald og tenester kan nyttast både med og utan nettsamband, slik det t.d. er med videospel, kan programmet nyttast på begge desse formene for tilgang og bruk.

Programmet skal gjennomførast ved hjelp av fire overordna tiltaksområde:

1) *Haldningsskapande arbeid blant ålmenta*

Denne verksemda skal ta sikte på å auke det haldningsskapande arbeidet blant ålmenta, særleg blant barn, foreldre, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale, om korleis direktekopla teknologi kan nyttast og kva risiko slik bruk kan innebære, og om korleis slik teknologi kan nyttast på ein sikker måte. Verksemda vil og ta føre seg korleis tenester kan nyttast ved hjelp av nye distribusjonsplattformer og kva risiko som er knytt til slik bruk, t.d. bruk av audiovisuelle tenester ved hjelp av mobilnett. Der det er føremålstenleg, vil informasjonspakkar verte gjorde tilgjengelege i fleire språkversjonar. Dei viktigaste tiltaka som er planlagde, er:

1. Haldningsskapande arbeid og formidling av informasjon til ålmenta om sikrare bruk av direktekopla teknologi.

Verksemda skal styrkje haldninga blant ålmenta på ein samordna måte over heile Den europeiske unionen ved å formidle ein positiv budskap om korleis informasjons- og kommunikasjonsteknologi kan nyttast på ein breiare og meir intensiv måte, samstundes som det vert gjeve tilstrekkeleg informasjon om risiko og handtering av slik risiko. Det skal oppmuntrast til tiltak som gjer det mogleg for barn å nytte direktekopla teknologi på ein ansvarleg måte, særleg gjennom program for mediekunnskap eller medieutdanning. Verksemda skal oppmuntre til bruk av kostnadseffektive måtar for å distribuere haldningsskapande informasjon til svært mange brukarar, t.d. gjennom samarbeid med massemedia, gjennom direktekopla distribusjon av brukarprodusert innhald og gjennom utdanningssystemet. Metodane for distribusjon og presentasjon av budskapen skal tilpassast dei ulike målgruppene (ulike aldersgrupper blant barn og foreldre deira, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale).

2. Skiping av kontaktpunkt der foreldre og barn kan få svar på spørsmål om korleis dei kan nytte Internett på ein sikker måte, medrekna råd om korleis dei skal handtere både barnelokking og digital mobbing.

Verksemda skal ta sikte på å setje brukarane i stand til å gjere godt førebudde val ved at dei får dei opplysningane som dei treng, og råd om kva førebyggjande tiltak dei kan gjere for å nytte Internett på ein sikker måte.

3. Betre, meir verksame og meir kostnadseffektive metodar og verktøy for det haldningsskapande arbeidet.

Det skal gjerast tiltak for å betre dei aktuelle metodane og verktøya for det haldningsskapande arbeidet, slik at dei vert meir effektive og kostnadseffektive på lang sikt.

4. Utveksling av beste praksis og samarbeid på tvers av landegrensene på EU-plan.

Det skal gjerast tiltak for å sikre eit effektivt samarbeid på tvers av landegrensene innanfor EU, og ei verknadsfull utveksling av beste praksis, verktøy, metodar, røynsler og informasjon.

5. Utveksling av beste praksis og samarbeid på internasjonalt plan.

Tiltaka skal ta sikte på å fremje samarbeid og utveksling av beste praksis, verktøy, metodar, røynsle og informasjon på internasjonalt plan for å oppmuntre til felles strategiar og arbeidsmetodar, og for å betre effektiviteten, kostnadseffektiviteten og rekkjevidda til verdsomfattande initiativ.

2) *Motkjemping av ulovleg innhald og skadeleg åtfærd på direktekopla medium*

Verksemda skal ta sikte på å redusere omfanget av ulovleg innhald på Internett og å handtere skadeleg åtfærd på direktekopla medium på ein føremålstenleg måte, med særleg vekt på digital spreing av materiale om seksuelt misbruk av barn, barnelokking og digital mobbing. Dei viktigaste tiltaka som er planlagde, er følgjande:

1. Skipping av og opplysningar om kontaktpunkt og direktelinjer for rapportering om ulovleg innhald og skadeleg åtfærd på Internett.

Verksemda skal sikre at desse kontaktpunkta er verknadsfulle og synlege for ålmenta, at dei har eit nært samband med andre aktørar på nasjonalt plan (særleg med politieiningar som spesialiserer seg på nettkriminalitet), og at dei samarbeider på EU-plan om spørsmål som går på tvers av landegrensene, og utvekslar beste praksis. Desse kontaktpunkta skal òg syte for at ålmenta får den informasjonen som er naudsynt om korleis ulovleg innhald skal rapporterast, og korleis innhald i informasjonstenester på Internett som kan skade den fysiske, mentale eller moralske integriteten til barn, skal vurderast.

2. Handtering av skadeleg åtfærd på direktekopla medium, særleg barnelokking og digital mobbing. Føremålet med verksemda skal vere motkjemping av barnelokking og digital mobbing.

Tiltaka skal handtere tekniske, psykologiske og sosiologiske faktorar som er knytte til desse spørsmåla, og fremje samarbeid og samordning mellom aktørane.

3. Oppmuntring til bruk av tekniske løysingar som på ein effektiv måte kan motkjempe ulovleg innhald og skadeleg åtfærd på direktekopla medium, og informasjon til sluttbrukarar om korleis denne teknologien kan nyttast.

Verksemda skal oppmuntre til utarbeiding, utvikling eller tilpassing og/eller fremjing av verknadsfulle teknologiske verktøy for å handtere ulovleg innhald og motkjempe skadeleg åtfærd på direktekopla medium på ein føremålstenleg måte, særleg dei verktøya som vert gjorde tilgjengelege gratis, slik at dei skal vere enkle å nytte for aktørane, og skal òg oppmuntre til at tenesteoperatørane skal fremje ein sikker og ansvarleg bruk av oppkoplingar, slik at barn kan vernast mot ulovleg og skadeleg verksemd. Aktørane skal få informasjon om at denne teknologien er tilgjengeleg, og om korleis han skal nyttast. Det bør m.a. leggjast vekt på følgjande tiltak:

- a) innføring av eit kvalitetsmerke for tenesteleverandørar, slik at brukarane lett kan kontrollere om ein viss leverandør har teke i bruk åtfærdsreglar eller ikkje,
 - b) bruk av filter som sluttbrukarane skal nytte for å hindre at informasjon som vil kunne skade den fysiske, mentale eller moralske integriteten til barn, vert overførte ved hjelp av direktekopla teknologi,
 - c) støtte til og fremjing av tiltak for å oppmuntre til innhald som er positivt for barn,
 - d) tiltak som tek sikte på å finne ut kor verknadsfulle dei verktøya er som er vorne utvikla i samarbeid med Internett-industrien, og som gjer det mogleg å spore nettkriminelle for dei organa som har ansvaret for handheving av lova.
4. Fremjing av samarbeid og utveksling av informasjon, røynsler og beste praksis mellom aktørar på nasjonalt plan og EU-plan.

Verksemda skal ta sikte på å betre samordninga mellom dei aktørane som arbeider for å motkjempe distribusjon av ulovleg innhald og skadeleg åtfærd på direktekopla medium, og oppmuntre desse aktørane til å ta del og engasjere seg. Verksemda skal særleg ta sikte på å oppmuntre til deling av sakkunnskap på internasjonalt plan, og til utveksling av idear mellom regjeringar, organ med ansvar for handheving av lova, direktelinjer, bank-, finans- og kredittkortinstitusjonar, rådgjevingssenter for misbrukte barn, barneverdsorganisasjonar og Internett-industrien.

5. Betre samarbeid, utveksling av informasjon og røynsler i motkjempinga av ulovleg innhald og skadeleg åtferd på Internett på internasjonalt plan.

Verksemda skal ta sikte på å betre samarbeidet med tredjestatar, harmonisere metodane for handtering av ulovleg innhald og skadeleg åtferd på direktekopla medium på internasjonalt plan og oppmuntre til utvikling og samordning av sambandet mellom databasar i medlemsstatane når det gjeld misbruk av barn, i tillegg til felles strategiar og arbeidsmetodar. Verksemda skal særleg ta sikte på få i stand eit nært samarbeid mellom nasjonale styresmakter, politi og kontaktpunkt. Det skal gjerast tiltak for å byggje opp ein felles EU-database for innsamling av opplysningar om misbruk av barn, og for å sikre at databasen er kopla til Europol.

6. Bruk av registereiningar for domenenamn der dette enno ikkje er gjort, og styrking av eksisterande samarbeid.

Verksemda skal, samstundes som det vert teke omsyn til nasjonal lovgjeving, ta sikte på å utfylle eksisterande tiltak ved å betre samarbeidet med registereiningar for domenenamn i medlemsstatane, og oppmuntre til samarbeid med registereiningar utanfor EU, slik at det på eit tidleg tidspunkt vert mogleg å oppdage potensielt ulovleg innhald og i størst mogleg grad redusere levetida til nettstader som er kjende for å tilby innhald om seksuelt misbruk av barn.

3) *Fremjing av eit sikrare Internett-miljø*

Verksemda skal ta sikte på å bringe aktørane saman, slik at dei kan fremje eit sikkert Internett-miljø og verne barn frå skadeleg innhald. Dei viktigaste tiltaka som er planlagde, er følgjande:

1. Styrking av samarbeidet og utveksling av informasjon, røynsler og beste praksis mellom aktørar.

Verksemda skal ta sikte på å betre samarbeidet, harmonisere strategiane for å skape eit sikrare Internett-miljø for barn og leggje til rette for utveksling av beste praksis og gode arbeidsmetodar. Verksemda skal ta sikte på å skape eit ope forum for aktørane der dei kan drøfte spørsmål som er knytte til fremjinga av eit sikrare Internett-miljø og til vern av barn frå potensielt skadeleg innhald på ulike plattformer.

2. Tiltaka skal oppmuntre aktørane til å utvikle og gjennomføre høvelege system for eigenkontroll og felles kontroll. Tiltaka skal oppmuntre til skaping og gjennomføring av initiativ for eigenkontroll og felles kontroll, og oppmuntre aktørane til å ta omsyn til tryggleiken til barn når det vert utvikla ny teknologi og nye tenester.
3. Tiltak for å oppmuntre og hjelpe tenesteleverandørane med å utvikle merking.

Tiltaka skal ta sikte på å oppmuntre og hjelpe Internett-tenesteleverandørar til å utvikle «barnesikker» merking av nettsider som eit verktøy for eigenkontroll. Desse tiltaka kan m.a. omfatte ei mogleg innføring av eit system med felles og forklarande symbol eller åtvaringsmeldingar som opplyser om aldersgrupper og/eller om dei sidene ved innhaldet som har ført til ei viss aldersmerking, noko som vil hjelpe brukarane til å verte meir medvitne om potensielt skadeleg innhald på Internett.

4. Tiltak for å stimulere barn til å medverke til å skape eit sikrare Internett-miljø.

Tiltaka skal ta sikte på at barn, med jamn fordeling av jenter og gutar, skal medverke slik at det vert lettare å forstå deira synspunkt og røynsler når det gjeld bruken av direktekopla teknologi og, med støtte frå sakkunnige, å fremje eit sikrare Internett-miljø for barn. Denne medverknaden skal finne stad jamleg innanfor ramma av verksemda til t.d. Det europeiske forumet for rettane til barn, Forumet for eit sikrare Internett og andre aktørar.

5. Meir informasjon om høvelege verktøy for handtering av skadeleg Internett-innhald.

Verksemda skal ta sikte på å auke informasjonen, særleg til foreldre, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale om korleis verktøya, t.d. filtreringssystema, fungerer og kor verknadsfulle dei er for å handtere potensielt skadeleg innhald på Internett, og å syte for at alle brukarar jamleg får lett forståelege opplysningar, verkemiddel og brukarprogram som kan hjelpe dei med å handtere skadeleg innhald på ulike plattformer.

6. Tiltak som skal sikre samanheng mellom strategien i Den europeiske unionen og internasjonalt.

Verksemda skal fremje samarbeid og utveksling av informasjon, røynsler og beste praksis mellom aktørar på EU-plan og internasjonalt.

4) *Skiping av ein kunnskapsbase*

Verksemda skal ta sikte på å skipe ein kunnskapsbase for høveleg handtering av eksisterande og ny bruk av Internett-miljøet og tilhøyrande risiko og følgjer, med sikte på å utarbeide føremålstenlege tiltak for å syte for at alle brukarar kan nytte Internett på ein sikker måte. Innhaldet i denne kunnskapsbasen skal delast mellom aktørane og spreiaast i alle medlemsstatane. Dei viktigaste tiltaka som er planlagde, er følgjande:

1. Tiltak for å oppmuntre til ein samordna strategi for granskingar på relevante område.

Tiltaka skal ta sikte på å føre saman vitskapsfolk og sakkunnige som arbeider med Internett-tryggleik for barn på EU-plan, stimulere til internasjonalt samarbeid og innføre ajourførte oversikter over eksisterande og ny forskning.

2. Innsamling av ajourført informasjon om korleis barn nyttar direktekopla teknologi.

Det skal gjerast tiltak for å samle inn ajourført informasjon om korleis barn nyttar direktekopla teknologi og korleis foreldra deira, omsorgspersonar, lærarar og anna undervisningspersonale handterer både dei positive sidene og risiko ved bruk av Internett. Tiltaka skal omfatte både kvantitative og kvalitative sider. Tiltaka skal òg ta sikte på å auke kunnskapen om kva strategiar barna sjølve nyttar for å handtere risiko i samband med Internett-miljøet, og vurdere kor verknadsfulle dei er.

3. Analysar av statistikk og tendensar frå ulike medlemsstatar.

Det vil verte gjort tiltak for å analysere statistikk og tendensar frå ulike medlemsstatar med sikte på at organ med ansvar for handheving av lova og andre relevante styresmakter frå medlemsstatane kan redusere overlapping i den eksisterande innsatsen og gjere best mogleg bruk av noverande og framtidige ressursar.

4. Granskingar av farar som barn kan vere utsette for på Internett.

Tiltaka, som omfattar kjønsspesifikke strategiar, tek sikte på å granske tekniske, psykologiske og sosiologiske spørsmål som er knytte til dei farane som barn er utsette for i Internett-miljøet, medrekna digital mobbing, barnelokking, spørsmål som gjeld materiale om seksuelt misbruk av barn og nye former for åtferd som gjer at barn kan verte utsette for skade.

5. Granskingar av effektive måtar for å gjere bruken av direktekopla teknologi sikrare.

Tiltaka kan omfatte granskingar av og forsøk med haldningsskapande metodar og verktøy, vellukka ordningar for felles kontroll og eigenkontroll, kor verknadsfulle ulike tekniske og ikkje-tekniske løysingar er, og andre relevante spørsmål.

6. Tiltak for å betre kunnskapen om kva verknader bruken av noverande og ny teknologi har på barn.

Tiltaka, som omfattar ein kjønsspesifikk strategi, skal ta sikte på å skape ei betre forståing av dei psykologiske, åtferdsmessige og sosiologiske verknadene som direktekopla teknologi kan ha på barn, medrekna verknadene av å vere utsett for skadeleg innhald og åtferd, barnelokking og digital mobbing på ulike plattformer, frå datamaskiner og mobiltelefonar til spelkonsollar og andre nye former for teknologi.

*VEDLEGG II***RETTLEIANDE UTGIFTSFORDELING**

1) Haldningsskapande arbeid blant ålmenta	48 %
2) Motkjemping av ulovleg innhald og skadeleg åtferd på direktekopla medium	34 %
3) Fremjing av eit sikrare Internett-miljø	10 %
4) Skiping av ein kunnskapsbase	8 %

VEDLEGG III

METODAR FOR GJENNOMFØRING AV PROGRAMMET

- 1) Kommissjonen skal gjennomføre programmet i samsvar med dei tekniske spesifikasjonane i vedlegg I.
- 2) Programmet skal gjennomførast ved tiltak som omfattar følgjande:
 - A. *Kostnadsdelingstiltak*
 1. Forsøksprosjekt og tiltak for beste praksis. Eingongsprosjekt på område som er relevante for programmet, medrekna prosjekt som demonstrerer beste praksis eller omfattar nyskapande bruk av eksisterande teknologi.
 2. Nettverk og nasjonale tiltak som fører saman ei rekkje ulike aktørar for å sikre at tiltak vert gjennomførte i heile Europa, og for å lette samordningsverksemd og kunnskapsoverføring.
 3. Granskingar av bruken av direktekopla teknologi som vert gjennomførte over heile Europa på eit grunnlag som kan jamførast, av kva risiko slik teknologi inneber for barn, og kva verknader skadeleg åtferd har på barn, i tillegg til åtferdsmessige og psykologiske sider med vekt på seksuelt misbruk av barn som er knytt til bruken av direktekopla teknologi, gransking av nye risikosituasjonar som følgje av endra åtferdsmønster eller ny teknologisk utvikling osv.
 4. Prosjekt for innføring av teknologi.
 - B. *Oppfølgingstiltak*

Oppfølgingstiltaka skal medverke til gjennomføringa av programmet eller til førebuinga av framtidig verksemd.

 1. Referansemåling og meiningsmålingar skal gje pålitelege data om sikrare bruk av ny direktekopla teknologi for alle medlemsstatane, som skal samlast inn ved hjelp av metodar som kan jamførast.
 2. Teknisk vurdering av teknologi som t.d. filtrering, som er utforma for å fremje sikrare bruk av Internett og ny direktekopla teknologi.
 3. Studiar til støtte for programmet og programtiltaka.
 4. Utveksling av informasjon gjennom konferansar, seminar, arbeidsgrupper eller andre møte, og forvalting av verksemd innanfor nettverket.
 5. Formidlings-, informasjons- og kommunikasjonsverksemd.
- 3) I medhald av artikkel 2 nr. 2 kan internasjonale organisasjonar og juridiske personar som er etablerte i tredjestatar, ta del i kostnadsdelingstiltak, med eller utan fellesskapsfinansiering, på dei følgjande vilkåra:
 - a) Tiltaket skal høyre inn under eit prioritert område for internasjonalt samarbeid slik det er definert i dei årlege arbeidsprogramma. Desse prioriterte områda kan fastleggjast etter kva emneområde verksemda høyrer inn under, etter geografiske kriterium eller begge delar.
 - b) Dei årlege arbeidsprogramma kan fastlegge fleire kriterium og vilkår som internasjonale organisasjonar og juridiske personar som er etablerte i tredjestatar, må oppfylle for at dei skal få fellesskapsfinansiering.